¶ Clariſſimi Artiũ ⁊ ſacre Theologie doctoris fratris Dñici de Flãdria ſacri ordis fratrũ pdicatoꝝ In cõmẽtaria Diui Thome de Agno ſup libros poſterioꝝ analeticoꝝ Ariſtotelis Ad fratrẽ Ambroſiũ de Alemania eiuſdẽ ordinis Qõnes putiles felicit̃ Incipiũt. Prohemiũ.

Onſideraui/mus ſepenũero fr̃ Ambroſi chariſſime pp̃ igrãtiã ſcientie libri poſterioꝝ q̃ oiũ aliaꝝ ianua ẽ ⁊ ancilla, nouitios i ſchola Doc.S.pliũ impediri. Eoꝝ igit̃ vtilitati vtroqꝫ ↄ̃ſiderio pulde/re cupiẽs ad laudẽ ⁊ glĩaꝫ ſaluatoris dñi nr̃i Jeſu xp̃i eiuſdẽqꝫ pfundiſſimi diſcipli.ſ.Doctoꝛ ſci diui Thome de agno vt pariter cũ eis deuotas aias vras facilius ad altiſſimã ſciaꝝ ſapiẽtiã in poſteꝝ extẽdere valeaꝫ:tẽtabim⁹ cũ ↄſidẽtia diuini auxilij:eo ordie q̃ pfat⁹.D.S.in ſuis cõmẽtarijs pcedere dignat⁹ ẽ: omiſſis varijs alioꝝ opinioib⁹,ea q̃ ad libros poſterioꝝ ptinẽt:breuiter enucleat̃. Et vt intẽtio nr̃a ſub aliqb⁹ certis limitib⁹ cõprehẽdat̃ in p̃ſenti ope due erũt ptes pncipales. ¶ In p̃ᵃ pte erit declaratio eoꝝ q̃ i ſcripto ſũt.D.S. ¶ In ſcd̃a pte adducent̃ pblemata q̃ ſũt iter.D.S.⁊ alios doctores circa hos libros poſterioꝝ. ¶ In p̃ᵃ pte duplex occurrit ↄſideratio. ¶ Prima erit de his q̃ tanq̃ pambula regrunt̃ ad hãc ſciam in cõi. ¶ Scd̃a erit de ↄſideratiõ in hac ſcia in ſpãli:q̃ icipiet ibi in Doctore Scõ. Alijs ãt partib⁹ logice pteremiſſis. ¶ Circa p̃ᵐ tria ſt̃ ↄſiderãda. ¶ P̃ naqꝫ ↄſiderãdũ ẽ de nečitate ſcie ſermocinal' ſiue rõnalis:que logica dr̃. Et hec in p̃ia parte p̃me lectõis.D.S.2° d diuiſiõe eiuſdẽ.ibi. Oꝫ g̃ logice ptes accipe ⁊c̃.3° de q̃litate ⁊ ↄditiõe huius ſcie in cõi. Et h̃ vbi ſupra in.D.S.⁊ p̃cipue ibi.ps ãt logice q̃ p̃mo deſeruit pceſſui ⁊c̃. ¶ Circa p̃ᵐ q̃runt̃ q̃tuor. ¶ Primo vtꝝ ad diuerſos act⁹ humanos facilr̃ ⁊ ordinate pficiẽdos regrant̃ diuerſe artes ⁊ ſcie. ¶ Scd̃o ſi ad directionẽ actuũ rõnis:regrat̃ aliq̃ ſcia:vtꝝ talis ſcia dicat̃ logica. ¶ Tertio vtꝝ talis ſcia que logica dr̃:ſit circa actũ rõnis tanq̃ circa pp̃iã mãꝫ. ¶ Quarto vtꝝ talis ſcia ↄueniẽter dicat̃ ars artiũ.

Lec.1. ¶ Qõ prima primi libri poſterioꝝ Ariſto. De neceſſitate ⁊ vtilitate ſcie rõnalis ſiue ſermocinalis ibi in.D.S. Sicut dicit phs.quod eſt p̃nᵐ pꝛhemij eiuſdẽ. Articu.primus.

Argᵐ pᵐ D primum ſic pcedit̃. Videt̃ q̃ ad directionẽ actuũ hũanoꝝ nõ neceſſario regrant̃ diuerſe artes ⁊ ſcie. ¶ Nã ſic hoies ordinant̃ ad finẽ:ita ⁊ alia aialia. Sꝫ ad h̃ q̃ act⁹ alioꝝ aialiũ ordinent̃ in fineꝫ:nõ reqrit̃ ars aut ſcia:cũ intellm̃ nõ hẽãt:g̃ vł q̃ ẽt ad directionẽ actuũ humanoꝝ in determinatũ finẽ nõ regrant̃ diuerſe artes ⁊ ſcie.

2ᵐ ¶ Preterea gubernare aliquẽ nihil aliud eſt q̃ dirigere ipſm in finẽ vt pbat.D.S.in p̃ma pte.q.130. q̃ſi p totã. Sꝫ de⁹ gubernat oia vt ibidẽ pbat. g̃ dirigit oia in ſuum finem.⁊ p ↄñs fruſtra rẽgrunt̃ ad hoc artes ⁊ ſcie.

3ᵐ ¶ Preterea id qd̃ neceſſario tẽdit in aliqd non indiget aliq̃ extrinſeco:vt ordinet̃ ad illud. Sꝫ oẽs act⁹ humani neceſſario tẽdũt in vltimũ fineꝫ:q2 nihil eſt qd̃ vltimũ finẽ poſſit nõ appetere. Igit̃ idẽ qd̃ p̃us.

4ᵐ ¶ Preterea ſi artes ⁊ ſcie diuerſe regrerent̃ ad h̃:vt act⁹ humani dirigerent̃ in finẽ:ſeqreret̃ q̃ vetula ſcias ignorãs nõ poſſet ↄſeq vltimũ finẽ. ↄñs eſt erroneũ. Igit̃ ⁊ añs. Pꝫ ↄñtia:q2 neceſſariũ eſt:ſine quo aliqd impoſſi̇le eſt eſſe:vt elicit̃ ex.5.metaphy. ¶ Sꝫ in ↄ̃riũ eſt.D.S.in p̃ncipio p̃me lectiõis hui⁹ libri dicens. Inde eſt q̃ ad actus humanos facilr̃ ⁊ ordinate pficiẽdos diuerſe artes deſeruiunt. Hec ille.

Con°. ¶ Rñ° dd̃m q̃ ad hoc q̃ actus humani ad debitũ finem pueniant:neceſſario requirunt̃ diuerſe artes ⁊ ſcie ad eoꝝ directioneꝫ. Qd̃ ſic pbat̃

Proba° ſm.D.S.vnica rõne que talis eſt. ¶ Nã hõ in ſuis actib⁹ dirigit̃ iudicio rõnis ordinantis act⁹ in debitũ finẽ. Sꝫ hõ in ſuis actib⁹ ↄueniẽter dirigi nõ põt iudicio rõnis niſi mediantib⁹ diuerſis artib⁹ ⁊ ſcientijs.ergo ad act⁹ humanos facilr̃ ⁊ ordinate pficiendos diuerſe artes ⁊ ſcie deſeruiũt. ℣ Primam pbat.D.S.auctoritate phi in pꝛhemio metaphy. vbi dicit:q̃ hoium gen⁹ arte ⁊ rõnib⁹ viuit:volens p hoc innuere pp̃ium hoĩs in quo ab alijs aialib⁹ differt. Alia enim aialia quodã nãli inſtinctu ad actus ſuos agunt̃. Sꝫ homo in ſuis opibus iudicio rõnis dirigit̃. Et ſic maior ẽ vera. ℣ Mediaꝫ vo ſic pbat. Nã nihil aliud ars eſſe vr̃ q̃ʒ quedã rectitudo rõnis que p determinata media ad determinatum finẽ actus humani pueniant. g̃ hõ ↄuenienter dirigi non poteſt niſi mediãtib⁹ artibus diuerſis ⁊ ſcientijs. ¶ Predictã aũt ↄcl'onem cum pbationib⁹ eiuſdeꝫ innuit.D.S.in p̃ncipio p̃me lectionis hui⁹ libri:vbi ſic ait. Sicut dicit Ariſt.in p̃ metaphy.hoium genus arte ⁊ rationibus viuit ⁊c̃.vſqꝫ ibi excluſiue. Ratio aũt non ſolũ dirigere põt ⁊c̃. Circa hanc rõnem pcedit.D.S.p̃ ponit pbationẽ maioris.ſ.in p̃n°.2° ponit maioreꝫ ibi. Homo aũt ⁊c̃.3° ponit ↄcl'onem ibi. Inde eſt ⁊c̃.

pᵃ diſcipli inſtan°. ¶ Sꝫ ↄ̃ aliq̃ que dicta ſunt inſtabat diſcipulus dicẽs. Sine vita nulluꝫ aial hꝫ eſſe:cũ viuere viuẽtib⁹ ſit eſſe ei⁹.vt habet̃ in.2.de aia. Si ergo hoiuꝫ genus arte ⁊ rõnibus viueret:ſequeret̃ q̃ nõ hẽret eſſe ſine artib⁹.ↄñs eſt manifeſte falſum.ergo ⁊ illud ex quo ſequit̃.

2ᵃ ¶ Preterea.ars eſt ipſa ratio reꝝ:vt pꝫ p Tullium. q̃ dicit q̃ ars eſt recta rõ reꝝ a nobis factibiliũ.ergo videt̃ eſſe male dcm̃:q̃ ars ſit rectitudo rõnis.

Rñ° ad pᵐᵃ inſtan. ¶ Dõm primo q̃ viuere ſiue vita põt accipi tripl'r ſm q̃ innuit.D.S.in p̃ma

Viuere 3ʳ 2ᵉ.q.3.ar.2.ad p̃ᵐ.|.q.56.i.1ᵐ.|.1ᵃ.q.18.2.o.|.q.54.i.2ᵐ.|.⁊ in.2.de aia ⁊ in pꝛhemio metaphy.Vnomodo p eſſe viuentis. Et ſic pcedit argᵐ vꝫ q̃ ſine tali viuere aial non põt ẽẽ.

2° 2° modo accipit̃ viuere p opatione vitali. Quãdo.n.aliqs facit opationes vitales dicimus eũ viuere:qbus ceſſantibus dr̃ mori.

3° 3° mõ accipit̃ vita p p̃ncipio directiuo operationũ vitaliũ. Et ſic accipit̃ viuere in pꝛhemio metaphy.⁊ in p̃ſnti lectiõe cum dr̃ q̃ hoium genus arte ⁊ rõnibus viuit:q2 p artem hõ:dirigit̃ in agendis:vt pꝫ p.D.S.2ᵃ 2ᵉ.q.19.ar.7.in corpe:vbi ſic ait. Initiũ artis ſꝫ ei⁹ eſſentiã ſunt p̃ncipia ex qb⁹ pcedit ars. Initiũ aũt artis ſm ei⁹ effectuꝫ eſt vñ incipit ars opari:ſicut ſi dicamus q̃ p̃nᵐ artis edificatiue eſt fundamẽtum:q2 ibi incipit edificatoꝛ opari. Hec ille.

Dubium ¶ Contra.q2 accipiendo artẽ p p̃ncipio directiuo opationũ ſolũ,ars ſic ↄuenit artificib⁹:cum ars ſit de factibilib⁹ p artẽ:vt dr̃.6.ethicoꝝ. Si ergo accipit̃ in p̃dicta pbatione ars p p̃ncipio opationis,non vniuerſalr̃ verum erit q̃ hominum genus viuit artibus:ſꝫ ſolum q̃ genus artificum viuit artib⁹. Et ſic predicta ↄcluſio non debite pbabit̃.

Rñ° Ars 2ʳ ¶ Dõꝫ q̃ ars põt accipi dupl'r. ℣ Vnomodo pp̃ie ſꝫ q̃ diſtinguit̃ ↄtra prudẽtiã ⁊ ↄtra alios habit⁹ intellectuales:ſm.ſ.q̃ eſt recta ratio reꝝ a nobis factibiliũ. Et ſic nõ accipit̃ hic. Et ſic argumẽtũ pcedebat.

2° ℣ Aliomõ accipit̃ ars cõiter vt ſe extẽdit ad oẽs habitus itellectuales. Et ſic ↄuenit non ſolũ artificibus:ſꝫ omnib⁹ hoibus aliquẽ habitum intellectualẽ hñtibus. Et iſto mõ accipit̃ hic.

Rñ° ad 2ᵘᵐ Rõ 2ʳ ¶ Dicendũ 2°.q̃ ratio põt accipi dupl'r. ℣ Vnomodo p potẽtia rõnali diſcurſiua. Et ſic ars non dr̃ rõ:ſꝫ rõnis rectitudo vt in pp̃oſito dcm̃ eſt. ℣ Aliomodo accipit̃ rõ p habitu directiuo rõnis. Et ſic accipit̃ rõ dum dr̃ q̃ ars eſt recta rõ reꝝ i.habit⁹ directiu⁹ rõnis.vñ argᵐ laborabat in equiuoco.

Ordinari in finem. 1ᵘ

¶Ad pᵐ.igiť dōꝫ ꝙ dupl'r aliqd ordinať ad finē vt dicit. D.S.in.12ᵉ.q.1.ar.2. ⁋Uno mō ꝓprie tanq̄ꝫ ſeipm mouēs ad finē. Et ſic ſola creatura intellectualis ordinať in finē. ⁋Alio mō cōiter non tanq̄ꝫ ſeipm mouēs:ſꝫ tanq̄ꝫ motuꝫ ab alio. Et iſto mō bruta aīalia ordināť in finē hō aut opatione nāli ꝛ aiali ordinať ſil'r ab alio:ſꝫ opatione humana ordinať a ſeipſo in finē:vt pꝫ ibidē ar.pᵒ. Nō eſt ergo ſilis rō de hoīe ꝛ de brutis:q̄ꝫuis moueanť in finem:qꝛ diuerſimode hoc eis ꝯuenit.

Prinᵐ direc ope. hūane 2ᵉ

¶Ad 2ᵐ dōm ꝙ duplex eſt pnᵐ directiuū opatiōis humane. ⁋Qōdā eſt pnᵐ qō. ¶Et illud eſt duplex.ſ.remotū ꝛ vl'e qō eſt ipē deus. ⁋Aliud eſt ꝑticulare ꝛ ꝓximū. Et illud eſt hō agens. ⁋Aliud pnᵐ directiuū quo. ¶Et illud eſt duplex. ⁋Nā qōdam eſt pnᵐ directiuū opationis nāle ꝛ remotū q̄ꝫtum ad eſſe. Et tale eſt poᵃ q̄ eſt pncipiū opandi. ⁋Aliud eſt pnᵐ directiuū nō nāle ſꝫ ſupadditū ꝛ ꝓpinquū ꝛ imediatuꝫ ꝛ q̄ꝫtum ad bn̄ eſſe ꝛ ꝯgruentiā opationis:ꝛ tale eſt ars vt pꝫ p.D.S.in.4.ſententiaꝝ.di.4.q.1.ar.1.q.1.c.poſt mediū.vbi ſic ait.potētia eſt qua poſſumꝰ aliqd ſimpl'r:ſꝫ habitus eſt q̄ illud poſſumus bn̄ vel male. Et.4.ſniaꝝ di.49.q.1.ar.2.ſic ait. Potētia eſt pnᵐ actus quo ad ſubām eiꝰ:ſꝫ habitus quo ad formā ꝛ ꝑfectionē actus dꝛ eſſe pnᵐ actus.hec ille. Et.1.di.3.q.5.5ᵐ.|.2ᵉ.di.24.q.1.1.c.dicit ꝙ habitꝰ ꝓprie eſt q̄litas informās aliquam potētiam vel pnᵐ eliciēs actum.hec ille. Lꝫ ḡ deus ſit primū pnᵐ efficiēs directiuū:tn̄ ars eſt pnᵐ ꝓximū nō qō:ſed quo.vt dcm̄ eſt.

Ultimus hoīs finis 3ᵉ

¶Ad tertiū dōm ꝙ vltimus finis hoīs pōt accipi dupl'r:vt dicit.D.S.i pma.2.q.1.ar.7. ⁋Uno mō ꝓ rōne ipius vltimi finis. Et ſic oēs actꝰ humani neccīo tēdunt in vltimuꝫ finē. ⁋Alio mō accipiť ꝓ re in qua rō vltimi finis repiť. Et ſic nō neccīo tēdunt in vltimū finē. Aliq.n.poſuerunt vltimū finē ꝯſiſtere in voluptatibꝰ:alij in honoribꝰ ꝛ hmōi:vt pꝫ ꝑ ethicoꝝ. Uel dicendū ad maiorē ꝙ illō qō neccīo tēdit in aliqd nō indiget aliquo extrinſeco creato:quo ad eſſe:ſꝫ bn̄ indiget quo ad bn̄ eē. Oē tn̄ creatū qō tēdit in aliud tanq̄ꝫ in finem ſiue neccīo ſiue ꝯtingēter:indiget aliquo exteriori dirigēte increato.ſ.deo:qꝛ talis neceſſitas hꝫ cām ſui eſſe:ꝛ depēdet q̄ꝫtum ad eſſe ꝛ fieri ab ipſo deo.

Neceſſitas 2ᵉ

Neceſſitas abſoluta 2ˣ. Neceſſitas ꝯditionata 2ˣ.

¶Ad vltimū dōm ꝙ duplex eſt neceſſitas ſm phm.5.metaphy. ⁋Quedaꝫ eſt neceſſitas abſoluta. ¶Et hec eſt duplex. ⁋Quedā ē que ſumiť a cā formali:vt triāgulum neceſſe eſt hr̄e tres angulos. ⁋Quedā eſt que ſumiť a cā mālí:vt ꝙ oē cōpoſitū ex ꝯ̄rijs neccīo ſit corruptibile. Alia vō eſt neceſſitas ꝯditionata. ¶Et talis eſt duplex. ⁋Quedā eſt ꝯditionata ex ꝯditione agentꝫ que dꝛ necītas coactiōis:que qdē ſumiť a cā efficiēte. Dum.n.aliqs cogiť aliqd facere ꝯ̄ volūtatē:dꝛ neceſſitati. ⁋Alia eſt neceſſitas ꝯditionata que ſumiť a fine. ¶Et talis eſt duplex. ⁋Quedā eſt neceſſitas ſimpl'r dicta qn̄.ſ.eſt aliqd ſine quo res nullo mō pōt eſſe:ſicut ſi hō velit viuere:neccīuꝫ eſt vt hēat cibum. ⁋Alia eſt neceſſitas ꝯgruētie.qn̄.ſ.aliqd eſt ſine quo res pōt ꝑtingere ad finē:nō tn̄ debito ꝛ cōgruo mō:vt ſi qs vellet itinerare p.5.milliaria ꝑ vnā horaꝫ. neceē eſt ꝙ hēat equū:nō qdem ſimpl'r ſꝫ vt ꝯgrue ꝛ debite ambulare poſſit. Necīum aūt ſine quo nō:vel abſolute aut ſimpl'r eſt qō eſt impoſſe nō eē:nō aūt ſine quo ſꝫ non bn̄ vl' necīum ꝯgruentie:ſꝫ eſt ſine quo res ꝯgrue nō pōt eē. Ars igiť neccīo reqriť ad vitā humanā nō necītate abſoluta vl' neceſſitate ſimpl'r dicta:ſꝫ neceſſitate ꝯgruētie:qꝛ lꝫ impfecte ſine arte vita hoīs poſſit ordinari in finē:nō tn̄ complete ꝛ debito ꝛ ꝯgruo mō ſicut dcm̄ eſt.vn̄ arg.nullum eſt.

¶Ibi. Rō āt nō ſolū.in ꝓhemio.S.D.

¶Articulus.II.

Ad ſecūdum ſic ꝓcediť. Uideť ꝙ ad directionē actuū rōnis nō reqrať aliqua determinata ſcia que logica dꝛ.

Priᵐ arg.

¶Nā rō non ſolū eſt directiua alioꝝ actuū.ſꝫ ēt ſuoꝝ:vt dicit.D.S.in lra.ḡ ꝑte r rōnē nō reqriť alia ars ad directionē actuū ꝓprioꝝ. Fruſtra.n.fit ꝑ plura:qō pōt fieri ꝑ pauciora.

2ᵐ

¶Preterea idē vꝫ eſſe pnᵐ directiuū alioꝝ actuum hoīs ꝛ ꝓprioꝝ actuū rōnis. Sꝫ nō eſt neccīa determinata ſcia que logica dꝛ ad directionē actuum alioꝝ.vꝫ ipius manꝰ vel oculi:ꝛ ſic de ſilibꝰ.ḡ ideꝫ qō ꝑus.

3ᵐ

¶Preterea illa ſcia que eſt aliaꝝ rectrix ꝛ gubnatrix hꝫ dirigere rōnē in ſuis actibꝰ.qꝛ dirigere ꝑtinet ad ſciam architectonicā:vt dꝛ in ꝓhemio metaphyſice:ſꝫ metaphyſica eſt aliaꝝ ſciaꝝ gubernatrix vt ibideꝫ deducit.D.S.ḡ metaphyᵃ eſt illa ſcia q̄ eſt directiua opationū rōnis ꝛ non logica.

¶Sꝫ in ꝯ̄riū eſt.D.S.in lra.d. Eadē rōne ars q̄dā neccīa eſt que ſit directiua ipius actꝰ rōnis ꝑ quā hō in actu ipo rōnis.ordinate.facil'r:ꝛ ſine errore ꝓcedat. Et hec ē logica.hec ille.

Cōcluſio

¶Rn̄deo dōm ꝙ neccīa eſt q̄dam ſcia que eſt directiua ipius actꝰ rōnis:vt ꝑ eā hō in ipo actu rōnis ordinate.facil'r ꝛ ſine errore ꝓcedat:que qdē ſcia dꝛ logica.

Probaᵗ pme ꝑtis ꝯcl'onis

Primā ꝑtē pn̄tis ꝯcl'onis ꝓbat.D.S.tali rōne. Sič rō de actu manꝰ aut aliaꝝ ꝑtiū hoīs rōcinať:ita ꝛ de ꝓprio actu ſuo rōcinať cuiꝰ eſt directiua. Sꝫ ex hoc ꝙ ratio de actu manꝰ rōcinať adinuēta eſt ars edificatoria aut fabrilis:ꝑ q̄s hō facil'r ꝛ ordinate hmōi actuꝫ exercere pōt.ḡ a ſili ex hoc ꝙ rō de ꝓprio actu rōcinať neccīa eſt aliqua ars que ſit directiua ipiꝰ actꝰ rōnis:vt ordinate in ſuis actibꝰ ꝓcedat. Q, āt rō de ꝓprio actu rōcineť cuiꝰ actꝰ eſt directiua:ꝓbat ſic.D.S.qꝛ ꝓpriū eſt intellectiue ꝑtis vt in ſeipſam reflectať. Nā intellectꝰ intelligit ſeipm. Sil'r rō de ſuo actu rōcinari pōt Un̄ rō nō ſolū dirigere pt inferioꝝ ꝑtiū actꝰ:ſꝫ ēt eſt ſuipſius directiua.

Probaᵗ 2ᵉ

¶Scdāꝫ aūt ꝑtē ꝑdicte ꝯcl'onis ꝓbat.D.S. tali medio. Nā logica dꝛ rōnalis ſcia nō ſolū ex h̄ ꝙ eſt ſm rōnē:qꝛ hec eſt oibꝰ artibus cōis:ſꝫ ex hoc ꝙ eſt circa ipm actū rōnis.ḡ illa ſcia que eſt actuū rōnis directiua:eſt ipſa logica.

Ratio inſtan. Diſcip. ſrī.

¶Sꝫ in ꝯ̄riū iſtabat diſcipulus.d. Dirigere ē actꝰ rōnis. Si ergo logica eſſet directiua actuum rationis:ſequeretur ꝙ eſſet directiua directionis.quod eſt falſum.qꝛ ſic eēt ꝓcedere in iſinitū in directiōibꝰ rōnis. ¶Dōm ꝙ rō eſt directiua directiōis non qdē ꝑ aliquā aliā directionē:ſꝫ vna ꝛ eadem directiōe dirigit alios actꝰ eiꝰ ꝛ ipm dirigere nō qdē directe ſꝫ reflexe. Dirigere.n.non eſt ꝓprie ille actꝰ rōnis q dirigiť:ſꝫ q̄ aliqs actꝰ dirigiť. 2ᵉ

¶Preterea idē diſcipulus ſic arguebat. Simpliciū terminoꝝ appꝛhenſio eſt actus rōnis. Et tn̄ logica non eſt neccīa neqꝫ reqriť:vt vꝫ ad directionē talis actus.ḡ ſaltē nō eſt vl'r veꝝ ꝙ logica ſit directiua oium actuū rōnis. Rn̄.

¶Dōm ꝙ ipiꝰ rōnis ꝓprie eſt diſcurrere ab vno in aliud. Et inde eſt ꝙ hō dꝛ rōnalis:qꝛ intelligit ꝑ diſcurſum. Angelus vō dꝛ intellectual' ꝛ nō ꝓprie rōnalis.vn̄ logica ꝓprie dꝛ directiua actuū rōnis ſꝫ ꝙ rō diſcurrit ab vno in aliud. Ex ꝯn̄ti tn̄ eſt ēt directiua appꝛehēſionis terminoꝝ ſimpliciū non abſolute:ſꝫ ſm ꝙ ſūt ordinabiles in ꝓpōnibꝰ ꝛ ſillogiſmis:aut ēt ſm ꝙ ſunt ordinabiles ſm ſb ꝛ ſupra in aliq̄ linea ꝑdicamentali.

¶Ad pmū igiť dōm ꝙ duplex eſt pnᵐ directiuū.vꝫ q̄ ad eſſe ꝛ q̄ ad bn̄ eſſe. Rō.n.eſt directiua ſuoꝝ actuū q̄ ad eſſe. Sꝫ nō pōt bn̄ ꝛ ordinate facil'r ꝛ ꝓmpte dirigere ſuoꝫ actꝰ ſine habitu. Un̄ in directiōe actuū eiꝰ reqriť habitꝰ q eſt ſcientia. ¶Ad 2ᵐ dōꝫ ꝙ idē eſt pnᵐ directiuū remotū oium actuū rōnis.vꝫ ipſa rō.ſꝫ diuerſa ſunt pncipia directiua ꝓpinque vꝫ diuerſi habitꝰ ꝛ ſcie. ¶Ad 3ᵐ dōm ꝙ metaphy.eſt gubernatrix ſciaꝝ realiū. Logica vō dꝛ directiua q̄ꝫtū ad rōcinatiōes ꝛ intētiones rōnis. Un̄ logica dꝛ ſcia ſcientiaruꝫ ad omnium methodorum principia viam habens.

¶Ibi. Que non ſolum rationalis eſt.in prohemio.S.D.

Articulus tertius.

Primus

Ad tertiū ſic ꝓcediť. Uꝛ ꝙ logica nō ſit circa actuꝫ rōnis ſicut circa ꝓpriā māriā. ⁋Nā actꝰ rōnis nō hꝫ māꝫ ex q̄ cū non cōponať ex mā ꝛ forma. Opꝫ ḡ ꝙ ſi ſit mā ꝙ ſit mā in q̄ ipiꝰ logice aut mā circa quam. Nō pmū qꝛ logica eſt in aīa ſubiectiue ꝛ nō in actu rōnis. ergo aīa eſt mā in qua logice ꝛ non actꝰ rōnis. Sil'r actus rōnis nō pōt eſſe mā circa quā logice:qꝛ habitꝰ ꝛ actꝰ eius

referunt ad idē obiectū: ⁊ ꝑ ꝯñs ad eādem mām circa quā dī obiectū ſcie. Sz actꝰ ſcie logicalis non hꝫ ꝓ mā circa quā ipm actū rōnis. Als idem eſſet obiectū ⁊ actꝰ eiuſdē habitꝰ. ğ logica nō vſat circa actū rōnis ſicut circa obiectū. ¶ Preterea actꝰ alicuiꝰ potētie nō pt eē obiectū eiꝰ. neqꝫ ecōuerſo. vt pbat. D.S. 12ᵉ. q. 1. ar. 1. ğ actꝰ rōnis nō pt eē obiectū ipſiꝰ rōnis. ⁊ ꝑ ꝯñs neqꝫ ipſiꝰ logice q̄ ē directiua actuum rōnis. ¶ Preterea ſꝫ. D.S. in. 4. metaphy. ⁊ in tractactu ď gñe. ens rōnis eſt obiectū logice. ğ nō eſt actꝰ rōnis. pꝫ ꝯñia: qꝛ obiectū eſt illď in qď vltimū terminaſ poᵃ. ¶ Sz in ꝯtriū eſt. D.S. in lec. dicēs. Que qdē logica non ſolū rōnat eſt ex h̄ ꝙ eſt ſꝫ rōnē qď ē oibꝰ artibꝰ cōe. ſꝫ ex h̄ ꝙ ē circa ipꝫ actū rōnis ſicˀ circa ꝓpriā mām. hec ille. ¶ Rñ. dōm ꝙ actꝰ rōnis pt ꝯſiderari dupłr. ⁊ Unomō formałr. vꝫ ꝓ ipſa opatione intellꝰ ſꝫ ſe ⁊ abſolute ꝯſiderata. Et iſto mō logica non ē circa actū rōnis: ſicˀ circa ꝓpriū obꝫ. ¶ Cuiꝰ rō eſt qꝛ obm alicuiꝰ ſcie eſt illď in qď vltio terminaſ ſcia. Sz actꝰ rōnis formałr ⁊ ſm ſe ꝯſideratꝰ non eſt vltimꝰ terminꝰ logice: qꝛ ille actus ordinaſ ad ens: rōnis obiectiue. igiſ ⁊c̄. ⁊ Aliomō actus rōnis pt ꝯſiderari obiectiue aut nałr. vꝫ ꝓ eo qď cāſ ꝑ ipſaꝫ opationē intellꝰ in aīa: ſ. ꝓ ente rōnis. ¶ Et iſto mō logica eſt circa actū rōnis. ſicˀ circa ꝓpriā mām: ſiue circa ꝓpriū obiectū vt pꝫ ꝑ. D.S. in ꝓ huiꝰ lectione. 2o. vbi ſic ait. Et qꝛ circa oia q̄ ſunt: hꝫ negociari rō: logica āt eſt de opationibꝰ rōnis: logica āt erit de his q̄ cōia ſꝛ oibꝰ. i. de intentionibꝰ rōnis q̄ ad oēs res ſe hñt. Non āt ita ꝙ ipa logica ſit de ipſis rebꝰ cōibꝰ ſicˀ de ſubiectꝭ. Conſiderat. n. logica ſicˀ ſubiectū ſyllm: ⁊ enūciationē ⁊ ꝓdicatum aut aliqd hmōi. Hec ille foꝛałr. vt pꝫ ēt ꝑ. D.S. ꝑ ſniaꝝ. diſ. 33. ar. ꝑ ad 3ᵐ. vbi dī ꝙ rō dī dupłr. ⁊ Unoº idꝭ qď eſt in rōcinātē. i. actꝰ vł poᵃ. ⁊ Scďoº vt eſt nomē intētionis. ſ. diffō. argumētatio. Et in. 4. ꝯ gēti. c. 11. co. 2. ſic ait. Alle ſꝛ ſcie de rebꝰ: alie de intētionibꝰ itellectiuis. hec ille. Qď ſic pꝫ. Qꝛ illď ē ſbꝫ alicuiꝰ ſcie qď eſt cōiſſimuꝫ in aliq̄ ſcia ꝯſideratū. ꝑ notū: non tranſcendēs metas illiꝰ ſcie: ad qď oia in tali ſcia ꝓncipałr ꝯſiderata hñt ordinē ⁊ attributionē vt pꝫ ꝑ. D.S. in ꝓhemio ꝓmi ſniaꝝ. Sz ens rōnis eſt hꝫ in logica: vt pꝫ diſcurrenti ꝑ ſingulas ptes. Nā ens rōnis eſt cōiſſimum ꝯſideratiū in logica: ⁊ de eo in nulla alia ſcia ꝯſideraſ. Ad ipſuꝫ ēt oia reducunſ. Nā oia q̄ in logica ꝯſideranſ aut ſꝛ entia ꝑ ꝓmā opationē rōnis appheñſibilia: aut ꝑ ſcďaꝫ: aut ꝑ tertia. igiſ ⁊c̄. Idē pꝫ ꝑ. D.S. in. 4. metaphy. vbi ſic dic̄. Ens rōnis eſt ꝓpriū ſubiectuꝫ logice ⁊ hꝫ intētiones itelligibiles entibꝰ nāe eqꝑanſ. hec ille. Ideꝫ pꝫ ꝑ phm. 4. metaphy. vbi dicit ꝙ dialectica ⁊ pᵃ phia eandē ſubinduūt formā. ⁊ ſic in ſbiecto eqꝑanſ. Un ſicˀ meta. hꝫ ens reale creatū cōe ꝓ obiecto: ita logica hēt ens de quo poteſt fieri rōcinatio ꝓ obiecto. qď eſt ens rōnis. ¶ Pro cuiꝰ declaratione maioꝛi. Primo aduertēdū ē ſꝫ. D.S. in ꝓhemio ꝓmi ſniaꝝ. ꝙ tres ſꝛ ꝯditiones ſubiecti attributionis alicuiꝰ ſcie. ⁊ Pria ē ꝙ q̄cūqꝫ ſꝛ ꝯſiderata in illa ſcia. ďbēt ꝯtineri in ſbiecto. ⁊ Scďa eſt ꝙ cognitio ſbiecti ꝓncipałr intēdaſ in illa ſcia. ⁊ Tertia ꝯditio eſt ꝙ ꝑ ſbiectū diſtinguaſ ſcia ab oibꝰ alijs. qꝛ ſcie ſecanſ quēadmodū ⁊ res: vt pꝫ in. 3. de aīa. Hec ille. Cū igiſ ꝓdicte ꝯditiones ꝯueniant enti rōnis in logica: ſeqſ ꝙ ens rōnis erit ſbiectū. ¶ Conſiderādū eſt vlteriꝰ ſm. D.S. in. 4. metaphy. ꝙ ens eſt duplex. ſ. ens nāe ⁊ ens rōnis. Ens āt rōnis dī ꝓprie de illis intētionibꝰ q̄s ratio adinuenit in rebꝰ ꝯſideratis: ſicut intētio gñis ⁊ ſpēi ⁊ ſiliū. q̄ qdeꝫ non inueniunſ in reꝝ nā: ſꝫ ꝯſiderationē rōnis ꝯſequunſ. Et hꝫ. ſ. ens rationis eſt ꝓprie ſubiectū logice. Hmōi aūt intelligibiles intētiones entibꝰ nāe eqꝑanſ eo ꝙ oia entia nāe ſb ꝯſideratione rationis cadūt. Et ideo ſbiectū logice ad oia ſe extendit de qbꝰ ens ꝓdicaſ. Un ꝯtingit ꝙ ſbm logice eqꝑaſ ſbiecto ꝓme phie qď eſt ens nāe. Hec ille formałr. Idem dicit. D.S. in tractatu ď nā gñis q̄ſi de v̄bo ad v̄bū. ¶ Ex quo pꝫ ſolo illiꝰ argumēti cum ſic arguiſ. Subiectuꝫ logice eqꝑaſ ſbiecto metaphyſice: ſꝫ ſbiectū metaphy. eſt ens reale. ğ ſbm logice eſt ens reale: ⁊ non ens rōnis. Non. n. ē intelligendū ꝙ ſbiectuꝫ logice eqꝑareſ ſubiecto ꝓme phie ſm idētitatē: ſꝫ ſm extēſionē ꝯſiderationis vt dcm̄ eſt. ¶ Conſiderādum eſt vlteriꝰ 3º ꝙ triplex eſt ſubiectū in aliq̄ ſcia. ſ. cōiſſimū, cōe, ⁊ ſpāle. ⁊ Cōiſſimū ſubiectū in logica ē ens in cōi vt ſe extendit ad ens reale ⁊ ad ens rōnis. ⁊ Cōe v̄o qď vocaſ ſubiectū attributionis eſt ens rōnis: qď hꝫ fundamentū in re mediāte ꝯceptiōe intellꝰ. ⁊ Sz ſpāle dī ꝓncipalioꝛ ps ſubiectiua ſubiecti. Et ſic argumētatio dī ſubiectū logice ſpāle. Nā ſicˀ in metaphyſica ps ſubiectiua ꝓncipalis ipſiꝰ entis q̄ ē ſuba non ē ſubiectū attributionis metaphyſice cū non oia ꝯſiderenſ ſub rōne foꝛali ſube: ſꝫ entitatꝭ. ita in logica argumētatio non ē ſubiectū attributiōis. ⁊ cū non oia ꝯſideranſ ſub rōne formali argumētationis rōcinabilitatꝭ vel alicuiꝰ hꝫ q̄ ſit rō formalis entis rōnis tanq̄ꝫ ſubiecti totiꝰ logice: cū ēt ſub tali rōne foꝛali ſbiectū ꝓdiceſ de oibꝰ q̄ cadūt ſb tribꝰ opationibꝰ intellꝰ. ⁊ tale ſubiectū totius ſcie ſub tali rōne ꝯcta debeat eē ēt in ptibꝰ ſubiectū: ſicut ens mobile ꝯctū ad formā vel ad vbi ⁊c̄. Sz argumentatio nō eſt hꝫ. Non enim eſt dōm ſicut dicit v̄ſoꝛis albertiſādo ꝙ argumētatio ſit ſubiectū attributionis logice: qꝛ vt dcm̄ eſt ſm phm. ſubm logice ad oia ſe extēdit de qbus ens rationis ꝓdicaſ. Sz ens rōnis non ſolū ꝓdicaſ de his qbꝰ attribuiſ argumētatio: ſꝫ ēt de his qbꝰ attribuiſ diffinitio ⁊ cōpoſitio ſiue diuiſio. Ideo ens rōnis ⁊ non argumētatio dꝫ eſſe ſubiectum attributionis logice. ¶ Ad ꝓmū igiſ dōm ꝙ triplex eſt mā. ſ. ex q̄: in q̄: ⁊ circa quā. ⁊ Mā ex q̄ dī altera ps totiꝰ cōpoſiti: ſicˀ paries eſt mā ex qua domꝰ ſit. ⁊ Mā v̄o in qua eſt ſubm in quo eſt aliqď accñs: ſicut paries eſt mā in qua albedinis. ⁊ Sz mā circa quā. eſt obm alicuiꝰ potentie ſiue habitꝰ: circa qď talis poᵃ v̄ſaſ vel habitꝰ: ſicˀ color dī mā circa quā ipſiꝰ viſus. Logica v̄o cū non ſit res mālis non hꝫ mām ex q̄: ſꝫ hꝫ mām in q̄ q̄ eſt aīa: ⁊ māꝫ circa quā q̄ eſt ens rōnis aut actꝰ rōnis. 2º modo ſupra poſito ꝯſideratus: ⁊ non ꝓmomō vt argᵐ voluit. ¶ Ad alia duo argumenta pꝫ ſolō ex dictis: qꝛ ꝓcedūt de actu rōnis ꝓmo modo accepto: ⁊ non ſecūdomodo ſicut declaratum eſt.

¶ Ibi. Et ideo dicitur ars artium in prohemio ſancti doctoris.

¶ Articulus quartus.

Ad quartū ſic ꝓcediſ. Uꝛ ꝙ logica non debeat dici ars artiū. ¶ Nā illa ſcia que gubernat alias dī eſſe ars artiū. Sz metaphyᶜᵃ eſt gubernatrix oium aliaꝝ ſciaꝝ. Igiſ metaphy. eſt ars artiū ⁊ nō logica. ¶ Preterea ois gtūs reflexꝰ ſupra ſuū ntūꝫ ipoꝛtat excellēdā. Si ğ logica eēt ars artiū: ſeq̄reſ ꝙ eēt nobiliſſima ſciarū. ꝯñs eſt falſum: qꝛ metaphy. cū ſit de ente reali ē nobilioꝛ q̄ꝫ logica q̄ eſt de ente rōnis: vt pꝫ ꝓmo metaphy. ğ ideꝫ qď ꝓus. ¶ Preterea logica nō eſt ars. ğ non eſt ars artiū. pꝫ añs: qꝛ ars ⁊ ſcia ſꝛ duo habitꝰ intellectuales ab inuicē diſtincti. Sz logica ē ſcia. ğ logica non ē ars. Et valꝫ ꝯñia ꝑ locū a diſpatꝭ. ¶ Sz in ꝯtriū eſt. D.S. in lectione dicens. Idō logica dī ars artiū qꝛ in actu rōnis nos dirigit a q̄ oēs artes ꝓcedūt. Hec ille. ¶ Rñº dōm ꝙ aliquā ſciam eſſe artē artiū pt itelligi q̄drupłr. ⁊ Unomō ſm dignitatē obiecti. qꝛ. ſ. hꝫ nobiliꝰ obiectū. Et ſic manifeſtū ē ꝙ logica non diciſ ars artiū: qꝛ ens reale ē nobiliꝰ ente rōnis. Cū ğ ens rationis ſit ſubiectū logice: ſequtur ꝙ oēs ſcie reales ſꝛ nobilioꝛes logica. Et ꝑ ꝯñs iſto modo logica ñ dꝫ dici ars artium: ſꝫ potiꝰ metaphy. ⁊ Aliomodo aliq̄ ſcia pt dici ars artiū ratione certitudinis modi ꝓcedēdi: q̄. ſ. certioꝛi mō ꝓcedit. Et ſic ēt logica ñ dꝫ dici ars artiū: qꝛ mathēatica certiſſimuꝫ hꝫ modū ꝓcedēdi: cū demrationes eiꝰ ſint certiſſime ñ aūt logica: cū idifferēter ꝓcedat ꝑ oēs cās. ⁊ Tertio mō ratione vtriuſqꝫ. vꝫ tā ratione nobilitatꝭ obiecti q̄ꝫ ratione certitudinis modi ꝓcedēdi. Et iſtoº ēt vt ex dictꝭ pꝫ. logica non dꝫ

Marginal notes, left column: 2ᵐ · 3ᵐ · Rñ. Actus rōnis 2ᵉ · Con · Rō 2ᵉ · Noᵐ 1ᵐ 3 cōdi. ſbiecti attributiōis · Noᵐ 2ᵐ Ens 2ᵉ

Marginal notes, right column: Noᵐ 3ᵐ Subm ſcientie 3ᵉ · Matē 3ᵉ · Primus argᵐ · 2ᵐ · 3ᵐ · Rñ. Aliquam ſciaꝫ eē artē artium 4ᵉ · 2º · 3º

ars artiũ:ſʒ poti⁹ theologia diuina: vt pbat.D.S.i pᵃ pte.
4°. q.1.ar.5.¶ Quarto mõ rõne adminiculationis: aut ẽt dire
ctiõis pncipioꝝ oium artiũ. Et iſto mõ logica dr ars artiũ.
Proba° cõcluſiõis ¶ Qd ſic pbat ſm.D.S.in lec. Nã illa ſcia q̃ eſt directi
ua actuũ rõnis a qb⁹ oẽs artes pcedunt: eſt ars artiũ q̃rto
mõ. Sʒ logica ẽ directiua actuũ rõnis: vt ex pcedẽtib⁹ pʒ.
Igit logica eſt ars artiũ. ¶ Ad pᵐ igit ⁊ 2ᵐ pʒ ſolo p di
ſtinctionẽ iã poſitã. ¶ Ad 3ᵐ vl ad pbationẽ añtis dõm q
Ars 2r ars põt accipi duplr. ¶ Uno mõ pprie vt eſt recta rõ reꝝ a
nobis factibiliũ. Et iſto modo ars ⁊ ſcia diſtinguunt. Nec
iſto mõ logica ẽ ars: ſʒ ſcia. ¶ Alio mõ accipit ars cõiter:
vt ẽ q̃dã collectio pluriũ pceptoꝝ ad vnũ finẽ tẽdentiũ. Et
iſto mõ ars ẽ cõis ad oẽs ſcias tã practicas q̃ ſpeculatiuas.
qꝛ bʒ aliqd p modũ opis vt dicit.12ᶜ.q.57.|.3ᵐ. Et ſic acci
pit ars cũ dr q logica eſt ars artiũ ⁊ ſcia ſciaꝝ. Uerũtñ ha
bit⁹ intellectuales ñ diſtinguunt abinuicẽ ſic oppoᵐ ab op
poſito: ſʒ ſicut id qd addit aliqd ſupra aliud: vt pʒ p.S.D.
ſup Boetio de trinitate.q.2.ar.2.ad pᵐ vbi ſic ait. Sapia ñ
diuidit ꝯ ſciam ſic oppoᵐ ꝯ oppoᵐ: ſʒ qꝛ ſe bʒ ex additiõe
ad ſciam ⁊ ſic ppriũ ꝯ cõe. Eſt.n.ſapia vt dr.6.ethicoꝝ.ca
put oium ſciaꝝ. regulãs oẽs alias ſcias inq̃ʒtũ eſt de altiſſi
mis cãis. Et pp hoc dea ſciaꝝ dr p metaphy. vñ illa ſcia q̃
de altiſſimis ꝯſiderat: ſapia dr. Scie vo nomẽ alijs ſciẽtijs
inferiorib⁹ relinqt. Et ſm h ſapia diuidit ꝯ ſciam ſic ppꝛʒ
Inſtan°. diſcip. ꝯ cõe. Hec ille formalr. ¶ Sʒ ꝯ pmã ptẽ pdicte ſolonis re
plicabat diſcipulus dicẽs. Logica ẽ de factibilib⁹ a nobis.
g̃ logica ẽ ars pprie accepta. Añs pʒ qꝛ logica ẽ de entib⁹
rõnis: ſʒ entia rõnis: ſiũt ab intellu: qꝛ ꝯſideratiõeʒ intellus
ꝯſequunt vt dcm̃ eſt. Igit ⁊c̃. ¶ Dõm q aliqd dr factibile
Re° Factibile a nobis 2r a nobis duplr. ¶ Uno mõ p opationẽ volũtaris. vel tranſe
untem: ſicut pʒ in his q̃ ſiũt p artes mechanicas: aut ima
nentẽ: ſicut opationes morales. Et iſto mõ intelligit q ars
pprie dcã ẽ recta rõ reꝝ a nob factibiliũ.ſ. p opationeʒ vo
luntaſ q̃ eſt alia poᵃ ab intellu. ¶ Alio mõ aliqd dr factibi
le a nobis p opationẽ intellus tm̃: arguẽdo.ſ. aut cõponen
do: vel diuidendo. Et iſto mõ nõ intelligit q ars pprie dcã
ſit ratio factibiliũ a nobis: q̃re logica eſt de opabilibus a
nobis.2° mõ qd non pmo mõ: vnde non ſeqtur q logica ſit
ars pprie dicta ſed bene cõiter ſumpta: ſicut dictum eſt.

¶ Qõ ſcda de diuiſione logice in cõi ⁊ eius ſubdiuiſione.

DEinde ꝯſiderandũ reſtat de diuiſiõe lo
gice ⁊ ei⁹ ſubdiuiſione. Circa qd
queruntur duo. p vtrum diuiſio logice cõue
nienter ſumat ſm actus rõnis. 2° vtꝝ nota lo
gica ꝯuenienter diuidat in libꝝ prioꝝ: poſte
riorum: topicorum ⁊ elenchorum.

¶ Seqtur in Doctore Scõ ibi. Dʒ igit logice ptes. in phemio eiuſdẽ. ¶ Articulus pmus.

Ad primũ ſic pcedit. Ur q diuiſio logice non ꝯue
nienter ſumat ſm diuerſas opatõẽs rõ
Primus nis. ¶ Nã logica ſi diuideret: aut hoc eẽt in ptes ſubiecti
uas: aut in ptes q̃ʒtitatiuas: aut in ptes eẽntiales. Sʒ mani
feſtũ eſt q logica nõ diuidit in ptes q̃ʒtitatiuas: pſertim cũ
ſint ſubiectiue in aia rõnali: q̃ nõ eſt q̃ʒta nec p ſe nec p accñs.
Nec ẽt pt hic ptes eẽntiales niſi gen⁹ ⁊ dr̃iaʒ: q nõ dñr par
tes logice i q̃s didit. Nõ ẽt pt hic ptes ſubiectiuas: qꝛ aut il
le ptes ſubiectiue eẽnt pſes in nũero aut i ſpe. Nõ ſcdʒ: qꝛ ſic
logica nõ eẽt vna ſcia vnitate ſpecifica. ⁊ p ꝯñs eẽt genus ⁊
nõ ſpẽs. Nõ pt ẽt dici pᵐ: qꝛ plura accñtia eiuſdẽ ſpẽi non
pñt eſſe in eodẽ ſbo: vt pbatũ eſt in ſũma diuine phie. Sed
ꝯſtat q oẽs ptes logice pñt eẽ ſil in eadẽ aia. g̃ logica nul
las bʒ ptes: ⁊ ſic nõ pt diuidi: cũ diuiſio ſit vnius in plures
2ᵐ ptes ptitio. ¶ Preterea ſt tm̃ due ptes logice. vʒ logica no
ua ⁊ vet⁹. g̃ diuiſio logice nõ ſumit ſʒ act⁹ rõnis. pʒ ꝯñtia.
3ᵐ qꝛ tres ſt act⁹ rõnis: vt hic dic̃. D.S. in lectiõe. ¶ Preterea
qlibet foia ſimplex eſt indiuiſibil. Sʒ logica cũ ſit q̃litas ẽ

forma ſimplex. g̃ nõ diuiſibil. Et ſic nõ bʒ ptes. ¶ Sʒ in ꝯ
riũ eſt. D.S. in lec. dicẽs. Dʒ igit logice ptes accipe ſm di
uerſitatẽ actuũ rõnis. Sũt ãt act⁹ rõnis tres ⁊c̃. ¶ Re° dõʒ Con°.
q diuiſio logice ꝯueniẽter ſumit ſm diuerſitatẽ actuũ rõ Proba°
nis. Qd ſic pbat ſm.D.S. Nã logica eſt circa actũ rõnis:
ſic̃ circa ppriã mãm: vt in pcedẽti qõne dcm̃ ẽ. g̃ dʒ ptes lo
gice accipe ſm diuerſitatẽ actuũ rõnis. Pʒ ꝯñtia: qꝛ ſcie ſe
cant ⁊ diuidunt: queadmodũ ⁊ res de qb⁹ ſunt: vt dr in.3.
de aia. ¶ Ex q̃ infert ſm.D.S. q tres ſũt ptes logice. Qd Correlaᵐ
ſic pbat ſm eundẽ. Nã ptes logice ſumunt ſm diuerſitatẽ
actuũ rõnis: vt iaʒ pbatũ ẽ. Sʒ tres ſt act⁹ rõnis. vʒ ſimpli
ciũ intelligẽtia cõpoſitio ⁊ diuiſio. ⁊ diſcurſus vt dic̃. D.S.
in lec. g̃ ſt tres ptes logice pdictꝪ actib⁹ corrñdẽtes. ¶ Pro Noᵐ
cui⁹ declaratiõe aduertẽdũ eſt: vt dic̃. S.D. in lra: q actus Opa° ra. 3ᵉ.
ipſius rõnis ſt tres: quoꝝ pmi duo: ſunt rõnis: ſm q rõ eſt
intellus qdã. ¶ Una.n. actio intellus eſt itelligẽtia indiuiſibi
liũ ſiue incõplexoꝝ ſm quã ꝯcipit qd ẽ res. Et hec opatio
dr a qbuſdã iformatio intellus: ſiue imaginatio p itellm. Et
ad hãc opationẽ rõnis reducit doctria quã tradit Ariſt. in
libro pdicamẽtoꝝ. ¶ Scda vo opatio ẽ cõpoſitio vl diuiſio 2ᵃ
intellus in q̃ iã ẽ veꝝ vl falſũ. Et huic rõnis actui deſuit do
ctria quã tradit Ari. in li° pihermẽias. ¶ Tertio vo actus 3ᵉ.
rõnis ẽ ſm illd ẽ ppriũ rõnis.ſ. diſcurrere ab vno in aliud:
vt p id qd ẽ notũ deueniat i cognitõeʒ ignoti. Et huic actui
deſuiũt reliq libri logice. Hec ille foialr. Sic g̃ ſt tres ptes
logice: vʒ ſcia pdicamẽtoꝝ: ſcia pihermẽias ⁊ ſcia noue lo
gice: q̃ dr ſcia argumẽtatiõis. ¶ Sʒ iſtabat diſcipul⁹. Nã Diſcip.
ſm phm in.3.de aia: ſt tm̃ due opatiões itellus. vna q̃ intelli
git qd qd eſt. Alia q̃ cõponit ⁊ diuidit. Idẽ expſſe adducit
.D.S. in de ſpũalib⁹ creaturis. q.1.ar. vlti. ad 7ᵐ. ⁊ in prio
ſniaꝝ. diſt.19.q.5.ar.1. ⁊ in q̃libet q̃libeto.5.q.5.ar.2. Ur g̃
q male h.D.S. ponat tres opatiões rõnis. cũ rõ ⁊ intellus
ſint vna poᵃ eſſentialr. vt pbat. D.S. in pᵃ pte.q.79.ar.8.
¶ Dõm q lʒ intellus ⁊ rõ ſint idẽ ſm rẽ dñt tñ ſm rõnem. Re°.
Nã ipſi⁹ intellus ſm ppriũ ſuũ actũ ꝯſideratiꝫ eſt intelligẽ
eſt ipſaʒ vitatẽ itelligibilẽ ſimplr apprehẽdere. Sʒ ipi⁹ rõ
nis eſt ſm ſuũ actũ pcedẽ de vno intello ad aliud ad vitateʒ
intelligẽdã. Et idẽ eſt q angeli q ſine diſcurſu intelligũt di
cunt ſbe intellẽuales. Hõ vo q diſcurrit in actu itelligẽdi dr
ſba rõnal. Sic g̃ tm̃ ponunt due opatiões intellus: ſm q in
tellus diſtinguit ꝯ rõnẽ. Tñ accipiẽdo intellm pʒ q ꝯuenit
realr cũ rõne ⁊ eꝯ: ſic ponunt tres opatiões rõnis ⁊ itellus.
Et hoc ẽ qd. D.S. voluit innuere in pñti lectiõe cum dicit
q duo pmi act⁹ ſunt ipſi⁹ rõnis ſm q rõ ẽ intellus qdã. Idẽ
dic̃ 2ᵃ 2ᵉ.q.49.ar.5.ad 3ᵐ. vbi ſic ait. Et ſi intellus ⁊ rõ ñ ſint
diuerſe poᵉ: tñ denoiant ex diuerſis actibus. Intellus.n. no
men ſumit ab itima penetratiõe vitatis: nomẽ ãt rõnis ab
inqſitiõe ⁊ diſcurſu. Hec ille.1.di.33.|.3ᵐ. ¶ Inſup inciden Diſcip.
talr diſcipul⁹ q̃rebat duo. p vtꝝ p ſcdaʒ opatõeʒ intellus ve
poſſim⁹ intelligẽ coruũ eẽ albũ. Et arguebat q nõ: qꝛ non
poſſum⁹ intelligẽ hoieʒ nõ eẽ riſibilẽ ve p ſcdaʒ opõnẽ itel
lect⁹. g̃ a ſili nõ poſſum⁹ itelligẽ ve coruũ nõ eſſe nigꝝ cuʒ
coru⁹ nõ poſſit eẽ ſine nigredine. Ab eo.n. q res ẽ vel nõ ẽ
oĩo dr va vel falſa. ¶ Dõm q intellus nr ve pt intelligere p Re°.
ſcdaʒ opationẽ intellus coruũ eẽ albũ. Nec ẽ ſile de riſibili
tate reſpcũ hois ⁊ de nigredine reſpcũ corui: qꝛ nigredo q̃
opponit albedini nõ depẽdet a pncipijs ſpẽi corui. Sʒ riſi
bile bñ depẽdet a pncipijs hois. Et hec eſt ſnia. D.S. in d
ſpũalib⁹ creaturis. q.1.ar. vlti. ad 7ᵐ. vbi ſic dic̃. Duplex ẽ
opatio intellus. vna q̃ itelligit qd qd ẽ. Et tali opatiõe intel
lect⁹ itelligi pt eẽntia rei: ⁊ ſine pprio: ⁊ ſine accñte: cũ neu
tꝝ eoꝝ ingrediat eẽntiã. Alia ẽ opatio intellus cõponentꝪ ⁊
diuidentꝪ. Et ſic pt ſuba intelligi ſine accñtali pdicato: ẽt ſi
ſm rẽ ſit inſepabile: ſicut põt itelligi coru⁹ eẽ alb⁹. Nõ ẽ.n.
ibi repugnãtia intellectuũ cũ oppoᵐ pdicati nõ depẽdeat
ex pncipijs ſpẽi q̃ ſignificat noie ſubo poſito. Hac vo opa
tiõe intellus intelligi nõ põt ſuba ſine pprio. Nõ.n. põt intel

ligi ꝙ hõ non ſit riſibilis:q2 ibi eſt repugnãtia intellectuũ. Nã oppom p̃dicati dependet a nã ſubiecti. Hec ille. ⁊ valde
Diſcip. gnoſe. ℂ Scdo q̃rebat q2. D.S. hic dic̃ ꝙ 2ª opatio itell'e
ẽ ꝯpõ vel diuiſio in q̃ sã eſt verũ vel falſũ. verũ in p̃ma opõne
R°. intell'e nullo mõ ſit verũ vel falſuʒ. ℂ Ad h̃ breuiter dõʒ ꝙ verũ p̃ncipalr̃ ⁊ p̃mario repit̃ in 2ª opatiõe intell'e. ſcdario võ in p̃ª: vt pʒ p. D.S. in p̃ ſnia℞. di. 19. q. 5. ar. 1. vbi ſic ait. Pria opatio itell'e reſpicit qditatẽ rei. 2ª reſpicit eẽ ipiꝰ. Et q2 rõ vitatẽ fundat̃ in eẽ ⁊ nõ in qditate. iõ vitas ⁊ falſitas ꝓprie iueniunt̃ in 2ª opatõe itell'e: ⁊ in ſigno eiꝰ qđ eſt enũciatio: ⁊ nõ in p̃ª: vl' in eiꝰ ſigno: qđ eſt diffõ niſi ſʒ qd: ſic ẽt ipſiꝰ qditaſ eſt qđdã eẽ rõnis: ⁊ ſm iſtđ eẽ: dr̃ ẽt eſſe vitaſ in p̃ª opõne intell'e p quẽ modũ ẽt dr̃ ꝙ diffõ ẽ va. hec ille. De q̃ clariꝰ in metaphy. diſputatũ ẽ. ℂ Ad p̃m igit̃ dõʒ ꝙ logica dr̃ ſcia vna vnitate ſpecifica. Et diuidit̃ in ſciaʒ p̃dicamẽto℞ pihermenias ⁊ noue logice nõ tanq̃ʒ in diuerſas ſcias ſpecie aut numero diſtinctas in eodẽ ſubõ: ſʒ tanq̃ʒ in diuerſos g̃dus eiuſdem ſcie: ſic in. 5. metaphy. q. 9. ar. 7. ad p̃m. ⁊. 1. q. 1. ar. 4. Et. 6. q. 7. ar. 3. dcm̃ eſt. de metaphy. ⁊ elicit̃ ex. D.S. in. 1ª. 2ᵉ. q. 54. ar. vlt. ad vltimũ. vbi ſic ait. Ille q in aliq̃ ſcia acqrit p demſ̃ationẽ ſciaʒ ꝯcl'onis vniꝰ: hʒ qdẽ habitũ ſʒ imp̃fecte: Cũ võ acqrit p aliã demſ̃ationem ſciam ꝯcl'onis alteriꝰ nõ gñat̃ in eo aliꝰ hitus: ſʒ hitꝰ q p̃us ierat ſit p̃fectior: vtpote ad plura ſe extẽdẽs ad qđ ꝯcl'ones ⁊ demſ̃ationes vniꝰ ſcie ordinate ſt̃ ⁊ vna deriuat̃ ex alia. Hec ille ſoꝛalr̃: ſic ẽt calor in aq̃ ⁊c̃. Cũ g̃ logica ſit vna ſcia q̃ hʒ vnã ꝯcl'onẽ logicalẽ p̃fecte p demſ̃ationẽ hʒ totã logicã. Et dũ acqrit p̃fecte notitiã alteriꝰ ꝯcl'onis p aliã demſ̃ationẽ: puta aut in lib° p̃o℞: aut in lib° poſterio℞: vel pihermenias ⁊ hꝫ nõ acqrit nouã ſciam: ſʒ p̃fectiorẽ g̃dũ eiuſdẽ ſcie. ℂ Et ſi dicat̃ ꝙ. D.S. in 2ª 2ᵉ. q. 51. ar. 2. ad vltimũ dic̃ ꝙ alia rõnalis ſcia ẽ dialectica ⁊ alia demſ̃atiua. igit̃ ⁊c̃. ℂ Ad hoc rñdet̃ inferiꝰ. q. 3. ar. 5. ad 2m. ℂ Ad 2m dõm ꝙ licʒ ſint tm̃ due p̃tes g̃duum logice in gñe gñaliſſimo ſunt tñ tres in gñe ſubalterno: ſm tres actus rõnis: vt declaratuʒ eſt. ℂ Ad 3m dõm ꝙ nulla forma ſimplex vt ſimplex eſt p̃t diuidi. Tñ forma q̃ dr̃ vno modo ſimplex põt dici hr̃e p̃tes aliomõ. Vñ logica licʒ non poſſit diuidi in p̃tes q̃ʒtitatiuas aut itegrales põt tñ diuidi in partes ſubiectiuas. diuerſos gradus eſſendi eiuſdem ſcie ſpecifice ſignificantes.

ℂ Seqt̃ in. D.S. ibi. Attẽdẽdũ ẽ ãt ꝙ actus. i p̃hemio eiuſdẽ. ℂ Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic ꝓcedit̃. Vr̃ ꝙ noua logica q̃ eſt 3ª p̃s logice ñ ſufficiẽter ſbdiuidat̃
in tres p̃tes q̃ ſunt reſolutoria: topica ⁊ ſophiſtica. ℣ Naʒ
Primuʒ noue logice ſunt q̃ttuor p̃tes. vʒ lib p̃o℞: poſterio℞: topicorũ: ⁊ elẽcho℞. g̃ inſufficiẽter ipſiꝰ noue logice enumerant̃
2m tm̃ tres p̃tes. ℂ Preterea topica ſiue dialectica q̃ inuẽtiua
dr̃ nõ eſt ſcia: ſʒ opio vel fides: vt ꝯcedit. D.S. in lec. Sʒ q̃
3m libet p̃s logice ẽ ſcia. g̃ p̃s inuẽtiua nõ eſt p̃s logice. ℂ Preterea ois ſcia hẽtur p certitudinẽ: vt pʒ p̃ poſterio℞. Sʒ inuẽtiua cognitio nõ ſp habet̃ p certitudinẽ: vt ꝯcedit. D.S.
4m in lect. g̃ p̃s inuẽtiua nõ eſt p̃s logice. ℂ Preterea p̃tes ſcie diſtinguunt̃ ſm obi̾a. Secant̃. n. ſcie queadmodũ ⁊ res de qbꝰ ſunt vt dr̃ in. 3. de aia. Sʒ p̃dicta℞ p̃tiũ eſt vnũ obm. ſ. argumẽtatio. g̃ nõ ſt̃ diſtincte. Et ſic idẽ qđ p̃us. ℂ Sʒ i ꝯ̃riũ ẽ. D.S. in l̃ra. lec. p̃ª. ibi. Attẽdẽdũ eſt ãt ꝙ actꝰ rõnis ſil'es ſt̃ q̃ʒtũ ad aliqd actibꝰ nãe ⁊c̃. ℂ R° dõʒ ꝙ tm̃ ſt̃ tres
Con° p̃tes noue logice in cõlrq̃ debuiũt 3°. actui rõnis. Qđ ſic ꝓbat̃ ſm. D.S. tribꝰ rõnibꝰ. ℂ Naʒ noua logica ſumit̃ ſm
Pria ra. ad ꝯclu. tertiã opõnẽ rõnis q̃ ẽ diſcurſus, put ꝓcedit de notitia noti ad ignoti notitiã. Ergo q̃t ſũt ꝓceſſus ſiue diſcurſus rõnis: tot erũt p̃tes logice noue. Sʒ triplex ẽ diſcurſus ſiue ꝓceſſus rõnis. g̃ tres ſt̃ p̃tes noue logice. Minorẽ ſic ꝓbat. D.S. Nã ars imitat̃ nãʒ in q̃ʒtũ põt. Et idẽ eſt ꝙ actꝰ rõnis ſimiles ſt̃ q̃ʒtũ ad aliqd actibꝰ nãe. Sʒ triplex eſt ꝓceſſus in actibꝰ nãe. Nã in qbuſdaʒ nã agit ex neċitate: ita ꝙ nõ põt deficere. In qbuſdã võ nã vt freq̃ntiꝰ opat̃: ſʒ nõ ſp. Et q2 nõ ſp opat̃ oʒ ꝙ aliqñ poſſit deficẽ a ꝓprio actu. Vñ in his neceſſe ẽ eẽ duplicẽ actũ. vnũ q ſit vt in plũbꝰ: ſic̃ cũ ex ſemine gñat̃ aial p̃fectũ. Aliũ võ qñ nã deficit ab opõne intẽta: ſic vt in plũbꝰ hõ gñat hoieʒ cũ q̃nque digitꝭ. Aliqñ tñ deficit ab hoc ⁊ gñat aliquẽ cũ q̃tuor: aut cũ ſex ꝑp corruptõeʒ alicuiꝰ p̃ncipiꝭ: vt in. 2. phy. diſputabit̃. ℂ Pʒ g̃ ꝙ triplex eſt ꝓceſſus in actibꝰ nãe. ſ. ſp. vt in plũbꝰ ⁊ vt in paucioribꝰ. g̃ triplex ẽ ꝓceſſus actuũ rõnis. vʒ vnꝰ erit neċitatẽ inducẽs in q̃ nõ eſt poſſe vitatẽ eẽ defectũ. Et p hꝫ ꝓceſſum certitudo ſcie acqrit̃. Aliꝰ ẽ ꝓceſſus rõnis in q̃ vt in plũbus verũ ꝯcluditur: nõ tñ neċitatẽ hñs. Et tertiꝰ ẽ ꝓceſſus in q̃ rõ a võ deficit ꝑp alicuiꝰ p̃ncipij defectũ qđ in rõcinãdo erat obſuandũ. Hec oia ſnialr̃. D.S. in lec. ℂ Preterea ois diſcurſus 2ª
rõnis q ad tertiã opõneʒ rõnis ptinet: aut ẽ certitudinalis: aut ꝓbabilis. Si p̃m ſic ẽ p̃s reſolutoria: q2 reſol'o eſt cũ certitudine. Si 2m hoc ẽ duplr̃: q2 aut ꝓcedit ex vẽ ꝓbabilibꝰ aut ex appenter ꝓbabilibꝰ. Si p̃m ſic eſt topica. Si 2m ſic ẽ ſophiſtica. Et hec rõ breuiter tãgit̃ in. D.S. cũ ſubdit ꝙ p
p̃m rõnis ꝓceſſum certitudo ſcie acqrit̃. ℂ Preterea ois p̃s 3ª
logice aut ẽ iudicatiua: aut inuẽtiua: aut deficit ab vtraq̃ʒ. Si p̃m ſic ẽ p̃s certitudinalr̃: q2 p̃s iudicatiua dr̃ eo ꝙ ẽ cum certitudine ſnie. Si 2m ſic ẽ topica ſiue dialectica. Si 3m ſic ẽ ſophiſtica: de q̃ ſit mẽtio in libris elẽcho℞ Ariſt. Hãc rõnẽ tãgit. D.S. ibi. Pars ãt logice que p̃ ꝓceſſui defuit ⁊c̃. vſq̃ʒ ibi. Aliis g̃ partibus logice ⁊c̃. Plura tñ itermiſcẽdo.
ℂ Aduertẽdũ eſt ãt ꝙ ſic duplex ẽ neċitas. ſ. neċitas ꝯñtie No^m 1^m Neċitas ꝯſequentꝭ
q̃ eſt hitudo neċia añtis ad ꝯñs ⁊ neċitas ꝯñtis q̃ eſt neċia ⁊ neċitas
hitudo termino℞ ꝓpõnis. vʒ p̃dicati ad ſbm: ita duplex eſt ꝯſequẽtis
reſol'o. ℣ Quedã ẽ reſol'o ꝯñtie in formã ⁊ mãʒ ſili q̃ ſunt 2x reſolu°
modus ⁊ figura. ℣ Alia eſt reſol'o ꝯñtis in ſua p̃nª, ⁊ cãs neċias. ℂ Vñ duplex eſt ſcia analetica ſiue reſolutoria: qđ 2x ſcia reſolutoria
idẽ eſt. ℣ Quedã ẽ p̃oriſtica: q̃ docet ſoluere neċitatẽ ꝯñtie in p̃nª eiꝰ. Et hec eſt ſcia q̃ tradit̃ in libris p̃o℞ analetico℞.
ℂ Alia ẽ poſterioriſtica q̃ docet reſoluẽ neċitatẽ ꝯñtis ⁊ in ſua p̃nª ⁊ cãs. Et hec ſcia tradit̃ in libris poſterio℞ analeticorũ. ℂ Sʒ q̃rebat diſcipulꝰ. Quare ſcia libri p̃o℞ dr̃ ſcia Dub^m
reſolutoria p̃oriſtica: aut q̃re vocat̃ lib p̃o℞. Et q̃re libri poſterio℞ vocat̃ ſcia reſolutoria poſterioriſtica: aut quare
iſte liber vocat̃ liber poſterio℞. ℂ Dõm ꝙ ſic̃ ꝯñtia cũ ſit R°
habitudo añtis ad ꝯñs p̃cedit ipm ꝯñs ſic mediũ itelligit̃ p̃cedere extremũ: ita ⁊ neċitas ꝯñtie p̃cedit neċitatẽ ꝯñtis.
Cũ g̃ lib p̃o℞ tractet de neċitate ꝯñtie ⁊ eiꝰ reſol'one: ⁊ lib Cur dicat̃ lib p̃orũ aut poſteriorũ
poſterio℞ tractet de neċitate ꝯñtis eiꝰ reſol'one ꝯueniẽter libri p̃o℞ ſcia dr̃ p̃oriſtica: ⁊ eadẽ de cã dr̃ libri p̃o℞. Scia ãt libri poſterio℞ dr̃ poſterioriſtica: ⁊ eadẽ de cã vocat̃ lib
poſterio℞. ℂ Cõſiderãdum ẽ vlteriꝰ 2° ſm. D.S. in lec. ꝙ No^m 2^m Scia iudicatiua.
duplex eſt ſcia. ſ. iudicatiua ⁊ inuẽtiua. ℣ Iudicatiua qdeʒ dr̃ que ſp eſt cũ certitudine q2 iudiciũ ẽ cũ certitudine ſnie. Et q2 iudiciũ certũ effectibꝰ hr̃i nõ põt niſi reſoluẽdo in p̃ª
p̃nª: ideo ois ſcia iudicatiua dr̃ reſolutoria ſiue analetica. Inuẽtiua
℣ Sʒ ſcia inuẽtiua nõ ſp eſt cũ certitudine. Vñ de his q̃ inuẽta ſt̃ iudiciũ reqrit̃ ad h̃ ꝙ certitudo hẽat̃. Vñ talis ſcia . ſ. inuẽtiua: nõ dr̃ reſolutoria: ſʒ ꝓbabilis: q̃lis eſt ſcia topico℞. Hec ille ſnialr̃. ℂ Aduertẽdũ eſt vlteriꝰ ſm. D.S. in No^m 3^m
lec. ꝙ ſicut in rebꝰ nãlibꝰ in his q̃ vt in plũbꝰ agunt: gradus qdã attẽdit̃: q2 q̃ʒto v̾tus nãe eſt fortior: tãto minꝰ deficit a ſuo effectu: ita ⁊ in ꝓceſſu rõnis q nõ eſt cũ oimoda certitudine g̃dus aliqs inuenit̃ ſm ꝙ magis ⁊ minꝰ ad p̃fectã certitudinẽ accedit̃. Per hꝫ. n. ꝓceſſum q̃nq̃ʒ qdeʒ ⁊ ſi nõ ſiat ſcia ſit tñ fides vel opinio ꝑp ꝓbabilitatẽ ꝓpõnũ ex qbꝰ ꝓcedit̃: ex eo ꝙ rõ declinat totalr̃ in vnã p̃tẽ ꝯdictiõis: licʒ cuʒ formidine alteriꝰ. Et ad hoc ordinat̃ topica vl' dialectica. Nã ſyll'o dialecticꝰ ex ꝓbabilibꝰ eſt. De quo agit Ariſt. in libris topico℞. Qñq̃ʒ võ non ſit cõplete fides vel opinio: ſʒ ſuſpicatio q̃dã: q2 non totalr̃ declinat̃ ad vnã p̃tẽ ꝯdictiõis

lʒ magis inclinet̃ ad hanc q̃ʒ ad illã. Et ad h̃ ordinant̃ rhe
torica. Q̃n ꝗꝗ ṽo eſtimatio declinat ad aliquã ꝑteʒ ꝯ̃dictio-
nis ꝑꝑ aliquã repñtatõeʒ ad modũ q̃ fit hoi abbominatio
alicuiꝰ cibi ſi pñtet̃ ei ſub ſilitudine alicuiꝰ abbominabil̃.
Et ad hoc ordinat̃ poetica. Nã poete eſt iducere ad aliqd
ṽtuoſum ꝑ aliquã decentẽ repñtationẽ. Oia aũt hec ad rõ-
nalẽ phiam ꝑtinent: qꝛ inducere ex vno in aliõ rõnis ẽ. Hec
3. ſpẽs inuentiue — oia ille formalr. ℭ Ex quo hẽtur ꝙ ſcia inuẽtiua ſub ſe ꝯti
net tres ſpẽs. vʒ dialecticã: rhetoricã: ⁊ poeticã ſcientiam.
Diſcip. — Quaꝝ ſufficiẽtia õ facili ex adductꝭ elici põt. ℭ Sʒ argue
bat diſcipl̃s ꝯ̃ adducta. Naʒ ois habitꝰ ꝯcl̃onis ꝑ demra-
tionẽ acq̃ſitꝰ eſt ſcia ⁊ nõ opio. Sʒ dialectica ſiue topica eſt
hmõi. igit̃ male dcm̃ eſt: ꝙ dialectica ẽ fides vel opinio: cũ
opinio diſtinguat̃ ꝯ̃ ſciaʒ. Probatio medie. Nã in libris to
picoꝝ aſſignat̃ a doctoribꝰ ſbm. ſ. ſill̃s dialecticus. ⁊ aliqd
loco paſſiõis. ſ. gñatiuũ opiniõis: ⁊ p̃nm ſubiecti. ſ. diffõ eiꝰ
que eſt mediũ demrationis. Cũ g̃ ſolũ hec tria ad demra-
tionẽ req̃rant̃. vʒ ſubm: paſſio: ⁊ diffõ ſeq̃tur ꝙ in topicis
ſiue dialecticis pñt fieri demrationes ꝑ q̃s poterit hri ſcia
R° — ṽa. ℭ Dõm ꝙ ſyll̃s dialecticꝰ põt dupl̃r ꝯ̃ſiderari. ℣ Uno
modo ꝑ reſpectũ ad ſua p̃nª ⁊ cãs. Et iſto mõ ſcia libri to-
picoꝝ q̃ eſt de ſyll̃o dialectico tanq̃ʒ de ſbo attributiõis eſt
ṽa ſcia ⁊ nõ opinio. ℣ Aliomõ põt ꝯ̃ſiderari ſm ſuũ vſum
⁊ effectũ: ⁊ in ſe. Et iſto mõ cũ ꝓcedat ex ꝓbabilibꝰ de eo ñ
eſt ſcia ſed opinio: vt hic dicit. D. S. ℭ Et ꝑ hoc pʒ ſolõ ad
2m, ⁊ 3m. ℭ Ad p̃m igit̃ dõm ꝙ lʒ ſint q̃tuoꝛ ꝑtes logice in
ſpe ſubalterna ⁊ adhuc plures in ſpe ſpãliſſima tñ tm̃ ſunt
tres in gñe. Quaꝝ vna. ſ. reſolutoria ꝯtinet ſb ſe ſciam p̃o-
riſticã ⁊ poſterioriſticam. ℭ Ad 2m ⁊ 3m pʒ ſolõ ex dictis.
ℭ Ad 4m dõm ꝙ lʒ oium ꝑtium noue logice ſit vnũ obm
cõe. ſ. argumẽtatio tñ q̃libet pars hʒ ꝓpriũ obm. Syll̃s. n.
ſimpl̃r dictus eſt ſubm in libris p̃oꝝ. Syll̃s ãt dialecticus
in libris topicoꝝ. Syll̃s ṽo ſophiſticꝰ in libris elenchorũ.
Et ſyll̃s demratiuus in libris poſterioꝝ vt infra patebit.

ℭ Queſtio tertia de qualitatibꝰ ſcientie in communi.

DEinde ꝯ̃ſiderãdũ reſtat de q̃litate ⁊ cõ-
ditione huius ſcie poſterioriſtice
in cõi. ℭ Circa qð q̃runt̃. 6. ℣ Primo vtꝝ de
ſyll̃o demratiuo ſit ſcia. ℣ Scðo vtꝝ talis ſciẽ
tia ſit practica vel ſpeculatiua. ℣ Tertio vtrũ
ſit ſcia realis vel rõnalis. ℣ Et vtꝝ ſit dignioꝛ ceteris ꝑtibꝰ
logice. ℣ Quarto vtꝝ ſit iudicatiua vl̃ inuẽtiua tm̃. ℣ Se-
xto vtrum ſyll̃s demonſtratiuus ſit ſubiectũ huius libri.

ℭ Ubi ſupra in. D. S. in ꝓhemio eiuſdem. Articulus. I.

Ad primum g̃ ſic ꝓcedit̃. Uĩ ꝙ de ſyll̃o demrati
uo nõ hẽat̃ ſcia. ℭ Nã ſcia ẽ habitꝰ
Primũ — ꝯcl̃onis ꝑ demrationẽ acq̃ſitꝰ. Si g̃ de ſyll̃o demratiuo eſ-
ſet ſcia: illa haberet̃ ꝑ ſyll̃m demratiuũ. Et iteꝝ ſcia de illo
alio ſyll̃o demratiuo hẽret̃ ꝑ aliũ. Et ſic eẽt ꝓceſſus in infi-
nitũ qð eſt incõueniẽs. igit̃ ⁊c̃. ℭ Sʒ dicebat diſcipulꝰ. ſci
entia de ſyll̃o demratiuo in cõi hẽtur ꝑ ꝑticularẽ quãdam
demrationẽ: q̃ qdẽ cog̃ſcit̃ nõ ꝑ aliã demrationẽ ſʒ cogniꝭ
2m — teris. ℭ Cõtra. Ille q̃ acq̃rit ſciaʒ de demratione ꝑ demra
tõeʒ ꝑticularẽ: aut cog̃ſcit ſe hre verã demratõeʒ aut ñ. Si
p̃mũ ſeq̃t̃ ꝙ hẽat ſciam de demratiõe anteq̃ʒ acq̃rat eã. Si
2m ſequit̃ ꝙ nõ poſſit aſſerere ſe acq̃ſiuiſſe ſciam de demra
tiõe: qð ẽt eſt incõueniẽs. ſ. ꝑ demrationẽ. ℭ Preterea com
3m — pleroꝝ nõ eſt diffõ neq̃ʒ demratio aut ſcia: vt infra di. Sed
demratio eſt qd cõplexũ cũ ſit ſyllus. ergo eiꝰ nõ eſt ſciẽtia.
4m — ℭ Preterea ſcia eſt ſempiternoꝝ: vt pʒ p̃ huius. ⁊. 6. meta-
phy. Sʒ demratio eſt corruptibilis: cũ ſit qd fabricatuʒ a
5m — rõne nr̃a. Igit̃ idẽ qð p̃us. ℭ Preterea de demratiõe nõ p̃t
hẽri demratio. Alias demratiõis eẽt demratio. g̃ de demõ
ſtratiõe nõ eſt ſcia: cũ q̃libet ſcia hẽat̃ ꝑ demrationẽ. ℭ In
ꝯ̃triũ eſt phs q̃ tradit nob̃ ſciam de ſyll̃o demratiuo in p̃ñti
R° — lib°. Et ſil̃r. D. S. in p̃n° huiꝰ. R° dõm ꝙ ſyll̃s demratiuꝰ
p̃t ꝯ̃ſiderari dupl̃r. ℣ Unomõ q̃ntũ ad ſuũ vſum quo. ſ. ſci-
ens vtit̃ particularibꝰ demrationibꝰ in hac ſcia ⁊ in alijs.
Et iſto mõ de eo nõ eſt ſcia. ſʒ eſt modus ſciendi inq̃ʒtũ hꝫ.
℣ Aliomõ p̃t ꝯ̃ſiderari q̃ʒtũ ad ſua p̃nª ⁊ cãs ⁊ ꝓprietates.
Et hoc dupl̃r. ℣ Unomõ in ꝑticulari. Et ſic ẽt õ eo non eſt
ſcia directe qꝛ ꝑticulariũ nõ ẽ diffõ: vt pʒ. 7. metaphy. ⁊ ꝑ
ꝯ̃ñs neq̃ ſcia niſi reflexe. ℣ Aliomõ in vl̃i. Et ſic de eo ẽ ſci — Con°.
entia. Qð ſic pʒ. Nã de illo eſt ſcia: qð hʒ p̃nª ꝑtes ⁊ ꝓprie — Probat° ꝯcluſiõis
tates demrabiles de eo ⁊ de ſuis ꝑtibꝰ vt pʒ ꝑ phm. 4. me-
taphy. ⁊ in p̃n° huiꝰ. Sʒ ſyll̃s demratiuꝰ eſt hꝫ. Igit̃ õ eo
eſt ſcia. Probatio medie. Nã p̃nª ſylli demratiui ſunt diffõ
eiꝰ ⁊ ſyll̃s in cõi: ſil̃r ⁊ argumẽtatio. cuiꝰ q̃tuoꝛ ſunt ſpẽs. ſ. — 4. ſpẽs argumen.
ſyll̃s. enthymema, inductio. ⁊ exẽplũ: vt pʒ p̃ ⁊ 2° prioꝝ ⁊ — 2ª pars demon.
p̃ topicoꝝ. ℣ Partes ṽo demrationis ſunt duplices. ſ. ſbie
ctiue ⁊ integrales: ꝑtes demratiõis ſbctiue ſ̃t demratio ꝑꝑ
qd ⁊ demratio qꝛ eſt: demratio vl̃is ⁊ ꝑticularis. Sil̃r de-
mratio affirmatiua ⁊ negatiua. ℣ Partes ṽo itegrales eiꝰ
ſ̃t duplices. ſ. vel ꝓpinq̃ vt ꝓpõ maioꝛ ⁊ minoꝛ: ⁊ ꝯcl̃o. vel
remote vt ſ̃t maioꝛ extremitas ⁊ minoꝛ extremitas ⁊ medi
um. ſ. ſbm ⁊ paſſio ⁊ diffõ ſubiecti. ℭ Sʒ inſtabat diſcipu- — Diſcip.
lus. Nã de oi eo de quo eſt ſcia põt demrari aliq̃ ꝓpria paſ
ſio: cũ ſcia ſit effectꝰ demratiõ: ⁊ cuiꝰ ꝯcl̃o ꝯ̃ſtituit̃ ex ſbo ⁊
ꝓpria paſſiõe. Sʒ de demratiõe non p̃t demrari paſſio. Si — R°.
ſic demret̃. igit̃ ⁊c̃. ℭ Dõm negãdo minoreʒ imo de ſyll̃o
demratiuo p̃t demrari paſſio. ſic arguendo. Ois ſyll̃s ꝓce
dens ex p̃mis. veris. ⁊ imediatꝭ. notioribꝰ. p̃oribꝰ. cauſiſq̃
ꝯcl̃onis ⁊ gñatiuꝰ ṽe ſcie. Sʒ demratio ſiue ſyll̃s demrati-
uus eſt ſyll̃s ꝓcedẽs ex p̃mis. ṽis ⁊c̃. g̃ demratio eſt gñati-
ua ṽe ſcie. In hac. n. ꝑticulari deductiõe: demrat̃ paſſio ſyl
logiſmi demratiui in cõi quã circũloq̃mur ꝑ eiꝰ effectuʒ: ⁊ — Diſcip.
eã de ipſo ꝑ diffõnẽ ſylli demratiui demramus. ℭ Quere-
bat inſuꝑ idẽ diſcipulus. vtꝝ ſcia poſterioriſtica vtẽs ⁊ po
ſterioriſtica docẽs ſint vnꝰ habitꝰ vel duo. Et videbat̃ ſibi
ꝙ nõ ſint vnꝰ habitꝰ: qꝛ dcm̃ eſt in p̃n° corpis huiꝰ articuli
ꝙ ſi ſyll̃s demratiuꝰ ꝯ̃ſideret̃ q̃ʒtũ ad ſuũ vſuʒ: ſic de eo nõ
eſt ſciẽtia. Uidet̃ g̃ ꝙ ſcia poſterioriſtica vtẽs nõ ſit idẽ ha
bitꝰ cũ ea vt docẽs ẽ. ℭ Dõm breuiter ꝙ ſcia poſterioriſti- — R°
ca vtens ⁊ poſterioriſtica docẽs ſ̃t vnꝰ habitꝰ ſm eẽntiaʒ
ſm diuerſos modos eẽndi ꝯ̃ſideratꝰ: ſic dcm̃ eſt circa p̃nm
logice de dialectica vtẽte ⁊ dialectica docẽte. Nã vnꝰ ⁊ idẽ
eſt habitꝰ q̃ ꝯ̃ſiderat̃ ꝑ reſpectũ ad ſuas cãs: ⁊ q̃ʒtũ ad ſuũ
vſum. Sic idẽ eſt martellus q̃ ꝯ̃ſiderat̃ ꝑ reſpectũ ad ſuas
cãs ⁊ p̃ncipia: ⁊ q̃ ꝯ̃ſiderat̃ q̃ʒtũ ad vſuʒ eiꝰ q̃ artifex in di-
uerſis artibꝰ vtit̃. Poſterioriſtica. n. docẽs dr̃ iſta ſcia ꝯ̃ſi-
derata in ſe ꝑ reſpectũ ad ſuas cãs ⁊ p̃nª. Et poſterioriſtica
vtẽs dr̃ eſſe eadẽ ſciẽtia ꝯ̃ſiderata q̃ʒtũ ad ſuũ vſum inquã-
tũ. ſ. demratoꝛ vtit̃ ſcia ſua poſterioriſtica acq̃ſita in alijs
ſciẽtijs multipl̃r demrando ⁊ in ſeipa. ℭ Ad p̃mũ igit̃ ad-
mittit̃ ſolõ diſcipli. ℭ Ad 2m vel ad replicã ꝯ̃ diſcipulũ in-
ductã dõm ꝙ ille q̃ acq̃rit ſciam de demratiõe ꝑ demratio
nẽ quãdã ꝑticularẽ cognoſcit ſe hre verã demrationẽ ante
acq̃ſitionẽ: vel in ipſa acq̃ſitiõe ſcie: nõ qdẽ ꝑ ſciam demra-
tiuã p̃cedẽtẽ: ſʒ lumine doctoris extrinſeci. ſ. magri talẽ õ-
mrationẽ adducentꝭ: aut lumine doctoris intrinſeci. vʒ itel
lectꝰ agentꝭ ⁊ ẽt lumine p̃moꝝ p̃ncipioꝝ ⁊ lumine cognitio
nis terminoꝝ ſimpliciũ. Uñ nõ oʒ ꝙ hẽat ſciam õ dẽmratio
ne: anteq̃ʒ eã acq̃rat ſm. D. S. in. 2. õ aĩa. lec. 11. vbi ſic ait.
Eodẽ aũt mõ ſe hʒ in ſcie acq̃ſitiõe. Hõ. n. acq̃rit ſciam ⁊ a
p̃n° intrinſeco: dũ inuenit: ⁊ a p̃n° extrinſeco dum adiſcit.
Utrobiq̃ ãt reducit̃ de poª in actum ab eo qð eſt actu. Hõ
enim ꝑ lumẽ intell̃s agentꝭ ſtatim cog̃ſcit actu p̃ª p̃nª nal̃r
cognita. Et dum ex eis ꝯcl̃ones elicit ꝑ hoc ꝙ actu ſcit: ve
nit in actualẽ cognitiõeʒ eoꝝ q̃ poª ſciebat. Et eodẽ mõ do
cẽs exteriꝰ ei auxiliat̃ ad ſciẽdũ. ſ. ex p̃ncipijs addiſcẽti no
tis: deducẽs eũ ꝑ demrationẽ in ꝯcl̃ones p̃us ignotas. Qð
qdẽ auxiliũ hoi neceſſaꝛiuʒ nõ eẽt: ſi adeo eẽt ꝑſpicacis intell̃s
ꝙ ꝑ ſeipſm poſſit ex p̃ncipijs notꝭ ꝯcl̃ones elicẽ. Que qdeʒ
ꝑſpicacitas hoibꝰ adeſt ſm plus ⁊ minus. Hec ille. ℭ Ad

Demõ.3ᵒ 3ᵐ dõm ꝙ demſ̃atio pͤt accipi dupl'r. ▽ Unomõ pͥme intẽ/
tional'r.vꝫ ꝑ re ſbcta intẽtiõi.ſ.ꝑ ſyl'ō q̄ cõponit' ex tribus
ꝓpõnib⁹:⁊ trib⁹ terminis. Et iſto mõ de ea nõ eſt ſcia neq̄ꝫ
diffõ neq̄ꝫ ẽt demſ̃atio. ▽ Aliomõ pͤt ꝯſiderari.2ᵉ intentio/
nal'r.vꝫ accipiẽdo eã ꝑ illo termino ſimplici demſ̃atio:nõ
qdẽ abſolute ſꝫ vt eſt vox ſignificatiua rei ſbcte q̄ ẽ ſignifi/
catũ ei⁹.ſ.vt ſignificat rẽ pͥme itẽtiõis. Et iſto mõ demſ̃atio
nõ eſt qd cõplexũ. Et vt ſic de ea eſt diffõ ⁊ ſcia.vt infra la/
tius declarabit'. ℂ Ad 4ᵐ dõm ꝙ ſi demſ̃atio ꝯſideret' in
ꝑticulari.ſic eſt corruptibilis ⁊ vt ſit:de ea nõ eſt ſcia. Sꝫ ſi
ꝯſideret' i vlĩ ſic eſt icorruptibilis. Et iſto mõ de ea eſt ſcia.
Diſcip. ℂ Cõtra hoc arguebat diſcipulus. Nã corrupti̇̃ nobis cor
rũpunt' oĩa q̄ ſunt in nobis.vt innuit pħs in p̄dicamentĩ.ſꝫ
vlia ſt' in ſingularib⁹.ḡ corruptĩ ſingl'arib⁹ corrũpunt' vlĩa.
Et ſic demſ̃atio in vlĩ ẽ corruptibilis:⁊ ꝑ ꝯñs argᵐ p̄dictũ
Rᵒ. in ſuo robore remãſit. ℂ Dõm eſt ꝙ aliõ eſt vl'e corrũpi ⁊
aliõ eſt aliqd in vlĩ corrũpi. Corruptĩ.n.ſingularib⁹ corrũ/
pit' vl'e ſm eẽ qd hꝫ in ſingularib⁹. Nõ tñ corrũpit' in vlĩ.i.
ſm hitudinẽ quã hꝫ ad ſua pͥnᵃ eẽntialia ⁊ ad ſuas paſſio/
nes. Lꝫ.n.ꝯcl'onis de q̄ ẽ ſcia p̄ ⁊ ꝑ ſeip̄m ſbm ⁊ p̄dicatũ ſi/
ue ꝓpria paſſio corrumpat' ſm eẽ exñtie:ſp tñ manet neccia
habitudo vni⁹ ad reliquũ:quã imediate ſignificat ꝯcl'o de/
mſ̃ata. Jnde ẽ ꝙ ſcia dĩ eẽ ſempiternoꝝ.de q̄ inferi⁹ ad lon
gũ diſputãdũ ẽ. ℂ Ad vltiᵐ dõm ꝙ de demſ̃atiõe pͥme in/
tẽtional'r accepta:nõ pͤt hñi demſ̃atio,qꝛ ſic demſ̃atio non
pͤt eſſe ſbm ꝯcl'onis.cũ vt ſic ſit tota demſ̃atio icludẽs du/
as p̄miſſas ⁊ ip̄am ꝯcl'onẽ.ſꝫ tñ ſi 2ᵉ intẽtional'r ſumat':ſic
pͤt eſſe ſbctum ꝯcl'onis. Et ei⁹ vt ſic põt eſſe demõſtratio.vt
patuit in rñſione ad argᵐ diſcipuli in corpore articuli.
ℂ Sequitur in.D.S.vbi ſupra extrauaganti in prohemio
eiuſdem.

Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic ꝓcedit'. Ut' ꝙ ſcia de ſyl'ō demõ
ſtratiuo ſit ſcia p̄ctica ⁊ nõ ſpecula
Primus tiua. ℂ Naꝫ illa ſcia eſt p̄ctica q̄ ordinat' ad opus.vt pꝫ.2.
metaphy. Sꝫ iſta ſcia ordinat' ad opus.ſ.ad demſ̃are ⁊ ar
2ᵐ guere ⁊ hꝫ.ḡ eſt ſcia p̄ctica. ℂ Preterea logica ẽ ſcia p̄cti/
ca vt ꝓbat Giade⁹ in pͥnᵒ logice ſue.ḡ hec ſcia eſt p̄ctica.qꝛ
ſcie p̄ctice q̄libet ps dꝫ eẽ p̄ctica:ſi ordinent' ad eũdeꝫ finẽ.
3ᵐ ℂ Preterea ſcia ſpeculatiua ordinat' ad cognitionẽ vitatĩ
roꝝ circa q̄ v'ſat' nõ ordinãs vlteri⁹ vitatẽ cognitã ad ip̄o/
rũ opationẽ:ſꝫ ſcia demſ̃atiua q̄ ordinat' ad modos dẽmon
ſtrãdi:ſic ordinat' ad cognoſcẽdũ de eis vitatẽ ꝙ vitatẽ de
eis cognitã ordinat ad taliũ modoꝝ debitã formationẽ q̄
eſt q̄dã ip̄oꝝ opatio.ḡ hec ſcia eſt p̄ctica. ℂ Preterea nul/
4ᵐ lus hit⁹ cui⁹ finis nõ eſt act⁹ ꝓpri⁹ ſꝫ act⁹ alteri⁹ hit⁹.pͤt dici
ſpeculatiu⁹. Talis.n.nõ ẽ grã ſui qd reqrit' ad habitũ ſpe
culatiuũ. Sꝫ ſcia hui⁹ libri nõ hꝫ actũ ꝓpͥũ q̄ ſit finis ei⁹.
ſꝫ ordinat' ad introductioneꝫ aliaꝝ ſciaꝝ.vt dic̃.D.S.in p̄
metaphy.lec.5.vbi dic̃ ꝙ q̄dã võ ſcie inẽte ſunt ad introdu
ctionẽ in alijs ſciẽtijs ſic logicales. Et ibidẽ in lec.7.dic̃ ꝙ
inq̄ſitores phie hẽbãt ẽt ea q̄ ſũt ẽt ad eruditionẽ neccia:
ſicut ſcie logicales q̄ nõ ꝑp ſe q̄runt' ſꝫ vt introductorie ad
alias ſcias. Hec ille.vt ẽt pħs ꝓcedit.4.metaphy.ergo ⁊c̃.
5ᵐ ℂ Preterea nullus habit⁹ ſpeculatiu⁹ opat' ſuũ obm.ſed
hec ſcia opat' ſuũ obm.ſ.demſ̃ationẽ.ergo ⁊c̃. ℂ Sꝫ in ꝯ̃/
riuꝫ arguit'. Nã illa ſcia eſt ſpeculatiua q̄ ordinat' ad ſcire
vt pꝫ.2.metaphy.ſꝫ hec ſcia ordinat' ad ſcire. Finiſ.n.dẽmõ
Cõcluſio ſtratiõis ẽ ſcire.ergo eſt ſpeculatiua. ℂ Rᵒ dõm ꝙ hec ſci/
entia nõ eſt p̄ctica ſꝫ ſpeculatiua ſimpl'r. Pro cui⁹ declara/
4.ꝯditiões vt ſcia ſit practica tiõe eſt diligẽter aduertẽdũ ꝙ q̄tuor ꝯditiones reqrunt' ad
h ꝙ aliq̄ ſcia aut aliqs habit⁹ ſit p̄ctic⁹ ſm.D.S.in diuer/
1ᵃ ſis locis. ℂ Quaꝝ p̄ᵃ eſt ꝙ talis habit⁹ ordinet' ad op⁹ tã/
q̄ꝫ ad finẽ.hãc ꝯditionẽ inuit pħs.2.metaphy.⁊.D.S.ibi/
2ᵃ dẽ. ℂ Scdã ꝯditio eſt ꝙ talis habit⁹ ordinet' ad op⁹ alteri
us poẽ q̄ꝫ intell'ꝰ.ſ.ad op⁹ volũtatĩ tanq̄ꝫ ad finẽ. Et hãc cõ
ditionẽ innuit.D.S.in.1ᵃ.2ᵉ.q.57.ar.1.ad pͥmũ.vbi ſic ait
ꝙ duplex eſt op⁹.ſ.interi⁹ ⁊ exteri⁹. Practicũ ergo vel opa
tiuũ qd diuidit' ꝯ̃ ſpeculatiuũ dĩ de opꝫ exteriori:ad qd nõ
hñt ordinẽ habit⁹ ſpeculatiui:ſꝫ tñ hñt ordinẽ ad op⁹ inte
ri⁹ intell'ꝰ:qd eſt ſpeculari veꝝ. Hec ille formal'r. ℂ Tertia 3ᵃ
ꝯditio ẽ ꝙ talis habit⁹ pure p̄ctic⁹ ⁊ non mixt⁹ ordinet' ad
op⁹ voluntatĩ nãe vt ad ex̃ exercitũ ⁊ nõ elicitũ tñ. Et hãc
ꝯditionẽ innuit.D.S.in ꝓlogo pͥmi ſniaꝝ.ar.1.in arguᵒ.
2.vbi ſic ait. Oĩs doctrina eſt ad ꝑfectionẽ vel q̄ꝫtũ ad itel/
lectũ ſic̃ ſpeculatiue:vel q̄ꝫtũ ad effectuꝫ ꝓcedẽtẽ in op⁹:ſic̃
practice. Hec ille. Et ibidẽ ad 2ᵐ ſic ait.pħia ſufficit ad ꝑfe
ctionẽ intell'us ſm cognitionẽ nãlẽ,⁊ affect⁹ ſm v'tutẽ acq
ſitã. Et iõ opꝫ eſſe aliã ſciam ꝑ quã intell'us ꝑficiat' q̄ꝫtũ ad
cognitionẽ infuſaꝫ.⁊ affect⁹ q̄ꝫtũ ad dilectionẽ ḡtuitã. Hec
ille. Et idẽ inuit.D.S.in de v'itate.q.14.ar.4.c. Et in p̄ ſen
tẽtiaꝝ.di.51.q.5.ar.3.o.ſi ait.ꝑmiſſionẽ inuiſibilẽ ſit vt hõ
nõ ſit in hoc mũdo obiectiue ſm intell'm ⁊ affectũ.nõ aũt eſ/
ſential'r. Et idẽ dicit op⁹.9.q.31. Jtẽ 2ᵃ.2ᵉ.q.162.ar.3.ad p̄ᵐ
dicit.D.S.ꝙ cognitio v'itatĩ eſt duplex. Una pure ſpecula
tiua. Alia aũt cognitio v'itatĩ affectiua ⁊c̃. Et ibidẽ.q.154.
ar.5. Et hõ ſm v'tutes morales dĩ ſimpl'r bon⁹:nõ aũt ſm
4ᵃ intellectuales.vt pꝫ.1ᵃ.2ᵉ.q.68.ar.3.ad 2ᵐ. ℂ Quarta ꝯdi
tio ẽ ꝙ talis hit⁹ ſit imediate regl'atiu⁹ illi⁹ opis exterioris.
Hanc ꝯditiõem tãgit.D.S.in de v'itate.q.14.ar.4.vbi ſic
ait. Nõ q̄libet relatio ad op⁹ fac̃ intell'm eẽ practicũ:ſꝫ ali/
q̄ ſimpl'r ſpeculatio pͤt eſſe alicui remota occaſio aliqd ope
rãdi.ſic̃ pħs ſpeculat' aĩam eẽ imortalẽ. Et inde ſic̃ a cã re/
mota ſumit occaſionẽ aliqd opandi. Sꝫ intell'm p̄cticũ dꝫ
eẽ ꝓximã regulã opis.vtpote ꝙ ꝯſideret' ip̄ꝫ opabile ⁊ rõ/
nes opandi ⁊ cãs opis. Cõſtat autẽ ꝙ obm fidei nõ eſt veꝝ
opabile:ſꝫ veꝝ increatũ in qd nõ põt niſi act⁹ intell'us ſpe
culatiui.vñ fides ẽ in intell'u ſpeculatiuo q̄ꝫuis ſit vt occa/
ſio remota aliqd opandi.vñ ẽt ſibi nõ attribuit' opatio ni/
ſi mediãte dilectione. Hec ille formal'r. ℂ Cũ ergo hec ſcia
nõ ordinet' ad op⁹ volũtatĩ exteri⁹:ſꝫ ad dirigẽdũ actũ rõ/
nis in ſuis opib⁹.vt in pͥnᵒ hui⁹ libri ꝓbat.D.S.relinquit'
ꝙ hec ſcia nõ eſt p̄ctica. Sequit' ḡ ꝙ eſt ſpeculatiua qꝛ oĩs
habit⁹ vel ẽ ſpeculatiu⁹ vel p̄ctic⁹.vt pꝫ ꝑ pħꝫ.6.metaphy.
ℂ Pro ampliori aũt declaratiõe hui⁹ aduertẽdũ ẽ ſm.D. Notãdu ꝫ 3ᵉ ſciaꝫ cẽ ſe ſpecu.
S.in p̄ᵃ pte.q.14.ar.vlti.ꝙ tripl'r aliq̄ ſcia dĩ ſpeculatiua.
▽ Unomõ ex pte reꝝ ſcitaꝝ q̄ nõ ſt' opabiles a ſciẽte.ſicut
ſcia de reb⁹ nãlib⁹ vel diuinis. ▽ Scdõ q̄ꝫtuꝫ ad modũ ꝯſi
derãdi:vtputa ſi edificator ꝯſideret domũ diffiniẽdo vl' di/
uidẽdo ⁊ ẽt ꝯſiderãdo vlĩa pͥnᵃ ip̄i⁹. ▽ Tertio q̄ꝫtuꝫ ad fi/
nẽ. Nã finis habit⁹ ſpeculatiui eſt ꝯſideratio v'itatĩ. Hec il
le. ℂ Cũ ergo hec ſcia ꝯſideret ſuũ obm diffiniẽdo ⁊ diui/ Proba⁹ ꝯcl'onis
dẽdo ac reſoluẽdo in ſua pͥnᵃ ⁊ cãs.cũ ẽt ꝯſideret ip̄m obm
ei⁹ rõne v'itatĩ cognoſcẽde.⁊ ſi obm ei⁹ in ꝑticulari ꝯſidera
tũ ſit opabile a nobis opõne intell'us nõ tñ ẽ opabile a no/
bis opõne volũtatĩ exteriori.iõ dõm eſt ꝙ hec ſcia oib⁹ mo
dis eſt ſpeculatiua.lꝫ ſm qd poſſit dici p̄ctica.ſ.inq̄ꝫtũ obꝫ
ei⁹ eſt opabile a nobis opõne intell'us ſiue rõnis. Sꝫ dice/
Diſcip. bat diſcipulus. Opatio volũtatis exterior ſiue ad extra dĩ
opatio trãſiẽs pͤterq̄ꝫ eſt aliq̄ res opata. Si ergo vt addu/
ctũ eſt reqrit' ad hoc ꝙ aliq̄ ſcia ſit practica ꝙ ordinet' ad
opus volũtatĩ exteri⁹ ſiue ad extra ſeq̄ret' ꝙ prudẽtia non
eẽt habit⁹ practic⁹. Qd eſt ꝯ̃ pħꝫ.6.ethi.⁊ ꝯ̃.D.S.in pͥmo
metaphy.pꝫ ſeq̄la.qꝛ prudẽtia ꝑ hoc differt ab arte qꝛ ars
eſt de factilib⁹ a nob̃ q̄ ꝑ opationẽ trãſeũtẽ ꝓducunt'. Pru
dẽtia võ ẽ de agibilib⁹ q̄ ſiũt ꝑ actionẽ immanẽtẽ. ℂ Dõꝫ Rᵒ
ad aſſumptũ ꝙ nõ oĩs opatio voluntatĩ ad extra dĩ opatio
ſolũ trãſiẽs. Sꝫ opatio voluntatĩ ad ex̃ hic accipit' ꝑ q̄cũq̄ꝫ
opatione impata a volũtate ꝓducibili ab eadẽ ſuis v'tuti/
b⁹ nãlib⁹. Agibilia.n.ꝓducunt' ꝑ opationẽ a volũtate im
peratã ꝑ nãlia pͥnᵃ hoĩs. Uñ nõ opꝫ ꝙ prudẽtia ſit habit⁹
ſpeculatiu⁹:ſꝫ eſt habit⁹ practic⁹.ſicut ⁊ ars:vt pꝫ ꝑ.D.S.
2ᵃ.2ᵉ.q.47.ar.2.ad 2ᵐ vbi ſic ait. Ambroſi⁹ ⁊ ẽt Tulli⁹ no
men prudẽtie largius ſumũt ꝑ q̄libet cognitiõe humana tã
ſpeculatiua q̄ꝫ practica:q̄ꝫuis dici poſſit ꝙ ip̄ſe actus ſpe/

culatiue rõnis ſm q̄ eſt volũtari⁹ cadit ſub electione ⁊ ꝯſi
lio q̄ꝫtũ ad ſuũ exercitiũ: ⁊ ꝑ ꝯñs cadit ſub ordinatiõe pru
dẽtie. Sꝫ q̄ꝫtũ ad ſuã ſpẽꝫ ꝓut cõparaſ ad obm qð eſt ver
necũꝫ nõ cadit ſub ꝯſilio nec ſub prudẽtia. Hec ille. ¶ Ad
ꝑmum igiſ dõm q̄ vt dcm̃ eſt. lꝫ hec ſcia ordineſ ad opus
intellꝰs: nõ tñ ordinaſ ad op⁹ volũtaq̄ ad extra. vñ nõ opꝫ
q̄ ſit ꝑctica. ¶ Ad ſcõm dõm q̄ Giade⁹ in hac pte dreliqt
fontẽ ſcie. vꝫ. D. S. vt ex dictis pꝫ. Logica. n. eſt ſcia ſpecu
latiua ſimplr ⁊ ſm qd practica. vt dclaratũ eſt. Nõ. n. ordi
naſ ad opus alteri⁹ po͏ͤ q̄ꝫ intellꝰs. ¶ Sꝫ ꝯ̄ h̄ inſtabat di
Diſcip. ſciplꝰs. ¶ Naꝫ phs in. 6. metaphy. ſub phia theorica ſolũ
cõprehẽdit phicã, mathematicã ⁊ metaphy. ſꝫ logica non
eſt aliq̄ illaꝝ triũ. ḡ logica ſiue ẽt hec ſcia nõ ẽ ſpeculatiua.
R° ¶ Dõꝫ q̄ duplex ẽ phia: theorica ſiue ſpeclatiua. ꝟ Que
dam eſt ſmocinalis. ꝟ Alia eſt realis. Phs aũt pm⁹ cũ ſit
artifex realis i. 6. metaphy. diuiſit phiã ſpeculatiuã realẽ:
in phicã, mathematicã ⁊ metaphyſicã. Vñ bñ ſequiſ q̄ lo
gica nõ ſit ſpeculatiua realis: nõ aũt ſequiſ q̄ nõ ſit ſpecu
Diſcip. latiua. ¶ Cõtra hoc iteꝝ inſtabat idẽ diſcipulus. ꝟ Nã ſi
logica ſiue hec ſcia eſſet ſcia ſpeculatiua: ipſa ꝯtineref ſub
phia ſpeculatiua ſicut ps ſub toto: neq̄ꝫ q̄riſ pp aliud. Sꝫ
logica nõ ꝯtineſ ſub phia ſpeculatiua ſic ps ſub toto: neq̄ꝫ
q̄riſ pp ſeipſam. ſꝫ pp aliõ. ḡ eſt practica ⁊ nõ ſpeculatiua.
Cui⁹ ſnie vĩ eſſe. D. S. ſup Boe. d̄ trini. q. 5. ar. 1. ad 2ᵐ vbi
ſic ait. Scie ſpeculatiue vt pꝫ p̄ metaphy. ſunt de illis q̄ruꝫ
cognitio q̄riſ pp ſe. Res aũt de qb⁹ eſt logica nõ q̄runſ ad
cognoſcẽdũ pp ſeipſam: ſꝫ vt ad adminiculũ qðdã ad alias
ſcias. ⁊ iõ logica nõ ꝯtineſ ſub ſpeculatiua phia ꝑncipalr
ſicut ps: ſꝫ ſicut qðdã reductuꝫ ad phiam ſpeculatiuã ꝓut
miniſtrat ſpeculatiõi ſua inſtrã. ſ. ſyllõs. diffõnes ⁊ alia hꝫ
qb⁹ in ſciẽtijs ſpeculatiuis indigem⁹. Vñ ſm Boe. in com
mẽto ſup porphyriũ. logica nõ tam eſt ſcia q̄ꝫ ſcie inſtrm.
Hec ille formalr. Vĩ ergo. D. S. velle q̄ logica non ſit ſpe
culatiua. tuꝫ q2 nõ ꝯtineſ ſub phia ſpeculatiua ſicut ps. tũ
Rᵉ pma ẽt q2 res de qbus tractat non q̄runſ pp ſe. ¶ Sꝫ dõm p̄ vt
ꝑus. q2. D. S. ibi loquiſ de phia ſpeculatiua reali ſub qua
non ꝯtineſ logica ſicut ps: ſꝫ reductiue ſic qðdã adminicu
lum inq̄ꝫtum ꝑ artẽ logice ẽt in phia ſpeculatiua reali vti
mur argumẽtationib⁹, diffõnib⁹, ⁊ dmrationib⁹. Cõtineſ
tñ vt ps ſubiectiua ſub phia ſpeculatiua ſmocinali vt dcm̃
2°. eſt. ¶ Dõm 2° q̄ logica põt ꝯſiderari dupłr. ꝟ Vnomõ q̄ꝫ
tũ ad ſuũ vſum. Et iſto mõ nõ q̄riſ ſolũ pp ſe: ſꝫ ẽt pp aliud:
ñ tñ pp aliõ qð ſit extra gen⁹ ꝯtẽplatõis. ꝟ Alio° ꝯſideraſ
in ſe ſm q̄ eſt docẽs in ordine. ſ. ad ſuas cãs. Et iſto mõ q̄
riſ ẽt pp ſe vñ ſimplr dicenda ẽ ſpeculatiua vt ẽt vult Aug.
de ciuitate dei. ¶ Ad 3ᵐ dõm q̄ pp hãc rõnem coact⁹ fuit
Giadeus dicere logicã eſſe magis practicã q̄ꝫ ſpeculatiuã.
vt pꝫ in pn° ſue logice. vbi eaꝫ formalr adducit. ¶ Sꝫ ſm
ꝑdictas ꝯditiones ad praxim reqſitas: facilr apparet q̄ rõ
ſua nullo mõ ꝯcludit. Q2 licꝫ ea q̄ ꝯſiderant in logica ſm
eoꝝ vſum ꝯſiderata ordinenſ ad opationẽ intellꝰs: nõ tñ or
dinanſ ad opationẽ alteri⁹ po͏ͤ q̄ꝫ intellꝰs. ſ. ad opationẽ vo
lũtaq̄ ad extra: qð tñ reqriſ ad habitũ practicũ. vt declara
tũ eſt. ¶ Ad 4ᵐ dõm q̄ pp hãc rõnẽ ⁊ ſeqntẽ Petr⁹ aureo
li in p̄ ſniaꝝ ⁊ Scot⁹ in p̄ meta" dicere conanſ ẽt q̄ logica
ſit magis dicẽda practica q̄ꝫ ſpeculatiua. Sꝫ manifeſtũ eſt
q̄ ex dictis ſolute ſunt. Nõ eſt. n. incõuenieñs q̄ vn⁹ habitus
ſpeculatiu⁹ ordineſ ad finẽ alteri⁹ habit⁹ tanq̄ꝫ ad finẽ re
motũ. Silr ḡ lꝫ logica ordineſ ad itroductionẽ aliaꝝ ſcien
tiaꝝ tãq̄ꝫ ad vltimũ finẽ: nõ tñ pp hoc dꝫ dici practica. Tũ
p̄ q2 ſcia dꝫ denoiari practica vł ſpeculatiua a fine ꝓximo.
Tũ 2° q2 dato q̄ finis ei⁹ ſpãlis eẽt introductio ſciaꝝ: non
tñ eẽt aliud finis ei⁹ q̄ꝫ ſcire. Sꝫ ſcire nõ facit habitũ practi
cum. ſꝫ ſpeculatiuũ. vt pꝫ. 2. metaphy. Et nõ eſt intelligen
duꝫ q̄ logica ſit ſcia practica ſimplr qñ ibi exẽplificat. D.
S. de ſciẽtijs logicalib⁹. ſꝫ bñ logica vtens ꝯſiderata. ſ. ſm
applicationẽ ad alias ſcias eſt practica ſm qd ⁊ ſumendo
largo mõ praxim. Et ſic itelligit. D. S. in ꝑmo metaphy. ⁊
phs in. 4. metaphy. Logica vͦo docẽs q̄riſ pp ſeipſam. Iõ
logica eſt ſimplr ſpeculatiua ⁊ ſm qd practica vt ſuperi⁹
dcm̃ eſt: vt ẽt dicit. D. S. 2ᵃ 2ᵉ. q. 51. ar. 2. ad vltimuꝫ. vbi ſic
ait. In ſpeculatiuis alia rõnalis ſcia eſt dialectica que ordi
naſ ad inqſitionẽ inuẽtiuã. ⁊ alia eſt ſcia dmratiua que eſt
vͥtatis determinatiua. Hec ille. igiſ ⁊c̃. ¶ Ad vltimũ dõm
q̄ ille habit⁹ q opaſ ſuũ ſubm opatiõe extrinſeca volũtaq̄
eſt bñ practicus. Nõ tñ dꝫ q̄ ille ſit ꝑctic⁹ q opaſ ſuũ obm
opatiõe itellꝰs ſicuti eſt logica. ¶ Verũtñ lꝫ intellꝰs opeſ
ſyllm demratiuũ particularẽ hunc. ſ. vel illũ. non tñ opꝫ.
q̄ ꝑ ſe opeſ cum vñ. Vnde ratio non ꝯcludit.

¶ Vbi ſupra impꝰtinenter in ꝓhemio eiuſdẽ. Articulus. III.

Ad tertiũ

ſic ꝓcediſ. Videſ q̄ hec ſcia ſit realis ⁊ ñ
rõnalis. ꝟ Nã nihil eſt in aliq̄ ꝑdicamen Pᵐᵘᵐ arg.
to niſi ſit ens reale extra aiam exñs. vt pꝫ ꝑ. D. S. in de po°
q. 7. ar. 9. Sꝫ hec ſcia ⁊ q̄libet alia poniſ in ꝑdicamẽto q̄li
tatis in p̄ᵃ ſpẽ. ergo hec ſcia eſt ens reale. ⁊ ꝑ ꝯñs ſcia rea
lis. ¶ Preterea ille effect⁹ eſt realis cui⁹ oẽs cãe ſunt rea 2ᵐ
les: q2 effectus dꝫ ꝓportionari ſue cãe. Sꝫ hui⁹ ſcie cãe ſũt
reales. Nã aia q̄ eſt cã ei⁹ effect⁹ finalis ⁊ mãlis in qua hu
ius ⁊ cuiuſlibet alteri⁹ ſcie eſt realis. ergo hec ſcia eſt rea
lis. Non aũt p̄t eſſe aliq̄ cã formalis ipſi⁹ ſcie cũ ſcia ſit for
ma. alias forme eſſet forma. ¶ Preterea illa ſcia eſt realis 3ᵐ
cui⁹ obiectũ eſt ens reale: q2 ſcie dnoianſ ab obiectis caꝑ.
3. de aia. Sꝫ obm hui⁹ ſcie eſt ens reale. ergo ⁊c̃. Probatio
medie q2 obm ei⁹ eſt ens. Sꝫ ens ⁊ res ꝯuertunſ. ergo ob
iectuꝫ ei⁹ erit ens ⁊ ꝑ ꝯñs erit ens reale. ¶ Preterea. ab eo
q̄ res eſt vel non. eſt oro vͣa vel falſa. Sꝫ ſubm hui⁹ ſcie qð 4ᵐ
eſt ſyllꝰs demratiu⁹ ẽt oro di. Syllꝰs. n. eſt oro in q̄ qbuſ
dã poſitiſ neceẽ eſt aliud ꝑ ea que poſita ſunt euenire: vt pꝫ ꝑ
phm p̄ poꝝ. ergo ab eo q̄ res eſt nihil nõ eſt ſyllꝰs demõ
ſtratiu⁹ di ver⁹ vel falſus. Sꝫ ſciẽtia denoiaſ vͣa vel falſa a
vͥtate vel falſitate obi. Sequiſ ḡ q̄ hec ſcia denoiaſ vͣa vł
falſa a re. ⁊ ꝑ ꝯñs ſubm ei⁹ erit res q̄dã. ¶ Preterea cuiuſ 5ᵐ
libet relõnis realis dꝫ eſſe fundamentũ reale. vt pꝫ ꝑ phm
5. metaphy. ⁊ ꝑ. D. S. in de po°. q. 6. ar. vltio ⁊ penultimo.
ſꝫ relo ſcie ad ſcibile ẽ relo realis: vt ꝯcedit phs vbi ſupra
ergo fundamẽtũ illi⁹ relõnis qð eſt ipa ſcia: dꝫ eẽ reale: ⁊ ꝑ
ꝯñs hec ſciẽtia eſt ſcia realis. ¶ Sꝫ in ꝯ̄riũ arguiſ ꝑ. D. S.
in pn° hui⁹ libri q dicit q̄ omnis diſcurſus rõnis ꝑtinet ad
phiam ſmocinalẽ. Sꝫ hec ſcia deſeruit diſcurſui rõnis vt
ibidẽ ꝓbat. ergo eſt ſcia ſmocinalis. ¶ Preterea ois ſcia
directiua actuũ rõnis ẽ rõnał vt ſupra ꝓbatũ ẽ. Sꝫ hec ſcia
ẽ directiua actuũ rõnis vt ẽt ſupra ꝓbatũ eſt ſm. D. S. er Con°
go hec ſcia eſt ſciẽtia rõnalis. ¶ Rñdeo dõm q̄ ſcia libri Pria rõ.
poſterioꝝ eſt ſcia rõnalis ⁊ nõ reał. Qð ſic pꝫ. ¶ Nã quecꝫ ſ. ꝯ̄i. ſci
ſunt ꝓprietates que ꝯſequunſ ſciaꝫ rõne obi. vꝫ. vnitas, di entiã rõne
gnitas: diſtinctio. ordo ⁊ nomẽ. Quelibet ḡ ſciẽtia dnomi obiecti.
naſ. ſ. vel realis vel rõnalis a ſuo ſubo. Sꝫ ſubm hui⁹ ſciẽ
tie qð eſt ſyllꝰs demratiuus eſt ens rõnis. ergo hec ſcia eſt 2°.
rõnalis. ¶ Preterea ois ſcia realis ſm phm. 6. metaphy.
aut eſt ſpeculatiua. aut actiua. aut factiua. Sꝫ hec ſcia nõ
eſt actiua vel factiua: q2 q̄libet eaꝝ ẽ practica. hec aũt ſciẽ
tia nõ eſt practica: vt ſupra ꝓbatũ eſt. ergo nõ eſt actiua vel
factiua. Silr necꝫ eſt ſpeculatiua realis: q2 ois talis eſt vel
phica vel mathematica vł metaphy. vt pꝫ ꝑ phm ibidem.
Sꝫ hec ſcia nõ eſt aliq̄ illaꝝ. ergo nõ eſt ſpeculatiua realis:
⁊ ꝑ ꝯñs nõ eſt ſcia realis. ¶ Preterea logica eſt ſciẽtia rõ 3°
nalis vt pꝫ ꝑ Auguſtinũ de ciuitate dei. vbi vocat eã ſciam
rõnalẽ. ḡ hec ſcia eſt rõnalis: cũ ſciẽtia toti⁹ ⁊ ptis ad idem
gen⁹ ſciẽtiaꝝ ꝑtineant. Idẽ ẽt pꝫ ꝑ rõnes adductas ꝑus in
ꝯ̄rium q̄ ſumunſ a. D. S. in ꝑma lectiõe hui⁹ ꝑmi vt patet.
¶ Pro declaratiõe ergo ꝑcedentiũ aduertendũ eſt q̄ aliq̄ Notãdũ q̄
ſciẽtia põt dici realis dupłr. Vnomõ impꝓprie. Et hec tri Sciam ẽ
plr. ꝟ Vnomõ q2 ipſa eſt ens reale. ⁊ ſic q̄libet ſciẽtia ẽ rea realem 3ᶜ
lis: cũ q̄libet ſit in ꝑdicamẽto q̄litatis. ꝟ Aliomodo q2 eſt in

ſubiecto reali. Et ſic ēt ꝗlibet ſciētia eſt realis: qꝛ quelibet
ſcia eſt in aia ſubiectiue: que eſt ens reale. Tertio mō qꝛ eſt
ab aliq̄ cā reali. Et ſic ēt qlibꝫ ſcia eſt realis: qꝛ aīa eſt cā ef
ficiens finalis ꝛ ēt mālis in qua cuiuſlibet ſcie. ꝟ Aliomō
aliq̄ ſcia pt dici realis ꝑprie cuiꝰ. ſ. cā obiectiualis ē realis:
ſiue cuiꝰ obm̄ eſt ens reale ex̄ aiam exn̄s: et iſto mō nō ꝗli
bet ſcia eſt realis. Sꝫ aliq̄ eſt realis ꝛ aliq̄ rōnalis. Hec igi
tur ſcia hꝫ obm̄ qḋ eſt ens rōnis: vꝫ ſyllm̄ demr̄atiuuꝫ. Vn̄
hec ſcia dr̄ rōnalis ꝑprie ꝛ nō realis. ℂ Ad pmū ḡ dōm ꝙ
aliud eſt ſciam eſſe ens reale: ꝛ aliḋ eſt ſciam eſſe ſciaꝫ rea
lē: ſicut aliḋ eſt idēptitatē eē realē: ꝛ aliḋ eſt idēptitateꝫ eſſe
relōnē realē: vt pꝫ ꝑ. D. S. in de poᵃ. q. 7. ar. vlti. Nā aliqs
eſt idē vel ſilis ſibiipſi realr̄: ꝛ tn̄ talis idēptitas vl ſilr̄udo
nō eſt relo realis: cū relo realis req̄rat duo extrema realis
realr̄ diſtincta: vt in. 5. lib. diuine phie diſputatū eſt. Et in ꝑ
ſniaꝝ diſt. 24. q. 1. ar. 3. ad pmū ait. Vn̄ dico ꝙ negatio iſta
in q̄ ꝑficiī rō vnitatꝭ: nō eſt niſi negatio rōnis tm̄. oīs. n. re
ſpectus ꝗ eſt entꝭ ad negationē vel ad nō ens: nō eſt niſi rō
nis. Et ibidē ad 2ᵐ ſic ait. Vnū nō importat negationē niſi
in rōne: vn̄ ſm rē magis ſe hꝫ ad poᵃᵐ q̄ꝫ multitudo in qua
importaī realis negatio ſm quā res a re diſtinguiī. Hec il
le. ℂ Ex qbꝰ pꝫ ꝙ ibi nō accipiī negatio realis: q̄ſi ipſa ne
gatio ſit ens reale. cū negatio ſit ens rōnis. Sꝫ accipiī ibi
negatio realis qꝛ eſt inter entia realia dicēs: hoc nō ē hoc:
qꝛ ſm eaꝫ res a re diſtinguiī. Ipſa tn̄ negatio ſm ſe eſt ens
rōnis. Silr̄ ſcia ꝗlibet eſt ens reale: tn̄ ꝗlibet non eſt ſciētia
realis. Cuiꝰ rō eſt qꝛ ſcia accipit entitatē a ſuo ſubō inheſio
nis ꝛ a ſuis cāis. Sꝫ ꝙ ſit ſcia realis hic hꝫ ꝑprie ab obie
cto ſuo qḋ eſt ens reale. Et qꝛ obm̄ huiꝰ ſcie nō eſt ens rea
le: ſꝫ eſt aliqḋ ens rōnis: idō dr̄ ꝙ eſt ens reale de ꝑdicamēto
q̄litatꝭ: nō tn̄ eſt ſciētia realis. Qḋ qdē diligenter memorie
cōmēdandū eſt. ℂ Ad 1ᵐ dōm ꝙ ille effectꝰ eſt realis cuiꝰ
oēs cāe ſunt reales. Sꝫ huiꝰ ſciētie nō oēs cāe ſunt reales:
qꝛ cā obiectiualis eiꝰ nō eſt ens reale. Vn̄ rō nō ſeqtur. Ve
rū tn̄ bn̄ ꝯcludit ꝙ hec ſcia eſt ens reale non tn̄ ꝙ ſit ſciētia
realis. ℂ Ad 3ᵐ dōm negādo minorē. Et ad ꝓbationē dōꝫ
ꝙ ens in cōi vt diuidiī in ens reale ꝛ ens rōnis nō ꝯuertiī
cū re aut alijs trāſcendētibꝰ. ſꝫ ſolū ens reale qḋ eſt cōe do
ꝛ creaturis: aut ēt decē ꝑdicamentꝭ. Lꝫ ergo obm̄ huiꝰ ſciē
tie ſit ens: accipiēdo ens ſꝫ ꝙ eſt cōe enti reali ꝛ enti rōnis
nō tn̄ eſt ens reale. vn̄ non oꝫ ꝙ ſit res q̄daꝫ ꝓprie dicta. ſ. a
ratus rata ratū. ℂ Ad 4ᵐ dōm ꝙ aliqd denoiaiī ab ali
quo reali dupl̄r. ꝟ Vnomō tanq̄ꝫ a cā remota. Et iſto mō
nō oꝫ ꝙ illud denoiatū ſit reale. Sicut genꝰ ꝛ alie 2ᵉ inten
tiones denoiaiī a ſuo fundamēto remoto qḋ eſt res extra
aiam tanq̄ꝫ a cā remota. nō tn̄ ꝑꝑ hoc opꝫ ꝙ genus ſit ens
reale. Et iſto mō ſyllꝰ demr̄atiuꝰ denoiaiī a re extra aiam
exn̄te. Vn̄ non opꝫ ꝙ ſit ens reale. Aliomō aliqd denoiaiī
ab aliquo reali tanq̄ꝫ a cā prima: ſicut ſunt pme intētiōes.
Et iſto mō opꝫ ꝙ denoiatū ſit ens reale. ℂ Ad vltimū dōꝫ
eſt ꝑ ad maiorē ꝙ ꝗlibet ſcia eſt ens reale ꝛ eſt relōnis fun
damētum reale: lꝫ nō dicaī ſcia realis. vn̄ argᵐ ꝓſupponit
falſum. ℂ Dōm 2º ad minorē ꝙ lꝫ relo ſciētie realis ad ſci
bile reale ſit relatio realis: tn̄ relatio ſciētie rōnalis ad ſci
bile qḋ eſt ens rōnis. nō opꝫ ꝙ ſit relo realis: qꝛ ad hoc ꝙ
aliq̄ relo ſit realis opꝫ ꝙ hēat extrema realia ꝛ ēt realr̄ di
ſtincta. Cū ergo ſcibile huiꝰ ſciētie qḋ eſt ſyllꝰ demr̄atiuuꝫ
ſit ens rōnis: ꝛ non ens reale. ideo relo que eſt huius ſcien
tie ad tale ſcibile nō eſt relatio realis ſed rationis tm̄.

ℂ Vbi ſupra ex̄uaganti in ꝓhemio eiuſdē. Articulus. IIII.

Primus argᵐ Ad quartū ſic ꝓcediī. Vr̄ ꝙ hec. ſciētia non ſit iu
dicatiua: ſed inuentiua tm̄. ℂ Nā iudi
cium ꝑtinet ad ſapiētiam. Sapiētie. n. eſt iudicare: vt pꝫ ꝑ
phm̄ ꝑ metaphy. ſed hec ſciētia nō eſt ſapiētia: qꝛ ſapiētia
eſt donū ſpūs ſancti infuſum. H aūt ſciētia acqriī ꝛ nō in
fundiī: vt infra ꝓbat phs ꝯ Platonē. ergo non eſt iudicati
2ᵐ ua. ℂ Preterea ſapiētie eſt ꝯſiderare altiſſimas cās: vt ꝓ
bat phs ꝑ metaphy. ſed hec ſciētia non ꝯſiderat pmas ꝛ al
tiſſimas cās cū hoc ꝑtineat ad pmū phm̄. ergo hec ſciētia
nō eſt ſapiētia. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō eſt iudicatiua. ℂ Preterea iudi 3ᵐ
catiuū dr̄ cū certitudine ſciētie: vt dicit phs in policitis. et
vt dicit. D. S. in ꝓhemio huiꝰ: hec aūt ſcia nō eſt certa ſed
fallibilis: vt patuit ꝑ demr̄ationē Zenonis ꝗ voluit ꝓbare
q̄dratūram circuli multiplr̄ deficiēs: igiī ꝛc̄. ℂ Preterea 4ᵐ
ille bn̄ iudicat ꝗ oīa nouit vt pꝫ ꝑ phm̄ pmo ethicoꝝ. Sed
ille ꝗ hꝫ hāc ſciētiam: nō oīa nouit. ergo nō bn̄ iudicat. ꝛ ꝑ
ꝯn̄s hec ſciētia nō eſt iudicatiua. ℂ In ꝯ̄riū arguiī ꝑ. D.
S. in lectiōe dicētem. Alijs ergo ꝑtibꝰ logice ꝑtermiſſis ad
pn̄s intendēdū eſt circa partem iudicatiuā ꝓut tradiī in li
bro poſterioꝝ analeticoꝝ. ℂ Rn̄deo dōm ꝙ hec ſciētia eſt
iudicatiua. Qḋ ſic ꝓbaī ſm. D. S. elicitiue in lectōe pma.
ꝟ Nā cū iudiciū de re aliq̄ nō hēatur niſi cū certitudine ſci Probaᵒ cōcluſiōis
entie: certitudo aūt ſciētie hēri nō poſſit niſi ꝑ reſolōnē eſſe
ctus in ſua pnᵃ ꝛ cās: ſequiī ꝙ illa ſciētia erit iudicatiua q̄
ē reſolutoria: ſiue q̄ docet reſoluere aliqd in ſua pnᵃ, ꝛ cās:
ſed hec ſciētia eſt hꝫ. reſoluit. n. necītateꝫ ꝯn̄tis in ſua pnᵃ.
vt pꝫ ꝑ q̄ꝫlibet demr̄atiōem ꝑꝑ qd: qꝛ ꝑ eā demr̄aī habitu
do paſſionis ad ſubm̄ eſſe verā ꝑ cām. ſ. ꝑ diffōnem ſubi. ḡ
hec ſciētia eſt iudicatiua. Idem dicit 2ᵃ 2ᵉ. q. 53. ar. 4. in cor
pore vbi ſic ait. In ſpeculatiuis demr̄atiua ſciētia dr̄ iudi
catiua: inq̄ꝫtum ꝑ reſolōnem in prima pnᵃ intelligibilia de
ṽitate inq̄ſitoꝝ dijudicaī: hec ille. ℂ Sed inſtabat diſcipu Diſcip. ꝑ
lus: nā febricitans vinū dulce iudicat amaꝝ. Et tn̄ ꝯſtat ꝙ
non reſoluit illud in ſuā cām. ergo inſufficienter dcm̄ eſt ꝙ
iudiciū dr̄ cum certitudine ſcie ꝑ reſolōneꝫ ad pnᵃ. ℂ Pre
terea iudicium ꝑtinet ad volūtatē cum iudicādo aliqn̄ ꝗs 2º
peccat. pctm̄ aūt in voluntate eſt. Sed hec ſciētia non ē in
volūtate: ſed in intellectu: cū ſit habitꝰ intellectiuꝰ. igiī nō
eſt iudicatiua. ℂ Dōm pmo ꝙ duplex ē iudiciū. ꝟ Qḋdā Rᵒ ad pᵐ
eſt iudiciū falſum: ſicut iudiciū Zenonis de q̄dratura circu
li. ꝟ Aliud eſt iudiciū veꝝ: ꝛ illud eſt triplex. ꝟ Qḋdā eſt Iudiciuꝫ multiplex
imꝑfectū. ſicut cū vetula iudicat de pluuia. Et tale nō hēī
ſemꝑ ꝑ cām ſed ꝑ ſilitudinē aut ꝑ ꝯiecturā aliquā. ꝟ Aliḋ
eſt ꝑfectum. Et tale hr̄ reſoluēdo ad cās primas. ꝟ Aliud
eſt ꝑfectiſſimū. Et tale nō pt hri niſi ꝑ reſolōneꝫ vſq̄ꝫ ad pᵐ
pnᵐ: hic aūt loqmur de iudicio ṽo ꝑfecto. Iudiciū autē fe
bricitātis eſt appens ꝛ nō exn̄s: vn̄ rō nulla. ℂ Dōm 2º ꝙ
iudiciū apprehēſionē rōnis ꝯſequiī ad qḋ ſeqtur volūtas: Ad 2ᵐ
aliqn̄ deliberata aliqn̄ ṽo non deliberata. Et ſic ipm̄ iudi
ciū ꝑtinet pncipalr̄ ad intellectū: ſed ꝑ quādā ꝯcomitātiaꝫ
ꝑtinet ad volūtatē: ita. ſ. ꝙ actꝰ volūtatis ſequiī iudiciū de
re apprehēſa. ℂ Sed ꝯ̄ hec replicabat diſcipulus. ℂ Nā
iudiciū eſt actus iuſtitie: vt ꝓbat. D. S. in 2ᵃ 2ᵉ. q. 60. ar. 1. in Diſcip.
corpore. Sed iuſtitia eſſentialr̄ eſt in volūtate. ergo iudici
um eſt actꝰ voluntatꝭ. ℂ Dōm ꝙ iudiciū importat rectam Rᵒ
determinatiōem: vn̄ iudicium pōt ꝯſiderari dupl̄r. ꝟ Vno
mō ſm ꝑpriam impoſitionē noīs vt ꝑ recta determinatiōe
iuſtoꝝ. ꝟ Aliomō cōiter ſm ꝙ trāſlatū eſt ad ſignificāduꝫ
rectā determinationē in qbuſcunq̄ꝫ rebꝰ tā ſpeculatiuis q̄ꝫ
practicis. pmō accipiēdo iudiciū. tūc pt eſſe alicuiꝰ dupl̄r.
ꝟ Vnomō tāq̄ꝫ ṽtutꝭ ꝓferentꝭ iudiciū. Et ſic ꝑtinet ad rōnē:
qꝛ diffinire vel dicere aut affirmare pertinet ad rationem.
Et ſic eſt actꝰ prudētie. ꝟ Aliomō pt eſſe alicuiꝰ tāq̄ꝫ ṽtutꝭ
diſponentꝭ aut iclinātis ad rectā determinationē: ꝛ iſto mō
eſt ipſiꝰ volūtatis: ꝛ eſt actꝰ iuſticie. Sed accipiēdo iudiciū
vt dicit determinationē rectā in ſpeculabilibꝰ ſicut in ꝓpo
ſitoꝝ: ſic eſt ipſiꝰ rōnis tāq̄ꝫ ṽtutis ꝓferentꝭ ꝛ habituū intelle
ctus tanq̄ꝫ ṽtutis diſponētis ꝛ inclinātis. Hec oīa elicitiue
D. S. in 2ᵃ 2ᵉ. vbi ſupra. Sic ergo iudicare ḋ demr̄abilibꝰ
ꝑtinet ad rōnē ꝛ ad hanc ſciam. vn̄ relinqtur ꝙ eſt iudicati
ua. ℂ Ad pᵐ ergo dōm ꝙ ꝯtingit aliquē iudicare dupl̄r.
vt dicit. D. S. in pma ꝑte. q. 1. ar. 6. ꝟ Vnomō ꝑ modū incli
natiōis ſicut ꝗ hꝫ habitū alicuiꝰ ṽtutis dato ꝙ nō habeat
ſciam de eo bn̄ tn̄ iudicat de his que ad illā ṽtutem ꝑtinēt.

Digitized by Google

¶ Aliomō ꝑ modū cognitiōis: ſicut q̄ h̄z ſciam v̄tutū dato ꝙ nō ſit v̄tuoſus: bn̄ tn̄ iudicat de moralib⁹. ¶ Primo ḡ mō iudicare ꝑtinet ad ſapiam q̄ eſt donū ſp̄us ſci. ¶ Scd̄o v̄o mō iudicare p̄t intelligi dupl'r. ¶ Unomō v'lr de oib⁹ ſpāli b⁹. Et ſic ꝑtinet ad metaphy. ¶ Aliomō ſpāl'r. ſ. de demſa bilib⁹. Et ſic ꝑtinet ad hāc ſciaʒ. ❡ Ex q̄ p̄ʒ ꝙ hec ſcia pōt dici ſapia nō ſimpl'r ⁊ v'lr ſʒ in gn̄e. ſ. demſationuʒ. ❡ Et ꝑ h̄ p̄ʒ ſolō ad 2ᵐ: q̄ꝛ ſapienꝫ ſimpl'r ē altiſſimas cās ꝯſidera re. Tū ſapienꝫ in gn̄e eſt ꝯſiderare cās in ſuo gn̄e cōp̄rehē ſas: vt p̄ʒ ꝑ. D. S. 2ᵃ 2ᵉ. q. 45. ar. 1. Et in. 3. ſniaꝝ. di. 35. ar. 1. q. 2. vt ēt adductuʒ eſt in p̄ metaphy. q. 7. ar. 4. notabili p̄. ❡ Ad 3ᵐ dōʒ ꝙ hec ſcia eſt certiſſima. Et lʒ ille demſator d̄ſecerit: h̄ nō fuit ꝑꝑ incertitudinē hui⁹ ſcie: ſʒ ꝑꝑ malā applicatiōeʒ ꝑncipioꝝ ad ꝯclōnē ip̄i⁹ demſantis. ❡ Ad vltimū dōm ꝙ ille q̄ h̄ʒ hāc ſciam non oia nouit ſimpl'r ⁊ v'lr. Oia tn̄ cognoſcit q̄ req̄runt ad verā demſationem. Un̄ nō dicitur vniuerſaliter ſapientia, ſed in gn̄e: vt declaratū eſt.

❡ Ubi ſupra impertinēter in ꝓhemio eiuſdē. Articulus. V.

Primū **Ad quintū** ſic ꝓcedit. Videt ꝙ hec ſcia nō ſit ceteris ꝑtib⁹ noue logice dignior. ❡ Naʒ dignitas ſcie attēdit ex dignitate obi: vt p̄ʒ p̄ de aia. Sʒ ſcientia libri poſterioꝝ h̄ʒ nobili⁹ ob̄m q̄ȝ ſcia huius libri: ergo ſciētia poriſtica ē nobilior. ¶ Probatio medie: q̄ꝛ ſimpliciora ſunt nobiliora. Sʒ ob̄m ſcie poriſtice qd̄ eſt ſyll'ꝰ ſimpl'r dictus: eſt ſimplici⁹ ſyllō demſatiuo q̄ eſt ſubiectū hui⁹ libri. Syllus. n. demſatiu⁹ ſe h̄ʒ ex additiōe ad ſyll'm poriſticū: q̄ꝛ includit necitatē ꝯñtie ⁊ necitateʒ ꝯñtis. Syll'ꝰ v̄o ſimpl'r dictus includit necitateʒ ꝯñtie tm̄. igit̄ ⁊c̄.
2ᵐ ❡ Preterea vbicūq; eſt cōparatio ibi eſt diſtinctio. Sʒ hec ſcia non diſtinguit̄ ꝯ̄ alias ꝑtes logice. ergo ⁊c̄. Probatio medie: q̄ꝛ ꝑtes ſubiectiue alicui⁹ toti⁹ ꝑtinēt ad eandē ſciam cū toto. Sʒ ſyllus demſatiu⁹ dialectic⁹: ſimpl'r dictus ⁊ ſophiſtic⁹ ſunt ſp̄es argumētationis: vt p̄ʒ p̄ topicoꝝ. Argumētatio aūt ꝯſideraſ in libro poꝝ. ergo oēs p̄dicti ſyll̄i ꝑtinēt ad ſciaʒ poriſticā. Et ſic hec ſcia non diſtinguit̄ ab illa ⁊ ꝑ ꝯñs nō eſt dignior ea.
3ᵐ ❡ Preterea ꝯceſſuʒ eſt ſupra ꝙ tota logica eſt vna ſcia in ſp̄e. ergo de ꝑtib⁹ logice non ſunt diuerſe ſcie: ⁊ ꝑ ꝯñs hec ſcia non eſt dignior ſciētijs aliaꝝ ꝑtiuʒ logice. Alias idē ēēt digni⁹ ſeipſo. ❡ Sʒ incōtrariū arguit̄. Nā illa ſciētia ē dignior q̄ ex certiorib⁹ ꝓcedit. Sʒ hec ſciētia ꝓcedit ex certiorib⁹ q̄ȝ ſciētie aliaꝝ ꝑtiuʒ logice: cū ꝓcedat ex neceſſarijs ⁊ imediatꝫ. igit̄ ⁊c̄.
Cōcluſio Probā⁹ ❡ Rn̄deo dōm ꝙ ſciētia libri poſterioꝝ eſt dignior ⁊ nobilior ſcientijs aliaꝝ partiū noue logice. Qd̄ ſic p̄ʒ. ¶ Nā vna ſciētia dī dignior altera ꝑꝑ duo. vʒ ꝑꝑ dignitatē ſubti ⁊ ꝑꝑ certitudinē: vt p̄ʒ ꝑ ph̄m in ꝓhemio de aia ⁊ in ꝓhemio ethicoꝝ. Sʒ hec ſciētia h̄ʒ nobili⁹ ſub̄m inter ceteras ꝑtes noue logice: q̄ꝛ ſyllogiſm⁹ demſatiuus īter ceteras ꝑtes argumētationis eſt nobilior: qd̄ p̄ʒ ex eius fine q̄ꝛ gn̄at verā ſcientiā in nobis. Syllogiſm⁹ aūt dialecticus gn̄at opinionē. Et ſyllogiſm⁹ ſophiſtic⁹ gn̄at appentē ſcientiā. Syllus v̄o ſimpl'r dictus inq̄ȝtū h̄mōi abſtrahit ab oib⁹. ❡ Silr̄ hec ſciētia ꝓcedit ex neceſſarijs q̄ certiſſima ſunt. Alie v̄o ex ꝓbabilibus aut appenter ꝓbabilib⁹. ergo ⁊ q̄ȝtū ad nobilitatē obti: ⁊ q̄ȝtū ad certitudinē hec ſciētia ē dignior ceteris ꝑtib⁹ noue logice.
Dub̄ ❡ Sʒ diceret aliq̄s ꝙ maior h̄ʒ v̄itatē de dignitate ſciētiaꝝ ſpeculatiuaꝝ non aūt de ſciētijs practicis. Logica aūt eſt ſcientia practica igit̄ ⁊c̄.
Rᵒ ❡ Dōm ꝙ minor eſt falſa: vt ſupra diſſum eſt. Et dato ēt ꝙ eſſet practica. adhuc hec ſciētia eſſet dignior ceteris ꝑtibus noue logice: q̄ꝛ vna ſcientia practica dī nobilior alia. que ordinaſ ad nobiliorē finem: vt p̄ʒ p̄ ethicoꝝ: ⁊ vt adducit. D. S. in prima ꝑte. q. 1. ar. 4. Sʒ hec ſcia (vt dcm̄ eſt) ordinaſ ad nobiliorē finē. ſ. ad generādum ꝑfectum ſciētiam ergo ⁊c̄.
Notāduʒ. 5. ꝓprieta tes ꝯñtes ſciā rōne obiecti ❡ Aduertēdū eſt aūt ꝙ q̄nq; ſunt ꝓprietates ꝯñtes ſciam rōne ſui obiecti: vʒ vnitas. dignitas. diſtinctio. ordo. ⁊ nomē. ¶ Q̄. n. ſcientia ſit vna vel plures: hoc h̄ʒ ab vnitate vel pluralitate ſuboꝝ. ¶ Qd̄ ēt ſit dignior: hoc h̄ʒ a nobilitate obiecti. ¶ Et ēt illa ſcia eſt diſtincta ab alijs: cui⁹ ob̄m eſt diſtinctuʒ. ¶ Silr̄ illa ſciētia eſt p̄or cui⁹ obiectum eſt p̄us. ¶ Et ēt vt in pluri b⁹: ſcia accipit dn̄oiationē ab obiecto. ¶ Aliq̄n tn̄ denoiatur a p̄ncipaliori ꝑte ſubiectiua. ¶ Aliq̄n v̄o a paſſione vel ab aliquo h̄mōi. ❡ Ad p̄ᵐ ergo dōm negādo minorē. Et ad ꝓbationeʒ dōm ꝙ nō ſemꝑ p̄ora ſunt nobiliora. Sʒ illa que ſunt p̄ora ⁊ determinatoria illa ſunt digniora. Nā hō nō ē dignior q̄ȝ hō beat⁹. Silr̄ aial nō ē digni⁹ q̄ȝ hō. Syll's aūt ſimpl'r dict⁹ lʒ ſit p̄or ⁊ ſimplicior ꝑ abſtractionē q̄ȝ ſyllogiſm⁹ demſatiu⁹: q̄ꝛ. ſ. nō eſt determinat⁹ ſiue ꝯtract⁹ ad aliquā mā: ſʒ īdiffereſter ſit in oi mā. ſyll'ꝰ aūt demſatiu⁹ ſit determinat⁹ ad mām neciā: tn̄ ſyll'ꝰ demſatiu⁹ ē determinatior. Un̄ argumētū nō ꝯcludit. ❡ Sʒ dicebat diſcipul⁹ ꝙ nullus eſt ſyll's q̄ nō ſiat ex ꝓpōnib⁹ in mā aliq̄ exñtib⁹: ergo ſyll'ꝰ ſimpl'r dc̄us nō abſtrahit ab aliq̄ mā. diſcip.
❡ Dōm ꝙ ſyllum aliquē abſtrahi a q̄libet mā pōt intelligi dupl'r. Rᵒ ¶ Unomō ꝙ poſſit fieri ex q̄ȝcunq; mām. Et ſic nō abſtrahit. ¶ Aliomō ꝙ indiffereñter ſiat in q̄libet mā. ita. ſ. ꝙ poſſit fieri nō ſolū in mā ꝯtingēti: ſʒ ēt ex neceſſarijs: ⁊ poſſit ēt fieri nō ſolū ex neceſſarijs: ſʒ ēt ex ꝯtingētib⁹. Et ſic dī abſtract⁹ ab oi mā. ❡ Ad 2ᵐ dōm ad ꝓbationē minoris ꝙ totū ⁊ ꝑs p̄ñt ꝯſiderari dupl'r. ¶ Unomō ꝑ cōparationeʒ ad eādē paſſionē. Et ſic ꝑtinēt ad eādē ſciam. ¶ Aliomō ꝑ reſpectū ad diuerſas paſſiōes. Et ſic nō ꝑtinēt ad eādē ſciaʒ: vbi gr̄a. Ens ⁊ ens mobile ſi ꝯſideranſ ꝑ reſpectū ad mobilitatē: ſic ambo ꝑtinent ad ſcientiā nālem. Si v̄o ens cōe ꝯſideraſ ꝑ cōparationē ad rōnē entitatꝫ: ⁊ ens mobile ꝑ reſpectū ad mobilitatē: ſic ꝑtinet ad diuerſas ſciētias. ❡ Ad 3ᵐ dōm ꝙ libri logice p̄ñt ꝯſiderari dupl'r. ¶ Unomō ſm̄ ꝙ vn⁹ ordinaſ ad aliū: ⁊ cognitio vnius ad cognitionē alterius: ⁊ ſilr̄ ꝯclōnes vni⁹ ad ꝯclōnes alteri⁹: ſic logica tota eſt vna ſcia ſp̄e: ⁊ vna ſimplex q̄litas: vt ſupra ꝯceſſum ē q. 2. ar. 1. ad p̄mū. ¶ Aliomō p̄ñt ꝯſiderari abſolute ⁊ ꝑ ſe: ⁊ nō ſm̄ ꝙ vn⁹ ordinaſ ad aliū. Et ſic diuerſoꝝ libroꝝ logice ſunt diuerſe ſcie. Et ſic intelligit̄ dictuʒ. D. S. in 2ᵃ 2ᵉ. q. 51. ar. 2. ad vltimū vbi ſic ait. ꝙ in ſpeculatiuis alia rōnalis ſcia eſt dialectica: que ordinaſ ad inq̄ſitionē inuētiuam ⁊ alia ſcia eſt d̄mſatiua q̄ eſt v̄itatꝫ d̄terminatiua. Hec ille. Et iſto mō accipiēdo ꝑtes logice vna eſt ceteris dignior.

❡ Ubi ſupra impertinēter in ꝓhemio eiuſdē. Articu. VI.

Ad ſextum ſic ꝓcedit. Videt ꝙ ſyllogiſm⁹ d̄mſatiuus nō ſit ſubiectū hui⁹ ſcie. ❡ Nā ſubiectū alicui⁹ ſcie d̄bet eſſe ꝑs ꝯclōnis d̄mōſtrande: vt infra patebit. Sʒ ſyllogiſm⁹ d̄monſtratiu⁹ non eſt aliq̄ ꝑs ꝯclōnis: ſʒ eſt totalis diſcurſus. ꝓmiſſas ⁊ ꝯclōnē cōp̄rehēdēs: ergo nō pōt eſſe ſubiectū hui⁹ ſcie. p̄mū ar.
2ᵐ ❡ Preterea d̄ quolibet ſubō d̄monſtraſ aliq̄ paſſio ꝑ diffōneʒ ei⁹ vt infra p̄ʒ. Sʒ d̄ d̄monſtratiōe nō pōt d̄monſtrari paſſio. q̄ꝛ ſi d̄monſtrationis eſſet aliq̄ paſſio maxime eēt hoc qd̄ eſt gn̄atiuū ſciētie. Sʒ h̄ nō pōt dici: q̄ꝛ gn̄are ſciam eſt effect⁹ ⁊ finis d̄mōſtrationis. ergo non eſt paſſio ei⁹.
3ᵐ ❡ Preterea in q̄libet d̄monſtratiōe ſunt tria. ſ. diffō. ſub̄m ⁊ ꝓp̄ia paſſio. ergo d̄monſtratio nō eſt ſub̄m tm̄ hui⁹ ſciētie.
4ᵐ ❡ Preterea. ſub̄m vni⁹ ſcie nō idūcit in ſe ſub̄m alteri⁹ ſcie diſtincte ab ea. Sʒ ſyll's d̄mōſtratiu⁹ includit ſyllum ſimpl'r dc̄m: q̄ eſt ſub̄m libri p̄oꝝ. Nullus. n. eſt ſyllogiſm⁹ d̄mōſtratiu⁹ q̄ nō icludat neceſſitatē illatiōis ſiue ꝯñtie. ergo ⁊c̄. ❡ Sʒ in ꝯ̄riū ſunt oēs expoſitores hui⁹ libri. Et p̄ʒ rōne. ¶ Q̄ꝛ illō eſt ſub̄m alicuius ſcie a quo illa ſcia d̄noiatur. Sʒ hec ſcia d̄noiatur a ſyllogiſmo d̄mſatiuo. Dī. n. ſciētia d̄ d̄monſtratione igit̄ ⁊c̄. Con⁹. Proba⁹
❡ Rn̄deo dōm ꝙ ſyllogiſmus d̄monſtratiu⁹ eſt ſub̄m attributiōis hui⁹ libri. Qd̄ ſic p̄ʒ. ❡ Q̄ꝛ illō eſt ſubiectū qd̄ p̄ncipaliter ꝯſideraſ in aliq̄ ſciētia: ⁊ qd̄ includit oia p̄ncipaliter ꝯſiderata: ⁊ ꝑ qd̄ illa ſciētia diſtinguit̄ ab alia: vt ex ſupradictis p̄ʒ. Sʒ ſyllogiſm⁹ d̄mōſtratiu⁹ eſt id qd̄ eſt p̄ncipaliter ꝯſideratū in hac ſciētia: ꝑ notū adeq̄tū. ad quod

oia hñt attributionē in recto vel in obliquo: vt pȝ diſcurrē
2ª ratio ti ꝑ oia. igiť ⁊c. ¶ Preterea illō eſt ſubiectū alicuiꝰ ſcie cu
iꝰ pñª ꝑtes ⁊ paſſiones q̄rimꝰ: vt pȝ ꝑ phm. 4. metaphy.
Sȝ in hac ſcia q̄rimꝰ pñª demſtrationis: ꝑtes ſubiectiuas ⁊
ꝑtes integrales ⁊ paſſiōes eiꝰ vt ifra patebit. igiť ⁊c. ¶ Sȝ
Diſcip. iſtabat diſcipłs. ⁋ Nā de ſubiecto ꝓſupponiť qd eſt: vt ifra
dicit phs. Sȝ de ſyllō demſtratiuo nō ꝓſupponiť qd eſt eiꝰ:
ſȝ inueſtigať. Diffiniť. n. ſyllꝰ demſtratiuꝰ in hoc libro. ergo
Rº ⁊c. ¶ Dōm ꝙ duplex ē qd. ſ. qd nois ⁊ qd rei. De ſubiecto
igiť dȝ ꝓſupponi qd nois: ſȝ qd rei pt inueſtigari: vt infra
Dubᵐ declarabiť. ¶ Querebat viteriꝰ idē diſcipulus qd debea
Rº mus itelligere ꝑ ꝑtes alicuiꝰ ſubi: ⁊ qd ꝑ paſſiōes. ¶ Dōm
Partes ſm. D. S. ſuꝑ Boetio de trinitate. q. 2. ar. 2. ad tertiū ꝙ par
ſubiecti tes ſubi in aliq̄ ſcia: nō ſolū ſūt itelligēde ꝑtes ſubiectiue vł
integrales: ſȝ ꝑtes ſubi dicunť oia illa quoꝝ cognitio req
riť ad cognitionē ſubiectū oia hmōi nō tractenť in ſcia niſi
Paſſiōes inq̄ꝫtum hñt ordinē ad ſubiectuȝ. ⁋ Paſſiōes ēt dñr q̄cūq̄
de aliquo ꝓbari pñt ſiue negationes. ſiue habitudines ad
alias res. hec ille formalr. ¶ Ad pmū igiť dōm ꝙ ſyllꝰs
demſtratiuꝰ pt ꝯſiderari duplr. ⁋ Uno mō ꝓ re ſignificata ꝑ
illuȝ terminū abſolute. Et ſic ſyllꝰs demſtratiuus eſt qd cō
plexū: nec eſt vt ſic ſubm ꝯclonis. ⁋ Alio mō pōt accipi ꝓ
iſto termino ſyllꝰs demſtratiuus ſm tm̄ ꝙ ſignificat taiē di
ſcurſuȝ. Et ſic eſt qd incōplexū. ⁊ vt ſic eſt ſubiectū ꝯclonis.
¶ Ad ſcdm pȝ ſolō ex dictis: qꝛ lȝ ḡnatiuum ſcie ſit effectꝰ
ipſius ſyllī demōſtratiui tm̄ ꝓpter hoc nō ſequiť ꝙ non ſit eius
paſſio: qꝛ accipiť paſſio ꝓ omni eo qd de ſbo ꝓbari pōt vt
adductū eſt. ¶ Ad 3ᵐ dōm ſicut ad pmū. ¶ Ad 4ᵐ dōm
ꝙ ſbm vniꝰ ſcie hñ includit ſbm alteriꝰ ſcie mālr nō aūt for
malr. ſm. ſ. eādē rōnē formalē: ſic ens mobile qd eſt ſubm
in phyſica includit ens qd eſt ſubm in metaphy.

¶ Queſtio quarta de acquiſitione alicuius ſciētie in nobis ex preexiſtenti cognitione.

Onſideratis his q̄ tanq̄ ꝓambula reqrunť ad hāc ſciētiā: ꝯñter ꝯſiderandū reſtat de ꝯſideratis in hac ſcia. ¶ Circa qd duplex occurrit ꝯſideratio. ¶ Prima nāq̄ cōſideratio erit de neccitate ſyllī dmſtratiui. ¶ Scda erit de ipo ſyllō dmſtratiuo. ¶ Et qꝛ neceſſitas cuiuſlibȝ rei ex ſuo fine ſumiť. ⁊ finis ſyllī demōſtratiui eſt cognoſcere ſiue ſcire. iō circa pmū duo ꝯſideranda ſunt. ⁋ Primo. n. ꝯſiderādū eſt qualr in nobis acqrať cognitio itellectiua. ⁋ Scdo ꝯſiderandū eſt de mō ꝑcognitiōis. ¶ Circa pᵐ q̄runť duo. ⁋ Primo vtꝝ ois nr̄a cognitio itellectiua fiat ex p̄exñti cognitiōe ſenſitiua. ⁋ Scdo vtruȝ quelibet cognitio ſciētifica ꝑ ſtudiū ⁊ exercitium acqrať. ¶ Sequiť in. D. S. ibi. (Alijs aūt partibus.) in ꝓhemio ⁊ in lectione prima eiuſdē.

¶ Articulus primus.

Ad primū ſic ꝓcediť. Uideť ꝙ nō ois nr̄a cognitio intellectiua hēat ortū a cognitiōe ſenſiti
Pᵐ arg. ua. ¶ Nā illa cognitio nō hȝ ortū ab aliquo que eſt nobis
nālis: qꝛ illud dr̄ nāle alicui: qd ieſt ei a nā. Sȝ cognitio in
tellectiua pmoꝝ pncipioꝝ eſt nobis nālis. Impoſſe eſt eniȝ
nō aſſentire pmis pncipijs: ḡ ſequiť ꝙ nō ois nr̄a cognitio
2ᵐ itellectiua fit ex p̄exñti cognitiōe. ¶ Preterea. nos hēmus
cognitionē intellectiuā de angelis: ⁊ de deo. Sȝ ꝯſtat ꝙ de
angelis ⁊ de dō nō hēmꝰ cognitionē ſenſitiuā: cū nō cadāt
3ᵐ ſub ſenſu. igiť idē qd pus. ¶ Preterea. ſi nr̄a cognitio itel
lectiua ortū hēret a ſenſu: ſeq̄reť ꝙ illud qd ſentiť eēt illud
qd intelligiť. Sȝ ꝯñs eſt falſū: qꝛ intellꝰs eſt vliū. ſenſus
4ᵐ vo ſingulariū. igiť ⁊c. ¶ Preterea. Adā fuit eiuſdē ꝯditio
nis ſicut ⁊ ceteri hoies: cū ſicut aia Ade fuit creata: ita ⁊ aia
cuiuſlibet hois. Sȝ ſcia q̄ fuit in aia Ade nō habuit ortuȝ
5ᵐ a cognitione ſenſitiua. ḡ ⁊c. ¶ Preterea. ſi cognitio intelle
ctiua cāreť a ſenſitiua: vel hoc eēt in ḡne cāe mālis: vel for
malis: vel efficiētis: vel finalis. Nō pmū: qꝛ ſcia nō hȝ māꝫ
ex q̄ fiat: cū ſit forma accñtalis. Neq̄ ēt 2ᵐ qꝛ forme nō eſt
forma. Neq̄ 3ᵐ aut 4ᵐ: qꝛ cā efficiēs ⁊ finalis ſemꝑ ſūt di
gniores ſuo effectu. Sȝ cognitio ſenſitiua non eſt nobilior
q̄ꝫ intellectiua. ergo ⁊c. ¶ Sȝ ꝯ eſt phs in lr̄a dicēs ꝙ ois
doctrina ⁊ ois diſciplina intellectiua ex p̄exñti fit cognitio
Cōcluſio ne ⁊c. ¶ Rñdeo dōm ꝙ ois nr̄a cognitio intellectiua fit ex
Probaº p̄ñti cognitiōe. ſ. ſenſitiua. ⁋ Qd ſic ꝓbat phs ſm mentē
D. S. ꝑ iductionē. Nā oēs mathematice ſcie ꝓcedūt ex p̄
exñti cognitiōe: qꝛ ſiūt ꝑ demſtrationeȝ. Demſtratio aūt fit ex
ꝑcognitiꝭ. Silr oēs dialectice ſcie vtunť ſyllō vel inductio
ne quoꝝ vtroq̄ ꝓcediť ex aliquo ꝑcognito. Nam in ſyllō
accipiť notitia alicuiꝰ vliſ ꝯcluſi ab alijs vlibus notis. In
iductiōe vō ꝯcludiť vle ex ſingularibꝰ q̄ ſunt manifeſta ad
ſenſum. Silr rhetorice ſcie ꝓcedunt ex ꝑcognitis. Nā ꝓce
dunt ꝑ enthymema aut ꝑ exēplū in quoꝝ vtroq̄ ꝓcediť ab
aliquo ꝑcognito. qꝛ enthymema eſt ſyllꝰs lȝ truncatus. ⁊
exēplū eſt inductio: lȝ impfecta. In ſyllō aūt ⁊ in inductiōe
ꝓcediť ab aliquo ꝑcognito vt dcm̄ eſt igiť. in enthymema
te ⁊ exemplo ꝓcediť ex aliquo ꝑcognito. Et ſic ſcie mathe
matice ſiue demſtratiue ⁊ dialectice ⁊ rhetorice ꝓcedunt ex
p̄exñti cognitione: ⁊ ſic de alijs ſcientijs ⁊ artibꝰ. ergo ois
Noᵐ pᵐ. doctrina ⁊ ſcia ꝓcedit vel fit ex p̄exñti cognitiōe. ¶ Conſi
derandū eſt aūt p̄ ſm. D. S. in lectiōe ꝙ nō ois cognitio ex
p̄exñti cognitiōe depēdet. Eſſet. n. abire in iſinitū. Sȝ bene
ois diſcipline acceptio fit ex p̄exñti cognitiōe. Nomē autē
Doctria diſcip. doctrine ⁊ diſcipline ad inq̄ſitioneȝ cognitiōis ꝑtinet. Nā
Noᵐ 2ᵐ doctrina eſt actio eiꝰ q aliqd cognoſcere facit. ¶ Diſcipli
na aūt eſt receptio cognitiōis ab aliq̄. Hec ille. ¶ Aduer
tendū eſt ēt ſm eūdē ibidē ꝙ nō accipiť hic doctrina ⁊ di
ſciplina ſm ꝙ ſe hñt ad inq̄ſitionē ſcie tm̄: ſȝ ad inq̄ſitionē
cognitiōis cuiuſcūq̄ intellectiue. Qd pȝ ꝑ hoc ꝙ phs ma
nifeſtat hāc ꝓpōnē ēt in dialecticis ⁊ in rhetoricis diſputa
tiōibꝰ ꝑ q̄s nō acqriť ſcia. Propter qd ēt nō dicit ex p̄exñti
ſcia vel intellꝰ ſȝ vlr ex cognitiōe. ¶ Addit ēt phs intelle
ctiua ad excludēdū acceptionē cognitiōis ſenſitiue vł ima
ginatiue. Nā ex vno in aliō ꝓcedere rōnis eſt tm̄. Hec ille.
¶ Ex qbꝰ p̄ eliciť ꝙ doctrina ſiue diſciplina pōt accipi du
Doctrina vł diſcipuna 2ᵉ plr. ⁋ Uno mō cōiter ꝓ q̄cūq̄ cognitiōe intellectiua. Et ſic
accipiť hic. ⁋ Alio mō ꝓprie. ſ. ꝓ ſcia acq̄ſita ꝑ demſtratio
nē. Et ſic nō accipiť hic. Eliciť ēt. ⁋ Scdo ꝙ triplex eſt co
Noᵐ 3ᵐ gnitio. ſ. ſenſitiua imaginatiua ⁊ intellectiua. ¶ Cōſiderā
dū eſt vlteriꝰ 3º ſm eūdē ibidē ꝙ rhetorice ꝑſuaſiones ſiūt
ꝑ enthymema ⁊ ꝑ exēplū nō aūt ꝑ ſyllm ⁊ inductionē com
pletā ꝓpter icertitudinē māe: circa quā vſať. ſ. circa actꝰ ſingu
lares hoium in qbꝰ vles ꝓpōnes nō pñt aſſumi vere. Et iō
rhetor vtiť loco ſyllī in quo neceſſe eſt eſſe aliquā vlem aliq̄
enthymemate. Et ſilr loco inductiōis in q̄ vle ꝯcludiť vtiť
aliquo exēplo in quo ꝓcediť a ſingulari nō ad vle: ſȝ ad ſin
gulare. Un̄ pȝ ꝙ ſicut enthymema eſt ſyllꝰs trūcatus: ita
exēplum eſt inductio impfecta. Hec ille formalr. ¶ Ex q
Inductio 2ᵉ bꝰ eliciť ꝙ duplex ē inductio. ⁋ Quedā eſt impfecta: in q̄
impfecta ꝓcediť a ſingularibꝰ nō ſufficiēter enumeratꝭ ad vle: vt di
Perfecta cendo: ſor. currit. Plato currit. ergo ois hō currit. ⁋ Alia
eſt inductio pfecta in q̄ ꝓcediť a ſingularibꝰ ſufficiēter enu
meratis cū illa particula. ⁊ ſic de alijs: vel ⁊ non plura ad
vle: vt ſic dicēdo. ſor. currit Plato currit. ⁊ ſic de alijs. ergo
Syllꝰs impfectꝰ ois hō currit. ¶ Silr duplex eſt ſyllꝰs. ⁋ Quidā eſt imp
fectus in quo. ſ. non poniť niſi vna pmiſſaꝝ exp̄ſſe: ⁊ alte
ra ſubintelligiť: vt ſic dicendo. Omne aial currit. ḡ omnis
Perfectꝰ hō currit. ⁋ Aliꝰ eſt ſyllꝰs pfectus in quo. ſ. ꝯtineť forma
liter ⁊ exp̄ſſe due pmiſſe. ſ. maior ⁊ minor vt dicendo. Ois
diſcip: hō currit. ſor. eſt hō. ergo ſor. currit. ¶ Sȝ dicebat diſcipu
lus ſcia eſt de vlibus ꝯclonibꝰ vt ꝓbat phs infra. Si ergo
rhetor non vtať ꝓpōnibus vlibus veris ſequiť ꝙ rhetori
ca nō erit ſciētia. qd eſt ꝯ. D. S. in pma lectione huius: vbi
Rº rhetoricā ſub rōnali phia collocauit. ¶ Dicendum ꝙ rhe
Rhetorica 2ᵉ torica ſicut etiam dcm̄ eſt de dialectica: poteſt ꝯſiderari du
plr. ⁋ Uno mō ꝑ reſpectum ad ſuas cās ⁊ paſſiones ⁊ pñª

.ſ.ſm q̃ eſt docẽs. Et ſic eſt ſcia. Et formanť in ea vl̃es p/
pões ⁊ neccie. Alio° pt ↄſiderari q̃ʒtũ ad vſum ſiue q̃ʒtũ
ad modũ ſuũ pcedendi. Et ſic nõ vtiť ppõnib⁹ vl̃ibus. Sic
D.ſcip. aũt non eſt ſcia ſʒ magis modus ſciẽdi. ¶ Querebat inſup
diſcipulus qualr ex p̃dicta ↄcl'one oñdi pt necitas ſyll̃i de/
R° Necitas ſyllo. demon. mſratiui. ⁊ q̃lis eſt ei⁹ necitas. ¶ Dõm q̃ necitas ſyll̃i de/
mſratiui non eſt necitas abſoluta neq̧ necitas coactionis.
Sʒ eſt neceſſitas ex ſuppõne finis. Suppoſito.n. q̃ velim⁹
aliqd ſcire neceſſe eſt hñe ſyll'm demonſtratiuũ. Que qdeʒ
neceſſitas ex p̃miſſa ↄcl'one ſic deduciť. Nã ois nr̃a cogni/
tio intellectiua ſit ex p̃exñti cognitiõe. ergo ↄtingit nos ali
qd ſcire de nouo. Sʒ non poſſum⁹ aliqd ſcire de nouo niſi
hẽamus ſyll'm demonſtratiuũ: cũ ſyllogiſm⁹ demſratiu⁹ ſo
lus ſit ille q facit ſcire: ergo necẽ eſt hẽre ſyllũʒ demſratiuũ
Diſcip. ſi volum⁹ hẽre ſciam de nouo. ¶ Querebat inſup idẽ diſci
pulus de ordine cognitionũ que illaꝝ.ſ. oriť ab alia ⁊ que
R° non ⁊ in qua cognitiõe eſt ſtatus. ¶ Dõm q̃ duplex eſt co
Cognitio infuſa gnitio. Quedã eſt infuſa. Et talis ñ hʒ ortũ ab aliq̃ alia
Acqſita ſenſiti. cognitione exñte in intellectu cognoſcentĳ. Et de illa nõ eſt
ad ppoſituʒ. Alia eſt cognitio acqſita. ¶ Et talis eſt du
Exterior plex. Quedam ẽ ſenſitiua. ¶ Et hec eſt duplex.ſ. exteri/
Interior. or qua aliqd cognoſciť p ſenſus exteriores. vt p viſum ⁊c̃.
Intellecti ua 2ᵉ Et interior qua.ſ. aliqd cognoſciť p ſenſus interiores.
Terminoꝝ Alia eſt cognitio intellectiua. Et talis etiã eſt duplex.
ppõnũ 2ᵉ Quedã eſt cognitio terminoꝝ. Alia eſt cognitio ppõ/
p̃miſſarũ. nũ. ¶ Et iſta eſt duplex. Quedã eſt cognitio p̃miſſaruʒ.
ↄcl'onum. ſiue p̃ncipioꝝ. Alia ẽ cognitio ↄcl'onũ. ¶ Vñ inter has
Ordo cognitionũ cognitiões talis ẽ ordo. Nõ ois cognitio intellectiua ↄclo/
nũ ſit ex p̃exñti cognitione intellectiua p̃miſſaꝝ. Cognitio
aũt intellectiua p̃miſſaꝝ ſit ex p̃exñti cognitõe intellectiua
terminoꝝ. Sʒ cognitio intellectiua terminoꝝ ſit ex p̃exñti
cognitiõe ſenſitiua interiori. Et cognitio ſenſitiua interior
ſit ex p̃exñti cognitione ſenſitiua exterioris. ⁊ ibi eſt ſtatus.
Nãle nob. 2ᵉ ¶ Ad p̃mũ igiť dõm q̃ aliqd dr̃ nobis nãle duplr̃. Uno
mõ q: totalr̃ ineſt nobis a nã. Et ſic cognitio primoꝝ p̃nci
pioꝝ non ẽ nobis nãlis. Aliomõ q: intelle̾ nãlr̃ ei aſſen/
tit cognitĳ terminis. Et ſic cognitio p̃moꝝ p̃ncipioꝝ eſt no/
bis nãlis: q:.ſ. nõ acqriť talis cognitio p deductionẽ ſyllo/
giſticã. Depẽdet tñ a cognitione terminoꝝ ⁊ a cognitione
Cadere ſb ſenſu 2ᵉ ſenſitiua. ¶ Ad ſm dõm q̃ duplr̃ aliqd pt cadere ſub ſen/
ſu. Unomõ ſm ſe. Et ſic ſub'e immãles non cadũt ſub ſen
ſu. Aliomõ p ſuos effect⁹: q:.ſ. effect⁹ ei⁹ cadũt ſb ſenſu.
Et iſto mõ ſub'e immãles cadũt ſub ſenſu. Inde eſt q̃ nõ ha
bemus cognitionẽ de angelis ⁊ de deo a p̃ori p cãm: ſʒ ſo/
lum a poſteriori p ſuos effectus. ¶ Ad 3ᵐ dõm negando
ↄñtiam: q: lʒ illud qd intelligiť cadat ſub ſenſu non tñ ſm
eãdẽ rõne formalẽ cadit ſub ſenſu: ⁊ ſb intellectu: vñ ↄñtia
non valʒ. ¶ Ad 4ᵐ dõm q̃ ſcia ade fuit infuſa ⁊ nõ acqſi/
ta de qua eſt hic ad ppoſitũ. ¶ Ad vltimũ dõʒ q̃ cognitio
ſenſitiua: vt dicit. D.S. in p̃ma pte. q.84. ar.6. non eſt tota/
lis ⁊ perfecta cã cognitionis intellectiue: ſed magis eſt mã
cãe. Vñ non opʒ q̃ ſit nobilior q̃ʒ cognitio intellectiua nõ
enim oẽ quod ↄcurrit ad cauſalitatẽ alicui⁹ eſt nobili⁹ eo:
ſʒ ſolũ cã p̃ncipalr̃ agẽs. ¶ Qualr̃ autẽ cãeť cognitio in/
tellectiua a cognitione ſenſitiua poſteri⁹ pſcrutandũ erit.
¶ Ubi ſupra in. D.S. in p̃hemio eiuſdẽ. Articulus.II.

Ad ſecũdum ſic pcediť. Videť q̃ nulla cognitio
ſcientifica acqrať p exercitiũ ⁊ ſtu/
Primuʒ diũ. ¶ Nã illud qd eſt p ſe notũ non acqriť p exercitium ⁊
ſtudiũ. Sʒ p̃miſſe cuiuſlibet demſrationis p quã habeť ſci
entia ſunt p ſe note. ergo p̃miſſe non acqrunť p exercitiũ ⁊
ſtudiũ: tñ vt dcm̃ eſt cognitis terminis imediate cogno/
ſcunť. Sʒ ↄcl'o ſil' tpe cognoſciť cum p̃miſſis: vt infra dicit
phs. g̃ nulla cognitio ſciẽtifica acqriť p exercitiũ ⁊ ſtudiuʒ
2ᵐ qd hʒ fieri in longo tpe. ¶ Preterea q̃libʒ potẽtia nãlr̃ fer
tur in ſuũ obʒ: ſicut volũtas in vltimũ finẽ: ⁊ viſus i colorẽ.
Sʒ veꝝ eſt obm̃ intellect⁹. ergo intellect⁹ nãlr̃ ferť in veꝝ.
Et ſic cognitio veri non hẽtur p ſtudiũ. ¶ Preterea cogni 3ᵐ
tio p̃moꝝ p̃ncipioꝝ non acqriť p exercitiũ ſtudĳ. ergo nec
cognitio eoꝝ que ↄtinenť in p̃mis p̃ncipĳs. Qui.n. cogno
ſcit hoiem cognoſcit oia p̃dicata icluſa in hoie. vʒ aial: cor
pus ſubam ⁊ ens: ⁊ ſic de alĳs. Sʒ oia ſcibilia cõtinenť in
p̃mis p̃ncipĳs. igiť ⁊c̃. ¶ Sed in ↄ̃riũ arguiť. q: ois co/
gnitio nr̃a intellectiua ſit ex p̃exñti cognitiõe: vt pʒ p predi
ctã ſupius ppõnẽ phi. Sʒ illa cognitio que cãtur ex p̃exñti
cognitione acqriť p exercitiũ ⁊ ſtudiũ. ergo ⁊c̃. ¶ Rñdeo Cõcluſio
dõm q̃ aliqua cognitio ſciẽtifica acqriť p exercitiũ ⁊ ſtudi
um. Nã illa cognitio q̃ acqriť per demſrationẽ acqritur Prĩa ra°
p exercitiuʒ ⁊ ſtudiũ. Sed aliq̃ cognitio ſcientifica eſt que
acqritur p demſrationem. Alias nulla eẽt neceſſitas ponẽ/
di ſyllogiſmũ demſratiuũ cui⁹ finis ẽ facere ſcire. ergo ⁊c̃.
¶ Preterea. ſi nulla ſcia acqrereť p exercitiũ ⁊ ſtudiũ: ſeq̃ 2°.
reť q̃ nulla cognitio eẽt acqſita: ſʒ quelibʒ eſſet innata aut
infuſa qd eſt ↄ̃ phm. g̃ ⁊c̃. ¶ Et ſi dicať ois ſcia ineſt nobis Obiectio
a nã: ergo nulla ſcia eſt p exercitiũ ⁊ ſtudiũ. Añs pbať rõ/ Tacita
ne platonis. Q: q querit aliqd ſcire: aut põt inuenire ſcitũ
vl' e: aut non. Si nõ fruſtra eſt inqſitio. Si aũt põt iuenire:
aut ergo qd inuenit ſcit p aliud ſe inueniſſe qñ inuenit. aut
neſcit ſe inueniſſe. ſi ſcdm tũc nunq̃ʒ ceſſabit ab inqſitione.
Si p̃mũ cũ nunq̃ʒ aliqd ſciať niſi p ſil'e: opʒ q̃ ſil'e ei qd inue
nit intus hẽat. Ergo oium que inueniri pñt: iã antea intus
ſil'es habit⁹ ſunt. duo aũt habit⁹ p oia ſil'es ⁊ eiuſdẽ ſpẽi q̃/
litatis ⁊ forme exñtes: nõ pñt ſm idẽ in eodẽ fieri. Cũ ergo
in aia ſit ſiñs habit⁹ cũ queſito p ſtudiũ nihil gñatur d̃ no/
uo in aia: ſʒ p talia excitať aia ad reminiſcendũ ea que p̃us
nouit a nã. ¶ Dõm q̃ nulla ſcia ineſt nobis a nã. ſʒ p inuẽ R°
tionẽ vel acqſitionẽ niſi forte loquẽdo de ſcia infuſa. Et qñ
hõ p exercitiũ ⁊ ſtudiũ inuenit aliqd: ſcit ſe illud inueniſſe:
vt ẽt infra diceť. q.2. ar.2. Et p̃. ſcit v̾tute intellus agentĳ
⁊ poſſibilis. Scdo v̾tute ⁊ rõne ſcie que p̃exiſtebat imp
fecte in aia. in potẽtia.ſ. ⁊ in vl̃i ⁊ in v̾tute. Nõ aũt formalr̃
vt voluit Albertus neq̧ pfecte. Et talis habitus impfecte
exñs in aia ⁊ in potentia hʒ ſilitudinẽ ad ſciam ↄſideratãʒ
ſm ei⁹ eſſe pfectum. vñ non oʒ ponere oẽs ſcias exiſtere in
aia a nã. vt ẽt dcm̃ eſt ſupra. q.3. ar.1. ad 2ᵐ. ¶ Pro amplio No^m p^m
ri aũt huius ↄſideratione ⁊ eoꝝ que ſequunť: ↄſiderandũ
eſt q̃ duplex eſt cognitio. Quedã eſt intuitiua ⁊ quedaʒ Cognitio 2ᵉ
abſtractiua. Cognitio ãt intuitiua que eſt notitia de pre Intuiti/
ſenti eſt duplex. Quedã incõplexa ⁊ quedã cõplexa. Co ua 2ᵉ
gnitio intuitiua incõplexa eſt qua aliqs apprehẽdit termi
nũ incõplexũ p p̃mam opationẽ intellectus. Cõplexa v̾o
qua aliqs apphendit rẽ pñtem cõponendo vel diuidẽdo p
ſcdam opationeʒ intellectus. Silr̃ cognitio abſtractiua Abſtracti
qua aliqs apprehẽdit rẽ abñtem eſt duplex. Vʒ incõplexa ua 2ᵉ
qua aliqs apprehẽdit rẽ abñtem p p̃mam opationẽ intel/
lectus. Et cõplexa: qua aliqs apphendit rem abñtem p
ſcdam opationẽ intellectus. ¶ Conſiderãdũ eſt vlteri⁹ 2°.
q̃ q̃libʒ p̃dictaꝝ cognitionũ põt eſſe duplex. Nã quedã No^m 2^m
eſt cognitio comprehẽſiua qua.ſ. aliqs cognoſcit rem ali/ Intuiti ua vel
quã oibus modis qb⁹ eſt cognoſcibilis. Alia eſt cogni Abſtracti
tio apprehẽſiua. ⁊ talis eſt duplex. Nã quedã eſt imper ua 2ᵉ
fecta qua.ſ. aliqs aſſentit alicui cũ formidine de oppoſito.
Et talis cognitio vocatur opinio. Alia eſt perfecta qua
ſ. aliqs aſſentit rei intellecte ſine formidine de oppoſito. Et
talis cognitio vocať ſciẽtia ſiue cognitio ſcientifica exten/
ſo noie ſciẽtie. ¶ Aduertẽdum eſt vlterius 3°. q̃ cognitio
apprehẽſiua pfecta ſm Linconienſem in p̃ huius eſt q̃drũ No^m 3^m
plex.ſ. cõis: ppria: ⁊ magis ppria ⁊ pprĳſſima. ¶ Cogni/ Cognitio
tio pfecta cõis eſt cuiuſlibet rei apphenſio. Et ſic poſſum⁹ apprehẽſi ua pfec.
ſcire nõ ſolum neceſſaria: ſed etiam ↄtingentes ppões: vt 4ᵉ
fortem currere. Sed cognitio perfecta propria eſt cuiuſ Cõis
libet rei frequenter apprehenſio. Et ſic non ſoluʒ dicimur Propria
ſcire neceſſaria: ſed ẽt ea que frequenter vera ſint: licet non
ſint neceſſaria. ſicut niues ⁊ grãdines eẽ in hyeme. Cogni/ Magis propria

tio vo pfecta magis ,ppꝛia eſt cuiuſlibꝫ rei neceſſarij app/
bẽſio. Et iſto mõ non ſolũ hẽm⁹ ſciam de ꝯcl'onib⁹ neceſſa
rijs ſꝫ ẽt de pncipijs demſ̃rationũ. Cognitio aũt pfecta p Propoſi-
tio
prijſſima ẽ cuiuſlibet veri neccij demſ̃rati p pmiſſas neccias
appꝛhẽſio. Et ſic ſolũ hẽm⁹ ſciam õ ꝯcl'onib⁹ demſ̃rationis:
ꝛ de his q̃ in ꝯcl'one ponũt. Et iſto mõ accipiẽdo ſciaꝫ ipa
vocat cognitio ſciẽtifica ,ppꝛie loqndo: q̃ p ſtudiũ ꝛ exerci/
tiũ acqrit in aia: vt clari⁹. q. 7. ar. 2. ifra declarabit. ¶ Ad
pᵐ. g̃ dõm fꝫ. D. S. in pma pte. q. 2. ar. 1. ꝙ aliqd di p ſe no
tũ ee dupl'r. Uno⁰ fꝫ nãm ꝛ q̃ ad nos. Aliomõ fm nãꝫ Per ſe
notum 2ʳ
tm̃. Illõ g̃ qõ eſt p ſe notũ pmõ nõ acqrit p ſtudiũ ꝛ exerci/
tiũ: ſꝫ cognitꝭ terminis imediate cognoſcit. Cognitio vo il
li⁹ qõ eſt p ſe notũ ſcdomõ bñ pt acqri p exercitiũ: vt pꝫ de
iſta ppõne. deus eſt. Nõ ẽt ſemp pmiſſe ſil' tpe cognoſcunt
cũ ꝯcl'one: ſꝫ ſolũ qñ ſunt debite applicate: vt infra õclara/
bit. ¶ Ad ſcdm dõm ꝙ lꝫ intellꝰus nãlr ferat in veꝝ: nõ tñ
nãlr fert in qõlibꝫ veꝝ. vñ ratio non ſequit. Lꝫ. n. intellꝰus
nãlr cognoſcat vitatẽ eẽ: nõ tñ nãlr cognoſcit hãc vel illaꝫ
vitatẽ eẽ. ¶ Ad vltimũ dõm: ꝙ oia ꝯtinent in pmis pnci/
pijs vtualr ꝛ potẽtialr: nõ aũt formalr ꝛ in actu. Uñ qcũqꝫ
cognoſcit pma pnª. cognoſcit oia q̃ ꝯtinent in eis in poª. ꝛ
in vli qõ eſt cognoſcere ſophiſtico mõ. non aũt formal'r et
in actu. Hõ aũt ꝯtinet actu, ꝛ formal'r oia pdicata ſupioꝛa.
Iõ cognito hoie cognoſcit aial ꝛ ſuba ꝛc̃. Aial aũt ꝯtinet
hominẽ in potẽtia. Uñ cognito aiali nõ ſemp cognoſcitur
homo actualiter ſed in vniuerſali ꝛ in potentia tantum.

¶ Queſtio quinta. ꝛ eſt lectio ſcda. D. S. De modo pꝛeco/
gnitionis quãtum ad cognitionem ipſam.

Le. II. DEinde ꝯſiderandũ eſt de mõ pcognitio
nis. ¶ Circa qõ dupl'r occurrit
ꝯſideratio. Prima erit de mõ pcognitionis
q̃ztũ ad illa q̃ oꝫ pcognoſcere. Scda erit de
mõ pcognitiõis ipſi⁹ ꝯcl'onis cui⁹ ſcia p demõ
ſtrationẽ q̃rit ibi. Anteq̃ꝫ aũt ꝛc̃. ¶ Quantũ ad pmũ duo
ꝯſiderãda ſunt. Primo ꝯſiderãdũ eſt de mõ pcognitiõis
q̃ztũ ad cognitionẽ ipam. Scdo q̃ztũ ad cognitiõis ordi
nẽ ibi. Eſt aũt ꝛc̃. Circa pᵐ q̃runt duo. Primo vtꝝ tm̃
ſint due pcognitiões. Scdo vtꝝ de ſubiecto pcognoſcer
oporteat qd ẽ ꝛ q eſt. de paſſiõe qd eſt. ꝛ de dignitate q ẽ.

¶ Seqt in pho ꝛ in. D. S. ibi. Deinde cũ dicit.
Dupliciter aũt. ¶ Articulus prim⁹.

Primũ AD primum ſic pcedit. Videt ꝙ non ſint tm̃ due
pcognitiões. ſ. qd eſt: ꝛ q ẽ. ¶ Naꝫ
tria ſt pcognita. ſ. dignitas paſſio ꝛ ſubm: vt di in textu. g̃
tres ſt pcognitiões. pꝫ ꝯñtia: q de q̃libꝫ pcognito pcogno
1ᵐ ſcit aliqd. ¶ Preterea ſt q̃tuoꝛ qõnes ve ſcibiles. ſ. ñ ẽ: qd
eſt. q ꝛ pp qd: vt pꝫ 2⁰ hui⁹. g̃ ſunt ẽt q̃tuoꝛ pcognitiones.
q non vr maioꝛ rõ q̃re debeat eſſe q̃tuoꝛ qõnes ve ſcibiles
q̃ꝫ q̃tuoꝛ pcognitiões. ¶ Preterea. q ẽ ꝛ qd eſt ſũt qõnes.
g̃ non ſt pcognitiões. Añs pꝫ p phm 2⁰. hui⁹. ꝯñtia pꝫ. q
idẽ non pt eſſe pcognitũ ꝛ q̃ſitũ. ¶ Preterea. vna ẽ pcogni
tio. ꝛ vna non eſt plures. g̃ nõ ſt due. Aſſumptũ pꝫ. q vna
eſt pcognitio. ꝛ vna eſt vna ꝛ nõ plures. g̃ vna eſt pcogni
tio ꝛ nõ plures. ¶ Sꝫ ꝯ ẽ phs in lr̃a dicẽs. Dupl'r autẽ ne/
ceſſariũ ẽ pcognoſcẽ. Alia nãqꝫ q ſt. pus opinari necẽ eſt.
Cõcluſio Alia vo qd ẽ qõ di intelligere. Quedã aũt vtraqꝫ. ¶ Rñ/
deo dõm. ꝙ tm̃ ſt due pcognitiões in gñe. vꝫ qd eſt: ꝛ q ẽ.
Proba⁰ Qõ ſic pbat phs fm. D. S. Nã tm̃ ſũt tria pcognita.
vꝫ. dignitas. paſſio: ꝛ ſubm. Sꝫ de iſtis trib⁹ ſolu hẽm⁹ du
plicẽ pcognitionẽ. Nã de pncipijs demſ̃ratiõis q̃ dicunt di
gnitates pcognoſcim⁹ q ſt. de paſſionib⁹ autẽ qd ſt. Et de
ſubcto. q eſt. ꝛ qd eſt. ergo tm̃ ſt due pcognitiones. ſ. q eſt
Noᵐ pᵐ ꝛ qd eſt. ¶ Pro declaratiõe g̃ maioris: aduertẽduꝫ eſt fm
D. S. in lectiõe ꝙ id cui⁹ ſcia p demſ̃rationẽ querit eſt ꝯcl'o
aliq̃ in q̃ ,ppꝛia paſſio de ſubo aliq̃ pdicat. Que qdeꝫ ꝯcl'o
ex aliqb⁹ pncipijs infert. Et q cognitio terminoꝝ ſimpli/
ciuꝫ pcedit cognitionẽ complexoꝝ neceſſe eſt ꝙ anteq̃ꝫ ha
beat cognitio ꝯcl'onis: pcognoſcat aliq̃ mõ ſubꝫ ꝛ paſſio.
Et ſil'r opꝫ ꝙ pcognoſcat pnᵐ ex quo ꝯcl'o infert: cũ ex co
gnitiõe pncipij ꝯcl'o inoteſcat. Hec ille. ¶ Ex quo hñtur ꝙ
tria ſt pcognita in q̃libet demſ̃ratione. ſ. dignitas. ſubm ꝛ p
pꝛia paſſio. ¶ Sꝫ p declaratiõe minoris q̃rebat diſcipul⁹. Diſcip.
Quid eſt pcognoſcere q eſt de pncipijs: ꝛ q eſt de ſubie/
cto. Et q̃re nõ poſſum⁹ pcognoſcere qd õ pncipijs. Et vtꝝ
ſit eadẽ pcognitio. q eſt de pncipijs. ꝛ q eſt de ſubo. ¶ Di Rᵒ.
cẽdum fm. D. S. in lectiõe: qõ vt pꝫ in. 7. metaphy. cõple/
xoꝝ non eẽ diffõ. Hois. n. albi non ẽ aliq̃ diffõ: ꝛ multomi/
nus alicui⁹ enũciatiõis. Uñ cũ pnᵐ ſit enũciatio q̃dã. de De pnci-
pijs q ſunt
ipſo non pt pcognoſci qd ſit: cũ non hẽat qd: ſꝫ ſolũ q eſt.
hoc eſt. q veꝝ eſt. De paſſione aũt pt ſciri qd ſit: q vt in De paſſio
ne quia
eodẽ lib. 7. oñdit. accñtia q̃dãmõ diffõnem hñt. Sꝫ q paſ
ſionis eẽ ꝛ cuiuſlibꝫ accñtis: eſt ineſſe ſubo: qõ qdẽ demſ̃ra
tiõe oñdit. De paſſiõe g̃ non pcognoſcit q eſt. ſꝫ quid eſt.
Subm aũt ꝛ diffõnẽ hꝫ et ei⁹ eſſe a paſſiõe nõ dependet. De ſubto
qd ꝛ quia
ſꝫ ſuũ eſſe ppꝛiuꝫ pintelligit ipſi eſſe paſſiõis in eo. Et iõ de
ſubo opꝫ pcognoſcere: q eſt: ꝛ qd eſt. pſertim cũ ex diffõne
ſubiecti ꝛ paſſionis ſumat mediũ demſ̃rationis: hec ille for
malr. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ pcognitio q ẽ de pncipijs ꝛ de ſub/ Coꝛrelaᵐ
iecto eſt vna pcognitio in genere non tñ in ſpẽ: q pcogno/
ſcere q eſt de pꝛincipijs: eſt pꝛecognoſcere: q vera ſunt cũ
ſint qd complexum. ꝛ non q ſunt in reꝝ nã per ſe. Sed p/
cognoſcere q eſt de ſubiecto eſt pcognoſcere. q ipſum eſt
in reꝝ nã per ſe: ꝛ non q veꝝ eſt: cum termin⁹ ſimplex non
ſignificet veꝝ vel falſum. ¶ Patet ẽt ex pdictis q non poſ Coꝛrelaᵐ
ſumus pcognoſcere de pncipijs qd ſunt q ſunt complexa.
Et de paſſionib⁹ q ſunt q eſſe eaꝝ demonſtrat. Sꝫ in/ diſcip.
ſtabat diſcipulus. Nam vt ꝯceſſum eſt. q eſt. p demõſtra/
tionem q̃rit. ergo non eſt pcognitio. q idẽ nõ eſt pcognitũ
ꝛ inueſtigatũ. ¶ Dõm ꝙ lꝫ q eſt paſſionis inueſtiget per Rᵒ
demonſtrationem: q per demonſtrationẽ ꝯcludit ꝛ oſten
dit ꝙ paſſio ineſt ſubo: tñ q eſt ſubiecti ꝛ pncipij: nõ inue/
ſtigat: ſꝫ pſupponit. Uñ argumẽtũ laboꝛabat in equoco.
¶ Cõſiderandum eſt vlteri⁹ ꝙ de pdictis tribus. ſ. õ digni Noᵐ 2ᵐ
tate ſubiecto ꝛ paſſione exemplificat phs in lr̃a. De digni/
tate qdem vt de quolibet eſt affirmatio vel negatio va. Eſt
quedam dignitas: immo cũ ſit pmum omnium pꝛincipio/
rum eſt dignitas dignitatũ ꝛ per ꝯſequens eſt ppõ veriſſi/
ma. De paſſione vo vt triãgulus. De ſubiecto ãt vt vnitas. Marᵃ di
gnitatum
Sed inſtabat diſcipulus. Nam triangulus eſt ſubiectũ Diſcip.
in illa demõſtratione qua demſ̃rat ꝙ anguli trianguli eqla
teris ſunt eqles: vt pꝫ p Euclidis: ꝛ p phm in. 9. metaphy.
vt pbatum eſt ibidẽ. q. 12. per. D. S. lectio. 12. ergo triãgu/
lus non pt eſſe paſſio. Pꝫ ꝯñtia q qõ vni eſt ſuba nulli eſt
accñs: vt pꝫ in p phyſico. ¶ Preterea vnitas eſt accñs de 1ᵒ.
gñe q̃ntitatis cum ſit pncipium numeri. pncipium aũt ꝛ pn
cipiatũ ſunt eiuſdem gñis. ergo vnitas non pt eẽ ſubm ali
cui⁹ accñtis: cũ ſubm pbeat ſtabilimẽtum eſſendi accñtib⁹
qõ non cõpetit alicui accñtiũ. Alias accñs p ſe ſubſiſteret Rᵒ
ꝛ p ꝯñs eſſet ſubſtãtia ꝛ non accñs qõ implicat. ¶ Dõm p
fm. D. S. in lectiõe ꝙ duplex ẽ ſubiectũ: Quoddã ẽ ſubie
ctum ſimpl'r ꝛ ,ppꝛie dcm̃ qõ eſt vera ſuba. qõ vocat cõiter
ſubm qõ. Aliud eſt ſubm in reſpectu non qdẽ ſimpl'r: ſꝫ in
reſpectu alicui⁹ alteri⁹ accñtis quod vocat ſubm quo. Illõ
igit qõ eſt ſubm pmodo non põt eſſe accñs nec econuerſo
vt argm̃ voluit: q quod vni eſt vera ſuba nulli poteſt eẽ ve
rũ accñs. Sed cum accñtia oꝛdine quodam referantur ad
ſubam: illud qõ eſt accñs in reſpectu ad aliqd. ſ. ad ſubaꝫ.
poteſt eſſe ſubm reſpectu alterius accñtis: ꝛ econuerſo. ſi/
cut ſupficies eſt pꝛopꝛium ſubiectum coloꝛis. ꝛ tñ eſt accñs
ſubſtãtie. Triãgulus ergo eſt ſubiectũ. 2⁰ mõ. vñ nihil re/
fert ꝙ ſit paſſio vera: ꝛ ꝙ hẽat modũ ſubſtãtie reſpcũ alte/
ri⁹. Ex quo pꝫ vt ifert. D. S. ꝙ in illis ſciẽtijs q̃ꝝ eſt ſubie/
ctum aliq̃ ſubſtãtia: illõ qõ ẽ ſubm: nullo mõ põt eẽ paſſio.

Digitized by Google

ſicuti eſt in prima phia ⁊ in ſcia nāli que eſt de ſuba mobi/
li.Sʒ in illis ſciētijs que ſunt de aliqb⁹ accñtibus tanq̄ȝ de
ſubiecto nihil ꝓhibet illud qđ accipit̄ vt ſubiectū reſpectu
alicui⁹ paſſionis:accipi ēt vt paſſio reſpectu añrioris ſubie
Ad 1m diſcip. cti hec ille.℄Dōm ſiľr ad 2m.ſ.φ illđ qđ eſt accñs non p̄t
ēē ſubiectū p̄mo modo acceptuʒ:ſʒ bñ ſcđomō.Et lʒ vnitas ſit
accñs reſpectu ſubē tñ in ſciētijs math.q̄ ſunt de q̄ȝtitate:ñ
p̄t accipi vt paſſio.ſʒ vt ſubiectū tm̄:cū in hoc gñe nihil ha
Diſcip. pmo beat p̄mū.Semꝑ.n.paſſio p̄ſupponit ſuū ſubiectū.⁋ Sed
ꝯ ea q̄ dicta ſunt in p̄ma ſolōne inſtabat diſcipulus dupľr.
℄Primo ſi id qđ ē ſubiectū reſpectu alicui⁹ paſſionis poſ
ſet accipi vt paſſio reſpectu añrioris ſubiecti ſequeret̄ φ eſ
ſet ꝓcedere in infinitū in hꝫ acceptionib⁹.qꝛ non vr̄ maior
ratio φ eēt ſtat⁹ in vno accñte q̄ȝ in alio.Sʒ ꝯñs eſt incon/
2o ueniens.ergo ⁊ id ex q̄ ſeq̄tur.℄Scđo:qꝛ.D.S.hic exp̄ſ
ſe innuit:φ ſuba eſt ſubiectū in p̄ma phia:vt pʒ ꝑ exempla
ſua dum exēplificat de p̄ma phia,⁊ ſcia nāli.Sed ꝯ̄rium tʒ
in ſua metaphy.vbi vult cū pho:φ ens eſt ſubiectū prime
phie ⁊ ñ ſuba.Manifeſtū eſt autē φ ens p̄t eſſe accñs.al's
Ro ad 1m nullum ens eſſet accñs qđ eſt manifeſte falſum.℄Dōm p̄
negādo ꝯñtiā.Nā vt hic dicit.D.S.eſt deuenire ad aliqđ
p̄mum in q̄libet ſcia qđ ita accipit̄ vt ſubiectū qđ nullo mo
do p̄t accipi vt paſſio:vt pʒ de mathematicis ſciētijs q̄ ſunt
de q̄ȝtitate ꝯtinua vel diſcreta.Supponunt̄.n.in his ſcien/
tijs ea q̄ ſunt p̄ma in gñe q̄ȝtitat̄ ſicut vnitas ⁊ linea ⁊ ſupfi
cies ⁊ alia hꝫ qb⁹ ſuppoſitis ꝑ demſ̄rationē q̄runt̄ alia:ſic
triangulus eq̄laterus ⁊ q̄dratum ⁊ alia hmōi in geometri
cis.Quib⁹ ſuppoſitis ꝑ demonſtrationē q̄runt̄ q̄dam alia
que q̄dē demſ̄rationes q̄ſi opatiue dicunt̄.Sicut eſt illđ p̄n
cipiū.Sup rectā lineā dataʒ ꝯtingit triāgulum collocare.
Quo adinuēto rurſus de eo paſſiones alique ꝓbant̄.ſ.φ
ei⁹ anguli ſunt eq̄les vel aliqđ hꝫ.Ex quo pʒ φ triāgulus
in p̄mo modo demſ̄rationis ſe hʒ vt paſſio.In ſcđo ſe hʒ vt
ſubiectū.vñ phs hic exēplificat de triāgulo vt eſt paſſio et
Ad 2m non vt ē ſubiectum hec ille formaľr.℄Dōm ſcđo φ duplex
eſt ſubiectū in aliq̄ ſcia:put ad ꝓpoſitum ſufficit.⁋ Uʒ p̄n/
cipale qđ eſt p̄ncipalior ps ſubiectiua ſubiecti attributio/
nis.℄Aliud eſt ſubm cōe qđ alio nōie dr̄ ſubiectū attribu
tionis.Subſtātia igit̄ dr̄ ſubʒ p̄ncipale p̄me phie.Ens vō
eſt ſubiectū cōe ſiue adeq̄tū ſiue attributionis:vt in prima
phia diſputatū eſt.⁊ ēt dcm̄ eſt ſupra.q.1.ar.3.In vltimo no
tabili.In p̄nti ḡ paſſu loq̄tur.D.S.de ſubiecto p̄mo modo di
cto.In metaphy.vō de ſubiecto ſcđomō accepto.℄Ad pri
mū igit̄ p̄ncipale dōm φ ſicut ſunt tria p̄cognita.ita ſt̄ tres
p̄cognitiones in ſpāli:ſunt tñ tm̄ due in gñali:qꝛ p̄cognitio
Diſcip. nes coincidunt in qđ eſt ⁊ qꝛ eſt vt ex dictis pʒ.℄Sʒ dice
bat diſcipulus.Qꝛ eſt ⁊ qđ eſt ſūt p̄cognita.ḡ non p̄cogni
tiones.Probauit aſſumptū.qꝛ illa ſunt p̄cognita que p̄co
Ro precognitum 2r gnoſcunt̄.Sʒ qꝛ eſt ⁊ qđ eſt p̄cognoſcunt̄.ergo ſūt preco/
gnita.℄Dōm φ p̄cognitum accipit̄ dupľr.⁋ Unomodo
ꝓ eo qđ p̄cognoſcit̄:ſicut id qđ cognoſcit̄.ſiue ꝓ eo qđ ter
minat cognitionem:⁊ iſto mō qđ eſt.⁊ qꝛ eſt.non ſunt p̄co/
gnita.Et iſto mō non loq̄tur hic phs de p̄cognitis.⁋ Alio
modo accipit̄ p̄cognitū cōiter.ſ.ꝓ omni eo qđ p̄cognoſci/
tur:ſiue vt qđ:ſiue vt quo:ſiue ēt ſit terminus cognitionis
ſiue mediū.Et iſto modo poſſʒ ꝯcedi φ ipm qđ eſt:⁊ qꝛ eſt
ſunt p̄cognita.vñ inſtantia laborat in equoco.℄Ad ſcđm
dōm φ lʒ ſint q̄tuor q̄ōnes vē ſcibiles in ſpāli.tñ oēs redu
cunt̄ ad duas in gñe.Nā q̄ō qđ ⁊ ꝓp qđ coincidunt.Et q̄ō
ſi eſt ⁊ qꝛ eſt vt patebit in ſcđo hui⁹.℄Uel dōm negādo ꝯſe
quentiā:qꝛ lʒ idē eodē mō ſumptū ⁊ ſm vocē ⁊ ſm rem:ñ
poſſit eſſe q̄ō ⁊ p̄cognitio.tñ idē ſm vocē,diuerſum tñ ſm
ſignificatū p̄t eſſe q̄ō ⁊ p̄cognitio:vñ qđ eſt:⁊ qꝛ eſt equo/
ce dicunt̄ q̄ōnes ⁊ p̄cognitiones.Inq̄ȝtum.n.ignoram⁹ de
re qđ eſt:aut an ſit in rerꝫ nā ꝑ ſe exñte:tunc qđ eſt ⁊ qꝛ ē di/
cunt̄ q̄ōnes.Q̄ñ vō p̄cognoſcimus qđ ꝑ nomē rei ſignifi/
cat̄:aut φ ē in rerꝫ nā ꝑ ſe exñs:aut φ aliqđ verꝫ ſit.tūc di
cunt̄ p̄cognitiones.Et ꝑ hoc pʒ ſolō ad 3m.℄Ad quartū
dōm φ iſta ꝓpō:vna eſt p̄cognitio ⁊ non plures hʒ duplicē
ſenſum.Nā p̄cognitio p̄t accipi dupľr.⁋ Unomō determi
nate.ſ.ꝓ hac p̄cognitione:vel illa:vt ſit ſenſus.hec p̄cogni/
tio.ſ.precognitio qđ eſt:eſt vna ⁊ non plures.Et ſic ꝓpō eſt
vā.Sed non ſeq̄tur ꝯclō dum ſic infert̄.ergo non ſunt due
p̄cognitiones niſi accipiat̄ p̄cognitio eodē modo:vt ſit ſen
ſus.ḡ p̄cognitio qđ eſt:non ſūt due p̄cognitiones.Et ſic to
tum ꝯcedit̄.⁋ Aliomodo accipit̄ p̄cognitio idiffinite.ſ.ꝓ
vtraq̄ȝ p̄cognitione:vt ſit ſenſus p̄cognito qꝛ eſt ⁊ qđ ē vna
⁊ non plures.Et ſic illa ꝓpō ē falſa:vñ pʒ φ maior p̄mi ſyl
logiſmi.⁊ maior ꝓbationis laborant in equoco.⁊ eſt ſilis
modus puer illis arguēdi:ac ſi argueret̄:vn⁹ eſt hō.ſ.ſor/
tes.⁊ vnus nō eſt plures.ḡ non ſunt plures hoies q̄ȝ vnus.
Non valet ꝯñtia:ſʒ bene ſequat̄ ergo ſortes q eſt vn⁹ non
eſt plures.℄Uerūtñ Albertus de Saxonia ꝓp p̄dictū ar Albertus de ſaxo.
gumētū ꝯcludit de vtute ſmonis eē ꝯcedēdum φ vna eſt
p̄cognitio ⁊ ñ plures.⁊ φ ſt̄ due p̄cognitiōes ⁊ nō plures:
⁊ φ ſt̄ tres ⁊ nō plures.Et illos q ſuū argumētū ſoluere vo
lūt aſinos appellat.℄Sʒ vt ex p̄dictis pʒ decept⁹ eſt ꝑ fal Cōtra albertum
laciam equocationis ex variatione acceptiōis terminorꝫ.
Neq̄ȝ in hoc mirꝫ ē:qꝛ ēt ſapiētes vt dicit phus p̄ elēchorꝫ
ꝑ fallaciam equocationis decipiunt̄.Nam ſignificata vo
cabulorꝫ ignorantes de facili paralogiȝant̄:vt ibidē dicit.
℄Ubi ſupra in pho ⁊ in Doctore Sctō. ℄Articulus. II.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedit̄.Uidet̄ φ de ſubiecto nō
oporteat p̄cognoſcere qđ eſt ⁊ qꝛ ē:
⁊ de dignitate qꝛ eſt tm̄.⁊ de paſſione qđ eſt tm̄.℄Nā idē
ñ eſt q̄ſitum ſiue inueſtigatū ⁊ p̄cognitū.Sʒ qđ eſt ſubiecti i Primus
plurib⁹ ſcientijs inueſtigat̄:ſicut pʒ de qđ eſt ipſius aie in
2.de anima.ergo non eſt neceſſe p̄cognoſcere qđ eſt ſubiecti.
℄Preterea.p̄cognoſcere de aliq̄ qꝛ eſt.eſt p̄cognoſcere qꝛ 2m
verꝫ ē ſic pʒ de p̄ncipijs demſ̄rationū de qb⁹ p̄cognoſcit̄ qꝛ
ſunt.i.qꝛ vā ſunt.Sʒ ſubm ꝯclōnis non ſig̃t verꝫ cū ſit ter/
minus ſimplex:vt pʒ ꝑ phm in libro predicamentorꝫ.in p̄
hiermenias.ſiľr ⁊ in.6.metaphy.igit̄ de ſubō nō opʒ p̄co
gnoſcere qꝛ eſt:℄Preterea.p̄ncipij immediati eſt diffō.vt
pʒ ꝑ phm infra q diffinit p̄nm imediatū.ḡ de p̄ncipijs ⁊ di/
gnitatib⁹ poſſum⁹ p̄cognoſcere qđ ſt̄.℄Preterea.qꝛ qđ ē
p̄ſupponit q̄ōnē an eſt:vt dicit hic.D.S.in lectione.De q̄/
cūq̄ȝ ḡ cognoſcit̄ qđ ē opʒ φ cognoſcat̄ eſſe ei⁹:cū q̄ō an eſt:
p̄cedat q̄ōnē qđ eſt vt dicet̄ in ſcđo hui⁹.Et in.7.metaphy.
dr̄ φ non entiū nō ſt̄ diffōnes.ſʒ an demſ̄rationē nō cognoſcit̄
eſſe paſſionis.Ergo nec qđ eſt.Conſequētia pʒ cū maiori.
℄Et minor ꝓbat̄ tripľr.⁋ Prio qꝛ hic dicit phs φ de paſ
ſione nō p̄cognoſcit̄ qꝛ eſt.ſ.eſſe ei⁹.ſʒ qđ eſt tm̄.⁋ Scđo.
qꝛ.ei⁹ qꝛ eſt ꝯcludit̄ in demſ̄ratione:vt patebit in ſcđo hui⁹.
⁋ Tertio.qꝛ inherētia paſſionis ad ſubctū ēt ꝯcludit̄ per
demſ̄rationē:ſʒ eē paſſionis ē iherētia ipi⁹ ad ſubm qꝛ accñ
tis eſſe ē ieſſe vt dr̄.7.metaphy.Si ḡ de paſſiōe p̄cognoſci
m⁹ qđ eſt:neceſſe ē p̄cognoſcere:an ſit.ſiue qꝛ eſt.qꝛ q̄cūq̄ȝ
p̄cognoſcit poſteri⁹:p̄cognoſcit ⁊ p̄us.qđ ſupponit̄ in co/
gnitione poſterioris.℄Preterea.loco diffiniti licet pone/
re diffōnem:vt ꝓbat̄ in.7.metaphy.Si ḡ paſſio demōſtra
tur de ſubiecto diffō paſſionis poterit demonſtrari đ ſubie
cto:⁊ ſic diffō ſiue qđ paſſionis non ſꝑ p̄cognoſcit̄:ſed pōt
queri ⁊ demſ̄ari.℄Sed ꝯ eſt phs in litera vt ex p̄cedenti
articulo pʒ.℄Rñdeo dōm φ neceſſe eſt precognoſcere đ Cōcluſio
ſubiecto qđ ⁊ qꝛ đ dignitate vero qꝛ ⁊ non qđ ⁊ đ paſſione
qđ ⁊ non qꝛ.Quod ſic ꝓbatur ſm.D.S.⁊ phm elicitiue
ex p̄nti lectione.⁋ Nā in demonſtratione nihil aliud ſit q̄ȝ Probo.
φ per eā paſſio oſtenditur non hēre eſſe per ſe.ſʒ eſſe in ſb/
iecto.Et ſic ꝑ dēmonſtrationem q̄rit̄:qꝛ eſt paſſionis.⁊ ꝑ
ꝯñs non p̄cognoſcit̄:qꝛ idem non eſt p̄cognitum ⁊ q̄ſi/
tum.Sed non p̄t oñdi inherētia:ſiue qꝛ eſt paſſionis in ſb/
iecto niſi precognoſcatur quid per nomē paſſionis ſignifi/
catur:que demonſtratur đ ſubō.⁊ quid ſignificat̄ per no/

men ſubiecti de quo demõſtraſ illa paſſio.ḡoꝫ p̄cognoſce
re qd paſſionis: ⁊ qd ſubti. ¶ Silr ſi nõ p̄cognoſceretur qͦ
ſubm eſt in reꝝ nã: qͦ eſt p̄cognoſcere qꝛ eſt de ſubto: non
poterit demſtrari paſſio de eo demſtratione ſciẽtifica. ḡ in de/
mõſtratione opꝫ p̄cognoſcere.i.p̄ſupponere: qꝛ eſt ſubti.ſ.
ꝙ ipſuꝫ ſubm ſit in reꝝ nã p ſe. Et qꝛ veꝝ non põt demſtrari
niſi ex veris: vt infra pbat pħus: lꝫ ex falſis poſſit ſillogiza
ri veꝝ: ideo opꝫ: de pmiſſis demſtrationis p̄cognoſcere.i.p̄ſup
ponere ꝙ ſunt ṽe qͦ eſt p̄cognoſcere de ipſis qꝛ ſunt. vt di/
ctũ eſt. ergo in oi demſtratiõe opꝫ p̄cognoſcere: qꝛ ſunt de p̄/
miſſis ⁊ qd eſt tm̃ de paſſiõe: ⁊ qd ⁊ qꝛ ſiſ de ſubto. Solũ
aũt in demſtratiõe: qꝛ eſt paſſiõis.ſ. inherẽtia ei⁹ in ſubiecto
inueſtigaſ. ¶ Sꝫ inſtat diſcipulus. Nã vnitas eſt ſubm ali
Diſcip. cuius ꝯclonis: vt pꝫ p exẽpla pħi. Sꝫ ꝯſtat ꝙ de ea nõ p̄co
gnoſciſ qꝛ eſt: cum ſit accñs. ḡ de ſubto non ſemp p̄cogno/
ſciſ qꝛ eſt. vl' p̄cognoſcere de ſubto qꝛ eſt: nõ eſt p̄cognoſce
2°. re ꝙ ſit in reꝝ natura. ¶ Preterea. hec eſt ꝯclo ſcibilis: va
cuum nõ eſt. vt pꝫ. 4. phyſicoꝝ. Sed cõſtat ꝙ de illo ſubto
non p̄cognoſciſ qꝛ eſt cum nõ hẽat eſſe in reꝝ natura. igiſ
3°. idem qͦ prius. ¶ Preterea. hec eſt etiaꝫ ꝯcluſio ſcibilis ſm
Aſtrologos Eclypſis ſolis erit. Et tm̃ de ſubto nõ p̄cogno/
ſciſ qꝛ eſt. poſito ꝙ eclypſis nõ ſit in pñti. ſꝫ ſoluꝫ in futuro
4°. igiſ ⁊c̃. ¶ Preterea. q̃rebat diſcipul⁹ rõnẽ diuerſitatꝭ hoꝝ
p̄cognitionũ. q̃re.ſ. de oibus p̄cognitis nõ oia p̄cognoſcũ/
tur: aut quare p̄cognita non eodem modo p̄cognoſcunſ.
Rñ. ad p̄m diſcip. ¶ Dõm p̄mo ꝙ p̄cognoſcere d̄ ſubto qꝛ eſt.i. qꝛ p ſe exiſtit
De ſubto qꝛ eſt. in reꝝ natura hic põt intelligi dupl'r. ⁋ Uno mõ qꝛ.ſ. exiſtit
p ſe ſimpl'r. ita ꝙ nullo modo exiſtat in alio ſicut accñs in
ſubto. Et iſto mõ p̄cognoſcere qꝛ eſt. ſolũ competit ſubtis
2°. que ſunt de gñe ſubẽ. ⁋ Alio modo qꝛ exiſtit p ſe non ſim/
pliciter: ſꝫ qꝛ non hꝫ ſuuꝫ exiſtere a paſſione que demſtratur
de eo. ⁊ ſic p̄cognoſcere qꝛ eſt.i. qꝛ eſt: p ſe in reꝝ nã: compe
tit oibus ſubiectis de qbus affirmatiue aliqd põt demſtra/
Ad 2ᵐ ri. ¶ Dõm ſcdo ſicut dicit Albertus de Saxonia ꝙ añ no
titiam illi⁹ ꝯcluſionis vacuũ non eſt. p̄ſupponiſ qꝛ eſt de il
lis p que ꝯcipiſ vacuũ.ſ. de loco ⁊ corpore. Et hoc ſufficit.
¶ Uel dõm eſt ⁊ forſan meli⁹ ꝙ dcm̃ pħi intelligẽdum eſt
de ꝯcluſionib⁹ affirmatiuis in qbus p̄dicatum oñdiſ ineſ/
ſe ſubto ⁊ nõ ꝯclonib⁹ negatiuis in qbus aliqd remoueſ
Ad 3ᵐ a ſubto. ¶ Dõm tertio. ꝙ cognoſcere de ſubto qꝛ eſt. nõ eſt
p̄cognoſcere qꝛ p ſe actu exiſtat actuali exñtia: ſꝫ ſufficit p̄/
cognoſcere. qꝛ põt p ſe actu exiſtere. aut potuit in p̄terito.
Et ſic intelliguntur ea que dicta ſunt in pñti qõne. Alias va
leret ꝯñia.i. hõ eſt riſibilis. ergo hõ eſt. qͦ qdeꝫ in ſcholis.
D.S. nõ ꝯcediſ. ¶ Dõm q̃rto. ad dubiũ diſcipuli ſicut diç
Ad 4ᵐ hic. D.S. ex pħo elicitiue ꝙ rõ hi⁹ diuerſitatꝭ eſt: qꝛ non eſt
ſilis modus manifeſtatiõis p̄dictoꝝ.ſ. p̄ncipij ſubti ⁊ paſ/
ſionis. Nõ enim eſt eadẽ rõ cognitionis in ipſis. Nã p̄nci/
pia cognoſcunſ p actus intellectus cõponentꝭ ⁊ diuidentꝭ.
Sꝫ ſubtuꝫ ⁊ paſſio p actum intellectus apprehendẽtis qͦ
qd eſt. Qͦ qdem non ſilr cõpetit ſubto ⁊ paſſiõi. cũ ſubtuꝫ
diffiniaſ abſolute: qꝛ in ei⁹ diffõne non poniſ aliqd qͦ ſit
extra eẽntiã ei⁹. Paſſio aũt diffiniſ cũ depẽdentia ad ſubie
ctum qͦ in diffõne ei⁹ poniſ. Unde ex quo nõ eodẽ mõ co/
gnoſcunſ: nõ eſt miꝝ ſi eoꝝ ſit diuerſa precognitio: hec ille
Rñ. ad p̄m p̄ncipale Quid nominis. formalr in fine lectionis. ¶ Ad p̄mũ igiſ p̄ncipale dõm ꝙ
duplex eſt qd vt eliciſ ex pħo ⁊. D.S. in pñti lectiõe. vꝫ qd
nois ⁊ qd rei. ⁋ Quid nois eſt id qͦ p nomẽ importatur.
Uñ diffõ qd nois: eſt ratio explicatiua nois p aliqͦ a quo
nomen imponiſ non tm̃ p p̄ncipia eſſentialia ⁊ ꝓpria rei: vt
leſio pedis reſpectu lapidis ⁊ tale qd nois p̄ſupponiſ. Et
hoc innuit. D.S. ſupius qñ dixit. Et qꝛ cognitio termino/
rũ ſimpliciũ p̄cedit cognitionem complexoꝝ: neceſſe eſt ꝙ
anteq̃ꝫ habeaſ cognitio ꝯclonis precognoſcaſ aliquo mõ
ſubm ⁊ paſſio. hec ille. Nota aliquo mõ: ⁊ non p p̄ncipia eſ
Quid rei Quid no. quoꝝ ſit ſentialia. ⁋ Sꝫ diffinitio qd rei eſt que dicit qd rei p p̄nci/
pia ꝓpria ⁊ eſſentialia rei. ⁊ qd nois eſt ⁊c̃. Et eſt tam entis
q̃ꝫ non entis. tam entis realis q̃ꝫ entis rõnis. tam cõplexo/
Quid rei quoꝝ ſit rum q̃ꝫ incõplexoꝝ. tam ſubſtãtie q̃ꝫ accñtis. Sed qd rei ẽ
ꝓprium ſignificatũ diffõnis eſſential'. Et eſt ſolũ entis rea/
lis incõplexi vniuoci. ⁊ ꝓprie eſt ſolũ ipſius ſubẽ. p additã
mẽtuꝫ vo eſt ipſius accñtis. Lꝫ ergo qd rei de ſubto poſſit
inueſtigari vt argumẽtum voluit: tm̃ ſemp qd nois p̄ſuppo
niſ de ſubto in qualibꝫ ſcia: ⁊ in q̃libet demõſtratione. Uñ
pħs in litera nõ dicit: ꝙ de ſubto precognoſcaſ qd ſimpl'r.
Sꝫ dicit vt innuit hic. D.S. ꝙ eſt qd dr̃.i. qͦ ſignificaſ per
nomẽ: qꝛ anteq̃ꝫ ſciaſ de aliquo an ſit. nõ põt ꝓprie ſciri de
eo qd ſit. qꝛ non entiũ non ſunt diffinitiões. Unde qͦ an eſt
p̄cedit qõnem qd eſt. ſꝫ non poteſt oſtendi de aliquo an ſit.
niſi prius intelligaſ quid ſignificaſ p nomen. ꝓpter quod
ẽt pħs. 4. metaphy. in diſputatione contra negantes p̄nci/
pia docet incipe a ſignificatione nominuꝫ. hec ille. ¶ Sed
inſtabat diſcipulus pbando ꝙ nõ ſufficit p̄cognoſcere qd Diſcip.
nois: ſꝫ ꝙ oporteat p̄cognoſcere qd rei. Nã in omni demõ
ſtratione opꝫ p̄cognoſcere medium demonſtratiõis: qͦ eſt
cã inherẽtie paſſionis in ſubto. ſꝫ medium demõſtrationis
eſt qd rei: vꝫ. ꝓpria diffõ ſubti. ergo opꝫ precognoſcere qd
rei de ſubto ⁊ non ſolum qd nois. ¶ Dicendum ꝙ ad ter/ Rñ.
minandũ qõnẽ ſi eſt: ⁊ qd eſt ſubti: ſufficit p̄cognoſcere qd
nominis. Sed ad terminandũ qõnẽ qꝛ eſt paſſiõis ⁊ pp qd
ſubdiſtinguẽdum eſt: qꝛ vel terminanſ ille qões p demõ/
ſtrationes. qꝛ ẽ: que ẽ p effectum vel p cãm remotaꝫ. Et ſic
ſufficit precognoſcere qd nominis de ſubiecto. Uel termi-
nantur p demonſtrationẽ ꝓpter quid: cuius medium eſt ꝓ
pria diffinitio ſubti. Et ſic non ſufficit p̄cognoſcere de ſub/
iecto qd nominis: ſed opꝫ etiam precognoſcere ⁊ p̄ſuppo/
nere quid rei. vt argumẽtum voluit. ¶ Et p hoc pꝫ concor
dantia inter. D.S. ⁊ aduerſarios eius de medio demõſtra
tionis. ¶ Ad ſcdm. dõm ꝙ lꝫ p̄cognoſcere qꝛ eſt de princi
pio demonſtrationis: ſit p̄cognoſcere qꝛ veꝝ eſt: tamẽ p̄co
gnoſcere de ſubto qꝛ eſt: non eſt precognoſcere: qꝛ veꝝ eſt:
ſed qꝛ hꝫ eſſe in reꝝ natura p ſe. mõ expoſito: vt ex ſupradi/
ctis pꝫ. ¶ Ad tertiũ. dõm ꝙ p̄ncipium immediatũ põt du
pl'r ꝯſiderari. ⁋ Uno modo p̄me intẽtional'r abſolute. vꝫ.
ꝓ illa ꝓpõne que eſt ꝓpoſitio immediata. Et iſto modo eſt
p̄miſſa demõſtrationis. Et ſic nõ diffiniſ diffõne qd rei cũ
ſit qd complexum. ⁋ Aliomodo ꝓ termino ſcde intentiõis
non qdem abſolute: ſed ſm ꝙ ſignificat rem ſubiectam il/
li intentioni. Et ſic cũ ſit quid incõplexum põt diffiniri dif/
finitione deſcriptiua. Et ſic nõ eſt p̄ncipium demonſtratio/
nis formalr eam ingrediens. ¶ Ad quartũ dõm ꝙ lꝫ qd
rei p̄ſupponaſ an eſt: tm̃ qd nois p̄cedit queſtionẽ an eſt. vt
ex predictis pꝫ. ¶ Ad vltimum dõm ꝙ lꝫ diffinitio paſſio
nis poſſit demonſtrari de ſubto inquãtum põt poni in con
cluſione loco paſſionis: tm̃ non poteſt demonſtrari diffini/
tio paſſionis in eo ꝙ diffinitio: ſiue in eo qͦ quid eſt. vt pa
tebit ſcdo huius. Unde argumẽ. non concludit.

¶ Queſtio. 6. De modo precognitionis quantum ad cogni
tionis ordinem.

Deinde ꝯſiderandum eſt de mõ p̄cogni/
tiõis q̃tum ad cognitionis ordi
nẽ. Poſt q̃ꝫ ꝯſiderandũ eſt de mõ p̄cognitiõis
q̃tum ad ipſaꝫ cognitionẽ. ¶ Circa qͦ que/
runſ duo. ⁋ Primo vtꝝ maior ꝓpõ ſillogiſmi
demſtratiui prius tp̄e cognoſcaſ q̃ꝫ ꝯclo. ⁋ Scdo vtꝝ cogni/
tis maiori ⁊ minori: ſimul tp̄e cognoſcaſ ipſa ꝯcluſio.

¶ Sequiſ in pħo ⁊ in. D.S. ibi. Deinde cum dicit. Eſt autẽ
cognoſcere. In lectione ſcda. ¶ Articulus. I.

Ad primũ ſic p̄ceditur. Uidetur ꝙ maior propoſi
tio ſyllogiſmi demonſtratiui non poſſit
intelligi prius tempore minore ⁊ concluſione. ⁋ Nam re/ Primũ
latiua ſimul tempore cognoſcuntur. Ita ꝙ relatiuũ non po
teſt intelligi ſine correlatiuo. Sed principium demonſtra/
tionis relatiue dicitur ad principiatũ.ſ. ad concluſionem.

Uidet̃ ergo ꝙ ꝑmiſſe que ſunt principia ꝯcl'onis ſimul tꝑe cognoſcant̃ cuȝ ꝯcl'one. ℭ Preterea aut maior vnico actu cognoſcit̃ cū ꝯcl'one: aut alio actu. Non pōt dici 2ᵐ. Alias nūq̄ȝ maior poſſet ſil' intelligi cū ꝯcl'one. cuȝ impoſſe ſit eſſe plures actus in intellectu ſil. cū ēt ſit ꝯ phm in pñti capl'o. Dȝ ḡ dicere ꝑmū. vȝ. ꝙ maior vnico actu cognoſcit̃ cū cō/cluſione. ⁊ ꝑ ꝯñs ſimul. ℭ Preterea vnūqōqȝ ſicut ſe hȝ ad eſſe ita ⁊ ad cognoſci. Sȝ cā ⁊ effect⁹ ſimul ſunt ⁊ nō ſunt; vt pȝ. 2. phyſi. ⁊ pbatū eſt in ſumma diuine phie. ergo cā ⁊ effectus ſil' cognoſcunt̃. Sȝ ꝑmiſſe ſunt cāe ꝯcl'onis: vt pȝ 2. phyſi. ⁊ 5. metaphy. igitur ꝑmiſſe ſil' tꝑe ⁊ nō ꝑus cognoſcunt̃ ꝯcl'one. ℭ Sȝ ꝯ eſt phus in l'ra dicens: ꝙ aliqua contingit cognoſcere aliquē cognoſcētem ea ꝑus tempore ⁊c̃.

Concluſio. ℭ Rñdeo dōm ꝙ maior ꝓpoſitio ſyllogiſmi demr̃atiui ſ'ȝ ſe ⁊ abſolute ꝯſiderata, aliqñ prius tꝑe cognoſcit̃ ꝯcl'one. Qd̓ pbat phs exemplo. Probatō ℭ Nam cū ad ꝯcl'onē inferēdam due ꝓpōnes reqrunt̃. ſ. maior ⁊ minor, cognita maiori: ad/huc non habet̃ cognitio ꝯcl'onis: vt ſi aliqs aſſumeret ad demr̃andū ois triangulus hȝ tres angulos eq̄les duobus rectis, iſta maiori cognita. nondū habet̃ cognitio ꝯcl'onis inferēde. ḡ maior ꝓpoſitio cognoſcit̃ ꝑus tꝑe ꝯcl'one. Qd̓ pōt ſic pbari rōne. Probatio alia ℭ Nā illa que ſic ſe hñt: ꝙ vnuȝ pōt co/gnoſci altero ignorato: vnū ꝑus tꝑe pōt cognoſci q̄ȝ aliud. Sȝ maior ꝓpoſitio ⁊ ꝯcl'o ſic ſe hñt ꝙ maior pōt cognoſci ꝯcl'one non cognita: vt ꝑ exemplū phi additū eſt. igit̃ ⁊c̃. Et ꝑꝑ eandē rōnem maior pōt cognoſci ꝑus tꝑe ipſa minori. ℭ Silr minor ꝑus tꝑe pōt cognoſci ipſa ꝯcl'one. Qd̓ ēt pbat phs ꝑ exemplū. ℭ Nam ſi in minori ꝓpōne ſumatur aliqd ꝯtentum ſub vlī ꝓpoſitione. ſ. ſub maiori de quo manifeſtum non ſit ꝙ ſub hoc vlī ꝯtineat̃: nōduȝ habet̃ ꝯcl'o/nis cognitio. qȝ nondum erit certa v̓itas minoris ꝓpōnis; ſicut ſi non eſſet manifeſtū ꝙ hec figura in ſemicirculo de/ſcripta eſſet triāgulus: nōdum ſtatim in ſubſumptiōe qua ſubſumit̃ ſic. Omnis triangulus hȝ tres ⁊c̃. Sȝ hec figura ꝺſcripta in ſemicirculo eſt triāgulus. ſciretur ꝯcl'o: ſȝ oporteret vlteri⁹ aliud medium querere ꝑ qd̓ demonſtraret̃ ꝙ hec figura eſſet triāgulus. Uñ minor ꝓpoſitio pōt ēt prius tꝑe cognoſci ipſa ꝯcl'one. Quod ēt pbari pōt ꝑ rōnem iaȝ aſſignatā vt pȝ.

Notādum Prius ꝑ'uero 2ˣ ℭ Aduertēdum eſt aūt ſ'm. D. S. in l'ra ꝙ aliqd d̓r ꝑus altero: vt ad ꝓpoſitum ſufficit duplr̃. ℣ Uno mō ſ'm tꝑs ſicut mane ꝑcedit meridiem. ℣ Alio mō ſ'm ordinem nature. ſicut q̄libet cā ꝑcedit ſuum effectum ordine nāe. Ordo nature 2ˣ ℭ Uerūtamen duplex eſt ordo nāe. ſ. gñationis ⁊ ꝑfe/ctionis. Ois ḡ cā actualis. ſ. efficiēs. formalis ⁊ finalis ꝑcedit ſuū effectuȝ ordine nāe ꝑfectionis. Mā v̓o ordine nāe gñationis. Cū ḡ ꝑmiſſe ſint cāe cognitionis ipſius ꝯcl'onis neceſſe eſt dicere ꝙ oēs ꝑmiſſe ⁊ ſemꝑ ꝑus nā cognoſcunt̃ ipſa ꝯcl'one vt infra patebit. ℭ Ad ꝑmum ḡ dōm ꝙ relatiua pñt duplr̃ ꝯſiderari. Relatiua 2ˣ ℣ Uno mō ſub forma relatiōis. Et iſto mō ſil' cognoſcunt̃. ℣ Alio mō fundamētalr̃. Et ſ'c relatiuū ꝑus tꝑe pōt cognoſci q̄ȝ correlatiuū. ſicut pr̄ inquā/tum pr̄ eſt: non pōt cognoſci ſine filio: neqȝ tꝑe neqȝ nā. Sȝ ille q eſt pr̄ pōt cognoſci ſine filio. ℣ Silr in ꝓpoſito. Ma/ior ꝓpoſitio pōt ꝯſiderari: vt dicit habitudinē ad minorem ⁊ ꝯcl'onem: ⁊ vt vnum eſt rō alteri⁹. Et iſto mō nō pōt pri⁹ cognoſci ipſa ꝯcl'one. ℣ Alio mō pōt ꝯſiderari mālr. ſ. pro illa vel illa vlī ꝓpōne ſ'm ſe. Et ſic pōt cognoſci ꝑus tꝑe. vt declaratum eſt. ℭ Ad ſcdm̄ dōm ꝙ maior abſolute ꝯſide/rata intelligit̃ alio actu q̄ȝ ꝯcl'o. Nec tñ ſeqtur ꝙ nunquaȝ poſſet ſil' intelligi cū ꝯcl'one. qȝ qñ accipit̃ vt vnū eſt rō alterius: tūc ſil' intellr̃ cum ꝯcl'one ⁊ nō cognoſcit̃ alio actu: ſȝ eodē actu quo ꝯcl'o intellr̃. vñ. D. S. in ꝑmo ſniaꝝ diſt. 27. q. 2. ar. 3. ſic ait. ℣ In ſpēm vel imaginē ꝯtingit fieri ꝯuer/ſionē duplr̃. ℣ Uel ſ'm ꝙ eſt ſpēs alicuius rei. Et tūc eadem eſt ꝯuerſio in ſpēm rei ⁊ rem ipſam. ℣ Uel ſ'm ꝙ eſt res que/dam. Et ſic non opȝ ꝙ eadē ꝯuerſione ꝯuertat̃ qs ꝑ intellꝫ in ſpēm rei ⁊ rem. Hec ille. Et ſic intelligit̃ aliud qd̓ dicit in ꝑma parte. q. 28. [ar.] 2ᵐ ꝙ alio actu intellus intelligit lapidē: ⁊ alio actu intelligit ſe intelligere. Et illud qd̓ dicit in ꝑmo ſniaꝝ diſt. 1. q. 2. ar. 1. ad ſcdm̄ ꝙ eodē actu intelligo intelli/gibile: ⁊ intelligo me intelligere. Hec ille. De qbus ēt dcm̄ eſt in. 4. metaphy. q. 7. ar. 2. Et i. 6. metaphy. q. 13. ar. 2. notabili ſcdo.

Diſcipulus ℭ Contra hec replicabat diſcipulus. ℣ Nam illa que diuerſis habitib⁹ ſpē diſtictis cognoſcunt̃: nō pñt cognoſci vnico actu. Sȝ ꝑmiſſe cū ſint ꝑn̄ᵃ demr̃atiōis co/gnoſcunt̃ intellu: ꝯcl'o v̓o cognoſcit̃ ſcia. Scia aūt ⁊ intel/lectus ſunt duo habitus intellectuales adinuicē ſpē diſtincti. vt pȝ. 6. ethicoꝝ. igit̃ premiſſe ⁊ ꝯcl'o non pñt cognoſci vnico actu. Rñ. ℭ Dicēdum ꝙ ꝑmiſſe demōſtrationis pñt du/plr̃ ꝯſiderari. ℣ Uno modo abſolute ⁊ vt ꝓpōnes ſ'ȝ ſe cō/ſiderate: ſ'm. ſ. ꝙ nōdum ſunt applicate ad ꝯcl'onē: ⁊ ſic co/gnoſcunt̃ intellu. Et hoc mō non intelligunt̃ eodē actu cū ꝯcl'one vt dcm̄ eſt: ſed ꝑus tꝑe. ℣ Alio mō pñt ꝯſiderari vt applicata ſūt. Et ſic nihil refert ꝙ cognoſcant̃ vnico actu. ⁊ ſ' eodē habitu q eſt ſcia vt dr̄. 12. q. 57. ⁊ 2ᵐ. Alia rñ ℭ Uel dōm ꝙ nihil refert intellectuȝ itelligere ſil' plura vnico actu ſ'm diuerſos habitus: quoꝝ vn⁹ eſt cā ⁊ ratio cognitionis alterius. Sicut ēt oculus vnico actu videt parietē: colorē ⁊ lu/men ſ'm ꝙ lumē eſt ratio vidēdi colorē. Et color illumina/tus eſt rō vidēdi parietē. vt pȝ in. 12. q. 57. ⁊ 2ᵐ. ℭ Silr hic ſ'm ꝙ intell'o ꝑncipioꝝ eſt ratio cognitiōis ſcientifice ipſi⁹ ꝯcl'onis ⁊ ſcia ab intellectu depēdet ꝑncipioꝝ: nō eſt inconueniēs ꝙ intellect⁹ cognoſcat ꝑmiſſas ⁊ ꝯcl'oneȝ ſil' vnico actu ſ'm diuerſos habitus inq̄ȝtum tñ ꝯueniunt in vno medio: qd̓ eſt intelligere plura ꝑ modum vnius. vt in alio articulo ſequēti expreſſius declarabit̃. ℭ Ad tertiū dōm ꝙ cā in actu non vt res nāe: ſed in rōne cāe ꝯſiderata ſil' eſt cum ſuo effectu. Et ſi ſil' relatiue ꝯſideret̃ ſimul ēt intelligit̃ cuȝ ſuo effectu. Sȝ cā in potentia non eſt ſil' cuȝ ſuo effectu nec ecōuerſo. Uñ ꝑmiſſe nondū applicate ad ꝯcl'onē: ſed vt ꝓ/poſitiones quedā ſ'm ſe ꝯſiderate non ſunt cāe in actu co/gnitiōis ipſi⁹ ꝯcl'onis. Unde rō non ſeqtur. ℭ Et lȝ effect⁹ cognoſcat̃ in ſua cauſa v̓tualr ⁊ imꝑfecte non tñ in ꝓpria forma. De qua cognitione hic principalr̃ loquimur.

ℭ Ubi ſupra in doctore ſcō ⁊ phō. ℭ Articulus. II.

Ad ſecūdum ſic ꝑcedit̃. Uidet̃ ꝙ maior ⁊ minor ꝓpoſitio ſyllogiſmi demonſtratiui non poſſint ſil' tꝑe intelligi cum ꝯcl'one. Primum argᵐ ℭ Naȝ impoſſe eſt intellectū ſil' plura intelligere: ſicut impoſſe eſt parietem ſil' informari plurib⁹ figuris. Sȝ maior ⁊ minor ⁊ ꝯcluſio ſūt plura. Sunt. n. tres ꝓpōnes. ḡ non pñt ſimul tꝑe cognoſci. ℭ Sȝ dicebat ꝙ lȝ intellect⁹ non poſſit plura ſimul intelli/gere ꝑ ꝑmam opationē intellect⁹: pōt tñ plura ſil' intellige/re ꝑ ſcdam ⁊ tertiā opationē ei⁹. 2ᵐ ℭ Cōtra. Intelligere plura eſt informari diuerſis ſpēb⁹ intelligibilib⁹: vt pȝ ex. 3. de aīa. Sȝ impoſſe eſt intellectū ſimul actu informari diuerſis ſpēb⁹ intelligibilib⁹: qȝ ſicut plures ſpēs vel forme eiuſdē gñis nāe nō poſſunt eſſe ſimul in eodē ſubiecto: ita nec plures ſpēs intelligibiles. Igit̃ intellect⁹ etiā per ſcdam ope/rationem eius non poteſt ſimul plura intelligere. 3ᵐ ℭ Preterea. Quicqd intellectus pōt intelligere: pōt ꝑ voceȝ expri/mere. Sȝ intellectus non pōt ꝑ vocem ſimul exꝑmere ma/iorem: minoremꝙ ⁊ ꝯcluſionem: qȝ maiore ꝓlata: ꝓfert mi/norem: ⁊ poſtea concluſionē. igit̃ ⁊c̃. 4ᵐ ℭ Preterea. Cauſa ef/ficiens tꝑe precedit ſuum effectum: qȝ cauſa efficiens agit ꝑ tranſmutationem que non poteſt eſſe in inſtanti: Sȝ pre/miſſe ſunt cauſa efficiens ꝯcluſionis: vt dicit phs in. 2. phyſicoꝝ. ergo cognitio premiſſaꝝ tꝑe precedit cognitionē cō/cluſionis. ℭ Sed ꝯtra eſt phs in litera dicens. Quorūdā precognitoꝝ ſimul tempore eſt notitiam habere ⁊ illoꝝ q/bus ꝑcognoſcunt̃. Cōcluſio ℭ Reſpondeo dicēdum: ꝙ cognitis ma/iori ⁊ minori debite ſumpta ſub maiori. ⁊ cognita debita ſumptione minoris ⁊ applicatione vtriuſqȝ ad ꝯcluſioneȝ neceſſe eſt ſimul cognoſcere concluſionem tꝑe non tamen

ſimul

ſimul natura. ⁋ Hanc ꝯcl'onem ꝓ ꝑma parte ꝓbat ph'us exē pio. ⁋ Nam ſi in minori ꝓpoſitione aſſumat' terminus de quo manifeſtum ſit ꝙ ꝯtineat' ſub vl'i.i.maiori ꝓpoſitione: túc pʒ veritas minoris ꝓpoſitionis. Et ſic ſtatim hētur cognitio ꝯcl'onis: vt ſi ſic demſ̄et aliquis. Omnis triangulus hʒ tres angulos ⁊c̄. Sʒ hec, figura deſcripta in ſemicirculo eſt triangulus: cognita hac minori cū ſubſumptiōe debita ei⁹ ſtatim cognoſcit' ꝙ hec figura hʒ tres angulos ⁊c̄.

(Probatio quo ad ꝑmam ptē)

¶ Idem poteſt rōne ꝓbari. Nam poſita cauſa ꝑ ſe. naturali. ꝓpria. in actu ſufficienti. adequata ⁊ applicata. ⁊ nō impedita de neceſſitate ponit' ſuus effectus: vt habet' .6. metaphy. Sʒ cognitio maioris ⁊ mioris in rōne minoris: ⁊ debite ſubſumptiōis minoris ſub maiori eſt cauſa ꝑ ſe efficiens cognitionis ꝯcl'onis. ergo poſita cognitiōe maioris et minoris ⁊ debita ſubſumptione applicata ad ꝯcl'onem ſimul tp̄e cognoſcitur cōcluſio.

(Alia ꝓbatio)

¶ Scđa pars ꝯcluſionis ſic ꝓbatur. Nam omnis cauſa naturalr' ꝑcedit ſuū effectum. Sʒ cognitio ꝑmiſſaruʒ eſt cauſa cognitionis ꝯcl'onis. ergo cognitio ꝑmiſſarum ꝑcedit naturalr' cognitionē ꝯcluſiōis.

(2ª ps ꝯcl'onis ꝓbat')

¶ Ex ꝑdictis ergo poſſunt elici quatuor ꝯditiones que requirunt' ad hoc ꝙ cognitis maiori ⁊ minori ſimul tp̄e cognoſcat' concluſio. ⁋ Quarum. Prima eſt ꝙ minor debet eſſe dbite ſumpta ſub maiori. ⁋ Scđa eſt ꝙ cognoſcat' illa debita ſumptio. ⁋ Tertia eſt ꝙ maior ⁊ minor ſint debite applicate ad ꝯcluſionem. ⁋ Quarta eſt ꝙ cognoſcat' illa dbita applicatio: vt pʒ ēt per. D.S. in ꝑmo ꝑihermenias lec. 13. vbi ſic ait. Quedam enim ex neceſſitate ꝯſequunt' ex ꝑncipijs: ita. ſ. ꝙ non poſſunt eſſe falſa ꝑncipijs exiſtentib⁹ veris: ſicut ſunt oēs ꝯcluſiones demonſtrationū. Et hmōi veris ex neceſſitate intellectus aſſentit: poſtq̄ȝ ꝑcepit ordineȝ eorum ad ꝑncipia: non aūt prius. Hec ille. Idem dicit. 1. q. 82. 2. c. Et. 12ᵉ. q. 51. ⁊ 2ᵐ. ⁊ 2ª 2ᵉ. q. 51. 4. 2ᵐ. Et. 3. diſt. 33. q. 1. ar. 2. q. 1. c. Si enim vna iſtaꝝ cōditionum deficiat non erit neceſſe cognoſcere ſimul ꝯcl'oneȝ.

(4. ꝯditiões reqſite ad ſciuē diſcē ꝯclu.)

¶ Aduertēdum eſt aūt ſm ph'm in litera ꝙ aliquoꝝ accipitur cognitio ꝑ ſe ⁊ non opʒ ea cognoſcere per aliud medium qđ ſit vltimū. Qđ ꝑt dupl'r intelligi ſm. D.S. in lectiōe. ⁋ Uno mō vt ſit ſenſus: ꝙ aliquoꝝ eſt cognitio que nō opʒ cognoſcere ꝑ aliqđ aliud medium: qđ qdem mediuʒ ſit vltimum in reſol'one qua mediata ad imediata reducunt'. ⁋ Alio mō vt ſit ſenſus ꝙ vltimū. i. extremuȝ qđ ſub vl'i medio accipitur non cognoſcatur eſſe ſub illo vl'i per aliqđ aliud mediū. Que aūt ſint illa quoꝝ cognitio habet' per ſe ⁊ non ꝑ aliqđ aliud medium manifeſtat ph'us dicens: ꝙ hmōi ſunt ſingularia q̄ nō dicunt' de aliquo ſubiecto: cū inter ſingularia ⁊ ipſam ſpeciem nullum mediū poſſit inueniri. hec. D.S. in lectione.

(Notādūȝ)

¶ Ad ꝑᵐ igit' dđʒ ꝙ intell'us non pōt ſimul actu intelligere plura ꝑ modum plurium: vʒ ꝑ diuerſas ſpēs intelligibiles. Oēs eniʒ ſpēs intelligibiles ſunt eiuſdē gn̄is cognitionis: lʒ illa que repreſentant' diſtinguant' aliqn̄ gn̄e nature. Et lʒ vt 2ᵐ argumentū aſſumpſit diuerſe ſpēs eiuſdem generis nō poſſunt ſil' eſſe in eodē ſubō. Nam diuerſe ſpēs cōſtituunt' ſub eodem gn̄e nature ex oppoſitis differentijs. Si ergo diuerſe ſpēs eiuſdem gn̄is nāe eſſent in eodē ſubiecto ſimul: oppoſita eſſent ſimul actu in eodē: qđ eſt incōueniens. Intellectus tn̄ poteſt plura intelligere ꝑ modū vni⁹. ſicut pōt intelligere plures partes dom⁹ ſimul: ſm ꝙ ꝯueniunt in vna forma totius. ⁋ Et ſil'r ꝑdicatū ⁊ ſubm ꝓpoſitionis ſm ꝙ ꝯueniūt in vnione ꝓpoſitiōis. Et ſic de ſil'ib⁹. ⁋ Sil'r poteſt intelligere ſimul maiorē minorē ꝯcl'onē: ſm ꝙ hn̄t vnionē in medio ſyllogiſmi. ¶ Ad 2ᵐ argumētū pʒ ibi. ¶ Ad 3ᵐ argumētū dđm ꝙ intell'us pōt exprimere illa que intelligit: Nō tn̄ oʒ ꝙ eodē modo quo intelligit exprimat niſi eēt vnū nomē impoſitum ad ſignificandū oia illa que intelligit eodē mō quo intelligit. vn̄ lʒ intellectus ſimul intelligat plura per modū vnius: non tamen opʒ ꝙ ſimul illa exprimat. ¶ Ad 4ᵐ dđʒ ꝙ lʒ cā efficiens abſolute ꝯſiderata tp̄e ꝑcedat ſuū effectū: tn̄ cauſa efficiēs in actu ꝓprio ꝑ ſe ſufficiēs applicata ad ſuū effectū ⁊ non impedita: ſimul eſt cum ſuo effectu: q2 ſic neceſſario agit in ſuū effectum niſi eſſet agens per intellectum ⁊ volūtatem: qđ qdem agit ſicut intelligit ⁊ vult ⁊ non neceſſitate nature.

¶ Queſtio ſeptima de precognitione concluſionis: ⁊ eſt lectio tertia. D.S.

Eterminatū eſt ſupius de his que ꝑcognoſcunt' anteq̄ȝ ſumat' cognitio de ꝯcl'one: nunc ꝯſiderādum reſtat qualr' ꝯcl'o ꝑcognoſcat' antequā ſumat' de ea cognitio ꝑ ſyllogiſmum vel inductionē. (Lec. 3ª.) ¶ Circa qđ querunt' duo. ¶ Primo vtꝝ ꝯcl'o in premiſſis cognoſcat' anteq̄ȝ habeat' eius cognitio per demonſtrationem. ¶ Scđo vtruȝ contingat nos aliquid ſcire de nouo. ¶ Sequitur in philoſopho ⁊ in. D.S. l. Ante aūt q̄ȝ ſit ⁊c̄.

¶ Articulus primus.

Ad primum ſic ꝓcedit'. Videt' ꝙ ꝯcl'o non pure cognoſcat' in ꝑmiſſis anteq̄ȝ cognoſcat' ꝑ demonſtratiōem. ¶ Nā finis ſyll'i demonſtratiui eſt ſcire: vt ſupra dixit. D.S. ergo illius qđ ſcit': cognitio acquiritur ꝑ demonſtrationem. Non ergo ꝯcl'o ſcitur in ꝑmiſſis ante demonſtrationē. Alias demr̄atio non eēt neceſſaria. (Primū)

¶ Preterea. ſi ꝯcl'o ſciretur in premiſſis: ſequeret' ꝙ adiſceremus id qđ iam ſcimus: Sʒ ꝯn̄s eſt inconueniēs ſm Philoſophū ⁊ Platonem. ergo ⁊c̄. ¶ Pʒ ꝯn̄tia: q2 ꝑ demōſtrationem adiſcimus ꝯcl'onem. Si ergo ꝯcl'o preſciretur ante demonſtrationē in ꝑmiſſis. ſequeret' ꝙ id qđ ꝑſciebamus adiſceremus. (2ᵐ)

¶ Preterea. ſi ꝑcognoſceremus ꝯcl'onem in ꝑmiſſis: aut de ea ꝑcognoſceremus q2 eſt: aut qd eſt. Non enim ſunt niſi due ꝑcognitiones: vt ſupra ꝓbatū eſt. Sʒ nō ꝑcognoſcim⁹ qd eſt: cū ſit qd complexū. Complexoꝝ aūt non eſt diffinitio. Nec ēt q2 eſt. Nā ꝑ demr̄ationem inueſtigat' q2 eſt ꝯcl'onis. ſ. eius veritas. ergo ⁊c̄. (3ᵐ)

¶ Sed ꝯtra eſt Philoſoph⁹ in l'ra dicēs. Anteq̄ȝ qdē ſit inducere aut accipere ſyll'm quodā qdem mō fortaſſe dđm eſt ſcire: mō autē alio non ⁊c̄.

¶ Rn̄ſio dđm ꝙ anteq̄ȝ inducat' inductio: aut ſyll'us demonſtratiuus ad faciēdum cognitionē de aliqua ꝯcl'one illa ꝯcl'o quodāmodo ſcitur: ⁊ quodāmodo ignorat'. i. ꝯcl'o aliqualr' cognoſcit' in ꝑmiſſis: ⁊ aliqualr' ignorat'. Simpl'r. n. ignorat' ⁊ ſcit' ſm qd. (Cōcluſio) ⁋ Qđ ꝓbat Philoſophus exemplo. ¶ Nā ſi debeat demōſtrari iſta ꝯcluſio: triāgulus habet tres angulos ⁊c̄. anteq̄ȝ demonſtret': ille qui per demonſtrationē accipit ſcientiam: eaȝ neſciuit ꝑus ſimpliciter: Alias adiſceret id quod ſciuit ſimpliciter: ſed ſciuit eam ſm qd. ſ. in potentia. vnde eaȝ quodāmodo ſciuit: ſʒ eam neſciuit ſimpl'r. (Probat' ꝑ exēpluȝ)

¶ Idem ꝓbat. D.S. tali rōne. ¶ Nā ꝑncipia ſe hn̄t ad ꝯcl'ones in demr̄atiuis ſicut cāe actiue in naturalibus ad ſuos effectus. vnde in ſcđo phy. propoſitiones ſyllogiſmi ponuntur in genere cauſe efficientis. Sed effectus naturales anteq̄ȝ ꝓducant' in actuȝ ꝑexiſtunt qdem in cauſis v̄tute tn̄: ⁊ nō actu qđ eſt ſimpl'r eſſe. ergo ſil'r anteq̄ȝ ex ꝑncipijs demōſtrationis educat' ꝯcl'o in ipſis ꝑncipijs cognoſcit' ꝯcl'o v̄tute: ⁊ non actu ſiue non in ꝓpria forma. Cum ergo oporteat ꝑſcire ꝑncipia ꝯcl'onuȝ: ſeqtur ꝙ ꝯcl'o quodāmodo precognoſcitur in ꝑncipijs ſiue in premiſſis: anteq̄ȝ cognitio eius habeat' ꝑ demonſtrationem. Sic ergo ꝯcl'o ꝑcognoſcitur in ꝑmiſſis ſm qd: ſed per demonſtrationē cognoſcit' ſimpl'r ⁊ in actu. (Probat' ratione)

¶ Sʒ inſtabat diſcipulus. ¶ Effect⁹ naturalis verius exiſtit in ſua cauſa effectiua q̄ȝ in ſeipſo: vt deducit. D.S. in veritate. q. 4. ar. 6. ergo v̄tus cognoſcit' in ſua cauſa q̄ȝ in ſeipſo. Cum ergo ꝯcl'o comparat' ad ſuas ꝑmiſſas ſicut comparat' effectus nāl'is ad ſuaȝ cām vt hic dicit. D.S. ſeqtur ꝙ ꝯcluſio verius cognoſcat' in premiſſis q̄ȝ in ſeipſa. Et ſic ſimpl'r ꝑcognoſcitur in premiſſis. (Diſcipl'i)

¶ Preterea, illud qđ cognoſcit' per certiorem habitum: certius cognoſcitur. Sʒ concluſio (2°)

in premiſſis cognoſcit̃ p habitum intellꝰ. p demrationẽ
vo cognoſcit̃ ꝯcl'o p habitum ſcie. Sꝫ intellꝰ eſt certior ſci
entia: vt infra pbat Phs. igit̃ ꝯcl'o veriꝰ cognoſcat̃ in p̃miſ
Rº ad pᵐ ſis q̃ȝ p demrationẽ. ℭ Dõm p̃ q effectũ bře verius eſſe in
ſua cã q̃ȝ in ſeipſo pōt intelligi dupl'r. ℣ Uno mõ de cã mã
li. Et ſic non bꝫ veriꝰ eſſe in ſua cã q̃ȝ in ſeipſo: qꝛ in cã mã
li bꝫ eſſe in poª tm̃: in ſeipſo autẽ bꝫ eſſe in actu. ℣ Alio mõ
de cã efficiente. ℭ Et ſic pōt intelligi adhuc dupl'r. ℣ Uno
mõ loquẽdo de vitate eẽndi. Et ſic effectꝰ verius eſt in ſua
cã effectiua potiſſime ſi ſit cauſa equoca. ℣ Alio mõ loquẽ
do de vitate p̃dicatiõis. Et ſic effectꝰ verius eſt in ſeipſo q̃ȝ
in ſua cã. hec. D. S. in de vitate. q. 4. ar. 6. in corpe: ꝛ in ſo
lutiõibꝰ argumẽtoꝝ. ℭ Et qꝛ cognitio ſciẽtifica nõ ſeqtur
eſſe exñtie ꝯcl'onis in p̃miſſis: ſꝫ inherẽtiã paſſiõis in ſubie
cto: que oñdit̃ p vitatẽ p̃dicatiõis: iõ ꝯcl'o veriꝰ cognoſcit̃
in ſeipſa q̃ȝ in p̃miſſis p̃ſertim cum p̃miſſe rõne terminoꝝ,
ꝛ potẽtialitatꝫ cõparent̃ ẽt ad ꝯcl'onẽ ſicut pñᵐ vl'e ꝛ mãle:
ꝛ non ſicut pñᵐ effectiuũ ꝓprie, niſi rõne vitatis inferendi.
Nã dcm̃ eſt ſupra q maior ẽt ſe hꝫ vt vl'iſ reſpectu minoris
ꝛ ꝯcl'onis. vñ dicit. D. S. ſup. 5. metaphy. lec. p̃ma. q ꝓpõ
nes dicunt̃ eſſe mã ꝯcl'onis nõ qdem ſm q ſub tali forma
exiſtũt vel ſm vtutẽ eaꝝ: ſic. n. magis ſe hñt in rõne cãe effi
cientꝪ: ſꝫ q̃ȝtum ad terminos ex qbꝰ cõponunt̃. Nam ex ter
minis p̃miſſaꝝ cõponit̃ ꝯcl'o. i. ex maiori ꝛ minori extremi
Ad 2ᵐ tate. Hec ille. ℭ Dõm 2º q ceteris paribꝰ illa que cogno
ſcunt̃ p certiorẽ habitũ certiꝰ cognoſcunt̃: Sꝫ tñ ſi vnũ pre
cognoſcat̃ p certiorẽ habitũ in vtute aut in poª tm̃: ꝛ aliud
p incertiorẽ habitum in ꝓpria forma: tũc illud qđ p certio
rẽ habitũ cognoſcit̃ nõ certiꝰ cognoſcit̃. Sic eſt in ꝓpoſito:
qꝛ ꝯcl'o vt dcm̃ eſt cognoſcit̃ in premiſſis in poª ꝛ ſm qd. p
Diſcip. demrationẽ vo ſimpl'r ꝛ in ꝓpria forma. ℭ Sꝫ ꝯ p̃mam ſo
lutionẽ inſtabat diſcipulus. Nã cognoſcere aliqd in vli eſt
cognoſcere pfectiori mõ q̃ȝ cognoſcere in particulari. Inde
eſt q p̃mus angelus pfectius cognoſcit: qꝛ cognoſcit p ſpe
cies vl'iores q̃ȝ inferior angelus: vt deducit. D. S. in de vi
tate. q. 8. ar. 10. 1ᵐ. ꝛ in. q. 55. 3. 2ᵐ. Dum ergo ꝯcl'o cogno
ſcat̃ in p̃miſſis in vli ꝛ in poª videt̃ q pfectius cognoſcat̃
Rº in premiſſis q̃ȝ in ſeipſa. Et ſic ſol'o nulla. ℭ Dõm q aliqd
Cognoſce re in vli 2ᵗ cognoſcere in vli pōt intelligi dupl'r. ℣ Uno mõ ex pte me
dij cognoſcẽdi. Et ſic cognoſcere aliqd in vli. i. p medium
vl'ius eſt pfectius cognoſcere: q̃ȝ cognoſcere in pticulari. i.
p mediũ pticulare: qđ nõ ita ad plura ꝛ ſingl'a ꝓpria ſe extẽ
dit vt argᵐ voluit. ℣ Alio mõ ex pte rei cognite. Et ſic co
gnoſcet̃ aliqd in vli non eſt pfectius cognoſcere q̃ȝ in pticu
lari: qꝛ cognoſcere iſto mõ aliqd in vli eſt cognoſcere aliqd
ſm qd ꝛ ꝯfuſe: Sꝫ cognoſcere aliqd in pticulari eſt cogno
ſcere aliqd ſimpl'r ꝛ in ꝓpria forma. Et hec eſt ſcia. D. S. i
de vitate. vbi imediate ſupra. Et ẽt. 2. ſniaꝝ. di. 3. q. 2. ar. 2.
ad 3ᵐ vbi ſic ait. ℭ Cognitio pfecta non habet̃ p medium
vl'e: qꝛ nõ eſt efficax ad cognitionẽ oium ꝓprioꝝ. Si aũt p
mediũ vl'e oia ꝓpria efficaciter cognoſcerent̃: eẽt pfectiſſi
ma cognitio: qꝛ q̃ȝto aliqd eſt magis vnũ ꝛ ſimplex eſt vir
tuoſius ꝛ nobiliꝰ. Et hoc mõ dicimus q angeli ſuperiores
ſufficiẽter p formas vl'es cognoſcũt res: ſicut deus p eẽnti
am ſuã pfecte cognoſcit oia. ℭ Ad duas igit̃ p̃mas ratio
nes pꝫ ſolutio ex iam dictis: qꝛ nihil aliud cõcludunt q̃ȝ q
ꝯcluſio non total'r ꝛ ſimpl'r cognoſcit̃ in p̃miſſis: qđ conce
dimus. Cõcluſionẽ. n. adiſcimus ſimpl'r p dmonſtratiõem
ꝛ in ꝓpria forma: quã p̃ſciuimus ſm qd: qđ nõ eſt inconue
niens. ℭ Ad vltimũ dõm q de ꝯcl'one p̃cognſcimꝰ qꝛ eſt. i.
quia va eſt. imperfecte tñ ꝛ in potẽtia ꝛ in vli: ſed non ſim
pl'r ꝛ perfecte ꝛ in propria forma vt dictum eſt.
ℭ Sequitur in philoſopho, ꝛ in. D. S. Tertio ibi. [Si ve
ro ꝛc. ℭ Articulus. II.

P 2ᵐ arg. **Ad ſecũdum** ſic ꝓcedit̃. Uſ q non ꝯtingat aliqd
nos ſcire de nouo. ℭ Nã dans for
mã dat ẽt oia ꝯſitia ad formã: ſꝫ ſcia eſt ꝓprietas ꝯſis aiaꝫ
rõnalem: ſicut pfectius ſequit̃ ſuũ pfectibile. g q dat aiam
dat ẽt ſciam. Sꝫ aia eſt a deo p creationẽ. g ꝛ ſcia eſt a deo
p creationẽ. Et ſic nullus de nouo accipit ſciam. ℭ Prete 2ᵐ
rea. aia dum ſepat̃ a corpe cognoſcit multas ꝯcl'ones: q̃ꝶ
p̃us non habuit ſciam acqſitam. g ſcia illaꝝ ꝯcl'onum fuit
aie ꝯcreata. Sꝫ eadẽ rõne oẽs ſcie aliaꝝ ꝯcl'onum ꝯcreant̃
in aia. igit̃ oẽs ſcie ſunt innate ꝛ nõ acqſite. Et ſic nihil cõ
tingit ſcire d nouo. ℭ Preterea. eoꝝ que ſunt eiuſdẽ nãe ꝛ
ſpẽi: videt̃ eſſe vna ꝯditio nãlis: ſꝫ in aia Ade q̃ fuit eiuſdẽ
nãe cum ceteris aiabus fuerunt oẽs ſcie ꝯcreate. g ꝛ in no
bis. Et ſic idẽ qđ p̃us. ℭ Preterea. ſi aia aliqd adiſceret de 3ᵐ
nouo: ſequeret̃ q aia eſſet alterabilis de ꝯrio in ꝯrium. ſ. d
ignorãtia ad ſciam: ſed h eſt falſum: qꝛ qcqd eſt alterabile
eſt corruptibile: vt pꝫ p phm in p̃ de celo. Aia aũt rõnalis
eſt incorruptibilis: vt patꝫ. 2. de aia. igit̃ ꝛc. ℭ Preterea. ſi 4ᵐ
aliqs adiſcit aliquã ꝯcl'onem puta. a. vel g adiſcens prius
agnouit illã ꝯcl'onẽ vel non. Si p̃mũ ſequit̃ nihil adiſcit de
nouo. Si vo ſcdm: ſeqtur q nunq̃ȝ ap̃phẽdet eã. ℣ Quod
qdem ſic pꝫ. Nã volũtas nõ mouet intell'm niſi in aliqd iã
cognitũ. Si g intellꝰ non cognoſcit illã ꝯcl'onẽ: ipa volun
tas nõ mouebit intell'm ad ap̃phenſionẽ eiuſdẽ. ℭ Sꝫ ꝯtra
eſt Phs in l'ra ibi. [Si vo nõ. Menonis ambiguitas ꝯtin
git. Aut non adiſcit aut que nouit ꝛc.] Sic g ſꝫ Phm am
biguum eſt dicere q nihil ꝯtingit ſcire de nouo. ℭ Rñdeo Rº
dõm q Plato in libº Menonis ſic intitulato ſiue appella Opio pla tonis
to noie ſui diſcipuli ꝯcludit q homo aut nihil adiſcit d no
uo: aut adiſcit ea que ſciuit. Et ſic ꝯcludere vult. q nihil cõ
tingit ſcire de nouo. Et p roboratiõe. ſue poſitionis indu
cit hic. D. S. quẽdam hoiem oino impitum artis geome
trie interrogatũ ordinate de principijs geometrie ex qbus
q̃dam geometrica ꝯcl'o ꝯcludit̃ incipiendo a p̃ncipijs p ſe
notis. Qui qdem diſcipulus ignarus ad oia ordinate qđ
veꝝ eſt rñdit. Et ſil'r deducẽdo qõnes: ad ꝯcl'onẽ p ſingula
veꝝ rñdit. ergo illi q vident̃ impiti in alijs ſcientijs anteq̃ȝ
interrogent̃ ꝛ inſtruant̃ eaꝝ hñt notitiam. Et ſic ſequit̃ q
homo vel nihil adiſcit: vel adiſcit ea que p̃us nouit. ℭ Sꝫ Cõtra opi. Platõis
hec opinio deſtructa eſt p ea que Phs ſupra ꝓbauit. Nam
ſylli demonſtratiui neceſſitas eſt: vt aliqd de nouo ſciamꝰ:
cum finis ſylli demonſtratiui ſit facere ſcire. ſi g nihil poſſe
mus ſcire de nouo fruſtra poneret̃. ſcia de ſyll'o demonſtra
tiuo. ℭ Preterea. ſciẽtia ꝯcl'onis demonſtrate eſt cognitio 2º
intellectiua: ſꝫ ois cognitio intellectiua fit ex p̃exñti cogni
tione: vt ꝓbauit phs in p̃ma ꝓpõne huiꝰ libri. g ois cogni
tio intellectiua ꝯcl'onis acqrit de nouo. vꝫ p aliã cognitio
nem p̃exñtẽ. ℭ Cõſiderandum eſt aũt pro ſol'one dubita Rºᵐ pᵐ
tionis Platonis ſm Phm in p̃ñti lec. q dubitatio Plato
nis vitari nõ pōt niſi ſupponat̃ p̃determinata veritas. ſ. q
ꝯcl'o quã qs adiſcit p demõſtrationẽ vel inductionẽ prius
erit nota in p̃miſſis non ſimpl'r ſꝫ ſm qd. i. in vtute. ſ. in ſu
is p̃ncipijs de qbus ignarus ſciẽtie interrogatus vitatem
rñdere pōt. Sꝫ ſuppoſita p̃dicta determinatione vitatis: fa
cile eſt ſoluere Platonis dubitationẽ: ſicut in p̃cedenti arti
culo declaratum eſt. ℭ Nã illud qđ aliqs adiſcit nihil ꝓhi
bet quodãmodo ſcire ꝛ quodãmodo ignorare. Nõ eſt. n.
inconueniens vt dicit Phs in l'ra ſm q deducit. D. S. in le
ctione: ſi aliqs quodãmodo p̃ſciat illud qđ adiſcit. Sꝫ eſſet
incõueniens ſi hoc mõ p̃cognoſcat ſm q adiſcit. Nam adi
ſcere ꝓprie eſt ſciẽtiam in aliquo gñari. Quod aũt gñatur:
ante non fuit oino ens: ſed quodãmodo ens ꝛ quodãmo
do non ens. Ens qdem in potentia: non ens vo in actu. Et
hoc eſt gñari. i. reduci de potẽtia in actuꝫ. Uñ nec id qđ qs
adiſcit erat oino notũ p̃us: vt Plato poſuit. nec oino igno
tum: ſed erat notum in potentia: ſiue in vtute. ſiue in princi
pijs vl'ibus precognitis: ignotum aũt actu ꝛ in ꝓpria for
ma. ſ. ſm ꝓpriam cognitionẽ. Et hoc eſt adiſcere: ſcꝫ redu
ci de cognitione potẽtiali ſiue vtuali aut vli in cognitionẽ
ꝓpriam ꝛ actualem. hec. D. S. in preſenti lec. circa finem.

Noᵐ 2ᵐ Falſa qrñ dam ſolo ad dubiũ Platõis ⸿Cõſiderandum eſt vlterius ſm Phm in ſra ꝙ aliq volẽ
tes ſoluere pdictam dubitationẽ Platonis:dicebant ꝙ cõ
cluſio anteq̃ demonſtreſ vel quocũq̃ mõ adiſcereſ:nullo
mõ erat cognita. ⁋Et cum eis obijciebaſ ſm dubitatiões
Platonis hoc mõ. Si qs interrogareſ ab aliquo imperito:
nunqd tu ſcis ꝙ ois dualitas eſt par? Et ꝯcedẽte eo ſe ſci/
re: ⁊ vltra afferat quãdam dualitatẽ:quã ille interrogatus
nõ opinareſ eſſe:puta illam dualitatẽ que eſt pars tertia ſe
narij dicẽdo:ſed hec dualitas eſt dualitas:ꝯcluderetſ ime/
diate ꝙ ſciret tertiam ptẽ ſenarij eſſe numeꝝ parẽ:qð erat
ei incognitũ:ſed ꝑ demõſtrationẽ adductã adiſcit:vñ ſeqſ
vel ꝙ hõ adiſcit id qð prius ſciuit:vel hõ non adiſcit:q: co
gnoſcẽdo oẽm dualitatem eſſe parem cognouit hãc duali
Illoꝝ cauillõſa reſponſio tatem eẽ parem. ⸿Ad hoc rñdebãt dicẽtes ꝙ ille q interr/
rogatus rñdit ſe ſcire ꝙ ois dualitas eſt par nõ dixit ſe ſci/
re oẽm dualitatẽ ſimplr:ſ3 illam quã ſciuit eſſe dualitatẽ.
vñ cũ iſta dualitas que eſt allata ab eo fuerit penitus igno
rata:nullo mõ ſciuit ꝙ iſta dualitas eſt numerꝰ par. Et ſic
ſequiſ ꝙ apud cognoſcẽtem pnᵃ nullo modo ꝯclõ ſit pco/
Cõtra illo rũ ſolõnẽ gnita nec ſimplr nec ſm qd. ⸿S3 Phs hanc rñſionẽ ſiue
cauillationẽ remouet ꝑ talem rõnem. ⁋Nã hoc modo ali
quid ſciſ: de quo dmõſtratio habeſ. Sed adiſcẽtes nõ ac/
cipiũt demſtationem.de oi dualitate quã ſciũt:ſ3 de oi ſim/
plr. Et ſilr de omni numero ⁊ de oi triãgulo.ergo nõ eſt ve
rũ ꝙ ſciãt de oi numero:quẽ ſciũt eſſe numeꝝ:aut de omni
dualitate quã ſciũt eſſe dualitatem:ſed de oi ſimplr.i.vlr.
⸢Minorẽ pbat tali rõne. Nam nihil d3 poni in ꝯclone:qð
non aſſumebaſ in pmiſſis:q: ꝯclo ꝯuenit in terminis cum
pmiſſis:vt p3 primo prioꝝ. Nam ſubm ⁊ pdicatum ꝯclu/
ſionis ſunt maior ⁊ minor extremitas in pmiſſis:ſed in p/
miſſis non accipiſ aliqua ppoſitio de numero aut de dua/
litate cum hac additione quã tu noſti:vel quam ego ſcio:
ſ3 ſimplr de omni.ergo ꝯclo demõſtrationis nõ d3 eſſe cũ
additiõe pdicta:ſed ſimplr de omni. ⸿Ad pmũ g dõm ꝙ
duplr aliqd ꝯſequiſ formam aliquã. ⸢Uno mõ p ſe ſiue in
p modo dicẽdi per ſe ſiue i ſcdo modo. Et iſto mõ dans for
mam dat ẽt per ſe ꝯñtia ad formã. ⸢Alio mõ aliqd ꝯſeqſ
formam:non per ſe ſed per accñs. Et iſto mõ dans formã
non dat omnia ꝯñtia ad formã.hec aũt eſt pdicatio ꝑ acci
dẽs ⁊ accidẽtalis.hõ eſt ſciẽs.⁊ nõ per ſe. ⸿Et qñ dĩ ꝙ bo
nitatis diuine eſt:creando animã creare eã cũ ſuis pfectio/
nibus:hoc verum eſt de pfectionibus eſſentialibus ⁊ nõ d
accidẽtalibus. Ad 2ᵐ dõm ꝙ anima ſeparata h3 cognitio
nem multoꝝ notitiam nõ hẽbat q̃re erat ꝯiuncta corpi nõ
qdem ꝑp hoc ꝙ ſciam talium habuit per creationẽ:ſed q:
nouas ſpẽs influxas a radio diuini luminis dum eſt ſepata
recipit:quaꝝ dum ꝯiũcta erat nõ erat capax nãlr loquen/
do:vñ ratio nõ ſequaſ. ⸿Ad 3ᵐ dõm ꝙ eoꝝ que ſunt eiuſ
dem ſpẽi eſt vna ꝯditio q̃tum ad accidẽtia ꝯñtia ſpẽm vt
dicit. D.S. in prima parte.q.100.ar.1.non autẽ q̃tum ad
accidẽtia que ꝯſequunſ indiuiduũ. Inde eſt ꝙ pueri in ſta
tu innocẽtie nõ fuiſſent nati pfecti in ſcia ſicut Adam vt ibi
dem p3 per. D.S. Sciẽtia aũt eſt accidẽs ꝯſequẽs indiui/
duum ⁊ nõ naturã ſpecificã. Alias cuilibet indiuiduo ſpe/
ciei ꝯueniret:ſicut riſibile ꝯuenit omni homini. Et ideo ar
Cur adã creatꝰ fuit in ſcia pfectus gumẽtum nõ ſequiſ. ⁋Quare autem Adam fuerit crea/
tus in ſciẽtia pfecta oium nãlium: hec eſt ratio q: fuit pri/
mus homo qui habuit inſtruere ⁊ gubernare totũ genus
humanũ. Qð qdem non potuiſſet facere:ſi nõ habuiſſet ꝑ
creationẽ oium nãlium ſciẽtiam infuſam:omniũ dico eoꝝ
que regrebanſ ad regimẽ ⁊ inſtructionẽ gñis humani vt
deducit. D.S. in prima pte.q.100.ar.3. ⸿Ad 4ᵐ dõm ꝙ
Alteratio 2ᵃ duplex eſt alteratio. ⸢Quedam eſt pfectiua que.ſ.eſt ſine
abiectiõe alicuius pfectionis. Et ſic aia formalis bene alte
raſ .ſ.de ignorãtia ad ſciẽtiam que nõ dĩ proprie alteratio.
⸢Alia eſt corruptiua.que.ſ.eſt cũ abiectiõe alicuꝰ forme
nãlis ſiue pfectiõis in ſubto alterabili. Et iſto mõ aia rõna/
lis non eſt alterabilis. Alias eſſet corruptibilis vt voluit
argumẽtum. ⸿Ad vltimũ p3 ſolutio ex dictis. Nam adi/
ſcens cognouit illã ꝯclõnẽ impfecte ⁊ ſ3 qd:qð ſufficit ad
hoc ꝙ voluntas tendat in obm ⁊ vt mouet intellectum.

⸿Queſtio.8.de diffinitiõe ipſius ſcire quod eſt finis demõ/
ſtrationis:⁊ eſt lec.4ᵃ.D.S.

Conſiderata neceſſitate ſyllĩ demon Lec. 4.
ſtratiui:ꝯſiderãdũ re
ſtat de ipo ſyllõ demõſtratiuo. ⸿Circa qð du
plex occurrit cõſideratio. ⸢Prima erit de ipſo
ſyllõ demonſtratiuo. ⸢Scđa erit de medio ex
quo ſyllꝰs demõſtratiuꝰ pcedit. Et hoc in.2.lib.ibi.⸤Qõ/
nes ſunt equales numero.⸥ ⸿Quãtum ad pmum duo cõ
ſideranda ſunt. ⸢Primo ꝯſiderandum eſt de ſyllõ demon/
ſtratiuo abſolute. ⸢Scđo ꝑ comparationẽ vniꝰ demõſtra/
tionis ad aliam demõſtrationem.neq̃ de vlĩ ⁊ particulari
demſtatione agiſ.ibi.⸤Cum aũt demſtatio ſit alia qdẽ vni/
uerſalis ⁊c̃.⸥ ⸿Circa pmum duplex occurrit cõſideratio.
⸢Prima erit de his que cõcernũt demſtationem abſolute.
⸢Scđa erit qualr in demſtationibus nõ eſt pcedere in infi/
nitum ibi.⸤Eſt aũt ois ſyllõ ꝑ tres terminos ⁊c̃. ⸿Quan
tum ad pmum duo ꝯſideranda occurrũt. ⸢Primo cõſide/
randũ eſt de ſyllõ demſtatiuo per quẽ acqrimus ſciẽtiam.
⸢Scđo de ſyllõ ꝑ quem acqrimus aliquã ignorãtiam ibi.
⸤Ignorãtia ṽo non ſm negationẽ ⁊c̃. ⸿Circa pmum tri/
plex occurrit ꝯſideratio. ⸢Pria erit de qditate ſyllĩ demon
ſtratiui. ⸢Scđa erit de mã eiꝰ.ex qbus.ſ.⁊ qualibꝰ eſt ibi.
⸤Qm̃ aũt impoſſe eſt ⁊c̃.⸥ Tertia erit de forma eiꝰ in qua
.ſ.figura h3 fieri ibi. ⸤Figura aũt magis faciẽs ſcire ⁊c̃.⸥
⸿Quantũ ad pmum tria ꝯſideranda ſunt. ⸢Primo enim
ꝯſiderandũ eſt de diffõnibus demſtationis. ⸢Scđo de pn/
cipio imediato ibi.⸤Eſt aũt pnᵐ demõſtrationis ppoſitio
imediata ⁊c̃.⸥ ⁋Tertio de erroribus q pñt ꝯtingere circa
demõſtrationem ibi.⸤Quibuſdam qdẽ igiſ ⁊c̃.⸥ Et q: ſci
re eſt finis demõſtrationis:ratio aũt medioꝝ ad finẽ ex fi/
ne ſumiſ: ideo circa pmum duplex occurrit conſideratio.
⸢Prima erit de diffõne ipſius ſcire. ⸢Secunda de duabus
diffõnibus demõſtrationis ibi.⸤Dicimꝰ autem ſcire ⁊c̃.⸥
⸿Circa primum queruntſ tria. ⸢Primo vtrum ſcire qð ẽ
finis demonſtratiõis poſſit diffiniri. ⸢Secundo vtrum dif
finitio:ipſius ſcire ſit conuenienter a phõ tradita. ⸢Tertio
vtrum vna cauſa magis faciat ſcire q̃ȝ alia.

⸿Sequitur in Phõ,⁊ in.D.S.⸤Scire autẽ opinamur.⸥

⸿Articulus primus.

Ad primum ſic pcediſ. Uideſ ꝙ ſcire quod eſt fi
nis demonſtrationis nõ poſſit diffi/
niri. ⸿Et primo arguit cõtra ſuppoſitũ. Nam ſcire eſt fi/
nis intellectus.cum verum qð ſcitur ſit obiectum intellꝰs. Primũ
ergo ſcire non eſt effectus demonſtrationis ſiue finis eius:
patet ꝯſequẽtia:q: diuerſorum ſpecie diſtinctorum ſunt di
uerſi fines ⁊ operationes. ⸿Preterea.ſcire eſt finis oium 2ᵐ
ſciẽtiarum ſpeculatiuarum:vt pat3.2.metaphy.ſicut etiã
conceſſum eſt ſuperius.ergo ſcire nõ eſt proprius finis de/
monſtrationis. ⸿Preterea.eſt finis demõſtrationis.ergo 3ᵐ
ergo nõ eſt cauſa demſtationis:cũ idem nõ ſit eiuſdẽ cauſa
⁊ effectus:⁊ per ꝯñs non eſt finis demõſtrationis cũ finis
ſit cauſa. ⸿Preterea arguiſ ſcđo contra ppoſitum. Nam 4ᵐ
de illo qð diffinitur põt aliquid demonſtrari per ſuam dif/
finitionem:ſicut de hoie demonſtraſ riſibile per eius diffi/
nitionem. Si ergo ſciẽtia vel ipſum ſcire poſſet diffiniri ſe/
quereſ ꝙ de ſciẽtia poſſet demonſtrari aliqua paſſio per il
lam diffõnem. Et ſic ipſius ſciẽtie eſſet ſciẽtia:cum ſcientia
ſit effectus demõſtrationis:qð eſt inconueniens.ergo ſcire
nõ poteſt diffiniri. ⸿Preterea.effectus habet diffiniri per 5ᵐ
cãm ſuam cum ab ea depẽdeat in eſſe. Sed ſcire eſt effectꝰ
demonſtrationis.ergo ſi ſcire poſſet diffiniri oporteret ꝙ
diffiniretur per demõſtrationem. Et ſic ſyllꝰs demonſtra/

ſiuus poneret in diffõne ipſius ſcire: qδ eſt falſum: q2 ſcirē
ponit in diffõne demonſtratiõis: vt infra patebit. igit ⁊c.
¶ Sed cõtra eſt Phs in iſta q diffinit ipm ſcire: vt patebit
in ſequenti articulo. ergo ſcire põt diffiniri. ¶ Rñſio. dõm
Diffõ. 2ᶠ. Quidditatiua. 2ᶠ. ſ q duplex eſt diffinitio. ſ. qditatiua ⁊ deſcriptiua. ¶ Pri-
ma eſt duplex. ſ Nam quedam eſt ſimplr dicta que ſolius
eſt ſubẽ. ſ Alia eſt data per additamentum: que poteſt eſſe
ipſius accñtis: vt pȝ. 7. metaphy. vtraq𝔷 tñ daſ p verũ ge-
nus ⁊ veram dñiam. vel p aliqd per qδ circũloquimur dif
Deſcriptiua ferentiam. ¶ Deſcriptiua vo diffinitio daſ p aliqua accidē
tia ꝓpria aut cõmunia: que ſunt notiora diffinito. ¶ Tertia
Quid nominis etiam eſt diffinitio qd nois: que eſt notior diffinito quo ad
Concluſio nos. Et iſta põt eſſe tam entis q̃ȝ non entis: vt ſupra dictuȝ
eſt. ¶ Scire igitur poteſt diffiniri nõ ſolum diffõne qd no-
minis: ſed etiam diffõne quiditatiua ⁊ deſcriptiua. ¶ Qδ
Prima ꝓbatio qdem ſic pȝ. Nam illud qδ ponit in determinato genere p
illud genus ⁊ p dñiam ꝯſtituentem ipſum ſi ſint nobis no-
minata: vel p aliqd p quod circũloquimur dñiaȝ illam po-
teſt diffiniri: Sed ſcire ponit in determinato gñe. Nam ſi
accipiat ſcire pro actu ſcientie ſic ponit in gñe actionis.
Si vo accipiatur pro ipſa ſcientia ſic ponit in pma ſpecie
2ᵃ. qualitatiſ. ergo ſcire poteſt diffiniri. ¶ Preterea. omnis ef
fectus poteſt diffiniri p ſuam cãm: Sed ſcire eſt effectus rei
ſcibilis loquendo de ſcire ſpeculatiuo. ergo poteſt diffiniri
diffõne qditatiua data per additamentum vel formalr vel
Diſcip. circũlocutiue. ¶ Sed inſtabat diſcipulus. Nam ens rõnis
non ponitur in aliquo gñe: Sed ſcire eſt ens rationis ⁊ in-
2ᵒ tellectus. ergo non ponitur in aliquo genere. ¶ Preterea.
abſtractum ⁊ ꝯcretum ponuntur in eodem predicamēto.
Sed ſciētia ⁊ ipſum ſcire ſe habẽt ſicut abſtractũ ⁊ cõcre-
tum. ergo ponunt in eodem pdicamento: Sed ſciētia non
ponitur in predicamento actionis. ergo nec ipſum ſcire.
3ᵒ ¶ Preterea. ſciētia ponitur in pdicamēto relationis cum
ſigni ficet relationẽ realeȝ de gñe ad aliqd. ergo non ponit
in pdicamento qualitatis: q2 diuerſoꝝ generꝝ diuerſe ſunt
Rᵒ ſpecies ⁊ differētie. ¶ Dõm pmo q tripl̄r aliqd poteſt di-
Ens rõnis 3ᶠ ci ens rationis. ſ Uno modo. ſ. q2 eſt a ratione ſolum ⁊ fun
damentalr ſolum in ratione: ſicut chymera. ſ Alio modo
q2 ſit a ratione: ſed tamẽ non ſolum eſt in ratione: ſed habȝ
fundamētum in re remotũ: ſicut ſecũde intētiones: ſicut ge
nus ſpecies ⁊c. ſ Tertio modo aliqd dici poteſt improprie
ens rationis: videlicet omne illud quod eſt in rõne ſiue in
intellectu: vel ſicut accidēs in ſubiecto: vel ſicut effectus in
ſua cauſa. Illud igitur qδ eſt ens rationis duobus primis
modis non ponitur in pdicamento: ſed bene tertio modo.
Scire aũt dicitur ens ratiõis tertio modo. ergo poteſt po-
ni in genere. ¶ Dõm ſecundo q ſcire ⁊ ſcientia non ſe ha-
Ad 2ᵐ bent ſicut ꝯcretum ⁊ abſtractum. Nam ſcientia eſt abſtra
ctum de genere qualitatis: ⁊ eius ꝯcretum non eſt nomina
tum: ſed ipſum circũloquimur per hunc terminum ſciens.
Unde aliquis denominat ſciēs a ſciētia: ſicut albus ab al
bedine. ſ Similiter ſcire eſt concretum de genere actionis:
⁊ eius abſtractum non eſt nobis nominatuȝ: ſed ipſum cõ
Ad 3ᵐ muniter per ſcientiam circũloquimur. ¶ Dicēdum tertio
negando antecedēs. Sciētia enim nõ ponitur in pdicamē-
to relationis: ſed qualitatis. Et iȝ ſciētia importet relatio-
nem de cõnotato: non tamẽ de pncipali ſignificato ſignifi-
cat relationem: ſed qualitatem tm̃. Unde vocatur relati-
uũ ſ𝔷 dici. Nomina enim ponuntur in predicamento ſm
eorum ſignificatum principale: ⁊ non ſm cõnotata vel ſm
ꝯſequētia eoꝝ. Alias alb⁹ poſſet poni in pdicamēto ſubē.
Unde ſciētie nomẽ preter relationẽ ex qua dicitur ſcientia
ad ſcibile: dat intelligere rem quãdam principalr ſignifica
tam per ipſum: iȝ ex ꝯſequenti importet relõnem. Sicut ēt
dicit. D. S. in primo ſentētiarum. diſt. 18. q. 1. ar. 2. ad tertiũ
de hoc nomine donum. vbi ſic ait. Hoc nomen donum vel
datum preter relõnem ex qua dicitur donum vel datũ dat

intelligere rem quãdam que datur: quãuis forte non ſicut
partem ſignificationis nominis: q2 ſubm nõ includitur in
ſignificatione nominis ſignificantis accidēs concretiue: vt
dicit Cõmētator qnto metaphy. q̃ȝuis Auicē. ꝯtrariũ ſen-
ſerit. Sed ad rationem dati vel doni nihil refert: vtrum il-
la res data ſit in hoc gñe vel in illo. Hec ille. ¶ Uerũtamẽ quo rõdã ſolo
aliqui dicere voluẽt q ſciētia poteſt accipi du plr. ſ Uno mo
do ſm q ſignificet habituȝ. Et ſic ponitur in pdicamento
qualitatis. ſ Alio mõ ſm q ſignificat relõneȝ. Et ſic ponit
in pdicamēto relõnis. Non enim ſm eos eſt incõueniens:
q vnum ⁊ idem nomẽ ponaſ in diuerſis predicamētis: ſ𝔷
diuerſas rationes cõſideratum. ſ Sed hec diffinitio nulla
eſt. Nam hoc nomẽ ſciētia ſi ſignificaret ſpēm qualitatis: ꝯ ſolones
⁊ ſpeciem relõnis: ita q eſſet in potentia ad ſignificanduȝ
qualitatẽ ⁊ relõnem: aut ergo equalr illa duo ſignificaret:
aut inequalr. Si primum ſequitur q aliqd erit vniuocatũ
⁊ equalr predicatuȝ de diuerſis pdicamentis. Si ſcdm ſe-
quitur q aliquod analogum vel equocum equiuocãs po-
nitur in pdicamēto: quod eſt cõtra omnes expoſitores lo-
gice ⁊ metaphyſice. ſ Licet enim canis qui eſt canis latra-
bilis ponatur in pdicamento: nunq̃ȝ tamẽ ꝯceditur: q ca-
nis in cõmuni vt equocuȝ equiuocãs ponatur in pdicamē
to. ſ Silr liȝ ens qδ eſt ſubſtãtia in pdicamēto ſubē: ⁊ ens
qδ eſt q̃ntitas ponaſ in pdicamento q̃ntitatis: ⁊ ſic de alijs.
nunq̃ȝ tamen ꝯceditur q ens in cõmuni ponaſ in pdicamē
to. ſ Similr iȝ corpus qδ eſt trina demēſio ponatur in pdi
camēto q̃ntitatis: ⁊ corpus quod eſt ſubſtãtia corporea po
natur in predicamēto ſubſtãtie: non tamẽ corpus in cõmu
ni acceptum ponitur in pdicamēto. Si ergo ſciētia ſignifi
caret illa duo analogice: nõ poſſet poni in predicamento.
Rᵒ cauillosa ꝯpᵒ. ¶ Sed dicebat pdictus cauillator q ſcientia que eſt habi
tus ponit in pdicamētoqualitatis: ⁊ ſcia que ē relatio: po
nitur in predicamento relõnis: ⁊ non ſcientia in cõmuni.
¶ Contra. In terminis ſpecialibus nunq̃ȝ abſtractum ve
rificatur de concreto: nec ecõuerſo. Iſta enim eſt falſa. Al-
bedo eſt alba: vel ecõuerſo. Cum ergo ſcientia ſit relatiuũ:
iſta eſt falſa: ſciētia eſt relatio: ſicut eſt falſa: pater eſt pater
nitas vel filio eſt filiatio: loquēdo de relõnib⁹ que ponunt
in gñe ad aliqd. Secus eſt in relatiõib⁹ diuinis. Unde fal-
2ᵒ ſum eſt dicere: q ſciētia que eſt relatio ponatur in predica-
mento ad aliqd: cum hec ſit falſa: ſciētia eſt relatio. ¶ Pre
terea. predicta reſpõſio repugnat dictiſ. D. S. Nam ſi hoc
nomẽ ſciētia eſſet impoſitum ad ſignificãdum relationem:
tũc eſſet relatiuum ſm eſſe: q2 vt dicit. D. S. in de potentia
q. 57. ar. penultimo. relatiua ſm eſſe dicunt quãdo nomi-
na impoſita ſunt ad ſignificãdum ipſas relõnes. Sed ꝯſe-
quēs eſt ꝯtra ipm ibidem: vt dicit q ſciētia eſt relatiuũ ſm
dici. ergo pdicta rñſio nulla. ¶ Ad pmum igitur pncipa-
le dicendum negando conſequētiam: q2 iȝ diuerſoꝝ peni-
tus diſperatorum: ſint diuerſi fines proximi: tamẽ diuerſo-
rum ſubordinatoꝝ poteſt eſſe vnus finis proprius. Intelle
ctus aũt ⁊ ſciētie ſpeculatiue: ⁊ ſyllus demõſtratiuus ſub-
ordinantur: ita q vnum eſt ꝓpter alterum: videlȝ demon-
ſtratio propter ſciētias: ⁊ ſciētie ꝓpter intellectũ cũ ſint pfe
ctiões ipſius intellectus. Unde nõ eſt incõueniēs q omnia
iſta ordinent ad ſcire tanq̃ȝ ad finem. ¶ Et per hoc pȝ ſo-
lutio ad ſcdm. ¶ Ad tertium dicēdum q idem poteſt eſſe
cauſa ⁊ effectus reſpectu eiuſdeȝ in diuerſis tamẽ gñibus
cauſe: vt pȝ. 2. phyſicoꝝ: ⁊ qnto metaphyſice. ⁊ in hoc pri-
mo poſterioꝝ. Unde ſcire eſt cauſa demonſtrationis in ge-
nere cãe finalis. Sed eſt effectus demõſtratiõis in gñe cau
ſe efficientis. ¶ Ad quartum dicēdum q ſciētia poteſt cõ
ſiderari dupl̄r. ſ Uno modo inquãtum eſt quedaȝ ſpēs de Scia 2ᶠ.
genere qualitatis. Et iſto modo de ea poteſt aliquid demõ
ſtrari etiam demõſtratione propter quid. Et iſto modo de
ſciētia poteſt haberi ſciētia. Nec tamẽ eſt procedere in infi
nitum. quia de hac vel illa ſciētia iſto modo cõſiderata: nõ

babetur ſciẽtia:ſed de ſciẽtia in cõmuni cum ſciẽtia ſit vni/
uerſalium ⁊ nõ ſingularium per ſe pꝛimo:vt infra patebit.
¶ Aliomõ poteſt ꝯſiderari ſciẽtia in ratiõe ſciẽtie ſm ꝙ eſt
actus concluſionis demõſtrabilis.Et iſto modo de ſciẽtia
non poteſt baberi ſciẽtia.¶ Ad vltimũ dicẽdum ꝙ ſyllo/
giſmus demõſtratiu⁹ non eſt cauſa pꝛincipalis ⁊ realis ipſi
us ſciẽtie:aut cauſa intrinſeca quod reqritur ad diffõnem:
vt infra patebit.Sed eſt ſolu3 cauſa inſtrumẽtalis que nõ
babet poni in diffinitiõe.Unde nõ op3 ꝙ ſyllogiſmus de/
monſtratiuus ponatur in diffinitione ipſius ſcire.

¶ Ubi ſupꝛa in pbiloſopbo ⁊.D.S. ¶ Articulus.II.

Ad ſecũdum ſic ꝓcedit.Uidet ꝙ diffinitio ipſi⁹ ſcire non ſit ſufficiẽter a Pbo tradi
Pꝛimus ta.Jn qua dicitur.Scire eſt rei cauſam ⁊c̃.¶ Nam ſi ſcire
eſt rei cauſam cognoſcere:ſequitur ꝙ erit procedere in infi
nitum aut ꝙ nibil ꝯtingit ſcire.Sed ꝯſequẽs eſt incõueni
ens.ergo ⁊c̃.¶ Patet ꝯñtia.Nam ſi debeam⁹ ſcire cãm:ad
boc ꝙ ſciamus rẽ ipſam non poterimus illam cauſa3 ſcire
niſi adbuc cognoſcamus eius cauſa3:vt p3 p diffinitione3
ipſius ſcire.Et iterum non poterimus ſcire illã cauſam ni/
ſi p cauſam:⁊ ſic in infinitũ.Et ſic erit ꝓcedere in infinitũ.
Uel opoꝛtebit dicere ꝙ ꝯtingit aliquid ſcire:⁊ non per cau
2ᵐ ſa3.¶ Pꝛeterea.Omnis demõſtratio facit ſcire.Alias nõ
eſſet demonſtratio.Sed aliqua demonſtratio procedit ab
effectibus ad ſuas cauſas:vt infra deducit Pbus.ergo ſci
re eſt rem p effectum aliquãdo cognoſcere:⁊ non ſemp per
3ᵐ cãm.¶ Pꝛeterea.ſi ſic:ſequeretur ꝙ de bis que non babẽt
cãm non poſſumus babere ſciẽtiam.Sed ꝯñs eſt falſum.
Nam de deo tradit ſciẽtia.v3 metapby.⁊ ſciẽtia ſacre ſcri
4ᵐ pture.ergo ⁊c̃.¶ Pꝛeterea.ſi ſic ſequeret ꝙ de ente ratio/
nis nõ poſſet eſſe ſciẽtia.Nam ens ratiõis vt videt non ba
bet cãm ꝓpter quam eſt.Sed boc eſt falſum cum Pbs tra
5ᵐ dat logicam que eſt de ente ratiõis.¶ Pꝛeterea.ſi diffini/
tio eẽt bene data:ſequeretur ꝙ de naturalibus nõ eſſet ſci/
entia:qꝛ naturalia poſſunt aliter ſe babere. Sed ꝯſequẽs
eſt ꝯtra Pbiloſopbu3 in ſua pbica:⁊.6.metapby.ergo ⁊c̃.
¶ Sed contra eſt pbiloſopbus in litera dicens.

Scire autẽ opinamur ſimplr vnumquodqꝫ:ſ3
non ſopbiſtico modo:ſiue ſm accidens: cum
cauſam arbitramur cognoſcere ⁊c̃.

¶ Rñdeo dõm ꝙ diffinitio ipſius ſcire eſt bñ data.Jn qua
Coꝛᵒ. dĩ.Scire eſt cãm rei cognoſcere ꝑꝑ quam res eſt:⁊ qm̃ illi/
us eſt cã:⁊ non contingit boc aliter ſe babere.¶ Quã qdẽ
diffõnem notificat Pbs a ſigno.Nam tam ſciẽtes q̃3 non
ſciẽtes exiſtimantes ſe aliquid ſcire:boc modo accipiũt ſci
Pꝛobaᵒ re:ſicut in diffõne dĩ.Nam non ſciẽtes qui ſe exiſtimãt ſci/
re opinantur ſcire:cum cãs exiſtimãt cognoſcere.Sciẽtes
aũt non opinantur ſolum:ſed realr ſciunt cum cãs cogno
Concluᵐ ſcunt.ergo ſignu3 eſt:ꝙ ſcire eſt rei cãm cognoſcere:ꝓpter
quam ⁊c̃.¶ Ex qua diffinitione infert Pbs quoddam coꝛ
relarium.v3 ꝙ illud de quo eſt ſciẽtia op3 eſſe neceſſarium
.ſ.ꝙ non ꝯtingit alr ſe babere.¶ Eãdem võ diffinitione3
notificat.D.S.per ſingulas particulas.Nam ſcire aliqd
Declara/ eſt pfecte cognoſcere ipſum.Perfecte aũt cognoſcere rem
tio diffõ/ eſt pfecte appꝛebẽdere vitatẽ ipſius.S3 eadẽ ſunt pꝛincipia
nis eſſe rei ⁊ veritatis ipſius:vt dĩ.2.metapby.Cu3 ergo cã ſit
pꝛincipium p eſſe rei:⁊ ꝯñs veritatis ei⁹:o3 ſciẽtem:ſi eſt pfe
cte cognoſcẽs cognoſcere cauſam rei ꝓpter quam res eſt.
Sed qui cognoſcit cauſa3 tm̃:nõ cognoſcit effectũ in actu.
qõ eſt ſimplr ſcire:ſ3 virtute tm̃:qõ eſt ſcire ſm quid:⁊ per
ꝯñs p accidẽs.Cum ergo bic diffiniatur ſcire ſimplr:vt di
cit Pbs.op3 ſciẽtem:vt ſimplr ſciat ẽt cognoſcere applica
tionẽ cauſe ad effectum.Unde dĩ in predicta diffinitiõe.Et
quonia3 illius eſt cauſa.Et qꝛ ſciẽtia eſt certa cognitio rei:
ſed quod ꝯtingit aliter ſe babere:nullus poteſt p certitudi
nẽ cognoſcere.ideo op3 ꝙ illud qõ ſcitur non poſſit aliter
ſe babere.Unde additur in pꝛedicta diffinitione.Et non eſt
ꝯtingere aliter ſe babere.¶ Poſſet ẽt pꝛobari per ꝯditio/ Alia pꝛoba
nes bone diffinitionis:que ſibi conueniunt.Nam illa diffi tio
nitio cõuenit omni contẽto ſub diffinito:⁊ nulli alteri:⁊ fa
cit ipſum diffinitum differre a quolibet alio:⁊ euacuat to/
tam naturam diffiniti a pꝛima potẽtia vſqꝫ ad vltimũ actũ. Noᵐ pᵐ
ergo eſt bñ aſſignata.¶ Cõſiderandum eſt aũt pꝛimo ſm
.D.S.in lec.ꝙ ratio quare bic Pbs ponit ipſius ſcire dif/
finitionẽ:eſt iſta.¶ Nam in oĩbus que ſunt pꝛopter finem
diffinitio que datur p cauſa3 finalẽ:eſt ratio diffõnis q̃ da/
tur p cauſam mãlem.⁊ medium pꝛobãs ipſam:ꝓpter boc
enim op3 ꝙ domus ſit ex lapidibus ⁊ lignis:qꝛ eſt optimẽ/
tum pꝛobibẽs nos a frigoꝛe ⁊ eſtu.Quia igitur Pbs vo/
luit ponere duas diffinitiones demonſtrationis:quaꝝ vna
ſumit ex fine demõſtratiõis qui eſt facere ſcire:q qdẽ finis
ponitur in diffõne eius:ideo pꝛmiſit diffinitionem ipſi⁹ ſci/
re:antequam poneret diffinitionẽ demõſtrationis.¶ Ad/ Noᵐ 2ᵐ
uertẽdum eſt vlteri⁹ ſm.D.S.in pñti lec.⁊ ſm Pbm eli Scire 2ʳ
citiue ꝙ duplr aliquid dicimur ſcire.¶ Unomõ ſimplr qñ
ſcimus aliquid in ſeipſo.¶ Alio modo dicimur aliquid ſci
re in alio in quo eſt vel ſicut pars in toto:ſicut ſi ſciẽtes do
mum diceremur ſcire parietẽ:vel ſicut accidẽs in ſubiecto:
ſicut ſi ſciẽtes coꝛiſcum diceremur ſcire veniẽtem:vel ſicut
effectus in ſua cauſa.ſicut ſciẽtes pꝛmiſſas b3 ſe:diceremur
ſcire ꝯcluſionem vel quocũqꝫ alio modo.Et boc eſt ſcire p
accñs:qꝛ.ſ.ſcito aliquo per ſe dicimur ſcire id qõ accidit ei
quocũqꝫ modo.Et tale ſcire dicitur ẽt ſcire ſopbiſtico mõ:
qꝛ ſopbiſtice vtunt tali modo arguẽdi.Cognoſco coꝛiſcũ.
Coꝛiſcus eſt veniẽs.ergo cognoſco veniẽtem.¶ Conſide/ Noᵐ 3ᵐ
randum eſt inſup ſm.D.S.ibidem ꝙ manifeſtatio pꝛdicta
pbi diffõnis ipſius ſcire a ſigno eſt recta ⁊ ꝯueniẽs manife
ſtatio:Nam diffinitio eſt ratio quã ſignificat nomẽ:vt ba/
betur.4.metapby.Sed ſignificatio nois accipiẽda eſt ab
eo,qõ intẽdunt cõmuniter loquẽtes p illud nomẽ ſignifica
re.Unde in.2.topicoꝝ dĩ.ꝙ noibus vtẽdum eſt vt plures.
Unde ſi tam ſciẽtes q̃3 non ſciẽtes intẽdunt ſignificare per
boc nomẽ ſcire boc.ſ.qõ eſt cãm rei cognoſcere:ſequit ꝙ
pꝛdicta manifeſtatio eſt ſufficiẽs ⁊ recta.¶ Aduertendum Noᵐ 4ᵐ
eſt etiam ſm.D.S.ibidẽ ꝙ pꝛdicta diffinitio magis eſt dif
finitio dicẽs quid nois q̃3 qd rei.Nam ſiqs recte ꝯſideret:
illa notificatione ſeu diffinitiõe magis oſtẽditur qd ſignifi
cet nomẽ:q̃3 ꝙ directe aliquid ſignificet.Nam Pbs nõ no
tificat ſciam de qua ꝓpꝛie poſſet diffinitio baberi:cũ ſit ſpe
cies alicui⁹ gñis:ſ3 notificat ipm ſcire.Uñ ẽt a pꝛincipio di/
xit.Scire opinamur.Et nõ dixit ſcire eſt aliqd tale vel tale.
Bucuſqꝫ D.S.in lec.quaſi de v̇bo ad v̇bu3.¶ Sed iſtud Dubᵐ
vltimũ videt pugnare bis que determinata ſunt in pꝛcedẽ
ti articulo.Nam ibi dictum eſt ꝙ ſcire põt diffiniri pꝛoprer
⁊ ꝙ erat ſpẽs alicuius gñis.Bic aũt videtur.D.S.alr in/
nuere.Uidetur.n.velle ꝙ ſciẽtia que eſt alicuius gñis poſ
ſit pꝛopꝛie diffiniri:⁊ nõ ipſum ſcire.¶ Dõm ꝙ l3 predicta Rᵒ
diffinitio ſit diffinitio dicẽs qd nois:tñ nõ ꝓpter boc ſequi
tur ꝙ nõ poſſit dari diffinitio quid rei ipſius ſcire.¶ Uerũ
tamen ſcire põt duplr.¶ Unomõ ſm ꝙ eſt effectus demon/
ſtrationis:vt.ſ.noiat actualẽ motũ rõnis diſcurrẽtis a pꝛe
miſſis ad ꝯcluſionẽ.Et iſto modo pꝛopꝛie nõ eſt ſpẽs alicu
ius gñis:ſicut nec aliquis alius motus.¶ Aliomõ accipit
abſolute ſm.ſ.ꝙ eſt actus intelligẽtis in anima exiſtẽs.Et
iſto modo põt diffiniri:ẽt diffinitiõe pꝛopꝛie dicta:⁊ eſt ſpe
cies alicuius gñis:vt ſupꝛa ꝯceſſum eſt.Pꝛimo aũt modo
accipitur bic a.D.S.¶ Cõſiderandum eſt inſuper ꝙ ſcire Noᵐ 5ᵐ
dicitur multis modis.¶ Uno enim modo accipit pꝛo qua/ Scire 4ʳ
cũqꝫ cognitione ſiue pfecta ſiue impfecta.Et iſto modo nõ
ſolum ſcire eſt per cãm:ſed ẽt per effectum:vel aliquo alio
modo.¶ Alio modo accipitur:vt eſt idẽ ꝙ cognoſcere ali/
qd p cãm quãcũqꝫ ſiue illa cã ſit necĩa ſiue non.Et iſto mõ
dicimur ſcire ẽt ꝯtingentia.¶ Tertio modo accipitur ſcire:

vt idem eſt ꝙ cognoſcere aliqd p cãm necĩam qualtcũqꝫ: ſiue illa cã ſit applicata ſiue nõ. ¶ Quarto modo dr̄ ſcire vt idẽ eſt ꝙ cognoſcere aliqd p cãm necĩaꝫ applicatã ad effectum. Et iſto modo ꝓprie aliqd ſcit̃ p demr̃ationẽ ꝓpꝫ qd. Et ſic accipit̃ hic ſcire qd̾ eſt ꝓprie ꝛ pfecte ſcire. Vñ. D.S. dicit in lec. ꝙ ꝯtingit aliqd ſcire p effectũ: vt infra patebit. ꝛ ꝯtingit ẽt ſcire pma pncipia indemonſtrabilia: quoꝝ nõ eſt accipe cãm. Sed ꝓprius ꝛ pfectus modus ipſi⁹ ſcire eſt vltim⁹ q p̄dict⁹ eſt. Ex quo pꝫ ꝙ ſcire accipit̃ quadruplr̄. Cõmuniſſime cõius cõiter ꝛ ꝓprie: ſicut ẽt ſupra tactuꝫ eſt.

No^m 6^m Proprie ſcire 4^r

¶ Aduertẽdum eſt inſup ꝙ quadruplr̄ aliqd dicimur ſcire ꝓprie. ¶ Uno modo dicimur ſcire ꝓprie. Id cui intellꝰ aſſentit p demr̃ationem. Et iſto modo ꝯcluſio demr̃abilis ꝓprie ſcitur. ¶ Alio mod dicimur ꝓprie ſcire illd̾ qd̾ ſignificat̃ p ꝯcl'onem cui intellꝰ aſſentit: ſicut ſignificatũ hui⁹ ꝯcl'onis: homo eſt riſibilis ꝓprie ſcimus. ¶ Tertio mõ dicimur ſcire ꝓprie id qd̾ eſt ſubm̃ vel p̄dicatum illius ꝯcl'onis demõſtrate. ¶ Quarto mõ dicimur ſcire ꝓprie id qd̾ ſignificat̃ p tale ſubm̃ vel p̄dicatum.

No^m 7^m Scia. 2^r

¶ Aduertẽdũ eſt vlteri⁹ ꝙ ſciẽtia accipit̃ dupl'r. ¶ Uno modo vt diſtinguit̃ ꝯtra intellectũ. Et iſto mõ ſciẽtia eſt ſoluꝫ ꝯcl'onum ꝛ non pncipioꝝ. ¶ Alio mõ accipit̃ ſcia vt ſe extendit ad intell'm. Et iſto mõ dicimur hic ſciam de p̄miſſis ꝛ pncipijs demr̃ationis. Et talis non ſemp habet̃ p cãm: vt dc̃m eſt.

No^m 8^m

¶ Aduertendum eſt vlterius p ampliori declaratiõe p̄dictoꝝ ꝛ eoꝝ que inferius dicẽda ſunt ꝙ ſciaꝝ plures repiunt̃ diuiſiões in diuerſis locis doctrine. D.S. Nam ſciaꝝ quedã eſt ſcia viſiõis: ꝛ quedã eſt ſcia ſimplicis intelligẽtie: vt pꝫ p. D.S. in p̄ ſententiaꝝ. di. 38. q. 1. ar. 4. Et in de v̾itate. q. 2. ar. 9. ad 2^m. Et in pma pte. q. 14. ar. 9.

Scia viſionis vel intuitiua

¶ Scia aũt viſiõis eſt qua aliqs cognoſcit res actu exñtes. Et dr̄ viſiõis ad ſilitudinẽ viſus corpalis: q intuet̃ res extra ipm exñtes. Et hec vocat̃ alio noĩe: ſcia ituitiua.

Simplicis intelligẽtie vel abſtractiua.

¶ Sed ſcia ſimplicis intelligẽtie eſt qua aliqs cognoſcit ea que pñt eſſe: que tñ non ſunt exñtia actu. Et talis alio noĩe vocat̃ cognitio abſtractiua. Hi aũt duo modi ſciẽtie non faciũt diuerſitatẽ ex pte ſciẽtis: ſed ex pte rei ſcite vt dicit. D.S. in de v̾itate vbi ſupra.

Cõprehenſiua.

¶ Itẽ ſciaꝝ quedã eſt apprehẽſiua. Alia eſt cõprehẽſiua: vt pꝫ p. D.S. i pma pte. q. 12. ar. 7. Et. q. 14. ar. 3. Et in multꝭ alijs locis. ¶ Scia aũt cõprehẽſionis eſt qua cognoſcit̃ aliqd ita pfecte: ſicut eſt cognoſcibile: ſicut ꝯcl'o demr̃abilis ſcit̃ ſcia cõprehẽſiua: qñ ſcit̃ p demr̃ationẽ: non aũt qñ cognoſcit̃ p aliquam rõneꝫ ꝓbabilẽ: vt ibidẽ. D.S. dicit.

Apprehẽſiua

Sed ſcia apprehẽſionis eſt qua cognoſcit̃ res nõ tñ oibus modis qbus cognoſcibilis eſt. ſicut qñ cognoſcit̃ aliqua ꝯcl'o demr̃abilis: nõ tñ p demr̃ationem: ſꝫ p aliquã rõnem ꝓbabilem. puta ſi h̾ qd̾ eſt triãgulũ hꝫ tres angulos equales duob⁹ rectis aliqs ſciat p demonſtrationẽ comprehẽdit illud: Si v̾o aliqs eius opinionẽ accipiat p hoc ꝙ a ſapiẽtibus vel pluribus ita dr̄: non cõprehendet ipm: q2 non ptingit ad illuꝫ pfectũ modum cognitionis quo cognoſcibile eſt: ſed ſoluꝫ cognoſcet ipm ſciẽtia apprehẽſionis. ¶ Item ſcientiaꝝ quedam eſt ſciẽtia q2 eſt: ꝛ quedã eſt ſciẽtia ꝓpꝫ qd eſt: vt pꝫ p Ph̾m in pñti libro.

Scia q2 ẽ Scia ꝓpꝫ quid

¶ Sciẽtia q2 eſt dr̄ habitus ꝯcl'onis acqſitus p demr̃ationem q2 eſt. ¶ Sed ſciẽtia ꝓpꝫ qd dr̄ habitus ꝯcluſionis acqſitus p demr̃ationem ꝓpꝫ qd: vt infra oſtenditur. ¶ Item ſcientiaꝝ quedã eſt ſciẽtia ſubalternata: ꝛ quedã ſubalternans vt inferi⁹ oñdit Ph̾s.

Subalternata Subalternans

¶ Sciẽtia ſubalternata eſt que accipit ſua pncipia a ſciẽtia ſubalternãte. ¶ Sed ſcientia ſubalternãs eſt que hꝫ ꝓbare ꝛ regulare pncipia inferioris ſciẽtie ſubalternate: vt clari⁹ infra patebit. ¶ Iteꝫ ſcientiaꝝ alia eſt vl'is: alia particularis: alia in potẽtia: alia in habitu: ꝛ alia in actu: vt pꝫ p. D.S. in p̄ ſentẽtiaꝝ. di. 35. q. 1. ar. vlti.

Scia vl'is

¶ Scientia vl'is dr̄ qua aliqs cognoſcit aliqd p medium vl'e: ſiue p rõnem vl'em: ſicut metaphy.

Particularis

¶ Sciẽtia v̾o particularis eſt qua aliqs cognoſcit aliqd p rõnem ꝓpriam ꝛ particularem. Dr̄ aũt ſciẽtia pticularis vt ibidem dicit. D.S. q2 eſt p medium cognoſcẽdi particularem a re accepta.

Scia in potẽtia

¶ Sed ſciẽtia in po^a eſt qua aliqs apt⁹ nat⁹ eſt aliqd cognoſcere: qd̾ tñ nõ cognoſcit.

In habitu

¶ Sciẽtia v̾o in habitu eſt qua aliqs cognoſcit aliqd qd̾ ꝯſiderare põt cuꝫ vult qd̾ tñ actu nõ ꝯſiderat.

In actu

¶ Sꝫ ſcia in actu eſt qua aliqs ꝯſiderat actu rem ipſam. ¶ Itẽ ſcientiaꝝ quedã eſt donuꝫ ſpũs ſancti: alia eſt habitus ꝯcl'onis acqſitus.

Scia donuꝫ S.S.

¶ Scia que eſt donũ eſt cognitio qua aliqs iudicat de re p modũ inclinationis: ſicutq hꝫ habitum virtutis recte iudicat de his q̃ ſunt ſm v̾tutem agẽda inq̃ꝫtum ad illa facilius faciẽda inclinat̃ vt in Ethicis dr̄ ꝙ v̾tus eſt menſura ꝛ regula humanoꝝ actuum.

Habitus ꝯcluſionis

¶ Sciẽtia v̾o que eſt habitus ꝯcl'onis acqſitus: eſt qua aliqs iudicat de re p modũ cognitiõis: ſicut aliqs inſtruct⁹ in ſcia morali poſſet iudicare de actib⁹ v̾tutis ẽt ſi habituꝫ illaꝝ nõ hr̃et: vt pꝫ p. D.S. in pma pte. q. 1. ar. 6. ad vltimũ elicitiue. ¶ Iteꝫ ſciaꝝ quedã eſt humana ꝛ quedã diuina: vt pꝫ p Phꝫ. ꝛ. D.S. in p̄ metaphy.

Humana Diuina

¶ Scia humana ꝓprie dr̄ illa que eſt humanit⁹ inuẽta. ¶ Sꝫ ſciẽtia diuina eſt illa q̃ eſt diuinit⁹ inſpirata: ſicut ſciẽtia ſacre theologie. Ul' que ſolũ a deo hẽtur: ſicut ſcia ipſius dei q̃ eſt ſua eẽntia.

Rõnalis Real. 3^r

¶ Itẽ ſciaꝝ quedã eſt rõnalis que. ſ. eſt d̾ ente rõnali: ſicut logica. ¶ Quedã v̾o eſt realis: que. ſ. eſt de ente reali. ¶ Et talis eſt triplex.

Actiua Factiua Theorica triplex

¶ Quedã eſt actiua: ſicut ſcientia moralis. ¶ Quedã factiua: ſicut ſciẽtie mechanice. Et quedaꝫ theorica. Et illa eſt triplex ¶ . ſ. phica: que eſt de cõiunctis mãe ſenſibili cõi ſm rem ꝛ rõnem.

Phyſica Mathe^ca Metaphyſica

¶ Alia eſt mathematica que eſt de cõiunctis ſm rem mãe ſenſibili ꝛ de ſeparatis ſm rationem. ¶ Alia eſt metaphyſica que ẽ de ſeparatis a mã ſm rẽ ꝛ ſꝫ rõnem.

Practica Speculatiua

¶ Item ſciẽtiaꝝ alia eſt practica: alia ſpeculatiua: vt pꝫ. 2. metaphy. ¶ Sciẽtia practica ẽ que ordinat̃ ad op⁹: modo ſupra expoſito. ¶ Sed ſcia ſpeculatiua eſt que ordinat̃ ad ſcire ſiue ad opationẽ intellꝰ. Uel ẽt ad opationeꝫ volũtatis: non vt opatio eſt: ſed vt ſcibilis eſt: vel diffinibilis.

Nãlr indita Infuſa

¶ Item ſcientiaꝝ ¶ quedã eſt naturalr̄ indita: ſicut ſcia pmoꝝ pncipioꝝ cognitis terminis. ¶ Quedã v̾o eſt infuſa p grãm: ſicut ꝺclarat. D.S. in pma parte. q. 12. ar. vltimo.

Acqſita Infinita finita

¶ Alia v̾o eſt acqſita per ſtudium ꝛ exercitium. ¶ Itẽ ſciẽtiaꝝ ¶ alia eſt infinita: ſicut ſcia dei: vt dicit. D.S. in prima parte. q. 14. ar. 12. ¶ Alia v̾o finita: ſicut ſcia cuiuſlibꝫ creature. Idem innuit. D.S. in p̄ ſententiaꝝ. di. 39. q. 1. ar. vlti. Scia infinita dr̄ cognitio qua aliqd cognoſcit̃ p mediũ infinitum. Sꝫ ſciẽtia finita dr̄ illa qua aliqd cognoſcit̃ p medium finitũ. ſiue p rõnem cognoſcẽdi finitam. ¶ Itẽ ſcientiaꝝ quedam eſt ſimplex: ꝛ quedã eſt diſcurſiua: vt pꝫ per D.S. in pma parte. q. 14. ar. 7. in corpore.

Simplex

¶ Scientia ſimplex dr̄ illa qua cognoſcit̃ aliqd ſine ꝓceſſu vnius ad aliũ.

Diſcurſiua 3^r ſucceſſiõe cauſalitate Reſol'one

¶ Sꝫ ſcia diſcurſiua eſt triplex. ¶ Quedã eſt diſcurſiua ſm ſucceſſionem tm̃: qua. ſ. duꝫ cognoſcimus aliqd in actu cõuertimus nos ad cognoſcẽduꝫ aliud. ¶ Alia eſt diſcurſiua ſm cãlitatẽ. ſ. quando a pncipijs cognitis diſcurrimus ad ſciẽdum ꝯcl'onem. ¶ Tertia eſt diſcurſiua ſm reſolutioneꝫ qua. ſ. reſoluim⁹ effectus in ſuas cãs: ꝛ ibi ceſſat inqſitio. ¶ Item ſcientiaꝝ quedã eſt vna: ꝛ quedã plures: vt elicit̃. ex 2°. ꝛ 3° de aia.

Scia vna Scia plures

¶ Scientia vna dr̄ illa que eſt de vno obo formalr̄ ſumpto: ſicut ſciẽtia phicalis. ¶ Scia v̾o plures dicitur illa que eſt de diuerſis obiectis formalr̄ ſumptis ſpecifice: ſicut phia realis in cõmuni eſt plures ſimplr̄: licꝫ ſit vnum genere gñaliſſimo. ¶ Ex p̄dictis ergo patẽt modi ſciẽtiaꝝ pro maiori parte ſi eis adiungant̃ modi cognitionum: poſiti ſupra. q. 4. ar. vlti. Qui ſi memorie diligenter cõmendent̃ ad ea que infra dicẽda ſunt maximã adducẽt vtilitatẽ. ¶ Ad pmum igitur dicẽdum ꝙ qñ ſcimus ꝯcluſionẽ p cãm: non opꝫ ꝙ iteꝝ ſciamus illam cãm p aliã cãꝫ: q2 de tali cã. ſ. pma non habet̃ ſcia ꝓpria ſed magis intellectus q eſt pncipioꝝ vt dc̃m eſt. vñ non eſt procedere in infinitum. ¶ Ad 2^m ꝛ 3^m pꝫ ſolutio p ea que dicta ſunt. ¶ Ad 4^m dicendum ꝙ aliqui volunt ꝓpꝫ hoc argumentum dice-

re ꝙ logica non eſt ſcia ꝓprie dicta:Sed iſti nō volūt vti
terminis vt plures qḋ eſt ↄ̄ Phm in lib.2.topicoꝝ.ꝛ ↄtra
.D.S.in pñti lec.Nam illi ꝗ loquunt̃ de ſcire volūt ꝑ hoc
nomē ſcire ſignificare hoc.ſ.aliquā ꝓpōnem neceſſariā co/
gnoſcere ꝑ cām applicatam:vt iam expoſitū eſt:Sed ma/
nifeſtū eſt ꝙ alique ꝓpoſitiones formant̃ in logica nec̃ie q̄
demōſtrant̃ ꝛ demr̄atiōe ꝓꝑ qd.vꝫ ꝑ diffōnem ſubīi.v̄.gr̃a
hec ↄclō eſt nec̃ia,ꝛ ꝑ ſe.omne vl'e eſt p̄dicabile.que demō
ſtrat̃ ſic.oē illḋ qḋ aptū natū eſt eſſe in multis eſt p̄dicabi/
le.Sed oē vl'e eſt hmōi.g̊ ꝛc̃.℄ Itē hec ſnia eſt ꝛ ↄ̄ oēs ex/
poſitores ꝗ diuidūt phiam in phiam ſmocinalē ꝛ realem.
℄ Itē ſi non eēt ſcia ꝓprie dicta nō eſſet habitus de gñe q̄li
tatis qḋ eſt ↄ̄ oēs phos ꝛ logicos:ꝛ ↄ̄.D.S.in pn̄c hui⁹ li/
bri.vbi vult ꝙ regrat̃ quedā ſcia rōnalis que hēat dirige/
re rōnē in ſuis actib⁹:qḋ non faceret ſi nō eſſet qd reale in
aliquo gñe.℄ Uñ dōm eſt ꝙ logica eſt ſcia ꝓprie dicta.
Uerūtamē ſi accipiat̃ ſcia ꝓprie ſiue vt pauci accipiūt.vꝫ
ꝓ habitu reali que eſt de ente reali:ꝛ ꝑ diffōnēꝫ ꝓprie di/
ctam ꝛ qditatiuā:ſic de ſola ſubā eſt ſciam.Et iſto mō logi
ca non eſt ſcia.ſ.ꝓpriiſſime ꝛ ſtrictiſſime ſumpta.ſꝫ hoc ni/
hil ad ꝓpoſitū.℄ Dōm eſt ergo ꝙ ens rōnis pōt hēre cām
ſue neceſſitatis.vñ probatio ↄñtis falſe aſſumit̃.℄ Ad vl
Nālia 2ᵒ. timū dōm ꝙ nālia pñt dupl'r ↄſiderari.⁋ Unomō in ꝑticu/
ri q̄ꝫtū ad eſſe exñtie.Et ſic ſunt ↄtingētia.Et iſto mō d̄ eis
nō eſt ſcia.⁋ Alio mō pñt ↄſiderari in vlī q̄ꝫtum ad eſſe eēn
tie ꝑ reſpectum ad ſuas paſſiones ꝛ p̄dicata eſſentialia.Et
ſic ſunt incorruptibilia.Et iſto mō de eis eſt ſciētia.℄ Uel
poſſet dici ꝙ licꝫ res nāles ſint corruptibiles:tñ habitudo
paſſionis ad ſubm quā ſignificat ↄclo demr̄abilis ē nec̃ia
ꝛ ꝑpetua.Proprie.n.ꝛ ꝑ ſe p̄mo de ↄclōne eſt ſcientia.
℄ Ubi ſupra in philoſopho,ꝛ in.D.S. ℄ Articulus.III.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̃.Uidet̃ ꝙ cāe extrinſece.vꝫ cā
finalis ꝛ efficiēs magis faciāt ſcire q̄ꝫ cāe
Primū intrinſece que ſunt mā ꝛ forma.℄ Nā illa cā magis facit
ſcire que neceſſitat oēs alias cāſ:ꝛ que eſt maxima cāruꝫ.
Sed finis eſt hmōi cū ſit cā cauſaꝝ:vt pꝫ.2.phyſi.ꝛ p̄mo.
ꝛ.5.metaphy.ergo finis maxie facit ſcire.⁋ Probatio ma/
ioris:q2 ſcire eſt cām rei cognoſcere vt dcm̄ eſt.g̊ maxime
ſcire ē maximā cām rei cognoſcere:q2 ſicut ſe hꝫ ſimpl'r ad
ſimpl'r:ita ſe hꝫ magis ad magis:ꝛ maximū ad maximū:
2ᵐ vt pꝫ ꝑ maximaꝫ topicā.℄ Preterea.illa cā maxime facit
ſcire:q̄ hēt regulare oēs alias cāſ.Sꝫ cā finalis eſt hmōi:
q2 vt dicit Lyncolnienſis ſm exigētiam finis:nec̃e eſt oia mo
3ᵐ derari.g̊ idem qḋ prius.℄ Preterea.illa cā facit maxie ſci/
re ꝑ quā fit demr̄atio potiſſima.Sed demr̄atio q̄ dat̃ per
4ᵐ cām finalē dr̄ potiſſima infra vt ꝓbat̃.g̊ ꝛc̃.℄ Preterea.il
la cā maxime facit ſcire a qua maxime depēdet effectus in
eſſe:cū eadē ſint pn̄ᵃ eſſendi ꝛ cognoſcēdi:vt hētur.2.meta
phy.Sꝫ cā efficiēs eſt hmōi:q2 diſponit mām ꝛ introducit
formā:ꝯſeruat ēt effectū in eſſe maxime p̄mū efficiēs.ergo
cā efficiens maxime facit ſcire.℄ Sꝫ in ↄ̄riū arguit̃.Naꝫ
illa cā maxime facit ſcire:ꝑ quā nāle diſtinguit̃ ab inālī:
q2 eadē ſunt pn̄ᵃ eſſendi ꝛ diſtinguēdi:ꝛ ꝑ ↄñs cognoſcēdi.
Sꝫ cā nālis eſt hmōi:vt de ſe notū eſt.ergo cā nālis maxi
me facit ſcire:ꝛ nō cāe extrinſece.℄ Preterea.ꝑ illud maxi
me aliqd ſcit̃:ꝑ qḋ habet̃ eſſe ſimpl'r.Sꝫ forma eſt hmōi,
Rō ergo forma maxime facit ſcire ꝛ nō cāe extrinſece.℄ Rñ/
cauſe 2ᵉ. deo dōm ꝙ cāe pñt dupl'r ↄſiderari.⁋ Unomō metaphy.ſ.
ſm eaꝝ nām.⁋ Aliomō pñt ↄſiderari logice ſm.ſ.ꝙ cadūt
in apprehēſione nr̃a.Si ergo loquamur d̄ cauſis p̄mo mo
doꝝ:ūc manifeſtū eſt ꝙ cāe extrinſece nō faciūt maxime ſci
re:ſꝫ cauſe intrinſece.Qḋ ſic pꝫ.⁋ Nā diffinitio ſignificās
qḋ qd eſt rei:eſt medium in demr̄atione ꝓꝑ qd:cuius eſt fa
cere maxime ſcire.ergo ille cāe q̄ includunt̃ in eſſentia rei:
ꝛ que ponunt̃ in diffōne rei:maxime faciūt ſcire.Sed cau
ſe intrinſece ꝑtinent ad diffōnem ꝛ eſſentiā rei realr̄ loquē/
do:ꝛ non cauſe extrinſece.Finis enim ꝛ efficiens:non ſunt
partes eſſentie rei:niſi forte finis gñationis ꝗ eſt ipa forma
rei:non tñ finis rei gñate eſt pars eēntie rei:vt pꝫ ꝑ.D.S.
in.2.phy.lec.vltima.ꝛ ꝑ Cōmentatorē ibideꝫ.ergo cāe in/
trinſece maxime faciūt ſcire.⁋ Dꝫ aūt cauſe intrinſece nō
ꝑtineant ad qḋ qd eſt metaphyſice loquēdo:ſꝫ bene logice
loquēdo:pꝫ ꝑ.D.S.in fine ſeptimi metaphyſice ſm ſniam
Ariſto.ibidem.vbi ſic ait.Nā logicus ↄſiderat modū p̄di
candi ꝛ non eēntiā rei:vñ quicqd rñdet̃ ad qḋ qd eſt:ſiue il/
lud ſit intrinſecum:vt mā ꝛ forma:ſiue extrinſecuꝫ:vt finis
ꝛ efficiēs:dr̄ ꝑtinere ad qḋ qd eſt:ꝛ hoc logice loquendo.
Sꝫ metaphyſicus ꝗ eēntiam reꝝ querit:finē vel cām effi/
cientē cum ſint quedam extrinſeca non cōprehēdit ſub qḋ
qd erat eſſe.Uñ ſi dicamus ꝙ domus eſt aliqd ꝓhibens a
frigore logice loquēdo ſignificat̃ qḋ qd eſt:non aūt ſm cō
ſiderationē phicaꝫ.Hec ille formal'r.℄ Si ergo metaphy
ſice:ꝛ real'r loquēdo cāe extrinſece nō ꝑtinēt ad qḋ qd eſt.
neq̧ ponunt̃ in diffōne qditatiua rei.Ideo non maxime fa
ciunt ſcire:cū vt ſic non poſſunt eſſe mediū demr̄ationis ꝓꝑ
qd.℄ Si vō cāe ↄſiderent̃ ſcdo mō:ſic inter oēs cāſ:cā fi/
nalis maxime facit ſcire:vt voluerūt tria p̄ma argumenta
ante in ↄ̄riuꝫ adducta.⁋ Et poſſent ēt ſic corroborari.Nā
illa cā vltra quā nō ↄtingit vlterius querere:ꝛ qua habita
ceſſat omnis queſtio de ſcibilis:illa maxime facit ſcire.ſꝫ
cā finalis eſt hmōi:vt in.2.hui⁹ dicet̃.g̊ cā finalis maxime
facit ſcire.℄ Ad tria igitur p̄ma argumenta pꝫ ſolutio ex
dictis:q2 probant ꝙ cā finalis logice loquēdo maxime fa
cit ſcire.non aūt loquēdo real'r ꝛ phice vt dictuꝫ eſt.℄ Ad
quartū dōm ꝙ illa cauſa que eſt intrinſeca:a qua eſſentia/
liter res depēdet in eſſe:facit maxime ſcire real'r loquendo
.ſ.cā formalis.ſꝫ illa que eſt p̄ma in gñe cāruꝫ illa facit ſci/
re ſimpl'r.ſ.cā finalis logice loquēdo.Uñ cauſa efficiēs cū
non ſit p̄ma cauſaꝝ:cū ēt non ſit cā intrinſeca non facit ma
xime ſcire:ſiue logice ſiue metaphyſice loquamur.

℄ Queſtio.9.De diffinitione ſyllogiſmi demonſtratiui.

Deinde ↄſiderandum reſtat de ſyllo de/
mōſtratiuo q̄ꝫtuꝫ ad qḋ quid eſt
.ſ.de diffōnib⁹ eius.℄ Circa qḋ querunt̃ q̄tu
or.⁋ Primo vtꝝ p̄ma diffō demōſtrationis ſit
bñ data.⁋ Scdo vtꝝ ſcda diffō eiuſdē ſit ſuffi/
ciens.⁋ Tertio vtrum demr̄atio ꝓꝑ qd debeat ꝓcedere ex
p̄oribus ꝛ notioꝛib⁹ ſm nām ꝛ quo ad nos.⁋ Quarto vtꝝ
illa que ſunt propinquora ſingularib⁹ ſint nobis notiora.
℄ Sequitur in Pho,ꝛ in.D.S.Deinde cum dicit.⌊Dici/
mus autem ſcire.⌋ ℄ Articulus primus.

Ad primum ſic ꝓcedit̃.Ur ꝙ pᵃ diffinitio d̄mon
ſtrationis non ſit bene aſſignata.In
qua dr̄ ꝙ ſyllus demonſtratiuus eſt ſyllogiſmus faciēs ſci
re.℄ Nam intell'us agēs ꝛ obm intelligibile faciūt ſcire. Primū
Obiectum.n.cuiuſlibet ſcientie eſt pnᵐ ſciēdi.ergo p̄dicta
diffinitio ↄuenit alijs a diffinito:ꝛ ꝑ ↄſequēs non eſt bona.
℄ Preterea.ſi demr̄atio faceret ſcire:aut faceret ſcire duꝫ 2ᵐ
eſt:aut dum non eſt.Non pōt dici ſcdm:q2 qḋ nō eſt:eſt ni/
hil.Sed nihil nō facit aliqd.Neq̧ ēt pōt dici primū:q2 ſe/
queret̃ ꝙ ſcire fieret dum eſſet:qḋ eſt falſum.q2 qḋ eſt non
fit.Patet ſequela:q2 dum demonſtratio eſt:ipſum ſcire eſt.
Si g̊ demonſtratio dum eſt facit ſcire ſeqtur ꝙ ipſum ſcire
fiet dum eſt:qḋ fuit ꝓbandū.℄ Preterea.ſcire eſt rei cām 3ᵐ
cognoſcere.vt dcm̄ eſt.ſꝫ ſyllo demr̄atiuus non eſt cā rei cuꝫ
ſit ens rōnis.g̊ ꝛc̃.℄ Preterea.illa que ponunt̃ in diffōne
alicuius debent p̄dicari in recto ꝛ in qd de diffinito:vt pꝫ
ꝑ Phm.7.metaphy.Sꝫ ſcire nō pōt p̄dicari de ſyllo d̄mō/
ſtratiuo in recto nec in quid.Hec enim predicatio eſt falſa.
Demr̄atio eſt ſcire.Igit̃ diffō illa vi inſufficiēs.℄ Sed ↄ̄
eſt phs in lr̃a dicēs.⁋ Dicimus aūt ſcire ꝛ ꝑ demr̄ationem
intelligere.Scdm nomen aūt dico ſyllm apotheticon.i.ſyl
logiſmū faciētem ſcire.Sed apotheticon dico ſcdm quem
in hñdo ipm ſcimus.℄ Rñ⁰ dōm ꝙ ſyllus demr̄atiu⁹ ↄue/ Con⁰.

nīcter diffinitur p ſcire dum dī. Syllus demſ̄ratiuus eſt ſyl
Proba° logiſmus faciēs ſcire. Qd ſic pbat p phm ⁊ hoc in pn̄ti
lectiōe elicitiue. Nam in oib⁹ que ſunt pp finē: rō ſumenda
eſt ex ipſo fine. Sed ſyllogiſmus demonſtratiuus eſt ppter
aliquem finē. vt ſupra oſtēſum eſt. ḡ rō eius ex fine ſumēda
eſt. Finis aūt ſylli demſ̄ratiui eſt ſcire: q2 ſcire nihil aliō eſſe
vr q̄3 p demſ̄ratione intelligere: vt dicit hic phs in lr̄a. ḡ ſyl
logiſm⁹ demſ̄ratiu⁹ ꝯuenīēter diffinit p hoc qd eſt facere ſci
Diſcip. re. ℂ Sz q̄rebat diſcipulus ꝑ: q̄lis eſſet pdicta diffō. vz an
ſit mālis vel formalis. Nō qdē pōt eē mālis: cū nō def per
cām mālem. Nec̄ ēt vī q̄ ſit formalis: cū nō def p cā3 for
malē. Ois aūt diffō vel eſt mālis vel formalis. ℂ Dōm ſm
.D.S.in.2.huius.lec.8.q̄ ⁊ ſi demōſtref aliqd p cām effi
ciētem ⁊ finalē: dōm erit q̄ ſemp cā ſupior ſe h3 vt forma
lis reſpectu inferioris. Hec ille. Idē dī veri.q.14.5.c.vn̄ di
ci pōt. q̄ ois diffō vel eſt formalis vel mālis. pdicta aūt dif
No^m 1^m finitio eſt formalis ⁊ nō mālis. ℂ Sz ſciēdum q̄ aliq̄ diffō
Diffō for pōt dici formalis dupl'r. ⸿ Unomō q2 daf p vera3 cām for
malis 2^r. malē. Et ſic pdicta diffō nō eſt formalis. Nec̄ iſto mō ois
diffinitio eſt vel mālis vel formalis: cū q̄dā def p cām effi
ciētem ⁊ finalē logice loquēdo vt ſupra dcm̄ eſt. ⸿ Aliomō
aliqua diffinitio dī formalis q2 daf p aliqd qd h3 modum
forme. De rōne.n. forme eſt q̄ ſit actus. Illud ḡ qd h3 rō
nem actus h3 modū forme. Cōſtat aūt q̄ finis cū ſit cā cāp
eſt act⁹ q2 mouet ipm efficiēs ad agēdum. Nihil.n. mouet
niſi ſm q̄ h3 rōnem actus. Silr ipm efficiēs cum agat h3
rōnem actus ⁊ forma eſt ipe actus. vn̄ manifeſtū eſt q̄ iſto
mō diffō que daf per cām finalē ⁊ efficiētem formalis dici
pōt. Cū ergo pdicta diffō def p cām finalē ſeqtur q̄ ſit for
No^m 2^m malis. ℂ Cōſiderandū eſt tn̄ q̄ aliqua diffō pōt dici forma
Diffo for lis dupl'r. ⸿ Unomō ſimpl'r. ⸿ Aliomodo in reſpectu. Il
malis 2^r. la aūt diffinitio dī formalis ſimpl'r que daf p cām finale3.
q2 cā finalis nō h3 cām poꝛem reſpectu cuius poſſit hēe ra
tionē potētie. Ille vō diffō dī formalis in reſpectu q̄ daf
p cām formalē vel efficiētem. q2 cā efficiens dī hēe rōnem
actus reſpectu forme ⁊ mãe: ⁊ forma reſpectu materie. Q2
tn̄ efficiens reſpectu finis h3 rōnem potētie, ⁊ forma reſpe
ctu efficientis ⁊ finis. iō diffōnes hmōi date dicunf forma
les in reſpectu ⁊ māles in reſpectu. Et hec eſt ſnia. D.S.in
Diſcip. 4. ſniaꝝ circa pn^m. ℂ Querebat inſup diſcipulus an pdi
cta diffinitio ſit qditatiua. Et videbaf ſibi q̄ nō. quia fi
nis non ptinet ad qditatem rei: pdicta aūt diffinitio datur
p fine3. ergo ⁊c̄. In ꝯ̄riū videbaf q̄ ſic q2 p eam rn̄def
ad interrogationē factā p qd. vt ſi q̄raf qd eſt ſyllus demō
ſtratiu⁹: ꝯuenīēter rn̄def q̄ eſt ſyll's faciēs ſcire. ḡ vī q̄ ſit
R° qditatiua. ℂ Dicēdū q̄ logice loq̄ndo pdicta diffō poteſt
dici qditatiua vt voluit argumētum in ꝯ̄riū: q2 logice lo
quēdo. ois illa diffō pōt dici qditatiua p quā rn̄deri poteſt
ad interrogationē factā p qd ceteris trib⁹ ꝯditionib⁹ obſ
uatis ſupius adductis. Sed metaphy. loquēdo ipſa nō eſt
qditatiua: ſz vt ſic eſt quedā deſcriptio: q2 (vt dcm̄ eſt) finis
nō ptinet ad qditatē rei cū ſit cauſa extrinſeca. ℂ Ad pmū
igif dōm q̄ pdicta diffō nō ꝯuenit intellectui nec̄ ei⁹ obie
cto. q2 gen⁹ diffiniti qd eſt ſyllus eis nō ꝯuenit. Nō.n. intel
lectus eſt ſyllus: nec̄ obm intelligibile eſt ſyll's. vnde dato
añcedēte negāda eſt ꝯn̄tia. Uerūtn̄ intell's ⁊ obiectū intel
ligibile nō faciūt eodē mō ſcire ſicut ſyll's demſ̄ratiu⁹. Hec
enim oia. ſ. ſenſus. fantaſma intellect⁹ agēs. res intellecta.
ſpēs intelligibilis. intellectus poſſs ⁊ ipſa aīa ꝯcurrunt ad
gn̄ationē ſcie: ⁊ ſic aliquomō faciunt ſcire. ſ3 diuerſimode.
Cōcurrē- Nā ad gn̄ationē ſcie aliqua ꝯcurrūt dupl'r. ⸿ Unomō ſi
tia ad cān cut pn̄a remota. ⸿ Aliomō ſicut pn̄a propinq̄. Primomō
dā ſ. iam. ꝯtingit dupl'r. ⸿ Unomō ſicut pn^m pncipale. Et ſic aīa rōna
lis ꝯcurrit ad gn̄ationem ſcie. ⸿ Aliomō ſicut pn^m coadiu
uans. Et ſic ſenſus ꝯcurrit ad gn̄ationē ſcie. Scdo modo
ꝯtingit ſex modis. ⸿ Unomō effectiue. Et hoc dupl'r. vel
pncipal'r vel inſtr̄al'r. ⸿ Primomō ꝯcurrit intell's agēs ad
gn̄ationē ſcie. ⸿ Scdomō ſyllus demſ̄ratiu⁹. ⸿ Aliomō ob
iectiue. Et hoc dupl'r. ⸿ Uel vt obiectū pncipale: ⁊ pximū.
Et ſic res itellecta ꝯcurrit. ⸿ Uel vt obm remotū. Et ſic fan
taſma ꝯcurrit. ⸿ Tertio mō māl'r. Et ſic ꝯcurrit intell's poſ
ſibilis. ⸿ Quarto mō formal'r. Et ſic ꝯcurrit ſpēs intelligi
bilis. Quinto mō final'r. Et ſic ꝯcurrit beatitudo. ⸿ Sexto
mō ſicut vl'is cā oium. Et ſic ꝯcurrit p̄ cā ad gn̄ationē ſciē
tie. ℂ Ad 2^m dōm q̄ ſyllus demſ̄ratiuus facit ſcire dum ē.
Et l3 ſcire ſit ſimul tpe cū ſyllo demſ̄ratiuo tn̄ ſeqtur eū nā
liter. ſicut effect⁹ ſuā cām. Et l3 id qd eſt qn̄ eſt nō fiat i his
que p vēꝝ motu3 ſiūt: tn̄ in his que in inſtanti pducunf id
qd ſit: dū ſit. eſt. ⁊ dū eſt. ſit. accipiēdo terminos pprie. Illō
enim qd gn̄af eſt. ⁊ illud qd ſic eſt gn̄af. ſi accipiaf gn̄atio
vt diſtinguif ꝯ̄ alteratione. ℂ Ad 3^m dō3 q̄ cognoſcere rē
nō eſt cognoſcere ſyll'm demſ̄ratiuū. ſ3 cognoſcere rē eſt co
gnoſcere cām rei per ſyllum demſ̄ratiuū. vn̄ argumentum
non ſequitur. ℂ Ad vltimū dōm q̄ illa que ponunf in dif
finitiōe qditatiua ptinentia ad eſſentiam rei debēt pdicari
in recto de diffinito. nō aūt illa que ponunf in diffinitione
tanq̄ pncipia extrinſeca diffiniti. Scire aūt ponitur in pre
dicta diffinitione. ſcdo modo ⁊ non primomodo.

ℂ Sequitur in. D.S. 3° ibi. Demſ̄ratio ⁊c̄. ℂ Articulus. II.

Ad ſecūdum ſic pcedif. Ur̄ q̄ diffō 2^a. ſylli dmō
ſtratiui que dī mālis nō ſit ſufficiē
Primus ter tradita a pho. in qua dī. L Syllus demſ̄ratiu⁹ eſt q pce
dit ex pmis veris ⁊c̄. ℂ Nā vni⁹ rei eſt vnica eēntia. ḡ vni
us rei eſt vna diffō tn̄: q2 ipſa eēntia ſiue ipm qd qd ē rei
eſt ſignificatū diffōnis. Cū ergo pdicta diffō demſ̄rationis
2^m de qua dcm̄ eſt in pcedēti articulo: ſit bn̄ aſſignata: vt p3. ſe
quif q̄ iſta ſit ſupflua. ℂ Preterea. pma pn̄a nō igrediunf
3^m formal'r demſ̄rationē: cū in oī demſ̄ratiōe ſupponanf. ḡ ma
le ponif illa pticula: ex pmis in diffōne demſ̄ratiōis. ℂ Pre
terea. ex falſis ꝯtingit ſyllogiʒari vēꝝ: vt p3. 2. poꝝ. ḡ ex fal
ſis pōt ſciri vēꝝ. Cū ḡ ſcire ſit effect⁹ demſ̄rationis. vt ſupra
4^m ꝯceſſum eſt. relinquif q̄ demſ̄ratio poſſit eſſe ex falſis. ⁊ ſic
male ponif in diffōne illa particula ex veris. ℂ Preterea.
ppinquū ⁊ immediatū idē ſunt. Sz pmum ⁊ immediatu3
opponunf. Si ergo demſ̄ratio pcedit ex pmis male adiun
5^m gif q̄ pcedit ex imediatis. ℂ Preterea ppō immediata ca
ret medio per qd poſſit demōſtrari: Sz pmiſſe demonſtra
tiōis poſſunt demſ̄rari. vt p3 de pmiſſis ſcie ſubalternate q̄
6^m poſſunt demſ̄rari per pn̄a ſcie ſubalternantis. ergo demſ̄ra
tio nō ſemp pcedit ex immediatis. ℂ Preterea. demōſtra
7^m tio pcedit ex ppriis. ⁊ tn̄ illa particula non ponif in pdicta
diffōne. ḡ nō eſt ſufficiens. ℂ Preterea. oia prima ſunt po
8^m ra ⁊ ecōuerſo. omnia illa que ſunt poꝛa ſunt pma. ergo ſup
ſlue ponif illa pticula ex prioribus. ℂ Preterea. diffinitio
pdicta nō cōperit omni ꝯtento ſub diffinito. ergo nō eſt bo
na. p3 aſſumptū: q2 demſ̄ratio q2 eſt: ē demōſtratio. ⁊ tn̄ nō
ſemp pcedit a cauſis. ſ3 aliq̄n ab effectib⁹ vt infra dicit phi
loſoph⁹. ḡ ⁊c̄. ℂ Sz ꝯ̄ eſt phs in lr̄a dicēs. L Si igif eſt ſci
re vt poſuim⁹. demſ̄ratiuā ſciam neceſſe eſt ex veris eē ⁊ p
Cōcluſio mis ⁊ immediatis notioribus. priorib⁹. cauſiſq̄ ꝯcl'onis.
ℂ R° dōm q̄ diffō mālis ipſi⁹ demſ̄rationis eſt bn̄ aſſigna
ta. in qua dī ſyllus demſ̄ratiuus eſt q pcedit ex pmis veris
Probā° ⁊ immediatis prioribus notioib⁹ cauſiſq̄ concluſionis.
Prima Quā qdem diffōnē pbat phs dupl'r. p pbat eam ſm ſe
totā: demſ̄rando eā p pmam diffōnem. ⸿ Nā omnis ſyllus
faciēs ſcire pcedit ex pmis veris ⁊ immediatis ⁊c̄. Sz oīs
ſyllus demſ̄ratiuus eſt ſyllus faciens ſcire. ergo ois ſyllus
demōſtratiuus pcedit ex pmis veris ⁊c̄. Ex qb⁹ p3 q̄ hec
ſcda diffō ſe h3 vt ꝯcl'o. Prima vō vt mediū demſ̄ratiōis q̄
ſi ꝯiungunf ſimul hēbunt ſe ſimul vt tota demonſtratio ſo
Scda quo la poſitione differēs. ⸿ Scdo pbat eam p ſingulas particu
ad pticu las. Et pmo q̄ ſit ex veris. nā qd nō eſt nō ꝯtingit ſciri cu3
las ſcia ſit de ente. Sicut dyametꝝ quadrati eſſe ſimetꝝ. ſ. com
Qd ſit ex mēſurabilē coſte. ſ. eius lateri. ſ3 qd nō eſt vēꝝ. non eſt cauſa
veris

cum ens ⁊ veꝝ ꝯuertantˀ.ergo illud qđ ſcitˀ oʒ eſſe veꝝ.Cō
cluſio aũt demr̄abilis ſcitˀ.ğ ꝯcl'o demonſtrabilis eſt vera.
Sʒ veꝝ non ſcitˀ niſi ex veris:vt infra ꝓbabitˀ.ergo opʒ p̄/
Qđ ex pri mis ⁊ im mediatis — miſſas ex qb⁹ ſcitˀ ꝯcl'o eſſe veras.℄ Sʒ ꝙ demr̄atio ꝓce/
dat ex p̄mis ⁊ immediatis ꝓbatˀ ſic ſm ph̄m.¶ Nā non con
tingit aliquē bĩe ſciam niſi hēat demr̄atione eoꝝ quoꝝ eſt
demr̄atio.Si ğ demr̄atio in ſuis demr̄ationib⁹ ꝓcedat ex
p̄miſſis mediatis ⁊ demr̄abilib⁹.aut ergo hʒ demr̄atione
illaꝝ premiſſaꝝ aut non.ſi detˀ ꝙ non:tūc ſeqtur ꝙ non ſcit
illas premiſſas:⁊ ꝑ ꝯñs neqʒ ꝯcl'onē.Nā dcm̄ eſt ꝙ non ꝯ̄
tingit aliquem bĩe ſcientiam aliquoꝝ niſi hēat demr̄atione
illoꝝ:quoꝝ eſt demr̄atio.ſi vero detˀ p̄mum.vʒ ꝙ habeat
taliū p̄miſſarum demr̄atione.tūc vel eſt ꝓcedere i infinitū
in demr̄ationibus vel eſt ſtatus.Non p̄mū.qꝛ non ꝯtingit
infinita ptrāſire:⁊ ꝑ ꝯñs nihil ſciretˀ vt infra dicetˀ.Relin/
quitˀ ergo 2m.ſ.ꝙ deueniēdum eſt ad aliquas p̄miſſas pri/
mas ⁊ imediatas:⁊ indemonſtrabiles.Et ſic opʒ ꝙ demō
ſtratio ex immediatis ꝓcedat vel ſtatim vel ꝑ aliq̄ media/
qđ ex cau ſis — ta:vt pʒ.℄ Deinde ꝓbat ph̄s ꝙ ꝓcedat ex cauſis ꝑ diffōnē
ipſius ſcire.¶ Nā ſcire eſt rei cām cognoſcere:ſʒ demr̄atio
facit ſcire.vt pʒ ꝑ p̄mā eius diffōnem.ergo ꝓcedit ex cāis.
Ex p̄orib⁹ ⁊ notioꝛi bus — ¶ Ulterius ꝓbat ꝙ ꝓcedat ex prioꝛibus ⁊ notioꝛib⁹.quia
ois cauſa naturalr̄ prioꝛ eſt ſuo effectu:⁊ notioꝛ.ſʒ demon/
ſtratio ꝓcedit ex cauſis (vt iam dcm̄ eſt) ğ ꝓcedit ex p̄orib⁹
⁊ notioꝛib⁹ non ſolū q̄tuʒ ad cognitionē qđ eſt.vt dicit b̄.
D.S.Sʒ ēt q̄tum ad cognitionē qꝛ eſt.Nō.n.ad ſciendū
ꝙ eclypſis ſolis ſit.ſufficit ſcire qđ eſt eclypſis.ſ.ꝙ eſt inter
poſitio lune inter ſolem ⁊ terrā:ſʒ opʒ ēt ſcire ꝙ luna inter/
Ex p̄orib⁹ ⁊ notioꝛi b⁹ ſimpl'r ⁊ ſm nāʒ — ponatˀ.¶ Et qꝛ aliqđ dꝛ prius altero dupl'r.¶ Unomō ſim/
pl'r ⁊ ſm nām.¶ Aliomō quo ad nos.iō formal'r ph̄s oſtē/
dit ꝙ demr̄atio ꝓcedit ex p̄oribus ⁊ notioꝛib⁹ ſimpl'r ⁊ ſm
nām.nā illa que ſunt remotioꝛa a ſenſu.ſt notioꝛa ſimpl'r.
ſed vl'ia ſunt hmōi.Singularia.n.ſunt ꝓpinq̄ſſima ſenſui:
que opponuntˀ vl'ibus.Cū ergo demr̄at o ꝓcedat ex vl'ib⁹
⁊ non ex ſingularibus ſeqtur ꝙ ꝓcedat ex notioꝛibus ſm
Diſcip. p̄ — nām.Hec oia.D.S.in lec.⁊ ph̄s ſimil'r.℄ Sʒ ꝯtra aliqua
que dicta ſunt inſtabat diſcipulus.Nā p̄mū ⁊ immediatū
idē ſunt:qꝛ illa ꝓpō dꝛ p̄ma que nō pōt demr̄ari.qꝛ ſi demō
ſtraretˀ nō eſſet p̄ᵃ.ſil'r illa ꝓpō dꝛ imediata que non p̄t de/
2° — mr̄ari.Fruſtra ğ in p̄dicta diffōne adiūgitˀ ex immediatis.
℄ Preterea ꝯtigit aliquē ſcire ꝯcl'onē ꝑ p̄miſſas demr̄abi
les.quaꝝ tn̄ demr̄atione ignoꝛabit.ſicut pʒ in ſciētijs ſub/
alternatis.ğ non opʒ ꝙ qcunqʒ hʒ ſciam aliquoꝝ ꝙ hēat
3° — demr̄atione oiuʒ quoꝝ eſt demr̄atio.℄ Preterea.de p̄miſ
ſis non p̄cognoſcitˀ qđ ſunt:vt ſupra dcm̄ eſt.ğ male dictuʒ
eſt ꝙ opʒ demr̄atione ꝓcedere ex notioꝛib⁹ q̄tum ad qđ ē
⁊ qꝛ eſt.Mō illa ex qb⁹ ꝓcedit demr̄atio ſunt p̄miſſe ğ ⁊c.
4° — ℄ Preterea id qđ includitˀ in eſſentia alterius:aut in intel
lectu qditatiuo ei⁹ non hʒ oppōnem ad ip̄m:Sʒ vl'e inclu/
ditˀ in intellectu ſingulariū per ſe ⁊ eēntial'r:ſicut ſupius in
ſuo inferioꝛi.ergo male dcm̄ eſt ꝙ vl'e opponitˀ ſingulari.
R° ad p̄m — ℄ Dōm p̄mo ꝙ lʒ p̄mū ⁊ imediatū ſint ideʒ ſm rem:diffe/
runt tn̄ ſm rōnem vt dicit hic.D.S.Nam premiſſe dicuntˀ
immediate inq̄tuʒ carent medio demr̄ante.Et dicuntˀ pri
Ad 2m — me per reſpectū ad alias ꝓpōnes que ꝑ eas ꝓbantˀ.℄ Di/
cendū ſcđo ꝙ non ꝯtingit aliquē ſcire ꝯcl'onē aliquā ꝑ pre/
miſſas demr̄abiles vt dmonſtrabiles ſunt:ſʒ bene vt acci/
pit illas vt immediatas ⁊ indemōſtrabiles.Et hōc loquē
Ad 3m — do per ſe ⁊ non ſm accñs vt dicit ph̄s in lr̄a.℄ Dōm 3° ꝙ
demr̄atio ꝓcedit ex aliqbus dupl'r.¶ Unomō tanq̄ ex cō/
plexis.Et ſic ꝓcedit ex p̄miſſis d qbus non eſt qđ.vt ſupra
dcm̄ eſt.¶ Aliomō tanq̄ ex incomplexis.Et iſto mō ꝓcedit
ex tribus terminis.Et iſto modo nō refert p̄cognoſcere qđ
Ad 4m Diſcip. — eſt de his ex qbus ꝓcedit demr̄atio.℄ Dōm 4° ꝙ vl'e non
opponitˀ ſingulari ſm rē:ſed ſolū oppōne prioꝛis ⁊ poſte/
Ad p̄mū p̄ncipale. — rioꝛis:aut ꝓpinq ⁊ remoti.vt dicit.D.S.in lec.vñ ratio nō
ſequitˀ.℄ Ad p̄mū igitˀ p̄ncipale dōm ꝙ duplex eſt diffini

tio.ſ.dſcriptiua ⁊ qditatiua.vnius rei p̄ñt eſſe plures diffō
nes diſcriptiue.nō qdem ſm vnā rōneʒ:ſʒ ſm ꝙ diuerſimo
de illa res ꝯſideratˀ.¶ Sʒ ꝙ vni⁹ rei poſſint eſſe plures dif
finitiones qditatiue.hoc pōt dupl'r intelligi.qꝛ duplex eſt
diffinitio qditatiua.¶ Quedā eſt metaphyſica ⁊ quedā lo — Diffō qdi tatiua 2ᵉ
gica.Unius rei non p̄ñt eſſe plures diffōnes qditatiue me
taphyſice loquendo.qꝛ diffinitio qditatiua datˀ ꝑ ea q̄ ſunt
de eſſentia rei.vt ſupra dcm̄ eſt.ſed eſſentia vni⁹ rei eſt vna
tm̄:vni⁹ autē rei poſſunt eſſe plures diffinitiones qditati/
ue logice loquēdo:qꝛ cauſa efficiēs ⁊ finalis ꝑtinēt ad qdi
tatē rei ſm logicos.Iſte aũt diffōnes non ſunt qditatiue:ſʒ
dſcriptiue niſi logice loquēdo.igitˀ argumentuʒ nullum.
℄ Ad 2m dōm ꝙ p̄ncipia p̄ñt dici pꝛima dupl'r.¶ Unomō — P̄ncipia p̄ma 2ᵉ
oꝛdine cōpoſitionis.¶ Aliomō oꝛdine reſolutiōis.Premiſ/
ſe igitˀ dmonſtrationis ſunt p̄ncipia p̄ma oꝛdine reſolutio/
nis:non aũt oꝛdine cōpoſitionis.hinc eſt qđ ſupra dcm̄ eſt
in p̄ñti articulo.ſ.ꝙ dicuntˀ p̄ma per reſpectū ad illas ꝓpō
nes que per ea dmonſtrantˀ.¶ Uel poſſet clarius dici.ſ.ꝙ
aliqđ poteſt dici pꝛimū dupl'r.¶ Unomō ſimpl'r.¶ Aliomo — Primuʒ 2ᵉ
do in reſpectu.Veꝝ eſt ꝙ illa pꝛincipia que dicuntˀ pꝛima
ſimpl'r non ingrediuntˀ dmonſtrationē formal'r.Illa vero
p̄ncipia que dicuntˀ pꝛima in reſpectu:bene ingrediuntur
dmonſtrationē.p̄miſſe vō dicuntˀ p̄ma p̄nᵉ in reſpectu ⁊ nō
ſimpl'r.ideo argumētum nihil ꝯcludit.℄ Ad 3m negatur
ꝯñtia ſm ph̄m in litera:qꝛ lʒ predicte ꝯditiones non req̄/
runtˀ ad ſyllogiſmum in cōmuni:requiruntur tamen ad ſyl
logiſmum demonſtratiuum qui facit ſcire.Cuius ratio
infra patebit.℄ Ad 4m dōm ꝙ licet illō qđ eſt pꝛimum ꝑ
viā diuiſionis ⁊ dſcenſus dicatˀ remotū ⁊ non ꝓpinquum
illud tn̄ quod eſt propinquū fine p̄mum per viā reſolutio/
nis ⁊ aſcēſus dꝛ propinquuʒ fine pꝛoximū.vt poteſt exem/
plificari in arboꝛe Poꝛphyrij.Pꝛincipia aũt ex quib⁹ ꝓce
dit dmonſtratio ſunt p̄ma via reſolutionis:vt dictum eſt.
℄ Ad 5m dōm ꝙ premiſſe dmonſtrationis poſſunt dupl'r — Premiſ. ſe 2ᵉ
ꝯſiderari.¶ Unomodo inq̄tum premiſſe ſunt.Et ſic nō poſ
ſunt dmonſtrari.¶ Aliomodo vt ſunt ꝯcl'ones.Et ſic bene
poſſunt dmonſtrari.ſicut p̄ncipia ſcientie ſubalternate poſ
ſunt dmonſtrari per pꝛincipia ſciētie ſubalternātis:nō qdē
vt pꝛincipia:qđ eſſet ea dmonſtrari in eodē gñe terminoꝝ
ſʒ vt ꝯcl'ones.℄ Ad 6m dōm ſm ph̄m in litera ꝙ illa parti
cula ex ꝓpꝛijs intelligitˀ per hoc ꝙ dmōſtratio procedit ex
cauſis.Nam ſi ꝓpōnes dmonſtrationis ſunt cāe ꝯcl'onis
neceſſe eſt eas eſſe ꝓpꝛias.Naʒ opʒ cauſas eſſe ꝓpoꝛtiona
tas ſuis effectib⁹.vt habetˀ ex.2.phyſicoꝝ.per hoc etiā ꝙ
dmonſtratio procedit ex pꝛimis:datˀ intelligi etiaʒ ꝙ ſit ex
pꝛincipijs.pꝛimū enim ⁊ p̄ncipiuʒ idem videntˀ eſſe.qꝛ pꝛi
mū in vnoquoqʒ gñe eſt cauſa ⁊ p̄ncipium omniū que ſunt
poſt.vt dꝛ in.2.metaphy.℄ Ad 7m dōm ꝙ lʒ pꝛimū ⁊ pꝛi/
us ſint idem ſm rem differunt tn̄ ſm rōnem.qꝛ p̄us impoꝛ
tat oꝛdineʒ ad poſterius in ſuo modo ſignificandi:nō autē
pꝛimū.℄ Ad vltimum dicēdum ꝙ predicta diffinitio datˀ
ſoluʒ de dmonſtratione ꝓpter qđ ⁊ non de dmonſtratione
in cōmuni.Unde non opʒ ꝙ competat demonſtrationi qꝛ
eſt.Alias competeret alijs diffinitio.

℄ Sequitˀ in.D.S.Ur aũt 3ūm. ℄ Articulus.III.

Ad tertiū ſic ꝓceditˀ.Videtˀ ꝙ vniuerſalia non ſint
notioꝛa ſimpl'r:⁊ ſingularia quo ad nos. — Primuʒ
℄ Nam vt arguit.D.S.in lec.in pꝛimo phyſicoꝝ dicitur
ꝙ vniuerſalia ſunt nobis notioꝛa ſingularibus.Sʒ eadem
non ſunt nobis nota ⁊ nature vt ibidē dꝛ.ergo male dicitˀ — 2m
hic ꝙ vl'ia ſunt notioꝛa ſm nām.℄ Preterea dmonſtratio
facit ſcire:⁊ per ꝯſequēs oſ̄dit aliqđ ignotum.Sed igno/
tum non poteſt fieri nobis notū niſi per id qđ eſt nobis ma
gis notū.vt hic dicit.D.S.ergo dmōſtratio quelibet pꝛo/
cedit ex notioꝛibus nobis.Cū igitˀ dmonſtratio ꝓcedat ex
vl'ibus:ſequitˀ ꝙ vl'ia ſint notioꝛa nobis ⁊ non ſingularia.
℄ Preterea.illud eſt notius quo ad nos:quod p̄us occur/ — 3m

rit intellectui nr̃o:ſed maxime vl'e.ſ.ens prius inter oia p̃/
dicata occurrit intellectui nr̃o vt dicit Auicēna in pͥn° ſue
4m metaphy.ğ maxime vl̃ia ſunt nobis notiora.℄ Preterea.
illō qō intelligiť directe eſt nobis noti⁹ eo qō intelligiť re/
flexe.qꝛ illud qō intelligiť ſolū reflexe intelligiť ad intelle
ctionē illi⁹ qō directe intelligiť:ſꝫ vl'e intelligiť directe ſin/
gulare v̊o reflexe.ğ ꝛc̃.Sed ꝯtra eſt ph̃s in lr̃a dicēs ꝙ p̊o
ra ꝛ notiora ſimpl'r ſunt illa que ſunt remotiora a ſenſu vt
vl̃ia.priora autē ꝛ notiora quo ad nos ſunt ꝓxima ſenſui.ſ.
R° ſingularia.℄ R° dōm ꝙ duplex eſt ſingulare.⸿ Uꝫ ſingu/
Singula re duplex lare ſimpl'r.vt ſoꝛ.ꝛ Plato.⸿ Et ſingular̃ in reſpectu.qō dī
minus vl'e.ſicut hō dī ſingl'are reſpectu aialis ꝛ aial reſpe
Ul'e 2ͣ. ctu corpis.⸿ Duplex ēt eſt vl'e.ſ.vl'e in p̄dicando.vt aial.ꝛ
Cognitio duplex vl'e in cāndo ſicut deus ꝛ celuꝫ.⸿ Silr̃ duplex eſt cognitio
Intellecti .ſ.ſenſitiua ſicut cognitio p viſum vel auditū.⸿ Alia eſt co/
ua 2ͤ. gnitio intellectiua.⸿ Et illa eſt duplex.⸿ Quedā eſt ꝯfuſa
qua.ſ.aliqd itelligiť impfecte.⸿ Et quedā eſt cognitio de/
Nota de terminata:qua.ſ.aliqd intelligiť pfecte.⸿ Ulia ğ eſſe ma/
cognitiōe gis vel minus nota ſingularib⁹ hoc poteſt intelligi dupl'r.
magis vl' ⸿ Uel de ſingularibus ſimpl'r:vel de ſingularibus in reſpe
min⁹ vli/ ctu.⸿ Si loquemur de ſingularibus ſimpl'r:hoc pōt intel/
um ꝛ ſin/ ligi dupl'r.⸿ Uel cōparādo cognitionē intellectiuā ad ſenſi
gulaᵐ, et tiuaꝫ:ita ꝙ vl̃ia cognoſcanť cognitiōe intellectiua ꝛ ſingu
q̄ magis laria cognitiōe ſenſitiua.Et iſto modo ſunt nobis notiora
vl' minus ſingularia vl̃ibus.qꝛ vt ſupra dcm̃ eſt.oīs nr̃a cognitio in/
nota tellectiua ortum hꝫ a ſenſitiua.Igiť ſingularia que in nob̄
cadunt ſub ſenſu ſunt nobis p̄us nota.Hinc eſt ꝙ deficien/
te ſenſu deficit ſciētia de ſenſibilibus illius ſenſus:vt infra
dicit ph̃s.Et ſic loquiť hic ph̃s.⸿ Uel comparādo cogni/
tionē intellectiuaꝫ ad intellectiuā.vt ſi loquamur de cogni
tione intellectiua tam vl̃ium q̄ꝫ ſingulariuꝫ ſimpl'r.Et iſto
modo vl̃ia ſunt nobis notiora.qꝛ intelliguntur directe:ſingu
laria v̊o ſimpl'r intelliguntur reflexe ſolum.Et ꝑ hoc pꝫ ſolo
ad vltimū argumētum.⸿ Si v̊o loquamur de ſingularib⁹
in reſpectu que dicunť minus vl̃ia.⸿ Sic magis vl̃ia eē no
tiora ſingularib⁹ pōt dupl'r intelligi.⸿ Uel loquendo de vl̃i
bus in cāndo vel de vl̃ibus in p̄dicādo.⸿ Si pͥ:ſic maxime
vl̃ia ſunt difficillime cognitiōis ex parte nr̃a:qꝛ ſunt remo
tiſſima a ſenſu.Un̄ iſto mō ſingularia.i.min⁹ vl̃ia ſunt no/
tiora quo ad nos:ꝛ magis vl̃ia ſunt notiora ſcōm nām:qꝛ
ſunt maxime in actu vt vult ph̃s in pͦ metaphy.⸿ Si ſcd̃o
mō:hoc pōt intelligi dupl'r vel ꝯſiderādo magis vl̃ia ſꝫ ꝙ
ſunt pͥn° diffinitiua min⁹ vl̃ium.vel accipiendo magis vl̃ia
ſm ꝙ ſunt vl̃ia ꝛ ſm ſe.⸿ Si primo modo:ꝛ hoc dupl'r.vel
cōparando vnā ptē alteri.ſic genus in nobis magis notuꝫ
q̄ꝫ dr̃ia.vt aial q̄ꝫ rōnale.vel cōparādo ambas ptes ipſi diſ
finito ſic magis vl̃ia ſunt magis nota ſm nām ꝛ nō quo ad
nos.qꝛ vt ſic hn̄t rōnem ptis.ꝛ minus vl'e hꝫ rōnem totius
diffiniti.Totum aūt magis eſt notū nobis ſuis ptibus:vt
vult ph̃s pͦ phyſicoꝝ.ꝛ oēs partes ſe hn̄t ad totū ſm rōnē
mãe:vt pꝫ.2.phyſicoꝝ.⸿ Si ſcd̃o modo hoc pt intelligi du
pl'r.vel loquēdo de cognitione ꝯfuſa.vel de cognitione de/
terminata.⸿ Si pͥmo modo ſic magis vl̃ia ſūt nobis notio/
ra:vt vult ph̃s in pͦ phyſicoꝝ.Qō ſic pbat.D.S.in pn̄ſen
ti lectione.℄ Nā in omni gn̄atiōe id qō eſt in potentia eſt
p̄us tpe ꝛ poſterius natura.Qō aūt eſt completū in actu
eſt p̄us natura ꝛ poſterius tpe.Cognitio aūt gn̄is eſt quaſi
potētialis in comparatiōe ad cognitionē ſpēi:in qua actu
ſciunť oia eſſentialia rei.vn̄ in gn̄atione ſcientie nr̃e prius
eſt cognoſcere magis cōe q̄ꝫ minus cōe.Hec ille.⸿ Si v̊o lo
quamur de cognitione determinata ſic min⁹ vl̃ia ſunt nob̄
notiora:qꝛ pauciora reqͥrunť ad cognitionē determinataꝫ
minus vl̃is q̄ꝫ magis vl̃is.℄ Ad pͥmū igitur principale di
cendum ſicut dicit.D.S.in lec.ꝙ ph̃s hic loqͥtur de ordi/
ne vniuerſalis ad ſingulare ſimpl'r.quorum ordinē opor/
tet accipere ſm ordinem cognitionis intellectiue ad ſenſi/
tiuam.In nobis enim cognitio ſenſitiua eſt prior intellecti

ua.Un̄ ꝛ ſingl'are eſt prius ꝛ notius quo ad nos q̄ꝫ vniuer
ſale.Sed in pͥmo phyſicoꝝ non poniť ordo ſingularis ad
vl'e ſimpl'r.ſed ordo magis vl̃is ad minus vl'e.vtputa aia/
lis ad hominē.Et ſic opꝫ ꝙ ad nos vl̃ius ſit p̄us ꝛ magis
notum.Hec ille.Un̄ nulla eſt ꝯ̄dictio.℄ Ad 2ᵐ dōm ſicut
dicit.D.S.in lec.ꝙ in omni demr̄atione oꝫ ꝓcedere ex no
tiorib⁹ nobis:nō qdē ſingularib⁹:ſꝫ vl̃ibus.qꝛ nō pōt no/
bis aliqd notum fieri:niſi ꝑ id qō eſt magis notum nobis.
℄ Sꝫ ꝯſiderandum eſt ꝙ quedam ſunt demr̄ationes ma/ Notādū
thematice que ꝓcedūt ex notiorib⁹ nobis ꝛ ſꝫ nām.In ma
thematicis.n.ꝑꝑ abſtractionē a mã ſenſibili:nō ſiūt demō
ſtratiōes niſi ex pͥncipijs formalib⁹:que ſunt notiora ꝛ ſm
nām ꝛ quo ad nos.⸿ Alie ſunt demr̄ationes phyſice que
vt plurimū ſiūt ꝑ effectus.Et tales ꝓcedunt ex notioribus
quo ad nos ꝛ nō ſm nām.In nãlibus.n.eſſentie ꝛ v̊tutes
reꝝ ꝑꝑ hoc ꝙ ſunt in materia:ſunt occulte ſed innoteſcunt
nobis ꝑ ea que exterius de ipſis apparēt.Inde eſt ꝙ in ta/
libus vt in plurib⁹ demr̄ationes ꝓcedūt ꝑ effectus.℄ Sꝫ Diſcip.
dicebat diſcipulus.Ois demr̄atio ꝓcedit ex notiorib⁹ no/
bis.ergo vl̃ia ſunt nobis notiora.Et ſic argumētum rema
net in robore ſuo.℄ Dōm ꝙ comparādo cognitionē intel R°
lectiuā ad intellectiuā:ꝯceſſum ꝙ vl̃ia ſunt nobis notiora.
Et ſic intelligendū eſt ꝙ omnis demr̄atio ꝓcedit ex notio/
ribus nobis.Si v̊o compareť cognitio intellectiua ad ſen
ſitiuam ſic vl̃ia nō ſunt nobis notiora.Nec ſic oꝫ ꝙ demō/
ſtratio ꝓcedat ex notiorib⁹ nobis.Et lꝫ in naturalibus ea/
dem non ſint nota nobis ꝛ nãe ſm eandem ꝯſiderationeꝫ.
tamen in mathematicis eadem ſunt nobis nota ꝛ nature.
℄ Ad 3ᵐ ꝛ 4ᵐ patet ſolutio in corpore articuli.
℄ Ubi ſupra impertinenter. ℄ Articulus.IIII.

Ad quartū ſic ꝓcediť.Videť ꝙ ſingularia ſimpl'r
ſint nobis p̄us nota ſm intellectuꝫ q̄ꝫ
vl̃ia.℄ Nā illud eſt p̄us notū intellectui:a quo p̄us ſit ab/ Primus
ſtractio.Sꝫ ſingulare ſimpl'r eſt hmōi.igiť eſt pͥmo notuꝫ
intellectui.⸿ Maior.pꝫ.qꝛ ſi illud a quo ſit abſtractio non
eſſet p̄us notum:ſequereť ꝙ intellectus nō magis abſtra/
heret ab vno q̄ꝫ alio.qō tn̄ eſt falſum.℄ Preterea.ſicut ali 2ᵐ
qd ſe hꝫ in ſenſu:ita ſe hꝫ intellectu.ğ illud qō eſt prius ſen
ſatū eſt p̄us intellectū.Sed ſingulare eſt p̄us ſenſatū.ergo
idē quod p̄us.℄ Preterea.illa q̄ ſunt ꝓpinquiora ſenſui ſūt 3ᵐ
nobis notiora:vt dicit hic ph̃s.ſꝫ ſingularia ſꝫ hmōi.ğ ꝛc̃.
℄ Preterea.illud qō eſt vnū numero poſitiue p̄us itelligiť 4ᵐ
q̄ꝫ illud qō eſt vnū numero ꝑuatiue.cū habit⁹ p̄us intelli/
gať ꝑuatiōe.Sꝫ ſingulare eſt vnū numero poſitiue.vl'e v̊o
ꝑuatiue.ğ.ꝛc̃.℄ Sꝫ in ꝯ̄riū arguiť.Naꝫ pͥmū qō occurrit
intellectui nr̃o eſt ens:ſꝫ ens eſt vl̃iſſimum p̄dicatoꝝ.ergo
vl'e eſt a nobis p̄us intellectū.℄ R° dōm ꝙ ſingularia nō Con°
ſunt prius nota nobis cognitiōe intellectiua.⸿ Qō ſic pꝫ.
Nam illud qō ſolum intelligiť reflexe:nō poteſt eſſe prius Probaᵗ pͥma
intellectum.qꝛ actus reflexus preſupponit actum directū.
Sed ſingularia nō poſſunt intelligi niſi per reflexionē quā
dam intellectus ad imaginationē ꝛ ſenſum.dum.ſ.intelle/
ctus ſpeciē vl'em quā a ſingularib⁹ abſtrahit:applicat for
me ſingulari in imaginatiōe ſeruate.vt dicit.S.D.in.2.ſen
tentiaꝝ.di.3.ar.1.ꝛ,3.ğ ſingularia nō mouent pͥmo intelle
ctū:neqꝫ ſunt prius intellecta.℄ Preterea.intellect⁹ intel/ 2ᵃ
ligit per abſtractionē a fantaſmatibus:vt pꝫ per ph̃m.3.d̊
anima.Si ergo ſingulare eſſet prius intellectum:ſequereť
ꝙ ſingulare eſſet abſtractū a fantaſmatib⁹:ꝛ per ꝯſequēs
a ſingularibus.Et ſic ſingulare non eēt ſingulare:ſed vl'e.
℄ Preterea.ad intellectionē neceſſario reqͥriť intellectus 3ᵃ
agens.ſi ergo ſingulare prius intelligereť q̄ꝫ vl'e nō requi/
rereť intellectus agēs:cū non reqͥrať niſi ꝑꝑ illuſtrationē ſpe
cieꝝ a fantaſmatibus abſtractaꝝ.℄ Preterea.illud qō pͦ 4ᵃ
appꝛehendiť ab intellectu eſt ſuum obm̃.ſed obm̃ ꝑ ſe ipſi
us intellectus eſt qditas rei materialis.ergo ꝛc̃.℄ Sꝫ in/ Diſcipꝯ
ſtabat diſcipulus.Nā ꝓpͥum ipſius intellectus nr̃i eſt in

intelligere formã in mã indiuiduali exñtem. vt dicit. D. S. infra lec. 33. in fi. vbi ſic ait. Nos. n. intẽdimus de hmõi rebus de qb⁹ in nobis ſcia ꝑ demſtrationẽ acqrit. Et hmõi ſũt res in mã exñtes nobis note de qb⁹ fiũt demſtrationes. Hec ille. Et hoc idez dicit in pma pte. q. 12. ar. 4. in corpe vbi ſic ait. Vñ ꝑ intellꝰm cum nãle eſt nobis cognoſcere naturas que qdez non hñt eſſe niſi in materia indiuiduali. Hec ille. Et idẽ dicit in pma pte. q. 75. ar. 1. in corpe. ſ. intelligere formã exñtem in mã indiuiduali eſt intelligere ſingulare. ergo ⁊c. ¶ Dõm ꝙ vt ibidẽ dicit. D. S. ꝓpriũ eſt intellectus nri intelligere formã in materia indiuidualr exñtem: nõ tamen put in tali materia: qõ eſt abſtrahere a fantaſmatib⁹. Intelligere aũt formã in materia exñtem. nõ put in mã exiſtit: eſt intelligere vl'e ⁊ nõ ſingulare de quo alias pleni⁹ diſputandũ reſtat. ¶ Ad pmuz ḡ dõm negando maiorẽ. immo neceſſe eſt ꝙ illõ a quo abſtractio fit nõ intelligatur in ipſa abſtractione. nam abſtrahere vl'e ab ipſis particularibus nihil aliõ eſt q̃z intelligere vl'e nõ intelligẽdo particulare. Vñ intelligere rem ꝑ abſtractionẽ a fantaſmatib⁹ eſt intelligere rem nõ intelligẽdo fantaſmata: aut ſingularia: quoꝝ ſunt fantaſmata. Et intelligere rem ꝑ ↄuerſionez ad fantaſmata eſt intelligere rem in fantaſmatib⁹ vel in materia exñtem. vñ pʒ ꝙ maior eſt falſa. Ad hoc autẽ ꝙ magis abſtrahat intellꝰs ſpẽʒ ab vno q̃z ab alio: ſufficit cognitio ſenſitiua. qꝛ ſingulare pꝰs cognoſcit q̃z vl'e. ¶ Ad 2^m dõʒ: ꝙ illa ꝓpoſitio. ſicut aliqd ſe hʒ in ſenſu: ita ſe hʒ in intellectu põt intelligi dupl'r. ⸿ Vno mõ vt ſit ſenſus. ꝙ nihil eſt in intellectu qõ pꝰs non fuerit in ſenſu. Et ſic eſt vera. ⸿ Alio modo vt ſit ſenſus ꝙ aliqd eſt itellectu eodẽ modo: ſicut in ſenſu. Et ſic eſt falſa. Vñ ſi oʒ ꝙ illõ qõ eſt prius ſenſatum ſit ꝑ intellꝰm. ¶ Ad 3^m dõm ꝙ ſingularia qꝛ ſunt ꝓpinquora ſenſui: ſunt pꝰs nota cognitione ſenſitiua. Non aũt opʒ ꝙ ſint pꝰs nota cognitiõe intellectiua de qua nũc loqmur. ¶ Ad 4^m dõm ꝙ ad hoc qõ aliqd intelligat: non reqrit ꝙ ſit vnũ numero numeroſitate ſuppoſiti: ſʒ ꝙ ſit vnuʒ numero nũeroſitate eẽntie. Et reqrit ꝙ tale vnũ ſit illuſtratũ per intellꝰm agentẽ. Unde argumẽtum ſupponit falſum.

¶ Queſtio. 10. de diffinitione ⁊ diuiſione ꝓpoſitionis immediate. lec. 5^a. Sancti Doctoris. Lec. 5.

Quia vero ſupius Phs dixit ꝙ demſtratio ꝓcedit ex pmis ⁊ immediatis. ↄñter ↄſiderandũ reſtat de ꝓpõne immediata. ¶ Circa qõ duplex occurrit ↄſideratio. ⸿ Primo nãqꝫ ↄſiderandũ eſt de ꝓpõne immediata diffinitiue ⁊ diuiſiue. ⸿ Scdõ quõ oporteat hmõi ꝓpoſitiones eſſe notiores ↄclõne ibi. ⌊ Q̃m autẽ opʒ credere ⁊c̄ ⌋. ¶ Circa pmũ querunt duo. ⸿ Primo vtrum diffinitio ꝓpoſitionis immediate ſit conuenienter a phõ aſſignata. ⸿ Scdõ vtrum cõuenienter a phõ in litera diuidatur.

¶ Sequit in philoſopho, ⁊ in. D. S. ⌊ Eſt autem principiũ.

¶ Articulus primus.

Primuʒ Ad primũ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ diffinitio ꝓpõnis immediate nõ ſit ↄueniẽs. in q̄ dr. ꝓpõ. immediata eſt qua nõ eſt altera ꝓor neqꝫ notior. ¶ Nã hec ꝓpoſitio eſt imediata. Deus eſt. cũ pdicatũ ſit rõne ſubiecti. Deus. n. eſt ſuũ eſſe. Sed ↄſtat ꝙ iſta eſt aliq̃ alia notior cũ ſit demſtrabilis: vt pʒ ꝑ. D. S. in prima parte. q. 2. ar. 2. ergo male dr ꝙ ꝓpoſitio imediata eſt q̄ nõ eſt altera ꝓor. ¶ Preterea. hec ẽt eſt ꝓpõ imediata: hõ eſt riſibilis. Et tñ ea eſt altera prior. Alias non poſſet demſtrari. ergo ⁊c̄. ⸿ Probatio maioris qꝛ oẽ pdicabile: pdicat immediate de ſuis ſubijcibilibus. Sed riſibile eſt pdicabile reſpectu hoĩs. ergo immediate pdicat de hoĩe. ⁊ ſic iſta eſt immediata. oĩs hõ eſt riſibilis. ¶ Preterea. hec ẽt eſt ꝓpoſitio immediata. Oĩs hõ eſt aĩal rõnale. Alias non poſſet eſſe pmiſſa demõſtrationis. Sed tñ ea eſt altera prior. põt enim ꝓbari per iſtaʒ. Omne aĩal riſibile eſt rationale animal. ergo omnis hõ eſt animal rationale: vt pʒ ꝑ locũ a deſcriptione ad deſcriptũ. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea pmũ pn^m eſt notiſſimũ ḡ eſt oĩb⁹ alijs notius. Sed multe ſunt ꝓpoſitiões immediate alie a p̄ pn cipio. ergo alique ꝓpoſitiones immediate hñt aliquã ꝓpõnem eis notiorem ⁊ ꝓorem. ¶ Sʒ ↄ̄ eſt phs in lr̃a. d. 4^m

Eſt aũt pncipium demſtrationis ꝓpõ imediata. Propõ aũt imediata eſt q̄ nõ eſt altera ꝓor ⁊c̄.

¶ Rñ° dõm ꝙ ꝓpõ immediata eſt q̄ nõ eſt altera ꝓor neqꝫ notior. ¶ Cui⁹ rõ eſt. qꝛ ſi ea eſſet altera ꝓor: tunc poſſet demõſtrari ꝑ eam. qꝛ demõſtratio ꝓcedit ex ꝓoribus. Sʒ illa ꝓpoſitio que põt demſtrari eſt ꝓpõ mediata hñs. ſ. medium ꝑ qõ poſſit demſtrari. ergo ſi ꝓpoſitio immediata hr̃et aliquã ꝓorem ꝑ quã poſſet demõſtrari: tũc ꝓpoſitio immediata eſſet mediata inq̃ztũ hmõi. Hoc aũt eſt incõueniẽs ergo ꝓpoſitio immediata eſt qua nõ eſt altera ꝓor. ¶ Hãc aũt rõnez innuit. D. S. in lectione cũ dicit. Huius aũt notificationis rõ ex pdictis apparet. Dcm̃ eſt. n. ſupra ꝙ demõſtratio eſt ex ꝓoribus. Q̃ñcunqꝫ ergo aliqua ꝓpoſitio eſt mediata. i. hñs mediuʒ ꝑ qõ demõſtrat pdicatum de ſubiecto. opʒ ꝙ ꝓores ea ſint ꝓpõnes ex qbus demſtrat. Nam predicatum ↄclõnis ꝑ prius ineſt medio q̃z ſubo: cui etiã per prius ineſt medium q̃z pdicatum. Relinquitur ergo ꝙ illa propoſitio qua non eſt altera prior ſit ꝓpoſitio immediata. Hec ille. Concluſio Proba°

¶ Sed inſtabat diſcipulus nihil notius eſt diffinito q̃z ſua diffõ. ergo ꝓbatio ↄcludẽs diffõnem de diffinito peccat ſʒ fallaciã petitionis pncipij: vt ꝓbat phs infra in ſcdõ hui⁹. qꝛ ꝓbat notũ per ignotũ. ¶ Dõm ꝙ aliqs dr eſſe noti⁹ dupl'r. ⸿ Vno modo ſm naturã. ⸿ alio mõ quo ad nos. veꝝ eſt ꝙ nihil notius ↄuenit diffinito q̃z ſua diffinitio ſm naturã ⁊ ſimpl'r: tamẽ aliqd noti⁹ poteſt ↄuenire diffinito quo ad nos q̃z ſua diffinitio ⁊ hoc conſiderando diffinitionẽ vt diffinitio eſt: vt pʒ in prohemio phyſicoꝝ ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. Diſcip. R°

¶ Aduertendũ eſt aũt ꝙ qꝛ propoſitio ponit in diffinitione propoſitionis immediate ⁊ enũciatio in diffinitione ꝓpoſitionis ⁊ ↄtradictio in diffinitiõe enũciationis. ⁊ affirmatio vel negatio in diffõne ↄtradictionis: ideo phs in pſenti paſſu diffinit ꝓpõnẽ. enũciationẽ. ↄtradictionẽ. affirmationẽ ⁊ negationẽ ne. ſ. ꝓcederet ex ignotis. ⸿ Propoſitio ergo ſm phm eſt altera pars enũciatiõis in qua predicatur vnũ de vno ꝑ hoc enim ꝙ dr altera pars enũciatiõis ſeparat ꝓpõ a ꝓblemate. hʒ. n. enunciatio duas partes vt hic dicit. D. S. vʒ affirmationẽ ⁊ negationem. Opʒ aũt ꝙ omnis ſyllogiʒãs alterã eaꝝ ꝓponat. non aũt vtrãqꝫ ſicut facit qui mouet problema. per hoc autẽ quod dr in pdicta diffõne in qua pdicat vnũ d̄ vno: ſeparat ꝓpoſitio ab enũciatione que dr plures. Sed enunciatio eſt que complectitur vtrãqꝫ partem ↄtradictionis. Cõtradictio. vero eſt oppoſitio cuius ſm ſe non eſt dare mediũ. Et iʒ priuatiue oppoſita ⁊ aliqua ſint contraria immediata: inter que nõ cadit medium ꝑ participationẽ: tamen inter omnia cõtraria cadit medium ꝑ abnegationẽ. Inter ↄtradictoria v̊o nullũ cadit medium. ¶ Cõſiderandum vlterius eſt ſcdõ ſm phʒ hic ꝙ contradictionis due ſunt partes. vʒ affirmatio ⁊ negatio. ⸿ Affirmatio eſt que predicat aliqd de aliquo. ⸿ Negatio vero eſt que remouet aliqd ab aliquo. Et hoc potiſſime loquendo de negatione negante. Aliud autem eſt de negatione priuante aut infinitante. ¶ Cõſiderandum vlterius eſt tertio ꝙ propoſitio dr immediata dupl'r. ⸿ Vno modo immediata ſimpl'r. ⸿ Alio modo in genere alicuius ſciẽtie. Si ſimpl'r: ſic de ea ait. D. S. in lec. 5. Quarũdam ꝓpoſitionuʒ termini ſunt tales: ꝙ ſunt in noticia omnium ſicut ens ⁊ vnum ⁊ alia que ſunt entis inq̃ztum ſunt ens. nã ens eſt pma ↄceptio intellectus. vnde opʒ ꝙ tales ꝓpoſitiones non ſolũ in ſe: ſed ẽt quo ad omnes quaſi per ſe note habeantur: ſicut ꝙ non contingit, idem eſſe ⁊ non eſſe. Hec ille. Ex quibus pʒ ꝙ tales ſunt propoſitiones immediate ſim-

Enũciatio Cõtradictio Propoſitio No^m 1^m No^m 2^m Cõtradictiõis pieces 2. No^m 3^m propõ immediata. 2^r.

Duplex genꝰ ꝓpõnu immediatarum

plr:qꝛ cõponunt ex terminis cõibus:⁊ ſic non hñt mediũ ꝑ qd̃ probentur ſm.D.S.lec.44.vbi ſic ait.[Duplex eſt genus imediatarũ ꝓpoſitionũ.Quedã.n.ſunt imediate ꝓpoſitiões ꝑme ⁊ quedam ſcd̃e:ita ꝙ accipiat ordo immediatarum ꝓpoſitionũ ſm ordinẽ terminoꝝ.Hec ille.Si aũt ſit ꝓpoſitio immediata in gñe alterius ſcie.ſ.que ẽ ex terminis minꝰ cõibꝰ.Hoc eſt duplr.Uel eſt ꝓpõ imediata affirmatiua:vel negatiua.Si negatiua hoc eſt duplr.vel neutꝝ extremũ eſt in aliquo toto:ita ꝙ nõ hꝫ mediuꝫ ꝑ qd̃ ꝓbet:vel ambo extrema ſunt in aliquo toto.Si ꝑmũ ſic dꝛ de ea in lec.26.ſm.D.S.Oñdit quõ ꝓpõ negatiua ſit immediata dicẽs ꝙ ſi neutriꝰ ſit in toto aliquo.ſ.neq̃ .a.neq̃ .b.cuꝫ a.nõ ſit in.b.neceẽ eſt ꝙ hec ſit immediata.Nulluꝫ.b.eſt.a.Hec ille.Sicut iſta ꝓpõ eſt imediata.Nulla ſuba ẽ q̃titas.Si vo ambo termini ſint in quodã toto.ſic de ea ait ibidẽ.Si.n.ſint in eodẽ toto:eſt ꝓpõ imediata.Sicut nullũ rõnale eſt irrõnale:⁊ nullũ bipes eſt q̃drupes.Hec ille.Si vero ſit affirmatiua h eſt duplr.vel eſt necia vl ꝯtingẽs.[Si 2m ſic de ea ait.D.S.in lec.44.vbi ſic ait.Et ad exponẽdũ qd ſit opinio ſubiũgit ꝙ opinio eſt acceptio.i.exiſtimatio qdã imediate ꝓpõnis nõ necie.Qđ pt duobꝰ modis itelligi.[Unomõ ſic ꝙ ꝓpõ imediata in ſe qdeꝫ ſit necia:ſꝫ ab opinãte accipiat vt nõ necia.[Aliomõ vt in ſe ſit ꝯtingẽs.

Propõ imediata

Dꝛ.n.imediata ꝓpõ q̃cũq̃ ꝑ aliqd̃ mediũ ꝓbari nõ põt ſiue ſit necia ſiue nõ necia.Oñſum eſt.n.ſupra ꝙ nõ eſt ꝓcedere in infinitũ in ꝑdicatiõibꝰ neq̃ q̃tũ ad media neq̃ q̃tuꝫ ad extrema.Si igit ſit aliq̃ ꝓpoſitio ꝯtingẽs mediata:opꝫ ꝙ reducat ad aliq̃s immediatas.Nõ aũt reducit ad imediatas necias:qꝛ necia nõ ſunt ꝓpria pnª ꝯtingẽtiũ:nec ex neceſſarijs pt ꝯcludi ꝯtingẽs.Uñ relinquit ꝙ ſit aliq̃ ꝓpõ immediata ꝯtingẽs:ſicut hec hõ nõ currit:eſt mediata.põt.n.ꝓbari ꝑ hoc mediũ.hõ nõ mouet que ẽt eſt ꝯtingẽs:ſꝫ immediata.Sꝫ ꝑ hoc nõ excludit qn ẽt acceptio ꝓpõnis contingẽtis immediate ſit opinio.Sic.n.ſe hꝫ opinio circa cõtingẽtia:ſicut intellꝰ ⁊ ſcia circa necia.Hec ille.Et idem dõm eſt de immediatis ꝯtingẽtibus affirmatiuis q̃tũ ad reductionẽ.

Diſcip. ꝑ

¶Sꝫ ꝯ ꝑdicta inſtabat diſcipulꝰ ꝯ dictum phi.Nã aial rõnale cũ ſit diffinitio:eſt pnm imediatũ.⁊ tñ nõ eſt ꝓpõ:cũ nõ ſignificet eſſe vel nõ eſſe.ergo inſufficiẽter dꝛ in

2o

textu:ꝙ pnm imediatũ ẽ ꝓpoſitio.¶Preterea.nã nihil cognoſcit:cũ nõ hẽat intellũm.g̃ male dcm̃ eſt ꝙ aliqd eſt notius nãe.

Rꝰ ad 1m Principiũ immediatuꝫ 2x

¶Dõm ꝑ ꝙ duplex eſt pnm imediatũ.vꝫ incõplexum ⁊ cõplexum.phs g̃ ibi loqtur de pnº cõplexo in textu allegato:⁊ nõ de ꝑncipio incõplexo. Diffinitio aũt non eſt principiũ cõplexum ſꝫ incõplexum.Unde inſtantia nulla.

Ad 2m Eſſe notius nãe.

¶Dicẽdum 2º ꝙ aliqd dꝛ eſſe notius nãe:nõ qꝛ natura cognoſcat:ſꝫ qꝛ ipm qd̃ cognoſcit eſt magis cognoſcibile ſꝫ ſuam ꝓpriam nãm ⁊ entitatem.Uñ rõ ſupponit falſuꝫ ⁊ laborat in equoco.¶Ad ꝑmum igitur dõm ꝙ illa ꝓpoſitio deus eſt:dꝛ per ſe nota ⁊ imediata ſm naturã:non aũt quo ad nos.Unde põt demõſtrari ꝑ effectus ⁊ a poſteriori ſm nãm:⁊ a ꝑori quo ad nos:nõ aũt a ꝑori ſm nãm ⁊ ſimplr:vt ibidẽ ꝑ doctores ſaniori mõ pꝫ.¶Ad 2m dõm ꝙ duplex eſt imediatio:vt infra dꝛ.vꝫ immediatio ꝑdicationis:ſiue ſubcti:⁊ immediatio cãlitatis.Illa igit ꝓpoſitio:hõ eſt riſibilis.eſt imediata imediatione ꝑdicationis ſiue ſubiecti:nõ aũt imediatione cauſalitatis:Uñ hꝫ medium per quod põt demõſtrari.¶Ad 3m dõm ꝙ illa ꝓpoſitio:hõ eſt animal rõnale:eſt hñi immediata imediatiõe cãe in gñe cauſe formalis.nõ ãt ſimplr.Uñ in eodem gñe cãe:nõ hꝫ aliquã ꝑorem ꝑ quã poſſit demõſtrari:lꝫ ſimplr loquẽdo ꝑ aliud genus cãe poſſit demõſtrari.Quãdo aũt dꝛ ꝓpõ immediata eſt qua nõ eſt altera ꝑor neq̃ notior:intelligẽdum eſt in eodẽ gñe cauſe ⁊ nõ ſimplr:niſi loquẽdo de primo ꝑncipio ſimplr ſeu de ꝓpoſitione immediata ſimplr.¶Et per hoc patet ſolutio ad quartum.

¶Sequitur in Pho,⁊.D.S.ibi.Deinde cum dicit.[Principij autem immediati.]

¶Articulus.II.

Ad ſecũdum ſic ꝓcedit.Uidet ꝙ diuiſio ꝑncipij immediati cũ ſubdiuiſiõe poſitiõis non ſit ſufficiẽs.¶Nam oẽ ꝑncipium immediatũ:ſiue ois ꝓpoſitio imediata eſt ꝓpõ ꝑ ſe nota:Sꝫ poſitio nõ eſt ꝓpoſitio ꝑ ſe nota:cum nõ ſit neceſſe quẽlibet docẽdum eã hꝛe:vt habet in textu.Ergo poſitio non eſt ꝓpoſitio imediata:neq̃ pnm immediatũ. Primũ

2m

¶Preterea.dignitas dꝫ eſſe nota oĩbus:Sed nulla ꝓpoſitio eſt hmõi:cuꝫ quelibꝫ poſſit negari:vt pꝫ.4.metaphy.de primis ꝑncipijs que aliq phoꝝ negauerũt.Ergo nulla ꝓpoſitio eſt dignitas.

3m

¶Preterea.poſitio infra diuidit lec.19.in quatuor ſpẽs.vꝫ in ſuppoſitionem:qõnem:petitionem ⁊ diffõnem.Ergo male diuiditur hic in duas ſpẽs tm̃:vꝫ in ſuppõnem ⁊ diffõnem.

4m

¶¶Preterea.omnis poſitio eſt ꝓpoſitio imediata:aliter aliud erit diffinitũ ⁊ diuiſum:Sꝫ diffinitio nõ eſt ꝓpoſitio imediata:cum nõ dicat eẽ.ergo diffinitio nõ eſt poſitio:⁊ per ꝯñs nõ eſt ſuppoſitio.vt pꝫ per locũ a ſupiori ad inferiꝰ negatiue.Sꝫ ꝯtra eſt phs in textu ibi.[Principij autem immediati poſitioneꝫ dico ⁊c̃.]

Conº

¶Rº dõm ꝙ poſtq̃ phs in hoc.2.capitulo huius ꝑmi tractatus determinauit de pnº imediato diffinitiue.Hic determinat de pnº imediato diuiſiue.¶Et hec eſt ſcda ꝯclõ huius ſcdi capli:que eſt rñſiua ad queſitum.vꝫ ꝙ pnm immediatũ ꝯueniẽter diuiditur in poſitionem ⁊ dignitatẽ:⁊ poſitio ꝯueniẽter ſubdiuidit in ſuppoſitionem:⁊ diffõnẽ.

Probaꝰ ꝯclõnis quo ad ꝑmã ꝑtem

¶Prima pars huius ꝯclõnis ſic ꝓbat ſm phm elicitiue.Naꝫ oẽ pnm immediatũ eſt in demõſtrabile.Aliter nõ eſſet imediatũ:Aut ergo tale ꝑncipium nõ ꝯtingit demõſtrari:⁊ nõ eſt neceſſe ipm quẽlibet docẽdum hꝛe.vel nõ ꝯtingit ipm demrari:⁊ neceẽ eſt quẽlibꝫ docẽdũ hꝛe.Si ꝑmum:ſic eſt poſitio.Si 2m:ſic eſt dignitas.

Dignitas poſitio

¶Ex qbus pꝫ qd ſit dignitas.⁊ qd ſit poſitio.Eſt enim dignitas ꝓpõ immediata quã nõ ꝯtingit demõſtrari:⁊ neceſſe ẽ eam quẽlibet docẽdum hꝛe[poſitio vero eſt ꝓpoſitio immediata quã nõ ꝯtingit demõſtrari.⁊ nõ eſt neceſſe eã quẽlibet docẽdum hẽre.¶Põt ẽt ꝑdicta prima pars ꝯclõnis ſic alr ꝓbari.D.S.Nam oẽ pnm immediatũ eſt per ſe notum.Aut ergo eſt cõpoſitũ ex terminis cõibus ⁊ per ſe eſt omnibus notũ:aut nõ.Si ꝑmũ:ſic ẽ dignitas.Si 2m:ſic eſt poſitio.

Secunda probatio

Scda pars cõcluſiõis probatur

¶Scda pars eiuſdem ꝯcluſiõis ſic probat.Nã omnis poſitio eſt pnm immediatũ.Uel ergo eſt ꝑncipium cõplexum:ſignificãs eſſe vel nõ eſſe.Uel eſt ꝑncipiũ incomplexum nõ ſignificãs eſſe vel nõ eſſe.Si ꝑmũ:ſic eſt ſuppoſitio.Si 2m:ſic eſt diffinitio.

Suppõ diffinitio

¶Ex qbus pꝫ ꝙ ſuppoſitio eſt principiũ immediatũ eſſe vel nõ eſſe ſignificãs.Sꝫ diffõ eſt ꝑncipium immediatũ nõ ſignificãs eſſe vel nõ eſſe.

Nom 1m Propõ ꝑ ſe nota

¶Cõſiderandum eſt aũt ſm.D.S.ꝙ ꝓpoſitio illa dꝛ eſſe ꝑ ſe nota cuius ꝑdicatũ eſt de rõne ſubiecti:q̃ꝫtum eſt in ſe:⁊ hoc loquẽdo de ꝓpõnibꝰ affirmatiuis.

Propõ ꝑ ſe nota 2x

Sed ꝓpõnes imediate ⁊ per ſe note ſunt in duplici dĩa.[Nam quedã ſunt que ſunt per ſe note ſm ſe ⁊ quaſi quo ad oẽs:quarum.ſ.termini ſunt in notitia omniũ:vt ſunt ille ꝓpõnes que ꝯſtituunt ex terminis cõibus ſiue trãſcẽdentibus:vt ſunt ens ⁊ vnũ bonum:⁊ omnia que ſunt paſſiões entis inquãtuꝫ eſt ens:ſicut iſta propoſitio.nõ ꝯtingit idem ſimul eſſe ⁊ nõ eſſe.et omne totum eſt maius ſua parte.[Alie vero ſunt ꝓpoſitiones per ſe note ſcdm ſe:nõ tamẽ quo ad nos:que vꝫ cõponunt ex terminis ſpecialibus quoꝝ notitia nõ habetur ab omnibꝰ.ſicut hec.Omnes rectianguli ſunt equales.

Nom 2m

¶Cõſiderandum vlterius eſt ſcdo ꝙ quedã propoſitiones ſunt que non poſſunt probari niſi per principia alterius ſciẽtie.Et ideo opꝫ ꝙ in illa ſciẽtia ſupponant:lꝫ probentur ꝑ ꝑncipia alterius ſcientie.Sicut ꝙ a puncto ad punctum contingit rectam lineam ducere:ſupponit geometra:⁊ probat naturalis oſtendens ꝙ inter quelibet duo puncta eſt linea media.Hec omnia.D.S.in lectione.¶Ad primum igitur patet ſolutio ex dictis.¶Ad ſecundum dicendum

ꝙ dignitas nõ põt negari mente: ſꝫ antiq phi ꝓteruiter voce ⁊ non rõne negauerint. ¶ Ad tertium dõm ꝙ lꝫ de qõne hic non fiat mentio explicite: tñ implicite ꝯtinet ſub ſuppoſitione: vt infra clarius patebit lec. 19. Ad quartũ dõm ſm. D. S. ꝙ lꝫ diffinitio no ſit poſitio que dĩ ꝓpoſitio immediata eſt tñ pn̄ᵐ immediatũ Phs aũt in p̄dicta ſubdiuiſione non ſubdiuidit ſiue reſumit ꝓpõnẽ immediatã: ſꝫ immediatũ pn̄ᵐ. ¶ Uel poteſt dici ꝙ lꝫ diffinitio nõ ſit ꝓpoſitio actu. eſt tñ virtualr̄ propoſitio: qꝛ cognita diffõne apparet manifeſte diffõnem de diffinito vere p̄dicari. Nõ ergo ois poſitio eſt actu ꝓpoſitio immediata: ſꝫ bene eſt pn̄ᵐ immediatũ. ¶ Uel dõm ꝙ eſſe accipiť tripl̄r. ⸿ Uno modo accipitur
Eſſe 3ᵉ ꝓ actuali exiſtentia rei: qõ cõiter ſolet vocari eſſe actualis exiſtẽtie. Qñqꝫ ẽt ſolet vocari eſſe in effectu. Qñqꝫ aũt vocať actus nature. ⁊ illud eſſe nõ dĩ diffinitio. ⸿ Alio modo accipiť ꝓ ipſa rei eſſentia ſeu q̇ditate. Et hoc modo accipitur in diffõne diffõnis cum dĩ in p̊ topicoꝝ. ꝙ diffinitio eſt oratio qõ eſt eſſe rei ſignificãs. Nec tñ ꝓpter hoc ſeqť ꝙ ſignificet rei eſſe. Aliud eſt enim ſignificare eſſe rei: ⁊ ſignificare rem eſſe. ⸿ Tertio modo põt accipi eſſe ꝓ ipſa compoſitione extremoꝝ. ſ. predicati ⁊ ſubiecti: quã facere videtur intellectus ⁊ quã ſine extremis non eſt intelligere. ⁊ hoc eſſe ſignificatur ꝑ propoſitionẽ. ⁊ vocať eſſe verũ. ⁊ tale eſſe non ſignificat diffinitio in actu: ſed virtualr̄.

Lec. 6. ¶ Queſtio. 11. de preeminẽtia cognitionis premiſſarum in ordine ad concluſionem eſt lectio. 6. D. S.

DEinde ꝯſiderandum eſt de cognitiõe ꝑmiſſaꝝ in ordine ad cognitõeꝫ ꝯcluſionis. ¶ Circa qõ queruntur duo. ⸿ Primo vtrum magis credendũ ſit pͥncipijs ꝙ̃ cõcluſioni. ⸿ Scdo vtrum hec propoſitio ſit vera: propter qõ vnumquodqꝫ tale. ⁊ illud magis.

¶ Sequiť in philoſopho, ⁊ in. D. S. ⌊ Quoniam autẽ oꝫ. ⌋

¶ Articulus primus.

Primũ Ad primũ ſic ꝓcediť. Uideť ꝙ nõ magis credẽduꝫ ſit pͥncipijs ꝙ̃ ꝯcl'oni. ¶ Naꝫ illi magis credẽdũ eſt qõ certiori mõ cognoſciť. Sꝫ ꝯcl'o certiori mõ cognoſciť ꝙ̃ premiſſe. cũ cognoſcať ꝑ demr̄ationẽ. Scire enim (vt dcm̄ eſt) dĩ effect⁹ demr̄ationis. Premiſſe aũt non
2ᵐ cognoſcunť ꝑ demr̄ationẽ. ergo ⁊c̃. ¶ Preterea illi magis credẽdũ eſt qõ ẽ magis ſcibile ꝙ̃ illi qõ nõ eſt ſcibile: neqꝫ ſciť. Sꝫ ꝯcl'o eſt ſcibilis. cũ ſcia ſit tm̃ habit⁹ ꝯcl'onũ. ꝑmiſſe v̊o nõ ſunt ſcibiles: cũ habit⁹ eaꝝ ſit intellus ⁊ nõ ſciẽtia.
3ᵐ ergo ⁊c̃. ¶ Preterea. illa q̃ ſil. tp̄e cognoſcunť ſic ſe hñt ꝙ vnũ nõ magis cognoſciť ꝙ̃ reliquũ: nec vni magis eſt credẽdũ ꝙ̃ reliquo: ſꝫ premiſſe ⁊ ꝯcl'o ſimul tp̄e cognoſcunť ⁊ vno actu: vt ſupra conceſſum eſt. ergo ⁊c̃. ⸿ Probatio maioris. Nã inter illa que ſimul tp̄e cognoſcunť non eſt diſcurſus: ſꝫ ab his que magis cognoſcunť ad ea que minus cognoſcunť eſt diſcurſus: cũ diſcurrere nihil aliud ſit ꝙ̃ ꝓcedere a magis noto ad min⁹ notũ. Ergo illa que ſimul tp̄e ⁊ eodem actu cognoſcunť ſic ſe habẽt: ꝙ vnum non magis cognoſciť ꝙ̃ reliquũ: nec vni eſt magis credendũ ꝙ̃ reliquo quod fuit ꝓbandum. ¶ Sed ꝯ̃ eſt phs in textu ibi.

Qm̃ aũt oportet credere ⁊ ſcire magis ⁊c̃.

¶ R̃° dõm ꝙ iſtud eſt tertiũ caplm̄ hui⁹ primi tractatus: in quo phs determinãdo de p̄eminentia cognitiõis pͥncipiorũ reſpectu cognitiõis ꝯcl'onum. vꝫ oñdẽdo ꝙ demonſtratio ꝓcedit ex notiorib⁹. ponit vnã ꝯcl'onem inferẽdo vnuꝫ correlariũ. Que q̇deꝫ ꝯcl'o que eſt rñſiua ad queſitũ eſt ta-
Cõcluſio lis. Opꝫ magis credere pͥncipijs ſiue ꝑmiſſis ꝙ̃ ꝯcluſioni. ¶ Hãc ꝯcl'onẽ ꝓbat phs duab⁹ rõnib⁹. vꝫ vna rõne oſtenſiua. altera v̊o ducẽte ad impoſſe ſiue ad incõueniens manife-
Prĩa ra° ſtũ. ¶ Prima rõ talis eſt. Naꝫ ꝓpͤ qõ vnũqõqꝫ tale: ⁊ illud magis eſt. vt ſi diligimus magr̄m ꝓpͤ diſcipulũ. magis diſcipulum diligimus: Sed nos ſcimus ꝯcl'ones ⁊ eis credimus ꝓpter pͥncipia. Ergo pn̄ᵃ magis ſcimus ⁊ magis eis credimus. ¶ Scda ratio eſt talis. Nam ſi pͥncipia nõ magis ſciunť ꝙ̃ ꝯcl'o: ſequiť ꝙ homo ſciẽs vel melius diſpoſitus ꝙ̃ ſciens: nõ magis cognoſceret ea que nouit: ꝙ̃ ea q̃ non nouit. Hoc aũt eſt incõueniẽs: cum quelibꝫ nr̄a cognitio ꝓcedat ex notitia noti ad ignoti notitiaꝫ. ⸿ Pꝫ ſequela. nã pn̄ᵃ poſſunt p̄us tp̄e cognoſci ipſa ꝯcl'one vt ex ſupradictis pꝫ. In illo ergo p̄ori ꝯcl'o eſt nobis ignota: ⁊ ꝑmiſſe ſiue pͥncipia ſũt nota. Si ergo pn̄ᵃ nõ magis ſcirenť ꝙ̃ ꝯcl'o in illo p̄ori: ſequereť ꝙ nõ magis ſciremus ea que nouim⁹ ꝙ̃ ea que ignoramus. ¶ Cõſiderandum eſt aũt hic primo No. 1ᵐ
Magis ſcire ſm Alber. mag. ꝙ magis ſcire eſt aliq̇d ꝑ ſe ſcire. Nam illud magis ſcitur qõ per ſe ſciť: ꝙ̃ illud qõ ſciť per aliud. Cum ergo pͥncipia ſiue ꝑmiſſe ſcianť per ſe: ꝯcl'o vero ꝑ alteꝝ. vꝫ per premiſſas relinquiť ꝙ pͥncipia magis ſciunť ꝙ̃ ꝯcl'o. ¶ Cõſiderandum vlterius eſt ſcdo ſm phm̄ in textu: No. 2ᵐ
ꝙ quando dĩ ꝙ neceſſe eſt credere magis pͥncipijs oibus aut q̇buſdam ꝙ̃ ꝯcl'oni: intelligẽdũ eſt de illo q̇ acq̇rit ſciẽtiam per demr̄ationẽ. Si aũt ꝯcl'o aliunde eſſet nota vtpura ꝑ ſenſum: nõ eſſet neceſſe pn̄ᵃ eſſe magis nota ꝙ̃ ſit concluſio. ¶ Cõſiderandũ vlteri⁹ eſt 3ᶜ hic ſm. D. S. ⁊ Egidium ꝙ h̄ qõ phs iſra dicit ꝙ opꝫ magis credere principijs No. 3ᵐ
aut omnib⁹ aut q̇buſdã: põt intelligi quadrupl̄r ſm q̃tuor diuerſitates que repiunť in demr̄atione. ⸿ Quaꝝ p̄ma eſt diuerſitas principioꝝ. Nam quedaꝫ ſunt principia cõia: ⁊ quedã ꝓpria. Principia aũt cõia ſunt oia nobis magis nota ꝙ̃ ꝯcl'o cognitis terminis. Sed pn̄ᵃ ꝓpria nõ ſemꝑ ſunt oia nobis magis nota ꝙ̃ ꝯcluſio. Dicit ergo phs ꝙ oꝫ magis credere pͥncipijs. aut oibus ꝓpͤ pͥncipia cõia. aut q̇buſdam ꝓpter pn̄ᵃ ꝓpria. ⸿ Scda diuerſitas eſt ꝑmiſſaꝝ. Naꝫ ꝑmiſſarum altera eſt maior: ⁊ altera minor. Maior auteꝫ p̄us tp̄e aliqñ cognoſcitur ꝙ̃ ꝯcl'o. Minor v̊o debite ſubſumpta: ⁊ applicata ad ꝯcluſionẽ in ratiõe minoris: ſimul tp̄e cognoſciť cum ꝯcl'one. Unde ad hoc demr̄anduꝫ dicit phs: aut omnib⁹: aut q̇buſdam. ⸿ Tertia v̊o diuerſitas eſt modoꝝ cognoſcẽdi. Nã aliqua cognoſcunť ꝑ ſenſuꝫ: aliq̃ v̊o ꝑ intellectum. Unde qñ ꝯcl'o eſt nobis nota ad ſenſum: vt ſupra dcm̄ eſt in ſcdo notabili. nõ opꝫ ꝙ pͥncipia illi⁹ cõcluſionis ſint magis nobis nota ꝙ̃ ꝯcluſio. Ideo phs dicit aut omnib⁹ aut q̇buſdã. ⸿ Sed q̃rta diuerſitas eſt ſciaruꝫ. Nam quedã eſt ſcia ſubalternãs. ⁊ quedã eſt ſcia ſubalternata. vt iſra declarabiť. Principia ãt ſcie ſubalternate aliquãdo ꝓbanť per pͥncipia ſciẽtie ſubalternatis. Uñ anteꝙ̃ probenť: nõ ſunt magis nota ipſa ꝯcl'one. Dicit ergo phs aut omnib⁹ aut q̇buſdam ꝓpͤ p̄dictas diuerſitates. ¶ Con- No. 4ᵐ
ſiderandum vlterius eſt hic 4° ꝙ ex p̄dicta ꝯcl'one: infert phs vnũ correlariũ. vꝫ ꝙ nõ ſolũ opꝫ magis credere pͥncipijs ꝙ̃ ꝯcl'oni: ſꝫ ẽt oꝫ ꝙ nihil ſit certius ꝙ̃ ꝙ oppoſita pͥncipijs ſint falſa. ⸿ Cuius ratio eſt: qꝛ quicũqꝫ dubitat d̾ falſitate vni⁹ oppoſitoꝝ: nõ poteſt firmiter adherere alteri oppoſito: qꝛ ſemper formidat de v̾itate alterius. Sꝫ opꝫ illuꝫ qui accipit ſciẽtiam ꝯcl'onis ꝑ demonſtrationem nõ ſolum magis credere principijs ꝙ̃ ꝯcl'oni. ſed ẽt firmiſſime adherere eis: vt dcm̄ eſt. Ergo nihil ei debet eẽ certius ꝙ̃ ꝙ oppoſita principijs ſint falſa. Ad p̄mum igiť dõm negando minorẽ. Et ꝓ̇d eius ꝓbationem dõm ꝙ quãdo aliqua duo apta nata ſunt cognoſci per demõſtrationem: veꝝ eſt ꝙ illud certius cognoſciť qõ per demõſtrationem cognoſciť: ꝙ̃ illud qõ cognoſciť non per demõſtrationem. Sed ſi aliqua duo ſint: quorum vnũ eſt cognoſcibile ꝑ demõſtrationẽ: alteꝝ v̊o nõ: ſed altiori modo ⁊ certiori habitu: ſic non eſt veꝝ ꝙ illud qõ cognoſciť per demonſtrationem certius cognoſcať ꝙ̃ illõ quod cognoſciť nõ per demr̄ationẽ. Principia aũt cognoſcuntur per habituꝫ intellectus: ⁊ nõ per demõſtrationẽ. Habit⁹ aũt intellectus certior eſt ꝙ̃ habitus ſcie: vt infra ꝓbat phs: vt etiam adductum eſt ſupra q. 7. ar. 1. ad ſecundam inſtantiam diſcipuli. vnde proba/

Correlaꝛᵐ
Rõ correlarij

Digitized by Google

Scibile ter. tio nulla. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ ſcibile accipit̄ dupl̄r. ¶ Unomō ſm ꝙ ſcibile dr̄ ad ſciam put ſcia diſtinguit̄ ꝯ alios habi/tus intellectuales. vz put ſcia eſt tm̄ habitus ↄcl̄onis. Et iſto mō pn̄ non ſunt ſcibilia niſi v̄tualr̄. ¶ Aliomō accipit̄ cōi/ter ſcientia. vz p oi certitudinali cognitiōe. Et iſto mō pnci pia magis ſciunt̄ ꝙ̄ ↄcl̄o. Et hoc modo accipit̄ hic. ¶ Ad 3ᵐ patet ſolutio ex dictis ſupra. q. 6. ar. 1. ad ſecundum.

¶ Sequitur in philoſopho ꝛ in. D. S. vbi ſupra impertinē ter tamen. ¶ Articulus. II.

Ad ſecūdum ſic pcedit̄. Videt̄ ꝙ illa propoſitio nō ſit vera pp qd̄ vnūqdq̄ tale: ꝛ il/

Primum lud magis eſt. ¶ Nā mobile efficit̄ calīm pp motū localē. Et tm̄ motus localis nō eſt magis calīdus. Ergo ppoſitio il/

2ᵐ la eſt falſa. ¶ Preterea. ſortes genitus eſt homo pp plato/nem gn̄antem. Et tm̄ Plato gn̄ans non eſt magis hō ꝙ̄ ſor tes genitus: cū ſub̄a (vt pz in p̄dicamētis) nō ſuſcipiat ma/

3ᵐ gis ꝛ minus ergo ꝛc̄. ¶ Preterea. ignis genit⁹ eſt ignis ꝛ eſt calīdus pp ignē gn̄antē. Et tm̄ ignis gn̄ans non eſt magis ignis aut calīdus ꝙ̄ ignis genitus. ergo ꝛc̄. ¶ Preterea. ali/qd̄ ſubiectū eſt albū pp albedinē. Et tm̄ albedo non eſt ma/gis alba: q2 vt dr̄. 2. topicoꝝ albedo non eſt colorata. ergo

Rō. nec alba. ergo ꝛc̄. Sed ꝯ eſt phs in textu vbi ſupra. ¶ Rn̄deo dōm ꝙ cauſaꝝ quedā ſunt cāe p ſe: quedā v̄o p accn̄s: vt pz. 2. phyſicoꝝ. Predicta v̄o ppoſitio nō hz veritatē in cauſis p accn̄s: vt voluit ſcdm̄ argumētum. ¶ Cauſaꝝ ve/ro p ſe quedā ſunt intrinſece: quedam v̄o extrinſece. Predi cta aūt ppoſitio nō verificat̄ in cauſis p ſe intrinſecis. Nō enim ſequit̄ paries eſt albus pp albedinem. Ergo albedo eſt magis alba: vt voluit quartū argumētū. ¶ Cauſaꝝ v̄o per ſe extrinſecaꝝ: quedā ſunt cāe efficiētes: quedā vero fi/nales. In cauſis aūt finalibus ſemp tz ſi ſint vni⁹ ordinis: ſi aūt non ſint vni⁹ ordinis nō ſemp tz. Nō. n. ſeqtur. hō poſt cenā deambulat pp ſanitatē. Ergo ſanitas magis deambu lat. ¶ Cauſaꝝ v̄o efficiētium: quedā ſunt pncipales: q̄dam v̄o min⁹ pncipales. In cauſis aūt min⁹ pncipalib⁹ nō tz p̄/dicta ppoſitio. Nō. n. ſequit̄ hoc eſt calīm pp calorez ignis. Ergo calor eſt magis calīdus. ¶ Cauſaꝝ v̄o efficientiū pnci paliū ¶ quedā ſunt equoce: que. ſ. nō ↄueniunt in noīe ꝛ rō/ne cuz ſuo effectu. ¶ Alie v̄o ſunt vniuoce. ¶ Et hoc dupl̄r: vel in p̄dicatiōibus vniuocis eſſentialib⁹. Et ſic non tz: vt dr̄ in p̄ notabili ꝛ ſequētib⁹: vel in p̄dicationib⁹ vniuocis accidētalibus ſiue denoīatiuis. Et ſic tz: vt patebit ibidez. ¶ Cāe v̄o efficiētes equoce ſunt in duplici dr̄ia. ¶ Nā quedā ſunt p ſe ꝛ eſſentialr̄ ſubordinate. ſ. qn̄ vna nō pōt agere. ni/ſi in v̄tute alteri⁹. ſ. qn̄ intētio pme reſpicit oēs cās medias vſq3 ad vltimū effectū. ¶ Alie v̄o ſunt accn̄talr̄ ſubordina/te: ſicut diuerſe circulationes ipſius celi: quaꝝ vna nō agit in v̄tute alterius. Predicta aūt ppoſitio hz v̄itatē in cauſis efficiētib⁹ pncipalib⁹ p ſe equocis, ꝛ analogicis eſſentialr̄ ſubordinatis ſolū ſm aliquos doctores ꝛ non in equocis accn̄talib⁹ nec in cauſis vniuocis eſſentialib⁹ pp 2ᵐ argu/mentū. ¶ Sz ꝯ p̄dicta inſtabat diſcipulus: Nā nō ſequit̄.

Diſcip. p̄ Filius in diuinis hoc qd̄ eſt pn̄ᵐ ſpūs ſcti hz a patre. Ergo

2° pater eſt magis pn̄ᵐ ſpūs ſcti ꝙ̄ filius. ¶ Preterea. non ſe/quit̄ res alie cognoſcunt̄ ab aīa pp habit⁹ ꝛ pp ſpēs intel/ligibiles. Ergo iſta magis p ſeipſa ab aīa cognoſcuntur.

3° ¶ Preterea nō ſeqtur. Corpa inferiora afficiunt̄ pp motū corpoꝝ ſupioꝝ. Ergo corpa ſupiora magis afficiunt̄ illis qualitatib⁹. ſ. calore ꝛ frigore; cū hoc ſit ꝯ phm. Et ſic vī ꝙ corpa ſupiora non ſint cā motuū ꝛ alterationū ad illas for

4° mas. Oē aūt agēs agit ſibi ſile: vt pz 2ͦ de gn̄atione. ¶ Pre terea. nō ſeqtur. Mulier ducta in mr̄imoniū: efficit̄ affinis ↄſanguineoꝝ viri. Ergo efficitur magis affinis viro. Vel q2 mulier ducta in mr̄imoniū non ↄiungit̄ alicui de ↄſan/guinitate viri: niſi rōne viri: ſi nō fiat viro affinis. ergo nec

5° alicui ↄſanguineoꝝ affinis erit. ¶ Preterea nō ſeqtur. vna candela accēdit̄ pp aliam candelā accēſam. Ergo illa alia eſt magis accenſa. ¶ Preterea nō ſequit̄. Ignis eſt cā calo 6°
ris in ferro. ergo ignis eſt magis calīdus ꝙ̄ ferruz ignitum.
¶ Preterea nō ſequit̄. intell̄us nr̄ cognoſcit alia v̄a pp pri 7°
mā v̄itatē que lux vera illuminat oēm hoiem ꝛc̄. Ergo pri
maz v̄itatē que de⁹ eſt magis cognoſcit. ¶ Dōm p̄ ſm. D. Ad pmā diſcip.
S. in p̄ ſniaꝝ diſt. 12. ar. 2. ad 2ᵐ. ꝙ dcm̄ phi v̄ificat̄ qn̄ illō qd̄ ↄuenit alicui pp aliqd aliud eſt diuerſuz in vtroq3: ꝛ p̄ci pue qn̄ tm̄ eſt cā alterius eſſentiali ordine. Tūc. n. cālitas ſua extendit̄ reſpectu toti⁹ ſpēi: ꝛ non reſpectu vni⁹ indiui/dui tm̄. vt dicit Auicē. Sicut calor eſt magis in igne ꝙ̄ in corpe mixto: q2 pp ignē eſt in corpe mixto. Sz ꝙ̄uis filius habeat a p̄re hoc ꝙ ſpirat ſpm̄ ſcm̄: nihilominus tm̄ nō eſt hoc diuerſum in p̄re ꝛ filio: q2 eādē v̄tutē ſpiratiuā quā p̄r hz filio cōicat. Et ideo p illā equalr̄ ſpm̄ ſcm̄ ſpirāt. Et ſi ēt nō eſſet vna v̄tus numero ſz ſpē tm̄: rō non valeret: ſic pz in oib⁹ vniuocis gn̄ationibus. Nō. n. p̄r ſortis plus influit in

filiū ſortis ꝙ̄ ſortes. Hec ille. Idē dicit in. 2. ſniaꝝ. di. 13. ar. Correl̄ᵐ
15. ¶ Ex qbus pz ꝙ illud p̄dicatum qd̄ ↄuenit cauſe ꝛ ef/fectui: opz ꝙ ſit diuerſuz numero in vtroq3. In diuinis aūt non eſt aliqd diuerſum numero in diuerſis pſonis. Jō ibi non tz p̄dicta ppoſitio. ¶ Pz ēt ex his ꝙ non tz in vniuo/cis ꝛ eſſentialib⁹ gn̄ationibus: ſed in equocis: cum gn̄ans vniuocū oporteat eſſe ꝙ̄ſi agens inſtrumētale reſpectu cāe primarie totius ſpēi. vt etiā pz per. D. S. in ſcdo ꝯ gentiles

ca. 21. ad 4ᵐ. ¶ Dōm ſcdo. ſm. D. S. in pma parte. q. 87. Ad 2ᵐ
ar. 2. ad 3ᵐ. ꝛ quol. 10. q. 4. ꝓ. 2ᵐ ꝙ illa ppoſitio v̄itatem hz ſi intelligat̄ in his que ſunt vnius ordinis: puta in vno gn̄e cauſe: puta ſi dicat̄ ꝙ ſanitas eſt deſiderabilis pp vitaz: ſe/quitur ꝙ vita ſit magis deſiderabilis. Si aūt accipiant̄ ea que ſunt diuerſoꝝ ordinum: nō hz v̄itatem: vt ſi dicatur ꝙ ſanitas eſt pp medicinā: nō ideo ſeqtur ꝙ medicina ſit ma/gis deſiderabilis: q2 ſanitas eſt in ordine finium: medicina aūt in ordine cauſarum efficiētium. Sic igit̄ ſi accipiam⁹ duo quoꝝ vtrūq3 ſit per ſe in ordine obiectoꝝ cognitiōis: illud pter qd̄ aliud cognoſcit erit magis notum ſicut pn̄ᵃ ↄcl̄onibus. Sz habitus nō eſt de ordine obiectoꝝ inquan tum eſt habit⁹: nec ppter habitū aliqua cognoſcunt̄ ſicut pp obm̄ cognitū: ſed ſicut ppter diſpoſitionē vl̄ formā qua

cognoſcēs cognoſcit. Et ideo rō non ſequit̄. Hec ille. ¶ Ex Correl̄ᵐ
qbus pz ꝙ p̄dicta ppoſitio nō ſoluz tz in cauſis efficiētib⁹: Notādū
ſz ēt in gn̄e cauſaꝝ finalium. Sed ſciēdum ꝙ dupl̄r eſt ali/ Et i gn̄e
qd in gn̄e cāꝝ efficientium. ¶ Unomō directe. ¶ Aliomō can. eff̄
reductiue. Finis ergo eſt in gn̄e eſſe efficientis non directe: ſed reductiue ſm. D. S. in libro de cauſis lect. 1. co. 3. ꝛ. 4. vbi ſic ait. In cauſis ēt finalib⁹ manifeſtū eſt verificari oīa predicta. Nā pp vltimū finē q eſt vniuerſalis: alij fines ap petunt̄: quoꝝ3 appetitus aduenit poſt appetitū vltimi fi/nis: ꝛ ante ipſum ceſſat. Et hui⁹ ordinis rō ad genus cauſe efficiētis reducit̄. Nam finis intentū eſt cā: inꝙ̄tuz mouet efficiētem ad agēdum. Et ſic put hz rōnē mouentis ptinet

quodāmodo ad cauſe efficiētis gen⁹. Hec ille. ¶ Dōm 3°. Ad 3ᵐ
ſz. D. S. in. 2. ſniaꝝ. di. 15. q. 1. ad 4ᵐ. ꝙ ſilia ſūt que in ea/dē forma cōicant. Sed ↄtingit ꝙ illā formā nō vniformiter participāt quedā. q2 qd̄ eſt in vno diffinit̄ in altero eſt emi nentius. Et h̄ opz inueniri ſm Diony. in omnibus cauſis eſſentialib⁹. Et ideo ipſe dicit ꝙ ſol vniformiter accipit in ſe ea que diuiſim per eius actionē in alijs cauſantur. Et ſz hoc dico ꝙ calor ꝛ frigus ꝛ hmōi inueniunt̄ in corporibus celeſtibus nobiliori modo ꝙ̄ in elemētis: nō ꝙ iſtis quali tatibus afficiant̄ ꝛ denominent̄: ſed ſunt in eis ſicut in vir tute actiua. Et talis ſimilitudo ſufficit ad actionem agētis non vniuoci. Hec ille. ¶ Et effect⁹ eſt in cā vniuoca ſm ſi/militudinem forme eiuſdez ſpēi: in cauſa vero equoca ſm ſimilitudinē forme excellentioris ſm. D. S. de malo. q. 4. ar. 3. Et in pma parte. q. 4. ar. 2. Et d̄ po⁸. q. 7. ar. 1. ꝛ. 8. Et

ſuper Diony. lec. 3. co. 3. ¶ Ex qbus pz ꝙ predicta propo/ Correl̄ᵐ
ſitio intelligit̄ ꝙ ppter qd̄ vnumqdq̄ tale: ꝛ illud magis.

Ad 4m ſ.formalr:vel virtualr. ¶Dõm 4° ſm.D.S.in.4.ſniaꝝ.
di.41.q.1.ar.1.q.1.ad pᵐ.ꝙ q̃uis cā ſit potior ſuo effectu:
non tñ opʒ ꝙ ſp nomē idem effectui ⁊ cāe ꝯueniat:qꝛ qñꝗ
illud qȯ eſt in effectu inuenit in cā non eodē mȯ altiori. Et
iȯ nȯ ꝯuenit cāe ⁊ effectui ꝑ idē nomē neq ꝑ eādem rȯneʒ:
ſicut pʒ in oibus cāis equoce agentib⁹. Et hoc mȯ ꝯiūctio
viri ⁊ vxoris eſt potior q̃ ꝯiunctio vxoris ad ꝯſanguineos
viri. Nȯ tñ dʒ dici affinitas:ſʒ mr̃imoniū qȯ ē vnitas q̃dā:
Corrlaᵐ ſic hȯ ſibijpſi eſt idem nȯ ꝯſanguineus. Hec ille. ¶Ex qb⁹
pʒ ꝙ p̄dicta ꝓpoſitio nȯ ſp v̓itatē hʒ ſm idē nomē ⁊ eādeʒ
rȯnē ſʒ ſm diuerſum nomen:⁊ ſm diuerſam rȯnē:⁊ ſm ali
qd nobili⁹:aliqñ tʒ:ſicut in equocis vt ēt patet ꝑ.D.S.hic
⁊ in.2.metaphy.lec.2.in pn°.⁊ in.2.ſniaꝝ.diſt.15.q.1.ar.2.
ad 4m.ſicut ēt adductū ē ad tertiā inſtātiā diſcipuli ſupra.
¶Dõm qnto ſm.D.S.in lib° de cāis.lec.1.co.3.⁊.4.ꝙ ſi
Ad 5m q̃raꝭ in vnoq̃ꝗ gñe cāꝝ vtꝝ p̄dicta v̓ificenꝭ in oib⁹ cauſis
q̄ūolibet ordinatiꝭ:manifeſtū eſt ꝙ nȯ. Inuenim⁹.n.cās or/
dinari duplr̃. Unomȯ ꝑ ſe. Aliomȯ ꝑ accñs. ⁋Per ſe qdeʒ
qñ intētio p̄me cāe reſpicit vſq ad vltimū effectū ꝑ oēs me
dias cās. Sicut cū ars fabrilis mouet manū ⁊ man⁹ mar
tellū:q ferꝝ ꝑſtū extēdit:ad qȯ ferꝭ intentio artis. ⁋Per
accñs aūt qñ intētio cāe nȯ ꝓcedit niſi ad ꝓrimū effectuʒ.
Qȯ aūt ab illo effectu efficiaꝭ iteꝝ aliud:eſt p̄ter intētionē
p̄mi efficienꝭ:ſicut cū aliqs accēdit cādelā:preter intētionē
ei⁹ eſt ꝙ iteꝝ accēſa accēdat aliā ⁊ illa aliam. Qȯ aūt p̄ter
intētioneʒ eſt:ſunt oēs cāe ꝑ accñs. In cauſis igiꝭ ꝑ ſe ordi
natis:hec ꝓpoſitio hʒ v̓itatē in qb⁹ cā p̄ma mouet oēs cās
medias ad effectū. In cauſis aūt ordinatis ꝑ accñs eſt ecȯ
uerſo. Nā effect⁹ q ꝑ ſe ꝓducit a cā ꝓrima:ꝑ accñs ꝓducit
a cā p̄ma p̄ter intētionē ei⁹ extrñs. Qȯ aūt eſt ꝑ ſe poti⁹ ē eo
qȯ eſt ꝑ accñs. Et ꝓp h̄ ſignificādū dicit ꝓclus. Cā vlis que
eſt ꝑ ſe. Hec ille. ¶Et cā ꝑ accñs eſt duplex. ⁋Quedā ē ni
hil oꝑans ad effectū. ⁋Et q̃dam eſt oꝑans ad effectū p̄ter
intentionē. ¶Et hec eſt duplr̃. ⁋Quedā eſt attingēs effe
ctū:ſicut caſus ⁊ fortuna. Et q̃daʒ eſt aliqd ei ꝯiunctū ſicut
occaſio:ſm.D.S.in p̊ ſniaꝝ.di.46.ar.2.ad tertiū. Et in.2.
Corrlaᵐ ſniaꝝ.di.1.q.1.ar.1.ad ſcȯm. ¶Ex qb⁹ pʒ ꝙ p̄dicta ꝓpoſi/
tio v̓ificaꝭ in cauſis ꝑ ſe ⁊ eſſentialr̃ ordinatiꝭ nȯ aūt in cau/
ſis accidētalr̃ ordinatiꝭ:vt ēt pʒ ꝑ.D.S.in p̊ ſniaꝝ.di.12.ar.
Ad 6m 2.ad ſcȯm. ¶Dõm 6° ꝙ licʒ aliqȯ ferꝝ ſit magis calīm q̃
aliqs ignis ꝑ accñs.vʒ ꝓp maiorē impſſionē in mā ferri q̄
eſt ꝯdenſa:⁊ multū retētiua caloris:tñ ſimplr̃ ⁊ ꝑ ſe ignis
eſt magis calīus q̃ ferꝝ ignitū. ¶Dõm 7° ſm.D.S.in p̄/
Ad 7m ma pte.q.88.ar.3.ad ſcȯm.ꝙ dictū phi intelligēdum eſt in
his que ſūt vni⁹ ordinis:vt ſupra dcm̄ eſt. Propter deū aūt
alia cognoſcunꭋ:nȯ ſicut ꝓp p̄mū cognitū:ſʒ ſic ꝓp p̄mā v̓/
tutis cognoſcitiue cāʒ. Hec ille. ¶Uel dõm ſm.D.S.in p̄
ma pte.q.16.ar.6.ad p̄mū.ꝙ aīa nȯ iudicat de oibus reb⁹
ſm q̃cūq v̓itatē:ſed ſm p̄mā.inq̃tum reſultat in aīa ſicut
in ſpeculo ſm p̄ma intelligibilia. ¶Ex qbus pʒ ꝙ dictum
Corrlaᵐ phi v̓ificaꝭ in his que ſūt vni⁹ ordinis cāe:vt ēt ſupra dcm̄
Noᵐ 1m eſt ad ſcȯam inſtātiam diſcipuli. ¶Cōſiderādū eſt aūt hic
p̊ ſm.D.S.in p̄nti paſſu:⁊ in.2.metaphy.lect.2ª in pn° ſi
v̓ba eius diligēter ꝯſiderenꭋ ꝙ p̄dicta ꝓpoſitio nȯ ſolū v̓ifi
caꭋ in cāis equocis ꝑ ſe eſſentialr̃ ſubordinatis:ſʒ ēt v̓ita/
tem hʒ in cauſis vniuocis. Dicit.n.ſic in p̄nti paſſu.ꝙ cā ſp
eſt potior ſuo effectu. Qñ ergo cā ⁊ effectus ꝯueniūt in no
mine:tūc illud nomē magis p̄dicaꭋ de cā q̃ de effectu.ſic
ignis eſt magis calīus q̃ ea que ꝑ ignē caleſiunt. Qñꝗ v̓o
cā ⁊ effectus nȯ ꝯueniūt in noie. Et tūc lʒ nomē effect⁹ non
ꝯueniat cāe:tñ ꝯuenit ei aliqd dignius: ſicut ⁊ ſi in ſole nȯ
ſit calor:eſt tñ v̓tus in eo quedā que eſt p̄nᵐ caloris. Hec il
Corrlaᵐ le. ¶Ex qb⁹ pʒ ꝙ ſm ip̄m p̄dicta ꝓpoſitio phi:ēt v̓itatem
hʒ in cāis vniuocis.vʒ in cāis ꝯuenientib⁹ in noie cū ſuo ef
fectu:nȯ qdem in p̄dicationib⁹ vniuocis eſſentialib⁹:vt di
ctum eſt ad p̄mā inſtātiam diſcipuli:ſʒ in p̄dicationib⁹ vni
nocis denoiatiuis. ¶Bene.n.ſequiꭋ. Aqua eſt calīa ꝓpter
ignem. Ergo ignis eſt magis calīus:qꝛ ibi eſt p̄dicatio vni
uoca accñtalis ſeu denoiatiua. ¶Sʒ nȯ ſequiꭋ. Ignis ge/
nitus eſt ignis ꝓp ignē gñantem:ḡ ignis gñans eſt magis
ignis:qꝛ ibi eſt p̄dicatio vniuoca eſſentialis in qua p̄dicta
ꝓpoſitio non tʒ. Alr̃ (vt voluit argᵐ ſm) ſuba ſuſcipet ma/
gis ⁊ min⁹. ¶Cōſiderādū vlteri⁹ eſt 2° ſm.D.S.in.2.me/ Noᵐ 2m
taphy.lec.2.in pn°.⁊ ſm phm ibidē.ꝙ iſta ꝓpoſitio vnum
qȯꝗ inter alia dr̃ maxime tale:ex quo cātur in alijs aliqȯ
vniuoce p̄dicatū de eis:intelligiꭋ in vniuocis ⁊ ꝑ ſe. Unde
phs notāter facit mētionē de vniuocatiȯe:qꝛ qñꝗ ꝯtingit
ꝙ effectus non ꝑuenit ad ſilr̃tudinē cāe ſm eādē rȯnē ſpēi:
ꝓp excellētiā cāe:vt dicit ibidē.D.S.ſicut ſol eſt cā coloris
in iſtis inferiorib⁹:nec tñ inferiora corꝑa p̄ūt recipe impſ/
ſionē ſolis:aut alioꝝ corpoꝝ celeſtiū ſm eādem rȯnē ſpēi:
cum nȯ cōicent in mā. Et ꝓp hoc nȯ dicim⁹ ſolē eſſe calidiſ
ſimū:ſicut ignē.ſʒ dicim⁹ ſoleʒ eſſe aliqd ampli⁹.ſ.qꝛ in eo
eſt v̓tus q̃dam excellētior ipſo calore. ¶Cōſiderādū vlte/ Noᵐ 3m
rius eſt 3° ſm phm.⁊.D.S.ibidē:ꝙ iſta ꝓpȯ:prima cā eſt
maxime v̓a:⁊ cā alioꝝ veroꝝ:debʒ intelligi ꝙ veꝝ ꝯuenit
vtriſq formalr̃ ⁊ nȯ ſolū v̓tualr̃. Nā oēs res alie adeo ſunt
v̓e vna v̓itate.ſ.v̓itate dei:ſicut p̄n° effectiuo ⁊ exēplari:ſʒ
ſunt v̓e multis v̓itatib⁹ formalr̃ ſm.D.S.in p̊ ſniaꝝ di.19.
q.5.ar.2. Et in pª parte.q.16.ar.6. Et de veri.q.1.ar.4.⁊.q.
27.ar.1.ad 7m. ¶Sʒ ꝯ h̄ inſtabat diſcipulus. Naʒ ſi p̄ma d.ſcip:
cā eſt illud ex q̄ cātur veꝝ in oib⁹ alijs rebus creatis:aut ḡ
illȯ veꝝ qȯ ꝯuenit p̄me cāe:⁊ oib⁹ alijs reb⁹ creatiꝭ vniuo/
ce eis ꝯuenit:aut nȯ. Nota.p̄mum:qꝛ ſic neceſſariū eēt ſco
tizare:vʒ ponere aliqd vniuocū deo ⁊ creaturis. Si 2m tūc
ꝓbatio phi ibi nulla erit:qꝛ ſicut in p̄cedenti notabili dcm̄
eſt:p̄ma ꝓpoſitio ēt intelligiꭋ in vniuocis:⁊ nȯ in equocis
ſolū. ¶Si dicaꭋ ꝙ ſufficit ꝙ illud qȯ ꝓduciꭋ a cā in effe/
ctū:ſit eis cōe nomē:⁊ ſm eādē rȯnē cōem. ¶Cōtra Sol
enim ⁊ iſta iferiora ꝯueniūt ſm nomē cōe ⁊ ſm rȯnē cōeʒ.
vʒ ſm rȯnem entis. Et tñ nȯ vniuoce in eo ꝯueniūt. ¶Pre
terea ſm.D.S.ibidē.ad h̄ ꝙ illa pª auctas hēat v̓itatē in
vniuocis:oʒ ꝙ effect⁹ ꝑueniat ad ſilr̃tudinē cāe ſm eādem
rȯnē ſpēi. Ergo non ſufficit ꝙ ꝯueniāt in rȯne cōi. ¶Dõm Rᵒ
ꝙ veꝝ qȯ dr̃ de p̄ma cā:⁊ creaturis ꝯuenit deo ⁊ creaturis
vniuoce. ¶Pro cuius declaratione ꝯſiderādum eſt 4° ꝙ Noᵐ 4m
aliqd p̄dicari vniuoce de plib⁹:pȯt intelligi duplr̃. ⁋Uno Predicari vniuoce d plib⁹
mȯ accipiēdo vniuocationē ꝓprie ⁊ ſtricte.vʒ quādo aliqd 2r
p̄dicaꭋ ſm vnū nomē ⁊ eādem rȯneʒ equalr̃ ꝑticipatā. Et
ſic veꝝ non dr̃ vniuoce de deo ⁊ creaturis:ſicut nec ens:vt
innuit phs in.4.metaphy.⁊.D.S.in p̊ libro ꝯ gētiles.ca.
32.33.34. ⁋Aliomodo accipiēdo vniuocatiȯem large.vʒ
ꝓ analogia:ita tñ ꝙ rȯ analogi ꝯueniat vtriq formalr̃:et
non ſolum virtualr̃. Et ſic veruʒ bene dr̃ vniuoce de deo ⁊
creaturis:hoc eſt non dr̃ pure equoce:nec pure vniuoce:ſʒ
analogice. Et hoc ſufficit ad vniuocatiȯem de qua loqtur
philoſophus in ſcȯo metaphy. ¶Cōſiderandum vlterius Noᵐ 5m
eſt 5°.ꝙ ſi illi quod cauſatur ab aliqua cā in aliquo 3° fue/
rit nomē ſpēi opʒ ꝙ tam cā q̃ illud 3m ꝯueniāt in cāto ſm
eādem rȯnem ſpecificaʒ:ad hoc ꝙ predicta prima auctas
phi hēat v̓itatem. v̓bi gr̃a. Ignis eſt cā caloris in vno ter/
tio.ſ.in aqua:opʒ ꝙ tam calor ignis q̃ calor aque ꝯueniāt
ſm idē nomē caloris:⁊ hʒ eādē rȯneʒ ſpecificā ipi⁹ caloris.
Sʒ ſi illi qȯ cātur ab aliq̄ cā in aliquo 3° ſit nomē cōe:⁊ nȯ
nomē ꝓpriuʒ alicui⁹ ſpēi:ſufficit ꝙ tā cā q̃ illȯ 3m ꝯueniāt
in rȯne cōi illi⁹ effect⁹. Cum ḡ veꝝ nȯ ſit nomē ꝓpriū alicu
ius ſpēi:ſʒ ſe hēat cōiter ad oia entia: ſi illȯ qȯ eſt cā v̓itatiꝭ
in alijs ſit cā cōicans cū effectu in noie ⁊ in rȯne cōi ipſius
v̓i ſeqtur ꝙ erit veriſſimū. Sʒ manifeſtum eſt ꝙ p̄ma cā ⁊
creature ꝯueniunt in nomine.⁊ in rȯne cōi ipſius veri ſicut
ꝯueniunt in noie ⁊ in rȯne cōi ipſius entis. Ideo ibi a pho
ſufficiēter ꝓbatum eſt ꝙ p̄ma cā eſt veriſſima:que eſt cauſa
oium v̓itatum. ¶Ex quibus pʒ ꝙ illa ꝓpȯ phi.ſ.ꝓp quod Corrlaᵐ
vnūqȯꝗ tale ⁊ illud magis pȯt duplr̃ intelligi. ⁋Unomȯ

Digitized by Google

ꝙ ibi ſit aliq̄s terminus ſpālis ⁊ non tranſcēdens: quē participant aliq̄ duo ⁊ vnū participat ipm̄ p̄ aliud: vt calor: q̄ eſt in aliq̄ cala p̄ ignē eſt in igne veriori mō: ⁊ ṽius bꝫ eſſe in igne q̄ꝫ in aq̄. Et ſic tꝫ ꝓpoſitio. ▽ Aliomō ꝙ ſit termin⁹ trāſcendens. vt veꝝ qd̄ eſt cōe reb⁹ mālib⁹ ⁊ immālibus ⁊ ēt deo. Et ſic bene tꝫ. Sꝫ non ſequiᷓ: ṽitas in rebus mālibus eſt intelligibilis a nobis pp̄ p̄mā ṽitatē. Ergo p̄ma ṽitas eſt magis a nobis intelligibilis. Nō valet ꝯñtia: q̄ intelligibile a nobis eſt terminus ſpālis: ⁊ non eſt terminus trāſcendēs ⁊ analogus. Et pp̄ p̄imam ṽitatē alia cognoſcunᷓ: non ſicut pp̄ p̄mum a nobis cognitū in ordine obiectoꝝ: ſed ſicut pp̄ p̄mam ṽtutis cognoſcitiue cām. ſicut etiā adductum eſt ſupra ad ſcd̄m ⁊ ad ſeptimā inſtantiam diſcipuli.

Correl^m ℭ Ex q̄bus ēt pꝫ ꝙ p̄dicta ꝓpoſitio tꝫ qñ idē p̄dicaᷓ de duob⁹ p̄ ſe ordinatis: qd̄ ineſt eis vel formalr̄ vl ṽtualr̄. vñ bene valet. Aer eſt calus pp̄ ſolem. Ergo ſol eſt magis calidus: non q̄dem formalr̄ ſꝫ ṽtualr̄. vel iſta eſt ṽa ſm ṽitatem rei: non aūt ſm veritatem p̄dicationis vt ꝓbatū eſt in. 5. metaphy. q. 24. 2. notabili. 3.

No^m 6^m Expō q̄rūdā moderноꝝ ℭ Conſiderādū vlterius eſt 6° ꝙ ſm aliquos modernos expoſitores: ſenſus p̄dicte ꝓpoſitionis eſt talis. pp̄ qd̄ vnūqd̄q̄ tale: ⁊ illud magis eſt tale: vel magis q̄ꝫ tale. Et iſto mō ſm eos ēt ṽitatem bꝫ in p̄dicationib⁹ eſſentialib⁹. vñ bene ſeq̄tur ſortes genitus eſt hō pp̄ Platonē gñantem. Ergo plato eſt homo vel magis q̄ꝫ homo. Sꝫ iſta expoſitio eſt min⁹ decens ⁊ eſt magis voluntaria: q̄ꝫ ꝯſona intētioni ph̄i.

No^m 7^m Epylog⁹ expoſit. o. nū illi⁹ ꝓpōnis pp̄ ꝙ vnum. q̄dq̄ ⁊c. ℭ Cōſiderādū vlterius eſt 7° qd̄ eliciᷓ ex ṽbis. D. S. ꝙ p̄dicta ꝓpō pōt du. lr̄ intelligi. ▽ Unomō in p̄ ſe eſſentialr̄ ordinat̄. ▽ Aliomō in accidentalr̄ ordinat̄. Si 2^m: ſic nō tenet: vt patuit ad q̄ntam inſtantiā diſcipuli. ▽ Si ṽo p̄mū: hoc eſt duplr̄. ▽ Unomō p̄ p̄ ſe in gñe cāe directe. ▽ Aliomō p̄ ſe in gñe cāe reductiue. Si 2^m: ſic tꝫ: vt patuit ſupra ad ſcd̄am inſtantiā diſcipuli in fine. ℭ Si ṽo p̄mū: hoc eſt duplr̄. ▽ Unomō in his q̄ ſunt vnius ordinis: puta vni⁹ ordinis cāe. ▽ Aliomō in his que ſunt diuerſoꝝ ordinū. Si 2^m: ſic non tꝫ: vt patuit ſupra ad ſcd̄am inſtantiā diſcipuli. ℭ Si ṽo p̄mum: hoc eſt duplr̄. ▽ Unomō in cauſis extrinſecis ▽ Aliomō in cāis intrinſecis. Si 2^m: ſic non tꝫ formalr̄ loq̄ndo vt ſupra patuit in p̄n° corpis articuli. ℭ Si ṽo p̄mū: hoc eſt duplr̄. ▽ Unomō in cāis efficiētib⁹. ▽ Aliomō in cāis finalib⁹. Si 2^m: ſic tꝫ: vt patuit ſupra ad ſcd̄am inſtantiā diſcipuli. ▽ Si ṽo p̄mū: h̄ eſt duplr̄. ▽ Unomō in cauſis p̄ncipalib⁹. ▽ Aliomodo in cauſis min⁹ p̄ncipalib⁹. Si 2^m: ſic nō tꝫ: vt patuit in p̄n° articuli. ℭ Si ṽo p̄mū: hoc eſt duplr̄. ▽ Unomō in cauſis equiuocis. ▽ Aliomō in cauſis vniuocis. Si 2^m: vel ſm idē nomen ꝓpriū: ⁊ ſm eādem rōnem eſſentialē. Et ſic nō tꝫ: vt ſupra patuit ad primā inſtantiā diſcipuli: ⁊ in p̄. 4°. ⁊ 5° notabili. Uel ſm idē nomē cōe. ⁊ ſic ēt tꝫ ibidē. ℭ Si aūt in cauſis equiuocis ſiue analogis: hoc eſt duplr̄. ▽ Unomō: q̄ res importata p̄ p̄dicatū eſt diuerſa in vtroq̄. ▽ Aliomō: q̄ nō eſt diuerſa. Si 2^m: ſic non tꝫ: vt ſupra patuit ad p̄mam inſtātiam diſcipuli. ℭ Si ṽo p̄mum: hoc eſt duplr̄. ▽ Unomodo qñ vnū eſt cā alteri⁹ eſſentiali ordine. Aliomō accñtali ordine. Si 2^m: ſic non tꝫ: vt patuit ad p̄mā inſtantiā diſcipuli. ℭ Si ṽo p̄mum: hoc eſt duplr̄. ▽ Unomō qñ predicatū eſt terminus ſpālis. ▽ Aliomō qñ p̄dicatū eſt termin⁹ trāſcendēs. Si 2^m: ſic tꝫ. ℭ Si ṽo p̄mū: hoc eſt duplr̄. ▽ Uno modo ſm formā eiuſdem rōnis. ⁊ ſic non tꝫ. ▽ Aliomō ſꝫ formam alterius rōnis. ⁊ ſic tꝫ: vt pꝫ p̄. D. S. in. 2. ſniarum diſt. 27. q. 1. ar. 1. ad p̄mū. vbi ſic ait. Alr̄ eſt in noībus illis que exp̄imūt formas gñales ⁊ que exp̄imūt formas ſpāles. Forma. n. ſpālis que informat aliqd̄ ſubm̄: non informaᷓ alia forma eiuſdem rōnis. Sicut color non informaᷓ colore: ſed forte luce. Uñ nō pōt dici colorat⁹ ſꝫ forte clar⁹. Nec ſilr̄ albedo colorata. Cōtingit aūt ꝙ illd̄ quod eſt pfectio vni⁹ ſm vnā rōnē: ſit pfectū ab alio ſm aliā rōnē: ſicut lux pficit colorē: ⁊ color pficit ſupficiem ⁊ ſupficies corpus cuius eſt terminus. Et ideo pfectio pōt dici pfecta: ⁊ ſilr̄ in oībus alijs que exp̄munt pfectionē in cōi: ſicut eſt hoc nomen bonū. Et inde eſt ꝙ ṽtus que dr̄ bonitas aie ſm ꝙ pficit eā: ēt pōt dici bona ſm ꝙ eſt pfecta a quodā alio in ordine ad finē: ⁊ regula rōnis: a q̄b⁹ formā hꝫ ⁊ in ſpēm trahiᷓ. Hec ille.

Correl^m ℭ Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ cū. D. S. dicit in. 12^e. q. 55. ar. 4. ad p̄mū. Et ṽtu. q. 1. ar. 2. ad p̄mū ⁊ ad 2^m. ꝙ virtus eſt bona ſeipſa: ⁊ non p̄ aliam bonitatē. ⁊ in. 2. ſniaꝝ vbi ſup̄. ꝙ virtus eſt bona alio. ſ. ordine rōne ⁊ menſura rōnis: ꝙ in p̄ dicto loq̄tur de alietate reali. ſꝫ in 2° dicto de alietate rōnis: ſicut ēt lux eſt pfectio coloris: cum tñ color ſit eſſentialiter lux ſm Ariſto. in libro de ſenſu ⁊ ſenſato: ꝙ lux eſt tota hypoſtaſis coloꝝ. Et. D. S. dicit in p̄mo ſniaꝝ diſt. 15. q. 7. ar. p̄mo. ꝙ color eſt lux icorporata. ℭ Uel pōt dici ꝙ in p̄mo dicto intelligit: ꝙ virtus nō eſt bona alia bonitate formalr̄ ⁊ intrinſece. In 2° aūt dicto intelligit ꝙ ṽtus eſt bona originalr̄ ⁊ extrinſece ordine rōnis. ℭ De formis aūt tranſcendētib⁹ pꝫ ꝙ ſeipſas denominant ſm. D. S. in de potentia. q. 9. ar. 7. circa finē. ℭ Ad p̄mū ergo dōm ꝙ lꝫ motus localis non hēat calorē in ſe formalr̄: hꝫ tñ in ſe calorē virtualr̄: ſiue in ipſo eſt ṽtus quedā vel aliq̄d excellētius ipſo calore: vt in ſole eſt lux: ſiue aliqua alia q̄litas que eſt p̄n^m caloris. Et ſilr̄ in motu locali eſt ṽtus p̄ quā eſt quodāmō p̄mū oīum motuū. P̄mū aūt in vnoquoq̄ gñe eſt p̄n^m ⁊ p̄ ſe cā oīum alioꝝ in illo gñe vt dr̄. 2. metaphy. Uñ motus localis eſt p̄ ſe cā cuiuſlibet alteratiōis. Et q̄ calefactio eſt p̄ma alteratio ſicut caliditas inter oēs q̄litates alteratiuas eſt p̄ma: ideo motus localis eſt p̄ ſe cā caloris. ℭ Ad 2^m dicendum ꝙ inter ea que ſunt eiuſdē ſpēi nō eſt ordo eſſentialis: ſꝫ ſolū ordo accñtalis. Nā ſcd̄a cā inq̄ꝫtū cāt: non depēdet a cā p̄ma: lꝫ depēdeat a p̄ma in fieri: non tñ in ꝯſeruari vel in eſſe ſuo: vel in aliquo altero. Fili⁹. n. pt cāre mortuo patre ⁊ p̄ter intētionē eius. Et ſic in ꝓpoſito illa ꝓpoſitio non hꝫ ṽitatem: vt patuit ēt ad p̄mam ⁊ ad q̄ntam inſtantiam diſcipuli. ℭ Ad 3^m dōm ſicut ad ſcd̄m. ℭ Ad 4^m dicendū ꝙ lꝫ albedo nō ſit alba: hꝫ tñ ſm modū p̄dicandi vl ſignificādi aliq̄d pfecti⁹ albo in hoc ꝙ abſtractū qd̄ ſignificat p̄ modū ſubē pfectius eſt q̄ꝫ ꝯcretū qd̄ ſignificat p̄ modum alteri adiacentis. Et ſic bene ſeq̄tur hoc album: eſt album pp̄ albedinem. Ergo albedo eſt potior ⁊ excellentior ipſo albo q̄ꝫtum ad hoc qd̄ dcm̄ eſt logice. Sed hoc eſt ſm modum ſignificādi ⁊ logice ſꝫ non ſm reꝫ. vñ hec rñſio nō eſt ita cōſona intentioni ph̄i: vt dictum eſt 6° notabili. licet predicato eſſentialis ſit dignior denominatiua.

ℭ Qō. 12. de errore quorundam dicentium nulli⁹ rei eſſe ſcientiam: ⁊ in lectione ſeptima ſancti doctoris.

Lec. 7. Conſequenter ꝯſiderādū eſt de errorib⁹ aliquoꝝ q̄ ꝓueniebant ex predicta determinata veritate.

Primus ℭ Circa qd̄ duo occurrūt ꝯſiderāda. ▽ Nam p̄mo ꝯſiderādū eſt de errore illoꝝ q̄ dicebant ꝙ nullius rei eſſet ſcia. ▽ Scd̄o de errore illoꝝ q̄ dicebant oppo^m. vꝫ ꝙ oīum reꝝ pōt eſſe ſcia ⁊ demonſtratio. ℭ Circa p̄mum querunᷓ duo. ▽ Primo vtrum alicuius rei poſſit eſſe ſciētia. ▽ Secundo vtrum cognitio principiorum ſit p̄ncipium ſiue cauſa cognitionis concluſionis.

ℭ Sequiᷓ in ph̄o in. D. S. [Quib⁹ q̄dā.] Articulus. I.

Ad primū ſic ꝓceditur. Ur̄ ꝙ nullius rei poſſit eſſe ſcia. Et hoc rōnibus aliquoꝝ āntiquoꝝ.

Primus ℭ Nam p̄n^a demonſtrationis aut ꝓcedunt in infinitū: aut in eis eſt ſtatus. Si p̄mum igiᷓ in eis non eſt accipe prima: cū infinita nō ꝯtingat ptrāſire: vt ad p̄mū ꝑueniaᷓ. Et ita non ꝯtingit p̄mum cognoſcere. Et p̄ ꝯñs nihil ꝯtingit cognoſcere. Nam poſteriora non poſſunt cognoſci: ignorat̄ primis. Si aūt eſt ſtatus in p̄ncipijs: opꝫ ꝙ principia non ſcianᷓ: q̄ ſcire eſt aliquid cognoſcere p̄ demonſtrationem: vt pꝫ p̄ p̄mam diffōnem demonſtrationis. Prima autē p̄n^a

non hñt aliqua priora ꝑ que poſſint demõſtrari. Ergo prima pn̄ non ſciunt: ⁊ ꝑ ↄñs neqȝ poſteriora. Et ſic nulliꝰ rei erit

2m ſcia. ¶ Preterea. Si alicuiꝰ rei eēt ſcia oporteret dicere ꝙ aliq̄ eſſet ſcia que non haberet ꝑ dōmonſtrationē. Sȝ ↄñs eſt falſum: cū ſcia (vt ſupra dcm̄ eſt) ſit habitꝰ ↄcl'onis ꝑ demõſtrationē acqſitꝰ. Pȝ ſequela. Nā ſi aliqua ↄcl'o ſcit: neceſſe eſt ⁊ pn̄ ſcire: imo ea magis ſcire q̄ȝ ↄcl'onē: vt ſupra ꝓbatū eſt. Sȝ pn̄ non ſciunt ꝑ demõſtrationem. Ergo aliq̄ ſciunt nō ꝑ demõſtrationē. ¶ Sed ↄ̄ eſt phs in textu ibi. [Qui buſdam igit ꝑꝑ hoc ꝙ opȝ prima ſcire: nō videt ſciam eſſe ⁊c̄.

R° ¶ Rn̄deo dōm ꝙ iſtd eſt 4m caplm huiꝰ pmi tractatus. In quo phs remouēdo vnā opinionē falſam ponit vnā ↄcl'onē ↄ ſuppoſitū opinatū. ex qua ſeqtur ↄcl'o rn̄ſiua ad

Nom pm queſitū. ¶ Pro cuiꝰ dclaratione ↄſiderandū eſt p̄ ꝙ q2 ſupra dīſum eſt ꝙ oȝ pn̄ demõſtrationis ſcire: idō qbuſdā phis viſum eſt ꝙ nulliꝰ rei poſſit eſſe ſcia ꝑꝑ rōnes adductas in pn̄° articuli. Supponebāt aūt ꝙ omnis ſcia hiet ꝑ dōmſtrationē. Cum ḡ pma pn̄ nō poſſint dmōſtrari dicebāt ꝙ pn̄

Cōclusio cipioꝝ non eſt ſcia: ⁊ ꝑ ↄñs neqȝ ↄcl'onū. ¶ Cōtra vō iſtud ſuppoſitū phs adducit vnā ↄcl'onē. vȝ ꝙ non oium eſt ſcia ꝑ demõſtrationē accepta: ſȝ aliquoꝝ. vȝ ↄcl'onū eſt ſcia ꝑ demonſtrationē acqſita: aliquoꝝ aūt. vȝ pmoꝝ pncipioꝝ eſt

Ratio ſcia indemōſtrabilis. ⁋ Que qdē ↄclo: ſic ꝓbat ſm phm. Nā neceſſe ē ſcire. i. certitudinalr cognoſcere pora ex qbꝰ eſt demõſtratio: q2 ignoratis poribꝰ oia alia ignorant. Sȝ talia ↄtingit aliqñ ad imediata reducere. aliter inter duo extrema. vȝ inter ſubm ⁊ p̄dicatum eēnt īfinita media actu: qd̄ infra improbabit. Immediata autē cū ſint priora: ſunt indemõſtrabilia. Ergo necē eſt aliquoꝝ ſciaȝ eſſe ꝑ demōſtrationē ⁊ aliquoꝝ eſſe ſciam ſine demõſtratione. ¶ Ex quo ſeq

Correlarium tur ↄcl'o rn̄ſiua ad queſitū. vȝ ꝙ alicuiꝰ rei eſt ſcia. Nā pncipioꝝ eſt ſcia ſine demõſtratione. Cōcluſionū vō eſt ſcia per demõſtrationē acqſita: vt dcm̄ eſt. ergo alicuiꝰ rei eſt ſcia. Aliter ſequeret ꝙ ſyllus demõſtratiuus eſſet fruſtra: cū finis eiꝰ ſit facere ſcire: vt in ꝓhemio huiꝰ declaratū eſt. ⁋ Seq̄ret etiā ꝙ genꝰ ſtudij eſſet inane: ⁊ ꝙ deſiderium humanū eſſȝ fruſtra cū oēs hoies nā ſcire deſiderēt: vt pȝ in pn̄° metaphy.

Nom 2m ¶ Cōſiderandū vlteriꝰ eſt 2° ſm. D. S. in lra ſicut ēt ſupra dcm̄ eſt ꝙ ſcia accipit 2r. [Uno mō ꝓpꝛie. ſ. ꝓ habitu ↄcl'onis: put diſtinguit ↄ intellm̄: vt pȝ. 6. ethico. Et iſto mō q̄libet ſcia habet ꝑ dōmōſtrationē. [Alio mō accipitur ſcia cōiter: nō tn̄ cōmuniſſime: ſȝ cōiter. vȝ ꝓ oi certitudinali cognitiōe. Et iſto modo necē eſt ꝙ aliquoꝝ ſit ſcia abſqȝ demõſtratione: vt de principijs dcm̄ eſt: que ↄſiderata vt pn̄

Nom 3m ſunt demõſtrari nō pn̄t. Alr pncipioꝝ eſſent pn̄. ¶ Cōſiderandum vlterius eſt 3° ſm phm in textu: ꝙ nō ſolū imediatoꝝ pncipioꝝ eſt ſcia: imo eoꝝ cognitio eſt pnm qd̄dā totiꝰ ſciētie. Nā ex cognitiōe pncipioꝝ deriuat cognitio ↄcl'onum: quaꝝ ꝓpꝛie eſt ſcia. Ipſa vō pn̄ immediata nō ꝑ aliqd̄ extrinſecū mediū cognoſcunt: ſȝ ꝑ cognitionē ꝓprioꝝ terminoꝝ. Cum ḡ illud qd̄ eſt ꝑ ſe. ſit cauſa ⁊ pnm illius qd̄ eſt ꝑ aliud: rationabilr dī ꝙ pncipia ſunt cā cognitiōis ↄcl'onis: vt infra declarabit. Hec omnia. D. S. in lec. ¶ Ad primū igit dōm ꝙ in principijs demonſtrationis eſt ſtatus que qdem ſciunt. i. certitudinalr cognoſcuntur: cognitis terminis ⁊ non per demonſtrationeȝ. Nō enim neceſſe eſt omnium eſſe ſcientiam per demonſtrationem: vt declaratuȝ eſt. ¶ Ad ſcdm̄ patet ſolutio in ſecundo notabili.

¶ Ubi ſupra in Pho, ⁊. D. S. potiſſime ibi. [Hec igitur ſic dicimus ⁊c̄.]

¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ cognitio principioꝝ nō ſit cauſa ſiue pnm cognitionis ↄcl'onum.

Primū ¶ Nā aut eſſet cā intrinſeca: puta mā ⁊ forma: aut eſſet cā extrinſeca: vȝ efficiēs vel finis. Non pmuȝ: q2 non eſt pars ipſius ↄcl'onis: cū medium non intrat ↄcluſionē. Neqȝ 2m: q2 ſequeret ꝙ in mathematicis eſſet efficiens ⁊ finis cū in eis ſint pncipia demonſtrationis certiſſima: qd̄ eſt ↄ phm. 3. metaphy. ergo nullo mō pncipia ſiue pmiſſe ſunt cā cognitiōis ↄcl'onū.

2m ¶ Preterea. illa q̄litas ꝑ quā aliqd agit ꝓducēdo ſibi ſile eſt q̄litas actiua. Si ḡ cognitio pncipioꝝ eſſet cā cognitiōis ↄcl'onū: ſequeret ꝙ cognitio ſiue ſcia eoꝝ eſſet q̄litas actiua: qd̄ eſt falſum. ḡ ⁊c̄.

3m ¶ Preterea. lumē intelligibile ⁊ ſpēs intelligibilis: ⁊ doctor exterior ſunt cāe cognitiōis ↄcl'onū in diſcipulo. ḡ non principia ſiue pmiſſe. ¶ Sed ↄ̄ eſt phs vbi ſupra potiſſime circa finē lectionis dicēs. [Hec igitur ſic dicimus nō ſoluȝ ſciam eſſe: ſȝ pnm ſciētie quoddā eſſe dicimꝰ inq̄ȝtum terminos cognoſcimꝰ ⁊c̄.

Con° Rn̄deo dōm ꝙ cognitio principioruȝ ſiue pmiſſaꝝ: eſt cā cognitionis ipſaꝝ ↄcl'onum. Qd̄ pȝ ſȝ. D. S. in lec. ⁊ ſm phm elicitiue: tali rōne.

R° ⁋ Nā ſemꝑ illd̄ qd̄ eſt per ſe: eſt cauſa illiꝰ qd̄ eſt per aliud vt pȝ. 2. phy. ⁊ 2° metaphy. Sed pncipia cognoſcunt ꝑ ſe: ⁊ non ꝑ aliqd̄ mediū extrinſecum: vt dcm̄ eſt: Sed cognitis terminis immediate ſunt ꝑ ſe nota. Cōcluſio vō cognoſcit ꝑ aliud vȝ ꝑ pncipia ergo cognitio principioꝝ eſt cā cognitiōis ↄcl'onum.

Discip. ¶ Sȝ inſtabat diſcipulus. Nam illd̄ cuius cognitio dpendet ex p̄exñti cognitiōe nō cognoſcit per ſe: ſȝ ꝑ aliud. Sed cognitio principioꝝ depēdet ex p̄exiſtenti cognitiōe. vȝ ex cognitione intellectiua terminoꝝ: vt ſupra ↄceſſum ē ergo pncipia nō cognoſcunt per ſe: qd̄ eſt ↄtra p̄dicta.

R° ¶ Dōm ad minorem ꝙ lȝ cognitio principioꝝ depēdeat ex p̄exñti cognitiōe incomplexa. vȝ ipſoꝝ terminoꝝ: nō tn̄ ſit ex preexiſtēti cognitiōe complexa: que vȝ acquirit ꝑ diſcurſum.

Nom pm ¶ Conſiderandū eſt aūt hic p̄ ꝓ ampliori declaratiōe p̄dicte ↄcl'onis: ſȝ. D. S. in prima pte. q. añpenultima. ar. 1. ꝙ effectuū q ſunt ab exteriori pncipio qdam ſūt ab exteriori pricipio tm̄. ſicut forma domus cātur in mā ſolū ab arte artificis. Alij vō ſunt q qñqȝ ſunt ab exteriori pn°: ⁊ qñqȝ ab interiori: ſicut ſanitas qñqȝ cātur in īfirmo ab exteriori pncipio. ſ. ab arte medicine: qñqȝ vō ab interiori pn°. vȝ cum aliqs ſanat ꝑ v̄tutem nāe. Scia aūt eſt de numero illoꝝ effectuū q ſūt qñqȝ ab exteriori: ⁊ qñȝ ab interiori pncipio. Cātur aūt ſcia ↄcl'onis in diſcipulo qñqȝ ꝑ inuētionē ab interiori prin°. vȝ a lumine nāli intell's agētis. Qñqȝ vō cauſat in eo ꝑ acqſitionē ab exteriori prin°. vȝ a magiſtro docēte: ⁊ ꝓponēte diſcipulo ordineȝ principioꝝ ad ↄcl'onem.

Nom 2m ¶ Cōſiderandū vlterius eſt 2° ſm eūdē ibidē: ꝙ qñ aliqs effectꝰ ſit tam a pricipio exteriori: quā a pricipio interiori: tūc prinm exteriꝰ nō opat ſicut pricipale agēs. ſȝ ſicut prinm coadiuuās pricipale agēs: qd̄ eſt prinm interiꝰ. vȝ ↄfortando ipm ⁊ miniſtrādo ei inſtra ⁊ auxilia: qbus vtat ad effectū ꝓducēdum: ſicut ars medicine ↄfortat nāȝ. Uñ ars medicine nō opat tanq̄ȝ principale agēs: ſed tanq̄ȝ prinm coadiuuās ipſam nām ↄfortādo. Cū igit ſcia ſit a magr̄o tanq̄ȝ ab exteriori prin°. ⁊ a lumine nāli intellus agētis tanq̄ȝ a pricipio interiori: relinqtur ꝙ magr docēs erit prinm coadiuuās: ⁊ nō principale agēs. Ipm vō lumē intellus agētis erit agēs principale: pricipia vō ſiue pmiſſe erunt cauſe inſtrumētales cognitiōis ipſius ↄcl'onis in diſcipulo. Spēs vō itelligibilis erit prinm. quo format ↄceptio ↄcl'onis: cuius ſigna ſibi ꝓponunt exteriꝰ. Ex quo pȝ ſol'o ad tertium

Efficiens 2x argm. ¶ Ad primū igit dōm ꝙ duplex eſt efficiēs. ſ. reale qd̄ qdem agit per nālem traſmutationē ſiue ꝑ motuȝ phiſicum: ⁊ efficiēs rōnis. Lȝ ergo in mathematicis nō ſit efficiens primo modo dictuȝ: bene tn̄ eſt ibi efficiēs ſcdo modo. Premiſſe aūt demõſtrationis nō ſunt hmōi principia realia: ſed rōnis. vñ ratio non ſequit. ¶ Uel dōm ſm. D. S. in. 3. metaphy. ꝙ licet in mathematicis q̄ȝtum ad formalē rōnē ↄſiderandi non ſit efficiens ⁊ finis cuȝ talis ↄſideratio abſtrahat ab omni motu: tamē realr in eis eſt efficiēs cum in eis reperiatur bonū. ¶ Uel dicēdum ꝙ licet abſtrahāt ab omni motu phyſico ſiue nāli: nō tamē abſtrahūt ab omni motu metaphyſico qualis eſt motus a principijs ad ↄcluſioneȝ. ¶ Ad ſcdm̄ dicēdum ſm. D. S. in prima parte vbi

Qualitas qua agēs agit 2.

ſupra ad ſcđm duplex eſt qualitas: p quā agēs agit. [Nā quedā eſt p quam agens agit p modū agentis nālis. ꝛ talis dr̄ qualitas actiua. [Alia eſt q̄litas p quam agens dirigitur in oꝑando ꝛ talis nō ſemp eſt qualitas actiua: vt accidit in ꝓpoſito de ſcia. Magiſter. n. docens non cāt ſciētiā in diſcipulo p ſciam pncipioꝝ p modū agētis nālis: vt Cōmentator obijcit: ſꝫ eſt pnm quo aliquis dirigitur in oꝑando. Unde non dꝫ ꝙ ſcientia ſit qualitas actiua: ſed eſt pncipium quo aliquis dirigit in docendo: ſicut agens nāle eſt pncipium: quo aliqs dirigitur in operando. ¶ Ad tertiū patet ſolutio ex dictis in ſecundo notabili.

¶ Queſtio. 13. de errore dicentium omniū rerum poſſe eſſe ſcientiam ꝛ in lectione. 8. D. S.

DEinde dꝫ ꝯſiderare d̄ alio errore phōrum: q ꝓꝑ determinata dicebāt oīum reꝝ eſſe ſciam ēt p demrationem: qꝛ ſm eos: demratio circularis erat poſſ. ¶ Circa qđ q̄runt duo. [Primo vtꝝ demratio circularis ſit poſſ. [Scđo vtꝝ ſyllus circularis ſit poſſibilis.

¶ Sequitur in philoſopho: ꝛ in. D. S. [Circulo quoqꝫ.]

¶ Articulus primus.

Primum Ad primum ſic ꝓcedit. Ur ꝙ demōſtratio circularis ſit poſſ. ¶ Nā ſyllus circularis eſt poſſ: vt pꝫ. 2. phyſicoꝝ. Cū ergo demōſtratio ſit ſyllogiſm⁹: videt ꝙ pari rōne demratio circularis ſit poſſ.

2m ¶ Preterea. effect⁹ pōt demrari per cauſā: ꝛ cā p effectū: vt infra ꝓbabitur. ergo demratio circularis eſt poſſibilis.

3m ¶ Preterea. illđ qđ eſt notū p aliud pōt ꝓbari p illđ aliud: ergo pari rōne illud qđ eſt notū p ſe pōt ꝓbari p ſe. Sꝫ conſtat aliquam ꝓpōnem eſſe p ſe notam. ergo talis ꝓpoſitio poterit p ſeipſam ꝓbari. Et p ꝯñs non erit incōueniēs idē demōſtrari per idem. Et ſic demratio circularis erit poſſ.

4m ¶ Preterea. idem pōt eſſe cauſa ꝛ effect⁹: vt pꝫ. 2. phyſicorū. de deambulatiōe poſt cenā reſpectu ſanitatis. ergo idē pōt eē notius ꝛ ignotius: prius ꝛ poſteri⁹ reſpectu eiuſdē. Et ſic demōſtratio circularis erit poſſibilis. ¶ Preterea.

5m illa demratio qua vere vtit phs: eſt poſſibilis. Sed demōſtratio circularis eſt hmōi: vt pꝫ per phm i hoc pmo libro. lec. 14: ꝛ p. D. S. ibidē: vbi ſic ait. Videt aūt ꝙ Ariſt. vtatur demōſtratiōe circulari quā ſupra iprobauit. Oſtēderat enim ſupra qđ demōſtratio eſt neceſſarioꝝ ex hoc ꝙ eſt eorum que ſunt p ſe. Nūc aūt ecōuerſo oſtēdit ꝙ demonſtratio eſt eorū que ſunt per ſe: qꝛ eſt neceſſarioꝝ. Hec ille. igitur ꝛc̄.

8° ¶ Sꝫ ꝯ eſt phs in textu dicens. Circulo quoqꝫ ꝙ impoſſibile ſit demrare manifeſtū eſt. ¶ Rñdeo dōm ꝙ iſtud eſt 5m caplm ꝛ vltimū huius primi tractatus. In quo phs remouēdo errorem quorūdam phoꝝ dicētiū omniū eſſe ſcientiam p demrationem. vꝫ circularē: ponit tm̄ vnam ꝯclonem: que eſt rñſiua ad q̄ſitam. vꝫ ꝙ circulo demrare eſt impoſſibile. Quā ꝯclōnē ꝓbat phs tribus rōnib⁹.

Concluſio pria rō. ¶ Quarum pma talis eſt. Nam ſi demratio circularis eſſet poſſibilis: ſequeret ꝙ idē eſſet pus ꝛ poſterius. notius ꝛ ignotius reſpectu eiuſdē: eodem mō ꝛ ſimplr. Sed ꝯñs eſt impoſſibile. ergo ꝛ illud ex quo ſequit. [Pꝫ ſequela. Nā pncipium demrationis eſt prius ꝛ noti⁹ ipſa ꝯclone: vt ex ſuprādictis pꝫ. In ſyllo autē circulari idē eſt pnm. ꝛ ꝯcluſio: qꝛ qđ in primo diſcurſu accipitur pro pn°: in ſcđo diſcurſu accipit p ꝯclone: ꝛ eſt ꝯclo eius. ergo pnm erit notius cōcluſione in pmo diſcurſu: ꝛ ignotius in ſcđo diſcurſu: cum ꝯclo primi diſcurſus efficiat pnm in ſcđo diſcurſu.

Scđa rō ¶ Secūda ratio eſt talis. Nā ſi demōſtratio circularis eſſet poſſibilis: ſequeret ꝙ idem demōſtratiue ꝓbaret p idem. Sꝫ ꝯſequens eſt incōueniens: qꝛ iſto mō tam ſciēs q̄ ignorans faciſt demōſtraret: ꝛ ſyllus demratiuus non eſſet gñatiuus ſcientie. [Probatio ꝯſequētie. Nam qñ 3m ſequit ad 2m: & ꝙ ſcđm ſequitur ad pmum: neceſſario 3m ſequit ad pmū: qꝛ qcqđ ſeqtur ad ꝯſequēs bone ꝯñie: ſequit etiam ad aῖ. antecedens: vt patet p phm in libro prioꝝ. vnde bene ſequitur. Si hoc eſt homo: eſt rōnabile. ſed ſi eſt rōnale: eſt riſibile. ergo ſi eſt homo eſt riſibile. Si igit ad pnm ſequit concluſio ꝛ ad eandem ꝯclonem ſeqtur idem pm circulariter: tunc idem pnm ſequit ad ipm pnm. Et ſic idem demrabit p idem qđ fuit ꝓbādum. v̄bi gratia. Si ad. a. i. ad hominē ſequit. b. i. rationale: ꝛ ad. b. i. ad rōnale: ſequit. c. i. riſibile: neceſſe ē ꝙ ad. a. i. ad hominē ſequat. c. i. riſibile ꝛ vt pꝫ p regulā prioriſticam adductam. Silr ſi ad. a. i. ad pnm ſequitur. b. i. ꝯcluſio ꝛ ad. b. i. ad ꝯcluſionem ſequit. a. i. pncipium p demonſtrationē circularem: ꝛ ponat vltimū. a. in loco tertio. vꝫ loco ipſius. c. neceſſe eſt ꝙ ad. a. i. ad pnm: ſequat. a. i. ipſum pnm: per eandē regulā: ſicut ad. a. ſequebatur. c.

¶ Tertia ratio talis. Nam ſi omnia pſſt demonſtratione circulari demrari: ſequitur ꝙ in tali demratione poſſet ꝯcludi vtraqꝫ premiſſaꝝ. Hoc autem vtr eſt falſum: qꝛ hoc ſolum poteſt fieri dūmodo termini ſint ꝯuertibiles: vt pꝫ in. 2. prioꝝ: ſicut in ſequēti articulo declarabit. Sed manifeſte ꝯſtat ꝙ non oēs ꝓpoſitiones componunt ex terminis ꝯuertibilibus. ergo vacuum eſt ꝓpter hoc dicere ꝙ omnia poſſunt demratiue ſcire p demōſtrationē circularē. — Tertia rō

Notādū primum ¶ Cōſiderandū aūt eſt hic pmo pro ampliori declaratiōe pſentis ꝯclonis. ſm. D. S. in pſenti lectiōe: ꝙ ſyllus circularis dr̄: qñ ex concluſione: ꝛ altera pmiſſarum conuerſa: ꝯcludit reliqua pmiſſa. ſicut ſi ſiat talis ſyllogiſm⁹. Omne animal rōnale eſt riſibile. ſed omnis hō eſt aīal rationale. ergo oīs homo eſt riſibilis. Aſſumat igit ꝯcluſio tanquā pmiſſa ſiue pncipium ꝛ adiungatur ei minor ꝛ inferat maior. hoc mō. Oīs hō eſt riſibilis. Oē aīal rōnale eſt homo. ſequitur ergo omne animal rationale eſt riſibile: que erat maior pmi ſyllogiſmi.

Nom 2m. Demon. circula ē poſſ 2°. ¶ Cōſiderandū vlterius eſt ſcđo ꝙ demonſtrationem circularē eſſe poſſibilē: pōt intelligi dupliciter. [Uno mō variando demōſtrationis genus. i. mutādo demrationem: qꝛ eſt. in demrationem ꝓpter quid ꝛ ecōuerſo. Et iſto modo demratio circularis eſt poſſibilis. [Alio modo ſeruando idem genus demōſtrationis. vꝫ ꝓpter qđ. Et iſto modo demōſtratio circlaris eſt impoſſibilis: potiſſime in eodem genere cāe.

Nom 3m ¶ Cōſiderandū vlterius ē 3° ꝙ pdictus pmus mōus demonſtrādi. vꝫ variādo demratiōis genus: non eſt ꝓprie circularis: qꝛ demonſtratio dicit metaphorice circularis ad ſimilitudinē figure circularis ad quā requirit ꝙ ſiat proceſſus vniformis. vꝫ ab eodē puncto ad idem punctum. Quādo v̄o variat genus demōſtrationis vel genus cāe non obſeruat vniformitas. Unde talis demonſtratio non dr̄ circularis ꝓprie loquendo. Simplr igitur ꝛ ꝓprie loquēdo: dōm eſt ꝙ demonſtratio circularis nullo modo eſt poſſibilis.

¶ Ad pmum igit dōm negando ꝯſequentiam: qꝛ idem pōt eſſe magis ꝓbabile ꝛ minus ꝓbabile apđ diuerſos. Syllus igit ꝓbabilis ſiue dialectic⁹ ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹. Jō ſyllus circularis eſt poſſ. non aūt demratio circularis: qꝛ demratio vt dcm̄ eſt ꝓprie loquēdo ꝓcedit ex porib⁹ ꝛ notiorib⁹ ſimplr reſpectu eiuſdem: ēt apud diuerſos: vt pꝫ in ſequēti articulo ad pmum. vñ non eſt ſile. Ad 2m pꝫ ſolō ex dictis in 2° ꝛ 3° notabili.

¶ Ad 3m dōꝫ negādo ꝯñtiam: qꝛ ꝓbatio importat diſcurſum. Diſcurſus aūt nō eſt eiuſdem ad ſeipſum: ſed eſt v̄no ad aliud. Jō illud qđ eſt notum p aliud: pōt ꝓbari p illđ aliud. non tm̄ illud qđ eſt notū per ſe pōt ꝓbari per ſe. ¶ Ad 4m dōm ſicut ad 2m. ¶ Ad 5m dōꝫ ſm. D. S. ibidē quo ſupra. ſ. lec. 13. oſtendit Ariſto. demonſtrationem eſſe neceſſariorum non ſolum ꝓpter hoc ꝙ eſt eoꝝ que ſunt per ſe: ſed etiam ex diffinitione eius quod eſt ſcire. Et hic fuit verus demonſtrationis modus. Quod autem oſtendit demōſtrationem neceſſariam eſſe propter hoc ꝙ eſt eorum que ſunt per ſe non eſt vera demonſtratio: ſed eſt oſtenſio ad hominem: apud quem notum eſt ꝙ demonſtratio ſit eorum que ſunt per ſe. Hec ille.

¶ Ubi ſupra in. D. S. ꝛ precipue ibi. L Ex his autem appa/ret ꝛc.

¶ Articulus ſecundus.

Primus **Ad ſecũdum** ſic ꝓcedit. Uidetur ꝙ ſyllus circula/ris non ſit poſſis. ¶ Nã ſyllus dif/fert ab inductione: vt pꝫ ꝑ phm in ꝓhemio huius: ex eo ꝙ ſyllus ꝓcedit ex notiorib⁹ ſimplr: inductio vͦo ex notiorib⁹ nobis. Si igitur ſyllus circularis eſſet poſſis: ſequeretur ꝙ idẽ eſſet notius ꝛ ignotius. cã ꝛ effectus. prius ꝛ poſteri⁹ ſim/plr reſpectu eiuſdem: ſicut ꝓbatũ eſt de demõſtratione circu/lari. Sꝫ hoc ẽ incõueniẽs: vt ꝯceſſum eſt. Ergo ſyllus. cir/

2ᵐ cularis non eſt poſſis. ¶ Preterea. qñ idẽ ꝓbatur ꝑ idẽ: cau/ſatur fallacia petitionis ꝑncipij: vt pꝫ in ꝑ elenchoꝝ. Sed in ſyllogiſmo circulari idẽ ꝓbatur ꝑ idem. Ergo talis ſyllus eſt

3ᵐ ſophiſtic⁹ ꝛ non verus. Et idẽ qꝺ prius. ¶ Preterea. ſi ſic: aut talis ſyllogiſmus fieret in omni figura: aut in aliq̃ tm̃. Non eſt dõm primum: vt pꝫ ꝑ Phm. 2. phy. ꝛ per. D. S. in pñti lec. Neqꝫ ẽt eſt dõm ſcdm: qꝛ nõ eſt maior ratio ꝙ poſ/ſit fieri in vna figura magis q̃ꝫ in alia: vel detur talis diffe/rentie ratio. Ergo talis ſyllogiſmus non eſt poſſis. ¶ Sed contra eſt phs. 2. phy. ꝛ. D. S. in preſenti lec. ibi.

Ex his igitur apparet ꝙ dialectic⁹ ſyllus põt eſſe circularis. ꝓcedit. n. ex ꝓbabilibus: ꝛ ex his q̃ ſunt magis nota nobis. Contingit enim idem eſſe magis ꝛ minus notum apud diuerſos.

Con⁹. Hec ille. ¶ Rñdeo dõm ꝙ ſyllus circularis ẽ poſſis: vt pa/

Proba⁹ tet ſcdo phy. ⸿ Quod ſic probatur ſm. D. S. Nam ex ꝯclo/ne cũ altera ꝑmiſſaꝝ ꝯuerſa: põt ꝯcludi reliqua. Ergo ſyl/logiſmus circularis eſt poſſibilis. Pꝫ ꝯña per locũ a dif/finitione ad diffinitũ. Nã ſyllus circularis vt dcm̃ eſt i ꝑce/denti articulo ſm. D. S. dr̃ ꝓceſſus ſyllus in quo ex ꝯclu/ſione ꝛ ꝯuertente vnius premiſſaꝝ infertur altera ꝑmiſſa. ⸿ Añs ꝓbatur. Nam ex ꝯclone iſtius ſylli omne animal rõ/nale eſt riſibile. omnis hõ eſt aial rõnale. Ergo ois hõ eſt ri/ſibilis: cum ꝯuertẽte minoris põt inferri maior in barba/ra: ſic ſyllogiſando. Ois hõ eſt riſibilis. Oẽ aial rõnale eſt hõ. ergo oẽ aial rõnale eſt riſibile. Iſta aũt ꝯclo erat maior ꝓceſſus ꝑmi: vt ẽt in ꝑcedẽti articulo exemplificatum eſt. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ ipſius ſylli circularis eſt duplex ꝓceſſus. vnus a ꝑmiſſis ad ꝯclonem. ſcds a ꝯclone ad alterã ꝑmiſ/

No^m 1^m ſaꝝ. ¶ Cõſiderandũ aũt eſt hic primo ꝙ ſyllus circularis

In qb⁹ ſt̃ hꝫ fieri in terminis ꝯuertibilibus. Aliter ꝑmiſſa vlis affir/

ẽ ſyllus matiua non poſſet circulr̃ ꝯcludi: qꝺ eſt ꝯ phm. 2. priorũ.

circularis Qꝺ ſic pꝫ. Nam aut ambe premiſſe ſunt vles: aut alia vlis ꝛ alia particularis: qꝛ ex puris particularib⁹ nihil ſeqtur. Si ſcdm: ſic ꝯclo erit particularis ꝑ vnam regulaꝫ ꝑoriſti/cam. vꝫ ſi vna premiſſaꝝ eſt particularis: ꝯclo dꝫ eſſe parti/cularis. Cuius ratio eſt. qꝛ extremitates ſylli vniunt in cõ/cluſione virtute vnionis earum cũ medio in premiſſis. Sꝫ cum aliqua ꝑmiſſaꝝ eſt particularis: ꝛ alia vlis extremita/tes vniunt cũ medio particulariter tm̃: qꝛ q̃uis vna earũ vniat cum medio vlr: alia tñ vnit particulr̃ ſolum cũ ipſo medio. Ergo tales extremitates ſolum particulr̃ in ꝯclo/ne debẽt vniri. ⁋ Item in tali diſpõne premiſſa vlis ꝛ ꝑmiſ/ſa particularis ſe habẽt ſicut cauſa vlis ꝛ cã particularis effectiua in naturalib⁹. Sꝫ in naturalib⁹ effect⁹ magis aſ/ſimilatur cauſe particularis q̃ꝫ vli. Ergo ſilr̃ in ꝑdictis con/cluſio magis dꝫ aſſimiliari ꝑmiſſe particulari q̃ꝫ vli. Ex cõ/cluſione enim particulari cũ ꝯuertente ꝑmiſſe ꝑticularis: non põt ꝯcludi vlis vt pꝫ ꝑ regulam eãdẽ. Si aũt ꝑmũtũc nulla premiſſaꝝ poterit ꝯuerti in vlem: niſi ꝯſtituatur ex ter/minis ꝯuertibilib⁹. Conuertetur ergo ꝑ accñs in particula/rem. Que ꝯuertẽs cum ꝯclone non poterit inferre vlem ꝓ/pter rõnem iam dictam ꝛ aſſignataꝫ. Patet ergo ꝙ ſyllus circularis debet eſſe ex terminis ꝯuertibilib⁹ ad ꝯcluden/

No^m 2^m dum circulariter ꝑmiſſam vlem affirmatiuam. ¶ Cõſide/randũ vlteri⁹ eſt ſcdo ꝙ in modis ꝯcludentib⁹ ꝯclonẽ ne/gatiuã. ꝑmiſſa affirmatiua nõ põt circulariter ſyllogiſari: qꝛ ꝯclo ẽ negatiua: nunq̃ꝫ poterit accipi pro ꝑmiſſa ad cõ/cludẽdum affirmatiuã: qꝛ ſi vna ꝑmiſſaꝝ eſt negatiua: con/cluſio erit negatiua: vt pꝫ per vnã regulam ꝑoriſticã. ⁋ Cu/ius ratio eſt: qꝛ vnio vel ſeparatio extremitatũ in ꝯclone ſeq/tur ꝑꝑ vnionẽ vel ſeparationẽ eaꝝ in ꝑmiſſis. Sꝫ qñ vna pre/miſſaꝝ ẽ affirmatiua ꝛ alia negatiua. due extremitates ſe/parantur abinuicẽ ꝑ hoc ꝙ vna ꝯiungitur cũ medio in ꝑmiſſa affirmatiua: ꝛ alia ſeparatur a medio in ꝑmiſſa negatiua. ergo dꝫ ipſas extremitates ſeparari abinuicẽ in ꝯclone. ergo qñ/cũqꝫ aliq̃ ꝑmiſſaꝝ eſt negatiua: opꝫ ꝯclonẽ eſſe negatiuã. ⁋ Ex puris ẽt negatiuis nihil ſequitur. qꝛ ꝓpter ſeparationem aliquoꝝ extremoꝝ ab vno tertio: nõ ſeqtur ſeparatio eorũ inter ſe: ſicut ꝓpter ſeparationẽ hois ꝛ riſibilis a lapide: nõ ſequitur ſeparatio hominis ꝛ riſibilis abinuicem. Sꝫ qñ pre/miſſe ſunt ambe negatiue: denotatur ibi ſeparatio duarũ extre/mitatum ab vno tertio. ſ. a medio. ergo non ſeqtur ſeparatio duaꝝ extremitatũ inter ſe. Ideo ex puris negatiuis nunq̃ꝫ formalr̃ ſeqtur aliqua ꝯclo: nec in aliq̃ figura põt ex eis fie/ri bonus ſyllus. Ex ꝯclone igitur negatiua cum altera ꝑmiſ/ſaꝝ negatiua nõ põt ꝯcludi ꝑmiſſa affirmatiua. ⁋ Ex quo pꝫ ꝙ in ſcda figura non põt aliq̃ ꝑmiſſa affirmatiua ſyllo/giſari circulr̃: qꝛ oẽs eiuſmodi ꝯcludunt ꝯclonem negati/

No^m 3^m uam. ¶ Cõſiderãdum vlteri⁹ eſt tertio ꝙ in modis ꝯcludẽ/tibus ꝯclonem particularem. non põt circulariter cõcludi premiſſa vlis: qꝛ in ſyllo circulari vt dcm̃ eſt: ꝯclo accipitur pro vna premiſſaꝝ. Premiſſa aũt particularis nõ põt i fer/re vlem per regulam ſupradictã in ꝑmo notabili: qꝛ ſi vna ꝑmiſſarum erit particularis: neceſſe eſt ꝯclonem eſſe parti/cularem. ⁋ Ex quo pꝫ ꝙ in 3ᵃ figura non põt circulr̃ ꝯclu/di vlis: qꝛ oẽs modi eius ꝯcludunt particulr̃. ⁋ Patet etiã ex ꝑdictis. ꝙ vlis affirmatiua non põt circulariter ꝯcludi niſi in primo modo ꝑme figure. Non. n. poteſt ꝯcludi in ce/larent aut in modis ſcde figure. qꝛ eſt affirmatiua: neqꝫ in darij. vel ferio. vel in aliquo mõ 3ᵉ figure: qꝛ eſt vlis. ¶ Ad primũ igitur dõm ꝙ ſyllus dr̃ ꝓcedere ex notiorib⁹ ſimplr: qꝛ procedit ex notiorib⁹ ſm intellectum cũ ꝓcedat ex vniuer/ſalib⁹: non aũt qꝛ procedat ex notiorib⁹ ſimplr. i. ex notio/ribus ſm naturã. Inductio vͦo ꝓcedit ex notiorib⁹ ſenſui: cum ꝓcedat ex ſingularib⁹. Uñ nõ eſt ſm idem ſimplr ſm . D. S. in ſcdo hui⁹ lec. 12. co. ꝑma in ꝑn⁰. vbi ſic ait. Qꝛ vi/demus eſſe quãdam gñationem in his que circulo gñantur: in his ẽt ꝯtingit obſeruari hoc qꝺ ſupra dcm̃ eſt. ſ. ꝙ ſyllo/giſetur a poſteriori ſi hoc modo accipiantur termini demõſtratio/nis ꝙ medium ꝛ extremi termini ſe inuicem ꝯſequantur: qꝛ in his que ſic gñantur eſt quedam conuerſio circularis: dũ . ſ. a ꝑmo generato deuenitur ad vltimũ: ꝛ ab vltimo reditur ad ꝑmum non idem numero: ſꝫ idem ſpẽ: vt pꝫ in. 2. de ge/neratione. Et ita nõ ſequitur ꝙ idem numero ſit ꝑus ꝛ poſte/rius. effectus ꝛ cauſa. Et hoc ipm cõpetit ꝓgreſſui demõſtra/tionis: eo ꝙ in preſenti dcm̃ eſt. qñqꝫ ꝯcluſiones ꝯuertuntur: vt ex eis. ſ. ſyllogiſentur alique premiſſaꝝ. hoc enim eſt cir/culo demõſtrare. Quod q̃uis nõ competat ſi omnino ſit vnũ ꝛ ideꝫ qꝺ prius fuit ꝯcluſio: ꝛ poſtea eſt ꝑn^m reſpectu eiuſ/dem numero ne ſit noti⁹ ꝛ minus notuꝫ: ſi tñ non ſit omni/no idem. ſicut accidit in his que circulo gñantur nullum in/conueniens eſt. Hec ille. Idẽ dicit lec. 14. in ꝑncipio. ¶ Ad ſcdm dõm ꝙ nihil ꝓhibet eũdem ſyllogiſmũ eſſe dialecti/cum quo ad nos: ꝛ ſophiſticum ſimplr: ſicut etiam ſm. D. S. in ꝑma parte. q. 58. ar. 7. ad 3^m. ꝙ aliqd cognoſcatur per duo media quoꝝ vnum eſt ꝑfectius ꝛ aliud imꝑfectius. ni/hil repugnans hꝫ: ſicut ad eandem ꝯclonẽ hẽre poſſumus ꝛ mediũ demõſtratiuum. ꝛ dialecticum. Hec ille. De quo etiã ad longum diſputatum eſt in qõnib⁹ fallaciaꝝ. ¶ Ad 3^m dõm ꝙ ſyllus circularis põt fieri in omni figura: ſꝫ diuerſi/mode. In ꝑma enim figura poteſt ꝯcludi circulariter tam

Marginal notes (right column): In m̃is ꝯcludẽti/b⁹ negatiuã nõ põt eẽ ſyll circularis — In ꝯclu/dẽtib⁹ ꝑti/cularẽ nõ eſt ſyllus circu.

affirmatiua ꝙ̄ negatiua: tā vl̄is ꝙ̄ particularis. Sʒ in ſcōa figura poteſt concludi circulariter negatiua tm̄. In tertia vō figura pōt ꝯcludi circulariter tm̄ ꝑticularis.

Lec. 9. ¶Qō. 14. De dici de oi. ꝛ dici de nullo. ꝛ eſt lec. 9ª. D. S.

Conſequenter ꝯſiderādū eſt ō his qbus demōſtrator dirigit ꝛ vtit in ſua demſ̄ratione. ¶Circa qd̄ q̄tuor occurrunt ꝯſideranda. ¶Primo ꝯſiderādū eſt de dici d omni. ꝛ de dici de nullo. ¶Secūdo de modis ꝑſeitatis. ¶Tertio ꝯſiderādū eſt de ipo vl̄i. ¶Quarto ꝯſiderandū eſt de erroribus q ꝯtingere poſſunt in aſſignatione ipſius vl̄is. Circa ꝑmū queruntᷣ duo. ¶Primo vtrum diffinitio ipſius de omni ſit in textu a phō bene aſſignata. ¶Scōo vtꝝ ad ipm̄ de omni reqrat tam vniuerſalitas ſuppoſitorum ꝙ̄ vniuerſalitas temporum.

¶Sequitur in Phō ꝛ in. D. S. [Quoniam autem impoſſibile.]

¶Articulus primus.

Ad primum ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ diffinitio ipſius de omni. nō ſit ſufficiens in qua dr̄. De omni eſt qd̄ qd eſt. non in qbuſdā qdē ſic: ꝛ in qbuſdā qdem non: neqʒ aliquādo qdem ſic: ꝛ aliqn̄ qdem non: ſed

Primū de omni: ꝛ per ſe. ꝛ ſemꝑ. ¶Nāʒ iſta ꝓpoſitio eſt de omni: omnis homo currit: cū nihil ſit ſubſumere ſub ſubiecto: ō quo non denotet verificari predicatū. Et tamē predicatuʒ

2m non conuenit ſemꝑ ſubō. non enim omnes homines ſemꝑ currunt. ergo iſta diffinitio non eſt ſufficiens. ¶Preterea. Iſta diffinitio ꝯuenit alijs a diffinito. ergo non eſt ſufficiēs. ¶Probatio an̄tis. nā ꝯuenit his que dn̄r per ſe: qꝛ illud qd̄ dr̄ ꝑ ſe ꝯuenit ſubō pro omni ſuppoſito eius ꝛ ſemꝑ. Sʒ de omni ꝛ per ſe differunt: vt dicit hic in textu phi. ergo ꝛc. Sed contra eſt philoſophus in textu dicens.

De omni quidem igit hoc dico: qd̄ vtiqʒ eſt: non in qbuſdam qdem ſic. in quibuſdaʒ aūt nō neqʒ aliquando quidem ſic ꝛc.

R° ¶R° dōm. ꝙ iſte eſt ſcōus tractat᷒ primi libri poſteriorūʒ: in quo Phs ſummarie determinat de his qbus demſ̄rator dirigit: ꝛ qbus vtit in ſua demſ̄ratione. Qui qdem tractatus ꝯtinet in ſe quatuor capl'a. ¶In primo caplō determinat phs de dici de omni poſterioriſtico. ¶In ſcōo vō caplō qd̄ incipit ibi: [ꝑ ſe aūt ꝛc.] determinat de modis ꝑſeitatꝭ. ¶In tertio aūt caplō qd̄ incipit ibi: [vl'e dico ꝛc.] determinat de vl̄i poſterioriſtico: ſiue de ſm ꝙ ipſum. vel primo. ¶Sʒ in q̄rto caplō qd̄ incipit ibi: [Opʒ aūt nō latere ꝛc.] determinat de qbuſdā erroribꝰ q ꝯtingere poſſunt in aſſignatione ipſius vl̄is poſterioriſtici. ¶Primū ergo capl'm

Cōcluſio ꝯtinet ſolū vnā ꝯcl'onē: que eſt rn̄ſiua ad queſitam. ¶Uʒ ꝙ predicta diffinitio ipſius dici de omni. eſt bene aſſignata.

ꝓbatio ¶Quā ꝯcl'onē ꝓbat phs a ſigno. Nam non fert inſtantia ꝯtra diffōnem vel ꝯtra ꝓbationem aliquam: niſi qꝛ deficit aliquid qd̄ per diffōneʒ importat ꝛ ſignificatur. Sed dum querit vtrum aliqd ꝑdicet de omni. dupl'r fert inſtantia. vʒ vel qꝛ in quodā eorū que ꝯtinent ſub ſubō nō ineſt ꝑdicatuʒ: aut qꝛ aliquādo non ineſt. ergo ſignū eſt ꝙ de omni. vtrūqʒ ꝑdictorum reqrit que ꝑ diffōnem eius important. ergo ꝑdicta diffinitio eſt bene aſſignata. ¶Uel ſic. nāʒ nos nō inferimus inſtantiā ꝯtra ꝓpoſitionē vl'em: niſi vel qꝛ ꝑdicatum non ineſt alicui ſuppoſito ſubiecti: vel qꝛ ꝑdicatū non ſemꝑ ineſt ſubō. Et iō eſt ſignū ꝙ de omni poſterioriſti

Notādū primum cum vtrūqʒ importat. ¶Conſiderandū aūt eſt hic ꝑmo ſʒ phm̄ in textu: ꝙ qꝛ illud qd̄ ſcit: impoſ'e eſt aliter ſe hꝛe: vt patuit ꝑ diffōneʒ ipſius ſcire: ideo illud qd̄ ſcit ꝑ demſ̄rationem: dʒ eſſe neceſſariū: Sʒ neceſſariū ſciri nō pōt demſ̄ratione niſi ex neceſſarijs: et infra ꝓbabit. ergo opʒ demſ̄rationē ex neceſſarijs ꝓcedere. Et ideo nūc determinādū eſt: ex qbus ꝛ qualibus neceſſarijs ꝓcedunt demſ̄rationes. primo determinādo qd intelligendū eſt ꝑ dici de omni: ꝛ qd ꝑ ſe

ꝛ quid per ſm ꝙ ipm̄: vel ꝑmo. ¶Cōſiderandū vlterius eſt hic ſcōo ſm. D. S. in lec. ꝙ tria ꝑdicta ſunt idē ſm rē: ſʒ differunt ſm rōnē: ſicut ſupius ꝛ inferius. hn̄t enim ſe adinuicem ex additione. Nā omne qd̄ predicat primo ſiue ſm ꝙ ipſum: ꝑdicat ꝑ ſe ꝛ de omni: ſed nō ecōuerſo. Et oē quod ꝑdicatur per ſe predicat de omni: ſed non econuerſo. Sic ergo ſe hn̄t in ordine adinuicem: ſicut hō ꝛ aial: ꝛ corpus animatū. Iſta. n. eſt de omni: ſed nō ꝑ ſe. vʒ. Omnis homo eſt in loco. Et iſta eſt ꝑ ſe: ſed non ſm ꝙ ipm̄. vʒ. Omnis hō eſt ſubā. Ex quo pʒ ordo ꝛ numer᷒ trium ꝑdictoꝝ. ¶Cōſiderandū vlterius eſt hic 3°: ſm eundē ibidē: ꝙ aliqd dr̄ ꝑdicari de omni: ꝑ comparationē ad ea que ſunt ſub ſubiecto. ¶Tunc. n. aliqd ꝑdicat de omni: qn̄ nihil eſt ſubſumere ſub ſubō: de quo non dicat ꝑdicatū: vt pʒ primo prioꝝ. ¶Sed ꝑ ſe dr̄ aliquid ꝑdicari ꝑ comparationem ad ipſum ſubm̄: qꝛ ſubm̄ ponit in eius diffōne: vel ecōtra: vt infra patebit. ¶Aliqd vō dr̄ primū: ſiue ſm ꝙ ipm̄ predicari de altero: ꝑ cōparationeʒ ad ea que ſunt priora ſubō: ꝛ ſunt ꝯtinentia ipm̄ ſubm̄. Nāʒ riſibile dr̄ de ſorte non primo: qꝛ ꝑus predicat de hoie. ¶Conſiderandū vlteri᷒ eſt hic 4° ſʒ eundē ibidē: ꝙ de omni vt hic ſumit addit ſupra de omni ꝓut ſumit in ꝑmo libro prioꝝ. Nā in ꝑmo libro prioꝝ accipit de omni cōiter. vʒ vt vtitur eo dialectic᷒ ꝛ demſ̄rator. Et ideo ibi nō ponit in ei᷒ diffōne: niſi ꝙ predicatū inſit cuilibet eoꝝ que ꝯtinent ſub ſubō. ¶Qd̄ ꝯtingit dupl'r. ¶Uel vt nunc. i. in aliquo tpe. Et ſic eo vtit qn̄qʒ dialectic᷒. ¶Uel ſimpl'r. i. q̄ʒtum ad omne tp̄s. Et ſic ſolum eo vtit ſemꝑ demſ̄rator. Iō in diffōne ipſi᷒ de omni: phs duo ponit. Quoꝝ vnum eſt ꝙ nihil ſit ſubſumere ſub ſubō: de quo non verificet predicatum qd̄ ſignificat ꝑ hoc qd̄ dicit. Non in quodam ſic: ꝛ in quodaʒ non. Aliud eſt: ꝙ non ſit accipe aliqd̄ tp̄s in quo predicatū non ꝯueniat ſubō pro quolibet eius ſuppoſito. Quod quidem dſignatur ꝑ hoc qd̄ dr̄. Nec aliquādo ſit: ꝛ aliquādo non. ¶Ad ꝑmū igit dōm: ꝙ illa ꝓpoſitio eſt bene de omni prioriſtico: nō aūt poſterioriſtico: de quo eſt hic ſolum ad ꝓpoſituʒ. Quid aūt ſit dici ō omni prioriſtico: in ſequenti articulo plenius declarabit. ¶Ad 2m dōm: ꝙ de omni ꝛ per ſe differunt ſʒ rōnē: ſicut dcm̄ eſt in ſcōo notabili: qꝛ ꝑ ſe eſt inferius: ꝛ ſe hʒ ex additione ad de omni. vnde ꝯtinet ſub de omni: ſicut ꝯtentum ſub diffinito. Unde non ſequit ꝙ dicta diffinitio conueniat alijs a diffinito. Sed magis ſequit. ꝙ ſi non conueniret his que ſunt ꝑ ſe: ꝙ non conueniret omni contento ſub diffinito.

Notandum 1m / De di p ſe ꝛ ſʒ ꝙ ipſʒ q̄r in ſe …

Notandum 3m

De omni

Per ſe

ſm ꝙ ipſʒ

Notandum 4m

Dictū ter de oi poſterioriſticum a poſte.

¶Ubi ſupra in. D. S. impertinenter. ¶Articulus ſecūdus.

Ad ſecūdum ſic procedit. Uidet ꝙ ad de omni non reqrat vl̄itas ſuppoſitoꝝ ꝛ tēpoꝝ. ¶Nāʒ hec ꝓpoſitio eſt de omni. Hō eſt riſibilis cuʒ predicatum ꝯueniat omni ſuppoſito ſubiecti ꝛ ſemꝑ. Et tm̄ non eſt vl̄is: ſed indefinita. Et ſic in ea non eſt vl̄itas ſuppoſitoꝝ. ergo ꝛc. Primum

¶Preterea. hec ꝓpoſitio eſt de omni. Omnis homo eſt bonus: cum ſit ꝓpoſitio vl̄is ꝛ affirmatiua: vt pʒ primo prioꝝ. Et tamē ibi non eſt vl̄itas tempoꝝ. qꝛ predicatum non ꝯuenit neceſſario ſubō pro qualibet dr̄a tēporis. ergo ꝛc. 2m

¶Preterea. iſta ꝓpoſitio eſt ꝑ ſe: homo eſt animal: cū ꝑdicatum ſit de diffōne ſubiecti: vt infra patebit. ꝰ eſt ō omni: qꝛ vt ꝯceſſum eſt: omnis ꝓpoſitio ꝑ ſe: eſt de oi. Et tm̄ non eſt ibi vl̄itas ſuppoſitoꝝ: cum iſta ꝓpoſitio nō ſit vl̄is. ergo ad de omni non requirit vl̄itas ſuppoſitorum. 3m

¶Preterea. hec ꝓpoſitio eſt de omni. Omnis hō currit. Et tm̄ eſt aliquid ſumere ſub ſubiecto. de quo non dr̄ predicatum: qꝛ ibi currit: nō verificat de Adaʒ: vel de Antichriſto. ergo ꝛc. 4m

¶Preterea. in iſta ꝓpoſitione. Omnis equus currit. eſt dici de omni. Et tamē eſt aliqd ſumere ſub ſubō de quo non dr̄ ꝑdicatum: qꝛ poteſt ſumi ſub equo pes vel caput. de quo non dr̄ curſus ergo ꝛc. 5m

¶Sed ꝯtra eſt phs hic in textu: qui ꝑ diffōnem de omni quā ponit: innuit vl̄itatem ſuppoſitoꝝ cum dicit. [Non in quodam qdem ſit ꝛ.

in q̃dã non.] Et vlitatem tempoꝝ cũ dicit. L ꝛ nõ aliq̃n q̃dẽ
Con° ſit aliq̃n non ꝛc.] ℭ Rñdeo dõm: ꝙ ad dici de omni poſte
rioriſticũ: requirit tam vlitas ſuppoſitoꝝ q̃ȝ vlitas tempo
Ra° rum. ℣ Cuius rõ eſt q: ad ipm: vt p ei⁹ diffõnẽ pȝ: reqritur
ꝙ pdicatum ꝯueniat ſubo ꝓ omni ſuppoſito eius. ergo ad
ipm reqritur vlitas ſuppoſitoꝝ. Et ſilr ad ipm requirit ꝙ
pdicatum ꝯueniat ſubo ſemꝑ: ꝛ ꝓ q̃libet dr̃a tp̃is. ergo ad
vlitas ſup poſitoꝝ et temporuȝ ipſum reqrit vlitas tempoꝝ. ſ Ulitas aũt ſuppoſitoꝝ dr̃ eſ
ſe. qñ pdicatum ꝯuenit ſubo pro quolibet eius ſuppoſito.
ſ Sȝ vlitas tempoꝝ dr̃ eſſe: qñ pdicatum cõuenit ſubiecto
No^m p^m ꝛ eius ſuppoſitis ſemꝑ ꝛ pro qualibet dr̃a tp̃is. ℭ Cõſide
randum aũt eſt hic pmo pro ampliori d̃claratione pdicto
Ulitas 3^x ruȝ: ꝙ triplex eſt vlitas. ſ Nã quedã eſt vlitas ſm modum
enũciandi tm̃. ſ. qñ pdicatũ oñdit ꝯuenire omni ſuppoſito
ſubi ꝑ ſignum vl'e: ꝛ tñ realr ſic ei nõ ꝯuenit: vt hic. Omnis
hõ eſt bonus: oĩs homo eſt albus: ꝛ ſic d̃ ſilibus. ſ Alia eſt
vlitas ſuppoſitoꝝ ſm rem ſignificatam tm̃. ſ. qñ pdicatum
realr ꝯuenit omni ſuppoſito ſubi. Et tñ ibi non oñdit ꝯue
nire ſm moduȝ enunciãdi pro omni ſuppoſito ꝑ ſignũ vl'e.
vt hic. Homo eſt rõnalis: hõ eſt riſibilis: ꝛ ſic d̃ ſimilibus.
ſ Tertia vlitas eſt vlitas ſuppoſitoꝝ. ſȝ modũ enũciandi:
ꝛ ſm rem ſignificatã ſimul. ſ. qñ pdicatum ꝑ ſignũ vl'e de
notat ineſſe cuilibet ſuppoſito ſubiecti: ꝛ realr: ſicut deno
tat ſibi ꝯuenire: ita ei ꝯuenit. vt omnis homo eſt riſibilis.
ℭ Conſiderãdũ vlteri⁹ eſt ſcdõ ꝙ duplex eſt dici de omni.
No^m 2^m 2^x dici de omni vȝ priſticũ ꝛ poſterioriſticũ. ſ Dici de omni priſticuȝ eſt:
qñ nihil eſt ſubſumere ſub ſubiecto: de quo non dicat pdica
tum. Et ad ipm ſufficit ꝛ reqrit neceſſario vlitas ſuppoſi
toꝝ ſm modũ enũciandi tm̃. ꝛ nõ ſm rem ſignificatã: neqȝ
vlitas tẽpoꝝ. ſ Sed dici de omni poſterioriſticum eſt illud
qd̃ hic diffinitũ eſt. Et ad ipm ſufficit ꝛ reqritur neceſſario
vlitas ſuppoſitoꝝ ſm rem ſignificatam: ꝛ vlitas temporũ.
ſ Ex quo pȝ ꝙ hic eſt dici d̃ omni prioriſticũ ꝛ nõ poſterio
riſticũ. Omnis homo eſt bon⁹. ſȝ hic eſt dici d̃ omni poſte
rioriſticũ ꝛ non prioriſticum. Hõ eſt riſibilis. hic aũt eſt di
No^m 3^m ci d̃ omni vtroqȝ modo. omnis hõ eſt riſibilis. ℭ Conſide
randũ vlterius eſt 3°. ꝙ dici d̃ omni eſt ꝯditio pdicati in or
dine ad ſubm: dici ſeu pdicari eſt ꝯditio pdicati ꝛ nõ ſubie
cti. Et ſȝ eſſe in toto: ſiue ipſa diſtributio ſit ꝯditio ſubiecti
qd̃ diſtribuit: tñ dici d̃ omni: ſeu pdicari d̃ ſubo diſtributo:
eſt ꝯditio pdicati. ſ Et ꝑ hoc differunt dici d̃ omni: ꝛ eſſe in
Dña iter dici de oi ꝛ eẽ i toto toto: eo ꝙ dici d̃ omni ĩportat habitudinẽ pdicati ad ſubm
ꝛ ad ſuppoſita ſubiecti: ꝛ eſt ꝯditio predicati. Sȝ eſſe in to
to: eſt ꝯditio ſubiecti in ordine ad pdicatum q: ſubm eſt in
pdicato: ſicut pars ſubiectiua eſt in ſuo toto vl'i. ℭ Sȝ in
Diſcip. ſtabat diſcipulus. nam hic phs non d̃terminat d̃ dici d̃ nul
lo. ergo pari rõne non debeat d̃terminare d̃ dici de omni.
ℭ Dicẽdum ꝙ oppoſitoꝝ eadem eſt diſciplina. Ideo ꝑ op
R° poſitum ad dici d̃ omni: poterit facilr haberi cognitio ipſi
us dici d̃ nullo: d̃ quo tamẽ d̃terminauit in libro prioruȝ. Si
enim in aliqua ꝓpoſitiõe d̃ficit aut vlitas ſuppoſitoꝝ: aut
vlitas tempoꝝ: ibi erit dici d̃ nullo poſterioriſticuȝ: ꝛ loq̃n
do largo modo d̃ dici d̃ nullo. Si autẽ d̃ficit vlitas ſuppo
ſitoꝝ ꝛ tempoꝝ ſm rem ꝛ ſm modũ ſignificandi ſimul: ibi
erit dici d̃ nullo prioriſticum. ℣ Et diffinit ſic. dici d̃ nullo
Dici d̃ nul lo poſte rioriſticũ poſterioriſticũ eſt: quãdo predicatum remouet a ſubiecto:
nõ a quodã q̃dẽ ſic: ꝛ a quodã non: aut aliq̃n q̃dẽ ſic: ꝛ ali
quãdo nõ: ſȝ ab oĩ ꝛ ſp. ℣ Et dici d̃ nullo prioriſticũ diffini
De nullo priſticuȝ tur ſic. Dici d̃ nullo eſt: qñ nihil eſt ſubſumere ſub ſubiecto:
a quo non remoueat pdicatum: vt hic. Nullus hõ currit.
℣ Cuius rõ eſt: q: tũc in aliqua ꝓpõne eſt dici de nullo: qñ
pdicatum negat d̃ ſubo diſtributo per ſignum vl'e ꝓ oib⁹
ſuis ſuppoſitis: ꝛ qñ nulli ſuppoſito ineſt. Sȝ qñ predicatũ
negatuȝ talr d̃r d̃ ſubo: nihil eſt ſumere ſub ſubo: a quo nõ
R° alit remoueatur pdicatum. Igit diffõ eius eſt bona. ℭ Uel di
cendum ad inſtãtiã diſcipuli: ꝙ Phs pncipalr d̃terminat
in iſto libro: de demõſtratiõe oſtẽſiua affirmatiua: que ſemꝑ
vtit ꝓpõnibus de omni. Iõ nullam exp̃ſſam mẽtionẽȝ hic
facit de dici d̃ nullo. Q: vo ſyllus ſimplr dictus: d̃ quo phs
pncipalr tractat in libro prioꝝ. indifferẽter ꝓcedit tam ex ve
ris q̃ȝ ex falſis: taȝ ex affirmatiuis q̃ȝ ex negatiuis: ideo ibi
exp̃ſſam mẽtionẽ fecit d̃ dici d̃ omni: ꝛ d̃ dici d̃ nullo ſimul.
ℭ Cõſiderandũ vlterius eſt 4°. ꝙ dici d̃ omni: ꝛ dici d̃ nul No^m 4^m
lo: ſunt hoc modo pn° regulatiua ſyllogiſmoꝝ: q: ꝑ dici d̃
omni: intelligit iſta maxima. ſ Quicqd dr̃ d̃ ſubo diſtribu Maxima ſub dici d̃ omni
to: dr̃ ẽt de quolibȝ ſuppoſito eius ſumpto ſub ipſo. ꝑ quã
pñt ꝓbari oẽs ſylli affirmatiui. vt facto iſto ſyllo. Oẽ aial
currit. omnis homo eſt aial. ergo oĩs hõ currit. Ibi currit
in maiori dr̃ d̃ animali diſtributo ergo affirmat d̃ quolibȝ
ſuppoſito animalis. Sȝ homo in minori ſubſumit ſub ani
mali. ergo currit d̃ hoĩe pdicat. ℣ Et ſimilr ꝑ dici d̃ nullo: Maxima ſub dici d̃ nullo
intelligatur iſta maxima. Quicqd negat d̃ ſubo diſtribu
to: negat ẽt d̃ quolibet ſuppoſito eius. Et ꝑ iſtam maximã
probant omnes ſylli negatiui: ſicut affirmatiui ꝑ aliã. Uñ
oẽs ſylli ꝑfecti q ſunt directe ꝯcludẽtes in pma figura ꝑ ſe
pmo regulant ꝑ dici d̃ omni ꝛ ꝑ dici d̃ nullo. Sed alij ſylli
impfecti regulantur ꝑ hec indirecte. ꝛ ex ꝯñti: inq̃ȝtuȝ redu
cunt ad ſyllos ꝑfectos. ℭ Sed inſtabat diſcipulus. nã nul Diſcip.
la regula ingredit ſuũ regulatũ: nec eſt d̃ cõpoſitione eius.
Sȝ dici d̃ omni: ꝛ dici d̃ nullo ingrediunt compoſitionẽ ſyl
logiſmi: q: in omni ꝓpõne affirmatiua ꝛ vli: ẽ dici d̃ omni:
ꝛ in vli negatiua: eſt dici d̃ nullo. ergo ipa nõ ſunt pn° regu
latiua ſylloꝝ. ℭ Dõm ꝙ licet dici de omni: ꝛ dici de nullo: R°
ꝑ accñs ꝛ vlr ingrediant compoſitionẽ ſylli: tanq̃ȝ diſpoſi
tiones mãe eius: inq̃ȝtum aliqua pmiſſaꝝ eſt vlis: nõ tñ in
grediunt ꝑ ſe: tanq̃ȝ ꝑtes mãles actualr componẽtes ſyllo
giſmũ. Et non eſt incõueniẽs ꝙ regula alicuius virtualr: vl
per accñs ingrediat compoſitionẽ ipſius regulati: vt etiaȝ
inferius declarabit. ℭ Ad pmum igit dõm ꝙ ſȝ iſta ꝓpo
ſitio hõ eſt riſibilis: non ſit vlis ſm modũ enũciandi: eſt tñ
vlis ſm rem ſignificatã: q: ſȝ ibi predicatum non dicat de
ſubo ꝛ de quolibet ſuppoſito ei⁹ vlr ſm modũ enunciãdi ꝛ
in actu ꝑ ſignũ vl'e: dr̃ tamẽ d̃ eo vlr ſm rem ꝛ in aptitudi
ne. Ideo ibi nõ eſt dici de omni prioriſticuȝ: ſȝ poſterioriſti
cum. ℭ Ad 2^m pȝ ſolo ex dictis in ſcdõ notabili. ℭ Ad 3^m
dicẽdum ſicut ad pmum. ℭ Ad 4^m dicẽduȝ ꝙ in iſta ꝓpo
ſitione. Oĩs hõ currit: homo ſolũ ibi diſtribuit pro omni
bus pñtib⁹: ad quos reſtringit: rõne illius vbi pñtis tp̃is
currit. Et d̃ illis non eſt aliqd accipere ſub ſubo: de quo nõ
dicatur pdicatum. Unde Adã: ꝛ Antichriſtus nõ ꝯtinent
ſub hoĩe ibi ꝓ pñtibus diſtributo vt pȝ. ℭ Ad qntũ dõm
ꝙ ſȝ pes: vel caput equi poſſit ſubſumi ſub equo: tanq̃ȝ ps
integralis eius: non tñ tanq̃ȝ pars ſubiectiua eius: ꝛ tanq̃ȝ
ſuppoſitum ei⁹. De q̃ ſb ſumptione eſt ſolũ hic ad ꝓpoſitũ
in dici de omni. Silr ad dici de nullo preſupponit ꝙ poſſit
aliqd ſubſumi ſub ſubiecto: ꝛ ꝙ a quolibet ſuppoſito eius
remoueat pdicatũ. Uñ ſub ſorte ſimplr nihil eſt ſubſume
re: eo ꝙ non hȝ ſuppoſitũ. Ideo ſi ſic arguat in iſta ꝓpoſi
tione. Sortes non currit: nihil eſt ſubſumere ſub ſubo: a q̃
non remoueat predicatum. Et tñ ibi non eſt dici de nullo:
cũ ſit ꝓpoſitio ſingularis. ergo diffinitio ꝯuenit alijs a dif
finito. ℭ Dõm ꝙ in iſta ꝓpoſitione Sortes non currit: nõ
eſt dici d̃ nullo: eo ꝙ ſortes non habet ſuppoſita.

ℭ Queſtio. 15. d̃ modis perſeitatis. ꝛ eſt lectio. 10. S. D. Lec. 10.

DEinde ꝯſiderãduȝ reſtat d̃ his que p
dicant per ſe: ꝛ d̃ modis perſei
tatis. ℭ Circa qd̃ querunt duo. ſ Primo vtȝ
quatuor modi pſeitatis ſint in textu conueni
enter a pho aſſignati. ſ Scdõ vtrum ſecũdus
et quartus modus perſeitatis reperiantur in concluſione:
ꝛ in minori premiſſa demonſtrationis.

ℭ Seqt in Pho. ꝛ in. D. S. L Per ſe aũt. ℭ Articul⁹ pm⁹.

Ad primũ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ modi pſeitatis qua
tuor: non ſint ꝯuenienter in textu a Pho

Primus aſſignati. ¶ Nā triplr ſolū dr̄ aliqd p̄dicari p acciñs: vt p3 infra: ⁊ in. 5. metaphy. vz qñ ſubm̄ p̄dicat̄ de accñte: ⁊ accñs de ſubiecto: ⁊ accñs de accñte. g̃ triplr tm̄ aliqd dr̄ per ſe. Et p ɔñs male ponuntur quatuor modi pſeitatis. ꝑ P3 ɔñtia: q2 tot modis dr̄ vnū oppoſitoꝝ quot modis dr̄ ⁊ reliquum vt p3 p̄ topicoꝝ. ¶ Preterea. qñ accñs p̄dicat̄ de
2m ſubo: eſt p̄dicatio p accñs: vt in argumēto p̄cedenti aſſumptū eſt. S3 hic. hō eſt riſibilis: p̄dicat̄ accñs de ſuo ſubiecto. ergo eſt ibi p̄dicatio p accñs. Et tm̄ ſubm̄ ibi eſt de diffinitione p̄dicati: q2 ſubm̄ eſt de diffōne ꝓprie paſſiōis: vt hic ⁊ in. 7. metaphy. a phō dr̄. ergo ſcd̄s modus perſeitatis eſt
3m incōuenienter aſſignat᷒. ¶ Preterea. iſta ꝓpō eſt p ſe de 2° mō pſeitatis. Sortes eſt riſibilis. Et tm̄ ſubm̄ ibi nō eſt de diffinitiōe p̄dicati. Min᷒. n. cōe: nō eſt de diffōne magis cōis.
4m ergo ɔtra 2m modū. ¶ Preterea. iſta eſt p ſe. de ſcd̄o modo pſeitatis. Hō eſt aīal: cū non ſit p ſe p̄mo modo: q2 p̄dicatū p̄mo nō ɔuenit ſubo: cum ſibi ɔuertibilr nō ɔueniat. Et tm̄ ſubm̄ nō eſt de diffōne p̄dicati: ſed potius ecōtra. ergo idē
5m qd̄ prius. ¶ Preterea. illud qd̄ accidit alicui: nō ɔuenit ſibi p ſe. S3 calefacere accidit igni: cū nō ſit de eſſentia eius. ergo iſta ꝓpoſitio nō eſt p ſe. Ignis calefacit p calorē. Et p
6m ɔñs quartus modus pſeitatis eſt inſufficiēs. ¶ Preterea. illud qd̄ eſt p aliud: nō eſt p ſe. Prime aūt ſubs. vt ſortes. ē p aliud. vz p cauſas tā intrinſecas q̃3 extrinſecas. ergo prima ſuba nō eſt per ſe: qd̄ eſt ɔ̄ 3m modū pſeitatis. ¶ Prete-
7m rea. a p̄ma ſuba nlla eſt p̄dicatio. vt p3 p Porphyriū. ergo p̄ma ſuba non pōt dici p ſe: q2 dici idē eſt q̄ p̄dicari: vt p3
8m in p̄dicamentis. Et ſic idem qd̄ prius. ¶ Preterea. iſta eſt per ſe. hō eſt hō: cum non ſit p accñs. Et tm̄ nō eſt in aliquo quatuor modoꝝ perſeitatis. vt patet diſcurrendo per oēs.
9m ergo tales modi nō ſunt ſufficienter aſſignati. ¶ Preterea phs in. 5. metaphy. caplo per ſe: ſufficienter determinat de modis perſeitatis. ergo ſuperflue de eis d̄terminat. ¶ S3 contra eſt philoſophus in textu ibi.

Per ſe autem ſunt quecunq3 in eo qd̄ quid eſt: vt triangulo ineſt linea: ⁊ linee punctum᷒ ⁊c̄.

R° ¶ Rñdeo dōm q̄ iſtud eſt 2m caplm huius ſcd̄i tractatus. In quo phs determinādo de modis pſeitatis. ponit duas ɔclōnes. ¶ Quaꝝ p̄ma eſt: q̄ tm̄ ſunt q̃tuor modi pſeitatis. Ex qua infert̄ ɔclo rñſiua ad queſitum. Scd̄a ɔclo eſt. q̄ in ɔclone demōſtrationis eſt ſcd̄s ⁊ quart᷒ modus pſeitatis.
Cm°. de qua in ſequēti articulo videbit̄. ¶ Prima ergo ɔclo ta-
Proba° lis eſt. Tm̄ ſunt quatuor modi pſeitatis. ꝑ Que ꝓbatur a phō tali rōne: ſm. D. S. Nam illa ꝓpoſitio p: aut dicit ſolitudinē. aut dicit habitudinem alicui᷒ cauſe. Si primū: ſic eſt tertius modus. Si 2m: hoc eſt duplr: q2 vel dicit habitudinē cauſe extrinſece: vel cāe intrinſece. Si p̄mū: ſic eſt q̃rtus modus. Si 2m: hoc eſt duplr: q2 vel dicit habitudinem cāe formalis. Et ſic eſt p̄mus modus. Vel dicit habitudinem cāe mālis in qua. Et ſic eſt ſcd̄s modus. ¶ Ex quo p3 ɔclō rñſiua ad queſitum. vz q̄ modi pſeitatis quatuor ɔuenienter aſſignant̄ hic a phō: cū nō ſint plures neq3 paucio-
Notādū primum res. ¶ Cōſiderandū aūt eſt hic p̄mo p declaratiōe p̄cedentium ſm phm̄ in textu: ⁊ ſm. D. S. in p̄ſ̄ti lectiōe: ꝑ Q̄ pri-
Primus mod° per ſeitatis mus modus pſeitatis eſt: qñ predicatū eſt de diffōne q̄ditatiua vel eſſentiali ipſius ſubiecti. vt hō eſt animal: hō eſt
2° rationalis: ⁊ ſic de ſilibus. ꝑ Sed ſcd̄us modus p ſe eſt: qñ ſubm̄ eſt de diffinitione predicati. vz quando ꝓpria paſſio p̄dicatur de ſuo ꝓprio ſubo: aut de inferiori eius vt homo
3° eſt riſibilis: equus eſt hinibilis ⁊c̄. ꝑ Tertius v̄o modus q dr̄ modus per ſe eſſendi: eſt quādo aliqd p ſe exiſtit ⁊ non in alio: ſicut accidēs in ſubo: vel ſicut ſupius in ſuo inferiori. Et iſto modo quelib3 p̄ma ſubiecta dr̄ per ſe. ſ. ſolitarie.
4° ꝑ Sed quartus modus pſeitatis q dr̄ modus cauſandi: ſt quando aliqd attribuit̄ p ſe alicui effectiue inq̃3tum tale: ⁊ non per accñs: ſicut medicus per ſe ſanat: q2 ſanat inq̃3tū medicus: ⁊ non inq̃3tum albus vel muſicus. Silr interficiens per ſe interficit: q2 inq̃3tum interficiens eſt, hoc facit.
Correla° Primus ¶ Ex predictis p3 q̄ quatuor ſunt modi pſeitatis: quorū duo p̄mi modi ſunt modi dicendi p ſe. Tertius vero eſt modus per ſe eſſendi. Quartus autē eſt modus p ſe cauſandi effectiue. Nō igitur ſunt quatuor modi dicendi p ſe: ſ3 duo
Correla° 2m tm̄: ſ3 quatuor ſint modi perſeitatis. ¶ P3 ēt ex predictis ſm Phm̄ in textu: q̄ q̄cqd p̄dicatur. ⁊ non pred cat̄ altero duoꝝ p̄moꝝ modoꝝ: predicat̄ per accñs: ⁊ non per ſe. Cū autem omnia accñtia cōmunia: de p̄ma ſuba p2 edicentur: ⁊ non altero illorum duoꝝ modoꝝ: relinquit̄ q̄ predicent̄
No^m 2m de ea per accñs. ¶ Cōſiderandū vlterius eſt 2°. ſm. D. S. in. 2. de anima lec. 14. vbi ſic ait. ꝑ Per ſe autem dr̄ duplr. ꝑ Uno enim modo dicit̄ ꝓpoſitio per ſe cuius p̄dicatū cadit in diffōne ſubiecti: ſicut iſta. Hō eſt animal. animal enim cadit in diffōne hominis. Et q2 id qd̄ eſt in diffōne alicui᷒: eſt aliquo mō cauſa ei: in his que ſic per ſe dicuntur: p̄dicatum eſt cauſa ſubiecti. ꝑ Aliomodo dr̄ ꝓpoſitio per ſe: cui᷒ econtrario ſubm̄ ponit̄ in diffōne predicati ſicut ſi dicatur: naſus eſt ſimus: vel numer᷒ eſt par. Simus enim nihil aliud eſt q̃3 naſus curu᷒. Et par nihil aliud eſt q̃3 numer᷒ medietatem habēs. Et in iſtis ſubiectum eſt cauſa predicati. Intelligēdum eſt ergo: q̄ color eſt viſibilis per ſe 2° mō: et non primo. Nam viſibilitas eſt quedam paſſio. Et hoc eſt qd̄ dicit: q̄ color eſt ſm ſe viſibile: non rōne. i. non ita q̄ viſibile ponat̄ in eius diffōne: ſ3 q2 in ſeipſo hēt cauſam ꝓprie paſſionis. qd̄ ꝓbat per hoc. q̄ omnis color eſt motiu᷒ dyaphani ſm actum. Hec ille. ¶ Conſiderandū vlterius eſt 3°
No^m 3m predicari p ſe 2°. et non p̄mo q̄ in primo mō dicēdi per ſe: aliqd dr̄ per ſe p̄mo. vt homo eſt rōnalis. Et aliqd dr̄ per ſe non p̄mo: ſ3 per ſe 2°. vt ſortes eſt rōnalis. Illō autem dr̄ predicari per ſe p̄mo in p̄mo mō: qd̄ ɔuertibilr predicat̄ de aliquo: ⁊ eſt de diffōne eius. S3 illō dicitur p̄dicari per ſe non p̄mo: ſ3 per ſe ſcd̄o in primo mō: quādo p̄dicatum eſt de diffōne ſubiecti. nō tamē de eo ɔuertibilr p̄dicatur. vt homo eſt ſuba. ꝑ Silr idem dicen-
In ſcd̄o modo dum eſt de ſcd̄o mō dicendi per ſe. Na3 aliqd p̄dicatur per ſe primo in ſcd̄o mō: vt homo eſt riſibilis. Aliqd vero predicatur per ſe non primo: ſ3 per ſe 2°. in ſcd̄o mō. vt ſortes ē riſibilis. Qñcunq3 ergo accñs proprium predicatur ɔuertibilr de ſuo ꝓprio ſubiecto: tunc p̄dicatur per ſe primo in ſcd̄o mō. Qñ vero p̄dicatur de inferioribus ſubiecti ⁊ non conuertibilr predicatur per ſe non primo: ſ3 per ſe ſcd̄o: in ſcd̄o mō dicendi per ſe. ¶ Ad p̄mum igit̄ dōm q̄ tot mōis dicitur vnum oppoſitoꝝ: quot modis dicitur ⁊ reliquum: tenet tm̄ in oppoſitis in q̄bus eſt eadē ratio multiplicationis. vz dummodo vtrūq3 oppoſitoꝝ diuidat̄ per differentias aut ſpēs immediatas: ⁊ hoc potiſſime loquēdo de vere ⁊ ꝓprie oppoſitis ſm. S. D. in 1a 2e. q. 92°. arti. 2. ad p̄mū. Diuiſio autem ipſius per ſe: ⁊ per accñs. non eſt per dñas immediatas vel per ſpēs immediatas: neq3 inter ea eſt eadem ratio multiplicationis: neq3 etiam vere ⁊ proprie opponunt̄: vnde ratio non ſeqtur. ¶ Ad 2m dōm q̄ qñ accñs cōmune: ſiue accñs per accñs p̄dicatur de ſubiecto inheſionis: eſt predicatio per accñs: vt dictum eſt in primo notabili. Non autem qñ accñs ꝓpriū p̄dicat̄ de aliquo ſubiecto inheſionis ſicut riſibile. vñ ratio laborabat in equiuoco. ¶ Ad 3m dōm q̄ illa p̄dicatio eſt per ſe ſcd̄o ⁊ non primo: in ſcd̄o mō. vñ non op3 q̄ ſubiectum ponat̄ in diffinitione p̄dicati: ſ3 ſufficit q̄ ſupius eius. ſ. homo ponat̄ in eius diffinitiōe. ¶ Ad 4m dōm q̄ iſta ꝓpoſitio: homo eſt animal. eſt in primo p ſe ſcd̄o: ſ3 non primo. Aliud enim eſt predicari per ſe primo: ⁊ aliud p̄dicari per ſe ſcd̄o ⁊ non p̄mo: in p̄mo mō vt declaratū eſt in tertio notabili. ¶ Ad 5m dōm q̄ licet calefacere accidat igni cōſiderato ſm ſe. ſ. vt ignis eſt ſuba tm̄: ⁊ in ſenſu diuiſo: non tamē ſibi accidit vt calefaciens eſt: ⁊ in ſenſu compoſito. ¶ Vel dō3 eſt facilius: q̄ iſta p̄dicatio ignis calefacit: non eſt predicatio per ſe: ſ3 calefa-

ctio per ſe ↄuenia t igni q̄ꝫtum ad cauſalitatẽ:nõ tñ ſibi con uenit ꝑ ſe q̄ꝫtum ad ꝑdicationem.Unde bñ dictum eſt ꝙ il le quartus modus eſt modus ꝑ ſe cauſalitatis:⁊ non ꝑdi
per ſe 1ᵘˢ cationis ꝑ ſe.¶ Ad 6ᵐ dõm ꝙ per ſe accipiť dupľr.⸿Uno modo vt diſtinguiť ↄtra eſſe ab alio:aut cum alio:aut per aliud.⁊ iſtomõ non accipiť hic,i ꝓpoſito vt bene voluit ar gumẽtum.⸿Aliomõ accipiť vt diſtinguiť ↄ eſſe in alio:ſi/ cut accñs in ſubiecto:aut ſicut ſuperius in ſuo iferiori.⁊ iſto mõ ſubã ꝑma eſt per ſe:vt in propoſito accipiť.¶ Ad 7ᵐ dõm ꝙ licꝫ ꝑma ſubã non predice ť ordinate ⁊ directe ꝑ ſe de aliquo alio:tñ per ſe eſt ⁊ exiſtit.Dcm̃ eſt enim ꝙ ille ter tius modus eſt modus ꝑ ſe eẽndi ⁊ non predicandi.¶ Ad 8ᵐ dõm ꝙ iſta ꝓpoſitio homo ẽ homo.eſt v̄tualr̃ in primo mõ dicendi ꝑ ſe:qꝛ ſubiectum non põt intelligi ↄceptu qdi tatiuo ſine predicato:ſꝫ non ſit in primomõ formaliter:cuꝫ idẽ non ſit in ſeipſo.¶ Ad vltimum dicẽduꝫ negando ↄſe quẽtiam:qꝛ Phs.5.metaphy.determinat de ꝑ ſe:inq̄ꝫtum eſt ↄditio entis inq̄ꝫtum ens.Hic v̄o determinat de per ſe: inquantum regulatur eo demonſtrato:⁊ in ſua demõſtra/ tione vtitur eo.Non eſt autem inconueniẽs ꝙ idem diuer/ ſis rõnibus in diuerſis ſciẽtijs ↄſideretur.

¶ Seqtur in Pho.⁊ in.D.S.ibi.⸤Que v̄o dicuntur in ſim pliciter ⁊c̃.⸥ ¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic pceditur.Uideť ꝙ in concluſio/ ne demõſtrationis non ſit ſecũdus
Primus ⁊ quartᵘˢ modus ꝑſeitatis.¶ Nã diſtincta ⁊ oppoſita non repiunť in eodem.Sꝫ ſecũdus ⁊ quartus modus ꝑſeitatis ſunt diſtincti abinuicẽ:cum ſint mẽbra diuidẽtia.ergo non
2ᵐ repiuntur ſimul in ↄcluſione.¶ Preterea.in minori ꝑmiſ/ ſa non repiunť illi duo modi.ergo pari ratione nec in ↄclo ne:cum non ſit maior ratio de vno q̄ꝫ de alio:alˢ detur.er/
3ᵐ go ⁊c̃.¶ Preterea.in ↄcloне predicať propria paſſio de ꝓ/ prio ſuo ſubiecto.ſed ſubiectum nõ eſt cauſa paſſionis.er/ go cum quartus modus ſit modus cauſalitatis(vt dictuꝫ eſt)ſequiť ꝙ quartus modus non repiatur in concluſione demonſtrationis.⸿Maior patet:ſed minor probatur.Nã quando aliqua duo ſimul gñanť:vnum non eſt cauſa ꝓdu ctiua alterius:cum productio non ſit niſi in tẽpore:ſꝫ ſubie
4ᵐ ctum ⁊ ꝓpria paſſio ſimul gñantur.ergo ⁊c̃.¶ Preterea. effectus nõ põt predicari in recto de ſua cauſa efficiẽte vni voca:vñ iſta eſt falſa.Domificator eſt domus.ſꝫ ꝓpria paſ ſio predicať in recto de ſuo ſubiecto.vt hic homo eſt riſibi lis.ergo ſubiectum non eſt cauſa paſſionis.⁊ ſic idẽ qđ pri us.¶ Sed contra eſt philoſophus in textu ibi.

Que vero dicuntur in ſimpliciter ſcibilibus per ſe ſunt in eſſe ⁊c̃.

¶ Rñdeo dõm:ꝙ ſcđa ↄclo huius capituli que eſt reſponſi/
Conclo ua ad queſitum eſt iſta. ¶ Concluſio demonſtrationis ꝓ pter quid.videlicet in qua ↄcluditur demonſtratiue ꝓpria paſſio de ſuo ꝓprio ſubiecto:eſt in ſcđo ⁊ quarto mõ perſei
Pria ps probatur tatis.¶ Prima pars huius ↄclõnis ſic pꝫ ſꝫ philoſophũ. Nam ſubiectum eſt de diffinitione predicati.videlicꝫ pro/ prie paſſionis.ergo concluſio illa eſt in ſcđo modo dicendi per ſe.Patet conſequẽtia ꝑ locum a diffinitione ad diffini/
2ᵃ pbatur tum.¶ Scđa pars eiuſdem ſic pꝫ.Nam ſubiectuꝫ eſt cau ſa actiua per ſe paſſionis:vt pꝫ.7.metaphy.ergo eſt in q̄r/
Diſcip. ꝑ tomodo perſeitatis.¶ Sed inſtabat diſcipulus ꝑmo.Nã ſubiectum eſt cauſa materialis ipſius paſſionis:cum paſ/ ſio ſit in eo ſubiectiue.ergo non eſt cauſa eius effectiua. ⸿Patet conſequẽtia:quia materia:⁊ efficiens non coinci/
2ᵒ dunt:vt patet.2.phyſicorum.¶ Secũdo.nam eſſentie pre dicamentorꝫ ſunt impermixte.ergo ſubiectũ non eſt cau/ ſa proprie paſſionis:cũ ſubiectum ⁊ propria paſſio ſint res
3ᵒ diuerſorum predicamentorum. ¶ Tertio.nam idem non eſt cauſa ſuiipſius:preſertim effectiua:ſed ſubiectum ⁊ ꝓ/ pria paſſio ſunt idem realiter.quia.4.metaphy.eadem ge neratione gñantur ⁊ eadem corruptione corrumpuntur.
ergo ⁊c̃.¶ Quarto.nam eclypſis lune eſt paſſio lune:cuꝫ de ipſa ſit demonſtrabilis.⁊ tamen luna non eſt cauſa ecly pſis:ſed interpoſitio terre inter ſolem ⁊ lunam . ergo ⁊c̃. 4ᵒ
¶ Dicẽdum ad primam inſtantiam ꝙ ſubiectum eſt cau/ ſa effectiua ipſius paſſionis ⁊ materialis.⸿Pro cuius de/ claratione conſiderandum eſt ꝑmo ꝙ duplex eſt materia. ſ.materia ex qua aliquid ſit.vt paries dicitur materia do/ mus.⸿Alia eſt materia in qua aliquid ẽ ſubiectiue vt ani/ ma dicitur materia in qua ipſius ſciẽtie:⁊ paries ipſius al bedinis que eſt in eo ſubiectiue.Materia igitur ex qua nõ poteſt dici cauſa efficiens eius cuius eſt materia: ſꝫ mate/ ria in qua bene poteſt dici cauſa efficiẽs.Subiectum autẽ diciť materia in qua ſue paſſionis ⁊ non materia ex qua. vñ poteſt eſſe cauſa effectiua ⁊ materialis ipſius paſſionis. Et ſic patet ſolutio ad primam inſtantiam.¶ Sed replica bat idem diſcipulus contra hoc.Nam cauſa efficiens tem pore precedit ſuum effectum : ſed ſubiectum non precedit tempore ſuam paſſionem ꝓpriam.ergo non eſt eius cauſa efficiẽs.¶ Pro quo conſiderandū eſt ſcđo ꝙ ⸿Duplex ẽ cauſa efficiens.⸿Nam quedam eſt que producit ſuum ef/ fectum per realem tranſmutationẽ:ſicut ignis diciť cauſa effectiua caloris aque.⸿Alia eſt cauſa efficiens:que ꝓdu/ cit ſuum effectum per naturalem ↄcomitantiam: videlicet quia ad ipſam neceſſario ſequiť ſuus effectus:⁊ ipſa poſi/ ta vel remota neceſſario ponitur aut remoueť effectᵘˢ.Cau ſa igiť efficiens primo modo dicta tẽpore precedit ſuum ef fectum:non autẽ ſcđomodo ſumpta.Quo quidem modo ſubiectum eſt cauſa efficiẽs ipſius paſſionis:vt patet p.D. S.in prima parte.q.77.ar.6.ad ſcđꝫ.vnde illa replicatio laborabat in equiuoco.¶ Conſiderãdum eſt tertio ꝙ pre dicamẽta eẽſſe impmixta p̄t itelligi dupľr.⸿Unomodo for malr̃ ſiue eſſentiałr:⁊ ſic eẽntie predicamẽtorum ſunt imp/ mixte:quia vnum ꝑdicamẽtum non eſt cauſa formalis al terius:vt clarius in ſummulis declaratũ eſt .⸿Aliomodo p̄t intelligi effectiue:⁊ ſic eẽntie ꝑdicamẽtoꝝ non ſunt im/ pmixte:qꝛ vnum eſt cauſa effectiua alterius.vt pꝫ de ſubã reſpectu accidẽtis in.7.metaphy.Ex hoc patꝫ ſolutio ad ſcđam inſtantiam.¶ Dicẽdum ad tertiã inſtantiaꝫ ꝙ ſub/ iectum ⁊ ꝓpria paſſio realr̃ differũt.Et lꝫ gñenť eadẽ gña tione:non tamẽ eodẽ mõ:qꝛ ſubiectum gñatur ſicut id qđ gñatur ⁊ ꝑ ſe ⁊ primo : ſꝫ propria paſſio gñatur ꝑ aliud ex naturali ↄſequẽtia ⁊ concomitatiue.¶ Dicẽdum ad quar tam inſtantiam ꝙ non oẽs paſſiones cauſanť a ſuis ſubie/ ctis:ſꝫ ſolum ille que ſunt opationes ſubiecti.vľ neceſſario ↄſeqntes illas operationes ⁊ ipſuꝫ ſubiectum.Eclypſis aũt nõ eſt propria paſſio lune:necꝫ eaꝫ neceſſario conſequitur. vñ ratio nõ ſequitur.Aliud tamẽ ẽ de eclypſabili:vt infra pa/ tebit.¶ Cõſiderandum eſt tamẽ hic ꝭm Phm in textu:ꝙ paſſiones ſunt in duplici differentia.⸿Nam quedam ſunt que ſimpľr ꝑdicantur de ſuis ſubiectis:ſicut riſibile ꝑdica tur de homine.Quedam v̄o ꝑdicanť diſiunctim:vt par vľ impar de numero.¶ Ad ꝑmum igiť dõm ꝙ ꝑdicti modi diſtinguunť ꝭm rationẽ.vñ non eſt inconueniẽs ꝙ vna ꝓ/ poſitio ꝭm rẽ colloceť in diuerſis modis ꝑſeitatis:ꝭm ta/ mẽ diuerſas rationes.¶ Ad ſcđm dõm negãdo ↄñtiaꝫ:qꝛ ibi in minori ſubm non ẽ cã ꝑdicati demrãdo in prima fi/ gura:qꝛ diffinitũ non ẽ cauſa effectiua diffõnis.vñ non eſt ſimile de minori ⁊ concluſione.¶ Ad 3ᵐ ⁊ ad 4ᵐ patet ſo lutio ꝑ ea que dicta ſunt in ſecundo notabili.

Rᵒ ad ꝑ.
Noᵐ ꝑᵐ 2ᵉ mã
Diſcip.
Noᵐ 2ᵐ 2ᵉ cã effi ciens
Noᵐ 3ᵐ Predica mẽta impmixta eſ ſe 2ᵉ
Ad 2ᵐ
Ad 3ᵐ
Ad 4ᵐ
Noᵐ 4ᵐ

¶ Queſtio.16.De vñ ſiue ꝭm ꝙ ipm.⁊ eſt lectio.11.S.D. Lec.11.

Conſequenter Determinandum ẽ de ipſo vñ poſterio riſtico. ¶ Circa quod q̄runtur duo.⸿Primo vtrum diffinitio vñs a Pho ſit ſufficiẽter aſſi/ gnata.⸿Scđo vtrum concluſio ipſius demon ſtrationis ſit vniuerſalis vel non.

¶ Sequitur in philoſopho ⁊ in. D. S. [Univerſale dico.]
Ad primuʒ ſic ꝓcedit. Videt̄ ꝙ diffō ipiꝰ vlis q̄ tā
git in textu nō ſit ſufficiens: in qua dr̄.

Vle ē qđ ieſt de oi ⁊ de ꝑ ſe: ⁊ de ſm ꝙ ipſum.

Primū ¶ Nā aial eſt vle cū ſit genus: vt pʒ in Porphyrio. ⁊ tñ aial
nō ineſt ſuis inferioribꝰ ſm ꝙ ipm. cum nō conuertibiliter
2m pdicetur de ipſis. ¶ Preterea. albū eſt vle ⁊ pdicabile qđ
eſt accidens: vt ibidem pʒ. ⁊ tamen albū nō ineſt ꝑ ſe. ergo
3m diffinitio mala. ¶ Preterea. vniuerſale vel ſumit̄ ꝓ ꝓpoſi
tione vniuerſali: vel ꝓ termino vniuerſali. Si primuʒ. ſeqt̄
ꝙ predicta diffinitio nō eſt ſufficiens: qꝛ ſic hec ꝓpoſitio eſt
vlis: omnis hō currit. ⁊ tamen iſta non eſt pdicatio per ſe.
Si ſcđm etiam idem ſequit̄. qꝛ hō reſpectu ſortis eſt termi
nus vlis. ⁊ tamen non ꝯuenit ſorti ſm ꝙ ipſum: cū non cō
4m uertibiliter pdicet̄ de eo. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea. ipſius vlis
eſt alia bona diffinitio a Porphyrio data. ergo iſta eſt iſuf
ficiens. ¶ Sed contra eſt philoſophus in textu ibi.

Vle dico qđ eſt de omni de per ſe ⁊ ſm ꝙ ipſuʒ ineſt. Manifeſtum eſt igit̄ ꝙ quecunqʒ vniuer ſalia ſunt ex neceſſitate inſunt ⁊c̄.

Rō ¶ Rn̄deo dicēdm ꝙ iſtud eſt tertiuʒ capitulum huius ſcđi tra
ctatus: in quo ponuntur due ꝯclōnes. ¶ Quarum prima
eſt reſponſiua ad queſitum. videlicʒ ꝙ diffinitio vlis eſt be
ne aſſignata. ¶ Secunda eſt ꝙ ꝑ ſe loquendo ⁊ proprie cu
iuſlibet demonſtrationis concluſio eſt vniuerſalis. de qua
Conº in ſequenti articulo tractabitur. ¶ Eſt ergo prima conclu
ſio talis. Diffinitio ipſius vniuerſalis in textu poſita eſt be
ne aſſignata: in qua dicitur.

Vle eſt qđ eſt de omni per ſe ⁊ ſm ꝙ ipſum.

Probaº ¶ Que ꝯcluſio ꝓbat̄ tali rōne phi elicitiue. ¶ Naʒ vle ē qđ
pmo pdicat̄. i. qđ non inuenit̄ extra ſubm: neqʒ econuerſo.
Sʒ eſſe tale pdicatum ineſt de omni ꝑ ſe: ⁊ ſm ꝙ ipm. ergo
pdicta diffinitio eſt ſufficiens: qꝛ explicat totam naturam
Diſcip. vlis: ⁊ omni ꝯtento ſub ipo ꝯuenit ⁊ ſibi ⁊ ſoli. ¶ Sʒ inſta
bat diſcipulus dupl'r. ¶ Primo qꝛ Phs in textu dicit ꝙ ꝑ
ſe ⁊ ſm ꝙ ipm ſunt idem. ergo pdicta diffinitio eſt nugato
1º ria: cum bis idem repetat̄: ⁊ ſic eſt inſufficiēs. ¶ Scđo. qꝛ
animal pdicatur de homine tanq̄ȝ de omni de ꝑ ſe: ⁊ ſm ꝙ
ipm cū de eo pdicet̄ imediate. ⁊ tñ aial non eſt vle reſpectu
hominis: cū ſibi ꝯuertibil'r non ꝯueniat: ſiue pmo: aut ade
quate: vt etiam in pmo argumēto adductum eſt. ergo ⁊c̄.
Noᵐ pᵐ ¶ Pro quo ꝯſiderandū eſt pmo ꝙ aliqua ſunt ideʒ ſm rē
⁊ rōnem ſimul. ſicut tunica ⁊ indumētum ꝓ eodē accepta.
⁊ talia ſi ſimul ponant̄ in diffinitione: cauſant nugationeʒ.
¶ Alia vō ſunt que ſunt idem ſm rem: ⁊ tñ differūt ſm rō
nem: ſicut ſupius ⁊ inferiꝰ: vt aial ⁊ homo. ⁊ talia ſi ſimul
ponant̄ non cauſant nugationem. ¶ Per ſe vō ⁊ ſm ꝙ ipʒ
ſunt idem ſm rem: ⁊ differūt ſm rōnem: ſicut ſupius ⁊ infe
rius: vt ſupra. q. 14. arti. pmo in ſcđo notabili declaratū ē.
vnde in pdicta diffōne nulla eſt nugatio. Ex quo etiam pʒ
Diſcip. ſolō ad pmam inſtātiaʒ diſcipuli. ¶ Sʒ contra hoc repli
cabat idem diſcipulus. ¶ Nā animal ⁊ hō differūt ſm rō
nem: ſicut ſupius ⁊ inferius. ⁊ tamē cāt nugationem cum
ſic dr̄. hō animal. ergo male dctm̄ eſt ꝙ illa que differūt ſm
rationem: quomodo ſint idē ſm rem: nō cāt locutioneʒ nu
Rº gatoriā ſi ſimul ponant̄. ¶ Dicendū ꝙ ſupius ⁊ inferius
Supiº et poſſunt dupl'r ordinari in aliq̄ locutione. ¶ Vno mō ꝓponē
inferiº 2r. do inferius ſuo ſupiori. ⁊ iſto mō cauſat̄ nugatio vt accidit
ordinari. in ꝓpoſito. ¶ Alio mō poſtponēdo inferius ſuo ſuperiori. ⁊
Noᵐ 2ᵐ. ſi non cauſat̄ nugatio: vñ replica nulla. ¶ Cōſiderandū vl
Diſa iter terius eſt ſcđo ꝙ aliud eſt pdicari de aliquo immediate: ⁊
pdicari ſʒ aliud eſt pdicari ſm ꝙ ipm: qꝛ pdicari ſm ꝙ ipſum: eſt pdi
ꝙ ipſuʒ ⁊ cari de aliquo adequate: ſeu conuertibil'r: ſeu pmo: ita vi
imediate. delicet ꝙ pdicatum non repiatur extra ſubm neqʒ econuer
ſo: vt homo eſt riſibilis: homo eſt rōnalis: ⁊ ſic de ſilibus.

Non enim omne qđ pdicat̄ de aliquo immediate: pdicat̄
adeq̄te: ſiue ꝯuertibil'r. Lʒ ergo aial predicetur de homine
imediate: non tamē pdicat̄ vl'r: ⁊ ſm ꝙ ipm. vñ pʒ ſolutio
ad ſcđam inſtantiam diſcipuli. ¶ Pʒ etiam ꝙ aliqua ꝓpo
ſitio poteſt eſſe de ſm ꝙ ipm: non tamen erit imediate im
mediatione cālitatis: vt homo eſt riſibilis. al'r ipſa nō poſ
ſet demōſtrari. Et econtra aliq̄ ꝓpoſitio pōt dici imediata
immediatione ſubiecti: que tñ non erit vlis. ſiue ſm ꝙ ipʒ:
vt homo eſt aial. Cū enim animal ſit pdicabile ꝓprie dictū
reſpectu hominis: pdicat̄ imediate de eo. non tñ pdicat̄ đ
eo vl'r. ⁊ ſm ꝙ ipʒ poſteriori ſtice loquēdo: cū excedat ipʒ.
¶ Sed contra hoc inſtabat diſcipulus. Nam animal pdi Diſcip.
cat̄ de homine cū ſigno vli: accepto vl'r: dicēdo. Omnis ho
mo eſt aial: ergo de eo pdicatur vl'r. ¶ Dicendū ꝙ vle pōt Rº
accipi tripl'r: vt ad ꝓpoſitū ſufficit. ¶ Vno mō abſolute logi
ce loquendo: videlicet accipiēdo vle ꝓ termino cōmuni q
aptus natus eſt eſſe in multis vniuoce. Et iſto modo acci Vle 3r.
pit̄ vle in libro pdicabilium Porphyrij. ⁊ in libro pdica
mentoꝝ phi. ¶ Alio mō accipit̄ vle hoꝛiſtice. vʒ ꝓpoſitione
vlī: vt iſta ꝓpoſitio dr̄ vlis. omnis hō currit. ſiue omnis ho
mo eſt animal. qꝛ ſm modū enūciandi eſt vlis: cum ſubij
ciat̄ in ea terminus communis ſigno vlī determinatus. et
iſto modo accipitur vle in libris hoꝛum. ⁊ in libris perihe
menias phi. ¶ Tertio mō accipit̄ vle poſteriori ſtice videli
cet ꝓ aliquo pdicato: qđ ſm quādam adequationem pdi
cat̄ de ſubiecto: ita videlicet ꝙ pdicatum non inueniat̄ ex
tra ſubiectum: neqʒ econuerſo vt dicit hic. D. S. Et iſto mo
do accipitur vle in pn̄ti paſſu. Licet ergo animal pdicet̄
vniuerſal'r de homine duabus primis modis: non tamen
tertio modo. Unde illa inſtantia ⁊ etiam pmum argumen
tū laborabat in equiuoco. ¶ Ex pdictis igit̄ pʒ: ꝙ pdica Corrlaᵐ
ri pmo: pdicari adequate: pdicari per ſe conuertibil'r: pdi
cari: ſm ꝙ ipſuʒ: ⁊ pdicari vniuerſaliter poſteriori ſtice ac
cipiunt̄ in ꝓpoſito pro eodem. ¶ Patet etiam ſecundo. ꝙ Corrlaᵐ
aliqua propoſitio poteſt dici vniuerſalis ſine ſigno vniuer 2ᵐ
ſali: poſteriori ſtice loquēdo: vt iſta: homo eſt riſibilis: ſiue
homo eſt rōnalis. ¶ Simil'r ꝑ oppoſitū: aliqua propoſitio
pōt dici particularis eodeʒ mō. videlicet poſteriori ſtice lo
quendo: in qua tamen ponitur ſubiectuʒ cōmune cū ſigno
vniuerſali: vt iſta. Omnis homo eſt ſenſibilis: non eſt vni
uerſalis: ſed particularis. cum predicatum ſubiecto nō cō
ueniat conuertibiliter ſiue adequate: lʒ in ea ponat̄ ſignuʒ
vniuerſale ad ſubiectum. ¶ Ad pmum igitur ⁊ ad alia ar
gumenta patet ſolutio ex dictis: ſi debite ⁊ diligenter con
ſiderentur ⁊ applicentur.

¶ Sequitur in pho ⁊. D. S. ibi. Deinde cū dicit. [Et demō
ſtratio per ſe huius vlis eſt ⁊c̄.] ¶ Articulus ſecūdus.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit̄. Vr̄ ꝙ concluſio demon
ſtrationis non ſit vniuerſalis. ¶ Nā Primus
infra oſtendit phs aliquam demōſtrationē eſſe particula
rem. videlicet que concludit concluſionem particularem.
ergo concluſio demonſtrationis non ſemp eſt vniuerſalis.
¶ Preterea. iſta eſt concluſio demōſtrationis propter qđ. 2ᵐ
homo eſt riſibilis. cum ibidem predicetur propria paſſio
de proprio ſubiecto: ⁊ tamen non eſt vniuerſalis cuʒ ſit in
definita. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea. ſi concluſio demonſtratiōis 3ᵐ
eſſet vniuerſalis: hoc eſſet quia in ea demōſtratur propria
paſſio de proprio ſubiecto. ſed conſequēs eſt falſum. quod
ſic patet. ¶ Nam paſſio immediate predicatur de ſuo pro
prio ſubiecto: cum ſit predicabile. ergo paſſio non pōt de
monſtrari de ſuo ſubiecto: cum nulla propoſitio immedia
ta ſit demonſtrabilis. aliter propoſitio immediata eſſet me
diata. ergo ⁊c̄. ¶ Sed contra eſt philoſophus in textu ibi.

Et demonſtratio per ſe huius vniuerſalis eſt. Aliquorum autem quodam modo: ſed non per ſe ⁊c̄.

Cõcluſio Probat° ¶Rñdeo dõm ꝙ ſcõa ↄclõ huius capli eſt:ꝙ ꝓprie ⁊ per ſe
loquendo ↄclõ demõſtrationis eſt vniuerſalis. ¶Que ꝓ/
baꝛ tali rõne pħi. Nam ꝓprie ⁊ ꝑ ſe in demõſtratiõe ꝓpter
quid demõſtratur ꝓpria paſſio de ꝓprio ſubiecto. Sꝫ ꝓpa
paſſio ↄuenit vlr ꝓprio ſubiecto: videlicet adequate: ⁊ cõ/
uertibiliter. ⁊ ꝑmo: vt ſupra declaratuꝫ eſt. ergo concluſio
diſcip. demõſtrationis ꝑ ſe loquendo eſt vniuerſalis. ¶Sꝫ inſta/
bat diſcipulus. Naꝫ ꝓpria paſſio aliquando demonſtraꝛ
de inferioribus ſubiecti. vtputa habere tres de yſocbele.
ergo non ſemꝑ demõſtratur propria paſſio de ſuo proprio
R° ſubiecto. ¶Dicendum ꝙ ꝓpria paſſio non demonſtraꝛ de
inferioribus ſubiecti niſi inquãtum illa habent reduci ad
ꝓprium ſubiectum paſſionis: vt dicit hic. D.S. Unde re/
ductiue propria paſſio poteſt demonſtrari de inferioribus
ſubiecti. Tamen ſolum per ſe ⁊ ꝓprie loquendo demõſtra/
diſcip. tur de ꝓprio ſubiecto. ¶Sed replicabat idem diſcipulus.
Nam paſſio demõſtraꝛ per ſe de inferiorib⁹ ſubiecti. ergo
R° ⁊ ꝓprie. ¶Dicendum ꝙ paſſio demonſtratur de inferiori
bus ſubiecti per ſe ꝑ alterum: ſed non ꝑ ſe ꝑmo. ideo de eis
Noᵐ ꝑᵐ non ꝓprie: ſed reductiue demonſtratur. ¶Cõſiderandum
autem eſt hic ꝑmo eliciue ex textu ſm Pħm. vt expreſſe
Demſa/ tio vlis infra deducit. ꝙ duplex eſt demonſtratio. videlicet vniuer
ſalis ⁊ particularis. ¶Demonſtratio vniuerſalis eſt illa in
qua concluditur ꝓpria paſſio adequate de ſuo ꝓprio ſubie
cto. Que quidem cõcluſio dicitur vniuerſalis vniuerſalita
te poſterioriſtica: videlicet vniuerſalitate adequationis: ſi/
ue ponatur ibi ſignum vniuerſale: ſiue non: vt ſupra decla/
Demſtrõ ꝑticularis ratum eſt. ¶Sed demonſtratio particularis eſt illa in qua
concludiꝛ paſſio de aliquo inferiori ipſius ſubiecti: cũ quo
inferiori non conuertitur: vt riſibile de ſorte. Que quidem
Noᵐ 2ᵐ concluſio dicitur particularis. i. inadequata. ¶Conſide/
randũ vlterius eſt ſcõo (vt ex ſupradictis colligi poteſt) ꝙ
vniuerſalitas eſt duplex. videlicꝫ vniuerſalitas ſigni ⁊ vni
Vlitas ſigni uerſalitas rei. ¶Uniuerſalitas ſigni dicitur quando aliquod
predicatum de aliquo ſubiecto predicatur cum ſigno vni/
Vlitas rei 2ᵃ uerſali: ſiue ſm rem conueniat ſibi vniuerſaliter: ſiue non.
Sꝫ vniuerſalitas rei eſt quando realr̃ ꝑdicatum conuenit
ſubiecto ꝓ omnibus ſuis ſuppoſitis ⁊ talis vniuerſalitas
ꝑdicatõis eſt duplex. ¶Nam quedam eſt vniuerſalitas ꝑdicationis.
videlicet quando ꝑdicatum conuenit omnibus ſuppoſitis
ſubiecti ſm rem: ſiue ↄueniat eis conuertibiliter: ſiue non:
Adeqtõis ⁊ cãlitatis vt homo eſt animal. ¶Alia eſt vniuerſalitas adequationis
⁊ cauſalitatis. videlicet quando predicatum per ſe primo
⁊ conuertibiliter conuenit ſubiecto. vt homo eſt riſibilis.
Diſcip. De qua quidem vniuerſalitate eſt hic ad ꝓpoſitum. ¶Sꝫ
inſtabat diſcipulus. Nam aliquando demonſtraꝛ diffini/
tio materialis de diffinito demonſtratione vniuerſali ꝑ dif
finitionem formalem: vt ſupra patuit de diffinitionib⁹ de/
monſtrationis. ergo inſufficienter ↄceſſum eſt ꝙ in quali/
bet demonſtratione vniuerſali ↄcludiꝛ vniuerſaliter ꝓpria
R° paſſio de ꝓprio ſubiecto. ¶Dicendum ꝙ quando demon
ſtratur aliqua diffinitio de ſuo diffinito. talis diffinitio ha
bet modum paſſionis reſpectu diffiniti in ordine ad diffi/
Mõ tacita nitionem formalẽ que accipiꝛ ꝓ medio. ¶Et ſi queratur
vtrum omnis propoſitio neceſſaria ſit vniuerſalis vniuer/
R° ſalitate poſterioriſtica ⁊ ꝑ ſe. ¶Dicendum ꝙ non omnis
ꝓpoſitio neceſſaria eſt vniuerſalis. i. adequata. Hec enim
eſt neceſſaria in ꝑmo modo ꝑſeitatis. homo eſt ſubſtantia.
Non tamen eſt illo modo vniuerſalis ſed particularis: cũ
In ꝓpõ neccaria ſit per ſe notãdũ ꝑdicatum excedat ſubiectum. ¶Sꝫ vtrum omnis ꝓpoſi/
tio neceſſaria ſit ꝑ ſe: hoc magis vertitur in dubium. ¶Pro
quo conſiderandũ eſt hic ſm Egidium: ꝙ duplex eſt neceſ
ſitas. ¶Nam aliqua ꝑdicata habere neceſſariam habitu/
dinem ad ſubiecta: quantũ ad preſens ſpectat: poteſt ↄtin/
gere dupl'r. ſm ꝙ duplicia principia poſſumus aſſignare:
videlicet ſpecies ⁊ indiuidui. Si ergo illa neceſſaria habi/
tudo cauſeꝛ ex principijs indiuidui: tunc eſt accidens inſe/
parabile: ⁊ poteſt fieri inde ꝓpoſitio de omni: ſed illa ꝓpo/
ſitio non erit per ſe. Si vero huius neceſſitas cauſeꝛ ex ꝑn
cipijs ſpeciei: ſic huiuſmodi ꝓpoſitio nõ ſolũ erit de omni:
ſed etiam per ſe. ¶Ad ꝑmum igitur ⁊ ad ſecũdum patet
ſolutio ex dictis. ¶Ad tertium dicendũ ꝙ lꝫ paſſio imme
diate predicetur de ſubiecto immediatione ꝑdicationis ſi/
ue ſubiecti: non tamen immediatione cauſalitatis. Habet
enim cauſam in ſubiecto. per quã poteſt de eo ꝑdicari ⁊ ꝓ/
bari. ¶Sꝫ contra hic latrabat diſcipulus. Nam ſi paſſio Diſcip.
demonſtrabiꝛ de ſubiecto: aut hoc erit per diffinitionẽ ſub
iecti: aut per diffinitionem ſuam. videlicet ꝑ diffinitionem
paſſionis. non ꝑmum quia diffinitio ſubiecti ⁊ ipſum ſub/
iectum idem ſunt. ⁊ per ↄſequens in minori eſſet nugatio.
neqꝫ ſcõm: qꝛ talis diffinitio paſſionis predicaretur in mi/
nori de ſubiecto: ⁊ per conſequẽs petereꝛ ꝑncipium: cum
ipſa eſſet eque vel magis dubia ↄclõne. ¶Dicendum ꝙ ta R°
lis paſſio poteſt demonſtrari de ſubiecto per diffinitioneꝫ
vtriuſqꝫ: lꝫ in demonſtratione potiſſima demonſtrareꝛ ſo/
lum ꝑ diffinitionem ſubiecti vt infra ſecundo huius decla/
rabitur. ⁊ licet diffinitio ⁊ diffinitum ſint idem ſm rem: dif
ferunt tamen ſm rationem: vnde nulla erit ibi nugatio.

¶Queſtio. 17. De erroribus circa vniuerſale poſterioriſti/
cum ⁊ eſt lectio. 12. S.D. Lec. 12.

DEinde conſiderandum reſtat de errori/
bus qui cõtingere poſſunt in ac/
ceptione ipſius vniuerſalis. ¶Circa quod
queruntur duo. ¶Primo vtrum errores q cõ/
tingere poſſunt in acceptione vniuerſalis ſint
ſufficienter a pħo aſſignati. ¶Scõo vtrum poſſit eſſe aliqđ
vniuerſale genus ſub quo ſit vna ſola ſpecies.

¶Sequitur in pħo ⁊ in. S.D. [Oportet autẽ non latere.]

¶Articulus primus.

Ad primum ſic ꝓceditur. Ur ꝙ tria correlaria a
pħo in litera poſita non ſint ſufficien
ter aſſignata. ¶Nam quãdo aliqua duo cõuertunꝛ qcqđ Primũ
debite demonſtraꝛ de vno ⁊ de reliquo. ſed omnes partes
ſubiectiue ſimul ſumpte ↄuertunꝛ omnes cuꝫ toto ſuo vli.
ergo ſi propria paſſio conuenienter demõſtratur de aliquo
vniuerſali tanquã de ꝓprio ſubiecto ↄuertibilr̃ etiam de/
monſtrabitur de omnibus partib⁹ ſubiectiuis ſimul ſum
ptis ⁊ ꝑ ↄſequẽs ſcõs modus eſt inſufficienter aſſignatus.
¶Scõo ꝑterea de equalentibus idem eſt iudicium. ſꝫ oẽs 2ᵐ
partes alicuius totius ſimul ſumpte equalent toti. ergo ſi
paſſio demõſtratur de toto demonſtrabiꝛ debite de omni/
bus partibus ſimul ſumptis. ergo idem qđ prius. ¶Sed
contra eſt Pħs in litera ibi. [Oportet aũt non latere ⁊c.]
¶Rñdeo dõm ꝙ iſtud eſt quartum caplm huius tracta/
tus: in quo Pħs aſſignat tres errores qui ↄtingunt in ac/
ceptiõe vniuerſalis poſterioriſtici. ¶Quoꝝ primus eſt ꝙ Primus error
ſi ſub aliquo vniuerſali cum non eſt accipere niſi vnum ſin
gulare cui tale vniuerſale cõpetit: ſi paſſio vniuerſalis de/
monſtrareꝛ tali ſingulari ineſſe tanqꝫ vli tanqꝫ ꝓprio ſubo
incõueniẽter eſſet iſta aſſignatio. vt ſi ſenſibile qđ ineſt ani/
mali per ſe primo aſſignareꝛ vt vle homini: nullo alio ani
mali exiſtente eſſet error: qꝛ ſenſibile non ↄuenit homini ꝑ
ſe ꝑmo ſꝫ per alteꝝ. videlicet per animal. ¶Secundus er/
ror eſt ꝙ ſi paſſio alicuius vlis innominati dmonſtraretur 2ᵘ
ineſſe vt idẽ omnibus ꝑtibus ſubiectiuis illius vniuerſalis
ſimul ſumptis aut coniunctim aut diuiſim incõueniens eſ/
ſet aſſignatio: vt ſi animali nõ eſſet nomẽ impoſitũ: ⁊ ſenſi/
bile demonſtrareꝛ ſingulis ſpecieb⁹ eius ineſſe vt vniuer/
ſale eſſet error. ¶Tertius error eſt qñ paſſio alicuius infe 3ᵘ
rioris demonſtraꝛ vt vniuerſale ineſſe ſupiori: vt ſi riſibile
demonſtrareꝛ vt vniuerſale ineſſe animali eẽt error. ¶Cõ
ſiderandum eſt aũt ꝙ pħs de tribus ꝑdictis modis ſiue er
roribus exemplificat primo de tertio dictum de primo ⁊ fi
naliter de ſcõo. ¶Exẽplũ eius de tertio errore eſt tale. Naꝫ

Digitized by Google

ſi non ɔcurrere demonſtraretur vt vniuerſale ineſſe lineis rectis: eſſet error: q2 nō ɔcurrere non ɔuenit omnibꝰ lineis rectis ſʒ ſolum eque diſtantibꝰ. ⸿Exemplū vō eius de pͥmo errore eſt tale. Si non eſſet aliꝰ triplus ꝙ yſocheles q eſt triplus trium equaliū lateꝝ ⁊ habere tres angulos eqͥ les duobꝰ rectis demōſtraref ei ineſſe vt vl'e inconueniens eſſet aſſignatio. Sʒ exemplū eius de ſcḋo eſt tale. Si cōmutatim ꝓportionari que eſt paſſio alicuiꝰ cōis nobis ignoti: demonſtraref vt vl'e ineſſe numeris: lineis: formis: ⁊ tēporibus ɔiunctim vel diuiſim incōueniens eſſet talis aſſignatio. Et ſilr ratio eſt vt dicit Phs etiam ſi tali cōi eſſet nomē impoſitum. ⸿Cōſiderandū eſt vlterius ꝙ phs in litera adducit quoddā documētum quō ꝓpͥe poſſet accipi vniuerſale. videlicʒ ſi remoto aliquo remaneat illud qḋ aſſignaf ꝓ tali predicato: aut poſito aliquo non ponif p̄dicatū non ɔueniet vl'r ſubdicut poſito aiali nō neceſſario ponif riſibile. vñ riſibile nō ieſt vl'r aiali. Silr remoto ſorte nō neceſſario remouef riſibile. igif riſibile non ineſt ſorti vl'r. ⸿Sʒ qñ poſito ſubiecto ponif p̄dicatum: ⁊ remoto ſubiecto remouef p̄dicatum ſignum eſt ꝙ tale p̄dicatum ɔuenit ſubiecto vl'r. vt poſito homine ponif riſibile: ⁊ remoto homine remouef riſibile. igif ſignum eſt ꝙ riſibile ineſt vl'r homini. ⸿Conſiderandū ſʒ. D. S. in lectiōe circa pͥmū errorem ꝙ ſingulare accipif dupl'r. ⸿Unomō ꝓ indiuiduo alicuius ſpēi. ⸿Aliomō accipif cōiter ꝓ quolibet inferiori: ſicut hō dr̄ ſingulare qḋdaʒ ipſius animalis: ⁊ vocaf ſingulare in reſpectu. Accipif aūt ſingulare ibideʒ ſcḋomō ⁊ nō pͥmomō. vt pʒ per exemplum phi ſupius adductū. ⸿Cōſiderandum eſt vlterius ſm eundē circa exemplū phi de ſecūdo errore ꝙ ꝓportio eſt habitudo vnius ꝗtitatis ad aliam ſicut ſex ad tria ſe habēt in ꝓportione dupla ⁊ quatuor ad duo. ⸿Sʒ ꝓportionalitas eſt collatio duaꝝ ꝓportionū inter ſe ⁊ eſt duplex. ⸿Nā quedaʒ eſt diſiūcta ⁊ habʒ quatuor terminos: vt ſicut ſe habent ſex ad tria: ita quatuor ad duo. ⸿Alia eſt ɔiuncta ⁊ habet tres terminos. nā vno vtif vt duobus: vt hic. ſicut ſe habēt octo ad quatuor: ita quatuor ad duo. ⸿Cōſiderandū eſt vlterius ſm eundē ibideʒ ꝙ in proportionalitate p̄ſertim ɔiuncta duo termini ſe habent vt antecedētia ⁊ duo ɔſequētia: vt cū dicif. ſicut ſe habent ſex ad tria: ita ꝗtuor ad duo. Sex ⁊ ꝗtuor ſe habēt vt añcedentia: tria vero ⁊ duo vt ɔñtia. Eſt ergo ꝑmutata ꝓportio quādo añtia inter ſe ꝓportionalr conferuntur ⁊ cōſequētia ſilr: vt ſic dicendo. Sicut ſe habent ſex ad tria: ita quatuor ad duo. ergo a cōmutata ꝓportione. ſicut ſe habēt ſex ad quatuor. ita tria ad duo. Sed ſex ſe habēt ad ꝗtuor in ꝓportione ſex q altera. ergo tria ſe habēt ad duo in ſiñ ꝓportione. ⸿Sed inſtabat diſcipulus. Nam creaturaꝝ ad deū eſt aliqua ꝓportio. al's per creaturas non cognoſceremus deum. ⁊ tamen non eſt aliqua habitudo ꝗtitatis ad quātitatem: cū non ſit in deo quātitas. ergo inſufficienter dictū eſt ꝙ proportio eſt habitudo vnius ꝗtitatis ad alteram. ⸿Dōm ꝙ duplex eſt ꝓportio. videlicet cōmenſuratiua ſiue ꝗtitatiua: ⁊ ꝓportio aſſimilatiōis. pͥma ꝓportio q diffinita eſt pͥus: non eſt inter creaturas ⁊ deū: ſʒ bñ ſcḋa que ſufficit ad cognitionē. ⸿Ad pͥmū igif principale dicēdum ꝙ lʒ oēs partes ſimul ſumpte ɔuertanf cum toto vlr: tamē ab eo differunt ſm rōneʒ. Unde paſſio que conuenit vniuerſaliter illis partibus ſimul ſumptis eis non conuenit primo ſed per alterum. videlicet per totum vniuerſale vt declaratum eſt. ⁊ per hoc patet ſolutio ad ſecundum.

⸿Sequitur vbi ſupra. impertinenter tamē. ⸿Articulus. II.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedif. Uidef ꝙ poſſit eſſe genꝰ ſub quo non ſint niſi vna ſola ſpēs.

⸿Nā eſt aliqua ſpēs ſub qua non eſt niſi vnū indiuiduū vt pʒ de ſole. ergo a ſiñ poteſt eſſe genus ſub quo nō ſit niſi vna ſola ſpēs. ⸿Scḋo preterea. illud eſt poſſibile fieri qḋ non implicat contradictionem. ſed nō implicat ɔtradictionem ſolaʒ ſpēm humanā eſſe ſub animali. ergo pōt eſſe genus. videlicet animal ſub quo non ſit niſi vna ſola ſpecies. ⸿Tertio preterea. ſi nullus alius flos eſſet aliꝗ roſa: aut etiam nec flore exiſtente adhuc flos eſſet genus: vt patet in hyeme: ergo idem qḋ pͥus. ⸿Quarto preterea. idē videf velle in pͥmo errore ſupius aſſignato. vbi inuit ꝙ ſi ſub aliquo vniuerſali eſſet ſm vnum ſolum ſingulare ⁊c̄. accipif ibi ſingulare cōmuniter vt dictum eſt: videlicet pro minus vniuerſali. ergo poteſt eſſe genus ſub quo ſit vna ſpecies. ⸿Sed contra eſt. D. S. in p̄ſti lectione ibi.

Uel pōt dici ꝙ eſt impoſſibile inueniri aliquod genus cuius ſit vna ſpecies tm̄ ⁊c̄.

⸿Rñdeo dōm ꝙ impoſſibile eſt inueniri aliqḋ genus ſub quo ſit ſolum vna ſpēs: quod ſic ꝓbatur ſʒ. D. S. in preſenti lectione. ⸿Nam oportet ꝙ ſi vnum ɔtrarioꝝ reperiaf in rerum natura ꝙ ⁊ alterum reperiatur: vt patet per Phʒ ſcḋo de celo. vbi loquif de differentijs contrarijs. Sed genus diuiditur in ſpēs per differentias oppoſitas cōtrarias ergo ſi vna ſpēs inuenitur ⁊ alia. ⁊ p ɔñs non pōt eſſe genꝰ ſub quo ſit tm̄ vna ſpēs. ⸿Sʒ inſtabat diſcipulus. Nam differentie repiunf potiſſime in genere ſubē in quo tamen nulla eſt ɔrietas: vt pʒ in predicamentis. ergo non bñ dcm̄ eſt ꝙ differentie opponunf ɔrie. ⸿Dōm ꝙ triplex eſt gradus ɔtrarietatis. vt pʒ pͥmo phyſi. ⸿Primus eſt repugnantia habitus ⁊ ꝓuationis. ⸿Secūdus eſt repugnantia duaꝝ differentiarum formalr diuidētium vnum genus. Iſti aūt duo gradus ɔtrarietatis repiunf in quolibet p̄dicamēto. ⸿Tertius gradus eſt repugnantia duaꝝ formaꝝ abſolutaꝝ que ſub eodē genere ponunf: maxime inter ſe repugnantes mutuo ſe expellentes a ſubiecto: niſi altera inſit ſubiecto a natura. ⁊ iſtomō differētie non contrariantur. Lʒ ergo in genere ſubē non ſit ɔtrarietas quātū ad tertiū gradum ɔrietatis: tñ quātum ad duos primos gradus reperitur in ſubſtantia ɔrietas. ⸿Cōſiderandum eſt autem ſʒ Egidiū ꝙ ſpēs plures eſſe ſub genere dupl'r poteſt intelligi. ⸿Unomō ꝗtum ad eſſe eētie qḋ habēt in ſingularibus. ⸿Aliomodo ꝗtū ad eſſe virtuale qḋ habent in ſuis cauſis. ⸿Ad hoc ꝙ ſaluef genus nō eſt neceſſe ꝙ ſint plures ꝗ̄ ad eſſe eſſentie in ſingularibus. ſʒ ſufficit ꝙ ſint plures ꝗtum ad eē qḋ hēnt in ſuis cauſis. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad tria argumēta principalia vltima. Et lʒ genus poſſit ſaluari in vna ſpecie ꝗtum ad eētiam: non tamē quantum ad eius poteſtatē: vt diſputatum eſt ſup libro p̄dicabilium Porphyrij. ⸿Sed querebat diſcipulus vtrum ſpēs poſſit ſaluari in vno indiuiduo. videtur ꝙ non. ⸿Tum pͥmo q2 eſſe in pluribus eſt de rōne cuiuſlibet vniuerſalis. id autem quod eſt de rōne alicuius non pōt ab eo ſeparari. ⸿Tunc ſecundo: q2 de ratione cuiuſlibet totius eſt habere plures partes: vt arguit Britonus. ⸿Dicendum vt dicit. D. S. ꝙ poteſt eſſe ſpēs ſub qua non eſt niſi vnum indiuiduum. cuius rationem aſſignat. ⸿Nā ſpēs vna diuidif in indiuidua ꝑ differētiam materie. Contingit aūt totā materiam vnius ſpēi proportionatam ſub vno indiuiduo cōprehendi. ⁊ tunc non eſt niſi vnū indiuiduū ſub vna ſpecie. Hec ille. ⸿Et per hoc patet ſolutio ad primum argumentum pͥncipale. ⸿Et lʒ aptum natum eſſe in pluribus ſit de ratione vniuerſali: non tñ actu eē in multis: nec q2 talis aptitudo eſt fruſtra ſi nunꝗ̄ reduceretur ad actuʒ: q2 aptitudo eſt inclinatio conſequēs formam. Potētia vō conſequitur materiaʒ: vnde lʒ potētia illa ſit fruſtra que non reducitur ad actū: nō tñ aptitudo. ⸿Et ꝗuis de rōne totius integralis ſit habere plures partes: nō tamē hoc eſt de ratione totius vniuerſalis. ⸿Conſiderandum eſt tamē ſm. D. S. ꝙ ſpēs eſt duplex. ⸿Nam quedā eſt cuius ſingulare eſt immateriale. vt patet de angelis: ⁊ ſub tali ſpecie nō eſt niſi vnū indiuiduum: immo plura eſſe ſub tali ſpecie repugnat ipſi

ſpeciei.⌈Alia eſt ſpẽs cuiꝰ ſingulare eſt corruptibile vt ho/
mo. ⁊ ſub tali ſpecie neceſſe eſt eſſe plura indiuidua q̃ʒtum
ad intẽtionem nature. Natura enim intendit ꝯfirmationeʒ
ſpẽrum. Species aũt cuiꝰ ſingulare eſt corruptibile nõ po/
teſt ꝯſeruari in eſſe ſi ſub ea ſolum eſt vnũ indiuiduũ: q2 eo
corrupto: non remaneret ſpẽs in eſſe niſi eſſet tale indiuidu/
um ex cuiꝰ corruptione gn̄aret̃ alterꝝ ſub eadem ſpecie: vt
Fenix pʒ de fenice. Fenix eſt auis ⁊ non eſt pfecta talis. Unꝰ duum
Dub^m moriť alter ad hoc oriť. ¶ Sʒ in p̄dictis videť eſſe contra/
dictio. Nam dcm̄ eſt ſupra in p̄nti articulo ibi. ⌊Et lʒ ⁊c.⌋
ꝙ aptum natum eſſe in multis eſt de rõne ſpẽi ⁊ cuiuſlibet
vlis. Hic aũt dcm̄ eſt ꝙ repugnat ſpẽi angelice poſſe eſſe in
Solo multis. ¶ Dicẽdum ꝙ natura angelica ſiue ſpẽs in ange/
lis põt conſiderari dupl'r. ⌈Unomodo vt ſpẽs. ⌈Aliomo/
do vt talis ſpẽs. ⌈Primo poſſe eſſe in multis nõ repugnat
ſpẽi angelice. Sʒ bene ſcðomõ: q2 ſi poſſet multiplicari in
plura indiuidua nõ eſſet per ſe exñs: ſʒ in alio: qð implicat
¶ Ad p̄mũ ⁊ ad oia alia argumenta pʒ ſolutio ex dictis

¶ Queſtio.18. De qualitate principiorum demonſtratiõis
Lec.13. ⁊ eſt lectio.13.S.D.

Licet in ſuperioribus habitũ ſit quibꝰ de/
monſtrator vtiť ꝯſiderandũ tamẽ re
ſtat in hoc tractatu ex qbus ⁊ ex qualibꝰ de/
monſtratio ꝑcedat. ¶ Circa qð qnque occur
runt ꝯſiderãda ſm ꝙ huius tractatus ſunt qn
que capl'a ſm qnque lectiones. D.S. ⌈Primo ꝯſiderãduʒ
eſt qual'r demr̄atio ꝑcedat ex neceſſarijs ⁊ hoc in p̄mo ca/
pitulo. ⌈Scðo qual'r ꝑcedat ex his que ſunt per ſe. ⁊ hoc
in ſcðo capl'o ibi. ⌊Accidẽtia v̇o ꝑ ſe ⁊c.⌋. ⌈Tertio qual'r
demonſtratio non ꝑcedat ex principijs extraneis. ⁊ hoc in
tertio capl'o ibi. ⌊Non ergo ex alio ⁊c.⌋. ⌈Quarto quali
ter demonſtratio nõ ꝑcedat ex corruptibilibus: ſed ex ſem
piternis. ⁊ hoc in quarto capl'o ibi. ⌊Manifeſtum eſt au/
tem ⁊c.⌋ ⌈Quinto qual'r demonſtratio non procedat ex
cõmunibus ſʒ ex ꝓprijs. ⁊ hoc in qnto capitulo ibi. ⌊Qm̄
autem manifeſtum eſt ⁊c.⌋ ¶ Circa primum queruntur
tria. ⌈Primo vtrum demõſtratio procedat ex neceſſarijs.
⌈Secundo vtrum concluſio poſſit fieri per mediuʒ nõ ne/
ceſſarium. ⌈Tertio vtrum deſtructis omnibus ſcitis cor/
rumpatur neceſſario ſcientia in nobis.

¶ Sequitur in Phõ ⁊ in.S.D. ⌈Si igitur eſt demonſtrati/
ua ſcientia. ¶ Articulus primus.

Ad primuʒ ſic ꝑcediť. Videť ꝙ demonſtratio non
procedat ex neceſſarijs. ¶ Nã neceſſa
Primũ rium eſt qð impoſſibile eſt non eſſe vt pʒ per diffinitionem
neceſſarij.5.metaphy. ſed p̄miſſe demonſtrationes poſſunt
nõ eſſe q2 ipſis ꝑlatis non ſunt neq3 reiterari poſſunt: q2 qð
ſemel eſt dictum meat irreuocabile v̇bũ: vt pʒ ꝑ phm̄ in ꝑ/
dicamentis. ergo demõſtratio nõ ſemꝑ ꝑcedit ex neceſſa/
2m rijs. ¶ Scðo ꝑterea. demõſtratio ad impol'e eſt d̄monſtra/
tio vt infra patebit. ſed talis non procedit ex neceſſarijs ſʒ
ex impoſſibilibus. Impoſſibile enim ⁊ neceſſarium oppo
nuntur. ergo non quelibet demonſtratio procedit ex neceſ
ſarijs. ¶ Sed contra eſt phus in litera dicens.

Si igiť ẽ demõſtratiua ſcia ex p̄ncipijs nec̃ijs
qð enim ſciť nõ põt aliter ſe h̄re igitur ⁊c̃.

¶ Rñdeo dðm ꝙ iſte eſt tertiꝰ tractatus huiꝰ primi libri in
quo (vt dictum eſt) ſunt qnque capl'a. In quorũ p̄mo phs
oñdit ꝙ demr̄atio ꝑcedit ex neceſſarijs. Ponit autẽ in iſto
capl'o duas ꝯcl'ones. Quarum p̄ma eſt reſpõſiua ad queſi
tum. Scða eſt ꝙ ꝯcl'o neceſſaria non põt ſciri niſi ex p̄miſ/
ſis neceſſarijs de qua in ſequẽti articulo videbiť. ⌈Eſt er
Cõcluſio go prima concluſio ꝙ demr̄atio ꝑcedit ex p̄miſſis neceſſa
rijs. hec ꝯcl'o ꝓbať duabꝰ ratiõibus phi ⁊ a ſigno. ¶ Pri
Pria rõ. ma ratio eſt talis. Oẽs ꝓpoſitiões per ſe ſunt neceſſarie vt
pʒ per p̄mum moduʒ ꝑſeitatis vbi predicatum eſt de diffõ/
ne ſubiecti. ⁊ per ſcðm modũ vbi ſubiectum eſt de diffõne
predicati. Sed demonſtratio ꝑcedit ex premiſſis que ſunt
per ſe. ergo demr̄atio ꝑcedit ex neceſſarijs. ¶ Scða ratio 2ª
eſt talis. Illud qð non põt aliter ſe habere eſt neceſſarium:
ſʒ ꝯcluſio ſcita per demõſtrationẽ non põt aliter ſe habere
vt pʒ per diffõnem ſcire ſuperius habita. ergo ꝯcl'o demr̄a
tionis eſt neceſſaria: ſʒ neceſſariũ non põt ſciri niſi ꝑ p̄miſ/
ſas neceſſarias vt infra in ſequẽti articulo ꝓbabitur. ergo
cum demr̄atio faciat ſcire vt pʒ ꝑ primam eius diffõnẽ ꝑce
dit ex p̄miſſis neceſſarijs. ¶ A ſigno idem ſic probat. Naʒ Probe^t a ſigno
ꝯtra rõnem aliquã non ferť inſtantia niſi ꝓpter hoc ꝙ de/
ficit aliqd eorꝝ que in rõne iſta obſeruãda ſunt. Sed cõtra
eum qui opinať demõſtrare ferimus inſtãtiam ex eo ꝙ nõ
ſunt neceſſaria ea ex quibꝰ ꝑcedit ſignũ eſt ergo ꝙ demr̄a/
tio ꝑcedit ex neceſſarijs. ¶ Ex hac ꝯcl'one infert phs vnũ Correlar^m
correlariũ. videlicet ꝙ cum oporteat demr̄ationẽ ꝑcedere
ex neceſſarijs (vt ꝓbatuʒ ẽ) ſtulti ſunt illi q opinati ſunt be/
ne ſe principia demr̄ationis accipere: ſi ſolũ ꝓpõnes acce/
pte ſunt ꝓbabiles ⁊ vere vt ſophiſte faciũt. i. illi q apparẽt
ſciẽtes ⁊ non ſunt. Sicut enim aliq dicunť ſophiſte inq̃ʒtũ
deficiũt a dialectica argumẽtatiõe: ita dialectici ex ꝓbabi/
libus procedẽtes ſe demõſtrare opinantes ſophiſte dicun
tur. i. apparentes ⁊ nõ exiſtẽtes in argumẽtatione demr̄a/
tiua. ¶ Cõſiderandũ eſt aũt ſm. D.S. in p̄nti lectiõe: ꝙ q2 Notãdũ
in demr̄atõe demr̄ať paſſio de ſubiecto ꝑ mediũ qð eſt dif/
finitio opʒ ꝙ prima ꝓpoſitio. ſ. maior cuiꝰ p̄dicatum ẽ paſ/
ſio ⁊ ſubiectum diffõ: que cõtinet paſſionis p̄ncipia: ſit ꝑ ſe
in quarto mõ. Scðo aũt. ſ. minor cuiꝰ ſubeſt diffinitũ ⁊ p̄di
catum diffinitio ẽ in p̄mo mõ ꝑſeitatis. Cõcluſio v̇o in qua
p̄dicatur ꝓpria paſſio de ſubiecto ẽ ꝑ ſe in ſcðo mõ. ¶ Ad
p̄mum igitur dicẽdum ꝙ p̄miſſe demonſtrationes poſſunt
dupl'r ꝯſiderari. ⌈Unomõ q̃ʒtum ad ſub̄aʒ vocis ⁊ iſto mõ
ſic corrumpunť. ⌈Aliomodo q̃ʒtum ad habitudinẽ termi
norꝝ ⁊ hoc mõ ſunt incorruptibiles ⁊ neceſſarie. Et lʒ orõ
ſm ſub̄aʒ vocis eadẽ numero nõ poſſit reiterari: põt tamẽ
eadẽ manẽs ſm ſpẽm reiterari. ¶ Ad 2^m dðm ꝙ duplex ẽ
demr̄atio. vʒ oſtẽſiua ⁊ ad impoſſibile. ⌈Demr̄atio vero ad demr̄atio ad ipol'e
impoſſibile non ꝑcedit ex neceſſarijs q̃ʒtum ad vltimũ eiꝰ
proceſſum. Quot aũt ſint ꝑceſſus in demõſtratione ad im/
poſſibile. ⁊ que ſit talis infra declarabitur. ⌈Demr̄atio v̇o Oſtẽſiua
oſtẽſiua eſt duplex. vʒ demonſtratio q2. ⁊ demr̄atio propter
qd. ⌈Demr̄atio auteʒ q2 non ſemꝑ procedit ex neceſſarijs
ſimpl'r. ⌈Demõſtratio v̇o ꝑꝑ quid: de qua eſt potiſſime hic
ad ꝓpoſitum procedit ex neceſſarijs. Que autem ſit demõ
ſtratio quia: ⁊ que propter quid. inferius declarabitur.

¶ Sequitur vbi ſupra in phõ ⁊ in.S.D. ⌊Quod autem ex
neceſſarijs ⁊c. ¶ Articulus ſecũdus.

Ad ſecundũ ſic procediť. Videť ꝙ ꝯcl'o neceſſa/
ria poſſit demr̄atiue ſciri per mediũ
non neceſſarium. ¶ Nam ꝯcl'ones naturales ſunt neceſſa Primũ
rie cum ipſarꝝ ſit ſciẽtia ⁊ tamẽ ſciunť per media nõ neceſ/
ſaria cũ entia naturalia ſint variabilia ⁊ corruptibilia: er/
go ꝯcl'ones neceſſarie ſciri poſſunt ꝑ mediũ non neceſſari/
um. ¶ Scðo preterea. iſta ꝯcl'o eſt neceſſaria Deꝰ eſt ⁊ de/ 2m
mr̄atiue ſciť ꝑ mediũ non neceſſariũ. vʒ ꝑ ipſam creaturã.
ergo ⁊c. ¶ Tertio preterea. iſta ꝯcl'o neceſſaria. homo eſt 3m
riſibilis. ſciť demonſtratiue ꝓpter quid per premiſſas con
tingẽtes. vʒ per iſtas. Omne animal rõnale eſt riſibile. ois
homo eſt aial rõnale: que ſunt ꝯtingentes. qð ſic pʒ: q2 non
ſunt impoſſibiles ꝓpoſitiões: ergo ſunt ꝯtingentes. pʒ ꝯſe
quẽtia ꝑ legem ꝯtradictoriarꝝ. Contingẽtes enim ⁊ impoſ
ſibiles ꝯtradicunt vt pʒ ſcðo ꝑihermenias. ergo ⁊c̃. ¶ Sʒ
ꝯtra eſt phs in l'ra ibi. ⌊Quod aũt ex neceſſarijs oportet
eſſe ſyllogiſmũ manifeſtum eſt. Si enim nõ eſt habens rõ/
nem ꝑꝑ quid exñtem demr̄atione non eſt ſciens ergo ⁊c̃.⌋
¶ Rñdeo dicendum ꝙ ſecunda concluſio huius capituli Cõcluſio
que eſt rñſiua ad queſitum eſt talis. Cõcluſio neceſſaria nõ

Pͣma rõ pōt ſciri ex p̄miſſis nõ neceſſarijs. Que q̄dẽ ɔclõ pbat
duab⁹ rõnibus ph̄i. quaꝝ p̄ma eſt talis. Nã ille q nõ di/
cit rõnẽ rn̄dẽtem pp qd. nõ efficit̃ neq3 dr̃ ſciens: cũ ſcire ſit
rei cãm cognoſcere ⁊c̃. vt ex ſupra dictis p3: ſ3 q infert ali/
quã ɔclõnẽ neceſſariã ex p̄miſſis nõ neceſſarijs. v3 p medi
um ɔtingẽs nõ dicit rõnẽ oñdentem pp qd. ergo ex talibus
p̄miſſis p mediũ ɔtingẽs nõ pōt ſciri ɔclõ neceſſaria: ergo
mediũ ɔtingẽs nõ pōt eſſe ratio ſiue cã pp qd ipſi⁹ ɔclõnis
Scd̃a rõ neceſſarie: qd̄ erit pbandu3. ¶ Scd̃a rõ eſt talis. Si aliq̄s
nũc neſcit aliquã ɔclõnẽ h̃ns tñ eãdem rõne3 quã p̄us ha
buit. ſaluus exñs re nõ corrupta. ⁊ ille nõ eſt oblit⁹: ſeq̄tur
q̄ p̄us neſciuit illã: q2 illis modis amittit̃ ſcia. ſ3 ille q h̄et
ɔclõnẽ neceſſariã p mediu3 ɔtingẽs corrupto medio ɔñti
neſcit illam ɔclõnẽ medio nõ exñte: ⁊ tñ h3 eande3 rõnem:
Noͫ p̄ᵐ ſaluus exñs: ⁊ res eſt ſalua ⁊ nõ eſt oblitus. ergo p̄us neſci
Scia. 4. uit illã ɔclõnẽ: qñ v3 mediũ nõdũ erat corruptũ. ¶ Conſi/
modis derandũ eſt aũt ſm. D. S. p̄ñti lec̃. q̄ Ph̃s in ſcd̃a pbatio/
amittitur ne p̄dicta innuit quatuor modos q̄bus aliq̄s amittit ſciam
quã p̄us habuit. Quoꝝ p̄mus eſt qñ excidit a mẽte eius
rõ p quã prius ſciuit. Scd̃s eſt p corruptionẽ illi⁹ rei. vt ſi
ſcit ſcia te ſedere dum ſedes: te nõ ſedẽte ſcia perit. Terti/
us modus eſt p corruptionẽ aut leſionẽ ipſi⁹ ſciẽtis: vt p3 i
Noͫ 2ᵐ letbargicis. Quart⁹ võ eſt p obliuionẽ. ¶ Cõſiderandũ
eſt vlterius ſm Ph̃m infra: q̄ l3 ɔclõ neceſſaria non poſſit
ſciri p mediũ ɔtingens: pōt tamẽ ſyllogiʒari p tale mediu3:
ſicut veꝝ pōt ſyllogiſtice cõcludi ex falſis: vt omne album
eſt riſibile. ois hõ eſt albus. ergo ois hõ eſt riſibilis. Ibi ḡ
ɔclõ neceſſaria in barbara ſyllogiſtice cõcludit̃ p p̄miſſas
nõ neceſſarias. verũtñ ſi ambe p̄miſſe ſunt neceſſarie. ergo
erit neceſſaria: q2 ſic̃ ex veris nõ ſeq̄tur niſi verũ: ita ex am/
babus p̄miſſis neceſſarijs nõ ſeq̄tur niſi neceſſariũ vt p3 p̊
Correlaͫ poꝝ. Ex p̄dictis p3 vt infert Ph̃s q̄ op3 demr̃ationẽ p/
cedere ex neceſſarijs p mediũ neceſſariũ cũ demr̃atio faci/
at ſcire. Neceſſariũ. n. nõ pōt ſciri niſi ex neceſſarijs vt dcm̃
eſt. ꝛ p mediũ nõ neceſſariũ nõ pōt ſciri q̄ ɔclõ ſit neceſſa/
ria neq3 pp qd neq3 q2. ¶ Ad p̄mũ igit̃ dõm q̄ entia natu/
ralia pñt dupl̃r ɔſiderari. ¶ Unomõ in particl'ari. v3 q̄tũ
ad eoꝝ eſſe exñtie. Et iſto mõ ſ̃t variabilia. Aliomõ in vl̃i
q̄tum ad habitudinẽ terminoꝝ quã h̃nt ad ſuas paſſiones
⁊ principia: ⁊ iſtomõ ſunt variabilia. ¶ Ad 2ᵐ dõm q̄ iſta
Diſcip. ꝓpoſitio dr̃ eſſe nõ ſcita p demr̃ationẽ pp qd: ſ3 ſolũ demon
ſtrando ⁊ a poſteriori. ¶ S3 replicabat diſcipulus. Nã
dicit hic. D. S. ſm intẽtionem ph̄i q̄ p medium ɔtingens
non ſcit̃ ɔclõ neceſſaria neq3 pp qd neq3 q2. ergo ſolõ ma/
Rͦ la. ¶ Dõm q̄ aliud eſt ſcire ꝓpõnem neceſſariã q2 eſt: ⁊ ali
ud eſt ſcire q̄ talis ꝓpoſitio eſt neceſſaria p mediũ ɔtingẽs
ſiue nõ neceſſariũ: vñ pōt ſciri ɔclõ neceſſaria q̄tum ad q2
eſt p mediũ nõ nec̃iu3. nõ tñ pōt ſciri p tale mediũ q̄ ipſa ſit
neceſſaria neq3 q̄tum ad q2 eſt: neq3 q̄tũ ad q2 eſt. ¶ Ad
Cõtingẽs 2ʳ 3ᵐ dõm q̄ ɔtingẽs accipit̃ dupl̃r. Unomõ ſm q̄ ɔuertit̃
cum poſſibili. v3 pro oi eo qd̄ non eſt impoſſ'e: ⁊ ſic diuidit̃
in ɔtingẽs neceſſariũ ⁊ ɔtingẽs nõ neceſſariũ. ⁊ iſtomõ p̄/
dicte p̄miſſe ⁊ oẽs ꝓpõnes neceſſarie dicunt̃ ɔtingentes.
Aliomõ accipit̃ ɔtingens ſpal̃r. v3 p ɔtingenti nõ neceſ/
ſario ſm q̄ diſtinguit̃ ɔ̃ neceſſariũ. ⁊ iſtomõ p̄dicte p̄miſſe
nõ ſunt ɔtingẽtes ſ3 neceſſarie: vñ rõ laborat in equiuoco.
¶ Sequitur vbi ſupra in philoſopho. ⁊ in. S. D. impertinẽ/
ter tamen. ¶ Articulus tertius.

Ad tertiũ ſic pcedit̃. Ut̃ q̄ deſtructis rebus ſcitis
non corrũpat̃ ſcia in nobis. ¶ Nã de ro
Primu3 ſa in hyeme habet̃ ſcia ⁊ tñ roſa in hyeme eſt corrupta: ḡ
2ᵐ re ſcita corrupta: nõ corrumpit̃ ſcia eius. ¶ Scd̃o p̄terea
de eclypſi ſolis ⁊ lune habe⁹ ſciam ipſis nõ exiſtentibus
3ᵐ ſed corruptis. ergo idẽ qd̄ prius. ¶ Tertio p̄terea. de plu/
uia ⁊ grãdine ⁊ ceteris impꝛ̃ſſionibus methoꝛologicis ha
4ᵐ bemus ſciam ipſis nõ exñtibus. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto d̄ſtru
cto p̄n° extrinſeco nõ neceſſe eſt p̄ncipiatum corrũpi: p̄ſer/
tim dum illud p̄nᵐ eſt ſolum p̄nᵐ q̄tum ad fieri ⁊ nõ q̄tu3
ad eſſe: ſed res que ſcit̃ eſt p̄nᵐ extrinſecum ipſi ſcie q̄tum
ad fieri tm̃: ergo res que ſcit̃ deſtructa non deſtruit̃ ſciẽtia
in nobis. ¶ S3 ɔtra eſt ph̃s in p̄ñti caplõ vbi enumerat
ɔditiones q̄bus amittit̃ ſcientia. ¶ Rñdeo dõm q̄ res ſci Rͦ
bilis pōt ɔſiderari dupl̃r. Unomõ in ſenſu cõpoſito vt ſci Res ſcibi
bilis eſt: ⁊ ſic manifeſtũ eſt q̄ re ſcibili deſtructa ipſa ſcien/ lis 2ʳ cõſ.
tia deſtruit̃: q2 ꝑempto vno relatiuoꝝ ꝑimit̃ ⁊ reliquum. poteſt
Aliomõ pōt ɔſiderari in ſenſu diuiſo ſiue mãli. v3 p illa
re que eſt ſcibilis. Et hoc dupl̃r. Unomõ q̄tũ ad eẽ exi
ſtẽtie ei⁹ in p̄ticulari. ⁊ iſtomõ corrupta re ſcibili nõ eſt ne/
ceſſe q̄ corrũpat̃ ſcia illi⁹ rei niſi q̄tũ ad an ẽ. Aliomodo
q̄tũ ad eſſe vl̃r ſm habitudinẽ quã h3 ad ſuas paſſiões ⁊
p̄n^a. ⁊ iſtomõ ſi res ſcibiles corrũperent̃ qd̄ eſt impoſſ'e ne/
ceſſario ⁊ ſcia corrumperet̃. ¶ Concedẽdũ eſt ergo q̄ cor
rupta re ſcibili eo mõ quo corrũpit̃: corrũpit̃ ⁊ ei⁹ ſcia. vñ
roſa in hyeme q2 non h3 eſſe exñtie: ideo non h̄em⁹ ſciam ei⁹
in hyeme q̄tũ ad an eſt. hui⁹. n. ɔclõnis roſa eſt in hyeme
nõ habet̃ ſcia. q2 ipſi⁹ ſcie ad rẽ ſcita3 d3 eſſe ɔformitas: ⁊
adeq̄tio: cũ ſcia ſit veroꝝ. veꝝ. n. ɔſiſtit in adeq̄tiõe intellus
hui⁹ tñ ɔclõnis: v3 roſa eſt flos: q2 eſt icorruptibilis cu3 ſit
neceſſaria h̄em⁹ ſcia3 in hyeme. q2 nec̃ia eſt habitudo ſubi
ad p̄dicatũ. ¶ Cõcedẽdu3 eſt tñ ſm Egidiũ q̄ res ſcibilis
h3 duplex eẽ. v3 eẽ exñtie in ſuis ſingularib⁹: ⁊ eſſe v̓tuale
in ſuis cauſis ⁊ p̄ncipijs. Si manet q̄tũ ad eſſe qd̄ h3 in ſu
is cauſis nõ eſt neceſſe q̄ ſcia corrũpat̃: q2 ɔclõ roſa in hye
me. l3 corrũpat̃ q̄tũ ad eius eſſe exñtie: remanet tñ q̄tum
ad eſſe qd̄ hab3 in ſuis cauſis: ideo de ea habet̃ ſcia in hye
me. ⁊ ſil̃r dõm eſt de eclypſi ſolis ⁊ lune ⁊ impꝛ̃ſſionib⁹ me/
thoꝛologicis. ¶ S3 ɔ̃ hanc opinionẽ adducit Radulph⁹ Argͫ ro
britonus tales rõne3. Nã ſi res corrupte haberent eſſe in dulphi
ſuis cauſis ſufficiẽter ad hoc q̄ de eis ſcia ſaluaret̃: aut ta/
les cãe ſunt ſufficiẽtes: aut nõ. Si p̄mum ſeq̄tur q̄ p cas ta
lis res nõ ſcit̃ certitudinal̃r. Si 2ᵐ ſeq̄ret̃ q̄ tales res cau/
ſe p̄ducerent tales res: q2 poſita cã per ſe ſufficiẽti ponitur
effectus. ¶ S3 ſi q̄s opinionẽ Egidij ſuſtinere voluerit de Rͦ
facili p̄dicta ratio ſolueret̃. Nã poſita cã p ſe ſufficienti nõ
eſt neceſſe q̄ ponat̃ effectus: ſ3 reqrit̃ q̄ ſit applicata ⁊ nõ
impedita: vt p3 ad lõgum in. 6. metaphy. vñ l3 cãe rei ſcibi
lis ſint ſufficientes ſm ſe: q2 tñ nõ ſemꝑ applicant̃. ⁊ aliqñ
impediri poſſunt non eſt neceſſe q̄ iſte res p̄ducant̃ in eſſe
actuali. ⁊ ideo p̄dicta ratio nõ demõſtrat. ¶ Cõſiderandũ Notãdu3
eſt vlterius ſm p̄noiatum Radulphu3 q̄ ſcia de aliq̄ re eſt Opiõ ro/
in duplici dr̃a. Nã quedã eſt p quã ſcimus cãs p q̄s res dulphi
actu eſt ⁊ paſſiones ei actu al̃r inexñtes. Alia eſt p quam
ſcimus cãs p quas res pōt eſſe. ⁊ paſſiones que pñt ipſi rei
ineſſe. Si corrũpat̃ res neceſſe eſt q̄ corrumpat̃ ſcia p̄mo/
modo ſumpta: nõ aũt ſcd̃omõ. ¶ Sed ſi q̄s recte ɔſiderare Reꝓba
voluerit: hec opinio nõ videbit̃ eſſe de mente ph̄i ⁊. D. S. tio
q2 cũ ɔclõ demr̃ationis ſit neceſſaria p demr̃ationẽ pp qd
nõ ſcim⁹ q̄ ſubm̃ poſſit eẽ tale. v3 q̄ hõ poſſit eſſe riſibilis:
ſed q̄ hõ eſt riſibilis. Sil̃r q̄ roſa eſt flos ⁊ non ſolũ q̄ poſ
ſit eſſe flos. vnde in hyeme hec ꝓpoſitio eſt vera roſa ẽ flos.
l3 roſa non exiſtat. Non. n. valet ɔñia in ꝓpoſitionib⁹ ne/
ceſſarijs exñtibus de eſt tertio adiacente ad eſt ſcd̃m adia/
cens. Nõ. n. ſeq̄t̃ hõ eſt aial rõnale. ergo hõ eſt. Al̃r ex ve/
ro ſeq̄tur falſum cu3 añs ſemꝑ ſit veꝝ ⁊ ɔñs poſſit eſſe fal/
ſum: vt in. 2. Perihermenias ſatis diſputatũ eſt. ¶ Ad p̄i
mum igitur ⁊ ad alia argumenta patet ſolutio ex dictis.

¶ Queſtio. 19. de qualitate concluſionis demonſtrationis.
⁊ eſt lectio. 14. S. D. Lec. 14

Amplius cõſiderãdum reſtat qual̃r de/
mõſtratio pcedat ex his que
ſunt per ſe ⁊ non ex his que ſunt p accidens.
¶ Circa qd̄ q̄runt̃ duo. Primo vtꝝ ɔclõ de/
mr̃ationis ſit. ſemꝑ p ſe ⁊ non p accñs. Scd̃o
vtrum premiſſe demonſtrationes debeant eſſe per ſe,

¶Seq̄ͬ in pħo ⁊ in.D.S.[Accn̄tiū vo.] ¶Articulus.I.

Primū **Ad primū** ſic ꝓcedit. Ur q̄ ꝯclō demr̄ationis nō ſit ſemꝑ ꝑ ſe. ¶Nā iſta eſt ꝯclō demōſtrationis ſcibilis. vȝ luna eclypſaſ. ſm̄ cōeȝ pħoꝝ ſniam: ⁊ tn̄ nō eſt ꝑ ſe cū ꝑdicatum non ſit de diffōne ſubiecti neq̄ ecōuerſo: ergo ꝯclō demr̄ationis nō eſt ſꝑ ꝑ ſe. 2m ¶Scđo ꝑterea ꝑdicata accn̄tiū ſūt entia ꝑ accn̄s alr̄ eēnt ſubē ſi eēnt entia ꝑ ſe: ⁊ tn̄ eoꝝ eſt ſcia ⁊ ꝑ ꝯn̄s demr̄atio. ḡ ⁊c̄. 3m ¶Tertio ꝓbaſ. accn̄tiū iſeꝑabiliū ꝑt eſſe demr̄atio: ⁊ tn̄ talia non ꝓbanſ ꝑ ſe: vt pȝ de nigredine in coruo. ⁊c̄. ſ Probatio maioris: q: nec̄ioꝝ pōt eſſe demr̄atio. ſȝ talia accn̄tia ſt̄ nec̄ia cū nō poſſint ſeparí ab eoꝝ ſubiectis. ḡ eoꝝ pōt eſſe demr̄atio. ¶Sȝ ꝯ̄ eſt pħs in lr̄a ibi. [Accn̄tiū aūt nō ꝑ ſe non eſt demr̄atiua ſciētia ⁊c̄.] R° Rx° dōm q̄ iſtud eſt 2m caplm̄ tertij tractatus huiꝰ ꝑmi libri. in quo pħs oñdendo qualr̄ demōſtratio ſit eoꝝ que ſunt ꝑ ſe ponit duas ꝯclōnes. Quaꝝ prima eſt rn̄ſiua ad q̄ſitum. Scđa vō ꝯclō de qua in ſequenti articulo videbiſ. eſt q̄ ꝑmiſſe demr̄ationes debēt eſſe ꝑ ſe ⁊ non ꝑ accn̄s. Conclō ꝟ Prima ꝯclō ergo eſt talis q̄ demōſtratio eſt eoꝝ que ſunt ꝑ ſe. i. ꝯclō demōſtrationis dȝ eſſe ꝑ ſe. hec ꝯclō ꝓbaſ vna rōne pħi que ſic formaſ ſm̄. D.S. Probaᵒ ꝟ Nam illa que nō ſunt ꝑ ſe nō ex nec̄itate iſunt. ſi ergo ꝯclō demōſtrationis nō eēt ꝑ ſe ipſa nō eēt nec̄ia: cuiꝰ ꝯ̄riū patuit in ꝑcedenti articulo. ḡ ꝯclō demr̄ationis eſt ꝑ ſe. Dubm ¶Sȝ ꝯ̄ hanc rōnē arguit. D.S. in lec. Nā pħs ꝓbat in ꝑcedētibꝰ ꝯclōnē demr̄ationis eē nec̄iam q: eſt ꝑ ſe. Nūc aūt ꝓbat ꝯclōnē demr̄ationis eē ꝑ ſe q: eſt nec̄ia. ḡ vī q̄ pħs cōmittat circulationē in ſuis ꝓbatiōibus. R° ¶Ad hoc rn̄det hicidē. D.S. q̄ ſupra articulus nō ſolū oñdit demr̄ationem eē neceſſarioꝝ ꝑꝑ hoc q̄ eſt ꝑ ſe ſȝ ꝑ diffōnē qđ eſt ſcire. ⁊ ille fuit verus demr̄ationis modus. Nom 1m Inſtantis phyſi ¶Cōſiderandū eſt aūt q̄ pħs ꝯ̄ ꝑdicta inducit inſtātiā talē. Nā qn̄ aliqua ꝯclō neceſſario inferſ ex ꝑmiſſis ꝯn̄tibꝰ ꝯtingētibus queriſ an tales ꝑmiſſe ſint v̄e: quo dato inferſ neceſſario ꝯclō: vī ergo q̄ ꝑmiſſe ꝯtingētes pn̄t inferre aliquā ꝯclōnē nec̄iam que tn̄ non erit ꝑ ſe. R° ¶Ad qđ dōm q̄ aliud eſt neceſſario inferre ꝯclōnē. ⁊ aliud eſt inferre ꝯclōnē neceſſariā. ꝑmiſſe ꝯtingentes inferūt neceſſario ſi vere ſunt ⁊ debite ordinate aliquā cōclōnē nec̄iam nec̄itate ꝯn̄tie. nō tn̄ ſemꝑ inferūt ꝯclōnē neceſſariā nec̄itate ꝯn̄tis: q: nō ita interrogaſ de ꝑmiſſis cōtingētibꝰ q̄ſi ꝯclō ſit nec̄ia abſolute ꝑꝑ interrogata: ſed q: nec̄e eſt ꝑmiſſas ꝯcedēti ꝯcedere ꝯclōnē. ⁊ hoc ꝑꝑ nec̄itatē ꝯn̄tie ⁊ nō ꝯn̄tis. Nom 2m Accn̄s 2x Cur aliqđ accn̄s ē ſeparabile ⁊ quodā iſeparabile ¶Cōſiderandū eſt ēt vlterius q̄ duplex eſt accn̄s. ſ Nā quodā eſt accn̄s ꝓpriū: ⁊ aliud eſt accn̄s cōe. ⁊ tale eſt duplex. ſ Nā quodā eſt ſeꝑabile: aliud inſeparabile. ꝟ Cuius ratio. Nā oē accn̄s qđ cauſaſ ex ꝑncipijs ſubiecti: aut cauſaſ ex ꝑncipijs ꝓprijs ſpēi: aut indiuidui. Si ꝑmū ſic eſt accn̄s ꝓpriū. Si ſcđm hoc eſt duplr̄: q: vel cauſaſ a principijs indiuidui inſeꝑabilr̄. ⁊ ſic eſt accn̄s inſeparabile vel a ꝑncipijs indiuidui indeterminate ꝯſiderati: ⁊ tunc eſt accn̄s ſeꝑabile. ꝟ De accidēte ꝓprio eſt demōſtratio ⁊ nō de alijs inq̄ʒtum hmōi. ꝟ Ex ꝑdictis patet qualr̄ accn̄s ꝓpriū ⁊ accn̄s cōe inſeꝑabilr̄ ꝯueniūt ſm̄ eſſe: q: vtrūq̄ hȝ eſſe inſeꝑabile a ſuo ſubō: differūt tn̄ ſȝ originem. verūtn̄ (vt ſupra dcm̄ eſt) accn̄s ꝓpriū hȝ eſſe inſeparabile tam ſm̄ rē q̄ʒ ſm̄ intellectū. Sȝ cōe inſeꝑabile eſt ꝗdeȝ inſeꝑabile ſm̄ rem: tam ſm̄ intelīm q̄ʒ ad ſcđam eius opationē eſt ſeꝑabile. Poſſumus. n. intelligere coruū poſſe exiſtere nō intelligēdo nigredinē eſſe: qđ de accn̄te ꝓprio dici non pōt. Non. n. poſſumꝰ intelligere hoīem poſſe eſſe in rerum nā abſq̄ hoc q̄ ſit riſibilis: q: eſt repugnantia intellectuuȝ. ¶Ad ꝑmū igiſ dōm q̄ eclypſari pōt accipi duplr̄. ſ Unomō vt dicit aptitudineȝ: et iſto mō iſta ꝓpoſitio eſt ꝑ ſe luna eclypſaſ. i. luna eſt eclypſabilis: vt ita loq̄r. ſ Aliomō pōt accipi vt dicit actū: et iſto mō dicta ꝓpoſitio non eſt neceſſaria ⁊ ꝑ ſe niſi neceſſitate: vt nūc. quādo. ſ. poniſ cā in actu: neceſſario poniſ actu eclypſis: tamē illa vt ſic nō eſt. demōſtrabilis demr̄atiōe ꝑꝑ q̄d ꝓprie loquēdo. ¶Ad 2m dōm q̄ accn̄tia poſſunt duplr̄ ꝯſiderari. ſ Unomō ꝯcretiue reſpectum ad ſubm̄. ⁊ illo mō accn̄tia cōia ſunt entia ꝑ accn̄s. Accn̄tia 2x ꝯſi. poſſe. ſ Aliomō pn̄t ꝯſiderari abſtractiue ſiue ſubſtractiue in ordine ad ſupiora ⁊ inferiora ſui gn̄is. Et iſto mō accidētia ēt cōia ſunt entia per ſe. vn̄ pħs. 5. metaphy. diuidit ens in ens ꝑ ſe ⁊ in ens ꝑ accn̄s. Ens vō per ſe diuidit in. x. ꝑnta. Ens ꝑ accidēs 2ᵉ. ꝟ Uerūtn̄ aliq̄d dī ens per accn̄s duplr̄. ſ Unomō vt diſtiguiſ ꝯ̄ ens ꝑ ſe i. reꝝ nā ſȝ eē in alio ſic accn̄s ē in ſubō. ⁊ iſtomō oē ens q̄lr̄cūq̄ ꝯſideraſ eſt ꝑ accn̄s. ſcđomō vt diſtinguiſ ꝯ̄ illđ qđ nō eſt cōpoſitū ex nāis diuerſoꝝ ꝑntoꝝ. ⁊ iſtomō accn̄tia abſtractiua ꝺſignata q̄cūq̄ ſint illa: ſunt entia ꝑ ſe. ⁊ vt ſic de eis eſt ſcia ⁊ demr̄atio. ꝟ Sȝ q: accn̄s ꝓpriū fluit adeq̄te a ꝑncipijs ſpēi que hn̄t modū forme. iđ accn̄s ꝓpriū tā ꝯcretiue q̄ʒ abſtractiue deſignatū dī ens ꝑ ſe. nō aūt ſic eſt de accn̄tibus cōibꝰ. ¶Ad 3m dōm q̄ neceſſarioꝝ ꝑ ſe pōt eſſe ꝺmr̄atio ꝑꝑ q̄d. nō aūt neceſſarioꝝ que nō ſunt ꝑ ſe queadmodum ſunt illa accn̄tia que fluunt inſeparabilr̄ a ꝑncipijs indiuidui vt ſupra declaratum eſt.

¶Sequitur in. D.S. ibi. Deinde cum dicit. (Quando aūt ex neceſſitate ⁊c̄.) ¶Articulus ſecūdus.

Primus **Ad ſcđm** ſic ꝓcediſ. Ur q̄ ꝑmiſſe demōſtrationes ſi ſꝑ ſint ꝑ ſe ſȝ poſſint eē ꝑ accn̄s. ¶Nā ꝑ ſe aliq̄d dī qn̄ nō eſt cū alio. ſȝ maior demr̄atōis eſt cū alio. ſ. cū minore. ḡ maior ipſa nō eſt ꝑ ſe. 2m ¶Scđo ꝑterea. hec ē demr̄atio. Omne compoſitū ex ꝯ̄rijs eſt corruptibile. ſed animal eſt compoſitum ex ꝯ̄rijs. ergo ⁊c̄. ſȝ tn̄ minor nō ē ꝓpō ꝑ ſe. nō. n. ꝑdicatū ē de diffōne ſubiecti cū ſubm̄ poſſit intelligi ſine ꝑdicato ⁊ eꝯ̄. vt de ſe manifeſtū ē. ḡ idem qđ prius. ¶Sȝ ꝯ̄ eſt pħs lr̄a ibi. (Qm̄ āt ex nec̄itate ⁊c̄.) ¶Rn̄deo dōm q̄ 2ᵃ ꝯclō huiꝰ capl̄i que eſt rn̄ſiua ad q̄ſituȝ eſt talis. Cōclūſio ꝟ Demōſtratio ꝑꝑ q̄d nec̄io eſt ex ꝑmis que ſūt ꝑ ſe. Quā ꝯclōnē ꝓbat pħs vnica rōne q̄ ſic formaſ ſm̄. D.S. Probaᵒ ꝟ Nā demr̄atio cū faciat ſcire ꝓcedit ex nec̄ijs vt ſupra oñſuȝ eſt. ſȝ ea q̄ nō ſūt ꝑ ſe cū poſſint nō eſſe nō ſūt nec̄ia: q: nec̄ium eſt qđ impoīe eſt non eē vt pȝ ꝑ diffōnē neceſſarij. ḡ demr̄atio nō ꝓcedit ex his q̄ nō ſunt ꝑ ſe. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝓcedit ex ꝑmis que ſunt per ſe. Correlam ¶Ex quo infert pħs q̄ ſi aliqs ſyllus non ꝓcedit ex his que ſunt ꝑ ſe dato q̄ procedat ex neceſſarijs nō facit ſcire ꝑꝑ q̄d. cū ſcire ꝑꝑ q̄d ſit rei cām cognoſcere ꝑ ſe ꝓpriam ⁊ applicatā vt ſupra declaratum eſt. Per ſe ꝓpoſitio 2ᵉ. ¶Ad ꝑmū igiſ dōm q̄ iſta ꝓpoſitio ꝑ. pōt accipi duplr̄. ſ Unomō vt dicit ſolitudinē. Et iſto mō illud dī ꝑ ſe qđ nō eſt cū alio vel in alio. ſ Aliomō pōt accipi vt dicit habitudinē ꝑdicati ad ſubiectū: ſm̄ q̄ ꝑdicatuȝ ꝑ ſe ineſt ſubiecto. ⁊ hoc modo ꝑme ꝺmōſtratiōes dicunſ ꝑ ſe ⁊ nō ꝑ̄ mō. ¶Ad 2m dicēdum q̄ iȝ cōponi ex neceſſarijs nō ſit de diffōne aīalis. ē tn̄ ꝺ diffōne ⁊ intellectu eius vt eſt corpus mixtū ex quatuor elemētis. vnde illa minor eſt in ꝑmo mō dicendi per ſe: non ꝑ ſe ꝑmo ſed ꝑ alterum ſiue per ſe ſecundo.

¶Queſtio. 20. De ꝓceſſu demr̄ationū ⁊ eſt lec. 15. D.S. Lec. 15.

Ordine ꝑmiſſo cōſiderandum reſtat in hꝯ̄ tertio caplō huiꝰ tertij tractatus qualr̄ ꝺmr̄atio non ꝓcedit ex ꝑncipijs extraneis. Circa qđ q̄runſ duo. ſ Primo vtꝝ in ꝺmōſtratiōibꝰ poſſit fieri diſcurſus ꝺ gn̄e in genꝰ. ſ Scđo vtꝝ extrēa ꝺmr̄atiōis ⁊ eiꝰ mediū ſint eiuſdē gn̄is.

¶Seq̄ͬ in pħo ⁊ i. S.D. (Nō āt ex alio gn̄e. ¶Articu.I.

Primus **Ad primū** ſic ꝓcediſ. Uideſ q̄ in demr̄atiōibus ꝯuenit ꝺmonſtrantē deſcēdere ꝺ gn̄e in genus. ¶Nā metaphy. eſt alia ſcia ab alijs ſcientijs ſpālibus: ⁊ tamē ab ea ſit deſcenſus ad ſciētias ſpāles cum probet ⁊ ꝺmonſtret ꝑncipia ſciētiarum ſpālium. ergo cōuenit ꝺmonſtrantem deſcēdere de gn̄e ſpālium ad aliud genus. 2m ¶Scđo ꝓbatur. dialectica cū ſit ſcia rōnalis eſt alia ſcia a ſciētijs nālibus: ⁊ tn̄ ꝯuenit ꝺſcendere ab ea ad alias ſcias cū hēat viā ad ꝑncipia oīum aliaꝝ ſciaꝝ: vt pȝ ꝑ̄ topicoꝝ

3m ꝙ ꝛc. ¶ Tertio ꝓbaṫ. ab arithmetica ad muſicā fit deſcen
ſus: q2 ꝯcl'ones muſicales demr̄anṫ ꝑ arithmeticalia ꝛ cō
4m ſtat eas eſſe ſcias diuerſas. ꝙ ꝛc. ¶ Quarto ꝓbaṫ. qn̄ ſcie
hn̄t eadē pn̄a ꝯuenit demr̄antē deſcēdere ab vna in aliā. ſʒ
oium ſciaꝝ ꝛ oium demr̄ationū ſunt eadē ꝑncipia: vt innu
it hic Pħs. ꝙ ꝛc. Sʒ ꝯ͂ eſt pħs in lr̄a ibi. Nō ē ergo ex alio
Rº gn̄e deſcēdenteʒ demōſtrare ꝛc. ¶ Rº dōm ꝙ iſtud eſt 3m
capl'm hui⁹ tertij tractat⁹: in quo pħs volēs oñdere ꝙ de
C cluſio mr̄atio nō ꝓcedit ex ꝑncipijs extraneis: ponit vnā ꝯcl'onē
que eſt rn̄ſiua ad q̄ſitū. ¶ Vʒ ꝙ nō ꝯuenit demr̄antē deſcē
dere de vno gn̄e ſubō in aliqđ genus: quā ꝯcl'onē aliqbus
Probaº ꝑſuppoſitis ꝓbat tali rōne. ¶ Nā in dmr̄atiōe oʒ extrema
ꝛ mediū eē eiuſdē gn̄is vt in alio articulo ꝓbabiṫ. ſʒ diuer
ſe ſcie ſūt circa diuerſa gn̄a ſubē. ꝙ ex ꝑncipijs vni⁹ ſcie non
pōt ꝯcludi aliđ in alia ſcia. Ex quo ſeqtur ꝙ demr̄ationes
non ꝓcedūt ex extraneis ꝑncipijs. q2 ſi ſic nō ꝓhiberet de
mōſtrantē deſcēdere de gn̄e in aliđ gen⁹. ¶ Ex p̄dcā ꝯcl'o
pm correlariū ne īfert pħs duo correlaria. ¶ Quoꝝ pmū eſt ꝙ nulla ſcia
demōſtrat aliqđ de ſubiecto alterius ſcie: ſiue tale ſubm ſit
ſubiectū cōioris ſcie ſiue ſcie diſpate. ſic geometria non de
mōſtrat ꝙ ꝯ͂rioꝝ eadem ſit ſcia. Cōiora. n. ꝑtinēt ad ſciam
cōem. ſ. pmā pħiam ſiue dialecticā. Silr̄ geometria nō de
mr̄at ꝙ ex ductu vni⁹ numeri cubi in alteꝝ numeꝝ cubuʒ
2m correlariū ſurgat numer⁹ cub⁹. ſʒ h̄ ꝑtinet ad arithmeticū. ¶ Scđm
correlariū eſt ꝙ ſcia de ꝓprio ſubiecto non demr̄at qđlibet
accn̄s: ſʒ ſolū accn̄s qđ eſt ſui gn̄is: ſicut geometria nō de
Nō p̄m mr̄at de linea recta ꝙ ſit pulcherrima lineaꝝ. ¶ Pro am
pliori declaratiōe p̄cedentiū ꝯſiderādū eſt ſm pħm in p̄nti
paſſu ꝙ tria reqiruṫ in q̄libet demr̄atione. vʒ paſſio q de
mr̄aṫ: ꝛ gen⁹ ſubiectū de quo demr̄aṫ paſſio: ꝛ dignitates
ex qb⁹ demr̄atio ꝓcedit. quoꝝ triū dignitates ſolū p̄nt eſſe
cōes diuerſis ſciētijs: nō aūt ſubiectuʒ ꝛ paſſio: niſi ille ſcie
ſic ſe hn̄t ꝙ vna ꝯtineṫ ſub alia. vt accidit in ſciētijs ſubal
Diſcip. ternatis de quaꝝ ſubalternatiōe inferi⁹ declarabiṫ. ¶ Sʒ
inſtabat diſcipulus. Nā p̄ter p̄dicta tria in q̄libet demr̄a
tione reqiṫ ꝓpriū mediū qđ eſt diffō ſubiecti vel paſſiōis. ꝙ
Rº inſufficiēs eſt p̄dicta aſſignatio pħi. ¶ Dōm ꝙ mediū re
duciṫ ad p̄dicta tria q2 reduciṫ ad dignitatem ſicut cā ꝓxi
ma ad cāmi vt qdā dicūt. vl' reduciṫ ad extremitates. vʒ ad
ſubiectū ꝛ paſſionē: q2 mediū q̄dāmō icluditᷣ i extrēis vt di
Nō 2m cit Egidi⁹. ¶ Cōſiderandū eſt hic vlteri⁹ ſm pħm elicitiue
ꝙ ſciaꝝ q̄dā ſunt quaꝝ eſt idē gen⁹ ſubiectū ſimplr̄. ſic ſcie
de triāgulo ꝛ yſochele reſpectu eiuſdē paſſiōis. ¶ Alia ſunt
quaꝝ gn̄a ſubiecta ſunt ſimplr̄ diuerſa: ſiue alia. ſicut geo
metria ꝛ arithmetica. Sʒ alie ſunt ſcie quaꝝ gn̄a ſubiecta
nō ſunt ſimplr̄ ideʒ neqʒ ſimplr̄ alia: ſʒ ſunt ſubalternatiue
adinuicē ſicut arithmetica ꝛ muſica. Cōtingit. n. demōſtrā
tē deſcēdere ab eodē gn̄e in idē gen⁹ ſimplr̄ vt ab vno gn̄e
in alteꝝ gen⁹. Nō aūt ꝯuenit eum deſcendere ab vno gn̄e
Nōm 3m in aliđ genus ſimplr̄: vt ꝓbatū eſt. ¶ Conſiderandū eſt vl
terius ſm. D. S. in p̄nti paſſu. ꝙ gen⁹ dr̄ ſimplr̄ idē qn̄ non
ſumiṫ aliq̄ drīa que ſit extranea a nā illius gn̄is: ſed ſm qđ
eſt idē gen⁹ qn̄ ſumiṫ circa ſubiectū aliq̄ drīa extranea a nā
illi⁹ gn̄is: ſic ſon⁹ eſt ex̄neum qđdā a gn̄e numeri ꝛ viſuale
a gn̄e linee. Sʒ illa gn̄a ſubiecta dicunṫ ſimplr̄ drīa q̄ ſunt
diſpata. ꝛ vnū nō ſe hʒ ad aliđ ꝑ drīas. ꝯ͂bibiles ſicut linea
Nōr̄ ādū quartum ꝛ numer⁹. ¶ Cōſiderāduʒ eſt vlteri⁹ ꝙ gen⁹ pōt accipi du
plr̄. ¶ Vnomō ꝓ gn̄e nāli. ¶ Aliomō ꝓ gn̄e logicali. ¶ Et
Gen⁹ 2º. hoc duplr̄. ¶ Vnomō ꝓ gn̄e p̄dicabili. ¶ Aliomō ꝓ gn̄e ſub
Nōm 5m iecto ſiue ꝓ gn̄e ſcibili cui pōt demr̄ari ineſſe aliqua paſſio
Prin⁹ de mō. vl' ſcia ꝓpria. Iſto aūt vltimo accipiṫ h̄ genus ꝛ nō duob⁹ p2imis
rū e dupli modis. ¶ Cōſiderandū eſt finalr̄ ꝙ duplicia ſunt ꝑncipia
cia. demr̄ationis ſiue ſciaꝝ. ¶ Quedā ſunt ꝓpria ꝛ talia non ſe
extēdunt ad ſcias penit⁹ diuerſas. ¶ Alia ſunt cōia ꝛ talia
poſſunt duplr̄ ꝯſiderari. ¶ Vnomō vt applicata ſunt ꝛ ap
propriata ad aliquā ſciam determinatā. Et iſto mō non ſe
extendūt ad ſciētias diuerſas. ¶ Aliomō vt ſunt in ſua cōi

tate remanentia. Et iſto modo ſunt communia diuerſis ſci
entijs. ¶ Ad argumenta patet ſolutio ex dictis.
¶ Seqiṫ vbi arguiṫ impertinenter ꝛc. ¶ Articulus ſcđus.

Ad ſecundū ſic ꝓcediṫ. Vr̄ ꝙ mediū demr̄atiōis non ſit eiuſdem gn̄is cum extremis.

¶ Nam extrema nō ſunt eiuſdē gn̄is. ꝙ ſuppoſitū falſum. Primus
Añs pʒ: q2 extrema demr̄atiōis ſunt ſubm ꝛ ꝓpria paſſio:
ſʒ ſubm vtplurimū eſt in gn̄e ſubſtantie: ꝛ paſſio in gn̄e q̄li
tatis ſm ſcholā Thomiſtaꝝ. ſuba aūt ꝛ qualitas ſunt di
uerſa gn̄a. igiṫ ꝛc. ¶ Scđo ꝓbaṫ. illa ſunt eiuſdē gn̄is que 2m
ꝯueniunt in eodē gn̄e. vel ſi nō ſic: detᷣ illud. ꝙ ꝛc. ¶ Tertio 3m
ꝓbaṫ. illud cui nō ꝯuenit rō gn̄is nō pōt eſſe eiuſdē gn̄is cū
aliquo. ſʒ medio qđ eſt diffinitio nō ꝯuenit ratio gn̄is. cuʒ
diffō non ſit p̄dicabile. vt pʒ inducendo ꝑ ſingula p̄dicabi
lia. ergo mediū demr̄ationis nō eſt eiuſdem gn̄is cū extre
mis. ¶ Sed ꝯtra eſt Pħs in p̄nti paſſu niſi ſeqtur. ¶ Rn̄º Con⁹
dōm ꝙ mediū demr̄ationis eſt eiuſdē gn̄is cū extremis. i.
cū maiori ꝛ minori extrēitatib⁹: qđ ſic pʒ ſʒ Pħm. ¶ Nā probatio
ſi mediū non eſſet eiuſdē gn̄is cū extremis: ſequaṫ ꝙ medi
um non ꝑ ſe ꝓbareṫ de extremis: neqʒ extrema de medio:
ꝛ ꝑ ꝯn̄s p̄miſſe demr̄atiōis eēnt ꝑ accn̄s ꝛ nō ꝑ ſe: ꝛ ſic de
monſtratio nō ꝓcederet ex his que ſunt ꝑ ſe: qđ eſt ꝯ͂ p̄miſ
ſa. ergo mediū eſt eiuſdē gn̄is cū extremis. ¶ Et hoc loq̄n
do de gn̄e ſcibili ſiue ſubiō ꝛ non de gn̄e p̄ntali. Medium
enim ꝛ extrema ſunt eiuſdeʒ gn̄is ſcibilis. i. ꝑtinēt ad ean
dem rōneʒ formalē ꝯſiderationis alicuius ſcie. Ex quo pʒ
ſolutio ad argumenta que procedunt de eodem genere.

¶ Queſtio. 21. de his quorum eſt demonſtratio: ꝛ eſt lectio. Lec. 16.
16. D. S.

Ulterius in hoc q̄rto capl'o eiuſdē tractatus ꝯſideranduʒ reſtat q̄liter demr̄atio non ꝓcedat ex corruptibilibus ſed ex ſempiternis. ¶ Circa quod queruntur duo. ¶ Primo vtrum corruptibiliū ſit demonſtratio ꝛ diffinitio. ¶ Secundo vtrum eoꝝ que ſunt vt frequenter ſit demonſtratio.

¶ Sequitur in Pħo. ꝛ in. D. S. [Manifeſtum eſt autem.]

¶ Articulus primus.

Ad primū ſic ꝓcediṫ. Videṫ ꝙ corruptibilis poſſit eſſe demonſtratio. ¶ Naʒ corruptibilia Primus
ſunt que p̄nt eſſe ꝛ nō eſſe: ſed ea quoꝝ eſt demōſtratio p̄nt
eſſe ꝛ non eſſe: vt pʒ de roſa: hoie riſibili: ꝛ ſic de alijs. ergo
illa quoꝝ eſt demr̄atio ſunt corruptibilia: ꝛ ſic corruptibi
lium pōt eſſe demr̄atio. ¶ Sʒ dicebat diſcipulus ꝙ lʒ hec
roſa ꝑticularis ſit corruptibilis. nō tn̄ roſa in vlī ꝯſiderata.
¶ Cōſiderandā eſt ꝙ deſtructis p̄mis ſubſtantijs impoſſibile 2m
eſt aliqđ alioꝝ remanere ſm Pħʒ in p̄dicamētis. ergo his
roſis ꝑticularibus deſtructis deſtruiṫ roſa vlr̄. ¶ Sʒ dice
bat idem ꝙ deſtructis oib⁹ particularib⁹ roſis deſtruiṫ ro
ſa in cōi q̄ʒtum ad eſſe exiſtie: non tn̄ q̄ʒtum ad eſſe eſſentie.
¶ Cōſideranduʒ eſt ꝙ corruptio reſpicit eſſe eēntie: ita qđ 3m
illđ dr̄ corruptibile qđ pōt hr̄e eſſe ꝛ non eſſe. i. hr̄e eſſe exi
ſtētie ꝛ non hr̄e. cum igitur vt ꝯceſſum roſe in cōi corrum
piṫ q̄ʒtum ad eſſe exiſtie: ſeqtur ꝙ ſimplr̄ corrumpiṫ: ꝛ per
ꝯn̄s de ea re ſic ſit demr̄atio: ſequiṫ ꝙ corruptibiliū ſit de
mōſtratio. ¶ Preterea. ipſius motuʒ eſt diffō vt pʒ. 3. phy. 4m
ꝛ tn̄ ꝯſtat ꝙ motus eſt corruptibilis: vt pʒ de alteratione ꝛ
corruptione. ergo ꝛc. ¶ Preterea. ipſum corruptibile eſt 5m
diffinibile. Naʒ corruptibile eſt quod poteſt eſſe ꝛ nō eſſe.
ergo corruptibilium eſt diffinitio ꝛ demonſtratio. ¶ Sed
contra eſt Philoſophus in litera ibi.

Manifeſtū eſt aūt ſi ſint ꝓpōnes vl'es ex qbus eſt ſyll'us ꝙ neceē eſt ꝯcl'onē eſſe ꝑpetuam ꝛc.

¶ Rn̄deo dōm ꝙ iſtud eſt 4m capl'm huius tertij tractatus
in quo Pħs oñdens quoꝝ eſt demr̄atio ponit tres ꝯcluſio
nes: quaꝝ 3⁹ in ſequēti articulo declarabiṫ. ¶ Prima eſt ta Cōcl'o pª

lis: corruptibiliuȝ non eſt demſ͞tatio neq̄ ſcia. Que ↄcl'o ꝓ-
Probaᵗ baᵗ tali rōne ſm p̄hm. ¶ Nā demſ͞tatio eſt illaꝝ reꝝ q̄ ſūt
ꝑ ſe ⁊ de omni: vt ex ſupra dictis pȝ: ſed corruptibiliuȝ non
ſunt vl'es neq̄ de oi cū non ſint ſp̄: qd̄ reqriᵗ vt ſupra decla
ratū eſt. g̃ corruptibiliū non eſt demſ͞tatio: ⁊ ꝑ ↄn̄s neq̄ ſcia
2ᵃ ↄcl'o ſȝ tm̄ ſempiternoꝝ. ¶ Scd̄a ↄcluſio eſt ꝙ ēt corruptibiliuȝ
Probaᵗ non eſt diffinitio: q̄ probaᵗ tali rōne p̄hi. ¶ Nā corruptibi
liū non eſt demſ͞tatio: vt patuit ꝑ p̄cedētem ↄcl'onē. g̃ corru
ptibiliuȝ non eſt diffinitio. ꝓ Pȝ ↄn̄tia: q2 diffinitio vel eſt
p̄nᵐ demſ͞tationis vel ↄcl'o vel tota demſ͞tatio poſitione dif
Noᵐ 1ᵐ ferēs: vt dr̄ hic in lr̄a. ¶ Pro cuiꝰ declaratione ↄſiderāduȝ
eſt ſm. D. S. ꝙ ↄtingit diffōnes diuerſas eiuſdē rei dari ex
diuerſis cāis ſumpƚ. Cāe aūt adinuicē ordineȝ hn̄t. Nā ex
vna ſumiᵗ ratio alteriꝰ. Ex forma. n. ſumiᵗ ratio māe. talē
enim opȝ eſſe mām qualē forma reqrit: efficiēs vō eſt ratio
forme. Q2. n. agens agit ſibi ſile: opȝ ꝙ ſm modū agentis
ſit modus forme q ex actione ↄſeq̄tur. Ex fine aūt ſumitur
ratio efficientis. Nā oē agēs agit ꝑꝑ finē: opȝ ergo ꝙ diffi-
nitio que ſumiᵗ a fine ſit ratio ⁊ cā ꝓbatiua aliaꝝ diffōnuȝ
que ſumunᵗ ex alijs cauſis. Ponamus ergo duas diffōnes
domus: quaꝝ vna ſumaᵗ a cauſa finali que ſit talis: domꝰ
eſt coopimentū ꝓhibēs nos a pluuia ⁊ frigore ⁊ eſtu. Alia
ſumaᵗ a cauſa mal'i: que ſit talis domus eſt opimētum con
ſtitutum ex cemēto lapidibus ⁊ lignis. Scd̄a diffinitio po
terit demſ͞tari ꝑ p̄mā hoc modo. Omne coopimētum ꝓhi-
bens nos a pluuia ⁊c̄. eſt ↄſtitutuȝ ex cemēto ⁊c̄. ſȝ domus
eſt coopimentū ꝓhibens nos ⁊c̄. ergo domus eſt coopimē
tum ↄſtitutum ex cemēto lignis ⁊ lapidibꝰ. pȝ ergo ꝙ dif-
finitio que ſumiᵗ a fine eſt p̄nᵐ demſ͞tatiōis. Illa vō que ſu
miᵗ a mā eſt ↄcluſio demſ͞tationis. pōt ēt ↄiungi vna diffi-
nitio cum alia vt ſit vna diffinitio hoc modo: domus eſt co
opimentum ↄſtitutum ex cemēto lapidibus ⁊ lignis ꝓhi-
bens nos a pluuia frigore ⁊ eſtu. Talis. n. diffinitio ↄtinet
totum qd̄ eſt in demſ͞tatione. vȝ mediū ⁊ ↄcl'oneȝ. ⁊ ideo ta
lis diffinitio dr̄ d̄monſtratio. poſitiōe differēs: q2 in hoc ſo
lum differt a d̄monſtrat ōe ꝙ nō eſt ordinata in modo ⁊ fi-
Noᵐ 2ᵐ gura. Hec oia dicit. D. S. in p̄nti lec. formalr̄. ¶ Conſide-
randū, vlteriꝰ ſm eundē ibidem: ꝙ q2 demſ͞tatio non eſt cor
Cur pla. poſuit ideas ruptibilium ſȝ ſempiternoꝝ neq̄ diffinitio: Plato fuit coa
ctus ponere ideas. cū enim iſta ſenſibilia ſint corruptibilia
videbaᵗ ei ꝙ eoꝝ non poſſet eſſe demſ͞tatio neq̄ diffinitio:
⁊ ideo dicebat ꝙ nec̄e eſt ponere quaſdā ſubās ſeparatas
incorruptibiles de q̄bus diffōnes ⁊ demſ͞tationes dareɴᵗ
q̄s vocabat ſp̄ēs vel ideas. ꝓ Sed huic opinioni occurrit
hic Phs dicēs: ꝙ d̄monſtratio non eſt corruptibiliū niſi ꝑ
accn̄s. ⁊ ſi iſta ſenſibilia ſint corruptibilia in particulari: in
vl'i tm̄ quādam ſempiternitatē habent. cū ergo demonſtra-
tio detur de iſtis ſenſibilibꝰ in vl'i ⁊ non in particulari: ſeq-
tur ꝙ demſ͞tatio non eſt corruptibiliū niſi ꝑ accn̄s: ſempiter
noꝝ vō eſt ꝑ ſe. Hec ille vbi eſt formalr̄. ¶ Conſideranduȝ
Noᵐ 3ᵐ eſt vlterius ſm Egidium ꝙ cuȝ forma recepta in intellectu
qua intellectus intelligit ſit abſtracta a ↄditionibus parti
cularis opȝ ꝙ intellectus ⁊ cognitio eius ꝑ ſe feraᵗ non in
rem particularē: ſed in rem ſic abſtractā cuiꝰ eſt q̄ditas rei:
que eſt obūȝ intellectus: vt pȝ. 3. de aia. ſicut ergo viſus eſt
per ſe ipſius coloris: ꝑ accn̄s vō ipſius lapidis vel alicuiꝰ
alterius corporis in quo color repiᵗ: ſicut intellectus eſt ꝑ
ſe ipſiꝰ q̄ditatis: ſed particulariū in q̄bus hȝ eſſe talis q̄di-
tas eſt quodāmodo ꝑ accn̄s. ꝓ Silr̄ eſt dōm de ſcia cū ſcire
ſit q̄dā intelligere: ⁊ de d̄mſ͞tatōe cū demſ͞tatio faciat ſcire.
Noᵐ 4ᵐ ¶ Conſiderandū eſt vlteriꝰ ſm eūdē ꝙ q2 nihil ab intell'u
intellr̄ niſi vt eſt actu: ⁊ vt hȝ analogiā ad formam: vn̄ oēs
ptes diffōnis dr̄r forme: q̄zdiu igiᵗ eſt ꝓceſſus ꝑ formā tā-
diu ꝓcedit diffō. Qn̄ vō nō eſt ꝓceſſus vlteriꝰ diuiſiuꝰ ꝑ for
mā ſȝ ꝑ ↄditiones māeᵗ: tūc vlteriꝰ diffinitio nō ꝓcedit: ⁊ q2
a ſpē indiuidua nō eſt ꝓceſſus ſiue deſcēſus ꝑ differentias forma-
les ſed māles. In ſpē. n. ſpāliſſima ſubȝ Plato q̄ſ ceterꝰ igiᵗ
ſenſibilium corruptibiliū ꝑ ſe diffinitio eſſe non pōt. ¶ Ad
p̄mū igiᵗ ⁊ 2ᵐ rn̄ſum eſt in obijciendo. ¶ Ad 3ᵐ dicenduȝ
ꝙ vl'ia ſunt corruptibilia in ſingularibus per alterum: vl'ia
vō in vl'i ↄſiderata ſunt per ſe incorruptibilia quantum ad
neceſſarias habitudines quas habent ad ſuas paſſiōes et
p̄nᵃ: ⁊ vt ſic de eis eſt demōſtratio ⁊ diffinitio ⁊ non primo
modo. vnde non ſequitur. ¶ Ad alia pȝ ſolutio.
¶ Sequitur in Phō ⁊ in. D. S. ibi. Deinde cum dicit. [Ex
eorum que ſunt ⁊c̄.] ¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic ꝓcediᵗ. Videᵗ ꝙ eaꝝ que ſunt vt frequenter non ſit demſ͞tatio nec
Primū ſciētia. ¶ Nam demonſtratio eſt ſempiternoꝝ: ſȝ que ſunt
frequenter: ⁊ non ſp̄ non ſunt ſempiterna: nam ſempiternū
2ᵐ dr̄ eſſe illud qd̄ ſp̄ eſt. igiᵗ ⁊c̄. ¶ Preterea. corruptibilium
non eſt demōſtratio vt dem̄ eſt. ſed que non ſunt ſp̄ ſunt cor
3ᵐ ruptibilia: cū aliq̄n hēant non eſſe poſt eſſe. igiᵗ ⁊c̄. ¶ Pre
terea. eoꝝ q̄ ſunt raro non eſt demſ͞tatio neq̄ ſcia. g̃ pari ra
tione eaꝝ que nō ſp̄ ſunt ſed freq̄ēter nō eſt demſ͞tatio neq̄
diffinitio. ¶ Sed contra eſt Phus in litera dicens.

Earum autem que ſepe fiunt demonſtrationes ſunt ⁊ ſcientie vt lune defectus ⁊c̄.

¶ Rn̄ꝰ dōm ꝙ 3ᵃ ↄcl'o huiꝰ capli q̄ eſt rn̄ſiua ad q̄ſitū eſt ta-
Ↄcluſio ꝓbatio lis. ꝓ Eaꝝ q̄ ſepe fiūt eſt demſ͞tatio. Quā ↄcl'onē ꝓbat p̄hs
ex ſitē. Nā de eclypſi lune ⁊ ſolis eſt demſ͞tatio ⁊ ſcia: que vt
freq̄ēter ⁊ nō ſp̄ accidūt. g̃ eoꝝ que ſepe fiūt eſt demſ͞tatio.
Noᵐ 1ᵐ Que non ſp̄ ſunt 2ᵇ ↄn̄ poſſūt ¶ Sȝ ↄſiderādum eſt ꝙ eclypſis lune ⁊ ſilia q̄ non ſp̄ fiunt
pn̄t duplr̄ ↄſiderari. [Vno mō in ꝑticulari: ⁊ tunc non ſunt
ſp̄: et iſto mō de ipſis non eſt demſ͞tatio neq̄ ſcia ꝑ ſe. [Alio
mō in vl'i. vȝ q̄ztuȝ ad rōnes vl'es terminoꝝ: et iſto mō ea q̄
non ſp̄ ſunt. ſ. q̄ztū ad eſſe exiſtie ſp̄ ſunt q̄ztum ad eē eēntie:
vel q̄ztum ad habitudinē terminoꝝ. vn̄ eoꝝ que nō ſp̄ ſunt
inq̄ztū ſemp̄ ſunt eſt demſ͞tatio ⁊ ſciētia: ⁊ non inq̄ztū ſp̄ non
Noᵐ 2ᵐ ſunt: vt innuit hic Phs. ¶ Conſiderandū eſt vlterius ſm
Egidium ꝙ in demſ͞tatione q̄ demōſtraᵗ hec ↄcl'o. vȝ luna
eclypſaᵗ: ſicut in q̄libȝ alia demōſtratione tria reqrunᵗ: vȝ
ſubm. ſ. luna ⁊ paſſio. ſ. eclypſis ⁊ mediū. ſ. interpoſitio ter
re inter ſolē ⁊ lunā q̄ eſt cā eclypſis lune. Manifeſtū eſt āt
ꝙ in vl'i ↄſiderata ſunt ſp̄ cū vlr̄ ſint vbiq̄ ⁊ ſemp̄. Non. n.
demōſtraᵗ eclypſis de hac ꝑticulari luna p̄mo ſȝ de luna in
cōi. Manifeſtum eſt ēt ꝙ ſi eclypſis que tanq̄ paſſio de lu
na ↄſidereᵗ aptitudinalr̄ vt ſupra declaratuȝ eſt: ſemp̄ eſt.
Luna eniȝ ſp̄ apta nata ē eclypſari lȝ non ſp̄ actu eclypſeᵗ:
ſicut hō ſp̄ eſt riſibilis: lȝ non ſp̄ actu rideat. Silr̄ medium
quādam ſempiternitatē ꝑticipat: q2 poſita interpōne terre
inter ſolē ⁊ lunam: ſp̄ ⁊ nec̄io poniᵗ eclypſis. Ex quo pȝ ꝙ
oia que ſunt in demſ͞tatione eoꝝ que non ſunt ſp̄ q̄ztum ad
eſſe exiſtie: ſp̄ tm̄ ſunt ſi in vl'i ↄſidereɴᵗ. ⁊ vtꝝ ſint ſempiter-
Noᵐ 3ᵐ na ⁊ incorruptibilia: pȝ ſol'o argumēti. ¶ Cōſiderandū eſt
vlteriꝰ ſm. D. S. in p̄nti lec. ꝙ inter ea q̄ nō ſp̄ ſunt eſt diia.
[Quedā. n. nō ſp̄ ſunt ſȝ tp̄s: ſꝫ tm̄ ſp̄ ꝑ cōparationē ad cāȝ:
q2 nunq̄ d̄ficit qn̄ poſita cā ponaᵗ effectꝰ: ſic de eclypſi lu-
ne dem̄ eſt. [Quedā vō ſunt q̄ nō ſunt ſp̄ ēt ꝑ cōparationeȝ
ad cām: q2 cāe impediri pn̄t. nō. n. ſp̄ ex gn̄c hoīs gn̄aᵗ hō
hn̄s duas manꝰ: ſȝ q̄nq̄ ſit defectus vel ꝑꝑ impedimētum
v̄tutis cāe agentis vel māe. In vtriſq̄ g̃ ſic ſunt ordinande
demſ͞tationes: vt ex vl'ibꝰ ꝓpōnibꝰ inferaᵗ vl'is ↄcl'o remo-
uēdo illa in q̄bꝰ pōt eē d̄fectus vel ex pte tp̄is tm̄: vel ēt ex
Noᵐ 4ᵐ Paulus venetus pte cāe. Hec ille. ¶ Cōſiderandū eſt vlteriꝰ ſm Paulū ve-
netū ↄ̄ Egidiū: ꝙ ſiue eclypſis dicat actū ſiue aptitudinem
ſemp̄ illa ꝓpō luna eclypſaᵗ eſt d̄mōſtrabilis: vel q̄ztum ad
habitudinē ex his q̄ ſūt ſp̄. q2 ſic cā dicit relōnē ad effectuȝ
ita ecōuerſo. Sicut. n. non interponiᵗ terra qn̄ ſit eclypſis:
ita non eſt eclypſis qn̄ interponaᵗ terra. vn̄ de luna pōt de-
monſtrari eclypſis ſiue dicat actuȝ ſiue aptitudinē ꝑ hunc
modū. Qn̄cūq̄ terra interponiᵗ inter ſolem ⁊ lunā. Luna
eclypſaᵗ. Sȝ q̄ncūq̄ ſol eſt in capite vel in cauda draconis

terra interponit inter solē ⁊ lunā. ḡ qñcūqʒ sol eſt in capite vel in cauda draconis luna eclypſat. ℭ Sʒ hec ſnīa videt̄ eſſe ꝯ ea que ſupius phs adduxit. pbauit. n. ſupra ꝙ dmō ſtratio eſt eoꝝ que ſunt p ſe: ⁊ ꝙ ꝯclō dmonſtratiōis ē p ſe. ſʒ qñ eclypſari dicit actū. iſta ꝯpō nō eſt p ſe luna eclypſat cū ꝑtum poſſit ſubo abeſſe ꝑter ei⁹ corruptionē. vñ magis adherēdum eſt opinioni Egidij in hac pte q̄ ſnīe hui⁹ opinionis. ℭ Ad pmū igitur ⁊ ad alia pʒ ſolutio ex dictis.

Remotio

Lec.17. ℭ Queſtio. 22. d̄ pncipijs dmſtationum, ⁊ eſt lec. 17. D. S.

Generaliter nūc ꝯſiderare reſtat qualiter dmonſtratio nō pcedit ex principijs cōibus: ſʒ ppꝛijs. ℭ Circa qd̄ querunt̄ duo. ¶ Primo vtrum dmonſtratio pcedat ex principijs cōmunibus. ¶ Scd̄o vtrūʒ correlarius que Phus infert in hoc capitulo ex principali concluſione ſunt ſufficienter aſſignata.

ℭ Sequitur in Pho ⁊ in. D. S. [Quoniam autem manifeſtum eſt]. ℭ Articulus pꝛimus.

Primus Ad pꝛimū ſic pcedit̄. Videt̄ ꝙ dmſtatio pcedat ex cōib⁹. ℭ Nam ſicut ſe hʒ cā vlis ad effectū pticularē: ita ſe hñt pn̄a cōia ad ꝯclōnē dmonſtrabilē: ſʒ cā vlis ꝯcurrit ad pductionē cuiuſlibet effect⁹ particularis. ḡ pn̄a cōia dmonſtratiōis ꝯcurrūt ad ſciam ꝯclōnis: ⁊ p ꝯñs ingrediunt̄ dmonſtrationē. ℭ Preterea. illa q̄ ſunt 2^m imediatioꝛa ꝯclōni dmſtate magis ingrediunt̄ dmſtationē q̄ illa q̄ nō ſunt ei ita ime^{ta}: ſʒ pn̄a cōia ſūt imediatioꝛa ꝯclōni q̄ pn̄a ppꝛia: q̄ꝛ hʒ auctorē libri de cauſis. Cā vlis imediati⁹ agit in effectū q̄ cā pticularis. ḡ ⁊c̄. ℭ Preterea. 3^m pn̄a cōia formalr̄ ⁊ actualr̄ includunt̄ in ppꝛijs ſic ſupi⁹ in ſuo iferioꝛi. ḡ ſi pn̄a ppꝛia ingrediunt̄ dmſtationē ita ⁊ pn̄a 4^m cōia. ℭ Preterea. Arithmetica ⁊ Geometria vtuntur iſto pn̄o ſi ab eq̄lib⁹ eq̄lia demas: q̄ remanēt ſunt eq̄lia: ⁊ tñ cōſtat ꝙ illd̄ pn̄m eſt cōe. igit̄ ⁊c̄. ℭ Preterea. meta^{ca} eſt ſcia: 5^m ⁊ tñ ꝯclōnes ei⁹ pcedūt ex pncipijs cōib⁹ cū ea ꝯſideret ratione ſue cōitatis. ḡ ⁊c̄. ℭ Preterea. vlia ſunt cōia: ſʒ dmon- 6^m ſtratio pcedit ex vlib⁹ vt ſupra pbatū eſt. ḡ ⁊c̄. ℭ Preterea. 7^m phs dicit infra ꝙ coꝝ qb⁹ vtimur in dmſtatione q̄dam ſūt ppꝛia ⁊ quedaʒ cōmunia. ergo demōſtratio vtit̄ principijs cōmunibus. ℭ Sʒ contra eſt Phs in hoc capitulo dicēs.

Qm̄ autem manifeſtum eſt ꝙ vnūquodqʒ non eſt demonſtrare ex vnoquoqʒ ⁊c̄.

ℭ Rñ⁹ dōm ꝙ iſtud eſt 5^m caplʒ hui⁹ tertij tractatus in quo phs ponit vnā ꝯclōnē ex qua ifert tria correlaria de qbus Con° in ſeq̄nti articulo videbit̄. ℭ Eſt ḡ ꝯclō q̄ eſt rñſiua ad q̄ſitum. Dmſtatio non pcedit ex pncipijs cōib⁹: q̄ ꝯclō pbat̄ duab⁹ rōnib⁹ phi ſm. D. S. ſi dicta ei⁹ diligēter ꝯſiderent̄: Pꝛa rō quaꝝ pma eſt talis. ℭ Ois demſtatio pp qd facit ſcire ſimplr̄: ⁊ p ſe nō aūt ſm accñs ſiue in cōi: ſʒ demſtatio q̄ pcedit ex pncipijs cōib⁹ nō facit ſcire ſimplr̄ ſʒ in vlī ſiue hʒ accñs. ḡ demſtatio nō pcedit ex cōib⁹ loquēdo de demſtatione pp qd de qua eſt hic ad ppoſitū. ¶ Maioꝛ pʒ p phm ſupra in pma diſſōne demſtatiōis. ¶ Minoꝛ pʒ p demſtationē Briſſonis de q̄dratura circuli: q demſtauit q̄dratū circuli eē eq̄lē circulo p illud pn̄m cōe. Ubi eſt inuenire mai⁹ ⁊ min⁹ ibi eſt eq̄le: ſʒ eſt inuenire q̄dratū mai⁹ circulo: ⁊ q̄dratū min⁹. ḡ eſt inuenire q̄dratū eq̄le. Manifeſtū eſt ꝙ illa demſtatio non facit ſcire ſimplr̄ ſʒ ſm accñs: q̄ꝛ illud pn̄m vbi eſt inue- Scd̄a rō nire mai⁹ ⁊ min⁹ ⁊c̄. excedit gen⁹ q̄drati ⁊ circuli. ℭ Scd̄a rō eſt talis. neceē eſt mediū in eadē pximitate eſſe cū ꝯclōne. i. neceē eſt ꝙ mediū ſit pximū ꝯclōni. Sʒ ſi demſtatio pcederet ex cōibus principijs mediū nō eēt in eadē pximitate cū ꝯclōne ⁊ ſubo ei⁹ cū poſſit ad diuerſas ſcias applicari. Diſcip. ḡ demſtatio nō pt̄ pcedē ex cōib⁹. ℭ Sʒ iſtat diſciplus. Nā p pn̄a ſupioꝛis ſcie dmſtant̄ paſſiōes eiuſdē ſcie de ſubo iferioꝛis ſcie. ſic in muſica dmſtat̄ aliqd p arithmeticalia: ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ talia pn̄a nō ſūt in eadē pximitate cū ſubo ⁊ ꝯclōni bus muſice. ḡ ⁊c̄. ℭ Dōm hic ſm Phm ꝙ demſtatio q̄ aliqua paſſio ſupioꝛis ſcie demſtat̄ p pn̄a eiuſdē de ſubo ferioris ſcie facit ſcire: q̄ꝛ eſt. Sʒ dmſtatio q̄ demſtat̄ paſſio ſupioꝛis ſcie de ſubo ppꝛio p pn̄a eiuſdē facit ſcire pp qd. hic āt (vt dcm̄ eſt) fit mētio de dmſtatione pp qd. vñ Phs infra dicet ꝙ ſcie ſupioꝛis eſt ſcire pp qd: ſʒ ſcie iferioꝛis eſt ſcire q̄ꝛ. Corrła° qd̄ intelligēdum eſt mō expoſito. ℭ Ex pdictis infert̄ ſm Probā° Phm ꝙ demſtatio pcedit ex principijs ppꝛijs. ¶ Nā dmōſtratio pcedit ex aliq̄bus principijs vt pʒ p diffonem dmōſtratiōis vł ḡ pcedit ex principijs ex̄neis ſiue p accñs. vł ex principijs p ſe. Nota pmū vt pbatū eſt. Si 2^m aut pcedit ex principijs ppꝛijs aut cōibus. nō ex principijs cōibus vt pʒ p pcedētē ꝯclōnē. relinqtur ḡ ꝙ demſtatio pcedit ex pncipijs ppꝛijs. ℭ Cōſiderandū eſt aūt ſm Paulū Uenetū ꝙ pdicta ꝯclō pbat̄ a Pho q̄tuoꝛ rōnib⁹. qd̄ qdeʒ veꝝ eſt ſi pbatiōes debeāt appellari. ¶ Quaꝝ pꝛima eſt. in q̄libʒ demſtatione illud qd̄ demſtatur eſt in ſuis principijs ſm ꝙ ipſum. Sʒ illud qd̄ demōſtrat̄ non eſt in pꝛincipijs cōibus ſm ꝙ ipm. ſʒ bñ in pꝛincipijs pꝛopꝛijs. ḡ demſtatio nō pcedit ex principijs cōibus. ¶ Scd̄a rō eſt pꝛima q̄ adducta ē in coꝛpe articuli. ¶ Tertia rō eſt iſta. ois dmōſtratio eſt ex principijs nō extraneis neqʒ p accñs. Sʒ pn̄a cōia ſt̄ hꝰ: q̄ꝛ ſupi⁹ eſt extra rōnē ſui iferioꝛis vt ipſe dicit. ḡ ⁊c̄. ¶ Quarta rō eſt 2ª ſupius adducta ad ꝯclōnem pꝛincipalē pcedētis argumēti. ℭ Sʒ ſi qs recte ꝯſideret pꝛima ſua rō peccat hʒ fallaciā petitionis pꝛincipij: q̄ꝛ q diceret ꝯclōnē pcedere ex cōib⁹ negaret maioꝛē. vʒ in q̄libet demſtatiōe illd̄ qd̄ dmonſtratū eſt in ſuis pꝛincipijs ſm qd̄ ipm. ¶ Silr̄ 3^a rō aſſumit falſum. vʒ ꝙ ſupi⁹ eſt ex̄neū re^{ni} ſui inferioꝛis. Supius. n. eſt de eēntia ⁊ de intelleu q̄ditatiuo re^{ni} ſui inferioꝛis cum ſit de diffōne ei⁹. Nec valʒ dicere vt ipſe infert. Eſt ex̄neū ab altera ſpē: ⁊ tūc dī ex̄neum re^{ni} inferioꝛis: q̄ꝛ ſupi⁹ ꝯtum ad aliquā ſpēm iam nō eſt ſupius. ℭ Ad pmū dōm ꝙ ſicut cā vlis ꝯcurrit ad pductionē effectus vtualr̄ ita pn̄a cōia ingrediunt̄ demſtationē vtualr̄ nō aūt formalr̄. ¶ Pꝛincipia ḡ cōia ingredi demſtationem pōt intelligi dupl̄r. ¶ Unomō virtualr̄ ⁊ ſic ingrediunt̄. ¶ Aliomō formalr̄ ⁊ hoc duplr̄. ¶ Unomō ꝯſiderādo iſta pn̄a cōia vt appꝛopꝛiata ⁊ applicata ad terminos ſpālēs: et iſto mō ingrediunt̄ demſtationē ēt formalr̄. ¶ Aliomō vt ſunt in ſua cōitate remanētia: ⁊ tūc nō ingrediunt̄ formalr̄ demſtationeʒ: vt vult Phs hic. ℭ Ad 2^m dī ꝙ duplex eſt imediatio. vʒ vtutis ⁊ ſuppoſiti. veꝝ ē ꝙ pncipia cōia imediati⁹ ingrediunt̄ imediatiōe vtutis dmſtationē: nō aūt imediatiōe ſuppoſiti. ℭ Ad 3^m ⁊ ad 4^m dī ſicut ⁊ ad pm̄. ℭ Ad 5^m dōm ꝙ pncipia metaphyſicalia pñt dupl̄r ꝯſiderari. ¶ Unomō p reſpectū ad ea q̄ ꝯſideranſ in ſciēdijs ſpālib⁹: ⁊ iſtomō dicunt̄ cōia. ¶ Aliomō p reſpectū ad ppꝛiū ſubʒ ipſi⁹ meta^{ce}: Et iſtomō dicr̄ ppꝛia. vñ meta^{ca} ꝯſiderat pncipia cōia alijs: ſʒ ppa ſibi vt hic dī. ℭ Ad 6^m dī ꝙ cōe accipit̄ dupl̄r. ¶ Unomō vt diſtinguit̄ ꝯ ſingulare: Et iſtomō dmſtatio pcedit ex cōib⁹: q̄ꝛ vt ſic vlia omnia dicunt̄ cōia. ¶ Aliomō vt diſtinguit̄ ꝯ pꝛopꝛium: et iſto mō demonſtratio pꝛopter quid non procedit ex cōib⁹. Secus autē eſt de demonſtratione q̄ꝛ: vt infra declarabit̄. ℭ Ad ſeptimum dicendum ſicut ad pꝛimum.

Remotio

ℭ Sequit̄ in Pho. ⁊ in. D. S. Deinde cum dicit. [Si autem hec eſt ⁊c̄.] ℭ Articulus ſecundus.

Primus Ad ſecundū ſic pcedit̄. Uꝛ ꝙ tria correlaria que phs ex ꝯclōne precedēti ifert nō ſint ſufficiēter aſſignata. ℭ Nā illa ſcia q̄ eſt ppꝛia oib⁹ non hʒ probare pn̄a aliaꝝ ſciaꝝ. Sʒ vt dī hic in textu. meta^{ca} ē ppꝛia ſcia oib⁹. ḡ ipſa nō hʒ pbare pn̄a aliaꝝ ſciaꝝ. qd̄ ē ꝯ pꝛimū correlariū. ℭ Preterea. q̄ ſt̄ p ſe nota non probant̄: 2^m ſʒ pꝛicipia ſciaꝝ ſpāliū ſunt p ſe nota cū ſint pꝛopōnes imediate vt ſupra declaratū. igit̄ ⁊c̄. ℭ Preterea. logica habet 3^m probare pꝛicipia aliaꝝ ſciaꝝ: vt pʒ p topicoꝝ. ḡ nō meta^{ca}: q̄ꝛ dum vnum ſufficit ad aliquid: ſuperflue aliud reqꝛitur.

ℭ Quarto

Notādū Paulus venetus

Remotio

Primus

4^m ℭ Quarto preterea. ſi metaphyſica hēret ꝓbare pn^a aliarū ſciaꝝ: ſeqtur ꝙ alie ſcie eēnt ſubalterne ipſi meta^ce: qꝛ ꝓbare pn^a alicuiꝰ ſcie ꝑtinet ad ſciam ſubalternātē: vt etiā infra ꝯcedit Phs. ꝯñs videtͬ eſſe falſum. cum ſubm metaphyſice nō ꝯbatͬ ad ſciētiam ſpālem ꝑ oīam accñtalē: vt ēt infra declarabitͬ. ergo idem ꝙ pus. ℭ Quinto ꝑterea. ſcia que dꝛ ſcia ſciaꝝ eſt maxime ſcia. qꝛ gtūs reflexus ſuꝑ ſuū ntūm importat excellētiam. Sꝫ logica dꝛ ſcia ſciarū. ergo metaphyſica nō dꝛ maxime ſcia ſꝫ logica: quod eſt ꝯ ſcdm correlarium. Sed ꝯtra eſt Phs in litera ibi.

Si autem manifeſtuꝫ eſt hoc quod non eſt vnicuiqꝫ propria principia demonſtrare.

ℭ Rñdeo dōm ꝙ phs ex ꝑcedēti ꝯclōne infert tria correlaria. ſ Quoꝝ pmū eſt ꝙ ad metaphyſicā ꝛ nō ad aliquā ſcientiā ſpālē ꝑtinet demrare ꝓpria pn^a demrationū: qꝛ ſola metaphyſica ꝯſiderat pn^a pma q̄ ſunt pncipia cōia ad pn^a ꝓpria oīum ſciaꝝ ſpāliū. vñ ad eā ꝑtinet ꝓbare pn^a aliaꝝ ſciaꝝ. ℭ Sed inſtabat diſcipulus. Naꝫ arithmetica ꝓbat pn^a muſicalia. ḡ hoc nō ſolū ad metaphyſicā ꝑtinet. ℭ Rñdetͬ qꝛ lꝫ arithmetica pn^a muſice ꝓbet nō tñ ꝓbat pn^a geometrie: ſola aūt meta^ca ꝓbat pn^a oīum ſciaꝝ ſpāliū ſi ꝓbatione indigeāt. ℭ Scdm correlariuꝫ eſt ꝙ qꝛ meta^ca ꝓbat pn^a aliaꝝ ſciaꝝ: ex eo ꝙ pn^a pma: ꝛ pmas cās ꝯſiderat: ſequitͬ ꝙ meta^ca ſit maxime ſcia: qꝛ illō ꝑ qō aliqd ſcitͬ ꝛ demratͬ eſt magis notū. Scia aūt illa q̄ ꝯſiderat magis ſcibilia ꝛ priora dꝛ magis ſcia. Illa igitͬ ſcia q̄ ꝯſiderat maxime ſcibilia ꝛ ſimplr pma dꝛ maxime ſcia. vñ meta^ca ſapia nominatͬ: vt patꝫ in ꝓhemio meta. Supior aūt ſcia eſt magis ſcia q̄ꝫ inferior: qꝛ ꝓbat eiꝰ pn^a. Illa ḡ ſcia que eſt ſuꝑma oīum dꝛ maxime ſcia. ℭ Tertiū correlariū eſt ꝙ deſcēdere a metaphyſica ad alias ſcias nō eſt deſcēdere de vno gñe in aliō genꝰ ſimplr ſi eſt deſcēdere. ſicut ſit deſcēſus ab arithmetica ad muſicā qō eſt deſcēdere de vno gñe in alteꝝ genus ℭ Cōſiderandū eſt āt ſm. S. D. in. 10. meta. ꝙ metaphyſica dꝛ maxime ſcia ꝑꝑ q̄tuor. ſ Primo ratiōe obiti ſiue ſubiti attributōis. Nā ens qō eſt ſubm eiꝰ cū ſit pmū qō ab intellu nro ꝯcipitͬ eſt maxime itelligibile. ſ Scdo rōne eorū que pncipalr ꝯſiderantͬ in ea ſicut ſunt deꝰ ꝛ ſube ſepate que cū ſint maxime entitatē ꝛ ſimplr ſunt maxime ſcibilia: qꝛ vnūqōqꝫ eſt intelligibile: ſm ꝙ eſt ens in actu. ſ Tertio rōne pmoꝝ pncipioꝝ q̄ metaphyſica ꝯſiderat. Nā primū pn^m vꝫ. Nō ꝯtingit idē ſil' eē ꝛ nō eē dꝛ eē certiſſimū vt pꝫ. 5. meta. ſ Quarto rōne modi ꝯſiderādi. Cōſiderat enī ipſa meta^ca ea q̄ ſunt abſtracta a mā tā ſenſibili q̄ꝫ intelligibili. vñ ꝯſiderat maxime imālia: ꝛ ꝑ ꝯñs maxime intelligibilia. vnūqōqꝫ. n. ſm ꝙ magis eſt ſeꝑabile a mā magis eſt intelligibile. Metaphyſica ergo q̄druplr: merito dꝛ maxime ſcia vt clariꝰ pꝫ in ꝓhemio meta. ℭ Conſiderandū ē vlteriꝰ ſm Paulū Venetū ꝙ a meta^ca ꝯtingit triplr deſcēdere ad alias ſcias ſpāles. ꝟ Primo ratiōe obti: qꝛ ſub ſubto eiꝰ qō eſt ens inq̄ꝫtum ens ꝯtinet ſubiecta aliaꝝ ſciaꝝ. ſ Secūdo rōne pncipioꝝ cōplexoꝝ: qꝛ pn^a aliaꝝ ſciaꝝ cōplexa ꝓbantͬ ꝑ pn^a cōplexa metaphyſicalia. ſ Tertio rōne pncipioꝝ incōplexoꝝ: qꝛ termini incōplexi trāſcēdentes de qbus eſt metaphyſica includuntͬ in rōne terminoꝝ ſpāliū. ℭ Ad primum dōm eſt ꝙ meta^ca dꝛ ꝓpria ſcia: qꝛ ꝯſiderat pn^a cōia que ſunt ꝓpria ſibi: ſicut pn^a ſcie ſpālis dicuntͬ ꝓpria in tali ſcia: nō aūt dꝛ ꝓpria: qꝛ ꝯſideret pn^a ꝓpria. i. ſpālia. ℭ Ad 2^m dōm ꝙ aliqua dicuntͬ ꝑ ſe nota duplr. ſ Uno mō ſimplr ſiue vlr loquēdo. ſ Aliomō in determinato genere ſcibili. Illa pncipia q̄ ſūt ꝑ ſe nota. pmo mō. nullo mō pñt demrari ſicut ſunt pn^a ſimplr pma. Illa tñ pncipia q̄ ſt ꝑ ſe nota ſcdo mō pñt qdē demrari ꝑ pncipia priora nō qdē vt pncipia: ſꝫ vt ſumuntͬ vt ꝯclōnes. pncipia aūt ſciaꝝ ſpālium ſunt ꝑ ſe nota ſcdo mō. vñ rō nō ſeqtur. ℭ Ad 3^m dōꝫ ꝙ logica ꝓbat pncipia aliaꝝ ſciaꝝ ꝓbabilr ſiue dialectice.

Correla^m primum

Diſcip. R^o

Correla^m 2^m

Correla^m 3^m

No^m 1^m Meta^ca 4^r dꝛ maxime ſcia.

No^m 2^m A meta^ca ad alias ſcias 3^r deſcendere

Per ſe notū 2^r

metaphyſica vō demratiuē. vñ nulla eſt ſuꝑfluitas. ℭ Ad 4^m dōm negando ꝯñtiā. Et ad ꝓbationē dꝛ ꝙ hoc nō ſufficit ad ſubalternationē ſcie: ſꝫ reqritͬ ꝙ ſubm ſuꝑioris ꝯbatͬ ꝑ oīā cōnes. Nihil aūt eſt cōneū ab ente qō eſt ſubm metaphyſice cū nihil ſit qō rōnē entꝭ ſubterfugere poſſit. vñ ſcie ſpāles nō ſubalternantͬ metaphyſice: niſi extēſo vocabulo ſubalternatiōis. ꝟ Porro Pau. vene. dicē ꝙ hoc pm correlariū phi ē ꝙ in q̄libꝫ ſcia ſpālis ſbalternetͬ meta^ce. qō qdem nō ē veꝝ: qꝛ Phs nullā hic penitꝰ mētionē fecit de ſubalternatiōe. ē ḡ ꝑdictū correlariū nō phi ſꝫ illiꝰ opiatoris. ꝟ Sꝫ dicetͬ lꝫ phs nō fecerit expſſe mētionē de ſubalternatiōe: tñ necio ꝯcluditͬ ex dictis eius. Nā bñ ſeqtͬ meta^ca ꝓbat pncipia aliaꝝ ſciaꝝ. ergo alie ſcie ſibi ſubalternantͬ: dōm ꝙ cōſequētia nō valet ꝑ rōnē phi adductam. ℭ Ad vltimuꝫ dicendum ꝙ logica eſt quantuꝫ ad aliqd nobilior metaphyſica. vꝫ in acquiſitione aliaꝝ ſciarum: non auteꝫ ſimplr.

Pau. vene.

ℭ Queſtio. 23 de notitia principiorum demonſtrationis: ꝛ eſt lectio. 18. D. S. Lec. 18.

Omnino in hoc 4° tractatu ꝯſiderādū reſtat de pncipijs cōibꝰ ꝛ ꝓprijs. ℭ Circa quod qnqꝫ occurrūt ꝯſideranda. ſ Primo. n. ꝯſiderādū eſt de diſtōne pncipioꝝ cōium a ꝓprijs. ſ Scdo de diſtōne pncipiorum cōium inter ſe. ſ Tertio qualr ſcie demratiue ſe habeāt ad pncipia cōia. ſ Quarto qualr demratiue ſcie ſe hēant circa ꝓpria pncipia: ꝛ qualr in q̄libꝫ ſcia ſunt ꝓprie interrogationes ꝛ diſputatiōes. ſ Quinto qualr in q̄libꝫ ꝓpria ſcia ſunt ꝑ ſe deceptiōes ꝛ ignorātie. ℭ Circa pmū q̄runtͬ duo. ſ Primo vtꝝ principia demonſtrationis poſſint demrari. ſ Scdo vtrum ſemper ſupponantͬ in qualibet ſcientia.

ℭ Seqtͬ in Pho ꝛ in. S. D. ⌊Difficile.⌋ ℭ Articulus pmꝰ.

Ad primuꝫ ſic ꝑcedit. Videtͬ ꝙ pn^a demrationis poſſint demrari. ℭ Nā iſtud eſt vnuꝫ pn^m ꝙ triāgulus hꝫ tres angulos eq̄les duobꝰ rectis: qꝛ ꝑ ipm demratͬ ꝙ iſocheles hꝫ tres ꝛc̄. ꝛ tñ demratͬ in primo Euclidis. ḡ pn^a demrationis pñt demrari. ℭ Scdo ꝑterea. iſtud eſt vnū pn^m prima cā eſt: ꝛ tñ demratͬ: vt pꝫ. 8. phy. ꝛ 12. meta. ergo ꝛc̄. ℭ Tertio ꝑterea. illa ꝓpō eſt demrabilis qua eſt altera prior ꝛ notior: ſꝫ multa ſunt pn^a ſciaꝝ ſpāliū qbꝰ ſunt alique ꝓpōnes notiores ꝛ priores ex ſupra dictis. igitͬ idē qō prius. ℭ Quarto ꝑterea. oē qō hꝫ cām pōt demrari: ſꝫ pn^a cōia hñt cās. ḡ ꝛc̄. ꝓbatio minoris: qꝛ oīa pncipia ꝑſertim cōplexa cōponuntͬ ex terminis: ſꝫ termini ſūt cāe mālēs: vt pꝫ. 2. phy. ꝛ. 5. metaphy. ḡ principia cōplexa hñt cām ꝛ tūc pñt demrari. ℭ Sꝫ ꝯ eſt phs in lr̄a ibi. ⌊Difficile eſt aūt noſſe ꝛc̄.⌋ Et paulopoſt ſubiūgit. ⌊Dico ēt pncipia in vnoquoqꝫ gñe q̄cūqꝫ ſint nō ꝯtingit demōſtrare.⌋ ℭ Rñꝰ dōm ꝙ iſte eſt q̄rtus tractatꝰ huiꝰ pmi libri: in quo Phs determinat de principijs cōibus ꝛ ꝓprijs: ꝛ qdē ꝯtinet in ſe. 5. capl'a. ſ In quoꝝ pmo ponit dr̄iaꝫ inter cōia pncipia ꝛ ꝓpria. ſ In 2° ponit dr̄iam inter principia cōia ibi. ⌊Non eſt autē ſuppō.⌋ In 3° oñdit qualr ſcie demratiue ſe hēant circa pncipia cōia ibi. ⌊Cōtingere aūt.⌋ In 4° oſtēdit qualr ſcie demratiue ſe hēant circa pncipia ꝓpria: ꝛ q̄liter in q̄libet ſcia ſunt ꝓprie interrogatiōes rñſiones: ꝛ ꝓprie diſputatiōes ibi. ⌊Si aūt idem eſt interrogatus.⌋ In q̄nto vō capl'o oñdit ꝙ in qualibꝫ ſcia ſunt ꝓprie deceptiones ꝛ ignorātie ibi. ⌊Qm̄ aūt ſunt geometrice.⌋ ℭ In primo vō capl'o Phus ponit duas ꝯclōnes: quaꝝ pma eſt rñſiua ad q̄ſitū. ꝟ Scda eſt ꝙ pn^m cōitatis diuiditͬ in principium cōmune ꝛ ꝓprium. ꝟ Eſt ergo prima ꝯclō ꝙ principia non poſſunt demōſtrari. ꝟ Quā ꝯclōnē ꝓbat Phs per deſcriptionē principioꝝ demōſtrationis. Nā pncipia ſunt que cum ſint vā non ꝯtingit ea demōſtrare. ergo ꝑ locuꝫ a deſcriptiōe principia nō ꝯtingit demōſtrare. ꝟ Scda ꝯclō eſt ꝙ principioꝝ quedam ſunt cōmunia quedā ſunt ꝓpria. Que probatͬ ſic: dicitur ſm Phm. ꝟ Nam pn^m aut pōt ap

Primuꝫ

2^m

3^m

4^m

R^o

Cōcluſio pma Proba^o

2^a ꝯclo

Proba° plicari ad diuerſas ſciētias: aut ſolum ad vnā determinatā ſciam. Si pmū ſic ſunt pncipia cōmunia. Si 2m ſic ſunt pncipia ppria. Et tunc pʒ dr̄ia inter principia cōia ⁊ propria.
No^m pm ℭ Conſiderandū eſt autē p declaratione pme ↄclonis q pncipioꝝ vt dcm̄ eſt. Quedā ſunt cōia quedā ſpālia. ¶ Si
Prin° cōia demō. 2r. fiat locutio de pncipijs cōibus ſic ea poſſe demrari poteſt intelligi duplr. ſ Unomō loquēdo de demratione ſimplr. ſ Aliomō de demratione quo ad aliquē. primomō nō poſſunt demrari: ſed bene ſcdo mō: vt pʒ. 4. metaphyſi. ¶ Si vō loquamur de pncipijs ſpālibus hoc ↄtingit duplr: vel ſimplr: vl' in ſcia in qua ſumunt p principijs. Si primomō ſic poſſunt demrari non qdē vt pn°: ſicut dcm̄ eſt: ſed vt ſumunt in ratiōe ↄclonis. ¶ Si ſcdomō hoc pōt intelligi duplr. ſ Uel loquēdo de demratione oſtēſiua: vel ducendo ad impoſſi. Si primomō ſic non pnt demrari cū ſupponant.
No^m 2m Scdo vō mō pnt demrari. ℭ Cōſiderandū vō vlterius eſt ſm Phm q prin°: cuʒ nō pncipijs ↄueniūt ⁊ differūt: ſ Cōueniunt qdē q de vtriſqʒ opʒ ſupponere qd ſignificēt. i. qd ſignificat p terminos. ſ Sʒ in hoc differunt: q de pncipijs opʒ ſupponere q ſunt. i. q vā ſunt. Sed de non principijs hoc eſt de ↄclonibus que ſunt ex principijs non oʒ ſupponere q ſunt ſʒ hoc p demrationē querit.
No^m 3m ℭ Cōſiderandūʒ eſt vlterius ſm Phm q ſcie ſpāles nō vtunt principijs cōibus in ſua cōitate remanētibus: vt ſupra dcm̄ eſt: ſed vtunt eis ſm quādam analogiā. i. ſm q ſunt pportionata ⁊ applicata illis ſciētijs ſpālibus. vtile enim eſt vt dicit Phus accipe hmōi principia cōia in ſciētijs ſpālibus quātuʒ ptinet ad genus ſubm ſpāꝝ qd cōtinet ſub ſubō ſcientie vlis.
No^m 4m ℭ Cōſiderandū eſt vlterius ſm phm hic in lra q ſcie ſpāles pſupponunt de ſuis pncipijs q ſunt. i. quia vā ſunt. de ſubō aūt pſupponunt q ⁊ qd de paſſione ēt qd tm̄. Qualr aūt hoc intelligendū ſit ſupius declaratū eſt. q. 5. ar. 1. Et lʒ (vt dic hic phs) pdicta ſupponēda ſint in qualibet ſcia: nō tm̄ eſt neceſſe q qlibʒ ſcia de oibus pdictis faciat ſpālē mētionē: q aliqn notū eſt ſubm ⁊ paſſionē eſſe. ℭ Ad pmum igitur dōm q illud principiū ois triangulus ⁊c̄. demōſtrari pōt non qdē vt principiū: ſed vt quedā ↄclo vt declaratū eſt. ℭ Ad 2m dōm q illud principiū pt demrari demōſtratione q eſt mō aūt demratiōe pp qd: de qua eſt hic ad ppoſitū: ⁊ hoc ſumēdo ipm p ↄclone quadā: non aūt vt principiuʒ eſt. ℭ Ad 3m dr ſicut ad primū. ℭ Ad 4m dōm: q illud qd hʒ cām dicentē pp qd pt demrari: ſʒ termini ppōnis nō dicūt cām pp qd. vnde nō oʒ q ille ppōnes que dicunt pncipia poſſint demrari p hmōi terminos: lʒ cognitio eaꝝ dependeat a cognitione terminoꝝ: vt in principio libri declaratum eſt.

ℭ Sequitur vbi ſupra in phō ⁊ in. D. S. Impertinenter tamen ⁊c̄.

ℭ Articulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic pceditur. Ur q principia nō ſupponant in qualibet ſcia. ℭ Nā illa
Primū que demrant ſiue pbant non ſupponunt: ſʒ pncipia ſciaꝝ
2m ſpāliuʒ pbant vt dcm̄ eſt. ergo nō ſupponunt. ℭ Scdo pterea. illa que pnt negari nō ſupponunt: ſʒ pncipia ēt cōia pnt negari: vt pʒ. 4. meta. Nā principia cōia ſe hnt ad pncipia ſpālia ſicut aīs ad ↄn̄s: ſʒ negato ↄn̄te negatur aīs.
R° g ⁊c̄. ℭ Sed ↄ eſt Phs in pnti caplo vbi ſupra. ℭ Rn̄deo dōm eſt q pncipioꝝ quedā ſunt ppria quedā cōia: vt dcm̄ eſt. ſ Si loqmur de principijs ſpālibus: ſic illa non ſupponunt in qualibet ſcia: ſʒ ſolum in illa ſciētia in qua ſumunt p principijs. ſ Si vō loqmur de principijs cōibus ⁊ pmis: ſic neceſſe eſt ea ſupponere in qualibet ſciētia: q illa dicuntur ſupponi in qualibet ſcia: qbus ignoratis oia ignorantur. ſed principia cōia ⁊ prima ſunt talia q ipſis ignoratis oia ignorant: ipſis tm̄ ſcitis non oia ſciunt. Cōſtituunt enim ex terminis cōibus ſiue tranſcēdentibus que includunt in intellu cuiuſlibet termini ſpālis. g necnon talia principia
diſcip. ſupponunt in qualibʒ ſciētia. ℭ Sed inſtabat diſcipulus.

illud eſt vnū primuʒ prinm. ſ Si ab equalibus equalia demas: que remanēt ſunt equalia. ¶ Silr illō. oē totū eſt maius ſua pte. ⁊ tm̄ non ſupponunt in qualibet ſcia. ergo ⁊c̄.
ℭ Dōm q pdicte ppōnes hn̄ ſunt cōes animi ↄceptiōes: nō tm̄ ſunt principia ſimplr prima. ℭ Cōtra. Nā oēs animi cōes ↄceptiōes ſt pn° ſimplr pma. ergo ⁊c̄. ℭ Rn̄deo dōʒ ad hoc ſm Egidiū q oēs animi ↄceptiōes pnt duplr ↄſiderari. ſ Unomō in ordine ad intellm ↄcipiētē. ſ Aliomō ad ens ⁊ ad ptes ei⁹. ſ Primomō oēs cōes animi ↄceptiones ſunt principia prima: q intellus illis aſſentit abſqʒ aliquo diſcurſu ex ſola notitia terminoꝝ. ſ Si ſcdomō ↄſiderata nō ſunt pncipia pma: q fundant ſup ptes entis. vʒ in qūtitate: que qdē hʒ ordinē ad ens ſicut poſterius ad ſuū pus. ⁊ tūc ſolū illa que fundant in ente vel in eſſe ſunt prima pncipia: vt illud nō ↄtingit idē ſimul eſſe ⁊ nō eſſe. — R° Arg. 3 R° Cōes animi ↄcep. 2r. cōſide. poſſunt
Notādum ℭ Conſiderandū eſt aūt q Paulus venet⁹ alr rn̄dit ad pdicta dicēs: q pdicte ppōnes non ſunt prima principia ſimplr ſʒ ſoluʒ ſm qd: nec intellus eis aſſentit cognitis terminis abſqʒ aliquo diſcurſu vt eſt illud prinm. Nō ↄtingit idē ſil' eſſe ⁊ nō eſſe: ⁊ talia dicuntur prima pn° ſimplr ⁊ prime dignitates nullo mō demrabiles. ſ Quedā vō ſunt pn° qbus intellus aſſentit cognitis terminis mediāte tm̄ diſcurſu impceptibili: vt oē totum eſt mai⁹ ſua pte. Et talia nō ſunt prin° prima ſimplr: ſed ſolū ſm qd. vʒ p reſpectum ad ſcias quaꝝ ſunt prin°: que qdeʒ ſunt demrabilia ſm qd illis vʒ q ea negarent. ſ Sed alia ſunt principia qbus intell's aſſentit ex ſolo diſcurſu demratiuo moroſo: vt a quolibet pūcto ad quelibet pūctū ↄtingit rectā lineā ducere. Et talia ſimplr demōſtrant. ſ Alia vō ſunt principia qbus intell's aſſentit ex ſolo diſcurſu inductiuo vel diuiſiuo: vt ſunt pmiſſe indemrabiles alicuius demrationis. Hec ille. ¶ Solutio tm̄ Egidij magis placet: q cū ois diſcurſus ſit argumentatiuus: ois aūt argumētatio eſt pceptibilis ab eo q argumētationē facit. ergo nullus videtur eē diſcurſus impceptibilis. ℭ Ad primum igitur dicendū q lʒ principia ppria demonſtrent in ſcientia ſupiori vt ↄcluſiones quedā: ſunt tm̄ prima principia cōmunia que ſupponunt in qualibet ſciētia que non demonſtrant: vt dictuʒ eſt. ℭ Ad 2m dōm q prima principia lʒ negari poſſint voce: non tm̄ mēte p ſe loquendo: quia ſunt ppoſitiones fundate in ente qbus intell's diſſentire nō poteſt p accn̄s vō negari poſſunt virtualr vʒ ⁊ implicite. Qui enim negat ppria principia ſpecialr: ⁊ vtualiter ⁊ implicite negat primum principium commune.

ℭ Queſtio. 24. de veritate principiorum demonſtrationis. ⁊ eſt lectio. 19. S. D. — Lec. 19.

Dicet ↄſideratuʒ ſit in precedenti caplo de diſtōne principioꝝ cōiuʒ a pprijs: reſtat ↄſiderare de diſtinctione principioꝝ cōiuʒ inter ſe. ℭ Circa quod queruntur duo. ſ Primo vtruʒ neceſſe ſit cōes animi ↄceptiones ſiue dignitates p ſe eſſe vere: ⁊ p ſe videri. ſ Secundo vtrum diffinitio ſignificet eſſe vel non eſſe.

ℭ Sequitur in philoſopho. ⁊ in. S. D. [Non eſt autem ſuppoſitio.]

ℭ Articulus primus.

Ad primū ſic pcedit. Ur q non ſit neceſſe cōes animi ↄceptōes p ſe eē ⁊ videri vere. ℭ Nā — Primū illō quod videt p aliud non p ſe videt: ſed oia pncipia cōplexa vident p aliud. vʒ p lumē intell's agentis. ergo nō eſt neceſſe ea p ſe videri. ℭ Scdo preterea. qd videt p rōnem — 2m exteriorē nō p ſe videt. cum ratio exterior ſm Doctores ſit argumētatio aliqua: ſʒ dignitates pnt videri p rōnes exteriores: q ratio interior ſignificat p rōnem exteriorem. Ea enim que mēte ↄcipiunt p vocē exteriorē exprimi poſſunt. g ⁊c̄. ℭ Tertio pterea. nō eſt neceſſe ppōnes p ſe videri: vt 3m pʒ in textu. g nec dignitates. pʒ ↄn̄ia: q quelibet dignitas dī ſuppoſitio cuʒ ſupponat in qualibet ſcia pticulari vt dictum eſt. ergo ⁊c̄. ℭ Sed ↄtra eſt phus in litera ibi.

Non autẽ ſuppoſitio neq; petitio qḋ eſt neceſ/ſe eſſe ꝑ ſeipſum aut videri neceſſe eſt ⁊c̃.

❡ Rñdeo dõm ꝙ iſtud eſt 1ᵐ capl̃m hui⁹ quarti tractat⁹ in
quo Phs ponẽdo dĩaẓ inter pñᵃ cõia ponit tres ↄclõnes.
Con° pᵃ ꝟ Quaꝝ pᵐᵃ eſt ꝙ dignitates differũt a petitionib⁹ ⁊ ſup
ſcda ↄclo poſitiõib⁹. ꝟ Scda ꝙ ſuppõ ⁊ petitio queſtio iter ſe diffe/
3ᵃ rũt. ꝟ Tertia eſt de q̃ ẽt in ſequẽti articulo videbaꝛ ꝙ diffi
Proba° nitio differt a ſuppõne ⁊ petitione. ❡ Prima ↄclo ꝓbaꝛ ta
pᵉ con. li rõne. Nã illud pñᵐ qḋ neceſſe eſt eſſe ꝑ ſeipm videri non
eſt ſuppõ neq; petitio. Sẓ cõis animi ↄceptio ſiue dignitas
ẽ hmõi. ergo cõis animi ↄceptio ſiue dignitas nõ eſt ſuppõ
neq; petitio. ⸿ Probatio minoris. q: ſuppõ ⁊ petitio pñt ꝓ/
bari exteriori rõne. vẓ ꝑ ſyll'm aliquẽ cũ ↄſtituanꝛ ex termi
nis ſpãlibus. Cõis animi ↄceptio nõ p̃t ꝓbari ꝑ argumen/
tationẽ aliquã. vñ ad ea non eſt ratio exterior: ſẓ ad eã eſt
rõ que eſt in aĩa: q: ꝑ lumen intell'us cognitis terminis ſta/
tim cognoſciꝛ. vñ neceſſe eſt ꝑ ſe videri. ⸿ Q; aũt nõ videaꝛ
ꝑ rõneẓ exteriorẽ: pẓ. q: ↄ̃ illud qḋ videꝛ ꝑ rõnẽ exterioreẓ
p̃t ſemꝑ fieri inſtantia: ſẓ ↄ̃ illud qḋ ꝑ rõnẽ interiorẽ non p̃t
fieri inſtãtia. Cũ ergo ↄ̃ pᵐũ pñᵐ non feraꝛ inſtãtia mẽta/
liter: ſilr neq; ↄ̃ cões animi ↄceptões relinquiꝛ ꝙ videnꝛ ꝑ
rõnẽ interiorẽ ⁊ non ꝑ rõnẽ exterioreẓ. ꝟ Ex quo pẓ qualr
cões animi ↄceptiones ⁊ alia demõſtrationis pñᵃ. vẓ ſuppoſi
tio ⁊ petitio differũt. Que qdẽ lẓ inter ſe differãt in ꝓpriĳs
hñt tñ aliqd cõe eis. Cõe qdẽ hñt q: nec̃e eſt taẓ iſta ꝙ alia
eſſe v̊a ꝑ ſe: lẓ non ſit nec̃e oĩa videri v̊a: ⁊ ex adductis pẓ.
ꝓbatio 2ᵉ ❡ Scda ↄclo ꝓbaꝛ tali rõne. Nam oĩs ꝓpoſitio qua vtitur
con. demõſtrator demõſtrando aliquã ↄclõnẽ: aut eſt ꝓbabilis addi
ſcẽti cui ſit talis demõſtratio aut non. Si pᵐũ illa dĩ ſuppoſi
tio. Si 2ᵐ hoc ẽ duplr: q: aut ille addiſcẽs eſt ↄ̃rie opionis
aut indifferẽs. vẓ q: neq; eſt eiuſdẽ opinionis neq; ↄ̃rie. Si
pᵐũ ſic eſt queſtio. Si 2ᵐ ſic eſt petitio. Ex quo pẓ qualr
ꝓdicta tria differũt. Couenivnt aũt in hoc ꝙ cũ ſint demõſtra/
bilia tñ demõſtrator ea non demõſtrat. q: nõ demõſtranꝛ in illa ſci
entia in qua accipiunꝛ ꝓ ſuppoſitionibus. vñ ſupius inter
No^m pᵐ ꝓncipia imediata ↄnumeranꝛ. ❡ Pro ampliori dclaratio
ne pᵐe ↄclonis ↄſiderãdum eſt ꝙ rõ accipiꝛ pluribus mo
Ra° mul/ dis. ⸿ Unomõ accipiꝛ ratio ꝓ diffõne: ſicut pẓ i diffõne vni/
tiplr uocoꝝ in ante ꝓdicamentis vbi dĩ ꝙ ſcḋm illud nomẽ ratio
2° ſube eſt eadẽ. ⸿ Aliomõ accipiꝛ ꝓ forma rei: vt pẓ. 2. phyſi.
3° caplo de gñationibus cãꝝ. ⸿ Tertio mõ accipiꝛ ꝓ eſſentia
4° cõicabili ſiue vĩficabili de pluribus. ⸿ Quarto mõ accipiꝛ
ꝓ medio hñte vim ꝓbandi ↄclonẽ. vñ ſcḋm Boetiũ argᵐ eſt
ratio rei dubie faciens fidẽ. i. argᵐ eſt mediũ ꝓferens ⁊ ꝓ/
5° bans ↄclonẽ. ⸿ Quinto mõ accipiꝛ ꝓ aĩa rõnali: vt pẓ. 3. de
6° aĩa. ⸿ Sexto mõ accipiꝛ ꝓ potẽtia aĩe rõnalis ſẓ ꝙ diuidiꝛ
7° in rõnẽ vlem ⁊ particularẽ. ſuꝑiorẽ ⁊ inferiorẽ. ⸿ Septimo
8° mõ accipiꝛ ꝓ cã licita: ſicut cũ dicimus iſte hẓ rõnẽ. ⸿ Octa
uo mõ accipiꝛ ꝓ lumine intell's agẽtĩ quo lumine aliqd co
9° gnoſciꝛ ⁊ vocaꝛ rõ interior. ⸿ Nono mõ ſumiꝛ ꝓ rõne ſeu ar
gumẽtatione ꝓbante aliqd: ⁊ vocaꝛ rõ exterior que p̃t dici
mẽtalis ⁊ vocalis. ⸿ Ratio vocalis dĩ q: exprimit extra il/
lud qḋ interius ↄcipiꝛ. ⸿ Rõ v̊o mẽtalis exterior dĩ q: ẽ ex/
plicabilis ꝑ rõnẽ: vel q: nõ eſt nobis nãlr indita talis argu
mẽtatio ſẓ acqſita ab extra. ꝟ Qñ ḡ dꝛ ꝙ cões animi ↄce/
ptiões hñt rõnes in aĩa. accipiꝛ ibi ratio ꝓ lumine intell'us
agentĩ ⁊ nõ ꝓ ſyll'o mẽtali. hẓ ḡ in ſe aĩa rõnẽ interiorẽ. i. lu/
mẽ intell'us agentĩ. qḋ eſt ſibi intrinſecũ ꝑ qḋ aſſentit digni
tatib⁹ ſiue pᵐis ꝓncipĳs. Magꝛ v̊o non fac rõnẽ exterio/
rẽ. i. ſyll'm aliquẽ diſcipulo ꝑ queẓ doceat ipm cognoſcere
pñᵃ: ſẓ ſolũ ꝓponit diſcipulo: ⁊ diſcipulus hẓ apud ſe rõnẽ
interiorẽ. i. lumẽ intell'us agentis ꝑ qḋ videt illas dignita/
tes. Qñ v̊o dꝛ ꝙ alia pñᵃ hñt rõnem exterioreẓ accipiꝛ ibi
ratio ꝓ argumẽtatione ꝓbãte aliqd: vt deducit hic Egidi/
No^m 2ᵐ us. ❡ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ꝙ q: vni⁹ ⁊ eiuſdẽ ⁊ ẽt ab eo/
dẽ pñt formari plꝛes rõnes exteriores. i. plures ſyll'i ꝓban/
tes aliqd: non tñ pñt ab eodẽ formari plꝛes rõnes interio/
res cũ in vno ⁊ eodẽ ſit tm̃ vn⁹ intell's agẽs. hinc eſt ꝙ ↄtra
rõnẽ interiorẽ non ferꝛ inſtãtia: ſẓ hñ ↄ̃ rõnem exteriorem.
No^m 3ᵐ ❡ Cõſiderandũ eſt inſuꝑ ſcḋm Phm elicitiue. Q; dignitas a
Dignitaſ ſuppõne petitiõe ⁊ qõne differt quadruplr. ⸿ Primo q: di/
differt a gnitas eſt nec̃ia ꝑ ſe. Suppoſitio v̊o ⁊ petitio ꝑ aliḋ. ⸿ Se/
ſuppõne cũdo q: dignitas ipa ꝑ ſeipam videꝛ: non ãt ſuppõ aut pe/
pet. ⁊ qõ/ titio aut qõ. ⸿ Tertio q: dignitas eſt intelligibilis per ſolã
ne 4ᵉ rõnẽ interiorẽ nõ ãt alia. ⸿ Quarto q: dignitas neq; dmon
ſtraꝛ: neq; demõſtrari p̃t ꝑ rationẽ exteriorẽ. Suppõ v̊o ſiue
petitio ſiue qḋ pñt ꝑ rationẽ exteriorẽ ꝓbari. ❡ Ad pᵐũ
Per ſe vi igiꝛ dõm ꝙ aliqd ꝑ ſe videri põt intelligi duplr. ⸿ Unomõ
deri 2ᵉ q: nullo modo videꝛ ꝑ aliud: ⁊ iſto mõ pᵐa pñᵃ non ꝑ ſe vi
denꝛ: q: videnꝛ ꝑ cognitionẽ ſenſitiuã: ⁊ ꝑ cognitionẽ intel
lectiuã terminoꝝ a lumine intell'us agentĩ. ⸿ Aliomõ aliqd
dĩ ꝑ ſe videri: q: non videꝛ ſiue intelligiꝛ ꝑ diſcurſum argu
mentatiuũ: ſiue ꝑ rõnẽ exteriorẽ: ⁊ iſto mõ dignitas ⁊ cões
aĩ ↄceptiones ꝑ ſe videnꝛ. ❡ Ad 2ᵐ dõm ꝙ ſi accipiaꝛ ra/
tio interior ꝓ rõne ſiue argumẽtatione mẽtali ducẽte in co/
gnitionẽ alteri⁹. ſic veꝝ eſt ꝙ illḋ qḋ videꝛ ꝑ rõnẽ interiorẽ
p̃t videri ꝑ rationẽ exteriorẽ. ſẓ iſto ꝑ modõ dignitas nõ vi
deꝛ ꝑ rõnẽ interiorẽ. ⸿ Si v̊o accipiaꝛ rõ interior ꝓ lumine
intell'us agẽtis vt accipiꝛ in ꝓpoſito ſic non eſt nec̃e ꝙ illḋ
qḋ videꝛ ꝑ rationẽ interiorẽ poſſit videri ꝑ rationẽ exterio
rem. ❡ Ad 3ᵐ dõm ꝙ lẓ quelibet dignitas poſſit dici ſup/
poſitio extenſo nomine ſuppoſitionis: non tamen oĩs ſup/
poſitio eſt dignitas. vnde ratio non ſequitur.
❡ Seqtur in Pho ⁊ in. S. D. Deinde cum dicit. ⸿ Termini
autem non ſunt.] ❡ Articulus ſecũdus.

Ad ſcḋm ſic ꝓcediꝛ. Uidetur ꝙ diffõ ſignificet eſſe.
Primũ ❡ Nã illḋ qḋ eſt de rõne alicui⁹ nõ p̃t ab
eo ſeparí: ſẓ ſignificare eſſe ẽ de rõne diffõnis: vt pẓ ꝑ Phẓ
⁊ Boetiũ in topicis. ⸿ Diffõ. n. eſt oĩo indicãs. qd eſt eẽ rei
2ᵐ vt ibidẽ dĩ. ḡ diffõ ſignificat eſſe. ❡ Scḋo p̃terea. illud qḋ
ſignificat ꝙ qd erat eſſe ſignificat eſſe: ſed diffõ eſt hmõi: vt
pẓ 2° huius ⁊ 7° meta. ḡ idẽ qḋ ꝓus. ❡ Tertio p̃terea. iter
eſſe ⁊ non eſſe non cadit mediũ: ſic̃ inter ens ⁊ nõ ens non
cadit mediũ cũ ↄ̃dicant. ḡ qcqd ſignificat aliqd aut ſignat
eſſe aut non eſſe: ſẓ diffõ ſignat aliqd ⁊ non ſignat non eſſe.
ergo ſignificat eſſe. ❡ Sed ↄtra eſt phs in litera ibi.

Termini autẽ non ſunt ⁊c̃. nihil enim eſſe aut non eſſe dicunt.

❡ Rñdeo dõm ꝙ ↄclo 3ᵃ hui⁹ capli eſt iſta. ꝟ Diffinitio dif
Cõcluſio ferꝛ a ſuppõne ⁊ petitione. ꝟ Que ↄclo ꝓbaꝛ duabus rõni
bus phi: quaꝝ pᵐa eſt talis. ꝟ Nã omnis ſuppoſitio ſigni
Pᵐa rõ ficat aliqd eſſe vel non eſſe. i. veꝝ vel falſuꝫ: aut affirmatio
nẽ vel negationẽ. ſẓ diffinitio non ſignificat eſſe vel nõ eſſe
modo expoſito. ergo diffõ differt a ſuppoſitõe ⁊ petitione.
2ᵃ ❡ Scḋa ratio eſt talis: ſuppoſitio vel petitio eſt in toto vel
in p̃te. i. oĩs ſuppõ eſt vl̃is vel ꝑticularis. Sẓ nulla diffõ eſt
vl̃is ꝓpõ vel ꝑticularis. cũ in ea nihil vlr vel particulr ꝓdi
ceꝛ. ḡ diffinitio differt a ſuppõne ⁊ petitione ⁊ ſilr a qõne.
No^m pᵐ ❡ Cõſiderandũ eſt h̃ ſcḋm Phm elicitiue ꝙ termini. i. diffi
nitiões pñt duplr ↄſiderari. ⸿ Unomõ ſcḋm ꝙ ſumunꝛ in ꝓ/
poſitionibus: ⁊ iſto mõ dici pñt ſuppões. ⸿ Aliomõ ſcḋm ſe
⁊ abſolute ſumunꝛ: ⁊ iſto mõ non dicunꝛ ſuppões: ſẓ opẓ
tales terminos ꝑ ſe ſumptos ſolũ intelligere: nõ aũt ſuppo
No^m 2ᵐ nere. i. veros ⁊ falſos eſſe. ❡ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ſcḋm eũ/
deẓ ibidẽ ꝙ geometra lẓ aliq aliqd opinati ſint non ſuppo
nit falſum cũ dicit lineã eſſe vni⁹ pedis: aut lineã deſcriptã
in puluere eſſe rectam: que tñ non eſt recta: q: geometra ni
hil demõſtrat de particularibus ſẓ de vl̃ibus vt ſupra dcm̃ ẽ.
he aũt linee ſunt ꝑticulares ſiue ſingulares. vñ de eis nihil
demõſtrat geometra inq̃ʒtum geometra: ſed vtiꝛ eis ꝓ exem/
plis vl̃ium inq̃ʒtum ꝑ hmõi exempla intelligunꝛ illa ex q̃/
No^m 3ᵐ bus ⁊ de qbus demõſtrat. ❡ Conſiderandum eſt vlterius

ſm ꝙ Phs ex p̄dictis correlarie ↄcludit ꝙ non eſt neceſſe ponere ſpēs ſiue ideas ad hoc ꝙ ſcia ⁊ demr̄atio ſit ex ſempiternis: q2 demr̄atio ſit ex ꝟlibus que ꝑpetua ſunt ⁊ ſempiterna. Sȝ ad hoc ꝙ ſiat aliqua demr̄atio necē eſt eē vnū in multis ⁊ de multis. Nam ſi nō ſit vnū in multis non erit vl'e. Et ſi nō ſit vl'e nō erit mediū demr̄ationis: ⁊ ꝑ ↄn̄s neqȝ demr̄atio: opȝ. n. mediū demr̄ationis eē vl'e ⁊ vnum de pluribus p̄dicatum nō equoce ſȝ ſm eādem rōnē que eſt ratio vlis alr eēt vitium in demr̄ando. cōmitteret' enim fallā equocationis: qd̄ incōueniēs eſſe videt'. ¶ Conſiderandū eſt

Noᵐ 4ᵐ vlterius ꝙ lȝ diffō (vt pȝ. 7. metaphy.) ſignificet primario nām vl'em: vt puta nām ſpecificam: tn̄ nec ſignificat vlr nec ꝑticulr ſiue ſingulr: q2 talis modus ſignificādi differt a ſignificato vl' ab aliqua cōpoſitiōe terminoꝝ. ¶ Et di diffinitio

Diffō cur dicat' terminus termin⁹ a termināddo tum p̄ q2 terminat actuȝ intellectum 2° q2 terminat totā nām diffiniti. Indicat. n. totā nām diffiniti a p̄ma po° vſqȝ ad vltimū actuȝ vt dducit Alber. ma.

Eſſe 3ʳ. ¶ Ad p̄ᵐ g̊ dōm ꝙ eſſe accipit' tripl'r ſm. D. S. in q̄ōnib⁹ diſputatis de malo. q. 1. ar. 1. ¶ Unomō ꝓ eſſe actualis exiſtētie. ¶ Scd̄o mō accipit' vt ſignificat v̓itatē ꝓpōnis. ꝓpoſitio. n. affirmatiua v̓a ſignificat eſſe ⁊ affirmatiua ꝓpoſitio falſa ſignificat nō eē p̄ncipalr: ⁊ illis duob⁹ modis diffinitio nō ſignificat eſſe. ¶ Tertio mō accipit' ꝓ eē eēntie ſiue q̄ditatiuo: ⁊ iſto mō diffō ſignificat eſſe: vt cōcludit argᵐ. ¶ Ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ pȝ ſolutio ex iam dictis. lȝ. n. inter eſſe ⁊ nō eſſe ſimpl'r nō cadat mediū: tn̄ inter eſſe qd̄ ſignificat v̓itatē ꝓpōnis ⁊ non eſſe bñ cadit medium. vñ rō nō ſequitur.

Lec. 20. ¶ Queſtio. 25. De principio cōmuniſſimo in ordine ad ſcientiam. ⁊ eſt lectio. 20. S. D.

NUſuper ↄſiderandūȝ reſtat qualr ſcie demr̄atiue ſe habeāt circa p̄n° cōia. ¶ Circa qd̄ q̄runtur duo. ¶ Primo vtrūȝ aliqua demonſtratio accipiat h̄ p̄nᵐ cōe. Non ↄtingit idem ſimul affirmare ⁊ negare. ¶ Secūdo vtrꝫ logica ⁊ metaphyſica ſint de omnibus.

¶ Sequitur in philoſopho ⁊ in. D. S. l. Non ↄtingere autem.

¶ Articulus primus.

Ad primuȝ ſic ꝓcedit'. Uꝛ ꝙ nō aliqua demōſtratio vtat' illo p̄n°. Non ↄuenit idem ſil'

Primuȝ affirmare ⁊ negare. ¶ Naȝ aliqua demr̄atio vtit' in p̄n°. De quolibet eſt v̓a affirmatio vel negatio. de nullo v̓o ambo ſil'. vt ↄcedit phs in lr̄a. g̊ pari rōne pōt vti p̄dicto p̄n°.

2ᵐ vȝ nō ↄuenit idē ſil' affirmare ⁊ negare. ¶ Scd̄o preterea. q̄cūqȝ ſic ſe hñt ꝙ ſunt idē regulrr̄ ſi demr̄atio vtit' vno etiā vtit' reliquo: Sȝ p̄dicta principia. vȝ non ↄuenit idē ſimul affirmare ⁊ negare. ⁊ de quolibet eſt v̓a affirmatio vel negatio ⁊c̄. ſunt idem realr: alr non eſſet vnum primū p̄ncipium tn̄: qd̄ eſt ↄtra Phm. 4. metaphy. ergo ſi aliqua demōſtratio vtitur vno ita ⁊ reliquo: ⁊ tunc idem quod prius.

¶ Sed ↄ̄ eſt phs in preſenti capitulo dicēs.

Contingere autem ſimul affirmare vel negare neqȝ vna recipit demonſtratio ⁊c̄.

¶ Rn̄deo dōm ꝙ iſtud eſt 3ᵐ cāplm huius q̄rti tractatus: in quo phs oñdit qualr demōſtratiue ſcie ſe habeāt circa p̄ncipia cōia adducēdo tres ↄclōnes. ¶ Quaꝝ p̄ma eſt rñ-

P̄ria ↄclō ſiua ad q̄ſituȝ. vt nulla demōſtratio vtit' iſto p̄n°. Nō ↄuenit

2° idē ſil' affirmare vel negare. ¶ Scd̄a ↄclō eſt ꝙ aliq̄ demōſtratio vtit' iſto p̄n°. De quolibet eſt v̓a affirmatio vl' nega-

3° tio. de nullo v̓o ambo ſil'. ¶ Tertia ↄclō eſt de qua in ſeq̄nti articulo videbit'. vȝ ꝙ logica dialectica ⁊ prima phia ſt̄ de cōībus obiectiue lȝ diuerſimode. ¶ Eſt ergo p̄ma ↄclō ꝙ nulla demr̄atio vtit' iſto p̄n°. Non ↄuenit idē ⁊c̄. q̄ ↄclō

Probr° p̄me cōlr ꝓbat' vnica rōne phl que ſic pōt formari. ¶ Naȝ demr̄atio nō vtit' eo quo nō idiget cū potiſſimū in demr̄ationib⁹ ſuꝑfluitas ſit vitāda. Sed nulla demr̄atio p̄ſertim oñſiua indiget iſto p̄n°. Nō ↄuenit ⁊c̄. g̊ nulla demr̄atio vtit' eo. ¶ Probatio minoris. Nā ſi eo indigeret potiſſime eſſet ſumendo illud ad maiorē extremitatē. Sȝ hoc non eſt veꝝ: q2 ſi talis additio ponat' ad maiorē extremitateȝ nihil pl⁹ certificat' q̄ȝ ſi nō ponat'. vñ nō plus certificat' cū d' ois hō eſt aial rationale ⁊ nō eſt nō aial rōnale: q̄ſi diceret'. ois hō eſt aial rationale. Cū demr̄atio intēdat aliqd certificare ⁊ ſciam generare nō indiget p̄dicto p̄n°. ¶ Pro cui⁹ declaratione ↄſi-

Nota derandū eſt ꝙ aliquā demr̄ationē vti p̄dicto p̄n° pōt intelligi dupl'r. ¶ Unomō ita ꝙ eo vtat' formalr. ¶ Aliomō ꝙ eo vtat' v̓tualr. Si ſcd̄o mō ſic q̄libet demr̄atio eo vtit': q2 in v̓tute primoꝝ p̄ncipioꝝ ↄclōnes de p̄mis ſiue p̄ncipijs ꝓprijs reducunt'. ¶ Si p̄ mō hoc pōt intelligi dupl'r. ¶ Uno mō ita ꝙ eo vtat' in ſua cōitate remanēte: vel vt applicatū ē ad determinata p̄nª ſm diuerſoꝝ terminos ſpāles. ¶ Primomō nulla demr̄atio eo vtit' cū p̄nª que formalr ingrediunt' demr̄ationē deberēt eē ꝓpria. Demr̄atio. n. ꝓcedit ex ꝓprijs p̄ncipijs vt ſupra declaratū eſt. ¶ Si 2° mō hoc iterū pōt intelligi dupl'r. ¶ Uno mō ꝙ eo vtat' ad v̓itatē manifeſtādam. ¶ Aliomō ꝙ eo vtat' ad ↄ̄dictionē ↄcludēdam. ¶ Primo mō demr̄atio eo nō vtit': cū ꝓp hoc nō maior reſultet certificatio vt declaratū eſt. ¶ Scd̄o mō aliqua demr̄atio pōt eo vti ſic ꝓcedēdo. Oē aial rōnale eſt riſibile ⁊ nō riſibile: ſȝ omnis hō eſt aial rōnale. ergo ois homo eſt aial riſibile ⁊ non riſibile: ⁊ ſic de ſilibus. ¶ Scd̄a ↄclō eſt talis:

2ᵃ ↄclō demr̄atio ducēs ad impoſſ'e vtit' illo p̄n°: de quolibȝ eſt v̓a affirmatio vel negatio. de nullo v̓o ambo ſil'. ¶ Que ↄclō

Probaᵗ ſic pōt ꝓbari ſm. D. S. q2 in demr̄atione ad impoſſ'e ꝓbat' aliqd eſſe veꝝ ꝑ hoc ꝙ eius oppoſitū eſt falſum: qd̄ ſit per p̄dictum p̄nᵐ qd̄ pȝ ſic demr̄ando. Nullus hō eſt riſibilis: ſȝ oē aial rōnale eſt hō. ergo nullū aial rōnale eſt riſibile. g̊ eſt manifeſte falſa. g̊ aliqua p̄miſſaꝝ. non minor cū diffinitum in ea p̄diceť de diffōne ſua ꝓpria. ergo minor eſt falſa. vȝ illa nullus hō eſt riſibilis. Tūc ſic. iſta ꝓpō eſt falſa. nullus hō eſt riſibilis. g̊ ſua ↄ̄dictoria eſt v̓a. i. hō eſt riſibilis. Q2 de quolibȝ eſt v̓a affirmatio vel negatio de nullo vero ambo ſil'. Ex quo pȝ ꝙ dmr̄atio ad impoſſ'e vtit' p̄dicto p̄ncipio q̄ȝtū ad v̓itatē oñdēdā qd̄ non accidit de aliquo alio

Noᵐ p̄ᵐ p̄n° negatiuo vt declaratū eſt. ¶ Conſiderandū eſt aūt ſm Phm in lr̄a ꝙ p̄dicta demr̄atio nō ſemꝑ vtitur iſto p̄n°: q2 q̄ñcūqȝ illud oppoſitū qd̄ oñdit' eſſe falſum nō eſt negatio ſȝ ↄ̄rium imediatū: ſicut ſi oñderet' aliq̄s numer⁹ eſſe par ꝑ hoc ꝙ falſum eſt ip̄m eſſe imparē. Nec ēt vtit' p̄dicto p̄n° vlr. vȝ ſub his terminis ens ⁊ nō ens. Sȝ q̄ȝtum ſufficit in gñe iſto circa qd̄ ſūt demr̄ationes. Sicut ſi in geometria accipiat' rectum ⁊ nō rectū: ſicut vȝ oñdit' aliquā lineam eſſe rectā ꝑ hoc qd̄ eſt falſum ip̄aȝ eē nō rectā deducēdo ad impoſſ'e. Hec. D. S. in lec. ¶ Cōſiderandū eſt vlteri⁹ ſm Egi-

Noᵐ 2ᵐ diū ꝙ eo ip̄o ꝙ res hȝ eſſe determinatuȝ ex eo eſt hoc ⁊ nō aliud: ⁊ ex eo ſi de eo eſt affirmatio v̓a vl' negatio v̓a. Qui g̊ bñ intelligit ꝙ determinata ſignificatio terminoꝝ ⁊ determinata nā reꝝ facit ad v̓itatē cuiuſlibet ꝓpōnis v̓e: ſufficiēter intelligit quō q̄libet ꝓpoſitio v̓a roborat' per hoc p̄nᵐ. De quolibet eſt v̓a affirmatio vel negatio. Cuȝ g̊ v̓itas q̄libet roboret' ꝑ p̄nᵐ p̄dictū: aliquo mō. vȝ ſm v̓tutē īgredit' demr̄ationē q̄ȝlibet: nō tn̄ opȝ ꝙ ſȝ ꝓpriā formā ingrediat' demr̄ationē ⁊ potiſſime demr̄ationē oñſiuaȝ. Qui. n. vult argueŕ ſeu ꝓbare aliqd oñſiue nō oȝ ꝙ accipiat vtrāqȝ ꝑtē ↄ̄dictionis: ſȝ ſufficit ↄcludere alterā ſolū. vt ſufficit dicere veꝝ eſſe hoīem eſſe aial. hec. n. ↄclō ſufficiēter dat intelligere ꝙ falſuȝ ſit dicere ip̄m non eē aial. Qui. n. ↄcludit ꝙ hō eſt aial. ↄcludit ēt ꝙ hō non eſt nō aial. Naȝ nō eſſe nō aial intelligit' ꝑ eē aial ſicut obliquū intelligit' ꝑ rectum. priuatio ꝑ habitum ⁊ negatio ꝑ affirmationem. vnde demr̄atio oñſiua non indiget iſto p̄n° vt ſimul accipiat vtrāqȝ ꝑtem ↄ̄dictionis: ⁊ q2 nō indiget ideo nō accipit ip̄m. Et ſi acciperet deberet accipe affirmationē ⁊ negationē ponēdo ad maiorē extremitateȝ: ⁊ non ad medium: neqȝ ad minorem

extremitatē. Sed lȝ demōſtratio oſtēſiua p̄dicto p̄ncipio
nō indigeat: Demſtratio tñ ducēs ad impoſſe p̄t eo indigere:
qr poſſumus adducere aduerſariuȝ ad hoc impoſſe q̄ non
de quolibȝ eſt affirmatio vel negatio vera. Sȝ ꝯuenit idē ſil
affirmare ⁊ negare. Qñ vō ad tale incōueniēs ducim⁹ ad/
uerſariū oȝ ſyllogizare ſil ꝯcludēdo affirmationē ⁊ nega/
Noⁿ 3ⁿ tionē. hec oia ille formalr. ¶ Cōſiderādū eſt finalr ſm eū/
deȝ q̄ argumētatio ſit organū ſciētificū ⁊ ſit inſtrm manu/
ducens nos ad ſciam ⁊ veritatē. cū demſtratio oſtēſiua nō in/
digeat p̄dicto p̄n⁹ neq̄ʒ indigeat accipe vtrāq̄ʒ partem ꝯdi
ctionis ſil ad vitatē oſtendendā. pȝ q̄ talis demſtratio ſimplr
loquēdo nō indiget vtrāq̄ʒ ptem ſil accipe: cum ſpālr ordi/
net ad vitatē pōt tñ indigere ſm qd. vt ſi velit vtrāq̄ʒ ptem
ꝯdictiōis ꝯcludere. ¶ Ad primū igit dōm negādo ꝯñtiaȝ
q̄ illud principiū non ꝯuenit ⁊c̄. eſt negatiuū. Aliō vō affir
matiue deſignatum. Et lȝ ſint idē ſm rem deſignatā diffe/
runt tñ ſm rōnes. vñ aliqd pōt ꝯuenire vni q̄ non cōuenit
alteri. ⁊ tunc patet etiam ſolutio ad ſcōm argᵐ.
¶ Seqtur Phs in. S. D. ibi. [Communicāt autem omnes
ſcientie ⁊c̄. ¶ Articulus ſecūdus.

Ad ſecūdum ſic p̄cedit. Videt q̄ logica dialecti
ca ⁊ metaphy^ca non ſint de oibus.
Primuȝ ¶ Nā logica eſt ſolū de ente rōnis ſȝ non oia ſunt entia rō/
2ᵐ nis. ḡ ⁊c̄. ¶ Preterea. dialectica eſt ſolū de probabilib⁹: ſȝ
non oia ſunt p̄babilia. cū quedā ſint necīa ⁊ quedā impoſ/
3ᵐ ſibilia. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea. metaphy^ca ꝯſiderat oia entia
realia ſolū cū ſit ſcia realis: ſȝ non oia ſt̄ entia realia. ḡ ⁊c̄.
4ᵐ ¶ Preterea. nulla ſcia eſt ſingulariuȝ neq̄ʒ accñtium neq̄ʒ
ꝯtingētiuȝ neq̄ʒ corruptibiliū vt ex ſupradictis pȝ. ſȝ ꝯſtat
aliq̄ eſſe talia. ergo nulla ſcia pōt eſſe de omnibus qd̄ eſt ꝯ
ſuppoſitum. ¶ Sed ꝯtra eſt phs in p̄ſenti capitulo ibi.

Cōicant aūt ſciētie ſm cōia. Cōia aūt dico qbus
vtunt tanq̄ʒ ex his demſtrantes ſed non de qbus
demonſtrant neq̄ʒ qd demonſtrant ⁊c̄.

Cōcluſio ¶ Rñdeo dōm q̄ 3ª ꝯclō hec eſt que eſt rñſiua. Vȝ q̄ logi
ca dialectica ⁊ p̄ma phīa ſunt de omnib⁹ lȝ diuerſimode.
Prima ps probatur. [Prima ps hui⁹ ꝯclōnis p̄bat auctē phi dicentis: q̄ oēs
ſcie cōes vtunt p̄ncipijs cōib⁹: ſȝ q̄cunq̄ʒ ſcia vtit p̄ncipijs
cōibus eſt ēt de ꝯtentī ſub eis: cū ptes ſubiectiue ⁊ totum ad
eādē ſciam ptineāt: vt ex ſupiorib⁹ pȝ. ḡ p̄dicte ſcie oēs ſunt
Scōa ps p̄batur de oib⁹ ad minus obiectiue. Scōa ps p̄bat. qr vt eliciti/
ue hic hr a. D. S. ⁊ pho. p̄ma phīa eſt de oib⁹ ſubiectiue.
Logica vō eſt de oib⁹ rōcinatiue. Dialectica vō eſt de oib⁹
Noⁿ pᵐ p̄batiue. ¶ Pro declaratione hui⁹ ꝯclōnis ꝯſiderandū eſt
p̄mo: q̄ ſciam vti principijs cōib⁹ p̄t intelligi duplr. [Uno
mō p ipa aliqd dmonſtrando. [Aliomō aliqd demſtrando
de ipſis. p̄ mō q̄libet ſcia vtit eis vῑtualr ⁊ nō formalr. ſcōo
mō nulla ſcia p̄prie loquēdo vtit eis cū ſint p̄ma p̄nª cōmu
niſſima ⁊ indemſtrabilia ſimplr. i. vlr: vt dicit Phs. 4. meta
phy. ſȝ ſcōomō aliq̄ ſcia. vȝ p̄ma phīa vtit eis demſtrando.
vȝ aliq̄ de eis. vtpote q̄ non eſt poſſe mente ꝯcipe oppoſita
eoꝝ: vt pȝ. 4. meta. Et hoc eſt qd̄ Phs dicit in capite hui⁹
lec. p̄mus tñ Phs tētat p̄dicta prima p̄nª demſtrare eo mo/
do quo poſſe eſt ꝯdicēdo negantib⁹ ea p ea que opȝ ab eis
ꝯcedi: non autē p ea q̄ ſunt magis nota. vt dicit hic. D. S.
Noⁿ 2ᵐ ¶ Cōſiderandū eſt vlterius ſm eūdē. D. S. in lec. q̄ p̄ma
phīa dr̄ eē de cōib⁹: qr eius ꝯſideratio dr̄ eē circa res cōes
ſicut circa ens ⁊ ptes ⁊ paſſiones entis: ⁊ tūc circa oia q̄ in
rebus ſunt hȝ negociari. Sȝ ꝯſideratio logice eſt de opib⁹
rōnis. logica eſt ēt de his que cōia ſunt oib⁹. i. de intētioni
bus rōnis que ad oēs res ſe extēdūt: non aūt ita q̄ logica
ſit de ipſis reb⁹ cōib⁹ ſic de ſubiectī. ꝯſiderat. n. logica ſileȝ
⁊ enūciationē ⁊ hꝯ. Dialectica vō eſt de cōibus nō ſolū: qr
ptractat intētiones rōnis: qd̄ eſt cōe toti logice: ſȝ ēt qr cir-
ca reꝝ cōia argumētat. Ex quo pȝ q̄ prima phīa eſt de oi/
bus ſubiectiue: logica rōcinatiue. Dia^ca vō p̄batiue ſiue ar/
gumētatiue. ¶ Cōſiderandūȝ eſt vlteri⁹ q̄ lȝ tā phīa p̄ma Noⁿ 3ᵐ
q̄ʒ dia^ca diſputāt de p̄mis p̄ncipijs: tñ alr ⁊ alr vt innuit hic
Phs ⁊. D. S. Nā dia^ca non p̄cedit ex aliquibus p̄ncipijs
determinatis: nec aſſumit alterā ptē ꝯdictiōis tñ: ſȝ ſe hēt
ad vtrūq̄ʒ cū ꝯtingat vtrāq̄ʒ vel p̄babilē eē vel ex p̄babili/
bus poſſe oſtdi: ⁊ p hoc interrogat. p̄ma vō phīa procedit
circa oia p modū demſtrationis ⁊ non p modū dialectice di
ſputationis. ¶ Ad pᵐ igit dōm: q̄ lȝ non oia entia ſint en/
tia rōnis: tñ circa oia intellꝯ p̄t rōcinare. iō logica dr̄ eē de
oib⁹. ¶ Ad 2ᵐ dōm q̄ taȝ necīa q̄ʒ impoſſia dicunt eſſe p̄/
babilia cōiter accipiēdo. ſ. p̄babile p oi eo qd̄ p̄t vē aut ap
parēter p̄bari. ¶ Ad 3ᵐ dōm q̄ oia entia ſunt entia realia
formalr aut fundamētalr: ſȝ. n. intētiones ratiōis non ſint
entia realia formalr: ſunt tñ entia realia fundamentalr: qr
fundamentuȝ hñt in re. Uel dōm q̄ prima phīa dr̄ de oi/
bus: qr ꝯſiderat oēs res reales. vñ ratio p̄ſupponit falſuȝ.
¶ Ad 4ᵐ dōm q̄ prima phīa conſiderat ſingularia ꝯtin/
gentia non ſm rationē ſingularitatis: ſȝ ſm q̄ conueniunt
in ratione entis: vt in prima phīa declaratum eſt.
¶ Qō. 26. De ſciaꝝ p̄prijs principijs. ⁊ eſt lectio. 21. D. S. Lec. 21.

Tunc ꝯſiderādum reſtat q̄lr ſcie demſtrati/
ue ſe hēant circa p̄pria p̄nª: cōſiderā
do q̄ in q̄libȝ ſcia ſunt p̄prie interrogationes.
rñſiones ⁊ diſputationes. ¶ Circa qd̄ q̄runt
duo. [Primo vtꝝ in qualibet ſciētia demōſtra
tiua ſint proprie interrogationes ⁊ proprie reſponſiones.
[Scōo vtrum demonſtrator interroget.
¶ Sequitur in philoſopho. ⁊ in. S. D. [Si autem idem eſt
interrogatio.] ¶ Articulus primus.

Ad primū ſic p̄cedit. Vr̄ q̄ in q̄libȝ ſcia demſtratiua
non ſint p̄prie interrogatiōes ⁊ p̄prie rñ
ſiones ⁊ p̄prie diſputationes. ¶ Nā ſi in q̄libȝ ſcia eēnt in/ Primuȝ
terrogationes vē ſcibiles: de qb⁹ nūc ad p̄poſitū ſeqtur: q̄
non tm̄ q̄tuor eēnt interrogationes ſiue q̄ōnes vē ſcibiles.
ꝯñs eſt ꝯ phm 2° hui⁹. ꝯñtia pȝ: qr non tm̄ q̄tuor ſunt ſcie.
vt de ſe pȝ. ¶ Scōo p̄terea. vbicūq̄ʒ ē maxia certitudo ibi 2ᵐ
nō cadit dubitatio: ſȝ in ſcia demſtratiua ē maxia certitudo
cū demſtratio p̄cedat ex p̄ncipijs p ſe notī: vt ſupra ꝯceſſum
eſt. ḡ in ea nō cadit dubitatio: ⁊ p ꝯñs neq̄ʒ iterrogatio. qr 3ᵐ
iterrogatio videt eē dubitabilis p̄pō. ¶ Tertio preterea.
meta^ca rñdit ad oēs q̄ōnes ſiue iterrogationes: qr vt dr̄ in
p̄hemio meta^ca. Sapientī ē ſcire oia. vt ꝯuenit p cāꝫ. ḡ ſeq/ 4ᵐ
tur q̄ in q̄libȝ ſcia nō ſint p̄prie rñſiones. ¶ Quarto prete
rea. nō eſt alia ratio q̄re in q̄libȝ ſcia ſint p̄prie iterrogatio/
nes: niſi qr vt dicit hic Phs ex his ſit ſyllꝯ. ſȝ hoc non p̄t eē
ſe: qr ex iterrogatiōib⁹ ſyllꝯs fieri non p̄t: cū iterrogatio nō
ſit p̄miſſa: ſȝ poti⁹ ꝯclō ſiue de ꝯclōne. ḡ videt q̄ in q̄libet
ſcia ñ ſint p̄prie iterrogatiōes. Sȝ ꝯ eſt phs in lr̄a ibi. [Si
āt idē eſt iterrogatio ⁊c̄.] ¶ Rñdeo dōm q̄ iſtō eſt 4ᵐ ca/
plm hui⁹ q̄rti tractat⁹: in quo phs oſtdēdo q̄lr ſcie demſtra/
tiue ſe hēant circa p̄pria p̄nª. adducit duas ꝯclōnes: ex q̄ꝝ p̄ma ꝯclō
p̄ma infert 3ª correlaria. Prima ꝯclō eſt talis. i q̄libȝ ſci
entia demſtratiua ſunt p̄prie iterrogatiōes. Scōa q̄ in q̄/ 2ª
libȝ ſcia ſunt p̄prie rñſiones ⁊ p̄prie diſputatiōes. ¶ Pria Proba⁹
ꝯclō p̄bat tali rōne. Propoſitio ⁊ iterrogatio idē ſunt: ſȝ pª ꝯclōnis
in q̄libet ſt̄ p̄prie p̄pōnes: ex qb⁹ demſtrationes p̄cedūt ⁊ p̄/ Proba⁹
prie ꝯclōnes. ḡ in q̄lȝ ſt̄ ſcia p̄prie iterrogationes. ¶ Scōa 2ª
ꝯclō p̄bat interrogatio ⁊ rñſio ptinēt ad eādē ſciam. Non
enim ꝯuenit vnūquēq̄ʒ rñdentē ad oia interrogata rñdere:
ſȝ ſolū de his que ſūt ſm p̄prias ſcias. Non. n. muſicus hȝ
rñdere ad iterrogationes geometricales. ḡ in q̄libȝ ſcia ſt̄
p̄prie rñſiones: ſicut ⁊ p̄prie iterrogationes. Sȝ ex interro
gatione ⁊ rñſione ſit diſputatio. ḡ in q̄libȝ ſcia ſunt p̄prie di
ſputationes. Non. n. eſt in non geometricis de geometria
diſputādū: vt dicit hic Phs: tū p̄: qr q ſic arguit non ꝯuin/
cit niſi p accñs. Scōo qr nō poterit iudicare p p̄nª ſcie vtrū
bñ diſputatū ſit vel male. ¶ Ex prima ꝯclōne infert Phs

Correla^m tria correlaria. ¶ Quorum p̄mū est q̄ non q̄libet iterrogatio
est geometricalis vel medicinalis. ⁊ sic neq̄ aliq̄ iterroga/
2^m tio ē idifferēter cuiuslibȝ ſcie: ſicut ppō ſiue ꝯclō ñ ē idifferē/
ter cuiuslibȝ ſcie. ¶ Scđ̄ȝ correlariū ē q̄ iterrogatiōes geo
metrice ſt̄ ex qb⁹ demr̄at aliqd circa illa q̄ demr̄ant ex p̄n
cipijs eiuſdē geometrie. h̄ ē q̄ illa iterrogatio ē ppō alicui
ſcie ex q̄ aliqd demr̄at vel in ipa ſcia vel in ſcia ei ſubalter/
3^m na. ¶ Tertiū correlariū ē. q̄ de iterrogationib⁹ alicui⁹ ſcie
ſūeda ē rō ex p̄ncipijs illi⁹ ſcie vel ex ꝯclōnibus q̄ p illa p̄n^a
demr̄ant: ſic de iterrogatiōib⁹ geo^{cis} ſūeda ē rō ex p̄ncipijs
No^m p̄^m geometrie: vel ex ꝯclōnib⁹ q̄ p iſta p̄n^a demr̄ant. ¶ Cōſide
randū eſt p̄ p declaratiōe p̄cedētiū q̄ iterrogatio p̄t accipi
Interro/gatio 2^r 2^r. ſ Unomō p actu iterrogant̄: ⁊ ſic ñ ſumit hic. ſ Aliomō
p ppōne de q̄ fit iterrogatio: ⁊ tc̄ iterrogatio ē dubitabilis
ppō. ¶ Que qdē p̄t accipi 2^r. ſ Uno° p q̄cunq̄ diōne pba
bili: ⁊ ſic in q̄lȝ ſcia repiunt iterrogatiōes. ſ Aliomō capit
p ppōne pbabili ſolū ad vtrāq̄ p̄tē ꝯdictionis. ⁊ ſic ſolū in
No^m 2^m dialectica repiunt iterrogationes. ¶ Cōſiderandū ē inſup
q̄ iterrogatiōes ſm. D. S. in lec. aliqñ ſumunt put ſt̄ ppō
nes ex qb⁹ demr̄ator pcedit. ⁊ iſto° in nulla ſcia p̄ſertiȝ ſpā
li p̄t ſumi rō de pprijs iterrogatiōib⁹. q2 nl'a ſcia pbat ſua
p̄n^a niſi iducēdo habitū meta^{ci}. Rō tñ iſtarū iterrogationuȝ
p̄t ſumi ex p̄ncipijs ſupiorīs ſcie: ſicut pȝ d̄ ſcia ſubalternata.
Qñq̄ v̄o ſumunt iterrogatiōes put ſt̄ ꝯclōnes demr̄atiue:
⁊ ſic de' eis ratio p̄t ſumi ex p̄ncipijs illi⁹ ſcie ad quā ptine/
diſcip. ant: q2 rō ꝯclōnis ſumit ex p̄ncipijs. ¶ Sȝ iſtabat diſcipu/
lus. Nā demr̄ator nō iterrogat de p̄ncipijs. ḡ demr̄atio nō
R^o p̄t ſumi ex ppōnib⁹ ex qb⁹ demr̄ator pcedit. ¶ Dōm q̄ p̄/
miſſe ex qb⁹ demr̄ator pcedit ſi ꝯſiderent vt p̄miſſe ſt̄ ſiue
p̄n^a: ſic de eis ñ ē iterrogatio. ſȝ ſi ſumenť p ꝯclōnib⁹ i alia
ſcia ſic de eis p̄t fieri iterrogatio. ¶ Ad p̄^m ḡ dōm q̄ lȝ ſint
tm̄ q̄tuor iterrogatiōes v̄e ſcibiles in gñe: plures tñ ſunt in
ſpe: vt 2° hic d̄clarabit. ¶ Ad 2^m dōm q̄ lȝ in ſcia demr̄ati
ua poſt deductiōes ꝯclōnis ex p̄ncipijs ſit maxima certitu
do. tñ añ ꝯlōnē p̄t eē dubitatio de ꝯclōne ad quā remouen
dā q̄libȝ ſcia hȝ p̄n^a ſua. ¶ Ad 3^m dōȝ q̄ metaphy^{ca} rñdet
ad iterrogatiōes reſoluēdo i terios cōcetrinq̄ȝtū vȝ iſte iter/
rogationes cōponunt ex ṫminis q iclud̄ut terios metaphy
ſicales. ¶ Uel dōȝ negādo ꝯſñtiā: q2 lȝ meta^{ca} hēat viaȝ ad
p̄n^a oīuȝ ſciarū ſpāliū: ñ p h̄ ſeqt gn in q̄libet ſcia ſint ppria
p̄n^a. ⁊ ſilr̄ dōȝ de iterrogationib⁹. ⁊ lȝ vna ⁊ eadē iterroga
tio mālr ſūpta ſm diuerſas ꝯſideratōes poſſit ptinē ad di/
uerſas ſcias: ñ tñ ſȝ eādē rōnē ꝯſiderādi. ¶ Ad 4^m dī q̄ ſi
accipiant iterrogatōes p ppōnib⁹ q̄ p̄nt eē ꝯclōnes in vna
ſcia ⁊ p̄n^a in altera: ſic ex interrogationib⁹ p̄t fieri ſyll's de/
mr̄atiu⁹ ⁊ oſtēſiu⁹: ⁊ ñ ſoluȝ demr̄atio ad impoſſe. Et ex hoc
ſumēdo interrogationē non formalr inq̄ȝtū interrogatio: ſȝ
mālr inq̄ȝtum ppō ſiue pro propōne. Sed ſi accipiant iter/
rogationes ſolū pro propoſitionib⁹ que ſunt ꝯclōnes tm̄:
ſic manifeſtū eſt q̄ demōſtratio oſtēſiua non fit ex interroga
tionibus. ſecus de demonſtratione ad impoſſibile.

¶ Sequitur in Pho. ⁊ D. S. vbi ſupra. ¶ Articulus ſcđ̄s.

Primus **Ad ſcđ̄m** ſic pcedit. Uidet q̄ demr̄ator ñ iterroget.
¶ Nā Phs in p̄cedēti caplō expſſe dīcit q̄
demr̄atoris ñ ē. i. ñ ꝯuenit iterrogare. ḡ demr̄ator ñ iterro/
2^m gat. ¶ Scđ̄o p̄terea. demr̄atio pcedit ex certis ⁊ p ſe notis ⁊
ñ ex dubitabilib⁹. cū ḡ iterrogatio ſit dubitabilis ppō: vȝ
3^m q̄ demr̄ator nō iterroget. ¶ Tertio p̄terea. iterrogatio hȝ
viā ad vtrāq̄ p̄tē ꝯdictiōis: ſȝ demr̄ator ad vnā viā tm̄: ad
verā. ḡ ñ iterrogat. ¶ Sed ꝯ eſt Phs vbi ſup: oñdēdo q̄ in
q̄libet ſcia demr̄atiua ſt̄ p̄ꝑe interrogationes. ¶ Rñdeo
dōm q̄ demr̄anteȝ interrogare p̄t intelligi 2^r. ſ Unomō q2
iterroget de p̄mis ſiue p̄ncipijs inq̄ȝtū hȝ. ſ Alio° ita q̄ in/
terroget de ꝯclōne. p̄mō demr̄ant̄ ñ eſt interrogare: q2 ſi q̄s
p̄n^a negauerit ñ hȝ p̄n^a ad pbandū ea. iō non dȝ de eis iter
rogare: ſȝ dȝ aſſumere ea tāq̄ v̄a. ¶ Scđ̄o° iterū p̄t itelligi
2^r. ſ Unomō ita q̄ interroget de ꝯclōne vt demr̄et vtranq̄
p̄tē ꝯdictionis. ⁊ iſtomō non ē demr̄antis iterrogare: vt vo
luit 3^m arg^m. ſ Aliomō p̄t intelligi q̄ interroget. de ꝯclōne
⁊ ꝯcludit alterā p̄tē tm̄. vȝ verā. ⁊ tūc ē demr̄ant̄ intellige/
re. q2 ſi negent ꝯclōnes hȝ vnā ad demr̄andū eas. iō p̄t de
ꝯclōnib⁹ interrogare. Sȝ cū eas demr̄auerit vtit eis vt p/
Correla^m poſitionib⁹ ad aliq̄s ꝯcluſiones demōſtrandas. ¶ Ex quo
pȝ q̄ iterrogatio dialectica ⁊ iterrogatio poſterioriſtica 2^r
dïnt. ſ Nā interrogatio dialectica eſt tam de p̄ncipijs q̄ d̄
concluſionibus. Interrogatio v̄o poſterioriſtica ſiue v̄e ſci/
bilis eſt ſolū de ꝯcluſione. ſ Iterū interrogatio dialectica ē
de ꝯcluſione tanq̄ ad vtrāq̄ p̄tē ꝯdictōis. Interrogatio v̄o
poſterioriſtica ē de ꝯcluſione q̄ȝtū ad vnā p̄tē tm̄. ¶ Ad ar
gumēta pȝ ſolō ex dictis. Nā vt dcm̄ eſt non eſt demr̄antis
interrogare de p̄ncipijs neq̄ ēt de ꝯclōne vt ꝯcludat vtrā/
q̄ p̄tē ꝯdictioni. ſicut voluit Phs in p̄cedēti cap̄. cū tñ ꝯtin
gat demonſtrāteȝ iterrogare de ꝯcluſiōe ſicut dcm̄ eſt.

¶ Queſtio. 27. Quō ſciētie d̄monſtratiue habent proprias
Lec. 22. deceptiones. ⁊ eſt lec. 22. S. D.

Item ſupeſt ꝯſiderare q̄lr in ſcia ſt̄ ppꝛie
deceptiones ⁊ ignorantie. ¶ Circa
qđ q̄runt tria. ſ Primo vtrū in demonſtratiuis
ſciētijs ſylli ignorātie p quos cāt deceptio poſ
ſit eſſe paralogiſmus in dictione vel extra di/
ctionē. ſ Scđ̄o vtrū demōſtrationes augent p media diuer
ſa. ſ Tertio vtrū ſcientie doctrinales ſint certiſſime.

¶ Seqt i pho ⁊ in. S. D. [Qm̄ aūt ſt̄. ¶ Articulus p̄mus.

Ad primuȝ ſic pcedit. Ur q̄ ſylli ignorātie p quos
cāt deceptio in ſyllīs poſſint eē paralo
Primū giſmi in dictione ⁊ ex̄ dictionē. ¶ Nā ſcie alique demr̄ati/
ue vtunt teris analogicis vt pȝ de metaphyſica q̄ eſt de en
te v̄o ⁊c̄. ſȝ analogū cāt fallaciā equocatiōis in ſcđ̄omō: vt
2^m pȝ p̄ elēchorū. ḡ in ſciētijs demonſtratiuis p̄nt fieri paralo
giſmi: qui appellant ſyllī ignorātie. ¶ Scđ̄o p̄terea. tales
ſyllī ignorātie aut ſunt veri: aut ſunt falſi. Si primū non vi
det q̄ tales dicant ſyllī ignorātie. Si 2^m tales erūt ſyllī ſo/
R^o phiſtici: ⁊ p ꝯñs paralogiſmi. ¶ Sed ꝯ eſt Phs ibi. [Qm̄
aūt ſunt geometrice ⁊c̄.] ¶ Rñdeo dōm q̄ iſtud eſt 5^m ca/
pitulū hui⁹ q̄rti tractat⁹ in quo phs oñdēdo q̄ in qualibȝ
ſcia ſunt proprie deceptiones: mouet ⁊ ſoluit tres q̄ōnes.
Qō p̄ma ¶ Quarū p̄ma eſt talis. vtrū ſicut ſt̄ alique geometrice iter
rogationes: ſint ēt alique oīno non geometrice. ⁊ ſimilr in
2ª alijs. ¶ Scđ̄a qō eſt. vtrū interrogatiōes que fiūt ſm igno/
rantiā in geometria poſſint dici geometrice: ⁊ ſilr i alijs ſci
3ª entijs. ¶ Tertia qō eſt vtrū ſyll's ignorātie q fit in ſciētijs de/
mōſtratiuis ſit ſyll's pcedens ex falſis. vel vtrū ſit paralogi
ſmus. i. ſyll's peccās in forma: q eſt ſyll's apparēs ⁊ nō exi/
R^o ad p̄/mam q. ſtens. ¶ Ad p̄mā. q. rñdet. D. S. q̄ alique ſunt interroga/
tiones oīno non geometrice que vȝ ſūt oīno ex altera ſcia.
vt ſi q̄reret in geometria. vtrū tonus poſſit diuidi in duo ſe
mitona. talis interrogatio eēt oīno non geometrica. q2 eēt
R^o ad. 2. ex his que nullomō ptinent ad geometriā. ¶ Ad ſcđ̄aȝ di/
cēdum ſm Phm̄ q̄ interrogatio que fit ſm ignorātiam in
geo^a de his que ad geometriā ptinēt cū vȝ interrogat ali/
qd qđ eſt ꝯ v̄itatē geometrie: non eſt oīno non geometrica
ſȝ eſt aliquo mō geometrica. ⁊ aliquomō non. ¶ Di enim
interrogatio non geometrica 2^r. ſ Unomō q2 eſt oīno non
geometrica q̄ſi nihil hñs de geo^a. ſ Aliomō. q2 praue hȝ il
lud qđ geo^e eſt. ſicut hñs aliqd ꝯriuм geo^e v̄itati. ¶ Sicut
duplr aliqd dī ſine ſono. ſ Unomō q2 nullū penit⁹ facit ſo/
nū. vt lana. ſ Aliomō q2 hȝ prauū ſonū. ſicut cāpana nō be
ne ſonās. Primomō interrogatio q̄ fit ſm ignorantiā nō dī
geo^{ca}: ſȝ bñ ſcđ̄omō. Sicut iterrogatio que eſt de ꝯcurſu li
R^o ad. 3. nearū eque diſtātium ē geo^{ca} ſcđ̄omō ⁊ nō p̄mō. ¶ Ad 3^{am}
q. rñdet phs q̄ ſyll's q fit ſm ignorātiam in aliq̄ ſcia demō
ſtratiue non eſt paralogiſm⁹. i. peccās in forma: ſȝ eſt ſyll's
peccās in mā. q2 falſum aſſumit ſȝ bñ ꝯcludit. Qr aūt talis
ſyllogiſm⁹ nō ſit paralogiſm⁹ ſic pbatur ſm Phm̄. Q2 in

ſcientijs demſtatiuis nō pt fieri paralogiſm⁹. q2 aut iſte pa
ralogiſm⁹ eēt in dictōe aut ex dictione. Nō p⁹ q2 hmōi ma
In demō ſtratiuis non fit pa ralogiſm⁹ in dictiōe xime eēt fm equocationē. ſ3 h nō pt dici. ſ Tūp. q2 mediū
in ſciētijs demſtatiuis oz eē 1 ē ſp vnū 1 idē ſ3 rē. ſ3 mediū
in equocatiōe nō eſt vnū fm rē ſed multip³: vt p3 decent. ḡ
paralogiſm⁹ fm dictionē nō cadit in ſcientijs demſtatiuis.
ſ Tū 2°. q2 dceptio q̄ fit fm equocationē excludiť p hoc q
mediū demſtrať ad ſenſuz. ḡ in demſtatiuis ſciētijs nō pt eſſe
aliq̄ dceptio fm hāc fallaciā. ſ añs p3 de h noie circulus q
equoce ē dē figura 1 de poemate. cāt. n. dceptionē antecq̄
demſtreť ad ſenſum dicēdo. Ois circulus eſt figura: poema
homeri eſt circulus. ḡ poema homeri ē figura. S3 ſi circu
lus dſcribať in pulueř manifeſtū ē q carmina ſiue poema
nō ſunt circulus: 1 ſic nulla ibi accidit deceptio ſ 2ntia pro
bať: q2 illō qō diffinit ſe h3 ad intellim. ſic illō qō ſenſibilr
deſcribiť ſe hēt ad ſenſum. ḡ ſicut deceptio excludiť p h q
mediū demſtrať ad ſenſum. ita in demſtatiuis ſciētijs exclu/
diť p h q demſtreť ad intellim. q2 in demſtationib⁹ ſp pcediť
ex diffōnib⁹ q̄ ſunt ꝓpriū obiectū intell's. vñ nō pt eſſe ibi dce
qō nec f3 fallaciā ex dictione3 ptio fm fallaciā3 equocatiōis. 1 multo min⁹ fm alias falle
cias in dictiōe. ſ Nec pt fieri 2ᵐ. videl3 q talis palogiſmus
ſit fm fallaciā ex dictionē: qō pbat pħs ſupponēdo q i de/
mſatiuis nō pt fieri inſtātia niſi vlis: q2 op3 ſyllm demſtati
uum eē ex ꝓpōnib⁹ vlib⁹. Eedē aūt ſt ꝓpōnes 1 iſtantie tā
in dialecticis q̄ in demſtatiuis. q2 illō qō ſumiť vt inſtantia
Falla 2ñtis tripl'r. poſtea ſumiť vt ꝓpō. Quo ſuppoſito ſi in demſtatiuis ſcien
tijs fieret aliq9 paralogiſm⁹ ex dictionē h maxie eēt ſ3 fal
laciā 2ñtis: ſ3 h non pt dici: q2 ſi eēt fallacia 2ñtis h eēt q2
añs poſſ3 eē vey 2ñte exñte fīo. puta ſyllogizādo ex puris
affirmatiuis in 2ª figura vt arguit Scot⁹. Quicqd gnať ex
añi cito gnať. ſ3 ignis cito gnať ḡ rc. ſ Aut q2 nō 2uertiť
2ñtia: vt puta arguendo a pōne añtis ad pōnē 2ñtis. ḡ rc.
ſ Aut vō q2 ibi pñt ſumi plura 1 indeterminata media ad
vnā 2clonē. his. n. trib⁹ modis cāť fm fallaciā 2ñtis decē
ptio. S3 nullus iſtoy modoy repiť in ſciētijs demſtatiuis.
ſ Nō pm⁹. q2 cū demſtatio ſp pcedat ex veris 1 ſp 2cludat
vey. añs n̄ poterit eē vey 2ñte exñte fīo. ſ Nec ſcōs: q2 de/
mōſtratio pcedit ex 2uertibilib⁹ vt potiſſime p3 in mathe/
maticis. ſ Nec ēt 3ᵐ. q2 ſp in demſtatiuis ſciētijs ſt determi
nata pnª: q2 demſtatiōes n̄ augenť p media. q2 in demſtatio
nib⁹ aſſumūť diffōnes p medijs. vni⁹ aūt rei ē tm̄ vna diffō.
ḡ nullomō pt fieri deceptio in demſtatiuis ſciētijs p fallām
2ñtis: 1 p 2ñs ſylls ignorātie nō pt dici palogiſm⁹ nec ſylls
peccans in forma ſed in mā. ſ Ex q̄ p3 rñſio ad queſitū. ex
qb⁹ cōmēdatio ſit ſciay doctrinaliū: vt patebit in 3° ar'lo
No" pm bui⁹. ℂ Cōſiderādū eſt ꝓ declaratiōe pcedētiū p circa pri/
mā q. q Phs n̄ intēdit q̄rere abſolute an ſint aliquē iter
rogationes nō geoᶜᵉ: q2 h ſatis hētur ex pcedēti capl'o. vbi dñ
dit q in q̄libet ſcia ſt ꝓpe iterrogatiōes: 1 q interrogatōes
hui⁹ ſcie non ptinēt ad alias ſcias: ſ3 intēdit q̄rere an ſit ali
q̄ iterrogatio ſimplr non geometrica nullo° ptinēs ad geo
metriā. vel an ſit aliq̄ iterrogatio q̄ appet geometrica 1 nō
No" 2ᵐ eſt. ℂ Pro q̄ vlteri⁹ ē 2ſiderādū fm Egidiū. q iterrogatio
nes añ geometriā3 pñt ſe hēe q̄tuor modis. ſ Nā aliquē ſt
iterrogatiōes quē ſequunť ex pncipijs geometrie 1 ſunt in
geometria: vt ſup datā linea3 rectā 2uenit eq̄latey colloca
re. ſ Alie ſt iterrogatiōes q̄ ſequunť ex pncipijs geoᵉ 1 tñ
non ſūt in geoᵃ: ſ3 in alia vt in pſpectiua. ſicut oculus videt
dextrā magnitudinis p h q ab ipo egrediunť linee cāntes
āngolū rectilineū in pte dextrā ocli. ſ Alie vō ſt interroga
tiones q̄ nec ſt in geoᵃ nec ſequunť ex pncipijs geometrie
pñt tñ videri ſeq ex talib⁹ pncipijs rōne affinitatis ad ſuas
ſcias ſbalternātes. Sicut ipſi⁹ ſex ad q̄tuor eſt ꝓportio ſex/
q̄altera. ſ3 alie ſt q̄ nec ſūt in geoᵃ nec ſequunť ex pncipijs
geoᵉ: nec hñt apparētiam q ſequanť ex ipſis. vt q graue
cadit deorſum: 1 leue tēdit ſurſum. vñ phs ꝓp has iterroga
tionū diuerſitates ꝓpoſuit pmas q̄ōnes non volēs abſolu/
te q̄rere vt dcm̄ eſt: vtȝ ſint aliq̄ iterrogatiōes non geome/
trice. 1 ſicut dicebať de geoᵃ. ita dōm ē de alijs ſciētijs ſpā
lib⁹. ℂ Cōſiderandū eſt vlteri⁹ circa ſcōa3. q. fm Egidiū. No" 3ᵐ
q iterrogatio q̄ eſt fm ignorantiā geoᶜ magis dicēda non
geometrica q̄ geoᶜᵃ: 1 3 quodāmō ſit geometrica 1 q̄dāmō
nō geometrica. Cui⁹ rō ē: q2 illō qō eſt tale fm māꝫ ē tale
fm qd. Qō aūt eſt tale fm formā eſt tale ſimplr. Q2 ḡ
iterrogatio fm ignorantiā geoᶜ eſt geoᶜᵃ fm māꝫ: q2 com
poſita eſt ex terīs geometricis. igiť eſt geometrica fm qd.
Q2 vō nō eſt geoᶜᵃ fm formā q2 eſt mālr ordinata 1 com/
poſita fm illos terminos: ideo eſt geometrica fm qd 1 nō
ſimplr. 1 q2 ab eo qō eſt ſimplr dz fieri denoiatio. ideo tal' No" 4ᵐ
interrogatio dz dici ſimplr non geometrica. ℂ Conſiderā
dum ē vlteri⁹ circa tertiā. q. fm Phm q in ſcientijs doctri
nalib⁹ nō cōmittiť paralogiſm⁹ ſicut in dialecticis: eo q ma
ior extremitas pdicať de oi medio: 1 mediū de omni mino Cur ſignū
ri extremitate. ſ Qō vō pdicať non dz cōe. i. ſignū vle nō vle nō ponit ad pdicatum
additť ad pdicatū ſ3 ad ſubiectū. cui⁹ rō eſt: q2 ſubm h3 ra/
tionē māe pdicatū vō rōnē forme. forma vō de ſe eſt indi/
uiſibilis: māe vō cōpetit diuiſio ḡ ſignū vle qō diuiſionem
importat dz addi ſubo 1 non pdicato. ſ Q3 vō ſubm hēat
rōnē māe 1 pdicatū rōnē forme: p3 ex hoc q q̄cunq3 aliq̄
duo 2currūt ad 2ſtitutionē vni⁹ tertij. qō pus 2currit tenet lo
cum māe: 1 qō poſteri⁹ 2currit tenet locū forme: S3 ſubm
1 pdicatū 2currūt ad 2ſtitutionē ꝓpōnis 1 neciō prius oc/
currit ſubm q̄ pdicatū. ḡ ſubm h3 rōnē māe 1 pdicatū for
me. ℂ Ad pᵐ ḡ dōm q nō oē analogū cāť fallaciā equoca Analogū duplex
tionis. vñ duplex eſt analogū ſ qōdā eſt analogū qō ex im
poſitione noium ē impoſitū ad ſignificādū plura fm prius
1 poſteri⁹: 1 tale analogū non cāt fallaciā equocatiōis: ſicut
ens vnū 1 ſilia alis pmū pnᵐ non eēt certiſſimū: qō eſt 2tra
phm. 4. metaphy. ſ Aliō eſt analogū qō ex impoſitiōe no/
minū impoſitū ē ad ſignificādū vnū: qō poſtea traſumptū
eſt ad ſignificandū alia. ſicut ridēs vt p3 p elēchoy. 1 tale
hñ cāt fallaciam equocationis in ſcōomo. ℂ Ad 2ᵐ dōm
q tales ſylli ſunt veri cum obſuient oia que regrunť ad for
mam ſyllogiſticam: q2 tñ pcedunt ex falſis dicunť ſylli fm
quid non aūt paralogiſmi. vnde ratio non ſequitur.
ℂ Sequiť vbi ſup in pħo. e lri. D. S. ℂ Articulus ſecūdus.

Ad ſecūdum

ſic pcediť. Vr q demſtationes au/
genť p diuerſa media. ℂ Nā vna Primu3
2clo pt demſtrari p diuerſa media. Iſta. n. 2clō luna eclypſa
tur pt demſtrari p hoc q2 non diffundit radios ad oculū no
ſtrū. Et p hoc q terra interponiť inter ſolē 1 lunā. ḡ demō
ſtrationes pñt augeri p diuerſa media. q2 dicunť augeri p
diuerſa media qñ plura media ſumunť ad eādē 2clonem.
ℂ Scdo pterea. vna 2clo pōt demſtrari demſtatiue q2 eſt. 1 2ᵐ
demſtrari ꝓp qd: ſ3 2ſtat in his eſſe diuerſa media. ḡ idem qō
pus. ℂ S3 dicebat diſcipulus ſicut dixit hic. D. S. q dmō
ſtrationes non augeri p diuerſa media: eſt intelligendū de
demſtationib⁹ ꝓp qd tm̄. ℂ Tertio ꝫ vni⁹ rei pñt eē plures
diffōnes quay q̄lib3 pt ſumi p medio reſpectu eiuſdē 2clo
nis: 1 tñ 2ſtat eē tales demſtationes ꝓp qd in qb⁹ ſumiť dif
finitio p medio. ḡ demſtationes ꝓp qd augenť per media.
ℂ Quarto pterea: hec eſt vna 2clo. terra eſt rotūda: 1 tñ
p aliud mediū demſtrať a nāli 1 ab aſtronomo. ḡ idē eſt qō
pus. ℂ Quito pterea. in. 2. de celo 1 mūdo phs demōſtrat
terra3 eſſe rotūdam duob⁹ medijs: vt p3 p h q eſt grauis:
1 p hoc q cāt eclypſim circularē. ergo videť q demſtatio/
nes augenť p diuerſa media. ℂ Sed 2tra eſt phs vbi ſup
potiſſime aūt ibi. ſ Augentur autē non p media rc. ℂ Rñ Conclo Ratio
deo dōm q demſtationes nō augenť p media. cui⁹ ratio eſt
q2 vnius rei eſt tm̄ vna eſſentia ꝓp quam eſt: quam ſignifi/
cat diffō. ſ3 mediū demſtationis eſt cā ꝓp quam eſt res: cū3
demonſtratio faciat ſcire: 1 mō ſcire ē cām rei cognoſcere ꝓp No" pᵐ Demon. augeri p media 2ᵐ
quam eſt. ℂ Cōſiderandū eſt aūt q demſtratiōes augē/
ri p media poteſt intelligi duplr. ſ Vno mō loq̄ndo de ſcie/

tijs doctrinalib⁹ ſiue mathematicis. ⁊ tūc demſtrationes nō
pñt augeri p media cū mathematice demſtrent p cām formalē tm̄. Uni⁹ aūt rei eſt tm̄ vna qditas ſiue forma. ⁋ Aliomō
loquēdo in ſciētijs nālibus. ⁊ hoc iterū dupłr. ⁋ Unomō lo
quēdo de demſtrationib⁹ pp qd nō potiſſimis. ⁊ tūc demſtra/
tio pt augeri p media: q2 res nāles dependent a qtuor cāis
quarū q̄lʒ pōt ſumi p medio. ⁋ Aliomō loquēdo de demſtratio
nib⁹ pp qd potiſſimis. ⁊ hoc dupłr intelligi pt. ⁋ Unomō p
reſpectū ad diuerſas ccłones demſtrandas: ⁊ tūc ēt demſtra/
tiones pñt augeri p media ſʒ h̄ ppie nō ē augeri demſtratio
nes. ⁋ Aliomō p reſpectū ad talē ccłonē ⁊ tūc demſtratiōes
pñt augeri p media. q2 vni⁹ ccłonis non pt eſſe niſi vna de/
mōſtratio pp qd potiſſima: cū vni⁹ rei nō ſit niſi vna cā tota
Brito. lis ⁊ pncipalis. ⁊ tūc ſm rōnes Britonis eſt intelligēdum
dcm̄ phi. vʒ q demſtrationes pp qd potiſſime nō augent in
Pau. vene. aliq̄ ſcia. ſʒ ſm Paulū venetū intellr̄ dcm̄ phi ſolū de demſtra
tionib⁹ in ſciētijs doctrinalib⁹ que dicunt mathematice q̄
demōſtrant p cām formalē tm̄ vt dcm̄ eſt. ⁊ p h̄ pʒ ſolō ad
No^m 3^m obiecta. ⁋ Cōſiderādū eſt vlteri⁹ ſm phm q demſtratōes pñt
augeri dupłr. ⁋ Uno° in poſt ſumēdo. ⁋ Alio° in lat⁹ ponē
do. ⁋ Demſtratiōes āt augeri in p⁹ ſumēdo pt intelligi 3^r ſʒ
Egidiū. ⁋ Unomō ſumēdo ſubm ſub ſubo. ⁋ Aliomō ſumē
do ſubm poſt ſubm. ⁋ Tertiomō ſumēdo vnā paſſionē poſt
aliā. ⁋ Ex^m pmi. vt ſi demſtrat corruptibile eē de corpe. p h̄
q eſt cōpoſitū ex ɔ̄trijs. Deinde demſtret de corpe aiato p h̄
q eſt corp⁹: ⁊ idē demſtret de aiali p h̄ q eſt corp⁹ aiatum ⁊
ſic in īfinitū qd qdē ɔditionałr exponēdū eſt. i. ſi in īfinitū
ɔuenit pcedet ſumēdo ſubm ſub ſubo in īfinitū demſtratōes
augent. Nō aūt eēt h̄ cathegorice exponēdū q2 infra phs
pbat eē ſtatū in demſtratiōib⁹. ⁋ Ex^m ſcōi: vt ſumēdo ſpēm
poſt ſpēm ſiue ſubm poſt ſubm. vt vnitas ē ps aliquota ois
numeri. q2 aliq̄ciēs ſupta reddit numeꝝ oēʒ pfectū. Sʒ nu
mer⁹ binari⁹ ē numer⁹. ḡ vnitas ē ps aliq̄ta binarij. Trina
ri⁹ ē numer⁹. ḡ vnitas ē ps aliq̄ta trinarij. ⁊ ſic in īfinitū au
gent demſtratiōes cū ſpēs numeri ſint īfinite. nō qdē actu: ſʒ
po^e tm̄. ⁋ Ex^m tertij: ſumēdo vʒ paſſiōes poſt paſſiōes. vt oē
aial rōnale eſt diſciplinabile. ois hō eſt hmōi. ḡ ois hō ē di
ſciplinabilis. Oē diſciplinabile ē riſibile. ois homo eſt di/
ſciplinabilis. ḡ ois hō eſt riſibilis. Oē riſibile ē flebile ois
hō eſt riſibił. ḡ ois hō eſt flebilis. ⁊ ſic de alijs paſſionib⁹ ſu
mēdo vnā poſt aliā demſtratiōes augent donec ſiat ſtat⁹ in
Q3 tacita R^o paſſionibus. ⁋ Si dicat in his demſtrationib⁹ ſunt diuerſa
media. ḡ demſtratōes augent ſm media. ⁋ Dōm ē ſm Egi
diū q lʒ ſint ibi diuerſa media ⁊ diuerſe ccłones: tm̄ eſt tm̄
vnū mediū ad vnā ccłonē ⁊ nō plura: qd eēt demōſtratōeʒ
augeri p media. vñ rō nulla. Si tm̄ aliqs vellet ſuare vnū
mediū: ſic in exēplo ſcōi modi. poſſet ſic demſtrare. Oē aial
rōnale eſt diſciplinabile. ois hō ē aial rōnale. ḡ ois hō ē di
ſciplinabilis. oē aial rationale eſt riſibile. ois hō eſt hmōi.
ḡ ⁊c̄. Ubi tm̄ eſt vnū mediū in pdictis demſtrationib⁹. ſiłr in
exēplo pmi modi. poſſet aliqs accipe vnicū mediū: ad de/
mſtrandū vnā paſſionē de plurib⁹ ſubſumptꝭ. vt oē cōpoſitū
ex ɔ̄trijs eſt corruptibile. ſʒ oē corp⁹ eſt hmōi. ergo ⁊c̄. Ibi p
vnū mediū demſtrat ppria paſſio de plurib⁹ ſubiectꝭ ſubſu/
mēdo vnū poſt aliō. ⁊ hūc modū ſyllogiʒādi puto magis
eſſe de mēte phi. ſaluo tm̄ meliori iudicio: q2 in diuerſis de/
mſtrationib⁹ nō negat augmētationē poſſe fieri p media. Et
dicunt pdicte augmētatiōes eē vne de forma pp vnitatem
medij ⁊ pp vnitatē paſſiōis: mālr aūt dicunt diuerſe pp di
uerſitatē minoris extremitatis. ⁋ Cōſiderādū eſt vlteri⁹
No^m 3^m qñ dr̄ demſtrationē poſſe augeri in poſt ſumendo. hoc poſt.
P^o ppō triplicem ordinem pōt importare triplicē ordinē ⁋ vʒ ordinē pdicanꝭ. ⁋ ordinē
ɔſtituentꝭ ad ɔſtitutū. ⁋ ⁊ ordinem originis. ⁋ In p° pdictoꝝ
modoꝝ. vʒ qñ ſumit vnū ſub alio li poſt. dicit ordinē pdi/
cantis qñ ſubm eſt poſt pdicatū ⁊ inferi⁹ dr̄ eſſe poſt ſuperi
us ſʒ ordinē pdicanꝭ. ⁋ Sʒ in ſcōo mō dicit ordinē ɔſtituē
tis ad ɔſtitutū: q2 numer⁹ binari⁹ magis dicit ɔſtitutionē

alteri⁹ numeri mālr loquēdo. ⁋ In 3° vō nā dicit ordinē ori
ginis: q2 ab vno ſubo fluūt diuerſe paſſiōes ordine quodā
originis. ita q fluit vna mediāte alia. ⁋ Cōſiderandū ē vl No^m 4^m
terius q ſpēs numeroꝝ in ſcōo° pñt accipi 2^r. ⁋ Unomō p
reſpectū ad ſuū gen⁹. ſ. ad numeꝝ ſic collateratū dicunt ſe
hēre. vñ pmomō talis argumētatio dr̄ eſſe in lat⁹ ſumēdo.
⁋ Aliomō pt ɔſiderari ſʒ ordinē ɔſtituētis ⁊ ɔſtituti: ⁊ iſto
mō talis argumētatio dr̄ eē in poſt ſumendo: q2 ɔſtitutū dr̄
eſſe poſt ɔſtituēs. hec. Egidi⁹ in pñti lec. Nō eſt aūt incōue
niēs q in vno ⁊ eodē mō reſpectu eiuſdē ſm tm̄ diuerſas cō
ſideratiōes ſiat argumētatio in poſt ſumēdo ⁊ in lat⁹ ſumē
do. ⁋ Cōſiderādū eſt vlteri⁹ q argumētationes dicunt ab No^m 5^m
alio augeri in latus ſumendo. q2 vʒ vna paſſio alicui⁹ cōis
demſtrat de ſpēb⁹ diuidētib⁹ abſq3 gen⁹. dicunt. n. ſpēs di/
uidētes gen⁹ collaterałr ſe hēe ſic qñ numer⁹ diuidit p nu/
meꝝ parē ⁊ imparē. Numer⁹ par ſe hʒ ex vno latere ⁊ nu
mer⁹ impar ſe hʒ ex alio latere. Si igit iſta paſſio finitum
vel infinitū eſſe demſtraret de numero pari p h̄ q ois nume
rus par eſt numer⁹ q̄ʒtus: ⁊ ois numer⁹ q̄ʒtus eſt numerus
finitus vel infinit⁹. ⁊ poſtea aliqd demſtraret de numero im
pari p mediū dr̄ eſſe argumētatio dmſtrationis in lat⁹ ſumē
do: vt pʒ ſic demſtrando. ois numer⁹ quātus eſt finit⁹ vel in/
finitus. ſʒ numer⁹ par eſt hmōi. ergo ⁊c̄. ⁋ Itē ois numerus
cū ſit q̄ʒtitas ē finit⁹ vel infinit⁹. ſʒ ois numer⁹ par eſt hꝭ. ḡ
ois numerus par eſt finit⁹ vel infinit⁹. Iſto aūt mō non pōt
fieri argumētatio in infinitū ſi fuit diuiſio illi⁹ cōis imedia
ta. q2 non pñt eſſe niſi due ſpēs: aut due dr̄e imediate diui/
dētes vnū gen⁹. ſi vō diuiſio ſiat p imediata nō ɔtingit talē
argumētationē fieri in infinitū: vt pʒ de ſpēb⁹ numeri ⁊ h̄
ɔditionałr exponēdo vt dcm̄ eſt. ⁋ Pʒ aūt ex dictis q de/
mſtrationes nō augent p media ad eādē ccłonē. ⁊ qualr au
gent i poſt aſſumēdo tripłr ⁊ qualr in lat⁹ ſumēdo. ⁋ Ad
pmū ⁊ ad alia pʒ ſolō p diſtinctionem ſupius adductam.
⁋ Sequitur vbi ſupra in pho ⁊. D. S. ⁋ Articulus terti⁹.

Ad tertium ſic pcedit. Ut q ſcie doctrinales ⁊ ma
thematice non ſint certiſſime ⁊ firme. Primus
⁋ Nam Cōmētator in phemio de aia. vult q ſcia de aia ⁊
meta^a ſint ceteris certiores. ergo mathema^ce ſcie non ſunt
certiſſime. ⁋ Cōtra. ſed dicebat diſcipulus q ſcia de aia ⁊
meta^ca ſunt ceteris certiores rōne obiecti. q2 vt dr̄ ſube ſepa/
te ⁊ aia ſunt obiecta ſm nām certiſſima ⁊ manifeſtiſſima: tm̄
mathematice ſcie ſunt ceteris certiores rōne modi demon
ſtrādi: q2 nō demſtrant niſi p certiora ſm nām. ⁋ Scōo ɔ̄ cō 2^m
mētator dicit in eodē plogo ſciam de aia excedere mathe/
maticas ſcias nobilitate ⁊ certitudine demſtrationis. ḡ rñ/
ſio nulla. ⁋ Tertio pterea. pn^a mathe^ca ſūt falſa. ḡ mathe 3^m
matice ſcie nō ſunt firme: qd eſt ɔ̄ ſcōam pteʒ. ⁋ Añs pbat.
nā h̄ pn^m eſt ſtm. ſi ab eq̄lib⁹ eq̄lia demas q̄ remanent ſunt
eq̄lia. ⁋ Tuʒ p̄: q2 ſi a duob⁹ ternarijs remoueant equales
numeri: puta duo binarij reſidua nō erūt eq̄lia q2 remanēt
due vnitates: q̄ non ſunt eq̄les nec ineq̄les cū nō ſint quāte.
⁋ Tum ſcōo: q2 pportio. 8. ad. 4. ⁊. 6. ad. 3. ſunt pportiones
eq̄les: ſʒ remouēdo a pma pportione duo nō remanēt ppor
tiones eq̄les. vʒ remouēdo a pma pportione duo remanet
pportio ſexqaltera. vʒ. 6. ad. 4. ⁊ remouēdo a pportiōe 2^a
idē: nō remanet pportio ſexqaltera. vʒ q̄tuor ad tria. ergo
pdictum pn^m eſt falſū tm̄ eſt mathe^m. ⁋ Quarto preterea. 4^m
iſtō eſt pn^m mathe^m. oē totū eſt mai⁹ ſua pte. ſʒ h̄ pn^m videt
eſſe falſum. Nā corp⁹ ⁊ aia ſunt ptes corpis ſortis. ſʒ ſortes
non eſt maior aia: cū aia nō ſit neq3 pua neq3 magna: cū nō
ſit q̄ʒta: nec eſt minor corpe. cū corp⁹ ei⁹ ſit ſibi eq̄le. ergo p/
ma pn^a mathe^lia ſunt falſa. ⁊ p ɔñs ſcie mathematice nō ſt
firme. ⁋ Sʒ ɔ̄ eſt phs vbi ſupra elicitiue. ⁊ Cōmentator 3°
meta^ce. vbi dicit ſcias mathe^as eſſe in pmo gradu certitudi
nis. ⁋ Rñdeo dōm q aliquā ſciam eſſe certiorē ⁊ firmio/ R^o
rem pōt intelligi dupłr. ⁋ Unomō rōne obiecti ⁊ ſic mathe^ce
non ſunt certiſſime vt voluit p^m arg^m. ⁋ Aliomō rōne mo/

di demſtandi ⁊ ħ duplr. ſ Uno mō qꝛ firmioꝛi mō dēmſtant.
⁊ ſic etiā ſcie mathe͛ non ſunt certiſſime. qꝛ res nāles ſunt
firmiores q̄ q̄titates numeri linee: ⁊ ſic pcedit replica ad/
Sciat mathematicas eē certiſſimas triplici ratione ducta. ſ Alio mō qꝛ certioꝛi mō demſtant. ⁊ ſic ſcie mathe/
matice dicunt̄ eſſe firme ⁊ certiſſime ſ pro pma parte. vz ꝙ
ſint certiſſime eliciunt̄ hic a Phō tres rōnes. ⁋ Quaꝝ pꝛi
ma eſt talis. Ille ſcie que magis offerunt̄ intellectui ſūt cer
tiores: ſed ſcie mathematice ſunt hmōi. g̃ ⁊c̃. ſ Probat̄ mi
Pꝛia rō noꝛ: qꝛ cū notitia intell'ꝰ a ſenſu depēdeat ſm Phm infra, ⁊
in. 2. de aia ibi. ⌊ Qd̄ p ſe magis offert ſe ſenſui magis ſe of
fert ⁊ intellui. Sz ſcie mathe͛ magis ſe offerunt ſenſui q̄
alie. g̃ magis ſe offerūt intellui. ſ Minoꝛ declaratur a ſili.
Nā geoᵃ non ꝯcedit abſolute iſtā. vz ois circulus eſt figu/
Ro[m] p[m] ra pp equocationem illiꝰ termini circulus. ſz ꝯcedit illā de
circulo deſcripto in puluere vel in aliq̄ alio ſenſibili. ⁋ Cō
ſiderandū ē aūt ꝙ maioꝛ p̄dicte pbationis dz itelligi cōpa
rādo ſingula ſingulis dū ſz cetera ſint paria. Dato. n. ꝙ ſin
gulare magis ſe offerat ſenſui q̄ vl'e: nō ſequit̄ tn̄ ꝙ ſingu/
lare magis ſe offerat intellui q̄ vl'e. cū vl'e ſm Phm in. 3. d̄
aia ⁊ Cōmētatoꝛē ibidē ſit intelligibile p ſe. vñ intell'ꝰ p ſe
intelligit vl'e. reflexe vͦ ſingulare aut mediāte ſenſu: ſz itel/
ligendū eſt cōparādo ſingulare ad ſingulare: ⁊ vl'e ad vl'e:
vt pz: ꝙ ſi aliqd̄ ſingulare magis ſe offerat ſenſui q̄ aliqd̄
ſingulare magis ſe offerat intellui. ⁊ ſi aliqd̄ vl'e magis ſe
Scda rō offerat ſenſui q̄ aliqd̄ vl'e magis ſe offerat itellui. ⁋ Scda
rō eſt tal'. ille ſcie ſt̄ certiores in qbꝰ inſtare ꝑticulr nō ꝯtin/
git. ſz tm̄ vlr cū notitia vlis ſit potioꝛ q̄ ſingularis: ſz i ma/
the͛ tm̄ ꝯuenit inſtare vlr: qꝛ ꝓpōnes eiꝰ ſunt vl'es. cū p̄di
catū. i. maioꝛ extremitas inſit medio. mediū ſubo. i. minoꝛi
extremitati ſm ꝙ ipm. ꝓpōnes aūt ⁊ inſtātie ſilr. interro/
3ᵃ gatiōes idē ſunt: vt ſup̄ innuit phs. ergo ⁊c̃. ſ Tertia rō ē ta
lis: illa ſcia eſt certioꝛ que p ꝯuertibilia magis ꝓcedit: qꝛ mi
noꝛ poterit cāri deceptio in terīs ꝯuertibilibꝰ q̄ in terīs ñ
ꝯuertibilibꝰ: ſz maxie ſcie mathe͛ ſt̄ hmōi: vt pz iductiue
p ſingulas demſtationes caꝝ. igit̄ doctrinales ſcie que ma
Mathematicas ſcias eſſe firmiores thematice dicunt̄ ſunt certiores. ⁋ Silr p 2ᵃ pte q̄ſiti. vz ꝙ
ſcie doctrinales ſiue mathēatice ſunt ceteris ſciētijs firmio
res: pñt hic elici a phō tres rōnes. ſ Quaꝝ pma eſt ex pte
p̄miſſaꝝ cōparataꝝ ad ꝯcl'ones. ſ Scda ſumit̄ ex pte extre
mitatū cōparataꝝ ad mediuz. ſ Tertia ſumit̄ ex pte medij
Pꝛia rō cōparati ad pmā ꝯcl'onē. ⁋ Pꝛia rō eſt talis. Nā in mathe
maticis ſciētijs vlr ſi pme ſunt vͤe ⁊ ꝯ̉ vͣa ⁊ eꝯ̉ arguendo ex
puris affirmatiuis in ſcda figura: cū ibi ſemp arguat̄ ex ter
minis ꝯuertibilibꝰ. qd̄ nō ꝯuenit i alijs ſciētijs: puta in nā
li phia ſic arguēdo. Qd̄ gñat̄ in multiplicata analogia ſi/
ue ꝓpoꝛtiōe cito gñat̄. ſz ignis cito gñat̄. ergo ignis gñat̄
in multiplicata analogia. g̃ ſcie mathematice ſunt ceteris
2ᵃ firmiores. ⁋ Scda rō eſt iſta. nā ſcie mathematice nō reci
piūt niſi ea q̄ ſūt p ſe. cū ſolū recipiāt diffōnes. ſubiecta ⁊ paſ
ſiones que adinuicē ꝯuertunt̄ ⁊ de ſe inuicē p̄dicant̄. Alie
aūt ſcie ſumunt ea q̄ ſunt p accñs: vt pz de phia nāli q̄ aſſu
mit ꝙ terra eſt frida ⁊ aer ē calius. ergo ſunt ceteris firmio
3ᵃ res. ⁋ Tertia rō eſt talis. nā ſcie mathematice nō ꝓcedunt
niſi p vnū mediū ad vnā ꝯcl'onē demſtandā. cū demſtatiōes
augeant̄ p diuerſa media: vt dicit phs. Alie vͦ ſcie ꝓcedūt
p plura media: vt pz de phia pma: q̄ vnā ꝯcl'onē etiā pp qd
p̄t demſtare p q̄tuoꝛ diuerſas cās. ergo ſcie mathematice q̄
potiſſime dicunt̄ doctrinales ſunt alijs firmiores. ſ pz ſeq̄/
la. qꝛ vbi multitudo ibi ꝯfuſioꝛ ⁊ p ꝯñs nō maxima certitu
do. hec oia dicit Paulus venetus ⁊ bñ lz paꝝ ad ꝓpoſitū.
phs. n. nō vult ħ pbare niſi ꝙ ſyll'ꝰ ignorātie nō eſt paralo
giſmus peccās ſm aliquā fallaciā in dictione aut extra di
ctionē: vt ſatis ex ſupradictis pz. ⁋ Ad p̄ᵐ ⁊ 2ᵐ pz ſolo ex
ſupradictꝭ. ⁋ Ad 3ᵐ negat̄ ꝯñtia: ⁊ ad pbationē dī ꝙ illd̄
pñᵐ intelligēdū eſt ſi reſidua ſunt q̄titates ut vnitates aut
duo puncta nō ſunt quāta. ⁋ Ad illud autē qd̄ obijciebat̄
de ꝓpoꝛtionibus dōm eſt ꝙ ſufficit ſubtrahere terios ꝓpoꝛ

tionuz: ſz non ꝓpoꝛtiones vt ꝓpoꝛtio dupla aut tripla ⁊ ſic
de ſingulis. ⁋ Ad vltimū dōm ꝙ hoc pñᵐ intelligit̄ de ptī
bus integralibus ſiue quātitatiuis ⁊ non foꝛmalibus aut
eſſentialibus. vnde ratio laboꝛat in equiuoco.

⁋ Queſtio. 28. De demonſtratione propter qd ⁊ quia. ⁊ eſt
lectio. 23. S. D. Lec. 23.

Dictū eſt de demſtatōe pp qd p̄. ſ ſcdo d̄
his qbꝰ demſtatoꝛ vtit̄ in ſuis
demſtationibus. ſ Tertio ex qbꝰ demſtatio pp
qd ꝓcedit. Quarto de pncipijs demſtationis
tam cōibꝰ q̄ ſpālibꝰ. ⁋ Cōſequēter ꝯſiderā/
duz reſtat in ħ. 5. tractatu de dr̄ijs demſtatōis pp qd ⁊ qꝛ ē.
⁋ Circa qd̄ duo occurrūt ꝯſiderāda. ſ p̄ ꝯſiderādum ē de
dr̄ijs p̄dictaꝝ demſtationū in eadē ſcia. ſ ſcdo de dr̄ijs eaꝝ
in diuerſis ſciētijs ibi. ſ Alio vͦ mō ⁊c̃. ⁋ Circa pmū duo
occurrūt ꝯſiderāda. ſ Nā p̄ ꝯſiderandū de duabꝰ dr̄ijs q̄s
phs ponit inter demſtationē pp qd ⁊ qꝛ in eadē ſcia: ⁊ de ꝓ/
batione exemplari duplicis dr̄ie ipſius phi. ſ ſcdo ꝯſiderā
duz eſt de ꝓbatione exēplari pme dr̄ie a phō aſſignate ibi. 2
⌊ Amplius in qbꝰ ⁊c̃. ⌋ Circa pmum q̄runt̄ duo. ſ Pꝛimo
vtꝝ demſtatio pp qd ⁊ qꝛ dr̄ant in eadē ſcia. ſ Scdo vtꝝ ſit
aliq̄ demſtatio qꝛ eſt q̄ ꝓcedat p modū nō ꝯuertibilē.
⁋ Sequitur in philoſopho ⁊ in. D. S. ⌊ Quia dr̄ propter
quid. ⌋ ⁋ Articulus pꝛimus.

Ad pꝛimū ſic ꝓcedit̄. Ut̄ ꝙ demſtatio pp qd ⁊ qꝛ
nō dr̄ent in eadē ſcia. ⁋ Nā ꝯnis cuiuſ Pꝛimus
libet demſtatiōis eſt idē. vz ſcire. g̃ demſtatio pp ⁊ qd qꝛ nō
dr̄nt. ſ Pz ꝯñtia: qꝛ dr̄ia eoꝝ que oꝛdinant̄ ad finē ex ipſo
fine ſumēda eſt: ſicut illa que dependet ex pncipijs: vt vult
phs in ꝓhemio ethicoꝝ. ⁋ Scdo p̄terea. ſi demſtatio qꝛ eſt 1ᵐ 2
differret a demſtatione pp qd in eadez ſcia maxime ħ eſſet
qꝛ demſtatio qꝛ eſt. ꝓcederet ex cauſis remotis vel ab effe/
ctibꝰ vt innuit hic phs: ſz ħ non eſt veꝝ. qꝛ vt p diffōnē de/
mſtationis ſupius potuit demſtatio ꝓcedit ex imediatꝭ p̄oꝛi
buſq̄ cāis: ſz cāe remote nō ſunt cāe imediate: ⁊ effectꝰ non
ſūt p̄ores ſz poſteriores ſuis cauſis. ergo ⁊c̃. ⁋ Cōfirmat̄:
qꝛ q̄libet demſtatio facit ſcire. ſz ſcire eſt rei cām cognoſce/
re pp quā res eſt: ⁊ q̄m illiꝰ eſt cā: que dī cā imediata rei et
ꝓxima. g̃ nulla eſt demſtatio que ꝓcedat ex cauſis remotis
aut effectibꝰ. ⁊ p ꝯñs nulla eſt eaꝝ dr̄ia. ⁋ Sed ꝯ̉ eſt Phs
in lr̄a ibi. ⌊ Sz qꝛ differt ⁊ pp qd ⁊c̃. ⁋ Rñdeo dōm ꝙ iſte 2ᵒ
eſt 5ꝰ tractatus huiꝰ pmi libꝛi in quo Phs aſſignat dr̄iam
inter demſtationē qꝛ eſt. ⁊ pp qd. qui diuidit̄ in tria capitu
la ſm ꝙ ſunt tres lec. D. S. de eadem mā. ſ In p̄ caplo aſſi
gnat duas dr̄ias inter demſtationē qꝛ eſt. ⁊ pp qd. in eadez
ſcia: pbādo ſcdam dr̄iam p duo exēpla. ſ In ſcdo vͦ caplo
ibi. ⌊ Amplꝰ in qbꝰ mediū ⁊c̃. ⌋ Probat pmā dr̄iam p vnū
exemplū. ſ In tertio aūt cap̄ aſſignat dr̄iaz inter demſtatio
nē qꝛ ē: ⁊ pp qd in diuerſis ſcientijs. ibi. ⌊ Alio vͦ mō ⁊c̃. ⌋
⁋ In pmo vͦ caplo tm̄ ponit̄ vna ꝯcl'o q̄ eſt rñſiua ad q̄ſi/
tuz. ⁋ Uz ꝙ demſtatio pp qd ⁊ qꝛ eſt dr̄nt in eadē ſcientia.
Que ꝯcl'o pbat̄ tali rōne ſm Phm ⁊. D. S. elicitiue. ⁋ Nā Cōcluſio
demſtatio pp qd. ſemp ꝓcedit ex cauſis pꝛioꝛibus ⁊ imme/ Pꝛobaᵒ
diatis vt pz p diffinitionē demōſtrationis. Sed aliqua de/
monſtratio qꝛ eſt ꝓcedit ex mediatis. vz ex cauſis remotis.
Aliqua vͦ demonſtratio ꝓcedit ab effectibus ad cauſas ⁊
nō ex cauſis. ergo dēmſtatio pp qd ⁊ qꝛ in eadē ſcia dr̄nt 2ʳ. ⁊ 2
p ꝯñs iter ſe dr̄nt. qꝛ fuit pbādū. ſ pmā dr̄iaz pbat phs i ſe/
quēti caplo. ſ ſcdam vͦ pbat hic exemplr. videlicz duobꝰ.
ex emplis. ⁋ Pꝛimum exemplum tale eſt in pꝛima figura. Puᵐ exᵐ
Quicqd non ſcintillat eſt prope. ſed planete ſiue ſtelle erra
tice non ſcintillant. ergo planete prope ſunt. Manifeſtum
eſt ꝙ mediū huius demonſtrationis. vz nō ſcintillant nō eſt
cā maioꝛis extremitatis. vz illud qd̄ eſt ꝓpe. non. n. planete
ꝓpe ſunt qꝛ nō ſcintillāt: ſz eꝯ̉: qꝛ ꝓpe ſunt nō ſcintillāt. ſz tn̄
talis diſcurſus eſt demōſtratio cuz faciat ſcire nō pp quid.
cum quelibet talis ꝓcedat ex cauſis. ergo eſt demſtatio qa

eſt et per 9ñs eſt demõſtratio q̃ eſt: q2 procedit ab effecti/ bus. Predictū võ exẽplū adducit pħs in terios non ſignifi catiuos. vz p. a. b. c. ita q̧ p. a. intelligit̃ pm⁹ terius: vz ma/ ior extremitas. ſ. ppe eſt. p. b. võ mediū. ſ. non ſcintillare. et p. c. minor extremitas q̃ dr̃ vltim⁹ terius. vz planete. vñ ſic arguit̃ ſm pħm. oẽ. b. i. qcqd ñ ſcintillat eſt. a. i. ppe. ſʒ. c. i. planete ẽ. b. i. nõ ſcintillãt. g̃. c. i. planete ſũt. a. i. ppe nos. B enī 1ᵉ ↄſiderãdū eſt q̧ pħs exẽplificãs in pᵃ figura p terios nõ ſignificatiuos p. a. cū ſit pᵘ. lr̃a itelligit maiorẽ extremi/ tatẽ q̃ eſt pm⁹ terius in pᵃ figura cū ſit p̃dicatuʒ maioris. p. b. intellr̃ mediū cū mediū in pᵃ figura ſit mediū. ñ ſolū ſitu ſed ↄiū ctione ſic̃ in alijs ſciẽtijs ſʒ ẽt põne. p. c. võ itelligit vltimuʒ terminū q eſt minor extremitas cū ſit ſubm minoris p̃miſ/ ſe et ↄcl'onis. in 2ᵃ võ figura volẽs exẽplare freq̃nter p. a. in telligit mediū cū mediū ſit pm⁹ terius in 2ᵃ figura q2 ẽ p̃di/ catū vtriuſq̧ p̃miſſaꝝ. p. b. võ intellr̃t maiorẽ extremitateʒ q̃ eſt ſcd̃s terius. vz ſubm maioris pme. et p. c. intellr̃t mino rẽ extremitatẽ q̃ eſt vltim⁹ terius. vz ſubm minoris et ↄcl'o nis. ¶ Sʒ ↄ̃ p̃dcm̃ exẽplū iſtabat diſcipul⁹. Nã ibi arguit̃ in pᵃ figura minore exñte negatiua. g̃ ſyll'o ẽ falſus vt pʒ p pħm p̃ poꝝ. et p ↄñs nõ eſt demr̃atio: cū q̃libet demr̃atio ſit ver⁹ ſyll'o. ſ Aſſumptū pʒ: q2 minor in p̃dcõ exẽplo erat. ſʒ planete non ſcintillãt q̃ eſt ppõ negatiua cū ibi p̃dicatū vz ſcintillãt remoueat̃ a ſubo p negationẽ. ¶ Dõm q̧ lʒ p̃di/ cta minor ſm vocẽ ſit negatiua tñ eſt affirmatiua expoſito rie loq̃ndo. hoc. n. vbū ſcintillãt cū reſoluit in ſuã p̃ticipiuʒ. vz ſcintillãtes: et copulã vbaleʒ. ſ. eſt. et negatio dʒ poni ſup p̃ticipiū et nõ p̃poni copule ſic dicẽdo. Sʒ planete non ſcin tillant. i. ſt̃ nõ ſcintillantes et ſic eſt affirmatiua vt vult pħs et ſui expoſitores. ¶ Sʒ 2ᵐ exẽplū quo pħs pbat idẽ eſt ta le. Nã qcqd augeẽ circulr̃ eſt circularis figure. ſed luna ſu ſcipit incremẽtū ſiue augeẽ circulr̃. g̃ luna eſt circularis fi/ gure: ſit augeẽ circulr̃. b. eẽ circularis figure. a. luna vo ſit c. et ſic arguat̃. qcqd eſt. b. i. qcqd augeẽ circulr̃ eſt. a. i. eſt circularis figure: ſʒ. c. i. luna eſt. b. i. augeẽ circulr̃. g̃. c. i. lũa ẽ. b. i. circularis figur̃. Manifeſtū eſt. n. q̧ 2ᵃ demr̃atio p̃ce dit ab effectu ad cãm. Non. n. luna eſt circularis q2 augeẽ ſiue incremẽtū ſuſcipit circulr̃: ſʒ q2 eſt circularis figure. iõ augeẽ circulr̃. ¶ Cõſiderãdū eſt aũt ſm pħm in textu q̧ p̃ dicte demr̃atiões q2 reducunt̃ de facili ad demr̃ationẽ pp q̃d accipiendo vz maiorẽ extremitatẽ p mediũ: et mediū p maiore extremitate ſic arguẽdo in pᵒ exẽplo. ſ Quicqd eſt ppe nõ eſt ſcintillãs. planete ppe ſunt. g̃ planete nõ ſũt ſcin tillantes. vel ſic arguẽdo in 2ᵒ exẽplo. ſ Quicqd eſt circula ris figure augeẽ circulr̃. ſʒ luna eſt circularis figure. g̃ luna augeẽ circulr̃. Manifeſtū eſt. n. q̧ in iſtis demr̃ationib⁹ p/ cedit̃ a cã ad ſuū effectuʒ. igit̃ ſunt pp q̃d et non q2. ¶ Sed inſtat diſcipulus. Nã maior in pᵃ ppõne eſt falſa vz qcqd ẽ ppe eſt nõ ſcintillãs. nã ignis ppe nos exñs aliqñ ſcintil/ lat vt ad ſenſum pʒ. g̃ nõ eſt demr̃atio pp q̃d cū q̃libet talis p̃cedat ex veris: vt ex ſupra dictis pʒ. ¶ Dõm q̧ aliqd cor pus p̃t dici ſcintillare dupl'r. ſ Uno mõ ſm rei vitatẽ vt dic̃ hic. Egidi⁹. vz qꝛ aliq̃ ſcintille defluũt ab illo corpe ſic̃ appet ab igne. ſ Alio mõ ſm app̃ntiã tñ q̃ q̃dẽ ſcintillatio nõ eſt pp defluxũ corpis: ſʒ pp defectũ viſus. loq̃ẽdo ſcd̃o mõ et in ppoſito: tũc veꝝ eſt q̧ qcqd ppe ẽ: eſt nõ ſcintillãs. ¶ Cõſiderandū eſt vlteri⁹ ſm. D. S. in p̃ſẽti lec. q̧ ſtelle fi/ xe ſcintillant q2 viſus in app̃hẽſione eaꝝ caligat̃ pp eaꝝ di ſtantiã: q2 viſus ſʒ Egidiū nõ debite figit̃ in corpe viſo. qꝛ nõ intelligẽdū: ita q̧ radij viſuales exeãt a viſu et attingant ad corpus et q̧ illi radij ſint inſtabiles: q2 ſic viſus ẽẽt extra mittẽdo: qꝛ eſt ↄ pħm in lib⁹ de ſẽſu et ſẽſato: ſʒ ita intelligẽdū ẽ q̧ ſpẽs multiplicat̃ a corpe viſo que recipit̃ in viſu et ſpẽs iſta recepta nõ hʒ tãtam fixionẽ in oculo ſi deriuat̃ a re vi/ ſa remota q̃tū hʒ ſi deriuaret̃ a re viſa ppinqua. g̃ planete q dicunt̃ ſtelle erratice cū ſint viſui nr̃o ppinque dicunt̃ nõ ſcintillare. Dicunt̃ aũt planete erratice ſ tñ n̄ q2 errant a p/

mi mobilis motu q eſt ab oriẽte in occidẽs mot⁹ võ plane taꝝ ab occidẽte in oriens. planeta võ in epiciclo mouet̃ de oriẽte in occidẽs. q̃d aũt ſit mot⁹ epicicli aut ecẽtrici⁹. pʒ p pħm de celo et mũdo. ¶ Cõſiderandũ eſt vlteri⁹ ſm. D. S. q̧ vitas p̃miſſaꝝ prime maioris in p̃ exẽplo dʒ q̧ acci piat̃ p inductiõe aut p ſenſum vt ẽt dicit pħs in textu. q2 ef fect⁹ eſt notior q̃ ſit cã q̃tū ad ſenſum ſemp. n. in demr̃atio nibus debemus arguere a notioribus. Si. n. arguam⁹ a cau ſis ad effectū arguimus a notioribus ſimplr̃. qñ võ argua mus alio mõ arguim⁹ a notiorib⁹ ſm nos. notiora aũt ſm nos ſunt accepta p inductionẽ vt q̧ animalia modicũ viuẽtia ſint cholerica: q2 in pluribus videmus ſic eſſe vel p ſenſuʒ. vt q̧ luna eclypſat̃: q2 videm⁹ ipm̃ ſenſibil'r eclypſari. cum ergo in p̃dicto exẽplo arguamus a notiorib⁹ nobis vz ab effectu ad cãm neceẽ eſt q̧ maior in qua ſtet tota vĩtus ſyll'ni: vz oẽ non ſcintillans eſt ppe. ſit accepta p ſenſuʒ vel p indu ctionẽ. ¶ Ad p̃ncipale igit̃ dõm q̧ lʒ demr̃ationum pp q̃d et ipſi⁹ q2 ſit vnus finis remotus vz ſcire ipm̃ tñ eſt duplex fi/ nis ppinquus: vz ſcire q2 et poſteri⁹ et ſcire pp q̃d vz a p̃ori et adequate. ¶ Ad 1ᵐ dõm q̧ diffõ ipſius demonſtrationis ſupra poſita datur ſolum de demonſtratiõe propter quid. vnde ratio non ſequitur ad ↄfirmationem.

¶ Seq̃tur in pħo et in. D. S. Deinde cum dicit. [In quib⁹ autem media et c.] ¶ Articulus ſecũdus.

Ad ſecundū ſic p̃cedit̃. Ur q̧ non ſit aliq̃ demr̃a/ tio que p̃cedat p effectū non ↄuer tibilem. ¶ Nã in q̃libet demr̃atione añs non põt eẽ veꝝ ↄñte exñte falſo: q2 ex veris nõ ſequit̃ niſi veꝝ. Sʒ arguen/ do ab effectu nõ ↄuertibili añs p̃t eẽ veꝝ ↄñte exñte fal/ ſo. g̃ demr̃atio q̧ non põt fieri p effectum niſi ↄuertibilem. Arg^m p^m
¶ Scd̃o pbat̃: non ſeq̃t̃ qcqd nõ ſcintillat eſt ppe. ſʒ q̃dã ſtella in firmamẽto eſt non ſcintillãs. g̃ eſt ppe. Añs eſt fal ſum: et tñ ibi arguit̃ p effectū non ↄuertibilẽ. ergo idem qꝛ primo. ¶ Sʒ ↄ̃ eſt pħs in lr̃a ibi. [In q̃bus aũt media et c.] 2m
¶ Rñdeo dõm q̧ p effectū non ↄuertibilem p̃t fieri demõ/ ſtratio q2 non pp q̃d. ¶ Nã q̃cũq3 effect⁹ eſt nobis ſua cã notior p tale effectum p̃t demr̃ari cã a poſteriori quoad nos. ſʒ aliq̃s effect⁹ non ↄuertibilis cū ſua cã p̃t eẽ nobis noti or q̃ cã. ergo aliq̃ demr̃atio p̃t p̃cedere p effectum non cõ/ uertibilẽ. ſicut demõſtrando. Quicũq3 hʒ febres hʒ pulſuʒ cõmotũ: ſʒ talis non hʒ pulſum cõmotũ. g̃ nõ hʒ febreʒ. vel ſic: q̃dcũq3 eſt non deſiccãs nõ eſt ignis: ſʒ hõ non eſt deſic/ cans. ergo non eſt ignis: vtrobiq3. n. p̃cedit̃ ab effectu nõ ↄuertibili cū cã. ¶ Pro cui⁹ declaratiõe ↄſiderandũ ẽ hic ſm Egidiū q̧ ille effect⁹ q p̃t ſeq̃ ex varijs et multis cauſis dr̃ eẽ nõ ↄuertibilis cū ſua cã: q2 excedit q̃libet ipſaꝝ: vt puta deſiccare p̃t eẽ effect⁹ ſolis et ignis: vz ſi talis effect⁹ ſit notior ſua cã: vt ſi noti⁹ eſt nobis q̧ aliq̃d ſit deſiccatuʒ. ergo q̧ ſit ignis: poterimus a tali effectu arguere ad ſuam cãm non affirmatiue: q2 eſt tranſcẽdẽs q2 non aũt pp q̃d. ¶ Cõſiderandū eſt vlteriuʒ ſm. D. S. in p̃nti lec. q̧ effect⁹ q accipit̃ pro medio ſi cõuertat̃ cum maiori extremitate et excedit minorẽ manifeſtū eſt q̧ ↄueniẽs ſit ſyll'o. ſicut ſi p/ bat̃ de venere q̧ ſit ppe q2 non ſcintillat. Si aũt aũt minor terminus eẽt in plus q̃ mediū. non ſit ↄueniẽs ſyll'o. Nõ enim de ſtella põt vẽr ↄcludi q̧ ſit prope p hoc q̧ non ſcin/ tillat. In cõparatione aũt ad maiorem terminum deconuer ſo arguit̃. Nam ſi mediū ſit in minus q̃ ſit maior termin⁹ ↄueniẽs ſit ſyll'o. Sicut ſi p hoc qꝛ eſt mouerẽ motu p̃greſ/ ſiuo de aliquo oſtendit̃ q̧ habeat aĩm ſenſitiuam ſiue ani male. Si aũt ſit in plus non ſit ↄueniens ſyll'o. nam ab effe ctu q̃ a pluribus cauſis p̃cedere põt non p̃t vna illaꝝ cõ/ cludi: ſicut non poteſt cõcludi q̧ aliquis habeat febres ex excitatione pulſus. Hec ille formaliter. ¶ Conſiderandũ eſt vlterius q̧ cum hic. D. S. dicit q̧ effectus qui ſumitur p medio excẽditur ab aliqua extremitate: aut excedit ma/ iorẽ: nõ eſt inconueniẽs ſyll'o. Intelligẽdū eſt affirmatiue ſyl

logiʒādo non aūt negatiue. Non valʒ.n.negatiue in ſilib⁹: vt pʒ in p̄ notabili. ℂ Ex p̄dictis elici pt q̄ demſtationem aliquā pcedere p effectū non ꝯuertibilē pt intelligi dupli.
Correla^m
ſ Uʒ aut loquēdo de demſtatione pp qd: aut q2. ſ Si p̄mo mō ſic non hʒ vitatē: vt pʒ p diffōnē demſtationis ſupra poſitā. ¶ Si ſcdo mō h̄ dupli. vel affirmatiue demſtrando: vel negatiue. ſ Si ſcōmō ſic aliq̄ demſtatio pt pcedere p effectū nō ꝯuertibilē: vt pʒ p ono p̄ma añ p̄mum notabile hic adducta. ¶ Si p̄mō h̄ dupli. vel attēdit̄ reſpect⁹ inter effectū q ſumit̄ pro medio ⁊ minorē extremitateʒ: vel attendit̄ inter mediū ⁊ maiorē extremitatē. ¶ Si p̄mū hoc 2ᵒ. q2 vel mediū excedit minorē extremitatē: vel eꝫ. ſ Si p̄mū ſic eſt bona demſtatio. ſ Si 2^m ſic nō valet exēpiū p̄mi. Dia planeta nō ſcintillās eſt ppe. venus eſt hʒ. ḡ ⁊c. Si vo talis effectus attendit̄ inter mediū. ⁊ maiorē extremitatē. ¶ Hoc ēt dupli. q2 vel mediū excedit̄ a minori extremitate. i. in minus ſe hʒ q̄ maior extremitas: vel ecōuerſo. ſ Si p̄muʒ ſic valet demſtatio ⁊ non ſcōmō. Exēpluʒ p̄mi. qcqd mouet̄ motu progreſſiuo hʒ aiam ſenſitiuā. ſed aſin⁹ eſt hmōi. ḡ ⁊c. Exēplum ſcōi pʒ in argumēto articuli. Ex quo pʒ q̄ p effectum non conuertibilē non ſolum poteſt demonſtrari cauſa de aliquo negatiue: ſed etiam affirmatiue. ℂ Ad argumenta autem patet ſolutio ex dictis.

Lec.24. ℂ Queſtio.29. De demſtatione quia. ⁊ eſt lectio.24.S.D.

Et inſuper ꝯſiderādū de exēplo pp qd̄ Phs p̄bat aliquā determinationē. ℂ Circa qd̄ q̄runt̄ tria. ſ Prio vtꝝ demonſtratio procedat p cām remotaʒ ⁊ mediatā. ſ Scdo vtꝝ ſi affirmatio ſit cauſa affirmationis non opʒ negationē eſſe cām negationis ⁊ eꝫ. ſ Tertio vtrum demonſtratio q2 ſit demonſtratio ſimpli. ℂ Seq̄t̄ in p̄hō ⁊ in.S.D. L Amplius in quibus mediuʒ. J

ℂ Articulus primus.

primum **Ad primuʒ** ſic pcedit̄. Ut q̄ nulla demōſtratio pcedat p cāʒ remotā. ℂ Qd̄ ſic pʒ. Nā ſi eſſet aliq̄ talis maxime eēt iſta que tāgit̄ a p̄hō. vʒ qcqd reſpirat eſt aial. ſʒ paries non eſt aial. ergo paries nō reſpirat. ſʒ talis non procedit p cām remotā: qd̄ ſic pʒ q2 nō pcedit p cām. Non aial.n.non eſt cā reſpirationis: vt deducit p̄hs in textu. ſi.n. affirmatio non eſt cā affirmationis negatio non erit cā negationis. ḡ nulla eſt demſtatio que proce-
2^m
dat p cāʒ remotā cū cā remota nō ſit cā. ℂ Scdo preterea. non ſeq̄t̄. piſcis eſt aial. ergo piſcis reſpirat. Cum añs ſit veꝝ ⁊ ꝯñs falſum. ⁊ ibi arguit̄ a cā mediata ad ſuum effectum. ḡ nulla cā procedit a cā mediata vel ſaltēʒ non eſt cā formalis: q2 nō in oibus terminis valet. ℂ Sʒ ꝯ eſt p̄hs in lra ibi. L Amplius in qb⁹ mediū exponit̄. in his enim ipſius q2 non pp qd demonſtratio eſt. non.n. dī cā. ℂ Rñdeo
Cōcluſio
dōm q̄ iſtud eſt 6^m capl̄m huius qnti tractat⁹. in quo p̄hs tm̄ vnam innuit ꝯclōnē. ℂ Uʒ q̄ aliq̄ eſt demſtatio q2 que
Proba^o
pcedit p cām mediatam que ſumit̄ pro medio qd̄ extra ponit̄: quā ꝯclōnē probat vnico exēplo. ℂ Naʒ iſta eſt bona demōſtratio in ſcōmō 2ᵉ figure. Quicqd reſpirat eſt aial. ſed paries non eſt aial ḡ paries nō reſpirat. ibi aūt pcedit̄ a cā remota ad ſuū effectū. Manifeſtū eſt.n. q̄ non aial nō eſt cā ppria ipſius vel illius qd̄ eſt nō reſpirare. qd̄ ſic probat p̄hs. q2 aial non eſt cā ppria ⁊ adequata ipſius reſpirādi: al's omne aial reſpiraret: qd̄ eſt falſum: q2 aialia ſanguine carētia ⁊ pulmone non reſpirant. ḡ non aial non eſt cauſa non reſpirandi. ſ patet ꝯñtia p auctem p̄hi. q2 ſi negatio eſt cā negationis affirmatio eſt cā affirmatōis. ḡ ſi affirmatio non eſt cā affirmationis negatio non erit cā negatiōis. ſ Exemplū p̄hi eſt ſicut non cōmenſurādo calida ⁊ frigida non ſanandi cā eſt: ita cā ſanandi eſt eoꝝ menſura. p̄dictuʒ aūt modū demōſtrando adducit p̄hs in modo ⁊ in figura p terminos non ſignificatiuos. vʒ p.a.b.c.p.a. intelligitur mediū in ſcōa figura. vʒ animal. ⁊ hoc ideo q2 medium in ſcōa figura vtrobiq̄ p̄dicat̄. p.b. intelligit̄ maior extremitas. vʒ reſpirat. p.c. minor extremitas: vʒ paries. ℂ Cōſiderādum eſt āt hic ſm.D.S. q̄ nō ſoluʒ in his que demſtant̄
No^m p^m
p effectum demōſtrat̄ q2. ⁊ non pp̄ter qd: ſed etiaʒ in qb⁹ medium extra ponitur. ſ Dicitur autem medium extra poni qñ medium eſt diuerſum a maiori termino: vt accidit in
Mediuʒ ex^a poni
ſylls negatiuis. vel mediū ex^a ponit̄ qñ gen⁹ eſt q̄ſi cōius ⁊ nō ꝯuertit̄ cū maiori termino. ſ Q2 āt p tale mediū ñ poſſit p̄bari pp qd. p̄bat p̄hs in hoc q̄ demſtatio pp qd eſt p cāʒ. Tale aūt mediū nō eſt cā ppꝛie loquēdo. hec illis formalr. ¶ Notāter ibi dicit.D.S. nō eſt cā ppꝛie loquēdo. Cā eniʒ remota nō eſt cā ppꝛie loquēdo. Jlla.n. dī cā prope loquēdo propter quā res eſt: ⁊ quoniam illius eſt cauſa ⁊c. Sed cauſa remota nō eſt huiuſmodi: q2 ipſa poſita nō ponit̄ effect⁹. ipa tñ remota remouet̄ effect⁹. igit̄ nō eſt cā ppꝛie dicta. Qñ igit̄ p̄hs dicit in textu q̄ nō aial nō eſt cā non reſpirādi: niſi loquat̄ de cā vlr ſumpta: ſʒ totū eius ambitū. al's modi cāꝝ in.5.metaphy. ⁊ in.2.phy. nō eēnt bñ aſſignati a p̄hō. ſʒ loquit̄ de cā prope ⁊ ſpālr ſumpta modo expoſito. ¶ Ex quo pʒ q̄lr demſtatio pp qd ⁊ q2 dīnt vno alio mō in eadem ſcia vʒ q2 demſtatio pp qd ſemp procedit p cās proprias ⁊ imediatas. Demſtatio vo q2 aliq̄ñ procedit p cās remotas ⁊ hoc negatiue pcedēdo vt dcm̄ eſt ⁊ nō affirmatiue. q2 vt dcm̄ ē tali cā poſita nō ponit̄ effect⁹ de necītate. Et p hoc pʒ ſolo ad 2^m arg^m. ℂ Cōſiderādū eſt vlteri⁹ ſm
No^m 2^m
p̄hm in lra ibi. L Cōparant̄ autē ⁊c. J q̄ eāe mediate cōparant̄ ad ꝯclōnes ſiue effect⁹ ſm excellētiā maiorē vel minorē. Nā eaꝝ q̄ ſunt remote q̄dā ſunt remotiores: q̄dā remotiſſime: vt pʒ p exēpluʒ Anacharſidis: vʒ q̄ apud ſcythas non ſunt ſibilatores: q2 non ſunt ibi vites. voluit aūt Anacharſis reddere cāʒ q2 ſcythe. vʒ illi hoies q noiant̄ in ſcythia nō ſunt ſibilatores. hoc iō dicit eſſe: q2 nō ſūt ibi vites: Sʒ hec lʒ ſit cā tñ eſt multū remota. Nā vites ſunt cā vini. vinū eſt cā potatiōis. potatio eſt cā letitie ⁊ gaudij. gaudium eſt cā ſibilationis. Uñ vites ſūt cā multū remota ſibilationis. pt tñ argui a cā remota ad ſuū effectū ſm excedētiā i. ſm cām magis remotā vel min⁹ remotā. ſi ſic arguat̄. Jn ſcythia non ſunt vites. ḡ ibi non ſunt ſibilatores. in ſcithia nō ſunt vue ḡ ibi nō ſunt ſibilatores. Jn ſcythia non eſt vinū. ergo ibi non ſunt ſibilatores ⁊ ſic de alijs. Accipit̄ aūt hic ſibilatio ſʒ.D.S. p cantu nō quocūq3: ſʒ pro cantu vindemiantiū q vocat̄ celeuma. ℂ Sʒ inſtat diſcipulus ꝯ p̄dictum modū arguēdi ipſius Anacharſidis. Nā non ſequit̄
Diſcip.
in flandria nō ſunt vites. ḡ in flandria nō ſunt ſibilatores. cū añs ſit veꝝ ꝯñs exñte falſo. Jn flandria.n. abūdant cantores: ⁊ tñ ibi non ſunt vites. ℂ Ad hoc rñſum eſt: q2 lʒ in
R^o
flandria ſint cantores ⁊ cantus: tñ ibi nō ſūt cantus vindemiantiū cū ibi nō ſint vinee. ℂ Jnſtat aūt adhuc diſcipul⁹
Diſcip.
probando q̄ p cām remotam pt fieri demſtatio q2 affirmatiue. Nam bñ ſequit̄ ſol eſt in capite vl̄ in cauda draconis. ergo luna eclypſat̄: ⁊ tñ ibi arguit̄ a cauſa mediata. cā autē imediata ipſi⁹ eclypſis lune eſt interpoſitio ipſius terre inter ſolē ⁊ lunā. ℂ Rñdeo dōm q̄ aliq̄ cauſa pt dici remota
R^o
dupli. ſ Uno mō q2 eſt cōior cōitate p̄dicationis q̄ ſu⁹ effectus: ſicut animal eſt in plus q̄ reſpirare. arguēdo autē de tali cā remota pcedit exēplum p̄hi ⁊ nō valet affirmatiue: ſed ſolum negatiue. ſ Alio mō aliq̄ cauſa pōt dici remota: non q2 eſt cōior ſed q2 ipſa ſola non req̄rit̄: ſʒ cum ea requirit̄ alia. ⁊ dī remota: potius p mediuʒ poſitionis ſiue ſitus q̄ p̄dicationis: ſicut eſt ſolē eſſe in capite vel in cauda draconis eſt cā eclypſis lune remota: q2 cum ea req̄rit̄ interpoſitio terre. ⁊ arguendo a tali cauſa remota ad ſuū effectuʒ: valet tam affirmatiue q̄ negatiue: ſed prope loquēdo demōſtrationes que ſiunt per hmōi cauſaʒ remotā dicuntur pp qd. al's aſtrologus demſtaret eclypſim lune demonſtratione q2: qd̄ non eſt ꝯcedendum: vt deducit hic. Paulus venetus. ℂ Ad argumenta patet ſolutio ex dictis.

Digitized by Google

¶ Sequiť vbi ſupra in pl'o ⁊ in. S. D. ¶ Articulus ſcđs.

Ad ſecundū ſic ꝓcediť. Videť ꝙ nõ oꝫ ꝙ ſi negatio ſit cā negationis: affirmatio ſit cā affirmatiõis: aut ecõuerſo. ¶ Nā nõ ſeqť. Si nullū aial eſt

Primus irrõnale null⁹ hõ eſt irrõnalis. ẜ ſi aliqđ aial eſt irrõnale aliqs hõ ē irrõnalis. ſꝫ cõmittiť fallacia ꝯñtis arguẽdo a poſitiõe ꝯñtis ad põnē añtis. ẜ ſi negatio eſt cā negatiõis: nõ oꝫ ꝙ affirmatio ſit cā affirmatiõis. ¶ Scđo ꝑterea. oē al/

2m bū diſgregat ⁊ tñ non oē albū ꝑ ſe ꝯgregat. ẜ ſi affirmatio eſt cā affirmatiõis: non opꝫ ꝙ negatio ſit cauſa negatiõis. ¶ Tertio ꝑterea nõ ſeqť. ſi hõ currit aliqđ animal currit.

3m ergo ſi nullus hõ currit nullum aial currit. ſed ibi arguiť a deſtructione añtis ad deſtructionem ꝯñtis: ⁊ ꝑ ꝯñs ibi cõmittiť fallacia ꝯñtis: ⁊ ſic idem qđ prius. ¶ Quarto ꝑterea. qđ non eſt ens non põt eſſe cauſa alicuius: q2 aut eſſet

4m cauſa mãlis aut formalis: aut efficiẽs aut finalis ſed negatio eſt non ens. ergo negatio non eſt alicuius cā qđ eſt contra ꝓſuppoſitū. ¶ Sꝫ ꝯtra eſt ph's vbi ſupra dicens.

Si cā eſt negatio ipſius nõ eſſe affirmatio eſt cā ipſius eē ⁊c. ⁊ paulopoſt. Siľr ſi affirmatio eſt cā ipſi⁹ eſſe ⁊ negatio ipſius nõ eē ſupple cā ⁊c.

¶ Rñdeo dđm ꝙ in cauſis ꝓprijs ꝑ ſe ⁊ imediatꝭ de qb⁹ hic loqť Ph's. ſi negatio eſt cā negatiõis oꝫ affirmationē eſſe cām affirmatiõis ⁊ eꝯ. Nā ſicut remota cā ꝓpria remoueť ef

Concl'o ꝓbatio fect⁹: ita poſita poniť effect⁹ ⁊ eꝯ. vñ ſicut poſitio cāe in talib⁹ eſt cā põnis effect⁹: ita negatio cāe eſt cā negationis effect⁹. ¶ Conſiderādū eſt aūt hic ſm Egidiū ꝙ negatio ef/

Reddū fect⁹ oꝫ accipi ꝓportionabiľr ad negationē cāe: q̄ ꝓ portio attẽdẽda ē ſiue accipiẽda ſm idē gen⁹ oppõnis: aľr non hꝫ ṽitatē h' qđ dicit. Nā ſi albū diſgregat non oꝫ ꝙ non albū ꝯgreget: q2 albū ⁊ non albū ſe hñt in plus q̄ꝫ ꝯgregare ⁊ diſgregare. Albū.n. ⁊ non albū ꝯ̄dicunt. ꝯgregare võ ⁊ diſgregare ꝯ̄riant. vñ opꝫ arguere ſm idē gen⁹ oppoſitionis. vt ſi albū diſgregat non albū non diſgregabit. Et ſi album diſgregabit ⁊ nigrū ꝯgregabit. q2 eodē gñe oppõnis albū ⁊ nigrum: ꝯgregare ⁊ diſgregare opponunť. Siľr albū ⁊ non album diſgregare ⁊ non diſgregare eodē gñe oppoſitionis opponunť. vñ iſto mõ arguẽdo a cāis ꝑ ſe ⁊ ꝓprijs. ſi affirmatio eſt cā affirmatiõis ⁊ negatio eſt cā negatiõis: ⁊ eꝯ. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ auctas ph'i ſolū ṽitatē hꝫ in terminis ꝯuertibilib⁹. q2 cā ꝓpria ⁊ imediata ꝯuertiť cū proprio effectu. in terminis aūt ꝯuertibilibus ꝯtingit arguere a poſitione ꝯñtis ad poſitionē añtis. ⁊ a deſtructiõe añtis ad deſtructionē ꝯñtis. Bñ.n. ſequiť gr̃a mãe lꝫ non gr̃a forme. ſi h' eſt hõ h' eſt riſibile. ſꝫ h' eſt riſibile. ẜ hoc ē homo. vel ſic. Sꝫ h' non eſt hõ. ẜ hoc non ē riſibile. ¶ Ad ꝑm 2m ⁊ 3m pꝫ ſolo ex dictis. ¶ Ad 4m dr̃ ꝙ non ens non ꝑt eſſe cā poſitiua alicuius entis: poteſt tñ eſſe cā priuatiua: vt pꝫ de priuatione ꝑ phyſico. ¶ Vel dđm ꝙ lꝫ negatio non poſſit eſſe cā in eſſendo: ꝑt tñ eſſe cā illationis. ſ. inferẽdo. Nā ſic homo infert riſibile: ita non hõ infert non riſibile. ¶ Vel dđm ꝙ lꝫ negatio cāe ſit negatio formaľr: etiā affirmatio ṽtualr ſiue equalẽter. ṽbi gr̃a reſpiratio nihil aliđ eſt q̄ꝫ mot⁹ in aeris attractione ad refrigerādū ſanguinē ⁊ ad caliditatem temperādam. Sꝫ non reſpiratio non eſt niſi qes cordis in tali attractione: que quidem quies affirmatiue dr̃.

¶ Sequitur vbi ſupra elicitiue tñ. ¶ Articulus tertius.

Ad tertium ſic ꝓcediť. Vr̃ ꝙ demſtatio q2. que ꝓcedit ꝑ cām remotā vel ꝑ effect⁹ non conuertibiles non ſit demſtatio ſimpľr. ¶ Nā dēmſtatio ſimpľr facit ſcire: vt patuit ſupra ꝑ ꝑmam diffõnē demſtationis. ſꝫ

Primus nulla demſtatio q2 eſt: facit ſcire ſimpľr. ergo nulla talis demſtatio ē demſtatio ſimpľr. ¶ Probatio medij. Nā vt ſupra in capite ꝑmi tractat⁹ hui⁹ libri declaratū eſt. Scire ſimpľr eſt cām rei cognoſcere ꝑꝑ quā res eſt: ⁊ q2ñ illi⁹ eſt cā. ſed nulla demſtatio q2 eſt ꝓcedit ꝑ cām ꝑꝑ quā res ē ⁊c. ẜ nulla demſtatio q2 eſt facit ſcire ſimpľr: qđ fuit ꝓbādū. ¶ Scđo ꝑterea demſtatio ſimpľr ꝓcedit ex ꝑmis veris ⁊ imediatꝭ prorib⁹. notioribuſq; cauſis: ſꝫ nulla demſtatio q2 ꝓcedit ex immediatis cāis: ſꝫ ꝓcedit ex remotꝭ cauſis. ẜ nulla demſtatio q2 eſt demſtatio ſimpľr. ¶ Sed in cõtrarium arguiť: quia demonſtratio q2 facit ſcire ſimpľr. ẜ eſt demſtatio ſimpľr. ¶ Añs pꝫ: q2 facit ſcire ꝑ cām ꝓpriā. ꝑma aūt cā maxime facit ſcire. vt ſup̄ ꝯcedit ph's. ẜ dēmſtatio q2 facit ſcire ſimpľr: ⁊ per ꝯñs eſt demſtatio ſimpľr. q2 demſtatio coꝝ que ad aliquē finē ordinanť a fine ſumiť. ¶ Rñdeo dđm ꝙ ꝑꝑ duo argumẽta in ꝯ̄rio adducta Rodulph⁹ britonus ꝯcludit ꝙ demſtatio q2. nõ eſt demſtatio ſimpľr nec facit ſcire ꝑfecte ⁊ ſimpľr: ſi accipiať ſimpľr vt idē eſt qđ ꝑfectiſſime in ſuplatiuo gradu ſiue ꝓpriiſſime. ſic veꝝ eſt ꝙ demſtatio q2 nõ eſt demſtatio ſimpľr: nec facit ſcire ſimpľr. Sꝫ ſi accipiať ſimpľr vt idē eſt qđ ꝑfecte ſiue ꝓprie tũc idē dicit in dubiū ver/ Rodlph⁹ britonus

tiť. ¶ Simpľr.n. ꝑt accipi multꝭ modis. ¶ Vno mõ idē eſt qđ nõ ꝯ̄cte. ſicut dr̃ in ꝑ̄ poꝝ. ꝙ ſylľs ſimpľr dicť⁹. i. nõ ꝯ̄ctus ē ſſdm in libris poꝝ analogicoꝝ. ⁊ iſto mõ accipiẽdo ſimpľr nulla demſtatio ꝑꝑ qd nec q2 eſt dr̃ demſtatio ſimpľr: q2 q̄libet eſt ꝯ̄cta ad d̃terminatā mām. vꝫ ad mām necīā. ¶ Alio mõ accipiť ſimpľr vt diſtinguiť ꝯ̄ ꝑ accñs: ſicut cū dr̃ ſimpľr dico qđ ſine addito dico. ⁊ iſto mõ q̄libꝫ demſtatio tam ꝑꝑ qd q̄ꝫ q2 eſt dr̃ demſtatio ſimpľr: cū nulla eaꝝ ſit demſtatio ꝑ accñs. ¶ Alio mõ vt idē eſt qđ abſolute: ſic cū dicimus ꝙ hõ ſimpľr loquẽdo. i. abſolute loquẽdo ē ꝑfectior leone. lꝫ q̄ꝫtū ad aliqd leo ſit ꝑfectior hoie. ⁊ iſto mõ ẽt q̄libet demſtatio dr̃ ſimpľr. ¶ Alio mõ accipiť vt diſtinguiť ꝯ̄ ſm qd inq̄ꝫtū illud qđ eſt ſm qd diminuit aut corrũpit aliqđ qđ ē de rõne illi⁹ qđ dr̃ ſimpľr. ſicut hõ mortu⁹ reſpectu hoīs: et iſto mõ demſtatio q2 dr̃ demſtatio ſimpr. Nihil.n. ipm q2 diminuit de rõne demſtatiõis inq̄ꝫtū demſtatio: lꝫ ei nõ ꝯueniant oēs ꝯditiones q̄ reqrunť ad demſtationē ꝑꝑ qd. rõ enī alicuius cõis ꝯuenit oibus ſub eo ꝯtentis. demſtatio autē cõis eſt: ⁊ diuidiť in demſtationē ꝑꝑ qd ⁊ q2 eſt. non ſicut totū in mõ aut ſicut totū in q̄ꝫtitate in ſuas ptes: ſꝫ ſicut totū vľe in ſuas ptes ſubiectiuas. nunq̄ꝫ.n. ptes ſubiectiue diminuũt de rõne toti⁹: vt pꝫ ꝑ Phm in topicis lꝫ ꝑma ps ſubiectiua icludat aliqd ꝑ qđ remoueanť aliq̄ que reqrũť ad rõnē alteri⁹ ptis ſubiectiue. ſic patet de hoie ⁊ bruto reſpectu aialis. Multa.n. reqrunť ad rõnē alicui⁹ iferioris que nõ reqrunť ad rõnē ſupioris. ¶ Cõcedim⁹ ẜ ꝙ demſtatio q2 ē demſtatio ſimpľr accipiẽdo ſimpr vt diſtinguiť ꝯ̄ ſm quid. Cõcluſio ꝯ̄ria rõ

¶ Cui⁹ rõ eſt: q2 (vt dcm̃ eſt) dēmſtatio q2 nõ diminuit aliqd qđ eſt de rõne demſtationis. ẜ eſt demſtatio ſimpľr. ¶ Añs pꝫ: q2 de ratione demſtationis eſt facere ſcire certitudinaliter ſiue hoc ſit per cauſam ſiue per effectū: ſiue per cauſam remotam ſiue propinquā. demõſtratio autē q2 facit ſcire certitudinaľr. ergo non diminuit de ratiõe demonſtratiõis inq̄ꝫtum demõſtratio eſt. ¶ Preterea. demõſtratio q2 facit

2° ſcire ſimpľr. ergo eſt demõſtratio ſimpľr. ¶ Pꝫ ꝯſequẽtia ꝑ locum a cauſa finali ad ſuū effectum. ¶ aſſumptū pꝫ q2 facit ſcire in ꝓpria forma. ergo facit ſcire ſimpľr. ¶ Pꝫ ꝯſequẽtia q2 ſcire ſm qd ſiue ſophiſtico mõ vt ſupius dixit ph's. eſt ſcire in alio aut in vľi aut in confuſo: ſicut pars cognoſcitur in ſuo toto vel inferiora in ſuis ſuperioribus. Scire autem in propria forma eſt ſcire ſimpľr: vt ſimpliciter diſtinguiť cõtra ſophiſtice ſcire vel ſm quid. Relinquiť ergo ꝙ demonſtratio q2 facit ſcire in ꝓpria forma ⁊ nõ in alio tm̃. ¶ Pre/ 3°

terea. ſi demõſtratio q2 non faceret ſcire ſimpľr. ſequeretur ꝙ ille ſcientie que acquiruntur per demonſtrationē quia non eſſent ſcientie ſimpľr ſed ſolum ſm qd ⁊ imperfecte. ¶ Cõſequẽs eſt falſum q2 alš metaphyſica ⁊ theologia nõ eſſent ſcientie niſi ſm quid: quod ab omnibus falſum eſſe iudicatur. Relinquitur ergo ꝙ demonſtratio quia eſt demonſtratio ſimpliciter ⁊ facit ſcire ſimpliciter in propria forma ⁊ non ſolum ſm quid ⁊ ſophiſtico modo. vnde ſigs

accipe vellet ſcire ꝑ excellētiam vt tm̄ valeat ſicut pfectiſſi/me: ſic ↄcludendū eſt ꝙ demſ'atio q: non eſt demſ'atio ſim/pl'r. ❡ Ad pmū ḡ dōm negādo minorē accipiendo ſimpl'r vt diſtinguit ↄtra ſm qd. ſ Et ad pbationem dōm ꝙ ſcire ſimpl'r eſt rei cām cognoſcere. veꝝ eſt accipiēdo ly ſimpl'r vt excellētiā pfectiōis dicit: non aūt vt diſtinguit ↄ ſm qd. ❡ Ad 2m dōm ꝙ ad demōſtrationē pp qd bn̄ reqrit ꝙ ꝑ/cedat ex pmis veris ꝛ imediatis cauſis: nō aūt hoc reqrit ad demſ'ationē inq̄ʒtū demſ'atio: vn̄ lȝ demſ'atio q: non ſit demſ'atio pp qd: eſt tn̄ demſ'atio ſimpl'r. vt ly ſimpl'r deter/minat rōnē demſ'ationis inq̄ʒtuʒ eſt demſ'atio. ſec9 ēt ſi de/terminat demſ'ationē ſm ꝙ hȝ ſpālē modū in ſuis mēbris diuidētibus. ſicut accēs lȝ non dicat ens ſimpl'r ſm ꝙ ſim pl'r dicit ſpālem gradū pfectionis ipſius entis: q: eſt magis entis q̄ʒ ens. tn̄ ſi accipit ſimpl'r vt determinat rōneʒ entis abſolute accēs dī ens ſimpl'r. ꝛ ſatis in pma rōne phi diffu ſe diſputatū eſt. ❡ Ad illud aūt qd obijciebat in ↄriū dicē dum ꝙ pmū accipit dupl'r. ſ Uno mō idē eſt qd primū: qd accipit pmum via reſolōnis ꝛ ſic prima cā. i. prima maxi me facit ſcire. ſ Alio mō accipit pmum ꝑ viam diuiſionis: vt idē eſt qd vniuerſali9: ꝛ ſic pma cā nō facit maxime ſcire formal'r loquēdo. ſecus autem v'tualiter q: v'tute pmoꝝ pncipioꝝ ꝛ cāꝝ omnia ſciunt: ꝛ qbus ignoratis nulla ſci/untur: vt ſatis ſupra declaratū eſt dum de pncipijs cōibus aut ſpālibus ipſius demonſtrationis ageretur.

❡ Queſtio. 30 Qualiter demōſtratio quid ꝛ quia ſe habe/ant ad ſcientias. ꝛ eſt lec. 25. S. D.

Lec. 25. Modo ↄſiderare reſtat d dr̄la demōſtratio nis pp qd ꝛ q: in diuerſis ſcientijs. ❡ Circa qd querunt duo. ſ Primo vtꝝ demō ſtratio pp quid ꝛ quia differant in diuerſis ſci entijs. ſ Scdo vtrum pſpectiua naturalis ſubalter netur pſpectiue ꝛ perſpectiua geometrie.

❡ Sequitur in Pho. ꝛ in. D. S. l. Alio autem modo differt.

❡ Articulus primus.

Primū Ad primuʒ ſic pcedit. Uidet ꝙ demſ'atio pp qd ꝛ q: nō differāt i diuerſis ſciētijs. ❡ Nā ſi differrēt in diuerſis ſcientijs hoc maxime eſſet vt innuit hic Phs in ſciētijs ſubalternantib9 ꝛ ſubalternatis. Q: ſcie ſubalternātes dicūt pp qd: ꝛ ſcie ſubalternate dicūt q:. Sȝ non pt hoc dici. igit demſ'atio pp qd ꝛ q: nō differūt in di/uerſis ſciētijs. ſ Probatio minoris. naʒ ſi ſcie ſubalternate dicerēt q: vel h' intelligeret de pncipijs vel de ↄclōne. Nō de ↄclōne q: in tali ſcia demſ'aret ꝓpria paſſio: ꝛ de ꝓprio ſubiecto ꝑ diffōnē ſubiecti aut paſſiōis: alr nō eēt ſcia: cuʒ ſcia ſit habit9 ↄclōnis ꝑ demſ'ationeʒ acq̄ſit9: ſȝ talis demſ'atio eſt pp qd ꝛ nō q: tm̄. ḡ ſcia ſubalternata nō dicit q: q̄ʒtū ad ↄclōnē. ſ Si dicat de pncipijs: tūc nulla erit dr̄a: q: ſcie ēt ſubalternātes nō dicūt pp qd q̄ʒtū ad pncipiū ipaꝝ. ❡ Sȝ

Diſcip. dicebat diſcipulus. Nā ſcie ſubalternātes dicunt pp qd de pncipijs ſciaꝝ ſubalternataꝝ de qbus ſcie ſubalternate di cūt tm̄ q:. q: ꝛ ea ſupponunt determinata his ſciētijs ſub/alternātib9. ❡ Scdo ↄtra q: pn9 ſciētiaꝝ ſiue demſ'ationū

2m ſunt imediata vt ſupra oñſuʒ eſt: ſȝ ꝓpōnes imediate nō pn̄t demſ'ari cū careāt medio. ḡ falſum eſt qd dr̄. vȝ ꝙ pn9 ſcie

3m ſubalternate demſ'arent in ſcia ſubalternāte. ❡ Tertio p/terea. ſcia de yride ſubalternat pſpectiue: vt dicit h' phs et tn̄ pſpectiua de ulis dicit q: de qbus alia ſcia dicit pp qd: vt pȝ d geometria. ḡ ſcia ſubalternās nō dicit pp qd ſemp.

4m ❡ Quarto pterea media ordinata ad eūdem finē nō dr̄nt ſpecie cuʒ ſpēs ſortiat a fine. ſȝ demſ'atio pp qd ꝛ q: ordi/nant ad eūdem finē. vȝ ad ſcire. ḡ demſ'atio pp qd ꝛ q: ad minus nō dr̄nt ſpe. ꝙ aūt dr̄ant numero nulla eſt difficultas.

5m ❡ Preterea demſ'atio q: pōt ſciri pp qd: vt patuit ꝑ Phm ſupi9. q docuit ꝙ trāſumptis terminis vna demſ'atio mu/tat in aliam. ergo nō dr̄nt ſpe: q: vna ſpēs nō pt v'ificari de

6m altera: neq; vna pt fieri altera. ❡ Sexto pterea. demſ'atio/nis pp qd ꝛ q: eſt vna diffō. vȝ ſyllus faciēs ſcire ḡ nō dr̄nt ſpecie. pȝ ↄñia: q: quoꝝ rō eſt vna illa ſunt idem ſpē: vt pȝ ꝑ Phm. 5. metaphy. ergo ꝛc. ❡ Sed ↄ eſt Phs in lra ibi. Alio vō mō dr̄ pp qd ab ipſo q: ſm ꝙ eſt per aliā ſciam vtrāq; ſpeculari. huius āt ſunt q̄cūq; ſic ſe hn̄t adinuicem ꝙ alteꝝ ſub altero eſt ꝛc.

❡ Rñdeo dōm ꝙ iſtud eſt 3m caplm huius gnī tractat9. in quo phs vnā dūtaxat dducit ↄclōnē ꝓbabilē que eſt rñſiua ad queſitū. ❡ Uȝ ꝙ demſ'atio pp qd ꝛ q: dr̄nt inter ſe in di uerſis ſcientijs: que ꝓbat tali rōne phi elicitiue. ſ Nā ſcie Cōcluſio diuerſe ſunt in duplici dr̄a. ſ Quedā ſunt eſſentialr diuerſe Probat quaꝝ ꝓprie vna dr̄ alia ab altera. Aliud. n. dicit diuerſita/tem eēntialē potiſſime in neutro gñe. ſ Alie vō ſunt q̄ non ſunt eēntial'r diuerſe ſȝ accñtal'r. ſicut ſunt ſcie ſubalterna/te ꝛ ſubalternātes. Scia. n. ſubalternata dr̄ altera a ſcia ſb alternāte. nō aūt alia ꝓprie loquēdo. alias ↄtingeret demō ſtrātem de gñe in aliō gen9 deſcēdere. Cum deſcēdat a gñe ſcie ſubalternātis ad gen9 ſcie ſubalternate. Sed demſ'atio pp qd ꝛ q: dr̄nt in diuerſis ſciētijs vtroq; mō diuerſitatis. ḡ dr̄nt inter ſe in diuerſis ſciētijs. ſ Maioreʒ innuit phs in lra. ſ Minorē ꝓbat quo ad pmā ptē. q: ſcie ſubalternātes dicūt de mētis pp qd. de qb9 ſcie ſubalternate dicūt tm̄ q:. ḡ dmonſtrationes pp qd ſiunt pncipali9 in ſciētijs ſubalter nantib9 q̄ʒ ſubalternatis: ꝛ ꝑ ↄñs in ſciētijs diuerſis dr̄nt q̄/rum vna ſe hȝ ad alterā ſuppoſitiue: ita vȝ ꝙ ſubiectū ſcie ſubalternate ↄtinet ſub ſubiecto ſcie ſubalternantis. ſ Se cūdā ptē minoris ꝓbat phs ꝑ exēpla q: ſunt multe ſciaruʒ que nō ſunt ſubalternate ſȝ diſparate que ſic ſe hn̄t adinui/cē. vt dcm̄ eſt. vȝ ꝙ ad vnā ptem q: ꝛ ad alterā pp qd ver/bi gra. Medicina ꝛ geometria ſunt ſcie nō ſubalternate ſȝ diſpate. non. n. ſubiectū medicine ſumit a ſubiecto geome/trie. Sȝ geometrie eſt dicere pp qd d aliqb9 ↄclōnibus: de qbus medicina dicit tm̄ q:. vt vulnera circularia tardi9 ſa/nant q̄ʒ oblōga. Ipſius medicine eſt ſcire q: ex eo ꝙ expe/rit. ſed pp qd ſcire eſt ipſi9 geometrie ad quā ptinet cogno ſcere vt dicit hic. D. S. ꝙ circulus eſt figura ſine angulo. vñ ptes vulneris non appropinquāt ſibijnuicem ſicut ptes vulneris oblōge vt poſſit de facili ↄiūgi. Sic ergo pp qd ꝛ ipſum q:. non ſemꝑ ptinēt ad eādem ſciam. ḡ demſ'atio pp qd cuius finis eſt ſcire pp qd. ꝛ demſ'atio. q: cuius finis eſt ſcire q: differunt in diuerſis ſcientijs. ❡ Pro declaratione pcedentium ↄſiderādū eſt ꝑ ſm. D. S. i pñti lec. ꝙ vnā ſci/entiam eſſe ſubalternatam pt intelligi dupl'r. ſ Uno mō qñ ſubm̄ vnius ſciētie ↄtinet ſub ſubo ſuꝑioris ſcie. ſicut ſpēs ↄtinet ſub gñe. Sic ſcia de aialibus eſt ſubiectiua nāli iſto modo: q: aial eſt ſpēs entis ſiue corꝑis nālis. ſ Alio mō qñ ſubiectū inferioris ſcie non eſt ꝓprie ſpēs ſubiecti ſuꝑioris ſcie. ſȝ ſubiectū inferioris ſcie cōparat ad ſubm̄ ſuꝑioris ſci entie ſicut māle ad formale. ꝛ hoc modo accipit hic a pho vnā ſciētiaʒ eſſe ſubalternatā ſicut pſpectiua ſe hȝ ad geo/metriam. Geometria enim eſt de lineis ꝛ de alijs magnitu dinibus. pſpectiua autē eſt circa lineā determinatā ad ma teriam. vȝ ad lineam viſualē. Linea autem viſualis nō eſt ſpecies linee ſimpl'r: ſicut neq; triangulus ligneus eſt ſpēs trianguli. Et ſil'r machinatiua q̄ eſt ſciētia de faciēdis ma/chinis ꝛ alijs ingenijs ad geometriam que eſt de mēſuris corpoꝝ. Et ſimil'r ſe habet harmonica. i. muſica ad arith/meticam ꝛ ſic de alijs. Hec ille. ❡ Ex pdictis elicitur ꝙ ſci entia de ſpecie nō ſubalternat ſciētie de gñe: lȝ ſpēs ponat ſub gñe. ad eādem enim ſciētiam ptinet cōſideratio totius ꝛ pttium ſubiectiuarum reſpectu eiuſdem paſſionis. ❡ Sȝ dicebat diſcipulus ꝙ. D. S. videtur hic concedere ꝙ cor/pus naturale ſit ſubiectū phie naturalis. dicit ꝙ ſubm̄ ſcie de aialibus. vȝ aial ↄtinet ſicut ſpēs ſub ſubo ſciē:ie natu/ralis. vȝ ſub corpore nāli ꝛ tn̄ oppoſitum ſubſtinet in pmo phy. ❡ Dicēduȝ ꝙ corpus nāle eſt ſubm̄ ſpeciale phie na/

No[m] p[m]. Sciaȝ ſubalternari dupl'r.

Correlariū

Diſcip.

turalis: qꝛ eſt ꝑncipalioꝛ pars ſubiectiua ipſius entis mo/
bilis qđ eſt ſubiectū attributionis pħie nālis. vt ſatis in ꝑ
phy. diſputatū eſt. Ratio ergo diſcipuli laboꝛat i equoco.
Noᵐ 2ᵐ ¶ Cōſiderādū eſt vlterius ſm Phm in litera ꝙ ꝑdicte ſciē
tie que ſic ſe hñt ꝙ vna ꝯtinet ſub alia mō expoſitoꝛ: oēs fe
re ſunt vniuoce: qꝛ ꝯueniūt in vno noie ſm eādem rōnē nō
qdem ſpecificā ſꝫ genericam. Cōueniūt āt in noie generi
fico. vt dicit hic. D. S. ꝛ non in noie ſpecifico. ideo dicit dič
Phs fere omnes ſunt vniuoce. ¶ Dicunt̃. n. geometria ꝛ
arithmetica. aſtrologia. naualis ſcientia practica muſica ꝛ
cetere alie que in textu numerant̃ oēs mathematice: ſꝫ di/
uerſimode. ¶ Qꝛ quedā dicunt̃ ſimplr̃ mathematice q̄ ſūt
de ſubiecto abſtracto a mā. vt geometria ꝛ arithmetica.
¶ Alie vō ſunt vel dicunt̃ mathematice non ſimplr̃: ſꝫ ꝑ ap
plicationē ꝑncipioꝝ mathematicaliū ad res naturales. Ex
quo pꝫ ꝙ ꝯueniūt in noie gñis. ¶ Uel pōt dici vt adiūgit.
D. S. ꝙ ꝑdicte ſunt vniuoce: qꝛ ēt in noie ſpēi conueniunt.
Naꝫ naualis dī aſtrologia. Et practica muſice dī muſica.
dī aūt fere qꝛ non ꝯuenit in oibus ſꝫ in pluribꝰ vt de ſe pꝫ:
Noᵐ 3ᵐ ¶ Cōſiderandū eſt vlteriꝰ ſm Egidiuꝫ ꝙ vniuoca dicunt̃
quoꝝ nomē cōe eſt ꝛ ratio ſubē eadē eſt. Ratio aūt ſubē ex
foꝛma ſumit̃. Ex qua illā ꝛ eādem foꝛmā quā ꝯſiderat ſci/
entia ſupioꝛ mō abſtracto: cōſiderat ſcientia inferioꝛ ꝛ ſub
alternata mō ſenſibili ꝛ ꝑ applicationē ad mām. Jō vna eſt
fere vniuoca alteri. ¶ Eandeꝫ ſnīam adducit hic Paulus
venetus. ¶ Aſtronomia. n. mathemaᶜᵃ ꝛ naualis ſciētia ha
bent eūdem modum. Qꝛ vtraqꝫ eſt aſtrologia ꝛ hñt eādē
rationē. qꝛ quelibꝫ eaꝝ eſt de motibus planetaꝝ: Sed non
eodēmodo: qꝛ aſtrologia ꝛ mathematica ē de illis ſimplr̃
ꝛ ſm ſuas cās: ſꝫ naualis eſt de eis ꝑ habitudineꝫ ad ſigna
apparētia celi vel aeris. ¶ Ad ꝑmū igit̃ dōm ꝙ de multis
ꝯclonibus ſciētie ſubalternate dicunt qꝛ de qbus ſcientie
ſubalternātes dicūt ꝑꝑ qd vt dēm̄ eſt: lꝫ aliqñ ꝯclōnes in
ſcientijs ſubalternatis etiam demſtent̃ ꝑpter qd. ¶ Ad 2ᵐ
dōm ꝙ ꝑncipia in illa ſcientia in qua ſumunt̃ tanq̄ꝫ princi/
pia ſunt indemſtabilia: tñ poſſunt demſtari in ſcientia ſupe/
rioꝛi in qua ſumunt̃ ꝑ ꝯclonibꝰ. ¶ Ad 3ᵐ dōm ꝙ ꝑſpecti/
ua ꝑ reſpectum ad geometriam eſt ſcientia ſubalternata: ꝑ
reſpectum tñ ad ſcientiam de iride dī ſubalternās. vñ ipſa
inquātum ſubalternata eſt: dicit qꝛ. inq̄ꝫtum vero eſt ſub/
alternans dicit ꝑpter qd. ¶ Ad 4ᵐ dī ꝙ demſtatio ꝑpter
qd ꝛ qꝛ. bene oꝛdinant̃ ad eūdem finem cōem. vꝫ ad ſcire:
non tñ ad eūdem fineꝫ ſpālem. qꝛ aliud eſt ſcire qꝛ. ꝛ aliud
eſt ſcire ꝑpter quid. ¶ Ad 5ᵐ dōm ꝙ foꝛmalr̃ demſtatio
qꝛ. non fit ꝑpter qd. Sed bene reductiue. qꝛ illa que dī de/
mſtatio qꝛ. pōt reduci ad demſtationem ꝑpter qd. Non tñ
demſtatio qꝛ inq̄ꝫtuꝫ hmōi poteſt fieri demſtatio ꝑpter qd.
¶ Ad vltimuꝫ dicēdum ꝙ diffinitio illa demſtationis non
ꝯuenit demſtationi quia eſt. cū ſcire ſit rei cām cognoſcere
propter quā res ꝛc̃. ꝙ demōſtrationi quia eſt: non compe/
tit niſi foꝛte ſm analogiam ſiue proportionem.
¶ Seqt̃ vbi ſupra impꝑtinenter tñ. ¶ Articulus ſecūdus.

Primuꝫ **Ad ſecundū** ſic ꝑcedit̃. Uidet̃ ꝙ pħia naturalis
nō ſit ſubalternata ꝑſpectiue. ¶ Nā
ſubm̄ ſciētie ſubalternate ꝯtinet̃ ſub ſubcto ſciētie ſubalter
nantis: vt innuit hic pħs ꝛ. D. S. ſꝫ ſubiectū pħie nālis qđ
eſt ens mobile ſꝫ. D. S. vel coꝛpus mobile ſm Alber. ma
gnum non ꝯtinet̃ ſub ſubō ipſius ꝑſpectiue quod eſt linea
viſualis. vt de ſe pꝫ. ergo pħia nālis non ſubalternat̃ ꝑſpe
2ᵐ ctiue. ¶ Scđo ꝑterea. ſubalternata videt̃ eſſe pars ſciētie
ſubalternantis: ſed pħia naturalis non eſt pars ꝑſpectiue.
igit̃ idem quod ꝑus. ¶ Probatio minoꝛis. qꝛ illaꝝ vna eſt
pars alterius: quaꝝ vna ponit̃ ſub alia: ſꝫ ſcientia ſubalter
nata eſt hmōi reſpectu ſcientie ſubalternantis. ergo ꝛc̃.
3ᵐ ¶ Tertio ꝑterea. geometria eſt de magnitudinibus: ſꝫ li/
nea viſualis quā cōſiderat ꝑſpectiua non eſt magnitudo:
cum magnitudo ſoli coꝛpoꝛi debeat̃. linea aūt non eſt coꝛ/
pus. ergo ꝑſpectiua non ſubalternata geometrie. Cū ſubꝫ
vnius non ꝯtinetur ſub ſubiecto alterius. ¶ Sed cōtra eſt
Phs vbi ſupra in ſuis exemplis ꝑ ſcđa parte queſiti ꝑ qua
parte ſic in ꝯtrium arguit̃. ¶ Nam ſcientia de iride eſt ſcien
tia ꝑtinēs ad pħiam naturalem: ſꝫ ſciētia de iride ſm pħm
hic: eſt ſubalternata ꝑſpectiue. ergo pħia eſt ſalteꝫ ſm par
tem ſubalternata ipſi ꝑſpectiue. ¶ Rñdeo dōm ꝙ aliqua 3ᵃ
ſciētia ſm Egidiuꝫ dī ſubalternari alteri duplr̃. ¶ Unomō Noᵐ ꝑᵐ
ſimplr̃. vꝫ ſm ſe totam. ſicut muſica ſubalternata arithme Scia alte
tice ꝛ aſtrologia ꝑſpectiue: ꝛ ꝑſpectiua ſubalternat̃ geome ri ſbalter
trie. pħia vero naturalis iſto modo nō ſubalternat̃ ꝑſpecti nari
ue. vt voluit ꝑmum argᵐ articuli. ¶ Aliomō aliqua ſciētia
dī ſubalternata alteri non ſimplr̃: ſed quātum ad aliquam
partem. Et hoc modo pħia dicit̃ ſubalternari ꝑſpectiue.
vꝫ quātum ad illā partē eiꝰ que eſt de iride. Et ideo in mul
tis vt dicit hic Phs ꝛ. D. S. cum alijs doctoꝛibꝰ naturalis
dicit qꝛ q̄ꝫtum ad ea que ſpectāt ad iridem de qbus ꝑſpecti
ua dicit ꝑpter qd. Dicit. n. natural̃ ꝯuerſioneꝫ viſus ad nu
bem aliquo modo oppoſitā ad ſolē eſſe cām iridis: ſed ꝑꝑ
qd hoc ſit ſumit̃ a ꝑſpectiua. ¶ Cōſiderādum eſt diligēter Noᵐ 2ᵐ
ſm Egidium ꝙ pħs in lr̃a quatuoꝛ differētias aſſignat in
ter ſciētiam ſubalternātem ꝛ ſubalternatā. ¶ Quaꝝ pꝛima 4ᵒʳ dr̃ia in
eſt ex modo ſciendi. Nam modus ſciendi ipſius ſcie ſubal ter ſciam
ternate eſt ſcire qꝛ: ſubalternātis vō ꝑpter qd. ¶ Scđa diffe ſbalternā
rentia eſt ex pte rei ſcite. Nā multotiēs ipm qꝛ eſt ſcitum in tē ꝛ ſubal
ſcientia ſubalternata ꝙ non eſt ſcitum in ſcientia ſubalter/ ternatā
nante. ¶ Tertia dr̃ia eſt ex parte ſciētie ſubalternate: qꝛ eſt
mālioꝛ ꝛ ſenſibilioꝛ q̄ꝫ ſubalternās. ¶ Quarta dr̃ia ē ex par
te ſcientie ſubalternantis. qꝛ eſt foꝛmalioꝛ ꝛ abſtractioꝛ q̄ꝫ
ſciētia ſubalternata. Hec ille. Que etiā hic adducit Paulꝰ
venetus. ¶ Cōſiderādum eſt vlterius ꝙ de ſubalternatio/ Noᵐ 3ᵐ
ne poſſumus loqui duplr̃. ¶ Unomō communiter. Et ſic ibi Subalter
ſcientia dī ſubalternata alteri cuius ſubm̄ ꝯtrahit ſubm̄ al natio 2ᵉˣ.
terius ſiue ꝑ differētiam eſſentialeꝫ ſiue accñtalem. ¶ Alio
mō ꝑꝑꝛie. ꝛ ſic adhoc ꝙ vna ſciētia dicat̃ eſſe ſubalternata
alteri tres conditiones requirunt̃: vt adducit hic Albertꝰ
magnus. ¶ Quaꝝ pꝛima eſt ꝙ ſubm̄ ſcie ſubalternate con 3. ꝯditōes
trahat ſubm̄ ſupioꝛis ſciētie. ¶ Scđa eſt ꝙ ſubm̄ ſciētie ſub vt ſcia al
alternate ꝯ̄hat ſubm̄ ſubalternātis ꝑ dr̃iam mālem ſiue ex/ teri ꝑꝑꝛie
traneā: ſicut numerꝰ ſonoꝛus ꝯ̄hit numeꝝ. ꝛ linea viſualis ſubalter/
ꝯ̄hit lineā. vñ ſciētia de ſpecie non ſubalternat̃ ſciētie de ge netur
nere. lꝫ ſpēs ponat̃ ſub gñe ꝛ ꝯ̄hat ipſum. ¶ Tertia ꝯditio
eſt ꝙ talis ꝯ̄ctio non ſiat ꝑ paſſionem: ſicut riſibile ꝯtrahit
aial ad hoiem accñtalr̃. vñ ſciētia de paſſione nō eſt ſubal/
ternata ſcie de ſubō vel de gñe ſubiecti. ¶ Quarta conditio
ab aliqbus ſupaddit̃ que eſt ꝙ ſciētia ſubalternata dꝫ ſup
poner. ꝑnᵃ eſſe ꝑbata in ſciētia ſubalternantis. ¶ Ex pre/ Coꝛrelaᵐ.
dictis pꝫ ꝙ ꝑſpectiua ſubalternat̃ ꝑꝑꝛie geometrie. qꝛ oēs
ꝑdicte ꝯditiones ſibi ꝯueniunt vt pꝫ ꝑ ſingulas diſcurren/
do. pħia vero nālis nō eſt ꝑꝑꝛie ſubalternata metaphy. qꝛ
deficit ſcđa ꝯditio ſupꝛapoſita. Ens enim mobile quod eſt
ſubm̄ pħie natural̃ non ꝯ̄hit ens qđ eſt ſubꝫ metaphy. per
dr̃iam extraneam. Nihil enim eſt extraneum enti cum ni/
hil rationem entis ſubterfugere poſſit. ¶ Cōſiderandum Noᵐ 4ᵐ
eſt vlteriꝰ ſm Albertū de Saxonia ꝙ quatuoꝛ modis ali
qua ſciētia dī ſubalternata alterius. ¶ Pꝛimomō eo ꝙ ſub/
iectum vnius eſt ps ſubiectiua ſubiecti alteriꝰ. ꝛ ſic ſe hñt
adinuicem ſcientia de magnitudine ꝛ linea. Nam linea eſt
pars magnitudinis. ¶ Scđomodo eo ꝙ vna illaꝝ ſciētiaꝝ
eſt de aliquo ſubō ſuppoſito ſine contractione. ꝛ alia eſt de
eodem ꝯtracto ꝑ aliquā ꝯtractioneꝫ per ſe: ꝛ ſic ſcientia de
ente mobili ad vbi ſubalternatur ſciētie que de ente mobi/
li. ¶ Tertiomodo aliqne ſciētie ſubalternantur adinuicem
eo ꝙ vna illaꝝ eſt de aliquo non contracto ꝛ alia de codeꝫ
ꝯtracto ꝯtractione accñtali: ꝛ ſic ſe hñt adinuiceꝫ arithme
tica ꝛ muſica. ¶ Quartomō ſciētie ſubalternant̃ adinuicē.
Ex eo ꝙ principia ꝛ ꝯclones vnius ſcie demſtantur aliqñ

ↄcluſiones alterius ſcie.ꝛ ſic ſe hñt adinuicẽ:geometria ꝛ
mathema. Hec ille. Que pcedũt de ſubalternatione cõiter
loquẽdo. Secus aũt loquẽdo de ſubalternatione ꝓprie lo/
quẽdo ſm modũ expoſitũ. ¶ Ad pmũ igit̃ patuit ſolo ex
dictis. ¶ Ad 2m dõm ꝙ ſcia ſubalternata dĩ ꝙ eſt ps ſcien
tie ſubalternãtis non integralis neqꝫ ſubiectiua ꝓprie lo/
quendo:ſꝫ dĩ ps eius rõne ſui ſubcti:qꝛ ſubm ſciẽtie ſubal/
ternate eſt ps magis in mõ q̃ꝫ ſubiectiua ſubiecti ſcie ſubal
ternãtis:ſicut pꝫ de numero ſonoro reſpectu numeri. ⸿ Al/
bertus vero de Saxonia hic dicit vnã ſciam eſſe ptem inte
gralem alteri⁹ ſcie non quidem ſimplicis ſed ſciẽtie aggre
gate de quo in metaphy. ad longũ diſputatũ eſt. ⸿ Uocat
Sciẽtia ſimplex Aggregata aũt ſciam ſimplicem ſciam vnius ſcientie vel generis. ag/
gregatam vero ſcientiã vocat que continet diuerſas ꝛ plu
res ſcientias ſimplices plurium concluſionum. ¶ Ad 3m
dicendum ꝙ linea eſt magnitudo:ꝛ lꝫ non ſit corpus eſt ta
men pars corporis quod ſufficit in propoſito.

Lec.26. ¶ Qõ.31. De figura ſylli demrãtiui. ꝛ eſt lec.26. S.D.

Amplius ↄſiderandũ reſtat de forma ipſius demõſtrationis oſten/
dẽdo in qua figura demõſtratio potiſſime hẽt
fieri. ¶ Circa qd̃ q̃rũt̃ duo. ⸿ Pmo vtꝝ ſyllus
potiſſime hẽat fieri in pma figura. ⸿ Scdõ vtꝝ
ſit aliqua ꝓpoſitio negatiua immediata ꝛ aliq̃ mediata.
¶ Sequitur in pħo ꝛ in. D.S. [Figurarum autẽ magis.]

¶ Articulus primus.

Ad primũ ſic pcedit̃. Uꝛ ꝙ ſyllus demonſtratio/
nis nõ potiſſime hẽat fieri in prima fi/
Primus gura. ¶ Nã ſi in prima figura hẽant potiſſime fieri demõ
ſtrationes:hoc eſſet. qꝛ mathematice ſcientie que ſunt cer/
tiſſime vtunt̃ ea in ſuis demõſtrationib⁹. vt dicit hic Pħs
in lr̃a. Sed hoc non p̃t eſſe veꝝ:qꝛ ſcientie mathematice
non ſunt certiſſime:qd̃ ſic pꝫ. Nam metaphy. que eſt de dõ
ꝛ ſubiꝫs ſeparatis ẽ de magis intelligibilib⁹ q̃ꝫ ſcie mathe
ma. que ſunt de q̃ꝫtitate. ergo metaphy. eſt certior ꝛ ꝓ ↄñs
nõ ſunt certiſſime. ¶ Scdõ p̃terea. pfectius eſt ſcire aliqd
2m in pticulari q̃ꝫ in vlĩ. vt ex ſupradictis pꝫ. Sꝫ tertia figura
ↄcludit pticulariter. ergo videt̃ ꝙ magis faciat ſcire q̃ꝫ pri
ma. ꝛ ꝓ ↄñs in ea deberent potiſſime fieri demõſtrationes:
3m quarũ finis eſt facere ſcire. ¶ Tertio p̃terea. ſi ſic. vel hoc
eſſet in primo prime vel in aliquo alio modo. Non pmum
qꝛ primus modus prime figure concludit vniuerſalr̃. Sed
ſcire aliqd vniuerſalr̃ eſt ſcire impfecte ꝛ ſophiſtico modo.
vt in pncipio hui⁹ libri declaratum eſt. ergo pmus modus
prime figure nõ facit maxime ſcire. Neqꝫ dõm eſt 2m quia
pari rõne in ſcdã ꝛ tertia figura demrãtiões potiſſime hñt
fieri:cum eis cõcludat̃ particulariter ꝛ vniuerſalr̃ ſicut in
aliꝫs modis prime figure. ¶ Sed ↄ̃ eſt Pħs in lr̃a ibi.

Figurarum aũt magis faciens ſcire prima eſt.
Mathematice enim ſcie p hanc fere demõſtra
tionẽ vt arithmetica ꝛ geometria ꝛc̃.

¶ Rñdeo dõm ꝙ iſte eſt ſextus tractatus huius pmi libri in
quo poſtq̃ꝫ pħs determinauit de mã ſylli demrãtiui. Nũc
aũt determinat de forma eiuſdẽ oñdendo in qua figura de
mõſtratio potiſſime hꝫ fieri:qui qdẽ tractat⁹ vnicum dũta
xat cõtinet capl̃m in quo ponunt̃ due ↄclões:quaꝝ pma
Cõcluſio eſt reſiua ad queſitũ. ¶ Uꝫ ꝙ in pma figura demrãtiones
ꝓꝑ qd potiſſime hñt fieri. ¶ Scdã eſt ꝙ alique ſunt ꝓpoſitiõ
nes negatiue imediate ꝛ alique mediate de qua in ſequẽti
Pria rõ. articulo videbit̃. ¶ Prima ↄclõ ꝓbat̃ trib⁹ rõnib⁹ quarũ
pma ſic format̃. Qꝛ in illa figura potiſſime hñt fieri demõ
ſtratiões ꝓꝑ qd:que maxime facit ſcire:cũ finis demrãtio/
nis ꝓꝑ qd ſit maxime facere ſcire. vt ſupius dcm̃ eſt. Sꝫ pri
ma figura maxime facit ſcire. ergo ꝛc̃. ⸿ Probatio medie ẽ
pħi aſſignatio. Nã mathematice ſcie vt arithmetica:geo/
metria. ꝛ quecũqꝫ alie ꝓꝑ qd demrãtes:que ſunt certiſſi/
me vt plurimũ prima figura vtunt̃. ergo prima figura eſt
maxime faciẽs ſcire ꝛ ꝓ ↄñs maxime accõmodata demon
ſtrationib⁹ ad ꝓꝑ qd ſpeculãdum. vt dicit hic text⁹. ¶ Se/
cunda rõ talis eſt. qꝛ in illa figura potiſſime hꝫ fieri demrã
tio ꝓꝑ qd que vtilis eſt ad inueſtigandũ ipm qd̃ qd eſt ſiue
ipſam diffõnẽ:cũ ipm qd̃ qd eſt potiſſimũ locũ hẽat in de/
mrãtionib⁹. Qꝛ ipſa diffinitio que ſignificat ipm qd̃ qd ẽ.
vt dcm̃ eſt ſuperius. aut eſt pn̄m demrãtionis aut ↄclõ:aut
certe tota demrãtio ſola terminoꝝ poſitione differens. Sꝫ
prima figura ſola valet ad inueſtigãdũ ipm qd̃ qd eſt. g̃ in
prima figura potiſſime hñt fieri demrãtiões ꝓꝑ qd. ⸿ Pro/
batio medie qꝛ diffinitio p̃dicat̃ vlr̃ ꝛ affirmatiue de diffi/
nito. Silr̃ ipm qd̃ qd eſt ↄuenit vlr̃ ꝛ affirmatiue ei cui⁹ ẽ.
Non enĩ tm̃ qdã homo eſt aĩal rõnale vel bipes ſꝫ oĩs ho
mo. Prima aũt figura ſola ↄcludit vlr̃ ꝛ affirmatiue. Naꝫ
ſcdã figura ſolũ ↄcludit negatiue. Tertia võ ſolũ pticulr̃.
g̃ pma figura ſola valet ad inueſtigãdũ ipm qd̃ qd eſt. qd̃
fuit ꝓbandũ. ⸿ Tertia rõ talis eſt. Alie figure indigẽt pri/
ma. prima võ nõ indiget aliꝫs. Sylli. n. aliaꝝ figuraꝝ redu
cunt̃ ad primã ꝓꝑ ineuidẽtiã ipoꝝ. Non aũt ſyllĩ prime fi/
gure reducunt̃ ad modos aliaꝝ figuraꝝ cũ ſint euidẽtiſſi/
mi. g̃ prima figura maxime facit ſcire ꝛ ꝓ ↄñs in ea potiſſi
me ſiũt demrãtiões ꝓꝑ qd. ¶ Cõſiderãdũ eſt ꝓ declaratio/ Nom 1m Cur dmõ ſtratio p. q̃d. fiat in pª figura
ne prime rõnis ſm. D.S. in pñti lect. Q, cã q̃re demrãtio
ꝓꝑ qd maxime fiat in prima figura. Hec eſt rõ. Naꝫ in pri/
ma figura medius terminus ſubiꝫcit̃ maiori extremitati q̃
eſt p̃dicatum ↄclõnis ꝛ p̃dicat̃ de minori termino q ẽ ſubꝫ
ↄclõnis. Oꝫ aũt in demrãtione ꝓꝑ qd mediũ eſſe cãm paſ/
ſionis que p̃dicat̃ in ↄclõne de ſubõ. ꝛ vn⁹ modus dicendi
p ſe eſt qñ ſubm eſt cã p̃dicati ſicut ſupra dcm̃ eſt. ꝛ hoc cõ/
petit prime figure in qua mediũ ſubiꝫcit̃ maiori extremita
ti ꝛ p̃dicatur de minori termino:vt dcm̃ eſt. Hec ille forma
liter. ¶ Cõſiderandũ eſt vlteri⁹ ſm eundẽ ibidẽ ꝓ declara Nom 2m.
tione tertie rõnis p hoc ꝙ alie figure indigent prima. Ma
nifeſtũ eſt qꝛ oꝫ ad pfectã ſciam hẽndãꝫ ꝙ ꝓpõnes media/
te que ſumunt̃ in demrãtionib⁹ ad immediatas reducant̃
qd̃ qdẽ ſit dupl̃r. ſ. ↄdẽſando media ꝛ augmẽtãdo. ⸿ Con/
dẽſando qdẽ qñ mediũ acceptũ ↄiũgit̃ mediate vtriqꝫ ex/
tremoꝝ vel alteri. vꝫ maiori extremitati. vñ qñ accipiunt̃
media alia inter mediũ primũ ꝛ extrema ſit q̃ñ quedã con
dẽſatio medioꝝ:ſic ſi accipent̃ primo ſic. Oẽ corp⁹ aĩatum
eſt ſubã. ſꝫ oĩs hõ eſt corpus aĩatũ. Et deinde inter corpus
aĩatũ ꝛ ſubãꝫ ſumat̃ aliud mediũ. vꝫ corpus. ꝛ inter ho/
minẽ ꝛ corpus aĩatũ ſumat̃ aĩal. Sed augmẽtatio ſit qñ
medium eſt immediatũ minori extremitati ꝛ non maiori.
Tunc enim oꝫ ſumere plura media ſupra primũ medium
acceptũ primo. vtputa ſi p̃ accipiatur oẽ aĩal rõnale eſt ſen
ſibile:ſꝫ omnis hõ eſt aĩal rõnale. ꝛ poſtea ſupra aĩal ratio/
nale accipiat̃ hõ ſic arguendo. Oẽ aĩal eſt ſenſibile. oẽ ani/
mal rõnale eſt aĩal:ꝛ ſic de ſiĩibus. hec autem ↄdenſatio ꝛ
augmẽtatio medioꝝ ſit ſolũ p primã figurã. ⸿ Tum qꝛ ſo/
lum in prima figura ↄcludit̃ vlis affirmatiua. ⸿ Tuꝫ qꝛ ſo
lũ in prima figura mediũ ſumit̃ inter extrema. ⸿ In ſcdã aũt
mediũ ſumit̃ ſupra extrema q̃ñ p̃dicatũ de eis. ⸿ In tertia
võ figura infra extrema q̃ñ ſubm de eis. ¶ Cõſiderandũ Nom 3m
eſt vlteri⁹ ſm Egidiũ ꝙ p cãm p accñs non eſt demonſtra/
tio:igitur in demrãtionib⁹ eſt cã p ſe:in p ſe autẽ includit̃
de oĩ vt ex ſupradictis pꝫ. g̃ talis cã eſt vlis. Illud qd̃ demõ
ſtratur ꝓꝑ qd demõſtrat̃ vlr̃. ⸿ Demõſtrare aũt vlr̃ ↄuenit
dupl̃r. vel affirmatiue vel negatiue. Prima vero figura cõ
cludit vlr̃ affirmatiue ꝛ negatiue non aũt alie figure. Igit̃
prima figura vel demõſtrat omnino ꝓpter qd. i. ꝓpõnẽ ha
hẽtem p ſe cãm ꝛ ꝓpoſitionẽ vlẽm q̃ꝫtũ ad vlẽm affirma/
tiuaꝫ vel vt in pluribus. vꝫ q̃ꝫtum ad vtrãqꝫ tam affirma/
tiuam q̃ꝫ negatiuã. vt dcm̃ eſt. Ideo pħs circa primũ dicit.
aut enim oĩno aut frequentius ꝛ in pluribus ꝓpter hanc fi
gurã. i. primã ꝓpter qd ſit ſyllus. vbi ſm Egidiũ tangitur

2ª ratio. Sʒ ſm. D.S. eſt magis cōplemētum ꝑme rōnis.
No 4m ¶ Cōſiderādū eſt vlterius ſm eūdē ibidē ꝙ ſicut rectū qḋ
eſt iudex ſui ꝛ obliq: ꝛ ſicut ꝑ rectū intelligim⁹ rectū ꝛ obli
quū. Jta ꝛ affirmatio eſt iudex ſui ꝛ ipſius negatiōis: ꝛ ꝑ af
firmationē intelligimus affirmationē ꝛ negationē. Affir/
matio. n. multū facit ad ſcire. negatio autē parū. Et qꝛ vlis
affirmatiua ꝑ ꝑmā figurā ꝯcludit. negatiua vlis ꝑ ꝑmaʒ ꝛ
ſcdām. vñ bñ dcm̄ eſt in textu ꝙ frequētius eſt vt in plᵇus
faciēs ſcire ſyll'ſ. Speculare enim. i. cognoſcere ꝓp qd ma
No 5m xime fit ꝑ hāc ꝑmā figurā. Hec ille. ¶ Cōſiderandū eſt vl/
teri⁹ ſm eūdē ꝙ demr̄atio dꝛ ſcia diffōnis nō qꝛ diffō ſemp
demōſtref: ſʒ qꝛ demr̄atio ſemꝑ eſt habita ꝑ diffōnē. Nā in
demr̄atiōe potiſſima ſemꝑ diffō eſt mediū. Nā ꝑ diffōnem
que eſt cā paſſionis cōcludit paſſio de ſubo. ꝛ hec eſt ſcia.
igit demr̄atio dꝛ ſcia diffōnis. i. ꝑ diffōnē gñata. Diffinitio
aūt vlr cōpetit affirmatiue diffinito qḋ eſt minoꝛ extremi/
tas: ꝛ qꝛ ꝓpria paſſio que eſt maioꝛ extremitas vlr ꝛ affir/
matiue ꝑdicat de medio neceſſe eſt ipſam in ꝯclōne vlr ꝑ/
dicari de minori extremitate ꝛ affirmatiue. Demr̄atio ğ q̄
dꝛ ſcia diffōnis mō expoſito ꝯſtituit ex duab⁹ ꝑmiſſis vlī/
bus affirmatiuis vlem affirmatiuā ꝯcludētib⁹: ꝛ hoc ſolū
fit in ꝑma figura. igit ſola ꝑma figura maxime facit aliqd
ſcire. ¶ Ad ꝑmū igit dōm ſm Egidiū in pñti caplo ꝙ ma
thematicas eſſe ſcias certiſſimas pōt intelligi 2r. ⸿ Uno mō
ex pte rei. ⸿ Alio mō ex pte nr̄a. ⸿ Primo mō mathe. non eſt
certiſſima: ſed magis illa que eſt de ſimplicibus que eſt
metaphy. que eſt de deo ꝛ ſubijs ſepatis. ⸿ Sʒ ſcdō mō ma
thema. eſt certiſſima qꝛ ē de illis q̄ ſunt magis ꝓpoſita in/
tellectui nr̄o vt pʒ ꝑ cōmentatorē ꝑ phy. ¶ Ad 2m dōm ꝙ
lʒ 3ª figura ꝯcludat ꝑticulariter. tñ nō facit ſcire in ꝑticula
ri. i. in ꝓpria forma. Qꝛ vt ſupra dcm̄ eſt: ſcire in ꝓpria for/
ma eſt ſcire reʒ adequatā ꝑ ꝓpriā qditatē que vlr ꝛ non ſo
lum ꝑticulariter ꝑdicat de eo cuius eſt quiditas ꝛ de paſ/
ſione que a qditate ſubiecti fluit non qdeʒ qditatiue: ſed in
gñe cāe efficientis per ſe tm̄. vʒ ſcdō mō perſeitatis ꝛ in 4°
vt ſupra expoſitum eſt: ꝛ per hoc patet ſolutio.
¶ Sequitur in Pho. ꝛ in. D.S. Deinde cum dicit. [Sicut
autem ꝛc.] ¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ nulla ꝓpoſitio
negatiua ſit imediata. ¶ Naʒ ꝓpō
Primum imediata eſt illa qua nō eſt altera ꝑoꝛ neqʒ notioꝛ: vt ex ſu/
pradictis pʒ. vʒ ꝑ diffōnē ꝓpōnis imediate: ſʒ q̄libet ꝓpōne
negatiua eſt aliq̄ prioꝛ. vʒ ꝓpō affirmatiua vt pʒ ꝑ ꝑiherme
nias. ğ nulla ē ꝓpō negatiua ē imediata. ¶ Scdō ꝑterea.
2m ſi aliqua ꝓpō eſſet imediata ſequeret ꝙ hec eſſʒ imediata.
vʒ nulla actio eſt paſſio: cū ibi vnū ꝑdicatū remoueat a re
liquo: ſʒ ꝯñs eſt falſum. qꝛ ois ꝓpoſitio imediata eſt vā. Sʒ
iſta nulla actio eſt paſſio eſt falſa. cū ei⁹ ꝯ̄dictoria ſit vā. vʒ
actio eſt paſſio realr cū ſint vn⁹. ꝛ idē motus vt pʒ. 3. phy.
Quecūqʒ. n. ſunt idē vni 3° realr: illa inter ſe ſunt eadē eēn
tialr. vt pʒ. 4. metaphy. ğ nlla eſt ꝓpō negatiua imediata.
3m ¶ Tertio ꝑterea. ſi eſſet aliq̄ ꝓpō negatiua imediata potiſ
ſime hec eēt imediata. Nulla ſubā eſt q̄litas. cū neutꝝ ter/
minoꝝ ꝯtineat ſub aliquo termino: ſʒ hoc non eſt verꝝ: qꝛ
pōt demōſtrari ſic demr̄ando. Nullū ens ꝑ ſe eſt q̄litas. ſed
ois ſubā eſt ens ꝑ ſe. ğ nulla ſubā eſt q̄litas. nō eſt ğ imedia
ta cū ſit ꝯclō demr̄abilis. ¶ Sʒ ꝯ̄ eſt phs in lr̄a ibi. Sicut
Conclō aūt. a. eſſe in. b. ꝛc. ¶ Rñdeo dōm ꝙ aliq̄ eſt ꝓpoſitio im/
mediata negatiua cuius vʒ neutꝝ extremoꝝ ꝯtinet ſub ali
quo toto. i. ſub aliquo gñe ꝑncipali. vt nulla ſubā eſt q̄litas:
Probat qḋ ſic pʒ. ⸿ Qꝛ illa ꝓpoſitio dꝛ imediata negatiua cui⁹ ꝑdi
catum remouet a ſubiecto. ꝛ ꝑ ꝯñs demr̄ari non pōt. Quia
ois demr̄atio hʒ ꝓ medio diffōnē qditatiuā que dat ꝑ ge/
nus ꝛ dr̄iam. vñ non pōt demr̄ari aliq̄ ꝓpoſitio demr̄atiōe
ꝓp qd niſi vterqʒ terminoꝝ ꝯtineat ſub aliquo gñe: cuʒ ge
nus ſit pars diffōnis ipſius minoris extremitatis: que qdē
diffinitio eſt mediū demr̄ationis ꝓp qd. Jſta eſt propoſitio
ꝓpꝛie immediata. Nulla ſubā eſt q̄litas. Eſt ēt aliq̄ ꝓpoſi
tio negatiua mediata cuius vʒ alter extremoꝝ cōtinet ſub
aliquo toto. vel qñ ambo termini ꝯtinent ſub altero ꝛ alte
ro toto. ⸿ Exēplū primi. vt nullus hō eſt q̄litas. Exēplum
ſcdi vt nullus hō eſt albedo. ⸿ Q vō ſiles ꝓpōnes negati/
ue ſint mediate: ſic pʒ. Nā illa ꝓpoſitio eſt mediata que hʒ
mediū ꝓp qḋ pōt demr̄ari: ſʒ ꝑdicte ꝓpōnes ſūt hmōi. Jſta
enim ꝓpoſitio nullus hō eſt q̄litas ſic pt demr̄ari. Nullum
aial rōnale eſt qualitas. ſʒ ois hō eſt aial rōnale. ergo nul/
lus hō eſt q̄litas: ꝛ ſic de ſilibus. ğ ꝛc. ¶ Ad ꝑmū igit dōm
ꝙ ꝓpoſitio negatiua imediata non hʒ aliquā ea ꝑoꝛem in
eodē gñe ꝓpōnum lʒ ſimplr hēat ꝑoꝛem: vt argm ꝯcludit.
¶ Ad ſcdm dōm ꝙ qꝛ illa ꝓpoſitio. nulla actio eſt paſſio ē
imediata neceſſe ē dicere ꝙ ſit viſſima: ꝛ ꝑ ꝯñs ſua ꝯ̄dicto/
ria falſiſſima. vʒ actio eſt paſſio eſſentialr loquēdo. Et qñ
dꝛ actio ꝛ paſſio ſunt vnus motus. nō eſt locutio eſſentialr:
ſed magis materialis actio ꝛ paſſio hñt fieri cū vno motu:
vt in ſumma diuine phie latius declaratū eſt. vñ rō falſum
ſupponit. ¶ Ad 3m dōm ꝙ ille ſyllus non eſt demr̄atio cū
mediū eius non ſit diffō qditatiua qḋ ad demr̄ationem ꝓp
qd reqrit ꝛ de qua non ſit ſmo. Ens. n. non ꝯ̄hit ad ſubaʒ
ꝑ aliquaʒ dr̄iam: cū dr̄ia ſit extra rōneʒ gñis. nihil enim eſt
quod rōnem entis ſubterfugere poſſit. vt etiam in eadem
ſumma ad longum declarat. vñ rō ſupponit falſum.
¶ Qō. 32. de ſyllo ignorātie affirmatiuo. ꝛ eſt lec. 27. S.D. Lec. 27.

REſtat inſuꝑ ꝯſiderandū de ſyllo gñatiuo
ignorātie poſtqʒ ꝯſideratum eſt de
ſyllo gñatiuo ſcie. Habitus. n. ꝑcedit ꝑuatio/
nem ſicut affirmatio ꝑcedit negationē. ¶ Cir
ca qḋ quatuoꝛ occurrūt ꝯſiderare. ⸿ Nā ꝑmo
ꝯſiderādum eſt de ſyllo affirmatiuo ignorātie ꝯcludentis.
vʒ affirmatiuā falſam ꝯ̄riam negatiue immediate. ⸿ Scdō
ꝯſiderandū eſt de ſyllo negatiuo ignorātie ꝯcludētis nega
tiuā falſam ꝯ̄riaʒ affirmatiue immediate vere. ⸿ Tertio cō
ſiderādum eſt q̄re accidit ignorātia in ꝓpōnibus immedia
tis. ꝛ hoc loquēdo de ignorantia praue diſpōnis. ⸿ Finalr
ꝯſiderandum eſt de ignorātia ſimplicis negationis. ¶ Cir
ca primum duo queruntur. ⸿ Primo vtꝝ ſit aliquis ſyllus
demonſtratiuus concludens affirmatiuam falſaʒ contra/
riam negatiue immediate vere. ⸿ Scdō vtrum ad libꝝ po/
ſterioꝝ pertineat conſideratio ſyllogiſmi ignorantie.
¶ Seqt in Pho. ꝛ in. D.S. [Ignorātia aūt.] ¶ Articu. I.

Ad primum ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ non ſit aliquis
ſyll's ignorātie affirmatiu⁹ ꝯcludēs
affirmatiuā falſam ꝯ̄riam negatiue imediate vere. ¶ Nā Primum
ſyllus eſt oꝛo in qua qbuſdaʒ poſitis neceſſe eſt aliud acci
dere ꝑ ea que poſita ſunt: vt pʒ ꝑ prioꝝ. ergo in quolibʒ ſyl
logiſmo neceſſario ꝯclō ſeqtur ex premiſſis: ꝛ per ꝯñs non
eſt aliqs ſyllogiſm⁹ ignorātie qḋ eſt ꝯtra ſuppoſitū. ¶ Se 2m
cūdo ꝑterea. ſi eſſet aliqs ſyllus ignorātie affirmatiu⁹ ꝛc.
vel eſſet ignorantie ſimplicis negatiōis vl praue diſpoſitio
nis. ⸿ Non ꝑmuʒ vt infra oſtendit Phs in pñti lect. vel tra
ctatu. ⸿ Nec 2m qꝛ ſyllus ignorantie praue diſpōnis acci/
dit ratione adiſcentis praue diſpoſiti. Nullus ergo dʒ dici
ſyllus ignorantie affirmatiuus. ¶ Sʒ ꝯtra eſt Phs in lr̄a 3m
ibi dicens. [Ignorātia aūt non ſm negationē ꝛc.] ¶ Rñ/
deo dōm ꝙ iſte eſt ſeptim⁹ tractat⁹ huius ꝑmi libri: in quo
Phs poſtqʒ determinauit de ſyllogiſmo ſcientie ꝯſequēter
determinat de ſyllo ignorantie: ꝗ qdem tractatus ꝯtinet in
ſe quatuoꝛ capla ſm ꝙ ſunt quatuoꝛ lectiones. S.D. ⸿ Jn
primo caplo Phs determinat de ſyllogiſmo ignorantie af
firmatiue in imediatis. ⸿ Jn ſcdō oſtendit q̄re cauſat igno
rantia per ſyllogiſmū affirmatiuuʒ ꝛ hoc in immediatis.
⸿ Jn tertio vero quare cauſat ignorātia in imediatis. ⸿ Jn
quarto vero caplo determinat de ignorantia ſimplicis ne/
gationis: que non cauſat ꝑ ſyllogiſmū. ⸿ Jn primo caplo
ponit vna ꝯcluſio que eſt reſpōſiua ad queſitum. ¶ Uʒ qꝛ Cōcluſio
aliquis

aliquis eſt ſyll'ˀs ignorãtie affirmatiuus ꝯcludens affirma
Proba° tiuã falſam ꝯ̃riam negatiue imediate vẽ. ¶ Iſta ꝯcl'o ꝓbaſ
p exempla. Nã iſte ſyll's. Ois q̃litas eſt ſuba: ois q̃ztitas eſt
q̃litas. ergo ois q̃ztitas eſt ſuba. iſte eſt ſyll's ignorãtie affir
matiuus ꝯcludẽs affirmatiuã falſam ꝯ̃riam negatiue im/
mediate vẽ. Iſta. n. ꝯcl'o ois q̃ztitas eſt ſuba eſt falſa ꝛ con
trariaſ iſti nulla quãtitas eſt ſuba que eſt vã ꝛ imediata vt
ex ſupradictis pꝫ. g̃ ꝯcl'o vã. ꝓcedit aũt ſyll's ex ambabus
falſis ꝯ̃rijs ꝛ imediatis veris. ſ Iſte eſt ſyll's ignorãtie affir
matiuus. Omne pfectũ eſt ſuba: ſed ois q̃ztitas eſt pfecta:
g̃ ois q̃ztitas eſt ſuba. ꝛ ꝯſtat ꝙ ꝯcl'o eſt falſa ꝛ ꝯ̃riaſ nega/
tiue immediate vẽ que eſt nlla q̃ztitas eſt ſuba: ergo ꝛc̃. ꝓ/
cedit ẽt iſte ſyll's ex ambabꝰ falſis: ſꝫ non ꝯ̃rijs veris: ſꝫ ma
gis ꝯ̃dicunt veris que ſunt. Qõdã pfectum non eſt ſuba. ꝛ
quedã q̃ztitas nõ eſt pfecta. Cõtraria võ p̃dictis premiſſis
nõ ſunt vã. vꝫ nullũ pfectum eſt ſuba: ꝛ nulla q̃ztitas eſt pfe
cta. Ex quo pꝫ ꝙ iſte ſyll's differt a pmo. ſ Itẽ iſte ſyll's vꝫ:
Ois intelligẽtia eſt ſuba: ſꝫ ois q̃ztitas eſt intelligẽtia: ergo
ois q̃ztitas eſt ſuba. Eſt ſyll's ignorãtie affirmatiuꝰ ꝯcludẽs
affirmatiuã ꝯ̃riam negatiue vẽ imediate ꝛc̃. ſ Differt autẽ
iſte ſyll's a p̃cedẽtibus. q2 p̃cedẽtes ꝓcedũt ex ambabꝰ fal/
ſis. Iſte võ ꝓcedit ex vna vera ꝛ altera falſa. ⁋ Pꝫ ergo ex
p̃dictis ꝙ eſt aliq̃s ſyll's affirmatiuꝰ ignorãtie. Qui q̃dem
ſolũ hꝫ fieri in pma figura. Quia in 2ª figura ꝯcludiſ nega
tiue. In 3ª võ non ꝯcludiſ ꝯcl'o vlis que p̃ncipalr attendiſ
No^m p^m in demſ̃ratione. ¶ Cõſiderãdũ eſt aũt ſm Pħm ꝛ. D. S. in
litera ꝙ duplex eſt ignorantia. ſ Una ſꝫ negationẽ. ſ Alia
Ignoran tia ſm ne gõ. eſt ſm diſpõnem. ſ Ignorãtia q̃dem que eſt ſm negationẽ:
Eſt qñ hõ penitus nihil ſcit de re. ꝛ hec ignorantia dĩ in nõ
attingẽdo. Sicut pꝫ ð ruſtico q oino non ſcit de triangulo
Ignoran tia ſm di ſpõnẽz an hẽat tres angulos ꝛc̃. ſ Ignorantia ſm diſpõnẽꝫ eſt qñ
aliq̃s hꝫ aliquã diſpõnem in cognoſcẽdo ſꝫ corruptã. Qñ
.ſ. exiſtimat aliq̃d de re ſꝫ falſe: ꝛ hec ignorãtia idem eſt ꝙ
error. Prima aũt ignorãtia nõ fit p ſyll'm. ſꝫ ſcõa p ſyll'm fie
ri põt. ꝛ tunc vocaſ deceptio. ¶ Cõſiderandũ eſt vlteriꝰ ꝙ
No^m 2^m ignorãtia ſiue deceptio que cauſaſ p ſyll'm põt ꝯtingere cir
ca duo. ſ Unomõ circa ea que ſunt pma ꝛ immediata. dꝫ
.ſ. aliq̃s opinaſ oppoſita p̃ncipijs. ſ Aliomõ circa ꝯcl'ones:
que nõ ſunt pma ꝛ immediata. ſ Prima q̃dẽ ignorãtia vel
deceptio opponiſ cognitioni intell's. ſ Scõa võ opponiſ
Corrła^m 2ª cogni tio cer. ſcie hec. D. S. in lec. ⁋ Ex quo pꝫ vel põt elici ꝙ duplex eſt
cognitio certitudinalis. vꝫ cognitio intellectualis ꝛ cogni
tio ſcientifica. Intell's. n. eſt cognitio p̃ncipioꝝ. vt ſupra oñ
Diſcip. ſum eſt. ꝛ ſcia habitus eſt ſiue cognitio ꝯcl'onis. ¶ Sꝫ in/
ſtat diſcipulus. Nã ea que nõ cadũt in apprehenſione opi
nari non pñt: ſꝫ oppoſita pmis p̃ncipijs nõ cadũt in appre
henſione: vt ſupra ꝯceſſit pħs: ergo nullus põt opinari op/
R° poſita p̃ncipijs qõ eſt adductuꝫ. ¶ Ad hoc rñdet. D. S. ꝙ
licet oppoſita principijs nõ poſſint opinari interius in mẽ
te vt ſupra dcm̃ eſt: q2 non cadũt in apprehẽſione. põt tñ eis
ꝯ̃dicere ſmone ꝛ ſm quãdam falſam imaginationẽ. vt ha
beſ de q̃buſdaꝫ negantibus pma p̃nª. 2. metaphy. hec ille.
No^m 3^m ¶ Cõſiderandũ eſt vlteriꝰ ſm eundẽ ibidẽ ꝙ vtraq3 igno/
rantia ſiue fit de his que ſunt pma ſiue de his que non ſunt
pma põt hmõi ꝓuenire 2r. ſ Unomõ ſimplr. ſ. qñ abſolute
abſq3 aliquo diſcurſu rõnis eſtimat falſum ſiue affirmãdo
ſiue negãdo. ſ Aliomõ qñ induciſ ad exiſtimãdũ aliq̃d fal
ſum ꝑꝑ aliquã rõnẽ ſyllogiſticã: ſicut ẽt dicit pħs in. 4. me/
taphy. de q̃buſdã q p̃ncipijs ꝯ̃dicũt velut rõnibꝰ perſuaſi.
Alij võ non q̃ſi rõnibꝰ ꝑſuaſi: ſꝫ ꝑꝑ ineruditionẽ vel ꝑtina/
ciam volẽtes in oibꝰ q̃rere demſ̃ratiões. hec ille formaliter.
No^m 4^m ¶ Cõſiderandũ ẽ vlteriꝰ ꝙ pħs in lra in 2º exẽplo ꝓbat ꝙ
maior extremitas non põt vlr ineſſe medio immediate: q2
mediũ non põt ꝯtineri ſub aliquo toto ꝙ de eo vlr p̃diceſ.
Diſcipl ¶ Sed ꝯ̃ hoc inſtat diſcipulus. Nã de eo ꝙ eſt ſub aliquo
toto ſicut ſpẽs. põt aliq̃d vlr p̃dicari. Non. n. ſolũ genꝰ aut
R° dĩa vlr p̃dicaſ: ſꝫ ẽt ipſuꝫ ꝓpriũ: ergo ꝓbatio nulla. ¶ Ad
qõ rñdet. D. S. ꝙ lꝫ p̃dicta ꝓbatio non ſit efficax cõiter lo/
quẽdo eſt tñ efficax in ꝓpoſito. Q2 ſicut in p̃ topicoꝝ dĩ pa
ralogiſmus diſcipline de quo hic loquiſ pħs ꝓcedit ex cõ/
uenientibus diſcipline. Uñ intẽdit vti talibꝰ medijs q̃libus
vtiſ demſ̃rator. Demſ̃rationis aũt mediuꝫ eſt diffõ vt ſupra
dcm̃ eſt. vñ ꝛ ſyll's de quo hic loquiſ pħs intendit vti diffi
nitione p medio. Diffõ aũt ꝯtinet genus ꝛ dĩaꝫ. vñ opꝫ id
qõ vlr p̃dicaſ in hoc ſyll'o ꝯtineri: vel in quo eſt ſubm ſicut
in toto. Hec ille. ¶ Ad p^m igiſ dõm ꝙ licet in quolibet ſyl
logiſmo ꝓprie ſumpto ſit neceſſitas ꝯſequẽtie: nõ tamen in
aliquo ſyll'o ſimplr ſumpto eſt neceſſitas ꝯñtie pmiſſaruꝫ.
Sꝫ pmiſſe ꝛ ꝯcl'o ſunt falſe vt ex ſupradictis pꝫ: lꝫ ꝯcl'o ne/
ceſſario ſequaſ ex pmiſſis. vnde lꝫ ibi ſit veritas prioriſti/
ca: non tñ eſt veritas poſterioriſtica. ¶ Ad 2^m dõm ꝙ talis
ſyll's eſt ſyll's ignorantie praue diſpoſitionis que quidẽ ac/
cidit inſtrumentaliter per ſyllogiſmum qui dicitur paralo
giſmus diſcipline vt dictum eſt. vnde ratio nulla.
¶ Seq̃ʳ vbi ſupra impertinenter. ¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic ꝓcediſ. Uideſ ꝙ determinare ð
ſyll'o ignorãtie non ꝑtineat ad hãc
ſciam. ¶ Nam pħs in libris elenchoꝝ determinat de ſyll'o Primus
ignorantie. vꝫ de ignorantia elenchi: oñdendo ꝙ oẽs para
logiſmi reducunſ ad ignorantiam elenchi: ergo ad hunc
libꝝ non ꝑtinet eius ꝯſideratio niſi ſuꝑflue. ¶ Scõo prete
rea. ſyll's demſ̃rationis ſiue finis huiꝰ ſcie eſt ſcire. ergo nõ 2^m
licet ꝯſiderare de ſyll'o ignorantie cum opponaſ ſyll'o ſciẽ/
tie. ¶ Sꝫ ꝯtra eſt Pħs in pñti tractatu in quo determinat
de ſyll'o ignorantie. ¶ Rñdeo dõm ꝙ ſyll's ignorantie põt R°
accipi duplr. ſ Unomõ p eo qõ peccat ꝯtra illationeꝫ ꝓba
tionem vel ꝯ̃dictionem. Et talis ꝯſideratur in libris elen/
choꝝ vt primum arg^m voluit. ſ Aliomõ põt accipi ꝓ ſyll'o
q peccat in materia tñ: qui vꝫ ꝓcedit ex ambabus vel alte
ra falſis ꝯcludentibus ꝯcl'onem falſaꝫ in debito tñ modo
ꝛ figura. ſicut eſt ſyll's ignorantie ſiue deceptio diſcipline.
ꝛ talis ſyll's ꝑtinet ad ꝯſiderationẽ huius ſciẽtie. Quia op
poſitoꝝ eadẽ eſt diſciplina. Cũ ergo ſyll's diſcipline ꝛ igno
rantie ſyll's opponanſ ꝑtinent ad ꝯſiderationem huius ſci
entie: que doctrinalis ꝛ certitudinalis eſt vt ex ſupradictis
pꝫ. ¶ Conſiderãdũ eſt hic ſꝫ. D. S. ꝙ ſyll's ignorãtie ꝯclu Notãduꝫ
dit ꝯcl'onem falſam vt declaratuꝫ eſt. q̃libet aũt ſyll's ꝯclu
dens ꝯcl'onẽ falſam eſt ſyll's falſus q q̃dem ſi peccat in for
ma ſyllogiſtica eſt ſimplr falſus falſitate vꝫ prioriſtica ꝛ dĩ
paralogiſmus peccans ꝯtra illationẽ. Si võ peccat in mã
tñ q2 ꝓcedit ex pmiſſis vel pmiſſa falſis: eſt ſyll's falſus fal
ſitate poſterioriſtica loquẽdo. cum non ꝓcedit ex veris. ꝙ
ad demſ̃rationẽ req̃ritur: vt pꝫ per diffinitionem demſ̃ratio
nis. ¶ Ad argumenta patet ſolutio ex dictis.
¶ Qõ. 33. ð ſyll'o ignorantie negatiuo. ꝛ eſt lectio. 28. S. D.

Finaliter ꝯſiderandum reſtat de ſyll'o Lec. 28.
negatiuo ignorãtie q̃ vꝫ ꝯclu
dit ꝯcl'onem negatiuã falſam ꝯ̃riam affirmati
ue immediate vere. ¶ Circa qõ queriſ vnuꝫ.
vꝫ an ſit talis ſyllogiſmus ignorantie.
¶ Sequitur in Pħo. ꝛ in. S. D. [Que vero in ipſius.
¶ Articulus vnicus.

Ad quod ſic ꝓcediſ. Uidetur ꝙ non ſit aliq̃s ſyll's
ignorantie negatiuus ꝯcludens ꝯcl'oneꝫ
negatiuam falſam ꝯ̃riam affirmatiue vere ꝛ immediate.
¶ Nã in quolibꝫ ſyll'o eſt arg^m. Arg^m võ eſt ratio rei dubie Primus
faciẽs fidẽ vt in topicis hẽtur: ergo q̃libet ſyll's gñat fidẽ.
ꝛ ꝑ ꝯñs nullus eſt ſyll's p quem gñatur ignorantia qõ eſt
ꝯtra ſuppoſitum. ¶ Scõo pterea. affirmatio ꝛ negatio cõ
tradicunt vt eſſe ꝛ non eſſe. vt pꝫ in. 4. metaphy. ergo nul/ 2^m
lus eſt ſyll's ꝯcludẽs negationem ꝯ̃riam affirmatiue vere.
¶ Tertio preterea. ſyll's verus non põt dici ſyll's ignorã/
tie: ſꝫ ſyll's ꝯcludẽs negatiuã ꝯtrariã affirmatiue vẽ: ẽ verꝰ 3^m
ſyll's cum fiat in debito mõ ꝛ debita figura: ergo talis non

eſt ſyll'o ignorantie. ¶ Sed ꝫ eſt Phs in lra ibi. ⌊ Que vo
eſt ipſi⁹ nõ eſſe ⁊c. ⌋ ¶ Rñdeo dõm ꝙ iſtõ eſt 2ᵐ captm hu
ius tractatus in quo Phs determinãdo de ſyll'o ignorãtie
negatiue ponit vnã ꝯclõnẽ pncipalez que eſt rñſiua ad qͥſi-
Cõcluſio tum. ¶ Uz ꝙ eſt aliqs ſyll's ignorãtie negatiuus ꝯcludẽs
negatiuã falſam ꝯ̃riaz affirmatiue ṽe ⁊ imediate. ¶ Hanc
Proba⁹. ꝯclõnẽ pbat phs p exẽpla. pmo.ſ.ſyllogiʒãdo p terminos
nõ ſignificatiuos. vz nullũ.b.eſt.a. Sz.c.eſt.b.ergo nullũz
c.eſt.a.i.nulla albedo eſt color. que eſt ṽa ⁊ imediata. Ois
nigredo eſt albedo: ergo nulla nigredo eſt color: ꝯcl'o ẽ fal
ſa ꝯ̃ria iſti affirmatiue ṽe. Ois nigredo eſt color: que eſt ṽa
⁊ imediata: ergo dabilis eſt ſyll's ignorãtie negatiu⁹. Pro-
cedit aũt pdictus ſyll's in pma figura ex ambab⁹ falſis ꝯ̃-
riis ⁊ imediatis veris. ¶ Siͦr talis ſyll's põt fieri in 2ª figu
ra ſic ſyllogiʒando ex ambabus falſis in ſcdomõ 2ᵉ figure.
Oẽ aial eſt maſculiũ: ſz nullus hõ eſt maſculinz ergo nullus
hõ eſt aial. ꝯcl'o eſt falſa ꝯ̃ria vere affirmatiue ⁊ immedia-
te. ¶ Preterea põt talis ſyll's ignorãtie fieri ex altera vera
⁊ altera falſa. in pma figura maiore exñte ṽa ⁊ minore exi
ſtente falſa. ſic arguendo. Nulla qͣtitas eſt color. ois albe-
do eſt qͣtitas: ergo nulla albedo ẽ color. Si vo ſyllogiʒaẜ
ſic: nulla qualitas eſt color. ois nigredo eſt qualitas: ğ nul
la nigredo eſt color. Talis ſyllogiſmus ignorãtie pcedit ex
maiore falſa ⁊ minore ṽa. ¶ Siͦr in 2ª figura põt fieri ma-
iore exñte falſa ⁊ minore ṽa ſic arguẽdo in ſcdomõ 2ᵉ figu-
re. Oẽ aial eſt irrõnale. ſz nullus hõ eſt irrõnalis: ergo nul-
lus hõ eſt aial. vel ſic arguẽdo in pmo ſcdẽ. Nullũ animal
eſt aiatum. ſz ois homo eſt aiatus: ergo nullus hõ eſt aial.
vel ſic nullũ aial eſt rõnale. ois homo eſt rõnalis: ergo nul-
lus homo eſt animal. pz ergo ex pdictis ꝙ eſt aliqs ſyllus
ignorãtie negatiuus immediate ꝯcludens negatiuã falſaz
ꝯ̃riam affirmatiue vere ⁊ immediate pcedens ex ambab⁹
falſis ⁊ altera tñ: ſiue tales ppõnes ſint in toto falſe ſiue in
Propõ i
toto falſa
i pte falſa pte. ¶ Dr aũt ppoſitio in toto falſa cui⁹ pdicatuz nõ ꝯuenit
alicui ſuppoſito ſubcti. vt ois homo eſt qͣlitas. ¶ Sz ppoſi
tio in pte falſa eſt cuius pdicatum cõuenit alicui ſuppoſito
ſubcti. vt oẽ aial eſt rõnale. ¶ Ad pmũ igiẜ dõm ꝙ iz argu
mẽtũ vez ſiue dialecticũ faciat fidẽ de re dubia: vt Boeti⁹
deducit: nõ aũt argᵐ falſum facit deſignataz fidem niſi for
ſitan apparenter vel apparentẽ. ¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ licz affir
matio ⁊ negatio incõplexe ꝯdicãt: tamẽ affirmatio.i.ppo-
ſitio affirmatiua ⁊ negatio.i.ppoſitio negatiua ſic cõplexe
deſignate ꝯtrariantur ſi ambe ſint vniuerſales ceteris ꝯdi
tionibus obſeruatis que in primo perihermenias numera
uimus. ¶ Ad 3ᵐ dõm ꝙ iz ſyllogiſmus ꝯcludens ꝯclõnẽ
falſam ꝯ̃riam immediate ṽe ſit verus ſyllogiſmus veritate
prioriſtica: tamẽ eſt falſa ṽitate poſterioriſtica. modo tamẽ
expoſito ratione cuius falſitatis dicitur ſyllogiſmus igno
rantie ſiue ſyllogiſmus deceptionis. Et hec de ſyllogiſmo
ignorantie quod hz fieri in immediatis ſufficiant.

¶ Queſtio. 34. De ſyllogiſmo ignorantie in comparatione
Lec. 29. ad demſ̃ationem. ⁊ eſt lectio. 29. S.D.

Est autem ꝯſiderandũ de ſyllogiſmo
ignorãtie qui hz fieri in p-
poſitionibus mediatis. poſtq̃ ꝯſideratum eſt
de eo q hz fieri in ppoſitionibus immediatis.
Propõnes
mediate dicunẜ aũt ppoſitiones mediate ꝯcluſiones q̃
demſ̃atione pbanẜ. ¶ Circa qõ duo queruntur. ⌈ Primo
vtrũ immediatis propoſitionibus poſſit fieri ſyllogiſmus
ignorantie negatiuus. ⌈ Scdo vtrum in eiſdem poſſit fieri
ſyllogiſmus ignorantie affirmatiuus.

¶ Sequitur in philoſopho ⁊ in.D.S. ⌊ In his autem que
indiuidua non ſunt. ⌋ ¶ Articulus primus.

Ad primuz ſic pcediẜ. Uiẜ ꝙ non poſſit fieri ſyllo-
giſmus aliqs ignorantie negatiuus in
primu in propoſitionibus mediatis. ¶ Naz aut talis põt fieri in oi
figura aut in aliqua: ⁊ in aliq̃ non. Non primuz vt deducit
hic Phs. Neqꝫ ſcdm quia non videtur maior ratio. ꝙ ha-
beat fieri in aliqua figura magis q̃z in alia. ¶ Secundo p
terea. ſi talis ſyll's ignorantie formaẜ in pma figura hmõi
maxime fieret p mediũ ppriuz vt dicit hic phs: ſz hoc non
põt fieri: qꝛ p mediũ ppriuz ꝯcludiẜ ꝯcluſio vera vt de ſe pz
ſic arguendo. Ois figura hñs angulũ extrinſecum equalẽ
duobus intrinſecis ſibi oppoſitis eſt figura hñs tres angu
los equales duob⁹ rectis: ſz ois triãgulus eſt hmõi. ğ ⁊c.
Sz per idem mediũ non põt ꝯcludi affirmatiua vera ⁊ ne-
gatiua ſibi oppoſita falſa: ergo talis ſyll's nõ hz fieri in pri
ma figura ⁊ formari neqꝫ in 2ª. ¶ Sz ꝫ eſt phs in lra ibi. R⁹
⌊ In his aũt que indiuidua non ſunt ⁊c. ⌋ ¶ R⁹ dõm ꝙ iſtõ
eſt 3ᵐ captm huius ſeptimi tractatus in quo phs oñdit q̃-
liter ſyll's deceptionis ſiue ignorantie hz fieri in ppõnibus
mediatis in quo ponit ꝯclõnes que ſunt rñſiue ad queſitũ Cõcluſio
quaꝝ 2ª videbiẜ in ſequenti articulo. ¶ Prima vo ꝯcluſio
que eſt rñſiua ad queſitũ talis eſt. Syllogiſmus ignorãtie Proba⁹
aliquis eſt negatiuus in ppõnib⁹ mediatis. ¶ Que pbaẜ.
Qꝛ talis ſyll's negatiuus in ppoſitionibus mediatis habz In prima
figura
fieri in pma ⁊ 2ª figura. ⌈ Prima pars pz qꝛ in pma figura
põt ꝯcludi negatiua ꝯcl'o falſa oppoſita affirmatiue vere ⁊
mediate tripl'r: p mediũ. vz ppriũ: p mediũ extrinſecũ ſz ſi-
mile pprio: ⁊ p medium intraneũ diſſimile pprio: ⌈ per me
dium ppriũ ꝯcludiẜ ſic arguendo. Nulla figura hñs angu
lũ extrinſecũ equalẽ intrinſecis duob⁹ ſibi oppoſitis habz
tres angulos eq̃les duob⁹ rectis: ſz ois triangulus eſt hmõi:
ergo nullus triãgulus hz tres angulos equales duob⁹ re-
ctis. Ibi ꝯcluditur negatiua ꝯcl'o falſa ꝯ̃ria affirmatiue ṽe
mediate. ⌈ Sz p mediũ extrinſecũ ſile in pprio fit etiã ſyllo
giſmus ignorantie ſic arguendo. Nullus gradiẽs eſt ſubã
ois hõ eſt gradiẽs: ğ nullus hõ eſt ſubã: ꝯcl'o eſt negatiua
falſa que ꝯ̃riaẜ affirmatiue ṽe. vz iſti: ois homo eſt ſubã.
⌈ Sz p mediũ diſſimile pprio fit ſyll's negatiu⁹ ignorantie
in prima figura ſic arguendo. Nulla oliua eſt viua: ois hõ
eſt oliua. ergo nullus homo eſt viuẽs. vel ſic nullus lapis ẽ
viuens: omnis homo ẽ lapis: ergo nullus homo eſt viuẽs:
que ꝯcl'o ꝯ̃riaẜ affirmatiue ṽe mediate. vz ois homo eſt vi-
uens: pz ergo ꝙ ſyll's ignorãtie: ſiue deceptionis negatiu⁹
fit in pma figura tripl'r mediate. vz p mediũ ppriũ extrane
um ſile pprio: ⁊ p mediũ extraneũ diſſimile pprio. ¶ Scda In ſcda
figura
ps aſſumpti. vz ꝙ ſyll's deceptionis fiat in 2ª figura pbaẜ
exemplariter ſic ſyllogiʒando in 2ᵒ mõ ſcdẽ. Oẽ aial eſt vi-
uum: nullus hõ eſt viuus: ergo nullus hõ eſt aial. vel ſic in
pmo mõ ſcdẽ. Nullũ aial eſt viuum: ois hõ eſt viuus: ergo
nullus hõ eſt aial: ⁊ lz iſta ppõ cui ꝯ̃riatur predicta ꝯcl'o ſit
immediata immediatione pdicationis. eſt tñ mediata me-
diatione poſterioriſtica. põt.n.demſ̃ari per hoc medium.
omne animal rõnale vt pz diligenter ꝯſideranti: ⁊ hoc lo- Noᵐ pᵐ
quendo de animali non ꝯcreto. ¶ Pro precedenti articuli
declaratione. ꝯſiderãduz eſt ſm.D.S. ⁊ alios doctores q Medius
ppriũ
per medium pprium intelligunt mediũ ſumptũ inter maio
rem ⁊ minorẽ extremitatẽ in eadẽ coordinatione. vt ad cõ-
cludendũ hanc ppoſitionẽ mediatã. Ois hõ eſt ſubã: acci-
pitur pro medio pprio qcqd eſt in pdicamento ſubẽ inter
hoiem ⁊ ſubãm: vt animal eſt corpus aiatum ⁊ ſilia pote-
runt accipi tanq̃z medium ppriũ ad ꝯcludendũ affirmati-
uã verã. per qõ qdẽ mediũ etiã poteſt cõcludi negatiua fal
ſa manente eadẽ minore: ſed mutata maiore in oppoſitam
qualitatẽ. vñ tale mediũ pprium diciẜ. vt dicit hic.D.S.p
quod fit ſyllogiſm⁹ ꝯ̃dictionis.i.ad oppoſitũ non qdẽ eo-
dem mõ ſumpta: ſz trãſmutata qualitate maioris in oppo
ſitaz qualitatẽ. vz maior affirmatiua mutata in negatiuã. Noᵐ 2ᵐ
Medius
extraneũ ſile
pprio
vt dictum eſt. ⁊ p hoc pz ſolutio ad 2ᵐ argᵐ. ¶ Cõſideran-
dũ eſt vlterius ꝙ per mediũ extraneũ ſimile tamẽ proprio
intelligitur mediũ ſumptũ ex altera coordinatione qõ vni
uerſaliter tñ ſubiicitur maiori extremitati. ⁊ vniuerſaliter
pdicatur de minore extremitate. Sicut hoc mediũ mobile

vel gradiens r: ſpectu huius ↄcluſionis. oĩs hõ eſt ſuba. ꝑ hoc idẽ mediũ põt ↄcludi ↄc̃lo negatiua falſa mutãdo maiorẽ in oppoſitã q̃litatẽ remanẽte minore imutata. vñ vt dicit phs deceptio que fit ꝑ tale mediũ ſiĺe ꝓprio eſt fere eadẽ ei que fit ꝑ mediũ propriũ. Eſt. n. inter vtrãq3 deceptionẽ talis idẽtitas ſiue ſilitudo ꝙ ſi fiat in p̃ma figura ſemꝑ fit v̉a ſic p3. Q2 tale mediu3 in minori ſiue ſit ꝓpꝛium ſiue ſiĺe ꝓpꝛio vlr̃ affirmatiue p̃dicaꝛ de minori extremitate. minor aũt in p̃ma figura ſemꝑ eſt affirmatiua: vt in libris p̃orum declaratu3 eſt. vnde minor ſemꝑ eſt v̉a ꝛ maior ſemꝑ falſa. Si fiat ſylĺs deceptionis cũ ↄtrarieꝛ affirmatiue vere cuiꝰ p̃dicatu3 vlr̃ ꝛ affirmatiue p̃dicaꝛ de ſubo: vt in exẽplis p̃dictis ſatis declaratũ ẽ.

No^m 3^m Mediu3 extraneũ diſſiĺe ꝓpo. ℭ Cõſiderãdũ eſt vlteriꝰ ꝙ mediũ extraneum diſſimile propo eſt qd̃ ſumiꝛ ex altera coordinatione terminoꝝ ꝛ vlr̃ ſubijciꝛ maiori extremitati. neq3 etiã ſemꝑ p̃dicatur vlr̃ de minori extremitate. vñ ambe p̃miſſe poſſunt eſſe falſe. vel altera tm̃. vt exẽplificatũ eſt: ꝛ hoc in p̃ma ꝛ ſcd̃a figura. ⸢ In tertia vero figura nõ fit talis ſylĺs ignorãtie. Quia in ea ſolũ ↄcluditur particulariter. in demr̃atiõibus vero ↄc̃lo eſt vniuerſalis ꝛ per hoc p3 ſolutio ad primũ. ℭ Ad argumenta autem p3 ſolo ex dictis.

ℭ Sequitur in Pho. ꝛ in. S. D. Deinde cũ dicit. ⸤ Si v̉o affirmatiuus ꝛc̃. ⸥ ℭ Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic ꝓcediꝛ. Videꝛ ꝙ in ꝓpõnibꝰ mediatis nõ poſſit fieri ſylĺs deceptionis ſiue ignorantie praue diſpõnis affirmatiuus.

Primus ℭ Nã affirmatio p̃cedit negatione3 vt ſupius adductũ eſt. Si ergo eſſet aliq̃s talis ſyllogiſmus affirmatiuꝰ phs debuiſſet de eo determinare anteq̃3 determinaret de ſyllogiſmo negatiuo in eiſdẽ qd̃ eſt falſum: ergo nullus eſt talis ſyllogiſmus affirmatiuus.

2^m ℭ Scd̃o p̃terea. ſi ſic aut fieret in ſcd̃a figura ſyllogiſmus deceptionis negatiuus vel non. ⸢ p̃mũ non eſt dicendũ vt deducit hic phs: ⸢ neq3 ſcd̃m q2 non videꝛ maior ratio ꝙ debeat fieri in pꝛima figura q̃3 in ſcd̃a cũ vtrobiq3 ↄcludaꝛ vniuerſalr̃. ergo ꝛc̃. ℭ S3 ↄtra eſt Phs in litera ibi. ⸤ Si vero ſit affirmatiuus ſylĺs ꝛc̃. ⸥

Cↄcluſio ℭ Rx̃ dm̃ ꝙ ſyllogiſmu3 praue diſpoſitionis ſiue ignorãtie affirmatiuꝰ

ꝓbaꝛ 3^r fit ſolũ in pꝛima figura. v3 vniuerſalẽ affirmatiuã falſa3 cõtrariã negatiue vere mediate ↄcludẽdo. ℭ Q2 aũt p̃dictus

Pꝛimo ſylĺs fiat in pꝛima figura patet triplr̃. ⸢ Pꝛimo ꝑ mediũ ꝓpꝛiũ ſic ſyllogizando. Oĩs ſuba eſt quãtitas. oĩs homo eſt ſuba: ergo oĩs homo eſt q̃ntitas. que eſt falſa ꝛ ↄtrariatur negatiue vere ꝛ mediate. v3 iſti. Nullus hõ ẽ q̃ntitas. ſemꝑ enim in tali inductione maior eſt falſa ꝛ minor ſemꝑ v̉a ꝓpter rationẽ ſupius aſſignatã.

2° ⸢ Scd̃o fit talis ſylĺs ꝑ medium non ꝓpꝛiu3: ſiĺe tamẽ proprio: qd̃ v3 non eſt eiuſdẽ ordinis: ſ3 ex alia coordinatione ſic ſyllogizãdo. Oẽ agens eſt quãtitas. omnis hõ eſt agens. ergo oĩs homo eſt quãtitas. op3 aũt hic etiã remanere minorẽ inuariatã: ſ3 maiorẽ mutari de negatiua vera in affirmatiuã falſa3.

3° ⸢ Tertio vero fit ſyllogiſmꝰ per mediũ extraneũ diſſimile proprio ſic ſyllogiçando. Oĩs tẽperantia eſt virtus. oĩs grãmatica eſt tẽperantia. ergo oĩs grãmatica eſt virtus. Ibi maior eſt vera ꝛ minor falſa: ⸢ vel ſic oĩs albedo eſt virtus. oĩs grãmatica eſt albedo. ergo oĩs grãmatica eſt virtꝰ. Ibi ambe ſunt falſe p̃miſſe: ⸢ vel ſic. oĩs ſciẽtia eſt aial omnis muſica eſt ſciẽtia: ergo oĩs muſica eſt aial: ubi maior eſt falſa ꝛ minor vera. ¶ Ex quo patet ꝙ ſylĺs praue diſpoſitionis põt fieri in pꝛima figura triplr̃. v3 per mediũ ꝓpꝛiu3: per mediũ extraneũ ſimile proprio: ꝛ per mediũ extraneũ diſſimile propo. ¶ ꝛ hoc triplr̃. ⸢ Pꝛio maiore extremitate v̉a ꝛ minore falſa. quando v3 tale mediũ contineꝛ ſub maiori extremitate. vt patuit per pꝛimũ exẽplũ. ⸢ Scd̃o ambabus p̃miſſis exiſtentibus falſis. ꝛ hoc q̃ñ mediũ non contineꝛ ſub maiori extremitate. vt p3 per ſcd̃3 exẽplũ vltimi mẽbri declaratu3 eſt. ⸢ Tertio fit maiore exiſtẽte falſa ꝛ minore vera: vt ꝑ tertiũ exẽplũ eiuſdẽ mẽbri p3. ¶ Ex p̃miſſis etiã p3 quot modis ꝛ ꝑ quas ꝓpoſitiones veras vel falſas poſſunt fieri deceptiones ꝑ ſylĺm ignorantie. ta3 in ꝓpoſitiõibꝰ imediatis q̃3 mediatis que demr̃atiõe ꝓbanꝛ.

No^m p̃m ℭ Cõſiderãdũ eſt autẽ ꝙ q̃ñ ſyllogizaꝛ ꝑ mediũ extraneũ ſiĺe ꝓpꝛio ſemꝑ mior remanet vera ꝛ maior falſa ſemꝑ eſt: vt dc̃m̃ eſt. ſicut q̃ñ ſyllogizatur ꝑ mediũ ꝓpꝛium. vñ tale mediũ extraneũ diciꝛ ſiĺe ꝓpꝛio.

No^m 2^m ℭ Cõſiderandũ eſt vlteriꝰ ſm̃ Egidiũ ꝙ aliquis ſyllogiſmꝰ põt dici verus duplr̃. ⸢ vel q̃3tum ad materiã. ⸢ vel q̃3tũ ad formã. Sylĺs aũt deceptionis nunq̃3 eſt verus ſm̃ materiã: q2 aut ambe p̃miſſe ſunt falſe aut altera tm̃. põt tñ talis ſylĺs dici verꝰ q̃3tũ ad formã ſyllogiſticã: q2 fit in debito mõ ꝛ in debita figura. vñ vt ſupra ↄceſſum eſt talis ſylĺs diciꝛ verus veritate pꝛioriſtica: non aũt veritate poſterioriſtica. ſ3 diciꝛ falſus ꝛ deceptiuus.

No^m 3^m ℭ Cõſiderandũ eſt vlteriꝰ ꝙ l3 grãmatica cũ ſit ſcia ſit virtꝰ intellectualis non tñ ẽ virtus materie moralis de qua veritate duo exẽpla vltimi mẽbri ꝓbationis ipſius ↄc̃lonis ꝓceſſerunt.

Diſcip. ℭ S3 inſtat diſcipulus ↄ̃ deductionẽ phi p̃ſentis lec. in tertio mẽbro p̃ſertim contra p̃mũ exẽplũ adductũ. Nã tẽperantia nõ eſt mediũ extraneũ ꝛ diſſimile ꝓpꝛio reſpectu v̉tutis: q2 tẽperantia ꝛ virtus contineꝛ in eadẽ coordinatione vt in p̃ma ſpecie qualitatis: g̃ exẽplũ malũ.

R° ℭ Dm̃ ꝙ l3 id mediũ tẽperantia ſit ↄſonũ virtuti ꝛ non extraneũ: qd̃ eſt maior extremitas: eſt tñ diſſonũ ꝛ deforme reſpectu ſcientie que eſt maior extremitas: vñ vt dicit hic Egidius. Secus eſt in ꝓpõne affirmatiua falſa oppoſita affirmatiue vere vel negatiue. ꝛ in ꝓpoſitione negatiua falſa oppoſita affirmatiue vere. Nõ. n. poteſt accipi mediũ extraneũ niſi duobꝰ modis. v3 vel maiore extremitate tm̃ vel ab vtraq3. Non. n. poteſt accipi tertio mõ v3 a maiori ꝛ non a minori: Q2 poſtq̃3 affirmatiua poniꝛ eſſe vera nil eſt extraneu3 a maiori. ſ3 in ꝓpoſito vbi affirmatiua eſt falſa ꝛ negatiua vera poterit accipi mediũ extraneũ in cõparatione ad minorẽ extremitatẽ qd̃ tñ non eſt extraneũ in cõparatione ad maiore3 extremitatẽ: vt in exẽplo adducto patet: q2 illd̃ mediũ tẽperãtia eſt diſſonu3 ꝛ conſonũ: eſt diſſonũ ſiue extraneum reſpectu ſcientie: ꝛ conſonũ reſpectu v̉tutis. ℭ Ad p̃^m igiꝛ dm̃ negando ſequelã: quia l3 ꝓpoſitio affirmatiua ſit ſimplicior notior ꝛ pꝛior propoſitione negatiua: tamen quo ad nos ꝛ ordine doctrine propoſitio negatiua p̃cedit affirmatiuam. Que3 ordine tenet hic phs: vñ rõ non ſeq̃tur. ℭ Ad ſcd̃m dm̃ ꝙ ſiĺis ſylĺs habet fieri in pꝛima figura. Non eni3 habet fieri in ſcd̃a figura q2 in ea non ſumunꝛ ſylĺi affirmatiui. Cu3 in ea ſemper concludatur negatiue. Neq3 etiã habet fieri in tertia figura cũ ibidẽ ſemper concludaꝛ particulariter. De ſyllogiſmis enim vlibus eſt hic ad propoſitũ. cũ fiat mentio de demr̃atione propter quid vt ſupra dictu3 eſt. Vñ non eſt ſiĺis ratio de omni figura.

Lec. 30. ℭ Qõ. 35. de ignorantia negationis. ꝛ eſt lectio. 30. S. D.

Conſiderandum reſtat de ignorãtia negationis. ℭ Circa qd̃ q̃runꝛ duo. ⸢ p̃mo vtr̃ deficiẽte in nobis aliquo ſenſu ſit neceſſe deficere ſcientia3 de ſenſibilibꝰ illius ſenſus. ⸢ Scd̃o vtrũ in nobis ſint tm̃ duo modi vere adiſcendi. videlicet per demonſtrationem vel per inductionem.

ℭ Sequitur in philoſopho. ꝛ in. D. S. ⸢ Manifeſtu3 eſt autem. ℭ Articulus pꝛimus.

Ad pꝛimũ ſic ꝓcediꝛ. Videꝛ ꝙ d̃ficiẽte in nobis aliquo ſenſu nõ ſit nec̃e d̃ficere ſcia3 de propꝛijs ſenſibilibꝰ illiꝰ ſenſus.

Pꝛimus ℭ Nã nos in p̃nti ſtatu cognoſcimus ſubſtãtias ſepatas ꝛ tñ ſube ſeparate nõ cadũt ſub ſenſu: cũ ſint ſube imãles ꝛ inſenſibiles ſm̃ rẽ ꝛ rõne3 ſiĺ. g̃ deficiente ſenſu poſſumꝰ h̃re ſciam de aliq̃bus: ſic carentia ſenſus nõ tollit ſciẽtificã cognitionẽ.

2^m ℭ Scd̃o p̃terea. multi ceci viſu carẽtes ſunt q h̃nt verã ſciam de coloribꝰ vt ad expientiã p3: ergo deficiẽte ſenſu viſus non eſt nec̃e ſciẽtia3

3m in nobis deficere de coloribus.¶ Tertio p̄terea de formis ſubſtātialibus hēmus ſciētiam: ⁊ tñ non cadunt ſub ſenſu. cũ ſenſu ſit accipiēdus reſpectu corporalium rer̄: vt pȝ.2.
4m de aia.ḡ ⁊c̄.¶ Quarto preterea in 2° ⁊ 3° de aia dicit phs ꝙ nos intelligimus cũ volum⁹ nō ſentim⁹ dum volumus: ergo poſſumus intelligere aliquā intellectualē cognitionē a ſenſu.ſcia aũt eſt intellectualis cognitio: ḡ deficiente ſen/
5m ſu pōt hēri ſcia.¶ Quinto p̄terea aliqs cecus a natiuitate pōt hr̄e auditum vt de ſe pȝ.ſȝ ꝑcũqȝ hȝ auditum pōt ab aliquo doceri de colorib⁹ q ſibi ſignificata color̄ manifeſtet: ſȝ colores ſunt a viſu ſenſibiles: ḡ deficiēte ſenſu viſus non
diſcip. eſt nec̄e ꝙ deficiat ſcia de ꝓprijs ſenſibilib⁹ ipſi⁹ viſus.¶ Sȝ dicebat ꝙ cecus a natiuitate hñs auditũ pōt doceri ab aliquo de colorib⁹ ſiue de ꝓprijs ſenſibilib⁹ viſus q̄ȝtũ ad qd
6m nois non autē quātũ ad qd rei.¶ Sexto ꝯſiderandũ ꝙ cecus a natiuitate habēs ſenſum tactus pōt cognoſcere cās ꝓprior̄ ſenſibiliũ viſus. Q: q̄litates p̄mo tangibiles que tactu ꝑcipiunt̄ ſunt cauſe color̄: ſȝ cognitis cauſis alicui⁹ poſſumus ip̄m ſcire: vt pȝ ꝑ diffõnem ſcire: ergo deficiente aliquo ſenſu nō eſt nec̄e ꝙ deficiat in nobis ſciētia de ſenſibili⁹ illi⁹ ſenſus.¶ Sȝ ꝯtra eſt phs in caplo hui⁹ libri ibi. [Manifeſtum ē aũt ⁊ ſi aliqs deficit neceſſe eſt aliquā ſci/
Rº entiam deficere ⁊c̄.]¶ Rº dōm ꝙ iſtud eſt 4m caplm huius tractatus in quo phs determinādo de ignorantia ſimplicis negationis: que non cauſat̄ in nobis ꝑ ſyllm. Poſtquā determinauit de ignorātia praue diſpōnis que cauſat̄ in nobis ꝑ ſyllm ponit vnā ꝯclōnē ex qua infert̄ neceſſitas ignorantie pure negatiōis in aliqb⁹ que eſt rñſiua ad que/
Cóclusio ſitum.¶ Uȝ ꝙ deficiente in nobis aliquo ſenſu neceſſe eſt ꝙ in nobis ſcientia deficiat de proprijs ſenſibilibus illius ſenſus.¶ Hanc cōcluſionem probat philoſophus ſm.D.
Probaº S. ⁊ alios doctores tali ratione.¶ Naȝ duplex eſt modus acqrendi ſcientiā.¶ Unus qdeȝ ꝑ demrationē.¶ Alius vo ꝑ inductionē. Sȝ qlibet talis modus neceſſario p̄ſupponit in nobis ſenſum: ergo deficiente in nobis aliquo ſenſu neceſſe eſt ⁊ ſciam deficere de ꝓprijs ſenſibilib⁹ illius ſenſus.¶ Probatio minoris q: ſcire ꝑ demrationē ⁊ ſcire ex vniuerſalib⁹ p̄ſupponit ſcire ex inductione ⁊ ex particularibus. Sȝ ſcire ex inductione ⁊ particularib⁹ p̄ſupponit ſenſum. ergo qōlibet noſtrũ adiſcere ⁊ omne noſtrũ ſcire cũ non ſit niſi in duob⁹ modis p̄ſupponit ſenſum: vt etiā in capite huius libri deductũ eſt.¶ Q. aũt ſcire ꝑ demrationē p̄ſupponat ſcire ex inductione ſic pȝ. Nam ſcire ꝑ demrationeȝ eſt ſcire ꝑ ꝓpoſitiones vl'es. ſȝ vl'es ꝓpoſitiones nō poſſunt ſciri niſi inducēdo in particularib⁹ vt pȝ primo metaphy.ḡ ꝑ demrationem non ꝯuenit ſcire niſi per inductionē in particularib⁹: ⁊ lȝ mediate vniuerſales poſſint ſciri ⁊ cognoſci immediate ꝑ propoſitiōes immediatas ſeu dignitates: Tamen q: cognitio p̄ncipior̄ de imediatis dependet a cognitione terminor̄: quor̄ cognitio a ſenſu dependet. Igitur cognitio cuiuſlibet ꝓpoſitiōis vl'is p̄ſupponit ſenſum.¶ Q. āt ꝑ inductiones non ſit ſcire niſi ſciant̄ particularia ꝑ viā ſenſus ſic pȝ. Nā inductio eſt ſingulariũ. ſenſus aũt eſt ſingularium: ḡ ꝯuenit accipe ſciētiaȝ de particularib⁹ aut ſingularib⁹ ꝑ viam ſenſus.¶ Ex quo patet ꝙ ſenſus eſt totius noſtre cognitionis intellectiue ſeu ſciētie ianua nec̄ia: ḋficiēte ergo ſenſu nec̄e eſt ſciam in nobis deficere de ſenſibilib⁹ illius ſenſus.¶ Qḋ intelligēdũ eſt dũ in nobis ſenſus a natiuitate deficit. Secus aũt ſi poſt natiuitatē ſenſus deficeret. q: non eſſet neceſſe ꝙ ſcientia illi⁹ ſenſus de ſenſibilib⁹ nobis
Corelaᵐ deficeret vt voluit ſcōm argm.¶ Ex predicta ꝯclōne clare hēri pōt correlarie. vȝ ꝙ cā ignorātie pure negatiōis in no
Notādū bis eſt carētia alicui⁹ ſenſus.¶ Cōſiderandũ eſt aũt ſȝ.D. S. ꝙ ꝑ p̄dictā ꝯclōnē ⁊ ꝑ vba que hic a pho dicunt̄: excludit̄ duplex qō.¶ Quar̄ prima eſt Platonis q ponebat ꝙ nos habemus ſciētiam de reb⁹ ꝑ ſpēs participatas ab ideis: qḋ ſi eſſet ver̄ vl'ia fierēt nobis nota abſqȝ inductione ⁊ ſic poſſem⁹ acqrere ſcientiam rer̄ quar̄ ſenſum non habemus. hoc aũt argumēto vtit̄ phs in fine primi metaphy. vt ad longum ibi diſputatũ eſt.¶ Scōa qō eſt quorūdā ſcotiſtar̄ dicētium ꝙ poſſum⁹ in hac vita cognoſcere ſubas ſeparatas cognoſcēdo proprias qualitates ip̄ar̄: que tñ ſm ſenſibiles ear̄ effectus qui ab eis omnimode quiditatiue tranſcēdunt̄ cognoſci nō poſſunt quo ad ear̄ ꝓprias eſſentias. Sec⁹ autē loquēdo de cognitione q: ſunt. Si.n. tales ſube q̄ȝtum ad ear̄ ꝓprias eēntias cognoſcerent̄: ſequeret̄ ꝙ alique cognoſcerent̄ ſciētifice abſqȝ inductiōe ⁊ ſenſu. Qḋ phs hic negat ēt de abſtractis. hec ois. D.S. i fine huius capli q̄ſi formalr̄.¶ Sȝ inſtabat diſcipulus ꝯ p̄dictaȝ ꝯclōnē. Nā aliq̄ ſunt ſepata a mā ſenſibili vt ſunt vl'ia mathe'ca. ergo cognitio vl'ium ſciētifica non hētur ꝑ inductionē ſingulariũ ſenſibiliũ.¶ Dōm vt hic dicit. D.S. ꝙ vl'ia que ēt mathe'a dicunt̄ ſm abſtractionē nō ꝯtingit nota fieri niſi ꝑ inductionē. Q: in vnoquoqȝ gn̄e vl'ium mathematicor̄ abſtractor̄ ſunt quedā particularia que non ſunt ſeparabilia a mā ſenſibili: ſȝ ꝙ vnũqḋqȝ cor̄ eſt hoc. i. realr̄ indiuiduũ. Quāuis.n. linea ſm abſtractionē dicat̄ linea in cōi: tamē hec linea que eſt in mā ſenſibili inq̄ȝtum eſt indiuiduata abſtrahi nō poteſt. Q: indiuiduatio eius eſt ex hac mā. Non aũt manifeſtant̄ nobis p̄na abſtractor̄ ex quibus demrationes in eis ꝓcedũt niſi ex aliqb⁹ que a ſenſu ꝑcipim⁹: vbi gr̄a. Ex hoc ꝙ videm⁹ aliqḋ totũ ſingulare ſenſibile ꝓcedim⁹ ad cognoſcēdum qd eſt totũ ⁊ qd pars: per qḋ cognoſcim⁹ ꝙ oē totũ eſt mai⁹ ſua parte ꝯſiderādo hoc in pluribus. hec dicit. D.S. formalr̄.¶ Ex p̄dictis dici pōt Corelaᵐ
ratio ꝑ locum a maiori ad ꝓbandũ ꝙ ꝑ demrationē nō poſſumus accipe cognitionē vl'ium abſqȝ inductione.¶ Q: ſi hoc eſſet ver̄ maxime videret̄ eſſe ver̄ de vl'ib⁹ mathematicis abſtractis: ſȝ hoc non vt declaratũ eſt.ḡ nullaȝ cognitionē ſciētificam ꝑ demrationē poſſum⁹ hr̄e de vl'ib⁹ niſi p̄ſupponēdo inductionē que cadit ſub ſenſu.¶ Sȝ ꝯtra p̄dictam diſcip.
ſolōnē replicabat diſcipulus. Nā particularia mathematica. ſunt abſtracta a mā ſenſibili. poſſum⁹.n. imaginari ſiue ꝯſideraꝛ nō ſolũ lineā in cōi ſȝ ēt hāc lineā que eſt in mā ſenſibili p̄ter mām ſenſibilem. Q: poſſum⁹ imaginari hoc q̄ȝtum non imaginādo quale: ḡ nō reqrit̄ ꝙ in ꝯſideratiōe Rº
vl'ium reqrat̄ via ſenſus.¶ Dōm ꝙ lȝ poſſimus hr̄e (vt dicit hic Egidi⁹) hāc lineā ſine mā ſenſibili: tñ ſi nō hec linea ſm eē qḋ hȝ in mā ſenſibili ſuam ſilitudinē faceret in ſenſu nũq̄ȝ poſſet imaginari ſine mā ſenſibili: q: (vt ait cōmentator in.2.metaphy.) Scia nr̄a cāuſatur a reb⁹ ſm eē qḋ hñt cũ mām. vñ tota nr̄a ſcia quā poſſum⁹ hr̄e ex ductu ⁊ abſtractiōe rōnis reducēda eſt ad ſenſum tanq̄ȝ ad radicē ⁊ tāq̄ȝ p̄mordiale p̄nm. Uñ deficiēte in nobis aliquo ſenſu nec̄ium eſt ſciam deficere in nobis de ſenſibilib⁹ illius ſenſus. ⁊ per ꝯñs in nobis ponit̄ ignorātia pure negatiōis.¶ Ad p̄mũ igit̄ dōm ꝙ q̄tuor mōis vt ad ꝓpoſituȝ ſufficit aliqd cadit ſub ſenſu.¶ Unomō ſm ſe vt calor.¶ Aliomō ſȝ ſuũ ſimile.¶ Tertiomō ſm effectũ ſuũ.¶ Quartomō ſȝ ſuas ꝑtes ſicut pȝ de mōte aureo. Sube vo ſepate lȝ nō cadāt ſub ſenſu ſȝ ear̄ eēntiā: tñ ear̄ effect⁹ ꝑ ſenſum apphēdimus. Qui qdē effect⁹ q: nō ſunt ꝓportionati eēntijs ſubar̄ ſepatar̄ ducũt nos in cognitionē cor̄ q̄ȝtum ad q: eſt: ⁊ nō q̄ȝtũ ad qd eſt. loquēdo de qditate ꝓpria ⁊ ſpecifica ipſar̄ vt lati⁹ in.2.metaphy'ca diſputatũ eſt. verũtñ q: obiectũ ⁊ act⁹ eſt ꝓportionatus potētie ſicut pȝ de motu vniformi ipſi⁹ celi: iō ꝑ obiectũ poſſum⁹ ſcire qd eſt act⁹ ⁊ ꝑ actũ qd eſt potētia. vñ licȝ act⁹ ſit effect⁹ potētie in aliquo gn̄e cāꝝ poſſum⁹ tñ ꝑ hmōi effectũ cognoſcere ipſam potētiam non ſolũ q̄ȝtũ ad q: eſt: ſȝ ēt q̄ȝtum ad qd eſt. vt deducit hic Egidi⁹.¶ Ad 2m patȝ ſolō ex dictis.¶ Ad 3m dōm ꝙ forma ſubalis cadit ſub eſſe indiuiduali in ſenſu nō ꝑ ſe ſȝ ratione intētionũ accñtiũ que ſunt tanq̄ȝ organa intētionum formar̄ ſubalium: ſicut in nālibus forma accñtalis tanq̄ȝ inſtr̄m forme ſubalis fac

ad pductionē forme ſubalis ſicut pz de calore ignis. Sicut
aūt ſe hñt forme reales ad actionē realē. ſic ſe habēt modo
ſuo forme intētionales ad effectū intētionalē: vt declarari
hz in meta^ce. ¶ Ad 4^m dōm ꝙ nos intelligim⁹ dum volu
mus ſuppoſita ſenſatiōe ⁊ non alr vñ ratio nō ſeqꝛ. ¶ Ad
5^m admittatur ſolutio in obiectione 2^e adducta. ¶ Ad 6^m
dōm ꝙ lz cecus a natiuitate hñs auditum poſſit inſtrui de
cauſis coloꝝ in ſenſu diuiſo. vz vt tales cauſe res quedam
ſunt: nō pōt tñ inſtrui de cauſis in ſenſu cōpoſito. vz inquā-
tum ſunt cāe talium coloꝝ. vñ nunꝗ̃ poteſt inſtrui vt habe
at ſcientiam de coloribus: q̃ntum ad qd rei. Secus autem
q̃ntum ad quid nominis: vt dictum eſt.

¶ Sequitur in philoſopho ⁊ in. D. S. [Impoſſibile ē ⁊c.]

¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic pcedit. Videt ꝙ nō ſint tm̄ duo
ſiue duplex modus ṽe diſcendi vel
Primū ſciēdi. vz p demrationē vl' inductionē. ¶ Nā Egidius hic
aſſignat triplicē modū quo cātur ſcia in nobis vz p acqſi-
tionē. p acceptionē. ⁊ p impreſſionē. ergo male a Pho enu
2^m merant duo modi ṽe adiſcēdi vel acqrendi ſciaz. ¶ Scdo
pterea aliqñ in nobis acqritur ſcia p argumētationē pba-
bilē. vz p ſyllm̄ dialecticū. Manifeſtū eſt aūt ꝙ talis ſyll's
non eſt demratio neqꝫ inductio vt in. 1. poꝝ declarat. g ⁊c.
¶ Sz ꝯ eſt phs. Impoſſibile eſt accipe ſciaz ſiue adiſcim⁹
niſi p inductionez aut p demrationē. eſt aūt demratio qui-
Cōclusio dem ex vlibus. inductio aūt ex his q̃ ſunt ſm ptem. ¶ R̃
dōm ꝙ tm̄ eſt duplex modus ṽe adiſcēdi. vz p demrationē
Probatiua vlium: aut per inductionē ſingulariū. qd̄ ſic pz. nā quicqd
ṽe adiſcim⁹ aut eſt vl'e aut ſingulare. Si pmū: ſic adiſcim⁹
p demrationez. vlium enim eſt demratio: vt ſupra declara-
tum eſt. Si ſcdm ſic adiſcimus p inductionez ex qua cātur
experimētalis cognitio que cauſat cognitionē vl'em in no-
3° bis. vt pbat in phemio meta^ce. ¶ Preterea. omnis ſciētia
cauſat in nobis aut p acqſitionē aut p inuētionem. Si pri-
No^m pm mū: ſic eſt pmus modus. Si 2^m ſic eſt ſcds modus. ¶ Cōſi
derādū eſt hic ſm Albertū magnuz ꝙ ſcia ſcibilium que-
cūqꝫ ſit illa cauſat in nobis p acceptionē rei queſite lz defi-
ciente pma veritate acceptiua que eſt ſenſus deficiāt in no
bis cetere veritates acceptiue. qr remoto pmo remouent
No^m 2^m omnia que ſunt illius gñis: vt pz. 2. metaphy. ergo deficiē-
te ſenſu deficit ſcia: vt ſupra declaratū eſt. ¶ Cōſiderandū
eſt vlteri⁹ ſm eūdem ꝙ huius ſcie logico non pōt determi-
nari natura itellectus humani aut cā p quā nō accipit vl'e
niſi ex ſenſibili. ſed hoc ex pncipijs pme phie accipi opz vñ
de hoc nō eſt hic multū inueſtigādum: ſed ſupponēdum ꝙ
No^m 3^m ſic ſit. ¶ Cōſiderandū eſt aūt ſm eūdez ibidē ꝙ humanus
intell's eſt ꝯiunctus cū ꝯtinuo ⁊ tpe: ex ꝯiunctiōe aūt cū ꝯti
nuo accipit a ſenſu cōi ea que accipiunt a ſenſibilib⁹ cōpo
ſitis ⁊ diuerſis. Ex ꝯiunctiōe aūt cuz tpe ſiue tpali non pōt
accipe niſi a ſenſu ad ſenſus reflexos. iſta ṽo ⁊ ſilia non hic
querēda ſunt ſz ſupponēda vt dcm̄ eſt. ¶ Ad pmū igit di-
cēdum ꝙ tres modi ab Egidio aſſignati ꝯtinent ſub duo-
bus hic a Pho aſſignatis. vñ ratio nō ſeqꝛ. ¶ Ad 2^m dōm
ꝙ p argumētū dialecticū non acqrit ſcia ppue dicta: ſz ma
gis opinio. vñ argm̄ falſum aſſumit. ¶ Vel dōm ꝙ ſi acci-
piat hic ſcia p q̃cūqꝫ cognitione intellectuali ipſi⁹ vl'is tūc
demratio accipit p q̃cūqꝫ argumentatione diſcurſiua ſm
ꝙ argumētatio diuidit a pho in. 2. phyſi. ⁊ in p topicoꝝ in
quatuor ſpēs. que ſunt ſyll's. enthymema. inductio ⁊ exem
plum. ¶ Sz qr Phs in tex. dicit. Si vere adiſcimus. pma
ſolutio magis videtur valere ad propoſitum.

Lec. 31. ¶ Qō. 36. De his que a pho imittunt. ⁊ eſt lect. 31. S. D.

Terius ꝯſiderādū reſtat i hoc. S. tra
ctatu de ſtatu q eſt in demra-
tionib⁹: poſtq̃ꝫ ꝯſiderādū eſt ex qb⁹ ⁊ q̃lib⁹ et
in q̃ figura procedit demratio. ¶ Circa qd̄ ſex
ꝯſiderāda ſunt ſm ꝙ hui⁹ tractat⁹ ſunt ſex ca-
pl'a ſiue ſex lectiōes. D. S. ¶ Primo ꝯſiderādū eſt de his q̃
ponit ad ṽitatē determinatā de numero qōnū q̃s mouet d
ſtatu q eſt in demratiōib⁹. ¶ Scdo ꝯſiderādū ē d ſolone ter
tie qōnis mote in p. c. ⁊ de ſolone cuiuſdā alteri⁹ qōnis: vz
vtꝝ ſi ſit ſtatus in affirmatiuis neceſſe ſit ſtatus dari in de-
mrationib⁹ negatiuis. ¶ Tertio ꝯſiderandū eſt de his que
phs ponit ad oñdendū logicalr ꝙ neceſſariū eſt ſtatū eſſe
in affirmatiuis demratiōib⁹. ¶ Quarto ꝯſiderāduz eſt q̃re
hoc pbat logica. ¶ Quinto ꝯſiderādū eſt q̃re idē pbat ana
logice. ¶ Sexto ꝯſiderādū ē de his que phs infert ex pdi-
ctis. ¶ Circa pmū querunt duo. ¶ Primo vtꝝ ea que phs
hic ponit de mā ⁊ forma ſyllogiſmoꝝ ſint ſufficienter aſſi-
gnata. ¶ Secundo vtꝝ phs hic de ſtatu cōuenienter q eſt in
demrationibus moueat dūtaxat tres queſtiones.

¶ Seqꝛ in pho ⁊ in. D. S. [Eſt āt ois ſyll's. ¶ Articul⁹. I.

Ad primuz ſic pcedit. Videt ꝙ ea que h ponunt
a pho ad ṽitatē ifra determinādaz nō
ſint ſufficiēter aſſignata. ¶ Nā ſicut ad ſyllm̄ in cōi requi- Primus
runt tres termini: ita reqrunt due ppōnes ⁊ modus ⁊ figu
ra. de qb⁹ hic phs nō facit mētionē. ergo inſufficienter ⁊c.
¶ Scdo pterea. hec eſt vera demratio. ois triāgulus hēt 2^m
tres angulos eq̃les duob⁹ rectis: ſz yſocheles eſt hm̃. g ⁊c.
⁊ tñ nō pcedit ex imediatis. cū maior (vt notū eſt) ſit demra
bilis. ergo male hic reaſſumit ponendo ꝙ demratio eſt ex
his que ſunt imediata ſm rei ṽitatē. ¶ Tertio pterea. tri- 3^m
plr aliqd di p accñs: vt pz. 6. ⁊. 7. metaphy. g inſufficiēter
hic phs dic ꝙ 2^r aliqd d: ſiue predicat p accñs. ¶ Sz ꝯ eſt
phs in ifra ibi. [Eſt āt ois ſyll's p tres terminos. ⁊ hoc qdē
demrare poſſibile eſt ⁊c.] R̃^o dōm ꝙ iſte eſt octau⁹ tracta R^o
tus hui⁹ libri. in quo phs oñdit ꝙ nō eſt in infinitū pcede-
re in demrationibus: ſz neceſſe eſt in eis ſtatū eſſe. q qdem
tractatus ꝯtinet in ſe ſex capl'a: ¶ in quoꝝ p pmittēdo aliq̃
que valēt ad ṽitatem determinādam mouet tres qōnes ſz
tres terminos q requirunt in quolibz ſyll'o. ¶ In 2° ṽo ca-
pl'o ibi. [q cqd nō ꝯuenit.] ſoluit tertiā qōnē pncipalē pbā
do ꝙ ſi ſtat⁹ in affirmatiuis neceſſe eſt ⁊ ſtatū fieri in nega
tiuis. ¶ Sz in 3° capl'o ibi. [Qō aūt in illis logicis ⁊c.] po
nit aliq̃ q̃ ſunt necīa ad pbādum dialectice ꝙ in affirmati-
uis nō eſt pcedere in infinitū in ſurſum aſcēdēdo. ¶ In q̃rto
ṽo ibi. [Amplius nā ꝯ huius qualitatis.] pbat dialectice
hoc qd̄ nūc dcm̄ eſt. ¶ In qnto ṽo capl'o ibi. [Analogice āt
manifeſtū eſt ⁊c.] oſtēdit idez analogice. ¶ Sz in ſexto ſiue
vltimo capl'o ibi. [Mōſtratū eſt his ⁊c.] infert q̃ſdā ꝯcl'o
nes ſiue correlaria ex predictis. ¶ In p ṽo capl'o elicīunt a
pho due ꝯcl'ones pncipales. de quaꝝ ſcda in ſequenti arti-
culo videbit. ¶ Prima aūt ꝯcl'o que eſt rñſiua ad q̃ſitum Cōclusio
talis eſt. Jlla que hic p modū ſuppoſitū ponit: hic phs con
uenienter ad ṽitatem determinādam ifra pmiſſa ſunt: qd̄ ſic
pz. ¶ Nā illa que hic ponit vtilia ſunt p determinatiōe qō Probat^o
num q̃s ifra mouet phs vt ifra declarabit. g ꝯueniēter ab
eo pmittunt. pmittit aūt ſiue ſupponit qnque que in libris
poꝝ ⁊ in pñti libro determinata ſunt. ¶ Primū aūt qd̄ ſup-
ponit ptinet ad mām ſyllī in cōi. ¶ Scdm ṽo pertinet ad for
mam ſyllī affirmatiui. Tertiū ptinet ad formā ſyllī negati
ui. ¶ Quartū ṽo ⁊ qntum ptinet ad mām ſyllī demratiui.
Primū ergo qd̄ ſupponit eſt ꝙ ois ſyll's hz fieri p tres ter- Primuz ſuppoſitū
minos tm̄. vz. p maiorē extremitatē. minorē extremitatē ⁊
mediū. Ex qb⁹ ſiūt due pmiſſe: vnā ꝯcl'onē necīo inferētes
in debito mō ⁊ in debita figura: qd̄ qdē ptinet ad formam
ſyllī: vt diffuſi⁹ in p poꝝ tractat. ¶ Scdm ṽo qd̄ ſupponit 2^m
ptinet ad ſyllm̄ affirmatiuū: cui⁹ forma talis eſt. vz. ꝙ ꝯclu
dit maiorē ineſſe minori extremitati pp hoc maior extremi
tas ineſt medio in ſyll'o: que qdē forma ſyllogiſtica eſt for-
ma in pma figura: in qua ſola pōt ꝯcludi affirmatiua vlis:
que maxime q̃rit in demrationib⁹: ⁊ talis forma regulat
p dici de oi vt pz in primo prioꝝ. vel regulat vt dicit Egi-
dius p illā regulā ſyllogiſticā ſyllī expoſitorie que ē. Que-

Contra cūq; eadē ſunt vni tertio ꝯiūcta ſūt inter ſe. ¶ Et ſi arguit. Non ſeqtur hō eſt aial: equus eſt aial. ergo equus eſt hō. ꝛ tñ ibi arguit̃ ꝑ regulā ꝑdictaȝ. ergo regula eſt falſa. ¶ Ad

Rº qd̃ rñdet Egidiꝰ dicēs ꝙ in ꝑdicto ſyllogiſmo ſyllogiȝat̃ in q̃tuor terminis. Nō. n. idē ẽ aial qd̃ predicat̃ de hoie ꝛ de equo. Si. n. idē eēt aial qd̃ ꝑdicat̃ de hoie ꝛ de equo opor/ teret vnū de alio ꝑdicari. hoc obſeruauit phs in ꝑmo top. vt ſic ordinarent̃ termini: qd̃ mediū non diuerſificatū ꝯiū/ geret̃ vtriq; extremitati: ꝛ qꝛ que vni ꝛ eidē ſunt ꝯiūcta ea/ deȝ inter ſe ſunt ꝯiuncta ꝛ ex hoc ꝯñs erat ꝙ extremitates que ꝯiungunt̃ eidē medio in ꝑmiſſis ꝙ ꝯiungerent̃ inter ſe

3ᵐ i ꝯcl'one. hec ille formalr̃. ¶ Tertiū vō qd̃ ꝑmittit ſiue ſup ponit ptinet ad ſyll'm negatiuū. vȝ. ꝙ de neceſſitate hȝ vnā af firmatiuā ꝑpoſitionē: aliā aūt negatiuā. Differūt aūt ꝑma ꝛ ſcd̃a figura. vt in ꝑ prioꝝ declaratum eſt. Manifeſtuȝ eſt aūt ꝙ ex vtraq; ꝑpoſitiōe affirmatiua non pōt ꝯcludi nega tiua neq; ex duabꝰ negatiuis: qꝛ ambabꝰ exñtibꝰ negatiuis nihil formalr̃ ſeqtur. ¶ Non enim valet ſi aliqua duo remo uent̃ ab eodē ſicut homo ꝛ riſibile ab aſino: ꝙ illa remota ſint eadem inter ſe. Nec etiaȝ ſeqtur ꝙ illa ſint eadem: pñt enim eſſe eadē ꝛ diuerſa que remouent̃ ab vno ꝛ eodē. vñ ſeqtur ꝙ ſi ex puris negatiuis nihil ſeqtur: vel nō ꝯcludat̃ negatiua: ꝙ ſyll's negatiuꝰ hic alterā ꝑmiſſaꝝ hȝ negatiuā ꝛ alteram affirmatiuā. forma aūt talis ſyllogiſmi regulat̃ ꝑ tale pñᵐ: vt refert hic Egidius. Quicqd remouet̃ ab ali quo remouet̃ ab omni eo qd̃ eſt idem illi. ꝛ hoc ſyllogiȝā/ do in tribus terminis. hic ꝑ tanto dr̃: qꝛ lȝ hoc ꝑdicatū ge/ nus remoueatur ab hoie ꝛ nō ab aiali tñ hō aial ꝛ homo idem ſunt. Non. n. hoc ꝑdicatuȝ genus contingit aiali ſm̃ ꝙ aial eſt idē cū homine: vñ in ſiīibus terminis ſyllogiȝan

4ᵐ do ſyllogiȝat̃ ex quatuor terminis ꝛ nō ſolū ex tribꝰ ¶ 4ᵐ qd̃ ꝑmittit phs eſt ex ꝑte ſyllogiſmi demr̃atiui. vȝ ꝙ ſyll's demr̃atiuus ꝑcedit ex vlibus premiſſis. vel duabꝰ que ſūt ſuppoſitiones vel ꝑncipia ſuppoſitiones: cū ſint immedia/ te ſunt indemr̃abiles vł ſimplr̃ vel in illa ſcientia in qua ſu munt̃ ꝑ ꝑncipiis ſiue ꝑmiſſis demr̃atiōis quod dr̃ pro de/ monſtrationibus que ſūt in ſcia ſubalternata: que ſuppo/ nit principia ſua ꝑbata aliunde. vt ſupra declaratū eſt. Ex quo innuit phs. differētiam inter ſyllogiſmū demonſtrati/ uum ꝛ dialecticum. Nā qꝛ ſyllogiſmus dialecticus ad hoc ſolum tendit vt opinionē faciat hoc ſolum eſt de intentiōe dialectici: vt procedat ex his que ſunt maxime opinabilia. ꝛ hec ſunt que vident̃ aut pluribꝰ aut ſapiētibꝰ que non ſꝑ v̄a ſunt: ſȝ aliqñ falſa. Nō. n. refert vt dicit phs ꝑmo topico rū q̄dā falſa qbuſdā veris eſſe ꝑbabiliora ſiue opinabilio ra. Et id̃ ſi dialectico occurrat in ſyllogiȝādo aliq̃ ꝑpō me/ diata que ſm̃ rei v̄itatē hēat mediū ꝑ qd̃ poſſit ꝑbari: ſȝ tñ ei non videat̃ hīc mediū: ſȝ ꝑꝑ ſui ꝑbationē videat̃ ſibi ꝑ ſe nota: ex ea ſyllogiȝans ſufficit ꝑficere ſyll'm dialecticū: ſed ſyll's demr̃atiuus ordinat̃ ad ſciam v̄itatis ꝛ nō ad opinio nes: ideo ad demr̃ationem ptinet vt ꝑcedat ex his que ſūt ſm̃ rei v̄itatē imediata. Et ſi occurrat mediata ꝑpoſitio ne ceſſariū eſt ꝙ ꝑbet eā ꝑ mediū ꝑpriuȝ quouſq; deueniat ad

5ᵐ imediata. ¶ Quintū vō qd̃ ꝑmittit aut ſupponit phs eſt ꝙ demr̃ator in demr̃ando ꝑcedat ex his que ſunt ꝑ ſe: ꝛ non ex his que ſunt ꝑ accñs: ¶ duplr̃ aūt ſm̃ phm in lſa. aliqd ꝑdicat̃ ſiue dr̃ ꝑ accñs. ¶ Vnomō qñ ſubm ꝑdicat̃ de acci/ dēte. vȝ h̄ albū eſt hō. ¶ Aliomō ecōuerſo qñ vȝ accñs ꝑdi cat̃ de ſubo: ſicut cū dr̃. hō eſt albuſ. Et dr̃ ſcd̃us modus a ꝑ: qꝛ in 2º mō qñ accñs ꝑdicat̃ de ſubiecto dr̃ hō eſt albus. Non qꝛ aliqd aliud ab hoie ſit albū: ſȝ qꝛ ipſe hō eſt albus: ꝛ tñ eſt ꝑdicatio ꝑ accñs: qꝛ albū non ꝯuenit hoi ſm̃ ꝑpriā rōneȝ. Non. n. ponit̃ in diffōne eius neq; ecōuerſo. ꝙ reqri tur ad ꝑdicationeȝ ꝑ ſe vt ſupra declaratū eſt cū de modis ꝑſeitatis ageret̃. Sȝ qñ dr̃ albū eſt hō: h̄ non dr̃ qꝛ eſſe ho/ mineȝ inſit albo: ſȝ eſſe hoiem ineſt ſubo albo cui. ſ. accidit eſſe albuȝ vel fieri. vȝ ſorti vel platoni. Sūt aūt quedā que

neutro iſtoꝝ modoꝝ ꝑdicant̃ ꝑ accñs: ꝛ illa ꝑdicant̃ ꝑ ſe: ꝛ non hñt locū in ſyll'o dialectico: ſȝ ſolū in ſyll'o demr̃ati uo: vt patebit clarius infra. ¶ Conſiderandū eſt aūt ꝙ ad Notādū v̄itatē infra manifeſtādam vtile erit ꝑmittere ſuppōnes ꝑ/ dictas. ¶ Nā dubitare de ſtatu aut infinitate ſylloꝝ duplr̃ ꝑt ꝯtingere. ¶ Vnomō enim poſſet eſſe dubitatio de quoli/ bet ſyll'o in ſe. ¶ Aliomō in ſyll'o vt refert̃ ad formā quā hȝ in mā demr̃atiua: q̃ꝫtum ad ꝑmū vtiles ſunt tres ſuppōnes: q̄s hic ponit phs. Nā qlibet ſyll's in ſe non ꝯſtat niſi ex tri/ bus terminis ꝛ duabꝰ ꝑpōnibꝰ. nō ſolū nō accipit infinita ſȝ ēt pauciſſima. Sȝ q̃ꝫtum ad ſcd̃m vtiles ſunt due vltime ſuppōnes in his que ſunt ꝑ ſe ꝛ imediata ſiue indemr̃abi/ lia non eſt ꝑcedere in infinitū. Cū ḡ reducat̃ ad imediata ſi ue ad indemr̃abilia vt vult 4ª ſuppō ꝛ ꝑcedat ex his q̄ ſūt ꝑ ſe: facile ꝯcludit̃ ꝙ in demr̃abilibꝰ nō eſt ꝑcedere in infi/ nitum. ¶ Ex quo pȝ ꝙ ea que ponit hic phs cum ſint vtilia Correlaꝰ ꝯuenienter ꝛ non inſufficienter ſunt tradita. ¶ Ad ꝑmum igit̃ dd̃m ꝙ multipliciter aliqua reqruntur ad ſyll'm que h̄ non ponunt̃: qꝛ nō ex ꝓpinquo valet ad ꝑpoſitū inferiꝰ ꝑ/ bandū vñ rō nō ſeqtur. ¶ Ad 2ᵐ dd̃m ꝙ lȝ illa ꝑpō omnis triangulus hȝ tres ꝛc̃. ſit ſimplr̃ demr̃abilis: in illo tñ gñe demr̃ationis in quo ſimplr̃ eſt ꝑmiſſa ſiue pñº nō eſt demō ſtrabilis. ¶ Ad 3ᵐ dd̃m ꝙ ille modus ſm̃ quem accidens ꝑdicat̃ de accñte ꝯtinet̃ ſub ꝑ ꝑdictorum modoꝝ ꝑ accñs: cum vtriuſq; eadeȝ ſit expoſitio. lȝ ergo in ſpāli ſint plures modi predicandi per accñs: tñ vt in propoſito tñ ſunt duo modi in generali: vñ ratio laborat in equiuoco.

¶ Seqtur in Pħo ꝛ in. D. S. ¶ Si igit̃ ꝛc̃. ¶ Articulus. II.

Ad ſecundū ſic ꝑceditur. Vr̃ ꝙ phs nō ꝯueniēter moueat tres qōnes de ſtatu aut ꝑceſ ſu in demr̃abilibus. ¶ Nā neceſſaria eſt vltima alia qō de Primuȝ ſtatu demr̃ationū. vȝ vtꝝ ſi ſit ſtatꝰ in affirmatiuis neceſſe ſit fore ſtatuȝ in negatiuis: vt infra patebit. ḡ inſufficienter mouent̃ a phō tñ tres qōnes. ¶ Scd̃o ꝑterea ad phm pti 2ᵐ net ꝯſiderare ſtatū ſiue ꝑceſſum in quolibet gñe reꝝ: vt pȝ 2º. ꝛ. 7. metaphy. ḡ phs mouēdo aliq̄s qōnes h̄ non ō buiſ ſet de ſtatu ibi demr̃are. ¶ Sed ꝯtra eſt phs auc̄te ſua q in hoc caplo mouet tñ tres qōnes ibi. ¶ Si igit̃ ꝛc̃. ¶ Rº di/ Cōcluſio cēdum ꝙ ꝯueniēter phs mouet hic tñ tres qōnes in gñali de ſtatu aut ꝑceſſu demr̃ationis. ¶ Nā ſi eēt ꝑceſſus in infi/ Probatio nituȝ ꝛc̃. eſſet rōne alicuiꝰ terminoꝝ: q reqruntur ad ſyll'm demr̃atiuū: ſȝ tñ reqrunt̃ tres termini ad quēlibet ſyll'm. vt ſupra ſuppoſitū eſt. ḡ ꝯueniēter tñ mouent̃ a phō ad ꝑ/ poſitū tres qōnes rōne trium terminoꝝ. ¶ Conſiderandū Noᵐ pᵐ eſt aūt ꝙ phs ꝑ mouet ꝑmā qōnē ex ꝑte maioris extremita tis. vtꝝ vȝ in demr̃ationibꝰ aut ꝑdicationibꝰ ſit abire in infi nitū aſcendēdo. In qua qōne ſupponit̃ vltimuȝ ſubiectum ꝙ non ꝑdicat̃ d̃ alio. quo ſuppoſito: queſtio eſt vtꝝ ſit ꝑue nire ad aliqd̃ ꝑmū ꝑdicatū de quo nihil ꝑdicatur vel non: ſi cōtingit aſcēdere in infinitū in ꝑdicatis. Et qꝛ ꝑdicatum ꝯcl'onis in ſyll'is eſt maior extremitas: id̃ ꝑdicta qd̃ dr̃ mo/ ta ex ꝑte maioris extremitatis: ꝛ qꝛ vt pȝ in naturalibꝰ mo tus ſit a ꝯtento ad ꝯtinēs: vt ab aq̄ ad aerē dr̃ aſcenſus. ma ior aūt extremitas ꝯtinet ſub ſe minorē extremitatem. igit̃ ex ꝑte maioris extremitatis q̄rit an ſit ꝑcedere in infinituȝ in aſcendēdo ꝛ ex parte minoris extremitatis an ſit ꝑcede re in infinitū in deſcēdendo. ¶ Sȝ hic inſtabat diſcipulus Diſcip. Nam minor extremitas eſt illa a qua deſcenditur: ꝛ maior extremitas eſt illa a qua ſit aſcenſus. ergo quod de aſcen/ ſu magis eſt ꝑpria minori extremitati q̃ꝫ qd̃ de deſcenſu q̄ eſt magis propria maiori extremitati a qua ſit deſcenſus. Rº ¶ Dd̃m ꝙ ꝑꝑ hoc motiuū vult Egidius ꝙ ꝑma qō phi ſit de minori extremitate. ꝛ 2ª de maiori extremitate ꝑ ſe ꝛ ꝑ/ prie loquēdo. Cuius oppoſitū affirmat. D. S. in pñti paſ/ Contra Egidium ſu. Sȝ ſiqs ꝯſideret diligenter manifeſtū videbit ꝙ ꝑdicta ratio nō militat. Nā cū ars imitet̃ nām inq̃ꝫtū pōt. ſic mo/ tus nālis: ita ꝛ motus rōnis potius denoiabunt̃ a termino

ad quē q̄ȝ a termino a quo. Aſcēſus aūt ⁊ deſcēſus in p̄dicatiōib⁹ motū quēdā rōnis impoꝛtāt cuȝ ꝑ vt inuit idē. D. S. Maioꝛ extremitas ē illa a q̄ incipit aſcēſus. minoꝛ aūt extremitas eſt termin⁹ ad quē eiuſdē. vñ qḋ de aſcēſu magis dȝ dici ꝓprie qḋ maioꝛis extremitatꝫ q̄ȝ minoꝛis: q2 ecōuerſo eſt de deſcēſu. vñ rō p̄dicta non ſeq̄ſ ſȝ eſt ſoluēda negando ꝯñtiā.
Nom 2m ℭ Cōſiderādū eſt vlteri⁹ ꝙ ph̄s ex p̄te minoris extremitatꝫ mouet ſcḋaȝ q̄ōnē de deſcēſu ei⁹: vtꝝ poſito ꝑ p̄dicato ſit ire in infinitū deſcēdēdo. In hac q̄ōne ſupponit eſſe aliqḋ p̄mū predicatū vl'e qḋ de alijs p̄dicet: ⁊ nihil vlius eo qḋ de ipſo p̄dicaſ: vbi grā ſit ſub̄a p̄mū vl'e p̄dicatū in gn̄e ſub̄e. vtꝝ deſcēdēdo ad iferioꝛa ſit ꝓcedere in infinitū: ita ꝙ ſit ꝑuenire ad aliqḋ p̄ticulare idiuiduū qḋ ḋ nullo alio p̄dicet. ſ Di aūt iſta qḋ de deſcēſu: q2 in nūlib⁹ dum ſit mot⁹ a ꝯtinēte ad ꝯtētuȝ ⁊ ab aere ad terrā dī deſcēſus. maioꝛ āt extremitas ꝯtinet minoꝛē. ḡ ⁊c̄. pȝ ſatꝫ clari⁹ dr̄ia p̄dictaꝝ q̄ōnū: q2 ſupponit infimū ſubiectū ⁊ nō p̄maȝ vltimū p̄dicatū. 2ª rō p̄ſupponit vl'e p̄mū predicatū ⁊ nō ifimū ſubiectū vt dcm̄ eſt.
Nom 3m ℭ Conſiderandū eſt vlteri⁹ ꝙ ph̄s mouet tertiā q̄ōneȝ ex p̄te medij in q̄ ſupponunſ duo extrema ḋterminata. vȝ vltimū p̄dicatū ⁊ infimū ſubiectū q̄ q̄deȝ qḋ talis eſt. Utꝝ determinatis extremis ſit ꝓcedere in infinitū ex p̄te medioꝝ: hoc eſt ſi in p̄dicationib⁹ ſit ꝓcedere in infinitum in ſurſum aſcēdēdo vel deoꝛſum deſcēdēdo. vtꝝ ꝯtingat ifinita media iter p̄mū vltimū p̄dicatū ⁊ ifimum ſingulariſſimū ſubiectū: vl' vtꝝ hoc ſit impoſſe.
Nom 4m ℭ Cōſiderādū eſt vlteri⁹ ſm ph̄m ꝙ p̄dicte q̄ōnes ꝑtinēt ad m̄ām de q̄ nūc agereſ. vȝ ad demr̄ationes. Nā in predictis q̄ōnibus idē eſt ac ſi q̄raſ vtꝝ demr̄ationes ꝓcedāt in ifinitū vl' aſcēdēdo vel deſcēdēdo. aſcendēdo q̄dem ita ꝙ q̄libȝ ꝓpō ex q̄ demr̄atio ꝓceditſit demr̄abilis ꝑ aliā p̄oꝛē demr̄ationē: ita ꝙ cuiuſlibet ꝓpōnis ſit demr̄atio aſcēdēdo. aut ſi ex q̄libet demr̄atione vel ꝓpōne demr̄ata ꝯtingat iteꝝ ad aliā poſterioꝛē demr̄ationē ꝓcedere vel nō. hoc eſt vtꝝ vna demr̄atio ꝯfirmeſ ꝑ aliā aſcēdēdo: vel ex vna demr̄atiōe ꝓcedat alia deſcēdēdo: ⁊ hoc vſq3 ad aliquē terminū.
Nom 5m ℭ Cōſiderādū ē vlteri⁹ ſȝ ph̄m in lr̄a. ꝙ p̄dicte q̄ōnes ēt h̄nt locū in demr̄ationib⁹ negatiuis. Q2 demr̄atio negatiua opȝ ꝙ vtaſ ꝓpoſitione affirmatiua: cū ex puris negatiuis nihil ſeq̄tur in q̄ ſub̄m ꝯcl'onis ꝯtineatur ſub medio: ⁊ aliqḋ ſub̄m ꝯcl'onis remoueaſ. ſm ḡ ꝙ eſt aſcēſus ⁊ deſcenſus in affirmatiuis opȝ ꝙ ſit aſcēſus ⁊ deſcēſus in negatiuis ſyll'is ⁊ ꝓpōnib⁹.
Nom 6m ℭ Cōſiderandū eſt vlteri⁹ ſm ph̄m in lr̄a ꝙ p̄dicte q̄ōnes nō h̄nt locū in ꝯuertibilib⁹. Q2 vt dicit. D. S. in his que ḋ ſe p̄dicanſ equalr̄ in inuicē ⁊ ꝯuertunſ adinuicē nō eſt accipere aliqd p̄us ⁊ poſteri⁹: q2 ſiue ſint ifinita p̄dicata ⁊ infinita ſubiecta oia hmōi ſilr̄ ſe hēbunt ad oia. Q2 q̄libet eoꝝ poterit predicari de quolibȝ ⁊ ſubijci cuilibȝ ꝯuertibiliū: ⁊ ſic demr̄atio circularis eēt poſſis qḋ ſupi⁹ improbatū eſt: poſſet eſſe tn̄ talis dr̄ia. Q2 predicabiſ vt p̄dicatum accn̄tale ſiue vt accn̄s: ⁊ aliḋ predicabiſ vt p̄dicatum ſub̄ale. que dr̄ia eſt inter diffōnē ⁊ ꝓpriū: quoꝝ vtrūq3 eſt ꝯuertibile: et tn̄ diffō eſt p̄dicatū eēntiale ⁊ ꝓp hoc eſt p̄us natr̄ ꝓprio qḋ eſt p̄dicatū accn̄tale. ⁊ ſic idem eſt ꝙ in demr̄ationibus vtimur diffōne ꝑ medio ad demr̄andā ꝓpriā paſſionē ḋ ſubiecto.
Diſcip. ℭ Sȝ inſtabat diſcipulus. Nā ꝑ ꝯ̄ hoc qḋ dī hic. nam demr̄atio ꝓcedit ex his q̄ ſunt de oi. ꝑ ſe. ⁊ de ſm ꝙ ip̄m vt ſupra declaratū eſt. ḡ ꝓcedit ex ꝯuertibilib⁹. Si ḡ predicte q̄ōnes nō h̄nt locū in cōuertibilib⁹ nō hēbūt locū in demr̄ationib⁹: qḋ eſt ꝯ̄ p̄dicta.
Rº. ℭ Dōm ꝙ iȝ termini ex q̄b⁹ demōſtratio ꝓcedit ſunt ꝯuertibiles ſi ꝯiuncti ſumanſ: nō tn̄ ſi ſeoꝛſum ſumanſ. vbi grā ſi gen⁹ ⁊ dr̄ia ex q̄b⁹ ꝯſtituiſ diffō. que eſt mediū in demr̄atōe ꝓp q̄d: ſil' ſumanſ: ſic ꝯuertunſ cū ſub̄to ⁊ ꝓpria paſſiōe. Si tn̄ ſumanſ ſeoꝛſum manifeſtū eſt ꝙ non oino ꝯuertiſ ſub̄m cū gn̄e ⁊ dr̄ia.
Diſcipl. ℭ Preterea inſtabat diſcipulus idē. Nā ſubȝ qḋ ꝯuertiſ cū ꝓprio eſt p̄us ꝓprio cū ſit cā ei⁹: vt pȝ. 7. metaphy. ḡ male dcm̄ ē ꝙ i his que ꝯuertunſ nō ē accipe p̄us ⁊ poſteri⁹.
Rº ℭ Dōm ꝙ in his que ꝯuertibilr̄ predicanſ non eſt accipe p̄us ⁊ poſteri⁹ ſm illū modū quo prius ⁊ poſteri⁹ eſt a quo nō ꝯuertiſ ſubſiſtendi ꝯñtia: put vl'ia ſunt prioꝛa ſingularibus: de quo mō id qḋ dcm̄ eſt intelligebaſ: lȝ in eis ſit accipe prius ⁊ poſterius ſm illū moduȝ quo aliqd p̄us altero nā. i. nāli ꝑfectione: vñ rō laboꝛat in equoco.
Diſcipl ℭ Tertio inſtabat idē. Nā ꝓpriū p̄dicatur de ſubiecto ꝑ ſe. ergo nō p̄dicaſ accn̄talr̄. pȝ ꝯñtia: q2 illḋ dī ſolū p̄dicari accn̄talr̄ qḋ predicaſ ꝑ accn̄s aliquo predictoꝝ mōꝝ.
Rº Predicatio accn̄s 2x ℭ Dōm ꝙ p̄dicatio accn̄talis accipiſ dupl'r. ſ Unomō ſtricte: vñ qñ predicaſ accn̄s cōe de ſub̄o vel ecōuerſo: aut accn̄s de accn̄te ⁊ iſtomō ꝓpriū nō predicaſ accn̄talr̄. ſ Aliomō accipiſ cōiter: vȝ ꝑ eo quo p̄dicaſ aliqd de aliquo qḋ nō ē de eēntia ei⁹ lȝ ꝑ ſe ꝯſequaſ eēntiā: ⁊ iſtomō illa p̄dicatio eſt accn̄talr̄: nō tn̄ ꝑ accn̄s ſȝ ꝑ ſe vt dcm̄ eſt. ℭ Ad p̄mū igiſ p̄ncipale dōm ꝙ tm̄ in m̄ā iſt tres q̄ōnes p̄ncipales que mote ſunt lȝ ſint ⁊ poſſint eē plures incidentales. ℭ Ad 2m dōm ꝙ ad ph̄m p̄mum ꝑtinet ꝯſiderare proceſſum realem qui eſt in gradibus entis ⁊ tn̄ ad logicum ꝑtinet ꝯſiderare proceſſum q̄ reperitur in terminis aut in ꝓpoſitionibus intentionalibus vl' de his q̄ ſubijciuntur huiuſmodi terminis ſcḋe impoſitionis.

ℭ Qō. 37. De ſtatu in demr̄ationibus. ⁊ eſt lec. 32. S. D. Lec. 32.

PReterea ꝯſiderandū eſt de ſol'one tertie q̄ōnis p̄ncipalis ſuperius mote ⁊ de ſol'one cuiuſdam q̄ōnis incidentalr̄ admixtis. vȝ vtrum ſi ſit ſtatus in affirmatiuis neceſſe ſit eſſe ſtatū in negatiuis. ℭ Circa qḋ queruntur duo. ſ Primo vtrum ſi ſit ſtatū in extremis neceſſe ſit eſſe ſtatum in medijs. ſ Scḋo vtrum ſi ſit ſtatum in affirmatiuis neceſſe ſit eſſe ſtatum in negatiuis.

ℭ Seq̄ſ in ph̄o ⁊ in. S. D. L Qō q̄d igiſ. ℭ Articulus. I.

Ad primuȝ ſic ꝓcediſ. Uideſ ꝙ ḋterminatis extremis nō ſit neceſſe eſſe ſtatuȝ in medijs: ſȝ ꝯuenit ſemꝑ in infinitū ꝓcedere ex p̄te medioꝝ.
Primus ℭ Nam que rōnis ſunt ⁊ voluntatꝫ ꝯuenit in infinitū ꝓcedere vt cōcludit. S. D. in p̄ma 2e. q. 1. ar. 4. ad 2m ⁊ 3m. vñ in numeris intell's in infinitū rōcinari pōt.
2m ℭ Scḋo p̄terea. extrema linee ſunt finita ⁊ ḋterminata: cū ſint tm̄ duo pūcti vȝ pūct⁹ initiās ⁊ pūct⁹ terminās: ſȝ ꝯſtat ꝙ infinita ſunt pūcta itermedia. ergo ⁊c̄. ℭ Sȝ ꝯ̄ eſt ph̄s in p̄ñti paſſu dicens. L Qō q̄d igitur non ⁊c̄.]
Rº. ℭ Rº dōm ꝙ iſtḋ eſt ſcḋm caplm hui⁹ octaui tractat⁹: vt in quo ph̄s ſoluēdo tertiā q̄ōneȝ ſupius motā adducēs ſol'oneȝ alteri⁹ q̄ōnis p̄dictis q̄ōnib⁹ admixte ponit duas ꝯcl'ones de quaꝝ ſcḋa videbiſ in ſcḋo articulo.
Cōcluſio ℭ Prima vō ꝯcl'o eſt talis ꝙ determinatis extremis in ſurſum aſcēdēdo ⁊ deſcēdēdo in deoꝛſuȝ impoſſibile eſt media eſſe infinita.
Nom pm ℭ Pro cuius ꝓbatione ꝯſiderandū eſt ſm ph̄m in lr̄a ꝙ ſurſum ꝓcedere dī qñ itur ad magis vl'e de cui⁹ rōne eſt ꝙ p̄dicatur deoꝛſum ꝓcediſ qñ itur ad magis particulare de cui⁹ rōne eſt ꝙ ſubijciaſ dicunſ ḡ extrema determinata in ſurſum ⁊ deoꝛſum qñ ſupra p̄dicatū p̄t actu p̄dicari ḋ ifimo ſub̄o: q̄ ſuppoſito predicta ꝯcl'o ꝓbaſ tali rōne Ph̄i. ℭ Nā ſit ſumū p̄dicatū. a. i. ſub̄a: ⁊ infimuȝ ſub̄m ſit. c. i. hō vel ſoꝛtes: ⁊ inter ſub̄am ⁊ hoiem ſint infinita media: vtputa coꝛpus aiatū. q2 igiſ ſub̄a erat. p̄mum p̄dicatū p̄mo p̄dicabiſ de aliquo medio ſibi ꝓpinq̄ſſimo: vtputa de coꝛpe: ⁊ iteꝝ illḋ mediū de aliquo medio iferiori: ⁊ cū media ſint infinita ſeq̄tur in infinitū p̄dicatio deſcēdēdo: ⁊ ſic ſupmū p̄dicatum nunq̄ȝ poterit de infimo ſub̄o p̄dicari qḋ eſt ꝯ̄ ypoſtaſim. poniſ. n. ꝙ non deſcēdat p̄dicatio in infinitū. ſ Et ſilr̄ ſi accipiaſ infimū ſub̄m ꝓcedet aſcēdēdo in infinitū anteq̄ȝ veniaſ ad ſupmū p̄dicatū: qḋ eſt ēt ꝯ̄ ypoſtaſim datā. Determinatis ḡ extremis in ſurſum aſcēdēdo impoſſe eſt media eſſe infinita.
Obiectio cauillatio ℭ Sȝ dicet aliquis cauillate vt adducit hic ph̄s: predicta rō ꝓcedit ac ſi media ⁊ extrema ſic ſe haberēt ꝙ eēnt adinuicē vnitatiua vȝ ꝙ iter

ea non eſſet aliqđ mediũ. Unita.n.dicunť: vt pz.6.phyſi.q̃ ꝯñter ſe hñt cũ ſe tangant. Sz ille q ponit eſſe infinita dicit ꝙ hoc nõ ꝯtingit. dicet.n.ꝙ inter quoſcũqȝ terminos acceptos eſſe aliqđ mediuz. ℭ Ad hãc cauillationẽ rñdet phs dicens: ꝙ nihil dĩt ſiue hic accipianť infinita media ita ꝙ ſint vnita adinuicẽ ſicut ꝯtingit in diſtinctis vel nõ. ſicut cõtingit in cõtinuis: q: ſemꝑ medio accepto opz ſemꝑ accipe infinita media ad alteꝝ extremoꝝ. Uñ nihil refert vtꝝ ſtatim tale mediũ cõiungať alteri extremoꝝ.i. ſine medio vel non ſtatim ꝑ aliq̃ media: q: ẽt ſi ꝯiungiť alteri extremoꝝ ſine medio neceſſe eſt ꝙ poſtea inueniant infinita media reſpectu alteri⁹: ⁊ ita ſemꝑ oportebit. ñ eſt infinitas in medijs ꝙ ꝓcedať in infinitũ in p̃dicatiõibus vel aſcẽdẽdo vel deſcẽdẽdo: ſicut p̃dicta ꝓbatio ꝓcedebat. hec oĩa. D.S. i lec.

ℭ Cõſiderandũ eſt aũt hic ſm Egidiũ ꝙ q̃ões ſupi⁹ motas phs abbreuiat dupl'r. ſ Primo q̃ões de medio reducẽdo ad q̃ões de extremis. q: ſi nõ eſt ꝓcedere in infinitũ ex ꝑte extremoꝝ in ſurſum aſcẽdẽdo vel deorſum deſcẽdẽdo nõ erit ꝓcedere in infinitũ in medijs. ſ Scđo reducendo q̃ões de negatiuis ad q̃ões de affirmatiuis. vñ oñdit ꝙ ſi ſit ſtatus in affirmatiuis neceſſe eſt ꝙ ſit ſtatus in negatiuis: que duo ꝓbat in p̃nti caplo. ℭ Ad ꝑmuz igiť dđm ꝙ ratio in ſuis actib⁹ põt ꝓcedere in infinitũ accñtal'r ⁊ nõ ꝑ ſe ſubordinatis. demřatio võ ꝓcedit ex his que ſunt ꝑ ſe: vt patuit ꝑ q̃ntam ſuppõnem ſupi⁹ a phõ adductã. vñ. D.S. in ꝑma 2ᵉ. q.1. ar.4. ad 3ᵐ ſic dicit. ꝙ in his que ſũt ꝑ ſe ratio incipit a ꝑncipijs nãľr notis ⁊ ad aliquẽ terminũ ꝓgrediť. vñ phs ꝓbat in p̃ poſterioꝝ. ꝙ in demřationib⁹ nõ eſt ꝓceſſus in infinitũ: q: in demřationibus attendiť ordo aliquoꝝ ꝑ ſe adinuicẽ admixtoꝝ ⁊ nõ ꝑ accñs. In his ẽt que per accñs ꝯſequunť non ꝓhibet rõnem in infinitũ multiplicari. hec ille. ℭ Ad 2ᵐ dđm ꝙ inter duo extrema linee non ſunt infinita pũcta actu nec ẽt eſſential'r vel ꝑ ſe ſubordinata. Sicut etiã de gradib⁹ formaꝝ que inteñduť aut remittuntur: vnde ratio nihil ad propoſitum.

ℭ Sequitur in philoſopho ⁊ in. S.D. Deinde cum dicit. [Manifeſtum eſt autem.] ℭ Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic ꝓcediť. Videť ꝙ ſi ſit ſtatus in affirmatiuis p̃dicationibus aut ſyllo giſmis demřatiuis ꝙ nõ ſit neceſſe eſſe ſtatũ in negatiuis.

Primus ℭ Nã ꝓpoſitio negatiua plurib⁹ mõis ꝯcludiť q̃z affirmatiua: cũ ipſa ꝯcludať in trib⁹ figuris. affirmatiua võ in p̃ª. ⁊ tertia figura tñ: vt pz ꝑmo prioꝝ. vť ergo ꝙ ſi ſit ſtat⁹ in affirmatiuis ꝙ nõ debeat eſſe ſtat⁹ in negatiuis.

2ᵐ ℭ Scđo ꝑterea. plures ſunt ꝓpõnes negatiue mediate q̃z affirmatiue: vt ex ſupradictis pz. igiť idẽ qđ ꝑus. ℭ Sz ꝯ̃ eſt phs in p̃nti caplo ibi. [Manifeſtũ eſt aũt ⁊c̃.] ℭ Rñ⁰ dđm ꝙ ſcđa

Cõcluſio ꝯcl'o hui⁹ capľi que eſt rñſiua ad queſitũ talis eſt. vz. ℭ Q͛ ſi ſit ſtatus in affirmatiuis demřatiõib⁹ neceſſe eſt eſſe ſtatũ in negatiuis demřationibus ⁊ hoc in ſurſum ⁊ deorſum.

Proba⁰ ℣ Que ꝯcľo ꝓbať elicitiue tali rõne phi. Nã nll'a ꝓpoſitio negatiua mediata põt demřari niſi ꝑ vnam affirmatiuaz ⁊ aliã negatiuã: cũ ex puris negatiuis nihil ſequiť: Si ergo in negatiuis ſit ꝓcedere in infinitũ q̃ʒtũ ad demřationẽ vel reductionẽ ad imediata neceſſe eſt ꝙ ſit ꝓcedere in infinitũ in affirmatiuis: q: (vt dictũ eſt) ipſa ꝓpoſitio negatiua ſine negatiua demřari ſiue ſyllogizari nõ poteſt vt hic deducit phs ꝑ exempla in ꝑma ⁊ tertia figura: ⁊ ſz ſupponitur qđ eſt impoľe. vz ꝙ in affirmatiuis ſit ꝓcedere in infinituz aut in ſurſum aut in deorſum vt infra ꝓbabiť. Si ergo eſt ſtatus in affirmatiuis demřationib⁹ neceſſe eſt eſſe ſtatũ in negatiuis: qđ eſt ꝑ exempla manifeſtũ: vt pz diligẽter ꝯſiderãti.

Notãdũ ℭ Conſiderandũ eſt hic ſm doctores ꝙ ꝯcľo negatiua cõcluſa in q̃cũqȝ figura hoc mõ reduciť ad imediata. ꝙ ſi cõcludať negatiua opz ꝙ ꝯcludať ꝑ aliã negatiuã ⁊ vnã affirmatiuam: q: ex ambabus affirmatiuis non concluditur negatiua: tunc quereť de illa negatiua vtrum ſit immediata vel non. ſi ſic. ergo ibi eſt ſtatus in negatiuis. ſi nõ: oportebit ꝙ ꝯcludať ꝑ aliaz negatiuã ⁊ affirmatiuã donec ꝑueniať ad imediata. vñ ſi procedať in infinitũ in talibus ꝓpoſitionib⁹ negatiuis ꝓcedeť in infinitũ in affirmatiuis qđ eſt ꝯ̃ ſuppoſitũ. ℭ Sz dicet cauillator vt adducit hic phs. ꝙ ſi

Cauil. ꝯcludať aliqua ꝓpoſitio negatiua in aliq̃ figura nõ erit ꝓcedere in infinitũ ſz illã figurã. Sz ſi ꝯcludať illa ꝓpoſitio in oĩbus modis q̃bus fieri põt in q̃libet figura tales ſyllogizãtes cũ ꝓſyllogizationib⁹ eſſent infiniti. ℭ Sz vt hic innuit Phs dicere hoc vel affirmare ridiculũ eſt: cum figure ſint finite ⁊ ipſe ꝓſyllogizationes. dato ergo ꝙ in qualibet figura fiant ꝓſyllogizationes varie: nõ poterũt tñ eſſe infinite: q: finitũ finities ſumptũ facit finitũ. cũ finitas finities ſumpta ꝯſtituãt finitũ. vñ pz ꝙ cauillatio eſt nulla. ℭ Ad ꝑmũ ergo ⁊ 2ᵐ dđm negando ꝯ̃ñtiã: q: lz ꝓpoſitio negatiua ꝯcludať in plurib⁹ figuris q̃z affirmatiua: ⁊ ſint pauciores ꝓpoſitiões negatiue imediate: tñ nunq̃z ꝓpoſitio negatiua põt demřari niſi per vnã affirmatiuam ⁊ vnam negatiuam: vñ (vt dem̃ eſt) ſi eſſet ꝓcedere in infinitũ in negatiuis demřationibus neceſſe eſſet ꝓcedere in affirmatiuis.

ℭ Queſtio.38. De ſtatu in predicatis: ⁊ eſt lec.33. D.S. Lec. 33.

Nſuper ꝯſiderãdum eſt de his que phs ꝑmittit q̃ neceſſaria ſt ad ꝓbandũ per rõnes cões in oĩ ſyll'o ꝙ in demřationibus affirmatiuis q̃ʒtũ ad p̃dicatũ non ꝓcediť in infinitum. Primo ꝯſiderãdo in capite hui⁹ capituli ꝙ non eſt procedere in infinitum in p̃dicatis q̃ predicãtur in eo qđ quid. ℭ Circa qđ queruntť duo. ſ Primo vtꝝ in predicatis que predicantur in eo qđ quid ſit procedere in infinitum. ſ Scđo vtrum ea que hic philoſophus premittiť ſint ſufficienter poſita.

ℭ Seqtur in phõ ⁊ in. S.D. [Quod autem in illis logice quidem.] ℭ Articulus primus.

Ad primuz ſic ꝓcediť. Videť ꝙ in p̃dicatis q̃ditatiuis ſit ꝓcedere in infinitum aſcẽdẽdo ſurſum vel deſcendẽdo deorſum. ℭ Nã (vt dicit Albert⁹)

Primum diffinitio dz indicare totaz nãm diffiniti a prima potentia vſqȝ ad vltimũ actũ. Sz inter ꝑmã potẽtiam que eſt mã ꝑma ⁊ vltimum actũ ordine ꝑfectionis qui eſt deus infinita eſt diſtantia: cũ finitum ⁊ infinitũ diſtant. ergo in tali infinita diſtantia poterũt ſumi infinita p̃dicata ſubſtãtialia ſm diuerſos gradus ꝑfectionis. igiť in p̃dicatis ſubalibus eſt ꝓcedere in infinitũ que q̃ditatẽ rei hñt indicare. ℭ Scđo

2ᵐ ꝑterea. nõ eſt deuenire ad ſuprema ⁊ ꝑma p̃dicata trãſcendentia que ad omnium reꝝ q̃ditatẽ ꝑtinẽt. ergo eſt ꝓcedere ⁊c̃. ſ Probatio ãñtis. Nã ſm Cõmẽtatorẽ.7. metaphy. a duob⁹ ẽt nũero diſtinctis ꝯuenit abſtrahere ꝯceptũ cõiorẽ. Sit vn⁹ ꝯcept⁹.c. ⁊ vn⁹ ꝯſilis.d. ⁊ arguať vt ꝑus: nõ eſt deuenire ad ꝑma p̃dicata tranſcẽdẽtia: ⁊ ſic in ſurſum aſcẽdẽdo eſt ꝓcedere in infinitũ in p̃dicatis q̃ditatiuis cũ tranſcẽdentia potiſſime ens ad q̃ditatez reꝝ ꝑtinent. ℭ Tertio

3ᵐ ꝑterea. qñ vnus ꝯceptus eſt cert⁹ de vno dubi⁹ de duobus neceſſe eſt ponere 3ᵐ ꝯceptũ p̃ciſum quo eſt cert⁹ de vno ⁊ dubi⁹ de duob⁹. ſz intellect⁹ eſt cert⁹ ꝙ rõ entis in tota ſua cõitate ꝯſiderata ſm ꝙ ꝯuertiť cũ vno ſit ens: Dubius tñ ẽ an ratio talis eſt vni⁹ vel nõ. Q: ſi ꝑmũ deť. ſeqtur ꝙ talis ratio nõ erit vna in tali prioritate: ⁊ qđ nõ eſt ens erit vnũ. q: nihil ſi denoiať vnũ niſi ꝑ rõnẽ vni⁹. ſi deť 2ᵐ ſeqť ꝙ ſm rõnẽ ens non p̃cedet rõnem vni⁹. ⁊ per ꝯ̃ñs ens non poſſet intelligi niſi intelligereť vnũ qđ eſt ꝯ̃. D.S. ⁊ Auicẽnaz in pleriſqȝ locis. intellectus ergo eſt dubi⁹ de duob⁹ ⁊ certus de vno. vñ ponere neceſſe eſt vnum tertium ꝯceptum a ratione entis ⁊ a ratiõe vnius. ſit talis ꝯceptus.b. qui poterit ſignificari per aliquez terminũ: qui ſit.d. q ſignificabit aliquã rationem ſiue ꝯceptionem. ⁊ arguatur vt prius. nõ eſt ergo deuenire ad ꝑmum tranſcẽdens qđ ꝑmam rationem rei ſignificet ⁊ ſic idem qđ prius. ℭ Sz contra eſt phs ibi.

L. Sȝ qm̄ autē in his qdem ⁊c̄. J Rx° ꝙ istō est tertiū capl'm huiꝰ octaui tractatus: in quo phs ondendo ꝙ non est ꝓcedere in infinitū in p̄dicatis qditatiuis siue essentialibꝰ sunt p̄mittēda aliq̄ q̄ sunt necessaria ad pbādū ȝ: ita ꝙ in nullis p̄dicatis affirmatiuis est ꝓcedere in infinitū in sursum aut deorsum. ponit ḡ duas ꝯclones remouēdo quādā cauillationē. ¶ Quaꝝ pma est rn̄sua ad quesitū. vȝ ꝙ in p̄dicatis qditatiuis .i. p̄dicatis qditatem rei indicantibꝰ nō est ꝓcedere in infinitū. quā ꝯclonem ꝓbat phs ꝑ vnā rōnē logicā ducētem ad impoſe. **Cóclusio** ¶ Nā si in his que p̄dicant̄ in eo qd̄ qd est .i. p̄dicatis ex qbꝰ qd̄ qd est .i. diffō ꝯstituit̄ ꝓcedat̄ in infinitū: sequit̄ ꝙ nihil ꝯuenit diffiniri ⁊ ꝙ nihil scietur: cū mediū demr̄ationis sit diffō rei vt nūc supponit̄. sȝ ꝯcedere ꝯn̄s est magis icōueniēs q̄ȝ dicere ꝙ in p̄dicatis sit ꝓcedere in infinitū. ergo in p̄dicatis qditatiuis est status. **Probatio** ¶ Probatio sequele. Qr oȝ diffinientem diffinibile ⁊ ea q̄ ad diffōnem ptinēt intelligere: infinita autē vt ifinita sunt vt supius adductū est: nō est ptrāsire: si ergo in p̄dicatis ipsis qditatiuis siue diffinitiuis nō eēt status sȝ ꝓcessus in infinitū nullius rei eēt diffō, ⁊ ꝑ intellm̄ attributionis. ¶ Cōsiderandū est autē fm. D. S. qr hic dicunt̄ logice rōnes que ꝓcedunt ex cōibꝰ qbusdā: que ptinent ad ꝯsiderationē logice fȝ Albertum magnū in pn̄ti tractatu .11. capl'o. **Notandū** ¶ Ratio logica ē que diuidit̄ ediuerso ꝯ analeticam. Et hec est que ꝑ modū adinuētionis ꝓcedit. Et sic est inuenire statū ex rōne medij ⁊ ex rōne extremi. Analeticā autē vocat rōnē que ꝓcedit ꝑ iudiciū resoluēdo p̄ncipiatum in p̄ncipia ⁊ ex illo iudicare statū esse finitum tam in medijs q̄ȝ in extremis. hec ille formalr̄. ¶ Sȝ argueret aliqs ꝯ determinationē phi vt adducit hic Paulus venetꝰ. Nā vt colligit̄ ex doctrina eiusdeȝ. **Dubium** Ois demr̄atio ꝓcedit ex ꝯuertibilibus. frustra ergo determinauit dubitationē de ꝓcessu in infinitū in demr̄ationibꝰ quo ad ascēsum ⁊ descēsum in quo nō est terminoꝝ ꝯuertibilitas: sȝ modus p̄oris: fm queȝ aliqd di prius a quo non ꝯuertit̄ subsistendi ꝯn̄tia. ¶ Dōm ꝙ lȝ ea ex qbus demr̄atio ꝓcedit formalr̄ sint ꝯuertibilia. tn̄ ea in que resoluit̄ nō sunt ꝯuertibilia. **Rn̄** Manifestum est .n. ꝙ a quolibet termino p̄ntali ad quēlibȝ terminū transcēdētem est ꝓcessus finitꝰ: alr̄ nō posset aliq̄ talis resol'o fieri: vt ergo possimus deuenire ⁊ demr̄ationem cognoscere: cuiꝰ mediuȝ est ipsa diffō indicās ip̄m qd̄ qd est: fuit necessariū ꝯcludere ꝓcessum fore finitū in p̄dicatis qditatiuis: Qr infinitū est ignotuȝ nihil faciens scire: lȝ ēt quelibet demōstratio ꝓpt qd ⁊ potissima ꝓcedat ex ꝯuertibilibꝰ. non tn̄ demr̄atio qr est: que ꝓcedit ꝑ causam remotā aut ꝑ effectū nō ꝯuertibilē. vt supius declaratuȝ est. ergo determinatio qōnum de ascēsu ⁊ descēsu in infinitū nō est frustra. ¶ Ad p̄m ergo dōm ꝙ lȝ inter primā potētiam ⁊ vltimū actū. vȝ deū. sit infinita distātia virtutis siue pfectionis: nō tn̄ est ibi infinita distantia dimēsionis siue q̄ȝtitatis quā nō ꝯuenit ptransire ab intellectu. Secus aūt de distātia vtutis. ¶ Negāda est ēt ꝯn̄tia qr dato ꝙ inter p̄noiata esset distantia q̄ȝtitatis dimēsiue: nō oporteret de necessitate esse ifinita p̄dicata qditatiua: ponat̄ eniȝ ꝑ impoſe ꝙ celū sit ifinite q̄ȝtitatis: non tn̄ sequit̄ ꝓpt hoc ꝙ hēat infinita p̄dicata qditatiua. cū q̄ȝtitas rei ⁊ gradus eiꝰ nō ptineant ad qditatem rei. ¶ sȝ attēdendum est ꝙ qn̄ Albertꝰ dicit ꝙ diffō dȝ indicare totā nām diffiniti a p̄ma potētia vsq̄ȝ ad vltimū actū: nō accipit ibi potētiam p̄mā pro mā p̄ma que est ꝓpe nihil: neq̄ȝ accipit vltimū actū put argumētū supponit: sȝ accipit vltimū actū ꝓ diſa que cōplet rei diffōnē ⁊ significat vltimā diffiniti pfectionē. ꝑ primaȝ v̊o potētiam intelligit p̄mū p̄dicatum essentiale cōissimuȝ qd̄ de diffōne p̄dicatur. qd̄ qdeȝ cōparatū ad inferiora hēt rōnem potētialis ⁊ ꝯtrahibilis siue determinabilis vt sat̄ deductum est supra p̄dicabilia Porphyrij. ¶ Ad 2m dōm ꝙ vt dicit Paulus venetus: Cōmentator intelligit de solo numero differentibus nō se hn̄tibꝰ ꝑ modū signoꝝ sȝ significatoꝝ tm̄. ꝯstat .n. ꝙ trāscēdētia sic signa ⁊ nō signata tm̄. vn̄ rō nulla est: lȝ ēt duo trāscēdētia differāt fm rōnē: nō tn̄ dint nūero. alr̄ differrēt realr̄. Quecūq̄ȝ .n. dint numero fȝ ꝙ phs loqtur. 5. metaphy. c°. differēs inter se realr̄ dint vt ibidē declaratū est ad lōgū. lȝ ergo a sorte ⁊ platōe solo numero dintibꝰ abstrahat̄ ꝯceptꝰ spēi. vȝ hoīs: ⁊ a duobꝰ vt puta ab hoīe ⁊ asino sola spē spālissima differētibꝰ abstrahat̄ ꝯceptus gn̄is subalterni: ⁊ a duobꝰ spē subalterna differētibus: vt puta a sub̄a corpea ⁊ incorpea abstrahat̄ ꝯceptꝰ gn̄is gn̄alissimi: ⁊ a duobꝰ gn̄ibꝰ siue ab oibꝰ gn̄e gn̄alissimo differētibꝰ abstrahat̄ ꝯceptꝰ fm aliquos vȝ entis: tn̄ in trāscēdētibꝰ est statꝰ a qbꝰ nō pōt fieri altior ꝯceptuū p̄cisio: que si numero dīant trāscēdēter loquēdo: nō tamen differūt numero numerositate suppositi aut eēntia: vt i. 4. metaphy. declarat̄. ¶ Ad 3m dōm ꝙ qn̄ intell's est certꝰ d̊ vno dubiꝰ de duobꝰ nō est nec̄e ponere aliū ꝯceptū ꝑ sit aliu aliētate p̄cisionis: sȝ hn̄ aliētate ꝯtinentie. qr plura in se cōprehēdēt: vt ēt. 4. metaphy. ad lōgum declaratū est. vbi de vniuocatione entis agit̄. ¶ Sȝ vtꝝ ratio entis fm ꝙ ens dit ab vno ⁊ est prius eo sic vna est magna difficultas: qr si est vna. ḡ aliqd erit vnū fm ꝙ distinguit̄ ab vno ⁊ vnitas q̄ denoiabit̄ vna in illo p̄oꝛ ꝓcedet vnū ⁊ rōnem eiꝰ qd̄ est absurdū. Si v̊o nec est vna ḡ aliqd erit ens qd̄ nō erit vnū. ꝙ ēt vnū de mirabilibus putādum est. Sȝ hec difficultas ad metaphysicū ptinet. igitur pro presenti admittatur. ¶ Sequitur in pho ⁊ in. D. S. L. Ubi etiā sicut dicimus ⁊c̄.

¶ Articulus secundus.

Ad scd̄m sic ꝓcedit̄. Uī ꝙ ea q̄ hic phs supponit ad ꝓbādū ꝙ in p̄dicatis affirmatiuis tā eēntialibꝰ q̄ȝ accn̄talibꝰ vlr̄ nō sit ꝓcedere in infinitū nō sint sufficiēter posita vel adducta. ¶ Nam in p̄nº phs adducit fm D. S. ꝙ in p̄dicatis ꝑ accn̄s est triplex modus predicandi ꝑ accn̄s. vȝ qn̄ accn̄s p̄dicat̄ de subiecto ⁊c̄. ista v̊o fm eundem qn̄ accn̄s p̄dicatur de subiecto vt homo est albus nō est ꝑ accn̄s sȝ ꝑ se. ergo videt̄ ibidem ꝯdictio. **Primū** ¶ Scd̄o p̄terea vt supra habitū est a pho: qn̄cunq̄ȝ aliqd p̄dicat̄ per se aut sub̄m est de diffōne p̄dicati aut ecōuerso: sȝ in hac ꝓpositiōe hō est albꝰ: neq̄ȝ subiectuȝ est de diffōne p̄dicati neq̄ȝ ecōuerso. cū albū nō sit de eēntia hoīs neq̄ȝ necesse eiꝰ essentiam ꝯsequit̄. ḡ talis ꝓpositio nō est ꝑ se. qd̄ est ꝯ adductuȝ phi. **2m** ¶ Tertio preterea. fm modū diuersoꝝ p̄dicatoꝝ decem: possunt p̄dicatiōes in infinitū multiplicari fm infinitos modos obseruādi p̄dicata adinuicem. ḡ cū hic querat̄ status in his q̄ p̄dicant̄: frustra phs p̄supponit in scd̄a suppositione modos p̄dicandi ꝑ se fm decem predicamenta. **3m** ¶ Quarto preterea. ois p̄dicatio ē p̄dicatio simplr̄ seu directa: aut fm qd ⁊ indirecta vt innuit hic phs. ergo insufficiēter adducit hic phs qnque modos p̄dicandi accn̄talr̄. p̄sertim cuȝ supius adduxerit tm̄ duos. **4m** ¶ Quinto p̄terea ista ē p̄dicatio ꝑ se ⁊ simplr̄. vȝ ois triangulus hȝ tres ⁊c̄. non esset a geometria demr̄abilis: ⁊ tn̄ ibi p̄dicat̄ accn̄s d̊ accn̄te: ⁊ accn̄s subijcitur accn̄ti. ergo non ꝯuenienter hic phs adducit ꝙ illa p̄dicatio est accn̄talis ⁊ non simplr̄ qn̄ accn̄s subijcitur aut d̊ eo p̄dicat̄. **5m** ¶ Sexto preterea. qn̄ di homo est albꝰ. ibi albū nō cōuenit subiecto. s. hoī nisi rōne sortis aut alteriꝰ indiuidui. p̄dicata aūt accn̄talia nō ꝯueniunt supioribus nisi rōne vl' nisi mediantibꝰ inferioribus vt supra ⁊ in p̄senti declaratū est. ergo ista p̄dicatio non est ꝑ se homo est albus: sȝ ꝑ alteꝝ. cuius oppositum phs h̄ adducit. **6m** ¶ Sȝ ꝯtra est phs vbi supra presertim ibi. L. Ubi autem sicuti dicimus ⁊c̄. J ¶ Rx° ꝙ scd̄a ꝯcl'o huiꝰ capl'i rn̄sua est ad q̄situm. vȝ illa que hic phs supponēdo adducit ad ꝓbādum vlr̄ esse statū in affirmatiuis sunt ꝯueniēter adducta. **Cóclusio** ¶ Nam omnia que hic supponēdo adducit valent de ꝓpinquo ad propositum suū infra ondendum. vt manifeste patebit. ergo conueniēter hic adducuntur potissime ne aliqua magnitudine multotiens repeterentur. **Probatio** ¶ Pro cuius **Notandū**

oeclaratione ꝯſiderādum eſt ꝙ pħs in gñe ſupponit duo:
quoꝝ pmū ptinent ad pdicata accñtalia.2ᵐ vo ptinet ad p
Suppoſitū pmum 2ᵉ pdica. accidētal
dicata eēntialia ſeu p ſe.¶ Supponit ergo p ꝙ triplex eſt
pdicatio accñtalis.¶ quaꝝ vna eſt.qñ accñs pdicaꝛ ð acci
dēte vt albū ambulat.¶ Alia eſt:qñ ſubm pdicaꝛ oe accñ/
te vt albū eſt lignū.¶ 3ᵉ eſt:qñ accñs pdicaꝛ oe ſubiecto vt
hō eſt albus vel hō ambulat:qð eſt intelligēdū de accñte
cōi ꝛ nō accñte ꝓprio:niſi accipiēdo pdicationē accñtalem
largo mō:vt ſupra declaratū eſt:qð nihil eſt ad ꝓpoſitū:q2
hic eſt mētio oe demſtatiōib⁹.Ex quo pꝫ ſolo ad 5ᵐ argm.
No^m 2^m
¶ Cōſiderandū eſt vlteri⁹ circa eādē ſuppōnē ꝙ pdicti tres
modi pdicādi ſm pħm inter ſe diñt. Nā ſubm pdicatur de
accñte dicēdo albū eſt lignum.ſenſus eſt ꝙ illð vlē pdica/
tum qð eſt lignū pdicetur de ſubiecto cui accidit eſſe albū
.ſ.de hoc pticulari ligno in quo eſt albedo: ita ꝙ ſit ſenſus
albū eſt lignum.i.lignū cui accidit eſſe albū eſt lignū. Nō
enim eſt ſenſus ꝙ albū ſit ſubiectuꝫ ligni.cui⁹ ratio pħi eſt
q2 illð qð eſt ſubiectuꝫ ſm pdictos modos pdicādi ſit hoc
qð pdicaꝛ de ipſo ſicut de ſubiecto vel ſm totū vel ſm par
tē:ſicut hō ſit alb⁹ licꝫ neqꝫ albū neqꝫ aliq̄ ps albi ſit lignū:
q2 accidens nō eſt ſubiectū trāſmutatōis:q2 de nō ligno ſit
lignū.Dē aūt qð incipit eē hoc ſit hoc.ſi igiꝛ aliqñ non ſit
hoc nō eſt hoc niſi deꝛ ꝙ ſp fuerit hoc:nō āt ſemp fuit verū
albū eſſe lignū:q2 aliqñ nō ſimul fuerūt albedo ꝛ lignum.
Cū ergo nō ſit veꝝ dicere ꝙ albū ſiat lignū:manifeſtū ē ꝙ
albū nō eſt lignū ꝓprie ꝛ p ſe loquēdo:Sꝫ ſi hoc ꝯcedatur
albū eſt lignū.intellr p accñs:q2.ſ.aliqð pticulare ſubiectū
Quo tacita Rᵒ
cui accidit albū eſt lignuꝫ:hec oīa hic.D.S.facit.¶ Et ſi
arguaꝛ ſocrates adoleſcēs eſt aial:ſꝫ nō ſit aial.ḡ aliqð ta
le qð non ſit tale.¶ Dōm ꝙ lꝫ ſoꝛ.nō ſemp ſiat alb⁹:tñ ve/
No^m 3^m
rū eſt dicere ꝙ aliqñ ſit albū.vñ rō nō ſeqꝛ.Ex quo pꝫ ſen/
ſus pdicatiōis illi⁹ in q̄ ſubm pdicaꝛ oe accñte.¶ Conſide
randū eſt vlteri⁹ circa eādē ſuppōnem ꝙ qñ accñs pdicaꝛ
de ſubiecto vt hō eſt alb⁹ non eſt ſenſus pdictis ſylħs:ſꝫ eſt
ſenſus ꝙ ſubm.vꝫ hō realr fact⁹ eſt alb⁹ ꝛ non alið a ſubie
cto.Et ſi hō ſubijciaꝛ albedini rōne ſortis vel alteri⁹ indiui
dui:tñ ſortes eſſentialr non eſt alið ab hoīe.vñ pp hoc non
ſubijciꝛ p alið q̄ꝫ p ſe:vt dicūt hic doctores.Ex quo pꝫ ſolo
ad vltimuꝫ argm.¶ Sēſus vo alteri⁹ modi pdicandi.vꝫ ꝙ
accñs pdicaꝛ de accñte ſiħs.eſt pmo.Cū.n.oī muſicū eſſe
albū:nō alið ſignificat niſi ꝙ ille hō particularis puta ſoꝛ,
cui accidit eſſe muſicū eſt albū.¶ Ex quo colligiꝛ inter p/
Dña inter predictos mōs pdicādi accidentalr
dictos mōs talis dña.¶ Q2 cū pdicaꝛ accñs de ſubiecto ñ
pdicaꝛ p aliqd alið ſubiectū.vñ talis pdicatio eſt pdicatio
ſimplr ꝛ non ſm accñs lꝫ ſit accñtalis.¶ Cū vo pdicaꝛ ac/
cidēs de accñte ſit pdicatio rōne alteri⁹ vl rōne ei⁹ qð ſubij
ciꝛ termino in ſubo poſito de quo qdem vt dicit.D.S.pdi
caꝛ aliqð accñs accñtalr:ipſa vo ſpēs ſubiecti eēntialr vt
hō pdicaꝛ eſſentialr de ſorte cui accidit eſſe muſicū de quo
Reſtrictū mōꝝ pdicādi accidentalr
albū a pte pdicati poſitū pdicaꝛ accñtalr.¶ Reſtringendo
igiꝛ modos pdicādi accidentalr tm̄ erit duplex modus p/
dicandi in gñe.vn⁹ ſimplr ali⁹ nō ſimplr:ſꝫ p accñs.lꝫ ſint
tres modi in ſpāli vt declaratū eſt.Ex quo pꝫ ſolo ad q̄rtū
argm.In ꝓpoſito ſit debita reſtrictio pdicationū ad pdica
No^m 4^m
tionē ſimplr ꝛ p accñs.¶ Cōſiderādū eſt vlteri⁹ circa ſecū
Suppoſitum 1^m.
dam ſuppōnē quā hic pħs pmittit de pdicatis per ſe.ꝙ il/
lud qð pdicaꝛ ꝓprie.i.qð pdicaꝛ nō ſm aliqð ſubiectū mō
expoſito diuerſificaꝛ ſm decē pdicamēta. Nā qcqd per ſe
ꝛ pmo pdicaꝛ:aut pdicaꝛ p modū ſubalis pdicati:aut per
modū qualis:aut quātī:aut p modū alicui⁹ alterius pdica
mētoꝝ:ꝛ hoc cū vnū de vno pdicaꝛ:q2 ſi predicatū non ſit
vnū ſꝫ multa nō poterit predicatū ſimplr predicari ſm ali/
quē modū alicui⁹ predicamētoꝝ.poſſent enim pdicatiōes
in infinitū multiplicari.Cū ḡ queraꝛ hic ſtatus in his que
predicanꝛ ꝯuenienter pħs dixit vnū de vno predicari.¶ Ex
No^m 5^m
quo pꝫ ſolo ad 3ᵐ argᵐ.¶ Cōſiderandū eſt vlteri⁹ ſm eā/
dem ſuppōnem ꝙ inter pdicta predicata eſt talis dña.Nā
illð qð predicaꝛ p modum ſubalis predicati opꝫ vt dicit h
pħs ꝙ ſignificet eſſentiam eius de quo predicaꝛ ꝙ vere illð
eſt.¶ Exemplū pmi.Nā cū dī hō eſt aial:hoc eſt ꝙ vē ē ani
mal.Aial enim ſignificat eēntiā hoīs.igiꝛ ad ipm ꝙ eſt hō
eſt eſſentialr aial.¶ Exēplū ſcdi.Nā cū dī hō eſt albus:tcuꝫ
albū ſit pdicatū accñtale non eſt de eſſentia hoīs.vñ nō eſt
ſenſus ꝙ hō ſit vere hoc ipm qð eſt albū.i.ſignificatū albi
non includiꝛ in ſignificato hoīs.ꝛ q̄ꝫuis illa vt dicit.D.S.
que non ſignificāt ſubam ſint accñtia:tñ nō predicanꝛ per
accñs ſꝫ p ſe cuꝫ non pdicenꝛ de ſubiecto rōne alteri⁹ ſubie
cti.qð eſt intelligēdū accipiendo pdicatū per ſe cōiter:vꝫ p
omni eo qð nō pdicaꝛ de ſubiecto rōne alteri⁹.nō aūt acci
piendo p ſe ꝓprie vt in modis pſeitatis accipiꝛ.vꝫ p eo qð
eſt de eſſentia ei⁹ de quo pdicaꝛ qð ſeqtur neceſſario eſſen/
Inſtantia cauilloſa.
tiā ei⁹.¶ Ex quo pꝫ ſolo ad pmū ꝛ 2ᵐ argᵐ in ꝯtrium addu
cta.¶ Sꝫ inſtare poſſet platonicus cauillando. Nā pdica
ta vlīa que ſignificant ſubam ſignificant q̄ſdā eſſentias ſe/
paratas p ſe ſubſiſtētes.igiꝛ non ſunt vē ꝛ eſſentialr illð de
quo pdicātur vel illð aliud.i.aliqd eius. Neqꝫ accñtia que
ſunt in indiuiduis ſicut in ſubiectis ꝯueniūt hmōi predicatis
Rᵒ
cōibus eſſentialib⁹.¶ Sꝫ ad hoc rñdet pħs ſi ſupponanꝛ
gña ꝛ ſpēs.i.idee eſſe vt dcm̄ eſt debēt gaudere tanq̄ꝫ mon
ſtra vel pmſtationes.hñt enim aliqd nobili⁹ cōe q̄ꝫ res nā/
les nobis note.hmōi enim res ſunt pticulares ꝛ mālēs.il/
le aūt idee ſunt vlēs ꝛ imālēs.ſunt ēt q̄dā pmonſtrationes
reꝝ nāliū.i.quedā exēplaria hoꝝ entiū nāliū:gaudēt ergo
genera ꝛ ſpēs.i.idee reꝝ qm̄ monſtra ſunt.Sꝫ ſi hmōi ſpēs
ſunt ſeparate vt dicit platonicus nihil ptinet ad rōnem:q2
ſit mentio de hmōi reb⁹ de qb⁹ in nobis ſcia p demſtationē
acqriꝛ que ſunt res in nā exñtes nobis notis de qbus ſiūt
demſtationes.Et iō ſi deꝛ ꝙ animal ſit qðdam ſeparatū q̄ſi
monſtrum.i.pmonſtratio exñs animaliū nāliū:tñ cuꝫ dī
homo eſt aial ſm ꝙ hac ꝓpōne vtimur in demonſtrationi/
bus li animal ſigt eſſentiā rei nālis de qua eſt demōſtratio
No^m 6^m
vñ cauillatio nulla.¶ Conſiderādū eſt vlterius hic ſꝫ.D.
S.ꝙ qñ pħs hic dicit ꝙ illa pdicata que ſubam ſignificāt
opꝫ ꝙ ſignificent eſſe eius de quo pdicantur ꝙ vere illud
eſt aut ꝙ vere illud aliqd eſt:pōt intelligi duplr.¶ Uno mō
vt oſtēdatur diſtinctio ex parte predicati:qð vel ſignificat
totam eſſentiā ſubiecti ſicut diffō.ꝛ ſignificaꝛ cuꝫ dī [ꝙ ve
re illud eſt] vel ꝙ ſignificet partem eēntie:ſicut gen⁹ ꝛ dif/
ferētia:ꝛ hoc ſignificaꝛ cum dī [aut ꝙ vere eſt illð aliqd.]
¶ Alio mō vt oñdatur diſtinctio ex parte ſubcti qð qñqꝫ eſt
ꝯuertibile cum predicato eſſentialr ſicut diffinitū cum dif/
finitione.ꝛ hoc ſignificat pħs cum dicit [ꝙ vere illud eſt]
qñqꝫ vo illð eſt pars ſubiectiua pdicati ſicut hō ipſius aia/
lis.ꝛ hoc ſignificat cum dicit [aut ꝙ vere illud aliqd eſt.]
hō.n.aliqd animalis eſt. hoc idem Egidius dicit hic for/
Dub^m
malr.¶ Sꝫ hic oritur difficultas vt hic adducit Egidi⁹.
Nam pars non pōt predicari ð ſuo toto ſiue ſit forma ſiue
ſit mā.Cum ergo tam gen⁹ q̄ꝫ dña predicenꝛ de ſpē opꝫ ꝙ
quelibet dicat totā eſſentiā ſpēi ꝛ non partē.oppoſitum vi
Rᵒ
deꝛ hic innuere.D.S.¶ Ad h rñdet Egidi⁹ dicens ꝙ gen⁹
ꝛ dña dicunt totā eſſentiā ſpēi ſꝫ non ſignificant.Genus.n.
dicit ꝛ ſignificat.Dña vo dicit ſed non ſignificat.Animatū
enim non ſignificat niſi animaꝫ que eſt pars rei ꝛ non tota
res.ſicut albū nō ſignificat niſi albedinē.Et inde eſt ꝙ dña
non predicaꝛ eſſentialr ſꝫ denominatiue.Aial.n.non ē ani
ma:ſꝫ animatū.Genus aūt dicit totum:q2 ſignificat totuꝫ.
ꝛ inde eſt ꝙ ꝯ rationē gñis eſt predicari denoiatiue ſꝫ pre/
dicatur eſſentialr.vñ dicit vlr ꝙ genus dicit totum.dña di
cit totū:ſpēs totum:ac diffō:alr tñ ꝛ aliter.q2 vnum p mo/
dum māe:alið per modū forme:aliud vo per moduꝫ vtri/
uſqꝫ.Species.n.dicit totum indiſtinctum.Diffō vo diſtin/
cte ꝛ denominatiue.hec oīa ille formalr.¶ Addit aūt Pau
lus venetus ꝙ dña non ſignificat totum ſed totam parteꝫ.
¶ Sed hic oriꝛ difficultas ꝛ argumentum dubij vꝛ ſtare.

Nã oĩs p̄dicatio eſt eſſentialis vel accñtalis aut ſuppoſita lis de qua nihil ad ꝓpoſitũ. Sʒ dĩia nõ p̄dicať accñtalr de ſpẽ cũ ſu p̃s diffõnis eiꝰ. ergo p̄dicať eſſentialr ⁊ nõ denoĩa tiue niſi loquẽdo de denoĩatiõe ſm modũ tm̃. Jllud ẽt qd̃ dicit totũ p modũ ptis nõ p̄dicať de eo. ſicut humanitas nõ p̄dicať de hoĩe. hec. n. eſt falſa hõ eſt humanitas. ⁊ iſta hõ eſt albedo. vñ cũ dĩia p̄diceť de ſpẽ: videť ꝙ dicit totã eẽn tiam ſpẽi p modũ totiꝰ. ¶ Dubiũ eſt hic ẽt de quo accipit ibi dicere: cõiter. n. logicãtes terminiſte dicũt ꝙ termini di cunt id qd̃ ſignificãt. igiť qũo genus ⁊ dĩia dicũt totum ⁊ nõ ſignificant totũ. Preſertim cũ modus p̄dicandi fundeť ſupra modos ſignificãdi. ⁊ poſſet. n. alr ſuſtinẽdo dictum. D. S. dici. vʒ ꝙ genꝰ ⁊ dĩia pñt dupl'r ↄſiderari. ¶ Uno mõ vt ſunt diuerſa p̄dicabilia reſpectu ſpẽi: ⁊ iſto mõ dicunt ꝙ ſignificant totã eẽntiã ſpẽi ẽt p modũ totiꝰ: ſʒ nõ ſm oẽm modũ: alr de ſpẽ non p̄dicarenť ꝑ rõnẽ adductaʒ. ¶ Alio mõ poſſunt ↄſiderari vt ſunt ptes diffõnis: ⁊ iſto mõ ſignifi cãt ptẽ eſſentie ſpẽi nõ vt eſſentia ſʒ vt qd̃dam diffinitũ eſt. Genus. n. ⁊ dĩia ptes diffõnis ſunt. Si. n. genus ⁊ dĩia ↄſi derenť ẽt p̄mõ q̃tum ad id a quo noĩa impoſita ſunt ad ſi gnificãdum: ⁊ iſto mõ dicũt ⁊ ſignificãt pteʒ. q: genꝰ ſumiť ab eo qd̃ hʒ modũ mãe: ⁊ dĩia ab eo qd̃ hʒ modũ forme: vt clare in ſcđa pte diuine phĩe declaratũ eſt. Si võ ↄſide ranť q̃tũ ad id ad qd̃ noĩa impoſita ſunt ad ſignificãduʒ: tunc ſignificant totum p modũ totius mõ expoſito. ¶ Ex q̃ pʒ ſolutio ad argumẽtũ dubij. hec in p̄dicamẽtis latiꝰ de

Noⁿ 1ᵐ. clarari hñt. ¶ Cõſiderãdũ eſt vlteriꝰ ſm Egidium ⁊ Pau lũ venetũ ꝙ Phs adducit in ſcđa ſuppõne ꝙ vnum de vno

Cur vnuʒ tm̃ de vno predicari ſemp pʒ p̄dicari ꝑ tria. ¶ Primo ꝑ ipſam p̄dicationem. ¶ Scđo rõne demr̃ationis. ¶ Tertio rõne diffõnis rerum. ¶ Rõne aũt p̄dicatiõis: q: demr̃ator vtiť in ſuis demr̃atio nibꝰ ꝓpõnibꝰ ⁊ p̄dicationibꝰ ſimplr. ꝓpoſitio plures nõ ẽ ꝓpoſitio ſimplr: vt pʒ p̃ phermenias. g̃ neq; p̄dicatio plu res eſt ſimplr predicatio. ¶ Rõne aũt demr̃ationis q: nulla demr̃atione demr̃anť plura de vno: vt pʒ p Phm in hoc li bro p̃ ⁊ 2ᵒ poſterioꝶ. ¶ Sʒ rõne diffõnis: q: nullũ cõpleruʒ diffiniť: vt pʒ. 7. metaphy. diffõ aũt eſt mediũ demr̃atiõis: aut ↄclo: aut tota demr̃atio ſolũ põne differẽs vt dcm̃ eſt vt in ſcđo huius declarabiť. ¶ Quartũ põt ſuperaddi rõne ſi gnificationis: q: oẽ p̄dicatum per ſe ſignificat vnuʒ tm̃. vʒ ſubãm. quãtũ. quale: etiam demr̃atio eſt ex his que ſunt p

Noⁿ 2ᵐ ſe: vt ẽt declaratuʒ eſt ⁊ hic ſupponiť. ¶ Conſiderandũ eſt finalr ꝙ Egidius redarguit. D. S. in hoc ꝙ rõnem reddit quare idee debẽt gaudere. Q: ſi ſint (vt Plato poſuit) ha bẽt eſſe nobilius iſtis rebus mãlibus: cũ habeant eſſe im mãle ⁊ ſeparatũ. Sʒ q: Phs addit: q̃m monſtra ſũt mon ſtra aũt videnť hẽre viliſſimũ eẽ: vt pʒ ſcđo phy. ideo cõ cludit ꝙ vba. D. S. non ſunt ad ꝓpoſitũ phĩ. ⁊ Sʒ ſi aliqs diligenter ↄſideret vba ⁊ ꝓpriam eius expoſitionẽ vboꝝ iſta redargutio laborat in equoco. Quia. D. S. nõ accipit monſtrum vt accipiť in. 2. phyſi. vʒ eo qd̃ pter intẽtionem accidit: ſʒ accipit monſtrum p demonſtratione quadaʒ: vt expreſſe pʒ per vba. D. S. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ ſm Plato nem idea eſt cauſa rerum cum ſciẽtia ſit incorruptibiliũ: vt deduciť ad longum pmo metaphy. igitur reprehẽſio nul la. ¶ Ad argumenta pʒ ſolutio ex ſupradictis.

¶ Queſtio. 39. De pceſſu in oibꝰ p̄dicatꝭ. ⁊ eſt lec. 34. S. D.

Lec. 34. **Sed** ideo ↄſiderãdum reſtat qualr phs pro bat eſſe ſtatũ vlr in qbuſcũq; p̄dicatis affirmatiuis. ¶ Circa qd̃ queruntur duo. ¶ Pri mo vtrum ↄtingat in aliqbus p̄dicatis proce dere in infinitum. ¶ Scđo vtꝝ ↄtingat intelli gẽtem quãlibet ſubãm diffinire: vt phs hic innuit.

¶ Sequitur in Philoſopho. ⁊ in. S. D. [Amplius ſi non.]

¶ Articulus primus.

Ad primuʒ ſic pcediť. Uideť ꝙ non ſit ſtatꝰ in p̄di catis affirmatiuis: ſʒ ꝙ in eis ſit pcede re in infinitũ. ¶ Nã infinita accidere pñt: vt dr̃ pmo ⁊ q̃r to phyſi. ergo in p̄dicatis ſaltem accñtalibꝰ pcedere in infi nitũ erit poſſibile. ¶ Scđo p̄terea. ſicut genꝰ p̄dicať d̃ ſpẽ: ſic ecõuerſo. vt ergo ꝙ in p̄dicatis eſſentialibus p modum circulationis ſit poſſe pceſſus in infinitũ. ¶ Si dicať ꝙ lʒ ſpẽs p̄diceť de gñe ⁊ ecõuerſo: non tñ ex equo: q: p̄dicatio gñis de ſpẽ eſt magis ꝓpria q̃ econuerſo. ¶ Cõſiderandũ ꝙ p̄dicatum ſemp tenet locum forme: ſed genus tʒ locum materie. ergo ſpẽs erit formalioꝛ gñe: ⁊ per ↄñs ſpẽs veri us ⁊ magis ꝓprie p̄dicatur de gñe q̃ ecõuerſo. ¶ Tertio preterea. ſm ſniam Platonis ⁊ phĩ pmo topicoꝝ indiui dua non cadunt ſub arte: q: infinita ſunt. vñ in ſpẽ ſpẽaliſſi ma iubet Plato queſcere. ergo in deorſuʒ deſcẽdẽdo poteſt eſſe pceſſus in infinitũ rõne indiuiduoꝝ. ¶ Sʒ ↄ̃ eſt phs in pñti caplo ibi. [Ampliꝰ ſi nõ hmõi q̃litas ⁊c̃.] ¶ Rñ° dõm ꝙ iſtud eſt quartum caplm huius octaui tractatus in quo phs dialectice demõſtrando ſuã ꝓpriam opinionẽ de ſtatu ſiue proceſſu in oibus vniuerſalr p̄dicatis: ponit vnã ↄclo nem que eſt rñſiua ad queſitum. ¶ Uʒ ꝙ in p̄dicatis aut p̄ dicatiõibus affirmatiuis nõ eſt pceſſus in infinitũ in demõ ſtrationibꝰ. ¶ Que ↄclo ꝓbať tali rõne phĩ elicitiue. Naʒ ſi in ſubĩs eſſet pcedere in infinitũ: aut hoc eſſet veꝝ de p̄di catis ſubalibus: vel abſolute loquẽdo de aliqbꝰ ſiue ſuba libus ſiue accñtalibꝰ: ſʒ nullũ iſtoꝝ eſt dõm igiť ⁊c̃. ¶ Pri mum probat phs q̃tuoꝛ ſupponẽdo ſiue reſumendo. Pri mo ꝙ p̄dicatum accñtale ↄſignificat aliqd̃ genus accñtis: puta q̃litatem. nõ poteſt aũt eſſe ꝙ p̄dicata ſe hẽant h̃ mo do adinuicẽ vt pmum ſit q̃litas ſcđi. ⁊ ſcđm ſit qualitas p̄ mi. Alia eſt enim rõ q̃litatis ⁊ eiꝰ cui ineſt rõ: ¶ Scđo q: vlr non eſt poſſibile ꝙ q̃litas hẽat quãcũq; qualitatem ſibi in herẽtem. qd̃ eſt intelligẽdum tanq̃ ſubiectũ qd̃. q: nullum accidẽs eſt ſubiectũ alterius accñtis p ſe loquẽdo. ſoli eniʒ ſube cõpetit rõ ſubiecti. ¶ Tertio ꝙ in p̄dicatis eſſentiali bus ⁊ accñtalibus impoſſe eſt ꝙ ſit mutua p̄dicatio adinui cem. i. ſm equalẽ rõnẽ p̄dicãdi. ſicut vẽ dr̃ ꝙ hõ eſt albus: ita ecõuerſo: ſʒ nõ ex equo: ⁊ ita eſt in p̄dicatis eſſentialibꝰ ĩ qbꝰ id qd̃ p̄dicať: p̄dicať vt ſuba aut aliq̃ alioꝰ. ſi ſit ſicut ſuba aut ſicut genꝰ aut ſicut dĩia. hec. n. duo ſunt ptes diffõ nis q̃ ſignificant eſſentiã. ¶ Quarto ꝙ oẽm ſubãm que hẽt aliqd vnus qd̃ de ipſa p̄dicať que ẽt põt demonſtrari d̃ ali quo inferioꝛi ↄtingit diffinire. gñã võ gñaliſſima de qbus alia vniuerſalioꝛa non p̄dicanť: ⁊ ſingularia que non p̄di canť de aliqbus inferioꝛibus nõ ↄtingit diffinire. ſolam g̃ ⁊ quãlibet ſubãm mediã ↄtingit diffinire: qbus reſumptis p modũ ſuprapoſitũ ſic formať ꝓbatio p̄mi. ¶ Nam ſi eẽt pcedere in infinitum in p̄dicatis eſſentialibꝰ: vel hoc eſſet in directum vel p modũ circulatiõis. ¶ nõ p̄mũ: q: ſic nõ cõ tingeret aliqd diffinire: q: opoꝛteret diffinientẽ intelligendo ptrãſire illa que ſubalr p̄dicanť de diffinito: cũ oĩa cadant in diffõne: vel ſicut genus vel vt dĩia. Sed infinita nõ ↄtin git ptranſire. g̃ non ↄtingit diffinire ſubãm de qua infinita p̄dicanť. Jmpoſſe eſt ergo talẽ ſubãm que non eſt genꝰ ſup mum neq; infimũ ſubm ſi debeat diffiniri ꝙ habeat infini ta p̄dicata que de ipſa ſubſtãtialr p̄dicantur: nõ eſt ergo in eis procedere in infinitũ neq; in ſurſum neq; in deorſuʒ alr (vt dictum eſt) ſuba non eſſet diffinibilis qd̃ eſt ſummũ (vt de ſe pʒ) inconueniẽs. ¶ Neq; dõm eſt ſcđm. vʒ ꝙ in eis ſit procedere in infinitũ p modũ circulationis ſiue reciproca tionis: q: in qbuſcunq; eſt circulatio ibi põt eſſe ⁊ eſt equa p̄dicatio: ſed in p̄dicatis ſubalibus ſiue eſſentialibus non eſt equa p̄dicatio vt patuit per tertiam ſupponem igiť ⁊c̃. ¶ Ex quo pʒ eadem rõne ꝙ in p̄dicatis accidentalibus cũ in eis p eãdem ſupponem non ſit equa p̄dicatio nõ eſt pro cedere in infinitum p modum circulatiõis: ⁊ ſcđm princi pale. vʒ ꝙ vlr loquẽdo nõ eſt procedere in infinitum in ali quibus p̄dicatis probat phs duabꝰ ratiõibus. ⁊ Quaruʒ p̄ma ſic reſumiť p modũ aliquoꝝ ſuppoſitoꝝ. ¶ Quoꝛum

Marginalia (right column): Primus — 2ᵐ — 3ᵐ — Cõcluſio — Proba° — Suppõit 4. pmum — 1ᵐ — 2ᵐ — 3ᵐ — 4ᵐ — Probatio ſi eẽ pceſ ſuʒ i infini tũ i p̄dicꝭ eſ ſentialibꝰ p directũ — Probatio ꝙ nec per circlatiõeʒ — Abſolute ꝓbať non eẽ pceſſũ in infinituʒ

pmū eſt q̄ oīa p̄dicata eſſentialia predicant̄ de his que ptinēt ad ſubaʒ rei. ¶ Scḋm eſt q̄ ſubalia p̄dicata ſunt finita. ¶ Tertiū eſt q̄ gn̄a ēt p̄dicatoꝝ ſīt finita. ¶ Quartū eſt q̄ in p̄dicatiōe ſimplr̄ dicta vnū de vno p̄dicat̄. ¶ Quintū eſt q̄ de accn̄tib⁹ nihil ꝓprie p̄dicat̄: q2 nullū accn̄s ē aliqd ſubſiſtēs: qḋ eſt intelligēdum de accn̄tib⁹ in ɔcreto de ſignatiꝭ. Sec⁹ eſt de abſtractis de qbus ſupiora eſſentialr̄ p̄dicant̄: qb⁹ ſuppoſitiꝭ ſic format̄ pma rō. ¶ Nā ſi in aliqb⁹ p̄dicatiꝭ eſſet ꝓcedere in infinituʒ: aut hoc eſſet ex pte ſubiecti q̄ſi in deorſum deſcēdēdo: aut ex pte p̄dicati q̄ſi in ſurſum aſcēdēdo. ¶ Nō pmū: q2 oīa accn̄tia ⁊ p̄dicata eſſentialia vel ſubalia p̄dicant̄ de his que ptinēt ad ſubam rei: vt pʒ p pmam ſuppōnem. Sʒ illa p̄dicata ſubalia que ptinēt ad ſubaʒ rei ſunt finita: vt pʒ p ſcḋam ſuppōnē. ergo ex pte ſubti nō eſt ꝓcedere in infinitū in hꝭ p̄dicatiōib⁹ q̄ſi in deorſum. ¶ Necꝫ 2^m: q2 tā p̄dicata ſubalia q̄ʒ gn̄a accn̄tiuʒ ſunt finita vt pʒ p ſcḋam ⁊ tertiā ſuppōnē. ergo ex pte p̄dicatoꝝ q̄ſi in ſurſum nō eſt ꝓcedere in infinitum in p̄dicatiōib⁹. hec autē eſt ꝓbatio logica que ſumit̄ ſm diuerſos modos predicationum.

¶ Pro ſcḋa rōne phs tria ſupponit. ¶ Primo q̄ oīs ꝓpō mediata eſt demr̄abilis. ¶ Scḋo q̄ ꝓpōnē demr̄abilē nō poſſumus meli⁹ cognoſcere q̄ʒ ipſam ſciēdo p dmr̄ationē cuius finis eſt facere ſcire. pn^a. n. idemr̄abilia meli⁹ cognoſcim⁹ q̄ʒ ſciēdo: q2 ea cognoſcim⁹ vt p ſe nota. ¶ Tertio ſi aliq̄ ꝓpoſitio ē certa p aliā: ſi illā p quā v̇a eſt nō ſcimus necꝫ cognoſcim⁹ eā meliori mō q̄ʒ ſciēdi: ɔſequēs eſt q̄ necꝫ ſcim⁹ ꝓpoſitionē que p eam cognoſcit̄. Semp. n. ad ſciēdum poſteriora neceſſe eſt ſcire priora: vel neceſſe eſt nos hr̄e ad ipſa meli⁹ q̄ʒ ſcire. Nā ſi illa priora ſunt indemr̄abilia ad ea nos meli⁹ habem⁹ q̄ʒ ſcire. vt cognoſcant̄ habitu intell'o: q certior eſt ſcia ⁊ nobilior vt ſupra declaratū eſt. Si v̇o illa priora ſunt demr̄abilia: illa priora poterūt p demr̄atiōem ſciri niſi ſit ꝓcedere in infinitū. qb⁹ ſuppoſitis.

Scḋa rō ¶ Scḋa rō talis ē. ſi ɔtingat aliqd ſcire ſimplr̄ p demr̄atiōem ⁊ nō ex aliqbus necꝫ ex ſuppoſitiōe nō erit ꝓcedere in infinitū rōne alicui⁹ p̄dicatoꝝ: q2 nō ɔtingit intelligētem autē demr̄antem infinita ptrāſire: Sʒ ɔſtat q̄ ɔtingit aliqd ſcire ſimplr̄ p demōſtrationē. igit̄ in p̄dicatis qbuſcūqꝫ demr̄ationem reſpiciētibus nullomō eſt procedere in infinitū. Et eſt ſilis ɔſequētia. Si homo currit homo mouet̄: ſed homo currit. ḡ homo mouet̄. ¶ Cōſiderandū eſt hic ſm. D. S. q̄ phs dicit hic q̄ ɔtingit aliqd ſcire p ſe ſimplr̄ ⁊ nō ex aliqbus ad excludēdum demr̄ationem ad impoſſibile ducētem in q̄ ꝓcedere ɔ̄ propoſitiōes aliquas ex aliqb⁹ ꝓpoſitiōibus datis vt infra patebit. dicit etiam necꝫ ex ſuppoſitiōe ad remouēdum demōſtrationes: q2 q̄les ſunt in ſciētijs ſubalternatis que ſupponūt ɔclōnes ſupiorū ſciētiaꝝ vt ſupra habitum

N.^m p^m eſt cū de ſubalternatione ſciaꝝ ageret̄. ¶ Cōſiderandū eſt vlteri⁹ q̄ cum a phō hic dī q̄ ad pncipia nō habemus itellectum. Cum tn̄ ſint ſicut locus ianue in domo: quē nullus ignorat: vt pʒ. 2. metaphy. ¶ poteſt itelligi triplr̄. ¶ Unomō ſm viā ſuppoſitiōis. ſuppoſito enim cū aduerſario q̄ oiuʒ ſit demōſtratio vel q̄ demōſtrationes ꝓcedāt in infinitū: cōſequēs eſt q̄ nll'a ſit ꝓpoſitio imediata ⁊ ēt q̄ nulla ſit ꝓpoſitio pma ſimplr̄. Scḋo nulli⁹ rei erit intell'o: ⁊ p ɔn̄s ad nihil nos meli⁹ hēm⁹ q̄ʒ ſcire. ¶ 2° mō p viā aſſimilatiōis. Nā ſicut deficiētes in ſenſu nō poſſunt ſcire poſteriora p priora: ſō opʒ q̄ deficiat illis ſciētiaʒ ſm illum ſenſum: ſic ponētes demōſtrationē ire in infinitum: q2 hoc poſito opʒ ignorare priora: cum nō ɔtingat infinita ptrāſire. ɔſequēs eſt ſm hoc q̄ nihil ɔtingit ſcire necꝫ intelligere: ⁊ p ɔſequens ad nihil meli⁹ ſe hr̄e q̄ʒ ſcire ¶ 3° mō per viam diſtinctiōis. Nam pncipia pn̄t ɔſiderari duplr̄. ¶ Unomō q̄ʒtuʒ ad aſcēſum quo aſcēdimus eis oblatis. ¶ Aliomō q̄ʒtum ad reſolōnē q̄ reſoluim⁹ poſteriora in talia priora pn^a ¶ q̄ʒtum ad pmū qlibʒ ruſticus idiota ſi offerant̄ ei pn^a. dum tn̄ intelligat quid eſt qḋ dī per vocem niſi deficiat in ſenſu ſtatim aſſentit eis: ſʒ quātum ad ſcḋm vt̄ reſoluere poſteriora in priora pncipia ſciētium ēt ⁊ nō idiotaꝝ. Nō ergo poſſum⁹ ſcire poſteriora niſi reſoluēdo in prima pncipia: qḋ eſt impoſſibile ſi in demōſtrabilib⁹ nō ſit ſtat⁹: q2 ſic nihil ɔtingit ſcire necꝫ intelligere: ⁊ p ɔn̄s nos nō poſſumus ad talia pn^a meli⁹ nos habere q̄ʒ ſcire: q2 vt dictū eſt. hoc modo nullius eſt ſcia necꝫ intellectus. ¶ ⁊ quādo dī q̄ talia pn^a ſunt locus ianue verū eſt: ſi ſm ſe ɔſiderent̄. nō aūt ſi ɔſiderent̄ vt in ea reſoluunt̄ poſteriora. ⁊ iſtomō eſt nobiliſſimū ſcire pncipia: vʒ intelligere. ſ. put in ea reſoluunt̄ pncipia. ¶ Ad pm dōm q̄ ſolutio patet ex dictis: q2 demōſtrationes procedūt ex his que ſunt per ſe. ⁊ non ex his que ſunt p accn̄s. ¶ Ad 2^m admittatur ſolutio in obiectione facta. ¶ Ad 3^m dōm q̄ genus ⁊ ſpēs poſſunt ɔſiderari duplr̄. ¶ Unomō ſm Egidiū vt ſt ſignificatiua nature ſiue eſſentie rei. ¶ Aliomō vt ſunt iſtrumēta intellect⁹ ad intelligēdum. ¶ Primomō genus eſt formalius ſpē. Nam natura humana ſignificata p aial ē multo abſtractior ⁊ formalior q̄ʒ ſignificata p hominē ¶ ſʒ ſcḋo mō accidit ecōuerſo q2 hoc mō forma gn̄is eſt multo potētialior q̄ʒ forma ſpeciei. Nam itelligere hoiem in aiali eſt ipſum intelligere in potētia ſʒ intelligere hominē in ſeipſo eſt intelligere ipm pfectum ⁊ in actu. Aial. n. nō p̄dicat̄ de homine vt eſt inſtrumētum itellectus ad intelligēdum: ſed vt eſt ſignificatiuū rei. Nam gen⁹ eſt formalius ſpē ⁊ gen⁹ magis ē ꝓpria p̄dicatio q̄n genus p̄dicat̄ de ſpē q̄ʒ ecōuerſo: ⁊ q2 dr̄ia complet diffinitionē ſpēi formalior eſt ipa ſpē: ⁊ ſic magis propria ē p̄dicatio qua differētia poteſt de ſpecie q̄ʒ ecōuerſo: ⁊ lʒ genus ſumatur a materia ⁊ teneat locū materie nō tamē eſt vera materia: ſʒ vera forma per modū totius deſignata ſm q̄ predicatur de ſpē. Spēs autem vt ſubm eſt in p̄dicatione tenet locum materie.

¶ Sequitur vbi ſupra in philoſopho. ⁊. D. S. Impertinenter.

¶ Articulus ſecundus.

Ad ſcḋm ſic ꝓcedit̄. Ur̄ q̄ non ɔtingat intelligētem oēm ſubaʒ diffinire: vt inuit h̄ phs. ¶ Nā ſuba diuidit̄ in māʒ ⁊ formā ⁊ totū cōpoſitū: vt pʒ 5° ⁊ 7° metaphy. ſʒ mā nō eſt diffinitio: vt pʒ ēt. 7. metaphy. loq̄ndo de diffōne qditatiua: vt in ꝓpoſito loqtur phs. ḡ q̄libet ſuba nō pōt diffiniri. Primuʒ

¶ Scḋo ꝑterea. idiuiduū ō gn̄e ſube eſt ſuba: ⁊ tn̄ nō pōt diffiniri: vt pʒ. 7. metaphy. ḡ idem qḋ prius. ſʒ ſoli⁹ ſpēi eſt diffō vt vult Boeti⁹. ſʒ multe ſūt ſube q̄ nō ſūt ſpēs. vʒ gn̄a vt de ſe pʒ. ḡ ⁊c̄. 2^m

¶ Sʒ in ɔ̄riū arguit̄ p phm in pn̄ti caplo inuētem q̄ oēm ſubſtātiā hmōi ɔtingeret diffinietēʒ diffinire.

Cōcluſio ¶ R^c dōm q̄ ɔtingit oēm ſubam diffinietem diffinire que eſt inter genus gn̄aliſſimum ⁊ idiuidua de gn̄e ſube vt vult phs: q2 oīs talis hēt dr̄iam ⁊ genus que ſunt ptes diffōnis qditatiue. ¶ Uniuerſalr̄ autē loquēdo nō ɔtingit intelligētem oēm ſubam diffinire vt voluerūt argumēta ante in ɔtrarium adducta.

No^m p^m ¶ Cōſiderandum eſt hic ſm Egidium q̄ ſicut eſt triplex ſuba realis ita q̄ realr̄ diuerſa ſunt. vʒ materia ⁊ forma ⁊ compoſituʒ: ita poſſumus dicere q̄ triplex eſt ſuba ſm rōnem differēs. vʒ genus qḋ ſe hʒ vt mā. dr̄ia que ſe hʒ vt forma ⁊ ſpēs que ſe hēt tanq̄ʒ cōpoſitum: q̄n ergo dī q̄ ɔtingit oēm ſubam ⁊c̄. nō eſt intelligēdum de ſuba que ſe hʒ vt materia. vʒ de gn̄e in ſenſu cōpoſito loquēdo inquātum vʒ genus eſt. necꝫ de ſuba que ſe habʒ vt forma. ſ. de dr̄ia. ſed de ſuba que ſe hēt tanq̄ʒ cōpoſitum. vʒ de ſpē. Nam oīs talis ſuba eſt diffinibilis. Talis enim ſuba que eſt ſpēs dī eſſe iter genus ⁊ differētiam nō ſm rectam lineam p̄dicamētalem: ſʒ q2 eſt inter ea vt ɔſtitutum inter ɔſtituētia.

No^m 2^m ¶ Cōſiderandū eſt ſm eūdem ibidē q̄ ſm Cōmētatorem diffō eſt quaſi organum intellectus ad intelligēdum: cum ſit q̄ſi qḋdam ſpeculū in quo reſpicit itellect⁹ ⁊ cernit naturā rei vn̄ hic phs ſpālem facit mētionem de intellectu ⁊ intelligēte accipiēs intelligētem p diffinietem illa que poteſt trāſire. Hec ille. ¶ Ad argumenta omnia patet ſolutio ex dictis.

Lec.35. ℂQueſtio.40.De ꝓbatioībus phī.⁊ eſt lectio.35.S.D.

POſtea ꝯſiderādū reſtat qualr phs analetice ſiue ex ꝓprijs ꝓbat eſſe ſtatū in ꝑdicationibus qbꝰ demſ᷑atiue ſcie vtuntur. ℂCirca qḋ querit vnū tm̄. ſ vȝ Utrū ꝓbatio qua ꝓbat Phs eſſe ſtatū in ꝑdicationibꝰ in h capitulo. que analectice dicunt ſit ſufficiens.

ℂSequitur in Pho ⁊ in.S.D.⌊Analetice autem manifeſtum eſt.⌋

ℂArticulus vnicus.

Ad quod ſic ꝓcedit. Uř ꝙ ꝓbatio phī in hoc capło ad ꝓbandū eſſe ſtatum in ꝑdicationibus non ſit analetica nec ſufficiēs. ℂNā ſupius fuit ꝓbatū eſſe ſtatum in ꝑdicatis rōne ꝑdicatoꝝ ꝑ ſe:vt ex dictis pȝ.⁊ tn̄ talis ꝓbatio erat dialectica ſiue logica.ğ cū iſta ꝓbatio ꝓcedat etiam rōne ꝑdicatoꝝ videt ꝙ ſit ꝓbatio dialectica ⁊ nō analetica. ℂScḋo ꝑterea.ipſiꝰ ſube nō eſt demſ᷑atio:vt in 2° huiꝰ pȝ.ğ ꝓbatio iſta iſufficiēter ꝓcedit ex pte ꝑdicatorū in pmo mō dicēdi ꝑ ſe.cum hic pncipalr qrat ſtatꝰ q eſt in ſciētijs demſ᷑atiuis. ℂTertio ꝑterea.hec ꝓbatio ꝓcedit ex inſufficiēti diuiſiōe.ğ eſt inſufficiēs.ꝓbatio aňtis:qꝛ ſolū ꝓcedit ex ꝑdicatꝭ ꝑ ſe in pmo ⁊ ſcḋo mō pſeitatis. Sȝ clarum eſt ꝙ ſunt plures modi pſeitatis:vt deductū eſt.ğ ꝓbatio eſt inſufficiēs. ℂQuarto ꝑterea ꝓceſſus analeticꝰ dr̄ eſſe ꝓceſſus reſolutoriꝰ:vt oēs doctores ꝯcedūt:ſȝ iſta ꝓbatio phī nō eſt reſolutoria:cum nō reſoluat aliqḋ ꝑdicatū in ſua pnª.ğ nō eſt ꝓbatio analetica. ℂQuinto ꝑterea.iſta ꝓbatio nō eſt ꝓbatio logica:vt deducūt hic doctores.ğ nō eſt analetica.ꝓbatio ꝯňtie tȝ a toto in modo in ſuā ptē:vel a ſupiori ad iferius negatiue. Analetica.n.pars logice dr̄.

ℂSed ꝯ̄ eſt Phs in pňti capło ibi.⌊Analetice aūt manifeſtū eſt ⁊c.⌋ℂRñ° dōm ꝙ iſtḋ eſt qntū caplm huiꝰ tractatus in quo Phs ponit vnā ꝯclōnē pncipalē in hoc tractatu intētā iferēdo qdā correlaria. ℂQue ꝯclo talis eſt.vȝ. ꝙ in ſurſum accipiēdo ſupra ꝑdicatū:nec in deorſum accipiēdo ſub ſubo ꝑdicata media:que.ſ.de inferiori ꝑdicant: ꝯtingit eſſe ifinita in ſciētijs.ſ.demſ᷑atiuis ⁊ demſ᷑atiōibus. ℣Quā ꝯclōnē ꝓbat analetice phs vna rōne ꝑ viam diuiſiōis duo ſupponēdo ex ſupradictis.ſ Primo ſupponit ꝙ analetica.i.demſ᷑atiua ſcia in ſuis demſ᷑ationibus vtit tm̄ ꝑdicatiōe ꝑ ſe ⁊ nō ꝑdicatione ꝑ accñs.ſ Scḋo reſumendo ſupponit ꝙ tm̄ ſunt duo modi ꝑdicādi ꝑ ſe:quoꝝ pmus eſt qñ ꝑdicata ponunt in diffōne ſubi:vt multitudo ꝑdicat de numero ꝑ ſe ⁊ ponit in diffōne eiꝰ. Eſt.n.numerꝰ mltitudo ex vnitatibꝰ. Scḋs modus eſt qñ ipa ſubiecta ponunt in diffōne ꝑdicatoꝝ. Sicut impar predicat hoc mō ꝑ ſe de numero:⁊ numerus ponit in diffōne eiꝰ. Eſt.n.impar numerus medio carēs.vel vt dič Pythagoras numerꝰ impar in cuius diuiſiōe intercidit vnitas. Et lȝ ſint q̄tuor modi pſeitatis ſupius enumerati:tn̄ vt dicit hic.D.S.duo vltimi reducunt ad hos duos numeratos.ſ Scḋm vo Albertū loco hoc. Quartꝰ eſt magis modus gňe cāllitatꝭ. Qꝛ tertius modus ē magis modus ꝑ ſe eēndi q̄ȝ ꝑdicandi.duo primi modi quos hic phs reſumit ſunt modi ꝑdicandi. Qꝛ pmꝰ eſt ꝑdicati cōparati ad ſubm. Scḋs vo ſubi cōparati ad ꝑdicatū. Cum igit de ꝑdicationibus demſ᷑atiuis fiat mētio ideo phs tm̄ duos modos pſeitatis reſumpſit. ℣Ex quo colligit ſm ipm ꝙ tm̄ ſunt duo modi dicēdi ſiue ꝑdicandi ꝑ ſe:lȝ ſint q̄tuor modi pſeitatis:vt pȝ.5.meta.qbꝰ ſuppoſitis ꝓbat tali rōne. ℂNā ſi ꝑdicationes in demſ᷑atiuis ſciētijs in ſurſum vel deorſum in infinitū ꝓcederēt:vel tales ꝑdicationes eēnt in pmo mō dicendi ꝑ ſe.vel in ſcḋo.vt ſuppoſitū eſt:demſ᷑atiue ſcie vtunt ꝑdicationibꝰ ꝑ ſe ſm duos modos adductos.ſ Nō 2° mō ꝙ pȝ ꝯuplr. Nam cū impar ꝑdicat ꝑ ſe hoc mō de numero vt exēplificatū eſt.oȝ ꝙ ſi ꝓcedat vlteriꝰ ꝙ aliqd aliud ꝑdicet de impari hoc ſcḋo mō dicēdi ꝑ ſe.ſeqtur ꝙ impar ſit in diffōne ipſiꝰ:numerus autem ponit in diffōne imparis.vñ ſeqtur ꝙ numerus ponit in diffōne illius termini ꝙ ꝑ ſe ineſt impari:ſȝ non cōtingit abire in infinitū vt.ſ.infinita in ſint in diffōne alicuius vt ꝓbatū eſt. Relinqtur ergo ꝙ in hmōi ꝑdicationibus nō eſt ꝓcedere in infinitū in ſurſum.i.ex pte ꝑdicati.ſ Scḋo idē pȝ. Nā dato ꝙ eēt in ꝑdicatis ꝑ ſe de ſcḋo mō pſeitatis ꝓcedere in infinitū:nō eſſet ad ꝓpoſitum qōnis pňtis qua q̄rit de ꝓceſſu in ſurſum ⁊ deorſū:qꝛ talia ꝑdicata inter ſe ⁊ cū pmo ſubo mutuo ſibi inuicē ineſſent:⁊ ꝑ ꝯñs inter ſe eſſent ꝯuertibilia vel non ſeipſa excedētia in ſurſum vel deorſū. Si enim impar ꝑ ſe ꝑdicat de numero:oȝ ꝙ qcqd ꝑ ſe ꝑdicat de impare ꝑdicet ꝑ ſe ď numero.⁊ iteꝝ oȝ ꝙ numerꝰ omnibꝰ illis diffinitiue inſit. Qꝛ ſi numerus ponat in diffinitione imparis oȝ ꝙ ponat in diffōne omniū eoꝝ que diffiniunt ꝑ impar ⁊ ſic oia eēnt ꝯuertibilia:⁊ ꝑ ꝯñs nullus eſſet ibidē ꝓceſſus in ſurſum vel deorſum de quo eſt ad ꝓpoſitū.ſ Neqȝ dōm eſt pmum.vȝ.ꝙ ſit proceſſus in infinitum in ſurſum vel deorſum in ꝑdicationibꝰ ſm pmū modū pſeitatis. Nam illa que ꝑ ſe illo mō ꝑdicant ponunt in diffinitiōe ſuboꝝ.ğ nō poſſunt eē infinita.alr nō ꝯtingeret diffinire:vt probatū eſt. Cū impoſſibile ſit diffiniētem.i.intelligentē infinita ptrāſire.impoſſibile eſt ergo in demſ᷑atiuis ſciētijs ꝑdicationes ptrāſire in infinitū. ℣Ex quo ſm phȝ ſeqt pmo ꝙ ſi omnia que ꝑdicant in demſ᷑ationibꝰ ꝑ ſe ꝑdicant ⁊ in ꝑdicatis ꝑ ſe nō eſt ꝓcedere in infinitū neceſſarium eſt ꝙ ꝑdicata ſtent in ſurſum. ℣Seqtur ſcḋo vlteriꝰ ꝙ ēt ſtent in deorſum qꝛ ex quacūqȝ pte ponat infinitū tollit ſcia ⁊ diffinitio vt ex ſupradictis pȝ. ℣Seqtur tertio ꝙ ſi eſt ſtatus in ſurſum vel deorſum neccium eſt ꝙ ſit ſtatꝰ in medijs qꝛ (vt probatū eſt) ďterminatꝭ exñtibꝰ terminis media non poſſunt eſſe infinita. ℣Quarto ſeqtur ꝙ aliq̄ ſunt pnª pma demſ᷑ationum indemſ᷑abilia:⁊ ſic nō ꝯuenit vt qdam dixerūt oia demſ᷑are. Nā ſi oia pnª eſſent demſ᷑abilia:ſeqret ꝙ pmoꝝ pncipioꝝ eſſent pnª qḋ eſt ꝯ̄ rōnē primi pncipij:vt pȝ pmo ⁊.8.phy. ℣Ex quo vlteriꝰ ſeqtur.5.ꝙ demōſtrationes nō ꝓcedūt in infinitū:cū reducant ad aliqua pncipia indemōſtrabilia. ℣Seqtur vlteriꝰ.6.ꝙ eſt aliqḋ pncipium imediatū ⁊ indemōſtrabile.i.aliq̄ ꝓpoſitio imediata que cum ſit imediata erit indemſ᷑abilis:qꝛ cū aliqd demōſtret oȝ ſumere tertiū terminū.vȝ.mediū ⁊ immittendo.i.ꝙ ſit infra ꝑdicatum ⁊ ſubm de quo.ſ.ꝑ pus predicat ꝑdicatum.i.maior extremitas q̄ȝ de ſubo.i.de minori extremitate.vel ſi ſit ꝓpoſitio negatiua a quo prius remoueat:nō aūt in demſ᷑ationibꝰ accipit mediū aſſumendo extrinſecus.huius.n.eēt aſſumere extraneū mediū:⁊ nō ꝓpꝛium:⁊ ſic ꝯtingeret demōſtrantem deſcēdere in aliud genus qḋ ſupra improbatū eſt a pho. Aſſumere autē mediū extrinſecum ꝯuenit litigioſis ſyllīs ⁊ dialecticis ſyllīs q nō procedūt ex ꝓprijs. ℣Seqtur 7° ꝙ alique ſunt ꝓpoſitōes demōſtrabiles ⁊ alique imediate.alr demſ᷑ationes in infinitum ꝓcederent:⁊ ſequeret ꝙ media eēnt infinita inter duos terminos qḋ eſſet impoſſibile. Qꝛ ꝑdicationes ſtant in ſurſū ⁊ deorſum:vt ſupra ꝓbatum eſt. ℂCōſiderādū eſt ergo ſȝ D.S.ꝙ Analectica.i.demſ᷑atiua ſciētia que reſoluēdo genus ad pncipia ꝑ ſe nota iudicatiua dr̄.eſt pars logice que dialecticā ſub ſe ꝯtinet. Ad logicam aūt cōiter ptinet ꝯſiderare ꝑdicationem vlr ſm ꝙ cōtinet ſub ſe ꝑdicationē:que nō eſt ꝑ ſe ⁊ illam que eſt ꝑ ſe:ſȝ ipſius demōſtratiue ſciētie ꝓpꝛie eſt ꝑdicatio ꝑ ſe:⁊ ideo ſupra probauit phs logice ꝓpoſitum. Qꝛ oſtēdit vlr in oi gñe ꝑdicationis nō eſſe procedere in infinitū.hic aūt idē oſtēdit analetice qꝛ hoc probat ſolū in his que predicant per ſe.hec ille.ſ Sm vo Alber.dr̄ hec probatio analetica qꝛ procedit ꝑ reſolutionē demōſtratiue cōcluſionis in ſua pncipia. Eandē rationem aſſignat hic Egidius ex quo patȝ ſolutio ad queſitum. ℂAd pmū ergo dicēdum vt dicit hic Egidius ꝙ lȝ fuerit ꝓbatum eſſe ſtatum in predicatis ratione predicatorum per ſe ⁊ ꝑ quedam cōmunia non deſcēdendo ad ſpeciales terminos non

Marginalia (left): primum; 2m; 3m; 4m; 5m; Cōcluſio; Probat i 2° modo
Marginalia (right): Probat i pmo mō; Primus Correlaᵐ; 2m; 3m; 4m; 5m; 6m; 7m; Notādum; Cur dicat analetica

tñ ſolum rõne ꝑdicatoꝝ ꝑ ſe fuit ꝓbatum: ſꝫ ēt deſcendēdo ad ſpāles terminos vt ſatis ex dictis pꝫ. ¶ Ad 2m dōm ꝙ lꝫ ipſius ſubē non ſit demr̄atio ſicut eiꝰ qđ demr̄at. tñ eius bene eſt demr̄atio ſicut eiꝰ de quo ſit demr̄atio. Eius autē diffinitio eſt vtilis ad demr̄atione cū ſit mediū in demr̄atione ꝓpter qđ potiſſima: vt in ſcđo huiꝰ patebit. vñ ratio nulla. ¶ Ad 3m dōm negādo minorē. reſoluit. n. ↄcl̄onē ꝓbādā in ſua pña etſi non formalr̄ tñ vtualr̄. ¶ Ad vltimū dōm ꝙ logica aliquando vt in propoſito accipit̄ pro parte logice que dialectica dicitur. Et hoc mō probatio analetica non dicitur logica ſꝫ a ſe inuicem diſtinguuntur.

Lec. 36. ¶ Queſtio. 41. De reductione mediatorum ad immediata ⁊ eſt lec. 36. S. D.

Et inſup ↄſiderādū de correlarijs phī ex ꝑdictis illatꝫ ⁊ de reductiōe ꝓpoſitionum mediatoꝝ ad imediata pña. ¶ Circa q̄ q̄rūt̄ q̄tuor. ſ Primo vtꝝ ſi aliqđ ieſt duobꝰ hoc eis inſit ſemꝑ ꝑ aliđ cōe lꝫ non ſemꝑ illđ cōe ſit nobis noiatum. ſ Scđo vtꝝ in ꝑdicationibꝰ demr̄atiuis in quibꝫ vnū de vno ꝑdicat̄ necē ſit deuenire ad aliqđ pmū vnū ꝑcipue. hoc eſt vtꝝ ꝓpōnes mediate hēant reduci ad imediata que ſunt elemēta aut pña demr̄ationū. ſ Tertio vtrū in reductione ꝓpoſitionū mediatoꝝ ad principia imediata ſit neceſſe ſumere mediū quod eſt eiuſdē generis cū terminis. i. duabus extremitatibus. ſ Quarto vtrum propoſitiones imediate ſe habeant ad concluſiones demonſtratiuas ſicut metruꝫ ⁊ menſura earum.

¶ Seqt̄ in phō ⁊ in. S. D. ⌊ Mōſtratis āt his. ¶ Articu. I.

Ad primuꝫ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ ſi aliqđ ineſt duobus ꝙ necīo ineſt eis ꝑ aliqđ cōmune.

Primū ¶ Nā quelibꝫ ꝓpria paſſio adequate ſiue pmo ⁊ ꝑ ſe ineſt ſuo ꝓprio ſubō. Si ergo ineſt duobus ↄtentis ſub illo ſubō quoꝝ neutꝝ ꝑdicat̄ de reliquo: inerit eis rõne illiꝰ cōis: qꝛ illđ qđ ↄuenit alicui ꝑ alteꝝ neceſſe eſt ꝙ ↄueniat ei ꝑ illud cui competit pmo ⁊ ꝑ ſe.

2m ¶ Preterea. riſibile ↄuenit ſorti ⁊ platoni ꝑ aliqđ cōe. vꝫ ꝑ hoiem vt de ſe notū eſt. g̊ ⁊c̄. patet ↄñia: qꝛ qđ de vno ſingulariū ꝓbatū eſt de oībus alijs eadē rõne probatū eſt. ¶ Sꝫ ↄ̈ eſt phs in lr̄a ibi. ⌊ Monſtratis autē his ⁊c̄. ⌋

Rᵒ ¶ Rñſio dōm ꝙ iſtđ eſt vltimū caplm huius octaui tractatꝰ: in quo Phs determinādo de reductione mediatoꝝ ad imediata in demr̄ationibꝰ ponit q̄tuor correlaria.

Correlarium ſ Quoꝝ pmū eſt rñſiuū ad queſitū. vꝫ ꝙ ſuppoſitꝫ ꝑdeterminatis. vꝫ ꝙ non eſt ꝓcedere in infinitū in predicationibꝰ ⁊ demr̄ationibus. Manifeſtū eſt ꝙ aliqđ inſit aut ꝑdicet̄ de duobꝰ: ita ꝙ vnū illoꝝ non ꝑdicet̄ de altero nullo mō. Sicut aial ꝑdicat̄ de hoie ⁊ aſino. Aut vnū nō ꝑdicat̄ vlr̄ de altero. Sicut aial ꝑdicat̄ de hoie ⁊ maſculo: nō opꝫ ꝙ illđ ꝑdicatum qđ de vtroqꝫ ꝑdicatur inſit vtriqꝫ ſm aliqđ cōe: ⁊ hoc in infinitum ꝓcedendo. ⁋ Qđ correlariuꝫ ꝓbat

Prima rō Phs duabꝰ rationibꝰ ducentibꝰ ad impoſſibile. ¶ Prima ratio talis eſt. qꝛ ſi ſic ſequeret̄ ꝙ in ꝑdicationibꝰ ⁊ demr̄ationibus eſſet ꝓcedere in infinitū qđ eſt ↄtra hypoſtaſim ⁊ ꝑdeterminata. ſ Sequela de ſe manifeſta eſt. Nā ſi illđ cōe ꝑdicatum inſit duobꝰ ratione alicuiꝰ cōis ineſt illi cōmuni rõne colori: tali colori rõne alterius: ſic deinceps manifeſtū

2ª eſt ꝙ eſſet procedere in infinitū. ſimilr̄ ⁊ in ꝑdicationibus. ¶ Scđa ratio talis eſt. Qꝛ ſi ſic ſequeret̄ ꝙ ꝓcederet̄ in infinituꝫ in mediatis ⁊ inter duo extrema caderēt infiniti termini medij. hoc aūt eſt impoſſibile vt ꝓbatū eſt: qꝛ determinatis extremis neceſſe eſt ⁊c̄. Non g̊ necē ſi idē inſit pluribus ꝙ ſemꝑ in infinitum inſit eis ſm aliqđ cōe: vt declara-

Cauillatiō tum eſt. neceſſe eſt ergo ꝙ deueniat̄ ad aliqua ſpatia imediata. i. ad aliquas imediatas ꝑdicationes. ¶ Sꝫ diceret cauillator ꝙ illđ ꝑdicatū ſemꝑ accipit̄ ſm aliqđ cōe ꝑdicatum non eiuſdeꝫ gñis ſꝫ alterius gñis: puta omne ſeipſum mouēs ineſt hoi ⁊ aſino. Sꝫ hoc cōe qđ eſt aial eſt ſm aliđ cōe qđ eſt habēs quātitatē vl̄ habēs calorē: vel aliqđ aliđ

Rᵒ hmōi: ⁊ que poſſunt accipi in infinitum. ¶ Hāc cauillationē phs excludēs dicit: ꝙ neceſſe ē terminos medios q accipiunt̄ eē ex eodē gñe ⁊ ex eiſdē terminis. i. extremitatibus: Alr̄ contingeret deſcēdere de gñe in aliđ genus ſimplr̄ qđ ſupra ꝓbatū ē. ⁋ Exēplo idē correlarium probat phs. Nā

Probat exemplo ſunt due ſpēs trianguli. Quaꝝ vna vocatur Scalenon. i. triangulus gradatus: cuius ſunt tria latera ineq̄lia. Alia ē iſocheles cuius ſunt duo latera eq̄lia. vnū aūt illoꝝ non ꝑdicatur de reliquo. Vtriqꝫ ineſt hec paſſio habere tres angulos equales duobus rectis. que ineſt eis ſꝫ aliqđ cōmune. ſ. qꝛ vterqꝫ iſtoꝝ eſt figura quedā. ſ. triangulus: hoc aūt non ſemper ſic ſe hꝫ ita ꝙ in infinitū ↄueniat ſm aliqđ aliud: puta habere tres ↄueniat triangulo iteꝝ ſm aliqđ aliud: ⁊ ſic in infinitum. hec omnia. D. S. ad lr̄am. ¶ Ad pm g̊ dōm: ꝙ lꝫ ꝓpria paſſio ↄueniat pluribꝰ ↄtentis ſb ſubō quoꝝ vnū non predicatur de reliquo ratione cōmunis. vꝫ ratione ſubiecti: tñ hoc non procedit iſto mō in infinitum. vñ ratio nulla. Ex quo patet ſolutio ad ſecundum.

¶ Seqtur in phō ⁊ in. D. S. ibi. Deinde cum dicit. ⌊ Manifeſtum eſt autem ⁊c̄. ⌋ ¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ in demr̄atiuis ꝑdicationibꝰ in quibꝰ vnū de vno ꝑdicat̄ non ſit necē ꝓpōnes mediatas que ſunt demr̄abiles reduci ad imediata q̄ ſunt elemēta aut pña demr̄ationum.

Primus ¶ Nā ſi ſic ſequeret̄ ꝙ nobis eēt inueſtigandūꝫ prima pña demr̄ationis: ⁊ ꝑ ↄñs quelibet ſcia hēret viā ad pña ſua reſolutorie. vꝫ procedēdo a mediatis ad imediata. ↄñs eſt ↄ̈ phm in hoc libro ⁊ in ꝑ phy. ⁊. 4. meta. igit̄ non eſt neceſ-

2m ſe ⁊c̄. ¶ Scđo ꝑterea dialecticus q procedit ꝓbando habꝫ viam ad pña ⁊ nō demr̄ator. Cū ꝓcedat ſm rei vitatē ex ꝓprijs cuiuſlibet ſcie. igit̄ nulla eſt via ad pña demōſtratiōis ⁊ ſic idē qđ pus.

3m ¶ Tertio ꝑterea. elemētum vt pꝫ. 5. meta. eſt illđ ex quo ſit aliqđ cū inſit: ſꝫ ex ꝓprijs pncipijs demr̄ationū non fiunt demr̄ationes cū non ingrediant̄ demr̄ationes ſꝫ ſupponunt̄. g̊ talia pncipia cum dicant̄ ꝓpoſitiones ſimplr̄ imediate non debēt dici elemēta demr̄ationū qđ eſt ↄ̈ ꝓpter q̄ſiti. ¶ Sꝫ ↄ̈ eſt phs in lr̄a ibi. ⌊ Manifeſtū eſt autē ⁊c̄.

Correlarium Rñſio dōm ꝙ 2m correlariū phī ex ꝑdictis declaratū eſt ꝙ in demr̄ationibꝰ ſiue in demr̄atiuis ſcientijs ⁊ ꝑdicationibꝰ in quibꝰ vnū ꝑdicat̄ de reliquo ꝓpōnes mediate reducunt̄ necīo ad imediata que ſunt pña ſiue elēta ↄcl̄onum

pª probatio mediatoꝝ q̄ ſunt demr̄abiles. ¶ Hoc correlariū ꝓbatur a phō dupl̄r. pmo mō in cōi rõne ſumpta ex ꝑdeterminatis. ⁋ Nā ſi ꝓpoſitiones mediate nō reducunt̄ ad imediatas: ſequeret̄ ꝙ eēt ꝓcedere in infinitū in demr̄ationibꝰ vt de ſe

Diſcipl' pꝫ. ↄſequēs eſt ↄ̈ ſupradicta ⁊ hypoſtaſim. g̊ ⁊c̄. ¶ Sꝫ inſtabat diſcipulus. Nā ſupra ꝓbatū eſt ꝙ non eſt procedere in infinitū in demr̄ationibꝰ: qꝛ mediata ad imediata reducunt̄. Hic vero inferri vr̄ phs ꝙ mediata reducunt̄ ad imediata: qꝛ in eis non eſt ꝓcedere in infinitū: ⁊ ꝑ ↄñs vr̄ eē cir-

Rᵒ. ꝑmo cūlocutio phī in demr̄ationibꝰ. ¶ Dōm ꝙ phs ſupius nō ſolū ꝓbauit eſſe ſtatū in demr̄atiuis ꝑdicationibus ꝓpter hoc ꝙ mediata ad imediata reducunt̄ ſꝫ alijs rõnibus: vñ ca-

2ª uillatio nulla. ⁋ Vel dōm ꝙ pña probatio eſt a priori quo ad nos ⁊ ↄditionalis. vꝫ ſi ſit ſtatus ⁊c̄. necē eſt mediata ad imediata reducere. alia vō probatio eſt a priori ſimplr̄: vñ

2ª probatio nulla eſt in dictis phī circūlocutio. ¶ Scđo probat̄ idem

Primo i affirmatiuis correlariū a phō in ſpāli dupl̄r. ſ Primo i affirmatiuis ſic. data q̄cūqꝫ propoſitiōe affirmatiua in demr̄atiuis ſciētijs vl̄ eſt mediata vel imediata. ſ Si ſit mediata poterit ꝑ mediuꝫ demr̄ari donec ꝑueniat̄ ad aliqđ imediatū. Alr̄ eſſet procedere in infinitū in demr̄ationibꝰ qđ eſt ↄtra ſuppoſitum. ſ Si vō ſit imediata nō erit demr̄abilis ꝑ aliqđ medium. Qꝛ nulla propoſitio imediata eſt demr̄abilis loquendo de imediatiōe cāe ⁊ ſubti: vt dicit hic Egidiꝰ. Secus vō loquēdo de imediatione ſubti tñ ⁊ non cāe. Iſta enim propoſitio. hō eſt riſibilis eſt immediata imediatione ſubti: tñ

eſt demrabilis eo ꝙ non eſt imediata immediatiōe cauſe.
pȝ ḡ ꝙ oēs ꝓpōnes affirmatiue in demratiuis ſcientijs ſūt
imediate vel ad imediata reducunť: que aut oēs aut vľes
ſunt pnᵃ ꝯcľonuȝ mediataꝝ: que ꝑ ea ꝯcludunť. nihil enim
ſunt elta aut pnᵃ demrationū ꝗȝ ꝓpōnes imediate. quare āt
Scdo i ne gatiuis Phs dicit aut oēs aut vľes: ſtatim patebit. ℭ Scdo idem
ꝓbať ſm phm in negatiuis. Nā data ꝓpōne negatiua ſi ē
imediata erit indemrabilis: ſi eſt mediata eſt demrabilis
ꝑ aliā ꝓpōnē: q̄ ſi ſit mediata iteꝝ erit demrabilis. Cū ḡ nō
ſit vt ꝓbatū eſt ꝓcedere in infinitum in demrationib⁹: neċe
eſt ꝑuenire ad ꝓpōnes imediatas q̄ ſunt elta ſiue pnᵃ ꝓpō/
nū mediataꝝ. Tot.n.ſť elta ꝓpōnū. quot ſunt termini. Nā
ꝛ hoꝝ terminoꝝ ꝓpōnes ſť pnᵃ demratōis. accipiunť autē
hic termini ꝓ medijs acceptis cū extremitatib⁹: Ex qb⁹ ſiľ
Termini Subifert Primo ſupq̄ ſiūt ꝓpōnes imediate q̄ dr̄r elta. ℭ Ex p̄dictꝭ ſubifert
phs duo. ⸿ Primo ꝙ ſicľ ſť aliq̄ pnᵃ idemrabilia affirmati/
ua in qb⁹ vnū p̄dicať ſignificādo ꝙ hoc eēntialr̄ eſt illō: ſic
cū diffō q̄ eſt mediū demratōis p̄dicať de diffinito. vel ſi/
gnificādo ꝙ hoc ſit ꝑ ſe in illo: Sic ꝓpria paſſio p̄dicať de
ꝓprio ꝛ imediato ſubō: vt hō eſt riſibilis. ita ēt ſť aliq̄ pnᵃ
indemrabilia in negatiuis negādo vel eēntiale p̄dicatū vľ
Scdo ēt ꝓpriā paſſionē. ℭ Scdo ſubifert ꝙ q̄dā ſť pnᵃ demratio
nis ad demrandū ꝯcľonē affirmatiuā: quā oȝ ꝯcludeť de/
mratiue ex oib⁹ p̄miſſis affirmatiuis. Et q̄dā ſť pnᵃ demra
tiōis ad ꝓbandū demratiue ꝯcľonem negatiuā: ad cui⁹ illa/
tionē oȝ aſſumeť aliquā affirmatiuā ꝛ aliquā negatiuā: vt
in ꝑoꝛib⁹ ad lōgū declarať. ⸿ Ex p̄dictꝭ ēt pȝ via ad iueniē
dū p̄ma pnᵃ demrationū. ſ. ꝓcedere a mediatꝭ ad imediata
ꝑ viā reſolľonis. ℭ Cōſiderandū ē aūt ſȝ. D. S. in lec. ꝙ cū
Notādū phs dicit ꝙ propōnes imediate aut oēs aut vľes ſť pnᵃ aut
elta demratōis pt itelligi 2ʳ. ⸿ Unomō accipiēdo ꝓpōnes
vľem ſm ꝙ diſtinguiť ꝯ propōnē ſingularē. Nā ſpēs ſpāliſ
ſima nō p̄dicať de ſingulari ꝑ aliqō mediū: vñ hec propoſi
tio eſt imediata ſortes eſt hō: non tñ eſt pnᵐ demratiōis: q2
demratiōes nō ſunt ex ſingularib⁹: cū eoꝝ nō ſit ſcia: ꝛ ita
nō ois propoſitio imediata eſt pnᵐ demratiōis: ſȝ ſolū vľis.
⸿ Aliomō pt itelligi ſm ꝙ propōnes vľes dicunť propōnes
cōes oib⁹ ꝓpōnib⁹ alicui⁹ ſcie. Sicť oē totū eſt mai⁹ ſua pte:
vñ hmōi ſť pnᵃ demrationū ſimplr̄ oib⁹ ꝑ ſe nota. hec autē
propoſitio iſocheles eſt triāgulus nō eſt pnᵐ demrationis
in tota ſcia ſȝ aliquaꝝ pticulaꝝ demrationū: nec ēt oēs hꝫ
ꝓpōnes ſūt oib⁹ ꝑ ſe note. hec ille formalr̄. ⸿ Egidi⁹ vō p̄/
dicta recitās dicit ꝙ alr̄ pt itelligi ꝛ forte meli⁹. vȝ ꝙ ꝓpō/
nes imediate q̄lītercūq3 imediate ſint: ſiue imediatiōe ſubti
tm̄: ſiue imediatiōe ſubti ꝛ cāe: oēs ſunt pnᵃ demrationum
pticulariū: ꝓpōnes vō imediate imediatiōe cāe ſi ſint vľes
ſm vľitatē cāe tm̄: ſunt pnᵃ demrationū ſimplr̄ vel demra/
tionū vľiuȝ. Hec ille. hñ iſte opinator adiūgit forte hoc ad/
uerbiū forte. phs.n. dum loqť de reductiōe ꝓpōnū media/
taꝝ ad imediata accipit imediationē eodeȝ mō. Alr̄ in ſua
ꝓbatione eſſet fallā equocationis: vñ ſiue talis propoſitio
ſit imediata imediatiōe ſubi aut imediatiōe cāitatis nihil
ad ꝓpoſitū phi. Stādum eſt ḡ in expōne. S. D. q̄ ſm inten/
tionē phi ꝓcedit. ℭ Ad pᵐ igiť dōm ꝙ hīc viā ad pncipia
Pēre viā ad princi pia 2ʳ pōt ꝯtingere duob⁹ modis. ⸿ Unomō ꝑ viā probatiōis. ea
vȝ probādo. ꝛ ſic nullus artifex hȝ viam ad pnᵃ. ⸿ Aliomō
ꝑ viam reſolľonis reſoluēdo pncipiata in ſua pnᵃ: ꝛ iſto mō
ſcia hȝ viam ad ſua pncipia: vñ demrator ꝛ ſi ꝓbat ꝙ ſunt
aliqua pncipia: tñ nō probat ꝓp qd ſunt pnᵃ: vñ poſteriori/
ſtica ſcia ꝓprie nō demrat: ſȝ dat artē ꝛ modū demrandi ſȝ
aliquā arteȝ. iō non probanť pnᵃ: ſȝ datur via reſoluēdi ad
pncipia ꝑ viaȝ reſolľonis vt dcm̄ eſt. ℭ Et ꝑ hoc pȝ ſolutio
ad 2ᵐ argᵐ. dialectica aūt nō eſt ꝓprie ſcientia: ſȝ magis eſt
modus ſciēdi loquēdo potiſſime delogica vtēte. ℭ Ad 3ᵐ
dōm ꝙ nō ſolū accipiť elemētū illo mō ſȝ plurib⁹ alijs mo
dis: vt pȝ. 5. meta. cap. elemētū. vñ argᵐ p̄ ſupponit falſuȝ:
ꝛ lȝ ꝓpōnes imediate ſimplr̄ p̄me non ingrediant formalr̄
demrationē: ingrediunť tñ vťualr̄. qñ aūt hic dr̄ ꝙ tot ſunt
elemēta. i. pncipia quot ſūt termini: exponēdum ſic eſt. Nā
ꝑ terminos intelliguntť media nō abſolute: ſȝ cum extremi
tatib⁹ mediante copula vñ ſumpta vt ſupra. Media enim Mediū
dicuntur propoſitiones immediate que dicuntur elementa elemētū
demonſtrationum: vt declaratum eſt.
ℭ Sequitur in pho ꝛ in. D. S. Deinde cum dicit. ⌊ Cum au
tem oportet ꝛč. ⌋ ℭ Articulus tertius.

Ad tertiū ſic ꝓceditur. Uť ꝙ in reductiōe mediata
rum propoſitionū ad imediatas non ſit
neceſſe ſumere mediū qō eſt eiuſdē gñis cū athomis. i. cuȝ
duab⁹ extremitatib⁹. ℭ Nā ſi ſic eēt hoc eēt ꝯdēſando me Primū
dia: vt dicit hic phs. ſȝ hoc nō pōt fieri. Nā mediata ad im
mediata reducunť aſſumēdo mediū poſt mediū. ḡ mediū
augeť: ꝛ ꝑ ꝯñs nō ꝯdenſando. Cū ibi nō ſit minoratio me/
diatoꝝ ſȝ magis additio: ꝛ ꝑ ꝯñs ſuppoſitū q̄ſtī eſt falſuȝ.
ℭ Scdo p̄terea hec propoſitio ois hō eſt riſibilis ē propō 2ᵐ
mediata ꝛ reduciť ad imediata. Sic oē aial hñificabile eſt
riſibile. Sȝ ois hō eſt hꝫ. ḡ ꝛč. Sȝ manifeſtū eſt ꝙ illud aſ/
ſumptū. vȝ hñificabile nō eſt eiuſdeȝ gñis cum extremitate
minori. Cū hō ſit in gñe ſubē: nō āt hñificabile: cū ſit paſſio
quedā. ḡ in reductiōe mediataꝝ ad imediataꝝ propōnum
non eſt neċe ſumere mediū eiuſdē gñis cū extremitatibus.
ℭ Sȝ ꝯ eſt phs in pñti caplo ibi. ⌊ Cū aūt opȝ ꝛč. ⌋ ℭ Rñ
ſio dōm ꝙ 3ᵐ correlariū phi ex p̄dictis illatū eſt iſtō: ꝙ vȝ Correlaʳᵐ
in reductiōe mediataꝝ propoſitionū ad imediatas neceſſe
eſt ſumere mediū qō nō cadit extra genus terminoꝝ. ⸿ Et
p̄mo probat phs ſi opȝ demrare aliquā propoſitionē affir Probať i affirmatiuis
matiuaȝ. puta iſtā ois hō eſt riſibilis: neċe eſt accipe aliqō
mediuȝ qō p̄ p̄dicať de ſubō. vȝ de hoīe ꝛ cui p̄ ineſt ꝛ ꝑ ſe
p̄dicatum ſiue maior extremitas. vȝ riſibile: ꝛ ita medium
non erit extra p̄dicatū cū ei ſubijciať. ⸿ Scdo ſemꝑ proce/
dēdo donec ꝑueniať ad diſtātiam indiuiſibilē ſimplr̄. i. ad
propoſitionē imediatā ſemꝑ media ꝯdēſando ꝑ viā reſolľo
nis: ꝑ viā aūt demrationis media magis rareſiunt q̄ȝ ꝯde/
ſenť vt voluit pᵐ argᵐ. ⸿ Ideȝ probat phs in negatiuis. ꝛ In negatiuis
primo in p̄ma figura. ⸿ Naȝ ſi iſta propoſitio nullū aial eſt In prima figura
q̄ȝtitas dȝ reduci ad imediata. p̄mo accipieť iſtō medium
corpus aiatū: deinde corpus: poſtremo ſubā a qua imedia
te remoueť q̄ȝtitas: ſȝ illa non cadūt extra genus termino/
rū propōnis affirmatiue. Sȝ cadunt extra gen⁹ p̄dicati ne
gatiui: vt de ſe pȝ. ⸿ Probat 2° idē in 2ᵃ figura in q̄ mediuȝ In ſcda
vtrobiq3 p̄dicať. Nam ſi oporteat demrare in 2ᵃ figura ꝙ
nullū aial eſt q̄ȝtitas ꝑ hoc mediū corpus aiatū. ſic ſyllogi/
ȝādo. Nulla q̄ȝtitas eſt corp⁹ aiatū: oē aial eſt corp⁹ aiatū.
ḡ nullū aial eſt quātitas. Sic mediū ſumptū non eſt extra
genus terminoꝝ propoſitiōis negatiue. Sicť.n. in prima fi/
gura media accepta ſemꝑ accipiunť ex ꝑte propoſitiōis af
firmatiue: ita opȝ in ſcda figura media ſꝑ accipi ex ꝑte pro/
poſitiōis negatiue. ℭ Cōſiderādū eſt āt hic ſm phm ꝛ. D. Noᵐ pᵐ
S. ꝙ in 3ᵃ figura media accepta nō erūt neq3 extra p̄dica/
tum qō negať: neq3 extra ſubm a quo negať. i. extra maio
rē vľ minorē extremitatē: ꝛ iō q2 mediū neceſſariō ſubijciť
vtriq3 extremitatū: igiť ꝑ tertiā figurā nō ꝯuenit reducere
propoſitiones mediatas ad imediatas potiſſime loquēdo
de propōnibus vľib⁹ ꝛ negatiuis. ℭ Cōſiderāduȝ eſt vlte/ Noᵐ 2ᵐ
ri⁹ hic ſm Paulū venetū ꝙ 3ᵃ figura eſt triplr̄ ꝯuertibilis
ad reductionē ſiue reſolľonē mediataꝝ ad imediatas. ⸿ Pri
mo q2 non pōt ꝯcludere vľem negatiuā. ⸿ Scdo q2 medium
nunq̄ȝ ſumiť extra vt dictū eſt. ⸿ 3° q2 reſumptiōe mediorū
magis ſit proceſſus ad mediata q̄ȝ imediata. vbi gr̄a. reſol
uať hec propoſitio mediata qōdā corpus non eſt quātitas
ꝑ hoc medium corpus aiatum. Sic loquēdo in 3ᵃ figura.
Nullum corpus animatum eſt quātitas: oē corp⁹ animatū
eſt corpus. ḡ qōdā corpus nō eſt quātitas. Si debeat iteꝝ
reſolui ſumendo aliō medium: vel illō medium erit ſupra
mediū aſſumptū ꝛ ſit ſubā: ꝛ ſic minor erit falſa. ſ. ois ſuba

est corpus: vel illud mediū erit īfra assūptuȝ vt puta aial: ꝛ sic minor 2ª erit magis mediata q̄ȝ post vȝ ista. oē aial ē corpus: est magis mediata q̄ȝ ista: oē corpus aiatū est corpus: vñ in tali reductione magis ꝓcedit ad mediata q̄ȝ ad ime-
Nom 3m diata in 3ª figura. ergo ista figura ad hoc est inutilis. ℭ Cōsiderādū est vlteri⁹ hic ſm Egidiū ꝓ maiori declōne ꝙ qñ volumus negatiuā mediatā reducere ad imediata: vel opȝ mediū accipe supra p̄dicatū vel supra subm. vt si hāc negatiuā mediatā nullū corp⁹ est q̄litas vellemus reducere ad imediatā: accipiemus pro medio subam q̄ est supra subm. Si v̄o vellemus reducere ei⁹ ꝯuersaȝ. vȝ. Nulla q̄litas est corp⁹. accipiemus subaȝ q̄ est supra p̄dicatū. Ex quo appa ret ꝙ suba nō ꝓprie est mediū īter corp⁹ de gñe sube ꝛ q̄litatem. Qꝛ si eēt vere mediū: tūc eēt supra vnū ꝛ īfra aliud: qȯ pȝ eē falsum: est tñ mediū ꝑ negationē: qꝛ suba vere ē illud mediū quo q̄ȝtitas negat a tali corpe. mediū g̊ ſm negationē ꝑ qȯ p̄dicatū negat a subo: ꝛ ꝑ qȯ fit reductio ad negatiuā imediatā opȝ esse supra subm a quo p̄dicatū negat: vel supra p̄dicatuȝ qȯ de tali subo negat. ſ In 3ª v̄o figura vbi mediū nunq̄ȝ est extra. i. supra aliquā extremitatē inutilis est hec ars de reductione mediataꝝ ad imediata ꝯdensando media: ꝛ sicut in affirmatiua ꝯdensant media ita in negatiua: qñ vȝ nullū relinqtur mediū inter p̄dicatū ꝛ subm: vt si ista dȝ reduci ad imediata nullū aial est quātitas. primo accipiet aiatum corpus postea suba que imediate remouet a reliquo. sic g̊ accipiēdo media ꝯdēsata. i. sine intermissione tā in affirmatiuis q̄ȝ in negatiuis. oportebit ad vltimū deuenire ad imediata ſm regulā phi. Alr eēt ꝓcedere in infinitū in demfatiuis p̄dicationibus. hec gdē oia sile
No 4m formalr. ℭ Cōsiderandū est vlteri⁹ ſm. D. S. ꝙ media cōdēsata dñr trāsumptiue siue silitudinarie ad silitudinē hominū q vident ꝯdēsati sedētes in aliqua sede: qñ inter sedētes nullus pōt itercedere medi⁹: ita metaphorice in demōstratione dicunt media esse ꝯdēsata qñ inter terminos acceptos nihil cadit mediū: sicut sunt termini ꝓpōnis imediate que dñr vna: sicut simplr indiuisibilis est vna non solum actu ſȝ ēt in poª: ꝓpō aūt mediata q̄ȝuis vna in actu qꝛ vnū in ea de vno p̄dicat: tñ multa in poª inq̄ȝtū est diuisibilis. Sic ēt ꝓpositio mediata dr mlta in poª inq̄ȝtū est diuisibil ꝑ appositū mediū. Et iō dcm̄ est ꝙ ꝓpō mediata est vna sic simplr indiuisibilis. Hec ille ſm sniam phi. Ex quo pȝ ꝙ h̄ non accipit ꝯdēsatio eodē mō sicut in supra determinatis. ℭ Ad pmū pȝ solō ex dictis. ℭ Ad 2m dōm ꝙ lȝ btificabile nō ponat in p̄dicamēto sube sicut nec risibile. tamē animal beatificabile qȯ accipiebat ꝓ medio est de p̄dicamento sube: sicut aial risibile vñ argumentum nullum.

ℭ Seqtur in pho ꝛ in. D. S. ibi. Deinde cuȝ dicit. [Quemadmodum ꝛc.]

ℭ Articulus quartus.

Ad quartū sic ꝓcedit. Ut ꝙ ꝓpositio imediata q̄ dr vna simplr indiuisibilis non sit mēsura ꝛ metꝝ ꝯclōnū demfataꝝ. ℭ Nā ista ꝓpō. Ois hō est
Primū risibilis est imediata. Cū p̄dicatuȝ ꝑ se p̄ ꝛ adeq̄te ꝯueniat subo ꝛ nō mediāte aliquo subo. ꝛ tñ est diuisibilis. qꝛ pt sumi mediū. vȝ aial rōnale inter subaȝ ꝛ p̄dicatū ad demfandum eā. ꝛ ex ea pñt fieri due ꝓpōnes. g̊ ꝓpō q̄libet imediata non est vna simplr indiuisibilis. Et pȝ ꝙ suppositū q̄siti
2m est falsum. ℭ Scdo p̄terea q̄libet ꝓpositio vt pȝ p̄ poꝝ est resolubilis in terminos. Diffinit. n. terminus ꝑ resolui. Est enim terminus vt ibidē dr in quem resoluit ꝓpositio: vt in subm ꝛ p̄dicatū. g̊ q̄libȝ ꝓpositio est diuisibilis: ꝛ sic idē qȯ
3m p̄us. ℭ Tertio p̄terea qȯlibet totuȝ est diuisibile inq̄ȝtum hmōi cū hēat ptes. q̄libet aūt ꝓpō qȯdā totū est hñs ptes:
4m vt pȝ p̄ ꝑihermenias. ergo ꝛc. ℭ Quarto p̄terea. illȯ qȯ ē metꝝ ꝛ mēsura aliquoꝝ: ē gd minimū: vt pȝ. 10. metaphy. Sȝ nulla ꝓpō est gd minimū: cū terminus sit simplicior ꝓpositiōe. ergo ꝓpositio imediata nō est mēsura ꝯclōnū demfatiuaꝝ. ℭ Quinto p̄terea intellꝰ q est habit⁹ p̄ncipioꝝ ē mēsura ꝯclōnū demfatiuaꝝ: vt dicunt hic doctores. g̊ nō ꝓpō imediata. ℭ Sȝ ꝯ est phs in lra p̄sertiȝ ibi. [Quēadmodū ꝛc.] ℭ Rñsio dōm ꝙ 4m correlariū a pho ex p̄dictis in p̄nti caplo elicitū tale est. ℭ Propō imediata est me-
Correlꝰ trū ꝛ mēsura ꝯclōnū demfatiuaꝝ. Qȯ pbat tali rōne phi.
Probꝰ Nā vt pȝ. 10. metaphy. in q̄libet gñe illȯ dr eē metꝝ ꝛ mensura qȯ est simplicissimū ꝛ indiuisibile in illo gñe: sicut pūctus est mēsura linee: ꝛ vnitas ipsi⁹ nūeri: Sȝ vt declaratuȝ est: ꝓpō imediata est simplr vna. ꝛ idiuisibilis respectu demfatiuaꝝ. g̊ ꝛc. ℭ Cōsiderandū est hic ſm. D. S. ꝙ demfa-
Nom pm tio pt ꝯsiderari duplr. ſ Uno mō vt sylls gdā est. ſ Alio mō vt gñatiua sciētie. Primo mō metꝝ ꝛ vnū indiuisibile ipsi⁹ q̄ȝtum ad ꝯclōnes est ꝓpositio imediata. Sȝ scdo mō vnuȝ indiuisibile ꝛ mēsura eius est intellꝰ. Cōparat aūt intellꝰ q est habitus p̄ncipioꝝ ad sciam que est habitus ꝯclōnuȝ: Sicut vnū ꝛ idiuisibile ad mlta. Nā scia acqrit ꝑ discursuȝ a p̄ncipijs ad ꝯclōnes. Intellꝰ aūt absolute ꝛ simplr ē acceptio principij ꝑ se nota: vñ intellꝰ adheret imediate ꝓpōni. vȝ ipsis p̄ncipijs. Scia v̄o ipi ꝯclōni: que est ꝓpō mediata ꝛ demfabilis. ꝛ ꝑ hoc pȝ solō ad vltimū argumentum. ℭ Cōsiderandū est aūt vlteri⁹ ſm eundē ibidē: ꝙ qꝛ mēsu-
Nom 2m ra dȝ esse homogenea mēsurato ſm diuersitatē geneꝝ opȝ hmōi p̄nª indiuisibilia que dicunt mēsure esse diuersa. non eniȝ dȝ ꝙ tale p̄nm semꝑ sit minimū simplr: ſȝ sufficit ꝙ sit minimū in illo gñe. sicut in gñe pōdeꝝ accipit vt vnū indiuisibile vncia qȯ est qȯdā minimū pōdus nō simplex dinoꝝ qꝛ qȯlibet pōdus est diuisibile in mlta pōdera. Sȝ accipit vt simplex ꝑ suppōnem. Silr ꝓpositio imediata licȝ non sit gd minimū simplr est tñ gd minimū indiuisibile in gñe ꝓpositionū. Ex quo pȝ solō ad 2m argumētum ꝛ 4m. Ad pmū aūt dōȝ ꝙ lȝ ista ꝓpositio ois hō est risibilis sit imediata imediatione subi: sicut ꝛ quelibȝ ꝯclō demōstratiōis potissime. tñ est mediata mediatione cāe: pōt enim demfari ꝑ diffōneȝ subi. De imediatione aūt cause est hic ad ꝓpositū. non autē de imediatione subi. vñ ratio laborat in equoco. ℭ Ad alia argumenta patet solutio ex dictis.

ℭ Questio. 42. De demonstratione vli in comparatione ad particularem. ꝛ est lec. 37. S. D.

Lec. 37. Consequenter ꝯsiderādū restat de syllō demfatiuo cōparatiue postq̄ȝ de eo ꝯsideratuȝ est absolute. ℭ Circa qȯ duplex occurrit ꝯsideratio. ſ Nā p̄ ꝯsiderādū ē de cōparatōe demfationū adinuicē. ſ Scdo ꝯsiderādū est de cōparatiōe effect⁹ demfationis vt ipsi⁹ scie ad alios habit⁹. ſ Quantū ad primū q̄truplex occurrit ꝯsideratio. ſ Nā pmo ꝯsiderādū ē de rōnib⁹ ꝛ solōnib⁹ eaꝝ q̄s phs in hoc caplo adducit ad ptē falsam ꝛ de p̄eminētia demfationis vlis ad demfationē particularē. Scdo ꝯsiderādum est qualiter demfatio vlis est potior particulari. ſ Tertio ꝯsiderādū est q̄liter dēmfatio affirmatiua est potior negatiua. ſ Quarto ꝯsideradū est q̄liter demfatio ostēsiua est potior illa q̄ est ad impōle. ℭ Circa qȯ q̄runt duo. ſ Primo vtꝝ demfatio vlis sit potior pticulari. ſ Scdo vtꝝ alicui⁹ demfatōis pticularis ꝯclō possit eē vlis.

ℭ Seqtur in Pho ꝛ in. D. S. [Cum autē sit demonstratio.]

ℭ Articulus primus.

Primus Ad primuȝ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ demfatio pticularis sit potior vli rōnibus phi. ℭ Nam illa demfatio ē potior ꝑ quā maxie in hñdo scim⁹. vnūqȯq̄ȝ. n. tāto ꝑfecti⁹ est q̄ȝto magis attingit ad suā v̄itateȝ ꝛ finē: vt pȝ. 8. phy. v̄tus āt demfatiōis ꝛ finis ei⁹ est facere scire. Sȝ demfatio pticularis facit magis scire: cū faciat scire aliqd ſm se q̄ȝ demfatio vlis: q̄ facit solū in alio: ꝛ non ſm ipm. g̊ demfatio pticularis est potior vli. hec āt rō sumit d̄ demfatione ꝑ respectū ad finē q est scia. ℭ Scdo p̄terea il- 2m la demfatio est potior ꝛ dignior: que est magis elōgata ab opinione falsa siue errore q̄ȝ altera cuius ꝛc. Sȝ demfatio

particularis

particularis eſt hmōi ⁊ non vlis.ḡ demſtratio pticularis eſt
potior vlī.¶Probatio medie.Nā cū aliqd demſtret de triā
gulo p̄ter pticulares triāgulos.de figura p̄ter pticulares
figuras:⁊ de numero p̄ter particulares numeros:pōt ali/
qs opinari triāgulū.figurā.⁊ numerꝫ eē aliqd ſeparatū a ſu
is ſingularib⁹.qd̄ eſt falſum vt pbatū eſt.7.meta.ergo ipa
dſtratio vlis ex ipo mō demſtratiōis redit ad errorē ⁊ opinio
nēʒ falſam.Hec rō pbi ſumit̄ de demſtratione p reſpectū ad
3ᵐ opinionē ſui finis.ſ.ad errorē.¶Tertio p̄terea illa demſtra
tio eſt potior q̄ eſt magis de ente:cum nihil ſcit ſcibile niſi
ens p ſe loquēdo:Sʒ demſtratio particularis eſt magis de
ente q̄ʒ vlis.Q2 particularia cū ſint p ſe exñtia ſunt magis
entia q̄ʒ vlia que ſubſiſtūt in ſinglarib⁹.ḡ particularis de/
mōſtratio ⁊c̄.hec rō ſumit̄ de demſtratiōe p reſpectū ad obʒ
ei⁹in qua rōne ēt tangit̄ ſcīa.¶Sʒ ꝯ̈ eſt phs in pñti caplo
⁊ ſequēti ibi.⌊Ampli⁹ aūt ⁊ ſi demſtratio ⁊c̄.⌋Et ibi.⌊Cuʒ
Rº aūt ſit demſtratio ⁊c̄.⌋¶Rº dōm q bic incipit non⁹ tracta
tus hui⁹ libri:in quo phs poſtq̄ʒ d̄terminauit de demſtratio
ne abſolute tā diffinitiue q̄ʒ diuiſiue:determinat de demſtra
tione cōparatiue.abſolutū aūt p̄cedit reſpectiuū:vt dcm̄ ē
ſupius:q qdē tractatus ꝯtinet in ſe q̄tuor capl'a ſm q ſunt
q̄tuor lec.D.S.¶In quoꝝ p̄ phs adducit rōnes probātes
demſtrationē particularem eē nobiliorē vlī demſtratiōe eas
ſoluēdo.¶In.2.cap̄ ibi.⌊Amplius ſi demſtratio ⁊c̄.⌋Oñdit
demſtrationē vlem eē potiorē particlari.¶In.3.vo caplo cō
parādo demſtrationē affirmatiuā negatiue oñdit demſtratio
nē affirmatiuā eē potiorē negatiua ibi.⌊Qō aūt affirmati
ua ⁊c̄.⌋¶Sʒ in.4.caplo cōparando demſtrationē oñſiuaʒ
ad eam que eſt ad impoſſe oſtēdit demſtrationem oſtēſiuam
eſſe potiorē ibi.⌊Qm̄ aūt affirmatiua ⁊c̄.⌋¶Ex quo pʒ tri
plex diuiſio demſtrationis ſiue ſit demſtratio pp qd ſiue qa.
¶Quaꝝ p̄ma eſt demſtrationū.Alia pticularis.Alia vlis.
¶Scđa eſt demſtrationuʒ.Alia affirmatiua.Alia negatiua
¶Tertia eſt demſtratiua.Alia eſt oñſiua.Alia eſt deducens
ad impoſſe:que vo vnaqueq̄ʒ eaꝝ ſit in ſequētib⁹ patebit.
¶In p̄ caplo Phs adducit tres rōnes in ꝯ̈rium adductas
ꝓbando vnā pticularē eſſe potiorē ipſa vlī demſtratione q̄s
Roᵐ pᵐ in eodē caplo ſoluit.¶Pro quaꝝ ſolōne ꝯſiderādū eſt p̄/
mo ſm pbm in lra:q demſtratio vlis facit ſcire ſm ſeip̄m.
vt demſtratio faciēs ſcire q triāgulus hʒ tres ⁊c̄.Demſtratio
vo pticularis facit ſcire non ſm ſeip̄m ſʒ ſm aliō.Sicut de/
mſtratio faciēs q eqlaterus hʒ tres ⁊c̄.nō facit ſcire ſm ſe/
ip̄m.i.ſm q eqlaterus eſt:ſʒ ſm aliō.vʒ.q eſt triangulus.
demſtratio ḡ vlis magis eſt faciens ſcire aliqd̄ ſm ſeip̄m q̄ʒ
ſm aliō.iō p̄ma ratio in minori falſum aſſumpſit.¶Sʒ ꝯ̈
Inſtantia Alber. h̄ inſtabat Alb.ma.in vltio tractatu hui⁹ p̄mi libri.p̄ Naʒ
in p̄ poꝝ vi q cognitio in ꝓpria nā potior eſt q̄ʒ cognitio ſi
Rº ue ſcia in vlī.ḡ oī falſum qd̄ dcm̄ eſt.¶Dōm eſt qd̄(vt ipe
Cognitio 2ˣ dicit)q duplex eſt cognitio¶quedā ē cognitio rei in ſeipa.
⁊ hec nō demſtratiua:hac aūt cognitiōe mediū cognoſcitur
magis in ꝓpria nā q̄ʒ in vlī vt inſtātia voluit.¶Alia eſt co/
gnitio rei in alio.vʒ ſm ptātē qua fluūt de ea ſue paſſiones
nāles ⁊ ꝯuertibiles:⁊ ſic potiſſime cognoſcit̄ res ſm q co
gnoſcit̄ q in ipſa eſt pñᵐ illaꝝ paſſionū:⁊ talis eſt cognitio
demſtratiua.hanc aūt diſtōnem ignorauerūt ipſi q pp p̄maʒ
rationē ſupius adductā in ꝯ̈rium p̄tulerūt particularē de/
mōſtrationē vlī.⁊ hoc mō dicit phs in p̄ de aīa.q cognitio
accñtiū maxime ꝓdeſt ad cognitionem qd̄ qd eſt.Hec ille.
¶Demſtratio ḡ facit ſcire aliqd in alio:nō ſicut inferi⁹ in ſuo
ſupiori:aut ptem in toto:qd̄ eſt ſcire ſophiſtico mō vt ſupra
Cognitio paſſionū i ſubiecto 2ˣ. dictum ē.Sʒ ſicut paſſionū in ſubo ⁊ hoc dupl'r.¶Unomō
ſm ſe nō ſm aliō.ſicut demſtratio vlis.¶Aliomō in alio nō
ſm ſe ſʒ ſm aliō ſicut demſtratio particularis vt declaratū
eſt.ḡ ratio p̄ma pbi magis ꝯcludit ꝓpoſitū q̄ʒ oppoſitū.vʒ
Roᵐ 2ᵐ q demſtratio particularis nō eſt potior q̄ʒ vlis.¶Conſide/
rādū eſt vlteri⁹ hic q phs in ſolōne p̄me rōnis inuit tria do
cumētā qbus cognoſci pōt ꝓpoſitis aliqbus ſubiectis reſpe
ctu paſſionis:cur talis paſſio ⁊ pp qd ineſt.¶Primū docu/
mētum eſt q debem⁹ videre qd̄ illoꝝ ſuboꝝ in plus ſe hʒ.
¶Scđm eſt q deinde debem⁹ videre vtꝝ tale cōe dicat̄ eq/
uoce vel ſm eādem rōnē de partib⁹ ſubiectis ſub eo cōtentis.
¶Tertiū eſt q debemus videre vtꝝ illa paſſio inſit tali oī.
vbi grā ſi reſpectu hui⁹ paſſiōis hre tres:ponat̄ nobis tri/
angulus ⁊ ſpēs triāguli:ꝯſtat q triāgulus in plus ſe hēt:⁊
p̄dicat̄ ſm eādem rōnē de ſuis ſpēb⁹ ⁊ hre tres angulos cō
uenit oī tali.vʒ oī triāgulo.ḡ manifeſtū ꝯcludit q hre tres
angulos ⁊c̄.ꝯuenit alijs.vʒ ſpēbus triāguli p triāgulū.Et
lʒ tria dcā documēta arguāt ⁊ oñdāt cui pp qd ieſt paſſio
ꝓpoſita:nō tñ ſufficiēter oñdunt qd ſit ꝓpriū ⁊ adequa/
tū ſubm.Nā q anguli extrinſeci valeāt q̄tuor cōpetit oī fi/
gure rectilinee.Si ḡ ꝓponeret̄ hec paſſio reſpectu horum
ſuboꝝ triāguli.⁊ ſpēꝝ ei⁹:conſtat q oia p̄dicta documēta
ibi occurrerēt reſpectu trianguli vt de ſe pʒ:⁊ tñ triangul⁹
nō eſt ꝓprium ⁊ adequatū ſubm vel imediatum ſubm ei⁹:
Sʒ figura rectilinea.Hec oia Egidius ⁊ Paulus venetus.
¶Pro ſolōne ſcđe rōnis pbi que tertio adducta eſt.Cōſi/ Roᵐ 3ᵐ
derādū eſt vlteri⁹ q ens accipit̄ tripl'r.¶Unomō vt ſignifi ens tripl'r
cat entitatē que reqrit̄ ad ſciam cui ineſt entitas ſm q cir/
ca eam negociat̄ intell'us:⁊ iſtomō vl'e magis eſt ens.cuʒ ſit
obm intell'us q̄ʒ pticulare ſimpl'r qd̄ eſt indiuiduū:de quo
ꝓcedit argᵐ:incorruptibile.n.vt dicit.D.S.eſt magis ens
q̄ʒ corruptibile.ratio ēt vlis eſt incorruptibilis.vñ particu
larium taliū nō eſt ſcia ſʒ vliuʒ.¶Aliomō accipit̄ ens vt di
cit eſſentiam rei ſm q diuidit̄ in decem p̄dicamenta:⁊ iſto
mō ēt vlis eſt magis ens quam particulare ſiue ſingulare.
Quia vl'e eſt ens ſimpl'r:particl'are vero nō eſt ens niſi de/
terminati tpis:Cū ſit corruptibile:vt innuit hic phs.¶Ter
tio mō accipit̄ ens particul'r vt idē qd̄ exñs:q̄ʒtum vʒ ad
eſſe exñtie.Et iſto modo pticularia ſūt magis entia q̄ʒ vlia:
q2 vl'e nō videt̄ exiſtere niſi in ſingularib⁹.vñ in p̄dicamē/
tis dicit phs q deſtructis p̄mis ſubijs impoſſe eſt aliqd re/
manere alioꝝ.Sʒ q2 illō eſſe accidit ſcie ⁊ demſtratiōi.Nō
eſt ſcia de rebus q̄ʒtum ad exiſtere qd̄ hñt.Sʒ ſenſus ē cir/
ca hmōi res.igit̄ in p̄dicta rōne pbi loqtur de ente q̄ʒtū ad
rōnem ſcie.⁊ demſtratiōis:vñ manifeſtū eſt q talis ratio ēt
ꝓ minori falſum aſſumit.¶Cōſiderādū eſt vlteri⁹ q acci/ Roᵐ 4ᵐ
piendo pticulare nō ꝓ particulari ſimpl'r:ſʒ ꝓ particulari i
reſpectu.vʒ ꝓ minus vli:ſic ēt vl'e q̄ʒtum ad ꝓpoſitū eſt ma/
gis ens q̄ʒ particl'are vt deducit hic Egidi⁹:vt triāgulus ē
magis ens quam aliqua ſpēs ei⁹.Nā ens ſiue eē de q̄ agit
demſtratio nō eſt ens ſiue eſſe vl'r.ſʒ eſt ens vel eſſe ſub ꝓpria
paſſiōe.ꝯſtat āt q magis ē ens ſub ꝓpria paſſione ſubʒ vl'e.
Quia eſt ens ſub propria tali paſſione q̄ʒ ſit aliqd̄ illoꝝ in
quo diuidit̄ tale vl'e ſubm.¶Pro ſolōne tertie rōnis que Roᵐ 5ᵐ
ponit̄ ſcđo loco eſt ꝯſiderandū q q̄ʒuis in ꝓpoſitionib⁹ vl'
demonſtratiōib⁹ vlib⁹ ſignificet̄ aliqd̄ p ſe vnuʒ ſiue ſm ſe:
vtputa triangulus nulla neceſſitas eſt q pp hoc aliqs opi
net̄ q triangulus ſit aliqd vnum p̄ter multa ſicut ēt in his
que nō ſignificāt ſubam.ſʒ aliqd̄ gen⁹ accñtis p̄dicatur ali
quid ſʒ ſe:ſicut dicim⁹ q albedo eſt color.nō tñ pp hoc qs
neceſſario opinabit̄ q albedo ſit aliqd exñs ſm ſe:ſicut ⁊
in ipſis vlibus ex eo q alique paſſiōes demſtrant̄ de eis ſm
ſe:niſi qs intelligeret vlia p̄ter ſingularia p ſcđam opatio/
nem intell'us.¶Et ſi querat̄ quō accñtia que ſunt in alijs Dubᵐ
pñt eſſe ſm ſe.¶Ad hoc rñdet Egidius.Nā eſſe ſm ſe ac/
cipit̄ tripl'r.¶Unomō q̄ʒtum ad actualē exñtiam.⁊ iſtomō Rº
accñtia non dicunt̄ eſſe ſm ſe.¶Aliomō dī aliqd eſſe ſm ſe
q̄ʒtum ad ꝯſiderationem intell'us.ſic vlia ſunt ſm ſe:poteſt
enim intell'us noſter intelligere vl'e non intelligēdo ſingu/
lare aut particulare.¶Tertiomō dī aliqd eſſe ſm ſe:q2 ſm
ſe eſt ſub aliqbus p ſe p̄dicatis:⁊ ſic iſto mō accñtia dicun/
tur eſſe per ſe ſiue ſm ſe.vt color dicitur de albedine ſm ſe
in primo modo dicendi per ſe.¶Ad argumenta autem
patet ſolutio ex dictis.

¶Sequitur in philoſopho ⁊.D.S.Impertinēter tamen ⁊c̄.

¶Articulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedit.Videt ꝙ alicui⁹ demſtrationis particularis poſſit ↄcluſio eſſe vlis.¶Nā iſta eſt particularis demſtratio.Omnis triangulus hꝫ tres angulos:ſꝫ omnis iſocheles eſt triangulus.ergo ois iſocheles hꝫ tres angulos:⁊ tn̄ ↄcluſio eſt vniuerſalis cū ibi ſubijciat termin⁹ cōmunis ſigno vniuerſali determinatus.ergo ⁊c̄.⸢maior pꝫ qꝛ p̄dicatuꝫ ↄcluſionis nō ↄuenit vlr ſubo cuꝫ ſibi non ↄueniat adequate:vt ex ſupradictis pꝫ.ergo talis demſtratio eſt particularis ⁊c̄.¶Scōo preterea.nulla eſt demſtratio particularis.ergo ſuppoſitum q̄ſiti eſt falſuꝫ.⸢ꝓbatio antecedētis.Nā ſi eſſet aliqua demonſtratio particularis maxime eſſet illa q̄ demſtrat habere tres de iſocheles ꝑ hoc ꝙ eſt triangulus.Sed hoc nō.qꝛ ſi eſſet demſtratio.vel eſſet per effectum vel ꝑ cauſam:cum ois demſtratio ſit ꝓpter qd vel quia.Non p̄mū.qꝛ triangulus non eſt effectus ei⁹ qd eſt hre tres angulos.Nec̄ ſcōm qꝛ vel eſſet per cauſam proximā vel remotā.Si p̄mum tūc eſſet demōſtratio vlis ⁊ non particularis qd eſt ↄtra ꝓpoſitum.Si 2m tunc non valeret niſi negatiue.ↄcludebat autē affirmatiue.ergo nullo modo eſt demōſtratio.vn̄ ēt in elenchis dr:ꝙ ibi cōmittatur fallacia antecedētis vel accn̄tis.¶Sꝫ ↄtra eſt phs in lra ꝑ probat demonſtrationē vniuerſalē eſſe eminentiorē particulari.ergo aliq̄ demonſtratio ē particularis:ſꝫ demſtrationis particularis ↄcluſio eſt particularis.ergo demſtrationis particularis ↄclo non pōt eſſe vlis.¶R̄n⁹ dōm ꝙ aliq̄ ↄcluſio pōt dici vlis prioriſtice loquendo.vꝫ quādo p̄dicatum denominatur ineſſe ſubo cōi mediante ſigno vli:⁊ iſto modo demſtrationis particularis ↄclo pt eſſe vlis vt voluit primū argumētum.Silr demſtratiōis vlis ↄclo pōt eſſe.iſto modo particularis.⸢Alio mō aliq̄ ↄcluſio ſiue ꝓpoſitio pōt dici vlis poſterioriſtice loquēdo quādo vꝫ p̄dicatum ↄuenit ſubo primo ⁊ adequate.ſicut ſupius vlē accipit in caplo de vli:⁊ iſto modo demonſtrationis particularis ↄclo nō pōt eſſe vlis.Alr demōſtratio particularis nō eſſet particularis qd implicat. ¶Pro cuius declaratione ↄſiderāduꝫ eſt hic ſm Alber.ma.Egidiū ⁊ alios doctores ꝙ demſtratio vlis dr qn̄ demſtratur vlis paſſio de vniuerſali ſubo proprio primo ſiue adeq̄te:vn̄ ſi habere tres angulos demſtraretur de figura nō eſſet demōſtratio vlis:Quia figura non vniuerſalr ſubijcitur ⁊ ↄuertibilr tali paſſioni.Non enim omnis figura habet tres ⁊c̄.Si vō prefata paſſio demſtraret de iſocheles vel de aliq̄ alia ſpē trianguli etiā non eēt vlis demſtratio:qꝛ talis paſſio nō vniuerſalr.i.p̄mo ⁊ adequate ſiue ↄuertibilr predicatur de tali ſubo:Sꝫ talis demōſtratio dicit particularis quando vꝫ p̄dicat paſſio de aliquo ſubo non adeq̄to qd eſt ideꝫ ꝙ vlē poſterioriſtice loquendo vt declaratuꝫ eſt.⸢Ex quo patet ꝙ vlēm aut particularem demſtrationem nō vocam⁹ illas que particulari vel vli ſigno determinant.¶Ad primum ergo pꝫ ſolutio ex dictis.¶Ad 2m dicit Egidius ꝙ illa diuiſio qua demonſtratio diuiditur in demonſtrationē que eſt ꝑ cauſam:⁊ in illam q̄ eſt ꝑ effectum [illegible]ſio demonſtrationis vniuerſalis.Si vō demſtratio [illegible] ↄſiderata deberet diuidi.Illa diuiſio erit trimēbris:vt omnis demonſtratio eſt per effectum vel ꝑ cauſam vel ꝑ habēs in ſe cauſam.⸢Verūtamē ſiquis vellet adaptare primā diuiſionem datam ad demſtrationem particularē diceret ꝙ hmōi demōſtratio eſt per cauſaꝫ.triāgulus enim in ſe hꝫ cauſaꝫ de habere tres.vꝫ angulū extrinſecū ⁊ ipſemet triangulus eſt hmōi cauſa.non eſt enim incōueniens eiuſdē eſſe plures cauſas ſm quēdam ordinem.⸢Et quando dicebat vel eſſet ꝑ cauſam remotā cōuertibilē.dicitur ꝙ ſic tn̄ a qua valet argumentum affirmatiue.Non eſt etiam inconueniens ꝙ in eodem ſyllogiſmo ſit fallacia ⁊ demonſtratio vt in fallacijs.D.S.ad longum declaratum eſt.

Margin notes beside the left column, in order: Primus; 2m; Ccluſio vlis prioriſtice; Poſterioriſtice; Notāduꝫ.

¶Qō.43.de dignitate demſtrationis vlis:⁊ eſt lec.38.S.D. Lec.38.

Tandem ↄſiderandū eſt de p̄eminentia demſtrationis particularis ad vlēm.vel vlis ad particularem.q̄lr vꝫ phs varijs rōnibus ꝓbat demſtrationem vlēm eſſe potiorem particulari.¶Circa qd querunt duo.⸢Primo vtrum demonſtratio vniuerſalis ſit potior particulari.⸢Scōo vtrum vniuerſalia ſint magis ſcibilia ⁊ intelligibilia q̄ꝫ ſingularia ſiue particularia.

¶Segtur in pho ⁊ in.S.D.⸤Amplius ſi demonſtratio.⸥

¶Articulus primus.

Ad primuꝫ ſic ꝓcedit.Videt ꝙ demſtratio vlis non ſit potior ⁊ dignior demſtratione particulari.¶Nā ꝑticularia ſunt magis entia q̄ꝫ vlia.ḡ magis ſunt demſtrabilia:⁊ ꝑ ↄn̄s demſtratio particularis eſt potior ⸢ↄn̄tia pꝫ.Qꝛ ꝑticularis magis habēt de rōne vnitatis cū magis ſint in ſe indiuiſa:qꝛ ſunt incōicabilia non ſūt vlia. Primū
¶Scōo p̄terea.illa demſtratio eſt potior que eſt de ꝑfectioribus:vt innuit hic phs.Sꝫ demſtratio ꝑticularis eſt hmōi:qꝛ vlia ↄtinent in ꝑticularib⁹:ſicut ps in toto.Sꝫ totuꝫ eſt ꝑfectius ſuis ꝑtib⁹ vt pꝫ.7.metaphy.igit ⁊c̄. 2m
¶Tertio p̄terea.ꝑticularia ↄtinēt totā ꝑfectionē vlium ⁊ ſupaddunt:vt de ſe pꝫ.ḡ particularia ſunt ꝑfectiora.⁊ ſic idē qd prius. 3m
¶Quarto p̄terea.illa demſtratio eſt potior q̄ ꝑfectiori mō facit ſcire:vt pꝫ ꝑ p̄mā rōnem phi hic adductā:Sꝫ demſtratio ꝑticularis eſt hmōi cū ei⁹ ſit notitia determinata.ipſi vō demſtrationis vlis notitia ↄfuſa vt videt.ḡ ⁊c̄. 4m
¶Sꝫ cōtra eſt Phs in litera ibi.⸤Ampli⁹ ſi demōſtratio ē ⁊c̄.⸥¶R̄ndeo dōm ꝙ iſtō eſt ſcōm caplm huius noni tractatus:in q̄ phs determinando de p̄eminētia demōſtrationis vlis ad ꝑticularem ponit vnā ↄclōneꝫ.¶vꝫ.ꝙ demōſtratio vlis ē potior ⁊ dignior particulari.Quā ↄclōnē ꝓbat ſeptē rōnibus.¶Quaꝝ p̄ma ſumit ex ꝑte finis ipſi⁹ demonſtrationis que talis ē.Nā illa demōſtratio q̄ magis facit ſcire eſt potior:cū demōſtratio ſit ſyll's faciēs ſcire:Sꝫ dēmōſtratio vlis eſt hmōi.ḡ ⁊c̄.⸢Nā ſyll's magis declarās cām magis facit ſcire:cuꝫ ſcire ſit rei cām demōſtrationis cognoſcere:Sꝫ demōſtratio vlis ē hmōi:cū vlē ſit magis tale q̄ꝫ particulare.vli enim magis ineſt ꝑ ſe aliqd:qꝛ adequate q̄ꝫ ꝑticulare.ga ꝑ alteꝝ.Sꝫ illō cui ineſt aliqd ꝑ ſe ſcōm ōm ꝑſeitatis ē cā ei⁹.Subm.n.eſt cā ꝓprie paſſiōis.ḡ ⁊c̄. Prima rō
¶Scōa rō talis eſt.Tunc maxime ſcire dicimur:vt pꝫ.2.phy.⁊ primo metaphy.Cū deuētum eſt ad vltimū in omni gn̄e cāe:quo habito ceſſat inq̄ſitio.qd maxime pꝫ in cauſis finalibus:Sed ſubm ē in aliquo gn̄e cāe ipſi⁹ paſſiōis:ergo maxime ſcire dicimur cū deuenim⁹ vſq̄ ad vltimū ſubm:Sed ꝑ nullā demōſtrationē particularē demonſtrat paſſio de vltimo ſubiecto quo habito ceſſat inq̄ſitio.ꝑ dēmonſtrationē vō vlēm deuenit ad vlē.i.ad ſubm adeq̄tū quo habito ceſſat inq̄ſitio cāe.preſertim in iſto gn̄e terminoꝝ.Sꝫ demſtratio vlis magis facit ſcire q̄ꝫ ꝑticularis:⁊ ꝑ ↄn̄s eſt potior ⁊ dignior hec rō ſumit a cauſis finalib⁹. Scōa rō
⸢Tertia rō que ſumit ex ꝑte obi demōſtrationis aut ſcie:qd eſt ſcibile.ē talis.Nā illa demōſtratio ē potior q̄ eſt magis ſcibiliū ⁊ demonſtrabiliū.Demonſtratio.n.ad magis demōſtrabile dr ⁊ ſcibile:Sed demōſtratio vlis ē hmōi.ḡ ⁊c̄. ⸢ꝓbatio medie.nā finitū ē magis ſcibile ⁊ demōſtrabile.cū magis de ſe notū:q̄ꝫ infinitū qd de ſe ē ignotū.Sꝫ q̄to magis ꝓcedit verſus ꝑticularia tāto magis itur v̄ſus infinitū.Qꝛ infinitum ↄgruit māe:q̄ ē indiuiduatiōis p̄n̄m vt pꝫ.3.phyſi.Quāto cūq̄ vō ꝓcedit v̄ſus vlia tāto magis itur v̄ſus ad ſimplr ⁊ finitū:qꝛ rō talis ſumit ex ꝑte forme que ē ſimplr ⁊ hēt rationē finis vt pꝫ.2.phy. Tertia rō
¶Quarta ratio que ſumit ex ꝑte obiecti ſciētifici extēſiue ē talis.Nā cum finis demōſtrationis ſit facere ſcire.Illa demonſtratio ē potior que plura facit ſcire. Sed demonſtratio vlis reſpectu particularis eſt hmōi.igitur ⁊c̄.⸢Probatio medie.Nā ille ꝑ hꝫ cognitio- 4a

nem de vñ ſingulare ẽt cognoſcit ſiue pticulare: dũmõ co/
gnoſcat ipm pticulare ſub vli contineri. Sicut q cognoſcit
oẽz mulã eſſe ſterilẽ. ſcit h aial qd ẽ mula eſſe ſterilẽ. Sʒ q
cognoſcit pticulare nõ pp h ſcit vle. Nõ.n. ſi cognoſco hãc
mulã eſſe ſterilẽ: nõ pp hoc cognoſco oẽm mulã eſſe ſterilẽ
5° igit ꝛc. ¶ Quinta rõ que ſumit ex pte certitudinis pmoꝝ
pncipioꝝ demſ̄rationis eſt talis: q̃to mediũ demſ̄rationis ẽ
ꝓpinquius p pn°: tãto demſ̄ratio ẽ potior: Sʒ demſ̄ratio vlis
pcedit ex medio ꝓpinqori p pn°. qd eſt ꝓpoſitio imediata.
g demſ̄ratio vlis eſt potior q̃ ſit particularis ¶ pbõ p°. Naʒ
illa demſ̄ratio que eſt certior dr̃ eſſe potior. Sʒ illa demſ̄ra/
tio q pcedit ex medio ꝓpinqori p pn°. qd eſt ꝓpoſitio ime/
diata ẽ hmõi: g talis demſ̄ratio eſt potior. ¶ pbatio medie.
Nã ſi oʒ demſ̄rare. a. qd eſt vliſſimuʒ. puta ſubam de eo qd
eſt pticulariſſimũ: puta de hoie ꝛ accipiant. b. c. ita q b. ſit
ſupius q̃. c. puta viuũ ꝛ aial. Manifeſtũ eſt q b. a. viuũ eo
q eſt vlius erit imediati⁹ ipſi. a. vʒ ſube ꝛ ipm magis cog/
6° ſcet. q̃ p. c. i. aial qd ẽ min⁹ vle. ¶ Sexta ratio q̃ ſumit ex
euidẽtia cognitõis eſt talis. Illa demſ̄ratio eſt potior que ꝓ/
cedit ex euidẽtiorib⁹ ꝛ potiorib⁹: cũ talia magis faciãt ſci/
re. Sed demſ̄ratio vlis eſt hmõi. ergo ꝛc. ¶ pbatio medie.
Nam q hʒ cognitionez vlis ꝓpõnis ex qua demſ̄ratio vlis
pcedit hʒ ſaltem cognitionẽ pticularis in po°. ꝛ non econ
uerſo. ergo demſ̄ratio vlis pcedit ex euidẽtiorib⁹ qd fuit ꝓ/
7° bandũ. ¶ Septima ratio q̃ ſumit ex euidẽtia intellect⁹ ſu/
pra ſenſuʒ eſt talis. Illa demſ̄ratio eſt potior q̃ determinat
ad intellectũ q̃ʒ illa que determinat ad ſenſum. Qr intelle/
ctus eſt dignior ꝛ potior ſenſu vt pʒ. 3. de aia. Sed demſ̄ra/
tio vlis fert ꝛ terminat ad intellectũ. cũ vle ſolo intellectu
terminet vel cognoſcat. demſ̄ratio vo particularis termi/
nat ad ſenſum. Quia pticulare ſolũ directe cognoſcitur p
ſenſum: ideo demſ̄ratio vlis eſt potior ꝛ dignior demonſtra
Rom 1m tione pticulari. ¶ Cõſiderandũ eſt aũt circa pdictas ratio
nes q pma ꝛ qnta pdictaꝝ rationuʒ vident eſſe analetice
vtpote pcedẽtes ex primis principijs demſ̄ratiõis. Alie ve
ro rõnes pcipue 3° ꝛ 4° que accipiunt p medio id qd ẽ cõ/
mune omni cognitiõi dicunt magis logice. Quia. ſ. proce
dunt ex cõioribus pncipijs: q̃ non ſunt demſ̄rationis prin°.
¶ Sexta ratio ſuprapoſita ñ differt a 4°: niſi q in 4° ſit cõ
paratio ꝯclõnum q̃ cognoſcunt per demſ̄rationẽ. In 6° ve/
ro ratiõe eſt comparatio ꝓpoſitionũ ex qbus demſ̄ratio ꝓ/
Rom 2m cedit. Hec. D. S. in lec. ¶ Cõſiderandũ eſt vlteri⁹ circa pri
mã rõnez ſm Egidiũ q demõſtratio potiſſima accipit me
diũ pp qd reſpectu paſſiõis nõ abſolute: ſʒ vt ẽ in tali ſubie
cto. vnde tale ſubm non eſt ſubm pticulare ſed vle. i. q de/
mſ̄ratio vlis eſt potior particulari. Predicta aũt cauſalitas
dʒ referri ad mediũ non abſolute: ſʒ vt cõparatum ad paſ/
ſionẽ non ſimplr̃: ſʒ vt hʒ eſſe in ſubo. vnde talis cauſalitas
non pt eſſe in medio niſi ipſuʒ ſubm ſit cauſale. Et qr hmõi
ſubm accipit demſ̄ratio vlis non particularis: ideo demſ̄ra
Rom 3m tio vlis dr̃ magis cauſalis q̃ʒ vlis. ¶ Cõſiderandũ eſt vlte
ri⁹ p declaratione 2° rõnis ſm. D. S. in lec. q aliqd ẽ finis
finis quo ad fieri et ad eſſe alteri⁹ ꝛ q̃tum ad fieri ꝛ q̃tum ad eſſe: ¶ q̃tum ad fieri q/
dem ſicut gñatio eſt pp formã inducẽdam: ¶ q̃tum ad eſſe
autẽ ſicut domus eſt pp habitantes vel pp habitationem.
vñ vſq ad pmam cãm finalẽ q̃rimus pp qd fiat aliqd. aut
pp qd ſit aliqd: quouſq nihil ſit aliqd aliõ aſſignari q̃ʒ ad
hoc ad qd pventum eſt ꝓpter qd fiat vel ſit illud de quo q̃/
ritur pp qd. Et hoc. ideo eſt. Quia illõ qd ſic eſt vltimum
vbi nihil aliqd aliud ſit vlteri⁹ q̃rendum: eſt id qd eſt vere
finis ꝛ terminus qd q̃ritur: cum q̃rimus pp qd. ¶ Exempli
grã q̃ratur cuius cauſa aliqs iuit. ꝛ reſpondeat vt accipi/
at argentũ. hoc aũt pp qd. vt. ſ. reddat debitũ ꝛ hoc ꝓpter
qd. ſ. vt non iniuſte agat. Sic ſemp pcedendo qñ iã nõ erit
ampli⁹ aliqd aliud pp qd. ſicut pp finẽ: puta cum pveneri/
mus ad vltimũ finẽ q eſt beatitudo: dicemus q pp hoc ve/
nit ꝛ nõ pp aliud ſicut ꝓpter finẽʒ: ꝛ qñ ad hoc pvenerim⁹:
ſcim⁹ tũc pp qd venit. Si igit ita ſe hʒ in alijs cãis ſicut
in finalibus tũc maxime ſciem⁹ quãdo ad vltimũ fuerit p/
uẽtum. Hec ille. ¶ Cõſiderãdũ ẽ vlteri⁹ ſm Egidiũ q non Rom 4m
cõpetere per aliõ ꝯuenit duplr̃. ¶ Unomõ per aliud ſubm.
¶ Aliomõ non p aliam cãm. q̃diu aũt paſſio demſ̄ratur de
ſubo aliquo cui competit p aliud ſubm eſt demſ̄ratio parti
cularis. vt declaratũ eſt. quãdo aũt ꝯuẽtũ eſt ad ſubm cui
cõpetit paſſio non p aliud ſubm ſʒ p aliam cãm eſt demon
ſtratio vlis. qñ vero deuẽtum eſt ad tale ſubm ꝛ talez cãm
nec p aliud ſubm nec p aliã cauſaʒ eſt demſ̄ratio vel ꝓpoſi/
tio imediata indemſ̄rabilis qd eſt pncipium ſciẽtie ꝛ demõ
ſtrationis. ꝛ lʒ taliũ ꝓpoſitionũ ꝛ ſimiliũ non ſit ſciẽtia ſʒ
intellectus. ipſe tñ maxime faciunt ſcire aliqd. Intellectus
enim eſt pncipium ſciẽtie ꝛ demſ̄rationis vt ſupra dictũ eſt.
¶ Cõſiderãdum eſt finaliter circa qntaʒ rõnem q non eſt Rom 5m
incõueniens q aliq̃ ꝓpoſitio diuerſis reſpectibus vel rõni/
bus ſit mediata ꝛ imediata. pncipiũ ꝛ ꝓxima pncipio. Nã
vt declaratũ eſt: id qd non eſt p aliud eſt imediatuʒ ꝛ inde/
monſtrabile. Sicut ergo eſt duplex non p aliud: vel qa nõ
per aliud ſubm: vel qr non per aliaʒ cãm. Sic duplex dicit
imediatũ ꝛ indemõſtrabile. vel ſm ſubm vel ſm cauſam.
Ex quo patet q triangulus eſt propoſitio imediata ꝛ me/
diata indemſ̄rabilis ꝛ ꝯdemſ̄rabilis: ꝛ eſt pncipium ꝛ ꝓxima
pncipio. Immediata eſt eniʒ ꝛ indemſ̄rabilis per ſubm cuʒ
triangulũ ſit imediatũ ſubm illius paſſionis. vʒ ei⁹ qd ẽ ha
bere tres anglos intrinſecos equales ꝛc. Secus eſt de an/
gulis extrinſecis. poteſt enim pdicta ꝓpoſitio demſ̄rari per
aliã cauſaʒ. ꝛ hoc modo eſt ꝓpoſitio mediata: que qdeʒ ꝓ/
poſitio eſt pncipium in demſ̄ratione particulari vbi demon
ſtrat non per aliud ſubm: ꝛ non eſt pncipiũ: ſʒ ꝓxima pnci/
pio. i. cauſe. Quia hʒ in ſe pciſam cauſaʒ p quã demſ̄ratur
demſ̄ratione vli talis paſſio de tali ſubo. hec oia Egidius.
¶ Ad pmum igit dõm q demſ̄ratio non dr̃ particularis:
qr particularia entia demſ̄rat: Sʒ qr paſſionez vlẽm de par
ticulari. i. non adeq̃to ſiue per ſe primo ſubo ſed per aliud
demonſtrat. Unde dato q particularia ſiue ſingularia ſim
plr̃ ſint magis entia q̃ʒ vlia nihil tñ ad ꝓpoſitũ. Et ſic pʒ ſo
lutio. ad 2m ꝛ 3m. ¶ Ad 4m dõm q ipſius demſ̄ratiõis pti/
cularis non eſt cognitio diſtincta in propria nã ſʒ cognitio
alicuius in aliquo non per ſe primo ſed per aliud vt ſupra
declaratum eſt. Demſ̄ratio vlis facit ſcire per ſe primo ſiue
adequate. vnde ratio aſſumit falſum. ꝛ falſum ſupponit.
¶ Sequitur vbi ſupra in ꝓhõ: ꝛ. D. S. Impertinẽter tñ ꝛc.

¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecundũ ſic pcedit. Uidet q vlia non ſint ma
gis ſcibilia ꝛ intelligibilia q̃ʒ parti/
cularia vt voluerunt 3° ꝛ 7° rationes phi ſupra adducte.
¶ Nã illud qd pmo occurrit intellectui nr̃o eſt magis in/ Primus
telligibile: Sed particularia p occurrũt intellectui nr̃o: cũ
p cadant ſub ſenſu aliquo a quo q̃libet nr̃a cognitio intel/
lectiua originẽ trahit vt ex ſupradictis pʒ. ergo ꝛc. ¶ Se/ 2m
cũdo preterea. vlia ſunt difficillima ad cognoſcendũ. vt pʒ
pmo meta. ergo nõ ſunt maxime intelligibilia ꝛ ſcibilia.
¶ Tertio pterea. vle eſt minus indiuiſuʒ (cũ ſit diuiſibile) 3m
q̃ʒ ſingulare: ergo eſt minus vnũ ꝛ per ꝯñs minus ens. Cũ
vnũquodq eodem mõ ſe habeat ad vnitatem ꝛ entitatem vt
pʒ. 4. metaphy. g idẽ q pus. ¶ Sʒ ꝯ eſt phs vbi ſupra pre
ſertim in 3° ꝛ 7° ratione ſupius adducta. ¶ Rꝫ° dõm q vni Rꝫ°
uerſalia ſunt in duplici differẽtia vt in longũ eſt in ſumma
adductũ. ¶ Nã q̃dam ſunt vlia in cauſando: ꝛ talia lʒ in ſe Alia 2°
ſint maxime ſcibilia ꝛ intelligibilia: ſunt tñ difficillima no/
bis ad cognoſcẽdum. ¶ Alia ſunt vlia in pdicando ꝛ talia
pñt duplr̃ ꝯſiderari. ¶ Unomõ comparando ea ad particu
laria ſimplr̃: q̃ dicunt ſingularia determinata: ꝛ ſic vlia ſũt
magis intelligibilia cũʒ intelligant directius q̃ʒ particula
ria: q̃ intelligunt duntaxat reflexe. ¶ Aliomõ poſſunt ꝯſide/
rari p reſpectum ad particularia in reſpectu: que dicuntur

minus vlīa.ſicut hō dī q̄dāꝫ particulare reſpectu aialis.
¶ ⁊ hoc dupl'r.¶ Vnomō loquendo de cognitiōe ꝯfuſa.⁊ ſic
vlīa ſunt magis intelligibilia vt pꝫ ꝑ phy.¶ Aliomō loquē
do de cognitiōe determinata ⁊ diſtincta.⁊ ſic particularia
ſunt magis intelligibilia.⁊ ꝑ ꝯñs tali cognitiōe magis co/
Notādū gnoſcibilia.¶ Conſiderandū eſt tñ ꝙ vl'e pōt adhuc acci/
Vle 2r pi dupl'r.¶ Vnomō cōplexe.vꝫ ꝓ ꝓpōne vlī.¶ Aliomō incō
plexe vꝫ pro termino cōi ꝑdicabili de plurib⁹ ſiue de mul/
tis.¶ Primomō pōt accipi dupl'r.vt ſupra dcm̄ eſt.¶ Vno
mō ꝓriſtice vꝫ ꝓ ꝓpōne vlī vlītate ſigni.⁊ iſtomodo nihil
ad ꝓpoſituꝫ.¶ Aliomō pt accipi poſterioriſtice.vꝫ pro ꝓpo
ſitione in qua ꝑdicat̄ ꝓpria paſſio de ſubo adequato.Ecō/
Propoſitō uerſo vō ꝓpoſitio pticularis ꝓ ꝓpōne in qua ꝑdicat̄ ꝓpria
pticularis paſſio de non ſubo adequato.⁊ iſto mō vl'e eſt magis ſcibi
le ſciētia demr̄atiua ⁊ magis itelligibile:qꝛ magis ꝓximū
intellectui.i.ꝓpoſitiōi imediate:cui⁹ eſt intellect⁹ ⁊ nō ſcia
demr̄atiua:vt ſatis ſupra declaratū eſt.Si vō accipiat̄ vl'e
incōplexe.diſtinguendū eſt vt ſupra in capite corporis arti
culi ꝓceſſimus.Et lꝫ nālia que ſunt min⁹ ſcibilia q̄ꝫ mathe
matica ſint magis dmr̄abilia extenſiue per plures vꝫ cāas
non aūt intenſiue eo ꝙ mathematica ſiunt certiora ⁊ notio
ra ꝑ vnū genus cauſaꝝ:q̄ꝫ nālia ꝑ oīa gn̄a cauſaꝝ:lꝫ etiam
vlīa ſenſu ꝑcipiant̄ ꝑ aliteꝝ.vꝫ ꝑ ſingularia:tñ vl'e dī intelli
gibile nō ſenſibile.nō qꝛ nō ſentiat̄:Sed qꝛ ſub ſua ratiōe
formalis vlītatis apphendi non poteſt niſi ab intellectu.
¶ Ad ꝑmuꝫ ḡ ⁊ 2m pꝫ ſol'o ex dictis.¶ Ad 3m dōm ꝙ ens
pōt accipi quadrupl'r vt dicit Paulus venetus.¶ Vnomō
Ens 4r. in rōne entitatis.⁊ iſto mō ſingularia ſunt magis entia q̄ꝫ
vlīa participal'r accipiendo ens.Sec⁹ aūt ſi nominal'r ac/
cipiat̄ vt ſupra declaratū ē.¶ Scdōmō in rōne ſubi cui par
ticipial'r aliqd inheret.⁊ iſto mō vl'e ē magis ens q̄ꝫ ſingu/
lare vel particulare.Qꝛ vlīa ꝑ ſe ꝑmo ſubijciūt̄ ſuis ꝓpri
is paſſionib⁹:nō aūt pticularia ꝑ:licꝫ ꝑ ſe ſubijciant̄ hmōi
paſſionib⁹.ꝓpriuꝫ.n.ineſt ꝑ ſpēi:⁊ ꝑ ſpēm indiuiduis ſm
Porphyriū in vlībus.¶ Tertiomō in rōne obi mouētis viꝫ
cogitatiuā ⁊ terminantꝭ actū intell'e.⁊ iſtomō vlīa ſunt ma
gis entia q̄ꝫ pticularia vt pꝫ primo phy.¶ Quartomō in ra
tione menſure non ſolū ꝑfectionis ſꝫ ēt durationis ⁊ immu
tationis.Et iſto mō ēt vlīa ſunt magis entia q̄ꝫ pticularia
cū ſint ꝑpetua ⁊ eterna non aūt particularia. Vn̄ loquēdo
de entitate que ad rationē cognitionis ſcientifice ⁊ intelle/
ctiue cōfert:vniuerſale eſt magis ens q̄ꝫ particulare ⁊ ma/
gis vnum indiuiſum tranſcendenter loquendo.

¶ Queſtio.44.De comparatione demōſtrationis affirma
Lec.39. tiue ad negatiuam.⁊ eſt lec.39.S.D.

Amplius ꝯſiderandū reſtat de ꝑeminē
tia demr̄ationis affirmatiue
ad negatiuam.¶ Circa quod querunt̄ duo.
¶ Primo vtrum demr̄atio affirmatiua ſit poti/
or ⁊ dignior negatiua.¶ Scdō vtrum propo
ſitio affirmatiua ſit potior:⁊ notior negatiua.
¶ Sequitur in phō:⁊ in.S.D.[Quod autem demr̄atio.]

¶ Articulus primus.

Ad primuꝫ ſic ꝓcedit̄.Videt̄ ꝙ demr̄atio affirma
Primū tiua non ſit potior negatiua.¶ Nā il/
la demr̄atio eſt potior:que eſt magis ꝑ cām.vt in preceden
ti cap̄.phs dicit.Sed demr̄atio negatiua eſt hmōi:¶ quod
ſic pꝫ.Nā demr̄atio negatiua eſt per cāꝫ remotā:Sꝫ cā re
mota ē potior ⁊ magis cā q̄ꝫ cā ꝓpria vt i phicis declarat̄:
⁊ pꝫ in quolibet gn̄e cāꝝ actualium inductiue.ḡ demr̄atio
2m negatiua eſt potior negatiua.¶ Scdō ꝑterea.ſyll'ſ negati
uus eſt potior affirmatiuo.ḡ demr̄atio negatiua cū ſit qdā
ſyll'ſ ⁊c̄.eſt potior affirmatiuo.¶ añs pꝫ qꝛ vtus ſylli nega/
tiui ad plura ſe extendit:cū habeat fieri in qualibet figura
quā vtus ſylli affirmatiui:cuꝫ non habeat fieri in 2a figura
3m vt in libris prioꝝ declarat̄.ergo ⁊c̄.¶ Tertio ꝑterea.nul/
la eſt demr̄atio negatiua:ergo ſuppoſituꝫ q̄ſiti eſt falſum.

¶ Añs pꝫ.Naꝫ vel talis demr̄atio eſſet vlīs vel pticularis.
Non ꝑmū qꝛ ꝑ talē demr̄ationeꝫ declarat̄ ꝓpria paſſio de
ꝓprio ſubo ⁊ adequato.ergo nulla demr̄atio vlīs vel par/
ticularis eſt negatiua.¶ Sꝫ ꝯtra eſt phs in lr̄a ibi.

Quod autē demr̄atio affirmatiua ꝓbatiua ⁊c̄.

¶ Rn̄o dōm ꝙ iſtō ē 3m capm hui⁹ noni tractat⁹ in quo phs
determinās de ꝑeminētia demr̄ationis vlīs affirmatiue ſu
pra negatiuā ponit vnā ꝯcl'onē que ē rn̄ſiua ad queſitum.
¶ Vꝫ ꝙ demr̄atio affirmatiua eſt potior ⁊ dignior negati Cōcluſio
ua.¶ Quā ꝯcl'onē ꝓbat phs qnq̄ꝫ rōnib⁹ ſm deductionē.
D.S.quaꝝ ꝑma talis eſt.¶ Nā illa demr̄atio eſt potior ⁊ Prīa rō
dignior:que paucioꝛib⁹ petitiōib⁹ aut ſuppoſitiōib⁹ aut ꝓ/
poſitionib⁹ vtit̄.¶ Tū ꝑ qꝛ velociꝰ ⁊ appetibiliꝰ facit ſcire.
¶ Tuꝫ 2o qꝛ ex notiorib⁹ ꝓcedit.Sꝫ demr̄atio affirmatiua
paucioꝛib⁹ vtit̄ q̄ꝫ demr̄atio negatiua q̄litatiue loquendo
nō aūt q̄ꝫtitatiue.qꝛ vtraq̄ꝫ ex duob⁹ ꝓpōnib⁹ ⁊ trib⁹ termi
nis tm̄ ꝓcedit.Sꝫ demr̄atio affirmatiua eſt tm̄ ex affirma/
tiuis.Negatiua vō tā ex affirmatiuis q̄ꝫ negatiuis:cuꝫ ex
puris negatiuis nihil ſeq̄tur:Et ex puris negatiuis nō ſe/
quat̄ ꝯcl'o negatiua.ḡ demr̄atio affirmatiua potior ē ⁊ di/
gnior negatiua.¶ Scda rō talis eſt.illa demr̄atio ē potior Scda rō
que ex efficaciorib⁹ ꝓcedit:Sed demr̄atio affirmatiua eſt
hmōi:cū ꝓcedat ex duab⁹ affirmatiuis ex qb⁹ pt fieri ſyll'ſ:
Ex duab⁹ aūt negatiuis nihil ſeq̄tur.ꝓpōnes ḡ affirmati/
ue ex qb⁹ demr̄atio affirmatiua ꝓcedit ſunt efficacioris v/
tutis q̄ꝫ negatiue.ḡ ⁊c̄.¶ Tertia rō eſt iſta.Nā illa demr̄a 3a
tio eſt potior ⁊ dignior que ꝓcedit ex notiorib⁹ ⁊ credibili/
bus.Sꝫ demr̄atio affirmatiua ē hmōi.ḡ ⁊c̄.Nā negatiua
ꝓpoſitio maxīe ꝓbat̄ ꝑ affirmatiuā ⁊ nō ecōuerſo.Sꝫ illō
ꝑ qō aliqd demr̄at̄ eſt credibiliꝰ eo qō ꝑ ipm̄ demr̄at̄.ḡ ꝓ/
poſitio affirmatiua ex qua.ſ.demr̄atio affirmatiua ꝓcedit
eſt notior ⁊ credibilior ꝓpōne negatiua.ergo demr̄atio af/
firmatiua ꝓcedit ex certiorib⁹ ⁊ credibilibus.¶ Probatio
maioris ꝓlixiū.Nā ſi augmentat̄ demr̄atio negatiua hoc
eſt ſi ꝓſillogiꝫentur ꝑmiſſe demr̄ationis negatiue quod eſt
augmentare demr̄ationē plures accipiant̄ affirmatiue q̄ꝫ
negatiue.Nā ad ꝓſillogiꝫādū affirmatiuā accipiēt̄ ambe
affirmatiue.⁊ ꝑ ꝯñs in demr̄atione negatiua ꝓpōnes affir
matiue maiorē efficaciā hn̄t ad ꝓbandū negatiuā q̄ꝫ econ
uerſo.¶ Sed dicet aliqs ꝙ hec rō videt̄ ꝯdicere ꝑme:que M.Te
dicebat ꝙ illa demr̄atio eſt potior que ꝓcedit ex paucioꝛi/
b⁹.¶ Dōm vt dicit hic Egidi⁹ ꝙ hec ratio ⁊ ꝑma loquit̄ Re
hic equoce de pluralitate.Nā ꝑma rō ex paucitate medio/
rū arguit dignitatē affirmatiue.ſuppoſito aūt numero me
dioꝝ ex pluralitate ꝓpoſitionū affirmatiuaꝝ arguit digni
tatē vl' efficaciā ꝓpōnis affirmatiue:⁊ ꝑ ꝯñs dignitatē ei⁹.
¶ Quarta ratio eſt talis.Nā illa demr̄atio eſt potior que 4a
ꝓcedit ex ꝑncipijs potiorib⁹:Sꝫ demr̄atio affirmatiua eſt
hmōi.ergo ⁊c̄.¶ Probatio medie:qꝛ mediū ex quo ꝓcedit
demōſtratio affirmatiua ē ꝓpō affirmatiua.ꝑnm vō a quo
ꝓcedit demōſtratio negatiua eſt ꝓpō negatiua:ſꝫ ꝓpō affir
matiua eſt potior negatiua:cuꝫ ſit prior:ſicut eſſe precedit
non eſſe:⁊ notior:cū per affirmatiuā probet̄ negatiua ⁊ nō
ecōuerſo.¶ Et ſi dicat̄ hec ratio videt̄ eſſe idē cuꝫ ꝑcedēti M.Te.
b⁹.vꝫ ꝙ negatiua eſt minus nota q̄ꝫ affirmatiua.¶ Dōm Re
ꝙ ſm apphenſionē intellectus noſtri vlīs affirmatiua ime
diata que eſt ꝑnm demr̄ationis affirmatiue eſt ꝑor ⁊ notior
q̄ꝫ ꝓpō vlīs negatiua imediata que eſt ꝑnm demōſtrationis
negatiue.Nā vt in elēchis dicit̄.in nō eſſe icludit̄ eſſe:⁊ in
negatiōe includit̄ dictio.i.affirmatio.Attendit̄ ergo ꝑori/
tas ſm ordinē intellectus in hac rōne.Sꝫ q̄ꝫtum ad ordi/
nē ſillogiſticū negatiua hꝫ ꝓbari ꝑ affirmatiuā.vt ꝑcedēs
ratio voluit:in qua attendit̄ ꝑoritas ſꝫ ordinē ſillogiſticū:
vn̄ hec rō a ꝑcedenti differt ⁊ nō cū ea coincidit.¶ Quin/
ta ratio eſt talis.Illud ex quo aliquid depēdet eſt nobilius
eo qō dependet:ſed ex demr̄atione affirmatiua dependet

negatiua:q2 non põt eſſe negatiua demſ̃atio abſq3 affirmatiua ppõne.q2 nõ pbaf niſi p affirmatiuã ppoſitionẽ.ergo demſ̃atio affirmatiua eſt potior negatiua. ¶ Ad pmum ḡ dõm q lz cauſa remota in eodẽ gñe cãe ſit magis cauſa et efficatior ſm v̓tutẽ q̃ p̃xima:tñ cauſa p̃xima eſt magis cã ſimplr. Jnde ẽ q effectus magis aſſimilaf cãe proxime q̃ remote et poſita cã proxima ponif effect⁹ ⁊ non poſita cã remota. vt in. 7. diuine phie clarius diſputaf. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdum q lz ſyll's negatiu⁹ ſit potior extẽſiue q̃ ſyllogiſm⁹ affirmatiuus:tñ affirmatiuus potior eſt intenſiue vt ſatis declaratum eſt:vnde ratio laborat in equiuoco. ¶ Ad 3ᵐ dõm q demſ̃atio negatiua põt eſſe tam vlis q̃ particularis. Non enim ſemp in qualibet demſ̃atione vniuerſali demonſtratur de proprio ſubiecto. ſed aliquãdo remouetur ab oppoſito proprij obiecti. ergo ⁊c̃.

¶ Seqtur vbi ſupra in pho ⁊ in. D. S. Jmpertinenter ⁊c̃.

¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecundũ ſic pcedif. Videf q ppoſitio affirmatiua non ſit prior ⁊ notior ppõne negatiua. ¶ Nã non eſſe pcedit eſſe:q2 res anteq̃ pducanf in eſſe pus habent non eẽ:ſed ppoſitio negatiua indicat nõ eſſe:propoſitio võ affirmatiua indicat eſſe. ergo ppõ negatiua prior eſt ipa ppoſitione affirmatiua. ¶ Scdõ preterea. cõpoſitiora ſunt nobis notiora ⁊ priora vt p3 p̃ phyſicoꝝ. Sed negatiua ppoſitio cõpoſitior eſt q̃ affirmatiua:cum affirmatiuã includat ⁊ non ecõuerſo. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio p̃terea. pmũ pnᵐ eſt notiſſimũ ⁊ firmiſſimũ vt probatur. 4. metaphy. S3 tale eſt propoſitio negatiua. v3 impoſſibile ẽ idẽ ſimul eẽ ⁊ non eẽ. vt ibidẽ p3. ḡ propoſitio negatiua eſt cũctis alijs propoſitiõibus notior. ¶ S3 3̃ eſt phs vbi ſupra precipue in q̃rta rõne ibi. ⌊ Amplius ſi pncipium ⁊c̃. ⌋

¶ Rñ° dõm q q̃uis in vno ⁊ eodẽ qd de non ente ad eſſe pcedit:nõ eſſe ſit prius q̃ eſſe ẽt tpe. vt voluit pmu3 argm. Tñ eſſe ſimplr eſt pus non eſſe. Cuius ratio hic aſſignaf a. D. S. q2 nõ entia non pducunf in eſſe niſi ab aliquo ente exiſtente in actu. ḡ eſſe ſimplr p̃cedit nõ eſſe. vñ in. 9. metaphy. dr q in vno ⁊ eodẽ gñabili ⁊ corruptibili potẽtia p̃cedit actum. prius enĩ fuit ſortes in potẽtia q̃ in actu eſſet. Simplr tñ actus p̃cedit potẽtiam. Na3 cũ de potentia nihil reducaf in actũ niſi p actum. ſi enim actus non precederet ſimplr potẽtiam:entia poſſent eſſe ſi nihil actu eſſet:qd̃ ẽ abſurdũ dicere. Cũ ergo eſſe ſe hẽat ad nõ eſſe ſicut actus ad potẽtiam:Simplr eſſe p̃cedit non eſſe. Et cũ propoſitio affirmatiua explicet eſſe ⁊ ppõ negatiua nõ eſſe. vt in libro perihermenias p3. Relinqtur q ppoſitio affirmatiua eſt prior negatiua. ⁊ cum de priorib⁹ prior ſit ſpeculatio:ppoſitio affirmatiua eſt notior q̃ ſit negatiua. ¶ Ad primu3 ḡ p3 ſolutio ex dictis. ¶ Ad 2ᵐ dõm q lz compoſitiora ſint priora quo ad nos cognitione cõfuſa:tñ ſimplr illa que ſũt ſimpliciora ſunt priora ordine nature. ¶ Ad 3ᵐ dõm q l3 illud pmũ pnᵐ ſm vocem ſit negatiuum ſm tamen ſignificatum eſt affirmatiuũ. vt ibidem clarius diſputatur.

¶ Queſtio. 45. de cõparatione demſ̃atiõis oſtenſiue adducente ad impoſſibile. ⁊ eſt lec. 40. S. D.

Lec. 40 **Deinde** cõſiderandu3 reſtat de dignitate demſ̃ationis oſ̃ſiue. ¶ Circa qd̃ querunf duo. ⌈ Primo vtrum demſ̃atio oſtenſiua ſit nobilior ⁊ prior q̃ ſit demſ̃atio ducens ad impoſſibile. ⌈ Secũdo vtrum ſit aliqua demſ̃atio ducens ad impoſſibile.

¶ Seqtur in pho ⁊ in. D. S. ⌊ Quod quidẽ cathegorica. ⌋

¶ Articulus primus.

Ad primũ ſic pcedif. Videf q demſ̃atio oſ̃ſiua nõ ſit potior demſ̃atione ad impoſſibile.

Primus ¶ Nã inter demſ̃ationem oſtenſiuam ⁊ ad impoſſibile nõ eſt comparatio:cũ non ſint eiuſdẽ generis. ergo vna nõ eſt dignior ⁊ potior altera qd eſt ſuppoſitu3. ¶ Scdõ p̃terea. demſ̃atio ad impoſſibile eſt euidẽtior q̃ ſit demſ̃atio oſtẽſiua. ergo eſt potior ⁊ dignior. ⌈ pbatur antecedens. q2 fundatur immediate in pmo pn° qd eſt euidẽtiſſimum. Nam ↄcludit aliquã ppõnẽ eſſe veram q2 ſua ↄtradictoria eſt falſa. lex enim contradictoriarũ fundatur in primo principio immediate. igif ⁊c̃. ¶ S3 cõtra eſt Phs in litera ibi.

Quod quidem cathegorica ſiue affirmatiua dignior ſit priuatiua manifeſtum eſt ⁊ ad impoſſibile ducentur ⁊ cetera.

¶ Rñ° dõm q iſtd eſt vltimũ caplm huius noni tractat⁹ in quo phs d̃terminãdo de demſ̃atione oſ̃ſiua p reſpectũ ad demſ̃ationem que eſt ad impoſe q̃tum ad pẽminentiã ponit vnam ↄclõnẽ que eſt rñſiua ad queſitu3. ¶ Vz q quelibet demſ̃atio oſtenſiua eſt potior demſ̃atione ad impoſſibile. que pbatur tali rõne phi ſm. D. S. Nam illa demſ̃atio eſt potior ⁊ dignior:que pcedit ex notioribus ⁊ priorib⁹. S3 demſ̃atio oſ̃ſiua eſt hmõi. ergo ⁊c̃. ⌈ pbatio minoris. Nam q demſ̃atio oſ̃ſiua affirmatiua ſit ex priorbus ⁊ notiorib⁹ p3 ex p̃cedẽtibus. q aũt demſ̃atio oſ̃ſiua negatiua ſit hmõi p3. Nam p̃miſſe ex qbus inferunf ↄlões ſunt naturalr priores ↄclone:ſ3 in ordine ſillogiſtico demſ̃atio oſtẽſiua negatiua accipit fidẽ ex vna ppoſitiõe negatiua maiore que infert negatiuam ↄclõnẽ a qua demſ̃atio ad impoſſibile fidẽ accipit:vt p3 ſic ſillogiſtice procedendo. ⌈ Nulla ſubſtãtia eſt relatio:qdõdam corpus eſt ſuba. ergo quoddã corpus non eſt relatio. Hec eſt demſ̃atio oſ̃ſiua negatiua:que fidẽ ſumit ab illa maiore negatiua. v3 nulla ſubſtantia eſt relatio. Siqs vero negaret illã ↄclone3:ſillogizator acciperet oppoſitã eius tacitam ↄceſſam ſic pcedendo ad impoſſibile. Omne corpus eſt relatio:iſta eſt manifeſte vera: q2 oppoſita eius ſiue ↄtradictoria per te eſt falſa quã negaſti. v3 qdõdam corpus non eſt relatio. ſed omne corpus animatum eſt corpus. ergo omne corpus animatũ eſt relatio. ↄcluſio eſt manifeſte falſa. ergo aliqua premiſſaꝝ. igif ⁊c̃. Jſta demſ̃atio ſumit fidem ab illa negatiua ↄclone. v3 qdõdam corpus non eſt relatio v̓tute legis cõtradictoriaꝝ. p3 ergo q demſ̃atio oſtenſiua fidẽ ſumit ex priorbus ⁊ notioribus q̃ demſ̃atio ad impoſe. ⁊ ↄſequẽs eſt potior ⁊ dignior ⁊ nobilior. ¶ Cõſiderandũ eſt ſm phm q demſ̃atio oſtẽſiua ⁊ ad impoſe ↄueniunt ⁊ differunt. ↄueniunt qde3 in ſyllogiſmi ordinatione terminoꝝ. Sed in hoc differunt q2 demſ̃atio oſtenſiua a prioribus ⁊ notiorib⁹ fidẽ accipit q̃ demſ̃atio ducẽs ad impoſſibile (vt dcm̃ eſt.) Que aute3 ſit demſ̃atio oſ̃ſiua ⁊ ad impoſe in ſequẽti articulo declarabif. ¶ Ad pmum igif dõm q l3 inter ea que ſunt diuerſorum generꝝ nõ ſit cõparatio proprie dicta:cum talis comparatio ſimilitudinẽ proprie dictã includat:tñ inter ea bene eſt cõparatio cõiter accepta eodẽ modo quo inter ea reperif ſiĩtudo. ¶ Ad 2ᵐ dõm negando minorem pp rõne3 in corpe aſſignatã. Euidẽtior eſt enĩ illa ppoſitio a qua fidem accipit demſ̃atio oſtenſiua q̃ illa a qua trahit fidem demſ̃atio ducens ad impoſſibile vt dictum eſt.

¶ Sequitur in philoſopho ⁊ in. D. S. Jmpertinenter ⁊c̃.

¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic pcedif. Videf q nulla ſit demſ̃atio ducens ad impoſe. ¶ Nã demõſtratio pcedit ex priorbus:ſ3 ſyll's ad impoſe non pcedit ex prioribus vel notioribus. vt in p̃cedenti articulo deductũ. eſt. ergo ſyll's ducens ad impoſe nõ eſt ſyll's demſ̃atiuus l3 ſit prioriſticus. ¶ Scdõ p̃terea. quelibet demſ̃atio pcedit ex principijs veris. verum ↄcludens. vt patet per diffinitiõem demõſtrationis ſupius adductam:ſed demonſtratio ad impoſſibile ex falſo ↄcludit impoſe. ergo idẽ qd prius. ¶ Tertio p̃terea. ois demſ̃atio eſt ſyll's vt p3 p diffõnẽ pmam demſ̃ationis:ſed proceſſus ſillogiſticus ducens ad impoſe non eſt ſyll's:cum nõ ↄſtet tãtum ex trib⁹ terminis

Poſte. ff 3

Margin notes (left column): Primus; 2ᵐ; 3ᵐ; Primus; 2ᵐ. (right column): Cõcluſio; probatio; Notãdu3; Primum; 2ᵐ; 3ᵐ.

⁊ duab⁹ ꝓpōnibus qḋ de ſe pȝ: qḋ tñ ad rōnem ſylli regrtur vt pȝ p̄ po͛ꝝ. ergo ⁊c̄. 4^m ℂ Quarto p̄terea. oīs demr̄atio eſt vel ꝓp qd. vel q2 eſt. vt pȝ p phm ſupra. Sȝ deductio ad impoſ͛e ducēs nō eſt ꝓp qd neqȝ q2 cū non ꝓcedat p cām vꝰ p effectū. q2 nihil eſt cauſa vel effectus alicuius impoſſi͛e. ģ nulla eſt demr̄atio ducēs ad impoſ͛e. ℂ Sed ↄtra eſt phs oñdens demr̄ationem oñſiuaȝ eſſe nobiliorē ⁊ potiorē demr̄atione ducēte ad impoſ͛e. Cõcluſio ℂ R̄e͛ dōm ꝙ aliq̄ eſt demr̄atio ad impoſſibile. vȝ illa q̄ ex vna p̄miſſaꝝ manifeſte falſam accipit: cui⁹ falſitate ↄcludiᷓ v̓itas ſui oppoſiti cōtradictorij vel ad falſitatē alterius p̄miſſarum ab ea q̄ eſt manifeſte vera. vt pȝ ſic ſillogiȝādo. Si qs negat iſtam. hō eſt riſibilis. ſumaᷓ ſuū oppoſitū. Et ſic arguaᷓ. Nullus hō eſt riſibilis. oē aial rōnale eſt hō. ergo nullū aial rōnale eſt riſibile. ↄcl͛o eſt manifeſte falſa. ergo aliqua p̄miſſaꝝ. nō minor: cū diffinitum p̄diceᷓ de diffōne. ģ maior. vȝ illa nullus hō eſt riſibilis eſt falſa. Tunc ſic. iſta eſt falſa. nullus hō eſt riſibilis. ergo ſua ↄ̈dictoria eſt v̓a. vȝ hō eſt riſibilis. q̄ fuit negata. Corela^m ℂ Ex quo pȝ ꝙ in demr̄atione ducēte ad impoſſibile eſt triplex ꝓceſſus. ſ Primus eſt ab vna manifeſte vera cuȝ altera falſa ad ↄcl͛onem manifeſte falſam. 3^r ꝓceſſus i demra. ad ipoſ͛e ſ Scđs a falſitate ↄcl͛onis ad falſitatē alteri⁹ p̄miſſaꝝ. ſ Tertius a veritate alterius p̄miſſaꝝ ad falſitatē ſue oppoſite vt clarius pȝ in. 2. po͛ꝝ. oñſiue tñ vn⁹ ꝓceſſus. ℣ Demr̄atio v̓o oñſiua dr̄ illa in qua ē vn⁹ tm̄ ꝓceſſus a p̄miſſis. vȝ ad ↄcl͛onem. ſic arguendo. oē aial rōnale eſt riſibile: ſȝ oīs hō eſt aial rōnale. ģ oīs hō eſt riſibilis. Diſcip. ℂ Sȝ inſtabat diſcipulus. Nā ſm phm in ſ͛a. Illud ex quo fit ſyll͛s: opȝ ꝙ ſe hēat ſicut totuȝ ad ꝑtem: vel ſicut pars ad totū. Sȝ in deductione ad impoſſibile nihil eſt ꝙ ſe hēat ſicut totū ad partē vel ecōuerſo. Cum ipſius impoſſibilis nullū ſit totū vel pars: ergo talis deductio nō eſt ſyllogiſmus. ⁊ p ↄñs nō eſt demr̄atio. cū oīs demr̄atio ſit ſyllogiſmus. R^o ℂ Dōm ꝙ illud ex quo fit ſyllogiſmus ꝓprie eſt medius terminus vt dicit hic Egidius. medius aūt terminus ſe hȝ ad extremitates ſicut totū ad partes. vel ſicut pars ad totū. Nā in 2ª figura medi⁹ termin⁹ vtrobiqȝ p̄dicatur. ergo ſe hȝ ad extremitates ſicut totū ad ꝑtes. p̄dicatum. n. hȝ rōnem totius reſpectu ſubiecti. In 3^a v̓o figura vtrobiqȝ ſubijciᷓ. igiᷓ ſe hȝ ſicut pars ad totum. In p̄ma aūt figura medius terminus ſe hȝ in maiore ſicut pars ad totuȝ: cum ibidē ſubijciaᷓ: in minori v̓o ſe hȝ ſicut totū ad partes: cuȝ in ea p̄dicetur medius termin⁹. ergo terminus ex quo aliquid ſillogiſtice inferᷓ in quolibet ſyll͛o ſe hȝ ad extremitates ſicut totum ad partes vel ecōuerſo. lȝ ipſius impoſſibilis nō ſit totum aut pars maxime in eſſendo: eius tamē poteſt eſſe totum ⁊ pars in inferendo. vnde argumētū nullū. No^m p^m ℂ Cōſiderandū eſt hic ſm Egidiū ꝙ demr̄atio ad impoſſibile ſemꝑ facit fideȝ ex nō eſſe: q2 ſemꝑ facit fidē interimēdo ↄcl͛onem. interimere aūt ↄcl͛onem: eſt ↄcl͛oneȝ non eſſe: tñ nō eſſe aliquādo eq̄pollet affirmatiue: q2 nō eē negōneȝ eſt affirmationē eſſe. ℂ Cōſiderandū eſt vlteri⁹ ꝙ ſicut nō ↄcedenti veꝝ opȝ illḋ veꝝ declarari p aliud verius: ꝓpter qḋ p̄miſſe dicunᷓ ſemꝑ v̓iores ⁊ notiores ↄcl͛one. Sic ſi aliqs ↄcedat falſum: opȝ ꝙ impugnet ducendo ipm ad aliqd falſius. Et q2 in demr̄atione ad impoſ͛e ſemper ex falſitate ↄcl͛onis ꝓbaᷓ eſſe falſitas in aliqua p̄miſſarū opȝ ſemꝑ in omni tali demr̄atiōe ꝙ ↄcl͛o ſit falſior q̄ȝ p̄miſſa. ſ Ex quo pȝ ꝙ ſemꝑ ſyllogiſmi ad impoſſibile debēt hr̄e ↄcl͛oneȝ falſam manifeſte. ℂ Ad p̄mum igiᷓ dōm ꝙ illa diffinitio demr̄ationis daᷓ de demr̄atione oñſiua ꝓp qd ⁊ nō de demōſtratione cōi. ⁊ p hoc pȝ ſolutio ad ſcđm. ℂ Ad 3^m dōm ꝙ argumentū illud ꝓcedit de ſyllogiſmo ſimplici in quo vȝ ē vnus diſcurſus: vnde laborat in equiuoco. ℂ Ad quartuȝ dicendum ꝙ iſta diuiſio qua demōſtratio diuiditur in demonſtrationem ꝓpter quid ⁊ quia: eſt diuiſio demōſtrationis oſtenſiue ⁊ non diuiſio demonſtrationis in cōmuni: vnde non ſequitur.

ℂ Queſtio. 46. De vnitate ⁊ diuerſitate ſcientie ⁊ dignitate. ⁊ eſt lec. 41. S. D. Lec. 41.

Deo ↄſiderandū reſtat de effectu demonſtrationis comparatiue. vȝ de ſcientia. ℂ Circa qḋ duplex occurrit conſideratio. ſ Nā p̄mo ↄſiderānduȝ eſt de ſciētia p comparationem ad alias ſciētias. ſ Scđo ↄſiderādū eſt de ſcia p comparationē ad alios cognoſcendi modos. ℣ Quātum ad p̄muȝ duplex occurrit ↄſideratio. ſ Primo ↄſiderandum eſt de cōparatione ſciētie ad ſcientiā ſm certitudinē: vnitatē ⁊ pluralitatē. ſ Scđo de his quoꝝ eſt ſciētia obiectiue. ſ Tertio de principijs demr̄atiuis in cōmuni. ℂ Circa p̄mum querunᷓ tria. ſ Primo vtrum vna ſcientia ſit altera dignior. ſ Scđo vtrum ſcientia accipiat vnitatem a ſuo ſubiecto. ſ Tertio vtrum ſcientia accipiat diuerſitatem a diuerſitate principiorum.

ℂ Sequitur in pho: ⁊ in. D. S. [Scientia autē certior ⁊c̄.

ℂ Articulus primus.

Ad primuȝ ſic ꝓcediᷓ. Videᷓ ꝙ vna ſcientia nō ſit dignior altera. ℂ Nam ſcientia nō ſuſcipit magis neqȝ minus. ergo ſciētia vna nō eſt dignior altera. Primū ſ Antecedēs pȝ. Nam ſuſceptio magis ⁊ minus cauſatur in depuratiōe ↄtrarij a cōtrario vel ꝑmixtionem vnius cum altero vt Themiſtius deducit in p̄ſenti: ſed in prima ſpecie qualitatis in qua eſt ſciētia: cū ſit habitus nō eſt ↄ̈rietas. vt ibidē p phm pȝ. ergo ⁊c̄. 2^m ℂ Scđo p̄terea. ſi vna ſcia eſſet dignior altera maxime illa eēt dignior: que dicit ꝓpter qd ⁊ q2: q̄ȝ illa que dicit q2 ſeparatum a ꝓpter quid. vt vult phs hic in p̄ma rōne: ſȝ hoc nō pōt dici q2 ſic ſacra theologia non eſſet dignior ceteris: cū non dicat ꝓpter qd potiſſime de ſuo ſubiecto: cū nō habeat cām aliquā. igitur vna ſcia non eſt dignior altera. ℂ Sȝ ↄ̈ ē phs in p̄nti. c. ibi. [Scientia autē eſt certior ⁊c̄.] R^o ℂ R̄e͛ dōm ꝙ iſte eſt decimus tractatus ſiue vltimus huius primi poſterioꝝ in quo phs determinat comparatiue de effectu ipſius demr̄ationis qui eſt ſciētia poſt q̄ȝ determinauit cōparatiue de demōſtratione. vȝ p reſpectū ad alterā. In quo qdem tractatu cōtinentur quattuor capl͛a. ſ In p̄ capl͛o determinat de ſciētia q̄ȝtum ad tria. vȝ ad vnitatē certitudinē ⁊ diuerſitatē. ſ In ſcđo v̓o capl͛o ibi. [Qḋ aūt qḋ eſt a fortuna ⁊c̄.] Determinat de his quo͛ꝝ eſt ſcientia obiectiue. ſ In tertio v̓o determinat de principijs oñdendō ꝙ nō omniū demr̄ationum ſunt eadē principia ibi. [Eadē autem principia ⁊c̄.] ſ In quarto aūt determinat de ſciētia cōparatiue ad alios habitus cognoſcitiuos ibi. [Scibile aūt ⁊ ſciētia ⁊c̄. ℂ In p̄mo capl͛o phs ponit tres principales ↄcl͛ones de quaꝝ duab⁹ vltimis videbiᷓ in ſequētibus articulis. Cõcluſio ℂ Prima v̓o ↄcl͛o que eſt rñſiua ad queſitū talis eſt vȝ: ꝙ vna ſcia eſt nobilior ſiue dignior altera. Probat^r ℂ Hec ↄcl͛o ꝓbatur tali rōne ſm phm. Naȝ illa ſcia eſt altera dignior que eſt certior ⁊ prior vt deducitur in ꝓhemio de aia: Sȝ vna ſciētia eſt altera certior. ℣ qḋ ꝓbat phs trib⁹ rōnibus: ſ quaꝝ prima talis eſt. Illa ſcientia eſt prior ⁊ certior que faciᷓ ſcire q2 ⁊ ꝓp qd: q̄ȝ ea q̄ facit ſcire q2 ſeparatum a ꝓpter qd: a fine enim res denoiari habȝ. Sed aliqua ſciētia facit ſcire q2 ⁊ ꝓpter qd. vt puta ſciētias ſubalternās. aliqua facit ſcire q2 ⁊ nō ꝓpter qd ſicut ſciētia ſubalternata: ģ vna ſciētia eſt prior ⁊ certior altera. ℂ Scđa ratio eſt talis. Illa ſciētia que eſt de nō ſubiecto. i. de mā non ſenſibili eſt prior ⁊ certior illa q̄ eſt de ſubiecto. Sed aliqua ſciētia eſt de non ſubo ſicut meta^ca. Aliq̄ v̓o de ſubo ſicut muſica que eſt de numero ſonoꝝ. ģ aliqua ſcientia eſt prior ⁊ certior altera: ſicut arithmetica eſt prior ⁊ certior muſica. prior quidem q2 muſica vtitur principijs arithmeticis ad aliud. certior aūt q2 incertitudo cauſatur ꝓpter tranſmutabilitatē mā͛e ſenſibilis. vñ quanto magis acceditᷓ ad eā tanto ſcia eſt minus certa. ℂ Tertia ratio talis eſt. Naȝ illa ſcia que eſt de paucioribus. vt pȝ p̄ meta^ca.

eſt prior ⁊ certior ea que ſe hz ex appoſitõe ſiue additione. Simplicia.n.priora ſunt ⁊ certiora ſm viaz cõpoſitionis. Sed alique ſcie ſunt hmõi. Geometria.n.ſe hz ex additione ad arithmeticã. Nã punctus de quo eſt geometria addit ſupra vnitatẽ de qua ẽ arithmetica poſitionẽ in ɔtinuo vt in pſenti pz. Nam pũctus eſt quoddã indiuiſibile in cõtinuo abſtrahens ſm rõnem a materia ſenſibili. Unuz autez abſtrahit a materia ſenſibili ⁊ intelligibili. vnde arithmetica certior eſt ipſa geometria. Relinquiť ergo ꝙ ppter tres gradus certitudinis vna ſcientia ſit dignior altera.

Notãdus cõparatiõ ſciaꝝ 3ᵉ ℭ Cõſiderãdũ eſt hic ſm.D.S.ꝙ comparatio ſcientiarũ accipitur tripl'r. ⸢ Nam pmus modus accipiť ſm ꝙ cauſa eſt pːor ⁊ certior ſuo effectu. ⸢ Alij autẽ duo modi accipiuntur ſm ꝙ forma eſt certior mã: vtputa qꝛ forma eſt pncipium cognoſcẽdi materiã: cũ materia nõ cognoſcať niſi ſz analogiã ad formã: vt pz p phyſicoꝝ. ſz vt dr.7.meta.ᶜᵃ duplex eſt mã. ⸢ vna qdez ſenſibilis ſm quã accipiť ſcðs modus ſcðe vz rõnis iam adducte. ⸢ Alia vo eſt mã intelligibilis.ſ.ipſa ɔtinuitas. ⁊ ſm hãc accipiť tertius modus ſiue tertia rõ. ⁊ pp hoc pz diſtinctio haꝝ triũ ɔcl'onũ vel rõnũ: quali'r dignitas ſcie depẽdet a dignitate obĩ ſiue rei ɔſiderate. aut a certitudine modi ɔſiderãdi. aut vtroqz mõ. vt deductũ eſt: ⁊ deduci dz in pꝛhemio de aĩa. ℭ Ad pmum ğ dõm ꝙ ſcia ſuſcipit magis ⁊ minus extẽſiue ⁊ intenſiue: vt in pma pte ſumme diuine phie declarať libꝛo de quotiẽs. vz libꝛo.5. vnde in hñtib⁹ ɔ̃riũ intẽſio ⁊ remiſſio forme attẽdit ſm depurationẽ ɔtrarij a ɔtrario vel ſm pmixtionẽ vnius cũ altero. Albius.n.dr qð eſt magis ⁊ in permixtius vt pz in topicis. vñ in nõ hñtibus ɔtrarium forme q̃ ſortiunť ſpẽm ab aliquo extrinſeco ad qð ordinanť ſuſcipiunt magis ⁊ minus ſiue intenduntť ⁊ remittunť ſz acceſſum ad aliquem terminũ vel receſſum ab eo. aut etiam ex diſpoſitione ſubiecti. ɔceſſa tñ maiore nõ valet ɔſequentia: qꝛ lz hõ non ſuſcipiat magis ⁊ minus tñ eſt dignior aſino: vt pz de ſe. ℭ Ad 2ᵐ dðz ꝙ ceteris paribus illa que docet ppter qd ⁊ quia dignior eſt illa que docet qꝛ tñ. non eſt inſtãtia de theologia ⁊ alijs ſciẽtijs. Quia theologia eſt dignior propter dignitatẽ obiecti ⁊ ppter certitudinẽ modi addiſcendi. Traditur enim p diuinam reuelationem: que falli nõ põt ſicut põt ratio humana. ergo theologia ſacra omnibus alijs ſciẽtijs humaniter inuẽtis dignior eſt. ⸿ Dicitur

Unã ſciẽtiã alia dignioꝛẽ ẽ vna ſcientia dignior altera ſm Albertum: aut ppter demõſtrationem que certior eſt: aut ex ſubiecto ex eo ꝙ mirabilius eſt: aut ex eo ꝙ ſimplicius. ⸿ Ex eo quidem ꝙ mirabilius dupl'r. qꝛ eſt ſubalternans ⁊ non ſubalternata: vel quia non ex appoſitione eſt ſe habens ad alteram: que ex appoſitione ſe habet ad ipſam. Hec ille.

ℭ Seqtur in pħo ⁊ in.D.S. Deinde cum dicit. ⌊ Una autẽ ſcientia ⁊c. ⌋

ℭ Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic pcediť. Uidetur ꝙ vna ſcientia non accipiat vnitatem a ſuo ſubiecto.

Primus ℭ Nã ea que in diuerſis pdicamentis ponuntur genere diuerſa ſunt. vt pz.5.metaphy. ſed tñ ɔſtat ꝙ ptinent ad ɔſiderationẽ vnius ſcie. ergo vnitas ſcientie nõ eſt ex vnitate rei ɔſiderate ſiue ex vnitate generis ſcibilis.

2ᵐ ℭ Scðo pterea. metaphyſica eſt ſcia vna vt pz.4.metaphy. lz ſubm eius vz ens nõ ſit vnũ: cũ dicat Porphyrius. Siqs omnia entia vocet equoce inqt nũcupabit ⁊ nõ vniuoce. ergo ⁊c.

3ᵐ ℭ Tertio pterea. logica ⁊ metaphyſica ſũt diſtincte ⁊ plures ſcientie ⁊ tñ idẽ genus ſcibile ɔſiderant vz ens in cõmuni: vt pz ẽt.4.metaphy. igiť ⁊c. ℭ Sz ɔtra eſt phs in pſenti caplo ibi. ⌊ Una autez ſcientia ⁊c. ⌋ ℭ Rñ⁹ dõm ꝙ ſcða

Cõcluſio ɔcl'o huius capl'i que eſt rñſiua ad queſitũ eſt iſta. ℭ Unitas ſcientie denominať ab vnitate gñis ſcibilis ſiue gñis ſubiecti: qð dr ſubm attributiõis ſiue ſubm ſciẽtie. ℭ Que

Probaᵗ ɔcl'o pbať tali rõne ſm.D.S. Nam vnitas cuiuſlibet motus maxime ex fine ɔſiderať. vt pz.5.phyſicoꝝ. ſed pceſſus cuiuſlibet ſcientie eſt quidam motus rõnis. ğ vnitas ſcientie ɔſideranda eſt ⁊ attẽdenda ex fine ſiue ex termino ſciẽtie. Cuiuſlibet aũt ſcie ſiue terminus ſiue finis eſt genus ſcibile circa qð eſt ſcientia. In ſcientijs enim ſpeculatiuis nihil aliud queriť q̃z cognitio gñis ſubiecti. In practicis aũt ſcientijs intẽdiť intẽtio ipſius gñis ſubiecti vt pz.2.meta.ᶜᵃ. Sicut in geometria intẽdiť quaſi finis cognitio magnitudinis que eſt ſubm geometrie. In ſcia edificatoria intẽdiť tanq̃ finis ɔſtructio ſiue ɔſtitutio ipſius domus que ẽ huius artis ſubm. Relinqtur ğ ꝙ cuiuſlibet ſcie vnitas ſm vnitatẽ ſubiecti eſt attendẽda: qð fuit pbanduz. Sicut vnius gñis vnitas eſt cõior q̃z alterius: vtputa entis ſiue ſubẽ q̃z corpis ſiue entis mobilis. Ita etiam vna ſciẽtia eſt communior q̃z alia ſicut metaphyſica que ẽ de ente ſiue ð ſubã cõmunior ẽ q̃z phyſica que eſt de corpe mobili. hec omnia D.S. in lec. qui hic loqtur de ſubõ phice ſz opinionẽ illorũ qui poſuerunt corpus mobile eſſe ſubiectũ phyſice nãlis. vt pz pmo phyſicoꝝ: quã nõduz reprobauit: vel loqtur de ſubõ ſpãli ſcientie ⁊ nõ de ſubiecto cõmuni ſiue attributionis.

ℭ Conſiderandum eſt hic ſm phm ꝙ due ɔcl'ones requiruntur ad hoc ꝙ aliqua poſſint eſſe genera ſubiecta de quibus eſt ſcientia. Noᵐ pᵐ ⸢ Quaꝝ pma eſt ꝙ cõponanť ex aliquibus pmis pncipijs. Illa enim de qbus habeť ſciẽtia p ea que ſunt pora ſimpl'r ſunt compoſita ſm ſe ex aliqb⁹ poribus. Illa vo de qbus habeť ſcientia p poſteriora ſimpl'r ſunt pma ſiue pora quo ad nos: ⁊ ſi in ſeipſis ſint ſimpliciora: ſicut deus ⁊ ſubẽ ſeparate: ſm tñ ꝙ in nr̃a cognitiõe accipiuntur: cõponunť ex aliqbus pmis quo ad nos. 2. ɔditões vt aliqd ſit ſubm i ſcientia. ⸿ Ex quo colligi põt ꝙ duplicia ſunt pncipia alicui⁹ gñis ſubiecti. vz pncipia eſſendi: que ſunt pora ſimpl'r. ⁊ pncipia cognoſcẽdi que nõ ſunt ſemp pora ſimpl'r: ſz quo ad nos. phs tñ vr hic magis loq de his que pñt eſſe gña ſubiecta in ſcientijs ſpãlibus ſiue inferioribus q̃z de alijs ⁊c. Duplicia pnᵃ ſubiti. Rõ aũt quare genus ſubctũ dz hr̃e pnᵃ eſt iſta. Qꝛ pceſſus ſcie (vt dcm̃ ẽ) ɔſiſtit in quolibet motu rõnis diſcurrẽtis ab vno in aliud. Cur ſubm ſcie habeat pnᵃ. omnis aũt motus a pn° quodã pcedit ⁊ ad aliqd terminatur: vñ opz ꝙ in pceſſu ſcie ratio pcedat ex aliqb⁹ pmis pncipijs. Si ğ ſit aliq̃ res que nõ hẽat pncipia pora ex qbus ratio pcedere poſſit: ei⁹ nõ põt eſſe ſcia ſm ꝙ hic accipiť ſcientia. vz put eſt effectus demõſtrationis. Quãobrẽ de ſubijs ſeparatis nõ ſunt alique ſcie ſpeculatiue q̃ntũ ad qð qd eſt. hec oia.D.S. ⸢ Scða ɔditio eſt ꝙ talia hẽant ptes ſubiectiuas integrales ⁊ ꝓprias paſſiones de eis ⁊ ſuis ptibus demõſtrabiles per ſe. 2ᵃ ɔditio. ptes aũt integrales alicui⁹ gñis ſcibilis ſm.D.S. in qõnib⁹ ſup Boetium de trinitate intelliguntť oia illa p que deuenimus in cognitionez ipſius gñis ſubi.

ℭ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ſm Egidiũ ꝙ ſciam eſſe vnius gñis ſubiecti. nihil aliud eſt q̃z eã eſſe vni⁹ ſcibilis gñis Noᵐ 2ᵐ p qð ſolum excludiť equocatio. Nã genus ſcibile eſt plus q̃z genus pdicabile. Nã analogia entis impedit genus pdicabile. Ens enim qð eſt analogum ad decẽ pdicamenta nõ eſt genus ad illa: talis tñ analogia non impedit genus ſcibile. Alr metaphyſica q̃ eſt de ente in cõi ſcðz ꝙ eſt ens: vt pz.4.metaphy. nõ eẽt ſcia vna. dr ergo ɔſequẽter gen⁹ ſcibile: gen⁹ ſubm ⁊ nõ gen⁹ pdicatũ pp rõnem adductam.

ℭ Cõſiderandũ eſt vlterius ſm eũdẽ ꝙ q̃tuor ɔditiones eliciunť hic a phõ que reqruntť ad hoc ꝙ aliq̃ ſcia dicať vna. Noᵐ 3ᵐ 4ᵒʳ reqſita vt ſit ſciencia vna. ⸢ Quaꝝ pma eſt vnitas gñis ſubij ſcibilis. ⸢ Scða eſt identitas pmoꝝ pncipioꝝ. ⸢ Tertia ꝙ hẽat p ſe ptes. ⸢ Quarta ꝙ hẽat p ſe paſſiones. ⸢ Per pmã excludiť equocatio. Nã equocoꝝ ſm ꝙ equoca ſunt nõ eſt ſciẽtia vna. ⸢ Per ſcðam excludiť diuerſitas ɔſiderationis. Ad vnitatẽ enim ſcientie reqritur vnius rõnis ɔſideratio. Nã de eodẽ ſubcto puta de corpe pñt diuerſe ſcie ɔſiderare: vt nãlis ⁊ metaphyſica ſcðm diuerſas rõnes formales conſiderandi. ⸢ Sz per tertiam ɔſiderationem remoueť vnitas ſciẽtie ſubalternãtis cum ſubalternata: que non hñt eaſdez partes p ſe. ⸢ Ex

quarta v̊o cõſideratione excludit̃ cõſideratio eoꝝ que per
accñs gñi ſubijcibili ꝯueniunt. Ad vnã eniʒ ⁊ eãdẽ ſciam
nõ ſpectat ꝯſiderare niſi ea que ſunt ꝑ ſe. Ea eniʒ que ſunt ꝑ
accñs inq̃ʒtũ hui9 nõ cadunt ſub ꝯſideratione ſcie vt pʒ. 6.
meta''. tñ ea q̃ ſunt ꝑ accñs vni ſciẽtie pñt eẽ alterius ſcien
tie ꝑ ſe qd̃ pʒ ẽt in ſenſibilib9. Sapor enim ꝑ accñs cõpara
tur ad viſum. ꝑ ſe cõparat̃ ad guſtuʒ: iõ illa que reſpiciũt ꝑ
accñs ſubiectũ vnius ſcie: pñt eẽ de cõſideratiõe per ſe alte
rius ſciẽtie vt multa ſunt per accñs corpori mathematica
de qb9 per ſe geometria nõ cõſiderat: que tñ ſunt per ſe cor
pori naturali de quibus põt ꝑ ſe ꝯſiderare phica. Hec Egi
dius. Inter ꝓdictas aũt cõditiones vt idem infert. ſcđa eſt
formalior. vʒ ꝙ debẽt eſſe eadẽ ꝓncipia. i. eadem formalis
cõſideratio. Tota enim ratio quare ſcia eſt vna: eſt q2 cõſi
derat oia ſm vnã cõſiderationẽ formalẽ cõſiderãdi: qđ eſt
ꝯſiderare oia ſm eadẽ principia prima: nõ q̃dẽ ꝓma extra
genus: q2 talia ſunt oibus cõmunia: ſed ſm principia que
Concluſio ſunt prima ſm ꝓpriã ꝯſiderationẽ ſciẽtie alicui9. ¶ Ex pre
dictis elici põt ꝙ vnitas ſciẽtie nõ ſumit̃ ab vnitate mate
riali obiecti: ſʒ formali. nõ quidẽ nature: ſed ab vnitatẽ ra
tionis formalis ꝯſiderationis. Multa enim q̃ gñe nãe for
maliter ⁊ ſpecifice dĩnt: pertinẽt ad ꝯſiderationẽ vni9 ſcien
tie ſm ꝙ ꝯueniũt in vna rõne formalis ꝯſiderationis vt in
fra clarius patebit. ¶ Ad ꝓmuʒ ḡ pʒ ſolutio ex predictis.
¶ Ad 2m dõm ꝙ lʒ ens nõ ſit vnũ vnitate vniuocatiõis: eſt
tamẽ vnum vnitate analogie: ſiue attributionis: qđ ſufficit
ad vnitatẽ ſpecificã ſciẽtiarũ. vt in primo meta'' ad longũ
diſputatũ eſt. vbi hẽtur qualr̃ de diuerſis ⁊ diſperatis con
cluſionib9 habet̃ vnus habitus ſpecificus de gñe q̃litatis:
⁊ nõ vnus habitus vnitatis aggregationis ſicut eſt vnitas
aceruĩ lapidũ. ¶ Ad auc̃tẽ v̊o porphyrij dicẽdum ꝙ acci
pit ibi equocũ largo mõ. vʒ pro omni eo qđ nõ mere equi
uocum eſt. Sic analogũ vel ens dĩ equiuocũ: ſiue autẽ ibi
loquatur de equocatione phyſica aut logica nihil ad pro
poſitum. ¶ Ad 3m. pʒ ſolutio de dictis. q2 lʒ logica ⁊ me
taphyſica ens in cõmuni ꝯſiderẽt: nõ tñ illud cõſiderãt ſm
eandẽ rõnẽ. logica enim ſm rõnẽ rõnabilitatis. metaphyſi
ca vero ſm rationẽ entitatis. Ad eadẽ ẽt ſe extẽdunt diuer
ſis tamẽ rationib9. vnde impedit̃ ſciẽtie vnitas.
¶ Sequitur in pħo ⁊ in. D. S. ibi. Deinde cum dicit. [De
ſcientia ⁊c̃.] ¶ Articulus tertius.

Ad tertium ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ diuerſitas ſcien
tiarũ nõ ſit ſumẽda a diuerſitate ꝓn
Primuʒ cipioꝝ. ¶ Nam ab eodẽ aliq̃d accipit vnitatẽ ⁊ pluralita
tem ſiue identitatẽ ⁊ diuerſitatẽ. Sed vnitas ſciẽtie attẽdi
tur ab vnitate generis ſubiecti vt deductũ eſt: ḡ diuerſitas
attẽdẽda eſt ab obõ ſiue a gñe ſcibili ⁊ non a principijs.
2m ¶ 2° p̃terea. ſcia accipit vnitatem a ſuo ſubõ. vʒ ab anima a
qua ⁊ in qua hʒ ſuũ exiſtere. ḡ ab ea accipit vnitatẽ ⁊ plu
ralitateʒ: q2 vt pʒ 2° meta'': q2 ab eo hʒ aliquid ꝙ ſit ens ⁊
ꝙ ſit vnum ens. ¶ 3° p̃terea. in vna ⁊ eadẽ ſciẽtia vt patet
3m in geometria ⁊ meta'' ꝯſiderant̃ plura ⁊ diuerſa ꝓncipia:
ergo diuerſitas ſciẽtiarũ nõ ſumit̃ ex diuerſitate principio
rum. Aliter vna ſciẽtia eſſet plura ⁊ per ꝯſequẽs non vna
qđ implicat. ergo queſitũ falſũ. ¶ Sed ꝯ̃ eſt pħs in p̃ſenti
capl'o ibi. [Altera autẽ ſcia ⁊c̃.] ¶ Rñ° dõm ꝙ tertia ꝯcl'o
Concluſio hui9 capl'i que eſt rñſiua ad queſitũ talis eſt. ¶ Diuerſitas
ſcientiarũ ſumit̃ a diuerſitate principioꝝ. ita vʒ ꝙ ꝓna di
uerſarũ ſciarũ ſic ſe hẽant ꝙ ꝓna vnius ſciẽtie nõ ꝓcedãt ex
principijs alterius ſcie: neq3 ambarũ ſciarũ ꝓna ꝓcedãt ex
aliquibus principijs priorib9: q2 ſiue ꝓcederẽt ex eiſdẽ ꝓn
Probatio cipijs: ſiue alia ex alijs nõ eẽnt diuerſe ſciẽtie. ¶ Predicta
autẽ ꝯcl'o ꝓbat̃ ſigno ſm pħm. Nã ꝙ ſciẽtie ſint altere in
ter ſe ſm ꝓma ꝓna ſignũ hoc eſt: ꝙ cũ ꝓueniatur reſoluẽdo
ad ꝓma ꝓna que ſunt idemõſtrabilia: debẽt eẽ eiuſdẽ gene
ris cũ his q̃ demõſtrant̃. Nõ eniʒ (vt oſtẽſum eſt) ex alio ge
nere in aliud genus hʒ dem õſtrãtẽ demõſtrare. Ex quo pʒ. ꝙ
q2 indemõſtrabilia ꝓna: ⁊ ea que demõſtrant̃ debẽt eẽ eiuſ
dem generis. vnitas gñis ſcibilis inquãtũ ſcibile: Ex quo
accipit̃ vnitas ſciẽtie ⁊ principioꝝ. ⁊ ſm ꝙ principia ſunt
diuerſa accipit̃ ſciẽtie diuerſitas: ſibi eniʒ mutuo correſpõ
dent. Dicere ergo ſcias diuerſitateʒ accipere a diuerſitate
principioꝝ: ⁊ dicere eas accipere diuerſitateʒ a diuerſitate
formali gñis ſcibil: idẽ formalr̃ loquẽdo eſt. ¶ Cõſiderã No^m 1^m
dũ eſt hic ſm pħm ꝙ vna ⁊ eadẽ ꝯcl'o formalr̃ põt demon
ſtrari a diuerſis vl' ꝑ diuerſa media: q̃ ſumunt̃ ex eadẽ coor
dinatione gñis ſcibilis. i. ſm eãdẽ rõnẽ cognoſcibilitatis.
vna v̊o ꝯcl'o eadẽ mãliter: diuerſa tñ formalr̃ põt demõſtrari
ꝑ plura media ſumpta ex diuerſa coordinatione. ⁊ non eſt
intelligendũ in eadẽ ſcia: ſed in diuerſis. Diuerſa enim me
dia a diuerſa coordinatione generis ſcibilis ſumpta ad di
uerſas ſciẽtias ꝑtinet vt pʒ per ꝯcluſiones. ¶ Cõſiderãdũ No^m 2^m
eſt ſm. D. S. ꝙ mãlis diuerſitas obiecti nõ facit vel cauſat
diuerſitatẽ habituũ ſed ſolũ diuerſitas formalis ſũpta ſm
diuerſam rõnẽ formalẽ cognoſcibilitatis. Cũ v̊o ſcibile ſit
ꝓpriũ obm ſcie: nõ diuerſificabunt̃ ſcie ſm diuerſitatẽ mã
lem ſcibiliũ: ſed ſm diuerſitatẽ eoꝝ formalẽ. Sicut aũt ra
tio formalis viſibilis ſumit̃ a lumine ꝑ qđ color videt̃: ita
formalis ratio ſumit̃ ſm ꝓna ex qb9 aliq̃d ſcit̃. Et iõ quan
tacunq3 ſint aliq̃ diuerſa ſcibilia ſm ſuã nãm: dũmõ ꝑ eadẽ
ꝓncipia ſumant̃ ꝑtinẽt ad vnã ſciẽtiã: quarũ nõ erunt tam
diuerſa inquãtũ ſunt ſcibilia. Sunt eniʒ ſcibilia ꝑ ſua ꝓnci
pia ſicut pʒ de vocib9: q2 voces humãe multũ differũt ſm
ſuã nãm a ſonis inanimatoꝝ corpoꝝ. Sed tñ q2 ſm eadeʒ
ꝓncipia attendit̃ cõſonãtia in vocib9 humanis ⁊ ſonis in
animatoꝝ corpoꝝ: ẽt eadẽ eſt ſcia muſica que de vtriſq3 cõſi
derat. Si v̊o ſint aliqua gña ſcibilia eadẽ ſm nãm ⁊ tñ per
diuerſa media ꝯſiderant̃: Mãifeſtũ eſt ꝙ ad diuerſas ſciẽ
tias pertinẽt: ſicut corpus mathematicũ nõ eſt ſm ſuã nãʒ
ſeꝑatũ ſubiectũ a corpe nãli: q2 tñ corpus mathematicũ co
gnoſcit̃ ꝑ quãtitatis ꝓncipia: Corpus aũt nãle ꝑ principia
motus nõ eſt eadẽ ſcia nãlis ⁊ geometria. pʒ ergo ꝙ ad di
uerſificandũ ſcias ſufficit diuerſitas ꝓncipioꝝ quã comita
tur neceſſario diuerſitas gñis ſcibilis. Ad vnitatẽ v̊o ſim
pliciter vtrũq3 req̃rit̃. vʒ vnitas ſubiecti ⁊ vnitas primorũ
ꝓncipioꝝ nõ q̃dẽ ꝓmoꝝ ſimplr̃. ſed primoꝝ in aliquo gñe
ſcibili. Hec ille. ¶ Cõſiderandũ eſt vlteri9 ſm. D. S. ꝙ ge No^m 3^m
nera ſcibiliũ diſtinguunt̃ ſm modũ cognoſcẽdi diuerſum:
Sicut aliomõ cognoſcunt̃ ea que diffiniunt̃ cum mãa ⁊ ea
que diffiniunt̃ ſine materia. vñ aliud genus ſcibiliũ eſt cor
pus nãle ⁊ corpus mathematicum. vñ ſunt diuerſa prima
principia vtriuſq3 generis ⁊ per ꝯñs diuerſe ſcie ⁊ vtrunq3
hoꝝ generum diſtinguunt̃ in diuerſas ſpẽs ſcibilium ſm
diuerſos modos ⁊ rõnes cognoſcibilitatis. ¶ Ad ꝓmũ. ḡ
pʒ ſolutio ex dictis. ¶ Ad ſcđm dõm ꝙ accipit vnitateʒ ⁊
pluralitatẽ ſicut ⁊ entitatẽ a ſubõ ĩheſionis qđ eſt anima:
ſed vnitatẽ ⁊ diuerſitatẽ ſpecificam accipit ab obiecto ſiue
genere ſcibili vt declaratũ eſt. ¶ Ad tertiũ. dõm ꝙ in eadẽ
ſcientia nõ poſſunt cõſiderari plura prima principia diuer
ſa formaliter vʒ ſm diuerſas rõnes formales cognoſcibili
tatis. Diuerſitas autẽ ſciẽtiarũ ſumẽda eſt a diuerſitate for
mali conſideratorũ vt declaratũ eſt. Una etiã cõcluſio for
maliter eadẽ nõ poteſt demõſtrari per plura media. i. prin
cipia formaliter diuerſa. lʒ vna cõcluſio mãliter eadẽ ꝑ di
uerſa media poſſit demõſtrari. ¶ vt pʒ de iſta ꝯcl'one. Om
ne qđ delectat̃ trãſmutat̃: ſic demõſtrãdo. oẽ quod quie
ſcit trãſmutat̃ q2 eiuſdẽ eſt quies ⁊ motus: ſed oẽ qđ dele
ctat̃ quieſcit. q2 q̃es in bono deſiderato cauſat delectatio
nẽ. ḡ oẽ qđ delectat̃ trãſmutat̃. ¶ 2° ſic. oẽ qđ mouetur trãſ
mutatur. oẽ qđ delectat̃ mouet̃ q2 delectatio eſt q̃dã mo
tus appetitiue potẽtie. ḡ oẽ qđ delectat̃ trãſmutat̃. ꝙ autẽ
oẽ qđ delectat̃ moueat̃ eſt ſm opinionẽ Platonis ⁊ habet
locum in delectationib9 ſenſibilib9 que ſunt cũ motu: ſed
ꝙ oẽ qđ delectat̃ quieſcit, hoc ẽt verum eſt ſm opinionem

Ariſt. vt pȝ.7.⁊.9.ethicoꝝ.⁊ hoc loquendo de delectatio/
nibus itelligibilibus. hec omnia. D.S. ſcḋm philoſophū
circa finem lectionis preſentis.

Lec.42. ¶ Qō.47. de cognitione eorum que fiunt a caſu. ⁊ eſt le/
ctio.42. ſancti doctoris.

L Ogice conſiderādū reſtat de his quorū eſt ⁊ quoꝝ nō eſt ſcientia obiecti/
ue. ¶ Circa qḋ querunt̃ duo. ⸿ Primo vtrū
eoꝝ que a caſu fiunt ⁊ fortuna poſſit eē ſcien/
tia aliqua demſ̄ratiua. ⸿ Scḋo vtrū eorū que
cognoſcunt̃ ꝑ ſenſum poſſit eē aliq̄ ſcia demōſtratiua.

¶ Sequitur in pḣo ⁊ in. D.S. ⌊ Eius autem quod eſt a for
tuna. ¶ Articulus primus.

Ad primuȝ ſic ꝓcedit̃. Uidetur ꝙ eoꝝ que a caſu fiunt ⁊ a fortuna ſit ſcia demonſtrati/
Primū ua. ¶ Nā de caſu ⁊ fortuna hētur ſcia demſ̄ratiua: cū diffi/
niat̃. vt pȝ ſcḋo phyſicoꝝ. diffō aūt eſt mediū demſ̄rationis
ḡ eoꝝ q̄ ſunt a caſu ⁊ a fortuna eſt ſcia demſ̄ratiua: qꝛ de ef/
fectib⁹ habet̃ ſcia de quoꝝ cau ſis ꝑt hēri ſcia demſ̄ratiua.
2m ¶ 2° p̄terea eorūq̄ fiūt vt freq̄nter hētur ſcia. vt dicit hic
pḣs. Siľr eorū que fiunt raro hētur ſcia. vt pȝ de eclipſi ſo
lis ⁊ lune. ḡ eorū que fiunt a caſu hī ſcia dato ꝙ raro fiant.
3m ¶ 3° preterea quoꝝ eſt demſ̄ratio eſt ſcientia demſ̄ratiua: ſed
ipſius fortune eſt demſ̄ratio. vt pȝ. ſic demonſtratio. Omne
agens effectū nō intentum eſt cā per accñs: ſed fortuna eſt
huiuſmodi. ergo fortuna eſt cā ꝑ accñs. Seq̄tur ꝙ de for/
tuna ⁊ his que a fortuna fiunt pōt eſſe ſcia demonſtratiua.
¶ Sed cōtra eſt pḣs in pn̄ti caplo. ⌊ Eius aūt qḋ eſt a fortu
Rº na ⁊c̄. ⌋ ¶ Rº dōm ꝙ iſtud eſt 2m caplm hui⁹ decimi tra/
ctatus in quo pḣs determinādo de his quoꝝ eſt vel quoꝝ
nō eſt ſcia ponit duas ꝯcl̄ones inferēdo. iria correlaria de
Cōcluſio quoꝝ ſcḋa ⁊ correlarijs videbit̃ i ſcḋo articulo. ¶ Prima
vo ꝯcl̄o que eſt rñſiua ad queſitū eſt talis. vȝ ꝙ eoꝝ q̄ a ca
ſu vel a fortuna fiunt nō eſt ſcia demſ̄ratiua. que ꝯcl̄o ꝓbat̃
Probatio tali rōne ſm pḣm ⁊. D.S. ¶ Nā taliū nō pōt eē demōſtra
tio. ḡ eoꝝ nō pōt eē ſcia demſ̄ratiua. ꝯñia pȝ. qꝛ ſcia demſ̄ra
tiua nō pōt cauſari in nobis niſi per demſ̄rationeȝ vt pȝ per
primā eius diffōnē. ⸿ Probatio antecedētis. Naȝ ſylľs de/
mōſtrationis aut procedit ex ꝓpōnibus neceſſarijs aut ex
ꝓpōnib⁹ que ſunt vere vt freq̄nter: ſed ex oibus ꝓpōnib⁹
neceſſarijs ſeq̄tur ꝯcl̄o nec̄ia vt ꝓbatū eſt. Ex ꝓpōnib⁹ aūt
que ſunt vere vt freq̄nter ſequitur cōcluſio que eſt vera vt
freq̄nter vel forte neceſſaria ſm ꝙ ex cōtingenti poteſt ſe/
qui neceſſariū ſicut ex falſo verū. Nunq̄ aūt ex ꝓpōnibus
que ſunt vere vt freq̄nter ſeq̄tur ꝓpoſitio vel ꝯcluſio que
eſt vera vt in paucioribus. Aliter premiſſe aliq̄n eſſent ve/
re ꝯcl̄one exiſte falſa qḋ eſt ipoſſe. vt ē ſupra oſtēſuȝ eſt ne/
ceſſe eſt ergo ꝙ ꝯcl̄o demſ̄rationis vel ſit neceſſaria vel ſit
vera vt freq̄nter. Sed ea q̄ fiunt a caſu vel a fortuna neq̄
ſunt neceſſaria: neq̄ ſunt vera: vt freq̄nter: ſȝ vt in paucio
ribus. vt pȝ ſcḋo phyſicoꝝ. ergo eoꝝ que ſunt a caſu vel a
q. Lectio. fortuna nō poteſt eſſe demſ̄ratio: qḋ fuit antecedēs ꝓbādū
⁊ per ꝯñs neq̄ ſcia demſ̄ratiua. ¶ Et ſi arguitur per diffini
tionem ſcire ꝙ illud qḋ ſcitur eſt impoſſibile aliter ſe hēre
⁊ per ꝯñs eſt neceſſarium. ḡ de his que ſunt vt frequenter
non pōt eſſe ſciētia demōſtratiua. vnde ait Boetius. Scien
tia eſt eoꝝ que imutabilē ſubāam ſiue entitatē ſubſequunt̃.
Rº ¶ Dicendū vt dicit hic. D.S. ꝙ de his que ſunt vt freq̄n/
ter cōuenit eē demōſtrationē inquātū in eis eſt aliqḋ neceſ
ſitatis: neceſſariū aūt vt habetur ſcḋo phyſicoꝝ. Aliter eſt
in nālibus: que ſunt vera vt freq̄nter ⁊ deficiunt in mino/
ri parte. Et aliter in mathematicis ſcientijs ſiue diſciplinis
in qb⁹ eſt neceſſitas a priori: in nālib⁹ aūt a poſteriori: que
tñ ſumit̃ ab eo qḋ eſt ſm nām. ſ. a fine ⁊ forma. vñ ſicut di/
cet Ariſto. oñdere ꝓꝑ qḋ. vt ſi hoc debeat eē puta ꝙ oliua
gñetur: neceſſe eſt hoc p̄exiſtere. ſ. ſemē oliue: nō aūt ex ſe/
mine oliue generant̃ oliua ex neceſſitate: qꝛ pōt ipediri ge/
neratio per aliquā corruptionē. vnde ſi fiat demſ̄ratio ex eo
qḋ eſt prius in gñōne nō concludet ex neceſſitate niſi forte
hoc ipm eſſet neceſſariū: ſemē oliue vt freq̄nter eē genera
tiuum oliue. qꝛ hoc facit ſm ꝓprietatē ſue nature niſi impe
diat̃. hec ille. Eoꝝ ergo q̄ fiunt vt freq̄nter pōt eē demſ̄ra/
tio ⁊ ſcia inquātū in eis aliqḋ neceſſitatis repitur. a quib⁹
etiā valet demſ̄ratio arguēdo ab eſſe cauſe ad poſſe effect⁹:
vt deducit hic Egidius. Ex quo pȝ ſolutio ad argumentuȝ
factum. ¶ Ad primū ergo dōm ꝙ de fortuna vt eſt ꝑ acci/
dens abſolute loquēdo nō eſt ſcia: neq̄ de fortuitis vt for/
tuita ſunt de eis tñ pōt eſſe diffinitio atq̄ demonſtratio ſiue
ſciētia demōſtratiua inquātū in eis aliqḋ per ſe aut neceſſi
tate inuenit̃. Et hoc eſt in vlī conſiderādo. Secus autē ſi in
eſſe particulari conſiderentur vt clarius diſputatum eſt in
ſcḋo phyſicorum. ¶ Ad ſcḋm dōm ꝙ lȝ eclipſis ſolis aut
lune raro fiant quātū ad tempus: ſemper autē fiunt quātū
ad cauſam: poſita enim eoꝝ cauſa ſemꝑ ponuntur. ¶ Ad
tertiū pȝ ſolutio ex reſponſione ad primum data.

¶ Sequitur in pḣo ⁊ in. D.S. ibi. Deinde cum dicit ⌊ Neq̄
per ſenſum. ⌋ ¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecundum ſic procedit̃. Uidetur ꝙ ſingula rium ſenſibilium ſit ſcientia de/
mōſtratiua. ¶ Nā linea viſualis eſt ſenſibilis per viſum vt Primū
ad ſenſum pȝ: ⁊ tñ de ea eſt ſciētia: vt pȝ de ꝑſpectiua. ergo
eoꝝ que ſenſu percipiunt̃ ſiue ſingularia eſt ſcia etiā demō
ſtratiua. ergo ⁊c̄. ſi dicat̃ ꝙ linea viſualis in cōmuni ſenſu
nō percipiat̃. ſed hec vel illa. ¶ Contra nil vī a ſenſu viſus
niſi ſub rōne coloris in cōi: aliter color nō eēt obiectū viſus
ſed hic vel ille color: qḋ eſt cōtra pḣm in ſcḋo de aia ⁊ do/
ctores oēs. ḡ linea viſualis ſub ratione cōmuni coloris ⁊ ꝑ
ꝯñs in cōi a ſenſu percipit̃. ¶ 2° preterea. vlīa a ſenſu pci/ 2m
piunt̃. vt pȝ de obo ſenſus cōis qḋ eſt ſenſibile in cōi: ſȝ vni
uerſaliū eſt ſciētia. vt hic ꝯcedit̃. ḡ eoꝝ que ſenſu ꝑcipiunt̃
eſt ſcientia. ¶ Sed ꝯtra eſt pḣs in pn̄ti caplo ibi. ⌊ Neq̄ ꝑ
ſenſum eſt ſcia ⁊c̄. ⌋ ¶ Rº dōm ꝙ ſcḋa ꝯcl̄o hui⁹ capli que
eſt rñſiua ad queſitū talis eſt. ¶ Scia nō eſt eorū que ſenſu Cōcluſio
cognoſcunt̃. que ꝯcl̄o tali rōne ſm pḣm ꝓbat̃ vt hic dedu
cit. D.S. ¶ Nā ſcia eſt vlīum: qꝛ obm intellectus cui⁹ ha/ Probatio
bitus eſt ſcia: eſt ſubā ſiue ipm qḋ qḋ eſt qḋ eſt vlē: qḋ non
eſt hic ⁊ nūc: a quibus vt dictum eſt: vlē abſtrahitur. Obm
enim ſenſus eſt qualitas ſenſibilis q̄ afficit ſingulares ſub
ſtantias in determinato loco ⁊ tp̄e determinato. ergo eorū
que ſenſu ꝑcipiunt̃. i. cognitione ſenſitiua cognoſcunt̃: nō
eſt ſcia demſ̄ratiua. niſi accipiēdo ſciētiaȝ vīter pro q̄cunq̄
cognitione vt aliq̄ antiq̄ voluerūt. vt pȝ ꝑ meta᷈. ¶ Con/
ſiderādū eſt hic ſm. D.S. ꝙ hoc qḋ dī vlē eē vbiq̄ ⁊ ſem/
per nō eſt ſm viam affirmationis intelligēdū. vȝ ꝙ hoc ſit
de rōne vlis: puta hois aut aialis. qꝛ oporteret ꝙ quodli/
bet ſingulare hois ⁊ aialis eēt ſemꝑ ⁊ vbiq̄: qꝛ rō hois ⁊
aialis in quolibet ſingulariū repit̃: in q̄libet dico ꝯtēto ſub
ſubiecto. Si eni eē vbiq̄ ⁊ ſemꝑ eēt de rōne vlis ſicut de rōne
ipſius gñis eſt ꝙ contineat ſub ſe ſpēs: ſequeretur ꝙ nihil
eēt vlē qḋ nō vbiq̄ ⁊ ſemꝑ inueniret̃: ⁊ ſm hoc oliua non
eſſet vlē qꝛ in Flādria nō inuenitur. Eſt ergo intelligēduȝ ꝑ
modū negationis ſiue abſtractionis qꝛ. ſ. rō vlīs abſtrahit
ab omni determinato tp̄e ⁊ determinato loco. vñ quātum
eſt de ſe ſicut inuenit̃ in quolibet vno loco. vel tp̄e ſic natū
eſt inueniri in oib⁹. pȝ ergo ex predictis ꝙ vlē nō cadit ſub
ſenſu. qꝛ igit̃ demſ̄rationes precipue ſunt vlēs: vt ſupra de/
mōſtratū eſt. Relinquit̃ ꝙ ſcia demſ̄ratiua nō eſt eoruȝ que
ſenſu percipiuntur vȝ ſingulariū. ¶ Sed inſtabat diſcipu Diſcip.
lus. Nam vbicunq̄ eſt ſingulare ibi eſt vlē. vt pȝ in preſen/
ti. qꝛ nō eſt dabile aliqḋ ſingulare in quo nō ſit vniuerſale:
ſȝ in omni loco ⁊ in oi tp̄e eſt ſingulare: cū non detur locus
vacuus neq̄ tēpus ſine re tp̄ali. ḡ in oi loco ⁊ in oi tēpore
eſt vlē: ⁊ per ꝯñs ponēdo prefatū dictū pḣi ſm viam affir/
mationis. vlē eſt vbicūq̄ ⁊ ſemꝑ. ¶ Dicendū eſt ꝙ vlē ſm Rº

Digitized by Google

vlem eius rõnẽ ꝯſideratum eſt vbiqꝫ ⁊ ſemp.q̄ in oi loco
⁊ tpe eſt aliqđ vl'e.nõ tñ ſm ſpal'ẽ eius rõnẽ.vꝫ hoc vl'e vel
illud nõ eſt vbiqꝫ ⁊ ſemper niſi forſitan ꝑ accñs loquendo.
No^m 1^m Correla^m primum ¶ Cõſiderandum eſt vlteri⁹ ſm pħm ꝙ ex ꝓdicta ꝯcl'one
pħs infert tria correlaria.⁋ Quoꝝ pmũ eſt ꝙ ſcia non cõ/
ſiſtit in ꝑceptione ſenſus:vt antiq voluerũt nõ ponẽtes ſen
ſum ab intell'u differre:cũ ſcia ſit vl'ium.ꝑceptio vo ſenſus
ſingulariũ ⁊ nõ vl'ium vt ꝓbatũ eſt ⁋ Scõm correlariũ eſt
2^m ꝙ ſcia eſt cognitio potior cũ hẽatur ꝑ cãm:q̄ꝫ ſenſus.i.co/
gnitio ſenſitiua que nõ hẽtur ꝑ cãm ꝑſertim vl'em que facit
ſcire vt ex ſupradictis pꝫ.⁋ Tertiũ correlariũ eſt ꝙ dato
ꝙ ſenſus nõ ſit ſcia.i.cognitio ſenſitiua non ſit intellectiua
multũ tñ ꝯfert ad cognitionẽ ſciẽtificã:q̄ vt ſupra dcm̃ eſt
deficiẽte in nobis aliquo ſenſu neceſſe eſt ⁊c̃.Ex reb⁹ enim
ſenſitiuis multotiẽs accipit̃ vl'e vt pꝫ in ꝓhemio metaphy.
No^m 3^m ¶ Cõſiderãdum eſt vlterius ſm.D.S.ꝙ cũ dĩ hic a pħo
ꝙ cognitio ꝑ cãm eſt nobilior illa que nõ habet̃ ꝑ cãm.in/
telligẽdũ eſt in his que hñt cãm.ſcire aũt aliqđ ꝑ cãꝫ vl'ez.
eſt nobilius q̄ꝫ intelligere qualitcũqꝫ id qđ hꝫ cãm ſine co/
gnitione ſue cãe:ſꝫ de ꝓncipijs que nõ hñt cãm eſt alia rõ:
illa autẽ ꝑ ſe intelligunt̃.⁊ talis cognitio eoꝝ eſt certior oi
ſcia:q̄ ex tali intellectu ſcia certitudinẽ hꝫ vt declaratũ eſt.
No^m 4^m Singulare dupl'r. Cum dicebat̃ ꝙ ꝓp vnũqđqꝫ ⁊c̃. ¶ Cõſiderandũ eſt vlteri
us ꝙ ſingulare qđ ſenſu ꝑcipit̃ põt dupl'r ꝯſiderari.⁋ Uno
mõ ſm rõnẽ ſingularitatis ⁊ ſic ipſius nõ eſt ſcia niſi iſtum
terminuꝫ ſingulare accipiẽdo ſcđe intentionalr.⁋ Aliomõ
ꝓ eo ꝙ eſt ſingulare ⁊ hoc dupl'r.⁋ Unomõ ꝑ reſpectuꝫ ad
accñs cõe ⁊ ſic ei⁹ non eſt ſcia.⁋ Aliomõ ꝑ reſpectũ ad acci
dens ꝓpriũ:⁊ ſic ei⁹ ẽẽ ſciaꝫ demr̃atiuã de qua eſt hic ad ꝓ/
poſitũ põt intelligi dupl'r.⁋ Unomõ directe ⁊ ꝑ ſe ſic ei⁹ nõ
eſt ſcia. ⁋ Aliomõ reflexe ꝑ ſe non ꝑ̄ ſed 2°.i.ſm aliđ:⁊ illo
mõ eius põt eſſe ſcia:cũ vt ſic ei⁹ ſit demr̃atio nõ qdem vl'is
Vl'e 2^m. ſꝫ particularis (vt declaratum eſt.⁋ Silr vl'e põt ꝯſiderari
dupl'r.⁋ Unomõ ſm rõnem vl'itatis ⁊ ſic eius nõ eſt cogni/
tio ſenſitiua ſiue ſenſus qđ in ꝓpoſito idẽ eſt.⁋ Aliomõ põt
accipi ꝓ eo qđ eſt vl'e ⁊ ſic eius eſſe ſenſum põt intelligi du/
pl'r.⁋ Unomõ per ſe ⁊ ſic non cadit ſub ſenſu.⁋ Aliomodo
per alterum ⁊ ex ꝯſequenti ſic bñ cadit ſub cognitione ſen
ſitiua:vt clarius in.2.de anima diſputatum eſt.

¶ Queſtio.48.De principijs omnium ſyllogiſmoꝝ.⁊ eſt
Lec.43. lec.43.S.D.

Iſuper ꝯſiderandum reſtat de princi/
pijs ſciẽtiaruꝫ demr̃atiuaꝝ in
cõi.¶ Circa qđ queruntur duo.⁋ Primo vtrum
oium ſyll'oꝝ ſint eadeꝫ ꝓnᵃ.⁋ Scđo vtꝝ ſuble/
ctum ſcientie poſſit dici principium ſcientie.
¶ Sequitur in pħo:⁊ in.D.S.⌊Eadem enim principia.

¶ Articulus primus.

Primuꝫ Ad primũ ſic ꝓcedit̃.Ut̃ ꝙ oium demr̃ationũ ſint
eadẽ ꝓnᵃ.¶ Nã ꝓnᵃ demr̃ationũ ſunt di
gnitates vt ex ſupradictis pꝫ.ſꝫ oium ſyll'oꝝ demr̃atiuoꝝ
ſunt eadẽ ꝓnᵃ que ſũt dignitates.vt pꝫ.4.metaphy.ğ oiuꝫ
2^m demr̃ationũ ſunt eadẽ ꝓnᵃ.¶ Scđo preterea.ꝓnᵃ ſyll'oꝝ
ſunt tres termini ⁊ due ꝓ̄miſſe.vt pꝫ ꝑ ꝓ̄oꝝ.ſꝫ oẽs ſyll'i ꝯue
niunt in hoc ꝙ tm̃ ex trib⁹ terminis ⁊ duab⁹ ꝓ̄miſſis ꝯſtẽt.
ğ oium ſyll'oꝝ.⁊ ꝑ ꝯñs oium demr̃ationum ſunt eadẽ ꝓnᵃ.
3^m ¶ Tertio ꝓterea.diffõ eſt ꝓn^m diffiniti:ſꝫ oium demr̃atio/
nũ:eſt eadẽ diffõ.ğ idem qđ ꝓus.¶ Sꝫ ꝯ̄ eſt pħs in ꝓ̄ſenti
caplo.⌊Eadẽ aũt ꝓncipia ⁊c̃.⌋ ¶ Rñ° dõm ꝙ iſtud eſt 3^m
caplm hui⁹ vltimi tractatus in quo pħs oñdẽdo ꝑ que ꝓn
Cõcluſio pma probatio cipia nõ habet̃ ſciẽtia.vꝫ q̄ nõ ꝑ eadẽ.ponit tres ꝯcl'ones.
¶ Quaꝝ pma ẽ.Non oium ſyll'oꝝ eadẽ ſunt ꝓnᵃ.¶ Que
ꝯcl'o ꝓbat̃ tali rõne.nam ſyll'oꝝ veroꝝ ⁊ falſoꝝ nõ ſunt ea/
dem ꝓnᵃ.Nã veroꝝ ſunt vᵃ ꝓnᵃ:⁊ falſoꝝ ſunt falſa.Nõ.n.
ſequit̃ falſum niſi ex falſis formalr loquẽdo.⁊ lꝫ ex falſis
aliqñ ſequat̃ veꝝ ꝓ̄oriſtice:non tñ poſterioriſtice loquẽdo.
Fit.n.hic mẽtio de ſyll'is ſm mãm tm̃ ⁊ non ſm formam.

¶ Scđa ꝯcl'o talis eſt.non oium ſyll'oꝝ falſoꝝ ſunt eadeꝫ 2ᵃ ꝯcl'o
ꝓnᵃ.¶ Que ꝯcl'o ꝓbat̃ tali rõne.Nã alique ꝯcl'ones ſunt Probaᵗ
falſe que ſunt diſpate ⁊ impoſſes.ſic iſte.Iuſticia eſt iniuſti/
tia ⁊ iuſticia eſt timor.Sicut.n.dĩ timor gñe a iuſticia:ita
⁊ ab iniuſticia.Silr iſte ſunt impoſſes hõ eſt equus ⁊ hõ eſt
bos.Sꝫ ſil'es ꝯcl'ones non pñt inferri ex eiſdẽ ꝓ̄miſſis ſiue
ex eiſdẽ ꝓncipijs.ergo ⁊c̃.⁋ Tertia ꝯcl'o eſt iſta.Non oiuꝫ 3ᵃ
ſyll'oꝝ veroꝝ eadẽ ſũt ꝓnᵃ.¶ Quã ꝯ̄nem ꝓbat pħs dupl'r.
⁋ Primo dialectice.⁋ Scđo analetice⁋ dialectice ſiue logi/
ce ꝓbat q̄tuor rõnibus.¶ Quaꝝ pma talis eſt ⁊ ſumit̃ ex Probat dialectice Pria rõ
dĩa ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ.Nam diuerſorũ gñe diſtinctoꝝ ſunt
diuerſa ꝓncipia.ſicut magnitudinũ ꝓnᵃ ſunt puncta:nume
roꝝ vo vnitates.Sꝫ multe ꝯcl'ones ſunt in qbus vẽ ꝯclu/
dunt̃ aliqua de plurib⁹ ſubiectis gñe diſtinctis.ğ nõ oium
ſyll'oꝝ veroꝝ eadem ſunt ꝓnᵃ.¶ Scđa ratio que ſumit̃ ex 2ᵃ
ꝓncipijs cõibus talis eſt.ꝓncipia cõia non pñt ingredi ſyl/
logiſmũ niſi ſm ꝙ applicant̃ ꝑ terminos ſpal'es ad ꝓnᵃ:cũ
gñã entiũ ſint diuerſa:⁊ remota.ſꝫ manifeſtũ eſt nõ omniũ
ſyll'oꝝ eſſe eadẽ principia.ergo nõ omniũ ſyll'oꝝ ſunt eadẽ
ꝓnᵃ cõia ſm ꝙ demr̃ationẽ ſiue ſyllogiſmum ingrediunt̃.
¶ Tertia ratio que ſumit̃ ex cõparatione ꝓ̄miſſaꝝ ad cõ/ 3ᵃ
cluſionẽ talis eſt.Cõcluſiones ſunt q̄ſi infinite.ğ ꝓncipia ſyl
logiſmoꝝ ſunt q̄ſi infinita:⁊ ꝑ ꝯñs non oium ſyll'oꝝ ſunt ea
dẽ ꝓnᵃ.¶ Quarta rõ q̄ ſumit̃ ex dĩa neceſſarij ⁊ ꝯtingen 4ᵃ
tis talis eſt.Principioꝝ qbus vtimur in ſyllogiſmis que/
dam ſunt nec̃ia ⁊ quedã ꝯtingẽtia:vt pꝫ ex ꝓmo prioꝝ:ſed
nec̃ia ⁊ ꝯtingẽtia nõ ſunt eadẽ.ğ non oium ſyll'oꝝ ſunt ea/
dẽ ꝓncipia.¶ Scđo ꝓbatur idẽ analetice.vꝫ ꝑ rõnes ꝓpri Analetice Pria rõ
as ꝓncipijs qb⁹ ſcie demr̃ant̃.⁊ hoc trib⁹ rõnib⁹.¶ Qua
rum prima talis eſt.naꝫ ſi omniũ ſyll'oꝝ ẽt demr̃atiuoꝝ de
qbus eſt ad ꝓpoſituꝫ ẽẽnt eadẽ ꝓnᵃ.oia que ſunt in ſciẽtijs
ẽẽnt eadẽ.pꝫ q̄ que eidẽ ſunt eadem inter ſe ſunt eadẽ.ſed
ꝓncipia cuiuſlibet ſcie ſunt quodãmõ eadẽ ꝯcl'onib⁹.q̄ vt
ſupra oñſum eſt:ſunt eiuſdẽ gñis.ergo ſi omniũ ſyll'oꝝ ꝓn
cipia ſunt eadẽ ſequeret̃ ꝙ oia que ſunt in ſciẽtijs ſint eadẽ
qđ fuit ꝓbandũ.¶ Scđa rõ ſi ſic ſequeret̃ ꝙ qđlibet ꝯtin/
geret demr̃are ꝑ qđlibet.hoc eſt manifeſte falſum.Ex quo
mlta incõuenientia ſequerent̃.vt de ſe pꝫ.ergo ⁊c̃.¶ Ter/
tia rõ talis eſt diuerſoꝝ geneꝝ ſunt diuerſa ꝓncipia.vt đ ſe
pꝫ.ſꝫ diuerſe ſciẽtie ſunt diuerſoꝝ geneꝝ ſcibiliũ.ğ diuerſa
ruꝫ ſciẽtiaꝝ ſunt diuerſa ꝓncipia ⁊ ꝑ ꝯñs diuerſaꝝ demr̃a/
tionũ ꝓncipia non ſunt eadẽ.cuꝫ ſciẽtia ſit ꝓprius effectus
demr̃ationis.¶ Cõſiderandũ eſt aũt ꝙ demr̃ationũ prin/ Notãdũ
cipia ſunt in duplici dĩa.⁋ Nã quedã ſunt cõia:quedã vo
ꝓpria.⁋ Secũdo mõ loquẽdo de ꝓncipijs nõ oium demr̃a
tionũ ſunt eadẽ ꝓnᵃ.Alr vt dcm̃ eſt oẽs demr̃ationes ẽẽnt
eadẽ.⁋ Primomõ loquẽdo de ꝓncipijs cõibus hoc dupl'r,
⁋ Unomõ ꝯſiderãdo ꝓncipia cõia vt ſunt applicata ad ꝓn/
cipia ſpal'ia:⁊ ſic nõ oium demr̃ationũ ſunt eadẽ ꝓncipia.
⁋ Aliomõ ꝯſiderãdo ea in eoꝝ cõitate:⁊ ſic oium eadẽ ſũt
principia que qdẽ nõ formalr ſꝫ v̉tualr ſolum ingrediunt̃
demr̃ationem:vt ſupra habituꝫ eſt.⁋ Et ſi pħs aliqñ dicat
ꝙ ꝓncipia demr̃ationũ non ſunt eadeꝫ:accipit̃ ibi ꝓn^m.vt
ꝓ^m ⁊ idẽ eſt ꝙ adequatũ ſiue ꝓpriũ.qđ enim alicui ſibi pri
mo ꝯuenit adequate ⁊ proprie ſibi conuenit vt in caplo de
vniuerſali habitum eſt. Si vo accipiatur primum pro eo
quod eſt primum via diuiſionis.ſic idem eſt ꝙ cõmunius
dĩ primum.ſecus autem loquendo ſm viam reſolutionis.
¶ Ad argumenta patet ſolutio ex predictis.
¶ Sequitur in pħo:⁊ in.D.S.ibi.⌊Sed q̄ quoddam mo
do eadem ⁊c̃.

¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecundũ ſic ꝓcedit̃.Videt̃ ꝙ ſubiectũ ſciẽtie
nõ poſſit eſſe prin^m ſciẽtie.¶ Nã de Primum
ꝓncipijs ſupponit̃ ſiue precognoſcit̃ q̄ tm̃ de ſubiecto vero
ꝓ̄cognoſcit̃ q̄ ⁊ qđ.vt ſupra circa ꝓn^m huius libri cõcedit
pħs.ğ ſubm non põt dici ꝓn^m alicuius ſcie. ¶ Scđo ꝓ̄re/ 2^m
rea.per principia ſciẽtie demr̃atur ꝓpria paſſio de proprio

ſubiecto:ſed ꝑ ſubm ſcie nõ demonſtratur paſſio de ſubto: aliter idẽ eẽt demõſtrans ⁊ idẽ de quo fieret demr̃atio:qð eſt falſuȝ.ḡ idẽ eſt ꝙ prius.

3m ℭ Tertio ꝑterea.ſi ſic ſeqret̃ ꝙ niſi duo eẽnt ꝑcognita.vȝ ſubm ⁊ paſſio.Q: ꝑ hypoſtaſim ſubm eſt pͥnm ſcie.ↄñſ eſt ↄtra phm in ꝑncipio huius libri. ergo nullaten⁹ ↄcedendũ eſt ꝙ ſubm ſit ꝑncipiũ ſcientiaꝝ.

ℭ Sȝ ↄ̃ eſt phs in fine hui⁹ capli ſm ꝙ adducit hic.D.S.

Rº ℭ Rñdeo dõm ꝙ pͥnª ſciaꝝ ſunt in duplici dĩa. ſ Nã qdã ſunt ꝑncipia ex qbus demr̃at̃.ſicut ſunt ꝑme dignitates:vt ꝙ non ↄuenit ſimul eſſe ⁊ nõeſſe. ſ Alia ſunt ꝑncipia circa que ſunt ſcientie.i.circa que verſat̃ ↄſideratio ſcie obiectiue.⁊ talia dicunt̃ eẽ ſubiecta ſciaꝝ:q: diffinitionib⁹ ſubiectoꝝ vtimur vt ꝑncipijs indemõſtrationib⁹.Principia aũt ꝑmomodo ſumpta ſunt cõia oibus ſcientijs.Sed ꝑncipia circa que v̄ſant̃ ſcie ſunt ꝓpria cuiuſlibȝ ſciẽtie.ſicut numerus arithmetice.⁊ magnitudo geometrie.Principia vero cõia oȝ ad propria applicari ad hoc ꝙ fiat demonſtratio. q: enim ex eis ſolis principijs cõibus non põt fieri demonſtratio:igitur dici non põt eadẽ eſſe ꝑncipia omniũ ſylloꝝ

Subm 2º demr̃atiuoꝝ.hec.D.S.in pñti capitulo circa finem. ꝟ Ex quo colligi põt ꝙ ſubm põt dupl'r ↄſiderari. ſ Unomõ inquãtũ eſt ſubm:illo modo nõ eſt ꝑncipiũ ſciẽtie. ſ Aliomõ poteſt ↄſiderari vt in ſe includit diffõnem ſuã ꝓpriam:que dĩ medium demonſtratiõis ad demr̃andum paſſionem de eo vt ſubm eſt.⁊ illiomodo ſubm dicitur ꝑncipium ſciẽtie.

ℭ Ad argumenta omnia patet ſolutio ex dictis.

ℭ Queſtio.49.de comparatione ſcientie ad alia que ad co-

Lec.44 gnitionem pertinent.⁊ eſt lec.44.S.D.

Jnaliter cõſiderandum reſtat de cõparatione ſciẽtie ad alia que ad cognitionem ꝑtinent.Poſtqȝ declaratum ẽ de cõparatiõe ſciẽtie ad ſciẽtiam quãtum ad certitudinẽ.vnitateȝ ⁊ diuerſitatem. ℭ Circa qð queruntur duo. ſ Primo vtꝝ ſcia differat ab opiniõe. ſ Scðo vtrum ſcia differat ab alijs habitibus intellectualibus.

ℭ Sequitur in philoſopho ⁊ in.S.D.[Scibile autem.]

ℭ Articulus primus.

Ad primum ſic ꝓcedit̃.Uẽ ꝙ ſcia ⁊ opinio non ſint duo habitus diſtincti realiter.

Primuȝ ℭ Nam habitus diſtinguunt̃ ꝑ eorum obiecta in virtute principioꝝ.vt ſupra ðclaratũ eſt:ſȝ ſcibile ⁊ opinabile que dicunt̃ eẽ ſubã ſcie ⁊ opinionis nõ diſtinguunt̃ realr̃:q: idẽ põt eſſe opinabile ⁊ ſcibile.vt cõcedit phs.ḡ opinio ⁊ ſcia

2m nõ diſtinguunt̃. ℭ Scðo ꝑterea.ſi opinio ⁊ ſcia diſtinguerent̃ hoc eſſet (vt dicit phs) qa ſcia eſt nec̃ioꝝ:opinio v̓o cõtingentiũ:ſȝ hoc nõ:ꝙ ſic pȝ.Q: de ꝓpõne nec̃ia p̃t hñi opi-

3m nio.vt hic ẽt ↄcedit phs.ergo ⁊c̃. ℭ Tertio ꝑterea vĩum eſt ſcia.⁊ ſic ſcia nõ differt ab opiniõe rõne obiecti. ℭ Sȝ ↄtra eſt phs in vltimo caplõ hui⁹ decimi tractat⁹ ibi.[Scibile aũt ⁊ ſcia dĩnt.] ℭ Rº dõȝ ꝙ iſtõ eſt vltimũ caplm huius decimi tractat⁹ ꝑmi libri in quo phs determinando de ſcia ꝑ reſpectũ ad illa que ad rõnem ꝑtinẽt vel ad alia. Ponit duas ↄcl'ones:duas dubitatiões inferẽdo ⁊ vnũ correlariũ.De quaꝝ ↄclonuȝ 2ª ⁊ correlario in ſequẽti articulo

Cõcluſio videbit̃. ℭ Prima ↄcl'o que eſt rñſiua ad queſitũ talis eſt. Scientia eſt habitus diſtinctus ab opinione. ℭ Que ↄcl'o

Probatio ꝓbat̃ tali rõne phi.Nam obm ſcie differt ab obto opinionis.vȝ ab opinabili.ergo ſcia eſt habit⁹ ab opiniõe diſtinctus. ſ probatio ↄñtie.q: habitus diſtinguunt̃ per obiecta formalr̃ ſumpta. ſ Añs ꝓbat̃ q: ſcia obiectiue eſt de vĩib⁹. Non.n.ſcia eſt de vĩibus ſub ſenſu cadẽtib⁹.vt ſupra ꝓbatum eſt.Sed etiam eſt neceſſarioꝝ.i.impoſſibilium alr̃ ſe habere:cum ſit effectus demr̃ationis:ſed opinio eſt cõtin-

Opioneȝ eẽ ↄti. ⁊c̃. pª ꝓbatio gentium alr̃ ſe hẽre: ſ qð ꝓbat phs tripl'r ⁊ ꝑ tali ratione. ſ nam ↄtingentia cognoſcunt̃ cognitiõe intellectiua:⁊ eorum non eſt ſcientia:q: ſcientia eſt impoſſibilium aliter ſe hẽre:neqȝ eoꝝ eſt intellectus:q: ẽt intellectus ꝑ dĩ ſcia inde-

mõſtrabilis.i.ꝑncipiũ ſcie.vt ſupra declaratũ eſt:dicit̃ eẽ nõ ↄtingentiũ.ſȝ neceſſarioꝝ ſiue impoſſibiliũ alr̃ ſe hẽe. ergo eorum eſt opinio. ſ patet ↄñtia per locum a ſufficienti diuiſione.Et hoc compꝛehendẽdo ſub ſcia ⁊ intellectu oẽȝ

Opio qd certitudinalẽ cognitionem. ꝟ Ex hoc infert̃ deſcriptio opinionis.vȝ ꝙ opinio eſt eſtimatio quedã immediate ꝓpoſitionis ⁊ nõ neceſſarie:quod põt intelligi dupl'r. ſ Unomõ ita ꝙ ꝓpoſitio immediata in ſe qdem ſit neceſſaria:ſed ab opinante accipit̃ ꝓ ſi neceſſaria. ſ Aliomõ vt in ſe ↄtingẽs ſit:vl'r autẽ ꝓpõ immediata eſt ꝓpoſitio quecũqȝ que ꝑ aliqð mediũ ꝓbari non põt ſiue ſit neceſſaria ſiue nõ neceſſa-

2º ria. ſ Scðo ꝓbatur a pho idem ꝑ id qð cõmuniter apparet ex virtute vocabuli.Nam opinio vĩ ſonare aliqd debile ⁊

3º incertũ.vñ opinio vĩ eſſe ↄtingẽtiũ. ſ Tertio idẽ ꝓbat phs ꝑ expimentum.nam nullus qñ opinat̃ aliqd quod impoſſibile eſt alr̃ ſe habere reputat ſe opinari ſed ſcire.quando vero opinat̃ ꝙ ſic eſt:ꝙ nihil ꝓhibet alr̃ ſe hẽe.tũc reputat ſe opinari:ac ſi opinio ſit talis.i.ↄtingẽtis:ſciẽtia v̓o neceſ-

Nom pm ſarij. ℭ Conſiderandum eſt autẽ ſm phm in litera:ꝙ pro-

Pꝛia qȝ pter ea q̃ dicta ſunt:phs mouet duas difficultates. ſ Quarum prima eſt vtrum idem poſſit eſſe opinabile ⁊ ſcibile.

2ª ſ Scðo vtrum de eodẽ aliqs poſſit hẽre ſciam ⁊ opinionẽ.

Rº ad pꝛimam ℭ Ad ꝑmã ad quã ſcbario rñdet phs dõm ꝙ vnum ⁊ idẽ materialr̃ põt eſſe ſcitum ⁊ opinabile non tamen idem formalr̃.i.ſm eandem rõnẽ formalẽ.q: neceſſarium inquantum hmõi eſt ſcibile:ipm v̓o acceptũ ab opinãte vt poſſibile aliter ſe habere ſicut eſt in iſta ꝓpoſitione.Incorporalia nõ ſunt in loco.Jllud v̓o poteſt eſſe ſcitum ab vno ⁊ opinabile ab alio ſimul ⁊ ſemel.Ab eodem v̓o p̃t idem fieri:ſed

Rº ad 2m non ſimul ſed ſucceſſiue. ꝟ Ex quo pȝ rñſio ad aliam dubitationem.vȝ ꝙ eiuſdem materialr̃ ſumpti diuerſi tamẽ formalr̃ p̃t eſſe ſciẽtia ⁊ opinio:a diuerſis quidem in eodẽ tẽ-

Nom 2m pore.Ab vno vero nõ ſimul ſed ſucceſſiue. ℭ Cõſiderandũ eſt vlterius ſm.D.S.ꝙ ſi aliqs ꝑ media ꝓcedat ad immediata ita ꝙ illa media non arbitretur:vt ↄtingentia aliter ſe habere:Sed arbitretur ea ſic ſe habere ſicut diffinitiões: que ſunt media ꝑ que demõſtrationes ꝓcedunt nõ erit opinio ſed ſcientia.Si vero aliquis ꝓcedat ad immediata per aliqua vera media:que tamẽ nõ inſunt illis de qbus dicũtur ꝑ ſe ſicut diffinitiões:que dicuntur ſubſtantialr̃ ⁊ ſignificant ſpẽm rei.vel non accipit ea q̃ ſic inſunt:habebit opinionem ⁊ non ſciet vere q: ⁊ ꝓꝑ qð ſimul.Si tamẽ ꝓcedit vſqȝ ad immediata tunc enim ꝑ immediata opinabitur ꝙ non ſciet.ſi v̓o non ꝓcedit ꝑ immediata ſed ꝑ mediata tunc non opinabitur ꝓꝑ quid ſed ſolum qa.Nam etiaȝ ſcientia que non eſt ꝑ immediata ⁊ ꝓpter qd:nõ eſt ſcientia ꝓꝑ qd.

Nom 3m ſed quia.Hec ille formalr̃. ℭ Conſiderandũ eſt vlteri⁹ ſm eũdem ibidem ꝙ cum in demonſtrationibus non ſit ꝓcedere in infinitum.vt ſupra oſtenſum eſt:ſi ſit aliqua ꝓpoſitio ↄtingens mediata opȝ ꝙ reducat̃ ad aliquã immediataȝ: non autem reducit̃ ad aliquas ꝓpoſitiones neceſſarias immediatas:q: neceſſaria non ſunt propria ꝑncipia ↄtingentium.neqȝ ex neceſſarijs poteſt ſequi cõtingens.vñ relinquitur ꝙ ſit aliqua propoſitio ↄtingens mediata:⁊ aliqua cõtingẽs immediata.ſicut iſta homo non currit eſt mediata. põt enim probari ꝑ hoc medium:q: homo nõ mouet̃.que etiam eſt ↄtingens.ſed immediata.exiſtimatio igitur talium propoſitionũ ↄtingẽtiũ imediataꝝ eſt opinio.ſȝ ꝑ hoc non excludit̃ qn etiam acceptio propõnis ↄtingentis mediate ſit opinio.Sic enim ſe hȝ opinio circa ↄtingentia ſicut intellus ⁊ ſcia circa nec̃ia. ℭ Ad ꝑm igit̃ ⁊ 2m pȝ ſolutio ex dictis. ℭ Ad 3m dõm ꝙ ſciẽtia dĩ vĩum poſterioriſtice loquẽdo.vȝ reſpectu propõnum in quibus ꝑdicatum cõcludit̃ ineſſe ſubiecto vl'r.hoc eſt primo ⁊ ↄuertibil'r ſiue adequate:aut ſm ipſum:vt ſupra declaratum eſt.Singulariũ autẽ eodem mõ loquendo eſt qdem ſciẽtia ſed nõ ꝑ ſe ꝑmo ſed per alterum ⁊ ſm aliud.vel vt quidam dicunt reflexe,

Unde dato ꝙ continẽtia poſſint vniuerſaliter concludi eti-
am vt contingentia ſunt prioriſtice loquendo vt arᵐ volu-
it non autem poſterioriſtice. vnde ratio laborat in equiuo-
co ⁊ falſum ſupponit.

¶ Sequitur in pho⁊ in. D.S. Deinde cum dicit. [Relinqui-
tur autem ⁊c. ¶ Articulus ſecundus.

Ad vltimū ſic ꝓcedit. Uidetur ꝙ ſcientia non dif-
ferat ab alijs habitibus intellectuali-
Primū bus. ¶ Nã intellectus eſt habitus intellectualis: ⁊ tamẽ
ſcientia ab eo nõ differt: vt ſupra ↄceſſum eſt. intellectus. n.
dicitur ſcientia qꝛ neceſſariũ eſt habere ſciẽtiam aliquorũ.
2ᵐ vꝫ principiorum abſq; demõſtratione. igit̃ ⁊c. ¶ Scđo ꝑte-
rea. ponere diſtinctionẽ inter ꝑnominatos habitus perti-
net ad phiam moralem. vt pꝫ. 6. ethicoꝝ. ergo phs incon-
uenienter aſſignat hic differentiã eoꝝ qđ eſt ↄtra ſuppoſi-
tũ. ¶ ¶ Sꝫ ↄ̃ eſt phs in fine huius capli ibi. [Relinqui-
Cõcluſio tur ⁊c.] ¶ Rñº dõm breuiter ꝙ ſciẽtia intellectus ⁊ alij ha-
Proba° bitus intellectuales adinuicem differunt vel diſtinguunt̃.
¶ Nam illi habitus ſunt diſtincti inter ſe qui verſant̃ cir-
ca diuerſa obiecta. Sed quinque habitus intellectuales: vꝫ
intellectus: ſcientia: prudentia: ars ⁊ ſapientia que ſignifi-
cantur per hãc dictionẽ. Sꝫ pas ſunt huiuſmodi. ergo ⁊c.
[Probatio minoris. Nã omnis habit° intellectualis ſemꝑ
eſt veroꝝ vel ergo eſt habitus ſpeculatiuus vel practicus.
[Si ꝑmũ hoc eſt duplr̃. [vel eſt circa ↄcľones: ⁊ ſic eſt ſciẽ-
tia. [vel eſt circa ꝑncipia ⁊ hoc duplr̃. [vel circa principia
demõſtrationis ⁊ ſic eſt intellectus. [vel circa cauſas altiſſi-
mas que ſunt diuine. ⁊ ſic eſt ſapientia. [Si ſit habit° pra-
cticus hoc eſt dupliciter. [vel eſt circa agibilia ⁊ ſic eſt pru-
Factibile dentia. vel circa factibilia: ⁊ ſic eſt ars. [Factibile autẽ di-
Agibile citur illud quod ſit per actionem tranſeuntem. [Agibile
vero dicitur qđ ſit per actiones immanentes ſicut ſunt mo-
ralia. ¶ De his autem habitibus maxime pertinet cõſide-
rare ad phm moralem potiſſime de prudentia. De ſapien-
tia vero ⁊ intellectu pertinet ad primam phiam. De intel-
lectu vero ⁊ rõne inquãtum ſunt potẽtie anime: pertinet cõ-
ſiderare ad phm naturalem. Et licꝫ hic phs enumeret ra-
tionem inter habitus predictos: cuius proprie eſt diſcurre-
re de notitia premiſſarum ad notitiam ↄcluſionum: tamen
nõ diſtinguitur a ſciẽtia niſi ſm ratiõem. vnde non ſunt po-
nendi niſi quinq; habitus intellectuales. Si vero accipiatur
Notãdũ ratio pro potentia. ſic ab omnibus habitibus realr̃ diſtin-
Correlaᵐ guit̃ vt in libris de anima ad longum diſputat̃. ¶ Cõſide-
rãdũ eſt hic ſm phm ꝙ ex predictis correlarie pꝫ ꝙ ſoler-
tia diſtinguitur a ſcientia. Nam ſciẽtia eſt habitus conclu-
ſionis per demõſtrationẽ acquiſitus. Solertia võ eſt que-
dam perſpicacitas intellectus apprehendendi mediũ. i.
cauſam rei in non perſpecto tempore. i. velociter abſq; ma-
gna mora qđ maxime ↄuenit ex naturali aptitudine ⁊ etiã
Solertia ex ↄſuetudine. [ſolertia eſt ergo ſubtilis ⁊ facilis coniectu-
ratio medij propter qđ eueniat: vt ſi qs viderit aliquẽ alter-
cantem cũ aliquo diuite: cognoſcit ꝙ ille diues ſibi aliqđ
accõmodauit: vľ ſi qs viderit ex inimicis factos amicos co-
gnouit ꝙ hoc eſt: qꝛ facti ſunt inimici vnius tertij. ⁊ ſic de
alijs exemplis que adducit phs ad oñdendum ꝙ in omni-
bus habitibus predictis potiſſime in prudentia ⁊ arte po-
teſt eſſe ſolertia. Ad ꝑmum ğ dõm ꝙ ſi ſcientia accipiatur
cõiter pro omni certitudinali cognitione ꝓpoſitionum ne-
ceſſarioꝝ. ſic intellꝰ eſt ſcia. Si võ accipiat̃ ꝓprie. vꝫ ꝑ ha-
bitu ↄcľonis ſic diſtinguit̃ ab intellectu. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ ſolu-
tio ex predictis. Et hec de primo poſteriorum dicta ſuffici-
ant. Ad laudẽ oipotẽtis ⁊ immortalis dĩ eiuſq; glorioſiſſi-
me matris virginis Marie ⁊ oium ſcõꝝ. ⁊. D.S. qui cum
deo viuit per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Explicĩunt queſtiones Fratris Dominici de Flandria in
primum librum Poſteriorum.

¶ Clariſſimi artium ⁊ ſacre theologię doctoris
fratris Dominici de Flandria ordinis predica-
torum: Qõnes perutiles in ſecũdum librũ po-
ſteriorum analeticorum Ariſtotelis ſm ordinẽ
lectionum diui Thomę Aquinatis eiuſdem or-
dinis Feliciter incipiunt.

Poſtquã in pri-
mo libro ↄſideratuꝫ eſt de
ſyllo demonſtratiuo: ↄſide-
randũ reſtat in hoc 2° lib°
de ꝑncipijs demõſtrationis.
ſꝫ qꝛ vt dicit hic. D.S. Du-
plex eſt ꝑnᵐ ipſi° demõſtratio-
nis. Unũ qđ formalr̃ ingre-
dit̃ demõſtrationẽ. vꝫ mediũ
eius. Aliud qđ ſolũ vtualr̃
ingreditur demõſtrationem:
vꝫ prime ꝓpõnes indemõſtra-
biles. Jõ circa determina-
tionem ꝑncipioꝝ demõſtrationis duplex occurrit ↄſideratio
in gñe. [Nã ꝑmo ↄſiderãdũ eſt qđ ſit mediũ in demõſtratio-
nib° vel de cognitiõe medij in demõſtrationib°. [Scđo ↄſide-
randũ erit de ꝑmaꝝ ꝓpõnũ cognitiõe. ⁊ hoc in vltimo tra-
ctatu huius ſcđi libri q incipit ibi. [De ꝑncipijs aũt qualr̃
ſiũt cognite ⁊c.] [Quãtũ ad ꝑmũ duo ſunt ↄſideranda.
[Nã ꝑmo ↄſiderãdũ eſt qđ ſit mediũ in demõſtrationibus. ⁊
hoc in ꝑ tractatu. [Scđo ↄſiderãdũ eſt qualr̃ idẽ mediuꝫ
nobis inoteſcat. ⁊ hoc in. 2. tractatu ⁊ aliqbus ſequẽtibus
ibi. [Quõ autẽ qđ qđ eſt ⁊c. ¶ Circa ꝑmum q̃runt̃ quinq;.
[Primo vtꝝ qõnes ſint eq̃les numero his que ṽe ſcimus.
[Scđo vtꝝ ſint tm̃ q̃tuor qõnes vere ſcibiles. vꝫ. Si eſt. qđ
eſt. qꝛ eſt ⁊ ꝓpter qđ eſt. [Tertio vtꝝ oẽs qõnes reducant̃
ad queſtionẽ qđ eſt. [Quarto vtꝝ omnis queſtio ſit que-
ſtio medij. [Quinto vtrum diffinitio paſſionis ſit medium
demonſtrationis potiſſime: vt videtur hic velle phs.
¶ Qõ prima ſcđi libri poſterioꝝ analeticoꝝ Ariſtotelis.
¶ De cognitiõe medij in demõſtrationibus ibi in pho ⁊ in
D.S. [Queſtiones ſunt equales.] ¶ Articulus primus. Lec. 1.
Ad primuꝫ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ qõnes non ſint eq̃-
les his que ṽe ſcimus. ¶ Nã tm̃ ſunt
q̃tuor qõnes ṽe ſcibiles: vt pꝫ hic in lra. Sed ṽe ſcibile eſt
vnũ tm̃. vꝫ ↄcľo demõſtrationis. qꝛ qeqđ ṽe ſcit̃ ꝑ demõſtra-
tionẽ cognoſcit̃. ſolius aũt ↄcľonis eſt demõſtratio. ergo qõ-
nes nõ ſunt eq̃les numero his que ṽe ſcimus. ¶ Scđo ꝑte-
rea oĩs qõ eſt qõ medij. vt hic ꝓbat phs: ſꝫ mediũ nõ eſt tm̃
ṽe ſcibile: vt pꝫ de ſe. ğ idẽ vt ſupra. ¶ Tertio ꝑterea. ſi ſic
ſequeret̃ ꝙ oẽs eſſent ṽe ſcibiles. ↄñs eſt manifeſte ↄ̃ phm
in iſto ⁊ ꝑcedenti libro. Qꝛ ↄtingentia ⁊ impoſſia non ſunt
ṽe ſcibilia. [ſequela pꝫ: qꝛ de q̃libet re põt eſſe qõ. [Tum
primo qꝛ q̃libet res põt eſſe dubia ⁊ cognita. ergo de qua-
libet re põt formari qõ. qꝛ eſt dubitabilis ꝓpoſitio. [Tuꝫ
2° qꝛ ois interrogatio eſt qõ: de qualibꝫ re põt fieri interro-
gatio. ğ ⁊ qõ. Si ğ qõnes ſunt eq̃les numero his que ṽe ſci-
mus. Seqt̃ur ꝙ q̃libꝫ res erit ṽe ſcibilis. ¶ Quarto ꝑte-
rea. demõſtrabilia ſunt ṽe ſcibilia: ſꝫ de eis nõ eſt qõ. [Tũ
ꝑ qꝛ demõſtrator nõ interrogat: vt in ꝑ huius ↄceſſum eſt.
Tũ 2° qꝛ ſm Boetiũ in topicis. ois qõ vel eſt qõ theſis vel
hypotheſis: que locũ nõ hñt in demõſtratiuis. ¶ Quinto ꝑ-
terea. ꝑma ꝑnª demõſtratiõis cũ faciãt ſcire ſunt vere ſcibilia
ꝑp qđ vnũquodq; ⁊ illud magis: Sꝫ de ipſis nõ formabitur
qõ. cũ ſint ꝑ ſe nota. ğ qõnes non ſunt equales numero his
que vere ſcimus. ¶ Sꝫ ↄtra eſt phs in ꝑncipio huius libri
dicens. [Queſtiões ſunt equales numero ⁊c.] ¶ Rñº di-
cendũ ꝙ hic incipit ſecũdus liber poſterioꝝ in quo potiſ-

ſime determinaẗ de medio demr̃ationis qd̓ eſt ipm̃ qd̓ qd
eſt:qui liber diuidiẗ in ſeptẽ tractatus.¶ In p̃ determinat
phs de qōnib⁹ medij.¶ In ſcd̓o v̓o tractatu oñdit phs q̃lr
ipʒ qd̓ qd eſt ſe hʒ ad demr̃ationes:⁊ hoc diſputatũ eſt ibi.
⌊Q̃uo aũt qd̓ qd eſt ⁊c̃.⌋¶ In tertio oñdit hoc idẽ ſm̃ rei
v̓itatẽ ibi.⌊Itẽ aũt ſpeculandũ eſt ⁊c̃.⌋¶ In 4° oñdit q̃lr
ipʒ qd̓ qd eſt ſe hʒ ad demr̃ationẽ ibi.⌊Q̃uo aũt ſcire opi/
namur.⌋ ¶ In q̃nto oñdit qualr̃ ipm̃ qd̓ qd eſt.pōt venari
ibi.⌊Q̃uo aũt pōt venari ⁊c̃.⌋ ¶ In 6° v̓o oñdit qualr̃ ipʒ
qd̓ qd eſt venari pōt ibi.⌊Ad hñdum aũt ꝓblemata ⁊c̃.⌋
¶ Sʒ in 7° ⁊ vltimo oñdit phs ⁊ determinat de cognitione
p̃mor̃ p̃ncipior̃ ibi.⌊Ex p̃miſſis aũt ſiãt ⁊c̃.⌋¶ Primus
aũt tractatus ꝯtinet vnicũ capl̃m ſiue vnã lectionẽ tm̃.D.
(Concl̓o p̃ma) S.in quo ponunẗ quatuor p̃ncipales ꝯcl̓ones.¶ Quarũ
p̃ma eſt reſpōſiua ad queſitũ.vʒ ꝙ qōnes ſunt eq̃les nume
(2ª) ro his que v̓e ſcimus.¶ Scd̓a ẽ ꝙ ſunt tm̃ q̃tuor qōnes v̓e
(3ª) ſcibiles.¶ Tertia eſt ꝙ omnis qō v̓e ſcibilis eſt reducibilis
(4ª) ad qōnem qd eſt.¶ Quarta eſt ꝙ ois qō eſt qō medij.¶ De
duab⁹ aũt vltimis qōnibus in ſequẽtib⁹ articulis videbiẗ.
¶ Prima v̓o ꝯcluſio ſic probaẗ tali rōne ſm̃.D.S.Nam
(Proba° p̃e con.) de omni eo qd̓ eſt v̓e ſcibile poſſumus qōnẽ facere v̓e ſcibi
lem:⁊ econuerſo.ergo equalis numerus eſt qōnũ v̓e ſcibi/
lium:⁊ eor̃ que v̓e ſciunẗ.¶ Añcedens pʒ.Nã ea ſciuntur
quor̃ ſciẽtia eſt cognitio ꝑ demr̃ationẽ acquiſita:ſed eorũ
oʒ ꝑ demr̃ationẽ ſciẽtiam acqrere que ante fuerit ignota.
ergo de omni eo qd̓ eſt ⁊c̃.¶ Pʒ ꝯñtia:qꝛ de oib⁹ his poſſu
(Scd̓a ꝓ/batio) mus qōnẽ facere que ignoramus.¶ Alia ratio formaliter
omnis numerus eſt equalis alteri numero quãdo nō exce
dit nec excediẗ:ſed numerus qōnum non excedit numerũ
vere ſcibiliũ.ergo ⁊c̃.Maior pʒ.¶ minor probaẗ.qꝛ illa cō
uertunẗ.qꝛ q̃cunqꝫ ſunt v̓e ſcibilia ſunt ẽt v̓e ſcita ⁊ ecōuer
(No™ ſm̃ Alber. mag.) ſo.ergo ⁊c̃.¶ Conſiderandum eſt autẽ ſm̃ Albertũ ma/
gnũ in hoc ſcd̓o libro tractatu p̃mo.c.p̃mo:ꝙ qōnes de q/
bus eſt hic ad ꝓpoſitũ.non multiplicanẗ q̃ʒtum ad v̓e ſci
ta ſm̃ materiã ſcibiliũ.he enim qōnes multo plures ſunt
q̃ʒ v̓e ſcita:ſed multiplicanẗ q̃ʒtũ ad formã ſcitor̃ ſiue ſci/
bilium.Quecũqꝫ enim v̓e ſcimus:non ſunt ſophiſtica vel
ex his ꝑ accidens ſcita vel etiã opinabilr̃ ſcita ſicut topica.
(Auerrois) ſʒ ſicut dicit Auerrois vel ꝑ demr̃ationẽ vt complexa:ſicut
ſunt ꝯcl̓ones:vel ꝑ ea que ſunt in demr̃atione ſicut ꝑ medi
um:qd̓ eſt diffinitio.Sicut.n.qꝛ ſcitur ex ꝯcl̓one demr̃atio
nis:ita pp̄ qd ſciẗ ꝑ mediũ demr̃atiōis potiſſime ſm̃ quod
actu mediat inter extrema.Sciẽtia aũt quid:habeẗ ꝑ diffi
(Alpharabius) nitionẽ:⁊ ſciẽtia ſi eſt:relinqtur ex illa.vt vult Alpharabi/
us.hoc ergo mō qōnes eor̃ que demr̃antur: hoc eſt ꝑ de/
mr̃ationem ⁊ p̃ncipia demr̃ationũ accipiunẗ ſunt equales
numero.ſpecie ⁊ forma his que v̓e ſcimus:hoc eſt his que
per demr̃ationem accipimus vel que ſunt in demr̃atione.
Multe enim alie qōnes ſunt ſm̃ mãm que excedunt in cō
(Linconienſis) parabilr̃ numer̃ vere ſcitor̃.Hec ille.Vñ Linconiẽſis vult
ꝙ q̃ſtiones ſint eq̃les numero his que vere ſcimus nume/
roſitate ſpeciei.i.ſm̃ formã:⁊ non ſm̃ indiuidua.i.ſm̃ ma/
(No™ 2™) teriã ſcitor̃.¶ Conſiderandũ eſt vlteri⁹(vt ex dictis colli/
gi pōt)ꝙ cum dr̄ ꝙ q̃ſtiones ſunt eq̃les numero his que ve
re ſcimus:intelligẽdum eſt de qōnibus determinabilibus
ꝑ demr̃ationem ſeu ꝑ artẽ demr̃atiuã que ſunt q̃tuor:vt in/
fra patebit.q̃tuor enim tm̃ v̓e ſcimus ꝑ demr̃ationẽ vt in/
(Verſor⁹ Quatuor ī demonſ° ſcimus) nuit hic Verſorius.¶ Vnũ ſcimus formalr̃.vʒ qꝛ eſt ipſius
ꝯcl̓onis.i.inherentiã paſſionis in ſubo.¶ Aliud qd̓ ſcimus
comitatiue.vʒ pp̄ qd ꝯcl̓onis.Dum enim ſcimus ꝙ hō eſt
riſibilis ꝯñs eſt ſcire pp̄ qd eſt riſibilis.¶ Tertiũ elicitiue.
vʒ qd eſt ſubcti.qꝛ idem eſt:qd eſt ſubiecti ⁊ pp̄ qd ꝯcl̓onis
ſiue inherẽtie paſſionis.¶ Quartũ ſcimus ſuppoſitiue ſiue
añcedẽtis.videlʒ ſubm̃ cui pōt inherere talis paſſio.Non
enim poſſumus ſcire pp̄ quid homo eſt riſibilis niſi p̃ſcia/
mus ꝙ homo eſt tale ens cui riſibilitas tanq̃ʒ paſſio inhe/
ret.quatuor ergo tm̃ ꝑ demr̃ationem v̓e ſcimus:⁊ tm̃ ſunt
quatuor qōnes his correſpondẽtes terminabiles ꝑ artem
demr̃atiuaʒ.vt infra patebit.Relinqtur ergo ꝙ qōnes ſũt
eq̃les ſm̃ numer̃.vʒ q̃ʒtitatiuũ his que v̓e ſcimus.¶ Cōſi (No™ 3™)
derandũ eſt vlteri⁹ ſm̃ Rodulphũ Britonũ ꝙ qōnes ſunt (Rodulph⁹)
equales numero his que ſcimus ſimplr̃ nō ſolũ ſm̃ nume (Briton⁹)
roſitatẽ ſpeciei:ſed etiã ſm̃ indiuidua ⁊ hoc accipiẽdo ve/
re ſcire cōiter pro omni eo qd̓ ſciẗ nō ſolũ in ꝯcl̓one:ſed ẽt
q̃ʒtum ad cognitionẽ p̃miſſar̃ demr̃ationis.qꝛ ſi accipien/
tur ſolũ ꝑ eo quod eſt ſcitũ in ꝯcl̓one non habereẗ niſi vna
qō.ſ.qō qꝛ eſt.que eſt de inherentia paſſionis ad ſubm̃.ſed
accipiẽdo v̓e ſcire ꝑ omni eo quod cognoſcitur in tota de/
mr̃atione ſic hñt oẽs qōnes ⁊ ſunt eq̃les ſcibilib⁹ hoc mo/
do.qꝛ mediũ demr̃atiōis eſt pp̄ qd ⁊ ipſius ſubiecti eſt qō
ſi eſt ⁊ quid eſt.ipſius v̓o ꝯcl̓onis eſt qō qꝛ eſt.ſic accipien/
do v̓e ſcitũ pro omni eo qd̓ eſt v̓e ſcitũ in demr̃atione.que/
ſtiones ſunt eq̃les numero his que vere ſcimus.¶ Conſi/ (No™ 4™)
derandũ eſt vlteri⁹ ſm̃ eũdem in p̃ma qōne hui⁹ ſcd̓i ꝙ v̓e
ſcire pōt accipi duplr̃.¶ Vnomō ꝓprie.⁊ ſic ꝯcl̓o demr̃atio (Vere ſci/re duplr̃)
nis ſolũ vere ſciẗ.vñ ſic qōnes non ſunt eq̃les numero his
que vere ſcimus.¶ Aliomodo accipiẗ cōiter ⁊ hoc duplr̃.
¶ Vnomō pro eo qd̓ ſcim⁹ ex ſeipſo:ſicut ſunt p̃ma p̃n° de/
mr̃ationis:⁊ iſto etiã modo non ſunt eq̃les numero ⁊c̃.qa
de p̃ncipijs cuʒ non ſint dubia non formanẗ qōnes.¶ Alio
mō ꝑ eo qd̓ ſciẗ ex alio:⁊ ſic qōnes ſunt eq̃les numero his
que v̓e ſcimus:qꝛ q̃ñcũqꝫ aliqd eſt v̓e ordinatum ad aliqd
aliud cuius numeratio ⁊ diſtinctio accipiẗ ſm̃ diſtinctionẽ
⁊ numerationẽ ei⁹ ad qd̓ ordinaẗ:ſed oẽs qōnes ſunt ordi
nate ad ſcire.qꝛ aliqs non querit rẽ niſi vt ſciat eã.ergo di
ſtinctio ⁊ numeratio q̃ſtionũ oʒ ſumi ſm̃ diſtinctionẽ ſcibi
lium.Hec ille.¶ Que vo ſunt ſi ſiat numeratio qōnum ſm̃
numer̃ ſcibiliũ q̃ʒtũ ad formã non aũt q̃ʒtũ ad mãm vt in
prin° ſm̃ Albertum expoſitũ eſt.¶ Conſiderandũ eſt vlte (No™ 5™)
rius ſm̃ Egidiũ ⁊ huius ꝯcl̓onis:vʒ ꝙ qōnes ſunt ⁊c̃.pōt
eſſe triplex expoſitio.¶ Prima ẽ vt ſit ſenſus:q̃ſtiones ſũt
eq̃les numero.his:que v̓e ſcimus ⁊ his que non per ſe no
ta:ſʒ ꝑ demr̃ationẽ ſcibilia.¶ Scd̓a expoſitio eſt vt ſit ſen/
ſus.qōnes in rebus que ſunt per ſe:de qbus ſpectat ad de/
mōſtrantẽ determinare ſunt eq̃les numero his dubitabili
bus q̃cunqꝫ vere ſcimus in talib⁹ quot ſunt ſcibilia tot ſũt
dubitabilia ⁊ ecōuerſo.qōnes vero que ſunt per accidens
⁊ que ꝯtingunt aliter ſe habere ⁊ que ſolũ per ſigna habẽt
ꝯcludi non ſunt per ſe.vnde in his ꝓpō phi non hʒ locum
ſm̃ hanc expōnẽ.¶ Tertia v̓o expoſitio talis eſt.vt ſit ſen
ſus qōnes ſunt ⁊c̃.i.vere ſcibilib⁹ vl̓ vere ducibilib⁹ ad v̓e
ſcibile.Semꝑ enim impfectũ hʒ reduci ad pfectum.Ideo
quod eſt per accidẽs hʒ reduci ad per ſe:⁊ id qd̓ ẽ ꝑ ſignuʒ
ad id quod eſt per cauſaʒ:⁊ ꝙ pt aliter ſe habere ad id qd̓
non pōt aliter ſe hr̃e.vñ in ſimilib⁹ p̃dicta ꝓpoſitio verita/
tem hʒ.ſup hãc expoſitionẽ Paulus venet⁹ videẗ ſupad/
dere quartã expoſitionẽ.vt vʒ ſit ſenſus:qōnes ſunt equa/
les ⁊c̃.i.his qbus intellectus pōt aſſentire per diſcurſum.
vñ prima p̃ncipia demr̃ationis illomodo non vere ſcim⁹.
¶ Ad p̃mũ igiẗ dr̄ ꝙ vere ſcibile accipitur duplr̃.¶ Vno
mō ꝓprijſſime.vʒ ꝑ eo qd̓ per demōſtrationẽ eſt cognoſci/
bile:ſicut id quod cognoſcitur per formã demonſtratiōis.
Iſto modo ſola ꝯcl̓o demr̃ationis dr̄ vere ſcibilis. ¶ Alio
modo accipiẗ vt in ꝓpoſito v̓e ſcibile proprie pro eo qd̓ in
demonſtratione cognoſciẗ non ſolũ ſicut id qd̓ cognoſciẗ
per formaʒ demr̃ationis:ſed pro eo quod cognoſciẗ:ſicut
ratio cognoſcẽdi:aut antecedẽtis elicitiue aut cōmitatiue:
vt expoſitum eſt.Sic quatuor ſunt vere ſcibilia vt eſt expo
ſituʒ.Sicut patet.vnde ratio fundatur in falſo. ¶ Ad 2™
dōm ꝙ lʒ omnis qō ſit reductiue q̃ſtio medij non tamẽ ſm̃
formã q̃ſtionis vt infra patebit.¶ Ad 3™ dōm vt dicit hic
Britonus ꝙ queſtio poteſt accipi duplr̃.vʒ communiter ⁊
proprie.¶ Cōiter ſumiẗ pro eo qd̓ hʒ modum dubitationis (Qō 1ª)
vl̓ interrogationis:⁊ iſto modo de omni re formari poteſt

queſtio.⸢Sed ꝓprie ſumiť qñ vȝ res q̄ q̄ritur de ſe eſt dubitabilis vel queſibilis ⁊ ſcibilis p̲ arte demr̄atiuā. Et iſto modo nō p̄t formari qō de oi re. q2 vt dicit Linconieñſis qō eſt ꝓprie motus aie ſupra reȝ q̄ſitam. qñ.n. aia moueť ⁊ tēdit ad inq̄ſitionē rei que de ſe eſt dubitabilis vel queſibilis tunc format q̄ſtionem ⁊ iſto mō oē q̄ſitum eſt partim notū ⁊ partim ignotum qō non ꝯuenit oi rei. ℭAd 4m dōm ꝙ demr̄ator nō interrogat eo mō ſicut dialecticus. vȝ non interrogat vt petat ꝯceſſum dubitatiue: ſed abſolute interrogat vt videat ſi diſcipulus ſit eiuſdeȝ opinionis cū ipſo. vñ ſupra oñſum eſt in p̄mo huius ꝙ in q̄libet ſciētia ſpāli ſunt ꝓprie interrogationes. ℭAd 5m pȝ ſolutio ex dictis.

Mō quid

ℭSequitur in pħo ⁊ in.D.S. Deinde cum dicit. ⌊Eſt quidem ⁊c̄.⌋

ℭArticulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic ꝓcediť. Uideť ꝙ nō ſint tm̄ quatuor qōnes v̄e ſcibiles. ℭNā ſunt plures qōnes p̲ demr̄ationem vere ſcibiles q̄ȝ quatuor: vt de ſe pȝ. ergo non tm̄ ſunt q̄tuor qōnes. pȝ ꝯña p̲ p̄cedentem ꝯcl'onē. q2 qōnes ſunt eq̄les numero his ⁊c̄. ℭScdō p̄terea. vt dicit Boetius. Ois qō eſt q̄ſi theſis denudata: vȝ circūſtantijs. vel hypotheſis que eſt circūſtantijs inuoluta. ergo tm̄ ſunt due qōnes ⁊ non q̄tuor. ℭTertio p̄terea. de omni p̄dicamēto pōt formari q̄ſtio. vȝ qd. q̄ȝtum. quale ⁊c̄. ergo ſunt plures q̄ȝ q̄tuor. ℭQuarto p̄terea. ꝟȝ Boetium in topicis qō eſt dubitabilis ꝓpoſitio: ſȝ plures ſunt dubitabiles ꝓpoſitiōes q̄ȝ q̄tuor. ergo ⁊c̄. ℭSȝ ꝯ̄ eſt pħs in pn̄ti cap'lo ibi. ⌊Eſt qdeȝ ⁊c̄. ℭR̄o dōm ꝙ 1a ꝯcl'o hui⁹ capl'i que eſt rñſiua ad q̄ſitū talis eſt. ℭTm̄ ſunt quatuor q̄ſtiones terminabiles per demr̄ationem. Que ꝓbatur tali rōne ꝟm Pħm elicitiue. ℭNā ois q̄ſtio vel eſt ſimpl'r nō ponens in numeꝝ: vel eſt cōpoſita ponens in numeꝝ.⸢Si p̄mū hoc eſt dupl'r. vel q̄a querit de eſſe rei ſimpl'r. ſic eſt q̄ſtio. ſi eſt. Uel q̄rit de eſſe rei q̄ditatiue. ſic eſt queſtio. qd ē. ⸢Si ſcōm hoc etiā dupl'r. vel q̄a querit de inherentia vnius ad alteꝝ. Sic eſt qō. q̄a eſt. vel de cauſa illi⁹ inherentie. ſic eſt qō ꝓpter qd. ſunt ergo quatuor qōnes tm̄ v̄e ſcibiles .i. determinabiles per demr̄ationeȝ. vȝ. ſi ē: q̄a eſt: quid eſt: ⁊ propter qd eſt. dicuntur auteȝ vere ſcibilia q̄ per demr̄ationē ſciuntur. vt dictum eſt. aut directe ſicut q̄a eſt. aut cōſeq̄nter ſicut ꝓpter qd eſt. aut elicitiue vel antecedenter ſicut eſt ⁊ qd eſt. ℭCōſiderandū eſt hic ꝟm.D.S. ꝙ cuȝ ſciētia non ſit niſi veroꝝ. vt patuit per diffinitionē demr̄ationis cuius effectus eſt ſcire. verum autē ſolū ſignificeť p̲ orationē ſiue enūciationē opȝ ſolā enunciationē eſſe ſcibilē: ⁊ per cōſeq̄ns q̄ſibileȝ. primo ⁊ p̄ncipal'r. licȝ ſcdō mō ſciētia ſit terminoꝝ ipſius ꝓpoſitionis: ſicut autē in ſcdō p̲ihermenias diciť. Enūciatio dupliciter formať. Unomō ex noie ⁊ verbo eſt. abſq̄ȝ aliquo appoſito: vt cū dicitur homo eſt. ſic eſt ꝓpoſitio de ſcdō adiacente. Aliomō qñ aliqd 3m adiacet: vt cum dr̄ homo eſt albus. pōt ergo qō formata referri ad p̄mū modū enunciationis. ſic eſt qō ſimpl'r. vel ad ſcdȝ modū ſic eſt qō q̄ſi cōpoſita vel ponens in numeꝝ. ℭConſiderandū eſt vlteri⁹ ꝙ qō cōpoſita diciť ponere in numeꝝ ꝟm D.S. q̄a vȝ q̄rit de cōpoſitione duoꝝ. Sed ꝟȝ Albertū magnū talis qō diciť ponere in numeꝝ in q̄ p̄dicatū ponit aliqd ſubm diſtinctū ab hoc v̄bo eſt: vel eius participio: vt cū diciť hō eſt animal. illud p̄dicatū animal ponit illud ſubm hō qō ē aliud ab hoc v̄bo ē q̄ſi ponens in numeꝝ binariū ꝯtra ſubm. Omnis ergo qō ponit in numeꝝ in q̄ poniť aliud p̄dicatū ab illo v̄bo ē vel eius participio. ſ. exñs: qō notanť dr̄. q2 idē ē q̄rere an hō ſit: ⁊ an hō ſit exñs. q2 vtrobiq̄ȝ q̄ritur de eſſe exñtie rei ſimpl'r.⸢Sȝ ꝟm Paulū venetū qō de eſt 3o adiacēte ⁊ nō de 2o adiacēte dr̄ ponere in numeꝝ. ⸢Tū primo q2 qō de 2o adiacēte non ponit p̄dicatuȝ aliud mālē a ſubo: ſicut qō de tertio adiacēte. ſubm enim nō ponit in numeꝝ ꝯ̄ ſubm. ſed hn̄ p̄dicatū. ⸢Tum 2o q2 qō an ē nullam ſupponit qōnē. Et qō qd ē vnā ſupponit ſolam. vȝ ſi ē.

Cōclūſio

Proba°

No™ p™

Qō ſimplex ⁊ cōpoſita.

No™ 1m

Qō ponere i nūerū Alb. ma.

Pau. vē.

Sed qō q̄a eſt ſupponit duas. vȝ ſi ē ⁊ qd eſt. Et queſtio ꝓpter qd eſt p̄ſupponit p̄dictas tres qōnes. vnū autē non facit numeꝝ ſed hn̄ duo vel tria.⸢Tū 3o q2 qōnes ſi ē ⁊ qd ē que ſunt de eſt 2o adiacente q̄runt de eētia ⁊ eſſe rei q̄ ſunt idē real'r cū ipſa re. Alie v̄o due qōnes q̄ ſunt de ē 3o adiacēte q̄runt de ſubiecto q̄ȝ de ꝓpria paſſiōe q̄ diſtinguunť realiter. iō ſunt ponētes in numeꝝ. Hec ille. Sȝ hoc qō hic dr̄ repugnat doctrine.D.S. ⁊ veritati. Manifeſtū ē enim ꝙ eē eſſentie rei de q̄ ē hic mentio real'r ſiue eſſential'r differt ab ipſa re: aliter res nō poſſet intelligi ſine ſuo eſſe exñte quod eſt falſum vt deducit.D.S. in tractatu de eſſe ⁊ eſſentia. ℭCōſiderādū eſt vlterius ꝟm Rodulphum Britonū ꝙ ſolum illa qō ponit in numeꝝ qñ p̄dicatum ei⁹ eſt numeratū ⁊ diſtinctū formal'r ⁊ eſſential'r ꝯtra ſubm. Sicut cum q̄riť vtꝝ hō eſt riſibilis: q2 eſſentia riſibilis ē alia ab eētia hominis: ⁊ vna ponit in numeꝝ ꝯtra aliā. vnde ꝟm ip̄m dum q̄ritur vtꝝ homo ē aial: illa qō non ē ponēs in numerum. ⸢Sed hoc nō videť veꝝ eſſe. q2 ſic q̄libet q̄ſtio compoſita non poneret in numeꝝ. qō videť eſſe ꝯ̄ deductioneȝ pħi in exēplis ſuis ꝟm expōnē.D.S. Alberti ⁊ alioꝝ doctorum. ℭCōſiderādū eſt vlteri⁹ ꝟm eūdem ꝙ ſufficiētia p̄dictarū qōnum ſic pōt formari. q̄a omnis qō ē qō medij: aut ergo ē ipſius medij: vt accipiať in rōne medij: aut ē medij abſolute.⸢Si p̄mum hoc ē dupl'r. Q2 vel querit de cā inherentie paſſionis ad ſubm: vel de ipſa cauſa vel inherētia. Si p̄mū ſic ē qō ꝓpter qd. Si ſcōm ſic ē qō q̄a ē. Quia querit medium ad ꝓbandum hoc de hoc. Si v̄o eſt qō medij non rōne medij ſȝ ꝟm ꝙ tale mediū qō ē diffinitio ſubiecti vel paſſionis ſumiť abſolute. hoc ē dupl'r. Q2 vl' q̄rit de entitate rei. ſic ē qō ſi ē ſiue an eſt: vel q̄rit de q̄ditate: ſic eſt qō quid ē. ℭCōſiderandȝ ē vlteri⁹ ꝙ de p̄dictis qōnib⁹ exēplificat: ⁊ p̄mo de qōnibus cōpoſitis in numeꝝ ponētib⁹. vt cū q̄rimus vtꝝ ſol ē deficiēs q̄a ē eclypſis vel non: vl' vtꝝ homo ſit aial vel non. Tum dicimur q̄rere: q̄a non ita ꝙ h̄ qō dico. q2 ſit nota vl' ſignū interrogationis. Sed q̄a ad hoc q̄rimus vt ſciamus: q2 ita ē. cuius ſignū ē. q2 cū hoc inuenerimus p̲ demr̄ationē q̄eſcimus a q̄rendo. vñ ſi in p̄mo ſciremus vel ſciuiſſemus non q̄reremus vtꝝ ita ſit. inq̄ſitio enī nō ceſſat niſi habito eo quod q̄rebať. Et iō cum qō q̄a: ceſſet: cū q̄rimus vtꝝ hō ſit hoc habito ꝙ ita ē. manifeſtū ē ꝙ hec qō. q̄a q̄ritur. ⁊ cum ſcimus q̄a ita ē: q̄rimus ꝓpter qd ſit hoc: vtputa cum ſcimus ꝙ ſol ē deficiēs ꝓpter eclypſiȝ. ⁊ ꝙ terra mota eſt in terremotu: q̄rimus ꝓpter qd ſol deficiat: aut ꝓpter qd terra moueatur. ⁊ hoc q̄rimus ponendo in numeꝝ.⸢quedā v̄o q̄rimus aliomō. vȝ non ponendo in numerū. vt cum q̄rim⁹: an centaurus ſit an non ⁊ ſcientes de aliq̄ q2 ē .i. ſi eſt ſimpl'r. q̄rimus qd ſit illō. vt qd eſt hō vl' aial. Hec enim ⁊ tot ſunt illa q̄ q̄rimus: que cum inuenerimus dicimur ſcire. hec omnia.D.S. ꝟm pħm. ℭConſiderandū ē vlterius ꝟm Egidiū ꝙ qōnes de q̄b⁹ hic pħs exēplificādo loq̄tur nō ſunt qōnes de qd nominis. q2 talia nō ſunt vere ſcita nec ſunt v̄e ꝯcluſa in aliq̄ ſcia. ſȝ ſunt qd rei. Quid enim nominis ē tā entiū q̄ȝ non entiū. vñ ipſa figmēta poſſunt habere qd nois: nō aūt qd rei. Cognitio.n. qd ē preſupponit cognitionē ſi eſt. Loquendo de qd rei: nō autē de qd nominis ⁊c̄. vnde pħs exemplificando de qōne ſi eſt exemplificat de centauro exprimendo aliquod figmentū. quia talis qō pōt eſſe etiaȝ figmentorū. Sed exemplificando de quid eſt non exemplificauit niſi de entibus: vt de homine ⁊ deo. Quia talis qō vt hic de qōne agitur non ē niſi entium. Et licet ipſius dei. cuȝ non poſſit diffiniri aut terminari: quia eſt infinitus: non ſit diffō qd rei proprie ſumpta. quod vȝ ſignificať per diffōnem q̄ditatiuam ei⁹: tn̄ eſt quid rei large ſumptum p̲ eo vȝ qō pōt rñderi real'r ad interrogationē factā per qd ē: quod ſignificari pōt per diffinitionem exprimēteȝ quid rei. Mediat enim diffō quidditatiua rei inter diffōnem quidditatiuā ⁊ quid nois. vt hic ait.

Cōtra pau. vene.

No™ 3m

ꝯ̄ Rodulphum

No™ 4m

Suffi° qōnuȝ

No™ 5m

No™ 6m

Paulus venetus. Si.n.q̄rat̄ a nobis qd eſt de⁹.diceremꝰ
ꝙ eſt id quo maius cogitari non pōt.nihil tñ obſtat qn de
eo q̄ri poſſit qd eſt:qȯ non hꝫ qd rei.ſicut.n.p̄t queri ſi eſt:
de eo:qȯ nō hꝫ eſſe.ita p̄t queri qd eſt de eo qȯ nō hꝫ diffō
nē. Nulla.n.qō p̄ſupponit qȯ querit q̄z uis.n.ois qō ſit ꝓpō
mālr ſumpta.ꝛ ois ꝓpō ſit cōplexa:ꝛ ꝑ ꝯñs ois qō ſit com
plexa q̄tū ad qōnez factā.tñ id de quo eſt qō p̄t eſſe qd in/
complexū:cū aliq̄ querat de entitate ꝛ aliq̄ de q̄ditate que
incōplexa ſunt.iō dr̄ aliq̄ q̄ſtio ſimplr̄ ſiue incōplexa. ſic eſt
qō ſi eſt:que lꝫ ſit p̄cognitio.tñ dr̄ ēt q̄ſtio ēt loquendo de ſi
eſt reſpectu ſubiecti licet diuerſimode.⸿Subm.n.pōt ꝯſide
rari 2ᶠ vt dicit hic Rodulphus Biton⁹.⸿Unomō ſm ſe ꝛ
abſolute ꝛ ſic p̄t d̄ ipō q̄ri qō ſi ē.⸿Aliomō p̄t ꝯſiderari ſꝫ
ꝙ p̄t ꝯſiderari vel comparari ad paſſionē anteq̄ꝫ ꝓbet̄ paſ
ſio de ipō ꝑ demſ̄rationez.Sic ſi eſt de ipſo ſubō eſt p̄cogni
tio:anteq̄ꝫ.n.ꝓbet̄ aliqd de ſubō opꝫ p̄ſupponere ſiue p̄co
gnoſcere ipm ſubm eſſe.℃ Ad p̄mū igit̄ dōm ꝙ de oibus
ꝯclōnibus ꝑ demſ̄rationē ſcibilibꝰ formant̄ tm̄ due qōnes
in gn̄e ſcibiles.vꝫ qꝛ eſt.ꝛ ꝑꝑ qd eſt:lꝫ mālr loquēdo.vt di
cit Linconiēſis de ipſis poſſint eſſe plures qōnes q̄ꝫ q̄tuor.
℃ Ad 2ᵐ dōm ꝙ Boetiꝰ diuidēdo qōnē ſolū loqtur de q̄/
ſtione in terminis cōibꝰ facta ꝛ non in terminis ſpālibꝰ vñ
ratio nulla.℃ Ad 3ᵐ dōm ꝙ q̄ſtiones tales hn̄t reduci ad
ipm qꝛ eſt:qꝛ in ſilibꝰ querit̄ de inherētia alicuiꝰ in aliq̄.vl̄
dōm ꝙ ſil'es interrogationes non ſunt q̄ſtiones ṽe ſcibiles
.i.terminabiles ꝑ artē demſ̄ratiuaz.vnde de eis nihil ad ꝓ/
poſitum.℃ Ad quarum patet ſolutio ex dictis.

℃ Sequitur in ph̄o ꝛ in.D.S.Deinde cum dicit.⸤Queri/
mus autem ꝛc̄.⸥ ℃ Articulus tertius.

Ad tertiū ſic p̄cedit̄.Uī ꝙ non oēs p̄dicte q̄ſtiones
reducant̄ ad qōnē qd eſt.℃ Nā p̄us non
dꝫ reduci ad poſteriꝰ ſꝫ potius ecōuerſo.Sꝫ queſtio ſi eſt.
dr̄ qō p̄cedēs qōnē qd eſt.Cū qd rei p̄ſupponat ſi eſt:vt ſu/
pra ꝯceſſum eſt.ergo q̄ſtio ſi eſt non reducit̄ ad qōnē qd ē.
℃ Scd̄o p̄terea.vnuꝫ oppoſitoꝝ non reducit̄ ad reliquū:
ſicut albū nō reducit̄ ad nigrum.Sꝫ qōnes ṽe ſcibiles ex
oppoſitis ſūt diſtincte:cū ſint mēbra ꝯdiuidentia.ergo ꝛc̄.
℃ Sꝫ ꝯtra eſt ph̄s in lr̄a ibi.⸿Querimus aūt q̄rimꝰ ꝛc̄.⸥
℃ Rᵒ dōm ꝙ 3ᵃ in ꝯclō huiꝰ capl̄i q̄ eſt rn̄ſiua ad queſituꝫ
Cōcluſio eſt ꝙ oēs q̄ſtiones ṽe ſcibiles reducant̄ ad q̄ſtionē qd eſt.
Probatio ℃ Que ꝯclō ſic ꝓbat̄.Nā ois q̄ſtio q̄rit de medio:vt in ſe/
quenti articulo ꝓbabit̄:Sꝫ mediū in demſ̄ratiōe eſt qȯ qd
eſt.vt infra patebit.ḡ ois qō reducit̄ ad q̄ſtionē qd eſt.non
q̄dē ſicut ad illȯ qȯ eſt eis idē formalr:ſꝫ ſicut mēſuratum
ad mēſuram.In vnoquoq̄ꝫ.n.gn̄e vt pꝫ.10.metaphy.ē da/
re vnū p̄mum qȯ eſt metꝝ ꝛ mēſura oium illoꝝ que ſunt il
lius gn̄is.ḡ in gn̄e q̄ſtionum eſt dare vnā q̄ſtionez p̄mā ad
quā oēs alie hn̄t reduci:que eſt qȯ qd eſt.Nā oēs alie qō/
nes terminant̄ ſcito qd eſt.qꝛ ſcito qd eſt:ſcit̄ ſi eſt.loquen
do de qd rei de quo eſt hic ad ꝓpoſitum.ꝛ ſcito qd eſt:ſcit̄
ꝑꝑ qd:qꝛ ſcit idē qd eſt ꝛ ꝓpter qd eſt realr:lꝫ ſm formam
q̄ſtionis differant.Cum ēt aliqs ſcit ꝑꝑ qd:ſcit ēt qꝛ eſt.ſic
enim ſe hꝫ quia ad ꝑꝑ qd ſuo mō ſicut ad quid eſt.Nullus
enim pōt ſcire cām ꝑꝑ quā paſſionis ad ſubm niſi p̄us ſci/
at paſſionē ineſſe ſubō.℃ Cōſiderandūꝫ eſt hic ſm ph̄m.ꝛ
Nota. Dīa īter q. ſi ē, ꝛ q. quia eſt D.S.ꝙ q̄ſtio ſi eſt ꝛ qꝛ eſt differunt ꝛ ꝯueniūt.⸿differūt in
hoc ꝙ q̄ſtio ſi eſt:q̄rit de eſſe ſimplr:Sꝫ q̄ſtio qꝛ eſt querit
de eſſe in parte:vt cū q̄rimus vtꝝ luna deficiat vel augeat̄
eſt q̄ſtio in parte.Querimus.n.in hac q̄ſtione ſi luna eſt ali
qd.vtputa deficiens vel aucta.Sed cū q̄rimus an luna ſit
vel non:q̄rimus de eſſe ſimplr.vñ dicitur ſi eſt⸿differūt ēt
in hoc.ꝙ q̄ſtio ſi eſt:eſt q̄ſtio ſimplr:ꝛ ꝑ ꝯñs non ponēs in
numeꝝ.Queſtio ṽo qꝛ eſt dr̄ q̄ſtio cōpoſita ꝛ ꝑ ꝯñs ponēs
Cōueniē/tia earum in numeꝝ.⸿Sꝫ ꝯueniūt in hoc qꝛ tam de q̄ſtione ſi eſt q̄ꝫ d̄
q̄ſtione quia eſt:q̄rit̄ an ſit id qȯ eſt mediū.Quia id qȯ eſt
mediū eſt ratio eiꝰ de quo q̄rit̄ an ſit.Cuꝫ ergo cognito q̄a
ē:querimus ꝑꝑ quid eſt. aut cum cognito ſi eſt:querimus
qd eſt:tunc querimus qd ſit mediū.qȯ non eſt intelligēdū
vt ſupra dcm̄ eſt ſm formam q̄ſtionis:ſed ſm quādaꝫ ꝯco
mitantiam.Naꝫ q querit cām ꝓpter quā ſol eclypſat̄:non
querit ipſam vt mediū demōſtrationis.vꝫ vt in ſenſu com/
poſito:ſed querit in ſenſu diuiſo id qȯ eſt mediū:qꝛ ꝯñs eſt
vt hoc habito poſſit demſ̄rare:ꝛ eadē ratio ē de q̄ſtione qd
eſt.℃ Sed inſtat diſcipulus ꝯtra aliq̄ que adducta ſunt. Diſcip.
Nā ſi eſt ꝛ quid eſt:cū quid eſt non ſit qō.ergo ꝛc̄.℃ Dōꝫ Rᵒ
ꝙ non eſt inconueniēs ꝙ vnū ꝛ ideꝫ ſit precognitio ꝛ que/
ſtio vt ſupra dcm̄ eſt.Nam de ſubō in cōparatione ad paſ/
ſionez anteq̄ꝫ probet̄ paſſio de ipſo opꝫ p̄cognoſcere quid
eſt.de ipſo ṽo abſolute ſumpto non ſm ꝙ de ipſo hꝫ demō
ſtrari paſſio:ipſum qȯ qd eſt poteſt eſſe q̄ſtio:vel vt alij di/
cunt qd nominis eſt p̄cognitio:ſed qd rei eſt qō.ſimiliter ſi
eſt paſſionis vel de paſſione eſt qō.ſed de ſubō eſt precogni
tio ꝛ hoc comparādo ſubm ad paſſionē.ſi ṽo abſolute ꝯſi
deret̄ tūc poteſt ēt reſpectu ſubiecti dici qō:ꝛ licꝫ queſtio ſi
eſt non determinet̄ per demſ̄rationez directe quaſi formalr
ꝯcluſa:terminat̄ tamē per eam elicitiue ꝛ indirecte.℃ Ad
p̄mum ergo dōm ꝙ lꝫ queſtio ſi eſt ſit p̄or ordine gn̄atiōis
q̄ꝫ queſtio quid eſt.Tamē queſtio qd eſt ordine ꝑfectionis
precedit queſtionē ſi eſt.ꝛ hoc potiſſime ꝯſiderando qōnē
q̄tum ad eaꝝ determinationez.Terminata enim q̄ſtione
quid eſt neceſſariū eſt queſtionē quid eſt terminari:vt dcm̄
eſt.non aūt.econuerſo.℃ Ad 2ᵐ dōm ſm Rodulphuꝫ bri
tonez ꝙ aliqua dicunt̄ ex oppoſito diſtingui duplr.⸿Uno
mō ſicut ꝯtraria vel ſicut aliqua que coeque ſb̄ ſuo gn̄e ꝯti
nentur.ꝛ iſtomodo vnū oppoſitorum vt ſic non reducitur
ad reliquum.⸿Aliomodo ſicut priuatiua vel diſparata aut
que non continentur equaliter ſub vno gn̄e vel aliquo to/
to.ꝛ iſto modo vnum poteſt reduci ad aliud.Sicuti acci/
dit in propoſito.vnde ratio laborat in equiuoco.

℃ Sequitur in ꝓhemio:ꝛ in.D.S.Deinde cuꝫ dicit.⸤Con/
tingit in equiuoco ꝛc̄.⸥ ℃ Articulus quartus.

Ad quartum ſic p̄cedit̄.Uidet̄ ꝙ non oēs que/
ſtiones ſint qōnes medij.℃ Naꝫ
in omni qōne vere ſcibili de qua eſt hic intētio non ē medi
um inter ſubm ꝛ predicatum:vt pꝫ de qōne ſi eſt ꝛ quid ē.ḡ
non ois qō eſt qō medij.℃ Scd̄o p̄terea.mediū eſt qȯdaꝫ
incōplexuꝫ.ergo ois qō eſt qō incomplexa. Sꝫ qō qꝛ eſt ꝛ
ꝑꝑ qd:nō ſunt qōnes incōplexe.vt ſupra ꝯceſſum.ergo nō
ſunt qōnes medij.℃ Tertio p̄terea.multi ſciūt determina
re qōnem quia eſt.vꝫ qōnem qꝛ luna eclypſat̄ qui ignorāt
medium demſ̄rationis.ſciam ipſius demſ̄rationis ignoran/
tes.ergo idē qȯ ſupra.℃ Sꝫ ꝯtra eſt ph̄s in lr̄a ibi.⸤Con/
tingit itaq̄ꝫ ꝛc̄.⸥℃ Rᵒ dōm ꝙ 4ᵃ ꝯclō huius capl̄i que eſt Cōcluſio
rn̄ſiua ad queſitū eſt ꝙ oēs qōnes vere ſcibiles ſunt qōnes
medij.℃ Hāc ꝯclōnem ꝓbat ph̄s ratione ꝛ ſigno ſic.Naꝫ probatio
cā eſt mediū in demſ̄ratione que facit ſcire:cum ſcire ſit rei
cām cognoſcere ꝛc̄.Sꝫ in omnibus queſtiōibus vere ſcibi
libus querit̄ cauſa.Nam cum querit̄ vtꝝ luna deficiat.q̄/
ritur mō expoſito ſupra vtꝝ aliqd ſit cā defectꝰ lune.ꝙ eſt
querere ꝓpter quid.ergo qȯ qꝛ eſt ꝛ ꝓpter qd:ſunt queſtio
nes medij.Sicut autēꝫ ſe hꝫ qō quia eſt ad ꝓpter quid:ita
ſe hꝫ ſuo modo ſi eſt ad qd eſt.Cum querit̄ an defectus lu
ne ſit:per quādaꝫ ꝯcomitantiā querit̄ qd eſt talis defectꝰ.
Quid aūt ꝛ ꝓpter quid idē ſunt ſm ſubam.ergo quelibet
qō eſt queſtio cāe ꝛ ꝑ ꝯſequēs medij vꝫ ꝙ principalr inten
ditur in demſ̄ratione determinata.℃ Confirmat̄ qꝛ q̄cūq̄ꝫ Alia rō
intelligit aliquez finē intelligit id per qȯ hꝫ deuenire ad ta
lem finem:ſed demonſtrator intelligit ꝯclōnem demſ̄ratio/
nis ſcire tanq̄ꝫ finem ad quē deuenit ꝑ medium demſ̄ratio/
nis.ergo omnis qō quā demſ̄rator intendit:que dr̄ vere ſci
bilis eſt qō medij.℃ Preterea.idem ꝯfirmat̄.Nā qō qd ē Alia rō
preſupponit qōnem ſi eſt.ſꝫ qō quid eſt:eſt queſtio medij.
ergo ꝛ qō ſi eſt:eſt qō medij.Qō propter qd eſt.reducitur
ad qōnem qd eſt.Idem enim eſt qd eſt ꝛ propter quid eſt.

ergo qō pp qd eſt qō medij. Qō vo qꝛ eſt pſupponit qd eſt.
ergo qꝛ eſt ⁊ quelibꝫ alia qō eſt qō medij. ¶ Cōfirmaſ idē
3°. Nā illius eſt qō: quo habito ceſſat dubitatio: ſꝫ mediuꝫ
demſtrationis eſt hmōi in ordine ad qōnes ve ſcibiles. g̃ ⁊c̄.
Alia rō ¶ Cōfirmaſ .4. idē. Nā oīs qō q̄rit an ſit mediū vel qd ſit
mediū: vt ex ſupradictis pꝫ. g̃ oīs qō ē qō medij: ⁊ lꝫ qō qꝛ
eſt pncipalr̄ q̄rat de inherētia paſſiōis ab ſubō: ex ɔñti tñ
qō qꝛ eſt ɔcomitatiue querit ipm mediū pp qd terminatur
Probat a ſigno ipſa qō qꝛ eſt. ¶ A ſigno pbat phs hāc ɔclōnē p exēplum
ſenſibilē. Nā in eis in qbꝰ eſt mediū: ſenſibilr̄ appet q̄ oīs
qō eſt qō medij. qꝛ qñ mediū p ſenſus innoteſcit nō relinq̄/
tur qōni locus: vt ſi eſſemꝰ in loco q eſt ſupra lunaꝫ videre/
mus q̄ luna ſubintrādo vmbraꝫ terre deficeret. ⁊ ita nihil
circa hoc q̄reremus nec ſi eſt nec pp qd eſt hoc: ſꝫ ſil' nobis
fieret vtrūqꝫ manifeſtū: ergo ſignū eſt q̄ oīs qō: eſt qō me/
Inſtācia dij. ¶ Nec valet inſtātia cum obuiādo dī q̄ ſenſus eſt ſin/
gulariū. ea vo que q̄runſ ſunt vlīa: ſicut ⁊ ea que ſciunſ. ſci
entia. n. eſt vliū: vt ex ſupradictis pꝫ. g̃ nō videſ q̄ p ſen/
Rō ſum poſſit nobis innoteſcere id de quo eſt qō. ſ q̄ autē hec
inſtātia nihil ſit declarat phs: qꝛ ex ſingularibus notis per
ſenſum accipiſ ⁊ cognoſciſ vl'e de quo eſt ſcia. nā ſi eſſemꝰ
ſupra lunā ex hoc ipſo q̄ ſentiremꝰ particlare. ſ. q̄ hoc cor
pus lune nunc ſubintrat hāc vmbraꝫ ſolis vel terre ſtatim
accideret nobis q̄ ſciremus vl'e qꝛ cognoſceremꝰ q̄ ſemp
Notādus hoc modo accidit lune defectus. ¶ Cōſiderandū eſt hic ſꝫ
q̄ phs ex ſupradictis ɔcludit q̄ idē eſt ſcire qō qd eſt ⁊ pp
qd eſt. Nam ex hoc q̄ videmus terrā interpoſitā inter ſo/
lē ⁊ lunā ſcimus. ⁊ qd eſt defectꝰ lune ⁊ pp qd deficit luna:
quoꝝ vnū. vꝫ ſcire qd eſt: referſ ad ſciam que ſcimus ō ali
quo qō ſimplr̄ ſit. ſꝫ ſcire pp qd referſ ad cognitioneꝫ eoꝝ
que inſunt: ſicut cū dicimus q̄ triāguli ſunt eq̄les duobꝰ re
ctis. Relinq̄tur ergo q̄ idē eſt qd eſt ⁊ pp qd ſ qō manife/
ſtat phus p exempla: vt ſi queraſ qd eſt defectꝰ lune. rñdeſ
q̄ eſt defectꝰ luminis in luna pp terrā que obijciſ inter ſo/
lem ⁊ lunam. qō qdē ēt rñdeſ cum req̄riſ pp qd luna defi/
cit q̄ pp defectū luminis ex oppōne terre. ſ Silr̄ eſt de ɔſo
nantia. nā ſi queraſ qd eſt ɔſonantia reſpondeſ q̄ eſt ppor
tio numeroꝝ ſm graue ⁊ acutum. ⁊ ſi queratur propter
quid acutum ɔſonat graui. rñdeſ ꝓpter id qō habꝫ ppor/
tionem numeralē ſꝫ acutū ⁊ graue. ſic ergo qō qd eſt ⁊ pp
qd redeūt in idē ſubm q̄uis differāt in rōne. ¶ Conſiderā
Noⁿ pᵐ dū eſt vlteriꝰ ſm Britonē q̄ qōnē eſſe ipſiꝰ medij pōt intelli
gi duplr̄. ſ Unomō q̄ ſit medij ſicut eius q̄ pncipalr̄ termi
naſ p demſtrationem. ⁊ iſtomō qꝛ eſt nō eſt qō medij: qꝛ qō
qꝛ terminaſ ſolū formalr̄ p demſtrationem. ſ Aliomō q̄ ſit
medij tanq̄ꝫ eius p qō illō terminaſ qō pncipalr̄ intendiſ
p demſtrationem. ⁊ illomō q̄libet qō eſt qō medij mō expo/
Noᵐ 2ᵐ ſito. ¶ Cōſiderādū eſt vlterius ſm eūdem q̄ p̄dicte qōnes
ſunt diuerſimode qōnes medij. Qꝛ q̄dā ſunt de medio ab/
ſolute ſumpto. ſicut qd eſt ⁊ ſi eſt. differēter tñ: qꝛ qd eſt dī
de eſſentia medij: ſꝫ ſi eſt: dī de entitate ipſius cuiꝰ qō qd eſt
dī mediuꝫ. ſꝫ ꝓpter qd ⁊ qꝛ ſunt qōnes de medio ſumpte p
cōparationē ad paſſionē. diuerſimode tñ. qꝛ qō qꝛ eſt dī q̄/
ſtio ɔclonis p mediū terminata: ⁊ qō pp qd: eſt qō medij in
cōparatione ad paſſionē. qꝛ querit de cā inherētie paſſiōis
ad ſubm. ¶ Ad pmū igiſ dōm q̄ nō oēs qōnes (vt dcm̄ ē)
ſunt qōnes medij tanq̄ꝫ eiꝰ qō pncipalr̄ terminaſ p demſtra
tionem. vt vult argm̄. aliter q̄libet qō eſſet qō complexa vt
voluit 2ᵐ argᵐ. ſꝫ tñ oēs qōnes ve ſcibiles ſt̄ qōnes medij
ſic eius pp qd terminaſ id qō p demſtrationē ſciſ. ¶ Ad 2ᵐ
pꝫ ſolō ex dictis. ¶ Ad 3ᵐ dōm q̄ artē demſtrationis igno
rans terminat qōneꝫ qꝛ eſt p cām. ſcit qdē id qō eſt mediū:
qꝛ ſcit cām: lꝫ nō ſciat mediū ſub rōne medij ſillogiſtici.
¶ Sequitur in phō. [Videtur] autem hic philoſophus dicere ⁊c̄.

¶ Articulus quintus.

Ad quintum ſic p̄cediſ. Uideſ q̄ diffō paſſionis ſit mediū in demſtratiōe potiſſima.
¶ Naꝫ phs in pñti caplō docet demſtrare paſſionē de ſubō
p diffōnē paſſionis: vt pꝫ p ſua exempla. vꝫ de defectu lune
⁊ de ɔſonantia. dicit. n. qd ⁊ pp qd paſſionis eſt mediū. Sꝫ
loquiſ hic de demſtratione pp qd que dī pp qd potiſſima. g̃
diffō paſſiōis eſt mediū in demſtratione potiſſima. ¶ Scdꝫ
p̄terea. phs infra dicit q̄ mediū demſtrationis eſt rō. i. diffō
pmi termini. ſꝫ terminus vt pꝫ p̄ poꝛum eſt maior extremi/
tas. Maior aūt extremitas eſt paſſio ipſiꝰ ſubiecti. g̃ ideꝫ qō
ſupra. ¶ Tertiū p̄terea. phs infra pbat aliq̄ eē longe vite:
qꝛ hñt caloꝛem: qō eſt diffō illiꝰ paſſionis longe vite. g̃ ⁊c̄.
¶ Quartū p̄terea demſtratiōes mathe[matice] ſunt potiſſime: cuꝫ
ſm Cōmētatorē. 2. metaphy. ſint in p̄ gradu certitudinis:
ſꝫ tales aſſumunt ꝓ medio diffōnē paſſionis: vt pꝫ in geo/
metria euclidis. igiſ ⁊c̄. ¶ Quintū p̄terea. mediū demſtra/
tionis potiſſime vꝫ dicere qd ⁊ pp qd paſſiōis: ſꝫ ſola diffō
paſſiōis eſt hmōi: que dicit cāꝫ pp quā ineſt paſſio ſubō. vt
innuit phs in pñti caplō. igiſ ⁊c̄. ¶ Sextū p̄terea demſtratio
potiſſima dꝫ p̄cedere p ppriā ⁊ imediatā cām paſſionis: vt
hic pꝫ p phm: ſꝫ ppria cā ⁊ imediata paſſiōis ē qō qd ē: ſi/
ue diffō eiꝰ: ⁊ nō ſolū q̄ditas ſubiecti. g̃ ſola diffō ſubiecti non
pōt eſſe mediū demſtrationis potiſſime. ¶ Septimū p̄terea
mediū in demſtratione potiſſima q̄ hꝫ fieri in pma figura dꝫ
eē mediū pōne. ſꝫ talis ē diffō paſſiōis q̄ poꝛ ē paſſiōe: ⁊ ſeq
tur ſubm. nō aūt ſic eſt de diffōne ſubiecti: q̄ tā ſubꝫ q̄ꝫ paſſio
nē p̄cedit. igiſ ⁊c̄. ¶ Octauū p̄terea. ſi diffō ſubiecti eēt me/
diū in demſtratiōe potiſſima: ſeq̄reſ q̄ talis demſtratio poſſit
eſſe ex ignoꝛ ⁊ cōmitteretſ fallacia petitiōis pncipij: quoꝝ
vtrūqꝫ eſt incōueniēs. igiſ ⁊c̄. ſ pꝫ ſeq̄la qꝛ p̄t eſſe q̄ paſſio
ſit eque ignota de diffōne ſubiecti. ſic ⁊ de ſubō. diffō. n. ſubiecti
⁊ ipm ſubm ſt̄ idē realr̄. ¶ Nonuꝫ p̄terea. i pꝛhemio de aīa
hētur a phō q̄ cognitio ipſiꝰ qō qd eſt ſubiecti nō eſt vtilis ad
cognoſcēdū paſſiones q̄ inſunt ſubō. imo ēt accñtia ɔferūt
magnā ptē ad cognoſcēdū qō qd eſt. igiſ videſ qō ipm q̄
qd ē ſubiecti nō ſit cā ⁊ mediū paſſionū vel mediū potiſſimū
p qō ppꝛia paſſio de ſubō demſtraſ. ¶ Decimū p̄terea diffō
paſſiōis accipit pnª eēntialia ⁊ effectiua paſſionis: ſꝫ diffō
ſubiecti non accipit pnª paſſiōis in ratione cāe. igiſ rationi/
bus ⁊ auctoꝛitatibꝰ pꝫ q̄ diffō ſubiecti non ſit mediū: ſꝫ diffi
nitio paſſionis ſit mediū in demſtratione potiſſima. ¶ Sed
ɔ̄ eſt phs in pñti caplō p̄ſertim. S. D. ibi cum dicit.

Uideſ āt hic phs dicere q̄ diffō paſſiōis ſit mediū in demſtratiōe: ſꝫ ɔſiderandū eſt q̄ diffinitio paſſiōis pfici non pōt ſine diffinitiōe ſubiecti.

Cōcluſio ¶ Rꝰ dōm q̄. D. S. in pñti caplō vult q̄ diffō ſubiecti ⁊ nō
diffō paſſiōis ſit mediū in demſtratione potiſſima. qō hic tri
Potiſſ. rō bꝰ rōnibꝰ ⁊ exēplo pbat. ¶ Prima rō eſt talis. nā demſtratio
potiſſima hꝫ reduceſ in pmā cāꝫ alr̄ nō diceretſ potiſſima:
cū eēt reſolubilis in poꝛem: ſꝫ niſi accipiaſ vt demſtrationis
mediū diffinitio ſubiecti: demſtratio nō reſoluit in pmā cām:
qꝛ pnª que ɔtinet diffō ſubiecti ſunt pnª paſſionis. ergo diffō
2ª ſubiecti eſt mediū in demſtratōe potiſſima. ¶ Scda rō ſic paſ
ſio eſt demſtrabilis de ſubō ita ⁊ diffō paſſiōis: cū ēt ſit accñs
ppꝛiū eiꝰ: ſꝫ talis diffō nō p̄t demſtrari de ſubō p diffōnē paſ
ſiōis. Aliter idē demſtraret p idē ſm rē ⁊ rōnē. g̃ demſtrabiſ
3ª p diffōnē ſubiecti quā p̄ſupponit. g̃ idē q̄ prius. ¶ Tertia rō
eſt. nā in pnº pmi huiꝰ dcm̄ eſt q̄ nō ſolū opꝫ p̄cognoſcere
qd eſt de paſſione: ſꝫ ēt oꝫ p̄cognoſcere de ſubō: qō nō opoꝛ
teret niſi demſtratoꝛ vteretſ diffōne ſubiecti ⁊ ſua demſtratione.
Exemplo ergo ⁊c̄. ¶ Quarto idē pbat exēplo: ſi velimus de triāgu/
lo demſtrare. qꝛ hꝫ tres ⁊c̄. accipiendo pmo ꝓ medio diffini
tionē paſſionis. vꝫ q̄ eſt figura hñs angulū extrinſecū eq̄/
lem duobꝰ intrinſecis ſibi oppoſitis: opꝫ iteꝝ eam demſtra/
re p diffōnem ſubiecti ſic dicēdo. Omnis figura tribꝰ line/
is rectis ɔtenta hꝫ angulū exterioꝛē equalē intrinſecis ſibi
oppoſitis. patꝫ ergo q̄ illa demſtratio que aſſumit ꝓ medio
demſtrationis diffōnem paſſionis non eſt demſtratio potiſſi/
ma: cum

marum reſolubilis ſit in priorez: ⁊ hoc modo loquẽdo de
demõſtratione ſimplr vel potiſſima. Secus aũt accipiẽdo de
mõſtrationẽ q̃zlibet ꝓpter qd eẽ potiſſimã. Quia ſic eã ac/
cipiẽdo in ea põt eẽ mediũ diffõ paſſionis vt volunt exẽpla
Paulus venetus ph̃i in obijciẽdo adducta. ℂ Sed ꝯ eſt qḋ Paulus venet⁹
in hoc 2° lib. ẜponit. D. S. ꝙ opio eius ſit diffõnẽ paſſionis
⁊ nõ diffõnẽ ſubiecti eẽ mediũ in demõſtratiõe potiſſima. Di/
cit eniz ꝑnoiatus Paulus ꝙ circa hãc mãm ſunt q̃tuor op
põnes. ſ Quarũ ꝓma eſt Thome ⁊ Egidij. vz ꝙ diffinitio
paſſionis ⁊ nõ diffõ ſubiecti eſt mediũ in demõſtratione po
tiſſime ꝓbatur. nã ſcie meta^ce ſunt in ꝓmo gradu certitudi
ꝯ pau. ve. nis ꝑ cõmẽtatorẽ ſcḋo metaphy. ſed illa nõ demõſtrenẜ ⁊c̃.
Hec ille formaliter. ℂ Sed neẽ eſt dicere ꝙ iſte opinator
doctrinã. D. S. nõ viderit: aut ſi vidit ipſam itelligere cõtẽ/
pſit: vel grauiſſimus error erat ꝓmi ſcriptoris: cũ in oibus
ſuis libris ſup eodẽ ꝓdicta verba reperianẜ. Dicit eniz hic
D. S. ſic. ſed ꝯſiderãdũ eſt ꝙ diffõ paſſionis perfici nõ põt
ſine diffõne ſubiecti. Manifeſtũ eſt enim ꝙ ꝓn^a que cõtinet
diffõ ſubi̇ ſunt ꝓn^a paſſionis. nõ ḡ demõſtratio reſoluiẜ in pri
mã cãm niſi accipiaẜ idez demõſtrõis mediũ diffõ ſubi̇. ſic
igiẜ opz paſſionẽ ꝯcludere de ſubto ꝑ diffõnẽ paſſionis vt
vlterius ꝑ diffõnẽ paſſionis ꝯcluderet de ſubo ꝑ diffõnem
ſubiecti. vñ ẽt in ꝓ lib° dictũ eſt. ꝙ opz ꝓcognoſcere qd eſt
nõ ſolũ de paſſiõe ſed ẽt de ſubo qḋ nõ oporteret niſi demõ
ſtrator diffõne ſubi̇ vtereẜ in demõſtrando. ℣ Et hoc pz per
exẽpliũ ſi velimus de triãgulo demõſtrare ꝙ hz tres angu/
los ⁊c̃. Paulo poſt ſubiungit: ⁊ idẽ pz. Si velimus demõſtra/
re ꝙ vox acuta ⁊ grauis ꝯſonet accipiemus diffõnẽ paſſio
nis. vt hic dĩ: q̃ hec hz ꝓportionẽ numeralẽ. Sed rurſum
ad hoc ꝓbãdũ vel demõſtrandũ opz accipe diffõnẽ grauis ⁊
Vox grauis acuta acuti. Nõ grauis vox eſt que in multo tpe nata eſt mouere
ſenſuz. Acuta aũt q̃ in modico tpe. modici ãt ad multũ eſt
ꝓportio nãlis. ḡ vocis acute ⁊ grauis eſt proportio nãlis.
nec refert ſi aliter graue ⁊ acutũ diffiniẜ. opz eniz in eorum
diffõnib⁹ ponere aliqd ad q̃ntitatẽ ꝑtinẽs. Sic erit in eis cõ
cludere ꝓportionẽ nãlẽ. Hec ille formalr de v̇bo ad verbũ.
℣ Ex qb⁹ manifeſte apparet ꝙ ꝓdicti opinatoris falſa eſt
opio. vult eniz D. S. vt dictũ eſt ꝙ diffõ ſubi̇ põt eẽ mediũ
in demõſtratione potiſſima. iz Egidius ꝓbabilr oppoſitũ ſen
No^m ꝓ^m Rodulphus. ſit. ℂ Cõſiderãdũ ꝙ Rodulphus britonus eſt eiuſdẽ opi/
nionis cũ. D. S. Dicit eniz ꝙ in demõſtrõne ſimplr potiſſima
diffõ ſubi̇ eſt mediũ ⁊ nõ diffõ paſſionis. ℂ Primũ eniz ſic
ꝓbat. Nã id qḋ hz rõnẽ ꝓp qd paſſio ineſt ſubo hz rationẽ
medij ad demõſtrãdũ paſſionẽ de ſubo: vt pz ꝑ ph̃m in ca/
pite huius ſcḋi libri: ſed diffinitio ſubi̇ hz rõnẽ ꝓp qd. quia
paſſio ieſt ſubo: q̃ in diffõne cõpleta ſubi̇ accipiunẜ expli/
cite ꝓn^a eẽntialia ſubi̇: ſed illa ſunt cã paſſionis in ſubto. ḡ
ex diffõne ſubi̇ hr̃ cã ꝓp quã paſſio ineſt ſubo. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ ta
lem diffõnẽ paſſio hz demõſtrari qḋ ẽt vult ph̃s in ſcḋo de aĩa
vbi demõſtrat vnã diffõnẽ aĩe ꝑ aliã diffõnẽ eius. idẽ ẽt videẜ
velle in ꝓ hui⁹ vbi ꝯcludit ſcḋaz diffõnẽ demõſtrationis de ea
ꝑ primã in ꝓhemio ẽt de aĩa dicit ꝙ diffõnes ille cauſe ſunt
⁊ vane ⁊ dialectice oẽs quas nõ apparet cã paſſionũ i ſub
iectis. vult ḡ ph̃s ꝙ diffõ ſubiecti ſit mediũ ad demõſtrandũ
paſſionẽ de ſubo. ℂ 2° ꝓbat tali rõne. Nã in demõſtrõne po/
tiſſima oẽs ꝓmiſſe ſunt imediate: vt pz ꝑ diffõnẽ demõſtrõnis:
ſed qñ accipiẜ pro medio diffõ paſſionis ad demõſtrandũ eã
de ſubo: minor premiſſa erit mediata: q̃ eſt demõſtrabilis. Il
la eniz ſunt demõſtrabilia quoꝝ eſt aliq̃ cã: ſed in diffõne paſ/
ſionis eſt aliq̃ cã. q̃ ſicut ꝓn^a eẽntialia ſubi̇ ſunt aliq̃ cã ad
demõſtrandũ paſſionẽ de ſubo ita ſunt cã ad demõſtrandũ diffi
nitionẽ paſſionis de ſubo: paſſio enim ⁊ ſua diffõ ſunt idez
realr. ḡ minor in tali demõſtratione eſt demõſtrabilis: ⁊ per ꝯñs
mediata. ſ Ex quo pz ꝓm ip̃m ꝙ diffõ paſſionis nõ eſt me/
diũ in demõſtratione ſimplr potiſſima: ſed diffõ ſubi̇: q̃ que/
Linconi. libet paſſio ⁊ diffõ eius hz cãm ꝓp quã inheret ſubo: ⁊ eiuſ
No^m 2^m dẽ opionis eſt Linconiẽſis in hoc ſcḋo. ℂ Cõſiderandũ eſt

vlterius ꝙ Egidius ꝓp rõnes in ꝯtrũ adductas vult ꝙ dif/ Egidius.
finitio paſſionis ⁊ nõ diffõ ſubiecti ſit mediũ in demõſtratio/
ne potiſſima. Sed licet ſue rõnes ſint probabiles nõ tñ co-
gunt neq; verũ cõcludũt vt in eorũ ſolõnib⁹ clare patebit.
℣ Pro ꝯfirmatiõe v̇o ſue opionis adducit aliquã rõnẽ du/
centẽ ad impoĩe que eſt talis. Si diffõ ſubi̇ eẽt medium in
demõſtratione potiſſima ſequereẜ ꝙ demõſtratio nõ reſolueret
vſq; ad ꝑ ſe nota. ⁊ ſic tollereẜ certitudo demõſtrationũ qḋ
eſt incõueniẽs. ſ Probõ ſequelã. q̃ aut talis diffõ ſubi̇ eſt
talis quã oẽs apprehẽdũt: aut eſt talis quã cũ magna dili
gentia iueſtigare opz. Si primũ ſic ꝑ ſe notũ demõſtrareẜ: q̃
eſt ꝑ ſe notũ paſſionẽ ineſſe tali ſubo. Si ſcḋm tũc ſi paſſio
demõſtreẜ de ſubo ꝑ talẽ diffõnẽ demõſtratio nõ reſolueret
vſq; ad ꝑ ſe nota: cũ nõ ſit ꝑ ſe notuz talem diffõnẽ cõuenire
ſubo. Vltra aũt diffõnẽ ſubi̇ nõ ꝓgrediẜ via demõſtratiua re
ſoluẽdo. ℣ Sed ſi q̃s diligẽter ꝯſideret hec ratio tm̃ cõclu/
dit ꝙ diffõ paſſionis nõ ſit mediũ in demõſtratione potiſſima
inquãtũ ꝯcludit ꝙ diffinitio ſubi̇ nõ poſſit eẽ mediũ. Non
enim opz ꝙ diffõ ſubi̇ ſit ꝑ ſe nota oib⁹: ſed ſufficit ꝙ ſit ꝑ
ſe nota ꝓm nãm ante deductionẽ demõſtrõnis. in applicatiõe
v̇o premiſſarũ ipſius demõſtrõnis ad ꝯclõnẽ demõſtrandã ꝑ ſe
nota eſt nõ ſolũ ꝓm nãm: ſed ẽt põt demõſtrari talẽ diffõnẽ eẽ
talis ſubi̇ diffõnẽ. vnde falſuz eſt ꝙ talis demõſtratio non re
ducaẜ ad ꝑ ſe nota ſimplr: ſiue ꝓm nãm. Nihil eniz notius
cõuenit diffinito q̃z ſua diffõ q̇ditatiua que dĩ mediũ in de/
mõſtratione potiſſima ꝓm primã opionẽ. ℂ Cõſiderandũ No^m 3^m
eſt vlterius (vt hic adducit Rodulphus britonus) ꝙ aliq̇ Opinio
ꝓp fugã incõueniẽtiũ ad vtrãq; ptẽ dicunt ꝙ diffõ aggrega quorũdã.
ta ex diffõne ſubi̇ ⁊ paſſionis eſt mediũ in demõſtratione po/
tiſſima. ſ Tum ꝓ q̃ illa diffõ eſt mediũ in demõſtratione po/
tiſſima qua accepta ꝓpões ſunt magis imediate: cuz de/
mõſtratio ꝓcedat ex imediatis: ſed diffõ aggregata eſt hu
iuſmodi: q̃ rõne qua accipiẜ diffõ paſſionis eſt maxie pro/
prie ⁊ imediata paſſioni. rõne v̇o qua accipiẜ diffõ ſubi̇: il
la diffõ eſt maxime ꝓpria ⁊ imediata ſubo. ſ Tum 2° q̃ il/
la diffõ eſt mediuz in demõſtratione potiſſima que dicit quid
⁊ ꝓp qd vtriuſq; extremitatis: ſed diffõ aggregata eſt hu/
iuſmodi cuz explicet oia ꝓn^a ſubi̇ ⁊ paſſionis. ḡ talis diffõ
(vt ipſi cõcludunt) eſt mediuz in demonſtratiõe potiſſima.
ℂ Sed nõ eſt neẽ ponere ꝙ talis diffõ aggregata ſit me/ Cõtra.
dium in demõſtratione potiſſima. Et dato ꝙ eẽt mediuz h̾ tñ
nõ eẽt rõne qua in ea poniẜ diffinitio paſſionis: ſed ratione
qua poniẜ in ea diffõ ſubi̇. ſ Primũ. ſic ꝓbat Rodulphus. Prĩa rõ
Nã mediũ in demõſtratione potiſſima debet eẽ qd vnũ: ſz ta/
lis diffõ aggregata nõ eſt qd vnũ. Cũ ſubm ⁊ paſſio nõ ſint
vnũ eẽntialr iz ſint vnũ in eſſe. Una enim diffõ eſt vni⁹ diffi
niti. Diffõ aũt ſubi̇ hz vnũ diffinitũ. ſ. ſubm: ⁊ diffõ paſſio/
nis hz aliud diffinitũ. ſ. paſſionẽ. Diffõ autez aggregata ex
vtraq; hz vtrũq; diffinitũ: ſic non eſt vna diffõ. ℂ Preterea 2^a
ad hoc ꝙ aliqd ſit mediũ in demõſtratione potiſſima ſufficit
ꝙ dicat cãm ꝓp qd inherẽtie paſſionis ad ſubm. Sed ſola
diffinitio dicit cãm ꝓp qd. cã enim ꝓp qd ⁊ mediũ ſunt idẽ.
ſ Probõ medie q̃ diffõ ſubi̇ ſi ſit cõplexa dicẜ explicite cãm
eius ⁊ ꝓn^a. Sed ex eiſdẽ ꝓncipijs ex qbus eſt ſubm hz cau
ſari ꝓpria paſſio. ḡ diffõ paſſionis dicit cãm paſſionis. Ad
hoc ḡ vt habeaẜ mediũ in demõſtratiõe potiſſima non opz
hr̃e aliud q̃z diffõnẽ ſubiecti. ℂ Preterea. idez ꝯfirmaẜ per 3^a
ph̃m in ꝓ ⁊ ſcḋo hui⁹. ꝫ vult ꝙ diffõ aggregata ex plurib⁹
diffõnib⁹ ſit tota demõſtratio ſola põne differẽs. Nõ ergo eſt
mediũ in demõſtratione potiſſima: cũ talis diffõ quãtũ ad ali
quã eius ptẽ ſit mediata ſubo: ſiue minori extremitati. de/
mõſtratio ãt que eſt ſimplr potiſſima eſt ſimplr ex imedia/
tis. ℂ 2^m ꝓbat tali rõne. Naz talis diffinitio aggregata ſi 2^m ꝓbat
diciẜ mediũ hoc ẽ ꝓp h̾ ꝙ dicit cãm ꝓp qd paſſionis. Sed
tũc diffinitio dicit cãm ꝓp qd paſſionis rõne illius ptis qua
ꝯtinet diffõnẽ ſubiecti. ḡ ſi talis diffinitio aggregata pona/
tur eſſe mediũ h̾ eſt rõne qua poniẜ in ea diffinitio ſubiecti

⁊ nõ rõne qua icludit diffõnẽ paſſionis⁊ lȝ diffinitio ſubi nõ ſit maxime ꝓpria paſſioni quãtũ ad eius eẽntialitatẽ.i. tanq̃ꝫ ptinẽs eẽntialr̃ ad eẽntiã eius:tñ eſt maxime ei ꝓpria quãtũ ad cãlitatẽ pp qd. Quia in diffõne ſubi exprimunt cãe dicẽtes pp qd paſſionis:q̃ tñ in diffõne paſſionis nõ exprimunt:qꝛ lȝ ibi ponat ſubm ſm ſe ⁊ abſolute qđ eſt cauſa paſſionis nõ tñ dicit cãm paſſionis.⁊ cã eſt ꝙ reqrit ad hoc ꝙ aliqd ſit mediũ in demrõne potiſſima ſimplr̃. Diffõ ẽt aggregata ſi dicat qd ⁊ pp qd inherentie paſſionis rõne vni⁹ ptis ei⁹.vȝ rõne diffõnis ſubi nõ dic̃ qd ⁊ pp qd rõne alteri⁹ ptis.vȝ rõne diffõnis paſſiõis.vñ nõ dic̃ pp qd rõne vtriuſqꝫ extremi ſub rõne qua cã eſt. Dẽ ẽt cõpoſitũ hȝ reſolui in ſuas ptes cõponentes.vnũqđqꝫ enim reſoluit in ea ex qbus cõponit.ğ talis diffõ aggregata eſt reſolubilis in diffõnẽ ſubi:⁊ p ꝯñs nõ põt eẽ mediũ in demrõne potiſſima.cũ talis non ſit reſolubilis. ℭ Conſiderãdũ eſt finalr̃
Ro. 4m ꝙ opio Pauli veneti:quã hic recitat:eſt ꝙ tam diffõ ſubi q̃ꝫ paſſionis eſt mediũ in demrõne potiſſima:cui⁹ pmã ptẽ relinqt ꝓbatã p rõnes.D.S.⸢ Scdam vo ptẽ ꝓbatã relinquit p rõnes Egidij ſoluẽdo rõnes vtriuſqꝫ.vȝ tã.D.S.q̃ꝫ
ꝯ Pau.ve. Egidij. ℭ Sed hec opio cũ ꝓbõne illius opinatoris ⁊ reprobatione deſtruit ſeipſam. Nã rõnes Egidij aut ſunt vere ⁊ verũ ꝯcludũt.aut nõ. Si pm tũc nõ ſunt reprobãde:qꝛ qđ verꝫ eſt nõ dȝ reprobari. Si 2m.ğ pdicta 1a ps pdicte opionis eſt falſa.vȝ ꝙ mediũ in demrõne potiſſima eſt diffõ paſſionis. Qꝛ ille rõnes h ꝯcludũt.⸢ Silr̃ rõnes.D.S.aut ſũt ṽe ⁊ verꝫ ꝯcludũt:aut nõ. Si pm.ğ multi fruſtra ſtudẽt eas ſoluere. Si 2m.ğ pma ps opiones eiuſdẽ eſt falſa.vȝ ꝙ diffinitio ſubi ſit mediũ in demrõne potiſſima.cũ tales rõnes h ꝯcludãt.⁊ lȝ verũ ſit ꝙ diffinitio paſſionis poſſit eſſe mediũ in demrõne pp qd tñ non talis demratio dr̃ ſimplr̃ potiſſima cũ mediũ ei⁹ poſſit demrari de ſubo ꝯcluſionis p diffinitionẽ priorẽ.vȝ p diffõnẽ ſubi:vt ex dictis pȝ. ℭ Ad pmũ dõm ꝙ phs loqt de demrõne:pp qd:mõ tñ dr̃ ſimplr̃ potiſſima de qua nũc ſit diſputatio. ℭ Ad 2m dõȝ ꝙ lȝ ſubm nõ ſit pmus terminus ſm ordinẽ ſubijcibilis ⁊ pdicabilis:eſt tñ pmus termin⁹ ſm ordinẽ cognoſcibilis. Diffõ enim ſubi que ponit mediũ in demrõne potiſſima p ⁊ noticiõ mõ cõuenit ſubo q̃ꝫ paſſioni:que p eã demratur.⸢ Vel dõm eſt vt aliq dicũt ꝙ ſubm lȝ non ſit pmus terminus ſm terminorꝫ põnẽ eſt tñ pmus terminus prioritate cãlitatis. Subm enim eſt cã ptis.ſ.paſſionis ſed nõ ecõuerſo. ℭ Ad 3m dõm ſicut ad pmũ. ℭ Ad 4m dõm.ꝙ in demrõnib⁹ mathema.nõ potiſſimis demõſtrant paſſiones ſcdarie p pmas:tñ pme paſſiones hñt demonſtrari de ſubo per diffõnẽ ſubi que dicit rõnẽ pp qd.paſſio aũt nõ eſt intrinſeca diffinito:ſed ei ineſt tanq̃ꝫ ſubo.vñ diffõ paſſionis pme eſt reſolubilis i diffõnẽ ſubi.qꝛ pn a ſubi que ꝯtinet diffõ ei⁹ ſunt ei⁹ pn a in genere cauſe formalis paſſionis vo in gñe cãe efficiẽtis. Forma ãt
Albertus eſt ⁊ rõ efficiẽdi ipſius agẽtis:vt pȝ 2° phyſi.⸢ Vñ Albert⁹ ibidẽ dicit ꝙ ſi cãe ordinent in rõne agẽdi forma pcedit ipſum efficiẽs ⁊ eſt quodãmõ cã ipſius vt agat. Diffinitio ergo paſſionis etiã cõplexa adhuc reſolubilis ẽ i diffõnẽ ſubiecti.vñ nõ põt eẽ mediũ in demratione ſimplr̃ potiſſima. ℭ Ad 5m dõm ꝙ in demrõne ſimplr̃ potiſſima:qđ dr̃ ſimpliciter pmũ.dȝ hr̃e qd ſubi ⁊ pp qd paſſionis:⁊ tale ẽ diffinitio ſubi ⁊ nõ diffõ paſſionis. Nec tale mediũ dr̃ eſſe aggregatũ ex pncipijs ſubi ⁊ ex principijs paſſionis:qꝛ tale nõ eſt ſimplr̃ pmũ.imo ipſuȝ qđ qd eſt qđ ſe tenet ex parte paſſionis hȝ cãm in ſubo.vñ ipſa ſuba ſiue qditas eſt cauſa realis.i.cã per ſe prima ipſius paſſionis ⁊ diffõnis eius. ℭ Ad 6m pȝ ſolo ex dictis.demratio enim potiſſima debet pcedere per cãm ꝓpriã ⁊ primaȝ.diffõ aũt paſſionis capit cãm ꝓpriã ſed non primã. Diffõ vo ſubi capit cãm pmã ⁊ ꝓpriã.in quolibet enim gñe cãe eſt dabilis cã ꝓpria.vnde q̃uis pn a itrinſeca paſſionis ⁊ formalis ſint ꝓpria cã paſſionis in gñe cauſe formalis:non tñ ſunt pma cã:qꝛ diffinitio ſubiecti eſt cã ⁊ ꝓpria ipſius paſſionis nõ quidẽ in gñe cauſe formalis:ſed in gñe cauſe efficiẽtis.ab eodẽ ẽt ſubo pñt pcedere plures paſſiones ordine quodã tanq̃ꝫ a cã ꝓpria ⁊ adequata. ℭ Ad 7m dõm ſicut ad ſcdm:qꝛ in demratione mediũ nõ opȝ eẽ vere põne mediũ ſm ordinẽ ſubijcibilium ⁊ pdicabiliũ:ſed ſufficit (vt dictũ eſt) ꝙ mediet iter extrema.vȝ iter ſubm ⁊ paſſionẽ in rõne notificãtis.ſic vȝ ꝙ paſſio prius dicat de eo q̃ꝫ de ſubo:⁊ qđ ipſum mediũ notiori modo dicat de ſubo q̃ꝫ ipſa paſſio.⸢ Neqꝫ ẽt eſt veruȝ ꝙ mediũ demõſtrationis potiſſime debet eẽ poſteri⁹ ſubo. imo debet eẽ prius ⁊ notius.⁊ tale mediũ eſt diffinitio ſubiecti ⁊ non diffinitio paſſionis.vnde diffinitio ſubi ſola eſt mediũ in demõſtratione potiſſima ſimplr̃:⁊ p hoc pȝ ſolo. ℭ Ad 8m dõm ꝙ lȝ diffinitio ⁊ ſubm eius ſint idẽ realiter:differũt tñ ſm rõnẽ pp quã diſtinctionẽ tollit nugatio ⁊ petitio pncipij. Aliqd enim põt ꝯuenire notiori mõ diffõni alicuius q̃ꝫ diffinito ⁊ ecõuerſo. ℭ Ad 9m dõm ꝙ argm pcedit loquẽdo de demõſtratione pp qd.nõ tñ de demonſtratione ſimplr̃ potiſſima de qua eſt nunc ad ꝓpoſitũ. ℭ Ad vltimũ dõm ꝙ diffõ ſubi ⁊ nõ diffõ paſſionis accipiat cãm pp qd paſſionis inq̃ꝫtũ cã eſt explicite:qꝛ in ea exprimunt pn a eẽntialia ſubi rõne quorꝫ talis paſſio ineſt ſubo.iõ diffinitio ſubiecti dicit magis ꝓpter qd paſſionis q̃ꝫ diffinitio paſſionis.dõm ergo vt.D.S.⁊ linconienſis ⁊ Ro.⁊ Albertus aſſerũt diffinitionẽ ſubiecti eſſe mediũ in demõſtratione potiſſima ſimplr̃ ⁊ non diffinitionẽ paſſionis.lȝ Egidi⁹ ꝓbabiliter oppoſituȝ ſuſtineat per rõnes adductas:que ſi ſint probabiles tamẽ non demonſtrãt:vt patet in ſolutionibus adductis cõtra quas varie poſſunt adduci replice vt in problematibus diffuſius ⁊ apertius diſputandum eſt.

ℭ Queſtio.2. Quomodo diffinitio ⁊ qđ quid eſt ſe habeãt ad demonſtrationem.⁊ eſt lectio.2.S.D.

Viſo Qualiter diffinitio ſe hẽat ad demonſtrationẽ diſputatiue ⁊ ꝓbabiliter pcedẽdo:opȝ inſup diligẽter ꝯſiderare qualr̃ mediũ in demratione nobis innoteſcat. ℭ Circa qđ duplex occurrit ꝯſideratio.⸢ Primo ꝯſiderandũ eſt diſputatiue q̃liter ipm qđ qd eſt ſe hȝ ad demõſtrationẽ.⸢ 2° vo qualr̃ ſe hȝ ad demrationẽ determinatiue hoc eſt veritatẽ demrãndo. Et h eſt in 3° tractatu ibi.⸤ Verum aũt ſpeculãdũ eſt ⁊c̃.⸥ Quia ſignũ inquãtũ hmõi pcedit ſignatũ vel ſignificatũ. Diffinitio ſignat ipm qđ qd eſt. ℭ Circa pm duplex occurrit ꝯſideratio.⸢ Nã p ꝯſiderãdũ eſt qualr̃ diffinitio ſe hȝ ad demrationeȝ.⸢ Scdo vo ꝯſiderãdũ eſt qualr̃ ipm qđ qd eſt ſe hȝ ad demrationẽ diſputatiue:vt dictũ eſt:⁊ h in 2° ⁊ ſequẽtib⁹ capl̃is hui⁹ tractatus ibi.⸢ Ipſius aũt qđ qd eſt ⁊c̃. ℭ Circa pm duo occurrunt.⸢ Primo vtrũ oium quorꝫ eſt demratio ſit diffõ ⁊ ecõuerſo.⸢ 2° vtrũ vni⁹ ⁊ eiuſdẽ poſſit eẽ demonſtratio ⁊ diffinitio.
ℭ Sequitur in pho ⁊ in.D.S.⸤ Quõ autem quod quid eſt demonſtretur.⸥

ℭ Articulus primus.

Ad primuȝ ſic pcedit. Videt ꝙ oium quorꝫ eſt demonſtratio ſit diffinitio ⁊ econuerſo. ℭ Nã oium quorꝫ eſt demratio eſt medium demrationis. Non enim põt eẽ aliq̃ demratio alicui⁹ ſine medio:ſed mediũ demrõnis vt oſtẽſuȝ eſt:dr̃ ipſa diffinitio ſubi ſiue paſſionis.ğ oium quorꝫ eſt demratio eſt diffinitio. ℭ Secũdũ pterea qcqd hȝ diffinitionẽ põt hr̃e aliqd qđ p talẽ diffinitionẽ de eo poſſit demrari. Cũ diffinitio ſit mediũ i demonſtratione vt dictũ eſt.igit idẽ qđ prius. ℭ Sed ꝯ̃ eſt phs in preſenti capl̃o ibi.⸤ Quomodo qđ qd eſt oſtenditur ⁊c̃.⸥
ℭ R° dicendum ꝙ iſte eſt ſcds tractatus hui⁹ ſcdi libri in quo phs oſtẽdit quomodo diffinitio ⁊ ipm qđ quidẽ ſe habent ad demonſtrationẽ diſputatiue ſiue ꝓbabilr̃:qui qdẽ tractatus ꝯtinet in ſe qnque capitula ſm qnque lec.D.S. R°.
⸢ In pmo vo capl̃o oſtẽdit phs quare ipa diffinitio que eſt ipſius qđ quid eſt ſignificatiua ſe hȝ ad demonſtrationeȝ.

⸢In ſcḋo aũt capl'o ibi. ⸤Ipſius aũt qḋ qd eſt ⁊c̃. ⸥Oſtẽdit
pħs q̄re ipſum qḋ qd eſt: non põt demõſtrari de eo cui⁹ eſt
ꝑ terminos ↄuertibiles. ⸢In tertio võ capl'o ibi. ⸤Ad idez
neq3 per demr̃onẽ ⁊c̃. ⸥Oſtendit ꝙ ipm̃ qḋ qd ẽ nõ põt de/
mõſtrari de eo cuius eſt ꝑ viã diuiſionis. ⸢In 4° capl'o ibi.
⸤Et vtrũ ſit demõſtrabile ⁊c̃. ⸥Oſtendit pħs ꝙ ipm̃ qḋ qd
eſt non põt demr̃ari de eo cuius eſt ꝑ quaſdã rões ꝓprias
accipiẽdo ea que ꝑtinẽt ad ipm̃ qḋ qd eſt. ⸢Sed in q̄nto ⁊
vltimo capl'o ibi. ⸤Amplius q̃uo demõſtrabit ⁊c̃. ⸥Pħus
oſtendit ꝙ ipm̃ qḋ qd eſt nõ põt demr̃ari de eo cui⁹ eſt per
rões cões. ⸢In ꝑ võ capl'o ponunt̃ tres ↄcl'ones ꝓbabi/
les ꝑ quas ſoluunt̃ tres q̄ões hic mote a pħo ꝑncipaliter.
❡ Quarũ ↄcl'onũ ꝑma eſt. ꝙ nõ oĩum quoꝝ eſt demr̃atio
eſt diffinitio. ⸢2ª ꝙ nõ oiu3 quoꝝ eſt diffõ eſt demõſtratio.
⸢3ª võ ↄcl'o de qua in ſequẽti articulo videbit̃ eſt ꝙ vnius
Cõcluſio. ⁊ eiuſdẽ nõ põt eẽ diffinitio ⁊ demr̃atio. ❡ Eſt ḡ ꝑma ↄclu
ſio. Nõ oĩum quoꝝ eſt demr̃atio eſt diffinitio. que ꝓbatur
Pꝛĩa rõ q̄tuoꝛ rõnib⁹ pħi. ❡ Prima talis eſt. Que ꝑtinẽt ad diffini
tionẽ vl'r ⁊ affirmatiue ꝑdicant̃ de his quoꝝ eſt diffõ: ſ3
nõ oĩa que ad demr̃onẽ ꝑtinẽt vl'r ⁊ affirmatiue ꝑdicantur
de his quoꝝ eſt demr̃atio: cũ aliq̄ ſint demr̃ones negatiue.
vtputa in ſcḋa figura ⁊ aliq̄ ꝑticulares. v3 in tertia figura.
ergo nõ oĩum quoꝝ eſt demr̃atio eſt diffinitio. ⸢Probatio
maioꝛis. Nã diffinitio eſt idicatiua eius qḋ qd eſt. oẽ autẽ
qḋ ꝑtinet ad qḋ qd eſt ꝑdicat̃ vl'r ⁊ affirmatiue de eo cu/
ius eſt: vt clarius in 7° meta. ꝓbat̃. ḡ ẽt oĩa que ad diffõnẽ
ꝑtinẽt vl'r ⁊ affirmatiue ꝑdicant̃ de eo cuius ſunt: vt ẽt īfra
Diſcip. in hoc 2° pħs deducit. ❡ Sed īſtabat diſcipulus. Nã quo
rũ eſt ſcĩa eoꝝ eſt demr̃atio: cũ ſcĩa (vt ſupra dictũ eſt) ſit ef/
fectus demr̃ationis: ſed ꝑticulariũ nõ eſt ſcĩa. vt ſupra in ꝑ
huius ↄceſſum eſt. ḡ ꝑticulariũ nõ eſt demr̃atio incõueniẽ/
ter. ḡ dictũ eſt in hac rõne ꝑma ꝙ alique ſunt demr̃ationes
R°. ꝑticulares. ❡ Dõm eſt ſꝫ Egidium ꝙ l3 ſciẽtia ꝑ ſe ſolũ ſit
vl'ium: põt tñ eẽ ꝑticulariũ inquãtu3 vl'ia pñt ad ꝑticularia
applicari. Medicus eni3 per ſciam quã h3 de vl'i applicã/
do ſuã ſcia3 ad ꝑticularẽ hoiem ſanat egrotũ particularẽ.
ſimil'r ⁊ demr̃atio l3 ꝑ ſe ⁊ directe ſit vl'iu3 põt tñ eſſe de ꝑti/
cularibus inquãtũ vl'ia ad particularia pñt applicari. l3 ⁊
ſcia ⁊ demõſtratio nõ ſit niſi vl'ium accipiẽdo vl'e poſterio/
riſtice. ⁊ hoc ꝑ ſe loquẽdo: põt tñ eſſe nõ vl'ium ꝑoꝛiſtice lo/
quẽdo. i. aliqua ↄcl'o põt demõſtrari que nõ eſt vl'is. Cum
quelibet ↄcl'o demr̃ationis nõ ſit vl'is. Unde ſupra declara/
tum eſt ꝙ aliqua eſt demõſtratio ꝑticularis ⁊ aliq̄ vl'is. Si
tamẽ abſolute loquamur de vniuerſali nihil refert tam ꝑo
riſtice q̄3 poſterioꝛiſtice loquẽdo: ſcientiã ⁊ demõſtrationẽ
Scḋa rõ eſſe tam vl'ium q̄3 particulariũ modo ſupra expoſito. ❡ 2ª
ratio eſt talis. Demõſtrabilia ſciunt̃ per demr̃ationẽ. ſcire
enim aliq̄d demr̃atiue nihil aliud eſt q̄3 demr̃ationẽ hẽre.
Sed diffinibilia ſciunt̃ per diffõnẽ. ergo demõſtrabilia nõ
ſunt diffinibilia. ⁊ per ↄñs nõ oĩum quoꝝ eſt demr̃atio eſt
diffinitio etiã ſolũ vl'r ⁊ affirmatiue loquẽdo. ⸢P3 ↄña.
q2 vnius ſcibilis eſt ſolũ vnius potiſſimus modus ſciendi.
⸢Põt etiã hec ratio aliter foꝛmari. Nam ſi oĩum quoꝝ eſt
demõſtratio eẽt diffinitio: ſequeret̃ ꝙ aliq̄s nõ hñs demon
ſtrationes: ſciret ea quoꝝ eſt demr̃atio: ↄñs eſt falſu3. ⸢P3
ↄñtia. q2 illa que habẽt diffinitionẽ ſciunt̃ per diffõnẽ: ſed
nihil ꝓhibet aliquẽ habentẽ diffõnẽ non ſimul hr̃e demon
ſtrationẽ q̄3uis diffõ ſit demr̃onis ꝑnm. Nõ enim quicunq3
cognouit ꝑnª ſcit ea demõſtrãdo ad ↄcl'onẽ reducere. ⸢Fal
ſitas aũt ↄñtis ſic p3. Quia ſcire ea quoꝝ eſt demr̃atio nõ
3° eſt niſi demr̃onẽ habere: vt in ꝑmo huius deductũ eſt. ❡ 3ª
ratio eſt talis. Na3 demõſtratio ↄcludit aliq̄d alteri ineſſe
per ſe vt in ꝑmo declaratũ eſt: ſed eius qḋ eſt ꝑ ſe nunq̄3 de/
dit aliq̄s diffõnẽ. ergo non oĩum quoꝝ eſt demr̃atio eſt dif
finitio. Hoc eſt idem ſm idẽ nõ põt ſciri per demonſtratio/
Diſcip. nẽ. ❡ Sed inſtabat diſcipulus. Nam 7° metaphy. ꝓbatur
ꝙ accidẽtiũ ꝑ ſe tantũ eſt diffinitio. ergo ratio ſupponit fal
ſum. ❡ Dicendũ ꝙ licet accidentiũ ꝑ ſe ſit diffinitio tñ eius R°
qḋ eſt ineſſe per ſe ꝙ demõſtratio ↄcludit: cũ ſit cõplexum:
nunq̄3 aliquis dedit diffõnẽ: vt hic deducit. D. S. ❡ Quar 4°
ta ratio talis eſt. Na3 diffinitio eſt notificatio ipſius ſub̃e.
Sub̃a enim ꝑncipaliter diffinit̃. Accidẽs vero ꝑ poſterius
v3 per additamẽtũ: vt in ꝑmo diuine pħie diſputatũ eſt. ſed
demõſtratio eſt notificatio ꝑncipaliter ipſius accidentis ⁊
ſi aliq̄ ipſius ſub̃e ſit: non tñ erit ipſius ſub̃e per modũ ſub̃e
deſignate. ſed per modũ accñtis. v3 ſm ineſſe aliq̄d alicui.
igitur nõ oĩum quoꝝ eſt demõſtratio eſt diffõ. hoc eſt vt di
cit hic Linconiẽſis ꝙ non oẽ ſcitur per diffõne3 qḋ ſcitur ꝑ Linconi.
demõſtrationẽ ꝑſertim cũ diffinitio faciat ſcire rem incom
plexã. Demõſtratio võ rõnẽ cõplexã. vñ idẽ ſcḋm idẽ nõ eſt
diffinibile ac demõſtrabile. Cũ diffinitio nõ ſit idem ꝙ de/
mõſtratio. Quia diffinitio indicat eẽntiã rei: nõ aũt demõ/
ſtratio. ſed magis inherẽtiã. ❡ Pro ampliori declaratione Nom pm
ꝑcedentiũ ↄſiderandũ eſt hic ſm Egidium ꝙ demr̃atio eſt
quoddã oꝛganũ ipſius intellectus ducẽs ipſum ad qualẽ/
cunq3 ſcientiã. Sicut ergo ſe hñt vniuerſale ⁊ ꝑticulare ad
intellectũ: ita ſe habẽt ad demr̃ationẽ ꝓpoꝛtionabiliter lo/
quẽdo. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ per ſe ⁊ directe loquẽdo itelle
ctus itelligit vl'e: cũ vniuerſale ſm ſcholã vl'em ſit obiectũ
intellectus. In ſenſu diuiſo loquẽdo põt tñ intellectus itel/
ligere particulare. non q̄dẽ ꝑmo ⁊ directe: ſed ꝑ reflexionẽ
quãdã applicãdo ſe ſenſui: ſic directe: ⁊ per ſe loquẽdo de/
mõſtrabit̃ vl'e. Poteſt tñ talis demr̃atio vl'is applicari ad
aliquid particulare. ❡ Cõſiderandu3 eſt vlterius ſm eun/ Nom 2m
dem ibide3 ꝙ nõ neceſſe eſt habere ſimul diffinitionẽ ⁊ de
monſtrationẽ. ergo diffinitio non eſt demr̃atio: ⁊ per ↄñs
diffinibile non eſt idẽ ꝙ demr̃abile. Cõueniunt aũt in hoc
diffinitio ⁊ demr̃atio: q2 quelibet recipit ea que ſunt per ſe
⁊ q2 ea que adinuicẽ habẽt habitudinẽ per ſe ſic ſe habent
ꝙ vnum verificatur de alio. Si eſſet habitudo per ſe ipſius
diffinibilis ⁊ demr̃abilis diffinitio eẽt demr̃atio: quod eſt
falſum. igitur licet non ſit incõueniẽs idẽ ſm aliud ⁊ aliud
eſſe diffinibile ⁊ demr̃abile: tamẽ incõueniẽs eſt ide3 ⁊ ſm
idem per ſe eſſe diffinibile ⁊ demõſtrabile. ❡ Secũda con Cõcluſio
cluſio vt dicebatur eſt talis. Nõ omniũ quoꝝ eſt diffinitio ſcḋa.
eſt demr̃atio. ❡ Que ꝓbatur a philoſopho duab⁹ ratio/
nibus: quarũ pꝛima eſt talis. Nam vnius inquãtũ vnũ nõ Pꝛĩa rõ
poteſt eſſe niſi vnus modus ſciendi: ſed demõſtrabile vere
ſcitur per demonſtrationẽ: diffinibile ⁊ per diffinitionem.
Si ergo q̄libet diffinibile eẽt demõſtrabile: Sequeretur
ꝙ habẽs diffinitione3 ſciret aliq̄d demõſtrabile abſq3 hoc
ꝙ haberet demonſtrationẽ qḋ eſt incõueniens. hec fuit 2ª
concluſio ſuperius adducta. ❡ Secũda ratio talis eſt. ꝑn/ 2ª
cipia demr̃ationis nõ poſſunt demr̃ari inquãtũ huiuſmo/
di aliter ꝑncipioꝝ eſſet ꝑncipia: ſed vt ſupra in ꝑ hui⁹ oſtẽ
eſt diffinitiones ſunt pꝛincipia demõſtrationis. ergo demõ
ſtratio non eſt diffinitio: neq3 demr̃abile eſt idem ꝙ diffini
bile: ⁊ per cõſequens non omniũ quoꝝ eſt diffinitio eſt de/
monſtratio. ❡ Sed inſtabat diſcipulus. Nam licet diffini Diſcip.
tiones ſint indemõſtrabiles tanq̄3 ꝑncipia queda3 demr̃a/
tionis indemõſtrabilia: nõ tamẽ ꝓpter hoc ſequitur ꝙ dif
finibile non ſit demr̃abile. nõ enim diffinibile eſt medium
demr̃ationis: licet diffinitio ſit mediu3 eius: predicta ratio
non videt̃ eẽ alterius valoꝛis. ❡ Dicẽdũ ꝙ q2 diffõ eſt me R°
diũ demr̃ationis ⁊ nõ ipſa demr̃atio: ex ↄñti ſequit̃ ꝙ diffi
nibile nõ ſit demr̃abile neq3 ecõuerſo ſm idem: vt declara/
tum eſt. ❡ Ad argumenta p3 ſolutio ex dictis.

❡ Sequitur in philoſopho ⁊ in. S. D. Deinde cum dicit.
⸤Sed vtrum ⁊c̃.⸥

❡ Articulus ſecundus.

Ad ſecundum ſic ꝓceditur. Uidetur ꝙ vnius ⁊
eiuſdem poſſit eſſe diffinitio ⁊ de
monſtratio. ❡ Nam pꝛoprie loquendo pꝛopria paſſio eſt
demõſtrabilis de ſuo ſubiecto: vt ſupra cõceſſu3 eſt: ſ3 que/
libet talis eſt diffinibilis. vt p3 de ſimo. 7. metaphy. igitur

vnius ⁊ eiuſdez pt eſſe diffinitio ⁊ demſatio: qꝛ paſſio a ſe
ipſa non diſtinguit̄. ¶ Scđm pterea. eclypſis demſat̄ de
luna: ⁊ tñ diffinit̄ p puatione luminis in luna p obiectionē
terre. igit̄ ⁊c. ¶ Sed ↄtra eſt phs in lr̄a ibi. [Utꝝ āt ⁊c.]
¶ Rn̄° dođm ꝙ 3ª ↄcl'o huius capl'i per quam ſoluit̄ 3ª qō a
Cõcluſio phõ mota in lr̄a eſt talis. ¶ ꝙ vni⁹ ⁊ eiuſdem ſm idez non
eſt diffinitio ⁊ demſatio. ¶ Que ↄcl'o pbat̄ ſm. D. S. tri/
Pma rõ bus rõnibus phi. ¶ Quaꝝ pma eſt iſta. Nam diffinitio ē
manifeſtatiua ei⁹ qđ gd eſt ſiue ſiue eſſentie cuiuſlibet rei:
vt clarius patebit. 7. metaphy. ſꝫ demſationes hoc nõ de/
monſtrant: ſꝫ ſupponũt: vt in capite huius libri oñſum eſt:
quemadmodũ pꝫ in mathema. demſationib⁹. Naꝫ arith
metice demonſtrationes ſupponũt gd eſt vnitas ⁊ quid eſt
par: ⁊ ſilr̄ eſt in alijs demſationibus. ergo vni⁹ ⁊ eiuſdem
2ª non eſt demſatio ⁊ diffõ inq̄ʒtuꝫ hmõi. ¶ Scđa rõ eſt iſta.
Omne diffinibile ſcit̄ ſm ſe ⁊ ſimplr̄ eſt ſcitum ꝓut ē incõ/
plexũ. Demſabile autē non eſt cõplexum: ſed vnuꝫ non eſt
aliud. ergo diffinibile non eſt demſabile neqꝫ econuerſo.
¶ Preterea. diffõ dicit gd ⁊ demſatio dicit qꝛ. Sꝫ gd non
eſt qꝛ: igit̄ ad idē. Nam in eo qđ p demſationem oñditur:
predicat̄ aliqd de aliquo affirmatiue ſi ſit demſatio affir/
matiua vel negatiua. ſi ſit demonſtratio negatiua. ſꝫ in dif/
finitione non pdicat̄ aliqd de aliq̄. vt pꝫ in hac diffõne ho/
minis. aial bipes. Aial nõ pdicat̄ de bipede neqꝫ ecõuerſo.
Genus. n. ñ pdicat̄ de dĩa neqꝫ econuerſo in eo qđ gd per
modum pdicandi: q regritur ad ea q̄ ad diffinitionem pti/
nēt. vt infra patebit: ⁊ vt in. 7. metaphy. oñditur. ergo ⁊c.
Tertia rõ ¶ Tertia ratio ē talis. Nam aliud ē manifeſtare ipſuꝫ qđ
gd eſt ⁊ ipſum qꝛ: vt in pncipio huius ſcđi oñſum ē: ſed dif
finitio oñdit de aliquo gd eſt. demõſtratio vo oñdit qꝛ paſ
ſionis de ſubiecto: vt etiam ex ſupradictis patet: ergo vni/
Nōm pm us ⁊ eiuſdem non ē demſatio ⁊ diffinitio. ¶ Pro amplio/
ri declaratione precedentium ↄſiderandum ē primo. ꝙ vni
us ⁊ eiuſdem poſſe eſſe diffinitionem ⁊ demſationē poteſt
intelligi dupl'r. [Unomõ in ſenſu diuiſo ſiue materialr̄ lo/
quendo. videlicet de eo quod ē diffinibile ⁊ demonſtrabi/
le. ſic vnius ⁊ eiuſdem pōt eſſe demõſtratio ⁊ diffinitio: vt
argumēta articuli volũt. [Aliomodo in ſenſu cõpoſito ſi/
ue formalr̄ loq̄ndo de eo qđ diffinit̄ inq̄ʒtum diffinit̄: ⁊ de
eo qđ demonſtrat̄ inquātum demonſtrat̄: ⁊ iſtomodo vni
us ⁊ eiuſdem non pt eſſe diffinitio ⁊ demſatio ſm idem: vt
rationes phi volunt. Alia ē enim notificatio demonſtrati/
ua: ⁊ alia diffinitiua. cum prima ſit cõplexorum: ⁊ ſecunda
incomplexorum. idem enim ſimplr̄ ⁊ ſm ſe ſumptũ eſt dif/
finibile. coniunctum vo alteri. i. faciens cum eo propoſitio
nem eſt demonſtrabile. eiuſdem ergo inq̄ʒtum huiuſmodi
Nōm 2m ſm idem non eſt diffinitio ⁊ demſatio. ¶ Conſiderandūꝫ
eſt vlterius ſm Rodulphum Britonē in pñti paſſu ꝙ diffi
nitio ⁊ demſatio ſumendo proprie diffinitionem ⁊ demſa
Quorum diffinitio tionem non ſunt eiuſdē: vt patet. 7. metaphy. Solius ſub/
ſtantie proprie loq̄ndo ē diffinitio. accidentis vero non ꝓ/
Quorum demon. prie ſed per additamentum. Accidētis vo proprie ē demõ
ſtratio ⁊ non ipſius ſubſtantie per modum ſubſtantie deſi
gnate. Sed vnius ⁊ eiuſdem pōt eſſe diffinitio ⁊ demõſtra
tio improprie loq̄ndo: non tamen ſm idem. i. eiuſdem: qꝛ
ipſius paſſionis eſt demſatio: ⁊ eius ē diffinitio non perfe/
cta ſꝫ imperfecta ſiue improprie dicta aut non principalr̄,
⁊ primo: ſed per additamentum: non tamen eodem modo
eius eſt diffinitio ⁊ demonſtratio: quia demſatio eſt ipſius
paſſionis in ordine ad ſubiectum ⁊ eius eſt diffinitio ſm ſe
Nōm 3m ⁊ abſolute. Hec ille formaliter. ¶ Cõſiderādum eſt vlteri⁹
Alicui eē demon. 2r ſm eũdem: ꝙ alicuius pōt eſſe demſatio dupl'r. [Unomo/
do pōt eſſe alicuius tanq̄ʒ eius per qđ aliqd demonſtrat̄. ⁊
hoc modo pncipium demonſtrationis qđ eſt diffinitio: vt
ſupra oñſum eſt: dicitur eſſe demõſtratio: vnde tale cuius ē
illomodo demonſtratio nõ pōt demſari inq̄ʒtum huiuſmo
di gͣ principij non eſt principium: neqꝫ diffinitio. [Alio/
modo dicitur alicuius eſſe demonſtratio tanq̄ʒ eius quod
dmonſtratur. ⁊ illomodo eius cuius eſt dmonſtratio ē eti/
am diffinitio: licet non eodem mõ vt declaratum eſt. ¶ Cõ Nōm 4m
ſiderādum eſt vlterius pro dclaratione ſecūde rõnis predi
cte ſm Egidium ꝙ genus non predicatur d differētia per
ſe in eo quod gd niſi inq̄ʒtum differētia implicat ſpēꝫ. non
aũt accipiendo genus vt ē ↄtractum ad ſpēꝫ quēadmodũ
ſatis dclaratuꝫ ē in pma parte ſumme phie libro 3°. Linco
nienſis vo ſubiungit ꝙ vna pars diffinitiõis non predicat̄
de alia: neqꝫ tota diffinitio de diffinito. ¶ Sꝫ ↄtra hoc in/ Diſcipl
ſtabat diſcipulus. Nā in pñti libro infra vult Phs ⁊ in ſe/
ptimo metaphy. q̄libet pars diffinitionis ⁊ ipſa etiam to/
ta diffinitio debet pdicari in gd de diffinito. ergo ſatis ex/
traneum videtur hoc quod adductũ ē. ¶ Dđm ꝙ diffini/ Rn̄
tio pōt accipi dupl'r: vt hic innuit Linconienſis. [Unomo/
do ſubaliter ⁊ iſtomõ predicat̄ d diffinito etiam per ſe ⁊ eſ
ſentialr̄ vt in pmo libro dclaratum ē cum de modis perſe
tatis ageret̄. [Aliomõ pt accipi ipſa diffinitio diffinitiue:
⁊ illo mõ diffinitionē predicari ⁊ diffinito pōt intelligi du
pl'r. [Unomodo accipiendo pdicationē per ſe ⁊ abſolute:
⁊ iſtomodo non refert diffinitionem predicari d diffinito.
[Aliomodo accipiendo diffinitionem manifeſtiſſime ſiue
enunciatiue. ⁊ iſtomõ diffõ diffinitiue ſumpta nõ predicat̄
d diffinito: qꝛ ipſius diffinitiõis ē ſolũ manifeſtare ſiue no/
tificare eſſentiaꝫ diffiniti ⁊ non ꝙ diffinitio ſit aliqd aliud
qđ tñ ptinet ad pdicationem: qꝛ d ratione pdicationis mõ
iam expoſito eſt oñdere. hoc ē hoc oñſiue. ergo ſic manife/
ſtatiue accipiendo diffinitionem ⁊ pdicationem diffinitio
non predicatur d diffinito. ſꝫ ſecus ſit vtrũqꝫ ſm ſe ⁊ abſo/
lute accipiendo. ¶ Cõſiderandum ē vlterius ꝙ Egidius Nōm 5
adducit quartā rõnem ſm phm ad ꝓbandũ predictā ↄclu
ſionē: quā rõnem adducit eſſe talem. Nam alteri⁹ rei ē alte
ra dmõſtratio. i. manifeſtatio vel dclaratio niſi illa duo ſic
ſe habēt vt totum ⁊ pars: qꝛ tunc vna ⁊ eadem eēt dmſa/
tio d vtroqꝫ. Sicut cũ dmonſtrat̄ cũ omnis triāgulus ha/
bet tres ⁊c. i. ſimul dmonſtratur: vt oñſum eſt d iſocheleꝙ
ſe habet ad triangulũ ſicut pars ad totum. Sꝫ qꝛ ē ⁊ gd ē
ſunt diuerſa: ⁊ vnum non ē pars alterius. ergo qꝛ eſt ⁊ gd
eſt non per idem dclarabitur: Sꝫ gd eſt dclaratur per dif/
finitionem. qꝛ ē vero per dmſationē. ergo vnius ⁊ eiuſdeꝫ
non ē diffinitio ⁊ dmonſtratio. Sꝫ ſm. D. S. hec ratio nõ
ē probatiua directe predicte ↄcl'onis: ſꝫ ē ꝓbatio maioris
tertie rationis ſupradicte eiuſdem ↄcl'onis: vt pꝫ clare dili
genter verba ⁊ proceſſum phi ↄſideranti. ¶ Conſideran/ Nōm 6m
dum ē vlterius ſm Linconienſem ⁊ alios doctores ꝙ du/
plex eſt pars. videlicet pars ſubiectiua: ⁊ pars integralis.
phs autē hic loquitur d parte ſubiectiua non autē integra
li. Si enim (vt adducit hic Egidius) aliqua duo ſic ſe hēnt
adinuicem ꝙ vnum ē pars integralis alterius: ⁊ aliđ totũ:
non oportet ꝙ paſſio que dmonſtrat̄ ineſſe toti ꝓpter hoc
dmonſtratur ineſſe tali parti. ſicut habere tres angulos cõ
uenit triangulo: non tamē ↄuenit linee que ē pars triāgu/
li. Sꝫ qñ duo ſic ſe habent ꝙ vna ē pars ſubiectiua alteri⁹
quādo aliqua dmonſtratur ineſſe toti: ſimul dmonſtratur
ineſſe parti: quēmadmodũ exemplificatuꝫ ē. non tamē eo/
dem mõ: qꝛ talis paſſio dmonſtrat̄ d toto per ſe primo: de
parte vero ſubiectiua per ſe ſecũdo: vt in pmo huius dcla/
ratum eſt. ¶ Ex predictis patet primo ꝙ ipſum quod gd ē
quod manifeſtat diffinitio nõ ē pars ipſi⁹ qꝛ ē: quod mani
feſtat demſatio. Ex q̄ ſequit̄ ꝙ diffõ non ē demſatio. neqꝫ
pars eius loq̄ndo de parte ſubiectiua vt dcm̄ eſt. Diffõ. n.
cum ſit mediũ demonſtrationis vt ſupra dcm̄ ē. bene ē pars
integralis ipſi⁹ demõſtrationis: ſꝫ non ē ps ſubiectiua eius.
¶ Pꝫ ſecundo triplex ſol'o p tres pdictas ↄcl'ones ad tres
pncipales qõnes motas a phõ i litera. ⁊ h mõ oppõ vt di/
cit hic phs aut ꝓceſſus oppoſitiu⁹ in ꝓpoſito eſt in quo ad
plenũ non determinatur veritas. M odicum enim ē ſcire de

diffōne: ſcire qō non eſt eo⁊ quoꝝ eſt demſ̄ratio. ⁊ ſcire ꝙ
diffinitio nō eſt demſ̄ratio neqꝫ pꝫ ei⁹ ſubiectiua. vñ epilogā
do pħs in fine hui⁹ capli dicit vſqꝫ huc ꝓceſſuꝫ eē opponen
do. ¶ Pꝫ tertio ex ꝑdictis ſolo cuiuſdā q̄ōnis a pħo intro
ducte icidenter inter alia que eſt. Utꝝ diffō ſit demſ̄ratio vł
pars ei⁹. ¶ Ad argumenta vō pꝫ ſolo ex dictis ſupra.

¶ Queſtio. 3. Quō quod quid eſt ſe habeat ad demonſtra-
Lec. 3. tionem. ⁊ eſt lectio. 3. S. D.

Reſtat vlteri⁹ ꝯſiderādū qualr̄ ipm qō qd eſt ſe hēat ad demſ̄ratione. ¶ Circa qō q̄tuoꝛ occurrūt ꝯſiderāda. ¶ Nā ꝑ ꝯſiderandū eſt q̄lr̄ ipm qō qd eſt ſe hēat ad demſ̄ratione ſm terminos ꝯuertibiles aut reduplica
tione. ¶ Scdo ꝯſiderādū eſt q̄lr̄ ipm qō qd eſt ſe habeat ad
demſ̄ratione ſm viam diuiſionis. ¶ Tertio ꝯſiderandū eſt
q̄lr̄ ſe hēat ad demſ̄ratione q̄ꝫtū ad ea q̄ ꝑtinent ad ipm qō
qd eſt. ¶ Quarto vō ꝯſiderādū eſt q̄lr̄ ſe hēat ad demſ̄ratio
nē ipꝫ qō qd eſt q̄ꝫtū ad ea q̄ cōiter ꝑtinēt ad ipm quod qd
eſt ⁊c̄. ¶ Circa ꝑmū q̄runtur duo. ¶ Primo vtꝝ ſuppōnes
quas adducit pħs in p̄nti paſſu ad oſ̄ndenduꝫ ꝓpoſitū ſint
ſufficienter poſite. ¶ Scdo vtꝝ qō quid eſt qō ſignificat vel
diffinitio vel eſt ſignificatuꝫ diffōnis poſſit demonſtrari de
eo cuius eſt per terminos conuertibiles.

¶ Sequitur in pħo ⁊ in. S. D. [Ipſius autem qō quid eſt.

¶ Articulus primus.

Ad primū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ ſuppōnes q̄s pħs in hoc caplo ſupponit nō ſint ꝯuenienter aſ
ſignate. ¶ Nā ſyllꝰ ſophiſticus ē ſyllꝰ: ſꝫ talis nō ꝓbat ali
qd de aliquo: ꝑſertim ſyllꝰ ſophiſtic⁹ peccans ſm fallaciā
petitionis ꝑncipij. ergo ꝑma ſuppoſitio pħi eſt inſufficiēs.
¶ Sꝫ dicebat diſcipulus ꝙ ſyllꝰ ſophiſticus eſt ſyllꝰ ap-
parēs ⁊ nō ver⁹ de quo pħs loquit̄. ¶ Scdm ꝯ ſyllꝰ ſim-
plr̄ eſt ſyllꝰ ver⁹: vt pꝫ ꝑ ꝑoꝝ. ſꝫ talis nō ꝓbat aliqd de ali-
quo cū ſit ſyllꝰ non ꝯctus ad mām. ergo argm̄ remanet in
ſuo robore. ¶ Tertiū ꝑterea. q̄tuoꝛ ſunt ꝯditiōes bone dif
finitiōis vt in ſūmulis declaratū eſt: vt pꝫ ꝑ Albertum ma-
gnū in ꝑdicatiōib⁹. ergo male hic in 2ª ſuppōne pħs ꝑmit-
tit duas eſſe ꝯditiōes ipſi⁹ qō qd eſt qō eſt ſignificatū diffō
nis ergo ⁊c̄. ¶ Sꝫ ꝯ eſt pħs in p̄nti caplo ibi. [Ipſius aūt
R° qō qd eſt ⁊c̄.] ¶ R° dōm ꝙ iſtō eſt 2m caplm huius ſcdi
tractat⁹: in quo pħs volēs oſ̄ndere ꝙ ipm qō qd eſt nō pōt
demſ̄rari de eo cuius eſt: ſiue ſillogiſtice oſ̄ndi de eo cui⁹ eſt
in eo qō quid eſt ꝑ terminos ꝯuertibiles: ꝑpoſita vna q̄ō
ne ꝑmittit duas ſuppōnes inferendo vnā ꝯclōne de q̄ in ſe-
Qō quenti articulo videbit̄. ¶ Qō aūt quā mouet pħs in ca-
pite capli eſt. Utꝝ poſſit eſſe ſyllꝰ aut demſ̄ratio ei⁹ qō qd
eſt: ita vꝫ ꝙ ꝯcludat̄ hoc eſſe qō qd eſt illi⁹: vel vtꝝ hoc ſit
impoſſe. Signāter aūt q̄rit pħs. Utꝝ ipſi⁹ qō qd eſt ſit ſyllꝰ
aut demſ̄ratio vt dicit hic. D. S. q̄ q̄daꝫ ſubſequētiū rōnū
ꝯcludūt ꝙ eius qō qd eſt nō ſit demſ̄ratio. q̄dā vō ꝙ ei⁹ nō
ꝑmā ſup. ſit oīno ſyllꝰ. hac q̄ōne ꝑpoſita pħs duo ꝑſuppōit. ¶ Quo
pōm 2m rū ꝑmū ꝑtinet ad ſyllꝫ. vꝫ ꝙ ōis ſyllꝰ ꝓbat aliqd de aliquo
ꝑ aliqō mediū: vt ex ſupradictis pꝫ. ¶ Scdm vō qō ſuppo
nit ꝑtinet ad ipm qō qd eſt ꝑ ſyllm ꝓbandū. vꝫ ꝙ due ꝯdi-
tiones requirunt̄ ad ipꝫ qō qd eſt. ¶ Quaꝝ ꝑma eſt ꝙ idē
qō qd eſt ſit ꝓpriū ei⁹ cui⁹ eſt: q̄ q̄libet res hꝫ ꝓpriā eēntiā
ſiue q̄ditatē. ¶ 2ª ꝯditio eſt ꝙ ꝑdicet̄ in quid de eo cui⁹ eſt:
q̄ non oē qō eſt ꝓpriū alicui ꝑtinet ad eēntiā ei⁹: ſicut riſi-
bile non eſt de eēntia hoīs lꝫ ei ſit ꝓpriū ⁊ ꝑ ſe ꝯcomitet̄ eſ-
ſentiā eius. ¶ Ex quibus ꝯditionib⁹ vt dicit. D. S. neceſſe
eſt ꝙ ſeq̄tur vna tertia. vꝫ ꝙ ipm qō quid eſt ſit ꝯuertibile
cū eo cui⁹ eſt. Sꝫ hec ꝯditio vt dicit hic Egidi⁹ nō eſt alia a
ꝑma: q̄ idē eſt eē ꝓpriuꝫ ⁊ ꝯuertibile. i. ꝯuertibilr̄ ꝑdicari.
Nom ꝑm ¶ Pro cui⁹ declaratiōe ꝯſiderandū eſt ꝙ ꝓpriuꝫ ꝑt accipi
ꝓpriū 2r. duplr̄. ¶ Unomō cōiter. vꝫ vt ſe extēdit ad q̄tuoꝛ acceptio-
nes ſuas a Porphyrio in ſūmulis poſitas: ⁊ iſtomō nō idē
eſt eſſe ꝓpriū ⁊ ꝯuertibile: q̄ eſſe grāmaticū dr̄ eſſe ꝓpriū
hōi ꝑmomō q̄ ꝯuenit ſoli hōi ⁊ nō omni ⁊ tñ nō ꝯuer
tibilr̄ ꝑdicat̄ de hoīe. nō. n. oīs hō eſt grāmaticus. ¶ Alio-
mō accipit̄ ꝓpriū ſpālr̄. vꝫ ꝑ q̄rta acceptiōe ei⁹ ſm ꝙ ſoluꝫ
id dr̄ ꝓpriū eſſe qō ꝯuenit oī: ſoli: ⁊ ſemꝑ. ⁊ iſtomō idē eſt
ſm rē ⁊ nō ſm rōne ꝓpriū ⁊ ꝯuertibile eſſe. ¶ Cōſideran- Nom 2m
dū eſt vlterius ſm Egidiū in p̄nti caplo ꝙ ꝓpriū acceptuꝫ
ꝓ eo ꝙ ꝯuenit oī ſoli ⁊ ſemꝑ dr̄ eſſe triplex. vꝫ diffō. dr̄ia et Propriū 4° 3r
ꝑ ſe ꝓpria paſſio. [Diffō. n. eſt q̄dā ꝓpriū dicēs totū eē eſ-
ſentialr̄ ꝑ modū toti⁹ exꝑſſe. ¶ Drīa ꝓpria eſt q̄dam ꝓpriū
non ſignificās totū exꝑſſe ipm repn̄tans: ſꝫ ꝑdicat̄ de toto
eſſentialr̄ ꝑ modum partis diffōnis lꝫ ꝑdicet̄ per modum
forme totius. Forma. n. ꝑtis non predicat̄ de toto in recto.
¶ Propria paſſio dr̄ q̄dā ꝓpriū qō nō dicit eēntiā rei a ꝑo
ri ⁊ eſſentialr̄: ſꝫ emanat a proprijs ⁊ eēntialib⁹ principijs
ſpēi. ¶ Sꝫ inſtabat diſcipulus. Naꝫ pħs in topicis diuiſit Diſcip.
ꝓpriū in duo mēbra dūtaxat. vꝫ in ꝓpriū ⁊ diffōnem. ergo
inſufficiēter dcm̄ eſt ꝙ duplex eſt ꝓpriū. ¶ Dōm ꝙ q̄ dr̄ia R°
ſubalis eſt ps diffōnis: pħs ſub diffōne cōprehendit drīam Diſcip.
eſſentialē implicite. ¶ Preterea. inſtabat idē. Nam accñs
inſeꝑabile dr̄ accñs ꝓpriū: vt pꝫ in ꝑdicabilib⁹ ⁊c̄ tñ nō eſt
aliqō ꝑdictoꝝ. ergo ⁊c̄. ¶ Dōm ꝙ accñs inſeparabile cōe R°
nō eſt ꝓprie loq̄ndo aliqō ꝓpriū mō expoſito acceptum:
q̄ nō fluit a ꝑncipijs eſſentialib⁹ ſpēi: ſꝫ cauſat̄ a principijs
indiuidui: vt pꝫ de nigredine corui ⁊ albedine cigni. ¶ Ite Diſcip.
rum inſtabat idē diſcipulus. Nā vt pꝫ. 7. metaphy. accñs
non hꝫ diffōnem. ergo non hꝫ ꝓpriā quiditatē ſiue eēntiā:
Cum ipſum qō quid eſt ſit ꝓpriū ſignificatū diffōnis. qō
eſt contra predicta in ſcda ſuppoſitiōe. ¶ Dōm ꝙ lꝫ accñs R°
in ꝓprio gn̄e non hēat ꝓpriam ⁊ ꝑfectā diffōnem: hꝫ tñ dif
finitionē datam ꝑ additamētum: vt in ꝑmo ſumme diuine
pħie ad longum diſputatum eſt. ¶ Ad ꝑmuꝫ igit̄ dōm eſt
ꝙ pħs hic loquitur de ſyllꝰ non ꝯtracto ad aliquā materi
am particularem vel neceſſariam. vñ ratio non ſequit̄. Et
per hoc pꝫ ſolutio ad ſcdm. ¶ Ad 3m dōm ꝙ tres condi-
tiones bone diffinitionis ab Alberto in predicationibus
poſite implicite continentur in predictis tribus conditioni
bus que hic a philoſopho itroducuntur.

¶ Sequit̄ in pħo ⁊ i. S. D. [Syllꝰ qdē.] ¶ Articulus. II.

Ad ſcdm ſic ꝓcedit̄. Ur̄ ꝙ ipm qō quid ē poſſit de-
mōſtrari de eo cui⁹ eſt ⁊c̄. ꝑ terminos ꝯuer-
tibiles. ¶ Nā diffō vna pōt demſ̄rari de diffinito ꝑ diffōnē
aliam: vt pꝫ in ꝑ hui⁹. vbi pħs demſ̄rat ſcdam demſ̄rationis
diffōneꝫ ꝑ ꝑmaꝫ. demſ̄rat. n. in ſcdo de anima. vnā diffinitio
nē anime ꝑ aliā: vt clare ibidē pꝫ. ergo ipm qō quid eſt cuꝫ
ſit ſignificatū diffinitionis pōt demſ̄rari de cui⁹ eſt. ¶ Scdo
ꝑterea. aliq̄ eſt diffinitio que eſt tota demſ̄ratio ſola poſitio
ne terminoꝝ differens: vt ex ſupradictis pꝫ. ergo diffinitio
vna pōt demſ̄rari de diffinito: ⁊ ꝑ ꝯñs idem qō prius. ſic cū
demſ̄ratio ꝓcedat ex vālibus. i. ex adequatis: vt in ꝑmo hui⁹
declarat̄. ꝓcedit ex cōuertibilibus ſic ipm qō quid eſt pōt
demſ̄rari de eo cuius eſt per terminos cōuertibiles. ¶ Ter
tiū ꝑterea. quicquid hꝫ cām pōt demſ̄rari ꝑ cām: cū demſ̄ra
tio ꝓcedat ex cauſis: ſꝫ oē qō quid eſt creature hꝫ cām: cuꝫ
ſit creatura q̄dam. alr̄ eſſet creatoꝛ. q̄ quicquid eſt: aut eſt
creatura: vel creatoꝛ. ergo ⁊c̄. ¶ Sꝫ contra eſt pħs in pre-
ſenti caplo vbi ſupra. ¶ R° ꝙ ipſum qō quid eſt. demſ̄rari
de eo cui⁹ eſt: pōt itelligi triplr̄. ¶ Unomō abſolute. ¶ Alio-
mō cum reduplicatione quadā. vꝫ in eo qō quid eſt. ¶ Pri-
momō bene pōt demſ̄rari ipſum qō quid eſt de eo cui⁹ eſt:
vt voluerunt argumenta in obiectionibus adducta. ¶ Sꝫ Cōcluſio
ſcdomō ipſum qō quid eſt non poteſt demſ̄rari de eo cuius
eſt. vꝫ in eo qō quid eſt. Qō ſic ꝓbatur ſm pħm tali ratio- Probatio
ne. Nam ſi ſic poſſet demſ̄rari ſiue ſillogiſtice oſtendi: aut h
eſſet per ſyllm reduplicatiuū: aut per ſyllm diuiſiuum: vel
per ſyllm diffinitiuum: q̄ non vr̄ eſſe alius ſyllꝰ qui habe-
at magnā apparentiā ꝙ poſſet ꝯcludere hanc eſſe diffini-
tionem hui⁹ diffiniti: ſꝫ nullū illoꝝ eſt dicēdum ꝙ ipſuꝫ qō

quid eſt pōt demſ̄ari ſiue oſ̄di de eo cuius eſt ſiue diffō de diffinito in eo qd̄ qd ē. ſ Probatio minoris. Nā ꝙ non poſſit demſ̄ari ꝑ ſyllm̄ diuiſiuū aut diffinitiuū in ſeq̄ntib⁹ ꝓbabit. Q̄ vō non poſſit demſ̄ari ꝑ ſyllm̄ reduplicatiuū ꝓbat phs.ſ. duo ſupponēdo. ſ Quoꝝ pmū eſt ꝙ ad oſ̄dendum ipſum qd̄ qd eſt de eo cuius eſt in eo qd̄ qd eſt per qualemcūqꝫ ſyllm̄ req̄ritur primo ꝙ pmum.ſ.a.i. maior extremitas ſit proprium medio qd̄ eſt.b. ⁊ ꝙ medium.b. ſit ꝓpriū.c. id eſt minori extremitati: qꝛ ſi maior extremitas excedat mediuꝫ qd̄ vlr̄ p̄dicaſ de minori extremitate a fortiori vlr̄ p̄dicabiſ ipſa maior extremitas de minori extrēitate ipam excedens: ſic ipſum qd̄ qd eſt: qd̄ eſt predicatū ꝯclōnis erit excedens ſi demſ̄aſ de eo cuius eſt ⁊ ꝑ ꝯñs nō erit ibi ꝓpriū: qd̄ eſt ꝯ pmā ſuppōnē in p̄cedēti articulo adductā. Relinq̄tur ergo ſi aliq̄s ſyllꝰ ſit q ꝯcludat ipm̄ qd̄ qd eſt ꝙ oꝫ eſſe talē habitudinē terminoꝝ ei⁹: vt oēs adinuicem ꝯuertanſ ſm̄ ꝙ ſuppoſitū eſt ad ꝯcludēdū ipm̄ qd̄ qd eſt qd̄ p̄dicaſ de eo cui⁹ eſt in eo qd̄ qd eſt: req̄riſ neceſſario ꝙ.a.i. maior extremitas p̄diceſ in eo qd̄ qd eſt de.b.i. de medio. ⁊ ꝙ.b.i. mediū prediceſ de.c.i. de minori extremitate in eo qd̄ qd eſt. qꝛ ſi aliq̄s nō ita accipiat termios obſeruās hec duo. vꝫ ꝙ maior extremitas p̄diceſ in eo qd̄ qd eſt de medio: ⁊ mediū de minori extremitate in eo qd̄ qd ē: nō neceſſario ſequiſ ꝙ ipm̄ qd̄ qd ē inſit ei cui⁹ ē in eo qd̄ quid ē de eo cui⁹ eſt: qꝛ neceſſe ē maiorē extremitatē de medio ⁊ mediū de minori extremitate in eo qd̄ qd eſt ꝯuertibilr̄ p̄dicari. ſ Quib⁹ ſuppoſitis ꝓbat phs ꝙ ipm̄ qd̄ qd eſt non pōt demſ̄ari de eo cuius eſt ꝑ ſyllm̄ reduplicatiuū cū iſta reduplicatiōe. vꝫ in eo qd̄ qd eſt ſiue ēt ꝑ terminos ꝯuertibiles tali rōne ducēte ad incōueniens. ſ Nā ſi ipm̄ qd̄ qd eſt dꝫ demſ̄ari de eo cui⁹ eſt in qd̄ qd eſt neċium ē ꝙ mediū ſit ꝓpriuꝫ minori extremitati: ⁊ ꝙ de ipſa p̄diceſ in eo qd̄ qd ē ⁊ ꝯuertibilr̄: vt pꝫ ꝑ ſuppōnes hic adductas: Sꝫ qcq̄d ē ꝓpriū alicui ⁊ de eo p̄dicaſ ꝯuertibilr̄ in eo qd̄ qd eſt: dꝫ qd̄ quid eſt ei⁹. ḡ mediū erit qd̄ quid eſt minoris extremitaꝫ. ſic ſuppōneréſ ꝙ oporteret ꝓbare ⁊ ꝑ ꝯñs cōmitteréſ fallacia petitiōis p̄ncipij. v̄bigr̄a. Sit qd̄ qd eſt vel diffinitio hois aial bipes, ⁊ id cui⁹ eſt ſiue diffinitū hō. ſi oporteat ꝑ ſyllm̄ ꝓbare ꝙ aial bipes ſit qd̄ qd eſt hois: neceſſe ē ꝙ ſumaſ aliqd̄ mediuꝫ: vt pꝫ ꝑ ſuppōnes ſupra factas ꝙ ſit qd̄ qd ē hois: ⁊ ſi ſic ſyllogizat accipit ſupponēdo id qd̄ oportebat oſ̄dere. vꝫ medium. Quod qd erat eſſe ipſius hois. ſ Aliō exēplū adducit phs de diffōnib⁹ duab⁹ ipſi⁹ aīe ſm̄ Platonē: quaꝝ pma eſt. Aia eſt ſibi cā viuēdi. Altera ē numerus ſeipm̄ mouēs vt pꝫ p̄ de aia. Siq̄s igiſ velit ꝓbare qd̄ eſſe ſibi cā viuendi: eſt qd̄ qd eſt aīe: aſſumēdo ꝓ medio ꝙ aia ē numer⁹ ſeipm̄ mouēs: neceſſe eſt hoc petere ⁊ ſupponere. vꝫ ꝙ aia ſit numer⁹ ſeipm̄ mouēs ꝙ ē qd̄ qd ē ipſi⁹ aīe.

Nom 5m — ℭ Pro declaratōe p̄cedētiū ꝯſiderandū ē p̄ ſm̄.D.S. ꝙ Plato (vt pꝫ p̄ de aia) poſuit ꝙ numerus eſt ſubā oium reꝝ. eo ꝙ non diſtinguebat inter vnū qd̄ ꝯuertiſ cum ente qd̄ ſiḡt ei⁹ eēntiā de quo p̄dicaſ: ⁊ vnū qd̄ eſt p̄nm numeri: ⁊ ita ſeq̄batur ꝙ aia eſſet ſubālr̄ numerus: ſicut ⁊ quelibet alia res mlt̄a in ſe ꝯtingēs. Ponebat ēt Plato ꝙ viuere ſit qōdam moueri. Viuēs aūt duob⁹ mōis diſtinguiſ a nō viuente.ſ. ſenſu ⁊ motu: vt patꝫ p̄ de aia. ⁊ ipm̄ ſentire ſiue cognoſcere dicebat qōdā moueri. dicebat igiſ aiaꝫ eē numerū mouēs ſeipm̄: ⁊ aiam eſſe ſibi cā viuēdi. Hec ille.

Nom 6m — ℭ Cōſiderādum eſt vlteri⁹ ſm̄ phm̄ hic ꝙ ſi aliq̄s non ſic accipiat terminos vt pmū ſit oino vnū ⁊ idē medio ꝯuertibilr̄: ⁊ mediū vltimo.i. minori extremitati nō poterit ſyllogiſtice ꝓbari ꝙ maior extremitas ſiue pmus termin⁹ ſit qd̄ quid eſt ſiue eēntia ipſius vltimi ſiue minoris extremitaꝫ. Si vō accipianſ termini mō p̄dicto: ſequiſ ꝙ hūſqꝫ ꝯcludaſ accipiaſ maior in p̄miſſis qd̄ qd eſt ipſius minoris extremitatis que hypoſtaſi ſtante ē qd̄ qd eſt ei⁹. ſic nō erit demſ̄atio ſꝫ petitio ſiue deceptio p̄ncipij.

Nom 7m — ℭ Conſiderandū eſt vlteri⁹ ſm̄ Rodulphū Britonē ꝙ ipm̄ qd̄ quid eſt paſſiōis pōt ſimplr̄ demſ̄ari de ſubiecto: qꝛ qñ aliq̄ ſunt eadeꝫ eēntialr̄ ⁊ conuertibilr̄ ſi vnū eſt demſ̄abile ⁊ ita alteꝝ. ſꝫ qd̄ qd eſt paſſionis ⁊ paſſio ſunt idē eēntialr̄ ⁊ ꝯuertibilr̄. Cū ḡ paſſio ſit demſ̄abilis de ſubiecto: ſequiſ ꝙ ipm̄ qd̄ qd eſt paſſionis p̄t de eodē demſ̄ari: ſꝫ qd̄ qd eſt ſubiecti ſi ſit ꝑfecte datum oēs terminos cōprehēdens non p̄t demſ̄ari: vt patuit in p̄ hui⁹: ſꝫ diffō ſubiecti ſiue qd̄ quid ē ei⁹ eſt p̄nm imediatū demſ̄ationis vt ſupra declaratū ē. ḡ diffō ſubiecti ꝑfecta ⁊ cōpleta non pōt demſ̄ari de aliq̄ ſꝫ bene diffō incōpleta. vꝫ que daſ ꝑ vnā cām p̄t demſ̄ari ꝑ aliam diffōnem q̄ daſ ꝑ aliam cām materialr̄ loq̄ndo ⁊ nō in eo qd̄ quid eſt mō expoſito.

ℭ Conſiderandū ē vlterius ſm̄ Egidiū hic ꝙ ſyllogiſm⁹ diffinitiu⁹ eſt ſyllꝰ accipiēs diffōneꝫ diffōnis vt infra patebit. ſyllꝰ vō reduplicatiu⁹ eſt ſyllꝰ accipiēs terminos ꝯuertibiles vt ex ſupradictis pꝫ. Quid aūt ſit ſyllꝰ diuiſiuus infra patebit. — Nom 8m Syllꝰ diffi. redu plicatiu⁹.

ℭ Cōſiderandū eſt vlterius ſm̄ eundē ibidē: ꝙ rō q̄re ſi mediū ꝯuertiſ cū extremitatib⁹ neceſſe eſt extremitates adinuicē ꝯuerti eſt iſta. qꝛ ꝯuerti cū aliquo nihil aliō eſt q̄ꝫ eſſe eq̄le illi. Nā illa q̄ ſe inuicē non excedūt ſunt ꝯuertibilia ⁊ eq̄lia. Conſtat aūt ꝙ illa q̄ vni ⁊ eidem ſunt eq̄lia, inter ſe ſunt eq̄lia. Qꝛ ergo idē eſt eſſe conuertibile ⁊ eq̄le: q̄ vni ⁊ eidē ſunt cōuertibilia inter ſe ſunt eq̄lia. ergo ſi mediū ꝯuertiſ cum extremitatib⁹ extremitates inter ſe ꝯuertenſ ⁊ ꝑ ꝯñs oia q̄ ad demſ̄ationē req̄runſ ſunt inter ſe eq̄lia. — Nom 9m

ℭ Cōſiderādū eſt vlteri⁹ qꝛ aliq̄ mentio ſit de ſyllꝰo reduplicatiuo ꝙ in reduplicatione attendenda ſunt q̄tuor. vꝫ id qd̄ reduplicaſ: ⁊ tale eſt ſubiectū ⁊ nō p̄dicatum. ſ Conditio reduplicatiōis que eſt in p̄dicato cū dicat quēdam modū inherentie. Subiectū autē ēt importat inherentiā: ſꝫ p̄dicatum cām reduplicationis ſiue inherentie importantis ꝑ reduplicationē: q̄ cā q̄renda eſt in ſubiecto ⁊ ſpecificatio illius inherentie q̄ eſt q̄renda in predicato. Reduplicatio ergo pōt eſſe alicuius 4r. ſ Vnomō pōt eſſe.i. qd̄ reduplicaſ ⁊ tale eſt ſubiectū. ſ Aliomō pōt eē ei⁹ cuius eſt ꝯditio ⁊ tale eſt predicatum. ſ Tertiomō pōt eſſe alicuius in quo reperiſ cā inherētie. ⁊ tale eſt ſubiectum. ſ Quartomō in ſpecificatione talis inherētie ⁊ tale eſt predicatum huiuſmodi magis pertinent ad primum prioꝝ. — Nom 10m 4or in reduplicatione.

ℭ Ad argumenta vero patet ſolutio ex dictis.

ℭ Queſtio.4. de quod quid eſt quomodo ſe habeat ad demſ̄ationem ꝑ viam diuiſionis. ⁊ eſt lectio.4.S.D. — Lec. 4.

Et inſuper ꝯſiderāduꝫ in hoc caplō q̄rit ipſuꝫ qd̄ qd eſt poſſit demſ̄atiue oſ̄di de eo cui⁹ ē ꝑ viaꝫ diuiſionis. ℭ Circa qd̄ q̄runtur duo. ſ Primo vtꝝ ipſum qd̄ quid eſt ſiue diffinitio poſſit demſ̄ari de eo cuius eſt per viam diuiſionis. Scd̄o vtrum ſyllꝰ diuiſiuuſ aſſimiletur inductioni vt hic innuit philoſophus.

ℭ Sequiſ in pho ⁊ in.S.D. ⌊ At vō neqꝫ per diuiſionem.

ℭ Articulus primus.

Ad primū ſic p̄cedif. Videſ ꝙ ipſum quod qd eſt poſſit ſyllogiſtice oſ̄di de eo cuius ē per viam diuiſionis ſiue ꝑ ſyllm̄ diuiſiuū. ℭ Nam bñ ſequitur q̄cquid eſt aial eſt aial rōnale vel irrōnale. ſꝫ hō eſt aial rōnale vel irrōnale: ſꝫ non eſt irrōnale ergo eſt rationale aial. Q̄ bñ ſeq̄tur pꝫ ꝑ Boetiū libro diuiſionū. Sꝫ ibi ꝯcludiſ qd̄ quid eſt hois de ipſo hoie ꝑ ſyllm̄ diuiſiuū ſiue ꝓpriū diuiſionis qd̄ idē eſt. ergo qd̄ qd eſt pōt ſyllogiſtice oſtēdi de eo cuius eſt ꝑ viam diuiſionis. ℭ Scd̄m p̄terea. per viā diuiſionis inueſtigaſ: vel pōt inueſtigari ipm̄ qd̄ quid ē: vt infra deducit phs. ergo ꝑ viam diuiſionis pōt oſ̄di ipſum qd̄ quid eſt de eo cuius eſt. p̄ſertim cuꝫ ꝑ talē viam pōt accipi oia p̄dicata q̄ predicant in quid de aliq̄ diffinito. ℭ Tertium preterea. ois locus dialecticus eſt bona ꝯſiā: vt pꝫ ꝑ phm̄ in topicis: ⁊ Boetiū libro diuiſionū. Silr̄ ⁊ ꝑ Verſorium ſupra Petꝝ hiſpanū: ſꝫ argueNdo ꝑ viam diuiſionis

eſt locus dialecticus: vt pꝫ p̃ p̃nominatos doctores. ĝ ibi non cõmittit̃ fallacia petitiõis p̃ncipij: ꝛ p̃ ↄ̃ñs p talẽ viã aliqd ꝓbat̃. ¶ Sꝫ ↄ̃ eſt phs in p̃ñti caplo ibi. ⌊At vero neq̃ per diuiſionẽ ꝛc̃.⌋ ¶ R̃ñ° dõm q̃ iſtud eſt 3^m caplm hui⁹ ſcd̃i tractatus. in quo phs remouẽdo ẽt quãdã inſtãtiã ponit vnã

Cõcluſio ↄ̃clõnẽ q̃ eſt rñſiua ad q̃ſitũ. ¶ Vꝫ qõ qd eſt non põt efficaciter oñdi de eo cui⁹ ẽ p viaꝫ diuiſionis. Quã ↄ̃clõnẽ ꝓbat

Pãla rõ trib⁹ rõnib⁹. ¶ Quaꝝ p̃ma ẽ talis. Nã p viã diuiſionis nõ põt aliqd ſyllogiçari: ĝ ipſum qõ quid eſt nõ p̃t oñdi de eo cui⁹ ẽ p viã diuiſionis. ⌈ ꝓbatio añtis. Nã ad rõnẽ ſylli req̃rit̃ q̃ ↄ̃clõ de neceſſitate ſeq̃tur exñtib⁹ p̃miſſis: vt pꝫ p̃ p̃orum. ſꝫ in via diuiſionis ex neceſſitate non ſequit̃ ↄ̃clõ. Nã ita ſe bꝫ in via diuiſionis ſicut in via deductionis vt innuit hic phs: ſꝫ ille q inducit p ſingularia ad vl̃e nõ demõſtrat neq̃ ſyllogiçat ex neceſſitate: qõ ſic pꝫ. Qꝛ cũ aliqd ſyllogiſtice ꝓbat̃ nõ eſt neceſſariũ vlteri⁹ q̃ vl̃ ſyllogiçans iterroget de ↄ̃clõne: vel q̃ rñdẽs det ei ↄ̃clõnẽ: ſꝫ neceſſe ẽ q̃ ↄ̃clõ ſit v̇a p̃miſſis exñtib⁹ veris. ſꝫ in via inductiõis opꝫ q̃ rñdẽs ↄ̃cedat q̃ nõ ſunt plura ſingularia ↄ̃tẽta ſub tali vl̃i q̃ʒ enumerata ſunt. Aliter non ẽ aliquid ſyllogiſtice ꝓbatũ. ꝛ ſilr̃ accidit in via diuiſionis qõ manifeſtat phs exẽplariter. vt q̃cquid ẽ corpus ẽ aiatũ vel inaiatum: ſꝫ aial eſt corpus. ĝ ẽ aiatum vel inaiatũ. ſꝫ non ẽ inaiatũ. ĝ eſt corpus aiatum. Illa autẽ ↄ̃clõ non ſequit̃ niſi rñdens det ſiue ↄ̃cedat q̃ oẽ corpus ẽ aiatuꝫ vl̃ inaiatum. ꝛ ſilr̃ ẽ de oibus alijs ſyllis di

Syll's diuiſiuus uiſiuis. ⌈ Eſt aũt ſyll's diuiſiuus vt dicit hic. D. S. qui accepto aliq̃ cõi qõ per mlta diuidit̃ remoto vno ab aliq̃ cui id cõe ↄ̃uenit ↄ̃cludit alteꝝ de ipſo: vt pꝫ p exẽplũ iam ad

2ª ductũ. ¶ Scd̃a rõ eſt talis. Non. n. qõ p̃dicat̃ vere de aliquo p̃dicat̃ in eo qõ qd eſt: neq̃ ſignificat eſſentiã eius. dato ergo q̃ p viã diuiſionis ſufficiẽter ꝓbet̃ aial. ſ. greſſibile bipes p̃dicari v̇e de hoĩe: non tñ erit ꝓbatum q̃ p̃dicet̃ in eo qõ qd eſt: vel oñdat qõ quid erat eẽ. i. q̃ demõſtrat eẽntiam rei. hec ratio q̃ tangit̃ ibi. ⌊Qd̃. n. ꝓhibet ꝛc̃.⌋

3ª ¶ Tertia ratio q̃ tãgit̃ ibi. ⌊Amplius ad ꝓhibẽdum ꝛc̃.⌋ ẽ talis. Qõ qd eſt cuiuſlibet declarat̃ p aliq̃ certa quibus nec addere aliqd oꝫ nec extrahi: cũ q̃ditates ſe hẽant ſicut numeri quibus ſi aliquid addit̃ vel ſubtrahit̃ variat̃ ſpẽs. vt in metaphy. declarat̃. Sꝫ nihil ꝓhibet quin ille qui ꝓcedit p viã diuiſiõis apponat aliqd ſupra illa q̃ ſufficiũt ad qõ qd ẽ: aut ẽt aliq̃ eoꝝ q̃ nec̃ia ſũt dimittat aut ſupgradiat̃ excedẽdo eẽntiã rei. ĝ p viã diuiſiõis nõ ↄ̃uenieñter vel ſufficienter ꝓbat̃ qõ qd eſt: cũ in tali via p̃termittant̃ p̃dicte due cõditiões. vꝫ vt id qõ ↄ̃cludit̃ p̃dicet̃ in eo qõ quid ẽ ꝛ q̃ non

Inſtãtia excedat neq̃ excedat̃. ¶ Sꝫ aliq̃s poſſet dicere q̃ ſi q̃s per viam diuiſionis accipiat oĩa q̃ predicant̃ in eo q̃ quid ẽ. ꝛ oĩa cadãt ſub diuiſiõe q̃ ꝑtinẽt ad qõ qd eſt alicui⁹ neceſſariũ erit q̃ illõ qõ p viã diuiſionis inuẽtũ ẽ ſit qõ qd ẽ. ĝ per viam diuiſiõis põt oñdi qõ qd eſt de eo cuius ẽ: qꝛ acceptis oibus q̃ predicant̃ in eo qõ qd ẽ. nullo tali derelicto id qõ inuẽtũ ẽ opꝫ eẽ indiuiduũ. i. indiuiduã rõnẽ talis rei: ita vꝫ q̃ nõ indigeat vlteriori diuiſiõe ad h̃ q̃ appropꝛietur huic

R° rei: ꝛ p ↄ̃ñs p̃dicte rõnes nõ ↄ̃cludunt. ¶ Ad hãc inſtãtiaꝫ rñdet phs ſimilr̃ dicẽs q̃ q̃uis neceſſe ſit p̃dictis exñtibus aliquã indiuidualẽ rõnem formari ſicuti expoſitum ẽ: ſꝫ tñ p̃dicta via nõ ẽ ſyllogiſtica q̃uis cognoſcere faciat ꝑ qd ẽ: p aliũ modũ: qõ non eſt inconuenieñs. vꝫ q̃ aliqd aliomõ manifeſtet̃ q̃ʒ per ſyll'm. Nã ille q vtit̃ inductiõe manifeſtat aliquid: nõ tñ ꝓbat aliqd ſyllogiſtice. Silr̃ ille qui p diuiſionẽ ad diffõneꝫ ꝑuenit oñdit p ſyll'm ꝛ non ſyllogiſtice: qꝛ ſi inducat̃ ↄ̃clõ ex maiori ꝓpoſitiõe ſubtracta media: ꝛ ↄ̃cludẽs dicat q̃ hoc neceſſe ẽ ſequi ex premiſſis: poterit

No^m 1^m interrogare ꝑ qd ſit neceſſariũ: qõ nõ accidit in ſyllogiſtica ꝓbatione huc uſq̃. D. S. ¶ Cõſiderandũ eſt hic ſꝫ Egidium q̃ in ſyll'o diuiſio eſt duplex ꝓceſſus. vnus ſyllogiſticus ꝛ alius nõ ſyllogiſtic⁹. ⌈ Proceſſus ſyllogiſticus ẽ cuꝫ dr̃ oẽ aial eſt rõnale vel eſt irrõnale. ſꝫ hõ eſt aial: ergo ẽ rationalis vel irrõnalis. ⌈ Proceſſus v̇o non ſyllogiſticus eſt cũ ſubiũgit̃. ſꝫ hõ non eſt irrõnalis. ergo eſt rõnalis. vñ ſyllogiſmus diuiſiu⁹ non hꝫ ꝓpoſitũ in ꝓceſſu p̃mo: ſꝫ accipit ſuũ ꝓpoſitũ in ſcd̃o ꝓceſſu: ꝛ nõ ẽ ſyllogiſtic⁹. Accipit igit̃ talis ſyll's aliquid ſyllogiſtice ſꝫ non accipit aliquid ſyllogiſtice ad ſuũ intẽtum. vñ p talẽ ſyll'm nõ poterit ſyllogiſtice accipi diffõ. ꝛ lꝫ p p̃miſſas oporteat rẽ aliquã eẽ: nõ tñ

opꝫ rẽ illam que intendit̃. ¶ Conſiderandũ eſt vlteri⁹ ſm eundẽ q̃ ſyll's diuiſiuus petit qõ eſt in p̃n°: qꝛ ſine ꝓbatione accipe p̃ncipale intẽtum eſt petere q̃ ẽ in p̃n°: ſꝫ ſyll's diuiſiuus nulluꝫ intẽtum ſyllogiſtice ꝓbat: ſꝫ ſuppoñedo accipit qõ oꝫ ꝓbare: ꝛ p ↄ̃ñs petit p̃n^m. Accipit. n. talis ſyll's medium qõ ẽ cõius q̃ʒ ſit maioꝛ extremitas: vel q̃ʒ ſit id qõ intendit probare. Intendit enim ꝓbare vt patꝫ in predicto exẽplo q̃ homo ſit aial rõnale. Ad qõ ꝓbandũ accipit pro medio animal. qõ ẽ cõmunius q̃ʒ rõnale. Nunq̃ʒ enim per magis vl̃e p̃t conuenieñter probari de aliquo id qõ eſt minus vl̃e. Nam ſi accipetur pro medio ſub̃a ad probanduꝫ animal de hoĩe fieret ſyll's in p̃ma figura maioꝛe exñte particulari. Vñ ſic nihil ſequitur. ⌈ Ex hoc pꝫ q̃ ſyll's diuiſiuus nihil ſyllogiſtice ꝓbat. ⌈ Tum primo. qꝛ in tali ſyll'o ſit acceptio propoſiti non ſyllogiſtice. ⌈ Tum ſcd̃o: qꝛ in eo petit̃ qõ eſt in p̃n°. ⌈ Tum 3°: qꝛ accipit mediũ cõius q̃ʒ ſit

maioꝛ extremitas. ¶ Cõſiderãdũ eſt vlterius q̃ lꝫ per locum ab oppoſitis poſſit ↄ̃cludi q̃ homo eſt aial rõnale: ſic arguẽdo. homo non ẽ animal irrõnale. ergo ẽ aial rõnale: quẽadmodũ ↄ̃cludit̃ in 2° ꝓceſſu ſylli diuiſiui: nõ tñ ꝓpter hoc ↄ̃cludit̃ q̃ aial rõnale ſit diffinitio hominis. vñ nõ concludit̃ qõ qd eſt de eo cuius ẽ in eo qõ qd eſt. ⌈ Silr̃ ſi quis negaret q̃ homo ẽ rõnalis: negaret q̃ homo non ẽ irrationalis: ꝛ per ↄ̃ñs ibi eſt petitio principij ſimplr̃ loquendo: vꝫ quo ad aliquẽ poſſit eẽ ſyllogiſm⁹ dialecticus. ¶ Ad p̃mum igitur dõm q̃ non concluditur qõ quid eſt de eo cuius eſt in eo qõ quid eſt vt declaratum eſt. ¶ Ad 2^m ꝛ tertium patet ſolutio ex dictis.

¶ Seq̃tur in phõ: ꝛ in. S. D. vbi ſupra. ¶ Articulus. II.

Ad ſecundũ ſic ꝓcedit̃. Vr̃ q̃ ſyllogiſm⁹ diuiſiu⁹ nõ aſſimilet̃ inductioni. ¶ Nã inductio ꝓcedit a ſingularib⁹ ad vl̃e vt pꝫ ſcd̃o prioꝝ: nõ ãt ſyll's diuiſiuus. ĝ talis ſyll's non aſſimilat̃ inductioni. ¶ Scd̃m preterea. inductio aliqd neceſſario ↄ̃cludit: cuꝫ ſit ſp̃s argumentationis: ſꝫ ſyll's diuiſiuus non neceſſario ↄ̃cludit vt pꝫ ex dictis. ergo ꝛc̃. ¶ Sed ↄ̃tra eſt phs in p̃ñti capitulo.

¶ R̃ñ° dõm ſm. D. S. q̃ ↄ̃uenienter ſyll's diuiſiuus aſſimilat̃ inductioni in hoc q̃ oꝫ vtrobiq̃ ſupponere q̃ accepta ſint omnia q̃ continent̃ ſub aliq̃ cõmuni: alioquin neq̃ inducens poterit de ſingularibus acceptis ↄ̃cludere vniuerſale. neq̃ diuidens ex remotione quarũdam ꝑtium poterit ↄ̃cludere alterã. ⌈ Inducẽs. n. facta inductione q̃ ſoꝛ. currat: ꝛ plato currat ꝛ ſic de ſingulis nõ põt ex neceſſitate cõcludere q̃ oĩs hõ currat. ſ. niſi det̃ ſibi a rñdẽte q̃ nihil aliud ↄ̃tineat̃ ſub hoĩe niſi iſta que iducta ſunt. ⌈ Silr̃ ẽt neq̃ diuidens q̃ hoc coloꝛatũ non ſit albũ neq̃ palliduꝫ põt ex neceſſitate ↄ̃cludere q̃ ſit nigrũ: niſi det̃ a rñdente q̃ nihil aliõ ↄ̃tineat̃ ſub coloꝛato niſi ea q̃ enumerata ſunt. ⌈ Ex q̃ pꝫ q̃ ſyll's diuiſiuus aſſimilat̃ inductioni quẽadmoduꝫ ꝓbatum ẽ. non tñ ei aſſimilat̃ in oibus: ſꝫ aſſimilat̃ in hoc q̃ vtrobiq̃ petit̃ id qõ debꝫ ꝓbari: ꝛ ſicut inducens poſtquã induxit adhuc reſtat interrogari de ↄ̃clõne: qꝛ non ſufficiẽter ſequit̃ ex p̃miſſis. ſic ꝓcedens diuiſiue. poſt q̃ʒ aſſumpſit intentum adhuc reſtat interrogare de illo aſſumpto: qꝛ nõ ſufficit intẽtũ aſſumere p p̃miſſas. ⌈ Ex quo pꝫ q̃ ſyll's diuiſiuus ſicut inductio non ↄ̃cludit ſyllogiſtice intẽtum: p tale igit̃ ſyll'm vt dictũ eſt non poterit cõcludi aliqõ intẽtum. vꝫ

No^m 1^m qõ qd eſt de eo cuius eſt: ꝛ p̃ſertim in eo qõ qd eſt. ¶ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ſm Egidiũ in inductiõe hoc eſt p ſe q̃ oꝫ ſupponere ꝑtes ſub toto eẽ ſufficiẽter aſſignatas ſine acce

ptas: q2 non eſt notu3 nobis qn ſint alia ſingularia ſub illo toto q̃3 q̃ accepta ſunt: ſ3 in diuiſione hoc eſt p̃ acc̃ns ꝙ nõ ſit notũ p̃tes euacuare totũ. Nã diuiſio ſi ſit bona d3 fieri p̃
ʒ Egi. oppoſita ⁊ p̃ duo mẽbra. vñ hic vult Egidi⁹ ꝙ expõ. D. S. non ſit ſufficiẽter adducta. ¶ S3 ꝯſiderãdũ eſt ꝙ duplex ẽ diuiſio. ¶ Quedã eſt diuiſio p̃ imediata: ⁊ talis d3 eẽ bimẽ/bris ⁊ per oppoſita. vt aialiũ. aliõ rõnale: aliõ irrationale. ¶ Alia eſt diuiſio mediata vt aialiu3. aliõ hõ aliõ equ⁹ aliõ aſinus. ⁊ ſic de ſingulis: ⁊ talis nõ eſt bimẽbris formal'r l3 ſit reducibilis ad bimẽbrẽ: ⁊ in tali diuiſione nõ eſt notum an oẽs partes diuidẽtes enumerenť: vñ ſyll's diuiſiuus ſyllogiſtice non p̃bat intẽtũ ſicut neq3 inductio: l3 via diuiſio/nis neceſſario ducat nos in cognitionẽ diffõnis indiuidue ſm ſub: m: vt infra patebit cu3 de venatiõe ipſi⁹ qõ quid eſt ageť. Vñ expõ. D. S. ẽ ꝯueniẽtiſſima ⁊ nullaten⁹ reprobãda. ¶ Ad p̃mũ ergo dõm eſt ꝙ ſyll's diuiſiu⁹ nõ aſſimilať in oĩb⁹ ipſi inductiõi: ſ3 aſſimilať ei in hoc ꝙ vtrobiq3 non ſyllogiſtice oñdať ſufficienter p̃poſitũ vt dcm̃ eſt: cũ formaliter nõ ſeruet̃ forma ſyllogiſtica. ¶ Aſſimilať ẽt enthyme/mati qõ hic dĩ ſyll's ſine medio: ⁊ h̃ formal'r accipiẽdo mediũ. v3 ſm ꝙ eſt termin⁹ bis ſumpt⁹ añ ꝯc'onẽ. In entymemate võ cũ ibi ſit vnũ añs non poniť aliqs termin⁹ bis añ ꝯc'onẽ: igiť vocať ſyll's ſine medio. In alio loco vocať ſyl/logiſm⁹ trũcat⁹: q2 l3 v̈tual'r ſiue reductiue ſit ſyll's: non tñ formal'r. vñ ñ ſyllogiſtice oñdit neq3 ꝯcludit. v3 enthymẽa ꝙ ꝯcludat ⁊ aliquid oñdat alio tñ mõ q̃3 mõ ſyllogiſtico. ¶ Ad 2ᵐ ſil'r dõm ꝙ l3 inductio p̃oriſtica nec'io ꝯcludat: ⁊ inductio topica neceſſario aliqd p̃bet: nõ tñ ꝯcludit aut p̃/bat aliqd ſyllogiſtice ſicut ſyll's diuiſiu⁹ q̃3tum ad 2ᵐ p̃ceſ/ſum: ſecus ꝯſiderãdo eũ q̃3tum ad p̃mu3 p̃ceſſum: q2 ſic aliqd ſyllogiſtice ꝯcludit: ſ3 non intentum ſiue p̃poſitu3 vt ex dictis p3. Concludit. n. ipſam diuiſionẽ ſyllogiſtice: ſ3 alte/ram partem in ſcdo proceſſu in ſyllogiſando eam.

¶ Queſtio. 6. Quomodo ſe habeat qõ quid eſt ad demſa/
Lec. 5. tionem. ⁊ eſt lec. 5. S. D.

Oſtanter ꝯſiderandũ reſtat qual'r ip̃3 qõ qd eſt ſe hẽat ad demſa/tionẽ accipiẽdo ea q̃ p̃tinẽt ad ip̃m qõ qd eſt. Poſtq̃3 oñſum eſt ꝙ non põt demſari qõ qd ẽ p̃ terminos ꝯuertibiles neq3 p̃ viã diuiſionis. hic ꝯñter oñdiť ꝙ neq3 poteſt demſari accipiendo ipſum qõ quid eſt pro medio ſiue ea que ſunt ipſi⁹ qõ quid eſt qõ idem eſt. ¶ Circa qõ queruntur quatuor. ¶ Primo vtꝝ qõ quid eſt poſſit oſtendi de eo cuius eſt accipiendo ea q̃ per/tinent ad ipſum qõ quid eſt. ¶ Scdõ vtꝝ poſſit demſari ac/cipiendo qõ quid eſt alterius rei. v3 per viam opinionis. ¶ Tertio vtꝝ poſſit demſari p̃ viam ſuppoſitionis. ¶ Quarto vtꝝ qõ quid ẽ poſſit demõſtrari de eo cui⁹ ẽ aliquomõ. ¶ Sequitur in p̃ho ⁊ in. S. D. ⌊Et vtrum ſit demonſtrare.

¶ Articulus primus.

Ad primu3 ſic p̃cediť. Vr̃ ꝙ ipſum qõ qd eſt poſ/ſit demſari de eo cuius eſt accipiẽdo p̃ medio diffõnem diffõnis vel ꝯditiones reqſitas ad qõ qd eſt alicuius. ¶ Nam bñ ſeqtur aial rõnale ꝯuertibil'r p̃di/catur de hoie ⁊ cõponiť ex gñe ⁊ ſpecifica dĩa ei⁹: g̃ eſt qõ qd eſt hoĩs. ¶ P3 ꝯñ'ia: q2 non reqrunť aliq̃ alia ad hoc ꝙ aliqd ſit diffõ vel qõ qd eſt alicui⁹: ⁊ tñ ꝯcludiť qõ qd ẽ de eo cui⁹ eſt. ergo ⁊c̃. ¶ Scdõm p̃terea. bñ ſeqtur p̃ locũ a diffinitione. q̃cquid ẽ oĩo indicãs qõ qd eſt rei p̃ eẽntialia eſt diffõ ei⁹: ſ3 aial rõnale ẽ hmõi reſpectu hoĩs. g̃ aial rõnale eſt diffõ hoĩs: ⁊ tñ ibi ꝯcludiť qõ qd eſt de eo cui⁹ eſt. ergo idẽ qõ ſupra. ¶ S3 ꝯ̈ eſt p̃hs ibi. ⌊Et vtꝝ ſit demſare ⁊c̃. ¶ R° dõm ꝙ iſtõ eſt q̃rtũ cap̃l'm hui⁹ ſcdĩ libri: i quo p̃hs oñdens ꝙ ip̃m qõ quid eſt non põt oñdi ſufficienter de eo cui⁹ eſt aſſumẽdo diffõnem diffõnis p̃ medio aut ẽt aliquo alio mõ. Ponit q̃tuor ꝯc'ones de quaꝝ trib⁹ vltimis in ſe/
Cõcluſio quẽtibus articulis videbiť. ¶ Prima ꝯc'o q̃ eſt riſius ad

q̃ſitũ a p̃ho adductũ eſt talis. Ip̃m qõ qd eſt nõ põt demſari. i. ſufficiẽter p̃bari de eo cuius eſt p̃ ſyll'm diffinitiuũ aſſumendo v3 diffõnem diffõnis. Hec ſm. D. S. p̃bať duabus rõnibus p̃hi q̃ru3 p̃ma eſt iſta. ¶ Nã q̃cũq3 accipit illõ qõ d3 p̃bare non debite oñdit p̃poſitum ſ3 petit p̃n^m: ſ3 q̃ ꝯcludit diffõnem ſiue qõ qd eſt de eo cui⁹ eſt ſumẽdo diffõnem ipſius diffõnis de diffinito accipit qõ d3 cõcludere petens p̃n^m. ergo ⁊c̃. ¶ Probatio nã q̃ negaret hãc ꝯc'onẽ. v3 ani/mal rõnale eſt diffõ: negaret ẽt minorẽ ſylli in quo accipiť p̃ medio diffõnem diffõnis ſic ſillogizãdo. Dis rõ ꝯuertibi/lis ꝯſtans ex gñe ⁊ dĩa ſpecifica alicui⁹ eſt qõ qd eſt eius: ſ3 aial rõnale eſt hmõi reſpectu hoĩs. ergo eſt qõ qd eſt hominis. minor illius ſylli eſt eque vel magis dubia ꝯc'one. Pᵃ rõ
Scđa rõ ¶ Scđa rõ ſic formať q̃ ſumiť ex ſillogizatiõe ſylli. Nam ſillogizans dum ſillogiſat non accipit pro medio ſylli diffinitionẽ ad ſillogizãdũ: vt de ſe p3. g̃ a ſili volẽs p̃bare p̃ viã diffõnis ip̃m qõ qd eſt de eo cuius eſt: nõ d3 accip̃e diffõnẽ ipſius diffõnis. ¶ Confirmať hec rõ: q̃ qdẽ ꝯfirmatio ẽ de/claratiua hui⁹ ſcđe rõnis. Nã rões ſylli ⁊ diffões ſe hñt in diffiniẽdo ⁊ ſillogizando ſicut regule artis q̃s d3 accip̃e artifex in op̃ando: ſ3 artifex q̃ facit cultellũ non facit op̃ando regulam ſm quã op̃ať. ſ3 ſm regula3 quã h3 in mente examinat an cultellus ſit bñ factus. g̃ ille q̃ ſillogizat nõ cõgrue accipit rõnem ſylli: neq3 volẽs oñdere qõ qd eſt: cõuenienter accipit rõnem ſiue diffõnem ipſi⁹ diffõnis p̃ rões ſylli examinat an ſyll's ſit bñ factus: ⁊ p̃ ꝯñs p̃ rõnem diffõnis d3 examinare in mente an bñ ſit facta. g̃ ei q̃ intẽdit ſil/logiſtice qõ qd erat eſſe: neceſſe ẽ ꝙ hẽat ſeorſum in mente rõne3 eius qõ quid erat eſſe ſiue ei⁹ qõ qd erat vel eſt. Qõ p̃ncipal'r idem eſt: vt ſi aliqs dicat ꝙ non eſt ſillogiſticũ qõ qd eſt: ipſe dicat ꝙ imo: q2 tale qõ dcm̃ eſt neceſſario ponit qõ quid eſt ſiue qõ quid erat. Hec oĩa. D. S. ſm ſniã p̃hi.
No^m pᵐ ¶ Pro declaratione p̃cedẽtium ꝯſiderandũ eſt ꝙ ſyll's diffinitiuus ſm Egidiũ eſt ſyll's vtens diffõne ſiue aſſumens diffõnem ad p̃bandũ diffinitionẽ qõ p̃t fieri tripl'r. ¶ Uno/mõ diffõnem diffõnis q̃ dať p̃ terminos ſcđe intentionis q̃ due ſunt. ¶ Quaꝝ vna diffõ eſt id qõ eſt p̃prium in qd p̃di/catum de aliquo. Scđa eſt diffõ ꝯſtans ex gñe ⁊ dĩa ꝯſti/tuentibus ſpẽm: que diffões dicunť logice ad quẽ p̃tinet ꝯſiderare ſcđas intẽtiones. ¶ Aliomõ põt fieri ſumẽdo formal'r diffõnem alicui⁹ diffiniti ad ꝯcludẽdum diffõnẽ mãlem de eodẽ. ¶ Tertiomõ põt fieri ſumẽdo diffõnẽ oppoſiti ad ꝯcludẽdum diffõnem de altero oppoſito. vt infra pa/tebit ſic ſill'ando. Color diſgregatiu⁹ viſus: eſt diffõ albedi/nis. g̃ color ꝯgregatiu⁹ viſus eſt diffõ nigredinis. ¶ Cõſi/
No^m 2ᵐ derandũ ẽ vlteri⁹ ꝙ p̃hs nõ negat qn vna diffõ poſſit ꝯcludi de diffinito p̃ alterã: vt mãlis p̃ formalẽ. tñ nõ põt ꝯcludi in eo qõ diffõ ei⁹: vt ſi arguať. ¶ Diffõ p̃t ſine petitione p̃n/cipij cõcludi de diffinito ſimpl'r. loquẽdo p̃ diffõnem. ergo p̃ diffõnem acceptã in eo ꝙ diffõ poterit ſine petitiõe p̃nci/pij ꝯcludi diffõ i eo ꝙ diffõ de diffinito. ¶ P3 ſeq̃la. q2 ſic ſe h3 ſimpl'r ad ſimpl'r ita reduplicatum ad reduplicatum.
R° ¶ Dõm ꝙ ſi eodẽ mõ accipiať in p̃miſſis diffinitio ſic inferť in ꝯc'one queadmodũ eodẽ mõ op3 accip̃e reduplicatũ in p̃miſſis ſic in ꝯc'one ꝯcludiť: nõ poſſet ſimpl'r inferri ſine petitiõe p̃ncipij. Na3 tunc ſumereť eodem mõ diffõ in p̃miſſis ⁊ in ꝯc'one qñ p̃ diffõnem formalẽ comõ ſumpta3 iferreť diffõ formalis comõ ſupra: ⁊ p̃ mãlẽ diffõnem diffõ mãlis: qõ 2ᵐ non põt abſq3 petitione p̃ncipij. Simpl'r tñ loquẽdo abſq3 petitiõe p̃ncipij non põt inferri diffõ p̃ diffõne diffõnis: q2 ſic ſemp̃ accipiť eque vel magis ignotu3 ad p̃/bandum aliqd. ¶ Conſiderãdũ eſt vlterius ſm Egidium
No^m 3ᵐ ꝙ ſi dialecticus vellet probare de aliq̃ argumentatione ꝙ ſit ſyll's accipiẽdo diffõnẽ ſylli ꝯcludẽdo ſillogiſtice de illa argumẽtatione ꝙ ſit ſyll's: p̃baret ſyll'm ſupponẽdo ſyll'm ꝙ eſt ſilẽt: ſicut ſi aliqs vellet negare loquelã: ꝯcederet loq̃/lam eſſe: qõ non poſſet facere niſi per loquelam negando.

ꝑ loquela ꝯcedit loquelã. Uñ ſicut ad manifeſtandũ de ali
qua argumẽtatione ꝙ ſit ſyll'o non debem⁹ hoc facere ſyl/
logiſtice ꝑ diffõnẽ ſyllĩ: ſic ad ꝓbãdũ rõnẽ aliquã eẽ diffõnẽ
nõ debem⁹ hoc ſillogizare ꝑ diffõnẽ diffõnis: q2 tũc ꝓbãdo
diffõnẽ ſupponem⁹ diffõnez. ⸿ Uerũtñ diffinitio diffõnis ⁊
diffinitio ſyllĩ deſeruiũt ad duo. ⸿ Primo ad regulãdũ nos.
Nã ex hoc ꝙ diffõnẽ ſyllĩ hẽm⁹ in mẽte regulamur in ſillo
gizãdo ne deficiam⁹ in forma ſillogiſtica: ſic ꝑ diffõnẽ diffi
nitionis in mẽte retẽtam regulamur ne deficiamur in diffi
niẽdo. ⸿ Scdo valẽs ꝯ obuiationẽ. Nã ſi qs obuiaret d̾ ali
quo ſyll'o ꝙ non eẽt ſyll's: vel de aliq̃ diffõne ꝙ non eſſet dif
finitio poſſet ꝯdicere ei ꝑ ratiões ſyllĩ vel diffinitionis: non
tamẽ diffinitio ſimpliciter ꝓbatur: ſꝫ ſoluz apud talem ob/
uiantem. ☞ Ad argumenta patet ſolutio ex dictis.

☞ Seqtur in pħo ⁊ in. S. D. Deinde cum dicit. ⌊ Ex ſuppo/
ſitione ⁊c. ⌋

☞ Articulus ſecundus.

Ad ſcdm ſic ꝓcedit̾. Ut̾ ꝙ ipm qd̃ qd eſt poſſit de/
mſ̾ari. i. ſillogiſtice ꝓbari de eo cuius eſt ꝑ
viã oppõnis: vꝫ accipiẽdo qd̃ qd ẽ alteri⁹ rei. ☞ Nã bñ ſe/
quit̾: color diſgregatiu⁹ viſus eſt qd̃ qd eſt albedinis. ergo co
lor ꝯgregatiuus viſus eſt qd̃ qd eſt nigredinis. ⸿ Pꝫ ꝯñia
ꝑ locũ ab oppoſitis. Nam ſicut diffinitũ ꝯrial̾ diffinito: ita
qd̃ qd eſt diffiniti ꝯrial̾ ipſi. qd̃ qd ẽ ꝯrij diffiniti: ⁊ tñ ibi ſil
logiſtice oñdit̾ qd̃ qd eſt de eo cui⁹ ẽ ꝑ qd̃ qd eſt ꝯrij. ergo ⁊c.
☞ Scdm preterea. ſicut bñ ſequit̾ hoc eſt coloratũ: ⁊ non ẽ
nigrũ neqꝫ medio colore coloratũ. ergo eſt albũ: ita bñ ſequit̾.
Albedo eſt color ⁊ non ẽ color ꝯgregatiu⁹ viſus. ergo ẽ color
diſgregatiu⁹ viſus. ⁊ tñ ibi ꝯcludit̾ qd̃ qd eſt de eo cui⁹ ẽ ꝑ
viã oppõnis ergo ⁊c. ☞ Sꝫ ꝯtra ẽ pħs in lr̃a ibi. ⌊ Et ſi ex ſup
poſitione ſiue ꝯditione ⁊c. ⌋ ☞ Rñ° dõm ꝙ ſcda ꝯcl'o huius
Cõcluſio capli que eſt rñſiua ad q̃ſitum eſt iſta. Qd̃ quid eſt non pt̃
efficaciter ⁊ ſillogiſtice oñdi de eo cui⁹ eſt ꝑ viaz oppõnis.
vꝫ ꝑ diffõnẽ ꝯrij: vtputa nõ pt̃ ꝓbare aliqd eſſe qd̃ qd ẽ bo/
ni. vꝫ indiuiſibile eſſe ꝑ qd̃ qd eſt mali. vꝫ ꝑ diuiſibile eẽ: vt
platonici diffinierũt: hec rõ ꝓbat̾ duab⁹ rõnib⁹ pħi: q̃rum
Pria rõ ꝑma eſt iſta. ☞ Nã in hoc mõ ꝓbationis demſ̾at aliqs ac/
cipiẽdo qd̃ qd eſt: ⁊ ita accipit qd̃ opꝫ ꝓbari: ⁊ ꝑ ꝯñs petit
ꝑn̾ᵐ. ☞ Scda rõ talis eſt. Nã ſicut ꝑ diffõnẽ vni⁹ ꝯrij oñdi
2ᵃ tur diffinitio alteri⁹ ꝯrij ꝑ viã diffõnis vel oppoſitionis: ita
⁊ econuerſo eque fieri pt̃. Non. n. eſt magis notũ ꝙ diuiſi/
bile ſit qd̃ quid eſt mali q̃ꝫ indiuiſibile eſſe ſit qd̃ qd eſt bo/
ni. ergo ſicut vnũ oñdit̾ ꝑ aliud: ita ⁊ econuerſo. ſic ſemꝑ ſumit̾
Notãᵐ 1ᵐ eque ignotũ ad aliqd ꝓbandũ qd̃ eſt inconueniẽs. ☞ Pro
cuius declaratiõe ꝯſiderandũ eſt ꝑ ſm. D. S. ⁊ Egidiuz ꝙ
ꝑdicta exẽpla pħi de bono ⁊ malo ſumunt̾ ſm Platonem
q̃ poſuit ꝙ eadẽ eſt ratio vni⁹ ⁊ boni. Uidem⁹. n. ꝙ vnum/
qdq3 appetit vnitatẽ ſicut ꝓpriũ bonũ. vnuz aũt eſt id qd̃
eſt indiuiſibile: ſic ꝑ oppoſitũ ſequit̾ ꝙ malũ ſit idẽ qd̃ diui/
ſibile eſt: q2 vnũqdq3 refugit diuiſionẽ ſui: cũ ꝑ eam tendit
ad aliqd̃ diminutũ ⁊ imꝑfectũ. ☞ Conſiderandũ ẽ vlterius
Notãᵐ 2ᵐ ſm Egidiũ ꝙ regula gñalis eſt. vꝫ ꝙ ſemꝑ ꝯrium ẽ in ꝯrio
in hñtib⁹ ꝯriũ. Si ergo bonũ ⁊ malũ ſunt ꝯria: ſilr̃ diuiſibile ⁊
indiuiſibile. ſi eſſe indiuiſibile ſit ꝯriũ id qd̃ qd eſt boni: ꝯri
um eius. ſ. diuiſibile erit qd̃ qd eſt mali. Q2 ſm maximam
topicã. Sicut oppoſitũ in oppoſito: ita ꝓpoſitũ in ꝓpoſito
⁊ econuerſo. ☞ Sꝫ inſtabat diſcipulus. Nã ſi ꝯrium eſt in
Diſcip. ꝯrio vnum oppoſitoꝝ erit in altero ⁊ nigredo in albedine
qd̃ eſt inconueniens. ergo ꝑdicta regula eſt falſa. ☞ Dõm
Rº ꝙ illa regula non dꝫ intelligi de rationib⁹ ſibijnuicẽ ꝯrijs
ſꝫ de duob⁹ vno latere ꝯrijs alijs duob⁹: vt bonũ ⁊ malum
ꝯrial̾: ⁊ diuiſibile ⁊ indiuiſibile ẽt iter ſe ꝯtrariant̾ largo
modo ſumẽdo ꝯrietatẽ. Uñ ſi hoc ꝯriũ diuiſibile in ſit ma/
lo: indiuiſibile inerit bono vt vult regula. ☞ Ad ꝑmũ igit̾
dõm ꝙ in illo ꝓceſſu non ſillogiſtice probat̾ ſꝫ cõmittitur
fallacia petitionis ꝑncipij: tñ forſitan apud aliquos qbus
aſſumptũ eſt notius q̃ꝫ ꝯñs talis poteſt eſſe probatio diale
ctica non tamen eſt ſillogiſtica formalr̃ loquendo. ⁊ ꝑ hoc
patet ſolutio ad ſecundum ⁊c.

☞ Sequit̾ in pħo ibi. ⌊ Ad vtroſq3 aũt ⁊c. ⌋ ☞ Articu. III.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̾. Ut̾ ꝙ ipm qd̃ qd eſt poſſit de/
mſ̾ari de eo cui⁹ ẽ ꝑ viã ſuppõnis. ☞ Nã
ſupponẽdo aial irrõnale eſſe qd̃ qd eſt bruti: ⁊ ꝯcl'o a rñdẽ
te ꝯceſſa efficaciter ſequit̾. ergo aial rõnale eſt qd̃ qd ẽ ho
minis. q2 oppoſitoꝝ oppoſite ſũt rationes ſiue qd̃ qd erat
eſſe. ſꝫ brutuz ⁊ hõ opponunt̾. ſilr̃ rõnale ⁊ irrationale op/
ponunt̾. ergo ſi vnũ eſt quod qd eſt vni⁹: puta aial irrationale
bruti. alteꝝ. ſ. aial rõnale erit qd̃ qd eſt hois. ☞ Scdm ꝑte
rea. ſi talis modus ꝓbationis non eſt efficax hoc eſt vt pħs
hic innuit: q2 non ꝯcludit eſſe qd vnũ qd̃ ꝯcludit̾: ſꝫ hoc nõ
põt dici. Nã ſi quod qd ẽ ꝯrij ſuppoſitũ dicat qd vnũ neceſ
ſariũ eſt qd̃ ẽt qd̃ qd ẽ alteri⁹ ꝯtrarij dicat quid vnũ: vt cla
re ꝯſiderãti pꝫ. ergo qd̃ qd eſt põt oñdi de eo cui⁹ eſt ꝑ viaz
ſuppõnis. ☞ Sꝫ ꝯ eſt pħs in lr̃a ibi dicendo. ⌊ Ad vtroſq3
aũt ⁊c. ⌋ ☞ Rñ° dõm ꝙ 3ᵃ ꝯcl'o hic a pħo elicita que eſt rñ/
ſiua ad q̃ſitum talis eſt. ☞ Quod qd eſt non pt̃ oñdi ſillo/ Cõcluſio.
giſtice ꝑ ſyll'm ſuppoſitiuum ſiue ꝑ viaz ſuppõnis. ☞ Quã
ꝯcl'onem ꝓbat pħs tali ratione. Nã modus ſiue via ꝯclu/ Probaᵒ.
dendi qd̃ quid eſt de eo cui⁹ eſt preſertim in eo qd̃ quid eſt:
non eſt ꝯueniens niſi ꝯcludat ipm qd̃ quid eſt eſſe vnũ: cuꝫ
diffõ ſignificat quid vnũ: ſignificatũ diffõnis eſt ipſum qd̃
quid eſt: ſiue qd̃ quid erat eſſe. Sꝫ ꝓbatio per viã ſuppõnis
non ꝯcludit ipm qd̃ quid eſt eſſe qd vnũ: igit̾ ⁊c. ⸿ Proba/
tio minoris. naꝫ eodẽ mõ ſe hꝫ via diuiſionis ad ipſum qd̃
qd eſt ſicut via ſuppõnis: ſꝫ ſm viaz diuiſionis non magis
ꝯcludit̾ ipſuz qd̃ quid eſt eſſe vnũ q̃ꝫ plura. Non. n. magis
hr̃ ꝑ diuiſionem ꝙ hõ ſit aial bipes q̃ꝫ ꝙ ſit aial ⁊ bipes co
pulatiue hec aũt ratio aſſignat̾ cõis tam ad diffinitionem
ꝯrij q̃ꝫ ad diuiſionẽ. ☞ Pro declaratione hui⁹ ꝯſiderandũ Notãᵐ 1ᵐ
eſt primo ſm Egidium ꝙ dr̃ia eſſentialis bñ facit vnũ cuꝫ
eo cuius eſt dr̃ia: tñ hoc non hẽtur ex diuiſione in eo ꝙ di/
uiſio. Diuiſio. n. ſm hmõi poteſt fieri ꝑ dr̃ias tam eſſentia
les q̃ꝫ accñtales: vt pꝫ in libro diuiſionum Boetij. vñ acce/
ptum ꝑ diuiſionẽ poterit eſſe vnũ ꝑ accñs eũ grãmatico et
muſico. ꝙ ergo ꝯcludit̾ vnuz ꝑ diuiſionem hoc non habet̾
ꝑ diuiſionẽ vel ex diuiſione inq̃ꝫtum diuiſio: ſꝫ ex eo ꝙ diui
ſio hꝫ fieri circa talem mãm gr̃a terminoꝝ. ☞ Cõſideran/ Notãᵐ 2ᵐ
dũ eſt vlteri⁹ ꝙ in omnibus hñtibus ꝯrium qd̃ per ſe ẽ con
trariũ in ꝯtrario: ita valet in eſſentialib⁹. ſic in accñtalibus
dũtñ ſint accñtia ꝑ ſe. vñ ex tali via ꝯcludere rõnem modi
arguendo ꝙ accepte ſint dr̃e eẽntiales non erit nobis ma/
gis notum q̃ꝫ ꝙ accepte ſint dr̃e accñtales. Ex ipſo ergo mõ
arguendi ꝑ viã ſuppõnis non magis habet̾ ꝙ ꝯcluſa diffi
nitio ſit qd vnũ q̃ꝫ ꝙ ſit qd plura. Ex quo hr̃ ꝙ neq3 per vi/
am diuiſiuã neq3 ꝑ viã diffinitiuã neq3 via ſuppõnis ꝯclu/
dit̾ diffõ vt diffõ: q2 diffõ inq̃ꝫtum diffinitio eſt qd vnuz. ex
neutra aũt via ſufficienter hr̃ ꝙ id qd̃ ꝯcluditur ſit qd vnũ.
☞ Ad ꝑmuz dõm ꝙ q2 per viam ſuppõnis arguendo opꝫ
querere ꝙ rñdens ꝯcedat ſuppõnem. igit̾ talis via non eſt
ſillogiſtica ⁊ efficax. Nam in ſillogiſtico ꝓceſſu non oꝫ q̃re
re aliqd a reſpondẽte q̃ꝫtum ad illationem: vt pꝫ primo ꝓo
rum: ſecus eſt q̃ꝫtum ad probationem. ☞ Ad ſecũdum pa
tet ſolutio ex dictis in vltimo notabili.

☞ Sequitur in pħo. Deinde cum dicit. ⌊ Qualis autez ⁊c.

☞ Articulus quartus.

Ad quartũ ſic ꝓcedit̾. Uidet̾ ꝙ aliqd̃ quod qd eſt
poſſit demſ̾ari de eo cuius eſt. ☞ Naꝫ
bñ ſequitur. ſortes eſt aial rõnale: plato eſt aial rõnale ⁊ ſic
de ſingulis. ergo ois hõ eſt aial rationale. ⁊ tñ ibi ꝯcludit̾ qd̃
qd eſt de eo cuius eſt. ergo ⁊c. ☞ Scdm ꝑterea bñ ſequit̾.
hõ eſt aial rõnale: vel nullus hõ eſt aial rõnale per legẽ ꝯdi
dictoriã: q2 quodlibet cũ quolibet vel eius oppoſituz ſtat.
Sꝫ iſta eſt falſa. nullus hõ eſt aial rationale. ergo iſta ẽ ve
ra. homo eſt aial rationale: ⁊ tñ ibi concludit̾ quod qd eſt
de eo cuius eſt. ergo ⁊c. ☞ Tertium ꝑterea ad ſenſum pꝫ

hoiem eſſe aial rõnale cũ diſcurrat de notiti a noti ad igno ti notitiam: ergo aliq̃ via pōt oñdi qd̃ quid eſt de eo cuiꝰ ē. ¶ Sed ꝯ eſt phs in pñti capl'o ibi. [Qualr̃ aũt diffiniens ⁊c̃.] ¶ Reꝰ dõm ꝙ q̃rta ꝯcl'o huiꝰ capl'i q̃ eſt rñſiua ad q̃ſi tũ eſt talis.

Cõclusio ¶ Qđ nullomō pt̃ efficaciter ꝓbari qd̃ quid ē de eo cuiꝰ eſt in eo qd̃ qd eſt. ¶ Hec ꝯcl'o ꝓbat tali rõne ſm phm. Nã qd̃ quid eſt de eo cuiꝰ eſt non pōt ꝓbari ꝑ terminos ꝯuertibiles neq̧ ꝑ viam diuiſionis neq̧ ꝑ viam diffõnis neq̧ ꝑ viam oppõnis neq̧ ꝑ viaȝ ſuppõnis vt ex dictis pȝ. Si ergo poſſet qd̃ qd eſt ꝓbari aliquomō. vel eſſet ꝑ inductionē. vel ꝑ modũ demr̃ationis q̃ fit ad ſenſum: aut per demr̃ationē q̃ fit ꝑ intellectũ. [Non ꝓmuȝ: q̄ inducens nō demr̃at qd̃ qd eſt: ſȝ oſtendit aliqd eſſe vel non eſſe: vtputa ꝙ ois hō eſt aial: vel ꝙ nullus hō eſt aſinus. [Nã 2m q̄ qd̃ quid eſt non eſt obiectuȝ ſenſus: ſȝ ipſius intellectus: vt dr̃ .3. de anima. Neq̧ dõm eſt 3m: vt in ſequẽti articulo declarabit. ergo nullomō qd̃ qd eſt pōt ꝓbari de eo cuius eſt in eo qd̃ qd eſt. ¶ Ad ꝓmum igit ⁊ ad oia argumenta dicendum ꝙ bñ ꝯcludit ꝙ id qd̃ eſt alicuius pōt ꝓbari de eo cuius eſt. vt animal rõnale de hoie. non enim reduplicatiue. vȝ in eo quod qd eſt abſq̧ petitione principij.

¶ Queſtio. 6. Quomodo quod quid eſt poſſit demr̃ari de

Lec. 6. eo cuius eſt. ⁊ eſt lectio. 6. S. D.

DEinde ꝯſiderandum reſtat in fine huiꝰ tractatus q̃re ipm̃ qd̃ qd eſt non pōt oſtendi de eo cuius eſt demr̃atione aut diffinitione. Poſtq̃ȝ oſtenſum eſt ꝙ non pōt oñdi inducẽdo ꝑ ſyll'os vl' ſingulos modos qbꝰ aliqd pt̃ demr̃ari. i. ꝓbari efficaciter. ¶ Circa qd̃ duo q̃runt. [Primo vtꝝ ipm̃ qd̃ qd eſt poſſit oſtendi de eo cuiꝰ eſt demr̃atiue. [Scḋo vtrum poſſit de eo oſtendi diffinitiue.

¶ Sequitur in phō ⁊ in. S. D. [Amplius autem quõ.

¶ Articulus primus.

Ad primuȝ ſic ꝓcedit. Ur̃ ꝙ ipm̃ qd̃ quid eſt poſſit oſtendi de eo cuius eſt demr̃atiue. ¶ Nã eſſe pōt demr̃ari: cũ q̃libȝ ꝯcl'o demr̃atiōis affirmatiue ſignificet eſſe. ſȝ eſſe ⁊ qd̃ qd eſt idē ſunt. ergo qd̃ qd eſt pōt demr̃ari. [Probatio minoris. Nã eſſe eſt de eẽntia cuiuſlibet entis creati. eſſe ⁊ qd̃ quid eſt idē ſunt realr̃. Probatio añtis. Nã eſſe eſt eẽntia rei aut aliđ ſupadditũ. Si ꝓmuȝ habet intẽtum. Si ſcḋm aut tale ſupadditum eſt ens: aut nihil. non eſt dõm ſcḋm: vt de ſe pȝ. Si ꝓmum aut tale ſupaddium hȝ eſſe ꝑ ſuam eſſentiã: aut eſſe eſt ſibi ſupadditum. Si ꝓmũ pari rõne ſtanduȝ erat in ꝓmo. Si ſcḋm tunc q̃rit de illo ſupaddito: ⁊ ſic erit ꝓcedere in infinitũ in entibus: qd̃ eſt ꝯ phm̃. 2. metaphy. ¶ Sȝ dicebat ꝙ illud ſupadditū non eſt ens: ſȝ eſt quo aliqd eſt ens: ſicut paries dr̃ albꝰ ꝑ albedinē: tñ albedo nō eſt alba. ¶ Scḋm ꝯſiderandũ. ens eſt vnum de trãſcendentibꝰ. ergo verificat in quocũq̧ qd̃ eſt aliqd tale. igit ſupadditum eſt aliqd aut nihil. Si eſt aliquid ḡ erit ens: cum ens ⁊ aliqd ꝯuertant. ¶ Sȝ dicebat ꝙ illud ſupadditũ eſt ens ꝑ ſuã eẽntiam: nec eadeȝ rõne ſtandũ eſt in ꝓmo. ſicut dr̃ albũ ꝑ albedinē ꝓ ꝑ ſeipſuȝ formal. ⁊ ita pari rõne nō erat ſtandũ in ꝓ ſicut in illo ſupaddito. ¶ Tertiũ ꝯſiderandũ. oia creata q̃ȝtum ad hoc: ꝙ eſſe ſit de ſua eẽntia ſunt eiuſdeȝ rõnis. igit ſi de eẽntia vnius entis creati ſit eſſe: eadeȝ rõne erit de eſſentia cuiuſlibet entis creati. cũ ergo additum ſit ens creatũ ſi de ſua eẽntia ſit eſſe ⁊ de eẽntia illius cui additũ erit eſſe. ¶ Sȝ dicebat ꝙ additũ eſt ens ꝑ aliđ ſupadditũ: nec tñ eſt ꝓcedere in infinitũ in talibus: ſȝ ſtatus eſt in ꝓma cā in q̃ eſſe eſt de eſſentia eiꝰ. ¶ Quartũ ꝯſim. ꝓma cauſa entiũ creatoꝝ dat eſſe, ctum: ſȝ argumẽtum ꝓcedit de eo ꝙ ſit ens formalr̃. ḡ ſi nō eſt deuenire ad ꝓmũ in gñe cāe formalis in ſupadditis erit ꝓcedere in infinitũ: ⁊ ſic argumẽtũ ſtat. ¶ Quintũ ꝑterea qđ ſi eſt nō ponit in numeꝝ vt ſupra ꝯceſſum eſt. ergo ꝑdicatum cũ q̃rit: an hō eſt, nō realr̃ diſtinguit ꝯ ſubiectũ: ⁊ ꝑ ꝯñs eſſe ē de eſſentia illius cuiꝰ eſt eſſe. Cũȝ igitur eſſe: ſiue q̄ ē: oñdat demr̃atiue: ſeq̄tur ꝙ eſſentia ſiue qd̃ qd eſt poſſit demr̃atiue oñdi. ¶ Sextuȝ ꝑterea. qd̃ quid eſt ⁊ paſſio eadē demr̃atione demr̃ant. ḡ qd̃ qd eſt pōt demr̃atiue oñdi. [añs pȝ. Nã ea que ſunt eadē realr̃ ⁊ eẽntialr̃: de quocũq̧ demr̃at vnuȝ ⁊ reliquũ ſimul: ſȝ paſſio ⁊ eiꝰ qd̃ quid ē ſunt idē eſſentialr̃: cũ diffõ ⁊ diffinitũ eandē ſignificent eẽntiam. ḡ qd̃ qd eſt ⁊ paſſio eadem demr̃atione demr̃antur. ¶ Septimũ ꝑterea ſm phm̃. 2. metaphy. accñtis eē ē ineſſe. ḡ qd̃ quid eſt paſſionis ē ꝑ ſe ineē ſubiecto: ſȝ ineſſe paſſionis ꝑ demr̃ationē eiꝰ oñdit. ḡ qd̃ qd eſt eiꝰ ꝑ demr̃ationem pōt oñdi. ¶ Octauũ ꝑterea. q̄cũq̧ habẽt vnum pnm ſi vnũ demr̃atione oñdit ita ⁊ reliquũ oñdi pōt: ſȝ paſſio ⁊ qd̃ qd ē eius vnũ hñt ꝓncipiũ qd̃ eſt diffinitio ſubiecti. ḡ ⁊c̃. ¶ Sȝ ꝯ eſt phs in pñti capl'o ibi. [Amplius quõ debebit qd̃ qd eſt ⁊c̃.] ¶ Reꝰ dõm ꝙ iſtđ eſt vltimũ capl'm huius ſcḋi tractatus. in quo phs oñdit ꝙ ipm̃ qd̃ qd eſt non pōt oñdi de eo cuiꝰ eſt in eo qd̃ qd eſt ꝑ rõnes cões ponẽdo duas ꝯcl'ones: de quaꝝ ſcḋa in ſeq̃nti articulo videbit. ¶ Prima cõ- Cõclusio

cluſio q̃ eſt rñſiua ad q̃ſitum talis eſt. Qđ qd ē non pōt oñdi de eo cuiꝰ eſt demr̃atione. ¶ Quam ꝯcl'onez ꝓbat phs tribus rõnibꝰ. vnũ ſupponẽdo vȝ ꝙ q̄cũq̧ ſcit qd̃ qd ē alicuius rei neceſſe eſt ꝙ ſciat illã reȝ eſſe. q̄ enim nō entis nō eſt aliq̃ q̄ditas vel eẽntia. igit de eo quod non ē nullus pōt ſcire qd̃ quid eſt: ſȝ pōt ſcire ſignificationē nois vel rõnē ex pluribꝰ noibus compoſitã. Sicut pōt aliqs ſcire qd ſignificat hoc nomē hyrcocerũs: q̄ ſignificat qđdã aial compoſitum ex hyrco ⁊ ceruo: ſȝ impoīe eſt ſcire qd̃ quid eſt hyrcoceruu: q̄ nō ē tale in reꝝ nã. Qui ḡ ſcit qd̃ q̄d eſt alicuiꝰ: neceſſe ē vt ſciat ipȝ in reꝝ nã vt deducit hic. D. S. quo ſup- Prĩa rõ

poſito prima rō eſt talis. ¶ Pro vna ⁊ eadem demr̃atione non pñt diuerſa demr̃ari: ſȝ aliud ē qd̃ qd eſt rei ⁊ eſſe rei. In ſolo enim eſſentiali pnᵒ quod eſt ꝑ ſuã eẽntiaȝ eius ipm̃ ⁊ q̄ditas eius ſunt vnũ ⁊ idem. in omnibus autem alijs q̃ ſunt entia non ꝑ eẽntiam ſȝ ꝑ participationē opȝ ꝙ ſit aliđ eſſe ⁊ q̄ditas eius. Non ergo eſt poſſibile ꝙ eadeȝ demr̃atione demonſtret qd̃ quid eſt: ⁊ q̄ eſt: ſȝ in q̃libȝ demr̃atione demonſtrat q̄ paſſionis. Impoīe ergo ꝙ per aliquam demr̃ationem oñdatur quod qd eſt. [Probatio maioris. Nam opȝ ꝯcl'onem eſſe ꝓportionatam medio: ſȝ medium cuiuſlibet demr̃ationis ꝓpter quid eſt diffinitio: q̃ inducit ad manifeſtandũ aliqd vnũ inquãtum vȝ ex partibus diffinitionis ſit vnũ per ſe. ergo opȝ ꝙ demr̃atio aliquod vnũ demonſtret: ſic per vnam ⁊ eandē demr̃ationē non poſſunt diuerſa demonſtrari qd̃ fuit probatum. ¶ Secũda ratio Scḋa rõ

talis eſt. Nam ſm cõem phoꝝum ſentẽtiam totum quod ꝑ ipſam demõſtrationē demonſtrat eſt ipſum q̄ eſt. ḡ quod qd eſt non pōt demr̃ari: [pȝ ꝯñtia: q̄ qd̃ qd eſt ⁊ q̄ ē dñt. Quia ſi eſſent ideȝ eſſe rei ⁊ ſubã rei ſiue eſſentia rei ſeq̄ret ꝙ ens eſſet genus: q̄ genus eſt qd̃ ꝑdicat de pluribus ſpē differentibus in eo qd̃ qd eſt: ſȝ ens non pōt eſſe genus vt patȝ

Tertia rō 4. metaphy. ḡ ⁊c̃. ¶ Tertia rō talis ē. Oēs ſciẽtie ꝑſertim mathematice q̃ ſunt certiſſime ꝑ demr̃ationes qbus vtunt demonſtrat q̄ ē: ⁊ non qd̃ qd eſt: ſȝ ipm̃ ſupponunt: vt geometria ſupponit qd ſignificat triangulus ⁊c̃. ex diffinitiōe trianguli probat ꝙ figura in qua eſt reſolubilis pyramis eſt triangulus. ergo ſignũ eſt quod qd eſt non pōt demonſtrari ſiue demr̃atione oñdi de eo cuius eſt: quod ēt pȝ ſm ꝯſuetum ſmonē diffõnum qd̃ nunc eſt in vſu. Nã illi q diffiniunt: nō manifeſtant q̄ eſt: ſȝ qd eſt. igit demr̃antes: q̄ eſt nō oñdũt qd ē: ⁊ hoc directe loq̄ndo vt ſupra expoſitũ eſt. Noᵐ pᵐ

¶ Pro declaratiōe ꝑcedentium ꝯſiderandũ eſt ſm. D. S. ꝙ ꝑꝑ hoc ꝙ deus eſt ſuũ eſſe nō eſt in gñe, q̄ ḡ quelibȝ res creata ē in gñe: impoīe eſt ꝙ res creata ſit ſuum eſſe. aliter demr̃ator cũ demr̃at q̄ eſt: etiã ſil' ⁊ ſemel demr̃aret qd̃ qd ē. qd̃ eſt manifeſte falſum: q̄ demr̃atio demõſtrat enunciationeȝ aliquã que ſignificat eſſe vel non eſſe. vñ q̄ditas rei

create nō eſt ſuū eſſe:alr̄ res nō poſſet intelligi abſq; ſuo eſſe exiſtere ſicut non pōt intelligi abſq; ſua q̄ditate ⁊ eēntia.
Rodulphus
verūtn̄ Rodulph⁹ ꝑꝑ rōnes an̄ in ꝯ̄rium adductas vult ꝙ q̄ōlibet ens eſt ꝑ ſuā eſſentiā ⁊ nō ꝑ aliō ſupadditum ab eo realr̄ diſtinctum:ſ; eſſe eſt de eſſentia cuiuſlibet rei create.
Ro^m 3^m
℄ Cōſiderandū ē vlteri⁹ ꝙ eſſe accipit̄ 3^r ſm.D.S.i q̄ōnibus de malo.q.1.ar.1.ad vltimū.⸿ Unomō ꝑ eſſe eēntie.et talis eſt idē realr̄ cū eēntia rei:q̄ō q̄dem eſſe indicat diffō. ⸿ Aliomō accipit̄ ꝑ eē actualis exn̄tie ſm ꝙ aliq̄d dr̄ actu exn̄s.⸿ Tertiomō accipit̄ ꝑ eo q̄ō qualr̄cūq; pt̄ rn̄deri ad interrogationē factā ꝑ an eſt.v; vt importat habitudinem p̄dicati ad ſubm ſ; ꝙ accipit̄ a ph̄o in p̄ ꝑihermenias.vbi dicit ſi hoc v̄bum eſt pu ꝑ dixeris nihil eſt.rōnē hic ſubiungēs:q: hoc v̄bū eſt quandā cōpoſitionē ſignificat quā ſine extremis non eſt intelligere.⁊ iſtis duob⁹ modis eſſe realr̄ diſtinguit̄ a ſuba in q̄libet ente creato.alr̄ ens creatū nō eſſet ens ꝑ participationē ſ; ꝑ eēntiā:q̄ō eſt incōueniēs.vt in ſūma diuine ph̄ie libro.4.ad lōgu; diſputatū eſt. Eſſe aūt q̄ō ſignificat:q̄ō an eſt:q̄ ꝑ demr̄ationem terminat̄ accipit̄ 3°mō.v;.ꝑ habitudine terminoꝝ ꝯclōnis.vel ſc̄domō.v; ꝑ eſſe exn̄tie non formali ſ; v̄tuali ſm ꝙ res hn̄t eē in ſuis p̄ncipijs:⁊ iſtomō accipiēdo eſſe impoſſe eſt ſcire de aliquo quid eſt:ignorādo ſuū eſſe. Q: q̄ō nō eſt:nō ſcit̄:vt in p̄ huius habitū eſt in textu ph̄i.ḡ q̄cq̄d ſcit̄ eſt ens:ſ; de q̄cunq; ſcit̄ ſuū q̄ō q̄d eſt:ſcit̄ ꝙ eſt ens:q: nō entiū non eſt q̄ditas rei de qua eſt ad ꝓpoſitu;.ēt de q̄cunq; ſcit̄ q̄ō q̄d eſt de eo ſcit̄ q̄ō eſt:⁊ ꝑ ꝯn̄s q̄ō h; eſſe exn̄tie v̄tualr̄ loquēdo.ſecus aūt formalr̄:vt ēt ſupra declaratū eſt. ℄ Ad p̄mū igit̄ admittat̄ ſolo diſcipuli. ℄ Ad 2^m dōm ꝙ id ſupra additū nō eſt ens ſicut id q̄ō exiſtit:ſ; ē ens ſicut quo aliq̄d exiſtit:vn̄ nō eſt ens ꝑ ſuā eſſentiā neq; aliq̄d ſupra additū ſibi. Non o; ꝙ oē q̄ō eſt aliquo mō ens ꝙ ſit ens ꝑ eſſentiā vel ens ꝑ ꝑticipationē:S; hoc ſolū v̄itatē h; in his que ſunt ens ſicut id q̄ō exiſtit:v; q̄ō h; eſſe:q̄ō q̄dem:ſi h; eſſe ꝑ eēntiā ſuu; eſſe erit ſua q̄ditas. Si v̄o h; eſſe ꝑ ꝑticipationē ſuū eē realiter dr̄t a ſua q̄ditate ſicut eſt in oi ente creato loquēdo de eſſe eēntie aut de eſſe enūciationis. Et ꝑ hoc p; ſolō ad 3^m ⁊ ad 4^m. ℄ Ad 5^m dōm ꝙ q̄ō an eſt.non ponit in numeꝝ ꝯ̄ ſubm:cum in tali q̄ōne non ſint niſi duo termini.vnū.n.nō ponit in numeꝝ ꝯtra vnū. Nō aūt dr̄ q̄ō an eſt nō ponere in numeꝝ ex eo ꝙ hoc ipm eſt ſit idē cū ſubiecto: S; q: ſicut eſt vnicū ſubm ita eſt vnicū p̄dicatū nō includēs aliquam actualitatē ab actualitate exn̄tie ⁊c̄.vt ſupra in p̄n° huius ſc̄di libri expoſitū eſt. ℄ Ad 6^m dōm ꝙ non op; ꝙ q̄ſi aliq̄ duo ſint idem realr̄:ſi vnū demr̄atione oſtēdit̄ ⁊ reliquum dūmō differant ſm rōnem:nec inherētia accn̄tis eſt ſua q̄ditas loquendo de actuali inherentia:vt p;.7.metaphy. Et per hoc patet ſolutio ad ſeptimum ⁊ ad octauum.

℄ Seq̄tur in ph̄o ibi.⌊Si ergo ⁊ diffiniēs ⁊c̄. ℄ Articu.II.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedit̄.Ur̄ ꝙ ipm q̄ō q̄d eſt poſſit oñdi d̄ eo cui⁹ eſt diffōne. ℄ Nā diffō indicat q̄d eſt eſſe rei.ḡ q̄ō q̄d eſt pōt oñdi de eo cuius eſt diffōne. Añs p; ꝑ diffōnē ipſius diffōnis. ℄ Sc̄dm p̄terea.ſignū oñdit ⁊ repn̄tat ſuū ſignatū vel ſignificatū:ſ; diffinitio eſt ſignū ipſi⁹ q̄ō q̄d eſt.ḡ diffō repn̄tat ipm q̄ō quid eſt:⁊ per ꝯn̄s quod q̄d eſt pōt oñdi de eo cuius eſt diffōne.

℄ S; ꝯ̄ eſt ph̄s in pn̄ti caplo ibi.⌊Si ḡ ⁊ diffiniens ⁊c̄.⌋ vel ſm aliā trāſlationē.⌊Q̄ō igit̄ manifeſtabit diffiniens ⁊c̄.

Cōcluſio
Probat°
℄ R° dōm ꝙ ſc̄da ꝯclō hui⁹ capli que eſt rn̄ſiua ad q̄ſitum talis eſt. ℄ Ipm q̄ō q̄d eſt non pōt oñdi de eo cuius ē diffōne. ℄ Quā ꝯclonem ꝓbat ph̄s ſ;.D.S.vna rōne ducēte ad incōueniēs. Nā ad cognitionē q̄d eſt:req̄rit̄ cognitio q: eſt:ſ; diffō inq̄ʒtum hmōi nō oñdit q: eſt.diffō.n.q̄d nois non oñdit q: eſt:cū poſſit eſſe non entiū.niſi q̄s dicat
Diffōnes q̄d res nō eē q̄d no.
Prīa rō
diffōnem q̄d nois que eſt rei interp̄tatiua eſſe penitus eandem cū diffōne q̄d rei. S; hoc dicere eſt incōueniens:q̄ō ꝓbat ph̄s tribus rōnibus. ℄ Quaꝝ p̄ma eſt talis. Nā diffō q̄d nois pōt eſſe tam exn̄tiū q̄; non exn̄tium:ſ; diffō q̄d rei non pōt eſſe niſi ꝓprie ſube ipſi⁹:accn̄tis v̄o ꝑ additamētū:vt p;.7.metaphy.igit̄ ⁊c̄. ℄ Sc̄da rō eſt.ſi nihil aliud ſit diffō q̄d rei q̄; rō interp̄tatiua nois:ſeq̄tur ꝙ oēs rōnes eſſent diffōnes q̄d rei:⁊ ita ſequeret̄ cū diſputam vl̄ colloq̄mur adinuicē ꝙ ipſe diſputationes vel collocutiones ſunt quedam diffōnes q̄d rei:⁊ ita ſequeret̄ ꝙ poema Homeri de bello troiano ſit q̄dam diffō q̄d rei.q̄ō eſt incōueniens. 2ª
℄ Tertia rō eſt nulla ſcia demr̄at ꝙ tale nomen ſignificet talē rem ſ; ſupponit:cū noia ſignificent ad placitū:ſ; q̄lib; ſcia dat aliq̄s diffōnes:cū diffō ſit mediū demr̄atiōis.ergo non ſunt idē diffō q̄d rei:⁊ rō interp̄tatiua nois ſiue diffinitio q̄d nois:vt ēt p; ex his que in p̄n° huius adducta ſunt. 3ª
℣ Ex p̄dictis ꝯcludit ph̄s ꝙ diffō ⁊ ſylls non ſunt idē neq; de eodē:⁊ ꝙ diffō non demr̄at ⁊ ꝙ non eſt poſſe cognoſcere q̄ō q̄d eſt ꝑ demr̄ationem aut diffōnē:q: diffinitio ſolū oñdit q̄d ē:⁊ demr̄atio ſolū q: eſt. S; ad cognitionem q̄ō q̄d eſt req̄rit̄ cognitio q: eſt. S; ſi res diffinita eſſet q̄d ignotū ſciēdo diffōnē ſtatim non ſcim⁹ ipſam rē eſſe:ſ; adhuc op; inueſtigare vtꝝ hoc q̄ō diffinitū eſt ſit res alicui⁹ p̄dicamēti.ergo aliq̄d eſſe vel non eſſe rē p̄nti ſm ſe.neq; diffō:neq; demr̄atio oñdit:ſ; demr̄atio oſtēdat eſſe vni⁹ in ordine ad alteꝝ ⁊c̄. ℄ Cōſiderādū tn̄ eſt ꝙ diffō pōt ꝯſiderari duplr̄: ⸿ Unomō inq̄ʒtū eſt diffinitio ex ſe:⁊ ſic diffō non oñdit q̄ō quid eſt rei. Alr̄ diffō ois oſtēderet q̄ō q̄d eſt rei:q̄ō eſt falſum cū diffō quid nois nō oñdat quid rei.ſ; ſolū ſignificatum nois. ⸿ Aliomō pt̄ ꝯſiderari inq̄ʒtū eſt talis diffō.v; q̄ditatiua:⁊ tale; oñdere q̄ō q̄d eſt pt̄ intelligi duplr̄. ⸿ Unomō ꝯfuſe:⁊ ſic diffinitio oñdit q̄ō quid ē. ⸿ Aliomō poteſt intelligi ꝙ oſtendat ipm q̄ō quid eſt ſciētifice:⁊ illomō diffinitio nō oñdit q̄ō quid eſt inq̄ʒtū diffinitio ſm ſe ꝯſiderata:cū ſcia ſit effect⁹ demr̄ationis ꝑ quā non oñditur q̄ō q̄d eſt formalr̄.ſecus eſt elicitiue vt in capite hui⁹ ſc̄di libri declaratum eſt:⁊ per hoc p; ſolutio ad rōnes articuli. ℄ S; replicat diſcipulus. Nā diffō ſm Albertū magnū ⁊ alios ph̄os indicat q̄ō quid eſt a prima potentia vſq; ad vltimū actum.ergo oſtendit q̄ō quid eſt non confuſe ſ; determinate. ℄ Dōm eſt ꝙ diffinitio oſtendit q̄ō quid eſt ſignificatiue ⁊ non ſcientifice.vn̄ accipiendo cognitionem confuſa; pro omni cognitione que diſtinguitur contra ſcientificam diffinitio non indicat quid eſt niſi cōfuſe. Diſcip. R°

℄ Qō.7.Quō q̄ō quid eſt.poſſit oſtendi ſyllogiſtice vel demonſtratiue ſm veritatem.⁊ eſt lec.7.S.D. Lec.7.

Nunc ſuper ꝯſiderandu; reſtat q̄re ſm rei v̄itatem ipm q̄ō quid eſt ſe habeat ad demr̄ationē poſtq̄; viſum eſt qualr̄ ſe habeat ad demr̄ationē diſputatiue loquēdo. ℄ Circa q̄ō duo occurrūt cōſiderāda. ⸿ Nam p̄mo ꝯſiderādum eſt qualr̄ in aliq̄b⁹ ipm q̄ō quid eſt pōt per demr̄ationē accipi. ⸿ Sc̄do ꝯſiderandu; eſt.qualr̄ hoc non poteſt fieri in omnib⁹.⁊ hoc in ſc̄do caplo huius tertij tractatus ibi. Eſt aute; quorūdam ⁊c̄. ℄ Circa p̄mū querantur duo. ⸿ Primo vtrum ipſum q̄ō quid eſt in aliquib⁹ poſſit accipi ſyllogiſtice de eo cuius eſt. ⸿ Secundo vtrum poſſit accipi vllo modo demonſtratiue.

℄ Sequitur in ph̄o:⁊ in.S.D.⌊Iteꝝ autem ſpeculandū.⌋

℄ Articulus primus.

Ad primu; ſic ꝓcedit̄.Ur̄ q̄ō quid eſt in aliquib⁹ non poſſit ſyllogiſtice oñdi de eo cui⁹ eſt. ℄ Nam ſi ſic.vel hoc eſt per ſylłm reduplicatiuu;:vel per ſylłm diuiſiuū:vel diffinitiuu; aut per viam oppōnis:vel ꝑ viam ſuppōnis:vel inductiōis:q: non vr̄ eſſe aliū modum oñdi q̄ō quid eſt.ſ; nullus iſtoꝝ eſt dicendū.vt in precedēti tractatu ph̄s probauit.ergo ⁊c̄. ℄ Sc̄dm preterea petitio principij ꝓbationem tollit.vt p; primo elenchoꝝ:ſ; qualitercūq; oñdatur q̄ō quid eſt cōmittitur petitio p̄ncipij.vt etiam ſupra ꝓbauit ph̄s. ℄ Sed contra eſt ph̄s in

lra ibi. [Jteꝝ aūt ſpeculandum eſt ⁊c.] ℂ Rn̄deo dōm ꝙ
iſte ē tertiꝰ tractatꝰ huiꝰ ſcōi libri in ꝗ phs oñdit qualr ipm
qd qd eſt ⁊ diffō ſe hēat ad demrationem ſm rei veritatem.
Poſtq̄ꝫ circa hoc diſputatiue ꝓceſſit ꝗ qdē tractatꝰ duo in
ſe ꝯtinet capl'a. [In quoꝝ p° oñdit in aliqbus qd qd eſt pōt
oñdi de eo cuiꝰ eſt. [In 2° vō caplo oñdit ꝙ hoc nō pōt fie
ri in oibꝰ. In p° vō caplo ponunt due ꝯclones de quarū 2ª
Cōcluſio in ſequēti articulo videbit. ℂ Prima ꝯclo que eſt rn̄ſiua
ad q̄ſitū talis eſt. In aliqbus pōt oñdi qd qd eſt de eo cuiꝰ
Probatio eſt. ℂ Que ꝯclo ꝓbat tali rōne phi. Nā diffō mālis ꝑt ſil
logiſtice oñdi ꝑ diffōnē formalē vel demrationē formalez.
ergo qd qd eſt qd ſumit de cā intrinſeca pōt ſillogiſtice oñ
di de eo cuiꝰ eſt ꝑ aliā qd qd eſt eiuſdē rei ſumptū a cā for
mali. [Pꝫ ꝯña qꝛ ipm qd qd eſt dꝛ eſſe ſignificatū ꝓpriuꝫ
ipſius diffōnis. [Añs ꝓbat ſic ſillogiçādo. ois habitus ꝓ
ducens ad beatitudinē eſt habitꝰ ſm rectā rōnem opans:
Notādus ſꝫ vtus eſt hꝫ. ergo ⁊c. ℂ Conſiderādū eſt hic ſm. D. S. ꝙ cū
qd qd eſt ſit cā ipſius eē rei ſm diuerſas cās eiuſdē rei pōt
multiplr qd qd eſt rei aſſignari. puta qd qd eſt domus pōt
accipi ꝑ cōparationē ad cām formalē. vt dicamus ꝙ ē ali
quid cōpoſitū ex lignis ⁊ lapidibꝰ ⁊c. ⁊ pōt accipi ꝑ cōpa
rationē ad cām finalē. vt dicamus ꝙ eſt artificiū ꝑparatū
ad habitandū vt ꝯſeruet nos a pluuia ⁊c. Sic igit ꝯtingit
ꝙ cū ſint multa qd qd eiuſdē rei aliqd iſtoꝝ monſtrabit ⁊
aliquid nō monſtrabit. ſꝫ opꝫ ſupponere: nec ſequit ꝙ ſit
petitio ꝑncipij cū aliō qd qd eſt ſupponat. ⁊ aliud ꝓbetur:
nec tñ eſt modus ꝓbandi qd qd eſt demratiue: ſꝫ ſillogiſti
ce ſillogiçando: qꝛ nō ſufficiēter ꝓbat ꝙ illō qd ꝯcludit ſit
qd quid eſt illiꝰ rei de quo ꝯcludit: ſꝫ ſoliū ineſt ei. Nō etiaꝫ
oñdit de eo cuiꝰ eſt abſolute in eo qd quid ē: qꝛ hō nō pōt fie
ri abſqꝫ petitione principij. ⁊ ꝑ hꝫ patꝫ ſolō ad argumenta.
ℂ Seqtur in pho ⁊ in. S. D. [Quō autem contingit ⁊c.]

ℂ Articulus ſecundus.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit. Videt ꝙ ipm qd quid ē
non poſſit demrari de eo cuius ē per
demrationē. ℂ Nā qd qd eſt dꝛ mediū demrationis: ſꝫ me
dium non ingredit ꝯclonē q̄ ꝑ demrationeꝫ oñdit. ergo quod
quid eſt non ꝑt per demrationē oſtendi. vt ēt phs ſupiꝰ ꝓ
bauit. ℂ Scōm ꝑterea. id quod ſupponit in demratione
non oñditur per cām. ſꝫ qd qd eſt in q̄libꝫ demratione ſup
ponit: ꝑſertim in demratione ꝓpꝫ quid. ēt in q̄libet demra
tione ſupponit qd tā ſubi q̄ꝫ paſſionis: vt in ꝓhemio libri
declaratum eſt. ergo ⁊c. ℂ Sed ꝯ eſt phs in lra ibi. [Quō au
tem ꝯtingit ⁊c.] ℂ Rn̄deo dōm ꝙ 2ª ꝯclo huiꝰ capl'i que
Cōcluſio. eſt rn̄ſiua ad q̄ſituꝫ talis eſt. ℂ In aliqbꝰ qd quid ē pōt de
Proba°. mrari ꝑ demrationē. ℂ Que ꝯclo ſm phꝫ ꝓbat tali rōne.
Nā demratio facit ſcire qꝛ ē ꝯclonis ꝑ cām: ſꝫ idem ē ſcire
ꝓpꝫ quid ⁊ cām qōnis qꝛ eſt. ergo ꝑ demrationē accipi pōt qd
quid ē. Qꝛ qd qd eſt ⁊ ꝓpꝫ qd idē ſunt: vt ſi ſciamꝰ ꝓpꝫ qd lu
na eclypſat: ſcimꝰ qd eſt eclypſis. vñ id ad qd rn̄det ad ꝓpꝫ
quid. eſt diffō ſiue qd eſt: vt ſi q̄rat ꝓpꝫ qd hō eſt riſibilis: re
ſpondet qꝛ eſt aial rōnale. Ex quo pꝫ qd qd eſt ipſius paſ
ſionis vel ſubi eſt ꝓpꝫ qd paſſio ineſt ſubo. ergo qd qd eſt inno
teſcit ꝑ hoc ꝙ accipit ꝓpꝫ qd. ⁊ licꝫ non ſit ſyll'9 ⁊ demratio
ipſius ꝓpꝫ qd vt. ſ. ſillogiçet vl' demret qd quid eſt de eo cu
ius eſt in eo qd qd eſt: tñ manifeſtat ipm qd qd eſt ꝑ ſyll'm
⁊ demrationē inq̄ꝫtum. ſ. mediū demrationis ꝓpꝫ qd eſt qd
quid eſt. vñ manifeſtū eſt ꝙ neqꝫ ſine demratione pōt ſciri
qd quid eius cuius eſt altera cā. Neqꝫ tñ eſt demratio ipſi
us qd quid eſt vt ſupius ꝓbabilr ⁊ diſputatiue phꝫ addu
Nom 6m cit. ℂ Cōſiderandū eſt ꝙ ſm phm in lra qd idē eſt ſcire qd
qd eſt ⁊ ſcire cām qōnis an eſt. Sicut idē eſt ſcire ꝓpꝫ quid
eſt ⁊ ſcire cām qōnis: qꝛ eſt. cuiꝰ rō eſt iſta. Qꝛ opꝫ ꝙ eiꝰ qd
eſt rē eſſe: ſit aliq̄ cā. ꝑ hoc. n. dꝛ aliqd cātum qꝛ hꝫ cām ſui
eſſe. Hec aūt cā eſſendi. aut eſt eadē cum eēntia ipſius. aut
alia. Eadē q̄dē ſicut mā ⁊ forma q̄ ſunt ꝑtes eēntie in ſubſtātijs
mālibus. Alia vō ſicut cā efficiens ⁊ finalis. Qui qdē due

cāe ſunt quodāmō forme ⁊ māe cā. Cā aūt que eſt alia ab
eſſentia rei q̄nqꝫ eſt talis cā ꝑ quā pōt fieri demratio. q̄nqꝫ
vō non. Qꝛ nō ex oi cā agēte ſequit ex necītate effectꝰ. Ex
ſuppōne vō finis ſequit ꝙ ſit id qd eſt ꝓpꝫ finē vt ꝓbatur 2°
phy. hec. D. S. formalr. ℂ Conſiderādū eſt 2° ſm eundeꝫ Nom 2m
ibidē ꝙ duplr ſe hꝫ aliqs ad cognoſcendū ꝓpꝫ qd. [Q̄nqꝫ
enim hēmus qꝛ eſt in nra cognitione. ⁊ q̄rimus adhuc ꝓpꝫ
qd. [Q̄nqꝫ aūt vtrūqꝫ nobis ſil' ſunt manifeſta. 3m autē eſt
impoſſe vt ꝑus cognoſcat aliqs de aliq̄ re ꝓpꝫ quid: q̄ꝫ qꝛ. Et
ſilr eſt de eo quod qd erat eē. Qꝛ aliq̄n ſcimus reꝫ eſſe: nec
tñ ſcimꝰ ꝑfecte qd ſit. Aliq̄n vō ſcimꝰ ſilr vtrūqꝫ. Sꝫ 3m eſt
impoſſe vt. ſ. ſciamꝰ qd eſt. ignorātes ſi eſt. hec ēt. D. S. for
malr. ℂ Cōſiderandū eſt 3° ſm eūdem ibidē ꝙ reꝫ aliquā Nom 3m
eſſe poſſumus ſcire abſqꝫ eo ꝙ ſciamus de eo qd eſt duplr.
[Vno mō ſm ꝙ cognoſcimus aliquod accn̄s eiꝰ. puta ſi ꝑ
velocitatē motꝰ exiſtimemꝰ leporē eſſe. [Alio mō ꝑ hoc ꝙ
cognoſcimus aliqd de eſſentia eius: ꝙ qdem eſt poſſibile
in ſubſtātijs cōpoſitis: vt puta. ſi cōprehēdamus hoiem eē
ꝑ hoc ꝙ eſt riſibilis vel rōnalis nondūꝫ cognitis alijs q̄ cō
plent eſſentiā hoīs: Sꝫ in ſubijs ſimplicibus hoc non ꝯtin
git: Qꝛ non pōt cognoſci aliqd de ſuba ſimplicis rei niſi to
ta cognoſcat vt pꝫ 2° ⁊ 9° metaphy. opꝫ aūt qui cognoſcit
aliquā rem eſſe: ꝑ aliqd rei id cognoſcat. Et hoc vel eſt ali
quid ꝑter eſſentiā rei: vel aliqd de eſſentia ipſius: vtputa ſi
cognoſcamꝰ tonitruū eſſe ꝑ hoc qꝛ eſt quidā ſonus nubiū.
qui quidē ꝑtinet ad eſſentiā tonitrui. nō tñ eſt tota tonitrui
eſſentia. Qꝛ non ois ſonus nubium eſt tonitruuꝫ. Et ſilr ſi
cognoſcamus eclypſim lune vel ſolis eſſe: ꝑ hoc ꝙ eſt que
dam ꝑuatio luminis: Cū tñ non ois ꝑuatio luminis ſit ecly
pſis. ⁊ eadem rō eſt in alijs. vt ſi aliquis ꝑcipiat hoiem eē:
per hoc ꝙ eſt quoddā aial. vel ſi ꝑcipiat aiam eſſe ꝑ hoc ꝙ
eſt aliquid ſeipm mouēs. ⁊ ſic de ſilibus. hec. D. S. ⁊ꝫ phꝫ
formalr. ℂ Cōſiderādū eſt vlterius ſm eūdeꝫ ibidē ꝙ illa Nom 4m
de quibꝰ ſcimus ꝙ ſunt per aliqd accn̄s ipſoꝝ nullo mō ꝑ
hoc ſe habēt ad hoc ꝙ cognoſcamus de illis quid ſunt. qꝛ
neqꝫ ēt vē ſcimus per hmōi accn̄tia ea eſſe. Scimus quidē
eſſe eoꝝ ꝑ accn̄tia: Sꝫ qꝛ accn̄tia nō ſunt ipe res: nō ꝓpꝫ hoc
ſcimꝰ vē ipſas res eſſe. Vanū aūt eſt q̄rere qd ē: ſi aliqs ne
ſciat qꝛ ē. Et illa de qbꝰ ſcimꝰ ipſa eſſe ꝑ aliqd eoꝝ. facilius
pñt cognoſci a nobis qd ſunt. Vñ manifeſtū ē ꝙ ſicut nos
hēmus ad cognoſcendū qꝛ eſt: ita nos hēmꝰ ad cognoſcē
dū qd ē. vt manifeſtat phs ꝑ exēpla de eclypſi ⁊ tonitruo.
[Ex ꝑdictis pꝫ ꝙ accipiēdo qd qd eſt ꝑ demrationē acci
pimus qd eſt: qꝛ ipm mediū oñdens ꝓpꝫ qd eſt. eſt dꝛo diffi
nitiua tm̄ ꝑmi termini. i. maioris extremitatis: Sꝫ ſi opor
teat accipere aliqd aliō medium ad hoc demrandum acci
peret medium ex aliquibꝰ rōnibꝰ. i. ex diffōne minoris ex
tremitatis ⁊ aliaꝝ cauſaꝝ intrinſecaꝝ. Cum. n. ſubm ſit cā
paſſionis neceſſe eſt ꝙ diffō paſſionis demonſtret ꝑ diffini
tionē ſubi: vt pꝫ in exemplo phi. Qꝛ. n. luna eſt corpus na
tum ſic moueri idō neceſſe eſt ꝙ obijciat certo tpe terra in
ter ſolē ⁊ lunā. hec ēt ois. D. S. [Ex quo pꝫ ꝙ licꝫ in aliqua
demratione ꝓpꝫ quid mediū ſit diffō paſſionis: tñ illa demō
ſtratio non pōt dici potiſſima cū reſolubilis ſit in ꝑoreꝫ. vt
ſupra declaratum eſt. ℂ Conſiderandū eſt vlteriꝰ ſm Egi Nom 5m
dium ꝙ eadem via demratiua hēmus tam qꝛ eſt: q̄ꝫ quid:
ſiue ꝓpꝫ qd. Sꝫ diuerſimode. [Nā in demratione duplex ē
ꝓceſſus. [Unus cōpoſitiuus. Cū ꝓcedentes ex cā ad effe
ctum: ex ꝑmiſſis ꝓcedimꝰ ad ꝯclonē ⁊ illo mō hēmus qꝛ ē.
Nā qꝛ eſt ꝑ demrationē ꝯcludit. [Alius eſt ꝓceſſus reſolu
torius. vt cū ꝓcedimus ab effectu in cām. Cū ex ꝯclone re
gredimur ſup ꝑmiſſas. Nā via reſolutoria eſt reſoluere ef
fectum in cām ⁊ reſoluere ꝯcloneꝫ in ꝑmiſſas ⁊ hoc mō ꝑ
demrationem hētur ꝓpꝫ quid. Nam ꝓpꝫ quid in demratiōe
ꝑmittit. Sicut qꝛ eſt in demratione ꝯcluditur. Et qꝛ eadē
eſt via qua itur a cā in effectū: ⁊ ab effectu in cām: Sic ea
dē via ē q̄ itur athenis ad thebas ⁊ a thebis athenas vt pꝫ

3ᵒ phyſi.ergo eadē via habemus q̄ eſt ⁊ ꝑꝑ qd:ſed diuer/
ſimode. ¶ Ad argumenta patet ſolutio ex ſupradictis.
¶ Queſtio.8. An in omnibus poſſit oſtendi quod quid eſt.
Lec.8. ⁊ eſt lectio.8.S.D.

TUnc ꝯſiderandū reſtat in qbꝰ non pt per demſtōnē accipi qð qd eſt: preſertim ꝑ aliqð qð qd eſt: ⁊ qualr ſe hñt modi diffinitionis ad demonſtrationem. ¶ Circa qð queruntur duo. ⌈ Primo vtrū in omnibus ſit poſſibile accipere quod quid eſt. ⌈ Scðo vtrum quod quid eſt ſit propꝛium ſignificatum diffinitionis.
¶ Sequit̄ in pħo ⁊ in.S.D. ⌊Eſt aūt q̄rūdā.⌋ ¶ Articu.I.

Ad pꝛimū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ in oībus poſſit accipi qð qd eſt ꝑ demſtrationē. ¶ Nā de q̄libet ente ꝑt fieri demſtratio: ſꝫ medium demſtratiōis eſt qð qd ē. ḡ in oibꝰ ꝑt accipi qð qd ē ꝑ demſtrationē: cū (vt declaratū ē) nō poſſumꝰ ꝑfecte ſcire: q̄ ē. quod ꝑ demſtōnē oñdit̄ ignorādo penitus qð qd eſt. ¶ Sꝫ dicebat diſcipulus ꝙ d̄ q̄libet ente non ꝑt fieri demſtratio ꝑꝑ qd cuiꝰ mediū ē qð qd eſt. Nō.n. de angelis poſſumꝰ hic in pñti vita demſtrationē ꝑꝑ qd: cū ꝑ creaturas nō poſſumꝰ deuenire ad ꝓpꝛias cognoſcendū q̄ditates ſubaꝝ ſeparataꝝ. vt in.2.libꝛo ſūme diuine phie diſputatū ē. ¶ Scðm ꝑterea. ꝯ̈ hec ē demſtratōē ꝑꝑ qd cū ꝓcedat a ꝑoꝛibꝰ. oīs ſuba incoꝛpea ē imālis ſuba. ſꝫ oīs angelus ē ſuba incoꝛpea. ergo oīs angelus ē ſuba imālis. ⁊ tñ illa demſtratio dat̄ de ſubſtātijs ſimplicibꝰ ⁊ ſeparatis. ergo ⁊c̄. ¶ Tertiū ꝑterea. q̄libꝫ creatura hꝫ cām ſui eē aliā a ſua q̄ditate. ergo ſaltē de oibus creaturis poterit accipi qð qd ē ꝑ demſtrationē. Cū ꝑ q̄libet cām poſſit ſumi qð qd eſt rei vt ꝯceſſum eſt. ¶ Sꝫ ꝯ̈ eſt pħs in lr̄a ibi. ⌊Eſt aūt quoꝛūdam ⁊c̄.⌋ ¶ Rñdeo dōm ꝙ iſtð ē 3ᵐ capl̄m huius tertij tractatꝰ in quo pħs oñdit qualr in oibꝰ nō ē poſſe qð qd ē ꝑ demſtrationē oñdi. ⁊ qualr diffō cuiꝰ ſignificatū ē qð qd ē ſe hēat ad demſtrationē. adducit duas ꝯclōnes ꝑn-
Cōcluſio cipales de q̄ꝝ 2ᵃ in ſequēti articlō videbit̄. ¶ Prima ꝯclō que eſt rñſiua ad q̄ſitū talis eſt. Ipm qð qd eſt nō ꝑt demōſtratiue oñdi de eo cuiꝰ ē in oibꝰ rebus. ¶ Que ꝯclō ꝓbat̄
Probaᵒ rōne phi ſm.D.S. ⌊Nā q̄rūdā nō eſt altera cā ꝑter qð qd eſt. ḡ eoꝝ qð qd eſt non ꝑt ꝑ demſtrationē oñdi. ⌈ Pꝫ ſequela: q̄ ſi qð quid ē alicuiꝰ debeat oñdi ꝑ demſtrationē ꝑꝑ qd de eo cuiꝰ eſt: oꝑꝫ ꝙ oñdat̄ ꝑ aliquā cām: cū demſtratio tal̄ ꝓcedat ex cāis: vt patuit ꝑ diffōnem demſtratiōis. ergo ⁊c̄.
Notādū ¶ Pro declaratiōe huiꝰ ꝯſiderādū eſt ſm.D.S. ꙗ q̄rūdā non eſſe aliquā rōnē pōt intelligi tripl̄r. ⌈ P̄ ita ꙗ ſimpl̄r ⁊ abſolute non hēat cām ſui eſſe. ⁊ ſic h̄ cōpetit ſoli ꝑmo ꝑnᵒ qð eſt cā cāe ⁊ vltaq̄ in oibus rebꝰ. ſꝫ alique res ſint nec̄ie. Nihil.n. ꝓhibet ēt eoꝝ que ex nec̄itate ſūt eſſe aliquā cāꝫ neceſſitatis. vt pꝫ.2.5.7.⁊.12. ſūme diuine phie ſiue metaᶜᵉ. vñ nō eſt ſic intelligēdum qð hic a pħo dī ꙗ aliq̄ ſunt creata q̄ nullā hēant cām ſui eſſe. ⌈ Aliomō ꝑt intelligi ſꝫ ordinē cāꝝ eiuſdē rei. Manifeſtū eſt.n. ꙗ in rebꝰ creatis hñtibus q̄tuoꝛ cāis: ꙗ vna cā ē quodāmō cā alterius: q̄.n.mā eſt ꝑꝑ formā: ⁊ nō ecōuerſo vt ꝓbat̄.2.phy. Diffō que ſumitur a cā formali ē cā diffōnis que ſumit̄ a cā māli eiuſdem rei. Et q̄ gñatū ꝯſequit̄ formā ꝑ actionē gñantis ꝯueniēs eſt ꙗ agēs ſit quodāmō cā forme. ⁊ diffō q̄ ſumit̄ a cā efficiēte: ſit cā diffōnis que ſumit̄ a cā formali. Ulteriꝰ aūt dē agens agit ꝑꝑ finē. Uñ diffinitio que ſumit̄ a fine ē quodāmō cā diffōnis que ſumit̄ ab agēte. Non ē aūt vlteriꝰ ꝓcedere in gñibus cāꝝ. Uñ dī cā cāꝝ. ⌈ Tertiomō ꝑt intelligi inq̄ntum aliq̄ ſunt que nō hēnt cām in gñe ſubs alicuiꝰ ſcieꝫ ſicut in gñe numeri d̄ quo eſt Arithmetica eſt deuenire ad vnitatem cuiꝰ in hoc gñe non eſt accipe alið ꝑnᵐ. ⁊ hic ſenſus ꝯcoꝛdat exēplo qð pħs ſubiungit. Dicēs ꙗ arithmeticus. qd eſt vnitas. ⁊ q̄ eſt ſupponit: ⁊ nō ꝓbat ꝑ demſtrationem. ita ꙗ demſtret̄ ꝑ ipm qð qd eſt. Pōt tñ ipm quod qd ē in his ſicut in illis quoꝝ nō eſt altera cā ꝑ demſtrationē accipi ita ꙗ mediū demſtrationis vt ꙗ qd eſt accipiat̄. In his tñ quoꝝ eſt altera cā. vnū qð qd eſt pōt demſtrari ꝑ aliið (vt dcm̄ eſt) qð non accidit in his quoꝝ non ē altera cā. ¶ Cōſiderādū eſt vlteriꝰ ꙗ in ſingulis cāꝝ gñibus pōt qs a poſterioꝛibus a ꝑoꝛa ꝓcedere. ⁊ hec dicit. D.S. Sꝫ diffōnes debent dari ꝑ cās primas ⁊c̄. in q̄buſdam textibꝰ interponit̄ ꙗ diffōnes ſm ſpēs facte nullū hēnt mediū ꝑ qð demōſtrantur. poſſunt tñ diffōnes ſꝫ materiā facte hēre mediū. q̄.ſ. diffōnes que dant̄ ꝑ cām materialē poſſunt demſtrari ꝑ diffinitiōes q̄ dant̄ per cām formalē. Diffinitio āt q̄ dat̄ ꝑ cām formalē non pōt vlteriꝰ ꝓbari ꝑ aliud ꝑnᵐ intrinſecum rei qð ꝑtinet ad qð qd eſt vtpote intrans eēntiam rei: Sꝫ tñ ſi demonſtrat̄ ꝑ cām efficiētem ⁊ finalē. Dicēdū erit ꙗ ſemꝑ diffinitio ſupioꝛ ſe hꝫ vt formalis reſpectu inferioris. ꝑdicta tamē v̈ba nō hēntur in libꝛis grecis. vñ magis videtur gloſa eſſe ꝑ errorē ſcriptoꝝ introducta loco textꝰ. hec oia.D.S. ¶ Cōſiderandū eſt vlterius ſm Egidiū ꙗ valde multipl̄r loq̄tur pħs de qð quid eſt. ⌈ Nā aliq̄n per qð quid eſt. intelligit q̄libet genus diffōnis. ⌈ Aliquādo intelligit diffōnem dicētem qð qd eſt: que eſt demſtrationis ꝯclō. ⌈ Aliquādo intelligit qð eſt medium in demſtratione. Nam ſupius dixit ꙗ idē eſt ꙗ qd ē. ⁊ ꝓpter qd. hic vero loquit̄ de quod qd ē. vꝫ ꙗ v̈e eſt medium in demſtratione: q̄a tale qð qd eſt per demonſtrationē non ꝯcludit̄. Rurſus tale qð qd eſt habet̄ ſine demonſtratiōe: ſꝫ habet̄ via demōſtratiua non cōpoſita eundo a ꝑmiſſis ad ꝯclōnē. ſꝫ reſolutiua eundo ab effectu ad cām ſiue a ꝯclōne ad premiſſas. ⁊ hoc ē quod ſupius dictum eſt. vꝫ ꙗ ipꝫ qð qd ē habetur per demonſtrationem nō formal̄r ſꝫ eliciti ue. ¶ Ad argᵃ etiam pꝫ ſolo ꝑ primum notabile adductū a.D.S.

Noᵐ 2ᵐ

Noᵐ 3ᵐ

¶ Seq̄tur in pħo ⁊ in.D.S. Deinde cum dicit. ⌊Diffinitio autem.⌋ ¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꙗ ipſū qð qd ē non ſit ꝓpꝛiū ſignificatū diffinitionis. ¶ Nā pħs dicit in litera ꙗ diffō ē oratio manifeſtans ꝓpter qd ē. ergo ꝑꝑ qd ē ſignificatū diffōnis ⁊ nō qð qd ē. ¶ Scðm ꝑterea ſignificatū diffōnis ē eſſe rei: vt pꝫ ꝑ Boetium dicētem ꙗ diffō ē orō indicans qd eſt eſſe rei ꝑ eēntialia: ergo idem qð ꝑus. ¶ Tertium ꝑterea cuiuſlibꝫ rei qð qd ē dꝫ eſſe vnū ſicut ⁊ vnica eſſentia: ſꝫ vnius rei pñt eſſe plures diffōnes vt pꝫ de demōſtratōe ⁊ de aīa. ergo qð qd ē non pōt eſſe ſignificatū ꝓpꝛium diffōnis. ¶ Sꝫ ꝯ̈ eſt pħs in litera ibi. ⌊Diffinitio aūt ⁊c̄.⌋ ¶ Rꝫᵒ dōm ꙗ ſcða ꝯclō huius capl̄i que elicit̄ a pħo ē rñſiua ad q̄ſitum. ¶ Uꝫ ꙗ
Cōcluſio ipm qð qd eſt ēt ē ꝓpꝛium ſignificatum diffōnis q̄ditatiue accipiēdo qð qd ē ſm ꙗ ſe extēdit ad omnia gñā cāꝝ.
Probatio ¶ Que ꝯclō probatur per duas diffinitiones ipſius diffōnis poſitas hic a pħo. ⌈ Quaꝝ ꝑma ē iſta. Diffō eſt oratio manifeſtatiua ipſius qð qd ē. ⌈ Scða eſt iſta. Diffō ē oratio manifeſtans ipm qð qd ē: Sꝫ vt ſupra dcm̄ ē. idem ē quod rñdetur ad qð qd ē: ⁊ ꝓpter qd. ergo ꝓpꝛium ſignificatū diffōnis eſt qð qd eſt. ¶ Sꝫ inſtabat diſcipulus. Nā dicit
Diſcip. hic pħs ꙗ differt dicere ꝓpter qd tonat. ⁊ dicere qd eſt tonitruum: q̄ ſm opinionē illoꝝ q̄ dicunt ꙗ tonitruū eſt ſonus extincti ignis in nube. dicit aliqd ꝑꝑ qd cū dicit tonitruū eſſe ꝑꝑ hoc ꙗ ignis extinguit̄ in nube. Sꝫ ille dicit qd ē tonitruū: q̄ dicit. ꙗ ē ſonꝰ ignis extincti in nubibus. ergo male dcm̄ ē ꙗ idē eſt qð qd eſt. ⁊ ꝓpter qd. ¶ Dicendū ꙗ
Rᵒ vtrunq̄ ꝑdictoꝝ ſig̃t eandem rōnem: ſꝫ per alium modū. ⌈ Nam vno mō talis ratio ſignificat quod qd ē per modū demonſtrationis. ⌈ Aliomō ſignificat ipſum ꝑ modū diffinitionis. ⌈ Tertiomō ꝑ modū ꝯclōnis demonſtrabilis vel demonſtrāde. ⌈ Uerbi gratia. Cū quis dicit ꙗ tonat ꝑꝑ id ꙗ extinguit̄ ignis in nubibꝰ: ſignificatur quod quid eſt ꝑ modum demonſtrationis nō diſtincte. ſ. per diuerſas ꝓpoſitiones. ⌈ Et cum dī ꙗ tonitruū eſt ignis extinctio in nubibus ſignificat̄ per modum diffōnis. ⌈ Sed ſi dicamus ꙗ

tonitruũ eſt ſonus in nubib⁹ nulla mẽtione facta de extin/ctóe ignis. ſignificat ꝑ modũ ↄclõis. Erit.n.diffinitio ſi/gnificãs qd eſt ⁊ ſolum erit demſtationis ↄclõ.hec oia ſm ſniam phi vt adducit hic.D.S.⁊ ꝑ hoc pʒ ſolõ ad ꝑmum
No^m p^m
arg^m.¶Pro declaratióe ꝑcedentiũ ↄſiderandũ eſt ꝑmo ſm phm ꝙ q2 diffõ eſt oro ſignificatiua ei⁹ qȯ qd eſt.Si ãt nó poſſet hẽri aliq̃ alia ratio rei q̃ʒ diffõ.Impoſſe eẽt ꝙ ſci/remus aliquã rẽ eſſe qn ſciremus de ea qd eſt.Q2 impoſſe eſt ꝙ ſciamus rẽ aliquã eſſe niſi ꝑ aliquã illi⁹ rei rõneʒ:de eo.n.qȯ eſt nobis penitus ignotũ nó poſſumus ſcire:ſi eſt aut non.Inuenit̃ igit̃ aliq̃ rõ rei ꝑter diffõnẽ dicentem qȯ qd rei q̃ qdẽ eſt duplex.Nã q̃dã eſt ratio expoſitiua ſigni/ficationis nois.Alia eſt rõ rei noiate.Quaꝝ neutra ſigni/ficat qȯ qd eſt rei:Sʒ forte aliqȯ accñs.ſicut forte inuenit̃ aliq̃ rõ q̃ exponit qd ſignificat hoc nomẽ triãgulus.⁊ ꝑ hȯ rõnẽ hñtes q2 eſt.adhuc q̃rim⁹ ꝑꝑ qd ẽ.⁊ vocat̃ rõ ſiue dif finitio qd nois:ꝑ talẽ ãt diffõnẽ (vt ſupra dcm̃ eſt) q2 nó ſci/mus reʒ eſſe ꝑ aliqd ſui:non abſolute ſcim⁹ ſi eſt vel non ẽ. ſʒ ſolum ſm accñs.¶Cõſiderandũ eſt vlteri⁹ ſm eũdẽ ibi dem ꝙ ad inueſtigandũ rõnem ꝑꝑ:qd eſt:ſcire opʒ ꝙ rõ dʒ
Rõ vna 2^r
dici vna dupl̃r.⸢Nã aliq̃ ratio dr̃ vna ſolũ ꝑ ↄiũctionem:ꝑ quẽ modũ hʒ ẽt vnitatẽ poema vel hiſtoria troiana.⁊ per hũc modũ dr̃ eſſe vna ratio q̃ eſt expoſitiua nois vel mani feſtatiua ipſius rei noiate ꝑ aliq̃ accñtia:Ut ſi dicat̃ ꝙ hõ eſt aial riſibile vel ſuſceptibile.⸢Aliomõ dr̃ ratio vna inq̃ʒ tum ſimpl̃r ſignificat vnũ de re vna cui⁹ eſt ratio:⁊ hoc nó ſm accñs:⁊ talis ratio eſt diffõ ſignificãs qd eſt:q2 eſſentia cuiuſlibet rei eſt vna.⸿Ex quo ↄcludit phs ꝙ illa rõ que dicta ẽ dr̃ vna diffinitio diffõnis.vʒ ꝙ diffinitio ẽ ratio ipſi us qȯ qd eſt.hec oia.D.S.ſm ſniam phi.⸢Alia v̇o diffi/nitio diffõnis quã ſubiũgit phs vt dicebat̃ eſt ꝙ diffinitio ẽ ratio manifeſtãs ipm qȯ qd eſt.Sʒ hec eſt dicta modal̃ iter ꝑdictas duas diffõnes ipſi⁹ diffõnis ſm phm. q2 ꝑma diffinitio ſolũ ſignificat qȯ qd eſt:ſʒ nó demſtat ipſum.Sʒ ſcđa diffõ eſt q̃ſi demſtatio ipſi⁹ qȯ qd ẽ ñ differẽs a demſta
No^m 2^m
tione niſi ſola poſitõe.i.ordine ꝓpõnũ ⁊ terminoꝝ.¶Con ſiderãdũ eſt vlteri⁹ ſm phm ꝙ triplex eſt genus diffõnis ꝑ
3^x gen^9 diffinitionis
cõparationẽ ad demſtationẽ.⸢Quedã.n.eſt diffinitio que eſt ratio indemſtabilis ei⁹ qȯ qd ẽ.illa dr̃ eẽ q̃ eſt imediato/rũ.⸢Alia v̇o ẽ diffõ q̃ eſt q̃ſi qdã ſyllõs demſtatiu⁹ ei⁹ qȯ qd eſt:⁊ nó differt a demſtatione niſi ſm ordineʒ debitũ termi noꝝ ⁊ ꝓpõnũ.⸢Tertia v̇o diffõ ẽ que eſt ſolũ ſignificatiua ei⁹ qȯ qd eſt.⁊ eſt ↄclõ demſtationis.⸢Pʒ ex ꝑdictis ꝑ quẽ modũ eſt demſtatio ei⁹ qȯ qd eſt.⁊ ꝑ quẽ modũ non.Q2.ſ. ipm qȯ qd ẽ ꝑt accipi ex ipſa demſtatione:nó tñ ꝑt demſtra/ri.⸢Pʒ ẽt ex ſupradictis in qb⁹ ꝑt eſſe demſtatio ei⁹ qȯ qd eſt.vʒ in hñtib⁹ aliã cãm.⸢Pʒ ẽt quot modis dr̃ diffinitio. ⸢Pʒ ẽt q̃uo qȯ qd eſt demſtat̃.vʒ inq̃ʒtum ſignificat̃ ꝑ diffi nitionẽ ſignificãtẽ ſolũ qȯ qd eſt.⁊ q̃uo ⁊ nó demſtat̃ inq̃ʒ/tum.vʒ ꝑ diffõneʒ nó ſolũ accipit̃ qd.ſʒ ẽt ꝑꝑ quid.⸢Pʒ ẽt q̃uo diffinitio ſe hẽat ad demſtationeʒ diuerſimode:⁊ q̃uo ↄtingit ꝙ eiuſdẽ ſit diffinitio ⁊ demſtatio.hec oia.D.S.ſʒ
No^m 3^m
ſniam phi.¶Conſiderãdum eſt final̃r ꝙ lʒ hoc ↄcedat̃ ꝙ ipm qȯ qd ẽ ꝑt demſtari de eo cui⁹ eſt abſolute vel in ſenſu diuiſo loquẽdo:non tñ ↄcedit̃ ꝙ poſſit demſtari in ſenſu cõ poſito ſiue reduplicatiue loquẽdo.vʒ in eo qȯ qd eſt. Q2 diffinitio ⁊ demſtatio ois hñt mediũ oppoſitũ oñdẽdi vt di cit hic Egidi⁹.Nã ipſa diffinitio ipʒ qȯ qd eſt oñdit vt qd eſt:demſtatio v̇o oſtendit ipſum qȯ quidẽ.vt q2 eſt. Quia qcqd demſtat̃ ipm demſtat̃ vt aliqd in aliquo.¶Ad ꝑmũ igit̃ pʒ ſolutio ex dictis ſupra.¶Ad 2^m dõm ꝙ eſſe eſſen/tie eſt idem real̃r cum ipa eſſentia ſiue qditate rei. vnde ra tio nulla.¶Ad tertium dicendum ꝙ vnius rei eſt vnũ qȯ qd ẽ.ſiue vna diffinitio cõpleta ⁊ ꝑfecta que.vʒ manifeſtat rem ſm omnes cãs (vt ſupra dictũ ẽ.) Unius tñ rei ꝑñt eſſe plures diffinitiones etiam quiditatiue non complete ⁊ ꝑfe cte ſi ſumãtur ſm diuerſas cauſas eiuſdem rei complecten tes omnes cauſas eiuſdem rei.

¶Queſtio.9.quomodo ꝑ quod quid eſt diuerſimode con/tingit demſtari.⁊ eſt lectio.9.D.S. Lec.9.

Oſtendendũ reſtat qual̃r ipſum qȯ qd ẽ ſe hẽat ad dẽmſtra/tionẽ.Poſtq̃ʒ oñſum ẽ qual̃r qȯ quid eſt ⁊ dif finitio ſe hẽant ad demſtationem.¶Circa qȯ quadruplex occurrit ↄſideratio.⸢Nã ꝑ ↄſide randuʒ eſt qual̃r ꝑ quatuor gña cãꝝ poſſit fieri demſtatio. Scđo ↄſiderandũ eſt qual̃r aliqd demſtat̃ ꝑ cãʒ que ſimul eſt cũ eo cui⁹ eſt cã ⁊ hoc in ſcđo caplõ hui⁹ quarti tractat⁹ ibi.⸤Eadem aũt cã ⁊c̃.⸥⸢Tertio ↄſiderãdum ẽ qual̃r ali quid demonſtretur in his que non ſil̃ fiunt indirecte.⁊ hoc in tertio caplo hui⁹ ibi.⸤Speculãdũ igit̃.⸥⸢Quarto ↄſi derandum erit qual̃r mediũ ẽ ſumendum ad demſtranduʒ aliquid in his que fiunt ſm generationẽ circularem huius tractatus incipit ibi.⸤Quoniam aũt videmus in his que fiunt circulo ⁊c̃.⸥¶Circa primum queruntur tria.⸢Pri/mo vtrum ſint tm̃ quatuor genera cauſaꝝ.⸢Secundo vtꝝ per quodlibet genus cauſe poſſit fieri demõſtratio.⸢Ter/tio vtrum eiuſdem rei poſſint eſſe plures cauſe.

¶Sequitur in pho:⁊ in.S.D. ¶Articulus primus.

Ad primũ ſic ꝑcedit̃.Uidet̃ ꝙ non ſint tm̃ quatu/or gña cãꝝ.¶Nam cã eſt:ad cuius eſſe ſequitur aliud ſm Boetium:ſʒ ad eſſe finis:non ſequit̃ ali ud:cũ finis habeat rõneʒ vltimi.Ad hoc aũt ꝙ eſt vltimũ nil ſeqtur.ergo finis non eſt cã.⁊ ſic non ſunt quatuor gña cãꝝ.¶Scđm ꝑterea.forma ⁊ finis coincidũt in idẽ nume ro.vt pʒ.2.phy.ergo idẽ ꝙ prius.¶Tertiũ ꝑterea.ẽ aliq̃ cã coadiuuãs ꝑficiens ⁊ ↄſilians vt pʒ etiam.2.phy.g̃ ſunt plura gña cãꝝ q̃ʒ q̃tuor.¶Quartũ ꝑterea.quelibet cã eſt ꝑn^m.Sʒ tm̃ ſunt tria ꝑn^a reꝝ nãlium.vt pʒ ꝑmo phy.ergo non ſunt q̃tuor gña cãꝝ.¶¶Sed ↄ̃ eſt phs ibi.⸤Q̃m ãt ſcire opinamur ⁊c̃.⸥¶R^o dõm ꝙ iſte ẽ quartus tracta/ R^o
tus huius ſcđi libri in quo phs poſtq̃ʒ oñdit qual̃r ipſum qȯ qd eſt ſe habeat ad demonſtrationem:oñdit qual̃r ꝓ/pter qd ſe habeat ad dẽmonſtrationẽ ꝙ ſignificat cãm:quĩ ↄtinet in ſe q̃tuor capl̃a.⸢In quoꝝ ꝑmo oñdendo ꝙ ꝑ qȯli bet genus cauſe pȯt fieri dẽmonſtratio ponit tres ↄclõnes quaꝝ prima ẽ rñſiua ad queſitũ:⁊ talis ẽ.¶Tm̃ q̃tuor ſũt Cõcluſio probata
gña cãꝝ.vʒ mãlis.formalis.efficiens ⁊ finalis.¶Que cõ cluſio ꝓbat̃ tali rõne phi.Nã ois cã vel ẽ intrinſeca ingre/diens compoſitionẽ rei:vel ẽ extrinſeca non ingrediẽs cõ/poſitionẽ rei.⸢Si ꝑ^m hoc ẽ dupl̃r.Uł ẽ completiua eẽntie: Et ſic ẽ qȯ qd erat eſſe.i.cã formalis.Uel eſt cã qua poſita neccẽ ẽ cauſatũ poni.⁊ ſic ẽ cauſa mãlis.⸢Si 2^m hoc etiam dupl̃r.Q2 vel ẽ ꝑncipium vnde motus:⁊ ſic ẽ cã efficiens. Uel ẽ cauſa cui⁹ cã ſit aliqd.⁊ ſic ẽ cauſa finalis.⸢Ex quo patent deſcriptiones omniũ geneꝝ cãꝝ.Que cauſe in ſcđo phy.⁊ in ꝑ ⁊ in.5.metaphy.cum ꝓprietatib⁹ ⁊ modis ea/rũdem diffuſius ꝑtractat̃.¶Cõſiderandũ ẽ hic ſm phm: Notãdum
ꝙ q2 ſcire opinamur cũ ſcimus cãm:vt in primo habitum eſt:demonſtratio aũt ẽ ſyllõs faciens ſcire:ↄñs ẽ ꝙ mediuʒ demonſtrationis ſit cauſa.¶Sʒ inſtabat diſcipulus.Q2 Diſcip.
cõe ẽ omnibus cauſis ꝑ ſe ⁊ ꝓprijs ꝙ ſi ſint:neceſſe ẽ earuʒ effectus eſſe:ergo inſufficiẽs ẽ dſcriptio cauſe mãlis a pho tradita.In qua dr̃ cã mãlis ẽ qua poſita neceſſe ẽ cauſatuʒ ponere.¶Dicẽdum ẽ ſm Egidium ꝙ multi effectus ꝓue R^o
niunt ex materia preter intentionem finis.Bene.n.valet ꝙ animal necẽ ẽ corrumpi ſi ſit cõpoſitũ ex ↄ̃rijs.⁊ ẽ demon/ſtratio ꝑ cãm materialẽ:⁊ tñ corruptio nó accidit ex inten/tione huius vel finis.⁊ q2 talia ſunt ꝑter intentionẽ:potiſſi me reducunt̃ in necẽitatem mãe.Ideo phs volẽs deſcribe/re materiã eam deſcripſit ex parte neceſſitatis dicẽs ꝙ cuʒ hoc ſit neceſſe ẽ hoc eſſe.i.neceſſe eſt eſſe id quod conuenit ex neceſſitate materie.hec ille.¶Ad primum igitur dõm ꝙ ſi finis cõſideret̃ ſm eſſe qȯ hʒ in intentione agentis ſic

babet rónem principij: ⁊ ſic eſt cauſa. Si vero ꝯſideretur
ſm eē qḋ bꝫ in executione operis: ſic nó bꝫ rónē cauſe: ſed
babet rationē vltimi vt argumētū voluit. ¶ Ad ſcḋꝫ dḋm
ꝙ finis eſt duplex. vꝫ finis gñationis. ⁊ finis rei generate:
ſed finis rei gñate bꝫ rónē cauſe finalis. ¶ Ad tertiū dḋm
ꝙ cetere cauſe ꝯtinēt ſub cā efficiēti. Quadruplex eſt eniꝫ
cā efficiēs vt Albertus deducit 2° phyſi. ¶ Ad q̄rtū dḋm
ꝙ tm̄ ſunt tria pncipia intrinſeca rex nālīuꝫ. ſed plura ſunt
pncipia q̄ꝫ tria accipiendo principiū vt ſe extendit tam ad
principia intrinſeca q̄ꝫ extrinſeca.

¶ Sequitur in pħo ⁊ in. S. D. Deinde cū dicit. [Et hoc nó
cómune ⁊c.] ¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit. Videt ꝙ nó ꝑ qḋlibet ge
nus cāe poſſit fieri demſ̄ratio. ¶ Nā
demſ̄ratio ꝓcedit ex notiorib⁹: vt in p̄ hui⁹ patuit: ſed mā ē
qḋ ignotū: cū ſit ens in pura poᵃ. vnūqḋq̄ꝫ enim eſt cogno/
ſcibile ſm ꝙ eſt in actu. g̃ per cām mālēꝫ nó pót fieri demó
ſtratio. ¶ Scḋm p̄terea. demſ̄ratio ꝓcedit ex pncipijs non
ſolū cognoſcēdi: ſed etiā eēndi: cū ꝓcedat ex notiorib⁹ ſm
nām. vt etiā in p̄ hui⁹ declaratū eſt. Sed mā nó eſt pncipiū
eēndi. [Tum pmo q2 mā recipit eē. g̃ nó dat eē. idē eniꝫ nó
eſt recipiēs ⁊ dans. Aliter idē eēt ſimul in actu ⁊ in poten/
tia. [Tum ſcḋo q2 forma eſt que dat eſſe ⁊ ꝯſeruat rem in
eſſe. ſi ergo mā daret eſſe ſequeret ꝙ diffō forme cōpeteret
alijs a diffinito: cū mā ⁊ forma ſint cauſe realr̄ abinuicē di
ſtincte. g̃ idē ꝙ prius. ¶ Tertiū p̄terea demſ̄ratio ꝓcedit ex
priorib⁹ (vt dictū eſt.) ſed finis nó eſt prior eo cui⁹ eſt finis:
imo eſt poſterior. g̃ ꝑ cām finalē nó pót fieri demonſtratio.
¶ Quartū p̄terea. ſi ꝑ cām efficientē poſſet fieri demſ̄ratio
ſequeret ꝙ ipſius ſubē eēt demſ̄ratio. ꝯñtia eſt ꝯtra pħm ſu
perius. g̃ ⁊c. [Patet ſequela q2 mediū ⁊ extremitates ſunt
eiuſdē gñis. vt in pmo adduxit pħs: ſed cā efficiēꝫ eſt de ge
nere ſubē: cū ſit ſuppoſitox: ſola aūt indiuidua de gñe ſubē
ſuppoſita dicunt. g̃ maior extremitas que eſt p̄dicatū con
cluſionis erit de gñe ſubē. Sic ſubē erit demſ̄ratio: ⁊ cū ip/
ſius ſubē ꝓpīe ſit diffō: vnius ⁊ eiuſdē erit demſ̄ratio ⁊ dif
finitio: qḋ eſt ꝯ pħm in p̄nti libro. ¶ Quintū p̄terea. ſi per
qḋlibet genus cauſe poſſ: t fieri demſ̄ratio: ſequeret ꝙ que
libet cā diceret ꝑꝑ qḋ: cū mediuꝫ demſ̄rationis dicat ꝑꝑ qḋ
p̄dicatū ꝯclonis inſit ſubō. ꝯñs eſt falſuꝫ: qḋ ſic pꝫ. Nam ſi
ſic. tū ꝑꝑ qḋ poſſet demſ̄rari: cū vna cā per aliā poſſit demó
ſtrari. Sed hoc ſupius ꝯ pħm. igit per qḋlibet genus cau/
ſe nó pót fieri demſ̄ratio. ¶ Sed ꝯtra eſt pħs in p̄nti caplo
ibi. [Et hoc enim ⁊c.] ¶ Rñ° dḋm ꝙ ſcḋa ꝯclo hui⁹ capli
¶ Cōcluſio probatio de cā materiali. que eſt rñſiua ad queſitū talis eſt. ¶ Per qḋlibet gen⁹ cau
ſe pót fieri demſ̄ratio tanq̄ꝫ per mediū demſ̄rōnis. ¶ Hec cō
cluſio ꝓbat ſm pħm. [Primo de cā māli que dr̄ cā neceſſi
tatis ꝑ exēpluꝫ mathematicū ſic demſ̄rando. Ois angulus
ꝯtinēs in ſe medietatē duox angulox eſt rectus: ſed angu/
lus in ſemicirculo cadens eſt hmōi. g̃ eſt rectus. [De cau/
ſa formali nó adducit exēplū aliud q̄ꝫ adductū eſt de cā ne/
ceſſitatis. Tum p° q2 mediū p̄dicti exēpli ſi ſumat inquā/
tum ſignat qḋ qḋ eſt ipſius anguli cadentis in ſemicirculo
erit demſ̄ratio ꝑ cām formalē: vt dicit hic. D. S. Tum ſcḋo
q2 cā formalis dr̄ qḋ qḋ erat eſſe: qḋ ꝑtinet ad demſ̄rationē
pót aūt ſic per cā demſ̄rari. Quicqḋ hꝫ aiam rónalē eſt riſi/
De cā for. bile: ſed ois hō eſt hmōi. ergo ⁊c. [Deinde adducit exēplū
de cā mouēte ſiue efficiēte tangēs quādā grecox hiſtoriaꝫ
De efficiente. ſic demſ̄rando. Omne. b. eſt. a. i. oēs q prius facientes iniuſti
tiam ꝓtulerūt ꝯ alios: ſunt merito debellādi ab alijs. Sed
c. eſt. b. i. ſed athenieſes iniuſtitiā fecerūt pmo in medos. i.
cōtra medos: Sardos debellando. ergo. c. eſt. a. i. athenieē/
De finali. ſes ſunt debellādi a medis. [Inſup idem ꝓbat de cā finali
adducēdo tale exēplum. Nā qcqḋ facit nó eminere cibum
in ore ſtomaci vel iminuere. eſt cā ſanitatis. Sed ambula/
re poſt cenā facit non eminere cibū in ore ſtōci. g̃ ambula/
re ⁊c. [Ex p̄dictis oib⁹ exēplis pót formari talis ꝓbatio
ꝯclonis oſtenſiue. Nam qcqḋ pót rñderi ad iterrogationē
factā ꝓpter qḋ: pót eſſe mediū demſ̄rationis. cū mediuꝫ in/
quātū hmōi dicat ꝑꝑ qḋ: ſed qḋlibet genus cauſe eſt huius
modi: vt patet ꝑ p̄dicta. [vt ſi querat ꝓpter qḋ hō eſt necio
corruptibilis: q2 eſt quoddā cōpoſitū ex ꝯtrarijs. [Et pro
pter qḋ angulus cadens in ſemicirculo eſt rectus: q2 vꝫ eſt
medietas ex vtroq̄ꝫ latere angulox rectorū. [Et ꝓpter qḋ
hō eſt riſibilis: q2 eſt aial rónale. [Et ꝑꝑ qḋ medi inuaſerūt
athenieēſes: q2 vꝫ primo athenieēſes inuaſerūt ſardos q erāt
amici medox. [Et ꝑꝑ qḋ ambulat aliquis poſt cenā vt vꝫ
hēat ſanitatē. pꝫ ergo ꝙ qḋlibet genus cauſe pót rñderi ad
qḋ qḋ eſt: ⁊ per ꝯñs pót eē mediū demſ̄rationis. ¶ Pro de/ Noᵐ pᵐ
claratione precedentiū ꝯſiderādū eſt primo ſm pħm ꝙ id
quo exiſtēte neceſſe eſt aliqḋ eē. ſ. cā mālis: nó ꝯtingit acci/
pi ſic: vt ex neceſſitate aliqḋ ſequat. Si accipiat vna ſola
ꝓpoſitio: ſed oportet accipe ad minus duas hoc modo ſe
habētes: vt cōicent vno medio. Si ergo accipiat in duab⁹
ꝓpoſitionib⁹ vnū mediū qḋ eſt cauſa mālis ex neceſſitate
ſequitur ꝯcluſio. vt in p̄dicto exēplo patet. ſed vt hic dicit.
D. S. opꝫ accipe duas ꝓpōnes nó ſolū ꝓpter forme ſyllo/
giſtice exigentiā: ſed etiā q2 nó oia que ſunt ex materia hñt
ex mā neceſſitatē. vt ꝓbat ſcḋo phyſi. Et ideo preter ꝓpoſi
tionē in qua ſumit hoc hr̄e taleꝫ mām: opꝫ ꝙ ſumat talis
ꝓpoſitio: que declaret ꝙ ex tali mā aliqḋ ex neceſſitate ſe/
quit. ¶ Conſiderāduꝫ eſt vlterius ēt hic ſm. S. D. ꝙ pħs Noᵐ 2ᵐ
hic adducēs exēplum de cā māli in mathematicis: hoc nó
eſt ꝯtra id qḋ dr̄ 3° meta. vꝫ ꝙ mathe^{ce} ſciētie nó demſ̄ant
per cām mālem cum abſtrahāt a mā: q2 lꝫ mathematicus
abſtrahat a mā ſenſibili: non tm̄ abſtrahit a mā itelligibili
ſiue imaginabili. vt pꝫ 7°. meta. que quidē mā itelligibilis
dicit ſm ꝙ aliqḋ diuiſibile accipitur vel in numeris vel in
cōtinuis. ideo quādo in mathematicis aliqḋ demóſtratur
de toto per ꝑtes: videt eſſe demſ̄ratio per cām mālē. Nam
ꝑtes ſe hñt ad totum ſm róneꝫ māe. vt pꝫ 2° phy. Et q2 mā
magis ꝓpīe dr̄ in ſenſibilib⁹ ꝓpter hoc noluit eaꝫ noiare
cām mālem: ſed cām neceſſitatis. Hec ille. ¶ Cóſiderāduꝫ Noᵐ 3ᵐ
eſt vlterius ſm eundē ibideꝫ qḋ in tertio euclidis ꝓbat ꝙ
triangulus cadēs in ſemicirculo eſt rectus. [Eſt aūt ꝓba
tio talis ſit ſemicirculus. a. b. c. Chorda auteꝫ eius que eſt
dyameter circuli diuiditur ꝑ mediū in puncto. b. qḋ eſt cen Triāgulū cadētē in ſemicirculo eſſe rectum.
trum circuli: erigatur ergo ſupra punctum. d. ꝑpendicula/
ris: que attingit circūferētiā circuli in puncto. b. a. quo du
cantur due linee ad duo puncta. ſ. a. ⁊. c. dico ergo ꝙ angu
lus. a. b. c. cadēs in ſemicirculo eſt rectus. [Probatio. Nā
triangulus. b. c. d. hꝫ tres angulos equales duob⁹ rectis:
ſed angulus eius. b. c. d. rectus eſt: q2 linea. b. d. ē perpēdi/
cularis. g̃ duo alij anguli ſūt eq̄les: eo ꝙ ille due linee. b. d.
⁊. d. c. ſunt equales: q2 ꝯtrahunt a centro ad circūferētiaꝫ.
Relinquit ergo ꝙ angulus. b. c. d. ſit media pars recti an/
guli ⁊ pari modo eſt ꝓbatum ꝙ angulus. a. b. d. ſit media
pars recti. ergo totus angulus. a. b. c. eſt rectus. ¶ Conſi/ Noᵐ 4ᵐ
derandū eſt vlterius ſm pħm ꝙ ꝯtrario modo ſe habēt in
via generationis finalis cauſa: ⁊ cauſa que eſt pncipiū: vñ
motus. Nā in demſ̄ratione que ſumit per cām que eſt pnᵐ.
vñ motus: opꝫ mediuꝫ eſſe pnᵐ. via gñationis: ſicut prius
fuit ꝙ athenienſes inſultuꝫ fecerunt in ſardenſes: q̄ꝫ ꝙ im/
pugnarent a medis. Sed in demſ̄ratione que ſumit ꝑ cām
finalem: accipitur cauſa que eſt qḋ vltimum via generatio
nis. Manifeſtum eſt enim ꝙ ambulat quis poſt cenam ex
quo ſequet poſtea ꝙ cibi non ſupeminent in ore ſtōci: ex
quo vlterius ſequit ſanitas hoīs: que eſt principalis finis.
¶ Ad primum igitur dicendum ꝙ ſi mā ꝯſideretur ſm ſe
⁊ abſolute eſt ignota: Ipſa tamen ꝯſiderata in habitudine
ad determinatam formā: eſt nota ⁊ principium notificādi:
cum ſit principiū eſſendi. Eadē enim ſunt principia eſſendi
⁊ notificandi a priori. Et lꝫ materia recipiat eē formaliter:
dat tm̄ eſſe toti compoſito māliter. ⁊ per hoc pꝫ ſolō. ¶ Ad

ſcðm ⁊ ad tertiuȝ pȝ ſol'o in precedenti articulo.℄Ad 4^m
dðm negādo ſequelā inq̃ʒtū hmōi:⁊ lȝ mediū ⁊ extremita
tes ſint eiuſdē gñis ſcibilis:nō tñ eiuſdē gñis ꝑntalis.vt ra
Notādū tio non ſeq̄ɾ.¶Attēdenduȝ tñ eſt ꝙ ipſius ſubē eē demſa/
tionē pōt dupl'r itelligi.¶Unomō tanq̃ʒ ſubti de quo aliud
demſraɾ:⁊ ſic manifeſtū eſt ꝙ ipſius ſubē eſt demōſtratio.
¶Aliomō tanq̃ʒ illius qð demſraɾ ⁊ hoc dupl'r.¶Unomō
accipiēdo ſubāȝ vt eſt effectus alicui⁹ ſubē.¶Aliomō acci
piēdo ſubāȝ inq̃ʒtū ſubā eſt.¶Primo⁹ ipſius ſubē bene eſt
demſratio:qɼ diffinitio mālis alicui⁹ ſubē pōt demſrari per
diffōnē formalē(vt ſupra dcm̄ eſt.)¶Sȝ ſcðomō ipſi⁹ ſubē
nō eſt demſratio:qɼ ſi ſubā inq̃ʒtū ſubā demſretur:ſequereɾ
ꝙ quelibet ſubā demſreɾ.⁊ ſic eēt ꝓcedere in iñnituȝ in de/
monſtrationib⁹ qð eſt incōueniēs.℄Ad vltimuȝ dðm ꝙ
ꝓpter qd inquātū accipiɾ pro eo qð qd eſt:pōt demſrari ꝑ
aliud qð qd eſt:non tñ in eo qð qd eſt(vt ſupra declaratuȝ
eſt)niſi forſitan elicitiue modo ſupra expoſito.
℄Sequitur in pħo ⁊ in.D.S.Deinde cum dicit.⌊Contin/
git aūt vnum ⁊ idem.⌋ ℄Articulus tertius.

Ad tertiū ſic ꝓcediɾ.Uideɾ ꝙ eiuſdē rei nō poſſint
eſſe plures cauſe.℄Nā quelibet cā dat
eſſe vt pȝ per diffinitionē cāe.Cā enim eſt ad cuius eē ſeq̄ɾ
aliud ſm nām:ſi ğ vnius rei ſint plures cāe:ſeqɾ ꝙ vnius
rei ſint plura eē:qð eſt ꝯtra pħm in fine hui⁹ ſcði.ergo ⁊c̈.
℄Scðm ꝑterea.ſi ſic.ſeqtur ꝙ vnius eē poſſint eē plures
diffōnes:cuȝ ꝑ qðlibet genus cāe poſſit ſumi diffō.ꝯñs eſt
ꝯtra pħm in fine hui⁹ ſcði:cū vnius rei ſit vnicū eē.Diffini
tio aūt eſt oratio idſcās qd eſt eē rei.ğ ⁊c̈.℄Sed ꝯ̈ eſt pħs
in pñti capl'o ibi.⌊Cōtingit aūt vnū ⁊c̈.⌋℄R̷⁹ dða ꝙ ter/
Cōcluſio. tia ꝯcl'o hui⁹ capl'i que eſt rñſiua ad q̄ſitū talis eſt.℄Uni⁹
Proba⁹. ⁊ eiuſdē effectus pñt eē plures cāe.℄Que ꝯcl'o ſic ꝓbaɾ
ſm pħm.Nā ꝯtingit vnū ⁊ eūdē effectū alicui⁹ cāe mouē/
tis eē ꝑꝑ finē:⁊ ex neceſſitate alicui⁹ ꝑoris cauſe.ğ vnius ⁊
eiuſdē rei pñt eē plures cāe.¶Probatio añtis.nā hoc qð ē
lumē apparere ꝑ pellē laterne ex neceſſitate ꝓuenit:neceſſe
eſt eniȝ ꝙ lumē ꝑ diaphanū trāſeat eſt ⁊ ꝓpter aliquē finē.
vt vȝ ambulantes de nocte beneficio luminis nō offendan
tur.℄Conſiderādū eſt ſm Rodulphū britonē ꝙ cāꝝ que
dam ſunt ꝑ ſe:quedā vō per accñs vt pȝ 2° phyſi.loquēdo
de cauſis per accñs vnius effectus ſunt plures cauſe ēt in
eodē gñe cauſe:⁊ idē pōt eſſe cā multoꝝ:vt nauta ꝑ ſui pre
ſentiā eſt cā ſalutis nauis:ꝑ ſui aūt abſentiā eſt cā piclitatio
nis eiuſdē.¶Sed loquēdo de cauſis ꝑ ſe hoc pōt itelligi du
pliciter.¶Unomō loquēdo de cauſis ꝑ ſe in eodē gñe cau/
ſe.¶Aliomō loquēdo de cauſis ꝑ ſe in diuerſis gñib⁹ cau/
ſarum.¶Si ſcðomō ſic eiuſdeȝ effectus ſunt pl'es cauſe.¶Si
ꝑmomō hoc eſt dupl'r.¶Unomō loquēdo de cauſis per ſe
tam mediatis q̃ʒ imediatis ⁊ ꝓprijs.⁊ illo mō ēt eiuſdē rei
pñt eē plures cauſe.¶Aliomō loquēdo de cauſis tm̄ ime/
diatis per ſe ⁊ ſic eſt vna tm̄ cā vnius effectus.Quia ſicut
ad cām ꝑ ſe ⁊ imediatā ſeqtur effectus:ita ad vnitatē ⁊ plu
ralitatē cauſe ſeqtur vnitas ⁊ pluralitas effect⁹.℄Cōſide
No^m 2^m randū eſt vlteri⁹ hic ſm pħm ꝙ in effectibus ordinatis ad
In his q̄ ad finē 2^r argumentatur. finē ꝯtingit dupl'r argumētari.¶Unomō a cā ꝑexiſtēte ſic
arguēdo.Si hoc ꝯtingit eē.vȝ ſi lumē ponatur in laterna:
necēium eſt ꝙ hoc ſit:vȝ ꝙ diffundaɾ per poros pellis later
ne.¶Aliomō ꝯtingit argumētari a cā poſteriori in fieri ſic
arguēdo.ſi fieri ꝯtingit finē vltimū:neceſſe eſt ꝑcedere ea ꝑ
que ꝓueniɾ ad finē:vt ſi deberemus viuere neceſſe eſt vti ci
bo.℄Conſiderādū eſt vlterius ſm eundē ibidē ꝙ ea que
No^m 3^m fiunt ex nec̄itate ⁊ ꝓpter finē maxime inueniunɾ in his que
fiunt a nā.Nā enim q̄dā facit ꝓpter finē q̄dā ēt facit ex ne/
ceſſitate cauſaꝝ ꝑmaꝝ.que q̄deȝ nec̄itas eſt duplex.¶Una
2^x neceſſitas in opibus nāe. ſm nām que eſt ſm ꝯditionē māe.¶Alia ſm cām mouētē.
que dɼ nec̄itas coactionis ſicut lapis qñq̃ʒ moueɾ ſurſū ex
neceſſitate:⁊ qñq̃ʒ deorſuȝ:non q̄dē ꝓpter idē genus neceſ
ſitatis:ſed deorſum moueɾ ꝓpter neceſſitateȝ māe:ſurſum
ꝓpter neceſſitatē mouētis.℄Cōſideranduȝ eſt vlteri⁹ ſm No^m 4^m
eundē ibidē vt deducit.D.S.ꝙ in his que fiunt a ꝓpoſito
ſiue a rōne quēadmodū ſunt opa artis.¶Quedā ſunt talia
que nunq̃ʒ fiunt a caſu ſicut domus:neq̃ʒ fieri pñt ex neceſ/
ſitate:ſed ſemꝑ fiunt ꝓpter finē:qɼ ſemꝑ fiunt a rōne que nō
operaɾ niſi itendens finē.¶Quedā vō ſunt que pñt fieri a In agētib⁹ a ꝓpoſito varie fiunt.
nā ⁊ fieri pñt ab arte:⁊ a caſu ſiue a fortuna.Sicut pȝ de ſa
nitate que ſit qñq̃ʒ ꝑ artem medicine.Sed tñ qɼ pōt ꝓueni/
re ex aliqua cā nāli.pōt ꝯtingere ꝙ aliqs ſaneɾ preter iten
tionē.Sicut ſi leproſus ſaneɾ ex eſu ſerpētis:quē comedit
vt moriaɾ:⁊ ſimil'r eſt in alijs effectib⁹ qui pñt fieri ꝑꝑ va/
rias ⁊ diuerſas cauſas.¶Infert pħs ex ꝑdictis ꝙ a fortu/
na non fit aliqd grā hi⁹.i.ꝑꝑ finē qð ideo dɼ qɼ ⁊ ſi fortuna
ꝯtingit in his que fiunt ꝑꝑ finē.vt pȝ 2° phyſi.Id tñ qð dɼ a
fortuna fieri non eſt intētū tanq̃ʒ finis:ſed ꝑter intētionē ac
cidit.Hec oia.D.S.ſm pħm.℄Ad ꝑmū igɾ dðm ꝙ licet
quelibet cā det eſſe diuerſimode tñ:qɼ vna vȝ formaliter ⁊
alia māliter:alia effectiue:alia final'r.Tñ oēs ſimul ſum/
pte reſpectu eiuſdē effectus dant vnū eē ⁊ nō plus.vñ ratio
nō ſeqɾ.℄Ad 2^m dðm ꝙ lȝ vnius rei ſit tm̄ vna diffō com
pleta.vȝ ſm oēs cās ei⁹:tñ eiuſdē rei pñt eē plures diffōnes
nō cōplete ⁊ ꝑfecte ſimpl'r:vt declaratū eſt ſupra.
℄Queſtio.10.Quomodo valeat demonſtratio per cauſaȝ Lec.10.
⁊ eſt lectio.10.S.D.

Conſequenter Conſiderādū reſtat
qūo demōſtraɾ ali/
quid ꝑ cām que ſimul ē cū ſuo effectu.Poſtq̃ʒ
ꝯſideratū eſt qūo q̄tuor gña cauſaꝝ in demon
ſtrationib⁹ pro medijs aſſumuntur.℄Circa
qð quereɾ duo.¶Primo vtrū valeat demſratio a priori ad
poſterius per cām que ſimul eſt cum ſuo effectu.¶Secun/
do vtrum in cauſis que non ſunt ſimul cum ſuo effectu va/
leat demonſtratio a priori ad poſterius.
℄Seqtur in pħo ⁊ in.S.D.⌊Eadē aūt cā.⌋ ℄Arti.1.

Ad primū ſic ꝓcediɾ.Uideɾ ꝙ a cā que ē ſimul cuȝ
ſuo effectu non valeat demſratio ꝓcedē/
do ad effectū.℄Nā non ſeqtur:domificator ē.ğ dom⁹ eſt:
⁊ tñ ibi arguiɾ a cā que eſt ſil' cū ſuo effectu.igiɾ ⁊c̈.℄Sȝ
dicebat diſcipulus ꝙ ibi arguiɾ a cā i potētia ⁊ nō a cauſa
in actu:de qua eſt hic ad ꝓpoſitū.℄Scðm ꝯtra:nō ſeqtur
domificās eſt.ğ domus eſt.ergo ⁊c̈.⁊ tñ ibi arguiɾ a cā in
actu que ſimul eſt cū ſuo effectu.ergo euaſio nulla.℄Ter
tium ꝑterea oē agens nāle ꝓducit ſuū effectū ꝑ ſucceſſionē
ergo nulla cā efficiēs ſimul eſt cū ſuo effectu.igiɾ ⁊c̈.Sup/
poſitū eſt falſum.℄Sed cōtra eſt pħs in ꝑſenti capl'o ibi.
⌊Eadē aūt cā ⁊c̈.⌋℄R̷⁹ dðm ꝙ iſtud eſt ſcðm caplm hu/
ius q̄rti tractatus in quo pħs oſtēdēdo q̄re ſit demōſtratio
in cauſis q̄ ſimul ſunt cū ſuo effectu:⁊ q̄re non ſit demſratio
in his cauſis q̄ nō ſimul ſunt cuȝ ſuis effectib⁹:ponit duas
ꝯcl'ones per ſcðaȝ ꝯcl'onē ſoluēdo vnā ꝯcl'onē de qua in 2°
articulo videbiɾ.℄Prima ꝯcl'o que eſt rñſiua ad queſitū
talis eſt.In his que ſimul ſunt cū ſuis cauſis valet demſra/
Cōcluſio tio a priori ad poſterius:ſiue cā ad effectū.℄Quā ꝯcl'onē
Probatio ꝓbat pħs duob⁹ exēplis.¶Quoꝝ ꝑmuȝ eſt tale.Nō bene
ſequiɾ.Qñq̃ʒ eſt iterpoſitio terre iter ſolem ⁊ lunā.ergo eſt
eclipſis lune.¶Scðm ex^m tale eſt.qñcūq̃ʒ eſt aqua cōdēſa/
ta vehemēter eſt criſtallū:ſed hodie eſt ꝯdēſata aqua vehe
mēter.ergo hodie eſt criſtallū.℄Cōſiderādum eſt hic ſm
No^m pħm ꝙ qñcunq̃ʒ cā eſt ſimul cū ſuo effectu:opȝ eādeȝ cām
accipe quātū ad hoc ꝙ in fieri eſt vel factū eē vel facturuȝ
eē:que accipiɾ quātū ad hoc qð ē eē.qɼ cā ſimul ē cū cāto.
Sicut neceſſe eſt ꝙ qñ eſt cā ſit eius effectus.ita neceſſe eſt
ꝙ qñ ſit ꝙ fiat eius effect⁹:⁊ qñ facta eſt:ꝙ ſit factus effe/
ctus:⁊ qñ eſt futura ꝙ ſit futurus loquendo de cā in actu.
opȝ enim cām in actu ſil' eē cū ſuo effectu:vt pȝ 2° phy.acci
piēda eſt ergo cā pro medio ſm debitā ꝓportionē.vt.ſ.ipȝ
eſſe cauſe ꝓportioneɾ ipſi eē effect⁹:⁊ fieri cauſe fieri cāti:

⁊ futurū

No^m 2^m ⁊ futuꝝ eſſe cãe futuro eſſe cãti. ¶ Cõſiderãdũ eſt vlterius ſm. S.D. ꝙ quãuis mot⁹ in ſuis ptib⁹ ſucceſſio nes hẽat. tñ ſil' eſt cũ cã mouẽte. Sil'.n. dum mouẽs mouet: mobile mouet᷑. eo ꝙ mot⁹ nihil aliõ eſt ꝙ̃ act⁹ mobilis a mouẽte ſm quẽ mouẽs dĩ mouere ⁊ mobile moueri. Vñ mlto magis in his q̃ fiunt extra motũ: opꝫ cãm ſil' eſſe cũ ſuo effectu vel cãto: ſiue accipiat᷑ aliqd vt termin⁹ mot⁹: ſicut illuminatio aeris ſil' eſſe cũ ortu ſolis: ſiue accipiat᷑ aliqd in his q̃ ſunt penitus imobilia. ⁊ in cauſis eſſentialib⁹ q̃ ſunt cãe eẽ ipſi⁹ rei.

No^m 3^m ¶ Cõſiderandũ eſt vlterius ſm eandẽ ibidẽ ꝙ qꝛ in motu neceſſe eſt ↄſiderare ꝑus ⁊ poſteri⁹ in cauſis mouẽti b⁹ eſt accipe cãm ⁊ cãtũ ſe hñẽ ſm ꝑus ⁊ poſteri⁹: ſicut pꝫ ꝙ agẽs natr mouẽdo ꝓducit ad ſuũ effectũ ⁊ ſicut ꝑ totũ motũ ꝓducit᷑ mobile ad terminũ motus: ita ꝑ ꝑmam partem mot⁹ ꝓducit᷑ ad ſcðam ⁊ ſic deinceps. vñ ſicut mot⁹ eſt cã qetis ↄſitis: ſilr ꝑma ps mot⁹ eſt cã ſbſequẽtis. ⁊ ſic deinceps ⁊ hoc indifferẽter ſiue hic ↄſideret᷑ in vno mobili qð mouet᷑ ↄtinue a ꝑn° vſqꝫ ad finẽ mot⁹ ſiue in diuerſis mobilib⁹: quoꝝ ꝑmũ mouet ſcðm: ⁊ 2^m tertiũ. ⁊ lꝫ ſil' dum ꝑmũ mouẽs mouet: ꝑmũ motũ moueat᷑: tñ ꝑmũ motũ remanet mouẽs poſtꝙ̃ dſinit moueri: quo mouẽte ſil' mouet᷑ 2^m motũ ſiue 2^m mobile. ⁊ ita ſucceſſiue mouent᷑ mobilia quorũ vnũ eſt cã mot⁹ alteri⁹. Sicut de his q̃ ꝓijciunt᷑ oñdit phs .8. phy. ꝑ hũc igit᷑ modũ ↄtingit ꝙ cã ſil' eſt cũ eo cui⁹ eſt cã inqꝫtum. ſ. ps ꝑma mot⁹ eſt cã ſcðe. vel ꝑmũ motũ ſiue mobile mouet 2^m. hec ille formalr.

¶ Ad ꝑmũ igit᷑ admittat᷑ ſolõ diſcipuli quã hic tãgit. D.S.

2ª cauſa in actu ¶ Ad ſcðm dðm ꝙ duplex eſt cã efficiẽs in actu. ⌈ Nã q̃dã eſt cui⁹ effect⁹ ꝓducit᷑ ſucceſſiue: ſicut eſt domificãs: ⁊ a tali cã valet arguẽdo ab cãe ad eſſe effect⁹ in fieri ⁊ non ſimplr. vt declaratum eſt in locis dialecticis. ⌈ Alia eſt cui⁹ effect⁹ ꝓducit᷑ in inſtãti. vt pꝫ de illuminatiõe aeris a ſole ⁊ a tali cã valet argumẽtatio ab eſſe cãe ad eẽ effect⁹ ſimplr. vñ bñ ſeqtur: ſol illuminãs eſt. g̃ aer illuminat⁹ eſt. ab eſſe tñ cuiuſlibet cãe que ſimul eſt cũ ſuo effectu valet arguẽdo ad eſſe effect⁹ abſolute loquẽdo de effectu ꝓximo. vnde bñ valꝫ domificans eſt. ergo domificatio eſt. ¶ Ad aliõ pꝫ ſolutio ex dictis.

¶ Sequitur in phõ ⁊ in. D.S. ibi. ⌊ In his autem que non ſunt ſimul ⁊c. ⌋

¶ Articulus ſecundus.

Ad ſecundũ ſic ꝓcedit᷑. Vr ꝙ in his q̃ non ſunt ſil' cũ ſuis cauſis valeat demr̃atio a ꝑori ad poſteri⁹. ¶ Nã bñ ſeqtur. ferꝝ eſt. g̃ arma ferrea pñt eſſe. ⁊ ibi arguit᷑ a ꝑori ad poſteri⁹ in eſſe in his q̃ non ſunt ſil' cũ ſuis cauſis. g̃ ⁊c. ¶ Scðm ꝑterea. bñ ſeqtur. inciſio lapidũ eſt. ergo paries erit. ⁊ tñ ibi arguit᷑ a ꝑori ad poſteri⁹ in his q̃ non ſunt ſil. g̃ ⁊c. ¶ Sꝫ ↄ̃ eſt phs in pñti caplõ ibi. ⌊ In his aũt que nõ ſunt ſil' ⁊c. ⌋ ¶ Rñ° dðm ꝙ phs mouẽdo vnã qõnẽ. vꝫ vtꝝ in his q̃ nõ ſunt ſimul cũ ſuis cauſis cadat tꝑs mediũ iter ipſas ⁊ ſuas cãs vel non. ponit ſcðaꝫ ↄcl'onẽ hic que eſt rñſiua ad queſitũ vꝫ.

Cõcluſio. ¶ In his q̃ nõ ſũt ſil' cũ ſuis cauſis nõ valet demr̃atio a ꝑori ad poſteri⁹ potiſſime ab eſſe ad eſſe. ¶ Que ↄcl'o ꝓbatur trib⁹ rõnib⁹ phi. ⌈ Quaꝝ ꝑma ſumit᷑ ex pte tꝑis determinati abſolute ↄſiderati. ⌈ Scða ſumit᷑ ex pte tꝑis determinati abſolute ↄſiderati. ⌈ Tertia ſumit᷑ ex pte medij.

Pma rõ ¶ Pma rõ talis eſt. nã poſito ꝑori nõ neceẽ eſt ꝙ ſequat᷑ poſteri⁹ qꝫtum ad determinationeꝫ tꝑis: vtputa īfirmus bibit potationẽ. g̃ tali die ſanabit᷑. g̃ nõ valet hmõi demr̃atio a ꝑori ad poſteri⁹. qꝛ ſi a ꝑori facto poſſet ſyllogiꝫari poſteri⁹ fcm̃ ſm determinatuꝫ tꝑs poſſet ↄcludi: ꝙ qñ veꝝ eſt dicere hoc fcm̃ eſſe: puta īfirmũ bibiſſe potationẽ. ꝙ ẽt veꝝ ſit dicere hoc fcm̃ eẽ qð poſteri⁹ eſt. puta eũ eſſe ſanatuꝫ: ⁊ eadẽ rõ eſt reſpectu futuri. Non.n. poſſum⁹ ↄcludere iſte ſumpſit medicinã. ergo erit ſanat⁹ ꝑ aliquo tꝑe determinato: qꝛ hoc nõ erit veꝝ in quolibet tꝑe futuro. ſ. in tꝑe medio. ¶ Scða rõ eſt talis. Qꝛ cã q̃ neccio infert ſuũ effectũ eſt ſil' cũ eo. g̃ in his q̃ non ſunt ſil' cã nõ neccio īfert ſuũ effectũ ẽt qꝫtuꝫ ad indeterminatũ tꝑs: non.n. ſeqtur hoc fcm̃. ſ. ꝙ iſte medicinaꝫ bibit. ergo neccio hoc erit. ſ. ꝙ ſanabit᷑. qꝛ in multꝭ effect⁹ cãꝝ impediri pñt. ¶ Tertia rõ eſt ſicut ex pte tꝑis abſolute ↄſiderati non põt ſillogizari a ꝑori ad poſteri⁹ in his que nõ ſunt ſil': neqꝫ ſm tꝑs determinatũ neqꝫ ſm tꝑs indeterminatuꝫ. ita ẽt ex pte medij tꝑis non ↄtingit accipe aliqð tꝑs aut determinatuꝫ aut indeterminatuꝫ: in quo poſſit ↄcludi poſteri⁹ a ꝑori: qꝛ in toto tꝑe itermedio fſm eſt dicere eẽ id qð poſteri⁹ eſt qꝫuis id qð ꝑus eſt ꝑceſſit.

¶ Pro declaratiõe ꝑcedentis qõnis ↄſiderãdum eſt hic ſm phm ꝙ demr̃anti neccium eſt ſcire vtꝝ cãe ſe ↄſites ſint in tꝑe ↄtinuo: vel nõ. vꝫ cãe q̃ nõ ſũt ſimul cũ ſuis effectib⁹: qꝛ ſi non ſit ↄtinuatio in hmõi cãis non erit accipe imediatũ ꝑn^m. Qꝛ ſempiter duo nũc diſcõtinuata: eſt accipe aliqd mediũ. ⁊ ið ſi id nũc in quo eſt effect⁹ non ſit ↄtinuatũ ad id nũc in q̃ eſt cã: erit in medio accipere aliqd aliõ qð ſit cã media ⁊ ſic in īfinitũ. No^m p^m

¶ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ſm. D.S. ex ſnia phi ꝙ ſicut linea eſt qðdam ↄtinuũ: pũctus ãt eſt qðdã indiuiſibile qð determinat ⁊ diuidit lineã: ita ⁊ ipm fieri ſiue moueri eſt qðdam ↄtinuum. No^m 2^m Ipm aũt fcm̃ eẽ vl' motũ eẽ: ẽ qðdã idiuiſibile: qð pt accipi vl' vt dterminãs totũ motũ: vel vt diuidẽs motũ tanqꝫ finis ꝑme ptis mot⁹ ⁊ ꝑn^m ſcðe. ſicut pꝫ de pũcto qð diuidit lineam: ſic igit᷑ ipm fcm̃ eẽ eſt cã ꝑcedẽs ipm fieri cui⁹ eſt ꝑn^m ⁊ ẽ effect⁹ ↄñs illõ fieri cui⁹ ẽ termin⁹. Si igit᷑ debem⁹ demr̃are oꝫ fieri ſyll'm demr̃atiuum a poſteriori fcm̃ eẽ ad fieri ꝑcedens: vt ſi dicam⁹ hoc fcm̃ eſt. g̃ id ꝑus fiebat: Sꝫ qꝛ ipm fcm̃ eſſe eſt ꝑn^m ipſius fieri: ſiue q̃ fcã ſunt: eoꝝ q̃ fiunt: Cõſequẽs eſt vt ſilr ſe hẽant in his q̃ fiũt. vt. ſ. a poſteriori fieri ſillogizet᷑ ad ꝑus fcm̃: vt puta ſi dicat᷑. Sol mouet᷑ ad pũctum medij celi. g̃ ꝑus mot⁹ eſt ad pũctũ oriẽtis. ſꝫ a ꝑori non pt fieri ſyll's ad poſteri⁹. vt puta. Si dicam⁹ ꝙ qꝛ ꝑus hoc fcm̃ eſt. ið ſeqtur ꝙ illõ qð eſt poſteri⁹ fiat vel factũ ſit. Et que rõ eſt de fieri ⁊ de fcm̃ eſſe eadẽ rõ eſt ð fore ⁊ futuꝝ eſſe. Hec ille ois formalr.

¶ Ad ꝑmũ igit᷑ dðm ꝙ ibi non arguit᷑ ab eẽ ad eſſe. ſꝫ ab poſſe eſſe. vñ mediũ non eſt hõgeneum. i. vnius gñis: vñ ratio nulla. ¶ Ad ſcðm dðm negãdo añs: qꝛ dato ꝙ inciſio lapidũ ſit: non eſt neceſſe ꝙ paries erit. qꝛ talis effectus impediri poteſt.

¶ Queſtio. II. Quomodo valeat argumentatio in his que non ſunt ſimul. ⁊ eſt lectio. II. D.S. Lec. II.

INſuper ↄſiderãdũ reſtat qualr valeat argumẽtatio in his effectib⁹ q ſil' nõ ſt cũ ſuis cãis idirecte ꝓcedẽdo. ¶ Circa qð q̃rit᷑ vnũ vꝫ. Vtꝝ in his q̃ nõ ſunt ſil' cũ ſuis cãis valeat argumẽtatio a poſteriori ad ꝑus.

¶ Sequitur in phõ: ⁊ in. D.S. ⌊ Speculandum igitur ⁊c. ⌋

¶ Articulus vnicus.

Ad quod ſic ꝓcedit᷑. Vr ꝙ in his effectib⁹ q ſil' non ſũt cũ ſuis cauſis nõ valeat argumẽtatio a poſteriori ad pri⁹. ¶ Nã non ſeqtur panis eſt. g̃ farina ẽt ⁊ tam ibi arguit᷑ a poſteriori ad ꝑus in his effectib⁹ q non ſint ſil' cũ ſuis cãis. g̃ ⁊c. ¶ Scðm ꝑterea q̃libet demr̃atio ꝓcedit ex ꝑorib⁹ vt in p̃ hui⁹ declaratũ eſt. g̃ nulla argumẽtatio poſterioriſtica de q̃ eſt h̃ ad ꝓpoſitũ valet a poſteriori ad ꝑus ⁊ ꝑ ↄñs ſuppoſitũ ẽ fſm. ¶ Sꝫ ↄ̃ eſt phs in h̃ caplõ ibi. ⌊ Speculãdũ igit᷑ ⁊c. ⌋ ¶ Rñ° dðm ꝙ iſtõ eſt 3^m caplm hui⁹ q̃rti tractat⁹. in quo phs oñdẽdo q̃lr valeat argumentatio in effectib⁹ q nõ ſunt ſil' cũ ſuis cãis. ponit vnã ↄcl'onẽ que eſt rñſiua ad q̃ſitũ. ¶ Vꝫ ꝙ in ſilib⁹ valet argumentatio a poſteriori i fieri ad ꝑus. Cõcluſio Quã ↄcl'onẽ ꝓbat phs duplr vnũ ſuppoñẽdo vꝫ qð fieri nõ põt eſſe ↄñr ſe hñs ⁊ ↄtiguũ cũ hoc qð eſt fcm̃ eſſe: qð ꝓbat. Qꝛ duo facta eſſe non pñt eſſe ↄtinua ⁊ ↄñter ſe hĩe. cui⁹ ratio eſt: qꝛ duo facta eſſe ſe hñt hoc mõ vt q̃dam vltima indiuiſibilia: ſicut duo pũcta in linea: ſꝫ duo puncta non ſunt ↄñter ſe hñtia. ergo ẽt neqꝫ duo facta eſſe. qꝛ tam pũcta ꝙ̃ facta eſſe ſunt indiuiſibilia: que non ſe hñt ↄñter in ↄtinuis. vt pꝫ. 6. phy. Ex quo ſeqt᷑

illud qḋ ſupponebaſ vȝ ꝙ fieri ⁊ fcm̄ eſſe non pn̄t ɔ̄ñter ſe bſeqnt⁹ corroboratio talis eſt. Qꝛ fieri eſt diuiſibile ſicut moueriſȝ fcm̄ eſſe ē indiuiſibile: ſicut pūctus. ergo ſicut ſe hȝ linea ad punctū: ita ſe hȝ fieri ad fcm̄ eē: qꝛ ſunt infinita facta eē in eo qḋ eſt fieri: ſicut ſunt ifinita pūcta in linea potētialr: ſȝ in linea nō pn̄t accipi duo puncta ɔ̄ñter ſe hn̄tia. Ex quo ſeqtur ꝙ qꝛ fcm̄ eē eſt termin⁹ ei⁹ qḋ ē fieri: ipm fieri nō ſe hȝ ɔ̄ñter cū eo qḋ eſt fcm̄ eē. Aliter duo facta eſſe ſe hñt ɔ̄ñter adinuicē. vt pȝ. 6. topicoꝝ iter que nō cadit mediū eiuſdē gn̄is. ſicut duo milites in acie: vel duo religioſi i. choro. ſȝ habitū ſupra id qḋ eſt ɔ̄ñter ſe hr̄e addit ɔtactū: vt ibidē pȝ. Cōtinua vō dr̄ quoꝝ vltima ſunt vnū inter q̄ vȝ nullū cadit mediū. vt ibidē pȝ. qb⁹ p̄miſſis ph̄s pbat p̄dictā ɔcl'onē dupl'r. Primo tali ex°: nā bn̄ ſeqtur ſanatus eſt. ergo pri⁹ accepit medicinā: ⁊ hoc loquendo de ſanitate ꝑ artē medicine in ifirmo ꝑducta. in hac aūt argumētatiōe arguiſ a poſteriori in fieri ad p̄us: ſȝ arguaſ a p̄ori q̄ꝫtū ad ſucceſſionē tp̄is. Quāto. n. aliqd eſt primi⁹ p̄ñti nūc: tāto ē p̄us q̄ꝫtū ad ſucceſſionē tp̄is ſiue ɔtinuationeȝ. qꝛ cū ipſum nūc ſit ꝑncipiū tp̄is: ſm ipm diſtinguiſ p̄teritū ⁊ futurum. Sȝ q̄ꝫtū ad fieri eſt ordo ɔuerſus in p̄teritis ⁊ futuris. Nā in p̄teritis tāto aliqd eſt poſteri⁹ in fieri q̄ꝫto primi⁹ p̄ſenti nunc. Sȝ in futuris eſt ecōuerſo. Conſiderādū eſt hic ſȝ ph̄m ꝙ lȝ infinita fcā eſſe ſint in vno fieri. vt dcm̄ ē: tn̄ neceſſe eſt incipe ab aliquo medio. ſ. ab ip̄o nūc tanq̄ꝫ a p̄mo. dictū eſt. n. ꝙ illō qḋ eſt poſteri⁹: eſt p̄n^m ſillogizādi. ſȝ reſpectu oium in p̄dicato factoꝝ eſt ip̄m nūc. vn̄ neceſſe eſt accipere ip̄m p̄ñs vt p̄mū ⁊ imediatū ꝑncipium qḋ lȝ reſpectu alioꝝ factoꝝ accipiaſ vt p̄n^m ⁊ imediatū. Cōſiderandū eſt vlteri⁹ ſm eūdem ꝙ ſicut ſe hȝ in eo qḋ fcm̄ eſt: ita ſe hȝ in eo qḋ futuꝝ erit. Qꝛ ſeqtur ſi talis ſanabiſ in futuro neceſſe eſt ꝙ prius accipiat medicinā: loquēdo ď ſanitate mō̄ expoſito. Scđo ꝓbat eandē ɔcl'onē tali exēplo. Naȝ bn̄ ſeqtur dom⁹ facta eſt. g̃ fundamētum p̄us factū erat. Silr ſeqtur ſi dom⁹ in futuro fiat: neceſſe eſt ꝙ lapides prius iciandaſ. vt fundamētum p̄us fiat. loquēdo de domo lapidea. Ad p̄mū igiſ dōm ꝙ duplex eſt cā mālis. nā quedā eſt tranſiēs vt farina. alia eſt ꝑmanēs vt ferꝝ. ab effectu cāe mālis tranſeūtis: valet ab eſſe ad p̄fuiſſe: ſȝ ab eſſe effect⁹ cauſe materialis permanentis valet ab eſſe bene ſeqtur. Arma ferrea ſunt. ergo ferrum eſt: quemadmodum ad lō/gum declaratum eſt in locis dialecticis. Ad ſcđm dicendum ꝙ hic accipitur demonſtratio pro quacūq̄ꝫ argumentatione. Unde ratio laborat in equiuoco.

Proba°. ɔcl'onis exemplo

No^m p^m

No^m 2^m

Scđa probatio

2^e cā mālis

Lec. 12. Queſtio. 12. Quomodo valeat argumentatio ſm circulum. ⁊ eſt lectio. 12. S. D.

Vlterius ɔſiderādū reſtat qualr accipiēdū ſit mediū in his que ſiunt ſm gn̄ationē circulareȝ poſtq̄ꝫ ɔſideratum eſt: qualr accipiēdū ſit mediū in his que ſiunt in rectū. Conſiderandū eſt ēt qualr diuerſimode demonſtreſ ꝑ cām in his que ſiūt ſemꝑ: ⁊ in his que ſunt vt frequēter. Circa quod q̄runſ duo. Primo vtrū in his que ſiunt ſm generationē circularem valeat demonſtratio a poſteriori ad prius. Scđo vtrum in his que ſiūt vt frequenter debeat accipi medium quod ſit vt frequēter ad demonſtrandum ipſa vel aliquid de ipſis.

Sequitur in ph̄o. ⁊ in. D. S. [Quoniam autem videm⁹ in his.]

Articulus primus.

Ad primuȝ ſic ꝓcediſ. Uꝛ ꝙ in his q̄ ſiūt ſm gn̄ationem circularē nō valeat demſtratio a poſteriori ad p̄us. Nā in ſiłłb⁹ nō pōt fieri demſtratio: taliter demſtratio circularis eſſet poſſis: qꝛ in his que ſiunt ſm gn̄ationē circulareȝ ſicut a poſteriori deueniſ ad prius. ita poſtea a priori ad poſteri⁹: vt pȝ ꝑ ph̄m in lr̄a. ɔ̄ñs eſt ɔtra ph̄m in p̄ huius: qꝛ ſic idē eſt prius ⁊ poſteri⁹ noti⁹ ⁊ ignoti⁹. cā ⁊ effect⁹ reſpectu eiuſdē: qꝛ idem demſtatur per ideȝ que oia ſūt incōueniētia. g̃ ⁊c̄. Scđm p̄terea. In his que ſiūt ſm gn̄ationē circularē extrema ⁊ mediuȝ ɔuertunſ. g̃ ſicut arguiſ a poſteriori ad pri⁹: ita a priori ad poſteri⁹ valet talis argumētatio. Sȝ dicebat diſcipulus ꝙ non eſt incōueniēs diceſ ⁊ ɔcedere ꝙ in ſiłłb⁹ valeat argumētatio a p̄ori ad poſteri⁹ ſicut econuerſo. Tertiū ɔſiderandū ſi ſic ſequereſ ꝙ idē eſſet mā ⁊ cā ſuijpſi⁹: qḋ eſt incōueniēs. pȝ ſequela. qꝛ ſi ad p̄mū ſequaſ vltimū ⁊ ad vltimuȝ ſeq̄ſ p̄mum. Tūc ad p̄mū ſeqtur primū ⁊ ad mediū ſequiſ mediū. ſilr ad vltimū ſeqtur vltimū ad min⁹ mediū: ⁊ ſic idem demſabit ſeip̄m: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs idē erit mā ⁊ cā ſuijpſi⁹: qḋ eſt incōueniēs. In his ergo q̄ ſiūt ſm gn̄ationē circularē nō valȝ demſtatio. Sȝ ɔ̄ ē ph̄s in p̄ñti capl'o ibi. [Qm̄ aūt videmus in his q̄ ſunt ⁊c̄.] R° dōm ꝙ iſtḋ eſt quartū caplm ⁊ vltimū hui⁹ quarti tractat⁹ in quo ph̄s oſtēdendo qualr debeat accipi mediū in his q̄ ſiūt ſm gn̄ationē circularem ⁊ in his que ſiūt vt frequēter. ponit duas ɔcl'ones de quaꝝ ſcđa in ſequēti articulo videbiſ. Prima ɔcl'o eſt reſpōſiua ad q̄ſitum talis eſt. In his q̄ ſiūt ſm gn̄ationē circularē valet arg°. i. demſtatio a poſteriori ad prius ꝓcedēdo circulr ad prius. Hac ɔcl'onē ꝓbat ph̄s inductiue. Nā bn̄ ſeqtur ſi terra eſt pluta neceſſe ē ꝙ ꝑ actionē ſolis vapor ex ea reſoluaſ: quo reſoluto neceſſe eſt ꝙ ſurſuȝ eleueſ: q̄ eleuato neceſſe eſt ꝙ gn̄eſ nubes: q̄ gn̄ata neceſſe eſt ꝙ gn̄eſ pluuia: qua gn̄ata cū ſit grauis neceſſe eſt ꝙ cadat deorſum ſuper terrā: qua cadente ſuꝑ terrā neceſſe eſt ꝙ pluat eā: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs ꝙ terra ſit cōpluta: qḋ erat qḋ p̄mo accipiebaſ. ⁊ ſic in oibus alijs que ſm gn̄ationē circularē ſunt. ergo ⁊c̄. Pro declaratiōe hui⁹ ɔſiderādūȝ eſt ſm ph̄m: ⁊. D. S. ꝙ in his que dicto mō ſiunt valet ſyll's dūmodo accipiant ꝓceſſum demſtatiōis hōc mō. vȝ ꝙ mediū ⁊ extremi termini conſequanſ adinuicē. Qꝛ in his que ſic gn̄anſ eſt q̄daȝ ɔuerſio circularis ducēs a p̄mo gn̄ato ꝑ qḋ deueniſ ad vltimuȝ: ⁊ ab vltimo deueniſ ad p̄mū: nō idem numero ſȝ ideȝ ſpē: vt dr̄ in ſcđo de gn̄atiōe. ⁊ ita nō ſeqtur ꝙ idē numero ſit p̄us ⁊ poſteri⁹ noti⁹ ⁊ ignoti⁹: cā ⁊ effect⁹: ⁊ hoc ip̄m cōpetit ꝓceſſui demſtatiōis: Eo ꝙ q̄ñq̄ꝫ ɔcl'ones ɔuertunſ vt. ſ. ex eis ſillogizenſ alique premiſſaꝝ. hoc. n. eſt circulo demſtare. ꝙ q̄ꝫuis nō cōpetat. ſi oino ſit vnū ⁊ idē qḋ p̄us fuit ɔcl'o ⁊ poſtea eſt p̄n^m reſpectu eiuſdē in numero. neq̄ꝫ ſilr idē notius ⁊ ignoti⁹. Si aūt nō ſit oino idē ſicut accidit in his que circulo gn̄anſ nullū incōueniēs eſt hec oia. D. S. ſm ph̄m. Accipiſ aūt hic demſtatio cōiter. vt vȝ ſe extēdit ad ſyllm. Nō enim eſt incōueniēs ſyll's circularis lȝ demſtatio circularis ꝑꝑ qd ſit incōueniēs vel impoſſis: vt ſupra in p̄mo declaratū eſt. ⁊ ꝑꝑ hoc pȝ ſol'o ad p̄mū arg^m. Conſiderandū eſt vlteri⁹ hic ſm. D. S. ꝙ p̄dictus cāꝝ circuit⁹ inueniri nō p̄t ſm ordinē q inueniſ in cauſis ꝑ ſe: qꝛ ſic neceſſe ē venire ad vnū p̄mū in quolibet gn̄e cāꝝ. vt ꝓbaſ. 2. metaphy. Qꝫ aūt aqua gn̄eſ ex igne: ⁊ iterato ex aqua gn̄eſ ig. is hoc non eſt per ſe ſȝ per accn̄s. Non. n. ens ꝑ ſe gn̄aſ ex ente in actu: ſȝ ex ente in potētia. vt pȝ ꝑ phy. ꝓcedendo in cauſis per ſe non erit circulatio. Nā cōplutionis terre accipim⁹ ꝓ cauſa agēte calorē aeris: q cātur a ſole ⁊ non ecōuerſo: ꝓ cā vero mālī accipiem⁹ aquā: cui⁹ mā nō eſt vapor: ſȝ mā cōis elementoꝝ. Hec ille. Conſiderandū ē vlterius ſm Egidiuȝ ꝙ in p̄dicto exēplo ph̄i mediū ⁊ extrēa ɔuertunſ. Nā pluuia nubes. ⁊ vapor ɔuertibilr ſe hn̄t. Qōlibet. n. pōt eē primum: qōlibet medium. ⁊ qōlibet vltimū. nā ſi incipiamus a pluuia: ex pluuia gn̄abitur vapor. ⁊ ex vapore nubes ꝑꝑ qḋ pluuia erit p̄mum. Uapor mediū ⁊ nubes vltimuȝ. Si incipiamus a vapore ex vapore gn̄abiſ nubes: ⁊ ex nube pluuia. ⁊ ſic nubes erit mediū que p̄us fuit vltimū: ⁊ pluuia erit vltimū que prius fuit qōdā prius acceptum. Sȝ ſi incipiam⁹ a nube. ex nube gn̄abitur pluuia. ex pluuia vapor. ſic nubes erit primū: pluuia mediū: ⁊ vapor vltimū. Sic g̃ in talib⁹ extrema ⁊ mediū ɔuertunſ: qꝛ ex qōlibet pōt fieri

R°

Cōcluſio

Probatio

No^m p^m

No^m 2^m

qõlibet: ⁊ ſic in gñationib⁹ talib⁹ mediũ fit extremũ ⁊ ecõuerſo: ita ⁊ in argumẽtationib⁹ pñt ↄclõnes fieri pmiſſe ⁊ ecõuerſo: qꝛ ſicut modi intelligẽdi ſumunt originẽ ex mõis eſſendi: ita modi arguendi ſumunt originẽ ex modis eſſendi ſicut in his qui generanť. ergo circulr̃ ſm eſſe pñt de ſe inuicem inferri circulariter: ſic de eis põt fieri argumentatio circularis. Hec ille. ℭ Cõſiderandũ eſt vlterius ſm eũdem ꝙ idem inq̃tum idem nõ põt eſſe cauſa mãlis ſuijpſius loquẽdo de eodẽ in numero q̃tũcũq̃ accipiať cã materialis ꝑ accidẽs: vt ſi ex pluuia fiat vapor ⁊ ex vapore nubes: ex nube pluuia. ⁊ ita ex pluuia fiat pluuia nõ eſt eadẽ pluuia numero ex qua fit vapor ⁊ pluuia q̃ generať ex vapore ⁊ per hoc patet ſolutio ad vltimum argumentum. ℭ Ad argumenta igitur patet ſolutio ex dictis.

No^m 2^m

ℭ Sequitur in pħo ⁊ in.D.S. ⌊Sunt autem quedam ⁊c.

ℭ Articulus ſecundus.

Ad ſecũdum ſic pcediť. Uť ꝙ ad demrãdum ea que fiunt vt frequenter non debeat accipi medium qõ ſe hẽat vt frequenter. ℭ Nã demrãtio pcedit ex neceſſarijs: vt in pmo huius pbatũ eſt: ſꝫ neceſſaria nõ fiunt vt frequẽter. Ex neceſſarijs aũt ſemꝑ non ſeqť niſi neceſſariũ. vt ẽt ibi pbatum eſt. ergo in nulla demrãtione debet accipi medium qõ ſe hẽat vt frequẽter. ℭ Scđm pterea. in cauſis que impediri poſſunt: vt ſupra pbatuꝫ eſt vel ↄceſſum: non valet argumẽtatio a priori ad poſterius: ſꝫ cã que pducit ſuũ effectuꝫ vt frequẽter impediri põt: vt pꝫ .2.phy. ergo talis non põt ſumi p medio demrãtiõis. ⁊ accipiẽdo demrãtionem cõiter affirmatiue ſillogiſãdo: ↄclõ nõ ſeqtur neceſſaria ex pmiſſis abſolute loquẽdo. ℭ Sꝫ ꝯ eſt pħs in pñti caplõ ibi. ⌊Sũt quedam ⁊c. ℭ R⁹ dõm ꝙ ſcđa ↄclõ huius capĩ que eſt rñſiua ad queſitum talis eſt.

Concl̃o ℭ Sicut eoꝝ que ſunt ſemꝑ opꝫ accipe mediũ: qõ ſit ſemꝑ: ita eoꝝ que ſunt vt frequẽter: opꝫ accipe mediũ qõ ſe hẽat

Proba⁹ vt frequẽter. ℭ Hec ↄclõ pbať tali rõne ſm pħm. nã ſi acciperet mediũ qõ eſt vl̃e ⁊ ſemꝑ: pdicabiť de minori extremitate vlr̃. i. de oi ⁊ ſemꝑ. ergo maior extremitas pdicabiť vlr̃ ⁊ ſemꝑ de minori extremitate. ⁊ non vt frequẽter: qõ ẽ ꝯ hypoſtaſim. ſupponebať. n. ꝙ illud qõ demõſtrať demõſtratur vt frequẽter. Ex quo pꝫ ꝙ eoꝝ que fiunt vt frequẽter pñt accipi pncipia imediata ita tñ ꝙ talia principia ſint aut fiant vt frequẽter: Uerũtñ hmõi demrãtiones non faciunt ſcire ſimplr̃ veꝝ eſſe qõ ↄcludiť: ſed ſm qd. i. ꝙ veꝝ eſt vt in plurib⁹ ſiue frequenter. ſic ẽt principia que aſſumunť v̊itatem hñt. vñ hmõi ſcie deficiunt a ſcientijs que ſunt de neceſſarijs abſolute q̃tum ad certitudinẽ demonſtrationis. vt hic dicit. D.S. ¶ Ex quo pꝫ ſolo ad argumẽta. pꝫ ex pdictis vt hic dicit pħs epilogando ea que dicta ſunt in pñti libro quare quod qd eſt ſit vel non ſit demonſtratio vel diffinitio. ℭ Ad argumenta patet ſolutio ex dictis.

ℭ Queſtio.13. De his que accipienda ſunt ad inueſtigandũ quod quid eſt. ⁊ eſt lectio.13.D.S.

Lec.13.

In hoc tractatu ↄſiderãdũ eſt qualr̃ ipꝫ qõ qd eſt põt venari. Primo oſtẽſum eſt qualr̃ ipm qõ qd eſt. ⁊ ppter qd ſe hẽant ad demrãtionem. ℭ Circa qõ quadruplex occurrit ↄſideratio ſm ꝙ q̃tuor ſunt capl̃a huius tractatus. ⌈Nã pmo ↄſiderandũ eſt qualr̃ dicunť eſſe illa que accipiunť ad ↄſtituendũ ꝙ qd eſt ſiue diffõnẽ. ⁊ h̃ in pmo caplõ. ⌈Scđo ↄſiderandũ eſt qualr̃ talia debent ꝑ viam diuiſionis inueſtigari: ⁊ hoc in ſcđo caplõ ibi. ⌊Congruum aũt ⁊c.⌋ ⌈Tertio ↄſiderandum eſt de erroꝛib⁹ qui ↄtingere põt in tali inueſtigatiõe: ⁊ hoc in tertio caplõ ibi. ⌊Non aũt opꝫ ⁊c.⌋ ⌈Quarto ↄſiderãdũ eſt qualr̃ qõ qd eſt põt inueſtigari ꝑ viã ſĩitudinis: ⁊ hoc in q̃rto caplõ ibi. ⌊Querere aũt opꝫ ⁊c.⌋ ℭ Quãtũ ad pmum q̃riť vnum. vꝫ qualr̃ ad inueſtigandum qõ qd eſt accipienda ſint talia que inſunt ſemꝑ ⁊ in plus ſe habeant non extra genus.

ℭ Seqtur in pħo ⁊ in.S.D. ⌊Quomodo autem oportet venari.⌋

ℭ Articulus vnicus.

Ad quod ſic pcediť. Uť ꝙ ad manifeſtãdũ qõ qd ẽ nõ oꝫ accipe illa que inſunt ſemꝑ ⁊ que in plus ſe hẽant q̃ diffinitũ. ℭ Nã in.7.metaphy. dicit pħs ꝙ qñ ꝑueniť ad vltimã dĩam erũt eq̃les dĩe ipſis ſpẽbus. ergo dĩa nõ in plus ſe hꝫ q̃ ſpẽs: ſꝫ dĩa poniť in diffinitione. ꝯ quelibet pticula ipſius qõ qd eſt nõ in plus ſe habꝫ q̃ id cui⁹ eſt. ℭ Scđm preterea. quelibet diffõ dicit qõdã ꝓprium diffiniti: vt pꝫ ꝑ topicoꝝ: ſꝫ ꝓprium nõ in plus ſe hẽt q̃ id cui⁹ eſt proprium. ꝯ ⁊c. ℭ Sꝫ cõtra eſt pħs in lr̃a ibi. ⌊Quõ autem oꝫ venari ⁊c.⌋ ℭ R⁹ dõm ꝙ iſte eſt quartus tractat⁹ hui⁹ ſcđi libri q ↄtinet in ſe quatuoꝛ capl̃a vt in capite qõnis patuit. ⌈In pmo caplõ pħs oñdens qualia debent eſſe ex qb⁹ ↄſtituiť diffõ: ponit vnã ↄclõnẽ que eſt rñſiua ad queſitum. ℭ Uꝫ ꝙ ipſum qõ qd eſt vel ad manifeſtandũ qõ qd eſt: opꝫ accipe talia: que qdem ſunt ſemper ⁊ in plus: non qdẽ extra genus: ⁊ oĩa ſil̃ ſumpta ↄuertanť cũ diffinito. ℭ Hãc ↄclõnẽ pbat pħs ꝑ exemplũ. Nã diffõ numeri ternarij eſt numer⁹ impar vtroq̃ mõ pm⁹. Sꝫ q̃libet pticula ſeorſum ſumpta in plus ſe hꝫ q̃ diffinituꝫ. vꝫ q̃ numerus ternarius (vt de ſe manifeſtũ eſt) ⁊ oẽs particule ſil̃ ſũpte ↄuertunť cũ nũero ternario. ꝯ ⁊c. ℭ Pro declaratione pcedẽtiũ ſciẽdũ ꝙ aliqs numer⁹ dꝛ pmus dupl̃r. ⌈Uno mõ qꝛ nõ mẽſurať aliq̃ alio numero. vñ q̃ternarius non eſt numer⁹ pmus: qꝛ mẽſurať numero binario: ſꝫ ternari⁹ illo mõ dꝛ pm⁹ qꝛ nõ mẽſurať aliquo alio nũero: ſꝫ ſola vnitate. ⌈Alio mõ qꝛ nõ cõponiť ex plurib⁹ numeris: vñ ſeptenarius lꝫ dicať primus pmõ cũ menſureť vnitate ⁊ nũero: non tñ diciť pm⁹ illo ſcđo mõ cũ componať ex pluribus. ſ. ternario ⁊ q̃ternario. ternari⁹ dꝛ ẽt illo ſcđo mõ pmus. non enim cõponiť ex plurib⁹ numeris: ſꝫ ex ſola vnitate ⁊ dualitate. ternari⁹ ꝯ dꝛ pmus vtroq̃ mõ. ℭ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ſm pħm: ⁊. D.S. ꝙ ea que pdicantur in eo qõ qd: oꝫ ꝙ ſemꝑ ⁊ vlr̃ pdicentur. Inter ea autem que pdicantur vt ſemꝑ: quedã inueniunť que ſe habent in plus q̃ id cui inſunt: non tñ ita ꝙ inueniant extra genus illud. Illa eniꝫ dicunť eſſe in plus quecũq̃ vlr̃ inſunt alicui: nõ tamẽ ei ſoli: ſꝫ alijs: ſicut animal ineſt hoi. Aliqua v̊o repiunť que ſe habent in plus extra genus: ſicut ens in plus ſe hꝫ q̃ ternarius: qꝛ nõ ſolũ ens pdicať de numero: qõ eſt gen⁹ ternarij: ſꝫ pdicatur ẽt de alijs gñib⁹. Impar v̊o eſt in plus q̃ ternarius: non tñ extra genus: qꝛ ſolum ↄuenit numero. ℭ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ſm. D.S. ꝙ ſi poſſet accipi dĩa que notificaret ipam formã ſubſtãtialẽ ſpẽi: nullo mõ dĩa vltima eſſet in plus q̃ ſpẽs: Sed qꝛ forme ſubſtantiales non ſunt nobis per ſe note: opꝫ ꝙ manifeſtenť ꝑ aliqua accñtia: que ſunt ſigna illius forme: vt pꝫ.8.metaphy. non aũt opꝫ accipere accñtia propria ipſius ſpẽi: qꝛ talia oꝫ ꝑ diffõnem ſpẽi demõſtrare: ſꝫ opꝫ ea manifeſtari ꝑ aliqua accñtia cõia vel cõloꝛa: ⁊ ſm hoc dĩe aſſumpte dicuntur qdeꝫ ſubales inquãtum inducunť ad declarandũ formã eſſentialẽ. Sunt aũt cõloꝛes ipe inquantum aſſumunť ex aliqb⁹ ſignis que ↄſequuntur ſupioꝛa gña. Hec ille formalr̃. ⌈Ex quo eliciť ꝙ eſt duplex diffinitio qditatiua. ⌈quedã eſt qditatiua formalr̃: que datur ꝑ veꝝ genus ⁊ veram differẽtiam. ⁊ talis diffõnis non quelibet particula ſe hꝫ in plus. ⌈Alia eſt qditatiua circũlocutione. ⁊ illius diffinitionis quelibet particula ſe hꝫ in plus. ⌈Si aũt ſit diffinitio que datur ꝑ ꝓprium genus ⁊ ꝓprium accñs: illa non dꝛ qditatiua ſꝫ deſcriptiua: vt declaratũ eſt.7. diuine pħie. ℭ Cõſiderandũ ẽ vlteri⁹ ſm pħm in pñti caplõ ꝙ illa que ſic ſe hñt ꝙ pdicanť in quid: ex neceſſitate ⁊ vlr̃ inſunt: ⁊ omnia ſimul ſumpta ↄuertunť cum illo cui⁹ ↄſtituunt diffinitionẽ: qꝛ quicquid ẽ tale: aut eſt genus: aut eſt diffinitio: ſꝫ talia non ſunt gen⁹: qꝛ genus non ↄuertiť cum eo cuius eſt genus. ergo eſt diffinitio eius. ℭ Ad argumenta pꝫ ſolutio ex dictis.

R⁹ · Cõcluſio · Probatio · No^m p^m Aliquem numeꝝ eẽ pmũ 2^r · No^m 2^m · Eẽ in pl⁹ · Eẽ gen⁹ · No^m 3^m · 2^x diffõ quiditatiua · No^m 4^m

℄Queſtio.14.Quomodo inueſtigari poſſit quod quid eſt
Lec.14. per viam diuiſionis.ꝛ eſt lec.14.S.D.

Sed ꝯſiderādum reſtat qualr̄ ipm qḋ quid eſt poteſt inueſtigari ꝑ viam diuiſionis qui modus eſt maxime cōgruus.℄Circa qḋ queritur.⸢Utrum per viam diuiſionis poſſit inueſtigari quod quid eſt.

℄Seqꝉ i pho꞉ꝛ in.S.D.⸤Cōgruū āt.⸥ ℄Articulꝰ vnicꝰ.

Ad quod ſic ꝓcedit.Ur ꝙ ꝑ viā diuiſiōis nō poſſit inueſtigari qḋ qd eſt ſiue eiꝰ ſignū qḋ eſt diffinitio.℄Nā(vt ſupra dcm̄ eſt)ꝑ viā diuiſionis non pōt oſndi qḋ qd eſt de eo cuiꝰ eſt.ḡ ꝛc.℄Scdm̄ ꝓterea.in qualibet diffōne ponit aliqua dr̄ia vel aliqd loco dr̄ie꞉ſed dr̄ia eſt diuiſibilis ergo ꝑ viam diuiſionis nō eſt ꝯgruum aduenandum diffōnem.℄Sꝫ ꝯ̄ ē phs in pn̄ti caplo ibi.⸤Congruū aūt ꝛc.⸥ ℄Rꝰ dōm ꝙ iſtḋ eſt ſcdm̄ caplm huiꝰ tractatꝰ꞉in quo phs tangit vnam ꝯclonem que eſt rn̄ſiua ad
Cōcluſio. queſitum.℄Uꝫ ꝙ ꝑ viam diuiſiōis pōt ꝯgrue venari ipm
Probaº. qḋ qd eſt.ſiue diffinitio.℄Que ꝯclo ꝓbatur tali rōne ſm phm.Nā ſpēs cuius ſolum eſt diffinitio꞉hꝫ diffiniri ꝑ proprium genus꞉ſꝫ ꝓpriū genꝰ non pōt cognoſci niſi cognoſcat qualr̄ diuidit in ſpēs immediatas ꝑ dr̄ias eiꝰ ꝯſtituētes.ergo via diuiſionis ꝯgrua eſt ad venādum qḋ qd eſt.
Noᵐ pᵐ ℄Pro cuiꝰ declaratione cōſiderandum eſt ſm phm.ꝛ.D.S.ꝙ cum aliqs vult negociari ad diffiniēdum aliqḋ vr̄ ꝯgruū eſt꞉vt p̄mo diuidat genꝰ in partes p̄mas illiꝰ gn̄is꞉ que ſm ſpēm ſunt indiuiſibiles.puta ꝙ diuidat numerum in binarium ꝛ ternarium.Et hac diuiſione p̄miſſa ꝑ quam cognoſcit genus꞉opꝫ poſtea accipe diffōnem ſingularium
Noᵐ 2ᵐ ſpēꝝ꞉ꝛ ſic in ſīlibꝰ.℄Conſiderandū eſt vlterius ſm eūdeꝫ ꝙ poſtq̄ꝫ accepimꝰ ꝑ diuiſionē gn̄is in ſpēs qd ſit ꝓpriū genus꞉puta vtꝝ ſit in gn̄e q̄litatis vel q̄ꝫtitatis꞉oꝫ ad inueſtigandas dr̄ias ꝯſiderare accn̄tia ꝓpria꞉que ſunt ſigna ſpērum꞉qḋ p̄mo opꝫ facere ꝑ accn̄tia cōia꞉que ꝯſequunt aliqḋ genꝰ cōe indiuiſibile꞉que qdē ſimul ſumpta ſi ꝯuertant cū ſpe cuiꝰ diffinitio querit erit ponere loco vniꝰ dr̄ie ipſi
Diſcip. us diffōnis.℄Sꝫ inſtabat diſcipulus.Nā qḋlibet genus diuidit ꝑ duas dr̄ias꞉vt pꝫ ꝑ Porphyriū ꝛ phm in pn̄ti.ḡ
Rº hoc male dr̄ ꝙ aliqḋ genus eſt indiuiſibile.℄Ad qḋ dōm lꝫ qḋlibet genꝰ ſit diuiſibile per viam deſcēſus ſiue cōpoſitionis qua ꝓcedit a ſuꝑiori ad inferiꝰ꞉tn̄ aliqḋ genꝰ reꝑit qḋ eſt indiuiſibile ꝑ viam aſcēſus ſiue reſolonis.Nam genus gn̄aliſſimum nō eſt reſolubile in aliqua p̄ora gn̄a lꝫ reſoluat in aliqua p̄ora trāſcēdentia.vt in veteri arte diſpu
Noᵐ 3ᵐ tatū eſt.℄Cōſiderandū eſt vlteriꝰ ſm phm ꝙ quatuor re
4ᵒʳ reqſita ad bonā diffī. quirunt ad hoc ꝙ aliqua diffinitio ſit bona. ⸢Nam p̄mo reqīritur ꝙ diffinitio ꝑdicet in eo qḋ qd de diffinito꞉lꝫ differentia ſeorſum accepta ꝑdicet in quale ſm modū ſignificandi.⸢Scdo reqritur ꝙ ſit ꝯuertibilis cuꝫ diffinito.vꝫ ꝙ non cōpetat alijs a diffinito.⸢Tertio ꝙ partes diffōnis ſic ordinent ꝙ magis cōe p̄cedat minus cōe p̄ſertim ſm ſententiam.ſecus aūt cauſa ornatus.⸢Quarto ꝙ nihil diminutum nihil ſuꝑfluū ꝯtineat꞉ſꝫ ꝙ euacuet totū naꝫ diffiniti a p̄ma potētia vſqꝫ ad vltimū actū.℄Ad pᵐ igit dōm ꝙ lꝫ via diuiſiōis nō valeat ad oſndēdū ſillogiſtice qḋ qd ē de eo cuius eſt in eo꞉qḋ qd eſt꞉valet tamen ad inueſtigādum ipm ſed videt ꝙ diuidētes ſtatim accipiant oia ꝯtenta ſub diuiſo꞉nō vt ſillogizata꞉ſed ſicut ſi aliquis a p̄nº acciperet anteq̄ꝫ diuideret.℄Ad 2ᵐ pꝫ ſolutio ex dictis.

℄Qō.15.De cognitiōe ipſiꝰ qḋ quid eſt.ꝛ eſt lec.15.D.S.
Lec.15. Amplius ꝯſiderādū reſtat de excluſione duoꝝ erroꝝ q ꝯtingē pn̄t in venatione ipſius quod qd eſt꞉ꝛ de his q̄ debent obſuari in tali venatione.℄Circa quod q̄runt duo.⸢Prio vtrū poſſe ſit intellm̄ humanū corpi ꝯiūctū itelligere qḋ qd ē alicuiꝰ rei.⸢Scdo vtꝝ in venatiōe ipſiꝰ qḋ qd eſt ꝑ viā diuiſionis oꝫ obſuari ꝙ ea q̄ accipiunt in tali venatione predicent in eo quod quid eſt.

℄Sequitur in pho꞉ꝛ in.S.D.ibi.⸤Nihil autem oportet.⸥

℄Articulus primus.

Ad primuꝫ ſic ꝓcedit.Ur ꝙ impoſſe ſit intellm̄ humanū intelligere qḋ qd eſt alicuiꝰ rei.℄Nā nullus pōt cognoſcere qḋ qd eſt alicuius rei niſi cognoſcat oia entia꞉ſꝫ impoſſe eſt intellm̄ humanū intelligere oia entia cognitione nāli꞉qꝛ nullus angelus cognoſcit oia cognitiōe nāli.ḡ ꝛc.⸢Probatio minoris.Nā qḋ qd eſt ſiue diffō dat ꝑ ꝓpriā dr̄iam eēntialē loquēdo de diffōne ſignificāte qḋ qd eſt qditatiue꞉ſꝫ non p̄t cognoſci dr̄ia alicuiꝰ ad oia alia entia꞉niſi oia alia entia cognoſcant.Non.n.p̄t cognoſci relatio niſi cognoſcant extrema relōis.ergo maior vā.℄Scdm̄ ꝓterea.id quo aliqd dr̄t eſt idē ei.Id autē a quo aliqd dr̄t eſt alteꝝ ab eo꞉ſꝫ non poſſumꝰ ſcire qḋ qd eſt alicuiꝰ niſi qd eſt idem ei꞉ꝛ qḋ eſt alteꝝ ab eo.ḡ non pōt cognoſci q̄ꝫtum ad qḋ qd eſt.niſi oia cognoſcant꞉ꝛ ſic idē qḋ p̄us.℄Sꝫ ꝯ̄ eſt phs in pn̄ti caplo ibi.⸤Nō autē oꝫ ꝛc.⸥ ℄Rꝰ dōm ꝙ iſtḋ eſt 3ᵐ caplm huiꝰ tractatus꞉in quo phs remouēdo duos errores ꝛ adducēdo ea q̄ obſuari debent in venatiōe ipſiꝰ qḋ qd eſt꞉aut in acceptōe diffōnis alicuiꝰ꞉innuit tres ꝯclones de quaꝝ tertia in ſeq̄nti arᵗᵒ videbit.
℄Pria aūt ꝯclo talis ē.Qꝫ nō oꝫ diffiniētē ꝛ cognoſcētēꝫ Pria ꝯclo
cognoſcere ꝛ ſcire oia.Quā ꝯclonē ꝓbat phs duabꝰ rōnibꝰ.⸢quaꝝ pᵃ talis eſt.Nā dr̄ie que ingrediunt diffōnē ſignificantē qḋ qd꞉de qua eſt hic ad ꝓpoſitū꞉ſunt tales ꝑ q̄s diffinitū eſt alteꝝ ꝛ diuerſum ſm ſubam꞉ſꝫ nō ſm oēs dr̄ias diffinitū eſt alteꝝ ſeu aliḋ ſm ſubam꞉cū multe ſint dr̄ie accn̄tales.ḡ nō oꝫ ꝙ diffiniēs cognoſcat oia entia꞉ qꝛ non opꝫ ꝙ cognoſcat dr̄ias accn̄tales꞉vtputa diffiniēs hoiem non oꝫ ꝙ diffiniēs cognoſcat oēs dr̄ias accn̄tales ipſius ꝑ q̄s dr̄nt ꝑticularia ꝛ indiuidua ipſiꝰ hois.℄Scda ratio ē talis.Nō opꝫ ēt diffiniētem ſcire oēs ſpēs alīs a qbꝰ dr̄t hō ꝑ dr̄ias eēntiales꞉vt ſi qs velit diffinire hoieꝫ diuidēdo animal ꝑ rōnale ꝛ irrōnale꞉ſufficit eū cognoſcere hāc dr̄iam rōnalem꞉ꝛ ꝙ hoi quē q̄rit diffinire ꝯueniat rōnale.Sꝫ de dr̄ijs oppoſitꝫ que ꝑdicant de alijs ſpēbꝰ aialis nō oꝫ ſcire quot ſūt dr̄ie aialis que ꝑdicant de ſpēbꝰ aialis irrōnalis.ḡ nō oꝫ diffiniētē cognoſcere oia alia a diffinito loq̄ndo de diffōne determinata ꝛ potiſſima.Secꝰ autē eſt loquēdo de cognitiōe ꝯfuſa ꝛ ꝓuatiua que cognoſcit hoieꝫ eſſe aial꞉cognoſcit eū eē ens꞉ꝛ cognoſcit eū eſſe ens quodāmō cognoſcit oia꞉vt pꝫ in pheº metaᶜᵉ.⸢Ex qbꝰ pꝫ p̄mus error eorū q dicebāt ꝙ impoſſe eſt accipe qḋ qd eſt ſiue diffōnē alicuiꝰ rei ꝑꝑ hoc ꝙ oꝫ oia cognoſcere.⸢Tū p̄ qꝛ non eſt nec̄e ꝙ talis cognoſcat oia.⸢Tū 2º qꝛ nō ē incōueniēs ꝙ talis cognoſcat oia cognitiōe ꝯfuſa cognoſcendo qditatē vniꝰ rei.pꝫ ḡ rn̄ſio ad q̄ſitū.vꝫ ꝙ poſſe eſt intellm̄ cognoſcere qḋ qd eſt alicuiꝰ꞉dato ꝙ nō oia cognoſcat.℄Scda ꝯclo q̄ elicit
ex textu eſt talis.Qꝫ ille q vult venari qḋ qd eſt ſiue diffōne 2ᵃ ꝯclo
alicuiꝰ ꝑ viā diuiſionis non oꝫ ꝙ ſupponat꞉ꝙ totū diuiſuꝫ ꝯtineat ſub mēbris diuidētibꝰ.℄Quā ꝯclonē ꝓbat phs Probaº
tali rōne.Naꝫ ſi accipiant dr̄ie oppoſite ꝓprie ꝛ imediate alicuiꝰ gn̄is ꝙ diuidit꞉nec̄io ſeqtur ꝙ totū tale genꝰ nec̄io cadat ſub talibꝰ dr̄ijs.ḡ non eſt nec̄e ꝙ hoc a venatore petat.℄Pro cuiꝰ declaratiōe ꝯſiderandū eſt hic ſm phm ꝙ Notādū
nec̄e eſt totū genꝰ diuiſum eē in altero mēbroꝝ diuidētiuꝫ cū ſuo oppoſito.Altera.n.dr̄ia diuidēs cū ſua oppōne euacuēt totuꝫ genꝰ.Si talis dr̄ia accepta ſit ꝓpria ꝛ imediata illiꝰ gn̄is qḋ diuidit inq̄ꝫtū hꝫ꞉qꝛ dato ꝙ tales dr̄ie eſſent oppoſite꞉ſi non eēnt imediate nō euacuarēt totū genus qḋ diuidit꞉vt ſi qs accipiat has dr̄ias.vꝫ diuiſum pēnis ꝛ nō diuiſum pēnis qbꝰ diuidit aial q̄ꝫuis ſint oppoſita꞉non tn̄ euacuāt totū aial꞉qꝛ nō ſunt dr̄ie aialis ſimplr̄ ꝛ imediate꞉ ſꝫ ſunt dr̄ie aialis pēnati.Sꝫ ſi aliqs accipiat dr̄ias alicuiꝰ diuiſi q̄ ſint dr̄ie eius ſimplr̄ ꝛ ſint oppoſite ꝛ imediate꞉neceſſario euacuāt totū diuiſum.℄Ex qbꝰ eliciunt tres ꝯcl

3ᵉ ꝯditões bone diui ſionis — tiones bone diuiſionis.⸿ Quaꝝ ꝑma eſt ꝙ diuiſio oꝫ eſſe bimẽbris.⸿ 2ᵃ eſt ꝙ talia mẽbra debẽt eẽ oppoſita ⁊ ꝑ ſe diuiſa.⸿ 3ᵃ eſt ꝙ euacuẽt totũ poſſe diuiſi: ita ꝙ totũ diuiſũ ꝯtineat ſb mẽb diuidẽtibꝰ. ℭ Ad argu͞ᵐ pꝫ ſolõ ex dictis.
ℭ Seqꝛ in pħo ⁊ i. S. D. ⌊ Ad ꝯſtituẽdũ ⁊c̃. ⌋ ℭ Articu. II.

Ad ſcõm ſic ꝓcedit. Uĩ ꝙ in venatõe ipiꝰ qd̃ gd eſt ꝑ viã diuiſiõis nõ oꝫ accipe ſolũ ea q̃ ꝑdicant in eo qd̃ gd eſt. ℭ Nã in tali venatione accipit ꝓpria dĩa: Sꝫ talis nõ ꝑdicat in gd ſꝫ in q̃le: vt pꝫ ꝑ Porphyriũ in libᵒ vlĩũ: ⁊ ꝑ pħm in ꝑ topicoꝝ. g̃ ⁊c̃. ℭ Scõm aliq̃ diffõ ẽt gditatiua dat ꝑ accñtia cõia: vt ſupra ꝯceſſum eſt: ſꝫ talis nõ ꝑdicant in gd. g̃ ⁊c̃. ℭ Sꝫ ꝯ̃ ẽ pħs in pñti caplõ ibi. ⌊ Ad ꝯſtituẽdum ⁊c̃. ⌋ ℭ Rᵒ dõm ꝙ 3ᵃ ꝯclo huiꝰ capĩ ex
Cõcluſio — qua infert ꝯclõ rñſiua ad q̃ſitũ talis eſt. ℭ Tria de neccitate reqrunt ipſi diffinienti ad venãdũ diffõnẽ ꝑ viã diuiſiõis. ⸿ Primꝰ vꝫ ꝙ ea que accipiunt ꝑdicantur in eo qd̃ gd eſt. ⸿ 2ᵐ ꝙ debite ordinent ita ꝙ magis cõe ꝓcedat ⁊ minꝰ cõe ſequat. ⸿ 3ᵐ vt accipiant oĩa que ꝑtinẽt ad ipm qd̃ quid ẽ.
Declaratᵒ — ℭ Que ꝯclõ declarat ſm pħm q̃tũ ad eiꝰ ſingulas ꝑtes. ⸿ ꝑ q̃tũ ad ꝑmã ꝑtẽ. Nã ſicut ꝑ methodũ datũ in libᵒ topicoꝝ de accñte poſſumꝰ ꝓbare ⁊ que inſunt ꝑ accñs: ſic ꝑ methodũ datũ de gñe poſſumꝰ ꝓbare que inſunt ⁊ q̃ ꝑdicent in eo qd̃ gd ſiue ẽẽntialr: qꝛ ea que accipiunt ꝑ viã diuiſionis ad diffiniẽdũ aliqd inſunt ꝑ ſe ei cuiꝰ eſt diffõ. Sꝫ illa q̃ inſunt ꝑ ſe ẽẽntialr ꝑdicant vt in gd accipiendo ꝑdicari in gd ꝓ eo qd̃ eſt ꝑdicari eſſentialr: vñ dĩa eſſentialis ꝑdicat ẽẽntialr de eo cuius eſt dĩa: ⁊ ꝑ ꝯñs in gd ſm rẽ lꝫ ſm modũ ſignificãdi ꝑdicet in quale. ℭ Scdõ declarat q̃tuꝫ ad ſcdãm ꝑtem. vꝫ ꝙ ꝑtes diffõnis debeãt ꝯgrue ordinari: ita ꝙ magis cõe ꝓcedat: ⁊ minꝰ cõe ſequat. Naꝫ illud eſt ꝑus accipiendũ inter ꝑtes diffõnis qd̃ eſt ꝯñs ad oĩa: a quo vꝫ non ꝯuertit ſubſiſtẽdi ꝯñtia: ⁊ ſic deinceps vſquequo ꝯ̃ueniat ad dĩam totius. i. ad dĩam ſpecificã: que non ꝑdicat de aliquo diſtincto ſpẽ ab ipſa: ſꝫ cũ illa ꝯuertat. Illõ ergo qd̃ ꝑdicat de alijs ⁊ qd̃ ſubſequit ad alia: ⁊ nõ econuerſo: illõ eſt ꝑus maiore. Nã illõ eſt ꝑus a quo nõ ꝯuertit ꝯñtia in diffõne. g̃ id oꝫ ꝑus poni qd̃ eſt ꝑus: ⁊ 2ᵒ qd̃ eſt 2ᵐ in ordine diuiſiõis. ℭ Tertio declarat ꝑdictã ꝯclõnẽ q̃tũ ad tertiã eiꝰ ꝑtẽ. vꝫ ꝙ nihil eoꝝ que ꝑtinẽt ad qd̃ gd eſt ꝑtermittat. Nã ꝑ viã diuiſiõis accipimus id qd̃ eſt ꝑmum deſcẽdẽdo ordinate vſq; ad vltimã dĩam ſpecificam: q̃ cũ eo cuiꝰ diffõ q̃rit neccio ꝯuertibilr ꝑdicat: Sꝫ h̃ faciẽdo nihil põt dimitti eoꝝ que ꝑtinẽt ad qd̃ gd eſt ſiue ad diffõnẽ alicuiꝰ implicite loquẽdo: ⁊ ſic diffõ euacuabit totaꝫ nãm diffiniti a ꝑma potẽtia. i. a ꝑ ꝑdicato vſq; ad vltimũ actũ. i. ad dĩaꝫ ſpecificã. ¶ Ex quo pꝫ ꝯclõ rñſiua ad q̃ſituꝫ. vꝫ ꝙ in venatione ipſiꝰ qd̃ gd eſt opꝫ accipe ea que ꝑdicant in gd: qꝛ ea que ponunt in diffõne quiditatiua formalr accepta opꝫ ꝙ inſint ⁊ ꝑdicent ꝑ ſe in ꝑmõ: vt in ꝑ huiꝰ patuit. Sꝫ oĩa talia que ſic ꝑ ſe ꝑdicantur eſſentialr ꝑdicant: ⁊ ꝑ ꝯñs in quid.
Noᵐ ꝑᵐ — ℭ Conſiderãdũ eſt ꝙ aliq̃ dicũt gd ſm reꝫ tm̃ ⁊ nõ ſm modum ſignificãdi: ſup quo fundat modus ꝑdicendi. vt dĩa ſubalis de gñe ſubiecto. ⸿ Aliq̃ dicũt gd ſm modũ ſignificãdi ⁊ nõ ſm rem. vt calor. albedo ⁊ ſĩlia que cũ ſint genꝰ vel ſpẽs opꝫ ꝙ ꝑdicent in gd. tñ ſm ſignificatũ vel rẽ ſignificatam dicũt accñs ⁊ nõ dicũt gd accipiẽdo ꝓ eo qd̃ eſt q̃tuꝫ quale ⁊ alia ꝑdicata accñtiũ. ⸿ Alia võ ſunt que dicunt gd ſm rẽ ⁊ modũ ſiĩ. vt ſunt gña ⁊ ſpẽs de gñe ſubẽ. vt in ſummulis ſatis declaratũ eſt. Uerũtñ accipit ꝑdicari in gd vt ſe extẽdit ad oẽm ꝑdicationẽ ẽẽntialẽ ſicut dcm̃ eſt. ℭ Cõ-
Noᵐ 2ᵐ — ſiderãdũ eſt vlteriꝰ ſm pħm ꝙ ex ꝓcedẽti ꝯclõne ifert vnũ
Corelaᵐ — correlariũ. ℭ Uꝫ ꝙ ꝑdicta ars inueſtigãdi diffõnẽ ꝑ viã diuiſiõis tribꝰ ꝑdictis ꝯclõnibꝰ obſuatis eſt ſufficiẽs. Nã ⁊ ſic diffõ nõ ſupfluũ neq; diminutũ ꝯtinebit. ⸿ Qꝛ enim non plus ponat illomõ q̃tũ debeat poni pꝫ ꝑ ꝑᵐ triũ ꝑdictoꝝ: ꝙ ſolũ accipiunt ea que predicant in gd: ⁊ talia neceſſe eſt accipe. ⸿ Silr manifeſtũ eſt ꝙ ſic in tali diffõne nihil defic̃.

qꝛ ſi deficeret aliqd vel eſſet genꝰ vel dĩa. Non ꝑmũ qd̃ pꝫ ex ſcdõ triũ ꝑdictoꝝ: id. n. accipit ſine quo nõ ſũt alia ⁊ ꝙ põt eẽ ſine alijs: ⁊ h̃ eſt genꝰ in his que ꝑ ſe ꝑdicant. Neq; 2ᵐ: qꝛ dĩe oẽs accipiunt vt pꝫ ꝑ 3ᵐ ꝑdictoꝝ: qꝛ deuenit ad vltimã dĩam extra quã ampliꝰ nõ põt accipi alia dĩa accipiendo alias dĩas intermedias. Talis ergo ars eſt ſufficiens nihil ſupfluum aut diminutum ꝯtinẽs. Sufficit. g̃ tria ꝑdicta ſeruare ad aliqd ꝯgrue diffiniendo. ℭ Ad ꝑmũ pꝫ ſolõ ex dictis. ℭ Ad 2ᵐ dõm ꝙ licꝫ aliq̃ diffõ que dĩ gditatiua improprie vel circũlocutione det ꝑ accñtia cõia: que omnia ſeorſum ſumpta in plus ſe hẽant q̃ꝫ diffinituꝫ: tñ diffinitio que dĩ ꝓprie ⁊ formalr quiditatiua: de qua nunc eſt ad ꝓpoſitum: nõ dat per accñtia cõmunia aut ꝓpria: ſed ꝑ ꝓprium genus ⁊ ꝓpriam dĩam. vñ ratio non ſequit.

ℭ Queſtio. 16. Quomodo inueſtigetur quod quid eſt ꝑ viã ſimilitudinis. ⁊ eſt lectio. 16. D. S. — Lec. 16.

Ex capite huiꝰ gnti tractatus ſubꝫ pħs nunc ꝯſiderandũ eſſe de inueſtigatiõe ipſius qd̃ g̃d eſt ſiue diffõnis ꝑ viam ſĩtudinis. ⸿ Poſtq̃ꝫ viſum eſt qualr poſſint inueſtigari per modũ ꝯgruũ. vꝫ ꝑ viam diuiſionis. ℭ Circa qd̃ queritur. Utrum modis inueſtigandi ipꝫ quod quid eſt per viam ſimilitudinis ſit ꝯueniens.
ℭ Sequitur in pħo ⁊ in. D. S. ibi. ⌊ Querere autem opꝫ.

ℭ Articulus vnicus.

Ad quod ſic ꝓcedit. Uĩ ꝙ ipm qd̃ gd eſt nõ poſſit ꝯgrue inueſtigari ꝑ viã ſĩtudinis ſiue reſolõnis ꝓcedẽdo vꝫ a ſingularibꝰ ad vlẽ ⁊ a minꝰ vlĩbꝰ ad magis vlĩa. ℭ Nã metaphora accipit ſm aliqd̃ ſĩle. vt cũ dĩ ꝙ hõ ẽ arbor reuerſa: ſꝫ ꝑ talẽ ſĩtudinẽ nõ oꝫ aliqd diffinire ꝑ metaphoraꝫ: vt ꝓbat hic pħs in fine huiꝰ capĩ. Non eni oꝫ ꝙ id (qd̃ eſt ſĩle ſm vnũ ſit ſĩle q̃tũ ad oĩa. g̃ modus inueſtigãdi ꝑ viã ſĩtudinis nõ eſt ꝯueniens. ℭ Scõm ꝑterea. in inueſtigatiõe diffõnis opꝫ obſuare (vt dcm̃ eſt) ꝙ ꝑ ponat magis cõe: ⁊ minꝰ cõe ſequat. igit incõueniẽs ẽ modus inueſtigatiõis ꝓcedẽdo ꝑ viã ſĩtudinis a ſingularibꝰ ad vlẽ. ℭ Sꝫ ꝯtra eſt pħs in pñti caplõ ibi. ⌊ Querere aũt opꝫ ⁊c̃. ⌋ ℭ Rᵒ dõm ꝙ iſtõ eſt vltimũ caplm huiꝰ tractatus in quo pħs docens inueſtigare qd̃ gd eſt ꝑ viã ſĩtudinis ſiue reſolõnis: ponit duas ꝯclõnes. ℭ Quaꝝ ꝑᵃ que ẽ — Cõcluſio
rñſiua ad q̃ſitum talis eſt. Modus inueſtigãdi ipm qd̃ gd eſt ꝑ viã ſĩtudinis ſiue reſolõnis eſt ꝯueniẽs ſiue ꝯgruus.
ℭ Quã ꝯclõnẽ ꝓbat pħs 2ʳ. ꝑ q̃tũ ad mãm. vꝫ q̃tũ ad h̃ — Prima ꝓbatio
ꝙ ꝑuenit ad cõe. nã oĩs diffõ dat de aliq̃ ſm ꝙ ꝯſiderat in vlĩ ⁊ nõ ſm ꝙ ꝯſiderat ſm ꝙ ẽ in hoc vel in illo. Nõ. n. medicus diffinit ſanũ qd̃ eſt in hoc: ſꝫ in vlĩ ſimplr q̃tũ ad oẽs. vl' ꝑ diſtinguit ſanũ ꝑ diuerſas ſpẽs: ⁊ cũ dicit illõ eſſe ſanum cholericis: illõ võ flaticis reddens vnicuiq; ſpẽꝝ ſuã diffõnem ꝓpriã. Cũ ergo ꝑ viã ſĩtudinis aut reſolõnis ꝓcedendo a ſingularibꝰ ad vlẽ ꝑuenit ad aliqd̃ in vlĩ ꝯſideratum q̃tũ ad terminũ talis reſolõnis: talis modus eſt cõgruus.
ℭ Scdõ ꝓbat eãdẽ ꝯclõnẽ q̃tũ ad ꝓceſſũ ⁊ hoc 2ʳ. ⸿ ꝑmõ — 2ᵃ ꝓbatio
rõne facilitatꝭ cognitiõis ꝑ quã remouet oppoſitũ ſcie ſiue error. nã oĩs nr̃a cognitio ſiue diſciplina ꝓcedit a facilioribꝰ nobis. Faciliꝰ aũt eſt diffinitiue cognoſcere aliqd̃ minꝰ cõe q̃ꝫ aliqd̃ magis cõe: qꝛ in magis vlĩbꝰ q̃ ſunt minꝰ dẽterminata latẽt equocatiões q̃ꝫ in illis minꝰ vlĩbꝰ. que nõ ſubdiuidunt ꝑ dĩas ſpecificas. g̃ ꝯueniẽter diffiniẽdo ſit ꝓceſſus a ſingularibꝰ ad vlĩa aſcẽdẽdo. ⸿ 2ᵒ idẽ ꝓbat q̃tũ ad ꝓceſſum ex ꝑte nr̃a rõne euidẽtie. Nã ſicut in demſ̃ratiõibus opꝫ ſillogiꝫari ſupponẽdo aliqd qd̃ ẽ euidẽs ⁊ manifeſtũ: ſilr ⁊ hoc accidit in diffõnibꝰ. Nõ. n. põt aliqs deuenire in cognitionẽ ignoti niſi ꝑ aliqd notum: ſiue hoc ſiat demſ̃ratiue ſiue diffinitiue. Cõtingit aũt ꝙ aliqd̃ euidẽs ꝑexiſtit qñ ꝯtingit aliqd diffinitum diffiniri ꝑ ea que ꝓprie ⁊ diſtincte ꝯueniũt huic vel illi: qd̃ manifeſtat pħs ꝑ exẽpla. ⸿ Nam ſi aliqs velit notificare gd eſt ſĩle: non ꝯſiderabit oẽ id qd̃ ꝑt

Digitized by Google

dici ſile:ſʒ de qbuſdã ſilibus:puta quõ dicaṫ ſile in colori/bꝰ:ꝛ quõ dicaṫ ſile in figuris. Diuerſimode.n.dr̄ ſile in coloribꝰ ꝛ in figuris. Nã dr̄ ſile in coloribꝰ ex vnitate in coloribꝰ:ſʒ dr̄ ſile in figuris ex hoc ꝙ angli ſunt eq̃les ꝛ latera ꝓportionabilia ꝛ ſilr eſt in alijs. Nã ſi qs vellet diffinire acutũ nõ reſpiciet ad oē qð põt dici acutũ:ſʒ reſpiciet ad acutũ ſm ꝙ repit in voce. Ex quo pʒ aliqd diffinire intendẽs refugit ſtatim ne ꝯtingat aliq̃ equocatio. ⸿ Pʒ ēt modũ diffiniẽdi eſſe ꝯueniẽtẽ quo ab inferioribꝰ ꝓcedit ad aliqð cõe inq̃ʒtũ.ſ.in ſpãlibꝰ. Spãlia diffinire faciliꝰ ē ꝛ magis in talibꝰ põt eſſe vniuocatio:ꝛ ꝑ ꝯñs euitari equocatio q̃ ſum/

Nom pm me vitãda eſt in pceſſu demr̄atiuo ꝛ diffinitiuo. ⁋ Cõſiderandũ eſt hic ſm phm in capite huiꝰ capli ꝙ ꝓcedẽdo ab inferioribꝰ ad ſupiora põt ꝯueniẽter venari ipm qð qd eſt qð manifeſtat p exm. ⸿ Nã ſi q̃ramus qð qd eſt magnanimitas debemꝰ attẽdere ad quoſdã magnanimos qd vnũ hñt in ſeipſis:in quo ꝯueniũt inq̃ʒtum ſunt magnanimi:vt Hercules ꝛ Achilles ꝛ Aiax dicũ ſr magnanimi:q oēs inquãtũ hmõi hẽbãt hoc cõe qð eſt nõ ſuſtinere iniurias:cuius ſignum eſt. Nã Hercules non ſuſtinẽs iniurias dimicauit. Achilles aũt in inſaniã verſus ē ꝓpter irã. Aiax aũt īterfecit ſe ipm. ⸿ Iterũ ꝯſiderare debemꝰ in alijs magnanimis aliqð cõe vnũ in quo ꝯueniũt ſicut Lyſander ꝛ Socrates q hẽbant hoc cõe ꝙ nõ mutabanṫ ꝓpter ꝓſperitates fortune ꝛ ꝓpter infortunia:ſʒ indifferẽter ſe hẽbãt in ꝓſpitatibꝰ ꝛ aduerſis. Accipiamꝰ g̃ iſta duo.ſ.impaſſibilẽ eſſe a fortune caſibꝰ:ꝛ nõ tolerare iniurias:ꝛ ꝯſideremꝰ ſi eſt aliqð cõe eis in quo ꝯueniũt:vtputa ꝙ dicamꝰ ꝙ vtrũq ꝯtingit ꝙ aliqs ſe exiſtimat dignũ magnis. In h̃.n.ꝯſiſtit rõ magnanimitatis. Ex h̃ ꝯtingit ꝙ hõ non põt pati iniurias. ex h̃ ēt ꝯtingit ꝙ ſpnit aut ꝯtẽnit aut ſp ꝯtẽnit mutationem bonoꝝ exterioꝝ tanq̃ʒ minoꝝ. Si aũt nihil cõe inueniretur in illis duobꝰ acceptis nõ eſſet vna ſpẽs magnanimitatis:ſʒ due. vñ non poſſet dici vna cõis diffõ ꝓprie dcã:q2 ſolius ſpẽi ſpãliſſime eſt tal'

Nom 2m diffõ. ⁋ Cõſiderandũ eſt vlterius ꝙ ſi qs ꝑ talẽ viã velit inueſtigare diffõnẽ hoiſ:oꝫ ꝯſiderare in q̃ oēs hoies ꝯueniunt.ſ.in h̃ cõe qð eſt eſſe rõnale. 2° opʒ ex latere in q̃ ꝯueniunt. Silr oēs equi ꝯueniũt in hinnibilitate. 3° opʒ ꝯſiderare in quo ꝯueniũt ambo tam hoies q̃ʒ eq. vʒ ꝯueniũt in aiali. g̃ aial rõnale eſt diffõ hoiſ:ꝛ aial hinnibile ē diffõ eq. Et hoc eſt ꝯſiderãdo ꝓpriã driã ſpecificã eq ꝑ hinnibilitatẽ:ꝛ ſic de ſilibꝰ. hec aũt via dr̄ via reſolõnis:via ſilitudinis:via aſcẽſus. Pria via de q̃ dcm̃ eſt in ꝓcedẽti. vʒ dr̄ via diuiſiõis:via cõpoſitiõis:ꝛ via deſcẽſus. ſilr dr̄ via ſilitudinis.

ꝯclo ſcḋa ⁋ Scḋa ꝯclo huiꝰ capli tal' ē ꝙ nõ oʒ diffinire ꝑ metaphoras.

Proba° ⁋ Que ꝯclo ſic ꝓbaṫ ſʒ phm. Nã cũ diffõnes ſint ꝓcipua efficaciſſima media in diſputatiõibꝰ:ſi diffõnes dareṫ ꝑ metaphoras ſeq̃reṫ ꝙ ꝛ metaphoris diſputãdo poſſemꝰ vti:hoc ãt fieri nõ oʒ:q2 metaphora accipiṫ ſm aliqð ſile:ꝛ nõ aũt oʒ ꝙ illð qð eſt ſile ſm vnũ ſit ſile q̃ʒtũ ad oia: vñ in diſputatiõibꝰ doctrinalibꝰ in qbꝰ ꝓcipue q̃riṫ vitas:metaphora eſt vitãda:ꝛ a fortiori equocatiões in diſputãdo ſunt hñ ꝛ ꝑ ꝯñs in diffõnibꝰ debẽt euitari:q2 equocatio peior ē metaphora:vt dicit hic Egidiꝰ. ⁋ Ad pm dõm negando ꝯñtiã q2 dato ꝙ via ſilitudinis veneṫ diffõ mõ expoſito:nõ tñ ꝓpter hoc ꝯcludiṫ ipſa diffinitio ꝑ metaphoricas locutiones:ꝛ lʒ in tali venatione ꝓcedaṫ a minus cõi ad maiꝰ cõe:tñ ꝯcludẽdo diffõnem iam inueſtigatã ꝑponiṫ magis cõe minus cõi. ⁋ Ad 2m patet ſolutio ex dictis ꝛc.

Lec. 17. ⁋ Qõ. 17. Q̃ſtio qð qd ē ſe hẽat in qõnibꝰ. ꝛ ē lec. 17. D.S.

VLterius ꝯſiderãdũ reſtat qualr ipm qð qd ē põt inueſtigari. Poſtq̃ʒ oñſuʒ eſt qualr ipm qð qd eſt põt inueſtigari ꝑ viam ſilitudinis diuiſiõis. ⁋ Circa qð triplex occurrit ꝯſideratio ſʒ ꝙ iſte tractatꝰ ꝯtinet in ſe tria capl'a ſm tres lec. D.S. ⸿ Nã pͦ ꝯſiderãdũ eſt qualr ipm qð qd eſt põt inueſtigari. ⸿ Scḋo ꝯſiderãdũ eſt de ſolone qõnis ꝓpoſite qua q̃riṫ de vnitate cãe ꝛ cauſati ꝛ hoc in 3° caplo ibi. ⌊ Vtrũ aũt ꝯtingit ꝛc. ⁋ Circa pmũ querunṫ duo ⸿ p°. Vtrũ alicuiꝰ qõnis ꝓpoſite poſſit inueſtigari ꝓpter qd accipiendo aliqð commune vniuocum ſiue analogum ⸿ 2°. Vtrum diuerſe qões poſſint cõmunicare in ꝓpter quid.

⁋ Seqtur in pho. ꝛ in. S.D. ibi. ⌊ Ad hñdũ ãt ꝓblemata. ⌋

⁋ Articulus primus.

Ad primũ ſic ꝓcediṫ. Vr ꝙ ꝓpter qd alicuiꝰ ꝓblematis nõ poſſit venari accipiẽdo aliqð cõe genꝰ:aut aliqð cõe analogũ. ⁋ Nã ꝓpter qd alicuius ꝓblematis terminabilis ꝑ demr̄ationẽ ē cã ꝓpria:ꝛ ꝓpter quã pdicatũ ineſt ſubo:cũ demr̄atio ꝓcedat ex ꝓprijs:vt in pͦ declaratũ ē:ſed nullũ cõe genꝰ eſt cã ꝓpria ꝓpe paſſiõis alicuiꝰ ſubi. g̃ ꝓpter qd nõ põt ꝯueniẽter venari accipiẽdo aliqð cõe genꝰ. ⁋ 2m ꝑterea. ꝓpter qd qð eſt mediũ demr̄atiõis:eſt diffõ aut ſubi aut paſſiõis loquẽdo de demr̄atiõe ꝓpter qd:ſʒ diffinitio nõ ē aliqð cõe genꝰ vniuocũ:neq analogũ:cũ ꝯuertaṫ cũ eo cuius ē diffinitio. genꝰ aũt nõ ꝯuertiṫ cũ eo cuiꝰ eſt genꝰ:cũ in pluſ ſe hẽat. g̃ ꝛc. ⁋ Sʒ ꝯ eſt phs in p̃nti caplo ibi. ⌊ Ad hñduʒ aũt ꝓblema ꝛc. ⌋ ⁋ Rñ° dõʒ ꝙ iſte ē ſextꝰ tractatꝰ huiꝰ ſcḋi libri in q̃ phs oñdit modũ inueſtigãdi ipm qð qd eſt ſoluendo duas qões. Qui qdeʒ tractatꝰ ꝯtinet in ſe tria capl'a:vt in capite qõnis patuit. In pͦ caplo docet modũ inueſtigãdi ꝓpter qd oñdẽdo ꝙ diuerſa ꝓblemata hñt in vnũ ꝓpter quid. Qð qdẽ caplm ꝯtinet in ſe duas ꝯclones de quaꝝ 2ª in ſequẽti artiͦ videbiṫ. Cõcluſio

⁋ Pria ꝯclo q̃ eſt reſponſiua ad q̃ſituʒ tal' eſt. Ipm ꝓpter qd qð determinat demr̄atiue aliquã ꝯclonem ꝓpter qd debite põt inueſtigari 3r. ⸿ Pͦ accipiẽdo aliqð cõe genꝰ vniuocũ noiatuʒ. ⸿ 2° accipiẽdo aliqð genꝰ vniuocuʒ innoiatum vno noie. ⸿ 3° accipiendo aliqð cõe analogum. Proba°. pmi

℣ Primũ ꝓbat phs tali exẽplo. Naʒ ſi aliqs velit ſcire ꝓpter qd ſomnũ vel vigilia inſit hoi vel equo ꝛ alijs ſpẽbꝰ aialis:opʒ ꝙ videat qd eſt illð cõe ſubm:cui ꝯuertibilr talis paſſio ineſt:q̃ habito id erit cã ꝓpter quã tal' paſſio ineſt inferioribꝰ:vtputa ꝓpter qd ſomnꝰ vel vigilia ineſt hoi. Rñdeṫ q2 eſt animal. ſilr equo ineſt ſomnꝰ ꝛ vigilia q2 eſt aial. Silr de iſta paſſiõe hñe tres reſpectu inferioris triãguli. Nam ꝓpter qd iſocheles hʒ tres angl'os:q2 eſt triãgulus:ꝛ ſic de ſilibꝰ alijs:vt ꝓpter qd ſortes eſt riſibilis:q2 eſt hõ. Ois.n.homo eſt riſibilis ꝛ ſolus hõ eſt riſibilis. ⸿ rõ aũt huiꝰ documenti eſt. q2 ſubm eſt cã ꝓprie paſſiõis:ꝛ ꝛ iõ ſi velimꝰ inueſtigare cãʒ alicuiꝰ paſſiõis ꝓpter quã inſit aliqbꝰ inferioribꝰ:oʒ accipe cõe genus ſubm qð eſt ꝓpriũ paſſionis illiꝰ:q̃re ineſt ꝓprio ſubo:vt ꝓpter qd hõ ē riſibilis:q2 vʒ eſt aial rõnale. oē.n.aial rõnale eſt riſibile. Probatio ſcḋi

℣ Scḋm ꝓbat phs tali ex°. Nã hñe duos ventres ꝛ carere dẽtibꝰ in ſupiori mãdibula ſunt duo que ꝯſequunṫ hoc genꝰ innoiatũ vnico noie qð ē aial cornutũ:ꝯueniũt boui ꝛ ceruo. Si g̃ q̃raṫ ꝓpter qd ceruꝰ hʒ duos vẽtres ꝛ caret dentibꝰ in ſupiori mãdibula:accipiẽdũ eſt illð cõe genus innoiatũ:q2 vʒ ē aial cornutũ. Et ſilr ſi q̃raṫ q̃re bos caret dẽtibꝰ in ſupiori mãdibula:q2 vʒ ē aial cornutũ. Probatio tertii

℣ Tertiũ ꝓbat tali ex°. Nã veſtiri carnibꝰ ꝛ ſuſtinere mollitiẽ carnis ꝯueniũt his tribꝰ q̃ ſunt. ſepio:qð qdẽ neruꝰ eſt ad ſuſtinẽdũ mollitiẽ carnis:q̃lem neruũ hñt vmes:ꝛ ſpina quã hñt piſces:ꝛ oſſa que hñt alia aialia. pdicte due paſſiones ꝯueniũt pdictis tribꝰ ſm analogiã ꝛ ꝓportionẽ quãdam. q2 ſubſtinere mollitiẽ carnis. pͦ ꝯtingit oſſi:deinde ſpine ꝛ vltimo ſepioni:que qdẽ ꝯueniunt pdictis tribꝰ ꝓpter vnuʒ vʒ ꝓpter duritiẽ. Duricies.n.repiṫ in oſſibus vel in oibꝰ his tribus ſʒ analogiã. vñ ſi queraṫ ꝓpter qd ſepioni ꝯuenit ſuſtinere mollitiẽ. Rñdeṫ q2 vʒ hʒ duritiem ⸿ ex quo pʒ:ꝙ triplex 3r ꝓpter qd põt intelligi ꝓpter qd ſiue inueſtigari alicuiꝰ qõnis ꝑ modum qõnis ꝓpoſite. ⸿ Vnomõ accipiẽdo vnum cõe genus ſubm vniuocum nobis vno noie noiatuʒ. ⸿ Scḋo accipiẽdo vnũ cõe genꝰ vniuocũ nobis vno noie innoiatũ. ⸿ Tertio accipiẽdo aliqð cõe analogũ. Nom pm

⁋ Pro declaratiõe pdictoꝝ ꝯſiderãdum eſt pͦ ſm phm ꝛ. D.S. ꝙ regula ſiue documẽtum qð

Regľa ad inueſtigãdũ pp qd. valet ad quãlibet p̱dictarũ venationũ eſt talis. ¶ Nã opʒ
reducere paſſionẽ talẽ cui⁹ cã q̃rit̃ pp quã ieſt alicui ſubto:
ad aliqđ cõe ſiue ſit vniuocũ ſiue ſit analogũ ſiue ſit noiatũ
ſiue ſit innoiatũ. Deinde opʒ cõſiderare ad q̄ id cõe ſequat̃
⁊ q̄ ſunt illa q̄ ad hoc cõe ſequunt̃: queadmoduʒ patuit in
exẽplis p̱dictis. nã eẽ aial: ẽ quoddã cõe: ad qđ ſequit̃ ſom/
nus ⁊ vigilia: ⁊ tale cõe ſequitur hõ. aſinus leo ⁊ ſic de aliis
ſpẽb⁹ aialis vlt̃. verũ ẽ q̧ id cõe ad qđ ſequit̃ aliq̃ paſſio eſt
cã pp quã illa paſſio ineſt illis ad q̄ ſequit̃ id cõe: vt eẽ aial
eſt cã pp quã ſomn⁹ ⁊ vigilia ineſt hoi vel aſino ⁊c̃. Et hĩc
cornua ẽ cã q̃re ceruus caret dẽtibus in ſup̱iori mãdibula:
⁊ ſic de oĩbus pp necẽitatẽ ruminatiõis. Tale. n. aial p̊ acci/
pit herbas nõ maſticãdo: ⁊ ponit in vno ventre: poſtea ꝟo
dũ quieſcit in ſtabulo extrahit talẽ herbã ruminãdo ad ma/
ſticãdũ: q̃ maſticata ponit in vẽtre interiori ⁊ tale aial ca/
ret dẽtib⁹ in ſup̱iori mãdibula: q̃ illã mãm q̄ dʒ cõuerti in
dẽtes: eã ꝯuertũt in cornua: vt mediantib⁹ illis poſſunt ſe a
nouicis defendere. Semp̱. n. nã facit qđ melius ẽ: cuʒ agat
No^m 2^m vnũ ſequi ad aliũ 2^r pp finẽ. ¶ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ſꝫm Egidiũ q̧ vnũ ſeq ad
aliđ põt itelligi 2^r. ſ. vnomõ ſꝫ ꝯñtiã. ⁊ ſic ſup̱iora ſequunt̃
ad iferiora. vt aial ſequit̃ ad hoieʒ. valet. n. hõ eſt. g̃ aial ẽ:
ſʒ nõ eõ. ⁊ hoc mõ id qđ ſequit̃ nõ eſt poſterius ſʒ p̱us: vt pʒ
in p̱dicamẽtis. Qđ id eſt prius a quo nõ conuertit̃ ꝯñtia.
¶ Alio mõ põt accipi ſeq ſꝫm poſterioritatẽ: vt ſeq ſit idem
qđ eſt eẽ poſterius: ⁊ ſic iferiora ſequunt̃ ad ſup̱iora q̄ ſunt
priora illis. vñ cũ dicebat̃ q̧ hõ ſequit̃ aial accipiendũ ſeq
ſecũdo mõ ⁊ nõ p̊mõ. Si ꝟo dicat̃ q̧ aial ſequit̃ ad hoiem:
No^m 3^m accipit̃ ſeq p̊mõ ⁊ nõ ſcđomõ. ¶ Cõſiderandũ eſt vlterius
hic ſꝫm phm q̧ ad hoc q̧ habeam⁹ pp qd circa ſingularia
p̱blemata que ponunt̃ in p̱n° capli opʒ cõſiderare diuiſio/
nẽ ⁊ ſubdiuiſionẽ: ⁊ ſic ad ſingula p̱cedere diſputãdo: ſup/
poſito cõi gñe: vt ſiquis velit conſiderare pp qd aliqd ꝯue/
niat aliqb⁹ aialib⁹: opʒ iterato accipe ſꝫ ſubdiuiſionẽ q̄lia
ſunt q̄ ꝯſequunt̃ p̊ ad aliqđ cõe qđ ſub aliquo continent̃. ⁊
ſic ſemp̱ debem⁹ p̱cedere acciplẽdo id qđ eſt p̊mũ. ita vʒ q̧
fiat imediata diuiſio: qđ ẽt ſupra obſeruabat̃ in diffĩnibus
quib⁹ p̱cedit̃ ad iueſtigãdũ qđ qd ẽ. Sic aũt p̱cedẽdo ma/
nifeſtũ ẽ q̧ poterim⁹ dicere pp qd aliq̃ iſunt his q̄ ꝯtinent̃
ſub aliquo cõi: vt pʒ ex dictis. ¶ Ad p̊^m igit̃ dicendũ q̧ lʒ
nullũ cõe genus logicũ qđ dĩ gen⁹ vlẽ ſit cã p̊ma paſſionis
alicuius ſpẽrũ cõtẽtarũ ſub ipſo: tñ genus ſubm qđ ſup̱ius
dicebat̃ genus ſcibile eſt cã p̱pria proprie paſſionis: vt pʒ
2° meta^{ce} ⁊ in p̊ huius. Hic aũt ſit mentio de gñe ſubiecto:
ſiue de gñe poſterioriſtico. vñ ratio laborat in equiuoco.
Et per hoc patet ſolutio ad ſecundum.

¶ Sequit̃ in phõ ⁊ in. S. D. ibi. [Eadẽ aũt ſunt. ¶ Ar. 2.

Ad ſcđʒ ſic p̱cedit̃. Ut̃ q̧ multa p̱blemata nõ poſſint
cõicari in vno pp qd. ¶ Nã diuerſarũ ꝯſide
rationũ ſunt diuerſa media: vt in p̊ huius habituʒ eſt: ſʒ pp
quid eſt mediũ demſ̃ationis. g̃ multarũ p̱põnuʒ ſiue p̱ble/
matũ nõ põt eẽ vnũ pp qd. ¶ 2^m p̃terea. vnius effectus nõ
pñt eẽ plures cãe p̱pͥe in eodẽ gñe cauſe: vt hic ifra ꝯcedit
phs ⁊ in 2° phyſi. g̃ diuerſoꝝ effectuũ nõ p̃t eẽ vna cã p̱pria
⁊ in eodẽ genere cauſe: ſed p̱pter quid qđ eſt mediũ demõ/
ſtrationis eſt propria cauſa inherentie ꝯcluſionis. ergo ⁊c̃.
¶ 3^m p̃terea. diuerſaꝝ reꝝ diuerſe ſunt qditatis: cũ (vt ſupra
cõceſſum eſt) idẽ ſit qđ rñdet̃ ad qd eſt ⁊ pp qd ſequeretur
q̧ diuerſaꝝ ꝯnũ p̱blemata p̱poſitaꝝ nõ poſſit eẽ vnũ pp qd.
¶ Sed ꝯ̃ eſt phs in fine hui⁹ capli ibi. [Eadẽ aũt ſunt ⁊c̃.]
¶ Rñ° dicẽdũ q̧ 2° ꝯclõ huius capli q̄ eſt reſpõſiua ad q̃ſi/
Cõclõ tum talis eſt. ¶ Multa p̱blemata demſ̃abilia pñt hĩc vnũ
p̱pter qd. ¶ Que ꝯclõ p̱bat̃ a phõ 2^r. ſ. Nã phs p̊ oñdit
q̧ multa p̱blemata pñt hĩe idẽ mediũ ſimplr̃. nã ad hoc p̱/
p̊ p̱batio. blema: q̃re echo ſit: ⁊ q̃re appet idolũ in ſpeculo: ⁊ q̃re ap/
paret iris in nubibus. Rñdet̃ idẽ pp qd: vʒ q̃ in oĩbus eſt
2° antipariſtaſis. i. ꝯ̃ria reſiſtẽtia ſiue rep̱cuſſio. ſ. 2° oſtẽdit q̧
multa p̱blemata pñt hĩe vnũ pp qd: nõ qdẽ ſimplr̃ ⁊ oĩno:

ſed q̃ vnũ eſt ſub altero. nã ſi q̃rat̃ pp qd pluuia in fine mẽ
ſis ianuarij magis inũdat: rñdet̃ q̧ eſt pp hoc q̧ finis mẽ/
ſis ẽ magis pluuialis. Et ſi q̃rat̃: q̃re finis mẽſis eſt magis
pluuialis: rñdet̃ q̧ ẽ pp hoc q̃ tũc deficit luna q̄ hʒ dñium
ſup̱ humores: ⁊ deficiẽte lumine eius magis cõmouent̃ va/
pores in aere ex qbus cauſat̃ pluuia. Ex quo pʒ q̧ illa duo
media ſiue pp qd: ſic ſe hñt: q̧ vnũ illoꝝ eſt ſub altero: ⁊ ſic
ſunt vnũ mediũ: ſiue pp vnũ pp qd. nõ oĩno: ſʒ rõne ſubordi
nationis. ¶ Uñ ẽt pʒ q̧ multa p̱blemata pñt dici eadeʒ. 2^r.
ſ. vnomõ idẽtitate medij ſiue pp qd. ſ. aliomõ pp medij ſub/ p̱blemata dici eadẽ 2^r
ordinationẽ. ¶ Cõſiderãdũ eſt tñ hic ſꝫm phm vt adducit No^m p̊^m.
D. S. q̧ aliq̃ dicunt̃ eadẽ pp hoc q̧ hñt ideʒ mediũ pp qd
vnũ in gñe diuerſificatum tñ in ſpẽ. ſ. vt pʒ de ſono echo: de
imagine in ſpeculo: ⁊ de iride in nubib⁹. oĩa. n. illa ꝯueniũt
in medio pp qd vno ſꝫm genus: qđ eſt rep̱cuſſio. Sʒ tñ tale
mediuʒ diuerſificat̃ ſꝫm ſpẽm. ille. n. rep̱cuſſiones dĩnt ſpẽ.
ſ. Nã echo ſit p̱pter rep̱cuſſionẽ aeris moti a corp̱e ſonan/ echo
tis ad aliqđ corpus ꝯcauũ. ſ. apparitio aũt imaginis i ſpe/ Imago ſpe.
culo ſit pp hoc q̧ imutatio medij rep̱cutit̃ ad ſpeculũ. ſ. Sʒ Iris.
iris ſit p̱pter hoc q̧ radij ſolares repercutiunt̃ ad vapores
humidos: vt ad logũ pʒ in p̱uis nãlibus: ſʒ ſunt aliq̃ plura
p̱blemata q̄ hñt idẽ mediũ ſꝫm ſpẽm: vt p̱pter qd hõ eſt ri/
ſibilis p̱pter qd ẽ flexibilis ⁊ p̱pter qd hõ eſt diſciplinabi/
lis. Ad oĩa rñdet̃ q̧ eſt animal rõnale qđ quidẽ eſt mediũ
in vnũ ſꝫm ſpẽm. q̄dã ꝟo ſunt que hñt mediuʒ vnũ ſolũ ſꝫm
analogiã: vt ſupra patuit de ſpina ⁊ ſepione. ¶ Cõſideran/ No^m 2^m
dũ eſt vlterius q̧ p̱blemata q̄ dicunt̃ plura ſunt in duplici
drĩa. ſ. Nã q̄dã ſunt in qbus plures paſſiones queruntur de
pluribus ſubiectis. ¶ Et talia ſunt in duplici drĩa. ſ. nã aliq̃
ſunt in qbus plures paſſiões q̃runt̃ de plĩbus ſubiectis pe
nitus diſparis. vt pp qd hõ eſt riſibilis. ⁊ p̱pter qd equus
eſt hinnibilis: ⁊ talia p̱blemata nõ hñt idẽ p̱pter qd. ſ. que/
dã ꝟo ſunt in qbus plẽs paſſiones q̃runt̃ de plĩbus ſubie/
ctis nõ diſparis. vt propter qd hõ ẽ riſibilis: ⁊ p̱pter qd eſt
aial rõnale: ⁊ talia pñt habere idẽ mediuʒ. ¶ Alia ꝟo ſunt
in qbus q̃runt̃ plr̃es paſſiões đ vno ſubiecto: vel vna paſ/
ſio đ plr̃ib⁹ ſubiectis. ⁊ talia pñt cõicare i vno medio qđ ẽ
vnũ aut ſꝫm gen⁹: aut ſꝫm ſpẽʒ: aut ſꝫm analogũ: aut ꝟo ſꝫm
ſubordiationẽ: vt ex dictis pʒ. ¶ Ad ar^{ta} pʒ ſol. ex p̱dcis.

¶ Qõ. 18. De ſimultate cãe ⁊ effectus. ⁊ eſt lec. 18. S. D.

Tandẽ conſiderãdũ reſtat de cõſequentia Le. 18.
cauſe ad cãtũ: qualiter vʒ ad cãtuʒ
cõſequat̃ effectus. ¶ Circa qđ querit̃. Utrum
cauſa ⁊ cauſatũ ſimul ſint quo ad exiſtentiam.
¶ Sequitur in phõ ⁊ in. S. D. ibi. [De cauſa
autem ⁊ eius in cauſa.] ¶ Articulus vnicus.

Ad qđ ſic p̱cedit̃. Ut̃ q̧ cã ⁊ cãtum nõ ſemper ſint ſimul.
¶ Nã hĩe lata folia eſt cauſa q̧ fluant folia alicuius
arboris: ⁊ tñ hĩe lata folia: ⁊ folia fluere nõ ſunt ſil̃ quo ad
exñtiam: cũ tp̱e vnũ p̊cedat aliud. g̃ ⁊c̃. ¶ 2^m p̃terea. vehe/
mens rep̱cuſſio eſt cã quare cauſat̃ iris: vt ſupra conceſſuʒ
eſt: ⁊ tñ poſita vehemẽti rep̱cuſſione non ponit̃ ſimul iris:
alr̃ ſonus eẽt iris cũ cãet̃ ex vehemẽti repercuſſione. g̃ ⁊c̃.
Sed dicebat q̧ poſita cã p̱pria ponit̃ cauſatũ: nõ tñ poſita
cã cõi de qua arg^m p̱cedit. ¶ 3^m cõſiderãdũ. hĩe lata folia
eſt cauſa p̱pria q̧ folia cito defluant ſiue decidant: ⁊ tamen
nõ ſimul ẽ hĩe lata folia ⁊ cito defluere. ¶ Sʒ ꝯtra eſt phs
in pñti caplo ibi. [De cã aũt ⁊c̃. ¶ Rñ° dicendum q̧ iſtud
eſt 2^m caplm huius tractat⁹: in quo phs ſoluẽdo vnã qõnẽ
ponit vnã ꝯclõnẽ q̄ eſt rñſiua ad q̃ſitũ. ¶ Uʒ q̧ cã ⁊ cãtuʒ Concl̃o
ſemp̱ ſil̃ ſunt ſꝫ ꝯñtiã. ¶ Quã ꝯ̃nẽ p̱bat phs duab⁹ rõni/
bus. ſ. q̃rũ p̊ q̄ ſumit̃ ſꝫ rõnẽ cãe ⁊ cãti ẽ talis. Nã oẽ cãtũ p̊ rõ
opʒ hĩe aliquã cãm: q̃ ponere cãtum eẽ ſine cã/ eſt ponere
cãtũ nõ eẽ cãtũ. g̃ h̃ cãtũ ẽ ſil̃ cũ hac cã. Sicut ad hoc qđ eſt
terrã eẽ in medio: ſequit̃ q̧ luna deficiat. Et ad h̃ qđ eſt ar/
borẽ hĩe lata folia: ſequit̃ q̧ folia defluãt. ſ. 2° rõ que ſumi/ 2^a rõ.
tur ex rõne demſ̃ationis eſt talis. Nã cã ⁊ cãtũ per ſcinul/

eem demſtanť:ğ ſimul ſe cõſequunť. ſ Pȝ ꝯñtia:qꝛ ad me/
diū demſtatiõis ſequiť de necitate ꝯ. ſ Aũs pȝ ſic demſtan/
do. Quicqd hȝ lata folia fluit folio:ſȝ vitis hȝ lata folia:ğ
fluit folio:ꝛ eꝯ. Quicquid fluit folio hȝ lata folia : ſȝ vitis
Instan. fluit folio.ğ vitis hȝ lata folia. ℂ Et ſi arguať. demſtatio
ꝓcedit ex cauſis:vt in p̄ huius declaratū ē. ğ cā ꝛ cātū per
ſe inuicē nõ demſtanť. alr̄ aliq̄ duo eẽnt ſibi inuicē cā i eodē
Rñ gñe cāe:qđ ē ipoſſ̄e. ℂ Dõm ꝙ cā ꝛ cātū nõ ꝑ ſe iuicē demõ
ſtranť eodeȝ mõ:ſȝ diuerſimode:qꝛ qñ cātū demſtať ꝑ cām
eſt demſtatio ꝓp qd. Sȝ qñ eꝯ cā demſtať ꝑ cātū ē demſtatio
qꝛ ē:vt h̄ dicit phs. Jlle.n.q ꝑ defectū lune demſtat ꝙ terra
eſt in medio cog̃ſcit qꝛ ꝛ nõ ꝓp qd:qꝛ iterpõ terre ē cā defe/
ctus lune ꝛ nõ eꝯ:cū in rõne eclipſis ponatur ꝙ terra ſit in
medio. vñ defect⁹ lune cognoſciť ꝑ iterpõnē terre ſicut per
No^m p^m mediū ꝓp qd ꝛ nõ eꝯ. ℂ Cõſiderādū eſt hic ſm phm ꝙ qñ
aliqs effectus ꝯuenit plurib⁹ ꝓp diuerſas cās qñ aliq̄ illaꝝ
cāru ē:neccio eſt rē eē:ſȝ exñte effectu nõ ē neccio quālibet il/
larū cārū eſſe:ſȝ neccē ſit aliquā illaꝝ cārū ſil̄ eſſe. Vbi gr̃a.
Uitupabile eē ꝯuenit audaci ꝛ timido ꝓp diuerſas cauſas.
Nā ꝯuenit audaci ꝑ exceſſum. timido vero ꝓp defectū: vñ
ſiue ſit ſupabūdātia ſiue defectus neccē eſt eē vituperabile.
Sȝ ſi ponať vitupabile eē, nõ eſt neceſſe ꝙ ſit ſupabūdātia:
vt pȝ in timido:ſȝ tñ neccē eſt ꝙ ſit vl̄ ſupabūdātia vl̄ defe/
No^m 2^m ctus. ℂ Cõſiderādū eſt vlterius ſm phm in lr̃a ꝙ qñ ē ali/
quis effectus q ꝯuenit vni cõi ꝓp vnā cām. opȝ ſemꝑ ꝙ ad
cām ſequať effectus ꝛ eꝯ. ſicut fluē folio ꝯuenit plāte hñti
lata folia ꝓp hāc cām q̄ eſt cõdēſatio humoris ꝛ eꝯ: opȝ ꝙ
poſita cā in tali ſubiecto ponať effectus: vt ſi cõdēſatio hu/
No^m 3^m et ul 2^r moris ſit in arbore: neceſſe ē ꝙ in arbore folia fluāt. ℂ Cõ/
ſiderandū eſt vlterius hic ſm. D.S. ꝛ Egidiū ꝙ ſimul põt
accipi 2^r. ſ vnomõ vt dicit ſimultatē tpis. ſ alio^s vt dicit ſi/
multatē ꝯſecutionis. hic aũt accipiť ſimul 2° mõ ꝛ nõ p̄mõ:
vt ſi ponať vnuȝ ſiue cauſa ſiue cātum neceſſe eſt conſequi
aliud ſimul tpe ſiue ſm prius ꝛ poſterius. ℂ Ad argumē/
ta pȝ ſol̄o ex p̄dictis in capite articuli adducta.

ℂ Qõ.19. De ꝓportione cāe ꝛ effectus. ꝛ eſt lec.19. D.S.

Le.19. **St** inſuꝑ ꝯſiderādū qualiter cā ꝛ cātū ſe ha
beāt adinuicē quātū ad vnitatē. ℂ Cir/
ca qđ queritur. Utrū vnius effectus ſit tñ vna
cauſa: vel ſint plures cauſe.

ℂ Sequiť i pho ꝛ i. S.D. [Utꝝ āt ꝯtingat.]

Ad qđ ſic ꝓcediť. Uř ꝙ vni⁹ ꝛ eiuſdē. ℂ Arti. vnicus.
effectus ſit tñ vna cā. ℂ Nā diffinitio ē explicās cau
ſaȝ rei: vt ſupra ꝯceſſuȝ ē: qꝛ ſignificatū diffõnis eſt ipm qđ
qđ eſt: ſȝ vnius rei vnica ē diffõ: cū vni⁹ rei ſit vnū eē. ğ vni⁹
effectus ē tñ vna cā ꝛ nõ plures. ℂ 2^m p̄terea vni⁹ effect⁹
demſtatiõis de aliquo nõ ē niſi vnū mediū demſtationis: vt
dicit hic phs: ſȝ mediū demſtatiõis ꝓp qd: ē cā. ğ ꝛc̃. ℂ Sȝ
cõtra ē phs in lr̃a ibi. [Utrū aũt ꝯtingat ꝛc̃.] ℂ Rñ° dõm
ꝙ iſtud ē 3^m caplm huius ſexti tractat⁹: in quo phs mouet
hāc qõnē. vȝ. Utrū vnius effect⁹ ſit tñ vna cā: quā ſoluit ꝑ
diſtinctionē. ꝯ Nā ꝯtingit aliqd aſſignari ꝓ cā alicui⁹ effe
ctus tripl̄r. ſ Unomõ accipiēdo cām ꝑ ſe ꝓ medio demſta/
tionis ꝯcludēdo effectū. ſ Aliomõ accipiēdo aliqđ ſignuȝ
pro cā. ſ 3° mõ accipiēdo aliqđ accñs. ſ p̄mõ vnius effect⁹
eſt tñ vna cā: vt ꝓbat phs ꝑ p̄mā rõnē in obijciēdo ad ꝯcā.
ſ Sȝ 2° mõ ꝛ 3° mõ vnius effectus pñt eē plures cāe: vt ꝙ
aliqd ſit vitupabile ꝑ ſe cā ē eē p̄ter rõnē rectā. ℂ Sȝ inſta/
Discip. bat diſcipulus. Nā ſupra ꝯceſſuȝ ē ꝙ ꝑ qđlibet genus cāe
põt fieri demſtatio. qđ ēt ꝓbať 2° phyſi. ğ vnius effect⁹ pñt
eē plures cāe accipiendo cām ꝓ cā ꝑ ſe: q̄ accipiť ꝓ medio
demſtatiõis ꝓp qd. ℂ Cõfirmabat: qꝛ vnius effect⁹ pñt eſſe
Rñ plures diffõnes: ꝛ per ꝯñs rõ phi nulla. ℂ Dõm ad vtrūq₃
ſimul ſm Egidiū ꝙ eiuſdē rei ſm diuerſa gñā cārū pñt eē
plures cāe ꝑ ſe: q̄ pñt ſumi ꝓ medio in demſtatiõe. ſȝ eiuſdē
rei nõ põt eē pl̄es cāe ꝑ ſe: q̄ ſint mediū in demſtatione ſim/
pliciter potiſſima đ qua hic loquiť phs: qꝛ talis demſtatio
accepit ꝓ medio diffõnē cõpletā ꝛ ꝑfectā ſimpl̄r: q̄ includit
oẽs cās alicuius effect⁹ demſtabilis. vnius.n. effect⁹ nõ pñt
eſſe niſi vnū tale mediū: qꝛ vni⁹ rei nõ ē niſi vnica talis diffõ
ꝑfecta ſimpl̄r cõpleta. ℂ Cõſiderādū ē hic ſm Rodulphū No^m p^m
britonē ꝙ cārū q̄dā ſunt ꝑ ſe: q̄dā ꝑ accñs. vnius rei pñt eē
plures cāe ꝑ accñs ēt in eodē gñe cāe: vt ipſi⁹ ſtatue cā per
accñs ē policlet⁹. albū. ꝛ muſicū. ſ De cauſis vero ꝑ ſe po/
tiſſimis loquiť 2^r. vel in eodē gñe cāe: vel in diuerſis gñib⁹
cārū. Si 2° mõ ſic eiuſdē effectus pñt eē pl̄es cāe ꝑ ſe: qꝛ oia
alia citra p̄mā cām pñt hře plures cās. ſ Si vero loq̄mur đ
cauſis ꝑ ſe in eodē gñe cāe põt itelligi 2^r. ſ qꝛ vel loq̄mur đ
cauſis tā cõib⁹ q̄ȝ ꝓprijs: vel de cauſis mediatis ꝛ ꝓprijs.
Si p̄mõ ſic ēt vni⁹ effect⁹ pñt eē pl̄es cāe. Si 2° mõ ſic vni⁹
effect⁹ in eodē gñe nõ pñt eē pl̄es cāe: qꝛ ſic ad cām ꝑ ſe ꝛ i/
mediatā ſequiť effectus: ita ad vnitatē ꝛ pluralitatē talis
cāe ſequiť vnitas vel pluralitas effect⁹. ℂ Cõſiderādū eſt No^m 2^m
vlterius ſm phm in lr̃a ꝙ ſi accipiať cā ꝛ cauſatū ꝑ ſe: ha/
bebūt eodē mõ ſe ꝓportionata vl̄r. Nā ſi effectus ſit idem
gñe ꝛ diuerſus ſpē: ēt cā erit talis. ſi vero effect⁹ ſit equocus.
ēt cā erit talis. ſed ſi effectus ſit analogus cā erit analoga.
ſ Ex^m p̄mi vt cā ꝑ quā poſſemus arguere a cõmutata pro/
portiõe in numeris figuris. ſpib⁹ a corꝑalibus ē alia ſpē ꝛ
eodē gñe. ſic nūerus. figura ꝛ tp̄s diñt ſpē ꝛ ſunt eadē gñe
ſ. de gñe quātitatis. Augmētū eniȝ eſt cā ꝙ poſſumus ar/
guere a cõmutata ꝓportione. Qđ q̄dē augmētum eſt idem
ſm gen⁹ ꝛ aliud ſm ſpēm: qꝛ tale augmētū eſt idē ſm q̄ti/
tatē ꝛ eſt aliud ſm ſpēs ſubalternas q̄titatis. Nā vnū ꝑti/
net ad q̄titatē diſcretā: ꝛ aliud ad q̄titatē cõtinuā. ſ Ex^m
ſcđi nā eius qđ eſt eē ſil̄e: alia cā eſt in coloribus ꝛ in figu/
ris: qꝛ equiuoce đr vtrobiq₃. Jn figuris eniȝ nihil aliud eſt
eſſe ſil̄e q̄ȝ ꝙ anguli ſint eq̄les: ſed in colorib⁹ eſſe ſil̄e eſt ꝙ
faciāt eadē imutationē in ſenſu vel aliud huiꝯ. ſ Ex^m tertij
qꝛ cā tā iris q̄ȝ echo eſt reꝑcuſſio que eſt eadē ſm ꝓportio/
nem. ℂ Cõſiderādū ē vlteri⁹ ſm phm ꝙ cā ꝛ id cuius ē cā No^m 3^m
ꝛ ſubiectū ꝯſequunť adinuicē: vȝ ſi accipianť vl̄r. Sȝ ſi ac/
cipiať vnūqđq₃ ꝑticulariter: tūc id cui⁹ ē cā erit in plus q̄ȝ
ſubm ꝛ q̄ȝ cā ſi talia accipianť ſm ꝙ cõpetunt huic vel illi
particulariter: vt hec paſſio q̄ eſt hře angulos q ſunt extra
eq̄les q̄tuor rectis in plus ē q̄ȝ triāgulus ꝛ quadrāgulus.
Angulos.n. extrinſecos eē eq̄les q̄tuor rectis ē paſſio que
cõuenit figure rectilinee. Si ğ talis paſſio ꝛ cā ꝛ tale ſubm
accipianť vl̄r: tūc oia ſe habebunt adinuicē ꝯuertibil̄r: qꝛ
mediū qđ ē cā paſſiõis: ē diffõ ſbcti. Manifeſtū ē.n. ꝙ diffõ
ſubm ꝛ ꝓpria paſſio adinuicē ſe hēbūt ꝯuertibil̄r: ſȝ ſi acci
piať paſſio cõis in plus ſe hēbit q̄ȝ ſubm ꝓpriū: ꝛ cā ꝓpria.
Sicut folio fluere ꝯſequiť adinicē ꝛ excedit ipȝ cū ſequať
ēt ficū ꝛ excedit ipſaȝ: nõ tñ ē exceſſiuū oium qbus ꝯuenit:
ſȝ eſt coꝝ ſicut eq̄liū. ſi ğ aliqs velit accipe illud qđ ē p̄muȝ
mediū reſpectu oiuȝ erit hoc qđ ē diffõ eius qđ ē folio flue/
re. vñ ſi querať qd eſt folio fluere : diceť ꝙ nihil aliud ē q̄ȝ
cõdēſari ſuccū ſeminis cū lacte folij ad ramū. ℂ Cõſiderā/
dum eſt vlterius ſm phm ꝙ cā que conſecutionem hȝ cuȝ No^m 4^m
ſuo effectu eſt cauſa athoma. i. indiuiſibilis ſiue adeq̄ta: qñ
vȝ vnus effectus aſſignať vna cā ꝛ nõ plures potiſſime lo/
quēdo de cā inferēdi. Cā aũt adequata (vt innuit hic phs)
q̄rēda ē in ſubto ꝓprio: magis accedimus ad ſubm ꝓpriuȝ
aſcēdēdo per viā reſolutionis verſus vl̄e. Jđ hoc mõ querē/
da eſt talis cā vl̄is. vt in volatilib⁹ eſt longa vita per eē ſic
cū. Et lõga vita eſt eſſe ſiccū per tēperamētuȝ cõpl̄onis: ſed
lõga vita nõ eſt in tēperamento cõpl̄onis per aliqđ aliud:
igiť tēperamētū cõpl̄onis eſt cā adequata q̄re aliqua ſunt
lõge vite. ℂ Cõſiderādū eſt vlterius vel final̄r ſm Egidiū No^m 5^m
ꝙ vl̄e eſt ꝓpriū ſubm ꝛ radicale ꝛ p̄mū fundamētū omniū
alioꝝ. Oia igiť alia. vȝ tā paſſio q̄ȝ cā paſſionis q̄rēda ſunt
ſub vl̄i ſubto ſicut poſteriora ſub p̄ora. Et q̄rēda ſunt in vl̄i
ſubto tāq̄ȝ ſuſtētata in radicali fundamēto. hec ille. ℂ Ad
argumēta patet ſolutio per diſtinctionē ſupra poſitam.

¶ Queſtio.20. De cognitione primoꝝ principiorum ꝛ concluſionum. ꝛ eſt lec.20.S.D.

Le.10.

Methodus cui huc uſqꝫ operã dedim⁹ in capite hui⁹ ſcḋi libri req̃rit ꝙ hoc vltimo tractatu ꝯſiderem⁹ de cognitione pͥmoꝝ pͥncipioꝝ demſ̃ratiõis. ¶ Circa qḋ querunt duo. ⸢ Pͥo vtrũ cognitio pͥmoꝝ pͥncipioꝝ ſit nob̃ inata vel in nobis de nouo acq̃rat. ⸢ Secũdo vtrũ cognitio pͥncipioꝝ ꝛ ipaꝝ ꝯñũ ſit vn⁹ ꝛ idẽ habit⁹. vł vtrũ alio hitu cognoſcamus pͥncipia: ꝛ alio hitu cõcł'ones. ¶ Sequitur in pho ꝛ in.S.D.ibi. ⸢ De principijs autẽ qualitatis.⸥

¶ Articulus primus.

Ad primũ ſic pceditur. Ut ꝙ cognitio primoꝝ pͥncipioꝝ ſit nobis inata ꝛ nõ acq̃ſita. ¶ Nã (vt arguit hic phs) oĩs nr̃a cognitio itellectiua acq̃ſita ſit in nobis ex pexñti cognitiõe: vt in capite pͥmi hui⁹ decl'atũ eſt: ſed cognitio pͥmoꝝ pͥncipioꝝ nõ ſit ex pexñti cognitiõe: cuꝫ ea nulla cognitio ſit certior. Magis.n.certũ nõ cãtur ex minus certo. vñ cognitio ꝯñis cãtur ex cognitiõe pͥncipioꝝ q̃ eſt certior ꝛ nõ eꝫ. g̃ cognitio primoꝝ pͥncipioꝝ nõ eſt in nobis acq̃ſita: ꝛ p ꝯñs ẽ nob̃ inata. ¶ 2m preterea cognitio primoꝝ pͥncipioꝝ dr̃ ſapia.6.ethico. ſꝫ ſapia nõ ẽ hit⁹ acq̃ſitus ſꝫ ifuſus: cũ ſit donũ ſpũs ſci. g̃ idẽ qḋ pͥus. ¶ 3m pͥterea aia nõ deſtituit a ſua pͥpria pfectione: ſed pfectio aĩe itellẽue eſt ſcia. g̃ ſp in ipſa aia fuit ſcia: ꝛ p ꝯñs cognitio primoꝝ pͥncipiorũ: cũ ſciẽtia talẽ cognitionẽ pſupponat. ¶ 4m preterea ſm Cõrem.2.metac.cognitio principioꝝ eſt nãliter hita ergo innata: ꝛ ſic idem qḋ prius. ¶ 5m pͥterea. vnuſq̄ſqꝫ ſane mentis ꝯcedit pͣ prinͣ: cum ea nullus mentis ſane negare poſſit: vt pꝫ.4.metac. g̃ videtur ꝙ cognitio ipoꝝ ſit naturalis ꝛ innata ꝛ p ꝯñs nõ acq̃ſita. ¶ Sed ꝯ eſt phs in lr̃a ibi ⸢ De principijs aũt q̃re ꝛc̃. ¶ Rñ⁰ dicẽduꝫ ꝙ iſte eſt vltimus tractatus qui cõtinet vnicũ capm: in q̃ phs determinãdo de cognitione primoꝝ principioꝝ ſoluit tres q̃ões adducen/

Con⁹. do duas ꝯñes de quarũ 2a in ſequẽti articulo videbit. ¶ Pͥa ꝯcl'o que eſt rñſiua ad q̃ſitũ talis ẽ hitus primoꝝ pͥncipioꝝ

pbatio. nõ ſũt nobis nãliter innati ſꝫ acq̃ſiti. ¶ Hãc ꝯñẽ pbat phs tali rõne. Nã aliquos latẽt hitus principioꝝ. Multi.n.ſunt qui ignorãt prina ſciaꝝ. ergo tales hitus nõ ſunt nob̃ nãliter inati. ⸢ pꝫ ꝯñĩa. nã illi qui hñt cognitionẽ primoꝝ pͥcipiorũ hñt cognitionẽ certiorẽ cognitione que eſt per demſ̃ationẽ: ſꝫ cognitio p demſ̃ationẽ nõ poteſt haberi ita ꝙ lateat hñtẽ. nã dictum eſt in prinͦ huius illud ṽe ſcit qḋ eſt impoſ'e alr̃ ſe hẽre. g̃ multo minus põt eẽ ꝙ aliq̃s hẽat cognitionẽ principioꝝ immediatoꝝ ꝛ lateat ipſum: qḋ tñ incõue

Alia rõ nies ſequeret. ¶ Cõfirmat eadẽ ꝯcl'o tali rõne. nã itell's nõ eſt eoꝝ que ſunt in actu ante ſuũ intelligere: vt pꝫ.3⁰ de aĩa ſed eſt in potẽtia ad oĩa intelligibilia: qḋ nõ eſſet ſi cogni/

Alia rõ tio pͥncipioꝝ eſſet in nobis inata. ¶ Preterea. ibideꝫ dr̃ ꝙ itell'us nr̄ in pͥnͦ ſue creationis ẽ tãq̃ꝫ tabula raſa: in q̃ nihil depictum eſt: ſed in tabula raſa anteq̃ꝫ depingat nõ eſt aliq̃

No^m 1^m. figura vel imago. g̃ ꝛc̃. ¶ Cõſiderãdũ eſt hic ſꝫ phm ꝙ neceſſe eſt a pͥnͦ creatiõis in nobis eſſe q̃ꝫdam potẽtiã cognoſcitiuã: que.ſ.pcedat cognitionẽ principiorũ: nõ tamẽ taleꝫ que ſit certior quãtuꝫ ad certitudinẽ cognitione principiorũ. vnde nõ eodẽ mõ cognitio principioꝝ ſit in nobis ex pre

No^m 2^m. exñti cognitiõe: ſicut accidit in his que cognoſcuntur per demſ̃ationem queãdmodũ decl'atũ eſt in pͥ huius. ¶ Conſiderãdũ eſt vlterius ꝙ hitus pͥncipioꝝ nõ ſũt in nob̃ determinati.i.cõplete innati. dr̃ determinatũ qḋ eſt terminatũ ꝛ qḋ pũenit ad pfectũ terminũ. Cognitio aũt principioruꝫ nõ eſt nobis indita nãliter ſub eẽ cõpleto ꝛ formaliter: tñ nãliter aliq̃d hẽm⁹ ad cognitioneꝫ principioꝝ effectiue: vꝫ ꝛ finaliter ꝛ diſpoſitiue inq̃ꝫtuꝫ hẽm⁹ nãliter inditũ lumẽ itellectus agẽtis: ṽtute cuius talia pͥna. ſiunt nob̃ nota imediate cognitis terminis: hec Egidi⁹ ſm ſniam phi ꝛ.D.S. Et lꝫ aliq̃ pͥna ſpãlia accepta vt cogniciões ꝛ nõ vt pͥna poſſint demſ̃ari: tñ pͥlr vt pͥna nõ pñt demſ̃ari. Pͥcipia ṽo cõia nõ idigẽt ſillogiſtica pbatiõe: ſꝫ (vt dcm̃ eſt) cognitis terminis imediate abſq̃ꝫ diſcurſu cognoſcunt pſuppoſita cognitiõe. No^m 3^m.

¶ Cõſiderãdũ ẽ vlteri⁹ ſꝫ phm in lr̃a ꝙ tres ſũt g̃dus pͥncipioꝝ cognoſcitiuoꝝ. ⸢ Primus q̃ eſt cõis oib⁹ aĩalib⁹ eſt ꝙ oĩa aĩalia hñt q̃ꝫdã nãlẽ potẽtiã ad iudicãdũ de ſenſibilib⁹ q̃ vocat ſẽſus q̃ nõ acq̃rit de nouo: ſed ipſaꝫ nãꝫ ꝯſeq̃t. ⸢ 2⁹ g̃dus eſt in q̃buſdã aĩalib⁹. vꝫ pfectis: in q̃b⁹ remanet aliq̃ ſpẽs vł impͥſſio ſpẽi ſenſibilis abſtracta a ſenſibili: iõ ꝯtigit eẽ q̃ꝫdã cognitionẽ in aĩa pͥter ſenſuꝫ q̃ dr̃ memoria. ⸢ 3⁹ gradus ẽ q̃ ſolũ ꝯuenit aĩalib⁹ pfecte rõnabilib⁹. pͥter memoriã ꝛ ſenſuꝫ eſt aliqḋ pͥnm cognoſcitiuũ qḋ ẽ ipſa rõcinatio de his q̃ remanẽt in memoria. ¶ Cõſiderãdũ ẽ vlterius ſm phm vbi ſup̃: ꝙ in nob̃ ex ſenſu ſit memoria: ꝛ ex memoria multotiẽs facta circa eãdẽ rẽ in diuerſis tñ ſingularibus ſit p expimẽtũ. ⸢ Nã expimẽtũ nihil aliḋ eẽ vr̃ q̃ꝫ accipe aliq̃d ex multis ĩ memoria retẽtĩ. Tñ expimẽtũ idiget aliq̃ rõcinatiõe circa pticularia: p quã ꝯfert vnũ ad aliḋ: qḋ ẽ pͥpriũ rõnis: puta cuꝫ aliq̃s recordat ꝙ talis herba ſanauit multos a febre dr̃ eẽ expͣtus ꝙ talis herba ſit ſanatiua febris. ⸢ ratio aũt nõ ꝯſiſtit in experimẽto multoruꝫ ſingulariũ: ſed ex multis pticularibus ſiue ſingularib⁹ in q̃b⁹ q̃ h̃ expͣtus eſt accipit vnũ cõe qḋ firmat in aĩa: ꝛ ꝯſiderat id abſq̃ꝫ cõſideratione alicuius ſingularis. qḋ q̃dẽ cõe accipit vt pͥnm artis ꝛ ſcientie. ṽbi gratia. q̃ꝫdiu medicus cõſiderat hãc herbaꝫ ſanaſſe ſortem ꝛ platonẽ: ꝛ ſic de multis alijs: accipit de ea expimẽtum: Qñ aũt eius ꝯſideratio aſcẽdit ad hoc ꝙ tales ſpẽs herbe ſanat febricitatẽ ſimpr. hoc accipit vt quedam regula artis medicie. de qua plixius in ſũma diuine phie diſputatũ eſt circa pm. ¶ Cõſiderãduꝫ eſt vlterius ſm.D.S. ibidẽ ꝙ phs dicit vł'e eſſe q̃eſcẽs in aĩa: q̃r ꝯſiderat vł'e preter ſingularia in q̃b⁹ eſt motũs: ꝛ hoc loquẽdo de cõſideratiõe aĩe que eſt p primã opatiõnẽ intellectus: Quia loquendo de 2a opatiõe intellectus aĩa nõ põt ꝯſiderare vł'a eẽ preter ſingularia abſq̃ꝫ falſitate. vñ lꝫ in pͣ opatione intell'us abſtrahentiũ nõ ſit mendaciũ: vt dr̃ in.2.phy. tñ abſtrahentiũ in 2a operatione intellectus eſt mẽdaciũ. ¶ Cõſiderandũ eſt vlterius ſm eũdẽ.D.S. ibidẽ ꝙ phs hic dicit vł'e eſſe vnũ pͥter multa: ꝛ nõ q̃dẽ ſm eſſe ſꝫ ſm ꝯſiderationẽ noſtrã. Intell'us enim ꝯſiderat nãm aliquã puta hoĩs non reſpiciendo ad ſortẽ ꝛ platonẽ ꝛc̃. quod tñ etſi ſm cõſiderationeꝫ intell'us ſit vnum pͥter multa: tñ eſſe eſt in oib⁹ ſingularib⁹ vnũ ꝛ idẽ non q̃dem nũero q̃ſi ſit humanitas nũero omniũ hoĩuꝫ: ſꝫ ſm rõneꝫ ſpẽi. Sicͭ h̃ albũ eſt ſimile illi albo albedine nõ q̃ſi vna nũero albedie exñte in vtroq̄ꝫ: ita ẽt ſortes ẽ ſilis platoni in hũanitate nõ quaſi vna nũero humanitate exñte in vtroq̄ꝫ. Ex h̃ g̃ expimẽto ꝛ tali vł'i per experimentũ accepto eſt in aĩa id qḋ eſt pͥnm artis ꝛ ſcie. ¶ Conſiderãduꝫ eſt vlterius ſm phm ꝛ.D.S. ibidẽ ꝙ vt dr̃.9.ethico. Ars eſt recta ratio factibiliũ a nobis: vñ ſi ex experimẽto accipit aliqḋ vł'e circa factibilia: puta circa ſanationẽ aut agriculturam: id vł'e erit pͥnm artis. Et q̃r ſcia (vt dicit ibidem) eſt circa nec̃ia: ideo ſi ex expimento ſumat vł'e circa ea que ſemper eodẽ modo ſe hñt: puta circa nũeros ꝛ figuras tale vł'e erit pͥnm ſcie. ¶ Cõſiderandũ eſt vlteri⁹ ſm eũdem ꝙ hitus pͥncipioꝝ nõ acq̃runt in nobis de nouo ab aliquibus hitib⁹ notioribus pcedẽtib⁹: ſicͭ gñat in nob̃ hitus ſcie ex pcognitione principioꝝ: ſꝫ hit⁹ principioꝝ ſiũt in nobis (vt dictũ eſt) a ſenſu memoria. ꝛ experimẽto pexiſtẽtibus. Exm phi eſt ſicut in pugnis q̃ ſiũt per reuerſionẽ exercitus deuicti ꝛ fugati. Cũ enim vnus eoꝝ cepit immobiliter ſtare ꝛ nõ fugere: ꝛ alius ſtat adiũgens ſe ei: ꝛ poſtea alter q̄lſq̄ꝫ tot ꝯgregent ꝙ faciũt pͥnm pugne: Sic enim ex ſenſu ꝛ memoria vni⁹ ſingularis ꝛ iterũ alteri⁹ ꝛ alteri⁹ q̃ñq̄ꝫ peruenit ad id qḋ eſt pͥnm artis ꝛ ſciẽtie. ¶ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹ ꝙ q̃r aliquis poſſet credere ꝙ ſolus ſenſus ꝛ memoria ſingulariũ ſufficerent ad cauſandum cognitionẽ intellectualẽ

Right-margin notes, in order as printed: No^m 3^m. · 3^s gradus pͥncipioꝝ cogno. · No^m 4^m. · expimẽtũ · Ro⁰. in q̃ cõſiſtit · No^m 5^m. · No^m 6^m. · No^m 7^m. · No^m 8^m. · No^m 9^m.

pͥncipiop:ſic qdã antiquop opinati ſũt:nõ ponẽtes dĩaȝ
iter ſenſuȝ ⁊ itellm:idõ ad h̃ excludẽdũ phs in lr̃a adducit q
ſil' cũ ſenſu oȝ p̃ſupponẽ talẽ nãm aie q̃ ſit ſuſceptiua cogni/
tiõ ɜ vlis:qd ſit p itellȝ poleȝ. Oȝ ẽt q poſſit agẽ id p itell'ȝ
agẽtẽ q fac' itelligibilia in actu p abſtractionẽ vliuȝ a ſingu
No^m 10^m larib⁹. ℂ Cõſiderãdũ ẽ vlteri⁹ ſȝ. Egi^m q ex^m phi de exer/
citu fugiẽte ẽ optimũ ad ꝓpoſitũ. Nã ſic exercit⁹ fugiẽs eſt
obſtupefact⁹ ⁊ diſꝑſus neſciẽs in q̃ loco ɔgreget ſe ⁊ q̃ſi ca
ſualiter ſe ponit nõ totũ ſil' ſȝ paulati ſe ɔgregat:ſic cũ volu/
mus cogſcere cãs ⁊ pͥn^a ex q̃rũ cognitiõe gñat' in nob intel
lectus: q̃ſi ſum⁹ ſtupefacti ex admiratiõe qꝛ videm⁹ effcm
igrãtes cãȝ ⁊ q̃ſi ſparſi cogitam⁹ hincide neſciẽtes vbi figa
mus cogitationẽ nr̃am: Poſtq̃ȝ ãt figimus nos in aliq̃ me/
moria:vt qꝛ h̃ vidim⁹ in tali tp̃e q̃ſi cãle ẽ q nos bñ figim⁹
⁊ ſi nos bñ fixim⁹ in vna memoria nõ ſufficit. ſȝ ẽt memora
mus de alio tp̃e q ẽt in tali tp̃e h̃ idẽ ɔtigit: Ex plurib⁹ tali
bus memorijs hẽmus expimẽtũ ⁊ vl'e ⁊ poterit in nob gña/
ri p̃dictus habitus. ⸢ Rõ ãt q multa talia reqraut' h̃ ẽ: qꝛ
vnũ fortificat' p aliõ. Sic g̃ multitudo bellãtiũ ẽ fortior:ſic
ſenſus plurificat⁹ eſt fortior ad memoriã gñandã: ⁊ memo
ria multiplicata fortior eſt ad gñandũ expimẽtũ hꝰ. g̃ mul/
tiplicatio p̃t referre ad actus ⁊ ad potẽtias. Ad actus q̃dẽ:
qꝛ vn⁹ ſenſus nõ ſufficeret neqȝ vna memoria niſi eſſet act⁹
multiplicati. Ad potẽtias v̊o refert' talis multiplicatio: qꝛ
ipſe ſenſus q̃litercũqȝ multiplicet' nõ ſufficeret ad gñandũ
No^m 11^m hitũ pͥncipiop: q dĩ itellus. h̃ ille. ℂ Cõſiderãdũ eſt vlteri⁹
ſȝ phȝ in lr̃a q ſi accipiãt' mlta ſingularia q̃ ſũt indr̃ia q̃ȝtũ
ad vnũ in eis exñs: illud vnũ ſȝ qd nõ dĩnt in aia acceptũ ẽ
vl'e: qcqd ſit illud ſiue ptineat ad ẽẽntiã ſingulariuȝ ſiue nõ:
qꝛ. n. inuenimus ſortẽ ⁊ platonẽ ⁊ alios ſingulos hoies eſſe
indr̃ntes q̃ȝtuȝ ad h̃ qd eſt rõnale h̃ vnũ in q̃ nõ dĩnt. ſ. rõna
le accipim⁹ q̃ſi vl'e qd eſt dĩa: lȝ ſingulare ſit id qd ꝓpͥe ⁊ p
ſe ſentit': tñ ſenſus eſt q̃dãmõ ipſi⁹ vlis: Cogſcit eni calliã nõ
ſolũ in q̃ȝtũ eſt callias ſȝ inq̃ȝtũ eſt hõ. ⁊ ide ẽ q tali accepti/
one ſenſus p̃exñte, ipſa aia intellẽua põt ɔſiderare hoieȝ in
vtroqȝ. Si eni ſenſus apphẽdẽt id ſolũ qd eſt pticul'r ⁊ nul/
lo⁹ apphẽderet nãȝ vl'eȝ in pticl'ari nõ eẽt poſe q ex apphẽ
ſiõe ſenſus carẽt' in nob cognitio vlis. Et ſic ſe hñt ſingula/
ria ad vlia: ita min⁹ vl'e ad mag' vlia. Et qꝛ cognitionẽ vliũ
(vt pȝ ex dictꝭ) accipim⁹ a ſingularib⁹: nece eſt nos vlia pͥn^a
cogſcere p viã iductiõis. h̃ dĩa. D. S. ℂ Ad p̃^m igr̃ pȝ ſolo
ex dictis. ℂ Ad 2^m. dõȝ q laborat i equoco: qꝛ ſapia que dĩ
hitus iuẽta circa altiſſimas cãs nõ eſt donũ ſp̃us ſci: ſȝ ẽ hit⁹
acqſitus vt ex dictꝭ pȝ. ℂ Ad 3^m dõȝ q ſcia ſiue hitus pͥnci/
piop eſt hois pfectio accñtalis ⁊ ñ ẽẽntialis. vñ rõ laborat
in equoco. ℂ Ad 4^m dõm q cognitio principiop ẽ nãliter
hita: qꝛ nõ acqrit' in nob p diſcurſũ ſic acqrit' ſcia per demõ
ſtrationẽ: ſed tamẽ acqrit' per viã ſenſus. vñ talis cognitio
nõ eſt innata. Et per h̃ pȝ ſolutio ad quintũ.

ℂ Sequitur in pho ⁊ in. S. D. ⸢ Qm̃ aũt eop. ℂ Arti. 2.

Ad ſcdȝ ſic ꝓcedit'. Ur̃ q pͥn^a ⁊ ɔclõnes eodẽ hitu co
gnoſcant'. ℂ Nã pͥn^a demr̃ationis ſil' tp̃e pñt
cognoſci cũ ipſa ɔ̃ne: vt in p̃ h⁹ hituȝ ẽ. g̃ eodẽ hitu cogno/
ſcunt'. Quia ſi diuerſis habitib⁹ cogſcerent' cõtingẽt ſimul
plr̃a itelligẽ p modũ plr̃iũ: qꝛ cogſcẽ pl'es p pl'es cognitiões
ſihẽ intelligẽ plr̃a ſil' p modũ plr̃iũ. ℂ 2^m p̃terea. ſi diuerſis
hitib⁹ cogſcerent'. ſeq̃ret' cũ ſic hẽam⁹ in aia hitũ pͥncipiop
⁊ hitũ ɔ̃nũ: q plr̃a accñtia ſpẽ diſticta eiuſdẽ gñis eẽnt i eo/
dẽ ſb̃cto: ɔñs eſt incõueniẽs: qꝛ due figure nõ pñt ſiml' recipi
in eadẽ pte tabule. Aia aũt mea (vt ſup̃ dcm̃ eſt) eſt tãq̃ȝ ta/
bula raſa. g̃ ⁊c̃. ℂ 3^m p̃terea. pp qd vnũqdqȝ tale ⁊ illud ma
gis: vt in p̃ h⁹ ꝓbatũ eſt. ſȝ ɔ̃nes cogſcunt' ſcia pp pͥn^a. g̃ pͥn^a
mag' hitu ſcie cogſcunt'. ℂ Sȝ ɔ̃ eſt phs i pñti caplo ibi.
⸢ Qm̃ aũt eop ⁊c̃. ℂ R̃ñ^o dõȝ q iſta ɔclõ hui⁹ capli p quã
phs ſoluit duas dubiões que ẽ ꝑtinẽa ad queſitũ talis eſt.
coñ^o. ℂ Alio ⁊ alio hitu cogſcunt' pͥn^a ⁊ ɔ̃nes. Quaȝ ɔ̃nẽ ꝓbat
p̃^o rõ phs trib⁹ rõnib⁹: ℂ Quarũ p̃^a eſt talis. Nã pͥn^a ſũt notiora
ɔ̃nſib⁹ vt ſup̃ ꝓbatũ ẽ. g̃ hit⁹ q̃ pͥn^a cogſcũtur eſt certior ⁊ no
tior hitu: quo cognoſcũt' ɔ̃nes. g̃ nõ eodẽ hitu cogſcũt' pͥn^a
⁊ ɔclõnes. ⸢ Pȝ ɔñtia: qꝛ nihil eſt certior ⁊ notior ſeipſo.
al'r idem eẽ notius ⁊ ignotius ſeipſo.
ℂ Preterea. pͥn^a aliq̃ hitu cogſcunt': q hit⁹ ſp eſt verus: ſȝ nõ 2°.
cogſcunt' hitu ſcie: cũ ſcia ſit q̃libet cũ rõe. Ad pͥn^a aũt nõ ẽ
rõ. g̃ cogſcunt' p aliũ hitũ ſp verũ: ſȝ p̃ter ſciaȝ nõ eſt ali⁹ hi/
tus itellẽualis: q ſit ſp v̊o niſi itell's. g̃ cogſcunt' p itellm q eſt
ali⁹ hitus a ſcia. ℂ Preterea. itell's ẽ pͥn^m ſcie: ſȝ ſcia nõ eſt
pͥn^m ſcie. ſic demr̃atio q̃ cãt ſciam nõ eſt pͥn^m demr̃atiõis. g̃ 3°.
itell's ⁊ ſcia ſũt diſtincti hit⁹: Cũ igit' pͥn^a cogſcant' p itellm
⁊ ɔ̃nes p ſciaȝ. Relinqt' g̃ q diuerſis hitib⁹ cogſcũt'. ℂ Sȝ
iſtabat diſcipulus. Nã ſapia eſt hitus: q ſp eſt verop. g̃ p̃ter Diſcip.
ſciaȝ ẽ aliqs alius hit⁹. q ſp eſt verop ab itellu. ℂ Dõȝ vt h̃
dic̃. D. S. q ſapia itelligit' ſub ſcia ⁊ itellu. Nã vt dĩ. 6. ethi/ Rñ^o.
cop. Sapia eſt intell's ⁊ ſcia methaphyſica. n. q̃ dĩ ſapia: nõ
hẽt aliã ſciaȝ q̃ ꝓbet pͥn^a ſua: ſȝ ipſa i ſeipa capit ſuũ itellm
⁊ cognitionẽ pͥncipiop. p q̃ ꝓbat ſuas ɔ̃nes. vñ nõ regulat'
p aliquã aliã ſciaȝ ſupiorẽ, loquẽdo de ſciẽtijs hũanit⁹ iuẽtꝭ.
Si g̃ (vt ɔcludit h̃ Egidius) ſolus itell's ẽ certior. nõ exclu/
dit' ex h̃ imo cõcludit' q ſapia ſit certior ⁊ nobilior q̃ȝ ſcia:
cũ ipa in ſe cõprehẽdat ſuũ intellm ⁊ ſuã regulã vt dcm̃ eſt.
ℂ Cõſiderãdũ eſt h̃ ſm phȝ q cognitio pͥncipiop ptinet ad No^m p^m.
itellectũ cui⁹ ẽ cognoſcẽ vl'e: qd dĩ pͥn^m ſcie eẽ. Cognitio aũt
pͥncipiop eſt verior q̃ȝ ſit ſcia: nihil ãt ẽ veri⁹ q̃ȝ ſcia niſi itel/
lect⁹. Cognitio v̊o pͥncipiop erit itellus q eſt pͥn^m ſcie. vt in
mathe^{cis}. intell's pͥncipiop p q̃ ꝓbant' mathe^{ce} ɔ̃nes erit pͥn
cipiũ ſcie mathematicop ⁊ ſil'e eſt in nãli rerũ ſcitap. ⁊ lȝ (vt
dic̃ h̃ Egidi⁹) act⁹ incõpleti ſint pͥn^a hituũ: hitus tñ eſt pͥn^m
actuũ ɔplexop: loquẽdo g̃ de cognitiõe pfcã p q̃ȝ cognoſci/
mus pͥn^a. Intellus q eſt hit⁹ pͥncipiop nõ ſolũ ẽ pͥn^m ſcie: ſȝ
eſt pͥn^m principiop. i. intellectus eſt pͥn^m cognitiõis p quaȝ
cognoſcimus principia.
ℂ Cõſiderãdũ ẽ vlteri⁹ ſȝ phȝ in lr̃a q circa intellm ſũt duo No^m 2^m.
gña hituũ hñtia ſe aliq̃liter ad verũ. ⸢ Quidã. n. ſunt ſp veri
⸢ Alij v̊o interdũ recipiũt falſitatẽ. vȝ pȝ de opione ⁊ de rõ/
cinatiõe q̃ pñt eẽ ipſi⁹ v̊i ⁊ falſi. ⸢ Sũt ẽt q̃daȝ hit⁹ erronei
ſe hñtes ad falſũ. Quia v̊o pͥn^a ſũt maxie vera: manifeſtũ eſt
q nõ ptinẽt ad hit⁹ q ſũt ſp falſi: neqȝ ẽt ad hit⁹ q iterdũ re/
cipiũt falſitatẽ: ſȝ ſolũ ad hitũ q ſp ẽ verop. Hꝰ ãt hitus ſũt
duo. vȝ intell's ⁊ ſcia cõprehẽdẽdo ſapiaȝ ſub vtroqȝ. vt di/
ctũ eſt: qꝛ ſapia nõ ſolũ eſt ſcia: ſȝ apphẽdit in ſe intellectũ ⁊
ſciaȝ cũ ſit caput ſciarũ. Et qꝛ hitus pͥncipiop nõ eſt ſcia: cũ
acqrat' p demr̃ationẽ. pͥncipiop ãt nõ ẽ dmr̃atio inq̃ȝtũ hꝰ.
Relinqt' g̃ q hitus pͥncipiop ẽ intellus. ℂ Cõſiderãdũ ẽ fi/
naliter ſȝ Egidiũ q intell's ⁊ ſcia vt accipit' h̃ ſȝ phm 3^{es} eli No^m 3^m.
citiue dĩnt p̃ qꝛ itellus eſt certior ⁊ notior q̃ȝ ſcia. ⸢ 2° qꝛ ad
pͥn^a. q̃rũ ẽ itellectus: nõ eſt rõ: ſcia v̊o nõ eſt ſine rõne. ⸢ 3° qꝛ
intellus eſt pͥn^m ſcie: ſed ſcia nõ eſt pͥn^m ſcie. ℂ Ad p̃^m. igit' Dĩa inter ſcie. ⁊ intellectum.
dõm q q̃ñ plura ſil' per hitus penit⁹ diuerſos ſiue diſpera/
tos cognoſcerent': ſic plura intelligent' per modũ plurium.
nõ tñ q̃ñ talia cognoſcunt' per hitus diſtinctos tñ ſubordi/
natos: nõ eſſent plura p modũ pluriuȝ intelligere. vt eſt in
ꝓpoſito. Nã ſcia ⁊ intellectus ſunt hit⁹ adinuicẽ ſubordina
ti. ⸢ Uel dicẽdũ q q̃ñ pͥn^a applicata ad ɔ̃nẽ ſimul tp̃e cogno
ſcunt' cũ ɔclõnẽ: nõ cognoſcunt' alio hitu q̃ȝ hitu ſciẽtie: ſed
pͥma ſolo melior eſt. ℂ Ad 2^m dicẽdũ q non eſt incõueniẽs
formas accñtales ſpẽ dĩntes eiuſdẽ gñis eſſe ſimul in eodẽ
ſubiecto dũmodo ſint forme habituales: ſicut plr̃es ſciẽtie
pñt ſimul eſſe hitualiter: lȝ nõ q̃ȝtũ ad actualẽ ɔſiderationẽ.
ℂ Ad 3^m dõm q in p̃ hui⁹ declaratũ eſt q̃uo intelligit' illa
ꝓpõ phi pp qd ⁊c̃. vñ qꝛ ɔ̃nes cognoſcũt' ſcia p pͥn^a nõ pp h̃
ſeqt' q pͥn^a cognoſcant' ſcia: ſȝ q magis cognoſcant' q̃ȝ ea q̃
p ſciẽtiã cognoſcunt': Sic nõ ſeqt' Creatura eſt ens per par
ticipationẽ pp deuȝ. g̃ de⁹ eſt ens p participationẽ: ſȝ ẽ ma/
gis ens q̃ȝ ens p pticipationẽ: cum ſit ſua ẽẽntia cuius eſſe
eſt ſuum viuere. Qui ſemper laudatus ſit in ſecula. Amen.

¶Tabula queſtionum ⁊ articulorum primi libri.

¶Queſtio prima.

1 Utrum ad directionem actuum humanorum requirantur diuerſe artes ⁊ ſcientie.
2 Utrum ad directionem actuum rationis requiratur aliqua determinata ſcientia que logica vocatur.
3 Utrum logica ſit circa actuum rationis ſicut circa propriam materiam.
4 Utrum logica ſit ars artium.

¶Queſtio.2.

1 Utrum logica conuenienter diuidatur ſm operationes intellectus que ſunt tres.
2 Utrum tertia pars logice que ars noua vocatur ↄuenienter ſubdiuidaṫ in iudicatiuam ⁊ inuētiuam ⁊ ſophiſticā.

¶Queſtio.3.

1 Utrum de ſyllogiſmo demonſtratiuo habeatur ſcientia.
2 An talis ſcientia ſit practica an ſpeculatiua.
3 Utrum ſit ſcientia realis aut rationalis.
4 Utrum ſit iudicatiua vel inuentiua.
5 Utrum ſit dignior ceteris partibus logice.

¶Queſtio.4.

1 Utrum omnis doctrina ⁊ diſciplina intellectiua fiat ex preexiſtenti cognitione ſenſitiua.
2 Utrum aliqua cognitio ſcientifica acquiratur per exercitium ⁊ ſtudium.

¶Queſtio.5.

1 Utrum tm̄ ſint due precognitiones. ꝗ eſt. ⁊ quid eſt.
2 Utrum de ſubiecto oporteat precognoſcere quid: ⁊ quia.

¶Queſtio.6.

1 Utrum maior ⁊ minor prius vel ſimul tempore cognoſcantur concluſione.
2 Utrum poſſint ſimul ſemper cognoſci.

¶Queſtio.7.

1 Utrum concluſio quodammodo cognoſcatur ex premiſſis ⁊ quodammodo ignoretur.
2 Utrum contingat aliquid ſcire de nouo.

¶Queſtio.8.

1 Utrum ſcire poſſit diffiniri.
2 Utrum diffinitio ſcire ſit bene aſſignata.
3 Utrum cāe extrinſece magis faciant ſcire ꝙ̄ intrinſece.

¶Queſtio.9.

1 Utrum diffinitio demonſtrationis ſit bene aſſignata.
2 Utrum diffinitio ſcḋa demonſtrationis ſit bona.
3 Utrum vniuerſalia ſint notiora ſimpliciter ſingularibus.
4 Utrum ſingularia ſint prius nota.

¶Queſtio.10.

1 Utrum diffinitio propoſitionis immediate ſit bona.
2 Utrum diuiſio principij immediati ſit bona.

¶Queſtio.11.

1 Utrum magis credendum ſit principijs ꝙ̄ concluſioni.
2 Utrum iſta ſit vera propter quod vnumquodqꝫ ⁊c̄.

¶Queſtio.12.

1 Utrum alicuius poſſit eſſe ſcientia.
2 Utrum cognitio ꝑncipiorum ſit cā cognitionis ↄcluſionis.

¶Queſtio.13.

1 Utrum demonſtratio circularis ſit poſſibilis.
2 Utrum ſyllogiſmus circularis ſit poſſibilis.

¶Queſtio.14.

1 Utrum diffinitio de omni ſit bene aſſignata.
2 Utrum ad de omni regraṫ vl̄itas ſuppoſitorū ⁊ tempoꝝ.

¶Queſtio.15.

1 Utrum quatuor modi perſcitatis ſint bene aſſignati.
2 Utrum primus ⁊ quartus modus reperiantur in concluſione ⁊ minore.

¶Queſtio.16.

1 Utrum diffinitio vniuerſalis ſit ſufficienter aſſignata.
2 Utrum concluſio demonſtrationis ſit vniuerſalis.

¶Queſtio.17.

1 Utrum errores qui contingere poſſunt in acceptione vniuerſalis ſint conuenienter aſſignati.
2 Utrum poſſit eſſe aliqḋ genus ſub quo ſolū ſit vna ſpēs.

¶Queſtio.18.

1 Utrum demonſtratio procedat ex neceſſarijs.
2 Utꝝ ↄclō neceſſaria poſſit fieri ꝑ mediū non neceſſariū.
3 Utꝝ corruptis rebus ſcitis corrumpaṫ ſcientia in nobis.

Queſtio.19.

1 Utꝝ ↄclō demōſtrationis ſit ſemꝑ per ſe ⁊ non per accn̄s.
2 Utrum premiſſe demonſtrationis debeant eſſe per ſe.

¶Queſtio.20.

1 Utrum in demonſtrationibus poſſit fieri deſcenſus de genere in genus.
2 Utꝝ extrema demr̄atiōis ⁊ eiꝰ mediū ſint eiuſdē generis.

¶Queſtio.21.

1 Utrum corruptibilium ſit demonſtratio ⁊ diffinitio.
2 Utrum eorum que ſunt vt frequenter ſit demonſtratio.

¶Queſtio.22.

1 Utrum demonſtratio procedat ex principijs cōmunibus.
2 Utrum tria correlaria aſſignata a pħo ex demonſtratione precedentis articuli ſint conuenienter adducta.

¶Queſtio.23.

1 Utrum principia demonſtrationis poſſint demonſtrari.
2 Utrum principia ſupponantur in omni ſcientia.

¶Queſtio.24.

1 Utrum neceſſe ſit communes animi conceptiones ſiue dignitates per ſe veras eſſe ⁊ per ſe videri veras.
2 Utrum diffinitio ſignificet eſſe vel non eſſe.

¶Queſtio.25.

1 Utrum aliqua demonſtratio accipiat hoc principium cōmune non cōtingit idem ſimul affirmare ⁊ negare.
2 Utrum logica ⁊ metaphyſica ſint de omnibus obiectiue.

¶Queſtio.26.

1 Utrum in qualibet ſcientia demonſtratiua ſint proprie interrogationes ⁊ reſponſiones ⁊ diſputationes.
2 Utrum demonſtrator interroget.

¶Queſtio.27.

1 Utrum in demr̄atiuis ſcientijs ſyllogiſmi ignorantie per quos cauſaṫ deceptio poſſit eſſe ꝑ ꝯꝯs indictiōe vel extra.
2 Utrum demonſtrationes augeantur per diuerſa media.
3 Utrum ſcientie doctrinales ſiue mathematice ſint certiſſime ⁊ firme.

¶Queſtio.28.

1 Utrum demr̄atio ꝑꝑ qḋ ⁊ ꝗ differant in eadem ſcientia.
2 Utrum ſit aliqua demonſtratio que procedat per effectuꝫ non conuertibilem.

¶Queſtio.29.

1 Utꝝ ſit aliqua demr̄atio que ꝑcedat ꝑ cauſam remotam.
2 Utrum ſi affirmatio eſt cauſa affirmationis oporteat negationem eſſe cauſam negationis ⁊ econuerſo.
3 Utrum demonſtratio quia ſit ſemper ſimpliciter.

¶Queſtio.30.

1 Utrum demonſtratio propter quid ⁊ quia differunt in diuerſis ſcientijs.
2 Utrum philoſophia naturalis ſubalternetur proſpectiue ⁊ proſpectiua geometrie.

¶Queſtio.31.

1 Utꝝ ſyll'ſ demr̄atiuus potiſſime hēat fieri in ꝑma figura.
2 Utꝝ ſit aliq̄ ꝑpoſitio negatiua mediata. ⁊ alia imediata.

¶Queſtio.32.

1 Utrum ſit aliquis ſyll'ſ demonſtratiuus concludens affirmatiuam falſam contrariam negatiue immediate vere.
2 Utꝝ ad libꝝ poſterioꝝ ꝑtineat ↄſiderare de ſyll'o ignoꝛ.

¶Queſtio.33.

1 Utrum ſit aliquis ſyll'ſ ignorantie negatiuus ⁊c̄.

¶ Queſtio.34.
1 Utr̄ in ꝓpōnib⁹ mediatis poſſit fieri ſyll'ᵒ igno' negatiu⁹.
2 Utr̄ in eiſdem poſſit fieri ſyll'ᵒ ignorantie affirmatiuus.

¶ Queſtio.35.
1 Utrū deficiente nobis aliquo ſenſu ſit neceſſe deficere ſcie̅tiam de ſenſibilibus illius ſenſus.
2 Utrum in nobis ſint tm̄ duo modi vere ſcie̅di.ſ.per demō ſtrationem ⁊ inductionem.

¶ Queſtio.36.
1 Utrum ea que ph̄s p̄mittit ad determinandum de proceſ ſu in infinitum in demonſtrationibus ſint bene poſita.
2 Utrum ph̄s conuenienter moueat tres queſtiones de ſta/ tu qui eſt in demonſtrationibus.

¶ Queſtio.37.
1 Utrum ſi ſit ſtatus in extremis:ſit ſtatus in medijs.
2 Utrum ſi ſit ſtatus in affirmatiuis ſit in negatiuis.

¶ Queſtio.38.
1 Utr̄ in p̄dicatis q̄ p̄dicant̄ in eo qd̄ qd ſit ꝓcedere in infi̅ᵐ.
2 Utrum ea que addit ph̄s in iſta lec.ſint bene poſita.

¶ Queſtio.39.
1 Utr̄ ꝯueniat in aliq̄bus p̄dicatis procedere in infinitum.
2 Utr̄ ꝯueniat oe̅m intelligētem quālibet ſubam diffinire.

¶ Queſtio.40.
1 Utrum probatio qua philoſophus probat eſſe ſtatum in predicationibus ſit bene data.

¶ Queſtio.41.
1 Utr̄ ſi aliqd ineſt duob⁹ hec inſit eis per aliquod cōe ⁊c̄.
2 Utrum in predicationibus demonſtratiuis neceſſe ſit de/ uenire ad aliquid vnum primum.
3 Utrum in reductione propoſitionum mediatarum ſit ne̅ ceſſe ſumere medium.
4 Utrum propoſitiones immediate ſe habeant ad propoſi tiones demonſtrandas ſicut metrum ⁊ menſura earum.

¶ Queſtio.42.
1 Utrum demonſtratio vniuerſalis ſit potior particulari.
2 Utrum aliqua demr̄ationis p̄ticularis ꝯcl'o poſſit ee̅ vlis.

¶ Queſtio.43.
1 Utrum demonſtratio vniuerſalis ſit dignior particulari.
2 Utrum vniuerſalia ſint magis ſcibilia q̄ȝ ſingularia.

¶ Queſtio.44.
1 Utrum demonſtratio affirmatiua ſit potior negatiua.
2 Utr̄ ꝓpō affirmatiua ſit ꝑor dignior ⁊ nobilior negatiua.

¶ Queſtio.45.
1 Utrum demr̄atio oſ̄ſiua ſit nobilior ducente ad impoſle.
2 Utrum ſit aliqua demr̄atio ducens ad impoſſibile.

¶ Queſtio.46.
1 Utrum vna ſcientia ſit dignior altera.
2 Utrum ſcientia accipiat vnitatem a ſuo ſubiecto.
3 Utr̄ ſcia accipiat diuerſitatem a diuerſitate principiorū.

¶ Queſtio.47.
1 Utrum eoꝝ que ſiūt a caſu poſſit eſſe ſcientia demr̄atiua.
2 Utrum eorum que cognoſcuntur per ſenſum poſſit eſſe ſci entia demonſtratiua.

¶ Queſtio.48.
1 Utrum omnium ſyllogiſmorum ſint eadem principia.
2 Utrum ſubm̄ ſcientie poſſit dici principium ſcientie.

¶ Queſtio.49.
1 Utrum ſcientia differat ab opinione.
2 Utrum ſcientia differat ab alijs habitib⁹ intellectualib⁹.

Tabula q̄ōnum ⁊ articuloꝝ ſecundi libri.

¶ Queſtio prima.
1 Utrum q̄ōnes ſint equales numero his que vere ſcimus.
2 Utrum ſint tm̄ quatuor queſtiones vere ſcibiles.
3 Utr̄ omnes queſtiones reducantur ad q̄ōnem quid eſt.
4 Utrum omnis queſtio ſit queſtio medij.
5 Utrum diffō paſſiōis ſit medium demr̄ationis potiſſime.

¶ Queſtio.2.
1 Utr̄ omniū quoꝝ eſt demr̄atio ſit diffinitio ⁊ econuerſo.
2 Utrum vni⁹ ⁊ eiuſdē poſſit eſſe demonſtratio ⁊ diffinitio.

¶ Queſtio.3.
1 Utr̄ ſuppōnes quas adducit ph̄s ſint ſufficienter poſite.
2 Utrum quod quid eſt quid eſt ſignificatum diffinitionis poſſit demonſtrari de eo ⁊c̄.

¶ Queſtio.4.
1 Utr̄ qd̄ qd eſt poſſit demr̄ari de eo cui⁹ ē ꝑ viā diuiſionis.
2 Utrum ſyllogiſmus demr̄atiuus aſſimiletur inductioni.

¶ Queſtio.5.
1 Utr̄ qd̄ qd eſt poſſit oſ̄di de eo cui⁹ eſt accipiendo ea ⁊c̄.
2 Utr̄ poſſit ſillogiſtice ꝓbari qd̄ qd eſt per viam oppōnis.
3 Utrum poſſit demonſtrari per viam ſuppoſitionis.
4 Utrū poſſit demonſtrari de eo cuius eſt aliquo modo.

¶ Queſtio.6.
1 Utrum qd̄ quid eſt poſſit oſ̄di de eo cuius eſt demr̄atiōe.
2 Utrum poſſit de eo oſtendi diffinitione.

¶ Queſtio.7.
1 Utruȝ qd̄ quid eſt poſſit in aliquibus oſtendi ſillogiſtice.
2 Utrum poſſit oſtendi vllomodo demonſtratiue.

¶ Queſtio.8.
1 Utrum in oibus ſit poſſe oſ̄dere qd̄ qd eſt ꝑ demr̄ationē.
2 Utr̄ quod quid eſt:ſit ꝓprium ſignificatum diffinitionis.

¶ Queſtio.9.
1 Utrum ſint tm̄ quatuor genera cauſarum.
2 Utrum per quodlibet genus cāe poſſit fieri demr̄atio.
3 Utrum eiuſdem rei poſſint eſſe plures cauſe.

¶ Queſtio.10.
1 Utr̄ valeat demr̄atio a priori ad poſteri⁹ ꝑ cām q̄ eſt ⁊c̄.
2 Utrum in cauſis que non ſunt ſimul cum ſuis effectibus valeat demonſtratio ⁊c̄.

¶ Queſtio.11.
1 Utrū in his que non ſunt ſil' cū ſuis cāis valeat arg⁹ ⁊c̄.

¶ Queſtio.12.
1 Utrum in his que ſunt ſm̄ generationem circularem va/ leat demonſtratio ⁊c̄.
2 Utrum in his que fiunt vt frequenter debeat accipi medi um quod ſit vt frequens ad demonſtrandum ipſa ⁊c̄.

¶ Queſtio.13.
1 Utrum ad inueſtigandum qd̄ qd eſt accipienda ſint talia que inſunt ſemꝑ ⁊ in plus ſe habeant non extra genus.

¶ Queſtio.14.
1 Utrum per viaȝ diuiſionis poſſit inueſtigari qd̄ quid eſt.

¶ Queſtio.15.
1 Utrum ſit poſſibile intellectum humanum intelligere qd̄ quid eſt alicuius rei.
2 Utr̄ in venatiōe ipſius ꝑ diuiſionem debeat obſuari ⁊c̄.

¶ Queſtio.16.
1 Utrum modus inueſtigandi quod quid eſt per viam ſillo giſationis ſit conueniens.

¶ Queſtio.17.
1 Utrum alicuius queſtionis propoſite poſſit interrogari propter quid accipiendo ⁊c̄.
2 Utrum diuerſe q̄ōnes poſſint communicare in ꝑꝑ quid.

¶ Queſtio.18.
1 Utrum cauſa ⁊ cauſatum ſimul ſint quo ad exiſtentiam.

¶ Queſtio.19.
1 Utrum vnius effectus ſit tm̄ vna cauſa vel plures.

¶ Queſtio vltima.
1 Utrum cognitio primorum principiorum ſit nobis inna/ ta vel in nobis de nouo acquiratur.
2 Utrum cognitio primorum principiorum ⁊ concluſionū ſit vnus ⁊ idem habitus.vel vtrum alio habitu cognoſca/ mus principia ⁊ alio habitu concluſiones.

¶ Finis tabula primi ⁊ ſecundi poſteriorum.

¶ Clariſſimi Artium ⁊ ſacre theologie docto-
ris fratris Dñici de Flandria ſacri ordinis pdi
catorum in diui Thome Agnatis Fallaciaruʒ
opus perutile queſtiones Incipiunt.

¶ Queſtio pma. Utꝝ de ſyllogiſmo ſophiſtico ſit ſcientia.

Q. prima CIrca tractatū
fallaciaꝝ ſancti Thome d
Agno doctoris ordinis p-
dicatoꝝ. ¶ Queriť p vtꝝ
de ſyll'o ſophiſtico ſit ſcia.
¶ Arguiť p q nō. Naʒ de
non ente nō eſt ſcia. p poſte
rioꝝ: ſʒ ſyll's ſophiſtic⁹ eſt
nō ens. vt pʒ p diffōnē ei⁹: ⁊
cū ſit ex apparētib⁹ ⁊ non
exiñtib⁹. ḡ de ipſo nō ē ſcia.
¶ Scđo de ente per accñs
nō eſt ſcia: vt pʒ p poſterio
rū. ⁊ .6. metaphy. ſʒ ſyll's ſophiſtic⁹ eſt ens p accñs: ḡ idem
qđ prius. ¶ Tertio ſcia dr̃ eſſe habit⁹ ɔcl'onis. p poſterioꝝ:
ſʒ ſyll's ſophiſtic⁹ nō eſt ɔcl'o. ſʒ totus ſyll's: ḡ idē qđ prius.
¶ Quarto corruptibiliū nō eſt ſcia: vt pʒ p poſterioꝝ: ſed
ſyll's ſophiſtic⁹ eſt corruptibilis: q2 qđ ſemel ē dcm̄ manet
irreuocabile vbū. vt pʒ p. P. hiſ. in pñtis. ḡ de ſyll'o ſophi-
ſtico non pt̃ eſſe ſcia. ¶ Sʒ ɔtra. D. S. ⁊ phs in elēchis. q No^m p^m
tradiderunt ſciam de ſyll'o ſophiſtico. ¶ Pro pñtis dubij
declaratiōe ſciēdum pmo q phia pma ſui diuiſiōe diuidiť Diuiſio ſcientiaꝝ
in phiam realē ⁊ ſmocinalē. ¶ Phia realis diuidiť in acti-
uam. factiuā ⁊ theoricaʒ ſiue ſpeculatiuā. ¶ Actiua phia q̄
moralis dr̃ diuidiť in monaſticā. hiconomicā: ⁊ polyticā:
ſub qbus ɔtineť ius canonicū ⁊ ius ciuile. ¶ Factiua vo di
uidiť in ſeptē artes mechanicas: que his duob⁹ vſib⁹ ɔti-
neť. ¶ Lana: nemus: miles: nauigatio: rus: medicina. His Verſus
ars fabrilis ɔnumerari pōt. ¶ Sʒ phia theorica ſiue ſpecu
latiua diuidiť in metaphy. ⁊ mathematicā ⁊ phicā: accipi
endo phicā p tota phia nāli. ¶ Phia vo ſmocinalis ſiue ra
tionalis diuidiť in grāmaticā. rhetoricā ⁊ logicā. ¶ Logi-
ca vo vt eſt ſcia rōnalis diuidiť vt hic dicit. D. S. ſm diuer Diuiſio logi.
ſas opationes intellect⁹. Q2 igiť tres ſunt opatiōes intelle
ctus. vʒ ſimpliciū apprehenſio. cōpoſitio vel diuiſio diſcur
ſus ⁊ rōcinatio. Tres ſunt ptes logice. pma eſt de his que
apprehenduť p pmam opationē intellect⁹. ⁊ cōtinet libꝝ
pdicabiliū Porphyrij ⁊ libꝝ pdicamentoꝝ Ariſto. qbus
corrñdēt ſcđs ⁊ terti⁹ tractat⁹. P. hiſ. ¶ Scđa ps logice eſt
de his que apprehēduť p ſcđam opationē intell's: ɔtinet
duos libros pihermenias qb⁹ corrñdet pm⁹ tractatus. P.
hiſ. ¶ Tertia vo pars logice eſt de his que apphēduť per
tertiā opationē intell's. vʒ de ſyll'o. que ps ɔtinet totā logi-
No^m 2^m cam nouā. ¶ Sciēdum 2° q 3ª pars logice diuidiť in q̄tu
or ptes ſm q ſylli ſunt in q̄druplici dña. ¶ Nā ſyll'oꝝ qdaʒ
eſt ſimplr̃ dictus ſiue nō ɔctus. ¶ Ali⁹ eſt ſyll's ɔctus. ⁊ iſte
eſt triplex. nā qdā eſt ɔctus ad mām neccīam: q dr̃ ſyll's de-
mr̃atiu⁹. ¶ Alius eſt ɔctus ad mām ve pbabilem. vʒ ſyll's
dialectic⁹. ¶ Alius vo eſt q eſt ɔctus ad mām apparenter
pbabilē: q dr̃ ſyll's ſophiſtic⁹. ¶ Prima ergo ps 3ª ptis eſt
de ſyll'o ſimplr̃ dicto ſiue nō ɔcto: ⁊ ɔtinet duos libros po-
rū: qb⁹ corrñdet quart⁹ tractatus. P. hiſ. ¶ Scđa ps eſt de
ſyll'o ɔcto ad mām neceſſariā. ſ. de ſyll'o demr̃atiuo: ⁊ cōti-
net duos libros poſterioꝝ: qbus non corrñdet aliqs tra-
ctatus. P. hiſ. q fuit inſtructor iuuenuʒ: pp̄ter coꝝ difficul
tatem. ¶ Tertia vo pars eiuſdeʒ eſt de ſyll'o ɔtracto ad ma
teriam vere pbabilem: ⁊ ɔtinet. 8. libros topicoꝝ. qb⁹ cor-
reſpōdet quītus tractatus. P. hiſ. ſ. de locis. ¶ Sʒ q̄rta pars
eiuſdem tertie partis eſt de ſyllogiſmo ſophiſtico ɔtracto
ad materiā apparenter pbabilē: ⁊ ɔtinet duos libros elen
chorꝝ: qbus corrñdet ſextus tractat⁹. P. hiſ. ⁊ pñs tracta-
tus. D. S. Et pma ſeparatio ſcđam pcedit. ⁊ ſcđa tertiam:
Et q2 vnumqdqꝫ prius eſt ɔſiderare ſm ſe q̄ʒ in ordine ad ali
ud: q2 illud et qđ eſt ɔctum ad mām neceſſariā pfectius eſt
eo qđ ɔhitur ad māʒ pbabilē: ⁊ illđ qđ ɔhitur ad materiā
pbabilē vere pfecti⁹ eſt eo qđ ɔhitur ad mām apparenter
pbabilem. ⁊ ideo pʒ ordo ptiū ſcibiliū ⁊ libroꝝ logice iter
ſe. ¶ Sciēdum tertio q triplex eſt ſyll's ſophiſtic⁹ qdaʒ eſt No^m 3^m
peccans in mā: aliqs peccās in forma. terti⁹ eſt peccans in 3ª ſyll's ſophi. peccās in materia tm̄.
vtroqꝫ. ¶ Sed ſyll's ſophiſticus peccans in materia tm̄: eſt
qui pcedit ex ambabus pmiſſis falſis: aut ex altera falſa:
eſt tamen in modo ⁊ in figura. Exemplū pmi: vt omnis hō
eſt lapis. equus eſt homo. ergo equus eſt lapis. Exemplū
ſcđi: vt omnis homo eſt riſibilis: lapis ē homo: ergo lapis
eſt riſibilis. ¶ Syllogiſmus vo ſophiſticus peccans in for In forma tantum.
ma tm̄: eſt q pcedit ex ambab⁹ pmiſſis veris: q tm̄ non ē in
aliquo modo alicui⁹ figure: vt hō eſt ſpēs. ſortes eſt homo:
ergo ſortes eſt ſpēs. ⁊ tamē non valet: cū ibi arguať ex pu-
ris particularib⁹: ex quib⁹ nil ſequitur. ⁊ tm̄ ambe ſunt ve.
¶ Sed ſyll's peccās in vtroqꝫ: eſt qui pcedit ex falſis: ⁊ ma Peccans in vtroqꝫ
le eſt ſillogiſatus: vt nullus homo eſt animal. nullum riſi-
bile eſt homo: ergo nullum riſibile eſt animal: ſʒ argumen
tum non valet: cum pcedat ex puris negatiuis ⁊ ex amba-
bus falſis. ¶ De ſyllogiſmo autem peccante in forma tm̄:
aut in vtroqꝫ: eſt hic ad propoſitum. ⁊ nō de ſyllogiſmo in
materia tantū niſi loquendo de ſyllogiſmo vniuerſaliter ſo
phiſtico. ¶ Ex quo pʒ q ille ſyll's peccat i materia q pce
dit ex falſis. Ille vero peccat in forma qui non eſt in aliquo
modo trium figuraꝝ. ¶ Sciēdum quarto q ſyllogiſmus No^m 4^m
ſophiſticus poteſt dupl'r ɔſiderari. ¶ Uno mō per reſpectū Sophi. 2ª conſiderari
ad ſua principia: cauſas: ⁊ paſſiones: proprietateſqꝫ. ⁊ iſto
modo de ſyllogiſmo ſophiſtico eſt vera ſcientia ſophiſtica
docens. ¶ Alio mō quātum ad ſuum vſum: vt videlicet ad
decipiēdum reſpōdentem: aut ad generādum apparētem
ſciētiam: ⁊ iſto modo de ea nō eſt ſciētia: ſed qdam modus
ſciendi: qui modus poteſt vocari ſophiſticus vtens ⁊c̃.
¶ Sciēdum q̄nto vt ex pdictis dicitur q ſyllogiſmus pec No^m 5^m
cans in materia tātum eſt duplex. ¶ Nā qdam eſt qui pce-
dit ex ambabus falſis: vt ſupra dcm̄ eſt. ¶ Ali⁹ eſt qui pce-
dit eſt vna falſa: ⁊ talis eſt duplex. ¶ Quidam eſt qui pce-
dit ex maiore falſa ⁊ minore vera. vt omnis homo ē aſin⁹:
ſortes eſt homo: ergo ſortes eſt aſinus. ¶ Alius eſt qui pce-
dit ex maiore vera ⁊ minore falſa. vt omnis hō eſt animal:
aſinus eſt homo: ergo aſinus eſt animal. ¶ Et qlibet predi
ctoꝝ eſt duplex. ¶ Nam qdam eſt procedens ex pmiſſa: aut
ex premiſſis in toto falſis. ¶ Alius eſt qui procedit ex pmiſ
ſa vel pmiſſis in parte falſis. ¶ Dicitur aūt ppoſitio in to- Propō i toto falſa vł in pte
to falſa cui⁹ predicatum non cōuenit alicui partiuʒ ſubi: vt
homo eſt aſin⁹. Sed ppoſitio illa diciť in parte falſa: cuius
predicatū ɔuenit ſubo p aliquibus ſuppoſitis: ⁊ pro aliq-
bus nō: vt omnis homo eſt bonus. ¶ Quibus notatis ſit pª con°
hec pma ɔcluſio. Syllogiſmus ſophiſtic⁹ eſt ſubm in hoc
tractatu attributiōis. ¶ Hec ɔcl'o pbať per ɔditiones ſub Probatio
iecti attributionis. Nam illđ eſt ſubm attributionis in ali-
qua ſciētia qđ eſt qd cōmuniſſimū in tali ſcia ɔſideratum.
non tranſcendēs metas illius ſciētie. ad qđ omnia que ɔſi-
derať ɔñter in ſciētia tali habēt ordinem ⁊ reductionem:
ſyll's ſophiſticus eſt hmōi in hoc tractatu. ergo. ¶ Et ſi ar- Inſtātia
guatur nullus ſyll's ſophiſticus eſt ſubm in hoc tractatu. ḡ
ſyll's ſophiſticus non eſt ſubm in hoc tractatu. ¶ Añs patʒ
p inductionem. ¶ Conſequētia pbatur per legem ſubalter-
narum. ⁊ p locum a toto in q̄titate. ¶ Dicendū eſt negan- R°
do cōſequentiam q ibi eſt fallacia figure dictionis ⁊ acci-
dentis. vt infra patebit: q2 ibi arguiť a ſuppōne perſonali
ad ſimplicem. ¶ Et ad pbationem dōm q ibi non arguitur

p aliquē locum: aut bonā ꝯſñiā: qꝛ ad oēm locū dialecticū bonū reqrit: ꝙ arguaꝛ reſpectu termini q̄ non ponit drīaꝫ inter terminū inferētē ꝛ terminū illatū: qḋ nō obſuaꝛ in ꝓpoſito: qꝛ iſte termiꝰ ſubm̄ non ꝯuenit ſyllo ſophiſtico ẜm ꝙ hꝫ eſſe in ſuis inferiorib⁹: ſꝫ abſolute. vñ rō non ſeqtur.

ſcḋa ꝯclo ℭ Scḋa ꝯclo eſt rñſiua ad qſitū: vꝫ de ſyllo ſophiſtico eſt ſcia q̄ ꝓbaꝛ tali rōne. ℭ Nā ſcia eſt habit⁹ ꝯclonis firmus

Proba⁹ pma cert⁹ ꝛ euidēs p demōſtratione acqſit⁹. ꝛ nō nãlis: vt pꝫ p̄ poſterioꝝ. ḡ ꝛc. ℭ Scḋo de illo ē ſcia: de q̄ p̄t demōſtrari aliq̄ ꝓ

2ᵃ pria paſſio ð ſubo: ſꝫ de ſyllo ſophiſtico fit demōſtratio ħ mō. ois ſylls ꝓcedēs ex appētib⁹ ꝛ nō exñtib⁹ ē gñatiu⁹ appa

Inſtātia rentꝫ ſcie: ſꝫ ſylls ſophiſtic⁹ eſt hmōi. ℭ Tertio ꝛ ſi arguaꝛ aliqs ē deceptor ꝛ ſophiſtico ꝛ nãqꝫ de ſyllo ſophiſtico nō eſt ſcia. pꝫ ꝯñtia: qꝛ ſcia ē habit⁹ acqſit⁹ ꝛ non nãlis: vt pꝫ p̄

R⁰ poſterioꝝ ꝯ̄ platonē. ℭ Dōm ꝙ ars ſophiſtica p̄t eē a nã: ſꝫ tñ impfecta. nō āt pfecta de qua hic ē ad ꝓpoſitū. ℭ Du

Dubᵐ bitaꝛ p̄ vtꝝ de ſyllo ſophiſtico ſit ſcia real' vel rōnalis: ꝛ vꝫ ꝙ ſit realis: qꝛ poniꝛ in pma ſpecie q̄litatꝫ: cū ſit habit⁹: ſed nihil poniꝛ in p̄dicamto niſi ſit ens reale. ḡ vꝫ ꝙ ſit ſcia rea

Solutio lis. ℭ Dōm ad ħ dubiū ꝙ eſt hec ſcia rōnalis ꝛ nō realis: qꝛ ſcia accipit denoiationē a ſuo ſubo. illa ḡ ſcia cui⁹ ſubm̄ eſt ens rōnis dꝛ rōnalis: ſꝫ ſubm̄ hui⁹ ſcie. vꝫ ſylls ſophiſticus ē ens rōnis: ḡ hec ſcia eſt rōnalis ꝛ nō realis. ℭ Ad argumᵐ aūt dubij dōm ꝙ in ſcia vñ eſt ens reale non tñ eſt ſcia realis. ab alio. n. hꝫ ſcia ꝙ ſit ens reale: ꝛ ab alio ꝙ dicaꝛ ſcia realis vel rōnalis. ꝛ illa ſcia dꝛ rōnalis cui⁹ ſubm̄ ē ens rōnis. ꝙ aūt ſcia dicaꝛ ens reale ħ hꝫ a ſuo ſubo inheſiōis: ꝛ ab alijs ſuis p̄ncipijs pmi gñis. Ex quo pꝫ ꝙ licꝫ ſcia de ſyllo ſophiſtico ſit ens reale reponibile in p̄dicamēto: non tñ ē ſcia realis ſꝫ rōnalis: vñ negāda erat ꝯñtia. ℭ Queriꝛ

Dubᵐ 2⁰ q̄re. D. S. in ſuo tractatu p̄ determinauit de diſputatiōe q̄ȝ de fallacijs aut de ſyllis ſophiſticis: cuꝫ ſubm̄ cuiuſlibet ſcie debeat eſſe p̄us notū in tali ſcia: vt ex ſupradictis patꝫ.

Solo ℭ Dōm ꝙ rō. S. D. eſt qꝛ finis ſophiſtici eſt acqrere vanā glām ꝛ ab oib⁹ laudari: ſꝫ ħ nō pōt ꝯueniēti⁹ facere q̄ȝ deducēdo rñdentē ſuū ad aliqḋ incōueniēs: ħ. n. ñ p̄t facere niſi mediāte diſputatōe ſophiſtica. iō. D. S. p̄ incipit tractare de diſputatiōe. ℣ Et qñ dicebaꝛ in motōe dubij ꝙ ſubm̄ dꝫ eſſe p̄us notū. verꝝ eſt in intētiōe ꝯſiderantꝫ: nō aūt in executiōe opis ꝯſiderati: quēadmodū domificator p̄ in intētione hꝫ finē dom⁹: quā edificare ꝓponit: tñ in executiōe opis incipit a mã ꝛ a ceteris ptib⁹ dom⁹ que reqrunꝛ ad cōpoſitionē ei⁹: ꝛ vltimo ſeqtur forma dom⁹ ꝛ finis. ℭ Ad pmū

Nō ens 3ᵃ dōm ꝙ nō ens eſt triplex. qḋdaꝫ eſt nō ens ſimplr: ꝛ de tali nō eſt ſcia. aliḋ eſt nō ens p ſe: eſt tñ ens p accñs: vt p̄uatio. Aliḋ vō eſt nō ens in actu: eſt tñ ens in potētia: ꝛ ð iſtis eſt ſcia. Sylls aūt ſophiſtic⁹ ſi ꝯſideraꝛ p reſpectū ad ſuas cās ꝛ ꝓprietates: ſic eſt ens p ſe: ſi vō ꝯſideraret q̄ȝtū ad ſuū vſū: ſic eſt nō ens nō ſimplr: ſꝫ nō ens tale q̄le appet. vñ de ſyllo ſophiſtico pmō ꝯſiderato eſt ſcia. 2⁰ aūt mō de eo eſt qdaꝫ modus ſciēdi. vt in notabilib⁹ dcm̄ eſt: ꝛ p hoc pꝫ ſolō ad 2ᵐ. ℭ Ad 3ᵐ dōm ꝙ licꝫ de ꝯclōne ſit ſcia p ſe p̄ꝫ: tñ de ſyllo ſophiſtico ꝛ quolibet alio ſubo ꝯclonis eſt ſcia nō p̄ ſꝫ p al terꝝ tanq̄ȝ vꝫ de ſubo aliqḋ ſciꝛ: ꝛ iꝫ ſylls ſophiſtic⁹ pme intentionalr ſumpt⁹ nō ſit ſubm̄ ꝯclonis: tñ ſi ſcḋe intētionalr ſumaꝛ pōt eſſe ſubm̄ ꝯclonis. ℭ Ad 4ᵐ dōm ꝙ iꝫ ſylls ſophiſtic⁹ in p̄ticulari ꝛ q̄ȝtū ad ſuū vſum ſit corruptibilis: tñ in vñ conſiderat⁹ in ordine ad ꝓpria ſua p̄ncipia ꝛ paſſiões eſt icorruptibilis ꝛ ſylls ſophiſtic⁹. Iſtomodo de eo ē ſcia.

ℭ Queſtio. 2. De diffinitione diſputationis.

6. Queritur 2⁰. Utꝝ diffō diſputationis ſit diffō ſufficiēs: in q̄ dꝛ diſputatio eſt act⁹ ſillogiſtic⁹ vni⁹ ad alteꝝ ad aliqḋ ꝓpoſitum oñdendū. Arguiꝛ p̄ ꝯ̄ ſuppoſitū ꝓbādo ꝙ diſputatio nō poſſit diffiniri. Nullū multiplex p̄t diffiniri cū diffinitio notificet qd vnū: ſꝫ diſputatio eſt qd multiplex: cuꝫ ei⁹ ſpēs q̄tuor ſint. vt pꝫ in textu. ḡ non pōt diffiniri. ℭ Scḋo ſoli⁹ entis realis eſt qḋ qd eſt ſiue diffō: vt pꝫ. 7. metaphy. ꝛ 2⁰ poſterioꝝ. ſꝫ diſputatio nō eſt ens reale ſꝫ rōnis. ergo. ℭ Tertio ꝯ̄ diffōnē. nā aliq̄ eſt diſputatio enthymematica ꝛ inductiua: ꝛ tñ tales diſputatiões nō ſunt act⁹ ſyllogiſtici: ḡ male poniꝛ illa p̄ticula act⁹ ſyllogiſtic⁹ in p̄dicta diffōne. ℭ Quarto diſputatio ſophiſtica eſt diſputatio: ꝛ tñ p̄dicta diffinitio ſibi nō cōpetit: cuꝫ non valeat ad aliqḋ ꝓpoſitū oñdendū: ſꝫ ad acquirēdū vanāglām: vt dcm̄ eſt. p̄dicta ergo diffinitio videꝛ inſufficiēs.

ℭ Sꝫ ꝯ̄. D. S. in p̄ñti lec. ꝛ phs in p̄ elenchoꝝ. ℭ Sciēdū p̄ ꝙ poſtq̄ȝ. D. S. ꝯcluſit p̄ eſſe determinādū de diſputatione q̄ȝ de locis ſophiſticis: ꝯ̄ñter determinat de ipa diſputatione. ⸿ ꝛ p̄ determinat de ipſa diffinitiue ꝛ diuiſiue de quo eſt p̄ñs lectio. ⸿ Deinde determinat de mēbris diuidētibus adducēdo diffōnes eoꝝ. ℣ Ratio aūt quare pmo determinauit de diſputatiōe diffinitiue q̄ȝ diuiſiue cōis eſt: qꝛ eē p̄cedit poſſe vt pꝫ. 9. metaphy. ſꝫ diffinitio indicat eſſe: diuiſio vō poſſe: ideo ante q̄ȝ ponat diuiſionē diſputatiōis: pmo cā ſic diffinit dicēs. ⸿ Diſputatio eſt act⁹ aūt. ⸿ In qua diffōne poniꝛ act⁹ loco gñis. ꝛ qꝛ duplex eſt actus. vꝫ corpalis vt ambulare: ꝛ ſpūalis vt intelligere. igiꝛ ſubiungiꝛ ſophiſticus ad drīam actus corporalis. Et accipiꝛ ibi act⁹ ſillogiſticus cōiter. ſ. p omni actu diſcurſiuo ſiue ſit enthymematicus ſiue inductiu⁹. p qḋ daꝛ intelligi inſtrm̄ diſputatiōis: qḋ eſt ſylls includēs in ſe enthymema. ꝛ inductionē. Deinde ꝓponiꝛ ⸿ vni⁹ ad alteꝝ ⸿ ad innuēdum ꝑſonas diſputantium. ſ. rñdentis ꝛ arguētis vltimo ſubiūgiꝛ ⸿ ad aliqḋ ꝓpoſitū oñdendū ⸿ ad drīam act⁹ exemplaris ꝛ ad denotandū finē diſputatiōis: ex quo pꝫ ꝙ q̄ncꝫ reqrunꝛ in q̄ibꝫ diſputatione. vꝫ actus diſputandꝫ ꝑſone diſputātiū que ſunt due: inſtrm̄ diſputādi: vltimo finis diſputationis. ℭ Sciēdum 2⁰ ꝙ triplex eſt diſputatio. ſ. mentalis. ſcripta ꝛ vocalis. de vocali aūt eſt hec ad ꝓpoſitū que eſt triplex. ſ. diſputatio ſillogiſtica. enthymeᶜᵃ. ꝛ inductiua. ⸿ Diſputatio aūt ſillogiſtica eſt que ſit p ſyllm̄ cōpletum: vt ſic arguēdo: ois hō currit: omne riſibile eſt hō: ergo oē riſibile currit. ⸿ Sꝫ diſputatio inductiua ē que ſit arguēdo p inductionē. vt ſortes currit: plato currit. ꝛ ſic ð alijs. ḡ ois hō currit. ⸿ Diſputatio vō enthymᶜᵃ eſt que ſit p enthyᵐᵃ. vt ſic arguēdo: oē aial currit. ḡ ois hō currit. ⸿ Et iꝫ exᵐ ſit ſpēs argumentationis ẜm ipm̄: tamē ꝓprie loquēdo non ſit aliqua diſputatio: qꝛ vt dicit. D. S. non āt ad aliqḋ ꝓpoſitū oñdendū: ſed magis ad aliquā formam explicādā. Uerūtñ ſi accipiaꝛ exᵐ vtualr ꝯ̄ꝫ ꝙ reducibile eſt ad ſyllm̄: ſic ẜm ipm̄ pōt ſumi diſputatio exēplaris. ℭ Sciēdum 3⁰ ꝙ argumentatio eſt q̄druplex. i. doriſtica: topiſtica: ſophiſtica: ꝛ poſterioriſtica: ꝛ q̄libet diuidiꝛ in q̄tuor ſpēs. ſ. in ſyllm̄ enthymema. inductionē: ꝛ exēᵐ. ℣ Et ſi arguaꝛ diuerſa gña hñt diuerſas ſpecies: vt pꝫ in p̄dicamētis: ſꝫ arg⁹ doriſtica ꝛ alie diſputationes. hñt eaſdem ſpēs. ḡ non diſtinguunꝛ. ℭ Dōm ꝙ iꝫ p̄dicte diſputatōes hēant eaſdē ſpēs materialr nō tñ formalr qꝛ in q̄ȝtum ille ſpēs ſunt ꝯ̄tracte: ſic ſunt ſpēs argumētationis doriſtice: inq̄ȝtum vō ꝯ̄cte ad mãm neceſſariam: ſic ſunt ſpecies argumētationis poſterioriſtice ſiue doctrinales: ſꝫ inq̄ȝtuꝫ ſunt ꝯ̄cte ad mãm vē ꝓbabilē ſic ſunt ſpēs argumētationis dialectice. inq̄ȝtum aūt ſunt ꝯ̄cte ad mãm ꝓbabilem: ſꝫ nō exñtem: ſic ſunt ſpēs argumētationis ſophiſtice. ℭ Cōcluſio rñſalis iꝫ p̄dicta diffō non ſit qditatiua: eſt tñ bñ aſſignata. ⸿ Prima ps hui⁹ ꝯclonis ꝓbaꝛ p duo pma argumēta in p̄n⁰ q̄ōnis adducta. ꝛ ꝯfirmaꝛ qꝛ ſolius ſpēi eſt diffō qditatiua vt pꝫ p Boetium ꝛ p phm̄. 7. meta. ⸿ Scḋa pars ꝓbaꝛ tali rōne. naꝫ in p̄dicta diffōne tāgunꝛ oēs cāe diffiniti. ḡ eſt bona. ⸿ ꝓbaꝛ añs. qꝛ cā formalis explicaꝛ p hoc qḋ dꝛ actus. cauſa vō efficiens inſtrumentalis tāgiꝛ p hoc qḋ dꝛ ſophiſtic⁹. cā aūt efficiēs principalis tāgiꝛ p hoc qḋ dꝛ vnius ad alteꝝ: ſꝫ cā finalis tangiꝛ per hoc qḋ dꝛ ad aliqḋ ꝓpoſitū oñdendum. Nulla aūt eſt cā ex q̄ ipi⁹ diſpu

Right margin notes: No⁹ p⁹ — No⁹ 1ᵐ 3ᵃ diſputatio vocal — Sillogiſtica — Inducti⁹ — enthymē — No⁹ 3ᵐ Argumētatio 4ᵃ. Inſtāt⁹ — R⁰ — Cōcluſio pſolutio

tatiõis:cũ nõ ſit ſubalteriõ in p̄dicta diffõne non tãgit̃. Et licz
ſcire ſit finis mediat⁹ ⁊ remot⁹ ipſi⁹ diſputatiõis. tñ nõ ẽ fi/
nis p̱xim⁹. nõ ẽ. n. incõueniẽs q̄ vni⁹ rei ſint plẽs fines ſub/
ordinati vt īfra patebit. ¶ Dubitat̃ p̄ qd ẽ argumẽtatio ⁊
Dubium quot ſunt ſpẽs ſyll'ı̃ cũ eoꝝ diffõnib⁹. ¶ Dõm p̄ q̄ argumẽ
tatio p̄mo ſic diffinit̃. ⌈ Argumẽtatio eſt rõcinatio mẽtem
2ᵒ Argumẽtatio arguẽs: ⁊ ꝯuincens: faciẽs nos deuenire de notitia noti ad
notitiã ignoti. ⌈ Uel ſic ſm Boetiũ. Argumẽtatio eſt rõ rei
dubie faciẽs fidẽ. ⁋ Syll'oꝝ aũt ſex ſũt ſpẽs. vz ſyll's ſimplr
Syll's ſimplr dict⁹ dict⁹. elẽchus. demſtatiu⁹: ſophiſtic⁹. dialectic⁹. ⁊ tẽtatiu⁹.
⌈ Simplr dict⁹ ſyll's ſm p̄hm p̄ p̄oꝝ. eſt oĩo in q̃ q̄buſdam
poſitis aliõ ab his que poſita ſunt ex necĩtate accidit eo q̄
hec ſunt. ⌈ ſyll's võ elẽch⁹ eſt ſʒ p̄hm p̄ elẽchoꝝ: ⁊. D. S. in
Elẽchus p̄nti tractatu. ſyll's cũ ꝯdictiõe de quo videbit̃ īferi⁹: ⁊cũ de
fallacia ignorãtie elẽchi tractabit̃. ⌈ Sʒ ſyll's demſtatiuus
Demſtatiu⁹ ẽ ſyll's faciẽs ſcire ſm p̄hm p̄ poſterioꝝ. vel ẽ ſyll's p̱cedẽs
ex p̄mis veris ⁊ imediatis p̄oribus notioribuſq̧ cãis ꝯcl'o
nis. ⌈ ſyll's võ dialectic⁹ ẽ q ex p̱babilib⁹ ẽ ſilogiſat⁹. vł ſic
Dialectic⁹ ſyll's dialectic⁹ eſt oĩo in qua q̄buſdã poſitis ⁊ ꝯceſſis ne/
ceſſe ẽ aliõ accidere p ea q̃ poſita ſunt ⁊ ꝯceſſa. ⌈ Syll's võ
ſophiſtic⁹ eſt q ex apparentib⁹ non exñtib⁹ eſt ſilogiſat⁹.
Sophy⁹. Tẽtatiu⁹. ⌈ Sʒ ſyll's tentatiu⁹ ſm p̄hm in elẽchis eſt q p̱cedit ex his
que videnť rñdenti: ⁊ neceẽ eſt eũ hĩe q ſe ſimulat hĩe ſciaʒ.
Ex diffõnib⁹ aũt p̄dictis patebũt diffõnes diſputationuʒ.
¶ Ad p̄muʒ ſcðm ⁊ tertiũ pʒ ſol'o ex dictis. ¶ Ad vltimũ
dõm q̄ lʒ diſputatio ſophiſtica non oſtendat aliqð p̱poſi/
tum vex ꝓoñdit tamen apparens: ideo diffinitio ꝯtingit ſi/
bi lʒ imp̱fectius ceteris ſpẽbus diſputationis.

¶ Queſtio. 3. De diuiſione diſputationis.

Ueritur 3ᵒ. Utꝝ diſputatio ꝯuenientr
diuidat̃ in diſputatiões ʒ̃niſtatiuã: dialecticã: ſophiſticã: ⁊ tẽtatiuam. ¶ Ar
guit̃ p̄ q̄ nõ. Nã diuiſio ſoli q̄ñtitati ꝯgruit: vt
hʒ p̄ phy. ſʒ diſputatio nõ eſt q̄ñtitas. ğ nõ põt
diuidi: qð eſt ꝯ̃ ſuppoſitũ. ¶ Scðo cuiuſlibʒ argumẽtatio
ni corñdet aliq̃ diſputatio: q2 ſʒ quãlibet ſpẽm argumẽta
tionis põt oñdi aliqð p̱poſitũ: cũ igit̃ ſit aliq̃ argumẽtatio
p̄oriſtica: ſeqtur q̄ erit aliq̃ diſputatio p̄oriſtica. ⁊ p ꝯñs di
uiſio inſufficiẽs. ¶ Tertio oĩa necĩa ſunt p̱babilia: cũ ap/
pareãt oib⁹ vel plurib⁹ aut ſapiẽtib⁹: ğ diſputatio dialecti
ca que p̱cedit ex p̱babilib⁹ nõ differt a diſputatiõe demſta/
tiua: q̃ p̱cedit ex veris: ⁊ ſic idẽ q̄ p̄us. ¶ Quarto nulla ẽ
diſputatio que gñet appentẽ opinionẽ. ğ pariformiter nul
la erit diſputatio gñans appentẽ ſciaʒ: ⁊ p ꝯñs nõ erit aliq̃
diſputatio ſophiſtica. ¶ Quinto aliqua diſputatio exa/
minatiua: ⁊ tamen non enumeratur in predicta diuiſio/
ne. igit̃ eſt inſufficiẽs. ¶ Sʒ ꝯtra eſt. D. S. ⁊ p̄hs in p̄ elen
Noᵐ pᵐ choꝝ. ¶ Pro hui⁹ dubij declaratiõe ſciendum p̄ q̄ poſtq̃
. D. S. poſuit diffõnẽ diſputatiõis cũ declaratiõe eiuſdem:
hic ꝯñter ponit diuiſionẽ ei⁹ cũ diffõnib⁹ mẽbroꝝ diuiden/
4ᵒʳ ſpẽs diſputationis tiũ. ¶ Dicẽs q̄ diſputationis q̄tuor ſunt ſpẽs. ſ. demſtatiua:
dialectica: ſophiſtica: ⁊ tẽtatiua. ¶ Cui⁹ diuiſiõis ſic põt for
Sufficiẽ⁹. mari ſufficiẽtia. Nã oĩs diſputatio valet ad aliqð p̱poſitũ
oñdendũ: vt dcm̃ eſt. Uel ğ valet ad gñandũ habitũ in ali/
quo: vel ad ſumẽdũ exp̱imẽtũ de habitu gñato. ſi 2ᵐ ſic eſt
diſputatio tẽtatiua. Si p̄mũ hoc ẽ duplr. vel valet ad gñan
dũ veꝝ habitũ vel appentẽ: ſi ſcðm ſic eſt diſputatio ſophi/
ſtica. Si p̄mũ hoc eſt dupr. q2 vel valet ad gñanduʒ ſciam
vel opinionẽ. ſi primũ ſic eſt demſtatiua diſputatio. ſi 2ᵐ ſic
Alia ſufficiẽtia ẽ diſputatio dialectica vel topica. ¶ Põt ẽt alr formari ſuf
ficiẽtia. nã diſputatio ẽ act⁹ ſilogiſtic⁹: vel ğ talis act⁹ p̱ce
dit ex apparẽtib⁹ tm̃ vel p̱cedit ex exñtib⁹. ſi primũ ſic ẽ di
ſputatio ſophiſtica. ſi 2ᵐ hoc ẽ 2ʳ. vel p̱cedit ex necĩjs vel ex
p̱babilib⁹: ſi p̄mũ ſic eſt diſputatio d̃mſtatiua. ſi 2ᵐ hoc eſt
duplr: q2 vel p̱cedit ex p̱babilib⁹ idifferẽter: vel ex his q̃ vi
dent̃ rñdẽti. ſi p̄muʒ ſic eſt diſputatio dialectica. ſi 2ᵐ ſic eſt
tẽtatiua. ⌈ Differũt aũt he due ſufficiẽtie i hoc q̄ p̄ma ſumit̃
ex parte finis diſputatiõis: ſcða võ ex p̄te mãe. ¶ Sciẽduʒ Noᵐ 2ᵐ
ſcðo q̄ diſputatiõis demſtatiue tres ſunt diffõnes: quaꝝ p̄/
ma eſt. ⁋ Diſputatio demſtatiua eſt q̃ eſt gñatiua ſcie vel q̃ 3ᵉ diffõ diſpu. d̃mõ.
ad ſciam ordinat̃. ⌈ Cui⁹ rõ eſt. q2 ad eũdẽ fineʒ ordinat̃ in
ſtrumẽtũ ⁊ cã p̄ncipal: ſʒ inſtm̃ diſputatiõis demſtatiue vʒ
ſyll's demſtatiu⁹ ordinat̃ ad ſciam: vt pʒ p̄ poſterioꝝ. ergo
diſputatio demſtatiua ſiue doctrinalis ordinat̃ ad ſciam.
Dicit̃ aũt p̄dicta diffõ: diffõ formalis que dat̃ p fineʒ. finis
autẽ hʒ rõnem forme reſpectu aliaꝝ cãꝝ: q2 de rõne forme
eſt q̄ ſit act⁹: finis aũt hʒ rõnẽ actualitatꝭ: cuʒ hʒ rõnẽ p̄mi
mouẽtis. Unũqðq̧ mouet ſm q̄ eſt actus. Finis. n. mouet
efficiẽs. ⁊ efficiẽs motũ a fine diſponit mãm ad itroductio
nẽ forme. Jlla ergo diffõ que dat̃ p fineʒ dĩ ſimplr formalꝭ
illa autẽ que dat̃ p alias cãs dĩ mãlis. ⁋ Scða võ diffõ di/ 2ᵃ diffõ
ſputatiõis demſtatiue que dĩ mãlis: ⁊ ẽ que p̱cedit ex vẽis p ſe
notis p̱prijs alicui⁹ ſcie. vel ſic ſm p̄hm primo elenchoruʒ.
⌈ Diſputatio doctrinalis eſt q̃ ex p̱prijs principijs alicuius
diſcipline ⁊ nõ ex his que videnť rñdenti ſillogiſat. ⌈ Cui⁹
rõ eſt: q2 ſyll's demſtatiu⁹ q eſt ei⁹ inſtm̃ p̱cedit ex talibus.
⁋ Tertia võ diffinitio cõp̱hẽdit duas p̄dictas. ⁊ dĩ d̃mõ 3ᵃ
ſtratio tota: ſola poſitiõe differẽs: que ponit̃ in textu. vʒ q̄
diſputatio demſtatiua eſt que ad ſciam ordinat̃ p̱cedẽs ex
veris p ſe notis: ⁊ p̱prijs principijs alicui⁹ ſcie. ⌈ Põt autẽ
ſcða diffõ demſtari p p̄maʒ ſic. Oĩs demſtatio que ordinat̃
ad ſciam p̱cedit ex veris p ſe notis ⁊c̃. ſʒ oĩs diſputatio do
ctrinalis: ſiue demſtatiua eſt hmõi. ğ p̱cedit. Ex quo prima
diffinitio dĩ mediũ demonſtrationis. Scða võ ꝯcl'o: tertia
(vt dcm̃ eſt) dĩ tota demſtatio ſolũ differẽs ab ea ſʒ poſitio
nẽ ſiue ordinationẽ terminoꝝ. ¶ Sciẽdum tertio q̄ diffini Noᵐ 3ᵐ 3ᵉ diffõ diſpu. dialec.
tio formalis diſputatiõis dialectice eſt talis. ¶ Diffinitio
dialectica eſt que tẽdit ad opinionẽ: hec võ opinio eſt finis
diſputatiõis dialectice: igit̃ p̄dicta diffõ dĩ formalis. ⌈ Dif/
finitio võ mãlis eiuſdẽ eſt. diſputatio dialectica eſt que p̱ce
dit ex p̱babilib⁹: vel ſic ſm p̄hʒ in elenchis: ⁊ ẽ q̃ ex p̱babili
bus ſillogiſat. ⁊ eſt collectiua ꝯ̃dictiõis: q2 vtraq̧ pars cõ
tradictionis põt eſſe p̱babilis: q2 ſm p̄hm p̄mo elenchoꝝ.
Non refert q̄buſdaʒ veris quedã falſa p̱babiliora: ſʒ diffi/
nitio eiuſdẽ cõp̱hendens vtrãq̧ p̄dictaꝝ talis eſt. ¶ Di/
ſputatio dialectica eſt que p̱cedit ex p̱babilib⁹ ad opinio/
nem tẽdens. pʒ ẽt ſcða diffinitio demſtatiua p primã eodeʒ
mõ quo dcm̃ eſt in p̄cedenti notabili. ¶ Sciẽdum quarto Noᵐ 4ᵐ
q̄ prima diffõ diſputatiõis tẽtatiue eſt talis: ¶ Diſputatio 3ᵉ diffõ tẽtatiue.
tẽtatiua eſt que ordinat̃ ad exp̱imentum ſumẽdum de ali/
quo. ⁊ hec dĩ formalis: q2 dat̃ p finem. Nã ſumere exp̱imẽ
tum de aliquo eſt finis hui⁹ diſputatiõis. ⌈ Scða võ diffini 2ᵃ
tio eiuſdem que dĩ mãlis diffinitio ⁊ ꝯcl'o demſtationis eſt
talis. ⌈ Diſputatio tẽtatiua eſt que ſillogiſat ex his que vi/
dent̃ reſpondenti: ⁊ neceſſe eſt eũ hĩe: q ſe ſimulat hĩe ſciẽ/
tiam: q2 p̱cedit ex cõibus q̄b⁹ ignorãtis oĩa ignorant̃: q̄b⁹
tñ ſcitis non oĩa ſciunt̃. ⁋ Ex quo pʒ q̄ tẽtatiua dĩ ab exa
mine: q2 tẽtatio p̱cedit ex cõib⁹ ⁊ facilib⁹: ſʒ examinatio p̱/
cedit ex difficilib⁹ ⁊ p̱prijs. ⌈ Sʒ tertia diffõ eiuſdẽ que dĩ 3ᵃ
tota demſtatio cõp̱hẽdẽs p̄dictas duas: q̃ ponit̃ in textu
eſt talis. diſputatio tẽtatiua eſt que ordinat̃ ad exp̱imentũ
ſumẽduʒ de aliquo p ea que videnť rñdẽti. ¶ Sciẽdũ 5ᵒ q̄ Noᵐ 5ᵐ
diſputatiõis ſophiſtice ſicut ⁊ p̄cedẽtiũ ſunt tres diffõnes. 3ᵉ diffõ ſophy.
⌈ P̄ma ẽ formal' ⁊ mediũ demſtatiõis. ⌈ ſcða ẽ mãlis ⁊ ꝯcl'o
demſtatiõis. ⌈ Tertia ẽ tota demſtatio cõp̱hẽdẽs vtrũq̧.
⁋ Eſt aũt diſputatio ſophiſtica: q̃ tẽdit ad vanãgliaʒ: vt di
ſputãs ſapiẽs eẽ videat̃. ⁊ hec dat̃ p finẽ. ¶ Uel ſic. diſpu/
tatio ſophiſtica ẽ q̃ ſillogiſat ex his q̃ videnť p̱babilia ⁊ ñ
ſunt. ⁊ hec dat̃ p materiã. ¶ Uel ſic. diſputatio ſophiſtica
eſt que tẽdens ad vanãgloriam in his que videnť p̱babi/
lia ⁊ non ſunt ſillogiſat. Procedit. n. vt dicit hic. D. S. ex
his que videnť vera ⁊ non ſunt: ſiue ex his que videnť p̱/
babilia ⁊ nõ ſunt. Uł ſimplr p̱põnes falſas aſſumẽdo: que
tñ videnť vere. vel in veritate falſaꝝ arguẽdo: ſicut eſt iſta

ꝓpoſitio. De quocūq3 p̄dicat̄ gen⁹ ⁊ ſpēs. hec aūt ꝓpoſitio eſt falſa ⁊ vī v̄a pp hoc q̄ iſta eſt v̄a. de quocunq3 p̄dicatur
Cōcluſio ſpēs ⁊ gen⁹. ℂ Cōcluſio rn̄ſalis. p̄dicta diuiſio eſt ſufficiēter aſſignata: que ē diuiſio analogi in analogata. ⸿ Prima
Probatio ps p3 auctē phi p̄ elenchoꝝ. ⁊. D. S. in p̄nti paſſu. ⸿ 2° ide3 p3 ꝑ duas ſufficiētias in p̄ notabili adductas. ⸿ 3° idē ꝓbat̄ ꝑ ꝯditiones bone diuiſionis. ⁋ Scđa ps ꝓbat̄ tali ratione. Nā diuiſum ꝑ p̄us dī de vno mēbroꝝ diuidētiū q̄3 de reli/
Notādum quo: ḡ eſt diuiſio analogi in analogata. ℂ Cōſiderandū tñ q̄ diſputatio pōt dupl̄r ꝯſiderari. ⸿ Unomō q̄3tum ad vim nois. Dī. n diſputatio q̄ſi duoꝝ putatio: ⁊ iſtomō diſputatio ꝑ p̄us dī de diſputatiōe ſophiſtica. ſcđo de tētatiua. tertio de dialectica. q̄rto de demr̄atiua ſiue doctrinali. ⸿ Alio mō p̄t ꝯſiderari q̄3tu3 ad ꝑfectionē finis ipſi⁹ diſputatiōis: ⁊ ſic p̄us dī diſputatio de diſputatione demr̄atiua. ſcđo de dialectica. tertio de tētatiua. ⁊ vltimo de ſophiſtica. ⸿ Cui⁹ rō eſt q2 ſcia q̄ eſt finis diſputatiōis demr̄atiue ē ꝑfectior q̄3 opinio q̄ ē finis diſputatiōis dialectice. opinio āt ꝑfectior ē q̄3 exꝑimētū: ⁊ exꝑimētū ꝑfecti⁹ ē q̄3 vanagl̄a. igit̄ p3 ordo.
Dub^m ℂ Dubitat̄ qd ſit ꝓbabile ⁊ quot ſūt gn̄a ꝓbabiliū. Dōm
Solō q̄ ꝓbabile ſm. D. S. ⁊ ph̄m in topicis ē qd̄ appet oib⁹: ſiue ſapiētib⁹ aut oīb⁹ aut plurib⁹: aut maxime notiſ: ex qb⁹
Probabile 3^x elicit̄ q̄ tria ſunt gn̄a ꝓbabiliū. ⸿ Quedā. n. ſunt q̄ vident̄ eē v̄a: vt q̄ oē totū ē mai⁹ ſua pte. ⸿ Alia que vident̄ pluri/b⁹: vt q̄ mr̄ diligat filiū ſuū. ⸿ Alia v̄o ſunt: q̄ vident̄ ſolu3 ſapiētibus: vt q̄ ſol ſit maior tota terra. ℂ Ad p̄^m dōm eſt q̄ duplex ē diuiſio. ⸿ nā q̄dā eſt alicui⁹ toti⁹ in ptes q̄3titatiuas integrales. ⸿ Alia eſt diuiſio toti⁹ in ptes ſubiectiuas. P̄ma v̄o diuiſio ſoli q̄3titati ꝯtingit: nō autē ſcđa de q̄ eſt ad ꝓpoſitū. Et l3 diſputatio non ſit vl'e ꝓprie ſumptū: eſt tñ vl'e ſūptū cōiter vt p3 ꝑ ol magis cōi. ℂ Ad 2^m dōm q̄. D. S. in p̄nti tractatu loquit̄ de diſputatiōe ꝯcta ad mā3 aliquā: ſm quā opponēs p̄t rn̄dere aliqd̄ ꝓpoſitū: ſ3 argumētatio poriſtica nō eſt ꝯcta ad aliquam mām. ið hic nō ponit̄ aliq̄ diſputatio que ſibi corrn̄deat. ℂ Ad 3^m dōm q̄ nec̄ia p̄nt dupl̄r ꝯſiderari. ⸿ Unomō in ſenſu diuiſo ꝓ his q̄ nec̄ia di/cunt̄. ⁊ iſtomō ⁊ ea q̄ ſunt nec̄ia p̄nt eē ꝓbabilia. ⸿ Aliomō p̄nt ꝯſiderari in ſenſu cōpoſito. v3 vt nec̄ia ſunt: ⁊ iſtomodo neceſſaria nō ſunt ꝓbabilia inq̄3tum hmōi. ℂ Ad 4^m dōm negando ꝯñtiam. q2 ſcia eſt tm̄ v̄oꝝ. opinio v̄o p̄t eſſe tam v̄oꝝ q̄3 falſoꝝ. vn̄ bene pōt eſſe apparens ſciētia: non tñ apparens opinio: vel ſi ponat̄ reducet̄ ad apparētem ſciam. ℂ Ad quintum dōm q̄ diſputatio examinatiua cōtinetur ſub tentatiua: q2 vtraq3 ordinatur ad eundem finem: l3 diuerſimode. v3 ad exꝑimentu3 ſumendum de aliquo.

ℂ Queſtio. 4. De diffinitione ⁊ diuiſione mete.

iiij Queritur 4°. Utrū diffō mete ⁊ ei⁹ diuiſio ſit bn̄ aſſignata. ℂ Argr̄ p̄ q̄ nō. nam meta eſt termin⁹ ſiue finis: vt hī in textu: ſ3 finis ſophiſte non eſt incōueniēs: ſ3 vanagl̄a ſiue apparēs ſcia: vt patuit in p̄cedenti lectiōe. ḡ inſufficiēter ponit̄ in diffōne mete illa pticula incōueniēs. ℂ Scđo finis ſophiſte eſt victoria. vt hic habet̄ a. D. S. ſ3 victoria nō ē incōueniēs. ergo id qd̄ p̄us. ℂ Tertio ſophiſta ducēs rn̄dentē ad ꝯcedēdū hāc ꝓpōnē. ois ſtella eſt maior tota terra: ducit eū ad metā inopinabilē: cū illa ꝓpoſitio ſit ꝯ opinionē pluriū v3 vulgariū: ⁊ tñ nō eſt in
No^m p^m cōueniēs: cū ſit v̄a ꝓpoſitio ḡ. ℂ S3 ꝯ eſt. D. S. in p̄nti lec. ꝓ cui⁹ declaratione ſciēdum p̄ q̄ poſtq̄. D. S. determinauit de diſputatione in cōi tā diffinitiue q̄3 diuiſiue ⁊ de eius mēbris diuidētib⁹. hic ꝯñter determinat de fine diſputationis ſophiſte: de qb⁹ ē ad ꝓpoſitū. cui⁹ rōnē aſſignat. D. S. in l̄ra. Nā ſophiſta tendit ad vanāglīam: vt ſapiēs videat̄: ſ3 ad talē gl̄iam ꝯſīdā ſtudet hr̄e victoriā a rn̄dente cum q̄ diſputat: victoriā illā hr̄e p̄t ſi rn̄dentē ducat ad aliqd̄ incōueniēs ſiue veꝝ ſiue apparēs: igit̄ inconueniēs dī meta ſiue termin⁹ ipſi⁹ ſophiſte. Et l3 finis p̄cedat ea q̄ ſūt ad finē

q̄3tum ad intentionē agētis: tñ q̄3tū ad executionē oportet ea q̄ ſunt ad finē p̄cedūt ipm finem. vt ars nobis manifeſtare ſufficiēter vī. ℂ Scđo ſciēdū q̄ meta eſt incōueniēs ad qd̄ No^m 2^m opponēs ſophiſta nitit̄ videri ducere ſuū rn̄dētem: in q̄ diffinitiōe ponit̄ incōueniēs loco gn̄is: ⁊ l3 finis reſpectu eius cui⁹ eſt finis non poſſit eſſe gen⁹: pōt tñ hr̄e modū gn̄is reſpectu ſuoꝝ inferioꝝ. Accipitur ibi incōueniēs cōiter vt ſe extēdit ad incōueniēs veꝝ ⁊ incōueniēs apparēs. ⸤ Deinde ponit̄ ad qd̄ opponēs ſophiſta ⸥ ad denotandū cām efficiētem. Ultimo ſubdit̄: ⸤ nitit̄ ducere ſuū rn̄dētē ⸥ ad denotandū cām mālē in q̄. verūtñ nō ſemꝑ ſophiſta nitit̄ ducere ſuū rn̄dētem ad aliqd̄ incōueniēs. veꝝ ſ3 facit q̄ videat̄ ducere ſuū rn̄dentē ad aliqd̄ incōueniēs veꝝ vel apparens.
ℂ Tertio ſciēdū q̄ meta accipit̄ dupl̄r. ⸿ Unomō ꝓprie ꝓ No^m 3^m termino alicui⁹ vie: aut vite. ⁊ ſic nō accipit̄ hic. ⸿ Aliomō Meta t' tranſumptiue. v3 ꝓ termino alicui⁹ mot⁹ rōnalis: ⁊ iſtomō capit̄ hic. ⁋ Cōmittit̄ ḡ fallacia equocationis in ſcđomō cū arguit̄. meta eſt termin⁹ alicui⁹ vie: ſ3 nullū incōueniens ē termin⁹ alicui⁹ vie. ḡ nullū incōueniēs dī meta. ℂ Cōclu Concl'o ſio rn̄ſalis ad q̄ſitū eſt: ⁊ diffō mete cū ei⁹ diuiſiōe eſt bn̄ aſſignata ⸿ p̄ma ps huius ꝯclōnis ꝓbat̄ auctē. D. S. in l̄ra: ⁊ ꝑ Probō ꝯditiones bone diffōnis. ⸿ Scđa ps ꝓbat̄ ꝑ talē ſufficiētia. Sufficientia Nā ois meta ē incōueniēs: vt p3 diffōnē mete: vel ḡ tale incōueniēs attēdit̄ ex pte rei vel ex pte vocis. Primū hoc eſt dupl̄r. vel attēdit̄ ex pte rei abſolute: ⁊ ſic eſt falſum. vel ꝑ reſpectū ad aliqd̄. ⁊ hoc 2^r. vel ꝑ reſpectū ad ꝯceſſu3 negatum rn̄dētis: ⁊ ſic eſt redargutio: vel ꝑ reſpectū ad opinionē doctoꝝ. ⁊ ſic eſt inopinabile. Si 2^m ⁊ hoc dupl̄r vel tale inconueniēs attendit̄ ex pte ſubē vocis: ⁊ ſic eſt nugatio. vl' ex pte accn̄tis vocis: ⁊ ſic eſt ſolecim⁹. ⁋ Eſt aūt p̄dicta diuiſio: diuiſio analogi in analogata cū mēbꝝ diuidēs ꝑ prius ꝯuenit vni mēbroꝝ diuidētiū q̄3 alijs. ꝯtingit. n. ꝑ prius redargutioni. 2° falſi. 3° inopinabili. 4° ſolecismo. ⁊ vltimo nugatiōi rōne incōueniētiū ad qd̄ opponēs nitit̄ ducere ſuu3 rn̄dētē. Qualr̄ āt diffiniant̄ p̄dicte ſpēs mete clare patebit in textu. ℂ Dubitat̄ p̄. qd eſt meta non loq. ℂ Dōm q̄ Dub^m Solō meta non loq: eſt aliqd̄ icōueniēs: ad qd̄ rn̄dēs qd: in meta duceret̄: ſi loq̄ret̄: ⸿ vt ſi aliqs p̄us ꝯcedat vnā ꝓpōnem: quā poſtea vi argumētationis coact⁹ ē negare: q̄3 tacendo eā negare recuſat: ducit̄ ad metā non loq: hoc eſt ad eāde3 metā ducit̄ ad quā duceret̄ ſi loq̄ret̄. ⁋ Ex quo p3 q̄ meta non loq ſe extēdit ad oēs ſpēs mete p̄us enumeratas: q2 rn̄dens ducit̄ (vt dcm̄ eſt) ad metā nō loq: ad quā duceret̄ ſi loq̄ret̄. ℂ Dubitat̄ ſcđo de cautelis qb⁹ opponēs ſophi
Dub^m 2^m ſta facil̄r ducere p̄t ſuū rn̄dētem ad aliquā p̄dictaꝝ metā.
Cautele gn̄ales ℂ Dōm q̄ min⁹ p̄ncipalib⁹ cautelis omiſſis q̄dā ſunt gn̄ales: q̄dam v̄o ſpāles. gn̄alium ⸿ p̄ma eſt q̄ opponēs primo d3 feſtinare rn̄dentem: q2 tardiores magis puidēt. ⸿ Scđa eſt q̄ d3 cōmouere rn̄dente3 ad irā. Q2 ira impedit aīum: ne poſſit cernere veꝝ. ⸿ Tertia q̄ opponens d3 opponere plures iterrogatiōes intermiſcēdo aliq̄s falſas ꝓpōnes cū veris: vt ꝑ multitudinē iterrogatoꝝ non recordet̄ rn̄dens ꝓpōnes aliq̄s ꝯceſſiſſe: q̄s tñ ꝯceſſit. ⸿ Quarta eſt q̄ ſi rn̄dens ꝯcedat aliquā ꝓpōnē pticularē opponens d3 eā accipere tanq̄3 vl'r ꝯceſſam a rn̄dēte: ⁊ ſic de alijs q̄ patēt in libro elēchoꝝ. ⁋ Cautele v̄o ſpāles ēt ſunt in mltiplici dr̄ia:
Cautele ſpeciales quaꝝ qbuſdā min⁹ p̄ncipalib⁹ omiſſis ⸿ vna ē q̄ opponēs d3 approbare dicta rn̄dentis dicēdo q̄ bn̄ dicit ⁊ ſapiēter vt poſtea poſſit eū facil̄r decipe. ⸿ Scđa eſt q̄ opponēs d3 conari ducere rn̄dente3 ad mām aliquā alienā in qua rn̄dēs eſt min⁹ idone⁹. ⸿ Alia eſt q̄ opponēs d3 ſupponere cū rn̄dēte q̄ non intēdit diſputare ſecū vt vincat: ſ3 ſolū vt adiſcat. ℂ Ad primū dōm q̄ finis intrinſec⁹ ſophiſte eſt ſcire ſcia3 ſophiſticā: finis v̄o extrinſec⁹ ei⁹ ꝓpinqu⁹ eſt ducere rn̄dentem ad aliqd̄ incōueniēs. finis v̄o remot⁹ eſt acqrere victoriā a rn̄dente: ſ3 finis remotior eſt vanagl̄a ſiue apparere ſcire. finis aūt remotiſſim⁹ eſt ſcire apparere in aliqb⁹ ſcis

⁊ appēter

⁊ apparenter velle victoriã.⁊ per hoc pꝫ ſolutio ad ſcðm.
¶ Ad 3^m dõm ꝙ ſi aliq̄s apud vulgares ↄcederet hãc ꝓ/
poſitionẽ.vꝫ ꝙ ſtella vna eſt maior tota terra in argumẽtis
duceref apparenter ad metã inopinabilis.⁊ lꝫ non ſit incõ
ueniens verum:eſt tamen inconueniens apparens.

¶ Queſtio.5.De diſtinctione loci ſophiſtici.

v. Queritur 5°.Utrũ diffinitio loci ſophiſti
ci ſiue fallacie ĩ textu ſit bene
aſſignata.in qua dĩ ꝙ loc⁹ ſophiſtic⁹ eſt appa
rens habitudo termini inferẽtis ad terminuꝫ
illatũ.¶ Arguif p̄mo ꝙ non.Naꝫ locus ſoli
corpi debef:vt pꝫ p̄ ⁊ 3° phy.ſꝫ argumẽtatio nõ eſt corp⁹.
ergo nulli argumẽtationi debef loc⁹.⁊ ꝑ ↄñs eſt falſuꝫ.vꝫ
ꝙ ſit aliq̄s loc⁹ ſophiſticus.¶ Scðo fallacia dꝫ diffiniri ꝑ
rõnem apparẽtie:cũ fallacie diſtinguanf ꝑ cãs apparẽtie.
vt multipl'r patebit:ſꝫ in p̄dicta diffõne non ponif cã appa
No^m p^m rentie.ergo non eſt bona.¶ Sꝫ ↄtra eſt.D.S.in lr̃a.ꝓ rñ
ſione dubij.Primo ſciẽdum eſt ꝙ poſtq̄ȝ.D.S.determina
uit de q̄nq̃ metis ad q̄s ſophiſta nitif videri ducere ſuum
rñdentem.vt videaf ſciẽs.hic ↄſ̄iter inducit modos arguẽ
di:q̄bus ſophiſte vtif in arguẽdo.Tales aũt modi ſũt vꝫ
7.in dictiõe:⁊.7.extra dictionẽ.⁋ Prio aũt determinat de
modis ſiue de fallacijs in dictione q̄ȝ de fallacijs ex̄ dictio/
nem:q: lꝫ res ſimpl'r p̄cedãt voces:tñ in diſputatiõe ſophi
ſtica vocẽs p̄cedũt res.vtimur igif vocib⁹ ꝓ reb⁹.Anteq̄ȝ
v̓o ipſe determinet de fallacijs in dictiõe in ſpãli:prius de/
terminat de eis in gñali ponẽdo diffõnẽ fallacie in dictiõe:
⁊ diuiſionẽ ei⁹ in ſpẽs earũ p̄ponẽdo diffõnem loci ſophiſti
ci:ſiue fallacie in cõi ⁊ diuiſionẽ ei⁹:q: innata eſt nobis via
No^m 2^m a cõib⁹ ad ſpecialia ꝓcedere.vt pꝫ p̄ phy.¶ Scðo ſciẽ/
dum ꝙ locus eſt duplex.ſ.locus dialecticus ⁊ ſophiſticus.
quid autem ſit locus dialecticus:⁊ quomodo dicif patuit
in tractatu de locis.⁋ locus v̓o ſophiſtic⁹ eſt apparens ha
bitudo termini inferẽtis ad terminũ illatuꝫ.⁊ diuidif in lo
cum apparẽtie maximã.⁊ locũ dĩe maximã.⁋ Locus ap/
parens maxima eſt ipſa ꝓpria:que apparet eſſe vitioſa ꝓꝑ
aliquam ↄuenientiam quã hꝫ cuꝫ maximis veris:ſicut eſt
iſta vox eſt vna.ḡ ſubm̄ eſt vnum:q: vnius rei eſt vnica for
ma.Ul'illa de quocũq̃ p̄dicaf gen⁹ ⁊ ſpẽs.⁋ Et eſt aduer
tendũ ꝙ ſicut loc⁹ ver⁹ firmitatẽ p̄ſtat argumẽtationi dia/
lectice:ita loc⁹ ſophiſticus ſiue apparẽs p̄bet firmitatẽ ar/
gumẽtationi ſophiſtice.Et ſicut in argumẽtatione dialecti
ca repiunf v̓e maxime.ita in argumẽtatione ſophiſtica re/
No^m 3^m periunf appentes maxime.vt de quocũq̃ p̄dicaf genus ⁊
Locus et ſedes 2^x ſpẽs.¶ Tertio ſciẽdũ ꝙ loc⁹ ⁊ ſedes pñt ↄſiderari dupl'r.
⁋ Uno mõ ꝓprie vt.ſ.locus eſt termin⁹ corpis ↄtinẽtis imo
bilis p̄mum.Et ſedes vt eſt illa in qua hõ q̃uocũq̃ q̄eſcit.
⁊ ſic argumẽtatio non firmaf in loco.⁋ Aliomõ accipiunf
tranſumptiue ſiue ſilitudinarie:q: ſicut in ſede hõ q̄eſcit ⁊
ſtabilitaf:ita ꝑ locũ argumẽtatio firmaf:⁊ ſic loc⁹ ⁊ ſedes
bñ attribuunf argumẽtationi⁋ ꝑ hoc aũt ſoluunf duo ar/
No^m 4^m gumenta aũ in oppoſitũ:q: peccãt in fallacia equocatiõis
in ſcðo mõ.¶ Quarto ſciẽdum ꝙ fall'a põt tripl'r ↄſidera/
ri.⁋ Uno mõ vt ꝑ eã argumẽtatio ſophiſtica apparẽter cõ/
firmaf:⁊ ſic vocaf locus ſophiſticus.i.apparẽs.⁊ iſto mõ
Falla qd fallacia diffinif ſic.¶ Fallacia eſt habitudo appens termi
ni inferẽtis ad terminum illatũ.⁋ Alio mõ accipif fallacia
alia diffõ actiue vt eſt cã fallẽdi:⁊ tũc diffinif ſic.¶ Fallacia eſt ido/
neitas decipiẽdi faciẽs credere de non ente ꝙ ſit ens:⁊ de
ente ꝙ ſit ſi ens mediãte phãtaſtica viſiõe. Et lꝫ nõ ens nõ
poſſit fieri ens ſimpl'r:tñ põt apparẽter.⁋ Tertio accipitur
alia diffõ fallacia paſſiue ⁊ diffinif ſic. ¶ Fallacia eſt deceptio cãta
in rñdẽte ꝓueniẽte ex ↄueniẽtia termini inferẽtis ad termi
num illatũ.⁋ Ex quo pꝫ ꝙ de fallacia diuerſis rõnib⁹ ↄſi/
derata danf diuerſe diffõnes.⁋ pꝫ etiã ꝙ lꝫ loc⁹ dialectic⁹
⁊ ſophiſtic⁹ ſint idẽ realr̃:differũt tñ ſm̄ rõnem.⁋ Et ꝑ hoc
concl. pma pꝫ ſolo ad tertium argumentum ante in oppoſitũ. ¶ Con
cluſio p̄ma.p̄dicta diffinitio fallacie eſt bñ aſſignata:ꝓba/
tur aucte.S.D.in lr̃a:⁊ ꝑ ↄditiones bone diffõnis.Et lꝫ in
iſta nõ ponaf cã apparẽtie explicite:daf tñ intelligi ꝑ hoc
ꝙ dĩ apparẽs ↄueniẽtia termini inferẽtis ad terminũ illa/
tum:vt inferi⁹ plani⁹ patebit.⁋ Et ꝑ hoc pꝫ ſolo ad 2^m ar/
gumẽtum aũ in oppoſitũ.¶ Cõcluſio ſcða locus dialecti/ Cõcluſio
cus ⁊ ſophiſticus formalr̃ differũt:lꝫ ↄueniãt mãlr̃.⁋ Pri/ 2^a
ma pars pꝫ.q: ſyll'ſ dialectic⁹ ⁊ ſophiſtic⁹ differũt forma/
liter.⁋ aũs pꝫ ꝑ ea q̄ prius dicta ſunt in ſcða lec.⁋ ↄñtia pꝫ:
q: dĩa in effectib⁹ facit diuerſitatẽ in cauſis.⁋ Scða pars
pꝫ.q: in vno ⁊ eodẽ ſyll'o mãlr̃ capto põt eſſe loc⁹ dialecti/
cus ⁊ ſophiſtic⁹.ergo ↄueniunt mãlr̃.⁋ aũs pꝫ.vt hoc aial
rõnale currit:ergo hõ currit.iſte eſt loc⁹ dialectic⁹.ſ.a diffi
nitiõe ad diffinitũ.⁊ ibi eſt loc⁹ ſophiſticus.ſ.petitio p̄nci/
pij:q: terti⁹ terminus.ſ.currit.notiori mõ cõuenit termino
illato.ſ.hoi q̄ȝ termino inferẽti.ſ.aiali rõnali.⁋ Uñ aduer/ No^m 5^m
tẽdũ eſt ꝙ p̄dicta eẽntialia ſiue p̄dicata que ↄſequunf eẽn
tiam ſicut ꝓprie paſſiones:notiori mõ ↄueniũt ſuperiori q̄ȝ
inferiori:⁊ ideo arguẽdo ab inferiori ad ſuũ ſupi⁹ reſpectu
horũ p̄dicatorũ ſemꝑ eſt fallacia petitionis p̄ncipij:q: in oĩ
bona argumẽtatione dialectica dꝫ ꝙ aũs ſit noti⁹ ↄñte:ali
as ꝓbaref notũ ꝑ ignoti⁹:ſꝫ p̄dicata accñtalia econtra no
tiori mõ ↄueniunt inferiori q̄ȝ ſupiori:q: non ſupiorib⁹ niſi
in inferioribus:⁊ ideo qñ arguif a ſupiori ad inferi⁹ reſpe
ctu talium p̄dicatorũ ſemꝑ eſt fallacia petitionis p̄ncipij.⁊
hoc ſimpl'r loquẽdo:q: quo ad aliquẽ rñdenteꝫ poſſet eſſe
bonus loc⁹ dialectic⁹:q tñ eſſet ſimpl'r ſophiſticus.vt ſi ſic
arguaf ſortes eſt riſibilis:ergo hõ ẽ riſibilis.ibi ſimpl'r eſt
locus ſophiſticus.ſ.petitio principij q:(vt dcm̄ eſt) riſibile
cum ſit ꝓpria paſſio hoĩs:notiori modo ↄuenit homini q̄ȝ
ſorti.tñ quo ad aliquẽ põt eſſe ver⁹ locus dialecticus:q: il
lud p̄dicatum riſibile põt alicui rñdẽti notius ieſſe ſorti q̄ȝ
homini.⁋ Ex quo pꝫ ꝙ nullus locus põt dici ſimpl'r diale
cticus ⁊ ſophiſticus:ſed dialecticus ſimpl'r ⁊ ſophiſticus.
quo ad aliquem vel ecõtra.¶ Dubitaf p̄mo q̄d eſt cã ap/ Dub^m
parẽtie:⁊ quotuplex eſt.¶ Rñdef p̄mo ꝙ cã apparentie Solo
eſt que facit credere quod nõ eſt.Uel ſic.cauſa apparentie
apparens conueniẽtia termini inferentis ad terminum il/
latũ.⁋ Et vocaf cã appentie:q: facit argumẽtum appare/ Cã appa-
re bonũ eſſe:cũ tñ nõ ſit.vocaf ẽt alio noĩe p̄mum motiuũ: rentie
q̄d mouet hoĩem.vt argumẽto ſophiſtico aſſentiat.⁋ Ut in
iſto argumẽto.Tu cognoſcis veniẽtem.⁊ coriſcus eſt veni
ens.ḡ tu cognoſcis coriſcũ.Cã apparẽtie eſt ↄueniẽtia ac/
cidẽtis ad ſubm̄:que tñ plurimum in gñe differũt:ſꝫ cã defe/
ctus ſiue p̄n^m defectiuũ:aut cã nõ exñtie q̄d idẽ eſt:eſt illa
que falſificat creditũ.vt in p̄dicto argumẽto.cã defect⁹ eſt
diuerſitas ſubi ⁊ accñtis.Uñ hec duo.ſ.cã apparẽtie ⁊ cã
defectus reqrunf ad quãlibet fallaciã.vt in iſto exemplo.
Oĩs hõ eſt celũ.lapis eſt hõ.ergo lapis eſt celũ.Et ſi nõ eſ/
ſet cã defectus:nulla eẽt falſa.q: vbi nulla ẽ deceptio.⁋ Dr
ſcðo ꝙ duplex ẽ cã apparẽtie.quedã eſt que ſumif ex par
te vocis quedã ex ꝑte rei.⁋ Cã apparẽtie que ſumif ex par
te vocis eſt qñ ꝓꝑ vnitatẽ vocis credim⁹ vnitatem in ſigni
ficato:⁊ q: hec vox canis eſt vna:credimus ꝙ hẽat vnum
ſignificatũ.⁋ Sed cã apparentie que ſumif ex parte rei:eſt
qñ ꝓꝑ vnitatẽ aliq̄lẽ duorũ inter ſe credimus illa eſſe eadẽ
ſimpl'r:vt ꝑ ↄueniẽtia ſubi ⁊ accñtis credimus illa ſimpl'r
eſſe eadẽ.¶ Dubitaf ſcðo ꝑ q̄d diſtinguanf fallacie ⁊ for/ Dub^m
malr̃ ⁊ ſpecifice.videf.n.ꝙ nõ differãt ꝑ cãm apparentie:
q: illa eſt eadẽ in oĩbus fallacijs:neq̃ apparẽs ↄuenientia
termini inferẽtis ad terminũ illatuꝫ:neq̃.n.diſtinguunf ꝑ
cãs defectus.tum p̄ q: talis ẽt repif eadẽ in oĩb⁹.tum ſcðo
q: nihil poſitiuũ cauſat diſtinctionẽ ſpecificã.¶ Dõm ad Solutio
dubiũ ꝙ fallacie ſꝫ textũ diſtinguunf ſpecifice ꝑ diſtinctio
nem cãrũ apparẽtie:⁊ nõ ꝑ diſtinctionẽ cãe defectus.⁋ Cu/
ius rõ eſt:q: ſicut ſe hñt maxime ad locos dialecticos:ita
cãe apparẽtie ad locos ſciẽtificos:ſꝫ loci dialectici diſtin/

guuntꝛ formaliꝛ ſm diſtinctionē maximaꝝ: vt pꝫ ꝑ phm in topicis. igiꝛ loci ſophiſtici diſtinguuntꝛ ꝑ cās apparentie. ℣ Cōtra loci ſophiſtici ⁊ fallacie idē ſunt g̃ ⁊c̃. ¶ Ad argumentū dōm ꝙ lȝ oēs fallacie hēant eādem cām apparētie genericā: qnlibȝ tñ hȝ vnā cām apparētie ſpecie diſtinctā ab alijs. vt infra patebit. ¶ Solones ad pmum pꝫ ſolō in tertio notabili. Ad tertiū pꝫ ſolō in quarto notabili. Ad quartū pꝫ ſolō in pma ꝯclone. Ad qntū dōm ꝙ vel illi termini tenentꝛ eodē mō vel diuerſimode. Si pmū: ſic eſt bonꝰ ſyllꝰs in forma: qꝛ ibi eſt nečitas ꝯñtie: ſꝫ eſt falſus in mā: qꝛ ſicut ꝯclō eſt falſa in aliq̃ pmiſſaꝝ: ⁊ ſic eſt ſyllꝰs peccās in mā tm̄. Si vō termini ſumantꝛ diuerſimode tūc ibi non eſt ſyllꝰs bonꝰ in forma: qꝛ ibi ſunt q̃tuor termini vel plures: ſꝫ eſt bonꝰ in mā. i. nō peccat in mā qꝛ ambe pmiſſe ſunt vē ⁊ ꝯclō nō ſeqtur impediente falla equocationis in pmo mō. (Solutio)

¶ Queſtio. 6. De diffinitionibus ſpecierum mete.

vj. Queritur Utrū diffōnes ſpēꝝ mete ſint bñ aſſignate in textu. ¶ Arguiꝛ ꝯ̄ ſingulas. ⁊ pmo ꝯ̄ pmam ꝓbādo ꝙ nō eſt bñ aſſignata: qꝛ aliqs ꝓblematice tenebit ſimul: ⁊ in eadē diſputatiōe duas ptes ꝯ̄dictionis. vȝ ꝙ impoſle eſt ꝙ in eodē cōpoſito poſſint eſſe plures forme ſubales: ⁊ ꝙ in eodē cōpoſito ſunt ⁊ pñt eſſe plures forme ſubales: ⁊ tñ nō dr̄ redargutus. ergo ꝯ̄ affirmationē redargutiōis. ¶ ⁊ ꝯfirmaꝛ: qꝛ aliqs ꝯcedēdo duo ꝯ̄dictoria dr̄ eſſe redargutꝰ: ⁊ tñ non ꝯcedit ꝙ negauit nec ꝯtra: ergo male dr̄ ꝙ redargutio eſt preconceſſi negatio vel econtra. ¶ Scōo arguiꝛ. altera ps ꝯ̄dictionis eſt falſa. ergo meta falſi nō diuidiꝛ a meta redargutiōis. ¶ Tertio qdqd ꝯceditꝛ a rñdente eſt opinabile ab eo: aliter magis moueretur ad negandū. ergo inopinabile non eſt meta. ℣ Et ꝯfirmaꝛ qꝛ ꝯcedere terrā minorē ſole eſſe: eſt ꝯ̄ opinionē plurium: tñ rñdens ꝯcedens illā: cū ſit vā: nō duciꝛ ad incōueniens igiꝛ. ¶ Quarto in iſta hō eſt hō: eſt repetitio vnꝰ ⁊ eiuſdē dictiōis: ⁊ tñ ibi nō eſt nugatio. igiꝛ. ¶ Quinto in iſta orōne. Exaudi exaudi me dñe. eſt vnꝰ ⁊ eiuſdē dictionis ex eadē parte repetitio: ⁊ tñ nō eſt nugatio. igꝛ ⁊c̃. In oppoſitū tñ arguiꝛ p. D. S. in lr̄a. ¶ Sciēdū pmo ꝙ poſtq̃ȝ. D. S. poſuit diffōnem ⁊ diuiſionē in lr̄a mete. hic ꝯñter ponit diffinitiōes mēbroꝝ ſiue ſpēꝝ eius. ℣ Et pmo ponit diffōnē redargutiōis qꝛ eſt ꝑfectior inter alias metas. vt patuit ſuperius. ¶ Dicit igiꝛ ꝙ redargutio eſt pcōceſſi negatio vel pnegati ꝯceſſio vi argumētationis in eadē diſputatiōe: qñ enim aliqs ꝯcedit qd̄ prius negauit: vel negat id qd̄ prius ꝯceſſit: ⁊ hoc vi argumētationis in eadē diſputatiōe dr̄ redargutus. ¶ Notanter dicit vi argumētationis: qꝛ ſi aliqs ſpōte ꝯcederet duo ꝯ̄dictoria: non eſſet redargutus. dr̄ etiā in eadē diſputatiōe: qꝛ ſi hoc rñdens vi argumētationis hodie dicat vnum ⁊ cras oppoſitū non dr̄ redargutus. ¶ Eſt aūt hoc aduertēdum ꝙ aliqs pōt ꝯcedere id qd̄ pꝰus negauit dupl'r. ¶ Unomō formaliꝛ: vt ſi qs diceret carnes crudas nō comediſſe. ⁊ ꝑ hunc paralogiſmū. Quicqd heri emiſti: hoc hodie comediſti: ſꝫ carnes crudas emiſti. ergo carnes crudas comediſti: cōcederet ſe carnes crudas comediſſe: ꝯcederet formaliꝛ id qd̄ pꝰus negauit: qꝛ q negat vnum ꝯ̄dictorium ꝯcedit reliquū. vt ſi qs negaret hanc ꝓpōnem: ois hō currit. ⁊ poſtea vi argumētationis negaret qdā homo nō currit: ꝯcederet illud qd̄ pꝰus negauit: qꝛ negando qdam hō non currit: cōcedit ſuū ꝯ̄dictorium. ſ. ois homo currit. ¶ Scōo ſciēdum ꝙ falſum eſt aliqd̄ manifeſte falſum: ad qd̄ opponens ſophiſta nitiꝛ videri ducere ſuū rñdentē: vt ſi qs ꝯcederet ꝙ ſidus celeſte currit vi huiꝰ argumenti: ois canis currit. ſidus celeſte ē canis. ergo ſidus celeſte currit. ¶ In pdicta diffōne ponit manifeſte: qꝛ ſi rñdens ꝯcederet aliqd falſum occultū: non duceretꝛ ad metā: qꝛ opponens ſophiſta non eſſet apparēs: ⁊ per ꝯñs fruſtraretꝛ ſuo fine. ¶ Et hic eſt aduertēdum ꝙ falſum capiꝛ dupl'r. ¶ vnomō ꝓ falſo qd̄ eſt in re. ¶ Aliomō ꝓ falſo qd̄ eſt in voce. ¶ Falſum qd̄ eſt in re nihil aliud eſt: q̃ȝ quedā inordinatio partium ſiue totiꝰ: ſicut homo claudus diceretꝛ falſus. ℣ Falſū aūt qd̄ eſt in voce capiꝛ dupl'r. ¶ vnomō tranſcēdenter. ſ. vt opponiꝛ vero: qd̄ ꝯuertiꝛ cum ente: ⁊ ſic quelibet vox pōt ſignificare falſū. ¶ aliomō accipiꝛ put eſt inadequatio rei nō intellecte ad intellectū: ⁊ hoc dupl'r. ¶ vel vt eſt inadeq̃tio rei nō intellecte ad intellectū ſimplicē. ¶ vel vt eſt inadequatio rei non intellecte ad intellectū cōponētem ⁊ diuidētem: ⁊ ſic ſola ꝓpoſitio ſignificat falſum. ⁊ iſtomō capiꝛ dupl'r. ¶ Unomō ꝓ falſo ſimplr: ⁊ ſic reperitur in oi meta. ¶ aliomō ꝓ falſo manifeſto. ⁊ hoc dupl'r. vel ꝑ reſpectū ad ꝯceſſum rñdentis ſiue ad opinionē hoīum. ⁊ ſic reperitur in meta redargutionis ⁊ inopinabilis. ¶ aliomō accipiꝛ falſum ꝓ manifeſte falſo abſolute. ⁊ iſtomodo capiꝛ vt ē meta diſtincta ab alijs. ¶ Tertio ſciēdū ꝙ inopinabile eſt qd̄ eſt ꝯtra opinionem oēm plurium: qd̄ tñ non eſt manifeſte falſum: vt ſi qs negaret ſtellā maiorē eſſe tota terra. Et ad hāc metā reducuntꝛ illi q dicūt ꝯ̄ doctorē ſuū: vt ſi ſit thomiſta ⁊ dicit ꝯtra ſctm̄ Thomā: ſilr albertiſta ꝯtra Albertum. ⁊ pauliſta ꝯtra Paulum. ⁊ ſcotiſta ꝯtra Scotū: reduciꝛ ad hanc metam: ⁊ ſilr oēs ſecte. ſilr vō reducuntꝛ ad hanc metam quādo aliqd ꝯtra phm affirmaꝛ ſicut fecit Scotus in libro metaphy. in caplō de vniuocatiōe entis. In illa autē mā reduxit ſeipm ad metā inopinabilis. vt clariſſime pꝫ 4o. 11. metaphy. ¶ Et eſt hic aduertēdum ꝙ inopinabile capiꝛ dupl'r. ¶ vnomō negatiue ꝓ omni illo qd̄ non pōt opinari ab aliquo: ⁊ ſic nihil quod exprimitur eſt inopinabile. ¶ aliomō accipiꝛ inopinabile ꝓ omni illo qd̄ nō pōt opinari vere: ⁊ imponiꝛ opinabili qd̄ idem eſt ꝙ ꝓbabile. ℣ Et ideo iſto 2o mō capiꝛ inopinabile tripl'r ſicut ⁊ ꝓbabile dr̄ tripl'r ſicut patuit ex pcedentibꝰ. ¶ Quōdam. n. eſt inopinabile ab oibus. ſ. ꝙ totū nō ſit maius ſuis ptibus. ¶ Aliud eſt inopinabile a pluribus. vt. ſ. ꝙ mr̄ nō diligat filium ſuum. ¶ Aliud eſt inopinabile a ſapiētibꝰ: vt ꝙ terra nō ſit maior ſole. ¶ Quarto ſciēdum ꝙ ſolecíſmus eſt vitium in ꝯtextu partium orōnis ꝯ̄ regulas artis grāmatice factū vt vir alba ⁊ hō currūt. ¶ Ad hanc metā pōt aliqs ſic duci ſecana ⁊ muſa terminaꝛ in. a. ſꝫ muſa eſt feminini gñis. g̃ ⁊ ſecana. ſecana eſt fluuius: vel ſic. tu es hoc. ⁊ hoc eſt lapis. ergo tu es lapis. ¶ Nugatio eſt vnꝰ ⁊ eiuſdē ex eadē parte inutilis repetitio: ⁊ dicit vnꝰ ⁊ eiuſdē ex eadē parte: qꝛ ſi idem ponaꝛ in diuerſis partibꝰ orōnis: non erit nugatio: vt hic. homo eſt hō. ⁊ ꝑ hoc ſoluiꝛ quartū argumētum. ¶ ⁊ poniꝛ inutilis repetitio: qꝛ ſi idē repetaꝛ cauſa maioris expſſiōis: nō erit nugatio: vt hic. deꝰ deꝰ meꝰ reſpice in me. ⁊ ꝑꝑ hoc ſoluit qntū argumentū. ¶ Et eſt aduertēdum ꝙ repetitio pōt intelligi ꝙ ſit eiuſdē tripl'r. ¶ vnomō ſm rem tm̄ ⁊ non ſm vocē: vt hic. hō rōnalis. ¶ Aliomō ſm vocē tm̄. vt hic. populus ⁊ populus currit ⁊ nō currit. ¶ Aliomō ſm rē ⁊ vocē ſimul: vt hō: hō currit. ⁊ lȝ iſtis tribꝰ modis ex dictis reducaꝛ ad metā nugationis realr tñ ꝑ 1m ⁊ 3m apparēter reduciꝛ: igitur pncipalr ē hec rñſio de duobꝰ vltimis modis: qꝛ vt dcm̄ eſt ſophiſta vult apparere ⁊ videri. ¶ Concluſio pma. pdicte diffōnes ſunt bñ aſſignate. ꝓbaꝛ hec cōcluſio ꝑ ꝯditiones bone diffōnis. ¶ Eſt tñ aduertēdum ꝙ predicte diffōnes nō ſunt ꝓprie diffōnes: ſꝫ magis declarationes: ⁊ diffōnes qd noīs. Et lȝ coincidant mālr: nō tñ formalr: vt ex dictis pꝫ. ¶ Concluſio 2a predicte mete ptinent ad diuerſas ſcias. ꝓbaꝛ p. D. S. ¶ qꝛ redargutio eſt ꝯ̄ metā: ad quā ptinet ꝯſideratio pmi pncipij. ſ. ꝙ ꝯ̄dictoria nō ſunt ſimul vā. ¶ Falſum eſt ꝯtra ſciam nālem ⁊ mathematicam: in qbus vītas eſt manifeſta. ¶ Inopinabile vō eſt ꝯ̄ dialecticam: que pcedit ex ꝓbabilibus: que ſunt ſm opinionē oium vel plurium vel ſapientum. ¶ Solecíſmus eſt ꝯtra grāmaticam: que docet ꝯgrue loqui. ¶ Nugatio vō eſt ꝯtra rethoricam: que docet ornate loqui. ¶ Eſt tñ aduertendum

Margin notes: Solutio; Redargutio; Nom pm; Nom 2m Falſū qd; falſū in re; fal. i voce; Nom 3m Inopinabile; Inopinabile 2r; Nom 4m Solecíſmus; Nugatio; Cōcluſio pma; ꝯclō 2a

ꝙ lȝ iſte mete principaliter pertineant ad diuerſas ſcias tamen omnes poſſunt reperiri ⁊ ordinari ad ſingulas ſcias q̄ꝛ in qualibet ſcia rn̄dens pōt reduci ad ſingulas metas.

Dubiū Solutio ¶ Dubitatur primo de cautelis q̄ꝛ ſuperius tractatuȝ eſt: nihil dicemus amplius. ¶ Solutiones ad argumenta patent vt dictum eſt in notabilibus.

vij. ¶ Queſtio. 7. De numero fallaciarum in dictione.

QUeritur 7°. Utrum tm̄ ſint ſex fallacie in dictione. ¶ Arguiť primo ꝙ non, ꝓbando ꝙ nulla eſt fallacia in re: ergo nulla eſt falla in dictiōe. ⸿ Añs eſt notū ꝑ phm in elenchis. ⁊ per. D. S. in pn̄ti lec. ⸿ pȝ ꝯn̄tia: q̄ꝛ ſicut ē: aliqua cā appentie ex pte vocis: ita aliqua cā apparētie ē ex pte rei: vt patuit in p̄cedēti lec. ¶ Scdo ſepteȝ ſunt falle extra dictionē: vt pȝ p̄ elenchoꝝ. ğ ⁊ ſeptē ſunt in dictōe. ⸿ pȝ ꝯn̄tia. q̄ꝛ tot modiſ dr̄ vnū oppoſitoꝝ quot modis dr̄ reliquū vt pȝ. 5. metaphy. ⁊. 5. elēchoꝝ. ¶ Tertio ē tm̄ triplex multiplex. ſ. actuale potētiale ⁊ phātaſticū: ſed quelibet falla hȝ fieri circa aliqđ multiplex. vt pȝ in textu. ğ tm̄ tres falle ſunt in dictiōe. ¶ Quarto amphibologia: cōpoſitio ⁊ diuiſio hn̄t fieri in oꝛone. ğ non in dictione. ⸿ pȝ ꝯn̄tia p locum a diſperatis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſunt tm̄ tres falle in dictione. ¶ Quinto falla figure dictionis non hȝ fieri circa aliqđ multiplex. cuȝ dictiones in ea nō plura ſignificent. ğ non eſt falla in dictione: ⁊ ꝑ ꝯn̄s non ſunt ſex. ⸿ pȝ ꝯn̄tia: q̄ꝛ ois falla in dictiōe hȝ fieri circa aliqđ multiplex. ¶ In oppoſitū arguiť ꝑ phm p̄ elenchoꝝ. ⁊ p. D. S. in pn̄ti lectio.

Noᵐ pᵐ ¶ Sciēdum p̄ ꝓ rn̄ſione ꝙ poſtq̄ȝ. D. S. poſuit diffōnem falle in cōi. hic ꝯn̄ter ponit diuiſionē falle ⁊ ſubdiuiſioneȝ vnius membroꝝ diuidentiū: dicens ꝙ locoꝝ ſophiſticoꝝ ſiue fallaciaꝝ: quedā ſunt in dictiōe quedā extra dictionē. ⸿ Cuius diuiſiōis ratio eſt: q̄ꝛ ois falla hȝ cām apparētie. vel ergo ſumit cām appentie ex pte vocis vel ex parte rei. Si p̄mum ſic eſt falla in dictiōe. Si ſcđm ſic eſt fallacia extra dictionē.

Cur dicať falla in dictione vel ex dicti. ⸿ Et dr̄ fallacia in dictiōe q̄ꝛ ſumit cām apparentie ex parte dictionis ⁊ capiť dictio ꝓ voce. ⸿ Sȝ vocať falla extra dictionē. nō ꝙ hēat fieri extra dictionē: ſȝ q̄ꝛ nō ſumit cām appentie ex pte dict. ōis: ſȝ ex pte rei. ⸿ Qñ. n. ꝓꝑ aliquā ꝯueniētiam reꝝ credimꝰ eas ꝯuenire ſimplr̄ decipimur p fallam extra dictionē. vt qñ ꝑ ꝯueniētiam eſſentialē aialis ⁊ hois credimus ꝙ q̄cq̄d p̄dicať de vno p̄dicať de alio decipimur ꝑ fallaciam accn̄tis: ſicut arguēdo aial eſt genus: ois hō eſt aial: ergo hō eſt genus. ⸿ Sed qñ ꝑ identitatem dictiōis credimꝰ vnitatē in ſignificato decipimur ꝑ fallam in dictione: vt qñ ꝓꝑ vnitatē iſtius vocis canis credimus vnitatē ſignificatoꝝ: q̄ꝛ ſicut vox eſt vna: ita ſignificatum ſit vnū. decipimur ꝑ fallam in dictione. ſic paralogizando. Ois canis eſt latrabilis: Sidus celeſte eſt canis. ğ ſidus celeſte eſt latrabilis.

Noᵐ 2ᵐ Dictio 2ʳ ¶ Sciēdum 2° ꝙ dictio pōt accipi dupl̄r. ⸿ Uno mō ꝓut diſtinguiť ꝯtra oꝛonem: ⁊ ſic non accipitur in pn̄ti lec. q̄ꝛ ſic falla amphibologie nō eſſet fallacia in dictiōe. ⸿ Alio mō capitur ꝓ omni dictione ſiue complexa ſiue incomplexa. ⁊ hoc mō dupl̄r. ⸿ Uno mō pro voce iam impoſita ad ſignificādum inquātū talis vox dr̄ dictio. ⁊ ſic accipiť hic. ⸿ Alio mō accipitur. ſ. ꝓ voce. ſ. ante impoſitionem nois ad ſignificanduȝ: ⁊ ſic ſumiť dictio qñ dr̄ ꝙ eſt falla in dictiōe. Ex quo pȝ ſolutio ad quartum argumentū.

Falla idictione ¶ Ex p̄dictis ēt patēt diffōnes fallacie in dictione: ⁊ extra dictionē: q̄ꝛ fallacia in dictiōe eſt que ſumit cauſam apparentie ex parte vocis vel dictionis.

Falla ex dictio. Sed fallacia extra dictionē eſt que ſumit cām appentie ex pte rei.

Dubiū Solō ¶ Et ſi querať quare fallacia extra dictionē nō vocať falla in re: cum ſumat cām ſuaȝ ex pte rei. ¶ Rn̄ſio huius eſt q̄ꝛ finis ſophiſte eſt ducere ſuū rn̄dentē ad aliqđ incōueniens. vt ex dictis pȝ. ſed hoc non pōt facere niſi exprimēdo mentis cōceptum: res aūt non poſſunt exp̄mi niſi ꝑ voces ⁊ dictōes. igitur magis dr̄ fallacia extra dictionē q̄ȝ fallacia in re ad denotandum ꝙ talis deceptio fit in dictionibus non tm̄ ꝙ ex parte dictionis cauſeť: ſed ex parte rei.

Noᵐ 3ᵐ ¶ Sciēdum tertio ꝙ cum ois falla hēat fieri circa aliqđ multiplex: neceſſarium eſt ſcire diffōnē ⁊ diuiſionē multiplicis.

multiplex ⸿ Un̄ multiplex eſt dictio vel oꝛo v̄e vel apparēter plura ſignificans. ⸿ In qua dictione dr̄ dictio vel oꝛo ꝓꝑ multiplex amphibologie cōpoſitionis ⁊ diuiſionis. ⸿ Deinde poniť vere vl' apparenter: ꝓꝑ multiplex figure dictionis qđ eſt phātaſticuȝ ſiue appens.

multiplex 3ʳ. ⸿ Et diuidiť in multiplex actuale: potētiale ⁊ fantaſticū. ⸿ Cuiꝰ diuiſionis rō eſt q̄ꝛ omne multiplex ſignificat plura. vt pȝ ꝑ diffōnem prius poſitam. Uel ſignificat plura v̄e vel apparenter. Si ſcđm ſic eſt multiplex fantaſticum. i. apparens. Si p̄mū hoc eſt dupl̄r. vel tale multiplex manet idem actual̄r ⁊ ſm ſubam vocis ⁊ modū ꝓferendi. ⁊ ſic eſt multiplex actuale. Uel manet ideȝ ſm ſubam ⁊ nō ſm modū ꝓferendi. ⁊ ſic eſt multiplex potētiale.

Noᵐ 4ᵐ Mul. actuale ¶ Sciendum quarto. multiplex actuale eſt qñ dictio vel oꝛo eadeȝ ſm ſubm ⁊ moduȝ ꝓferendi vere plura ſignificat: ſicut hec vox canis manēs eadē ſm ſubam ⁊ modū ꝓferendi ſignificat canem latrabilem: ſidus celeſte: piſcē marinū. ⸿ In p̄dicta diffōne poniť dictio ꝓꝑ fallam equocationiȝ. ⁊ ponitur oꝛo ꝓꝑ fallaciam amphibologie: ⁊ poniť eadē ſm ſubam ⁊ modū ꝓferendi ad dr̄iam multiplicis potentialis. ⸿ Deinde poniť vere ad dr̄iam multiplicis fantaſtici.

potētiale ¶ Sed multiplex potētiale eſt qñ dictio vel oꝛo eadē ſm ſubam ⁊ modum ꝓferendi vere plura ſignificat. Exemplū de dictione. vt hō vel populus. de oꝛone vt album eſſe nigrum eſt poſſibile. ⸿ Et poniť dictio ꝓꝑ fallam accn̄tis. ⸿ Deinde poniť oꝛo ꝓꝑ fallam diuiſionis ⁊ cōpoſitionis ⸿ ⁊ poniť non ſm modum ꝓferendi ad dr̄iam multiplicis actualis. ⸿ Final̄r ponitur v̄e ad dr̄iam multiplicis fantaſtici.

fantaſticū ¶ Sed multiplex fantaſticū eſt dictio apparēter plura ſignificans. ⸿ Et poniť appenter ad dr̄iam alioꝝ multiplicū.

Cōcluſio Fall. idic. ¶ Concluſio rn̄ſalis ad queſitū. tm̄ ſunt ſex falle in dictione. vȝ fallacia equocationis. amphibologie. cōpoſitionis. ⁊ diuiſionis. accētus. ⁊ figure dictionis.

Probaᵒ Sufficiē. fall. idic. ¶ Probať p̄ ꝑ ſufficientiā quā tangit. S. D. in lec. Nā omnis falla in dictione hȝ fieri circa aliqđ multiplex. vel ergo hȝ fieri circa multiplex veruȝ vel circa multiplex appens. Si ſcđm ſic eſt falla figure dictionis. Si p̄mū h̄ eſt dupl̄r: q̄ꝛ vel hȝ fieri circa multiplex actuale vel potētiale. Si p̄mū hoc eſt dupl̄r. vel hȝ fieri in dictione ſimplici: ⁊ ſic eſt falla equiuocationis. vel in oꝛone: ⁊ ſic eſt falla amphibologie. Si ſm hoc ē dupl̄r. vel habet fieri in dictione ſimplici: ⁊ ſic eſt falla accentus. vel in oꝛone. ⁊ hoc eſt dupl̄r q̄ vel talis oratio in ſenſu cōpoſito eſt falſa: ⁊ in ſenſu diuiſo eſt vera. vel econuerſo. Si p̄mum ſic eſt falla cōpoſitiōis. Si 2ᵐ ſic eſt falla diuiſiōis.

Alia ꝓbatio ¶ Probať ēt predicta ꝯclō auctoritate phi p̄ elenchoꝝ. inductiue vȝ ⁊ ſyllo. Inductiue ſic. Equocatio ſit aliquo iſtoꝝ ſex modoꝝ. Amphibologia ſit aliquo iſtoꝝ ſex modoꝝ: ⁊ ſic de oibus alijs fallacijs in dictione. ğ ois falla ſit in aliquo p̄dictoꝝ modoꝝ ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſunt tm̄ ſex falle in dictōe. ⸿ Syllo ꝓbatur ſic. ois deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ iiſdem noibus vel oꝛonibus non idē ſignificamus ſit aliquo p̄dictoꝝ modoꝝ: ſȝ omnis falla in dictione eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ iiſdem noibus vel oꝛonibus non idē ſignificamus. ğ ois falla in dictione ſit. aliquo modoꝝ ſex modoꝝ. ⸿ Probať minoꝛ. nā ois multiplicitas ſit ex eo ꝙ iiſdē noibꝰ vel oꝛonibus nō idem ſignificamus: ſȝ ois fallacia in dictiōe ſit ratiōe alicuius multiplicis (vt dcm̄ eſt.) ergo omnis falla in dictione ſit ex eo ꝙ iiſdem noibꝰ vel oꝛonibꝰ nō idē ſignificamus qđ fuit ꝓbatum: ex quo pȝ ꝙ tm̄ ſex ſunt falle in dictiōe.

Dubium Solutio ¶ Dubitať d̄ ordine falleꝝ in dictiōe. ¶ Dōm ꝙ fallacie ordinanť ſm eaꝝ cās apparētie: ⁊ q̄ꝛ verioꝛ eſt cā apparētie in fallacijs q̄ hn̄t fieri circa aliqđ multiplex actuale q̄ȝ in his que reſpiciunt multiplex potentiale. qđ ſic pȝ q̄ꝛ maioꝛ eſt cā apparentie ꝙ vox que eſt vna tā ſm ſubam

q̄ ſm modum ꝓferendi habeat vnum ſignificatum tm̄: q̄ ꝙ illa vox que eſt vna ſm ſubam tm̄ ⁊ non ſm modū ꝓferē di debeat tm̄ vnū ſignificare. Sȝ in fallacijs ſpectantibus circa multiplex actuale eſt vnitas vocis ſm ſubam ⁊ modū ꝓferendi. ḡ fallā equocatiōis ⁊ amphibologie que reſpiciunt multiplex actuale p̄cedunt fallām cōpoſitionis ⁊ diuiſionis ⁊ accent⁹ que reſpiciunt multiplex potētiale. Et qꝛ multiplex fantaſticū eſt apparēs tm̄: ideo vltimo determinat̄ de fallā figure dictionis: que reſpicit multiplex fantaſticum.

Dubium ¶ Dubitat̄ 2° vtꝝ in eodeȝ paralogiſmo poſſint eſſe plures fallē in dictiōe. vr̄ ꝙ ſic: qꝛ in iſto paralogiſmo. Quecūq̧ ſunt duo ⁊ tria ſunt paria ⁊ imparia: ſȝ q̄nq̧ ſūt duo ⁊ tria. ḡ ſunt paria ⁊ imparia. ⸢Ex p̄te maioris eſt fallacia compoſitionis: qꝛ in ſenſu cōpoſito eſt falſa. ⸢Ex p̄te minoris eſt fallā diuiſionis: qꝛ in ſenſu diuiſo eſt falſa. ergo in eodē paralogiſmo ſunt plures fallē in dictiōe. ¶ In cōtrariū arguit̄: qꝛ fallē ſūt ſpecifice diſtincte: vt ex dictis p3. ergo in eodē paralogiſmo nō p̄nt eſſe plures fallē.

Solutio ¶ Dicēdum breuiter ad dubiū ꝙ in eodē paralogiſmo mālr ſumpto p̄nt eſſe plures fallē: nō tm̄ formalr. Et lȝ in p̄dicto paralogiſmo ſint due: hoc tm̄ eſt ſȝ diuerſas rōnes ⁊ diuerſas p̄miſſas ⁊ ꝑ hoc p3 ſolō ad dubium. ¶ Ad p̄mū dōm negando ꝯñiam: qꝛ licȝ aliqua fallā ſumat cām appentie ex p̄te rei: tm̄ illa non dȝ dici ꝓprie fallacia in re: ſed fallā extra dictionē. ⸢Cuius rō eſt qꝛ fallā eſt inſtrumentum ſophiſte cui⁹ finis eſt deducere ſuū rñdentem ad aliqḋ incōueniēs: ſȝ hoc nō poteſt facere niſi exp̄mendo mētis ꝯceptuȝ. Res aūt nō poſſunt exprimi niſi ꝑ voces ⁊ dictiōes potiſſime in diſputatiōe ſophiſtica. igit̄ magis talis fallā dr̄ fallā extra dictionē q̄ fallā rei. ¶ Ad 2^m dōm ꝙ loquēdo de oppoſitꝭ ꝓprie dictis ⁊ formalib⁹ tot modis dicat̄ vnū oppoſitoꝝ quot modis reliquū: hoc tm̄ non eſt vr̄ de oppoſitis cōiter ſumptis. p̄dicta aūt diuiſio fallē in cōi non eſt diuiſio ꝑ oppoſitas res: ſȝ ꝑ oppoſitas rōnes. vn̄ ratio non ſeq̄t. ¶ Ad 3^m dōm ꝙ licȝ ſit tm̄ triplex multiplex in gn̄e plura tm̄ ſunt in ſpē. vt in p̄dicta ſufficiencia patuit. ¶ Ad 4^m p3 ſolutio ex dictis. ¶ Ad 5^m dicitur ꝙ lȝ fallā figure dictionis non habeat fieri circa aliqḋ multiplex: verūtm̄ habet fieri circa multiplex apparens: vt dictum eſt ſupra.

¶ Queſtio 8ª. Vtꝝ neceſſe ſit vnū nomen plura ſignificare.

viij. Queritur 8°. Vtrū neceſſe ſit vnū nomē plura ſignificare. ¶ Arguit̄ p̄ ꝙ non auc̄te p̄hi. 4. metaphy. dicētis ꝙ impoſſibile eſt vnū nomen plura ſignificare. ḡ nō eſt neceſſe vnū nomen plura ſignificare: qꝛ neceſſe ⁊ impoſſibile ꝯtrariant̄. idem. S. D. in eodē loco. ¶ Scḋo intellectus nō pōt ſimul plura intelligere. ḡ nō ꝯtingit vnū plura ſignificare. ⸢p3 ꝯñia: qꝛ qcq̄d intellꝰ p̄t exp̄mere ꝑ vocem p̄t intelligere. ergo ſi non p̄t intellꝰ ſimul plura intelligere. vnū nomē non poterit plura ſignificare. ¶ Tertio ꝙ non vnū ſignificat nihil ſignificat in 4° metaphy. in 2° tractatu in capl'o. 2. ſȝ nōn plura ſignificās non tm̄ vnū ſignificat. ḡ nomen plura ſignificās nihil ſignificat qḋ eſt implicare ꝯdictionē. ergo ⁊c̄. ¶ Quarto vni⁹ rei eſt vnica forma: ſȝ ſignificatio eſt forma ēēntialis dictiōis. ḡ impoſſibile eſt ꝙ vnuȝ nomen plura ſignificet. ¶ Quinto qḋ nō ſignificat ens: nihil ſignificat: ſȝ nomē plura ſignificās nō ſignificat ens: qꝛ nō ſignificat vnū: qꝛ vnū ⁊ ens ꝯuertunt̄. 4° ⁊. 11. metaphy. ergo nihil ſignificat. ¶ In oppoſitū arguit̄ ꝑ p̄hm p̄ elenchoꝝ. q dicit ꝙ neceſſe eſt vnuȝ nomē plura ſignificare: ⁊ ꝑ D. S. in p̄nti lec. q dicit ꝙ triplex eſt multiplex.

No^m p^m ¶ Sciēdū p̄ ꝓ rñſione ſm p̄hm. 5. metaphy. c. neceſſariū. ꝙ neceſſarium capit̄ quatuor modis.

Neceſſa^m 4^r ⸢Vnomō ꝓ neceſſitate coactionis. vt ſi aliqs coacte daret denarios ſuos. ⸢Aliomō accipit̄ ꝓ neceſſario abſolute. vt ꝙ triāgulus h3 tres angulos. ⸢Tertio mō accipit̄ neceſſarium ꝓ neceſſitate finis: ⁊ hoc mō dupl'r. ⸢Vnomō ſimpl'r. vt ſi homo vellet viuere neceſſe eſt vt comedat. ⸢Aliomō accipit̄ ꝑ neceſſario ꝯgruētie. vt ſi hō vellet trāſire fluuiū neceſſe eſt vt habeat nauē poſito ꝙ nō poſſit tranſire ſine naue. ⸢Iſto aūt vltimo mō accipit̄ hic neceſſariū qñ dr̄ ꝙ neceſſariū eſt vnū nomen plura ſignificare. i. ſi hō velit exp̄mere oēs res ꝑ voces neceſſe eſt vnū nomē plura ſignificare.

¶ Scḋo ſciēdum eſt ꝙ qꝛ modus ſignificādi fundat̄ ſupra modū intelligēdi: ideo ad videndū de mō ſignificationis nois neċe eſt aiaduertere modū nr̄m intelligēdi. vn̄ ꝯſiderādū eſt ꝙ intellꝰ ſimul plura ꝑ vnā ſpēȝ intelligibilē apprehēdere pōt. vn̄ p3 ꝙ ſimul p̄t intelligere plura ꝑ vnā ſpēm intelligibilē ꝑ modū vni⁹. Intelligere aūt plura ꝑ moduȝ vnius: eſt intelligere ſil' plura ꝑ vnā ſpēm intelligibilē: ſȝ intellꝰ nō pōt intelligere plura ꝑ modū pluriū: qꝛ intelligere ꝑ modū pluriū eſt intelligere ſimul plura ꝑ ſe ꝑ plures ſpēs intelligibiles. Et qꝛ in intellectu nr̄o non p̄nt eſſe plura ꝑ plures ſpēs intelligibiles. ⸢Tum p̄ qꝛ vna ſpecies totalr ꝑficit intell'm actu. ⸢Tum ſcḋo qꝛ ſicut vnuȝ corpus non pōt ſil' ꝑfici diuerſis figuris vl' diuerſis coloribus: ideo impoſſibile eſt intell'm ſil' plura intelligere ꝑ modum pl'um hoc eſt ſm diuerſas rōnes ſignificandi ⁊ ꝯcipiendi.

No^m 3^m Nome 2^r ¶ Tertio ſciēdum ꝙ nomen poteſt capi dupl'r. ⸢Vnomō materialr. vȝ ꝓ voce nuda ante impoſitionem: ⁊ ſic dr̄ vnum mālr. ⸢Aliomō ꝓ voce iam impoſita ad ſignificādum. Et iſtomō pōt dici vnū formalr qḋ eſt impoſitū ad ſignificādum vnū vl' plura ſm eādē rōnē ſignificandi ⁊ vnā impoſitionē nois. Loquēdo aūt de noie vno 2° mō impoſſibile eſt vnū nomē plura ſignificare ꝑ modū pluriū: qꝛ intellꝰ (vt dictum eſt) non pōt intelligere ſil' plura ꝑ modū pl'um. ḡ vnū nomē formalr vnū non pōt plura ſignificare ꝑ modum pl'um: ſed bñ ꝑ modū vnius: ſicut hō ſignificat ſortem Petrum ⁊ Jacobū ⁊ cetera indiuidua inquātum ꝯueniunt in humanitate.

Concluſio ¶ Concl'o rñſalis. Neceſſe eſt vnum nomē materialr vnū diuerſum tm̄ formalr plura ſignificare: qḋ p3 p̄ rñſo. Nam noia equoca ſicut canis ſignificant plura ꝑ modū pluriū. ergo ⁊c̄. ⸢Illud p3 ratione p̄hi p̄ elenchoꝝ. Nā res ſunt quodāmō infinite: noia vō finita. ergo neceſſe eſt vnū nomē plura ſignificare: neceſſitate finis ⁊ ꝯgruentie. vȝ ſi ꝯgrue in diſciplina oēs res debēt exprimi: ꝯgruum eſt vnū nomē plura ſignificare mō expoſito.

Dubium Solutio ¶ Dubitat̄ p̄mo quare intellꝰ non poteſt plura intelligere. ¶ Dōm breuiter ꝓ nūc ꝙ hmōi rō eſt qꝛ impoſſibile eſt idem ſubm ſm idē informari diuerſis ſpēbus eiuſdē gn̄is: ſȝ ſpēs intelligibiles diuerſe ſunt eiuſdē gn̄is: cum ſint ꝑfectiones eiuſdē potētie intellectiue. ḡ impoſſibile eſt ꝙ intellꝰ ſil' informet̄ diuerſis ſpēbus intelligibilib⁹: vt ſil' actu plura intelligat ꝑ modum plurium. Et lȝ diuerſe res p̄dicamē tales que intelliguntur: differunt genere: tm̄ ſpēs oēs intelligibiles que intelligunt̄ ſunt eiuſdem gn̄is (vt dictum eſt.)

Dubium Solo ¶ Dubitat̄ ſcḋo vtꝝ ſignificatio ſit forma dictiōis. ¶ Dicendum ꝙ dictio capit̄ dupl'r. ⸢Vnomō in ſenſu cōpoſito. vt iā ſignificatiua eſt: ⁊ ſic ſignificatio ē forma realis dictionis. ⸢Aliomō capit̄ i ſenſu diuiſo. vȝ ꝓ illa voce que imponit̄ ad ſignificandū. ⁊ hoc mō modus ꝓferendi eſt eius forma realis. ſignificatio vō ei⁹ eſt forma accñtalis. Vn̄ ſi dictio accipiat̄ p̄mō: tunc non p̄t h̄re niſi vnū ſignificatū ſi ſit vna formal'r: Si tm̄ accipiat̄ ſcḋomō ſic pōt h̄re plura ſignificata. Clare patent ex dictis ſol'ones argumentorum.

¶ Queſtio. 9ª. Vtꝝ fallā equocationis ſit fallā in dictione.

ix. Queritur 9°. Vtrū fallā equocatiōis ſit fallā in dictione. ¶ Arguit̄ p̄mo ꝙ nō ſit fallacia. Nā nulla eſt fallā vniuocationis. ergo nulla eſt fallacia equocationis: qꝛ non vr̄ maior rō de vno q̄ de alio. ¶ Scḋo aliqua eſt fallā in equocatione que ſumit̄ ex p̄te rei: vt cuȝ aliqs credit auricalcuȝ eſſe veꝝ auꝝ. ḡ fallā equocationis eſt fallā extra dictiōem. ¶ Tertio fallacia equocationis ⁊ amphibologie h̄nt fieri circa idē multiplex. vȝ circa mul/

tiplex actuale.ḡ nõ ſunt falla͛ diſtincte.¶Sed ꝯ eſt.D.S.
Noᵐ pᵐ in p̄nti lec.ꝛ pbo p̄ elēchoꝝ.¶Sciēduȝ eſt p̄ ꝓdeclaratio
ne hui⁹dubijꝗ poſtq̄ȝ.D.S.determinauit de fallacijs in
cōi tam diffinitiue q̄ȝ diuiſiue:hic ꝯſter incipit determina/
re de eis in ſpāli.ꝛ p̄ de fallacijs in dictiōe ꝑ ꝓbationē ſupi
us adductā.⁋Determinādo v̄o de fallacijs in dictiōe.⁋p̄
determinat de fallacijs que hn̄t fieri circa multiplex actua
le.Cui⁹ratio ſupi⁹adducta eſt inter q̄s p̄us determinat de
Cur p̄ᵒ d̄ falla͛ eq̄uo.q̄ȝ amphibolo. falla͛ equocatiōis q̄ȝ amphibologie.¶Cuius ratio eſt du
plex.⁋p̄ q2 dictio p̄cedit o2onē:ſicut pars integralis ſuum
totū ordine gn̄atiōis.Sec⁹ aūt loquēdo de ordine reſulta/
tiōis.Sȝ falla͛ equocatiōis hȝ fieri in dictione.Amphibo
Sc̄dā rō logia v̄o in o2one.ḡ ꝛc̄.⁋Sc̄da eſt q2 maio2 eſt cā apparen
tie in falla͛ equocatōis q̄ȝ amphibologie:cū falla͛ ordinenꝫ
ſm̄ ſuas cās appentie.Maio2.n.appentia eſt ꝗ vna dictio
manēs eadē ſm̄ ſubaȝ ꝛ modū ꝓferēdi debeat tm̄ h̄re vnū
ſignificatū q̄ȝ o2o.Igiꝫ p̄us determinauit de falla͛ equoca/
tionis q̄ȝ amphibologie:cū falla͛.ordinenꝫ ꝑ ſuas cās ap/
Noᵐ 2ᵐ Equoca° parētie.¶Sc̄do ſciēdum ꝗ equocatio(vt dꝛ in textu)ē vni
us ꝛ eiuſdeȝ nois diuerſa ſignificatio.⁋In qua diffōne po/
niꝫ ſignificatio loco gn̄is.⁋Deinde vni⁹ꝛ eiuſdeȝ nois ad
dr̃iaȝ diuerſoꝝ noium que diuerſa diuerſis impoſitiōibus
ſignificāt.capiꝫ aūt ibi nomē gn̄alr̄ ꝓ omni dictiōe incom
plexa:q2 alr̄ in v̄bo nō poſſet eſſe equocatio.⁋Deinde ſub/
iungiꝫ diuerſa:ad dr̃iam vniuocatiōis:q2 vniuocatio ē vni
us ꝛ eiuſdem nois eadē ſignificatio.lȝ.n.vniuocatio ſigni/
ficet plura vniuocata.oia tm̄ ſignificat vna impoſitione ſm̄
eandē rōnē vt patuit in antep̄dicamētis.Et q2 ēt equoca
tio a ꝯſilio cāta ſm̄ analogiā ſignificat plura ſm̄ ꝗ ꝯueni
unt in vna rōne analogi.i.ſm̄ p̄us ꝛ poſterius.Igiꝫ talis ſi/
gnificatio nō eſt penitus diuerſa.Vn̄ nō cauſat falla͛m eq/
uocatiōis ſi fuerit impoſitū ad ſignificandū plura ꝑ p̄us ꝛ
Noᵐ 3ᵐ Analogū duplex poſteri⁹.¶Pro cui⁹ declaratiōe ſciēdum tertio ꝗ duplex
eſt analogū.⁋Nā quoddā eſt qđ ex impoſitione ſignificat
plura:que ꝯueniūt in vna rōne ſm̄ p̄us ꝛ poſterius:vt ens
ſignificat decē p̄dicamēta ſc̄dm̄ prius ꝛ poſteri⁹.Ex impo
ſitiōe tm̄ ens tale nō cauſat falla͛m equocatiōis niſi reducti
ue ꝛ reſpectu aliquoꝝ terminoꝝ:q ponūt dr̃iam inter ter/
minum inferētē ꝛ terminū illatū.Alr̄ p̄mū p̄nᵐ nō eſſet tu
tiſſimū.Et lȝ vocetꝫ equocatio a ꝯſilio non tm̄ dꝛ equocatio
ſimplr̄.⁋Aliud eſt analogum qđ plura ſignificat nō ex im
poſitiōe:lȝ eſt impoſitū ad ſignificādū vnū:ꝛ trāſumptiue
eſt dcm̄ ad ſignificādū reliquū ꝑ ſilitudinē aliquā:ſicut ri/
dere ex impoſitione ſignificat actū hoīs:ꝑ ſilitudinē v̄o eſt
trāſumptū ad ſignificandū flo2itionem prati.ꝛ tale cauſat
falla͛m equocatiōis in ſc̄do mō:vt infra patebit.¶Quar/
Noᵐ 4ᵐ Falla͛ equocatio. to ſciēdum ꝗ falla͛ equocationis actiue ſic diffiniꝫ.⁋Falla͛
equocatiōis eſt idētitas decipiēdi ꝓueniēs ex idētitate vni
us ꝛ eiuſdē dictiōis ſm̄ ſubam ꝛ modū ꝓferēdi plura ſigni
ficātis.paſſiue v̄o ſic diffinitur.⁋Falla͛ equocatiōis eſt de/
ceptio ꝓueniēs ex actuali vnitate dictiōis eiuſdē ſm̄ ſubaȝ
ꝛ modū ꝓferēdi plura ſignificantis.⁋poniꝫ autē in p̄dictis
diffōnib⁹ hec particula dictiōis ad dr̃iam amphibologie.
cōpoſitiōis ꝛ diuiſionis:que hn̄t fieri in o2one.⁋deinde po
niꝫ eiuſdē ſc̄dm̄ ſubam ꝛ modū ꝓferēdi ad dr̃iam accētus:
q fieri in dictiōe hȝ:que remanet eadē ſm̄ ſubam ꝛ modū
ꝓferēdi.⁋Finalr̄ ſubiūgiꝫ plura ſignificātis ad dr̃iaȝ falla͛
figure dictionis ꝑꝑ cām ſupius adducā.⁋Cā v̄o appentie
huius falla͛ eſt idētitas dictionis ſm̄ ſubam ꝛ moduȝ ꝓfe
rēdi.⁋Cā v̄o defectus eſt pluralitas ſignificatoꝝ.Cauſaꝫ
enim in nobis ſm̄ hāc falla͛m deceptio ex hoc ꝗ credimus
ꝗ ſicut dictio eſt vna ſm̄ ſubam ꝛ modū ꝓferēdi ꝗ debeat
Noᵐ 5ᵐ Sufficiē° modoꝝ hui° falla͛ h̄ere tm̄ vnū ſignificatū.¶Quinto ſciēdum ꝗ hm̄ōi falla͛
tres ſunt ſpēs ſiue tres modi q cū exemplis clare patent in
textu quoꝝ modoꝝ ſic pōt h̄eri ſufficiētia.⁋Nā falla͛ eq/
uocationis ꝓuenit ex eo ꝗ dictio formalr̄ vna plura ſigni/
ficat.vel ergo talis dictio ſignificat plura ꝑ ſe vel ex cōpoſi
tione eius cum alia dictiōe rōne accītis grāmaticalis.Si
2ᵐ ſic eſt tertius modus.Si p̄mū hoc eſt duplr̄:q2 vel p̄nci
palr̄ ꝛ eque p̄ plura ſignificat,vel ſignificat vnū p̄ncipalr̄
ꝛ aliud trāſumpte.Si p̄mū ſic eſt p̄mus modus. Si 2ᵐ ſic
eſt ſc̄ds modus.⁋Vel pōt formari ſufficiētia.Nā falla͛ eq/
uocatiōis hȝ fieri circa aliqđ multiplex.vel ḡ talis multi/
plicitas cauſaꝫ ex ſignificatiōe dictionis vel ex ei⁹ ꝯſigniſi
catiōe.Si ſc̄dm̄ ſic eſt terti⁹modus.Si p̄mū hoc eſt duplr̄.
Q2 vel talis multiplicitas eſt ꝓprie dicta vl̄ metaphorice
dicta.Si primū ſic eſt primus modus.Si ſc̄dm̄ ſic eſt ſc̄ds
modus.¶Cōcluſio rn̄ſalis.Falla͛ equocatiōis eſt falla͛ in Cōcluſio
dictiōe ab alijs diſtincta.⁋Q2 ſi: falla͛ pȝ ꝑ diffōnē falla͛ ſu
peri⁹adductā.⁋ꝗ v̄o ſit falla͛ in dictione pȝ:q2 ſumit cām
appentie ex p̄te vocis ſiue dictiōis:q2 vt dcm̄ eſt ꝑꝑ vnita/
tē vocis credim⁹ vnitatē ſignificatiōis:ꝛ ꝑ hoc decipimur
credētes qđ non eſt.Q2 v̄o ſit diſtincta ab alijs fallacijs in
dictione:q2 hȝ cām appentie diſtinctā ab alijs.Nā(vt di/
ctum eſt)cā appentie hui⁹ falla͛ conſiſtit in vnitate dictiōis
eiuſdē ſm̄ ſubaȝ ꝛ modū ꝓferēdi plura ſignificātis.⁋Per
hoc.n.qđ dꝛ dictionis diſtinguiꝫ a cauſis appentie amphi
bologie.cōpoſitionis ꝛ diuiſiōis in q̄b⁹ eſt vnitas o2onis.
⁋Sȝ ꝑ hoc qđ dꝛ eiuſdē ſm̄ ſubam ꝛ modū ꝓferēdi diſtin/
guiꝫ ab accētu vbi eſt vnitas dictiōis ſm̄ ſubam tm̄ ꝛ non
ſm̄ modū ꝓferēdi.⁋Et ꝑ hoc ꝗ ſubiūgiꝫ plura ſignifican/
tis diſtinguiꝫ a falla͛ accētus in qua nō eſt pluralitas vera
ſignificatoꝝ:vt ex dictis pȝ.¶Dubitaꝫ p̄ᵒ vtꝝ paralogiſmi Dubium Solutio
hui⁹ falla͛ ſoluanꝫ ꝑ diſtinctionē alicui⁹ p̄miſſe.¶Dōm ꝗ
ſic q2 ois ꝓpoſitio multiplex inquātum hm̄ōi eſt diſtinguē
da.Nam aūt in vtroq; ſenſu eſt v̄a:aut in vno ſenſu eſt v̄a
ꝛ in alio falſa.Si p̄muȝ ſic eſt diſtinguēda:non vt nō ꝯclu/
daꝫ:ſȝ ad euitandū notā fatuitatꝭ.vt dicit Egidius.hoc eſt
ne videamur ignorātes.vn̄ q ſignificata vocabuloꝝ igno/
rant cito paralogiȥanꝫ.Si ſc̄dm̄ ſic eſt diſtinguēda ne no/
bis ꝯcludaꝫ.Cū v̄o in falla͛ equocatiōis vna p̄miſſaꝝ aut
vtraq; eſt multiplex:paralogiſmi ei⁹ ſunt ſoluēdi nō interi/
mēdo:ſȝ diſtinguēdo.ſi tm̄ medium ſit termin⁹ multiplex:
vtraq; p̄miſſaꝝ eſt diſtinguēda:cū ponaꝫ mediū vtrobiq;.
Si v̄o maio2 extremitas tm̄ ſit termin⁹ multiplex:tūc ma/
io2 eſt diſtinguēda ꝛ nō mino2:Sȝ ſi maio2 extremitas tm̄
ſit termin⁹ multiplex:tunc mino2 eſt diſtinguēda ꝛ nō ma/
io2.vt pȝ exercitantib⁹ ſe.¶Dubitaꝫ 2° qđ ſit ſol͛o ꝛ quo/ Dubium Solo
tuplex.¶Dōm ꝗ ſol͛o ſm̄ p̄hm̄ p̄ elēchoꝝ nō eſt aliud q̄ȝ
falſitatꝭ manifeſtatio.Et q2 duplex eſt manifeſtatio.appa/
rēs ꝛ recta.igiꝫ duplex eſt ſol͛o.ſ. appens ꝛ recta.¶Sol͛o ſol͛o recta
recta eſt manifeſtatio falſitatꝭ ſui dfect⁹ in ꝓp2ia forma:qđ
vȝ rn̄dēs oſ̄dit opponēti ꝗ cōmiſit defectū ꝑꝑ talē falla͛m
ꝛ ꝑꝑ talē rōnem in tali vel tali mō rōne hui⁹ vel hui⁹ termi
ni.¶Sol͛o v̄o apparēs eſt falſitatꝭ manifeſtatio ſine defe/ Sol͛o apparēs.
ctus in cōi ꝛ nō in ſpāli:vtpute cū rn̄dens dicit opponenti
cū in argumēto ſuo cōmittit falla͛ȝ nō oſ̄dendo q̄re ꝛ q̄uo.
Prima v̄o ſol͛one pauci vtunꝫ.Sc̄da v̄o plurimi ꝛ p̄ſertim
ꝓteruī rn̄dētes dicētes opponēti:q2 petit p̄nᵐ in ſua ꝓba/
tiōe:aut ꝗ aſſumit illđ qđ nunq̄ȝ aliqs doctoꝝ ſomniaue/
rit:aut ꝗ nihil addūt ad ꝓpoſitū:aut ꝗ nihil ꝓbant:aut ſi
arguaꝫ ꝑ ſilitudinē dicūt nō eſſe ſil͛e:ꝛ ꝗ argᵐ a ſil͛i claudi
cat:ꝛ ꝗ nō currit ſuꝑ quatuo2 pedes:aut ēt q̄n opponens
q̄rit de aliquo an h̄eat ꝯriū:dicūt ꝗ ſic:ſȝ nobis nō eſt no/
tū.Aut ſi opponēs eis dicit.Uos ꝯceſſiſtis hāc ꝓpōnē.di/
cunt ꝗ veꝝ eſt ꝓ alio ſenſu ꝛ nō ꝓ iſto in quo vos ꝓponitis
de vno2e ſic de ſilibus tranſitꝗbus doctrinalis diſputatio
nō vtiꝫ:cui⁹ finis eſt v̄e ſcire ꝛ nō in vanū aereȝ v̄berare ad
pompā.¶Dubitaꝫ 3° de veritate aut falſitate hui⁹ ſophi/ Dubᵐ
ſmatis.q dicit te non eſſe hominē:dicit veꝝ.videꝫ ꝗ ſit ve/
rum.Nā q̄cunq; dicit ſubam imo2talē nō eſſe hoiem dicit
veꝝ:q2 homo cū ſit cōpoſitus ex ꝯrijs neceſſario corrūpiꝫ:
ſȝ tu es ſuba imo2talis.ḡ q dicit te nō eſſe hominē dicit ve/
rum.¶Probatio mino2is.Quicq̄d nō pōt mori eſt imo2/

tale:ſed tu es potēs nō mori.ğ tu es immortalis:cum im/
mortale nihil aliud eſt q̄ȝ nō mortale.¶ In ɔ̄trium arguit.
Nā qcūqȝ dicit nō eſſe qd̄ eſt:dicit falſum ⁊ nō veꝝ:vt pȝ p
ph̄m ṗ p̄hermenias:Sed q dicit te nō eſſe hoiem:dicit te
nō eſſe qd̄ eſt:cuȝ tu ſcis hō ⁊ nō beſtia.ğ q dicit te non eſſe
Solutio hoiem dicit veꝝ.¶ Dōm q ſophiſma eſt falſum ⁊ pbatio
peccat p falſam equocatiōis ēt tertio mō reſpectu illius ter
Immortale dupl'r mini imortalis. Nā imortale pōt accipi dupl'r.⸿ Unomō vt
idem eſt q nō potēs mori:⁊ ſic oē immortale eſt ppetuum.
Et iſto mō hō non eſt immortalis.⸿ Aliomō accipit (vt di
ctum eſt) p potēs nō mori:⁊ iſtomō immortale nō eſt p pe/
trum quo mō dr̄ hō immortalis.vñ pbatio laborat in eq/
Dubium uoco.¶ Dubitat 4° de iſto ſophiſmate interficere p̄ximū
bonū eſt.vr̄ q ſit veꝝ. Nā quecūqȝ expediūt: bona ſunt:ſȝ
interficere p̄ximū:eſt expediēs:cū aliqñ p iuſtitiā fiat.ergo
interficere p̄ximū:eſt bonū.in ɔ̄trium arguit. Naȝ nihil qd̄
fit ɔ̄ legē diuinā eſt bonum:ſȝ interficere proximū ſuū eſt ɔ̄
Solutio legem diuinā.ergo ⁊c̄.¶ Dōm q ſophiſma eſt falſum ſim
pl'r.⁊ pbatio peccat p falſam equocatiōis in ſcd̄omodo ex
Expediēs dupl'r pte illius termini expediēs. Nā aliqd dr̄ expediens dupl'r.
⸿ Unomodo ſimpl'r ⁊ ſm ſe.⸿ Aliomō in cauſis ⁊ ſcd̄ȝ ali
quam certā circūſtantiā. Quicqd eſt expediēs p̄momō eſt
bonū:nō aūt ſcd̄omō. Uñ lȝ aliqñ mala expediāt:vt immi
nente ſubmerſiōis p̄iculo,p̄iecto mercis in mari:non tñ pp
Solonce hoc mala bona ſunt:⁊ ſic de ſilib⁹.¶ Ad p̄mū dōm negā/
do ſilitudinē:cuius rō eſt:qr̄ in vniuocis inq̄ȝtum hmōi nō
eſt aliqua cā apparentie ſiue defectus:ſicut in vniuocis.vnde
nō eſt ſile.¶ Ad ſcd̄m dōm q talis deceptio non ſumit ex
pte dictiōis.vñ nō facit falſam equocatiōis:quavtit oppo
nēs ſophiſta tanq̄ȝ inſtrō:vt ducat ſuū rñdentem ad aliqd̄
incōueniēs:nec ibi eſt equocatio.qr̄ equocatio eſt plurali/
tas ſignificatoꝝ importata p vnū nomē.¶ Ad 3^m dōm q
lȝ equocatio ⁊ amphibologia hēant fieri circa idem multi
plex in gñe.vȝ circa multiplex actuale.hñt tñ fieri circa ali
ud ⁊ aliud multiplex in ſpecie vt ex ſupradictis patet.

¶ Queſtio.10. Utruȝ fallacia amphibologie ſit fallacia in dictione ab alijs diſtincta.

r. Queritur 10. Utrum falla amphibolo/
gie ſit falla in dictiōe ab alijs
diſtincta.¶ Primo arguit q nō. Nā amphi/
bologia:vt dr̄ in textu dr̄ ab amphi.qd̄ eſt du/
bium ⁊ bolos qd̄ eſt ſnia ⁊ logos qd̄ eſt ſmo:
quaſi dubia ſnia ſmonis:ſȝ ois falla eſt dubia ſnia ꝑtinēs
in dictione:que hȝ fieri circa aliqd̄ m'tiplex.ğ hec falla nō
eſt falla ſpālis.vȝ ab alijs diſtincta.¶ Scd̄o aūt hec falla
hȝ fieri in dictione aut in oīone.Si p̄mū ſic non diſtinguit
a falla equocatiōis.Si ſcd̄m ſic nō diſtinguit a falla com/
poſitiōis ⁊ diuiſionis.¶ Tertio falla amphibologie ⁊ eq
uocationis hñt eoſdeȝ modos.vt pȝ p ph̄m ṗ elencboꝝ.ğ
nō ſunt due falle abinuicē diſtincte.¶ Sȝ ɔ̄tra eſt.D.S.in
p̄ſēti paſſu.⁊ ph̄s in p̄mo elencboꝝ cū ſuis expoſitoribus.
No⁹ p̄ᵐ amphibo. dupliciter ¶ Pro cuius declaratiōe ſciendū ṗ q amphibologia acci
pit tripl'r.vȝ cōiſſime.cōiter ⁊ ppe.⸿ Cōiſſime accipit p
omni dubioſa ſnia:⁊ ſic eſt cōis ad oēs fallas taȝ in dictio/
ne q̄ȝ extra dictionē.⸿ Cōīter v̓o accipit p dubioſa ſenten/
tia que cauſat ex m'tiplicitate eiuſdē dictionis vl' oronis:
Et iſtomō eſt cōis ad oēs fallas in dictiōe.⸿ Sȝ ppe acci/
pit p dubia ſnia que p̄uenit ex m'tiplicitate oīonis eiuſdē
Fallacia amphibo. p ſubaȝ ⁊ modū p̄ferēdi.Et iſtomō cāt fallaȝ ſpālē ab alijs
diſtinctaȝ vȝ falſam amphibologie q̄ ſic diffinit.¶ Falla
amphibologie eſt idoneitas decipiēdi ſi actiue ſumat:vel
eſt deceptio ſi paſſiue ſumat p̄ueniens ex idētitate oīonis
eiuſdē ſm ſubam ⁊ modū p̄ferēdi plura ſignificantis.⸿ Cā
Nom̄ 2ᵐ apparentie eiuſdem falle eſt idētitas oīonis.⸿ Cā defect⁹ eſt
pluralitas ſignificatoꝝ.¶ Scd̄o ſciēdum q hui⁹ falle (vt
dicit tex.) tres ſūt modi.¶ Quoꝝ p̄mus prouenit ex eo q
oino vna ⁊ eadē oīo ſm ſubam ⁊ modū p̄ferendi plura ſi/
gnificat p̄ncipal'r pp diuerſam habitudinē ɔ̄ſtructibilium
manēte tñ eadē ɔ̄ſtructione.ſicut hec oratio:liber Ariſt.
manēte eadē ɔ̄ſtructiōe pp diuerſaȝ habitudinē ɔ̄ſtructōis
plura ſignificat,pōt.n.intelligi ſm habitudinē effectus ad
cāmꝫ:⁊ tunc eſt ſenſus liber Ariſt.i.liber fact⁹ ab Ariſt.vel
p̄t intelligi ſm habitudinē poſſeſſionis ad poſſidentē:⁊ ſic
ē ſenſus liber Ariſt.i.liber q poſſidet ab Ariſt.vñ ſm iſtū
modū p̄t formari paralogiſm⁹.⸿ Quicqd eſt Ariſt.poſſi
det ab Ariſt.Sȝ iſte liber eſt Ariſt.ğ poſſidet ab Ari. Nō
ſeqtur qr̄ in maiore iſte ḡtus Ariſt.regit ex vi poſſeſſiōis:
in minore regit ex vi effect⁹ cāe efficiētis.¶ Scd̄s modus
eſt qñ vna oīo p̄ncipal'r plura ſignat pp diuerſaȝ ɔ̄ſtructio
nem:qr̄ vȝ dictio p̄t ɔ̄ſtrui cū alia trāſitiue vel intranſitiue:
ſicut in iſta oīone.qcqd videt aliqs hoc videt.li hoc p̄t cō/
ſtrui intrāſitiue cū illo v̓bo videt:⁊ ſic eſt falſa:vel p̄t ɔ̄ſtrui
tranſitiue a pte poſt.⁊ ſic eſt v̓a:⁊ eſt ſenſus q qcqd aliqs
videt:videt hoc.ſ.qd̄ videt.p quē moduȝ ſic paralogizat.
⸿ Quicqd videt aliqs hoc videt:ſȝ columnaȝ videt aliqs.
ğ colūna videt.⸿ Silr hic quoſcūqȝ volo me accipe.ğ volo
vt ipſi accipiant me.ſȝ pugnātes volo me accipe.ergo volo
vt ipſi accipiāt me.⸿ Silr hoc.qd̄ qs ſcit hoc ſcit.ſcānum
ſcit hoc qs.ğ ſcānū ſcit.⁊ p ɔ̄ñs ē hō:⁊ ſic de ſilib⁹.¶ Ter
ti⁹ modus p̄uenit ex eo q vna oīo vnū ſignificat p̄ncipal'r.
aliud v̓o trāſumptiue:ſicut hec oīo.litt⁹ arat p̄ncipal'r ſi/
gnificat littoris ſciſſionē:trāſumptiue v̓o opis amiſſioneȝ.
pp quē modū ſic paralogizat.⸿ Qñcūqȝ littus arat.terra
ſcindit:ſȝ qñ indocilis docet littus arat.ğ qñ idocilis do
cet littus ſcindit.⸿ Silr hec. Quicunqȝ haurit aquā cribro
aquā trahit,ſȝ q vult adiſcere ſine libro haurit aq̄s cribro.
ergo q vult adiſcere ſine libro trahit aq̄s.⸿ Silr eſt de iſta
oīone.ille lauat laterē q caſtigat mulierē.⸿ ſiue de iſta.gat
tus amat piſcē,ſed nō vult tāgere flumē:⁊ ſic de ſimilibus.
¶ Tertio ſciēdum q diuerſitas caſuū facit falſam amphi No^m 3^m
bologie:⁊ tñ diuerſitas alioꝝ accñtium grāmaticaliū cau
ſant fallas equocationis.⸿ Cuius rō doctoris eſt in lr̄a ta/
lis:qr̄ caſus accidit dictioni ſm q ɔ̄ſtruit cum alia dictio/
ne.vñ diuerſitas caſuū ad oīonē ptinet:ſȝ alia accñtia acci
dunt dictioni ſm q in ſe cōſiderat.ergo diuerſitas talium
accñtium ptinet ad dictionē,⁊ p ɔ̄ñs ad falſam equocatio
Cōcluſio nis:que hȝ fieri in dictiōe ⁊ nō in oīone.¶ Cōcluſio rñſa/
lis eſt q falla amphibologie eſt falla in dictione ſpālis ab
alijs diſtincta. Que ɔ̄clō pȝ p ſinglas pticulas.⸿ Nā q ſit
falla pȝ p diffōnem falle.⸿ q v̓o ſit falla in dictione pȝ per
hoc q hȝ cām apparentie ex pte dictionis ⁊ non ex pte rei:vt
ſatis ſupra dcm̄ eſt.⸿ q v̓o ſit ſpālis ab alijs diſtincta pȝ per
hoc q hȝ cām apparentie ſpālē ab alijs diſtinctā.vt ēt decla
ratum eſt.ğ ⁊c̄.¶ Q aūt ſint tres modi hui⁹ falle pȝ.naȝ
Sufficientia modorū amphi. falla iſta p̄uenit ex eo q vna oīo plura ſignificat.ergo ta/
lis oīo plura p̄ncipal'r ſignificat vel nō.ſi ſcd̄m ⁊ ſic eſt ter/
tius.ſi p̄mū eſt dupl'r:qr̄ vel talis oīo plura ſignificat pp di
uerſam habitudinē ɔ̄ſtructoꝝ manente tñ eadē ɔ̄ſtructio
ne:⁊ ſic p̄mus:vel plura ſignificat pp diuerſaȝ ɔ̄ſtructionē:
⁊ ſic eſt ſcd̄s modus.Et lȝ alij doctores ſm ph̄m ſupradi/
ctum tertium modū ponāt p ſcd̄o tñ in nullo derogāt do/
ctrine.D.S.qr̄ ipſi ɔ̄ſiderauerūt modū ⁊ ordinē eoꝝ q̄ȝtuȝ
ad ſignificata.hic v̓o glorioſus.D.S.ɔ̄ſiderauit eoſdē mo
dos ſm modū ſignificandi ⁊ ɔ̄ſtruendi.Et q̄ȝuis p̄dictum
illō exēplum.vȝ quoſcūqȝ vellē me accipe ēt poſſit cāre fal
laciā cōpoſitionis ⁊ diuiſiōis.vt infra patebit:nō tñ eſt in/
cōueniēs q cauſet falſam amphibologie ſm diuerſas ei⁹
ɔ̄ſiderationes:qr̄ in vno ⁊ eodeȝ paralogiſmo poſſunt eſſe
plures falle ſm diuerſas tñ rōnes.vt patebit infra.¶ Du/ Dub^m
bitat p̄mo de hoc ſophiſmate.q dicit te eſſe de terra dicit
veꝝ ſuppoſito q tu ſis de ſoncino.vr̄ q nō ſit veꝝ. Nā qui/
cūqȝ dicit te eſſe de ſoncino dicit veꝝ.Sȝ ſoncinū eſt terra.
ergo qcūqȝ dicit te eſſe de terra dicit veꝝ.⸿ In ɔ̄triū arguit.
nam vna ſpēs nō ɔ̄ſtituit ex altera.ſicut hō nō ſit ex aſino:

ſed tu differs a terra ſpecie. ergo q dicit te eſſe de terra dicit
Solõ falſum. ¶ Dõm ꝙ ſophiſma eſt ſimplr falſuz ⁊ ꝓbatio ei⁹
peccat ꝑ fallaciam amphibologie in ꝑmõ: qꝛ de ſoncino. ibi
ſoncinũ ↄſtruit̃ ſm habitudinẽ cãe efficiẽtis inſtralis. loc⁹
enĩ ↄcurrit ad gñationẽ actiue ſicut pꝫ per Porphyriũ: ſꝫ
qñ dr̃ in ↄclõne. ergo tu es de terra. ↄſtruit̃ ſꝫ habitudinẽ cãe
mãlis ex q̃: vñ ibi cõmittit̃ hec fallacia in ꝑmõ. Et h̃ ſi ↄſide-
ret̃ diuerſa habitudo ↄſtructibiliũ: qð dr̃: qꝛ ſi attẽdit̃ ibi
diuerſa habitudo ꝓpõnis illius. de abſolute. ſic peccat ꝑdi
cta ꝓbatio. ſꝫ fallacia equocationis in 2° mõ (vt pꝫ in tex.)
Dubium ¶ Dubitat̃ 2° de mõis cõib⁹ hui⁹ fallacie ⁊ fallacie equocatõis.
Solutio ¶ Dõm breuiter ſm pħm ꝑ elẽchoꝝ. ꝙ tres ſunt mõi cões
3. mõi am vtriuſqꝫ. ¶ Quoꝝ ꝑm⁹ eſt qñ dictio vel or̃o eadẽ ſm ſubãz
phy. ⁊ modũ ꝓferẽdi ꝑncipal'r plura ſignificat. ¶ Scđs eſt qñ di
ctio vl' or̃o eadẽ ſm ſubam ⁊ modũ ꝓferẽdi vnũ ꝑncipalr
⁊ aliud trãſumptiue ſignificat. ¶ Terti⁹ ẽ qñ dictio vel or̃o
ſimplr vnũ ſignificat ex ↄiũctiõe v̉o plura vt ſupra exẽplifi
catum eſt. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ licꝫ equocatio ⁊ amphibologia
hẽant eoſdẽ modos cões hẽant tñ ſpãles diſtinctos: tñ eq
uoco hẽat fieri in dictiõe. amphibologia v̉o in or̃one. ¶ Et
lꝫ fallacia cõpoſitionis ⁊ diuiſiõis hẽant fieri in or̃one que eſt
eadẽ ſm ſubam ⁊ non ſm modũ ꝓferẽdi: tñ nõ ꝓp hoc ſeq
tur ꝙ fallacia amphibologie ab eis nõ diſtinguat̃: qꝛ hꝫ fie-
ri in or̃one eadẽ ſm ſubam ⁊ modũ ꝓferẽdi: ex quo pꝫ ſo-
Dubium lutio ad 2^m argm̃. ¶ Dubitat̃ 3° de hoc ſophiſmate. ¶ q di-
cit te eẽ incõgruũ grãmaticũ dicit veꝝ ẽt ſuppoſito ꝙ tu ſci
as oẽs regulas grãmaticales. vt̃ ꝙ ſit veꝝ. ¶ Nã qcũqꝫ aſ-
ſerit dicẽtẽ lapis eſſe incõgruum grãmaticũ dicit veꝝ: ſꝫ tu
ne ſcio aſſeris lapis eſſe. ergo q dicit te eſſe incõgruum grã-
maticũ dicit veꝝ. ¶ ꝓbatio minoris. Naꝫ qcqd tu dicis eẽ:
hoc tu dicis eẽ: ſꝫ tu lapidẽ dicis eſſe. ergo tu dicis lapidẽ eſſe.
Alias ↄcedas ſuum ↄ̃dictoriũ vꝫ lapidẽ nullũ eſſe. ¶ In ↄ̃-
rium arguit̃: nã q ꝑ rectã regulam opat̃ non põt male ſiue
incõgrue opari: ſꝫ q hꝫ oẽs regulas agit ⁊ loqt̃ ſm rectã ⁊
certã regulã. ſi ꝑt loq niſi ↄgrue ⁊ recte. ⁊ ꝑ ↄñs ſophiſma
Solõ falſum. ¶ Dõm ꝙ ſophiſma eſt falſum ⁊ probatio peccat
ꝑ fallaciam amphibologie: qꝛ li h̃ põt ↄſtrui intrãſitiue cũ il-
lo dicis: ⁊ ſic eſt falſa maior ꝓbationis minoris. vl' conſtru
it tranſitiue: ⁊ ſic eſt vera: ſed tunc male ſumitur. Solutio-
nes omnes patent ex dictis.

¶ Queſtio. 11. Utrum fallacia compoſitionis ſit fallacia in dictione ab alijs diſtincta.

xi. Queritur 11°. Utꝝ fallacia cõpoſitionis ſit
fallacia in dictiõe ab alijs diſtin
cta. ¶ Et arguit̃ ꝑ ꝙ non. Nam ſicut aliqua
cõpoſitio in or̃one: ita eſt aliq̃ cõpoſitio in re:
cuꝫ ꝑ^a corrñdeat 2^e. ſꝫ nulla cõpoſitio rei facit
fallaciam extra dictionẽ: q̃. ſ. ſumit cãm appentie ex ꝑte rei. ergo
nulla cõpoſitio or̃onis facit fallaciam in dictione: q̃ ſumat ap
parẽtiam ex ꝑte vocis. ¶ Scđo vna ⁊ eadẽ or̃o dr̃ compo
ſita ⁊ diuiſa. ergo vr̃ ꝙ fallacia cõpoſitionis non diſtinguat̃ a fal
lacia diuiſionis. ꝓbatio aũt. vt hec or̃o album eẽ nigrum
eſt poſſe: põt eſſe cõpoſita ẽt diuiſa. ¶ Tertio in iſto paralo
giſmo eſt fallacia cõpoſitionis ⁊ amphibologie. vꝫ qð qs vi-
det: hoc videt: ſꝫ colũnã videt qs. ergo colũna videt. ergo
non ſunt fallacie diſtincte. ¶ añs pꝫ. nam ꝙ ibi ſit fallacia amphi
bologie pꝫ ex ſupradictis ꝑ. D. S. in tex. ꝙ aũt ibi ſit fallacia
cõpoſitionis pꝫ. qꝛ ibi ꝓp diuerſitatẽ ↄ̃terminabiliũ varia-
tur ſnia: ita ꝙ in ſenſu diuiſo eſt v̉a ⁊ in ſenſu cõpoſito ẽ fal
No^m p^m ſa. ergo ibi eſt fallacia cõpoſitionis. ¶ Sꝫ ↄ̃ eſt. D. S. in lec. ⁊
pħs in ꝑ elẽchoꝝ. ¶ Pro cui⁹ declaratiõe ꝑ ſciẽdum eſt ꝙ
poſtq̃. D. S. determinauit de fallacijs in dictiõe peccanti-
b⁹ ſm multiplex actuale. vꝫ de fallacia equocatiõis ⁊ amphi
bologie: hic ↄñter determinat de alijs fallacijs: q̃ peccãt ſm
multiplex potẽtiale. ſ. de fallacia cõpoſitionis ⁊ diuiſionis ⁊
accẽtus: cui⁹ rõ pꝫ ex ſupradictis. Determinãdo aũt de fal
lacijs peccantib⁹ ſm mltiplex potentiale. ꝑ determinat de
fallacijs cõpoſitionis ⁊ diuiſiõis q̃ȝ de accẽtu: lꝫ accẽt⁹ ha-
beat fieri in dictiõe: qꝛ maior eſt cã appentie in cõpoſitione
⁊ diuiſiõe q̃ȝ in accẽtu cũ diuerſitas modi ꝓferẽdi magis la
teat in or̃onib⁹ q̃ȝ in dictionib⁹. ⁊ ꝑ phyſi. ↄ̃terminat de cõ
poſitione ⁊ diuiſione: qꝛ diuiſio q̃libꝫ ꝑſupponit cõpoſitio
nẽ: qꝛ nullũ ſimplex inq̃tuꝫ hmõi eſt diuiſibile: ⁊ maior eſt
cã appentie in cõpoſitione q̃ȝ in diuiſione: ſꝫ tñ. D. S. ꝓp cõ
ueniẽtiam modoꝝ ⁊ exẽploꝝ vtriuſqꝫ de ipſis determinat
vt pꝫ i tex. ¶ Scđo ſciẽdũ ꝙ cõpoſitio: vt hic ſumit̃: ẽ coꝝ No^m 2^m
que debẽt diuidi falſa vnio. i. cõpoſitio eſt terminoꝝ q de- Compoſitio quid
bẽt diuidi. i. ordinari ſm ſitũ min⁹ debitũ falſa vnio. i. falſa
vnio ſm ſitũ magis debitũ. Or̃o. n. in ꝓpoſito dr̃ cõpoſita
quãdo termini ordinat̃ ſm ſitum magis d̃bitũ. ⁊ dr̃ diuiſa
qñ termini ordinant̃ ſm ſitũ min⁹ debituꝫ. Qñ v̉o termini
vt dicit hic. D. S. ordinant̃ ſm ſitũ magis debitũ, ⁊ in tali
ſenſu eſt falſa: tũc cãt fallaciam cõpoſitionis. Si v̉o ſit falſa in
ꝑ ſenſu ⁊ termini ordinant̃ ſm ſitũ min⁹ debitum: tunc cãt
fallaciam diuiſiõis. Si aũt in vtroqꝫ caſu nulla eſt v̉a vel nul
la eſt falſa: tũc nulla erit fallacia qð eſt de alijs multiplicibus
intelligẽdum. ¶ Tertio ſciendum ꝙ fallacia cõpoſitionis eſt No^m 3^m
idoneitas decipiẽdi vel eſt deceptio ꝓueniens ex potẽtiali
idẽtitate eiuſdẽ cõpoſite falſe cũ diuiſa v̉a vel ſm. D. S. in
lr̃a. ¶ Fallacia cõpoſitionis eſt deceptio ex potẽtiali multipli-
citate eiuſdẽ or̃onis ꝓueniẽs. ¶ Dr̃ aũt or̃o potẽtialr mul
tiplex ex eo ꝙ dictiões eodẽ mõ terminantes ꝑſit adinuicẽ
diuerſimode cõponi vl' diſiungi. Or̃o. n. ꝑ ↄſtitutionẽ prius
ↄſtituit̃. igit̃ ꝑtes ſe hñt ad or̃onez ſicut mã: cõpoſitio v̉o ſicut
forma. Ubi igit̃ ſunt eedẽ ꝑtes ⁊ nõ eadẽ cõpoſitio eſt eadẽ
or̃o mãlr ⁊ potẽtialr ⁊ nõ formalr ⁊ actualr: ⁊ ꝓp hoc ibi
eſt multiplex potẽtiale. que or̃o que eſt vna potẽtialr plu-
ra ſignificat. ¶ Cã apparẽtie huius fallacie eſt vnitas potẽtia-
lis or̃onis cõpoſite falſe tñ diuiſe v̉e plura ſignificãs. ¶ Sꝫ
cã defect⁹ ſiue cã non exñtie eſt pluralitas ſignificatorum.
¶ Quarto ſciẽdum ꝙ hui⁹ fallacie ſunt tres modi. ¶ Quo- No^m 4^m 3. modi
rũ ꝑmus ꝓuenit ex eo ꝙ dcm̃ ꝑt ſupponere v̉bo rõne toti⁹
vl' rõne ꝑtis. Si. n. in rõne toti⁹ ſupponit v̉bo erit or̃o com
poſita: ⁊ ſi in tali ſenſu eſt falſa ſit fallacia cõpoſitiõis in ꝑ mõ
vt hec. ¶ Quẽcũqꝫ poſſe eſt eẽ albũ poſſe eſt ꝙ ſit alb⁹: ſꝫ al-
bũ eſſe nigꝝ eſt poſſe. ergo poſſe eſt ꝙ albus ſit niger. nõ va
let. Nã minor eſt duplex: qꝛ iſtð dcm̃ nigrũ eſſe album põt
ſupponere ei qð dr̃ eſſe poſſe rõne ſubiecti tm̃: hoc ẽ q̃ȝtuꝫ ad
ſuũ mãle: ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ v̉a. nam ſenſus ẽ ꝙ illð qð eſt ni-
grum poſſe eſt ꝙ ſit albũ. Uel ꝑt ſupponere rõne toti⁹ neqꝫ
rõne ſubiecti ⁊ forme ſignificãte ꝑ nigꝝ qð eſt ſtare ꝓ mãli
⁊ formali ſimul: ⁊ ſic eſt cõpoſita falſa. ſenſus. n. eſt eius ꝙ
hoc qð ẽ nigrum inq̃ȝtum ẽ nigrũ ∴ poſſe eſſe album: qð im
plicat ↄ̃dictionẽ. ⁊ ſic dõm eſt de oibus ꝓpõnib⁹ taꝫ de ineſ
ſe q̃ȝ de modalib⁹ in qbus ſubm̃ ꝑt accipi ꝓ mãli tm̃ ⁊ for-
mali ſimul. vt ſedẽtẽ ambulare eſt poſſe. Nõ ſcribẽtem ſcri
bere eſt poſſe: tacẽtem loqui eſt poſſe. Albũ ꝑdicat̃ de parie
te albo ꝑ accñs: ⁊ ſic de ſiſibus q̃ ifinitis: que ſepiſſime in
argumẽtationibus occurrunt vt ꝑ expiẽtiã pꝫ. ¶ Scđs ꝓ- Scđs
uenit ex eo ꝙ aliqð ꝑdicatũ in quo ꝑ ↄiunctionẽ copulati-
uã vl' diſiunctiuã plura adunant̃: põt attribui ſubo ↄiũctĩꝫ
ſic eſt cõpoſita. ⁊ ſi in tali ſenſu eſt falſa cãt fallaciam compoſi
tionis. ¶ vt hec. q̃cũqꝫ cõponunt̃ ex duob⁹ ⁊ trib⁹ ſunt duo
⁊ tria: ſꝫ qnqꝫ non ſunt duo ⁊ tria. ergo qnqꝫ non cõponunt̃ ex
duob⁹ ⁊ trib⁹: non valꝫ. nam minor eſt duplex: qꝛ hoc qð ẽ
duo ⁊ tria ꝑt ↄiũctim remoueri a ſubo. ⁊ ſic eſt compoſita
⁊ falſa. ⁊ eſt ſenſus ꝙ ſi ſĩt duo ⁊ tria ſĩt. Uel ꝑt ab eo remo
ueri diſiunctim ⁊ ſic ẽ diuiſa ⁊ v̉a: qꝛ tũc eſt ſenſus ꝙ. 5. nõ
ſunt duo. ⁊. 5. nõ ſũt tria. ¶ ⁊ hoc eſt qð ſolet dici ſub alijs
terminis. vꝫ ꝙ ↄiũctio ꝑt ↄiungere terminos vel ꝓpõnes.
ſi inter terminos, ⁊ in illo ſenſu eſt falſa: tunc cãt fallaciam cõ
poſitionis: Si inter ꝓpõnes: ⁊ in illo ſenſu eſt falſa: facit fal
laciam diuiſionis. ¶ vt q̃cunqꝫ ſunt duo ⁊ tria ſunt paria. ⁊
imparia: ſꝫ qnqꝫ ſunt duo ⁊ tria. ergo qnqꝫ ſunt paria. ⁊ im

paris. Maior in ſenſu cópoſito ē falſa ꝛ in ſenſu diuiſo ve-
ra. Minor in ſenſu diuiſo eſt falſa ꝛ in ſenſu cōpoſito eſt ve
ra. Ex quo pꝫ ꝙ ex pte maioris cōmittit̄ ibi fall'a compoſi
tionis. ex pte vō minoris cōmittit̄ fall'a diuiſionis. Non ē
ergo incōueniēs ꝙ in vno paralogiſmo ſit fall'a cōpoſitio-
nis ꝛ diuiſiōis ſm diuerſas rōnes. pꝫ ēt ꝙ vna ꝛ eadē ꝑpo
ſitio pōt hēre ſenſum cōpoſitū ꝛ diuiſum. ¶ Tertius ꝓue-
Tertius nit ex eo ꝙ vna dictio pt ꝯiungi diuerſis dictionibꝰ in locu
tione poſitis. hoc eſt qñ eadē determinatio refert̄ ad diuer
ſa determinabilia: qñ vō ꝯiungit̄ cū illa dictiōe cū qua ma
gis apta nata eſt ꝯiūgi: ſic erit cōpoſita: ꝛ ſi in illo ſenſu ſit
falſa oꝛo: ibi ſiet fall'a cōpoſitōis: ſ vt qcūqꝫ viuit ſemꝑ ē: ſꝫ
iſte aſinꝰ viuit. ergo iſte aſinꝰ ſemꝑ eſt. maior eſt duplex: qꝛ
illa dictio ſꝑ pt referri ad viuit: ꝛ ſic eſt diuiſa vā: vel pt re-
ferri ad eſt. ꝛ ſic eſt cōpoſita ꝛ falſa. ſ Silr eſt hic. Quicūqꝫ
pt vnum ſolū ferre pt plura ferre. vt ille q portabat vnū po
mū pōt plura portare: ſꝫ q ſolū pt vnū ferre non pōt plura
portare. ğ q pt plura portare non pt plura ferre: maior eſt
Cōcluſio duplex. ¶ Cōcluſio rñſalis. Fall'a cōpoſitiōis eſt fall'a in di
ctione ab alijs diſtincta. ſ qđ ſic pꝫ: qꝛ facit credere de non
ente ꝙ ſit ens. ergo ē fall'a: ſ ꝛ ſumit cāꝫ apparentie ex pte di-
ctiōis. ğ eſt fall'a in dictōe. ſ Et qꝛ hꝫ cāꝫ apparentie diſtinctā
Dubium ab alijs. igit̄ eſt fall'a ab alijs diſtincta. ¶ Dubitat̄ ğ pmo
q̄re eſt ꝙ termini ordinant̄ ſm ſitum magis debitū vel mi
Solutio nus dbitū. ¶ Dōm ꝙ ad hoc facilr ſciēdum ſolēt aſſigna-
ri q̄tuor regule. Prima eſt de modalibꝰ. 2ª eſt de ꝯiūctioni
Prima regula bus. 3ª eſt de aduerbijs. 4ª de obliqs. ¶ Prima regula ta
lis qñ pdicatum dicti attribuit ſubo dicti ꝑ ſe toto: hoc eſt
ꝓ mālī ꝛ formali ſimul: ſic termini ordinant̄ ſm ſitum ma
gis debitū. Qñ vō attribuit̄ ſibi ꝓ ſuo mālī ſic termini or
dinant̄ ſm ſitū minꝰ dbitū. pmo oino eſt cōpoſita. 2º eſt di-
uiſa. Primo. n. mō ꝑpoſitio dr̄ modalis taꝫ de re q̄ꝫ de mō.
2ª ſꝫ ſcdōmō dr̄ ſolū modalis de re. ¶ Scda regula talis. naꝫ
cum de rōne ꝯiūctiōis ꝑ ſit ꝯiūgere terminos: ſcdario ſigni
ficata tertio ꝑpōnes: qñ ꝯiungit terminos ſic termini ordi-
3ª nant̄ ſm ſitum magis dbitū. ¶ Tertia regula eſt ꝙ qñ ad-
uerbiū dterminat ptē oꝛonis magis pncipalē: tūc termini
ordinant̄ ſm ſitum magis debitū: qñ vō dterminat ptē mi
nus pncipalē: tūc termini ordinant̄ ſm ſitum minꝰ dbituꝫ
cū de rōne aduerbij ſit determinare. pdicatū eſt pncipalior
ps q̄ꝫ ſubm. ꝛ pdicatū formale q̄ꝫ māle, ꝛ vbum magis q̄ꝫ
pricipiū. ꝛ ſi vba ponant̄ in eadē ꝑpōne: vbum a pte pdica
ti poſitū eſt pncipalíꝰ. ¶ Quarta regula eſt ꝙ qñ obliq ſe
quunt̄ dictionē regētē: ſic ordinant̄ ſm ſitum magis debi-
tū: qñ vō pcedūt: ordinant̄ ſm ſitū minꝰ dbitū: cū dictio re
gens ſit nobilior recta. ſ Ex quo patꝫ ꝙ termini ordinant̄
ſm ſitū magis dbitum. ꝛ aliqñ ſm ſitum minꝰ dbitum. Et
qñ oꝛo eſt f'la ſm ſitū minꝰ dbitū (vt dcm̄ eſt) tūc cāt fall'aꝫ
diuiſiōis. qñ vō in alio ſenſu eſt falſa: cāt fall'am cōpoſitio-
Dubium nis. vt infra clarꝰ patebit. ¶ Dubitat̄ 2º de iſto ſophiſma
te. Qui dicit te eē in cāpanili veꝝ dicit ſuppoſito ꝙ tu vide
as cāpanile. vr̄ ꝙ ſit veꝝ. Nā q dicit te eē vbi vides dič ve
rū: qꝛ vt dicit Aug. aīa vbi viuit ibi ſentit. vbi ſentit ibi vi-
det ibi eſt. ſꝫ tu vides in cāpanili. ğ q dicit te eē in cāpanili
Solutio dicit veꝝ. ¶ Dōm ꝙ ſophiſma eſt ſimplr falſum ꝛ ꝓbatio
peccat (vt qdā dicunt) ſm fall'am cōpoſitionis in 3º mō: qꝛ
illud aduerbiū ibi pt dterminare illud vbū videt ex parte
rei viſe: ꝛ ſic eſt cōpoſita ꝛ f'la. ſenſus. n. eſt talis ꝙ vbi tu vi
des rē aliquam tu es vbi illa res viſa eſt. Sꝫ ſi diligēter cō
ſideret̄ ibi cōmittit̄ potiꝰ fall'a diuiſiōis. qꝛ qñ hoc aduer-
biū ibi dterminat: vr̄ q̄ꝫtum ad actū vidēdi ex pte viden-
tis: tūc termini ordinant̄ ſm ſitum magis dbitū: cū videre
potius reſpicit vidētē: cū ſit eiꝰ pfectio: q̄ꝫ rē viſam: lꝫ res vi
ſa ſit obm eiꝰ. Vñ cū in tali ſenſu ſit va non eſt fall'a cōpoſi
Soluōes tionis, ſꝫ diuiſiōis. ¶ Ad pmū dōm ꝛ negādo ſuppoſituꝫ:
qꝛ hic nō ſumit̄ cōpoſitio ꝓ cōpoſitione rei vł ꝑpōnis cuiuſ
cūqꝫ indifferēter: ſꝫ accipit̄ ꝓ ordinatiōe terminoꝝ ſm ſitū

magis dbitum: q tñ ordinari dñr ſm ſitum minus dbituꝫ.
¶ Ad ſcdm dr̄ ꝙ vna ꝛ eadē oino mālr: dr̄ cōpoſita ꝛ diui
ſa: ꝛ eſt de ſenſu cōpoſito ꝛ diuiſo. non tñ ſequit̄ ꝙ fall'e cō
poſitionis ꝛ diuiſionis non diſtinguant̄: qꝛ qñ talis oꝛo in
ſenſu cōpoſito eſt falſa: cāt fall'am cōpoſitionis: ꝛ quando
eſt falſa in ſenſu diuiſo: cāt fallaciā diuiſionis: vt dictum ē.
¶ Ad 3m dōm ꝙ ſi iſta determinatio hoc referat̄ ſemꝑ ad
idem vbum ſm diuerſam habitudinē conſtructionis: ſic ē
fall'a amphibologie: ſi vō referat̄ ad diuerſa vba, ꝛ ſic eſt
fall'a compoſitionis non eſt incōueniens: vt dictum eſt.
¶ Queſtio. 12. Utrum fallacia diuiſiōis ſit fallacia in dictio
ne ab alijs diſtincta.

Queritur 12. Utꝝ fall'a diuiſionis ſit fal xij.
lacia in dictiōe ab alijs diſtin-
cta. ¶ Ur̄ pmo ꝙ non ꝫ ſuppoſituꝫ. Nā nulla
eſt oꝛo diuiſa. ergo nulla eſt fall'a diuiſionis.
ꝓbat̄ añs: qꝛ in oī ꝑpōne eſt vnio pdicata cuꝫ
ſubo ꝑ copulā: alr nō eēt ꝑpoſitio. igit̄ ꝛc̄. ¶ Scdo ſi aliq̄
oꝛo diuiſa cāret fall'aꝫ aliquā: aut hoc eēt veꝝ de oībꝰ. aut
de aliqbꝰ ſic. ꝛ d aliqbꝰ nō. pmū nō pt dici: qꝛ hec oꝛo. hō ñ
ē aīal: eſt diuiſa: cū pdicatū remoueat̄ a ſubo. Silr iſta. hō
nō eſt riſibilis: ē diuiſa oꝛo: ꝛ f'la: ꝛ tñ nō cāt fall'am diuiſio
nis. ſ Neqꝫ dōm eſt 2m: qꝛ nō vr̄ maior rō de aliqbꝰ q̄ꝫ de oī
bus. ¶ Tertio ſi aliq̄ oꝛo diuiſa f'la faceret aliquā fall'aꝫ.
vł hoc eēt inq̄ꝫtū diuiſa vł inq̄ꝫtū f'la. Nā pmū qꝛ ſic q̄libꝫ
oꝛo faceret fall'am: q̄ eēt diuiſa: qđ ē falſū: qꝛ oꝛo diuiſa va
nō cāt fall'aꝫ. Neqꝫ 2m: qꝛ ſic oīs oꝛo f'la faceret fall'am diui
ſiōis: qđ ē ēt falſū. vt de ſe pꝫ. igit̄ ꝛc̄. ¶ Quarto diuerſoꝝ
diuerſi ſt̄ modi ꝛ ſpēs: cōpoſitiōis ꝛ diuiſiōis ſūt ijdē mōi,
vt pꝫ in tex. ğ nō ſunt due fall'e abinuicē diſtincte. ¶ Sꝫ ꝫ ē
.D.S. vbi ſupra ꝛ phs cū ſuis expoſitiōibꝰ in ꝑ elenchoꝝ.
¶ Sciēdū pmo ꝙ diuiſio pt accipi duplr. ſ Uno mō cōiter Nota ꝑm diuiſio 2ª
vꝫ vt ſe extēdit ad diuiſionē rei ꝛ diuiſionē rōnis. ſ Alio mō
ꝓ diuiſiōe terminoꝝ ꝑpōnis ꝛ hoc duplr. ſ Uno mō abſo-
lute ꝛ iſtis duobꝰ non accipit̄ hic. eſt igit̄ hec diuiſio vt ſu-
mit̄ eoꝝ q̄ dbēt cōponi f'la ſeparatio eſt. ſ Alio mō accipit̄
ꝓ diuiſione terminoꝛuꝫ ordinabilium ſm ſitum magis de-
bitum: que tamen ordinantur ſm ſitum minus debitum. ꝛ Diuiſio quid
iſto mō accipit̄ hic. Eſt igit̄ diuiſio vt hic ſumit̄ eoꝝ q̄ de-
bēt cōponi falſa ſepatio. i. eſt diuiſio termioꝝ ordinabiliuꝫ Fall'a diuiſionis quid
ſm ſitum magis dbitū. In ſitu minꝰ dbito falſa ordinatio.
¶ Fall'a vō diuiſiōis ē idoneitatis dcipiendi. vel deceptio
ꝓueniēs ex potēciali vnitate oꝛonis eiuſdē f'le cuꝫ cōpoſita
va plura ſignificātis. hec ē oino potēcialr vna ſm ſubaꝫ, ꝛ
nō ſm modū ꝓferendi. vł ſm ptes, ꝛ nō ſm cōpoſitionē. in
ſenſu cōpoſito va ꝛ in ſenſu diuiſo falſa facit fall'aꝫ diuiſio
nis. ſ Cā apparentie eſt totalitas mālis vniꝰ oꝛonis plura ſi-
gnificantis. ſ Sꝫ cā defectus eſt pluralitas ſignificatoꝛum. Nota 3m
¶ Scdo ſciēdū ꝙ huiꝰ fall'e ſicut ꝛ pcedētis tres aſſignan 3 modi.
tur modi. ¶ Quoꝝ pmꝰ ꝓuenit ex eo ꝙ ſubm dicti pt ſup
ponere vbo pncipali ꝓ toto vł ꝓ pte ſui. Qđ vō ſupponit ꝓ
pte ſui vꝫ ꝓ ſuo mālī ſic eſt oino diuiſa: ꝛ ſi i tali ſenſu ſit f'la
capit̄ fall'a diuiſiōis in ꝑ mō vt hic. ſ Quecūqꝫ eē nigꝝ eſt
impoſſe ille nō pt eē niger. ſꝫ albū eē nigꝝ eſt impoſſe. ergo
iſte q eſt albꝰ nō pōt eē niger: nō valꝫ. Nā minor in ſenſu cō
poſito eſt vera ꝛ in ſenſu diuiſo eſt falſa. In quo ſenſu ꝯclu-
ditur. Senſus. n. cōpoſitus eſt talis. albū inq̄ꝫtū albū eē ni
grum eſt impoſſe. Silr eſt de iſtis videtē eē cecū eſt impoſſe.
Sedētē nō eē ſedentē ē impoſſe. Bonū eē malū eſt impoſſe: ꝛ ſic
de ſilibus. Et iſte modus nō ſolū hꝫ locū in modalibus: ſꝫ
ēt in qbuſcūqꝫ ꝑpōnibꝰ in qbus ſubm pt accipi ꝓ ſuo mālī
tm̄ vel ꝓ ſuo mālī ꝛ formali ſimul. ¶ Scdo modus ꝓuenit Scdo
ex eo ꝙ ꝯiunctio pt ꝯiūgere inter terminos vel inter ꝑpoſi
tiones. Si ꝯiungit inter ꝑpoſitiones: ſic eſt diuiſa oino. ꝛ ſi
in tali ſenſu ſit falſa: fall'a ſit diuiſionis in ſcdomodo vt hic.
ſ Oē aīal eſt rōnale vel irrōnale. ſꝫ non oē aīal eſt rōnale. ğ
oē aīal eſt irrōnale. tu es aīal. ergo tu es irratiōalis. ſ Silr·

hec. Ois ꝓpõ eſt vã vel falſa: ſ; non ois ꝓpõ eſt vã. ergo ois ꝓpõ ẽ fl'a. nõ valz. nã maior ẽ duplex: q2 illa ꝯiũctio diſiũctiua vl' diſiũgit inter ꝓpõnes: ⁊ ẽ ſenſus. ois ꝓpõ eſt vã. vl' ois ꝓpõ eſt falſa: ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ falſa. q2 equalet vni diſiũctiue: quaꝝ nulla ps eſt vã. g͛ tota falſa: vel pt ꝯiũgere iter terminos. ⁊ eſt ſenſus ꝙ ois ꝓpõ eſt vã vel falſa: ⁊ ſic cõpoſita ẽ vã: ⁊ eſt cathegorica de diſiũcto predicato. ſ Silr hec ex pte minori. Quecũqȝ ſunt duo ⁊ tria: ſunt duo: ſ; qnqȝ ſunt duo ⁊ tria. g͛ qnqȝ ſunt duo.

Tertius ¶ Terti⁹ ꝓuenit ex eo ꝙ dterminatio pt referri ad diuerſa determinabilia. Si. n. referť ad dterminabile minus pncipale: ſic eſt oĩno diuiſa: ⁊ ſi ſic ſit falſa: cãtur fall'a diuiſiõis. ſ vt hec. Quocũqȝ vides hũc ꝑcuſſum hic ꝑcuſſus eſt: ſ; oculo vides hoc ꝑcuſſum. g͛ hic oculo ꝑcuſſus eſt. Nõ ſeqtur: q2 li oculo põt referri ad hoc vbũ vidiſti: ⁊ ſic minor eſt cõpoſita ⁊ vã: vel pt referri ad h ꝑticipiũ ꝑcuſſus ⁊ ſic minor eſt diuiſa: ⁊ eſt falſa in quo ſenſu ꝯcludiť. ſ Silr hec vt qdã exerceãt: eſt fall'a diuiſionis. Quicũqȝ didicit lr̃as nũc ſcit eas: ſ; vetulus memoria ꝓuatus didicit lr̃as. g͛ nunc ſcit eas. S; ſi qs attẽte ꝯſiderat ibi cõmittiť fall'a cõpoſitionis: q2 in ſenſu cõpoſito eſt falſa: ⁊ in ſenſu diuiſo vã. Nã ſi hoc aduerbiũ nũc referať ad didicit. tũc didicit eſt vbũ min⁹ pncipale: ⁊ ſic facit ſenſum diuiſum ⁊ in tali ſenſu eſt vã ꝓpõ. Si vo referať ad hoc vbum ſcit: tũc eſt cõpoſita ⁊ falſa. vñ ibi cõmittiť fall'a cõpoſitõis ⁊ nõ diuiſionis. ſ Silr hec oĩo cãt fall'am diuiſiõis. Quatuor viroꝝ cetũ Achilles reliqt in bello. Et iſtã. reginã interficere nolite timere bonũ eſt: ⁊ ſic de ſilib⁹.

Cõcluſio ¶ Cõcluſio. fall'a diuiſionis eſt vna fall'a in dictione ab alijs diſtincta: ſ que ꝯclo ꝓbať ſicut ꝓcedẽs. Attẽdẽdũ tñ eſt ꝙ ad hoc ꝙ

Ut oĩo diuiſa cãet hãc fallaz tria req. oĩo diuiſa cãet iſtã fall'am tria reqruntť. ſ Primo ꝙ termini illius oĩonis apti nati ſint ordinari ſm ſitũ magis debitũ. ſ ſcdo ꝙ tales termini q ſic apti nati ſunt ordinari ordinenť ſm ſitũ min⁹ debitũ. ſ 3° ꝙ in tali ordinatione ſit falſa: vñ q̃lib; oĩno diuiſa facit fall'am diuiſionis. vt volunt

Dubium argumẽta in ꝯriũ adducta. ¶ Dubitať ꝑ de hoc ſophiſmate. tu es ſine capite ſit veꝝ. vť ꝙ ſit veꝝ. Nã ois ſuba ẽ corporea vel incorpea: ſ; nõ ois ſuba ẽ corpea. g͛ ois ſuba ẽ in-

Solutio corporea: ⁊ ꝑ ꝯñs tu es ſine capite. ¶ Dõm ꝙ ſophiſma eſt falſum ⁊ ꝓpõ peccat ꝑ fall'am diuiſiõis in 2° mõ. Nã iſta diſiũctiua, vel aut diſiũgit terminos: ⁊ ſic maior eſt cõpoſita ⁊ vã: aut inter ꝓpõnes. ⁊ ſic ipſa eſt falſa ⁊ diuiſa vt ſaẜ pȝ. Silr dõm eſt ꝙ ꝓpõ iſtius ſophiſmatis. Tu non es rõnalis neqȝ irrõnalis qõ ſic ꝓbať. Nullũ aial eſt rõnale ⁊ irrõnale. tu es aial. ergo tu non es neqȝ rõnalis neqȝ irrationalis.

Dubium ¶ Si ẽt querať q̃ fall'a eſt hec. Quicũqȝ ꝑcutit ſine cã aliquẽ peccat: ſ; de⁹ ꝑcuſſit ſine cã aduerſantes chĩo. vt pȝ in

Solutio pſalmo 2°. g͛ deus peccauit. ¶ Dõm ꝙ ibi eſt fall'a cõpoſitionis in 3° mõ: q2 ſine cã pt ꝯſtrui cũ ꝑcuſſit: ⁊ ſic minor eſt cõpoſita ⁊ falſa. vel pt ꝯſtrui cum aduerſantes, ⁊ ſic minor

Dub^m eſt diuiſa ⁊ vã. ¶ Dubitať ſcdo de iſto ſophiſmate. Tu heri non comediſti: vtꝝ ſit veꝝ ⁊ vĩ ꝙ ſit veꝝ. ſ Nã qcũqȝ hodie incepit eſſe hõ: heri nihil comedit cũ non erat: ſ; tu hodie incepiſti eſſe homo. g͛ tu heri nõ comediſti. ſ ꝓbõ miorie. Nã qcũqȝ eſt hodie nat⁹ hõ hodie incepit eſſe: ſ; tu hodie es nat⁹ hõ. g͛ tu hodie incepiſti eſſe. In ꝯriũ arguiť. Nã

Solo tu heri cibuȝ ſumpſiſti. ergo tu heri comediſti. ¶ Dõm ꝙ ſophiſma eſt falſum ⁊ ꝓbatio minoris peccat ꝑ fall'am diuiſionis in tertio mõ. Nã hoc aduerbiũ hodie. pt ꝯſtrui cũ hoc vbo eſt: ⁊ ſic minor cõpoſita eſt vã: vel poteſt ꝯſtrui cũ illo participio natus: ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ falſa: vt pȝ diligenter conſideranti. ¶ Ad argumenta patent ex dictis.

¶ Queſtio. 13. Utrum accentus cauſet vnam fallaciam ab alijs diſtinctam.

xiij. Queritur 13. Utꝝ accẽtus cãet vnã fallaciã diſtõne diſtinctaȝ ab alijs. ¶ Et vť ꝙ non. ⁊ arguiť ſic. ꝑ. Nã accẽtus vt dr̃ in lr̃a ſumiť ſm diuerſum modũ ꝓnũciãdi: ſ; diuerſus eſt modus ꝓferendi in cõpoſitione ⁊ diuiſione. g͛ ſm accẽtum non ſumiť fall'a ſpãlis. ¶ Preterea ſm Priſcia. in tractatu de ortographia vt hic adducit. D. S. Sicꝫ accẽtus accidit dictioni. ita tp̃s ⁊ numer⁹ lr̃aꝝ ⁊ ſpũs: ſ; ſm tp̃s ſpũs numeꝝ lr̃aꝝ non vĩ ſumi aliq̃ fall'a ſpãlis. g͛ neqȝ pari rõne ſm accẽtũ cãtur ſpãlis fall'a in dictione. ¶ 3° dictio plura ſignificãs cãt fall'am equocatiõis. g͛ non accẽt⁹. vl' ſaltem fall'a accẽtus nõ erit diſtincta a fall'a equocatõis. ¶ S; ꝯ̃ eſt. D. S. in lr̃a ⁊ phs vbi ſupra.

No^m p^m ¶ Pro cui⁹ declaratiõe ſciẽdum ꝑ ꝙ poſtq̃. D. S. dterminauit d fall'a compoſitionis ⁊ diuiſiõis q̃ hñt fieri in orone ſm multiplex potẽtiale. hic ꝯñter ꝑꝑ ordinez ſupius adductũ dterminat de fall'a accẽtus q̃ h; fieri in dictiõe ſm idẽ multiplex. ⁊ ꝑ diffinit accẽtum dicens: ſ ꝙ accẽtus vt hic ſumiť eſt vari⁹ modus ꝓnũciãdi dictionẽ.

Accẽtus quid Falla accentus ¶ Fall'a accẽtus eſt idoneitas decipiendi vel deceptio ꝓueniẽs ex eo ꝙ aliqua dictio diuerſimode ꝓnunciata eadẽ ſm ſubam ⁊ diuerſa ſm modũ ꝓferendi plura ſignificat. ſ Cã appentie eſt idoneitas mãlis dictionis. ſ S; cã dfectus pluralitas ſignificatoꝝ. Sicꝫ eniȝ (vt dicit tex.) in cõpoſitione ⁊ diuiſione eſt eadẽ dictio mãliter diuerſificata formalr ꝑ cõpoſitionẽ ⁊ diuiſionẽ: ita hic in hac fall'a eſt eadẽ dictio mãlr, diuerſificata formalr ſm diuerſum modũ ꝓferẽdi. ex quo pȝ ꝙ modus ꝓferẽdi ẽ forma dictionis mõ ſupra expoſito.

No^m 2^m Sufficiẽ modoꝝ hui⁹ fall. ¶ Scdo ſciẽdum ꝙ hui⁹ fall'e aſſignanť q̃tuor modi quoꝝ ſic pt hĩ ſufficientia ſm D. S. in lr̃a. Nã fall'a accẽtus h; fieri ꝑꝑ diuerſitatẽ modi ꝓferendi. vel ergo talis modus variať ꝑ accẽtuȝ ſiue tenorem: ⁊ ſic eſt pmus modus vel ꝑ tp̃a: ⁊ ſic eſt ſcds: vel ꝑ diuerſificationẽ ſpũs: ⁊ ſic eſt terti⁹ modus: vel ꝑ numeꝝ lr̃arũ ⁊ ſyllabaꝝ: ⁊ ſic eſt q̃rtus modus. ſ Ex quo pȝ ꝙ accẽtus ſm ꝙ cãt fall'am iſtã non accipiť ſolũ ꝓut ſe extẽdit ad accẽtum grauẽ, acutũ, ⁊ circũflexũ: ſ; cõiter accipiť ꝓut ſe extẽdit ad ꝓdicta q̃tuor accñtia dictiõis que ſunt accentus tp̃s ſpũs ⁊ numerus ſyllabaꝝ.

No^m 3^m ¶ Tertio ſciẽdũ ꝙ primus modus hui⁹ fall'e ꝓuenit ex hoc ꝙ aliqua ſyllaba pt ꝓnunciari graui: acuto: vel circũflexo accẽtu vt hec. Quẽcunqȝ iuſtũ eſt pẽdere: iuſtũ eſt pati penã: ſ; hoiem iuſtũ eſt pẽdere. ergo hoiem iuſtũ eſt pati penã: minor eſt duplex: q2 pẽdere põt ꝓferri acuto accẽtu vel graui pmõ maior eſt vã ⁊ minor falſa. ſcdo mõ. maior eſt falſa ⁊ minor vera. Si vero accipiť in maiore pmodo, ⁊ in minore ſcdo mõ: tunc ambe pmiſſe ſunt ve, ⁊ nõ vt pȝ ꝯñtia.

Scds ¶ Scds modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua fall'a alicui⁹ dictionis pt corripi vl' ꝓduci. ſ vt hec. Ois ppl's eſt arbor. gens eſt ppl's. ergo gens ẽ arbor. non valet. Nam populus in maiore hẽt pmã longã. in minore pmam breuẽ. Qñ h; pmaȝ longã tũc ſignificat arborẽ. qñ vo pmam breuẽ tũc ſignificat gentem. vnde verſus. Populus eſt arbor populus collectio gentis.

Tertius ¶ Terti⁹ ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua dictio pt leuiter vel aſpe ꝓferri: diciť aũt aſpere ꝓferri qñ ꝓferť cũ aſpiratõe vt hec. Quicqd hamať hamo capiť: deus amať. ergo deus hamo capiť. Nõ ſequiť q2 hamať in maiore ꝓferť cũ aſpiratione: in minore vo ſine aſpiratiõe. ſ Silr hec. Ois ara eſt in templo. ſtabulũ porcoꝝ ẽ hara. ergo ſtabulũ porcoꝝ eſt in tẽplo: ⁊ ſic de ſiliibus.

Quartus ¶ Quartus ꝓuenit ex hoc ꝙ aliqd põt proferri vt vna dictio vel vt plures: vt tu es q eſt: ſ; qes eſt reges. ergo tu es reges. Non ſequiť: q2 in pma accipiť vt due dictiões: in ſcda vo vt vna. ſ Silr hec. Quicqd deus fecit in vite fecit inuitus: ſ; racemos fecit in vite. ergo deus racemos fecit inuitus. ſ Silr hec. Quicũqȝ dicit metuo longas ꝑeũte noctes lidia dormis dicit ſe timere: ſ; qui dicit metuo longas ⁊c̃. non dicit ſe timere. ergo q dicit illã ꝓpoſitionẽ metuo longas dicit ſe timere, ⁊ non dicit ſe timere.

Cõcluſio ¶ Concluſio. accẽtus cãt vnam fall'am in dictiõe diſtinctaȝ ab alijs: que ꝯclo ꝓbať ſicut ꝓcedens: q2 cã eius apparẽtie que ſumiť ex pte dictionis ẽ diſtincta ab alijs ⁊c̃.

Dubium ¶ Et ſi arguať ſm accẽtum ſumitur ſpecialis modus hui⁹ fall'e vȝ pmus.

Solo ergo ſm accentum non ſumitur vna falla. ¶ Dōm φ accē-
tus poteſt accipi ſpecialr. vz ſm φ diuiditur in accentum
grauem acutum ⁊ circūflexum. ⁊ iſtomodo facit ſpeciale
modum iſtius falle. ſ Aliomō poteſt accipi communiter
ſm φ ſub ſe cōphendit accentum ⁊ predicta tria accidē-
Notādus tia. ⁊ iſtomodo facit ſpālem fallaciam. ¶ Conſiderandū
eſt ēt vt innuit pħs in libris elēchoꝝ φ vtplurimū cauſaẜ
deceptio ꝑ hanc falłam inſcripta q̃ʒ in probatione: q2 faci-
lius poſſumus ꝑcipere vtꝝ dictio regaẜ acuto accentu vel
Dubium graui ſi ſit ꝓlata q̃ʒ ſi ſit ſcripta. ¶ Dubitaẜ ꝑmo que ſit
fallacia in iſto paralogiſmo. Cuiꝰ diſciplina eſt bona diſci-
plina: ſed mali eſt bona diſciplina. ergo malum eſt bonū.
Solutio ¶ Dōm φ ibi cōmittiẜ fallacia compoſitionis. Nam hoc
qđ dico bona diſciplina: poteſt componi cū hoc genitiuo
ſubintellecto ⁊c̃. ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ v̇a. vel cum iſto nominati
no illud: ⁊ ſic eſt cōpoſita ⁊ falſa. Senſus enim eſt φ illud
cuius eſt bona diſciplina eſt bona diſciplina: vt patet ꝑ phi
loſophum ꝑmo elēchoꝝ in ſolutionibus quas adducit ad
Dubium paralogiſmos falłe cōpoſitionis, ⁊ diuiſionis. ¶ Dubitaẜ
ſcđo de iſto ſophiſmate. Mutus dum ſaltat cantat. videẜ
φ ſit veꝝ. Nam q̄cunq̄ pſallit cantat: ſed mutus dum ſalit
cantat. ergo mutus dum ſaltat cantat. In ꝯtrariū arguiẜ,
nam ꝑdictū ſophiſma equalet vni ꝯditionali cuiꝰ ꝯn̄s ꝑt
Solutio eſſe falſum an̄cedente exiſtēte v̇o. ergo eſt falſum. ¶ Dōm
φ hoc ſophiſma falſum eſt ⁊ ꝓbatio peccat ſʒ hanc falſū
ex eo φ variaẜ numerus lr̃aꝝ. Nā pſalit pōt ſcribi cū vna
litera. p. ⁊ cū duplici ll. ⁊ ſic maioꝛ eſt vera ⁊ minoꝛ falſa.
vł poteſt ſcribi ſine. p. ⁊ cum duplici. ll. ⁊ ſic maioꝛ eſt falſa
⁊ minoꝛ vera. Et lʒ non varieẜ vna dictio in duas tn̄ varia-
tur numerus literarum. vnde reduciẜ ad quartum modū
huius fallacie. ſ Similr̃ dicēdum eſt de iſto paralogiſmo.
Quicūq̄ ſalit ſaltat: ſʒ q̄ ponit ſal in cibo ſalit. ergo qui po
nit ſal in cibo ſaltat. Nam ſalit pōt ſcribi cum ſimplici. l. ⁊
ſic eſt maioꝛ vera ⁊ minoꝛ falſa. vel pōt ſcribi cū duplici. ll.
⁊ ſic maioꝛ eſt vera. v̇. Salo ſale cibum ſallio pede cātico
pſallo. ſ Silr̃ hic quicūq̄ dicit alteri na. dicit φ dʒ natare.
Sed qui dicit alteri hunc librū emi mna: dicit mna. ergo q̄
dicit alteri hunc librū emi mna dicit φ debet natare. Non
valʒ q2 na poteſt ſcribi ſine hac lr̃a. m. ⁊ ſic eſt verbū ⁊ tūc
maioꝛ eſt vera ⁊ minoꝛ falſa. vel poteſt ſcribi cū illa lr̃a. m.
⁊ ſic maioꝛ eſt falſa ⁊ minoꝛ vera. ¶ Dubitatur tertio que
falła ſit in iſto paralogiſmo. Quicūq̄ dicit dicam dicit ſe
velle loqui: ſed q̄ dicit non poſſum ſoluere dicā: dicit ſe vel-
le loqui dicam. ergo qui dicit non poſſum ſoluere dicā di
Solo cit ſe velle loqui. ¶ Dicēdum φ cū ibi non ſit variatio ac-
centus tꝑis ſpūs aut numeri literaꝝ vel ſyllabaꝝ non pōt
eſſe fallacia accētus: ſʒ eſt falła equocatiōis: q2 dicam pōt
eſſe v̇bum: ⁊ ſic maioꝛ eſt falſa ⁊ minoꝛ vera. v̇. Neſcio q̄d
dicam non poſſum ſoluere dicam. ¶ Ad ꝑmū dōm φ ꝓ-
nunciatio non ꝯuenit orationi per ſe: ſed rōne dictionū ex
quibus componiẜ: vn̄ ratio non ſequiẜ. ſ Uel dicēdum φ
non ſm quēcūq̄ modū diuerſum ꝓferendi cauſatur falla-
cia accentus ſm ſolum dum talis modus habet fieri in di-
ctione vt declaratum eſt. ¶ Ad ſcđm pʒ ſolutio ex dictis.
¶ Ad 3m dōm φ dictio eadem ſm ſubſtātiam plura ſigni
ficans ⁊ ſm modum proferendi cauſat fallaciam equoca-
tionis. non autem dictio variata ſm modum proferendi.
Unde ratio laborat in equiuoco.

¶ Queſtio. 14. Utrum ſm figuram dictionis ſumatur vna
fallacia in dictione ſpecialis ab alijs diſtincta.

xiiij. Queritur 14°. Utꝝ ſm figuram dictio-
nis ſumaẜ vna falła in dictio-
ne ſpālis ab alijs diſtincta. ¶ Uidetur φ non.
Nam nulla eſt falła figure oratiōis. igitur pa
ri ratione nulla dʒ poni falła figure dictionis.
patet ſimilitudo: q2 ſicut vna dictio hʒ ſilitudinem cum al-
tera: ita vna oratio aſſimilaẜ alteri. ergo ⁊c̃. ¶ Scđo ſi eſ-
ſet aliqua fallacia figure dictionis maxime eſſet in iſto pa-
ralogiſmo: homo eſt ſpēs: ſoꝛtes eſt homo. ergo ſoꝛtes eſt
ſpēs. ſʒ ibi non eſt: q2 ibi eſt falła accn̄tis: vt infra patebit.
ergo ⁊c̃. ¶ Tertio iſta falła ſit quādo vnum predicamētū
mutaẜ in aliud: vel quādo ſpēs vnius ꝑdicamenti mutaẜ
in aliam ſpēm eiuſdē ꝑdicamenti: vt qualequid mutaẜ in
hoc aliquid: ſʒ hoc ſit ex parte rei: ⁊ non ex parte vocis, vt
videẜ. ergo falła figure dictionis non eſt falła in dictione:
cum quelibet fallacia in dictione ſumat cām apparētie ex
parte vocis ⁊ non ex ꝑte rei. ¶ Sʒ ꝯ eſt. D. S. in p̄n̄ti capi-
tulo. ¶ Pro cuius declaratione ſciēdum ꝑmo φ poſtquā. No^m ꝑ^m
D. S. ꝺterminauit de fallacijs peccantibus ſm multiplex
veꝝ. hic ꝯſequenter determinat de vna falła. ſ. de falła figu
re dictionis: que hʒ fieri circa multiplex phantaſticū ſiue
apparens. dictio enim ſm ſe ſumpta in ꝓpoſito vnū ſigni
ficat: ſed tn̄ propter ſimilitudinē quā hʒ cum alia dictione
videẜ aliud ſignificare vel habere alium modū ſignifican- Figura di
di q̃ʒ habet: ratio aūt oꝛdinis pʒ ex ꝑdictis. ſ Eſt aūt (vt di ctionis
cit textus) figura dictionis in ꝓpoſito nihil aliud q̃ʒ ſimili-
tudo dictionis vnius ad aliam. Nā aliud dr̃ alteri aſſimila
ri quādo ad figurā eius ſcđm eſt. ¶ Falła v̇o figure dictio- Fall. fig.
nis eſt idoneitas decipiendi: prouenien̄s ex eo φ aliqua di dic. quid.
ctio ſilis alteri dictioni in aliquo videẜ habere eūdē modū
ſignificādi vel appellādi cum nō hēat. ſ Cauſa v̇o apparē-
tie huius falłe eſt ſilitudo dictionū cum alia dictione. ſ Sʒ
cauſa defectus ſiue non exn̄tie eſt diuerſitas in modo ſigni
ficādi vel appellādi. ¶ Scđo ſciēdum φ in dictione ē tria No^m 2^m
ꝯſiderare. vz vocem. ſignificatū. ⁊ modū ſignificādi. ſ Et Tria idic.
ideo ſilitudo vnius dictionis cū altera pōt attendi tripl'r. conſi.
vz ex parte vocis. ex parte termini vel ex parte modi ſigni
ficandi. ſ Si attenditur talis ſilitudo ex ꝑte rei ſignificate:
tunc non pōt eſſe cā apparētie huius falłe: q2 ſumeretur ex
ꝑte rei, ⁊ ſic cāreẜ falła extra dictionē. Sumiẜ ergo ex par
te vocis q̃ʒtum ad modum ſignificādi ſub figura appella-
tionis: vt dr̃ in ꝑdicamētis φ homo videẜ hoc aliq̄d ſigni
ficare ꝓpter ſimilitudinē quā hʒ in modo appellādi cū ſin-
gularibus hominibꝰ. ſ Ex quo pōt elici φ qn̄ ꝓꝑ ſilitudi-
nē dictiōis cū altera ſm vocē crediẜ ſilitudo in modo ſigni
ficādi: ⁊ ꝑ ſilitudinē ꝑdictam crediẜ vnitas in re ſignifica-
ta. vł quādo ꝓꝑ ſilitudinem in modo ſcđi creditur ſilitudo
in re ſignificata ꝓꝑ figuram appellationis cōmittiẜ iſta fal
lacia. ¶ Tertio ſciēdū φ huius falłe ſm. D. S. in lr̃a aſſi- No^m 3^m
gnantur tres modi. ¶ Quoꝝ primus prouenit ex eo φ di 3. modi.
ctio que ſignificat maſculinū videẜ ſignificare femininum
aut neutrum vel econtrario: ſ vt hic. Quōcūq̄ aīal colora-
tum albedine eſt albū: ſed ſoꝛtes eſt aīal coloꝛatum albedi
ne. ergo ſoꝛtes eſt albū: ſoluunẜ ſicut oēs paralogiſmi hu-
ius falłe negādo ꝯſequētiam: q2 lʒ ſoꝛtes ſit aīal: ⁊ aīal ſit
neutri gn̄is: non tn̄ ſequitur φ ſoꝛtes ſit neutri gn̄is. ſ Silr̃
hic. omnis ſuba coloꝛata albedine eſt alba. ſʒ equꝰ eſt ſub-
ſtantia coloꝛata albedine. ergo equus eſt alba. ſ Similiter
hec qualis eſt nix eſt abdua vł ſecana qui ſunt fluuij: ſʒ nix
eſt alba. ergo ſecana ⁊ abdua eſt alba. ſ Silr̃ hec ſecare ⁊
videre terminanẜ in re. ſed ſecare eſt agere, ergo videre eſt
agere. ⁊ ſecari eſt pati. ergo videri eſt pati. Tunc ſic ꝯtin-
git idem ſcđm idem videre ⁊ videri. ergo ꝯtingit idem ſm
idem agere ⁊ pati: ⁊ ſic de ſilibus. ¶ Quarto ſciendum φ No^m 4^m
ſcđs modus huius fallacie eſt deceptio ꝓueniens ex eo φ
aliqua dictio que ſignificat ꝑ modū vnius ꝑn̄ti: videẜ ſigni
ficare ꝑ modum alterius ꝑn̄ti. vn̄ qn̄ mutaẜ res vnius ꝑn̄-
ti in re alterius: vel ſpēs vnius in ſpēm alterius q̃ʒtum ad
modū dicēdi cōmittiẜ iſta falła in iſtomodo. ſ vt hic. Quic
q̄d heri vidiſti hodie vides: ſʒ album eri vidiſti. ergo albū
hodie vides. non valʒ ꝯſequētia q2 mutaẜ quid in quale.
Nam q̄cq̄d eſt diſtributiuū illius qđ ſignificat ꝑ modum
ſube. Concreta aūt cū ſint adiectiua non ſignificāt ꝑ modū
ſube: ſʒ ꝑ modū accn̄tis ⁊ adiacentis alteri. Abſtracta v̇o

accidentia lȝ realr̃ accn̄s ſignificēt:non tñ̄ ipſum ſignificāt
per modum accn̄tie:ſȝ ꝑ modum ſub̃e.vñ̄ hic non commit
tit̃ iſta fall'a cum ſic arguit̃.⸿ Quicqd heri vidiſti hodie vi
des:ſȝ petrum heri vidiſti.ergo petrum hodie vides:vnde
infert̃ ⁊ non cōmittit̃ aliqua fall'a.⸿ Silr̃ cōmittit̃ hec fal/
lacia in ſcđo modo cū dr̄.Quicqd heri emiſti hodie comedi/
ſti:ſed crudos piſces heri emiſti.ergo crudos piſces ho/
die comediſti.⸿ Silr̃ quoſcūqȝ digitos oliȝ habuiſti hodie
habes.ſȝ olim paruos digitos habuiſti:ergo hodie ꝑuos
digitos habes.Non ſeqtur qꝛ ibi mutat̃ diſcretū in conti/
nuum.⸿ Silr̃ hec.Qn̄cūqȝ fuiſti florētie fuiſti hō:ſȝ ter fui
ſti florētie.ergo ter fuiſti homo:nō ſeqtur qꝛ ibi mutat̃ cō/
tinuū in diſcretū.⸿ Silr̃ hic qđ diſcit gs hoc eſt qđ diſcit:
ſed tarde diſcit gs.g̃ tarde eſt qđ diſcit:non ſeqtur.qꝛ mu/
No^m 5^m Tertius Signifi. q̄lecquid. Signifi. hoc aliquid — tat̃ qd in q̄le:⁊ ſic de ſilibus.⸿ Quinto ſciendū ꝙ tertius
modus hui⁹ fall'e ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua dictio que ſignifi
cat q̄lecqd:videt̃ ſignificare hoc aliqd.⸿ Dr̄ aūt dictio ſigni/
ficare qualecqd in ꝓpoſito:qñ̄ ſignificat cōem nām gn̄is vel
ſpēi.Illa v̊o ſignificat h̄ aliqd que ſignificat ſubām parti/
cularem ſm quē modū ſic ꝓbat̃.Sortes eſt alius ab hoie:
vȝ a Petro:ſȝ ſortes eſt hō.g̃ eſt alius a ſeipſo.Non ſeqtur
qꝛ ꝓcedit̃ ibi ab hoie ad ſortem.⸿ Silr̃ hic.ſortes eſt terti⁹
ab homine.ſȝ ſortes eſt hō.ergo ſortes eſt tertius a ſeipo.
⸿ Silr̃ ad hunc modū reducunt̃ oēs paralogiſmi q cāntur
ſm variationē ſuppōnum:⸿ vt h̄.Sortes eſt hō:hō ē ſpēs.
g̃ ſortes eſt ſpēs.⸿ Silr̃ hic homo eſt aial:animal eſt genus
g̃ hō eſt gen⁹.⸿ Silr̃ hic.null's hō eſt ſpēs.g̃ hō nō eſt ſpēs.
⸿ Silr̃ nullū vl'e eſt ſubm in libro p̄dicabiliū.ergo vl'e non
eſt ſubm in eodē.⸿ Silr̃ hic nō ſequit̃.Petrus eſt ali⁹ a pe/
tro muſico.Petrus aūt eſt Petrus muſic⁹.ergo petrus eſt
alius a ſe.Nō ſeqtur qꝛ mutat̃ qualecqd in h̄ aliqd:⁊ ſic de
ſilibus paralogiſmis infinitis:q oēs ſoluunt̃ negando ꝯſe
quētiam.paralogiſmi p̄dictaꝝ fall'aꝝ ſoluunt̃ vt ex dictis
Cōclusio — pȝ.⸿ Cōcluſio ꝑ figurā dictionis ſumit̃ in vna fallacia in
dictione ſpālis ab alijs diſtincta:⸿ que ꝯcl'o pōt ꝓbari ſicut
Proba° — p̄cedens pt ꝓbari ꝙ ſit fallacia in dictiōe.Naȝ illa eſt fall'a
in dictione que cāntur ex eo ꝙ eiſdeȝ noib⁹ vel orōnib⁹ non
idem ſignificamus:ſȝ fall'a figure dictionis eſt hmōi.g̃ ⁊c̃.
⸿ Preterea.ꝓbat̃ rōne phi.Nā illa eſt fall'a in dictione ꝑ
quā magis decipimur diſputādo cum alio q̄ȝ ꝑ nos ꝯſide/
Dubium — rādo:ſȝ iſta fall'a ē hmōi.g̃ ⁊c̃.⸿ Et ſi querat̃ q̄re phs ma
gis ꝓbat de fall'a figure dictionis ꝙ eēt fall'a in dictione q̄ȝ
Solutio — de alijs.⸿ Dōm ꝙ rō hui⁹ eſt:qꝛ fall'a iſta maiorē hȝ ꝯue/
niētiam cum alijs fallacijs extra dictioneȝ q̄ȝ alia fall'a:qꝛ
ijdē paralogiſmi reqrunt̃ in hac fall'a:⁊ in fall'a:accidētis:
Dubium — alia tñ̄ ⁊ alia rōne vt infra patebit.⸿ Dubitat̃ p̄mo q̄ fal/
lacia cōmittit̃ qñ̄ ꝯcretum mutat̃ in abſtractū,⁊ econtra,
vt ſortes eſt alb⁹ albedo eſt qualitas.g̃ ſortes eſt qualitas.
vel ſic albedo eſt color:ſȝ coloratū eſt quātuȝ.ergo albedo
Solutio — eſt quāta.⸿ Dōm ꝙ ibi cōmittit̃ fall'a figure dictionis in
ſcđa:qꝛ cū ꝯcretuȝ ſignificet ꝑ modū accn̄tis,⁊ qualitatis,
⁊ abſtractū ſignificat ꝑ modum ſub̃e cum ſit ſubiectuȝ.qñ̄
mutat̃ ꝯcretum in abſtractū ibi mutat̃ quale in qd:qñ̄ v̊o
Dub^m — mutat̃ abſtractū in ꝯcretū ibi . mutat̃ qd in quale.⸿ Du/
bitat̃ 2° que eſt fall'a in iſto paralogiſmo. Si aia intelligit
aliqd h̄ eſt immāle:cū itellect⁹ nō ſuſcipit aliqd niſi immā/
liter:ſȝ lapis nō eſt immālis.g̃ aia nō pt intelligere lapidē.
Solo — ⸿ Dōm ꝙ ibi committit̃ fall'a equocationis:qꝛ illđ qđ ab
aia intelligitur pōt 2r ꝯſiderari.⸿ Vno mō ſm eſſe qđ hēat
in intellectu:⁊ ſic maior eſt v̊a.vel alio mō ſm eſſe qđ in nā
hȝ ⁊ ſic maior eſt falſa.vnde diligēter ꝯſiderādum eſt ſm.
D.S.in p̄ma pte:ꝙ qñ̄ in an̄te alicuius ꝯditionalis ponit̃
aliqđ v̊bum ad actum anime ꝑtinens ſiue intell's ſiue vo/
cis ꝯn̄s deȝ intelligi ſȝ eſſe qđ in aia.dicit g̃ ſic vbi ſupra.q.
4.dicta articulo.3.ad ſcđm.ꝙ qñ̄ in an̄te ponit̃ aliqd ꝑti/
nens ad actum:ꝯn̄s eſt accipiēdum non ſolū ſm ꝙ in ſe ē:
ſed ſm ꝙ eſt in aia.Aliud eſt enim eſſe res in ſeipſa,⁊ eſſe
res in aia:vtputa ſi diceretur:ſi aia intelligit aliqđ illđ ē im/
māle.Intelligēdum eſt ꝙ illđ eſt immāle ſm ꝙ eſt in intel/
lectu:non ſm ꝙ eſt in ſeipſo.⸿ Et ſilr̃ dicā:ſi deus ſciuit ali/
qđ:illud erit.ꝯn̄s intelligēdum eſt ꝓut ſubeſt diuine ſcie.ſ.
ꝓut eſt in ſua potentialitatē.hec ille formalr̃.⸿ Silr̃ iudi
cādum eſt de neceſſitate ꝯn̄tis reſpectu an̄tis in argumēta
tionib⁹ in quoꝝ an̄te ponit̃ aliquod ꝑtinēs ad actum aie:
ſicut ſi deus ſciuit hāc rem fore.g̃ erit.an̄s eſt neceſſarium:
cum ſcia dei ſit neceſſaria:⁊ ꝑ ꝯn̄s ipm ꝯn̄s eſt neceſſariuȝ:
non ſimplr̃ ſed ſm ꝙ ipſe deus illud preſciuit quod altio/
ris eſt negocij.⸿ Ad argumenta patent ex dictis.

⸿ Queſtio.15.Vtrum quādo mutatur ſuppoſitio cauſetur
fallacia figure dictionis.

Queritur 15°.Vtꝝ qñ̄ mutat̃ ſuppō cau — xv.
ſet̃ fall'a figure dictōis.⸿ Ar
guit̃ p̄ ꝙ nō.Nā in hac argumētatiōe mutat̃
ſuppō:vt ois hō eſt aial.g̃ qđdā aial eſt hō:cū
aial in p̄ma ſupponat ſimplr̃ in 2ª d̄terminate:
⁊ tñ̄ ibi nulla eſt fall'a:ſȝ bona ꝯn̄tia ꝑ ꝯuerſioneȝ ꝑ accn̄s.
g̃ ⁊c̃.⸿ Scđo hic mutat̃ ſuppō.hic hō currit.g̃ hō currit.
cum hō in p̄ma ſupponat diſcrete in ſcđa d̄terminate:⁊ tñ̄
ibi non cōmittit̃ fall'a:ſȝ d̄bite arguit̃ ab inferiori ad ſupi⁹
affimatiue.g̃ ⁊c̃.⸿ Tertio hn̄ ſeqtur.ois hō eſt aial.g̃ ois
hō eſt aliqđ aial.cū oppo^m ꝯn̄tis r̃pugnet an̄ti.⁊ tñ̄ ibi mu
tat̃ ſuppō:qꝛ aial in p̄ma ſupponit ſimplr̃ ⁊ in ſcđa d̄termi
nat̃.g̃ non cōmittit̃ fall'a figure dictiōis.⸿ Sȝ ꝯ̄ eſt.D.S.
in p̄nti lec.in fine.⸿ Pro hui⁹ difficultatꝫ declaratione ſciē — Notādū
dū p̄ ꝙ noium q̄dā ſignificāt ſuppoſitū.vt ſortes.petr⁹ ⁊ io
annes ⁊c̃.q̄dā v̊o ſignificāt formā.⸿ Noium aūt ſignifican
tiū formā ſȝ.D.S.in p̄ma pte.q.39.ar.3.q̄dā ſignificāt eā
ſubſtātiue:q̄dā v̊o adiectiue.Ea gdē q̄ ſubſtātiue formā ſi/
ue eēntiam ſignificāt:eā ſignificāt ꝑ moduȝ ſub̃e.Noia v̊o
adiectiua eā ſignificāt ꝑ modū accn̄tis qđ inheret ſubiecto.
Vnūqđqȝ aūt ſic ſe hȝ ad eſſe ita ſe hȝ ad vnitatē.cū g̃ ſub̃a
hȝ eē ꝑ ſe habebit vnitatē ꝑ ſe.Accn̄tia v̊o cū hēant eſſe in
ſubiecto capent vnitatē ⁊ pluralitatē a ſubiecto.Attēdit̃ ergo
in adiectiuis vnitas vl' pluralitas ſm ſubām vl' ſuppoſita.
In ſubſtātiuis v̊o ſȝ formā ſignificati ꝑ nomē.Hec ois iſte
ſnialr̃.Ex qb⁹ ſupradictis ꝯcludit infra vbi ſupra ar°.5.ad
5^m ꝙ hec eſt drīa inter noia ſubſtātiua ⁊ adiectiua:qꝛ nois
ſubſtātiua ferūt ſuū ſuppoſitū.adiectiua v̊o nō ſm rē ſigni
ficatā ponūt circa ſubſtātiuū.vñ̄ ſophiſte dicūt ꝙ noia ſub
ſtātiua ſupponūt:adiectiua v̊o nō ſupponūt:ſȝ copulāt.hec
ille formalr̃.Ex quo dici pōt ꝙ ſuppoſitio eſt acceptio no/
minis ſubſtātiui ꝓ aliquo.In q̄ diffōne ꝑ h̄ qđ dr̄ acceptio
tangit̃ gen⁹ diffiniti:ꝑ hoc qđ dr̄ nois excludunt̃ cetere par
tes orōnis que non pn̄t ſupponere ꝑ h̄ qđ dr̄ ſubſtātiui ex/
cludunt̃ noia adiectiua.Sȝ per h̄ ꝙ ſubiūgit̃ nois exclu/
dunt̃ noia q̄ nihil ſignificāt vt chimera.⸿ Scđo ſciēdum — No^m 2^m
ꝙ ſuppō diuidit̃ in ſuppōnē diſcretā ⁊ cōem .⸿ Suppō di/ — Suppō diſcreta
ſcreta eſt acceptio termini diſcreti ſiue termini cōis cū ꝓno
mine demr̃atiuo.vt ſortes currit.iſte hō currit.⸿ Sȝ ſuppō
cōis eſt acceptio termini cōis ꝓ aliquo.vt hō.⁊ ſubdiuidit̃ — Cōmunis
in ſuppōnē mālē ⁊ formalē.⸿ Suppoſitio mālis ē acceptio — Materialis
termini cōis ꝑ ſeipſa vt hō ē dictio biſſyllaba.⸿ Suppō v̊o
formal' eſt acceptio nois ſubſtātiui ꝓ re ſignificata ꝑ nomē — Formalis
vt hō currit.Et talis ſubdiuidit̃ in ſuppōnē ꝑſonalē ⁊ ſim
plicē.⸿ Suppō ſimplex ē acceptio nois ſubſtātiui cōis pro — Sim.
re ſignificata abſolute:⁊ nō ſm ꝙ eſt in ſuis inferiorib⁹.vt
hō eſt ſpēs.Qualr̃ aūt ſubdiuidit̃ infra patebit.⸿ Suppō — Perſonal'
v̊o ꝑſonalis eſt acceptio nois ſubſtātiui cōis ꝓ ſuis inferio
ribus abſqȝ ſigno diſtributiuo:vt hō currit:aliqs hō cur/ — Confuſa
rit:⁊ ſic de ſilibus.⸿ Suppō v̊o ꝯfuſa eſt acceptio termi/
ni ſiue nois ſubſtātiui cōis pro ſuis inferioribus mediante
ſigno vlī.Et hec ſubdiuidit̃.Nā quedā eſt confuſa neceſſi
tate ſigni:alia neceſſitate rei.⸿ Suppoſitio ꝯfuſa neceſſita/
te rei:eſt qñ̄ eſt ibi dici de oi poſterioriſtico:hoc eſt qū p̄di/

catum ſubiecto attribuiť aut ab eo remoueť p q̄libet ſuppoſito ⁊ p q̄libet dr̄ia tp̄is. vt oīs hō eſt aīal. ¶ Sȝ ſuppoſitio ꝯfuſa neceſſitate ſigni dr̄ qñ p̄dicatū dr̄ ꝯuenire ſubiecto aut ab eo remoueť p ſignum copl'e lȝ realr̄ nō ita ſit, vt oīs hō eſt bonꝰ. Qualr̄ aūt aliqs terminꝰ ſupponat ꝯfuſe mobilr̄ aut imobilr̄ paꝝ ad ꝓpoſitū.

Nom 3m 3. gra. ſup. ſimp. ¶ Tertio ſciendū q ſuppoſitiōis ſimplicis tres ſunt gradus. ¶ Quoꝝ p̄mus eſt qñ terminꝰ cōis ſubijciť realr̄ termino ſc̄de impōnis. vt hō eſt ſpēs. ¶ Sc̄ds gradus eſt termini poſiti a pte p̄dicati in ꝓpoſitione appoſita. Et oīs terminꝰ cōis ſubſtātiuus poſitus a pte p̄dicati in ꝓpoſitiōe affirmatiua ſupponit ſimplr̄: vt oīs hō eſt aīal. ibi aīal ſupponit ſimplr̄. ¶ Tertiꝰ ē termini ſubſtātiui cōis poſiti poſt dictiōeȝ excluſiuā: q2 talis ſupponit ſimplr̄. ¶ Qñ autē ſit deſcēſus a termino ſupponēte ſimplr̄ in p̄mo gradu ad ſuppoſita ſiue d̄terminata ſiue ideterminata aut vaga cōmittiť falla figure dictiōis. vt hō eſt ſpēs. ḡ ſortes eſt ſpēs. vt aliqs hō eſt ſpēs. ¶ Qñ v̄o ſit deſcenſus a termino ſupponēte ſimpr̄ in ſc̄do aut tertio gradu ad ſuppoſita indeterminata ſiue vaga nō committiť allq̄ falla, vt hec. hō eſt aīal. ergo hō eſt aliqd̄ aīal. ⁊ hic non arguiť reſpectu cōis termini ponētis dr̄iam inter terminū inferentē ⁊ terminū illatū: ſicut declaratū eſt in expōne ſup ſūmulis Petri hiſpani. ¶ Sȝ qñ ſit d̄ſcēſus a tali termino ad ſuppoſita d̄terminata cātur hec falla. vt hec. oīs hō eſt aīal. ergo oīs hō eſt hoc aīal.

Nom 4m Duplex ſup. ꝯfu. ¶ Quarto ſciēdum eſt q duplex ē ſuppoſitio ꝯfuſa. ¶ Nā quedā eſt acceptio termini cōis ꝓ ſuis inferiorib9 oībus v̄tute ſigni vl'is. ⁊ hec dr̄ ſuppoſitio ꝯfuſa p ſe. vt oīs hō currit. ¶ Alia ē acceptio termini cōis ꝓ oībus ſuis inferiorib9 v̄tute negatiōis p̄poſite. ⁊ dr̄ ſuppoſitio ꝯfuſa p accñs. vt hō non eſt aſinꝰ. ibi aſinꝰ ſupponit cōfuſe ꝓ oībꝰ ſuis iſeriorib9 v̄tute illiꝰ negationis non. vñ bñ valȝ ꝯñtia deſcēdēdo ad oīa ſua ſuppoſita determinata arguēdo ſic. hō non eſt aſinus. ḡ hō non eſt griſellus vel brunellus: ⁊ ſic de alijs eius ſuppoſitis.

Nom 5m Sufficiēt. ſuppo. ¶ Quinto ſciēdum q p̄dictoꝝ gnq̄ mēbroꝝ ſuppōnis p̄t ſic formari ſufficiētia. ¶ Nā ſuppoſitio eſt acceptio nōis ſubſtātiui. vel ergo tale nomē ē terminꝰ ſingularis vel terminꝰ cōis. Si p̄mū ſic ſupponit diſcrete. Si ſc̄m hoc eſt dupl'r. q2 vel eſt terminus ſumptꝰ cū ꝓnoīe demſtatiuo vl' non. Si p̄mum ſic ſupponit diſcrete. Si ſc̄m h̄ eſt dupl'r. q2 vel ſumiť p ſe mālr̄: vel ꝓ re ſignificata. Si p̄muȝ ſic ſupponit mālr̄. Si ſc̄m hoc eſt tripl'r. q2 vel poniť poſt dictionē excluſiuam vel nō. Si p̄muȝ ſic ſupponit. ſimpr̄ in tertio gradu. Si ſc̄m h̄ eſt dupl'r: q2 vel eſt p̄dicatum ꝓpōnis vel ſubm̄. Si p̄mū h̄ eſt dupl'r. q2 vel eſt p̄dicatum ꝓpōnis affirmatiue: ⁊ ſic ſupponit ſimplr̄ in ſc̄do gradu. vel eſt p̄dicatū ꝓpōnis negatiue: ⁊ ſic ſupponit ꝯfuſe p accñs. Si ſc̄m h̄ eſt dupl'r: q2 ſumiť cum ſigno vel ſine ſigno. Si p̄mum h̄ dupl'r. vel ſumiť cū ſigno vl'i: ⁊ ſic ſupponit ꝯfuſe p ſe. Si tale ſignū ſumať diſtributiue, vel cuȝ ſigno particulari: ⁊ ſic ſupponit determinate. ſi ſc̄m hoc eſt dupl'r, q2 vel ſubijciť p̄dicato p̄me ꝓpōnis vl' ſc̄de. ſi p̄mum ſic ſupponit d̄terminate. ſi ſc̄m. ſic ſupponit ſimplr̄ in p̄ gradu.

Cōcluſio ¶ Cōcluſio qñcunq̄ mutať ſuppoſitio vna in aliā reſpectu cōis termini ponentis dr̄iam inter terminū inferētem ⁊ terminū illatū ⁊ p̄ſertim qñ mutať ſuppoſitio ſimplex de p̄ gradu in pſonalē cōmittiť falla figure dictionis: ſi ſiat p ſilr̄tudinē vocis. ¶ Et ratio eſt q2 vbicūq̄ eſt cā appentie aliculꝰ falle ibi non cōmittiť talis falla: Sȝ dum mutať ſuppoſitio eſt cauſa apparentie huiꝰ falle. ſ. figure dictionis. vt ex dictis pȝ. igiť ⁊c̄.

Notādū ¶ Attendēdum eſt aūt q non ſolū cōmittiť falla p̄dicta pp̄ variationē ſuppoſitionū: ſȝ ēt pp̄ diuerſuȝ modum ſupponēdi. vt hic: iſta eſt fallacia. omnis hō eſt omnis hō: q2 p̄dicatū non v̄ificať de ſubō p aliquo eiꝰ ſuppoſito. ergo iſta eſt falſa. Deꝰ eſt trinitas, q2 p̄dicatum nō v̄ificať de ſubō pro aliquo. Non valȝ q2 vt dicit. D. S. p̄ma parte. q. 39. ar. 6. q homo p ſe habet ſuppōnem. ſed ex adiuncto hȝ q ſtet pro natura cōmuni: ⁊ ideo hec eſt falſa. hō eſt omnis hō: q2 ꝓ nullo ſuppoſito verificari pōt. Sed hoc nomē deus p ſe hȝ q ſtet pro eſſentia licȝ pro nullo ſuppoſito diuine nature hec ſit v̄a. deus ē trinitas ⁊ tñ eſt v̄a pro eſſentia. Hec ille formalr̄.

¶ Aduertēdum eſt ēt q qñ arguiť a minus amplo ad magis ampluȝ cōmittiť iſta fallacia: vt oīs homo currit. ḡ omne aīal currit. ¶ Cōmittiť ēt iſta falla qñ arguiť a nō diſtributo ad diſtributū. vel arguiť a pluribus determinatis ad vnā determinatā: ⁊ ſic de ſilibus argumētationibus. Notādū

Dubium ¶ Dubitať p̄mo de hoc ſophiſmate. omnis hō ⁊ aliꝰ homo ſunt. videť p̄mo q ſit veꝝ. Nā ſortes ⁊ alius homo ſunt Plato ⁊ aliꝰ hō ſunt: ⁊ ſic de oībus. ergo oīs homo ⁊ alius homo ſunt. ¶ Cōtra. Aliqd̄ eſt relatiuum diuerſitatis. ergo ſupponit ꝓ diuerſo ab omni hoīe: ſȝ non ē homo alius ab omni hoīe. ergo ſophiſma falſum. ⁊ ꝓbatio ſm̄ fall'am figure dictiōis peccat arguēdo a pluribus determinatis ad vnā determinatam: q2 iſte terminus alius ſtat determinate in p̄miſſis, ⁊ in ꝯcl'one ſimplr̄. ¶ Silr̄ hec: nā hanc rē videns eſt aliqd vidēs: q2 non vidēs Platonē eſt vidēs ſortē. ⁊ illam rē nō videns eſt aliqd videns: ⁊ ſic de ſingulis. ergo nihil vidēs eſt aliqd videns. ſimile eſt iudicium de his ſophiſmatibꝰ. ¶ Nullum caput hñs eſt aliqd̄ caput hñs. a nullo homine differens eſt ab aliquo differens. ¶ Nullum oculū habēs: eſt aliquē oculum habēs. ¶ Tu es quilibet vel differens a quolibȝ. ¶ Tu es omnis homo vl' differēs ab omni homine: de q̄bus latius determinať in paruis logicalibus a ſophiſticis.

¶ Ad p̄mum dōm q ibi non mutať ſuppoſitio ſimplr̄ in primo gradu in pſonalem ſuppōnem: ſed mutať ſuppoſitio ſimplex de ſc̄do gradu non tamē reſpectu termini ponētis differētiam inter terminum inferētem ⁊ terminum illatuȝ. ¶ Dōm eſt enim q quādo ſit variatio ſuppoſitionum rōne alicuius differētie: quam importat terminꝰ tertius: cōmittiť hec falla. ¶ Quare autem ſemp committiť fallacia iſta quādo mutať ſuppoſitio ſimplex de primo gradu in pſonalem ⁊ nō de ſc̄do vel tertio. Ratio eſt q2 ſub termino ſupponēte ſimplr̄ in p̄mo gradu non pōt fieri deſcenſus, neq̄ ad ſuppoſita determinata. Sub tertio v̄o ſupponēte ſimplr̄ in ſc̄do gradu poteſt fieri deſcēſus ad ſuppoſita negatiue indeterminata. ¶ Ad ſc̄m ⁊ tertiuȝ dōm eſt ſicut dictum eſt ad primum. Solutio

¶ Queſtio. 16. Utrum mutando qualequid in hoc aliquid committatur fallacia figure dictionis.

Queritur 16°. Utrū mutando quale qd in hoc aliquid cōmittatur fallacia figure dictionis. xvi. ¶ Et videtur q non. nā mutando hoc aliqd in quale qd: non cōmittiť falla figure dictionis. a ſili non committiť: qñ econuerſo mutať quale quid in hoc aliqd. añs pȝ. Nā bona eſt ꝯñtia hec. vt in locis dictuȝ eſt: ſortes currit. ergo homo currit, ⁊ tamen mutať hoc aliqd in q̄le quid. ergo ⁊c̄. ¶ Sc̄do ſi ſic ſequereť q in ꝯuerſione ſimplici, ⁊ per accidēs quādo affirmatiua ꝯuertitur cōmittereť fallacia figure dictionis: cum ibi muteť qualeqd in hoc aliqd. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊c̄. ¶ Sȝ ꝯ̄ eſt. D. S. in ſupiori lec. ⁊ phs in p̄ elēchorum.

Nom p̄m ¶ Pro cuius declaratiōe ſciēdum eſt primo q qualequid vt ſupra dictum eſt. dicit eſſe quid deſignatum p moduȝ qualis. i. cōmunis. vñ cōmune dicitur qualeqd. Sed hoc aliquid eſt indiuiduū ſumptum ſub iſto cōmuni. Et eſt duplex. nam quoddam eſt ſignatum. vt ſortes. ⁊ aliquod vagum. vt aliquis homo. aliquod animal. Hoc aliqd duplr̄ Ex quo patet q lȝ qualequid ⁊ hoc aliquid poſſit eſſe idem ſm̄ eſſe: differunt tñ ſm̄ rōnem: vnde nō opȝ q qcqd ꝯuenit vni ꝯueniat alteri. Non. n. cōmittiť falla aliqua mutādo qualequid in hoc aliqd vagū: niſi arguať reſpectu termini ponentis dr̄iam inter terminū inferentem ⁊ terminū illatum. Uñ ſm̄ phm̄ in predicamentis. Oīs color eſt in corpe. ergo in aliquo corpe: ⁊ tamen mutatur qualeqd in hoc aliquid

vagum:licȝ non ſequaſ cõis color eſt in corpe.ergo in hoc
corpe pp variationeȝ ſuppõnis:q2 mutaſ quale qd in hoc
aliqd determinatũ ſiue ſignatũ.℄ Scdo ſciendũ ꝙ qñ mu
Nom 2m taſ q̃legd in hoc aliqd pp partialẽ identitatẽ duoꝝ in vno
tertio ⁊ non pp ſiĩtudinẽ modi appellãdi:nõ cõmittiſ falla
figure dictiõis:ſȝ cõmittiſ falla accñtis.vt dicit Rodulphus
ſup p̃ elẽchoꝝ.q2 partialis idẽtitas aliquoꝝ in vno tertio
eſt cã apparẽtie falle accñtis.vt infra patebit.ſicut hec.hõ
eſt ſpẽs.ſortes eſt hõ.ḡ ſortes ẽ ſpẽs.Siqs pp idẽtitatẽ ſor
tis,⁊ ſpẽi in hoie credat identitatẽ inter ſe decipiſ p fallam
accñtis.℄ Ex quo pȝ ꝙ in codeȝ paralogiſmo eſt fallacia
figure dictionis ⁊ accñtis:ſm tñ diuerſas cãs apparẽtie.
Nom 3m ℄ Tertio ſciẽdũ ꝙ nõ ſoluȝ qñ mutaſ q̃legd in hoc aliqd
cõmittiſ iſta falla:ſȝ ẽt duȝ mutaſ ſubſtãtiuũ in adiectiuũ.
ſ vt hec.ois pꝛoꝛ ẽ monachus.Dialectica ẽ prioꝛ.ergo dia/
lectica eſt monachus.ſilr qñ modus ſignificãdi ſinglaris
mutaſ in plurib⁹.ſ vt hec.Queliȝ pſona diuina ẽ deus.ſed
tres ſt pſone diuine.ḡ tres ſunt dij.ſ Silr qñ incõplexũ mu
taſ in incõplexũ.vt hec.de⁹ pt facere oẽm rẽ pſonalẽ aliaȝ
a ſe:Sȝ iſta ꝓpoſitio pt vȝ deus nõ creat.ḡ deus põt facere
deũ non creare.ſ Silr pp alias ſilẽs variatiões q̃ſi iſinitas
cauſaſ iſta falla:vt hec hõ incipiet cras eẽ albus.ḡ incipi/
es eẽ cras:vel hec.omni pte ↄtinua aliq̃ ps eſt minoꝛ.ergo
aliq̃ ps omni pte ↄtinua ẽ minoꝛ.ſ Silr omni pte ↄtinua ali
qua pars ẽ maioꝛ debilis.ergo omni pte ↄtinua eſt maioꝛ.
ſ Silr hec.hec ps ẽ omni pte ↄtinua,⁊ illa ⁊ ſic de alijs.ḡ
aliq̃ pars eſt omni pte cõtinua minoꝛ.ſ Silr hec.ſemp fuit
aliqs hõ.ergo aliqs hõ fuit ſemp.ſ Silr hec.qcqd auditũ
eſt a ſorte ꝓbatũ eſt a Platone ſuppoſito ꝙ ipſi duo ſint.ſȝ
falſum auditũ eſt a ſorte.ergo ꝓbatum eſt a platone ſuppo
ſito ꝙ plato ꝓferat hãc ꝓpoſitionẽ hõ non eſt aſin⁹ ⁊ ꝙ ſoꝛ
tes nõ audiat hãc negationẽ non.ſ Silr hec.iſte dabit bo/
nũ albũ:ſȝ iſte nõ hȝ bonũ albũ.ergo dat qð nõ hȝ.ſ Silr
hec.iſte dat vnũ ſolũ denariũ:ſȝ iſte nõ hȝ vnũ ſolũ dnariũ.
ḡ dat qð nõ hȝ:⁊ ſic de ſilib⁹ q̃ſi in numeris paralogiſmis:
q peccant ſm fallaciã figure dictionis:lȝ ẽt peccẽt ſm falla
Cõcluſio ciam accñtis pp aliam cãm apparẽtie.℄ Cõcluſio.qñ mu
taſ q̃legd in hoc aliqd pp ſiĩtudinẽ dictionũ ſm modũ ap
pellãdi reſpectu tertij termini:q ponit diãm iter terminuȝ
inferẽtem ⁊ terminũ illatũ:cõmittiſ falla figure dictionis.
pȝ p̃ hec ↄclo auctẽ phi p̃ elenchoꝝ.⁊ auctẽ.D.S.in pñti
Probatio paſſu.Rõne ſic ꝓbari pt.Ubicũqȝ eſt deceptio p cãm appa
rẽtie falle figure dictionis:vel eſt talis falla ꝙ qñ mutatur
qualegd in hoc aliqd mõ expreſſo:cauſaſ deceptio p cãm
apparẽtie falle figure dictiõis:q2 talis cã apparẽtie eſt ſi/
militudo dictionis cũ dictione.igiſ ⁊c̃.Unñ ſi pp ſiĩtudineȝ
iſtaꝝ dictionũ homo eſt ſortes:credit ꝙ qcqd p̃dicatur de
vno p̃diceſ de alio:decipimur p hanc fallam ſic arguẽdo.
Sortes eſt homo:hõ eſt ſpẽs.ergo ſortes eſt ſpẽs.mutatur
enim q̃legd in hoc aliqd reſpectu termini impoꝛtãtis diffe
rẽtiam inter terminũ inferẽtem ⁊ terminũ illatũ.℄ Dubi
Dubm tatur de v̇itate huius ſophiſmatis.Tu es vna chimera.vi
deſ ꝙ ſit veꝝ.Nam ſupponaſ ꝙ ſortes dicat hanc ꝓpoſi/
tionem deus eſt:⁊ Plato tm̃ dicat illam.hõ eſt aial:⁊ vtrũ/
qȝ dicat iſtã.Tu es vna chimera.quo ſuppoſito ſic arguiſ.
ab vtroqȝ illoꝝ enũciatum eſt veꝝ:cum ambe ille ꝓpoſitio
nes ſint vere:vȝ deus eſt:ẽt homo eſt animal:ſȝ enũciatum
non eſt aliqd ab vtroqȝ niſi iſta ꝓpoſitio.Tu es vna chime
ra:ergo ipſa eſt vera,⁊ ſic ſophiſma eſt veꝝ. Contra tu es
Solutio animal rõnale:ergo tu non es vna chimera.℄ Dõm ꝙ ſo
phiſma eſt falſuȝ ⁊ ꝓbatio peccat ſm fallam figure dictio
nis ꝓpter variationẽ ſuppoſitionis.Nã in p̃ma enunciatũ
ſtat diſtributiue q2 ſeqtur diſtributionẽ:ſȝ in ſcđa ſtat d̃ter
minatiue.Silr ibi eſt exp̃ſſe falla accñtis vt inqt phs hic.
℄ Ad p̃mum dõm negãdo añs.q2 hic cõmittiſ falla figu
re dictiois.ſortes eſt indiuiduũ.ergo homo eſt indiuiduũ:
⁊ tamen mutaſ ibi hoc aliqd in qualegd:q2 includitur in

eo quod eſt aliquid eſſentialiter,⁊ non econtra. vnde non
eſt ſimile.℄ Ad ſcđm patet ſolutio ex dictis.
℄ Queſtio.17.Utrum fallacia accidentis ſit fallacia extra
dictionem ab alijs diſtincta.

Queritur 17°.Utꝝ falla accñtis ſit fal/ xvij.
lacia extra dictioneȝ ab alijs
diſtincta.℄ Et videſ ꝙ non.Nã nulla eſt fal/
lacia ſubẽ extra dictionẽ.ḡ nulla eſt falla acci/
dẽtis.pȝ ↄñtia a ſiĩi.℄ Scđo ꝓprium non facit
fallam extra dictionẽ.ḡ a ſiĩi neqȝ accñs.℄ Tertio ſi eſſet
aliqua falla accñtis maxime eſſet in iſto paralogiſmo.hõ
eſt ſpẽs:ergo riſibile eſt ſpẽs:ſȝ hoc non eſt:q2 ibi eſt falla
ſilr dictionis.vel ſi ſit accñtis non eſt extra dictionẽ.℄ Sȝ
ↄ̃ eſt.D.S.in pñti caplo.Et phs in p̃mo elẽchoꝝ.⁊ iteruȝ
D.S.in caplo ibi.Seqtur.n.de fallacijs extra dictionem
que in hoc differunt a fallacijs in dictione.℄ Pro cui⁹ de/ Nom pm
claratione ſciẽdũ eſt p̃mo ꝙ poſtq̃ȝ.D.S.determinauit de
fallacijs in dictione quaꝝ p̃n^m motiuũ ſimplr ex pte vocis.
hic ↄñter pp rõnẽ oꝛdinis ſupadductã incipit determinare
de fallacijs extra dictionẽ:quaꝝ p̃n^m motiuũ ſumiſ ex pte
rei.Nam vt dicit textus.Sicut falla in dictõe ꝓuenit ex eo
ꝙ deceptio ꝙ alique res que ↄueniunt ſm vocẽ accipiunſ
vt eadẽ ſm reȝ ſignificatã:ita in fallacia extra dictionẽ de/
ceptio ꝓuenit ex eo ꝙ alie res aliquo mõ ↄueniẽtes vł dif/
ferẽtes ſm rẽ accipiunſ vt eadẽ diuerſe ſimplr.ſ Eſt ergo Falla ex
falla extra dictionẽ idẽtitas decipiẽdi ꝓueniẽs ex idẽtitate tra dic.
aliquali duoꝝ inter ſe.℄ Scđo ſciẽdum ꝙ.7.ſunt fallacie Nom 2m
extra dictionẽ que vt pȝ in textu accipiunſ p ſeptẽ diuiſio/
nes p̃ncipales entis.ſ Quaꝝ prima eſt diuiſio talis.ſ Nã
entiũ aliud eſt p ſe aliud eſt p accñs:⁊ ſm hanc ſumiſ falla
cia accñtis.ſ Scđa eſt diuiſio entis.aliud pfectum aliđ im
pfectum:⁊ ſm hanc ſumiſ falla ſm qd ⁊ ſimplr.ſ Tertia
diuiſio eſt:nã ens diuidiſ in oppoſitũ ⁊ nõ oppoſitũ:⁊ ſm
hanc ſumiſ falla ignoꝛantie elenchi.ſ Quarta diuiſio eſt
qua ens diuidiſ in idẽ ⁊ diuerſum:ſm quã ſumiſ fallacia
petitionis principij.ſ Quinta diuiſio eſt qua diuidiſ p pri/
us ⁊ poſterius.⁊ ſm hanc ſumiſ falla ↄñtis.ſ Sexta diui
ſio eſt qua diuidiſ p cãm ⁊ cãtuȝ ſm quã ſumiſ fallacia ſȝ
non cãm.vt cã.ſ Septima v̇o diuiſio entis eſt qua diuidiſ
p vnum ⁊ multa ⁊ ſm hanc ſumiſ fallacia ſm plures inter
rogationes vt vna.pȝ ergo ꝙ ſeptem ſunt fallacie extra di 7. fall. ex
ctionẽ.vȝ fallacia accñtis:ſm qd ⁊ ſimplr.Ignoꝛantie elẽ/ dictio.
chi.⁊ petitionis principij.ↄñtis ſm non cãm vt cãm.Et ſȝ
plures interrogationes vt vnam.℄ Tertio ſciẽdum ꝙ ac/ Nom 3m
cidens poteſt ſumi quinqȝ modis vt in propoſito ſufficit. Accidẽs
ſ Primomodo accipiſ ſm ꝙ diſtinguitur contra ſubam. 5r.
ſ Scđomodo accipiſ ſm ꝙ diſtinguiſ cõtra ꝓpriuȝ.Ter/
tio ſumiſ p eo qð eſt extra eſſentiã ⁊ intellectũ rei.ſ Quar
to accipiſ ſm ꝙ diſtinguiſ ↄtra per ſe.⁊ hic.abſolute.per
ſe enim di ineſſe alicui:vt dicit.D.S.ꝙ eſt ei ſm rõnẽ diffi/
nitionis:ꝙ añt p̃ter hoc ineſt alicui diciſ ineſſe p accidẽs.
ſ Quinto accipiſ accidẽs vt diſtinguiſ ↄtra per ſe non q/
dem abſolute.ſȝ pro eo ꝙ eſt extraneum alicui rei reſpectu
alicuius attributi.ſicut dicit Rodulphus.Sortes eniȝ ac/
cidit homini ſm ꝙ hõ ſtat ſub iſto attributo quod eſt ſpẽs.
⁊ aial accidit homini.i.extraneũ eſt ei ſȝ ꝙ ſtat ſub iſto at/
tributo genus:⁊ iſtomodo accipiſ accidẽs in fallacia acci
dentis.℄ Eſt igiſ fallacia accidẽtis deceptio ꝓueniens Falla acci
ex eo ꝙ aliqd aſſignaſ ſimilr ineſſe in vtroqȝ eoꝝ que ſunt dẽs.
aliqualiter idem ſm accidens.ſ Cauſa v̇o apparẽtie ẽ vni
tas eorum que p accidẽs aliquo modo ↄiunguntur.ſ Sed
cã defectus eſt diuerſitas eorũdẽ.℄ Quarto ſciẽduȝ eſt ꝙ Nom 4m
ſm.D.S.in lraſ quedã ſunt que oino ſunt idẽ ſm rẽ.⁊ ſm
ſubẽ rõnẽ.vt veſtis ⁊ indumẽtum:⁊ in iſtis eſt ſolũ p ſe ⁊ ſi
p accidẽs.vnde qcqd eſt veꝝ de vno eſt veꝝ de alio:quod
intelligẽdum ẽ de terminis realibus:ſecus eſt de terminis
intẽtionalib⁹.Nã veſtis eſt feminini gñis ⁊ indumẽtũ neu

tri gnis. Uñ arguẽdo a terminis realibus in plurali nõ po teſt eſſe falla accñtis. ¶ Alia ſunt quo𝔷 oino vnũ eſt extra/ neũ a rõne alteri⁹. ſicut hõ ⁊ albũ ⁊ in iſtis eſt ſolũ p accñs. ¶ Quedã vo quo𝔷 vnũ ptinet ad rõnẽ alteri⁹ ſ3 oino nõ ſunt eadẽ: ſicut ſupius ⁊ inferi⁹. ſpẽs ⁊ ppriũ ⁊ ſilia. In his eni3 duob⁹ vltimis modis põt eẽ falla accñtis: qꝛ nõ neceſſe vt qð ve𝔷 eſt de vno ſit ve𝔷 de alio. vt hõ eſt aial. ſ3 aial eſt q̃/ drupes. ergo hõ eſt q̃drupes: ⁊ ſic de ſilib⁹. ¶ Quinto ſci/ endu3 ꝙ hui⁹ falle tres ſunt modi vt p3 in textu. ¶ Prim⁹ modus puenit ex eo ꝙ pcedit ab accñte ad ſubm. ⁊ ecõtra vt hec. Cognoſco coriſcũ: ⁊ coriſcus eſt veniẽs. ergo cognoſco veniẽtem. Nõ valet qꝛ coriſcus ⁊ veniẽs ſunt vnũ p accidẽs. ideo non ſequit ꝙ qcqd eſt ve𝔷 de vno ſit ẽt ve𝔷 de alio: ſ3 eſt mutatio medij: qꝛ coriſcus nõ ſubiacet: cognitioni mee ſm ꝙ eſt idẽ veniẽti. ¶ Silr hec iſte canis eſt pr ⁊ eſt tuus. ergo eſt pr tu⁹. ¶ Silr iſte frater eſt albus ⁊ eſt monachus. g̃ eſt monach⁹ alb⁹. ¶ Silr hec. Iſte eſt magn⁹ ⁊ eſt phs. ergo eſt magn⁹ phs. ¶ Silr hec. Es eſt nãle: ſtatua eſt es. ergo ſtatua eſt nãlis. ¶ Silr ois hõ eſt totum in q̃titate. Petrus eſt hõ. g̃ Petr⁹ eſt totũ in q̃titate ⁊ ſic de ſimilib⁹.

Nota .iii. modi

Scds ¶ Scðs mod⁹ puenit ex eo ꝙ illud qð puenit ſupiori ſm ꝙ ſupius differt ab inferiori pcludit de inferiori vel ecõ. vt aial eſt genus. hõ eſt aial. ergo hõ eſt genus. ¶ Uel ſic. hõ ẽ ſpẽs. ergo aial eſt ſpẽs. Nõ valet qꝛ gen⁹ nõ pdicat de aiali ſm ꝙ puenit cũ hoie.

Tertius ¶ Terti⁹ modus qð puenit qñ pcedit a pprio ad ſpẽm vel econtra: vt hõ eſt riſibilis: ſed riſibile eſt ppriũ. g̃ hõ eſt ppriũ. nõ ſeqtur pp rationẽ ſupradictã.

Con⁹. ¶ Falla accñtis eſt falla extra dictionem ab alijs diſtincta. ¶ ꝙ ſit falla p3 p diffõnem fallacie. ¶ Q3 vo ſit falla extra dictionẽ. p3 qꝛ ſumit cãm appentie ex pte rei: ⁊ non ex pte vocis: que qdẽ cã eſt diſtincta ab alijs. ergo ipſa eſt ab alijs fallacijs diſtincta.

Notãdu3 ¶ Attendẽdum eſt tñ ſm. D. S. in lec. ꝙ ſicut in cathegoricis cõmittit falla accñtis: ita pt cõmitti in hypoteticis vt hec. Si nullũ tps eſt: dies nõ eſt. vt p3 p locũ a toto in q̃titate. ſi dies non eſt: nox eſt: p locũ ab oppoſitis. Si nox eſt: aliqð tps eſt. ¶ Silr ſi nõ aial eſt: non eſt videns. ergo ſi nõ eſt videñs: eſt cecus. Si cec⁹ ſit eſt aial. ergo ſi aial non ſit: eſt animal.

Dubium ¶ Dubitat pmo vt𝔷 variatio medij cauſet fallam accñtis vt hic. D. S. videt innuere ꝙ ẽt qꝛ alias in pma figura eſſet falla accñtis: cũ medium ibi variet: qꝛ ſubijcit in vna ⁊ predicat in alia.

Solutio ¶ Dõm ꝙ non qualiſcũq̃ variatio medij cauſat fallam accñtis: ſ3 ſolum illa qñ medium vt cõparatum ad vnũ extremũ extraneu3 eſt ab altero extremo. vel alte𝔷 extremũ eſt ſibi extraneum. vñ ratio dubij non ſequit.

Dub^m ¶ Dubitat ſcðo de vitate iſtius ſophiſmatis. Totus ſortes eſt minor ſorte. Uidet ꝙ ſit falſum. Nam ſi totus ſortes eſt minor ſorte: ſequit ꝙ ſor. eſt minor ſeipſo qð eſt falſum. In pñium videt ꝙ ſit verũ. Nam ſortes ſm quãlibet ſui ptem eſt minor ſorte. ergo totus ſortes eſt minor ſorte.

Solutio ¶ Dõm ꝙ ſophiſma eſt veru3 ⁊ pbatio peccat ſm fallaciam accidẽtis. Nam accidit ſorti ꝙ quelibet pars eius ſit minor toto. ¶ Ad primum negando pñtiam qꝛ non accipit hic: accñs vt diſtinguitur 𝔷 ſubam vt dictũ eſt. Et hic p3 ſolo ad ſcðm. ¶ Ad tertium dõm ꝙ non eſt inconueniẽs, vt dicit. D. S. ꝙ in eodem paralogiſmo ſit fallacia accidentis ⁊ figure dictionis ſm diuerſas cauſas apparentie vt dictum eſt.

¶ Queſtio. 18. Utrum ſm quid ⁊ ſimpliciter ſumatur vna fallacia extra dictionem ab alijs diſtincta.

xviij. **Q**ueritur 18. Ut𝔷 ſ3 qd ⁊ ſimplr ſumat vna falla extra dictionem ab alijs diſtincta. ¶ Arguit 𝔭 ꝙ non. Nã arguẽdo a dicto ſm qd ad dcm̃ ſimplr cauſat locus dialectic⁹: vt p3 locus a pte in mõ ad ſuũ totũ. vt iſte homo eſt bonus. g̃ iſte eſt homo. ergo arguẽdo a dicto ſm qd ad dcm̃ ſimplr nulla ẽ falla. ¶ Scðo nõ eſt aliq̃ falla dicti ſm qd ſimplr ad dcm̃ ſm qd: qꝛ alr eẽnt fallacie extra dictionẽ q̃ ſeptẽ. g̃ nec ecõtra eſt aliqua falla dicti ſ3 qd ad dcm̃ ſimplr. ¶ Tertio bñ ſequit iſte eſt hõ mortu⁹. g̃ eſt homo. ⁊ tñ arguit ibi a dicto ſm qd ad dcm̃ ſimplr. ergo ⁊c. ¶ Probatio maioris. Nã qñ aliq̃ duo icludunt in aliquo: qðl3 illo𝔷 ſequit ad illð: ſ3 in hoie mortuo icludit hõ ⁊ includit mortuũ. ergo bñ ſequit eſt hõ mortu⁹: ergo eſt hõ. ¶ S3 𝔷 eſt phs in 𝔭 elechoꝝ. ⁊c. D. S. in pñti paſſu ibi. Simplr aũt dꝛ hoc qð nullo addito dicitur.

Nota pᵐ ¶ Pro cuius declaratõe ſciẽdum eſt 𝔭 ꝙ poſtq̃. D. S. determinauit de falla accñtis que ſumit ſm diuiſione3 in pſe ⁊ p accñs. hic pñter determinat de falla ſm qd ad ſimplr: que ſumit ſm aliam diuiſionẽ entis que diuidit in pfectum ⁊ in imperfectum. ¶ Cui⁹ rõ ordinis eſt qꝛ minor eſt cauſa appentie in iſta falla: atq̃ in falla accñtis. Inde eſt ꝙ pauciores dcipiuntur p hanc fallam q̃ p fallam accñtis. Falle aũt ordinant ſ3 ca𝔷 cãs appentie (vt ſupra dcm̃ eſt) igit poſt fallam accñtis determinat de falla ſm qd ad ſimplr.

Dcm̃ ſimpliciter ¶ Eſt aũt dcm̃ ſimplr in pp̃oſito dcm̃ ſumptũ ſine determinatiõe. Nam vt dꝛ in textu ſimplr dico quod ſine addito dico. vt hõ aial. ⁊ ſilia.

Dictum ſm quid ¶ S3 dcm̃ ſm qd eſt dcm̃ ſumptũ cũ determinatiõe vt homo albus. ¶ Et qꝛ triplex eſt determinatio. iõ triplex ẽ dictum ſm qd. ¶ Nã qdam ẽ determinatio q̃ nõ diminuit de rõne eius cui addit. vt ſortes albus. li albus non diminuit neq̃ ꝑuat aliqd de rõne ſortis. Arguẽdo aũt a tali dicto ſ3 qd ad ſimplr cãtur locus dialecticus, ⁊ nõ ſophiſtic⁹ vt voluit primũ argumẽtum. ¶ Alia eſt determinatio diminuẽs. vt ens opinabile. li opiabile diminuit de rõne entis. ¶ Tertia eſt dterminatio ꝑuans. vt mortuum ꝑuat de rõne hois. ergo his duob⁹ modis a dicto ſm qd ad dcm̃ ſimplr cãtur iſta falla.

Nota .2ᵐ Falla ſm qd ⁊c. ¶ Scðo ſciẽdum ꝙ falla ſm qd ad ſimplr ẽ dce ꝓprio puenieñs ex eo ꝙ dcm̃ ſm qd ſumit ac ſi eſſet dcm̃ ſimplr. ¶ Cã appentie hui⁹ falle eſt idẽtitas dicti ſm qd ad dictum ſimplr. ¶ S3 cã dfectus eſt diuerſitas eorũdẽ.

Quinque modi huius fall. ¶ Huius aũt falle: vt dꝛ in textu ſunt qnq̃ modi. ¶ Primus puenit ex eo ꝙ determiatio addita h3 oppõnẽ ad id cui addit: qꝛ. ſ. ꝑuat aliqd de rõne ei⁹: vt Ceſar eſt hõ mortu⁹. ergo ẽ hõ. nõ ſequit: qꝛ cũ viuũ ſit de rõne hois: mortuũ opponit homini ⁊ ꝑuat aliqd de rõne eius. ¶ Silr hec. iſte eſt bon⁹ latro. ergo eſt bon⁹. ¶ Silr hec. mẽdax dicit ve𝔷 credendo ſe dicere falſum. ergo mẽdax dicit ve𝔷.

Scds ¶ Scðs modus puenit ex eo ꝙ aliqua determinatio addita puenit ad actu3 aie ⁊ diminuit de rõne eius cui adiũgit. vt hec. Chimera ẽ ens opinabile. ergo ẽ ens. ¶ Silr Ceſar eſt in memoria hominũ. ergo ẽ: ⁊ ſic de alijs.

Tertius ¶ Terti⁹ puenit ex eo ꝙ determinatio addita ſe h3 vt po^a. vñ ẽt diminuit. vt ouum ẽ aial in po^a. ergo eſt aial.

Quartus ¶ Quart⁹ puenit ex eo ꝙ determinatio addita ſe h3 p modũ ptis: a qua totũ non eſt aptũ natũ denoiari totũ. vt iſte eſt alb⁹ ſm dentẽ. ergo ẽ albus nõ valet. Si aũt totum eẽt aptũ natũ denoiari a pte: qñ v3 accñs denoiat ſibi totam ptẽ in ſubo: tunc bñ ſequit. vt iſte eſt ſimus ſm naſum: ergo ẽ ſimus. Et iſte ẽ claudus ſm tibias. g̃ eſt claudus. Iſte autẽ modus ſe extẽdit ad aliquas ptes alio𝔷 toto𝔷. v3 loci vel tpis. vt dieta eſt bona in locis egrotatiuis. ergo dieta eſt bona. vinum eſt malum febricitanti. ergo vinũ eſt malũ. ¶ Silr bonũ ẽ ieiunare in q̃drageſima. g̃ bonũ ẽ ieiunare: ⁊ ſic de ſilib⁹.

Quintus ¶ Quint⁹ puenit ex eo ꝙ determinatio addita cogit terminũ cui addit nõ ſimplr ſumi: ſ3 nãlr: vt ſapiẽs vult amittẽ malũ. g̃ vult malũ. ¶ Silr hec cõitas ſantinẽſis vult pmittere vſuras. g̃ vult vſuras. ¶ Silr hic fur vult accipe bonũ. g̃ vult bonũ. Oẽs aũt paralogiſmi ſoluunt ſm rõne pfecti ⁊ impfecti: qꝛ dterminatio diminuit ex eo ꝙ ſignificat aliqd pfectũ eẽ vt dicit. D. S. in lra.

Nota .3ᵐ ¶ Tertio ſciẽdum ꝙ ſm Egidiũ ſup. modi hui⁹ falle pñt tripliciť ſumi. ¶ Unomõ rõne mõi pcedẽdi: qꝛ pcedit a ſm qd ad ſimplicit pp incõueniẽtiã additiõis ſcẽ qð duob⁹ mõis pt ptingere. ¶ Unomõ qꝛ talis additio eſt icõgrua ⁊ incõpetẽs: vt dicẽdo homo mortu⁹. ergo hõ: ⁊ ſic ſumit

ꝓncipiū. ¶ Scðomō qꝛ lꝫ additio ſit cōpetens: tñ non cōpe
tenter addit̄: qꝛ addit̄ parti alicui: a qua totū denominari
nō dꝫ. vt dicēdo. hic hō eſt albus dente. ḡ eſt albus. ⁊ ſic ſu
mit̄ ſcðs modus. ¶ Tertiomō pñt modi hui⁹ fall'e ſumi ra
tione oppoſitoꝝ que ꝯcludunt̄ in hac fall'a ⁊ ſic ſunt tres
modi hui⁹ fall'e. ¶ Quoꝝ pmus eſt qñ ꝑ hāc fall'am cōclu
dunt̄ oppoſita ꝯdictorie. vt hec. hoc nō eſt opinabile. ergo
non eſt. ¶ ſcðs eſt qñ ꝯcludunt̄ ꝯrie. vt ethiops eſt niger fa
cie ⁊ alb⁹ dente. ḡ eſt niger ⁊ alb⁹. ¶ Terti⁹ ē qñ ꝯcludunt̄
ꝓuatiue oppoſita vt hic Ethiops cū ſit niger ⁊ alb⁹ dente.
ergo eſt niger ⁊ nō niger. Accipit̄ aūt hic ꝓuatiue ⁊ nō ne
gatiue. Et lꝫ in p̄dictis exēplis cōmittat̄ fall'a ignorantie.
tñ ēt cōmitit̄ hec fall'a. Non. n. eſt incōueniēs vt ſepe dcm̄
eſt in eodē paralogiſmo eē diuerſas fall'as ſm diuerſas ra
tiones. ¶ Tertiomō pñt ſumi modi hui⁹ fall'e rōne termino
rū ad quos applicari p̄t hec fall'a. ⁊ ſic ei⁹ ſunt qnqꝫ modi
Cōcluſio vt ſupra in ſcðo notabili eſt adductū. ¶ Rñſiua eſt ꝙ ſꝫ di
ctum ſm qd ad ſimplr̄ ſumit̄ vna fall'a extra dictionẽ ab
Notādū alijs diſtincta ⁊ hec ꝯcl'o ꝓbat̄ ſicut p̄cedēs. ¶ Attenden
dū eſt tñ ꝙ tot modis arguit̄ ſm hāc fall'am arguēdo a di
cto ſimplr̄ ad dcm̄ ſm qd ſicut ecōuerſo. ¶ vñ ſicut nō ſeqt̄.
Ceſar eſt homo mortu⁹. ergo eſt hō. Ita non ſeqtur petrus
eſt hō. ergo eſt hō mortu⁹. ⁊ tñ hec fall'a eſt vna ⁊ non due:
qꝛ ꝯueniētia dicti ſm qd ad dcm̄ ſimplr̄. ⁊ ꝯ̃ eſt eadē ſꝫ rē.
Vñ cū talis ꝯueniētia ſit cā appentie hui⁹ fall'e nō erit niſi
vna cā appens: ⁊ ꝑ ꝯñs erit vna fall'a ⁊ nō plures. ⁊ ꝑ hoc
pꝫ ſolutio ad ſcðm. nec eſt ſil'e de cōpoſitiōe ⁊ diuiſione: qꝛ
in illis ſunt diuiſe cāe appentie ⁊ defect⁹ q diuerſimode ſu
Dubium munt̄. ¶ Dubitat̄ vtꝝ ſemꝑ qñ deficit pceſſus a ſm qd ad
ſimplr̄ deficiat proceſſus a dicto ſimplr̄ ad dcm̄ ſm qd. Vi
det̄ ꝙ nō vt adducit Egidi⁹. Nam hec eſt fall'a ſm qd ad
Solutio ſimplr̄. non eſt hō. ḡ non eſt. vt pꝫ ꝑ phm in p̄ elēchoꝝ. ⁊ tñ
ecōuerſo bñ ſeqtur. Non eſt hō mortu⁹. ḡ non eſt hō. ¶ Di
cendū breuiter ſm p̄nominatū doctorẽ ꝙ fallacia ſm qd
ad ſimplr̄ p̄t duplr̄ ꝯſiderari. vel vt ē pura talis fallacia vl'
vt cōcurrit ibi alia fall'a: vtputa fallacia ꝯñtis vel ſilis. Si
ſcðomō ſit cum rōne. ¶ Ad pmū argumentū pꝫ ſolutio ex
Solōnes dictis. ¶ Ad tertiū dōm ⁊ ad ꝓbationē maioris ꝙ qñ ali
qua duo includunt̄ in aliquo ſm actum ⁊ ſm ꝓpriam rō
nem tunc illa ſequunt̄ ad illud. modo ſic nō eſt in ꝓpoſito.
Nā homo in noīe mortuo ſtat ſm exigentiam mortui ⁊ nō
tenetur ſm propriam rōnem. igitur ratio non ſequitur.

¶ Queſtio. 19. Utrum fallacia ignorātie elenchi ſit fallacia
extra dictionem ab alijs diſtincta.

xix. Queritur Utꝝ fallacia ignorātie elēchi ſit fallacia extra dictionẽ ab
alijs diſtincta. ¶ Arguit̄ p̄ ꝙ non ſit fallacia
qꝛ vbi eſt bonus ꝓceſſus: ibi non eſt fallacia:
ſꝫ arguēdo ſm ignorantiam elenchi eſt bonus
proceſſus. ergo ⁊c̄. ¶ probatio minoris. qꝛ bene ſeqtur. iſtð
eſt magnū ad hoc: ⁊ eſt paruum ad aliud: ergo eſt magnū
⁊ paruū. ⁊ pꝫ ꝑ phm in p̄dicamētis. ⁊ tñ ibi eſt ignorantia
elenchi. Ex omiſſione illi⁹ particule ad idē ⁊c̄. ¶ Scðo ar
guit̄ ꝙ non ſit ſpālis. qꝛ omnis fallacia peccat ꝯ̃ elēchum.
aut ſm illationē. aut ſm ꝓbationē. aut ꝯdictionē. ergo oēs
fallacie reducunt̄ ad ignorātiam elēchi: ⁊ ꝑ ꝯñs nō eſt fal
lacia ſpālis. ¶ Tertio arguit̄ ꝙ non ſit diſtincta ab alijs.
Nam hec eſt ignorātia elenchi. Iſtð eſt duplū ad hoc ſcðꝫ
ſꝫ nō eſt ⁊ eſt duplū, ſꝫ non eſt duplū ad aliud: ergo non eſt
duplum. ⁊ ꝑ ꝯñs idem eſt duplum ⁊ non eſt duplū, ⁊ tñ ibi
eſt fallacia ꝯñtis cum arguat̄ a deſtructione añtis. ḡ non ē
Noᵐ pᵐ diſtincta a fall'a ꝯñtis. ¶ Sed cōtra eſt phs in elenchis. ⁊
D. S. in pñti caplo. ¶ Pro cuius ampliori declaratiōe ſci
endum p̄ ꝙ ignorantia elenchi pōt accipi duplr̄. ¶ Unomō
cōiter. ſ. ꝑ omiſſione cuiuſcūqꝫ ꝑticule ad vez elenchū req
ſite: ſiue ꝑtineat ad illationē ꝓbationē ſiue ꝯdictionē. ⁊ iſto
mō non cauſat ſpālem fallaciā: ſed cōem ad quā reducunt̄
omnes alie. ¶ Aliomō accipit̄ ſpālr̄ pro omiſſione alicuius
particule reqſite ad veraꝫ ꝯtradictionē. que ſunt quatuor.
vꝫ ad idem. ſm idem. ſilr̄ ⁊ in eodē tpe. ¶ Eſt enim ꝯdictio
vt dr̄ in textu ꝯdictio vnius ⁊ eiuſdē oppoſitio: non rei tm̄
non noīs tm̄: ſed rei ⁊ noīs ſimul ad idē ſm idem ſimplr̄ et
in eodē tpe. ⁊ iſtomō ignorātia elēchi accipit̄ in ꝓpoſito vt
dcm̄ eſt. ¶ Scðo ſciēdū ꝙ fallacia ignorātie elēchi eſt de
ceptio ex hoc ꝙ nō obſeruant̄ ea que ſunt neceſſaria ad ꝯ
dictionē. ¶ Cauſa vō appentie ei⁹ eſt ſilitudo ꝯdictionis ap
parentis in pmiſſis cum ꝯtradictione vera in ꝯclone. ¶ Cā
defectus eſt diuerſitas earūdē. ¶ Sunt aūt huius fallacie
quatuor modi vt dr̄ in textu. ¶ Quoꝝ prim⁹ ꝓuenit ex eo
ꝙ non arguit̄ ad idē. vt hec duo ſunt duplū ad vnuꝫ ⁊ non
ſunt duplū ad tria. ergo ſunt duplū ⁊ nō duplum. nō ſeqt̄.
qꝛ ibi non arguit̄ ad idē. ¶ Scðs ꝓuenit ex eo ꝙ nō argui
tur ſm idē. vt hec. Hoc eſt duplum ad illud ſm lōgitudinē
⁊ non eſt dupluꝫ ſm latitudinē: ḡ eſt duplū ⁊ nō eſt duplū.
¶ Tertius ꝓuenit ex eo ꝙ nō arguit̄ ſimilr̄: vt hoc celum
mouet̄ circulariter ⁊ non mouet̄ motu recto. ¶ Quartus
ꝓuenit ex hoc ꝙ ibi non arguit̄ in eodem tpe. Ut hec ma
giſter legit heri ⁊ non legit hodie. ergo legit ⁊ non legit: ⁊
ſic de ſilibus paralogiſmis oēs ſoluunt̄ negādo ꝯñtiam.
¶ Fallacia elenchi ignorātie ſcðomodo accipiēdo ignorā
tiam elenchi eſt fallacia extra dictionẽ ab alijs diſtincta.
hec ꝯcluſio ꝓbatur ſicut p̄cedētes. ¶ Attendēdū tñ eſt ſm
D. S. in l'a ꝙ fallacia ignorātie elenchi ꝯuenit cū fallacia
ſm qd ⁊ ſimplr̄ ⁊ ab ea differt. ꝯuenit. n. cū ea: qꝛ in vtraqꝫ
ꝓceditur ab eo qð dr̄ ſm qd ad id quod dr̄ ſimplr̄. ¶ Sed
hec eſt dr̄ia: qꝛ in fallacia ſm quid ad ſimplr̄ determinatio
diminuit de rōne ꝯdictionis. Nam bñ ſeqtur. hoc eſt du
plum ad illud ſm longitudinem. ergo eſt duplum ad illð:
ſꝫ non ſeqtur ſi ad diuerſa referatur. Et lꝫ (vt dicit Rodul
phus britonus) in vtraqꝫ illaꝝ fallaciaꝝ ſit apparens ꝯdi
ctio: tñ abinuicē diſtinguunt̄: qꝛ cauſa apparentie in falla
cia ſm qd ad ſimplr̄ eſt apparens idētitas dicti ſm qd ad
ſimplr̄. Cauſa vō apparētie huius fallacie eſt idētitas cō
tradictiōis ad non verā. vnde diſtinguunt̄: qꝛ tñ in vtroqꝫ
eſt cōtradictio. ideo ſoluit phs paralogiſmos vtriuſqꝫ in
ſpiciēdo ꝯdictionem. vt pꝫ in pmo ⁊ 2° elenchoꝝ. ¶ Dubi
tatur primo qd ſit elenchus. ꝓ dubitatione ſciēdum ꝙ ad
elenchum tria reqrunt̄. vꝫ illatio: ꝓbatio: ⁊ ꝯtradictio: ita
tñ ꝙ ꝯdictio ſit dr̄ia vltima ⁊ ꝑfectior ceteris: que reqrunt̄
ad veꝝ elēchum ꝙ ibi ſit ꝯtradictio: ſed opꝫ ꝙ talis cōtra
dictio ſit euidēs. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ elēchus includit ratione
illationis in ſe ſyllogiſmū ſimplr̄ dcm̄. ⁊ rōne ꝓbatiōis in
cludit ſyllm̄ dialecticū: quo ſuppoſito dōm eſt ad dubiuꝫ.
¶ ꝙ elēchus eſt ſyll'o ꝯtradictionis non rei tm̄ nō nominis
tm̄: ſed rei ⁊ nominis ſimul: nō ſynonimis, ſꝫ eiuſdeꝫ nomi
nis ex his que dicta ſunt ex neceſſitate accidere non cōme
morato eo qð erat in pn° ad ideꝫ ſm idē ſilr̄ in ⁊ eodē tem
pore. ¶ Elenchus enim qꝛ includit contradictionē ponit̄ in
p̄dicta diffinitione eiuſdē de eodē nō nominis tm̄: neqꝫ rei
tm̄: ſꝫ rei ⁊ nominis ſimul. ad idē ſm idē ſimul. ⁊ in eodem
tpe. Et qꝛ talis contradictio dꝫ euidēs eſſe ponit̄ hec parti
cula nō ſynonimi, ſꝫ eiuſdē nominis. Rōne vero illationis
quā includit ponit̄ ex his que dicta ſunt ex neceſſitate acci
dere. Rōne ꝓbationis ſubiungit̄ non cōmemorato eo qð
erat in pncipio. ¶ Ad pmum dicēduꝫ ꝙ in p̄dicta argu
mentatione nō eſt fall'a ignorantie elenchi: qꝛ in relatiuis
valet talis ꝓceſſus. ⁊ bñ ſequit̄. iſte ē pater reſpectu hui⁹:
⁊ filius reſpectu alterius. ergo eſt ſimpliciter pater ⁊ fili⁹:
qꝛ eſſe relatiuoꝝ eſt eſſe in relatione ad alteꝝ. magnum au
tem ⁊ paruū ſunt de numero relatiuoꝝ: ſed in formis abſo
lutis non valet talis proceſſus. ſicut nō ſequitur. hoc eſt al
bum per comparationeꝫ ad illud. ḡ eſt album ſimpliciter.
hec autem fallacia maxime attenditur in formis abſolu
tis, vt dicit Rodulphus Britonus in primo elenchorum.

Right-margin notes (in printed order): Noᵐ 2ᵐ Falla elē. — Primus mo. — Scðs — Tertius — Quartus — Cōcluſio — Notādū — Dubium 3. ad elen. — Solo — Elēch⁹ qd — Solōnes

tionē vel modū intelligendi.lʒ ordine illationis añs ſit pri
Cōſeqñs 2ᵐ. us ɔñte.⁋ Eſt aũt ɔñs vt hic ſumit̃ ſm.D.S.id qḋ ſeqtur
ad aliud in ꝓpoſitiōe ɔditionali:vt hec.ſi ſortes eſt homo.
ſortes eſt aial.⁋ Ex quo elici pōt ꝙ ɔñs pōt accipi dupl'r.
⁋ Unomō cōiter ꝓ omni ꝓpoſitione que ſequitur ad aliud.
Et iſtomodo non accipit̃ hic.⁋ Aliomō ꝓprie.vʒ ꝓ illo qḋ
ſeqtur ad aliud in ꝓpoſitione cōditionali.⁊ iſtomō accipit̃
hic ſm.D.S.qñqʒ igit̃ in cathegoricis ab añte ad ɔñs nō
cōmittit̃ iſta fall'a:ſʒ bene cōmittit̃ fall'a accñtis.ſic arguē/
do.Aſinus eſt aial.tu es aial.ġ tu es aſinus.lʒ ibi arguat̃
a poſitione ɔñtis:tñ non cōmittit̃ fall'a ɔñtis ꝓprie loquē/
do:ſʒ cōmittit̃ fall'a accñtis.Et hoc iō q2 phs dicit ꝙ fall'a
No^m 2^m accñtis eſt in vno:ſʒ fall'a ɔñtis eſt in plurib⁹.℄ Scḋo ſciē
Fallacia ɔſequētis dum ꝙ fall'a ɔñtis eſt deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ ɔñs eſti/
mat̃ eſſe idē oīno cum añte.vñ quando ad añs ſeqtur ɔñs
aliqs credit ꝙ eodem modo ɔñs ſeqtur ad añs decipit̃ ꝑ
hãc fall'am.⁋ Cã vo appentie hui⁹ fall'e eſt ɔueniētia ɔñtis
cum añte.⁋ Sed cã defectus eſt diuerſitas eorūdē.℄ Sũt
aũt hui⁹ fall'e duo modi ſm.D.S.lʒ ſm alios plures mo/
Primus modus di aſſignent̃.⁋ Primus eſt ꝓueniens ex ɔſecutione magis
cōis ad minus cōe.i.qñ arguit̃ a poſitiōe ɔñtis ad poſitio/
nem añtis in ꝓpoſitiōe ɔditionali vt hec.Si aliqs eſt aſin⁹
eſt aial.ſed tu es aial.ġ tu es aſinus.⁋ Simil'r ſiquis eſt fur
vadit d̃ nocte:ſed tu vadis de nocte.ergo tu es fur:⁊ ſic de
ſilibus.Uñ qñ arguit̃ hypothetice a cōiter accñtib⁹ nō ſe
neceſſario ɔñtibus cōmittit̃ hec fall'a.vt patuit in exēplo
vltimo iam adducto.⁋ Sil'r hec ſiqs eſt luxurioſus cōiter
hʒ comã:ſʒ tu habes comã.ġ tu es luxurioſus.Ad hũc ēt
modū reducunt̃ oēs paralogiſmi qñ arguitur ꝑ inductio/
nem impfectam arguēdo hypothetice a ſingularibus nō
ſufficienter enumeratis vt hic.Si ſortes currit ⁊ plato cur
rit omnis hō currit:ſʒ ſortes currit ⁊ plato currit.ġ omnis
Scḋs homo currit.⁋ Scḋs eſt qñ ꝓcedit̃ ad deſtructionẽ añtis
ad deſtructionem ɔñtis ⁊ potiſſime vt dicit tex.qñ ꝓcedit̃
a ɔñtia oppoſita ad ſil'em ɔñtiam hypothetice arguendo
vt hic.Si aliqd eſt generatuʒ hʒ ṗn^m.ſʒ anima rōnalis nō
eſt gñata.ergo non hʒ ṗn^m nō valet ɔñtia.vnde oēs para/
logiſmi ſoluuntur negando ɔñtiam:q2 peccant ɔtra elen/
No^m 3^m chum rōne illationis.℄ Tertio ſciēdum ꝙ vt dicit.D.S.
in l'ra duplex ɔñtia reperitur in oppoſitis.vʒ ɔñtia in ipſo:⁊
ɔñtia econtrario.⁋ Conſequentia in ipo d2 qñ ſicut ad añs
ſequitur ɔñs ita ad oppoſitum ɔñtis ſequit̃ oppoſitū ante
cedētis:vt ſi eſt iuſtū eſt bonū.ergo ſi eſt iniuſtuʒ eſt malū:
⁊ hoc non tʒ in oppoſitis ſm affirmationē ⁊ negationem.
⁋ Sed ɔñtia ecōtrario eſt qñ ſicut ad añs ſequitur ɔñs:ita
ad oppoſitum ɔñtis ſequit̃ oppoſitū añtis:vt ſi eſt homo
eſt aial.ergo ſi non eſt aial.non eſt hō.vnde qñ in oppoſitis
ɔdictorijs aut in oppoſitis ſm affirmationem ⁊ negationē
ꝓceditur ac ſi in ipſis eſſet ɔñtia:in ipo cauſatur iſta fall'a:
vt iam dcm̃ eſt arguendo in hypotheticis.q2 ſi argueretur
in cathegoricis cōmittit̃ fall'a accñtis ⁊ hoc ꝓprie loquen
do.Si aũt cōiter loquimur non eſt inconueniens dicere ꝙ
ēt in cathegoricis committitur fall'a ɔñtis ſm tñ diuerſas
Cōcluſio cãs apparētie.℄ Fallacia ɔſequētis eſt vna fall'a extra di
ctionem ab alijs diſtincta:que ɔcl'o pʒ ex ſupradictis. Et
lʒ vt hic dicit.D.S.ſm ſniaʒ phi ꝙ fall'a ɔñtis eſt pars fal
lacie accñtis:q2 oē qḋ ſeqtur accidit aliqñ:ſʒ non oē quod
accidit ſequit̃:non tñ ꝑꝑ hoc ſeqtur ꝙ fall'a ɔñtis nō ſit di/
ſtincta a fallacijs accidentis:cum habeat diuerſas cãs ap
Dubium parentie:vt dcm̃ eſt.℄ Dubitat̃ quare hec fall'a vocat̃ fal
lacia ɔſequentis:cū arguendo a deſtructione antecedētis
ad deſtructionem conſequentis cōmittatur hec fallacia ſi/
cut cū arguit̃ a poſitione ɔſequētis ad poſitionē antecedē
Solutio tis.℄ Ad hoc rñdet Egidius dicēs ꝙ ſi bene ɔſideramus
hanc fallaciã hec fallacia ſemꝑ cōmittitur a poſitione con
ſequētis.Nã q̃ʒtum aliqd affirmatiue ſumptū eſt ſpeciali/
us tñ ſi ſiat negatiue efficitur generali⁹:vt ſi animal eſt in
plus q̃ʒ homo:nō homo eſt in plus q̃ʒ nō animal:⁊ q2 ſemꝑ
illud qḋ eſt in plus ſeqtur ad illud qḋ eſt in minus:Ideo ſi/
cut animal eſt ɔſequens ad hominē:ita non hō erit conſe/
quens ad non animal.Quãdo ġ arguit̃ a deſtructiōe ante
cedentis v̄tual'r arguit̃ a poſitione ɔſequētis ꝓpter ꝙ hec
fall'a magis denominat̃ fall'a ɔſequētis q̃ʒ fallacia antece/
dentis.Idē ēt Rodulphus ſuꝑ ṗmum elenchoꝝ.℄ Ad ṗ/ Solonce
muʒ dcm̃ ꝙ dubitatio pʒ in dubio.℄ Ad 2^m ꝙ pōt dupl'r
conſiderari vt dicit Rodulphus vbi ſupra.⁋ Unomō vt eſt
quedam obligtas ſylli ſimpl'r dicti:⁊ ſic eſt inutilis ɔluga/
tio:⁊ ꝑtinet ad ɔſiderationem ꝓoriſticã potiſſime eſt in ſe/
cunda figura.⁋ Aliomō ɔſideratur ſcḋm ꝓpriam cauſam
apparentie:que accidit in alio.⁊ iſto modo cauſat fall'am
⁊ ꝑtinet ad ſophiſticam conſiderationem.

℄ Queſtio.22.Utrum ſm nō cãm vt cãm ſumatur locus ſo
phiſticus ſiue fall'a extra dictionem ab alijs diſtincta.

Queritur 22°.Utꝝ ſcḋm non cãʒ vt cau
ſam ſumatur locus ſophiſtic⁹ xxij
ſiue fall'a extra dictionem ab alijs diſtincta.
℄ Et arguitur ṗmo ꝙ nō.Nam fallacie vt ſu
pra dictū eſt peccant potiſſime ɔtra ſyl'm dia/
lecticum:ſʒ non cãm vt cãm peccat cōtra ſyl'm per impoſ/
ſibile:quo dialecticus non vtitur inquãtum hmōi.igit̃ nul
la eſt fall'a ſm non cãm vt cãm.℄ Scḋo in omni fall'a ſu/
munt̃ ꝓpoſitiones que nō ſunt cauſe ɔcl'onis preſertim in
his quoꝝ ſylli ſoluuntur negando ɔtrariam.ergo non eſt
fall'a ſpālis ab alijs diſtincta.℄ Sed ɔtra eſt.D.S.in pre
ſenti paſſu:⁊ phs vbi ſupra.℄ Pro cuius declaratione eſt
ſciēdum ṗmo ꝙ cã eſt duplex.⁋ Nam quedam eſt cã in eſ/ No^m ṗ^m
ſendo.alia eſt cauſa in inferendo.Cauſa autem ſm quã ſu Cauſa 2ᵐ.
mitur hec fallacia:vt dicit tex.eſt cã in inferēdo ſʒ ꝙ ṗmiſ
ſe dicũt cãe ɔcl'onis.℄ Fall'a aũt ſm non cãm vt cãm eſt de/ Fall'a ſm cãm ꝛc.
ceptio ꝓueniens ex hoc ꝙ inter ṗmiſſas cãs ex qbus ſeqt̃
ɔcl'o:ponitur aliqua ṗmiſſa non cã.i.aliqua ꝓpoſitio q̃ ni/
hil facit ad illationē ɔcl'onis:q2 ipſa poſita ſiue remota.ni
hilominus ɔcl'o ſequit̃ ex ṗmiſſis poſitis.⁋ Cã appentie ē
ɔuenientia ꝓpōnis ſiue ṗmiſſe nō cã cū ṗmiſſa cã.⁋ Sʒ cã
defectus ſiue non exñtie eſt diuerſitas earūdeʒ:vel vt dicit
tex.eſt habitudinis defect⁹ debite inter ꝓpōnem inferētem
⁊ illatã.℄ Scḋo ſciēdum ꝙ ṗmiſſa nō cã pōt eſſe duplex. No^m 2^m
⁋ Nã q̃dã eſt q̃ nō ɔuenit cū cã ṗmiſſa aliqua in aliq̃ termi
noꝝ vʒ neqʒ in ſubiecto neqʒ in ṗdicato:⁊ tũc lʒ non ſit cã:q2
tñ non videt̃ eſſe cã non capit̃ aliq̃ fall'a:cum vt ſic nll'a ſit
apparētia deceptionis.⁋ Alia que ɔtingit cuʒ ṗmiſſa cã ⁊
illa eſt duplex.⁋ Nã quedã eſt que ɔtingit in ſubo cū ṗmiſ
ſa cã:vt oē aial eſt ſubā ⁊ aial eſt aſinus.tu es aial.ġ tu es
aſinus.ergo fall'a aliqua ṗmiſſaruʒ non iſta.tu es animal.
ergo iſta.omne aial eſt ſubā.⁋ Alia eſt que ɔtingit cum ṗ/
miſſa cauſa in predicato:vt hec.Nullus lapis eſt animal.
Omnis aſinus eſt aial.petra eſt aſinus.ergo petra eſt ani/
mal.ɔcl'o eſt falſa.ergo aliqua ṗmiſſaꝝ non iſta.oīs aſin⁹
eſt aial.ergo iſta.nullus lapis ē aial.his aũt duobus mo/
dis committit̃ iſta fall'a ⁊ primomō vt dcm̃ eſt.℄ Tertio No^m 3^m
ſciēdum ꝙ hec fall'a ꝓprie hʒ fieri in ſyll'o ad impoſſibile.
⁋ Eſt aũt ſyll'a ad impol'e ꝓceſſus ab vna premiſſarum cū Syll'a ad impol'e
vna v̄a ad ɔcl'onem falſam cuius falſitate ſit regreſſus ad
interemptionẽ vnius ṗmiſſarum.vʒ fallacie vt hec.Nul/
lus homo eſt aial.ſortes eſt hō.ergo ſortes nō eſt aial.con/
cluſio ē falſa.ergo aliqua ṗmiſſaꝝ.nō minor.ergo maior.
vʒ iſta.nullus hō eſt aial:⁊ ꝑ ɔſequēs ſua ɔtradictoria ē ve
ra.vʒ qdam homo eſt aial.Quando aũt in ſili proceſſu in/
terponit̃ aliqua ꝓpoſitio non cã ⁊ ſit regreſſus ad eam cō/
mittit̃ hec fall'a vt in exemplis ſupra patuit.⁋ Ex ſupradi
ctis aũt elici poteſt ꝙ in ſyll'o ad impol'e eſt triplex proceſ/
ſus.⁋ Primus eſt qñ ſumit̃ oppoſitū alicui⁹ ɔcl'onis ꝓban 3ᵐ ꝓceſſus i ſyll'o ad impol'e
de cū maiore ṗmiſſa v̄a ad inferēdum vnã ɔcl'onē falſam.
⁋ Scḋs eſt ex interemptione illius ɔcl'onis falſe ad interi

mendum alterā pmiſſaꝝ falſam. ☞ Tertius pceſſus eſt ex
interēptiōe illius falſe pmiſſe ad ꝓpoſitionē ꝯdictorie eius
vꝫ: vt in exēplo pdicto pꝫ. De quo clarius: ⁊ ad longū in ſe
cūdo poꝝ agiť: q̄ ꝓuenit ex hoc ꝙ pmiſſa nō cā interpo/
niť inter pmiſſas cās ad quas fit regreſſus ac ſi eſſet pmiſ/
ſa cā: vt hec putaſne ꝙ aīa ⁊ vita ſint idem. ergo ꝯceſſo. ſic
arguiť. Aīa ⁊ vita ſunt idē: mors ⁊ vita ſunt ꝯria: ſꝫ mors
eſt corruptio. ergo vita eſt gñatio: ⁊ per ꝯñs viuere eſt gñari
qđ eſt falſum: qꝛ q viuit gñatus eſt ⁊ non gñať. ergo aliq̄
pmiſſarum fuit falſa: non iſta mors eſt corruptio. ergo iſta
eſt falſa. aīa ⁊ vita ſunt idem: nō valet: qꝛ iſta ꝓpoſitio ani/
ma ⁊ vita ſunt idē non eſt cā falſitatis ꝯclōnis: ſꝫ iſta. mors
⁊ vita ſunt ꝯria. non. n. ſunt ꝯria: ſed opponunť ſicut habi/
tus. ⁊ priuatio. vt dicit hic. S. D. Ex q̄bus pꝫ ꝙ hec fallā
Con°. peccat ſm rōnem cauſe ⁊ cauſati. ¶ Fallacia non cauſe vt
cauſe: eſt fallā extra dictionem ab alijs diſtincta. Nam ſe/
pe dcm̄ eſt ꝙ illa fallā dī eſſe ſpālis extra dictionē ab alijs
diſtincta: que hꝫ cām apparētie ſumptā ex pte rei: ſꝫ iſta eſt
hmōi vt ex dictis pꝫ. ergo. Et lꝫ cā apparentie hui⁹ fallē ſit
ſimilitudo pmiſſe nō cāe cum pmiſſa cā: tm̄ talis ſimilitudo
nō ſumiť ex pte vocis: ſꝫ ex pte rei ſignificate p vocem. vox
enim ſm ſe cōſiderata nō eſt cā illationis: ſꝫ res ſignificata
Dubium p vocem hꝫ virtutē illatiōis. ¶ Dubitať pmo vtꝝ in ſyllō
Solutio ad impoſſibile habeat fieri iſta fallā. ¶ Ad qđ reſpondit.
D. S. ꝙ ſic. dicit. n. in pſenti lec. ꝙ ꝓpoſitio que nō eſt cau/
ſa: qñ ſumiť vt cā: nō ꝓuenit aliq̄ deceptio niſi qñ ex ꝯclō/
ne ꝓcediť ad pmiſſas q̄dꝫ fit in ſyllōs ad impoſſibile in q̄/
bus p hoc ꝙ ꝯclō eſt impoſſibilis oſtendiť aliquā pmiſſa/
rūꝫ fuiſſe impoſſibilē. Et ideo iſta fallā non hꝫ fieri niſi in
hmōi ſyllōs. in ſyllōs aūt oſtēſiuis in q̄bus aliq̄d oñditur di/
recte ad nullum incōueniens pōt deduci rñdens ſi ſumať
aliq̄ ꝓpoſitio in pmiſſis: que non eſt cā ꝯclōnis ac ſi eēt cā.
Egidius hec ille formalr̄. ☞ Sꝫ Egidius huic ſnie ꝯtradicit in pmo
elenchoꝝ: vbi dicit ꝙ pdicta ſnia ſtare nō poteſt: qꝛ phs in
2° elenchorūꝫ plene vult ſm non cām vt cām fieri in ſyllōs
oſtenſiuis vt hec. Illud poſt qđ fiunt multa mala eſt cā ma
loꝝ: ſed poſt ciuitatē factā fiunt multa mala. ergo talis ciuitas
Rodlph⁹ eſt cā multorūꝫ maloꝝ. Hec ille. Rodulphus vō britonus
ꝯtra Egi. adheret ſnie. D. S. ⁊ ad rōnē Egidij dicit ꝙ in pdicto exē/
plo phi non ſumiť pmiſſa non cā ad ꝯcludēdum ꝯclōnem
falſam vt ibi fiat ſtatus: ſꝫ vt ex iſto falſo aliqs pſuadeatur
ciuitatē eſſe deſtruēdam: pp hoc ꝙ malū videť ex ea ſequi.
vñ ibi realr̄ lꝫ nō expreſſe fit ſyllōs ad impoſſibile. virtualr̄
Solutio tamē eſt talis ſyllōs. ¶ Que q̄dꝫ ſnia non eſt ſolū magis ꝓ/
babilis: ſꝫ ⁊ eſt verior. ¶ Ad pmū dōm ꝙ iſta fallā peccat
ꝯtra ſyllm̄ dialecticū: Nec valet: Peccat ꝯtra ſyllm̄ ad im
poſſibile: ergo non ꝯtra ſyllm̄ dialecticū: nā ⁊ ſyllōs ad im/
poſſibile pōt dici dialecticus. Et quūꝫ dī: ꝙ nō dꝫ vti ſyllō
ad impoſſibile: p hoc non vult ꝙ dialectic⁹ vllo mō debeat vti
ſyllō ad impoſſibile: ſꝫ hoc dcm̄ eſt ibidem ad oñdendū ꝙ ſyl/
logiſmus ad impoſſibile nō eſt ita ꝯueniens ad vſum dialecti/
ci ſicut ſyllōs oſtēſiuus. ¶ Ad 2m dōm ꝙ duplex eſt propoſi/
tio non cā. Nā quedā eſt que ablata ab alijs pmiſſis non
ſeq̄tur cōcluſio aliq̄: ⁊ iſtomō in omni fallā reꝑitur pmiſſa
nō cauſa. Alia eſt pmiſſa non cā qua ablata ſeq̄tur adhuc
ꝯcluſio: ⁊ iſta cāt fallaciam iſtam modo expoſito.

¶ Queſtio. 23. Utrum ſm plures interrogationes vt vnā:
ſequatur vna fallacia extra dictionem ab alijs diſtincta.

xxiij Ueritur 23°. Utrum ſm plures inter/
rogationes vt vnā ſequať vna
fallacia extra dictionē ab alijs diſticta. ¶ Ar
guiť pmo ꝙ non. Nā ſm plures ꝓpoſitiones
non ſumiť aliqua fallacia. ergo pari ratiōe vť
ꝙ ſm plures interrogationes non debeat ſumi aliqua fal/
lacia: vel deť ratio diſſimilitudinis. ¶ Scđo hec fallacia
ſumit cauſam apparentie ex pte actus vocis: ergo non eſt
fallacia extra dictionem. ¶ Aſſumptū pꝫ: qꝛ cauſa apparē/
tie huius fallacie eſt ꝯuenientia plurium interrogationūꝫ
ad vnā interrogationē aut eſt vox. ergo ⁊c̄. ¶ Sꝫ ꝯtra eſt. D.
S. in fine huius tractatus. ⁊ phs in p elēchoꝝ. ¶ Pro cu/ No^m p^m
ius declaratiōe ſciendum p ꝙ. D. S. finalr̄ hic determinat
de fallā que ſumiť ſm vnūꝫ ⁊ multa. vꝫ de fallacia ſm plu
res interrogatiōes vt vnam. ¶ que eſt deceptio ꝓueniens ex Fallā ſm plures ⁊c̄.
hoc ꝙ ad plures interrogationes dī vna reſpōſio eo ꝙ ſub
vno mō interrogādi ꝓponiť: vt ſi dicitur: putaſne ꝙ ſortes
⁊ brunellus ſint hoīes. ſi ibidē pp vnum modū interrogā/
di deť vna rñſio. cauſať iſta fallacia. Si. n. detur rñſio affir
matiua: ꝯcludiť ergo brunellus ē hō. ſi negatiua. ergo ſor
tes non eſt homo. ¶ Cā apparētie huius fallē eſt vnitas ex
parte modi interrogandi: vt dicit hic tex. ¶ Sꝫ cā defectus
eſt pluralitas interrogationū. ¶ Scđo ſciendū ꝙ ad ſcien No^m 2^m
dum que ſit interrogatio plures opꝫ ſcire q̄ eſt plures enū
ciatio. Iſta etiam vꝫ quatuor. interrogatio: ꝓpoſitio: enun
ciatio ⁊ ꝯclō ſunt idem ſm rem ſiue ſm ſubm que tm̄ diffe
runt ſm rōnem. ¶ Nam dť enūciatio ex eo ꝙ ſignificat ſim Enūciatō
plr̄ aliquid eſſe vel non eſſe. ¶ Interrogatio vō dť ex eo qđ Interro/gatio
ꝓponitur ſub dubitatione. ¶ Et dť ꝓpoſitio. eo ꝙ ſimplr̄ ſu Propoſitio
mitur pro alio. vꝫ pro ꝯclōne inferenda vl' ꝓbanda. ¶ Sed Cōcluſio
dť ꝯclō ſm ꝙ eſt ab alio illata vl' probata ꝓpoſitio. Unde
ſicut enunciatio dicitur vna vel plures: ita ⁊ alie tres. ¶ Di
citur autem enunciatio plures vt dicitur hmo perihermē/
nias: quādo plura dñr de vno. vt ſor. eſt a. hus ⁊ muſicus.
¶ Uel vnū de pluribus vt ſor. ⁊ plato ſunt albi. ¶ Uel plura Enuncia/tio plu. 3^x
de plurib⁹. vt ſortes ⁊ plato ſūt albi ⁊ muſici. ¶ Erit triplex Interro/gatio plu/res 3^x
interrogatio plures vꝫ qñ plura interrogantur de vno vel
vnū de plurib⁹: vel plura d plurib⁹. hec oīa clariſſime. D.
S. ponit in textu. ¶ Tertio ſciēdū ꝙ qꝛ interrogatio plu/ No^m 3^m
res pōt fieri duplr̄. vꝫ in ſingulari ⁊ in plurali. ⁊ ſm. D. S.
duo aſſignanť modi huius fallē. ¶ Quoꝝ pmus eſt qñ in Primus modus
terrogant plura de nūero in ſingulari ad quā dať vna rñ/
ſio. vt hec. putaſne hō ⁊ aſin⁹ ſunt aīal rōnale. Si dicať ſic
ꝓcediť vltra ꝯcludēdo. ergo aſin⁹ eſt aīal rōnale. Si dicať ꝙ
nō. ergo hō non eſt aīal rōnale. deceptio hec ꝓuenit qꝛ ad inter
rogationes plures dať vna rñſio. Nō. n. dꝫ dari vna rñſio:
ſed plures dicendo: ꝙ homo eſt aīal rōnale. ⁊ aſinus non.
¶ Silr̄ hec putaſne tu es homo ⁊ aſin⁹. ¶ Silr̄ hec putaſne
ethiops eſt albus hō: ⁊ ſic de ſilib⁹. ¶ Scđs modus quā/ Scđs
do interrogant plura de vno vel eꝯ in plurali numero: vt
hec. putaſne mel ⁊ fel ſunt dulcia. ſi dicať non. ergo ꝯcluditur
mel non eſt dulce. ſi dicať ꝙ ſic: ꝯcludiť ergo ꝙ fel eſt dul/
ce. ¶ Silr̄ hec demſato vno ſedēte ⁊ altero ſtāte: putaſne iſti
ſedent. ¶ Silr̄ demſato hoīe ⁊ aſino. putaſne iſti ſunt hoīes
⁊ de ſilib⁹ eo ꝙ nō eſt dāda rñſio vna ſꝫ plures. ¶ Qui autē
cathegorice ſemp volūt oñdere nō dādo diſtiōnes vel plu/
res rñſiones de facili paralogiçanť vt innuit phs in 2° elē/
choꝝ. ¶ Fallā ſm plures interrogationes vt vnā eſt fallā Cōcluſio
extra dictionē ab alijs diſtincta. hui⁹ ꝓbatio pꝫ ſicut pce/
dens. ¶ Attēdendū eſt autē ſm. D. S. in lra ꝙ qñ pdicanť Notādū
plura de vno ex q̄b⁹ fit vnū p ſe tunc eſt enūciatio vna. cūꝫ
dť hō eſt aīal rōnale: ſꝫ qñ ponunť plura ex q̄bus fit vnum
per accñs: tunc enūciatio eſt plures: vt ſortes eſt hō albus.
Ex homine. n. ⁊ albo fit vnum p accñs: ex quo pꝫ ꝙ illa ē
interrogatio plures. putaſne ꝙ ſor. ſit homo albus. nō au/
tem iſta. putaſne ꝙ ſor. ſit animal rōnale. ¶ Dubitať pmo Dubium
vtꝝ huius fallē ſunt duo modi. Uideť enim ꝙ ſint tres.
Nā interrogatio plures eſt triplex. ergo videť ꝙ debeant
eſſe tres modi. In ꝯtrariū eſt. D. S. in lra. ¶ Dōm ꝙ mo/ Solutio
di huius fallē poſſunt ſumi duplr̄. ¶ Unomodo rōne inter/
rogatoꝝ. ¶ Aliomō rōne modi interrogandi. ☞ Primomō
poſſunt aſſignari tres modi vꝫ ſꝫ triplicē gradū interroga
tionis plures: vt argumētum dubij voluit. ☞ Scđo modo
aſſignantur tm̄ duo modi ſuperius adducti ex quo pꝫ rñ/
ſio ad dubiū ⁊ ad rōnes eius. ¶ Ad pmū. dōm ꝙ realiter
eadem eſt fallā ſm plures propoſitiones vt vnā: ⁊ ſm plu

res interrogationes vt vnā vt dicit Rodulph⁹ Buton⁹. tñ magis dȝ denoīari fallā ſm plures interrogationes q̄ȝ ſm plures interrogatiões pp cām apparentie hui⁹ fallacie ſu/
Boſonce perius adductā. ¶ Ad 2ᵐ dōm negādo ꝯñs. qꝛ lȝ interro gatio ſm ſe ꝯſiderata ſit ex pte vocis: nō tñ ſi ꝯſideref p re
Egidius ſpectum ad interrogata. ¶ Attēdēdum tñ eſt ꝙ Egidius lrēꝫ latrat in hac mā ꝯ. D. S. vȝ in p̄ elenchoꝝ. Dicit. n. ꝙ qdam ponūt cām appentie hui⁹ fallacie ex pte modi inter/ rogādi pp quā vnitatē interrogatio plures appet vna. Sȝ vt ipſe dicit: hoc ſtare nō pōt. qꝛ alr iſta eēt fallā in dictiōe ⁊ non ex̄ dictionē. Vñ ꝯcludit ꝙ ꝯuenientia reꝝ interroga taꝝ eſt cā appentie hui⁹ fallē: ⁊ nō vnitas ex pte modi inter rogādi. Hec ille. ¶ Sȝ ſi diligēter ꝯſiderare volueris ſniaȝ.
contra Egi. D. S. videbit ꝙ p̄dicta repugnātia pcedit ex falſo intelle/ ctu opinionis. D. S. Ipe. n. nō vult ꝙ modus interrogādi ſm vocē abſolute ſumptā ſit cā appentie: ſȝ inq̄ȝtū ſub vno mō interrogandi plura q̄runf: dicit vnitatē talem eſſe cām appatentie qđ rōnabilr dī. ¶ Tū p̄ qꝛ ſi plura interrogant ſm plures modi interrogādi nulla erit deceptio: vt ſi q̄raf putaſne ſoꝛ. ſit: ⁊ aſinus ſit hō. Illa interrogatio plura non apparet vna. Vñ interrogatus nō moueſ aliqua appentia ad dandū vnā rñſionē. ¶ Tū 2° qꝛ phs in elēchis vt aduer ſarius ibidē ꝯfirmans aſſignat duos modos hui⁹ fallē ex mō interrogandi ⁊ nō ex ipſis interrogatis: vñ ſignū eſt ꝙ ſm phm cā appentie hui⁹ fallē ſumiſ ex pte modi interro/ gandi ⁊ non ex pte rerū interrogataꝝ: qꝛ alr vbi eſt maioꝛ ꝯuenientia reꝝ interrogataꝝ abſq ꝯuenientia modi inter rogandi eēt maioꝛ cā appentie: cui⁹ oppoſitū iā pbatū eſt. ¶ Nec ſeqꝫ ratio ſua. vȝ ꝙ eēt fallā in dict. ōe. vt ex dictis pȝ: qꝛ talis cā appentie non ſumiſ ex pte vocis ſȝ ex pte rei ſub voce. Et huic ſnie. D. S. adheret Rodulphus buton⁹ que veriſſima eſt cum a ſctō diſcipulo Chriſti ⁊ aploꝝ Petri ⁊ Pauli tradita ſit in tractatu fallaciaꝝ. vȝ a beato Tho/ ma de Aquino doctore ſancto ordinis fratꝝ p̄dicatoꝝ: qui cum angelis nunc triumphat in celis deo ſic volente: cui laus ⁊ gloria ſit in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Incipit tabula queſtionuȝ Magiſtri Dominici de Flan/ dria ſuper fallacijs ſancti Thome Aquinatis.

¶ Utrum de ſyllogiſmo ſophiſtico ſit ſcientia. 1
Utꝝ diffō diſputatiōis ſit diffinitio ſuficiens. 2
Utꝝ diſputatio ꝯuenienter diuidaf in diſputationē demſa/ tiuam: dialecticam: ſophiſticam: ⁊ tentatiuam. 3
Utꝝ diffō mete ⁊ eius diuiſio ſint bene aſſignate. 4
Utꝝ diffō loci ſophiſtici ſiue fallē i textu ſit bñ aſſignata 5
Utꝝ diffōnes ſpeꝝ mete ſint bñ aſſignate in textu. 6
Utruȝ tm̄ ſint ſex fallē in dictione. 7
Utꝝ neceſſe ſit vnum nomē plura ſignificare. 8
Utꝝ fallā equocationis ſit fallacia in dictiōe. 9
Utrum fallacia amphibologie ſit fallacia in dictione ab alijs diſtincta. 10
Utꝝ fallā ꝯpōnis ſit fallā in dictiōe ab alijs diſtincta. 11
Utꝝ fallā diuiſiōis ſit fallā in dictiōe ab alijs diſtincta. 12
Utꝝ accētus cauſet vnā fallāȝ ab alijs diſtinctam. 13
Utꝝ ſm figuram dictionis ſumatur vna fallā ſpālis diſtin cta ab alijs. 14
Utꝝ q̄ñ mutaf ſuppoſitio cāef fallā figure dictionis. 15
Utrum mutādo quale quid in hoc aliquid committaf fal lacia figure dictionis. 16
Utꝝ fallā accñtis ſit fallā ex̄ dictionē ab alijs diſtincta. 17
Utrum ſm quid ⁊ ſimpliciter ſumatur vna fallā extra di/ ctionem ab alijs diſtincta. 18
Utrum fallacia ignorantie elenchi ſit fallacia extra dictio nem ab alijs diſtincta. 19
Utrum ſm petitionem p̄ncipij ſumatur vna fallacia extra dictionem ab alijs diſtincta. 20
Utruȝ ſit aliqua fallacia conſequentis extra dictionem ab alijs diſtincta. 21
Utrum ſm non cauſam vt cauſam ſumatur fallacia extra dictionem ab alijs diſtincta. 22
Utrum ſm plures interrogationes vt vnam ſequatur vna fallacia extra dictionem ab alijs diſtincta. 23

¶ Impreſſe Venetijs iuſſu ac impenſis nobilis vi ri Luce Antonij Junta Florentini: Anno a nati uitate Dñi. 1526. Idib⁹ Septembris.

Regiſtrum.
aa bb cc dd ee ff gg hh ii. Oēs quaterniones p̄ter ii q̄nterniones.

Quodlibetales queſtio-
nes Sancti Thome

¶ Queſtiones de quodlibet ſancti Thome de Aquino ordinis fratrū p̄dicatoꝝ incipiūt feliciter. Articulus. I.

Q ueſitum eſt de deo angelo ⁊ hoīe. De deo q̄ſitū eſt ⁊ q̄ntum ad diuinā nām ⁊ q̄ntū ad nām humanā aſſūptā. Quātuꝫ ad diuiā nām q̄ſitū eſt. Utrū btūs Bn̄dictus ī viſiōe qua vidit totum mūdū diuiā eēntiaꝫ viderit. Et oſtendebaꝰ ꝙ ſic. Dic̄.n. Greg. de hac viſiōe loquēs. Aie videnti deum anguſta fit oīs creatura. Sꝫ videre deū eſt videre diuinā eēntiam: ḡ btūs Bn̄dictus vidit diuinā eēntiam. ¶ P̄. ibidē ſubdit Greg. ꝙ totū mūdū vidit in diuino lumine. Sꝫ nō eſt aliud lumē vel claritas dei q̄ ipſe deꝰ: vt idē Greg. dicit: ⁊ habeꝰ ī glo. Exo. 33. ſup illud. Non videbit me homo ⁊ viuet: ergo beatus Benedictus vidit deum per eſſentiam.

¶ Sed ꝯ eſt qḋ dr̄ Jo. p̄. Nemo deum vidit vnq̄. vbi dicit glo. ꝙ nullus ī mortali carne viuēs dei eēntiā videre pōt.

Reſpōdeo dōꝫ ꝙ corpꝰ corruptibile aggrauat aiaꝫ: vt dr̄ Sap. 9. Sūma aūt eleuatio mentis hūane eſt: vt ad diuinā eēntiam vidēdā ptingat: vnde impoſſe eſt: vt mēs hūana corpi vnita dei eēntiā videat: vt Aug. dicit. 12. ſup Gen̄. ad lr̄aꝫ: niſi huic vite mortali funditus hō intereat: vel ſic alieneꝰ a ſenſibꝰ vt neſciat vtrū ſit in corpe an ex̄ corpꝰ: ſic̄ de Paulo legiꝰ. 2. ad Cor. 12. Beatus aūt Bn̄dictꝰ qn̄ illā viſionē vidit: nec huic vite funditꝰ mortuus erat: nec a corpeis ſenſibꝰ alienatus: qḋ pꝫ p h ꝙ dum adhuc in eadē viſiōe pſiſteret aliū ad idē vidēdū aduocauit: vt idē Gre. refert: vn̄ māifeſtū eſt ꝙ di eēntiā nō vidit.

Ad primū ḡ dōꝫ ꝙ Greg. ex q̄dā pportiōe argumētari itēdit in v̄bis illis. Si.n. vidētes dei eſſentiā in eiꝰ ꝯparatiōe totā creaturā reputāt paruum qd ad vidēdū: nō eſt mirū ſi btūs Bn̄dictus p lumē diuinū aliud ampliꝰ videre potuit q̄ hoīes cōiter videāt. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ lumē dei qn̄q̄ dr̄ ipſe deus: qn̄q̄ v̄o aliud lumē deriuatum ab ipſo ſm̄ illud p̄s. In lumine tuo videbimus lumē: hic autem accipiꝰ pro lumine deriuato a deo.

D einde q̄rebanꝰ duo circa humanā nām ī xp̄o. p̄ vtrū fuerit ī xp̄o vna filiatio q̄ referꝰ ad p̄rem ⁊ ad m̄rē: an due. Scd̄o de morte eius: vtrū in cruce mortuus fuerit. Articulus. II.

C irca primuꝫ ſic pcedebaꝰ. Ur̄ ꝙ in xp̄o ſint due filiatiōes. Multiplicata.n. cā relationū multiplicanꝰ relatiōes. Generatio aūt eſt cā filiationis. Cum ḡ alia ſit generatio q̄ xp̄s natus eſt eternalr̄ a p̄re. Et alia q̄ natus eſt tpaliter a m̄re: erit ēt alia filiatio q̄ referꝰ ad patrē: ⁊ alia qua referꝰ ad matreꝫ. ¶ P̄. qḋ recipit ex tpe aliqd abſolutuꝫ abſq̄ ſui mutatione: multo magis abſq̄ ſui mutatione pōt recipe tpaliter aliquam ppꝛietatē relatiuā: ſed filius dei ex tpe recepit aliqd abſolutuꝫ abſq̄ ſui mutatione: q2 ſup illud Luce. 1. Magnus erit ⁊ filius altiſſimi vocabiꝰ. dicit Ambꝛo. Nō iō erit magnꝰ ꝙ añ partū v̄ginis magnus nō fuerit: ſꝫ q2 potētiaꝫ quā dei filius nāl̄r hꝫ: hō erat ex tpe accepturus: ḡ multo magis ex tpe potuit accipe filius dei abſq̄ ſui mutatione nouam filiationē: vt ſic ei ꝯueniant due filiationes: vna eterna ⁊ alia tpalis.

¶ Sꝫ ꝯ. A quo aliqd hꝫ ꝙ ſit tale: ab eius vnitate hēt ꝙ ſit vnum tale: ſed filiatione aliqs hēt ꝙ ſit filius: ergo vna filiatione eſt vnus filius: ſed xp̄s eſt vnus filius ⁊ nō duo: ḡ in chꝛiſto non ſunt due filiationes: ſed vna tm̄.

Reſpondeo dōꝫ ꝙ relationes differunt in hoc ab oībus alijs reꝝ generibus: q2 ea que ſunt alioꝝ generuꝫ ex ipſa rōne ſui generis hn̄t ꝙ ſint res nāe: ſicut quātitates ex rōne quātitatis: ⁊ q̄litates ex rōne q̄litatis. Sꝫ relatiōes nō hn̄t ꝙ ſint res nāe ex rōne reſpectus ad alteꝝ. Inueniunꝰ eni q̄dā reſpectus: q̄ nō ſunt reales: ſed rōnales tm̄: ſicut ſcibile referꝰ ad ſciam: nō aliqua reali relatiōe ſcibili exiſtēte: ſꝫ potius q2 ſcia referꝰ ad ipm ſm̄ phꝫ in. 5. Meta. (T.c.20.) Sꝫ relatio hꝫ ꝙ ſit res nāe ex ſua cā p quā vna res nālem ordinē hꝫ ad alterā: qui q̄dē ordo nālis ⁊ realis eſt ipſis ipſa relatio: vn̄ dextrum ⁊ ſiniſtrum in aiali ſunt relationes reales: q2 ꝯſequiꝰ q̄ſdā nāles virtutes. In colūna aūt ſunt reſpectus rōnis tm̄ ſm̄ ordinem aialis ad ipſaꝫ: ex eodem aūt hꝫ aliqd ꝙ ſit ens ⁊ ꝙ ſit vnū: ⁊ ideo ꝯtingit ꝙ eſt vna relatio realis tm̄ pp vnitateꝫ cauſe: ſicut pꝫ de equalitate: ꝓpter vnā enim quātitatē eſt in vno corpore vna equalitas tm̄: q̄uis ſint reſpectus plures: ſm̄ quos diuerſis corpibus dr̄ eſſe equale. Si autē ſm̄ oēs illos reſpectus multiplicarenꝰ real̄r relationes in vno corpore: ſequereꝰ ꝙ in vno eēnt accn̄tia infinita vel indeterminata: ⁊ ſil̄r magr̄ eſt vna relatione magiſter oīum quos idē docet: q̄uis ſint multi reſpectus: ſic etiam vnus hō ſm̄ vnā realē filiationē eſt filius patris ſui ⁊ matris ſue: q2 vna natiuitate vnā nāꝫ ab vtroq̄ accepit. Sequēdo ḡ hāc rōnem videꝰ dōm: ꝙ alia ſit filiatio realis in xp̄o: qua referꝰ ad patrē: ⁊ alia qua referꝰ ad matrē: q2 alia generatiōe naſciꝰ ab vtroq̄: ⁊ alia eſt nā quā hꝫ a patre: ⁊ alia quā hēt a matre. Sꝫ alia rō infringit pactū: hoc enim eſt vl̄r tenēdū ꝙ nulla relatio dei ad creaturā realiter in deo exiſtit: ſꝫ eſt reſpectus rōnis tm̄: q2 deus eſt ſupra oēm ordinem creature ⁊ mēſura oīs creature a qua depēdet oīs creatura: ⁊ non ecōuerſo: multo magis q̄ hoc ꝯtemat ſcibili reſpectu ſcie: in quo ꝓpter has cauſas nō eſt relatio realis ad ſciam. Eſt aūt ꝯſiderādum ꝙ ſubiectuꝫ filiationis non eſt nā vel nature pars aliqua. Non enim dicimus ꝙ humanitas ſit filia vel caput aut oculus. In xp̄o aūt nō ponimus niſi vnū ſuppoſitū ⁊ vnam hypoſtaſim: ſicut ⁊ vnā perſonaꝫ: qḋ eſt ſuppoſitū eternū: in quo nulla relatio realis ad creaturam eſſe pōt: vt iam dcm̄ eſt: vnde relinquiꝰ ꝙ filiatio qua xp̄s refertur ad matrē eſt reſpectus rationis tm̄. nec ꝓpter hoc ſeq̄tur ꝙ non ſit real̄r filius v̄ginis: ſicut eni deus real̄r eſt dn̄s pp realē potētiam q̄ ꝯtinet creaturā: ſic real̄r eſt filius v̄ginis pp realē nām quā accepit a m̄re. Si aūt eēnt in xp̄o plura ſuppoſita: oporteret ponere ī xp̄o duas filiationes: ſꝫ hoc reputo erroneū: ⁊ in ꝯcilijs inueniꝰ dānatū: vn̄ dico ꝙ in xp̄o eſt vna relatio realis tm̄ qua referꝰ ad patrem.

Ad primuꝫ ḡ dōꝫ ꝙ nō negamꝰ nō eē in xp̄o realē filiationē q̄ referꝰ ad m̄reꝫ: q2 cā relatiōis deficiat: ſꝫ q2 deficit ſubꝫ talis relationis: cū nō ſit in xp̄o aliqḋ ſuppoſitū creatū vel hypoſtaſis. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ ꝙ eo mō quo ille hō accepit ex tpe dei potētiā: eo mō accepit filiationē eternā: iq̄ntū.ſ. ſcm̄ ē vt vna eēt pſona dei ⁊ hoīs: vt Ambꝛo. ibidē ſubdit. Hoc āt nō ē ſcm̄ p aliqd real̄r abſolutū: vl̄ relatiuū tpal̄r īherēs filio dei: ſꝫ p ſolaꝫ vnionē q̄ real̄r exiſtit ī nā creata: nō āt ē real̄r ī ipa pſona aſſumēte. ¶ Qḋ v̄o ī ꝯtrariū obijciꝰ neccitatē nō hꝫ. Dr̄.n. aliqn̄ vnꝰ q̄lis pp vnitatē ſubalē ſubi: ſꝫ ſint multe q̄litates: vt color ⁊ ſapor in pomo. Articulus. III.

C irca ſcd̄ꝫ ſic pcedebaꝰ. Ur̄ ꝙ xp̄s ī cruce mortuꝰ nō fuerit. Si.n. fuit mortuus aut h fuit: q2 ipe aiaꝫ a corpe ſeparauit: aut pp vulnera. Sed nō pꝰ mō. Sic.n. ſeq̄reꝰ ꝙ iudei

Digitized by Google

xp̄z nō occidiſſent:ſʒ ꝙ ip̄e ſuypſi⁹ fuiſſʒ homicida:qȯ eſt i/
cōueniēs. Et ſilr̄ nec 2ᵒ mō.q2 mors q̄ accidit pp vl̄nera p/
uenit hoi ex ſūma debilitate ꝓueniēte:qȯ in xp̄o nō fuit:q2
clamans expirauit.ḡ xp̄s in cruce nullo mō mortuus fuit.
¶ P̄.nā hūana nō fuit in xp̄o debilior q̄ȝ i alijs hoib⁹. Sʒ
nullus ali⁹ hō tā cito moreret̄ pp vulnera manuū ⁊ pedūʒ.
Uulnus aūt lateris fuit ei iflictū poſt mortē xp̄i.ḡ in cruce
mortuus nō fuit:cū nulla cā mortis eius eſſe videatur.
¶ Sʒ ꝯ ē qȯ dr̄ Jo.19. Qȝ xp̄s i cruce pēdēs iclinato capite
tradidit ſpm̄.mors aūt eſt ꝑ ſeꝑationē aie a corꝑe:ḡ xp̄s in

Reſpōdeo dōʒ ꝙ abſq3 oī du/ i cruce mortuus fuit.
bio ꝯfitēdū ē xp̄ʒ i cruce ve mortuū fuiſ
ſe. Sʒ ad vidēdū cāʒ mortis ei⁹:ꝯſiderādū ē ꝙ cū xp̄s fue/
rit ver⁹ de⁹ ⁊ hō:ei⁹ ꝑtāti ſuberat qcqd ꝑtiet ad hūanā nām̄
in xp̄o:qȯ in alijs puris hoib⁹ nō ꝯtingit. Uolūtati.n.corūʒ
nō ſubiacēt q̄ nālia ſūt. Uñ h̄ cā aſſignat̄ q̄re aia xp̄i ſil'pa
tiebat̄ ⁊ fruebat̄:q2.ſ.eo volēte h̄ ſcm̄ ē vt nō fieret redun
dātia a ſuꝑiorib⁹ virib⁹ in iferiores:nec ipedirent̄ ſuꝑiores
vtutes a ſuo actu pp paſſionēʒ iferioꝝ:qȯ i alijs hoib⁹ ꝯtin/
gere nō pōt pp nālēʒ ꝯiūctionē potētiaꝝ adīucē. Et ſilr̄ in
ꝓpoſito ē dōʒ. Mors.n.violēta accidit ex h̄ ꝙ nocumēto
illato nā cedit:⁊ q̄ȝdiu nā reſiſtere pōt:tādiu mors retarda
tur. Uñ i qb⁹ nā ē fortior:ex eq̄li cā tardi⁹ moriūt̄. Erat āt
ſubm̄ volūtati xp̄i:ꝙ nā reſiſteret nocumento illato: ⁊ qñ
cederet. Uñ eo volēte nā reſtitit nocūo illato vſq3 ad finē
plus q̄ȝ in alijs hoib⁹ poſſit:ita ꝙ in finēʒ poſt multam ſan
guinis effuſionēʒ q̄ſi iteger virib⁹ clamauit voce magna:⁊
ſtati eo volēte nā ceſſit:⁊ tradidit ſpm̄:vt ſe dn̄m nāe ⁊ vi/
te ⁊ mortis oñderet. vñ h̄ admirās cēturio dixit. Uere hic
hō filius dei erat. Sic ḡ ⁊ iudei xp̄m occiderūt nocumētū
mortifeꝝ iferētes:⁊ tñ ipſe aiam ſuā poſuit ⁊ tradidit ſpm̄:
q2 qñ voluit nā nocumento illato totalr̄ ceſſit. Nec tñ cul/
pādus eſt:q̄ſi ſui homicida.eſt.n.corp⁹ pp aiāʒ:⁊ nō ecōuer
ſo. Uñ iniuria fit aie:cū pp nocumētū corꝑi illatū ħ corꝑe
expellit̄ ꝯ nālem appetitū aie:ſʒ forte nō pp deꝑuatā vo
lūtatē ſe iterficiētis:ſʒ ſi aia i ſui ꝑtāte h̄ret recedere a cor/
pore qñ vellet:⁊ iteꝝ aduenire:nō maioris eēt culpe ſi cor/
p⁹ dſereret q̄ȝ ꝙ hitator deſuerit domū: culpe tñ eſt ꝙ ide
expellat̄ inuit⁹. ¶ Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad obīa.

DEinde q̄rebant̄ duo de āgelo. P̄rio vtrūʒ
angelus dependeat a loco corꝑali
ſm̄ ſuā eēntiam:an ſit in loco ſm̄ oꝑationē tm̄.
2ᵒ de motu angeli vtrūʒ poſſit moueri de extre/
mo in extremum ſine medio. Articulus. IIII.

AD primū ſic ꝓcedit̄. Ur̄ ꝙ angelus nō
ſit in loco ſm̄ oꝑationem tm̄.
P̄ri⁹ ē.n.eē q̄ȝ oꝑari.ḡ pri⁹ ē eē in loco q̄ȝ oꝑari
in loco:ſʒ poſteri⁹ nō eſt cā pórís.ḡ oꝑari in loco
nō ē cā q̄re angelus ſit in loco. ¶ P̄.duo angeli
pñt oꝑari in vno loco.ſi ḡ āgelus eēt in loco ſolū ꝑ oꝑatio/
nē:ſeq̄ret̄ ꝙ plres āgeli eēnt ſil' i vno loco:qȯ reputat̄ ipoſſe.
¶ Sʒ ꝯ. Nobili⁹ nō depēdet ab ignobiliori:ſʒ eēntia angeli
eſt nobilior q̄ȝ locus corꝑeus: ḡ nō depēdet a loco corꝑeo.

Reſpōdeo dōm ꝙ q̄lr angelus ſit i loco corꝑeo ꝯſi
derari pōt ex mō q̄ corp⁹ eſt in loco. Eſt
eni corp⁹ in loco ꝑ ꝯtactū loci. Cōtact⁹ āt corꝑis eſt ꝑ q̄ntita/
tē dimēſiuā q̄ i āgelo nō iuenit̄ cū ſit icorꝑeus:ſʒ loco ei⁹ ē i
eo q̄ntitas vtual'. Sic ḡ corp⁹ eſt in loco ꝑ ꝯtactuʒ dimēſiue
q̄ntitatis:ita āgelus eſt in loco ꝑ ꝯtactū vtutis. Siqs aūt ve
lit vtutis ꝯtactū oꝑationē vocare:pp h̄ ꝙ oꝑari ē ꝓpri⁹ ef/
fect⁹ vtutis:dicat̄ ꝙ angelus ē i loco ꝑ oꝑationē:ita tñ ꝙ ꝑ
oꝑationē nō itelligat̄ ſola motio:ſʒ q̄cūq3 vnitio q̄ ſua vtu/
te ſe corꝑi vnit ꝯſidēdo vel ꝯtinēdo:vel quocūq3 alio mō.

Ad primuʒ ḡ dōʒ ꝙ nihil ꝓhibet aliqd eē pri⁹ ſim/
pliciter:qȯ nō eſt pri⁹ q̄ntū ad h̄:ſicꝫ cor/
pus ſubiectum eſt ſimplr̄ prius ſuperficie:ſed non quātūʒ
ad hoc qȯ eſt colorari: ⁊ ſilr̄ prius ſimpliciter eſt corpus q̄ȝ
tactus:tñ ipm̄ eſt in loco per tactū dimēſiue quantitatis:⁊
ſilr̄ angelus per ꝯtactum virtutis. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ ſi ali/
quid mouetur ꝑfecte ab vno motore: non conuenit ꝙ ab
alio ſimul imediate moueat̄. vñ ratio magis valet ad op/
poſitū eius q̄ȝ ad ꝓpoſitum. Articulus. V.

AD ſecundū ſic ꝓcedebatur. Uidet̄
ꝙ angelus non poſſit mo
ueri de extremo ad extremuʒ quin ꝑtranſeat
medium. Omne enim qȯ mouetur prius eſt
in mutari q̄ȝ in mutatum eſſe:vt ꝓbatur in.6.
phyſicorūʒ.(T.c.8.) Sed ſi angelus mouetur de extremo
in extremum.puta de.a.in.b.cū eſt in.b.eſt in mutatuʒ eſſe
ergo prius erat in mutari. Sed non qñ erat in a.q2 tūc nō/
dum mouebat̄:ergo qñ erit in.c.quod eſt medium inter.a.
⁊.b.⁊ ſic oportet ꝙ ꝑtranſeat mediuʒ. ¶ P̄.ſi angelus mo
uetur de.a.in.b.ſine hoc ꝙ ꝑtranſeat mediuʒ:opꝫ ꝙ corrū/
patur in.a.⁊ terminet̄ in.b. Sed hoc eſt impoſſibile: q2 ſic
nō eſſet idē angelus.ergo opꝫ ꝙ ꝑtranſeat medium.
¶ Sed ꝯ.oē qȯ pertrāſit medium:oʒ ꝙ prius ꝑtranſeat eq̄/
le ſibi:aut minus q̄ȝ maius.vt dr̄ in.6.phy.(T.c.89.) ⁊ ad
ſenſum apparet:ſʒ non pōt eſſe minus ſpatium q̄ȝ angelus
qui eſt idiuiſibilis.ḡ oʒ ꝙ ꝑtranſeat eq̄le:qȯ eſt locus idiui
ſibilis:⁊ pūctalis. Infinita aūt pūcta ſunt iter quoſlʒ duos
terminos motus. Si ḡ neceſſe eſſet ꝙ angelus in ſuo motu
ꝑtrāſiret mediū:opꝫ ꝙ ꝑtrāſiret ifinita:qȯ eſt impoſſibile.

Reſpōdeo dōʒ ꝙ angelus ſi vult poteſt moueri de
vno extremo ad aliud abſq3 h̄ ꝙ ꝑtran
ſeat mediuʒ:⁊ ſi vult pōt ꝑtranſire oia media. Cuius rō eſt
q2 corpus eſt in loco ſicut ꝯtētum ab eo. Et ideo opꝫ ꝙ in
mouēdo ſequatur loci ꝯditionem:vt.ſ.pertranſeat media
priuſq̄ȝ ad extrema loci ꝑueniat: ſed cū angelus ſit in loco
per ꝯtactum vtutis:non ſubdit̄ loco:vt ꝯtentus ab eo:ſed
magis ꝯtinet locū ſua virtute ſuꝑeminens in loco. Unde
non habet neceſſe:vt ſequat̄ in ſuo motu conditiones loci:
ſed volūtati ſue ſubeſt:ꝙ applicet ſe per contactū virtutis
huic loco:⁊ illi:⁊ ſi vult abſq3 medio:ſicut etiam itellectus
poteſt applicari intelligendo vni extremo.puta albo:⁊ po/
ſtea nigro indifferenter: vel cogitando vel non cogitando
de medijs coloribus:quāuis corpus ſubm̄ colori nō poſſit
moueri de albo in nigrum:niſi per media.

Ad primum ergo dōm ꝙ verbuʒ ph̄i ⁊ eius ꝓba/
tio locuʒ hʒ in motu ꝯtinuo. Sʒ mo
tus angeli non opꝫ ꝙ ſit ꝯtinuus:ſed ipſa ſucceſſio applica/
tionuʒ predictaꝝ motus eius dr̄:ſicut ⁊ ſucceſſio cogitatio/
num vel affectionum dr̄ motus ſpūalis creature ſm̄ Aug.
8.ſuper Gen̄.ad lraʒ. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ hoc non accidit per
corruptionem angeli aut nouā creationem:ſed q2 eius vir/
tus ſuꝑeminet loco. ¶ Ad illud vō qȯ in ꝯtrarium obijci/
tur dōm ꝙ angelus nō eſt in loco per cōmenſurationem:
ſed per applicationem ſue virtutis ad locum:que quidem
poteſt eſſe indifferenter ⁊ ad locum diuiſibilem ⁊ indiuiſi/
bilem. Unde poteſt continue moueri: ſicut aliquid in loco
diuiſibili exiſtens continue intercipiendo ſpatium: ſm̄ vō
ꝙ in loco indiuiſibili eſt:non poteſt eius motus eſſe conti/
nuus nec pertranſire omnia media.

Einde querebatur de homine. Et primo
quātum ad bonum nāe. Secundo
quātuʒ ad bonū grē. Tertio quātum ad bonuʒ
glorie. Circa primum querebantur tria. P̄ri/
mo de vnione anime ad corpus.vtruʒ.ſ.anima
adueniente corpori corrūpantur omnes forme que prius
inerāt ⁊ ſubāles ⁊ accidentales. Secundo de poteſtate libe
ri arbitrij.vtrum.ſ.homo abſq3 gratia poſſit ſe ad gratiam

preparare. 3° de dilectione nāli: vtrum.ſ.homo in ſtatu innocentie dilexerit deū plus ꝙ̄ omnia ⁊ ſupra ſeipſum.

Articulus. VI.

AD primuʒ ſic pcedebaẗ. Uideẗ ꝙ per aduētum aīe nō excludanẗ oēs forme q̄ pus inerāt. Dicıẗ.n.Gen̄.i. Formauit de⁹ hoīeʒ de limo terre: ⁊ īſpirauit in faciem eius ſpiraculū vite. Fruſtra āt formaſſet corp⁹ ſi inſpirādo aīaʒ forma quā formādo ididerat excluderet. Nō ḡ adueniēte aīa tollunẗ oēs forme pcedētes. ¶ P̄.nece eſt ꝙ aīa ſit in corpe formato ⁊ diſpoſito multis diſpōnib⁹. Si ḡ adueniēs aīa oēs pcedētes formas ⁊ diſpōnes amouet: ſequitur ꝙ in īſtanti aīa totū corpus formet: qḋ vr̄ eē ſolius dei. ¶ P̄.aīa nō eſt niſi in corpe mixto. Sʒ mixtio elemētoꝝ nō fit ſolū ſm māʒ: ſʒ ēt ſm formas: aliogn eēt corruptio: ḡ aīa nō excludit oēs formas in mā inuentas. ¶ P̄.aīa eſt pfectio. Perfectiōis aūt nō eſt corrūpere ſed pficere. Non ergo adueniens corpori corrūpit formas pexiſtentes.

¶ Sʒ ō̄. Oīs forma adueniens exiſti in actu eſt forma accidentalis. Forma.n.ſubalis facit eē actu ſimplr̄. Sʒ ſi aīa adueniēs nō deſtrueret pexiſtēs formas: ſʒ eis ſupadderetur: ſequereẗ ꝙ adueīret exiſti in actu: q2 q̄libet forma cuʒ ſit actus facit eſſe in actu: ergo anima adueniens excludit formas preexiſtentes.

Reſpondeo dōm ꝙ ipoſe eſt in vno ⁊ eodē eē plures formas ſubales: ⁊ h̄ iō q2 ab eodē hʒ res eē ⁊ vnitateʒ. Manifeſtū eſt aūt ꝙ res hʒ eē p formā. Unī ⁊ p formā res hʒ vnitatē: ⁊ pp hoc vbicūqʒ eſt multitudo formaꝝ: nō eſt vnū ſimplr̄ ſicͭ hō albus nō eſt vnuʒ ſimplr̄: nec aīal bipes eēt vnū ſimplr̄ ſi ab alio eēt aīal: ⁊ ab alio bipes: vt phs dicit. Sʒ ſciēdū eſt ꝙ forme ſubales ſe hn̄t adinuicē ſicut numeri: vt dr̄ in.8.metaph.(T.c.10.) vel ēt ſicut figure: vt de ptib⁹ aīe dicit phs in.2.de aīa.(T.c.31.) Semp.n.maior nūerus: vel figura v̄tute ꝯtinet in ſe minorē: ſicut qnarius q̄ternariū: ⁊ pētagon⁹ tetragonū. Et ſilr̄ pfectior forma virtute ꝯtinet in ſe impfectiorē: vt maxime in aīalib⁹ pʒ. Anima.n.itellectiua hʒ virtutē: vt ꝯferat corpori hūano: qcqd ꝯfert ſenſitiua in brutis: ⁊ ſilr̄ ſenſitiua facit in aīalibus qcqd nutritiua in plātis: ⁊ adhuc āplius: fruſtra ḡ eēt in hoīe alia aīa ſenſitiua pter itellectiuā: ex quo aīa itellectiua v̄tute ꝯtinet ſenſitiuā ⁊ adhuc amplius: ſicut fruſtra addereẗ q̄ternari⁹ poſito qnario. Et eadeʒ rō eſt de oīb⁹ formis ſubſtātialib⁹ vſqʒ ad mām pmā: ita ꝙ nō eſt in hoīe diuerſas formas ſubales inuenire: ſʒ ſolū ſm rōnē: ſicut ꝯſideramus eū vt viuētē p aīam nutritiuā: ⁊ vt ſentiētē p aīam ſenſitiuā: ⁊ ſic de alijs. Manifeſtū eſt aūt ꝙ ſemp adueniēte forma pfecta: tolliẗ forma ipfecta: ſicut ēt adueniente figura pētagoni tolliẗ figura q̄drati: vn̄ dico ꝙ adueniēte aīa humana tolliẗ forma ſubalis q̄ pus ierat: aliogn gn̄atio eēt ſine corruptione alteri⁹: qḋ eſt ipoſe. Forme v̄o accn̄tales q̄ prius inerāt diſponētes ad aīam corrūpunẗ qdē nō p ſe: ſʒ per accn̄s ad corruptionē ſubiecti: vn̄ manēt eedem ſpē: ſʒ non eedē nūero: ſicut ēt ꝯtingit circa diſpōnes formaꝝ elemētarium: que pmitus materie aduenire apparent.

Ad primuʒ ḡ dōm ꝙ ſʒ Baſiliū ſpiraculū vite dr̄ ibi grā ſancti ſpūs: ⁊ ſic obiectio ceſſat. Si aūt vt Aug. dicͭ: ſpiraculū vite ſit ipa aīa: non oportebit dicere ꝙ alia forma formatuʒ ſit corp⁹ hoīs de limo terre: ꝙ̄ ipſo ſpiraculo vite diuinit⁹ inſpirato: nō.n.illa formatio tpe pceſſit iſpirationē: niſi forte velimus dicere illā formationē referri ad diſpōnes accn̄tales: puta figurā ⁊ alia huiuſque q̄dā rōnis ordie pintelligunẗ in corpe an̄ aīam intellectiuā: ſicut māles diſpōnes: qb⁹ tn̄ pintelligiẗ ipa aīa intellectiua: nō inq̄tū eſt itellectiua: ſʒ inq̄tū ꝯtinet in ſe v̄tutē aliā̄ de ipfectiorib⁹ formis. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ aīa cū adueniat corpi nō facit eē corp⁹ effectiue: ſʒ formalr̄ tn̄. Effectiue aūt facit corp⁹ eē illud qḋ dat corpori formā vt pficiēs: vt diſponēs aūt illud qḋ ppat ad formaʒ: paulatim aūt ⁊ ordie quodā īducēdo mām ad ppingorē formā aut diſpōnē: q̄to.n.ppingor fuerit forma aut diſpō: tanto minor eſt reſiſtētia ad īrodunctionē forme ⁊ diſpōnis cōplete. Facili⁹ enī fit ignis ex aere ꝙ̄ ex aq̄: q̄uis vtraqʒ forma īmediate aſſit materie. ¶ Ad 3ᵐ dōʒ ꝙ Auicē. poſuit formas eltoꝝ actu remāere ī mixto: qḋ nō pōt eē: q2 forme eltoꝝ nō pnt eē in vna pte māe ſil: ⁊ ſic oʒ ꝙ ſint in diuerſis māe ptib⁹ q̄ diſtiguunẗ ſm dimēſiue q̄titatis diſionē: ⁊ ſic oportebit ꝙ vel pla corpa ſint ſil. vel ꝙ nō ſit mixtio v̄a totius ad totū: ſʒ mixtio ad ſenſuʒ ſm minima iuxͣ ſe poſita. Auerroys aūt in.3.li.de celo.(Co.68.) dicit ꝙ forme eltoꝝ ſunt medie iter formas accn̄tales ⁊ ſubales: ⁊ ꝙ recipiūt magis ⁊ min⁹: ⁊ ſic formis eltoꝝ remiſſis: ⁊ quodāmodo ad mediū redactis quodāmō fit mixtio. Sʒ h̄ ē min⁹ poſe ꝙ̄ primū: nā forma ſubalis ē termin⁹ qdē eē ſpecifici: vn̄ in īdiuiſibili eſt rō forme: ſicͭ rō nūeri ⁊ figure: nec ē poſe: vt itēdaẗ vl̄ remitteẗ. Sed oīs additio vel ſubtractio facit aliaʒ ſpēm.

¶ Et iō alr̄ dōm ſm phm̄.in.i.de gn̄atiōe: ꝙ forme miſcibiliū nō manent in mixto actu: ſʒ v̄tute. put.ſ.v̄tus forme ſubalis manet in q̄litate eltari: lʒ remiſſa ⁊ q̄ſi mediū redacta: q̄litas.n.eltaris agit in v̄tute forme ſubalis: aliogn actio q̄ eſt p calorē ignis nō terminareẗ ad formā ſubalem.

¶ Ad 4ᵐ dōm ꝙ aīa cuʒ ſit forma eſt qdē pfectio q̄dam pticularis: nō aūt vlis: ⁊ iō ea adueniēte ſic aliqd pficitur: vt tamē aliqd corrūpatur.

Articulus. VII.

AD ſecundū ſic pcedebaẗ. Uidetur ꝙ hō abſqʒ grā p ſolā nālē arbitrij libertatē poſſit ſe ad grām pparare: q2 vt dr̄ puer.16. Hoīs eſt pparare aīum. Hoc aūt dr̄ eē alicuius: qḋ eſt in eius poteſtate ꝯſtitutū: ḡ in ptāte hoīs ꝯſtitutū eſt ꝙ poſſit ſe ad grām pparare. Nō ḡ indiget ad hoc auxilio grē. ¶ P̄. Anſel. dicit in lib° de caſu dyaboli: ꝙ nō iō aliqs caret grā: q2 deus nō vult dare: ſʒ q2 ipſe non vult accipe. Si ḡ vellet accipe poſſet accipe. Pōt ḡ ſi vult ſe ad grāʒ ppare abſqʒ exteriori auxilio. ¶ Sʒ dicebat ꝙ hō idiget in h̄ auxilio grē q̄tuʒ ad exteri⁹ mouēs. Sed ō̄. Hō pōt moueri ad ꝯuerſionē nō ſolū ex bonis: ſed etiā ex peccatis: ſicut ſi aliqs videat aliquē enormiter peccantē: ⁊ ex horrore peccati ad deū ꝯuertiẗ: ſed pctm̄ non eſt a deo: ḡ abſqʒ dei opatiōe pōt ſe hō ad grām pparare.

¶ Sed ō̄. Per hoc ad grām pparamur ꝙ ad deū conuertimur: ſed ad hoc indigemus auxilio diuine grē. Dicıẗ enim tren.4. Conuerte nos dn̄e ad te ⁊ ꝯuertemur: ḡ hō indiget auxilio grē diuine ad hoc ꝙ ſe ad grām preparet. ¶ P̄. ad nihilū nō pōt hō ſe preparare niſi cogitādo: ſed ad hoc ipm̄ indiget hō auxilio grē. Dr̄.n.in.2.ad cor.3. Nō ſufficientes ſumus cogitare aliqd a nobis: q̄ſi ex nobis: ergo idigemus auxilio diuie gratie ad hoc ꝙ nos ad grām pparemus.

Reſpōdeo dōm ꝙ in hac qōne cauendus eſt error Pelagij: q poſuit ꝙ per liberuʒ arbi. hō poterat adimplere legem ⁊ vitā eternā mereri: nec indigebat auxilio diuino: niſi q̄tuʒ ad hoc ꝙ ſciret qd facere deberet ſm illud ps. Doce me facere voluntatē tuā. Sʒ q2 hoc nimis paruʒ videbaẗ: vt ſolā ſciam hr̄emus a deo: charitatē aūt q̄ pcepta legis implenẗ haberemus a nobis: iō poſtmodū Pelagiani poſuerūt: ꝙ initiū boni opis eſt homini ex ſeipſo: dum conſentit fidei p liberū arbitriū: ſed ꝯſumatio eſt hoī a deo: pparatio aūt ad initiū boni opis pertinet. Un̄ ad errorē pelagianum ptinet dicere ꝙ hō poſſit ſe ad grām pparare abſqʒ auxilio diuine grē: ⁊ eſt cōtra apl̄m: qui dicit ad Phil.i. Qui cepit in nobis opus bonū: ipſe pficiet. ¶ Dōm eſt ḡ ꝙ hō idiget auxilio grē nō ſolū ad merēdū:

ſed ēt ad h̄ ꝙ ſe ad grāz ꝑparet:aliter tn̄ ⁊ aliter. Nā meretur hō ꝑ actū v̄tutis:cū nō ſolū bonū agit:ſ; hn̄:ad qꝺ̄ regnū̄ habitu:vt dr̄ in z°.eth̄.Et iō ad merēdū regnū̄ habitualis grā.Sʒ ad h̄ ꝙ hō ꝑparet ſe ad habitū ꝯſīdum nō indiget alio hitu:q2 ſic eēt ꝓcedere in īfinitū. Indiget aūt diuino auxilio nō ſolū q̄tū ad exteriora mouētia: put.ſ.ex diuina ꝓuidētia ꝓcurant̄ hoī occaſiones ſalutis:puta ꝑdicatiōes:exēpla:⁊ iterdū egritudīes ⁊ flagella:ſ; ēt q̄tū ad iteriorez motū: put deus cor hoīs iterius mouet ad bonū:ſꝫm illud ꝓuer.19.Cor regū in manu dei ⁊ q̄cūqʒ voluerit vertet illud:⁊ ꝙ h̄ necīum ſit ꝓbat phs in quodā.c.de bona fortuna. Hoc eni agit voluntate:volūtatis aūt ꝑn^m eſt electio:⁊ electiōis ꝯſilium. Si aūt q̄rat̄ q̄liter ꝯſiliari icipiat nō pōt dici ꝙ ex ꝯſilio ꝯſiliari incepit:q2 ſic eēt in īfinitus ꝓcedere. Un̄ oʒ aliqd exteri⁹ ꝑn^m eē qꝺ̄ moueat mentē hūanā ad ꝯſiliādū de agēdis. Hoc aūt oʒ eē aliqꝺ̄ melius hūana mēte:nō ḡ eſt corp⁹ celeſte:qꝺ̄ eſt īfra itellectualē v̄tutē:ſ; de⁹: vt phs ibidē ꝯcludit. Sic̄ ḡ oīs mot⁹ īferioꝝ corpoꝝ q̄ non ſemꝑ mouent̄ ꝑn^m eſt motus celi:ita oīum motuū iterioꝝ mētium ꝑn^m eſt a deo mouēte. Sic̄ ḡ nullus pōt ſe ad grāz preparare:nec aliqd boni facere niſi ꝑ diuinū auxilium.

Ad primuʒ ergo dōm ꝙ ꝑ hoc ꝙ hoīs eſt ſe ad gratiaʒ ꝑparare ꝑ liberꝝ arbitriū nō excludit̄ neceſſitas auxilij diuini:ſicut nec ꝑ h̄ ꝙ ignis eſt calefacere:excludit̄ necītas celeſtis motus. ¶ Ad z^m dōʒ ꝙ deus mouet oīa ſꝫm modū coꝝ:⁊ iō diuina motio a ꝗbuſdā participat̄ cū neceſſitate:a nā aūt rōnali cū libertate:ꝓpter h̄ ꝙ v̄tus rōnalis ſe hʒ ad oppoſita:⁊ ideo ſic deus mouet mētez humanā ad bonū:ꝙ tn̄ poteſt huic motioni reſiſtere:⁊ ſic ex deo eſt vt hō ſe ad grām ꝑparet:ſ; ꝙ grā careat non habet cāʒ a deo:ſ; ab homine:ſꝫm illud Oſee.13.Perditio tua ex te iſrael:tm̄modo ex me auxilium tuū. ¶ Ad 3^m dōʒ ꝙ lʒ peccatum nō ſit a deo:tn̄ deus pctm̄ q̄nqʒ ordinat ad hoc vt ſit alicui ſalutis occaſio.

Articulus. VIII.

D tertiū ſic ꝓcedit̄. Uīr ꝙ ꝑmus hō in ſtatu inocētie nō dilexerit deū ſuꝑ oīa ⁊ plusq̄ ſeipʒ. Sic eni diligere deū meritoriū ē maxie. Sʒ ꝑm⁹ hō in ſtatu illo nō hūit vn̄ poſſet ꝓficere ꝑ meritū:vt dr̄ in.24.di.ſcdi lib.ſniaꝝ:ḡ ꝑm⁹ hō i ſtatu illo nō dilexit deū plusq̄ ſeipʒ ⁊ ſuꝑ oīa. ¶ P̄.ſic diligere deū eſt maxia ꝑparatio mētis hūane ad grāʒ ꝯſīdā. Prim⁹ aūt hō in ſtatu illo ponit̄ grāʒ nō habuiſſe:ſ; ſola nālia:ḡ nō dilexit deū plusq̄ ſeipʒ ⁊ ſuper oīa. ¶ P̄.nā in ſe recurua eſt:q2.ſ.oīa q̄ amat retorquet ad ſe. Sʒ ꝑꝑ qꝺ̄ vnūqꝺ̄qʒ tale ⁊ illud magis:ḡ nāli dilectione plus diligebat ſeipm̄:q̄ deū. Non ḡ diligebat deū ſuꝑ oīa. ¶ Sed ꝯ.ſi nō diligebat deū plus q̄ ſeipm̄:aut ḡ minus ſe:aut eq̄lr ſibi:⁊ vtroqʒ mō ſeq̄t̄ ꝙ ſeipſo hō frueret̄:duʒ ſe nō referret i deū. Frui āt ſeipſo iducit ꝑuerſitatem pcti:vt Aug.dic̄.ḡ ꝑm⁹ hō in ſtatu inocētie iā erat ꝑuerſus ꝑ pctm̄ qꝺ̄ eſt impoīe. Seq̄t̄ ergo vt diligeret deū ſuꝑ omnia.

Reſpōdeo dōm ꝙ ſi hō fuit fact⁹ in grā: vt ex verbis Baſilij ⁊ Aug.hr̄i pōt:queſtio iſta locum nō hʒ. Manifeſtū eſt eni ꝙ exn̄s in grā ꝑ charitatez diligit deum ſupra ſeipm̄:ſed q2 poſſibile fuit deo vt hoīez faceret in puris nālibus:vtile eſt ꝯſiderare ad q̄tum ſe dilectio nālis extēdere poſſit. Dixerūt ergo qdā ꝙ hō vel angelus in puris nālib⁹ exn̄s diligit deū plusq̄ ſeipm̄ nāli dilectione ſꝫm amorē ꝯcupiſcētie:q2.ſ.bono diuino magis frui deſiderat tanq̄ maiori ⁊ ſuauiori:ſ; ſꝫ amorē amicitie nāliter hō plus diligit ſeipm̄ q̄ deū. Eſt eni amor ꝯcupiſcentie q̄ dicimur amare illud q̄ volum⁹ vti:vel frui:ſicut vinū vel aliqd h̄. Amor aūt amicitie eſt q̄ dicimur amare amicū cui volum⁹ bonū. Sed iſta poſitio ſtare nō pōt:dilectio eniʒ nālis eſt q̄dā nālis iclinatio indita nāe a deo:nihil aūt nāle eſt ꝑuerſuʒ. Impoīe eſt ergo ꝙ aliq̄ nālis iclinatio vl̄ dilectio ſit ꝑuerſa:ꝑuerſa āt dilectio eſt vt aliqs dilectione amicitie diligat plus ſe q̄ deū. Non pōt ḡ talis dilectio eē nālis. ¶ Dōm eſt ḡ ꝙ diligere deū ſuꝑ oīa plus q̄ ſeipʒ ē nāle nō ſolū angelo ⁊ hoī:ſ; ēt cuilibet creature:ſꝫm ꝙ pōt amare aut ſenſibiliter aut nālr. Inclinationes enim nāles maxime cognoſci pn̄t in his q̄ nālr agunt̄ abſqʒ rōnis deliberatione. Sic eni agit vnūqꝺ̄qʒ i nā ſic̄ aptum natū eſt agi. Uidemus aūt ꝙ vnaqueq̄ ꝑs nāli q̄dā inclinatione opat̄ ad bonū totius:ēt cū ꝑiculo aut detrimento ꝓꝑo:vt pʒ:cū aliqs manū exponit gladio ad defenſionē capitis:ex quo depēdet ſalus toti⁹ corpis. Un̄ nāle eſt vt q̄libet pars ſuo mō plus amet totū q̄ ſeipſam. Un̄ ⁊ ſꝫm hāc naturalē inclinationē:⁊ ſꝫm politicā v̄tutē bonus ciuis mortis ꝑiculo ſe expōit ꝑ bono cōi. Manifeſtū eſt āt ꝙ deus eſt bonū cōe toti⁹ vniuerſi ⁊ oīuʒ ꝑtiū ei⁹:vn̄ q̄libʒ creatura ſuo mō nālr plus amat deū q̄ ſeipſaʒ. Inſenſibilia qdē naturalr: bruta v̄o animalia ſenſitiue:creatura v̄o rationalis per intellectualem amorem:que dilectio dicitur.

Ad primū ḡ dōm ꝙ diligere deum vt eſt ꝑncipiū totius eē ad nālem dilectionem ꝑtinet. Sʒ diligere deū ꝓut eſt obʒ beātudis ē gratuite dilectiōis: in q̄ meritū ꝯſiſtit:nec tn̄ necīum eſt vt in h̄ ſuſtineamus ſniaʒ magr̄i dicētis:ꝙ hō in ꝑmo ſtatu nō habuit grām ꝑ quā mereri poſſet. ¶ Ad z^m dōʒ ꝙ naturali dilectiōe qua deus ſuꝑ oīa nāliter diligit̄ pōt aliqs magis ⁊ minus vti:⁊ qn̄ in ſūmo fuerit tūc eſt ſūma ꝑparatio ad grām hn̄daʒ. ¶ Ad 3^m dōʒ ꝙ iclinatio rei naturalis eſt ad duo.ſ.ad moueri ⁊ ad agere:illa aūt iclinatio nāe q̄ ē ad moueri i ſeipa recurua eſt:ſicut ignis mouet̄ ſurſuʒ ꝑꝑ ſui ꝯſeruationē:ſ; illa iclinatio nāe:q̄ eſt ad agere nō eſt recurua in ſeipa:non eni ignis agit ad generādū ignē ꝓpter ſeipſum: ſed ꝓpter bonū generati:qꝺ̄ eſt forma ei⁹:⁊ vlterius ꝓpter bonū cōe quod eſt conſeruatio ſpeciei:vnde patet ꝙ nō vniuerſaliter verum eſt.ꝙ oīs dilectio naturalis ſit in ſe recurua.

DEinde querebat̄ de his:q̄ ꝑtinent ad bonum grē. Et ꝑmo de his q̄ ꝑtinēt ad ipſum bonū gratie. Scdo de his:que ꝑtinent ad malū culpe:qꝺ̄ ei opponit̄. ¶ Circa bonū gratie querebat̄. Primo qdeʒ de eo qꝺ̄ pertinet ad oēs. Secūdo de eo quod pertinet ad clericos. Tertio de eo qꝺ̄ pertinet ad religioſos. ¶ Circa ea v̄o que ad oēs ꝑtinēt querebat̄ de duab⁹ ꝑtibus penitētie. Primo de ꝯtritione vtꝝ ſcilicet ꝯtritus teneat̄ velle magis eſſe in īferno q̄ peccare. Scdo de ꝯfeſſione.

Articulus. IX.

D primū ſic ꝓcedebat̄. Uidet̄ ꝙ ꝯtritus nō debeat magis velle eē in īferno:q̄ peccare. Pena eni inferni eſt eterna ⁊ irremediabilis. De pctō aūt pōt liberari ꝑ pniam:ḡ magis debet velle peccare q̄ in īferno eē. ¶ P̄.pena īferni icludit culpā:vna eniʒ de penis īferni eſt v̄mis:ideſt ꝯſcie remorſus de culpa. Culpa aūt nō icludit penā īferni.ḡ magis eſt eligēda culpa q̄ pena inferni. ¶ Sed ꝯtra eſt qꝺ̄ Anſel.dicit in libro de ſimilitudinibus: ꝙ aliqs dʒ magis eligere eſſe in inferno ſine culpa:q̄ in paradiſo cum culpa:q2 inocens in īferno non ſentiret penaʒ: ⁊ peccator in paradiſo non gauderet de gloria.

Reſpōdeo dōm ꝙ ꝯtritus tenet̄ in generali velle pati magis quācunqʒ penā q̄ peccare:⁊ hoc ideo:q2 cōtritio nō pōt eſſe ſine charitate : ꝑ quam oīa dimittunt̄ peccata. Ex charitate eni plus hō diligit deum q̄ ſeipſum:peccare aūt eſt facere cōtra deum:puniri autē eſt aliqꝺ̄ pati ꝯtra ſeipm̄. Un̄ charitas hoc requirit vt quālibet penam homo ꝯtritus ꝑeligat culpe. Sed in ſpāli deſcendere ad hanc penā vel ad illam nō tenet̄:quimo ſtulte

facerer

faceret ſiqͥs ſeipſ vł aliū ſollicitaret ſup hꝫ ꝑticularibꝰ penis. Maīfeſtū eſt.n.ꝙ ſicut delectabilia plꝰ mouēt i ꝑticulari ꝯſiderata ꝙ̄ i cōmuni: ita terribilia plus terrēt ſi i ꝑticulari ꝯſiderent: ꝛ aliqͥ ſūt ꝗ minori tētatiōe nō cadūt ꝗ forte maiori caderēt: ſicut aliqͥs audiēs adulteriū nō incitat̄ ad libidinē: ſꝫ ſi ꝑ ꝯſiderationē dſcēdit ad ſingulas illecebras magis moueret̄. Et ſilr aliqͥs nō refugeret pati mortē pro xpo: ſꝫ ſi deſcēderet ad ꝯſiderandū ſingulas penas magis retraheret̄. Et iō deſcēdere in talibus ad ſingula eſt inducere hoīem in tētationē: ꝛ ꝓbere occaſionem peccandi.

Ad primū ergo dōm ꝙ culpa ēt mortalis de ſe ꝑpetua eſt: ſꝫ ex ſola dei miſericordia remedium hꝫ. ℂ Pͥ. plus ꝓponderat bonū diuinū ꝯtra qḋ agit culpa bono nāe create: cui opponit̄ pena: ꝙ̄ ꝑpetuitas pene tēꝑalitati culpe. ℂ Ad 2m dōꝫ ꝙ remorſus ꝯſcie nō eſt culpa: ſꝫ ꝯñs ad culpam: ꝛ poſſet eſſe ſine culpa: vt in eo qui hꝫ ꝯſcientiam errātē de ꝑterito cōmiſſo: ſicut ſi aliquis credat aliquid a ſe prius cōmiſſum eſſe illicitum: quod tamē licitum erat: ꝛ ipſe dum faceret licitum reputabat.

Deinde circa ꝯfeſſionem querebant̄ tria. Primo vtꝝ ſufficiat ꝙ aliqͥs ſcripto ꝯfiteat̄: an opꝫ ꝙ ꝯfiteat̄ verbo. Scḋo an aliqͥs teneat̄ ſtatim ꝯfiteri habita opportunitate: vel poſſit expectare vſqꝫ ad q̄dragesimā. Tertio vtꝝ preſbyter parrochialis d̄beat credere ſuo parrochiano dicenti ſe alteri confeſſum: ꝛ dare ei eucharistiā vel non. Articulus. X.

Ad primū ſic ꝓcedebat̄. Uiꝫ ꝙ ſufficiat ſi aliquis confitetur ſcripto. a Confeſſio enim reqͥrit̄ ad manifeſtationē peccati: ſed pctm̄ manifeſtari pōt ſcripto ſicut ꝛ verbo: ergo ſufficit ſi confiteatur ſcripto.

ℂ Sed ꝯ eſt qḋ dr̄ ro. io. Ore ꝯfeſſio fit ad ſalutem.

Reſpōdeo dōꝫ ꝙ ꝯfeſſio eſt qͦdda ſacrāle: ſicut enī in baptiſmo reqͥrit̄ aliqḋ ex ꝑte miniſtri. ſ. vt abluat ꝛ ꝓferat: ꝛ aliqḋ ex ꝑte ſuſcipiētis ſacrm̄ vt. ſ. intēdat ꝛ abluat̄: ita i ſacro pn̄ie ex ꝑte ſacerdotis reqͥrit̄ ꝙ abſoluat ſub aliq̄ forꝰ v̄boꝝ. Ex ꝑte vͦ penitētis reqͥrit̄ ꝙ ſe clauibꝰ eccl̄ie ſubyciat peccata ſua ꝑ ꝯfeſſionez manifeſtās: de neccitate ergo ſacri eſt ꝙ ſua peccata manifeſtet: ꝛ ꝯtra h̄ nullus diſpēſare poſſet: ſicut nec ꝯtra baptiſmū. Sꝫ ꝙ fiat manifeſtatio v̄bo non eſt de neceſſitate ſacri: alioqͥn nulla neceſſitate poſſet aliter aliqͥs effectū huius ſacri ꝑcipere niſi ore ꝯfitendo: qḋ pꝫ eē falſum. Nā mutis vel quibuſcūqꝫ ꝗ verbo ꝯfiteri nō poſſunt: ſufficit ſcripto vel nutibus ꝯfiteri. Nulla aūt neceſſitate pōt aliqͥs baptiçari niſi aq̄: ꝓꝑ h̄ ꝙ aqua eſt de neceſſitate ſacramēti. Sꝫ ex inſtitutione eccleſie tenet̄ hō qui pōt vt verbo ꝯfiteatur: nō ſolū ꝓpter hoc: vt ore ꝯfitens confitēdo magis erubeſcat: vt ꝗ ore peccat ore purget̄: ſed ēt ſemꝑ in oībus ſacramētis accipit̄ id cuius eſt cōmunior vſus: ſicut in ſacramētali ablutione baptiſmi accipit̄ aqua: qua hoīes cōius vtuntur ad abluendū: ꝛ in eucharistia panis qui eſt cōmunior cibus: vñ ꝛ in manifeſtatione peccatoꝝ ꝯuenit vti verbis qbꝰ hoīes cōius ꝛ expꝛeſſius ſuos ꝯceptus ſignificare ꝯſueuerūt. Et attēdendum eſt ꝙ in hoc ſacro non imprimit̄ caracter: ſꝫ ſolū ꝯfert̄ gr̄a ad remiſſionē pcti: quā remiſſionem nlls ꝯſequitur peccādo. Peccat aūt ꝗ ordinationē eccleſie ꝑtermittit: vñ in baptiſmo qui ſeruat ea que ſunt de neceſſitate ſacri: pretermittens ſtatuta eccleſie conſequit̄ caracterem ſacramenti: ſed non ſacramēti effectū: hic autem nihil cōſeqͥtur.

ℂ Rōnes aūt que ad vtranqꝫ ꝑtē inducunt̄ nō multū cogūt: nā neqꝫ manifeſtatio ita expꝛeſſe pōt fieri ſcripto ſicut verbo: neqꝫ ꝙ dr̄ ore ꝯfeſſio fit ad ſalutē: itelligit̄ d̄ ꝯfeſſione peccatoꝝ: ſed de ꝯfeſſione fidei. Articulus. XI.

Circa ſcḋm ſic ꝓcedit̄. Uiꝫ ꝙ aliqͥs poſſit differre ꝯfeſſionē vſqꝫ ad q̄dragesimā: quicūqꝫ enim ſeruat preceptū eccl̄ie non delinquit: ſꝫ eccl̄ia ſtatuit ꝙ ſemel i āno hoīes ꝓpria peccata ꝯfiteant̄: ergo ſi aliqͥs expectat vſqꝫ ad terminū ab eccl̄ia ꝯſtitutuꝫ non peccat. ℂ Pͥ. baptiſmus eſt ſacrm̄ neccitatis ſicut ꝛ penitētia: ſꝫ cathecuminꝰ nō peccat ſi differat baptiſmū vſqꝫ ad ſabbatū ſcm̄: ꝗ pari rōne nec ꝯtritꝰ peccat ſi differat ꝯfeſſionē vſqꝫ ad q̄dragesimā. ℂ Pͥ. maioris neceſſitatis eſt contritio ꝙ̄ confeſſio. Sed ꝯfeſſio ſine cōtritione non valet ad ſalutē. Contritio aūt ſine ꝯfeſſione pōt in aliquo caſu valere: ſed ille qui eſt in pctō non tenet̄ ſtatim ꝯteri ꝯtritione q̄ delet pctm̄: alioquin peccator ꝑ ſingula momēta peccaret: ergo nec ꝯtritus tenet̄ ſtatim confiteri ita ꝙ peccet ſi ſecus agat.

ℂ Sed ꝯ. Magis eſt ſubueniēdū morbo ſpūali ꝙ̄ morbo corꝑali. Sꝫ aliqͥs ſubiectus morbo corporali ꝑiculo ſe cōmitteret niſi remediuꝫ medicine q̄reret ꝙ̄ cito poſſet: ꝛ ex negligētia peccaret. Multo ꝗ magis peccat ꝗ differt remediuꝫ ꝯfeſſionis adhibere ꝯ ſpūalem morbū peccati.

Reſpōdeo dōm ꝙ laudabile ē ꝙ peccator ꝙ̄ citius cōmode pōt pctm̄ ſuum ꝯfiteat̄: qꝛ per ſacrm̄ pn̄ie ꝯfert̄ gr̄a q̄ hoīem reddit magis firmū ad reſiſtēdū pctō. Quidā āt dixerūt ꝙ tenet̄ ꝯfiteri ꝙ̄ cito opportunitas ꝯfitēdi ſe obtulerit: ita ꝙ ſi differat peccat. Sed h̄ eſt ꝯ rōnē ꝓcepti affirmatiui: qḋ lꝫ obliget ſp: nō tñ obligat ad ſp: ſꝫ ꝑ loco ꝛ tpe. Tēpus aūt implendi ꝓceptū de ꝯfeſſione videt̄ qñ iminet aliqͥs caſus in q̄ neceſſe eſt hoī ꝙ ſit ꝯfeſſus: puta ſi imineat ei mortis articulus: vel neccitas accipiendi eucharistiā: aut ſacrū ordinem: vel aliqḋ hꝫ: ad qḋ opꝫ hoīem ꝑ ꝯfeſſionē purgatum ꝓparari: vñ ſi aliqḋ hoꝝ imineat: ꝛ aliqͥs ꝯfiteri ꝑtermittat: peccat. dūmodo debita opportunitas aſſit: ꝛ qꝛ ex ꝓcepto eccl̄ie oēs fideles tenent̄ ſaltē ſemel in āno in feſto paſche ꝓcipue ſacri cōionē accipere: iō eccl̄ia ordinauit vt ſemel in anno qñ iminet tp̄s accipiendi eucharistiā: oēs fideles ꝯfiteant̄. Dico ꝗ ꝙ differre ꝯfeſſionē vſqꝫ ad h̄ tp̄s ꝑ ſe loquēdo licitū eſt: ſꝫ ꝑ accñs pōt fieri illicitū: puta ſi imineat aliqͥs articulus in q̄ cōfeſſio reqͥrat̄. Uel ſi aliqͥs ꝓpter ꝯtēptū ꝯfeſſionez differat: ꝛ ſilr ꝑ accñs poſſet eſſe talis dilatio meritoria: ſi ad h̄ differat vt prudētiori confiteret̄: vel deuotius ꝓꝑ ſacrū tp̄s.

ℂ Primas ergo rationes concedimus.

ℂ Ad illud vͦ qḋ in ꝯriū obycit̄ dōꝫ ꝙ morbus corporalis niſi ꝑ medicine remediū extiguat̄: ſemꝑ inualeſcit i peius: niſi forte ēt v̄tute nāe fuerit extinctus: morbꝰ autē pcti extinguit̄ ꝑ ꝯtritionē: vñ nō eſt ſimile. Articulus. XII.

Ad tertiū ſic ꝓceditur. Uiꝫ ꝙ ſacerdos ꝓrochialis non debeat credere ſuo ſubdito dicēti ſe alteri eſſe ꝯfeſſuꝫ: vt ꝓꝑ hoc ei eucharistiā det. a Frequēter enim ipſa cōfeſſione aliq ꝯterunt̄: ꝗ prius ꝯtriti non fuerūt.

Sed ſacerdos dꝫ ſubditū ſuum q̄ntum pōt ad bonū inducere: ꝗ videt̄ ꝙ oīno ab eo expetere debeat ꝙ ſibi ꝯfiteat̄.

ℂ Pͥ. puer. 27. dicit̄ paſtori eccl̄ie. Diligēter agnoſce vultū pecoris tui. Sed hoc nullo mō melius pōt ꝙ̄ ꝑ ꝯfeſſionem: ergo debet ab eo exigere ꝙ ſibi confiteatur.

ℂ Sed ꝯtra. Si ſibi confiteretur poſſet dicere: que vellet: ꝛ crederetur ei: ergo ēt de hoc ſibi dꝫ credi ꝙ ſit confeſſus.

Reſpondeo dōm ꝙ in foro iudiciali credit̄ hoī ꝯ ſe: ſed nō ꝓ ſe. In foro aūt pn̄ie credit̄ homini ꝓ ſe ꝛ ꝯtra ſe. Eſt ergo diſtinguendū ꝙ dupliciter fit impedimētū quo aliqͥs a ꝑceptione eucharistie ipediatur: ſi. n. ſit impedimētū ad forum iudiciale ꝑtinens: puta excōicatio: nō tenet̄ ſacerdos ſuo ſubdito credere: quem excōicatum nouit: niſi ei de abſolutiōe ꝯſtet. Si autē ſit

ſpedimētū qđ ad ſoꝝ pnie ptīeat.ſ.pctīn:tenet ei credeꝛ:ꝛ iuſte agit:ſi ōneget eucbariſtiā ei q̄ pbibꝫ ſe ꝯfeſſū ꝛ abſolutū ab eo q̄ abſoluere potuit:vl̄ aucte aplica:vl̄ aucte epi.

Ad primū ḡ dōꝫ ꝙ illō bonū qđ ī ꝯfeſſiōe hoīes cōſequūt iā ꝯſecut⁹eſt ille q̄ ꝯfeſſū ſe dic:ſi verꝝ dic. Si āt falſū dic pari rōne poſſet falſū dicere ꝯfitēdo:nec pt aliqs alic⁹hoīs aucte cōpelli ad ꝯfitendū pctīn: qđ alteri ꝯfeſſus ē q̄ abſoluere potuit:qꝛ ſic iā dcm̄ ē:ꝯfeſſio pctō ꝝ qōdā ſacrale eſt dīno impio ſubiacēs:nō hūano. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ ꝙ ſpūal paſtoꝛ vultū pecoꝛis ſui dꝫ diligēter agſcere ꝯſiderādo exteri⁹ vitā ei⁹:ſꝫ p modū ꝯfeſſiōis n̄ pt diligēti⁹ ſcrutari:ſꝫ dꝫ ꝙ credat ea q̄ ſibi a ſuo ſbdito dnr̄.

Deinde q̄rebant duo d̄ hiis:q̄ ptinēt ad clericos. Et p̄ de offō ecclie:vtꝝ ille q̄ eſt p̄bēdat⁹ in duab⁹ eccliīs l dic q̄ diuerſū offm̄ ſit in vtraq3 eccliā debeat vtrūq3 offm̄ dicere. 2ᵒ de ſtudio theologie vtꝝ aliqs teneat dimittere ſtudiū theologie:ēt ſi ſit apt⁹ ad alios docedū: ad h̄ ꝙ intēdat ſaluti aīaꝝ. Articulus. XIII.

Ad primuꝫ ſic pcedebat. Ur ꝙ aliqs ī tali caſu d̄beat vtrūq3 offm̄ dicere. Onus.n.dꝫ rn̄dere emolumēto. Ille ḡ q̄ hꝫ emolumētū p̄bēde in duab⁹ eccliīs:dꝫ onus ſufferꝛ vtriuſq3:vt.ſ.vtriuſq3 ecclie offm̄ dicat. ¶ P̄.iuſtū eē videt:vt ſi hꝫ mai⁹ emolumētuꝫ ab vna eccleſia in q̄ forte cātat plixius offm̄:ꝙ ēt maius on⁹ ſubeat plixius offm̄ dicendo. Nō ḡ ad eū ptinet electio:ſꝫ vel dꝫ vtrunq3 dicere:vel dꝫ dicere offm̄ ecclie:in q̄ hꝫ pinguius bn̄ficium. ¶ Sed in ꝯtrarium inducebat ꝯſuetudo.

Rn̄deo dōm ꝙ ſuppoſito:ꝙ aliqs licite ſit p̄bēdatus in duab⁹ eccliīs.ſ.ex diſpēſatiōe:ꝯſiderāduꝫ ē ꝙ ille q̄ in aliq̄ eccliā p̄bēdaꝫ accepit duob⁹ obligat.ſ.deo: vt ei debitas laudes exoluat p ei⁹ bn̄ficiīs:ꝛ ecclie de qua accipit ſumpt⁹. Ea vō q̄ ad eccliaꝫ ptinēt ſubiacēt diſpēſationi platoꝝ ecclie:ꝛ iō h̄ debituꝫ qđ dꝫ ecclie dꝫ exoluere ſꝫ ꝙ ſtatutū eſt:vl̄ p ſeip̄ꝫ ſi ſit p̄bēda:q̄ reqrat reſidētiaꝫ: vel p vicariū:ſi h̄ ſufficiat ſm ecclie ſtatū:ac ꝯſuetudineꝫ. Sꝫ d̄bitū qđ dꝫ deo p ſeip̄ꝫ dꝫ exoluere:n̄ refert āt q̄tū ad deū q̄b⁹ pſalmis ꝛ hymnis deū laudet:vtputa:vtꝝ dicat in veſpis. Dixit dn̄s. vel Laudate pueri dn̄ꝫ:niſi q̄tuꝫ ad h̄ ꝙ hō dꝫ ſeq maioꝝ traditiōes:ꝛ qꝛ laudes deo dꝫ q̄ſi vnus hō:ſuffic ꝙ ſemel offm̄ dicat ſm ꝯſuetudinē alic⁹ eccliaꝝ q̄ꝝ eſt cleric⁹. Sꝫ de electiōe officij rōnabilr videt ꝙ debeat dicere offm̄ illius ecclie in q̄ maiorē gradū hꝫ:puta ſi in vna ſit decan⁹:ꝛ in alia ſimplex canonicus:dꝫ dicere officiū ecclie in q̄ eſt decanus. Qđ ſi in vtraq3 eccliā fuerit ſimplex canonicus:dꝫ dicere offm̄ dignioꝛis ecclie:q̄uis forte in minoꝛi eccliā hēat opulētioreꝫ p̄bēdā:qꝛ tpalia nullius momēti ſūt ſpūalib⁹ cōparata. Si vō ambe ecclie ſint eq̄lis dignitatis:pōt eligere qđcunq3 offm̄ magis voluerit: ſi fuerit ab vtraq3 eccliā abſens. Si āt fuerit in aliq̄ eaꝝ preſens: debet ſe conformare illis cum quibus conuerſatur. ¶ Et p h̄ patet rn̄ſio ad obiecta. Articulus. XIIII.

Ad ſecūdū ſic pcedebat. Uidet ꝙ aliqs q̄ pōt ſaluti aīaꝝ curā impēdere peccet:ſi circa ſtudium tp̄s occupat. Dr.n. Gal.vlt. Dū tp̄s hēmus opemur bonū:nulla ēt eſt grauioꝛ iactura q̄ tp̄is. Nō dꝫ ḡ aliqs totuꝫ tp̄s in ſtudio expēdere:differēs ſaluti aīaꝝ curā impēdere. ¶ P̄. pfecti tenent ad id qđ melius eſt. Sꝫ religioſi ſunt pfecti:ergo maxime religioſi debēt dimittere ſtudium:vt ſaluti aīaꝝ inſiſtāt. ¶ P̄. peius eſt errare in via moꝝ q̄ in via pedū. Sꝫ platus tenet reuocare ſuū ſubditū:ſi videat eū errare in via pedū:ḡ multo magis tenet eū reuocare ab erroꝛe q̄ eſt in via moꝝ. Eſt āt erroꝛ ſi hō p̄termittat quod melius eſt:ḡ plat⁹ dꝫ ſubditū cogere vt ſaluti aīaꝝ itendat ſtudio p̄termiſſo. ¶ In ꝯtriū īducebat ꝯſuetudo p rōne.

Reſpōdeo dōꝫ ꝙ aliq̄ duo pn̄t cōparari adinuicē:ꝛ ſimplr ꝛ ſꝫ aliquē caſuꝫ.nihil.n.pbibet id qđ eſt meli⁹ ſimplr in aliq̄ caſu eē minus eligendū:ſicut phari ē ſimplr meli⁹ q̄ ditari:ſꝫ ī tp̄e nec̄itatis ditari ē magis eligēdū:ꝛ aliq̄ p̄cioſa margarita ē charioꝛ vno pāe:ꝛ tn̄ in aliq̄ caſu famis panis p̄eligeret:ſm illō tren.4ᵒ. Dederūt p̄cioſa q̄q3 p cibo ad refocillādas aīas. Eſt āt ꝯſiderandū ꝙ in q̄lꝫ artificio ſimplr melioꝛ eſt q̄ diſponit de artificio:ꝛ dr̄ architectoꝛ:q̄ aliqs manual q̄ opa exeqt ſm ꝙ ei ab alio diſpōit. Un̄ ꝛ edificijs ꝯſtruēdis maioꝛi mercede ꝯducit q̄ diſpōit de edificio:ſꝫ nihil māib⁹ opet:q̄ manuales artifices:q̄ dolāt ligna:ꝛ icidūt lapides. In edificio aūt ſpūali ſūt q̄ſi manuales operarij:q̄ pticulariter īſiſtunt cure aīaꝝ:puta ſacra miſtrando:vl̄ aliqđ hꝫ pticulariter agēdo: ſꝫ q̄ſi p̄ncipales artifices ſūt epi q̄ impant:ꝛ diſponūt q̄lr p̄dicti ſuū offm̄ exeq debeant:pp qđ ꝛ epi.i.ſupintēdentes dn̄r:ꝛ ſimplr theologie doctores ſunt q̄ſi p̄ncipales artifices:q̄ ingrūt ꝛ docēt q̄lr alij debeāt ſaluteꝫ aīaꝝ pcurare. Simplr ḡ meli⁹ eſt docere ſacrā doctrinā:ꝛ magis meritoriū ſi bōa itētione agat:q̄ ipēdere pticularē curā ſaluti h⁹ ꝛ illi⁹. vn̄ Apl̄s de ſe dic.i.ad coꝛ.i. Nō.n.miſit me xp̄s baptiçare:ſꝫ euāgeliçare:q̄uis baptiçare ſit op⁹ maxie ꝯferēs ſaluti aīaꝝ.ꝛ.2.ad Thi.2.idē apl̄s cōmēdat fidelib⁹ hoīb⁹: q̄ idonei erūt ꝛ alios docere. Ipſa ēt rō demōſtrat ꝙ meli⁹ eſt erudire de ptinētib⁹ ad ſalutē eos q̄ ꝛ in ſe ꝛ ī alijs pficere pn̄t q̄ ſimplices:q̄ in ſe tm̄ pficere pn̄t. In aliquo tn̄ caſu nec̄itate imīnēte deberēt ꝛ epi ꝛ doctores itermiſſo pprio offō pticulariter itēdere ſaluti aīaꝝ.

Ad primuꝫ ḡ dōm ꝙ nullā iacturā tp̄is patit:q̄ qđ eſt meli⁹ opat docēdo ſacrā doctrinā:vl̄ q̄ ad h̄ p ſtudiū ſe diſpōit. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ pfect⁹ dr̄ aliqs duplr. Uno:qꝛ hꝫ pfectionē. Alio⁹.qꝛ hꝫ ſtatū pfectiōis. Perfectio āt hoīs ī charitate ꝯſiſtit:q̄ hoīeꝫ deo ꝯiūgit. Un̄ q̄tū ad dilectionē dei dr̄ Gen̄.17. Ambula corā me ꝛ eſto pfect⁹:q̄tuꝫ vō ad dilectioneꝫ p̄ximi poſtq̄ dn̄s dixerat. Diligite inimicos vr̄os: ꝯcludit Math.5. Eſtote ḡ pfecti. Statū āt pfectionis hr̄e dicūt q̄ ſolēniter obligant ad aliqđ pfectiōi ānexū. Eſt āt aliqđ ānexū pfectiōi charitati duplr. Uno⁹ ſic p̄ambulū ꝛ p̄patoriū ad pfectionē:vt pauptas:caſtitas:ꝛ h⁹.q̄b⁹ hō retrahit a curis ſecularium reꝝ:vt libi⁹ vacet hiis q̄ di ſſ. Un̄ hꝫ magis ſūt q̄dā pfectiōis iſtr̄a:pp qđ Dier. exponēs illō v̄bū Petri dicētis. Ecce nos religm⁹ oīa ꝛ ſecuti ſumus te: dic ꝙ nō ſuffecit Petro dicere. Ecce nos religm⁹ oīa:ſꝫ addidit qđ pfectū ē:ꝛ ſecuti ſum⁹ te. Quicūq3 ḡ vl̄ volūtariā pauptatē vel caſtitatē ſuāt:hn̄t q̄dē p̄patoꝛiū pfectiōis:ſꝫ nō dicunt hr̄e ſtatū pfectiōis:niſi q̄ ſe ex ſolēni pfeſſiōe ad hꝫ obligāt. Aliqđ.n.ſolēne ꝛ ppetuū dr̄ hr̄e ſtatū:ſic ptꝫ in ſtatu libtatis vel m̄rimoniū ꝛ ſi l̄ium. Alio vō mō aliqđ eſt ānexū pfectiōi charitatis:vt effect⁹:vt.ſ.aliqs curā aīaruꝫ ſuſcipiat. Eſt.n.pfecte charitatis vt aliqs pp d̄i amorē p̄termittat dulcedinē ꝯtēplatiue vite:quā magis amaret:ꝛ accipiat actiue vite occupatiōes ad pcurandū p̄ximoꝝ ſalutē. Quicūq3 ḡ h̄ mō ſaluti p̄ximoꝝ itēdit hꝫ q̄dē aliquē pfectiōis effectū:ſꝫ nō hꝫ pfectiōis ſtatū:niſi ep̄s q̄ cū q̄dā ſolēni ꝯſecratiōe ſuſcipit aīaꝝ curā. Archidyacōi vō ꝛ prochiales p̄ſbri magis hn̄t cōmiſſa q̄dā officia:q̄ ꝙ p h̄ in aliq̄ pfectiōis ſtatu ponāt. Soli ḡ religioſi ꝛ epi dicūt pfecti q̄ſi ſtatū pfectiōis hn̄tes:vn̄ religioſi ſiūt epi:ſꝫ n̄ archidyacōi vl̄ plebani. Cū ḡ dr̄ ꝙ pfecti tenēt ad id qđ meli⁹ ē:verꝝ ē ſi itelligat de hiis q̄ dicunt pfecti pp pfectionē charitatis. Dꝫ.n.obligāt ex lege iterioꝛi q̄ inclinādo obligat:vn̄ ad h̄ obligant ſm menſurā ſue pfectiōis qđ iplēt. Si āt itelligat de hiis q̄ dicūt pfecti pp ſtatū:ſic epi ꝛ religioſi:nō eſt verꝝ. Nō.n.tenēt epi niſi ad ea ad q̄ ſe extēdit cura ſuſcepti regimis. Et religioſi n̄ tenēt niſi ad ea ad q̄ obligāt ex voto

ſue profeſſionis

ſue pfeſſiõis.alioquin eẽt obligatio ad infinitũ.cũ tamen ⁊ nã tars ⁊ oĩs lex certos terminos habeat:dato tamen ꝙ perfecti ſemper teneant̃ ad id qḋ meli⁹ ẽ.nõ eẽt ad ꝓpoſitũ: ſicͭ ex ſupradictis appꝫ. ℂ Ad 3ᵐ dõꝫ ꝙ lꝫ plat⁹ teneat̃ ſubditũ ſuũ reuocare ab oĩ malo:nõ tñ tenet̃ eũ inducere ad oẽ meli⁹. Hec ẽt rõ in ꝓpoſito locũ nõ hꝫ ſicut nec alie ⁊c̃.

Deinde q̃rebant̃ duo de his q̃ ptinent ad religioſos. Pͥo vtrũ religioſus teneat̃ obedire ſuo prelato:vt reuelet ſibi aliqḋ ſecretũ:qḋ fidei ſue eſt cõmiſſuꝫ. 2° vtruꝫ teneat̃ ſibi obedire vt reuelet occultã culpam fratris quã nouit.

Articulus. XV.

Circa pͥmũ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ religioſus teneat̃ aliqḋ ſecretum fidei ſue cõmiſſuꝫ reuelare ꝓlato ꝑcipiẽti. Ad obediendum.n. ꝓlato obligauit ſe religioſus profeſſione ſolẽni. ad tenẽdũ aũt ſecretũ obligauit ſe ſimplici promiſſiõe. g̃ magis dꝫ obedire prelato ꝗ̃ ſeruare ſecretũ.

ℂ Sꝫ ↄ̃ eſt ꝙ Ber.dicit. Id qḋ eſt iſtitutũ ꝓpter charitatẽ nõ militat ↄ̃ charitatẽ. Sꝫ pfeſſio obedientie quã religioſus facit ꝓlato:inſtituta eſt ꝑꝑ charitatẽ. g̃ nõ militat ↄtra charitatem:qua quilibet tenetur ſeruare fidem proximo.

Reſpõdeo dõm ꝙ ſicut Ber.dicit in li.de diſpenſatiõe ⁊ ꝓcepto. Sufficiens obediẽtia eſt vt religioſus obediat ſuo ꝓlato de his q̃ ad regulã ptinent: vel directe:ſicut ea q̃ ſunt ſcripta in regula:vl̃ indirecte:ſicͭ ea q̃ ad hec reduci pñt:ſicut miniſteria exhibẽda fratrib⁹ ⁊ pene ꝑ culpis iſligere:⁊ hmõi. Perfecta aũt obediẽtia eſt vt ſimplr̃ in oĩb⁹ obediat q̃ nõ ſunt ↄ̃ regulã vel ↄ̃ deũ. Sꝫ ꝙ aliqs obediat ꝓlato in his q̃ ſunt ↄ̃ deũ vl̃ ↄ̃ regulã eſt obediẽtia icauta ⁊ illicita. ℂ Eſt g̃ ↄſiderãdũ in ꝓpoſito vtrũ ſit licitũ religioſo ſecretum fidei ſue cõmiſſum reuelare. Circa qḋ diſtinguẽdũ eſt ꝺ ſecreto. Eſt.n. aliqḋ ſecretũ qḋ illicitũ eſt celare:ſicut qḋ in ꝑiculũ vgit alioꝝ:qb⁹ aliqs cauere tenet̃. Unñ ⁊ in iuramento fidelitatis ↄtinet̃ ꝙ hõ ſui ſecreta debeãt dñis reuelare. Ad ꝓceptũ g̃ ꝓlati tenet̃ religioſus tale ſecretũ pãdere:eẽt ſi ꝓmiſit ſe nõ reuelare. dicẽte Iſiḋ. In mal̃ ꝓmiſſis reſcide fidẽ:niſi forte i ↄfeſſiõe audierit:q: tũc nullo⁹ ẽ reuelãdũ. Eſt ãt aliḋ ſecretũ qḋ de ſe celari pt ſine pctõ:⁊ tale ſecretũ religioſus nullo⁹ ꝓlato ꝑcipiẽte pãdere dꝫ:ſi ſit fidei ſue ↄmiſſum. peccaret.n. frãgendo fidẽ cõmiſſo.

Ad primũ g̃ dõꝫ ꝙ ſolẽnior eſt obligatio ad ſuãdũ ea q̃ ſũt fidei ⁊ charitatl:q̃ ẽ ex lege nãli ⁊ ex ꝓmiſſiõe i bapᵗᵐᵒ fcã:ꝗ̃ ea q̃ ẽ ex profeſſione religionis.

Articulus. XVI.

Circa 2ᵐ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ ſubdit⁹ debeat ꝓlato ꝑcipiẽti reuelare culpã occultã alteri⁹ fratris:q: vt Hiero.dic̃. Nõ dꝫ occultari culpa vni⁹ in ꝑiudiciũ mltoꝝ. Sꝫ ꝑſumendũ ẽ ꝙ ꝓlat⁹ culpã vni⁹ cognoſcere velit ꝑꝑ multitudinis bonũ. ergo prelato precipienti dꝫ culpa alterius reuelari.

ℂ Sꝫ ↄ̃ eſt ꝙ Greg.dicit. ꝙ ⁊ ſi aliqñ ꝑꝑ obediẽtiã debem⁹ aliq̃ bona dimittere:nullo tñ mõ ꝑꝑ obediẽtiaꝫ debemus aliqḋ malũ ꝑpetrare. Sꝫ malũ eſſe vr̃ culpã occultã detegendo aliũ informare. g̃ hoc ꝓpter obedientiã fieri nõ dꝫ.

Reſpõdeo dõꝫ ꝙ religioſus ꝓlat⁹ in ca° ꝓeſt: ſicͭ iudex eccliaſtic⁹ in foro iudiciali. Unñ ad ea põt ex ꝓcepto ſubditos obligare vt ei pandant̃ ꝑꝑ q̃ põt iudex eccliaſtic⁹ in foro iudiciali iuramẽtũ exigere. Eſt g̃ ſciẽdũ ꝙ i criminib⁹ triplex eſt modus ꝓcedẽdi. vn⁹ ꝑ denũciationẽ. ali⁹ ꝑ igſitionẽ. ali⁹ ꝑ accuſationẽ. In via g̃ denũciatiõis intẽdit̃ correctio delinqñtis. ⁊ iḋ ſꝫ ꝓceptũ dñi Mat.18. dꝫ ꝓcedere frña correctio: vt.ſ. corripias eũ iter te ⁊ ipſꝫ ſolũ:ꝙ ſi ñ audierit:corã duob⁹ vl̃ trib⁹ teſtib⁹. ⁊ vltio dicat̃ ecclie. Charitatis.n.ẽ vt aliqs parcat f̃ri ꝗ̃tũ põt. vñ ꝓus dꝫ niti vt corrigat ↄſciaꝫ f̃ris ſuata fama ſolitarie admonẽdo:⁊ poſtmodũ corã duob⁹ vl̃ trib⁹:tãdẽ negligẽda ẽ fama:vt emẽdet̃ ↄſcia:⁊ dõꝫ ẽ ecclie:in q̃ ẽt ꝓceſſu ↄſulit̃ ↄſcie. Nã pctõr ſi a ꝓn⁹ videret ſe publicatũ amitteret vercũdiã ⁊ obſtiatior fieret ad peccãdũ. In igſitiõe vͦo dꝫ ꝓcedere iſamia. In accuſatiõe vͦo dꝫ ꝓcedere inſcriptio: ꝑ quã ipſe obligat ſe ad taliõnẽ. In igſitiõe ãt ⁊ accuſatiõe itẽdit̃ pẽa peccãtis ꝑꝑ mltitudis bonũ. Si g̃ appeat accuſator in caplo g ſe obliget ad taliõnẽ:põt ꝓlat⁹ ꝓcepto vitatis ↄfeſſionẽ exigere:ſicͭ ⁊ iudex eccliaſtic⁹ iuramẽto. Et ſilr̃ ſi ꝓcedat iſamia:põt ꝓlat⁹ ꝓcepto vitatẽ exgrere:⁊ ſubditi tenẽtur obedire. Si aũt ꝓcedat̃ ꝑ viã ſimplicis denũciatiõis: nõ tenet̃ religioſus ꝓlato ꝑcipienti culpã fratris reuelare: niſi ꝓcedẽte monitiõe eũ videat icorrectũ:imo magis peccaret:ſi ad ꝓceptum ꝓlati reuelaret:q: plus tenet̃ obedire euãgelio ꝗ̃ ꝓlato:⁊ mlto magis ꝓlat⁹ peccaret ſi ſubditũ induceret ad peruertendum ordinem euangelij.

Ad primuꝫ g̃ dõm ꝙ de pctõ ꝓterito:ꝺ q̃ iã aliqs correct⁹ ẽ ad ſecretã ãmonitiõeꝫ:vel ꝺ quo põt ſꝑari corrigẽdus niſi ↄ̃tuũ iueniat̃:nõ põt im̃inere ꝑiculũ mltitudis. Sꝫ de pctõ futuro qḋ ẽ ꝑiculoſũ mltitudini vl̃ ſpũalr̃ vl̃ corꝑalr̃ ꝓcedit obꝫ. tũc.n. ñ dꝫ ãmonitiõnẽ ſecretã expectare:ſꝫ ſtatĩ ꝑiculo occurrere. vñ ⁊ dñs nõ dic̃. Si peccare itẽdat in futuro:ſꝫ ſi peccauerit in ꝓterito.

Deinde q̃rũt̃ q̃tuor ad culpaꝫ ptinentia. Pͥmo vtꝝ pctm̃ ſit nã aliq̃. 2° vtꝝ ꝑiuriũ ſit grauí⁹ pctm̃ ꝗ̃ homicidium. 3° vtꝝ peccet g ꝑꝑ ignorãtiã ↄſtitutionẽ pape nõ ſuat. 4° vtꝝ monachus peccet mortaliter comedẽdo carnes.

Articulus. XVII.

Ad primuꝫ ſic ꝓcedebat̃. Ur̃ ꝙ pctm̃ nõ ſit aliq̃ nã. Dr̃.n. Ioã.p°. Sine ipſo fcm̃ ẽ nihil.i.pctm̃. Sꝫ qḋ eſt nã aliq̃ nõ põt dici nihil. g̃ pctm̃ nõ eſt nã aliqua.

ℂ Sꝫ ↄ̃. Si pctm̃ nõ eſt nã aliq̃ oꝫ ꝙ ſit ꝓuatio pura:ſꝫ ꝓuatio pura ñ dr̃ ſꝫ magis ⁊ min⁹:vt mors ⁊ tenebra. g̃ vnũ ñ eẽt grauí⁹ altero:qḋ eſt incõueniẽs.

Reſpõdeo dõm ꝙ pctm̃ maxie trãſgreſſiõis ẽ act⁹ iordinat⁹. Ex pte g̃ act⁹ pctm̃ ẽ nã aliq̃:ſꝫ iordinatio ẽ ꝓuatio:⁊ ſm hãc pctm̃ dr̃ nihil. ℂ Et per ꝺ pꝫ ſolo ad obiecta.

Articulus. XVIII.

Circa 2ᵐ ſic ꝓcedebat̃. Ur̃ ꝙ periuriũ ſit grauí⁹ pctm̃:ꝗ̃ homicidiũ. dicit eniꝫ Ber. ꝙ ↄ̃ ꝓcepta pᵉ tabule nõ põt diſpẽſare:nec de⁹ nec hõ. Cõtra ꝓcepta ãt 2ᵉ tabule pt diſpẽſare de⁹:ſꝫ nõ hõ:ex q̃ pt accipi:ꝙ grauí⁹ ſit peccare ↄ̃ ꝓcepta pᵉ table ꝗ̃ ↄ̃ ꝓcepta 2ᵉ. Sꝫ ꝑiuriũ ẽ ↄ̃ ꝓceptũ pᵉ table:qḋ ẽ. Nõ aſſumes nom̃ dei tui i vanũ. Homicidiũ ãt ẽ ↄ̃ ꝓceptũ 2ᵉ table. Nõ occides. g̃ gui⁹ pctm̃ ẽ ꝑiuriũ ꝗ̃ homicidiũ.

ℂ P̃. grauí⁹ ẽ peccare i deũ:ꝗ̃ i hoieꝫ. Sꝫ ꝑiuriũ ẽ pctm̃ i deũ:homicidiũ i hoieꝫ. g̃ grauí⁹ pctm̃ ẽ ꝑiuriũ ꝗ̃ hõicidiũ.

ℂ Sꝫ ↄ̃. Pẽa ꝓportiõat̃ culpe. Sꝫ grauí⁹ puñit̃ homicidiũ ꝗ̃ periurium. ergo eſt grauí⁹ pctm̃.

Reſpõdeo dõꝫ ꝙ ſicͭ aplʼs dic̃ ad heb.6. Hoies per maiores ſui iurãt:⁊ oẽs ↄtrouerſie eoꝝ finis eſt iuramẽtũ. Fruſtra ãt i cã homicidij ↄtrouerſie finis eẽt iuramẽtũ: ſi homicidiũ eẽt grauí⁹ pctm̃ ꝗ̃ ꝑiuriũ. ꝑſumeret̃.n. ꝙ g maiorẽ culpã homicidij cõmiſiſſꝫ:nõ vereret̃ minorẽ ꝑiurij icurrere. vñ ex ꝺ ipſo ꝙ i cã cuiuſlꝫ pctĩ ꝺfert̃ iuramẽtũ: manifeſte oñdit̃ ꝙ ꝑiuriũ ꝓ maxĩo pctõ dꝫ hẽri:nec imẽito: q: ꝑiurare nomẽ dei vr̃ q̃dã diuini noĩs ꝺnegatio. vñ 2ᵐ locũ p⁹ ydolatriã pctm̃ ꝑiurij tꝫ:vt ex ordine ꝓceptoꝝ appꝫt:ſꝫ ⁊ apud gentiles iuſiurãdũ erat honoratiſſimũ:vt dr̃ in ꝓn̄. metaph. ℂ Prias ãt rõnes ↄcedim⁹. ℂ Ad illḋ vͦo qḋ in ↄ̃riũ obr̃ dõm:ꝙ in iudicio hũano ñ ſꝑ ꝗ̃titas pene rñdet ꝗ̃titati clpe. Interdũ.n. iſligit̃ maior pẽa ꝑ miori clpa qñ grauí⁹ nocumẽtũ imiet hoib⁹ ex miori clpa:ſꝫ ſꝫ di iudiciũ

Digitized by Google

grauior culpa grauiori pena puniſ. vñ vt oñdaſ grauitas ido latrie ⁊ piuriȝ poſtꝗ̃ in p̄ pcepto dixerat. Nõ adorabis ea/ neq̄ coles: ſubdiſ exo. xx. Ego ſuȝ dñs de⁹ tu⁹ viſitãs inigᷓ/ tates patrũ in filios: ⁊ poſtꝗ̃ dixerat. Nõ aſſumes nomen dñi dei tui in vanũ: ſubdiſ. Nec. n. hẽbit inſonté dñs eũ qui aſſumpſit nomẽ dñi ſui fruſtra. Articulus. XIX.

Ad tertiuȝ ſic procediſ. Uiſ q̄ q̄ facit ꝯ ꝯſtitutioneȝ pape p ignoran tiaȝ nõ peccet. Ut. n. Aug. dicit. petm̃ adeo eſt volũtariũ: q̄ ſi nõ eſt voluntariũ non eſt petm̃. Sȝ ignorãtia cãt inuolũtariũ: vt dr in. 3. ethi. ꝙ qđ fit p ignorãtiã nõ eſt petm̃. ℂ P̄. ſm iura dñs põt repe tere ſuũ ſuuȝ ordinatũ poſt certũ tps. hoc aũt dȝ cõputari a tépoꝛe ordinatiõis: nõ a tempoꝛe notitie. ergo obligatio conſtitutionis pape obligat a tempoꝛe notitie.

ℂ Sȝ ꝯ. Ignorãtia iuris nõ excuſat. Sȝ ꝯſtitutio pape facit ius. ꝙ q̄ facit ꝯ ꝯſtitutioné pape p ignorãtiã nõ excuſaſ.

Reſpondeo dõm q̄ ignorãtia ꝗ̃ eſt cã act⁹ cãt inuo luntariuȝ. Unñ ſemp excuſat: niſi ipſa ignorãtia ſit petm̃. Eſt ãt ignorantia petm̃ qñ ignorat qs ꝗ̃ põt ſcire ⁊ teneſ. Conſtitutioné. n. pape oẽs ſuo mõ ſcire te nenſ. Si ꝙ aliqs neſciat p negligẽtiã: nõ excuſaſ a culpa: ſi ꝯ ꝯſtitutioné agat. Si vo aliqs hẽat ſufficiẽs ipedimẽtum: pp qđ ſcire nõ potuerit: puta ſi fuit in carcere: vel in terris extneis: ad ꝗ̃s ꝯſtitutio non pueuit: vel pp̄ter aliqđ ſile: ta lis ignorãtia excuſat vt nõ peccet ꝯ ꝯſtitutioné pape agẽs. ℂ Et p hoc pȝ ſolõ ad obta. Articulus. XX.

Circa 4ᵐ ſic pcediſ. Uiſ q̄ mõachus pec cet moꝛtalr: comedendo carnes. Di cit. n. canõ de ꝯſecratiõe: q̄ mõachi non debẽt comedere carnes: ⁊ ſi ꝯ fecerint debẽt incarce rari. Sȝ talis pena nõ infligiſ niſi p pctõ moꝛ tali. ꝙ monachi comedẽtes carnes peccant moꝛtalr. ℂ P̄. facere ꝯ votũ eſt petm̃ moꝛtale. Sȝ monachi ex voto obli ganſ ad ſeruandum regulã beati Benedicti: in qua conti netur q̄ monachi a carnibus abſtineãt. ergo monachi pec cant moꝛtaliter comedendo carnes.

ℂ Sȝ ꝯ. Nullũ petm̃ moꝛtale ꝯcediſ alicui rõne cuiuſcũq̄ ifirmitatis. Sed comedere carnes cõcediſ mõacho rõne ifirmitatis. ꝙ cõcdere carnes nõ ẽ petm̃ moꝛtale mõacho.

Reſpõdeo dõȝ q̄ nihil eſt moꝛtale petm̃ mõacho: vel religioſo cuicũq̄ per ſe loquẽdo: qđ nõ: ſit petm̃ moꝛtale alteri: niſi ſit ꝯriuȝ ei ad qđ ſe voto ꝓ feſſiõis obligauit: p accñs tñ vt rõne ſcandali vel alicuius huiuſmodi poſſet aliqđ ei eſſe petm̃: qđ nõ eſſet aliȷ petm̃. Eſt ꝙ ꝯſiderãdũ quid ſit illud ad qđ religioſus voto ꝓfeſ ſiõis ſe aſtringit: ⁊ ſiqđẽ religioſus ꝓfitendo voueret ſe re gulã ſuaturũ: videreſ ſe obligare voto ad ſingula: ꝗ̃ ꝯtinẽ tur in regula: ⁊ ſic ꝯ qđlibet eoꝝ agẽdo peccaret moꝛtalr. Et ex hoc ſeqreſ q̄ religiõis ſtat⁹ eẽt religioſis in laqueuȝ peccẽ moꝛtalis: qđ vix aut nũꝗ̃ poſſent declinare. Sancti ꝙ p̄res q ordines iſtituerũt: nolẽtes hoibus inycere dãnatõis laqueũ: ſed magis viã ſalutis oꝛdinauerũt talẽ ꝓfeſſionis foꝛmã: in ꝗ̃ picultũ eſſe nõ poſſet: ſicut in oꝛdine fratrũ p̄di catoꝝ eſt cautiſſima ⁊ ſecuriſſima foꝛma ꝓfitẽdi: qua non ꝑmittit ſe ſuare regulã: ſȝ obedientiã ſm regulã. vñ ex vo to obliganſ ad ſeruãda ea ꝗ̃ ponunſ in regula tãꝗ̃ pcepta: ⁊ ꝗ̃ platus ſȝ tenoꝛẽ regule ſibi p̄cipe voluerit. Cetera vo que nõ ꝯtinenſ in regula ſub pcepto nõ cadũt directe ſub voto. vñ ea ꝑtermittens nõ peccat moꝛtaliter. Beatus vo Bñdictus ſtatuit mõachũ ꝓfiteri nõ quidẽ obſeruare re gulã: ſed q̄ ꝓfitens ꝓmittit cõuerſioné moꝝ ſuoꝝ ſm re gulã. hoc eſt dictu: vt ſȝ regulã dirigat moꝛes ſuos: contra qđ facit ſi vel ea que ſunt precepta in regula tráſgrediaſ: vel etiaȝ cõtẽnat regulam ſm ea dirigere actus ſuos oĩno recuſans: nõ aũt oĩa: que in regula continenſ ſunt pcepta. Quedã. n. ſunt monitiones ſiue ꝯſilia: quedam vo oꝛdina tiões: ſiue ſtatuta quedã: vt q̄ poſt cõpletoꝛium nemo loq̄ tur. Huiuſmodi aũt ſtatuta ꝗ̃ in regula ꝯtinenſ nõ hebẽt vim pcepti: ſicut nec platus ſtatuẽs aliqđ intendit ſemper ad petm̃ moꝛtale obligare p pceptũ. Eſt aũt prelat⁹ quaſi ꝗ̃dã regula aĩata. vñ ſtultũ eẽt putare q̄ mõachus frãgẽs ſilẽtiũ poſt cõpletoꝛiũ peccaret moꝛtaliter niſi foꝛte face ret h ꝯ pceptum prelati: vel ex contemptu regule. Abſtine re aũt a carnibus nõ poniſ in regula beati Bñdicti vt pce ptũ: ſȝ vt ſtatutũ ꝗ̃dã. vñ mõach⁹ comedẽs carnes nõ ex h ipo peccat moꝛtalr niſi in caſu pp iobediẽtiã vl ꝯtẽptũ.

Ad primum ꝙ dõm q̄ pena illa infligiſ mõacho cõtumaciter ⁊ inobedienter carnes comedẽti. ℂ Ad 2ᵐ dõm q̄ comedere carnes nõ eſt con tra votũ monachi: niſi quãdo comederet ex inobedientia vel ex cõtẽptu. Qđ vo in cõtrariũ obyciſ efficaciaȝ nõ ha bet. pcedit. n. de his: que ſunt ſȝ ſe mala ſicut homicidiuȝ: adulterium ⁊ hmõi que ſunt oĩbus illicita tam ſanis ꝗ̃ infir mis. Nõ aũt pcedit de his: que ſunt mala: qꝛ ꝓhibita. ali quid. n. põt ꝓhiberi ſano: qđ non ꝓhibeſ infirmo.

Deinde circa bonuȝ glorie ꝗ̃rebanſ duo de coꝛpoꝛibus glorioſis. Primo vtrũ coꝛpus glorioſum naturaliter poſſit eſſe cuȝ alio coꝛpoꝛe nõ glorioſo in eodẽ loco. Se cundo vtrum hoc fieri poſſit miraculo.

Articulus. XXI.

Ad primuȝ ſic pcediſ. Uideſ q̄ coꝛp⁹ glorioſuȝ nãliter poſſit eſſe cũ alio coꝛpoꝛe in eodẽ loco. Si. n. ꝓhibeſ eẽ cũ alio coꝛpoꝛe in eodẽ loco: aut eſt pp̄ter groſſitiẽ ſiue coꝛpulẽtiaȝ: aut pp dimẽſiões: ſȝ nõ pp groſſitiem ſeu coꝛpulẽtiã: qꝛ coꝛpus glorioſum erit ſpũale ſm apl̃m. i. ad Coꝛ. 15. Similiter nec pp dimẽſiões: qꝛ cum tangẽtia ſint: quoꝝ vltima ſunt ſimul: neceſſe eſt q̄ punctũ vni⁹ coꝛpis nãlis ſit ſimul cũ pũcto alteri⁹: ⁊ linea cũ linea: ⁊ ſupficies cũ ſupficie. Pari ꝙ rõne ⁊ coꝛp⁹ cũ coꝛpe. Nõ ꝙ ꝓhibetur coꝛp⁹ glorioſum qn nãliter poſſit eẽ ſimul cũ alio coꝛpe in eodeȝ loco. ℂ P̄. cõmen. dicit in. 8. phy. (T. c. 82.) Q̄ par tes aeris ⁊ aq̄ ꝑtim ſubintrãt ſeinuicẽ pp hoc q̄ ꝑtim ſunt nãe ſpũalis: ſȝ coꝛpa glorioſa oĩno erũt ſpũalia: vt iaȝ dcm̃ eſt. ꝙ totalr poterũt ſubitrare alia coꝛpa ⁊ ſil̃ eſſe cũ eis.

ℂ Sed cõtra. Gloꝛificatio nõ tollit nãm: ſed coꝛpus huma num nõ poteſt nãliter eſſe ſimul cũ alio coꝛpoꝛe in eodem loco in ſtatu iſto. ꝙ neq̄ poſtꝗ̃ erit gloꝛificatum.

Reſpõdeo dõm q̄ manifeſtũ eſt q̄ coꝛp⁹ hũanũ in ſtatu iſto nõ põt eẽ cuȝ alio coꝛpe in eo dẽ loco. Si ꝙ coꝛp⁹ glioſum nãlr poſſit eẽ cũ alio coꝛpe in eodẽ loco pp aliꝗ̃ ꝓpetatẽ iditaȝ: illa ꝓpetas auferẽ h pp qđ coꝛp⁹ hũanũ in ſtatu iſto ꝓhibeſ eẽ cũ alio coꝛpe in eo dẽ loco. Eſt ꝙ ꝯſiderãdũ qđ ſit hmõi ꝓhibẽs. Dicũt aũt qdaȝ hoc eẽ groſſitiẽ vel coꝛpulẽtiã quãdã: ꝗ̃ tolleſ p dotẽ glie: quã noĩant ſubtilitatẽ: ſȝ hoc nõ ẽ itelligibile. nõ. n. iueniſ qđ ſit hmõi coꝛpulentia vel groſſities: nõ. n. eſt aliꝗ̃ ꝗ̃litas: qꝛ nulla ꝗ̃litas dari põt: ꝗ̃ qđẽ remota coꝛp⁹ poſſit eẽ cũ alio coꝛpe in eodẽ loco. Silr nec pt eẽ foꝛa: nec mã ꝗ̃ ſunt pres eẽntie: qꝛ tũc itegra eſſentia coꝛpis hũani nõ remãeret cũ glia: qđ ẽ hereticũ. ℂ Et iõ dõȝ ẽrgᷓ h ꝓhibẽs nihil ẽ aliõ ꝗ̃ dimẽſiões qb⁹ ſubſtat mã coꝛpalr: nec ẽ ẽ. n. vt id qđ ẽ p ſe ſit cã in vnoꝗ̃q̄ gñe. Diſtictio ãt ſm ſitũ p̄ ⁊ p ſe ꝯuenit ꝗ̃titati dimẽſiue: ꝗ̃ diffiniſ eẽ ꝗ̃titas põnẽ hñs. Uñ ⁊ par tes in ſubo ex hoc ipo diſtinctioné hñt ſm ſitũ: q̄ ſunt ſub iecte dimenſioni: ⁊ ſicut eſt diſtinctio diuerſarum partiuȝ vnius coꝛpoꝛis ſm diuerſas partes vnius loci per dimen ſiões: ita pp̄ter dimẽſiones diuerſa coꝛpa diſtinguunſ ſȝ

diuerſa

diuerſa loca. Duo enim corpora facit actualis diuiſio mãe
corpalis. Duas aũt ptes vni⁹ corporis diuiſibilitas poten-
tialis. vñ ⁊ phs dicit in.4.phi.(T.c.76.) ꝙ ſic ſubintrãte
cubo ligneo in aq̃ vl̃ aerẽ: oꝫ ꝙ cedat tãtũ de aq̃ vel aere:
ita oꝫ ꝙ cederẽt dimẽſiões ſepate: ſi vacuũ poneret̃. Cũ ḡ
glia nõ tollat dimẽſiões corpis: dico ꝙ corp⁹ glorioſuꝫ nõ
p̃t nãlr eẽ cũ alio corpe i eodẽ loco pp aliq̃ ꝓpetatẽ iditã.

Ad primuʒ ḡ dõꝫ ꝙ ſic dcm̃ ẽ: corp⁹ hũanũ i ſtatu
iſto ꝓhibet̃ eẽ cũ alio corpe in eodẽ lo
co nõ pp corpulẽtiã: aut groſſitiẽ q̃ p gloriã tollat̃. ſpũalita
tẽ.n. apl̃s opponit aĩalitati: ſm quã corp⁹ eſt alimõia indi-
gẽs: vt Aug. dic̃. Nõ aũt opponit groſſitiei vel corpulẽtie:
ſꝫ ipedit̃ pp dimẽſiões. Rõ võ q̃ in ↄ̃riũ obycit̃ ponit̃ iter
ſophiſticas rationes a phõ in.4.phi. Puncto enim ⁊ linee
⁊ ſupficiei nõ debet̃ loc⁹: ſed corpi. vñ nõ ſeq̃t̃. Si termini
corpoꝝ ſe tãgẽtiũ ſũt ſil̃: ꝙ pp h̃ pl̃a corpa pñt eẽ i eodẽ lo
co. ¶ Ad 2ᵐ dõꝫ ꝙ ſic ibidẽ Cõmẽtator exp̃mit: ſubintra
tio illa fit p ↄdẽſationẽ: ⁊ dñr hr̃e ſpũalẽ v̇tutẽ pp raritatẽ.
Eſſet aũt erroneũ dicere h̃ mõ: ꝙ ſint aeri vẽtiſq; ſilia. vt
pꝫ p Greg. in.19. moraliũ. Articulus. XXII.

A D ſecunduʒ ſic pcedebat̃. Uı̃ ꝙ cor
pus glioſum nullo mõ
poſſit eẽ ſil̃ cũ alio corpe in eodem loco: ſic̃.n. ſe
hꝫ corpus vnũ ad vnũ locũ: ita duo corpora ad
duo loca. ḡ cõmutatim: ſic̃ vnũ corp⁹ ad duo lo
ca: ita duo corpa ad vnũ locũ. Sꝫ vnũ corp⁹ nullo⁹ põt eẽ
in duob⁹ locis. ḡ nec duo corpa i vno loco. ¶ P̃. ſi duo cor
pora ſint i vno loco: ſumant̃ duo pũcta i duab⁹ extremita-
tib⁹ loci. Seq̃t̃ ḡ ꝙ iter iſta duo pũcta erũt due linee recte
duoꝝ corpoꝝ in eodẽ loco exiſtentiũ: qḋ eſt impoſſibile. ḡ
impoſſibile eſt duo corpora eſſe in eodem loco.

¶ Sꝫ ↄ̃ ẽ: ꝙ xp̃s itrauit ad diſcipulos ianuis clauſis: vt hr̃
Joã.20. qḋ eẽ nõ p̃t niſi corp⁹ ei⁹ ſil̃ cũ corpe portaꝝ fuiſſꝫ
in eodem loco. Poteſt ergo corpus glorioſum cũꝫ alio cor
pore eſſe in eodem loco.

Reſpõdeo dõm ꝙ ſic iã dcm̃ ẽ: duo corpa eẽ i eodẽ
loco ꝓhibent̃ ex dimẽſioib⁹: q2 mã cor-
poralis ſm dimẽſiões diuidit̃: dimẽſiões ãt diſtiguunt̃ ſꝫ
ſitũ. De⁹ ãt q eſt oium cã p̃ma põt ↄſeruare effect⁹ in eẽ ſi-
ne cãis ꝓximis. vñ ſic ↄſeruat in ſacrõ altaris accñtia ſine
ſubiecto: ita põt ↄſuare diſtinctionẽ mãe corpalis ⁊ dimẽ-
ſionũ in ea abſq; diuerſitate ſit⁹. Miraculoſe ḡ fieri p̃t ꝙ
duo corpa ſint in eodẽ loco. vñ corpi xp̃i attribuit̃ a ſcis: ꝙ
exiuit p clauſuꝫ v̇gis vteꝝ: ⁊ ꝙ itrauit ianuis clauſis p vir-
tutẽ diuã. ⁊ ſilr dico ꝙ corp⁹ glioſũ qḋ erit ↄfiguratũ corpi
claritatis xp̃i: poterit eẽ cũ alio corpore in eodẽ loco: nõ pp
aliq̃ v̇tutẽ creatã iditã: ſꝫ ſola diua v̇tute aſſiſtẽte: ⁊ h̃ ope-
rãte: ſic̃ ⁊ corp⁹ Petri ſua vmbra ſanabat infirmos: ſꝫ diui
(na v̇tute aſſiſtente ⁊ miracula faciẽte.

Ad primũ ḡ dõꝫ ꝙ ꝓportiõe cõmutata ſic eſt vten
dũ: ſicut ſe hꝫ p̃ᵐ ad 2ᵐ. vt duo ad tria: ita ſe hꝫ 3ᵐ ad 4ᵐ. ḡ
cõmutatim ſic̃ ſe hꝫ p̃ᵐ ad 3ᵐ: vt duo ad q̃tuor: ita ſe hꝫ 2ᵐ
ad 4ᵐ. i. tria ad ſex: ⁊ ſm h̃ rõ ſic deberet ꝓcedere: ſicut ſe
hꝫ vnũ corpus ad vnũ locuꝫ: ita duo corpora ad duo loca.
Ergo ſic̃ vnũ corp⁹ ad duo corpa: ita vn⁹ loc⁹ ad duo loca:
⁊ ſic nõ ſeq̃t̃: ꝙ ſi vnũ corp⁹ nõ põt eẽ in duob⁹ locis: ꝙ duo
corpora nõ pñt eẽ in vno loco: vnũ.n. corp⁹ eẽ localr̃ in duo
bus locis iplicat ↄ̃dictionẽ: q2 de rõne loci ẽ ꝙ ſit termin⁹
locati. termin⁹ ãt ẽ ex̃ quẽ nihil ẽ rei. vñ nihil locati põt eẽ
in loco exteriori: ꝙ ſi ponat̃ eẽ in duob⁹ locis: ſeq̃t̃ ꝙ ſit ex̃
ſuũ locũ: ⁊ ita ſeq̃t̃ ꝙ ſit locatũ ⁊ nõ locatũ: nec ẽ iſtãtia de
corpe xp̃i: q2 nõ eſt in ſacrõ altaris localr̃: ſed p ↄuerſionẽꝫ.
¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ duas lineas rectas mathematicas eẽ in-
fra duo pũcta ẽ ipoſſe: q2 in eis nulla alia rõ diſtinctõis põt
itelligi niſi ex ſituſꝫ duas lineas nãles eẽ infra duo pũcta

eſt ipoſſe gdẽ p nãm: ſꝫ poſſe p miraculuꝫ: q2 remãet alia rõ
diſtictiõis in lineis duab⁹ ex diuerſitate corpoꝝ ſuboꝝ q̃
ↄſeruat̃ v̇tute diuina: etiã remota diuerſitate ſitus.

¶ Incipit qḋlibet ſecundum.

Q ueſitum eſt de xp̃o: de angelis: ⁊ de
hoib⁹. Circa xp̃ꝫ q̃ſita ſũt
duo de paſſiõe ei⁹. Primo vtruꝫ in triduo
mortis fuerit idẽ hõ in nũero. 2° vtꝝ q̃li-
bet paſſio xp̃i ſuffeciſſet ad redemptioneꝫ
hũani generis ſine morte. Articulus. I.

A D primũ ſic ꝓcedit̃. Uı̃ ꝙ xp̃s fuerit
idẽ hõ i triduo. Dr̃.n. Matt.
12. Sic̃ fuit Jonas i vẽtre ceti trib⁹ diebus ⁊ tri
bus noctib⁹: ita erit fili⁹ hoĩs i corde terre: ſꝫ nõ
fuit ali⁹ fili⁹ hoĩs i corde terre: niſi fili⁹ hoĩs q lo
quebat̃ ſup terrã. alioqn xp̃s fuiſſet duo filij. ḡ fuit idẽ hõ
in triduo mortis. ¶ P̃. Jonas fuit idẽ hõ in ventre ceti q
p̃us fuerat. Sed ſicut Jonas fuit in ventre ceti: ita xp̃s in
corde terre. ergo etiam xp̃s fuit idem homo.

¶ Sꝫ ↄ̃: remota forma ptis: remouet̃ forma totius: q̃ reſul
tat ex ↄpõne forme ⁊ mãe. Sꝫ in triduo mortis aĩa fuit ſe
parata a corpore xp̃i. ḡ deſijt eſſe hũanitas. Nõ ḡ fuit ideꝫ
(numero hõ in triduo mortis.

Reſpondeo dõꝫ ꝙ i xp̃o fuerũt tres ſubẽ vnite. ſ.
corp⁹ aĩa ⁊ diuinitas. Sꝫ corp⁹ ⁊ aĩa fuerũt vnita nõ ſoluꝫ in
vnã pſonã: ſꝫ i vnã nãꝫ. Diuinitas ãt in nã gdẽ nõ potuit vni
ri: nec aĩe nec corpi: q2 cũ ſit pfectiſſima nã nõ p̃t eẽ ps ali-
cui⁹ nãe. Sꝫ fuit vnita corpi ⁊ aĩe in pſona: in morte ãt ſe-
pata fuit aĩa a corpe: alioqn nõ fuiſſꝫ vera morꝫ xp̃i. õ cui⁹
rõne ẽ ꝙ ſeparet̃ aĩa a corpe: qḋ p aĩaꝫ viuificabit̃: ſꝫ diui
tas nõ fuit ſepata: nec ad aĩa: nec a corpe: qḋ pꝫ ex ſimbolo
fidei: in q̃ de filio dei dr̃: ꝙ ſepult⁹ eſt ⁊ deſcẽdit ad iferos.
Corpe ãt iacẽte i ſepulchro ⁊ aĩa ad iferos deſcẽdẽte: nõ at
tribuerent̃ iſta filio dei: niſi hec duo eẽnt ei copulata i vni
tate hypoſtaſis vl̃ pſone. Et iõ de xp̃o in triduo mortis du
plr̃ loq poſſum⁹. Uno⁹ q̃tũ ad hypoſtaſiꝫ vel pſonã: ⁊ ſic ẽ
idẽ nũero ſimplr̃ q fuit. Aut q̃tũ ad nãm hũanã. Et h̃ du
pliciter. Uno⁹ q̃tũ ad totã nãꝫ q̃ hũanitas dr̃: ⁊ ſic xp̃s nõ
fuit hõ in triduo mortis. vñ nec idẽ hõ nec ali⁹ hõ: ſꝫ eadeꝫ
hypoſtaſis. Aut q̃tũ ad ptẽ hũane nãe: ⁊ ſic aĩa gdem fuit
oĩno eadẽ nũero: eo ꝙ nõ eſt trãſmutata: ſm ſubam: corp⁹
v̇o fuit idẽ nũero ſm mãm: ſꝫ nõ ſm formã ſubalẽ q̃ ẽ aĩa
vñ nõ põt dici ꝙ ſimplr̃ fuerit idẽ nũero: q2 q̃libet drñtia
ſubalis excludit idẽ ſimplr̃: aĩatũ aũt eſt drĩa ſubalis. ⁊ iõ
mori eſt corrumpi: nõ alterari tñ: nec iteruꝫ poteſt dici ꝙ
ſimplr̃ nõ idẽ vel aliud: q2 nõ eſt ſm totã ſubeꝫ nõ idẽ: aut
aliud. ¶ Dõm eſt ḡ ꝙ ſm gd idẽ ſm gd nõ idẽ. ſm mãm
.ſ. idem ſm formam vero non idem.

Ad primuꝫ ḡ dõm ꝙ hõ eſt nomẽ nãe: ſꝫ filius eſt
nomẽ hypoſtaſis. ⁊ iõ magis in triduo
mortis xp̃s põt dici fili⁹ hoĩs q̃ꝫ hõ. ¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ ſimi
litudo nõ attẽdit̃ ibi q̃tũ ad oĩa: ſꝫ ſolũ q̃tũ ad occupatio
neꝫ. Nam xp̃s fuit mortuus in corde terre: non aũt Jonas
in ventre ceti. Articulus. II.

C Irca 2ᵐ ſic pcedit̃. Uı̃ ꝙ alia paſſio xp̃i
nõ ſuffeciſſꝫ ad redẽptionẽ hũani ge
neris ſine morte. Dicit enĩ aplus ad Gal. 2. Si
ex lege eſt iuſtitia. ḡ xp̃s mortuus eſt gratis. i.
inutiliter ⁊ ſine cã. Sꝫ ſi alia paſſio ſufficeret:
xp̃s gratis mortuus eſſet: ſed hoc hꝫ aplus p incõueniẽti.
ergo alia paſſio xp̃i nõ ſuffeciſſet ad redẽptionẽ hũani ge-
neris. ¶ P̃. illud emi dr̃ ꝙ iuſto p̃cio compat̃. Sed iuſtuꝫ
preciũ p pctõ p̃mi parẽtis quo venditũ eſt in ſeruitutẽ ge-
nus hũanũ eſſe nõ potuit aliud q̃ꝫ vita xp̃i que valet oĩuꝫ
hominũ vitas q̃ per illud pctm̃ p̃ıuat̃. Naꝫ per pctm̃ primi

Digitized by Google

hoīs mors in oēs introiuit:vt dr̄ ad Ro.5.ḡ non potuiſſet humanū genus redimi per aliā paſſionē xp̄i abſq̧ morte. ❡ P̄. Greg.dic̄ l.3.moral.ꝙ niſi xp̄s mortē indebitā ſuſcepiſſet nequaq̄ nos a morte debita liberaret.ḡ paſſio alia nō ſuffeciſſet ad liberationē hūani generis ſine morte. ❡ P̄. apl's dic̄ ad heb.10.q̄ xp̄s vna oblatiōe ↄſumauit i eternū ſctificatos:⁊ iō nō eſt loc' ſecūde oblatiōis.Sed mãifeſtū eſt ꝙ xp̄s añ mortē multas paſſiōes ſuſtinuit. eſuriens:laborans:cōſputus:⁊ flagellatus.Si ḡ iſte paſſiōes ſuffeciſſent:nō obtuliſſet ſeipſuʒ ad mortē.obtulit autem ſeipſuʒ hoſtiā deo ꝓ peccatis nr̄is:vt dr̄ ad eph.5.⁊ hoc ꝑ mortez. ergo paſſio chriſti abſq̧ morte nō ſuffeciſſet.

❡ Sʒ cōtra. Iniuria vel paſſio alicu' menſurat̄ ex dignitate ꝑſone.maiorē eni iniuriā patit̄ rex ſi ꝑcutiat̄ in facie:q̄ʒ aliqua priuata ꝑſona:ſʒ dignitas ꝑſone xp̄i eſt infinita:q̄ ē ꝑſona diuina.ergo quelibet paſſio eius quātūcūq̧ ſit minima eſt infinita:quelibet ergo paſſio eius ſuffeciſſet ad redemptionē hūani generis ēt ſine morte. ❡ P̄. Ber. dicit. Qd̄ minima gutta ſanguinis xp̄i ſuffeciſſet ad redemptionē hūani generis:potuiſſet aūt aliq̄ gutta ſanguinis xp̄i effundi ſine morte.ḡ etiaʒ ſine morte potuiſſet per aliquam paſſionem humanum genus redimere.

Reſpōdeo dōʒ ꝙ ad emptionē duo requirunt̄.ſ.q̄ʒtitas precij:⁊ deputatio eius ad aliquid emēdū.Si enim aliquis det preciū nō equalens ad rē aliquā acq̄rēdā:nō dr̄ eſſe ſimpl'r emptio:ſʒ ꝑtim emptio ꝑtiʒ donatio:puta ſi aliquis emat librum qui valet.20.libras ꝓ.10.libris:ꝑtiʒ emeret libꝝ:⁊ ꝑtim ſibi daret̄. Rurſus ſi daret ēt mai' p̄ciū ⁊ nō deputaret ad emēdū:nō diceretur emere libꝝ.Si ḡ loquamur de redēptione hūani generis q̄ʒtum ad q̄ʒtitatē p̄cij:ſic q̄libet paſſio xp̄i ēt ſine morte ſuffeciſſet ad redemptionē humani generis ꝑꝑ ifinitā dignitatē ꝑſone:⁊ ſic ꝓcedūt due vltime rōnes.Si autē loquamur q̄ʒtū ad deputationē p̄cij:ſic dōʒ ē:ꝙ nō ſunt d̄putate ad redēptionē hūani gn̄is a deo p̄re ⁊ xp̄o alie paſſiōes xp̄i abſq̧ morte:⁊ hoc triplici rōne.Primo qdē vt preciū redēptiōis hūani generis nō ſolū eſſet ifinitū valore:ſed ēt eēt eiuſdē generis:vt.ſ.nos de morte ꝑ mortez redimeret. 2° vt mors xp̄i nō ſolū eēt preciū redēptiōis:ſʒ ēt exemplum v̄tutis:vt.vʒ.hoīes nō timerēt ꝓ v̄itate mori.Et has duas cās aſſignat apl'us ad heb.2.dicēs.Ut per mortez deſtrueret eū q̄ habebat mortis imꝑiū:q̄ʒtū ad p̄mū.Et liberaret eos qui timore mortis ꝑ totā vitaʒ obnoxij erāt ſeruituti:q̄ʒtū ad ſecūdū.Tertio vt mors xp̄i eēt etiā ſacramentum ſalutis.dū nos v̄tute mortis xp̄i morimur peccato ⁊ carnalib' cōcupiſcentijs ⁊ ꝓprio affectui:⁊ hec cauſa aſſignat̄.i.Petri.3°.Xp̄s ſemel ꝓ peccatis nr̄is mortuus eſt iuſtus ꝓ iniuſtis: vt nos offerret deo mortificatos quidez carne: viuificatos aūt ſpū.⁊ ideo humanū genus nō eſt redemptū per aliam paſſionem abſq̧ morte chriſti.

Ad primū ḡ dōʒ ꝙ nō ſine cā deputata ē mors xp̄i ad redēptōeʒ hūani generis:q̄ʒuis minor paſſio ſufficere potuiſſet vt dictū eſt. ❡ Ad 2ᵐ dōʒ ꝙ xp̄s nō ſoluendo vitā ſuā:ſʒ ēt quācūq̧ paſſionē patiēdo ſufficiens p̄ciū exoluiſſet ꝓ redēptiōe hūani generis: ſi minor paſſio ad hoc diuinit' deputata fuiſſet:⁊ h̄ ꝓpter infinitaʒ dignitatē ꝑſone xp̄i vt dcm̄ eſt. ❡ Alie due rōnes ꝓcedūt ex h̄ ꝙ alie paſſiōes xp̄i nō fuerūt deputate ad h̄ ꝙ ꝑ eas abſq̧ morte chriſti redimeretur hūanum genus.

b **Einde** q̄rebat̄ de angel'. Et primo q̄ʒtum ad cōpoſitionē ipſoꝝ.ſcdo q̄ʒtū ad tempus mot' ipſoꝝ. ❡ Circa p̄ᵐ querebantur duo.Primo vtrū angelus ſubſtantial'r ſit cōpoſitus ex eſſentia ⁊ eſſe.Secundo vtꝝ in angelo ſit aliud ſuppoſitū ⁊ natura. Articulus. III.

Ad primuʒ ſic ꝓcedit̄.Ur̄ ꝙ angelus ſubſtātial'r nō componat̄ ex eſſentia ⁊ eſſe.Eſſentia eni angeli ē ipſe angelus:q̄ q̄dditas ſimplicis eſt ipſum ſimplex. Si ergo angelus cōponeret̄ ex eēntia ⁊ eē:cōponeret̄ ex ſeipſo ⁊ alio.hoc āt ē incōueniēs.Nō ḡ ſubſtantialiter cōponit̄ ex eſſentia ⁊ eſſe. ❡ P̄.nulluʒ accidens cadit in ſubſtantialem compoſitionem ſubſtātie.Sed eē angeli eſt acc̄ns.ꝓprie eniʒ deo attribuit Hil'.in libro de trinitate:ꝙ eſſe nō ſit accidens ei:ſed ſubſiſtēs veritas.ergo angelus nō eſt eſſentialiter compoſitus ex eſſentia ⁊ eſſe.

❡ Sed contra eſt quod dicit̄ in cōmento libri de cauſis ꝙ intelligentia quā dicimus angelum habet eſſentia ⁊ eſſe.

Reſpōdeo dicēduʒ ꝙ dupliciter aliquid de aliquo predicat̄.Uno mō eſſential'r. Alio mō per participationē.Lux enim predicat̄ de corpore illuminato participatiue.Sed ſi eſſet aliq̄ lux ſeparata p̄dicaret̄ de ea eſſentialiter.Secūdū ḡ hoc dōm ē ꝙ ens p̄dicat̄ de ſolo deo eſſentialiter:eo ꝙ eē diuinū eſt eſſe ſubſiſtēs ⁊ abſolutū.De qualibet autē creatura p̄dicat̄ ꝑ ꝑticipationez. Nulla eni creatura eſt ſuū eſſe:ſʒ eſt habēs eſſe. Sic ⁊ de' dr̄ bonus eſſential'r:q̄ ē ipſa bonitas:creature autē dicunt̄ bone ꝑ ꝑticipationē:q̄ habēt bonitatez.vnū quodq̧ enim inq̄ʒtū ē:bonū ē:ſm illud Aug.in p̄.de do.xp̄i.ꝙ inq̄ʒtū ſumus:boni ſumus:q̄ñcūq̧ autē aliq̄d p̄dicat̄ de altero per ꝑticipationē opʒ ibi aliquid eſſe p̄ter id qd̄ ꝑticipat̄.⁊ ideo in q̄libet creatura ē aliō ip̄a creatura:q̄ hʒ eſſe:⁊ ipʒ eē ei':⁊ h̄ eſt qd̄ Boetius.dicit in lib.de hebdō.Q: in oī eo qd̄ eſt citra p̄ᵐ aliō eſt eē ⁊ qd̄ ē.Sed ſciēdū ē ꝙ aliq̄d ꝑticipatur dupl'r.Uno' q̄ſi ex ñis de ſuba ꝑticipātis: ſic gen' ꝑticipat̄ a ſpē.Hoc aūt mō eſſe nō ꝑticipat̄ a creatura.Id.n.eſt de ſuba rei:qd̄ cadit in eius diffinitiōe.Ens āt nō ponit̄ in diffinitiōe creature:q̄ nec ē gen' nec dr̄ia.vñ ꝑticipat̄:ſic̄ aliq̄d nō ex ñis de eſſentia rei.Et iō alia q̄o ē.an eſt: ⁊ q̄d ē.vñ cū oē qd̄ ē p̄ter eēntiā rei dicat̄ acc̄ns:eē qd̄ ꝑtīet ad q̄ōnē an eſt:eſt acc̄ns:⁊ iō Cōmētator dic̄ i.5.meta.Q: iſta ꝓpoſitio.Sortes eſt:ē de accidētali p̄dicato:ſm ꝙ īportat entitatē rei:vel veritatē ꝓpoſitiōis:ſed verū eſt ꝙ hoc nomē ens ſm ꝙ importat rem:cui competit hoc eſſe:ſic ſignificat eſſentiā rei:⁊ diuidit̄ ꝑ decē genera:nō tñ vniuoce:q̄ non eadē rōne cōpetit oīb' eē.Sed ſube q̄dē per ſe:alijs aūt aliter.Si ḡ in angelo eſt cōpoſitio ex eēntia ⁊ eſſe:non tñ eſt cōpō:ſic̄ ex ꝑtib' ſube ſed ſic̄ ex ſuba:⁊ eo qd̄ adheret ſube.

Ad primuʒ ḡ dōm ꝙ aliq̄ñ ex his:que ſimul iungunt̄ relinquit̄ aliq̄ res tertia:ſicuti ex aīa ⁊ corpore ↄſtituit̄ humanitas:que eſt homo.vñ homo cōponit̄ ex aīa ⁊ corpore.Aliq̄ñ autē ex his que ſimul iungunt̄ nō reſultat res tertia:ſed reſultat q̄dā rō cōpoſita:ſicut rō hoīs albi reſoluit̄ in rōnē hoīs:⁊ in rōnē albi:⁊ in talibus aliq̄d cōponit̄ ex ſeipſo ⁊ alio:ſicut albū cōponit̄ ex eo qd̄ eſt albū:⁊ ex albedine. ❡ Ad 2ᵐ dōm ꝙ eſſe eſt accidens:nō q̄ſi ꝑ acc̄ns ſe hn̄s: ſʒ q̄ſi actualitas cuiuſlʒ ſube. vñ ipſe de' q̄ ē ſua actualitas ē ſuū eē. Articulus. IIII.

c **Irca ſecundum** ſic ꝓcedit̄.Ur̄ ꝙ in āgelo idem ſit ſuppoſitū ⁊ nā.In his.n. q̄ ſ̄t cōpoſita ex mā ⁊ forma differt ſuppoſitū ⁊ nā:q̄ ſuppoſitū addit ſupra nām ſpēi māʒ indiuidualez:qd̄ nō poteſt eſſe in angelo: ſi angelus non ſit cōpoſitus ex mā ⁊ forma. ergo in angelo nō differt ſuppoſitū ⁊ nā.Sʒ dicebat ꝙ ſuppoſitū in angelo differt a nā inq̄ʒtū ſuppoſitū intelligitur: vt habens eſſe:non autem natura.

❡ Sʒ 3.Sic̄ eſſe nō ponit̄ in diffinitiōe nāe:ita nō pōerēt in diffinitione ſuppoſiti vel ſingularis: ſi ſuppoſitum vel ſingulare diffiniret̄.Ergo ſuppoſitū ꝑ eſſe a nā nō differt.

Nullo ergo

Nullo ergo modo differunt ſuppoſitum ⁊ natura.

¶ Sȝ ↄ̃. In oībꝰ creaturis nã ↄſtituit ſuppoᵐ. Sed nihil cõſtituit ſeipm̃. ḡ in nulla creatura eſt idem ſuppoſituȝ ⁊ nã.

Reſpõdeo dõȝ ꝙ ad huiꝰ q̃õnis intelligẽtiã oȝ ↄſiderare qd ſit ſuppoſitum: ⁊ qd nã. Nã aũt q̃uis multiplr̃ dicat̃: tñ vnoº dr̃ nã ipſa ſuba rei; vt dr̃ in. 5. Met. (T. c. 5.) ſcdm̃ ꝙ ſuba ſignat eẽntiã vl̃ qditateȝ rei: vl̃ ꝙ qd ẽ. Illõ ḡ ſignat̃ noīe nãe: put hic loqmur õ nã qõ ſignificat diffõ. vñ Boetiꝰ dic̃ in li. de duabꝰ naturis. ꝙ nã ẽ vnũqõqȝ iformãs ſpecifica dr̃ia. dr̃ia. n. ſpecifica ẽ cõpletiua diffõnis. Suppoſitũ ãt ẽ ſingulare in gñe ſube: qõ dr̃ hypoſtaſis vl̃ ſuba pᵃ: ⁊ qꝛ ſbe ſenſibiles ↄpoſite ex mã: ⁊ forᵃ ſunt magis nobis note: iõ i eis p̃ videamꝰ q̃uo ſe hñt eẽntia vl̃ nã ad ſuppoſitũ. Dicũt ãt qdã ꝙ forᵃ ptis ẽ ideȝ cũ forᵃ totiꝰ: q̃ dr̃ eẽntia vl̃ nã ſȝ rẽ: ſȝ dr̃t ſola rõne. nã forma ptis dr̃ inq̃tũ facit mãȝ eẽ in actu. forᵃ ãt totius: inq̃tũ ↄſtituit ſpẽȝ: ſic aĩa dr̃ forᵃ ptis inq̃tũ fac̃ corpꝰ eẽ i actu: ⁊ ſilr̃ dr̃ aĩa forᵃ totiꝰ iq̃tũ ↄſtituit ſpẽȝ hũanã: ⁊ ſic dr̃ hũanitas: ⁊ ſȝ h̃ in rebꝰ ↄpoſitis ex mã ⁊ forᵃ: nã ẽ ps ſuppoſiti. Nã ſuppoſitũ ẽ idiuiduũ ↄpoſitũ ex mã ⁊ forᵃ: vt dcm̃ eſt. Sȝ p̃dicta poſitio nõ vr̃ eẽ vã: qꝛ vt dcm̃ ẽ: nã vl̃ eẽntia dr̃ id qõ ſignat diffõ. Diffõ ãt in rebꝰ nãlibꝰ nõ ſolũ ſignat formã: ſȝ ẽt mãȝ: vt dr̃ in. 6. Meta. (T. c. 2.) Nec põt dici ꝙ mã ponat̃ in diffõne rei nãlis: ſic nõ exñs de eſſentia eiꝰ. h̃. n. eſt ꝓpriũ accñtis vt diffiniat̃ ꝑ aliqd qõ nõ ẽ de eẽntia eiꝰ. ſ. ꝑ ſubȝ: ⁊ iõ hñt eẽntiã incõplete: vt dr̃ in. 6. met. (T. c. 4.) Relinqt̃ ḡ ꝙ in rebꝰ ↄpoſitis ex mã ⁊ forᵃ eẽntia vel nã nõ ſit ſola forᵃ: ſȝ ↄpoſituȝ ex mã ⁊ forᵃ. Reſtat ḡ ↄſiderãdũ cũ ſuppoſitũ vel indiuiduũ nãle ſit ↄpoſitũ ex mã ⁊ forᵃ vtꝝ ſit idẽ eẽntie vel nãe. Et hãc q̃õnẽ mouet phs i. 7. met. (T. c. 21.) vbi inqrit vtꝝ ſit idẽ vnũqõqȝ ⁊ qõ qd eſt eiº. ⁊ determinat ꝙ in his q̃ dr̃r ꝑ ſe idẽ eſt res ⁊ qõ qd ẽ rei. in his aũt q̃ dr̃r ꝑ accñs nõ eſt idẽ. Hõ. n. nihil eſt aliud q̃ȝ qõ qd ẽ hoīs. Nihil. n. aliud ſignat hõ: q̃ȝ aĩal greſſibile bipes. Sȝ res alba nõ ẽ idẽ oīno ei qõ qd ẽ albũ: qõ. ſ. ſignat̃ noīe albi. Nã albũ nihil ſignat niſi q̃litateȝ: vt dr̃ in p̃dicamẽtis: res ãt alba ẽ ſuba hñs q̃litatẽ. Scdõȝ h̃ ḡ cuicũqȝ pt aliqd accidere qõ non ſit de rõne ſui nãe in eo dr̃t res: ⁊ ꝙ qd eſt ſiue ſuppoſitũ ⁊ nã. nã in ſignatiõe nãe icludit̃ ſolũ id qõ eſt de rõne ſpẽi: ſuppoſitũ ãt nõ ſolũ hȝ hec q̃ ad rõnẽ ſpẽi ptinẽt: ſȝ ẽt alia q̃ ei accidũt: ⁊ iõ ſuppoſitũ ſignat̃ ꝑ totũ. nã ãt ſiue qditas vt ps foꝛalis. In ſolo ãt deo nõ inuenit̃ aliqõ accñs p̃ter eiº eẽntiã: qꝛ ſuũ eẽ eſt ſua eẽntia: vt dcm̃ eſt. ⁊ iõ in deo eſt oīno idẽ ſuppoſitũ ⁊ nã. In ãgelo ãt nõ ẽ oīno idẽ. qꝛ aliqd accidit ei p̃ter id qõ eſt de rõne ſue ſpẽi: qꝛ ⁊ ipm̃ eſſe angeli eſt p̃ter eius eẽntiã: ſeu nãȝ: ⁊ alia q̃dã ei accidunt: q̃ oīno ptinẽt ad ſuppoſituȝ nõ ãt ad nãm.

Ad primũ ḡ dõm ꝙ nõ ſolum in cõpoſitis ex mã ⁊ forma inuenit̃ aliqõ accñs p̃ter eẽntiaȝ ipſiꝰ ſpẽi: ſȝ ẽt in ſubꝗs ſpũalibꝰ: q̃ nõ ↄponunt̃ ex mã ⁊ forma. Et iõ in vtriſqȝ ſuppoᵐ nõ eſt oīno idẽ qõ ipſa nã. Hoc tñ eſt alr̃ ⁊ alr̃ i vtriſqȝ. Duplr̃ ãt aliqd accipit̃: vt accñs p̃ter rõnẽ rei. Unoº: qꝛ nõ cadit i diffõne ſignante eẽntiã rei ſȝ tñ eſt deſignatiuuȝ. vel determinatiuuȝ alicꝰ eẽntialiuȝ p̃nᵒꝝ: ſic̃ rõnale accidit aĩali. vtpote p̃ter diffõnẽ eiꝰ exñs. ⁊ tñ eſt determinatiuuȝ eẽntie aĩalis: vñ eſt eẽntiale hoī ⁊ dõ rõne eiº exñs. Alioº accidit aliqõ alicui: qꝛ nec ẽ in eiº diffõne: nec eſt determinatiuuȝ alicꝰ eẽntialiuȝ p̃nᵒꝝ ſic̃ albedo accidit hoī. His ḡ q̃ ſunt ↄpoſita ex mã ⁊ forᵃ accidit aliqõ p̃ter rõnẽ ſpẽi exñs vtroqȝ mõ. Cuȝ. n. de rõne ſpẽi hũane ſit ꝙ ↄponat̃ ex aĩa ⁊ corpe determinatio corpis ⁊ aĩe eſt p̃ter rõnẽ ſpẽi: ⁊ accidit hoī inq̃tuȝ eſt hõ: ꝙ ſit ex hac aĩa: ⁊ ex h̃ corpe. Sȝ h̃ ↄuenit ꝑ ſe huic hoī: õ cuiꝰ rõne eẽt ſi diffiniret̃ ꝙ eẽt ex hac aĩa: ⁊ ex h̃ corpe ſic̃ de rõne hoīs cõis ẽ ꝙ ſit ex aĩa ⁊ corpe. Accidunt ẽt ↄpoſitis ex mã ⁊ forᵃ p̃ter rõnẽ ſpẽi m̃lta alia: q̃ nõ ſunt determiatiua eẽntialiũ p̃nᵒꝝ. Subꝗs võ i mãlibꝰ creati accidũt qdẽ aliq̃ p̃ter rõnẽ ſpẽi: q̃ nõ ſũt determinatiua eẽntialiũ p̃nᵒꝝ: vt dcm̃ eſt: nõ tñ accidunt eis aliq̃ q̃ ſunt determinatiua eẽntie ſpẽi: qꝛ ipſa nã ſpẽi nõ idiuiduat̃ ꝑ mãȝ: ſȝ ꝑ ſeipſaȝ ex h̃ ꝙ talis forᵃ non eſt nata recipi in aliq̃ mã: vñ ꝑ ſeipſaȝ nõ eſt multiplicabilis neqȝ p̃dicabilis de pluribꝰ: ſȝ qꝛ nõ eſt ſuũ eẽ: accidit ei aliqd p̃ter rõnẽ ſpẽi. ſ. ipm̃ eẽ: ⁊ alia q̃dã q̃ attribuunt̃ ſuppoſito ⁊ nõ nãe ꝑꝑ qõ ſuppoſitũ in eis nõ ẽ oīno idẽ cũ nã.

¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ nõ oẽ qõ accidit alicui p̃ter rõnẽ ſpẽi eſt determinatiuũ eẽntie ipſius vt oporteat illõ poni in rõne eiꝰ: ſic̃ dcm̃ ẽ: ⁊ iõ lȝ ipȝ eẽ nõ ſit de rõne ſuppoſiti: qꝛ tñ ptinet ad ſuppoſitũ: ⁊ nõ ẽ de rõne nãe: manifeſtũ ẽ ꝙ ſuppoſitũ ⁊ nã nõ ſunt oīno idẽ in q̃buſcũqȝ reb nõ eſt ſuuȝ eſſe.

¶ Ad illud võ qõ in ↄ̃riũ obycit̃ dõȝ ꝙ nã dr̃ ↄſtituere ſuppoſitũ ẽt in ↄpoſitis ex mã ⁊ forma: nõ qꝛ nã ſit vna res: ⁊ ſuppoſitũ alia res. Hoc. n. ẽ ſȝ opinionẽ dicẽtiũ ꝙ nã ſpẽi ſit forma tñ: q̃ ↄſtituit ſuppoſitũ ſic̃ totũ: ſȝ qꝛ ſm̃ moduȝ ſignandi nã ſignat̃ vt ps rõne ſupradicta. ſuppoſitũ võ vt totũ. nã ſignificat̃ vt ↄſtituens: ⁊ ſuppoſitum vt ↄſtitutuȝ.

Articulus. V.

DEinde q̃ſitũ eſt de tpe ꝑ qõ deus mouet creaturã ſpũalẽ ſm̃ Aug. vtꝝ ſit idẽ cũ tpe qõ mẽſurat motꝰ corpaliũ reꝝ. Et vr̃ ꝙ ſic: qꝛ neqȝ Aug. diuerſitatẽ hãc tpoꝝ aſſignat: neqȝ aliqs phs. Uanũ ḡ vr̃ hãc diuerſitatẽ tpoꝝ aſſignare. ¶ p̃. oẽ qõ ẽ inq̃tũ ẽ: vnũ ẽ. Si ḡ nõ ſit vnũ tps: ſȝ diuerſa nõ erit ens: qõ ẽ icõueniẽs. Oȝ ḡ ponere vnũ tps.

¶ Sȝ ↄ̃. Tps q̃ mẽſurant̃ corpales motꝰ eſt nũerus (tñ. motꝰ p̃mi celi ſm̃ phm̃ in. 4. phy. (T. c. 98.) Sȝ tps ꝑ qõ mouent̃ ãgeli nõ hȝ aliquẽ ordinẽ ad motuȝ. ḡ illõ tps eſt aliud a tpe corpaliũ reꝝ. ¶ p̃. ꝑpetuo ⁊ corruptibili nihil ẽ cõe niſi ſȝ nomẽ: vt dr̃ in. 10. Met. (T. c. 26.) ſȝ ãgeli ſũt ꝑpetui: corpa ãt ſũt corruptibilia. nõ ḡ ideȝ tps ẽ vtroꝝqȝ.

Reſpõdeo dõȝ ꝙ ſic̃ Aug. dic̃ in. xi. de ciui. dei. Tẽpora non fuiſſent niſi creatura fieret: q̃ aliqd aliq̃ motiõe mutaret: cuiꝰ mutatiõis cuȝ aliud atqȝ aliud: q̃ ſil̃ eẽ nõ pñt: cedit atqȝ ſuccedit: ſeqt̃ tps ex q̃ accipit̃ qõ ẽt phs dicit i. 4. phy. (T. c. 97.) ꝙ oȝ loq de tpe ſȝ rõnẽ motꝰ. nã tps ẽ nũerus motꝰ ſm̃ pus ⁊ poſteriꝰ. Oẽs ḡ motꝰ q pñt mẽſurari vna mẽſura hñt vnum tps. Si q võ motꝰ ſũt q nõ pñt vna mẽſura mẽſurari: neceẽ ẽ ꝙ eoꝝ ſit diuerſum tps. Cũ aũt mẽſura ſit homogenea mẽſurato: vt dr̃ in. 10. Meta. manifeſtuȝ eſt ꝙ oĩa q̃ ſunt vnius generis pñt hr̃e vnã menſurã cõmunẽ: nõ autẽ que ſunt generum diuerſoꝛum. Omnes autẽ motus cõtinui ↄueniunt in vno genere: inquantum ſunt cõmenſurabiles: ⁊ ideõ pñt habere vnam menſuram cõmunem. menſurant̃ enim omnes ſimpliciſſimo ſui generis: ſcȝ velociſſimo motu p̃mi celi. vnde omnium motuum cõtinuoꝛum poteſt eſſe vnuȝ tempus cõmune: qõ quidem tempus licet videatur eſſe ſm̃ genus de numero diſcretoꝛum: quia eſt numerus harum rerum cõtinuarum: ſcȝ motuum: fit ⁊ ipſum continuum: ſicut decem ſimpliciter dictum eſt aliquid diſcretum. Sed decem vlne panni eſt aliquid continuum. diſcretoꝛum autem ⁊ continuoꝝ non poteſt eſſe vna menſura cõmunis: cum ſint diuerſoꝝ generum: inq̃tum ſunt mẽſurabilia: ⁊ ideo neceſſe eſt: ſi ſint aliqui motus non ↄtinui ꝙ tps eoꝝ aliud ſit a motu quo menſurant̃ motus ↄtinui: manifeſtũ eſt aũt ꝙ motꝰ ſpũaliuȝ creaturaꝝ de qbꝰ Aug. loqt̃: dicẽs creaturã ſpũalẽ moueri ꝑ tps ⁊ nõ ꝑ locũ: non ſunt motus ↄtinui: ſed viciſſitudines q̃dã diſcrete. Dicit. n. ꝙ per tempus mouet̃ animꝰ vl̃ reminiſcẽdo qõ obliꝰ erat: vl̃ diſcendo qõ neſciebat: vl̃ volẽdo qõ volebat. vñ manifeſtuȝ ẽ ꝙ cũ tps nõ hẽat ↄtinuitatẽ: niſi ex motu: ꝙ tale tps nõ ẽ ↄti

nuum: ꝛ ꝙ eſt aliud a tꝑe corporaliũ rerum.

Ad primũ ḡ dõ3 ꝙ Aug. ex ipa dn̄a motuũ dat itelligere dn̄ã tꝑoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ dõ3 ꝙ eo mõ aliqͩ ẽ vnũ: quo ẽ ꝛ dr̄ ẽẽ: qd̄ .n. dr̄ ẽẽ ſm ſpẽ3 ẽ vnũ ſpẽ: nõ aũt vnũ nũero. vñ nõ ſeqᷓ ſi ſint pl̄es hoies: ꝙ nõ ſit hõ: ꝛ ſilr̄ nõ ſequiᷓ ſi ſint plura tẽpora ꝙ nõ ſit tempus.

Deinde q̄ſitũ ẽ de hoie. Et p̄mo q̄ſitu3 ad vtutes. Scd̄o q̄ſitũ ad pctã. 3ᵒ q̄ſitũ ad penas. Circa vtutes aũt fuit q̄ſitũ ꝛ q̄ſitũ ad res diuinas ꝛ q̄ſitũ ad res hũanas. Quantum ad res diuinas q̄ſita ſᷓ tria. pᵒ circa fidẽ. vtꝝ aliquis teneret credere xp̄o viſibilia miracula non facienti. Scd̄o circa fidei ſacr̄3. vtꝝ pꝛuuli iudeoꝝ ſint baptiçãdi inuitis parẽtibꝰ. 3ᵒ circa decimas: q̄ debenᷓ miniſtris ſacroꝝ. vtꝝ aliq̄s ꝑꝑ ꝯſuetudinẽ poſſit excuſari ne dcimas ſoluat.

Articulus. VI.

Ad primũ ſic ꝓcedit. Uiᷓ ꝙ xp̄o ſi facienti viſibilia miracula homies credere nõ tenerenᷓ. Quicũꝗ .n. nõ facit h̄ ad qd̄ teneᷓ peccat. S3 ſi hoies ñ crederẽt xp̄o miracula nõ faciẽti: nõ peccarẽt. Dicit .n. ipe i Joãne. 15. Si .n. opa nõ feciſſe3 in eis q̄ nullus aliꝰ fecit: pctm̄ nõ haberẽt: ꝛ loqᷓ de pctõ ifidelitatis ſm Aug. ḡ xp̄o ſi nõ feciſſet miracula hoies credere non tenerenᷓ. ¶ P̄. nullus põt mutare legẽ niſi lator legis vl̄ eo ſupior. S3 xp̄s p̄dicabat q̄dã q̄ videbanᷓ ꝑtinere ad veteris legis abolitionẽ: ſicut ꝙ cibi nõ coinq̄nauerũt hoie3: ꝛ ꝙ l3 in ſabbo opari. Si ḡ nõ probaſſet ſe ẽẽ legiſlatorẽ: nõ fuiſſet ei credẽdũ. S3 h̄ fieri nõ potuiſſet niſi ꝑ miracula: cũ legiſlatorem multa miracula ꝓceſſerint. ḡ xp̄o nõ eſt credẽdũ niſi miracula feciſſet.

¶ S3 ꝯ. magis obliganᷓ hoies ad credẽdũ p̄me veritati q̄ ad credẽdũ viſibilibꝰ ſignis. S3 l3 xp̄s miracula nõ feciſſet: ipſe tñ verus deꝰ ꝛ xp̄s p̄ma vitas erat. ḡ ẽt ſi miracula nõ feciſſ3: adhuc erat ei credẽdũ. ¶ P̄. gr̄a vniõis ẽ maior q̄ gr̄a gratũ faciẽs ꝑ adoptionẽ. S3 miracula nõ ſufficienter ꝓbãt gr̄a3 gratũ faciẽte3: q2 vt hr̄ Mat. 7. hiis ꝗ xp̄o in iudicio dicẽt. Dñe in noie tuo vtutes multas fecimꝰ. rñdebiᷓ. nõ noui vos. ḡ multo minꝰ miracula ſufficiũt ad ꝓbãdũ gr̄a3 vniõis. Si ḡ ſine miraculis xp̄o hoies credere nõ tenerentur: neq3 etiam miraculis factis tenebanᷓ credere dicenti ſe eſſe deũ: qd̄ p3 eſſe falſum.

Reſpõdeo dõ3 ꝙ nullus teneᷓ ad hoc ꝙ ẽ ſupra vires ſuas niſi ꝑ hũc modũ q̄ fit ſibi poſſe. credere aũt ẽ ſup potẽtiã hoīs nãlẽ. vñ ex dono dei ꝓuenit ſm illud apl̄i ad Eph. 2. Gr̄a ſaluati eſtis ꝑ fidẽ: ꝛ h̄ nõ ex nobis. dei .n. donũ ẽ: ꝛ ad Phi. i. dr̄. Uobis datũ ẽ nõ ſolũ vt in ip̄m credatis: ſ3 vt ꝓ ipſo patiamini. Hõ ḡ teneᷓ credere ſ3 h̄ ꝙ adiuuaᷓ a deo ad credẽdũ. Adiuuaᷓ aũt a deo aliq̄s ad credẽdũ triplr̄. Primo q̄dẽ ꝑ iteriorẽ vocatõe3. d̄ q̄ dr̄ Jo. 6. Oĩs ꝗ audit a p̄re ꝛ didicit venit ad me. ꝛ ad Ro. 8. Quos p̄deſtinauit hos ꝛ vocauit. 2ᵒ ꝑ doctrinã ꝛ p̄dicationẽ exteriorẽ ſm illud apl̄i ad Ro. 10. Fides ex auditu. auditus aũt ꝑ vbũ xp̄i. 3ᵒ ꝑ exteriora miracula. vnde dr̄ .i. ad Cor. 14. ꝙ ſigna data ſũt ifidelibꝰ. vt .ſ. ꝑ ea ꝓuocenᷓ ad fide3. Si aũt xp̄s viſibilia miracula nõ feciſſet: adhuc remanebãt aliȷ modi attrahẽdi ad fidẽ: q̄bꝰ hoies acq̄ſcere tenerenᷓ. Tenebanᷓ .n. hoies credere actori legis ꝛ ꝓphetarũ. Tenebanᷓ ẽt iteriori vocatiõi nõ reſiſtere: ſicut Iſa. de ſe dicit. Dñs deꝰ aperuit mihi aurem. ego ãt nõ ꝯdico: retrorſu3 nõ abiȷ. Iſa. 50. ſicut de q̄buſdam dr̄ Act. 7. Uos ſemper ſpiritui ſancto reſtitiſtis.

Ad primu3 ḡ dõ3 ꝙ iter illa opa q̄ xp̄s in hoibꝰ fecit ãnumerari ẽt d3 vocatio interior: q̄ quoſdã attraxit: ſicut Grego. dicit in quadã omelia. ꝙ xp̄s ꝑ miã Magdalenã traxit iteriꝰ: ꝗ ẽt ꝑ clemẽtiã ſuſcepit foris. Annumerari ẽt d3 eius doctrina: cũ ẽt ipſe dicat. Si nõ veniſſe3 ꝛ locutꝰ eis nõ fuiſſe3 pctm̄ nõ haberẽt. ¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ xp̄s poterat ſe oſtẽdere eſſe legiſlatorẽ nõ ſolũ faciẽdo viſibilia miracula: ſ3 ẽt ꝑ auctẽ ſcripture: ꝛ ꝑ iteriorẽ iſtictũ. ¶ Ad 3ᵐ dõ3 ꝙ iterior iſtictꝰ quo xp̄s poterat ſe manifeſtare ſine miraculis exterioribꝰ: ꝑtinet ad vtutem p̄me vitatis: q̄ interiꝰ hoiem illuminat ꝛ docet. ¶ Ad 4ᵐ dõ3 ꝙ miracula viſibilia fiũt vtute diuia ad ꝯfirmationẽ vtatis fidei. vñ dr̄ Mar. vl. d̄ apl̄is. ꝙ p̄dicauerũt vbiq3 domino cooperãte ꝛ ſermonẽ ꝯfirmãte ſequẽtibꝰ ſignis. Nõ aũt fiũt miracula ſemꝑ ad demõſtrãdũ gr̄a3 eiꝰ ꝑ quẽ miracula fiũt: ꝛ iõ põt ꝯtingere ꝙ aliq̄s gr̄am gratũ faciẽtem nõ habẽs miracula faciat: ſ3 h̄ ꝯtigere nõ põt ꝙ aliq̄s falſa3 doctrinã ãnũciãs vera miracula faciat: q̄ niſi vtute diuina fieri pñt. Sic .n. deus eſſet falſitatis teſtis: qd̄ eſt ipoſſibile. Cũ ḡ xp̄s ſe filiũ dei diceret ꝛ equalẽ deo: hãc eiꝰ doctrinã ꝯprobabãt miracula q̄ faciebat: ꝛ iõ oſtẽdebaᷓ xp̄s per miracula que faciebat eſſe deꝰ. Petrus aũt l3 eadẽ vel maiora miracula faceret: nõ ꝓbabaᷓ ẽẽ deꝰ: ſ3 ꝑ ea ẽt ꝓbabaᷓ ꝙ xp̄s ẽẽt deꝰ: q2 Petrus nõ p̄dicabat ſeip̄m: ſ3 Jeſu3 xp̄m eſſe deum.

Articulus. VII.

Ad ſecundu3 ſic ꝓcedebaᷓ. Uiᷓ ꝙ pueri iudeoꝝ ſint baptiçandi iuitis parẽtibꝰ. Maius .n. ẽ vinculũ m̄rimoniale q̄ ius p̄rne ptãtis: q2 p̄rna ptãs põt ꝑ homine3 ſolui: cũ filiuſfamilias emãcipaᷓ. vinculũ aũt m̄rimoniale nõ põt ſolui ꝑ hoie3 ſ3 illd̄ Matth. 19. Quos deꝰ ꝯiũxit hõ nõ ſeꝑet: ſed ꝑꝑ ifidelitatẽ ſoluiᷓ vinculũ m̄rimoniale. Dicit .n. apl̄s .i. ad Cor. 7. ꝙ ſi ifidelis diſcedit: diſcedat. nõ .n. ſeruituti ẽ ſubiectꝰ frater aut ſoror ꝛ h̄ꝯ. ꝛ canõ dicit: ꝙ ſi ꝯiunx ifidelis nõ vult cohabitare ſine cõtumelia creatoris: ꝙ alter ꝯiugũ nõ d3 ei cohabitaᷓ. ḡ multo magis ꝑꝑ ifidelitatẽ tolliᷓ ius p̄rne ptãtis. ſic ḡ ifideles iudei nõ hñt ius p̄rne ptãtis i ſuos filios. Pñt ḡ eoꝝ filiȷ baptiçari eis iuitis. ¶ P̄. magis d3 hoi ſubueniri ꝯ ꝑiculũ mortis eterne: q̄ ꝯ ꝑiculũ mortis tꝑalis. S3 ſi aliq̄s videret hoie3 in ꝑiculo mortis tꝑalis: ꝛ ei nõ ferret auxiliũ peccaret. Cũ ḡ pueri iudeoꝝ ꝛ alioꝝ ifideliũ ſint i ꝑiculo mortis eterne: ſi parẽtibꝰ relinquanᷓ: ꝗ eos in ſua ifidelitate iformãt: vr̄ ꝙ ſint eis auferẽdi ꝛ baptiçãdi ꝛ i fide iſtruẽdi. ¶ P̄. filiȷ ſuoꝝ ſũt ſui ꝛ i ptãte dñoꝝ. S3 iudei ſũt ſui regũ ꝛ p̄ncipũ. ḡ ꝛ filiȷ eoꝝ. Reges ḡ ꝛ p̄ncipes hñt ptãtẽ d̄ filiȷs iudeoꝝ facere qd̄ voluerit. Nulla ḡ ẽẽt iniuria ſi baptiçarenᷓ iuitis parẽtibꝰ. ¶ P̄. q̄l3 hõ magis ẽ dei a q̄ h3 aia3 q̄ p̄ris carnalis a q̄ h3 corpꝰ. Nõ ẽ ḡ iniuſtũ ſi pueri iudeorũ carnalibꝰ parẽtibꝰ auferãᷓ ꝛ deo ꝑ baptiſmu3 ꝯſecrenᷓ. ¶ P̄. baptiſmꝰ eſt efficacior ad ſalutẽ q̄ p̄dicatio: q2 ꝑ baptiſmũ ſtati tolliᷓ pctĩ macula ꝛ reatꝰ pene ꝛ apiᷓ ianua celi. S3 ſi ꝑiculũ ſeq̄tur ex d̄fectu p̄dicatiõis: iputaᷓ ei ꝗ ñ p̄dicauit: vt hr̄ Eze. 3. ꝛ 33. De eo ꝗ videt gladiũ veniẽtẽ: ꝛ ñ iſonuerit tuba. ḡ m̄lto magis ſi pueri iudeoꝝ dãnẽᷓ ꝑꝑ defectũ baptiſmi iputaᷓ ad pctm̄ eis: ꝗ potuerũt baptiçare ꝛ nõ baptiçauerũt.

¶ S3 ꝯ. Nemini faciẽda ẽ iniuria. Fieret ãt iudeis iniuria: ſi eoꝝ filiȷ baptiçarẽᷓ eis iuitis: q2 amitterẽt ius p̄rne ptãtis i filios iã fideles. ḡ eis inuitis nõ ſunt baptiçãdi.

Reſpõdeo dõ3 ꝙ maximã auctẽ3 h3 eccl̄ie ꝯſuetudo: q̄ ſꝑ ẽ i oĩbꝰ emulãda: q2 ꝛ ipſa doctrina catholicoꝝ doctoꝝ ab eccl̄ia auctẽ3 h3. vñ magis ẽ ſtãdũ ꝯſuetudini eccl̄ie q̄ vel aucti Aug. vl̄ Hiero. vl̄ cuiuſcũq3 doctoris. Hoc ãt eccl̄ie vſus nunq̄3 hũit. ꝙ iudeoꝝ filiȷ iuitis parẽtibꝰ baptiçarenᷓ: q̄uiſ fuerit retroactis tꝑibꝰ multi catholici p̄ncipes potẽtiſſimi: vt Cõſtãtinꝰ Theodoſiꝰ ꝛ aliȷ pl̄es q̄bꝰ familiares fuerũt ſciſſimi ep̄i: vt Silueſter Cõſtãtio: ꝛ Ambroſiꝰ Theodoſio: ꝗ nulloꝰ ꝑtermiſiſſẽt ab eis ipetrare: ſi h̄ ẽẽt ꝯſonũ rõni: ꝛ iõ ꝑiculoſu3 videᷓ hanc

videt͂ hanc aſſertionē de nouo inducere: vt preter conſuetudinē in eccleſia hactenus obſeruatā iudeoꝝ filij inuitis parentibus baptiçentur. Et huiꝰ rō ē duplex. vna quidem propter periculum fidei. Si enim pueri nōdū vſum rationis habētes baptiſmū ſuſciperēt: poſtmodū cū ad ꝑfectā etatem peruenirent de facili poſſent a parentibus induci: vt relinquerēt qđ ignorātes ſuſceperunt: qđ vertereſ in fidei detrimentum. Alia vero ratio eſt quia repugnat iuſtitie naturali. Filius enim nālit͂ eſt aliquid patris: ⁊ primo quidem a parente non diſtinguitur ſecundum corpus q̄diu in matris vtero ↄtinet͂. Poſtmodū vō poſtq̄ ex vtero egredit͂: anteq̄ vſū liberi ar. hēat: ↄtinet͂ ſub parētū cura: ſic ſub q̄dā ſpūali vtero. q̄diu. n. vſū rōnis nō hʒ puer nō differt q̄tū ad ea q̄ agit ab aīali irrōnali. vn̄ ſic bos vl' equꝰ iure gētiū vl' ciuili ē poſſeſſorie: vt vtat͂ eo (cū voluerit) ſic ꝑprio iſtrō: ita de iure nāli ē q̄ filiꝰ anteq̄ hēat vſum rōnis ſit ſub cura pr̄is. vn̄ ꝯ iuſtitiā nālē eēt: ſi puer anteq̄ hr̄et vſum libe. arbi. a cura parētū ſubtrahet͂: vl' de eo aliqđ ordinet͂ inuitis parētibꝰ. Poſtq̄ āt icipit hr̄e vſū libe. ar. iā icipit eſſe ſuꝰ. ⁊ pt̄ q̄tū ad ea q̄ ſūt iuris diuini vl' nālis ſibyp̄ſi ꝓuidere: ⁊ tūc ē iducēdus ad fidē nō coactiōe: ſʒ ꝑſuaſione: ⁊ pōt ēt inuitis parētibꝰ ↄſentire fidei ⁊ baptiçari: nō aūt anteq̄ habeat vſū rōnis: vn̄ de pueris antiq̄ꝝ patꝝ dr̄ q̄ ſaluabant͂ in fide parētū: ꝑ qđ dat͂ itelligi q̄ ad parētes ꝑtinet ꝓuidere filijs de ſua ſalute: ꝑcipue anteq̄ habeant vſum rōnis.

Ad primū ḡ dōʒ q̄ ī vīculo mr̄imōiali vterq̄ cōiugū hr̄t vſū libe. ar. ⁊ vterq̄ pōt iuito altero fidei aſſentire: ſʒ h̄ nō hʒ locū in puero anteq̄ hēat vſū rōnis: ſʒ poſtq̄ hʒ vſū rōnis tūc hʒ ſilitudo: ſi ↄuerti voluerit. ❡ Ad 2^m dōm q̄ a tp̄ali nō eſt aliq̄s eripiēdus ꝯ ordinē iuris ciuilis: puta ſi aliq̄s a ſuo iudice ↄdēnet͂ ad mortē: nullus dʒ eū violēter eripe. vn̄ nec aliq̄s dʒ irrūpere ordinē iuris nālis: q̄ filiꝰ ē ſub cura patris: vt eū liberet a periculo mortis eterne. ❡ Ad 3^m dōʒ q̄ iudei ſūt ſui pn̄cipum ſeruitute ciuili: q̄ nō excludit ordinē iuris nālis vel diuini. ❡ Ad 4^m dōm q̄ hō ordinat͂ ad deū ꝑ rōnē: per quā deū cognoſcere pōt. vn̄ puer anteq̄ vſū rōnis hēat nāli ordīe ordinat͂ ī deū ꝑ rōnē parētū: q̄ꝝ cure nālr̄ ſubiacet: ⁊ ſʒ eoꝝ diſpōnē ſt̄ circa ip̄ʒ diuīa agēda. ❡ Ad 5^m dōʒ q̄ ꝑiculū qđ ſeq̄t͂ ex ꝑdicatione omiſſa nulli iminet: niſi ei cui ē ↄmiſſū ꝑdicatōis offm̄. vn̄ in Ezech. ꝑmittit. Speculatorē dedi te filijs iſrl'. ꝓuidere aūt pueris ifideliū de ſacris ſalutis ꝑtinet ad parētes eoꝝ. vn̄ eis iminet ꝑiculū ꝓp ſubtractionē ſacroꝝ: ſi eoꝝ puuli dr̄imētū ſalutis patiant͂.

Arti. VIII.

Ad tertiū ſic ꝓcedebat͂. Vr̄ q̄ ꝓp ↄſuetudinē aliq̄ dobligent͂ a iure reddendi decimas. Magis enim eſt accipere decimas q̄ nō dare. Sʒ ꝓp ↄſuetudinem in aliq̄bꝰ terris aliq̄ milites accipiunt decimas. ⁊ h̄ ab eccleſia tolerat͂. ḡ multo magis ꝓp ↄſuetudinem aliq̄ deobligant͂: vt decimas nō ſoluant: neq̄ ſoluere teneant͂.

❡ Sed contra. Jus diuinum nō abolet͂ ꝑ diſſuetudinē. Sʒ decime dbent͂ de iure diuino. ḡ ꝑ diſſuetudinē nō abolet͂ ius reddendi decimas. Tenent͂ ḡ hoīes reddere decimas ↄtraria conſuetudine non obſtante.

Reſpōdeo dōʒ q̄ ea q̄ ſūt de iure poſitiuo ꝑ diſſuetudinē abolent͂. Ea vō q̄ ſunt a iure nāli vl' h̄ iure diuino nulla diſſuetudine aboleri pn̄t. Nulla. n. diſſuetudine fieri pōt vt ſit licitū furari vl' mechari. Eſt ḡ ↄſiderādū ad ꝓpoſitā qōnē vtꝝ dare decimas ſit de iure diuino vl' de iure poſitiuo hūano. Jus aūt diuinū in nouo ⁊ veteri teſtō ↄtinet͂. Et gdē nō appet ī nouo teſtō aliqđ p̄ceptū datū de decimis ſoluēdis: in doctrina dico euangelica vel aplica. Qđ. n. dr̄ Mat. 23. d ſolone decimaꝝ. h̄ oportuit facere ⁊ illa nō omittere: ⁊ qđ dr̄ phariſeꝰ Luc. 18. Decimas do oīuʒ q̄ poſſideo: magis vr̄ ad ſtatū veteris teſtī ꝑtinere q̄ obſuātie noui teſtī formā iponere. Jn veteri autē teſtō triplex genꝰ p̄ceptoꝝ erat: q̄dā. n. erāt p̄cepta moralia: q̄dā iudicialia: q̄dā cerimonialia. Precepta moralia ſūt q̄ ſūt idita nāli rōni: ad q̄ hoīes oī tp̄e obligant͂: vt honora pr̄ē ⁊ mr̄ē: nō mechaberis: nō furtū facies: ⁊ ſilia. Precepta aūt iudicialia ſunt ꝑ q̄ iudicia exercebant͂: puta ſi q̄s furaretur vnā ouē: redderet q̄tuor: ⁊ hō p̄cepta nō ſūt idita rōni nāli: nō. n. rō nālis hʒ: q̄ ille q̄ furat͂ ouē magis reddat q̄tuor q̄ tres vel vnā. Sʒ tn̄ ꝑ hō p̄cepta dtermiat͂ morale p̄ceptū. Dʒ. n. rō nālis: q̄ ille q̄ furat͂ debeat puniri: ſʒ q̄ tali pena puniat͂: h̄ determiat͂ ꝑ p̄ceptū iudiciale. Precepta autē cerimōialia veteris legis ſūt: q̄ ꝑtinēt ad obſuātiā diui cultꝰ: ⁊ ſūt ordinata ad figurandū aliqđ futuꝝ: ſic imolatio agni paſchal' figurabat occiſionē xp̄i. Eſt ḡ ↄſiderādū vtꝝ p̄ceptū de decimis ꝑſoluēdis ſit morale: vel iudiciale: vel cerimōiale. Si. n. morale ē: ad h̄ oēs tenent͂ ⁊ oī tp̄e: nulla obſtante ꝯria ↄſuetudie: ſʒ h̄ nō vr̄: q̄r rō nālis nō dictat magis q̄ hō miniſtris dei det decimā q̄ vndecimā vel nonā ꝑtē fructuū. Si aūt ſit p̄ceptū iudiciale: nō tenent͂ ad decimas dādas: ſic nō tenent͂ oēs ad iudicādū: ſʒ iudicia i lege veteri ↄſcripta: q̄r illa iudicialia p̄cepta ſunt ſpālr̄ illi pp̄lo data ↄſideratis ↄditionibꝰ eiꝰ: nō. n. eadē oībꝰ expediūt. Si aūt ſit p̄ceptū cerimōiale: nō ſolū nō obligaret: ſʒ ēt obſuatū iduceret ī pcm̄: peccaret. n. ſi q̄s agnū paſchalē imolaret: q̄r poſt aduētū v̄itatis ceſſauerūt figure. ❡ Dōʒ ē ḡ ſic antiq̄ magr̄i dixerūt: q̄ q̄dā p̄cepta legis ſunt pure moralia: vt nō occides: nō furtū facies: q̄dā aūt pure ſūt cerimonialia: vt imolatio paſchalis agni ⁊ circūciſio: q̄dā aūt ſūt media ſm̄ aliqđ moralia: ⁊ ſm̄ aliqđ cerimonialia: ſic p̄ceptū de obſuatiōe ſabbi ē morale q̄tū ad h̄ q̄ aliqđ tp̄s quieti deputet͂ ad vacādū diuis. Hoc. n. rō nālis hʒ: ſʒ q̄ dies ſeptima ſit deputata h̄ ē ex dtermiatiōe dei ꝓp aliq̄ figurā: vn̄ h̄ eſt cerimōiale. Sic ḡ p̄ceptū de decimis ꝑſoluēdis ē qdē ſʒ aliqđ morale: vt. ſ. q̄ ꝓ toto pp̄lo diuino obſeq̄o vacātes ſtipēdijs pp̄li ſuſtētent͂: ſicut ⁊ q̄ in alijs officijs reipublice ſeruiūt a pp̄lo ſuſtētant͂: ⁊ ſʒ hūc modū ꝓponit͂ h̄ p̄ceptū in nouo teſtō. Dic͂. n. dn̄s Mat. 7. Dignꝰ eſt operariꝰ cibo ſuo: ⁊ Apls dic͂. i. ad Cor. 9. q̄ dn̄s ordinauit: vt q̄ euāgeliū enūciant de euāgelio viuāt: ⁊ q̄ altario deſeruiūt de altario viuāt. Sʒ q̄tū ad determinatū numeꝝ decime nō eſt de iure nāli: neq̄ eſt p̄ceptū morale: ſʒ eſt cerimoniale inq̄tum refert͂ ad figurādū aliqđ circa xp̄ʒ: vl' ēt ē iudiciale ſʒ ↄueniētiā ad illū pp̄lm: in quo multitudo miniſtroꝝ tali taxatiōe opus erat ad miniſtroꝝ dei ſuſtētationē. Sic ḡ h̄ cōe qđ eſt ꝓuidere miſtris dei in neceſſarijs vite eſt de iure diuino: q̄ſi morale p̄ceptū ⁊ de iure nāli exn̄s. Ad quēlibʒ aūt principē q̄ pōt leges cōdere: ꝑtinet ius nāle cōe ꝑ ius poſitiuū determiare: nihil. n. eſt aliud ius poſitiuū q̄ determinatio iuris nālis: ſic ius nāle hʒ q̄ malefactor puniat͂: ſed q̄ tali pena puniat͂: h̄ determinat͂ ꝑ ius poſitiuū. Qr̄ ḡ eccl'ia hēt poteſtatē ↄdēdi legē ī his q̄ ꝑtinēt ad cultū dei: potuit ꝑ eccl'ie ſtatutū taxari q̄titas eoꝝ q̄ ſūt dāda miniſtris dei a pp̄lo: ⁊ vt eſſet q̄dā ↄſonantia noui ⁊ veteris teſtī: ſtatuit eccl'ia vt taxatio veteris teſtī ſuaret͂ ēt in nouo. Vn̄ oēs tenent͂ ad decimas: velint nolint: poſſet aūt eccleſia ſtatuere: ſi cā ſubeſſet vl' in maiori vel in minori numero: puta q̄ daret͂ octaua vl' duodecima: ſic ⁊ q̄ det͂ decima. Pʒ ḡ q̄ nulla cōſuetudo ꝯria ſoluit hoīeʒ ab obligatiōe reddēdi decimas: q̄r hr̄ obligatio fundat͂ ſupra ius diuinū ⁊ ſupra ius nāle: vn̄ ſp̄ tenent͂ hoīes reddere decimas: ſi eccl'ia exigat: ēt ꝯria ↄſuetudie nō obſtāte: ⁊ ī terris ī q̄bꝰ ē ↄſuetudo q̄ decime ſoluāt͂: ipſa ↄſuetudo q̄ſi expoſtulat decimas: vn̄ peccaret q̄ nō redderet: ſʒ in terris in q̄bꝰ nō ē ↄſuetudo cōis q̄ decime dent͂: ⁊ eccl'ia nō petit: vl' eccl'ia remittere dū diſſimulat: ⁊

iō hoīes ī terris illis nō peccāt decīas nō dādo. Dupꝫ.n.eēt dicere ꝙ oēs hoīes Italie ꝛ orīētaliū ptiū dānarenꝰ q deci‑mas nō ſoluūt. Et hꝰ argᵐ poſſumꝰ ab apl̄o accipe: cui cuꝫ deberēꝰ necīa victꝰ ab his qbꝰ p̄dicabat: tn̄ nō accipiebat. nec tn̄ peccabāt q ei nō dabāt. alioqn male cū eis egiſſꝫ: nō accipiēdo pſertiꝫ cū ipſe dicat Act.zo. Nō.n. ſubterfugi q̄ minꝰ ānūciarē vobis oē ꝯſiliū dei: ꝛ iō apl̄s n̄ exigebat qđ ſibi debebaꝰ: ne dareꝰ aliqđ offendiculū euangelio: vt ipſe dicit. vn̄ nō bn̄ facerēt rectores eccliaꝝ: ſi in terris illis de‑cimas exigerēt: in qbꝰ nō ē ꝯſuetudo dari: ſi pbabilr crede‑rēt ꝙ ex h̄ ſcādalū naſcereꝰ. ℭ Ad illđ q̄ qđ ī ꝯriū obijciꝰ dōꝫ ꝙ milites q accipiūt decīas in aliqbꝰ terris n̄ hn̄t ius accipiēdi decimas. h̄.n. ius ē ſpūale dbitū miſtris dei. vn̄ n̄ cadit in laycā pſonā: ſed res ille tpales q̄ a iure exiguntꝰ ex ꝯceſſiōe ecclie date ſunt aliqbꝰ militibꝰ pp aliq̄ ſuitia q̄ fe‑cerūt ecclie: ſicut ꝛ ecclia pōt remittere ipſos fructꝰ q de‑benꝰ pro decima. nō tamen remittit ius exigēdi decimas: (nec tollit debitum reddendi.

DEinde q̄ſitū ē de his q̄ ptinēt ad vtutes circa res hūanas. Et circa h̄ q̄ſita ſūt duo. p̄ vtꝝ filiꝰ teneaꝰ obedire parētibꝰ car‑nalibꝰ ī idifferētibꝰ. zᵒ vtꝝ vēditor teneaꝰ di‑cere emptori vitiū rei vēdite. Articulus. IX.

AD primuz ſic pcediꝰ. Uꝛ ꝙ filiꝰ tenea‑tur obedire parētibꝰ carna‑libꝰ q̄tū ad oīa. Dꝛ.n. Deut.zi. Si gēuerit hō fi‑liū ꝯtumacē: ꝛ ptcruū: q nō audiat pr̄is aut ma‑tris iperiū lapidibꝰ eū obruet ppl̄s ciuitatiſ. Sꝫ pēa talis nō īfligereꝰ niſi grauiter peccaret nō obediēdo. q̄ filij tenenꝰ obedire parentibus carnalibꝰ per oīa. ℭ P̄. apl̄s dicit ad col.z. Filij obedite parētibꝰ p oīa. ℭ P̄. pce‑pta moralia affirmatiua q̄uis nō ad ſp obligēt. tn̄ nūq̄ ꝯ‑riū facere lꝫ. Sꝫ pceptū morale affirmatiuū ē de honora‑tiōe parētū. q̄ nō lꝫ irreuerētē eē parētī: qđ eēt ſi eiꝰ māda‑to nō obedireꝰ. teneꝰ q̄ filius in oībus parētibus obedire. ℭ Sꝫ ꝯ. Nō minꝰ obediēdū ē pr̄ibꝰ ſpūalibꝰ q̄ carnalibꝰ: ſꝫ magis: vt hꝛ p aplꝫ ad Heb.iz. Sꝫ pr̄ibꝰ ſpūalibꝰ nō tenēꝰ ſubditi obedire ī idifferētibꝰ. Religioſi.n. q obediētiā pfi‑tenꝰ: nō tenenꝰ obedire ſuis p̄latis: niſi in his q̄ ſūt ſm re‑gulā: vt Ber. dicit in lib. de diſpēſatiōe ꝛ pcepto. q̄ nec parē‑tibꝰ carnalibꝰ filij tenenꝰ in indifferentibus obedire.

Reſpōdeo dōꝫ ꝙ cū obediētia p̄lato debeaꝰ: ad il‑la ſe extēdit dbitū obediētie: ad q̄ ſe ex‑tēdit ius p̄latiōis. Hꝫ aūt pr̄ carnalis ius p̄latiōis in filiuꝫ. Prio qdē q̄tū ad domeſticā ꝯuerſationē. Sic.n. ē pr̄ fami‑lias in domo: ſicꝰ rex in regno. vn̄ ſicuti ſubditi regis tenen‑tur obedire regi in his q̄ ptinēt ad gubernationē regni. ita ēt filij ꝛ alij domeſtici tenenꝰ obedire pr̄ifamilias in his q̄ pertinēt ad diſpēſationem domus. Scđo q̄tum ad moꝝ diſciplinā. vn̄ apl̄us dicit ad Heb.iz. Pr̄es qdē carnis nr̄e habuimꝰ eruditores: ꝛ obtēpabamꝰ eis: dꝫ.n. pr̄ filio nō ſo‑lū educationē: ſꝫ ēt diſciplinā: vt ph̄s dicit. In his q̄ filiꝰ te‑netur obedire patri carnali: ꝛ nō alijs.

Ad primū q̄ dōꝫ ꝙ loqꝰ ibi Moyſes đ iperio pr̄is qđ ptiet ad diſciplinā moꝝ. vn̄ ibidē dꝛ. Monita nr̄a audire ꝯtēnit: comeſſatiōibꝰ vacat: ꝛ luxurie atq̄ ꝯuiuijs. ℭ Ad zᵐ dōꝫ ꝙ apl̄s dicit obediēdū eē parē‑tibus per omnia: ad que ſe ius p̄latiōis extendit. ℭ Ad 3ᵐ dōꝫ ꝙ nō exhibet irreuerentiā precipienti: ſi nō obedit ei in his: in quibus obedire non tenetur. Articulus. X.

CIrca zᵐ ſic pcediꝰ. Uꝛ ꝙ venditor nō te‑neaꝰ dicere vitiū rei vēdite empto‑ri: qꝛ ſꝫ leges ciuiles vēditor ꝛ emptor ſeiuicē decipere pn̄t. Nulla aūt poſſet eſſe deceptio ſi vēditor rei vēdite vitiuꝫ emptori dicere tene‑reꝰ: q̄ nō teneꝰ. ℭ Sꝫ dicebat ꝙ leges nō loquunꝰ ſꝫ forꝝ ꝯſcīe: ſꝫ ꝙ nūc loqmur eſt ſm forum ꝯtētioſum. Sꝫ ꝯ. ſm ph̄m in zᵒ ethi. Intētio legiſlatoris eſt ciues facere bonos. qđ q̄ licꝫ ſꝫ leges nō eſt ꝯriū vtuti: ꝛ ita ēt nō eſt ꝯriū ꝯſcīe. ℭ Sꝫ ꝯ ē qꝛ ſꝫ leges ciuiles ſi aliqs vēdat aīal morbidū te‑neꝰ de vitio: q̄ tenetur dicere vitiū emptori. ℭ P̄. Tullius dicit in lib. de officijs ꝙ ad offiī boni viri ptinet: vt dicat emptori illud ꝓ quo res minꝰ vēdereꝰ: hꝰ aūt eſt vitiū rei vēdite: q̄ vēditor teneꝰ dicere emptori vitium rei vēdite.

Reſpōdeo dōm ꝙ aliqd ptinet ad bonū viꝝ: ad qđ tn̄ hoīes nō tenenꝰ: ſicut ad bonum viꝝ ptinet ꝙ liberalr amico ſua bona largiaꝰ: q̄uis ad h̄ nō te‑neaꝰ. Sed aliqd ptinet ad bonū viꝝ: ad qđ teneꝰ. ſ. ꝙ red‑dat alicui qđ iuſtū eſt: nā actꝰ iuſtitie ē vt reddaꝰ alicui: qđ ei debeꝰ. Et iō vnuſq̄ſq̄ꝫ vēditor ad h̄ teneꝰ vt iuſtaꝫ ven‑ditionē faciat: nō aūt vt faciat vēditionē liberalem dimit‑tens aliqd de pcio iuſto. Iuſtitia aūt eq̄litas q̄dā eſt: vt dꝛ in.5. Ethi. Eſt q̄ iuſta vēditio qn̄ pciuꝫ acceptū ab hn̄te eq̄‑tur rei vēdite: iniuſta aūt ſi nō equeꝰ: ſꝫ plus accipiat. Si q̄ vitiū rei vēdite faciat rē minꝰ valere q̄ pciū ipoſitū a ven‑ditore: iniuſta erit vēditio: vn̄ peccat occultās vitium. Si aūt nō faciat rē minꝰ valere q̄ pciuꝫ ipoſitū: qꝛ forte vēdi‑tor minꝰ pciū iponit pp vitiū: tūc nō peccat tacēs vitiuꝫ: qꝛ vēditio nō ē iniuſta: ꝛ forte eēt ſibi dānoſū ſi vitiū diceret: qꝛ emptor vellet hr̄e rē etiaꝫ ꝓ minori pcio q̄ valeret. Li‑beraliter tn̄ faceret ſi dānoſuꝫ ppriū ꝯtēneret vt ſatiſfa‑ceret volūtati alterius: licꝫ ad hoc non teneatur.

Ad primuz q̄ dōꝫ ꝙ p illud dcīn legis nō hꝛ ꝙ lici‑tū ſit ſimplr vēditori decipere empto‑rē: ꝛ eꝯ: ſꝫ dꝛ aliqd eē licitū ſm legē qđ p legē nō puniꝰ: ſicꝰ ſm legē veterē licebat libellus repudij. ℭ Ad zᵐ dōm ꝙ pcepta legis ſunt ductiua ad pfectā vtutē: tn̄ actꝰ perfecte vtutis nō cadunt ſub pcepto legis hūane: ſꝫ phibet q̄dam grauiora: vt gradatim hoīes retracti a malis p ſeipſos ad vtutē exerceanꝰ: pmittit aūt q̄dā minora pctā eis penā nō īfligēs: qꝛ ſine his nō facile iueniꝰ hoīuꝫ multitudo: ꝛ đ ta‑libꝰ eſt deceptio: q̄ eſt iter vēdētes ꝛ emētes: qꝛ plurimi ſunt q volūt vili emere: ꝛ care vēdere: vt Aug. dicꝰ ī li. đ trinitate. ℭ Ad illud vo qđ pᵒ in ꝯriū obijciꝰ dōꝫ ꝙ illud ītelligēdū eſt: qn̄ morbꝰ pecoris facꝰ pecꝰ minꝰ valere q̄ vendaꝰ. ℭ Ad zᵐ dōꝫ ꝙ ea rōne Tulliꝰ dicꝰ ꝙ vir bonꝰ nō tacet vitium rei vēdite: qꝛ ad viꝝ bonū nō ptinet dcipe aliquē: dceptio aūt nō eſt ſi id qđ taceꝰ de re vēdita nō facit rē minꝰ valere q̄ (pcium qđ pro ea accipitur.

DEinde q̄ſitū eſt de pctis. Et circa h̄ q̄ſita ſūt duo. Primo vtruꝫ pctī ſit ap‑petere p̄latiōnē. Scđo vtꝝ pctī ſit predicatori hr̄e oculū ad rē tpalē. Articulus. XI.

AD primuz ſic pceditur. Uꝛ ꝙ pctī ſit appetere p̄latiōnē. Non.n. vꝛ ꝙ poſſit appeti ſine pctō id qđ nō fuit ī ſtatu nāe itegre: ſꝫ ſolū ī ſtatu nāe corrupte. Sꝫ p̄la‑tio nō fuit ī ſtatu nāe itegre: ſꝫ icepit eſſe poſt pctī: qn̄ dcīn ē mlieri. Sub viri ptāte eris: q̄ pctī ē p̄latio‑nē appetere. ℭ P̄. appetitꝰ vꝛ eē đ his q̄ ptinēt ad ſtatū fu‑ture glie. Sꝫ ī futuro ceſſabit oīs p̄latio: vt dicꝰ q̄daꝫ glo. ad Corinth.15. ergo peccatū eſt appetere prelationem. ℭ Sꝫ ꝯ: eſt qđ dꝛ .i. ad thi.5. Qui bn̄ pſūt pr̄ſbri: duplici ho‑nore digni hēanꝰ. Sꝫ nō eſt pctī appetere illđ: cui dbeꝰ ho‑nor q nō debeꝰ niſi vtuti: q̄ nō ē pctī appetere p̄latiōnē.

Reſpōdeo dōꝫ ꝙ hāc qōnē ſoluit aug.19. đ ci. di. vbi dicꝰ ꝙ locꝰ ſupior ſine q̄ ppl̄s regi nō pōt ꝛ ſi adminiſtreꝰ vt decet: tn̄ indecēter appetiꝰ. Cuius ratio eſt: qꝛ qui appetit prelationem: aut eſt ſupbus aut iniuſtus. Iniuſtitia.n. ē ꝙ aliqs velit ſibi plus de honore accipe aut de poteſtate

de poteſtate: aut de alijs hominibus bonis: niſi ſit maioribus dignus: vt dicit̃ in.5.eth. q̄ aũt aliquis eſtimet ſe eſſe magis dignũ p̃latione oĩbus illis ſuper quos p̃lationez accipit ſuperbie ⁊ p̃ſumptionis eſt: vnde pʒ q̄ quicũq; prelationem appetit: aut eſt iniuſtus: aut ſupbus: ⁊ ideo nullus ſuo appetitu dʒ ad p̃lationez puenire: ſed ſoluʒ dei iudicio ſm̃ illud apl̃i ad Heb.5. Nemo ſibi aſſumit honorem: ſed qui vocatur a deo tanquã Aaron. põt tamen aliquis licite appetere ſe eſſe dignuʒ prelatione vel opera boni prelati: pro quibus debetur honor.

Unde pʒ reſponſio ad vltimũ. Prime vero due rõnes non recte cõcludunt: q2 etiã ea que nõ fuerũt in ſtatu inocẽtie nec erunt in ſtatu glorie poſſunt licite appeti: ſicut ſubijci: penitere: ⁊ alia hm̃oĩ quãuis p̃latio quantũ ad aliquid fuiſſet in ſtatu inocentie: ⁊ futura ſit in ſtatu glorie. ſ. quantum ad ſuperioritatẽ gradus: ⁊ q̃tũ ad gubernationez vel regimẽ: nõ aũt quãtũ ad coactam ſeruitutẽ. Articulus. XII.

AD ſecunduʒ ſic proceditur. Videt̃ q̄ petitũ ſit predicatori hr̃e oculũ ad tp̃alia. Dr̃.n. Luc.12. Querite p̃mo regnũ dei. Glo. i. bona eterna: ⁊ hec oĩa adijciẽtur vobis. Glo. etiam non querentibus: ergo non licet predicatori habere oculum ad terrena.

Sʒ ↄ̃ ẽ qđ dr̃.1. ad Cor.9. Dʒ q arat i ſpe arare. Glo. ſtipẽdio2 tẽporaliũ: g̃ licʒ p̃dicatori: de q̃ ibi loqt̃: hr̃e oculũ ad terrena.

Respondeo dicẽdũ q̄ hr̃e oculuʒ ad terrena contingit dupl'r. vno mõ ſicut ad mercedẽ vel p̃miũ: ⁊ ſic p̃dicatori nõ licʒ hr̃e oculũ ad terrena: q2 ſic faceret euangeliũ venale. Alio° ſicut ad ſtipendia p neceſſitate ſuſtentationis vite: ⁊ ſic licet hr̃e p̃dicatori oculũ ad terrena: vñ p̃ma ad Thi.5. ſuper illud. Qui bñ preſunt p̃ſbi ⁊c. dicit glo. Augu. Neceſſitatis eſt accipe: vñ viuit̃: charitatis eſt p̃bere: nõ tñ venale ẽ euãgeliũ pro his. Si.n. ſic vendũt magnã reʒ vili vẽdũt: accipiãt g̃ ſuſtentationem neceſſitatis a populo: mercedẽ diſpẽſationis a dño.

Et per hoc patet reſponſio ad obiecta.

DEinde queſitũ fuit de penis pctõ2. Et p̃°. de ipſis penis. 2° de remiſſione penarũ. Circa p̃muʒ queſita ſunt duo. p̃° vtrũ aĩa ſeparata poſſit pati ab igne corporeo. 2° vtrũ duo2 q eadẽ pena ſunt digni vnus diutius moretur in purgatorio q̃ alius. Articulus. XIII.

AD primũ ſic p̄ceditur. Videtur q̄ aĩa a corpore ſeparata nõ poſſit pati ab igne corporeo: q2 ſm̃ phm̃: qđ nõ tangit non agit: ſed ignis corporeus nõ tãgit aĩam ſeparataʒ a corpore: cũ nõ hẽat terminos corporales: q̃ aũt ſe tangũt hñt vltima ſil. g̃ aĩa ſeparata nõ patit̃ ab igne corporeo. P̃. illa q̃ patiunt̃ adinuicẽ: inuicẽ cõuerti pñt: ſed aĩa non põt ↄuerti in ignẽ corporeũ: nec ecõuerſo. g̃ aĩa nõ põt pati ab igne corporeo. P̃. Ber. dicit. q̄ nihil ardet in inferno: niſi p̄pa volũtas: ſed p̄pria voluntas cũ ſit qđdaʒ ſpũale nõ põt eſſe mã ignis corporalis: ergo aĩa a corpore ſeparata non poteſt ab igne corporeo pati.

Sʒ ↄ̃ eſt qđ dr̃ Iſa. vlti. Ignis eo2 non extinguetur.

Respõdeo dicẽdũ q̄ pati multipl'r dr̃. vno° pati cõiter dictũ idẽ eſt qđ recipere: ſm̃ q̄ ſentire ⁊ intelligere eſt qđdã pati: ⁊ hoc mõ aĩa ↄiũcta corpori patit̃ a rebus corporeis ſentiẽdo ⁊ intelligẽdo: ſed an ſeparata a corpore poſſit hoc mõ a reb' corporeis pati: alterius q̃ſtionis eſt p̄pter quoſdã: q dicunt q̄ aĩa ſeparata a corpore ⁊ ẽt angelus põt accipe cognitionẽ a reb' ſenſibilib': ſed ſi ẽt hec opinio eẽt vera: tñ pati ſentiẽdo ⁊ intelligẽdo eſt p̃fici nõ puniri: niſi forte p accñs: in q̃tũ id qđ ſentit̃ vel intelligitur repugnat volũtati: ſed ipſuʒ ſentire vel itelligere: ſm̃ ſe cõſideratũ penale nõ eſt. Alio° dicit̃ pati p̄prie loquendo ſm̃ ↄrietatẽ agentis ad patiens: put. ſ. pati dicimur cuʒ aliqđ nobis aduenit: qđ eſt ↄriũ nature vel volũtati nr̃e: ⁊ ſm̃ hoc īfirmitas ⁊ triſtitia paſſiones dicunt̃. Et hec quidẽ paſſio dupl'r eſſe põt. vno mõ per receptionẽ forme cõtrarie: ſicut aqua patit̃ ab igne quãtũ caleſit: ⁊ per ↄñs diminuit̃ qualitas nãlis eius: hoc mõ ſeparata aĩa nõ põt pati ab igne corporeo: q2 nec caleſieri põt: nec deſiccari: nec ſʒ formã aut qualitatem quãcũq; ignis corporei imutari. Alio° dicit̃ pati oẽ illud qđ quocũq; mõ īpedit̃ a ſuo p̄prio īpetu vel inclinatione: ſicut ſi dicimus lapidẽ deſcẽdentẽ pati: cum impedit̃ ne deorſum pueniat: ⁊ ſicut dicim' hoiem pati: cũ detinet̃ vel ligat̃ ne vadat quo vult: ⁊ ita per modum ligatiõis cuiuſdam anima patitur ab igne corporeo: vt Aug. dicit.21. de ciui. dei. Nõ.n. hoc eſt cõtra nãm ſpũs corpori alligari: cũ videamus aĩaʒ nãliter alligari corpori ad viuificãdũ ipm̃. Demones ẽt per nigromantiã p̃tãte ſuperio2 demonũ alligant̃ aliq̃bus imaginibus: vel aliqb' alijs rebus: vñ multo magis pñt ſpũs alligari diuina virtute igne corporeo: nõ vt dent vitã: ſed vt accipiãt penã: ſicut Aug. dicit. Sed q2 qđ eſt minoris virtutis nõ põt ſua virtute ligare id qđ eſt maioris virtutis: inde eſt q̄ nullũ corp' põt ligare ſpũm q eſt maioris virtutis: niſi aliq̃ ſupiori virtute: ⁊ pp̄ h̃ dr̃ q̄ ignis corpore' agit in aĩam ſeparatã: nõ virtute p̄pa: ſʒ inq̃tũ eſt inſtrm̃ diuine iuſtitie vindicantis.

Ad primuʒ g̃ dicẽdũ q̄ ignis tangit aĩam: nõ q̃dem tactu mathematico: qui attẽditur ſm̃ terminos q̃titatiuos: ſed magis cõtactu v̄tutis: nõ p̄prie: ſed quã hʒ inq̃tũ ẽ inſtrumẽtuʒ diuine iuſtitie. Ad 2m dicẽdũ q̄ rõ illa p̄cedit de paſſione: q̃ eſt per ſuſceptionẽ forme ↄ̃rie. Ad 3m dicẽdũ q̄ p̄pria voluntas dicitur ardere in inferno: q2 meretur ardorem. Articulus. XIIII.

AD ſecundũ ſic p̄cedebat̃. Vr̃ q̄ duorum qui ſunt digni equali pena: vnus nõ poſſit citius a purgatorio liberari q̃ alius. Iudiciũ eñi poſt mortẽ non eſt hoĩs ſed dei: qui ſm̃ veritatẽ iudicat: vt dr̃ ad Ro.2. ſed ↄ̃ veritatem iudicaret: ſi vni eorum qui ſunt digni eq̃li pena infligeret̃ grauior pena ſenſus q̃ alteri. Dilatio ãt glorie eſt maior pena q̃ acerbitas pene ſenſus: q2 ſicut dicit Criſo. ſuper Mat. Carere viſione diua eſt maior pena q̃ q̃libet pena ſenſibilis: g̃ vnus eoruʒ q digni ſunt eq̃li pena nõ maiorẽ dilationẽ glorie patiet̃ altero citi' liberato.

P̃. malũ ſm̃ Augu. dr̃: q2 nocet. nocet autem qđ adimit bonum: dilatio aũt glorie adimit maius bonũ. ſ. bonuʒ increatum. g̃ maius malum: ⁊ ſic idẽ quod prius.

Sʒ ↄ̃ eſt. qđ magr̃ dicit in 4° ſnia2 diſ.45. q̄ ille p quo fiunt plura ſuffragia citius a penis purgatorij liberat̃. Cõtingit aũt q̄ p vno eo2: q digni ſunt eq̃li pena fiunt plura ſuffragia q̃ p alio. g̃ vnus citius liberabit̃. P̃. i fine mũdi inueniunt̃ aliq cremabilia q̃dã hñtes: quo2 dilatio a gloria nõ erit tã diuturna: ſicut eo2 q mõ cremabilia deferũt ad purgatoriũ: q2 breuis mora erit inter mortez ⁊ reſurrectionem: vt Aug. dicit: ergo pari rõne ⁊ nunc eorũ q equalia cremabilia deferunt vnus poteſt minus differri a gloria q̃ alius: ⁊ ſic erit citius liberatus a penis.

Respõdeo dicẽdũ q̄ iſta qđ fundat̃ ſupra v̄tutẽ ſuffragio2: vtrũ. ſ. ſuffragia fcã p aliq̃ valeant illi ſolũ p q̃ fiunt ad liberationẽ: vel et alijs. Circa qđ aliq dixerũt q nõ magis valẽt illi q̃ alijs imo forte magis valẽt alijs: ſi ſint melius diſpoſiti ad recipiẽdũ ſuffragio2 v̄tutẽ: ⁊ ponũt exẽplũ: ſicut ſi accẽdat̃ cereus in domo p aliquo diuite: q ſic cee' illuminat oẽs i domo exñtes: ⁊ forte aliqos magis illuminat ſi hẽant limpidiorẽ viſuʒ: ſʒ hĩc exẽplo nez duo2: q ob eq̃les culpas in purgatorio detinent̃: vnus

non pōt citius liberari ꝙ̄ alter. Sꝫ hāc opinionē nō reputo verā. Cuius rō ē: q2 ſuffragiū vnius valet alteri pp̄ duo. Unoꝰ pp̄ vnitatē charitatis: q2 oēs q ſunt in charitate: ſūt q̄ſi vnū corpus: ⁊ ita bonū vnius redūdat in oēs: ſicut man⁹ deſeruit toti corpori: ⁊ ſimiliter quodlibet corporis membrū: ⁊ ſm hoc qōcūqꝫ bonū factū ab aliquo valet cuilibꝫ in charitate exñti: ſm illud. ps. Particeps ego ſum omniū timentiū te ⁊ cuſtodiētiū mādata tua. Alioꝰ ſm ꝙ ꝑ intentionē alicuius actus eius trāſfert in alterū: puta ſi aliqs ꝓ altero ſoluat aliqḋ debitū ꝓ eodē habet ac ſi ille ſolueret ꝓ quo ſoluit. Primo ḡ mō valet opus bonū ꝑ modū meriti: cuius radix eſt charitas. Sꝫ ſcḋo mō opꝰ vnius valet alteri per modū ſatiſfactiōis: put vnus pro altero ſatiſfacere pōt: ſi hoc intēdat: ⁊ talis valor attēditur in ſuffragijs q̄ ad hoc fiunt: vt per ea hoīes liberētur a debito pene. Et ideo dōm eſt ꝙ ſuffragia ꝑ iſtū modū nō valēt: niſi illis ꝓ qbus fiunt: ⁊ ſm hoc ſi pro aliquo fiūt multa ſuffragia citius liberat a pena purgatorij: ꝙ̄ alij ꝓ qbus nō fiunt: etiā ſi eqnalia pctā detulerint. Cōcedendū tn̄ eſt ꝙ ſuffragia ꝓ vno facta oībus valēt: inquātū. ſ. oēs q ſciūt gaudēt ex charitate d̄ bonis: q̄ ex charitate fiūt: ⁊ ſꝫ hoc verū ē ꝙ illis ꝓ qbus nō fiūt plꝰ valēt ſuffragia: ſi ſint maioris charitatis.

Ad primuꝫ ḡ dōm ꝙ pctō veniali: cuꝫ nō habeat auerſionē a deo ꝑ ſe loquendo: nō debetur pena carētie viſiōis diuine nec ſimplr: nec ad tēpꝰ. Sed ꝙ ad tps retardētur a viſiōe diua: hoc cōtingit ꝑ accidēs: q2. ſ. ꝙ̄diu digni ſunt aliq̄ pena: nō pñt ꝑticipare ſūmā felicitatē: q̄ in dei viſiōe cōſiſtit: iuſtitia aūt reſpicit penā ꝑ ſe debitā pctō: nō aūt eā q̄ per accñs ꝯſequit. ¶ Per hoc pꝫ rñſio ad 2ᵐ. 3ᵐ cōcedimus. ⁊ 4ᵐ ſilr. Illi tñ q in fine mūdi viui reperiētur paꝝ habebūt de cremabilibꝰ ꝑcedētibus tribulatiōibus ꝑpurgati: poterit etiā fieri vt acerbitas pene modici tpis recōpēſet diuturnitatē pene ī alijs.

Deinde queſitū fuit de remiſſione pctōꝝ. ¶ Et circa hoc q̄ſita ſunt duo. ꝑ̊ vtrū pctm̄ in ſpm̄ſcm̄ ſit irremiſſibile. 2ᵒ vtrū cruce ſignatus qui moritur anteꝙ̄ iter arripiat trāſmarinū plenā habeat pctōꝝ remiſſionem.

Articulus. XV.

Ad primū ſic ꝓcedebat. Ur ꝙ pctm̄ in ſpm̄ſcm̄ nō ſit irremiſſibile. Una eſt. n. dignitas ⁊ maieſtas patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti. Sꝫ pctm̄ ī filiū nō ē irremiſſibile. Dicitur. n. Mat. 12. Quicūqꝫ verbū cōtra filiū hoīs dixerit remittet ei: ḡ pctm̄ in ſpm̄ ſcm̄ non eſt irremiſſibile. ¶ Sed ꝯ eſt qḋ ibidē dr̄. Qui dixerit ꝯ ſpm̄ ſcm̄ v̓bū nō remittetur ei: neqꝫ in hoc ſeculo: neqꝫ in futuro.

Reſpondeo dōꝫ ꝙ de pctō in ſpm̄ſcm̄ triplr aliq ſunt locuti. Doctores. n. ante Aug. intellexerūt pctm̄ in ſpm̄ ſcm̄ eſſe blaſphemiā dictā ꝯ ſpūm ſcm̄ aut oꝑa eius: vel ēt ꝯ diuinitatem dei pr̄is: aut filij: q2 ēt pater: ⁊ filius cōiter ſumendo ſpūſſanctus ē: q2 deꝰ ſpūs ē. vt dr̄ Jo. 4. Peccatū aūt in filiū hoīs itelligūt blaſphemiā ī xp̄ꝫ ſm humanā nāꝫ: ⁊ vtroqꝫ mō peccabāt iudei ī xp̄m. ꝑ̊. n. mō ꝯ eū peccabāt miracula q̄ ꝑ ſpm̄ſcm̄ ⁊ v̓tute ſue diuinitatis faciebat ꝓncipi demonioꝝ attribuendo. 2ᵒ aūt mō ꝯ eū peccabāt dicēdo. Ecce hō vorax: potator vini: ⁊ publicanoꝝ amicꝰ: vt dr̄ Mat. 11. Hāc ḡ ſcḋam blaſphemiā dicit remiſſibilē: q2 habebāt aliquā excuſationeꝫ ꝓpter īfirmitatē carnis: quā in xp̄o videbāt: aliaꝫ v̓o blaſphemiā dicit irremiſſibilē: q2 nullā excuſationē habebāt videntes manifeſta indicia ſpūſſci ⁊ diuinitatis: ꝓpter h̓ ſm Criſ. ꝑſeuerantibus non fuit remiſſa hec blaſphemia: neqꝫ in hoc ſeculo: neqꝫ in futuro: q2 in h̓ ſeculo puniti ſūt ꝑ ea ꝑ romanos: ⁊ in futuro cruciabunt in inferno. Scḋꝫ Aug. vero ſpūiſancto q eſt charitas patris ⁊ filij attribuit remiſſio pctōꝝ. Ille ergo ꝯ ſpm̄ ſanctū peccat vel blaſphemat: vel verbū dicit corde ore aut opere: q hoc agit ꝑ īpenitentiā vſqꝫ ad finē vite ſue: vt nō fiat ei remiſſio pctōꝝ: ⁊ tūc planū eſt: ꝙ hoc peccatū in ſpm̄ſanctū nō remittit: neqꝫ in hoc ſeculo: neqꝫ in futuro. Doctores vero moderni dixerūt: ꝙ q2 patri attribuit potētia. filio ſapiētia. ſpūiſcō bonitas: pctm̄ ex infirmitate eſt pctm̄ ī pr̄eꝫ. peccatum ex ignorātia eſt pctm̄ in filiū. peccatuꝫ ex certa malitia eſt peccatū in ſpm̄ſanctū. Quia ergo ignorātia vel infirmitas excuſat peccatū: vel in toto: vel in ꝑte: dicunt ꝙ peccatum in patrē vel in filiuꝫ remittit: q2 vel totaliter culpa caret: vel culpa diminuit: malitia v̓o nō excuſat peccatū ſed aggrauat: ⁊ iō peccatū in ſpūm ſcūm nō remittit: neqꝫ ī toto: neqꝫ in parte: q2 nō hꝫ in ſe aliquā rōnem venie: per quaꝫ diminuat culpa: ⁊ ſi aliqñ remittat: hoc magis eſt ex miſericordia dei remittētis: qui etiam morbos incurabiles curat: ꝙ̄ ex remiſſibilitate peccati. ¶ Et per hoc patet ſolutio ad obiecta.

Articulus. XVI.

Ad ſecūduꝫ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ cruce ſignatus q morit anteꝙ̄ iter arripiat: habeat plenā indulgētiam peccatoꝝ: ad hoc. n. ꝙ indulgētia alicui valeat reqꝛitur ꝙ ſit vere penitēs ⁊ confeſſus: vt continetur in lr̄a papali. Sed cruce ſignatus decedēs ante iter aſſumptum hꝫ hec oīa: que reqꝛunt ſm formā lr̄e ad ꝑcipiēdaꝫ plenā indulgentiā peccatoꝝ: ḡ plene ꝑcipit eā. ¶ P̄. ſolus deus remittit peccatū ꝙ̄tū ad culpā. Cū ḡ papa dat indulgētiā oīum pctōꝝ: hoc nō eſt referēdū ad culpā: ſed ad vniuerſitatem penaꝝ. Ille ḡ q accipit crucē ſm formā littere papalis: nullā penā patietur pro ſuis peccatis: ⁊ ſic ſtatim euolabit plenam remiſſionē peccatoꝝ cōſecutus.

¶ Sꝫ ꝯ Aug. dicit in. 15. de tri. ꝙ nō eſt idē abſtrahere telū ⁊ ſanare vulnus. Telū. n. peccati abſtrahit ꝑ remiſſionem peccati: vulnꝰ aūt ſanat ꝑ reformationē imaginis: q qdem fit ꝑ oꝑa ſatiſfactionis. Sꝫ cruce ſignatus decedēs añ iter arreptū nullū laborē ſuſtinuit: ad reformationē imaginis. ḡ nōdū eſt ſanatū vulnus: ⁊ ſic nō poterit ad gloriā ſtatim ꝑuenire anteꝙ̄ penas purgatorias patiat. ¶ P̄. qlibet ſacerdos vtit talibꝰ verbis: ego abſoluo te ab oībus peccatis tuis. Si ḡ cruce ſignatꝰ decedēs euolaret: pari rōne qlibet alius a quocūqꝫ ſacerdote abſolutꝰ: qḋ eſt incōueniens.

Reſpondeo dōm ꝙ ad euidentiam huius qōnis ſicut ſupra dictū ē: opus viniꝰ pōt eſſe ſatiſfactoriū pro alio ad quē per intētionē faciētis refert: xp̄s aūt pro eccleſia ſua ſanguinē ſuum fudit: ⁊ multa alia fecit ⁊ ſuſtinuit: quoꝝ eſtimatio eſt infiniti valoris ꝓpter dignitatē perſone: vnde dicit Sap. 8. ꝙ īfinitus eſt in illa theſaurus hoībus. Silr etiā ⁊ oēs alij ſancti intētionē habuerūt in his q̄ paſſi ſunt: ⁊ fecerūt propter deū: vt hoc eſſet ad vtilitatē nō ſolū ſui: ſed etiam totius eccleſie. Totus ergo iſte theſaurus eſt in diſpenſatione eius q ꝑeeſt generali eccleſie. Unde Petro dn̄s claues regni celoꝝ cōmiſit Math. 16. Quādo ergo vtilitas: vel neceſſitas ipſiꝰ eccleſie hoc expoſcit: pōt ille qui ꝑeeſt eccleſie de iſta infinitate theſauri cōmunicare alicui: qui per charitatem fit mēbrum eccleſie de predicto theſauro ꝙ̄tū ſibi viſum fuerit opportunū: vel vſqꝫ ad totalē remiſſionē penarū: vel vſqꝫ ad aliquā certā ꝙ̄titatē: ita. ſ. ꝙ paſſio xp̄i ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ ei iputet: ac ſi ipſe paſſus eſſet ꝙ̄tū ſufficeret ad remiſſionem ſui peccati: ſicut cōtingit: cū vnus ꝓ alio ſatiſfacit: vt dictū eſt. Ad hoc ḡ ꝙ indulgentia alicui valeat tria reqꝛūtur. Primo cā pertinens ad honorē dei vel ad neceſſitatē aut vtilitatē eccleſie. Secundo auctoritas in eo qui facit. Papa eni pōt ꝓncipaliter: alij vero inquātū poteſtateꝫ ab

co accipiūt

do accipiūt:vel ordinariam vel cōmiſſam: ſeu delegatam: Tertio regritur vt ſit in ſtatu charitatis ille qui indulgentiam ꝑcipere vult. Et hec tria deſignanẜ in lr̃a papali. Nā cā cōueniēs deſignaẜ in hoc ꝙ premittiẜ de ſubſidio terre ſancte. Auctoritas vero in hoc:ꝙ fit mētio de auctoritate aploꝝ Petri ꝛ Pauli:ꝛ ipſius pape. Charitas autē recipiē tis in hoc ꝙ dr̃. Oībus vere penitētibus ꝛ cōfeſſis:non dicit:ꝛ ſatiſfacientibus:q꞉ indulgētia nō excuſat a cōtritione ꝛ ꝯfeſſione:ſed cedit in locū ſatiſfactiōis. Eſt ergo dōm in qōne propoſita ꝙ ſi ẜm formā papalis lr̃e indulgētia cōcedatur accipiētibus crucē in ſubſidiuȝ terre ſancte: cruce ſignatus ſtatim hȝ indulgentiā:etiam ſi decedat anteꝙ̃ iter arripiat:q꞉ ſic cā indulgētie erit non iter:ſed votū itineris. Si aūt in forma lr̃e cōtineaẜ ꝙ indulgētia debeẜ his: qui tranſierint vltra mare:ille qui decedit anteꝙ̃ tranſeat nō habet indulgentiam:q꞉ non habet indulgētie cām.

Ad primum ḡ dōm ꝙ in hoc vltimo caſu deficit in cruce ſignato decedēte illud qd̓ ē ꝑncipalius.ſ.indulgētie cā. ¶ Ad 2m dōm ꝙ per auctoritatem ſolus deus culpā remittit:ſed miniſterio ēt ſacerdos: inquātū exhibet ſacr̃m remiſſionis pctī: puta in baptiſmo vel pnīa:ꝛ tn̄ indulgētia non ſe extēdit ad remiſſionēȝ culpe:q꞉ nō ē ſacr̃alis:vn̄ nō ſeqtur ordinē ſed iuriſdictionēȝ. pōt.n.ꝛ nō ſacerdos indulgētiā facere:ſi ſit ei cōmiſſum:ꝛ iō pena totalr̃ remittiẜ ſi cauſa ſubſit:nō aūt ſi cauſa deſit. ¶ Ad 3m dōȝ ꝙ ſatiſfactio ꝛ eſt punitiua inꝙ̃tū ē act⁹ vindicatiue iuſtitie:ꝛ ē ēt medicatiua:inꝙ̃tū eſt qōdam ſacramentale. Indulgētia ḡ ſupplet locū ſatiſfactionis inꝙ̃tum eſt punitiua:q꞉.ſ.pena:quaȝ alius ſuſtinuit īputaẜ iſti: ac ſi ipſe ſuſtinuiſſet:ꝛ iō reatus pene tolliẜ:ſed non ſuccedit in locū ſatiſfactiōis inꝙ̃tū ē medicatiua:q꞉ adhuc remanent ꝓnitates ad peccandū derelicte ex priori pctō:ad quas ſanandas neceſſarius eſt labor ſatiſfactiōis:ꝛ iō cruce ſignatis dum viuūt cōſulēdum eſt:vt nō ꝓtermittāt ſatiſfactionis opera:inquātū ſunt ꝓſeruatiua a peccatis futuris:licet reatus pene ſit totalr̃ ſolutus:nec ad hoc regriẜ aliquis labor:q꞉ ſufficit labor paſſionis xp̄i:morientibus aūt nō eſt neceſſaria hꝫ ꝓſeruatio:ſȝ ſolū liberatio a reatu pene. ¶ Ad 4m dōm ꝙ verbuȝ ſacerdotis dicētis. Abſoluo te ab oībus peccatis tuis:nō referẜ ad penā:ſed ad culpā:cuius abſolutioni miniſteriū īpendit. Nō pōt aūt aliqs abſolui ab vna culpa:qn abſoluaẜ ab oībus:pena vō pōt totaliter dimitti vel particulariter:ꝑticulariter qdē in abſolutiōe ſacr̃ali pena dimittiẜ:totaliter vō in ſpūali gratia indulgentie:ſicut etiam dominus dicit Jo.8.mulieri adultere. Nō te condēnabo vade ꝛ amplius noli peccare.

¶ Incipit quodlibet tertium.

Queſituȝ ē de deo:de angelis:de hominibus:ꝛ de creaturis pure corpalibus. De deo q̄ſitū eſt: ꝛ quātum ad nām diuinā:ꝛ quātū ad nām hūanā aſſūptā. ¶ Circa diuinā nām q̄ſita ſunt duo de potētia dei. Primo vtrū deus poſſit facere ꝙ mā ſit ſine forma. 2° vtrū poſſit facere ꝙ idē corpus ſimul localr̃ ſit in duob⁹ locis. Articulus. I.

AD primum ſic ꝓcediẜ. Videẜ ꝙ de⁹ poſſit facere ꝙ mā ſit ſine forma. Sicut.n.mā ẜm ſuum eſſe dependet a forma:ita accidens a ſubiecto. Sed deus pōt facere ꝙ accidēs ſit ſine ſubiecto:vt pȝ ī ſacramento altaris:ḡ pōt facere ꝙ mā ſit ſine forma.

¶ Sed ꝯ.deus nō pōt facere ꝯdictoria eē ſimul. Sed māȝ eſſe ſine forma implicat contradictionem:eo ꝙ eſſe materie importat actum qui eſt forma. Non ergo deus poteſt facere ꝙ materia ſit ſine forma.

Reſpōdeo dōm ꝙ vniuſcuiuſqȝ rei virtus actiua ē eſtimāda ẜm modū eſſentie: eo ꝙ vnūqōqȝ agit inꝙ̃tū eſt ens actu:vnde ſi in aliquo iueniaẜ forma aliqua vel nā nō limitata ſeu ꝯtracta erit vtus eius ſe extēdens ad oēs actus vel effectus cōuenientes illi nāe: puta ſi intelligereẜ eſſe calor per ſe ſubſiſtēs vel in aliquo ſubiecto:qd̓ reciperet ipſuȝ ẜm totū eius poſſe:ſeq̄retur ꝙ hēret virtutem ad ꝓducēdū oēs actus ꝛ effectus caloris. Si vō aliqd̓ ſubiectū nō reciperet calorē ẜm eius totū poſſe:ſed cum aliqua cōtractione ꝛ limitatiōe: nō haberet virtuteȝ actiuā reſpectu oīum actuū vel effectuū caloris. Cum aūt deus ſit ipſuȝ eſſe ſubſiſtēs:manifeſtuȝ eſt ꝙ natura eſſendi cōuenit deo infinite abſqȝ omni limitatiōe ꝛ cōtractione:vnde eius virtus actiua ſe extēdit infinite ad totū ens: ꝛ ad omne id qd̓ pōt habere rōnēȝ entis. Illud ergo ſolum poterit excludi a diuina potētia:qd̓ repugnat rōni entis: ꝛ hoc nō ꝓpter defectū diuine potētie:ſed q꞉ ipſum nō pōt eſſe ens. Unde nō pōt fieri. Repugnat aūt rōni entis: non ens ſimul ꝛ ẜm ideȝ exiſtēs:vnde ꝙ aliquis ſimul ſit ꝛ nō ſit:a deo fieri nō pōt:nec aliquid cōtradictionē includēs: ꝛ de hꝫ eſt māȝ eſſe actu ſine forma:omne eniȝ qd̓ eſt actu vel eſt ipſe actus:vel eſt potētia participās actū:eſſe auteȝ actu repugnat actioni māe:que ẜm ꝓpriā rōnēȝ eſt ens in potentia. Relinqtur ḡ ꝙ nō poſſit eſſe in actu:niſi inꝙ̃tuȝ participat actuȝ:actus autē ꝑticipatus a mā nihil eſt aliud ꝙ̃ forma:vnde ideȝ eſt dictu materiaȝ eſſe in actu:ꝛ materiam hr̃e formā. Dicere ḡ ꝙ mā ſit in actu ſine forma ē dicere contradictoria eſſe ſimul:vnde a deo fieri nō pōt.

¶ Ad illud ergo qd̓ in ꝯtrium obijciẜ dōm ꝙ accidens ẜm ſuū eſſe dependet a ſubiecto:ſicut a cā ſuſtētāte ipſuȝ: ꝛ q꞉ deus pōt ꝓducere oēs actus ſcḋarū cāruȝ abſqȝ ipſis cauſis ſecūdis pōt cōſeruare in eſſe accidens ſine ſubiecto:ſed mā ẜm ſuū eſſe actuale depēdet a forma inꝙ̃tū forma eſt ipſe actus eius:vn̄ nō eſt ſile. Articulus. II.

AD ſecunduȝ ſic ꝓcediẜ. Vr̃ ꝙ deus poſſit facere vnū corp⁹ ſimul eſſe localr̃ in duobus locis. Difficilius.n. eſt ꝙ hec ſuba muteẜ in illam ſubaȝ:ꝙ̃ ꝙ hoc accn̄s muteẜ in illud accn̄s. Sed in ſacr̃o altaris ex hoc ꝙ diuina vtute ſuba panis remanētibus ei⁹ dimēſionis:ẜm q̄s cōmēſuratur loco:cōuertiẜ in ſubaȝ corporis xp̄i:ſequiẜ ꝙ idē corpus xp̄i ſit non localiter ẜm cōmēſurationē ꝓpriaꝝ dimēſionū:ſȝ ſacr̃aliter ī plurib⁹ locis ſil:ḡ pt̄ facere ꝙ ꝯuertaẜ dimēſio hui⁹ corpis ī dimēſionē alteri⁹ corpis:ꝛ ſic erit idē corp⁹ localr̃ ī duob⁹ locis ſil.

¶ Sed ꝯ. Oīa duo loca diſtinguūtur adinuicē ẜm aliquaȝ loci ꝯrietatē:que ſunt ſurſum ꝛ deorſuȝ:an̄ ꝛ retro:dextrū ꝛ ſiniſtrū. Sed deus nō pōt facere ꝙ duo ꝯria ſint ſimul: hoc enim implicat ꝯdictionē:ergo deus non pōt facere ꝙ idem corpus localiter ſit ſimul in duobus locis.

Reſpōdeo dōm ꝙ aliqd̓ corpus eſſe localr̃ in aliq̄ loco:nihil ē aliud ꝙ̃ corpus circūſcribi:ꝛ cōprehēdi a loco ẜm cōmēſurationē ꝓpriarū dimēſionū: qd̓ aūt ꝯphēdiẜ a loco aliq̄ꝛ ita ē ī ipſo loco ꝙ nihil ei⁹ ē extra locū illū:vn̄ ponere ꝙ ſit localr̃ in h̓ loco:ꝛ tn̄ ſit in alio loco ē ponere ꝯdictoria eē ſil:vn̄ ẜȝ ꝑmiſſa h̓ a dō fieri n̄ pt̄.

¶ Ad illud ḡ qd̓ in ꝯtrium obijcitur dōm ꝙ difficilius eſt h̓ accn̄s mutari in illud accn̄s:ꝙ̃ hanc ſubam mutari in illā ſubſtantiā. Tū q꞉ due ſube cōueniunt in ſubiecto māli qd̓ eſt pars eētialis vtriuſqȝ ſube. Tū q꞉ ſuba hȝ indiuiduationē ꝑ ſeipſaȝ. Accn̄s vō nō ē īdiuiduabile ꝑ ſeipſuȝ: ſȝ ꝑ ſubm:vn̄ nō pōt ei cōuenire ꝙ hoc accidēs cōuertaẜ in h̓ accn̄s:dato tn̄ ꝙ hec dimēſio ꝯuerteretẜ in illā dimēſionē: nō ſeqreẜ ꝙ ideȝ corpus eſſet in duobus locis ſil:ſed in vno tm̄:q꞉ ſicut poſtꝙ̃ ſuba panis ꝯuerſa eſt in ſubaȝ cor

poris xp̄i:iam nō ſunt ibi due ſube:ſed vna tm̄:ita etiā ſi hec dimēſio huius corporis cōuertaꝛ in illā dimenſionē alterius corporis:iam non erunt due dimēſiones: ſed vna tm̄:ꝛ ſic nō cōmenſurareꝛ diuerſis locis:ſed vno tm̄.

DEinde queſitū eſt de deo: quātū ad hūanam nām̄ aſſumptā. ¶ Et circa h̄ queſita ſunt tria. Primo q̄tū ad aiam: vtrū ſ. aia xp̄i ſciat īfinita. Scd̄o quātū ad corp⁹: vtrū ſcȝ oculus xp̄i poſt mortē dicaꝛ equiuoce oculus vel vniuoce. Tertio quātū ad actum coniūcti qui eſt comeſtio: vtrum ſ. poſt reſurrectionem xp̄s vere comedit incorporando ſibi cibum. Articulus. III.

a AD primum ſic ꝓceditur. Uꝛ ꝙ aia xp̄i nō poſſit ſcire infinita. Nullū.n. donū creatū cum ſit finitum: pōt eleuare creaturā ad id qd̄ eſt ꝓpriū dei: qꝛ tale eſt infinitū: ſed gr̄a vniōis eſt donū creatū: cognoſcere autem infinita eſt ꝓpriū dei: cuius ſapiētie nō eſt numerus: ergo aia xp̄i ꝑ gr̄am vnionis non pōt eleuari ad cognoſcendum infinita. ¶ P̄. Dio. xi. ca. cele. ierar. ponit tria ſibi proportionata: q̄ ſunt ſub̄a: virtus: ꝛ opatio. ſed ſub̄a anime xp̄i nō pōt eſſe infinita: ḡ neqȝ virtus eius: neqȝ opatio pōt eſſe infinita: vt infinita cognoſcat.

¶ Sed ↄ̄. Intellectus aie xp̄i nō eſt minor q̄ȝ volūtas eius. Sȝ meritū xp̄i qd̄ ē actus volūtatis aie eius ē infinitū: qꝛ fuit ſufficiēs ad infinitoꝝ peccatoꝝ abolitionē: eſt.n. ꝓpitiatio ꝓ pctīs totius mūdi: vt dr̄. i. Jo. i. ergo ꝛ actus intellectiuus aie xp̄i pōt eē īfinitus vt infinita cognoſcat.

Reſpondeo dōm ꝙ hic eſt opus multiplici diſtinctione. Primo.n. cōſiderādū ē ꝙ īfinitū pōt dici ꝛ ſm formā: ꝛ ſm mām. Diciꝛ.n. infinitū ex eo ꝙ nō finiꝛ. Finiꝛ aūt ꝛ mā per formā: inq̄ȝtum mā que eſt in potentia ad diuerſas ſpecies: determinatur ad vnā ſpēm per formā: ꝛ forma per mām: inq̄ȝtū forma ſpēi que nata eſt eſſe in plibus īdiuiduis ſm ꝙ recipiꝛ in hac materia determinaꝛ ad indiuiduū. Sicut ergo mā ſine forma hȝ rōnē infiniti: ita ꝛ forma ſine mā: ꝛ iō qꝛ ipſa eſſentia diuina nō eſt recepta alique māli: nec hȝ ꝑmixtionē alicuius potētie: ſed eſt purus act⁹ ſubſiſtēs: iō dr̄ infinita: ꝛ qꝛ vnūquodqȝ cognoſciꝛ ꝑ formam: ꝛ ſm ꝙ eſt in actu: iō infinitum ſm mām: eſt ſm ſe ignotū: vt dr̄ in. 3. phy. Infinitum aūt ſm formā eſt ſm ſe notiſſimū: ſed quo ad nos eſt ignotum: qꝛ excedit nr̄i itellectus ꝓportionē: ꝛ qꝛ quantitas eſt diſpō māe: ꝛ infinitū q̄ȝtitatis attendiꝛ ſm potētiā in aſſumendo vnū poſt alterū: ideo infinitum q̄ȝtitatis eſt ſm ſe ignotū: ꝛ nō pōt aliqs intellectus cognoſcere infinitū q̄ȝtitatis in poſt aſſumēdo vnū poſt alterū. ſ. numerādo partē poſt partē. Itē cōſiderādū eſt ꝙ vtroqȝ mō cōtingit aliqd eſſe infinitū ſimplr̄: ꝛ aliqd ſm qd. Si.n. aliqd̄ corpus ſit infinitū ſm longitudinē: nō aūt ſm latitudinē eſt infinitū ſm quid. Si vero fuerit īfinitū ſm oēs dimēſiōes: erit infinitū ſimplr̄. Silr̄ ſi intelligaꝛ forma alicuius ſpēi eē nō in mā: vt platonici poſuerūt: erit infinita ſm quid: q̄ȝtū ſ. ad indiuidua illi⁹ ſpēi: tn̄ erit finita īq̄ȝtū ſ. determinatur ad gen⁹ ꝛ ſpēm. Sed diuina eēntia eſt ſimplr̄ infinita: qꝛ eſt abſoluta ab omni circūſcriptiōe generis vel ſpēi. Item cōſiderandū eſt: ꝙ duplex eſt ſcia: vna dr̄ ſcia viſiōis per quā cognoſcunꝛ ea q̄ ſunt: erūt: vel fuerunt. Alia ſimplicis notitie ꝑ quā cognoſcūꝛ ea: q̄ nec ſūt: nec erūt: nec fuerūt: ¶ Dicendū eſt ḡ ꝙ de⁹ cognoſcēdo ſuā eēntiā: (ſȝ eē pn̄t. qꝛ cōprehēdit eā) cognoſcit ſcia ſimplicis notitie infinita ſimplr̄: qꝛ cognoſcit oia q̄ ipſe facere pōt: non tn̄ cognoſcit ea in poſt aſſumēdo. ſ. numerādo vnū poſt aliud: ſȝ oia ſil. Anima vero xp̄i nō ꝯprehēdit eēntiā dei: ꝛ ꝑ ꝯn̄s: neqȝ virtutē eius: vn̄ nō pōt cognoſcere oia q̄ de⁹ facere pōt: ꝛ ideo non cognoſcit infinita ſimplr̄: cōprehēdit aūt aia xp̄i totā potentiā creature. In potētia aūt creature ſunt īfinita nō ſimplr̄: qꝛ potentia creature nō ſe extēdit ad oia que deus pōt: ſed ſm aliqd̄ genus: ſicut cōtinuū eſt in potētia ad īfinitas diuiſiones: vn̄ aia xp̄i ſcia ſimplicis notitie cognoſcit infinita ſm quid: q̄ ſunt ī potētia creature. ¶ Et ꝑ hoc ꝑȝ rn̄ſio ad obiecta. ¶ Nā prime due rōnes procedūt de cognitiōe infinitoꝝ ſimplr̄. ¶ Ad 3ᵐ dōȝ ꝙ volūtas aie xp̄i eſt virtus finita ſimplr̄: ſicut ꝛ intellectus ei⁹: meritū autē xp̄i hȝ infinitatem ex dignitate: inquantum ſ. eſt meritū dei ꝛ hominis. Articulus. IIII.

a AD ſecundū ſic ꝓcediꝛ. Uideꝛ ꝙ oculus xp̄i poſt mortē nō fuerit equiuoce oculus. Corpus.n. xp̄i ꝛ q̄libet partium eius ſubſtātificatur ꝑ ypoſtaſim dei verbi. Sed yposſtaſis verbi dei manſit vnita corpori chriſti ꝛ partibus eius poſt mortē: ergo fuit idē ſm ſub̄am corpus xp̄i poſt mortē ꝛ ante ſm totum: ꝛ ſȝ oēs partes eius. Nō ergo oculus xp̄i fuit equoce oculus poſt mortē. ¶ P̄. phūs loq nō nouerūt niſi de hoīe puro. Sed xp̄s nō fuit purus hō: ſed hō ꝛ deus: ergo ꝙ ph̄s dicit oculū hoīs mortui eſſe equiuoce oculum: non habet locum in chriſto.

¶ Sed ↄ̄. Xp̄s eſt vniuoce hō cū alijs hoībus: ꝛ mors ei⁹ fuit vera ſicut ꝛ alioꝛū hominū mors. Cū ergo oculus cuiuſlibet hominis mortui equiuoce oculus dicaꝛ: videtur ꝙ etiam oculus xp̄i poſt mortem ſit equiuoce oculus.

Reſpondeo dōm ꝙ equiuocū ꝛ vniuocū dr̄ ſȝ diffinitiuam rōnē eandē vel nō eandē. rō autē diffinitiua cuiuſlibet ſpēi ſumiꝛ a forma ſpecifica ipſius. Forma aūt ſpecifica hoīs eſt aia rōnalis: vn̄ remota aia rōnali nō pōt remanere hō vniuoce: ſed equoce tm̄: oportȝ aūt idē accipe in ꝑtibus qd̄ eſt in toto: nam ſicut aia ſe hȝ ad totū corpus: ita ps aie ſe hȝ ad partē corporis: vt viſus ad oculū: vt dr̄ in 2° de aia. vn̄ ſeparata aia a corpore ſicut non diciꝛ hō niſi equiuoce: ita nec dr̄ oculus niſi equiuoce: ꝛ hoc indifferēter: ſiue ꝓſupponaꝛ alia forma ſub̄alis in corpore an̄ aiam rōnalē: vt qdā volunt: ſiue nō: vt magis vr̄ cōſonum veritati: qd̄cūqȝ.n. eſſentialiū principioꝝ ſubtrahaꝛ: iā nō remanebit eadē rō ſpēi: vnde nec nomē vniuoce diceꝛ. Solo aūt hoc modo aia recedēte remaneret corpus hūanū ꝛ ꝑtes eius ſm eādē rōnē ſpēi: ſi anima non vniretꝛ corpori vt forma: ſed tūc ſeq̄retꝛ ꝙ nec ꝑ vnionē aie eēt ſub̄alis generatio: nec ꝑ ſeparationē corruptio: qd̄ qdē ponere in corpore xp̄i eſt hereticū. Dicit.n. Dama. in. 3. lib. Qd̄ corruptiōis nomē duo ſignificat: ſignificat.n. hūanas has paſſiōes: famē: ſiti: laborē: clauoꝝ pforationē: mortē. ſ. ſepationē aie a corpore: ꝛ q̄cūqȝ talia. Significat ēt corruptio pfectā corporis in ea ex qbus cōpoſitū eſt elemēta deſtructionē ꝛ diſſolutionē: hō expimentū corpus diuinū nō habuit: vt ait ꝓpheta. Nō dabis ſanctū tuū videre dyaſtorā. i. deſtructionē. Incorruptibile aūt ſȝ īſipiētem Julianū ꝛ Galanū corpus dn̄i dicere ſm p̄mū corruptionis ſignificatū an̄ reſurrectionē īpiū ē. Si.n. icorruptibile nō omuſion. ſ. cōſub̄ale nobis: ꝛ nō veritate facta ſunt q̄ facta eē euāgeliū ait: ꝛ opīone ꝛ nō v̄itate ſaluati ſumus. Sicut ḡ xp̄s in triduo mortis ꝑꝑ ſepationē aie a corpe: q̄ ē vera corruptio: nō dr̄ fuiſſe hō vniuoce: ſȝ hō mortuus: ita nec oculus ei⁹ ī triduo mortis fuit vniuoce oculus: ſȝ equoce: ſicut oculus mortu⁹: ꝛ eadē rō de alijs ꝑtibus corporis xp̄i.

Ad primū ḡ dōm ꝙ ſub̄a dr̄ duplr̄. Q̄nqȝ.n. ſumitur pro yposſtaſi: ꝛ ſic verū eſt ꝙ corpus xp̄i ſubſtātificatū māſit ꝑ yposſtaſim dei v̄bi: nō.n. ꝑ mortē ſoluta ē vnio verbi: neqȝ ad aiā: neqȝ ad corpus: ꝛ ſic remanet ſimplr̄ idē corp⁹ nūero ſm yposſtaſim ſiue ſuppoſitū: qd̄ eſt ꝑſona v̄bi. Alio° accipiꝛ ſub̄a ꝓ eſſentia vel nā: ꝛ

ſic corpus

ſic corpus xp̄i ſubſtātificaṫ p̱ animā: ſicut per ſuaʒ formā: nō aūt per verbū: qꝛ verbuʒ nō vniṫ corpori vt forma: h̄ enim eſt hereticuʒ ſm̄ hereſim Arrij ꝛ Apollinaris: q̄ poſuerunt verbū eē in xp̄o loco aīe. Seqretur ēt ꝙ eſſet vnio dei ꝛ hoīs facta in nā: qḋ ꝑtinet ad hereſim Eutīcis. Sic ergo corpus xp̄i poſt mortē eſt ſimplr̄ idē ſm̄ ſubam que eſt ypoſtaſis: nō aūt ſm̄ ſubam q̄ eſt eēntia vel nā. Uniuocatio aūt ꝛ equocatio nō recipit ſuppoſitū: ſed eēntiam vel nām quā ſignificat diffinitio. ℂ Ad 2ᵐ dōm ꝙ ſi xp̄s nō ſit purus homo: eſt tamē verus homo: ꝛ mors eius fuit vera mors: vnde quicquid eſt veruʒ de homine inquantum eſt homo: ꝛ de morte hominis: totum eſt veruʒ de chriſto ꝛ de morte eius. Articulus. V.

AD tertiuʒ ſic procediṫ. Uṙ ꝙ xp̄s poſt reſurrectionē vere comederit cibū ſibi īcorporādo: qꝛ vt Aug. dicit in lib. 83. qōnū. Si fallit veritas nō eſt. Uñ nulla fictio decet xp̄m q̄ eſt veritas. Eſſet autē fictio ſi non vere ſibi cibū incorporaret: quem ipſe comedere videbatur. Uere ergo comedit incorporando ſibi cibum.

ℂ Sed ꝯ̄ ē. qḋ Dama. dicit in. 3. lib. ꝙ xp̄s ꝛ ſi guſtauit cibū poſt reſurrectionē: ſed nō lege nāe: ſed diſpenſationis mō veritatē credere faciens reſurrectiōis: ꝛ ꝙ hec eadem caro eſt que paſſa eſt: ꝛ reſurrexit.

Reſpōdeo dōm ꝙ aliquid dṙ eſſe veruʒ duplr̄: vno mō veritate ſignificationis. Alioᵒ veritate nālis ſpēi: ſicut vox eſt vera veritate ſignificationis: qñ ſignificat eē quod eſt. Ueritas aūt nālis ſpēi dependet ex principijs ſpēi: non aūt ex effectibus: vel ex his q̄ quocūq; mō conſequunṫ: vñ vox dicitur vera veritate nālis ſpēi qñ formatur debitis īſtrumentis: ꝛ ex ore aīalis proferṫ cū q̄daʒ imaginatione: etiam ſi a nullo audiaṫ: qḋ ē effectus ꝯ̄ñs vocē. Leguntur aūt in ſcripturis abſq; neceſſitate ꝛ angeli comediſſe: ꝛ xp̄s poſt reſurrectionē: ꝛ vtraq; comeſtio fuit vera: vt Aug. dicit. 13. de ci. dei. Aliter tñ ꝛ aliter. Jn angelis. n. fuit vā veritate ſignificatiōis: qꝛ vt Aug. ibidē dicit: angeli comederūt: nō qꝛ indigebāt: ſed qꝛ volebant ꝛ poterāt: vt hoībus q̄daʒ ſui miniſterij hūanitate cōgruerēt. Jn xp̄o aūt fuit vā comeſtio veritate nālis ſpēi: fuit. n. exercita nālibus iſtr̄is ad hūc actuʒ ordinatis: ꝛ ēt fuit vera veritate ſignificationis: qꝛ ſignificabat veritatē humane nāe in corpore reſurgente. Qꝛ aūt cibus ꝯuertaṫ in corpus: eſt qḋdā ꝯ̄ñs comeſtioneʒ. Uñ ēt in nobis ſi cibus nō cōuertaṫ: ſed ſtatiʒ p̱ vomitum eijciaṫ: nihilominus vā fuit comeſtio q̄ ꝑceſſit. Nō ātm̄ cōueniebat vt in corpus xp̄i cibꝰ cōuerteretṫ: qḋ iā erat extra ſtatuʒ gnātionis ꝛ corruptionis: vñ cibus ille fuit virtute xp̄i reſolutus in ꝑcedenteʒ māꝫ. Non autem in chriſti corpus conuerſus: ꝛ tamen fuit vera comeſtio abſq; aliqua fictione. ℂ Unde patet reſponſio ad obiecta.

d **DEinde** queſitū ē de angelis. Et circa hoc queſita ſunt tria. p̄ vtrum aliquo modo angelus ſit cauſa aīe rōnalis. 2ᵒ vtrum angelus influat in aīaʒ humanā. 3ᵒ vtrū angelus malus. i. diabolus īhabitet ſubaliter hoīem in quolibet peccato mortali. Articulus. VI.

e **AD primū** ſic ꝑcediṫ. Uidetur ꝙ angelus ſit cā aīe rōnalis. Quecūq; .n. qualificanṫ in nā: ita tñ ꝙ vnū eorum eſt prius altero in ordine nāe: id qḋ eſt ꝑus eſt cauſa eius qḋ eſt poſterius. Sʒ aīa ꝛ angelus q̄lificantur in nā: ſunt. n. hō ꝛ angelus in nā pares: officio diſpares: angelus tñ prius ē in ordine nāe q̄ anima humana: qꝛ eſt ſimplicior: ergo angelus eſt cauſa anime rōnalis.

ℂ Sʒ ꝯ̄. Anīa rōnalis educiṫ in eſſe p̱ creationē. Sed creare cum ſit potentie infinite eſt ſolius dei. Non ergo angelus poteſt eſſe cauſa anime rationalis.

Reſpōdeo dōm ꝙ īpoſſibile eſt id qḋ p̱ creationeʒ ꝑduciṫ ab alio cāri q̄ a p̄ma oīuʒ cā: cuius rō eſt ſm̄ platonicos: qꝛ quāto aliq̄ cā eſt ſup̱ior: tanto eius cāſitas ad plura ſe extēdit. Uñ opʒ vt ī effectibus id qḋ ad plura ſe hʒ: ad ſup̱iorē cām referaṫ. Manifeſtuʒ eſt aūt ꝙ in ordīe ꝑncipioꝝ eēntialiū q̄to aliq̄ forma ē poſterior: tāto eſt magis ꝯ̄tcta: ꝛ ad pauciora ſe extēdit. Quanto aūt forma eſt ꝑor ꝛ ꝑpingor ſubiecto ꝑ tāto opʒ ꝙ ad plura ſe extēdat. Seq̄tur ḡ ꝙ forme poſteriores ſūt ab īferioribus agētibus: ꝑores vō ꝛ cōiores a ſup̱ioribus. Et ſic relinq̄tur ꝙ id qḋ eſt p̄mū ſubſiſtens in vnoquoq; ſit a p̄ma oīum cā. Quelibet ḡ alia cā ꝑter p̄mā opʒ ꝙ agat ꝑſuppoſito ſubiecto qḋ eſt effectus cauſe prime. Nulla ḡ cā alia pōt creare: niſi p̄ma cā q̄ eſt deus. Nā creare ē ꝑducere aliq̄d nō ꝑſuppoſito ſubīo. Quecunq; ḡ nō pn̄t ꝑduci in eſſe niſi p̱ creationē a ſolo deo creanṫ. Hec aūt ſunt illa q̄ cuʒ ſint ſubſiſtētia: vel nō ſūt ꝯpoſita ex mā ꝛ forma: ſʒ ſūt forme in ſuo eē ſubſiſtētes: ſicut ſūt angeli: vel ſunt ea q̄ ſi ſint cōpoſita ex mā ꝛ forma: tñ mā eoꝝ nō eſt in potentia: niſi ad vnā formaʒ: ſicut eſt in corp̱ibus celeſtibus. Utraq; . n. hec ꝑducunṫ abſq; ꝑductiōe p̄mi ſubſtātis in eis: poſſunt aūt ꝑduci in actū abſq; ꝑductiōe p̄mi ſubiecti: tā cōpoſita ex mā ꝛ forma: quoꝝ mā eſt in potētia ad diuerſas formas: ꝛ ſic in eadē mā poſſunt ſibi diuerſe forme ſuccedere: taʒ ēt forme q̄ nō ſunt ſubſiſtētes in ſuo eſſe: q̄ q̄dē nō dicunṫ eē: qꝛ ipſa habeāt eſſe: ſed qꝛ ſubiecta hn̄t aliqualr̄ eſſe ſm̄ ea. vnde nec ipſe ſm̄ ſe dicunṫ fieri vel corrūpi: ſed inquātuʒ ſubiecta fiunt entia in actu vel nō entia ſm̄ ipſas. Aīa aūt rōnalis eſt ſubſiſtēs in ſuo eē: alioq̄n nō poſſet hr̄e opationē abſq; cōione ſue māe. Uñ relinq̄ṫ ꝙ aīa rōnal̓ nō poſſit ꝑduci in eſſe: niſi p̱ creationeʒ: ꝛ ita pʒ ꝙ angelus nullo mō ſit cauſa eius ſed ſolus deus.

Ad illud vero qḋ in contrariuʒ obijciṫ dōm ꝙ p̄ma ꝑpō īducta vṙ includere oppoſita. Si. n. aīa ꝛ angelus parificanṫ in nā: angelus nō eſt ꝑor aīa ſʒ ordinē nāe: niſi dicanṫ parificari in nā: qꝛ ꝯueniūt in nā nō q̄dē ſpēi generis. Nō aūt opʒ ꝙ oīuʒ q̄ ꝯueniūt in nā generis vel ſpēi id qḋ eſt ꝑus ſit cā oīum alioꝝ: ꝛ q̄dē in eadē ſpecie nō pōt vnuʒ eſſe ꝑus altero ꝑprie loquendo ordine nāe: qꝛ ſpēs ꝑdicaṫ eq̄liter de oībus indiuiduis: vt dṙ in. 3. meta. (Tex. cō. x.) Jn generibꝰ aūt nō eſt ſic. Nā inter ſpēs vniꝰ generis vna eſt nālr̄ ꝑor ꝛ ꝑfectior altera. Eſt aūt ī īdiuiduis vnius ſpēi vnū altero tp̄e ꝑus: ꝛ q̄uis aliqḋ īdiuiduū: qḋ eſt ꝑus tp̄e: ſic cā cuidā alij: qḋ eſt poſterius: vt pr̄ ē cā filij: ſicut in obijciendo tāgebatur: nō tñ hoc ē vlr̄ vex: nō. n. oēs antiq̄ores ſunt cā oīum iunioꝝ. Silr̄ ēt cōtigit id qḋ eſt ꝑus īter ſpēs eiuſdē generis eē alioꝝ ꝑncipiū ꝛ cām: ſicut motus localis alioꝝ motuū: ꝛ binarius alioꝝ nūeroꝝ: ꝛ triāgulus aliaruʒ figurarū rectilinearū: non tñ hoc eſt vlr̄ verū. Non eni hō q̄ eſt ꝑfectiſſima ſpēs aīalis eſt cā actiua aliarum ſpecieꝝ: vnde non opʒ ꝙ angelus ſit cauſa actiua aīe. Procedit autem hec rō ſm̄ opinioneʒ quorūdam ponētiū deū agere p̱ neceſſitatē nāe: ꝛ ꝙ ab vno ſimplici nō ſit: niſi vnum immediate: qḋ ſit cauſa alterius: ꝛ ſic vſq; ad vltima rerū. Nos aūt ponimus deū agere oīa per ſuaʒ ſapientiā: per quaʒ ordinem rerum diſponit: ꝛ ſic ab ipſo diuerſi gradus rerum īmediate per creationē ꝑducūtur. Articulus. VII.

a **AD ſecundum** ſic ꝑcediṫ. Uṙ ꝙ angelus nō poſſit influere in animā humanā. Duorū enim diſtantium vnuʒ non influit in alterum niſi per aliqḋ medium. Sed angelus ꝛ anima diſtāt abinuicem: cum non ſit dare aliqḋ mediū: per quod influat influxus ab angelo in aīaʒ: videṫ ꝙ angelus nō poſſit īfluere ī aīaʒ.

¶ Sed contra. Dio. dicit. 8. ca. cele. ierar. Hoīes purgantur illuminanᷣ ⁊ perficiunᷣ ab angelis: ſed hoc nō fit niſi per quēdā influxū: ḡ angelus pōt influere in aīam humanam.

Reſpondeo dōm ꝙ vnūqdꝙ agens agit ſcḋm modū ſue nāe: ⁊ iō vbi ignoratur modus nāe rei: neceſſe eſt ēt vt modus actiōis eius ignoreᷣ. Modus aūt nature angelice eſt nobis ignotus ſcḋm ꝙ in ſe eſt. Nō enī in hac vita ſcire poſſumus de eis qd ſunt: ſed aliq̄lem cognitionē de eis hr̄e poſſumus ꝑ ſilitudinem ſenſibilium rex: vt Dio. dicit p̄. ⁊. 2. ca. cele. ierar. Unde ⁊ moduȝ actiōis ipſox cognoſcere nō poſſumus niſi ꝑ ſilitudinē ſenſibilium agētiuȝ. Inuenimus aūt in ſenſibilibus agētibus ꝙ id qḋ eſt in actu: agit in id qḋ eſt in potentia: ⁊ ꝙ opȝ ꝙ agēs ꝯiungaᷣ patiēti ſcḋm ſitum per corporaleȝ contactum. Quāto aūt natura intellectualis eſt ſuperior tanto eſt magis actualis: vtpote deo ſimilior qui eſt actus purus: vn̄ ſuperiores angeli poſſunt agere in iferiores angelos: ⁊ ī aīas noſtras: ſicut id qḋ eſt in actu agit in id qḋ eſt in potētia: ⁊ hꝰ actio dr̄ īfluxus. Qḋ aūt eſt in corporalibus ſitus eſt in ſpūalibus ordo: nā ſitus eſt qdā ordo partiū corporaliū ſcȝ locū: ⁊ ideo ipſe ordo ſubax ſpūaliū adinuicem ſufficit ad hoc ꝙ vna influat in alterā: nec reqriᷣ ibi mediū corporale vel locale: q2 huiuſmodi actiones ſunt ſupra locum ⁊ tēpus que in corporalibus ſunt. ¶ Et per hoc patet ſolutio ad obiecta.

Articulus. VIII.

Ad tertium ſic ꝓcediᷣ. Ur̄ ꝙ diabolus ſemꝑ ſubaliter ihabitet hoīem qn̄cūꝙ peccat mortaliter. Culpa. n. mortalis opponiᷣ gratie. Sed ſpūſctūs ſemꝑ inhabitat hoīem cū gr̄a: ſcḋm illud. i. ad Corin. 3. Templū dei eſtis ⁊ ſpūs dei habitat in vobis: ergo ēt ſpiritus imundus ſemꝑ inhabitat hoīem cū culpa mortali.

¶ Sed ꝯ eſt ꝙ diabolus per peccatū inhabitat hominēȝ ſicut per ſuum effectum. Sed non omne pctm̄ mortale eſt a diabolo: ſed qn̄ꝙ a carne ⁊ mūdo: ergo diabolus nō ſemꝑ inhabitat hoīeȝ cū culpa mortali.

Reſpondeo dōm ꝙ diabolū inhabitare hominēȝ pōt intelligi dupl'r. Uno mō quātū ad aīaȝ. Alio mō q̄tuȝ ad corpus. Quātū ad aīam quidē nō pōt diabolus inhabitare hoīem ſubaliter: q2 ſolus deus illabitur mēti: nec ita diabolus cauſat culpā ſicut ſpūſctūs gratiam. Spūs enim ſanctus interius opatur: ſȝ diabolus exterius ſuggerit: vel quātū ad ſenſuȝ: vel quātū ad imaginationē. Diciᷣ tamē īhabitare affectū hoīs per effectū malitie: nō ſolū quando ex eius ſuggeſtione pctm̄ perpetraᷣ: ſed ēt per qḋcūꝙ peccatum mortale: q2 ex quocūqȝ peccato mortali homo ſeruituti diaboli addiciᷣ. Sed q̄tuȝ ad corpus diabolus pōt hoīem ſubaliter inhabitare: ſicut pȝ in arreptitijs: ſed hoc magis pertinet ad rōnē pene q̄ȝ ad rōneȝ culpe. Pene aūt corporales huiꝰ vite nō ſemꝑ ꝯſequunᷣ culpā: ſed quādoqȝ peccantibus nō inferunᷣ: ⁊ qn̄qȝ nō peccantibus inferūtur: vt diciᷣ Jo. 9. de ceco nato. ⁊ hoc eſt ſcḋm altitudinē incōprehenſibilium iudiciorū dei: vnde non cū qualibet culpa mortali diabolus inhabitat hoīem ſubaliter etiaȝ quātuȝ ad corpus. ¶ Et per hoc pȝ rn̄ſio ad obiecta.

Deinde queſitū eſt de hoībus. Et p̄ queſita ſunt q̄daȝ ꝑtinētia ad quoſdā hoīes excellētioris ſtatus. ſ. ad doctores ⁊ religioſos. Secūdo quedā ꝑtinētia ad hoīes inferioris ſtatus. ſ. laycos. Tertio quedā pertinentia cōiter ad oēs hoīes. ¶ De doctoribus ſacre ſcripture q̄ſita ſunt duo. Primo vtrū liceat ꝙ aliqs per ſe petat licentiaȝ in theologia docendi. Secūdo vtx auditores diuerſorum magiſtroruȝ theologie habentiū cōtrarias opiniones excuſentur a peccato: ſi ſequantur falſas opiniones magiſtrorum ſuorum.

Articulus. IX.

Ad primū ſic ꝓcedebaᷣ. Uideᷣ ꝙ nemini liceat ꝑ ſe petere licentiam in theologia docēdi. Doctores ſacre ſcripture adhibētur miniſterio verbi dei: ſicut ⁊ p̄lati. Sed nō licȝ alicui petere p̄lationē: imo vt Grego. dicit in regiſtro. Recuſantibus dignitates eccleſiaſtice ſunt cōferēde: petentibus aūt ſunt denegāde: ergo neqȝ alicui licȝ petere cathedrā magiſtralē ad docendū in ſacra ſcriptura. ¶ P̄. Aug. dicit. 19. de ciui. dei. Locus ſuperior ſine quo ppl's regi nō pōt: ⁊ ſi adminiſtreᷣ vt decet: inconueniēter tn̄ appetiᷣ: ḡ ⁊ incōuenienter petiᷣ. Pari ergo rōne cathedra magiſtralis q̄ eſt etiam locus ſuperior.

¶ Sed cōtra eſt: qḋ Greg. dicit in paſtorali: q2 gradus magiſtrorū eſt pericloſus: gradus aūt diſcipulox ē ſecurus. Sed hoc videᷣ ad perfectioneȝ ꝑtinere: vt aliquis ꝓpter aliqḋ bonū periculis ſe exponat: ergo videᷣ eſſe laudabile ꝙ aliquis cathedrā magr̄alē appetat: ⁊ pro ſe petat.

Reſpondeo dōm ꝙ ad euidētiā huius q̄ōnis opȝ triplicē dr̄iam conſiderare cathedre magiſtralis ad cathedrā pontificalē. Quarum p̄ma eſt: ꝙ ille qui accipit cathedraȝ magiſtralē non accipit aliquam eminentiā: quā p̄us nō habuerit: ſed ſolum opportunitatē cōmunicandi ſciam quā p̄us non habebat. Nō eniȝ ille q̄ licentiat aliquē dat ei ſciam: ſed auctoritateȝ docendi. Ille vero qui accipit cathedrā epiſcopalē accipit eminentiam poteſtatis: quā p̄us nō habebat: ſed q̄tum ad hoc in nullo ab alijs differebat. Scḋa differētia eſt: ꝙ eminentia ſcie que requiriᷣ ad cathedrā magiſtraleȝ eſt perfectio hoīs ſcȝ ſeipſuȝ: eminētia vero poteſtatis q̄ ꝑtinet ad cathedraȝ pontificaleȝ eſt hominis per comparationeȝ ad aliū. Tertia differētia eſt: ꝙ ad cathedrā pontificalē fit hō idoneus per charitateȝ excellentē: vnde dn̄s anteq̄ȝ Petro ſuarum ouiū curā cōmitteret queſiuit ab eo. Symon Joānis diligis me plus his: vt dr̄ Joā. vlt. Ad cathedrā aūt magiſtralem reddiᷣ homo idoneus ex ſufficiētia ſcie. His ergo cōſideratis manifeſtuȝ eſt ꝙ appetere aliqd qḋ pertinet ad perfectionē ſui ipſius eſt laudabile: vnde appetitus ſapientie eſt laudabilis. Diciᷣ eniȝ ſapiētie. 6. ꝙ concupiſcētia ſapientie perducit ad regnū perpetuū. Appetitus autē poteſtatis ſuper alios eſt vitioſus: q2 vt Greg. dicit. Cōtra nām ſuperbire eſt hoīeȝ hoī velle dn̄ari: vn̄ ſi ille q̄ dat licentiā ad cathedrā magiſtralē poſſit eminentiaȝ ſapie dare: ſicut ille q̄ ꝓmouet ad cathedrā pōtificalē dat eminentiā poteſtatis: eſſet ſimpl'r expoſcēda: cū tamen petere excellētiaȝ poteſtatis ſit turpe. Cuȝ aūt ille qui accipit licentiā ad cathedrā magiſtralē: accipiat ſolā opportunitatē cōmunicādi: qḋ licet petere hꝰ licētiā quantū in ſe eſt nullā videtur turpitudinē continere: q2 cōicare alijs ſciam: quā quis hȝ laudabile eſt: ⁊ ad charitatē ꝑtinēs: ſcḋm illud Sap. 8. Quā ſine fictione didici ⁊ ſine inuidia cōmunico. Et p̄ma Pe. 4. dr̄. Unuſqſqȝ ſicut accepit gr̄aȝ in alterutrū illaȝ adminiſtrantes. Pōt tn̄ turpitudineȝ ꝯtinere rōne p̄ſumptiōis: q̄ eēt ſi ille q̄ nō ē idoneus ad docēdū: peteret docēdi officiū. Sȝ hec p̄ſumptio nō eq̄liter ē in petētibus licentiā ad docēdū: ⁊ in petētibus pōtificatū. Nā ſciā per quā aliqs ē idoneus ad docēdū pōt aliqs ſcire per certitudineȝ ſe hr̄e. Charitatē aūt per quaȝ aliqs eſt idoneus ad officiū paſtorale nō pōt aliqs per certitudinē ſcire ſe hr̄e. Et ideo ſemꝑ eſt vitioſuȝ pōtificatū petere: nō ſemꝑ aūt vitioſuȝ eſt petere licentiam docendi: quāuis honeſtius ſit ꝙ per alium petaᷣ: niſi forte aliquādo ex cauſa aliqua ſpūali.

Per hoc ergo patet reſpōſio ad p̄mas duas rōnes. ¶ Ad 3^m dōȝ ꝙ qcūqȝ nō cauet pericula: videᷣ cōtēnere id cuius detrimētū pericula īducere pn̄t

⁊ q2 laudabile

⁊ q2 laudabile eſt ꝙ homo ɔtēnat bona corporalia: ppter bona ſpūalia: laudabile eſt ꝙ aligs periculis corporalibus ſe exponat ppter ſpūalia bona: ſed cōtēnere ſpūalia bona eſt valde vitioſuz: ⁊ iō ꝙ aligs periculis ſpūalibus ſe exponat: eſt valde vituperādū. Imminēt autē pericula ſpūalia his: qui hñt magiſterij locuz. Sed pericula magiſterij cathedre paſtoralis deuitat ſcia cum charitate: quā hō neſcit ſe per certitudinē hr̄e: picula aūt magiſterij cathedre magiſtralis vitat hō per ſciam: quaz pōt hō ſcire ſe hr̄e: vnde non eſt ſimilis ratio de vtroqȝ. Articulus. X.

Ad ſecundum ſic procedit̄. Ur̄ ꝙ auditores diuerſoꝝ magiſtrorū tenētiū diuerſas opiniones excuſent̄ a peccato erroris: ſi opiniones magiſtroꝝ ſuorū ſequant̄. Dicit enim dñs Mat. 23. Sup cathedraȝ Moyſi ſederūt ſcribe ⁊ phariſei: omnia que dicūt vobis ſeruate ⁊ facite. Multo ergo magis ſeruanda ſunt illa que traduntur a doctoribus ſacre ſcripture: ergo nō peccant qui eorum opiniones ſequuntur.

¶ Sed ɔ eſt qḋ dicit̄ Math. 15. Si cecus ducatū ceco preſtet: ambo in foueā cadunt. Sed quicunqȝ errat cecus eſt inquātū errat: ergo quicūqȝ ſeqtur opinioneȝ errantis magiſtri in foueam peccati cadit.

Reſpōdeo dōm ꝙ diuerſe opiniones doctoꝝ ſacre ſcripture ſi quidē non pertineāt ad fidem ⁊ bonos mores: abſqȝ periculo auditores vtrāqȝ opinioneȝ ſequi poſſunt. Tūc. n. hȝ locū qḋ apl's dicit ad Ro. 14. Unuſqſqȝ in ſuo ſenſu abūdat. In his vō q̄ pertinēt ad fidē ⁊ bonos mores null⁹ excuſat̄ ſi ſequat̄ erroneā opinionē alicu⁹ magiſtri. In talib⁹. n. ignorātia nō excuſat: aliogn imunes a peccato fuiſſent qui ſecuti ſunt opinionē Arrij. Neſtorij. ⁊ alioꝝ hereſiarcharū: nec pōt excuſationē hr̄e ppter ſimplicitatem auditoꝝ: ſi in talibus erroneā opinioneȝ ſequat̄. In rebus eni dubijs nō ē de facili preſtandus aſſenſus: quinimo: vt Aug. dicit in li. 3. de doctrina xp̄iana. Cōſulere dȝ quis regulaȝ fidei: quā de ſcripturaꝝ planioribus locis ⁊ eccleſie auctoritate percipit. Qui ergo aſſentit opinioni alicuius magiſtri cōtra māifeſtū ſcripture teſtimoniū: ſiue ɔ id qḋ publice tenet̄ ſȝ ecclie auctē: nō pōt ab erroris vitio excuſari.

¶ Ad illud ergo qḋ in ɔriū obijcit̄ dōȝ ꝙ ideo premiſit ſuper cathedram Moyſi ſederūt ſcribe ⁊ phariſei: vt qḋ poſtea ſubdit oīa que dixerint vobis ſeruate ⁊ facite: de illis intelligat̄ que ad cathedrā pertinent: ad quaȝ non pertinēt ea que ſunt contra fidem vel bonos mores.

Deinde queſitū eſt de his q̄ ptinēt ad religioſos. Et pmo q̄ſtū ad ingreſſum religionis. 2°. q̄ſtū ad ea q̄ cōueniūt iā i religione exiſtibus. ¶ Circa pmū queſita ſunt q̄tuor. p. vtrū liceat iuuenes inducere ad religionis ingreſſum p obligationē voti vel iuramēti. 2°. vtrū ſic obligati voto vel iuramēto poſſint abſqȝ peccato in ſeculo remanere. 3°. vtrum liceat peccatores ad religionē inducere. 4°. vtrum peccent qui aliquem iurare faciunt ne religionem ingrediatur. Articulus. XI.

Ad primum ſic pcedebat̄. Ur̄ ꝙ nō liceat iuuenes inducere ad religionē voto vel iuramēto. Illicitū. n. eſt cōtra ecclie phibitionē agere. Sed Innocentius q̄rtus phibuit in gbuſdaȝ lr̄is ad religioſos directis hō voti ſuſceptionē: g̃ peccāt qui voto vel iuramento aliquos ad religionē obligare preſumūt. ¶ P̄. extra. de regularibus ⁊ trāſeuntibus ad religionē ca. i. dicit̄. Nullus tōdeat̄ niſi legitima etate ⁊ ſpontanea voluntate. Sed qñ adoleſcentes obligati voto vel iuramento ad religionē ſuſcipiunt̄ tonſurant̄ nō in legitima etate: neqȝ ppa volūtate. Sed neceſſitate obligatiōis voti vel iuramenti: ergo hoc videt̄ eſſe illicitū. ¶ P̄. magis eſt neceſſariuȝ vt aliqui adducant̄ ad fidē xp̄ianā q̄ȝ ad aliquaȝ religionem. Sed ad fideȝ xp̄ianā non ſunt aliqui inducendi neceſſitate ſed voluntate. Dicit̄. n. 45. diſtin. capi. de iudeis. Qz non vi: ſed libera animi voluntate: ⁊ facultate vt conuertātur ſuadendi ſunt. Ergo multo minus iponenda eſt neceſſitas voti vel iuramenti: vt aliqui ad religionem adducantur. ¶ Item hoc eſſe videt̄ ɔ honeſtatē religiōis. Adoleſcentum. n. ſicut facilis ē ingreſſus ad religionē: ita etiaȝ facilis eſt egreſſus. Sȝ ex h religio dehoneſtari videt̄: ꝙ de facili recipiāt eos g de facili exeunt: g̃ incōueniens videt̄ adoleſcentes ad religionē recipe. ¶ P̄. nō ſunt faciēda bona vt veniāt mala. Sȝ ex iſto bono ꝙ iuuenes inducunt̄ ad religionē ſequunt̄ multa mala: q2 apoſtatāt ⁊ illegitimas nuptias ɔhūt: ⁊ multa alia illicita cōmittūt: g̃ nō ſunt ad religionē aduocandi. ¶ P̄. Mat. 23. dicit dñs. Ue vobis ſcribe: ⁊ phariſei g circuitis mare ⁊ aridaȝ: vt faciatis vnū proſelitum: ⁊ cū fuerit factus: facitis eū filiū iehēne duplo q̄ȝ vos: qḋ pposito videt̄ cōpetere. Efficiunt̄. n. ſic intrātes iehēne filij duplr. Primo gdē q2 male intrāt. ſ. ɔ prohibitionem eccleſie. Scḋo q2 etiā male exeunt apoſtatādo: ergo g eos inducūt vt diuine maledictiōis icurrūt. ¶ Itē hoc vr̄ eſſe ɔ neceſſitatē probationis. Dicit̄. n. pma Joan. 4. Nolite oī ſpūi credere: ſed pbate ſpūs ſi a deo ſunt. Hoc auteȝ non vr̄ eſſe a deo: vt tales religioneȝ ingrediant̄: cū frequēter exeant poſt ingreſſuȝ. Dicit̄. n. actuū. 5. Si eſt ex hominibus ɔſiliū hoc ⁊ opus diſſoluet̄. Si vero ex deo eſt cōſiliū nō poteritl diſſolueri: g̃ vr̄ ꝙ ɔ deū faciāt g eos īducūt.

¶ Sed ɔ. Quicūqȝ pōt ſe obligare diabolo: pōt ēt ſe obligare deo. Sed pueri pñt ſe obligare diabolo peccando: vt dr̄ extra de delictis pueroꝝ. c. Pueris. g̃ ēt pñt ſe obligare voto vel iuramēto ad ſeruiēdū deo in religiōe. ¶ P̄. 20. q. i. dr̄ ꝙ firma erit virginitatis pfeſſio ex quo adulta iā etas eē inceperit: ⁊ q̄ ſolet apta nuptijs deputari: g̃ pñt ēt in tali etate aliq obligari ad religionē voto vel iuramento.

Reſpōdeo dōm ꝙ humani actus ppter diuerſos caſus vniformē iudiciū hr̄e nō poſſunt: nec tñ ſi cōtingit aliquid in aliquo caſu eſſe malum: ppter hoc iudicādum eſt eſſe ſimplr̄ illicitum. Poſſet ergo cōtingere aligs caſus in quo aliquem adoleſcētē ad religionem obligare: vel etiā recipere illicitū eſſet: puta ſi conſtaret vel probabiliter crederet̄ de eius inconſtantia: vel ſi gd aliud eſſet hmōi: que diligēter cōſiderant̄ in religionibus bene iſtitutis. Dicere aūt ꝙ malū eſt recipe adoleſcētes ad religionem eſt diabolicum: q2 ſup illud Exo. 5. Quare Moyſes ⁊ Aaron ſollicitatis pplm ab operibus ſuis: dicit Glo. Orig. Hodie quoqȝ ſi Moyſes ⁊ Aaron. i. propheticus ⁊ ſacerdotalis ſermo aīam ſollicitet ad ſeruitiū dei: exire de ſeculo: renūciare oībus q̄ poſſidet: attendere legi ⁊ verbo dei: continue audies vnanimes ⁊ amicos Pharaonis dicētes. Uidete qūo ſeducunt̄ hoīes ⁊ peruertunt̄ adoleſcentes: ⁊ poſtea. hec erāt tunc verba Pharaonis: ⁊ nunc amici eius loquūtur. Eſt ēt ɔ xp̄i preceptū. Dicit̄. n. Math. 19. ꝙ oblati ſunt ei paruuli vt manus eis imponeret ⁊ oraret: diſcipuli aūt increpabant eos. Jeſus aūt ait eis. Sinite paruulos: ⁊ nolite prohibere eos venire ad me. Qḋ exponens Origenes ſuper Math. dicit: ꝙ diſcipuli Jeſu pu̇ſq̄ȝ diſcant rationē iuſtitie: reprehēdūt eos g pueros ⁊ infantes offerunt xp̄o. Dñs aūt exhortat̄ diſcipulos ſuos cōdeſcendere vtilitatibus puerorū. Hoc ergo attendere debemus ne per eſtimationē ſapiētie excellentioris contēnamus: quaſi magni puſillos eccleſie prohibētes pueros venire ad Jeſum. Si tamen pueri īfantū eſſent: vt nōduȝ vſum rōnis haberent: illicituȝ eſſet eos ad religionem attrahere abſqȝ conſenſu

parentum:non qn etiam infra annos pubertatis pueri in religione recipi nō poſſint de cōſenſu parentū:qꝛ vt dicit᷑. 20.q.i.ca.Addidiſti.Et monachi ⁊ gcūqꝫ etiaꝫ pueri in infantie annis a parentibus monaſterio tradi poſſunt. Sed hoc ideo dictuꝫ eſt:qꝛ pueri quouſqꝫ ad annos diſcretiōis peruenerint:ſunt ſcđm ius nāle in poteſtate parētuꝫ:vnde ſicut inuitis parētibus nō ſunt īfidelīū filij ad baptiſmuꝫ rapiendi:ita etiaꝫ nō ſunt religioni applicandi. Jam vero poſtꝙ vſum rōnis habuerint:per liberū arbitriuꝫ hñt ſui ipſius poteſtatē in his que ad aīe ſpectant ſaluteꝫ:vñ inuitis parētibus poſſunt ⁊ ad baptiſmū ⁊ ad religionē induci. De voluntate aūt parentū etiā in infantia ad baptiſmum recipiunt᷑ ex ordinatione apoſtoloꝝ:vt Dionyſi⁹ dicit vlt. cap.cele.ierarchie:vt in rebus diuinis pueri nutriant᷑:⁊ nō habeant aliā vitā niſi diuinā cōtēplationē.Et eadem rōne in infantie annis monaſterijs pueri a parētibus offerunt᷑: vt dictuꝫ eſt.Sed qꝛ in qōne additur de obligatione iuramenti ⁊ voti:ne hoc remaneat indiſcuſſum conſiderari dꝫ ꝙ ſcđm diuerſam cōditionē iuuenū eſt in talibus ꝓcedendum.Si enim eſſent adeo firmi ꝙ nō timerent᷑ a religionis ꝓpoſito reſilire nō eſſet neceſſariū eos iuramento vel voto obligare.Et ſimiliter ſi eſſent adeo mobiles:ꝙ nec ēt crederētur iuramēto vel voto poſſe firmari:ſꝫ vtplurimū cōtingit ꝙ ſimplex ꝓpoſitū de facili mutāt: obligationeꝫ aūt voti vel iuramēti oīno obſeruāt:vnde cū voto vel iuramēto ad frugē melioris vite obligāt᷑ magnū bñficiū eis ꝓſtat᷑.Vñ Aug.diċ i ep̄la ad Armoriū ⁊ Paulinū.Non te vouiſſe peniteat:imo gaude iā tibi nō licere qđ cū tuo dētrimēto licuiſſet.Felix ē neceſſitas q̄ in meliora cōpellit.

Ad p̄mū ergo dđm ꝙ Innocētius in gbuſdā litteris ad religioſos directis que incipiūt. Non ſolum in fauorē:ſic dicit.Vobis de fratrum noſtroꝝ conſilio in virtute obedientie ſub pena excōmunicationis auctoritate preſentiū diſtrictius inhibemus:ne ante annū probationis elapſum:qui eſt maxime in ſubſidiū fragilitatis humane regulariter inſtitutus:quēquā ad profeſſioneꝫ veſtri ordinis ſeu ad renūciationem ſeculi faciendam recipere preſumatis.Qꝛ aūt ad probationē nō recipiant᷑ iuuenes:vel ꝙ voto vel iuramēto nō obligent᷑ ad intrādū ſine preiudicio temporis ꝓbationis nunꝙ inuenit᷑ prohibituꝫ. ¶ Ad 2ᵐ dđm ꝙ legitima etas iudicatur tempore pubertatis:vt pꝫ per capitulum inductū.Tunc eniꝫ maxime incipit homo liberū vſum rōnis habere de his que ꝑtinent ad ſuam ſalutem.Eſt auteꝫ ſciendum ꝙ eſt duplex neceſſitas.Una que excludit voluntatē.ſ.neceſſitas coactionis:⁊ alia que ex voluntaria obligatione cauſat᷑:⁊ voluntatē nō excludit:⁊ hꝫ eſt obligatio iuramenti vel voti:vnde ꝑ coactioneꝫ non ſunt trahendi homines vel ad fidē vel ad religionem:ſed voto vel iuramēto ad hoc eos obligare nihil prohibet:⁊ de hac neceſſitate Aug⁹.dicit. Felix neceſſitas que in meliora cōpellit. ¶ Et per hoc patet ſolutio ad tertium. ¶ Ad 4ᵐ dđm ꝙ in rebus voluntarijs:ſicut ⁊ in naturalibus non eſt iudicandum facile quod cōtingit i paucioribus:ſed qđ cōtingit vt in pluribus.Qꝛ autem intrantes religionē exeant:hoc contingit vt in paucioribus: multo enim plures de intrātibus remanent vt experimēto ꝓbatur:ꝙ exeant. ¶ Ad 5ᵐ.dđm ꝙ cum dicit᷑. Non ſunt facienda bona vt veniant mala:ſi ly vt.teneatur cauſaliter ē omnino verum:peccaret enim ſi quis ea intētione aliquē ad intrandum religionē induceret:vt poſtmodum apoſtataret.Si vero ly vt.tenet᷑ conſecutiue:ſic ab omnibus bonis eſſet abſtinēdum:qꝛ vix ſunt aliqua humana bona ex quibus occaſionaliter non poſſint ſequi aliqua mala.Unde dicitur.Eccl'ia.xi.Qui obſeruat ventum non ſeminat:⁊ qui conſiderat nubes nunꝙ metet.Tunc auteꝫ ſolum aliquod bonū eſſet pretermittēduꝫ propter cōſequens malū: quando malū conſequens eſſet multo maius ꝙ bonū: et vt frequentius accideret.Dominus autē nō ꝑmiſit eligere duodecim diſcipulos:ex gbus vnus erat futurus diabolus:vt dicit᷑ Joā.6.nec apoſtoli ꝑmiſerunt eligere ſeptem dyacones ꝓpter vnum Nicolaum:qui ex eis perijt. Multo ergo minus religioſi debent ꝑmittere multoꝝ ſalutē propter paucos qui apoſtatare inueniuntur. ¶ Ad 6ᵐ dđm ꝙ illi qui obligati iuramento vel voto religioneꝫ intrant: non faciunt contra prohibitionē eccleſie:vt oſtenſum eſt:vnde ex hoc ꝙ intrant non efficiunt᷑ filij iehēne:ſꝫ filij vite eterne:quam dñs promittit Math.19. relinquētibus tp̄alia ꝓpter ipſum:ſed ex hoc ꝙ exeūt poſt profeſſionem efficiunt᷑ iehēne filij:ſed hoc non preiudicat recipiētibus eos:niſi eoꝝ malis exemplis ſint peruerſi:vnde ſignāter dñs dicit.Facitis eum filiuꝫ iehēne duplo ꝙ vos:qꝛ vt Chriſo.dicit.Maloꝝ magiſtrorum prouocatus exemplo fiebat peior magiſtris. ¶ Ad 7ᵐ dđꝫ ꝙ ratio illa ſapit manicheorum hereſim:qui hanc rōneꝫ ad duas erroneas concluſiones adducunt. Primo quidem ad hoc ꝙ oīa corpora corruptibilia non ſunt a deo.Si enim inquiunt a deo eſſent:nō diſſoluerent᷑.Secūdo ad hoc ꝙ charitas ſemel habita nunꝙ amittat᷑:ita ꝙ q peccat mortal'r nunꝙ gratiaꝫ habuit.Si.n.inquiunt grām habuiſſet:hoc fuiſſet opus dei: ⁊ ita diſſolutū nō fuiſſet:qđ ēt hec rō intēdit:vt.ſ.ſi aliquis nō ꝑſeuerat in religiōe:ꝙ ꝓpoſitū de intrādo religionē a deo nō fuerit. ¶ Eſt ergo ſciēdū ꝙ verba illa nō dicuntur ad oñdendū ꝙ illa que ſunt a deo in ꝑpetuū maneāt ⁊ corrūpi nō poſſunt:ſed ad oñdendū infallibilitatē diuine ꝓuidentie.Nō.n.pōt eſſe vt dei ꝓuidētia fallat᷑:vñ ſignanter nō dicit opus dei eſſe idiſſolubile:ſed cōſiliū.Scđm ergo diuinā ꝓuidētiā quibuſdā datur donū gratie ad ꝑſentem iuſtitiā:⁊ tñ non datur eis donū perſeuerantie. Quibuſdā aūt datur etiā donum ꝑſeuerantie:vt patet per Auguſtinū in libro de bono perſeuerantie. Articulus. XII.

Ad ſecunduꝫ ſic procedit᷑. Videt᷑ ꝙ illi q obligati ſunt voto vel iuramēto ad intrandum religioneꝫ nō teneant᷑ intrare.Omnis.n.xp̄i actio noſtra eſt inſtructio.Sed dñs non iponebat hoībus neceſſitatem:ſed h̄ relinquebat᷑ eoꝝ libere volūtati:vñ dicebat cuidam:vt hr̄ Math.19.Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata.Et iterū.Si vis ꝑfectus eē vade ⁊ vēde oīa q̄ habes:⁊ da pauperibus.Et ap̄ls.i.ad Cor.7.de virginibus aūt preceptū dñi non habeo.Cōſiliū aūt do.g̃ vr̄ ꝙ nō ex neceſſitate teneant᷑ aliq religionē intrare ꝑp iuramentum vel votū. ¶ P̄.nullus pōt iuramēto vel voto obligari ad aliqđ in quo detrimentū ꝑfectionis patiatur. Sꝫ ꝑ hoc ꝙ aliq religionem intrant detrimentū ꝑfectionis patiūtur. Impediunt᷑.n.ꝑp religiōis obſeruātiā a viſitatiōe īfirmorum:⁊ collectione eccleſiaꝝ:⁊ alijs opibus pietatis: in qua ſūma xp̄iane religiōis cōſiſtit:vt Ambro.diċ ſup illud. p̄ᵃ ad Thimo.5.Pietas ad oīa vtilis ē.Ergo illi q iurauerūt: vel vouerūt religionē intrare non tenent᷑. ¶ P̄.Proſper diċ in 2°.de vita ꝯtēplatiua.Sic abſtinere vel ieiunare debem⁹:vt nō nos ieiunādi:vel abſtinēdi neceſſitati ſubdamus.Sꝫ illi q ſunt in religiōe ex necītate ipſi⁹ voti vel obediētie abſtinēt vel ieiunāt:g̃ min⁹ merent᷑.Nō g̃ ad religionis ſtatū pōt aliqs iuramēto: vel voto obligari. ¶ P̄.vt⁹ ē circa difficile ⁊ bonū.Sꝫ difficilius ē bñ viuere i ſeculo: ꝙ in religiōe:g̃ magis ē v̄tuoſū.Nō g̃ ad ſtatū religiōis aliqs iuramēto:aut voto obligari pōt. ¶ P̄.cōis vtilitas ꝑferēda ē bono ꝓuato.Sꝫ ꝑ h̄ ꝙ aliq religionē īrāt derogat᷑ cōi vtilitati.Si.n.oēs religionē intrarēt:non eſſent qui plebium curaꝫ agerent:⁊ ita ꝑp'ls ſine rectoribus remanerēt.

ergo

ergo melius faciunt: ſi nõ intrant religionẽ q̃ ſi intrent.

¶ Sed cõtra eſt qđ dicit̃ in pſ. Uouete ⁊ reddite dñõ deo veſtro: vbi dicit glo. q̇ vouere voluntati conſulit̃: ſed poſt voti ꝓmiſſionẽ redditio nec̃io exigit̃. Itez Eccle. 5. dr̃. Si qđ vouiſti deo: ne moreris reddere. diſplicet eñi infidelis ⁊ ſtulta ꝓmiſſio. ¶ P̃. Aug. dicit in ep̃la ad Armarium et Paulinã. Q̃ iam vouiſti: iam te obſtrinxiſti. aliud tibi facere non licet: priuſq̃ eſſes voti reus: liberum fuit q̇ eſſes inferior: quãuis non ſit gratulanda libertas: qua fit: vt nõ debeatur quod cũ lucro redditur.

Reſpondeo dđm q̇ dicere: q̇ illi qui voto vel iuramento ſunt obligati ad intrãdũ religionẽ: nõ teneantur intrare: eſt manifeſte hereticũ. Quicunq̧ eñi dicit nõ eſſe pctm̃ id qđ eſt ↄtra p̃ceptũ dei hereticus iudicat̃: ſic̃ heretic̾ iudicaret̃ quicũq̧ diceret q̇ fornicatio ſimpl̃r nõ ſit pctm̃ mortale. eſt eñi ↄtra h̾ p̃ceptũ. Nõ mechaberis: vt ſancti exponũt. Sunt aũt excellentiora p̃cepta p̃me tabule: que ordinant̃ ad dilectionez dei: q̃ p̃cepta ſcđe tabule: que ordinant̃ ad dilectionẽ ꝓximi. vñ quicũq̧ dicit q̇ ſine pctõ preteriri poſſit aliqđ ꝑtinens ad p̃cepta p̃me tabule eſt manifeſte heretic̾. Cũz aũt ĩpletio voti ꝑtineat ad latriã: manifeſtũ eſt q̇ quicũq̧ dicit votũ nõ eſſe implẽdũ loquit̃ ↄtra p̃mũ p̃ceptuz p̃me tabule: qđ eſt de cultu latrie ſoli deo exhibẽdo. Qui v̾o dicit iuramẽtũ nõ eſſe implẽdũ loquit̃ ↄtra ſcđm p̃ceptuz p̃me tabule: qđ eſt. Nõ aſſumes nomẽ dei tui in vanuz. Uñ manifeſte eſt hereticus quicũq̧ hoc dicit: niſi forte dicat q̇ ĩtrare religionẽ ſit illicitũ. Iuramẽta eñi vel vota facta de reb̾ illicitis nõ ſunt obligatoria ſ̃z illđ Iſidori. In malis ꝓmiſſis reſcinde fidẽ. Sed hoc itex̃ eſt hereticũ dicere: q̇ nõ ſit licitũ ĩtrare religionẽ. Eſt eñi exp̃ſſe ↄtra xp̃i ↄſilia. vñ quicunq̧ dicit q̇ ille qui eſt obligatus voto vel iuramẽto ad intrandũ religionez: põt abſq̧ pctõ in ſeculo remanere: eſt manifeſte hereticus: ſi tñ in hoc ꝑtinaciter ꝑſeueret.

Ad primuz ḡ dđm q̇ neceſſitas voti vel iuramẽti nõ excludit voluntatẽ: vt ſupra dictuz eſt. Sic̃ enim aliq̄s ex lege cõi obligat̃ ad obſeruanda dei p̃cepta: que tñ voluntarie ſeruat. vñ ⁊ dñs dicit. Si vis ad vitam ingredi ſerua mãdata: ſic ille qui emiſit iuramẽtuz vel votũ: obligat̃ ex quadã ꝓuata obligatione: ⁊ tñ voluntarie implet iuramẽtũ: vel votũ: ita tñ q̇ ante iuramentũ vel votuz licituz eſt ei facere vel nõ facere. vñ ⁊ dñs dixit. Si vis perfectus eſſe: ⁊ Paulus de virginitate ↄſiliũ dat. ſed poſt iuramentũ vel votũ illicitũ eſt non ĩplere. ¶ Ad 2m dđm q̇ illa ratio ↄtinet hereſim damnatã. ſ. q̇ melius ſit in ſeculo remanere: ⁊ operib̾ pietatis vacare: q̃ religionem intrare. Continet̃ enim inter errores Uigilantij: contra quẽ Hiero. ſcribẽs dicit. Iſta venena ꝑfidie catholice fidei ſociate conatur impugnare virginitatem: odiſſe pudicitiã: in cõuiuio ſecularũ ↄtra ſcõꝝ ieiunia declamare. Et poſtmodũ ↄtra ſingulos articulos a Uigilãtio propoſitos diſputans venit ad iſtũ articulũ dicẽs. Qđ aũt aſſerit eos melius facere qui vtuntur reb̾ ſuis: ⁊ paulatim fruct̾ poſſeſſionũ pauperib̾ diuidũt: q̃ illos qui poſſeſſionib̾ venũdatis ſemel oĩa largiunt̃: non a me ei: ſed a deo rñdebitur. Si vis eſſe ꝑfectus: vade ⁊ vende oĩa que habes: ⁊ da pauperib̾: ⁊ veni ſequere me. Iſte quẽ tu laudas ſcđs aut tertius gradus eſt: quẽ ⁊ nos recipimus: dũmõ ſciamus p̃ma ſcđis ⁊ tertijs p̃ferenda. Et iđ in li. đ eccliaſticis dogmatibus cũ alijs erroribus etiã iſte damnat̃: cũ dr̃. Bonum eſt facultates cũ diſpenſatione pauperibus erogare. melius eſt pro intẽtione ſequẽdi deuz inſimul donare: ⁊ abſolutũ ſollicitudine egere cũ xp̃o. Nec ſolus ſtat̾ religionis preferẽ elemoſynis quas quis facit in ſeculo: ſed etiã virginitati in ſeculo obſeruate. Dicit eñi Aug. in lib. de v̾ginitate. Nemo q̃tum puto auſus fuit virginitate p̃ferre monaſterio. ¶ Ad 3m dđm q̇ idem opus factũ ex voto laudabili̾ ⁊ magis meritorium eſt q̃ ſi fiat ſine voto: qđ ex hoc pꝫ: q̃ cum omnis actus de ſe tanto eſt magis laudabilis ⁊ meritorius: quãto ex digniori virtute ꝓcedit: ſic̃ opus iuſticie: ſi fiat ex charitate laudabili̾ erit. Manifeſtũ eſt aũt q̇ cuz aliq̄s ieiunat abſq̧ voto: facit actũ v̾tutis: qui eſt abſtinentie. Cũ aũt ieiunat ĩplẽs votũ actũ abſtinẽtie fac̃ ex latria: que cũ ordinet nos ad deũ: eſt nobilior v̾tus q̃ abſtinẽtia: vel q̃cũq̧ alia v̾tus: que ordinat nos circa bona creata: ꝓpter qđ Auguſt. dicit in li. de v̾ginitate. Q̃ nec v̾ginitas: q̃ v̾ginitas eius honorat̃: ſꝫ q̃ eſt deo dicata: quã vouet ⁊ ſeruat ↄtinẽtia pietatis. q̇ ḡ Proſper dic̃: ſic abſtinere vel ieiunare debemus: vt nõ nos ieiunãdi vel abſtinẽdi neceſſitati ſubdamus: ĩtelligendũ eſt de nec̃itate coactionis: que voluntatẽ excludit. Uñ ſubdit. Ne iaz nõ deuoti: ſꝫ inuiti rem volũtariã faciamus. Nec̃itas aũt voti ⁊ iuramẽti nõ excludit volũtatẽ: vt dcm̃ eſt. ¶ Dđm aũt ẽ vlteri̾ q̇ ſi illi qui ieiunat ex voto nõ placet ſ̃m ſe ieiuniũ: placet tñ ſibi impletio voti: magis meret̃ ceteris paribus q̃ ille ieiunãs cui placet ſ̃m ſe ieiuniũ: q̃ magis ẽ meritoriũ delectari in actu latrie q̃ in actu abſtinẽtie. ¶ Ad 4m dđm q̇ duplex eſt difficl̃tas. Una q̄ eſt ex arduitate op̃is: ſic̃ v̾ginitatẽ ſuare ⁊ h̾: ⁊ talis difficultas facit ad augmentũ v̾tutis. Alia difficultas eſt ex ĩpedimẽtis ⁊ ꝑiculis ĩminentib̾. Et talis difficultas nõ facit ad augmẽtũ v̾tutis: ſꝫ ad diminutionẽ ipſi̾. Nõ eñi vr̃ eẽ prudẽs nec multũ amare bonum v̾tutis q̄ ꝑicl̃a nõ cauet: ⁊ talis difficl̃tas ad bñ viuẽdũ imĩnet in ſeculo remanẽtib̾. ¶ Ad 5m dđz q̇ illa fuit rõ Uigilãtij heretici: vt pꝫ ꝑ Hiero. q̄ dic̃ in li. ↄ̃ Uigilãtiũ. Nõ ſunt a ſtudio ſuo mõachi deterrendi: q̃uis a te lingue viperee morſus ſeuiſſimos patiant̃: quibus argumẽtaris ⁊ dicis: ſi oẽs ſe clauſerit ⁊ fuerit in ſolitudĩe: q̄s celebrabit eccliãs? q̄s ſeclares hoĩes lucrifaciat? q̄s peccantes ad v̾tutes poterit exhortari? Hoc eñi mõ ſi oẽs tecũ fatui ſint: ſapiẽs eſſe q̄s poterit ⁊ v̾ginitas nõ erit approbãda. Si eñi oẽs v̾gies fuerit: nuptie ñ erũt: ⁊ ĩterib̾it hũanũ gen̾. Rara ẽ v̾t̾: nec a plurib̾ appetit̃. Stult̾ eſt ḡ h̾ timor cũ religiõis bonũ ſit tã difficile ⁊ arduũ: vt pauci religionẽ ĩtrẽt in ↄparatione m̃ltitudis in ſeculo remanẽtis: ſic̃ ſi q̄s timeret haurire aquã: ne flumen deficeret.

Articulus. XIII.

Ad tertium ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̇ illi q̄ ſunt in ſeculo pctõres non ſint ad religionẽ attrahẽdi. Opꝫ eñi p̃us exercitari in op̃ib̾ p̃ceptoꝝ q̃ ĩtrare ad ĩpletionem ↄſilioꝝ: vt de minori ꝑueniat̃ ad maius. Sꝫ illi q̄ ſũt pctõres i ſeclo nõ ſũt exercitati ĩ op̃ib̾ p̃ceptoꝝ. ḡ nõ ſũt attrahẽdi vł̃ recipiẽdi ĩ religiõe: in q̄ oꝫ ſuari ↄſilia.

¶ Sꝫ ↄ̃ ẽ q̇ dñs Matheũ publicanũ ad ſtatũ ꝑfectõis vocauit: vt h̾ Mat. 19. Oĩs aũt xp̃i actio nr̃a ẽ ĩſtructio. ḡ ẽt ⁊ nos ḋbem̾ pctõres q̄ ſũt ĩ ſeclo ad r̃ligionẽ aduocare ⁊ ſuſcipere.

Reſpõdeo dđz q̇ maxĩe vtile ẽ pctõrib̾ vt ad religionẽ trãſeant. Pctõrib̾ enim duo ſunt nec̃ia ad ſalutẽ. Primo q̄dem vt de peccatis p̃teritis pñiam agant. Scđo vt de cetero a pctĩs abſtineant. Ad vtrũq̧ aũt hoꝝ maxime operat̃ religio. Primo enim ſtatus religionis eſt ſtatus ꝑfecte penitentie: et nulla ſatiſfactio adequari põt penitentie religioſoꝝ: qui ⁊ ſe ⁊ ſua totaliter deo dant: vñ pro nullo peccato imponi põt homini ꝓ penitẽtia vt religionẽ introeat: ⁊ in cõmutationẽ ſatiſfactiõis q̃tũcũq̧ grauis ↄſulit̃ religionis ĩgreſſus: vt pꝫ. 33. q. 2. c. ãmonere. vbi Stephan̾ papa quẽdã qui vxorẽ interfecerat: ĩducit vt ĩgrediat̃ monaſteriũ: ⁊ hũiliatus ſub manu abbatis cuncta obſeruet que ſibi fuerit ĩperata: alioq̄n iniũgit ei grauiſſimã penitentiam: ſi eligit in ſeculo rema-

nere.Simil'r etiã ad vitanda peccata plurimũ valet religionis ſtatus.Difficile eniȝ eſt ꝙ in ſeculo cõmorantes a rebus mũdi nõ alliciant̃:ꝓpter qđ Math.19.ſm expõnẽ Chri.dñs hoc dicit eſſe impoſſe:ꝙ diues:qui.ſ.diuitijs ſhe‐ret per amorẽ intret in regnuȝ celoꝝ: ſed ꝙ diues qui hẽt diuitias intret eſt valde difficile.vñ τ Eccl.31.dr̃.Beatus diues qui inuentus eſt ſine macula.Et hꝯ difficultatẽ ſubdit dicẽs.quis eſt h̃ τ laudabimus euȝ.ꝓpter qđ:vt Greg. dicit.Sancti viri:vt ab illicitis abſtineãt:etiã licita ꝑtermittunt.vñ manifeſtum eſt ꝙ nõ peccãt:ſed laudãdi ſunt qui pctõres ad religionẽ trahũt.Naȝ τ dñs de ſeipſo dicit. Nõ veni vocare iuſtos:ſed peccatores ad penitentiam.

Ad illud ḡ ꝙ ĩ ꝯ̃ziũ obycit̃ dõȝ ꝙ illa rõ ꝓcedit τ ꝯ̃ rõnẽ doctrie euãgelice τ ꝯ̃ rõnẽ phie.Contra doctrinã gdẽ euãgelicã:q꞉ ꝯſilia euãgelica ad h̃ dant̃: vt per ea homo facilius ſalutẽ ꝯſequat̃.Vñ ſtatus ſecularium ꝑiculoſior eſſe dicit̃ q̃ȝ religionis ſtatus.Stultũ eſt aũt dicere:ꝙ alicui qui debilior ẽ ꝓpter pctã que cõmiſſit: nõ ſit ad ſecuriorẽ viã fugiẽdũ.Eſt ẽt ꝯ̃ doctrinã phicã:q̃ docet illos:qui ſunt ad vitia ꝓni in ꝯ̃riuȝ debere reflecti: ſic faciũt illi q tortuoſa lignoꝝ dirigũt. Arti. XIIII.

Circa quartum ſic ꝓcedit̃.Videt̃ ꝙ aliqs abſqȝ pctõ poſſit aliqueȝ iuramento aſtringere ad hoc ꝙ religionem nõ intret. Qđ enim licituȝ eſt fieri licitũ eſt iurare. Sed licitũ eſt alicui ſeculari:ꝙ nunq̃ȝ religionẽ intret. ḡ licite põt hoc iurare.Qui ḡ tali iuramento aliquẽ aſtringit nõ peccat:q꞉ nõ facit eum iurare aliquid illicitum.

¶ Sed ꝯ̃.Propoſitũ intrandi religionẽ a ſpiritu ſcõ eſt:vt habet̃ 19.q.i.c.Due.Sed reſiſtere iſtinctui ſpũs ſancti eſt graue pctm̃:de quo Stephanus repꝛhendit iudeos.Act.7. dicẽs.Vos ſemꝑ ſpiritui ſancto reſiſtitis.ergo ille:qui aliquem iuramento aſtringit ad non intrandum religioneȝ grauiter peccat.

Reſpondeo dõm ꝙ ſicut ſupra dictũ eſt in actib' humanis nõ eſt aliqd ſimpl'r iudicanduȝ licituȝ vel illicituȝ: ꝓpter id qđ accidit in aliquo particulari caſu:ſȝ ꝓpter id qđ eſt vt in pluribus:ſicut etiam in rebus nãlibus cõſideratur:qđ in plurib' eſt.Cõtingit autẽ in aliquo caſu ꝙ abſqȝ peccato aliquis poteſt aſtringere aliquem iuramento ad hoc ꝙ religionem non intret.puta ſi eſſet matrimonio ligatus:τ vellet abſqȝ conſenſu vxoris religionem intrare: vel in caſibus ſimilibus.Simpl'r aũt loquendo inducere aliquẽ ad iurandum ꝙ religionẽ non intret: graue eſt peccatum.Si enim aliqs vellet religionẽ intrare:τ imineret opportunitas temporis:τ omnes circunſtãtie cõuenirent: grauiter peccaret qui eum ab ingreſſu religionis prohiberet:vnde domin' Math.23.cõminatur phariſeis:qui nec ipſi intrabant in regnuȝ celoꝝ:nec alios intrare ſinebant. Caȝ aũt aliqs facit aliquem iurare:ꝙ religionem nõ intrabit:impedit eum q̃tum in ſe eſt ab ingreſſu religionis ſm quodcũqȝ tempus:τ ſm quãcunqȝ circunſtantiam opportunam:q꞉ in vniuerſali includuntur omnia particularia. Unde manifeſtum eſt ꝙ grauiter peccat.

Ad id vo:qđ obycit̃ in ꝯ̃rium dõm:ꝙ quãuis licitũ ſit ab aliq̇ bono ope abſtinere.tñ illicitũ eſt:vel ſibi:vel alij impedimentũ opponere:quo minus in illud bonum opus ꝓcedere poſſit:ſicut licituȝ eſt non dare elemoſynam huic pauperi.illicituȝ tamẽ eſt ſe vel aliũ iuramẽto aſtringere ad hoc ꝙ alicui elemoſyna nõ det̃: cuius ratio eſt:q꞉ ꝑtermittere actũ virtutis põt aliquis abſqȝ peccato:eo ꝙ ꝑcepta affirmatiua:que ſunt de actibus virtutũ non obligant ad ſemꝑ.Sed impedimentũ boni operis directe virtuti cõtrariat̃.τ ideo cadit ſub ꝓhibitione precepti negatiui qđ obligat ad ſemꝑ.Unde oĩa talia iuramenta ſunt illicita:nec ſunt obſeruãda:ſed illi qui hoc iurant: iurando periuri fiunt:q꞉ iuramentum hominẽȝ obligare non poteſt contra charitatem dei τ ꝓximi.vnde quãuis licitum ſit alicui religionem non intrare.illicitũ tamen eſt impedimentum iuramenti apponere ſibi vel alij.Eſt enĩ contra perfectionem vite:τ contra cõſilium chriſti.

Deinde queſita ſunt tria de his que competunt in religione exiſtentibus. Primo:vtruȝ religioſus:qui nihil debet habere in ꝓprio vel cõmuni poſſit elemoſynam facere de his que ſibi ab alijs in elemoſynã dantur.Scđo:vtruȝ aliquis in religione exiſtens ſciens patrẽ ſuum graui neceſſitate opprimi:poſſit exire abſqȝ licentia prelati ſui:vt ſubueniat patri.Tertio:vtruȝ ſtatus religionis ſit perfectior q̃ȝ ſtatus ſacerdotuȝ parrochialium τ archidyaconorum. Articulus. XV.

Circa ꝑmũ ſic ꝓcedit̃.Videt̃ ꝙ religioſi: qui nihil habent in ꝓprio vel cõmuni:nõ poſſunt elemoſynam facere:que eis proficiat:nõ eniȝ proficit elemoſyna facienti niſi debito modo fiat.Sed tales religioſi non poſſunt elemoſynaȝ debito modo facere.debet enĩ elemoſyna de ꝓprio fieri:ſȝ illud Thobie.4.Si multũ tibi fuerit abundãter tribue.ſi aũt modicũ:id ipſum libenter impartiri ſtude.ergo tales religioſi:qui nihil ſuuȝ hñt:nec in ꝓprio:nec in cõmuni nõ poſſunt elemoſynaȝ facere:que eis ꝓficiat. Sed ſi quaȝ elemoſynam de elemoſynis ſibi factis faciunt eis proficit:a quibus elemoſynam perceperunt.

¶ Sed ꝯ̃.Inter alia opera elemoſynarũ largitio plurimũ inuenit̃ eſſe fructuoſa.Dicit̃ eniȝ Dani.5.peccata tua elemoſynis redime.Si ergo religioſi elemoſynas facere nõ poſſunt:que eis proficiant:videntur eſſe peioris conditionis q̃ȝ alij:etiam in ſpiritualibus bonis.

Reſpõdeo dõm ꝙ religioſi:quãuis ꝓprium habere non poſſint:poſſunt tamẽ aliquarum rerum diſpẽſationẽ habere:ſiue de fructibus poſſeſſionuȝ cõmuniũ:ſiue etiã de elemoſynis particulariter eis collatis:nec refert q̃tum ad ꝓpoſitum ꝑtinet:vtruȝ hꝯ diſpenſationem habeant auctoritate ſui ordinis:vel auctoritate alicuius ſuperioris prelati. His ergo quibus diſpẽſatio cõmiſſa eſt:poſſunt meritorie elemoſynam facere de bonis que eorum diſpenſationi cõmittuntur:ſm ꝙ eis cõmittitur.τ hꝯ elemoſyna meritoria eſt τ eis:qui minime miſterium exequunt̃:τ illis:quoꝝ vſibus hꝯ res deputate noſcuntur.Si vero aliquis religioſus ſit:cui nõ ſit hꝯ rerũ diſpẽſatio cõmiſſa:ei non licet elemoſynam facere.¶ Et per h̃ patet reſponſio ad obiecta. Articulus. XVI.

Ad ſecunduȝ ſic procedit̃.Videtur ꝙ religioſus ſi videat patrẽ ſuum eſſe in neceſſitate etiam abſqȝ prelati ſui licẽtia poſſit clauſtrum exire ad ſubueniendum patri.Non enim pretermittendũ eſt mandatũ dei propter hominum traditiones.Unde dñs Math.15. contra quoſdam dicit.Irritum feciſtis mandatum dei ꝓpter traditiones veſtras.Sed ad ſubueniendum parentibus homo aſtringitur per preceptum diuinũ.Honora patrem tuum τ matrem tuam:in quo quidem honore intelligitur neceſſarioꝝ ſubuentio.ḡ videt̃ ꝙ non obſtantibus religionis obſeruãtijs:que ſunt hominum ſtatuta: debeat aliquis religioſus exire clauſtrum ad ſubueniendum parentibus ſm preceptum dei.

¶ Sed contra.Spiritualia ſemper preferenda ſunt carnalibus.Sed religioſi ſe obligauerunt ad obſequium ſpiritualis patris:ſcȝ dei:cui magis tenemur:ſm illud ad Hebreos duodecimo.Quãto magis obtẽperabimus pri ſpi‐

rituali

ritu ali ⁊ viuemus. Nō ergo debēt dimittere ſui ordis obſ
uantias:vt parētibus carnalibus miniſtrent.

Reſpōdeo dicēdū: ꝙ aliter eſt dicēdū de illo qui nōdū
religionem intrauit: ⁊ aliter de illo:qui iā
in religione eſt ꝓfeſſus. Ille eni3 qui nōdū religionē intra
uit:ſi videat patrem ſuū in magna neceſſitate:cui per ali
um ſubueniri nō poſſit:nō debet religionē intrare:ſ3 tene
tur miniſtrare parētibꝰ:maxie ſi abſq3 piculo peccati poſ
ſit in ſeculo remanere. Si vō per alium poſſit eius paren
tibus miniſtrari:pōt ſi vult religionē intrare. vnde Chri.
exponēs illō. Dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos: di
cit ꝙ malu3 eſt abducere hoiem a ſpūalibꝰ: ⁊ maxime cu3
fuerint:qui miniſteriū parentū cōpleant. Erāt eni alij:qui
cōplere poſſent illius funeris ſepultura3. Poſtq̄ vō aliqs
eſt iam in religione ꝓfeſſus eſt mortuus mundo. Unī per
ſpūale3 mortē deobligatur a cura impendēda parentibꝰ:
ſicut etiam deobligaret̄ per mortem corporalem. ⁊ iō non
peccat:nec ɔ̄ p̄ceptum dei agit:ſi in clauſtro remaneat ſub
precepto prelati ſui:parentū miniſtratione p̄termiſſa. Eſt
enim factus impotens ad reddendum debitum miniſte
rium abſq3 ꝓpria culpa. Debet tamen q̄tum poteſt ſalua
ordinis obedientia ſatagere: vt per ſe vel per aliu3 ſuis pa
rentibus ſubueniat̄:ſi in neceſſitate fuerint conſtituti.

¶ Ad illud vō qō in ɔtrariu3 obycit̄. dicēdū ꝙ religioſus te
netur ad implēdū id qō ad religionē ꝑtinet non ſolum ex
traditione humana:ſ3 et ex p̄cepto diuino. Obligat̄ enim ex
voto emiſſo ad obediendū p̄latis ſuis. Impletio autē voti
cadit ſub precepto diuino.

Articulus. XVII.

Ad tertium ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ pre
ſbyteri parrochiales ⁊ ar
chidyaconi ſint maioris ꝑfectionis q̄ religioſi.
Dicit enim Chriſoſtomus in ſuo dialogo. Si ta
lem mihi aliquem adducas monachum q̄lis
(vt ſ3 exaggerationē dicā) Helyas fuit:nō tñ illi ɔparā
dus eſt qui traditus populis: ⁊ multoꝝ peccata ferre com
pulſus imobilis ꝑſeuerauit ⁊ fortis. Et paꝝ poſt dic̄. Siqs
mihi ꝓponeret optionem: vbi malle3 placere:in officio ſa
cerdotali:an in ſolitudine monachoꝝ:ſine cōparatiōe eli
gerem illud qō prius dixi:nec ceſſabā laudans ⁊ beatos ꝓ
nuncians eos qui offm̄ eccleſie bene adminiſtrare potuiſ
ſent: ⁊ qō laudabam tanto ſtudio ⁊ beatū ꝓnunciaba3 nō
vtiq3 defugerē:ſi idoneū me ad hꝫ gubernatiōnē viderē.
Et in ſequenti.c.poſtmodū dicit. Bñ inq̄ āmonuiſti dulciſ
ſime. Iſtoꝝ enim.ſ.ſecularium nec recordari op3: cum de
ſacerdotio fit queſtio. Uerū ſiqs in cōuerſatione multorū
poſitus pōt imꝑturbatū illū nitorē plene ſanctitatis ⁊ cō
tinentie ſplendorē: ⁊ alia monachoꝝ bona icorrupta ⁊ icō
cuſſa ſeruare:oibus eſt p̄ferendus. Ex qbus oibꝰ videtur
ꝙ p̄ſbyteri parrochiales ⁊ archidyaconi:ſi bene in miſte
rio ecclie viuant:ſint oibus etiā religioſis p̄ferendi. ¶ P̄.
Chri.in eodē libro dicit. Siqs adminiſtrato ſacerdotio il
lius ꝓpoſiti.ſ.monachalis ſudores cōferat:tñ eos diſtare
reperiet:q̄tum inter p̄uatū diſtat ⁊ regem:ſed multo ma
ius eſt bñ exercere regis offm̄ q̄ cuiuſcu3 ꝑſone priuate.
ḡ multo maius eſt ꝙ ſacerdos parrochialis vel archidya
conus bñ ſe hēat in ſuo officio q̄ religioſus in ſuo. ¶ P̄.
epi ſūt in ſtatu perfectioꝛ q̄ religioſi. alioquin nō liceret
de religione ad epiſcopatu3 tranſire. S3 preſbyteri parro
chiales ⁊ archidyaconi ſimiliores ſunt epis q̄ religioſi: q2
ſicut eps hꝫ curam aiarū in ſuo epatu:ita p̄ſbyteri in ſua par
rochia. ⁊ archidyaconꝰ in ſuo archidyaconatu. ḡ archidya
coni ⁊ plebani ſunt magis in ſtatu perfectionis q̄ religio
ſi. ¶ P̄. bonū publicū p̄ferēdū eſt bono p̄uato: ⁊ vita acti
ua eſt magis fructuoſa q̄ ɔtemplatiua. nulluq3 ſacrificiū
eſt deo acceptius q̄ zelus aiarū. Sed archidyaconi ⁊ ple
bani intendunt vtilitati cōi multitudinis zelo ſalutis aia
rū in actiua vita fructificantes. ḡ p̄ferendi ſunt religioſis:
qui ſaluti ꝓprie ſtudent in vita cōtēplatiua deo ſ̄uientes.
¶ P̄. cui amplius a deo cōmiſſu3 eſt magis meret̄ ſi bene
adminiſtret. S3 ſacerdoti vel archidyacono amplius cō
miſſum videtur:quia plus ab eo requiretur in iudicio. er
go bene adminiſtrando amplius meretur.

¶ Sed ɔ̄ eſt qō dr̄.19.q.1.c. Due. Siqs in ecclia ſua ab epo
populū retinet ⁊ ſeculariter viuit:ſi afflatus ſpiritu ſancto
in aliquo mōaſterio vl̄ regulari canonice ſaluare ſe volue
rit:q2 lege p̄uata ducitur. nulla ratio exigit vt publica cō
ſtringat̄. S3 lex p̄uata:que eſt lex ſpūſancti: vt ibidē ſub
ditur:nunq̄ ducit hoiem de ſtatu magis ꝑfecto ad ſtatum
minus ꝑfectū:ſ3 facit hoie3 aſcēſiones in corde ſuo diſpo
nere: vt in.ps̄.dr̄. ḡ ſtatꝰ religioſoꝝ eſt ꝑfectior q̄ ſtatꝰ ple
banoꝝ.

Reſpōdeo dicēdū ꝙ ꝑfectio ſpūalis vite
ex charitate penſanda eſt:qua qui caret
ſpūaliter nihil eſt: vt dr̄ p̄ª ad Cor.13. Ab eius aūt ꝑfectiōe
ſimplr̄ aliqs dr̄ eſſe ꝑfectus. Unī dr̄ ad Coll.3º. Super oia
charitate3 hēte:que eſt vinculū ꝑfectionis. Amor aūt vi3
tranſformatiuā habet:quia amans in amatū quodāmodo
transfert̄. Unī Diony.4.c. de diuinis noibus. Eſt aūt exta
ſim faciens diuinus amor:nō ſinens ſui ipoꝝ amantes eſſe:
ſed amatoꝝ. Cū ḡ totū ⁊ perfectū eſt idem: vt dr̄ in.3.phy.
ille ꝑfecte charitatem habet:qui totalr̄ in deū per amore3
tranſformat̄:ſeipm̄ ⁊ ſua omnino poſtponēs ꝓpter deum.
Unī Aug. dicit.14º. de ci.dei. ꝙ ſicut ciuitatē Babylonis fac̄
amor ſui vſq3 ad ɔtemptu3 dei:ita ciuitatē dei facit amor
dei vſq3 ad cōtemptū ſui. Et in li.83.q. ꝙ ꝑfectio charita
tis eſt nulla cupiditas. Grego. etiā ſup Ezech. dicit. ꝙ cum
quis aliqd ſuū deo vouet ⁊ aliqd non vouet ſacrificiū eſt.
Cum vō omne qō habet. omne qō viuit. omne qō ſapit oi
potenti deo vouet holocauſtum eſt:qō latina lingua dicit̄
totum incenſum. Cuiuſcunq3 ergo mens ſic eſt affecta in
terius: vt ſeipm̄ ⁊ omnia ſua contemnat ꝓpter deum ſ̄m
illō apoſtoli ad Phil.3. Que mihi aliquādo fuerūt lucra:
arbitratus ſum vt ſtercora: vt xp̄m lucrifaciam:iſte perfe
ctus eſt:ſiue ſit religioſus: ſiue ſecularis:ſiue clericus: ſiue
laicus etiam matrimonio iunctus. Abraha3 enim matri
monio iūctus erat ⁊ diues:cui dominus dicit Gen.17. Am
bula coram me ⁊ eſto perfectus. et Eccle.31. dicit̄. Beatus
diues qui inuentus eſt ſine macula: ⁊ poſt auru3 nō abyt.
Et poſt pauca ſubditur. Qui ꝓbatus eſt in illo ⁊ perfectus
inuētus eſt. Sed aduertendum ꝙ aliud eſt eſſe perfectū:
⁊ aliud eſſe in ſtatu perfectionis. Sunt enim aliqui in ſta
tu perfectionis:qui nondum ſunt perfecti:ſed interdū eti
am peccatores:ſunt etiam aliqui perfecti:qui in ſtatu per
fectionis nō ſunt. Et q̄uis ſtatus multa ſignificet: ⁊ recti
tudinem ⁊ firmitatē: ⁊ ſi qua ſunt alia hꝫ.tñ cum dicimus
aliquos eſſe in ſtatu ꝑfectionis accipit̄ ſtatus pro cōditio
ne ſ̄m ꝙ libertas vel ſeruitus dicit̄ ſtatus prout cōſueuit
dici ꝙ error ꝑſone aut cōditionis vel ſtatus impedit ma
trimoniū:nō aūt error fortune aut q̄litatis. ⁊ hoc mō acci
pitur ſtatus.2.q.6. Si qñ in cauſa capitali vel cā ſtatus in
terpellatum fuerit:nō per exploratores.i.ꝓcuratores:ſed
per ſeipſos eſt agendū. Sic ḡ accipiēdo ſtatu3:illi ꝓprie in
ſtatu ꝑfectionis eſſe dicunt̄: qui ſe ſeruituti ſubyciunt ad
opera ꝑfectionis implēda. Manifeſtū eſt aūt ꝙ ſeruitus
libertati opponit̄. Libertas aūt faciēdi quodlib3 per vo
tum totaliter:q2 volūtatis eſt vouere:neceſſitatis eſt red
dere: vt ſupra dictu3 eſt. Unī qui ſe ad aliqd voto obligat:
inq̄tum neceſſitati ſe ſubycit:quodāmō ɔſtituit ſe ſeruū:
libertate ſe priuans. Si quidem ergo aliquis ſe voto obli
get ad aliquod particulare opus implendum:conſtituit ſe
quodammodo ſeruum non ſimplr:ſed ſ̄m quid:reſpectu

.ſ.illius ad quod ſe obligauit. Si vo ſimplr per votum to-
tam vitam ſuam dedicet deo ad implēda ea que ſunt ope
ra pfectionis: ppter deum ſimplr ſeipm ſeruuz ꝯſtituit: et
per hoc ponit in ſtatu pfectionis: vnde ꝛ totum ſe deo vo-
uendo holocauſtum offerre dicit: vt Greg. dicit. Hoc aūt
mō obligant totam vitam ſuam ad ea: que ſunt pfectiōis
epi in ſua cōſecratione pfeſſionē quandam facientes: qua
obligantur ad curam gregis ſuſcepti. ſm illud pe Thi. vl-
timo. Bonum certamen fidei apprehēdere vitam eternā:
in qua vocatus es ꝛ cōfeſſus bonam confeſſionem coram
multis teſtibus vel in ordinatione vel in predicatione: vt
glo. dicit. Religioſi etiam in ſua pfeſſione totam vitā ſu-
am obligant deo ad ea: que ſunt pfectionis. vnde ꝛ vterqꝫ
ſerui dicunt. Dicit enim 2a ad Corinth. 4. Non eniz pre-
dicamus noſmetipſos: ſed ieſuz xpm. nos aūt ſeruos vr̄os
ppter ieſum: qđ ptinet ad epos. religioſi etiaz ſerui vel fa-
muli nominant: vt dicit Dio. 6. c. eccle. ierar. Et ideo tā re-
ligioſi ꝙ̄ epi ſunt in ſtatu pfectionis. vn̄ ꝛ vtriſqꝫ in aſſum-
ptione hꝰ ſtatus ſolennis benedictio adhibetur: vt pꝫ per
Diony. 5. ꝛ. 6. c. eccle. ierar. Archidyaconi autē vel plebani
nō obligant voto totam vitam ſuam ad id qđ cura gregis
requirit: vnde nec in eoꝝ inſtitutione aliꝗ̄ eis benedictio
adhibetur: que exhibet monachis ppter perfectionem aſ-
ſumptā: vt dicit. 6. c. eccle. ierar. Et ideo ex hoc ꝙ cōmitti-
tur eis cura parrochie vel archid. cōſtituunt qdem in ali-
quo officio: nō aūt aſſumunt ad ſtatū pfectionis: alioquin
eſſent apoſtate dimittēdo parrochias ꝛ prebēdas ſine cu-
ra in eccleſijs cathedralibꝰ accipiendo. Nullus enim a ſta-
tu pfectionis diſcedere poteſt: niſi mortaliter peccando et
apoſtatando. Et inde eſt ꝙ Diony. in eccle. ierar. perfectio
nem attribuit ſolis epis quaſi perfectoribus: ꝛ monachis
quaſi perfectis: illuminationē vo attribuit pſbyteris tan-
ꝙ̄ illuminatoribus per ſacramētoꝝ adminiſtrationē: ꝛ ſa-
cro populo tanꝙ̄ illuminādis: purgationē vo dyaconibus
tanꝙ̄ purgatoribꝰ: ꝛ ordini imundoꝝ tanꝙ̄ purgandis.

Ad primū ergo dōm ꝙ ad omnes illas Chri. aucto-
ritates breuiter reſpōderi poſſet ꝙ non
loquit de ſacerdote parrochiali: ſed de epo q antonoma-
ſice ſacerdos dicit: qſi ſummus ſacerdos. ꝛ hic modus lo-
quendi eſt plurimū cōſuetus: vt ſacerdotes epi noientur.
Et hec rn̄ſio videt cōgruere ſm intentionē operis: in quo
Chriſoſtomꝰ Baſiliū ꝯſolat de ſua pmotione. vterqꝫ eī
erat in epz electꝰ. Ut tn̄ pticulariter ad ſingula rn̄deamꝰ.

Ad primuz dōm. ꝙ ſiquis conſideret verboꝝ cir-
cunſtantiam nihil ad ppoſitū faciūt.
premittit enim ſi illi qui in ſecretis habitant multoꝝ ſer-
monibꝰ nō mouentur digna qdem laude eſt patientia: nō
tamen idoneuz argumentum virtutis: cū vo fuerit in me-
dijs fluctibus ꝛ de tempeſtate nauē liberare potuerit: tunc
merito teſtimoniuz perfecti gubernatoris ab oībus pme-
retur: ꝛ tunc ꝯcludit. Ita ergo ꝛ nunc mihi ſi talem aliquē
adducas monachuz: qlis (vt ſm exaggerationē dicam)
Helyas fuit: tamē quādiu ſolus eſt: ſi non perturbat: neqꝫ
grauiter peccat: quippe qui non habet qbus ſtimulet atqꝫ
exaſperet: nō tamē illi cōparandus eſt: qui traditus pplis
ꝛ multoꝝ pctā ferre cōpulſus īmobilis pſeuerat ꝛ fortis:
qꝛ ſic in trāquillitate: ita in tempeſtate gubernauit ſemet-
ipſum. vbi manifeſtuz eſt ꝙ nō comparat ſtatū ſtatui: ſed
impeccabilitatē impeccabilitati. ꝙ eni monachus in clau-
ſtro habitās nō peccet: nō eſt ita euidens argumentū vir-
tutis ſicut ſi pſbyter vel eps vl quicūqꝫ rector populi in me-
dijs perturbationibꝰ abſtinet a pctō: ſicut nō eſt argumentū
tante induſtrie ſi gubernator abſqꝫ piculo nauiget in ma-
ri trāquillo: ac ſi nauigaret in mari tempeſtuoſo. ꝛ tamen
ad induſtriā naute ptinet: vt mare tempeſtuoſuz deuitet.

Sic ḡ ex premiſſis verbis nil aliud oſtēdi pōt: niſi ꝙ pic-
loſior eſt ſtatus hn̄tis curā aīaruz ꝙ̄ monachi: ꝛ in maiori
periculo inocentē ſe ſeruare. maioris virtutis eſt argumē-
tū: vn̄ maior vtus requirit: ad hoc ꝙ aliqs ꝯſeruet ſe a pec-
cato imunē inter pplos ꝙ̄ in religiōe: ſed maioris virtutis
eſt vitare picula religionē intrando ꝙ̄ pericula nō vitare.
Quāto eni aliqs magis amat ſuā ſalutē: tanto magis eui-
tat ſue ſalutis picula. ¶ Et per hoc etiā pꝫ rn̄ſio ad ſcdm.
Nō eni dicit ꝙ mallet eſſe in officio ſacerdotali: ꝙ̄ in ſoli-
tudine monachorū: ſed ꝙ mallet placere in hoc ꝙ̄ in illo.
Quilibet eni ſapiens magis vellet hr̄e tantā vtutē per quā
poſſet etiaz inter picula ſecurus exiſtere: ꝙ̄ talem vtutem
qua poſſet ex picula ſaluari: ſꝫ qꝛ pſumptuoſum eſt: vt ali-
quis talez vtutē ſe hr̄e pſumat: per quā poſſit etiā inter pe-
ricula eē tutus: vtuoſius eſt ꝙ ſe ex picula ponat. Un̄ ipſe
ſubdit. Qđ laudabā tanto ſtudio ꝛ bonū pnunciabā. ſ. offi-
ciuz adminiſtrationis eccl'iaſtice: nō vtiqꝫ defugerē: ſi idoneū
ad eius gubernationē me viderem. Prudenter ḡ refugie-
bat: qꝛ tantā virtutē per quā idoneus eſſet: non ſibi ſupbe
aſcribebat. ¶ Et ſilr rn̄ſio pꝫ ad 3m. Si qs. n. in ꝯuerſatio-
ne multoꝝ poſitus pōt iperturbatū illuz nitorē plene ſan-
ctitatis ꝛ cōtinētie ſplēdorē ꝛ alia monachoꝝ bona incor-
rupta ꝛ inconcuſſa ſeruare oībus pferendus eſt. Maioris
eni vtutis indiciū eſt vt puritatē pfectā aliqs ꝯſeruet etiā
inter picula puritatis: ꝙ̄ ſi eaz extra pericula conſeruaret.
Sed tn̄ parū amare puritatē ſuā ꝯuincit: qui puritatis pe-
ricula nō euitat: iter que difficillimū eſt ꝛ rariſſimū oīmo-
dā puritatē ſuare: ſicut maxia puritas fuit beate Agnetis: q
etiā in lupanari poſita vginalem puritatē ſeruauit: ꝛ tn̄ qꝛ
puritatis amatrix erat: nunꝙ̄ in lupanari hāc ſuā virtutez
oſtdere elegiſſet: ſꝫ quāto magis purā mentē habebat: tan-
to minus lupanar ppria volūtate elegiſſet: ꝛ ſile eſt in oī-
bus talibus. ¶ Ad 4m dōm ꝙ auctoritas illa non ptinet
ad pfectionē vite: ſed ad ornātiaz dignitatis. Sic eniz priua-
tus diſtat a rege ſicut nō hn̄s prelationē ab hn̄te. hoc autē in
qōne nō vertit an ſit maior dignitate plationis qcūqꝫ hn̄s
curā aīarū religioſo curā aīarū nō hn̄te. ¶ Ad 5m dōm ꝙ
alia ratio eſt de epis ꝛ plebanis. Nā epi pncipalem populi
curā hn̄t: plebani aūt ꝛ archidyaconi ſunt ſubminiſtrato-
res ꝛ coadiutores eoꝝ. Unde dicit. 16. q. i. Oībus preſby-
teris ꝛ dyaconibꝰ ꝛ reliquis clericis attendendū eſt: vt ni-
hil abſqꝫ epi ppꝛij licentia agant: nō vtiqꝫ miſſas ſine ſuo
iuſſu qſqꝫ pſboꝝ in ſua parrochia agat: non baptiſet: nec
quicꝙ̄ abſqꝫ eius pmiſſa faciet. ꝛ pe ad Corin. 12. dr in glo.
q opitulationes ſunt qui maioribꝰ fuerūt opus: vt Timo
aplo: vel archidyaconi epiſcopis. gubernationes vo ſunt
minorum perſonarum: vt ſūt pſbyteri. vn̄ ſi quis recte cō-
ſideret hoc modo in regimine eccl'ie cōparant archidya-
coni ꝛ plebani ad epm: ſicut in regimine temporali prepoſi-
ti ꝛ baliui ad regez: ꝛ iō ſicut rex coronat ꝛ inungit in regno:
nō aūt prepoſiti vel baliui: ita etiam eps in eccleſia: nō au-
tem archidyaconi vel plebani: ꝛ ppter hoc epatus eſt or-
do in comparatione ad corpus myſticum: nō aūt plebana-
tus vel archidyaconatus: ſed officiū tātū. Epis ergo ſimi-
les ſunt archidyaconi ꝛ plebani: ſicut coadiutores ꝛ mini-
ſtri: ſed religioſi ſunt epiſcopis ſimiles in perpetua obliga-
tione: que facit ſtatū pfectionis. ¶ Ad ſextuz dōm ꝙ aliqꝗ̄
duo opera vel in bono vel in malo pn̄t multipliciter adin-
uicem cōparari. vno modo ſm ſuum genus: ſicut dicimus
continentiam virginalem preeminere in bono cōtinentie
vidualis: in malo vo homicidiū furto. ꝛ hoc modo vita acti-
ua eſt fructuoſior: ꝙ̄ contemplatiua: ſed contēplatiua me-
rito maior eſt ꝙ̄ actiua. vt Grego. dicit in. 7. morali. zelus
etiam animarum eſt ſacrificium deo acceptiſſimum: ſi ta-
men ordinate fiat: vt ſcꝫ pmo homo hēat curā ſalutis ſue

ꝛ poſtmodum

⁊ poſtmodum alioꝝ: alioquin nihil ꝓdeſt homini: ſi vniuerſum mundum lucretur: anime vero ſue detrimentū patiatur: vt dicit Math. 16. Alio modo pōt opus operi cōparari in bono vel in malo: non ſm ſe ſed in ordine ad aliud actum: ſic abſtinentia prefertur in bono ſumptioni cibi. tamen aſſumere cibum cum aliquo ꝑpter charitatē pferī abſtinentie. ⁊ in malo adulteriū preferī furto: tamen furari gladiū ad occidēdū eſt grauius ꝙ adulteriū. Tertio preferī opus operi in bono vel malo ex voluntate facientis. Qđ enī promptiori voluntate fit melius vel peius iudicaī. Si ḡ ꝯparemus opa plebani vel archidyaconi operibus religioſoꝝ tertio modo cōparationis vel ſm promptitudinē voluntatis: tūc incertū iudiciū eſt: qꝛ ille qui ex feruentiori charitate operaī: opa magis meritoria habet. Si vero cōpareī ſecūda comparatione per ordinē ad aliquod aliud opus: ſic opera religioſi ſunt icomparabiliter eminentia operib⁹ archidyaconi vel plebani. ea enī que religioſi agunt ad illam radicem referunī: qua totam vitam ſuam deo deuouerūt. vnde nō eſt penſandū quid faciāt: ſed magis ꝙ ad quelibet facienda ſe deuouerūt: ⁊ ſic quodāmodo cōparanī ad eos qui aliqđ ſingulare bonū opus faciunt: ſicut infinitū ad finitū. Qui enim dat ſe alicui ad faciēdū oīa que iubet: in infinitū magis ſe dat ei ꝙ ille qui dat ſe ei ad aliquod opus faciendū. Unde ſuppoſito ꝙ religioſus ſm exigentiam ſue religionis faciat aliqđ opus qđ ſit paruū ſm ſe: tamē recipit magnam intentionem ex ordine ad p̄mā obligationē: qua ſe totum deo dedit. Si vero comparentur ipſa opera ſm ſe: ſm p̄mū modū comparationis: ſic aliqua particularia opera: que plebani faciunt: vel archidyaconi ſunt maiora aliquibus particularibus operibus: que religioſi faciunt: ſicut maius eſt intendere ſaluti animarū ꝙ ieiunare: vel ſilentiū tenere: vel aliqua hᷓ. Si tamen omnia oībus comparenī: multo maiora ſunt opera religioſoꝝ. Etſi enim ꝓcurare ſalutē aliorum ſit maius ꝙ intendere ſibi ſoli loquendo in genere. tamen nō quocunq; modo intendere ſaluti alioꝝ preferī ei: qđ eſt quocūq; modo intendere ſue ſaluti. Si enim aliquis totaliter ⁊ perfecte intendit ſue ſaluti: multo maius eſt ꝙ ſi aliqs multa ꝑticularia opera agat ad ſalutē alioꝝ: ſi ſaluti ꝓprie ⁊ ſi ſufficienter: nō tamē perfecte intendat.

¶ Ad ſeptimū dōm ꝙ bene adminiſtrare aliquid eſt plus ⁊ minus. Unde ſi illius cui cōmiſſum eſt: tanto ſit melior adminiſtratio: quāto maius eſt qđ ei cōmittitur abſq; dubitatione plus meretur. Si vero ille cui minus cōmittitur: multo plus facit ꝙ ille cui maius cōmittitur: etiam ſi bene faciat: tamen alius plus meretur: qđ etiā in rebus humanis apparet: qui minus beneficium percipit: ſi plus ſeruiat: magis debet eſſe acceptus. Quāuis aūt habēti curā aiarum ſit plus cōmiſſum ꝙtum ad dignitatem: qꝛ tamē religioſus maiora opa facit: vt dictū eſt magis meretur.

DEinde queſitum eſt de his que pertinent ad laycos. Et primo de matrimonio. vtrum. ſ. mulier que poſt votum continentie emiſſum contraxit matrimonium in facie eccleſie poſſit abſq; peccato viro ſuo carnaliter cōmiſceri. Secundo de vſura: vtrum aliquis poſſit licite retinere illud: quod acquiritur licitis mercimonijs de pecunia vſuraria.

Articulus. XVIII.

CIrca p̄mū ſic ꝓceditur. Uideī ꝙ mulier que poſt votum cōtinentie emiſſum
c in facie eccleſie ꝯpit mr̄imoniū cū aliquo poſſit ei poſtmodū abſq; peccato carnaliter cōmiſceri. Qđ enim fit auctoritate eccleſie caret peccato: cū fiat auctoritate chriſti: ſm illud apoſtoli ad Cori. 2. Nam ⁊ ego qđ donaui: ſiquid donaui ꝑpter vos in perſona xp̄i. Sed predicta mulier ex hoc ipſo ꝙ in facie eccleſie cōtraxit matrimonium auctoritate eccleſie poteſtatē accepit ad matrimonij actū: qui eſt carnalis copula. ḡ non peccat ſi viro ſuo carnaliter cōmiſceatur.

¶ Sed ꝯtra. Uotum cōtinentie eſt excellentius ꝙ votum abſtinentie: qꝛ non eſt digna ponderatio continentis anime: vt dicitur Eccleſia. 26. Sed qui facit contra votū abſtinentie peccat mortaliter. puta ſi aliquis frangeret ieiunium ſexte ferie: qui ſemper ſe in ſexta feria ieiunaturum vouiſſet. ergo multo magis ſemꝑ peccat mortaliter perſona que contra votum continentie emiſſum alteri perſone carnaliter cōmiſcetur.

RESpōdeo dōm ꝙ votum continentie eſt duplex. ſimplex. ſ. ⁊ ſolēne. Solēne autē votum cōtinētie impedit matrimonium contrahendū: ⁊ dirimit iam cōtractū: id eſt facit vt non ſit matrimoniū qđ cōtrahitur poſt votum ſolēne. Unde matrimoniū poſt votum ſolēne non excuſatur a peccato: etiā ſiquis matrimoniū in facie eccleſie de facto ꝯtrahat: ⁊ carnali copula vtatur. Uotū vero ſimplex impedit ꝗdem matrimoniū ꝯtrahendum: ſed nō dirimit iam cōtractum. Nō enim facit ꝙ matrimoniū ſequēs ſit nullum: ſed ſolum ꝙ matrimoniū cōtrahens mortaliter peccat. Matrimonio aūt exiſtente mulier non habet ſui corporis poteſtatem ſed vir: ⁊ ſimilr ecōuerſo. nullus aūt pōt alteri denegare quod ei⁹ eſt: ⁊ iō mulier matrimonio ꝯiuncta: ēt ſi ſimplex votū preceſſerit: nō pōt denegare viro ſui corporis vſū: ꝓcipue poſtꝙ fuerit matrimoniū per carnalē copulā cōſūmatū. nemo aūt faciens qđ debet peccat. Unā cōiter ab omnib⁹ dī ꝙ mulier que poſt votū ſimplex cōtinentie matrimoniū ꝯtractū carnali copula cōſumauit: iam nō peccat reddendo debitū viro: ſed an peccet exigēdo debitū dubium videī ꝗbuſdā dicētib⁹: ꝙ etiam abſq; peccato exigere pōt: ne itolerabile ſit ſibi matrimonij onus: ſed verius dici videī ꝙ nō peccat reddendo: qꝛ hoc neceſſitatis eſt. peccat aūt exigēdo: qꝛ hoc eſt voluntatis: qua teneī aſtricta per obligationē ꝓcedētis voti. T. ui⁹ aūt diuerſitatis rō eſt: qꝛ votū ſolēne hꝫ ꝓmiſſionē cū quadam traditione. vn̄ votum cōtinentie non ſolēnizatur niſi per ſuſceptionē ordinis ſacri: per quē homo actualiter diuino cultui mancipaī: vel per ꝓfeſſionem ad certam regulam ⁊ ſuſceptionē habitus ꝓfeſſorū: qꝛ ſic etiam homo actualiter mancipaī ad ſeruiendū deo in religione. Uotū aūt ſimplex habet ꝓmiſſionē ſine traditione. Manifeſtū eſt aūt ꝙ poſtꝙ aliqs rē: que erat ſue poteſtatis alicui nō ſolum ꝓmittit: ſed etiā tradit: nō pōt eam vlterius alteri dare. puta equū vel veſtē ⁊ ſimilia: etiā ſi poſtmodū alteri donare voluerit ſecūda datio nō valet. Unde poſtꝙ aliquis per votum ſolenne continentie corpus ſuū deo non ſolum ꝓmiſit: ſed etiā tradidit ad celibem vitam agendā nō pōt illud vlterius cōiugi dare: vt ſic ex neceſſitate reddere debitū teneatur. Qui vero ꝓmittit aliquid alicui: nōdū tamē tradit illud: ſi poſtmodū alteri actualiter illud tradat: licet ꝓmiſſionis fidē frāgat: tamē ſecūda datio valet: ita ꝙ ille cui datur poteſt re data vti vt vult. Sic ergo perſona: que per ſimplex votū deo corpus ſuū ꝓmiſit ad celibem vitā ducendā: ſi poſtmodū corporis ſui poteſtatē tradat cōiugi actualiter per matrimoniū conſūmatū: peccat quidem frangens fidē voti: tamē donatio tenet: ⁊ coniunx habet in eius corpore poteſtatem: vn̄ nō peccat debitum reddens. vnde oportet ad vtrūq; rn̄dere.

AD primū ergo dōm ꝙ mulier que emiſit votū cōtinentie ꝯtrahens in facie eccleſie nō accipit ab eccl̄ia auctoritatē vt carnali copula vtaī: qꝛ ſi eccleſie ꝯſtaret de voto emiſſo mr̄imoniū inhiberet. Si aūt ſciret ⁊ diſpēſaret in voto ſimplici cōtinentie auctoritate

apoſtolica:poſt diſpenſationē nō peccaret mulier neqꝫ exigendo:neqꝫ reddendo debitū. ¶ Ad ſcd̄ꝫ qd̄ eſt in ꝯ̄rium dd̄m ꝙ eadem rō eſt ⁊ in voto ꝯtinentie ⁊ in voto abſtinē tie. Sicꝫ eniꝫ ꝑſona que poſt votū ſimplex ꝯtinentie emiſſum ſuꝑ ꝓprius pctēꝫ ꝯiugi tradit:abſqꝫ pctō carnali copula vtitur debituꝫ reddens:ita ſi poſt votū abſtinentie ſui ipſiꝰ ptātem alteri tradit religionē intrādo abſqꝫ pctō pōt ieiunium ſoluere ſm obedientiā prelati ⁊ obſeruantiā religionis:quia per votum ſolēniçatuꝫ ab alijs votis abſoluitur.

Articulus. XIX.

Ad ſecunduꝫ ſic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ qcqd aliqs de pecunia vſuraria lucratus fuerit reddere teneat̄. Dicit enī apl's ad Ro.xi. Si radix ſctā ⁊ rami. g̃ ecōuerſo ſi radix īfecta ⁊ rami. Sꝫ radix huiꝰ lucri ē īfecta ⁊ vſuraria. g̃ totū eſt infectū ⁊ vſurariū. Nō g̃ pōt licite huiꝰ lucrū retinere.

¶ Sꝫ ꝯ̄. qlibet pōt licite tenere id qd̄ legitime acquiſiuit:ſed qd̄ acquirit̄ de pecunia vſuraria interdum legitime acquirit̄. ergo licite poteſt retineri.

Reſpōdeo dd̄m ꝙ huiꝰ qōnis vitas poterit apparere:ſi ꝯſideret̄ rō q̄re vſurā accipe ſit peccatū. nō enī eſt pctm̄ ſolū qꝛ eſt ꝓhibitū:ſꝫ qꝛ eſt ꝯtra rōnē nālem:vt etiā phs̄ dicit in p̄ politi. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā cōſiderādū q' rerū in vſuꝫ hoīs venientiū quedā ſunt q̄ꝝ vſus nō eſt ipſius rei ꝯſumptio:⁊ ſi ꝯtigat rem deteriorari vel ꝯſumi per vſuꝫ:hoc eſt per accn̄s:ſicꝫ domus:veſtis:liber:equus ⁊ hꝫ. nō enī vti libro eſt delere ipꝫ:neqꝫ vti domo eſt deſtruere ipſaꝫ:⁊ in talibꝰ aliud eſt dare vſuꝫ rei:⁊ aliō ē dare ſubāꝫ rei. ⁊ pp̄ h̄ qn̄ ꝑ accōmodationē vſus talis rei alteri ꝯcedit̄:nō pp̄ h̄ dn̄iū rei trāſfert̄. ⁊ pp̄ h̄ ēt p̄t vēdi vſus rei dn̄io rei remanēte apd̄ dn̄ꝫ:ſicꝫ pꝫ ī ꝯductiōe ⁊ locatione qui ſunt ꝯ̄ctꝰ liciti. Quedā vō res ſūt q̄ꝝ vſus nihil eſt aliud q̄ꝫ ꝯſumptio ipſarū rex:ſicꝫ pecunia qua vtimur expendendo:vinū quo vtimur bibendo. ⁊ ſic de alijs hꝫ:in qbus vti re nihil aliud eſt q̄ꝫ conſumere ipāꝫ. ⁊ iō in talibꝰ qn̄ ꝯcedit̄ vſus rei per mutuū trāſfert̄ etiā rei dn̄iū:qꝛ g̃ vſus rei nō eſt ſeꝑabilis ab ipſa re:qcūqꝫ vendit vſuꝫ taliuꝫ rerū retinendo ſibi obligationē ad ſortem reddendam:manifeſtuꝫ eſt ꝙ idem vendit bis:qd̄ eſt ꝯtra nālēꝫ iuſtitiā. ⁊ ideo exigere vſurā eſt ſꝫ ſe iniuſtū. Tenet̄ g̃ aliquis id qd̄ accipit vltra ſortē reſtituere:qꝛ iniuſte accepit. ⁊ per ꝯn̄s damna ⁊ intereſſe:ſꝫ cū ipſius pecunie vſurarie nō ſit aliꝰ vſus q̄ꝫ ipſa eiꝰ ſubā rōne iā dicta:pꝫ ꝯn̄ter ꝙ ex quo pecuniā vſurariā reddit de vſu pecunie nihil reddere tenet̄. teneret̄ aūt reddere aliqs id qd̄ lucratus eēt de domo aliena vel de equo vel aliquo hꝫ:etiā poſtquaꝫ res hꝫ reddidiſſet qꝛ in talibus appreciat̄ res ⁊ vſus rei.

¶ Ad illud g̃ qd̄ in ꝯ̄riū obī dd̄ꝫ ꝙ pecunia vſuraria nō ſe hꝫ per modū radicis ad lucꝝ:qd̄ de ea fit:ſed ſolū per modū materie. radix eniꝫ aliq̄liter hꝫ virtutē cauſe actiue inq̄ꝫtum miniſtrat alimētū toti plāte. vn̄ in humanis actibꝰ voluntas ⁊ intentio comparant̄ radici:que ſi peruerſa fuerit opus erit peruerſuꝫ. nō aūt hoc eſt neceſſarium in eo:qd̄ eſt materiale. Pōt enī aliqs interdum malo bene vti.

Einde queſituꝫ eſt de his: que pertinent cōiter ad oēs hoīes. ⁊ primo q̄ꝫtuꝫ
d ad aīam. ſcd̄o q̄ꝫtū ad corpꝰ. tertio q̄ꝫtū ad actū hoīs. ¶ Circa animā queſita ſunt tria. Primo q̄ꝫtum ad ſubām eius vtruꝫ ſit cōpoſita ex mā ⁊ forma. Scd̄o q̄ꝫtum ad cognitionem eius. Tertio q̄ꝫtuꝫ ad penam ipſius.

Articulus. XX.

Ad primum ſic pcedit̄. Ut̄ ꝙ aīa ſit cōpoſita ex mā ⁊ forꝰ. Intel
a lectus enī humanus ꝯparat̄ ad ſubās itellectuales ſuꝑiores per receſſum ſimplicitatis: ſed oē qd̄ recedit a ſimplici icidit in aliquā ꝯpōnē. ꝑma aūt ꝯpō eſt ex mā ⁊ forma. g̃ aīa hūana ē ꝯpoſita ex mā ⁊ forma.

¶ Sed ꝯ̄ eſt qd̄ phs̄ dicit in.3. de aīa. (T.c.16.) ꝙ ſpēs rex materialiū ꝓut ſunt in ipſis rebus non ſunt intelligibiles actu:qꝛ ſunt in materia:ſed prout ſunt in aīa intellectiua humana ſunt intelligibiles actu. ergo nō ſunt in materia. Non ergo aīa humana eſt cōpoſita ex materia ⁊ forma.

Reſpōdeo dd̄ꝫ q' ſi materia dicat̄ oē illd̄ qd̄ eſt in potētia quocūqꝫ mō ⁊ forma dicat̄ oīs actus:neceſſe eſt ponere ꝙ anima humana:⁊ quelibet ſubſtantia creata ſit cōpoſita ex materia ⁊ forma. Omnis enī ſubſtātia creata eſt cōpoſita ex potētia ⁊ actu. Manifeſtū eſt enim ꝙ ſolus deus eſt ſuuꝫ eſſe q̄ſi eſſentialr̄ exiſtens:inq̄ꝫtum. ſ. ſuuꝫ eſſe eſt eius ſubſtātia qd̄ de nullo alio dici pōt. Eſſe enī ſubſiſtēs nō pōt eſſe niſi vnum ſicꝫ nec albedo ſubſiſtens nō pōt eſſe niſi vnuꝫ. Opꝫ g̃ ꝙ quelibet alia res ſit ens participatiue ita ꝙ aliud ſit in eo ſubā participans eſſe:⁊ aliud ipſuꝫ eſſe participatū. Omne aūt participans ſe habet ad participatū:ſicꝫ potentia ad actum. vn̄ ſubā cuiuſlibet rei create ſe hꝫ ad ſuuꝫ eſſe:ſicꝫ potentia ad actuꝫ. Sic g̃ oīs ſubā creata eſt compoſita ex potētia ⁊ actu. i. ex eo qd̄ eſt:⁊ eſſe:vt Boetius dicit in libꝰ de hebdo. ſicꝫ albū componit̄ ex eo qd̄ eſt albū ⁊ albedine. Si vō materia ꝓprie accipiat̄ pro illo qd̄ eſt potentia tantū:ſic impoſſibile eſt ꝙ aīa humana ſit compoſita ex materia ⁊ forma. ⁊ hoc poteſt manifeſtari dupl'r. Primo qdem ex eo qd̄ eſt intellectualis ſubā. manifeſtū eſt eniꝫ ꝙ intellectus in actu eſt intellectum in actu. Intellectuꝫ aūt in actu eſt aliquid inq̄ꝫtum eſt īmateriale. Eſt enim aliqd perfecte cognoſcibile inq̄ꝫtum eſt actu:nō aūt inq̄ꝫtum eſt in potētia:vt dicit̄ in.9. metaph̄. vnde cuꝫ materia ſit ens in potentia:forma in materia exiſtens nō pōt eſſe perfecte cognita vt intellecta in actu. vn̄ ſequitur ꝙ nulla ſubā intellectiua:cuiꝰ perfectio eſt ipſuꝫ intellectuꝫ in actu ſit materialis:eo q' opꝫ perfectionem ꝓportionari perfectibili. Secūdo apparet idem ex hoc ꝙ anima eſt forma. Cuꝫ enim forma ſit actꝰ ⁊ id quod eſt in potentia non poſſit eſſe actus: impoſſibile eſt ꝙ aliquid compoſitum ex materia ⁊ forma ſm ſe totū ſit forma. Si ergo anima que ponitur componi ex materia ⁊ forma:ſit forma ſm aliquaꝫ ſui partem:que eſt actꝰ:cuius nulla pars eſt materia:ſeqtur ꝙ anime pars non ſit materia. hoc eniꝫ dicimus aīam qd̄ eſt actus corporis animati.

¶ Ad illud vō qd̄ in cōtrariuꝫ obijcit̄ dd̄m q' potentia ⁊ actus ſunt ꝑma p̄ncipia in genere ſubſtātie:materia aūt ⁊ forma ſūt ꝑma p̄ncipia in genere ſubſtātie mobilis. vn̄ nō opꝫ oēm cōpoſitionem in genere ſubſtātie eē ex materia ⁊ forma:ſꝫ h̄ ſolū neceē eſt in ſubſtātijs mobilibꝰ.

Einde queſitū eſt de aīa q̄ꝫtum ad eius cognitionem. ¶ Et circa hoc que
d ſita ſunt duo. Primo vtrum aīa ſeparata a corpore cognoſcat aliam aīam ſeparatam. Secundo vtꝝ liceat ab aliq̄ moriente exigere:vt ſtatū ſuū poſt mortē denunciet.

Articulus. XXI.

Circa primum ſic proceditur. Uidetur ꝙ anima ſeparata a corpore nō cognoſcat aliam animam hominis:quaꝫ in hac vita cognouit. Omnis enim cognitio per aliquam fit ſimilitudinem:ſed in vna anima non fuit expreſſa alterius anime ſimilitudo in hac vita:que poſſit in ea poſt mortem remanere. ergo vna anima ſeꝑata non poteſt aliā cognoſcere. ¶ Preterea philoſophus dicit in tertio de anima. (T.c.20.) ꝙ corrupto corpore anima nō reminiſcitur. non ergo recognoſcit animam hominis:quā in hac vita cognouit.

¶ Sꝫ ꝯ̄ eſt ꝙ dī Lu.16. ꝙ diues in īferno ſm aīam poſitus

recognouit

recognouit Laçarum in ſinu abrahe ſm aīam exiſtem.

Reſpódeo dōm ꝙ cū nulla ſubſtātia ꝓpria operatione deſtimatur: neceſſe eſt ponere cuꝫ aīa ītellectia poſt morte remaneat: ꝙ aliquo ītelligat: neceſſe eſt aūt ei attribuere alterū triū modoꝝ intelligendi: vt.ſ. intelligat vel abſtrahendo ſpēs ītelligibiles a rebus. ſicut nunc intelligit corpori vnita. vel per ſpēs intelligibiles in corpore acquiſitas: ⁊ in ea cōſeruatas poſt morte: vł etiā per aliquas ſpēs ꝯcreatas: vel qualitcūqꝫ deſuper īfluxas. Quidā ḡ dicūt ꝙ aīe ſeparate intelligūt abſtrahēdo ſpēs intelligibiles a rebus. Sed hoc eſſe nō poteſt. Abſtractio eni ſpecierū ītelligibiliuꝫ a rebus ſenſibilibus ſit mediante ſenſu ⁊ imaginatione: quoꝝ opationes cuꝫ ſint per organa corporalia: aīe ſeparate attribui non pnt. vn̄ alij h negantes dicunt vlterius: ꝙ nec etiā per ſpēs acquiſitas a rebus ſenſibilib⁹ dū eſſet in corpore aīa ſeparata ītelligit. Ponūt eni Auicēnā ſequētes ꝙ ſpēs intelligibiles nō conſeruanť in intellectu poſſibili: niſi duꝫ actu ītelligit: ſed cōſeruanť ſpēs pticulares rerū ſenſibiliū ſoluꝫ in imaginatiua ⁊ memoratiua: ad quas duꝫ ītellectus poſſibilis ſe conuertit de nouo influunt in ipm ſpēs ītelligibiles ab ītellectu agente. Cuꝫ ḡ vis memoratiua ⁊ imaginatiua corrumpanť corpore corrupto eo ꝙ eſt vtus organi corporalis: ſequiť ꝙ aīa poſt mortem nullo modo intelligere poſſit per aliquas ſpēs a reb⁹ ſenſibilib⁹ acceptas. vn̄ relinquitur ſm eos ꝙ aīa ſepata intelligat per ſpēs ꝯcreatas: ſicut ⁊ angeli. Sed hec qdē poſitio irrōnabilis videť q̄tuꝫ ad vtrūqꝫ dictoꝝ. Q enīꝫ ſpēs intelligibiles in ītellectu poſſibili: nō cōſeruenť eſt ꝯtra rōnem. Qō eniꝫ in aliquo recipiť eſt in eo per modū recipiētis. Vn̄ cū intellectus poſſibilis hēat eſſe ſtabile ⁊ imobile: opꝫ ꝙ ſpēs ītelligibiles in eo recipiātur ſtabilr̄ ⁊ imobilr̄. Eſt etiā ꝯtra Ariſto. qui dicit in.3. de aīa. (T.c.8.) ꝙ intellectus poſſibilis cum ſciat ſingula. h eſt accipiēs ſpēs ſinguloꝝ: vt ſciens.i. ſic cōtingit in ſcīa vł in eo qui hꝫ ſciam: tūc dř ſm actū. hoc aūt ꝯſeſtim accidit cuꝫ poſſit opari per ſeipm. Eſt qdēm ḡ ⁊ tunc potētia quodāmodo: non tn̄ ſimplr̄. ſic ante adiſcere: aut inuenire. Ex qbus verbis apparet ꝙ ſpēs intelligibiles qnqꝫ ſunt habitu in intellectu poſſibili: q̄uis actu nō opereť. Illud etiaꝫ qō dicunt aīam humanam habere ſpēs intelligibiles concreatas: irrōnabiliter diciť. Si enim pōt eis vti dū eſt corpori vnita: ſequiť ꝙ poſſit homo intelligere ea quoꝝ ſenſum non accepit: vtputa ꝙ cecus intelligat colores: qō pꝫ eſſe falſum. Si aūt per vnionem corporis totalr̄ impediť aīa humana: vt ſpēbus intelligibilibus cōcreatis vti non poſſit: ſequiť ꝙ vnio corporis ⁊ aīe non ſit nālis. Id enī qō eſt in natura rei nō totalr̄ impediť per aliqd qō eſt rei nāle. alioquin nā faceret alterū illoꝝ fruſtra. Sic ḡ dōm eſt ꝙ aīa ſeparata intelligere pōt quedaꝫ per ſpēs intelligibiles: quas per ſenſus a rebus acquiſiuit: dum eſſet in corpore. Sꝫ iſte modus cognoſcendi nō ſufficit: qꝛ multa cognoſcit anima ſeparata: que nos in hac vita nō cognoſcimus: maxime qꝛ inconueniens videť: ꝙ anime illoꝝ qui in maternis vteris moriuntur: que forte nullū intellectus vſum habuerūt. ⁊ per ꝯñs nec aliquas ſpecies intelligibiles acqſitas: nihil poſt mortem intelligent. Unde opꝫ addere ꝙ aīa in ſui ſeparatione a corpore recipit influxum ſpērū intelligibilium a natura ſuperiori.ſ. diuina ſm nālēꝫ ordinē: quo experimur ꝙ aīa humana quanto magis a corporeis ſenſibus abſtrahiť: tāto magis pōt eſſe particeps ſuperioris influxus: ſicut patet in dormiētibus ⁊ alienatis: qui ēt quedam futura preuident. Sic ergo anima ſeparata poteſt animam aliam cognoſcere tam per notitiam: quaꝫ de ea acquiſiuit in hac vita per aliquam ſimilitudinem effectus ipſius qui eſt vita hominis: ſiue per aliquam ſimilitudinem influxam a deo naturali influxu.

Et per hoc patet reſponſio ad pmum. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ philoſophus loquitur quātum ad memorari ⁊ reminiſci. quod eſt per actus cuiuſdā potentie ſenſitiue vtentis organo corporali: quo corrupto ceſſat actus talis potentie.

Articulus. XXII.

Circa ſcdm ſic pcediť. Videť ꝙ non liceat ab aliq̄ moriēte requirere ꝙ reuelet ſtatū ſuuꝫ poſt morte. Nō eni licꝫ īqrere que deus vult eſſe abſcōdita: ſm illud Eccl.3. Altiora te ne q̄ſieris. Sed de⁹ vult eſſe abſconditum ſtatū aīe poſt morte. qō pꝫ ex hoc ꝙ diuiti petēti: vt Laçarus mitteref ad frēs ſuos viuētes eſt h denegatū: ſic diciť Luc.16. Nō ḡ licet hoc a morientibus requirere.

¶ Sed ꝯ eſt qō diciť.2ᵃ Mach.12. Sācta ⁊ ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare. Sed ad hoc hō ꝓuocať per hoc ꝙ cognoſcit neceſſitatē eoꝝ: quā hnt poſt mortem: ergo licitum eſt ⁊ ſcm̄ hoc a morientibus requirere.

Reſpondeo dōm ꝙ cum pctm̄ ſit ꝯtra nām: vt pꝫ per Damaſ. in.2. lib. īqrere per ipletioné nālis deſiderij nō eſt pctm̄: niſi aliq̄ inordinatio adiungať: ſicut pꝫ in ſumptione cibi ⁊ potus: homo aūt nāliter ſcire deſiderat. Vn̄ ſi requirat alicuius rei noticiā non eſt pctm̄: niſi forte per accn̄s: h eſt per aliquā īordinationē adiunctam: puta ſi per ſtudium ⁊ inqſitionē alicuius ſcientie aliquis impediať ab his qbus tenetur intendere. puta: ſi pdicator impediať ab officio debite pdicationis ꝓpter ſtudium geometrie: aut etiam ſi quis inquirat aliquid cognoſcere ſuperbe ⁊ pſumptuoſe de ſua facultate cōfidens: vel ſi qua alia hꝰ inordinatio circa hoc ꝯtingat. Nulla autem inordinatio in hac inqſitione videť: ſi aliquis īqrat a moriente cognoſcere ſtatuꝫ ſuū poſt mortē: ſubmittēdo tamē hoc diuo iudicio. Unde nulla ratio videť quare debeat dici hoc eſſe peccatū: niſi forte ex dubitatiōe fidei de futuro ſtatu q̄ſi tentando inquirat. ¶ Ad illud vero qō in ꝯtrium obř dōm ꝙ deus vult multa nobis ſic eē abſcondita. quorū notitiā ꝓprijs virib⁹ aut merito acqrere nō poſſumus: que tn̄ vult reuelari humiliter: ⁊ pie querentibus: ſm illud Mat.11. Abſcondiſti hoc a ſapientibus ⁊ prudētibus: ⁊ reuelaſti ea paruulis. vnde non eſt mirū ſi ſupbis fratribus ſupbi diuitis de⁹ aliq̄ noluit reuelari: que tamē vult reuelari fidelibus pie ⁊ humiliter requirentibus.

Deinde queſitū eſt de aīa quātū ad penā. Et circa hoc q̄ſita ſunt duo. Primo vtrū aīa poſſit pati ab igne corporeo. Secundo vtꝝ dānati in iferno gaudeāt de penis inimicoꝝ ſuoꝝ quos vident ſecum puniri.

¶ Articulus. XXIII.

Circa pmū ſic pcediť. Videť ꝙ aīa ſeparata non poſſit pati ab igne corporeo. Actio.n. agentis eſt proportionata paſſioni patientis. Sed actio ignis cū ſit corpus phyſicuꝫ eſt actio nālis q̄ ꝯſiſtit in mouere. ergo nihil patiť ab igne corporeo: niſi qō moueť. Sed anima nō moueť cū ſit impartibilis: nihil autem impartibile moueť. vt pbať in.6°. phyſi. (T.c.32.) ergo anima nō patiť ab igne corporeo.

¶ Sed ꝯ eſt qō diues in iferno ſm aīam exiſtēs dicit. Crucior in hac flāma. vt diciť Luc.16.

Reſpódeo dōm ꝙ aīa patiť penā ab igne corporeo ſicut fides catholica docet: ꝙ aūt ignis corpore⁹ agat in aīaꝫ ſepatā: hoc nō hꝫ ex nā ſua: ſꝫ īquātū eſt inſtřm diuine iuſtitie: vt diciť cōmuniter. ¶ Aduertēdū tamē eſt ꝙ nullū inſtřm agit in virtute ſuperioris agētis: niſi exercēdo aliquā actionē ſibi cōnaturalē. alioquin fruſtra adhiberetur ad effectum: ſicut ſerra inquantum

eſt inſtrumentū artis: facit archā ſecādo: ⁊ aqua baptiſmalis abluit aīam: vt inſtrumentū diuine miſericordie corporaliter abluendo. Si ḡ ignis corporeus agit in aīam: vt eſt inſtrumentū diuine iuſticie punientis: neceſſe eſt ꝙ hoc fiat per aliquā actionem igni corporeo cōnaturalē. Nō aūt pōt dici ꝙ ignis alteret animā calefaciendo vel deſiccando aut igniendo ipſam. Vñ relinquit̄ modus quem Augu. ponit .i. de ciuita. dei: vt. ſ. aīa ſeparata vel ſpūs demonis patiat̄ penā per alligationē quandā ab igne corporeo. Videmus enim ſpiritum corpori alligari qñq3 qdem nālit̄: ſicut anima alligat̄ corpori: qñq3 aūt quadā ſuperiori virtute: ſicut per virtutem ſuperiorꝫ demonū inferiores demones alligantur arte nigromātica imaginib᷒ vel annulis: vel alijs hmōi rebus. Multo ḡ magis virtute diuina demones vel etiā aīe alligari pñt igne corporeo. vt ab eo aſſumant penam.

Unde patet reſpōſio ad illud quod in contrariū obijciebat̄: qꝺ ꝓcedit de actione ignis que eſt per alterationem.

Articulus. XXIIII.

AD ſecundū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ dānati in inferno gaudeāt ⁊ cōſolent̄ de penis inimicoꝝ ſuoꝝ: quos ſecū vident in iferno puniri. qꝛ ſup illꝺ Iſa. 14. Oēs ꝑncipes terre ſurrexerūt de ſolijs ſuis. dic̄ glo. Dicto. ꝙ ſolatiū ē malis inimicos ſuos ſocios hr̄e penaꝝ.

¶ Sed ꝯ. Omne gaudiū diminuit dolorē. vt pꝫ per phm in. 7. eth. Sed dolor damnatoꝝ eſt finitus itenſiue. cū ergo poſſent multiplicari inimici alic᷒ dānati in iferno: ꝙ totaliter dolor ei᷒ deleret̄: qꝺ eſt cōtra diuinam iuſtitiam.

Reſpōdeo dicēm ꝙ nihil ꝓhibet idē ſꝫ diuerſas rōnes eē delectabile ⁊ triſtabile. tñ ſimplr dicit̄ tale ab eo: qꝺ preeminet: ab eo vō qꝺ eſt minus denominat̄ ſm qd. Dicendū eſt ḡ ꝙ pena inimici ꝯſiderata ab eo qui eſt in iferno hꝫ quodāmodo rōnem delectabilis: ⁊ quodāmō rōnē triſtabilis. Rōnē qdem delectabilis hꝫ inqꝫtum implet̄ voluntas dānati de malo inimici ſui. Deſcendunt enim ad infernū dānati cū armis. i. cū affectionibus prauis: vt dicit̄ Ezech. 32. Sed ex alia pte habet rationē triſtabilis ꝑpter duo. Primo qdem inqꝫtū in pena inimici implet̄ diuina iuſtitia: quā odiunt ⁊ blaſphemāt dānati in inferno: ſm illud Apoca. 16. Eſtuauerunt hoīes eſtu magno ⁊ blaſphemauerūt nomē dñi. Scꝺo ꝑpter vmem ꝯſcientie. Sic enim in eis praue affectiones remanent: ꝙ ⁊ tamen de eis dolent ad punitionem non ad purgationē: ſm illud Sap. 5°. Penitentiā agentes ⁊ pre anguſtia ſpūs gemētes. vnde ſicut penitētes in hac vita dolent: ⁊ de dolore gaudent: ita dānati in iferno gaudent de penis inimicorum ſuoꝝ: ⁊ tamen de ipſo gaudio magis dolent: ⁊ precipue ſi preſtiterint eis damnationis cauſam. ¶ Et per hoc pꝫ rñſio ad obiecta.

Articulus. XXV.

DEinde queſitum eſt de hoīe quātum ad corporis ſexum: vtrum. ſ. ſi ꝑmus hō non peccaſſet: tot fuiſſent nati mares quot femine. ⁊ videt̄ ꝙ ſic. In paradiſo enī: vbi ſꝫ Augu. fuiſſet thorus imaculatus: ⁊ nuptie honorabiles: nullus ꝯtinuiſſet: ſꝫ oēs mrimonio vſi fuiſſent: vt impleret̄ ꝑceptū dñi ꝑmis hoībus datū. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. vt habet̄ Gen. ꝑ. Sed in ſtatu innocentie nullus maſculus habuiſſet plures vxores: nec aliq̄ mulier plures viros: nec aliqs aut aliqua mortem ſenſiſſet. ḡ ſeqtur ꝙ tot mares naſcerent̄ quot femine.

¶ Sed ꝯ eſt qꝺ dicit Greg. 4. mora. ſup illud. Nūc enī dormiens ſileret. dicit. ſi parentē ꝑmū nulla putredo peccati corrūperet: nequaꝙ ex ſe filios iehēne generaret. Sed hi qui nūc per redemptionē ſaluādi ſunt ſoli ab eo electi naſcerent̄. Sꝫ ḡ nūc ſaluādi ſunt nō ſunt eq̄lr mares ⁊ femine. Ergo neq3 in ſtatu inocētie eq̄lr fuiſſēt mares ⁊ femie.

Reſpōdeo dicēm ꝙ ſi Adam nō peccaſſet nec aliqs de ſtirpe eius: ſatis ꝓbabilr videt̄ cōcedendū qꝺ tot naſcerent̄ mares quot femine: ſic rō ꝓbat. ¶ Ad illud vō qꝺ in ꝯrium obijcit̄ poteſt dici ꝙ cum ſoli deo ſit certus nūerus electoꝝ: incertū eſt. vtꝝ ineq̄les ſaluent̄ mares ⁊ femine: vel eq̄liter tot mares quot femine: ſed ſi ſupponit̄ ꝙ nō in eq̄li numero mares ſaluēt̄ ⁊ femine pōt dici ꝙ cū dr̄. hi qui nunc per redemptorē ſaluandi ſunt ⁊c̄. ꝓnomen nō facit ꝑſonalē demōſtrationē: ſed ſimplicem: ſic cum dicit̄. Hec herba creſcit in orto meo: vt intelligat̄ nihil aliud ſignificari: q̄ ꝙ ſoli ſaluandi ab eo naſcerent̄: qꝛ nullus naſcendo ab eo traheret damnationis cām. Non aūt pōt dici ꝙ idē hoīes numero naſcerentur qui nunc naſcunt̄. Manifeſtū eſt enī ꝙ non pōt eē idē homo numero: ſi ab alio patre vel alia matre naſcat̄. Cū aūt multi ſint qui ex pluribus vxoribus filios ſuſcipiunt: qui ſaluant̄: ſi in ſtatu innocentie pluralitas vxoꝝ nō fuiſſet: impoſſibile eſſet ꝙ idem homines numero tunc naſcerentur: qui nunc ſaluantur.

DEinde queſitū eſt de actibus cōibus omnibus hominibus. Et primo de conſcientia. Secundo de penitentia. ¶ Circa primum queſita ſunt duo. Primo vtrū ꝯſcia poſſit errare. Scꝺo vtrum conſcientia erronea liget.

Articulus. XXVI.

AD primū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ cōſcientia errare nō poſſit: qꝛ ad Ro. 2° dicit gloſa: ꝙ ꝯſcia eſt lex intellectus noſtri: que eſt lex nature. Sed lex nālis errare nō poteſt. ḡ nec conſcientia. ¶ ꝑ. Baſilius dicit ꝙ cōſcia eſt naturale iudicatoriū: ſed nāle iudicatoriū nō poteſt errare: vt pꝫ in ꝑmis ꝑncipijs indemōſtrabilibus: de qbus hō naturaliter iudicat. ḡ conſcia non poteſt errare.

¶ Sed ꝯ eſt qꝺ dñs dicit Joā. 16. diſcipulis loquēs. Venit hora vt omnis qui interfecerit vos arbitret̄ ſe obſequiū ꝑſtare deo. Sed hoc non eſt niſi conſcientia errante. ergo conſcientia poteſt errare.

Reſpōdeo dicēm ꝙ ꝯſciētia: ſicut ipm nomē ſonat: importat applicationē ſcientie vel notitie hūane ad aliquē ꝓpriū actū. Omnia aūt notitia quā homo hēt pōt ad ſuū actum applicare: ſiue memoriā: put homo dicit̄ habere cōſcientiā teſtificantē ꝙ fecerit aliqd vel nō fecerit: ſiue etiā ſcientiā vlem vel particularē: per quā homo pōt cognoſcere: vtrū aliquid ſit faciēdū vel nō faciendū: ⁊ ſecundū hoc cōſcientia dicit̄ vrgere vel impedire. Manifeſtū eſt aūt ꝙ ſi accipiamus diuerſas hoīs cognitiones: in aliqua pōt eē error: ⁊ in aliqua nō. In primis. n. ꝑncipijs naturaliter cognitis: ſiue ſint ſpeculatiua ſiue ſint operatiua: nullus pōt errare: ſicut in hoc. oē totū eſt maius ſua parte: vel nulli iniuriā eē faciēdā. In alijs aūt hūanis cognitionibus magis particularib᷒: ſiue pertineāt ad partē ſenſitiuā: ſiue ad rōnē inferiorē: q̄ cōſiderat hūana: ſiue ad rōnē ſuperiorē: que ꝯſiderat diuina: pōt multiplr error accidere. Manifeſtū eſt aūt ꝙ in applicatione multaꝝ cognitionū ad actū ꝓuenit error: q̄cūq3 cognitionū fuerit erronea: ſic pꝫ ꝙ falſitas accidit in ꝯcluſione q̄cunq3 premiſſaꝝ fuerit falſa. Sic ḡ licet in cognitione ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ iuris naturalis non ſit error: tamē qꝛ in alijs ꝑncipijs iuris humani vel diuini pōt error accidere. ideo conſcientia hominis errare pōt: ſicut pꝫ ꝙ hereticus: qui hēt cōſciam nunq3 iurandi habet conſciam erroneam. ꝓpter hoc ꝙ credit omne iuramentū eē cōtra preceptum dei. ſꝫ in hoc non erret ꝙ eſtimat nihil eē faciendum contra preceptum diuinum.

Ad primū ꝗ dōm ꝙ pͥncipia ꝑſcrutaria hñt vͭutē concludendi ex ꝑmis pͥncipijs vlibus. vñ ꝯcluſio attribuit̄ pͥncipalr̄ ꝑmis pͥncipijs:ſicꝫ effectꝰ cāe pͥ͛.⁊ eadē rōne:qꝛ vtꝰ ꝯſcie pͥncipalr̄ depēdet ex pͥncipijs iu ris nāl:ſicꝫ ex ꝑmis ⁊ ꝑ ſe noti pͥncipalr̄ ꝯſcia dr̄ lex nāl:vl̄ ēt nāle indicatoriū.vñ pꝫ ſolutio ad 2ᵐ. Art. XXVII.

Irca ſcḿ ſic ꝓcedit̄.Ur̄ ꝙ ꝯſcia erronea nō liget ad pctm̄.Ut enim Aug. dicit̄ 22.ꝯtra Fauſtū.Dē pctm̄ ē ʒ̄ legē eternā:q̄ ē
c lex dei.Sed qñqꝫ ꝯſcia errās ꝓhibet id qđ nō eſt ʒ̄ legē dei:ſicut pꝫ ī hereticis:ꝗ ꝯſcia erro nea ꝓhibente nolūt iurare nec cōedere carnes aut bibere vinū.Nō ꝗ ē eis pctm̄ ſi ꝯtra ꝯſciam h̄ faciant.⁊ita ꝯſcia erronea nō obligat ad pctm̄.¶ P̄.ꝯſcia erronea qñqꝫ di ctat hoi ꝙ faciat id qđ ē ꝯtra legē dei:ſicꝫ heretico ſua con ſcientia errōea dictat ꝙ ꝑdicet ꝯtra fidē catholicā:ſꝫ facie do ʒ̄ legē dei peccat mortalr̄.Si ꝗ ēt faciendo ʒ̄ ꝯſciētiam erroneā peccaret mōtalr̄:ſeq̄ret̄ ꝙ vtrobiqꝫ eēt pctm̄:ſiue ꝑdicaret ʒ̄ legē dei ſiue nō:⁊ ita eēt ꝑplexꝰ:qđ vr̄ eſſe incō ueniens:qꝛ ſequeret̄ ꝙ nō pateret ei via ſalutis:cū tñ oībꝰ pateat ꝑ pniam ī hac vita.Nō ꝗ cōſcientia erronea ligat. ¶ Sed ʒ̄ ē ꝙ ad ro.14.ſuꝑ illud.Dē qđ nō ē ex fide pctm̄ eſt:dicit glo.ꝙ ꝗ facit ʒ̄ cōſciam edificat ad gehēnam.

Reſpondeo dōm ꝙ cū actꝰ recipiat ſpēm ab obo: nō recipit ſpēm ab eo ſꝫ mãꝫ obi:ſed ſꝫ rōnē obiecti:ſicꝫ viſio lapidis nō recipit ſpēm a lapide:ſꝫ a colorato:qđ eſt ꝑ ſe obm̄ viſus.Oīs aūt actus humanꝰ hꝫ rōnē peccati vel meriti inq̄ntuꝫ eſt volūtariꝰ.obm̄ aūt vo luntatis ſcḿ propiā rōnē eſt bonū app̄henſuꝫ:⁊ iđ actꝰ hūa nus iudicat̄ vͭtuoſus vl̄ vitioſus ſꝫ bonū app̄hēſuꝫ: in qđ ꝑ ſe voluntas fert̄:⁊ nō ſcḿ mãle obm̄ actus: ſicꝫ ſi aliquis credēs occidere pr̄ēꝫ occidat ceruū:icurrit parricidij pec catū:⁊ ecōtrario:ſiq̄s venator putans occidere ceruum:de bita diligētia adhibita:occidat caſualiter patrē: īmunis ē a parricidij crimine.Si ꝗ aliq̄d qđ ſcḿ ſe nō eſt ʒ̄ legē dei: vt leuare feſtucā de terra:vel iurare:app̄hendatur errante ꝯſcia vt cōtra legē dei exiſtēs:⁊ ſic volūtas in ipm̄ feratur: manifeſtū eſt ꝙ volūtas fertur ꝑ ſe loquēdo ⁊ formalr̄ in id quod eſt cōtra legē dei.mãliter aūt in id qđ nō eſt ꝯtra legē dei:imo forte in id qđ eſt ſcđꝫ legē dei:⁊ iđ manifeſtū eſt ꝙ ē ibi ꝯtēptus legis dei:⁊ iđ neceſſe eſt ꝙ ſit ibi pctm̄. Et iđ dđꝫ eſt ꝙ oīs ꝯſcia ſiue recta:ſiue erronea:ſiue in per ſe malis:ſiue ī īdifferētibꝰ eſt obligatoria: ita ꝙ ꝗ ʒ̄ ꝯſciaꝫ

Ad primū ꝗ dđꝫ:ꝙ lꝫ hereticꝰ ꝗ iu rat ꝯſcia errōea ʒ̄dicēte mãlr̄ loq̄ndo: (facit peccat. nō faciat ʒ̄ legē dei.tñ formalr̄ loquēdo ʒ̄ legē dei facit:vt oſtenſum eſt.¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ ſi alicui dictat cōſciētia vt faciat illud qđ eſt ʒ̄ legē dei:ſi non faciat peccat:⁊ ſimilr̄ ſi faciat peccat:qꝛ ignorātia iuris non excuſat a peccato: niſi forte ſit ignorātia inuicibilis.ſicꝫ eſt in furioſis ⁊ amētibꝰ: que oīno excuſat:nec tñ ſeq̄t̄ ꝙ ſit ꝑplexꝰ ſimplr̄:ſꝫ ſꝫ q̄d. pōt.n.erroneā ꝯſciam deponere:⁊ tunc faciens ſꝫ legē dei nō peccat.Nō eſt aūt incōueniēs ꝙ aliquo poſito aliquis homo ſit ꝑplexus:ſicut ſacerdos qui tenet̄ cantare:ſi ſit in peccato peccat cātādo ⁊ nō cātando:nec tñ eſt ſimplr̄ ꝑple xus:qꝛ pōt penitentiā agere:⁊ abſqꝫ peccato cantare: ſicut etiā in ſilogiſticis:vno quodā inconuenienti dato:alia con tingunt.vt dr̄ in ꝑmo phyſicorum.(T.c.9.)

Einde queſitū eſt de pnīa.Et circa hoc q̄ſita ſūt duo.Primo vtrū ſi ali
d q̄s ſacerdos penitenti dicat q̄cq̄d boni feceris ſit tibi ī remiſſionē pctōꝝ:ſit ſatiſfactio ſacra mentalis.Scđo vtrū ei ꝗ ꝑtermiſit diuinum officium dicere:cum tenetur ad ipſum:poſſit imponi alia penitentia pro tali omiſſione:vel ſit ei imponēdū ꝙ iteret quod omiſit. Articulus. XXVIII.

Ad primum ſic ꝓcet̄.Ur̄ ꝙ ꝑdicta ſatiſfactio nō ſit ſacra
a lis.Sacr̄alis.n.ſatiſfactio ad aliq̄d ligat.Sed ille cui ꝑdictꝰ modus ſatiſfactionis indicitur ad nihil ligat̄.ꝗ vr̄ ꝙ n̄ ſit ſacr̄alis ſatiſfactio. ¶ Sꝫ ʒ̄.Illa videt̄ eē ſacr̄alis ſatiſfactio:q̄ ꝑfecta ad nihil aliud hō tenet̄.Sed penitēs cui ſic ſatiſfactio iniūgitur a ſacerdote nihil aliud tenet̄ implere:cū nihil ſit aliud ſibi mandatum.ergo hꝰ ſatiſfactio eſt ſacramentalis.

Rñdeo dōm ꝙ hic eſt q̄druplici diſtinctiōe vtēduꝫ. Primo.n.cōſiderādū eſt ꝙ peccator eſt de bitor alicuius ſatiſfactionis dupliciter.Unoº ex iniūctiōe ſacerdotis.Alio modo ex peccato cōmiſſo.vñ ſi contingat ꝙ ſacerdos minorē ſatiſfactionē iponat penitēti:q̄ꝫ ſit illa ad quam obligat̄ ex q̄ꝫtitate ſui peccati:ſubtracto eo qđ re mittitur virtute clauiū:⁊ cōtritionis precedētis: nihilomi nus penitēs ad aliq̄d vlteriꝰ obligat̄:qđ ſi in hac vita non ꝑficiet in purgatorio exoluet:⁊ ecōuerſo:ſi ſacerdos impo nat maiorē pniam q̄ꝫ penitēs facere teneat̄ penſata remiſ ſione:que eſt facta ꝑ vim clauiū ⁊ contritione precedente: nihilominꝰ penitēs tenet̄ facere qđ ſibi iniunctū ē ſi aſſit facultas.Scđo cōſiderādū ꝙ opus qđ q̄s facit ex iniūctio ne ſacerdotis duplr̄ valet penitēti.vno mō ex nā op̄is.alio mō ex vi clauiū.Cū.n.ſatiſfactio a ſacerdote abſoluente iniuncta ſit pars penitētie:manifeſtū eſt ꝙ in ea op̄atur vis clauiū:ita ꝙ amplius valet ad expiandū pctm̄:q̄ꝫ ſi ꝓprio arbitrio hō faceret idē opus.Tertio ꝯſiderādū eſt ꝙ ſatiſ factio ad duo valet.Ualet.n.ad expiatiōem culpe ꝑterite. valet ⁊ ad cautelā culpe future:ſicut cū hō ieiunat ꝑ hoc ꝑ bet̄ ei remediū ʒ̄ futuras ꝯcupiſcētias carnis.Itē q̄rto cō ſiderādū ē ꝙ ſacerdos pōt penitēti ſatiſfactionē iniūgere: vel ex ꝓprio arbitrio:vel ēt ex cōſilio alieno.Eſt ergo dđꝫ ꝙ ſicut pōt ſacerdos iniūgere ſatiſfactionē penitenti ex ar bitrio alieno:ita ⁊ ex arbitrio ipſius penitentis:ſicꝫ ſi dicat: facias hoc ſi potes:⁊ ſi nō potes facias hoc: ⁊ ſimile videt̄ cū ſacerdos dicit.Quicq̄d boni feceris ſit tibi in remiſſio nē peccatoꝝ:videt̄ aūt ſatis cōueniēs ꝙ ſacerdos nō one ret penitētē graui pōdere ſatiſfactiōis:qꝛ ſicꝫ ꝑuus ignis a multis lignis ſuppoſitis ꝺ facili extiguit̄:ita poſſet ꝯtigere ꝙ ꝑuus affectꝰ ꝯtritiōis in penitēte nuꝑ excitatus ꝓpter graue onꝰ ſatiſfactiōis extingueret̄:pctōre totalr̄ deſꝑante. Uñ meliꝰ eſt ꝙ ſacerdos penitēti īdicet quanta pnīa eſſet ſibi ꝓ peccatis iniungēda:⁊ iniungat ſibi nihilominꝰ aliq̄d qđ penitēs tolerabilr̄ ferat:ex cuius impletione aſſueſcat: vt maiora impleat:q̄ ēt ſacerdos ſibi iniūgere nō attentaſ ſet.⁊ hec que ꝑter iniūctionem expreſſam facit: accipiunt maiorē vim expiatiōis culpe preterite ex illa generali in iunctiōe:qua ſacerdos dicit:q̄cq̄d boni feceris ſit tibi in re miſſionē pctōꝝ.Uñ laudabiliter cōſueuit hoc a multis ſa cerdotibꝰ dici:lꝫ nō hēant maiorē vim ad ꝓhēdū remediū cōtra culpā futurā:⁊ quantū ad hoc talis ſatiſfactio eſt ſa cramētalis inquantū vͭtute clauiū eſt culpe cōmiſſe expia tiua.¶ Et ꝑ h̄ pꝫ rñſio ad obā. Articulus. XXIX.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit̄.Uidetur ꝙ ei ꝗ omiſit dicere diuinum officium ſit iniungēdū ꝙ iterato dicat.Qui.n. tenet̄ ad aliqđ debitū ſpeciale ſplendū nō pōt liberari niſi idē debitū ſoluat.Si ꝗ aliq̄d tene batur ad hoc debitū:vt.ſ.diuinū officium diceret:videt̄ ꝙ nō poſſit abſolui:niſi hoc debitū ſoluat.
¶ Sed cōtra eſt ꝙ penitētie ſunt arbitrarie.ꝗ ꝓ peccato ta lis omiſſiōis q̄cūqꝫ pēa ſꝫ arbitriū ſacerdoti pōt imponi.

Reſpondeo dōm ꝙ in omni diuino officio eſt hoc cōmune qđ ꝑtinet ad laudē dei ⁊ ad

ſuffragijs fideliũ. Sed diſtinguit̃ vnũ officiũ ab alio: ſ3 diuerſitatẽ tẽporũ ꝛ locorũ. Rõnabiliter eni3 inſtitutũ ẽ vt diuerſimode de⁹ laudet̃ ſm ↄgruẽtiã tẽpoꝝ ꝛ locoꝝ: ꝛ iõ ſicut in officijs diuinis exoluẽdis obſeruãda eſt ↄgruitas loci: ita etiã ↄgruitas tpis: q̃ qdem obſeruari non poſſet: ſi oporteret iniũgere omittenti ꝙ horas diceret q̃s omiſit. Forte eni in cõpletorio diceret. Ja3 lucis orto ſydere: ꝛ in tẽpore paſcali diceret officiũ dominice paſſionis: qḋ eſſet abſurdũ: ꝛ iõ nõ videt̃ eſſe iniungendũ ei: q omiſit diuinũ officiũ ꝙ horas eaſdẽ repetat: ſed aliqd ad diuinã laude3 ꝑtinens: puta vt dicat ſeptẽ pſalmos: vel vnũ pſalterium: vel aliqd amplius ſm quantitatẽ delicti.

Ad illud vͦo qḋ i ↄ̃riũ obijcit̃: dõm ꝙ tẽpore debito officij ꝑtereũte: iã ẽ ipotẽs ad ſoluẽdũ tp̱e debito: ꝛ iõ qꝛ h̃ nõ põt facere iniungẽda eſt ei alia pnia.

Einde queſitũ eſt de creatura pure corporali. Et circa h̃ q̃ſita ſunt duo.

d Primo de arcu nubiũ q dr̃ iris: vtꝝ ſit ſignũ diluuij nõ futuri. 2ͦ. vtrũ poſſit demõſtratiue ꝓbari ꝙ mũd⁹ nõ ſit etern⁹. Arti. XXX.

Jrca primũ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ arcus nubiũ nõ ſit ſignũ diluuij nõ futuri.

e Jllḋ.n. qḋ fit ex neceſſitate nãe nõ videt̃ eẽ inſtitutũ ad aliud ſignificãdũ: ſ3 arcus nubiũ ꝓueit ex nec̃itate nãe ꝑꝑ oppoſitione3 ſolis ad nubẽ roridã. g̃ nõ videt̃ eſſe ſignificatiuum diluuij nõ futuri. ¶ P̃. hoͅ apparitiões aeris ſicut iris ꝛ halo. i. circul⁹ cõtinẽs ſolẽ ꝛ lunã ꝛ alia hoͅ. cauſantur ꝑcipue ex vaporibus humidis in aere exñtib⁹ ex qb⁹ ſequuntur pluuie que diluuiũ faciũt. g̃ apparitio iridis magis eſt ſignũ diluuij futuri q̃3 diluuij nõ futuri. ¶ P̃. Si eſt ſignũ diluuij nõ futuri: aut eſt ſignũ diluuij nunquã futuri: aut eſt ſignũ diluuij nõ futuri vſq3 ad aliquod tp̃s. Si aũt eſt ſignũ diluuij nũq̃3 futuri: nõ oportuiſſet ꝙ appuiſſet niſi ſemel. Si aũt diluuij nõ futuri vſq3 ad aliqḋ tp̃s: oporteret tp̃s eẽ determinatũ: qḋ qdẽ determiari nõ põt nec auctoritate ſcripture: nec rõne hũana. g̃ fruſtra hoͅ ſignũ dat̃.

¶ Sed cõtra eſt qḋ dr̃ gen̄. 8. Arcũ meũ pona3 in nubibus ꝛ erit ſignũ federis iter me ꝛ iter terram. ꝛ poſtea ſubdit̃: ꝛ nõ erũt vltra aque diluuij ad delendũ vniuerſa3 carnẽ.

Reſpondeo dõm: ꝙ in his q̃ in veteri teſtõ dicuntur ꝓmo quidẽ obſeruãda eſt veritas litteralis. S3 qꝛ vet⁹ teſtamẽtũ eſt figura noui: plerũq3 in veteri teſtamẽto ſic aliq̃ ꝓponũt̃ vt ipſe modus loquẽdi aliqd figurate deſignet. Dicẽdũ eſt g̃ ꝙ qꝛ cauſe rerũ multis ſũt latẽtes: effect⁹ aũt ſunt manifeſtiores: ꝓponũt̃ effectus in deſignatione cauſaꝝ. Eſt aũt ↄſiderãdũ ꝙ pluuiaꝝ cã efficiens quidẽ eſt ſol. mãlis vͦo vapor humid⁹ eleuat⁹ ex terra ꝛ aquis ꝑ vͭutẽ ſolis. hec aũt duo i triplici diſpõne ſe pñt hr̃e. Qñq3 enim calor ſolis oĩo ſuꝑuincit vapores: ꝛ exiccat eos: ꝛ tũc pluuie ſequi nõ poſſunt: vñ in egypto ꝛ in terris multũ calidis nõ ſunt pluuie. Jn eſtate etia3 ꝓpter ꝓpinquitatẽ ſolis ſũt pluuie rariores: in hyeme vͦo frequẽtiores. Qñq3 vͦo ecõtrario vͥrt⁹ ſolis ad h̃ vſq3 valet: ꝙ vapores multiplicat: ſed tñ nõ poteſt eos deſiccare: ꝛ tunc ſuperabundant pluuie: ꝛ eſt ratio diluuij aquaꝝ. Qñq3 vͦo medio mõ ſe h3: vt ſc3 vͭtus ſolis nõ ſolũ oꝑetur ad eleuationẽ vaporũ: ſed etiã h3 victoriã ſuꝑ eos: vt nõ tñ multiplicẽtur: ꝙ diluuiũ inducere poſſint: neq3 etiam vapores oĩo deſiccentur: ꝛ pluuia nõ ſequat̃. ꝛ ex hac media diſpoſitione vel comparatione ſolis ad vapores cauſatur iris: q̃ non apparet vaporib⁹ omnino deſiccatis: neq3 etiam eis omnino i aere ſuperabundantib⁹: ꝛ iõ iris eſt ſignũ diluuij non futuri: inquantum ꝓcedit ex tali cauſa: que repugnat diluuio. Jõ aũt ſcriptura tali mõ loquẽdi vtit̃: qꝛ ꝑ iridem ſignificat̃ xp̃s ꝑ quẽ ꝓtegimur a ſpũali diluuio.

Ad primu3 g̃ dõm: ꝙ iris ꝓcedit nãlr ex talib⁹ cauſis que repugnãt diluuio. ꝛ iõ ↄuenienter iris dr̃ eſſe ſignum diluuij nõ futuri. ¶ Ad 2ᵐ dõm: ꝙ iris põt ſignificare pluuias: ſed nõ ſuꝑabũdãtes vſq3 ad h̃ ꝙ faciãt diluuiũ. ¶ Ad 3ᵐ dõm: ꝙ iris ſemel apparens ſignificat ꝙ tãdiu nõ erit diluuiũ q̃3 diu ſol ꝛ vapores i eadẽ diſpõne ↄſiſtunt. ꝛ iõ nõ eſt ſuꝑfluũ ꝙ frequẽter apparet.

Articulus. XXXI.

Ad ſecundũ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ demõſtratiue ꝓbari poſſit mũdũ nõ eſſe eternũ. Si.n. mũdus eſſet eternus nõ poſſet cõputari numerus annoꝝ ab initio mũdi. Hic aũt numerus aſcribit̃ paſchali cereo. Sic g̃ nõ poſſet paſchalis cereus in eccl̃ia bñdici. ¶ P̃. Epacte ↄputant̃ ſm excreſcẽtiã annoꝝ lunariũ ſuꝑ ãnos ſolares. S3 talis excreſcentia ↄputari nõ poſſet: ſi mũdus eſſet etern⁹. g̃ mũdus nõ eſt eternus. g̃ demõſtrari põt ꝙ mũdus ñ ſit etern⁹.

¶ Sed cõtra. Jd qḋ eſt fidei demõſtrari nõ põt: quia fides eſt non apparentiũ: vt dr̃ ad heb. xi. S3 mũdu3 ex quoda3 ꝑncipio tp̄is eſſe creatũ eſt fidei articulus. Uñ ꝛ ꝓphetice a Moyſe dcm̃ eſt. Jn ꝑncipio creauit de⁹ celũ ꝛ terrã: vt Grego. dicit in prima omel. Ezech. g̃ mũdũ non eſſe eternũ nõ põt demõſtratiue probari.

Reſpõdeo dõm: ꝙ ea que ſimplici volũtati diuine ſubſiſtunt demõſtratiue ꝓbari nõ poſſunt: qꝛ vt dr̃. i. ad Cor. 2. Que ſũt dei nemo nouit niſi ſpũs dei. Creatio aũt mũdi nõ depẽdet ex alia cã: niſi ex ſola dei volũtate. vñ ea q̃ ad ꝑncipiũ mũdi ꝑtinẽt demonſtratiue ꝓbari nõ poſſunt: ſ3 ſola fide tenent̃ ꝓphetice ꝑ ſpũm ſcũm reuelata: ſicut aplũs poſt ꝑmiſſa vͭba ſubiungit. Nobis at̃ reuelauit de⁹ ꝑ ſpũm ſcũm. Eſt aũt valde cauendũ: ne ad ea que fidei ſũt aliqs demonſtrationes adducere ꝑſumat ꝓpter duo. Primo qdẽ qꝛ in h̃ derogat excellentie fidei: cuius vͭitas omnẽ rõnẽ humanã excedit: ſm illud Eccl. 3. Plurima ſupra ſenſu3 hois oñſa ſunt tibi: que aũt demonſtratiue ꝓbari poſſunt rõni hũane ſubdunt̃. Secundo qꝛ cũ plerũq3 tales rõnes friuole ſint: dant occaſionẽ irriſiõis infidelib⁹: dũ putãt ꝙ ꝑꝑ rõnes hoͅ his q̃ ſunt fidei aſſentiam⁹. ꝛ h̃ expſſe apparet in rõnib⁹ hic iductis: que deriſibiles ſunt ꝛ nulli⁹ momẽti. ¶ Qḋ.n. ꝑmo iducit de cereo paſchali nõ h3 robur: niſi auctoritatis. ꝓbare aũt ꝑ auctoritatẽ nõ eſt demõſtratiue ꝓbare: ſ3 fidẽ vel opinionẽ facere. ꝛ tñ multo eſſet validior auctoritas ſacre ſcripture q̃3 benedictio paſchalis cerei: ꝑſertim cu3 ſine aſcriptione annorum mũdi cereus paſchalis benedici poſſit. Non enim eſt de neceſſitate paſchalis cerei talis aſcriptio. Uñ i multis terris nõ eſt cõſuetũ ꝙ aliqd cereo aſcribat̃. ¶ Qḋ ẽt 2ͦ. opponit̃ deriſibile eſt. nõ eni excreſcẽtie annoꝝ lunarium ad ſolares ↄputant̃ ab initio mũdi: ſ3 ab aliq̃ determinata radice: puta ab aliq̃ oppoſitione ſolis ꝛ lune: vel ab aliqua coniunctione: vel ab aliquo hoͅ: ſicut eſt in omnibus alijs computationibus aſtronomicis.

¶ Jncipit quodlibet quartum. Articulus. I.

Ueſitum eſt de reb⁹ diuinis ꝛ humanis. Circa res diuinas q̃ſitũ eſt ꝑ de eſſentialib⁹. Scḋo de ꝑſonalib⁹. Circa eſſentialia q̃ſitũ eſt. Primo de ſcia dei. Scḋo de eius potentia. ¶ Circa ſcientiã queſitũ eſt vtꝝ in deo ſint plures idee. Et videt̃ ꝙ ſic. Dicit eni Aug. li. 83. q. ꝙ deus ſingula ꝓprijs rõnib⁹ creauit: ꝛ alia rõne hoiem: ꝛ alia rõne equũ. S3 rõnes rerũ in mẽte diua dicunt̃ idee: vt patet ꝑ Aug. ibidẽ. g̃ ſunt plures idee. ¶ P̃. Scḋm h̃ ſunt aliq̃ diſtincta ꝙ deus eaꝝ diſtinctionẽ cognoſcit. Cognoſcit aũt

gnoſcit aũt eaꝝ diſtinctionez in ſcipſo.ergo diſtinctarum rerum ſunt in deo plures ⁊ diſtincte idee.

¶ Sʒ ȝ. Oẽ nomẽ qđ in diuinis dr̃ aut eſt eſſentiale vt de⁹: aut pſonale vt pr̃: aut notionale: vt generãs. Sʒ hoc nomẽ idea neqʒ eſt pſonale neqʒ notionale: quia nõ ↄueniret tribus pſonis. g̃ eſt nomẽ eſſentiale: ſʒ nullũ eſſentiale multiplicat̃ i diuinis. g̃ nõ poſſum⁹ dicere ꝙ i deo ſint plures idee.

Reſpondeo d○m: ꝙ duplex eſt pluralitas. Una gdẽ ẽ pluralitas rerũ: ⁊ ſʒ h̃ nõ ſũt plures idee in deo. Nominat.n. idea formã exemplarem. Eſt aũt vna res que eſt oĩum exemplar. ſ. diuina eſſentia: quã oĩa imitantur: inqꝫtuʒ ſunt ⁊ bona ſunt. Alia võ pluralitas eſt ſm intelligẽtie rõnẽ. Et ſecundũ hoc ſunt plures idee: lʒ enĩ oẽs res inqꝫtũ ſunt diuinã eſſentiã imitet̃: nõ tñ vno ⁊ codẽ mõ oĩa imitãtur ipſaʒ: ſed diuerſimode ⁊ ſecunduʒ diuerſos gradus. Sic ergo diuĩa eſſentia ſm ꝙ eſt imitabilis: hoc mõ ab hac creatura eſt ꝓpria rõ: ⁊ idea hꝰ creature ⁊ ſimiliter de aliꝫs. vñ ſm hoc ſunt plures idee ſm ꝙ intelligitur diuina eẽntia ſcdm diuerſos reſpect⁹ quos res habẽt ad ipſam eaʒ diuerſimode imitantes: hꝰ aũt reſpectus nõ ſolũ intelligunt̃ ab itellectu creato: ſed etiã ab intellectu increato ipſius dei. Scit.n. deus: ⁊ ab eterno ſciuit: ꝙ diuerſe creature diuerſimode eſſent eius eſſentiã imitature: ⁊ ſʒ hoc ab eterno fuerũt in mente diuĩa plures idee: ſĩc rõnes ꝓprie rerũ intellecte in deo. Hoc.n. ſignificat nomẽ idee: vt ſit ſcilicet q̃daʒ forma itellecta ab agente: ad cuius ſimilitudinem exterius op⁹ ꝓducere intendit: ſicut edificator in mente ſua ꝑconcipit formaʒ domus: que eſt quaſi idea

Ad primũ g̃ dõʒ: ꝙ Aug. itelligit eẽ aliã ⁊ aliam rõnẽ ſcdʒ diuerſitatẽ (dom⁹ i mã fiẽde. reſpectuũ vt dcm̃ eſt. ¶ Ad 2ᵐ dõʒ: ꝙ cũ dr̃ ſcdʒ h̃ res ſũt diſtincte: put de⁹ earũ diſtinctionẽ cognoſcit. hec locutio eſt duplex: qđ enĩ dr̃ ſcdm ꝙ deus cognoſcit põt referri ad cognitionẽ diuinã ex parte cogniti: vel ex pte cognoſcẽtis. Si ex pte cogniti: ſic vera eſt locutio: eſt eniʒ ſenſus ꝙ hoc mõ res ſunt diſtincte: ſĩc de⁹ cognoſcit eas eſſe diſtinctas. Si võ referat̃ ad cognitionẽ ex pte cognoſcentis: ſic locutio falſa eſt. erit enĩ ſenſus ꝙ res cognite illum modum diſtinctionis habent in intellectu diuĩo: quẽ habent i ſeipſis: quod falſuʒ eſt: quia in ſeipſis res ſunt diuiſe eſſentialiter: nõ aũt in intellectu diuĩo: ſicut etiã res in ſeipſis ſunt mãliter. in intellectu aũt diuino immãlr: ⁊ in hoc vltimo ſenſu ꝓcedebat obo. ¶ Ad 3ᵐ dõm: ꝙ rõ illa ꝓcedit de pluralitate reali: talis eniʒ pluralitas in nominibus eẽntialib⁹ nõ inuenit̃: ſed ſolũ pluralitas q̃ eſt ſm intelligẽtie rationeʒ.

Einde queſitũ eſt de ptinẽtib⁹ ad potẽtiam dei. Et ꝑmo vtꝝ in deo ſit virt⁹. 2°. de quodã effectu diuĩe ṽtutis. vtꝝ. ſ. aque ſint ſup celos. Tertio ad qđ ṽt⁹ diuĩa ſe extẽdere poſſit.

Articulus. II.

Ad primum ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ in deo nõ ſit virt⁹: qꝛ vt phs dĩc in ꝑmo de celo. (T.c.116.) Uirtus eſt vltimum potẽtie: ſed diuina potẽtia nõ hʒ vltimuʒ: cũ ſit infinita. g̃ in deo non eſt virtus.

¶ Sʒ ȝ. Oẽ imediatũ opõnis ꝑncipiũ virt⁹ eſt. Opatio.n. oĩs a ṽtute aliq̃ ꝓcedit: ſʒ in deo ẽ aliqđ imediatũ opõnis ꝑncipiũ: qꝛ de⁹ imediate aliq̃ opat̃. g̃ in deo eſt virtus.

Rñdeo dõm: ꝙ ṽt⁹ q̃litercũqʒ accipiat̃ ſignificat potẽtie cõplemẽtũ. Et inde eſt ꝙ ṽtus vniuſcuiuſqʒ rei eſt que bonũ facit habentẽ: ⁊ opus ei⁹ bõᵐ reddit: vt dicit̃ in. 2. ethi. tũc enĩ oſtendit̃ potẽtia eſſe copleta: qñ ⁊ agens eſt pfectũ ⁊ actio pfecta. Cum ergo potentia dei ſit maxie cõpleta: potiſſime i deo virtus inuenit̃. vñ dr̃ ſapiẽ. 12. Uirtutẽ oſtẽdis tu qui nõ crederis in ṽtute cõſumatus ⁊ in ꝓs. Magnus dñs ⁊ magna virtus eius.

Ad primũ ergo dõm: ꝙ qñqʒ ṽtutes notificant̃ nõ p aliqđ qđ de ṽtute eẽntialr̃ predicetur. ſed p id ad qđ ṽtus ordiat̃. Ab eo enĩ ſpẽm hʒ: ſĩc Aug. dĩc. ꝙ fides eſt credere qđ nõ vides. Credere enim nõ eſt ipſa fides: ſʒ actus ad quẽ fides ordinat̃. Et h̃ mõ phs diffinit virtutẽ cum dicit. ꝙ virtus eſt vltimũ potentie: qꝛ. ſ. virt⁹ rei attendit̃ in ordine ad h̃: in quod vltimo poteſt: ſicut ṽt⁹ eius qui poteſt ferre centũ libras: vt ipſe ibidem dicit: non cõſiſtit in hoc vt ferat decẽ: ſed in hoc ꝙ ferat illđ vltimũ in quod vltimo poteſt. ſ. centũ. Sic ergo virtus cuiuſlibet rei nõ attendit̃ in vno eoꝝ: que poteſt: ſed reſpectu totius quod poteſt. Uirtus ergo diuina nõ poteſt attẽdi ſʒ aliqđ vnũ opus ipſius: qꝛ nullũ op⁹ eius eſt qđ adeq̃t ei⁹ ṽtutem: vt de⁹ amplius facere nõ poſſit: ſed ṽtus eius attendit̃ ſm totũ in qđ poteſt: hoc aũt eſt infinitũ: qꝛ. ſ. deus ĩfinita facere poteſt: vñ ⁊ virtus dei eſt infinita: ⁊ h̃ ẽ vltimũ ei ĩfinita poſſe: ſĩc ṽtuti finite eſt vltimũ aliq̃ determinata poſſe.

Articulus. III.

Ad ſecundum ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ aq̃ hñtes verã ſpẽm aq̃ elemẽtaris ſuper celos exiſtãt. Homo eniʒ dr̃ minor mũdus pp ſimilitudinẽ quã habet cuʒ mũdo maiori. Sed videm⁹ ꝙ in corꝑe humano ſupponit̃ cerebrũ: qđ hʒ nãʒ aque: cordi: qđ hʒ ꝓꝑetatẽ ignis: inqꝫtũ eſt fons nãlis caloris. ergo ãt in mũdo maiori aq̃ ſupponit̃ aliꝫs elementis. Et hec rõ videt̃ Aug. in. xi. de ciui. dei: vbi dicit de q̃buſdã ꝙ põderib⁹ elemẽtorũ mouent̃: ⁊ ideo nõ putant aquarũ fluidã grauemqʒ nãm in ſuperiorib⁹ mundi locis potuiſſe ↄſtitui: qui ſʒ rõnes ſuas ſi ipſi hominẽ facere potuiſſent: nõ ei pituitã: qđ grece flegma dicit̃: ⁊ tanq̃ in elemẽtis corꝑis nr̃i aq̃ꝝ vicẽ obtinet: in capite ponerẽt.

¶ Sed ↄtra ptes mũdi ſunt optime ⁊ ordinatiſſime diſpoſite ſm ſuã nãm. Sed id qđ hʒ ſpẽm aque nãliter eſt ponderoſuʒ: ⁊ ita nãlr ſubſidet corporibus leuibus aeri ⁊ igni. Nõ g̃ aliqđ hñs verã ſpẽm aque ſupra celos exiſtit.

Reſpondeo dõm: ꝙ in ſacra ſcriptura que mẽtiri non põt expreſſe dr̃ aquas eſſe ſupra celũ. Dr̃ eniʒ gen̄. i. Qđ diuiſit aq̃s que ſunt ſub firmamento ab aq̃s que ſunt ſupra firmamẽtũ. Et in ꝓs. dĩc. Aque q̃ ſup celos ſunt laudent nomẽ dñi: ⁊ iđ ſicut Aug. dicit in 2° ſup gen̄. ad litteram. Quoquo mõ vel qualeſcunqʒ aq̃ ibi ſint: eẽ ibi eas minime dubitem⁹. Maior qꝑpe eſt ſcripture hui⁹ auctoritas q̃ oĩs humani generis capacitas. Sed ſicut Aug. ꝑmo eiuſdẽ libro dicit. Turpe eſt nimis ⁊ pniciosuʒ atqʒ maxie cauendũ: vt xp̄ianũ de his reb⁹. ſ. nãlib⁹ q̃ſi ſm xp̄ianas litteras loquẽtẽ ita delirare q̃libet ifidelis audiat: vt quẽadmodũ dr̃ toto celo errare ↄſpiciens riſum tenere vix poſſit: ⁊ nõ tam moleſtũ eſt ꝙ errãs homo deridet̃: ſed q̄ auctores noſtri ab eis q foris ſunt talia ſenſiſſe credũtur: ⁊ cuʒ magno eoꝝ exitio: de quoꝝ ſalute ſatagim⁹ tanq̃ indocti reprehendunt̃ atqʒ reſpuunt̃: ⁊ ideo ſicut ipſe ſubiungit multiplices expoſitiones ipſe poſuit in ṽbis geneſis: vt ſic accipiat̃ vna expoſitio ꝙ alteri expoſitioni nõ ꝑiudicet̃: que forte melior eſt. Sic ergo qđ dicitur de aquis ſupra celos exiſtẽtibus multipliciter itelligi põt. Uno⁹ vt p firmamẽtũ vel p celos nõ intelligamus firmamentũ vel celũ: in quo ſunt ſydera ſed hunc aerem: in quo aues volare dicunt̃: ſupra quẽ aerẽ aque vaporabilr eleuãtur: ⁊ exinde pluuie generant̃. Et de hac expoſitiõe dicit Auguſtin⁹ in. 2°. ſuper Gen̄. ad lr̃am. Hanc cõſiderationeʒ digniſſimam iudico. Quod enĩ dicit̃ neqʒ cõtra fidẽ eſt ⁊ ꝓmptu poſito documẽto credi põt. Si aũt per firmamentum vel celos intelligat̃ firmamẽtũ vbi ſunt ſydera poſita: ſic ſciendum eſt ꝙ de hoc firmamẽto diuerſas opiones

fuiſſe. Quidam eniȝ poſuerunt firmamẽtũ illud ex q̃tuor elemẽtis ꝯpoſitũ: q̃ videt̃ eẽ poſitio Empedoclis: ꝛ ſȝ hoc nihil ꝓhibet dicere ſupra hoc celũ ſydereũ eẽ aq̃s elementares tanq̃ ſimpliciores. ꝛ ſup eas etiaȝ igneȝ: a quo vocet̃ celũ empyreũ. Aliorꝫ aũt poſitio ẽ ꝙ celũ vel ſit ignee nãe ſicut poſuit Plato: vel nõ ſit de nã q̃tuor elemẽtorꝫ ſȝ hñs altiorẽ nãm: ſicut poſuit Ariſt. Utroq̄ȝ iſtorꝫ ſuppoſito incõueniẽs vr̃: ſupra firmamẽtũ illud aquã elemẽtarẽ mãliter eſſe diſpoſitam. Nunc enim ſicut Aug. dicit in .2°. ſuper geñ. Queãdmodũ de⁹ inſtituerit naturas rerũ nos ꝯuenit querere nũqd in eis vel ex eis miraculũ potentie ſue velit opari: ſed tamen aliquales aquas ſupra hꝰ firmamentum ponere poſſumus: vno mõ vt per aquas intelligamus totã materiã corporalẽ: ſicut accipit̃ in ꝓncipio geñ. ſȝ expoſitionẽ Aug. Et ideo ſecundũ hunc intellectum nõ eſt aliud dicere q̃ȝ aliqd de materia corporali ſup hos celos exiſtere: ꝛ hoc etiam a dictis philoſophorꝫ modernorꝫ nõ diſcordat: q ponunt ſupra octauam ſperam: in qua ſunt ſtelle: aliam ſperã in qua nulla eſt ſtella: ꝛ hanc expoſitionẽ ponit Aug. ſuper geñ. contra manicheos. Alio mõ poteſt dici ꝙ ſicut celũ empyreũ dicit̃ igneũ: nõ q2 habeat ſpeciem ignis: ſed ꝓpter ſplendorem: ita ẽt aque ſuper celos dicuntur: nõ q2 habeant ſpeciem aque: ſed quia habent dyaphaneitatẽ ad modũ aque: vt ſic ſupremũ celuȝ ſm ꝙ empyreum dicit̃ ſit totũ ſplendidum. ſm autẽ ꝙ aqueum dicitur ſit totum dyaphanũ. Tertium autem celum quod dicit̃ ſydereũ ſit partim luciduȝ ptim dyaphanũ. Sic g̃ ſecundũ quãcunq̄ opinionẽ poteſt vitas ſacre ſcripture ſaluari diuerſimode. Uñ nõ eſt coartãdus ſenſus ſacre ſcripture ad aliqd horꝫ.

Ad primũ ergo dõm: ꝙ homo aſſimilatur maiori mũdo quantũ ad aliqd: inq̃ȝtũ ſcȝ ꝯſtat ex corporali ꝛ ſpirituali nã: ſicut ꝛ totum vniuerſum: non tamen quantum ad omnia aſſimilatur vniuerſo. Ordo. n. partium in homine non eſt ſecundũ ꝙ exigit eorum nã: ſȝ prout exigit rõ finis. Ponit̃ enim cor in medio: vt ex eo diffundant̃ operationes vite de facili per totũ corpus. Cerebrum autẽ ponitur in ſupremo vt opationes aĩales que ibi quodãmõ ꝑficiunt̃ nõ ĩpediantur per diuerſas corpis tranſmutationes: ſicut etiã ordo cognitionis humane non eſt ſecundum ordinem naturaleȝ cognoſcibilium: ſed quo ad nos. Aug. autem non inducit hoc aſſerendo ſed obuiando his qui ſcripturam praue interpretantur.

Einde cõſiderandũ eſt de his ad q̃ diuina potentia ſe extendere poteſt. Et
6 circa hoc querunt̃ duo. Primo vtrꝫ de⁹ poſſit aliqd in nihilum redigere. Secundo ſi aliqd eſſet in nihilũ redactũ. vtrũ deus poſſit illud reparare idẽ numero.

Articulus. IIII.

AD primuȝ ſic ꝓcedebatur. Uidetur ꝙ de⁹ poſſit aliqd in nihilum redigere. Equalis enim eſt diſtantia non entis ad ens: ꝛ entis ad nõ ens. Sȝ de⁹ põt ex nihilo aliqd facere. ergo deus põt ex aliquo facere nihil.

¶ Sed ꝯtra deus nõ põt eſſe cauſa defectiua. Sed cauſa q̃ facit tẽdere in nõ eẽ: eſt cã defectiua. ergo de⁹ nõ poteſt redigere aliquid in nihilum.

Reſpondeo dõm: ꝙ de potẽtia dei dupl'r loq̄ poſſumus. Uno modo abſolute ꝯſiderãdo eius potentiam. Alio modo cõſiderando ipam in ordine ad ſapientiã vel preſentiã ſuã. Loquẽdo ergo abſolute de dei potentia: ſic de⁹ poteſt vniuerſaȝ creaturã redigere in nihilum. Cuius rõ eſt quia creatura nõ ſolũ ꝓducit̃ in eẽ deo agente: ſȝ etiã p actionẽ dei cõſeruat̃ in eſſe: ſm illõ ad Hebr. i. Portãs omnia verbo virtutis ſue. Unde Aug. dicit. 4. ſuper geñ. ad lr̃am. Q2 virtus dei ſi aliquando ab eis que creata ſunt regendis ceſſaret: ſimul ꝛ illoruȝ ceſſaret ſpecies: omniſq̄ȝ natura cõcideret. Sicut aũt de⁹ ꝓpria voluntate agit ꝛ nõ ex neceſſitate nature ad reruȝ productioneȝ: ita etiam ad earum conſeruationem. ꝛ ideo poteſt ſubtrahere ſuam actionẽ a rebus conſeruandis: ꝛ hoc ipſo omnia in nihilum deciderent. Si vero loquamur de potẽtia dei in ordine ad eius ſapientiã ꝛ ꝓſentiam: ſic non põt fieri ꝙ res in nihilum redigantur: q2 nõ habet hoc diuina ſapiẽtia. Creauit. n. de⁹ vt eẽnt oĩa: vt dr̃ ſap. i. nõ vt in nihilum cederent.

Primum ergo ꝯcedimus ſcdm ꝙ procedit de potentia abſoluta. ¶ Ad 2^m dicendum: ꝙ cauſa defectus alicuius põt eſſe aliquid dupl'r. Uno modo ex propria intẽtione: ſicut cum aliquid ſubtrahendo lumen cauſat tenebras: ꝛ hoc modo nõ oȝ ꝙ ſit cauſa defectiua illud qð cauſat defectum. Sic aũt deus põt eſſe alicui⁹ defect⁹ cauſa: vel excecatiõis: vl' obdurationis: vel ẽt annihilatiõis ſi vellet. Alio mõ aliqd põt eſſe cã defectus preter intentionẽ: ꝛ ſic ſemper opꝫ q cã defectus ſit defectiua: q2 ex defectu agentis contingit ꝙ nõ inducat perfectionem in ſuo effectu: ꝛ ſic deus nullo modo poteſt eſſe cã defectus vel tendẽdi in nõ eſſe.

Articulus. V.

CIrca ſecundũ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ q deus nõ poſſit id qð in nihilum redactuȝ eſt idẽ numero reparare. Dicit eniȝ phs in 2°. de generatione. (T. c. 70.) ꝙ ea quorum ſubſtantia corrumpitur nõ reiterãtur eadẽ numero. Sȝ eorum que in nihilum rediguntur ſubſtantia corrumpit̃. ergo eadem numero iterari nõ poſſunt.

¶ Sȝ ꝯtra eſt qð Aug. dicit. 4. de ci. dei. Si caro humana omnibus periſſet modis: nec vlla eius materies ĩ vllis latebris remanſiſſet: vnde ſi vellet eum repararet oĩpotens. Sed ſi nulla materia remanente de corrupta quod corrumpitur in nihilum redigitur. ergo deus id quod in nihilum eſt redactum poteſt idem numero reparare. ¶ P̄. Differentia eſt cauſa numeri: ſicut Dam. dicit. Sed nihilum non facit aliquam differentiam: q2 nõ entis nõ ſunt ſpẽs: ꝛ differentie ſm phm. ergo id quod reparat̃ a deo põt eſſe vnum ꝛ idem numero: q̃uis in nihilum fuerit redactum.

Reſpondeo dicendum: ꝙ in his que in nihilum redigi poſſunt eſt quedam differentia attendenda: quedam enim ſunt quorum vnitas in ſui rõne habȝ durationis ꝯtinuitatẽ: ſicut patȝ in motu ꝛ tpe: ꝛ ideo iterruptio talium ĩdirecte cõtrariat̃ vnitati eorꝫ ſȝ numerũ. Ea vero que contradictionẽ ĩplicant nõ ꝯtinent̃ ſub numero deo poſſibiliũ: q2 deficiũt a rõne entis: ꝛ ideo ſi hꝰ in nihilũ redigãtur: deus ea nõ põt eadẽ numero reparare. Hoc eniȝ eſſet facere contradictoria ſimul eſſe vera. puta ſi motus interruptus eſſet vnus. Alia vero ſunt quorum vnitas nõ habet in ſui rõne cõtinuitatẽ durationis. ſicut vnitas rerum permanentium: niſi per accidens: inq̃ȝtũ eorum eſſe ſubiectum eſt motui. Sic enim ꝛ menſurantur huius tempore: ꝛ eorum eſſe eſt vnũ ꝛ cõtinuũ ſȝ vnitatẽ ꝛ ꝯtinuitatem temporis: ꝛ q2 naturale agens nõ poteſt iſta ꝓducere ſine motu: inde eſt ꝙ naturale agens nõ põt hꝰ reparare eadẽ numero: ſi in nihilum redacta fuerint: vel ſi fuerint ſȝ ſubaȝ corrupta: ſȝ deus põt reparare hꝰ ſine motu: q2 in eius poteſtate eſt ꝙ ꝓducat effectus ſine cauſis mediis: ꝛ ideo poteſt ea eadem numero reparare etiam ſi in nihilum elapſa fuerint.

Unde patet reſponſio ad primum ꝛ ſecundum. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ nihiluȝ non eſt differentia alicuius entis: ſi per hoc ꝙ aliquis reducatur in nihilum interrumpatur continuatio eſſendi: que pertinet ad vnitatem motus ꝛ eorum que conſequuntur ad motum.

¶ Deinde

DEinde queſitum eſt de pſonalib⁹ que ptinent ad pſonaʒ filij. Primo q̄ſituʒ ad nām diuinā. 2° quātuʒ ad nām aſſūptam. Circa pmū queſita ſunt duo. Primo vtruʒ pater eodē vbo dicat ſe ꝛ creaturā. 2°. vtrū filius ſua filiatione diſtinguatur a ſpū ſcō. Articulus. VI.

AD primum ſic pcedit. Uꝛ q pr̄ nō eodē vbo dicat ſe ꝛ creaturā. Dicere. n. ſe ſoli patri ꝯuenit: vt Aug. dicit 7°. de tri. Sʒ dicere creaturā ꝯuenit toti trinitati. ea. n. q̄ importāt reſpectū ad creaturā toti trinitati cōueniūt: vt pʒ p Dio. 2. c. de di. no. ğ pr̄ nō eodē vbo dicit ſe ꝛ creaturā. ℂ P. Creatura pcedit a deo p moduʒ volūtatis. Fili⁹ aūt q ē vbū q̄ pr̄ dicit ſeipm̄ pcedit a deo p modū nāe: qꝛ vt Hyl. dicit in libro de ſynodis. Omnib⁹ creaturis ſubam voluntas dei attulit. Filio aūt nām dedit natiuitas. ğ nō ē idē vbū q̄ pr̄ dicꝛ ſeipʒ: ꝛ q̄ dicit creaturaʒ. ℂ Sʒ ꝯ eſt qd Aug. dicit. 2. ſup Gen. ad lr̄am. Dr dixit ꝛ facta ſunt. i. vbū genuit in quo erat vt fieret creatura. Sed vbū genuit dicens ſeipſuʒ. ergo ideʒ eſt verbū quo dicit ſeipſum ꝛ quo dicit creaturam.

Reſpondeo dōʒ: q ſicut Aug. dicit. 15. de tri. Uerbum dei repn̄tatꝛ aliq̄liter p vbū nr̄i intellectus: qd nihil eſt aliud q̄ꝫ q̄dā acceptio actualis nr̄e notitie. cū. n. id qd ſcimus actu conſiderādo cōcipimus. h̄ verbū noſtri itellectus eſt. Et hoc eſt qd vbo exteriori ſignificam⁹: ſʒ qꝛ nos nō totuʒ id qd habitu ſcim⁹ actu mēte ꝯcipim⁹: ſʒ de vno itelligibili mouemur ad aliud: inde eſt q in nobis nō eſt vnū ſolū verbū mētale ſm multa: quoꝝ nullū adequat noſtrā ſciam. Sed deus q̄cq̄d ſcit actu intelligit. Et ideo in mente eius nō ſuccedit verbū verbo: ꝛ ſicut eadē ſcia ſcit ſe ꝛ oīa alia: ita etiā eodē verbo exp̄mit ſeipſum ꝛ oīa alia: nec eſſet eius verbū pfectū: vt Aug. in eodē libro dicit: ſi aliq̄d min⁹ eēt in eius vbo q̄ꝫ in ei⁹ ſcia. vn̄ quicq̄d pater ſcit totuʒ vnico ſuo vbo dicit: ꝛ ſic neceſſe eſt q idem vbū ſit: quo dicit ſeipm̄: ꝛ quo dicit creaturaʒ.

Ad primū ğ dōm: q dicere ſi pprie ſumatꝛ eſt pducere verbū qd ſoli pr̄i ꝯuenit: ꝛ iō ſi dicere in diuinis pprie ſumatꝛ: ſolus pater dicit: qꝛ ſolus ipe generat vbū. Hoc. n. vbo exp̄mitꝛ q̄cq̄d tota trinitas ſcit: quia triū perſonaꝝ eſt vna ſcia: ꝛ ex hac rōne vbū iportat reſpectū ad creaturā inq̄ꝫtū eſt expreſſio q̄dā ſcie: quā pater cōiter hʒ cū alijs pſonis de creatura. ℂ Ad 2ᵐ dōm: q aliud eſt vbū ꝛ id qd dꝛ vbo. hoc. n. vbo qd eſt lapis ſignificatur res q̄ nō eſt vbū: ſed corpus: vnde nihil phibet creaturam pcedere a deo p modum voluntatis. Uerbum auteʒ quo dꝛ creatura per modū nāe. Articulus. VII.

CIrca ſcdm̄ ſic pcedit. Uꝛ q fili⁹ diſtinguatꝛ filiatione a ſpū ſcō. Eodem. n. modo aliq̄s cōſtituitꝛ ꝛ ab alio diſtinguitꝛ. Sʒ pſona filij ꝯſtituitꝛ filiatiōe: q̄ ppetas eſt pſonalis. i. ꝯſtituēs pſonā filij. ğ filiatōe diſtiguitꝛ ℂ Sʒ ꝯ ē qd Boe. dicꝛ i li. de tri. q ſola relatio i ... ſpū ſcō. diuinis multiplicat trinitatē. Et Anſel. dicit in lib. de pceſſione ſpūs ſci. q ibi ſolū diſtinguūtꝛ pſone diue: vbi occurrit relationis oppoſitio. Sʒ filius nō opponitꝛ relatiue ſpūi ſancto filiatione: ſʒ ſolum pr̄i. ergo filius nō diſtinguitur filiatione a ſpū ſancto: ſed ſolum a patre.

Reſpondeo dōm: q hoc mō ſe habent ppꝛietates pſonales in diuinis ad diſtinguendū pſonas: ſicut ſe hn̄t in reb⁹ nālib⁹ forme ſubſtātiales ad diſtinguendas ſpēs rex: ſic tn̄ q a creaturis exēpla ad deum aſſumpta nō oīo ſimilia ſunt. In rebus aūt naturalib⁹ diſtinguitur aliq̄d p formā ſuā ab alio dupl'r. Uno modo ſʒ directā oppoſitionē forme ad formam: ꝛ hoc modo diſtinguitur vnaqueqʒ res nālis ab oībus ſpēbus ſui generis: q̄ habēt formas oppoſitas: ſm q genus diuiditur oppoſitis differētijs: ſicut ſaphyrus diſtinguitur ſua forma ab oībus alijs ſpēbus lapidum. Alio modo diſtinguitꝛ res nālis per ſuā formā ſm hr̄e: ꝛ nō hr̄e: ꝛ hoc mō qd hʒ aliquā formaʒ nālē diſtinguitꝛ ab oīb⁹ nō hn̄tibus formā illā: ſicut ſaphyrus p ſuā formā nālē diſtinguitꝛ nō ſolū ab alijs generib⁹ lapidū: ſed a ſpēb⁹ aīaliū ꝛ plātaꝝ. Sic ğ dōm: q fili⁹ ſua filiatione diſtiguitꝛ q̄dē a pr̄e ſʒ oppoſitionē relatiuā filiationis ad pr̄nitatē: ſed a ſpiritu ſcō diſtinguitꝛ filiatiōe p h̄ q ſpūs ſanctus nō hʒ filiationē: quā filius hʒ. ℂ Et p h̄ pʒ reſponſio ad obiecta. Articulus. VIII.

DEinde queſitū eſt de filio quātū ad nāʒ aſſumptā. ℂ Et circa hoc q̄ſituʒ eſt: vtꝝ ſit vnū numero corpus xp̄i affixū cruci: ꝛ iacēs in ſepulchꝛo. Et vꝛ q non: qꝛ q̄cunqʒ differūt ſpē: differunt numero: ſed corpus xp̄i appenſum in cruce ꝛ iacens in ſepulchꝛo differt ſpē eo mō quo mortuū ꝛ viuū differunt ſpē. ğ nō ē vnū ꝛ idē numero. ℂ Sʒ ꝯ. Quecūqʒ ſūt vnū ꝛ idē ſuppoſito vel hypoſtaſi ſūt vnū ꝛ idē numero. Sed corpus xp̄i iacēs in ſepulchꝛo ꝛ appenſuʒ cruci ē vnū ꝛ idē ſuppoſito ſiue hypoſtaſi: qꝛ hypoſtaſis verbi dei nūq̄ꝫ ſeparata ē ab eius corpe. Ergo corpus xp̄i ē vnū ꝛ idē nūero appēſuʒ cruci ꝛ iacens in ſepulchꝛo.

Reſpondeo dōm: q circa hoc cauēde ſunt due dānate hereſes: quaꝝ vna eſt arrianoꝝ: q cū ponerēt xp̄m aīaʒ nō habuiſſe: ſed verbū fuiſſe corpori loco aīe: per ꝯn̄s poſuerunt q verbum ſeparatum eſt in morte a corpore: ſicut manifeſte pʒ i quodā ſermone arrianoꝝ: cōtra quē Auguſti. diſputat. Alia vero eſt hereſis galanicaꝝ: que fuit in ſexta ſynodo dānata. Qui cuʒ ponerēt vnam naturā cōpoſitam ex diuinitate ꝛ humanitate: poſuerunt illaʒ naturā ſimpliciter incorrupcibilē: ꝛ ita poſuerunt corpus chꝛiſti ſimpliciter incorruptum: nō ſolum corruptione putrefactionis: qd fides catholica tenet ſm illud ps. Non dabis ſanctum tuū videre corruptionem: ſed etiā corruptione que pertinet ad rationem mortis: qd eſt impium: vt patet per Damaſ. in. 3. lib. Sic ergo ad excludendam primaʒ hereſim opoꝛtet nos ponere identitatem ſm ſuppoſituʒ in corpore Chꝛiſti appenſo cruci ꝛ poſito in ſepulchꝛo. Ad excludendum vero ſecundam hereſim opoꝛtet nos ponere verā differentiā mortis ꝛ vite. Sed qꝛ pma vnitas maioꝛ eſt q̄ꝫ ſecunda differentia: dicendum eſt q eſt idē numero corp⁹ xp̄i appēſuʒ cruci ꝛ iacēs i ſepulchꝛo.

Ad primū ğ dōʒ: q rō illa nō tenet in corpe xp̄i pp vnitatē hypoſtaſis. Articulus. IX.

DEinde queſitum eſt de rebus humanis. Et primo de gratia. Secundo de ſacramentis. Tertio de actibus humanis. ℂ Circa primum querebatur vtrū deus ſemper faciat nouā gratiā. Et vꝛ q ſic. Augu. enim 8. ſup Gen. ad lr̄am cōparat infuſionē gratie illuminationi. Sicut inquit aer preſente lumine nō factus eſt lucidus ſed fit: quia ſi factus eſſet: nō fieret: ſed etiaʒ abſente lumine lucidus maneret: ꝛ ſic homo deo preſente illuminatꝛ: abſente autem continue tenebratur: a quo nō locorum interuallis: ſed voluntatis auerſione diſceditꝛ. Sed ſol ſemp facit nouum lumen in aere. ergo deus ſemper facit nouam gratiam in anima.

ℂ Sed contra. Nobilioris creature nobili⁹ eſt eſſe. ſed gratia eſt nobiliſſima creatura: quia eſt perfectio nature rationalis create. ergo eius eſſe eſt nobiliſſimū. non ergo durat ſolū in momēto: ꝛ ita nō ſemp deus facit nouam gratiam.

Reſpondeo dicenduʒ: q duplex eſt actio. Quedaʒ que fit cum motu: ꝛ talis actio ſemp

eſt cu; aliqua innouatione:q2 ſemper in motu aliquid fit: ⁊ aliquid deſinit eſſe:inquantum acceditur ad terminum ⁊ recedit̃ a termi͠o:⁊ pp hoc ph̃s dicit in.8.phy.(T.c.56.) q̄ in oi motu eſt quodãmõ fieri ⁊ corrũpi. Alia autẽ actio eſt que ẽ ſine motu p ſimplicẽ cõicationẽ forme: inq̃tũ.ſ. agens ſuã ſilitudinẽ iprimit recipiẽti diſpoſito:⁊ talis actio in p̃ncipio quidẽ eſt cũ inouatione:ſ; q̄ de nouo acqritur forma in ſubiecto. S; cõtinuatio ipſius actionis ſicut nullũ h; motũ adiunctũ:ſed ſimplicẽ īfluxu; ſiue cõicationẽ: ita etiã nullã h; inouationẽ:⁊ hoc modo cauſat̃ gr̃a a deo in aia. ❡ Unde dõm eſt q̄ quãdiu durat gr̃a in aia:deus in aia operat̃ cauſans eã.nõ tñ ita q̄ faciat ſemp nouã gratiã:⁊ q̄ ſingulis momẽtis exñs corrũpat̃:ſ; q2 eãdẽ gr̃am quã primo infudit:ſemp operat̃ in aia ꝯſeruans ipſam:qđ qdẽ difficile eſt ad itelligẽdum nõ valẽtib⁹ abſtrahere ꝯſiderationẽ ſuã ab actionibus que ſunt cu; motu:in quibus ſemper aliquid innouatur: vt dictum eſt.

Ad primum ergo dõm:q̄ lumen ſemper fit in aere:quia ſemper actione ſolis illuminãtis cõſeruat̃:non q̄ ſemper fiat aliud ⁊ aliud lumen.

Einde queſitum eſt de ſacramentis gratie. Et primo de ſacramento peni-
d tẽtie. vtꝝ per abſolutionẽ ſacerdotis remittatur culpa. Scđo de ſacramento matrimonij: vtrũ vir poſſit accipe crucẽ ſi timeat̃ de icontinẽtia vxoris nõ valentis viꝝ ſequi. Articulus. X.

D primu; ſic ꝓcedebat̃. Uidet̃ q̄ p abſolutionem ſacerdotis
a culpa remittat̃. Dicit eni; Hugo de ſcõ victore in libro de ſacramentis. Q2 ſniã; Petri ſequitur ſnia celi. S; ſnia celi eſt de remiſſione culpe. Ergo remiſſio culpe ſequitur per ſniã; Petri:que eſt ſacerdotis abſoluẽtis. ❡ P̃. Sacr̃a ſunt medicine ꝯtra peccata. Sed per medicinã; ſanant̃ vulnera vl' egritudines. Ergo egritudo vel vulnus peccati ſanat̃ per ſacr̃m penitẽtie. Sed ſacr̃m penitentie cõſumat̃ in hoc q̄ dicit. Ego te abſoluo:ſicut ſacr̃m baptiſmi in hoc q̄ dicit. Ego te baptiço.ḡ per abſolutionem ſacerdotis dimittitur culpa.

❡ Sed ꝯ eſt q̄ per ſolã cõtritionẽ dimittit̃ peccatum. ſm illud p̃s. Dixi cõfitebor aduerſu; me iniuſtitias meas domino:⁊ tu remiſiſti impietatẽ peccati mei. Sed ꝯtritio precedit abſolutionẽ ſacerdotis:q2 ſacerdos nõ debet aliquẽ; abſoluere niſi eſtimet eu; ꝯtritum.ḡ remiſſio culpe precedit abſolutionem ſacerdotis. Nõ ergo per abſolutionem ſacerdotis culpa remittitur.

Reſpõdeo dõm:q̄ ſacr̃a dupl'r operãtur. Uno modo ſm q̄ exhibẽtur in actu. alio modo ſm q̄ habentur in voto:⁊ hoc ideo q2 ſacramẽta operant̃ vt inſtrumẽta diuine mĩe iuſtificãtis. Dei aũt eſt reſpicere ad hoĩs cor:ſm illđ.i. Reg.16. Hoĩes vidẽt ea q̃ patẽt. De⁹ aũt ituet̃ cor:⁊ ideo q̃uis res nãles nõ agant niſi pñtial'r adhibite:ſacr̃a tñ agũt etia; ſm q̄ ſunt in voto:ſed plenius ſacramẽtalẽ effectũ iducũt:qñ actu exhibent̃. ſicut p; in baptiſmo. Nã cathecumin⁹ ſi ſit adult⁹ ⁊ hẽat baptiſmum in voto:iã ꝯſecut⁹ eſt effectũ baptiſmi quãtũ ad emũdationẽ a peccato ⁊ ꝯſecutionẽ gr̃e:que eſt ꝓprius effect⁹ dei. Sed qñ actu baptiſmũ ſuſcipit ꝯſequit̃ pleni⁹ quoſdã ſacramẽtales effectus:q2 ſuſcipit caracterẽ ⁊ remiſſionẽ toti⁹ pene. Si quis tñ eẽt q nõ pri⁹ haberet baptiſmũ in voto q̃ actu baptizaret̃:ſicut p̃cipue p; in pueris:ſil' recipit p baptiſmũ gr̃am remittẽtẽ culpã ⁊ oẽm aliu; ſacramẽti effectũ:⁊ hoc etiã cõtingeret in adulto.ſi ſil' cũ baptizaret̃: votũ baptiſmi habere inciperet:⁊ idẽ eſt etiã in ſacramẽto pñie:qđ cõſũmatur in diſpẽſatione miniſtri abſoluẽtis. Cũ eni; aliqs actu abſoluitur ꝯſequit̃ plenarie ſacramẽti effectum:ſed ſi anteq̃; abſoluat̃ habeat hoc ſacr̃m in voto: qñ.ſ. ꝓponit ſe ſubijcere clauibus eccleſie:iã virtus clauium operat̃ in ipſo:⁊ ꝯſequitur remiſſionẽ culpe. Si quis tñ in ipſa abſolutione icipit ꝯteri:⁊ claues eccl'ie hr̃e in voto:in ipſa abſolutione ſacerdotis culpa ei dimittitur per gratiam que infunditur in hoc ſacramẽto:ſicut ⁊ alijs ſacramẽtis noue legis. vñ qñq; ꝯtingit q̄ aliqui nõ pfecte ꝯtriti v̄tute clauiũ gratiã cõtritionis ꝯſequũtur:dũmõ nõ ponãt obicem ſpũi ſancto:⁊ idẽ eſt in alijs ſacr̃is noue legis:in qbus gr̃a ꝯfert̃. vꝫ tñ eſſe dr̃ia inter baptiſmũ ⁊ pñia;:pp hoc q̄ ſacr̃m penitẽtie ſemp exhibet̃ adultis:in qb⁹ vt plurimũ ꝯtritio p̃cedit tpe ꝯfeſſionẽ ⁊ abſolutionẽ:baptiſmus aũt multotiens cõfert̃ pueris in qb⁹ votũ baptiſmi nõ p̃cedit:õio aũt ſile appareret:ſi ẽt baptiſmus exhiberetur adultis.

Ad primũ ergo dõm:q̄ v̄bũ Hugonis nõ eſt ſic intelligendũ:quaſi ſentẽtia petri in ſacerdote abſoluente precedat tpe ſniam celi.i.dei remittentis culpam:ſed q2 ſnia Petri approbat ſniam dei. ❡ Ad ſecũdũ ſic dõm:q̄ medicina ſacr̃alis operatur nõ ſolũ actu adhibita:ſed etiã in ꝓpoſito exiſtẽs:⁊ ideo quãdoq; ſanatio vulneris precedit ſacramẽtalem abſolutionem. ❡ Ad 3m dõm:q̄ nũq̃; poteſt eſſe vera contritio ſine voto clauium eccleſie:quãtũcũq; ſit dolor de peccato preterito:⁊ ꝓpoſitum abſtinendi in futurum:⁊ ideo in contritione culpa remittitur. Articulus. XI.

a D ſecundum ſic ꝓceditur. Uidet̃ q̄ vir poſſit accipere crucem ad trãſfretãdũ vltra mare:nolẽte vxore:ſi de eius incõtinẽtia timeat̃. Nõ debet.n. homo p̃termittere ꝓpriã ſalutẽ p ſalute aliena. S; homo ꝓcurat ſalutẽ ꝓpriã p h̃ q̄ cruce ſignat̃ ꝯñs plena; remiſſionẽ pctõꝝ.ḡ nõ d; h̃ p̃mittere vt ꝓuideat ſaluti vxoris.

❡ S; ꝯ eſt qđ Aug. dicit. Si abſtines ſine vxoris volũtate: tribuis ei fornicatiõis licẽtiã:⁊ pctm̃ illius tue iputabit̃ abſtinẽtie:ſ; accipiendo crucẽ ipedit̃ a redditione debiti.ḡ videt̃ q̄ peccatũ vxoris ſi cõtingat viro imputetur.

Reſpondeo dõ;:q̄ ea que ſunt neceſſitatis nõ ſũt p̃termittẽda:ꝓpter ea que ſunt ꝓprie volũtatis. Uñ etiã dñs Math̃ 15. reprehẽdit phariſeos q docebãt p̃termittere mandatũ de honoratione parẽtũ:vt alique volũtarie oblatiões deo offerrentur. Ex neceſſitate aũt viro imminet vt gerat curã vxoris:q2 caput mulieris eſt vir:vt dicit̃.i.ad Cori.xi. Sed q̄ accipiat crucẽ ad tranſfretandũ ſubiacet ꝓprie volũtati. Unde ſi vxor ſit talis: que ſequi nõ poſſit ꝓpter aliqđ legitimũ impedimẽtũ:⁊ de eius incõtinẽtia timeat̃ nõ eſt ei cõſulendũ vt accipiat crucẽ ⁊ dimittat vxorem:ſecus aũt eſt ſi vxor ꝯtinere volũtarie ꝓponat:vel velit ⁊ poſſit ſequi viru; ſuum.

Ad primũ ergo dõm:q̄ hoc etia; ad ſalutẽ ꝓpria; viri pertinet:vt gerat curã de ſalute vxoris que viri regimini cõmittitur

Einde queſitum eſt de actibus humanis. Et primo de actib⁹ pertinen-
d tibus ad prelatos. Scđo de actibus:q poſſunt pertinere ad oẽs. Pertinet aũt ad p̄latos precipere:diſpẽſare in p̃cepto:excõicare rebellãtes preceptis:⁊ beneficia eccleſiaſtica conferre. Unde circa primum queruntur quatuor. Primo de obedientia ad precepta prelatoꝝ:vtꝝ.ſ. religioſus teneat̃ obedire prelato ſuo precipiẽti ei in virtute obedientie q̄ reuelet ei crimen fratris occultũ. Secũdo circa diſpẽſationẽ vtrũ papa poſſit diſpẽſare in bigamia. Tertio circa excõicationẽ: vtrũ aliquis teneatur vitare excõicatos illos:de quorum excõicatione etia; inter peritos eſt diuerſa ſententia;quibuſdam dicentibus eos excõmunicatos eſſe:⁊ alijs nõ eſſe. Quarto

circa collationem beneficioꝝ:vtꝝ prelatus eccleſie licite poſſit dare bñficiū ꝯſanguineo ſuo ydoneo exñti:ſi eq̄ fa/cultate occurrat ei aliꝰ magis ydoneꝰ. Articulus. XII.

AD primum ſic ꝓcedit̄.Ut̄ ꝙ ſubdi/tus nō teneat̄ obedire ꝑlato ꝓcipiēti reuelationē criminis occulti. Nul lus.n.tenet̄ obedire alicui in h qḋ nō ſubditur eius iudicio. Sed occulta nō ſubdunt̄ iudicio hūano:ſed ſoli iudicio diuino.ḡ circa eoꝝ reuelationē nullus tenetur obedire prelato precipienti.

¶ Sed ꝯ eſt ꝙ prelatus in capitulo religioſoꝝ poteſt preci pere id ḋ q̄ iudex ſecularis vl̄ eccliaſticus pōt exigere iura/mentū. Sꝫ qñq3 iudex ſecularis vl̄ eccliaſticus exigit iura mētū ab aliquo: vt reuelet id qḋ ſcit de aliquo occulto: vt dicit quedā decretalis de purgationibus.ḡ pari rōne ipſe prelatus in capitulo pōt etiam religioſis precipere in ꝟtute ipſiꝰ obediētie: vt dicāt ei ſi qd ſciūt ḋ aliq̄ crimē occulto.

Reſpondeo dōꝫ: ꝙ pctm̄ dupl̄r pōt eē occultum. Uno mō ſimpl̄r: ita .ſ. ꝙ ad multorū noticiā nullo mō ꝓuenit: ꝛ tale pctm̄ occultū nocet ſoli ſa/ciēti: ꝛ iō q tale pctm̄ occultū fratris ſcit ſolū hoc dꝫ inten/dere: vt fratris peccātis ſalutē ꝓcuret. vñ inſtitutꝰ ē a dño ordo correctiōis fraterne: vt ꝑ qdē corripiat aliqs fratrem occulte peccātē īter ſe: ꝛ ipm̄ ſolū poſtmodū adhibeat du/os vel tres teſtes: ꝛ tūc tādē ſi nō corrigat̄ dicat eccleſie. ꝯ queꝰ ordinē ſi prelatus ꝓcipiat vt peccatū fratris occultum ei dicat̄ nō eſt obediēdū: ꝛ ipſe peccat precipiēdo: qꝛ oꝫ deo magis q̄ hoīb obedire. Si aūt peccatū fratris nō ſit adeo occultū: qn ꝑ aliquas ſuſpitiones in multitudinis notitiā veniat: vnde multoꝝ ſcādalū oriat̄: iā pctm̄ nō ſolū nocet illi: ſed multis: ꝛ qꝛ bonū multitudinis ꝓfert̄ bono vnius: iō prelatꝰ dꝫ diſquirere veritatē de facto: vt ſcandalū mul/titudinis ceſſet vel ꝑ penā peccātis: vel ꝑ eiꝰ excuſationē. Et iō in tali caſu pōt ꝓcipere ſciēti crimē fratris ꝙ manifeſtet: ꝛ ille cui precipit̄ tenetur prelato obedire. Sic enī cū nō ſit oīo occultū crimē ptinet ad iudiciū prelati: ꝛ in hoc caſu loquit̄ decretalis: nō aūt in primo. ¶ Unde pꝫ rñſio ad obiecta. Articulus. XIII.

AD ſecundum ſic ꝓcedit̄. Ut̄ ꝙ pa/pa nō poſſit diſpēſare in bigamie irregularitate: nō.n. pōt ab hoīe diſ/penſari in his q̄ ſūt diuinitꝰ īſtituta: vt Ber. dicit in libro de diſpēſatione ꝛ ꝓcepto. Sꝫ doctrina apłi in qua ꝯtinet̄ ꝙ bigamꝰ nō ꝓmoueat̄: vt pꝫ .i. ad Thi mo.3.ꝛ ad Titū .i. ē diuinitꝰ ꝓmulgata: ſꝫ illud apłi .2. ad Thi. vltimo. An experimētū queritis eiꝰ q in me loqt̄ xp̄s. ḡ papa nō poteſt cum bigamis diſpenſare.

¶ Sed contra eſt quod in decretis. diſt.50. dicitur ꝙ papa cum quodam bigamo diſpenſauit.

Reſpondeo dōm: ꝙ papa hꝫ plenitudinē ptātis in eccleſia: ita .ſ. ꝙ quecūq3 ſunt inſti/tuta ꝑ eccleſiā vel eccleſie ꝑlatos ſunt diſpēſabilia a papa. Hec.n. ſunt q̄ dicunt̄ eſſe iuris humani: vel iuris poſitiui. Circa ea vō: q̄ ſunt iuris diuini: vel iuris nālis diſpēſare nō pōt: qꝛ iſta hñt efficaciā ex īſtitutiōe diuina. Jus aūt diui nū eſt qḋ ꝑtinet ad legē nouā vel veterē. Sꝫ hec eſt dña īter legē vtrāq3: qꝛ lex vetꝰ determinabat multa tā in ꝓce/ptis cerimonialibꝰ ꝑtinētibꝰ ad cultū dei: q̄ etiā ī ꝓceptis iudicialibꝰ ꝑtinētibꝰ ad iuſtitiā īter hoīes ꝯſeruādā: ſꝫ lex noua: que eſt lex libertatis: huiꝰ determinationes nō hꝫ: ſed eſt ꝯtēta preceptis moralibꝰ nālis legis ꝛ articulis fidei ꝛ ſacramētis grē: vñ ꝛ dr̄ lex fidei ꝛ lex grē ꝓpter determina/tionē articuloꝝ fidei ꝛ efficaciā ſacroꝝ. Cetera vero q̄ ꝑti/nent ad determinationē humanoꝝ iudicioꝝ: vel ad deter minationē diuini cultus libere ꝓmiſit xp̄s: ḡ eſt noue legis latoꝝ: ꝑlatis eccleſie ꝛ ꝓncipibꝰ xp̄iani populi determinan/da. vñ huiꝰ determinationes ꝑtinēt ad ius humanū in quo papa pōt diſpenſare. Jn ſolis vero his que ſunt de lege na ture ꝛ in articulis fidei: ꝛ ſacramētis noue legis diſpenſare nō poteſt. Hoc enim nō eſſet poſſe ꝓ veritate: ſed contra veritatē. Manifeſtū eſt autem ꝙ bigamū nō promoueri neq3 eſt de lege nature: neq3 pertinet ad articulos fidei: ne/q3 eſt de neceſſitate ſacramenti: qḋ patet ex hoc ꝙ ſi biga/mus ordinetur: recipit ordinis ſacramentum: ſed hoc per/tinet ad quādā determinationē diuini cultus. Unde circa hoc poteſt papa diſpenſare: ſꝫ diſpenſare nō debeat niſi ex magna ꝛ euidenti cauſa: ſicut etiā poſſet diſpenſare circa hoc ꝙ aliquis ſacerdos nō indutus veſtibus ſacris ꝯſecra ret corpus xp̄i. Et eadē ratio eſt de oībus alijs huiuſmodi: que ex inſtitutione humana ꝓceſſerunt.

Ad primū ḡ dōm: ꝙ apłs dupliciter in doctrina ſua aliqua propoſuit: quedam quidē ſicut ꝓ mulgās ius diuinū: ſicut illud qḋ habetur ad Gal.5. Si cir/cūcidimini Chriſtus vobis nihil ꝓderit: ꝛ multa alia huiꝰ. ꝛ in hoc papa nō poteſt diſpēſare: quedam vero ſicut propria auctoritate aliqua ſtatuens. Nam ipſe dicit .i. ad Corin.xi. Cetera cū venero diſponam. ꝛ infra.16. Mādauit vt colle/cte que fiunt in ſanctos per vnā ſabbati fiant: qḋ nō ꝑtinet ad ius diuinū. Et ſil̄r etiā qḋ dicitur de bigamo nō ꝓmo/uendo: nō eſt iuris diuini: ſꝫ inſtitutio auctoritatis huma/ne diuinitus hoī ꝯceſſe. Articulus. XIIII.

6 AD tertiū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ non de/beant vitari illi excōicati: cir/ca quorum excōicationem ſapientes contra/ria opinantur. Quia ſm̄ iura ep̄s nō poteſt au/ferre beneficiū qḋ clerico ꝯceſſit ſine culpa. Sed nō minus debetur cōio fideliū cuilibet fideli: q̄ be/neficium clerico ſibi ab epiſcopo collatum: ergo nec com/munio fideliū eſt alicui ſubtrahenda ſine culpa. Sed quā do dubitatur an cauſa ſubſit: promptior debet eſſe animꝰ boni viri ad interpretandum in mitiorem partē. ergo ex quo dubitatur de excōmunicatione aliquorum magis de bet aliquis per hoc ſtare q ꝙ nō ſint excommunicati. Et ita non debet eos vitare.

¶ Sed cōtra eſt ꝙ ſi aliquis percuſſus in bello moriatur ſi ignoretur quis eum percuſſerit ꝓpter dubium: quilibet q in bello interfuit: irregularis habetur ſecūdū iura: ergo a ſimili videtur ꝙ ex quo dubiū eſt de aliqbus an ſint excōi cati ꝙ ꝓpter maiorem cautelam ſint vitandi.

Reſpondeo dicēdū: ꝙ dubitatio de excōmunica/tione aliquorum aut precedit ſenten/tiam iudicum aut ſequitur. Si precedit: puta cum nondū eſt declaratum per iudicum conſenſum aliquos eſſe excōi catos: non ſunt vitandi quouſq3 certo iudicio terminetur. Jn hoc enim caſu verum eſt ꝙ in mitiorem partem in/terpretari debemus. Unde ꝛ deuteronomij.27. dicit̄. Si difficile ꝛ ambiguum apud te iudicium eſſe perſpexeris: ꝛ iudicum intra portas tuas videris verba variari: venies ad ſacerdotes ꝛ ad iudicem: quereſq3 ab eis: ꝛ facies quod/cunq3 dixerint. Sed ſi ambiguum oriatur poſt concordē iudicum determinationem: magis ſtandum eſt ſententie iudicum duplici ratione. Primo quidem: quia iudices ſol/licitius diſcutientes negocium plenius poſſunt percipe/re veritatem: etiam ſi ſint minus periti q̄ alij qui per/functorie conſtituuntur ꝛ extraordinarie. Secundo quia hoc eſſet in magnum nocumentū vtilitatis cōis ſtatus do/minū: ſi ſententie nō ſtaret̄: ſed quilibet pro ſuo libitu vel/let ſentētie calūniā ingerere: qꝛ ſic litigia eſſent interminabilia: ꝛ ideo in tali caſu magis eſt ſtandum ſententie iudi/cū: niſi forte ſit per appellationē ſuſpenſa. ¶ Et per hoc pa

tet reſponſio ad obiecta. Articulus. XV.

c **Circa** quartū ſic ꝓceditur. Ur̃ ꝙ prelatus eccl'ie nō poſſit eccleſie curā cōmittere ſuo cōſanguineo q̃uis ydoneo: poſtpoſito meliori. Pater enim ſue filie querit ſponſum q̃ magis poteſt ydoneū: ⁊ ſponſus ſue ſponſe querit fideliſſimū cuſtodē ꝓ poſſe. Sʒ maior prelatus ad eccleſiaʒ ſibi ſubiectā ꝯparaẽ: vel ſicut pr̃ ad filiā: vel ſicut ſpōſus ad ſpōſaʒ: ḡ dʒ ei de pſona ydonea ꝓuidere quātuʒ meli⁹ pōt. ❡ P̃. Joānes euāgeliſta maxime fuit ydone⁹: ⁊ tñ q2 ꝯſanguine⁹ xp̃i erat ẜm carnē pretulit ei Petrū in regimine eccleſie: ḡ etiā prelatus ſi habeat ꝯſanguineum eque ydoneū: nō dʒ ei ꝓuidere in eccleſia magis q̃ alij eq̃ ydoneo. Multo ḡ minus ſi ſit minus ydoneus.

❡ Sʒ ꝯ eſt ꝙ ẜm ordinē rectū charitatis homo plus debʒ diligere ſibi magis ꝯiunctos. Sʒ his quos magis ex charitate diligim⁹ etiam magis debemus ꝓuidere: vñ eoꝝ meritū creſcat. Cū ḡ ex bona diſpēſatione eccleſie creſcat meritū bene adminiſtrantis: vr̃ ꝙ prelatus magis debeat ſuis q̃ extraneis ꝓuidere: etiā ſi ſint minus ydonei.

Reſpondeo dōm: ꝙ aliter eſt dōm de ꝯſanguineo p̃lati eque ydoneo: ⁊ aliter de minus ydoneo. Si enim ſit eque ydone⁹: pōt p̃lat⁹ ſuū ꝯſanguineū p̃ferre: niſi forte ex hoc ſcādalū oriaẽ: vel aliq exinde malū exēplū accipiāt: vt ꝓbabilr̃ p̃lumi poſſit: ꝙ alij p̃lati h̃ exēplo inducanẽ ad dādū ſuis ꝯſanguineis etiā minus dignis: ⁊ h̃ iō: q2 ex quo nihil deperit vtilitati eccleſie cuʒ eq̃ ydoneo ꝓuideẽ: licet circa hꝰ ꝓuiſionē etiā amori nāli ſatiſfacere: q nō eſt ꝯtrarius charitati: ſʒ magis charitate informatur. Et hoc ſignificatur Geñ. 48. Ubi Pharao dixit ad Joſeph de fratrib⁹ ſuis. Si noſti in eis viros induſtrios conſtitue eos magiſtros pecoꝝ meoꝝ. Si v̾o ſit min⁹ ydone⁹ ꝯſanguine⁹ p̃lati: nō dʒ eū p̃ficere ad curā eccl'ie poſtpoſito meliori duplici rōne. Prio qdē q2 hoc videẽ eē ꝯ fidelitatē quā in bono diſpēſatore dn̄s requirit. Nō. n. faceret fideliter negociū alicui⁹ dn̄i q poſſet rē eius meliorare ſi h̃ pretermitteret vt ſuis cōſanguineis ſatiſfaceret. Secundo quia hoc videẽ ad perſonaꝝ acceptionē pertinere: que cōſiſtit in hoc ꝙ aliqs accipit ꝓ cā cōditionē perſone: que non facit ad negocium: ſicut ſi aliquis daret ſententiam pro aliquo: quia diues eſt: ⁊ nō quia iuſtitiam habet: que eſt cōditio faciens ad negocium. Eſſe aūt ꝯſanguineū nō eſt aliqua conditio ꝑtinēs ad curā eccleſie: que non obtineẽ iure ſanguinis: ſed diuino munere. Eſſet aūt ꝯditio faciens ad negociū circa diſpenſationē p̃rimonialiū bonoꝝ: vñ ſi ep̃s de p̃rimonialibus bonis magis ꝓuideat ſuo ꝯſanguineo minus ydoneo: nō eſt acceptio perſonaꝝ. Sʒ ſi rōne ꝯſanguinitatis ei ꝓuideat in patrimonio crucifixi: nō caret vitio pſonaꝝ acceptionis: quā Aug. dicit in eccleſiaſticis gradib⁹ diſpēſandis: exponēs illō qō hr̃ Jac. 2. Nolite in pſonarū acceptiōe hr̃e fidē dn̄i nr̃i Jeſu xp̃i. Hiero. ēt dicit: ⁊ hr̃. 8. q. i. Extraneus ex alia tribu a Moyſe eligiẽ: vt ſignaret p̃ncipatū in populos nō ſanguini deferēdū eſſe: ſʒ vite. At nūc cernim⁹ plurimos hāc rē bñficio facere: vt nō querāt eos in eccl'ia colūnas eligere: q̃s plus cognoſcāt eccl'ie prodeſſe. ſʒ q̃s vel ipſi amāt: vl' quoꝝ ſunt obſequijs deliniti.

d **Deinde** queſitum eſt de actibus qui poſſunt ad omnes homines pertinere. Et primo de actibus pertinentibus ad vim intellectiuam. Secundo de actibus pertinentib⁹ ad viʒ appetitiuaʒ. Circa p̃ᵐ queſita ſūt tria. Primo vtrū poſſit aliquis ſine peccato appetere ſcire ſcientias magicas. Secūdo vtrū enūciabile qō ſemel eſt verum ſemper ſit verum. Tertio vtrum magiſter determinando queſtiones theologicas magis debeat vti ratione vel auctoritate. Articulus. XVI.

a **Ad primuʒ** ſic ꝓcedebaẽ. Ur̃ ꝙ hō ſine peccato poſſit appetere ſcire ſcias magicas. Nō. n. eſt pctm̃ appetere illud ꝑ qō poniẽ intellect⁹ hoīs in optimo. Sʒ ꝑ quālibʒ ſciaʒ poniẽ itellect⁹ hoīs in optimo: q2 veꝝ eſt bonū itellect⁹: vt dr̃ in. 6. Ethi. Scia aūt veroꝝ eſt: ḡ hō pōt licite appetere ſcire quācūqʒ ſciam: ⁊ ita ſine peccato pōt hō appetere ſcire ſcientias magicas.

❡ Sʒ ꝯ. Prohibitio nō eſt niſi de illicito. Sed ſcie magice ſunt ꝓhibite. ḡ illicitū eſt appetere eas ſcire.

Reſpondeo dōm: ꝙ actus hūanus pōt dici bonus dupliciter. Uno mō ex genere. Alio mō ex circūſtātia. Ex genere qdē dr̃ eē actus bon⁹ ex eo ꝙ act⁹ cadit ſupra debitā māʒ: debita aūt mā appetit⁹ eſt bonū: vñ appetere qōcūq̃ boᵐ ē boᵐ i genere: oīs aūt ſcia ſiue q̃cunqʒ cognitio boᵐ aliqd eſt: aliogn deus cui nihil mali ineſt nō haberet oēm ſciam tā bonoꝝ q̃ maloꝝ: vnde appetere quācūqʒ ſciam vel noticiam quarūcunqʒ reꝝ ſiue bonaꝝ ſiue malaꝝ eſt bonū in genere. Sed tñ ẜʒ diuerſas circūſtantias additas pōt eſſe bonū vel malaʒ: ⁊ precipue hec diuerſificantur ẜʒ intentionē finis. Nam ſi aliquis appetat ſcire ſcias magicas: vt eis etiā vtaẽ eſt malaʒ. Si aūt appetat eas ſcire vel eas cōfutet ⁊ reprobet: ſic eſt bonum ⁊ licitū. Similiter etiā ex cōditione perſone pōt hoc diuerſificari: vel ēt ex modo appetēdi. Si enim ſic aliquis appetat ſcire hꝰ ſcias: vt eaꝝ noticiā preferat alijs vtilioꝛib⁹ rebus: inordinatus eſt appetit⁹: ⁊ ſilr̃ ſi ſit talis pſona ad quā nō ꝑtineat hoc ſcire inordinate hoc appetit.

Ad primū ergo dōm: ꝙ oīs ſcia ponit intellectum in aliquo ſui bono: q2 oē veruʒ eſt qōdā intellect⁹: ſʒ nō oīs ſcia ponit itellectū in ſui optimo: ſʒ illa ſola q̃ eſt circa p̃mā veritatē: nec etiā veꝝ eſt ꝙ magice artes ſint ſcie: ſʒ potius ſunt quedā fallacie demonū. ❡ Ad 2ᵐ. dōm: ꝙ hꝰ artes ſunt ꝓhibite q̃tū ad ſuū vſuʒ. Si v̾o ꝓhibereẽ alicui etiā eaꝝ ſtudiū ꝑꝑ periculū vtendi: tunc eſſet malū q2 prohibitum. Articulus. XVII.

a **Ad ſecundū** ſic ꝓce͛. Ur̃ ꝙ nō oportet enūciabile qō ſel' ē verū ſꝑ futuꝝ eē veꝝ: ſi. n. h̃ eēt veꝝ i alijs enūciabilib⁹ pari rōne h̃ eēt veꝝ in enūciabilib⁹ de futuro. Sed in iſtis hoc nō eſt verum: quia vt dicit phs in. 2. de gnātiōe. (T. c. 64.) Futurus gs icedere nō iceder: ḡ nō oʒ enūciabile qō ſel' ē veꝝ ſemꝑ eē futurū veꝝ. ❡ P̃. ſi ptes ſūt eedē ⁊ totū ē idē. Sʒ ptes enūciabilis ſūt p̃dicatū ⁊ ſubʒ ⁊ ꝯpoſitio: ḡ idē ē enūciabile exñte eodē p̃dicato ⁊ ſubo ⁊ ꝯpōne: ſʒ talr̃ exñte eodē enūciabili ꝯtigit ꝙ ſit qn̄qʒ veꝝ: ⁊ qn̄qʒ falſū: ſic̃ h̃ enūciabile Sor. ſedere eſt veꝝ eo ſedēte: ⁊ falſuʒ eo nō ſedēte: ẜʒ illō ph̃i in p̃dicamentis. Ex eo ꝙ res eſt vel nō eſt: ōrō eſt v̾a vel falſa: ḡ enūciabile qō ſel' eſt veꝝ: nō ꝑꝑ h̃ ſemꝑ eſt veꝝ.

❡ Sʒ ꝯ. iſta enūciabilia. Sortē currere: ⁊ ſortē cucurriſſe: ⁊ ſortē fore curſuꝝ nō differūt niſi ẜʒ diuerſaʒ ꝯſignificationē tp̃is. Sʒ diuerſa ꝯſignificatio nō tollit identitatē noīs. Idē. n. nomē dr̃ eē ꝑ oēs caſus: ⁊ i ſingulari ⁊ i plurali nūero: ḡ ēt p̃dcā tria enūciabilia ſūt idē enūciabile. Sʒ ſi vnūʒ hoꝝ ſel' ſit veꝝ ſemꝑ oʒ ꝙ aliqō eoꝝ ſit veꝝ: q2 ſi ſel' ē veꝝ ꝙ ſortes currit: p⁹ erat veꝝ ꝙ ſortes curret: ⁊ poſtea erit verū ꝙ ſortes cucurrit: ḡ ſi enūciabile aliqō ſel' ē veꝝ ſꝑ erit (veꝝ.

Reſpondeo dōʒ: ꝙ hui⁹ dubitatiōis vis in h̃ ꝯſiſtit vt ſciaẽ vtꝝ ſit idē enūciabile qō ē de p̃ñti p̃terito ⁊ futuro. Si. n. h̃ veꝝ ſit ꝯñs erit ꝙ enūciabile qō ſel' ē veꝝ ſꝑ erit veꝝ: ſʒ forte h̃ dubitationē aliquā hr̃e poſſit circa enūciabilia de futuro ꝯtingenti: ſed h̃ eſt altioris igſitōis. Si v̾o ſint diuerſa enūciabilia d p̃ñti

preterito

preterito ⁊ futuro:eſt aũt idẽ enunciabile qḋ ẽ de pſnti q̃lr cũqꝫ res ſe habeat:manifeſtũ eſt ꝙ idẽ enũciabile qñqꝫ ẽ verꝫ qñqꝫ falſuꝫ:ſm ꝙ phĩs dicit in pdicamẽtis. Ꝯ eadeꝫ oṙo ⁊ opinio qñqꝫ ẽ vera qñqꝫ falſa. Ad cuiꝰ euidẽtiã ſciendũ ẽ ꝙ ſꝫ phꝫ i.i. Periarmẽias:tria q̃dã p ordinẽ iueniũt. Nã voces ſunt ſigna itellectꝰ:itellectus aũt ſunt rerꝫ ſilitudines:manifeſtũ ẽ aũt ꝙ vnitas vocis ſignificatiue vel diuerſitas nõ depẽdet ex vnitate vel diuerſitate rei ſignificate:aliogn nõ eſſet aliqḋ nomẽ equiuocũ. Scḋm B.n.ſi ſint diuerſe res cẽnt diuerſa noĩa ⁊ nõ idem nomẽ:depẽdet g̃ vnitas vel diuerſitas vocis ſignificatiue ſiue cõplexe ſiue incõplexe ex vnitate vel diuerſitate vocis vel intellectus: quorꝫ vnũ.ſ.vox ẽ ſignũ ⁊ nõ ſignatũ tm̃:itellectꝰ ãt ſignuꝫ ⁊ ſignatũ ſicut ⁊ res. Põt g̃ nomẽ vel enũciabile eẽ aliud ⁊ aliud:vel pp diuerſitatẽ vocis tm̃:ſicuti eſt in ſynonimis:i qbus ẽ diuerſa vox:ſꝫ idẽ ſignificatũ oĩo:vel etiã cũ diuerſitate vocis põt eſſe diuerſitas itellectuũ:ſiue pp diuerſitatem rei intellecte:ſiue pp diuerſitatẽ modi itelligẽdi:⁊ hoc cõtingit qñcũqꝫ eſt diuerſitas ꝯſignificatiõis:que ꝯſeq̃r diuerſũ modũ itelligẽdi vnã ⁊ eãdeꝫ rẽ:⁊ pͥcipue hoc apparet in tpe:qḋ p ſe cõmiſcet opationi itellectus hũani cõponentis ⁊ diuidẽtis: vt dr̃ in.3.de aĩa. Et iõ dõꝫ eſt ꝙ nõ eſt ideꝫ enũciabile ſortẽ ſedere ⁊ ſortẽ ſediſſe vel ſeſſurꝫ eẽ:ſꝫ ſortẽ ſedere eſt idẽ enũciabile:qꝛ ẽ eadẽ vox ⁊ idẽ modus ſignificãdi:⁊ iõ pꝫ ꝙ idẽ enũciabile pt̃ qñqꝫ eẽ verꝫ qñqꝫ falſũ.

Unde duo pͥꝰ ꝯcedimus. ¶ Ad 3ᵐ dõꝫ ꝙ diuerſitas cõſignificatiõis tollit noĩs idẽtitatẽ in tm̃ ꝙ obliq ſm phm nõ ſunt noĩa:ſunt tñ vnũ nomẽ nõ ſimplr̃:ſed in q̃rtũ cõueniũt i vno ordine declinatiõis. Arti. XVIII.

Circa tertiũ ſic pcedit. Uidet ꝙ magiſter determinãs q̃ões theologicas magis debeat vti auctoritatibus q̃ rõnibꝰ:qꝛ in q̃libet ſcia q̃ões optime determinant per pͥma pͥncipia illius ſcie. Sꝫ pͥma pͥncipia ſcie theologice ſunt articuli fidei:q nobis p auctẽs inoteſcũt:g̃ maxime q̃ões theologice ſunt determinãde p auctẽs.

¶ Sꝫ ꝯ eſt qḋ dr̃ ad Titũ.i. Ut ſint potẽtes exhortari i doctrina ſana ⁊ ꝯtradicẽtes reuincere. Sed ꝯtradicẽtes meliꝰ reuincunt rõnibus q̃ auctoritatibus:g̃ magis opꝫ determinare q̃ões p rões q̃ p auctoritates.

Reſpondeo dõm ꝙ qlibet actus exequẽdus ẽ ſꝫ ꝙ cõuenit ad ſuum finem. diſputatio aũt ad duplicẽ fineꝫ põt ordinari. Quedã enim diſputatio ordinat ad remouẽdũ dubitationẽ an ita ſit:⁊ in tali diſputatione theologica maxĩe vtendũ eſt auctoritatibus quas recipiunt illi cũ qbus diſputat:puta ſi cũ iudeis diſputet:opꝫ inducere auctoritates veteris teſtamẽti. Si cuꝫ manicheis:q vetus teſtamẽtũ reſpuunt:opꝫ vti ſolũ auctoritatibus noui teſtamẽti. Si aũt cũ ſciſmaticis:q recipiũt vetus ⁊ nouũ teſtamẽtũ:nõ aũt doctrinã ſanctorꝫ noſtrorũ: ſicut ſunt greci:opꝫ cuꝫ eis diſputare ex auctoritatibus noui vel veteris teſtamẽti:⁊ illorꝫ doctorꝫ:quos ipſi recipiũt. Si ãt nullã auctoritatẽ recipiũt opꝫ ad eos cõuincẽdos ad rões nãles ꝯfugere. Quedã vͦo diſputatio eſt magiſtralis i ſcholis nõ ad remouẽdũ errorẽ:ſꝫ ad iſtruẽdũ auditores: vt inducant ad itellectũ vitatis quã itẽdit:⁊ tũc opꝫ rõnibꝰ inniti inueſtigãtibus veritatis radicẽ:⁊ faciẽtibꝰ ſcire quomõ ſit verũ qḋ dr̃:aliogn ſi nudis auctoritatibus magr̃ q̃õneꝫ determinet certificabit qdẽ auditor ꝙ ita eſt:ſed nihil ſciẽtie vel intellectus acqret:ſed vacuus abſcedet. ¶ Et p hec patet reſponſio ad obiecta.

Deinde queſitũ eſt de rebus ptinentibus ad viꝫ appetitiuaꝫ. Et pͦ de bonis. Scḋo de malis. Circa pͥᵐ q̃runt duo de martyrio. Primo vtrũ aliqs abſqꝫ pfecta charitate poſſit ſe ad martyriuꝫ offerre. Scḋo vtrũ ſuſtinere martyriuꝫ p xpo ſit in precepto. Articulus. XIX.

Ad primuꝫ ſic pcedit:vr̃ ꝙ aliqs abſqꝫ pfecta charitate poſſit ſe martyrio offerre:qꝛ ſup illḋ ps. Ideo dilexi mãdata tua ſup aurũ ⁊ topacion:dicit glo. ꝙ minima charitas plus diligit dei legem q̃ milliaria auri ⁊ argẽti:⁊ eadeꝫ rõne q̃ oĩa temporalia. Sed id quod minus diligimus exponimus p eo:qḋ magis diligimus: g̃ ⁊ omnia temporalia ⁊ etiam propriam vitam poteſt exponere pro chriſto:qui habet minimam charitatem.

¶ Sꝫ ꝯ. Si aliqs abſqꝫ pfecta charitate põt ſe offerre martyrio:g̃ pari rõne poterit martyriũ ſuſtinere abſqꝫ charitate pfecta. Sed hoc vr̃ eſſe falſuꝫ ſm illud Io.3. Maiorem charitatẽ nemo hꝫ:q̃ vt aĩaꝫ ſuã ponat qs p amicis ſuis:g̃ aliqs abſqꝫ charitate pfecta nõ pt̃ ſe ad martyriũ offerre.

Reſpondeo dõꝫ ꝙ in opibus vͥtutũ duo ſunt attẽdẽda.ſ.id qḋ ſit:⁊ modus faciẽdi. Cõtingit aũt idẽ factũ qḋ ſit ſꝫ aliquã pfectã virtuteꝫ:fieri ẽt nõ ſolũ ab hñte paruã vͥtutẽ:ſed ẽt a nõ hñte virtutẽ:ſicut aliqs nõ hñs iuſtitiã põt facere aliqḋ opus iuſtũ. Sꝫ ſi attẽdamus ad modũ faciẽdi ille q nõ hꝫ virtutẽ nõ põt operari ſicut ille q hꝫ:nec ille q hꝫ paruam ſicut ille qui hꝫ magnã: qui opatur faciliter ⁊ prõpte:⁊ delectabiliter:qḋ non ita facit ille q caret virtute vel q paruã hꝫ. Sic ergo dicendum eſt ꝙ hoc opus qḋ eſt offerre ſe martyrio vel etiam martyrium ſufferre põt facere nõ ſolũ charitas perfecta: ſed etiã imperfecta:⁊ qḋ plus eſt etiam ille qui caret charitate ſm illud apli.i.ad Cor.13. Si tradidero corpus meum ita vt ardeam:charitateꝫ autem non habeam ⁊c̃. Sed charitas pfecta hoc facit prõpte:⁊ delectabiliter:ſicut patet de Laurentio ⁊ Uincentio:qui in tormentis hilaritatem oſtenderunt:hoc autem non poteſt facere charitas imperfecta:vel etiam ille qui charitate caret. ¶ Et per hoc patet reſponſio ad obiecta. Articulus. XX.

Ad ſecundũ ſic pcedit:vr̃ ꝙ pati martyriũ pp xpꝫ nõ ſit i precepto. Minus.n.vr̃ ꝙ hõ det ſua q̃ ꝙ ppriũ corpus ponat: vt dicit Gre.i illa omelia. Ego ſuꝫ paſtor bonus. Sꝫ dimittere oĩa ſua pp chriſtũ nõ cadit ſub precepto:ſed ſub ꝯſilio:ergo etiam exponere corpus ſuum martyrio non cadit ſub precepto.

¶ Sed contra eſt qḋ Augu.di.13.de ciui.dei. Cum dictuꝫ eſt homini. Morieris ſi peccaueris:nõ dr̃ martyri: morere ne pecces. Sꝫ illud qḋ opꝫ nos facere ne peccemus cadit ſub precepto:ergo mors martyrum cadit ſub precepto.

Reſpondeo dõm ꝙ aliqd cadit ſub pcepto duplr̃. Unoꝰ abſolute. Alio mõ ſꝫ animi ppationẽ:qꝛ.n.pceptũ iportat rõnẽ debiti:illud abſolute cadit ſub pcepto:qḋ ẽ debitũ pp aliqḋ pexũ:ſicut pceptũ de honoratiõe parẽtũ:vel de amãdo deũ. Sꝫ qñqꝫ ꝯtingit ꝙ id qḋ facit aliquid eſſe debitum:nõdũ preceſſit:ſed poteſt occurrere. Unde hoc cadit ſub precepto nõ abſolute:ſꝫ ſꝫ pparationẽ animi:ita.ſ.vt homo habeat animũ paratuꝫ ad faciẽdũ illud:qḋ debitũ reddit ex aliq̃ cã occurrẽte: ⁊ hoc modo exponit Aug. illa dñi precepta que ponuntur Mat.5. Si qs percuſſerit te in vnã maxillã:prebe ei ⁊ aliam:qꝛ.ſ. ſi opus eſſet:⁊ hoc exigeret ſalus aliorũ:homo debet eſſe paratus ad hoc faciendum: ⁊ per hunc modum ſuſtinere martyriuꝫ ppter xpm cadit ſub precepto:qꝛ.ſ.homo debet habere animum paratum vt prius permitteret ſe occidi: q̃ chriſtum negaret vel mortaliter peccaret:⁊ ſic etiã relinq̃re bona ppria cadit ſub pcepto:qꝛ dꝫ eẽ paratus animus xpiani magis ſuſtinere rapinã bonorꝫ ſuorꝫ q̃ xpꝫ negare vel mortalr̃ peccare. ¶ Et p hoc pꝫ reſponſio ad obiecta.

Digitized by Google

Einde queſitum eſt de actibus malis.ſ. de primis motibus. Circa quos
d queſita ſunt duo. Primo vtrum primi mot⁹ ſemper ſint peccata. 2° vtrum in infidelibus ſint peccata mortalia. Articu. XXI.

AD primum ſic procedebatur. Ui̅r q̅ p̊mus motus ſit peccatu̅: dicit.n.magr̅.21.di.ſecundi libri ſn̅iaru̅: q̅ tentatio a carne no̅ poteſt eſſe ſine peccato. Sed qn̅cunq̅ eſt primus motus eſt tentatio a carne: ergo primus motus non poteſt eſſe ſine peccato.

¶ Sed ɔ̄ eſt qd̅ ad Ro.6.ſup illud. No̅ g̅ regnet pctm̅ i̅ veſtro mortali corpore: dicit glo. No̅ ꝓhibet co̅cupiſcentia̅ q̅ vitari no̅ pot̅. Sed illud qd̅ no̅ pot̅ vitari no̅ eſt pctm̅: g̅ co̅cupiſce̅tia q̅ e̅ p̊mus motus no̅ eſt peccatu̅.

Reſpondeo dic̅m q̅ motus importat inclinatione̅ quanda̅ ad terminu̅: que quide̅ inclinatio pertinet ad appetitum in humanis actibus. Eſt au̅t in ho̅ie triplex appetit⁹: vnus qde̅ na̅lis: ſ3 q̅ vis appetitiua ꝑtinet ad aı̅am vegetabile̅: ſicut ⁊ vis digeſtiua ⁊ expulſiua ⁊ rete̅tiua. Secu̅dus appetitus e̅ ſenſualitatis: qui moue̅t ſm̅ apprehe̅ſione̅ ſenſus. Tertius appetit⁹ eſt volu̅tatis: q̅ moue̅t ſm̅ iudiciu̅ ro̅nis. Peccatu̅ qd̅ h3 ro̅ne3 culpe de quo nu̅c loq̅mur: no̅ pot̅ eſſe niſi in actu volu̅tario: q̅ ſc3 eſt aliq̅lr in p̅tate peccа̅tis: actus au̅t appetit⁹ na̅lis non ſubiacet imp̅io ro̅nis: ſicut nec act⁹ aliaꝝ pote̅naꝝ vegetabilis aı̅e: ⁊ io̅ in actu talis appetitus no̅ pot̅ ɔſiſtere culpa: ſicut q̅ ho̅ eſuriat vel ſitiat abſq̅ culpa e̅: ⁊ ide̅ dic̅m eſt in alijs ho̅. S3 actus appetit⁹ ſenſitiui ſubiacet i̅perio ro̅is: q2 ro̅ p̱ueniе̅s ip̅m pot̅ eu̅ i̅perare vel e̅t i̅pedire: ⁊ io̅ talis motus pot̅ ia̅ h̅re ro̅ne̅ culpe: ⁊ ſi ſequa̅t iudiciu3 ro̅nis poterit etia̅ eſſe peccatu̅ mortale: ſicut ⁊ motus exteriorу̅ me̅broru̅ i̅perati a ro̅ne. Si au̅t p̱ueniat iudiciu̅ ro̅nis eſt qde3 peccatu̅: ſi tendat in aliq̅d illicitu̅: q2 in poteſtate ho̅is fuit ipſu3 cohibere: eſt tn̅ veniale peccatu̅ ⁊ leuiſſimu̅: vt p3 per Aug.12.de trini. ⁊ hoc d̅r primus motus peccati: mot⁹ aute̅ ſuperioris appetitus.i.volu̅tatis ɔſequens iudiciu3 rationis iam poteſt eſſe peccatum mortale.

Primum g̅ co̅cedimus. ¶ Ad 2ᵐ dic̅m q̅ concupiſcentia no̅ pot̅ vitari ſic q̅ nullus co̅cupiſcentie motus ſurgat: q2 du̅ reſiſtit̅ vni inſurgit alius: pōt tn̅ vitari ſinguli: ⁊ ex hoc quilibet h3 aliquid de ro̅ne peccati: licet no̅ habeat ratione3 perfecti peccati: quod eſt peccatum mortale. Articulus. XXII.

CIrca ſc̅d3 ſic ꝓcedit̅. Uide̅t q̅ p̊mi motus in i̅fidelibus ſint peccata mortalia. Quia ſicut Anſen. dicit i̅ lib. de gr̅a ⁊ lib. ar. Eos q̅ no̅ ſunt in xp̅o Jeſu ſeq̅tur da̅natio ſi ſentiu̅t ɔcupiſce̅tia̅: etia̅ ſi no̅ ɔſentia̅t: ſ3 ſentire ɔcupiſce̅tia̅ eſt h̅re p̊mu̅ ɔcupiſce̅tie motu̅: g̅ fideles q̅ no̅ ſunt in xp̅o Jeſu pecca̅t mortal̅r ſm̅ primos motus: q2 da̅natio non debetur niſi peccato mortali. ¶ P̅. q̅libet ho̅ debet habere originale̅ iuſtitia̅: ſm̅ qua̅ co̅cupiſce̅tia reprimebatur: ſed ɔ̄ hoc debitu̅ eſt quilibet ɔcupiſce̅tie motus: g̅ q̅libet ɔcupiſce̅tie motus eſt peccatu̅ mortale. Omne.n. qd̅ eſt co̅tra debitu̅ h3 peccati mortalis ro̅ne3.

¶ Sed ɔ̄. Qua̅to eſt gradus altior: tanto eſt caſus grauior. Sed altior eſt gradus fidelis q̅ infidelis. Cum ergo primi motus fidelium non ſint peccata mortalia: multo minus primi motus infidelium.

Reſpondeo dic̅m q̅ primus motus ſicut dictu3 e̅: eſt motus ſenſualitatis p̱ueniе̅s deliberatione̅ ro̅nis: eade̅ au̅t na̅ ſenſualitatis eſt ⁊ ro̅nis in fidelibus ⁊ in infidelibus. Ad naturam autem ſenſualitatis ⁊ rationis pertinet q̅ motus ſenſualitatis qui eſt abſq̅ deliberatione ro̅nis no̅ poſſit e̅e̅ pctm̅ mortale: q2 pctm̅ mortale e̅ qd̅ ɔſiſtit in auerſio̅e a deo: ad que̅ ɔuerti no̅ pot̅ ho̅ niſi p ro̅ne̅: ⁊ p ɔn̅s auerſio a deo q̅ co̅ſtituit pctm̅ mortale no̅ pot e̅e̅ niſi in ro̅ne: vt p3 p Aug.12.de tri. ⁊ io̅ dic̅3 q̅ primi mot⁹ infideliu̅ no̅ ſunt peccata mortalia: ſ3 venialia.

Ad primum g̅ dic̅m q̅ dictu̅ Anſelmi dependet ex v̅bo apl̅i q̅ ɔcludit ad Ro.8. q̅ nihil eſt da̅natio̅is his q̅ ſunt in xp̅o Jeſu: q̅ no̅ ſ3 carne̅ a̅bula̅t. Ui̅r g̅ q̅ his q̅ no̅ ſunt i̅ xp̅o Jeſu ſit aliq̅d da̅nationis: e̅t ſi non ſm̅ carne̅ ambule̅t motibus carnis ɔſentie̅tes: alioq̅n nihil plus h̅rent hi q̅ ſunt i̅ xp̅o Jeſu q̅ alij. Eſt g̅ aliq̅d da̅nationis his q̅ no̅ ſunt in xp̅o Jeſu ſi ſentia̅t motus carnis: quamuis no̅ conſentia̅t: quod quide̅ qualiter ſit intelligendum ex ꝓceſſu apl̅i apparet: premiſerat eni3 reparatione3 gr̅e inchoata̅ e̅e̅ in his q̅ ſunt in xp̅o Jeſu q̅tu̅ ad me̅te3: ſ3 non quantu̅ ad carne̅. Premiſerat.n. Ego ipſe me̅te q̅dem ſeruio legi dei: carne au̅t legi peccati.ſ. ꝓpter lege̅ fomitis: q̅ adhuc manet i̅ corporis me̅bris. Ne ergo hi q̅ ſunt i̅ xp̅o Jeſu videre̅nt adhuc p̊ſtine da̅nationi ſubiacere ꝓp fomitis motus: ɔcludit apl̅s q̅ nihil eſt da̅nationis his q̅ ſunt i̅ xp̅o Jeſu: ſi non ſm̅ carne̅ ambulant: q2 damnatio originalis peccati: ſoluta eſt per gratia̅ xp̅i: qua̅uis actu remaneat fomes peccati: da̅natione3 vero actualis peccati no̅ incurrunt: q2 no̅ ambula̅t ſ3 carne̅. In i̅fidelibus v̊o manet peccatu̅ originale no̅ ſolu̅ actu: ſed e̅t reatu: ⁊ io̅ eſt in eis aliq̅d da̅nationis ex parte originalis peccati: non autem ex parte actualis ſi concupiſcentijs no̅ conſentia̅t. Ex hoc ergo non ſeq̅tur q̅ in infidelibus primus motus inducat damnatione̅ peccati mortalis: ſed ſeq̅tur q̅ habeat annexa̅ da̅natione̅m originalis pcti. ¶ Ad 2ᵐ dic̅3 q̅ debitu3 originalis iuſtitie ꝑtinet ad ipſa3 ꝑſona̅ infidelis ro̅ne humane nature: qua̅ a p̊mo pare̅te traxit: cui collata eſt originalis iuſtitia: ⁊ ideo id qd̅ ꝑtinet ad defectu3 originalis iuſtitie ꝑtinet ad peccatu̅ na̅e.ſ. ad pctm̅ originale: non au̅t ad pctm̅ actuale q̅le eſt peccatum mortale. Articulus. XXIII.

QUeſtio eſt vtru̅ pueri no̅ exercitati i̅ preceptis ſint recipie̅di vel obligandi voto vel iurame̅to: vel beneficijs alliciendi ad ingreſſu3 religio̅is. Et v̅r q̅ non. Perfectio eni3 co̅ſilioꝝ ad qua̅ ordina̅nt religio̅es a xp̅o exordiu3 ſumpſit. Sed xp̅s primo conſilium perfectionis dedit adoleſce̅ti: q̅ p̊cepta ſeruauerat: vt p3 Mat.19. g̅ ſoli illi q̅ ſunt exercitati in p̊ceptis ſu̅t ad religione̅ obliga̅di v̅l recipie̅di. ¶ P̅. Gre: dic̅ ſup Ezech. Nemo repe̅te fit ſum⁹. S3 in bona ɔuerſatio̅e a minimis q̅s i̅choat vt ad magna p̱ueniat. S3 magna ſunt ɔſilia q̅ ꝑtine̅t ad ꝑfectione̅ vite. minora au̅t ſunt p̊cepta que pertine̅t ad oe̅3 iuſtitia̅: g̅ p̊us debe̅t pueri exercitari in p̊ceptis: q̅ ad co̅ſilia inducа̅tur. ¶ P̅. Exo.21. d̅r. Si quis aperuerit ciſternam decideritq̅ bos vel aſinus in ea̅: dn̅s ciſterne reddet precium iumentoꝝ. Sed ille qui alique̅ pueru̅ nondu̅ in p̊ceptis exercitatu̅ ad religione̅ i̅ducit: q̅da̅ mo̅ aperit ei ciſterna̅: q2 pleriq̅3 tales religione̅ i̅gredie̅tes egrediu̅tur ⁊ in deſperatione̅ i̅cidu̅t q̅ſi in qua̅da̅ ſpiritualе̅ ciſterna̅: g̅ v̅r q̅ ille qui eu3 inducit: hoc ei imputet̅ ad peccatum. ¶ P̅. illud qd̅ eſt expediens co̅muni vtilitati non eſt tollendu3. Sed expedit co̅muni vtilitati q̅ homines ꝓpria libertate vta̅tur ad bonu̅ faciendu̅: g̅ no̅ eſt aliq̅bus auferenda talis libertas p obligatione̅ voti vel iuramenti. ¶ P̅. beatus Benedictus monachorum inſtitutor almificus in ſua regula ſtatuit q̅ venientibus ad religione̅ no̅ ſit facilis p̊bendus ingreſſus: ſ3 ꝓba̅du̅ ſit an ſp̅us a deo ſit: g̅ multo minus ſunt aliqui muneribus vel b̅n̅ficijs allicie̅di. ¶ P̅. Greg. dicit ⁊ h̅r i̅ decretis diſt.48. Scim⁹ q̅ edificati parietes no̅ p̊us tignoꝝ po̅dus accipiunt: niſi natiuitatis ſue hu̅ore ſicce̅nt: ne ſi ante

pondera

pondera q̄ ſolident̄ accipiāt cūctam ſimul ad terrā fabricam deponāt. Sed pueri qui nōdū ſunt exercitati in preceptis ſunt quaſi parietes nōdū deſiccati: ergo non ſunt eis imponēda tigna. i. grauia religiōis iſtituta. ¶ P̄. ſtat⁹ religiōis ē ſtat⁹ penitētie. Sʒ pueri excipiant̄ ab oi penitentie coertione: vt hr̄ in decretis de pnīa di. 4. ḡ nō ſunt ad religionē inducēdi. ¶ P̄. ſicut dr̄. 20. q. 3. Qō qs nō optat nec eligit: pfecto nō diligit: qd aūt nō diligit facile ɔtēnit. Sʒ pueri anq̄ ſint exercitati nō hn̄t firmā electionē: ḡ nec firmā dilectionē. Facile ḡ religionē ɔtēnent ſi in tali etate ad religionē iducant̄. ¶ P̄. prouer. 14. dr̄. Sub a feſtinata minuetur: ſed vr̄ eſſe nimia feſtinantia q̄ aliquis ad conſilia cōuolet nōdū in p̄ceptis exercitatus: ḡ videtur q̄ bonorūʒ ſpiritualiū ſuba de facili minuat̄: ḡ nō ſunt ad religionem inducēdi. ¶ P̄. nō minor cura eſt adhibēda in igreſſu religionis q̄ in ſuſceptione ordinis. Sed i ordinib⁹ phibētur ad maiores accedere q minores nō acceperunt: ḡ ēt nec dʒ aliquis ad obſeruātiā cōſilioꝝ religione trāſire: niſi p̄us p̄ceptis obſeruatis. ¶ P̄. duo ſunt homini neciā. ſ. intelligere verū ⁊ opari bonū: ſʒ itelligēdo veꝝ ſtultus reputaret̄ q primo ad difficiliora ſe trāſferret: q̄ leuiora intelligeret: ergo ſtultū eſt in cōparatione boni q̄ aliquis primo tranſeat ad ɔſilia q̄ in p̄ceptis exercitet̄. ¶ P̄. cuilibet in religione exiſtēti cōuenit curā agere alioꝝ vel ſaltē ſui ipſius: ſed in his q eligūt̄ ad aliquā curā eccleſiaſticā: opʒ eligere meliores: ergo opʒ eos q ad religionē aſſumūt̄ eligere meliores: hi aūt ſunt q ſunt exercitati in preceptis: ḡ tales ſunt ad religionē iducēdi. ¶ P̄. illud qd eſt in ſe bonū: ſi ex eo ſumatur peccati occaſio eſt abyciēdū: ſicut ſerpēs eneus quem Moyſes fecerat ex mādato dñi ad ſanandū filios iſrael: vt hr̄ numeri. 21. Ezechias cōbuſit: q2 ex eo ſumebat̄ ydolatrie occaſio: ſimiliter etiam q̄uis bn̄dictio ſit ſecundum ſe bona: tn̄ reprehēditur ſi minor preſente maiore bn̄dicit: cum ergo aliq inexercitati in preceptis ſumāt occaſionem peccati ex igreſſu religionis ab ea recedentes: q̄uis religio ſit ſcdʒ ſe bona: tn̄ vr̄ q̄ inexercitatos ad religionē inducere ſit vitādum. ¶ P̄. Grego. dicit: ⁊ habetur in decretis diſtinctione. 48. Caſum appetit q ad ſūmi loci faſtigia poſtpoſitis gradibus p abrupta querit aſcenſuʒ: ſʒ pcedere ad cōſilia nō obſeruatis p̄ceptis eſt poſtponere gradū: ḡ vr̄ q̄ hoc ſit caſum querere: ⁊ ita ad hoc nō ſunt aliq inducendi. ¶ P̄. Dama. dicit in. 2. li. Qꝛ nō eſt inutile inexpertuʒ exiſtentē ⁊ iprobatū incorruptiōe frui: vt nō in ſuperbiā incidat ⁊ iudiciū diaboli: ḡ pari rōne nō eſt inutile iprobatos ⁊ inexptos in p̄ceptis ad ſtatū ɔtēplatiōis aſſumi: ad queʒ religio ordinat̄. ¶ P̄. Grego. dicit i. 6. moral. Poſt lye amplexus ad Rachelē Jacob pucit: q2 pfect⁹ qui ſq3 añ actiue vite ad fecunditatē iūgit̄: ⁊ poſt cōtemplatiue ad requieʒ copulat̄. Sed actiua vita cōſiſtit in obſeruantia preceptorum. Status aūt religionis ptinent ad vitā contēplatiuaʒ: ergo nō ſunt aliq ad religionē inducēdi anteq̄ ſint i preceptis exercitati. ¶ P̄. nulla pmiſſio eſt facienda cuius ſolutio non eſt licita. Sʒ ſoluere aliquid alicui p ingreſſu religionis nō eſt licitum: vn̄ dr̄. 1. q. 2. Nūq̄ legim⁹ deū diſcipulos vel eoꝝ miniſterio cōuerſos quēpiā ad dei cultuʒ aliq̄ muneris iteruētu puocaſſe: ḡ nō ſunt aliq promiſſionibus ad religionē alliciēdi. ¶ P̄. nullus q nō eſt exercitatus in armis ſcdm leges eſt admittēdus ad militiam corporalē. Sed religio eſt ſtatus militie ſpūalis: ergo nō ſunt aliq recipiendi a religionē: niſi prius exercitati in p̄ceptis: quaſi i quibuſdā ſpūalibus armis. ¶ P̄. q nō poteſt ſe obligare ad minus nō pōt ſe obligare ad maius niſi ſit neceſſariū. Sed puer ante decimūquartū annū nō pōt ſe obligare ad matrimoniū: qd min⁹ ē: ḡ multo minus ad religionē. ¶ P̄. legit̄ Marci. 5. q̄ dñs demoniacū curatū nō pmiſit ſecū intrare nauim: que ſignificat cruceʒ ⁊ religionem. per demoniacum aūt curatū ſignant̄ hoīes a peccatis ɔuerſi: ḡ non ſunt ad religionē accipiēdi peccatores ſtati cōuerſi anteq̄ in p̄ceptis exercitet̄. ¶ P̄. bonoꝝ opeꝝ fructus habere debemus: qñ de egypto eximus: vt dicit quedā glo. Exod. 12. Sed exire de egypto eſt exire de mūdo religionem intrādo: ḡ illi qui volūt religionē itrare debēt p̄us fructū bonorum opeꝝ habere p obſeruantiā preceptoꝝ. ¶ P̄. Aug. dicit in lib. de ſermone dñi in mōte. Qꝛ ois p̄ſumptio ē coercenda: ſed magna p̄ſumptio vr̄ eſſe q̄ aliquis velit aſcēdere ad arcē ɔſilioꝝ nōdum obſeruatis p̄ceptis: ḡ tales ſunt coercēdi: ⁊ nō alliciēdi ad religionis ingreſſuʒ. ¶ P̄. Aug. dicit in eodē libro: q̄ maiora maioribus: ⁊ minora minoribus ſunt exhibēda. Sed cōſilia ſunt maiora: ḡ nō ſunt pueris iexercitatis exhibēda: ⁊ ita pueri nondum exercitati in preceptis nō ſunt ad religionem trahendi.

Sed cōtra eſt qd dr̄. 20. q. 2. Si i q̄lʒ: ⁊ ifra. Parētibus ſane filios ſuos ad religionē tradere nō ā plius q̄ vltra decimūq̄rtū ānū etatis ſue lnia eē poterit. Poſtea vō aut cū volūtate parētū eoꝝ: aut ſi ſue deuotionis ſit ſollicitariū votū: erit filys licitū religiōis aſſumere cultū. Sed poſt quartūdecimū annum non ſtatim ſunt hoīes in p̄ceptis exercitati: ergo p̄nt religionē ingredi pueri anteq̄ ſint in preceptis exercitati. ¶ P̄. maius eſt q̄ aliquis aſſumatur ad regimē ſui ⁊ alioꝝ: q̄ q̄ recipiatur in religione: in qua ſub regimine alterius viuit. Sʒ Salomon adhuc puer exiſtēs aſſūptus eſt ad regnū ſui ⁊ alioꝝ. Unde dr̄. 1. paralip. 29. Locutus ē dauid rex ad oēm eccleſiaʒ. Salomonē filium meuʒ elegit deus adhuc puerū ⁊ tenellum: ḡ multo magis p̄nt pueri nō exercitati in p̄ceptis ad religionē recipi vel induci. ¶ P̄ illud votū nō ē illicitū: ex quo nō reddunt̄ aliq rei ſi ſoluāt. Sed ſicut dicit Ambro. Ille queque i puellaribus ānis cōtinētiā vouerūt: nō ɔſtituuntur ree ſi votū exoluāt: ḡ q̄ aliq voto aſtringant̄ ad religionem i puerilibus annis nō ē illicitū. ¶ P̄. nihil ē illicitū p qd aliqs a bono nō retrahit̄. Sed q puocat̄ ad meliora nō retrahit̄ a bono: ḡ cū ſtatus religiōis ſit melior in q̄ obſuant̄ ɔſilia q̄ ſtatus vite ſecularis: i q̄ ſimplr̄ obſeruātur p̄cepta: vr̄ q̄ nō ſit illicitū iducere pueros ad religionē voto vel iuramēto: aut etiam bn̄ficio anteq̄ ſint in preceptis exercitati. ¶ P̄. 20. q. 1. dr̄. Firma tūc erit virginitatis pfeſſio: ex quo adulta iā etas eē ceperit: ⁊ que ſolet apta nuptys deputari: ſed nō ſtatim in hac etate viri vel mulieres ſunt in p̄ceptis exercitati: ḡ āteq̄ aliqui in p̄ceptis exercitentur licite poſſunt religioni aſtringi voto vel iuramento. ¶ P̄. ſi talis obligatio eſſet illicita. ſ. q̄ pueri nō exercitati in preceptis voto vel iuramento ad religionē obligantur: aut hoc eſſet: q2 eſt ſcdm ſe mala: aut q2 eſt phibita: ſed nō eſt ſcdm ſe mala: q2 ſic executio ſiue adimpletio pmiſſionis eſſet peior ⁊ perſeuerantia peſſima. Cuius cōtrariuʒ videmus: q2 adimplentes ea que promiſerāt in puerilibus annis: ⁊ in promiſſis perſeuerantes maxime cōmendant̄. Similiter etiam non eſt illicita talis obligatio q2 prohibita. Non eniʒ prohibetur lege veteri. Dicitur enim Numeri. 30. Mulier ſi quippiam vouerit ⁊ ſe conſtrinxerit iuramento que in domo patris ſui ⁊ in etate adhuc puellari: ſi cognouerit pater votum qd pollicita eſt: ⁊ iuramentū quo obligauit animam ſuam: ⁊ tacuerit: voti rea erit: quicquid pollicita eſt ⁊ iurauit opere cōplebit: ſin autem vt audierit cōtradixerit pater: ⁊ vota ⁊ iuramenta eius irrita erūt: nec obnoxia tenebitur ſponſioni: eo q̄ contradixerit pater. Similiter etiam non eſt prohibitum iure canonico: q2 in decreto Leonis pape hec eadē auctoritas iducit̄. Similiter etiā nō eſt phibitū lege euāgelij q̄ maxime inducit hoīes a recedendo a mundo: et ſequendum perfectionis opera:

ergo licitum eſt obligare voto vel iuramento pueros nondum exercitatos in preceptis ad religionem.

Reſpondeo dicendum ꝙ hoc qđ pro queſtione hic inducitur dubitationē nō hꝫ: niſi ꝙ quidā ↄtentioni ſtudētes: veritatē obnubilare conant̄. Unde hic locū hn̄t verba q̄ Aug. dicit in .z. de ci. dei. Quoniaꝫ ille eſt maior ⁊ deterior inſipiētiū morbus aiaꝝ: quo inſtabiles mot⁹ ſuos etiā poſt rōnem redditā: ſiue nimia cecitate: qua nec aperta cernūt̄: ſiue obſtinatiſſima pulcacia: qua ⁊ ea que cernūtur non ferūt tanq̄ ipſam rōnē veritatēq̄ defendūt: fit neceſſitas copioſius dicēdi plerūq̄ res claras: velut eas nō ſolum ſpectātibus intuēdas: ſed quodāmō tāgendo palpātibus offeramus: ⁊ tn̄ quis diſceptādi finis erit ſi reſpondendum eſſe ipſis rńdentibus nos exiſtimemus. Nā q vel nō poſſunt intelligere qđ vel tam duri ſunt adūerſitate mentis: vt ēt ſi itellexerint nō obediāt rńdent ⁊ loquunt̄ iniq̄tatē: atq̄ īfatigabiliter vani ſunt: quoꝝ dicta ↄ̄ria: ſi totiēs venimus refellere quotiēs obnixa fronte ſtatuerint: nō cogitare qđ dicāt: dū quocūq̄ mō nr̄is diſputatōibus ↄtradicant: q̄ ſit infinitū ⁊ erumnoſuꝫ ⁊ infructuoſuꝫ video. Erit ergo hic modus ſeruādus vt veritas manifeſte ⁊ q̄ſi palpabiliter oñdat̄: ⁊ ſi qua in ↄ̄rium dicta fuerint que aliud pōdus nō habeāt ↄtēnant̄: ne ſemꝑ oporteat inutiliter eadeꝫ replicare. Sed ſi qs ↄ̄riuꝫ dicere voluerit ſcribat qđ dicit: vt alij intelligētes dijudicare poſſint an doceat vitateꝫ.

Primo ergo circa ꝓpoſitā queſtionē vt ſingula diſcutiamus: ↄſiderandū eſt pueros etiā infra annos pubertatis in religionē recipi nō eſt ſm ſe malum: imo eſt expediens ⁊ fructuoſuꝫ: qꝛ illud qđ a pueritia aſſueſcimus ſemper perfectius ⁊ firmius tenemus: ſm illud ꝓuer. zz. Adoleſcēs iuxta viā ſuā graditur ⁊ etiā cū ſenuerit nō recedet ab ea: ⁊ ideo apoſtoli iſtituerunt: vt pueri etiā infantes ad xp̄ianā religionē reciperent̄: vt in ea nutriti firmius ⁊ ꝑfectius ei inhererēt. Et h̄ eſt qđ Dio. dicit in vltimo. c. eccl. Jerar. Secūduꝫ legē ſanctā cōfirmati infantes ad habitū ſanctū habebūt ↄſuetudinē ab oī remoti errore ⁊ īmunde vite expertes: hoc diuinis nr̄is ducibus. i. aplis ad mentem venit: ⁊ viſum eſt ſuſcipere infantes. Multo aūt magis excedit xp̄iana infideliū vitam: q̄ vita religioſorum vitā ſecularium: preſertim cū in primitiua eccleſia oīum xp̄ianorum erat perfectiſſimus religionis ſtatus: ſm illud Act. 4. Multitudinis credētiū erat coꝛ vnū ⁊ aīa vna: nec quiſq̄ eorum que poſſidebat aliquid ſuuꝫ eſſe dicebat: ſed erāt illis omnia cōia: ad cuius vite exemplar oēs religiones ſunt inſtitute. Et ideo religionum inſtitutores ex eadem cā qua apl̄i moti ſunt ad recipiendum infantes in religione: vt pꝫ de beato Benedicto: qui vt in. z. dyalogorū legitur recepit nutriēdum ī religione Mauruꝫ duodēneꝫ ⁊ Placiduꝫ ſeptēnem. Et tamen quedam differentia circa hoc attendenda. Naꝫ pueri ante annos pubertatis ex naturali iure ſunt ſub cura parentum propter hoc ꝙ patiunt̄ diſcretionis defectum: ſecūdum quē poſſunt bene regere ſeipſos: ⁊ ideo in hac etate poſſunt quidem religioni tradi: ſi a parentibus offerantur: ⁊ erit rata traditio: precipue ſi cum ad annos pubertatis ꝑuenerint: ratam habuerint paternā oblationem. vnde Grego. dicit. ⁊ h̄r. zo. q. i. addidiſti. Si pr̄ vel mr̄ filiū filiamue intra ſepta monaſterij in īfantie ānis ſub regulari tradiderint diſciplina: vtꝝ liceat eis poſtq̄ pubertatis īpleuerint annos egredi ⁊ mr̄imonio copulari: hoc oīno deuitamus: qꝛ nefas eſt: vt oblatis a parentibus deo filijs voluntatis frena relaxent̄. Si auteꝫ in hac etate ꝓpria ſpōte ſe religioni tradiderint pōt hoc per aſſenſum vel diſſimulationē parētū ratū eſſe: vn̄ d̄r. zo. q. z. Si in qualꝫ minori etate: vel religionis tōſurā: vel religioni veſtem debitaꝫ in vtroq̄ ſexu filijs: aut vnus aut ambo parētes dederint: aut forte vel nolētibus vel neſciētib⁹. ſ. parētibus a ſe ſuſceptā nō mox viſam in filijs abdicauerint: ſꝫ vel corā ſe vel ep̄o paláq̄ in ↄuētu eodē filios talia h̄re ꝑmiſerint ad ſecularē reuerti habitū filijs ipſis q̄nq̄ penitus nō licebit. Si vo pueri annos pubertatis trāſcēderint: ꝑnt ēt inuitis parentibus ad religionē trāſire: nec ſunt repellēdi imo magis aduocādi. Ut. n. Greg. dicit in quadā omē. Ad vitā bonā ali⁹ in pueritia: alius in adoleſcētia: ali⁹ in iuuētute: alius ī ſenectute: alius ī decrepita etate ꝑducit̄. Et cum in nulla etate ſint repellēdi: minus tn̄ ſunt repellēdi in pueritia. Dicit. n. Criſo. ſuꝑ Matth̄. Quis mereret̄ appropinq̄re xp̄o ſi repelleret̄ ab eo ſimplex infantia: nā ſi ſancti futuri ſunt: qd vetatis filios ad patrē venire. Si āt pctōres futuri ſunt: vt qd ſniaꝫ ↄdēnatiōis ꝓfertis anq̄ culpā videatis: quā qdē dānationis ſniaꝫ ꝓferūt aliq̄: cū dicūt. Nō ſunt recipiēdi pueri ad religionē: qꝛ exibunt ⁊ peiores efficiētur. Sed qđ addūt quidā ꝙ opꝫ pueros ꝑus exercitari in p̄ceptis: ⁊ poſtea trāſire ad ↄſilia obſuāda in religiōe: ex falſo intellectu ꝓcedit. Arbitrant̄. n. ꝙ p̄cepta ꝑparēt viā ad ↄſilia. Non eſt aūt ſic: imo potius ↄſilia parāt viā ad precepta ſeruāda: qꝛ ꝑ cōſilia remouet̄ hō a rebus ſeculi: circa q̄s occupatus difficile eſt ꝙ inocētiā ſeruet. Un̄ Hyl. dicit ſuper Mat. Graue onus inocētia ſubit incremētis opū occupata: rem. n. ſolius famulatus dei nō ſine ſeculi vitijs aſſequet̄. Et iō dn̄s dicit Mat. 19. Qꝛ difficile eſt q pecunias habent intrare in regnuꝫ celoꝝ: qꝛ difficile eſt ꝙ homo precepta ſeruet quibus intratur in regnū: niſi ſequens conſilia diuitias relinquat: ⁊ ideo pueri ad hoc ꝙ innocētiam ſeruare poſſint in obſeruātia mādatorum ſunt preparādi: ⁊ quodāmodo premuniēdi in exercitio cōſilioꝝ: nec ſunt repellēdi: quāuis inerudiri videātur in preceptis. Dicit. n. Orig. ſuper Mat. Quidam puerilem ſermonem habentes offerunt ſaluatori pueros ⁊ infantes. Qui auteꝫ vident̄ perfectiores: priuſq̄ diſcant ad rōnem iuſtitie reprehendunt eos: qui pueros ⁊ infantes adhuc minus eruditos offerūt Chriſto: dominus autē hortatur diſcipulos ſuos ↄdeſcēdere vtilitatib⁹ pueroꝝ. Hoc ergo debemus attēdere ne eſtimatione ſapientie excellentioris cōtemnamus quaſi magni puſillos eccleſie ꝓhibentes pueros venire ad Jeſum. Sed qđ vlterius queritur an ante religionis ingreſſum ſint voto vel iuramento ad religionem obligandi manifeſte pꝫ ꝙ ſic. Sicut enim in malo quāto volūtas eſt magis affirmata ad malum: tanto peioꝛ eſt ſicut in obſtinatis patet: ⁊ qui ex malitia peccāt. Jta etiam in bonis tanto voluntas melioꝛ eſt: quāto eſt magis firmata ⁊ aſtricta ad bonum. Cum ergo bonum ſit ꝙ pueri ad religionem veniāt: multo melius eſt ꝙ eorum voluntas ſit ad hoc firmata: qđ fit voto vel iuramento: vn̄ ⁊ Dauid dicebat. Juraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitie tue: ⁊ Aug. dicit ī ep̄la ad Paulinā ⁊ Armentariū. Felix nec̄itas que ad meliora cōpellit. Ultimo autē cōſideranduꝫ reſtat an ſint bn̄ficijs alliciēdi: ⁊ ſi qdē ↄuētione vel pacto ꝑcium alicui det̄: vel qđcūq̄ terrenū bn̄ficiū vt religioneꝫ intret hoc eſt illicitū. Si aūt aliquis ei aliq̄ bn̄ficia tēporalia conferat vt auferat īpedimenta: quibus impedit̄ a religionis ingreſſu: vel ēt vt eū nutriat vel doceri faciat: ad hoc ꝙ ſit religioni aptus hoc nō eſt illicitū ſed eſt laudabile. Silr ⁊ ſi bn̄ficijs tp̄alibus aliquis aliquē alliciat vt euꝫ fauorabilē ſibi reddat nō intēdēs gl̄iā propriā: ſed gl̄iam dei: ⁊ ꝓximi ſalutē: laudabile ē: ſicut ⁊ apl̄s de ſeipſo dicit. i. ad Cori. 1o. Per oīa oībus placeo. Deus ēt aliq̄s tp̄alibus bn̄ficijs allicit ad bene agendū. Jn eccleſijs ēt quibuſdā tp̄aliū diſtributiōibus alliciunt̄ aliq̄ ad ecclie deſeruiēdū: nō ꝙ ꝑmiū accipiāt: ſꝫ ſunt q̄dā ſecūdario illectiua ad ſeruiēdū deo: ſicut ⁊ dn̄s dicit Mat. 6. Primo querite regnuꝫ dei ⁊ iuſtitiam eius: ⁊ hec oīa. ſ. neceſſaria vite adijcientur vobis.

Ad primū

Ad primuʒ ergo dōm:ꝙ ſicut xp̄s ad ꝯſilia inui
tauit adoleſcētē in preceptis exercita
tum:ita etiam vocauit Mattheum publicanuʒ nō exerci
tatum in preceptis:ſed potius peccatis implicatuʒ:ex quo
accipere poſſumus ꝙ ad conſilia obſeruanda in religione
aduocandi ſunt nō ſolū exercitati in ꝓceptis:ſed etiam nō
exercitati. ¶ Ad 2ᵐ dōm:ꝙ diuerſitas graduum duplici
ter attendi pōt. Uno mō in diuerſis ſtatibus ſeu ꝯditōib⁹:
⁊ ſic nō oportet qui tendit ad maiorem ſtatum vel condi
tionem:ꝙ ꝑus exercitetur in minori ſtatu vel cōditione:ſi
cut videmus ꝙ illi:qui volūt fieri milites nō prius exerci
tantur in lanificio:ſed a pueritia exercentur in militia. Si
militer qui volunt fieri clerici non prius exercentur in vi
ta laycali:ſed a pueritia inſtruuntur in vita clericali: ⁊ hoc
modo qui volunt religioſi fieri:non oportet ꝙ prius exer
ceantur in vita ſeculari:ſed optimum eſt eis ſi a pueritia
exerceantur in vita religionis:quia magis poterunt in ea
proficere. Unde dicit̄ Trenoꝝ 3°. Bonum eſt viro cū por
tauerit iugum domini ab adoleſcētia ſua. Alio modo poſ
ſunt accipi diuerſi gradus in eodeʒ ſtatu vel conditione:⁊
hoc modo dicit Gregori⁹:ꝙ in qualibet bona conuerſatio
ne incipiendū eſt a minoribus vt ad maiora perueniatur.
Sicut enim milites a rudimētis militie:⁊ clerici a rudimē
tis clericature:ita etiā ⁊ religioſi incipiūt a rudimētis reli
gionis:vt ꝓficiant vſqʒ ad ſummū. ¶ Ad 3ᵐ dōm:ꝙ du
plex eſt occaſio.ſ.data ⁊ ſumpta. Tunc qdē dat aliquis oc
caſionē alicui ruendi:vel in ciſternā cadendi:quādo facit
aliqd vel dicit minus rectū:ex quo datur ꝓximo occaſio
ruine:⁊ tunc ruina proximi imputatur danti occaſionem.
Aliquādo aūt nō eſt occaſio data ſed ſumpta:puta cū ali
quis inducit aliquē ad bonū:⁊ ipſe ex hoc fit deterior:non
eſt relinquēda monitio bona:ꝓpter hoc ꝙ ille ſumit inde
occaſionē ruine. Unī ⁊ dn̄s nō dimiſit ꝑdicationē veritatis
ꝓpter ſcandalū phariſeoꝝ:vt habet̄ Matth.15. Et Augu.
dicit in ep̄la ad Bonifaciū:⁊ habet̄.23.q.4. Ipſe pietas:⁊
infra. Et ſi plurimi eſſent in domo ruitura: ⁊ inde ſaltem
vnus liberari poſſet:atqʒ id qꝛ facere conaremur:alij ſe
metipſos precipitatiōe vetarent:doleremus de ceteris:ve
rum de vnius ſaltem ſalute conſolaremur. ¶ Ad 4ᵐ dōʒ:
ꝙ libertas neceſſitati coactionis opponitur:que eſt neceſſi
tas abſoluta:⁊ talis neceſſitas eſt cohibenda. Sed neceſſi
tas que eſt ex ſuppoſitione finis nō opponit̄ libertati:⁊ tali
neceſſitate expedit vti ad cōmunē vtilitateʒ: alioquin nec
pacta ꝓmiſſionibus firmata:nec iuramēta in rebus huma
nis fieri deberēt. Multo aūt magis per hꝰ expedit homi
nes obligari ad diuina:que ſunt meliora. ¶ Ad 5ᵐ dōʒ:ꝙ
difficultas ingreſſus obſeruatur in religionibus per hoc ꝙ
datur intrantibus annus ꝓbationis:in quo difficultates
religionis experiuntur. ¶ Ad 6ᵐ dōm:ꝙ parieti nondum
deſiccato non eſt onus tignorum imponendū:tamen non
ꝓhibetur quin ſit paries deſiccandus. Deſiccat̄ autem pa
ries a prauo humore ſecularis affectus per religionem:⁊
ideo contingit ꝙ prius exercitentur aliqui in religione:q̄ʒ
eis onus prelationis aut ſacroꝝ ordinū imponatur:de hoc
onere loquit̄ Grego. vt pʒ per ea que precedūt in illo capi
tulo:⁊ in ſecūda omelia Ezech. ¶ Ad ſeptimū dicendū:ꝙ
ſtatus religionis ⁊ eſt ſtatus pn̄ie:⁊ eſt exercitiū ſiue ſcho
la ꝑfectionis:vnde ad religionē recipiendi ſunt peccatores
ꝓpter penitentiā:⁊ recipiendi ſunt pueri innocentes quaſi
in ſchola quadā ꝑfectionis vt perfectius innocentiaʒ con
ſeruent. ¶ Ad octauum dicendū:ꝙ ſi omnino inuiti pue
ri ad religionem inducerent̄:timendum eſſet de caſu futu
ro:ſed ex quo propria voluntate ſe obligant ⁊ religionem
ingrediuntur non habet locuʒ ratio inducta. ¶ Ad nonuʒ
dicendum:ꝙ ſicut magnum ⁊ paruum:multum ⁊ paucuʒ
ſcḋm ph̄m dicūr relatiue:ita ⁊ feſtinatū ſiue velox ⁊ tardum.
Nā feſtinatū ſiue velox eſt quod in paruo tp̄e multū mo
uet̄. Illa ḡ ſuba minuit̄ que eſt feſtinata:in reſpcū ad debi
tum modum:puta ſi aliquis aliquē ſtatū aggreſſus ſtatim
a principio contēptis rudimentis illius ſtatus ea que ſunt
perfectorum in ſtatu illo attentare vellet. Nō eſt auteʒ ſub
ſtantia feſtinata ſi exercitium perfectionis ⁊ quaſi quandā
ſcholam:que eſt religio a pueritia aliquis aggrediat̄. Tan
tum eſt enim culmen perfectionis: vt etiam ſi a pueritia
quis huiuſmodi perfectionem aggrediatur:ſemper habet
vbi proficiat:ſicut ⁊ Augu. dicit ad Voluſianuʒ de doctri
na chriſtiana. Tanta eſt inquit chriſtianoruʒ profunditas
litterarum:vt in eis quotidie proficerem:ſi eas ſolas ab
ineunte pueritia vſqʒ ad decrepitam ſenectutem ſummo
ſtudio meliore ingenio conarer adiſcere. ¶ Ad decimum
dicenduʒ:ꝙ diuerſi ordines ſunt quaſi diuerſi gradus vni⁹
clericalis vite:⁊ ideo oportet vt a minoribus incipiat qui
ad maiores tendit. Nō aūt oportet ꝙ qui tendit ad ſacros
ordines ꝙ exercitetur in his que pertinent ad inferiorem
ſtatum laycalis.ſ.vite:⁊ ſimilr̄ in vita religionis opʒ:ꝙ a
rudimentis eius incipiat qui religionem ingreditur:vt ad
ſummum apicem religionis pertingere poſſit:nō tn̄ opʒ
euʒ ꝑus eſſe exercitatū in ſeculari vita. ¶ Ad vndecimuʒ
dōm:ꝙ intelligibilibus etiā oportet ꝙ aliquis a minorib⁹
in eadem ſcientia incipiat:vt ad maiora perueniat:non tn̄
oportet ꝙ quicunqʒ vult adiſcere aliquā ſcientiam maio
rem ꝙ exercitetur in qualibʒ minori:ſicut qui volunt adi
ſcere liberales artes:non oportet ꝙ ꝑus exercitētur in me
chanicis:ſed ſolū hoc oporʒ quando minor ſcientia parat
viam ad maiorem. Uita autem ſecularis non parat viam
ad religionem:ſed magis ab ea abducit:vn̄ Grego. dicit in
ꝑncipio moralium. Cum adhuc me cogeret animus ꝑſen
ti mundo quaſi ſpecietenus deſeruire: ceperunt multa ex
eiuſdem mundi cura ſuccreſcere:vt in eoꝝ iam nō ſpecie:
ſed qḋ eſt grauius mēte retinerer. E cōuerſo aūt obſeruan
tia conſiliorum parat viaʒ ad tutius ⁊ perfectius precepta
diuina obſeruanda:que neceſſe eſt in ſeculari vita obſerua
ri. ¶ Ad duodecimū dōm:ꝙ ratio illa in multis deficit:
ꝑmo quidē:quia ille qui religionem intrat:non ad hoc eli
gitur:vt ſui vel alterius curā gerat magis q̄ʒ ante:ſed ma
gis vt ſit ſub cura ⁊ obedientia alterius. Secundo qꝛ hoc
nō cōcedit̄ ab omnibus ꝙ neceſſe ſit eligere meliorem ad
regimen prelationis:ſed ſcḋm quoſdā ſufficit eligere bonuʒ.
Tertio qꝛ ſi opʒ eligere meliorem ad prelationem:nō qui
dem opʒ ſimplr̄ melioreʒ eligere:ſed meliorē ideſt magis
idoneum ad hoc:pueri aūt ⁊ ſi nō ſint meliores ſimplr̄ q̄ʒ
adulti.ſunt tn̄ magis idonei ad hoc vt in religione nutrian
tur:vn̄ Anſel. in lib. de ſimilitudinib⁹ compat eos qui a pueri
tia nutriunt̄ in religione angelis:alios aūt hoībus:qꝛ ange
li a ꝑnci⁹:hoīes ꝓceſſu tp̄is ad vitā eternā ꝑueniūt. Quar
to qꝛ ad ep̄atū nō eligit̄ niſi vnus:⁊ iō maior neceſſitas eſt
ꝙ melior aſſumat̄:q̄ʒ de intrantibus religionē:q plures ac
cipi p̄nt. ¶ Ad tredecimū dōm:ꝙ nō ſolū illud qḋ eſt pec
catū prebet occaſionē ruine:ſed etiaʒ illud qḋ hʒ ſpeciem
mali. Unī ⁊ ap̄ls dicit.i. ad Theſſal. vltimo. Ab omni ſpe
cie mala abſtinete vos:⁊ qꝛ ſerpēs eneus ⁊ ſi ſcḋm ſe eſſet bo
nus ex ſui inſtitutione.tamen ſpecieʒ habebat mali ꝓpter
ſimilitudinē idolatrie:iō apud eos qui erant ad idolatriaʒ
proni:nō erat dimittendus:ſed laudabiliter fuit ſubtract⁹.
Introitus autem religionis:nec eſt ſecundum ſe malum:
nec habet ſpeciem mali. Benedictio auteʒ ⁊ ſi ſit de gene
re ſuo bona:tamen ad hoc ꝙ ſit actus virtutis exigitur ꝙ
ſit veſtita debitis circumſtantijs.i. vt ſit conueniens ⁊ per
ſone ⁊ loco ⁊ tempori. Non eſt autem conueniens perſo
ne quando minor preſente maiore benedicit:quia ſicut

dicit̃ ad hebreos ſeptimo. Sine vlla contradictione qđ
minus eſt a maiore benedicitur. ¶ Ad.14m. dicendum: ꝙ
ille qui accedit ad cõſilia nõ querit aſcenſuȝ per abrupta
poſtpoſitis gradibus: ſed magis reſecat que poſſunt homi-
nem impedire ab obſeruatione preceptoꝝ: ſicut dictũ eſt.
¶ Ad.15m. dicendum: ꝙ ſm dictũ Damaſce. magis eſſet cõtra-
trariũ cõcludẽdũ: ideo enim deus de hominibus etiã poſt
regenerationẽ incorruptibilitatem nõ ſtatim addit: q2 hoc
nõ eſſet eis vtile: ſed ſuperbiendi occaſio. Abundantia enĩ
tẽporaliũ ⁊ corporaliũ bonorum eſt mã ſuperbie: ⁊ ideo
vtile eſt homini ad ſuperbiam vitandã vt ad cõſilia tran-
ſeat: temporalium bonorum ſuperabundantiam derelin-
quẽs. ¶ Ad.16m. dicendum: ꝙ amplex9 Rachelis ſignat quietẽ
contemplationis: ad quã etiã conſilia ſequentes non ſtatiȝ
a pꝛincipio peruenire poſſunt: ſed poſt longum exercitũ bo
norum operum. facilius tamẽ ad predictã quietẽ perueni
tur per obſeruantiã conſilioꝝ q̃ȝ per exercitũ mandatorũ
in vita ſeculari. ¶ Ad.17m. dicendum: ꝙ ſi beneficijs tempora-
libus aliqui alliciant̃ ad religionẽ cũ pacto: ſicut patet in
emptione ⁊ venditione eſt illicita ſolutio. Si autem aliqs
alicui prouideat ſine pacto nõ eſt illicita ſolutio. vnde poſt
premiſſa verba in eodem .c. ſubiungitur. Niſi forte de pau
perum alimento quis incontigue ꝓponat. Et iterum ſub-
dit. Dũ tamen abſit pactio: ⁊ omnis ceſſet cõuẽtio. ¶ Ad
18m. dicendum: ꝙ ſtatus religionis: quantũ ad eos qui in eo ꝓfe
cerint eſt ſpũalis malitia: quantũ vero ad eos qui de nouo
intrant eſt quaſi cuiuſdam tyronicij exercitiuȝ: ⁊ opȝ ad
maiorem profectum ꝙ a pꝛincipio aliqs hmõi exercitium
ſubeat: ſicut ⁊ de exercitio militie tẽporalis Vegetius do-
cet in lib. de re militari. ¶ Ad.19m. dicendum: ꝙ obligatio per-
ficiens matrimoniũ corporale non põt fieri añ annos pu-
bertatis: cui obligatiõi ſimilis eſt ꝓfeſſio que fit in religio
ne ad perpetue remanẽdũ in ea: ſed ante annos pubertatis
põt fieri aliqua ſponſio futuri matrimonij: ſicut eſt in ſpõ-
ſalibus: cui aſſimilat̃ obligatio que fit ad religionẽ. ¶ Ad
20m. dicendum: ꝙ ſicut glo. ibidem exponit per hoc ꝙ de-
moniacus curatus volebat eẽ in naui cũ xpo: ſignificatur
deſideriũ eoꝝ qui ſunt a peccato mundati: in quo cupiunt
diſſolui ⁊ eſſe cum xpo: hoc non ſtatim eis conceditur: ſed
oportet ꝙ prius in hac vita laborent: annunciando verbũ
dei. Unde pȝ: ꝙ non eſt ad propoſituȝ. ¶ Ad.21m. dicendum: ꝙ
quanto aliquis magis exercitatus in bono ex egypto .i. ex
ſeculo ad religionẽ tranſit: tanto facilius in ea proficere po
teſt: ſed quia in ſeculari vita iminẽt multa pericula: quibus
hȝ exercitium virtutis impedit̃: tutius eſt ꝙ a pꝛincipio im
pedimenta diruͤpat per obſeruãtiã conſilioꝝ. ¶ Ad.22m.
dicendum: ꝙ difficilius eſt obſeruare pꝛecepta in vita ſeculari q̃ȝ
in vita religioſa. Magna enim virtus requirit̃ ad hoc ꝙ
aliquis in ſeculo viuens ſe immaculatum a vitijs ſeculi con-
ſeruet. Uñ dicit̃ eccle. 31. Beatus diues qui inuẽtus eſt ſine
macula. Et poſtea ſubdit̃. Quis eſt hic ⁊ laudabimus eũ.
Fecit enim miracula in vita ſua. Et ideo maioris preſum
ptionis eſſe videt̃. Si tamen ſit preſumptio ꝙ aliqs in ſe-
culo viuẽs cõſiderat ſe immaculatũ q̃ȝ ꝙ tãte virtutis ſe nõ
exiſtimans ad religionem trãſeat: vt facilius a peccati ma
cula conſeruetur ad moduȝ Zachei: qui cuȝ ſtatura puſil-
lus eſſet: ad hoc ꝙ Chriſtũ videret aſcendit arborem ſicco
morum .i. ficum fatuam: per quã religio deſignatur. ¶ Ad
23m. dicendum: ꝙ in vnoquoqȝ ſtatu maiora maioribus
ſunt attribuenda: ⁊ tamen qui ad maiorem ſtatum profice
re vult: oportet ꝙ dum minor eſt primordia illius ſtatus
accipiat ſecundum illud eccle. 25. Que in iuuentute tua nõ
congregaſti: in ſenectute quomodo metes. Et ideo ad hoc
ꝙ aliquis perueniat ad perfectionẽ religionis. opȝ ꝙ a pꝛin-
cipio etatis ſue ad hȝ aſſueſcat. Articulus. XXIIII.

SEcundo queritur vtrũ cõſilia ordinẽ
tur ad pꝛecepta. Et videt̃ ꝙ nõ.
Illud enim ad qđ ordinat̃ aliud poſterius eſt
quia finis eſt prior in intentione: ⁊ poſterior in
executione. Sed obſeruationẽ pꝛeceptoruȝ con
ſtat eſſe priorem in executione q̃ȝ impletionẽ conſilioruȝ:
vt pȝ Matth. 19. de adoleſcente qui dixerat ſe ſeruaſſe le-
gis pꝛecepta a iuuẽtute ſua: cui dat̃ conſiliuȝ perfectionis. g
videt̃ ꝙ conſilia nõ ordinent̃ ad precepta ſicut ad finem:
ſed potius ecõuerſo. ¶ P̃. Finis eſt perfectior his que ſũt
ad finẽ. Sed conſilia ſunt perfectiora preceptis: quia con-
ſilia pertinent ad perfectionis ſtatum: precepta aũt ꝑtinẽt
ad cõem iuſtitiã: vnde ⁊ cõſilia preceptis ſuperadduntur.
vt patet ꝑ hoc ꝙ Matth. 19. dñs dicit adoleſcenti qui pre-
cepta ſeruauerat. Adhuc vnum tibi deeſt. ſi vis perfectus
eſſe ⁊c. ergo cõſilia nõ ordinantur ad precepta: ſed potius
ecõuerſo. ¶ P̃. ſm phm in .2. phi. (T. c. 89.) Sicut ſe ha-
bent principia ad concluſiones: ita ſe hñt fines ad ea que
ſunt ad finẽ: ſȝ talis eſt habitudo pꝛincipioꝝ ad cõcluſiones:
ꝙ poſitis pꝛincipijs ponunt̃ cõcluſiones: non autem ecõuer
ſo: quia contingit ex falſis ſyllogiȝare veruȝ. Ergo talis eſt
habitudo finium ad ea que ſunt ad fines. Sed poſitis pre-
ceptis non ponunt̃ conſilia. Multi enim obſeruant prece-
pta qui nõ obſeruãt cõſilia. ergo cõſilia nõ ordinantur ad
precepta ſicut ad finem. ¶ P̃. Aug. dicit in libro de ſancta
virginitate. Mirabiliter deſipiunt qui propter preſens ſe-
culum virginitatem eſſe ſolum obſeruandã ſentiunt. Sed
obſeruatio preceptorum pertinet ad preſens ſeculum. Er-
go cõſilium virginitatis nõ eſt implendum propter prece-
pta: ⁊ eadẽ ratio eſt de alijs conſilijs. ¶ P̃. precepta perti-
nere videntur ad vitam actiuam: conſilia autem ad vitaȝ
cõtemplatiuam. Unde Matth. 19. vbi enumerantur pre-
cepta legis: dicit gloſa. Ecce vita actiua: vbi autem poſtea
ſubditur. Si vis perfectus eſſe ⁊c. dixit. Ecce vita contem-
platiua. Sed vita actiua ordinatur ad contemplatiuam:
⁊ nõ ecõuerſo. ergo precepta ordinantur ad conſilia: ⁊ non
econuerſo. ¶ P̃. dominus his miraculoſe legitur turbas
refeciſſe. Primo quidem quando ſatiauit qnqȝ millia ho-
minum ex quinqȝ panibus ⁊ duobus piſcibus: vt legitur
Matt. 14. Scđo qñ de ſeptẽ panib9 ⁊ paucis piſciculis ſa-
tiauit quattuor millia hominum: vt habet̃ Matt. 16. ⁊ ſic
dicit glo. Matth. 14. Quinqȝ millia pro quinqȝ ſenſibus
corporis ſata ſunt q in ſeculari habitu exterioribus recte vti
nouerunt. Hi .5. panibus .i. legalibus preceptis adhuc neceſ
ſe eſt vt inſtruantur. Nam qui mundo integre renunciant
quattuor millia ſunt: ⁊ ſeptem panibus .i. euangelica perfe
ctione ſunt ſimiles: ⁊ ſpũali gratia reficiuntur: ſȝ primo pa-
uit dñs quinqȝ millia hominũ ex quinqȝ panibus: q̃ȝ quat
tuor millia ex ſeptẽ. g precepta ſunt pꝛiora ꝯſilijs: ⁊ non ecõ-
uerſo. ¶ P̃. diſpoſitiones precedunt ꝑfectionẽ ⁊ ordinan-
tur ad ipſam. Sed precepta ſunt diſpoſitiones ad conſilia.
dicit enĩ glo. Hier. in pꝛincipio Marci. Quattuor ſunt qua
litates: de quibus ſancta euangelica ꝯtexunt̃ pꝛecepta: man-
data: teſtimonia: exempla. In pꝛeceptis iuſtitia. In manda-
tis charitas. In teſtimonijs fides. In exemplis perfectio:
ad quã ꝑtinent conſilia: ⁊ ecõuerſo. ¶ P̃. pꝛimo non eſt ali-
quid pꝛius. Sed ſicut dicit quedam glo. ſuper pſ. Charitas
primo mouet pedem ad reditum vite. de actu autem cha-
ritatis dantur precepta. ergo nihil eſt pꝛius in vita ſpirituali:
q̃ȝ precepta. Non g cõſilia ordinant̃ ad precepta: ſed poti9
ecõuerſo. ¶ P̃. ſuper illud pſ. Sicut ablactatus ſuper ma-
trem ſuaȝ ⁊c. dicit glo. Sicut quinqȝ tempora notantur in
procreatione carnali: ita ⁊ in ſpirituali. Primum ergo tem
pus eſt ꝯceptionis. 2m eſt in vtero alitionis. 3m emiſſionis.
4m portationis ⁊ lactationis. quintuȝ ablactationis: ita ⁊ in

vtero matris eccleſie.pmo cōcipimur dum fidei rudimentis inſtruimur. Inde q̄ſi in vtero alimur in eiſdem pmordÿs pficientes. Deinde manibus eccleſie portamur ⁊ lacte nutrimur:donec iā grādiuſculi a lacte matris accedamus ad menſam patris:⁊ poſtea ſubdiꝭ. Multi vero hūc ordinem peruertunt:vt heretici ⁊ ſiſmatici ſe ante temp⁹ a lacte ſeparantes:vnde extingunꝭ. Sed ſeparari a lacte eſt faciliorib⁹ dimiſſis ad difficiliora tranſire. Cum ergo cōſilia ſint difficiliora q̄ precepta:videꝭ ꝙ periculo extinctionis ſe exponāt:qui ad conſilia accedūt:niſi prius educati in preceptis. Precepta ergo ordinanꝭ ad conſilia:⁊ nō ecōuerſo. ❡ P. Grego. dicit ſuper Ezech. qđ eſt precepto bonum facere inchoandū eſt. Sed id qđ eſt incipientium ordinaꝭ ad id qđ perfectionis eſt:⁊ nō ecōuerſo.ergo pcepta ordinanꝭ ad cōſilia:⁊ nō ecōuerſo. ❡ P. Virtus imitaꝭ nām. Sed natura operaꝭ pus in corpore animalis ea que pertinent ad eſſe ſicut membra principalia:q̄ ea que ſunt de bene eſſe.ergo in pgreſſu virtutis pora ſunt precepta:que ſunt de eſſe virtutis q̄ cōſilia que ſunt de bene eē ipſius:⁊ ſic idem qđ pus. ❡ P. Sicut eſt ordo in addiſcendo:ita etiam in operando. Sed in addiſcendo oportet incipere a faciliorib⁹ vt ad difficiliora perueniatꝭ.ergo in operando oportet prius implere precepta que ſunt faciliora:⁊ ſic tranſire ad cōſilia. ❡ P. Matth. 5°. diciꝭ in glo. ꝙ ſermo diuinus eſt nobis via qua currimus:ſed ſermo diuin⁹ preordinat precepta cōſilÿs:vt patet Matth. 5. vbi pmo poniꝭ id qđ preceptū eſt antiquis:⁊ poſtea ſuperadditur a domino id qđ perfectionis eſt.ergo videꝭ ꝙ obſeruantia preceptoꝝ ſit preordinanda obſeruationi conſilioꝝ. ❡ P. Illud qđ eſt minimū in aliquo genere ordinaꝭ ad id quod eſt maximū in genere illo. Sȝ nihil eſt minus in vita chriſtiana q̄ obſeruātia pceptoꝝ:nihil aūt maius q̄ obſeruātia ꝯſilioꝝ.ḡ pcepta ordinanꝭ ad conſilia. ❡ P. Hierony. dicit ſup Mattheū. Qui pcepta legis implere negligit:pfectiora implere nō pōt.ḡ opȝ ꝙ pus aliq impleāt pcepta q̄ cōſilia:⁊ ſic precepta ordinantur ad conſilia. ❡ P. Prius eſt a quo nō conuertiꝭ cōſequētia eſſendi:ſed a preceptis nō conuertiꝭ conſequentia eſſendi ad conſilia. Non enim ſeqꝭ. Si aliquis ſeruat precepta:ꝙ ſeruet conſilia.ergo obſeruatio preceptorum naturaliter procedit ⁊ ordinatur ad obſeruantiam conſiliorum.

❡ Sed cōtra eſt qđ Auguſti. dicit in Ench. Quecūq̧ mandat deus ex quibus vnū eſt. Non mechaberis:⁊ quecūqȝ nō iubent:ſed ſpūali conſilio mouenꝭ ex quibus vnū eſt. Bonum eſt homini mulierȝ nō tangere.tunc recte fiunt cum referuntur ad diligendū deum ⁊ pximum propter deum:ſed hec duo cadūt ſub pcepto:vt patet Matth. 22. ergo cōſilia ordinanꝭ ad pcepta. ❡ P. Illud qđ eſt electionis ordinatur ad id qđ eſt neceſſitatis:quia electio eſt eorum que ſunt ad finem:ſed conſilia ſunt electionis:precepta autem neceſſitatis.ergo cōſilia ordinanꝭ ad precepta. ❡ P. Illđ per qđ aliquid plenius perficitur ordinatur ad illud:ſed per conſilia plenius ⁊ tutius conſeruantur precepta.ergo conſilia ordinantur ad precepta.

Reſpondeo dicēdum ꝙ precepta danꝭ de actibus virtutum. Duplex aūt eſt virtutis actus .ſ. interior ⁊ exterior:⁊ vterq̧ actus ſub legis precepto cadit. vnde Auguſt. dicit ꝯtra Fauſtū:ꝙ quia iudei nō intelligebant homicidium niſi per interemptionē corporis humani:aperuit dominus omnem iniquū motum ad nocendum fratri in homicidÿ genere deputari. Similiter etiam tantūmodo corporalem cum femina illicitam cohabitationem vocari mechiam:que erat in lege prohibita:ſed dominus demonſtrauit etiam interiorē concupiſcentiam ad hoc pertinere. Unde manifeſtū eſt ꝙ etiā interiores actus virtutum ſub precepto cadunt. Conſilia ergo ordinanꝭ ad pcepta. Et ſm ꝙ ſunt de interioribus vtutū actibus:⁊ ſm ꝙ ſunt de exterioribus actibus:ſed diuerſimode. Nam ad interiores actus virtutū ordinanꝭ ſicut in finē. Omnes.n. interiores actus virtutum moralium pertinent ad mentis puritatem:vt ſcilicet mens hominis a paſſionibus inordinatis:⁊ ab exteriorum rerum cupiditate ſit libera. Et vlterius omnes virtutes tam morales:q̄ theologice ordinātur ad dilectionem dei ⁊ proximi. Et ad hec duo omnia cōſilia ordinanꝭ:ſicut ad finem:ſcilicet ad charitatem dei ⁊ proximi:⁊ ad mentis puritatē:vnde dicitur in collationibus patrū. Quicquid nos ad virtutem cordis poteſt dirigere:tota virtute ſectandū eſt.quicquid aūt ab hac retrahit:vt pernicioſum ⁊ vitiū deuitandūȝ eſt. Pro hac enim vniuerſa agimus atq̧ toleramus.pro hac patria.parentes. dignitates.diuitie.delitie mūdi huius ⁊ voluptas vniuerſa cōtēnitur:vt.ſ.puritas cordis perpetua retineatur. Et poſtea ſubdit. Pro hac ieiunioꝝ inediā. vigilias.labores.corporis nuditatē.lectionē.ceteraſqȝ virtutes debere nos ſuſcipere nouerimus:vt per illas ab vniuerſis paſſionibus noxÿs illeſas preparet cor noſtrum:⁊ ſeruare poſſimus:⁊ ad perfectionem charitatis iſtis gradibus innitendo conſcendere. Et hoc idē Augu. dicit de moribus eccleſie. Non reÿciendis inquit generibus ciboꝝ quaſi pollutis:ſed ꝯcupiſcentie perdomande ⁊ dilectioni fratrū retinende inuigilat omnis intentio. Et ibidȝ dicitur. Charitas precipue cuſtodiꝭ:ſi charitati victus:charitati ſermo:charitati habitus:charitati vultus aptaꝭ. vñ ⁊ apoſtolus. prime ad cori. ſeptimo. virginitatis conſiliū ad hoc ordinandum docet:vt mulier innupta cogitet que ſunt dei:quomodo placeat deo. Et domin⁹ Matth. 19. paupertatis cōſiliū ad hoc ordinat:vt homo deū ſequatur:qđ fit per rectitudinem ⁊ puritatem interioris affectus. Sic ergo conſilia ordinantur ſicut in finem ad precepta.ſecundum ꝙ ſunt de interioribus actibus virtutū. Sed ſecundū ꝙ ſunt de actibus exterioribus:puta nō occides:nō furtū facies ⁊c. ordinantur conſilia ad precepta non ſicut ad finem. Non enim ppter hoc homo virginitatem ſeruat vt ab adulterio abſtineat:neq̧ hoc fine aliquis ſuis abrenunciat:vt nō furetur aliena:cum exteriora opera conſiliorum ſint maiora q̄ exteriora opera preceptorum. Ordinantur tamen ad ea inquātum faciunt ea tutius ⁊ firmius conſeruari. Qui enim ſua dimittit:multo magis abſtinet a rapiendis alienis. Unde ⁊ Auguſtinus dicit in. 19. libro contra Fauſtum. Omnia ex hebreorum lege cōmemorata dominus cōmendauit:vt quicquid ex perſona ſua inſuper loqueretur:vel ad expoſitionem cōmendandam valeret ſi quid illa obſcurum poſuiſſet:vel ad tutius conſeruandūȝ quod illa voluiſſet. Et in libro de ſermone domini in monte dicit. Quod ſi dū hūt illa que adduntur ad perfectionem:multo magis fiunt illa que premiſſa ſunt ad inchoationem. Sic ergo patet ꝙ conſilia ordinantur ſicut ad finem ad precepta:prout ſunt de interioribus actibus virtutūȝ. Sed ad precepta ſecundum ꝙ ſunt de exterioribus actibus ordinantur conſilia ad hoc ꝙ tutius ⁊ firmius conſeruentur per modū remouentis prohibēs:⁊ primū horum eſt cauſa ſecundi. Firma enim exteriorum actuum obſeruatio cauſatur ex interiori affectione mentis bene diſpoſite.

Ad primū ergo dicendum:ꝙ ſecundum quoſdam diues ille mentitus eſt dicens:ſe precepta obſeruaſſe:⁊ precipue quantum ad vnum preceptum quod ibidȝ cōmemoratur:pertinens ad interiorȝ actuȝ:ſcilicet. Diliges proximum tuū ſicut teipſum. Unde Origenes dicit ſuper Mattheum. Scriptum eſt in euangelio ſecundum Hebreos. Quod cum dominus dixiſſet ei.

Digitized by Google

Uade ⁊ vēde omnia que habes. Cepit enim diues ſcalpere caput ſuum: ⁊ nō placuit ei. Et dixit ad eum dominus. Quomodo dicis: feci legem ⁊ ꝓphetas. ſcriptū eſt in lege. diliges ꝓximum ſicut teipſum: ⁊ ecce multi fratres tui filij Abrae amicti ſūt ſtercore moriētes pre fame: ⁊ domus tua plena eſt multis bonis: ⁊ non egreditur ex ea omnino aliqd ad eos. impoſſibile. n. eſt implere ꝑdictū mandatū ⁊ eſſe diuitē: ⁊ maxime hēre tātas poſſeſſiones. Et hoc idē ꝯfirmatur per Hiero. qui dicit ſup Mat. Mentiť adoleſcens. Si. n. qđ poſitū eſt in mādatis: diliges ꝓximū tuum ſicut te ipm ope cōpleſſet: quomodo poſtea audiens vēde omnia que habes ⁊ da pauperibus: triſtis abyſſet. Sed qꝛ Chriſoſtomus ⁊ alij expoſitores dicunt adoleſcentem illū nō fuiſſe mentitū vtrūqꝫ ſaluari pōt. Nā hoc preceptum Diliges ꝓximū tuum ſicut te ipſum: dupliciter poteſt obſeruari. Uno modo imperfecte: vt. ſ. aliquis nō faciat contra ꝓximū qđ nō vult ſibi fieri: ⁊ vt ſine detrimento ꝓximo ſubueniat. Alio modo: vt. ſ. ad ſubueniendū neceſſitatibus ꝓximoꝝ corporalibus ita ſe habeat ſicut ad ſubueniendum neceſſitatibus ꝓprijs: hoc eniꝫ modo nō implet hoc preceptum: qui cuꝫ multas diuitias habeat ſibi eas reſeruat permittens ꝓximum egere. Conſilia aūt ad hoc ordinantur vt ꝑcepta perfectius cuſtodiantť. Et ideo dominus obſeruanti precepta imperfecte ſuperaddit conſilia: per que precepta perfectius obſeruētur. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ perfectio vite in preceptis ſecundū ꝙ ſunt de interiorib⁹ virtutum actibus cōſiſtit eſſentialiter. Nā charitas eſt vinculū perfectionis: ſicut apoſtolus dicit ad Col. 3°. Et ideo cuꝫ dominus ꝑcepta charitatis poſuiſſet Mat. 5. ſubiūgit Eſtote ergo perfecti. Sed in cōſilijs que ſunt de qbuſdam exterioribus actibus cōſiſtit perfectio inſtrumētaliter: qꝛ ſcꝫ hmōi conſilia ſunt quaſi quedā inſtrumenta per que facilius ad perfectionē perueniť. Unde in collationibus patrum diciť. Ieiunia. vigilie. meditatio ſcripturaꝝ. nuditas ac priuatio omniū facultatū: nō perfectio: ſed perfectionis inſtrumenta ſunt: qꝛ nō in ipſis conſiſtit diſcipline illius finis: ſed per illa peruenitur ad finem. Et Auguſt. dicit in libro de perfectione iuſtitie. Sic audiamus precepta perfectionis ne currere negligamus ad perfectionē charitatis. Et Hieronymus ſup Mattheū dicit exponēs illud. Ecce nos reliquimus omnia ⁊ ſecuti ſumus te. Quia inquit non ſufficit tantū relinquere: iungit qđ perfectū eſt: ⁊ ſecuti ſumus te. quid ergo erit nobis: ꝙ̄ſi diceret. fecimus qđ iuſſiſti. quid ergo dabis premij: Precepta ḡ imperfecte obſeruata pertinent ad cōmunem iuſtitiam. Sed perfectio vite conſiſtit in ipſa plena obſeruantia preceptorum. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ aliquid ad finem ordinať dupliciter. Uno mō vt neceſſarium ad finem: ſine quo finis eſſe non pōt. ſicut cibus ad vitam corporis obſeruandā. Alio modo ſicut neceſſarium ad finem: ſine quo ad finem non ita bene perueniri poteſt: ſicut equus ordinatur ad iter. Non qꝛ ſine equo aliquis ire nō poſſit: ſed qꝛ in equo melius vadit. Similr ⁊ conſilia ordinantur ad precepta. Nō quia ſine conſilijs precepta obſeruari non poſſint. Et quantum ad interiores actus ⁊ quantum ad exteriores. Nam Abraam qui ⁊ cōiugio ⁊ diuitijs vtebať: fuit coram deo perfectus ſecundum illud Gen. 17. Ambula coram me ⁊ eſto perfectus: ſed quia per conſilia facilius ⁊ expeditius ad perfectam preceptorum obſeruantiam peruenitur. ¶ Ad 4ᵐ dōm: ꝙ Aug. in verbis illis intēdit excludere quorundam dcm̄: qui credebant virginitatem eſſe neceſſariam ſolū ad carēdū tribulatione corporis que in matrimonio ſuſtineť. obſeruatio aūt preceptoꝝ ⁊ ſi in hoc ſeculo fiat: nō tamen pertinet ad hoc ſeculū: ſed futuro ſeculo coniungit. ¶ Ad 5ᵐ dōm: ꝙ precepta pertinent ⁊ ad actiuā ⁊ contemplatiuā vitā. Cōſilia vō ſunt inſtrumenta contemplatiue vite: ſed ibi preceſſit mentio de preceptis ordinantibus ad ꝓximū: que pertinent ad vitam actiuā. ¶ Ad 6ᵐ dōm: ꝙ etiam in ipſo exercitio preceptorum contingit inueniri differentiam perfectionis. Unde nō poteſt dici ꝙ numerus qnqꝫ millium pertineat ad precepta: ⁊ numerus quattuor milliū ad conſilia. Sed primum pertinet ad imperfectā obſeruantiam preceptoꝝ: qualis etiā in ſeculari vita interdum habetur. Secundū vero pertinet ad perfectam obſeruātiam preceptorum: ad quaꝫ ordinanť conſilia. Nec tamen qꝛ primo dominus pauit quinqꝫ millia ꝙ̄ quattuor millia: oportet ꝙ aliquis ꝑus exerceať in vita ſeculari ꝙ̄ tranſeat ad religionem: quia etiam religionem intrantes non ſtatim perfectionē adipiſcunť: ſed ad perfectionem aſſequendam ſe exercitant: ſicut ⁊ intrātes ſcholas logice nō ſtatim efficiūtur logici: ſed ad hoc ſe exercitant. Unde ⁊ religio quedam ꝑfectionis ſchola eſt. ¶ Ad ſeptimū dōm: ꝙ exempla que traduntť in euangelio ſunt exempla xp̄i: que pertinet non ſolum ad conſilia: ſed etiaꝫ ad perfectam obſeruantiā preceptorum. vnde ⁊ ibidē ſubdit exēpla vt hic. Diſcite a me qꝛ mitis ſum ⁊ humilis corde. ¶ Ad octauū dōm: ꝙ charitas habet multos gradus. Nā ꝑmo eſt charitas incipiens ⁊ poſtea perficiens: ⁊ vltimo perfecta. vnde charitas in ſpirituali vita ⁊ eſt principiū ⁊ finis. ¶ Ad nonū dōm: ꝙ obſeruatio conſilioꝝ eſt difficilior ꝙ̄ obſeruatio preceptoꝝ quantū ad exteriores actus: tamen obſeruatio preceptorū perfecta quātum ad interiores actus eſt longe difficilior. Difficilius. n. eſt deponere animi cupiditates ꝙ̄ poſſeſſiones: ⁊ tamen difficili⁹ eſt obſeruare exteriores actus preceptoꝝ ſine cōſilijs ꝙ̄ cū ꝯſilijs: ſicut ex premiſſis pꝫ. ¶ Ad decimū dōm ꝙ incipientes ſunt ſine ordine inſtruendoꝝ ab alijs: ⁊ ideo ex precepto moueť ad aliquid faciendum tam in vita ſeculari ꝙ̄ in religione: ſed quando iā perficiūtur operanť ab interiori habitu: quaſi ex ſe ipſis nō ſolum cōſilia: ſed etiam precepta. ¶ Ad vndecimū dōm: ꝙ ſicut dcm̄ eſt. charitas ⁊ eſt ꝑncipiū ſpūalis vite ⁊ finis: ⁊ ideo ⁊ ipſa precedit inchoata tāquā de eſſe exiſtēs ſpūalis vite: ⁊ ipſa ſequiť tanquā pertinēs ad perfectum eſſe ſpūalis vite: ⁊ tamen ea que ſunt de bene eſſe ordinanť ad conſeruationē eorum que ſunt de eſſe rei. ¶ Ad duodecimū dōm ꝙ etiā in diſciplinis prius adiſcunť ea per que alia ꝑfecti⁹ intelliguntť: quāuis illa facilius ſit intelligere vel habere ſecundum cōmuneꝫ modū: ſicut facilius eſt ſcire argumētari eo modo quo etiam ideote vtunť dyaletica quadaꝫ ꝙ̄ ſcire regulas logice: ⁊ tamen preadiſcunť regule logice ad hoc ꝙ aliquis perfectius argumētari valeat ꝙ̄ cōmuniter ideote argumētant: ⁊ ſimiliter facilius eſt obſeruare precepta ſecundū imperfectū modū ꝙ̄ obſeruare conſilia: ⁊ tamen qui tendūt ad perfectam preceptoꝝ obſeruationem oportet ꝙ incipiant a conſilijs ſicut a quibuſdam inſtrumentis. ¶ Ad. 13ᵐ. dōm: ꝙ illa que ibi dominus ſuperaddit: nō ſunt ꝯſilia: ſed precepta: vt pꝫ ex ipſis verbis domini: que ibi ponuntur. Tum etiaꝫ ex expoſitiōe Aug. in lib. de ſermone domini in monte. ¶ Ad. 14ᵐ. dōm: ꝙ obſeruātia ꝑceptoꝝ ſecūdū imperfectū modū eſt minimū in vita ſpūali: ſed eſt maximum ſi obſeruetur perfecte. ¶ Ad. 15ᵐ. dōm: ꝙ perfectiora euāgelij nō ſolū ſunt conſilia: ſed etiā precepta: vt ex dictis pꝫ. ¶ Ad. 16ᵐ. dōm: ꝙ illud a quo cōuertiť cōſequētia eſſendi: ⁊ ſi ſit ꝑus nā quodāmō: nō tn̄ opꝫ ꝙ ſemꝑ ſit ꝑus tēpore. Nō. n. in angelis viuere precedit intelligere: quāuis nō omne viuens intelligēs ſit: qꝛ ſtatim a pn⁹ angeli vitam perfectaꝫ habent ꝙ̄ eſt intellectualis. Et ſimilr qui volūt plenius precepta cuſtodire: ſtatim a ꝑncipio cōſilia aſſumere debēt: licet non omnes obſeruantes precepta obſeruēt conſilia.

Queſitum

¶ Incipit quodlibet quintum.

Q Ueſitū eſt de deo ⁊ angelis et hominibus. De deo quęſitū ē: ⁊ quātū ad nām diuinā: ⁊ quantū ad nām aſſumptā: quantū ad naturā diuinā quęſitū eſt ⁊ de ſcientia: ⁊ de potētia dei. ¶ Circa ſciam dei queſita ſunt duo. Primo vtrū deus ſciat p̄mū inſtās in quo potuit creare mundum. Secundo vtrū preſciti a deo poſſint demereri. Articulus. I.

C Irca p̄mū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ de⁹ ſciat p̄mū inſtās in quo potuit mundum creare: deus .n. potuit creare mundum anteꝗ̄ creauerit. Nō aūt potuit creare ipſuz in infinitum ante: qꝛ ſic eſſet ei coeternus: ergo eſt dare aliqḋ īſtās in q̄ p̄mo potuit creare mūdū. Sꝫ de⁹ ſua ſcia totū cōprehēdit. Ergo de⁹ ſcit p̄mū inſtās in q̄ potuit creare mūdū.

¶ Sed ꝯ. deus nihil ſcit qḋ eius oīpotētie ꝑiudicet: ꝑiudicaret aūt eius omnipotentie: ſi eſſet aliqḋ inſtans in quo primo potuit creare mundū: qꝛ ſic eius potentia ad illud inſtans limitaretur: ergo deus neſcit primum inſtans in quo potuit creare mundum.

Reſpondeo dōm ꝙ dupl'r dicitur aliquid fieri in aliqua menſura loci vel tēporis. Uno mō ꝓſuppoſita ipſa menſura: ⁊ ſic particulares effectus producūtur a deo vel ab alijs agentibus in loco vel tēpore. Alio modo vt ſimul cū eo qḋ fit producatur mēſura loci vel temporis. Et hoc modo mundus a deo in eſſe producitur: nō quidē quaſi in aliquo loco vel tempore preexiſtente: ſed qꝛ ſimul cū mundo ⁊ locus ⁊ tempus producitur. Unde aliter eſt intelligendum: cum dicit̄ ꝙ deus potuit facere aliquē particularem effectum: puta equum vel hominem anteꝗ̄ fecerit: vel ēt alibi ꝗ̄ fecerit: ⁊ aliter cum hoc de mundo dicit̄. Nam cū de homine vel equo hoc dicitur ſignatur aliquod tempus vel locus aliquis eſſe in quo homo a deo fieri potuerit. Sꝫ cum de hoc mundo dicit̄ non ſignatur ꝙ ſit aliquod tempus ante mundū: nec aliquis locus extra ipſum: ſed ſignificatur ꝙ deus potuit menſuraz loci aut temporis mūdi facere maiorem. Si ergo q̄ratur vtrum potuerit mundū facere in infinitum anteꝗ̄ fecerit. Si hoc quidem referatur ad potentiam facientis: manifeſtuz eſt ꝙ in infinitum ante facere potuit. Dei enim potentia eſt eterna: cui nihil accreſcere potuit: vt inciperet quādoqꝫ facere mundum: cū prius non potuerit. Si vero referat̄ ad ipſum mundū ſic non potuit fieri: vt eſſet ſemper: ſuppoſita catholice fidei veritate: que hꝫ mundū quādoqꝫ non fuiſſe. Sicut .n. de⁹ non p̄ot facere vt qḋ fuit nō fuerit: vt infra dicetur: ita nō poteſt facere vt quod fuit quādoqꝫ nunꝗ̄ non fuerit. Secundum hunc ergo ſenſum dicit̄ ꝙ deus nō potuit mūdū facere in infinitum anteꝗ̄ faceret. Sed adhuc intelligendum eſt ꝙ infinitum dicit̄ dupliciter. Uno modo in actu ⁊ ſic dicit̄ ſm modum p̄dictū ꝙ deus non potuit facere mundum in infinitū anteꝗ̄ fecerit: id eſt ꝙ duratio mundi in infinitum ante preceſſerit. Alio modo dicit̄ infinitū ſm potentiā: ⁊ ſic potuit de⁹ in īfinitū mūdū facere anteꝗ̄ fecerit: qꝛ quātūcūqꝫ ante det̄ eū feciſſe adhuc potuit eū prius facere. Et ſic non eſt dare p̄mū inſtans in quo deus potuit facere mundū. Eſt aūt dare p̄mū inſtans in quo fecerit: ſicut etiā eſt dare ſupremū vbi vſquequo deus mūdū fecerit: ⁊ tñ ē dare ſupmū: vltra qḋ facere nō potuerit. ¶ Et ſic pꝫ ꝙ qḋ ceſſat. Articulus. II.

A D ſecundū ſic ꝓcedit̄. Uidetur ꝙ p̄ſciti a deo non poſſint demereri. Sicut enim aliqui ſunt electi a deo ab eterno ad gratiam habendam: ita etiā aliqui ſunt preſciti a deo ad hoc ꝙ ſue nature relinquantur. Sed naturalibus non meremur neqꝫ demeremur: ergo preſciti a deo non demerentur.

¶ Sed ꝯ. Nullus dānat̄ a deo niſi ꝓpter demeritū: cū de⁹ ſit iudex iuſtus. Sed preſciti dānant̄ a deo: ergo demerētur.

Reſpondeo dicendū ꝙ ſcientia dei cōparatur ad res creatas: ſicut ars ad artificiata. Unde ſicut ars non ſolum eſt cognoſcitiua: ſed factiua eorum que ſcḋm artē fiunt. Eorum vero que ab artis regulis deuiantur eſt cognoſcitiua: ita etiā ſcientia dei eſt factiua ⁊ cognoſcitiua omniū bonorū: malorum vero ſiue peccatorum que ſunt deuiationes quedā ab eterna lege ipſius ſciētia dei eſt cognitiua: non autē cauſatiua. Et ſic patet ꝙ boni qui per gratiam iuſtificātur: non ſolū ſunt a deo ab eterno precogniti: ſed etiam electi ad gratiam habendā: peccatores aūt qui non iuſtificant̄ per gratiam: non ſunt electi vel preordinati a deo ad culpam: ſed ſolum preſciti ꝙ non ſint per gratiam habituri: ſed ſue nature ſint relinquendi. Quia vero omne agens poteſt in id qḋ eſt infra ſe: nō autē in id qḋ eſt ſupra ſe: natura ſibi relicta non poteſt in actum meritoriū qui eſt ſupra facultatem nature. Poteſt autē in actū peccati qui eſt demeritorius: ſicut in aliquid infra naturam humanam exiſtens: hō enim peccando deſcendit a dignitate ſue nature. Et ſic pꝫ ꝙ p̄ſciti poſſunt demereri.

Ad primum ergo dōm ꝙ hoc qḋ dr̄ ꝙ nālibus non meremur neqꝫ demeremur: p̄ot itelligi dupliciter. Uno mō ſic ꝙ naturalia ipſa nō ſunt merita vel demerita: ⁊ ſic verū eſt: qꝛ merita ſunt ſupra naturā demerita ſunt contra nām. Alio modo p̄ot intelligi ꝙ ſic naturalia nō ſint p̄ncipia merendi vel demerēdi: ⁊ ſic falſum eſt. Nālia .n. adiuta p grām ſunt p̄n⁹ merēdi: ſibi autē relicta p̄nt eſſe p̄n⁹ demerēdi: vt dictū eſt.

D Einde circa potentiā queſita ſunt duo. Primo vtrū deus poſſit virginē corruptam reparare. Secūdo vtrū deus poſſit peccare ſi vult. Articulus. III.

A D primū ſic ꝓcedit̄. Uı̄ ꝙ deus poſſit virginē reparare. Ad omnipotentiā enim dei pertinet ꝙ non ſit impoſſibile apud eum omne verbum: vt dicit̄ Lu. i. Sed hoc eſt qḋdā verbū virginē reparare poſt lapſū: ergo deus p̄ot virginem reparare poſt lapſum.

¶ Sed contra eſt: quod Hierony. dicit. Cū deus cetera poſſit non poteſt reparare virginem poſt ruinā: ⁊ habetur in Decreta. 35. queſtio. 5.

Reſpondeo dicendum ꝙ in virginitate duo poſſumus cōſiderare: quorū vnū eſt ipſa integritas mētis ⁊ corporis. Et ſic deus virginē p̄ot reparare poſt ruinā. Poteſt enim mentē reintegrare per gratiā: ⁊ corpus cōſolidare per miraculū. Alia aūt eſt cauſa integritatis p̄dicte: qꝛ ſcꝫ mulier virgo nō fuit cognita viro. Et quātū ad hoc deus nō poteſt virginem poſt ruinā reparare. Nō enim p̄ot facere vt iā ea que eſt cognita a viro: non fuerit cognita: ſicut nec de aliquo qḋ factum eſt p̄ot facere ꝙ factū non fuerit. Potentia enim dei ſe extēdit ad totū ens. Unde ſolum id a dei potētia excluditur: qḋ repugnat rationi entis. Et hoc eſt ſimul eſſe ⁊ nō eſſe. Et eiuſdē rationis eſt: quod fuit non fuiſſe. Unde Auguſtinus dicit. 26. cōtra Fauſtū. Quiſquis dicit ſi omnipotens eſt deus: faciat vt ea que facta ſunt: facta nō fuerint: non videt ſe hoc dicere: faciat vt ea que vera ſunt eo ipſo quo vera ſunt: falſa ſint.

Ad primum ergo dōm ꝙ cum verbum ſit conceptus mentis: nihil qḋ ꝯtradictionē implicat: verbum dici p̄ot: quia non cadit in conceptu mētis: vt probatur in. 4. meta. Articulus. IIII.

D ſecunduʒ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ hec ſit falſa: deus pōt
a peccare: ſi vult. De quocūq; .n. poſſuʒ dicere ꝙ homo pōt facere ſi vult: pōt etiam dici ſimpliciter ꝙ hō pōt facere illud. Si ergo hec ꝓpoſitio eſt vera. Deus pōt peccare ſi vult: ſeqtur ꝙ hec ſit vera. Deus pōt peccare: ſed hoc eſt erroneū: ḡ ⁊ primū.

¶ Sed ͻ. Quicūq; vult peccare peccat. Sed ſequit̄: ſi deus peccat pōt peccare: ḡ ſeqtur ſi vult pōt peccare.

Reſpōdeo dōm ꝙ hec cōiunctio ſi ordinē quēdaʒ ipoꝛtat: pōt aūt in ꝓpoſito duplicem oꝛdinem importare. Uno quidem modo ordineʒ cauſe ſiue ꝑncipij: ⁊ hoc modo ꝓpoſitio falſa eſt: voluntas enim dei ē ꝑncipiū ⁊ cauſa reſpectu creaturarum: nō aūt reſpectu eorum q̄ ptinent ad diuinā naturaʒ: vnde nō dicimus ꝙ pater genuerit filiū volūtate: ſed nāliter: vt pʒ per Hyla. i li. de ſyno. Potentia aūt dei ad ipſam nām diuinā pertinet. Unde hoc ipm qd̄ eſt poſſe peccare nō eſt ſubiectū diuine voluntati: alioquin volūtas dei eſſet ꝑncipiū īmutationis diuine nature: qd̄ eſt impoſſibile. Alio modo pōt importare ordinē conſequentie: ⁊ ſic hec locutio eſt vera. Si deus vult peccare: poteſt peccare. Sequit̄ enim ſine cōditione ſi argumētamur ex impoſſibili poſito. Deus vult peccare. ergo poteſt peccare. Oia .n. que vult pōt: ſed nō ecōuerſo.

Ad primū ergo dōm ꝙ cū dicit̄. Si hō vult currere pōt currere: antecedēs ē poſſibile: ⁊ iō ͻñs eſt ſimpl̄r poſſibile. Sʒ cū dr̄ ſic. Si deus vult peccare pōt peccare: antecedēs eſt impoſſibile: vnde nihil prohibet cōditionalē eſſe verā: ͻſequente exiſtēte ipoſſibili.

Deinde quantū ad nām aſſumptaʒ queſita ſunt duo. Primo vtruʒ tot⁹ ſanguis
d quē xp̄s in ſua paſſione effudit in reſurrectione ad corpus eius redierit. Secūdo in quo xp̄s nobis maius ſignū dilectionis exhibuerit: vtruʒ in hoc ꝙ xp̄s paſſus eſt pro nobis: vel in hoc ꝙ corpus ſuum dedit nobis ſub ſacro in cibū. Articulus. V.

Circa ꝑmuʒ ſic ꝓcedit̄. Uidetur ꝙ totus ſanguis xp̄i: qui eſt in paſſione eius effuſus ad corpus eius in reſurrectione redierit. Reſurrectio enim noſtra cōformis erit reſurrectioni chriſti ſm illud ad Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nr̄e: cō figuratū corpori claritatis ſue. Sed ad corpus noſtruʒ in reſurrectione redibit totum qd̄ fuit de veritate humane nāe. Sanguis autē xp̄i in paſſione effuſus fuit de veritate humane nāe: ⁊ ſacer dicit̄ ſm illud. Quē ſacer cruoꝛ perunxit fuſus agni corpore: ergo videtur ꝙ ille ſanguis xp̄i in paſſione effuſus in reſurrectione ad corpus eius redierit. ¶ P̄. verbuʒ dei nunq̄ depoſuit qd̄ in nr̄a nā aſſumpſit: partibus humāe nature ab inuicē in paſſione ſeparatis: ſed verbuʒ dei aſſumpſit i natura noſtra: non ſolū corpus: ſed etiā ſanguinē: ḡ ſanguis ille nūq̄ fuit a v̄bo depoſitus: redijt ḡ ad ipʒ i reſurrectiōe.

¶ Sed contra eſt ꝙ in aliquibus eccleſijs ſanguis chriſti vſq; hodie dicitur ſeruari.

Reſpondeo dōm ꝙ in reſurrectione taʒ xp̄i q̄ noſtra totum qd̄ fuit de veritate humane nature reparabit̄: non aūt illa que de veritate humane nāe non fuerūt: ⁊ q̄uis circa ea q̄ ſunt de veritate humane nāe ſit diuerſa diuerſoꝝ opinio: ſcđm quālibʒ opionē non totus ſanguis nutrimētalis .i. q ex cibis generat̄ ptinet ad veritatē hūane nāe. Cū ergo xp̄s ante paſſionē comederit ⁊ biberit: nihil prohibet in eo fuiſſe aliquē ſanguinem nutrimentalē: q ad veritatē hūane nāe nō ptinet: ⁊ quē oporteret ad corpus eius in reſurrectione redire. Sʒ qꝛ ſpecialiter fit queſtio de ſanguine i paſſiōe effuſo ꝓ redēptiōe humani generis: de hoc magis dicendū videt̄ ꝙ totus in reſurrectione ad corpus xp̄i redierit triplici rōne. Quarū p̄ accipi pōt ex etate xp̄i patientis. Paſſus eſt .n. in perfectiſſima etate: in qua maxime ea que in hoie inueniunt̄ ad veritatem humane nāe pertinere vident̄: tanq̄ ad maximā ꝑfectionē adducta. Secūda ſumit̄ ex merito paſſiōis. Si enim ſanctoꝝ martyrū ille ptes in q̄bus paſſioneʒ ꝓ xp̄o ſuſtinuerūt: quendā ꝑuilegiatū fulgoꝛem in reſurrectione habent: vt Augu. dicit. 22. de ci. dei. ergo multo magis ſanguis xp̄i: quē pro ſalute humani generis effudit: ad glorioſam reſurrectioneʒ reparatus eſt. Tertia rō poteſt ſumi ex ipſa virtute paſſionis. Sanguis enim ille in paſſione effuſus humanū genus ſanctificauit: ſʒ illud ad Heb. vltimo. Jeſus vt ſanctificaret per ſanguinem ſuum populuʒ extra portam paſſus eſt. Humanitas aūt xp̄i ſalutiferā virtuteʒ habuit ex virtute verbi ſibi vniti. vt Dama. dicit in. 3. lib. Unde manifeſtū eſt ꝙ ſanguis in paſſione effuſus: qui maxime fuit ſalubris: fuit diuinitati vnitus. Et ideo oportuit ꝙ in reſurrectiōe iūgeret̄ alijs humanitatis partibus. Sāguis autem chriſti: qui in q̄buſdam eccleſijs oſtenditur: dicitur ex quadam imagine chriſti percuſſa miraculoſe fluxiſſe. Uel etiam alias ex corpore chriſti. ¶ Et per hoc pʒ reſponſio ad obiecta. Articulus. VI.

Ad ſecundum ſic procedit̄. Uidet̄ ꝙ xp̄s mai⁹ dilectio
a nis ſignū nobis oſtēdit tradēdo corpus ſuum in cibū q̄ patiendo pro nobis. Charitas enim patrie ꝑfectioꝛ eſt q̄ charitas vie. Sed beneficium illud quo nobis xp̄s contulit: corpus ſuum dās nobis in cibum: magis aſſimilat̄ charitati patrie: in qua plene fruemur deo. Paſſio aūt quam pro nobis ſubijt magis aſſimilatur charitati vie: in qua nobis pro xp̄o iminet patiendaʒ. Ergo maius eſt dilectionis ſignum ꝙ xp̄s corpus ſuū tradidit nobis in cibū: q̄ ꝙ xp̄s paſſus eſt pro nobis.

¶ Sed ͻ eſt. qd̄ dicit̄ Jo. 15. Maiorē charitatem nemo habet q̄ vt animam ſuā ponat quis pro amicis ſuis.

Reſpondeo dicenduʒ ꝙ illud qd̄ eſt potiſſimū in vnoquoq; genere eſt menſura oium eorum que ſunt illius generis: vt pʒ per ph̄m in. 10. Meta. potiſſimū aūt in genere amoris humanuʒ eſt amoꝛ quo qs amat ſeipſum. Et ideo ex hoc amore neceſſe eſt menſuraʒ accipere omnis amoris: quo quis alium amat. Unde ⁊ in 9⁹ Ethi. ph̄s dicit. Oꝛ amicabilia que ſunt ad alterum veniunt ex amicabilibus que ſunt ad ſeipſum. Pertinet aūteʒ ad amorem quo quis amat ſeipſum: vt velit ſibi bonum: vnde tāto aliquis alium magis amare ꝓbat̄: quanto magis bonum qd̄ ſibi vult ꝓpter amicum ꝑermittit: ſm illud Prouer. 12. Qui negligit dānū ꝓpter amicū iuſtus eſt. Uult autem homo ſibi triplex bonū particulare: que ſunt anima: corpus: ⁊ res exteriores. Eſt ergo aliqd̄ ſignū amoris: ꝙ aliquis in rebus exterioribus: ꝓpter aliū detrimētū patiat̄: maius aūt amoris ſignū: ſi etiaʒ corporis ꝓprij detrimentuʒ patiatur: vel labores vel verbera pro amico ſuſtinendo: maximū aūt dilectionis ſignum: ſi etiaʒ aīaʒ ſuaʒ deponere velit ꝓ amico moriēdo. Oꝛ ḡ xp̄s ꝓ nobis patiēdo aīam ſuā poſuit: maximū fuit dilectiōis ſignū: ꝙ autēʒ corpus ſuū dedit in cibū ſub ſacramēto ad nullū detrimētuʒ ipſius ptinet: vn̄ pʒ ꝙ ꝑmū eſt maius dilectiōis ſignū: vnde ⁊ hoc ſacr̄m eſt memoriale qđdam ⁊ figura paſſiōis xp̄i. Ueritas aūt preeminet figure: ⁊ res memoriali.

Ad primum ergo dōm ꝙ exhibitio corporis xp̄i in ſacro hʒ quidē figuraʒ quādā charitatis: qua diligit nos de⁹ i patria: ſʒ paſſio ei⁹ ptinet ad ipſaʒ dei dilectionē: nos a ꝑditiōe ad patriā reuocanteʒ: dilectio aūt dei nō eſt maioꝛ in p̄ria q̄ ſit in pñti. Arti. VII.

¶ Deinde

Einde circa angelos queſitū eſt vnū3.ſ. vtrum Lucifer ſit ſubiectu3 eui.
d Et videt̄ ꝙ ſic. Sicut ſubiectū tēporis eſt primum temporale ſimpliciſſimū: ita ſubiectu3 eui videtur eſſe ſimpliciſſimū euiternum. hoc autē eſt Lucifer qui inter angelos ſupmus fuit ſm ſuam nām creatus. Euu3 aūt nō reſpōdet gratie ſed nāe: alioqn corpora celeſtia que non ſunt ſuſceptiua gr̄e euo menſurari nō poſſent. Cu3 ergo dona naturalia integra remāſerint in demonibus poſt peccatu3: ſicut Dio. dicit. 4. c. de di. no. videt̄ ꝙ euū ſit in lucifero ſicut in ſubiecto.

¶ Sed ↄ. euū eſt quedā eternitatis participatio. S3 angeli beati magis ſunt in ꝑticipatione eternitatis ꝗ lucifer: q eſt beatitudinis expers. Ergo lucifer non eſt ſubiectu3 eui: ſed magis ſupremus beatorum angelorum.

Reſpondeo dōm ꝙ ex ignorantia lingue grece ꝓuenit ꝙ cōiter apud multos euu3 ab eternitate diſtinguit̄: ac ſi diſtingueret̄ antropos ab hoīe: qđ enim in greco dicit̄ euō in latino eternitas. Et ſic etia3 Dio. io. ca. de di. no. pro eodē vtit̄ eternitate ꝛ euo: ſed quia noſtris vtendū eſt vt plures: ſi vtrūq3 diſtinguamus ab inuice3: euū nihil aliud erit ꝗ eternitatis participatio: vt. ſ. eſſentialis eternitas ipſi deo attribuat̄: euū aūt quaſi participata eternitas ſubſtātijs ſpūalibus: q̄ ſunt ſupra tps: qꝛ vero id qđ per eſſentiā dr̄ ſemꝑ eſt menſura ipſius qđ dicitur per participationē: pōt dici ꝙ ꝑma menſura omnium euiternorū eſt ipſa dei eternitas: ſicut etiam ſubſtantia dei eſt menſura omnis ſubſtantie: vt dicit Cōmētator in. x. metaphy. Si quis tamen velit accipere menſura3 homogeneā: ideſt eiuſdem generis: dicant quidā ꝙ non eſt vna mēſura cōis: ſed qđlibet euiternū h3 ſuū euum. Sed hi propriā vocem ignorant. Sic. n. eſſet verū qđ dicūt: ſi oīa euiterna eſſent equalia. Sic. n. vnū eoꝝ nō eſſet menſura alterius: hoc aūt nō eſt verum: qꝛ in angelis eſt accipere primū medium ꝛ vltimū: non ſolum ſm diuerſas ierarchias ꝛ ordines: ſed etiam ſm diuerſos angelos in eodem ordine: vt p3 ꝑ Dio. io. ca. celeſtis ierar. Et qꝛ ſemꝑ illud qđ eſt ſimpliciſſimū eſt menſura in quolibet genere: ſicut dr̄ in. io. meta. (T. cō. z.) Ideo neceſſe ē vt duratio ſimpliciſſimi euiterni ſit euum oīum euiternoꝝ: ꝛ ita ſimpliciſſimū euiternu3 eſt ſubiectū eui. Sed attendēdum ꝙ ſubſtātie ſpūales mēſurant̄ euo: nō ſolū quātū ad earū ſubam: ſed etiam quātū ad earū propriā oꝑationē. Unde in lib. de cauſis dicitur: ꝙ ſunt in momento eternitatis ſm ſubam ꝛ oꝑationem: ꝛ ſic oportet ꝙ ille angelus: q eſt ſubiectū eui ſit ſimpliciſſimus: non ſolum quantum ad eſſentiā: ſed etiā quantum ad operationem. Talis aūt eſt ſupmus oīu3 angelorū: cuius operatio maxime eſt in vno: qđ eſt deus: vnita. Uñ ſupremus oīum angeloru3 eſt ſubiectū eui. Nō aūt Lucifer.

Ad primū ergo dōm ꝙ aliqui poſuerunt Luciferum nō fuiſſe ſupmu3 angeloꝝ. Sed ſicut Dama. dicit fuit ꝑmus eoꝝ qui preerant ordini terreſtri. Si vero concedamus ſm Gregoriū ꝙ fuerit ſupremꝰ oīum: tunc dicendum eſt ꝙ ſua operatio auerſa eſt ab vno primo: ꝛ conuerſa ad multitudinē inferiorū rerū: quarum ꝑmatū appetijt. Et ſ3 hoc demones deciderūt a ſūma ſimplicitate eui. vñ Dio. dicit. 4. c. de diui. no. ꝙ demōes dicūtur mali: ꝓpter hoc ꝙ infirmant̄ circa oꝑationē nālem.

Einde queſitū eſt de hominibus. Et ꝑmo quantū ad ea que poſſunt omnibꝰ
d eſſe cōia. Secundo quantum ad ea que ꝑtinēt ad quoſda3 horum ſtatus. Circa cōmunia vero queſitū eſt quadrupliciter. Primo quidē de his: que pertinent ad naturam hominis. Secundo de his: que pertinent ad ſacramēta. Tertio de his: que pertinent ad virtutes. Quarto de his: que ꝑtinent ad ꝓcepta. ¶ Circa primū queſita ſunt tria. Primo quantū ad perſonas hominu3: vtrū. ſ. ſi Adam non peccaſſet: ydē3 hoīes numero ſaluarentur q nūc ſaluantur. Secūdo quantū ad intellectum: vtrum. ſ. verbū cordis ſit ſpēs intelligibilis. Tertio quantū ad voluntatem: vtrum. ſ. ea que per timorem ſiūt ſint voluntaria.

Articulus. VIII.

Ad primu3 ſic ꝓceditur. Uidetur ꝙ ſi Adam nō peccaſſet: nō ydē
a homines numero ſaluarent̄ qui nunc ſaluātur. Si. n. Adam nō peccaſſet: ſoli electi naſcerētur: ergo nō fuiſſent nati illi peccatores q finaliter ſunt reprobati: ꝛ ꝑ ↄñs: nec eoꝝ filij: qꝛ ſi nō ſunt ydē3 parentes: cōſequens eſt: neq3 filios eſſe eoſdē: multi aūt nūc ſaluantur ex reprobis parētibus nati. Ergo ſi Adam non peccaſſet: nō ydē ſaluarētur: qui nunc ſaluant̄. ¶ P̄. ſm phm ſemē eſt ſupfluū alimēti: ſed alijs cibis homo vſus fuiſſet in paradiſo ſi non peccaſſet ab his quibus nūc vtitur: ergo aliud fuiſſet ſemen: ꝛ per conſequens alij filij.

¶ Sed ↄ eſt qđ Grego. dicit. 4. moral. Si ꝑmū parētē nulla putredo peccati corrumperet: nequaꝗ ex ſe filios iehenne generaret: ſed hi qui nunc per redemptore3 ſaluādi ſunt ſoli ab eo electi naſcerentur.

Reſpondeo dō3 ꝙ cū in gnātiōe hoīs: ſicut ꝛ aliorum aīalū ſemen patris ſit agēs: mā vero a matre miniſtrata ſit ſicut patiēs: ex quo corpus humanū format̄: impoſſe eſt eūdē filiū naſci: ſiue ſit alius pater: ſiue ſit alia mater: ſicut ēt nō eſt idem numero ſigillū: ſiue ſit alia cera: ſiue ſit aliud corpus ſigilli: ex cuiꝰ impreſſione cera ſigillatur. Et ꝗuis ſupfluū alimenti ſit ſemen ſm phm: diuerſitas tñ alimentoꝝ non ſufficeret ad diuerſificādū filios: qui ex ſemine naſcunt̄: qꝛ ex illis cibis non ſumit̄ ſemē: niſi quatenus aliqualiter in ſuba3 parentū ↄuertuntur. Dicūt quidam ſequentes Anſel. ꝙ ſi homo nō peccaſſet in illa ꝑma tentatione ſtati ↄfirmatꝰ fuiſſet ꝛ ipſe ꝛ omnes qui ab eo naſcerētur: ita ꝙ oēs qui naſcerētur fuiſſent electi. Unde cū nūc multi qui ſaluant̄ ex peccatoribꝰ naſcātur: ſicut in obijciendo tangebat̄: conſequens eſt ꝙ eſſent alij parentes ſaluandoru3: ꝛ per ↄñs alij filij. Sed hec poſitio non vr̄ eſſe vera: qꝛ ſm Augu. i4. de ci. dei. Status corporis in hoīe ꝓportionabilr̄ reſpondet ſtatui aīe: quādiu ergo hō habuit corpus aīale potēs mori ꝛ nō mori indigens alimētis: tādiu habuit aīa3 potentē peccare ꝛ nō peccare: habuit aūt corpus aīale ꝗdiu fuit in ſtatu generandi: qđ ēt fuiſſet ſi poſt illā ꝑmā tentationē nō peccaſſet. Et iō poſſibile fuiſſet ſi ꝑmꝰ hō tūc nō peccaſſet: ꝙ ēt ipſe vel eiꝰ poſteri poſtmodū peccarēt: vt Hugo de ſan. vic. dicit. Uñ ex hoc nō ſequit̄ parētū diuerſitas ꝙ nūc ſunt aliq peccatores: tūc aūt nō eēnt: ſed ē aliud vñ neceſſe eſt ponere diuerſitatē parētū: qꝛ in ꝑ ſtatu vnus hō nō habuiſſet plures vxores: nec ēt aliq ex fornicatiōe vel adulterio naſcerent̄: qđ nūc contingit ēt in his q ſaluant̄: multi. n. filij vnius parentis ex pluribus vxoribꝰ nati ſaluant̄: ſicꝫ p3 de filijs Iacob. Multi ēt ex fornicatiōe vel adulterio nati: alioqn eis fruſtra ſacrā ſalutis adhiberent̄. Unde relinquitur ꝙ aliq nūc ſaluant̄: q ſi ꝑmus hō nō peccaſſet nō naſcerent̄: ꝛ per ↄñs non ſaluarent̄: nec tñ dei ꝑdeſtinatio falleret̄: qꝛ deus ꝑdeſtinauit hoīes hñs ſcia3 futuri euētus. Qđ vō Greg. dicit̄ ꝙ ſi ꝑmꝰ hō nō peccaſſet: neqꝗ ex ſe filios iehēne gnārent: īdubitāter veꝝ ē. Nō. n. in filios trāſfunderet pctm̄ originale: ſ3 ꝙ hoīes filij ire naſcunt̄: qđ aūt ſubdit ꝙ hi ſoli q nūc ſaluādi ſūt naſcerent̄ itelligēdū ē ꝙ ꝓnomē facit ſimplice3 demōſtrationē: qꝛ. ſ. ſoli electi naſcerent̄ ꝗtū eſt ex rōne originis: nō aūt demōſtrationem perſonalem: qꝛ alie perſone eſſent hominū qui ſaluarent̄. ¶ Et per hoc patet

Digitized by Google

reſponſio ad obiecta. Articulus. IX.

AD ſecundū ſic pcedebatur. Vr ꝙ v̓bū cordis ſit ſpēs itelligibilis: verbū.n.cordis eſt quo itellect⁹ videt: hoc aūt eſt ſpēs itelligibilis. ergo verbū cordis ē ſpecies intelligibilis. ¶ P̄.cognitio intellectiua a ſenſu oritˀ. Sed illud qđ ſenſus ſentit eſt ſpēs ſenſibilis. ğ verbū cordis quo intellectus itelligit eſt ſpēs itelligibilis.

¶ Sʒ ɔ̄ v̓bū cordis interius eſt qđ exteriori verbo ſignificatur. Sʒ verbū exterius nō ſignificat ſpēm intelligibilem. ergo verbum interius nō eſt ipſa ſpēs intelligibilis.

Reſpōdeo dōm ꝙ ſm Aug.15.de tri. Verbū cordis importat qđdam pcedens a mente ſiue ab intellectu. Procedit aūt aliquid ab intellectu inquantum eſt cōſtitutū per operationem ipſius. Eſt aūt duplex operatio intellectus ſm pħm.in.3.de aīa.(T.c.xi.) Una qdē que vocatˀ indiuiſibiliū intelligentia: per quaʒ intellectus format in ſeipſo diffinitionē: vel cōceptū alicui⁹ incōplexi. Alia aūt opatio eſt itellectus cōponētis ꝛ diuidentis ſm quā format enūciationem. Et vtrūqʒ iſtorū per operationem intellectus cōſtitutoruʒ vocatˀ verbū cordis: quorū pmū ſignificatˀ per terminū incōplexū. 2ᵐ vo ſignificatˀ p orōnē. manifeſtū eſt aūt ꝙ oīs opatio itellectus pcedit ab eo ſm ꝙ eſt factus in actu per ſpēm intelligibileʒ: qꝛ nihil operatˀ niſi ſm ꝙ eſt actu. Vn̄ neceſſe ē ꝙ ſpēs intelligibilis que eſt pncipiū operatiōis intellectualis differat a v̓bo cordis: qđ p operationē itellectus formatˀ: q̄uis ipm verbū poſſit dici forma vel ſpēs itelligibilis: ſʒ ſicut per intellectū conſtituta: put ſicut forma artis quā itellectus adinuenit: vt dicitˀ quedam ſpēs intelligibilis.

Ad primuʒ ergo dōm ꝙ itellect⁹ itelligit aliquid dupl̄r. Uno: formal̄r: ꝛ ſic itelligit ſpē itelligibili q̄ fit in actu. Alio⁹. ſicut inſtr̄o quo vtitˀ ad aliđ itelligendū: ꝛ hoc mō itellectus verbo itelligit: qꝛ format verbū ad hoc ꝙ itelligat rē. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ cognitio ſenſus exterioris pficitˀ p ſolā imutatiōeʒ ſenſus a ſenſibili. Unde p formā q̄ ſibi a ſenſibili ipmitˀ ſentit: nō aūt ipſe ſenſus exterior format ſibi aliquā formaʒ ſenſibilem: hoc aūt facit verbum imaginatiue: cuius forme quodāmodo ſile eſt verbū intellectus. Articulus. X.

CIrca tertiuʒ ſic pcedit̄. Videtˀ ꝙ ea que fiunt ex timore non ſint volūtaria. Neceſſitas.n. voluntati ɔ̄riatˀ: vt dicitur in.5. meta.(T.c.6.) Sed ea q̄ fiūt ex timore dicūtur ex neceſſitate fieri. Nō ğ ſunt voluntaria.

¶ Sed ɔ̄. oē qđ quis operatˀ pter fineʒ eſt voluntariū: ſed ea q̄ quis opatˀ ex timore opatur pter finē. ſ. ad vitādum maluʒ qđ timet: ſicut q proycit merces in mare vitat ſubmerſionē nauis: ergo hꝫ ſunt voluntaria.

Reſpōdeo dōm ꝙ cū bonū ſit volūtatis obiectuʒ: hoc mō ſe hʒ aliqđ ad hoc ꝙ ſit volūtarium: quo mō ſe hʒ ad hoc ꝙ ſit bonū. Cōtingit aūt aliqđ i vlī cōſideratū eſſe bonū: qđ tn̄ ſm aliq̄s pticulares circūſtātias redditˀ malū: ſicut generare filios eſt bonū: ſed generare filios ex nā ſua eſt malū: ꝛ ſil̄r cōtingit aliqđ in vlī cōſideratū eē malū: qđ tn̄ ſʒ aliq̄s pticulares circūſtātias fit bonū: ſicut occidere ſm ſe eſt malū: ſed occidere hoiem pniciosuʒ multitudini eſt bonū: ꝛ qꝛ actiōes circa ſingularia iudicantˀ bone vel male: ꝛ p ɔ̄ñs volūtarie vel inuolūtarie: ſimpl̄r qdeʒ cōſideratis ſingularib⁹ circūſtantijs: ſm qđ aūt ſm ꝙ in vlī cōſiderantˀ: ea v̓o q̄ ex timore fiūt i vlī qdeʒ cōſiderata ſunt mala ꝛ inolūtaria: ſed ſi cōſiderētur ſm ſingularia q̄ circunſtant ſic ſūt bona ꝛ volūtaria: ſicut proycere merces in mare: ſm ſe cōſideratū ē malū: ꝛ non volūtariū: ſed in tali caſu ē bonū ꝛ volūtariū: vn̄ ꝛ pħs dicit in.3.ethi. Ꝙ hꝫ mixta ſunt ex voluntario: ꝛ inuoluntario: ſimpl̄r aūt ſunt volūtaria: ſʒ ſm quid aūt inuoluntaria: ꝛ ex neceſſitate facti. ¶ Et p h̓ pʒ rñſio ad obiecta.

DEinde circa ſacra queſituʒ eſt. Primo de ſacr̄o eucbariſtie. 2°. de ſacr̄o penitentie. 3°. de ſacr̄o matrimōij. ¶ Circa eucbariſtiā q̄ſita ſunt duo. Primo vtrū forma panis annihiletˀ. 2°. vtrum ſacerdos dare debeat hoſtiā nō ɔ̄ſecratā pctōri occulto h̓ petēti. Arti. XI.

AD primuʒ ſic pcedit̄. Videtur ꝙ forma panis in ſacr̄o eucbariſtie annihiletˀ. Illud.n. annihilari dr̄ qđ dſinit eſſe ꝛ in nihil cōuertatˀ. Sed forma panis facta ɔ̄ſecratione deſinit eē: nec eſt dare in qđ ɔ̄uertatˀ. Nō.n. ɔ̄uertitˀ in mām corpis xpi: nec ēt in formā eius q̄ eſt aīa: aliogn aīa eſſet ibi ex vi ſacramēti: ğ forma panis annihilatˀ. ¶ P̄. Aug. dicit ſup illud Io. 17. Clarifica me pater ꝛc̄. Si humana nā cōuertitˀ in verbuʒ: ſi diligentius cogitam⁹: hō periret i deo. Sʒ illud ānihilari dr̄ qđ perit. ğ ſi panis cōuertitˀ in corpus xpi: vr̄ ꝙ annihiletˀ.

¶ Sed ɔ̄ eſt. qꝛ ſicut Aug. dicit lib.83.q. Deus non eſt actor tendendi in nō eſſe. Eſt autē actor ſacramenti eucbariſtie: ergo in illo ſacramento nihil annihilatur.

Reſpondeo dōm ꝙ annihilatio quēdā motū importat. Oīs aūt motus denoīatˀ a termino ad quē. Vn̄ termin⁹ annihilatiōis ē nihil. Cōſecratio aūt panis in ſacr̄o eucbariſtie nō terminatˀ ad nihil: ſed ad corpus xpi: aliogn nō eēt dare qūo corp⁹ xpi icipiat eē ſub ſacr̄o. Non.n. incipit ibi eſſe p motū localeʒ: aliogn deſineret eē in celo. Relinqtur ğ ꝙ in cōſecratiōe panis nō ē aliqua annihilatio: ſʒ trāſubſtātiatio panis in corpus xpi.

Ad primū ğ dōm ꝙ ſicut in gnātione nāli neqʒ forma neqʒ mā generatˀ aut corrūpitˀ: ſʒ totum cōpoſitū: ita ēt in ſacr̄o altaris nō eſt q̄rendū ſeorſum de forma aut mā in qđ cōuertatˀ: ſed totus panis cōuertitˀ in totū corpus xpi: in q̄tū eſt corpus: qꝛ ſi in triduo mortis xpi fuiſſet ɔ̄ſecratio facta: nō fuiſſet ibi aīa: ſed corpus exanime: ſicut in ſepulchro iacebat. ¶ Ad 2ᵐ dōʒ ꝙ perire diceretˀ nā humana: ſi ɔ̄uerteretˀ in verbū q̄tum eſſe deſineret: qđ pertinet ad terminū a quo. nō aūt ſi annihiletˀ quātum ad terminū ad quem. Articulus. XII.

CIrca 2ᵐ ſic pcedebatˀ. Vr ꝙ ſacerdos nō debeat dare hoſtiā non cōſecratam peccatori occulto hoc petēti. Non.n. dʒ ſacerdos peccatū occultū publicare. Publicaret auteʒ ſi ei daret hoſtiā nō ɔ̄ſecratā: cū alijs ſocijs daret cōſecratā. ğ ſacerdos non dʒ dare hoſtiā nō cōſecrataʒ peccatori occulto hoc petenti. ¶ P̄. hoſtia cōſecrata a ſacerdote alicui fideli porrecta a circūſtantibus adoratur. Si ğ exhibetˀ hoſtia nō ɔ̄ſecrata loco ɔ̄ſecrate: q̄tū eſt in ſe faciet ppl̄ʒ idolatrare: qđ eſt graue pctm̄: nō ğ ſacerdos dʒ peccatori occulto petēti dare hoſtiā nō ɔ̄ſecratā.

¶ Sʒ ɔ̄ eſt: qꝛ ſacerdos eſt medicus aīaꝝ. Sapiēs aūt medicus vitat q̄tū pōt piculū īfirmi quē accepit i cura. Peccatori aūt cui⁹ curā hʒ īminet magnū piculū: ſi in conſcia mortal̓ pcti corp⁹ xpi accipiat: qꝛ q māducat ꝛ bibit indigne iudiciū ſibi māducat ꝛ bibit. vt dr̄. i. ad Cor. xi. ğ ſacerdos bn̄ facit: ſi ei⁹ piculū euitet pōrigēs ei hoſtiā n̄ ɔ̄ſecratā.

Reſpondeo dōm: ꝙ v̓itati nō eſt aliq̄ fictio adiūgēda: qꝛ nulla ē ɔ̄uētio lucis ad tenebras. vt aplſ dicit. 2. ad Cori. 6. ꝛ pp h̓ Aug. pbat in li. 83. q. ꝙ corpus xpi nō fuit fantaſticū: qꝛ v̓itas q̄ ē xps nō potuit fallere: ꝛ iō in ſacr̄is eccleſie nihil ē p fictionē agēdū: ꝛ pcipue in ſacr̄o altaris: in q̄ tot⁹ xps cōtinetˀ. Eſſet aūt q̄dā fictio ſi hoſtia nō ɔ̄ſecrata loco ɔ̄ſecrate daretˀ. Et cuʒ ēt ſacerdos

cerdos quantū in ſe eſt populo fieret idolatrandi occaſio: qui quāuis pctm̄ idolatrie nō incurreret: eſtimās ꝓbabiliter hoſtiā eſſe cōſecratā:tn̄ ſacerdos in hoc ipſo ꝙ hoſtiam nō cōſecratā pplo exhiberet adorādaꝫ idolatrie crimē incurreret. Unde hoc ī nullo caſu eſt faciendū:vt hoſtia nō cōſecrata exhibeaꝛ̄ vni vel pluribus tanꝗ̄ cōſecrata. Debet ḡ ſacerdos peccatorē occultū ṗmo qdē monere vt penitētiā agat:⁊ ſic ad ſacr̄m accedat: ꝙ ſi penitere noluerit: dꝫ ei occulte inhibere ne alijs cōicātibus ī publico ſe imiſceat. ꝙ ſi ſe imiſcuerit:dꝫ ei dare hoſtiā cōſecratam.

Unde ṗma duo concedimus. ¶ Ad 3m dōꝫ ꝙ ſtultus eſſet medicus q cū maiori ſuo p̄iculo minus periculū infirmi vellet īpedire:puta ſi vellet ipſe venenū bibere ne īfirmus biberet vinū. Multo āt magis peccat ſacerdos fictionē faciēs ī ſacr̄o xp̄i:ꝗ̄ peccator īdigne ſumēs Unde ſtultus eēt ſacerdos ſi vt vitaret pctm̄ ſubditi: ipſe grauius peccaret:fictionē faciens in ſacr̄o veritatis.

Deinde circa ſacr̄m pnīe q̄ſita ſunt duo. Primo vtꝝ plat⁹ dēbeat ſubditū ſuuꝫ ab adminiſtratione remouere: pp aliqd qd ab eo in ꝯfeſſiōe audiuit. 2° vtrū ī meliori ſtatu moriaꝛ̄ ille qui moriꝛ̄ via eundi vltra mare ꝗ̄ ille q moriꝛ̄ ī redeūdo. Articulus. XIII.

Circa ṗmū ſic ꝓcediꝛ̄. Videꝛ̄ ꝙ p̄latus

c poſſit ſubditū ſuū ab adminiſtratione remouere: ꝓpter aliqd qd ab eo ī cōfeſſiōe audiuit:q2 qd inſtitutū eſt pro charitate ꝯ charitatem nō militat. Sed ſigillū cōfeſſionis inſtitutuꝫ eſt pro charitate. Nō ḡ militat ꝯ charitatē:ex qua teneꝛ̄ p̄latus ſaluti ſubditoꝝ prouidere. Eſt aūt qn̄q ꝯ ſalutē ſubditi ſi ei adminiſtratio dimittaꝛ̄: vt puta ſi habeat occaſionē recidiuandi in peccatū:ḡ nō obſtāte ſigillo cōfeſſionis p̄latus dꝫ eū ab adminiſtratione remouere.

¶ Sed ꝯ eſt:q2 nihil eſt faciēdū in preiudiciū cōfeſſionis. Eſſet aūt p̄iudiciū cōfeſſiōis ſi ſubditus ab adminiſtratione remoueretꝛ̄: pp crimē qd ſuo p̄lato cōfeſſus eſt:q2 p hoc alij retraherent a cōfitēdo. Nō ḡ dꝫ p̄latus ſubditum ab adminiſtratione remouere:pp pctm̄ qd ei ꝯfeſſus eſt.

Reſpondeo dōꝫ ꝙ id qd p cōfeſſionē audiꝛ̄ nullo⁹ ē manifeſtādū:nec v̄bo nec ſigno nec nutu:nec ēt aliquid eſt faciendū vnde in ſuſpitionē peccati aliquis poſſit deuenire. Si ergo amotio ſubditi ab adminiſtratione poſſit inducere ad manifeſtādum peccatuꝫ in confeſſione auditū:vel ad aliquā ꝓbabileꝫ ſuſpitionē habendā de ipſo:nullo mō p̄latus deberet ſubditū ab adminiſtratiōe remouere:puta ſi in aliquo mōaſterio eēt ꝯſuetuꝫ ꝙ p̄ores nō amouerenꝛ̄ de ſuis p̄oratib⁹ niſi pp culpā: manifeſtareꝛ̄ aūt peccatū cōfitētis p remotionē ab adminiſtratione. Vn̄ ſi Abbas hoc faceret grauiter peccaret tāꝗ̄ confeſſionē reuelans. Poſſet tn̄ euꝫ ſecreto charitatiue admonere: vt cū inſtātia peteret ceſſionē:ſi h̄ videret ſaluti eius expedire. Si v̄o p amotionē ab adminiſtratiōe peccatuꝫ nullatenus manifeſtareꝛ̄:puta ſi in aliquo monaſterio eēt conſuetū ꝙ abbas ꝓ ſuo libitu de facili aliquos ab adminiſtratiōe remoueret:tūc alia occaſione accepta poſſet ſubditū ſibi confeſſum ab adminiſtratione remouere:⁊ deberet hoc facere cū debita tamen cautela:ſi talis adminiſtratio eſſet ſubdito periculoſa in poſterū:ꝗ̄uis etiā ⁊ in hoc caſu melius eſſet ꝙ eū induceret ad ceſſioneꝫ petēdā. Si v̄o periculoſuꝫ in poſterū nō timereꝛ̄:non oporteret ꝙ ꝓ peccato p̄teritoꝝ penitētiā deleto euꝫ ab adminiſtratione remoueret:ſicut etiā Aug. dicit in lib. de adulterinis cōiugijs. Cū adhuc deputamus adulteros q̄s credimus pnīa eſſe ſanatos:qn̄q.n. penitentes īnocētibus meliores ſunt.

¶ Et per hoc pꝫ rn̄ſio ad obiecta. Articulus. XIIII.

Ad ſecundum ſic ꝓcedebaꝛ̄. Vꝛ̄ ꝙ melius moriaꝛ̄ cruce

a ſignatus q moriꝛ̄ in via eūdi vltra mare:ꝗ̄ ille q moriꝛ̄ redeūdo. Qui.n. moriꝛ̄ ī eūdo quaſi ꝓſequēdo votū ſuū: vt ſe exponat morti ꝓ xp̄o:⁊ ita moriꝛ̄ tanꝗ̄ martyr:qui aūt moritur redeundo non moritur in ꝓpoſito exponēdo ſe xp̄o:⁊ ita moriꝛ̄ quaſi ꝯfeſſor. Sꝫ maior ē ſtatus martyꝝ ꝗ̄ ꝯfeſſoꝝ:ḡ ī meliori ſtatu moriꝛ̄ q moriꝛ̄ in eūdo:ꝗ̄ q moritur in redeūdo.

¶ Sꝫ ꝯ. Qui moriꝛ̄ in redeūdo:iam cōſūmauit votū ſuuꝫ: qui aūt moriꝛ̄ in eundo:nondū cōſūmauit:ſed eſt quaſi in p̄ncipio. Perfectū aūt melius ē imp̄fecto: ⁊ finis p̄ncipio: ergo melius moriꝛ̄ in redeundo ꝗ̄ q moriꝛ̄ in eūdo.

Reſpondeo dōm ꝙ quāto aliqs cū p̄libus meritis moriꝛ̄:tāto meli⁹ moriꝛ̄:merita āt manēt hoī nō ſolū illa q̄ actu agit:ſed ēt illa que iam fecit: quaſi apud deuꝫ depoſita: ſm̄ illud. 2. ad Thi. 2. Scio cui credidi ⁊ cert⁹ ſuꝫ:q2 potēs ē depoſitū meū ſeruare. Manifeſtuꝫ ē aūt ꝙ ille q moriꝛ̄ in redeūdo de vltra mare ceteris parib⁹ cū p̄libus meritis moriꝛ̄:ꝗ̄ ille q moriꝛ̄ in eundo. Hꝫ.n. meritū ex aſſumptiōe itineris:⁊ vlterius ex ꝓſecutiōe:in qua forte multa grauia ē paſſus:⁊ iō ceteris paribus melius moriꝛ̄ ille q moriꝛ̄ redeundo:ꝗ̄uis ire ſit magis meritoriū ꝗ̄ redire genus opis conſiderando.

Ad primum ergo dōꝫ ꝙ illud ꝓpoſitū exponēdi ſe morti pp xp̄m:habuit ēt iſte ī eundo:nec h̄ meritū p̄didit ſi ſe a peccato imunē cuſtodiuit.

Deinde circa mr̄imoniuꝫ q̄ſita ſunt duo. Pri̇o ſi aliqs deſpōdeat aliquā p

d v̄ba de futuro:⁊ poſtea carnalr̄ cognoſcat:non qdē q̄ſi cōſentiēs in matrimoniū: ſed ſolūmō volēs fraudulēter ſurripe copulam carnalē:ſi poſtmodū ꝯhat cū alia p v̄ba d̄ p̄nti: vtrū ſcd̄a ſit vxor ei⁹. 2° ſi vir accuſet vxorē de adulterio occlto:vtꝝ mulier teneaꝛ̄ in iudicio ſuū pctm̄ ꝯfiteri. Articulus. XV.

Circa ṗmū ſic ꝓcedebatur. Vꝛ̄ ꝙ ille q cognouit carnaliter quā deſpōderat p verba de futuro nō poſſit h̄re vxorē illā cuꝫ q̄ poſtea ꝯhit p verba de p̄ſenti. Iudicio.n. eccleſie cōpellitur ſtare cuꝫ p⁹quam carnalr̄ cognouit:ſꝫ eccleſia pōt facere p̄ſonas illegitimas ad ꝯhendum: ḡ vꝛ̄ ꝙ talis nō poſſit cū alia muliere h̄re matrimoniuꝫ: ⁊ ita illa cū qua ſcd̄o ꝯxit p v̄ba de p̄nti nō erit vxor ſua.

¶ Sꝫ ꝯ ē. ꝙ error hoīs nō p̄iudicat v̄itati mr̄imonij. Sꝫ ex errore hoīs p̄ſumētis eē ꝯſenſū vbi fuit carnalꝭ copula:ꝯtingit ꝙ p iudiciuꝫ eccleſie cōpelliꝛ̄ aliqs illā h̄re:quā cognouit carnalr̄ poſt ꝯctū p v̄ba de futuro:ḡ nō p̄iudicat v̄itati ſecūdi mr̄imonij:qd ē rite ꝯctū p v̄ba de p̄nti.

Reſpondeo dōꝫ ꝙ ſic Leo papa dicit. Cā mr̄imonij ē ꝯſenſus p v̄ba d̄ p̄nti expreſſus:ſine quo cetera ēt cū coitu ſubſecuta fruſtranꝛ̄. Remota āt cā remoueꝛ̄ effectus:vn̄ cuꝫ in ṗmo mr̄imonio ponaꝛ̄ nō fuiſſe ꝯſenſus:manifeſtū eſt ꝙ nō fuit mr̄imoniū. Et q2 poſita cā poniꝛ̄ effectus:ꝯn̄s eſt vt 2m fuerit matrimoniuꝫ in quo poniꝛ̄ fuiſſe mutuus cōſenſus per verba de p̄ſenti expreſſus inter perſonas a matrimonio ſolutas.

Ad primum ḡ dōꝫ ꝙ eccleſia in his q̄ ad mr̄imoniū ptinēt triplr̄ ſe hꝫ. Uno qdē mō p modū iudicātis:⁊ q2 hoīes vidēt ea:q̄ apparēt:ſꝫ ꝙ dꝛ̄ .1. Regū.16. Opꝫ ꝙ iudex eccleſiaſticus iudicet ſꝫ ea q̄ ſibi apparēt p ꝯfeſſiōes partiū:⁊ p idoneos teſtes ⁊ p alia legitima documēta:qbus ī oībus adhibitis cōtingit qn̄q veritatē latere:⁊ p̄cipue in his q̄ ptinēt ad interiora cordis:que hūano teſtimonio ꝓbari non pn̄t:⁊ ſi per aliqua ſigna exteriora de his poſſit aliq̄ ꝯiectura haberi:⁊ iō iudiciuꝫ eccleſie

circa ea:que ad matrimoniū ptinent:ſi veritas lateat: non impedit ſequēs mr̄imoniū ꝯbendū:nec dirimit iaȝ ꝯctuȝ. Alio° ſe hȝ p modū ꝓhibētis vel punientis:ꝛ h̄ q̄dē īpedit mr̄imoniū ꝯbēdū:ſȝ nō dirimit iā ꝯctū:puta vxoricide pe nā īponit eccleſia:vt vlterius a mr̄imonio abſtineat. Si tn̄ ꝯxerit mr̄imoniū nō dirimit̄. 3° mō ſe hȝ p modū ſtatuen tis:qḋ fit ſolū auc̄tate ſūmi pōtificis:ꝛ ſȝ h̄ pſone aliq̄ red dunt̄ illegitime ad ꝯbēdū:ita ꝙ ſi ēt ꝯbāt mr̄imoniū diri mit̄:vt pȝ in q̄buſdā gradibus ꝯſanguinitatis ꝛ affinitatis: vel ēt de adultera:cū q̄s dedit ei fidē de ꝯbēdo:vel cū ma chinatus eſt in mortē vxoris. Articulus. XVI.

D ſecundū ſic proceditur. Videt̄ ꝙ mulier accuſata de adul
a terio nō teneat̄ ſuū pctm̄ in iudicio confiteri. Nullus.n.tenet̄ ſuū pctm̄ occultū publicare. Sed adulteriū mulieris eſt occultū. Si aūt i iudicio ꝯfiteret̄ ipȝ:veniret in publicū: nō g̃ tenet̄ mulier accuſata de adulterio ſuū pctm̄ in iudicio cōfiteri.

¶ Sȝ ꝯ ē:q2 dȝ p̄ſtare iuramētū de v̄itate dicēda:ſȝ nullo° dȝ peierare:g̃ dȝ veritatē cōfiteri de ſuo peccato.

Reſpōdeo dōȝ ꝙ circa h̄ ē diſtinguēdū. Si.n.adul teriū ſit oīno occultū nō dȝ pctm̄ ſuuȝ in iudicio ꝯfiteri:nec dȝ ab ea exigi iuramētū de v̄itate dicē da:q2 occulta ſoli dīno iudicio reſeruant̄:ſȝ illō.i.ad Cori. 4. Nolite ante tp̄s iudicare:quouſqȝ veniat dn̄s q̄ illumi nabit abſcōdita tenebrarū. Sȝ qn̄ de adulterio p̄ceſſit īfa mia:vel aliq̄ ſigna euidētia apparēt q̄ vehementē ſuſpicio nē facere pn̄t:vel qn̄ eſt ſemiplene ꝓbatum:tunc dȝ ab ea exigi iuramentū de veritate dicēda:ꝛ ipſa tenet̄ confiteri veritatē. ¶ Et per hoc pȝ reſpōſio ad obiecta. b

Einde circa v̄tutes q̄ſita ſunt duo. Prio circa iuſtitiā.ſ.ſi aliq̄s incidens in
d latrones ꝓmittat eis pecuniā p ſua liberatio ne:ſi mutuo eaȝ accipiat ab aliquo ſuo amico vtrum reſtituere teneatur. 2° circa abſtinen tiam: vtrum aliquis peccare poſſit nimis ieiunando vel (vigilando. Articulus. XVII.

Ad primū ſic procedebat̄. Videt̄ ꝙ
a ille q̄ pecuniā accepit mu tuo:vt redimeret ſe a latronibus:nō teneat̄ eā reſtituere:q2 vt Aug. dicit. Tempore neceſſita tis oīa ſunt cōia. Sed nullus dȝ quaſi ꝓpriū petere id qḋ ē cōe. vt Ambro. dicit:ꝛ habet̄ in decretis. di. 47. Cuȝ g̃ ille q̄ in latrones īcidit fuerit in maxima neceſſitate cōſtitut°: vtpote ī periculo mortis exiſtēs:vr̄ ꝙ factū ſit ſibi cōe ali quid qḋ erat alteri°:ꝛ ita nō teneat̄ ei reſtituere:q̄ mutua uit ac ſi eſſet ꝓpriū eius. ¶ P̄.nullus tenet̄ facere recōpē ſationē alicui pro eo qḋ ille facere tenebat̄. Sed ille q̄ mu tuauit pecuniā tenebat̄ ꝓximū ſuū a mortis periculo libe rare:ſȝ illud ꝓuer. 24. Erue eos q̄ ducunt̄ ad mortē: g̃ vr̄ ꝙ ille q̄ ē liberat° nō teneat̄ ei reſtituere pecūiā mutuatā.

¶ Sed ꝯ ē.qḋ dn̄s d̄r ē Math. 7. Oīa q̄ vultis vt faciāt vo bis hoīes:ꝛ vos facite illis. Sed ille qui liberatus eſt a la tronibus vellet ſibi reſtitui ſi quid mutuaſſet: ergo etiam ipſe debet reſtituere quod mutuo accepit.

Reſpondeo dōȝ ꝙ iuſtitie actus ē vnicuiqȝ redde re qḋ ſibi debet̄. Vn̄ cuȝ rōne ꝯct° bo ne fidei q̄ fuit īter mutuātē ꝛ mutuo accipientē reſtitutio debeat̄ ex iuſtitie p̄cepto:tenet̄ ille q̄ mutuo accepit pecu niam eaȝ reddere creditori. Et tanto magis quanto in ma iori neceſſitate creditor ſibi ſubuenit.

Ad primū g̃ dōm ꝙ tūc in neceſſitate ſūt oīa cōia: cū hō nō pōt ſibi de ſuo ſubuenire: ridi culū.n.eēt ſi q̄s famē patiēs nollet accipe paneȝ quē hr̄et ī arca:ꝛ diceret ſe accipe panē alienū quaſi cōem:q̄ autē per amicos poſſumus p nos aliqualr̄ poſſumus:vt dicit ph̄s ī 3. ethi. Iſte aūt q̄ in latrones īcidit pōt ſe p amicos libera re mutuū accipiēdo. Et iō nō ſūt ei oīa cōia. ¶ Ad 2m di cēdū ꝙ vnuſqȝ tenet̄ ad liberādū ꝓximuȝ a morte ſm ſuā cōditionē ꝛ modū:ꝛ hoc q̄dē cōuenienter īpleuit ille q̄ pecuniā mutuauit:nō aūt tenebat̄ eā donare in caſu q̄ ille poterat per mutuȝ liberari. Articulus. XVIII.

Irca 2m ſic ꝓcedebat̄. Vr̄ ꝙ hō nō poſſit peccare nimis ieiunādo vel vigilan
c do. Deus.n.nō pōt nimis ab hoīe diligi. Sed ꝓbatio dilectiōis ē exhibitio opis:vt Greg. di cit in homel.quadā:g̃ videt̄ ꝙ nō poſſit aliq̄s peccare nimis ieiunando vel vigilando ꝓpter deū.

¶ Sed ꝯ eſt.ꝙ Ber. cōfitet̄ ſe peccaſſe de hoc ꝙ nimis cor pus ſuum ieiunio ꝛ vigilijs debilitauit.

Reſpondeo dōm ꝙ ſm ph̄ȝ in p̄ politi. Alr̄ eſt iu dicandū de fine:alr̄ ō his q̄ ſunt ad fi nem. Illud.n.qḋ q̄rit̄ tanq̄ finis abſqȝ mēſura q̄rendū ē. In his aūt q̄ ſunt ad finē ē adhibēda mēſura ſm ꝓportio nē ad finē:ſicut medic° ſanitatē q̄ ē finis eius:facit q̄tūcū qȝ pōt maiorē:ſȝ adhibet medicinā ſm ꝙ ꝯuenit ad ſanita tē faciēdā. Eſt g̃ ꝯſiderādū ꝙ in ſpūali vita dilectio dei eſt ſicut finis. Ieiunia āt ꝛ vigilie ꝛ alia exercitia corꝑalia nō querunt̄ tanq̄ finis. Q2 ſicut d̄r ad Ro. 14. nō eſt regnuȝ dei eſca ꝛ potus:ſȝ adhibent̄ tāq̄ necīa ad finē.i.ad domā das ꝯcupiſcētias carnis:ſm illud apl̄i.i.ad Cor. 9. Caſtigo corpus meū ꝛ ī ſeruitutē redigo ꝛc̄. Et iō hȝ ſūt adhibēda cū q̄dā mēſura rōnis:vt.ſ.ꝯcupiſa deuitet̄ ꝛ nā nō extingua tur:ſm illud ad Ro. 12. Exhibeatis corpora veſtra hoſtiaȝ viuētē:ꝛ poſtea ſubdit. Rōnabile obſequiū veſtrū. Si v̄o aliq̄s in tātū v̄tuteȝ nāe debilitet p ieiunia ꝛ vigilias ꝛ alia hȝ:ꝙ nō ſufficiat debita opa exeq̄:puta p̄dicator p̄dicare: doctor docere:cātor cantare:ꝛ ſic de alijs:abſqȝ dubio pec cat:ſicut ēt peccaret vir q̄ nimia abſtinētia ſe impotentem redderet ad debitū vxori reddēdū:vn̄ Hiero. dicit. De ra pina holocauſtū offert q̄ vel ciboꝝ nimia egeſtate vel ſōni penuria īmoderate corpus affligit. Et iteꝝ rōnalis hoīs di gnitatē amittit q̄ ieiuniū charitati:vigilias ſenſus īegrita ti pfert. ¶ Et per hoc pȝ rn̄ſio ad obiecta.

Einde circa p̄cepta q̄ſita ſunt duo. Prio
d vtrū p̄cepta ordie nāe p̄cedāt cō ſilia. Scdo vtrū peccata q̄ fiunt ꝯ p̄cepta ſcde tabule ſint grauiora pctīs q̄ fiūt ꝯ p̄cepta p̄me tabule. Articulus. XIX.

Irca p̄mū ſic ꝓcedit̄. Vr̄ ꝙ p̄cepta ordi ne nāe precedāt cōſilia. Illud.n. eſt
c p̄us ordine nāe:ad qḋ nā p̄mo īſtigat. Sȝ p̄ce pta ſunt de p̄mo inſtictu nāe:q2 ſunt de dicta mine rōnis nālis:non aūt conſilia:ergo prece pta ſunt priora ordine nature q̄ conſilia.

¶ Sȝ ꝯ ē:q2 p̄us nā d̄r aliq̄d eē tripl̄r. Vno° ſicut īperfectū eſt p̄us pfecto. Et h̄ mō p̄cepta nō ſūt p̄ora ꝯſilijs:q2 ī p̄ce ptis charitatis p̄cipue cōſiſtit pfectio. 2° p modū cāe tpe p̄ cedentis effectū:ꝛ ſic ēt nō ſunt p̄ora:q2 nō ē necīuȝ ꝙ ali q̄s p̄us īpleat p̄cepta q̄ ꝯſilia. 3° p modū originis:qn̄ p̄n̄m ē ſil̄ tpe:ſicut ꝛ lux ſolis ꝛ radi°. Sȝ nec h̄ mō p̄cepta ſunt p̄o ra:q2 nō ē neceſſe ꝙ q̄cūqȝ ſeruat p̄cepta ſeruet conſilia: g̃ nullo mō p̄cepta ordine nāe precedunt cōſilia.

Reſpondeo dōȝ ꝙ circa h̄ neceſſe ē duo ꝯſidera re. p̄ q̄d ſit eē p̄us ordine nāe. 2° q̄d ſit p̄ceptū ꝛ q̄d ꝯſiliū. Quib° māifeſtatis euidēter appebit qḋ q̄rit̄. De p̄ g̃ ſciēdū eſt ꝙ ſm ph̄m in. 5. meta. (T.c.16.) Pri° ꝛ poſteri° dr̄ in q̄lȝ ordie p ꝯpatiōeȝ ad p̄n̄m illi° ordi nis:ſicut in loco p ꝯpationē ad p̄n̄m loci in diſciplinis p cōpa rationē ad p̄n̄ disciplīne. Sic g̃ ꝛ ī ordine nāe d̄r aliq̄d eſſe

prius

ꝑus per cõparationẽ ad nãe ꝑncipia. Que qdẽ ſunt q̃tuor cauſe. Unde ſm vnũqđq; genus cãe ꝑus in ordine nãe ẽ qđ ꝓpinquus eſt cauſe. Quãuis aũt cãe ſint q̃tuor: tres tñ eaꝝ. ſ. efficiẽs: formalis: ⁊ finalis ↄcurrunt in idẽ. Unde relĩquitur ꝙ ordo nãe ſit duplex. Unus qdẽ ſm rõnẽ cãe mãlis: ſm ꝙ impfectũ ẽ ꝑus pfecto: ⁊ potẽtia actu. Aliꝰ autẽ ordine nãe eſt ſꝫ rõnẽ aliarũ triũ cãꝝ: ſꝫ quã pfectũ ẽ ꝑus iperfecto: ⁊ actus potẽtia. Unde ⁊ phs dĩc in. 5. met. (T. c. 16.) Q alia ſũt ꝓ pte ꝑora: alia pfectione: ⁊ qꝛ forma ẽ magis nã q̃ mã: vt ꝓbaẽ in. 2. phy. (T. c. 12.) Cõuenĩẽtius dĩ eẽ ꝑus nã actus q eſt ꝑor ſuba ⁊ ſpẽ: vt dĩ in. xi. meta. (T. cõ. 13.) q̃ potentia: q̃ in vno ⁊ eodẽ ẽ ꝑor gnãtione ⁊ tpe. Unde ⁊ phs dicit in 2. periermenias. Q in his q̃ cõtingit eẽ actu ⁊ poteſtate: ea q̃ ſunt actu ſunt nã ꝑora tpe poſteriora. ¶ Circa ſcđꝫ vo. ſ. circa rõnẽ cõſilij ⁊ ꝑcepti cõſiderãdũ eſt ꝙ ꝑceptũ iportat rõnẽ debiti: debitũ aũt aliqđ eſt duplr. Unoꝰ ſm ſe: ⁊ hoc mõ finis ẽ debitus in vnoquoq; negocio. Medicꝰ. n. ꝑꝑ ſe dꝫ q̃rere ſanitatẽ. Alioꝰ eſt aliqđ debitũ ꝑꝑ aliud. ſ. id ſine quo nõ põt ꝑuenire ad finẽ: ſicut medicus dꝫ indicere dietam ĩfirmo: ſine qua nõ põt ſanari. Illud vo qđ ordinaẽ ĩ finẽ vt meliꝰ aut facilius ad finẽ cõſequaẽ: ſi ſine hoc aliq̃liter poſſit haberi finis: non hꝫ rõnẽ debiti. Finis aũt ſpiritualis qui lege diuina ordinaẽ eſt duplex. Unus qdẽ ꝑncipalis. ſ. adherere deo per charitatẽ. Unde dĩ. 1. ad Thi. 1. Finis precepti charitas eſt. Alius aũt eſt finis ſecũdarius q̃ſi diſpoſitiuus. ſ. puritas ⁊ rectitudo cordis q̃ conſiſtit in interioribus actibus aliarũ virtutũ. Unde apls dicit ad Ro. 6. Habetis fructũ veſtrũ in ſanctificatiõe. Sicut ẽ in generatione nãlẽ finis eſt: ⁊ ipſa forma ſubalis ⁊ vltima diſpõ ad formã. Unde manifeſtũ eſt ꝙ ꝑncipalia ꝑcepta diuina ſunt qdẽ de dilectione dei ⁊ ꝓximi: vt pꝫ Mat. 22. Scđa vero de interiori ſanctificatiõe: ſm illud. 1. ad The. 4. Hec ẽ volũtas dei ſanctificatio veſtra. Oia vo alia q̃ ſunt ſpũalis vite ordinanẽ ad predicta ſicut in finẽ: ſed duplr. Quedã eñi ſunt talia ſine qbus predicti fines eſſe nõ pñt: ⁊ hec cadũt ſub ꝑcepto: ſicut. Nõ habebis deos alienos. Nõ furtũ facies ⁊c. Quedã aũt ſunt ſine qbus ad ꝑdictos fines ꝑueniri põt: vñ nõ cadũt ſub precepto. Sed qꝛ ꝑ hꝰ facilius ⁊ melius ꝑueniẽ ad fines ꝑdictos danẽ de eis conſilia: ſicꝫ pꝫ de paupꝑtate v̓ginitate ⁊ alijs hꝰ: ⁊ eſt ſile ſi aliquis deberet ex ꝑcepto eẽ Rome certo die: tenereẽ ẽt ex õbito ꝑcepti Romam ire: non autẽ teneẽ ex precepto ire eques: qꝛ ſine hoc poſſet romã peruenire: tamẽ caderet hoc ſub cõſilio inquãtum equitãdo facilius ⁊ melius perueniret ad finẽ.

His ergo viſis pꝫ de facili id qđ q̃rebaẽ. Si. n. cõpa remus ↄſilia ad ꝑcepta finalia: q̃ ſunt đ dilectione dei ⁊ ꝓximi de ĩteriori cordis puritate: manifeſtũ eſt ꝙ ꝑcepta ſunt ꝑora cõſilijs nãliter: ordine pfectiõis: ſicut nãliter ꝑor ẽ potẽtia ⁊ finis his q̃ ſunt ad finem: ſed cõſilia erant ꝑora nãliter ordine generationis ⁊ tpis: inquãtũ ſcꝫ per cõſilia ad puritatẽ perfectã cordis ⁊ perfectam dilectionẽ dei ⁊ ꝓximi ꝑuenimus. Si aũt cõparemꝰ cõſilia ad alia ꝑcepta q̃ ordinanẽ ex neceſſitate in ꝑdictos fines: ſic erit duplex cõſideratio. Nã in cõſilijs neceſſe eſt vt includãtur ꝑcepta. Qui. n. oĩa dimittit nõ rapit aliena: ⁊ q v̓ginitatẽ ſeruat non mechaẽ: ſicut ẽt qui equitat vadit: ſed nõ ↄuertiẽ. Erit ergo vna cõparatio ↄſilioꝝ ad ꝑcepta abſolute ↄſiderata: ⁊ ſic hoc mõ ꝑcepta erunt ordine nãe ꝑora cõſilijs: ſicut genus ẽ nãliter ꝑus ſpecie: conſilia autem ecõuerſo priora nãliter ꝑceptis: ſicut ſpẽs ſunt priores ſm nãm q̃ gnã: vt pꝫ per phm in ꝑmo phy. (T. cõ. 5.) Cõparatur. n. genus ad ſpẽm ſic potentia ad actũ: precepta autẽ abſolute ſumpta ſe hñt per modũ generis ad obſeruãtiã preceptoꝝ cum cõſilijs ⁊ ſine cõſilijs: ſicut nõ mechari ad non mechari cũ virginitate: ⁊ ad non mechari cum matrimonio: ⁊ ire cõmune eſt ad ire equitem ⁊ ad ire peditem. Alia vo cõparatio ẽ cõſilioꝝ ad ꝑcepta ſine cõſilijs obſeruata: ſicut ſi cõparemꝰ euntẽ in equo ad eũ q vadit pedibꝰ. Similis. n. ẽ cõparatio virginis ſeu cõtinẽtis ad matrimoniũ: ⁊ pauperis ꝑꝑ xpm ad eũ qui in ſeculo ſuis cõtẽtus eſt. Et ſic ſimpliciter ordine nature ↄſilia ſunt ꝑora preceptis tanq̃ perfecta impfectis: nec opꝫ ꝙ precepta ſic accepta ꝓcedant nãliter ordine generationis ⁊ tẽporis cõſilia. Non eniꝫ opꝫ ꝙ ille q vult cõtinentiã vel virginitatem ſeruare ꝑus mrĩmonio iũgaẽ: neq; ẽt opꝫ ꝙ ille q vult eſſe pauper ꝑꝑ xpm: ꝑus ſecularẽ vitã agat: in q̃ ſuis diuitijs ſit cõtẽtꝰ: ſicut ẽt nõ opꝫ ꝙ ille q vult ire eques Romã prius vadat pedes: ⁊ poſtea eques: ſꝫ melius ẽ ſi a ꝑncipio eques vadat. ¶ Et per hoc pꝫ rñſio ad obiecta. Articulus. XX.

D ſecundũ ſic ꝓcediẽ. Uiẽ ꝙ peccata q̃ ſunt ↄ ꝑcepta ſecũde tabule ſint grauiora peccatis q̃ ſunt ↄ ꝑcepta ꝑme tabule. Peccatũ. n. ↄ ꝑcepta ſcđe tabule eſt ↄtẽpto bono incõmutabili cõmutabili bono adherere: ſicut pꝫ in furto ⁊ adulterio: ⁊ alijs hꝰ. Sꝫ cõtẽptus incõmutabilis boni ẽ pctm̃ ↄ ꝑcepta ꝑme tabule qbus ordinamur ad exhibẽdã reuerẽtiã deo: ergo peccata q̃ ſunt ↄ ꝑcepta ſecunde tabule includũt peccata q̃ ſunt ↄ ꝑcepta ꝑme tabule: ⁊ aliqđ addunt: ergo ſunt grauiora.

¶ P. ſymonia eſt maximũ peccatũ. Sed ſymonia cũ ſit ſpẽs auaritie: eſt cõtra ꝑcepta ſcđe tabule: ergo peccata que ſunt cõtra precepta ſecũde tabule ſunt grauiora.

¶ Sed ↄ eſt ꝙ pctã ↄ ꝑcepta ꝑme tabule ſunt infidelitas: deſperatio: ⁊ alia hꝰ q̃ ſunt grauiſſima peccata: ergo peccata q̃ ſunt ↄ precepta ꝑme tabule ſunt grauiora.

Reſpondeo dĩcm ꝙ formalis ratio peccati mortalis conſiſtit in auerſione a deo. Si eñi eſſet inordinata cõuerſio ad bonũ cõmutabile ſine auerſione a deo: nõ eẽt peccatũ mortale: ꝑcepta aũt ꝑme tabule ſm ſe ordinãt directe hoiem in deũ. Unde dicunẽ ad dilectionẽ dei pertinere. Et ideo peccata q̃ ſunt cõtra precepta ꝑme tabule: directe ⁊ ſm ſe importãt auerſionẽ a deo: peccata aũt que ſunt cõtra precepta ſecũde tabule per ſe qdẽ deordinant nos ꝑncipaliter circa bona cõmutabilia: circa que ordinamur per precepta ſecũde tabule: ex cõſequenti aũt deordinãt nos a deo. In vnoquoq; aũt genere potiſſimũ eſt id qđ eſt per ſe. Unde peccata q̃ ſunt ↄ ꝑcepta prime tabule ſm ſuũ genus ſunt grauiſſima in genere pctõꝝ.

Ad pmũ ḡ dĩcm ꝙ cõtẽptus dei per ſe intentus ẽ in peccatis que ſunt ↄ ꝑcepta ꝑme tabule: ſic aũt non ex neceſſitate includitur ĩ peccatis q̃ ſunt cõtra precepta ſcđe tabule: non enim ille qui fornicaẽ intendit hoc agere in contẽptum dei. Sed intendit ꝑncipaliter delectari: ad qđ cõſequitur ꝙ deũ cõtẽnat preter principalem intẽtionem: mãdata eius tranſgrediẽs. ¶ Ad 2ᵐ dĩcm ꝙ ſymonia non eſt maximũ peccatũ ſimpliciter: ſed maximum inter illa que cõmittunẽ circa ↄctus pecuniarios: ⁊ hoc ẽt eſt ex hoc ꝙ irreuerenter ſe hꝫ hõ ad res ſacras: in quo attingit pctã que ſunt ↄ ꝑcepta ꝑme tabule.

DEinde queſitũ eſt de his q̃ pertinent ſpecialiter ad quoſdã hoium ſtatus. Et ꝑmo de his que pertinẽt ad prelatos. Secũdo de his q̃ ꝑtinent ad doctores. Tertio de his que ꝑtinent ad religioſos. Quarto de pertinẽtibus ad clericos. ¶ Circa ꝑmũ queſita ſunt tria. Primo vtrũ beatus Mattheus vocatus ſit ſtatim a theloneo ad ſtatũ aplatus ⁊ pfectionis. Secũdo vtꝝ ille q eligiẽ canonice in epm melius faciat cõſentiendo electiõi de ſe facte: vel eã recuſando. Tertio vtꝝ ꝑlatus q dat bñficiũ eccleſiaſticũ alicui ſuo cõſanguineo ſperãs ꝑ hoc ſuũ genus

exaltari ⁊ ditari cõmittit ſymonia̅. Articu. XXI.

a D primuz ſic ꝓcedebaꝛ. Uiꝛ ꝙ btũs Mattheus nõ fuit vocatꝰ ſtatim de theloneo ad ſtatũ apoſtolatus ⁊ ꝑfectionis. Dicit.n.Greg.ſup Ezechielẽ. Nemo repente fit ſũmus. Sꝫ ſtatus apl'atus ⁊ ꝑfectionis euãgelice eſt ſũmus ſtatus hũane vite:ergo Matthe⁹ nõ fuit ſtatim vocatus ad ſtatũ ꝑfectionis ⁊ apl'atus.

¶ Sed ꝯ eſt qḋ Hiero.dicit ſup Mattheum:ꝙ de publicano repẽte fit apl's. Et Beda dicit ſup Lucã:ꝙ de publicano in apl'm:de theloneo in euãgeliſtã mutatus eſt. Et q̃dã gl.dicit Luce.5.Ex nullã prorſus cogitationẽ vel reſpectũ huius vite ſibi reſeruauit:qḋ eſt ꝑfectiõis euangelice:ergo ſtatim vocatus eſt ad ſtatũ apoſtolatus:⁊ ꝑfectiõis.

Reſpondeo dõm ꝙ queſtio iſta ex verbis euãgelij determinari põt. Si eñ loquamur de apoſtolatu:manifeſtum eſt ſm narrationem Matthei Marci ⁊ Luce:ꝙ dñs poſt vocatiõnẽ Matthei aliquanto ſpacio tẽporis interiecto ex ſuis diſcipulis.12. apl'os elegit īter quos vnus fuit Matthe⁹. Et ſic pꝫ ꝙ ſtatiꝫ a principio fuit vocatus ad diſcipulatũ xp̄i:nõ aũt ad apl'atũ:niſi ſꝫ ꝓordinationẽ xp̄i q eũ ī apl'm ſumẽdũ diſponebat: ⁊ ſꝫ hoc ītelligẽda ſunt verba Hiero.⁊ Bede. Si aũt loq̄mur de ꝑfectione euangelica:ſic manifeſtũ eſt ꝙ ſtatim a ꝑncipio vocatus eſt ad ſtatũ ꝑfectionis. Dicit.n.Luce.5.ꝙ ſurgẽs relictis oĩbus ſecutus ẽ euꝫ:qḋ ẽt ad diſcipulatũ xp̄i ꝑtinebat:ſm illud qḋ dr̃ Luce.14. Niſi quis renunciauerit oĩbus his que poſſidet non põt eſſe diſcipulus meus.

Ad primuz ergo dõm ꝙ ſũmũ in vita hũana põt accipi dupl'r. Uno mõ ſꝫ cõparationẽ ſtatus ad ſtatũ:ſm ꝙ in humana vita vnus ſtatus eſt maior alio:⁊ aliq̄s eſt ſũmus:⁊ ſic nihil prohibet aliquem fieri repente ſũmũ.i.attingere ad ſtatũ ſũmum. Et hoc apparet tam in ſpũali q̃ꝫ in ſeculari. Inueniunꝛ.n.aliqui ſtatim a pueritia ad ſtatum religionis:qui eſt ꝑfectiſſimus:conuolaſſe:vel ꝓprio arbitrio:ſicut beatus Ioan.baptiſta ⁊ beatus Benedictus:vel ẽt deuotione parentũ:ſicut illi qui monaſterijs traduntꝛ a parẽtibus. Sic non opꝫ vt aliquis ſeculari vita exerceaꝛ anteq̃ꝫ ad religionẽ trãſeat:ſicut nõ opꝫ ꝙ aliquis exerceatur in laycali vita anteq̃ꝫ clericus fiat:ſimiliter etiaꝫ aliqui repẽte aſſumunꝛ ad regnũ:vel ab ipſa pueritia:ſicut Salomõ ⁊ Ioſias reges iuda:vel etiã in vltimo ſtatu:ſicut Saul.⁊ Eccleſia.6.dr̃ ꝙ de carcere catheniſq̄ꝫ interdũ quis ad regnũ progrediꝛ. Alio mõ põt accipi ſũmũ per cõparationẽ graduum qui ſunt perfectio vnius hoīs:⁊ ſic intelligit Grego.ꝙ nemo repente fit ſũmus. Dicit.n.Aug.ſuper canonica Io.ꝙ charitas nõ mox vt naſcitur ꝑfecta eſt. Nã vt ꝑficiaꝛ naſciꝛ:cum fuerit nata nutritur.cuꝫ fuerit nutrita roboraꝛ:cum fuerit roborata ꝑficiꝛ. Cõtingit tñ q̃nq̃ ꝙ vnus hõ repente incipit ab altiori gradu ſanctitatis:q̃ꝫ ſit ſũmuꝫ ad qḋ ꝑtingit perfectio alterius hominis.vt pꝫ de beato Benedicto:de quo Grego.dicit in 2.dya.ꝙ pñtes ⁊ ſecuturi oẽs agnoſcãt. Bñdictus puer cõuerſatiõis grãꝫ a ꝑfectione cepiſſe. Arti. XXII.

Ad ſecunduz ſic ꝓcediꝛ. Uiꝛ ꝙ meli⁹ faciat qui conſentit electiõi canonice de ſe facte:q̃ꝫ q eaꝫ recuſat. Dicit.n.Greg.12.moral'.Ptãs cũ ꝑcipiꝛ nõ ex libidine amanda eſt:ſed q̃ñ aliquis per canonicã electionẽ epiſcopalẽ dignitatẽ adipiſciꝛ non ꝑcipit eaꝫ ex libidine:ergo dꝫ eam amare. Nõ ergo dꝫ eam recuſare.

¶ Sed cõtra eſt.qḋ Grego.dicit.28.moralis.ꝙ prelatio ꝑ meliorem intentionem fugienda eſt.

Reſpondeo dicendũ ꝙ in eo qui electioni canonice de ſe facte conſentit ꝯſiderari precipue debet quid intendit. Si enim intẽdit aliquid tẽporale:puta honorem:diuitias:excutere ſe a iugo religionis:aut aliquid hu͡.manifeſtum eſt ꝙ eſt praua intentio. Uñ melius faceret ſi non aſſentiret. Si autem intẽdit profectuꝫ eccleſie:ſic planum eſt ꝙ bona eſt intentio. Unde Aug.dicit 19.de ciui.dei. In actione nõ amandus eſt honor in hac vita ſiue potẽtia:ſed opus ipſuꝫ ſi recte atq̄ viriliter fit.i.vt valeat ad ſalutem ſubditorũ. Et inducit illud apoſtoli qḋ habetur.1.ad Thi.3. Si quis epiſcopatũ deſiderat bonum opus deſiderat. Sed tamẽ ſciendũ eſt ꝙ ad hoc opus maxima requiriꝛ idoneitas:q2 vt Greg.dicit in paſtora. Tantum actionẽ populi debet actio tranſcendere ꝑlatis: q̃tuꝫ diſtare ſolet a grege paſtoris vita:ad qḋ hũana fragilitas ſm proprias vires ſufficiens nõ eſt:ſm illud apl'i.3.ad Corin. Et ad hec quis tam idoneus:ſed tamen ex auxilio gratie diuine hoĩes idonei ⁊ ſufficiẽtes redduntꝛ:ſicut ipſe poſtmodũ ſubdit. Idoneos nos fecit miniſtros noui teſtamenti. Põt ergo aliquis laudabiliter conſiderãs propriũ defectum ex humilitate officiũ prelationis recuſare. Sicut Iere.dicit. Neſcio loqui q2 puer ego ſum:poteſt etiã laudabiliter conſentire ex charitate fraterna vt ſaluteꝫ proximoꝝ procuret:ſicut Iſaias qui dicit. Ecce ego:mitte me. Sed ſicut Greg.dicit in paſto. In vtroq̄ꝫ eſt ſubtiliter intuenduꝫ:q2 ⁊ is qui recuſauit plene non reſtitit:⁊ is qui mitti voluit ante ſe per altaris calculuꝫ purgatum vidit:ne aut nõ purgatus adire quiſq̄ꝫ ſacra miniſteria audeat. Aut quem ſuperna gratia elegit ſub humilitatis ſpecie ſuperne diſpoſitioni contradicat. Quia ergo valde difficile eſt purgatuꝫ ſe quemlibet poſſe agnoſcere prelationis officium tutius declinatur:non tamen pertinaciter:cum ad ſuſcipienduꝫ hoc ſuperna voluntas agnoſcitur.

Ad primuz ergo dicenduꝫ ꝙ illud verbum Greg. non debet ſic intelligi. Poteſtas cuꝫ ex libidine percipitur amanda eſt:ſed ita. Poteſtas cum percipitur non eſt amãda ex libidine:ſubdit enim:ſed ex longanimitate toleranda. ¶ Ad 2ᵐ dicendũ:ꝙ melior eſt intentio prelationẽ fugientium ſcdm propriũ deſideriuꝫ:dũmodo non aſſit neceſſitas ex parte īponẽtis hoc onus. Unde Aug.dicit.19.de ci.dei. Superior locus ſine quo popul⁹ regi nõ põt:⁊ ſi ita teneaꝛ vt decet:tamen indecẽter appetitur. Ociũ.n.ſanctũ querit charitas veritatis:negociũ iuſtũ ſuſcipit neceſſitas charitatis. Articulus. XXIII.

c Irca tertiũ ſic ꝓcediꝛ. Uiꝛ ꝙ prelatus q dat beneficium eccleſiaſticũ alicui ſuo conſanguineo vel amico:vt alij eius conſanguinei exaltentꝛ ſymoniaꝫ cõmittat. Eſt.n.ſymonia ſtudioſa volũtas emendi vel vendẽdi aliqḋ ſpũale aut ſpũali ãnexũ. Sed in caſu ꝑdicto videtur eſſe emptio ⁊ vẽditio in q̄bus eſt liberalitas. Hic auteꝫ hoc ſperaꝛ:vt liberaliter recõpenſet:ergo eſt ibi ſymonia.

¶ Sed ꝯ eſt:qḋ Iſa.33.ſuper illud:beatus qui excutit manus ſuas ab omni munere. Dicit glo.ꝙ triplex eſt munus:a manu:a lingua:ab obſequio:quorum nullum eſt in propoſito caſu.ergo non eſt ibi ſymonia.

Reſpõdeo dõm ꝙ cũ ſymonia circa emptionẽ ⁊ vẽditionem cõſiſtat hic diſtinguẽdũ videtur:q2 ſi ꝑlatus intẽdit obligare eũ cui dat beneficiũ eccleſiaſticũ ad aliquã recõpenſationẽ faciendam ſibi vel ſuis conſanguineis:intentio ſymoniaca eſt. Intendit eniꝫ quandam tacitam vẽditionem. Si vero nõ intẽdat ad eũ obligare:ſꝫ intẽdat ꝙ ille ſibi vel ſuis ꝓpria ſpõte tp̄aliter recõpenſet:eſt q̄dẽ praua intẽtio ⁊ carnalis:ſed nõ ſymoniaca.

Ad primũ ergo dõm ꝙ ſecunduꝫ phm in.4.ethi. Liberalitas nõ eſt circa quẽlibet vſum pecunie:ſed eſt circa dationes ⁊ ſumptus; ſymonia autem

eſt circa

eſt circa emptionem ⁊ venditionem.

DEinde circa doctores queſita ſunt duo. Primo ſi doctor ſemꝑ predicauit aut docuit pn̄cipalr̄ ꝑꝑ inanē gl̄iaꝫ. vtruꝫ hēat aureolā: ſi in morte peniteat. 2° vtruꝫ ſi ex doctrina alic⁹ doctoris aliq̄ reuocent̄ a meliori bono. vtruꝫ ille doctor teneatur illam doctrinam reuocare.

Articulus. XXIIII.

AD primū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ ille qui ſemꝑ ꝑꝑ inanē gl̄iam docuit per pn̄iaꝫ aureolā recuperet. Aureola.n. doctrine debet̄ fructui.ſ. conuerſioni fidelium: ſm̄ illud ad Phil̄.4. Gaudiū meū ⁊ corona mea. Sed potuit cōtingere: q̄ ex p̄dicatione eius qui ꝑꝑ inanē gl̄iam pn̄cipalr̄ p̄dicauit ſecutus eſt fruct⁹ ꝯuerſionis fideliuꝫ: ḡ ſi peniteat debet̄ ei aureola. ¶ P̄. ſic virginitati debet̄ aureola: ita ⁊ doctrine. Sꝫ ſi illa que cū v̄go ſit carne: mente tn̄ eſt corrupta: pn̄iaꝫ agit: recuperat aureolā. Ergo pari rōne ⁊ doctor qui ꝓpter inanem gl̄iam predicauit.

¶ Sꝫ ꝯ eſt q̄ opera mortua per pn̄iam nō reuiuiſcunt. Sꝫ opera iſtius doctoris ꝓpter inanem gl̄iam predicātis fuerant mortua.i. cuꝫ peccato facta. Ergo nō reuiuiſcunt per penitentiam ad premium conſequendum.

REſpōdeo dōꝫ q̄ cuꝫ aureola importet quandā ſingularem excellētiā premij: neceſſe eſt q̄ p̄ſupponat aureā: ſic cōparatiu⁹ p̄ſupponit poſitiuuꝫ: ⁊ hoc figurat̄ Exodi.25. vbi dr̄. Facias ſuꝑ coronā aureā alteraꝫ aureolā. Et iō qui nō meret̄ aureā.i. premiuꝫ eēntiale: non meret̄ aureolā: qui aūt ꝓpter inanē gl̄iaꝫ operant̄: nō merent̄ p̄miū eēntiale: q2 receperūt mercedē ſuā: vt dr̄ Mat.6. vnde nec merentur aureolam. penitentia autē reſtituit homini premia prius habita. Non auteꝫ confert ei ea que non habuit: niſi inquantum ipſe motus penitentie eſt meritorium. vnde talis non meretur aureolam.

AD primū ḡ dōꝫ q̄ ꝯuerſioni fideliuꝫ debet̄ aureola: p̄ſuppoſito merito eſſentialis premij in eo qui p̄dicauit: aliogn̄ locū hꝫ qd̄ dr̄ Mat.16. Quid ꝓdeſt homini ſi vniuerſuꝫ mundū lucret̄: aīe v̄o detrimētū patiat̄. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ q̄ aureola v̄ginitatis debet̄ itegritati carnis que manet poſt pn̄iam: ⁊ iō debet̄ v̄gini penitenti aureola. Sed aureola doctrine debetur actui doctoris qui trāſit: ⁊ iō poſt penitentiam non debet̄ aureola doctori niſi actus reiteretur.

Articulus. XXV.

CIrca 2ᵐ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ ſi ꝑ doctrinā alicuius aliq̄ retrahant̄ a meliori bono: q̄ ille teneat̄ ſuā doctrinā reuocare. Talis eni doctor in ſua doctrīa facit ſcādaluꝫ actiuū: q2 doctor informat itellm̄: intellc̄ aūt informat affectū: ⁊ ꝑ ꝯñs actū. Sꝫ ſcādalū actiuū tenet̄ q̄lꝫ rēouere. ḡ talis doctor tenet̄ ſuā doctrinaꝫ reuocare. ¶ P̄. ſpūalia ſunt tēporalib⁹ potiora. Sꝫ in tēporalib⁹: vt Aug. dicit. nō dimittit̄ pctm̄ niſi reſtituat̄ ablatū. ḡ multo magis doctori: qui facit damnuꝫ in ſpūalibus: nō dimittit̄ pctm̄ niſi reſtituatur ablatuꝫ: qd̄ fit per reuocationē doctrine.

¶ Sꝫ ꝯ ē qd̄ Gre. dic̄. Veritas nō ē dimittēda ꝑꝑ ſcādaluꝫ.

REſpōdeo dōꝫ q̄ hic diſtinguēduꝫ vr̄. Si.n. doctor doceat falſaꝫ doctrinā tenet̄ eaꝫ modis oībus reuocare. Et maxīe ſi ex ea ſpūale dānū ſequat̄. Si v̄o doceat verā doctrinā: pōt ex ea ſeq̄ detrimentuꝫ ſpūale in auditorib⁹ duplr̄. Vno mō ex defectu ipſius: qui docet. vno mō q2 doctrinā ſubtilē ⁊ altaꝫ ꝓponeret rudibus: qui nō eēnt illius doctrine capaces: qui ex hoc detrimētū ſalutis incurrerēt ꝯ exēpluꝫ apoſtoli q̄ dicit.1. ad Cor.3. Tanq̄ paruulis in xp̄o lac potuꝫ dedi vobis nō eſcaꝫ. Alio mō: q2 ꝯfuſe ⁊ inordinate ꝓponit nō p̄ferēs maiora minorib⁹: ꝯtra id qd̄ Greg. dicit in paſtorali. Sic laudanda ſunt bona ſūma: ne deſperent̄ vltima. ſic nutriēda ſunt bona vltima. ne duꝫ ſufficere credunt̄: nequaq̄ tēdat̄ ad ſūma. Et ī his caſib⁹ tenet̄ doctor: ex cui⁹ doctrina dānuꝫ ſpūale accidit: ꝯtra h̄ dānuꝫ remediū ponere inq̄ntuꝫ pōt exponēdo ſaltē doctrinā ſuā. Alio mō pōt ꝯtingere ex defectu alioꝝ. puta: ſi aliq̄ dicēdo aliq̄ erronea iducerēt hoīes ad aliq̄ religionē. Vtpote ſi dicerent. q̄ quicunq̄ intrat taleꝫ religionē ſtatim erit eq̄lis meriti ſic btūs Petrus. Et in hoc caſu nō teneretur ceſſare a ſua doctrina. Intrare eniꝫ religionē ꝓpter erroreꝫ nō eſt bonuꝫ. Vn̄ ſic non retrahit hoīes a meliori bono talis doctor: ⁊ hoc eſt qd̄ Grego. dicit in paſto. Sicut incauta locutio in errorē ꝯtrahit: ita indiſcretū ſilētiū eos qui erudiri poterāt in errorem derelinquit. ¶ Et per hoc patet reſponſio ad obiecta.

DEinde circa religioſos queſita ſunt duo. Primo vtrum religioſi teneantur patiēter tolerare iniurias ſibi factas. Secūdo vtrum ille qui iurat ſe nō intraturuꝫ religionē poſſit licite religionē intrare.

Articulus. XXVI.

CIrca p̄ᵐ ſic procedit̄. Videtur q̄ religioſi non debeant tolerare ſuos impugnatores. In impugnatione enim ꝑfectoꝝ viroruꝫ deus impugnat̄. vn̄ dn̄s Saulo perſequenti diſcipulos xp̄i dixit Act.9. Saule Saule quid me perſequeris: Sed perfecti viri non debent impugnatores dei tolerare. ḡ neq̄ impugnatores ꝓprios. ¶ P̄. quilibet ꝑfectus debet obuiare his que ſtatui perfectionis preiudicant. vn̄ apl̄s dicit.2. ad Cor.6. Vt nō vituperetur miniſteriuꝫ nr̄m. Sed per h̄ q̄ ꝑfecti impugnant̄ ſtatui ꝑfectiōis derogat̄. ḡ ꝑfecti viri nō debēt tolerare ſuos īpugnatores.

¶ Sed ꝯtra eſt: qd̄ Grego. dicit. Nō ſumus perfecti ſi aliorum inordinationes ferre non poſſumus.

REſpōdeo dōm q̄ perfecti viri duplr̄ impugnari pn̄t. Vno q̄dem mō q̄ntum ad ꝑſonas ꝓprias: vtpote cuꝫ inferunt̄ eis iniurie ꝑſonales. Alio⁹ pn̄t īpugnari q̄ntuꝫ ad ſtatuꝫ eoꝝ: vtputa cū aliq̄s v̄bis vl̄ factis perfectionis ſtatui derogat. Et hec duo tangunt̄ Iaco.2. Nōne diuites opprimunt vos per potētiā: qd̄ pertinet ad ꝑſonales iniurias. Nōne ipſi blaſphemant bonuꝫ nomen qd̄ inuocatum eſt ſuꝑ vos: qd̄ pertinet ad religioneꝫ vel ſtatum. In iniurijs ergo ꝑſonalib⁹ decet perfectos viros eſſe maxime patientes: vt ſint etiam parati plura ſufferre: ſm̄ illud Math.5. Siquis ꝑcuſſerit te in dextra maxilla: prebe ei alteram. Statum vero ſuum impugnari non debent pati q̄ntum reſiſtere poſſunt: hoc enim vergeret in iniuriaꝫ dei. vn̄ contra quoſdam dicit̄ Ezech.14. Non aſcendiſtis ex aduerſo: nec oppoſuiſtis vos murum pro domo iſrael. Et ideo dominus iniurias: que contra humanitatem eius inferebant̄ patienter tolerauit: ſicut cum iudei dicebant. Ecce homo vorax: ⁊ potator vini: vt habet̄ Math.6. ⁊ ſicut dyabolus dixit ei. Mitte te deorſum: qd̄ videbatur ad ꝓpriam iniuriam pertinere. Sed iniurias dei non tolerabat. vnde phariſeos dure redarguit. Math.12. Quia dicebāt q̄ in Belzebub eijceret demonia: quod pertinebat ad iniurias ſpiritusſancti. Et ſimiliter cum dyabolus ei dixit. Hec omnia tibi dabo ſi cadens adoraueris me: qd̄ ad iniuriam dei pertinebat. Statim enim eum repulit dicēs. Vade ſathana: vt habetur Matthei.4°. vbi dicit Chriſoſtomus. Illius diſcamus exēplo noſtras quideꝫ iniurias magnanimiter ſuſtinere. Dei autem iniurias nec vſq̄ ad auditum ſufferre: quoniā in proprijs iniurijs eſſe quēlibet patientē laudabile eſt. Iniurias autē dei diſſimulare nimis eſt impium. ¶ Et per hoc patet reſponſio ad obiecta.

Articulus. XXVII.

Digitized by Google

AD ſecunduʒ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ ille q̃ iurauit ſe nō ītraturꝫ religiōeʒ nō poſſit licite ītrare. Oīs eñi obligatio licita ē adiplēda. Sʒ licitū erat ei nō ītrare religionē. ḡ cū ad h̄ iuramēto ſe obligauit: vr̃ ꝙ teneat̃ nō ītrare.

ℂ Sed ↄ̄ eſt: q̄ꝛ nullū impedimētum ſpiritualis ꝓfectus eſt ex deo. Sʒ iuramētū eſt ex deo. ḡ per iuramentū nō īpedit̃ ſpūalis ꝓfectus intrandi religionē.

Reſpōdeo dōʒ ꝙ obligatio iuramenti triplr̄ ſe pōt h̄re. Qñq̄ꝫ eniʒ eſt illicita obligatio ⁊ de re illicita. puta cū aliqs iurat ſe fornicaturū: ⁊ tale iuramētū nō tenet̃ hō adiplere: nec ēt eſt licitū īpleri. Qñq̄ꝫ v̄o eſt obligatio licita: ⁊ de re licita. puta cū aliqs iurat ſe elẏnaʒ daturꝫ. ⁊ tale iuramētū ꝑterire nō lʒ. Qñq̄ꝫ v̄o eſt obligatio illicita: ſʒ de re licita. puta cū aliqs iurat ſe ñ facturū aliqd̄ maiꝰ bonū: qd̄ tñ facere nō tenet̃. puta nō ieiunare vel nō dare aliquā elẏnā: vel religionē nō intrare. Tūc enī id ad qd̄ ſe iuramēto obligat licituʒ ē: ſʒ tñ obligatio ē illicita: q̄ꝛ ꝑ h̄ hō ꝙ̄tū in ſe ē obfirmat ſe ↄ̄ grāʒ ſpūs ſcti: q̄ fac̄ hoīeʒ in ſuo corde aſcēſiōes diſponere. vñ tale iuramētū licite pt̄ hō īplere: abſtinēdo ab illo bono qd̄ facere nō tenet̃: nō tñ cogit̃ ex illo iuramēto ad h̄ ꝙ īpleat qd̄ iurauit: q̄ꝛ iuramētū ad h̄ ꝙ ſit obligatoriū oʒ h̄re tres comites: iudicium: iuſticiā: ⁊ v̄itatē: vt habet̃ Iere. 4. Huic aūt iuramēto deeſt iudiciū diſcretiōis: q̄ꝛ v̄git in deteriorē exitū: retrahēdo a meliori bono. ℂ Et ꝑ h̄ pʒ rñſio ad oīa. Ar. XXVIII.

DEinde circa clericos q̄ſitū ē vnuʒ. vtꝝ. ſ. liceat clerico: q̄ tenet̃ ad horas canonicas dicere matutinas ſequētis diei de ſero. Et vr̃ ꝙ nō. Dr̄. n. Eccl̃. xi. Laſciuus ⁊ īprudens nō ſuabit tp̄s. Sʒ iſte in dicēdo matutinas nō obſuat tp̄s. Cū enī dies īcipiat a media nocte: videtur ꝙ matutinas ſequētis diei dicat in die ꝑcedēti. ḡ vr̃ ꝙ h̄ ad laſciuiā ⁊ īprudentiā ꝑtineat: ⁊ ita vr̃ eſſe pctm̄.

ℂ Sʒ ↄ̄. Deꝰ clemētior ē q̄libʒ hoīe. Sʒ hō nō imputat debitori in culpā: ſi debitū ſibi reddat an̄ tp̄s. ḡ m̄lto minꝰ deꝰ.

Reſpōdeo dōʒ ꝙ hic ↄ̄ſiderāda eſt itētio eiꝰ q̄ ꝑuenit tp̄s in matutinis dicēdis: vl̄ in q̄buſcūq̄ꝫ horis canonicis. Si. n. h̄ facit ꝓꝑ laſciuiā: vt. ſ. q̄tius ſomnolētie ⁊ voluptati vacet: nō eſt abſq̄ꝫ pctō. Si v̄o h̄ faciat ꝓꝑ neceſſitatē licitarū ⁊ honeſtarū occupationuʒ. puta ſi clericꝰ aut magr̄ oʒ videre lectiones ſuas de nocte: vel ꝓꝑ aliqd aliud hm̄ꝰ. licite pōt de ſero dicere matutinas: ⁊ in alẏs horis canonicis tempꝰ ꝑuenire: ſic̄ etiā hoc in ſolēnibꝰ eccleſẏs fit: q̄ꝛ meliꝰ eſt deo vtrūq̄ꝫ reddere. ſ. ⁊ debitas laudes ⁊ alia honeſta officia: q̄ꝫ ꝙ per vnum aliud impediat̃.

Ad primū ḡ dōʒ ꝙ ꝙ̄tū ad ↄ̄ſuetudinē ⁊ alia hm̄ꝰ dies īcipit a media nocte: ſʒ q̄ꝫ̄ ad eccleſiaſticū officiū ⁊ ſolēnitatū celebritates īcipit dies a veſpis. vñ ſi aliqs p̄ dictās veſpas ⁊ ↄ̄pletoriū dicat matutias: iā h̄ ꝑtinet ad diē ſequētē.

ℂ Incipit qd̄libet ſextuʒ. Articulus. I.

QUeſituʒ ē de deo: de angelo: de hoīe: ⁊ de creaturis pure corporalibus. ℂ Circa deū q̄ſitū eſt vnuʒ. vtꝝ. ſ. vnitas eēntie ponat in numerū cū vnitate ꝑſone. Et videt̃ ꝙ nō. Sunt eñi tres ꝑſone diuine. Si ḡ vnitas eēntie poneret in numerū cum vnitate ꝑſone. ſeq̄ret̃ ꝙ in deo eſſet quaternitas: qd̄ eſt hereticuʒ. Non ḡ vnitas eſſentie ponit in numerū cum vnitate perſone.

ℂ Sʒ ↄ̄. Si vnitas eēntie ſit penitꝰ idē cū vnitate ꝑſone nō ponēs cū ea ī nūeꝝ: ſeq̄ret̃ ꝙ de q̄cūq̄ꝫ ꝑdicat̃ vnū. ꝑdicat̃ ⁊ reliquū. Sʒ vnitas eēn̄ ꝑdicat̃ de tribꝰ ꝑſonis. Dicimus enim ꝙ pater ⁊ filius ⁊ ſpūs ſcūs ſunt vnū. ḡ vnitas perſonalis predicabit̃ de eis: vt dicat̃ ꝙ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus ſunt vnus: qd̄ pʒ eſſe falſum.

Reſpōdeo dōʒ ꝙ vnūqd̄q̄ꝫ inq̄ꝫ̄tū eſt vnū: intantum eſt ens. vñ ens ⁊ vnū ↄ̄uertunt̃. Eſt autē vnūqd̄q̄ꝫ ens ꝑ ſuā formā. vñ ⁊ vnūqd̄q̄ꝫ ꝑ ſuam formā hʒ vnitatē: ⁊ inde eſt ꝙ q̄ ē ↄ̄patio forme ad formā eadē ē cōparatio vnitatis ad vnitatē. Deꝰ aūt ē formalr̄ deus ꝑ ſuā eēntiā. ꝓprietas aūt ꝑſonalis ē q̄ſi forma cōſtituēs ꝑſonā: q̄ qdē realr̄ diſtiguit̃ ab alia ꝑſona ꝓꝑ oppōnē relatiuā: ſʒ ꝓprietas ꝑſonalis nō diſtiguit̃ realr̄ ab eēntia: alioqn ſeq̄retur ꝙ in deo eēt ↄ̄pō: ⁊ ꝙ aliqd adueniret ei ꝑ modū accidētis. Nā oē qd̄ ē ex̄ eēntiā rei accñtalr̄ aduenit: differt tñ ꝓprietas ꝑſonalis ab eēntia ſʒ modū intelligēdi ⁊ ſignādi. Nā eēnꝰ dr̃ abſolute. ꝓprietas v̄o ꝑſonalis īportat relōneʒ. vñ pʒ ꝙ vnitas ꝑſone nō ponit ī nūeꝝ cū vnitate eēn̄: q̄ſi realr̄ ab ea drn̄s: ſʒ ſolū ſm̄ modū ītelligēdi. ℂ Et ꝑ h̄ pʒ rñſio ad oīa. nā ꝑmuʒ ꝓcedebat ſʒ drn̄aʒ rei: q̄ q̄ꝛ nō eſt in diuinis iter vnitatē eēn̄ ⁊ ꝑſo̅: iō nō pōt poni q̄ternitas ī dō. Scdm̄ v̄o ꝓcedebat ſm̄ drn̄tiā: q̄ eſt ex mō ītelligēdi ⁊ ſignificādi: ex q̄ ꝓuenit ꝙ dicimꝰ q̄ pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ dicuntur vnum: ſed non vnus.

DEinde circa angelos q̄rebant̃ duo. Primo de actiōe ipoꝝ. vtꝝ. ſ. q̄cquid agūt agāt ꝑ imperiū volūtatis. Scdo de loco ipſoꝝ. vtꝝ. ſ. poſſint eē in ↄ̄uexo celi empyrei: qd̄ ēt q̄rebat̃ circa corpora glioſa. Articulus. II.

CIrca 2m̄ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ non q̄cq̄d agit angelus agat ꝑ īperiū volūtatis: volūtas. n. eq̄liter ſe hʒ ad ꝓpinq̄ ⁊ remota. Si ḡ āgelus ageret ꝑ ſolū imperiū volūtatis: ſeq̄retur ꝙ ñ differret ad h̄ ꝙ angelꝰ aliqd ageret: ꝙ eēt ꝓpinquū vl̄ remotū illō in qd̄ agit: ⁊ ſic nunq̄ꝫ oporteret ꝙ de celo ad terrā deſcēderet ad aliqd h̄ agēduʒ: qd̄ eſt ↄ̄ traditionē ſacre ſcripture. ℂ P̄. q̄ꝫ̄tū ad volūtatē nō differt vnitas ⁊ multitudo. Sic̄. n. aliqs pōt velle mouere vnā rem: ita pōt velle mouere plures res: vel ēt totuʒ vniuerſuʒ. Si ḡ angelus ageret ſolū ꝑ īperiū volūtatis: ſeq̄retur: ꝙ poſſet mouere totū vniuerſuʒ: qd̄ ē īpoſe: cū ipſe ſit ps vniuerſi. Nō ḡ angelus agit ſolo imperio voluntatis.

ℂ Sed ↄ̄. Oīs actio eſt ab aliq̄ v̄tute. Sed in angelo nō eſt alia v̄tus q̄ꝫ intellectꝰ ⁊ voluntas: intellectꝰ nō agit niſi per voluntatē. ḡ oīs actio angeli eſt per imperiū voluntatis.

Reſpondeo dōm ꝙ oīs actio cuiuſcūq̄ꝫ rei eſt per formā nature illius rei. Naʒ ⁊ ſi ſint alique forme accñtales ꝑncipia actionuʒ alicuius rei: opʒ ꝙ hm̄ꝰ actiones reducant̃ ſicut in ꝑmū ꝑncipiū in formam ſpecificam illius rei agentis: ſicut actio caloris ignis reducitur: ſicut in ꝑmū ꝑncipiū in formā ſubalēʒ ipſius que eſt etiā ꝑncipiū omniū accñtiū ꝓprioꝝ ignis. Et iō opʒ ſe aliter h̄re in actiōibꝰ alicꝰ rei hn̄tis nām ſimplicē q̄ꝫ in actionibus rei hn̄tis nām ↄ̄poſitaʒ. Si. n. fuerit aliqd hn̄s nām ſimplicē: oīs actio eiꝰ erit ſm̄ ꝓprietatē ⁊ modū illiꝰ nāe: qd̄ nō ↄ̄tingit ſi habeat nām cōpoſitā. Oīs eniʒ actio ignis eſt ſm̄ ꝓprietatē nature ignis: in cultello aūt ignito eſt q̄dam actio nō ꝑtinēs ad ꝓprietatē ignis. ſ. inciſio. Et h̄ ēt ↄ̄ſiderādū eſt in ſubſtātẏs ſpūalibꝰ. Aīa. n. hūana nō eſt totalr̄ intellectus: ſed participat intellectualitateʒ. vñ eſt in ea aliq̄ v̄tus ⁊ actio: que nō ꝑtinet ad intellectualeʒ nām: ſic̄ p̄cipue pʒ in his que ꝑtinent ad aīam vegetabilē: ſed angelus eſt totalr̄ intellectualis nature. ⁊ iō oʒ ꝙ oīs eius actio ſit ſm̄ intellm̄. vnde btūs Diony. dicit. 4. c. de di. no. ꝙ angeli hn̄t ſubas ⁊ v̄tutes ⁊ oꝑōnes intellectuales. Intellectus aūt non agit niſi mediante voluntate: q̄ꝛ motus voluntatis eſt inclinatio ſequēs formā intellectā. vñ opʒ ꝙ quicq̄d angelus agit: agat ꝑ imperiū volūtatis. Sʒ tñ cōſiderādū eſt ꝙ cū v̄tus ſit media īter eēntiā ⁊ oꝑōnē oʒ ꝙ v̄tꝰ ⁊ operatio cuiuſlibet

tio cuiuſlibet rei ꝓportionet̃ eēntie ei⁹. vñ ſupꝰioris ange li cui⁹ ē eēntia nobilior: ē ēt vi⁹ efficacior: ſicut ad itelligēdū: ita ēt ad agēdū in res exteriores: ꝛ ꝟʒ h̃ actio āgeli limitat̃ ad aliquē effectū: q̃ꝛ nec ṽtutē nec eſſentiā hʒ infinitā.

Ad primuʒ ḡ dōʒ ꝙ actio volūtatis angelice radicat̃ in eēntia ei⁹ a q̄ ꝓcedit eius ṽtus ꝛ opatio. oʒ aūt mouēs eē ſil' cuʒ mobili qd̃ ab eo mouet̃: vt habet̃ in. 7. phy. (T. c. 12.) ꝛ iō opʒ ſubaʒ angeli aliq̃lr cōiungi reb⁹ quas mouet. ℂ Ad 2ᵐ dōm ꝙ q̃ꝛ actio volūtatis limitat̃ ꝟʒ modū eēntie: nō opʒ ꝙ angelus poſſit agere (oīa que pōt velle. Articulus. III.

a **D ſecundū** ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ angelus nō poſſit eē in ꝯuexo celi empyrei. Dicit enim Anſel. In nihilo nihil eē pōt. Sʒ ex̃ celū empyreū nihil ē. ḡ angelus nō pōt eē in cōuexo celi empyrei: ſic eni eēt ex̃ celū empyreū. ℂ Itē vr̃ ꝙ nec corp⁹ glioſuʒ ibi poſſit eē. Oē eniʒ corpus neceſſe eſt in loco eſſe. Sed extra celū empyreū nō eſt aliquis locus. ḡ nō pōt eē corp⁹ glioſuʒ ex̃ celuʒ empyreum. ℂ Sʒ ꝯ. Si nō pōt ibi eē aut angelus: aut corp⁹ glioſuʒ: aut h̃ eſt q̃ꝛ nō pōt ibi aſcēdere: aut q̃ꝛ nō pōt penetrare ꝓfunditatē celi empyrei: aut q̃ꝛ indiget loco ꝯtinēte: aut q̃ꝛ indiget cōſeruāte. Sʒ oīa hec ſunt remota a ꝑfectiōe corporis glorioſi. multo magis a cōditione angeloꝝ. ḡ corp⁹ glorioſum ꝛ angelus poſſunt eſſe in cōuexo celi empyrei.

Reſpōdeo dōm ad euidentiā hui⁹ qōnis ꝙ apō antiquos de loco fuerūt due opiones maxime ꝓbabiles. q̃rū vna fuit ꝙ loc⁹ ſit qddā ſpaciū ſiue dimenſiōes ꝑ ſe exiſtes: ꝗ gdē opio ſi ṽa eēt corpori deberet̃ loc⁹ ex h̃ ipſo ꝙ corp⁹ ē dimēſiōes hñs. q̃ neceē ē aliq̃s dimēſiōes occupare. Sʒ hec opio de loco ē a phō in. 4. phy. reprobata. Vñ alia opio ē ei⁹: ꝙ loc⁹ ſit ſupficies corporis ꝯtinētis: nō gdē iq̃ntū ē hō corpis: qd̃ imediate ꝯtinet. alioquin ſeq̃ret̃ ꝙ corp⁹ q̇eſcēs nō ſemp eēt in eodē loco. puta ſi hō ſtaret i fluuio: ꝑ c⁹ decurſuʒ ſemp renouarent̃ diuerſe ſupficies aq̄ circa ipʒ: ſʒ ſupficies corpis imediate ꝯtinētis hʒ ꝙ ſit loc⁹ ex ordie ad pmū cōtinēs. vñ accipit̃ idē locus ꝟʒ eūdē ſitū ad pmū ꝯtinēs. ꝛ ꝑꝑ h̃ loc⁹ ē imobilis. ꝟʒ ḡ hāc opionē q̄ ṽa ē: necitas exñdi i loco ꝯuenit corpori: ex h̃ ꝙ depēdet a ꝑ ꝯtinēte. ꝛ ꝑꝑ h̃ pᵐ ꝯtinēs nō ē in loco niſi ꝑ acciñs ꝛ ꝟʒ ptes: vt dr̃ in. 4. phy. (T. c. 45.) Angelus aūt nō depēdet a ꝑ ꝯtinēte: nec ēt corp⁹ glioſū: qd̃ ꝑficit̃ ꝑ oiaʒ ex diuina fruitiōe btificatā. ꝛ iō nlla necitas ē ꝙ corp⁹ glificatū: aut āgel⁹ ab aliq̄ locali corpe ambiat̃. ꝛ ꝑꝑ h̃ nihil ꝓhibet corp⁹ glificatū vl' ēt āgelū in ꝯuexo celi empyrei eē.

Ad primū ḡ dōʒ ꝙ ṽbū illō Anſ. itelligēdū ē in vi affirmatōis. nō. n. poſē ē ꝙ aliqd ſit i nihilo tanq̄ i cōtinēte. ſʒ iſte itellis nō fac̃ ad ꝓpoſitū. ℂ Ad 2ᵐ dōʒ ꝙ rō iſta ꝓcedit de corpe depēdēte a ꝑ ꝯtinente.

Einde q̄ſitū eſt de hiſ q̄ ꝑtinēt ad hoiem. Et ꝑ de ſpūalib⁹. 2° h̃ corpalib⁹.

d ℂ Circa ſpūalia q̄ſitū eſt. ꝑ de ſacris. 2° de ṽtutib⁹. 3° de pctis. ℂ Circa ſacra q̄ſita ſunt duo de bapmo. ꝑ de necitate bapmi: vtrum. ſ. puer q naſcit̃ i deſto: vbi nō pōt aq̄ hr̃i moriēs ſine bapᵐᵒ ſaluari poſſit i fide mr̃is fidelis. 2° de ipedimēto mr̃imonij: qd̃ ꝯuenit ex bapᵐᵒ: vtꝝ ſi xpian⁹ q baptiçat iudeā cui ꝑ dederat fidē de contrahēdo ſi baptiçaret̃: cogſcēs eā poſtea carnalr ꝯſumet mr̃imoniū. Articulus. IIII.

e **Irca** pᵐ ſic ꝓcedit̃. Vr̃ ꝙ puer ille in deſto nat⁹ poſſit abſq̄ bapmo ſaluari in fide parētū. Nō. n. ē minoris efficacie fides tpe grē q̄ꝫ tpe legis nāe. Sʒ tpe legis nāe ſaluabantur pueri in fide parētū: vt Greg. dicit. ḡ ēt nūc tpe grē. ℂ Pᵗ. ꝑ xp̄m nō eſt artata hoib⁹ via ſalutis: ꝫcū ipſe dicat Jo. 10. Ego veni vt vitā hēant ꝛ abundantius hēant. Sed ante xp̄i aduētū ſaluabant̃ aliqui pueri in fide parētum. ḡ multo magis nunc poſt xp̄i aduentum.

ℂ Sed ꝯ eſt qd̃ dñs dicit Joā. 3°. Niſi qs renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpū ſcō: non poteſt intrare in regnum celoꝝ.

Reſpōdeo dōʒ ꝙ ab illa dānatiōe quā humanū genus icurrit ꝑꝑ pctm̄ pmi parētis: nullus pōt liberari niſi ꝑ xp̄m: q ſolus ab illa dānatiōe imunis inuenit̃: ita. ſ. vt ei icorporet̃ ſicut capiti mēbrū. h̃ aūt triplr fieri pōt. ꝑ gdē ꝑ ſuſceptiōeʒ bapmi: ꝟʒ illō ad Gal. 3. Oēs q in xp̄o baptiçati eſtis: xp̄m iduiſtis. 2° per ſanguis effuſionē ꝑꝑ xp̄m: q̃ꝛ ꝑ h̃ ēt aliqs paſſioni xp̄i ꝯformat̃: a q̄ efficaciā ſortit̃ bapm⁹. Vñ dr̃ de martyrib⁹. Apoc. 7. qd̃ lauerūt ſtolas ſuas in ſanguie agni. 3° mō ꝑ fidē ꝛ dilectionem: ꝟʒ illud ꝑter. 15. Per miam ꝛ fidē purgant̃ pctā. ꝛ Act. 15. fide dr̃ purificās corda eoꝝ. Et ꝑ fidē xp̄s hītat i cordib⁹ nr̃is: vt hr̃ ad Eph. 3. Vñ ꝛ ipe bapm⁹ dr̃ fidei ſacrm̃. Et ꝟʒ h̃ dr̃ eē triplex bapm⁹. ſ. aq̄: ſpūs: ꝛ ſanguis: q̃ꝛ alia duo ſupplent vicē bapmi aq̄. ſi tñ adſit ꝓpoſitū ſuſcipiēdi talē bapmuʒ. ita. ſ. ꝙ articul⁹ necitatis nō aūt ꝯtēpt⁹ religiōis ſacrm̃ excludat. manifeſtū ē aūt ꝙ i pueris nōdū hñtib⁹ vſuʒ rōnis nō pōt eē mot⁹ fidei ꝛ dilectiōis: aut ꝓpoſitū ſuſcipiēdi baptiſmū. ꝛ iō nō pñt ſaluari niſi ꝑ bapmū aq̄: vl' per bapmū ſanguis: ſi ꝑꝑ xp̄ʒ occidant̃: ex q̄ nō ſolū xp̄iani: ſʒ ēt martyres fiūt: vt Aug. dicit de inocētib⁹. Et ſic pʒ ꝙ puer ille i deſerto moriēs ſine baptiſmo ſalutē non conſequitur.

Ad primū ḡ dōʒ ꝙ ꝟʒ q̄ſdā tpe legis nāe ñ ſufficiebat ad ſalutē paruuloꝝ ſol⁹ mot⁹ fidei in parentib⁹: ſʒ reqrebat̃ aliq̄ exterior ꝓteſtatio fidei ꝑ aliqd ſenſibile ſignū. Et ꝟʒ h̃ nihil differebat id qd̃ tūc reqrebatur ab eo qd̃ nūc reqrit̃ ad ſalutē: niſi ꝙ nūc illō ſignū ſenſibile ē determinatū: tūc erat ideterminatū: ꝛ ꝓ voto adhibebat̃. Alioꝝ opio ē ꝙ ſolus iterior mot⁹ fidei relat⁹ ad ſalutē pueri ſufficiebat ad ſalutē pueri: nec tñ nūc diminuta ē fidei ṽt⁹: ſʒ augmētat̃ gradus ſalutis. q̃ꝛ nūc q ſaluant̃ ꝑ xp̄ʒ ſtatī itroducunt̃ in regnū celoꝝ. qd̃ tūc nō erat: vñ nō eſt icōueniēs: ſi ad h̃ amplı⁹ aliqd reqrat̃. ſ. bapmus: vt dr̃ Jo. 3. ℂ Ad 2ᵐ dōʒ ꝙ ꝑ xp̄ʒ in h̃ ipſo ē ampliata hoib⁹ via ſalutis: ꝙ nūc ꝑ eū apta ē eis ianua vite eterne: q̄ añ clauſa (erat ꝑ pctm̄ pmi parētis. Articulus. V.

a **D ſecunduʒ** ſic ꝓcedit̃. Vr̃ ꝙ nō poſſit eē mr̃imoᵐ iter xp̄ianū ꝛ iudeā baptiçatā ab eo: quā carnalr cognouit poſt fidē de ꝯhēdo datā. Dr̃. n. i decretis. 30. q. 1. ꝙ filius ſacerdotis nō pōt ducere in vxorē puellā quaʒ pr̃ ei⁹ baptiçauit. ḡ multo min⁹: ſi ipſemet baptiçaſſet eaʒ: nō poſſet eam hr̃e in vxoreʒ. Si ḡ iſte xp̄ianus baptiçauit iudeam non pōt eam in vxorem accipere.

ℂ Sʒ ꝯ ē: q̃ꝛ ꝟʒ iura qñ p⁹ fidē datā de ꝯhendo ꝑ ṽba h̃ futuro ſeqtur copula carnalis: ē mr̃imoᵐ ꝓſūptū ꝓſūptiōe iuris: ꝯ quā nō admittit̃ ꝓbō. Sʒ ita ē i ꝓpoſito. ḡ ē veꝝ matrimoᵐ.

Reſpōdeo dōʒ ꝙ ſpūal' cognatio ipedit (mr̃imoᵐ. mr̃imoᵐ ꝯhēdū ꝛ dirimit iā ꝯctū: manifeſtū ē āt ꝙ ex h̃ ꝙ xp̄ian⁹ baptiçauit iudeā: ꝯhit̃ iter eos ſpūalis cognatio: q̃ꝛ illa fit filia ei⁹ ſpūalis: vñ nullū ē mr̃imoniū ſequēs: ēt ſi expꝛſſe ꝯhat ꝑ ṽba de pñti: ꝛ ēt ſubſeq̄t̃ carnalis copula. ℂ Et ꝑ h̃ pʒ rñſio ad obia. Nā qd̃ dcm̄ ē de ꝓſūptiōe iuris itelligēdū ē qñ nō iteruenit aliqd ipedi (mentum matrimonij.

d **Einde** q̄ſitū ē de ṽtutib⁹. Et ꝑ q̄ſitū ad fidē. vtꝝ. ſ. certitudo adheſiōis q̄ eſt i heretico vl' malo catholico ſit act⁹ ipſi⁹ fidei virtutis. 2° de quibuſdam pertinentibus ad religionem ſiue ad latriam. Tertio de quibuſdam pertinētibus ad charitatem. Articulus. VI.

Ad primū ſic pcedit. Uidet q certitudo adheſiōis in heretico: vel
a malo catholico ſit actus fidei virtutis: qꝛ ſm phm in .2. eth. Tria ſūt in aīa potētia: paſſio: et hītꝰ: ſ3 illa certitudo adheſiōis nō pōt attribui poᵉ: qꝛ eſt meritoria vl demeritoria. potētys aūt nō meremur neq demeremur. Silr nō pōt ptinere ad paſſiones: qꝛ paſſiones ptinēt ad appetitū ſenſitiuū: qui nō pōt extendi ad h q inhereat veritati diuine. g relinquit q ptineat ad aliquē hitu3. Sed hitus: ad quē ptinet certitudo adheſionis eſt vtꝰ fidei. g certitudo adheſionis in heretico vel malo catholico eſt actus ipſiꝰ fidei. ¶ P̄. omne qd agit ad ſimilitudinē alicuiꝰ videt agere in vtute illius. Sed hereticus per certitudinē adherēs his que credit agit ſm ſilitudinē fidei: qꝛ intātu3 certitudinalr inheret inqtu3 eſtimat ſe rectā fide3 hr̄e. g operat in vtute fidei. ⁊ ita videt q illa certitudo adheſionis ſit actus vtutis fidei. ¶ P̄. tota firmitas ſpūalis edificy eſt a fide: ſm illud Math. 7. Uenerunt flumina: flauerūt venti: ⁊ nō potuerunt mouere ea3. Fundata eni3 erat ſupra firma3 petrā. ſ. ſup fidē. Sed certitudo adheſionis ad firmitatē ſpūale3 ptinet. g ē actꝰ vtutis fidei.

¶ Sed 5. Qd non eſt nō pōt agere. Sed in heretico vel malo catholico non eſt virtus fidei. g certitudo adheſionis nō pōt in eis eſſe actus virtutis fidei.

Reſpōdeo dō3 q ſi aliqs id qd eſt cōmune multis accipiat vt ppriū vni: neceſſe eſt q decipiat. Certitudo aūt adheſionis non eſt ppria vtutis fidei. Primo qdem: qꝛ ɔuenit vtutibꝰ intellectualibꝰ. puta ſapie: ſcie: ⁊ itellectui. Scdo qꝛ ɔuenit nō ſolu3 fidei vere: ſ3 etiā falſe. Sicē eni eſt opio va ⁊ falſa: ita ⁊ fides: nec minꝰ firmiter inheret aliqs vitati: q̄ falſitati: vt phs dic in .7. eth. 3ᵒ qꝛ certitudo inheſionis nō ſemp ꝓuenit ex aliquo habitu: ſed ex ꝓpo arbitrio aliqs pōt aſſenſum ſuū firmare ad aliqd verū vel falſu3 anteq̄ hēat habitū. 4.ᵒ qꝛ certitudo inheſionis nō ſolu3 competit fidei formate: q̄ eſt vtus ſ3 ēt fidei iformi: q̄ nō eſt vtus. ¶ Dō3 ē g q in heretico certitudo inheſionis eſt actus falſe fidei. In malo aūt catholico eſt actꝰ fidei iformis: ⁊ ſic in neutro eſt actus vtutis fidei.

Ad primū g dōm q diuiſio illa datur d his: q̄ ſunt in aīa per modū pncipy actus. Na3 ois opatio aie aut eſt ex aliq̄ paſſiōe: aut ex aliquo habitu: aut ex pura potentia. hō aūt certitudo inheſionis non pōt eſſe ex paſſione. In malo aūt catholico eſt ex habitu fidei iformis. Sed in heretico eſt vel ex habitu pūerſo fidei vel ex pura potētia: ſic in pncipio anteq̄ habitū acqſiuerit. Non eni pōt dici q peruerſa fides ſit hitus infuſus. Qꝛ autē dr̄ q potētys nō meremur neq demeremur: ſi ſic intelligat: q nō meremur neq demeremur: hoc ipo q habemus potentias: verū eſt. Si aūt ſic intelligat q pura potētia non poſſit eē pnᵐ merēdi neq demerēdi: verū eē q̄tū ad meritū: qd nō pōt eē ſine gr̄a. Nō eſt aūt verū q̄tū ad demeritū aliogn ille qui a pncipio peccat: anteq̄ acqrat habitum vitioſu3 nō demeret. ¶ Ad 2ᵐ dōm q aliqd pōt agere ſ3 ſilitudinē alicuiꝰ dupl'r. Uno mō ſm ſilitudinē verā: ⁊ ſic vere agit aliq̄liter in vtute illiꝰ. Alio mō ſm ſilitudinē apparentē: ⁊ ſic agit in apparentia vtutis illius: ⁊ ita eſt in ꝓpoſito. vñ in heretico certitudo adheſionis eſt actus fidei apparētis: nō aūt fidei vere. ¶ Ad 3ᵐ dō3 q ſicē ex fide va depēdet firmitas ſpūalis edificy: ita etiā ex fide falſa ꝓcedit firmitas dyabolici edificy.

d Deinde q̄tu3 ad actꝰ latrie ſiue religionis queſita ſunt q̄tuor. Primo de celebratione feſtoꝝ. vtꝝ. ſ. liceat celebrare feſtum ɔceptionis dñe nr̄e. 2ᵒ de ſolone offōꝝ. vtꝝ. ſ. clicꝰ hñs bñficiū cū cura: vl ſine cura exñs in ſcholꝭ teneat dicere officium mortuoꝝ. 3ᵒ de collatione bñficioꝝ. vtꝝ. ſ. eps teneatur dare beneficiu3 meliori. 4.ᵒ de ſolutione decimarum. vtrū. ſ. aliquis pauper teneatur decimas dare diuiti ſacerdoti.

Articulus. VII.

Ad primū ſic pcedit. Uidet q liceat celebrare cōceptionē dñe nr̄e. Si eni nō licet: hoc nō eſt: niſi qꝛ fuit ɔcepta in originali pctō. Sed nō fuit ɔcepta in originali pctō: vt videt: qꝛ btā vgo facta eſt vt ſpālr mō eſſet habitaculū dei. g debuit ad h ſpālr ꝓparari: nō aūt preparata eſt ſpālr ſm corpꝰ qd ɔceptū eſt ex ſexuu3 cōmixtione: nec ēt q̄tu3 ad aīam: qꝛ aly etiam legunt ſanctificati in vtero: ⁊ ita relinquit q fuerit ſpālliter preparata per imunitatem ab originali pctō: ⁊ ſic licet eius cōceptionē celebrare.

¶ Sed contra eſt qd hoc ꝑuilegiū ſolius xp̄i dicit eſſe q ſine originali peccato eſt cōceptus. Nō g cōpetit beate vgini: ⁊ ita eius cōceptio non eſt celebranda.

Reſpōdeo dōm q hic inducuntur due qōnes. vna pncipalis ⁊ altera acceſſoria. ſ. an beata vgo fuerit ɔcepta cū originali: qd oꝫ pmo determiari. Eſt g ɔſiderādū q vnuſqſq ptrh originale ɔtrahit ex hoc q fuit i Adam ſm ſeminale3 rōnem: vt Aug. dicit ſup Gen. ad lr̄am. Oēs aūt illi in Adam fuerūt ſm ſeminalē rōnē: qui nō ſolu3 ab eo carnē accepērūt: ſed etiā ſm nālem modum originis ab eo ſunt ꝓpagati: ſic aūt ꝓceſſit ab Adam beata vgo: qꝛ nata fuit per cōmixtionem ſexuu3 ſicut ⁊ ceteri: ⁊ iō concepta fuit in originali pctō: ⁊ icluditur in vniuerſitate illoꝝ: de qua aplſ dicit ad Ro. 5. In quo oēs peccauerūt: a qua vniuerſitate ſolus xp̄s excipitur: qui i Adā non fuit ſm ſeminalē rōnem: alioquin ſi hoc alteri ɔueniret q̄ xp̄o: non indigeret xp̄i redēptione: ⁊ iō non tm̄ debemus dare matri q ſubtrahat aliqd honori fily: qui eſt ſaluator oīum hoīum: vt dicit aplſ. i. ad Thi. 4. Quāuis aūt beata virgo in originali cōcepta fuerit: credit tn̄ in vtero fuiſſe ſanctificata anteq̄ nata. Et iō circa celebrationē cōceptionis eius diuerſa ɔſuetudo ecclīarū inoleuit. Nā romana eccl'ia ⁊ plurime alie ɔſiderantes cōceptionem virginis in originali pctō fuiſſe: feſtū ɔceptionis nō celebrāt: aliq vo cōſiderātes ſctificatiōe3 eiꝰ in vtero: cuiꝰ tps ignorat: celebrāt ɔceptionē. credit eni3 q cito poſt ɔceptione3 ⁊ aie ifuſionē fuerit ſanctificata. Uñ illa celebritas nō eſt referēda ad ɔceptionē rōne cōceptionis: ſ3 potiꝰ rōne ſanctificationis. Sic g nō eſt iō celebrāda cōceptio pdicta: qꝛ fuerit ſine pctō originali ɔcepta. Nō eni per hoc tollit qn fuerit ſpālꝰ ceteris ꝓparata: eo q in ipſa ſctificatiōe copioſius ceteris munus gr̄e accepit: nō ſolū vt purgaret a pctō originali: ſ3 vt tota eiꝰ vita redderet imunis ab omni pctō tā mortali q̄ veniali: vt dic Anſ.

Articulus. VIII.

c Circa 2ᵐ ſic pcedit. Ur q clericꝰ bñficiatꝰ teneat in ſcholis exñs dicere officiu3 mortuoꝝ. Ille eni3 q recipit bona tpalia alicꝰ tenet ei in ſpūalibꝰ recōpenſare. Sed iſte clericus accipit bona que fuerunt defunctorum. ergo tenetur pro eis dicere officium mortuorum.

¶ S3 5. ille q minꝰ recipit minꝰ tenet. S3 clicꝰ q i ſcholꝭ morat minꝰ recipit q̄ aly q i eccl'ia reſidētiā faciūt q recipiūt q̄tidianas diſtributiones. g ñ tenet offm̄ mortuoꝝ ſicē illi.

Rñdeo dō3 q clicꝰ ex h ipo q ē clicꝰ: ⁊ pcipue i ſacris ordinibꝰ ɔſtitutꝰ: tenet dicere horas canōicas. Uident .n. tales ſpālr eē aſſūpti ad laudē diuīā: ſ3 illō Iſa. 43. Oēs q inuocat nomē meū i laudē meā creaui illu3. S3 iq̄tū ē clericꝰ bñficiatꝰ in hac eccl'ia: tenet dicere offm̄ ſ3 modū illiꝰ eccl'ie. Eſt g ɔſiderādū q offm̄ mortuoꝝ q̄ndoq in eccleſia dr̄: ſic ordinarie ptinens ad eccl'ie offm̄: ſicē in tota eccl'ia in die aiarū dr̄ offm̄ pro mortuis: ⁊ in qual3 eccleſia eſt

ſta eſt aliq̄ ſup hoc ſpālis ↄſuetudo.puta vt dicaẽ ordiarie offiñ mortuoꝝ ſemel in ſeptimana.vł q̄litercūq; aliter ſꝫ certū tp̄s.Et ad hꝯ offiñ mortuoꝝ teneẽ cleric⁹ bñficiat⁹ in aliq̄ eccłia:ēt in ſcholis exñs.ꝛ per h̄ ſatiſfacit mortuis: quoꝝ recipit bona.Aliqñ vō dr̃ offiñ mortuoꝝ in eccleſia extraordinarie: ꝑpter aliquā cām ſpāliter emergētē: puta ad p̄ces alicuꝰ pſone vel ꝑpter aliqd hꝯ.Et ad hꝯ offiñ mortuoꝝ non tenetur clericus exñs in ſcholis. ¶ Et per hoc patet reſponſio ad obiecta. Articulus. IX.

Ad tertium ſic ꝓcediẽ.Uidetur ꝙ ep̄s peccet dās bñficiū bono: ſi p̄termittat meliorē:q2 qui facẽ ↄ ↄſciaꝫ edificat ad iehēnā.Sed iſte ep̄s p̄termittēs meliorē vr̃ facere ↄ ↄſciaꝫ:ḡ peccat mortalr̃ edificās ad ie(hēnā.

¶ Sed ↄtra eſt ꝙ etiā ſm iura ſufficit dare bono: ſi ſit idoneus ad ſeruiendum in eccleſia.

Reſpōdeo dōꝫ ꝙ aliq̄s pōt dici melior duplr̃. vno mō ſimplr̃:qui eſt ſanctior plus hñs de charitate.Alio mō dr̃ aliq̄s melior quo ad aliqd.Cōtingit aūt q̄nq; aliquē eſſe meliorē ſimplr̃:qui tñ non eſt melior q̄tuꝫ ad hoc ꝙ bñficiū ꝑcipiat:q2 alius forte pōt eccłiam magis iuuare:vel per ↄſiliuꝫ ſapie:vel per auxiliū potētie vel q2 ſeruiuit in eccleſia.Nō ḡ ep̄s teneẽ ſemꝑ dare meliori ſimplr̃:ſed teneẽ dare meliori quo ad h̄:nō enim poteſt eſſe ꝙ vnū p̄ferat alteri:niſi ꝑpter aliquā cām:que ſi qdeꝫ ꝑtineat ad honorē dei ꝛ vtilitatē eccłie:iam q̄tū ad h̄ iſte eſt melior.Si aūt illa cā ad hoc nō pertineat erit acceptio pſonarū:que tāto eſt grauior:q̄to in reb⁹ diuinis cōmittiẽ. Unñ ſup illud Jac.2.Tu ſede hic bñ ꝛc̃.Dicit glo. Aug.ſi hāc diſtātiā ſedēdi ꝛ ſtādi ad honores eccłiaſticos referamus:nō eſt putādū leue eſſe pctm̄ in acceptione perſonarū habere fidē dñi glie.Quis eniꝫ ferat eligi diuiteꝫ ad ſedem honoris eccleſie ↄtempto paupere ſanctiore ꝛ inſtructiore? ¶ Et per hoc pꝫ rñſio ad ob̄ta. Articulus. X.

Ad quartū ſic ꝓcediẽ.Uideẽ ꝙ pauper non teneaẽ decimas ſoluere diuiti ſacerdoti.Jō iſtitutū eſt:vt decime ſoluāẽ ad ſuſtētationē miniſtroꝝ eccłie.Sed ſacerdos diues hꝫ alias vñ ſuſtenteẽ.ḡ nō ſunt ei decime ſoluēde:ꝛ p̄cipue a paupere. ¶ P̄.in mł̃tis terris decime nō ſoluunẽ:qđ tñ p̄lati corrigerent:ſi hoies ex neceſſitate iuris diuini decimas ſoluere tenerenẽ.Nō ḡ videẽ ꝙ p̄cti paupes teneāẽ ſoluere decimas diuitib⁹ ſacerdotib⁹.

¶ Sed ↄ eſt qđ dñs Math.23.dicit.hec oportuit facere.ſ. iudiciū ꝛ v̄itatē:ꝛ illa nō omittere.ſ.ea que ꝑtinēt ad decimarū ſolutionē. ¶ P̄.Luce.18.phariſeus dicit. Decimas do omnium que poſſideo.

Reſpōdeo dōm ꝙ ſic ph̄s docet in.5.eth̄.Mediuꝫ iuſtitie accipiẽ nō ſoluꝫ quo ad nos:ſic in ceteris v̄tutibus: ſed etiā ſm rem:q2.ſ.in alijs v̄tutib⁹ attēdunẽ diuerſe conditiones pſonarū:ſm quas medium diuerſificaẽ:ſic circa cibos:qđ eſt multū vni eſt paucū alteri vel moderatū: ſed in iuſticia nō variaẽ mediū ſm diuerſas pſone ↄditiones: ſed attendiẽ ſolum ad q̄titatē rei.Qui eñ emit rē aliquā debet tantū ſoluere q̄tuꝫ valet:ſiue a paupere ſiue a diuite emat.reddere aūt debitū eſt act⁹ iuſtitie.ꝛ iō ad h̄ ꝙ alicui reddaẽ ꝙ ei debeẽ nō refert vtꝝ ſit diues vel pauper. Decime aūt ſacerdotib⁹ debenẽ in cōi qdem ſm iꝰs nāle. Nālis aūt rō dictat:vt illi qui pro populo in ſpūalib⁹ laborant:a populo ſtipēdia ſue ſuſtētatiōis accipiāt.Et ſm hoc etiā in nouo teſtō eſt iure dino ſancitū.Nā vt dr̃.1.ad Cor. 9.Dñs ordinauit his qui euāgeliū annūciāt:vt de euangelio viuant:ſꝫ in lege veteri iudiciali p̄cepto taxata eſt q̄titas eius qđ miniſtris dei eſt populo ſoluēdū.ſ.decima:ꝛ h̄ etiā eccłia ſtatuit in populo xp̄iano ſoluendū.vñ cū ſacerdotib⁹ decime debeanẽ:tū de iure nāli:tū de iure diuino: tum etiā ex ſtatuto eccłie:q̄tūis ſacerdos ſit diues:nihilominus pauper tenetur ei decimas ſoluere.

Ad primuꝫ ḡ oꝫ rñdere duplr̃.Uno mō vt dicaẽ ꝙ decima ꝑ ſolo inſtituta eſt nō ſolū ad ſuſtētationē miniſtroꝝ eccłie:ſꝫ etiā ad ſuſtentationeꝫ pauperū:qbus debet de domo dei ꝓuideri. Unñ dr̃ Mal. 3.Inferte oēm decimationeꝫ:vt ſit cib⁹ in domo mea:ꝛ ſic ſacerdoti (qui nō ſolū ſibi ſꝫ pauperib⁹ ꝓuidere dꝫ) q̄tūcūq; diuiti ſunt decime necie.Alio mō pōt dici ꝙ neceſſitas ſuſtētationis miniſtroꝝ fuit rō eccłiaſtice inſtōnis de decimarū ſolōne.Sed ex quo offiñ eſt alicui debitum per ſtatutū eccłie:nihilominus ei debeẽ q̄tūis ſit diues. ¶ Ad ſcđꝫ dōꝫ ꝙ ſic Paulus laudabilr̃ nō exigebat ſumpt⁹ qui ſibi ꝑpter p̄dicationē euāgelij debebanẽ:ne qđ īpedimentū fieret euāgelio:aut ſcādalū fidelib⁹ xp̄i.nō tñ illi peccabāt nō miniſtrātes ſumpt⁹ quos apl̄s ſibi debitos remittebat:ita ēt p̄lati eccłie laudabilr̃ faciunt nō exigendo decimas in terris illis:in qb⁹ ꝑpter diſſuetudinē timēt ſcandalū generari:nec peccāt illi q nō ſoluunt decimas in terris in qbus nō eſt cōſuetū:peccarent aūt ſi obſtinate exigentibus dare recuſarent.ꝛ iō vt huic pctō obuient ſacerdotes in terris illis nō exigant decimas.

Deinde queſituꝫ eſt de actib⁹ charitatis. Et p̄mo de obediētia.vtrū ſit magis meritoriuꝫ obedire p̄lato:vel facere aliqd ad dcm̄ fr̄is. 2°. de elyna. Articulus. XI.

Circa p̄mū ſic ꝓcediẽ.Uideẽ ꝙ magis ſit meritoriū obedire p̄lato q̄ facere aliqd ad dictū fratris.Maiori.n.merito maius detrimētū opponiẽ.Sꝫ magis d̄mereẽ ille qui eſt ī obediēs p̄lato:q̄ ille qui nō aſſentit dicto fratris.ergo ꝛ magis meretur aliquis obediendo p̄lato q̄ aſſentiens dicto fratris.

¶ Sꝫ ↄ.Ubi ē maior humilitas ibi videẽ eē maiꝰ meritū: q2 humilib⁹ dat deꝰ grāꝫ:vt dr̃ Jaco.4.Sꝫ maioris humilitatis videẽ eē ꝙ aliq̄s eq̄li ſe ſubijciat faciēs aliqd ad dictū eiꝰ:q̄ ꝙ aliq̄s ſbijciat ſe ſuꝑiori:obediēs p̄lato.ḡ magis vr̃ eē meritoriū:ꝙ aliq̄s faciat ad dcꝫ fr̄is:q̄ ꝙ obedit p̄lato.

Reſpōdeo dōꝫ ꝙ aliq̄s actus pōt dici magis meritorius duplr̃.Unoꝰ ex genere operis:ꝛ ſic ille act⁹ ē magis meritoriꝰ q ē excellētioris v̄tutis. Manifeſtū ē āt ꝙ latria ꝑ quā aliq̄s ſuit deo ē excellētior v̄tꝰ q̄ bñficētia:q̄ q̄s ſatiſfacẽ ꝓx̄io:ſic ꝛ diligere deū ē magis meritoriū q̄ diligere ꝓximū:ꝙ aūt aliqd fiat ad dcm̄ fr̄is:ꝑtinet ad amicitiā:vł bñficētiā:q̄ quis diligit ꝓximū: ꝙ āt obediaẽ p̄lato ī q̄tū ē dei miniſter:ꝑtinet ad religionē q̄ q̄s colit ꝛ diligit deū:ꝛ iō magis ē meritoriū ꝙ aliq̄s faciat aliqd obediēs p̄lato vł ſuās votū:q̄ ſi aliqd faciat ad dcm̄ fr̄is.Alioꝰ p̄t dici aliq̄s act⁹ magis meritoriꝰ ex eo ꝙ ꝓcedit ex maiori charitate:lꝫ ſit minor ex ſuo genere:ꝛ ſic nihil ꝓhibet magis mereri illū q facit aliqd ad dcm̄ fratris. ¶ Primū ḡ ↄcedim⁹. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ ꝙ ille q facẽ aliqd ad dictuꝫ fr̄is facit ꝓp̄a ſponte.vñ minoris humilitatis eē videẽ q̄ ꝙ aliquis obediat p̄lato tanq̄ ſuꝑiori.

Deinde queſitū eſt de elemoſyna.Et p̄mo de elemoſyna clericorum.Secundo de elemoſynis que fiunt pro mortuis. Articulus. XII.

Circa p̄ᵐ ſic ꝓcediẽ.Ur̃ ꝙ clerici peccent mortalr̃:ſi ea q̄ eis ſuꝑfluūt ī elyinis nō largiantur:q2 ſuper illud Luce.3°. Qui habet duas tunicas det vnam non habenti.dicit glo.De duabus tunicis diuidēdis datur preceptuꝫ:q2 ſi vna diuidatur:nemo veſtitur in dimidia tunica

⁊ nudus remanet qui accipit: ⁊ qui dedit: ſʒ per largitionē vnius tunice intellr largitio eoꝝ que ſupfluunt ad neceſſitatem vite: vt pʒ per ea que in eadēʒ glo. pmittunt᷑. ğ dare ſupflua eſt in pcepto: ſʒ qui trāſgredit᷑ pceptū peccat mortalr. ğ ille qui nō dat ſupflua pauperib⁹ peccat mortaliter. ¶ P. pceptū plus obligat ꝙ̄ cōſiliū. Sʒ dare oīa que quis poſſidet eſt ꝯſiliuʒ. ⁊ tñ ad hoc hō obligat᷑ in caſu extreme neceſſitatis. ğ etiā ex᷑ caſuʒ extreme neceſſitatis tenet᷑ aliquis ſupflua dare pauperib⁹: cū hoc ſit in pcepto. ⁊ ita qui nō largit᷑ peccat mortalr. ¶ P. quicūqʒ cōſumit qḋ eſt alterius tenet᷑ ad reſtōnem. Sed bona clericoꝝ ſunt pauperꝝ: vt pʒ per glo. Viero. ſup illud Iſa. z. Rapina pauperuʒ in domo veſtra. ğ ſi clerici inutiliter bona eccleſiaſtica ꝯſumūt tenent᷑ reſtituere pauperib⁹ aliūde ſi habuerint. ¶ P. quicunqʒ facit ſe īpotentē ad id qḋ tenet᷑ facere peccat mortaliter: ſʒ clerici faciendo ſuperfluas expenſas faciunt ſe impotentes ad ſubueniendum pauperibus ad quod tenent᷑. ergo videtur ꝙ peccēt mortaliter.

¶ Sʒ in ꝯtriuʒ vr̄ eē ꝯſuetudo que apud multos preualuit.

Reſpōdeo dōʒ ꝙ aliter videt᷑ ſe hr̄e circa bona patrimōialia ⁊ circa bona eccleſiaſtica. Nā bonoꝝ prīmonialiū vel licite acquiſitoꝝ hō vere eſt dñs. vñ ꝗ̄tum ptinet ad conditionē ipſius rei: pōt re ſua vti vt vult: ⁊ ex hac pte nō accidit pctm̄: pōt tñ pctm̄ accidere ex inordinato mō vtendi: vel per ſupabundantiā: dum. ſ. inutiliter cōſumit bona ppa in ea in que nō opʒ: vel ſm defectū: in ꝗ̄tum. ſ. nō erogat ea in que opʒ. Utroqʒ eniʒ modo corrumpit᷑ v̄tus: vt dr̄ in. z. eth. bonoꝝ v̄o eccleſiaſticoꝝ clerici nō ſunt vere dñi: ſed diſpēſatores: ſm illud p̊ⁱ ad Cor. 9. Diſpenſatio aūt mihi credita eſt. Pertinet aūt ad diſpēſatorem vt fidelr diſtribuat ea que ei⁹ diſpēſationi cōmittunt᷑: ſm illud p̊ⁱ ad Cor. 4. Hic iaʒ querit᷑ inter diſpēſatores vt fidelis quis inueniat᷑. In his ğ pōt duplr pctm̄ cōtingere. vno mō ex cōditione ipſi⁹ rei: duʒ. ſ. vſurpat ſibi quaſi rem ppriā: ⁊ in vſus ſuos ꝯuertit id qḋ eſſet alijs erogandū. Alio mō ex inordinato vſu eoꝝ: que in ptē ſuā cedunt: ſic etiā de alijs dictū eſt. Uerꝝ qꝛ hoꝝ diſpenſatio fidei diſpenſatoris cōmittit᷑: vt dictuʒ eſt: ſiquis bona fide diſpenſet eccleſiaſtica bona inde accipiēs qḋ ſibi cōuenit: ſm cōditionem ſtatus ⁊ pſone: ⁊ alijs largit᷑: ſm ꝙ ſibi videt᷑ bona fide expedire nō peccat mortalr: etiam ſi forte aliquid plus in ſuos vſus cōuertat ꝙ̄ oporteat. Talia enim qꝛ in ſingularibus eſt eoꝝ iudiciuʒ: nō poſſunt per oīmodā certitudinem diffiniri. Unñ ſi nō ſit multus exceſſus pōt cōpati bonā fidē diſpēſatoris. ſi v̄o multus exceſſus ſiat: nō pōt latere. ⁊ ita nō pōt cūʒ bona fide diſpenſatoris hoc agi. ſi auteʒ nō cōſeruet bonā fidē in diſpēſando: peccat mortaliter.

Ad primū ğ dōʒ ꝙ ſic Aug. dicit in li. de ſmone domini in monte. Illa pcepta q̄ dñs tradidit. Math. 5. Qui percuſſerit te in vnā maxillaʒ pbe ei ⁊ aliam: ⁊ que ibi ſequunt᷑ ſunt itelligenda ſm pparationē animi: vt. ſ. hō ſit paratus hoc facere qñ neceſſitas h̄ requirit. Unñ nō ſemp eſt pctm̄ mortale: qñ hō hoc nō facit: ſʒ qḋ videt neceſſitatē iminere: ſi nō faciat tūc peccat mortalr: ⁊ eadē ratio eſt de hoc pcepto: qui hʒ duas tunicas det non hñti: ⁊ de oībus ſilibus. Unñ nō ſemp peccat mortalr quotiēſcūqʒ nō dat paupi qui ſupfluū hʒ: ſed qñ neceſſitas iminet. Qñ aūt ſit talis neceſſitas: ꝙ obliget ad pctm̄ mortale: nō pōt rōne determinari: ſʒ cōmittit᷑ prudētie ⁊ fidei diſpēſantis vñ ſi bona fide det: qñ ſibi videtur expedire: immunis eſt a pctō: alioquin mortalr peccat. ¶ Ad ſcḋʒ dōm ꝙ illa eadem que ſunt ꝯſilia cadut ſub pcepto ſm animi pparationem: nullū eni cōſiliuʒ eſt pfectius ꝙ̄ ꝙ homo tradat animā ſuā pro fratrib⁹ ſuis: ⁊ tñ h̄ cadit ſub pcepto ſm animi pparationē: ſm illḋ. i. Jo. 3. Et nos debemus pro fratribus aīam ponere: ⁊ ſilr dare oīa ſua pauperibus cadit ſub pcepto ſm animi pparationē: vt. ſ. homo ſit paratus hoc facere ſi neceſſitas imineat. Minor tñ neceſſitas requirit᷑ ad ſuperflua eroganda ꝙ̄ ad oīa exhibenda: tñ hoc totum rōne vniuerſali determinari nō pōt: ſed cōmittit᷑ prudentie: vt dictū eſt. ¶ Ad 3ᵐ dōm ꝙ bona eccleſiaſtica nō ſolū ſunt diſpenſanda pauperib⁹: ſed etiā ecclie miniſtris. vñ ſʒ canones debent diuidi hoc mō: vt aliq̄ pars cedat in vſus pauperꝝ: ⁊ aliq̄ pars in vſus miniſtroꝝ ⁊ in cultū ecclie. ¶ Aliter ğ dōm eſt de illis eccleſiaſticis bonis: que pncipalr ſūt attribuēda neceſſitatib⁹ pauperū: ex ꝯñti neceſſitatibus miniſtroꝝ: ſic ſunt bona hoſpitalium ⁊ alioꝝ hꝫ. Et aliter de illis bonis que ſunt pncipalr attributa vſib⁹ miniſtrorum: ſic ſunt prebende clericoꝝ: ⁊ alia hꝫ. Naʒ in pmis bonis pctm̄ cōmittit᷑ nō ſoluʒ ex abuſu: ſed etiā ex ipſa reruʒ ꝯditione: duʒ aliquis in ſuos vſus aſſumit qḋ eſt alterius. Et ideo tenet᷑ ad reſtitutioneʒ tanꝙ̄ defraudator rei aliene. In ſcḋis vero bonis nō cōmittit᷑ pctm̄ niſi per abuſum: ſicut ⁊ de bonis patrimonialibus dictū eſt. vñ non tenetur quis ad reſtitutionē: ſed ſoluʒ ad pniāʒ peragendā. ¶ Ad quartū dōʒ ꝙ neqʒ moderatus vſus diuitiaruʒ: neqʒ bona fides diſpoſitionis ſaluari videt᷑ in eo qui ſciēter ſuperfluas expenſas facit in voluptuoſis conuiuijs: ⁊ alijs hꝫ ſupfluitatibus. ⁊ ſic nō eſt dubiuʒ ꝙ in talibus peccat mortaliter. Unñ dr̄ Math. 24. Si dixerit malus ſeruus ille in corde ſuo: moram facit dñs meus venire: ⁊ ceperit percutere conſeruos ſuos. qḋ ptinet ad ſuperbum ⁊ crudele dñium: manducet aūt ⁊ bibat cum ebrioſis: qḋ pertinet ad ſuperflua ⁊ voluptuoſa conuiuia: veniet dñs ſerui illius in die q̄ non ſperat: ⁊ hora qua ignorat: ⁊ diuidet eum. ſ. a ſocietate ſanctoꝝ: partemqʒ eius ponet cum ypocritis. ſ. in inferno. Unde ibi ſubditur. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentium. Si aūt aliquis nō multū in talibus excedat: pōt bona fide fieri ab aliquo: qui vult ſm decentiam ſui ſtatus morem gerere his quibus conuiuit.

DEinde queſitum eſt de elemoſynis que fiunt pro mortuis. ¶ Et circa h̄ queſita ſunt duo. Primo vtꝝ mortuus patiatur aliqḋ detrimentū: ſi executor eius differat ſe dare elynas: quas ipſe in teſtamento dari mādauit. 2ᵒ vtꝝ executor licite poſſit differre diſtributionē elynarum ad h̄ ꝙ res defuncti meli⁹ vēdant᷑ in poſterꝝ. Ar. XIII.

Circa pmuʒ ſic pcedit᷑. Uidet᷑ ꝙ mortuus nullū dtrimētū ſentiat ex h̄ ꝙ elyne quas mādauit dari retardant᷑. Hꝫ. n. retardatio puenit ex negligētia executoris. Sed negligentia vnius nō imputatur alteri. ğ nullum detrimentum mortuus patitur ex hꝫ tarditate.

¶ Sʒ ꝯ̄ eſt: ꝙ ppter hꝫ tarditatē retardant᷑ orōnes ⁊ ſacrificia: que fierent pro aīa defuncti: ex quibus plurimuʒ iuuaretur. ğ ex hꝫ tarditate patitur detrimentum.

Reſpondeo dicendū ꝙ hic eſt opus duplici diſtinctione. Primo quideʒ ex pte ipſi⁹ detrimēti. Diſtinguēdū eſt eni duplex detrimētū. Nā qḋdā detrimētū eſt qḋ ptinet ad tolerādā pene: ſm illḋ. i. ad Cor. 3. Si cui⁹ op⁹ arſerit detrimētū patiet᷑. Aliḋ aūt qḋ ptinet ad ſubtractionē remedij. Scḋo ēt diſtinguēdaʒ eſt ex pte elyne: circa quā pōt ꝯſiderari etiā detrimētū ipſi⁹ elyne ⁊ effect⁹ ipſi⁹. Quātū ğ ad meritū elyne nullū detrimētū patit᷑ defunctus ex pdicta tarditate: maxime ſi ꝗ̄tuʒ in ipſo fuit curam adhibuit: vt hꝫ elemoſyne cito darentur: quia meritūʒ principaliter ex voluntate ⁊ intentione depēdet. Sed quātum ad effectum elemoſyne patitur detrimētū: nō quidem vt pro hꝫ tarditate puniatur: ſed qꝛ remediuʒ ei nō adhibet᷑: dū ſuffragia differunt᷑: ex quib⁹ plimū iuuaret᷑.

¶ Ad primū

Ad primum ergo dicendum q negligentia vnius nō imputatur alteri ad penam. poteſt tamē redūdare in alterū quantum ad defectum remedij ſecundum q vnus hō ab alio iuuari poteſt. Articulus. XIIII.

c **Circa** ſecundum ſic procedit. Videtur q executor debet tardare diſtributionē elemoſynarum ad hoc q res defuncti melius vendantur. Quia ex hoc ſequitur q plures elemoſynas poterit facere pro defuncto: ex quibus defunctus magis iuuabitur: ergo ſi differat videtur q laudabiliter et fideliter hoc faciat.

¶ Sed contra eſt: quia ex tarditate elemoſynarum ſequitur retardatio remedij quo forte defunctus indiget. ergo videtur q huiuſmodi retardatione grauetur defunctus potius quam iuuetur.

Reſpondeo dicendum. In mora modici temporis nō videtur eſſe magnū periculum. Unde ſi executor per modicum tempus elemoſynam dare differat: vt rebus defuncti melius venditis ampliores elemoſynas dare poſſit: laudabiliter hoc facit. Si vero econuerſo per multum tēpus differat elemoſynas diſtribuere: vt nō multo ampliores elemoſynas faciat: nō videtur eſſe abſque culpa: quia forte defunctus a purgatorio liberaretur: in quo exiſtenti remedium ſuffragiorum maxime neceſſarium erat. hoc autem requirit prudētis executoris examē: vt. ſ. conſideratis dilatione temporis et conditione perſone: que creditur citius vel tardius liberāda: et etiā quantitate augmenti elemoſynarum faciat quod videbitur expedire defuncto.

Deinde queſitum eſt de peccatis. Et circa hoc queſita ſunt tria. Primo de peccato origi-

d nali: vtrum. ſ. ille qui baptizatus eſt trāſmittat peccatum originale in prolem. Secundo de peccato actuali in generali. quid. ſ. ſit prius. vtrum auerſio a deo: vel conuerſio ad commutabile bonū. Tertio ſpecialiter de mēdacio: quod mēdacium ſit grauius: vtrum illud quod fit verbo: vel illud quod fit facto. Arti. XV.

Circa primum ſic procedit. Videtur q ille qui eſt baptizatus nō trāſmittat peccatum origina-

e le in prolē. In eo enim qui naſcitur tria poſſunt conſiderari. ſ. corpus. anima. et vnio vtriuſque: ſed nō contrahit peccatum originale ſecundum corpus quod contrahit a parentibus: quia parentes erāt totaliter a peccato originali mundati. ſimiliter etiam nec ſecundum animam quā habet ex creatione dei: in quē peccatum non cadit: et per conſequens neque etiā ſecundum vnionē vtriuſque. ergo ille qui naſcitur ex baptizatis nullo modo contrahit peccatum originale.

¶ Sed contra eſt: quia remedium nō adhibetur niſi vulneri. Sed baptiſmus qui eſt medicinale remedium contra vulnus originalis peccati adhibetur paruulis baptizatorum filijs ſecundum cōmunem eccleſie conſuetudinē. ergo paruuli baptizatorum filij cū originali peccato naſcuntur.

Reſpondeo dicendum: quia peccatum quod ex trāſgreſſione primorū parentū in omnes poſteros originaliter deriuatur: nō abolet niſi per gratiam Chriſti: qui de peccato dānauit peccatum in carne: vt dicitur ad Ro. 8. Sed hoc quodā ordine peragitur. Nam primo in ſtatu preſentis vite per ſacra gratie Chriſti remouetur peccatum originale quātū ad inquinationem anime: vt. ſ. nō imputetur homini ad culpā. Remanet tamen interim quantum ad corruptionē fomitis in carne: vnde apoſtolus dicebat ad Ro. 7. Ego ipſe mente ſeruio legi dei carne autem legi peccati: inquantū. ſ. concupiſcit aduerſus ſpiritum. vnde homo baptizatus ſecundum mentē viuit in nouitate ſpiritus: ſed ſecundum carnē adhuc retinet vetuſtatem Ade. et ideo ſicut per ſpiritualē generationē: qua. ſ. per euāgeliū alios producit filios in Chriſto abſque peccato: ita etiā ſecundum generationem carnalem producit filios in vetuſtatem Ade cum peccato originali. ¶ Et per hoc patet reſponſio ad obiecta. Articulus. XVI.

a **Ad ſecundum** ſic procedit. Videtur q in peccato actuali prius ſit auerſio quam conuerſio. Auerſio enim importat receſſum a termino: conuerſio autem acceſſum ad terminum. Sed in motu corporali prius eſt receſſus a termino quam acceſſus ad terminū. ergo et in ſpirituali motu prius eſt auerſio quam conuerſio.

¶ Sed contra eſt quod Dio. dicit. 4. c. de di. no. Nemo intēdēs ad malū operatur: ſed intēdens ad bonū. ergo prius animus peccātis conuertitur per appetitū ad bonū cōmutabile quam auertatur a deo.

Reſpondeo dicendum q peccatum principaliter in voluntate conſiſtit: vt Aug. dicit. Quātum autem ad voluntatē illud eſt prius: quod principaliter intēditur. et ideo in peccatis in quibus principaliter intenditur fruitio boni cōmutabilis: ſicut in luxuria: auaritia: et ſimilibus. prius eſt naturaliter cōuerſio quam auerſio: que nō eſt principaliter intenta: ſed preter intētionē conſequitur ex inordinata conuerſione. In peccatis autem: in quibus directe intēditur auerſio a deo: ſicut eſt infidelitas: deſperatio et alia huiuſmodi prius eſt auerſio ab incōmutabili bono: et poſtea eſt cōuerſio ad cōmutabile bonū: ſicut patet in illis qui deſperātes ſeipſos tradunt impudicitie: vt dicitur ad Eph. 4.

Ad primum ergo dicendum q quamuis in motibus operabilibus receſſus a termino prior ſit in executiōe: acceſſus tamen ad terminū prior eſt in intētiōe: in qua principaliter conſiſtit peccatum. Ar. XVII.

a **Ad tertium** ſic procedit. Videtur q maius peccatum ſit cū aliquis mētitur facto: quam cū aliquis mētitur verbo. Maius enim peccatum eſſe videtur cū aliquis mētiēdo abutitur eo cui magis creditur. Sed ſicut Anſ. dicit in li. de veritate. Magis creditur factis quam verbis. ergo grauius peccat qui mētitur factis quam verbis.

¶ Sed contra eſt quod Aug. dicit in li. de doctrina chriſtiana. Inter omnia ſigna principatū locū tenēt verba. hijs autem abutitur ille qui verbo mētitur. ergo videtur q grauius peccat ille qui mētitur verbo quam ille qui mētitur facto.

Reſpondeo dicendum q ſicut Amb. dicit in quodā ſermone. Nō ſolū in falſis verbis: ſed etiam in ſimulatis operibus mēdacium eſt. Peccatum autem mēdacij principaliter quidē conſiſtit in intētione fallēdi. vnde ille qui dicit falſū: quod putat eſſe verū nō mētitur. Magis autem eſt reus mēdacij ille qui dicit verum: quod putat eſſe falſū: vt patet per Aug. in li. de mēdacio. Unde cū eadē intētio fallēdi ſit in eo qui mētitur verbo: et in eo qui mētitur facto: vterque equaliter peccat: verbū enim et factum aſſumuntur vt inſtrumenta fallēdi. vnde nō refert quantū ad peccatum mēdacij: vtrum aliquis verbo vel ſcripto vel nutu: vel quocunque facto mentiatur: ſicut nō refert quantū ad peccatū homicidij: vtrum quis gladio vel ſecuri interficiat hominem.

¶ Et per hoc patet reſponſio ad obiecta. Articulus. XVIII.

d **Deinde** queſitum eſt circa corpora hominis: vtrū. ſ. aliquis poſſit eſſe naturaliter vel miraculoſe ſimul virgo et pater. et videtur q hoc poſſit eſſe miraculoſe: quia pater et mater ſimul ſunt generationis principium. Sed aliqua mulier miraculoſe fuit ſimul virgo et mater. ergo pari ratione aliquis vir miraculoſe poteſt ſimul eſſe virgo et pater. ¶ Item videtur q hoc poſſit eſſe abſque miraculo: quia demon incubus poteſt furari ſemen viri virginis in ſomnis polluti et trāſfundere in matricem mulieris: ex qua quidē ſemine poteſt concipi proles: cuius pater nō eſt demon incubus: ſed ille ex cuius ſemine generatur: quod agit in virtute eius: a quo eſt reſolutum. ergo videtur q etiā abſque miraculo poſſit aliquis ſimul eſſe virgo et pater.

¶ Sed contra. Mulier abſque miraculo nō poteſt ſimul eſſe virgo et mater. ergo pari ratione nec vir abſque miraculo poteſt ſimul eſſe virgo et pater. ¶ Item videtur q nec per miraculū: quia ſi filius dei qui eſt natus miraculoſe de virgine ex aliqua parte corporis virginalis carnē aſſumpſiſſet quam ex illa: vnde mulier naturaliter concipit. puta de manu aut pede: nō diceretur filius virginis: ſicut nec Eua dicitur eſſe filia Ade: quamuis ſit formata de coſta ipſius: ſed non poſſet contingere ſalua virginitate viri: q ex eadē parte corporis: et in eodē loco prolē generaret: ſicut naturaliter generatur. ergo nec etiam miraculoſe fieri poſſet q aliquis ſimul eſſet virgo et pater.

Reſpondeo dicendum q ad huius euidētiā videre oportet quid ad virginitatē requiratur. Requiruntur autem tria ad eius perfectionem: quorum primum eſt principale et formale. ſ. electio ſiue intētio voluntatis: ſicut et in omnibus moralibus. vnde iſtud ex neceſſitate ad virginitatē requiritur q aſſit alicui aſſidua voluntas nunquam experiendi delectationē veneream. Secundum autem eſt materiale. ſ. paſſio appetitus ſenſiti

tu.ſ.delectatio:quaꝫ quis experit̃ in actu venereo:cuiꝰ ꝑua
tio reqͥrit̃ ad ꝑfectam virginitatē mãliter. Naꝫ paſſiones
ſenſitiue ſunt mã ṽtutuꝫ moralium. Si tñ preter electio-
nē ꝓprie voluntatis hoc ꝯtingat.puta cũ qs in ſomno pol
luit:vel cũ mlier per violẽtiã ab hoſte opprimit̃:nõ perit
ṽtus ṽginitatis:vt pꝫ per Aug.in p̄ de ciui.dei. Tertiũ aũt
eſt q̃ ſi per accñs ꝛ ꝯcomitãter ſe hñs ad virginitatē.ſ. cor
poralis itegritas.vñ ſi clauſtra pudoris aliter corrumpan
tur q̃ per venereũ actũ:puta ſi obſtetrix:vel medicus fer
ro incidat ad ſanandũ nihil virginitati deperit:ſic̃ Aug.di
cit in p̄ de ci.dei. Sic ḡ ſi virginitas accipiat̃ ꝫ ꝑfectũ:ſuũ
eſſe ꝓut ad virginitatē tria p̄dicta cõcurrũt:mulier qͥdem
ſalua virginitate nõ põt eſſe mr̃a ꝙ cõcipiat ꝛ pariat ni
ſi miraculoſe:qꝛ proles egredi nõ põt:cũ hoc ꝙ ꝑmaneãt
clauſtra pudoris inuiolata:niſi per miraculũ:ſic̃ accidit in
matre dei. Poſſet tñ forte abſqꝫ miraclo mulier ſalua oĩ-
moda virginitate cõcipere:ſic̃ dr̃ accidiſſe de quadã puel-
la pubeſcẽte:quã ꝑꝑ pudoris cuſtodiã i lecto ſuo pater ha-
bebat:qui dum ſomno pollueret̃ ſemē ad matricē deſcen
dit ꝛ puella ꝯcepit. Uir aũt abſqꝫ omni ſeminis reſolutio
ne nõ põt eſſe pater neqꝫ nãliter neqꝫ miraculoſe: qꝛ ſi de
corpore eius ꝓles aliter miraculoſe formaret̃:nõ poſſet di
ci pr̃. Si ṽo virginitas largius accipiat̃:ꝓut ſolũ reqͥrit in-
teriorē electionē mentis:ſic pꝫ de muliere qͥdeꝫ ꝙ nãliter
põt eē mater:virginitate tali manẽte:ſic̃ ſi aliqua per vio-
lentiã opprimeret̃ ab hoſte:ꝛ inde cõciperet. ꝛ multo ma-
gis hoc poſſet miracloſe fieri. Uir aũt ſalua tali virginita-
te poſſet eſſe pr̃ nãliter ꝓpter pollutionē nocturnã:que q̃-
cũqꝫ caſu ad matricē mlieris ꝑueniret. Nõ aũt ita ꝯgrue
ret ꝙ miraculoſe vir fieret pr̃.ſic̃ ꝙ virgo fieret mater. tũ
qꝛ ṽgo miraculoſe facta eſt mater:ſpũ ſcõ formãte corpus
prolis ex puriſſimis ſanguinibꝰ eius:vt Dama.dic̃. Reſo-
lutio aũt ſemis ſine qua vir pr̃ eē nõ poſſet nõ cõgruit ope
rationi ſpũs ſcĩ.tũ qꝛ vir in gñõne eſt ſic̃ agens:mulier ſic̃
patiens. Deo aũt cõpetit agere ꝛ nõ pati.vñ magis ꝯgruit
vt deꝰ miraculoſe ſuppleat id qđ deeſt ex ꝑte viri:q̃ id qđ
deeſt ex parte mulieris. ⁋ Et per hoc patet reſponſio ad
(obiecta.

Articulus. XIX.

DEinde vltimo q̃ſitũ eſt de creatura pure
corporali:vtrum.ſ.celũ empyreuꝫ
habeat influentiã ſup alia corpora. Et videt̃ ꝙ
non:qꝛ omne corpꝰ qđ nãliter iſluit in aliã cor-
pora per ꝑus influit in ꝓpinq̃ q̃ in remota. Si ḡ celũ em
pyreũ influeret in corpora iſeriora:per ꝑus influeret in ce
lũ aqueũ qđ eſt ſibi ꝓpinquius q̃ in celũ ſydereũ:ſed h̃ vi
det̃ eſſe icõueniens:qꝛ celũ ſydereum ſitius eſt celo empy
reo:cũ neutrũ ſit de natura q̃tuor elꝫoꝝ:q̃ celũ aqueũ qđ
ē de nã q̃tuor eltoꝝ:qꝛ ille aque dnr̃ ibi poſite ad refrige-
randũ calorē ꝓuenientē ex motu celi:rõne cuius Saturnꝰ
qui eſt altior inter planetas dicit̃ habere frigiditatē. Non
ergo celum empyreũ influit in corpora inferiora.

⁋ Sed ꝯ eſt qđ in li.de intelligẽtijs dicit̃:ꝙ omne qđ iſluit
in alia eſt lux vel lucē habẽs:ꝛ in cõmento dr̃ ꝙ oĩs influẽ
tia eſt per virtutē lucis:ſed celũ empyreũ maxime hꝫ lucē
inter alia corpora.ḡ maxie in alia corpora influit.

Reſpõdeo dõm ꝙ qͥdam ponũt celũ empyreũ nõ
hr̃e iſluẽtiã in reliq̃ corpa:qꝛ nõ eſt inſti
tutũ ad effectꝰ nãles:ſed ad h̃ ꝙ ſit locus btoꝝ. Et h̃ qͥdē
mihi aliqñ viſuꝫ eſt:ſed diligẽtius ꝯſiderãs magis videt̃
dõm ꝙ iſluat in corpora iſeriora:qꝛ totũ vniuerſũ eſt vnũ
vnitate ordis:vt pꝫ per phm.12.meta.(T.c.52.) Hec aũt
vnitas ordinis attẽdit̃ ꝫm ꝙ quodã ordine regunt̃ corpo
ralia ꝑ ſpũalia:ꝛ iſeriora corpora per ſupiora:vt Aug. dic̃
in.3.de tri. Uñ ſi celũ empyreũ nõ iſlueret in corpora infe
riora:celũ empyreũ nõ cõtineret̃ ſub vnitate vniuerſi: qđ

eſt incõueniẽs. Uidet̃ aũt ꝓprius effectꝰ eiꝰ eſſe perpetui-
tas ꝛ permanſio in iſerioribꝰ corporibꝰ. Nã ꝫ phm in.11.
meta.(T.c.43.) In celo ſunt p̃ncipalr̃ duo motus:quoꝝ
vnus eſt ab oriẽte in occidẽte:qui vocat̃ diurnus:ꝛ eſt ſup
polos eqnoctialis:ꝛ qꝛ iſte eſt vniformis cauſat ꝑpetuita-
tem in iſerioribꝰ motibꝰ. Alius aũt motus eſt ab occidẽte
in oriẽtē:quo mouet̃ ſol ꝛ alij planete:qui eſt ſup polos zo
diaci:per quē planete accedũt ꝛ recedunt a nobis. vñ iſte
motus ꝓprie cauſat diu̇tiaꝫ gñõnis ꝛ corruptionis ꝛ cete-
roꝝ motuũ in iſtis iſerioribꝰ:ꝛ ſic cõtinuat̃ gñãtio ꝛ corru
ptio hoꝝ inferioꝝ quouſqꝫ deus vult:que quidem q̃tum
ad ꝯtinuitatē cauſat̃ a p̄mo motu:q̃tuꝫ aũt ad ꝯrietatē a
ſcđo. Sic̃ aũt vniformitas motus p̄cedit difformitatē:ita
etiã vnitas quietis p̄cedit vniformitatē motus: qꝛ moue-
ri eſt ſe aliter hr̃e nũc q̃ p̄us.qeſcere aũt eſt eo mõ ſe hẽre
nũc vt p̄us:ꝛ ſic qes hꝫ puram vnitatē:vniformitas autēꝫ
motus hꝫ vnitatē cuꝫ diuerſitate. ꝛ iõ p̄mũ celuꝫ.ſ. empy-
reũ ſingulr̃ per ſuã qeͤtē influit. Scđm ãt celuꝫ eſt qđ dici-
tur aqueũ ꝑ ſuuꝫ motuꝫ vniformē. Tertiuꝫ ãt celũ.ſ.ſyde-
reuꝫ ꝑ ſuuꝫ motuꝫ difformē:hoc ãt eſt ꝓpriuꝫ huic corpo-
ri:ꝙ influat abſqꝫ motu inq̃tuꝫ eſt ſupmũ attingẽs quo-
dãmõ ordinē ſubarũ ſpũaliuꝫ.ꝓut Diony.dicit.7.c.de di.
no.ꝙ dina ſapia ꝯiungit p̃ncipia ſecundoꝝ finibꝰ p̄moꝝ.

Ad primũ ḡ dõm ꝙ celuꝫ empyreuꝫ magis influit
in celuꝫ aqueũ q̃ in iſeriora corpora lõ-
gum.ſ.celuꝫ aqueuꝫ plus recipit de iſluẽtia celi empyrei:
vt vniformitas motus oſtẽdit.vñ etiã magis ꝯuenit cum
celo empyreo rõne ſue vniformitatis q̃ celuꝫ ſydereum.
Eſt ãt de celeſtibꝰ corporalibꝰ duplex opio. Una.ſ.ꝙ ſint
de natura eltoꝝ:ꝫm quã celuꝫ empyreuꝫ eēt de nã ignis.
celuꝫ aqueuꝫ de nã aque vel aeris:celuꝫ ãt ſydereuꝫ ē cõ-
poſituꝫ ex vtraqꝫ nã:qꝛ in parte eſt luciduꝫ in ꝑte dyapha
num. Et ad hãc opionē ꝑtinet ꝙ dicit̃ aquas eſſe ibi ad in
frigidãduꝫ. Alia ãt eſt opio ꝙ corpora celeſtia nõ ſunt de
nã q̃tuor eltoꝝ:ſꝫ qͥnta eſſentia ꝫm quã etiã celuꝫ aqueuꝫ
nõ ē de nã q̃tuor eltoꝝ:ſꝫ dr̃ aqͣum ꝑꝑ dyaphaneitatē:ſic̃
dr̃ celuꝫ empyreuꝫ.ſ.igneuꝫ ꝑꝑ lumē. ⁋ Cõtrariuꝫ ꝯcedi-
mus:q̃uis liber de intelligẽtijs nõ ſit auctoritatis alicuꝰ:
nec etiã veꝝ ſit ꝙ oĩs influxus ſit rõne lucis: niſi lux me-
taphorice acipiat̃ pro omni actu:ꝓut omne agens agit in-
quãtum eſt ens actu.vel hoc põt eſſe veruꝫ in ſolis corpo
ralibꝰ:in qͥbus ꝓprie dr̃ lux:inq̃tũ.ſ.lux corporalis eſt for
ma p̄mi corporis agẽtis.ſ.celi:cuius ṽtute oĩa corpora iſe-
riora agunt.ꝛ hec ad preſens dicta ſufficiant.

⁋ Incipit quodlibet ſeptimum.

QUeſitũ eſt de tribus. Primo quedaꝫ
ꝑtinentia ad ſubſtãtias ſpũa-
les. 2ͦ quedã ꝑtinentia ad ſacrm̃ altaris.
3ͦ quedã ꝑtinẽtia ad corpora damnatoꝝ.
⁋ Circa ſubas ſpũales q̃rebat̃. p̄ de cogni
tiõe eaꝝ. 2ͦ de fruitõe aĩe xp̄i tꝑe paſſiõis.
3ͦ de pluralitate in ſubſtãtijs ſpũalibꝰ iuẽta. ⁋ Circa p̄ᵐ
q̃rebant̃ q̃tuor. p̄ vtꝝ aliqͥs itellectus creatus poſſit dinã
eſſentiã videre imediate. 2ͦ vtꝝ itellectus creatus poſſit
ſimul plura intelligere. 3ͦ vtꝝ itellectus angelicus poſſit
intelligere ſingularia. 4ͦ vtꝝ noticia quã Aug. dicit ꝓlē
mentis ſit accidens vel non.

Articulus. I.

AD primũ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ nullus
itellus creatus poſſit dinam
eẽntiaꝫ imediate videre. Intellectꝰ eni creatus
cũ idifferẽter ſe hẽat ad oĩa itelligibilia:nõ po-
teſt cognoſcere determinate aliqđ:niſi ꝑ obm
ſuum determinet̃. Sed dina eſſentia nõ eſt obm qđ poſſit
intellm̃ determinare:qꝛ eſt ſummũ in entibus ꝛ maxime
generalitatis:ꝛ nullo mõ determinatũ.ḡ intellectꝰ creatꝰ

ipſum

ipſam videre nõ põt. ¶ P̃. ad hoc ꝙ itellect⁹ cognoſcat aliquid opʒ ꝙ fiat in actu. Nihil. n. operatur ſm ꝙ eſt in potẽtia: ſʒ ſʒ ꝙ eſt actu. Intellectus aũt nõ fit in actu niſi ſʒ ꝙ itelligibili iformat̃. Cũ ḡ eẽntia diuĩa nõ poſſit ꝑ ſeipaʒ informare intellectũ: vt formaliter faciat ipſaʒ eſſe ĩ actu: opʒ ſi debet ꝑ intellectum cognoſci: ꝙ per aliquã ſui ſimilitudinẽ itellectũ informet ad hoc ꝙ cognoſcatur: ⁊ ita nõ poterit imediate niſi ꝑ ſĩlitudineʒ videri. ¶ P̃. ad hoc ꝙ intellect⁹ creat⁹ eẽntiã diuinã videat: opʒ ꝙ ꝑ lumẽ glĩe ꝑficiat̃: ſed lumẽ glĩe ẽ mediũ diſtãs: ⁊ ab ipſo intellectu ⁊ ab ipſa eẽntia diuina: q̃ eſt beatitudo icreata: cũ lumẽ ꝑdictuʒ dicat̃ creatura: ḡ itellectus creatus nõ põt videre diuinaʒ eſſentiã imediate. ¶ P̃. ſm phʒ in. 3. de aĩa. (T. c. 3.) Sicut ſenſus ſe hʒ ad ſenſibile: ita ſe hʒ intellectus ad intelligibile: ſed ad hoc ꝙ ſenſus viſus ſuum obiectum ꝑcipiat duplici medio indiget. ſ. lumine ⁊ ſpecie: que ẽ ſimilitudo rei viſe: ḡ hoc idem eſt neceſſarium intellectui in viſione diuine eſſentie: ⁊ ſic nõ imediate eam videbit.

¶ Sed ꝯtra eſt qđ dr̃. 1. Jo. 3. Uidebimus eũ ſicuti ẽ. ¶ P̃. ad hoc ꝙ intellectus itelligat nihil aliud videtur requiri: niſi ꝙ intelligibile fiat in actu: ⁊ ꝙ intellectui cõiungatur: ſʒ eſſentia diuina ꝑ ſeipſam eſt intelligibilis in actu: cum ſit imaterialis: intellectui etiaʒ preſens eſt: q2 vt dicit Augu. Deus vnicuiqʒ rei eſt vicinior: q̃ʒ ipſa res ſibi: ergo intellectus creatus eẽntiã diuinã poterit imediate videre.

Reſpondeo dr̃ʒ ꝙ abſqʒ dubio tenendũ eſt ꝙ diuina eſſentia in patria imediate ab itellectu glorificato videat̃. Ad cuius euidẽtiã ſciendũʒ eſt ꝙ in viſione itellectiua triplex mediũ cõtingit eſſe. Unũʒ ſub quo itellect⁹ videt qđ diſponit eũ ad videdũ: ⁊ hoc eſt in nobis lumẽ itellect⁹ agẽtis: qđ ſe hʒ ad itellectũ poſſibileʒ noſtrũʒ: ſicut lumẽ ſolis ad oculũ. Aliud medium eſt q̊ videt: ⁊ hoc eſt ſpẽs intelligibilis que intellectũ poſſibileʒ determinat: ⁊ hʒ ſe ad itellectũ poſſibilẽ ſicut ſpẽs lapidis ad oculũ. Tertium mediũ eſt in quo aliqd vr̃: ⁊ hoc ẽ res aliq̃ ꝑ quã ĩ cognitionẽ alteri⁹ deuenim⁹: ſicut in effectu videmus cãm. Et in vno ſimiliũ vel ꝯrioꝝ vr̃ aliud: ⁊ h̃ mediũ ſe hʒ ad itellectũ: ſicut ſpeculũ ad viſum corporalẽ in quo oculus aliquã rem videt. Primũ ḡ mediũ ⁊ 2ᵐ non faciũt mediatã viſionẽ: imediate. n. dr̃ aliquis videre lapidem: q̃uis eũ ꝑ ſpẽʒ eius ĩ oculo receptã ⁊ ꝑ lumẽ videat: q2 viſus nõ fert̃ in hec media tanq̃ʒ ĩ viſibilia: ſʒ ꝑ hec media fert̃ in vnũ viſibile: qđ ẽ ex̃ oculũ. Sʒ 3ᵐ mediũ fac̃ viſionẽ mediatã: viſus. n. fert̃ ṗ in ſpeculũ ſicut in viſibile: q̊ mediãte accipit ſpẽʒ rei viſe in ſpẽ vel ſpeculo: ſil'r itellect⁹ cognoſcẽs cãm in cauſato fert̃ in ipſuʒ cauſatũ ſic̃ ĩ qđdaʒ itelligibile: ex q̊ trãſit in cognitione cãe. Et q2 eẽntia diuia in ſtatu vie in effectib⁹ ſuis cognoſcit̃ nõ videmus eã imediate. Unñ in pr̃ia vbi imediate videbit̃: tale mediũ penit⁹ ſubtrahet̃. Sil'r ẽt nõ ẽ ibi mediũ 2ᵐ. ſ. aliq̃ ſpẽs eẽntie diuine itellectũ iformãs: q2 qñ aliqd videt imediate ꝑ ſpẽm ſuã: opʒ ꝙ ſpẽs illa repñtet rẽ illã ſʒ ꝯpletũ eẽ ſue ſpẽi: al's nõ diceret̃ res illa imediate videri: ſʒ q̃dã vmbra ei⁹: ſicut ſi ſĩlitudo lucis ĩ oculo fieret ꝑ moduʒ coloris: q̃ ẽ lux obũbrata. Cuʒ aũt oẽ qđ recipit̃ in aliquo: recipiat̃ in eo ꝑ modũ recipiẽtis: ipoſſibile ẽ in itellectu creato ſĩlitudinẽ diuine eẽntie recipi: q̃ eã ꝑfecte ſʒ totã ſuã rõnẽ repñtet. Unñ ſi ꝑ aliquã ſĩlitudinẽ talẽ eẽntia diuina a nobis videret̃ imediate nõ viderem⁹ eẽntiã diuinã: ſʒ quãdã vmbrã eius. Reſtat ḡ ꝙ ſolũ ꝑmũ mediũ erit ĩ illa viſiõe. ſ. lumẽ glĩe: quo itellect⁹ ꝑficit̃ ad vidẽdũ eſſentiaʒ diuinaʒ: de quo in ps. In lumine tuo videbim⁹ lumen. Hoc autẽ lumẽ nõ eſt neceſſariũ ad hoc ꝙ faciat itelligibile in potẽtia eſſe intelligibile in actu: ad qđ ẽ nobis neceſſariũ lumẽ itellectus agentis: q2 ipſa diuina eẽntia cũ ſit a mã ſeꝑata ẽ ꝑ ſe actu itelligibilis. Sed erit neceſſarium tñ ad ꝑficiẽdũ itellectũ: ad qđ ẽt nũc lumẽ intellectus agẽtis valet: ꝑdictũ aũt lumẽ glĩe ſufficiẽter ꝑficiet intellectũ ad vidẽdũ diuinã eſſentiaʒ eo ꝙ ipſa eſſentia diuina totalr̃ lux itelligibilis eſt. Unñ lumẽ glorie ab ea in itellectũ deſcẽdẽs facit hoc reſpectu diuine eẽntie in intellectu: qđ facit reſpectu alioꝝ intelligibiliũ: q̃ nõ ſunt lux tantum ſpẽs rei itellecte ſimul ⁊ lumẽ: ſicut ſi lux ſenſibilis ꝑ ſe exiſteret ad eius viſioneʒ ſufficeret lumen oculum perficiens ſine aliqua ſimilitudine.

Ad primum ergo dõm ꝙ aliquid dr̃ determinatũ dupl'r. Primo rõne limitationis. Alio mõ rõne diſtinctiõis. Eẽntia aũt diuina nõ eſt qđ determinatũ primo modo: ſʒ ſecundo mõ: q2 forma nõ limitatur niſi ex hoc ꝙ in alio recipit̃: cui mã cõmenſurat̃. In eẽntia aũt diuina nõ eſt aliqd in alio receptũ: eo ꝙ eẽ eius eſt ipſa diuina nã ſubſiſtẽs qđ in nulla re alia ꝯtingit. Nã q̃lʒ res alia hʒ eſſe receptũ: ⁊ ſic limitatũ: ⁊ inde eſt ꝙ eẽntia diuina ab oĩbus diſtĩguit̃ ꝑ hoc ꝙ eſt in alio nõ recipi: ſicut ſi eſſet aliqua albedo exiſtẽs nõ in ſubiecto: ex h̃ ipſo diſtingueret̃ a qualibet albedine in ſubõ exñte: q̃uis in rõne albedinis nõ eſſet recepta: ⁊ ſic nec limitata. Patet ḡ ꝙ eſſentia diuina nõ eſt qđ generale in eſſendo: cum ſit ab oĩbus alijs diſtĩcta: ſʒ ſolũ in cauſando: q2 id qđ ẽ ꝑ ſe ẽ cã eoꝝ q̃ ꝑ ſe nõ ſunt. Unñ eẽ ꝑ ſe ſubſiſtẽs ẽ cã oĩs eẽ ĩ alio recepti: ⁊ ita eſſentia diuina eſt intelligibile: qđ põt determinare intellectũ. ¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ itellectus creat⁹ fit actu ad vidẽduʒ diuinã eſſentiã ꝑ lumẽ glorie: ⁊ hoc ſufficit: vt dictum eſt. ¶ Ad 3ᵐ dõʒ ꝙ illud lumẽ glorie q̃uis ⁊ ab eſſentia diuina ⁊ ab itellectu ſit differẽs ꝑ eſſentiam: nõ tñ facit mediatã viſionẽ: vt ex dictis pʒ. ¶ Ad 4ᵐ dõm ꝙ viſibilia nõ ſunt lux tñ: ⁊ ideo opʒ ad hoc ꝙ viſus determinetur ad ea: ꝙ nõ ſolũ ſit ibi lumen: ſed ẽt ſpẽs rei viſe. Eſſentia aũt diuina eſt pure lux: ⁊ ideo non requirit aliquam aliam ſpẽm q̃ʒ ipſam lumen vt videatur ſicut ex dictis pʒ.

Articulus. II.

AD ſecundum ſic ꝓceditur. Ur̃ ꝙ intellectus creatus poſſit ſil' plura itelligere. Potẽtia. n. ſenſitiua cũ ſit mãlis eſt iferior ⁊ magis ꝯcta q̃ʒ itellectiua: ſed ſenſus põt ſil' plura ſentire: ſicut ſenſus cõis ſil' ſentit albũ ⁊ dulce: dũ eoꝝ drĩam cognoſcit: ḡ itellectus multo forti⁹ põt ſil' plura itelligere. ¶ P̃. plura intelligibilia pñt ſil' cognoſci inq̃tũ ſunt vnũ. Sed oĩa itelligibilia ſunt vnuʒ inquãtũ ſunt itelligibilia: ḡ oĩa itelligibilia pñt ſimul cognoſci. ¶ P̃. ſicut ſe hʒ itellectus ĩ habitu ad itelligibile in habitu: ita ſe hʒ itellect⁹ in actu ad itelligibile in actu. Sed itellectus ĩ habitu ſimul plura itelligibilia cognoſcit in habitu: ḡ itellectus ĩ actu ſil' plura intelligit in actu. ¶ P̃. ad cognitionẽ intellectus ſufficit ſpẽs rei intelligibilis in intellectu exñs. Sʒ ſpẽs itelligibiles nõ ſe ipediũt: q̃n ſil' ſint in intellectu: cũ nõ ſint ꝯrie: eo ꝙ ſunt a mã ſeparate: ḡ itellectus nõ ipedit̃ q̃n poſſit ſimul plura itelligere. ¶ P̃. capacitas intellectus eſt maior q̃ʒ cuiuſcũqʒ corporis. Sed aliquod corpus eſt in quo ſimul poſſunt plures ſpecies etiam cõtrarioꝝ fieri: ſicut patet ꝙ in vno pũcto aeris ĩ quo ſe intrinſecãt due linee directe a duobus viſibilibus ad duos videntes: ẽ ſpecies vtriuſqʒ viſibilis: ergo multo fortius plures ſpecies actu poſſunt ſimul eſſe in intellectu: ⁊ ita intellectus poteſt ſimul plura intelligere.

¶ Sed ꝯ eſt qđ dicit pħs in. 2. thopi. Contingit plura ſcire: intelligere vero vnum ſolum.

Reſpondeo dõm ꝙ itellectus dupliciter aliquid intelligit. ſ. primo ⁊ ex conſequẽti. Ex conſequẽti quidem ꝯtingit plura ſimul intelligere inquãtum habent ordinem ad vnum intelligibile primũ: ⁊ hoc

contingit dupliciter. Uno modo ex vnitate eius quo intelligitur: ſicut qñ plura itelligibilia per vnā ſpēz itelligunt̄: ſic itellect⁹ diuin⁹ oīa ſil' videt p vnā eēntiā ſuā: ⁊ eodē mō itellectus creat⁹ vidēs eēntiā diuinā pōt ſil' oīa videre q̄ p eēntiā diuinā videt. Alio mō ex vnitate eius qđ intelligit ſcʒ qñ plura itelligunt̄ vt vnū: totū.n. vnū ē p intellectuʒ: ⁊ illa plura ſunt itellecta ex ꝯñti i illo: ſicut cū itellect⁹ intelligit lineā: ſil' itelligit ptes linee: vt dr̄ i.3. đ aīa. (T.c.23.) Et ſilr cū itelligit ꝓpoſitionē: itelligit ſil' ſubm ⁊ pđicatuʒ: ⁊ cū itelligit ſilitudinē vel dñiaʒ aliquoꝝ ſimul itelligit ea quoꝝ eſt ſilitudo vel dña. Sʒ q itellectus ſil' itelligat pla intelligibilia p̄ ⁊ pncipalr eſt impoſſe. Cui⁹ rō ē: qꝛ itellect⁹ ſm actū eſt oīno.i. pfecte res itellecta: vt dr̄ in.3. de anima. (T.c.36.) Or gđe intelligēdū eſt nō q eſſentia itellectus fiat res itellecta vel ſpēs eius: ſʒ qꝛ ꝯplete informat̄ p ſpēz rei itellecte: dū eā actu intelligit. Uñ intellectū ſil' pla actu intelligere p̄idē eſt ac ſi res vna ſil' eſſet plura. In rebus.n. mālibus videm⁹ q vna res numero nō pōt eſſe ſil' plura i actu: ſed plura i potētia: vel ſʒ diſpōnē pōt eſſe vnū ⁊ ideʒ. Idem.n. aer eſt ſimul potentia aqua ⁊ ignis: ⁊ pñt ēt ſimul diſpōnes ad vtrūq; quātū ad aliqđ ineſſe eidē: ſicut ſi aer ex vna parte caleſieret: ⁊ ex alia iſpiſſaret̄: ſed q aer ſimul actu ſit ignis ⁊ aqua: eſt impoſſe: ⁊ ſilr ēt q aliquid ſit ſimul actu lapis ⁊ ferrū: que nō vident̄ ꝯria: ſed diſparata. Intellectus aūt ex ipſa rōne ſue potētie ē ſimul potētia oīa itelligibilia: ſicut ⁊ ſenſus oīa ſenſibilia. Potētia aūt ſenſitiua p ſilitudines ſenſibiliū reducit̄ in actum dupliciter. Uno modo incōplete p modū diſpōnis: qñ.ſ. ſpēs ſenſibiles ſūt in ea vt diſpōnes: qđ appellat Auicēna eſſe vt in theſauro. Alio mō pfecte: qñ.ſ. ſpēs ſenſibiles actu infōrmāt potētiā ſenſitiuā: ⁊ hoc vocat Auicēna apprehēſionē ſenſus diſtinguens potētias ſenſitiuas apphēdētes ab illis: in qbus ſūt forme ſenſibiles: vt i theſauro: ⁊ ſilr in itellectu in habitu ſunt ſilitudines itelligibiliū: vt diſpōnes: ſed qñ ſunt actu intellecte: ſunt in eo vt forme pficiētes: ⁊ tūc itellectus ſit oīo res itellecta: ⁊ hoc cōtingit p intētioneʒ q̄ ꝯiūgit itellectū itelligibili ⁊ ſenſū ſenſibili: vt dicit Aug. Uñ pʒ q ſicut vna res mālis nō pōt eē ſil' plura actu: ita vnus itellect⁹ nō pōt ſil' plura intelligere p̄. Et hoc eſt qđ Alga. dicit: q ſicut vnū corpus nō pōt ſimul figurari pluribus figuris: ita vn⁹ itellectus nō pōt ſil' plura itelligere. Nec pōt dici q itellectus informet̄ pfecte ſimul plibus ſpēbus itelligibilibus: ſicut vnū corpus ſimul iformat̄ figura ⁊ colore: qꝛ figura ⁊ color nō ſūt forme vnius generis: nec in eodē ordine accipiūtur: qꝛ nō ordinātur ad pficiendū in eſſe vnius rōnis: ſʒ oēs forme intelligibiles inq̄tū hmōi ſunt vnius generis: ⁊ in eodē ordine ſe hñt ad intellectū: inq̄tū pficiūt intellectuʒ in hoc qđ eſt eſſe intellectū i actu. Uñ plures ſpēs intelligibiles ſe hñt ſicut figure plures vel plures colores: g ſimul i actu in eodē eſſe non poſſunt ſm idem.

Ad primū ġ dōm q ſilr dōm eſt de potētia ſenſitiua.i. q nō pōt plura ſimul ſentire: ſed ex cōſequēti: inq̄tum plura accipiunt̄ vt vnū: ſicut plura ſenſibilia vniuntur in vna differentia: ⁊ plura ſenſibilia q̄ ſunt partes vniunt̄ in vno toto. Uñ quando ſentit̄ totū ſentiūtur ſimul plures ptes ex ꝯñti: ⁊ tūc intentio ſenſus nō fert̄ ad aliquaʒ partiū pncipalr: ſed ad totū: qꝛ ſi ad aliquā partium ferret̄: vt ad ſenſibile pncipale: non ſimul ſentiretur alia: ⁊ iteꝝ ſenſus cōis: q̄uis ſit vna potētia ſm eſſentiā: tñ aliquo mō multiplicat̄ ſm eſſe: inq̄tū ꝯiūgit̄ diuerſis ſenſibus ꝓprijs: ſicut vnū centrū ꝯiungit̄ pluribus lineis: vnde īmutatiōes oiuʒ ſenſibiliū ſimul terminant̄ ad ſenſuʒ cōeʒ: ſicut mot⁹ q eſſet p oēs lineas poſſet ſil' terminari ad cētrū: ſʒ itellect⁹ nō multiplicat̄ mō pđicto in plures potētias. Et iō nō ē ſimile. ¶ Ad 2m dōʒ q cognoſcibilia q̄ ſil' cognoſcūt̄ opʒ q accipiāt̄ vt cognoſcibile vnū nūero: oīa aūt itelligibilia iq̄tū hmōi ſūt vnū gñe nō numero: ⁊ iō rō nō ſequit̄. ¶ Ad 3m dōm q iā pʒ ex predictis: q non eodē mō ſe hʒ itellect⁹ in habitu ad itelligibilia in habitu q̄ ſunt in ipſo vt diſpōnes: ⁊ intellīs i actu ad itelligibilia i actu q̄ ſūt in ipſo vt vltime pfectiōes. ¶ Ad 4m dōm q nō ſolū ꝓhibet̄ res aliq̄ eſſe plura ꝯria actu ſil: ſʒ ēt plura eē diſparata vt pʒ ex dictis: vñ quāuis forme itelligibiles in intellectu nō ſint ꝯrie: nihilominꝰ tñ itellect⁹ ꝓhibet̄ ſil' plura intelligere: vt ex dictis pʒ. ¶ Ad 5m dōm q ſpēs ſenſibiles q̄ ſunt in medio deferente ſunt ibi per modū diſpōnis: ⁊ non per modum vltime perfectionis: qꝛ ſunt ibi ſicut in quodā fluxu: ⁊ ideo non eſt ſimile.

Articulus. III.

Ad tertiū ſic pcedit̄. Uidetur q intellectus angelicus nō poſſit cognoſcere ſingularia. Si.n. cognoſcit: aut cognoſcit p ſpēm acq̄ſitā aut p ꝯcreatā: nō p acq̄ſitā qꝛ vel illa eſſet particularis: ⁊ p ꝯñs mālis: ⁊ ita in itellectu angeli imateriali eſſe non poſſet: vel eſſet vlis: ⁊ ſic p eā ſingulare cognoſci nō poſſet. Silr nec p ꝯcreatā: qꝛ ſpēs ꝯcreata angelo a pncipio ſue creatiōis ſunt i ipſo: ad cognitionē aūt alicuius ſufficit q ſpēs eius ſit in intellectu: ⁊ ita ſi p ſpēm cōcreatā poſſet aliqđ particulare cognoſci dū eſt pñs: a pncipio creationis ſue illud cognouiſſet: quādo ad hoc erat futuꝝ: qđ nō pōt eē: qꝛ futura cognoſcere ſoli⁹ dei eſt. Iſa.41. Annūciate q̄ vētura ſunt in futuꝝ: ⁊ ſciem⁹ qꝛ dij eſtis vos: g angelus ſingularia cognoſcere non poteſt. ¶ Si dicat̄ q ſpēs ille ꝯcreate faciūt cognitionē pſentiū nō aūt futuroꝝ. Cōtra. Nō pōt aliqua cognitio noua fieri niſi fiat aliq̄ inouatio in cognoſcēte: ſed per hoc q particulare qđ erat futuꝝ ſit preſens: nō ſit aliqua inouatio in intellectu angelico: cū nihil recipiat a re extra: g ſi prius duʒ erat futuꝝ non cognoſcebat: nec dū ſit pñs cognoſcere poterit. ¶ Si dicat̄ q q̄uis nihil recipiat: tñ formā quā apđ ſe habebat pꝰs applicat ad particulare qđ de nouo ſit. Cōtra. Intellect⁹ nō pōt aliquid ad aliud applicare niſi precognoſcat ⁊ qđ applicat ⁊ cui applicat̄: qꝛ prius eſt cognoſcere duo ſm ſe q̄ cōparationē vnius ad alterū: ergo applicatio pđicta ſequeret̄ cognitionē ſingulariū: ⁊ ſic nō poſſet eſſe cā ei⁹. ¶ P. ſi angel⁹ cognoſcit ſingularia aut cognoſcit vna ſpē: aut plibus: ſʒ nō pluribus: qꝛ ſic oporteret q infinitas ſpēs apud ſe hrēt: cū infinita ſint pticularia ad minus in potētia: ſilr nec vna: qꝛ ſic intellect⁹ angelicus equaretur intellectui diuino: q vno.ſ. eſſentia diuina plura itelligit: ergo itellectus āgelicus ſingularia cognoſcere nō pōt. ¶ Si dicatur q nō cognoſcit p vnā ſpēm oīa: ſed per vnam ſpēʒ oīa indiuidua vnius ſpeciei: ⁊ nō alia. Cōtra. Illa vna ſpēs non ſe hʒ magis ad vnum indiuiduuʒ q̄ ad aliud: ſed opʒ q per ſpeciem intelligibilē itellectus determinetur ad determinatuʒ cognoſcibile: ergo per ſpēm illam non poterit cognoſcere hoc particulare determinate.

¶ Sʒ ꝯ ē qđ dr̄ ad Heb.1. Oēs ſūt adminiſtratorij ſpūs ⁊c. qđ nō poſſet eſſe niſi cognoſcerēt ſingulares hoīes.

Reſpondeo dōm q angelus abſq; dubio ſingularia cognoſcit. Ut aūt videam⁹ modū quo hoc poſſibile ſit: ſciendū eſt q ad hoc q ſingulare aliquod cognoſcatur: oportet q in potētia cognoſcitiua ſit ſimilitudo eius inquantum particulare eſt. Omnis autem forma de ſe communis eſt. Unde additio forme ad formam nō poteſt eſſe cā indiuiduationis: qꝛ quotcūq; forme ſimul aggregētur: vt album: bicubitū: criſpum: ⁊ hmōi nō cōſtituunt particulare: qꝛ hec oīa ſimul ſunt in vno: ita et in pluribus potētijs eſt poſſibile inueniri. Sed indiuiduatio forme eſt ex materia per quā forma cōtrahitur ad hoc determinatum: vnde ad hoc q particulare cognoſcat̄: opʒ q

in cognoſcēte

in cognoſcēte nō ſolum ſit ſimilitudo forme:ſed aliqualiter materie. Similitudo autē rei cognite dupliciter eſt in cognoſcēte. Uno° ſicut cauſata a re ſicut in his que cognoſcunt̄ p ſpēm abſtractā a rebus. Alio° ſicut cauſa rei: vt pʒ in artifice q cognoſcit artificiatū per illā formā: p quā ipm facit. Spēs aūt que eſt in ſenſu cauſata a re ſenſibili inq̄ntū nō eſt oīno a ꝯditionib° mālibus depurata eſt ſilitudo forme ſm ꝙ ēſt in mā: ꝛ iō p eā cognoſcit̄ particulare. Sʒ qꝛ ſm ꝙ in itellectu nr̄o recipit̄ ſpes rei ſenſibilis: eſt oīno iam a mālibus ꝯditionibus depurata: nō pōt itellectus noſter per eā directe pticulare cognoſcere: ſʒ p quādam reflexionē intellectus ad potētias ſenſitiuas: a qb° ſpēs itelligibiles abſtrahunt̄. Per formā aūt que eſt cā rei hoc mō cognoſcit̄ rēs: ſm ꝙ forma illa eſt cā eius: ꝛ qꝛ artifex hō per formā artis nō pducit mām: ſʒ mā pſuppoſita inducit formā artis. forma artis q̄ eſt in mēte artificis nō eſt ſilitudo artificiati niſi quo ad formā tm̄. vnde per eā nō cognoſcit artificiatum in particulari: niſi formā artificiati p ſenſum accipiat. Artifex aūt icreat°. ſ. deus nō ſolū pducit formas ſed ēt mām. Unū rōnes ideales in mēte ipſius exñtes non ſolū ſunt efficaces ad cognitionē vliū: ſed ēt ad ſingularia cognoſcēda a deo. Sicut aūt ille rōnes ideales effluūt in res pducēdas in eſſe ſuo nāli: in quo particulariter vnūqdqʒ ſubſiſtit in forma ꝛ mā: ita pcedunt in mētes angelicas vt ſint in eis pn̄° cognoſcēdi res ſm ſuum totum eē in quo ſubſiſtūt: ꝛ ſic per ſpēs influxas ſibi ab arte diuina angeli non ſolum vlia: ſed ēt particularia cognoſcunt: ſicut ꝛ deus. Eſt tm̄ dr̄ia in duob°. Primo qꝛ idee que ſunt in mēte diuina ſunt forme factiue reꝝ: ꝛ non ſolū pncipia cognoſcendi: ſed ſpēs que recipiunt̄ in mēte angelica: ſunt ſolum principia cognoſcēdi ꝛ nō ſunt factiue: ſed exēplate a factiuis. Scdo qꝛ itellectus quāto eſt altioꝛ ꝛ pſpicacioꝛ tāto ex vno poteſt plura cognoſcere. Et qꝛ intellect° diuinus eſt altiſſimus p vnā ſimplicē eēntiā ſuā oīa cognoſcit. nec eſt ibi aliq̄ pluralitas formaꝝ idealiū: niſi ſm diuerſos reſpect° diuine eſſentie ad res cognitas: ſʒ in itellectu creato multiplicat̄ ſm rē qd eſt vnū ſʒ rē in mēte diuina: vt nō poſſit oīa per vnū cognoſcere: ita tm̄ ꝙ quāto intellectus creatus eſt altioꝛ: tāto pauciores hʒ formas ad pl'a cognoſcēda efficaces. Et hoc eſt qd Dio. dicit. iz. c. ce. ie. Qꝛ ſupiores ordīes habent ſciam magis vniuerſalē in inferioribus. Et in lib. de cauſis dr̄. ꝙ itelligētie ſuperiores habēt formas magis vles: hoc tm̄ obſeruato ꝙ in ifimis āgelis ſūt forme adhuc vles in tm̄: ꝙ p vnā formaʒ pñt cognoſcere oīa indiuidua vni° ſpēi: ita ꝙ illa ſpēs ſit ppria vniuſcuiuſqʒ pticulariuʒ ſʒ diuerſos reſpect° eius ad pticularia: ſicut eēntia diuina efficit̄ ppria ſilitudo ſinguloꝝ ſm diuerſos reſpect°: ſʒ intellectus human° q eſt vltim° in ordine ſubaꝝ intellectualium hʒ formas in tm̄ pticulatas ꝙ nō pōt p vnā ſpēm niſi vnū qd cognoſcere. Et iō ſilitudo ſpēi exñs in intellectu humano nō ſufficit ad cognoſcenda plura ſingularia: ꝛ pp h intellectui adiūcti ſunt ſenſus qbus ſingularia accipiat.

Ad pꝛimū ergo dōm ꝙ angelus nullo mō cogſcit ſingularia p ſpēm acquiſitā: qꝛ nec per ſpēm acceptā a re. Sic eniʒ res agerēt in intellectū eius qd eſt ipoſſibile: neqʒ p aliquā ſpēʒ de nouo ifluxā a deo reuelante ipſi angelo aliqd de nouo: qꝛ ſpēs quas angelus hʒ apud ſe cōcreatas ſufficiūt ad oīa cognoſcibilia cognoſcēda: ſʒ ſm ꝙ p altius lumē itellect° angeli eleuat̄ in altiores ꝯceptiōes ex illis ſpēbus pdire pōt: ſicut etiā ex eiſdeʒ fantaſmatū ſpēb° itellectus pphe lumine pphetie adiut° aliq̄ cognitionē accipit ad quā nō ſufficiebat nāle lumen intellectus agentis. Reſtat ḡ vt angelus cognoſcat ſingularia p ſpēs concreatas. Sicut aūt p vnā ſpēm ꝯcreatā pōt cognoſcere diuerſa idiuidua. ita etiā multo amplius pōt p vnaʒ cognoſcere qcqd eſt in vno indiuiduo. vt nō oporteat euʒ aliā ſpēʒ hr̄e: nō qua cognoſcit colorē ꝛ odorē vni° pomi: ſʒ ſil cognoſcēdo h pomū cognoſcit qcqd eſt in pomo illo: ꝛ eēntialr ꝛ accidētaliter. Effect° aūt nō eſt in cā ſua vt in ea poſſit cognoſci: niſi ſit cā determinata ad effectū illū ſicut pʒ i cauſis neceſſarijs: qb° cognitis cognoſcunt̄ effect° eaꝝ. Sʒ cā ꝯtingēs nō determinat̄ ad effectū ſuū: niſi qñ actu pducit ipm. vñ in cā ꝯtingēte nō eſt effect° ei° vt in ea poſſit cognoſci: niſi qñ iā act° pduct° eſt. Et iō angelus p ſpēs ꝯcreatas cognoſcēs cauſas vles oīum ſingulariū ꝯtingentiuʒ nō cognoſcit nāli cognitiōe effect° eaꝝ anq̄ ſint in actu: ſʒ ſtatim cū actu ſunt. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ qñ aliqd incipit eſſe pñs angelus de nouo cognoſcit illud nō facta aliq̄ inouatione in ipſo angelo: ſʒ in re cognoſcibili: in qua eſt aliqd qd pri° non fuit: qd ſine ea cognita nō cognoſcit̄. ¶ Ad 3ᵐ dōʒ ꝙ applicatio illa eſt itelligēda p modū illū quo deus ideas ad res cognoſcēdas applicat: nō ſicut mediū cognoſcibile ad aliō: ſʒ ſicut modus cognoſcēdi ad rem cognitā. alˢ nihil valeret ad ppoſitum: ſic oñſum eſt in obijciēdo. ¶ Ad 4ᵐ dōʒ ꝙ itellect° angeli neqʒ vna ſpē cognoſcit oīa neqʒ tot ſpēs hʒ quot ſūt indiuidua: vt ex dictis pʒ. ¶ Ad 5ᵐ dōʒ ꝙ illa vna ſpēs efficit̄ rō cognoſcēdi qdlʒ idiuiduū ſm reſpectū ad ipm: vt ex dictis pʒ.

Articulus. IIII.

Circa q̄rtum ſic pcedit̄. Ur̄ ꝙ noticia q̄ ab Aug. dr̄ ples mētis nō ſit in mēte ſicut accñs in ſubiecto. Nullum. n. accñs excedit ſuum ſubiectū. Sʒ notitia excedit mentē: quia mens non ſolū ſeipſam: ſʒ ꝛ alia p notitiā nouit. ergo notitia nō eſt accñs mētis. ¶ P̄. nullū accñs eſt eq̄le ſuo ſubiecto. Sed notitia eſt equalis mēti. alias in notitia mente ꝛ amore nō ꝯſiſteret imago trinitatis. qd Aug. ponit. ḡ notitia non eſt accñs mentis. ¶ P̄. hoc idē videt̄ ex verbis Aug. qui in. 9. li. de tri. dicit. ꝙ notitia ꝛ amor in aīa exiſtūt ſubaliter: vel vt ita dicā eſſentialiter: non tanq̄ accidens in ſubiecto vt coloꝛ aut figura in coꝛpoꝛe.

¶ Sed contra. Noticia mentis nihil aliud eſſe videtur: q̄ ſcientia. Sed ſcientia eſt accidens: cum ſit in prima ſpecie qualitatis: ergo ꝛ notitia.

Reſpondeo dōm ꝙ notitia quattuoꝛ modis accipi pōt. Primo p ipſa nā cognoſcitiua. 2° pro potētia cognitiua. 3° p habitu cognoſcitiuo. 4° p ipſo cognitionis actu. Sicut ēt h nomē ſenſus qñqʒ noiat nām ſenſitiuā. put. ſ. eſt pn̄° huius nāe: quod eſt ſenſibile. Qñqʒ vō nominat ipſam potētiam: qñqʒ vō actū. Loquēdo ḡ de notitia primo mō accepta ꝯſtat ꝙ non eſt in ſuba mentis ſicut accñs in ſubiecto: ſed ſubaliter ꝛ eſſentialr: ſicut dr̄ ꝙ rōnale eſt in viuo: ꝛ viuuʒ in ente. Si aūt loquamur de notitia tribus alijs modis accepta: ſic duplr pōt cōſiderari. vel ſm ꝙ cōparat̄ ad cognoſcētē: ꝛ ſic ineſt cognoſcenti ſicut accidens in ſubiecto: ꝛ ſic nō excedit ſubiectū: quia nunq̄ inuenitur ineſſe alicui niſi menti. Uel ſcdm ꝙ comparatur ad cognoſcibile: ꝛ ex hac parte nō habet ꝙ inſit: ſed ꝙ ad aliud ſit. Illud autem quod ad aliquid dicitur non habet rationeʒ accidentis ex hoc ꝙ eſt ad aliquid: ſed ſolum ex hoc ꝙ ineſt. ꝛ inde eſt ꝙ ſola relatio ſm rationeʒ ſui generis cum ſubſtantia remanet in diuinis: nec tamen eſt ibi accidens. Et propter hoc notitia ſm conſiderationē iſtam non eſt in anima: ſicut in ſubiecto: ꝛ ſecundum hanc comparationem excedit mentem: inquantum alia a mente per notitiam cognoſcuntur: ſecūdum hanc etiam conſiderationem ponitur trinitatis imago: quia etiam perſone diuine diſtinguuntur ſecundum ꝙ ad alterum ſunt: ꝛ ſm hoc etiam eſt quedam equalitas notitie ad mentē inquantū ſe extendit ad omnia: ad que poteſt ſe extendere mens. ¶ Et ſic patet reſponſio ad obiecta.

Articulus. V.

Deinde queritur de fruitione aīe xp̄i in paſſione. Et videt̄ ꝙ illa fruitio ꝑuenerit vſq̄ ad eēntiã aīe. Anima.n.xp̄i perfecte fruebat̄.ſed non eſſet ꝑfecta fruitio ſi ad eſſentiam anīe non perueniret:ſed conſiſteret tm̄ in vna potentia.ſ.in ſuperiori rōne. Ergo ꝑueniebat vſq̄ ad eſſentiã anime. ¶ P̄. anima xp̄i perfectius fruebat̄ q̄ aīe ſanctoꝝ in p̄ria. Sed fruitio ſanctoꝝ in patria ꝑtigit vſq̄ ad eſſentiã anime:ergo multo fortius in chriſto.

¶ Sed ↄ̄. Nihil fruit̄ niſi qđ cognoſcit:q2 ſ3 Aug. fruimur cognitis in q̄bus propter ſe volūtas delectata cōquieſcit. Sed cognoſcere non eſt eſſentie anime ſed potentie:ergo fruitio ad eſſentiam anime non perueniebat.

Reſpōdeo dōz ꝙ fruitio in actu quodã ↄ̄ſiſtit: quo de⁹ videt̄ ⁊ amat̄. act⁹ autē nō eſt niſi rei ſubſiſtētis. vñ ꝓprie loquēdo neq3 potentia aīe fruit̄ neq3 eēntia:ſ3 hō vel aīa ꝑ ſe ſubſiſtens:ſed tñ potentie aīe ſunt p̄ncipia operationū vite:ſicut eſſentia anime eſt p̄n^m eē viuentis:⁊ ſ̄m hoc op3 dicere ꝙ ſuperior ratio cuius obiectū eſt res eterna:qua fruēdū eſt:⁊ p̄ncipiū fruitiōis quo.ſ.aīa fruit̄:ad alias aūt vires:vel ad aīe eſſentiã fruitio ꝑtinere nō pōt:niſi ꝑ quãdã redundantiã. put.ſ.ex illa fruitione ſuperioris rōnis aliq̄s effect⁹ in eēntia aīe:vel in potētijs inferioribus relinquit:⁊ ſic aliquo modo perueniebat fruitio ad eſſentiã aīe xp̄i in paſſione:⁊ aliquo mō nō. Si.n.ↄ̄ſideretur eſſentia aīe in paſſione xp̄i:put eſt actus corporis:ſic fruitio ad eã nō ꝑueniebat. alias corp⁹ ei⁹ glorioſum factu3 fuiſſet. Sil̄r nec ad eſſentiã ſ̄m ꝙ eſt radix iferioꝝ viriu3: q2 ſic fruitiōis gaudiū dolorē paſſionis q̄ erat in virib⁹ inferiorib⁹ totaliter euacuaſſet. ꝑueniebat aūt ad eſſentia3 aīe ſ3 ꝙ erat radix ſuꝑioris rōnis:⁊ q2 eēntia aīe eſt ſimplex: ⁊ eſt tota in q̄libet ſua potētia: iō dr̄ ꝙ tota aīa fruebat̄ in xp̄o:inq̄tum.ſ.eſt radix ſuꝑioris rōnis:⁊ tota patiebat̄ in quãtum.ſ.eſt actus corꝑis ⁊ radix inferioꝝ virium.

Ad primu3 ḡ dōm ꝙ nō impedit̄ ꝑfectio rei:niſi per h̄ ꝙ tollit̄ aliq̄d d eēntialibus rei: glīa aūt corꝑis ⁊ inferioꝝ viriū pertinet ad gaudiū accidētale beatitudinis. Et ideo q̄uis in xp̄o fruitio nō perueneꝛit ad eſſentiã aīe ſ̄m ꝙ eſt act⁹ corꝑis:⁊ ſ̄m ꝙ eſt radix inferioꝝ virium:nō ſequit̄ ꝙ fruitio fuerit impꝑfecta in xp̄o ſiue beatitudo. ¶ Ad 2^m dōm ꝙ aīa xp̄i ꝑfectius fruebat̄ q̄ anime ſanctoꝝ in patria:loquēdo intēſiue:nō aūt loquēdo extēſiue:q2 in patria gaudium fruitionis ad inferiores vires:⁊ etiam ad corpus glorificatū perueniet:qđ ſi in xp̄o fuiſſet viator non fuiſſet.

Deinde querit̄ de pluralitate in ſubſtantijs ſpūalibus inuēta. Et querunt̄ duo. Primo vtru3 imenſitas diuina excludat pluralitatē ꝑſonaꝝ. Scđo vtꝝ angelica ſimplicitas patiat̄ cōpoſitionē ex ſubo ⁊ accñte. Arti. VI.

Ad primū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ imenſitas diuina excludat pluralitatem ꝑſonaꝝ. Omne.n.imēſu3 cū ſit indeterminatū:ſtat in vno. S3 q̄cq̄d eſt in diuinis eſt imēſum. Cū ḡ ꝑſona ſit in diuinis ſtabit in vno: ita ꝙ nō erūt ibi plures ꝑſone. ¶ Si dicat̄ ꝙ ꝑſone h̄ mō in vno ſtāt:ꝙ oēs ſunt vna eēntia. Cōtra. Sicut eēntia eſt imēſa:ita ⁊ ꝑſona. S3 imēſitas eēntie facit ꝙ ſit vna eſſentia tm̄:ḡ imēſitas perſone facit ꝙ ſit vna ꝑſona tm̄. ¶ Si dicat̄ ꝙ ꝑſona nō eſt imēſa niſi imēſitate eſſentie. Contra. Perſona ſ3 itellectū addit aliq̄d ſupra eēntiã. S3 quicq̄d intelligit̄ in diuinis itelligit̄ vt imēſu3. ḡ p̄ter imēſitatem eēntie eſt i do imēſitas ꝑſōe:q̄ faciet i diuis vnã tm̄ ꝑſonã.

¶ Sed contra eſt quod dicitur p^e Jo.4°. Tres ſunt qui teſtimonium dant in celo.

Reſpōdeo dōm ꝙ imēſitas non excludit ꝑlalitatē niſi ſ3 ꝙ tollit determinationē:q̄ ē ꝑlalitatis p̄n^m p̄^m. Sic aūt dcm̄ eſt p̄us:duplex ē dterminatio.ſ.limitatiōis ⁊ diſtinctiōis. In diuis āt nullo mō cadit determinatio limitatiōis. cadit āt ibi dterminatio diſtictiōis dupliciter. Uno° ſ3 ꝙ diſtiguit̄ ꝑ eēntiã ab oib⁹ creatis:vt nō limitatū a limitato. Alio° ſ̄m ꝙ ꝑſona diſtiguit̄ a ꝑſona ꝑ relationē origis:q̄ q̄dē diſtictio nō eſt ꝑꝑ aliq̄ limitationē: ſ3 rōne oppōnis:q̄ eſt in relatiōe. vñ hāc diſtictionē imēſitas diuina nō excludit:⁊ ꝑ ↄ̄ñs nec pluralitatē ꝑſonaꝝ.

Et per h̄ p3 rñſio ad p^m. ¶ Ad 2^m dōm ꝙ q̄uis ꝑſona ſit imēſa:tñ imēſitas ē eēntiale nō ꝑſonale:ſic ꝑſona ē bōa bonitate eēntiali:vñ nō o3 ꝙ imēſitas faciat idiſtictionē in ꝑſōis:ſ3 ſolū in eē nāe. ¶ Ad 3^m dō. ꝙ ꝑſona nō dr̄ aliq̄d ſ3 itellm̄ addere ſupra eēntiã q̄ſi itell̄s dbeat intelligere aliq̄d additū eēntie. Eſſet.n.intell̄s falſus:ſ3 q2 intelligēdo ꝑſonã itelligo eēntiã de necītate:ſed nō ecōuerſo:vñ obiectio nō ꝓcedit. Articulus. VII.

Circa 2^m ſic ꝓcedit̄. Ur̄ ꝙ i ãgelis nō ſit cōpoſitio accñtis ⁊ ſubīti:q2 eē accñtale cãtur ab eē ſubali:ḡ ⁊ ↄ̄pō accñtal̄ a compōne ſubali. S3 i ãgelis nō ē ↄ̄pō ſubal̄:q2 ſūt ſube ſimplices. vt Dio. dic̄. ḡ nec ↄ̄pō accidentalis. ¶ P̄. Boe. dic̄ i lib. d tri. ꝙ forma ſimplex ſub3 eē nō pōt. S3 ãgeli ſūt for^e ſimplices ſ3 Dio. ḡ ñ pñt eē ſub3 accñtis. ¶ S3 ↄ̄ eſt qđ Aug. ſubas ſpūales ponit deficere a ſimplicitate diuina:ꝑ h̄ ꝙ eſt in eis ↄ̄pō accñtis ⁊ ſubiecti.

Reſpōdeo dōm ꝙ ex h̄ aliq̄d eſt ſuſceptiuū forme ſubal̄ vl̄ accñtalis ꝙ aliq̄d h3 poſſibilitatis:q2 d rōne potētie eſt:vt actui ſubſternat̄ q̄ forma dr̄. De ãgelis āt diuerſi diuerſa ſentiūt. Quidã.n.dicūt ꝙ ſūt ex mã ⁊ for^a ↄ̄poſiti. Alij dicūt ꝙ ſūt cōpoſiti ex eē ⁊ qđ ē. vt Boeti⁹ dic̄. Et vtroq3 mō o3 ponere potētialitatē in ãgelo. De p^o.n.mō p3. ſil̄r patere pōt d 2°:q2 oē qđ nō ē ſuū eē: o3 ꝙ hēat eē receptū ab alio:qđ ē ſibi cã eēndi. Et ita in ſe ↄ̄ſideratū ē i potētia reſpectu illi⁹ eē qđ recipit ab alio:⁊ h̄ mō ad min⁹ potētialitatē ponere o3 i ãgelo:q2 ãgelus nō ē ſuū eē:h̄.n.ſoli⁹ dei ē. Et ita relīq̄t̄ ꝙ ãgelus poſſit eē ſubm accñtal̄ forme.

Ad primu3 ḡ dō3 ꝙ ſubalis ſimplicitas in ãgelis excludit ↄ̄pōnē māe ⁊ forme:nō aūt ↄ̄pōnē ex eē ⁊ qđ ē:quã ↄ̄pōnē ad min⁹ accidētalis ↄ̄pō in ãgelis p̄ſupponit:⁊ iterꝝ nō o3 ꝙ ſi eē accidētale cauſatur a ſubali:ꝙ ↄ̄pō accñtalis a ↄ̄pōne ſubali cauſet̄:q2 ſuba aliq̄ mō ſimplex pōt eē ſub3 accñtis:vt dcm̄ ē. ¶ Ad 2^m dō3 q̄ Boeti⁹ loq̄t̄ de illa for^a ſimplici q̄ ē act⁹ purus cui nihil potētialitatis admiſcet̄:⁊ talis eſt ſolus deus.

Deinde q̄rit̄ de ſacro altaris. Et circa h̄ q̄runt̄ tria. p°vtꝝ corpus xp̄i ſ3 totã ſuã q̄titatē ↄ̄tineat̄ ſb ſpēb⁹ pāis. 2°. vtꝝ in eodē iſtanti ſit panis ⁊ corp⁹ xp̄i. 3°. vtꝝ deus poſſit facere ꝙ albedo ⁊ alie q̄litates ſint ſine quãtitate:ſicut facit ꝙ q̄titas in ſacro altaris ſit ſine ſubo.

Articulus. VIII.

Circa p̄mū ſic ꝓcedit̄. Ur̄ ꝙ nō poſſit totū corpus xp̄i ſub illis ſpēb⁹ panis ↄ̄tineri. Nō.n.p̄t ēt ꝑ miraculū fieri:vt duo ↄ̄dictoria ſint ſimul vã. vt Aug. dic̄ ↄ̄ Fauſtū. Hoc aūt ſequeret̄:ſi totū corp⁹ xp̄i ſubeēt illis ſpēb⁹. Si.n.eſt ſub illis ſpēb⁹ totū:nō ē mai⁹ illis ſpēb⁹:cū nō excedat eas. ⁊ tñ ſ̄m rei v̄itatē eſt maius. cū ſit bicubitū vl̄ ãpli⁹. Et ſic erit eodē mai⁹:⁊ nō mai⁹. Ergo nō pōt ēt ꝑ miraculū fieri:ꝙ ſub ill̄ ſpēb⁹ ↄ̄tineat̄ totū: ¶ S3 ↄ̄. vbicūq3 ē ꝑs alic⁹ corꝑis ē ⁊ totū corp⁹:niſi corp⁹ ſit diuiſū. S3 corp⁹ xp̄i ñ ē diuiſū cū ſit ipaſſibile:ḡ cū aliq̄d corꝑis xp̄i ſit ſb ill̄ ſpēb⁹:vt dr̄ mat. 26. Hoc ē cōp⁹ meū. o3 ꝙ ſb ill̄ ſpēb⁹ totū cōp⁹ xp̄i ↄ̄tineat̄.

¶ Reſpondeo

Reſpōdeo dōm ꝙ ſub illis ſpēbus abſq; dubio cōtinet̄ totum corpus xpi ⁊ tota quātitas eius: ad cui⁹ euidentiā ſciendū eſt: ꝙ in ſacro altaris dupl'r aliqd ɔtinet̄. Uno mō ex vi ſacri. Alio mō ex nāli ɔcomitātia. Vbi grā. Sub ſpēb⁹ panis ɔtinet̄ ⁊ corpus ⁊ ſanguis xpi: ſꝫ corp⁹ ex vi ſacri: ſanguis ex ɔcomitātia nāli: qꝛ corp⁹ xpi nō eſt ſine ſanguine: ſub ſpēb⁹ aūt vini eſt ecōuerſo. Illud aūt ɔtinet̄ ſub ſacro ex vi ſacri: qḋ eſt trāſubſtātiatiōis terminus: ⁊ pp̄ h̄ aīa ⁊ dīnitas nō ɔtinet̄ in ſacro ex vi ſacri: cū panis ⁊ vinū in ea non ɔuertant̄: ſꝫ ex nāli ɔcomitātia q̄ aīa inſepabil'r vnit̄ illi corpi: ⁊ diuinitas hūanitati. Cū aūt ex pte panis ſb̄a trāſeat: ⁊ quātitas maneat cū reliqs accñtib⁹: pꝫ ꝙ directe trāſubſtātiatiōis termin⁹ eſt ſub̄a corpis xpi: ⁊ ſic ipſa ſub̄a corporis xpi eſt ibi ex vi ſacri: ſꝫ quātitas ex nāli ɔcomitātia. Un̄ pꝫ ꝙ ſub̄a corpis xpi imediate h̄ꝫ ordinē ad dimēſiones panis remanētes: quātitas aūt corpis xpi quaſi ex ɔñti. Econuerſo aūt eſt in ordine locati ad locū: qꝛ ſub̄a locati ordinat̄ ad locū mediantib⁹ dimēſionib⁹ ppꝛijs: ⁊ inde eſt ꝙ opꝫ dimēſiones locati cōmenſurari dimenſionib⁹ loci ɔtinentis: nō aūt dimēſionem corpis xpi cōmēſurari dimēſionibus ſpēꝝ: ⁊ ideo ſub qbuſcūqꝫ parnis dimēſionib⁹ panis pōt eſſe totuꝫ corpus xpi: ſic̄ tota nā ſub̄e alicuius corporis ſaluat̄ in q̄libꝫ pte illius corporis.

Ad primuꝫ ergo dōꝫ ꝙ non ſequit̄ ex hoc corpus xpi nō eſſe maius illis ſpēbus: qꝛ non continet̄ ſub eis quaſi cōmenſuret̄: ⁊ ſic non ſequit̄ cōtradictoria eſſe ſimul.

Articulus. IX.

Irca ſcꝫꝫ ſic pcedit̄. Uī ꝙ in eodē inſtāti ſub ſpēbus illis ſit ſub̄a panis ⁊ corp⁹ xpi: accipiat̄. n. vltimuꝫ inſtans in q̄ eſt panis: ⁊ primum inſtans in quo eſt corpus xpi. Aut ergo ſunt duo inſtātia: aut vnū: ſꝫ nō duo: qꝛ cū inter quelꝫ duo inſtātia ſit tp̄s mediū: eſſet aliqḋ tp̄s dare in quo nō eēt ibi nec corpus xpi nec ſub̄a panis. g̃ opꝫ ꝙ ſit vnum inſtās: ⁊ ſic in eodē inſtāti ibi eſt panis ⁊ corpus xpi. Si dicat̄ ꝙ non eſt dare vltimū inſtans in quo eſt panis. Cōtra. Eſſe panis menſurat̄ quodā tp̄e. Sed mēſura ppꝛia equatur mēſurato: ergo in quolꝫ inſtāti illius tp̄is eſt ibi panis. Et ſic in vltimo inſtāti. ¶ P̄. ſicut ſe h̄ꝫ tp̄s ad motū continuū: ita ſe h̄ꝫ inſtans ad mutationē inſtantaneā. Sed tp̄s includit vtrūqꝫ terminoꝝ motus ɔtinui: ergo ⁊ vnū tranſubſtātiationis: que eſt mutatio inſtantanea. Eius aūt termini ſunt panis ⁊ corpus xpi: ergo in eodē inſtāti eſt panis ⁊ corpus chriſti. ¶ P̄. in qualꝫ mutatiōe inſtātanea ſimul eſt veꝝ dicere: qḋ fit ⁊ factum eſt: qꝛ in inſtanti non eſt accipere prius ⁊ poſterius: ergo cum trāſubſtantiatio ſit mutatio inſtātanea ſimul: veꝝ eſt dicere ꝙ fit ibi corpus chriſti ⁊ factū eſt. Ergo corpus xpi ſimul eſt ibi ⁊ non eſt. Sed qn̄ nō eſt ibi corpus xpi eſt ibi ſubſtantia panis. Ergo ſimul in eodē inſtāti eſt ibi corpus chriſti ⁊ ſubſtantia panis.

¶ Sed ɔtra. Due forme ſubſtātiales diſperate nō poſſunt in eodē inſtāti eidēꝫ ineſſe. Sed forma panis ⁊ corpus xpi ſunt h̄: ergo nō pñt ſimul eidēꝫ ineſſe ⁊ in eodē inſtanti.

Reſpōdeo dōm ꝙ nullo mō in eodē inſtāti eſt ibi corpus xpi ⁊ ſub̄a panis: nec eſt aſſignare vltimū inſtās: in q̄ eſt ibi panis: ſꝫ vltimū tp̄s qḋ ɔtinuat̄ ad inſtās illud in quo p̄mo eſt ibi corpus xpi. Ad c⁹ euidentiam ſciēdū eſt ꝙ in reb⁹ nālib⁹ mutationes iſtātanee ſunt termini motus ſꝑ. Cuius rō eſt: qꝛ h̄ꝫ mutationes hñt pro terminis formā ⁊ p̄uationē: ſic̄ generatio ignis igneꝫ ⁊ non ignē. Inter formā aūt ⁊ p̄uationē nō pōt eē aliqḋ medium niſi p accñs: in q̄ntum. ſ. illud qḋ p̄uat̄ forma magis ⁊ min⁹ appropinquat ad formā rōne alicui⁹ diſpōnis ad formā: q̄ intēdit̄ vel remittit̄ p motū ɔtinuū. Et ideo opꝫ p̄exiſtere motū alterationis: q̄ terminet̄ ad generationē: ⁊ ſic alteratio h̄ꝫ duos terminos: vnū ſui generis. ſ. vltimā diſpōnem: que eſt nec̄itas ad formā: qꝛ alteratio eſt mot⁹ in q̄litate: ⁊ aliū alterius generis. ſ. formā ſb̄alē. Et eodē mō illuminatio eſt termin⁹ mot⁹ local' ſolis: q̄ eſt mutatio iſtātanea ex h̄ꝫ inter formā lumis ⁊ p̄uationē ei⁹. ſ. tenebras. Cuiuſlꝫ autē mot⁹ q̄ mēſurat̄ aliq̄ tp̄e: oꝫ ꝙ vltim⁹ termin⁹ ſit in vltimo inſtāti tp̄is. Un̄ cū forma ſub̄alis ſit qdā termin⁹ alterationis: opꝫ ꝙ in vlt° inſtāti illius tp̄is itroducat̄ forma ſb̄alis: corruptio āt ⁊ generatio ſil' currūt: qꝛ generatio vni⁹ eſt corruptio alteri⁹. opꝫ g̃ ꝙ in vltimo iſtāti illi⁹ tp̄is ſit termin⁹ corruptiōis vni⁹ vt aeris: ⁊ termin⁹ generatiōis alterius vt ignis. Termin⁹ aūt corruptiōis eſt nō eſſe. Opꝫ ergo ꝙ in vltimo inſtāti illius tp̄is ſit p̄mo nō aer ⁊ primo nō ignis: ſed an̄ vltimū inſtans alicuius tp̄is non pōt accipi penultimum: qꝛ inter quelibet duo inſtātia eſt tēpus medium ſm̄ ph̄m: ⁊ ſic non eſt accipe vltimū inſtans in quo ſit aer: ſꝫ in toto tp̄e mēſurāte motū alterationis erat aer. Et in vltimo inſtāti eius eſt p̄mo non aer: ⁊ p̄mo ignis: ⁊ ſil'r trāſubſtantiatio eſt termin⁹ cuiuſdā mot⁹: qui ɔſiſtit in ꝓlatione verboꝝ: vn̄ in vltimo inſtāti tp̄is mēſurātis illam ꝓlationem eſt p̄mo non panis: ⁊ p̄mo corpus xpi: ⁊ ſic nō eſt vltimum inſtans in quo eſt panis: ſed vltimū tēpus. Inter tp̄s autē ⁊ inſtās nō oꝫ ꝙ aliqd cadat medium: ſic̄ nec inter lineā ⁊ pūctum: ⁊ ſic nō oꝫ ꝙ aliqn̄ neqꝫ ſit panis: neqꝫ corp⁹ xpi.

Et ita pꝫ ſolutio ad p^m. ¶ Ad 2^m dōꝫ ꝙ pūctū additū vel ſubtractū linee nō facit mai⁹ vel min⁹: ⁊ ſil'r eſt de inſtāti appoſito tp̄i vel ſubtracto ab eo. Un̄ quāuis in vltimo inſtāti tp̄is mēſurātis eſſe panis nō ſit panis: tn̄ nō ſequit̄ ꝙ tp̄s illud ſit maius q̄ꝫ duratio eē panis: ⁊ ſic ꝙ mēſura nō equet̄ menſurato. ¶ Ad 3^m dōm ꝙ inſtans dī mēſurare mutationē aliquā inſtātaneā: in quātuꝫ mēſurat terminū eius ad quē: qꝛ terminus eius a quo ɔiungit̄ cum toto motu precedēti: ⁊ ita mēſurat̄ tp̄e mēſurante motuꝫ precedētē: ſꝫ tp̄s mēſurat motū rōne vtriuſqꝫ termini: ⁊ iō non eſt ſimile. ¶ Ad 4^m dōꝫ ꝙ fieri dī dupl'r: vno mō moueri ad eſſe: ⁊ ſic illud qḋ generat̄ in toto tp̄e alterationis precedentis dī fieri: ⁊ hoc mō loqtur ph̄s de fieri in. 6. phy. vbi oſtēdit ꝙ oē factū eſſe precedit fieri: ⁊ oē fieri precedit factū eē: ⁊ ſic nō eſt veꝝ ꝙ aliqd fiat ⁊ factū ſit: ſꝫ ſic ē veꝝ ꝙ illud ꝙ fit nō eſt. Alio mō dī fieri res qn̄ introducit̄ forma: ⁊ ſic fieri nō eſt moueri: ſꝫ terminari motū: vn̄ ſicut ſimul mot⁹ terminat̄ ⁊ terminat⁹ eſt: ita ſimul aliqd fit ⁊ factū eſt: ſꝫ h̄ mō illḋ qḋ fit eſt: qꝛ termin⁹ factiōis eſt eſſe: in quo ponit̄ eē: ⁊ ē illḋ: qḋ dī h̄ mō moueri.

Articulus. X.

AB tertiū ſic ꝓcedit̄. Uī ꝙ deus nō poſſit facere ꝙ albedo aut aliqua qualitas corpalis ſit ſine q̄ntitate: qꝛ quantitas eſt prima diſpoſitio corporis ex eo ꝙ imediate adheret ſub̄e: vt dicit Boetius. Sed primuꝫ in quolibet genere eſt cā eoꝝ que ſunt poſt: vt dī in. 2. meta. (T. c. 3.) g̃ a q̄ntitate hñt oīa alia accidētia ꝙ ſint diſpōnes corpales: ergo remota q̄ntitate nulla q̄litas corporalis remaneret. ¶ P̄. qualitas ſpūalis vt ſcīa vel virtus eſt nobilior q̄ꝫ q̄litas corporalis. Sed qualitas ſpūalis etiam miraculoſe nō poſſet eſſe ſine ſub̄o: vt videt̄. g̃ multo minus q̄litas corpis poſſet eſſe ſine ſubiecto ad min⁹ qḋ eſt q̄ntitas. ¶ P̄. magis eſt remotū a nā ꝙ q̄litas corpalis ſit oīno ſine obiecto: q̄ꝫ ꝙ ſit in ſubiecto ſpūali: qꝛ eſſe in ſub̄o ſpūali eſt qualitatis ſpūalis: que eſt in predicamēto eodē cū qualitate corporali: ſꝫ eſſe omnino ſine obiecto eſt ſubſtantie q̄ eſt aliud predicamētum. Sed non poſſet miraculoſe fieri ꝙ qualitas corporalis eēt in ſubiecto ſpūali: vt albedo in angelo: ergo multo minus pōt fieri ꝙ q̄litas corporalis nō habeat ſb̄m ad minus quantitatem. ¶ P̄. magis depēdet qualitas a ſub̄a q̄ꝫ econuerſo. Sed deus non poſſet facere

aliq̄ꝫ ſb̄aꝫ creatā abſqꝫ oī accn̄te:q2 ad min⁹ oꝫ ꝙ creature inſit relatio ad ſuū creatorē:g̃ multo min⁹ pōt fieri ꝙ q̄li/ ⸿Sed cōtra.ꝑpter h̄ pōt fieri ꝙ in (tas ſit abſqꝫ oī ſub̄o. ſacr̄o altaris q̄titas ſit ſine ſubſtātia:q2 q̄titas ꝑ eēntiaꝫ a ſub̄a differt.Sed ſil'r q̄litas differt per eēntiā a q̄ntitate:g̃ eadē rōne fieri poſſet:vt qualitas eſſet ſine quantitate.

Reſpondeo dōꝫ ꝙ diue potētie rōne ſue imēſitatis attribuēdū eſt q̄cq̄d in defectū nō ſonat:tn̄ aliq̄ ſunt que nā̄ creata non patit̄:vt fiat propter aliquā repugnātiam:quā important rōne ꝯtradictiōis implicite:⁊ de talib⁹ conſueuit a q̄buſdā dici ꝙ deus pōt ea facere quāuis fieri nō poſſint.Ut ergo videamus vtruꝫ fieri poſſit a deo ꝙ albedo ſit ſine q̄titate:ſciēduꝫ eſt ꝙ in albedine:⁊ q̄libꝫ alia qualitate corporali eſt duo conſiderare.ſ. ipſam nām albedinis ꝑ quā ſpēm ſortitur:⁊ indiuiduationem eius ſ̄m ꝙ eſt hec albedo ſenſibilis ab alia albedine ſenſibili diſtincta.Poſſet g̃ fieri miraculo:vt natura albedinis ſubſiſteret abſqꝫ omni quantitate:tamē illa albedo nō eēt ſic h̄ albedo ſenſibilis:ſꝫ eſſet q̄dā forma intelligibilis ad modū formaꝝ ſeparataꝝ q̄s Plato poſuit:ſꝫ ꝙ hec albedo ſenſibilis idiuiduata eēt ſine q̄titate fieri nō poſſet: q̄uis fieri poſſit ꝙ q̄titas idiuiduata ſit ſine ſb̄a:q2 q̄ntitas nō indiuiduat̄ ſolū ex ſubiecto:ſicut alia accn̄tia:ſed ēt ex ſitu q̄ eſt de rōne ipſius q̄titatis dimēſiue:q̄ eſt q̄titas poſitionē h̄ns.Et iō poſſibile eſt imaginari duas lineas ſeparatas eiuſdē ſpēi numero diuerſas ſ̄m diuerſum ſituꝫ. q̄ls linea nō eēt diuiſibil' ex ip̄a rōne ſui generis. Non eniꝫ diuidit̄ linea niſi in lineas. Plures aūt albedines eiuſdeꝫ ſpēi ſine ſubiecto imaginari eſt ipoſſibile:⁊ ſic pꝫ ꝙ albedo nō indiuiduat̄ niſi ex ſubiecto:⁊ ꝑꝑ h̄ nō poſſet eſſe idiuiduata:niſi eſſet in aliquo ſub̄o ad min⁹ in q̄titate:ſꝫ quātitas hꝫ vn̄ indiuiduet̄ ēt abſqꝫ ſub̄o.Et ideo pōt ꝑ miraculum eſſe hec q̄titas ſenſibilis ēt abſqꝫ ſb̄o:ſic̄ pꝫ in corꝑe xp̄i.

Ad primū ergo dōm ꝙ albedo ſi ſine q̄ntitate eēt:iam nō eſſet corporalis q̄litas ſed ſpūalis:vt ex dictis pꝫ.⸿Ad 2ᵐ dōm ꝙ de q̄litate ſpūali oīno idē dicēdū videt̄:quod de qualitate corporali dictum eſt. ⸿Ad 3ᵐ dōm ꝙ cū ſub̄a ſpūalis q̄titate careat:nō pōt fieri ꝙ qualitas corporalis ſit in ſub̄a ſpūali:niſi ꝑ modū illū quo pōt eſſe ſine quātitate:vt dictū eſt. ⸿Ad 4ᵐ dōm ꝙ ex hoc ipſo ꝙ ſub̄a creata compat̄ ad deum:cōſequit̄ ipſā aliq̄d accn̄s:ſicut ipſa relatio creationis aut ſeruitutis:aut alia ſil's ratio:vn̄ ſicut deus nō pōt facere ꝙ creatura nō dependeat ab ipſo:ita non poſſet facere ꝙ eſſet abſqꝫ h̄ accn̄tib⁹:poſſet aūt facere ꝙ eſſet abſqꝫ alijs accn̄tib⁹. Accidens aūt non hꝫ ſubiectum ex h̄ ꝙ compat̄ ad deum:⁊ ideo nihil ꝓhibet q̄n deus facere poſſit aliq̄d accidēs eſſe ſine ſub̄o.⸿Ad quintuꝫ q̄d obijcitur ꝯtra pꝫ ꝙ nō eſt eadem ratio de quantitate ⁊ qualitate:vt ex dictis patet.

Deinde queritur de corporibus dānatoꝝ. Et circa hoc querūtur tria. Primo vtrum corpora damnatoꝝ ſint incorruptibilia. Secundo vtrum reſurgent cum ſuis deformitatibus. Tertio vtrū punientur in inferno verme ⁊ fletu corporali.

Articulus. XI.

Ad primū ſic ꝑcedit̄.Uidet̄ ꝙ corpora dānatoꝝ nō erūt incorruptibilia.Corpus eni nō pōt eē icorruptibile:niſi ꝑ nām vt celeſte:vel per grām inocētie vt corpus hoīs in p̄mo ſtatu:vel ꝑ gloriā:ſicut corp⁹ xp̄i ī reſurrectiōe.Sꝫ nullū iſtoꝝ cōpetit corꝑib⁹ dānatoꝝ:ergo corꝑa dānatoꝝ nō erūt icorruptibilia.⸿Si dicat̄ ꝙ erūt icorruptibilia ex decreto diue iuſtitie:vt ꝑpetuo puniant̄. Cōtra culpe nō debet̄ pena ꝑpetua:niſi ſ̄ꝫ ꝙ hꝫ aliq̄d ꝑpetuitatis:ſed ꝑpetuitas culpe non eſt ex ꝑte corporis:ſed ex parte volūtatis que eligit ꝑpetuo in peccato manere:ergo diuina iuſtitia nō req̄rit ꝙ corpus eternal'r puniat̄. ⸿P̄. corpus nō punit̄ ꝓ pctō aīe niſi inq̄ꝫtū eū eſt organum aīe opantis peccatū.Sed in aliq̄bus actib⁹ pōt eē pctm̄ mortale in q̄b⁹ corpus nō cōmunicat:ſic̄ pꝫ in peccatis ſpūalibus:ergo ſi aliq̄s ꝑ eis ſolis dānet̄:corpi eius nō debet̄ pena ꝑpetua.⸿P̄.ſicut aliquis dānatur ꝑpter pctm̄ tranſgreſſionis:ita dānat̄ ꝑpter pctm̄ omiſſiōis. Sed in omiſſione nihil coopat̄ corpus:g̃ nō debet̄ ſibi pena ꝑpetua:ſi ꝑpter pctm̄ omiſſionis aliq̄s dānet̄:⁊ ſic diuina iuſtitia nō requirit corpora dānatoꝝ eſſe incorruptibilia.

⸿Sed ꝯtra. Remota cā̄ remouet̄ ⁊ effectus.Sed poſt reſurrectionē ceſſabit motus celi:q̄ eſt cā̄ corruptiōis in corporibus:g̃ ceſſabit corruptio:⁊ ſic corꝑa dānatoꝝ nō erunt (corruptibilia.

Reſpōdeo dōm ꝙ corpora dānatoꝝ erūt incorruptibilia:quāuis ſint paſſibilia. Incorruptibilitatis aūt prima cā̄ ⁊ p̄ncipalis eſt iuſtitia diua:que ꝯſeruabit corpora dānatoꝝ in ꝑpetuis penis.Sed cā̄ ſecūdaria ⁊ quaſi coadiuuās erit quies mot⁹ celi:quo q̄ſcēte nulla actio vel paſſio poterit eſſe in corporibus ꝑtinens ad tranſmutationem nature. Un̄ ⁊ corpora damnatorum non patiunt̄ ab igne paſſione nature:qua nā̄ corporis humani tranſmutetur a nā̄ ſua:ſed patient̄ paſſione aīe:ſicut organū ſenſus a ſenſibili ſuſcipiendo ſimilitudinē qualitatis ſenſibilis.

Ad primuꝫ ergo dōm ꝙ ratio illa ꝓcedit ex inſufficienti diuiſione.Eſt.n.hic alia cā̄ incorruptionis a reb⁹ que tāgunt̄ in obiectiōe.ſ.decretū diuine iuſtitie:q̄uis poſſit dici aliquo mō:ꝙ etiam ꝑ nām erūt incorruptibilia:inq̄ꝫtū.ſ.remouet̄ nāle corruptionis p̄n̄ᵐ.ſ. motus celi.⸿Ad 2ᵐ dōm ꝙ pctm̄ ⁊ rōnē culpe:⁊ ꝑpetuitatis hꝫ ex aīa nō ex corpore. Un̄ ſicut corpus punit̄ pro peccato:inq̄ꝫtum eſt inſtr̄m peccati rōneꝫ culpe h̄ntis ab aīa: ita ꝑpetuo puniri dꝫ inq̄ꝫtū eſt inſtr̄m peccati q̄d hꝫ ꝑpetuitatē ex volūtate.⸿Ad 3ᵐ dōm ꝙ hec nō eſt ratio principaliter:q̄re corpus punit̄ ꝓ pctō aīe:q2 eſt inſtr̄m aīe opantis pctm̄:ſꝫ magis q2 eſt pars eēntialis hoīs q̄ opat̄. ꝓprie enī loquēdo hō eſt q̄ peccat ꝑ aīaꝫ:⁊ iō ſi puniret̄ aīa tm̄ nō puniret̄ q̄ peccauit.ſ.hō. Nec tn̄ eſt veꝝ ꝙ aliq̄s actus ſit hoīs in vita p̄nti in quo corp⁹ nō cōicet:q2 quāuis in actib⁹ intellectiue ꝑtis nō cōicet corpus ſic̄ inſtr̄m act⁹:cōicat tn̄ ſicut repn̄tans obiectū:q2 obm̄ intellectus eſt fantaſma:ſic̄ color viſus:vt dr̄ in 3° de aīa.(T.c.30.)Fantaſma aūt non eſt ſine organo corporali:⁊ ſic pꝫ ꝙ ēt intelligēdo ⁊ in alijs actib⁹ aīe vtimur aliquo mō corpore. ⸿Ad 4ᵐ dōꝫ ꝙ pro pctō omiſſiōis nō dānat̄ aliq̄s:q2 aliq̄d agat̄:ſed q2 omittitur illud q̄d eſt debitū fieri ab aīa ⁊ a corꝑe:inq̄ꝫtum corpus cōicat actibus aīe:⁊ ita eodē mō pctm̄ trāſgreſſionis ⁊ omiſſionis ꝑtinet ad corp⁹ ⁊ aīaꝫ.

Articulus. XII.

Ad ſecūdū ſic ꝓcedit̄.Ur̄ ꝙ corꝑa damnatoꝝ reſurgēt ſine deformitatibus. Reſurrectio.n.fiet diuina virtute que eſt ꝑfectiſſima.Sꝫ virtutis ꝑfecte ꝑfecta eſt opatio ⁊ effectus:ergo corꝑa reſurgētiū erūt perfecta:⁊ ita corpora dānatoꝝ reſurgent ſine deformitatibus.

⸿Sed ꝯ eſt ſapientie.xi. Per que peccat quis ꝑ hec ⁊ torquetur.Sed dānati peccauerūt per corpora deformitateꝫ habentia:ergo reſurgent cum deformitatibus.

Reſpōdeo dōm ꝙ deformitas in corpore poteſt eē duobus modis. vno° ex defectu alicuius mēbri:⁊ talis deformitas (vt cōiter dr̄) in corporib⁹ dānatoꝝ nō erit:q2 oēs reſurgēt incorrupti.i.ſine defectu alicuius mēbri:vt ſic totuꝫ corpus puniat̄ in reprobis:⁊ p̄miet̄ in electis.Alio mō pōt eſſe deformitas vel defectus corꝑis ex idebita ꝓportione ꝑtium:ſicut febris accidit ex idebita

ꝓportiōe humoꝝ:⁊ ſic gibbus accidit ex ſupabūdātia car/
nis i aliq̄ pte:⁊ de tali deformitate vel defectu eſt duplex
opinio. Quidā.n.attēdentes dānationē reprobon:vt nihil
eis mali deſſet:dixerūt φ talib⁹ deformitatib⁹ nō carebūt.
Alij vō attēdentes virtutē reſuſcitātis:q ſicꝰ nāz ꝯdidit in
opere creatiōis:ita nāz i reſurrectiōe repabit:dicūt φ oēs
defectus qui ex vitio nature acciderunt:actor nāe amoue/
bit:vt febrē ⁊ hꝰ. Sed defectus qui ex praua volūtate p/
ceſſerunt in reprobis remanebūt:ſicꝰ ſunt macule ⁊ reatus
peccatorum. Quid aūt horum verius ſit Aug.in ench.ſub
dubio relinquit dicens: φ nulla debet eſſe queſtio de pul/
chritudiē illoꝝ quoꝝ eſt certa dānatio. ℂ His viſis facile
pꝫ ſolutio ad obiecta. Articulus. XIII.

D tertium
ſic pceditur. Uꝰ φ corpora damnatoꝝ punient̄ vmibus
a ⁊ fletu corporalib⁹. Dicit̄ enim Judith vltimo.
Dabit ignez ⁊ vermes in carnes eoꝝ. Sꝫ vmis
ſpūalis nō dat̄ in carnē:ſꝫ magis in aiam: ergo
vermis quo reprobi punient̄:nō eſt tm̄ ſpūalis:ſꝫ etiā cor/
poralis. ℂ Itē Luce.iꝫ.dicit quedā glo. Q: per fletū quez
dominus reprobis cōminatur poteſt pbari vera corporuz
reſurrectio:qḋ nō eēt ſi fletus ille eēt tm̄ ſpūalis.ğ ⁊c.
ℂ Sꝫ ꝯtra eſt φ vmis quo punient̄ reprobi eſt imortalis.
Iſa.vltimo. Uermis eoꝝ nō morieт. Sed nullum aial hꝫ
ordinē ad imortalitatē niſi hō:ğ vmis ille nō erit aālis.
ℂ P̄.in fletu corporali fit qdā reſolutio lachrymaꝝ. Sed
oē corp⁹ finitū a quo aliqd ꝯtinue reſoluit̄ niſi fiat aliqua
reſtauratio:tandem ꝯſumitur. Cuꝫ ergo in corporibus dā/
natoꝝ nulla reſtauratio fiat deperditi:videtur φ fletus q
erit in eis perpetuus non erit materialis.

Reſpōdeo
dōm φ circa hoc Aug.li.20.de ci.dei po
nit diuerſas opiniones ſic dicens. In pe
nis maloꝝ: ⁊ inextinguibilis ignis ⁊ viuaciſſimus vermis
ab alijs atqꝫ alijs:aliter atqꝫ aliter eſt expoſitus. Alij q̄ppe
vtrunqꝫ ad animū retulerūt:alij vtrūqꝫ ad corpus:alij ad
corpus ignē:ad animaꝫ tropice vermē:qḋ eſſe credibilius
videt̄. Uñ ſequentes Auguſtinū dicimus φ vmis ille erit
ſpūalis:vt ipſe remorſus conſcie interius aiam corrodens
vermis dicat̄:⁊ ſilr fletus erit ſpūalis: vt ipſe dolor fletus
dicat̄. Aliquo tñ mō poſſet dici corporalis fletus etiaꝫ ſine
lachrymaꝝ emiſſione:vt fletus dicat̄ non ſoluꝫ dolor aie:
ſed diſpoſitio qua corpus diſponitur anima dolente.

Ad primuz
ergo dōꝫ φ locutio illa tropica ē:⁊ ſic
poſſumus p carnes exponere aias im/
pioꝝ q carnales fuerūt. ℂ Ad 2m dōm φ fletus corpalis
mō predicto ſine lachrymaꝝ emiſſiōe ſufficit ad veritatē
reſurrectiōis inſinuandā:ſi tñ ſuſtineret̄ φ vmis ⁊ fletus
eēnt corporales:poſſet dici φ diua vtute ⁊ vermis ille ſu/
ſtentaretur:⁊ lachrymaꝝ deperditio reſtauraretur.

D Einde
q̄rit̄ de ſenſib⁹ ſacre ſcripture. Et
circa h̄ q̄runt̄ tria. Primo vtrum
p̄ter ſenſus litterales in verbis ſacre ſcripture:
alij ſenſus lateant. Secūdo de numero ſenſuꝫ
ſacre ſcripture. Tertio vtꝝ iſti ſenſus inueniant̄
in alijs ſcripturis. Articulus. XIIII.

A D primū
ſic pcedit̄. Uꝰ φ in eiſdē ver
bis ſacre ſcripture nō lateant
plures ſenſus:qꝛ dictionibus ſemel ſumptis nō
eſt vtenduꝫ equoce vel multiplr. Sed plurali/
tas ſenſuū facit multiplicē locutionem:ergo in
eadem locutione ſacre ſcripture non pñt plures ſenſus la/
tere. ℂ P̄.ſacra ſcriptura ordinata eſt ad intellectum ſm
illud ps. Declaratio ſermonū tuoꝝ dat intellectum. Sed
multiplicitas ſenſuū obnubilat intellectū:ğ nō debent in
ſacra ſcriptura multi ſenſus eē. ℂ P̄.ad qḋ pōt eē occaſio
erroris dꝫ in ſacra ſcriptura vitari. Sꝫ ponere alios ſenſus
preter lrālem in ſcriptura pōt eē occaſio erroris:qꝛ qlibet
poſſet exponere ſacrā ſcripturā ſm φ ipſe vellet ad confir/
mationē opinionis ſue:ğ nō debēt eē plures ſenſus in ſacra
ſcriptura. ℂ P̄. Aug.dicit.2.ſup Geñ.ad lrām. Qḋ maior
ſacre ſcripture auctoritas ē̄ ois humani ingenij pſpicaci/
tas:ergo ille ſenſus q non hꝫ auctoritatē ad aliqd ꝯfirman
dū nō eſt ꝯueniens ſenſus ſacre ſcripture. Sed nullus ſen/
ſus p̄ter litteralez hꝫ robur ad aliqd ꝯfirmandū. vt pꝫ per
Dio.in eplā ad Titū. Dicit.n.φ ſimbolica theologia.i.que
ex ſilib⁹ pcedit nō eſt argumētatiua:ğ ſacra ſcriptura alios
ſenſus p̄ter lrālem nō hꝫ. ℂ P̄.qcūqꝫ ſenſus ex vbis alicu
ius ſcripture trahit̄:quē auctor nō intēdit:nō eſt ſenſus p/
prius:qꝛ auctor p vnā ſcripturā nō pōt itelligere niſi vnū:
qꝛ non ꝯtingit plura ſimul itelligere ſm phm:ergo nō poſ/
ſunt eſſe plures ſenſus proprij ſacre ſcripture.
ℂ Sed ꝯ.eſt quod dicit̄ Danielis.12.ptranſibūt plurimi ⁊
multiplex erit ſcientia. ℂ P̄. Hierony.dicꝰ in ꝓlogo biblie
loquēs d̄ apoc. In vbis ſingul' mltiplices latēt itelligētie.

Reſpōdeo
dōm φ ſacra ſcriptura ad h̄ diuinitus
eſt ordinata:vt p eam nobis vitas mani
feſtet̄ necīa ad ſalutē:manifeſtatio aūt vel expſſio alicui⁹
vitatis pōt fieri de aliq̄ reb⁹ ⁊ verbis:inq̄tuꝫ.ſ.vba ſignifi/
cant res:⁊ vna res pōt eſſe figura alterius. Actor autē reꝝ
non ſolū pōt verba accōmodare ad aliqd ſignificandū:ſꝫ
etiā res poteſt diſponere in figuraꝫ alteri⁹:⁊ ſm h̄ in ſacra
ſcriptura manifeſtat̄ vitas duplr. Uno° ſm φ res ſignifi/
cant̄ per verba:⁊ in hoc conſiſtit ſenſus lrālis. Alio° ſm φ
res ſunt figure aliaꝝ reꝝ:⁊ in hoc conſiſtit ſenſus ſpūalis:
⁊ ſic ſacre ſcripture plures ſenſus competunt.

Ad primuz
ergo dōꝫ φ varietas ſenſuū:quoꝝ vn⁹
ab alio nō pcedit facit multiplicitatez
locutiōis:ſꝫ ſenſus ſpūalis ſp fundat̄ ſup lrālē ⁊ pcedit ex
eo. Uñ ex hoc φ ſacra ſcriptura exponit̄ lrāliter ⁊ ſpūalr
nō eſt in ipa aliq̄ multiplicitas. ℂ Ad 2m dōꝫ φ ſꝫ φ Aug.
dicꝰ in li.de doctri.xpiana. Utiliter ē a deo diſpoſitū vt vi/
tas in ſacra ſcriptura cū aliq̄ difficultate māifeſtet̄. Eſt.n.
hoc vtile ad tollēduꝫ faſtidiuꝫ: qꝛ ad ea que ſunt difficilia
maior ſurgit attentio:que tediū tollit. Silr ex hoc tollitur
ſupbiēdi occaſio:dum hō difficulter vitatē ſacre ſcripture
cape poteſt. Silr p hoc veritas fidei ab irriſione ifidelium
defendit̄. Uñ dñs Mat.7. Nolite igr ſanctū dare canib⁹.
Et Dionyſius Thimoteū monebat:vt ſancta ab imundis
incōtaminata ſuaret. Et ita pꝫ φ expedit vitatez fidei ſub
diuerſis ſenſib⁹ in ſacra ſcriptura tradi. ℂ Ad 3m dōꝫ φ ſicꝰ
dicit Aug.in lib.de doctrina xpiana. Nihil eſt qḋ occulte i
aliquo loco ſacre ſcripture tradat̄:qḋ non alibi manifeſte
exponat̄. Uñ ſpūalis expoſitio ſp dꝫ habere fulamentum
ab aliqua litterali expoſitione ſacre ſcripture:⁊ ita vitatur
ois erroris occaſio. ℂ Ad 4m dōꝫ φ nō eſt pp defectū au/
ctoritatis:φ ex ſenſu ſpūali nō pōt trahi efficax argumen/
tū:ſed eſt ex ipſa nā ſilitudinis:in q̄ fundat̄ ſpūalis ſēſus.
Una eniꝫ res pluribus ſilis eē poteſt:vñ nō pōt ab illa qñ
in ſcriptura ſacra ꝓponit̄ pcedi ad aliquā illaꝝ determi/
nate:ſꝫ eſt fallacia ꝯſequētis. Uerbi grā:leo pp aliquaꝫ ſi/
militudinē ſignificat xpm ⁊ dyabolum. Uñ per hoc φ ali/
quid de leone dr̄ in ſacra ſcriptura ad neutrum poteſt fieri
pceſſus in ſacra ſcriptura argumentādo. ℂ Ad 5m dōm φ
actor p̄ncipalis ſacre ſcripture eſt ſpūs ſanctus: qui in vno
vbo ſacre ſcripture intellexit multo plura ē̄ p expoſitores
ſacre ſcripture exponant̄ vel diſcernant̄:nec eſt etiā incon
ueniens:φ hō q fuit actor inſtrumētalis ſacre ſcripture in
vno verbo plura intelligeret:qꝛ pphe vt Hiero. dicꝰ ſuper.
Oſe. Ita loquebat̄ de factis pñtib⁹ φ ēt intenderūt futura
ſignificare. Uñ nō eſt impoſſibile ſimul plura intelligere

inq̄tū vna eſt figura alterius. Articulus. XV.

AD ſecundū ſic ꝓcedit̄. Uī ꝙ non debeāt diſtingui q̄ttuor ſenſus ſacre ſcripture.ſ.hiſtorialis vel litteralis:alegoricus:moralis:⁊ anagogicus. Sic̄.n.in ſacra ſcriptura aliqua figurate dicunt̄ de xp̄o:ita ēt figurate dicunt̄ de multis alijs hominibꝰ:ſicut Daniel.8. ꝑ hircum capraꝝ ſignificat̄ rex grecoꝝ. Sȝ hꝫ figuratiue locutiões nõ faciūt aliquē ſenſuȝ ꝑter lr̄alē in ſacra ſcriptura:ergo nec ſenſus alegoricus ꝑ quē exponuntur de xp̄o ea que in figura ipſius ꝓceſſerunt:debet aliꝰ ſenſus ab hiſtorico poni. ¶ P̄.vna eſt eccleſia capitis ⁊ membroꝝ. Sȝ ſenſus alegoricus videt̄ ꝑtinere ad caput eccleſie.ſ.xp̄ȝ. Senſus moralis videt̄ pertinere ad mēbra eius.ſ.fideles:ergo ſenſus moralis non dȝ ab alegorico diſtingui. ¶ P̄.moralis ſenſus eſt q ad moꝝ iſtructionē ꝑtinet. Sed ſacra ſcriptura in pluribꝰ locis ſm̄ lr̄alem ſenſum mores inſtruit:ḡ moralis ſenſus non dȝ diſtingui a lr̄ali. ¶ P̄.ſicut xp̄s eſt caput eccleſie militātis:ita eſt caput triumphantis:nec eſt alius ⁊ alius xp̄s:ḡ nec ſenſus anagogicus ꝑ quē aliq̄ exponunt̄ de eccleſia triumphante dȝ eſſe alius ab allegorico q̄ aliq̄ exponunt̄ de xp̄o ⁊ eccleſia militāte. ¶ P̄.ſi iſti quattuor ſenſus eēnt ð neceſſitate ſacre ſcripture:quelibet pars ſacre ſcripture deberet hos q̄ttuor ſenſus hr̄e:ſȝ hoc falſuȝ eſt. Ut enim Auguſt.dicit ſuꝑ Geñ.ad lr̄am. In qḃuſdam ſenſus litteralis querendus eſt ſolus:ergo hi q̄ttuor ſenſus non ſunt de neceſſitate expoſitionis ſacre ſcripture.

¶ Sed cõtra eſt quod Aug.dicit in ꝓmo ſuꝑ Geñ.ad lr̄am. In oībꝰ libris ſanctis opȝ intueri que ibi eterna innuentur: que ibi facta narrant̄:que futura ꝓnūciant̄:que agēda precipiant̄. Primum aūt pertinet ad ſenſum anagogicū:ſcd̄ȝ ad hiſtoricū:tertiuȝ ad allegoricū:quartū ad moralē: ergo q̄ttuor ſunt ſenſus ſacre ſcripture. ¶ P̄.Beda ſuꝑ Geñ.in ꝓn.dicit. Quattuor ſunt ſenſus ſacre ſcripture:hiſtoria que res geſtas loquit̄:alegoria in qua aliud ex alio intelligitur: tropologia:ideſt moralis locutio i q̄ de moribꝰ ordinandis tractat̄:anagogia ꝑ quā de ſūmis ⁊ celeſtibꝰ tractaturi ad ſuperiora reducimur.

Reſpõdeo dicēdū ꝙ diſtinctio iſtoꝝ q̄ttuor ſenſuum hoc mō accipi debet. Sicut enim dcm̄ eſt ſacra ſcriptura veritatē quā tradit duplr̄ manifeſtat:per verba: ⁊ per reꝝ figuras. Manifeſtatio aūt que eſt ꝑ v̄ba:facit ſenſuȝ hiſtoricū ſiue lr̄alem:vñ totū id ad ſenſum lr̄alem ꝑtinet:qd̄ ex ipſa v̄boꝝ ſignificatiōe recte accipit̄. Sed ſenſus ſpūalis: vt dcm̄ eſt:accipit̄ vel cõſiſtit in h:ꝙ q̄dam res ꝑ figuram aliaꝝ reꝝ exprimunt̄:q2 viſibilia ſolent eſſe figure inuiſibiliuȝ:vt Dio.dicit. Inde eſt ꝙ ſenſus iſte qui ex figuris accipitur ſpūalis vocat̄:veritas aūt quā ſacra ſcriptura ꝑ figuras reꝝ tradit:ad duo ordinat̄.ſ.ad recte credēdum ⁊ ad recte operandū. Si ad recte operādū ſic eſt ſenſus moralis q alio nomine tropologicus dr̄. Si aūt ad recte credendū oȝ diſtinguere ſm̄ ordinē credibiliū. Ut eniȝ Dio.dicit.4.c.ce.ie. Statꝰ eccleſie mediꝰ eſt iter ſtatū ſinagoge ⁊ ſtatū eccleſie triūphantis. Uetus ergo teſtamētum figura fuit noui:vetus ſimul ⁊ nouū figura:ſūt celeſtium. Senſus ergo ſpūalis ordinatꝰ ad recte credendū pōt fundari in illo mō figurationis:quo vetus teſtamentū figurat nouū: ⁊ ſic eſt alegoricus ſenſus vel tipicus:ſm̄ ꝙ ea q̄ in veteri teſtamēto ꝯtigerūt exponunt̄ de xp̄o ⁊ eccleſia:vel poteſt fundari in illo modo figurationis:quo nouū ſimul ⁊ vetus ſignificant eccleſiam triūphantē:⁊ ſic eſt ſenſus anagogicus.

Ad primuȝ ergo dicēdū ꝙ hyrcus vel alie hꝫ ꝑ que alie ꝑſone a xp̄o in ſcripturis deſignātur:nõ fuerūt res alique ſed ſimilitudines imaginarie ad hoc ſolū oſtēſe:vt ille ꝑſone ſignificarent̄. Unde illa ſignificatio qua ꝑ illas ſimilitudines ꝑſone ille aut regna deſignantur:non ꝑtinet niſi ad hiſtoricū ſenſum. Sed ad xp̄m deſignandū etiā illa que in rei veritate ꝯtigerūt ordinant̄ ſicut vmbra ad v̄itatē:⁊ ideo talis ſignificatio qua per hꝫ res xp̄s aut eius mēbra ſignificant̄ facit aliuȝ ſenſum ꝑter hiſtoricū.ſ.alegoricū. Si alicubi v̄o inueniat̄ ꝙ xp̄s ſignificat̄ ꝑ hꝫ imaginarias ſilitudines:talis ſignificatio non excedit ſenſum lr̄alem:ſicut xp̄s ſignificat̄ ꝑ lapidē qui excīſus eſt de mōte ſine manibꝰ. Dan.2. ¶ Ad 2m̄ dicēdū ꝙ ſenſus alegoricꝰ nõ ſolū ꝑtinet ad xp̄m rõne capitis:ſed ēt rõne mēbroꝝ:ſic̄ ꝙ ꝑ duodecim lapides electos de iordone. Joſue.7.ſignificant̄ duodecim apl̄i. Sed moralis ſenſus pertinet ad mēbra xp̄i:quantū ad ꝓprios eoꝝ actus:⁊ non ſm̄ ꝙ ꝯſiderant̄ vt mēbra. ¶ Ad 3m̄ dicēdū ꝙ moralis ſenſus nõ dicit̄ omnis ſenſus ꝑ queȝ mores inſtruunt̄:ſed per quē inſtructio moꝝ ſumitur ex ſilitudine aliquaꝝ reꝝ geſtaꝝ. Sic enim moralis ſenſus eſt pars ſpūalis:ita ꝙ nūq̄ȝ eſt idē ſenſus moralis ⁊ lr̄alis. ¶ Ad 4m̄ dicēdū ꝙ ſicut ſenſus alegoricus ꝑtinet ad xp̄ȝ ſm̄ ꝙ eſt caput eccleſie militātis iuſtificans eam ⁊ grām infundens: ita ⁊ ſenſus anagogicus ꝑtinet ad euȝ ſm̄ ꝙ eſt caput eccleſie triumphantis glorificans eam. ¶ Ad 5m̄ dicēdȝ ꝙ q̄ttuor iſti ſenſus nõ attribuunt̄ ſacre ſcripture:vt in q̄libet eiꝰ ꝑte ſit iſtis quattuor ſenſibꝰ exponēda:ſȝ qñq3 iſtis q̄ttuor:qñq3 tribꝰ:qñq3 duobus:qñq3 vno tm̄. In ſacra.n.ſcriptura ꝓcipue ex ꝓoribus poſteriora ſignificant̄:⁊ ideo qñq3 in ſacra ſcriptura ſȝ ſenſum litteralē dr̄ aliqd de ꝓori qd̄ poteſt ſpūalr̄ de poſterioribus exponi:ſȝ non conuertit̄. Inter oīa autē que in ſacra ſcriptura narrant̄:ꝓma ſunt illa que ad vetus teſtamētuȝ pertinēt:⁊ iō que ſm̄ lr̄alem ſenſum ad facta veteris teſtamēti ſpectant poſſunt q̄ttuor ſenſibꝰ exponi. Secūda vero ſunt illa que ꝑtinēt ad ſtatuȝ p̄ſītis eccleſie:in qbꝰ illa ſunt priora que ad caput ꝑtinēt reſpectu eoꝝ que pertinent ad mēbra:q2 ipm̄ corpus veꝝ xp̄i:⁊ ea que in ipſo ſunt geſta: ſunt figura corporis xp̄i miſtici:⁊ eoꝝ que in ipſo gerūtur: vt in ipſo.ſ.xp̄o exēplū viuendi ſumere debeamꝰ. In xp̄o etiaȝ futura gloria nobis ꝓmonſtrata eſt:vñ ea q̄ ad lr̄am de ip̄o chriſto capite dicunt̄ p̄ñt exponi ⁊ alegorice referēdo ad corpꝰ eiꝰ miſticū:⁊ moraliter referēdo ad actus nr̄os: q ſm̄ ipm̄ debēt reformari:⁊ anagogice:in q̄ntū in xp̄o eſt nobis iter glorie demonſtratū. Sed qñ ſm̄ litteralem ſenſum dicit̄ aliqd de eccleſia:nõ poteſt exponi alegorice:niſi forte ea que dicunt̄ de ꝓmitiua eccleſia exponant̄ quantū ad futurum ſtatum eccleſie p̄ſentis:poſſunt tamen exponi moraliter ⁊ anagogice. Ea vero que moraliter dicunt̄ ſm̄ ſenſuȝ litteralē nõ conſueuerūt exponi niſi alegorice. Illa v̄o q̄ ſm̄ ſenſuȝ litteralem pertinēt ad ſtatū glie nullo alio ſenſu conſueuerūt exponi:i eo ꝙ ipſa nõ ſunt figura alioꝝ: ſed ab oībus alijs figurata. Articulus. XVI.

AD tertiū ſic procedit̄. Uī ꝙ in alijs ſcripturis predicti ſenſus diſtīgui debeant. Senſus enim ſpūales in ſacra ſcriptura accipiunt̄ ex qḃuſdā ſilitudinibus:ſȝ in alijs ſcientijs procedit̄ ēt ex qḃuſdaȝ ſilitudinibus: ergo in ſcripturis aliaꝝ ſciētiaꝝ p̄ñt ſenſus plures inueniri. ¶ P̄.poetice artis eſt veritatē reꝝ aliqbus ſilitudinibus fictis deſignare:ḡ videt̄ ꝙ ⁊ in dictis poetaꝝ ſenſus ſpūales inueniant̄:⁊ nõ ſolū in ſacra ſcriptura. ¶ P̄.phs dicit ꝙ q dicit vnū quodāmodo multa dicit:ḡ videt̄ ꝙ in alijs ſcientijs in vno ſenſu poſſunt deſignari plures:⁊ ſic nõ ſolum ſacra ſcriptura hos ſenſus ſpirituales habet.

¶ Sed contra eſt quod dicit.Gre.22.mora. Sacra ſcriptura omnes ſcientias atq3 doctrinas ipſo etiā locutionis ſue more tranſcendit:quia vno eodemq3 ſermone dum narrat geſtum prodit myſterium.

¶ Reſpondeo

Reſpondeo dicendum quod ſpiritualis ſenſus ſacre ſcripture accipitur ex hoc quod res curſum ſuum peragẽtes ſignificãt aliquid aliud quod per ſpiritualem ſenſum accipitur. Sic aũt ordinantur res in curſu ſuo: vt ex eis tales ſenſus poſſint accipi: quod eius ſolius eſt qui ſua prouidẽtia res gubernat qui ſolus deus eſt. Sicut enim homo põt adhibere ad aliquid ſignificãdũ aliquas voces vel aliquas ſimilitudines fictas: ita deus adhibet ad ſignificationẽ aliquorum ipm curſum rerum ſue prouidentie ſubiectorũ. Significare autẽ aliquid per verba vel per ſimilitudines fictas ad ſignificãdum tantũ ordinatas: nõ facit niſi ſenſum litteralem. vt ex dictis patet. Unde in nulla ſciẽtia humana induſtria inuenta proprie loquẽdo põt inueniri niſi litteralis ſenſus: ſed ſolũ in iſta ſcriptura: cuius ſpiritus ſanctus eſt actor. homo vero inſtrumentum ſecundum illud pſ. Lingua mea calamus ſcribe etc.

Ad primum ergo dicendum quod in alijs ſciẽtijs procedit̃ ex ſilib' argumentãdo: nõ quod ex verbis quib' vna res ſignificat̃ ſignificet̃ et alia res. ¶ Ad 2m dicendum quod fictiões poetice non ſunt ad aliud ordinate niſi ad ſignificãdũ. vnde talis ſignificatio nõ ſupgredit̃ modum litteralis ſenſus. ¶ Ad 3m dicendum quod qui dicit vnum quodãmodo dicit multa. ſ. in potẽtia: ſecundum quod concluſiones ſunt potentia in principijs. Ex vno enim principio multe concluſiones ſequunt̃: nõ quod in alijs ſciẽtijs per modum ſignificationis quod dicit̃ de vna re ſimul de alijs intelligat̃ vt ſignificatũ: licet inde trahi poſſit per argumentationem etc.

Queſtio eſt de ope manuali: circa quod querunt̃ duo. Primo vtrum operari manibus ſit in precepto. Secũdo vtrum ab hoc precepto excuſent̃ illi qui ſpiritualib' opib' vacãt.

¶ Articulus. XVII.

Ad primum ſic procedit̃. Uidet̃ quod operari manib' ſit in precepto. 2. ad theſſa. 3. Si quis nõ vult operari nõ manducet. Audiuimus enim etc. glo. Quod ideo precipio quia audiuimus. ergo etc. ¶ Preterea. Aug. in li. de ope mõachorum. Audiãt ergo quib' hoc precepit apl's qui nõ habẽt hãc poteſtatẽ. ¶ Preterea. nullus debet excommunicari vt iura dicunt niſi pro mortali. Sed nullus peccat mortaliter niſi cõtra preceptum faciens. Cum ergo ille qui ceſſat ab opere manuali iure poſſit excõmunicari. vt patet per illud quod dicitur. 2. ad Theſ. 3. Si quis nõ obedierit verbo noſtro per epiſtolã: hunc notate: et ne cõmiſceamini cũ illo vt cõfundat̃. videt̃ ergo quod operari manibus ſit in precepto. ¶ Preterea ille qui peccauit tenet̃ penam debitam pro peccato ſubire ex neceſſitate precepti. Sed oẽs in Adã peccauerunt. ad Ro. 5. Pena autẽ peccati Ade eſt labor manualis. Gen. 3. In ſudore vult' tui veſceris pane tuo. ergo oĩbus eſt preceptũ mãibus laborare. ¶ Preterea. ad eph. 4. Qui furabat̃ iam non furet̃: magis aũt laboret operando manib' ſuis. Glo. Laboret operãdo nõ ſolũ per ſeruos: ſed etiam manib'. Illud aũt quod ad omnes pertinet eſt preceptũ nõ conſiliũ. ergo etc. ¶ Preterea. labor manualis neceſſarius eſt ad ſuſtentationẽ vite corporalis: ſicut actus virtutum ſunt neceſſarij ad ſuſtẽtationẽ vite ſpiritualis. Sed actus virtutum ſunt in precepto. ergo et laborare manib'. ¶ Preterea illud ad quod ſequitur peccatum mortale nõ poteſt ſine peccato mortali fieri. Sed ad nõ laborare ſequit̃ nõ mãducare: quod quãdoque eſt peccatum mortale. 2. ad theſ. 3. Qui nõ operat̃ nõ manducet. ergo non operari manibus eſt peccatum mortale. ergo eius oppoſitum eſt in precepto.

¶ Sed contra. Nõ eſt contrariũ precepto vel conſilio preceptum domini vel cõſiliũ. Sed dominus vel precipiẽdo vel conſulendo dicit Matth. 6. Nolite ſolliciti eſſe anime veſtre etc. Huic aũt cõtrariat̃ labor manuũ: quia qui laborant manibus ſolliciti ſunt de neceſſarijs corporis. ergo labor manuũ nõ eſt in precepto. ¶ Preterea. lex vetus quantum ad precepta moralia ſufficiẽter cõtinebat que neceſſaria ſunt ad ſalutẽ. Unde dominus Matth. 18. Si vis ad vitã ingredi ſerua mãdata: et loquit̃ de mãdatis decalogi. Unde ſubdit. Nõ homicidiũ facies. Nõ furaberis: ſed in preceptis veteris legis nihil pertinet̃ de labore manuũ. ergo labor manuũ nõ eſt in precepto. ¶ Preterea. ad precepta ſeruanda omnes tenent̃. Sed ad labores manuũ non omnes tenent̃: alias qui ſunt diuites et manib' nõ laborant mortaliter peccarẽt. ergo labor manuũ non eſt in precepto. ¶ Preterea. ad precepta nõ magis tenentur religioſi quam ſeculares. Sed ad laborandũ manibus videnẗ magis teneri religioſi quam ſeculares. Unde Augu. in lib. de operib' monachorum. monachos reprehẽdit: quia nõ laborant: non aũt alios. ergo etc. ¶ Preterea. vſus liberaliũ artiũ nobilior eſt quam mechanicarum: qui in ope manuali cõſiſtit. Sed vſus liberaliũ artiũ nõ eſt in precepto. ergo multo minus labor manuum.

Reſpondeo dicendum quod iudiciũ de vnaquaque re ſumẽdũ eſt ſecundum finẽ ad quem ordinat̃. Labor aũt manuũ ad tria eſſe vtilis inuenit̃. Primo ad ociũ tollendũ. Unde Hiero. ad Ruſticũ monachũ. Semper aliquid operis facito. vt te dyabolus inueniat occupatũ: et quod intelligat de opere manuali patet per illud: quod ſubiungit. Uel fiſcellam texe iunco: et poſtea ſubdit. In deſiderijs eſt omnis ocioſus. Secũdo ad corpus domãdũ. vnde. 2. ad Cor. 6. alijs carnis maceratiõib' coniungit. vbi dicitur in laborib'. ſ. operũ: quia manib' ſuis operabat̃: et ſubiungit. In vigilijs et ieiunijs etc. 3. ordinat̃ ad querẽdũ victũ. Act. 20. Ad ea que mihi op' erãt: et his qui mecũ erãt miniſtrauerũt man' iſte. Si ergo conſideret̃ labor manuũ ſecundum quod ordinat̃ ad tollendum otiũ vel corp' domãdũ: ſic idẽ iudicium eſt de labore manuũ: et de alijs exercitijs ad eadem ordinatis. Nõ enim eſt in precepto quod tollat̃ otiũ tali aut tali occupatiõe: ſed ſufficit ad otiũ tollẽdũ quacũque licita occupatione ab otio quis deſiſtat: et ſic occupatio laboris manuũ nõ eſt in precepto: conſiderato hoc fine. Et ſilis eſt rõ de labore manuum ſecundum quod ordinat̃ ad corp' domãdũ: quia multis exercitijs corpus domari põt: ſicut vigilijs: ieiunijs: et multis huiuſmodi. Unde nullum eorum inquãtũ ordinet̃ ad talẽ finẽ eſt in precepto in ſpeciali: quãuis in generali ſit in precepto corp' domare qualicũque exercitio: quo mortifere concupiſcẽtie reprimant̃. Secũdum aũt quod ordinat̃ ad victũ querẽdũ ſic videt̃ eſſe in precepto. Unde dicitur. 1. ad theſ. 4. Operemini manib' veſtris ſicut precipimus vobis: nec ſolum in precepto iuris poſitiui: ſed etiã iuris nãlis. Illa enim ſunt de lege nãli ad que homo ex ſuis nãlibus inclinat̃. Sicut aũt ex ipſa diſpõne corporis patet: homo nãlẽ ordinatiões habet ad op' manuale: propter quod dicitur Iob. 5. Homo ad laborẽ naſcitur et auis ad volãdũ. Cũ aũt alijs aĩalib' nã ſufficienter prouiderit in his que ad ſuſtẽtationẽ ſue vite pertinent in cibis et armis et tegumẽtis: homini in his nõ prouidit: quia ipſe eſt perdit' rõne: per quã ſibi põt prouidere in oĩbus ſupradictis. vnde et erit ſibi loco oĩum predictorum man' conueniens ad diuerſa opa: quib' conceptiões rõnis diuerſis artificijs exequatur. vt dicitur. 14. de aĩalib'. Sciẽdũ tñ eſt quod duplex ẽ preceptũ legis nãe: quoddam quod ordinat̃ ad tollẽdum defectũ vni' ſingularis pſone: vel ſpiãle ſicut de actib' virtutũ: vel corporale ſicut preceptũ quod dominus dedit homini Gen. 2. De omni ligno quod eſt in paradiſo comede etc. Aliud vero eſt quod ordinat̃ ad tollẽdũ defectũ toti' ſpẽi: ſicut hoc quod dicitur gen. 1. Creſcite et multiplicamini et replete terrã. In hoc enim precipit̃ act' gnãtiõis quo nã ſaluat̃ et mltiplicat̃. Hoc aũt itereſt iter hec duo genera preceptorum: quia p'm preceptũ legis nãe quilibet tenet̃ ſingulariter obſuare: ſed ad 2m preceptũ nõ tenet̃ quilibet ſingulariter. In his enim que ptinẽt ad ſpẽm oẽs hoĩes cõputãdi ſũt quaſi vn' hõ: participatõe enim ſpẽi plures hoĩes ſunt vn' hõ. vt dicit Porphi. Sicut aũt hõ vn' habet diuerſa mẽbra: quib' occupat̃ in diuerſis officijs ordinatis ad

tollendum propriū defectum: que non poſſunt omnia per vnum membrum exerceri: ſicut oculus videt totum corpus: ꝛ pes totū corpus portat: ita opꝫ eſſe in his que ad totam ſpecieꝫ pertinent. Nō enim ſufficeret vnus homo ad exercenda omnia: quibꝰ humana ſocietas indiget. Et ideo diuerſis officijs oꝫ occupari diuerſos. vt dicit̄ ad Roma. 12. Sicut in vno corpore multa mēbra habemus ꝛc̄. Hec aūt diuerſificatio hominū in diuerſis officijs ꝯtingit. Primo ex diuina ꝓuidētia: que ita hominū ſtatus diſtribuit: vt nihil vnq̄ꝫ deeſſe inueniat̄ de neceſſarijs ad vitam. Secundo etiā ex cauſis naturalibus: ex quibꝰ ꝯtingit ꝙ in diuerſis hominibus ſunt diuerſe inclinatiōes ad diuerſa officia vel ad diuerſos modos viuēdi. Quia ergo labore manuum aliqs pōt ſubuenire ꝛ ꝓprio defectui ꝛ alieno: cū nō poſſit vnus homo in omnibꝰ ſibi ſufficere: ſed indiget alieno auxilio: pꝫ ꝙ preceptū de labore manuū quodāmodo ſub vtroq̄ꝫ genere predictoꝝ preceptoꝝ continet̄. Inquātum enim labore manuū vnius ſubuenit̄ neceſſitatibus alioꝝ ſic pertinet ad ſecundū genus naturaliū preceptorum. Inquantū aūt aliquis per hoc ſuis neceſſitatibꝰ ſubuenit: pertinet ad primū genus: ſicut preceptum de comedendo. Preceptū aūt qđ ordinatur ad tollendū defectum corporalē nō obligat niſi defectu exiſtēte. vnde ſi eſſet aliquis qui poſſet viuere ſine cibo: nō obligaret̄ precepto de comedendo. Sic ergo preceptū de labore manuū nō obligat aliquē ſingulariter: ſm̄ ꝙ ordinat̄ ad tollendum defectū cōmunē aliquo modo: neq̄ꝫ ſecundū ꝙ ordinatur ad tollendū ꝓprium niſi defectu exiſtente. ꝛ ideo ille qui habet vnde licite viuere poſſit: nō tenet̄ manibus operari: qui aūt non habet vnde alias viuat: vel niſi aliquo illicito negocio victū acquirat: tenet̄ manibus laborare. Et hoc patet per apoſtolū in tribus locis: vbi de manuū operatione preceptū dat. Primo ad eph. 4. vbi ꝓhibēdo furtū iniungit manuum operationē. Qui furabat̄ iam non furet̄. magis aūt laboret manibus ſuis. Secundo .i. ad Theſ. 4. vbi precipit laborē manuū ꝓhibens concupiſcentiā rerū alienarum. Operemini inquit manibus veſtris: ſicut precipimus vobis: vt honeſte ambuletis ad eos qui foris ſunt: et nullius aliquid deſideretis. Tertio. 2. ad Theſ. 3. vbi precipit operationem manuū prohibens turpia negocia: quibꝰ aliqui victū querebāt. Audiuimus inquit inter vos quoſdam ambulare inquiete nihil operantes: ſed curioſe agentes. Glo. Qui feda cura ſibi neceſſaria prouident: ꝛ ſubiungit. His autem qui hꝰ ſunt denunciamus et obſecramus in dño Jeſu chriſto: vt cum ſilētio operātes panem ſuum manducēt. Sciendū etiaꝫ eſt ꝙ ſicut viſus eſt ꝑncipalior inter alios ſenſus: ratione cuiꝰ omnes alij ſenſus nomē viſus ſortiūtur. vt Augu. dicit: ita manꝰ qꝛ ad plurima opera neceſſaria eſt: dicit̄ organum organoꝝ in tertio de aīa. (T. c. 38.) ꝛ ideo per operationē manualeꝫ intelligitur nō ſolū qđ manibus fit: ſed quocūq̄ꝫ corporali inſtrumento. ꝛ breuiter qđcūqꝫ officiuꝫ homo agit: de quo licite poſſit victum acquirere ſub labore manuū cōprehēditur. Nō eniꝫ videtur rōnabile ꝙ magiſtri artis mechanice poſſint viuere de arte ſua: ꝛ magiſtri artium liberalium nō poſſint viuere de arte ſua. Similiter ꝛ aduocati poſſunt viuere de patrocinio qđ preſtāt in cauſis. ꝛ ſimilr̄ eſt de oībus alijs licitis occupationibus. Quia ḡ preceptū eſt: ſed non oēs aligat. ideo ad vtraſq̄ꝫ rōnes reſpondendū eſt.

Ad primuꝫ ergo ꝛ ad 2m pꝫ ſolutio ex dictis: quia concedimus laborem manuū eſſe in precepto: non tamen omnes ad hoc ſingulariter obligari. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ ſicut ex dictis patet: aplus loqtur in caſu illo quando ꝑtermiſſo labore manuū de fedis negocijs ſibi victū acquirebāt: in quo caſu obligabātur ad ꝑceptum ſeruandū. ꝛ ideo digni erāt excōmunicari. ¶ Ad 4m dōm ꝙ verba illa dei magis ſunt prenunciantis penaꝫ q̄ꝫ precipientis ſatiſſactionē. Unde premiſit. Maledicta terra in ope tuo ſpinas ꝛ tribulos germinabit tibi: ꝛ ſimilr̄ mulieri dixit. In dolore paries filios. Et ideo nō ſeqtur ꝙ ad laborandū quilibet hō teneatur ex neceſſitate ꝑcepti. alias ſequeretur ꝙ qlibet teneret̄ ad agriculturā: de qua dominus ibi facit mentioneꝫ. ¶ Ad 5m dōm ꝙ vita ſpūalis a nullo pōt conſeruari niſi per actus v̄tutū. ꝛ ideo quilibet obligatur ad ſeruanda ꝑcepta que ſunt de actibꝰ v̄tutuꝫ: ſed vita ſpūalis a multis poteſt ꝯſeruari ſine hoc ꝙ manibus operent̄. ꝛ ideo quāuis ſit generalr̄ in precepto: nō tamē quilibet ad obſeruationē eius tenet̄. ¶ Ad 6m dōm ꝙ nō manducare nō eſt peccatū mortale: niſi quādo ſine manducatione vita ſeruari nō pōt. tunc enim aliqs nō manducādo ſeipſum occideret ꝛ ſimiliter nō oportet ꝙ aliquis peccet nō laborādo manibus. niſi quādo alias vitam ſeruare non poſſet niſi illicitis curis. ꝛ ideo cuꝫ illicite cure ſint modis oībus fugiende: ſub eadē diſtinctione poſuit apoſtolus nō manducare ꝛ nō operari dicens. Qui nō vult operari non manducet. ¶ Ad primū aūt eorum que in contrariū obijciunt̄ dicendū ꝙ non ꝓhibet dominus apoſtolis omnem ſollicitudineꝫ. ſ. de his que pertinent ad victum corporis. alias ipſe loculos nō habuiſſet: ſed ꝓhibet ſollicitudinem ſuffocantē: qua mēs ſuffocatur dupliciter. Uno modo vt in rebus temporalibꝰ finem ponat recte operatiōis: ꝛ hoc deus ꝓhibet. Unde Auguſti. dicit in libro de operibꝰ monachorum exponēs illud. Nolite ſolliciti eſſe ꝛc̄. Non vt iſta non procurent quantuꝫ neceſſitatis eſt: qđ honeſte poterunt: ſed vt iſta non intueant̄: ꝛ propter iſta faciant quicquid in predicatione euangelij facere iubent̄: ꝛ habetur in Gloſa .i. ad Theſ. 4. Secūdo ſuffocat̄ mens predicta ſollicitudine quando fiduciaꝫ de deo amittit: ꝛ hoc dominus prohibere intēdit. Unde dicit Gloſa ſuper illud Math. ſexto. Hoc exemplo nō prohibet ꝓuidentiam ꝛ laborem: ſcilicet ō auibus ꝛ lilijs. Sed ſollicitudinē vt tota fiducia noſtra ſit in deo per quem ꝛ aues ſine cura viuūt. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ non omnia que ſunt in precepto cōtinent̄ explicite in preceptis decalogi. Sed ad ea poſſunt reduci cum implicite in eis contineantur. Et ſic preceptuꝫ de labore manuum per quē vita corporalis conſeruatur: ꝛ reducitur ad hoc preceptū. Non occides: ſicut etiaꝫ preceptum de manducando vel ad hoc preceptū. Non furtū facies: quo omne illicitum lucrum: qđ per laborē manuuꝫ euitat̄ prohibet̄. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ in quolibet ꝑcepto duo ſunt conſideranda. ſ. finis precepti: ꝛ poſſibilitas obſeruādi: quia omnia precepta cuiuſlibet legis ſunt ordinata ad aliquod bonū inducendū: vel malū tollendū: nec aliqd impoſſibile ꝑcipi poteſt. Unde dicit Hieronymus. Qui dicit deuꝫ aliquid ꝑcepiſſe impoſſibile anathema ſit. Si ergo ſit tale preceptū qđ nullo mō reddi poſſit impoſſibile obſeruandū: ꝛ ſine eo finis intētus haberi nō poſſit: obligatio illius ꝑcepti ſemꝑ manet: ſicut eſt in ꝑceptis de actibꝰ virtutū: qꝛ ad minus actus interiores ſemꝑ ſunt in hominis poteſtate: ꝛ ſine eis vita ſpūalis conſeruari non poteſt: vt dictū eſt. Duobꝰ ergo modis preceptū de operatione manuū obligationem amittit. Uno modo quando aliquis reddit̄ impotens ad laborandū propter corporis imbecillitatem. Alio modo quando finem huius precepti ſcilicet cōſeruationē corporalis vite cōſequi poteſt ſine labore manuū. vt ex dictis patet. ¶ Ad quartū dicendū ꝙ ad laborem manuū per ſe loquēdo equaliter religioſi ꝛ ſeculares tenentur: quod patet ex duobus. Primo ex verbo apoſtoli. 2. ad Theſſalo. tertio. vbi ponit de opere manuum preceptum dicens. Subtrahatis vos ab omni fratre

ambulante

ambulante inordinate ꝛc. Fratres enim omnes Chriſtianos vocat. Non enim tūc temporis aliqui religioſi determinati erant. Secundo patet ex hoc q̄ religioſi nō tenentur ad alia q̄ ſeculares: niſi ad ea quibus ſe ex voto obligauerunt: ſed per accidens contingit q̄ hoc preceptū magis tāgit religioſos q̄ alios: ⁊ de hoc dupliciter. Primo q2 religioſi in paupertate viuūt. vnde facilius pōt eis accidere q̄ nō habeāt vn̄ viuāt q̄ alijs ſecularibus. Secundo ex ſtatuto regule in aliquib⁹ ordinib⁹. Unde dicit Hiero. in epiſtola ad Ruſticū monachū. Egyptiorum monaſteria hūc tenēt morē: vt nullū abſq̄ opere ⁊ labore ſuſcipiant: nō tā ppter victus neceſſaria: q̄ propter anime ſalutē: ne vagentur pernitioſis cogitatiōibus: ſicut etiā ad vigilias ⁊ alia: qb⁹ domantur corpora tenentur quandoq̄ religioſi ex ſtatutis ſuis ad que ſeculares nō tenentur. ¶ Ad 5m dōm q̄ quāuis vſus liberaliū artiū ſit nobilior: nō tn̄ ita eſt neceſſ. ad vitā corporis ſuſtentandā. ¶ Et preterea ſub operatione manuum cōprehēditur: ſicut ex dictis p3 ꝛc. Articulus. XVIII.

Circa 18m ſic proceditur. Videtur q̄ illi q̄ ſpūalibus opibus vacāt nō excuſentur a labore manuū. i. enim ad Theſ. 3. ſuper illud. Si quis nō vult operari nō māducet. dicit glo. Aug. Dicunt quidā de operibus ſpūalibus hoc apl'm precepiſſe: ⁊ poſtea ſubdit. Sed ſuperflue conantur ⁊ ſibi ⁊ ceteris caliginē obducere: vt qd charitas vtiliter monet non ſolū facere nolint: ſed nec intelligere: ⁊ ita videtur q̄ per ſpiritualia opera a labore manuum nō excuſentur. ¶ P̄. inter oīa ſpiritualia maxima ſunt orō: lectio: ⁊ p̄dicatio. Sed p̄ iſta opa nō excuſantur aliqui a labore manuali. ergo ꝛc. Probatio medie. Augu. dicit in libro de opib⁹ monachorum. Quid agāt q̄ operari corporaliter nolunt: ſcire deſidero ꝛc. vacent orōnib⁹ inquiūt ⁊ lectiōib⁹ ⁊ v̄bo dei: ⁊ poſtea ſubdit. S3 ſi ab his amonēdi nō ſumus nec māducādū eſt neceſſe preparādū. Si aūt ab iſta vacare ſeruos dei certis interuallis temporum infirmitatis neceſſitas cogit: cur etiā nō p̄ceptis apoſtolicis obſeruandis aliq̄s ptes tēporum deputamus? Et q̄ntū ad orantes dicit. Citius exauditur vna obedientis oratio q̄ decem milia contēnētis. Quātū vō ad pſallentes ſubdit. Cantica diuina cātare etiā manibus operantes facile poſſunt: ⁊ ipm laborem diuino tanq̄ celeumate conſolari. Quātum vō ad legentes ſubdit. Qui aūt dicunt ſe lectioni vacare: nōne illic inueniunt qd p̄cepit apoſtolus? Que eſt ergo iſta peruerſitas: lectioni nolle obtemperare: dum vult ei vacare? Quis enim neſciat tanto citius quecūq̄ pficere cum bona legit: quāto citius facit qd legit? Quantū vō ad predicantes ſubiūgit. Si aūt alicui ſermo eſt erogandus: ⁊ ita ſe occupāt vt manibus operari non vacet: nunquid omnes poſſunt in mōaſterio veniētibus ad ſe vel diuinas lectiones exponere: vel de aliquibus diſputationibus ſalubriter diſputare? Quādo ergo non omnes poſſunt: cur ſub hoc obtentu omnes vacare volunt? quāq̄ ⁊ ſi oēs poſſent viciſſitudine facere deberēt: ⁊ non ſolū vt ceteri a neceſſarijs actib⁹ occuparentur: ſed quia ſufficit vt pluribus audientibus vnus loquatur. ¶ P̄. clerici maxime operib⁹ ſpiritualibus occupantur: ſed ipſi tenentur ad laborem manuū. ergo ꝛc. Probatio medie. Diſtinctione. 91. dicitur. Clericus victum aut veſtitum ſibi artificio vel agricultura abſq̄ officij ſui dūtaxat detrimēto preparet. Itē in alio. c. Clericus q̄ verbo dei eruditus eſt: artificio victū querat. Itē omnes clerici qui ad opidū validi ſunt ⁊ artificialia ⁊ litteras diſcāt. ¶ P̄. religioſi qui omnia reliquerūt maxime operib⁹ ſpiritualib⁹ vacant. S3 tales tenentur ad manuū laborē. ergo ꝛc. Probatio medie. Luce. 12. Vendite que poſſidetis. Glo. Nō tm̄ cibos veſtros cōicate pauperib⁹: ſed etiam vēdite poſſeſſiones veſtras: vt omnib⁹ veſtris ſimul p̄ dn̄o ſpretis: poſtea labore manuū operemini: vn̄ viuatis ⁊ elemoſynam faciatis. ¶ P̄. decretū dicit diſtinctiōe. 22. q̄ ille eſt hereticus qui facit contra ſtatutū eccleſie romane. Sed illi qui mendicant nō laborantes proprijs manibus faciunt contra ſtatutum Calixti pape. 12. q. 1. Videntes ſummi ſacerdotes ꝛc. vbi dicitur q̄ eccleſia ſtatuit: q̄ inter eos q̄ communi vita degere volunt nullus egenus inueniatur. ergo religioſi ppter opera ſpiritualia non excuſantur a labore manuū: immo ſi mendicant ſunt heretici. ¶ P̄. ille qui exponit ſe periculo mortis peccat quaſi tentans deū: ſicut ſi aliquis videret vrſum venientē in furia ⁊ deponeret arma: quibus poſſet ſe defendere tentaret deū. Sed ille qui relinquit omnia ⁊ non laborat manib⁹: abijcit a ſe neceſſaria victus quib⁹ reſiſtitur cōſumptioni: que fit in corpore per calorē naturalē. ergo talis peccat quaſi tentans deum. ¶ P̄. ad Phil. 3°. dicit apoſtolus. Imitatores mei eſtote fratres. Sed ipſe quāuis p̄dicaret ⁊ operibus ſpūalib⁹ vacaret: nihilomin⁹ opere manuū victū querebat. 2. ad Theſſa. 3. Ipſi ſcitis quēadmodum ⁊ vos oporteat imitari nos: quoniam non inquieti fuimus apud vos: neq̄ gratis panē māducauimus ab aliquo: ſed in labore ⁊ fatigatione nocte ac die operantes: ne quē veſtrū grauaremus. ergo ꝛc. ¶ P̄. Gen. 27. ſup illud. Confirmatus eſt ager ꝛc. dicit gloſa q̄ perfectus predicator animā ſuā abſcondit ſub bone operatōis ⁊ contemplationis regimine: ⁊ ita illi qui operibus ſpūalib⁹ inſiſtūt per cōtēplationē debent etiam operib⁹ exteriorib⁹ vacare p̄ actionē: ⁊ ſic opa ſpūalia nō excuſant a labore manuū.

¶ Sed contra. Luc. 9°. Sine vt mortui ſepeliant mortuos ſuos. dicit Gloſa. Dominus docet minora bona p̄ maioribus eſſe dimittenda: ſed opera ſpūalia ſunt maiora bona q̄ opera manualia. ergo debet hec pretermittere propter illa. ¶ P̄. opera pietatis ſunt potiora q̄ exercitia corporalia. 1. ad Thi. 4. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis eſt: pietas aūt ad omnia valet. Sed opera miſericordie et pietatis ſunt dimittēda: vt vacetur predicatōi. Actuū. 6. Nō eſt equū nos relinquere verbū dei ꝛc. Luce. 9. Sine mortuos ſepelire mortuos ſuos: tu aūt vade ⁊ annūcia regnum dei. ergo multo fortius ppter p̄dicationē ⁊ alia opera ſpiritualia eſt dimittēdum opus manuale: ⁊ alia que ad exercitationē pertinent corporalē. ¶ P̄. ſcḋa ad Thi. 2. Nemo militans deo implicat ſe negocijs ſecularibus. Gloſa. Illa ſunt ſecularia negocia quib⁹ animus occupatur colligende pecunie cura. Sed qui operantur manibus habēt curam de colligenda pecunia. ergo implicantur negocijs ſecularibus. Et ita illi qui militant deo in ſpūalibus operibus non debent operibus manuum occupari.

Reſpondeo dicendū q̄ veritas hui⁹ queſtiōis apparet ex his que in ſuperiori queſtione ſunt dicta. Dictū eſt enim ſupra: q̄ illi tantū obligantur ad obſeruationē huius precepti. ſ. de opere manuū: qui nō habēt alias vnde licite viuere poſſunt. ⁊ ideo qui ſpiritualia opera exercēt: ⁊ poſſunt alias licite viuere q̄ de labore manuū: non tenentur manibus laborare. Unde diſtinguendum videtur de operibus ſpūalibus. Sunt enim quedā bona ſpiritualia que in bonū cōmune cedunt: quedā vō que ad ſingularem profectum faciētis pertinent. Eis aūt qui in ſpūalibus operibus occupantur ad vtilitatē cōmunem ptinentibus debet puideri de his: quorum vtilitati deſeruiunt. qd patet per auctoritatē. 1. ad Cor. 9. Si nos vobis ſpūalia ſeminamus: nō eſt magnum ſi carnalia veſtra metamus. Hoc etiā patet per rationē: quia vtilitas ſpiritualis p̄fertur corporali. Eis aūt qui vtilitati cōmuni deſeruiunt in tēporalibus debetur ſuſtentatio ex proprio labore: quo vtilitati cōmuni deſeruiūt: ſicut p3 de militibus: qui p̄ pace reipublice militāt. Un̄. 1. ad Cor. 9. Quis militat ſuis ſtipendijs

vnq̃. Unde multo magis qui in ſpūalib⁹ bonū ꝓmouent in tali miniſterio ſuſtentari poſſunt: ⁊ ſic nō tenent̄ manibus laborare. Sunt aūt quattuoꝛ opa ſpūalia quibus cōmunis vtilitas ꝓmouet̄: ⁊ ex hoc eis ſtipendia debentur. Primū eſt occupatio in iudicijs eccleſiaſticis exequēdis. Dicit̄.n. ad Ro.13. De poteſtate ſeculari que iudiciū ſeculare exercet. Jdeo ⁊ tributa pſtatis.ſ.iudicib⁹. miniſtri enī dei ſunt in hoc ipſū ſeruiētes vobis. Et ꝑpter hoc Augu. dicit in libro de operib⁹ monachoꝝ. Ꝯ debent manuum operibus inſiſtere illi dūtaxat qui ab eccleſiaſticis occupationibus vacant. vnde ⁊ ſe excuſat a labore manuū propter iudicia eccleſiaſtica quib⁹ occupabat̄ dicens. Quãq̃ dicere poſſumus quis militat ſuis ſtipendijs vnquam ⁊c̄. tamē dominū noſtrū ieſum xpm teſtem inuoco ſuper animā meā: quoniā quantū ad meū attinet cōmoduz: multo mallē per ſingulos dies certis hoꝛis quãtū in bene moderatis monaſterijs conſtitutuz eſt: aliquid operari manib⁹ ⁊ certas hoꝛas habere ad oꝛandū ⁊ legendum: aut aliquid de diuinis litteris agendū libꝛoꝛq̃ tumultuoſiſſimas perplexitates aliarū cauſarū pati de negocijs ſecularibus vel iudicando dirimēdis: vel interueniēdo precipiēdis. 2ᵐ op⁹ ſpūale qđ in bonū cōmune redundat eſt opus pdicatiōis: quo fruct⁹ aiarū in populo ꝑcreat̄. Et iō vt dr̄.i. ad Coꝛ.9°. Dn̄s oꝛdinauit his qui euãgeliū annunciant de euangelio viuere debent: nec debet hoc referri tantū ad illos q habent auctoꝛitatez pdicandi: ſicut ſunt plati: ſed etiā ad eos qui qualitercūq̃ licite predicant ex cōmiſſione prelatoꝝ: qꝛ ſtipēdia nō debent̄ poteſtati: ſed operi ⁊ labori. vt dicit̄ 2. ad Thi.2. Laborãtē agricolã opꝫ p̄ᵐ de fructibus percipere. Glo.ſ.pdicatorem: qui in agro eccleſie lectione verbi excolit coꝛda auditoꝝ: nec tantuz illi q predicant poſſunt de euãgelio viuere: ſed etiaz illi qui eis miniſtrant ad hoc officiū cooperãtes: qđ patet ad Roma.15. Si ſpūaliuz participes facti ſunt gentiles: debent etiā in carnalibus miniſtrare eis. Gloſa coꝝ.ſ.iudeoꝝ qui miſerunt predicatores ab hieroſolymis. Unde etiā illi qui predicatores mittunt poſſunt de fructu euãgelij viuere. Tertiuz opus ſpirituale qđ cedit in bonuz cōmune ſunt oꝛ̄ones que fiunt in hoꝛis canonicis ad ſalutez eccleſie. vt auertat̄ ira dei a populo. Ezech.13. Nō oppoſuiſtis vos murū ꝓ domo iſrael: vt ſtaretis in plio in die dn̄i. Glo. Precibus dimicantes ⁊ diuine ſententie reſiſtentes. ⁊ iō dicit̄.i. ad Coꝛ.9. Ꝙ q altario deſeruiunt cū altario pticipant̄. Et de his duobus operibus dicit Augu. in lib. de operibus monachoꝝ. Si euãgeliſte ſunt fateoꝛ habēt ptãtē.ſ. viuēdi de ſumptib⁹ fideliū: quia de hoc loquit̄. Si miniſtri altaris diſpēſatores ſacramentoꝛum ſunt. Unde ſibi iſtam nō arrogãt: ſed vendicant poteſtatem. Quartū opus ſpirituale qđ redundat in bonum cōmune eſt elucidatio ſacre ſcripture. Qui.n. elucidationi ſacre ſcripture vacant ad alios inſtruendū: poſſunt de hoc opere ſpūali viuere.i. ad Thi.5. Qui bene preſunt pſbiteri duplici honoꝛe digni habeant̄. maxime aūt qui laborant in v̄bo ⁊ doctrina. glo. Ut eis ſpūaliter obediant ⁊ exterioꝛa miniſtrent. Qui laborãt in verbo. Glo. in exhoꝛtatione ſciētiū ⁊ doctrina neſcientiuz. Et hoc etiam planius dicit Hieronymus ad Uigilantiū. Hec in iudea vſq̃ hodie perſeuerat conſuetudo: nō ſolum apud nos: ſed etiā apud hebreos: vt q in lege domini meditant̄ die ac nocte: ⁊ partez non habent in terra niſi ſolū deum ſinagogarū totius oꝛbis foueant̄ miniſterijs. Patet ergo ꝙ illi q predictis operibus ſpūalibus vacant: nō tenent̄ manibus laborare. De his aūt qui vacant ſpūalib⁹ que non directe in bonū cōmune redūdant: ſed in bonū facientis: ſicut ſunt oꝛatiōes priuate. ieiunia. ⁊ hꝫ diſtinguendum eſt: qꝛ aut illi qui in religione iſtis operib⁹ occupant̄ habent in ſeculo: vnde viuerent ſine laboꝛe manuum: aut non. Si ſic: tales cum ad religionē veniunt: nō tenent̄ manibus laborare. Un̄ Augu. in libro de operib⁹ mōachoꝝ. Si habebant aliquid in hoc ſeculo: quo facile ſine opificio ſuſtentarent vitam ſuã: qđ conuerſi ad deū indigētib⁹ diſpartiti ſunt: ⁊ credenda eſt eoꝛuz infirmitas ⁊ ferēda. Solēt eniz tales languidi⁹ educati laboꝛē coꝛpoꝛalem ſuſtinere nō poſſe. Si aūt in ſeculo opifices fuerunt de laboꝛe manuum viuētes: tūc ex duplici cauſa venientes ad religionem poſſunt laboꝛem manuum intermittere: vno modo ex pigritia operãdi volentes in ocio viuere: ⁊ tales peccãt. Et hoc eſt qđ dicit Augu. in pdicto lib. Pleruꝫq̃ veniūt ad profeſſionem ſeruitutis dei: ⁊ ex pfeſſione ſeruili ⁊ vita ruſticana ⁊ ex opificū exercitatiōe ⁊ plebeio laboꝛe: ⁊ poſtea ſubdit. Tales ergo ſꝫ ꝙ minus operant̄ de infirmitate coꝛpoꝛis excuſari non poſſunt. preterite quippe vite ꝯſuetudine cōuincunt̄: ⁊ interponit. Nō enim apparet vtrum ex ꝓpoſito ſeruitutis dei venerint: an vitaz inopem ⁊ laborioſaz fugientes. Alio modo intermittit aliq̃s op⁹ manuale ex intētione diuini amoris: quo ad opus cōtemplatiōis quaſi continue eleuantur. tales cum ſpiritu dei agant̄ non peccant: quia vbi ſpiritus domini ibi libertas. Unde Gregori⁹ dicit ſup Ezech. Contemplatiua vita eſt charitatem dei ⁊ ꝓximi toto coꝛde retinere. ab exterioꝛi actiōe quieſcere. ſoli deſiderio conditoꝛis inherere: vt nihil iam agere libeat. Et hoc idem habet̄ in quadã glo. Gen.27. Confirmatus eſt ager ⁊c̄. Cōtemplatiua vita a cunctis actionib⁹ fundit⁹ diuidit. Et hoc eſt qđ habet̄ Matth.6. in glo. ſuper illud. Conſiderate volatilia celi ⁊c̄. Sancti viri auibus comparant̄: quia celum petūt ⁊ quidē ita remoti ſunt a mūdo. vt iaz in terris nihil agūt nihil laboꝛent. Sed ſola ꝯtēplatione iã in celo degūt.

Ad primuz ergo dōm ꝙ glo. illa ſumit̄ ab Augu. in lib. de operib⁹ monachoꝝ: q librū illū ſcripſit ꝯtra quoſdã mōachos: q dicebãt ꝙ nō licebat ſeruis dei manib⁹ laborare: ⁊ hoc qđ dicit aplus q nō vult opari nō manducet: exponebãt de opere ſpūali: quã expoſitionē Auguſ. in lib. illo multiplr̄ improbat. Un̄ dōm eſt ꝙ illud apoſtoli. Qui nō vult operari nō manducet ⁊c̄. de opere manuali intelligit̄: nō tñ ſequit̄ ꝙ ad hꝰ impletōez precepti omnes teneant̄. Jpſe.n. nō tenebat̄. vñ premiſit. Nō quaſi nō habuerimus poteſtatē.ſ. ſumpt⁹ accipiendi ⁊ viuendi ſine laboꝛe manuū. vñ pꝫ ꝙ glo. illa nō eſt ad propoſituz. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ in omnibus operib⁹ que tangit obiectio diſtinguēdū eſt: qꝛ vel poſſunt eſſe quaſi publica opera vel priuata. Loquit̄ aūt Augu. de illis operib⁹ ſpiritualibus ſm̄ ꝙ ſunt opa p̄uata. Jntelligit.n. de oꝛatiōibus ⁊ canticis p̄uatis: non de his que in eccleſia ſolēniter celebrantur: qđ pꝫ ex hoc ꝙ dicit ꝙ poſſunt ſimul qui manib⁹ operant̄ diuina cantica cantare: qđ nō eſſet conueniens ſi de hoꝛis canonicis intelligeret̄. Similr̄ qđ dicit de lectionibus: loquit̄ de illis q vacãt lectioni ad cōſolationez propriã tm̄: ſicut in monaſterijs monachi faciūt: nō aūt de illis: quoꝝ vita ſtudio ſcripturaꝝ deputat̄ ad ſuam ⁊ alioꝝ inſtructionem. Nō eſt.n. dubiū ꝙ per laboꝛē manuuz ſtudiū ipedirēt. Similr̄ qđ dicit de pdicatione: intelligēdum eſt de illis qui nō publice predicant: ſed aliqua verba edificatoꝛia hominib⁹ ad ſe veniētibus loquunt̄: ſicut ſancti patres in heremo facere cōſueuerunt: ⁊ hoc patet ex ipſis verbis ſupra inductis. vnde etiaz dicit. Si ſermo erogandus eſt ⁊c̄. quia vt dicit glo. p̄me ad Coꝛ.2. ſup illud. Sermo meus ⁊ predicatio mea. Sermo eſt qui p̄uatiz fiebat: ſed predicatio que fiebat in cōmuni. ¶ Ad 3ᵐ dōm ꝙ decretum loquit̄ de illis clericis quibus non ſufficiunt oblationes ⁊ elemoſyne que eis a fidelib⁹ fiunt: vel eccleſie facultates. Eadē enim ratio eſt de illis qui viuunt de facultatibus

tatibus eccleſie: ⁊ de illis q̄ viuūt particulariter de elemoſynis: q: facultates eccleſie elemoſyne ſūt: ⁊ ad ſuſtētationez pauperū danť. Vñ dicit glo. ſuꝑ illud Iſa. 3. Et rapina pauꝑis in domo vr̄a. In domib⁹ ꝑncipū rapina pauper ē: dum eccleſie opes ſibi theſaurizant ⁊ in delitijs abutunť: que ad ſuſtentationem pauperū dantur. Et de hoc habetur. 12. q. 1. ꝑpter qd̄ etiā dicitur. 3. q. 2. Sacerdos. Et ſacerdos cui diſpēſationis cura cōmiſſa eſt: cum laude pietatis accipit a populo diſpenſanda: ⁊ fideliter diſpēſat accepta. quia omnia ſua aut reliquit parentibus: aut diſtribuit pauperibus: aut eccleſie rebus adiunxit: ⁊ ſe in numero pauperum paupertatis amore cōſtituit. vt vnde pauperibus ſubminiſtrat inde ⁊ ipſe tanq̄ pauper volūtarius viuat. Et ſic patet ꝙ clerici qui de eccleſie rebus viuunt eādem rationem vtendi eis habēt: ſicut illi qui facultatibus carentes de elemoſynis ſibi datis viuunt. ¶ Ad 4m dicēdū ꝙ gloſa illa non imponit neceſſitatem his qui ſua relinquunt vt manibus operentur: ſed oſtendit quoddā bonū qd̄ facere poſſunt qui ſua relinquunt. vt. ſ. ex manuum labore acquirant: vnde ſibi ꝓuideāt ⁊ elemoſynas alijs faciāt: nec tñ ꝑ hoc excluditur quin etiam bene faciant ſi manibus non laborantes ſpiritualibus elemoſynis vacēt: que ſunt corporalibus potiores. ¶ Ad quintū dicendum ꝙ illius rationis prima falſa eſt. Nō enim qui facit cōtra ſtatutū Pape eſt hereticus: niſi forte credat Pape nō eſſe obediendum. vnde in cap. inducto dicitur. Qui romane eccleſie priuilegium ab ipſo ſummo omniū eccleſiarum capite traditū auferre conantur: hi proculdubio in hereſim labūtur. Priuilegium autem predictum conſiſtit in hoc ꝙ ei debet ab omnibus chriſtianis obediri. Similiter etiā minor eſt falſa. Non enim eſt contra ſtatutum eccleſie ꝙ aliquis mendicet: vel ſe in ſtatu egeſtatis ponat: ſed hoc eſt contra ſtatutū eccleſie: ſi ab eis qui facultates eccleſie poſſident eorum neceſſitatibus non prouidetur. Unde hec ſunt verba capituli inducti: ex quibus. ſ. reb⁹ eccleſie Epiſcopi ⁊ diſpēſatores earum omnibus cōmuni vita degere volentibus miniſtrare cuncta neceſſaria debent: ꝓut melius poterūt: vt nemo in eis egens inueniatur. ¶ Ad ſextum dicendū ꝙ illi qui relinquūt omnia nihil ſibi reſeruantes: nec manibus operantes non propter hoc diſcrimini ſe exponunt: quia deuotio fidelium tanta probabiliter eſtimatur ⁊ experimento diſcitur: ꝙ eis in neceſſarijs prouidet. Nec etiā tentant deum: quia ipſe promiſit mouendo corda aliorū eis in neceſſitatibus prouidere. vt patet Matth. 6. Et quedam glo. dicit Luce. 8. Tanta predicatori debet eſſe fiducia in deo: vt p̄ſentis vite ſumpt⁹ ⁊ ſi nō ꝓuideat: ſibi tamē nō defutura certiſſime ſciat: ne dū occupatur mens ad tēporalia: min⁹ ꝑdicet eterna. Simil'r ſi aliq̄s eēt iter armatos q̄ defenderēt et aliq̄ cā arma deponeret: nō temptaret deū. Si aūt eēt ſolus: videreť tēptare deum: niſi forte interiori iſpiratiōe ſecur⁹ eſſet de diuino auxilio: ſicut beatus Marti. dixit. Ego ſigno crucis nō clypeo ꝓtect⁹ aut galea hoſtium cuneos penetrabo ſecurus. Sil'r videreť eſſe dei temptatio: ſi aliq̄s inter infideles vel homines inhoſpitales de neceſſarijs victus ſibi non ꝓuideret. vnde dicit glo. Luce. 22. ſuper illud. Qui hȝ ſaculū tollat ⁊c̄. In h nobis datur exemplum: vt nōnunq̄ cauſa inſtante quedā de noſtri propoſiti rigore ſine culpa intermittere poſſimus. vbi gratia. Si per inhoſpitales regiones iter agim⁹ plura viatica licet portare q̄ domi habeam⁹. ⁊ tñ in deſerto aliq̄ ſine labore manuum ſuſtentati ſunt pane diuinitus miſſo. vt in vitis patrū legitur. Sed priuilegia paucorū nō faciūt legē cōmunem. ¶ Ad 7m dōm ꝙ hoc ꝙ apoſtolus laborauit cum poſſet de euangelio viuere: fuit ſupererogationis. vt patet. 1. Cor. 9. Et ideo alij predicatores non tenentur eum in hoc imitari. Sciendū tamen ꝙ predicator aliq̄ſi bene faceret non accipiendo ſumptus ab his quibus predicat: ſed de labore manuum viuendo: in caſibus. ſ. illis in quib⁹ apoſtolus laborabat: ſcilicet ne ſcandalizaret eos q̄bus predicabat: qui propter auaritiam dare ſumptus grauabantur: ⁊ hanc cauſam ponit. 2. ad Theſ. 3. Nocte ac die laborantes ne quem veſtrum grauaremus. Item vt ſuo exemplo alij ab otio retraherentur. vnde ibidem ſubdit. Nō quaſi nos non habuerimus poteſtatē: ſed vt noſmetipſos formam daremus vobis ad imitandum nos. Item ad reprimendam rapacitatem pſeudo apoſtolorum. Unde dicit. 2. ad Cor. 11. Quod autem facio ⁊ faciam vt amputem occaſionem eorum: qui volunt occaſionem vt in quo gloriantur tales inueniantur ſicut ⁊ nos. Aliquando autē malefacerent predicatores ſi laboribus manuū ſe implicarent: ſi ſcilicet per laborem a predicatione retraherentur. Unde dicit gloſa Luce. 18. Cauendum eſt predicatori: ne dū occupatur mens ad temporalia minus predicet eterna. Ideo dicit Auguſtinus in ſepe dicto libro. Et apoſtolus dum eſſet athenis: vbi oportebat eum quotidie predicare: non operabatur manibus: quod poſtea fecit veniens Corinthum: vbi iudeis predicabat ſolo die ſabbati. Predicatoribus enim non ſolū neceſſarium eſt vt habeant tempus liberū ab occupationibus: in quo predicent: ſed etiam in quo ſtudeant: cū non habeant ſcientiam ex infuſione ſicut apoſtoli ſed continuo ſtudio. Unde dicit Grego. in paſtorali exponens illō Exo. 25. Uectes ſemper erunt in circulis ⁊c̄. Uectes inquit ſemper erunt in circulis: quia nimirum neceſſe eſt vt qui ad officium predicationis excubant: a ſacre lectionis ſtudio nō recedāt. ¶ Ad octauum dicendum ꝙ per actionem intelligitur ibi non ſolum opus manuale: ſed omnia que ad actiuam vitam pertinent. Sollicitudo autem que exhibetur a predicatoribus circa eos qui predicant ad actiuam vitam pertinet.

¶ Rationes in contrarium concedo: tamen vltima inducitur preter intentionem. Gloſa enim dicit ſecularia negocia eſſe que fiunt cauſa pecunie colligende ſine opere manuali: vt per mercationem ⁊ huiuſmodi a q̄bus ſe debent ſerui dei penitus abſtinere.

¶ Incipit quodlibet octauū ſancti Thome.

Queſtio noſtra circa tria verſať. Primo circa ea que pertinent ad naturam. Secundo circa ea que pertinent ad culpam ⁊ gratiam. Tertio circa ea que pertinent ad penam vel gloriam. ¶ Circa primum querebatur. Primo de pertinentibus ad naturam increatam. Secundo de pertinentibus ad naturam creatam. Circa naturā increatam duo querebantur. Primo an ſenarius numerus ſecūdum quem omnes creature dicuntur eſſe perfecte: ſit creator vel creatura. Secundo de rationibus idealibus: q̄ ſunt in mente diuina: vtrum per prius reſpiciant exemplata. ſ. creaturas ratione ſue ſingularitatis vel ratione nature ſpecifice.

Articulus. I.

Ad primum ſic proceditur. Uidetur ꝙ ſenarius predictus ſit creator. Remota enim omni creatura perfectio non remanet niſi in creatore: ſed remota omni creatura facta in operibus ſex dierum: remanet perfectio in numero ſenario. Unde dicit Auguſti. 4. ſuper Geñ. ad litteram. Itaq̄ ſi iſta non eſſent: ſcilicet opera ſex dierum perfectus ille eſſet. ſ. ſenarius. Niſi autē ille perfectus eſſet: iſta ſ'm eum perfecta non fierent. ergo ſenarius numerus eſt creator. ¶ Sed dicebat ꝙ Aug. loquitur de ſenario q̄ntū ad ideā ſenarij q̄ eſt in mente diuina.

Contra. Sicut remotis omnibus creaturis remanet perfectio in idea ſenarij numeri. ita remanet idea lapidis in mente diuina: ergo in hoc non haberet ſenarius numerus aliquã preeminẽtiã ad lapidẽ: qđ tamẽ videtur eſſe cõtra intẽtionẽ Aug. ¶ Pꝛ. illud qđ eſt permanẽtius oĩ creatura nõ eſt creatũ: ſed creatoꝛ. Senarius aũt numerus eſt ꝑmanẽtioꝛ celo ⁊ terra: que tñ videt̃ eſſe ꝑmanẽtiſſime creature. vnde Aug. dicit. 4. ſup Gen. ad litterã. Facilius eſt celũ ⁊ terraʒ trãſire que ſm ſenariũ numerũ fabricata ſunt ꝙ̃ effici poſſe vt ſenarius numerus nõ ſuis partib⁹ cõpleat̃: ergo ſenarius nõ eſt creatura ſed creatoꝛ.

¶ Cõtra. Creatoris perfectio nõ conſiſtit ex partibus: nec ẽ in eo aliquid habẽs partes. Sʒ ſicut dicit Aug. in eodẽ libꝛ. Inuenimus ſenarium numerum eſſe perfectum: ea ratione ꝙ ſuis partibus cõpleatur. ergo ſenarius numerus non eſt creatoꝛ ſed creatura.

Reſpõdeo dicẽdum ꝙ ſʒ Aui. in ſua metha. triplex eſt alicuius nãe cõſideratio. Una ꝓut conſideratur ſm eſſe qđ habet in ſingularib⁹: ſicut nã lapidis in hoc lapide: ⁊ illo lapide. Alia vero eſt cõſideratio alicuius nature ſm eſſe ſuũ ĩtelligibile: ſicut natura lapidis conſideratur ꝓut eſt in ĩtellectu. Tertia vero eſt conſideratio nature abſoluta ꝓut abſtrahit ab vtroq; eſſe: ſm quã cõſiderationẽ cõſiderat̃ nã lapidis vel cuiuſcũq; alterius: ꝙ̃tum ad ea tñ q̃ per ſe cõpetunt tali nãe. Harũ quidẽ triũ cõſiderationũ due ſemper vniformiter eundẽ ordineʒ ſeruãt. Prioꝛ. n. ẽ cõſideratio alicui⁹ nature abſoluta: ꝙ̃ ꝯſideratio eius ſm eſſe qđ habʒ in ſingularib⁹. Sed tertia cõſideratio nature que ẽ ſm eſſe: qđ habet in ĩtellectu: nõ ſemper habʒ eũdẽ ordinẽ ad alias cõſiderationes. Conſideratio eniʒ nature ſm eſſe qđ habet in intellectu qui accipit a rebus ſequit̃ vtrãq; aliaꝝ cõſiderationũ. Hoc eniʒ ordine ſcibile ꝓcedit ſcientiã: ⁊ ſenſibile ſenſuʒ: ſicut ⁊ mouẽs motuʒ: ⁊ cã cauſatũ. Sed cõſideratio nature ſm eſſe qđ habʒ in ĩtellectu cauſante rẽ ꝓcedit alias duas conſiderationes. Cum enim ĩtellectus artificis adinuenit aliquã formã artificiati: ipſa natura ſeu forma artificiati in ſe cõſiderata eſt poſterioꝛ ĩtellectu artificis: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs etiam archa ſenſibilis que talem formã vel per ſpẽm habet. Sicut auteʒ ſe habʒ ĩtellectus artificis ad artificiata: ita hʒ ĩtellect⁹ diuinus ad oẽs creaturas. Uñ vniuſcuiuſq; nature cauſate prima cõſideratio eſt ſm ꝙ eſt in ĩtellectu diuino. Secunda vero cõſideratio eſt ipſius nature abſolute. Tertia ſm ꝙ habet eſſe in rebus ipſis vel in mẽte angelica. Quarta ſm eẽ qđ habʒ in ĩtellectu noſtro. Et ideo Dio. dicit. iz. c. de di. no. hũc ordinẽ aſſignãs. ꝙ primo ĩter oĩa eſt ipſe ſubſtãtificatoꝛ reꝝ deus: poſtea vo ipſa dona dei que creaturis exhibent̃: ⁊ vniuerſaliter ⁊ particulariter cõſiderata: vt per ſe pulchritudinẽ ꝑ ſe vitã quã dicit eſſe donum ex deo ꝓueniẽs. i. ipſaʒ naturã vite: deĩde ipſa participãtia vniuerſaliter ⁊ particulariter ꝯſiderata: que ſunt res: in quibus natura eſſe habet. Jn his ergo illud qđ eſt prius ſemper eſt rõ poſterioris: ⁊ remoto poſteriori remanet prius: non autem ecõuerſo. Et inde eſt ꝙ hoc qđ ꝯpetit nature ſm abſolutã cõſiderationeʒ eſt ratio quare cõpetat nature alicui ſcđm eſſe qđ habet in ſingulari: ⁊ nõ ecõuerſo. Jdeo enim ſoꝛtes ẽ rõnalis: q2 hõ ẽ rõnalis: ⁊ nõ ecõ. Uñ dato ꝙ Soꝛtes ⁊ Plato nõ eſſent adhuc hũane nãe rõnalitas cõpeteret. Silr ẽt ĩtellectus diuinus eſt ratio nature abſolute conſiderate et in ſingularibus: ⁊ ipſa natura abſolute conſiderata: ⁊ in ſingularibus eſt ratio ĩtellectus humani ⁊ quodãmodo menſura ipſius. Poſſunt ergo verba Auguſti. intelligi de ſenario dupliciter. Uno modo: vt per ſenarium numeruʒ intelligatur ipſa natura ſenarij abſolute: cui primo ⁊ per ſe cõpetit perfectio: que quidem eſt ratio perfectionis eoꝝ que ſenariũ participant. Unde remotis oĩbus que ſenario ꝑticipantur: adhuc perfectio nature ſenarij cõpetit: ⁊ hoc modo ſenarius nominat naturã creatã. Alio modo poteſt ĩtelligi ſenarius ſm eſſe qđ habet in intellectu diuino: ⁊ ſic ei⁹ perfectio eſt ratio perfectionis in creaturis inuẽte: que ſecundũ ſenarium ſunt cõdite: quib⁹ etiaʒ remotis in predicto ſenario perfectio remaneret. Sic autem ſenarius non erit creatura: ſed ratio creature in creatoꝛe: que eſt idea ſenarij: ⁊ eſt idẽ ſm rẽ qđ diuina eſſentia: ratiõe tñ differẽs.

Ad primuʒ ergo dicẽduʒ ꝙ remotis omnib⁹ creaturis que ſunt facte in ſenario dieruʒ: nõ dicitur ꝙ perfectio remaneat in ſenario numero: quaſi ſenarius numerus aliquod eſſe habeat in rerum nã: nulla creatura exiſtente. Sed quia remoto omni eſſe creato remanet abſoluta conſideratio nature ſenarij: ꝓut abſtrahit a quolibʒ eẽ: ⁊ ſic attribuitur ſibi perfectio: ſicut remotis omnibus ſingularibus hominibus adhuc remaneret rationalitas attribuibilis humane nature. ¶ Ad ſecũduʒ dicendum ꝙ ſicut in rebus creatis quedaʒ ſunt magis cõmunes: ⁊ quedam magis contracte. Jta etiam rationes rerum in deo magis communium ad plura ſe extendunt: minus vero cõmunium ad pauciora. Et quia vnitas ⁊ multitudo ſunt omnibus rebus creatis cõmunia: ideo etiam ratio idealis numeri ad omnes creaturas ſe extendit. Unde dicit Boetius in principio ariſmetrice. Omnia quecunq; a primeua rerum natura conſtituta ſunt: numeroꝝ ſpecie videntur eſſe foꝛmata. Hoc enim fuit principale in animo conditoꝛis. Exemplar autem lapidis aut idea non ſe extendit ad omnes creaturas: et ideo ſi ſenarius accipiat̃ pro idea ſenarij quantum ad hoc adhuc ſenarius erit eminentioꝛ lapide. i. ꝙ̃ idea lapidis: ꝓut. ſ. ad plura ſe extẽdit: ⁊ iterum perfectio cõpetit ſenario ſm naturam ſenarij: non autẽ lapidis. ¶ Ad tertiuʒ dicẽdum ꝙ nõ eſt intentio Aug. dicere ꝙ ſi celum ⁊ terra tranſeant ⁊ cetere creature: ꝙ ſenarius remaneret ſm aliquod eſſe creatum: ſed quia ſi oẽs creature ab eẽ deficerẽt: remaneret adhuc natura ſenarij: ꝓut abſtrahit a quolibet eſſe huiuſmodi: qđ eius perfectioni cõpetit: ſicut etiam natura humana manebit talis ꝙ ei ꝯpeteret rationalitas. ¶ Ad illud vo qđ in cõtrarium obijcitur dicẽdum ꝙ quãuis in deo nõ poſſit eẽ aliquid habẽs partes: tñ põt eſſe in eo ratio rei habẽtis partes: ⁊ ſic eſt in eo ratio ſenarij ex partibus conſtituti: ⁊ ratio ſuarum partium.

Articulus. II.

CIrca ſcđm ſic ꝓceditur. Uidetur ꝙ idee que ſunt in mente diuina per prius reſpiciant res quantum ad naturam ſingularẽ ꝙ̃ quãtuʒ ad nãm ſpẽi: quia vt Aug. dicit in li. 83. q. Jdee ſunt quedaʒ foꝛme vel rationes rerum ſtabiles: que in diuina intelligentia continẽtur: ⁊ cuʒ ipſe neq; oꝛiantur neq; intereant: ſm eas tamen foꝛmari dicitur omne quod oꝛiri vel interire poteſt: ⁊ omne quod oꝛitur vel interit ſoluʒ ſingulare eſt: ideſt quod generatur ⁊ coꝛrumpitur. ergo idee per pri⁹ reſpiciunt ſingulare.

¶ Sed contra. Cuʒ idee ſint foꝛme exemplares: requiritur ad rationem idee aſſimilatio ideati ad ipſam. Sed ideatum: ideſt res creata magis aſſimilatur diuino exemplari ſm foꝛmam: a qua eſt ratio ſpeciei: ꝙ̃ ſm materiam que eſt indiuiduationis principium. ergo idea per prius reſpicit nãm ſpẽi ꝙ̃ ſingularitatem indiuidui.

Reſpondeo dicẽdum ꝙ cum in mente diuina ſint oium creaturarum foꝛme exemplares: que idee dicunt̃: ſicut in mente artificis foꝛme artificiatorũ. hoc tñ intereſt ĩter foꝛmas exẽplares que ſunt in mente diuina: ⁊ in mẽte artificis creati: ꝙ creatus artifex agit ex preſuppoſita materia. Unde foꝛme exemplares que

ſunt in

ſunt in mente eius:non ſunt factiue materie:que eſt indiuiduationis principium:ſed ſolius forme: a qua eſt ſpecies artificiati:ꝛ ideo huius forme exemplares non reſpiciunt directe artificiatum quantum ad indiuiduum:ſed quantum ad ſpeciem ſoluꝫ. forme autez exemplares itellectus diuini ſunt factiue totius rei:ꝛ quãtum ad formã ꝛ quãtũ ad mãm:ꝛ ideo reſpiciũt creaturaꝫ nõ ſoluꝫ quãtuꝫ ad naturaꝫ ſpeciei:ſꝫ et q̃tũ ad ſingularitatez idiuidui:ꝑ prius tñ q̃tũ ad nãꝫ ſpẽi:qđ ex hoc patet. Exẽplar eniꝫ eſt ad cuius imitationeꝫ fit aliquid. Unde ad rationeꝫ exemplaris requiritur ꝙ ipſa aſſimilatio operis ad exemplar ſit itẽta ab agẽte. alias talis aſſimilatio caſu accideret: ꝛ nõ ſm viam exemplantatis. Sic ergo in rõne exemplaris includitur intentio agentis. Ad hoc ergo per prius exemplar reſpicit qđ agẽs primo intẽdit in opere. Agẽs autez quilibet pncipaliter intẽdit in opere id qđ perfectius eſt. natura autem ſpeciei eſt perfectiſſimũ in vnoquoqꝫ idiuiduo. per ipſaꝫ eniꝫ duplex imperfectio perficitur. iperfectio. ſ. materie que eſt ſingularitatis pncipium:que cum ſit in potẽtia ad formaꝫ ſpeciei ꝑficit̃ qñ nãm ſpẽi cõſequit̃: ꝛ iterum imperfectio forme generalis:que ſe habet ad dñas ſpecificas i potẽtia: vt mã ad formã. vñ ſpecies ſpecialiſſima eſt primo in intẽtiõe nature: vt per Auic. in pn. ſue meth. Nõ. n. natura intẽdit pricipaliter generare Sortem. alias deſtructo Sorte ordo ꝛ itẽtio nature periret. Intẽdit ãt in Sorte generare hominem. Similiter nõ itẽdit pncipaliter generare aial. aliogn quieſceret eius actio: qñ ad naturam aialis perduxiſſet: cũ tñ in idiuiduo generato pri⁹ ꝯpleat̃ natura aialis q̃ꝫ hominis. vt pꝫ in. 16. de aialibus. Nõ aũt prius eſt homo q̃ꝫ hic homo. Uñ exemplar qđ eſt in mente diuina primo naturam ſpẽi reſpicit in qualibet creatura.

Ad primum ergo dõꝫ ꝙ id: qđ eſt pmũ in itẽtione eſt vltimuꝫ in executione. Uñ q̃tuis natura primo intẽdat generare hominẽ:per prius tamẽ generat̃ hic homo. Nõ eniꝫ homo generat̃ niſi per hoc ꝙ hic homo generatur:ꝛ ꝓpter hoc etiaꝫ in diffinitiõe idee dr̃ ꝙ ſm eas oritur oẽ qđ oritur quãtuꝫ ad viaꝫ executionis in qua ſingularia ſunt primũ. ¶ Secũduꝫ quod in cõtrarium obijcitur conceditur.

Deinde querit̃ de his q̃ ptinẽt ad naturã creatã. Et primo de his que pertinẽt ad animã humanã. Scđo de his q̃ ptinẽt ad corpus. ¶ Circa pmum querunt̃ duo. Primo vtruꝫ anima accipiat ſpecies quib⁹ cognoſcat a rebus que ſũt extra eã. 2° q̃uo charitas vl̃ q̃libꝫ ali⁹ habitus a nõ habẽte cognoſcat̃. Articulus. III.

Ad primũ ſic pcedit̃. Ur̃ ꝙ aia non accipiat ſpẽs a reb⁹ que ſunt ext̃ eam. Dicit. n. Augu. 12. ſup Geñ. Imagineꝫ corporis non corpus in ſpiritu:ſed ipſe ſpũs in ſeipſo facit celeritate mirabili. non autem eam in ſeipſo faceret ſi a rebus exterioribus eam acciperet: ğ anima non accipit a rebus ſpẽs q̃bus cognoſcit. ¶ P̃. eius ſolius eſt dimẽſionẽ a re dimẽſionata abſtrahere: cui⁹ eſt dimẽſionẽ corporib⁹ dare: qđ ẽ ſoli⁹ creatoris. Sꝫ ad h̃ ꝙ ſpecies a reb⁹ accipiat̃ in aia: oꝫ ꝙ ab ipſa ſpẽ dimẽſiões ſeparent̃: q2 in rebus extra animaꝫ habent eſſe dimenſionale. nõ autem in anima: maxime quãtum ad itellectum. Ergo anima nõ poteſt accipere ſpecies a rebus ſenſibilibus.

¶ In cõtrarium videtur eſſe tota philoſophoruꝫ doctrina que ſenſum a ſenſibilibus: imaginationẽ a ſenſu: itellectũ a fantaſmatibus accipere fatetur.

Reſpõdeo dicẽdum ꝙ anima humana ſimilitudines reruꝫ quibus cognoſcit accipit a rebus illo modo accipiendi: quo patiẽs accipit ab agente: qđ nõ eſt intelligendum quaſi agens influat in patiens eandem numero ſpeciem quã habet in ſeipſo:ſed generat ſui ſimilem educẽdo de potẽtia in actum:ꝛ per hunc modum dicitur ſpecies coloris deferri a corpore colorato ad viſuꝫ. Sed in agẽtibus ꝛ patiẽtibus diſtinguẽdum eſt. Eſt enim quoddam agens qđ de ſe ſufficiens eſt ad inducendaꝫ formaꝫ ſuam in patiens: ſicut ignis de ſe ſufficit ad calefaciẽdum. Quoddam vero agens eſt quod non ſufficit de ſe ad inducendam formaꝫ ſuam in patiens: niſi ſuperueniat aliud agens: ſicut calor ignis nõ ſufficit ad complendum actionem nutritionis: niſi per virtutem anime nutritiue. vnde virtus anime nutritiue eſt principaliter agens. calor vero igneus inſtrumentaliter. Similiter etiaꝫ eſt diuerſitas ex parte patientium. Quoddam enim eſt patiens: quod in nullo cooperatur agenti: ſicut lapis cum ſurſuꝫ proijcitur: vel lignum cum ex eo fit ſcamnum. Quoddam vero patiens eſt: quod cooperatur agenti: ſicut lapis cum deorſum proijcitur: ꝛ corpus hominis cum ſanatur per artem:ꝛ ſecũdum hoc res que ſunt extra animam tripliciter ſe habent ad diuerſas anime potentias. ad ſenſus eniꝫ exteriores ſe habent: ſicut agentia ſufficientia: quibus patientia non cooperantur: ſed recipiunt tantum. Qꝫ autem color per ſe nõ poſſit mouere viſum niſi lux ſuperueniat: non eſt contra hoc quod dictum eſt: quia tam color q̃ꝫ lux inter ea que ſunt extra animam computantur. Senſus autem exteriores ſuſcipiunt tantum a rebus per modum patiendi: ſine hoc ꝙ aliquid cooperentur ad ſui formationeꝫ: quamuis iam formati habeant propriam operationem: que eſt iudicium de proprijs obiectis: ſed ad imaginationem res que ſunt extra animam comparantur vt agentia ſufficientia. Actio enim rei ſenſibilis nõ ſiſtit in ſenſu: ſed vlterius pertingit vſqꝫ ad fantaſiam ſiue imaginationem. tamen imaginatio eſt patiens qđ cooperatur agenti. Ipſa enim imaginatio format ſibi aliquarum rerum ſimilitudines quas nũquam ſenſu percepit. ex his tamen que ſenſu recipiuntur componendo ea ꝛ diuidendo: ſicut imaginamur montes aureos: quos nũquam vidimus ex hoc ꝙ vidimus aurum ꝛ montes. Sed ad intellectum poſſibilem comparãtur res ſicut agentia inſufficientia. Actio enim ipſarum rerum ſenſibilium nec etiam in imaginatione ſiſtit: ſed fantaſmata vlterius mouent intellectum poſſibilem: non autem ad hoc ꝙ ex ſeipſis ſufficiant: cum ſint in potentia intelligibilia. intellectus autem non mouetur niſi ab intelligibili in actu. Unde oportet ꝙ ſuperueniat actio intellectus agentis: cuius illuſtratione fantaſmata fiunt intelligibilia in actu: ſicut illuſtratione lucis corporalis fiunt colores viſibiles actu: ꝛ ſic patet ꝙ intellectus agens eſt pncipale agens qđ agit rerum ſimilitudines in intellectu poſſibili. fantaſmata autem que a rebus exterioribus accipiuntur ſunt quaſi agentia inſtrumentalia. intellectus enim poſſibilis comparatur ad res quarum notitiam recipit. Sicut patiens quod cooperatur agenti. Multo enim magis poteſt intellectus formare quidditatem rei que nõ cecidit ſub ſenſu q̃ꝫ imaginatio.

Ad primuꝫ ergo dicendum: ꝙ ſi verbum Auguſtini referatur ad intellectum: ſic planuꝫ eſt ꝙ res non faciunt ſui ſimilitudinem in intellectu poſſibili principaliter: ſed intellectus agens. Si autem referatur ad imaginationem faciunt quidem: ſed non ſolũ quia ipſa imaginatio cooperatur: vt dictum eſt. In ſenſu autem facit corpus ſui ſimilitudinem ſufficienter ꝛ ſolum: ſed de hoc non loquitur Augu. quia ſenſum contra ſpiritum diuidit: ſiue corporalem viſionem contra ſpiritualeꝫ. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ ratio illa procedit ac ſi illa eadem ſpecies numero: que eſt in rebus vel in imagina-

Digitized by Google

tionē poſtmodum fieret in intellectu. ſic enim oportet ꝙ auferrētur ab ea dimenſiones. Et hoc patet eſſe falſum.

Articulus. IIII.

Circa ſcdm ſic ꝓcedit̄. Uīr ꝙ nō hn̄s charitatē eā cognoſcat ꝑ ſpēm. Omne enim qđ cognoſcit̄: cognoſcit̄ vel per eēntiā vel ꝑ ſui ſilitudinē. Sȝ charitas a nō habente non cognoſcit̄ ꝑ ſui eſſentiā: qꝛ nō ē eſſentialr̄ in eo. ḡ ſi cognoſcitur a nō habēte cognoſcit̄ ꝑ ſui ſilitudinē. ¶ P̄. aliquis hn̄s charitatē aliquo mō cognoſcit eā ſe habere adminus ꝑ cōiecturas: vl̄ ꝑ reuelationē: ⁊ ſilr̄ poſtq̄ eā amiſerit pōt recordari ſe eā habuiſſe: qđ eſſe nō pōt niſi ꝑ eius ſpēm in memoria reſeruatā. ḡ charitas a nō habēte ꝗ pri⁹ eam habuit ꝑ ſui ſilitudinē cognoſcit̄: ⁊ eadē rōne a quolȝ alio nō habēte. ¶ P̄. dicit Aug. 10. ꝯfeſſionū. Hoc modo ſe hȝ memoria ad itelligētiā: ſicut venter aīalis ruminātis ad os: qꝛ ſicut id qđ eſt in ventre aīalis ruminātis reducit̄ ad os: ita qđ eſt in memoria reducit̄ ad itelligētiā. Si ḡ ī memoria cōſeruatur charitas ꝑ ſui ſimilitudinē: ⁊ ab itelligentia capietur per ſui ſimilitudinem.

¶ Sed ꝯ eſt qđ Aug. dicit. 12. ſuꝑ Gen̄. ⁊ habet̄ in glo. 2. ad Cori. 12. ꝙ itellectualis viſio eſt eaꝝ reꝝ: que non hn̄t ſpēs ſibi ſil'es q̄ nō ſunt qđ ipe. ⁊ īter hꝰ ponit charitatē. ḡ charitas nō pōt cognoſci per ſui ſilitudinem: ſed ſolū ꝑ eēntiā.

Reſpondeo dōȝ ꝙ duplex eſt cognitio charitatis. vna qua cognoſcit̄ quid eſt charitas. Alia q̄ charitas ꝑcipit̄: vt cū aliqs cognoſcit ſe habere charitatē: qđ ꝑtinet ad cognitionē an eſt. Prima quidē cognitio charitatis eodē mō cōpetit habēti ⁊ nō habēti charitatem. Nā itellect⁹ human⁹ natus eſt reꝝ ꝗdditatē cōprehēdere: in qb⁹ cognoſcēdis nālr̄ ꝓcedit: ſicut in cognoſcendis ꝯcluſionib⁹ ꝯplexis. Inſunt enim nobis naturalr̄ q̄dā ꝓncipia prima cōplexa ab oībus nota: ex qb⁹ rō ꝓcedit ad cognoſcēdū in actu ꝯcluſiones que in predictis principijs potētialiter ꝯtinent̄: ſiue ꝑ iuētionē ꝓpriā: ſiue ꝑ doctrinā alienā: ſiue ꝑ reuelationē dīnā: ī qb⁹ oīb⁹ modis cognoſcēdi hō iuuat̄ ex ꝓncipijs nāliter cognitis. Uel ita ꝙ ipſa ꝓncipia cognita ad cognitionē acquirēdā ſufficiāt adminiculantibus ſenſu ⁊ imaginatione: ſicut cum aliquā cognitionē acquirim⁹ ꝑ inuētionē vel doctrinā. Ul' ita ꝙ ꝓncipia ꝑdicta ad cognitionē acquirēdam nō ſufficiāt: nihilomin⁹ tn̄ in hꝰ cognoſcēdis ꝓncipia dirigūt inq̄tū inueniunt̄ nō repugnare ꝓcipijs nāliter cognitis: qđ ſi eſſet: intellectus nullo modo eis aſſentiret: ſicut nō pōt diſſentire ꝓncipijs. Et ſilr̄ in intellectu inſunt nobis ēt nāliter q̄dam ꝯceptiones ab oībus note vt entis. vni⁹. boni. ⁊ hꝰ: a qb⁹ eodē mō ꝓcedit itellect⁹ ad cogn̄ſcēdū ꝗdditatē vniuſcuiuſq; rei: ꝑ quē ꝓcedit a ꝓncipijs ꝑ ſe notis ad cognoſcēdas ꝯcluſiōes: ⁊ hoc vel ꝑ ea q̄ quis ſenſu ꝑcipit: ſicut cū ꝑ ſenſibiles proprietates alicui⁹ rei ꝯcipio illi⁹ rei ꝗdditatē: vel ꝑ ea que ab alijs ꝗs audit: vt cū laycus ꝗ neſcit ꝗd ſit muſica: cū audit aliquā artē eſſe ꝑ quā diſcit canere vel pſallere: ꝯcipit quidditatē muſice: cū ipſe ꝓſciat ꝗd ſit ars: ⁊ ꝗd ſit canere: aut etiā ꝑ ea que ex reuelatione habent̄: vt eſt in his que fidei ſunt. Cū. n. credim⁹ aliqđ eſſe in nobis diuinit⁹ datum: quo affect⁹ noſter deo vnit̄: cōcipim⁹ charitatis ꝗdditatē itelligentes charitatē eſſe donū dei q̄ affect⁹ deo vnit̄: ꝓcognoſcentes tn̄ ꝗd ſit donū: ⁊ ꝗd affect⁹ ⁊ ꝗd vnio. De qb⁹ ēt ꝗd ſint ſcire nō poſſum⁹: niſi reſoluēdo in aliqua prius nota: ⁊ ſic quouſq; ꝑueniam⁹ vſq; ad ꝓmas ꝯceptiones humani itellect⁹: q̄ ſunt oībus nāliter note. Et qꝛ nālis cognitio eſt quedā ſilitudo diuine vitatis mēti noſtre īpreſſa: ſm illud ꝓs. Signatū eſt ſuꝑ nos lumē vult⁹ tui dn̄e. Ideo dic̄ Aug. 10. de tri. ꝙ hꝰ habitus cognoſcūtur in ꝓma veritate. Ipſa aūt ꝯceptio charitatis quā itellect⁹ format mō ꝑdicto non eſt ſolū ſilitudo charitatis: ſicut ſpēs reꝝ in ſenſu vel imaginatiōe: qꝛ ſenſus ⁊ imaginatio nūq̄ ꝑtingunt ad cognoſcendū nām rei: ſed ſolūmō accidētia q̄ circūſtant reȝ: ⁊ iō ſpēs que ſunt in ſenſu vel imaginatiōe nō repreſentāt nāȝ rei: ſȝ accidētia ei⁹ tn̄. ſicut ſtat⁹ repn̄tat hoīeȝ q̄tū ad accidentalia. Sed itellect⁹ cognoſcit ipſaȝ nāȝ ⁊ ſubſtātiā rei. Unde ſpēs itelligibilis eſt ſilitudo ipſius eſſentie rei: ⁊ eſt quodāmodo ipa quidditas ⁊ nā rei ſm eſſe itelligibile: nō ſm eſſe nāle: ꝓut eſt in reb⁹: ⁊ iō oīa q̄ nō cadūt ſub ſenſu ⁊ imaginatiōe: ſed ſub ſolo intellectu cognoſcunt̄ ꝑ hoc ꝙ eſſentie vel ꝗdditates coꝝ ſunt aliquo modo in intellectu. Et hic ē modus quo charitas cognoſcit̄ cognitiōe ꝗdē tam ab habēte charitatē q̄ a nō habēte. Sȝ ſm aliū modū cognoſcēdi charitatē neq; charitas neq; aliqs habit⁹ ſiue potentia ꝑcipit̄ a nr̄o itellectu: niſi ꝑ hoc ꝙ actus ꝑcipiunt̄: vt pȝ ꝑ phm̄. 10. ethi. Actus aūt charitatis vel alteri⁹ habitus eliciunt̄ ab ipſa charitate vel ab alio habitu ꝑ ꝓpriā eēntiā charitatis vel alteri⁹ habitus: ⁊ ꝑ hūc modū dr̄ aliquis ſe cognoſcere hr̄e charitatē vel aliū habitū ꝑ ipſaȝ eēntiā habitus ſȝ eſſe nāle: qđ hȝ in reꝝ nā: ⁊ nō ſolū in itellectu. Sic aūt nullus pōt cognoſcere charitatē niſi charitatē hn̄s: qꝛ actus charitatis ⁊ aliaꝝ virtutū precipue ꝯſiſtūt in motib⁹ iterioꝛib⁹: qui nō pn̄t eſſe cogniti niſi operāti: niſi quatenus manifeſtant̄ ex actib⁹ exterioꝛib⁹: ⁊ ſic per quādam cōiecturaȝ aliqs nō habēs charitatē pōt ꝑcipere aliū charitatē habere. Hoc aūt dico ſupponendo ꝙ aliquis poſſit ſcire ſe habere charitatē: qđ tn̄ nō puto eſſe veruȝ: quia in actibus ipſius charitatis nō poſſumus ſufficiēter percipere ꝙ ſint a charitate eliciti: ꝓpter ſilitudinem dilectionis naturalis cum dilectione gratuita.

Ad primuȝ ergo dōm ꝙ in nō habente charitatē nō ſm eſſe nature: ſed ſm eſſe itelligibile eſt eſſentia charitatis. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ poſtq̄ aliquis deſinit habere charitatem ſm eſſe nāle charitatis adhuc charitas in ipſo manet ſm eſſe intelligibile: ⁊ ſic poteſt ſcire quid eſt charitas. Manēt etiaȝ in memoria eius actus charitatis quos facit etiaȝ in memoria ſenſibili ꝓpter actus ſenſibiles charitatis: ꝗ vtiq; manent ſm ſui ſimilitudinem: ſicut ⁊ cetera ſenſibilia: ⁊ ex his aliquis memoꝛatur ſe habuiſſe charitateȝ. ¶ Ad tertiū dōm ꝙ illud qđ eſt in memoria redit ad intelligētiam: non ita ꝙ eadem ſpecies numero que eſt in memoria: poſtmoduȝ fiat in intellectu: ſed per illuȝ modū loquendi quo fantaſmata dicunt̄ fieri in intellectu: vt dictū eſt.

Articulus. V.

Deinde queritur de his que pertinent ad corpus humanū. vtrum alimentū ꝯuertat̄ in veritatē humane nāe. Et vīr ꝙ non qꝛ in coꝛꝑe hūano id qđ eſt de vitate hūane nāe eſt caro vel os ſm ſpēm. Sed alimētum nō cōuertit̄ in id qđ eſt ſm ſpecieȝ: ſed in id quod eſt ſm mām: vt videtur dicere phs in ꝓmo de generatione. (T. c. 35.) ḡ alimentum non conuertitur in veritatē humane nature. ¶ P̄. id qđ eſt de veritate humane nature opoꝛtet ꝙ ſemper in homine maneat. alias non remaneret homo idem numero. Sed illud quod generatur ex alimento non ſemper manet. immo fluit ⁊ refluit: vt patet ex primo de generatione: ergo quod generatur ex alimento non eſt de veritate humane nature. ¶ P̄. Auguſt. dicit ꝙ nos fuimus in Adaȝ dupliciter: ſcilicet ſm ſeminalem rationem ⁊ ſȝ coꝛpulentam ſubſtantiam. Chriſtus autem fuit in eo ſm coꝛpulentam ſubſtantiam: ⁊ non ſm ſeminalem rationem. id autem quod ex alimento generatur in nobis non fuit in Adam: ergo illud quod eſt de veritate coꝛpulēte ſubſtātie nr̄e nō ē ex alimēto gnātū. ¶ Sȝ dicebat ꝙ coꝛpulēta noſtra ſubā fuit ī Adā oꝛiginalr̄ ⁊ nō eēntialr̄. Sȝ ꝯ. Semen

oꝛiginem

originem rei ipoꝛtat. Si ergo dicimur in Adam fuiſſe ſm coꝛpulentam ſubſtantiam originaliter tñ: tunc idem erit eſſe ſm coꝛpulentam ſubſtantiam ⁊ ſm ſeminalem rónez qḋ eſt falſum: ergo idem quod prius.

¶ Sed contra eſt qḋ dicit̃ in. z. de aïa. (T. c. 45.) Alimentum eſt potentia tale quale eſt illud qḋ nutritur. Sed qḋ eſt potentia aliquale in illud cõuerti pót. ergo alimentum conuerti pót in illud qḋ nutrit̃. Sed illud qḋ nutrit̃ eſt id qḋ eſt de veritate humane nature. ergo alimentũ cõuertit̃ in id qḋ eſt de veritate hũane nature. ¶ P. ſemen ex quo fit generatio maxime videt̃ ad veritatẽ humane nature pertinere: ſed ſemen ſm ꝓhm in. 15. de animalibus: eſt de ſuperfluo alimenti. Ergo alimentum conuertitur in veritatem humane nature.

Reſpondeo dóm: ꝙ ad huius queſtionis euidẽtiã opꝫ ṗmo videre qd ſit veritas humane nãe: veritas autem vniuſcuiuſqꝫ rei: vt dicit Auicenna in ſua meta. nihil eſt aliud ꝙ̃ proprietas ſui eſſe: qḋ ſtabilitum eſt ei: ſicut illud qḋ propꝛie hꝫ eſſe auri attingẽs ad terminos ſtabilitos nãe auri dicit̃ eſſe vere aurũ. Unũqḋqꝫ aũt ꝓpꝛie hꝫ eſſe in aliqua natura: per hoc qḋ ſubſtat complete forme ꝓpꝛie illius nãe a qua eſt eſſe: ⁊ rõ ſpẽi in natura illa: vnde illud pertinet ad veritatem vniuſcuiuſqꝫ rei: qḋ eſt cõpletiuũ illius rei per formã: ⁊ pertinet directe ⁊ ꝑ ſe ad completionem illius rei: tam eniꝫ in nãlib⁹ ꝙ̃ in artificialibus inueniunt̃ quedã in quibus conſiſtit ṗncipaliter rõ rei: alia aũt que ſunt oꝛdinata ad horũ conſeruationem ⁊ melioꝛationẽ: ſicut ſtipes ⁊ fructus per ſe pertinẽt ad cõplemẽtũ arboꝛis. Unde ſunt de veritate nãe ipſius. Folia aũt ſunt quodãmõ oꝛdinata ad fructuũ conſeruationez: ⁊ quantũ ad hoc nõ vident̃ eſſe de veritate nature arboꝛis ṗncipalr. Silr rõ gladij cõſiſtit in ferro ⁊ acumine ei⁹: vagina aũt eſt ad gladij ꝯſeruationẽ: vnde ſi gladius eẽt res nãlis: ferrum eſſet de veritate nãe eius: nõ autem vagina. Sic aũt de veritate humane nãe eſſe dicimus illud qḋ per ſe pertinet ad perfectionẽ humane nãe ꝯplete participans formã ſpẽi: illud aũt nõ eſt de veritate humane nature in hoĩe: qḋ eſt oꝛdinatũ quodãmõ ad hoĩs conſeruationẽ vel melioꝛationẽ quãcũqꝫ. Sciendũ eſt ergo ꝙ nã hũana pót duplr cõſiderari: vel ſm totaꝫ ſpẽm humanã: vel ſm eſſe qḋ hꝫ in hoc indiuiduo: ⁊ ſꝫ hoc inueniunt̃ in ꝑſenti qõne tres opiniones. Quidaꝫ eniꝫ dicũt ꝙ alimentũ nõ cõuertitur in veritatem humane nature: neqꝫ ſm ſpẽm: neqꝫ ſꝫ indiuiduũ. Dicunt eniꝫ ꝙ tota mã que nata eſt eſſe ſub ſpecie humane nãe fuit in coꝛpoꝛe Ade: nec aliqua alia materia pót fieri vere ſubſtans hũane ſpẽi: ⁊ ex illa mã ex qua coꝛpus ṗmi hoĩs cõſtabat: fuerit aliq̃ pars deciſa que qdẽ per multiplicationẽ quandã ſine additiõe exterioꝛis mãe augmẽtata eſt in tãtũ ꝙ ꝑuenit vſqꝫ ad ꝑfectã ⁊ ꝯpletam quantitatẽ in coꝛpoꝛe Seth. Ex quo iterũ aliquid deciſuꝫ eſt ĩ formationẽ coꝛpoꝛis filij ſui ⁊ ꝑdicto mõ multiplicatum: ⁊ ſic totuꝫ humanũ genus multiplicatũ eſt ex illa mã que fuit in coꝛpoꝛe ṗmi hoĩs ſine alicuius extrinſeci additione: illud aũt qḋ ex alimento generat̃ eſt neceſſariuꝫ nobis ad ꝯſeruationẽ illius humiditatis: que eſt de veritate hũane nãe: vt. ſ. calor nãlis hñs aliqd aliud: qḋ cõſumat. ſ. hũiditatẽ ex alimẽto generatã q̃ſi accñtalẽ nõ cõſumat humiditatẽ q̃ eſt de veritate hũane nãe. ſicut aurifices apponũt plũbũ argẽto: vt. vꝫ. in conflatoꝛio cõſumat̃ plũbum ⁊ argentũ nõ ꝯſumat̃ ab igne: vñ in reſurrectione qñ veritas hũane nãe erit icõſumptibilis: alimẽto nõ idigebimus nec reſurget in nobis aliqḋ qḋ ex alimẽto ſit generatum: ſꝫ ſolũ id qḋ fuit in Adam. Sꝫ icõueniẽs videt̃ hꝰ poſitio ꝑꝑ duo: quãtũ ad ṗms pertinet qꝛ eiuſdẽ rõnis eſt formaꝫ aliquã nihil amittere de mã ſubiecta: ⁊ nihil de nouo acgre re: cuius ſube ⁊ nãe nihil accreſcit nec deperit. Cõſtat autẽ ꝙ aliq̃ mã que erat ſubſtãs hũane nãe deſinit eſſe hũane nãe ſubſtans: ſicut pꝫ in moꝛte vniuſcuiuſqꝫ hoĩs. Uñ niſi aliqua mã de nouo adderet̃ humane nãe: ſequeret̃ ꝙ minus eſſet mõ id qḋ eſt de veritate nãe hũane in actu ꝙ̃ tpe Ade: ⁊ ſic nã ſpẽi nõ ꝑfecte ſaluaret̃ ꝑ gnãtionẽ. z⁹. qꝛ iſta mutatio quã multiplicationẽ dicunt nullo⁹ eſt ſm eẽntiã ipſius materie: ſed ſolũmõ ſm q̃titatẽ vel dimẽſiones ei accidentes. Nõ eniꝫ dicunt ꝙ aliquid mãe de nouo ꝑ eẽntiam creet̃ vel aliunde addat̃: ſed ꝙ illa eadem mã q̃ ṗus erat minoꝛ: poſtea fiat maioꝛ: nihil aũt eſt aliud rarefieri ⁊ condẽſari ꝙ̃ mutari eandẽ mãm de magnis dimenſionibus in paruas ⁊ econuerſo. Unde ſequeret̃ ſm ꝑdictaꝫ poſitionẽ ꝙ illud qḋ eſt de veritate humane nãe ſemꝑ rarefieret per cõtinuã generationẽ ⁊ augmẽtationẽ: ⁊ tñ ꝙ̃tuꝫ natura ſuſtinere nõ poſſet. Eſſet. n. iaꝫ illud qḋ ẽ de veritate humane nãe inumerabilr magis rarũ ꝙ̃ ignis: qḋ patꝫ eſſe falſuꝫ. Et ideo alia opinio dicit ꝙ alimentũ cõuertit̃ in veritatẽ hũane nãe ṗmo ⁊ ṗncipalr ſm ſpẽm: nõ aũt ſꝫ indiuiduũ niſi ſecũdario. Dicunt eni ꝙ in vnoquoqꝫ indiuiduo humane ſpẽi illḋ ṗmo ⁊ ṗncipalr eſt de veritate humane nãe qḋ a parentib⁹ traxit: ⁊ hoc vocat̃ a phõ caro ⁊ os ſm ſpẽm: que ſemꝑ manẽt: ſed qꝛ illud cũ ſit modicum nõ ſufficeret ad ꝑfectã quãtitatẽ debitã humane nãe ſine additiõe: iõ ad iungit̃ illud qḋ ex alimento generat̃ nõ ſolum ad hoc ꝙ cõſeruet̃ illud qḋ fuit a ṗmis parentibus acceptũ: vt dicebat ṗma opinio. Sed ad hoc ꝙ cõpleatur ex hꝰ addito ꝑfecta quãtitas: ⁊ ſic illud qḋ ex alimento generat̃ nõ eſt de veritate humane nãe in hoc idiuiduo ṗncipalr: ſed tñ ſecũdario inquãtũ eſt neceſſariũ ad quãtitatẽ debitã: ⁊ hoc nolat phs carnẽ ⁊ os ſm mãm que fluit ⁊ refluit: ſed tñ ex hoc aliqua pars ſeminaliter tranſit in ꝓlem per generationez: ⁊ efficit̃ ṗncipalr de veritate hũane nãe in ipſo cum admixtiõe alicui⁹ qḋ fuit ṗncipalr de veritate humane nãe in pr̃e vt quidã volũt: vel ſine admixtiõe ei⁹: vt alij dicunt: qḋ eſt magis cõſonũ dictis phi in. 15. de aĩalibus: qui vult ſperma totalr eſſe de ſuꝑfluo alimenti: ⁊ ſic illud qḋ generat̃ ex alimẽto non pót eſſe ꝙ ſit ṗncipaliter de veritate humane nãe in ipſo qui nutrit̃: ſed pót eſſe de veritate humane nãe ṗncipaliter in alio eiuſdem ſpẽi. ſ. in filio ipſius. Et ſm hanc opinionẽ dicunt ꝙ illud qḋ eſt ṗncipaliter de veritate humane nãe in vnoquoqꝫ totũ in ipſo reſurget: non aũt totũ qḋ ex alimento generat̃: ſed ſolum quantũ ſufficit ad cõpletionẽ quãtitatis: cũ ꝓpter cõpletionem quantitatis tãtũmõ ad veritatẽ hũane nãe aliq̃liter ꝑtineat: ⁊ hec opinio cõſonat ſnĩe Alexã. ꝯmẽ. qui exponit carnẽ ſm ſpẽm quã phs dicit ſemꝑ manere eſſe illud qḋ a parẽtib⁹ trahit̃: carnẽ võ ſm mãm illud qḋ ex alimento generat̃: q̃ fluit ⁊ refluit. Sꝫ hãc opinionẽ ꝯmẽ. Auerroys reꝓbat in tractatu quẽ fecit ſuper librũ de generatione. Cũ. n. illud qḋ ex alimẽto generat̃ nutriat: inq̃tũ eſt potentia caro: ⁊ augeat inq̃tũ eſt po⁹ q̃ta caro: vt dr̃ in. z. de aïa. Illud qḋ generat̃ ex alimento poſtꝙ̃ recepit ſpẽm carnis: efficit̃ vnũ cũ illo qḋ ṗus inerat: qꝛ in fine cõuerſum iã eſt ſimile: vñ nõ videt̃ eſſe aliqua rõ: quare calor nãlis aliqd poſſit cõſumere de illa hũiditate carnis: que ex alimento generat̃: ⁊ nõ de humiditate q̃ a parentibus trahit̃: nec poſſet aliquo neceſſario mõ illud ꝓbari: ⁊ iõ tam illud qḋ eſt a parentibus acceptũ: ꝙ̃ illud qḋ eſt ex alimento generatũ equalr ſe hꝫ ad hoc ꝙ maneat vel cõſumatur per caloꝛeꝫ nãlem: ⁊ ad hoc ꝙ reſtauret̃ per nutrimentũ quod eſt fluere ⁊ refluere: ⁊ ſic equaliter pertinet ad veritateꝫ humane nãe qḋ generatur ex alimẽto: ⁊ qḋ a parentibus trahitur. Et ſm hoc eſt tertia opinio ꝙ alimentuꝫ conuertitur in id qḋ eſt principalr de veritate humane nature: ⁊ quantum

ad ſpeciem: ⁊ quantum ad indiuiduū. Ponit enim hec opi
nio ꝙ vtrūqʒ. ſ. ⁊ qḋ ex alimēto generať: ⁊ qḋ a parētibus
trahiť indifferēter ⁊ equalr̃ forma hūana pficiť: ⁊ vtrūqʒ
indifferenter manet vel ꝯſumiť: manet quidē ſm ſpēm:
cōſumiť aūt ⁊ reſtauratur ſm mām: ſicut in aliqua repu
blica diuerſi hoīes numero ad cōmunitatem pertinent q
buſdā morientibus: ⁊ alijs in locū eorū ſuccedentibus: ⁊
ſic nō manet vna reſpublica ſm mām: q2 ſunt alij ⁊ alij ho
mines: manet tamen vna numero quātum ad ſpēm ſiue
formā ꝓpter ordinis vnitatē in officijs diſtinctis: ita etiaʒ
in corpore humano manet caro ⁊ os: ⁊ vnaqueqʒ partium
eadē numero q̄ntum ad ſpēm ⁊ formā q̄ cōſiderať in deter
minato ſitu ⁊ virtute ⁊ figura: nō aūt manet q̄ntū ad mām:
q2 illa mā carnis in qua talis forma erat ꝑus conſumpta
eſt: ⁊ alia in locū ei ſucceſſit: ſicut pʒ de igne q cōtinuatur
ſm eandē formā ⁊ modū: per hoc ꝙ cōſumptis quibuſdam
lignis alia ſupponunť que ignē ſuſtinent. Et ſm hanc opi
nionem de vtroqʒ pdictorum indifferenter. ſ. generato ex
alimento ⁊ a parentibus tracto tātū reſurget: q̄ntū eſt ne
ceſſarium ad ſpēm ⁊ q̄ntitatē debitā humani corporis.

Et hec opinio mihi videť ceteris ꝓbabilior. Scḋʒ q̄
hanc opinionē ad ꝑmū dicendū ꝙ diſtinctio
phi qua diſtinguit carnem ſm ſpēm ⁊ ſm materiā: non eſt
ſic accipienda: ꝙ alia ſit caro que diciť ſm ſpēm. ſ. a paren
tibus tracta: ⁊ alia que ſit ſm materiā ex alimento gene
rata: ſed vna ⁊ eadē caro ſignata pōt cōſiderari ⁊ ſm ſpēʒ
quā hʒ: ⁊ ſm materiaʒ. Et ꝙ hic ſit intellectus phi: patʒ ex
hoc ꝙ ipſe dicit ibidem: ꝙ hoc mō diſtinguiť caro: ſm ſpe
ciem ⁊ ſm materiā: ſicut vnūqḋqʒ habentium ſpeciem in
materia. In alijs aūt habentibus ſpēm in mā: ſicut eſt la
pis ⁊ ferrum ⁊ hmōi nō habet locum ꝑma diſtinctio: ſed ſecū
da: vt per ſe patʒ. Et ideo dicendū eſt ꝙ alimentum cōuer
titur in carnē q̄ eſt ſm ſpēm. i. q̄ hʒ ſpēm: nō tñ ita ꝙ ali
mentū fiat ſpēs carnis: ſed fit carnis mā: rōne cuius pōt di
ci ꝙ cōuertiť in carnē q̄ntū ad mām: ⁊ nō q̄ntū ad ſpeciē.
¶ Ad 2m dōm: ꝙ veritas hūane nāe ⁊ cuiuſlibet alterius
rei eſt a ſpecie: ⁊ iō cum id qḋ eſt in hoīe maneat ſm ſpēm:
q̄uis nō maneat ſm mām: nihilominus veritas hūane na
ture manere dr̃: nec deſinit eſſe idē hō numero ꝓpter mu
tationē q̄ eſt ſm materiā: q2 nō tota mā ſil' a forma abſtra
hiť: vt alia tota ſimul formā accipiat. Hec. n. generatio eēt
⁊ corruptio: ſicut ſi totus ignis vn⁹ extingueretť ⁊ alius to
tus accenderetť: ſed aliq̄ pars māe ꝯſumiť: ⁊ alia in locum
ei⁹ ſubſtituiť q̄ efficiť vna mā cū preexiſtenti: ꝑ hoc ꝙ ei
adiungiť ad ſuſtinēdā eandē formā hūani corporis: ſicut
ſi vnū lignū ignis conſumat: ⁊ aliud loco ei⁹ apponať erit
idē ignis nūero. ¶ Ad 3m dōʒ: ꝙ ad ꝯceptionē hūani corpo
ris duo cōcurrūt. ſ. materia ex qua formať ꝯceptū: ⁊ iterū
vis formatiua q̄ cōceptū format: quoꝝ ꝑmū Augu. vocat
corpulētā ſubām: 2m vo ſeminalē rōnē. Dicimur ḡ ſʒ vtrū
qʒ iſtoꝝ fuiſſe in Adā originalr̃ in q̄ntū. ſ. materia conce
ptꝰ ꝑparata eſt ꝑ virtutē generatiuā matris. Vis aūt for
matiua eſt ī ſemine pr̃is. Et vtrūqʒ iſtoꝝ reduciť in Adā:
ſicut in ꝑmā originē: a qua hūanā nāʒ traxerūt vͤtutes cō
ſequentes. Corpus aūt xp̄i formatū fuit per virtutē ſpūſcī
actiuā. Sʒ mām miniſtrauit mater: q2 ex puriſſimis ſan
guinibus virginis cōceptus eſt. vt Damaſ. dicit. Et iō non
fuit in Adā ſʒ ſeminalē rationē: ſed ſm corpulētā ſubām:
nō tamē ita ꝙ eadē numero que eſt in nobis: ⁊ fuit in xp̄o
fuerit in Adam. ¶ Et ex hoc pʒ rñſio ad ſequens.

Einde querebať de his que pertinēt ad
culpam vel gratiaʒ. Et ꝑmo q̄re
b batur de his que pertinent ad gratiā. Secun
do de his que ꝑtinent ad culpam. Quantū ad
pertinētia ad gratiā querebatur. ꝑmo de his
que pertinent ad prelatos tantū. Scḋo de his que perti
nent ad omnes cōmuniter. Quātū aūt ad prelatos quere
bantur duo. Primo de electione prelatoꝝ: vtrū. ſ. ſit neceſ
ſe ſemper eligere meliorē: vel ſufficiat eligere bonū. Secū
do de honore exhibēdo prelatis: vtrum. ſ. mali prelati ſint
honorandi. Articulus. VI.

D primum ſic ꝓcediť. Videť ꝙ ne
ceſſe ſit ſꝑ eligere melio
a rem. Dr̃ enim. 4. Regū. Eligite meliorē: ⁊ eū
ponite ſuper ſolium patris ſui. ergo multo for
tius in ſpūalib⁹ officijs meliores ꝑeligēdi ſūt.
¶ P. i. ad Thi. 3. ſuper illud. Opʒ epm irreprehenſibilem
eſſe: dicit glo. Talis eligať pontifex: cuius cōparatiōe cete
ri grex dicanť: ergo opʒ in epiſcopatu ſemꝑ eligere melio
rē. ¶ P. Leo papa dicit. Ille qui melior eſt in pſbyteris ⁊
dyaconibus in epm eligať. ¶ P. Ille q eſt ꝓpinquior ad
hereditatem poſſidendā debet ꝑferri. Sed xp̄o cuius patri
moniū poſſident clerici ⁊ prelati: eſt ꝓpinquior qui eſt me
lior: ergo ad prelationes ⁊ officia eccleſiaſtica ſemper ſunt
meliores eligēdi. ¶ P. Si alicui cōmiſſum eſſet a domi
no ſuo vt ei fidelē: ⁊ idoneum miniſtrū quereret: nō age
ret fideliter erga dominum ſuum: ſi ꝑtermiſſo magis ido
neo minus idoneum acciperet. ergo multo magis peccat
ille cui cōmiſſum eſt eligere aliquem in miniſterium dei:
ſi non eligat meliorē.
¶ Sed contra eſt qḋ decretalis dicit: ꝙ ſufficit eligere bo
nū nec requiritur ꝙ melior eligatur.

Reſpondeo dōm ꝙ aliqs hō poteſt dici bonus vł
melior altero dupl'r. Vno modo ſim
pliciter: ⁊ ſic melior eſt q in charitate eſt ꝑfectior. Alio mō
ſcḋm quid: ⁊ ſic dicitur aliquis melior altero vel ad mili
tiā: vel ad magiſteriū: vel ad prelationē: vel aliqd hmōi: qui
nō eſt melior ſimpl'r: eo ꝙ in ſingulis officijs tā ſpūalib⁹
q̄ corporalibus requirunť aliqua ꝑter moralē bonitatem
ad hoc ꝙ aliquis ſit idoneus ad illud officiū exequēdū.
Dicendū eſt ergo ꝙ opʒ eligere ad ꝑlationē vel ad eccle
ſiaſticū officiū aliquē qui ſit bonus ſimpl'r: q2 per quodlibʒ
peccatū mortale aliquis redditur indignus ad qḋlibʒ ſpiri
tuale exequendū. Vnde dicit Diony. in epiſtola ad Demo
philū monachū loquēs de ſacerdote: qui nō eſt grā illumi
natus. Nō eſt iſte ſacerdos: ſed inimicus doloſus: deluſor
ſui ipſius: ⁊ lupus ſupra dominicū populū pelle armatus
ouina: nō tñ opʒ ꝙ ſemper eligať ille qui eſt melior ſimpli
citer. Poſſibile eſt. n. ꝙ illi qui eſt in charitate perfectior:
deficiant multa que requirunť ad hoc ꝙ aliqs ſit prelat⁹
idoneus: que in alio qui eſt minoris charitatis inueniun
tur: vt ſunt ſcia: induſtria: potētia: ⁊ alia hmōi. Vñ nō opʒ ſemꝑ
eligere meliorē ſimpl'r. Sed eū qui ſit melior ad hoc offi
ciū. Si aūt eligat quis eū quē reputat minus idoneū ad
tale officiū: peccat. Nō. n. pōt eſſe ꝙ de duob⁹ vnus alteri
ꝑeligať: niſi ꝓp aliqḋ in ipſo cōſideratū. Illud aūt qḋ cōſi
derať in eo q eſt minus idoneus ad hoc ꝙ magis idoneo
preferať eſt aliqua cōditio indebite mouens vel familiari
tas: vel conſanguinitas vel aliquid hmōi. Non enim poteſt
eſſe aliqua conditio pertinēs ad ꝑlati idoneitatem: ex quo
alter ſimpl'r magis idoneus reputať: ⁊ ſic indebite mouet:
⁊ ſic in tali electione erit ibi acceptio perſonarū: que ſine
peccato non fit.

Ad primū ergo dicendū ꝙ cū diciť. Eligite melio
rem: intelligitur de meliori ad talē dignitatē. ¶ Ad ſcḋm
dōm: ꝙ in ꝯparatione ꝑlati debēt eſſe ceteri quaſi grex nō
cōſiderata ſola ſcitate morū: ſed diſcretione ⁊ ſtrenuitate:
⁊ alijs hmōi que in paſtore exiguť ad regendum. ¶ Ad ter
tium dōm: ſicut ad ꝑmū. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ ille qui eligiť
in ꝑlatū nō eligiť quaſi ad hereditatem poſſidēdā: q2 here
ditas

ditas xpianoꝝ non eſt in terra: ſed eſt in celo. ſ. ipſe deus ſm illud ps. Dñs pars hereditatis mee. Eligit̃ autẽ velut diſpenſator in familia dñi alicuius: ſm illud .i. ad Cori. 4. Sic nos exiſtimet hõ vt miniſtros xpi ⁊ diſpẽſatores ⁊c. Diſpenſator aũt nõ ſemp eligit̃ qui eſt ꝑpinguor: ſed q eſt magis idoneus. ❡ Ad 5ᵐ dõm: ꝙ ſilr ẽt cõtingeret in procuratione ſerui alicuius dñi tẽporalis: ꝙ non opꝫ querere hoiem meliorem ſimplr: ſed meliorẽ ad ſeruiendũ.

❡ Ad illud võ qd in ↄ̃riũ obijcit̃ dõm: ꝙ decretalis itelligẽda eſt q̃tũ ad hoc ꝙ nõ ſemꝑ opꝫ eligere meliorẽ ſimplr: ſꝫ ſufficit eligere bonũ. ❡ Uel dõm: ꝙ nõ loquit̃ q̃tũ ad forum ↄ̃ſcie: ſed q̃tũ ad foꝝ ↄ̃tẽtioſuꝫ: in quo nõ reprobatur electio ex hoc ꝙ põt aliqs alius magis idoneus inueniri: dũmõ ille qui eligitur idoneus ſit. alr̃ ois electio calũniam pateretur. Articulus. VII.

a Ad ſecundũ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ malis platis nõ ſit exhibendus honor. Sicut .n. dicit Boe. in lib. de cõſo. Nõ poſſum⁹ ob honores reuerẽdos iudicare: quos ipſis honoribus reputamus idignos. Sꝫ mali plati nõ ſunt honoribus digni. ğ nõ pñt iudicari eẽ reuerendi a ſuis ſubditis. ❡ P̃. Honor nõ debet̃ platis malis niſi rõne plationis. Cũ ergo ſunt prelatione indigni: ſũt etiam per cõſequens indigni ad honores: ⁊ ad alia oĩa que ſunt prelationi propria.

❡ Sꝫ ↄ̃ eſt qd dicit̃ Exo. 20. Honora prẽm tuũ. Glo. id eſt platos. Cũ ergo indiffinite loquat̃: videtur ꝙ omnes plati tam boni q̃ꝫ mali ſint honorandi.

Reſpondeo dõm: ꝙ in prelato duo poſſumus ↄ̃ſiderare. ſ. perſonã ꝓpriã ⁊ dignitatẽ: ſm quã eſt q̃daꝫ pſona publica. ſi ğ plat⁹ ſit malus rõne pſone ſue nõ ẽ honorãd⁹ qr cũ honor ſit reuerẽtia alicui exhibita in teſtimoniũ virtutis: falſaꝫ teſtimoniũ de eo pferet: ſi qs eũ obtentu proprie pſone honoraret: ↄ̃ illud qd dr̃ Exo. 20. Nõ loquaris ↄ̃ ꝓximũ tuũ falſaꝫ teſtimoniũ. Sꝫ inquãtũ eſt pſona publica: ſic gerit typuꝫ ⁊ locũ nõ ſui ipſi⁹: ſed alterius. ſ. xpi in eccleſia: vel reipublice: vt dñs in ſecularib⁹ dignitatibus ⁊ ſic valor ei⁹ nõ ↄ̃putat̃ ſm pſonã: ſed ſꝫ eũ cuius loco preſidet: ſicut eſt de lapillo: qui in cõputationib⁹ ponit̃ loco cẽtum marcarũ cũ in ſe nihil valeat: vt dr̃ ꝓuer. 26. Sicut q mittit lapidẽ in aceruum mercurij: ita q tribuit inſipienti honorẽ. Mercurius .n. dicebat̃ de⁹ rõcinij ⁊ mercationis: ⁊ ita eſt ei honor exhibẽdus: nõ ꝓpter ſe: ſed ꝓpter euꝫ cui⁹ locum obtinet: ſicut adoratio imaginis refertur ad ꝓtotypum: vt dicit Dama. Unde ⁊ malus prelatus idolo cõparat̃ Zach. 11. O paſtor ⁊ idolum derelinquens gregeꝫ.

Ad primũ ğ dõm: ꝙ intẽtio Boe. eſt dicere ꝙ mali hoies nõ iudicant̃ vt reuerẽdi in ꝓprijs pſonis: q̃uis eis exhibeam⁹ honores ꝓpter officia in qbus ſunt cõſtituti. ❡ Ad 2ᵐ dõm: ꝙ malus platus ⁊ idign⁹ eſt platione ⁊ honorib⁹: qui plato debent̃: ſed ille cui⁹ vicẽ gerit dign⁹ eſt: vt ei⁹ vicario talis honor exhibeat̃: ſicut beata vgo digna eſt: vt ei⁹ imaginẽ depictaꝫ in pariete reuereamur: q̃uis tali reuerentia ipſa imago digna nõ ſit.

b Deinde querit̃ õ ptinẽtibus ad grãꝫ q̃tũ ad oẽs: ⁊ que ↄ̃uenit omni ſtatui. Et circa hoc querebant̃ tria. Prio de orõnib⁹: vtꝝ orõ tm̃ valeat facta ꝑ alio ſicut facta ꝑ ſe. 2°. de ſuffragijs: vtrum magis proſint pauperi magis digno: q̃ꝫ diuiti ꝑ q̃ ſpãlr fiunt. 3° de votis: vtrũ votũ ſimplex dirimat mr̃imoniũ ↄ̃tctũ. Arti. VIII

a Ad primuꝫ ſic ꝓcedit̃. Uidetur ꝙ orõ plus valeat ꝑ ſe facta q̃ꝫ ꝑ alio. Jta .n. dicit̃ in quadã glo. ꝙ ſpãles orationes plus valẽt. Sed illa eſt maxime ſpãlis qua quis pro ſe orat. ergo plus valet orõ pro ſe facta q̃ꝫ ꝑ alio. ❡ P̃. Ut dr̃ in lib. õ ſpũ ⁊ aĩa. Oratio nihil aliud eſt q̃ꝫ deuotio mentis in deũ. Sꝫ magis deuote aliquis orat pro ſe q̃ꝫ pro alio. ğ plus valet orõ pro ſe facta q̃ꝫ pro alio.

❡ Sed contra. Oratio tanto amplius valet quanto magis eſt deuota. Sed q̃nqꝫ quis deuotius orat pro alio q̃ꝫ pro ſe ipſo. ergo plus valet oratio pro alio q̃ꝫ ſeipſo.

Reſpondeo dõm: ꝙ duplex eſt valor orõnis. Un⁹ qui eſt orõnis ꝓprius ſm queꝫ dicitur valere oratio ad impetrandum illud qd petit̃: ſicut oratio Petri valuit ad ſuſcitationẽ Thabite. Alius valor eſt communis orõni ⁊ alijs operibus virtutũ: ſm ꝙ oratio valere dr̃ ad merendũ aliquid ipſi oranti: put charitate iformat̃: ſicut oratio Petri qua ſuſcitationẽ Thabite ipetrauit fuit meritoria Petro vite eterne inquãtũ erat actus charitatis informatus. Loquendo ğ de pmo valore ceteris paribus plus valet oratio facta ꝑ ſe q̃ꝫ pro alio: qr efficacia orationis in impetrando põt amittere ſuuꝫ effectum: quãdo pro alio fit ex aliquo impedimẽto: qd inuenit̃ in eo ꝑ quo oratur. Uñ vna de conditionib⁹ orõnis que faciunt eã efficacem ad impetrandũ eſt vt aliqs pro ſe oret. Quantũ aũt ad 2ᵐ valoreꝫ orõ magis valet que ex maiori charitate ꝓcedit: ſiue ꝑ ſe ſiue ꝑ alio fiat. Si aũt de interiori charitate per exteriora opa debeat iudicari: tũc iſta cõparatio põt duplr intelligi. vno mõ vt aliquis ita oret ꝑ alio: ꝙ etiã ꝑ ſe ipſo: ⁊ tũc maioris meriti eſt pro alio orare ⁊ pro ſe ipſo: q̃ꝫ ꝑ ſe tm̃. Maioris .n. meriti eſt amicũ beniuolũ ⁊ beneficũ eſſe ſibi ⁊ alij q̃ꝫ ſibi tm̃. Alio mõ põt intelligi vt aliqs oret pro alio ⁊ nõ ꝑ ſe: ⁊ ſic oſtenderet̃ eẽ alteri beniuolus magis q̃ꝫ ſibi: ⁊ ita peccaret in ordine charitatis magis aliũ q̃ꝫ ſe diligens: ⁊ hoc modo intelligendo cõparationẽ melius eſt orare pro ſe q̃ꝫ pro alio.

Ad primum ğ dõm: ꝙ rõ illa nõ eſt ad ꝓpoſitũ: qr ſpãlis orõ dicit̃ in glo. illa pro quocũqꝫ ſpãliter fiat: ſiue ꝑ ſe: ſiue ꝑ alio. ❡ Ad 2ᵐ dõꝫ: ꝙ lꝫ vt plurĩes hõ ꝑ ſeipſo deuotius oret: tñ q̃nqꝫ deuotius ꝑ alio: ⁊ ita ſꝫ hoc nõ põt ſumi vniuerſale iudiciũ: q̃ oratio plus valeat. ❡ Similr̃ dõm ad tertium in cõtrariũ. Articulus. IX.

c Circa ſcdm ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ ſuffragia eccleſie ſpãliter facta ꝑ aliquo diuite: equalr̃ valeant pauperi pro quo nõ fiunt: ſi ſit equalis meriti. Ut dicit eniꝫ Aug. hõ ſuffragia tm̃ valent vnicuiqꝫ poſt mortem: q̃tum meruit viuens vt ſibi prodeſſet. Sed predicti duo equaliter meruerunt: ergo equaliter eis predicta ſuffragia pſunt. ❡ P̃. Paſſio xpi ſemꝑ plus pdeſt ei qui maioris eſt meriti. Sed miſſa q̃ eſt pncipiũ ſuffragioꝝ eſt memoria paſſionis dñice. ğ equaliter pſunt eis q ſunt equalis meriti.

❡ Cõtra. deus accipit hõ ſuffragia ſꝫ itentionẽ faciẽtis. Sꝫ faciens intendit ꝙ plus pſint diuiti: ꝑ quo facit. ğ ei plus pſunt. ❡ P̃. Nõ eſt dõm: ꝙ fruſtret̃ pia intentio eoꝝ: qui pro ſuis charis ſpecialia ſuffragia faciũt. Fruſtraret̃ aũt ſi eis ſpãlius nõ pdeſſent. ğ magis pſunt eis qbus fiunt.

Reſpondeo dõꝫ: ꝙ circa hoc eſt duplex opio. Quidaꝫ .n. dicũt ꝙ ſuffragia eccleſie ſpãliter pro aliquo facta valent oĩbus q ſunt in purgatorio eq̃liter qdẽ his q ſunt equalis meriti: plus võ his q ſunt maioris meriti: minus his q ſunt minoris: ſicut candela accẽſa pro aliquo diuite in aliqua domo: vbi ſunt multi alij eq̃liter pdeſt alijs: qui ſunt equalis viſus: plus võ his qui ſunt maioris: minus his q ſunt minoris: q̃uis ſit diuiti magis ad quẽdã honorẽ pre alijs. Et ſicut ẽt lectio que legit̃ ſpãlr pro aliq̃ clerico multis ſil̃ audiẽtib⁹ eq̃liter valet his q ſũt eq̃lis capacitatis: plus his q ſunt maioris: min⁹ võ his qui minoris. Alij võ dicunt ꝙ ſuffragia plus valent his ꝑ qbus

ſpūaliter fiant. Utraqȝ aūt opinio ſm aliqd vera eſt. Ad cuius euidentiā ſciendū eſt ꝙ opera vnius non valent alteri quantū ad pmiū eſſentiale: qꝛ ſic vnuſqſqȝ ex ꝓprijs actibus iudicatᷣ: ſed ſolū quantū ad aliqđ accidētale gaudiuȝ: vel quātū ad remiſſionē alicuius pene tpalis. Et ſic ſuffragia viuoꝝ poſſunt ꝓdeſſe defunctis. Huiuſmodi aūt cōicatio operū ꝯtingit dupl'r. Uno mō ex vnione charitatis qua omnes xpi fideles efficiunᷣ vnum corpus: ⁊ ſic actus vni⁹ quodāmō redundat in iuuamentuȝ alterius: ſicut etiaȝ in membris noſtris corporalibus videmus: ⁊ ſic iuuatᷣ aliqs ex actu alterius: inquātū quilibȝ exiſtens in charitate gaudet de quolibȝ bono opere: ⁊ quanto eſt maioris charitatis tanto amplius gaudet ſiue ſit in purgatorio: ſiue in paradiſo: ſiue etiam in mundo: ⁊ quantum ad hoc eſt vera pma opinio. Alio modo actus vnius fit cōmunis alteri per intētionem facientis: quia facit pro illo vel vice illius: qđ valet precipue in debitis ſoluendis: ⁊ ſic ſuffragia eccleſie valēt defunctis: inqꝫtum viuus ſoluit deo ſatiſfactionē: quā mortuus ſoluere tenebatᷣ. Et ſic valor ſuffragij ſequitur intentionē facientis. Et qꝫtū ad hoc ſecūda opinio vͣa eſt.

Ad primum ergo dōȝ: ꝙ meritū illud de quo loqᷓ Auguſti. eſt meritum ꝯditionatum. Meretur enim aliquis viuens vt ſibi ſuffragia poſt mortē valeant: ſi pro eo fiant: q̄ qdem ꝯditio extat in vno: ⁊ nō extat in alio: ⁊ ideo non eq̄liter proſunt vtriqȝ. ¶ Ad ſcōm dōm: ꝙ paſſio xpi fuit exhibita pro oibus: ſacrificiū aūt miſſe ſpūaliter pro aliquibus offerᷣ. Et ideo nō eſt ſimile. ¶ Alia duo cōcedimus. Articulus. X.

Ad tertiū ſic procediᷣ. Uidetur ꝙ votum ſimplex cōtinentie dirimat matrimonium cōtractū. Si enim aliquis
a det alicui qđ prius alteri dederat: ſecunda datio nulla eſt. Sed ille qui emittit ſimplex votū cōtinentie: dat corpus ſuum deo: ergo cū poſtea ꝯtrahēdo matrimoniū det corpus ſuū vxori: contractus iſte matrimonij nihil valere videtur. ergo ⁊c̄.

¶ Sed ꝯ eſt qđ decretalis dicit ꝙ votū ſimplex matrimoniū impedit contrahendum: ſed non dirimit contractum.

Reſpondeo dōm: ꝙ votū ſimplex nō dirimit matrimoniū contractū: ſed ſoluȝ ſolēne: cuius ratio pȝ ſi differentia vtriuſqȝ voti inſpiciatᷣ. In voto enim ſimplici eſt ſola ꝓmiſſio qua quis ꝓmittit deo ſe cōtinentiā ſeruaturuȝ. Ex ſola aūt promiſſione nō trāſfertur dominiū: vnde ſi aliquis promittat rem aliquaȝ alicui: ⁊ poſtea det eandem alteri: hɉ donatio non poteſt reſcindi per priorem ꝓmiſſionem: quāuis malefaciat dando. Et ſic ille qui emiſit votum ſimplex continentie poteſt poſtmodum corpus ſuum tradere vxori: ⁊ qꝫuis peccet hoc faciendo: tamen matrimoniū nō dirimetur ꝓpter votū p̄cedens. In voto aūt ſolēni eſt ſimul ꝓmiſſio ⁊ collatio. Tūc eniȝ eſt votū ſolēne quando ſimul aliquis cū voto cōſecratur deo: ⁊ poniᷣ in aliquo ſtatu ſanctitatis: vel p ſuſceptionem ordinis: vel per ꝓfeſſionem certe regule: ⁊ ſic nō pōt vlterius corpus ſuū tradere vxori: ⁊ ſi tradit cōtractus nullus eſt: ⁊ ſic matrimoniū dirimiᷣ per votū ſolēne: nō auteȝ p ſimplex. ¶ Rō aūt i ꝯriū adducta falſuȝ ſuppōit. ſ. ꝙ p votū ſimplex aliqs det corp⁹ ſuū deo: nō. n. dat ſȝ ꝓmittit.

Einde querebatᷣ de his q̄ ꝑtinēt ad culpā. ¶ Et circa hoc q̄rebanᷣ qnqꝫ. Pri
b mo vtrū peccet q ad eccleſiā vadit pp diſtributiones: q alias nō iret: qꝫuis a p̄ncipio p̄bendam acceperit: vt deo ſeruiret. 2° vtꝝ aliqs habēs de ſupfluo peccet ſi nō det pauperi petēti. 3° vtꝝ qñ ſunt diuerſe opiniones de aliquo facto: vtrū ille q ſequiᷣ min⁹ tutaȝ peccet: ſicut de pluralitate p̄bendaꝝ. 4° vtrū mendacium ſemper ſit peccatū. 5° vtruȝ quantum aliquis intendit peccare tantum peccet. Articulus. XI.

Ad primum ſic ꝓcediᷣ. Uideᷣ ꝙ ille qui vadit ad eccleſiaȝ ꝓ
a pter diſtributiōes: alias nō iturus peccet. Ipſe eniȝ videᷣ ponere obſequiū diuinū qđ eſt impreciabile ſub precio rei temporalis. ergo cōmittit ſymoniā: ⁊ ita videtur ꝙ mortaliter peccet.

¶ Sed ꝯ. Ille qui facit votū bona intētione: ſi poſtmoduȝ in ꝓſecutione voti mutetᷣ voluntas eius: vt inuitus faciat qđ volēs ꝓmiſit: nō euacuatᷣ meritū voti: vt videᷣ Anſelmus dicere in lib. de ſimilitudinibus: ergo eadem ratione qui accipit prebendaȝ: vt deo ſeruiat non peccabit: quāuis poſtea mutetur eius intentio.

Reſpōdeo dōm: ꝙ ad euidentiā huius q̄ōnis notādū eſt ꝙ aliquis actus diciᷣ eſſe ſpiritualis dupl'r. Uno mō ex ꝑte p̄ncipij: qñ. ſ. actus ꝯpetit alicui perſone: propter aliquid ſpūale qđ in ipſo eſt: ſicut epo conſecrare baſilicas: ⁊ dyacono legere euangeliuȝ: ⁊ in talibus actibus cōmittiᷣ ſymonia: ſi aliqs intēdat ſuū actū vendere. Alio mō eſt aliqs actus ſpūalis: nō ex ꝑte p̄ncipij: ſed ex parte finis tm̄: ſicut docere liberales artes: quarū veritas ſpūalis eſt: ſȝ hɉ doctrina nō ꝯpetit alicui pp aliqđ ſpūale officiū: cū etiā gētilib⁹ liceat hɉ artes docere: ⁊ in his actibus cōmittiᷣ ſymonia: ſi vendatᷣ finis q ſpūalis eſt. ſ. ipſa veritas: nō aūt ſi aliqs ſua opa locet. Celebrare ḡ diuinum officiū in eccleſia eſt act⁹ ſpūalis pmo mō. Cōpetit. n. alicui ex hoc ꝙ eſt cleric⁹: ⁊ iō ſymoniā cōmittit q hmōi actū vēdere intēdit. In q̄libet. n. venditōe p̄ciū accipiᷣ q̄ſi finis: ⁊ iō in p̄dicto caſu diſtinguendū eſt. Si. n. hɉ diſtributiōes recipit q̄ſi finē ſui operis p̄ncipal'r intentū: ſymoniā ꝯmittit: ⁊ ita mortaliter peccat. Si aūt hȝ p̄ncipalē finē deuȝ in tali actu: ad hɉ aūt diſtributiones reſpicit ſecundario non quaſi in finē: ſed ſicut in id qđ eſt neceſſariū ad ſuā ſuſtentationē: cōſtat ꝙ nō vendit actū ſpūalē: ⁊ ita ſymoniā non cōmittit nec peccat. Sic. n. acceptio diſtributionū non erit cauſa quare ad eccleſiaȝ vadat: ſed ꝓprie hmōi determinatio quare nunc vadat ⁊ non alia vice.

Et ſic pȝ rñſio ad pmum: qꝛ nō ponit impreciabile ſub p̄cio. ¶ Ad illud vͦo qđ ꝯ obyciᷣ dōm: ꝙ tunc in vouēte nō euacuatᷣ meritū voti: qñ intētio vouētis fertur ſup licitū: vt cū aliqs vellet nō facere illud qđ vouit: ſi nō vouiſſet. Si aūt feratᷣ directe ſuper illicitū: tūc euacuatur meritū voti: vt cum aliquis vult abſolute illud nō facere qđ vouit. Ille aūt qui vult ire ad eccleſiaȝ p pecunia: ſicut pro fine p̄ncipali: habet voluntatem delataȝ ſuper illicitū: ⁊ ideo peccat. Articulus. XII.

Ad ſecundum ſic ꝓcediᷣ. Uᷣ ꝙ ille q nō dat pauperi pe
a tenti: ſi hēat de ſuperfluo peccet. Facere. n. elemoſynā de ſupfluo eſt i p̄cepto. Lu. 12. Uerū tamē ſi qd ſupereſt date elemoſynaȝ. ḡ peccat ſi petēti nō tribuat. ¶ ꝯ. Aliqs teneᷣ inqrere de his q̄ ſūt neceſſaria ad ſalutē: vt aliqs ſubueniat exiſtēti in extrema neceſſitate: ergo tenetur quilibet inquirere vtrū pauper ſit in extrema neceſſitate: vel ſtatim ei dare.

¶ In ꝯriū eſt qꝛ ſic videreᷣ ꝙ oēs eſſent damnati.

Reſpondeo dōȝ: ꝙ circa hoc diſtiguēdū eſt. Suppoſito. n. ꝙ aliqs hēat de ſupfluo: ⁊ reſpectu indiuidui: ⁊ reſpectu ꝑſone: qđ teneᷣ pauperib⁹ erogare: aut videt in paupere petēte euidentia ſigna extreme neceſſitatis: aut nō. Si videt: certum eſt ꝙ teneᷣ dare. Et peccat nō dādo. In hoc eni caſu loquiᷣ Ambro. Paſce fame moriētē: ſi nō paueris occidiſti. Si vͦo nō apparēāt: tūc nō teneᷣ dare pauperi petēti: qꝛ qꝫuis teneatᷣ dare ſupfluū

pauperibus

pauperibus:nō tñ tenet oībus dare:nec huic dare:ſed tenet deſtribuere ſʒ ꝙ ſibi viſuʒ fuerit opportunū:nec tenetur ingrere:qꝛ hoc eſſet nimis graue:ꝙ de oībus pauperibꝰ ingreret:ꝛ ꝑcipue cū ad eū qui neceſſitatē patit pertineat: vt neceſſitatem ſuā exponat. ¶ Et per hoc pʒ reſponſio ad obiecta. Articulus. XIII.

Circa tertiū ſic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ ille qui hʒ plures ꝑbendas peccet:ex h ipſo ꝙ opiniones magroꝝ ſunt i ꝯriū. Quicūqʒ.n.cōmittit ſe diſcrimini:in his que ſunt ad ſaluteʒ peccat. Sed iſte cōmittit ſe diſcrimini: vt vꝛ: cū faciat ꝯ multoꝝ peritoꝝ ſniam.ḡ videt ꝙ peccet.

¶ Sed ꝯ. Pōt eſſe ꝙ in tali caſu aliqs adhibet diligentiaʒ ingrens an hr̄e plures ꝑbendas ſit licitū:nec inuenit aliqd qđ eū moueat ad hoc ꝙ ſit illicitū:ergo videtur ꝙ ſine peccato poſſit plures prebendas habere.

Reſpondeo dōm:ꝙ duobꝰ modis aliqs ad pctm̄ obligat:vno mō faciēdo ꝯ legē:vt cū aliqs fornicat. Alio mō faciendo ꝯ ꝯſciam:ꝛ ſi nō ſit ꝯ legē:vt ſi ꝯſcia dictat alicui ꝙ leuare feſtucā đ terra ſit pctm̄ mortale. Ex ꝯſcia aūt obligat aliqs ad peccatuʒ ſiue hēat certam fidē de ꝯrio eius qđ agit:ſiue ēt habeat opionē cū aliq̄ dubitatione. Illud aūt qđ agit ꝯ legē ſemꝑ eſt maluʒ nec excuſat ꝑ hoc ꝙ eſt ſm ꝯſciam:ꝛ ſimilr qđ eſt ꝯ ꝯſciaʒ eſt malū:q̄uis nō ſit ꝯ legē:qđ aūt nec ꝯ ꝯſciaʒ:nec ꝯ legē eſt nō pōt eē pctm̄. ¶ Dicēdū eſt ḡ ꝙ qñ ſunt due opiones ꝯrie de eodē:opʒ eſſe alterā verā ꝛ alterā falſaʒ. Aut ḡ ille ꝗ facit ꝯ opionē magroꝝ:vtpote habendo plures ꝑbendas facit ꝯ verā opionē:ꝛ ſic cū faciat ꝯ legē dei nō excuſatur a pctō:q̄uis nō faciat cōtra ꝯſciam:ſic.n.ꝯ legē dei facit. Aut illa opinio nō eſt va:ſed magis ꝯria quā iſte ſequit:ita ꝙ vere licʒ hr̄e plures ꝑbēdas:ꝛ tūc diſtinguēdū eſt:qꝛ aut talis hʒ ꝯſciam de ꝯrio:ꝛ ſic iteꝝ peccat ꝯ ꝯſciam faciens: q̄uis nō ꝯ legē. Aut nō hʒ ꝯſciaʒ de ꝯrio:ſʒ certitudineʒ:ſʒ tñ in quādā dubitatione iducit ex ꝯrietate opinionuʒ:ꝛ ſic ſi manēte tali dubitatione plures ꝑbendas hʒ periculo ſe cōmittit:ꝛ ſic ꝓculdubio peccat:vtpote magis amās bñficium tēporale q̄ ꝓpriā ſalutē. Aut ex ꝯrijs opionibꝰ in nullam dubitationē adducit:ꝛ ſic nō cōmittit ſe diſcrimini: nec peccat. ¶ Unꝰ pʒ ſolutio ad obiecta. Arti. XIIII.

Ad quartum ſic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ non oē mēdaciū ſit pctm̄. Maius.n.pctm̄ eſt homicidiū q̄ mēdacium. Sʒ homicidiū pōt licite fieri:vt cū iudex occidit latronē:ḡ ꝛ mēdaciū. ¶ P̄. In ſacra ſcriptura qdā laudātur:q tñ mētiti eſſe itelligunt:vt obſtetrices. Jacob ꝛ Judith.ḡ mendaciū non ſemꝑ eſt peccatum.

¶ Sed ꝯ eſt qđ Aug. determinat in lib. de mēdacio.

Reſpōdeo dōm:ꝙ qñcūqʒ aliquis actus hʒ aliquā inordinationē inſepabilr ānexaʒ nunq̄ pōt bñ fieri:qꝛ ipſa iordinatio eſt aliqd ſupfluuʒ vel dimīnutū:ꝛ ita nō pōt in tali actu mediū accipi:in quo vtus cōſiſtit:vt pʒ ꝑ phm in.6.ethi. Hꝰ aūt actꝰ eſt mendaciū. Ad hoc.n.inuēta ſunt vba vl̄ voces:vt ſint ſigna itellcuū:vt dꝛ in pn̄ꝰ periar. ꝛ iđ qñ aliquis voce enunciat:qđ nō hʒ in mēte:qđ ipoꝛtat in noīe mēdacij:eſt ibi inordinatio ꝑ abuſuʒ vocis:ꝛ ideo cōcedimus ꝙ mendaciū ſemper eſt pctm̄.

Ad primū ergo dōm:ꝙ homicidiū ſemꝑ eſt pctm̄: qꝛ inordinationē hʒ inſepabilr āneraʒ. homicidiuʒ.n.pl's ipoꝛtat q̄ occiſſio hoīs. Cōpoſita.n. noīa frequēter plus ipoꝛtant q̄ cōponētia. Impoꝛtat.n.homicidiū occiſionē hoīs indebitā:ꝛ iđ homicidiū nunq̄ eſt licitum:q̄uis occidere hoiem aliqñ liceat. ¶ Ad zᵐ dōm:ꝙ ſicut Aug. dicit in lib. de mēdacio:ꝛ hr̄ in glo.ſup illud ps. Perdes oēs ꝗ loquunt mendaciū. Duplr aliqs laudat in ſcriptura. Quidā ꝑpter ꝑfectum ſtatum virtutis:ꝛ hoꝝ facta ꝓponunt oībus in exēplū:ꝛ de talibus nō legit ꝙ mentiti ſint:vel ſi aliq̄ dixerūt:que mēdacia vident ſʒ intētionē quā ex inſtinctu ſpūſſci ꝯceperūt:mēdacia nō ſunt. Quidā vo laudant ꝑpter vtutis indolē:ꝛ ſic in aliqbus mēdacium fuiſſe legit maxime officioſuʒ:ſicut pʒ de obſtetricibus. Nō.n.cōmēdant:qꝛ mētite ſunt:ſed pp miſericordiā ex q̄ in mendaciū inciderūt:ꝛ ſic apparet in eis q̄daʒ indoles.i.ꝑfectus virtutis:nō aūt perfectio. Articulus. XV.

Circa qntū ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ nō opʒ ꝙ ſi aliqs intēdat peccare mortalr: ꝙ peccet ꝑpter hoc mortalr. Deꝰ.n.ꝓnioꝛ eſt ad miſerendū q̄ ad puniēdū:vt habet ex glo. in pn̄ꝰ. Jere. Sed ſi aliqs intendat peccare venialiter:nō ſeqt ꝙ pp hoc peccet venialr:ḡ nec opʒ ꝙ qui intendit peccare mortalr:ꝙ pp hoc peccet mortalr.

¶ Sʒ ꝯ. Quicūqʒ intēdit peccare mortalr facit ꝯ ꝯſciam. Sed oīs talis peccat mortaliter:ergo ꝛc̄.

Reſpōdeo dōm:ꝙ ꝓprie dꝛ ꝙ aliquis intendat peccare mortalr aut venialr. Malum eniʒ eſt ꝑter itētionē:ꝛ volūtatē:vt dicit Dio.4.c.de di no. Sʒ aliqs ꝙ intēdit facere aliqd quod credit eſſe mortale pctm̄:ex hoc dꝛ ꝙ itendit peccare mortalr. Predicta ergo q̄ſtio nihil aliud q̄rit:niſi q̄re aliqs credens eē pctm̄ mortale qđ facit:peccat mortalr. Nō aūt eſt neceſſe ꝙ ſit veniale:ſi credat veniale eſſe:vt ſi fornicationē credat eſſe veniale pctm̄. Cuius rōnis de facili pʒ ſolutio:qꝛ cū cōſcia etiaʒ erronea habeat vim ligandi ex hoc ipſo ꝙ ꝯ ꝯſciam facit: mortalr peccat. Erroꝛ aūt ꝯſcie qñqʒ hʒ vim abſoluēdi ſiue excuſandi:qñ.ſ.ꝓcedit ex ignorātia eiꝰ qđ quis ſcire nō pōt:vel ſcire nō tenet:ꝛ in tali caſu quāuis factum de ſe ſit mortale:tñ intendēs peccare venialr peccaret venialr:ſicꝰ ſi aliqs intenderet accedere ad vxorē ſuā cā delectationis: ꝛ ita intenderet peccare venialiter:ſi alia ei ſupponeretur eo neſciēte:nihilominus venialr peccaret. Qñqʒ vo erroꝛ cōſcie nō hʒ vim abſoluendi vel excuſandi:qñ.ſ.ipſe erroꝛ peccatū eſt:vt cū ꝓcedit ex ignoꝛātia eius qđ quis ſcire tenetur ꝛ pōt:ſicut ſi crederet fornicationē ſimplicē eſſe peccatuʒ veniale:ꝛ tunc q̄uis crederet peccare venialiter:nō tamen peccaret venialiter ſed mortaliter. ¶ Et ſic patet reſponſio ad obiecta.

Deinde querebat de his q̄ ꝑtinent ad penam ꝛ gloꝛiā. Et pmo de his que ꝑtinēt ad penā. Scđo de his q̄ ꝑtinent ad gloriā. Circa penā aūt querebatur. Pꝛio de pena ſpūali. Scđo đ pena corpali dānatoꝝ. ¶ Circa pmū duo querebant. Pꝛio vtꝝ dānati videāt gloriam ſanctoꝝ:ꝛ maxime poſt diē iudicij. Scđo vtꝝ dānati vellent ſuos ꝓpinquos eſſe dānatos. Articulus. XVI.

Ad primum ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ dānati poſt dieʒ iudicij videant gloꝛiā ſanctoꝝ. Sicut.n.ſe hʒ gloria ad miſeriā:ita miſeria ad gloriā. Sed de ꝑfectione glorie ſanctoꝝ eſt vt videāt miſeriā dānatorum:vt habet. Iſa.vl. Egredient ꝛ videbunt cadauera ipſoꝝ.ḡ ꝛ de ꝑfectiōe miſerie dānatoꝝ eſt vt videāt gliam ſanctoꝝ:ꝛ ſic poſt diē iudicij qñ in miſeria ꝑfecta erunt videbūt gloꝛiā ſanctoꝝ. ¶ P̄. poſt diē iudicij nulla afflictio a damnatis ſubtrahet. Sed nunc affligunt damnati de h ꝙ vident gloriam ſanctoꝝ:ſm illud Iſa.46. Uideant ꝛ confundantur zelantes populi.ergo ꝛ poſt dieʒ iudicij gloriam ſanctorum videbunt.

¶ Sed contra. Omnis delectationis materia damnatis poſt diem iudicij ſubtrahet. Sed videre ſanctorum gloꝛiā eſt quedam materia delectationis.ergo ꝛc̄.

Reſpondeo dicendũ:q͛ videre gloriaʒ beatoꝝ dupliciter cõtingit. Uno mõ vt capiaẽ quid ſit ipſa gloria: ⁊ qualis ⁊ quãta: ⁊ ſic nullus põt videre gloriã niſi qui eſt in gloria. Superat.n. ⁊ deſideriũ ⁊ ĩtellectũ eorũ qui nõ ſunt in ea. Hoc.n. eſt manna abſconditũ: ⁊ nomen nouũ ſcriptũ in calculo: qd nemo nouit niſi qui accipit: vt habeẽ Apoc.2. Alio mõ contingit videre gloriã beatorum vt videanẽ ipſi beati eſſe in quadaʒ gloria inenarrabili ⁊ excedente intellectũ. Et ſic dãnati ante diem iudicij vident gloriã ſanctoꝝ: nõ aũt poſt dieʒ iudicij: q꜓ tũc erũt penitus a ſanctoꝝ cõſortio alienati: vt qui ad ſummũ iam miſerie ꝑuenerunt: ⁊ iõ nec etiã ſanctoꝝ cõſortio digni habebunẽ: nã videns aliqd cõſortiũ hʒ cum eo qd videt.

Ad primũ ergo dicẽ: q͛ videre miſeriã dãnatorum omnino erit ſanctis ad gloriã: gaudebũt enim de iuſtitia dei ⁊ de ſua euaſione: ſm illud ps. Letabitur iuſtus cũ viderit vindictã. Sed videre ſanctoꝝ gloriaʒ aliquid perfectionis importat: qua poſt diem iudicij dãnati ꝑuabunẽ. ❡ Ad 2m dicẽ: q͛ damnati in inferno exiſtentes poſt dieʒ iudicij memores erunt glorie ſanctoꝝ: quam ante iudiciũ ⁊ in iudicio viderunt: ⁊ ſic cognoſcent eos eſſe in maxima gloria: quãuis nõ videant ipſos beatos nec eorũ gloriã: ⁊ ita inuidia torquebuntur: ⁊ ſic afflictio que eſt in eis nunc ex tali viſione manebit viſione ſublata: de quo etiam magis dolebunt: videntes ſe etiam viſione ſanctoꝝ indignos reputatos.

❡ Ad illud qd 3 obijciẽ dicẽ: q͛ videre ſanctoꝝ gloriã nõ eſt mã delectationis: niſi ſm ꝑmũ modũ viſionis videaẽ: qualiter a damnatis nunquã videẽ: ſecundo aũt mõ videre ⁊ non habere eſt magis afflictionis cauſa propter inuidiam. Articulus. XVII.

D ſecundũ ſic ꝓcediẽ. Uideẽ q͛ dãnati nõ vellẽt ſuos pro-
a pinquos eẽ dãnatos. Dẽ.n. Luc.16. q͛ diues in inferno dãnat9 petebat Lazarũ mitti ad fr̃es ſuos: vt teſtareẽ illis ne venirẽt in locũ tormẽtorũ. Petitio aũt eſt voluntatis deſignatio. ergo damnati non volunt ſuos propinquos damnari.

❡ Sʒ 3 eſt qd dẽ Iſa.14. ſuper illud. Surrexerũt de ſolijs ſuis, dicit glo. Solatiũ eſt damnatis ſocios habere ſue miſerie. ergo ipſi vellent oẽs eſſe damnatos.

Reſpondeo dicẽ: q͛ vitia ſpũalia in damnatis cõſumanẽ: qd ſignificaẽ Ezech.32. vbi dẽ de impijs: q͛ cũ armis ſuis ad ĩfernũ deſcendũt: ⁊ iõ in eis ꝑfecta inuidia eſt: ad quã ꝑtinet dolere de bono alteri9: qd ipſe nõ hʒ: ⁊ ſic ẽt velle oẽs pati malũ qd ipſe patiẽ. Liberari eniʒ a malo qddã bonũ eſt. Que qdẽ inuidia in aliquibus ẽt in hac vita tantũ ĩualeſcit: vt ſuis ꝓpinquiſſimis etiã inuideãt de bonis q̃ nõ habent ipſi. Unde multo amplius dãnati inuidia ſtimulante vellent ſuos ꝓpinquos: cũ oĩbus alijs eſſe dãnatos: ⁊ dolebunt ſi ſciant aliquos eẽ ſaluatos. Sed tñ ſi nõ oẽs debẽt damnari: ſed aliqui ſaluari: magis vellent ſuos ꝓpinquos q̃ alios a dãnatione liberari: q꜓ in hoc etiã inuidia torq̃bunẽ: ſi videant ſaluari alios ⁊ ſuos dãnari: ⁊ ꝑ hunc modũ diues dãnatus nolebat ſuoꝝ dãnationẽ. ❡ Et ſic pʒ rñſio ad obiecta. Arti. XVIII.

Einde querebaẽ de pena corporali dãnatoruʒ: vtꝝ.ſ. ſit ibi tñ pena ignis:
b vel etiã pena aque: ⁊ videẽ q͛ ſic per illd Iob. 24. de impijs. Trãſibũt ab aquis niuium ad calorem nimium.

❡ Sed contra. Omnis delectatio ⁊ refrigerium damnatis aufertur. Sed non põt eſſe ſine quodã refrigerio q͛ aliqs afflictus calore ad frigus aque tranſeat: vel ecõuerſo. ergo talis penaꝝ alternatio nõ erit in damnatis.

Reſpondeo dicẽ: q͛ ſicut dicit Baſilius exponẽs illud ps. Uox dñi intercidẽtis ⁊c. In fine mũdi ignis diuideẽ ⁊ alia elemẽta: ⁊ quicquid eſt in eis pulchrũ ⁊ clarũ remanebit ſuperius ad gloriã beatoruʒ: qd vero eſt in eis fetulentuʒ ⁊ penoſuʒ deſcendet in infernum ad penã damnatoꝝ: ⁊ ita fex totius creature in infernum colligeẽ ⁊ erit damnatis in penã: ⁊ nõ ſolũ patientur penã ignis. Iuſtum eſt enim vt qui creatorem offenderunt ab omni creatura puniaẽ. Unde dicĩ ſapientie.5. Et orbis terrarum pugnabit pro illo contra inſenſatos.

Ad illud aũt qd in 3riũ obijcitur dicenduʒ: q͛ ex hꝫ varietate penaruʒ nullũ erit in dãnatis refrigeriũ. Ignis enim ⁊ aqua ⁊ hꝫ non agent in corpora dãnatorum actione nature: ita q͛ relinquant ſuas qualitates in corporibus damnatorum ſm eſſe nature: ſicut ignis relinquit calorem in lignis que facit eſſe calida: alioquin cũ cõtraria nõ poſſint eſſe ſimul in eodem: oporteret corpora damnatorum ſuas qualitates perdere: ⁊ ſic tranſmutata natura organorum fieret pena minus ſenſibilis: ſed agent in corpora damnatorum actione ſpirituali: imprimẽdo.ſ. ſuas qualitates in corporibus damnatorum ſm eſſe ſpirituale: per modũ quo ſpecies colorum eſt in aere: vel etiam in pupilla: nõ ita q͛ fiant colorata. Unde corpora damnatorum ſentient afflictionem ignis: ſine hoc q͛ conuertantur in naturam ignis: ⁊ ideo varietas penaꝝ nõ faciet eis aliqd refrigerium. Refrigerium enim nunc ex alternatione penaꝝ proueniens cauſatur ex tranſmutatione nature: inquantum per frigus aque ſuperfluitas calefactionis remittitur. Et ſic ad medium venitur: qd eſt delectabile.

Einde querebaẽ de gloria beatoruʒ. Et circa hoc querunẽ duo. Primo vtꝝ
b beatitudo ſanctoꝝ per prius cõſiſtat in intellectu q̃ in affectu: vel ecõuerſo. Secundo vtꝝ per prius beati ferantur ad videndum humanitatem xp̃i q̃ eius diuinitatem. Articulus. XIX.

D primuʒ ſic ꝓcediẽ. Uideẽ q͛ beatitudo ſanctoꝝ ꝑcipue cõ-
a ſiſtat in intellectu. Sicut enim dicit Augu.10. cõfeſſi. Beatitudo eſt gaudiũ de veritate. Sʒ veritas ꝑtinet ꝑncipalr ad intellectũ. g̃ ⁊ beatitudo. ❡ P̃. Ioan.17. dẽ. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolum verũ deũ ⁊ quẽ miſiſti Ieſum xp̃m. Cognitio aũt ad intellectuʒ pertinet. ergo ⁊ vita eterna ſiue beatitudo. ❡ P̃. Auguſtinus dicit.1.d trini. Et viſio eſt tota merces. Merces autẽ eſt beatitudo. ergo pertinet principaliter ad viſionem intellectus.

❡ Sʒ 3. Premiũ reſpondet merito. Sʒ meritũ ꝑncipaliter cõſiſtit in voluntate. ergo ⁊ beatitudo que eſt premium.

Reſpõdeo dicẽ: q͛ felicitas ſiue beatitudo in operatione cõſiſtit: ⁊ nõ in habitu: vt phus ꝓbat in.1.ethi. Unde beatitudo hoĩs põt comparari ad aliquam potentiaʒ aĩe duplr. Uno mõ ſicut obiectũ potẽtie: ⁊ ſic beatitudo ꝑcipue cõparaẽ ad voluntatẽ. Nominat.n. beatitudo vltimũ finẽ hominis ⁊ ſũmũ bonuʒ ipſius. Finis aũt ⁊ bonum ſunt obiectũ voluntatis. Alio modo ſicut actus ad potentiã: ⁊ ſic beatitudo originaliter ⁊ ſubſtantialiter cõſiſtit in actu intellectus. Formaliter aũt ⁊ completiue in actu voluntatis: q꜓ impoſſibile eſt ipſum actuʒ voluntatis eſſe vltimum finem voluntatis. Ultimus enim finis hominis eſt id qd eſt ꝑmo deſideratum. Nõ autem poteſt eſſe q͛ ꝑmo volituʒ ſit actus voluntatis. Prius eniʒ eſt potentia ferri in aliquod obiectum: q̃ q͛ feratur ſuper actum ſuum. Prius enim intelligitur actus alicuius potentie q̃ reflexio eius ſuper actum illuʒ. Actus enim terminatur ad obiectum: ⁊ ita quelibet potentia prius fertur

in obiectum

in obiectum ꝙ̄ in actum ſuum: ſicut viſus ṗus videt colorem ꝙ̄ videat ſe videre colorem: ⁊ ita etiam voluntas ṗus vult aliqđ bonū ꝙ̄ velit ſe velle: ⁊ ſic actus voluntatis non poteſt eſſe ṗmo volitū: ⁊ per cōſequēs nec vltimus finis: ſ; quotienſcūꝗ aliqđ bonū exterius eſt deſideratū quaſi finis: ille actus noſter eſt nobis quaſi finis interior: quo primo perfecte attingimus ad ipſu;. Sicut dicimus ꝙ comeſtio finis eſt ⁊ beatitudo eius: qui ponit cibū finem ſuum: ⁊ poſſeſſio eius qui finem ſuum ponit pecunia;. Finis aūt noſtri deſiderij deus eſt. Unde actus quo ei primo coniungimur eſt originaliter ⁊ ſubſtantialiter noſtra beatitudo. Primo aūt deo coniungimur per actu; intellectus: ⁊ ideo ipſa dei viſio: que eſt actus intellectus eſt ſubſtantialiter ⁊ originaliter noſtra beatitudo. Sed q: hec operatio perfectiſſima eſt ⁊ conuenientiſſimum obiectu;: ideo conſequitur maxima delectatio: que quidem decorat operationem ipſam ⁊ perficit eam: ſicut pulchritudo iuuentutem: vt dicitur in .10. ethi. vnde ipſa delectatio que voluntatis eſt eſt formaliter cōplens beatitudinem: ⁊ ita beatitudinis vltime origo eſt in viſione: cōplementum autem in fruitione.

Tres ergo ṗme rationes concedende ſunt: quia oſtendunt ꝙ beatitudo ſubſtātialiter cōſiſtat in actu intellectus. ❡ Ad illud autem qđ cōtra obijcit̄: dicendum ꝙ meritum conſiſtit in agendo: ṗmium autem in recipiendo. Actio aūt ṗmo pertinet ad voluntatem: q: ipſa mouet omnes alias vires: ſed receptio primo pertinet ad intellectum ꝙ̄ ad voluntatē: vnde premiū per ṗus attribuit̄ intellectui: meritū aūt voluntati.

Articulus. XX.

Circa ſcđm ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ beati in gloria ṗus ferant̄ ad contemplandam xp̄i diuinitatem ꝙ̄ eius humanitatem. Altiſſimo eni; ſtatui altiſſimus actus ṗmo ⁊ ṗncipaliter competit. S; beati ſunt in ſtatu altiſſimo. Cum ergo actus intelligentie que eſt potētia altiſſima: cuius eſt ferri in deū: ſit actus altiſſimus ⁊ nobiliſſim⁹: videt̄ ꝙ hic actus ṗmo beatis cōpetat vt deum cōtemplent̄. ❡ P̄. Hoc ad imperfectionem vie pertinet: ꝙ oportet nos ab inferioribus ad ſuperiora contemplanda conſcēdere. Sed in beatis erit perfectio cōtraria imperfectioni vie: ergo ipſi econuerſo per prius ſuperiora contemplabunt̄: ⁊ ſic ṗmo chriſti diuinitatem ꝙ̄ eius humanitatem.

❡ Sed contra ad extremū non peruenitur niſi per mediū. Sed medium inter deum ⁊ homines eſt chriſti humanitas. i. ad Thi. 2. Mediator dei ⁊ hominu; homo chriſtus Jeſus. ergo ſancti non perueniunt ad contemplationē diuinitatis chriſti. niſi prius contemplando eius humanitate;.

Reſpondeo dicendum: ꝙ vnuſquiſq; prius conſiderat illud quod eſt ratio alicuius: ꝙ̄ id cuius ratio eſt: ſicut artifex prius conſiderat regula; operis ꝙ̄ ſm regulam operetur. Beati autem adeo ſunt deo coniuncti: vt ipſe ſit eis ratio cuiuſlibet cognitionis ⁊ operis. Aliter enim actus beatitudinis per alias cognitiones ⁊ operationes ſanctorum impediretur. Et ideo illud ad qđ ſancti primo attendunt eſt ipſe deus: ⁊ eu; habent mediū cuiuſlibet cognitionis: ⁊ regulam cuiuſlibet operationis: ⁊ ſic per prius contemplantur diuinitate; chriſti ꝙ̄ eius humanitate;. Jn vtraq; tamen contemplanda delectationē inueniunt: vnde dicitur Jo. 10. Jngredientur. ſ. beati ad cōtemplandā diuinitatē xp̄i: ⁊ egredient̄ ad cōtēplandā eius humanitatē: ⁊ vtrobiꝗ paſcua inuenient. i. delectatione;: (vt exponitur in lib. de ſpiritu ⁊ anima.

Duas ergo ṗmas rōnes concedimus. ❡ Ad illud qđ 3 obijcit̄. dōm: ꝙ rō illa ꝓcedit q̄tū ad ſtatū vie in q̄ nōdū ſumus deo ꝑfecte cōiuncti. Sed op; nos ad deu; per xp̄m accedere: ſed cū iam deo in beatitudine coniuncti erimus: per prius intendemus xp̄i diuinitati ꝙ̄ eius humanitati.

❡ Jncipit quodlibet nonum ſancti Thome.

Queſitum eſt primo de capite xp̄o. Deinde de mēbris. De xp̄o q̄ſitu; eſt tripl̄r. P̄rimo q̄tu; ad nām diuinā. 2° q̄tū ad vnionē hūane nāe ad diuinam. 3° quantū ad ſpecies ſub q̄bus in ſacramento altaris continetur.

Articulus. I.

Circa ṗmū querebat̄ vtr̄ deus poſſit facere infinita eſſe actu: ⁊ vr̄ ꝙ nō. Deus enim pōt facere aliqđ maius omni eo qđ facit: q: eius potentiā nō adequat opus: vt dicit Di. de ſan. vic. S; infinito in actu nō pōt eſſe aliqđ maius. ergo nō pōt eſſe ꝙ deus faciat infinitū in actu.

❡ Sed 3. Deus pōt plus facere ꝙ̄ homo poſſit dicere vel cogitare: ſm illud Luce. p̄. Non erit impoſſibile apud deum omne verbū. Sed homo pōt dicere eſſe infinitu; in actu ⁊ etiam cogitare: cū quidam ph̄i hoc poſuerint: vt p; in. 3. phy. ergo deus poteſt facere infinitum in actu.

Reſpondeo dōm: ꝙ cum dicit̄ deu; non poſſe aliquid facere: hoc nō eſt ꝑpter defectū diuine potentie: ſed ꝑpter incōpoſſibilitatē que importat̄ in facto. Qđ quide; contingit dupliciter. Uno mō q: repugnat facto inquantū eſt factum: ſicut dicimus deum non poſſe facere aliquam creaturā que ſe in eſſe cōſeruet: quia ex hoc ipſo ꝙ res aliqua ponitur habere ſuperiorem: ponit̄ etiam indigere cōſeruatore: et cu; idem ſit cauſa eſſendi res ⁊ cōſeruans res in eſſe. Alio modo q: repugnat huic facto inquantum eſt hoc factū: ſicut ſi dicamus deū nō poſſe facere equum rationalē eſſe. Eſſe enim rationale quāuis nō repugnet facto inquantū eſt factū: tamen hoc factū. ſ. eſſe rationale repugnat omni equo inquātū eſt equus: in cuius diffinitione cadit irrationale. Quidam aūt dicunt ꝙ deus nō poteſt facere eſſe infinitum in actu: q: eſſe infinitum repugnat facto inquantū eſt factū. Eſt enim contra rationē creature: vt creatorem adequet: qđ oportet ponere ſi eſſet aliqua creatura infinita. Jnfinitū enim infinito maius nō eſt. Sed iſtud non videtur rationabiliter dici. Nihil enim ꝓhibet illud qđ eſt infinitū per vnum modu; ſuperari ab eo qđ eſt infinitū pluribus modis: ſicut ſi eſſet aliqđ corp⁹ īfinitū ſ; lōgitudinē: finitū vō latitudine: eſſet minus corpore lōgitudine ⁊ latitudine infinito. Dato aūt ꝙ deus faceret aliqđ corp⁹ īfinitū actu: corp⁹ q̄dē hoc eſſet infinitu; q̄titate dimēſiua: ſ; de neceſſitate hr̄et nām ſpēi terminatā: ⁊ eſſet limitatū ex hoc ipſo ꝙ eſſet res nālis: vn̄ nō eſſet eq̄le deo: cuius eē ⁊ eſſentia eſt modis oib⁹ īfinita. Alij vō dixerunt ꝙ eſſe infinitū in actu ſm aliquē modū nō repugnat facto inq̄tū factū: neq; huic facto inq̄tū eſt h̄ factū: qđ eſt ens in actu. Aliquo vō mō repugnat enti in actu eſſe infinitū. Et hec eſt opīo Algazelis. Diſtinguit. n. duplex infinitū. ſ. infinitū ꝑ ſe: ⁊ infinitū per accñs: cuius diſtinctiōis intellect⁹ hinc accipi pōt: ꝙ cū īfinitū ṗncipalr̄ in q̄titate inueniat̄: vt dr̄ in. i. phy. (T. c. 15.) ſi q̄titas in qua infinitum ꝯſiſtit hēat talē multitudinē: cuius vnaqueq; pars ab altera dependeat ⁊ certū ordinē hēat: ita ꝙ vnaq̄ꝗ pars illius multitudinis regrat̄ ꝑ ſe: tunc infinitū in tali q̄titate cōſiſtēs dicet̄ infinitū ꝑ ſe: ſicut p; in hoc ꝙ baculus mouet̄ a manu: man⁹ a lacertis ⁊ neruis: q mouent̄ ab aīa: ꝙ ſi in īfinitū ꝓcedunt: vt. ſ. aīa ab alio moueat̄: ⁊ ſic deinceps in īfinitū: vel baculus aliqđ aliud moueat: ⁊ ſic deinceps in īfinitū erit multitudo iſtoꝝ mouētiū: ⁊ motoꝝ ꝑ ſe īfinita. Si vō q̄titas in qua cōſiſtit infinitū reſultet ex aliq̄b⁹ pluribus: q̄ eundē ordinē ſeruent: ⁊ quoꝝ numerus nō regrit̄ niſi ꝑ accñs: ⁊ ſic erit infinitū per accñs: ſicut ſi aliq̄s faber

cultellum faciat: ad cuius cõſtitutionẽ multis martellis indigeat: ex hoc ꝙ vnus poſt aliũ frangitur: ꝛ vnus ſuccedit in locũ alterius eiuſdẽ ordinẽ tenẽs: ſi talis multitudo in infinitũ excreſcat: dicet infinitũ ꝑ accñs ꝛ nõ ꝑ ſe. Accidit eniꝫ fabrili operi martellorum infinita multitudo: cũ per vnũ martellũ (ſi duraret) eq̃liter poſſet expleri ſicut ꝑ infinitos. Dicũt ergo ꝙ infinitũ ꝑ ſe repugnat ei qđ eſt eſſe in actu: eo qđ opꝫ in his q̃ per ſe ordinẽ hñt cõpleri poſtremũ: niſi per cõparationẽ quodãmõ oium priorũ: ꝛ ſic ad vnũ cõſtituẽdũ regrederetur infinitorum ordinata influẽtia: ſi eſſet aliqd infinitũ per ſe. ꝛ ita nunq̃ poſſet compleri: cũ infinita nõ ſit tranſire: ſed infinitũ ꝑ accñs ſm eos non repugnat ei qđ eſt eſſe in actu: cũ vna pars multitudinis ab altera nõ dependeat. vñ ſm hoc nihil ꝓhibet eſſe infinitũ in actu: ſicut Alga. dicit in ſua meta. aias rõnales hoiũ defunctorum eẽ infinitas in actu: eo ꝙ ponit gnãtionẽ hoium ab eterno fuiſſe: ꝛ aias poſt mortẽ corporum remanere: ꝛ ſm hãc opinionẽ deus poſſet facere infinita vel infinitũ in actu etiã ſi nõ inueniatur in nã infinitũ in actu. Sed cõ cõmẽ. 5. meta. (Cõ. 6.) dicit ꝙ in actu eſſe nõ põt: neqꝫ infinitũ ꝑ ſe: neqꝫ infinitum per accñs. In potẽtia vero inuenitur infinitũ ꝑ accñs: ſed nõ infinitũ per ſe: ꝛ ſic ſm eũ eſſe infinitũ oĩo repugnat ei qđ eſt eſſe in actu: ꝛ hoc verius eſſe videtur. Nõ. n. põt eſſe actu in rerum natura aliquid nõ ſpecificatũ ad diuerſas ſpecies indifferenter ſe hñs. Quãuis. n. itellect⁹ ꝯcipiat aial nõ ſpecificatum rõnali vel irrõnali dñia: nõ tñ põt eſſe actu aial: qđ non ſit rõnale vel irrõnale: vñ ſm phm nõ eſt in genere quod nõ eſt in aliq̃ eius ſpecie. vnaqueqꝫ vero q̃titas ſpecificatur ꝑ certam terminationem q̃titatis. ſicut multitudinis ſpẽs ſunt duo ꝛ tria: ꝛ ſic de alijs: ꝛ magnitudinis ſpẽs ſunt bicubitũ ꝛ tricubitũ: ꝛ hmõi vel ſm aliq̃ determinatã menſurã. vnde impoſſe eſt ſic iueniri aliq̃ q̃titatẽ in actu que non ſit proprijs terminis limitata: cũ aũt infinitũ ꝯgruat q̃titati ꝛ dicatur infinitũ ꝑ termini remotionẽ: impoſſe erit infinitũ eẽ in actu: ꝓpter qđ dicit phs in. 3. phy. (Tx. 57.) Qz infinitũ eſt ſicut mã nõdũ ſpecificata: ſꝫ ſub priuatiõe exñs: ꝛ ꝙ ſe hꝫ magis in rõne ꝑtis ꝛ ꝯtẽti q̃ toti⁹ ꝛ ꝯtinẽtis. ꝛ iõ ſicut de⁹ non põt facere equũ rõnalẽ: ita nõ põt facere ens actu eẽ infinitũ.

Unde primũ ꝓcedimus: qz verum concludit: q̃uis nõ recte concludat: eo ꝙ ſi ponatur deũ facere aliqd infinitũ ſm vnum modũ: adhuc põt aliqd infinitũ facere in alio ordine. ſicut ſi poſſet facere infinitos leones. in infinito. n. nõ eſt aliqd maius in illo ordine quo eſt infinitũ: ſed ſm aliũ ordinẽ nihil ꝓhibet aliquid eſſe aliud maius infinito. ſicut numeri pares ſunt infiniti: ꝛ tamen numeri pares ꝛ impares ſimul accepti ſunt plures numeris paribus. ¶ Ad illud vero qđ in cõtrariũ obijcitur dõm ꝙ verbum intellectus nõ ſolum dicitur qđ verbo profertur: ſed qđ mente cõcipitur: qđ aũt ſibiipſi eſt repugnãs mẽte cõcipi nõ põt: qz nullus põt intelligere cõtradictoria eſſe ſimul vera. vt ꝓbatur in. 4. metaph. vñ cũ eẽ infinitũ repugnet ei qđ eſt eſſe actu hoc nõ eſt verbũ. vñ nõ eſt infinitũ in actu. ꝛ ideo nõ ſequitur ꝙ ſit deo poſſibile. Philoſophi aũt qui poſuerunt infinitum eſſe in actu ꝓpriam vocem ignorauerunt.

Eunde querebatur de xpo q̃tũ ad vnionem humane nãe cũ diuina. ¶ Et circa hoc querebantur tria. Primo vtrum in xpo ſit vna hypoſtaſis tñ. Scdo vtrũ ſit in eo vnum tñ eſſe. Tertio vtrum ſit in eo vna tñ filiatio.

Articulus. II.

Ad primum ſic ꝓcedit. Uidetur ꝙ in xpo ſint plures hypoſtaſes. Unio. n. aie ad corp⁹ ꝑſupponitur ad aſſũptionem: qz xps hũanitatẽ ſiue humanã nãm aſſumpſit: que cũ ſit forma toti⁹ dicit aliqd ꝯpoſitũ ex aia ꝛ corpore: ſed aia ꝛ corpus vnita faciũt hypoſtaſiꝫ hoĩs. ergo hypoſtaſis in hũana nã ꝑintelligitur aſſumptioni. Sed oẽ qđ ꝑintelligitur aſſũptiõi põt dici eſſe aſſumptũ. ergo hypoſtaſis vbi aſſũpſit hypoſtaſiꝫ hoĩs: ꝛ ſic ſunt due hypoſtaſes in xpo. ¶ Preterea. Corpus qđ ꝑintelligitur aſſũptioni eſt aſſumptibile. Sꝫ corpus nõ eſt aſſumptibile: niſi vt vnitũ aie rõnali. non. n. dicitur corpus inaiatũ eſſe aſſũptibile. ergo vnio aie ꝛ corpis ꝑintelligitur ad aſſũptionẽ hũane nãe: ꝛ ſic idẽ qđ prius. ¶ Preterea. Mediũ vnionis ꝑſupponitur ad vnionẽ. Sꝫ gra eſt mediũ vnionis humane nãe ad diuinã ꝑſonã. vñ dicitur gratia vnionis. ergo ꝑſupponitur ad vnionẽ. gra aũt nõ põt itelligi niſi in aia: anima aũt nõ itelligitur eſſe anteq̃ corpori vniatur: qz creando infunditur ꝛ infundendo creatur. ergo opꝫ preintelligi vnionem anime cũ corpore ad vnionẽ humane nature cũ diuina: ꝛ ſic idem qđ prius. ¶ Preterea. Humanitas eſt quedam forma ſubſtantialis. Omnis autẽ forma ſubſtantialis requirit aliquid qđ per ipſam informetur: non aũt poteſt dici ꝙ hypoſtaſis vel ſuppoſitũ eternũ iformetur ꝑ aliquã formã creatã. ergo oꝫ in xpo ponere aliqđ ſuppoſitũ vel hypoſtaſim creatã que humanitate iformetur: ꝛ ſic in xpo erunt due hypoſtaſes: hypoſtaſis. ſ. verbi: ꝛ hypoſtaſis hominis.

¶ Sed contra eſt. Ea que ſunt adinuicẽ diſperata nõ ꝑdicantur de ſe inuicem: niſi per hoc ꝙ conueniunt in vno ſuppoſito. ſicut dicimus ꝙ albũ eſt dulce ꝓpter vnitatẽ ſubiecti. Sed diuina natura ꝛ humana ſunt nãe penitus diſperate: ꝑdicantur autem de ſe inuicem in cõcreto. Dicimus eniꝫ: deus eſt homo: ꝛ homo eſt deus: ergo eſt ibi vnum ſuppoſitum tñ ꝛ vna hypoſtaſis. ¶ Si dicatur ꝙ ꝑdicantur de ſe inuicẽ ꝓpter hoc ꝙ cõueniunt in vna perſona: nõ per hoc ꝙ cõueniunt in vno ſuppoſito vel hypoſtaſi vna: ſicut dicimus albuꝫ eſt dulce. Contra. Perſona nõ addit ſupra hypoſtaſiꝫ vel ſuppoſitũ: niſi aliquod accidens. ſ. proprietatem ad dignitatem pertinentẽ. Si ergo in xpo eſſet vna ꝑſona: ꝛ non vnũ ſuppoſitũ vel hypoſtaſis: diuina nã ꝛ hũana eſſent in ipſo vnite ſolum in accidente: qđ falſum eſt.

Reſpondeo dõm: ꝙ ſm opinionẽ ſecundã quam magiſter i. 6. di. tertij lib. ſniarum ponit: que eſt cõis opinio modernorum: ꝛ alijs multo verior ꝛ ſecurior: in xpo eſt vnũ ſuppoſitum tantũ ꝛ vna tantũ hypoſtaſis: ſicut ꝛ perſona vna. Oportet nãqꝫ nos ſm doctrinam fidei ponere vnam rem ſubſiſtentem in duabus naturis: diuinam. ſ. ꝛ humanam: alias non poſſet dici ꝙ vnus eſſet dominus Jeſus xps: ſm ſniam apoſtoli. i. ad Cori. 8. Unde ꝛ Neſtori⁹ fuit dãnat⁹ ꝓpter hoc ꝙ xpꝫ ꝑſumpſit diuidere duas introducens perſonas. Illud autem qđ eſt ſubſiſtens in natura: eſt aliqđ indiuiduũ ꝛ ſingulare. Unde vnitas xpi i qua due nãe vniuntur attribuenda eſt alicui nomini per quod ſingularitas deſignetur. Nominum aũt que ſingularitatem deſignant: quedam ſignificant ſingulare in quolibꝫ genere entis: ſicut hoc nomẽ ſingulare ꝛ particulare ꝛ indiuiduũ: quia hec albedo eſt quoddam ſingulare ꝛ particulare ꝛ indiuiduum: nam vniuerſale ꝛ particulare circueunt omne genus. Quedã vero ſignificant ſingulare ſolum in genere ſubſtãtie: ſicut hoc nomen hypoſtaſis qđ ſignificat indiuiduã ſubſtãtiã: ꝛ hoc nomẽ ꝑſona qđ ſignificat ſubam indiuiduam rõnalis nãe: ꝛ ſimiliter hoc nomẽ ſuppoſitũ vel res nãe quorum nullũ de hac albedine põt ꝑdicari: q̃uis hec albedo ſit ſingularis: eo ꝙ vnũquodqꝫ eorum ſignificat aliqd vt ſubſiſtens. Accidentia vero nõ ſubſiſtunt: partes vero ſubarum q̃uis ſint de nã ſubſiſtẽtiũ: nõ tñ ꝑ ſe ſubſiſtũt: ſed in alio ſunt: vñ et ꝑdicta noĩa de partibus ſubarum nõ dicuntur. Non. n. dicim⁹ ꝙ hec man⁹ ſit hypoſtaſis vl ꝑſona vl ſuppoſitũ vel res nãe. Quãuis poſſit dici ꝙ ſit quoddã idiuiduũ vl particulare vel ſingulare: q̃ noĩa de accñtib⁹ dicebantur: nõ autẽ põt dici ꝙ hũana nã in xpo vl aliq̃ ps ei⁹ ſit ꝑ ſe ſubſiſtẽs.

Hoc enim

Hoc enim vnioni repugnaret:niſi poneremus vnionē ſm
gd ꝛ nō ſimplr:ſicut vniunť lapides in aceruo:vel duo ho
mines ꝑ affectū amoꝛis:vel per aliquā imitatiōis ſilitudi/
nē:q̄ ola dicimus eē vnū ſ3 gd ꝛ nō ſimplr:qð.n.ē ſimplr
vnū ꝛ ꝑ ſe ſubſiſtēs:nihil ꝯtinet actu ꝑ ſe ſubſiſtēs: ſ3 forte
in potētia:vñ ſeruata veritate vnionis naturaꝝ in xp̄o oꝫ
ponere ſicut vnā pſonā:ita vnā hypoſtaſim ꝛ vnū ſuppoſi
tū:ꝛ vnā rē duaꝝ nāꝝ:ſ3 ipſa3 humanā nām in xp̄o nihil
ꝓhibet dicere eē qðdā indiuiduū aut ſingulare aut ꝑticu/
lare:ꝛ ſilr q̄ſlibet ꝑtes humane nāe:vt man⁹ ꝛ pedes ꝛ oſ/
ſa:quoꝝ qðlibet eſt qðdā indiuiduū:non tñ ꝙ de toto ꝑdi/
ceť:qꝛ nullū eoꝝ ē īdiuiduū ꝑ ſe ſubſiſtēs:ſed indiuiduū ꝑ
ſe ſubſiſtēs:vel ſingulare vel ꝑticulare:qð ꝑdicať de xp̄o
eſt vnū tm̄.Vñ poſſumus dicere in xp̄o eē plura indiui/
dua vel ſingularia vel ꝑticularia:nō aūt poſſumus dicere
xp̄3 eē plura īdiuidua vel ſinglaria vel ꝑticularia:ſ3 plures
hypoſtaſes vel ſuppoſita nō poſſumus dicere in xp̄o eſſe.

Ad primū ḡ dðm ꝙ ex vnione aīe ꝛ corꝑis cōſtitui
tur ꝛ hō ꝛ hūanitas:q̄ qdē duo hoc mō
differūt:ꝙ hūanitas ſignificať ꝑ modū ꝑtis:eo ꝙ humani
tas dť qua hō eſt hō:ꝛ ſic ꝑciſe ſignificat eēntialia ꝑncipia
ſpeciei:per que hoc indiuiduū in tali ſpē collocať:vñ ſe h3
ꝑ modū ꝑtis:cū preter hȯ ꝑncipia multa alia in reb⁹ natu/
re īueniant.S3 hō ſignificať ꝑ modu3 totius. Hō.n.diciť
hñs hūanitatē vel ſubſiſtēs in hūanitate ſine ꝑciſiōe quo/
rūcūq3 alioꝝ ſuꝑuenientiū eēntialibus ꝑncipiis ſpēi: qꝛ ꝑ
hoc ꝙ dico:hñs humanitatē:nō ꝑcidiť quin habeat colo/
re3 ꝛ q̄titatē ꝛ alia hȯ. Scðm ḡ ſcðam opinionē ꝑdictam
vnioni humane nāe ad diuinā ꝑſupponiť vnio aīe ꝛ corpo
ris ſm ꝙ ꝯſtituit hūanitatē:nō ſm ꝙ ꝯſtituit hoīe3. Illud
enī qð in xp̄o eſt ꝯſtitutū ex aīa ꝛ corpore tm̄:qð vniōe ꝑ/
ſupponiť:nō eſt totū qð ꝑ ſe ſubſiſtit:ſ3 aliqd eius:ꝛ iō non
pōt ſignari vt hō:ſ3 vt hūanitas:vñ oꝫ dicere:ꝙ ī ipſa vniōe
hūane nature ad diuinā q̄ſi in termino aſſumptiōis īntelli/
gať ꝑ in xp̄o rō hoīs:qꝛ tūc in ꝑ⁹ intelligiť vt res ꝑ ſe ſubſi
ſtens cōpleta:ꝛ in hoc differt ab aliis duabus opinionib⁹.
Nā ꝑma opinio ponit ꝙ vnio aīe ad carnē ꝑſupponiť ſm
intellectū aſſumptioni humane nature:nō ſm ſolū hoc ꝙ
cōſtituit humanitatē:ſ3 ēt ſm q̄ cōſtituit hominē: dicit.n.
hominē eſſe aſſumptū.Tertia vero opinio ponit ꝙ nec ēt
in termino aſſumptionis intelligitur aīa corpori vnita nec
ad conſtituendū hoīem:nec ad cōſtituēdā humana3 nā3:
dicit enim humanā nām ſumi multipliciter.i.pro partib⁹
eius.ſ.aīa ꝛ corpore:cum dicamus humanā natura3 aſſum
ptam a verbo:vt p3 ꝙ nec vere dicit xp̄m eſſe hoīem: nec
vere ponit humanā nām in xp̄o:ꝛ ideo eſt tanq̄ heretica cō
dēnata.¶ Ad 2ᵐ dðm ꝙ corpus vnitū aīe preintelligitur
aſſumptioni humane nature.Vnitū aūt dico vnione con/
ſtituente humanitatē:non aūt vnione cōſtituente hoīem.
¶ Ad 3ᵐ dðm ꝙ gratia habitualis non intelligitur vt me/
dium vnionis:qð ſm intellm precedit vnionē:nec eſt me/
dium qð cauſet vnionē vel vnibilitatē:ſed mediū qð facit
ad cōgruitatē vnionis:ſicut decoꝛa veſtis facit ad cōgruita
tem ꝯiunctionis matrimonialis.Et ſimiliter ſciētia ꝛ oēs
alie perfectiones xp̄i poſſent dici mediū vnionis:ꝛ pro tan
to gratia habitualis xp̄i poteſt dici gratia vnionis: verius
tñ puto:ꝙ gratia vnionis dicatur vel ipſa gratuita dei vo/
luntas:que gratis nullis meritis precedētibus vnione3 fe/
cit:vel potius ipſum donū gratis datum humane nature:
quod eſt eſſe in diuina pſona.Si tñ aīa vnita corpori prein
telligatur ad aſſumptionē:ſoluendū eſt vt prius.¶ Ad q̄r
tum dðm ꝙ humanitas nō eſt forma partis q̄ dicatur for
ma:qꝛ informet aliquā mām vel ſubm:ſed dť forma toti⁹
in q̄ ſuppoſitū nāe ſubſiſtit:vñ nō oꝑ3 ponere ꝙ hypoſta/
ſis īcreata īformeť hūanitate:ſ3 ꝙ ſubſiſtit in ea. Ar.III.

D ſecundu3 ſic ꝓceditur. Videtur
ꝙ in xp̄o non ſit vnu3
a tm̄ eſſe.Viuere.n.ſm ph̄m in.2. de aīa.(Te.
cō.37.) viuētibus eſt eſſe.Sed in xp̄o non eſt
tm̄ vnū viuere:cū duplex ſit in eo vita: creata
ſc3 vita qua corpus per aīam:que morte priuať:ꝛ vita in/
creata:qua viuit per ſeipſum:ergo nec in xp̄o eſt tm̄ vnum
eſſe.¶ P̄.ſicut eſſe eſt ſuppoſitiuata ꝛ opatio. Sed vnitas
ſuppoſiti nō facit quin in xp̄o ſint plures operationes: er/
go nec faciet ꝙ in xp̄o ſit tm̄ vnū eſſe. ¶ P̄. generatio eſt
mutatio ad eſſe.S3 in xp̄o eſt quedā generatio tēporalis:
de qua Mat.p̄.Xp̄i aūt gnātio ſic erat:q̄ non pōt termina
ri ad eē eternū:ergo terminať ad aliqd eē tēporale ꝛ crea/
tum:ergo in xp̄o eſt duplex eſſe:cū in ipſo maxime ſit eſſe
increatum.¶ P̄.vnicuiq3 eſt attribuēdu3 eſſe de quo cō/
uenienter queri poteſt an eſt.Sed de humana natura pōt
queri an eſt.ḡ humana natura h3 eſſe propriū in xp̄o: ꝛ ſic
eſt in eo duplex eſſe:cū ēt humana nā ſuū eſſe habeat.
¶ Sed ↄ̄.Quecūq3 ſunt diſtincta ſ3 eē ſunt in ſuppoſito di
ſtincta.S3 in xp̄o ē vnū tm̄ ſuppoſitū:ḡ ꝛ vnū tm̄ eē.

Reſpondeo dðm ꝙ eſſe duplr dť:vt p3 per ph̄m l.
5.meth.(T.cō.14.) ꝛ in quada3 glo.
Orig.ſuꝑ ꝑncipiū Io.Vno modo ſm q̄ eſt copula verba/
lis ſignificās cōpoſitionē cuiuſlibet enūciationis:quā aīa
facit:vnde hoc eſſe non eſt aliqd in rerum natura: ſed tm̄
in actu aīe cōponentis ꝛ diuidentis:ꝛ ſic eſſe attribuitur om
ni ei de quo pōt propoſitio formari:ſiue ſit ens ſiue ꝑuatio
entis.Dicimus enim cecitatem eſſe.Alio modo eſſe diciť
actus entis inq̄ntum eſt ens.i.quo denominatur aliqd ens
actu in reru3 natura:ꝛ ſic eſſe nō attribuiť niſi rebus ipſis
que in decem generibus cōtinentur:vñ ens a tali eē dictū
per decē genera diuiditur.Sed hoc eſſe attribuitur alicui
duplr.Vno mō:vt ſicut ei qð ꝓprie ꝛ vere h3 eſſe:vel eſt:ꝛ
ſic attribuiť ſoli ſubē per ſe ſubſiſtēti:vñ qð vere eſt diciť
ſuba in ꝑ.phy.(Te.cō.27.) Oīa vero q̄ nō ꝑ ſe ſubſiſtunt:
ſed in alio ꝛ cum alio:ſiue ſint accidētia ſiue forme ſubſtā/
tiales:aut quelibet partes:nō habent eſſe ita vt ipſa vere:
ſed attribuiť eis eſſe alio modo.i.vt quo aliquid eſt: ſicut
albedo diciť eſſe:non qꝛ ipſa in ſe ſubſiſtat:ſed qꝛ ea aliqd
habet eſſe album.Eſſe ergo ꝓprie ꝛ vere nō attribuiť: niſi
rei per ſe ſubſiſtēti:huic aūt attribuitur eſſe duplex:vnū ſ.
eſſe reſultās:ex his ex qbus eius vnitas integrať:qð ꝓpriū
eſt eſſe ſuppoſiti ſubale.Aliud eſſe eſt ſuppoſito attributu3
ꝑter ea q̄ integrāt ipm:qð eſt eſſe ſuꝑadditū.ſ.accñtale: vt
eſſe albū attribuiť Sorti:cū dť:Sortes eſt albus.Qꝛ ergo
in xp̄o ponimus vnā rē ſubſiſtēte3 tm̄:ad cuius integritatē
ꝯcurrit ēt humanitas:qꝛ vnū ſuppoſitū ē vtriuſq3 nature:
ideo oꝑ3 dicere ꝙ eſſe ſubſtātiale qð ꝓprie attribuiť ſup/
poſito in xp̄o eſt vnū tm̄:h3 aūt vnitatē ex ipſo ſuppoſito
ꝛ nō ex naturis.Si tñ ponať humanitas a diuinitate ſepa/
rari:tūc humanitas ſuū eſſe habebit aliud ab eſſe diuino:
nō.n.impediebat qn ꝓpriū eē haberet:niſi hoc ꝙ nō erat
ꝑ ſe ſubſiſtēs:ſicut ſi archa eſſet qðdā indiuiduū nāle ipſa
tota nō haberet niſi vnū eſſe:q̄libȝ tñ partiū ei⁹ ab archa
ſeparata propriū eſſe habebit:ꝛ ſic p3 ꝙ ſ3 opinionē ſcðā
oꝑ3 dicere ꝙ in xp̄o eſt vnū eſſe ſubale: ſm ꝙ eſſe eſt ſup/
poſiti proprie:q̄uis ſit in eo multiplex eſſe accñtale.

Ad primum ergo dicēdū ꝙ viuere dicit eſſe qð/
dam ſpecificatu3 per ſpeciale eſſen/
di ꝑncipiū:ꝛ ideo diuerſitas vite conſequitur diuerſitate3
ꝑncipioꝝ viuendi:ſed eſſe magis reſpicit ſuppoſitu3 ſubſi/
ſtens.¶ Ad ſcðm dðm ꝙ operatio ſuppoſiti nō eſt de in/
tegritate vnitatis eius:ſed cōſeqtur eius vnitatē:vñ vnius
ſuppoſiti inuenimus multas opationes: ſm diuerſa opatio/
nu3 ꝑncipia:que ſuppoſito inſunt:ſic homo aliud operatur

Digitized by Google

lingua ⁊ manu. Sed eē eſt id in quo fundaẗ vnitas ſuppoſiti: vñ eē multiplex preiudicat vnitati eſſendi. ❡ Ad tertium dōm ꝙ generatio tēporalis terminaẗ nō ad eſſe ſuppoſiti eterni: vt ſimplr̃ ꝑ eã eſſe incipiat: ſed ꝙ icipiat eſſe ſuppoſitũ hñs illud eſſe ſuppoſiti humane nãe. ❡ Ad 4m dōm q' obo illa ꝓcedit de eſſe qđ in actu aīe cōſiſtit: qꝛ an eſt etiã de cecitate queri pōt. Articulus. IIII.

AD tertium ſic ꝓcediẗ. Vr̃ q' in chriſto nō ſit tm̃ vna filiatio. Multiplicata.n. cã m̃tiplicaẗ effectus. Sꝫ natiuitas eſt cã filiationis: ḡ cũ in xp̃o ſint due natiuitates erunt ēt due filiationes. ❡ P̃. impoſſibile eſt idem ſil' manere ⁊ corrũpi. Sꝫ ſuppoſito ꝙ beata virgo añ xp̄i mortē mortua fuiſſet: corrupta eſſet filiatio q̄ filius matris dicebaẗ: maneret aũt filiatio eterna qua diceretur filius p̃ris: ḡ alia filiatiōe dr̃ xp̄s fili9 p̃ris: ⁊ alia filius matris: ❡ Sꝫ diceres ꝙ eſt alius reſpcũs: ſed nō alia filiatio. Cōtra. Fili9 eſt relatiuũ ſꝫ eē ⁊ nō tm̃ ſm dici. Sed hꝫ relatiua ſm p̃hm in p̃dicamētis ſunt: quoꝝ eē eſt ad aliud ſe hr̃e: ḡ eſſe filiationis eſt eē reſpcũs quo referẗ ad aliud: ⁊ ita ſi ſunt pl'es reſpcũs ſunt plures filiationes. ❡ P̃. in relatione nihil inueniẗ niſi reſpectus ⁊ cã ſiue fundamētũ reſpectus: ſic̃ vnitas q̃titatis eſt fundamentũ relationis: q̄ eſt equalitas. Sꝫ reſpectus ſunt diuerſi qbus xp̄s refertur ad p̃rẽ ⁊ matrē. Fundamēta ēt horũ reſpectuũ ſiue cauſe ſunt diuerſe. ſ. ipſe natiuitates. Naꝫ filiatio eſt relatio originis: ḡ ſunt plures filiationes in chriſto.

❡ Sed contra. Filiatio eſt relatio perſonalis. Sed in chriſto eſt vna tm̃ perſona: ergo vna tm̃ filiatio.

Reſpondeo dōm ꝙ in xp̃o eſt vna tm̃ filiatio ſm rē: q̃uis ſint plures reſpectus relatiui ſꝫ rōnē. ❡ Ad cui9 euidētiã ſciēduꝫ eſt ꝙ in hoc differt ad aliqd ab alijs generib9: ꝙ alia genera ex ꝓp̃a ſui rōne hñt ꝙ aliqd ſint: ſic̃ q̃titas ex hoc ipſo ꝙ ē q̃titas aliqd ponit. Et ſilr̃ ē de alijs: ſed ad aliqd ex ꝓp̃a ſui gnĩs rōne non hꝫ ꝙ ponat aliqd: ſed ad aliqd: vñ inueniunẗ q̄dã ad aliqd: q̄ nihil ſunt in reꝝ nã: ſꝫ in rōne tm̃: qđ in alijs generibus nō cōtingit: ⁊ q̃uis ad aliqd ex rōe ſui gnĩs nō hēat ꝙ ponat aliqd: nō tñ ēt hꝫ ex ipſa gnĩs rōne ꝙ nihil ponat: qꝛ ſic nulla relatio eſſet aliqd in reꝝ nã: vñ ad aliqd nō eſſet vnũ de decē generibus: hꝫ aũt relatio ꝙ ſit aliqd reale: ex eo ꝙ relationē cauſat. Cũ.n. in aliquo inueniẗ aliqd reale ꝑ quod alterum dependeat ⁊ cōpareẗ: tũc dicimus realiter cōpari vel dependere vel referri: ſicut eq̄litas relatio realis poniẗ ex v̄tute q̃titatis: q̄ eq̄litatē cauſat. Qꝛ v̄o ex eodē res hꝫ eſſe ⁊ vnitatē: ideo realis vnitas relōnis penſanda eſt ex ipſo relationis fundamēto vel cauſa: vt qꝛ vna eſt q̃titas: per quã pluribus ſum eq̄lis: in me non eſt niſi vna relatio realis equalitatis habēs reſpectũ ad plures. Silr̃ qꝛ vna natiuitate ex patre ⁊ matre genitus ſui: vna filiatione reali dicor filius vtriuſq;: q̃uis multiplicenẗ reſpectus: ſed in xp̃o nō poſſumus dicere vnã cãm eē filiationis: ſm ꝙ refertur ad p̃rẽ ⁊ matrē: cũ ſint due natiuitates penitus diſparate: vñ ſi eſſet aliqd ꝙ filiationē tēporalē poſſꝫ recipe q̄ſi ſubꝫ: oporteret ponere in xp̃o plures filiationes. Nũc autē filiatio eſt talis relatio que nō pōt habere pro ſubo niſi ipſum ſuppoſitũ: in xp̃o aũt nō eſt niſi ſuppoſitũ eternũ: qđ qdeꝫ nō pōt eē ſubm alicui9 t̄palis relōnis. Queciiq;.n. relatiōes tēporales de aliquo eterno dr̃r: ſunt relationes rōnis ⁊ nō rei. Vñ filiatio qua xp̄s referẗ ad matrē nō eſt realis relatio: ſed rōnis tm̃: ſic̃ ⁊ cetere que dr̃r de deo ad creaturas. Non.n. pōt dici ꝙ ſubm filiationis ſit ſuppoſitũ eternũ rōne humane nature: vel alicuius p̃tis eius: ſic̃ dr̃ ſuppoſitũ mortis vel paſſionis: qꝛ ſic ipſa humana natura vel pars eius eſſet p̃mũ ſubm filiationis: ⁊ denoīaretur per ipſas: ſicut cōtingit ⁊ de alijs accñtibus: que attribuunẗ xp̃o rōne humane nature: filiatio v̄o nunq̃ꝫ denominat niſi ipſuꝫ ſuppoſitum: nec pōt aliud pro ſubo habere. Nihil tñ prohibet aliquas reales relōnes ineſſe xp̃o ad virginē: ſicut cuꝫ dicimus: corpus xp̄i eſt originatũ ex virgine. Sed iſte relatio non hꝫ rationeꝫ filiationis: niſi poneremus ſm primaꝫ opinionē ſuppoſitũ eternũ eſſe aliud in xp̃o a creato.

Ad primum ḡ dōm ꝙ ex natiuitate tēporali non inaſciẗ filiatio realis: ſꝫ rōnis tm̃: q̃uis xp̄s realiter ſit filius virginis: ſic̃ deus realr̃ ē dñs creature: q̃uis in eo dñium nō ſit relatio realis. Dr̃.n. realr̃ dñs propter realē poteſtatē: ⁊ ſic dicitur xp̄s realiter filius virginis ꝑꝑ realem natiuitatē. ❡ Ad ſcdm dōm ꝙ reſpectus relationis dependet ex termino ad quē aliquid refertur: ⁊ ideo deſtructo termino reſpectus auferẗ: ſꝫ tñ filiatio realis ad patrem remanet in chriſto: etiã ſuppoſita morte matris. ❡ Ad 3m dōm ꝙ in illa p̃hi deſcriptione eſſe poniẗ ꝑ ratione eſſendi: ſm ꝙ diffinitio dicitur ratio ſm genus: qđ eſt eſſe: vñ nō opꝫ ꝙ hēat eſſe relatio ex reſpectu ſed ex cã reſpectus: ex reſpectu vero hꝫ propriaꝫ rōnem generis vel ſpeciei. ❡ Ad 4m dōm ꝙ q̃uis ſit reſpectus filiationis diuerſus: ⁊ cauſa filiationis diuerſa: ſed tñ filiationes nō p̃nt eſſe due ratione iam dicta. Articulus. V.

Einde queriẗ de xp̃o q̃tũ ad ſp̄es ſub q̄bus in ſacro altaris ꝯtineẗ: vtruꝫ
D
. ſ. ſint ibi accñtia ſine ſubiecto: vr̃ ꝙ nō. Deus.n. nō pōt facere ꝯdictoria eſſe ſimul vera. Hoc aũt eſſet ſi ab aliquo remoueret id qđ ē de ſua diffōne. Cũ ergo in diffōne accñtis cadat eſſe in ſubiecto: qꝛ accñtis eſſe eſt in eſſe: videẗ ꝙ deus non poſſit facere accidens ſine ſubiecto. ❡ P̃. de eodē predicatur diffinitio ⁊ diffinituꝫ. Sed ens ꝑ ſe eſt diffinitio vel deſcriptio ſube: ſi ḡ in ſacro altaris accñtia ſunt per ſe nō in ſubiecto: ſeq̄tur ꝙ ſint ſube: qđ eſt abſurdũ. ❡ P̃. ex accñtibus non pōt generari ſuba: ſed videmus ex illis ſp̄ebus gnãri vermes ⁊ cineres: q̄ ꝯſtat nō gnãri ex corꝑe xp̄i: ḡ accñtia non ſunt ibi ſine ſubo. ❡ Sꝫ diceres q' gnãnẗ miraculoſe. Sꝫ ꝯ. Miracula ordinantur ad edificationē fidei: ſed magis ē ad ſcandalũ ꝙ vermes exinde generenẗ: ḡ non ſit miraculoſe. ❡ P̃. in ſacro altaris nihil dꝫ eſſe inordinatũ: ſꝫ ꝯ ordineꝫ quē deus rebus impoſuit eſt accñs eē ſine ſubo.

❡ Sed contra. Senſus nō decipitur in proprio ſenſibili: ſꝫ philoſophum in. 2. de anima. (T.c.63.) Sed ſenſus indicat ibi eſſe colorem ⁊ ſaporem ⁊ alia hꝫ: ḡ hec accñtia ſunt vere ibi. Nō aũt ſunt in corpore xp̄i ſicut in ſubo: nec iteꝝ in aere cum neutrum ſit natuꝫ affici talibus accidētibus: ergo accidentia ſunt ibi ſine ſubiecto.

Reſpondeo dōm q' accñtia ſunt ibi ſine ſubo: qđ q̄liter eſſe poſſit hinc cōſiderãdũ eſt: qꝛ in oībus cauſis ordinatis: ſꝫ p̃hm in li. de cauſis. p̄9 cã vehemētius im̄primit in cauſatũ cauſe ſcdē: q̃ꝫ ēt cã ſcda: vnde ſit vt cã p̄ma nō retrahat opōnē ſuam ab effectu ēt poſtq̃ꝫ cã ſcda retraxit: vt dr̃ ibidem in cōmēto. Vniuerſalis aũt cã ⁊ p̄ma oīum entiuꝫ deus eſt: nō ſolũ ſubarũ: ſed ēt accidentiũ. Ipſe.n. eſt creator ſube ⁊ accñtis: ſed ēt procedunt ex eo quodaꝫ ordine. Nã mediãtibus ſube p̄ncipijs accidētia ꝓducunẗ: vñ ſm nature ordinē accñtia a p̄ncipijs ſube dependent: vt ſine ſubo eē nō poſſit: tñ per h̄ non excluditur quin deus q̄ſi cã prima poſſit accñtia i eē ſeruare ſuba remota: ⁊ per hunc moduꝫ accñtia miraculoſe ſunt i ſacro altaris ſine ſubo virtute. ſ. diuina ea tenente in eſſe.

Ad primum ḡ dōm ꝙ cũ diciẗ: accidētis eſſe eſt in eſſe vel q̄litercunq; ponaẗ ſubm i diffōne accidentis intelligitur eſſe diffinitio per additionem: vt habetur in ſeptimo metaph. (T.c.17.) Et dicitur

diffinitio

diffinitio per additionem: qꝛ in diffinitione ponit᷑ aliquid qđ eſt extra eēntiā diffiniti: ſicut naſus ponit᷑ in diffinitione ſimi. hoc aūt eſt pp nālē dependētiā accñtis a ſubā: ſed hoc nō impediēte deus pōt accñtia ſine ſubā ꝯſeruare: nec tñ ſeqtur ꝯdictoria ſimul eſſe vera: qꝛ ſubm nō eſt de ſubā accidētis. ¶ Ad ſcđm dđm ꝙ ſm Auicē. in ſua meta. eſſe nō pōt poni in diffōne alicuius generis ꝛ ſpēi: qꝛ oīa particularia vniunt᷑ in diffōne generis vel ſpeciei: cum tñ genꝰ vel ſpecies nō ſint ſm vnum eſſe in oībus: ꝛ ideo hec non eſt vera diffinitio ſube: ſuba eſt qđ per ſe eſt: vel accidētis: eſt quod eſt in alio: ſed eſt circūlocutio vere deſcriptionis: que talis intelligit᷑: ſuba eſt res cuius nature debet᷑ eſſe nō in alio: accñs vō eſt res cuius nature debet᷑ eē in alio: vñ pꝫ ꝙ ꝗuis accñs miraculoſe ſit non in ſubā: non tñ ptinet ad diffōnez ſube: non. n. per hoc eius nature debet᷑ eſſe non in alio: nec egredit᷑ diffōnez accñtis: qꝛ adhuc natura eius remanet talis vt ei debeat᷑ eſſe in alio. ¶ Ad tertiū dđm ꝙ de his que generātur ex ſpēbus: vt vermibus vel cineribꝰ: aut aliqͥbus hōꝫ due ſunt opiniones magis ꝓbabiles. Quarū vna eſt q̄ dicit ꝙ ſuba panis redit ex qua pñt talia generari. Sꝫ hec opinio vr᷑ improprietatē cōtinere pp duo niſi debito mō intelligat᷑. Primo qꝛ nō pōt eſſe ꝙ iterū ſit ibi ſuba panis. Aut. n. poneret᷑ ibi eſſe ſuba panis iterato ſpēbus manētibꝰ: ꝛ ſic cū corpus xpi tādiu ſit ſub ſacrō: ꝗdiu ſpēs manēt: ſequit᷑ ꝙ aliqñ erit ibi ſimul corpꝰ xpi ꝛ ſuba panis: qđ non ſuſtinet rō. Aut hoc erit deſtructis ſpeciebꝰ: ꝛ hoc iterū eſt inconueniēs: vt ſuba panis ſit ſine proprijs accñtibus panis. Secūdo apparet improprietas ꝓpter nomen reditus. Si. n. aliqd eſt in alterū conuerſuꝫ nō pōt dici redire: niſi illud recōuertat᷑ in ipſum. Suba autē panis non eſt annihilata ſed tranſubſtantiata in corpus xpi. Vñ nō pōt intelligi ꝙ ſuba panis redeat niſi corpus xpi reuertatur in panē: qđ eſt abſurduꝫ: vñ ſi debet iſta opinio ſuſtineri intelligēda eſt per ſubam panis materia panis: nō ꝙ redeat que pͥus erat: ſed ꝙ deſtructis ſpēbus aliq̄ mā a deo ibi ꝓuideat᷑ vel ꝑ creationē vel quocūq; alio mō: ex q̄ poſſint hōꝫ corpora generari. Alia vō opinio ē planior: vt dicatur ꝙ illis accñtibus ſicut datum eſt ꝑ ſe ſubſiſtere diuina virtute: ſilr datum eſt vt agant: ꝛ ex eis fiat qcqd fieret ex ſuba panis: vel qcqd ageret ſi maneret: ꝛ hac virtute nutriunt᷑: ꝛ vermes vel cineres exinde generātur. ¶ Ad 4ᵐ dđꝫ ꝙ hoc miraculum ordinatur ad fideꝫ: ne fides. ſ. meritum depereat. ¶ Ad quintum dicenduꝫ ꝙ nihil prohibet aliquid eſſe ordinatū conſiderato ordine cōmuni: cuius ꝯrīū eſt ordinatuꝫ pro aliqua cauſa ſpālr: ꝛ hoc mō ꝗuis ſm ordinem cōmunē recte diuinitus ordinatum ſit vt accñs ſit in ſubā: nihil tñ prohibet etiam recte ordinatum eſſe: vt in ſacrō altaris accidens ſit ſine ſubiecto: vt ſcꝫ fides habeat meritum per latentiam ſacramenti.

DEinde querit᷑ de mēbris xpi. Et pͦ de angelis. Scđo de hoībus. De angelis querunt᷑ qnq;. Primo ꝗ̄ᵐ ad nām ipſoꝝ: vtruꝫ ſint cōpoſiti ex materia ꝛ forma. Scđo ꝗtū ad cognitionē: vtrū ſimul in actu poſſint eſſe in cognitione matutina ꝛ veſpertina. i. vtrū ſimul cognoſcāt res ī ꝓpͣ nā ꝛ in vbo. Tertio ꝗtū ad meritū volūtatis: vtrū. ſ. potuerūt eodem actu charitatis mereri fruitionem ꝛ frui. Quarto ꝗtum ad motuꝫ: vtrū moueant᷑ in inſtāti. Quinto ꝗtum ad effectū: vtrū poſſint imprimere vel aliqd facere in iſtis corporalibus.

Articulus. VI.

AD primuꝫ ſic ꝓcedit᷑. Videt᷑ ꝙ angelꝰ ſit cōpoſitus ex mā ꝛ forma. Aug. n. dicit in li. de mirabilibus ſacre ſcripture. Oipotēs deus ex materia informi quaꝫ pͥus cōdidit corporaliū ꝛ incorporaliū: ſenſibilium ꝛ inſenſibilium: intellectualiū ꝛ intellectu carentiuꝫ multiformes ſpēs diuiſit: angeli aūt ſunt itellectuales ꝛ icorporei: ḡ hñt mām de ſui cōpoſitione. ¶ P̄. Boetius dicit in li. de vnitate ꝛ vno. Qđdā eſt vnū cōiūctiōe ſimplicium: vt angelus ꝛ aīa: quoꝝ vnūqđq; eſt vnū cōiūctione materie ꝛ forme: ꝛ ſic idē qđ pͥus. ¶ P̄. omne qđ eſt in genere hꝫ genus ꝛ dr̄ntiam: genus aūt ſm Aui. in ſua met. ſumitur ex natura materie: differētia vō ex natura forme: ḡ omne qđ eſt in genere eſt ꝯpoſitū ex mā ꝛ forma: angelus aūt eſt in genere ſube: cuꝫ ſit ſuba hñs ſpēm limitatā: ḡ angelus eſt compoſitus ex mā ꝛ forma. ¶ Sꝫ diceres ꝙ differētia angeli nō ſumit᷑ ex forma: ſꝫ ex formali qđ ē ipꝫ eē angeli. Cōtra. Dr̄ia cuiuſlꝫ rei eſt de eēntia ꝛ ītrat diffōneꝫ ipſius. Sed in omni creatura eſſe eſt aliud ab eēntia eius nec intrat diffinitionē eius (vt Auicē. dicit.) ḡ dr̄ntia angeli non poteſt ſumi ex eſſe ipſius. ¶ P̄. idem oſtēditur: qꝛ impoſſibile eſt eſſe plura ſūma bona: qꝛ opꝫ ea in aliq̄ conuenire: cū vtrūq; ſit ſūmuꝫ bonū: ꝛ in aliquo differre: alias non eſſent plura: ꝛ ſic eſſent compoſita: ſed cōſtat eſſe plures eſſentias angelicas: ergo opꝫ eas in aliquo cōuenire ꝛ ī aliquo differre: ꝛ ſic opꝫ eas eſſe compoſitas: ſꝫ partes eſſe ſunt materia ꝛ forma: ḡ angeli cōponunt᷑ ex mā ꝛ forma.

¶ Sed contra eſt qđ dicit Boetius in libro de duabus naturis ꝛ vna ꝑſona chriſti. Omnis natura incorporee ſubſtātie nullo materie innititur fundamēto. Sed angeli ſunt incorporei: ergo non eſt in eis materia.

RESPONDEO dđm ꝙ quidaꝫ ponunt angelos componi ex materia ꝛ forma. Sed hoc videtur repugnans nature eorum propter duo que in eis inueniuntur. Primo quideꝫ: quia intellectuales ſunt. Si enī angeli haberent materiam de ſui compoſitione: oporteret omne quod in eis eſt eis ineſſe ꝑ moduꝫ materie cōuenientem: cuꝫ omne quod eſt in alio ſit in eo per modū recipientis: vt habetur in libro de cauſis. Forma autem aliqua hoc modo eſt in materia: ꝙ in ea habet eſſe particulare ꝛ naturale. Unde ſi angeli eſſent ex materia compoſiti: oporteret ꝙ forme quibus intelligunt quecūq; ſint eſſent in eis ſm eſſe naturale ꝛ ꝑticulare: ꝛ ſic ſeq̄retur hoc impoſſibile ꝙ angelus nunꝗ̄ cognoſceret niſi particulare: qꝛ forma particulariter in aliquo recepta nō pōt eſſe vniuerſalis cognitionis pͥncipiū: ſicut patet in ſenſu: nec poteſt obuiari ꝑ hoc ꝙ ponat᷑ angelus ꝯponi ex materia alterius nature ꝗ̄ hec materia corporalis: qꝛ q̄cunq; eſſet illa materia ꝯſtat ꝙ reciperet formā ſubalem angeli particulariter: alias angelus nō eſſet res ꝑticularis: ꝛ ſic illa materia ꝯueniret cum hac mā in hoc ꝙ forme in ea reciperent᷑ ꝑ modū particulareꝫ: vnde īpoſſibile eſt angelū vel aliquā ſubam intellectualē ex materia cōponi: cuꝫ alterius modi ſit receptio qua recipit intellectus formas: ꝛ qua recipit materia pͥma: vt dictū eſt. Unde dicit phs in. 3. de aīa. (T. c. 4.) ꝛ phoꝝ ſnīa eſt ꝙ intellectualitas imunitatem hꝫ a materia. Scđo repugnat eis per hoc ꝙ incorporales ſunt: q̄cūq; enim ex materia cōponunt᷑: opꝫ in materia conuenire: eo ꝙ q̄libet materia ſm ſe accepta cū formis careat: nō hꝫ ī ſe aliquā diſpoſitionis rōnē: ſuppoſita autē vnitate materie impoſſibile eſt ꝙ vna materia cōtrarias ꝛ diſparatas formas recipiat. niſi ſm diuerſas partes. Non. n. poteſt eadē materia ꝛ ſm idē accipere formaꝫ angeli ꝛ formā lapidis. Diuerſitas auteꝫ partium nō pōt intelligi in materia nō intellecta diuiſione: nec diuiſio nō intellecta dimēſione: qꝛ ſubſtracta ꝗ̄titate ſuba remanet indiuiſibilis: vt dr̄ ī pͦ phy. (T. c. 18.) Vñ opꝫ oīa q̄ ſunt cōpoſita ex mā dimēſionata eſſe: ꝛ iō nullū incorporeū pōt eſſe ex mā cōpoſitum. Sed qꝛ ſuba angeli non eſt ſuū eſſe: hoc enim ſoli deo cōpetit: cui eſſe debetur ex ſe ipſo ꝛ non ab alio. Inuenimus in angelo ꝛ ſubam: ſiue

quidditatē eius que ſubſiſtit. ⁊ eſſe eiꝰ quo ſubſiſtit: quo.ſ. actu eſſendi dicit̄ eſſe: ſicut actu currēdi dicimur currere: ⁊ ſic dicimus angelū eſſe cōpoſitū: ex quo eſt ⁊ qḋ eſt: vel ſm verbū Boetij: ex eſſe ⁊ qḋ eſt: ⁊ q2 ipſa ſuba angeli ī ſe cōſiderata eſt in poᵃ ad eſſe cū hēat eē ab alio: ⁊ ipſuʒ eē ſit actus eius: iō eſt in eo cōpoſitio actus ⁊ potētie: ⁊ ſic poſſet in eo ꝯcedi mā ⁊ forma: ſi oīs actꝰ debeat dici forma: ⁊ oīs poᵃ mā. Sed hoc nō cōpetit in ꝓpoſito: q2 eſſe nō eſt actus qui ſit pars eſſentie: ſicut forma ipſa quidditas angeli vel ſuba eſt per ſe ſubſiſtens: quod materie non competit.

Ad primum ḡ dōʒ ꝙ Aug. ſup Gen. ad lr̄aʒ: māʒ informē quā deus pmo ꝯdidit dicit ſignificari per celū ⁊ terrā: cū dicit̄. In pncipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā: vt per terrā ſignificet̄ mā informis viſibiliuʒ rerū: per celū aūt ipſa natura angelica nōdū formata ꝑ cōuerſionē ad deū: vt ipſa mālia angeloꝝ attribuātur eis q̄ſi mā ⁊ dona gr̄e vel glorie attribuant̄ eis q̄ſi forma: vn̄ nō eſt ad ꝓpoſituʒ auctoritas inducta. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ liber ille nō eſt Boetij: vn̄ non opʒ ꝙ in auc̄teʒ recipiat̄: ſuſtinēdo tn̄ ipſuʒ pōt dici ꝙ formā ⁊ mām large accipit pro actu ⁊ potētia: vt dictū eſt. ¶ Ad 3ᵐ dōm ꝙ ipſa ſubſtantia angeli quodāmō ſe hʒ ad eē eius: vt mā ad formā: vt dictū ē: materia aūt ſi eius eēntia diffiniret̄: haberet ꝓ dr̄ntia ipm ſuū ordinē ad formā: ⁊ ꝓ genere ipſaʒ ſuā ſubam: ⁊ ſimiliter in angelis ex ipſa nā ſube ipſoꝝ accipit̄ genus: ex ꝓportione vō hꝰ ſube ad eē accipit̄ ſpecifica dr̄ntia: vn̄ ſm hoc angeli differūt ſpecie ſm ꝙ in ſuba vnius ē plꝰ vel minꝰ de potētia q̄ ī ſuba alterꝰ. Dcm̄ aūt Auicēne intellr̄ de cōpoſitis ſubſtātijs. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcedimꝰ: nō.n. ab ipo eſſe ſumit̄ dr̄ia: ſed magis ex habitudine ipſius ſube ad eē. ¶ Ad 5ᵐ dōm ꝙ in ſūmo vno nulla diuerſitas eſſe pōt: cuʒ in eo ſit idē eſſe ⁊ qḋ eſt. Vn̄ h̄ ſufficit ad eius pluralitatē remouendā: ſed cōpoſitio que in angelo inuenitur ſufficit ad eiꝰ pluralitateʒ: vt ex dictis pʒ.

Articulus. VII.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit̄. Vr̄ ꝙ angelꝰ non poſſit cognoſcere ſimul res ī verbo ⁊ ī ꝓpa nā. Eadē.n. poᵃ non pōt ſimul geminū actū hr̄e: vt ꝙ itellꝰ ſil̄ plura intelligat. Sʒ aliꝰ actus eſt q̄ itellectus angeli videt res in v̄bo: ⁊ alius q̄ videt res in ꝓpria nā: ḡ impoſſibile ē vt ſil̄ videat res in v̄bo ⁊ in ꝓpria natura. ¶ Sʒ diceres ꝙ hoc mō vident̄ ab itellectu angeli ſil̄ res in v̄bo ⁊ ī ꝓpria nā: ſic̄ intellꝰ noſter ſil̄ videt eclypſim ⁊ cāʒ eiꝰ. Contra. Cū intellꝰ noſter ſil̄ videt eclypſim ⁊ cām eius: accipit cām vt rōneʒ intelligēdi eclypſiʒ: ḡ accipit eclypſiʒ ⁊ cām eius: vt vnum intelligibile: ⁊ ſic erit vnus tn̄ actus. ¶ P̄. vnius non pōt eſſe niſi vnus terminus vltimus: ſicut vna linea nō terminat̄ ex vna parte niſi ad vnuʒ punctū. Sed vltimus terminus potētie eſt opatio: ḡ non pōt vna potentia ſimul hr̄e plures actus. Et ſic idē qḋ pus. ¶ P̄. ſic̄ ſe hʒ potentia ad actū: ita actus ad obm̄. Sʒ vnus actus nō pōt terminari ad duo obiecta: ergo nec vna potentia poteſt ſimul habere plures actus. Et ſic idem quod prius.

¶ Sed ꝯtra. Viſio qua angeli vident res in verbo ē viſio beata: que qdeʒ nō eſt interciſa ſed cōtinua. Si ḡ non poſſunt ſimul videre res in propria natura: ⁊ in verbo: nūq̄ viderent res in propria natura: ⁊ precipue hoc videtur in aīa xp̄i que ab initio ſue creationis videt verbum ⁊ in verbo.

Reſpondeo dōm ꝙ angelus vel aīa ſimul pōt videre res ī verbo ⁊ in ꝓpria nā: ⁊ hoc expreſſe pōt haberi ab Aug. li. 4° ſup Gen. ad lr̄aʒ: vbi vult ꝙ dies illi ⁊ veſpere ⁊ mane in eis nō ſunt ordinati ſʒ ſucceſſionē: ſed ſolū ordine nature: vn̄ ſil̄ eſt pmus dies cū ſecundo: ⁊ mane cū veſpere: ⁊ ita ſimul viſio rerū in verbo: ⁊ in propria natura. Qḋ qualr̄ ſit poſſibile ſic videndum eſt. Operari ſiquidē nō ꝓprie attribuit̄ potentie: ſed rei ſubſiſtenti. Que per potētiaʒ operatur. Vt ipſa potentia intellectiua non ſit operās in intelligendo. Sed magis oparionis pncipiū. Sicut aūt potentia intellectiua eſt pncipiū intelligendi ipſi ſube. Ita ſpēs intelligibilis eſt pncipiū itelligēdi ipſi potētie. Vn̄ ſicut vna ſubſtātia pōt ſimul diuerſos actus habere ſm diuerſas potētias: vt anima ſimul vult ⁊ intelligit. Ita ex vna potētia itellectiua pn̄t ſimul prodire diuerſi actus: ſi ſimul diuerſis ſpēbus itelligibilibus vniatur. Hanc.n. cauſam Algaçel aſſignat: quare nō eſt poſſibile ſimul multa intelligere: q2.ſ. nō eſt poſſibile intellectum ſimul informari multis ſpēbus in actu ꝑfecte: ſicut nec idē corpus figurari ſimul diuerſis figuris. Viſio autē qua angelus videt res in propria natura fit per ſpēm intelligibilē concreatā vel infuſaʒ inherentē. Viſio autem rerū in verbo fit per ipſam ſpeciē verbi ſiue eſſentiā: que non eſt inherens: ſed ei intellectus vnit̄ ſicut intelligibili. Species aūt ꝯcreata inherēs nō repugnat vnioni itellectus angelici ad verbū: cū nō ſit vnius rōnis: ⁊ ipſa ſpēs: ⁊ qcquid eſt perfectionis ī intellectu angelico ſit quaſi materialis diſpoſitio ad illā beataʒ vnionem: vn̄ ſimul ex intellectu angeli ꝓcedit operatio duplex: vna rōne vnionis ad verbū: qua.ſ. videt res in verbo. Alia rōne ſpēi intelligibilis qua informatur: qua videt res in propria natura: nec ēt in vna haꝝ operationuʒ debilitatur per attētionē ad alterā: ſed magis cōfortatur: cū vna ſit ratio alterius: ſicut imago rei vile ꝯfortatur duʒ videt̄ in actu occulto exteriori. Actio.n. beatitudinis in beatis eſt rō cuiuſlʒ alterius actiōis in eis īuēte.

Et per hoc pʒ rn̄ſio ad pmū. ¶ Scōm ꝯcedimus: q2 exemplaʒ illud nō eſt ꝯueniēs. ¶ Ad 3ᵐ dōm ꝙ potentia intellectiua angeli nō terminat̄ ad duos actus ſm ideʒ: ſed ſm diuerſas ſpecies quibus ad actuʒ ordinatur. ¶ Ad quartuʒ dōm ꝙ inter actum ⁊ obm̄ nihil cadit mediuʒ: ſicut ſpecies cadit media inter intellectum ⁊ eius actuʒ. Unde non eſt ſimile.

Articulus. VIII.

Circa tertium ſic proceditur. Vr̄ ꝙ angelus nō meruerit ſuam beatitudinē. Qḋ enim eſt beatum perfectum eſt: quod aūt meretur eſt adhuc imperfectum. Sed nō poteſt idem eſſe ſimul perfectum ⁊ imperfectū: ḡ non pōt angelus mereri beatitudinē duʒ hʒ eam. ¶ P̄. angelus beatus eſt comprehēſor: nullus autē meretur niſi viator. ¶ Si dicat̄ ꝙ in primo inſtāti quo beatus fuit angelus beatitudineʒ meruit. Contra. ergo ſimul fuit viator ⁊ comprehenſor: quod falſuʒ eſt: cum hoc ſit ſolius chriſti. ¶ P̄. beatitudo ſm philoſophum in actu conſiſtit: ſed in actu perfecto: ⁊ ſimiliter meritum in actu: ſed imperfecto: non autem potuit eſſe ꝙ actus angeli ſimul eſſet ꝑfectus ⁊ imperfectus: ergo non potuit eſſe ꝙ ſimul eſſet beatus: ⁊ beatitudineʒ meruerit.

¶ Sed cōtra beatitudo a nulla pura creatura habetur ſine merito: cum habeat premij rationem. Sed angelus nō potuit eaʒ mereri niſi in pmo inſtanti quo beatus fuit: q2 ante nō habuit grām: vt qdaʒ ponunt ⁊ ſic mereri nō potuit: ḡ in pmo inſtanti ſue beatitudinis eam meruit.

Reſpondeo dicenduʒ ꝙ de conditione angeli triplex eſt poſitio: quidaʒ eniʒ poſuerūt ꝙ angelus in primo inſtanti ſue creationis fuit beatus: ſed hoc non videtur conueniens: quia pari ratione alij in primo inſtāti fuiſſent miſeri: quod etiam quidam dicunt: ſed abſurduʒ eſt ⁊ condemnatum. Alij vero dicunt ꝙ fuerunt conditi in gratia omnes: ⁊ in ea quidam perſeuerātes beatitudinem meruerunt: alij vero contra eam agentes facti ſunt miſeri: et hec opinio nihil difficultatis habet: vnde pre ceteris mihi magis placet. Tertij vero dicunt ꝙ.

fuerunt

fuerunt creati angeli in puris naturalibus ꝛ quibuſdā conuerſis ad vbū ſimul collata eſt grā ꝛ btitudo: ꝛ hi diuidūtur in tres vias. Quidā .n. dicunt ꝙ nunq̄ʒ beatitudinem meruerūt: ſed hoc non vr̄ cōpetere: niſi ſoli chriſto qui ē filius naturalis vt hereditatē diuine fruitiōis ſine merito hēat. Alij vero dicunt ꝙ merent̄ eā ex opibus: q̄ circa nos agūt: ꝛ hoc etiā nō videtur cōueniens: vt meritū ſequat̄ pmiuʒ: cuʒ magis meritū ſit diſpoſitio ad premiū. Tertij vero dicunt ꝙ in pmo inſtāti btitudinē meruerunt ex hoc ipſo ꝙ ad verbū conuerſi ſunt: ꝛ hec opinio inter has tres probabilior ē. Ʋn̄ ad eius euidētiā ſciēdū eſt ꝙ meritū ſe hʒ ad premiū ſicut motus ad terminū: ꝛ ſic̄ fieri ad factū eſſe. In his aūt que ſucceſſiue fiūt prius eſt fieri q̄ʒ factuʒ eſſe. In his vero q̄ fiunt ſubito ſimul ē fieri q̄ʒ factū eē: ſicut ſimul aer illuminat̄ ꝛ illuminatus eſt: ꝛ ſimul res creatur ꝛ creata eſt. Cuius ratio eſt: qꝛ inſtās illud in quo p̄ aliquid factū eſt: eſt terminus tēporis precedētis: in quo nō erat: ꝛ ſic aliquid de aliqua ꝓprietate illius tēporis retinet: in q̄tū pōt dici ꝙ ante hoc inſtās res iſta non fuit. Et q̄uis in his que ꝑ modū ſucceſſiuū fiunt fieri attribuat̄ tpi precedēti: ī momētaneis tn̄ factionibus fieri nō pōt attribui niſi ipſi iſtāti pmo: qḋ diuidit inter eſſe ꝛ nō eſſe rei. Ʋn̄ q̄uis in oīb⁹ alijs inſtātibus ſequētibus poſſit dici ꝙ hoc factū non eſt: nō tamen pōt dici ꝙ fiat ꝛ factū eſt niſi in primo. Similiter dico ꝙ in pmo inſtanti quo mens angelica cōuerſa eſt ad verbi fruitionem: ꝛ beata qdem erat rōne perfecte fruitionis: quaſi in facto eſſe exñs: ꝛ beatitudinē merebatur in hoc ꝙ cōuertebat̄ ad verbuʒ: nō preexñte beatitudinis ꝑfectione: ſed quaſi exiſtēs in ipſo fieri beatitudinis: ſʒ poſtmodū mens angeli eſt tantū beata: ꝛ nō beatitudinē meretur. Silr̄ eſt de ꝯtritione qꝛ in eodē inſtanti eſt terminus preparationis ad gratiā ꝛ gratie infuſio.

Ad primū ḡ dōm ꝙ nō opʒ ponere idem ſimul eſſe ꝑfectū ꝛ imꝑfectū: ſed ideʒ ſimul eſſe ꝑfectum ꝛ terminū imperfectionis vel nūc pmo eſſe perfectum. ℂ Ad ſcḋʒ dōm ꝙ angelus meretur vt viator: nō q̄ſi diſtans a termino: ſed vt in termino vie exñs. ℂ Ad 3ᵐ dōm ſicut ad primum.

Articulus. IX.

Ad quartū ſic proceditur. Ʋidetur ꝙ angelus moueatur in inſtā-

a ti. Sicut .n. dicitur ī lib. de intelligētijs: in motu angeli magnitudo ſpacij diſtantiā nō operat̄. Sʒ ꝑꝑ diſtātiā quā facit magnitudo ſpacij cōtīgit ꝙ aliqḋ non eque cito ꝑueniat ad ꝓpinquū ꝛ diſtans: ḡ angelus eque cito ad diſtās ꝛ ꝓpinquū ꝑuenit: ſed oē tale mouet̄ in inſtāti: ḡ angelus in inſtāti mouet̄. ℂ P̄. ſic̄ ſe hʒ mobile diuiſibile ad motū diuiſibileʒ ſucceſſiuuʒ: ita ſe hʒ mobile īdiuiſibile ad motū īdiuiſibilē ꝛ īſtātaneum. Sʒ corp⁹ qḋ eſt mobile diuiſibile mouet̄ ſucceſſiue in tpe diuiſibili: ḡ angelus q non eſt mobile indiuiſibile ex h̄ ꝙ caret q̄titate: mouet̄ ſubito vel inſtāti. ℂ P̄. Ar. in. 4. phy. (T.c.71.) ꝓbat ꝙ ſi aliqḋ moueret̄ in vacuo moueretur in inſtāti propter hoc ꝙ mediū mobili non reſiſtit: ſʒ ſicut vacuū nō reſiſtit corpori in motu: ita nec aliquid plenum ipſi angelo: ergo angelus mouetur in inſtanti.

ℂ Sed ꝯ eſt qḋ dicit Aug. 8. ſuꝑ Gen̄. ad lr̄am: ꝙ deus mouet creaturam ſpūalem per tempus: angelus autē eſt creatura ſpūalis: ḡ mouetur per tempus ꝛ non in inſtanti.

Respondeo dōm ꝙ in oī motu oʒ itelligere ſucceſſionē ꝛ tp̄s per aliquē modū: eo ꝙ termini cuiuſlʒ mot⁹ ſūt ſibi oppoſiti inuicē ꝛ īcōtingētes: vt pʒ in ꝑ phy. (T.c.64.) Ʋn̄ opʒ ꝙ oē mobile itelligat̄ eſſe pᵐ ī vno termino mot⁹ ꝛ poſterius ī altero: ꝛ ſic ſeq̄t̄ ſucceſſio. Sʒ trāſire de vno termino ad alterū in motib⁹ corꝑalibus ꝯtingit duplr̄. Ʋno mō ſic̄ de inſtāti in inſtās; hoc aūt eſſe nō pōt niſi qn̄ ſunt tales termini motus: inter quos eſt accipere aliquo mō mediū: ſic̄ īter duo inſtātia eſt tp̄s mediū: vt pʒ in loci mutatiōe ꝛ alteratiōe: augmēto aut diminutione: ꝛ hi motus dnr̄ cōtinui: ꝓpter ꝯtinuitatē eius ſuꝑ qḋ trāſit motus: cui⁹ eſt plus ꝛ min⁹ accipe. Alio° tranſit̄ de vno termino motus in aliū ſic̄ de tpe in inſtās: ꝛ hoc accidit ī motib⁹ quoꝝ termini ſunt p̄uatio ꝛ forma: inter q̄ cōſtat mediū nō eſſe: vn̄ nō pōt ſic tranſiri de vno extremo ī alterū: vt qn̄q̄ʒ in neutro extremoꝝ ſit: ſic̄ tranſit̄ de inſtāti in īſtās: ita ꝙ ī neutro eſt inſtātuʒ: ſed in medio tēpore: ꝛ h⁹ motus ſunt gnātio ꝛ corruptio ꝛ illuminatio ꝛ hꝫ ī q̄bus opʒ dicere ꝙ vnus terminus erat in toto tpe precedēte ꝛ alius in inſtāti ad qḋ tp̄s terminat̄: h⁹ aūt mutatiōes ſunt termini motus cuiuſdā: ſicut illuminatio diei eſt terminus motus localis ſoli: vn̄ in toto tpe precedēte quo ſol mouet̄ ad pūctū directe oppōnis erant tenebre: in ipſo v̄o inſtāti quo ꝑuenit ad punctū p̄dictū eſt lumen: ꝛ ſilr̄ eſt de generatione ꝛ corruptiōe que ſunt termini alterationis. Et qꝛ inter tp̄s ꝛ inſtās nō cadit aliqḋ mediū: nec eſt aliqḋ inſtans accipe imediate p̄cedens vltimū tp̄is. Inde eſt ꝙ in h⁹ mutatiōibus abſq̄ʒ oī medio tranſit̄ de vno extremo ī aliud: nec eſt accipe vltimū tp̄s in quo fuerit in termino a quo: ſʒ vltimuʒ tp̄s qḋ terminat̄ ad inſtās in q̄ ē ī termino ad quē: ꝛ iō h⁹ mutationes inſtātanee dnr̄: h̄ aūt dici non pōt in motu angeli eo ꝙ nullū ordinē hʒ ad aliquē motuʒ cōtinuū vt poſſit dici termin⁹ eius: vn̄ opʒ ponere ꝙ intelligat̄ trāſire de termino mot⁹ in terminū motus: ſic̄ trāſitur de inſtāti in inſtās: ꝛ nō ſic̄ trāſit̄ de tpe in inſtās: eo ꝙ tp̄s nō pōt itelligi ſine motu: vn̄ cū eē āgeli ī termio a q̄ a nllo motu depēdeat: nō p̄t dici ꝙ ſit ibi ī tpe: ſʒ ī q̄dā nūc: ꝛ ſilr̄ ī termio ad quē cū alio nūc. Sʒ h⁹ nūc nō ſūt termini h⁹ tp̄is qḋ ē nūer⁹ mot⁹ celi: eo ꝙ mot⁹ āgeli nullo° depēdet a motu celi: vt ei⁹ nūero mēſuret̄: nec oʒ ea ꝯtinuari ꝑ meᵐ tp̄s: ꝯtinuitas .n. tp̄is ſeq̄t̄ ꝯtinuitatē mot⁹: ꝛ ꝯtinuitas motus ſeq̄t̄ ꝯtinuitatē magnitudis ſuꝑ quā trāſit motus: vt hr̄ ī. 4. phy. (T.c.99.) Sʒ ipſis opōib⁹ āgeli: rōe q̄rū dr̄ moueri ꝑ diuerſa loca: n̄ ē iuenire aliquā ꝯtinuitatē: ſʒ ꝯñter ſe hn̄t: vn̄ ꝛ nūc q̄ mēſurāt motū āgeli ſūt ꝯñr ſe hn̄tia: ꝛ n̄ ē īter ea aliqḋ ꝯtinuās: ꝛ ipa pl̄alitas ſic ſe ꝯñtiū eſt qḋdā tp̄s in q̄ dicim⁹ angelū moueri: ꝛ h̄ ꝯſonat dc̄is phī: vbi dic̄ ꝙ eiuſdē rōnis eſt indiuiſibile moueri: ꝛ tp̄s ꝯponi ex nūc.

Ad primū ḡ dōm ꝙ nō reqritur tp̄s in motu angeli ꝓpter diſtantiā: ſed ꝑꝑ incontingētiaʒ terminoꝝ: qꝛ .ſ. nō contingit angelū eſſe in duobus locis ſimul. ℂ Ad 2ᵐ dōm ꝙ ſucceſſio motus nō ſolū ſequitur diuiſionem mobilis: ſed ēt eius ſuꝑ qḋ tranſit motus: qꝛ ſm̄ prius ꝛ poſterius in magnitudine eſt pus ꝛ poſterius ī motu: vt dr̄ in. 4. phy. (T.c.104.) Licet ḡ angelus ſit īdiuiſibilis: tn̄ loca ſm̄ que moueri dr̄ ſunt diuiſa adinuiceʒ: ꝛ iō opʒ in motu eius intelligi aliquā diuiſionē. ℂ Ad 3ᵐ dōm ꝙ q̄uis non impediat aliqḋ plenū angelū in ſuo motu: tn̄ propter rationē iā dictā opʒ in motu eius intelligi diuerſa nunc: rō aūt phī eſt magis ducēs ad impoſſibile q̄ʒ oſtenſiua: vt cōmenta. ibidē dicit.

Articulus. X.

Circa 5ᵐ ſic procedit̄. Ʋidet̄ ꝙ angeli nō poſſint agere in hec corpora iferio-

c ra. Actio .n. nō poteſt niſi inter ea que hn̄t aliquaʒ cōuenientiā adinuicē. Sed angelus non habet cōueniētiā cū iſtis corporibus: cū corruptibiliū ꝛ incorruptibiliū etiā genus nō ſit vnum: vt dicit̄ in. 10. metaph̄. (T.c.26.) Ergo angeli in hec corpora non poſſunt agere. ℂ P̄. ſi agūt angeli in hec corpora aut agūt ꝑ impiū aut per influxū. Si per imperiuʒ equaliter agere poſſunt in ꝓpinqua ꝛ in diſtātia: qḋ eſt contra Dama. qui dicit ꝙ vbi operantur ibi ſunt. Si vero per influxum opʒ

ꝙ illud qđ influunt per medium tranſeat:mediū aūt corporale non eſt receptiuū ſpūalis impreſſionis. Ergo nullo mō pñt angeli agere in hec īferiora corpora neq̄ ī aīas noſtras. ¶ P̄. non poſſunt dici agere vel influere ſicut fons influit riuo:vt idē numero qđ pus eſt in angelo: poſtmodū in his inferioribus fiat:q2 ſic in agendo aliqđ amitteret:nec iterū illud qđ in his īferioribus recipi dicit̄ p̄ eorū influxum creando:q2 angeli creatores non ſunt:nec iterū educendo de potentia in actum: q2 ad hoc natura ſufficit: ergo angeli nullo modo in inferiora agunt.

¶ Sed ꝯtra eſt qđ Aug. dicit in.3.de tri.ꝙ ea que diuinit⁹ in corporalibus fiūt miſterio angeloꝝ fiūt. Greg. ēt dic̄ in 4.dyal.ꝙ oīa corꝑalia ꝑ ſpūales ſubſtātias admiſtrātur.

Reſpondeo dōm ꝙ de actiōe angeloꝝ ī hec inferiora corꝑa duplex ē opio apđ phōs. Cōmētator.n.vult in.10.meta:ꝙ ſube ſpūales nō poſſunt imprimere in hec īferiora corpora:niſi mediātibus corporibus celeſtibus que a ſubſtātijs incorporeis mouentur:ſm phōs. Auicē.vō vult ī ſua meta.ꝛ ī.6.de nālib⁹:ꝙ duplr imprimūt in hec īferiora:vno mō per motū orbiū:ꝛ alio mō per imperiū imediate:q2 forme intellectus eoꝝ ſunt facti ue ſm eū:ꝛ materia ſenſibilis obedit eoꝝ conceptiōibus pluſq̄ quibuſlibet q̄litatibus actiuis ꝛ paſſiuis. Et exinde ē ſm eū ꝙ in iſtis inferioribus fiūt alique trāſmutationes q̄nq̄ ex cōceptionibus ſuperiorum ſubarum preter totū ordinē cauſarū nāliam. Sed hec opinio ſcđa repugnat dictis Aug.in.3.de tri.vbi dr̄ ꝙ angelis nō ſeruit ad nutū mā corporalis. Repugnat ēt rōni:q2 q̄uis quod eſt potētia in mā ſit actu in ſubſtantijs:multo nobilius tñ mā corporalis nō ē ꝓportionata potētia reſpectu talis actus:quo ſube ſpūales in actu ſunt:opꝫ aūt agēs quod educit de potētia ī actu eſſe materie ꝓportionatū:vñ nō pōt eē ꝙ v̄tus ſube ſpūalis create ſe extēdat ad materie tranſmutationē imediate:ſꝫ mediante aliquo agente nāli. Quāuis enī ei non obediat corporalis mā ad formalē trāſmutationē imediate tñ obedit ei localiter ad modū localē:ꝛ per hanc virtutē pñt congregare ꝛ circumponere aliqua agētia nālia ad aliquē effectū ꝑficiendū. Ea vero ad que nulla virtus naturalis ſe extēdit fiūt ſola diuina virtute:q̄ ſola pōt nālē ordinē imutare. Sed q2 mētes noſtre ſunt ꝓportionate ꝛ ꝓpinque ad recipiēdū actionē angeloꝝ:ideo in mētes nr̄as agere pñt duplr:vno mō ꝯfortādo intellectū nr̄m:ſicut in corporalib⁹ minus calidū ꝯfortat̄ per magis calidū. Alio mō per agens nāle ipſius intellectus:ſicut ēt agit ī corpora:ꝛ hoc eſt inquātum lumine angelico illuſtrātur fantaſmata ad aliquas nobiliores conceptiones imprimēdas q̄ lumine intellectus agentis exprimi poſſent.

Ad primū ḡ dōm ꝙ angeli hñt cōueniētiā cū iſtis inferiorib⁹ corꝑibus:q̄ eſt conuenientia mouētis ad motū:pñt.n.mouere motu locali corpora nō ſolū illa celeſtia imediate:ſed etiā hec īferiora:vt ſic ſnia noſtra de actione angeloꝝ in corpora ſit media īter duas opiniones phōꝝ predictas. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ angelus agit in hec corpora mouendo ea localiter per imperiū:ſed imperiū nō dicit̄ hic ſine v̄tute actiua:quā opꝫ aliquo mō ꝯtingere corpus motū:cū mouēs ꝛ motū oporteat eſſe ſimul: vt ꝓbat̄ in.7.phy.(T.c.12.) Actio vō qua īfluere dicit̄ in aīam nr̄am ꝯfortādo eā ad itelligēdū:nō opꝫ ꝙ trāſeat per mediū corporale:q2 hoc facit in ſpūalib⁹ ordo:qđ ī corporalib⁹ ſitus ſm Aug. Sic vō noſtre ordine nature q̄ſi continuant̄ ipſis āgelis:ſicˀ ꝛ angelus īferior ſuꝑiori:vñ nō oꝫ ꝙ interueniat mediū corporale. ¶ Ad 3ᵐ dōꝫ ꝙ angeli neq̄ in aīa neq̄ in natura corporali aliqđ creant:ſed ſolū educunt de potētia in actū. Et q̄uis nāle agens de potētia in actū educere poſſit nō tñ ita perfecte ſicut angelus.

Deinde queritur de his que ꝑtinēt ad homines. Et p̄ q̄tū ad nām. Secūdo q̄tum ad grām. Tertio q̄tum ad culpam. Quarto q̄tū ad glāaz. ¶ Quātū ad nāz q̄rantur duo. Primo vtrū vegetabilis ꝛ ſenſibilis anima ſint a creatione. Secūdo vtrū imperare ſit actus voluntatis vel rationis.

Articulus. XI.

AD primum ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ aīa vegetabilis et ſenſibilis educant̄ in eſſe ꝑ creationē. Ut.n.dicit Aug. in li.de vā religione. Subſtātia viuēs nature ordine prefert̄ ſube non viuenti:ſed aīa ſenſibilis ꝛ vegetabilis ſunt ſube viuentes:ergo ſunt nobiliores omnibus ſubſtātijs nō viuētibus. Aliq̄ aūt ſube non viuētes ſunt imediate a deo create:vt elemēta hui⁹ mūdi: ḡ ꝛ aīa ſenſibilis ꝛ vegetabilis imediate a deo creant̄:cū nobilitas faciētis demōſtret nobilitatē facti. ¶ P̄. omne cui ꝓprie cōpetit fieri vel fit ex nihilo:vel fit ex aliquo. Sꝫ aīe vegetabili vel ſenſibili ꝯpetit ꝓprie fieri:ergo cū non fiat ex aliquo:q2 nō hñt māꝫ ꝑtē ſui relinquit̄ ꝙ fiant ex nihilo:ꝛ ſic exeūt ī eē ꝑ creationē. Probatio medie. Omne qđ ꝓprie hꝫ eē ſi nō ſemꝑ fuit:ꝓprie dr̄ fieri. Sꝫ aīa ſenſibilis ꝓprie ꝛ vere hꝫ eſſe cum ſit ſuba operans:mouet enī corpus:nihil aūt hꝫ propriā operationē:niſi quod habet proprium eſſe:ergo cū aīa ſenſibilis huius aīalis nō ſemꝑ fuerit:ꝓprie competit ei fieri:ꝛ ſic reſtat ꝙ creetur.

¶ Sed ꝯ eſt qđ phs dicit in.2.de aīa:ꝙ ſenſitiui p̄ma mutatio fit a gnāte. Prima aūt mutatio ſenſitiui eſt ſꝫ quā acq̄rit actū p̄mū:q̄ eſt aīa ſenſitiua:ergo fit per gnōnē ꝛ nō per creationē. ¶ P̄. omne illud qđ p̄cedit in ſemine hoīs ante introductionē aīe rōnalis eſt per gnōnē ꝛ nō per creationē. Sꝫ aīa vegetabilis ꝛ ſenſibilis p̄cedūt ī ſemīe hoīs: q2 p̄mū eſt viuū q̄ aīal:ꝛ aīal q̄ hō:ſm phm in.16.de aīalibus:ḡ ēt in hoīe ē aīa ſenſibilis ꝛ vegetabilis ꝑ gnōnem. ¶ P̄. cū deus in inſtanti opet̄:nā vero ſucceſſiue: oē illud qđ per actionē ſucceſſiuē exit in eſſe eſt ab aliq̄ agēte naturali. Sꝫ aīa ſenſibilis ꝛ vegetabilis ꝓducant̄ actiōe ſucceſſiua:q2 determinato ſpacio tꝑis viuificat̄ ꝯcept⁹ ꝛ ſenſificatur:ḡ aīa ſenſibilis ꝛ vegetabilis ſunt a naturali agente:ꝛ non per creationem.

Reſpondeo dōm ꝙ circa hāc q̄ōnē eſt duplex opinio. Quidā enim dicūt aīam ſenſibilē ꝛ vegetabilē eſſe ex creatione. Alij vō ex traduce:ꝛ hec diuerſitas apud philoſophos inuenit̄ non ſolum de iſtis aīabus: ſed etiam de oībus formis ſubalibus. Quidā enim (vt Plato ꝛ Auicēna) poſuerūt omnes formas ab extriſeco eē:qui precipue ex duobus mouebant̄. Primo quidem q2 cū forme nō habeant māꝫ partē ſui:non pñt fieri niſi ex nihilo:vñ oꝫ ꝙ a creante fiant. Scđo q2 in rebus īferioribus nō videbant p̄ncipia actionū:niſi qualitates actiuas ꝛ paſſiuas quas iudicabant inſufficiētes ad productionē formarū ſubaliū: cum nihil agat vltra ſuam ſpēm. Sed in hoc vident̄ fuiſſe decepti:q2 attribuebant fieri proprie iſtis formis:cū tñ fieri nō ſit niſi ꝯpoſiti:cuius etiā proprie eſt eſſe. Forme.n. eſſe dicunt̄ nō vt ſubſiſtētes:ſed vt quo cōpoſita ſunt: vñ ꝛ fieri dicunt̄ nō ꝓpria factione:ſed per factionē ſuppoſitoꝝ:que tranſmutant̄ tranſmutatione māe de potētia in actū:vñ ſicut cōpoſita fiunt per agentia nālia:ita etiā forme que nō ſunt ſubſiſtentes. Qualitates autē actiue ꝛ paſſiue agūt ad formas ſubſtātiales in virtute ſubſtātialium formarū quarū ſunt inſtrumēta. Sicut calor ignis agit:vt inſtrū aīe nutritiue:vt dicit̄ in.2.de aīa.(T.c.41.) Anime autē vegetabilis ꝛ ſenſibilis non ſunt forme ſubſiſtentes:alias remanerent poſt corpora:vnde oportet ꝙ fiant a generante per actionem compoſitorum ſicut ꝛ cetere forme

materiales

materiales:ſola aūt anima intellectiua q̄ hȝ eſſe ſubſiſtēs: cū maneat poſt corpus ē ab extriſeco ꝑ creationē:ſi autem ſenſibile ⁊ vegetabile ⁊ itellectiuū in hoīe in diuerſis ſubſtantijs aīe radicanť:tunc ⁊ vegetabilis ⁊ ſenſibilis hoīs ī gnānte erit:ſed q꞉ hec opio repugnat dictis phoꝝ:ꝗ ī vno aīato vnā aīam tm̄ poſuerūt:ad quā oēs opōnes aīe ptinēt:⁊ ēt ꝯ dicta ſcōꝝ īprobātiū pluralitatē aīaruȝ:vt pȝ in li°.de eccleſiaſticis dogmatib⁹. Jō approbato ꝙ ī hoīe ſit tm̄ vna ſuba aīe:cuius potentie ſunt vegetatiuū:ſenſitiuū: ⁊ intellectiuū:dicimus ꝙ aīa hoīs que omnes has potentias anime ſuſtinet:a deo creatur:quāuis ꝑ oꝑationeȝ nālis agentis fiat:vt corpus organiçatū actu perficiať per potentias que ſunt corporalium partiuȝ actus.

Ad primum ꝰ dōȝ ꝙ aīa vegetabilis ⁊ ſenſibilis nō ſunt ſube viuētes:ſicut nec ſubſiſtētes:ſȝ ſunt pncipia viuēdi ⁊ eēndi:⁊ iteꝝ nō oȝ ſi ꝗd minus nobile ſit a deo imediate ꝙ ēt qđ eſt magis nobile: q꞉ deus cū nō hēat limitatā virtutē nec agat nēcitate nāe:pōt agere ⁊ nobiliora ⁊ min⁹ nobilia ſm ſuā volūtatē: ſicut immediate ꝓduxit pͦ idiuidua brutoꝝ aīalīū:qͦ⁹ tn̄ hoīes ꝗ nūc gnānť ex ſemine nobiliores ſunt. ℂ Ad 2ᵐ dōȝ ꝙ aīe ſenſitiue nō cōuenit ꝑ ſe eſſe nec fieri nec opari:nulla.n.eſt actio aīe in q̄ corpus non cōicet. Eſt.n.duplex po⁹ motiua aīe ſenſitiue:vna q̄ impat.ſ.appetitiua:cuius act⁹ ꝯſtat que affixa muſculis ⁊ neruis eſt pncipiū mobilitatis in eis:ſed ipſa diſtictio ptiū corporaliū facit ꝙ vna pars aīalis ē mouēs ⁊ alia mota:⁊ ita pōt moueri ex ſe. ℂ Alia q̄ ſunt in ꝯriuȝ ꝓcedim⁹ niſi q̄tū ptinet ad hoīeȝ:ī cui⁹ ſemie q̄uis ꝑcedat vegetatiua ⁊ ſenſitiua aīa impfecte:cū illis ceſſentibus introducať ꝑ creationē aīa rōnalis:que perfecte continet qđ in eis erat impfectionis:nam ſm Auicē.ī generatione animalis ex ſemine interueniunt multe generationes ⁊ corruptiones. Articulus. XII.

AD ſecunduȝ ſic ꝓcediť. Vř ꝙ īpare ſit act⁹ rōnis:q꞉ phs dič in.i.ethi. Rō recte ⁊ ad optima deprecať ⁊ obedit ei qđ eſt ꝯtinētis:ꝗ impare ⁊ deprecari ⁊ hꝫ videntur ad rationem pertinere.

ℂ Sȝ ꝯ. Jmpare ad dn̄iuȝ ptinet. Sȝ nos ſumus dn̄i nr̄oꝝ actuū ꝑ volūtatē:ꝗ impare eſt actus voluntatis.

Reſpondeo dōm ꝙ in impio duo cōcurrūt:quorū vnū ē rōnis:aliud volūtatis. Qui enim impat aliqd inclinat ad faciēduȝ qđ voluntatis eſt: ipſius.n.eſt mouere per modū agētis:⁊ iterū ordinat eum cui imperat ad exequēduȝ illud qđ imperať:⁊ hoc ad rōnē pertinet cuius eſt ordinare. Et ſi duoꝝ hoꝝ ordo cōſideretur:vř primū eſſe inclinatio voluntatis in aliquid per electionē:⁊ poſtea in pncipio executionis ordinať ꝑ quos fieri debeat qđ electum eſt:⁊ ſic imperiū erit imediate act⁹ rationis:ſed volūtatis quaſi pmo mouētis. ℂ Et per hoc patet ſolutio ad obiecta. Articulus. XIII.

DEinde queriť q̄tum ad gr̄am pertinet: vtruȝ charitas ſm ſuaȝ eſſentiam augeať. Et videť ꝙ nō. Cum enim augmētuȝ ſit quedam mutatio vel variatio:qđ ſm eſſentiam augeť ſm eſſentiaȝ variatur vel mutať: ſed qđ mutať vel variať ſm eſſentiā aut generať aut corrumpiť:ꝗ ſi charitas ſm eſſentiā augetur corrumpiť: non eniȝ generať:cū pͥus fuerit. ℂ P̄. charitas nō hȝ q̄titatem niſi virtualem. Sed virtus charitatis eſt ipſa eēntia eius: ꝗ q̄titas charitatis eſt eſſentia ei⁹:non ꝗ pōt eſſe ꝙ varieť q̄titas charitatis ſine variatione eēntie eius; ⁊ ſic ſi augetur ſȝ ſuā eēntiā oȝ ꝙ eſſe eius: vel genereť vel corrūpať.

ℂ Sed ꝯ. P̄remiū eſſentiale rn̄det ipſi eſſentie charitatis. Sed quidam proficiunt ad maius premiū eſſentiale:ergo in eis charitas ſm eſſentiam augetur.

Reſpondeo dōm ꝙ charitas ſȝ ſuā eſſentiā augetur. Sed notādum eſt ꝙ hec ꝑpoſitio ſm. varias habitudines importet:qn̄q; denotat ſubm̄: vt cū dř:iſte eſt albus ſm pedē:q꞉ pes eſt ſubm̄ albedinis:qn̄q; vero formā:vt cū dř:iſte ē coloratus ſȝ albedinē. Cuȝ ꝗ vř aliqd ſȝ hoc moueri: pōt intelligi vel ſubm̄ vel forma. Cuȝ.n.dř iſte moueť ſm manū:notatur ſubȝ motus. Cum vͦo dř:iſte moueť ſm locū:notatur id qđ formalr̄ ſpecificat motū. Sic ꝗ cū dicimus charitatē ſm eſſentiā augeri:ōnotatur ſubm̄ augmēti:vt ſit ſenſus. Jpſa eſſentia charitatis augeť:ſicut cū dicimus:albū augeť ſm eēntiā ſuā:nō autē deſignať forma ſpecificans motū:vt ſit ſenſus augeť ſm eēntiā.i.augmentū eius eſt motus in eſſe vel in eſſentia: ⁊ ſic dicitur augmentum eſſe ſm q̄titatem: ⁊ q̄uis q̄titas charitatis q̄ eſt virtus ſit idem qđ eſſentia charitatis:nō tn̄ opȝ ꝙ eēntia charitatis tollať:q꞉ etiā in augmēto corporali ipſa eſſentia q̄titatis nō tolliť:cū ſemꝑ remaneat dimēſio interminata:ſed ſm diuerſas terminationes quas recipit fit mutatio de paruo in magnū:que eſt augmentuȝ: ita etiam ipſa virtus charitatis nō tolliť per eſſentiā ſuaȝ: ſed variať terminatio eius. Oīs autē forma recepta in aliquo ſubiecto terminationē recipit ſm capacitateȝ recipientis. Vn̄ qn̄ ſubm̄ charitatis magis diſponiť ad charitatē.ſ.ad congregationem ſui ad deum:tanto maiorē participat charitatem:⁊ ſic charitas ſm ſuam eſſentiā augeri diciť. ℂ Et per hoc patet ſolutio ad obiecta.

DEinde queriť de his que ptinēt ad culpā. Et querūtur duo. Primo vtrū Petrus negando xp̄m peccauerit mortaliter. 2° vtrū hře plures ꝑbendas ſine cura aīarū abſq; diſpēſatiōe ſit pctm̄ mortale. Arti. XIIII.

CIrca pͥᵐ ſic proceditur. Vř ꝙ Petrus negando xp̄ȝ nō peccauit mortaliter. Dicit.n.q̄dā glo.ꝙ peccauit per ſurreptioneȝ. Sed peccatū per ſurreptionē eſt veniale ⁊ nō mortale:vn̄ primi motus qui per ſurreptionē fiūt ſunt peccata venialia:ꝗ peccauit tm̄ venialiter. ℂ P̄ Bern̄.dicit in li.de dile.dn̄i:ꝙ in Petro charitas fuit ſopita non extincta. Sed ꝑ peccatū mortale charitas extinguitur:ergo Petrus non peccauit mortaliter.

ℂ Sed ꝯ eſt qđ Greg.dicit i moralī.ꝙ Petrus ab ipſis faucibus dyaboli erepitur. Sȝ in faucib⁹ dyaboli non eſt aliqs niſi ꝑ pctm̄ mortale:ꝗ Petrus peccauit mortaliter.

Reſpōdeo dōȝ ꝙ abſq; dubio Petr⁹ peccauit mortaliter negādo xp̄m.qđ ꝗdem pȝ ex duobus. Primo:q꞉ negauit fidē in loco vbi periclitabať: ⁊ ei⁹ ꝯfeſſio regrebať. Ore.n.ꝯfeſſio fit ad ſalutē:vt dř ad Ro.10.in quo videtur ꝙ ſit de nēcitate ſalutis ꝯfeſſio fidei ī caſu ꝑdicto:⁊ pcipue mēdaciū in his q̄ fidei ſunt eſt ꝑniciosiſſimuȝ:ſm Aug.in li.de mēdacio. Scđo:q꞉ defectui confeſſionis ⁊ mēdacio addidit periuriū ⁊ blaſphemiā: q꞉ vt dř Math.26.cepit deteſtari ⁊ iurare q꞉ non nouiſſet hoīem: q̄ cōſtat eſſe grauiȝ pctā. Vn̄ glo.dicit ibideȝ. Tertio cepit deteſtari ⁊ iurare q꞉ nō nouiſſet hoīeȝ:q꞉ ꝑſeuerare ī pctō dat incremētū ſceleꝝ:⁊ ꝗ minima ſpernit cadit in maiora.

Ad primum ꝰ dōm ꝙ ſurreptio duplr̄ accipitur. Uno° ſm ꝙ opponiť deliberationi: ⁊ ſic pmi motus dicūtur eſſe ſurreptitij:ſic Petrus ex ſurreptione nō peccauit. Alio modo ſm ꝙ opponiť electioni: ⁊ ſic Petrus ex ſurreptione peccauit:q꞉ nō peccauit ex electione quaſi ex certa malitia:ſed ex paſſione timoris: talis autem ſurreptio non excuſat a mortali:ſicut patet in incōtinente qui fornicatur motus concupiſcentia: cum tamen haberet propoſituȝ continēdi. ℂ Ad ſcđm dōm ꝙ Bern̄.

improprie loqtur: ⁊ eius verbum vt verificetur eſt intelligendū de quadam dilectione familiaritatis: quã Petrus ad xp̄m cõceperat: que in eo manſit etiã poſt negationẽ: vel ſi intelligat̃ de charitate gratuita: intelligendum eſt ꝙ nõ fuit extincta ſm̃ p̄deſtinationẽ diuinã q̃ eius pn̄iam p̄parabat: q̃uis eẽt in ſe extincta ſʒ actum. Arti. XV.

D ſecundum ſic p̄cedit̃. Uidet̃ ꝙ habere plures prebendas ſine cura aïarum abſqʒ diſpẽſatione ſit peccatum mortale. Quicũqʒ .n. facit ꝯ ſtatutũ cõcilij peccat mortal'r. Sed qui hʒ plures prebendas facit ꝯtra ſtatutum concilij gn̄alis: ḡ peccat mortal'r. Probatio medie. di. 7. dĩ in quodã decreto Urbani Pape: qδ incipit. Sctõꝝ canonũ. Diuo aliquẽ in duabus eccl'ijs titulari nõ liceat. Sed vnuſqſqʒ in qua titulatus eſt in ea tm̄ canonicus habeat̃: lʒ enim ep̄i diſpõne vnus diuerſis preeſſe poſſit eccl'ijs: canonicus tñ prebẽdarius niſi vnius eccl'ie: in qua cõſcriptus eſt: eſſe nõ debet. ¶ Itẽ. i5. q. i. dicit qδdam decretũ ſeptime ſinodi. Clericus ab inſtanti tẽpore in duabus nõ cõnumeret̃ eccl'ijs: negociationis enĩ eſt hoc ⁊ turpis lucri cõmodum ⁊ ab eccleſiaſtica ꝯſuetudine penitus alienũ: ⁊ ſic idẽ qδ p̄us. ¶ Itẽ. Chriſo. dicit. Qδ tenebra erubuit lumen erubeſcat: qδ figure nõ fuit ꝯceſſuʒ: rei reor eſſe illicitum: figura autẽ non fuit cõceſſum ꝙ inter leuitas: qui capiebat in bethleẽ caperet in hieruſalem: quõ cum pfectiores eſſe debeamus: qui capit in tyro: non capit in Damaſco. ¶ Itẽ. Bern̄. dicit. Qui nõ vnus ſed plures eſt in bn̄ficijs: nõ vnus ſʒ plures erit in ſupplicijs. Sed qui hʒ plures prebendas plures eſt in bn̄ficijs: ḡ plures erit in ſupplicijs: ⁊ ſic grauiſſime peccat. ¶ Itẽ. quicunqʒ committit ſe diſcrimini ⁊ p̄iculo peccati mortalis peccat mortaliter. Iſte eſt h̕mõi: qꝛ recipiẽdo plures prebendas iurat ſtatuta vtriuſqʒ eccleſie: in q̃bus prebẽdat̃: que aliq̃n nõ p̄nt ſimul ſeruari: vtpote ſi eodẽ tempore vocetur ad electionẽ in vtraqʒ eccleſia: vel ad aliqua eccleſie negocia peragenda: ⁊ precipue ſi ſit cauſa inter duas eccleſias cuʒ vtriqʒ teneatur: ergo videtur ꝙ peccet mortaliter.

¶ Sed ꝯtra eſt: qꝛ illud qδ vergit in cõmune periculuʒ: nõ eſt ab eccl'ia ſuſtinẽdum. Sed eccl'ia ſuſtinet vt aliqui cõmuniter habeãt duas prebẽdas: ḡ in hoc non eſt periculuʒ peccati mortalis. ¶ Itẽ. Licitũ eſt alicui patrimonium habenti prebendam accipere. Sed maior eſt cõuenientia inter eccleſiaſtica beneficia: q̃ inter patrimoniuʒ ⁊ prebẽdã: ergo etiã licet habẽti vnã p̄bẽdam accipere aliam.

Reſpondeo dicẽdũ ꝙ oĩs q̃ſtio in qua de pctõ mortali querit̃: niſi expſſe veritas habeat̃ periculoſe determinat̃: qꝛ error quo nõ creditur eſſe peccatum mortale qδ eſt pctm̄ mortale ꝯſciam nõ excuſat a toto: licet forte a tanto. Error v̄o quo credit̃ eſſe mortale qδ non eſt mortale ex ꝯſcia ligat ad pctm̄ mortale. Precipue autẽ periculoſum eſt vbi veritas ambigua eſt: quod ĩ hac q̃ōne accidit. Cum enĩ hec qδ ad theologos pertineat: inquantũ depẽdet ex iure diuo vel ex iure nãli: ⁊ ad iuriſtas inq̃tum depẽdet ex iure poſitiuo: inueniunt̃ in ea theologi theologis: ⁊ iuriſte iuriſtis ꝯtria ſentire. In iure nãqʒ diuino nõ inuenit̃ determinata expreſſe: cũ in ſacra ſcriptura expreſſa mentio de ea non fiat: q̃uis ad eã argumenta ex aliquibus auctoritatibus ſcripture forte adduci poſſint: que tñ non lucide veritatẽ oſtendant. Determinãdo vero eam ſm̃ ius naturale: ſic videt̃ ad p̄ns de ea dicendum: ꝙ actionũ humanarũ multiplex eſt dr̄ntia. Quedã enĩ ſunt que h̄nt deformitatẽ inſepabil'r ãnexã: vt fornicatio: adulterium ⁊ alia h̕mõi: que nullo mõ bñ fieri p̄nt: de numero taliũ nõ eſt h̄re plures prebẽdas. al's. in nullo caſu diſpẽſationẽ recipere poſſet: qδ nullus dicit. Quedã v̄o ſunt actiones: que de ſe indifferẽter ſunt ad bonũ vel malũ: vt leuare feſtucam de terra: vel aliquid h̕mõi: inter quarũ numerũ q̄dam cõputant h̄re plures prebẽdas dicentes. Ita licitũ eſt h̄re plures prebẽdas: ſicut h̄re plura pc̄ma. Sed hoc nõ videt̃ eſſe verũ: cũ hoc qδ eſt habere plures prebẽdas plurimas in ſe inordinationes cõtineat. vtpote qꝛ nõ eſt poſſibile aliquẽ in pluribus eccleſijs deſeruire in q̃bus eſt p̄bendatus: cuʒ prebẽde videant̃ eſſe ordinate quaſi quedã ſtipendia deo ibidem miniſtrãtiũ. Seq̃tur etiã diminutio cultus diuini: duʒ vnus loco pluriũ inſtituitur. Seq̃tur et̃ in aliq̃bus defraudatio volũtatũ teſtatoꝝ: qui ad hoc aliq̃ bona eccleſijs contulerunt: vt certus numerus deo deſeruientium ibi eſſet. Seq̃tur etiã inequalitas: dum vnus pluribus bn̄ficijs abundat: ⁊ alius nec vnũ habere põt: ⁊ multa alia h̕mõi que de facili patent: vñ non põt cõtineri inter indifferentes actiones: ⁊ multo minus inter eas: que ſunt ſʒ ſe bone: vt dare elemoſinam ⁊ h̕mõi. Sunt vero quedam actiones que abſolute cõſiderate deformitatem vel inordinationeʒ quandã important: que tñ aliq̃bus circũſtantijs aduenientibus bone efficiunt̃: ſicut occidere hoĩem vel percutere in ſe deformitatẽ quãdã importat: ſed ſi addat̃ occidere malefactorem ꝑpter iuſticiã: vel percutere delinquenteʒ cauſa diſcipline: nõ erit peccatũ ſed virtuoſuʒ. In numero harum actionũ videt̃ eſſe h̄re plures prebendas. Quãuis .n. aliquas inordinationes cõtineat: tñ alie circunſtantie p̄nt ſupuenire ita honeſtãtes actũ: ꝙ predicte ĩordinatiões totaliter euacuãtur: vtputa ſi ſit neceſſitas in pluribus eccleſijs eius obſequio: ⁊ poſſit plus ſeruire eccleſie vel tãtũdeʒ abſens q̃ alius p̄ñs: ⁊ ſi qua alia ſunt h̕mõi: ⁊ tunc iſtis ꝯditionibus ſupuenientibus cum recta intentione nõ erit pctm̄ etiam nulla diſpẽſatione interueniente: ſi conſideretur tm̄ ſm̃ ius nãle: qꝛ diſpenſatio ad ius naturale non ptinet: ſed ſolum ad poſitiuũ. Si vero aliquis hac intẽtione plura beneficia habeat: vt ſit ditior: vt lautiꝰ viuat: ⁊ vt facilius ad epiſcopatũ perueniat in aliqua eccleſiarũ: vbi eſt prebẽdatus: non tollũtur predicte deformitates ſed augent̃: qꝛ cuʒ tali intẽtione ⁊ vnũ beneficiũ habere (quod nullã inordinationeʒ importat) eſſet illicitum. Et ſic q̄dem eſſet dicendum ſm̃ ius naturale etiã nullo iure poſitiuo ſuperueniente. Nunc autẽ certum eſt per antiqua iura hoc eſſe prohibitum: patet etiã huic prohibitioni conſuetudinẽ eſſe cõtrariam: per quã quidam dicunt illa iura eſſe abrogata. Nã per contrariam cõſuetudinem iura humana abrogantur. Quidam vero dicũt per hanc conſuetudineʒ antiqua iura nõ abrogari: eo ꝙ quedam decretalis ⁊c. multa per patientiam tolerãtur que ſi in iudiciũ fuerint deducta: iuſticia cogente caſſarent̃: ⁊ hec cõtrouerſia iuriſtis eſt relinquenda: q̃uis hoc videat̃ eſſe probabile: ꝙ q̃tum ad hoc ꝙ iura illa antiqua cõtinent ius naturale abrogari non poſſut p̱ cõtrariam cõſuetudinẽ vtpote irrõnalem. Quantũ autẽ ad hoc ꝙ ſolũ de iure poſitiuo cõtinent: poſſunt eſſe abrogata: precipue ſi ſimulãtes hãc ꝯriam conſuetudinẽ in quoꝝ poteſtate eſt ius poſitiuum mutare: intẽdunt per taleʒ diſſimulationẽ antiqua iura mutare. Si ergo antiqua iura q̄ hoc prohibent in ſuo robore maneãt cõtraria cõſuetudine non obſtante: certum eſt non poſſe aliquem plures prebendas h̄re abſqʒ diſpẽſatione etiam illis circunſtantijs ſupuenientibus: que ſm̃ cõſiderationẽ iuris naturalis actũ poterant honeſtare. Si aũt antiqua iura ſunt per conſuetudinem abrogata: tũc p̄dictis circũſtantijs ſupuenientibus et̃ ſine diſpẽſatione licitũ ẽ plures p̄bẽdas h̄re ſine q̄bꝰ circũſtãtijs licitũ nõ eſt: q̃ntũcũqʒ diſpẽſatio interueniat: eo ꝙ diſpẽſatio hũana nõ aufert ligamẽ iuris nãlis: ſʒ ſolũ ligamẽ iuris poſitiui: qδ p̱ hoĩem ſtatuit̃: ⁊ p̱ hoĩem diſpẽſari põt.

¶ Et ex his de facili põt patere r̄ñſio ad ob'a. Arti. XVI.

¶ Deinde

Einde querit̃ quãtum ad gloriam ꝑtinet. vtꝝ oẽs ſancti qui ſunt per eccliã b canoniçati ſint in gloria: vel aliq eoꝝ ſint in ifer no. Et videt̃ ꝙ aliq poſſint eſſe in iferno de his qui ſunt in ecclia canoniçati. Nullus enim põt eſſe ita certus de ſtatu alicuius ſicut ipſemet de ſe: qꝛ que ſunt hoĩs nemo nouit niſi ſpũs hoĩs qui in ipſo eſt. vt dr̃. i. ad Cor. z. Sꝫ hõ nõ põt eſſe certus de ſeipſo: vtꝝ ſit in ſtatu ſalutis. Dicit̃ n. Eccleſiaſtes. 9. Nemo ſcit vtꝝ ſit dignus odio vel amore. ḡ multo minus papa ſcit. ḡ põt in canoniçando errare. ❡ P̃. qcũꝗ in iudicãdo innitur medio fallibili põt errare: ſꝫ eccleſia in canoniçãdo ſanctos innititur teſtimonio humano: cũ īquirat per teſtes de vita ꝛ miraculis. ergo cũ teſtimonium hoĩum ſit fallibile: videt̃ ꝙ eccleſia in canoniçando ſanctos poſſit errare.

❡ Sed ꝯ. In eccleſia nõ põt eſſe error damnabilis: ſed hic eſſet error dãnabilis: ſi veneraret̃ tanꝗ̃ ſanctus q fuit peccator. qꝛ aliq ſcientes peccata eius crederẽt h̃ eſſe falſum. ꝛ ſi ita ꝯtigerit poſſent ad errorẽ ꝑduci. ḡ eccleſia in talib' errare non põt. ❡ P̃. Augu. dicit in epl̃a ad Hiero. Q2 ſi in ſcriptura canonica aliqd mẽdacium admittit̃ mutabit̃ fides nr̃a: que ex ſcriptura canonica depẽdet. Sed ſicut tenemur credere illud qd eſt in ſacra ſcriptura: ita illud qd eſt cõiter per eccliam determinatũ. Uñ hereticus iudicatur qui ſentit ꝯtra determinationẽ ꝯciliorꝫ. ḡ cõmune iudiciũ eccleſie erroneum eſſe non poteſt. ꝛ ſic idem quod prius.

Reſpõdeo dĩcẽdum ꝙ aliqd põt iudicari poſſibile ſm ſe ꝯſideratũ: qd relatũ ad aliqd extrinſecũ impoſſibile inuenit̃. Dico ḡ ꝙ iudiciũ eoꝝ q pſunt ecclie põt errare in quibuſlꝫ ſi ꝑſone eoꝝ tm̃ reſpiciant̃. Si vo cõſideret̃ diuina ꝓuidẽtia: q̃ eccliam ſuã ſpiritu ſancto dirigit vt nõ erret: ſicut ipſe ꝓmiſit Joan. 14. ꝙ ſpũs adueniẽs doceret oẽm veritatẽ de neceſſarijs. ſ. ad ſalutẽ: certum eſt ꝙ iudicium ecclie vlis errare in his que ad fidẽ ꝑtinẽt impoſſibile eſt. Uñ magis eſt ſtãdum ſnĩe pape: ad quẽ ꝑtinet determinare de fide quã in iudicio ꝓferũt quorũlibet ſapientũ hoĩum in ſcripturis opinioni. Cũ cayphas q̃uis nequiſſimꝰ qꝛ põtifex legat̃ etiã inſcius ꝓpheteſſe. Jo. xi. In alijs vo ſentẽtijs que ad ꝑticularia facta ꝑtinent: vt cũ agit̃ de poſſeſſionib' vel de criminibus: vel de hmõi: poſſibile eſt iudiciũ eccleſie errare ꝓpter falſos teſtes. Canoniçatio vo ſctõꝝ mediũ eſt inter hec duo: qꝛ tm̃ honor quẽ ſanctis exhibemus quedaꝫ ꝓfeſſio fidei eſt: qua ſctõꝝ gliam credimus: pie credẽdũ eſt ꝙ nec etiam in his iudicium eccleſie errare poſſit.

Ad primũ ergo dĩcẽdũ ꝙ põtifex cuius eſt canoniçare ſanctos: põt certificari de ſtatu alicuius ꝑ inqſitionẽ vite ꝛ atteſtationẽ miraculoꝝ: ꝛ ꝓcipue per inſtinctũ ſpũs ſancti: qui oĩa ſcrutat̃: etiaꝫ ꝓfunda dei. ❡ Ad z^m dĩcẽdũ ꝙ diuina prouidentia preſeruat eccleſiam ne in talibus per fallibile teſtimonium hoĩum fallatur.

❡ Incipit quodlibet decimum.

Queſitum eſt de deo angelo ꝛ anima. De deo queſita ſunt tria. Primo de eius vnitate. Secundo de eius iudicio. Tertio de eius ſacramento.

Articulus. I.

Ad primũ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ vnitas aliqd poſitiue dicat in diuinis: a ꝛ nõ remotionẽ tm̃ ſm opionẽ magrĩ. Ex ꝓuationib' n. nõ conſtituit̃ res aliq̃. Sed ex vnitatib' ꝯſtituit̃ numerꝰ q eſt res: cũ ſit ſpẽs q̃titatis. ḡ vnitas nõ dicit̃ ſm priuationem tm̃. ❡ P̃. numerus ſeqt̃ diſtinctionẽ. Si ḡ vnitas ꝛ numerus in diuinis nõ dicerent rẽ aliquã: nõ eẽt in diuinis realis diſtinctio: qd eſt hereſis Sabelliana. ❡ P̃. ſi vnitas ꝛ numerꝰ in diuinis dicunt̃ ſolũmõ remotiue: ꝑ vnitatem aũt nihil aliud videt̃ remoueri q̃ numerꝰ: nec per numeꝝ aliud q̃ vnitas: ſeqt̃ ꝙ vtrũqꝫ iſtoꝝ in diuinis dicat̃ ſm negationẽ negatiõis. Sꝫ negatio negatiõis nõ eſt niſi ſm rõnẽ tm̃. ergo vnitas ꝛ numerꝰ nõ eẽnt realiter in diuinis. Quod eſt inconueniens ꝛ ſic vnum ꝛ numerus aliquid poſitiue dicunt in diuinis.

❡ Sed ꝯ. Omne qd ꝑdicat̃ de aliq̃ ꝑdicat̃ de eo ſm ꝓpriã rõnẽ. Sꝫ rõ vnius i negatiõe ꝯſiſtit. Eſt n. vnũ qd nõ diuidit̃ ſm phm. ḡ de deo ꝑdicat̃ ſm remotionẽ tm̃. ❡ P̃. ſm phm in. 10. meta. (T. c. 9.) vnũ ꝛ multa opponunt̃: ſic ꝓuatio ꝛ habitꝰ. Priuatio aũt dr̃ ꝑ remotionẽ tm̃. ergo vnũ qd inter predicta duo tenet locũ priuatiõis: dr̃ per remotionẽ tm̃. ❡ P̃. vnũ ſupra ens nõ addit aliqd ſm rem. qꝛ ſic res nõ eſſet vna per ſuã eẽntiam: addit ḡ aliqd ſm rõnem tm̃. Sed qd eſt ſm rõnẽ tm̃: vel eſt negatio vel relatio. Cũ ergo vnum ſupra ens non addat aliquam relationem: qꝛ ad aliquid non dicitur: videtur ꝙ addat negationem.

Reſpondeo dĩcẽdũ ꝙ vnũ qd eſt ꝑn^m numeri de neceſſitate aliqd poſitiue dicat in eo cui attribuit̃: qꝛ cũ ex vnitatibus numerus ꝯſtituat̃: niſi vnitas res aliq̃ eẽt numerus res eſſe non poſſet. ꝛ ſic nõ poſſet poni in aliquo genere tanꝗ̃ ſpẽs. Si ergo vnũ qd ꝯuertit̃ cũ ente ſit idẽ qd vnũ qd eſt ꝑn^m numeri: opꝫ ꝙ ẽt vnũ qd cõuertit̃ cũ ente: aliqd poſitiue ſupaddat enti. ꝛ h̃ ꝯcedit Auicẽna. vñ vult ꝙ vnũ qd ꝯuertit̃ cũ ente addat ſupra ens aliqd qd ad genus mẽſure ꝑtineat. Sꝫ h̃ nõ põt eẽ: qꝛ cũ vnũ qd ꝯuertit̃ cũ ente de quolibet re dicat̃: opꝫ ꝙ ẽt illa res quã addit ſupra ens ſit vna. ꝛ ſic vel erit vna ꝑ aliquaꝫ vnitatẽ additã: ꝛ ita erit ꝓceſſus in īfinitũ: vel erit vna per eẽntiaꝫ ſuã. qd ſi eſt: ſtandũ eſt in ꝓmo. vt. ſ. ens ipm dicat̃ vnũ per eẽntiã: nõ per aliquã rẽ additã. Sic ḡ intelligẽdũ eſt ſꝫ opinionẽ Ariſtotelis ꝛ Cõmẽtatoris eius: ꝙ vnũ qd ꝯuertit̃ cũ ente nõ ſupaddit enti rẽ aliquã: ſꝫ ſolũ negationẽ diuiſiõis. ꝛ ſic hꝫ vnũ ꝛ ponit aliqd inq̃tũ in ſuo intellectu includit ens: ꝛ dr̃ remotiue q̃tuꝫ ad id qd ſupaddit enti. Unũ vo qd eſt ꝑn^m numeri: qd ſupaddit enti aliqd de genere mẽſure: ꝛ ſilr̃ numerus cuius eſt ꝑn^m: inueniunt̃ in rebus hñtibus dimẽſionẽ: qꝛ talis numerus cauſat̃ ex diuiſione ꝯtinui. ꝛ hic numerus. ſ. ex diuiſione ꝯtinui cauſatus eſt ſ̃bm ariſmetricẽ: ẽt ſm Auicẽnã. Nulla ãt ꝯditio ꝓpria rei corꝑalis põt dici de deo aut de aliq̃ ſubã ſpũali. Uñ ſꝫ h̃ vnũ ꝛ numerꝰ q̃ ꝯtinent̃ in genere q̃titatis nõ dicunt̃ de deo ꝛ de alijs ſubſtãtijs icorporeis: ſꝫ ſolũ vnuꝫ qd ꝯuertit̃ cũ ente: ꝛ multitudo ei oppoſita: ꝛ iõ vnitas in diuinis non dr̃ niſi remotiue quãtũ ad id qd ſupaddit enti: q̃uis ponat aliqd ſm ꝙ includit ens. Eſt enim vnũ ens indiuiſum.

Ad primũ ergo dicendum ꝙ obiectio illa procedit de vno qd eſt principiuꝫ numeri. ❡ Ad ſecundum dicendum ꝙ obiectio illa procedit ſi nullo modo vnum ꝛ numerus aliquid ponerent realiter in diuinis. ponunt autem ens ꝛ rem diſtinctam vel indiſtinctam q̃ntum ad hoc ꝙ ens includitur in ratione vnius: vt dictum eſt. ❡ Ad tertium dicendum ꝙ in ratione multitudinis includitur negatio rei: ſed in ratione vnius negatio negationis ꝛ rei ſimul. quod ſic patet. vnum enim eſt quod non diuiditur. diuiſio autem eſt que negatur per vnum quod conuertitur cum ente: oportet autem ꝙ ſit talis ꝙ in omni diuiſione ſaluetur. hec autem eſt diuiſio per affirmationeꝫ ꝛ negationem. ꝛ ideo huius diuiſionis negatio cõſtituit rationem vnius. eſt enim vnum quod non diuiditur tali diuiſione ꝙ ſit accipere hoc ꝛ non hoc. ꝛ ſic vnum inq̃ntum negat affirmationem ꝛ negationem ſimul eſt negatio rei ꝛ negationis ſimul. predicta vo diuiſio includit̃ in rõne multitudinis. ꝛ ſic icludit̃ ibi negatio rei: qꝛ multa ſunt q̃ ſic diuidunt̃: ꝙ eoꝝ vnũ nõ eſt alteꝝ.

Articulus II.

AD ſecūdū ſic pcedit̄. Uı̄ ꝙ xp̄s non ſit deſcēſurus ad iudiciū in terrā. q2 ſup illud ps. Dn̄s in tēplo ſcō ſuo ꝛc. dicit glo. Qz deus in celo ſedēs de bonis ꝛ malis iudicat. ğ iudiciuꝫ nō eſt futuꝝ in terra ſ3 in celo. ℂ P̄. ad dignitatē iudicis ptinet ꝙ iudicādi ad eum accedant ꝛ nō ecōuerſo. S3 xp̄s eſt digniſſimus iudex: c9 locus eſt celū. ğ hoīes aſcēdent illuc: vt ibi iudicent̄: nō āt ipe in terrā deſcēdet hoīes iudicaturus. ℂ P̄. ſi iudiciū ſit in terra futuꝝ pcipue videt̄ ꝙ ſit futuꝝ in valle Joſaphat. vt bı̄ Joel. 3. S3 locus ille nō poſſet tātā multitudinē hoīum capere. ꝛ ſic nō eſt ibi futuꝝ iudicium. ğ in nullo loco terre.
ℂ Sed ꝫ eſt qð dı̄. 2. ad Theſ. 2. ꝙ xp̄s in iuſſu ꝛ in voce archangeli ꝛ in tuba dei deſcēdet de celo. ꝛ ita videt̄ ꝙ iudicium in terra nō in celo ſit futuꝝ. ℂ P̄. in iudicio comparebūt nō ſolū electi ſ3 ēt reprobi: q habebūt corpa groſſa ꝛ grauia. ꝛ ſic non competit eis locus celeſtis ſed terreſtris. ğ iudicium non eſt futurum in celo ſed in terra.

Reſpōdeo dōm ꝙ iudiciū ordinat̄ ad retributionem pmioꝝ. vn̄ ſm duplex pmiū. ſ. aīe ꝛ corpis eſt duplex iudiciū dei. vnū quo btificat vel dānat hoīes quo ad aīam. hoc iudicium per totū hoc tp̄s agitur. Aliud eſt iudicium quo pmiabunt̄ vel punient̄ hoīes etiā qm̄tum ad corpa. ꝛ hoc iudiciū fiet poſt reſurrectionē in fine tpis. Primū aūt iudiciū ꝯuenit xp̄o rōne diuinitatis. ſ3 2m rōne humanitatis. q2 ſicut dicit Aug. ſup Jo. Uerbum dei viuificat aīas. ſed verbum caro factū viuificat corpa. vnde etiam Jo. 5. dicit̄. Poteſtatem dedit ei iudicium facere: q2 filius hoīs eſt. Sic ergo vltimum iudicium eſt futuꝝ in loco qui xp̄o cōpetit rōne ſue hūanitatis. ſ. circa terrā illam vbi natus eſt ꝛ paſſus: ꝛ reliqua humanitatis cōpleuit officia. pp̄ter qð dı̄ ꝙ in valle Joſaphat iudiciū eſt futuꝝ: q2 vallis illa ſubiacet mōti oliueti: vn̄ xp̄s aſcēdit in celū. vt ſic oſtendat̄ idē eſſe qui aſcēdit regnaturus: ꝛ qui deſcēdit iudicaturus: ſm illud Act. i. Quēadmodū vidiſtis eū aſcendentem in celum ita veniet.

Ad primum ğ dōm ꝙ glo. illa loqtur de pmo iudicio: qð cōpetit xp̄o rōne diuinitatis: rōne cuius ēt celum ei pro loco aſſignat̄: non q2 diuinitas loco claudat̄: ſ3 q2 in celo pcipue inter ceteras corpeas creaturas appent iudicia maieſtatis diuine. vn̄ celū locus dei dı̄ ꝛ ſcōꝝ qui deo fruunt̄.
ℂ Ad 2m dōm ꝙ acceſſum ad locū iudicis. i. aſcēſus in celum eſt pmiū qð ex iudicio reportat̄. vn̄ d3 iudicium ſeq non pcedere. nō aūt ita ſe h3 ad iudiciū hūanum acceſſus ad locū iudicis. ꝛ iō nō eſt ſile. ℂ Ad 3m dōm ꝙ in iudicio neq3 xp̄s neq3 electi erūt in terra: ſ3 ſolū reprobi. xp̄s enim ꝛ electi erunt in aere. ſm illud. i. ad Theſ. 4. Rapiemur in nubibus obuiam xp̄o in aera. reprobi aūt erūt nō ſoluꝫ in valle illa: ſed in regione circūquaq3. Un̄ xp̄m ꝛ electos videre poterunt: tum rōne altitudinis: tum rōne claritatis.

Articulus. III.

AD tertiuꝫ ſic pcedit̄. Uı̄ ꝙ ſpēs vini q̄ remanēt in ſacro altaris poſt ꝯſecrationē alij liquori cōmiſceri nō pñt. q2 ſm phm in. i. de generatione. (T. c. 84.) miſcibilia ſunt in mixto potētia nō actu. Si ergo illa ſpēs vini alteri liquori miſceat̄. poſt mixtionē non remanebit illa ſpēs in actu: ſ3 deficiēte ſpē deficit eſſe corpus vel ſanguis xp̄i. S3 hoc eſt incōueniens. q2 ſm ph3 que ſunt miſcibilia ſunt ēt ſepabilia. ꝛ ſic illa ſpēs alicui liquori admixta poterit iteꝝ ſepari: qua ſeparatione facta erit ibi veꝝ corpus xp̄i cum eat vel ſanguis: cuꝫ tādiu corpus vel ſanguis xp̄i ſit ſub ſpecie: qm̄diu ſpēs eſt: ꝛ ſic ſanguis xp̄i de nouo incipiet eſſe ſub ſpecie vini alio mō q̄ per ꝯſecrationē. qð ēt eſt incōueniens: ergo ꝛ illud ex quo ſeqtur. ſ. ꝙ ſpēs vini poſt ꝯſecrationem alteri liquori miſceatur.
ℂ Sed contra. Forma mixti eſt forma accidentalis. Sed accn̄s ſupueniens non corrūpit ſubiectum. ğ poſt mixtionem ſpeciei: cū aliquo liquore: adhuc remanet ipa ſpecies. ꝛ ſic non ſequitur inconueniens predictum.

Reſpōdeo dōm ꝙ qdā dicūt illis ſpēb9 poſſe admiſceri nullo mō aliquē liquorē: qn ſtatim ſub totis illis ſpēb9 deſinat eē ſanguis xp̄i. ꝛ hoc iō q2 mutatis ſpēb9 nō remanet ibi veritas ſanguis xp̄i: per additionē eniꝫ cuiuſcūq3 liquoris fit alia quātitas que ſubſiſtit in illo ſacro alijs accn̄tib9. fit. n. maior qm̄titas: ꝛ ſic non remanet ibi ſanguis xp̄i. S3 hoc nō videt̄ veꝝ: q2 ſpēs q̄ in ſacro poſt ꝯſecrationeꝫ remanēt eodē mō corrūpunt̄: ꝛ nō aliter q̄ accidiſſet de ſubſtātijs pexn̄tibus: quoꝝ ſpēs manēt: ſic ad ſenſū pꝫ: ꝙ iterimāt̄ ꝛ alijs modis trāſmutent̄ oīno: ſic accidiſſet de ſubā panis aut vini an̄ ꝯſecrationē. ꝯſtat aūtē per admixtionē vnius gutte aque nō fuiſſe totū vinuꝫ deſtructū. vn̄ nec pp̄ter h̄ tota ſpēs vini corrūpit̄ poſt conſecrationē: nec op3 ſi auget̄ quātitas ꝙ pp̄ter hoc ſit ibi alia ſpēs. Nā ipa additio nō tollit eēntiam dimēſiōis ſ3 variat terminationē ei9. que qdē variat̄ nō ſolū per additionē: ſ3 ēt per diſiōnē. Un̄ ſi talis variatio ſufficeret ad hoc ꝙ deſineret eē ſub ſpēbus corpus vel ſanguis xp̄i: ſequeret̄ ꝙ per diuiſionē ſpēꝝ ſilr eē deſineret: qð pꝫ eē falſum. Et iō dōꝫ ꝙ aliq̄ admixtio alteri9 liquoris facit vt totalr deſinat eē ſanguis xp̄i ſub ſpēb9: ꝛ aliq̄ nō: ſ3 ſolū ſub pte ſpēꝝ. Si. n. eēt ſuba vini ibi: ſi alius liquor in magna qm̄titate admiſceret̄: totalr illud vinū corrūperet̄ ꝛ deſineret eſſe vinū: ſi liquor admixtus eēt alterius ſpēi: vel deſineret eē hoc vinū ſi eēt eiuſdē ſpēi. Si aūt alius liquor in pua qm̄titate admiſceret̄: nō poſſet illius liquoris ꝯmixtio ad totū vinū puenire: ſ3 ad aliquā ptē eius quā variaret: vel ſm ſpēm ſi eēt alterius ſpēi quā p mixtionē nō totalr amitteret: vel ſ3 numeꝝ ſi eēt eiuſdē ſpeciei vel ſpēm ſuā per mixtionē totalr amitteret ſic gutta aque piecta in amphoraꝫ vini. Sic ğ ſi ſpēi poſt ꝯſecrationē fieret tāta ꝯmixtio extranei liquoris: que ſufficeret ad totā ſubaꝫ vini corrūpendam: ſic ibi deſineret eē ſanguis xp̄i ſub totis ſpēb9. ſi āt nō ſit tāta ꝯmixtio deſinit eē ſub pte. Nā dato ꝙ ille liquor ꝯmixt9 in ſpēꝫ vini mutet̄: non tn̄ conuertet̄ in ſanguinem chriſti.

Ad primū ğ dōꝫ ꝙ facta ꝯmixtione ſpēi: cū alio liquore: nō remanet ſpēs eadē: vel ſ3 ſpēꝫ vel ſm numeꝝ: vel ſm totū: vel ſm pteꝫ. ꝛ ſic ſub toto vel ſub pte nō remanebit ſanguis xp̄i: ſ3 ſuba vini: nec ēt facta ſepatiōe denuo erit ibi ſanguis xp̄i: q2 miſcibilia que ſepantur a mixto nō redeūt eadē nūero ſ3 eadē ſpē. ℂ Ad 2m qð in ꝯtriū obijcit̄ dōꝫ ꝙ for9 mixtiōis duplr pt itelligi. Uno9 for9 per quā corp9 mixtuꝫ in ſpē collocat̄: ꝛ ſic eſt for9 ſubalis. per hūc eni modū forma lapidis dı̄ for9 mixti. Alio9 dı̄ forma mixti q̄litas q̄dā media reſultās ex ſimplicibus q̄litatibus cōmixtis. Cū ğ dı̄ ꝙ forma accn̄talis ſubam non deſtruit: poſſet dici ꝙ veꝝ eſt: tn̄ deſtruit accn̄tia: ꝛ ſic ſpēs ſacrales que ſunt accn̄tia poſt cōmixtionē nō manēt. ſ3 hec ſolutio nō eſt ſm veritatē. Nā forma mixtionis cū ſit q̄dā q̄litas media: nō ꝯmutat niſi ſimplices q̄litates ex qb9 cōponit̄: ſpēs aūt ſacrales nō deſtruunt̄ qbuſcūq3 q̄litatibus variatis. Qz ſi odor vini vel color mutaret̄: non pp̄ter hoc deſineret ibi eē ſanguis xp̄i: niſi dimēſiones que ceteris accidētib9 inhſunt: vicē ſubē gerētes ſm eēntiā deſtruerent̄: qð aliter accidere nō pōt q̄ accideret de ſba vini ſi ibi eēt. Et ideo alr dōm eſt: ꝙ accn̄s nō corrūpit ſubm effectiue ſ3 diſpoſitiue. Poſita eniꝫ q̄litate que eſt necn̄a diſpoſitio ad formā ignis. ſ. calore. in fumo remouet̄ forma aeris. ꝛ ſilr poſita media q̄litate que eſt neceſſitas ad formā mixti auffertur forma corporis ſimplicis.

Articulus. IIII.

DEinde queritur de angelo: vtrum duratio angeli habeat prius et poſterius. videtur quod ſic. In eo enim cuius duratio non habet prius et poſterius idem eſt eſſe et fuiſſe. Si ergo in duratione angeli non eſt prius et poſterius: idem erit angelum eſſe et fuiſſe. Sed hoc eſt impoſſibile: quia deus poteſt facere quod angelus non eſſet: cum non poſſit facere quod non fuerit. ergo inconueniens eſt dicere quod in duratione angeli non ſit prius et poſterius. ¶ Preterea. nullum creatum eſt infinitum in actu. Sed duratio angeli eſt infinita ex parte poſt. ergo non eſt tota ſimul in actu. et ita eſt ibi prius et poſterius. ¶ Preterea. menſura debet eſſe proportionata menſurato. Sed eſſe angeli eſt finitum in actu. ergo eſſe quod eſt eius menſura eſt finitum. et ſic idem quod prius. ¶ Preterea. ratio eternitatis in hoc perficitur quod eſt tota ſimul. quia ſecundum Boetium in .5. de conſolatione. eternitas eſt interminabilis vite tota ſimul ac perfecta poſſeſſio. Si ergo euum quod eſt angeli duratio non habeat prius et poſterius non videtur ab eternitate differre.

¶ Sed contra. Secundum philoſophum in 4. phy. (T.c.104.) propter prius et poſterius in motu eſt prius et poſterius in tempore quod menſurat motum. Sed in eſſe angeli non eſt aliquis motus nec illud eſſe aliquo modo motui ſubiacet. ergo in euo quod eſt eius menſura non eſt prius et poſterius ¶ Preterea. tempus nihil aliud eſt quam numerus prioris et poſterioris. Si ergo in euo ſit numerare prius et poſterius: euum nihil differt a tempore.

Reſpondeo dicendum quod de re aliqua poſſumus loqui dupliciter. Uno modo ſecundum quod eſt in rerum natura. Alio modo ſecundum quod eſt in conſideratione noſtra. primo modo accipitur ſubſtantia rei cum omnibus ſuis diſpoſitionibus et operationibus: quia ſine his ſubſtantia non inuenitur in rerum natura. Sed ſecundo poteſt accipi ſubſtantia abſque ſuis diſpoſitionibus. quia conſideratio ſubſtantie non dependet a conſideratione ſuarum diſpoſitionum. Accipiendo ergo menſuram durationis ſecundum primum modum. ſic ſoli deo competit duratio que ſit tota ſimul: et non alicui creature: eo quod ſolus deus eſt immutabilis quantum ad eſſentiam: et quantum ad omnia que circa eſſentiam conſiderari poſſunt. Quelibet autem creatura eſt variabilis: vel ſecundum ſubſtantiam: vel ſecundum aliquam diſpoſitionem aut operationem. Et ſecundum hoc Aug. 21. q. ad Oroſium ponit omnes creaturas eſſe in tempore: etiam angelos. Sed accipiendo menſuram durationis angeli ſecundo modo: prout conſideratur eius ſubſtantia abſolute eius menſura eſt euum et non tempus. de quo quidem euo eſt duplex opinio. Quidam enim dicunt quod in euo eſt prius et poſterius: ſed non ſicut in tempore. In tempore namque eſt prius et poſterius cum innouatione: in euo autem ſine innouatione. Sed hoc non eſt intelligibile. impoſſibile eſt enim eſſe alicuius durationis duas partes ſimul: quarum vna alteram non includat: ſicut menſis includit diem. vnde ſimul eſt aliquid in die et in menſe. Sed duo dies et duo menſes ſimul eſſe non poſſunt. Unde quecunque in aliqua duratione ponuntur due partes: quarum vna eſt prior et altera poſterior: oportet quod vna tranſeunte alia de nouo adueniat: et ſic oportet in omni duratione in qua eſt prius et poſterius: quod ſit innouatio. menſura autem durationis innouationem habere non poteſt: niſi illud quod per durationem menſuratur innouationem recipere poſſit. eſſe autem angeli eſt abſque innouatione: quia ex quo cepit eſſe immutabiliter perſeuerat: cum nec in eo ſit motus: nec ſit alicui motui ſubiectum. ſicut eſſe rerum corruptibilium eſt ſubiectum motui celeſti. Sic ergo ſi attribuatur menſura angelo quantum ad ſubſtantiam tantum: illa non habet prius et poſterius: ſic enim menſuratur eorum eſſe euo. et ſimiliter ſi attribuatur eis menſura durationis quantum ad eſſentialem operationem beatitudinis: ſic enim ſunt in participatione eternitatis. Si vero attribuatur eis menſura durationis ratione aliarum operationum vel affectionum: ſic eorum menſura habet prius et poſterius: ita etiam menſurantur tempore ſecundum quod dicit Aug. 8. ſuper Gen. ad literam: quod deus mouet creaturam ſpiritualem per tempus.

Ad primum ergo dicendum quod rei eterne vel euiterne aliquid poteſt attribui dupliciter. Uno modo ratione ſuppoſitus. et ſic non attribuitur ei neque fuiſſe neque futurum eſſe: ſed ſolum eſſe: quia in preterito et futuro implicatur prius et poſterius non autem in preſenti. Alio modo ratione menſure adiacentis: vel ſubiacentis: id eſt ratione temporis. et ſic attribuitur ei fuiſſe per concomitantiam ad tempus preteritum: et futurum eſſe per concomitantiam ad tempus futurum. Ipſum enim momentum eternitatis adeſt toti tempori. Unde dicit Auguſtinus de deo quod fuit quia nunquam defuit. Erit quia nunquam deerit. Sic ergo deus non poteſt facere angelum non fuiſſe: quia non poteſt facere quin tempus preteritum ſimul cum eſſe angeli fuerit. poteſt autem facere angelum non eſſe: quia poteſt facere vt eſſe angeli non ſit ſimul cum tempore: quod preſens eſt nunc vel erit in futuro. et ſic iſta diuerſitas magis dependet ex modo locutionis quam ex natura rei. ¶ Ad 2m dicendum quod infinitum dicitur dupliciter. Uno modo priuatiue: et ſic non attribuitur niſi illis que habent extenſionem vel quantitatem: hoc enim ſolum natum eſt habere finem: et ita euum nullo modo habet infinitatem neque aliquam extenſionem niſi quatenus extenſio in eo conſideratur ex operatione menſure ſubiacentis. ſcilicet temporis. et ita nullum creatum eſt infinitum in actu. Alio modo dicitur infinitum negatiue. id eſt quia non habet finem: et ſic indiuiſibilia dicuntur infinita. vt punctus et vnitas. quia non ſunt finita. et hoc modo euum eſt infinitum: quia ſcilicet non finitur. Sic autem aliquod creatum eſſe ſecundum aliquid infinitum actu nihil prohibet. ¶ Ad 3m dicendum quod per eundem modum eſt infinitum eſſe angeli et euum. ¶ Ad 4m dicendum quod inter eternitatem et euum poteſt aſſignari triplex differentia. Quarum vna poteſt ſumi ex predictis. nam eternitas menſurat ipſam ſubſtantiam eterni ſecundum quod eſt in rerum natura. id eſt cum omnibus que ei attribuuntur. non autem euum: vt dictum eſt. Alia ſumitur ex hoc quod eternitas menſurat eſſe per ſe ſtans. vnde eternitas eſt idem cum ſubſtantia eterni. Euum autem menſurat eſſe creatum: quod non eſt per ſe ſtans. quia eſt aliud a ſubſtantia entis creati. Tertia poteſt ſumi ex hoc quod euum quamuis ſit interminabile ex parte finis: non tamen ex parte principii: eternitas vero ex parte vtriuſque.

DEinde queritur de anima. Et primo quantum ad naturam. Secundo quantum ad gratiam. Tertio quantum ad culpam. Quarto quantum ad gloriam. Circa naturalia anime quaeſitum eſt de eius ſubſtantia. et de eius operatione. Circa ſubſtantiam quaeſita ſunt duo: Primo vtrum anima ſit ſue potentie. Secundo vtrum ſecundum ſuam ſubſtantiam ſit incorruptibilis.

Articulus. V.

AD primum ſic proceditur. Uidetur quod anima ſit ſue potentie: quia in libro de ſpiritu et anima dicitur quod anima eſt quedam ſua. ſcilicet potentie: quedam vero ſua non eſt ſcilicet virtutes. ¶ Preterea. Aug. dicit in li. de tri. Quod memoria intelligentia et voluntas ſunt vna mens: vna vita: vna eſſentia. Sed hec tria ſecundum Magiſtrum .3. di. primi libri ſententiarum ſunt tres anime vires: ergo vires anime ſunt ipſa eius eſſentia.

¶ Sed contra eſt quod Dio. 11. ce. hier. diſtinguit ſuperiores ſubſtantias. ſcilicet angelos in tria ſcilicet ſubſtantiam: virtutem et operationem. Sed angelus non eſt minoris ſimplicitatis quam anima. ergo et in anima ſua ſubſtantia non eſt ſua virtus ſiue potentia. ¶ Preterea. eorum que ſunt idem ſi vnum multiplicetur et reliquum. Si ergo anima ſit idem quod ſue potentie: videtur cum potentie ſint multe quod eſſentia anime vna eſſe non poſſit.

Reſpondeo dicendum quod de anima dupliciter loqui poſſumus. Uno modo ſecundum quod eſt quedam ſubſtantia. et ſic impoſſibile eſt quod anima ſit ſue potentie duplici ratione. Quarum vna ſumitur ex eo quod eſt anime proprium: quia ſcilicet impoſſibile eſt vt idem ſecundum idem ſit naturaliter principium plurium: et diuerſorum numero: imo quaſi oppoſitorum. Anima autem ſecundum diuerſas potentias inuenitur eſſe principium actuum diuerſorum ſecundum ſpeciem et quaſi oppoſitorum. Unde impoſſibile eſt quod ipſa eſſentia anime que eſt vna ſit immediatum horum principium. et ideo oportet ponere in anima preter eius ſubſtantiam potentias naturales: que ſunt horum actuum immediata principia. Secunda ratio ſumitur ex eo quod eſt commune anime et omni ſubſtantie create. In nulla enim ſubſtantia creata eſt idem eſſe et operatio. Hoc enim ſolius dei eſt. Eſſentia autem eſt eſſendi principium. potentia vero operationis. ergo cum ab vno naturaliter non ſit niſi vnum: nulla ſubſtantia niſi diuina eſt ſua potentia. Nec eſt inſtantia de potentia materie: etiam dato quod ſit ſua

Digitized by Google

eſſentia: quia talis potentia nõ eſt ad operationem: ſed ad eſſe. Alio mõ poſſumus loq̃ de aĩa ſm q̃ eſt q̃dda3 totum potẽtiale. ꝛ ſic diuerſe potentie ſunt diuerſe p̃tes eius: ꝛ ita aĩa p̃dicaẽ de potẽtijs: vel ex abuſiua p̃dicatiõe: ſicut totu3 integrale de ſuis p̃tib⁹ vel ecõuerſo: q̃uis minor ſit abuſio in toto potẽtiali q̃ itegrali: q2 totũ potẽtiale ſm ſuam ſubſtantiã adeſt cuilibet parti: nõ aũt integrali. ¶ Et per hoc patet ſolutio ad obiecta. Articulus. VI.

AD ſecundu3 ſic p̃cedit. Ur̃ q̃ aĩa rõnalis ſit corruptibilis: q2 ſm Dama. Nulla ſuba põt eſſe ſine p̃pria opatione: p̃pria aut̃ operatio aĩe rõnalis eſt itelligere: que idiget corpe: cũ nõ ſit itelligere ſine fantaſmate. vt p3 per phm. 3. de aĩa. (T. c. 30.) Ergo deſtructo corpe ſuba aĩe rõnalis nõ manet. ¶ P̃. illud q̃d h3 v̂tute3 vt ſit ſemp̃ nõ iuenit̃ qñq3 eẽ ꝛ qñq3 nõ eſſe. oĩs eni res eſt q̃diu v̂tus rei expoſcit: g̃ q̃d iuenit̃ qñq3 eſſe ꝛ qñq3 nõ eẽ nõ h3 v̂tutẽ vt ſit ſemp̃. S3 oẽ q̃d icepit eſſe iuenit̃ qñq3 eẽ ꝛ qñq3 nõ eẽ. g̃ nihil q̃d icepit eẽ h3 v̂tutẽ vt ſit ſemp̃: ꝛ ita nihil q̃d icepit eẽ põt eſſe icorruptibile. S3 aĩa rõnalis icepit eſſe: g̃ nõ põt eſſe icorruptibilis. ¶ P̃. hoĩs cõpoſiti ex corpe ꝛ aĩa eſt q̃dda eſſe. aut ergo p̃ter hoc eſſe aĩa h3 aliud eẽ: aut nõ. Si h3 aliud eſſe: g̃ cõpoſitio aduenit aĩe poſt eſſe cõpletũ: g̃ hõ cõpoſitio eſt aĩe accñtalis: ꝛ ſic hõ nõ erit ens per ſe: ſ3 ens per accñs: q̃d eſt icõueniẽs. Si aũt nõ h3 aliõ eſſe aĩa p̃ter eẽ cõpoſiti. g̃ poſtq̃ deficit eẽ cõpoſiti aĩa eſſe nõ põt. Sed in morte corp̃ali deficit eſſe cõpoſiti: ergo aĩa poſt mortẽ corpis nõ remanet. ¶ P̃. aĩa eſt forma corpis: aut ergo per eẽntiã: aut per aliq̃d accñs. Si per accñs: ſeq̃t̃ q̃ cõpoſitio aĩe ꝛ corpis ſit accñtalis: ſicut hoĩs ad idumentũ. Si per eẽntiã: g̃ cũ forma in q̃tum eſt for̃ nõ poſſit eſſe ſine mã: videt̃ q̃ aĩa poſt mortẽ corpis remanet̃ nõ poſſit. ¶ Sed 5 eſt q̃d phs dicit in. 2. de aĩa. (T. c. 21.) Q2 rõnale ſeparaẽ ab alijs ſicut p̃petuũ a corruptibili. ¶ P̃. phs in. 10. Ethi. oñdit felicitatẽ 5tẽplatiua3 p̃eminere ciuili eo q̃ eſt diuturnior. S3 ciuilis durat vſq3 ad mortem: g̃ 5tẽplatiua eſt etiam poſt mortẽ: ꝛ ſic ẽt aĩa poſt mortẽ corpis manet.

Reſpõdeo dĩcm q̃ nẽce eſt ponere ſubam aĩe rõnalis eſſe incorruptibilẽ. Si enim corrũpitur: aut corrũpit̃ per ſe: aut per accñs. Per ſe q̃de3 corrũpi nõ poſſet niſi eẽt cõpoſita ex mã ꝛ forma 5rietatẽ hñte: q̃d eſſe nõ põt niſi eſſet elemẽtum aut ex el̃tis: vt antiq̃ phi poſuerũt. quoꝝ poſitiones in. 1. de aĩa reprobant̃. Per accñs etiam corrũpi nõ põt: niſi poneret̃ q̃ nõ hr̃et eſſe per ſe: ſed ſolum eſſe cũ alio. ſicut eſt de alijs formis mãlibus: que p̃prie non hñt eẽ ſubſiſtens: ſ3 ſunt per ſe cõpoſitoꝝ ſubſiſtẽtiu3 quoꝝ ſunt p̃tes: ꝛ ſic per accñs corrumpunt̃ cõpoſitis corruptis. Hoc aũt de aĩa rõnali dici nõ põt. Nã q̃d nõ h3 per ſe eſſe: impoẽ eſt q̃ per ſe operet̃: vñ etiam alie forme nõ operant̃: ſ3 cõpoſita per formas. Aĩa aũt rõnalis h3 per ſe opationẽ quã exercet: nullo organo corp̃eo mediãte. ſ. itelligere: vt p̃bat phs. 3. de aĩa. (T. c. 6.) Non enim poſſet oĩum ſenſibiliu3 formas cognoſcere niſi ab oĩb⁹ formis ſenſibilibus eẽt denudata: vel niſi eẽt actus oĩum: cũ nihil recipiat q̃d iam h3. Oporteret g̃ ſi aĩa per aliq̃d organũ intelligeret q̃ ſuũ organũ careret oĩ forma ſenſibili: cũ oẽs formas ſenſibiles ſit nata itelligere: ſicut pupilla caret oĩ colore ad hoc q̃ viſus poſſit oẽs colores cognoſcer̃. Impoẽ eſt aũt eſſe aliq̃d organũ corp̃ale carens oĩ forma ſenſibili. relinquit̃ ergo ſubam aĩe itellectiue eſſe icorruptibilẽ. Vñ ꝛ phs dicit in p̃ de aĩa. Q2 intellectus videt̃ eſſe ſuba quedã ꝛ non corrũpi. hunc aũt incorruptibilẽ intellectum q̃dã ponunt ex̃ hoĩes eſſe ponẽtes aĩa3 que eſt pars hoĩs: corruptibilem fore: cui ponũt intellectũ ſeparatu3 5tinuari dupl̃r. Vno mõ per illuſtrationem: ꝛ ſm eos qui ponũt itellectu3 agẽtem ſep̃atu3 ꝛ icorruptibilẽ. Intellectu3 v̂o poſſibilem 5iunctũ corruptibilẽ. Alio⁹ per 5tinuationẽ intell̃s ad fantaſmata ſm eos qui ponũt ẽt itell̃m poſſibilẽ eẽ ſep̃atũ: ꝛ icorruptibilẽ. S3 p̃m hoꝝ eſſe nõ põt: q2 ſi in nob̃ nõ eſt aliq̃ v̂tus niſi mãlis: lumẽ itell̃s agẽtis nõ poterit in nob̃ recipi niſi mãl̃r: cũ receptũ ſit in recipiẽte per modũ recipiẽtis: ꝛ ita nõ recipiet̃ mõ intelligibili: ꝛ ſic nos nõ poterimus eſſe itelligẽtes. Silr̃ 2m eẽ nõ põt. nã fantaſmata ſunt in nobis per nr̃am opationẽ que ſeq̃tur eẽ ſubale: q2 ſic hõ non hr̃et eſſe ſpecificu3 ex hoc q̃ eſt rõnalis: cũ nõ ſit rõnalis niſi ex hoc q̃ itellectui 5iungit̃. Reſtat ergo q̃ ipſa aĩa humana: que eſt forma corporis ſit incorruptibilis.

Ad p̃rimu3 g̃ dĩcm q̃ aĩa idiget aliq̃ corp̃ali ad ſuã opationẽ dupl̃r. Vno⁹ ſicut organo per q̃d opat̃: ſicut idiget oculo ad vidẽdũ: ꝛ ſic ad itelligẽdum nõ indiget aliq̃ organo: vt p̃batũ eſt. Si aũt ſic idigeret organo ad itelligẽdũ eẽt corruptibilis. vtpote nõ potẽs per ſe opari. Alio⁹ aĩa ad opandũ idiget aliq̃ corp̃ali ſic̃ obto: ſicut ad vidẽdum idiget corpe colorato: ꝛ ſic aĩa rõnalis idiget ad itelligẽdu3 fantaſmata: q2 fantaſmata ſunt vt ſenſibilia itellectiue aĩe. vt dr̃ in. 3. de aĩa. (T. c. 30.) Opatio aũt que ſic idiget aliq̃ corp̃ali p̃n⁹ non põt ſine corp̃ali illo. põt aũt poſtea: ſic̃ aĩa ſenſitiua nullã opationẽ hr̃e põt: niſi p̃us moueat̃ a ſenſibilib⁹: que ſunt ex̃ aĩam. Sed p̃ter ea remanet actus imaginationis: ẽt ſenſibilib⁹ abeuntibus. ſilr̃ deſtructis fantaſmatib⁹: opatio itellectiua in aĩa remanere põt. ¶ Ad 2m dĩcm q̃ illa rõ eſt p̃batio phi in p̃ ce. ꝛ mũdi. qui oñdit q̃ oẽ generatũ eſt corruptibile: ꝛ h3 locũ in illis que fiunt ꝛ corrũpunt̃ nãl̃r: in q̃bus ex defectu virtutis eſt q̃ non poſſunt nec ſemp̃ fuiſſe: nec ſemp̃ fore: nõ aũt h3 locũ in his que per creationẽ fiunt: que accipiunt a deo v̂tutem vt ſint ſemp̃: per quã eſſe nõ poſſunt anteq̃ ea3 accipiant. ¶ Ad 3m dĩcm q̃ aĩa eẽ ſuum cõicat corpi: q̃d q̃dẽ ita acq̃ritur aĩe in corpe: vt ſm ipſum ſubſiſtere poſſit q̃d nõ eſt de alijs formis: ꝛ ſic ipſum eſſe aĩe ſit eſſe cõpoſiti: ꝛ tñ manet compoſito deſtructo. ¶ Ad 4m dĩcm q̃ aĩa ſm ſuã eẽntia3 eſt forma corpis. nec deſtructo corpore deſtruitur aĩa ſ3 q̃ forma: ſed ſolum deſinit eſſe forma in actu.

DEinde querit̃ de opatiõe aĩe. Et circa hoc querũt̃ duo. P̃rimo vtꝝ aĩa itellectiua oĩa que cognoſcit cognoſcat in p̃rima veritate. Scdõ vtrum aĩa ſep̃ata a corpe habeat actus ſenſitiuaꝝ potẽtiaꝝ. Articulus. VII.

AD p̃rimum ſic p̃cedit̃. Videt̃ q̃ aĩa q̃cq̃d itelligit: itelligat in p̃ veritate. Aug. eni dicit in li⁹ 5feſſi. Si ambo viderimus id veꝝ eſſe q̃d dico: vbi queſo videmus: nõ ego in te nec tu in me: ſ3 ambo in ea q̃ ſupra nos eſt icõmutabili v̂itate: ꝛ ſic oẽ veꝝ q̃d aĩa cog̃ſcit in p̃ v̂itate videt. ¶ P̃. veꝝ addit ſupra ens manifeſtationẽ: ergo p̃ veritas eſt per quã oĩa manifeſtant̃. Sed id quo aliud manifeſtat̃ op3 eẽ maxime manifeſtũ: ſicut p3 in p̃ncipijs demſ̃ationis: ꝛ de luce corp̃ali: per qua3 viſus corpa videt: ergo p̃ma veritas eſt maxime oĩbus mẽtib⁹ manifeſtata: ꝛ ſic nõ ſolũ per eã: ſed in ea oĩa cognoſcuntur.

¶ Sed 5. Multi de 5cl̃onibus demõſtratiuis vera3 cognitionẽ hñt: qui de p̃ veritate nihil 5ſiderãt: g̃ non oẽ veꝝ in p̃rima v̂itate cognoſcit̃. ¶ P̃. Aug. dĩc in li⁹ de li. ar. Q2 nullus de p̃ma veritate iudicat: ꝛ nullus ſine ea recte iudicat: ꝛ ita ſi de ea non iudicatur nõ cognoſcitur: nec alia in ea.

Reſpõdeo dĩcm q̃ ſic̃ quedã glo. ſupra illud p̃s. Diminute ſunt v̂itates ꝛc̃. Ab vna p̃ v̂itate multe v̂itates in mẽtib⁹ hoĩu3 reſultãt: ſic̃ ab vna facie hoĩs reſultant multe facies in ſpeculo fracto. hec aũt reſultatio v̂itatis eſt q̃tu3 ad duo. ſ. q̃tũ ad lumẽ itellectuale de q̃ in

p̃s. Signatum

pa. Signatū eſt ſup nos lumen vultus tui dñe. ⁊ q̄ſtum ad pͣ pn° nālr nota ſiue ſint cōplexa ſiue incōplexa. Nihil aūt poſſumus vitatis cognoſcere niſi ex pncipis pncipijs: ⁊ ex lumine itellectuali: que veritatē manifeſtore nō pñtni ſm ꝙ ſunt ſilitudo illius pͣ vitatis: qꝛ ex h̄ ēt hñt q̄ndā imutabilitatē ⁊ ifallibilitatē. Sic ḡ in pͣ veritate ſm ſuā eēntiam nō oia videnꝭ a nob in ſtatu viecꝰ nec ipſa per ſuā eēntiaꝫ a viatoribꝰ videaꝭ. Sꝫ in ipſa rōne ſue imagis. ſ. vitatis ab ea exēplate oīs vitas a nobis cogſcaꝭ. Et exinde eſt ꝙ duo idē verꝫ vidēt inq̄ſtū ab eadē pͣ veritate reſultat exēplata veritas in mēte vtriuſqꝫ: ⁊ ita itelligēdum eſt dcm̄ Auguſtini.

Et ſic pꝫ ſolō ad pͣm. ¶ Ad 2m dōꝫ ꝙ opari aliquo ſiue mouere dr̄ dupl̄r. Uno° ſicut pn° formali opationis vel motꝰ: ⁊ ſic nō oꝫ ꝙ motio mouētis vel opatio opantis terminet ad id qð opaꝭ. Nō eni ignis calefacit caloreꝫ quo calefacit. Alio° ſicut inſtrō: ⁊ ſic motio mouētis terminaꝭ ad id qð mouet: ſicꝰ manus baculo mouet lapidē ⁊ baculū mouet. Id ḡ quo cogſcimus ſicꝰ inſtrō opꝫ eē nobis p notū: ⁊ ſic cogſcimꝰ ɔcloncs per pn° nālr nota ad que cōparaꝭ itellꝰ agēs ſicꝰ ad inſtrā: vt dicit Cōmētator in. 3. de aia. ſꝫ id quo cogſcimꝰ ſicut forma cognoſcētis nō opꝫ eē notū: qꝛ nec oculus videt lucē que eſt oculi ɔpōnē neqꝫ ſpēꝫ per quā videt: ⁊ ita ēt nō eſt necꝭꝫ: vt qcūqꝫ itelligit aliqd itelligat itellm̄ ſuū quo itelligit vel lumē intellectuale. Sic ḡ vitas a pͣ vitate in mētibꝰ nr̄is exēplata a nobis pꝰꝫ cognoſcitꝭ: vt de necꭟtate ad h̄ ꝙ alia in ea cognoſcantꝭ. ſ. q̄ſtū ad ipſa pncipia: ⁊ ꝑtim nō de necꭟtate cognoſcitꝭ. ſ. q̄ſtū ad ipꝫ intellectuale lumē. Ipſa vō exrīs vitas a nobis per ſuā eēntiam nō videtur. Articulus. VIII.

AD ſecundū ſic pcediꭟ. Uideꭟ ꝙ aīa ſepata actū ſenſitiuaꝝ potētiaꝝ hr̄e poſſit. Caſſio. eni dicit in l° de aia. Qꝛ aia ſine corpe videt ⁊ audit: ⁊ religs ſenſibus viget. ¶ p. Luce. 16. q̄daꝫ dicūꭟ de diuite in ifernū ſepulto q̄ ſine actu ſēſuū eē nō pñt. Sꝫ ɔſtat ꝙ ibi erat tm̄ aia diuitis ſine corpe: ḡ aia ſine corpe opationē ſenſuū hr̄e pōt. ¶ p. fruſtra eſt potētia q̄ nō reducitꭟ ad actū. Sꝫ in aia poſt mortē remanēt potētie ſēſitiue: ḡ ⁊ actꝰ ſenſuū. ¶ Sed ɔtra. Sentire eſt operatio coniuncti: ergo deſtructo coniuncto in anima ſeparata remanere non poſſunt.

Reſpōdeo dōm ꝙ impoſꝭ eſt in aia ſepata aliꝰ potētie ſenſitiue actū eē: qð ſic pꝫ. Opatio nāqꝫ potentie ſenſitiue eodē mō pficiꭟ in hoīe ⁊ in bruto. eodē eni mō videt hō per oculū q̄ equus. Actꝰ aūt ſenſitiue po° in bruto nō eſt ipſiꝰ aie ſenſitiue p ſe: ſꝫ mediāte orgāo. Si eni per ſe hr̄et opationē: aia ſenſitiua in bruto p ſe hr̄et ſubſiſtētiā: ⁊ ſic eēt icorruptibilis. Ut de aia rōnali pbatū eſt. Unꝭ cū ſit h̄ incōueniēs: ipoſꝭ eſt ꝙ in bruto vel in hoīe po° ſenſitiua hēat aliquē actū ꝓpriū: ſꝫ oīs actꝰ eius eſt ɔiūcti: vnꝭ in aia ſepata remanere nō pōt. Quidā tm̄ dicūt aiaꝫ ſenſitiuā hr̄e duos actꝰ. vnū quē exercet organo mediāte: q poſt mortē nō manet. aliū quē per ſeipſaꝫ agit: ⁊ hic manet poſt mortē. h̄ aūt videꭟ atteſtari opinioni Platōis de aia: qui ponebat aiaꝫ ſenſitiuā mouere ſeipaꝫ: ⁊ ſic mouet corpus: ⁊ ſic illa opatio qua mouebat ſeipſam erat ſibi ꝓpria. alia vō qua mouebat corpus erat ɔiūcti: ⁊ ꝓpter h̄ Plato ponebat aias etiam brutoꝝ eſſe incorruptibiles. Hoc eniꝫ de neceſſitate ſequitur: qð tamen iſti non concedunt.

Ad primū ḡ dōm ꝙ ſicꝰ opatiōes volūtatis pp̄ q̄ndā ſilitudinē noiantꝭ noibꝰ paſſionū: que ſunt in appetitu ſenſitiuo: ita ēt itellꝰs opationes noiantꝭ ab opationibꝰ ſenſuū pp̄ ſilitudinē. Et ſic loqtur Caſſio. ¶ Ad 2m dōꝫ ꝙ illa vba que dicūꭟ de diuite oꝫ metaphorice itelligi: vel ſm reꝝ ſilitudies: ⁊ nō ſm res ipſas: vt Aug. dicit. ¶ Ad 3m dōm ꝙ ſm quoſdā in aia ſepata nō manēt potētie ſenſitiue actu: ſꝫ in radice tm̄. Si aūt actu maneāt non iō fruſtra erūt: q̄uis actibꝰ careāt. manēt eni ad nāe itegritatē: ſicut mēbra generatiōis in reſurgētibus corpibus.

Deinde queritur de his que pertinent ad gratiam. Et circa hoc queruntur tria. Primo de precepto honorationis parētū. Scdō de ɔſilio quātum ad votum obedientie. Tertio de voto ɔtinētie. Articulus. IX.

AD primuꝫ ſic pcediꭟ. Uideꭟ ꝙ ille cꝰ pr̄ non pōt ſuſtentari a filio niſi ɔhēdo accipiat dotē vnꝭ pr̄eꝫ nutrire poſſit: nō teneaꭟ ɔhere. vt pr̄em ſuſtētet. Cū eni charitas ſit ordinata: plus aligs teneꭟ ſibi q̄ pr̄i. Sꝫ laudabile eēt ſi aligs pp̄ vginitatē ſuādā ſe morti exponeret: ḡ nō teneꭟ aligs pro ſeruāda pr̄is vita m̄rimoniū ɔhere. ¶ p. pceptū nō ɔriaꭟ ɔſilio. Sꝫ de vginitate ſuāda eſt ɔſilium. vt pꝫ. i. ad Cor. 7. ḡ p pceptū de honoratiōe parentum nō obligaꭟ aligs ad hoc vnde vginitatem perdat. ¶ Sed ɔ. Preceptū affirmatiuū obligat pro loco ⁊ tpe. Sꝫ tps de honoratione parētū eſt qn̄ parētes idigent: ergo tūc obligaꭟ aligs ex tali pcepto: ⁊ ita videꭟ ꝙ teneaꭟ matrimonium ɔhere: ſi alias patri ſubuenire non poſſit.

Reſpōdeo dōm ꝙ caſus ꝓpoſitꝰ nō videꭟ eē de facili poſſibilis. Uix enim ɔtingere pōt ꝙ aligs parētes ſuſtētare nō poſſit abſqꝫ m̄rimonij ɔctu ſaltē manibꝰ operādo: vel mēdicādo. Si tm̄ h̄ ɔtingeret eſſet idē iudiciuꝫ de vginitate ſeruāda in iſto articulo: ⁊ de alijs pfectionis opibus: ſicꝰ eſt itroitus in religionē: de quo qdaꝫ varie opinanꭟ. Dicūt eni aliq ꝙ ſi aligs hꝫ pr̄em idigētem: dꝫ ei dimittere ſi qd hꝫ ad eiꝰ ſuſtētationē: ⁊ ſic pōt licite religionē itrare parētū curā pr̄i celeſti cōmittēs: q ēt aues paſcit. Sꝫ qꝛ hec opinio nimis videꭟ aſpa: iō meliꝰ videꭟ dōꝫ: ꝙ aut iſte q hꝫ ꝓpoſitū intrādi religionē videt ſe in ſeculo nō poſſe viuere ſine pctō mortali: vl nō de facili. Si timet ſibi piculū pctī mortalis: cū magis teneaꭟ ſaluti aie ſue puidere q̄ corporali necꭟtati parētū nō teneꭟ in ſeculo remanere. Si aūt videt ſe poſſe in ſclo ɔuerſari abſqꝫ pctō: diſtinguēdū videꭟ: qꝛ ſi ſine eius obſeqo parentes nullo mō viuere pñt. ſic teneꭟ eis ſuire ⁊ alia opa pfectiōis pꝫtermittere: ⁊ peccaret eos dimittēs. Si vō ſine eiꝰ obſeqo pñt aliqualr ſuſtētari. nō aūt honorifice: nō ꝓpter h̄ teneꭟ opa pfectionis dimittere. Secus aūt eſt de illo q iā religionē intrauit: qꝛ cū iā ſit mortuꝰ mūdo per pfeſſionē: ſoluꝰ eſt a lege q̄ in mūdanis obſequijs parētibꝰ tenebaꭟ ſm doctrinaꝫ aplī ad Ro. 7. In alijs aūt ſpūalibꝰ puta orōnibus ⁊ hꝰ eis teneꭟ ſuire. Et h̄ qð dcm̄ eſt de itroitu religiōis pōt ēt de obſuātia vginitatis ⁊ de alijs opibus pfectionis dici.

Ad primum ḡ dōm ꝙ ſi aligs nō eēt vginitatē pfeſſus non deberet mori fame anq̄ m̄rimonium ɔheret. ¶ Ad 2m dōm ꝙ pceptum ɔtrariari ɔſilio nihil ꝓhibet in caſu. Articulus. X.

CIrca ſcdꝫ ſic pceditur. Uidetur ꝙ religioſus qui emiſit votū obedientie teneꭟ in oibus prelato obedire: ēt in indifferētibus: qꝛ per votū caſtitatis religioſus oī ɔcupiſcētie renunciat: ergo per votū obedientie abrenūciat ꝓprie volūtati quātuꝫ ad oia. ¶ p. beatus Bndictus dicit in regula: ꝙ ēt ſi platus impoſꝭ iubeat tentādum eſt: ergo multo magis in indifferētibus obedire teneꭟ. ¶ p. votū obedientie ad ſtatū pfectionis pertinet. hoc aūt non eſſet ſi nō teneretur obedire niſi de his que in regula continentur: q quilibet ſubditus ēt ſecularis tenetur ſuo plato obedire in aliquibus que pertinent ad ius ſue plationis: ergo videꭟ ꝙ religioſus teneaꭟ ſimpliciter in oibus obedire. ¶ Sed ɔ. Religioſus nō tenetur ad plura q̄ ſecularis: niſi

Digitized by Google

quatenus ſe per votū obligauit. Sed per votū pfeſſionis
nō ſe obligauit ad obediendū niſi ſm regulā. ḡ in pluribus
obedire nō tenet̄ q̄ que ſunt ſm regulā. ¶ P̄. Ber. dic̄ in
li° de diſpē. ⁊ p̄cepto. Nihil p̄cipiat mihi prelatus co⁊ que
non pmiſi: nihil prohibeo eorum que promiſi.

Rn̄deo dōm q̄ circa hoc ptim cōueniunt oēs: ⁊ ptim
adinuicē diſſentiūt. Qꝫ enim religioſus nō te-
neat̄ plato obedire in his que ſūt ꝯ deū vel ꝯtra regulam
vel q̄tū ad ea in qb⁹ platis diſpēſatio nō cōmittit̄ oēs cōi-
ter dicunt. Qꝫ ēt in his que ſunt arctiora q̄ regula obedire
nō teneat̄: ſꝫ ſic obedire ſit obediētie pfecte: vt ab oib⁹ dr̄.
Sꝫ circa īdifferētia vel ea que ſunt īfra arctitudinē regule
aut eq̄lia regule ſunt due opiniones: qbuſdam dicētib⁹ q̄
obedire in hꝫ eſt de necitate obedientie. alijs aūt q̄ nō eſt
de necitate obediētie: ſꝫ de pfectione. Que qdē due opinio
nes: ⁊ſi multū differre videant̄ q̄tum ad vocē: tn̄ q̄tū ad
rē parū: vel nihil differre inueniunt̄. nā ad regulā ptinere ī-
telligēda ſunt: nō ſolū ea que ſunt expſſe in regula: ſꝫ ēt illa
que quocūqꝫ mō ad regulam reducunt̄. vtpote que ptinēt
ad obſequm fraterne ſocietatis: ⁊ ad punitionē culpa⁊: ad
que duo fere oīa hꝫ indifferētia poſſunt reduci. Si tn̄ aliq̄
ſunt que nullatenus ad regulā reducunt̄: videt̄ eſſe verior
opinio: q̄ obedire in hꝫ non ſit de necitate obedientie: ſed
de pfectiōe: vt Ber. manifeſte dicit in li° de p̄ceptis ⁊ diſpē-
ſationibus. ⁊ hoc ideo. qꝛ obedientia nō ſe extēdit vltra po
teſtatē vel ius plationis: que qdē ſm regulā limitatur.

Ad primū ḡ dōm q̄ votū ꝯtinētie reſpicit ſpāle ge
nus act⁹: ſꝫ votū obediētie reſpicit gene-
ralr̄ oēs act⁹: vn̄ niſi determinaret̄ eius generalitas: eēt re-
ligionū ꝯfuſio: qꝛ oēs ad idē tenerent̄. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ q̄ loq-
tur q̄tū ad pfectionē obediētie. ¶ Ad 3ᵐ dōꝫ q̄ per votuꝫ
obediētie ſupponit̄ religioſus plato ſuo q̄tū ad generaleꝫ
diſpōneꝫ vite ſue: licꝫ nō q̄tū ad oēs act⁹ pticulares: ſecula
ris aūt ſuo plato obedire tenet̄ q̄tū ad aliquos act⁹ ſpāles:
nō q̄tū ad generalē diſpōnē vite ſue. Articulus. XI.

Ad tertiuꝫ ſic pcedit̄. Videt̄ q̄ poſt vo
tū ſimplex caſtitatis aliquis
mr̄imoniū ꝯhēs: nec reddere debitū: nec exige-
re poſſit: qꝛ apō deū nō min⁹ obligat votuꝫ ſim-
plex q̄ ſolēne: vt Canō dic̄. Sꝫ poſt votū ſolēne
emiſſum aliqs nec petere debitum: nec reddere pōt: ḡ nec
poſt emiſſionē ſimplicis voti. ¶ P̄. per petm̄ nll's excuſat̄
a pctō. Sꝫ iſte q ꝯhit poſt votū ſimplex peccat: qn̄ p̄ debi-
tū reddit: qꝛ adhuc pōt votū iplere religionē itrādo. ḡ poſt-
q̄ ſemel reddidit adhuc peccat: vel reddēdo: vel exigēdo.
¶ Sed contra. Eccleſia non cogit aliquos ad peccandum.
Cogit autem reddere debitum etiam poſt votum ſimplex
caſtitatis. ergo reddendo debitum non peccat.

Reſpōdeo dōm q̄ quātū ad redditionē debiti oēs
ꝯueniūt: q̄ poſt ſimplex votū ꝯtinentie
tenet̄ reddere debitū: qꝛ votū ſimplex mr̄imoniū ꝯctū nō
dirimit: ⁊ ex quo matrimoniū eſt ꝯctū: vir nō hꝫ ptātē cor-
poris ſui: ſꝫ mulier. vn̄ tenet̄ mulieri d̄bitū reddere. Sꝫ cir
ca petitionē debiti qdā dicūt: q̄ cū q̄tū ad hoc ſit in ſua li-
bertate: tenet̄ adhuc votū implere: ⁊ ita peccat debitū pe-
tēdo. Alij v̄o dicūt q̄ ſi per ſigna appareat q̄ mulier velit
ſibi debituꝫ reddi: q̄uis ipſa petere erubeſcat q̄ vir petere
debet ēt poſt votū ſimplex: ⁊ p̄cipue ſi timeat de vxoris la-
pſu: ſed hoc in idem redit cum p̄mo. Nam hec eſt ex parte
vxoris quedaꝫ interpretatiua petitio. ⁊ ſic vir petendo red-
dit. vn̄ non efficitur ex parte vxoris grauius matrimoniū:
quod eſſet ſi ſemper eam expreſſe petere oporteret.

Ad primuꝫ ergo dōꝫ q̄ vtriuſqꝫ voti trāſgreſſio ī-
ducit reatū peccati mortalis ex hoc q̄
vtrūqꝫ equalr̄ obligat apud deū: ſꝫ q̄tū ad impedimētum
matrimonij nō hꝫ vtrūqꝫ eq̄lem efficaciā. Nā per votum
ſolēne trāſfert ſe vouens q̄ſi in corpale obſequꝫ ipſius dei
per ſuſceptionē ordis: vel itroitū religiōis. qḋ aūt aliqs ſe-
mel vni dedit nō pōt poſtmodū alteri dare: ⁊ iō poſt votū
ſolēne nō pōt aliqs ſe tradere in ptātē vxoris mr̄imonium
ꝯhendo. ſed in voto ſimplici eſt ſola pmiſſio. Qui aūt ali-
quid alicui pmittit pōt idem alteri dare: lꝫ fidē pmiſſiōis
nō ſeruet: ⁊ ideo ille qui ſimplex votū emittit: pōt poſtmo-
dum mr̄imonium ꝯhere: licꝫ peccet: qꝛ priorē fidē irritam
fecit. ¶ Ad 2ᵐ dōm q̄ primus ꝯcubitus nō excuſat ſequē-
tes: qbus debitum reddit a peccato inq̄tum eſt petm̄: ſed
inq̄tum eſt actus quidam matrimonij conſumatiuus.

Deinde querit̄ de his que pertinent ad cul
pā. Et p̄mo q̄tum ad culpā que cō
trariat̄ bonis morib⁹. Scd̄o q̄tum ad culpam
que ꝯriat̄ recte fidei. Circa p̄ᵐ queruntur tria.
Primo de acceptione pſona⁊. 2° de pctō infa-
mie. 3° de p̄cioſitate veſtium. Articulus. XII.

Ad primū ſic pcedit̄. Videt̄ q̄ qui ho-
norat diuitem pp̄ter diuitias
peccet. Ita enim dicit glo. Jacobi. 2. Qꝫ ſi itroie-
rit in ꝯuētu veſtro ⁊c̄. Mūdus paupem abijcit:
diuitē colit. fides xp̄i eꝫ docet facere: ſed facere
ꝯ fidē xp̄i petm̄ eſt. ergo honorare diuitē pp̄ter diuitias eſt
petm̄. ¶ P̄. honor ſm phꝫ in. i. Ethi. debet̄ rebus diuinis.
Sꝫ in diuite nō eſt aliqḋ diuinū pp̄ter diuitias. ergo nō de
bet̄ ei honor pp̄ter diuitias. ¶ P̄. ex v̄bis phi in. i. Ethi. col
ligit̄ q̄ honor eſt exhibitio reuerētie in teſtimoniū v̄tutis.
Sꝫ aliqn̄ diues nō eſt v̄tuoſus. Cū ḡ falſuꝫ teſtimōiū dicat̄
eē petm̄: qḋ nō dꝫ fieri pp̄ter ſcādalū vitādum: videt̄ q̄ nec
etiaꝫ cā vitādi ſcādali diues debeat pp̄ diuitias honorari.
¶ Sꝫ ꝯ eſt glo. Aug. Jac. 2. ſup illḋ. Si itroierit ⁊c̄. In quo-
tidianis ꝯfeſſionib⁹ qui prefert diuitē paupi nō in hoc pec-
cat: niſi ſcius ita iudicet: vt quāto ditior tāto melior videat̄:
ſꝫ nō ſemp aliqs hꝫ exterioribus honorib⁹ diuiteꝫ honorās
eum pp̄ter hoc iudicat meliorē: ergo non ſemp peccat.

Reſpōdeo dōm q̄ accipe pſonā differt ꝯtra accipe-
re cām. Accipere enim cām eſt iudiciuꝫ
formare ex aliquo qḋ facit ad cām: qḋ laudabile eſt. Acci-
pere v̄o pſonam eſt formare iudiciuꝫ ex aliq̄ ꝯditione pſo
ne que non facit ad cām: qḋ vitiuꝫ eſt. Vn̄ ꝯtingit q̄ ex ea-
dem ꝯditione pſone ꝯſiderata qn̄qꝫ fit iudiciuꝫ iuſtū: qn̄qꝫ
eſt acceptio pſona⁊: ſicut ſi in aliqua ꝯtrouerſia detur ſnīa
pro aliquo: qꝛ eſt litteratior: erit acceptio pſona⁊. Si auteꝫ
ex hac ꝯſideratione in licētiando ad magiſteriū alijs p̄fe-
rat̄: nō erit acceptio pſona⁊. Si ergo aliqs honor diuiti ex-
hibeat̄ pp̄ter cās ad q̄s diuitie aliqd faciunt: nō erit acce-
ptio pſona⁊. erit aūt ſi ad hoc nihil diuitie operent̄. Eſt aūt
duplex honor. vnus qui debet̄ alicui rōne ſuipſius pp̄ter
ipſam v̄tutē: ſicut eſt cōmēdatio: imitatio ⁊ hꝫ. ⁊ ad hūc ho-
noreꝫ diuitie nihil faciunt. Vn̄ ſi talis honor alicui pp̄ter
diuitias exhibeat̄: erit acceptio pſona⁊. vn̄ dic̄ Maximus
Valerius q̄ honores qui v̄tuti debent̄: ſicut triūphi: ⁊ alia
hꝫ apud Romanos antiquos nulla pecunia emi poterāt.
Alius honor alicui debet̄ ſm ſtatuꝫ quē hꝫ in republica. ſic
enim in pſona reſpublica honorat̄: ⁊ pp̄ter hoc reges ⁊ p̄n
cipes ⁊ hꝫ pſone honorant̄: ſm illud. i. Petri. 4. Regē ho-
norificate. Et qꝛ in terrena republica diuites ſtatū obtinēt
altiorē: iō ciues celeſtis Hieruſalem q̄ſi in Babylonia pe-
regrinantes debent eis inter quos ꝯuerſantur: morem ge-
rere: vt Aug. dicit in li° de ci. dei. in his que non ſunt contra
deuꝫ: ⁊ ſic ēt diuites honorare illis dūtaxat honoribus qui
ad exteriorem ꝯuictum pertinent licitum eſt.

Ad primū ergo dōm q̄ in his que ad fidē xp̄i pti-
nent: peccatuꝫ eſſet diuites pauperibus
p̄ferre:

ꝓferre: ſicut ſunt miniſtrationes ſacroꝝ: ⁊ alia hmõi: ſꝫ in his que mũdi ꝯuict⁹ reqrit oꝫ mũdo gerere morẽ. ¶ Ad ſcḋꝫ dõm ꝙ etiã diuitie inquãtũ ſunt quoddã bonũ ſunt aliqd diuinũ: ꝑcipue inquãtũ ꝓbent facultatẽ ad multa bñ agẽda. ¶ Ad tertiũ dõm ꝙ rõ illa ꝓcedit de honore qui exhibetur alicui rõne ſuipſius. Articulus. XIII.

Circa ſcḋꝫ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ aliqs peccet iſamiã non repellẽdo. Crudelis enĩ eſſe dr̃ q famaꝫ ſuã negligit. Sed crudelitas pctm̃ ẽ. ergo pctm̃ eſt iſamie nõ reſiſtere. ¶ P̃. Eccl. 17. dr̃. Unicuiqꝫ mandauit de⁹ de ꝓximo ſuo: vt. ſ. ei ꝓſit exẽplo ⁊ v̇bo. Sed hoc impeditur per infamiam: ergo quilibet tenetur repellere infamiam. ¶ Sed ꝯ̃ eſt ꝙ ꝯtẽnere infamiaꝫ vr̃ eſſe actus humilitatis. Uñ in vitis patrũ legit̃ de multis ſanctis pr̄ibus q ꝓprias infamias ſuſtinebant eas non repellentes: ḡ nõ eſt pctm̃.

Reſpondeo dõm ꝙ vtrũqꝫ. ſ. ⁊ ꝯtẽptus fame ⁊ appetitus põt eſſe laudabile ⁊ vitioſum. fama. n. nõ ẽ neceſſaria hoĩ ꝑꝑ ſeipſꝫ: ſꝫ ꝑꝑ ꝓximũ edificãdũ. Appetere ḡ famã ꝓpter ꝓximuꝫ charitatis ẽ: appetere v̇o ꝓpter ſeipm̃ ad inanẽ gloriã ꝑtinet. Ecõuerſo ꝯtẽptus fame rõne ſuipſi⁹ humilitatis ẽ. rõne v̇o ꝓximi ignauia ⁊ crudelitas. Illi ḡ qb⁹ incũbit ex officio vl' ex ſtatu ꝑfectionis alioꝝ ſaluti ꝓuidere: peccãt niſi infamiã ꝓpriaꝫ iuxta poſſe repellãt. Alij v̇o qb⁹ magis cuſtodia ſue ꝓprie ſalutis ĩminet: pñt ſue humilitati ꝓuidẽtes famã vel iſamiã ꝯtẽnere. Sꝫ cũ iſamia dupl'r repellat̃. ſ. occaſioneꝫ ſubtrahendo: ⁊ linguas detrahẽtiũ ꝯpeſcẽdo. ṗmo modo oẽs tenent̃ infamiã vitare. al's ſiue ſcãdalo actiuo trãſiri nõ poſſet: qḋ ſemꝑ pctm̃ eſt. ſꝫ 2° mõ nõ tenet̃ niſi q̃tenus dꝫ aliqs ſaluti ꝓximoꝝ ꝓuidere. ⁊ hoc ẽ qḋ Gre. dic̃. 9. omel'. ſuꝑ Ezec. Linguas detrahẽtiũ ſicut nr̃o ſtudio nõ debem⁹ excitare vt ipi pereãt. ita ꝑ ſuã malitiã excitatas d̃bem⁹ eq̃nimiter tolerare: vt nobis meritũ creſcat. aliqñ ẽt ꝯpeſcere: ne duꝫ de nobis mala diſſeminãt eoꝝ q nos ad bona audire poterãt corda inocẽtiũ corrũpãt: ⁊ ĩfra. Hi etenĩꝫ quoꝝ vita in exẽplũ imitatõis eſt poſita: debẽt ſi pñt detrahẽtium ſibi v̇ba ꝯpeſcere: ne eoꝝ ꝓdicationẽ nõ audiant q audire poterãt: ⁊ in prauis morib⁹ remanẽtes bñ viuere ꝯtẽnãt. ¶ Ex his pꝫ ſolutio ad obiecta. Articulus. XIIII.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ vti ꝓcioſis veſtib⁹ ſemꝑ ſit pctm̃. Oẽ
a enĩꝫ qḋ fit ꝓpter vanã gl'iam pctm̃ ẽ. Sꝫ ꝓcioſa veſtimẽta nõ portant̃ niſi ad inanẽ gloriã. Uñ Grego. in omel'. de diuite epulone. Nemo qppe veſtimẽta ꝓcioſa niſi ad inanẽ gloriã querit. vꝫ vt honorabilioꝝ ceteris eẽ videat̃. Nã q2 ꝑ ſola inani gl'ia ꝓcioſũ veſtimẽtũ querit̃: ipſa res teſtat̃ ꝙ nemo vult ibi ꝓcioſis veſtib⁹ indui: vbi ab alijs nõ poſſit videri: ḡ vſus ꝓcioſaꝝ veſtiũ ſemꝑ eſt pctm̃. ¶ P̃. 1. Thi. 6. Habẽtes alimẽta ⁊ qb⁹ tegamur his cõtenti ſimus. Glo. Qḋ ampli⁹ eſt a malo ẽ: ſꝫ precioſitas veſtium eſt amplius: ergo eſt peccatum.
¶ Sed ꝯ̃ eſt qḋ Seneca dicit ad quãdã reginam. Indue te delicate nõ ꝓpter te: ſed ne dignitas regia vileſcat. ¶ P̃. 1. ad Thi. 2. Nõ intortis crinibus: aut auro: aut margaritis: vel veſte precioſa. Glo. vltra modũ ſuum. Et ita ſi aliquis ꝓcioſis veſtib⁹ ſ̃m modum ſuum vtatur: non peccat.

Reſpõdeo dõꝫ ꝙ al'r eſt h̃ loquẽdũ de ꝑſona publica ⁊ de ꝑſona ꝓuata. nã in ꝑſona publica cõſiderat̃ ⁊ ſtatus dignitatis ⁊ ꝓprie ꝑſone ꝯditio: circa q̃ duo ita ſe debet habere: ne dignitatis auctoritas veniat in ꝯtẽptũ: ⁊ ne ipſe in ſuꝑbiã efferat̃. Utrũqꝫ ḡ põt eẽ laudabile: ⁊ ꝙ ꝓcioſis vtat̃ ad reuerẽtiã auctoritatis ĩducẽdã: ⁊ ꝙ vilib⁹ vtat̃ rõne ꝓprie humilitatis: ita dũtaxat ne que ad auctoritatẽ ꝯſeruãdã fiunt in ſuperbiã degenerẽt: ⁊ ne dũ nimiũ ſeruat̃ humilitas: regendi frãgat̃ auctoritas: ſic̃ Aug. dicit. Et hac rõne laudabiliter ſacerdos in diuino officio ꝓcioſis vtat̃ indumentis ad reuerentiã diuini cultus: ⁊ laudabiliter ab hĩs ꝓpter humilitatẽ: in qbuſdã religiõib⁹ abſtinetur. In eo aũt qui eſt ꝓuata ꝑſona virtuoſuꝫ ẽ ſi ꝑꝑ ꝓpriã humilitatẽ abiectiorib⁹ ĩdumẽtis vtat̃: etiã q̃ ſtat⁹ ꝓprius reqrat. Unde Grego. dicit in omel'. ꝓdicta. Si abiectio ꝓcioſi ĩdumẽti v̇tus nõ eẽt: euãgeliſta de Ioãne vigilãter non diceret. Erat ĩdut⁹ pilis cameloꝝ. Licitũ eſt autẽꝫ vt ſ̃m modũ ꝓprie ꝑſone ꝓcioſis vtat̃: ſed pctm̃ ẽ ſi ꝓpriũ modũ excedat: ⁊ q2 ꝓcioſuꝫ dr̃ relatiue ſicut ⁊ magnũ: cuꝫ id qḋ eſt ꝓcioſuꝫ vni nõ ſit alteri ꝓcioſuꝫ: ꝓcioſitas veſtiuꝫ ſemꝑ ſonat in exceſſũ ꝓprij modi: ⁊ ſ̃m h̃ ſemꝑ ẽ pctm̃ precioſis veſtib⁹ vti: ⁊ ſic loquitur Grego.

Unde pꝫ ſol'o ad ṗm. ¶ Ad 2m dõm ꝙ in alimẽto ⁊ tegumento intelligũtur oĩa que nobis ſunt neceſſaria ⁊ conuenientia noſtri ſtatus.

Deinde q̃rit̃ de culpa q̃ ꝯtrariat̃ recte fidei. Et circa h̃ q̃runt̃ duo. Prio vtrũ hereticis ſit cõicãdũ. Scḋo vtꝝ redeuntes ad eccl'iaꝫ ſint recipiẽdi. Articu. XV.

Ad primũ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ hereticis ſit cõicãdũ. Dr̃. n. Mat. 13. ĩ parabola d̃ ʒiʒania. ꝙ pr̄familias dixit meſſorib⁹. Sinite vtraqꝫ creſcere vſqꝫ ad meſſeꝫ. meſſis aũt ẽ ꝯſumatio ſeculi: vt ibidẽ dr̃. Cuꝫ ḡ ꝑ ʒiʒaniã ĩtelligant̃ heretici: vr̃ ꝙ heretici nõ ſint a cõione fidelium ſeparandi ante diem iudicij. ¶ P̃. videntur ꝯ̃ h̃ diũ ꝓceptũ facere ṗncipes hereticos interficientes.
¶ Sꝫ ꝯ̃ eſt qḋ dr̃. 2. ad Cor. 6. Exite de medio eoꝝ ⁊ ſeparamini. ⁊ loqt̃ d̃ ĩfidelib⁹: qḋ pꝫ ex h̃ qḋ ꝓmiſerat. Nolite ducere iugum cũ infidelibus: ḡ hereticis nõ eſt cõicandum.

Reſpõdeo dõꝫ ꝙ hereticis cõicãdũ nõ ẽ duplici rõne. Una ẽ rõne excõicatiõis. Nã cũ ſint excõicati: nõ ẽ eis cõicãdũ: ſic̃ nec cũ alijs excõicatis. Alia ẽ rõ hereſis. Prio ꝑꝑ ꝑiculũ: ne eoꝝ ꝯuerſatio alios corrũpat ſ̃ꝫ illḋ. 1. ad Cor. 15. Corrũpũt bonos mores colloqa praua. 2° ẽt ne videamur eoꝝ ꝑuerſe doctrie aliquẽ aſſẽſum ꝓſtare. Uñ 1. 2. canõica Io. dr̃. Si qs v̇ẽiat ad vos: ⁊ hãc doctrinã nõ hꝫ: nolite eũ in domũ ducere: nec aue ei dixeritis. q. n. dicit ei aue cõicat opib⁹ eius malignis. Ubi dicit glo. Scḋm ꝙ vox eſt iſtitura cõionẽ eẽ oñdit cũ illo: alioqñ ſimulatio ẽ: q̃ in xp̄ianis eẽ nõ dꝫ. 3° ne ex nr̃a familiaritate alijs det̃ occaſio erroris. Uñ ibidẽ dic̃ alia gl. Et ſi vos forte d̃cepti nõ eſtis: alij forſitã ꝑ talẽ vr̃aꝫ familiaritatẽ poſſent decipi: q crederẽt illos placere vobis: ⁊ ſic crederent illis. Unde alia glo. ibideꝫ dicit. Tãta apl'i atqꝫ eoꝝ diſcipuli in religiõe cautela vtebant̃: vt nec v̇bi qdẽ cõionẽ cũ aliquo eoꝝ q a veritate declinauerant hr̃e paterent̃. Hoc tñ intelligendũ eſt niſi cũ aliquo loqueremur de eius ſalute.

Ad primũ ḡ dõm ꝙ in illo ꝓcepto pr̄iſfamilias duplex ꝯditio intelligit̃. Una eſt vt expõatur ꝓceptũ de vl'i ſeparatõe maloꝝ a bonis: ⁊ h̃ accipit̃ ex ipſa qõne meſſoꝝ q dicũt. Uis im⁹ ⁊ colligim⁹ ea. h̃. n. nõ erit vſqꝫ ad dic̃ iudicij. 2ª ꝯditio ẽ vt ĩtelligat̃ ꝓceptũ qñ mali ſine periculo bonoꝝ extirpari nõ pñt. Et h̃ pꝫ ex rñſiõe pr̄iſfamilias: q dixit. ne forte colligentes ʒiʒania eradicetis ſil' cũ eis ⁊ triticũ. Qḋ qdeꝫ tribus modis ꝯtingere poſſet. Uno° ſi aliqs ꝓſcinderet̃ añq̃ꝫ de eius malitia ꝯſtaret. Uñ dicit glo. ꝙ monet dñs: ne ambigue iudicem⁹. Scḋo ſi nõ eẽt ĩ malitia obſtinat⁹. Uñ nullus excõicat̃ niſi ꝑꝑ ꝯtumaciã. Uñ dicit gl'o. ibidẽ. Monemur non cito amputare: q2 qui hodie errat forte cras defendet veritatem. Et Thi. vlti. dicitur. Hereticum hominem poſt primam ⁊ ſecũdaꝫ correptionem deuita. Tertio ſi ſimul boni cum malis in-

Digitized by Google

uolvant̄ propter qđ dicit ibi glo. Aug. Cū multitudo nō eſt excōicāda: nec pncipes ppli. Iſtis aūt remotis debēt mali pſcindi: ſm illđ .i. Cor. 6. Auferte malū ex vobis. ¶ Et p hoc pȝ ſolutio ad ſecundum. Articulus. XVI.

Ad ſcđm ſic pcedit̄. Uidet̄ q̄ heretici redeūtes ad eccleſiā n̄ ſint recipiēdi: q2 peccauerunt ꝯ fidē: q̄ ē ecclie fundamentū. Et iđ in edificatiōe ecclie n̄ debēt ſupedificari. ḡ nō debēt ab eccleſia recipi.

¶ Sȝ ꝯ eſt q̄ eccleſia nulli dȝ claudere gremiū: ſicut xp̄s qui de ſe dicit. Eū qui venit ad me nō eiciā foras. Joā. 6.

Reſpōdeo dđȝ q̄ q̄diu hui⁹ vite ſtat⁹ durat hō nō pōt eē totalr̄ in pctō obſtinat⁹. Hoc enī erit in dānatis poſt mortē. Et iđ q̄diu i hac vita viuit̄: cuilibet relinquit̄ locus penitētie ꝛ qlibet q̄ntūcūq3 deliq̄rit vel in fide vł in morib⁹: eſt ab ecclia recipiēdus ad penitētiā: ꝛ ꝯriū dicere ē hereſis Nouatianoꝝ: ſȝ tn̄ nō ē neccīū q̄ ſp ad dignitatē recipiant̄: niſi cū aliq̄b⁹ miſericorditer diſpēſaret̄ pcipue pp bonū pacis: vł pp fructū aliū q̄ ide ſperet̄.

Ad primū ḡ dđȝ q̄ q̄diu fundamētū fidei nō hȝ ab eccleſia recipi nō dȝ: ſȝ poſtq̄ ꝯuerſus icipit habere recipiendus eſt. Articulus. XVII.

Deinde querit̄ de h̄ qđ ptinet ad gliam .ſ. de viſione dei in pr̄ia .ſ. vtꝝ aliqs itellus creatus poſſit videre deū p eēntiā. Et videt̄ q̄ nō. Intellectus ad itelligibile eſt aliq̄ pportio. Sed intellect⁹ creati ad diuinā eēntiā nulla eſt pportio: cū diſtēt in īfinitū: ḡ itellect⁹ creatus diuinā eſſentiā videre nō pōt. ¶ P̄. plus diſtat ſpūs icreat⁹ ab itellectu creato q̄ ſpūs creat⁹ a ſenſu. Sȝ ſenſus nō pōt cognoſcere ſpm̄ creatū: ḡ nec itellect⁹ creat⁹ ſpm̄ icreatū.

¶ Sed ꝯ ē Exo. 33. Sup illud. Nō videbit me hō ꝛ viuet. dicit glo. Gregorij. Fuere nonnulli qui deum dicerent etiā in illa regione diſſimilitudinis in claritate ſua cōſpici: ſed in nā minime videri: quos nimiꝝ minor inquiſitionis ſubtilitas fefellit. Neq3 enī illi ſimplici ꝛ incōmutabili eēntie aliud eſt claritas: aliđ eſt nā: ſed ipſa ei nā claritas: ipſa claritas nā eſt: ꝛ ita eſſentia dei videbitur a beatis.

Reſpondeo dđm q̄ neceſſe eſt ponere diuinā eēntiā videri a beatis. Beatitudo enī eſt vltima pfectio rōnalis nāe. nihil aūt eſt finalr̄ pfectū: niſi attigat ad ſuū pn̄m ſm modum ſuum: qđ iđ dico: q2 ad pncipiū: qđ eſt de⁹ attingit aliqđ duplr̄. Uno mō p ſilitudinē qđ ē cōe oī creature: q̄ tm̄ hȝ de pfectiōe: q̄ntū ꝯſeq̄t de diuina ſilitudine. Alio mō p opationem vt pmittat̄ ille modus q eſt xp̄o ſingularis .ſ. in vnitate pſone. Dico aūt p operationē: iq̄ntū rōnalis creatura cognoſcit ꝛ amat deū: ꝛ q2 aīa imediate facta eſt a deo: iđ beata eē nō poterit: niſi imediate videat deū .ſ. abſq3 medio: qđ ſit ſimilitudo rei cognite: ſicut ſpēs viſibilis in pupilla vel in ſpeculo. non autem abſq3 medio: qđ eſt lumen ꝯfortās itellectū: qđ ē lumē glorie. de quo in ps. dicitur. In lumine tuo videbimus lumē. Hoc autē eſt per eſſentiā deū videre. Unde in hoc ponimus beatitudinē rationalis creature: q̄ deū per eſſentiā videbit: ſicut ph̄i: qui poſuerunt animas noſtras fluere ab intelligentia agente: poſuerunt vltimā felicitatem hominis in continuationem intellectus noſtri ad ipſam.

Ad primū ergo dicēdū q̄ pportio dupliciter dicitur. Uno modo pprie ſm q̄ importat quēdam determinatū exceſſū: ꝛ ſic pportio requirit̄ iter intellectū ꝛ itelligibile ad hoc q̄ ſit cognitio cū cōprehenſione: qualiter diuina eſſentia nunq̄ videbitur ab intellectu creato. Alio modo dicit̄ cōiter p qualibet habitudine: ꝛ ſic infinitū poteſt habere pportionē ad finitū: ſi ſit p fectio eius: vel aliquā huius habitudinē habeat ad ipſum ꝛ talis pportio ſufficit ad hoc q̄ itellectus noſter videat diuinā eſſentiā attingēdo: nō cōprehendendo. ¶ Ad ſcđm dicēdū q̄ obiectio illa pcedit de diſtātia ſm pprietatem nature nō ſolum ſm rationem cognitionis. Nam ſpiritus creatus nō eſt ſenſibilis: ſed ſpūs increat⁹ eſt itelligibilis.

¶ Incipit quodlibet vndecimum. Articulus. I.

Queſitum fuit de deo: de angelis: et de hominib⁹. De deo vero queſitū fuit de īmenſitate ipſius: de cognitione eius: ꝛ de pdeſtinatiōe. Circa immenſitatem vero dei queſitū fuit. vtrum ſolius dei ſit pprium eſſe vbiq3. Oſtēdebat̄ q̄ nō. Numerus enī eſt in rebus numeratis. Sed ꝯſtat q̄ oēs partes vniuerſi ſunt numerate. ergo numerus ē in oībus ptib⁹ vniuerſi: ꝛ ſic videt̄ q̄ ſit vbiq3. Nō eſt ḡ ſolius dei ppriū eē vbiq3. ¶ P̄. vniuerſale eſt qđ eſt vbiq3 ꝛ ſemp. Sȝ vle nō eſt h̄ qđ de⁹: ḡ nō eſt ppriū ſolius dei eē vbiq3 ꝛ ſemp. ¶ P̄. ſubā ſpūalis excedit corporalē. Sȝ h̄ qđ dr̄ eē vbiq3 ptinet ad ſubā corporalē: q2 ī ſolis corpalib⁹ eſt pprie aſſignare locū. ḡ multo magis eſſe vbiq3 ptinet ad ſubās ſpūales: ꝛ ſic vr̄ q̄ non ſit ſoli⁹ dei ppriū. ¶ P̄. ad cōmendationē terreni regis ptinet q̄ poſſit gubernare: ēt in abſentia ſua regnū. Sȝ de⁹ eſt cōmendabilior oī rege: ḡ vr̄ q̄ ēt cōpetat ſibi ad ſuā cōmēdationē q̄ gubernet totū mundū vel aliquas ptes in abſentia ſua per pudentiam: ꝛ ſic nō vr̄ q̄ ſit dei ppriū eē vbiq3. ¶ P̄. cōſtat q̄ quedā dicunt̄ deo eſſe ppinq̄ ꝛ q̄dā remota: ꝛ quāto magis ſunt remota: tāto magis ſunt corruptibilia. Nō aūt poſſent dici aliqua ppinqua ꝛ aliqua remota ſi deus eſſet vbiq3: ḡ vr̄ q̄ de⁹ nō ſit vbiq3. ¶ P̄. dato q̄ tota machina mundialis eſſet vnū corpus cōtinuū: ꝯſtat q̄ illud corp⁹ eſſet vbiq3. Non ergo eſt ſolius dei proprium eſſe vbiq3.

¶ Cōtra. Amb. pbat ſpūm ſcm̄ eſſe deum: q2 eſt vbiq3. Sȝ ſi eſſe vbiq3 non eſſet ſolius dei proprium: rō ſua non valeret. Cū ḡ rō hō valeat vr̄ q̄ ſit ſolius dei ppriū eſſe vbiq3.

Reſpondeo dđȝ q̄ ſpūalia dicunt̄ eē in loco: nō q̄dē p ꝯtactū magnitudis: ſȝ virtutis: ꝛ iđ ſȝ rōnē virtutis cuiuſlibet rei ſpūalis oȝ nos loq de loco in quo eſt. virtus aūt dei ē īfinita: q̄ qdē infinitas apparet q̄ntū ad duo. Primo q2 nō ſolū excedit creaturas que ſunt fuerunt ꝛ erūt: ſed etiā oēs que pnt imaginari. Ergo de⁹ nō ſolū eſt in illis q̄ ſunt fuerūt ꝛ erūt: ſed ēt in illis q̄ pnt imaginari eſſe. Scđo q2 virtus dei ſimul ꝛ ſemel oīb⁹ opat̄: ꝛ in ſingulis ſm ppriū modū rerū: ꝛ iđ eſſe vbiq3 pprie acceptū ſoli deo ꝯpetit. Alijs aūt reb⁹ ꝯpetit eē vbiq3 īproprie. Uñ diſtinguit̄ modus quo deus eſt vbiq3: ꝛ quo alie res q̄b⁹ aliq̄ mō ꝯpetit eſſe vbiq3. Nā hō dicunt̄ eſſe vbiq3: q2 ſunt tm̄ in his q̄ ſunt ꝛ pn̄tia ſunt. de⁹ aūt nō ſolū in his q̄ ſunt: ſed etiā in imaginatis ꝛ in pteritis ꝛ futuris. ¶ Itē alie res nō ſunt vbiq3 ſicut in loco vno: ſȝ ſicut in diuerſis locis: ſȝ de⁹ ita eſt vbiq3 q̄ eſt in quolibet ꝛ in toto: q2 ei⁹ virtus hȝ efficaciam non ſolum in id qđ eſt cōe vniuerſo: ſȝ ēt in id qđ eſt pprium vniuſcuiuſq3 rei particulari. Et ideo eſt in oībus: ſicut in vno loco ꝛ ſicut in plurib⁹ qđ eſt ppe eſſe vbiq3. Uñ cū hoc mō ſolus deus ſit vbiq3: ſolius dei eſt ppriū eē vbiq3.

Ad primū ergo dicendum q̄ numerus non eſt in rebus numeratis ſicut in loco: ſed ſicut accidens in ſubiecto. ¶ P̄. vnus nūerus: ſȝ ſit in omnibus numeratis ſicut vnica eſſentia: nō tn̄ eſt in qualibet parte: q2 nō quelibet pars numeratur eodē numero. Itē numerus nō eſt oīno vnus: ſed multitudo quedam. Deus autem eſt in rebus per virtutē ſuā: ꝛ in ſingulis operat̄ vt dcm̄ ē. ¶ Ad ſcđȝ dđm q̄ vniuerſale dr̄ eſſe vbiq3 ꝛ ſemp magis p remotionē q̄ p poſitionē. Nō enī dicit̄ vbiq3 eē ꝛ ſemp eo q̄ ſit in oī loco ꝛ in oī tpe: ſȝ q2 abſtrahit ab his q̄ determināt locum

minant locum: ⁊ tp̄s determinatum: ⁊ p̄terea v̄lia nō ſunt ſubſiſtētia. ℂ Ad 3m dōm ꝙ ſuba ſpūalis excedit corporalē exceſſu dignitatis nāe: ſ; nō in v̄tute agēdi: imo videm⁹ ꝙ multe ſub̄e ſpūales h̄nt determiāta corpora in q̄b⁹ agāt ſicut aīa rōnalis corp⁹ humanū. ℂ Ad 4m dō; ꝙ ſi rex nō eſt vbiq; ꝑ totū regnū ē ex defectu regis terreni ꝑꝑ circunſcriptione; ſue ſub̄e. De⁹ aūt cū ſit incircūſcript⁹ eſt vbiq; ⁊ tn̄ ſi nō eſſet vbiq; nihilominꝰ gubernaret oīa ꝓuidētia ſua. Un̄ in rege terreno nō eſſe p̄ns eſt ad defectū: ſ; ꝙ gubernet in abſentia ē ad ꝯmēdatione;. deus aūt ⁊ vbiq; eſt ⁊ oīa gubernat. ℂ Ad 5m dōm ꝙ hꝰ diſtantia ⁊ ꝓpinqtas creaturaꝝ ad deū nō eſt ſ; locū ſ; ſm ſilitudinē ⁊ diſſimilitudinē. Nā illa q̄ magis aſſimilanꝛ deo dicim⁹ eē ſibi ꝓpinquiora. q̄ v̄o magis recedunt a ſilitudine ipſius dicim⁹ eē ſibi remotiora. ℂ Ad 6m dōm ꝙ dato ꝙ tota machina mūdialis eēt vnū corp⁹ ꝯtinuū: nō tn̄ ꝑꝑ h̄ poſſet imaginari ꝙ eſſet vbiq;: ſed in vno loco tm̄: q2 totū illud in quo eēt acciperetꝛ ꝓ vno loco: ⁊ ſic nō attingeret quodl; ꝑticulare qḋ eē vbiq; ꝯplectiꝛ in ſua rōne.

Articulus. II.

Circa cognitione; vero dei q̄rebaꝛ. vtrum deus cognoſcat malū ꝑ bonū. ⁊ v̄r ꝙ nō; q2 cognoſcere vnū per aliud ꝑtinet ad defectū cognitionis: ſed in diuina cognitiōe nullus pōt eē defect⁹. ḡ v̄r ꝙ de⁹ nō cognoſcat malum per bonū. ℂ P̄. cognoſcere vnū ꝑ aliud eſt in cognoſcēdo diſcurrere. S; in diuina cognitiōe nō eſt diſcurſus. ḡ cū cognoſcere malū ꝑ bonū ſit cognoſcere vnū ꝑ aliud v̄r ꝙ de⁹ nō cognoſcat malū per bonu;. ℂ P̄. q̄cq̄d deus cognoſcit: cognoſcit per eēntiā ſuā. Sed malū nec eſt effectus diuine eēntie: neq; eſt ei oppoſitū: vt dicit Aug. ḡ v̄r ꝙ deus nō cognoſcat malū ꝑ bonū. ℂ P̄. phs diꝛ in. 3. ḋ aīa. (T. c. 20.) Q2 intellect⁹ q̄ ſemꝑ eſt in actu nō cognoſcit ꝑuatione. S; itellect⁹ diuinus eſt ſemꝑ in actu. ḡ ⁊c̄. ℂ P̄. oē qḋ cognoſciꝛ: cognoſciꝛ ꝑ aliq̄; ſilitudinē in ipſo cognoſcēte exiſtentē. Sed malum nō h; aliquā ſimilitudinem in deo: ḡ deus nō cognoſcit malū per aliquod bonum quod in eo exiſtat.

ℂ Contra eſt quod Auguſt. dicit ꝙ malum cognoſcitur ſm ꝙ ab ipſo bono diſcordat.

Reſpōdeo dōm ꝙ propria cognitio vniuſcuiuſq; rei eſt ſm ꝙ cognoſcaꝛ per ꝓpriā rōne;. In cognoſcibilibus aūt q̄dam ſunt que habēt rōnē ꝓpriam abſolutā vt hō ⁊ lapis: quoꝝ ꝓpria rō nō depēdet ex alio. Quedā v̄o ſunt q̄ nō h̄nt ꝓpriā rōnē abſolutā: ſ; ex alio dependentē: ſicut eſt in relatiuis: ⁊ ꝑuatiuis: ⁊ in negatiuis: quoꝝ rō dependet ex ordine quē h̄nt ad alia. nā rō cecitatis nō eſt abſoluta: ſed dependens: inq̄ntū h; ordinē ad viſum: cui⁹ eſt ꝑuatiua. Cu; ḡ deus oīa cognoſcat ſm ꝓprias rōnes. dico ꝙ illa quoꝝ rō eſt abſoluta: cognoſcit abſolute ⁊ nō ꝑ aliqḋ aliud. Illa v̄o quoꝝ rō eſt depēdens ⁊ in ordine ad alia cognoſcit ſm ordinē ad illa ex q̄bus dependent. Cū ḡ rō mali nō ſit abſoluta: ſed dependens: inquantū. ſ. diſcordat a bono creato. cognoſcit malum ſm ordinem ad bonum: ſm ꝙ ſcilicet diſcordat ab ipſo bono.

Ad primu; ḡ dō; ꝙ in illis q̄ h̄nt rōnē abſolutā ē ad defectū cognitiōis cognoſcere vnū ꝑ aliud: ſ; nō in illis quoꝝ rō ē ad aliud: vt dcm̄ eſt. ℂ Ad 2m dōm ꝙ cognitio diſcurſiua ē cognoſcere vnū cognitu; ꝑ aliud cognitū abſolute. S; cognoſcere vnū incognitū ꝑ aliud cognitū ad qḋ ordinaꝛ nō ē diſcurrere cognoſcēdo: ⁊ hoc mō cognoſciꝛ malū. ℂ Ad 3m dōm ꝙ licet malū nō ſit oppoſitū diuine eſſentie tn̄ eſt oppoſitū effectui diuine eſſentie. nā bonū increatū nō h; malū oppoſitū: ſed bonis effectib⁹ q̄ cauſanꝛ a bono icreato opponiꝛ malū: ⁊ inq̄ntū diſcordat ab his effectib⁹ cognoſciꝛ. ℂ Ad 4m dōm ꝙ illḋ h; locū in illo itellectu q̄ cognoſcit res ꝑ adequationem ⁊ ſpecies ſuas: ⁊ iſte modus cognoſcēdi nō eſt in deo qui cognoſcit omnia per eſſentiam ſuam. ℂ Ad 5m dōm ꝙ licet malum nō habeat aliquam ſimilitudine; in deo: tn̄ oppoſitum mali. ſ. bonū creatu; h; ſimilitudine; in deo: ſicut in cauſa ſua: ⁊ ita bonum cognoſcitur per ſeipſum: malum vero per bonum.

Articulus. III.

Circa predeſtinationē querebaꝛ: vtꝝ predeſtinatio īponat neceſſitatem. Et oſtēdebaꝛ ꝙ ſic. Cōſtat. n. q̄ ꝑdeſtinatus oīno ſaluaꝛ. Sed hoc nō eſt niſi neceſſariū eēt ꝑdeſtinatū ſaluari. videꝛ ḡ ꝙ ꝑdeſtinatio neceſſitate; imponat. ℂ P̄. ad Ro. 9. dicit apl's. Nō eſt volentis neq; currētis: ſed miſerentis dei. ergo videtur ꝙ quicquid eſt de ſalute: ſit ex ſola predeſtinatione diuina ⁊ ex nullo alio. Et ſic videtur neceſſitatem imponere.

ℂ Cōtra Aug. diꝛ. Qui creauit te ſine te nō iuſtificabit te ſine te.

Reſpōdeo dō; ꝙ ꝑdeſtinatio certitudine; h; ⁊ tn̄ neceſſitatē non īponit. In ꝑdeſtinatiōe. n. tria ſunt cōſiderāda: quoꝝ duo ꝑſupponit ipſa ꝑdeſtinatio. ſ. preſentia; dei ⁊ dilectionem. i. voluntatem qua vult ꝑdeſtinatū ſaluare: ⁊ tertiū ē ipſa ꝑdeſtīatio: que nihil aliud eſt q̄; directio in finē: quem vult de⁹ rei dīlecte. Q̄libet aūt hoꝝ triū certitudinē h;: ⁊ tn̄ neceſſitatē nō īponit. Et ꝙ p̄ntia diuina certitudinē habeat p;. De⁹. n. cognoſcit res nobiliori mō q̄; nos cognoſcam⁹. Na; cognitio nr̄a eſt in tp̄e: ⁊ iō intuitus noſter reſpicit res ſm rōnē temporis. ſ. p̄ſentis p̄teriti ⁊ futuri. vt. ſ. cognoſcat p̄terita vt preterita. p̄ntia vt p̄ntia. futura vt futura ⁊ certitudinaliter. Cognitio v̄o diuina ē ſupra tēpus: ⁊ mēſuraꝛ eternitate ſolu;: ⁊ iō nō cognoſcit ꝓut ſūt in tēpore: ſed ꝓut ſunt in eternitate. ſ. ꝓut ſunt p̄ntia: ⁊ h̄ tā nec̄ia q̄; ꝯtingentia. vn̄ oīa cognoſcit tanq̄; p̄ntia in ſua p̄ntialitate. Cū ḡ etiā itellect⁹ noſter certitudinalr̄ cognoſcat p̄ntia. multo magis de⁹ oīa ſibi p̄ntia certitudinaliter cognoſcit: ex quo nulla neceſſitas reb⁹ cognitis idnciꝛ: ſicut videm⁹ ꝙ aliq̄s ex̄ns in loco eminēti videt certitudinaliter ordinē venientiū aliquoꝝ ⁊ eūtiu; ꝑ viās: ⁊ ali⁹ in plano ex̄ns videt niſi q̄ ſunt ſibi p̄ntia: ⁊ tn̄ hoibus iſtis ex hoc nulla neceſſitas īponiꝛ. Nā hoc nō eſt niſi ex hoc ꝙ in alto ex̄ns itueꝛ oīa vt p̄ntia que eūti in plano ſunt preterita. ſ. illa q̄ retro ſunt. Preſentia illa ſcilicet que ſunt iuxta ſe. ⁊ futura illa ſc; que anteriora ſunt. Q2 autem voluntas diuina certitudinem habeat: ⁊ tamen neceſſitatem non imponat: ſic patet. Uoluntas enim dei eſt efficax ⁊ perfecta cauſa omnium rerum: quia omnia quecunq; voluit dominus fecit. Cuius perfectio ⁊ efficacia apparet ex hoc ꝙ non ſolum mouet ⁊ cauſat res: ſed etiam dat eis talem modum cauſandi inquantum cuilibet rei determinatum modum contulit: quo ſuos effectus produceret. Unde quia ipſe voluit quedam eſſe in vniuerſo neceſſaria: ⁊ quedam contingentia: conſtituit quaſda; cauſas: quibus contulit vt contingenter cauſarent: ⁊ quaſda; quibus cōtulit vt neceſſario cauſarent effectus. Unde voluit iſtū vel illum effectum nō ſolum eſſe: ſed etia; tali modo eſſe: ſc; vel contingenter vel neceſſario: ſicut ꝙ voluit petrum non ſolum currere: ſed etiam contingenter currere: ⁊ ſimiliter voluit iſtum vel illum hominē ſaluare: ſed eo modo vt arbitrij libertatem non perderet: ⁊ ſic q̄ Petrus vel Martinus ſaluetur: habet duas cauſas. vnam. ſ. voluntatem diuinam: ⁊ hec habet certitudinem. Aliam liberum arbitrium ⁊ hec habet contingentiam. Et ſic eſt in alijs rebus: quia ſi ſint contingentia prouenit eis ex cauſa ꝓxima. Q2 vero ſint certa ⁊ neceſſaria: ꝓuenit eis ex cauſa prima. Unde prima cauſa rerum. ſ. diuina voluntas etiam de cōtingentibus certitudinem habet: ex qua quidem certitudine nō imponiꝛ ipſis reb⁹ aliqua neceſſitas: q2 nō ſolum

Digitized by Google

vult ea eſſe. Sed tali mõ eſſe. ſ. neceſſario vel cõtingenter: vt dcm̃ eſt. Qꝛ võ pdeſtiatio certitudinẽ habeat ⁊ neceſſitatem nõ imponat: ſilr pꝫ. Motus. n. vel directio vel propoſituꝫ dirigẽdi in finẽ qḋ eſt ipſa pdeſtinatio eſt ſm ↄſtitutionem ⁊ ordinẽ cauſaꝝ a deo cõſtitutarũ. Conſtat aũt ꝙ qñ ſunt due cauſe ordinate: quarũ vna eſt neceſſaria ⁊ alia cõtingẽs: effect⁹ ſemꝑ eſt ↄtingẽs. In pdeſtinatione aũt ſunt due cauſe. Quarũ vna eſt nec̃aria. ſ. ipſe de⁹: ⁊ alia eſt ↄtingens. ſ. ipm liberũ arbitriũ. ⁊ iõ opꝫ effectũ pdeſtinatiõis ↄtingẽtẽ eſſe. Uñ qꝛ de⁹ ſcit ⁊ vult iſtũ vel illũ ↄſeq talẽ finem pdeſtinatio certitudinẽ hꝫ: qꝛ vero deus vult vt ſm libertatẽ arbitrij in talem finem dirigat̃. Ideo hꝰ certitudo nullã pdeſtinato neceſſitatem imponit.

Ad primũ g̃ dõm ꝙ hic pdeſtinatus oĩno ſaluatur: eſt ex certitudine diuine pdeſtinationis: nõ tñ eſt ibi neceſſitas abſoluta: ſed conditionalis: qꝛ ſi talis eſt pdeſtinatus neceſſario ſaluat̃: nõ aũt eſt neceſſariũ ſimplr̃. ¶ Ad 2m dõm ꝙ verbũ aplĩ nõ eſt ſic intelligẽdũ quin ſit neceſſariũ velle ⁊ currere ex parte noſtra: ſꝫ qꝛ pn̄apiũ pmum bene opandi nõ eſt a nobis: ſed ex miſericordia diuina infundẽte grãm: nihilomin⁹ tñ opꝫ ꝙ ex parte nr̃a ſit aliqḋ pncipium. Articulus. IIII.

CIrca angelos queſitum fuit de motu angeli. ſ. vtꝝ mot⁹ ei⁹ ſit in inſtãti. Uidet̃ ꝙ ſic. Conſtat. n. ꝙ mutatio angeli ſimplicior eſt omni mutatione corporali. Sed inuenitur aliqua mutatio corporalis in inſtanti ſicut illuminatio: ⁊ hꝰ. g̃ multo magis motus angeli eſt in inſtanti. ¶ P̃. nobiliſſime creature competit nobiliſſimus motus. nobiliſſimus autem motus eſt ille qui fit in inſtanti. ergo competit nobiliſſime creature. ſ. angelo.

¶ Cõtra. Omnis mot⁹ hꝫ pus ⁊ poſteri⁹. Prius aũt ⁊ poſterius in motu eſt numerus tẽporis. g̃ in omni motu eſt tempus. ergo nullus motus etiã angeli eſt in inſtanti.

Reſpõdeo dõm ꝙ oĩs mutatio hꝫ duos terminos quos nõ ↄtingit ſimul eſſe. Uñ impoſſe eſt ꝙ aliqs motus vel mutatio ſit in inſtãti hoc mõ: ꝙ idẽ inſtãs ambos terminos cõplectat̃. Uñ ſciendũ ꝙ in reb⁹ corporalib⁹ duo termini motus vel mutatiõis duplr̃ poſſunt ſe hr̃e. Uno mõ ꝙ ſit aſſignare inſtans in quo termin⁹ ad quẽ pmo eſt. Et aliud inſtãs in quo termin⁹ a quo vltimo eſt: ⁊ ſic cũ inter q̃libꝫ duo inſtãtia ſit tp̃s mediũ: ſeq̃t̃ ꝙ de vno termino motus in aliũ fiat tranſit⁹ ꝑ tp̃s: ⁊ ſic talis mutatio eſt in tpe ⁊ nõ in inſtãti. hoc aũt ↄtingit quãdo inter duos terminos mot⁹ eſt aliqḋ mediũ accipere: ſicut inter albũ ⁊ nigrum: ⁊ inter eſſe hic ⁊ ibi. Sed aliq termini mutatiõis ſunt: inter quos nõ eſt accipe medium: ſicut inter albũ ⁊ nõ albũ. inter ignẽ ⁊ nõ ignẽ. inter tenebroſum ⁊ luminoſũ: qꝛ affirmatio ⁊ negatio ſunt ſm ſe imediata. ⁊ ſilr̃ puatio ⁊ forma in ſubiecto determinato: ⁊ in talibus lꝫ ſit accipe inſtãs in quo pmo eſt termin⁹ ad quem: nõ tñ eſt accipe inſtãs in quo vltimo eſt termin⁹ a quo. Cũ enim inter q̃libet duo inſtãtia ſit tp̃s mediũ: ſequeret̃ ꝙ in illo tpe medio in neutro extremorum eſſet: qḋ eſt impoſſe: cum ſint extrema oĩno imediata. Opꝫ g̃ dicere ꝙ cum illud inſtãs in quo pmo eſt termin⁹ ad quẽ ſit termin⁹ alicui⁹ temporis: ꝙ in toto tempore pcedẽti duret termin⁹ a quo: ⁊ ſic cũ inter tempus ⁊ inſtãs qḋ eſt terminus temporis non ſit tp̃s mediũ: nõ fit trãſitus de vna extremitate in aliam in tpe: ſꝫ in iſtãti. pmo. n. deſinit eſſe termin⁹ a quo: ⁊ icipit eẽ termin⁹ ad quẽ. ⁊ hꝰ mutatiões dicunt̃ eſſe inſtãtanee. ſicut illuminatio generatio ⁊ corruptio. Sed opꝫ ꝙ iſte mutationes ſint termini motuũ cõtinuoꝝ ⁊ in tẽpore exiſtentiũ: qꝛ tẽpus in quo eſt vltimo terminus a quo menſurat aliquẽ motũ ſm ꝙ ſubiectũ accedit ad terminũ ad queꝫ: ſicut ꝑ alterationẽ materia diſponit̃ ad formaꝫ: ⁊ per motum localẽ corp⁹ luminoſuꝫ accedit ad ſitũ in quo illuminat. ⁊ ſꝫ hoc dr̃ ꝙ generatio ⁊ corruptio ſunt termini alterationis. ⁊ illuminatio motus localis. Sic g̃ due ſunt mutatiões corporaliũ. Sed neutra harũ põt eſſe in motu angeli. Cũ. n. motus angeli attendat̃ ſm diuerſos cõtactus virtuales angeli ad diuerſa loca: ꝑ quidem contactus nõ ſunt cõtinui: ſequit̃ ꝙ motus angeli nõ ſit cõtinuus: ⁊ ita tẽpus qḋ ꝓprie mẽſurat motuꝫ angeli nõ eſt cõtinuũ: cũ continuitas tp̃is ſit ex ↄtinuitate mot⁹. vt dr̃ i. 4. phy. (T. c. 104.) Non. n. põt dici ꝙ motus angeli menſuret̃ tempore continuo: qḋ eſt numerus motus celi: qꝛ motus angeli nõ depẽdet ex motu celi: ⁊ ſic ſequit̃ ꝙ motus angeli menſuretur quodã tempore in quo ſunt inſtãtia ſibi ſuccedentia ſine ↄtinuatiõe: qꝛ tp̃s ex hoc ꝙ eſt numerus nõ eſt ↄtinuũ: ſed ex hoc ꝙ eſt numerus motus continui. Sic ergo in motu ãgeli duo extrema motus non ſunt in duob⁹ inſtantib⁹ inter que ſit tp̃s mediũ: neq̧ iterũ vnũ extremoꝝ eſt in tpe ⁊ aliud in inſtãti: qḋ terminat tp̃s: ſed duo extrema ſunt in duob⁹ inſtãtibus inter que nõ eſt tempus mediũ: ⁊ ſic opꝫ dicere ꝙ motus angeli ſit in tempore: ſꝫ alio modo q̃ȝ motus corporales ſunt in tempore.

Ad primuꝫ g̃ dõm ꝙ mutatio angeli ſm predicta oſdit̃ eẽ ſimplicior q̃ȝ aliqua mutatio corporalis. Eſt. n. ſimplicior q̃ȝ illa mutatio cui⁹ duo extrema ſunt in duob⁹ inſtantib⁹ inter que cadit tp̃s mediũ: tñ iter duo inſtãtia motus angeli nõ cadit tẽpus mediũ. Similiter etiã ſimplicior eſt q̃ȝ illa cui vnũ extremũ eſt in toto tpe ↄtinuo: cũ vnũ extremũ ſit in inſtãti idiuiſibili: ⁊ tñ nõ intercidit tp̃s mediũ ſicut nec ibi: ⁊ qꝛ eſt ſimplicior: iõ etiã ſequit̃ ꝙ ſit nobilior. ¶ Uñ pꝫ ſolutio ad ſcðm.

DEinde queſituꝫ eſt de hoĩe. Et circa hoc queſituꝫ eſt de partib⁹ nature humane. De ſacris gratie. Et de cõuerſatiõe humane vite. Circa pmuꝫ q̃rebant̃ duo. Primo de aĩa. Scðo de corpe. Articulus. V.

DE anima aũt q̃ſitũ eſt vtrũ ſint eiuſdeꝫ ſube anima ſenſitiua ⁊ intellectiua. Et oſtendebat̃ ꝙ nõ. Nam aĩa ſenſitiua educit̃ de potẽtia materie. intellectiua vero eſt per creationẽ. Nõ eſt ergo eadeꝫ ſuba vtriuſq̧. ¶ P̃. in nulla ſuba q̃ ſit vna ⁊ eadẽ eſt eodeꝫ tpe mot⁹ ad oppoſita. Sꝫ ſenſus ⁊ rõ eodeꝫ tpe mouent̃ ad oppoſita. ſicut dic̃ aplŝ ad ro. 7. Uideo aliã legẽ in mẽbris meis repugnãtẽ ⁊c̃. g̃ ſenſitiua ⁊ rõnalis nõ ſunt vni⁹ ſube. ¶ P̃. corruptibile ⁊ icorruptibile nõ ſunt eiuſdẽ gnĩs. g̃ nec idẽ numero. Sꝫ aĩa ſenſitiua ẽ corruptibilis. itellectiua võ incorruptibilis. g̃ ſenſitiua ⁊ itellectiua nõ ſũt eedẽ nũero. ⁊ ſic nec eiuſdẽ ſube. ¶ P̃. aĩa ſenſitiua eſt cõis nobis ⁊ brutis. Sed in brutis educit̃ de potẽtia materie. g̃ ⁊ in nobis. non eſt g̃ eadẽ cũ intellectiua q̃ eſt per creationem.

¶ Cõtra. Uni⁹ ꝑfectibilis vna eſt perfectio. Sed corp⁹ humanũ eſt vnũ ꝑfectibile. g̃ aĩa q̃ eſt ei⁹ ꝑfectio eſt vna.

Reſpõdeo dõm ꝙ circa ordinẽ formaꝝ eſt duplex opĩo. Una ẽ Auicebron ⁊ quorũdã ſeq̃ciũ ei⁹ ꝙ dicũt ꝙ ſꝫ ordinẽ generꝝ ⁊ ſpẽrũ ſunt diuerſe forme ſubales ſibi inuicẽ aduenientes: ſicut ẽ ſuba ẽ corp⁹ ẽ aiatũ ⁊ ẽ aĩal. Dicũt g̃ ꝙ q̃dã forma ſubalis eſt ꝑ quã ẽ ſuba tñ: poſtea ẽ q̃dã alia ꝑ quã ẽ corp⁹: deiñ ẽ ⁊ alia ꝑ quã ẽ aiatũ: ⁊ alia ꝑ quã eſt aĩal: ⁊ alia ꝑ quã ẽ hõ: ⁊ ſic dicũt de alijs formis ſubalib⁹ reꝝ. Sꝫ hec põ ſtare nõ ꝑt: qꝛ cũ forma ſubalis ſit q̃ facit h aliqd: ⁊ dat eẽ ſubale rei. tũc ſola p⁹ forma eẽt ſubal̃ cũ ipſa ſola daret eẽ ſubale rei ⁊ faceret h aliqd. oẽs ãt poſt pmã eẽnt accñtalr̃ aduenientes: nec darẽt eẽ rei ſimplr̃: ſꝫ eẽ tale: ⁊ ſic in amiſſiõe vel acq̃ſitõe ipſaꝝ nõ eẽt

gnãtio ⁊

gñatio ⁊ corruptio:ſ; tm̃ alteratio. vñ p; ꝟ nõ eẽ vex. Simile ẽt eẽt in potẽtijs aĩe. na; ſola pma. ſ. vegetabilis eſſet forma ſubalis: ⁊ faceret ꝟ aliqd. alie vo eẽnt accñtales: qḋ oĩno ẽ falſum. Et iõ dõ; ẽ ꝙ hoꝝ forme differũt ſ; pfectũ ⁊ impfectũ. Eſt. n. aliq̃ forma q̃ nõ dat niſi eẽ corp⁹ tm̃. Aliq̃ eſt magis pfecta q̃ ẽt dat eẽ ⁊ viuere quocũq; mõ viuẽdi. Aliq̃ q̃ cũ his dat ẽt ſenſũ. vñ p; ꝙ ſemꝑ vltia eſt pfectior pmis: ⁊ h; ſe ad poꝛes ſic pfectiſſima ad iperfectiſſima;. ⁊ iõ qcqd ꝯtinet in ipſis totũ ẽ v̾tute in vltima. Uñ dõm eſt ꝙ vna ⁊ eadẽ eẽntia eſt aĩe ſenſitiue ⁊ itellectiue: ſ; itellectiua h; ſe ad ſenſitiuã ſic pfectũ ad imperfectũ. Q᷒ ẽt ſpãliter aĩa ſenſitiua ⁊ itellectiua ſint vni⁹ eẽntie ſignum ẽ: q2 niſi vires aĩe radicarent in vna eẽntia nũq̃; vna ipediret ab alia: nec ẽt v̾tus vni⁹ redũdaret in aliã. Itẽ cu; itellect⁹ nõ hẽat determinatũ organũ in corpore: q̃ mediante exerceat opõnes ſuas: ad qd vniret corpi niſi eẽt eiuſdẽ eẽntie cũ aĩa ſenſitiua. Sic ḡ p; ꝙ vna eẽntia ẽ aĩe ſenſitiue ⁊ intellectiue: ſ; differunt ſ; pfectu; ⁊ iperfectum: vt dctũ eſt.

Ad primu; ḡ dõ; ꝙ aĩa ſenſitiua educit de potentia mãe in brutis: in nobis vo nõ: ſ; eſt ꝑ creationẽ: cu; ei⁹ eẽntia ſit eẽntia aĩe rõnalis q̃ eſt ꝑ creationẽ. ℂ Ad 2ᵐ dõm ꝙ nõ eſt icõueniẽs aliqd idẽ exiſtẽs ſm diuerſas vires vel partes moueri ad oppoſita. ⁊ iõ l; ſuba aĩe hũane ſit eade; ſenſitiue ⁊ intellectiue. tñ põt ſm diuerſas ptes ⁊ vires moueri ad oppoſita. vt. ſ. ſenſus moueat ad ea q̃ ſunt ſibi ꝓpa: ⁊ rõ ad ea ad q̃ ordinat. ℂ Ad 3ᵐ dõm ꝙ l; icorruptibile nõ ſit idẽ cũ corruptibili: tñ inuenit aliqd icorruptibile qḋ h; aliq̃; ꝓpetatẽ cõe; corruptibili: ⁊ ſic ẽ i aĩa rõnali. Nã ipa ſuba aĩe ẽ icorruptibil: nihilomin⁹ tñ h; aliqd in ſe. ſ. ſenſitiuũ: qḋ ẽ cõe ẽt cõruptibili. ℂ Ad 4ᵐ dõ;: ꝙ l; aĩa ſenſitiua ſit cõis in nobis ⁊ brutis q̃tũ ad rõnẽ generis: tñ q̃tũ ad rõnẽ ſpẽi alia eſt in hoĩe ⁊ alia in brutis: ⁊ ſilr̃ alia in aſino ⁊ alia in eq̃ ⁊ i boue: ⁊ ſm ꝙ dr̃nt aliq̃ ſpẽ: ita ẽt dr̃t in eis aĩa ſenſitiua. ⁊ iõ nõ ſeqt: ꝙ ſi in brutis educat de po⁹ mãe ꝙ ẽt in hoĩe: q2 in hoĩe ẽ altioris ſpẽi: ⁊ eſt ꝑ creationẽ. Articulus VI.

De corpore aũt q̃ſitũ eſt: vtꝝ reſurget idẽ nũero. ⁊ oñdebat ꝙ nõ q2 ſ; phm in topi. illud dr̃ idẽ nũero: qḋ ẽ idẽ ꝓpo accñte ⁊ diffinitiõe. S; corpus in reſurrectiõe nõ hẽbit eadẽ ꝓpria: q2 mõ riſibile. tunc nõ: nõ eade; accñtia: q2 nũc alb⁹ criſp⁹ niger ⁊ hmõ q̃ tũc nõ erũt. nõ eadẽ ẽt diffinitio: q2 mõ diffinit ꝑ mortale. tũc vo nõ mortale erit. ḡ vr̃ ꝙ nõ reſurget idẽ nũero. ℂ P̃. identitas mãe facit idẽ nũero. S; mã corpis reſurgẽtis nõ erit eadẽ cũ corpe qḋ nũc eſt: cu; mlte forme reiterent in ea. ḡ corp⁹ nõ reſurget idẽ nũero. ℂ P̃. phus dicit in lib. de aĩa. ꝙ nõ ẽ eadẽ ſtatua nũero q̃ deſtruit ⁊ de eode; ęre reficit. Pari ḡ rõne corp⁹ qḋ mõ corrũpit nõ erit idẽ nũero cu; eo qḋ reſurget. ℂ P̃. ꝯſtat ꝙ hõ hũanitate ẽ hõ ⁊ vna hũanitate vn⁹ hõ. S; i corpe qḋ nũc ẽ ⁊ qḋ reſurget erũt due humanitates: q2 ꝑ mortẽ deſtruit forma toti⁹. ḡ erũt duo homines: ⁊ ſic vr̃ ꝙ corpa nõ reſurgẽt eadem numero.

ℂ Contra Iob. 19. quem viſurus ſum ego ipſe ⁊c̃.

Reſpondeo dõ; ꝙ ad ꝟ ꝙ aliqd ſit idẽ nũero reqrit identitas pncipioꝝ eſſentialium. Uñ qḋcũq; pncipioꝝ eẽntialiu; ẽt in ipo idiuiduo variet: necẽ eſt ẽt idẽtitatẽ variari. Illud aũt eſt eẽntiale cuiuſ; idiuidui: qḋ ẽ de rõne ipſi⁹. ſic cuilib; rei mãli ſunt eẽntialia mã ⁊ forma. vñ ſi accñtia varient ⁊ mutent: remanẽtibus pncipijs eẽntialib⁹ idiuidui: ip; idiuiduũ remãet idẽ. Cũ ḡ pn⁹ eſſentialia hoĩs ſint aĩa ⁊ corp⁹. ⁊ hec remaneant: q2 reſurget eadẽ anima ⁊ idẽ corp⁹. dõm ꝙ corp⁹ hominis reſurget idem numero.

Ad ſecundũ ḡ dõ; ꝙ obiectio illa ꝓcedit ex falſo itellectu lr̃e. Nõ. n. dr̃ idẽ nuõ illud qḋ h; ide; accñs nunc ⁊ poſtea: ⁊ idẽ ꝓpriũ: ſ; illud eſt idẽ nuõ qḋ eſt idẽ cũ accidẽte ⁊ idẽ cu; ꝓpo: ſicut cũ ſubm eſt ide; cũ accñte ꝓpo et diffõne: ⁊ nõ illa q̃ hñt idẽ accñs idẽ ꝓpriũ ⁊ vnã diffinitionẽ. vñ p; ꝙ obijciẽs falſe itellexit textũ. Dato ẽt ꝙ ſ; illu; itellectũ ꝓcedat obiectio. Dõm ꝙ itelligit de accñtib⁹ indiuiduãtib⁹. i. de dimenſiõib⁹: ⁊ erunt hec in corpib⁹ glificatis. Itẽ erit ibi idẽ ꝓpriũ. ſ. riſus. Iob. 8. Implebit os tuum riſu ⁊ labia tua iubilo. De diffõne vero dõ; eſt ꝙ l; reſurgat imortale: tñ vera mortalitas nõ tollet ab eo: q2 nã hũana erit ibi q̃ ex ſe h; ꝙ ſit mortalis. ℂ Ad 2ᵐ dõm ꝙ l; eadẽ mã faciat idẽ nuõ: nõ tñ mã nuda nec que facit pñᵐ in numero: ſ; vna mã ſm ꝙ eſt ſub dimenſionibus terminantibus ipſam facit ide; nuõ. vñ l; multe forme reiterent in mã corpis reſurgentis: tñ reſurget corpus ſub eiſdẽ dimenſiõib⁹ ⁊ cũ eiſdẽ pncipijs eẽntialib⁹. ℂ Ad 3ᵐ dõ; ꝙ Aug. dicit ꝯuũ. Ipſe. n. vult ſi ſtatua reficiat ex eode; ęre ꝙ ſit eadẽ nuõ. Nihilomin⁹ tñ dõ; ꝙ oĩa artificialia ponunt 2ʳ in genere: vel in ſpẽ: q2 vel per mã; ſuã: vel ꝑ formã ſuam. Nãlia aũt ponunt in gñe vel ſpẽ tm̃ ꝑ formã ſuã. forme ãt artificiales: q2 ſunt accñtia. iõ op; ꝙ collocẽtur in gñe vel ſpẽ ꝑ mãm. nãles vo nõ: q2 ſunt ſubales. Dico ḡ ꝙ ſi ꝯſideret ſtatua ꝓut ponit in gñe vel ſpẽ ꝑ mãm ſuã: ſic reficit eadẽ ſtatua. Si vo ꝯſideret ꝓut ponit in genere vel ſpẽ ꝑ formã: ſic dico ꝙ nõ reficit eadẽ ſ; alia: q2 alia ẽ forme hu⁹ ⁊ alia illi⁹. in corpe aũt non eſt ſic: q2 in corpe erit eadẽ forma. ℂ Ad 4ᵐ dõm ꝙ nõ ſunt due humanitates in corpe qḋ corrumpit ⁊ qḋ reſurgit: ſ; vna: q2 pncipia eẽntialia nõ mutantur: ſed ſunt eadem.

De ſacramẽtis vo gñe q̃ſita ſunt tria. Pmo de ſacro confirmationis. Scḋo de ſacro eucharĩſtie. Tertio de ſacro mr̃imonij. Articulus. VII.

Circa pᵐ q̃rit vtꝝ ſolus ep̃s debeat cõferre ſacrm̃ ꝯfirmatiõis: vl ẽt ali⁹. ⁊ vr̃ ꝙ nõ ſolũ ep̃s: ſ; ẽt ꝙ qlib; ſacerdos poſſit cõferre. Cõſtat. n. ꝙ i ꝯfirmatiõe ꝯfert grã ſpũalis. S; hu⁹ grẽ collatio ſic eſt ordiata: vt nõ poſſit impediri. ꝯſtat aũt ꝙ ꝑ abſentiã epoꝝ multotiẽs impedit: q2 nõ ſunt vbiq; pñtes. ḡ d; ꝯferri ꝑ miniſteriu; ſacerdotum q ſunt vbiq; pſentes. ℂ P̃. ſacra inſtituta ſunt ꝓꝑ vtilitatẽ. ḡ debẽt eo mõ ꝯferri quo cõpetit vtilitati oĩum. nõ aũt competeret vtilitati ſi ſolus ep̃s ꝯferret hoc ſacrm̃: in quo dat robur ſpũs ſci: q2 nõ oẽs hñt opportunitatẽ ep̃i ḡ d; fieri per ſacerdotes per quos pñt oẽs ꝯſequi hanc vtilitatem. ℂ P̃. cõſtat ꝙ ſacrm̃ baptiſmi eſt maius q̃; ſacramentum ꝯfirmatiõis. Sed baptiſmus põt ꝯferri ꝑ quoſlibet ſacerdotes. ergo multo magis confirmatio.

ℂ In contrarium eſt eccleſie conſuetudo.

Reſpondeo dõm ꝙ ꝓpri⁹ miniſter ſacri cõfirmationis eſt ep̃s. ⁊ hoc probat rõne ⁊ auctoritate. Ratiõe qde;: q2 cõfirmatio ad hoc fit vt homo in quadã perfectiõe ꝯſtituatur: cum detur ad robur ſpiritus ſancti. vt. ſ. homo ex hoc fiat fortis ⁊ robuſtus ad confitendum ⁊ proponendum fidẽ coram regibus ⁊ principib⁹. vnde ⁊ ꝓpter hoc fit in fronte vt non pertimeſcat nec confundatur proponere fidẽ coram omnibus ⁊ defendere. Sicut aũt Diony. dicit: tres ſunt actiões hierarchie. ſ. purgare illuminare ⁊ perficere. purgare eſt proprium diaconoꝝ. illuminare preſbyteroꝝ: ⁊ hoc conſiſtit maxime in euchariſtia. perficere vo eſt epiſcopoꝝ. ⁊ ideo omnia ſacramenta que ad perfectione; ꝯferuntur pertinẽt ad collatione; ep̃i: que ſunt collatio ordinũ: conſecratio virginum ⁊ vaſoꝝ: et confirmationis ſacramentu;. vñ alius nõ poteſt ꝯferre cõfirmatiõis ſacramentũ niſi ep̃s. Hoc ẽt p; auctoritate ſcri

Digitized by Google

pture. Cōfirmatio.n. cedit in locū impōnis manuū. Ꝥ aūt nō poterat fieri niſi ꝑ ſolos apl'os. vñ ꝛ ꝑ Philippus ꝗ ꝑdicauerat vbū dñi in Samaria: nō iponebanť manꝰ: ſꝫ apli qui erāt hieroſolymis audito ꝙ Samaria recepit vbū dei: miſerūt ad eos Petrū ꝛ Joānē. ꝛ poſtea ſeqť. Tunc imponebāt manꝰ ſup illos ꝛc. vñ cū epi ſuccedāt in locū aploꝝ: ſolis epis debeť collatio ſacri ꝯfirmatiōis. Inuenimus tñ ꝙ aliq̄ ꝗ in q̄dā ꝑfectiōe ꝯſtituūtur: ex diſpēſatiōe cōmittuntur ſimplicibꝰ ſacerdotibꝰ: ſicut collatio minoꝝ ordinuꝫ: ꝛ hꝫ: qđ ēt de ꝯfirmatione fieri poſſet cum diſpenſatione: ſine qua nullus dꝫ conferre hoc ſacrm̄ niſi ſolus epus.

Ad primū ꝗ dōm: ꝙ nō oia ſacra in qbꝰ cōferť grā ſpūalis pōt ꝯferre ſacerdos. vñ lꝫ in ſacramēto ꝯfirmatiōis ꝯferať grā ſpūalis: nō tñ cōpetit ſacerdoti: qꝛ ꝑfectiori mō in ſacro ordinis ꝯferť grā ſpūalis: qđ reſeruať ſolis epis ꝓpter ꝑfectionē: in q̄ cōſtituit. Nec obſtat de impedimēto: qꝛ pñt recurrere ad ciuitates in qbus ſūt epi pñtes. ¶ Et ꝑ Ꝥ pꝫ ſolo ad 2m. ¶ Ad 3m dōꝫ ꝙ ſacrm̄ baptiſmi eſt maiꝰ necītate: nō ꝑfectiōe. ꝛ iō pp eius neceſſitatē nō ſolū ſacerdotes: ſꝫ ēt qlibꝫ xp̄ianꝰ pōt baptiꝫare in articulo necītatis. vbi nō hꝫ copia ſacerdotis: ſeruata nihilominus forma ſacri. Cōfirmatio vo qꝛ nō eſt adeo neceſſaria ꝛ cōſtituit in q̄dā ꝑfectione. vt dcm̄ eſt: maioribus reſeruatur. ſ. ſolis epis.

Circa ſacrꝫ eucbariſtie queſita ſunt duo. Primo de illis ꝗ excludunť a cōſecratiōe ꝑ fornicationē. 2º de illis ꝗ excludūť a ꝑticipatiōe ſacri ꝑ excōmunicationē.

Articulus. VIII.

a D primū q̄ſitū eſt. vtꝝ aliqs poſſit audire miſſaꝫ ſacerdotis fornicarij qn peccet mortalr. vř ꝙ non poſſit audire ſine pctō mortali. Eccl'ia eni ꝑcepit ſub anathemate: ꝙ nullus audiat miſſam a fornicario ſacerdote. Sꝫ facere ꝯ hꝫ mandatum eſt peccatum mortale. ꝗ ꝛc.

¶ Contra eſt qđ in multis locis per mundum ſuſtinetur.

Reſpōdeo dōꝫ ꝙ circa hoc eſt ꝯſiderāduꝫ ꝙ aliqd quātū ad ius nāle eſt ꝑ ſe malū: ꝛ aliqd malū eſt q̄ntū ad ius poſitiuū. Quicūq̄.n. ſacerdos in pctō mortali exñs celebrat: peccat mortalr. vñ ſi cōſtaret mihi euꝫ eē in pctō mortali ꝛ inducerē euꝫ ad celebrādū: peccarē mortalr. ꝛ Ꝥ eſt ſm ipm ius nāle: qꝛ Ꝥ eſt ꝓuocare euꝫ ad pctm̄ mortale. Jus āt poſitiuū addit plus: ꝙ nō ſolum debeā inducere eum ad celebrāduꝫ: ſꝫ ēt ſi audiā eius miſſam pecco mortalr: qđ qdē iſtitutū eſt in penā ſacerdotis fornicarij. Attēdēduꝫ tñ eſt ꝙ Ꝥ nō itelligiť de q̄libꝫ ſacerdote fornicario: ſꝫ de publicis fornicarijs: ꝗ ꝓpe dicūr publici: qꝛ iudicio ꝛ ſentētia eccl'ie vocanť publici. Vñ qcunq̄ a tali fornicario publico audit miſſam peccat mortaliter.

Ad illud qđ obijciť dōm ꝙ ſi ſuſtineť a platis pp Ꝥ nō excuſať: qꝛ hoc eſt vel pp negligētiā: vel pp miſeriā ꝛ defectuꝫ ipſoꝝ platoꝝ: ꝗ nō ſunt auſi corrigere alios: cum in ſe multa corrigēda cogſcāt: vel ēt pp timorē aliqꝫ. vñ nō excuſanť pp hoc.

Articulus. IX.

c Irca 2m q̄ſitum fuit: vtꝝ aliqs loquēdo comedēdo ſeu ſtādo cū excōicatis peccet mortalr. ꝛ vř ꝙ ſic: qꝛ multi magri decretoruꝫ ꝛ magni Ꝥ dicunt. ¶ P. facere ꝯ ꝑcepta eccleſie eſt pctm̄ mortale: ſꝫ eccl'ia mandat ꝙ nullus loquať: nec comedat cuꝫ excōicatis. Ꝥ ꝗ ꝗ facit peccat mortalr. ¶ P. q̄dā decretalis dicit vbi ꝯſulebať ſūmꝰ pōtifex: vtꝝ poſſꝫ ꝑticipari excōicatis. ꝙ Ꝥ ēt ꝓ vitādo diſpēdio mortis nō dꝫ facere: ꝛ huiꝰ aſſignat cām dicēs: qꝛ ē peccatū mortale. vř ꝗ ꝙ qcunq̄ in aliq̄ ꝑticipat cū eis peccet mortalr. ¶ Cōtra ē ꝙ nos videmꝰ mltos ꝑfectos viros Ꝥ facientes: ꝗ nullo mō Ꝥ facerent: ſi eſſet pctm̄ mortale.

Reſpōdeo dōm ꝙ aliqs ꝑ excōicationeꝫ ſeparať a cōione fideliū: nō āt boluꝫ niſi ꝑ accñs: qꝛ intm̄ ſepať a cōione boluꝫ iq̄ntū ꝯuenit ſepari a cōione fideliū. dico ꝗ ꝙ aliqs pōt cōicare ſeu ꝑticipare cuꝫ excōicato directe ꝛ idirecte. Directe qdē in his q̄ ſūt fideliū: ꝛ ſic ille ꝗ Ꝥ mō cōicat ſibi peccat mortalr. Et hoc ꝯtingit tripl'r. qꝛ ſi cōico ſecuꝫ in diuinis ſicut ſi orez ꝓ eo: vel audiā miſſaꝫ cū eo: ꝛ i alijs ſpūalibꝰ. Jtē ſi ex ꝯtēptu: ꝛ Ꝥ in quocūq̄ cōicat qs cū eo q̄ſi ꝯtēnēs mādatū eccl'ie peccat mortalr. Jtē qcūq̄ ꝑticipat ſecū in crimie ꝛ in cā. Indirecte vo cōicat qs cum eo in his q̄ ſunt hoīs ſic in vbo in cibo ꝛ i his q̄ ſunt ſimpl'r hūane ꝯuerſatiōis: ꝛ ſꝫ Ꝥ nō peccat mortalr ſꝫ venialr: niſi faciat ex cōtēptu: vt dictum eſt.

Ad primuꝫ ꝗ dōꝫ ꝙ opio decretiſtaꝝ nō eſt vā: qꝛ ipſi plus aſſentiūt i his ꝛ ſequunť iꝰ hūanū q̄ diuinū: cuꝫ plus ſit aſſentiēdū diuino q̄ hūano: ꝛ iō melior ē opio alioꝝ ꝗ dicūt ꝯriū. ¶ Ad 2m dōꝫ ꝙ cōicare cū excōicato directe ē ꝯ ꝑceptū eccl'ie: ꝛ ē pctm̄ mōtale: ſed idirecte nō ē ꝯ: ſꝫ ꝓter ꝑceptū eccl'ie: ꝛ Ꝥ nō ē pctm̄ mōtale ſꝫ vēiale. Vñ ſciēdū ē ꝙ q̄dā ſūt ꝑ ſe malū: ꝛ hec nō pñt fieri ſine pctō: ſic cōicare excōicato i his q̄ ſunt excōicati: ꝛ iō nō pōt fieri ſine pctō. Quedā vo ſūt occaſiōes maloꝝ tñ, ꝛ iſta pñt fieri ſine pctō mortali: ꝛ ſic ē loq vel cōedere cuꝫ excōicatis. ¶ Ad 3m dōꝫ ꝙ nō ſolū qs dꝫ ſubire mortē añ q̄ peccet mortalr: ſꝫ ēt añq̄ peccet vēialr: qꝛ pctm̄ iq̄ntuꝫ pctm̄ nūq̄ eēt eligibile. Si.n. eēt eligibile nunq̄ eēt pctm̄: ꝛ ſic nō peccarē ſi facerē. ꝛ iō ꝑ hoc nō ꝯcludiť ꝙ iō nō ſit ꝑticipādū eis: qꝛ ē pctm̄ mortale: ꝛ ꝗ Ꝥ facit peccat mortaliter: qꝛ ēt ſi eēt veniale nō eēt ꝑticipādū eis: ꝛ tñ nō peccaret mortalr ꝑticipādo. ¶ Vel dōꝫ ē ꝙ decretalis illa itelligiť de illis ꝗ directe cōicant excōicatis.

c Irca ſacramentum matrimonij queſita ſunt duo. Primo đ maleficiatis. Secundo de frigidis.

Articulus. X.

AD primuꝫ q̄ſitū ē. vtꝝ maleficia impediāt mr̄imoñ. vř ꝙ nō: qꝛ opꝰ dei ē fortiꝰ q̄ diaboli. Sꝫ mr̄imoñ ē opꝰ dei: maleficiuꝫ vo opꝰ diaboli. ꝗ mr̄imoñ eſt fortiꝰ maleficio: nō ꝗ impeditur per ipſum.

¶ Cōtra. Maior eſt ptās demonis q̄ hoīs. Sed hō pōt mr̄imonium impedire. ergo ꝛ demones.

Reſpōdeo dōm ꝙ mr̄imonium eſt quaſi qđdā pactū. Nā ꝑ mr̄imoñ vnus tradit ptātē ſui corporis alteri ad carnalē copulā. Cōſtat āt ꝙ pactū đ impoſſibili nullū eſt: cū nll's poſſit ſe obligare ad ipoſſe. ꝛ iō qñ aliqs obligat ſe ꝑ mr̄imoñ ad carnalē copulā: ſi Ꝥ ſit ei ipoſſe mr̄imoñ nullū ē. Sꝫ nōndū ē ꝙ ipoſſibilitas carnal' copl'e ex aliq̄ ipedimēto ꝯueniēs pōt dupl'r ꝯſiderari: ꝙ vl illud ipedimētū ē ſupueniēs mr̄imoñ iā ꝯſumato: vl ꝑcedēs. Si eſt ſupueniēs: tūc mr̄imoñ iā ꝯſūmatū nūq̄ ſoluiť. Si vo ipedimētū ꝑcedat: tūc mr̄imoñ nōdū ꝯſumatū ſoluiť. Jtē circa Ꝥ ſciēdū ꝙ ipedimēta hꝫ vel ſūt ꝑpetua: vl ad tp̄s. Si ſūt ꝑpetua: tūc mr̄imoñ illud ſimpl'r ipediť. Si vo ſūt tpalia: tūc mr̄imoñ nō ipediť ſimpl'r: ſꝫ ad tp̄s: ita tñ ꝙ ipedimētū in vtriſq̄ ꝑcedat. De maleficijs āt ſciēdū ē ꝙ qdā dixerūt ꝙ maleficiū nihil eſt: ꝛ Ꝥ ꝓueniebat ex infidelitate: qꝛ volebāt ꝙ demōes nihil ſūt niſi imaginatiōes holuꝫ: iq̄ntū ſ. hoīes imagiabāť eos: ꝛ ex iſta imagiatiōe territi ledebāť. Fides vo cathoca vult ꝙ demōes ſint aliqd: ꝛ poſſint nocere ſuis opōnibꝰ: ꝛ ipedire carnalē copulā. ꝛ iō hꝫ ipedimēta ſi ꝑcedāt: ꝛ ſūt ꝑpetua vt dcm̄ ē ſimpl'r ipediūt mr̄imoniū.

Ad primū ꝗ dōꝫ ꝙ ēt diabolus ē opꝰ dei ꝛ ñ ſolus mr̄imoñ: ꝛ iter opa dei vnū ē fortiꝰ alio. ꝛ vnū ipediť ꝑ aliud magis forte. Vñ cū diabolus ſit fortior q̄

tioꝛ ꝙ matrimonium nihil prohibet per ipſum matrimonium impediri. Articulus. XI.

Jrca ſcdm̄ q̄ſitū eſt: vtrū frigiditas impediat mr̄imoniū. Uī ꝙ non. qꝛ ſenes
c ſunt frigidi: ꝛ tn̄ contrahunt matrimonium.
¶ In ɔ̄triuꝫ eſt qꝛ nullus obligat ſe ad ipoſſibile. Sed impoſſibile ē frigidis carnalr̄ alicui copulari. ergo ſi ad hoc obligant ſe pactū hꝰ nullū erit.

Reſpódeo dōꝫ ꝙ fritas eadē rōne ipedit mr̄imōiū ſicͣ maleficiū: cū ſit eadē ipoſſibilitas in vtroqꝫ: nihilominꝰ tn̄ differt frigidus ꝛ maleficiatꝰ. Frigidus. n. ē ipotēs ſimplr̄ q̄tū ad oēs. maleficiatꝰ vō ē qdam ipotēs: nō tn̄ quo ad oēs: ſꝫ quo ad vnū tm̄. Nā maleficiuꝫ ɔ̄ſiſtit in imaginatiōe viri reſꝑ vnius mulieris: inq̄tū. ſ. opatione demonis ſit illi abominatio alicuius mulieris: quaꝫ ꝑꝑ horroꝛē refugit ꝛ reſpuit: ꝛ iō alr̄ ipedit frigiditas ꝛ aliter maleficiū. Nam frigiditas impedit aliquem: ita ꝙ remaneat abſqꝫ oī ſpe ɔ̄hēdi ſi ab vna ipediat̄. Uñ ſi aliqñ aliqs efficit̄ potēs oꝫ reintegrare p̄mū mr̄imoniū: vñ frigiditas ſoluit ɔ̄ctū ꝛ ipedit ɔ̄hendū: maleficiatꝰ vō ipedit̄ q̄tuꝫ ad iſtā tm̄: vñ dat̄ ei licentia nubēdi alteri. Et mulieri ſilr̄: vñ maleficiū ſoluit ɔ̄ctū: ſꝫ nō dirimit ɔ̄hēdū: vt iā pꝫ.

Ad pᵃmū ḡ dōm ꝙ ſenes ſunt frigidi nō qdeꝫ ad actū gnātiōis: ſꝫ ad gnātioneꝫ plis: ꝛ iō cū poſſint carnalr̄ copulari non ſoluit̄ mr̄imoniūꝫ: frigiditas vō q̄ oīo carnalē copulā ipedit ſoluit matrimoniū.

Jrca cōuerſationē vō hūane vite q̄ſita ſūt q̄dā ꝑ cōparationē ad ꝓximū. Que-
c dam vero ꝑ cōparationē ad res q̄ in vſuꝫ hominum veniūt. Per cōparationeꝫ vero ad ꝓximū q̄ſitū eſt de correctione fraterna: circa quā duo queſita ſunt. Articulus. XII.

PRimo vtrū debeat aliqs in publico vel ī ꝑuato corrigere ꝓximū vel fratrē ſuū. vī ꝙ occulte. Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuꝰ: vade. ꝛ corripe eū īter te ꝛ ipſuꝫ ſolū: vī ḡ ꝙ occulte ſit corrigēdus frater delinquēs.
¶ Cōtra. Ad Thi. 5. Peccātē corā oībus argue. ¶ Itē. aliq̄ cōſtitutiones hoc hn̄t: vt. ſ. publice corrigantur.
¶ Rñ° dōꝫ ꝙ hꝰ correctio ex charitate dꝫ ꝓcedere: ꝛ idē ē ꝙ dr̄ fr̄na correctio: ꝛ iō oꝫ ordinē fr̄ne correctiōis ſumere ſꝫ ordinē charitatis. Ordo āt charitatis. ē vt qs bono ꝓximi ꝑferat cōe bonū. Itē vt velit bonū ꝓximi ē ɔ̄ſcie ꝛ fame: ꝛ ī his magis velit bonū ɔ̄ſcie: qñ vtrūqꝫ hr̄i nō pt̄. Et iō his ɔ̄ſideratis credo ꝙ ſi eēt aliqd pctm̄ carnale ſeu ſpūale qd vgeret ī detrimētūm ml̄titudīs ꝛ ſtati ē reuelādū: cū ꝑpōderet bonū cōe ī ordie charitatis: vt dcm̄ ē: bono ꝓximi ſiue ſit fame ſiue ɔ̄ſcie. Qñ vō ñ timet̄ ml̄titudis detrimētuꝫ: tūc dꝫ qs vtrūqꝫ cuſtodire. ſ. bonū fame ꝛ ɔ̄ſcie: corrigēdo occulte iter ſe ꝛ ipm̄. Si āt ex h̄ correctio nō ſeq̄t̄: tūc ſm ordinē euāgelij dꝫ ſecū adhibere aliū: vel ēt referre ecclie: nihilominus tn̄ ꝛ ī h̄ ſuādus ē ordo: vt ſi pctm̄ ſit publicuꝫ: publice corrigat̄: ſi vō occultuꝫ occulte: ꝛ iō dr̄. Si peccauerit ī te frater tuus. ī. te ſciēte ſolū ꝛc. q̄tū ad occultū: q̄tuꝫ vō ad publicū dr̄. Peccātē. ſ. publice corā oībus argue.
¶ Et ſic pꝫ ſolutio ad p̄mum vtriuſqꝫ partis. ¶ Ad aliud vero dōm ꝙ illud de cōſtitutionibus ordinatū eſt ꝛ ſeruari dꝫ in his que vergunt in periculum ꝛ detrimētum ſocietatis ꝛ collegij. Articulus. XIII.

Ecūdo q̄rit̄ vtrū ſi aliqs ſciat pctm̄ ꝓximi peccet moꝛtalr̄ referēdo illud
a ſtati ꝑlato ſuo. vī ꝙ ſic. qꝛ facere ɔ̄ ordinē euāgelij ē pctm̄ moꝛtale. Sꝫ ſtatiꝫ referre ꝑlato eſt ɔ̄ ordinē euāgelij: ergo peccat moꝛtaliter.
¶ Cōtra eſt. qꝛ hoc faciunt multi viri ꝑfecti: qui nullo mō hoc facerent ſi eſſet pctm̄ moꝛtale. ¶ Itē. ꝑlati poſſunt nō ſolū de ꝑteritis: ſed ꝛ de futuro hēre cautelā: ꝛ ideo ſi eis referatur non videt̄ eſſe peccatuꝫ moꝛtale.

Reſpódeo dōm: ꝙ vbū dñi qd dic̄ Mat. 18. de correctione fraterna eſt itelligendū ſicͣ alia vba que dicit ꝑtinētia ad humanos actꝰ ꝛ ſuari dꝫ ſm ꝙ depēdet a charitate: ꝛ iō dico ꝙ ſemꝑ cū debitis circūſtantijs itelligēda ſūt. Sciēdū eſt aūt ꝙ in criminibꝰ triplr̄ ꝓcedit̄ ſm iura: qꝛ per inq̄ſitionē. ꝛ h̄ eſt in pctis publicis: ꝛ nō dꝫ fieri niſi ꝑcedat clamoꝛ ɔ̄gregationis. Itē per denūciationē ꝛ per accuſationē: ꝛ h̄ eſt in ꝑuatis. Si aūt ꝓcedatur per accuſationē: tunc dꝫ fieri ꝑſcriptio: qꝛ obligat̄ accuſans ad talionē: ꝛ in h̄ intēdit̄ vt finis bonū reipublice. vñ hoc pōt fieri ſꝫ volūtatē ſiue publice ſiue ꝑuatim. Si aūt ꝓcedat̄ per denūciationē: tūc dꝫ ꝑcedere fraterna ammonitio: qꝛ finis huiꝰ eſt emēdatio ꝓximi: ꝛ iō dꝫ ſuari ordo fraterne correctionis. vtrū aūt ſtatim cū qs ſcit fratrē ſuū peccaſſe debeat denūciare ꝑlato. dico ꝙ in his diſtinguendū eſt de ɔ̄ditionibꝰ ſubditi ꝛ ꝑlati. Nā ſi ego ſcio ꝙ frater per me corriget̄: tūc nō debeo h̄ denūciare prelato. Si aūt vī ꝙ h̄ meliꝰ fiat per ꝑlatū: ꝛ ꝑlatꝰ nihilominꝰ ſit pius diſcretꝰ ꝛ ſpūalis nō hn̄s rancoꝛē ſeu odiū aduerſus illū ſubditū: tūc licite pōt h̄ denūciare ſibi: ꝛ tūc nō dicit ecclie: qꝛ nō dicit ei ſicͣ ꝑlato: ſꝫ ſicͣ ꝑſone ꝑficiēti ad correctionē ꝓximi ꝛ emēdā. Sꝫ qꝛ ꝑꝑ ɔ̄ditiōes diuerſas ꝑlatoꝝ ꝛ ſubditoꝝ: nō pōt in hoc dari gnāle iudicium: qꝛ aliqñ ꝑlatus vel mouet̄ ad odiū aduerſus ſubditū vel ſubditus nō bñ ferret vba ꝑlati: iō tenēdū eſt h̄ ꝓ regula ꝙ in oībꝰ iſtis ſemꝑ ſuanda eſt charitas: ꝛ qd melius ꝛ magis expedire videtur ꝛ ſi h̄ intēdat. ſ. emēdā ꝓximi: ſeruet q̄tū pōt bonū charitatis: tūc denūciando nō peccat. Si vō denūciet cuicunqꝫ ꝑſone hoc ex malicia: ꝛ vt ꝓximus ɔ̄fundat̄ vel deprimatur: tunc denuncians ſiue accuſans peccat moꝛtaliter.

Ad pᵃmū ḡ dōꝫ ꝙ ſi ſtatiꝫ aliqs referat ꝑlato adhibēs debitas circūſtātias ꝛ ɔ̄ſiderās magis expedire: nō facit ɔ̄tra ꝑceptū euāgelij: qꝛ nō dicit h̄ ecclesie: ſꝫ ꝑſone ꝑficiēti: vt dcm̄ eſt: ꝛ iō nō peccat moꝛtalr̄.
¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ ēt ꝑfecti viri peccarēt moꝛtalr̄: ſi denūciādo ꝑlato vel alicui ꝑſone itēderēt aliqd qd eſt ɔ̄ intētionē ꝑcepti. ¶ Ad 3ᵐ dōꝫ: ꝙ ſi aliqs referat ꝑlato culpā ꝓximi intēdēs vel cautelā in futuꝝ: vl̄ aliqd hꝰ qd ad emēdā ꝓximi videret expedire nō peccat. Si aūt h̄ ſiue prelato ſiue alicui amico ſuo ex malicia referat: tūc peccat moꝛtaliter. Oꝛ ſi ex incautela alicui dixerit hoc: ita tn̄ ꝙ nō proueniat inde aliud vel infamia vel vituperiū ꝓximo delinquēti: tunc nō peccat moꝛtaliter: licet incaute agat.

¶ Incipit quodlibet duodecimum.

QUeſituꝫ eſt de rebꝰ q̄ ſūt ſupra hoīeꝫ: ꝛ de rebus hūanis. ¶ Circa p̄ᵐ q̄ſitū de deo de angelis ꝛ de celo. ¶ Circa p̄ᵐ q̄ſitū eſt de deo q̄tū ad ſuū eſſe: quātum ad ſuā potentiam: quantū ad eius predeſtinationem. Articulus. I.

Jrca p̄ᵐ q̄ſitū ē vtꝝ ī deo ſit tm̄ vnū eē. ſ. eēntiale: vl̄ ꝑter iſtud ſit ēt ī deo eē
c ꝑſonale: ꝛ vī ꝙ ſic: qꝛ aliō ē p̄reꝫ eē: ꝛ aliō filiuꝫ eē ꝛ aliō ſpm̄ ſcm̄ eē: ſꝫ eē eēntiale nō eſt aliud ꝛ aliō. ḡ ꝛc. ¶ Itē. Propꝛiū foꝛᵉ ē ꝙ det eē. Sꝫ ī diuinis ſūt tres ꝓprietates ꝑſonales q̄ obtinēt vicē foꝛᵉ. ḡ ꝛc.
¶ Contra Aug. dicit. In diuinis tm̄ vnum eſſe.
¶ Rñ° dōꝫ: ꝙ vitas fidei hꝫ ꝙ ī diuinis ſolū ē diſtictio q̄ ē ſꝫ relōnes oppoſitas: relo aūt ſicͣ ꝛ q̄libet foꝛma hꝫ eē ex ɔ̄paratiōe ad illō cui ineſt. vñ eē filiatiōis ē ꝑ ɔ̄parationē ad ſubm̄ cui ineſt. relo āt ī diuinis nō diſtiguit̄ ab eo cui ineſt: vl̄ ī q̄ ē: qꝛ eſt ipſa res q̄ refert̄: ſꝫ diſtiguit̄ ſolū ex ꝑte eiꝰ cui opponit̄: ꝛ ex hac ꝑte nō deſiderat̄ eē rl̄onis ſꝫ diſtictio ꝛ oppoſitio eiꝰ: ꝛ iō eſt in deo vnū tm̄ eē. ſ. eſſentiale.

¶ Ad p̄mū ḡ dōm ꝙ eſſe duplr dr̄. qn̄qꝫ.n. eſſe idem eſt qḋ act⁹ entis. qn̄qꝫ aūt ſignificat ꝯpōnē enūciatōis: ⁊ ſic ſignificat actū itell'ſ: quo itelligiṫ qn̄ dr̄ ꝙ aliud eſt eſſe p̄ris ⁊ aliō filij: nō p̄ mō. ¶ Ad 2m dōꝫ ꝙ ſicut ⁊ q̄libꝫ forma p̄nitas facit eſſe. ſ. patrē q eſt diuinū eſſe: ⁊ facit tn̄ vnum eſſe inquantum paternitas facit eſſe.

Einde

queſitū eſt de potētia dei. Et p̄mo vtruꝫ deus poſſit facere ꝯtradictoria ſimul eſſe. 2° vtruꝫ poſſit facere infinita in actu. Articulus. II.

D primū dōꝫ ꝙ nō: ⁊ h̄ non īportat in deo īpfectionē po᷎: ſꝫ qꝛ h̄ n̄ hꝫ rōnē poſſibilis. Nā oīs v̄tus actiua ꝑducit effectū ſibi ſilēꝫ. Oē āt qḋ agit: agit inq̄ꝫtū ē ens actu. ḡ effect⁹ agētis ē ens actu. gcqd ḡ repugnat ei qḋ ē eē actu: repugnat potētie actiue: qḋ eēt ſi ꝯdictoria ſil' eēnt. ¶ Ad 2m dōꝫ ꝙ eſſe aliqd īfinitū actu poſſet ſuſpicari ex p̄ aſpectu: qḋ eſſet īpoſe: qꝛ ſeq̄reṫ illud eē eq̄le deo: ſed h̄ nō ſeq̄ṫ: qꝛ ei qḋ eſt īfinitū oīb⁹ modis nō adeq̄ṫ illi qḋ ē īfinitū vno°. Dato.n. ꝙ eſt ignis īfinit⁹ ſm magnitudinē nō adeq̄biṫ deo: qꝛ ⁊ ſi ſit īfinit⁹ ignis in q̄ꝫtitate: tn̄ ē gd finitū ſpē. deus aūt oīb⁹ modis ē infinitus. Cū ḡ q̄ritur vtꝝ ſit poſe deo facere aliqḋ īfinitū in actu. Dōꝫ ꝙ nō. potentie. n. agētis ꝑ itellꝫ aligd repugnat duplr. vno° qꝛ repugnat potētie eius. alio° qꝛ repugnat mō q̄ agit. p̄ mō nō repugnat potētie dei abſolute: qꝛ nō īplicat ꝯdictōeꝫ: ſꝫ ſi cōſidereṫ modus q̄ de⁹ agit: nō ē poſe. de⁹.n. agit ꝑ ſuū itellectū: ⁊ ꝑ v̄bū qḋ ē formatiuū oīum: vn̄ opꝫ ꝙ oīa q̄ agit ſint formata: infinitū aūt accipiṫ ſicut mā ſine forma. Nā infinitū ſe tenet ex ꝑte māe. Si ḡ de⁹ h̄ ageret: ſeq̄reṫ ꝙ opus dei eēt aliqḋ īforme: ⁊ h̄ repugnat ei ꝑ qḋ agit: ⁊ mō agēdi: qꝛ ꝑ v̄bū ſuū oīa agit: quo oīa formanṫ. Arti. III.

Einde

q̄ſitū eſt de ꝑdeſtinatione: vtꝝ ſit certa. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ poſſibile ē ꝑdeſtinatū dānari: ſicut petrū ſi fuiſſet ſtatī mortuus: qn̄ peccauit xp̄ꝫ negando. ¶ Si v̄o dicas ꝙ ꝑdicta locutio ē de dicto v̄a: de re vero nō. Contra. qꝛ hoc hꝫ locum in formis ſeparabilibus. Sed hec forma que eſt predeſtinatio eſt inſeparabilis.

Reſpondeo dōꝫ ꝙ ꝑdeſtinatio ē q̄dā ꝑs diuine ꝓuidētie: ꝓuidētia aūt dicit directionem aliq̄ꝝ ī finē: ⁊ hec ꝑſupponit ſciaꝫ ⁊ volūtatē. Sic ḡ ꝑdeſtinatio hꝫ certitudinē ex ꝑte ſcie dei: q̄ nō pōt falli: ⁊ ex parte volūtatis diuine: cui nō pōt aliqd reſiſtere: ⁊ ex ꝑte ꝓuidentie: q̄ certiſſimo mō ducit ad finē: cū de⁹ ſit ſapiētiſſimus.

Ad primū ḡ dōm ꝙ predeſtinatio hꝫ certitudinē: ⁊ tn̄ nō eſt neccīuꝫ ꝑdeſtinatū ſaluari: ſꝫ remanet ꝯtingēs. Dictū eſt.n. ꝙ hꝫ certitudinē ex ſcia volūtate ⁊ ꝓuidētia: ⁊ nullū iſtoꝝ ꝯtingentiā īpedit. ſcia non: qꝛ ſcia dei eſt futuroꝝ: ꝓut ſūt in p̄ntı: ⁊ ſꝫ h̄ ſunt determinata. volūtas nō: qꝛ volūtas dei eſt p̄n͞m toti⁹ entis: ḡ nō cadit ſub rōne ꝯtingētie vel neccītatis: ſed hec effluūt ⁊ ordinantur ex dei volūtate: ⁊ ſic ipſa dei volūtas facit q̄dā eſſe contingētia: ꝑparādo cās ꝯtingētes illis reb⁹ q̄s vult eſſe ꝯtingētes: ⁊ ſilr neccīas cās reb⁹ ⁊ effectib⁹ neceſſarijs: ⁊ ſic volūtas dei ſemꝑ īpleṫ: nō tn̄ oīa neccīo eueniunt: ſꝫ eo mō quo de⁹ vult ea eē: ⁊ vult ꝙ ſint cōtingēter. ꝓuidētia nō: qꝛ non tollit ꝯtigētiā. ¶ Ad 2m dōꝫ ꝙ bona ē diſtictio: ſꝫ ad obiectū de formis dōꝫ ꝙ alr̄ ē ō formis realib⁹: ⁊ alr̄ de ꝑdicatis: q̄ īportāt aligd ꝑtinēs ad actū rōnis. qꝛ in p̄mis. ſ. realibus ſi ī eis debeat hr̄e locū tal' diſtō: oꝫ ineſſe ſeꝑationeꝫ in re ⁊ in ꝯſideratiōe: in ſcḋis nō req̄riṫ: ſꝫ oꝫ ꝙ res illa cadat ſuꝑ alia ꝯſideratiōe: ⁊ ſic dico ꝙ iſte ꝑdeſtinatus pōt conſiderari vel vt in ſe. vel vt diuine cognitiōi relat⁹: ⁊ ſic vno° attribuiṫ ei ꝙ poſſit dānari. alio mō non. Arti. IIII.

Einde

q̄ſitū ē ō fato. vtꝝ oīa ſbſint fato. ¶ Rn̄° dōꝫ ꝙ p̄ oꝫ ſcire gd ſit fatū: ⁊ ſic poſtea facilr patebit ad ꝓpoſituꝫ: videm⁹ āt mlta ꝯtigēter euenire: ⁊ iō oli fuit dubiū: vtꝝ iſta q̄ variabilr ⁊ īordiate ꝯtigūt reducanṫ ī aliquā cāꝫ ordinātē: ⁊ g dicūt ꝙ nō dicūt fatū nihil eē: vt Tulli⁹ dic̄. Quidā dicūt ꝙ ī aliq̄ꝫ cāꝫ ſuꝑiorē ordinā̄ṫ: ⁊ iſti noīauerūt fatū a for faria: q̄ſi h̄ oīa ſint p̄facta a q̄dā ſuꝑiore cā. ſꝫ hoꝝ ē triplex opio. gdā.n. reduxerūt h̄ ī q̄ꝫdā ſeneꝫ cāꝝ: quā dicūt fatū: ſic ſtoyci g dicūt ꝙ nihil ē qḋ nō hēat cāꝫ: ⁊ poſita cā necē ē ponere effcm̄. Si ḡ euenit vl' ē tal' vl' tal' effect⁹: hūit cāꝫ: ⁊ hec cā aliā cāꝫ: ⁊ ſic deſcēpcſic̄ aliqs ē occiſus de nocte: qꝛ exiuit domū. q̄re exiuit domum: qꝛ ſitiuit. q̄re h̄. qꝛ ſalſa comedit: ⁊ ſic qꝛ comedit ſalſa ex neccītate moriṫ. Arꝫ. rn̄det negās duo p̄a. p̄ ꝙ nō gcqd ſit hꝫ cāꝫ: ſed tn̄ qḋ ſit ꝑ ſe. Oꝫ aūt ego occidar me exeūte ē ꝑ accñs. 2° dic̄ ꝙ nō poſita cā poniṫ effect⁹: qꝛ pōt īpediri: ⁊ nō ſequtur vel nō ſtat ſeries cāꝝ. Alij reducūt hec ī aliā cām. ſ. in corpa celeſtia: ex q̄ꝝ neccītate dicūt oīa accidere: vn̄ dicunt ꝙ fatū nihil aliud ē q̄ꝫ vis poſitionis ſydeꝝ. hec aūt opinio duplr ē falſa. p̄ q̄ꝫtū ad res hūanas q̄ ꝓueniūt ab itellc̄u: q cū ſit v̄t⁹ īcorpea nō ſubiacet actiōi alicui⁹ corpis: ⁊ ponere aīaꝫ ſubiacere v̄tuti corpoꝝ celeſtiū nihil aliḋ ē q̄ꝫ ponere ītellectū n̄ differre a ſēſu: vt dic̄ phs ī p̄ ō aīa ī fine. (t.c.150. tn̄ ꝑ accñs ⁊ occaſionalr ſubdiṫ aīa celo. ī q̄ꝫtū itells afficiṫ ꝑ paſſionē corpis: nō tn̄ ex neceſſitate moueṫ ab eo. 2° qꝛ multa ī reb⁹ nālib⁹ ꝯtigūt q̄ nō accidūt ex neccītate celi: ſꝫ ꝑ accñs: ⁊ nō hn̄t cāꝫ. Alij reducūt oīa hec ī cām ſupraceleſtē ſcꝫ in ꝓuidētiā dei: a q̄ oīa ſūt p̄determinata ⁊ ordinata: ⁊ ſm iſtos fatū erit gdā effectus ꝓuidētie: qꝛ ꝓuidētia nihil aliud ē q̄ꝫ rō ordis reꝝ: ꝓut ē in mēte diua: fatū v̄o ē explicatio illi⁹ ordīs ꝓut ē in reb⁹. Vn̄ Boe. Fatū eſt imobilis diſpō reb⁹ mobilib⁹ īherēs. Sic ḡ accipiēdo fatū pōt dici ꝙ oīa ſubijciunṫ fato: vn̄ dr̄ Oſee. 2. ſuꝑ illō. Nō vocabis vltra Baalim ſꝫ vir me⁹: qḋ idē ē vtrūq̄: ſꝫ deus noluit h̄: qꝛ Baalim nomē erat cuiuſdā gētiū: ⁊ iō ſūt vitāda noīa gētiliū: cū qb⁹ nec noīa ꝯuenit hr̄e cōia: ⁊ iō Augu. dic̄. Si qs h̄ mō itelligat fatū ſniāꝫ teneat linguā corrigat: vt non dicat fatuꝫ: ſed prouidētiaꝫ dei. Articulus. V.

Einde

q̄ſitū ē de angelis. Et circa h̄ q̄ſita ſunt duo. Primū vtꝝ eē angeli ſit accñs ei⁹. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ accñs itelligiṫ ineſſe alicui preexiſtēti: angelus aūt nō preexiſtit ipſi eſſe. ¶ Cōtra. Hyl. dic̄ ⁊c̄. ¶ Rn̄° dōꝫ ꝙ opio Auicē. fuit ꝙ vnū ⁊ ens ſemꝑ ꝑdicāt accñs. h̄ aūt nō ē veꝝ: qꝛ vnū ꝓut ꝯuertiṫ cū ēte ſignat ſubāꝫ rei: ⁊ ſilr ipꝫ ens. Sꝫ vnū ꝓut ē p̄n͞m nūeri ſignat accñs. Sciēdū ḡ ꝙ vnūq̄dq̄ꝫ qḋ eſt in po° ⁊ in actu: ſit actu ꝑ h̄ ꝙ ꝑticipat actū ſuꝑiorē: ꝑ h̄ āt aliqd maxime ſit actu ꝙ ꝑticipat ꝑ ſilitudinē p̄m ⁊ purū actū. Prim⁹ āt act⁹ ē eē ſubſiſtēs ꝑ ſe: vn̄ ꝯpletōeꝫ vnūq̄dq̄ꝫ recipit ꝑ h̄ ꝙ ꝑticipat eē: vn̄ eē ē ꝯpletū oīs forme: qꝛ ꝑ h̄ ꝯpleṫ ꝙ hꝫ eē: ⁊ hꝫ eē cū ē actu: ⁊ ſic nl'la forma ē niſi ꝑ eē: ⁊ ſic dico ꝙ eē ſubāle rei nō ē accñs: ſꝫ actualitas cuiuſlꝫ forme exñtis: ſiue ſine mā ſiue cū mā: ⁊ qꝛ eē ē ꝯpletio oīuꝫ: ide ē q̄ ꝓp⁹ effect⁹ dei ē eē: ⁊ nulla cā dat eē niſi inq̄ꝫtū ꝑticipat opōneꝫ diuā: ⁊ ſic ꝓp̄e loquēdo nō ē accñs. ⁊ qḋ Hyl. dicit dico ꝙ accñs dr̄ large oē qḋ nō ē ꝑs eēntie: ⁊ ſic ē eſſe in reb⁹ creatis: qꝛ in ſolo deo eſſe eſt eius eēntia. Arti. VI.

SEcundo

q̄ſitū eſt vtrū diabolus cognoſcat cogitationes hominum.

¶ Rn̄° dōm ꝙ cognoſcere cogitatiōes cordis poteſt cōtingere dupliciter. in ſe. ⁊ per ſe. ⁊ in aliquo effectu. primo ſolius dei eſt. Iere. 17. Prauum ē cor hominis ⁊ inſcrutabile. vnde nec angeli ſic eas cognoſcunt: cuius rō ē triplex: vna ꝑꝑ debilitatē eſſe quod

hiis eo

hñt eo q̄ ſupra gradū quo aliqd ē ens in po° ē gradus quo res ſunt i aīa. Alia rō ē:q2 qđ ē i vitate cāe alicu° nō pōt cognoſci niſi a cā q̄ nata eſt mouere illā:volūtatē āt mouet ſolus de°. Cū ḡ oēs cogitatōes depēdeāt a volūtate ſicut a ſua cā:ſolus deus eas cogſcit. Alia rō eſt:q2 angeli iſta q̄ cognoſcūt nālr:cogſcūt ꝑ ſpēs nālr īditas:z he ſunt ſpēs rerū nāliū:nō āt cogitationū:q2 hec nō reducunt̄ ad cām nālē: vel nō ꝑtinēt ad cognitionē nāluꝫ:tñ ꝑ effectus cogitationum cognoſcūt cogitatiōes:ſicꝫ z hō ſacit:ſꝫ ipſi ſubtilius cogſcunt effectus q̄ cauſant̄ ex cogitatiōibus. Nā ſꝫ cogitatōes hō afficit̄ aliq̄ paſſiōe:z ꝑ has mouet̄ cor z hos motus ſubtilius ipſi cognoſcūt q̄ nos:z ſic aliqd cognoſcūt de cogitatiōibus cordis:z hoc Aug. dicit in lib. de diuinationibus demonū. ſꝫ alibi dicat q̄ determinare in eis talem cognitionem ſit preſumptuoſum. Articulus. VIII.

DEinde q̄ſitū eſt de celo. Et circa hoc q̄ſita fuerūt. p̄ vtr̄ celuꝫ vl' mūdus ſit eternus. ℂ Rñ°dōꝫ q̄ nō. Sꝫ mūdū icepiſſe eſt de nūero eoꝝ q̄ cadūt ſub fide nō ſub demōſtratiōe. Nā q̄ depēdēt ex ſimplici volūtate dei ptꝫ eē z nō eē:z ad h̄ q̄ nō ſit non inducit aliq̄ neceſſitas ex ꝑte dei:dīna aūt bonitas q̄ eſt finis reꝝ pōt ita eē ſi nō ſit mūdus ſicut ſi ſit mundus. Articulus. IX.

s Ecundo q̄ſituꝫ eſt:vtr̄ celū ſit aīatum. ℂ Rñ°dōꝫ q̄ de h̄ diuerſimode ſentiūt doctores eccleſie. Hiero.n. dic̄ ſup eccleſiaſtē:q̄ ſol eſt aīat°. Dama. hoc negat: z hec dñia ēt eſt apud phōs. Plato.n. z Ariſt. ponunt corpora ſupceleſtia aīata eē. Anaxa. vero nō:z iō legit̄ fuiſſe occiſus. Ego aūt dico ſꝫ Aug. 2. ſup Geñ. ad lr̄aꝫ. q̄ nō refert ad fidē vtrū ſic vel alr̄ ſit:vñ h̄ nō determinat i ench. addēs q̄ ſi ponemus corpa celeſtia eſſe aīata:nō iō erunt in iudicio tres ordines iudicādoruꝫ. ſ. angeloꝝ z hominuꝫ z aīarū:q2 ille aīe cōputabunt̄ cū angelis:z hoc ſenſiſſe videtur ille qui fecit prefationeꝫ cum dicit: Celi celorūq̄ virtutes. Et ratio pꝫ. Articulus. X.

d Einde q̄ſituꝫ eſt de hoīe q̄ntuꝫ ad nām:z q̄ntū ad grām:z q̄ntum ad culpaꝫ. Circa ꝑmū q̄ſita ſunt tria. Primo q̄ntū ad aīaꝫ Scđo de cognitiōe aīe. Tertio de effectu cognitionis. Circa aīaꝫ q̄ſita ſunt duo. Primo vtruꝫ aīa ꝑficiat corpus imediate vel mediāte corporeitate.

ℂ Rñ°dōꝫ q̄ i nullo corꝑe ē niſi vna forma ſubal':cui° ē rō triplex. p̄° ē q2 ſi plēs ſequēs nō erit forma ſubal' q̄ fac̄ eſſe ſimplr̄:ſꝫ ſolū accñtal:q̄ fac̄ eē h̄. Item ſi ſit acq̄ſita forma ſubal' nō erit gñātio ſimplr̄. Itē q2 nō eēt cōpoſitū ex aīa z corꝑe vnū ſimplr̄:nō ſimplr̄ z vnū ꝑ accñs. Si dicat̄ corporeitas forma corꝑis corporeitas dr̄ duplr̄. q̄ñq̄ tres dimēſiōes:z h̄ nō eſt forma ſubalis:ſꝫ accñs. aliq̄ñ dr̄ q̄dam forma ex qua ꝓuenit trina dimēſio:z hec nō eſt alia a forma ſpecifica. Articulus. XI.

s Ecundo vtrum anima ſit ex traduce. ℂ Rñ°dōꝫ q̄ Aug. hāc q̄ōneꝫ nō dteriat:ſꝫ idetermiatā relinq̄t i lib° d̄ eccleſiaſtīcis dog. ſꝫ iſte lib nō ē Aug. ſꝫ Gingnadij. Gre. ēt nō vult dtermiare. Credēdū ē tñ q̄ nō:z ē vna rō phi libro de aīalib°:q̄ ipoſſe ē q̄ vtus corꝑea ꝓducat id qđ excedit cōp°. vt° āt ſeīs ē vt° corꝑea. Alia rō ē. 7. met. (t.c.27.) q2.n. q̄dā poſuerūt q̄ forme nāles ſūt ex creatione. Cū.n. mā aeris recipit formā ignis aut īerat:z ſic ē latitatio: aut nō:ḡ ſit d̄ nouo ñ ex aliq̄:ſꝫ ex nihilo. ḡ creat̄. Soluit phs: q2 for° nō f it ſic̄ nec ens:z vl' eē hñs ꝑ ſe:ſꝫ ſit ꝯpoſitū qđ hꝫ eē ſubſiſtēs. Si ergo eſt aliq̄ forma q̄ ꝑ ſe ſubſiſtat: illa hꝫ per ſe fieri:aīa aūt hꝫ eſſe ꝑ ſe ſubſiſtens:z remanet corrupto corpore:z ita opꝫ q̄ hēat ſuū fieri. Arti. XII.

d Einde q̄ſitū ē de cognitiōe hoīs:vtruꝫ intellect° hūan° cogſcat ſingularia. ℂ Rñ°dōꝫ q̄ aliqd cognoſcit̄ duplr̄:directe z idirecte. ſ. ꝑ reflexionē. Differt aūt īter intellm̄ hūanū z diuinū:q2 humanus nō cognoſcit directe ſingulare:diuinus aūt ſic. q2 cognitio ſit ꝑ ſilitudinē cogniti in cognoſcēte:z hec ē in itellectu nr̄o ꝑ abſtractioneꝫ a ꝯditiōib° īdiuiduātib° z a mā:z iō cuꝫ recta cognitio ſit ꝑ ſpēs:iō nō cognoſcit directe niſi vl'e. Itellect° aūt diuin° cognoſcit nō ꝑ ſilitudinē a re acceptā:ſed ꝑ extēſionē ſue eſſentie ad res:z hec ſilitudo. ſ. dīna eēntia in deo eſt oīum q̄ ſūt in re expſſa ſilitudo:z iō directe cognoſcit q̄cqd ē in re z qđ ꝑtinet ad mām īdiuidualē. ſꝫ q̄rēs phs ſi ſepat° ē itellect° z cogſcit q̄ ſūt i mā. dicit q̄ opꝫ q̄ h̄ cogſcat z alia:ſic̄ formas ſepatas cogſcit itellꝫ:z ꝯiūcta māe ꝑ imagiatiōnē aut alio°. ſ. ꝑ extēſionē in q̄ntū ꝯiūgit̄ fātaſie q̄ repſentat ſibi fantaſma:z ſic idirecte cognoſcit. Arti. XIII.

d Einde q̄ſitū ē de effcū cognitiōis. z p̄ vtr̄ hitus ſcie acq̄ſite remaneant poſt hāc vitā. ℂ Rñ°dōꝫ q̄ circa h̄ ē duplex opīo. q̄dā dicūt q̄ nō ſequētes Auicē. in. 6. nāliuꝫ:q̄ ſpēs acq̄ſite nō remanent in itellectu poſſibili: niſi quādiu actu itelligit:qđ eſt falſuꝫ. Naꝫ itellꝫ poſſibilis recipit ſpēs z retinet ſꝫ modū ſuū. vñ cū ipſe ſit imobilis: vtpote imālis z icorruptibil:recipit ſpēs intelligibiles ſm modū ſuū:z nūq̄ īde recedūt:z q̄ ſint ibi ēt dū actu ñ itelligit. pꝫ. 3. d̄ aīa (t.c.8.) vbi dr̄ q̄ ſūt i aīa alr̄ q̄ dū actu itelligit. ſ. hitu:z ſic dico q̄ remanēt ſiue in dānatis ſiue i beatis:ſꝫ deſtruunt̄ hi hit° ſciaꝝ q̄ntū ad modū ſcie:q2 h̄ ſemꝑ itelligit ꝯuertēdo ſe ad fantaſmata ꝓꝑ corꝑ°:z nō ſolū ꝓꝑ h̄ fātaſmatib° idigem°:ſꝫ ad vtēdū hꝫ ſpēb°: z iſte modus nō erit tūc:q2 nō ꝯuertet ſe ad fantaſmata. Ar. XIIII.

SEcūdo vtr̄ vba hūana habeant viꝫ ad mouendū bruta:puta ſerpentes. ℂ Rñ°dōꝫ q̄ aliqd pōt hr̄e vtutē aliquam:z ſm ꝓpriā nāꝫ z ſꝫ vtutē ſupioris cāe. vbi gr̄a. cōmixtū ex elementis hꝫ vtutē vnā ex nā celementoꝝ ſm motū ꝑdñantis elemēti. aliā hꝫ ex corpore celeſti:ſic q̄ adamas attrahit ferruꝫ: qđ nō reducit̄ in vtutem elemētarē. Aliq ḡ dicūt q̄ nō ſolū nālia corpa:ſed z artificialia ſortiunt̄ vtutes aliq̄s ex impreſſiōe corpoꝝ celeſtiū: puta imagines vel figure ſub certa cōſtellatione facte: z h̄ veꝝ eſt. ſ. q̄ ſup artificialia ſit hō vtus ipreſſa. pōt ēt dici q̄ vba ꝓlata in certo tꝑe hēant efficaciā mouēdi:ſꝫ h̄ nō eſt verū. Nā in rebus nālibus oīa q̄ hñt aliquā vtutē ex corpore celeſti:hñt illā ꝯñteꝫ aliquā formam: vnde nihil agit ad ſpēm niſi ex vtute corporis celeſtis:z ſic forma ē ꝑus in vnoq̄q̄ q̄ vtus ad talia. Remota ḡ ꝑori remouet̄ poſterius. Si ḡ hō vtutes attribuūt̄ aliq̄bus:opꝫ q̄ radicent̄ ſup formā aliquā. forme aūt artificiales nō ſunt niſi figure q̄daꝫ:z iō falſuꝫ eſt q̄ vba z hō vtutē aliquā habeant ex corpore celeſti:ſꝫ ſi hñt aliquā:hoc hñt ex ſpū imundo q̄ imiſcet ſe verbis hoīum vt decipiat ſm Aug. vñ aliq̄ñ vtūtur verbis fabuloſis z falſis z vanis:q̄bus ad illudēduꝫ hoīes ſe imiſcent. vñ oīa iſta friuola z ſupſticioſa ſunt z imagices aſtronomice:in q̄bus z ſi nō aſſit aliq̄ expreſſa inocatio demonū:tñ eſt ibi q̄daꝫ tacitus ꝯſenſus. Tamē ſi aliq̄s dicat verba dei z ſacra ſine imutatiōe z fraude:ſed bona z diuina intētiōe nō eſt incātatio ſed orō. Chriſo. tñ ſup Math. ibi. Dilatant philacteria zc̄. reprehendit illos q̄ collo verba euāgelij ſuſpēdūt:z cū vtus euāgelij nō ſit in figuris lr̄arū ſed in fide. Non tñ dāno illos qui ſuper ſē gerunt euangelium ex deuotione:q2 beata Cecilia euāgeliū xp̄i ſemꝑ gerebat in pectore:ſine tñ aliqua additione vel verborū vel caracterum: vel ceteroꝝ ſuſpectorum.

Einde qſitū ē de hoīe ꝙtū ad grāz. Et circa h q̄rūt tria. p̄ de ſacris. 2° b de ṽtutib⁹. 3° de officijs. De p̄ tria qſita ſūt. p̄ de ſacris grē. 2° de effcū ſacrorꝝ. 3° de vnitate ecclie. De ſacris grē q̄rebant duo. Primo d̄ baptiſmo. 2° de penitētia. Articulus. XV.

D primuz q̄rit vtrū aqua hēat ṽtutē a ad emūdationē .i. vtrū ꝓpa virtute mundet vel virtute cōcomitante.

℄ Rñ° dōz ꝙ duplex ē opio i hoc: nō ſolū d̄ aq̄: ſz de oib⁹ ecclie ſacris. Quidā .n. dicūt ꝙ ſacra nō hñt ṽtutē vl' viz opandi i aīa: ſz tñ ex: ꝛ diua ṽt⁹ ꝯcomitās fac illuz effcm̄: ꝛ iducūt exēplū Ber. ſit aliqs ep̄us q̄ iueſtiat aliquē de p̄bēda p anulū. anulus nō ē cā p̄bēde: ſz ſignū. Sz h nō eſt ſane dcm̄: q̄ ſic nō eēt aliq̄ prerogatiua ſacrorꝝ noue legis ad veteraꝫ: q̄ ēt i ill' ṽt⁹ conſiſtēs fidei credētiū i xp̄z vētur ū iuſtificabat. ℄ Et iō dōz ꝙ ſacra hñt i ſe ṽtutē iuſtificādi: ꝛ ad alios effect⁹ ad q̄s ordināt: ꝛ nō ſolū ꝙ ſint ſignū. vñ Aug. Que ē tāta vis aq̄ ad corp⁹ tāgat ꝛ cor abluat. Sciendū tñ ꝙ 2x ē ṽtus .ſ. ꝓpa ꝛ inſtrāl. ſicꝫ in ſerra: ſic ſacra hñt ṽtutē inſtrālē ad ſpūalē effectuz: q̄ cū ſacrm̄ adhibet cū īuocatiōe diua efficit hūc effectū: ꝛ h ē ꝯueniēs: q̄ ṽbū p qd̄ oīa ſacra ṽtutē hñt: hūit carnē ꝛ fuit ṽbū dei: ꝛ ſic caro xp̄i hūit ṽtutē inſtrālē ad faciēdū miracla pp ꝯiun^{ctōem} ad ṽbū: ita ſacra p ꝯtinua^{tōez} ad xp̄z crucifixū ꝛ paſſū. Ar.XVI.

Einde qſitū ē de pnia. Et p̄ vtrū nō hñs curā aīarꝫ poſſit abſolueri i foro ꝯfeſſiōis. ℄ Rñ° dōz ꝙ alr' ē i ſacro pnie: ꝛ alr' i qbuſdā alijs ſacris. Nā i qbuſdā q̄ hz ordinē p̄t ex h ipo iducere effcm̄ ſacri i oī cāu .ſ. i ill' i qb⁹ qd̄ ē effect⁹ ſacrorꝝ ē res extra ex ſacrīz. vñ ſacerdos d̄gradatus ꝛ excōicatus lz peccet: tñ conſecrat ꝛ baptiçat: ꝛ ſilr' ep̄s ꝯſecratus: q̄ ꝯfert caracterē. In pnia āt non iprimit caracter nec effect⁹ niſi iuſtificatio penitētis: qd̄ nō pōt fieri niſi p poteſtatē iudicatiuā. Nō hñs aūt curā aīarum non hz hanc poteſtatem. Articulus. XVII.

Ecūdo vtruz liceat in aliq̄ caſu reuelare a cōfeſſionē. ℄ Rñ° dōz ꝙ nō nec verbo nec facto nec nutu nec aliq̄ ſigno licet facere: q̄ eſt ſacrilegiū. Naz ita eſt in ſacris noue legis ꝙ efficiūt qd̄ figurāt. effectus aūt pnie eſt occultatio pctōruz ab oculis dei viuētis: ꝛ hec occultatio ſignificat p ſecretū ꝯfeſſiōis: ꝛ iō ſic ꝓphanaret ſacrm̄ q̄ ꝯficeret corp⁹ ꝛ ſanguinē xp̄i de alio ꝙ̄ de pane ꝛ vino. Ita eſſet reuelans ſacrilegus. Articulus. XVIII.

Ertio vtrū liceat appetere epiſcopatum. ℄ Rñ° dōz ꝙ ꝯtigit appetere plationē duplr': aut pp nec̄itatē vrgētē: aut nō vrgētē. p̄° duplr': vel qñ iponit a ſupiori: vl' qñ nō inuenit aliqs q̄ velit on⁹ platiōis ſubire: tali nec̄itate exñte meritoriū ē appetere. Vñ Iſa. 6. Quē mittaz ꝛ q̄s ibit nob̄ rñdit. Ecce ego mitte me: tñ añ dixit ſe idignū. 2° mō .ſ. qñ nō vrget nec̄itas: ſic nō lz: q̄ non pōt carere aut vitio iniuſtitie: ſi velit ſe minorē p̄ferre maiorib⁹: aut vitio p̄ſūptionis: ſi reputet ſe ſufficiētē preferri alijs: vñ Chriſo. Primatus eccleſiaſticos cōcupiſcere nec iuſtū nec vtile: ſuper illud. reges gētiuz ꝛc̄. Articulus. XIX.

Einde qſitū eſt de effectu ſacrorꝝ: vtrū cō b paternitas cauſet ex p̄ambulis ad ſacra. puta ex cathecīſmo ꝛ hoī. Et vr̄ ꝙ ſic. Dic̄ eniz q̄dā decre: ꝙ a p̄ pabulo ſalis non pōt fieri vxor. g̃ ꝯhit ibi cōpaternitas. ℄ P̄. cathecuminus cenſet xp̄ianus. Sz q̄ dat xp̄ianiſmū efficit cōpater. g̃ ꝛc̄.

℄ Rñ°: q̄dā dicunt ꝙ oīa illa ſacralia ſufficiūt ad cāndū cōpaternitatē. Quidā dicūt ꝙ ſoluz ꝯhit ꝙtū ad tria .ſ. in cathecīſmo: baptiſmo: ꝛ ꝯfirmatiōe. Sz mihi vr̄ ꝙ ſolū ꝯhit in duob⁹ .ſ. in baptiſmo ꝛ ꝯfirmatiōe: q̄ cōpaternitas ſilitudo q̄dā eſt p̄nitatis: p̄nitas āt nō fit niſi in gnātione: ꝛ ideo ſoluz in illis ſacris in q̄bus eſt q̄dā gnātio ſpūalis: cōtrahit cōpaternitas que matrimoniuz impedit.

℄ Ad p̄^{m} g̃ dōz q̄ illa nō ſunt itelligenda ſigillatim: ſz ſunt accipiēda collectiue ꝛ ſil': q̄ in oībus iſtis aliqs efficit ꝯpater. ℄ Ad 2^{m} dōz ꝙ cathecumin⁹ dr̄ xp̄ianus p fidē non p baptiſmuz quē nōduz ſuſcepit: ꝛ ille q̄dē dat xp̄ianiſmū q̄ dat ſacramentuz baptiſmi. Articulus. XX.

Einde qſitū fuit: vtrū ſit vna ecclia q̄ fuit in p̄n°rpe aploꝝ: ꝛ que ē mō. Et vr̄ b ꝙ nō. q̄ nunc nō vtit eiſdē regulis. Tunc .n. p̄lati erāt ſine auro ꝛ argento in ꝯonis ſuis. g̃ ꝛc̄.

℄ P̄. non legit ꝙ xp̄s ꝛ apoſtoli habuerint caſtra. modo autem eccleſia habet. ergo ꝛc̄.

℄ Cōtra. Mat. vlti. Ecce ego vobiſcuz ſuz vſq; ad cōſumationē ſeculi. hoc aūt nō intelligit tm̄ de aplis: q̄ oēs mortui ſunt: ꝛ adhuc ſeculū non eſt cōſumatuz. ergo ꝛc̄.

Rñdeo dōm ꝙ eadē eſt nūc ecclia q̄ tūc erat ꝛ q̄ nūc ē: q̄ eadē fides ꝛ eadē fidei ſacra: eadē auctoritas: ꝛ eadē ꝓfeſſio: vñ dic̄ apl's. Diuiſus eſt xp̄s: abſit.

Ad primū g̃ dōm ꝙ ṽba Math. triplr' exponunt. Hyl. ꝛ Ambro. exponūt ſz ſenſuz myſticuz dicētes. Nolite portare aurꝫ ꝛc̄ .i. nihil in ſpūalibus miniſterijs auro vēdatis: nō duas tunicas .i. nō duplicē aīum habeatis. Alij exponūt ad lrāz: ꝛ vna expō eſt Aug. q̄ dicit ꝙ illa ṽba nō dnr' p modū p̄cepti: ſz pmiſſiōis: ita ꝙ q̄ non ſeruat nō peccat: ꝛ q̄ ſeruat meli⁹ facit: vt ſit ſenſus. Nolite portare .i. qñ itis ad p̄dicādū nolite ſoliciti eē de expēſis: q̄ debent vobis a pplo. Dign⁹ ē .n. operarius ꝛc̄. q̄ſi diceret. Iō pmitto ꝙ nō portetis q̄ digni eſtis accipere ab alijs q̄bus p̄dicatis. Paulus h nō ſuauit: tñ ꝯ regulā hāc nō fecit: ſz ſuperogauit. Alia expō ē alioꝝ ſcōꝝ q̄ dicunt ꝙ hec dicta ſunt p̄ceptiue: ſz h p̄ceptū datū ē nō ad ſemp ſuādū: ſz ad p̄mā miſſionē: bis .n. eos miſit .ſ. añ paſſionē iudeis: ꝛ poſt reſurrectionē gētib⁹. In p̄° dixit eis. In viā gētium ne abieritis. In 2° dixit. Docete oēs gētes. In p̄° mādauit ꝙ p̄dicta ſeruarēt: nō autē in ſcōa. ꝛ rō huius eſt: q̄ in p̄° ſoluz mittebant ad iudeos: apud q̄s cōſuetum erat ꝙ magiſtri eorꝝ ab eis ſuſtentarent: ꝛ iō ſine ſcādalo poterāt accipere ꝛ vti ptāte ſibi cōceſſa: apud vero gētiles nō erat hoc ꝯſuetudo: q̄ apud eos nō erāt hoī predicatores. Et ideo fuiſſet eis ſcandalū: ꝛ viſuz fuiſſet eis ꝙ pro queſtu apli p̄dicarēt: ꝛ iō Paulus hoc preceptuz nō ſeruauit in gētibus: ꝛ iō dñs in ſcōa miſſione dixit. Nunc q̄ hz ſacculuz tollat ſilr' ꝛ peraz.

℄ Ad 2^{m} dōm ꝙ Aug. rñdet in ep̄la ꝯ donatiſtas: ꝛ habet ſuper illud p̄s. Quare fremuerūt gētes. diſtinguit .n. diuerſa tēpora ecclie. Fuit .n. tēpus qñ aſtiterunt reges aduerſus xp̄m: ꝛ in illo t̄pe nō ſolum nō dabāt fidelibus: ſed ꝛ eos occidebant. Aliud vero tēpus eſt nunc: quo reges intelligunt ꝛ eruditi ſeruiunt dño Ieſu xp̄o in timore ꝛc̄. Et iō in iſto tēpore reges ſunt vaſalli eccleſie: ꝛ iō eſt alius ſtatus eccleſie nunc ꝛ tunc: non tñ eſt alia eccleſia.

Einde queſituz ē de ṽtutibus. Primo de q̄dā ṽtute itellectuali .ſ. d̄ veritate. b 2° de ṽtutib⁹ moralibus. De ṽitate q̄ſita ſunt duo. Primo de fortitudine ṽitatis. 2° de ꝯfirmatōe ṽitatis q̄ ē p iuramētum. Arti. XXI.

D primū q̄ſituz ē: vtrū ṽitas ſit fortior iter vinū regē ꝛ mulierē. Et vr̄ a ꝙ vinuz: q̄ imutat maxie hoīez. Itez ꝙ rex: q̄ ꝯpellit hoīez ad id qd̄ ē difficillimuz .ſ. ad hoc ꝙ ſe exponat piculo mortis. Itē ꝙ mulier: q̄ dñatur ēt regibus. ℄ Cōtra. Eſdre. Fortior eſt veritas.

℄ Rñdeo

Reſpódeo dōꝫ ꝙ hec ē qō ꝓpoſita iuuenib⁹ diſſol-
uēda i Eſdra. Sciēdū ḡ ꝙ ſi ꝯſiderem⁹
iſta q̄tuoꝛ ſꝫ ſe.ſ. vinū regē ⁊ mulierē: ⁊ ṽitatē: nō ſūt ꝯpa-
bilia: qꝛ nō ſūt vni⁹ gn̄is: tn̄ ſi ꝯſiderent̄ ꝑ ꝯꝑatione ad ali-
quē effectū: ꝯcurrūt in vnū: ⁊ ſic pn̄t cōꝑari. Dic āt effect⁹
in quē ꝯueniūt ⁊ pn̄t. eſt īmutatio cordis hūani. Qō ḡ iter
iſta magis īmutet coꝛ hoīs vidēdū ē. ⁋ Sciēdū ē ḡ ꝙ im
mutatiuū hoīs qōdā ē coꝛꝑale ⁊ aliō ē aīale: ⁊ h̄ ē duplex:
ſenſibile ⁊ ītelligibile. Intelligibile ēt ē duplex.ſ. practicū
⁊ ſpeculatiuū. Inter ea aūt q̄ ꝑtinēt ad īmutātia nāl'r ſm
diſpōnē coꝛꝑis hꝫ excellētiā vinū: qō fac̄ ꝑ talenta loq. In-
ter ea q̄ ꝑtinēt ad īmutādū appetitū ſenſitiuū: excellētius
ē delectatio: ⁊ ꝓcipue circa venerea: ⁊ ſic mulier eſt foꝛtioꝛ.
Itē in practicis ⁊ in reb⁹ hūanis q̄ pn̄t h̄ facere: maximaꝫ
ptātē hꝫ rex. In ſpeculatiuis ſūmū ⁊ potētiſſimuꝫ ē vitas:
nūc aūt vires coꝛꝑales ſubijciunt̄ virib⁹ aīalib⁹: vires aīa-
les intellu̾alib⁹: ⁊ itellu̾ales practice ſpeculatis: ⁊ iō ſimpl'r
veritas dignioꝛ ē ⁊ excellētioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ. Articu. XXII.

Ecundo q̄rit̄: vtꝝ accipiēs doctrinā ali
cuius experimēti ſub iuramē-
to nō cōicādi: teneat̄ ſeruare iuramētū. ⁊ vr̄ ꝙ
ſic. qꝛ ſic obligat⁹ nō dꝫ facere aliqd qō ṽgat in
ōtrimētū illi⁹ q dedit vel q docuit: h̄ āt eſſet ſi
alijs cōicaret. ḡ ⁊c̄. ⁋ ꝓ. cōicare tale expimētū nō tenetur
ex ꝑte ſalutis eterne aliqui. Cū ḡ nō teneatur alteri cōicare
nō dꝫ ſic obligat⁹ cōicare. ⁋ Contra. Non cōicare ſalubre
remediū ſine qōcūq bonū eſt ꝯ charitatē. ergo ⁊c̄.

Rn̄deo al'r dōꝫ ē h̄ ſimpl'r ⁊ al'r in caſu. ſimpl'r loquē-
do nō tenet̄: ſꝫ male fecit iurādo: iuramētum
enī nō ſolū amittit viꝫ qn̄ iuramē̄m ē illicitū: ſꝫ ēt qn̄ iuran
do peierat: qꝛ iuramētū obligās dꝫ hr̄e iudiciū iuſtitiā ⁊ ve
ritatē: ſꝫ ⁊ ſi iuro qn̄q aliqd qō lꝫ mihi nō facere: puta nō
ire ad eccl'iaꝫ: nō lꝫ tn̄ iurare: qꝛ lꝫ ſit mihi licitū ꝓ aliq̄ tꝑe
nō facere vel dimittere hꝫ bonū qō ē ad eccl'iaꝫ ire: nō tn̄
lꝫ mihi iuramētū iterponere: ⁊ aiuꝫ obfirmare ad aliquod
bonū nō faciēdū: qꝛ h̄ ē facere ꝯ ſpūſctm: ⁊ iō iuramētū ꝯ
oē id qō ē de gn̄e bonoꝝ ē illicitū: ⁊ nō ē ſuādū: tn̄ in caſu
ſuare tenet̄: puta ſi ille vel ali⁹ ſufficiēs medic⁹ pn̄s eſſet ⁊
paratus eēt curare ⁊ vti illo expimēto i ſalutē coꝛꝑalē alio
rum. ⁋ Et ſic pꝫ ſolutio ad obiecta.

D Einde q̄ſitū eſt de ṽtutib⁹ moꝛalibus. Et
pmo de virtutibus ſm ſe. Scdo
ſpecialiter de quodam actu iuſtitie.ſ. de reſtitu-
tione. Articulus. XXIII.

Ad primū q̄ſitū ē: vtꝝ ṽtutes moꝛales
ſint connexe. Et vr̄ ꝙ non: qꝛ
acqrunt̄ ex actib⁹ q ſunt diuiſi ⁊ diſtincti. ḡ pt ac
qri vna ṽtus ſine alia. ⁋ ꝓ. Aug. dic̄. nihil ꝯ di
uinā ſnīaꝫ dic̄ q dic̄ ꝙ q hꝫ vnā n̄ hꝫ oēs. ⁋ ꝓ.
(ṽtutes hn̄t̄ ex ꝯſuetudīe q̄ regrit tp̄s.

Reſpódeo dōꝫ ſm oēs ſcōs ꝙ ſic: ſꝫ loq̄ndo de vir-
tutib⁹ i cōi duplex rō aſſignat̄ a diuerſis: ſm ꝙ diuerſimo-
de locuti ſūt de ṽtutib⁹. ṽtutes.n. cardīales dupl'r accipiun
tur ab aliqbus. Quidā.n. dicūt ṽtutes eē q̄ſdā modos gnā-
les q regrunt̄ in oī ṽtute: puta ꝙ foꝛtitudo ē q̄cūqꝫ firmi-
tas animi i qbuſcūqꝫ reb⁹: tꝑantia ē moderātia aī in oīb⁹
reb⁹: ⁊ ſic de alijs. Et ſꝫ iſtos nec̄e ē ꝙ ṽtutes ſint cōnexe.
qꝛ iſti modi gnāles regrunt̄ in oī virtute: ⁊ ſi aliqō boꝝ de-
fuerit nō ē ṽtus aliq̄: qꝛ ſi tꝑantia rectitudineꝫ nō hēat q̄ ē
iuſtitia: vel non hēat animi firmitatē q̄ eſt foꝛtitudo: ⁊ ſic
de alijs: nō ē ṽtus: ⁊ hūc modū Aug. ponit. 3. de tri. ⁊ magr̄
in. 3. ſn̄iarū. Alij āt accipiūt diſtōnē haꝝ ṽtutū ſꝫ determi
natas māas: ſic Ari. ⁊ peripatetici. vn̄ prudētia ſm ph̄m nō
ē recta rō oīb us: ſꝫ ſolū in agibilib⁹: ſil'r iuſtitia nō dic̄ recti-
tudinē aī circa inqſitionē oīuꝫ cārū: ſꝫ tn̄ circa cōmutatio-
nes ⁊ diſtributiōes ⁊ actiōes hūanas: q̄ ſunt ad alteꝝ. Foꝛ-
titudo ēt dic̄ firmitatē aī nō circa oīa: ſꝫ circa ea in qb⁹ eſt
difficillimū aiuꝫ foꝛtē hr̄e.ſ. circa ꝑicula q̄ ſunt i bellis. Tē
perātia ṽo ē circa ea i qbus difficillimū ē aium moderare
.ſ. circa dlectatiōes guſt⁹ ⁊ tact⁹: q̄ ſūt maxīe dlectatiōes: nō
in qbuſcūqꝫ alijs ꝯcupiſcētijs: ſic ſcīe vel pecunie: ⁊ ſic ēt lo
quēdo de ṽtutib⁹ ṽtutes moꝛales ſūt ꝯnexe: cuius ꝯnexio-
nis rō accipit̄ ſꝫ ph̄m ex ꝑte prudētie: qꝛ nulla ṽtus pt hr̄i
ſine prudētia: ⁊ ipoſſe eſt hr̄e prudētiā ſine ṽtutib⁹ moꝛali-
bus. cui⁹ rō ē: qꝛ prudētia nihil aliud ē q̄ꝫ recta rō agibiliū.
Impoſſe eſt aūt rectā rōnē hr̄e circa aliqō niſi ex recta rōe
circa pn̄a. pn̄a aūt agibiliū ſunt fines ṽtutū: ⁊ circa fines vir
tutū nullus hn̄ ſe hꝫ niſi ꝑ hītū illius ṽtutis: ⁊ ſic nec̄e eſt ꝙ
prudētia hēat ſecū alias ṽtutes moꝛales: ſil'r alie n̄ pn̄t hr̄i
ſine prudētia. Pōt.n. aliqs hr̄e iclinationē nālē ad act⁹ ali-
cui⁹ ṽtutꝭ ſine prudē: ⁊ q̄to hꝫ maioꝛē icliationē ſine hītu
ṽtutis: tāto pei⁹ ē: ⁊ plꝰ ipingere pōt ſine prudē: ſic pꝫ ð illo
q hꝫ foꝛtitudinē nālē ſine diſcretione ⁊ prudētia. Et iō dicit
Greg. Cetere virtutes niſi ea que agūt prudenter agant ⁊c̄.
Eſt ⁊ alia rō ꝯnexiōis in virtutibus gratuitis ꝓꝑ charitatē
in q̄ ꝯnectunt̄: qꝛ q hꝫ charitatē hꝫ oēs ṽtutes gratuitas. ⁊
(ſil'r q hꝫ vnā habet charitatem.

Ad primū ḡ dōꝫ ꝙ act⁹ nō ſūt diuiſi ſꝫ ṽtutes: qꝛ n̄
pōt eē actus tꝑantie ſine actu foꝛtitudis: nec foꝛtitudis niſi
cū actu tꝑantie ⁊c̄. ⁋ Ad 2ᵐ dōꝫ ꝙ h̄ of: qꝛ non ꝓbat̄ per
auctem biblie. ⁋ Ad 3ᵐ dōm ꝙ nō dicūtur moꝛales a cō-
ſuetudine ſed amoꝛe: ⁊ dato ꝙ indigeant tēpoꝛe: tn̄ nō he-
bebit virtutem niſi ſit prudens.

D Einde q̄ſitū ē de reſtōne: q̄ ē act⁹ iuſtitie.
Et circa h̄ q̄ſita ſūt tria. p̄ de illis
q ꝓꝑ ꝑtes ſunt ex̄ ciuitates. 2° de eo q mala fi-
de longo tꝑe ꝓſcripſit. 3° de eo qui aliena con-
ſumpſit. Articulus. XXIIII.

C Irca p̄ᵐ q̄ritur: vtꝝ expulſi ꝓꝑ ꝑtes poſſint
expetere bona ſua ab illis q ſunt in ci
uitate manētes. Et vr̄ ꝙ non. qꝛ multi de his q
ſunt i ciuitate culpā nō hūerūt ad eoꝝ expulſio
nē: ⁊ ſic punirent̄ aliq ꝓ culpa alteri⁹. ⁋ ꝓ. expulſi fuerūt
ꝯ ꝑtē eccl'ie: ⁊ ſic iuſtū bellū. ḡ actio eſt ꝯ eos: ⁊ ſic dāna eis
nō ſunt reſtituēda. ⁋ ꝓ. ſꝫ phꝫ cū mutat̄ oꝛdo ciuitatis nō
remanet eadē ciuitas: ſꝫ cū mutat̄ dn̄iū ⁊ p̄ncipatus: muta
tur oꝛdo: ⁊ ſic nō ē eadē ciuitas. ḡ expulſi nō ꝑtinēt ammo-
do ad ciuitatē q̄ p̄us erat. ḡ nō tenent̄ eis ad reſtōnem.
⁋ Contra. q ſpoliat̄ a raptoꝛe pōt repetere ⁊ accipe ea que
(ſunt ſibi ablata. ergo ⁊ illi expulſi.

Rn̄deo dōꝫ ꝙ aut ſunt expulſi iuſte.ſ. ꝓꝑ eoꝝ culpā: ⁊
ſic nō pn̄t repetere amiſſa. aut iniuſte.i. ſine culpa ⁊ ſine de
bito oꝛdīe iuſtı̄: ⁊ ſic pn̄t repetere. Si āt hn̄t ſuꝑioꝛē: debēt
ꝑ ſuꝑioꝛē peter̄ ſibi reſtitui: ſi āt n̄ hn̄t ſuꝑioꝛē: ipſimet pn̄t
(ſi pn̄t recuꝑare.

Ad primū ḡ dōꝫ ꝙ nō punit̄ ſic
aliqs ꝓ pctō alteri⁹: ſꝫ ꝓ ſuo: qꝛ maioꝛes
oīa faciūt auct̄e ⁊ fauoꝛe ppl'i: ⁊ ſic ppl's i fauēdo maioꝛib⁹
fuit in culpa. ⁋ ꝓ. illō itelligit̄ de pena ſpūali: q̄ nullꝰ pu-
nit̄ ſine ꝓꝑa culpa: nō de coꝛꝑali q̄ frequēter vn⁹ ꝓ alio pu
nit̄. ⁋ Ad 2ᵐ dōꝫ ꝙ inq̄tū iuſte agūt ſūt ꝓ eccl'ia. iq̄tū in
iuſte ꝯ eccl'iā. ⁋ Ad 3ᵐ dōꝫ ꝙ ſi ſūt eedē ꝑſone māifeᵐ eſt
ꝙ tenent̄ ſibi. Alie oīo n̄ tenent̄. Ar. XXV.

S Ecundo q̄rebat̄: vtꝝ ille q mala fide ꝓ-
ſcripſit teneat̄ ad reſtōnē. ⁊ vr̄
ꝙ nō. qꝛ lex dic̄ ꝙ q ēt mala fide ꝓſcribit acqrit
dn̄iū. ⁋ ꝯ. decre. dic̄ ꝙ tenet̄: nec acqrit dn̄ium.

Rn̄deo dōꝫ ꝙ circa h̄ ē ꝯrietas iuris ciuilis ⁊ canoni-
ci: qꝛ ſꝫ ius cīle talis ꝓſcriptio tenet: ſm ius ca
nonicuꝫ talis ꝓſcribere non pōt: ⁊ rō huius ꝯrietatis eſt: qꝛ
alius eſt finis quē intēdit ciuilis legiſlatoꝛ.ſ. pacem ſerua-

re ꝛ ſtare iter cineꝛq̃ ipediret ſi pſcriptio nõ curreret:q ciū qꝫ.n.vellet poſſꝫ vẽire ꝛ dicere:iſtud fuit meū q̃cunqꝫ tpe. Finis aũt iuris canõici tẽdit ad getẽ ecclie ꝛ ſalutẽ aiarū. nullus aũt in pctõ ſaluari põt nec penitere de dãno vel de aliẽo niſi rõ pẽſet. ℂ Et iõ dõꝫ ꝙ ſi qs pſcribat bõa fide poſſidẽdo nõ tenet ad reſtõnẽ:ẽt ſi ſciat alienuꝫ fuiſſe poſt pſcriptionẽ:qꝛ lex põt aliquẽ ꝓ pctõ ꝛ negligẽtia punire in re ſua:ꝛ illã alteri dare ꝛ ꝯcedere:ſꝫ q mala fide pſcribit tenet emẽdare ꝛ ſatiſfacere reddẽdo dãnū qd intulit.

Ad primū q̃ dõꝫ ꝙ veꝝ eſt ꝙ oia ſũt pn̄ ad gubernãdū nõ ad retinẽdū ſibi vel ad dãduꝫ aliꝯ:ꝛ ſi q̃ leges tales ſũt tyrãnice ſunt ꝛ nõ abſoluũt a cõſcia:ſꝫ a foro iudiciali ꝛ violẽtia. Artic. XXVI.

Tertio q̃rebat:vtꝝ ille q rẽ alienã ꝯſũpſit teneat ad reſtõnẽ.ꝛ vr̃ ꝙ nõ:qꝛ ille cui⁹ res fuerat nõ bꝫ actõeꝫ i ꝯſũptorẽ:itellige ſi ius bꝫ caſum in pſcriptiõe. ℂ Cõtra. iſte mala fide poſſedit alienū qd conſumpſit.

ℂ Rñ⁹ dõꝫ ꝙ tenet:cui⁹ rõ ẽ.qꝛ qlibꝫ tenet ad faciẽdū iuſtitiã alteri:cõſiſtit aũt iuſtitia in qdã eq̃litate:vñ niſi re integretur equalitas non põt aliquis eſſe iuſtus:inequalitas aũt fuit ꝙ cõſumpſit rẽ nõ ſuã:ꝛ ideo opꝫ ꝙ reddat.

ℂ Ad p̄m̄ q̃ dõꝫ ꝙ lꝫ ñ hẽat actõeꝫ i eū q ꝯſũpſit ſꝫ ius ciuile bꝫ tñ ſꝫ ius diuinū:cui⁹ finis ẽ ſalus aiaꝝ.ꝛ iõ ei repugnat.

Deinde q̃ſita ſũt de officiꝯ q̃tuor. p̄ de offõ expoſitoꝝ ſacre ſcripture. 2ᵒ de offõ pdicatorū. 3ᵒ de offõ ꝯfeſſoꝝ. 4ᵒ de officio vicariorum. Articulus. XXVII.

Ad primuꝫ q̃ſitū eſt:vtꝝ oia q̃ doctores ſci dixerunt ſint a ſpū ſcõ.ꝛ vr̃ ꝙ nõ.qꝛ i ſuis dictis ſũt aliq̃ falſa: nã i ſuis expõnib⁹ q̃nqꝫ diſſonãt:nõ põt aũt eẽ verū qd diſſile vl̃ diſſonū ẽ:qꝛ vtraqꝫ ps ꝯdictionis nõ pt eẽ va. ℂ Cõtra.ad eũdẽ ptinet facere aliqd pp finẽ ꝛ pducere ad illū finẽ.Sꝫ finis ſcripture q̃ ẽ a ſpū ſcõ ẽ erudiño boiuꝫ.hec ãt eruditio boiuꝫ ex ſcripturis ñ pt eẽ niſi p expões ſcõꝝ.q̃ expões ſcõꝝ ſt a ſpū ſcõ.

Rñdeo dõm ꝙ ab eodẽ ſpū ſcripture ſunt expoſite et edite.vñ dr̃.i.ad Cor.2.Aialis hõ non pcipit ea q̃ dei ſunt. ſpũalis aũt ꝛc̃.ꝛ pcipue q̃tū ad ea q̃ ſunt fidei:qꝛ fides donuꝫ dei eſt.ꝛ iõ iterpatio ſermonū numerat inter alia dona ſpũſancti.i.ad Corin.12.

Ad primū q̃ dõꝫ ꝙ grẽ gratis date nõ ſunt hitus:ſꝫ ſũt qdã mot⁹ a ſpū ſcõ.alſ ſi eẽt hitus ꝓpha qñ vellꝫ p donū ꝓphie reuelatõeꝫ hrẽt:qd falſū eſt:ꝛ iõ de aliqb⁹ occultis reuelãdis aliqñ tangit mẽs a ſpū ſcõ:ꝛ aliqñ nõ:ſꝫ aliq̃ eis occultant.vñ dixit Heliſeus.4.Re.3.ꝛ dñs celauit a me.Aliqñ ẽt aliq̃ dicũt a ſeipſis.ſic pꝫ de Nathã q ꝯſuluit dauid ꝙ edificaret tẽplū.poſtea aũt a dño reprehẽſus ꝛ q̃ſi retract⁹ ꝓhibuit h ipſi dauid ex pte di.h tñ tenẽdū ẽ ꝙ qcqd in ſacra ſcriptura ꝑtinet veꝝ ẽ.alſ q ꝯ h ſentiret eẽt hereticus. Expoſitores ãt i aliꝯ q̃ nõ ſũt fidei mlta ex ſuo ſenſu dixerũt:ꝛ iõ i his poterãt errare:tñ decã expoſitoꝝ neceſſitatẽ nõ iducũt ꝙ nece ſit eis credere:ſꝫ ſolũ ſcriptura canonica q̃ i veteri ꝛ i nouo teſtamẽto ẽ. Arti. XXVIII.

Deinde q̃ſituꝫ ẽ de pdicatorib⁹.Et circa h q̃ſita ſũt duo. p̄ vtꝝ aliqs poſſit pdicare ꝓpa auctoritate vt liceat pdicare ſine licẽtia plati.Et vr̃ ꝙ ſic.qꝛ pdicare ẽ bonū aliꝯ facere. Sꝫ debem⁹ bonū opari ad oẽs.ad Gal.6.q̃ ꝛc̃.

ℂ P̄.dr̃ Ec.Unicuiqꝫ mãdauit deus de ꝓxio ſuo.q̃ ꝛc̃.

ℂ Cõtra.Ad Ro.x.Quõ pdicabũt niſi mittant.ergo ꝛc̃.

ℂ Rñ⁹ dõꝫ ꝙ nllꝰ q̃tũcuqꝫ ſcie magne vl̃ q̃tũcuqꝫ ſcitatꝭ niſi miſſus a dõ vl̃ a plato pdicare põt:qꝛ nullũ agẽs natũ eſt agere niſi ꝯ debitã mãm:pdicatio aũt eſt exhortatio ꝛ doctrina ſi ſit publica reſpiciẽs totã eccleſiã:ꝛ cura publica eccleſie cõmiſſa eſt platis:ꝛ iõ nullus dꝫ aliqd exercere qd regrat auctõeꝫ publicã niſi auctoritate prelati.

ℂ Ad p̄m̄ q̃ dõꝫ ꝙ cuilꝫ licꝫ facere bonū ſibi ꝓportionatū:ſi aũt qdcuqꝫ bonū.ℂ Ad 2ᵐ dõꝫ ꝙ mãdauit deus monere primũ pũata monitiõe ꝛ familiari. Articu. XXIX.

Secũdo vtꝝ aliqs ꝓhibit⁹ a pncipe ſeculari debeat dimittere pdicationeꝫ. Et vr̃ ꝙ nõ.nolite timere eos q occidũt corp⁹. dr̃ pdicatorib⁹.q̃ tiore pncipū nõ dbẽt dimittere. ℂ P̄.act.4.Deo oꝫ magis obedire q̃ hoibus.Sꝫ ds pcipit pcipue platis ꝙ pdicẽt.2.ad Thi.4.pdica vbuꝫ.q̃ ꝛc̃.ℂ P̄.nullus dꝫ obedire alicui in eo quo peccat precipiẽs.Sꝫ pnceps peccat ꝓhibẽdo hoc.q̃ ꝛc̃.

ℂ Cõtra.act.13.Quia repuliſtis regnuꝫ dei ꝛc̃. ℂ P̄. Mat.x. Si vos pſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam.

Reſpõdeo dõꝫ ꝙ h ẽ op⁹ duplici diſtõne:qꝛ qñ aliqs ꝓhibet pdicare:vel ꝓhibet ſolum a tyrãno:aut ſil a tyrãno ꝛ pplo.Si p̄ mõ ſic cū de multitudie ſint aliq q audire volũt:nõ ẽ dimittẽda pdicatio:q̃uis ſic ſit moderãda q̃ ad tpa ꝛ loca:vt ex timore ad tyrãnum nõ ipediat:ꝛ q̃nqꝫ ẽt tũc liceret pdicat occlte p domos:ſic ab aplis legit fcm̃.Si 2ᵒ mõ tũc dꝫ cedere pdicator ꝛ fugere ad alia loca ſꝫ mãdatū dñi.Et h ẽt Greg.dicit in dyalogo.ꝙ qñ oẽs ſunt mali ꝛ idurati:dꝫ eis dicere illud apli.qꝛ repuliſtis a vob regnū dei ꝛc̃.Alia diſtõ eſt h hñda:qꝛ pdicator aut bꝫ curã aiaꝝ:aut non.i.pdicat ex necitate officij: aut ꝓpa ſpõte.Si p̄ mõ ſic nõ dꝫ dimittere gregẽ ẽt pp periculū mortis:dũmõ poſſit aliqd bonū facere remanendo cuꝫ grege.Si 2ᵒ mõ ſic ẽt ſi poſſet ibi iter tales fructificare nõ tenet ibi ſtare:nec ad ponẽduꝫ aiaꝫ ſuã niſi i caſu.puta ſi aliqs vellet corrũpere fidẽ:ꝛ tunc vbi fides piclitaret teneret aiaꝫ ꝓ frib⁹ponere:qꝛ hoc eſt in pcepto in tali caſu. Si autẽ non iminet talis caſus:ſic eſt in conſilio:qꝛ oia cõſilia in caſu ſunt in precepto.

Ad primum q̃ dõꝫ ꝙ ds pcipit pdicare:tñ ordinate:ꝛ eo mõ q̃ vtile ſit ſaluti aiaꝝ. ℂ Ad 2ᵐ dõꝫ ꝙ nõ ẽ aliqd dimittẽdū qd fit ſꝫ deũ timore mortis. Quia ſi aliqs ſine cã ꝛ ſine necitate ſe igerat ad piculū:nõ fit ſapiẽter. ℂ Ad 3ᵐ dõm ꝙ falſuꝫ eſt. Nã ſm Aug. aliqñ imperator peccat precipiẽdo ꝙ deuotus miles nõ peccat obediẽdo maxime ſi militi nõ conſtet illud eẽ peccatuꝫ. Arti. XXX.

Tertio vtꝝ liceat pdicatorib⁹ ſcipe elemoſynas ab vſurarꝯs.Et vr̃ ꝙ ſic.i.ad Cor.9.Si nos vobis ſpũalia ſemiam⁹ ꝛc̃.ℂ P̄. ius nãle bꝫ ꝙ hõ viuat ꝺ labore ſuo: digñ⁹ ẽ.n. opari⁹ ꝛc̃.h.n.ꝯceſſuꝫ ẽ hoi a creatore.In ſudore ꝛc̃.geñ.3.ℂ Cõtra.Uſurarij nihil hñt niſi qd ẽ alienuꝫ.

ℂ Rñ⁹ dõꝫ ꝙ de rapia vſure ꝛ hꝯ i gnãli loq̃ndo nõ põt fieri elyna.Iſa.61.Odio hñs rapinã i holocauſtũ:ꝛ ñ i ſpãli caſu pdicatorib⁹ q pdicãt vſurarꝯs ꝛ monẽt eos reſtituere:licitū ẽ accipe:ꝛ h ẽ vna rõ.Alia ẽ qñ nõ hñt alſ vñ viuãt:ꝛ in extrema necitate oia ſunt cõia:ꝛ ab oib⁹ licite accipe ad ſuſtẽtationẽ ꝛ neceſſitatẽ. Arti. XXXI.

Deinde q̃ſitū fuit de offõ ꝯfeſſoꝝ.vtꝝ aliqs poſſit ꝯfeſſiões audire ꝺ indulgẽtia dñi pape ſine volũtate ꝓpꝛij plati. Et vr̃ ꝙ nõ:qꝛ qlibꝫ tenet ꝯfiteri ꝓpo ſacerdoti.q̃ ꝛc̃.

ℂ P̄.papa nulli pudicat pp aliquã idulgẽtiã.ℂ Contra. Papa ẽ ſup oẽs.q̃ cui vlt qd ꝛ q̃m vlt pt ꝯmitter ꝛ idulger.

ℂ Rñ⁹ dõꝫ ꝙ qdã dicũt ꝙ qlꝫ ſacerdos pt abſoluer quelibet a q̃lꝫ pctõ:ꝛ lꝫ ñ hñ faciat abſoluẽdo:tñ abſolut⁹ ẽ:ꝛ rõ hoꝝ fuit:qꝛ ſil dat pſbytero i ſua ordinatiõe poteſtas ꝯſecrãdi corp⁹ xp̄i:ꝛ ptãs clauiū:ꝛ iõ ſicut põt cõſecrare quãlibet hoſtiã:ita põt abſoluere quẽlibꝫ.Sed h eſt erroneum qꝛ nullus

qꝛ nullus pōt abſoluere ꝓpria auc̄te niſi eū q̄ eſt aliq̄ mō ſibi ſubdit⁹:qꝛ act⁹ fiunt in mā̄ ꝓpria:ꝛ abſolō ſacr̄alis hꝫ iudiciū annexū.ꝛ ħ.ſ.iudiciū nō eſt niſi in ſubditos ꝛ infe riores.Qui ḡ nō hꝫ ſubditū nō pōt abſoluere ꝛ ſic iuriſdi⸗ ctio dat mām̄ ſacerdoti determinatā:ſicut autē eſt de ho ſtia q̄ eſt mā̄ determiata.Cui ḡ nulla cura cōmittit̄ hꝫ cla uē ligatā:vt iuriſte dicūt.ſ.qꝛ nō hꝫ oīo mām̄. Alij dicunt ꝙ nullus pōt etiā auc̄te ſupioris plati abſoluere ſubditum īferioris plati ↄ̄ volūtatē ipſi⁹.puta nō pōt auc̄te epi ↄ̄ vo⸗ luntatē parrochialis aliquē abſoluere. Hoc ēt eſt errone⸗ uꝫ:qꝛ ad abſoluēdū reqrit̄ ptās ſacerdotalis ꝛ iuriſdictio. Ep̄s aūt hꝫ īmediatā iuriſdictionē in oēs. Un̄ ep̄s pōt oīuꝫ cōfeſſiones audire ēt ↄ̄ voluntatē p̄ſbyteri parrochialis: ꝛ ſilr̄ ēt ille cui ep̄s cōmittit:ꝛ multo magis ſi papa cōmit tit. Tn̄ archiep̄s qꝛ nō hꝫ īmediatā iuriſdictionē ī oēs ſui archiep̄atus:niſi ex appellatione:non poſſet alicui dare licē tiam vel auctoritatem audiendi cōfeſſiones cōtra volun⸗ tatem epi ꝛ diœceſani ſuffraganei.

Ad primū ḡ p̄ꝫ per ea q̄ dicta ſūt:qꝛ ep̄s ꝛ papa pl̄s pōt q̄ȝ ſacerdos. ¶ Ad 2ᵐ dōm:ꝙ ħ nō eſt ī p̄iudiciū:ſꝫ in auxiliū:qꝛ audire ↄfeſſiones nō eſt ſtatu tū in fauorē ſacerdotū.alias eſſent multū īfelices ſerui:ſi ꝓpter honorē ſacerdotū ↄfiteri pctā eēt neceſſꝫ:ſꝫ ħ eſt in⸗ troductū ad ſalutē aīaꝝ. Ar. XXXII.

d Einde q̄ſitū fuit de offō vicarioꝝ. vtruꝫ vicari⁹ alicui⁹ poſſit vices ſuas cō mittere alteri.ꝛ videt̄ ꝙ ſic:qꝛ effect⁹ hīs vir tutē cauſe pōt in ea in que pōt cauſa.

¶ Contra. Quia hoc videtur eſſe contrarium illi Prouer. 27. Diligenter agnoſce vultum pecoris tui.

¶ Rn̄deo dōm:ꝙ ille q̄ ↄſtituit̄ vicari⁹ nō pōt totā ſuā ptā tē cōmittere:ſꝫ pōt partē:qꝛ intētio cōmittētis eſt vt exe⸗ quat̄ ſm ꝙ pōt ille cui cōmittit:ꝛ forte talis nō pōt totuꝫ facere qd̄ ſibi cōmittit̄:ꝛ iō pōt aliqd alteri cōmittere.

¶ Ad p̄ᵐ ḡ dōm:ꝙ effectus nō hꝫ ſemꝑ totā v̄tutē cāe:niſi eſſet ep̄s. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ:ꝙ ħ ipm̄ facit vt cognoſcat vultū pecoris. Articulus. XXXIII.

d Einde q̄ſitū fuit de ꝑtinentib⁹ ad culpā. Et p̄ de pctīs. 2° de penis. ¶ De p̄ q̄ſita fuerūt duo.p̄ de ꝑtinētib⁹ ad culpā ori ginalē.2° ad culpā actualē. ¶ De pctō origia li queſitū fuit. vtrū traducat̄ per traductionē ſeminis.

¶ Rn̄deo dōꝫ ꝙ ſic:qꝛ pctm̄ origiale ē pctm̄ nāe ꝛ nō attin git ꝑſonā:niſi inq̄ꝫtū eſt in tali nā.tota aūt hūana nā eſt ſicᷓ vn⁹ hō. vbicūqꝫ ḡ illa nā reperitur:ibi ē pctm̄ nāe:qd̄ ē origi nale. ¶ Nō ꝙ ꝑcuſſio hꝫ rōnē culpe nō inq̄ꝫtū ipſi⁹ man⁹: ſꝫ inq̄ꝫtū fit a p̄n° volūtatis. Articulus. XXXIIII.

d Einde q̄rebat̄ de culpa actuali. Et p̄ de pctō cogitatiōis duo fuerūt q̄ſita p̄mo vtꝝ ↄſenſus ī delectatiōeꝫ ſit pctm̄ mor tale. ¶ Rn̄deo dōꝫ ꝙ hic nō q̄rit̄ de ↄſenſu in delectationē act⁹:qꝛ hic plane mortale eſt. Sꝫ de ↄſenſu ī actū cogitatiōis tm̄:ſicᷓ cū aliqs cogitat de⸗ lectationē fornicatiōis:ꝛ delectat̄ ꝛ placet ſibi hec cogita⸗ tio. Eſt ḡ duplex cogitatio delectatiōis:vel ꝑꝑ ipſaꝫ cogita tionē:vel ꝑꝑ rē cogitatā. P̄ria ē cū qs cogitat de triangulo vel de bellis regis nō ꝑꝑ regē:ſed ꝑꝑ ipſam cogitationem. Scd̄a eſt cū delector cogitādo de amico ꝓpter ipm̄ qui ſit mihi ꝑ cogitationē:ꝛ ī cogitatiōe p̄ns. Sic ḡ cogitatio pōt cogitari vt delectās ꝓut ē cogitatio.ꝛ ſic nō eſt pctm̄:ſicᷓ ſi debeo narrare de fornicatione:ꝛ occurrūt pulchre vie ꝛ de lector. Si aūt cogitatio eſt delectans ꝓpter rē cogitatam: impoſſibile eſt ꝙ ħ ꝓcedat niſi ex amore fornicationis:ꝛ iō conſentire in eā eſt ↄſentire in amorē ꝛ in vſum rei illi⸗ cite:ꝛ ideo eſt pctm̄ mortale. Articulus. XXXV.

s Ecundo de ſuſpitiōe. vtꝝ ſit pctm̄ mor⸗ tale.ꝛ vr̄ ꝙ ſic.talib⁹ eni cōmi⸗ natur dn̄s Iſa.5. Ve qui dicitis ꝛc̄.

¶ Contra. Super illud. Nolite ante tempus iudicare. dicit glo. ꝙ eſt veniale peccatum.

¶ Rn̄deo dōꝫ ꝙ ī illis q̄ ſūt mortalia pctā ex genere:mot⁹ īꝑfecti nō ſūt pctā mōtalia ſꝫ venialia. Adulteriū.n.ē mor tale.ſ.qn̄ ē ↄpleta volūtas:nō aūt qn̄ ē icōpleta.nō.n.qlibꝫ mot⁹ ↄcupiſc ē pctm̄ mortale. Iudiciū aūt ē duplex.ſ.de re b⁹ ꝛ de ꝑſonis. Iudiciū de reb⁹ ſꝑ ē mortale pctm̄:puta di⸗ cere ꝙ dare elymā ſit malū.iudiciū āt de ꝑſonis ſꝫ qn̄qꝫ ſit falſuꝫ:nō tn̄ ſꝑ ē pctm̄:niſi qn̄ ē oīo temerariū. Un̄ Aug. in ſmone dn̄i in mōte. Si erram⁹ in iudicio ꝑſonaꝝ nō er remus in iudicio reꝝ.ſꝫ qn̄ ex leui re iudiciū ꝓcedit firmū in corde:aliqn̄ ē pctm̄ mortale:qꝛ ē cū ↄtēptu ꝓximi:ſuſpi cio āt ē qd īꝑfectū in genere iudicij:ꝛ iō ē īꝑfect⁹ mot⁹:ꝛ iō nō ē mortale ex genere:q̄ȝuis ſi fiat ex odio erit aliqn̄ mor tale.

¶ Ad p̄mū ḡ dōꝫ ꝙ q̄ dicit bonū malū ꝛc̄.nō ſuſpi⸗ cat̄ ſed iudicat:ꝛ ideo peccat. Articulus. XXXVI.

d Einde queſita fuerunt de pctō oꝑis tria. Primo vtrum liceat vti ſortibus maxime in apertione librorum.

¶ Rn̄° dōꝫ ꝙ ſors ꝓp̄e ē iudiciū:qd̄ exqrit̄ ex aliq̄ ab hoīe fcō ad igrēdū occultū. dico aūt ab hoīe fcō:qꝛ q̄rere de fcīs ab alijs nō ē ſors:ſꝫ aut auguriuꝫ aut aliqd aliō:vt qn̄ aliqs fac̄:ſicᷓ geomātici ꝛ cū taxillis:ꝛ de feſtucis:ꝛ ī aꝑtiōe libroꝝ. Hec āt fiūt ad tria:aut ad ig⸗ rēdū volūtatē:aut ad ↄſultādū dubiū:aut ad diuidēduꝫ:ꝛ ſic ſumit̄ triplex ſors.ſ.diuiſoria:ↄſultoria:ꝛ diuinatiua. Aliq faciūt has q̄ſi ↄmittētes fortūe:ſicᷓ cū qs nō vr̄ debere ire tn̄ pōam⁹ qs dēat ire:ꝛ ħ aliqn̄ ē vana. Aliq ītētiōe exqrēdi iudiciū alic⁹ rei:ſicᷓ qdā ad igrēdū īdiciū aſtroꝝ exqrūt:ſicᷓ geomātici q̄ dicūt ꝙ ſꝫ motū celi manus mouet̄:ꝛ ſic eſt pctm̄. Aliq itēdūt ſcire iudiciū diaboli:ſicᷓ Nabuchodono⸗ ſor:ꝛ ħ ē ſacrilegiū. Aliq iudiciū diuinū:ꝛ ſic nō ſꝑ ē pctm̄. Et ſic ſors diuinatoria q̄tuor hꝫ grad⁹.ꝛ p̄ mō aliqn̄ ē leue pctm̄: vl̄ nō ē pctm̄.2° mō pctm̄ ē ꝛ 3° ꝛ 4° nō ſꝑ pctm̄ ē:ſꝫ qn̄ qs nō ex necītate fac̄:qꝛ ſic ē tentare deū.2.Paral.2.cū igno⸗ ram⁹ qd agere ꝛc̄.vl̄ qn̄ ſine dēbita deuotiōe:ſicᷓ apl̄i Act.p̄. vl̄ qn̄ aliqs res ſacras ↄuertit ī res tꝑales:ſicᷓ cū aꝑit libros ꝓ tꝑalib⁹:vl̄ qn̄ de eo qd̄ ē ſupra nos:ſicᷓ qn̄ qs nō ↄcordat: qꝛ ħ ē facere iniuriā ſpūi ſcō:q̄ credit̄ firmiter eē in eccl̄ia vl̄ ī collegijs:tn̄ ī electiōe ſeclariū nihil ꝓhibet ſortib⁹ vti.

s Ecundo de retentione ſuꝑfluoꝝ. vtruꝫ ille q̄ nō dat ſuꝑfluū qd̄ hꝫ pro deo peccet. dicit.n. Augu. ꝙ qui retinet ꝛc̄. ſicut ſupra in octauo q̄libet. 3° de ꝑplexitate. vtruꝫ aliqs poſſit eſſe ꝑplexus. Arti. XXXVII.

d Einde queſitū eſt de penis. Et p̄ de pena temporali. vtrum aliqs religioſus expelli debeat ꝑꝑ pctm̄ de religione:ſi ſit para⸗ tus corrigi ꝛ ſuſtinere penam.

¶ Rn̄° dōꝫ ꝙ apl̄s dic̄. Auferte malū ex vob. modicū.n.fermētū ꝛc̄. Auferr̄ aūt aliqs aut ꝑ penā corpo⸗ ralē:ꝛ ꝑ ħ manifeſtū ē ꝙ auferr̄ ēt ille q̄ vellet penitere q̄ȝ tūcūqꝫ:ſicᷓ homicida ſuſpēdit̄ q̄ȝtūcūqꝫ peniteat:vel ꝑ pe⸗ nā ſpūalē:ꝛ ħ eccl̄ia n̄ fac̄ niſi qs eēt ↄtumax. Et rō h⁹ ē:qꝛ ꝑ penā corꝑalē auferr̄ aliqd tꝑale:qd̄ pt recōpēſari ꝑ aliqd mai⁹ bonū:ſꝫ boᵐ ſpūale qd̄ admittit̄ nō pt recōpēſari:ꝛ iō ſi hꝫ religio īfligere talē penā q̄ȝdiu vl̄t corrigi:quā ſicᷓ ē ex cōicatio ī eccl̄ia:ita ē expl̄ſio a religiōe. Et iō dōꝫ ꝙ nll̄s eſt niſi ꝑꝑ ↄtūaciā expellēd⁹:ſꝫ ē ſeq̄ſtrād⁹ ī carcere vel alio⁹.

¶ Angelici doctoris Thome de Aquino Quolibeta ma⸗ giſtro Jo. Anto. Brutio Auguſtini eremita ſūmo ſtudio caſtigatum: Finit feliciter.

❡ Incipiunt Titu li qōnū de duodecim qōlibet ſci Thome de agno ordinis ꝑdicatoꝝ ſ꠸z ordinē alphabeti aſſignati: Et ꝑmo de angelis. A

Trū angelus ſit in loco per opationē tm̄. quolibꝫ primo. articulo 4.
Utꝝ angelus trāſeat ab extremo ad extremū per mediū. quolibet ꝑmo. ar. 5.
Utrum angelus componatur ſubalr ex eſſentia ꝛ eſſe. q. 2. ar. 3.
Utrum in angelo ſit idem ſuppoſitū ꝛ natura. q. 2. ar. 4.
Utrum angelus ſit cauſa anime rationalis. q. 3. ar. 6.
Utrum angelus poſſit influere in animam rationalem. q. 3. ar. 7.
Utruꝫ quicqd agit angelus agat per imperium voluntatis. q. 6. ar. 2.
Utruꝫ angelus poſſit eſſe in connexo celi empyrei. q. 6. ar. 3.
Utruꝫ intellectus angelicus: poſſit intelligere ſingularia. q. 7. ar. 3.
Utrum in angelis ſit compoſitio accidentis ꝛ ſubiecti. q. 7. ar. 7.
Utruꝫ angelus ſit compoſitus ex materia ꝛ forma. q. 9. ar. 6.
Utꝝ angelus poſſit cognoſcere ſilr res in v̾bo ꝛ in ꝓpria natura. q. 9. ar. 7.
Utrum angelus meruerit ſuaꝫ beatitudinem. q. 9. ar. 8.
Utꝝ angel⁹ moueat̄ i iſtāti. q. 9. ar. 9.
Utꝝ angeli pnt imprimere vel aliud facere in corpora iferiora. q. 9. ar. 10.
Utrum duratio angeli habeat prius ꝛ poſterius. q. 10. ar. 4.
Utꝝ mot⁹ āgeli ſit in iſtāti. q. 11. ar. 4.
Utꝝ eē āgeli ſit accñs eius. q. 12. ar. 6.

❡ Qōnes de anima.

Truꝫ per aduentū anime excludantur oēs forme que prius erant. q. 1. ar. 6.
Utꝝ aīa a corpe ſepata poſſit pati ab igne corpeo. q. 2. ar. 13
Utrum anima ſit compoſita ex materia ꝛ forma. q. 3. ar. 20.
Utrum anima ſeparata a corpore cognoſcat aliam animam hoīs quam in hac vita cognouit. q. 3. ar. 21.
Utꝝ aīa ſepata a corpore poſſit nālr pati ab igne corpeo. q. 3. ar. 23.
Utꝝ aīa accipiat ſpēs qbus cognoſcit a reb⁹ que ſunt extra eā. q. 8. ar. 3.
Utrū aīa vegetabilis ꝛ ſenſibilis educant̄ in eſſe p creationē. q. 9. ar. 11.
Utꝝ aīa ſit ſue potentie. q. 10. ar. 5.
Utrum anima rationalis ſit corruptibilis. q. 10. ar. 6.
Utꝝ aīa qcqd intelligit intelligat in prima veritate. q. 10. ar. 7.
Utꝝ aīa ſepata actū ſenſitiuaꝝ potētiaꝝ habere poſſit. q. 10. ar. 8.

Utruꝫ ſint eiuſdē ſubē aīa ſenſitiua ꝛ intellectiua. q. 11. ar. 5.
Utꝝ celū ſit aīatū. q. 12. ar. 9.
Utꝝ aīa ꝑficiat corpus imediate vel mediante corporeitate. q. 12. ar. 10.
Utꝝ aīa ſit ex traduce. q. 12. ar. 11.
Utꝝ intellectus humanus cognoſcat ſingularia. q. 12. ar. 12.
Utꝝ habitus ſcīe acquiſite remaneāt poſt hanc vitam. q. 12. ar. 13.
Utrum arcus nubium ſit ſignuꝫ diluuij non futuri. q. 3. ar. 30.
Utꝝ aque ſint ſuper celos. q. 4. ar. 3.
Utꝝ mlier accuſata i adlterio teneat̄ i iudicio pctm̄ ſuū ꝯfiteri. q. 5. ar. 16.
Utꝝ alimētū ꝯuertat̄ in veritate humane nature. q. 8. ar. 5.
Utrum beatus Mattheus fuit vocatus ſtatiꝫ de theloneo ad ſtatū apoſtolatus: ꝛ perfectionis. q. 5. ar. 21.

❡ Qōnes de beatitudie. B

Truꝫ btitudo ſcōꝝ p ꝑus ꝯſiſtat in itellectu q̄ꝫ i affectu vl̄ econuerſo. q. 8. ar. 19.
Utꝝ beati in glīa p ꝑus ferant̄ ad cōtemplandā xp̄i diuinitatē q̄ꝫ ei⁹ humanitatē. q. 8. ar. 20.
Utꝝ omnes ſancti q ſunt p eccleſiam canonizati ſint in glīa vel aliqui eorum ſint in inferno. q. 9. ar. 16.
Utꝝ intellectus creatus poſſit diuinā eſſentiā imediate videre. q. 7. ar. 1.
Utꝝ aliqs itellectus creatus poſſit videre deū per eſſentiā. q. 10. ar. 17.

❡ De bn̄ficijs ꝛ ꝓbēdis eccl̄iaſticis.

Utꝝ ꝑlatus eccl̄ie poſſit eccl̄ie curaꝫ ꝯmittere ſuo ꝯſanguineo q̄ꝫuis idoneo poſtpoſito meliori. q. 4. ar. 15.
Utꝝ ꝑlatus qui dat bn̄ficium eccleſiaſticuꝫ alicui ſuo ꝯſanguineo vel amico vt alij eius amici exaltētur ſimoniam cōmittat. q. 5. ar. 23.
Utꝝ ep̄s peccet dans bn̄ficium bono ſi ꝑtermittat meliorē. q. 6. ar. 9.
Utꝝ ille qui hꝫ plures ꝓbēdas peccet ex hoc ipſo ꝙ opiniones magiſtrorum ſint in cōtrarium. q. 8. ar. 13.
Utꝝ habere plures ꝓbēdas ſine cura aīarum abſqꝫ diſpenſatione ſit peccatum mortale. q. 9. ar. 15.
Utrum melius faciat qui cōſentit electioni canonice de ſe facte q̄ꝫ q eaꝫ recuſat. q. 5. ar. 22.
Utrum neceſſe ſit ſemper eligere meliorem. q. 8. ar. 6.

❡ De bigamis.

Utruꝫ papa poſſit diſpenſare in bigamia. q. 4. ar. 13.

❡ De charitate. C

Truꝫ hn̄s charitatē eaꝫ cognoſcat p ſpēm. q. 8. ar. 4.
Utrum charitas ſ꠸z ſuaꝫ eēntiā augeat̄. q. 9. ar. 13.

❡ De celo empyreo.

Utrum celum empyreuꝫ habeat influentiā ſup alia corpora. q. 6. ar. 19.

❡ De conſcientia.

Utrum conſcientia erronea liget ad peccatum. q. 3. ar. 27.

❡ De corpore glorioſo.

Utꝝ corp⁹ glioſū nālr poſſit eē cū alio corpe ñ glioſo i eodē loco. q. 1. ar. 21.
Utꝝ h̄ fieri poſſit miraclo. q. 1. ar. 22.
Utrum corpus reſurgat idem numero. q. 11. ar. 6.

❡ De cruce ſignatis.

Utꝝ cruce ſignatus qui morit̄ anteq̄ꝫ iter arripiat hēat plenā indulgētiā peccatorum. q. 2. ar. 16.
Utꝝ vir poſſit accipe crucē ad trāſfretandum vltra mare nolente vxore ſi h̄ ei⁹ icōtinētia timeat̄. q. 4. ar. 11.
Utꝝ melius moriatur cruce ſignatus q morit̄ in via eūdi vltra mare q̄ꝫ ille qui morit̄ redeūdo. q. 5. ar. 14.

❡ De correctione.

Utrum debeat aliquis in publico vel in ꝑuato corrigere ꝓximuꝫ vel fratrem ſuum. q. 11. ar. 12.
Utrum ſi aliquis ſciat pctm̄ ꝓximi peccet mortaliter referendo illud ſtatim prelato ſuo. q. 11. ar. 13.

❡ De damnatis. D

Truꝫ dānati in iferno gaudeāt ꝛ ꝯſolētur de penis inimicoꝝ ſuoꝝ q̄s ſecū vident i iferno puniri. q. 3. ar. 24.
Utꝝ corpora damnatoꝝ erunt incorruptibilia. q. 7. ar. 11.
Utꝝ corpora damnatoꝝ reſurgent ſine deformitatibus. q. 7. ar. 12.
Utꝝ corpora dānatoꝝ puniēt̄ vermibus ꝛ fletu corporali. q. 7. ar. 13.
Utꝝ dānati poſt diem iudicij videāt gl̄iam ſanctoꝝ. q. 8. ar. 16.
Utrum damnati vellent ſuos ꝓpinquos eſſe damnatos. q. 8. ar. 17.
Utruꝫ in damnatis ſit tm̄ pena ignis vel etiam pena aque. q. 8. ar. 18.

❡ De decimis.

Utruꝫ ꝓpter conſuetudinem aliqui deobligētur a iure reddendi decimas. q. 2. arti. 8.
Utꝝ pauper teneatur decimas ſoluere diuini ſacerdoti. q. 6. ar. 10.

❡ Qōnes de deo. Et ꝑ de ei⁹ eēntia ꝛ eē. De pluralitate ꝑſonaꝝ.

Utꝝ vnitas eſſentie ponat in numerū cū vnitate ꝑſone. q. 6. ar. 1.
Utꝝ imenſitas diuina excludat pluralitatē perſonaꝝ. q. 7. ar. 6.
Utrum vnitas aliquid poſitiue dicat in diuinis ꝛ non remotioneꝫ tm̄ ſ꠸z opinionem magiſtri. q. 10. ar. 1.
Utruꝫ ſolius dei ſit propriū eſſe vbique. q. 11. arti. 1.
Utrum in deo ſit tm̄ vnū eſſe. ſ. eſſentiale: vel

tiale: vel ꝑter illud ſit etiaʒ in deo eſſe perſonale.q.12.ar. 1.
Utrum pater eodem verbo dicat ſe ⁊ creaturam.q.4.ar. 6.
Utrum ſenarius numerus ſm quem omnes creature dicũtur eſſe perfecte ſit creator vel creatura.q.8.ar.1.
Utruʒ filius diſtinguatur filiatione a ſpiritu ſancto.q.4.ar. 7.
Utrum in deo ſit virtus.q.4.ar. 2.
Q̃ões de potentia dei.
Utrum deus poſſit facere ꝙ materia ſit ſine forma.q.3.ar. 1.
Utrum deus poſſit facere vnũ corpꝰ ſil' eẽ localr in duobꝰ locis.q.3.ar.2.
Utrum deus poſſit aliquid in nihiluʒ redigere.q.4.ar. 4.
Utꝝ deꝰ poſſit id qđ ĩ nihilũ redactũ eſt idẽ numero reparare.q.4.ar.5.
Utrũ deus poſſit virginem reparare.q.5.ar. 3.
Utruʒ hec ſit falſa: deus poteſt peccare ſi vult.q.5.ar. 4.
Utruʒ poſſit facere ꝙ albedo aut aliqua qualitas corporalis ſit ſine q̃ntitate.q.7.ar. 10.
Utruʒ deus poſſit facere infinita eſſe actu.q.9.ar. 1.
Utruʒ deus poſſit contradictoria facere ſimul eſſe.q.12.ar. 2.
Utrum deus poſſit facere infinita in actu.q.12.ar. 3.
De ſcia dei: ⁊ ṗ de ideis.
Utꝝ in deo ſint plures idee.q.4.ar.1.
Utꝝ idee q̃ ſũt in mẽte diua ꝑ prius reſpiciant res q̃tum ad nãm ſingulare q̃ q̃tũ ad nãm ſpẽi.q.8.ar. 2.
Utruʒ deus ſciat ṗmũ inſtans in quo potuit mundum creare.q.5.ar. 1.
Utrum deus cognoſcat malũ per bonum.q.xi.ar. 2.
De ꝑſcia ⁊ ꝑdeſtinatiõe diua.
Utrum preſciti a deo poſſint demereri.q.5.ar. 2.
Utrum predeſtinatio imponat neceſſitatem.q.xi.ar. 3.
Utꝝ ꝑdeſtinatio ſit certa.q.12.ar. 43.
Q̃ões de diabolo.
Utrum diabolus ſemper ſubſtantialiter inhabitet hoiem quãdocũqʒ peccat mortaliter.q.3.ar. 8.
Utrum diabolus cognoſcat cogitationes hominum.q.12.ar. 7.
Q̃ões de delectatione.
Utrum conſenſus de delectatione ſit peccatum mortale.q.12.ar. 34.
Utrum ṗmus motus ſemper ſit peccatum.q.4.ar. 21.
Utrum primi motus in infidelibus ſint peccata mortalia.q.4.ar. 22.
De honore diuitum.
Utrũ ille qui honorat diuitem ꝑpter diuitias peccet.q.10.ar. 12.
Q̃ões đ doctoribꝰ ⁊ magrīs
Utrum liceat petere licentiaʒ in theologia docendi.q.3.ar. 9.
Utꝝ auditores diuerſoꝝ magiſtroꝝ tenentiuʒ diuerſas opiniones excuſent̃ a pctõ erroris ſi opiniões magiſtroꝝ ſuoꝝ ſequant̃.q.3.ar. 10.
Utrum magiſter determinãs q̃ões theologicas magis debeat vti auctoritatibus q̃ rõnibus.q.4.ar. 18.
Utrum ſi per doctrinam aliqui retrahantur a meliori bono ille teneat̃ ſuã doctrinã reuocare.q.5.ar. 25.
Utꝝ omnia que doctores ſancti dixerunt ſint a ſpũ ſcõ.q.12.ar. 27.
Utrum aliquis qui poteſt ſaluti aiaꝝ curaʒ impendere peccet ſi circa ſtudiuʒ tempus occupat.q.1.ar. 14.
Utrum ille qui ſemper propter inanẽ gloriam docuit per penitentiaʒ aureolam recuperet.q.5.ar. 24.
De eccleſie vnitate. E
Utrum ſit vna eccleſia q̃ fuit in principio apoſtoloꝝ ⁊ que eſt modo.q.12.ar. 20.
Q̃ões de elemoſyna.
Utruʒ clerici peccent mortaliter ſi ea que eis ſuperfluunt in elemoſynis non largiuntur.q.6.ar. 12.
Utrum mortuus detrimentuʒ patiatur ex hoc ꝙ elemoſyne quas mandauit dari retardantur.q.6.ar. 13.
Utruʒ executor debeat tardare diſtributionẽ elynaꝝ ad h̃ ꝙ res defuncti melius vendant̃.q.6.ar. 14.
Utꝝ ille qui non dat pauperi petenti ſi hẽat de ſupfluo peccet.q.8.ar.12.
De eternitate mundi.
Utrum demonſtratiue probari poſſit mundum eſſe eternum.q.3.ar. 31.
Utꝝ celũ ⁊ mũdꝰ ſit eternꝰ.q.12.ar.8.
De euo.
Utꝝ lucifer ſit ſubito euí.q.5.ar. 7.
De excõmunicatione.
Utꝝ debeant vitari illi excõmunicati circa quoꝝ excõicationeʒ ſapientes cõtrarie opinant̃.q.4.ar. 14.
Utrũ aliquis comedendo loquendo ſeu ſtando cuʒ excõmunicatis peccet mortaliter.q.xi.ar. 9.
De fato. F
Utrũ oia ſubſint fato.q.12.ar.5.
De gratia. G
Utrum hõ abſqʒ grã per ſolaʒ nãlem arbitrij libertatẽ poſſit ſe ad grãʒ ꝑparare.q.1.ar. 7.
Utꝝ deꝰ ſp fac nouã grãʒ.q.4.ar. 9.
De hereticis. H
Utrum certitudo adheſiõis in heretico vl' malo catholico ſit actꝰ fidei vtutis.q.6.ar. 6.
Utꝝ hereticis ſit cõicãduʒ.q.10.ar.15.
Utrum heretici redeuntes ad eccl'iaʒ ſint recipiendi.q.10.ar. 16.
De ieiunijs ⁊ vigilijs. J
Utrum homo poſſit peccare nimis ieiunãdo vel vigilando.q.5.ar. 18.
De infamia.
Utruʒ aliquis peccet infamiam non repellendo.q.10.ar. 13.
De ignorantia.
Utrum qui facit ꝯ ꝯſtõnem pape per ignorantiã peccet.q.1.ar. 19.
De imperio.
Utꝝ iperare ſit actꝰ rõnis.q.9.ar.12.
De intellectu.
Utruʒ intellectꝰ creatus poſſit ſimul plura intelligere.q.7.ar. 2.
Utrum notitia que ab auguſtino dicitur proles mentis ſit in mẽte ſicut accidens in ſubiecto.q.7.ar. 4.
Utruʒ verbuʒ cordis ſit ſpecies itelligibilis.q.5.ar. 9.
De magicis ſciẽtijs. M
Utrum homo ſine pctõ poſſit appetere ſcire magicas ſcientias.q.4.ar. 16.
De martyrio.
Utruʒ aliquis abſqʒ charitate ꝑfecta ſit ſe martyrio offerre.q.4.ar. 19.
Utꝝ pati martyriuʒ ꝑpter xpʒ ſit poſ in precepto.q.4.ar. 20.
Utrum liceat ab aliquo moriente requirere ꝙ reuelet ſtatum ſuuʒ poſt mortem.q.3.ar. 22.
Utrum maius peccatuʒ ſit cuʒ aliqs mentitur facto q̃ cuʒ aliquis mentitur verbo.q.6.ar. 17.
Utꝝ oẽ mẽdaciũ ſit petm̃.q.8.ar.14.
De negatione xpi. N
Utrum petrus negando chriſtum peccauerit mortaliter.q.9.ar. 14.
De obedientia. O
Utrum religioſus teneat̃ obedire ſuo ꝑlato vt reuelet ſibi aliquod ſecretum fidei ſue cõmiſſum.q.1.ar. 15.
Utruʒ teneatur ſibi obedire vt reuelet occultam culpam fratris quaʒ nouit.q.1.ar. 16.
Utrum filius teneat̃ obedire parẽtibus carnalibꝰ q̃tũ ad oia.q.2.ar.9.
Utruʒ ſubditus teneatur obedire prelato precipiẽti reuelationem criminis occulti.q.4.ar. 12.
Utꝝ magis ſit meritorium obedire prelato q̃ facere aliquid ad dictuʒ fratris.q.6.ar. xi.
Utꝝ religioſus qui emiſit votuʒ obediẽtie teneat̃ in oibus ꝑlato obedire: etiã in indifferẽtibus.q.10.ar.10.
De officio diuino.
Utꝝ ꝑbẽdatus in duabꝰ eccl'ijs in die qua diuerſum officiuʒ ſit: teneatur vtrunqʒ officiuʒ dicere.q.1.ar. 13.
Utrum ei qui omiſit dicere officium diuinum ſit iniungendum ꝙ iterato dicat.q.3.ar. 19.
Utꝝ liceat clerico qui tenetur ad horas canonicas dicere matutinas ſe

quentis diei de ſero.q.5.ar. 28.
Utrū clericus beneficiatus teneatur in ſcholis exiſtens dicere officiū defunctorum.q.6.ar. 8.
Utrum ille qui vadit ad eccleſiam ꝓpter diſtributiones alias nō iturus peccet.q.8.ar. xi.

¶ De opere manuali.
Utrum operari manibus ſit in precepto.q.7.ar. 17.
Utꝝ illi qui ſpūalibꝰ vacant excuſentur a labore manuū.q.7.ar. 18.

¶ De oratione ꝛ ſuffragijs.
Utrum oratio plus valeat pro ſe facta ꝙ̄ pro alio.q.8.ar. 8.
Utruꝫ ſuffragia eccleſie facta pro aliquo diuite equaliter valeāt pauperibus ſicut pro quo fiunt ſi ſint eq̄lis meriti.q.8.ar. 9.

¶ Q̄ōnes de pctō: ꝛ p̊ in cōi. ꝓ
Utrum peccatuꝫ ſit aliqua natura.q.i.ar. 7.
Utrū ſi ꝑmus hō nō peccaſſet tot fuiſſent nati mares q̄t femīe.q.3.ar.25
Utꝝ ſi adā nō peccaſſet nō idē holes numero ſaluarentur.q.5.ar. 8.
Utrū in peccato actuali prius ſit auerſio ꝙ̄ conuerſio.q.6.ar. 16.
Utruꝫ ſi aliq̄s intendat peccare mortaliter ꝙ peccet propter hoc mortaliter.q.8.ar. 15.

¶ De periurio.
Utrum periurium ſit grauius pctm̄ ꝙ̄ homicidium.q.i.ar. 18.
Utrum accipiens doctrinaꝫ alicuius experimēti ſub iuramēto nō cōicādi teneat̄ ſuare iuramtū.q.iz.ar. 22.

¶ De peccato in ſpm̄ ſcm̄.
Utrū peccatum in ſpiritum ſanctum ſit irremiſſibile.q.z.ar. 15.

¶ De preceptis ꝛ conſilijs.
Utrum conſilia ordinentur ad precepta.q.4.ar. 24.
Utruꝫ peccata ordine nature ꝓcedāt conſilia.q.5.ar. 19.
Utrum peccata que ſunt cōtra precepta ſecūde tabule ſint grauiora peccatis que ſunt contra precepta prime tabule.q.5.ar. 20.

¶ De predicatoribus.
Utꝝ peccatum ſit predicatori habere oculum ad tēporalia.q.z.ar.iz.
Utrum poſſit ꝓdicare ꝓpria auc̄te ita vt liceat predicare ſine licentia prelati.q.iz.ar. 28.
Utrum aliquis ꝓhibitus a ꝑncipe ſeculari debeat dimittere predicationem.q.iz.ar. 29.
Utrum liceat predicatoribus recipere elȳnas ab vſurarijs.q.iz.ar. 30.

¶ De prelatis.
Utrum liceat appetere epiſcopatum.q.iz.ar. 18.
Utrum peccatum ſit appetere prelationem.q.z.ar. xi.
Utrum malis prelatis ſit honor exhibendus.q.8.ar. 7.

¶ De purgatorio.
Utruꝫ duoꝝ qui ſunt digni equali pena vnus poſſit citius a purgatorio liberari ꝙ̄ alius.q.z.ar. 14.

¶ De religioſis. ℞
Utrum religioſus vel monachus peccet mortalr comedendo carnes.q.i.ar. 20.
Utrum liceat inducere iuuenes ad religionē voto vl' iuramēto.q.3.ar.xi.
Utꝝ illi qui obligati ſunt voto vel iuramento ad intranduꝫ religionem teneantur intrare.q.3.ar. iz.
Utꝝ illi q̄ ſunt in ſeculo pctōres ſint ad religionē attrahēdi.q.3.ar. 13.
Utrū aliquis abſqꝫ peccato poſſit aliquem iuramēto aſtringere ad hoc ꝙ religionē nō intret.q.3.ar. 14.
Utꝝ religioſi qui nihil habent in ꝓprio vel cōi poſſint elemoſynā facere que eis proficiat.q.3.ar. 15.
Utrū religioſus ſi videat patrem ſuū in neceſſitate abſqꝫ prelati ſui licentia poſſit clauſtrum exire ad ſeruiēdum patri.q.3.ar. 16.
Utrū preſbyteri parrochiales ꝛ archidiaconi ſint maioris ꝑfectionis ꝙ̄ religioſi.q.3.ar. 17.
Utrum pueri non exercitati in preceptis ſint recipiendi vel obligādi voto vel iuramēto vel bn̄ficijs alliciēdi ad īgreſſuꝫ religiōis.q.4.ar. 23.
Utꝝ religioſi debeant tolerare ſuos impugnatores.q.5.ar. 26.
Utꝝ ille q̄ iurauit ſe nō īntraturuꝫ religionē poſſit licite īntrare.q.5.ar.27.
Utꝝ aliquis religioſus expelli debeat ꝓꝑ pctm̄ de religione ſi ſit paratus corrigi ꝛ ſuſtinere penā.q.iz.ar.37.

¶ De reſtitutione.
Utrum ille qui pecuniā accepit mutuo vt redimeret ſe a latronibus teneatur eam reſtituere.q.5.ar. 17.
Utrū expolſi ꝓꝑ partes poſſint repetere bona ſua ab illis qui ſunt in ciuitate manentes.q.iz.ar. 24.
Utꝝ ille qui mala fide preſcripſit teneatur ad reſtitutionē.q.iz.ar. 25.
Utꝝ ille qui rem alienā cōſumpſit teneatur ad reſtitutionē.q.iz.ar. 26.

¶ De ſacr̄is: ꝛ p̊ de bapt̄mo. ℬ
Utrum pueri iudeoruꝫ ſint baptiçandi inuitis parentibus.q.z.ar. 7.
Utꝝ puer in deſerto natus poſſit abſqꝫ baptiſmo ſaluari in fide parentum.q.6.ar. 4.
Utrū baptiçatus tranſmittat peccatū originale in prolem.q.6.ar. 15.
Utrū aqua baptiſmi habeat virtutē ad emundationem.q.iz.ar. 15.

¶ De ſacr̄o ꝯfirmationis.
Utꝝ ſolus ep̄s debeat conferre ſacr̄ꝫ confirmationis.q.xi.ar. 7.

¶ De ſacr̄o eucharíſtie.
Utrum forma panis in ſacr̄o eucharíſtie annihiletur.q.5.ar. xi.
Utrum ſacerdos debeat dare hoſtiaꝫ non conſecrataꝫ peccatori occulto hoc petenti.q.z.ar. iz.
Utꝝ poſſit totū corpus xp̄i ſub ſpēbꝰ panis contineri.q.8.ar. 8.
Utꝝ in eodē inſtanti ſub ſpēbus illis ſit ſubꝫ panis ꝛ corpꝰ xp̄i.q.7.ar.9.
Utrum in ſacr̄o altaris ſint accñs ſine ſubiecto.q.9.ar. 5.
Utꝝ ſpēs vini q̄ remanēt in ſacr̄o altaris poſt cōſecrationē alij liquori cōmiſceri poſſint.q.io.ar. 3.
Utrum aliquis poſſit audire miſſam ſacerdotis fornicarij quin peccet mortaliter.q.xi.ar. 8.

¶ De ſacr̄o pn̄ie: ꝛ p̊ ō ꝯtritiōe.
Utruꝫ ꝯtritus magis debeat velle eē in inferno ꝙ̄ peccare.q.i.ar. 9.

¶ De confeſſione.
Utruꝫ ſufficiat ſi aliquis confiteatur ſcripto.q.i.ar. io.
Utꝝ aliq̄s poſſit differre cōfeſſioneꝫ vſqꝫ ad quadrageſimam.q.i.ar.xi.
Utruꝫ ſacerdos parrochialis debeat credere ſuo ſubdito dicenti ſe alteri eſſe confeſſum.q.i.ar. iz.
Utrum per abſolutionem ſacerdotis culpa remittatur.q.4.ar. io.
Utꝝ prelatus poſſit ſubditū ſuū ab adminiſtratōe remouere ꝓꝑ aliqd̄ qd̄ ab eo ī ꝯfeſſiōe audiuit.q.5.ar.13
Utꝝ nō hn̄s curā aiaꝝ poſſit abſoluere in foro ꝯfeſſionis.q.iz.ar. 16.
Utrum in aliquo caſu liceat reuelare confeſſionem.q.iz.ar. 17.
Utꝝ aliquis poſſit confeſſiones audire de indulgentia dn̄i pape ſine voluntate proprij prelati.q.iz.ar. xi.

¶ De ſatiſfactione.
Utrum ſi aliquis ſacerdos penitenti dicat quicquid boni feceris ſit tibi in remiſſionem peccatorum ſit ſatiſfactio ſacramētalis.q.3.ar. 28.

¶ De ſacr̄o matrimonij.
Utrum mulier que poſt votum cōtinētie emiſſuꝫ ꝯtraxit matrimoniū in facie eccl'ie poſſit abſqꝫ pctō viro ſuo carnalr cōmiſceri.q.3.ar. 18.
Utꝝ ille qui cognouit carnalr mulierē quā deſpōderat per verba de futuro poſſit hr̄e vxorē illā cū qua poſtea ꝯtxit ꝑ v̄ba de p̄nti.q.5.ar. 15.
Utꝝ poſſit eē matrimoniū īter xp̄ianū ꝛ iudeā baptiçatā ab eo quā carnaliter cognouit poſt fidem de cōtrahendo datam.q.6.ar. 5.
Utꝝ ille cuius pr̄ nō pōt ſuſtētari a filio niſi ꝯtrahendo accipiat dotem vn̄ patrē nutrire poſſit teneat̄ ꝯtrahere vt patrē ſuſtentet.q.io.ar. 9.
Utrum poſt votuꝫ ſimplex caſtitatis

aliquis

aliquis matrimoniū ꝯbēs reddere debitum ⁊ exigere poſſit.q.io.ar.xi.
Utꝝ compaternitas cauſetur ex ꝑam bulis ad ſacra:puta ex catbeciſmo ⁊ buiuſmodi.q.iz.ar. i9.
Utꝝ maleficis impediant matrimonium.q.xi.ar. io.
Utrū frigiditas impediat matrimonium.q.xi.ar. xi.
De ſenſibus ſacre ſcripture.
Utꝝ in verbis ſacre ſcripture ꝑter ſenſus litterales lateant plures ſenſus .q.7.ar. i4.
Utrū debeant diſtingui quatuoꝛ ſenſus ſacre ſcripture.ſ.biſtoꝛialis vel litteralis:allegoric⁹:moꝛalis ⁊ anagogicus.q.7.ar. i5.
Utruꝫ in alijs ſcripturis pꝛedicti ſenſus diſtingui debeant.q.7.ar. i6.
De ſoꝛtibus.
Utruꝫ liceat vti ſoꝛtibus maxime in apertione libꝛoꝛum.q.iz.ar. 36.
De ſuſpitione.
Utrum ſuſpitio ſit peccatuꝫ moꝛtale quolibet.iz.ar. 35.
De tempoꝛe. T
Utrum ſit ideꝫ tempus per qđ deus mouet creaturaꝫ ſpūalem cuꝫ tempoꝛe qđ eſt menſura motus coꝛpoꝛaliū.q.z.ar. 5.
De timoꝛe.
Utrum que fiunt ex timoꝛe ſint voluntaria.q.5.ar. io.
De venditione. U
Utrum venditoꝛ teneat̄ dicere vitiuꝫ rei vēdite empꝛoꝛi.q.z.ar. io.
De veritate.
Utꝝ opꝫ enūciabile qđ ſemel eſt verū ſemꝑ futuꝝ eſſe veꝝ.q.4.ar.i7.
Utrum veritas ſit foꝛtioꝛ inter vinuꝫ regem ⁊ mulierem.q.iz.ar. zi.
De verbis bumanis.
Utrum verba bumana babeant vim ad mouenduꝫ bꝛuta ſiue ſerpentes quolibet.iz.ar. i4.
De veſtibus.
Utrum vti pꝛecioſis veſtibus ſemper ſit peccatum.q.io.ar. i4.
De vicarijs.
Utrum vicarius alicuius poſſit vices ſuas cōmittere alteri.q.iz.ar. 3z.
De virginitate.
Utꝝ aliquis poſſit eſſe nāliter vel miraculoſe ſimul vḡo ⁊ pr̄.q.6.ar. i8.
De beata virgine.
Utrū liceat celebꝛare ꝯceptionē beate virginis.q.6.ar. 7.
De virtutibus moꝛalibus.
Utrum virtutes moꝛales ſint connexe.q.iz.ar. z3.
De vſura.
Utrum gegđ aliquis de pecunia vſuraria lucratus fuerit reddere teneatur.q.3.ar. i9.
De xp̄o. X
Utrum in cbꝛiſto ſint due filiationes.q.i.ar. z.
Utruꝫ cbꝛiſtus in cruce [redacted]tuus fuerit.q.i.ar. 3.
Utrum cbꝛiſtus fuerit idem bomo in triduo.q.z.ar. i.
Utrum paſſio cbꝛiſti ſine moꝛte ſufficiſſet ad redemptioneꝫ generis bumani.q.z.ar. z.
Utrū boies tenerent̄ credere xp̄o miracula viſibilia nō faciēti.q.z.ar.6.
Utrum anima cbꝛiſti poſſit ſcire infinita.q.3.ar. 3.
Utrum oculus xp̄i poſt moꝛteꝫ fuerit equiuoce oculus.q.3.ar. 4.
Utꝝ xp̄s poſt reſurrectionē comederit cibum incoꝛpoꝛando.q.3.ar. 5.
Utꝝ ſit vnū numero coꝛp⁹ xp̄i affixū cruci ⁊ iacēs in ſepulcbꝛo.q.4.ar.8
Utꝝ totus ſanguis xp̄i qui eſt in paſſione eius effuſus ad coꝛpus eius in reſurrectione redierit.q.5.ar. 5.
Utꝝ xp̄s maius dilectionis ſignū nobis oſtendit tradēdo coꝛpus ſuū in cibū ꝙ patiendo ꝑ nobis.q.5.ar.6.
Utrū fruitio aīe xp̄i in paſſione pœnerit vſqꝫ ad eſſentiā aīe.q.7.ar.5.
Utꝝ i cbꝛiſto ſint plures bypoſtaſes. quolibet.9.ar. z
Utꝝ in xp̄o ſit tm̄ vnuꝫ eſſe.q.9.ar.3.
Utrum in cbꝛiſto ſit vna tm̄ filiatio. quolibet.9.ar. 4.
Utruꝫ cbꝛiſtus ſit deſcenſurus ad iudicium in terram.q.io.ar. z.

Finiunt tituli feliciter.

Impreſſum Uenetijs Mandato ⁊ Sumptibus Heredum quondā Nobilis viri domini Octauiani Scoti Modoetienſis ⁊ ſocioꝝ:Anno incarnationis. i5i5.Quarto Februarij.

Regiſtrum

AA BB CC DD EE FF GG HH
Terni ſunt GG ⁊ HH alij Quaterni.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Anno d. 1545 die xxiij marcij

Libellus iste est Joannis brej cot. cxcii. dior marsic

612

Joannes bert. coll marsus emit hunc libru a bibliopola iul 6 d.

oe aal rōnale mortale ē risibile
ois hō ē aal rōnale mortale
ois igr hō ē risibilis

ois hō ē risibilis
oe aal rōnale mortale ē hō
3 oe igr aal rōnale mortale ē risibile

ois: ~~hō~~ ē aal rōnale mortale
oe risibile ē ~~aal ro~~ ē hō
oes igr risibile ē aal rōnale mortale

oe risibile ē aal rōnale mortale
ois hō ē risibilis
ois igr hō ē aal rōnale mortale

Einde q̄ſitū ē de hoīe q̄tū ad grāz. Et circa h̄ q̄rūt̄ tria. p̄ de ſacris. 2° de v̄tutib⁹. 3° de officijs. De p̄tria q̄ſita fūt. p̄ de ſacris grē. 2° de effcū ſacroꝝ. 3° de vnitate eccl'ie. De ſacris grē q̄rebant̄ duo. Primo d̄ baptiſmo. 2° de penitētia. Articulus. XV.

D primuz q̄rit̄ vtꝝ aqua hēat v̄tutez ad emūdationē.i.vtꝝ ꝓpa virtute mundet vel virtute cōcomitante.

℄ Rn̄° dōz q̄ duplex ē opīo i hꝯ:n̄ ſolū d̄ aq̄: ſz de oīb⁹ eccl'ie ſacris. Quidā.n.dicūt q̄ ſacra nō hn̄t v̄tutē vl' viz opandi i aīa:ſz tm̄ ex:z diua v̄t⁹ ꝯcomitās fac̄ illuz effcm̄:z idncūt exēplū Ber.ſic aliqs ep̄us q̄ iueſtiat aliquē de p̄bēda p anulū.anulus nō ē cā p̄bēde:ſz ſignū. Sz h̄ nō eſt ſane dcm̄:q2 ſic nō eēt aliq̄ ꝓrogatiua ſacroꝝ noue legis ad vetera:q2 ēt i ill' v̄t⁹ coaſſiſtēs fidei credētiū i xp̄z vētuꝝ iuſtificabat. ℄ Et iō dōz q̄ ſacra hn̄t i ſe v̄tutē iuſtificādi:z ad alios effect⁹ ad q̄s ordināt̄:z nō ſolū q̄ ſint ſignū. vn̄ Aug. Que ē tāta vis aq̄ ad corp⁹ tāgat z cor abluat. Sciendū tm̄ q̄ 2ᵉ ē v̄tus.ſ.ꝓpa z inſtrūal. ſic p3 in ſerra: ſic ſacra hn̄t v̄tutē inſtrūalē ad ſpūalē effectuz:q2 cuz ſacrm̄ adhibet̄ cū inocatiōe diua efficit hūc effectū:z h̄ ē ꝯueniēs;q2 v̄bū p qδ oia ſacra v̄tutē hn̄t:hūit carnē z fuit v̄bū dei: z ſic caro xp̄i hūit v̄tutē iſtrālē ad faciēdū miracl'a pp ꝯiun⁹ōem ad v̄bū:ita ſacra p ꝯtinuaōēm ad xp̄z crucifixū z paſſū. Ar.XVI.

Deinde q̄ſitū ē de pn̄ia. Et p̄ vtꝝ ſi hn̄s curā aīaꝝ poſſit abſolueꝛ i foro ꝯfeſſiōis. ℄ Rn̄° dōz q̄ alr̄ ē i ſacro pn̄ie:z alr̄ i q̄buſdā alijs ſacris. Nā i q̄buſdā q̄ hȝ ordinē pt ex h̄ ip̄o iducere effcm̄ ſacri i oī cāu.ſ.i ill' i q̄b⁹ qδ ē effect⁹ ſacroꝝ ē res extis ex ſacrz. vn̄ ſacerdos d̄gradatus z excōicatus lȝ peccet:tm̄ conſecrat z baptiçat: z ſilr ep̄s ꝯſecratus:q2 ꝯfert caracterē. In pn̄ia āt non ip̄rimit̄ caracter nec effect⁹ niſi iuſtificatio penitētis:qδ nō pōt fieri niſi p poteſtatē iudicatiuā. Nō hn̄s aūt curā aīarum non hȝ hanc poteſtatem. Articulus. XVII.

Ecūdo vtruz liceat in aliq̄ caſu reuelare cōfeſſionē. ℄ Rn̄° dōz q̄ nō nec verbo nec facto nec nutu nec aliq̄ ſigno licet facere:q2 eſt ſacrilegiū. Naz ita eſt in ſacris noue legis q̄ efficiūt qδ figurāt. effectus aūt pn̄ie eſt occultatio pctōꝝ ab oculis dei viuētis: z hec occultatio ſignificat̄ p ſecretū ꝯfeſſiōis: z iō ſic ꝓphanaret ſacrm̄ q̄ ꝯficeret corp⁹ z ſanguinē xp̄i de alio q̄ȝ de pane z vino. Ita eſſet reuelans ſacrilegus. Articulus. XVIII.

Tertio vtꝝ liceat appetere epiſcopatum. ℄ Rn̄° dōz q̄ ꝯtigit appetere p̄lationē duplr̄:aut pp neccītatē vrgētē:aut nō vrgētē. p̄° duplr̄: vel qn̄ iponit̄ a ſupiori: vl' qn̄ nō inuenit̄ aliqs q̄ velit on⁹ p̄latiōis ſubire: tali neccītate exn̄te meritoriū ē appetere. Vn̄ Iſa.6. Quē mittaz z q̄s ibit nob̄ rn̄dit. Ecce ego mitte me:tn̄ an̄ dixit ſe idignū. 2° mō.ſ. qn̄ nō vrget neccītas: ſic nō lȝ:q2 non pōt carere aut vitio iniuſtitie: ſi velit ſe minorē p̄ferre maiorib⁹:aut vitio p̄ſūptiōnis: ſi reputet ſe ſufficiētē preferri alijs: vn̄ Chriſo. Primatus eccleſiaſticos cōcupiſcere nec iuſtū nec vtile: ſuper illud. reges gētiuz zc̄. Articulus. XIX.

Einde q̄ſitū eſt de effectu ſacroꝝ: vtꝝ cōpaternitas cauſet̄ ex p̄ambulis ad ſacra. puta ex catheciſmo z hꝯ. Et vr̄ q̄ ſic. Dic̄ eniz q̄dā decre: q̄ a p̄ pabulo ſalis non pōt fieri vxor. ḡ ꝯhit̄ ibi cōpaternitas. ℄ P̄. cathecuminus cenſet̄ xp̄ianus. Sz q̄ dat xp̄ianiſmū efficit̄ cōpater. ḡ zc̄.

℄ Rn̄: q̄dā dicunt q̄ oia illa ſacralia ſufficiūt ad cāndū cōpaternitatē. Quidā dicūt q̄ ſoluz ꝯhit̄ q̄tū ad tria.ſ. in cathecismo: baptiſmo: z ꝯfirmatiōe. Sz mihi vr̄ q̄ ſolū ꝯhit̄ in duob⁹.ſ. in baptiſmo z ꝯfirmatiōe: q2 cōpaternitas ſimitudo q̄dā eſt p̄nitati: ſ p̄nitas āt nō fit niſi in gn̄atione: z ideo ſoluz in illis ſacris in q̄bus eſt q̄dā gn̄atio ſpūalis: cōtrahit̄ cōpaternitas que matrimoniuz impedit.

℄ Ad p̄ᵐ q̄ dōz q̄ illa nō ſunt itelligenda ſigillatim: ſz ſunt accipiēda collectiue z ſil': q2 in oībus iſtis aliqs efficit̄ ꝯpater. ℄ Ad 2ᵐ dōz q̄ cathecumin⁹ dr̄ xp̄ianus p fidē non p baptiſmuz quē nōduz ſuſcepit: z ille q̄ dē dat xp̄ianiſmū q̄ dat ſacramentuz baptiſmi. Articulus. XX.

Einde q̄ſitū fuit: vtꝝ ſit vna eccl'ia q̄ fuit in p̄n⁹ tp̄e aploꝫ: z que ē mō. Et vr̄ q̄ nō. q2 nunc nō vtit̄ eiſdē regulis. Tunc.n. p̄lati erāt ſine auro z argento in ꝯonis ſuis. ḡ zc̄. ℄ P̄. non legit̄ q̄ xp̄s z apoſtoli habuerint caſtra. modo autem eccleſia habet. ergo zc̄.

℄ Cōtra. Mat. vlti. Ecce ego vobiſcuz ſuz vſq̄ ad cōſummationē ſeculi. hoc aūt nō intelligit̄ tm̄ de aplis: q2 oēs mortui ſunt: z adhuc ſeculū non eſt cōſumatuz. ergo zc̄.

Rn̄deo dōm q̄ eadē eſt nūc eccl'ia q̄ tūc erat z q̄ nūc ē: q2 eadē fides z eadē fidei ſacra: eadē auctoritas: z eadē ꝓfeſſio: vn̄ dic̄ apl's. Diuiſus eſt xp̄s: abſit.

Ad primū ḡ dōm q̄ v̄ba Math. tripl'r exponunt̄. Hyl. z Ambro. exponūt f3 ſenſuz myſticuz dicētes. Nolite portare auꝝ zc̄.i. nihil in ſpūalibus miniſterijs auro vēdatis: nō duas tunicas.i. nō duplicē aīum habeatis. Alij exponūt ad lr̄az: z vna expō eſt Aug. q̄ dicit q̄ illa v̄ba nō dr̄r p modū p̄cepti: ſz p̄miſſiōis: ita q̄ q̄ non ſeruat nō peccat: z q̄ ſeruat meli⁹ facit: vt ſit ſenſus. Nolite portare.i. qn̄ itis ad p̄dicādum nolite ſoliciti eē de expēſis: q2 debent̄ vobis a pp̄lo. Dign⁹ ē.n. operarius zc̄. q̄ſi diceret. Iō p̄mitto q̄ nō portetis q2 digni eſtis accipere ab alijs q̄bus p̄dicatis. Paulus h̄ nō ſeruauit:tn̄ ꝯ̄ regulā hāc nō fecit: ſz ſuperogauit. Alia expō ē alioꝝ ſcōꝝ q̄ dicunt q̄ hec dicta ſunt p̄ceptiue: ſz h̄ p̄ceptū datū ē nō ad ſemp ſuādū: ſz ad p̄mā miſſionē: bis.n. eos miſit.ſ. an̄ paſſionē iudeis: z poſt reſurrectionē gētib⁹. In p̄° dixit eis. In viā gētium ne abieritis. In 2° dixit. Docete oēs gētes. In p̄° mādauit q̄ p̄dicta ſeruarēt: nō autē in ſcda. z rō huius eſt: q2 in p̄° ſoluz mittebant̄ ad iudeos: apud q̄s cōſuetum erat q̄ magiſtri coꝝ ab eis ſuſtentarent̄: z iō ſine ſcādalo poterāt accipere z vti p̄tāte ſibi cōceſſa: apud vero gētiles nō erat hꝯ ꝯſuetudo: q2 apud eos nō erāt hꝯ predicatores. Et ideo fuiſſet eis ſcandalū: z viſuz fuiſſet eis q̄ pro queſtu apl'i p̄dicarēt: z iō Paulus hoc preceptuz nō ſeruauit in gētibus: z iō dn̄s in ſcda miſſione dixit. Nunc q̄ hȝ ſacculuz tollat ſilr̄ z peraz.

℄ Ad 2ᵐ dōm q̄ Aug. rn̄det in ep̄l'a ꝯ̄ donatiſtas: z habet̄ ſuper illud ps. Quare fremuerūt gētes. diſtinguit.n. diuerſa tēpora eccl'ie. Fuit.n. tēpus qn̄ aſtiterunt reges aduerſus xp̄m: z in illo tp̄e nō ſolum nō dabāt fidelibus: ſed z eos occidebant. Aliud vero tēpus eſt nunc: quo reges intelligunt z erudiri ſeruiunt dn̄o Ieſu xp̄o in timore zc̄. Et iō in iſto tēpore reges ſunt vaſalli eccleſie: z iō eſt alius ſtatus eccleſie nunc z tunc: non tn̄ eſt alia eccleſia.

Einde queſituz ē de v̄tutibus. Primo de q̄dā v̄tute itellectuali.ſ.d̄ veritate. 2° de v̄tutib⁹ moralibus. De v̄itate q̄ſita ſunt duo. Primo de fortitudine v̄itatis. 2° de ꝯfirmatōe v̄itatis q̄ ē p iuramētum. Arti. XXI.

D primū q̄ſituz ē: vtꝝ v̄itas ſit fortior iter vinū regē z mulierē. Et vr̄ q̄ vinuz: q2 imutat maxīe hoīez. Itez q̄ rex: q2 pellit hoīez ad id qδ ē difficillimuz.ſ. ad hoc q̄ ſe exponat piculo mortis. Itē q̄ mulier: q2 dn̄atur ēt regibus. ℄ Cōtra. Eſdre. Fortior eſt veritas.

℄ Rn̄deo

Reſpódeo dōꝫ ꝙ hec ē qō ꝓpoſita iuuenib⁹ diſſoluēda ī Eſdra. Scīedū ḡ ꝙ ſi ꝯſiderem⁹ iſta q̄tuor ſ̄ꝫ ſe.ſ. vinū regē ⁊ mulierē: ⁊ v̄itatē: nō ſūt ꝯpabilia: q2 nō ſūt vni⁹ gnis: ſ̄ ſi ꝯſiderent̄ ꝑ ꝯparationē ad aliquē effectū: ꝯcurrūt in vnū: ⁊ ſic pñt cōpari. Hic āt effect⁹ in quē ꝯueniūt ⁊ pñt. eſt īmutatio cordis hūani. Qd ḡ iter iſta magis īmutet cor hoīs vidēdū ē. ℂ Scīedū ē ḡ ꝙ immutatiuū hoīs qddā ē corpale ⁊ aliud ē aīale: ⁊ h̄ ē duplex: ſenſibile ⁊ ītelligibile. Intelligibile ēt ē duplex.ſ. practicū ⁊ ſpeculatiuū. Inter ea aūt q̄ ꝑtinēt ad īmutādū nālr ſ̄m diſpōnē corpis h̄ꝫ excellētiā vinū: qd fac̄ ꝑ talenta loq. Inter ea q̄ ꝑtinēt ad īmutādū appetitū ſenſitiuū: excellētius ē delectatio: ꝑcipue circa venerea: ⁊ ſic mulier eſt fortior. Itē in practicis ⁊ in reb⁹ hūanis q̄ pñt h̄ facere: maximā ꝑtātē h̄ꝫ rex. In ſpeculatiuis ſūmū ⁊ potētiſſimū ē v̄itas: nūc aūt vires corpales ſubyciunt̄ virib⁹ aīalib⁹: vires aīales intellualib⁹: ⁊ itellūales practice ſpeculatiꝯ: ⁊ iō ſimplr veritas dignior ē ⁊ excellētior ⁊ fortior. Artīcu. XXII.

SEcundo q̄rit̄: vtꝝ accipiēs doctrinā alicuius experimēti ſub iuramēto nō cōicādi: teneat̄ ſeruare iuramētū. ⁊ v̄r ꝙ ſic. q2 ſic obligat⁹ nō dꝫ facere aliqd qd v̄gat in dētrimētū illi⁹ q dedit vel q docuit: h̄ āt eſſet ſi alijs cōicaret. ḡ ⁊c̄. ℂ P̄. cōicare tale expimētū nō tenetur ex pte ſalutis eterne alicui. Cū ḡ nō teneatur alteri cōicare nō dꝫ ſic obligat⁹ cōicare. ℂ Contra. Non cōicare ſalubre remediū ſine qdcūq3 bonū eſt ꝯ charitatē. ergo ⁊c̄.

Rn̄deo alr dōꝫ ē h̄ ſimplr ⁊ alr in caſu. ſimplr loquēdo nō tenet̄: ſꝫ male fecit iurādo: iuramētum eni nō ſolū amittit viꝫ qñ iuramē̄ᵐ ē illicitū: ſꝫ ēt qñ iurando peierat: q2 iuramētū obligās dꝫ h̄re iudiciū iuſtitiā ⁊ veritatē: ſꝫ ⁊ ſi iuro q̄lq3 aliqd qd lꝫ mihi nō facere: puta nō ire ad eccliaꝫ: nō lꝫ tñ iurare: q2 lꝫ ſit mihi licitū ꝑ aliq̄ tpe nō facere vel dimittere hꝯ bonū qd ē ad eccliaꝫ ire: nō tñ lꝫ mihi iuramētū iterponere: ⁊ aiuꝫ obfirmare ad aliquod bonū nō faciēdū: q2 h̄ ē facere ꝯ ſp̄mſcm: ⁊ iō iuramētū ꝯ oē id qd ē de gñe bonoꝝ ē illicitū: ⁊ nō ē ſ̄uādū: tñ in caſu ſ̄uare tenet̄: puta ſi ille vel ali⁹ ſufficiēs medic⁹ pñs eſſet ⁊ paratus eēt curare ⁊ vti illo expimēto ī ſalutē corpalē aliorum. ℂ Et ſic pꝫ ſolutio ad obiecta.

D Einde q̄ſitū eſt de v̄tutib⁹ moralibus. Et pmo de virtutibus ſ̄m ſe. Scdo ſpecialiter de quodam actu iuſtitie.ſ. de reſtitutione. Articulus. XXIII.

AD primū q̄ſitū ē: vtꝝ v̄tutes morales ſint connexe. Et v̄r ꝙ non: q2 acqrunt̄ ex actib⁹ q ſunt diuiſi ⁊ diſticti. ḡ pt acqri vna v̄tus ſine alia. ℂ P̄. Aug. dic̄. nihil ꝯ diuinā ſriaꝫ dic̄ q dic̄ ꝙ q hꝫ vnā n̄ hꝫ oēs. ℂ P̄. v̄tutes h̄nt̄ ex ꝯſuetudie q̄ reqrit tp̄s.

Reſpōdeo dōꝫ ſ̄m oēs ſcōs ꝙ ſic: ſꝫ loq̄ndo de virtutib⁹ ī cōī duplex rō aſſignat̄ a diuerſis: ſ̄m ꝙ diuerſimode locuti ſūt de v̄tutib⁹. v̄tutes.n. cardīales duplr accipiuntur ab aliqbus. Qnidā.n. dicūt v̄tutes eē q̄ſdā modos gnāles q reqrunt̄ in oī v̄tute: puta ꝙ fortitudo ē q̄cūq3 firmitas animi ī qbuſcūq3 reb⁹: ⁊ tꝑantia ē moderātia aī in oīb⁹ reb⁹: ⁊ ſic de alijs. Et ſ̄ꝫ iſtos necē ē ꝙ v̄tutes ſint cōnexe. q2 iſti modi gnāles reqrunt̄ in oī virtute: ⁊ ſi aliqd hoꝝ defuerit nō ē v̄tus aliq̄: q2 ſi tꝑantia rectitudineꝫ nō hēat q̄ ē iuſtitia: vel non hēat animi firmitatē q̄ eſt fortitudo: ⁊ ſic de alijs: nō ē v̄tus: ⁊ hūc modū Aug. ponit. 3. de tri. ⁊ magr̄ in. 3. ſn iarū. Alij āt accipiūt diſtōnē hāꝝ v̄tutū ſ̄ꝫ determinatas mās: ſic̄ Ari. ⁊ peripatetici. vñ prudētia ſ̄m ph̄m nō ē recta rō oībus: ſꝫ ſolū in agibilib⁹: ſilr iuſtitia nō dic̄ rectitudinē aī circa ingſitionē oiuꝫ cārū: ſꝫ tñ circa cōmutationes ⁊ diſtributiōes ⁊ actiōes hūanas: q̄ ſunt ad alteꝝ. Fortitudo ēt dic̄ firmitatē aī nō circa oia: ſꝫ circa ea in qb⁹ eſt difficillimū aiuꝫ fortē h̄re.ſ. circa picula q̄ ſunt ī bellis. Tēperātia vo ē circa ea ī qbus difficillimū ē aium moderare.ſ. circa dlectatiōes guſt⁹ ⁊ tact⁹: q̄ ſūt maxīe dlectatiōes: nō in qbuſcūq3 alijs ꝯcupiſcētijs: ſic̄ ſcīe vel pecunie: ⁊ ſic ēt loquēdo de v̄tutib⁹ v̄tutes morales ſūt ꝯnexe: cuius ꝯnexionis rō accipit̄ ſ̄ꝫ ph̄m ex pte prudētie: q2 nulla v̄tus pt h̄ri ſine prudētia: ⁊ ipoſſe eſt h̄re prudētiā ſine v̄tutib⁹ moralibus. cui⁹ rō ē: q2 prudētia nihil aliud ē q̄̄ recta rō agibiliū. Impoſſe eſt aūt rectā rōnē h̄re circa aliqd niſi ex recta rōe circa pn̄ᵒ. pn̄ᵒ aūt agibiliū ſunt fines v̄tutū: ⁊ circa fines virtutū nullus h̄ñ ſe hꝫ niſi ꝑ hitū illius v̄tutis: ⁊ ſic necē eſt ꝙ prudētia hēat ſecū alias v̄tutes morales: ſilr alie n̄ pñt h̄ri ſine prudētia. Pōt.n. aliqs h̄re iclinationē nālē ad act⁹ alicui⁹ v̄tutꝭ ſine prudē̄ᵃ: ⁊ q̄̄to hꝫ maiorē icliationē ſine hitu v̄tutis: tāto pei⁹ ē: ⁊ plꝰ ipingere pōt ſine prudē̄ᵃ: ſic̄ pꝫ ď illo q hꝫ fortitudinē nālē ſine diſcretione ⁊ prudētia. Et iō dicit Greg. Cetere virtutes niſi ea que agūt prudenter agant ⁊c̄. Eſt ⁊ alia rō ꝯnexiōis in virtutibus gratuitis ꝑꝑ charitatē in q̄ ꝯnectunt̄: q2 q hꝫ charitatē hꝫ oēs v̄tutes gratuitas. ⁊ ſilr q hꝫ vnā habet charitatem.

Ad primū ḡ dōꝫ ꝙ act⁹ nō ſūt diuiſi ſ̄ꝫ v̄tutes: q2 n̄ pōt eē actus tꝑantie ſine actu fortitudis: nec fortitudis niſi cū actu tꝑantie ⁊c̄. ℂ Ad 2ᵐ dōꝫ ꝙ h̄ dr̄: q2 non ꝓbat̄ per auc̄tem biblie. ℂ Ad 3ᵐ dōm ꝙ nō dicūtur morales a cōſuetudine ſed amore: ⁊ dato ꝙ indigeant tēpore: tñ nō habebit virtutem niſi ſit prudens.

D Einde q̄ſitū ē de reſtōne: q̄ ē act⁹ iuſtitie. Et circa h̄ q̄ſita ſūt tria. p̄ de illis q ꝑꝑ ꝑtes ſunt ex̄ ciuitates. 2ᵒ de eo q mala fide ꝑ̄ longo tpe ꝑ̄ſcripſit. 3ᵒ de eo qui aliena conſumpſit. Articulus. XXIIII.

C Irca p̄ᵐ q̄ritur: vtꝝ expulſi ꝑꝑ ꝑtes poſſunt expetere bona ſua ab illis q ſunt in ciuitate manētes. Et v̄r ꝙ non. q2 multi de his q ſunt ī ciuitate culpā nō hūerūt ad eoꝝ expulſionē: ⁊ ſic punirent̄ aliq ꝑ culpa alteri⁹. ℂ P̄. expulſi fuerūt ꝯ ꝑtē ecclie: ⁊ ſic iuſtū bellū. ḡ actio eſt ꝯ eos: ⁊ ſic dāna eis nō ſunt reſtituēda. ℂ P̄. ſ̄ꝫ ph̄ꝫ cū mutat̄ ordo ciūtatis nō remanet eadē ciuitas: ſꝫ cū mutat̄ dñiū ⁊ p̄ncipatus: mutatur ordo: ⁊ ſic nō ē eadē ciuitas. ḡ expulſi nō ꝑtinēt ammodo ad ciuitatē q̄ p̄us erat. ḡ nō tenent̄ eis ad reſtōnem. ℂ Contra. q ſpoliat̄ a raptore pōt repetere ⁊ accipe ea que ſunt ſibi ablata. ergo ⁊ illi expulſi.

Rn̄deo dōꝫ ꝙ aut ſunt expulſi iuſte.ſ. ꝑꝑ eoꝝ culpā: ⁊ ſic nō pñt repetere amiſſa. aut iniuſte.ſ. ſine culpa ⁊ ſine debito ordie iuſti⁹: ⁊ ſic pñt repetere. Si āt h̄nt ſupiorē: debēt ꝑ ſupiorē peter̄ ſibi reſtitui: ſi āt n̄ h̄nt ſupiorē: ipſimet pñt ſi pñt recupare.

Ad primū ḡ dōꝫ ꝙ nō punit̄ ſic aliqs ꝑ pctō alteri⁹: ſꝫ ꝑ ſuo: q2 maiores oia faciūt auc̄te ⁊ fauore ppli: ⁊ ſic ppl's ī fauēdo maiorib⁹ fuit in culpa. ℂ P̄. illd itelligit̄ de pena ſpūali: q̄ nullꝰ punit̄ ſine ꝓpa culpa: nō de corpali q̄ frequēter vn⁹ ꝑ alio punit̄. ℂ Ad 2ᵐ dōꝫ ꝙ in q̄̄tū iuſte agūt ſūt ꝑ ecclia. ſ̄ q̄̄tū iniuſte ꝯ ecclīā. ℂ Ad 3ᵐ dōꝫ ꝙ ſi ſūt eedē ꝑſone māife̅ᵐ eſt ꝙ tenent̄ ſibi. Alias oīo n̄ tenent̄. Ar. XXV.

S Ecundo q̄rebat̄: vtꝝ ille q mala fide ꝑ̄ſcripſit teneat̄ ad reſtōnē. ⁊ v̄r ꝙ nō. q2 lex dic̄ ꝙ q ēt mala fide ꝑ̄ſcribit acqrit dñiū. ℂ ꝯ. ōcre. dic̄ ꝙ tenet̄: nec acqrit dñium.

Rn̄deo dōꝫ ꝙ circa h̄ ē ꝯrietas iuris ciuilis ⁊ canonici: q2 ſ̄ꝫ ius ciule talis ꝑ̄ſcriptio tenet: ſ̄m ius canonicū talis ꝑ̄ſcribere non pōt: ⁊ rō huius ꝯrietatis eſt: q2 alius eſt finis quē intēdit ciuilis legiſlator.ſ. pacem ſerua-

re ⁊ ſtare iter cives:q̃ ipedireť ſi pſcriptio nõ curreret:g cuiq̃ q̃.n.vellet poſſz vẽire ⁊ dicere:iſtud fuit meũ q̃cunq̃ tpe. Finis aũt iuris canõici tẽdit ad getẽ eccl'ie ⁊ ſalutẽ aiarũ. nullus aũt in pctõ ſaluari põt nec penitere de dãno vel de alieõ niſi rõ pẽſet. ¶ Et iõ dõz ẽ q̃ ſi qs pſcribat bõa fide poſſidẽdo nõ teneť ad reſtõnẽ:ẽt ſi ſciat alienuz fuiſſe poſt pſcriptionẽ:q: lex põt aliquẽ p pctõ ⁊ negligẽtia punire in re ſua: ⁊ illã alteri dare ⁊ ↄcederez:ſz g mala fide pſcribit teneť emẽdare ⁊ ſatiſfacere reddẽdo dãnũ qd intulit.

Ad primũ ĝ dõz q̃ vez eſt q̃ oia ſũt pn^m ad gubernãdũ nõ ad retinẽdũ ſibi vel ad dãduz alijs: ⁊ ſi q̃ leges tales ſũt tyrãnice ſunt ⁊ nõ abſoluũt a cõſcia:ſz a foro iudiciali ⁊ violẽtia. Artic. XXVI.

Tertio q̃rebať:vtz ille g rẽ alienã ↄſũpſit teneať ad reſtõnẽ. ⁊ vr̃ q̃ nõ:q: ille cui⁹ res fuerat nõ bz actõez i ↄſũptorẽ:itelligẽ ſi ius bz caſum in pſcriptiõe. ¶ Cõtra. Iſte mala fide poſſedit alienũ qd conſumpſit.

¶ Rñ⁹ dõz q̃ teneť:cui⁹ rõ ẽ.q: glibz teneť ad faciẽdũ iuſtitiã alteri:cõſiſtit aũt iuſtitia in q̃dã eq̃litate:vñ niſi reintegretur equalitas non põt aliquis eſſe iuſtus:inequalitas aũt fuit q̃ cõſumpſit rẽ nõ ſuã: ⁊ ideo opz q̃ reddat.

¶ Ad p^m ĝ dõz q̃ lz ñ hẽat actõez i eũ q ↄſũpſit ſz ius ciuile bz tñ ſz ius diuinũ:cui⁹ finis ẽ ſalus aiaꝝ. ⁊ iõ ei repugnat.

Deinde q̃ſita ſũt de officijs q̃tuõ. p̃ d offõ expoſitoꝝ ſacre ſcripture. 2° de offõ pdicatoꝝ. 3° de offõ ↄfeſſoꝝ. 4° de officio vicarioꝝ. Articulus. XXVII.

Et primuz q̃ſitũ eſt:vtz oia q̃ doctores ſci dixerunt ſint a ſpũ ſcõ. ⁊ vr̃ q̃ nõ.q: i ſuis dictis ſũt aliq̃ falſa: nã i ſuis expõnib⁹ q̃nq̃ diſſonãt:nõ põt aũt eẽ verũ qd diſſile vl diſſonũ ẽ:q: vtraq̃ ps ↄdictionis nõ pt eẽ va. ¶ Cõtra.ad eũdẽ ptinet facere aliqd pp finẽ ⁊ pducere ad illũ finẽ. Sz finis ſcripture q̃ ẽ a ſpũ ſcõ ẽ eruditio boiuz.hec ãt eruditio boiuz ex ſcripturis ñ pt eẽ niſi p expões ſcõꝝ.ĝ expões ſcõꝝ ſt a ſpũ ſcõ.

Rñdeo dõm q̃ ab eodẽ ſpũ ſcripture ſunt expoſite et edite.vñ dr̃.i.ad Co.2. Aialis hõ non pcipit ea q̃ dei ſunt. ſpũalis aũt ⁊c. ⁊ pcipue q̃tũ ad ea q̃ ſunt fidei:q: fides donuz dei eſt. ⁊ iõ iterptatio ſermonũ numeraľ inter alia dona ſpũſſancti.i.ad Corin.12.

Ad primũ ĝ dõz q̃ gr̃e gratis date nõ ſunt hitus:ſz ſũt gdã mot⁹a ſpũ ſcõ.al's ſi eẽt hitus pphã q̃n vellz p donũ pphie reuelatõez hr̃et:qd falſũ eſt: ⁊ iõ de aliqb⁹ occultis reuelãdis aliq̃n tangiť mẽs a ſpũ ſcõ: ⁊ aliq̃n nõ:ſz aliq̃ eis occultanť.vñ dixit Heliſeus.4.Re.3. ⁊ dñs celauit a me. Aliq̃ ẽt aliq̃ dicũt a ſeipſis.ſic pz de Nathã q ↄſuluit dauid q̃ edificaret tẽplũ.poſtea aũt a dño rephẽſus ⁊ q̃ſi retract⁹ phibuit h ipſi dauid ex pte dĩ.h tñ tenẽdũ ẽ q̃ gcgd in ſacra ſcriptura ↄtineť vez ẽ.al'sq̃ ↄ h ſentiret eẽt hereticᵒ. Expoſitores ãt i alijs q̃ nõ ſũt fidei m'ta ex ſuo ſenſu dixerũt: ⁊ iõ i his poterãt errare:tñ dcã expoſitoꝝ neceſſitatẽ nõ iducũt q̃ nec̃e ſit eis credere:ſz ſolũ ſcriptura canonica q̃ i veteri ⁊ i nouo teſtamẽto ẽ. Arti. XXVIII.

Deinde q̃ſituz ẽ de pdicatorib⁹. Et circa h q̃ſita ſũt duo. p̃ vtz aliqs poſſit pdicare ppã auctẽitã vt liceat pdicare ſine lĩia plati. Et vr̃ q̃ ſic.q: pdicare ẽ bonũ alij facere. Sz debem⁹ bonũ opari ad oẽs.ad Gal.6.ĝ ⁊c.

¶ P.dr̃ Ec. Vnicuiq̃ mãdauit deus de pxio ſuo.ĝ ⁊c.

¶ Cõtra. Ad Ro.x. Quõ pdicabũt niſi mittanť.ergo ⁊c.

¶ Rñ⁹ dõz q̃ nll's q̃tũcuq̃ ſcie magne vl q̃tũcũq̃ ſcitatl niſi miſſus a dõ vl'a plato pdicare põt:q: nullũ agẽs natũ eſt agere niſi.ẽ.debitã mãm:pdicatio aũt eſt exhortatio ⁊ doctrina ſi ſit publica reſpiciẽs totã eccleſiã: ⁊ cura publica eccleſie cõmiſſa eſt platis: ⁊ iõ nullus dz aliqd exercere qd regrat auctẽz publicã niſi auctoritate prelati.

¶ Ad p^m ĝ dõz q̃ cuilz licz facere bonũ ſibi pportionatũ:ſi aũt q̃dcũq̃ bonũ. ¶ Ad 2^m dõz q̃ mãdauit deus monere primũ puata monitiõe ⁊ familiari. Articu. XXIX.

Secũdo vtz aliqs phibit⁹a pncipe ſeculari debeat dimittere pdicationez. Et vr̃ q̃ nõ.nolite timere eos q occidũt corp⁹. dr̃ pdicatorib⁹.ĝ tiore pncipũ nõ dẽbẽt dimittere. ¶ P.act.4. Deo oz magis obedire q̃ hoibus. Sz hs pcipit pcipue platis q̃ pdicẽt.2.ad Thi.4.pdica vbuz.ĝ ⁊c. ¶ P.nullus dz obedire alicui in eo quo peccat precipiẽs. Sz pnceps peccat phibẽdo hoc.ĝ ⁊c.

¶ Cõtra.act.13. Q: repuliſtis regnuz dei ⁊c. ¶ P. Mat.x. Si vos pſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam.

Reſpõdeo dõz q̃ h ẽ op⁹ duplici diſtõne:q: q̃n aliqs phibeť pdicare:vel phibeť ſolum a tyrãno:aut ſil'a tyrãno ⁊ pplo. Si p mõ ſic cũ de multitudie ſint aliq g audire volũt:nõ ẽ dimittẽda pdicatio:q̃uis ſic ſit moderãda q̃ ad tpa ⁊ loca:vt ex timore ad tyrãnum nõ ipediať: ⁊ q̃nq̃ ẽt tũc liceret pdicař occlte p domos:ſic ab aplis legiť fcm̃. Si 2° mõ tũc dz cedere pdicator ⁊ fugere ad alia loca ſz mãdatũ dñi. Et h ẽt Greg.dicit in dyalogo.q̃ q̃n oẽs ſunt mali ⁊ idurati:dz eis dicere illud apli.q: repuliſtis a vob regnũ dei ⁊c. Alia diſtõ eſt h hĩda:q: pdicator aut bz curã aiaꝝ:aut non.i.pdicat ex nec̃itate officij: aut ppã ſpõte. Si p mõ ſic nõ dz dimittere gregẽ ẽt pp periculũ mortis:dũmõ poſſit aliqd bonũ facere remanendo cũz grege. Si 2° mõ ſic ẽt ſi poſſet ibi iter tales fructificare nõ teneť ibi ſtare:nec ad ponẽduz aiaz ſuã niſi i caſu. puta ſi aliqs vellet corrũpere fidẽ: ⁊ tunc vbi fides piclitareť teneretť aiaz p frib⁹ ponere:q: hoc eſt in pcepto in tali caſu. Si autẽ non iminet talis caſus:ſic eſt in conſilio:q: oia cõſilia in caſu ſunt in precepto.

Ad primum ĝ dõz q̃ hs pcipit pdicare:tñ ordinate: ⁊ eo mõ q̃ vtile ſit ſaluti aiaꝝ. ¶ Ad 2^m dõz q̃ nõ ẽ aliqd dimittẽdũ qd ſit ſz deũ timore mortis. Oz ſi aliqs ſine cã ⁊ ſine nec̃itate ſe igerat ad piculũ:nõ ſit ſapiẽter. ¶ Ad 3^m dõm q̃ falſuz eſt. Nã ſm Aug. aliq̃n imperator peccat precipiẽdo q̃ deuotus miles nõ peccat obediẽdo maxime ſi militi nõ conſtet illud eẽ peccatuz. Arti. XXX.

Tertio vtz liceat pdicatorib⁹ ſcipe elemoſynas ab vſurarijs. Et vr̃ q̃ ſic.i.ad Cor.9. Si nos vobis ſpũalia ſemiam⁹ ⁊c. ¶ P. ius nãle bz q̃ hõ viuat d labore ſuo: dign⁹ ẽ.n. opan⁹ ⁊c. h.n.ↄceſſuz ẽ hoi a creatore. Jn ſudore ⁊c.geñ.3. ¶ Cõtra. Vſurarij nihil hñt niſi qd ẽ alienuz.

¶ Rñ⁹ dõz q̃ de rapia vſure ⁊ hõ i gñali loq̃ndo nõ põt ſieri elyma. Iſa.61. Odio hñs rapinã i holocauſtũ:⁊ i ſpãli ca ſu pdicatorib⁹q̃ pdicãt vſurarijs ⁊ monẽt eos reſtituere:licitũ ẽ accipe: ⁊ h ẽ vna rõ. Alia ẽ q̃n nõ hñt al's vñ viuãt: ⁊ in extrema nec̃itate oia ſunt cõia: ⁊ ab oib⁹licite accipe ad ſuſtẽtationẽ ⁊ neceſſitatẽ. Arti. XXXI.

Deinde q̃ſitũ fuit de offõ ↄfeſſoꝝ.vtz aliqs poſſit ↄfeſſiões audire d indulgẽtia dñi pape ſine volũtate ppꝛij plati. Et vr̃ q̃ nõ:q: glibz teneť ↄfiteri ppõ ſacerdoti.ĝ ⁊c.

¶ P.papa nulli pndicat pp aliquã idulgẽtiã. ¶ Contra. Papa ẽ ſup oẽs.ĝ cui vlt gd ⁊ q̃^m vlt pt ↄmitteř ⁊ idulgeř.

¶ Rñ⁹ dõz q̃ gdã dicũt q̃ glz ſacerdos pt abſolueř quelibet a q̃lz pctõ: ⁊ lz ñ bñ faciat abſoluẽdo:tñ abſolut⁹ ẽ:rõ hoꝝ fuit:q: ſil daľ pſbytero i ſua ordinatiõe poteſtas ↄſecrãdi corp⁹ xpi:⁊ ptãs clauiũ: ⁊ iõ ſicut põt cõſecrare q̃libet hoſtiã:ita põt abſoluere q̃libz. Sed h eſt erroneum

q: nullus

q2 nullus pôt abſoluere ꝓpria auc̃te niſi eũ q eſt aliq̃ mõ ſibi ſubdit᷒:q2 act᷒ fiunt in mã ꝓpria:ꝛ abſolõ ſacr̃alis hꝫ iudiciũ annexũ.ꝛ h.ſ.iudiciũ nõ eſt niſi in ſubditos ꝛ infe riores.Qui ḡ nõ hꝫ ſubditũ nõ põt abſoluere ꝛ ſic iuriſdi/ ctio dat mãm ſacerdoti determinatã:ſcḋo autẽ eſt de ho ſtia q̃ eſt mã determiata.Cui ḡ nulla cura cõmittiẗ hꝫ cla uẽ ligatã:vt iuriſte dicũt.ſ.q2 nõ hꝫ oĩo mãm. Aliq dicunt ꝙ nullus põt etiã auc̃te ſupioris plati abſoluere ſubditum ĩferioris plati ꝯ volũtatẽ ipſi᷒.puta nõ põt auc̃te epi ꝯ vo/ luntatẽ parrochialis aliquẽ abſoluere. Hoc ẽt eſt errone/ uꝫ:q2 ad abſoluẽdũ reqriẗ ptãs ſacerdotalis ꝛ iuriſdictio. epũs aũt hꝫ ĩmediatã iuriſdictionẽ in oẽs.Vñ epũs põt oiuꝫ cõfeſſiones audire ẽt ꝯ voluntatẽ p̄ſbyteri parrochialis: ꝛ ſilr ẽt ille cui epũs cõmittit:ꝛ multo magis ſi papa cõmit tit.Tñ archiepũs q2 nõ hꝫ ĩmediatã iuriſdictionẽ ĩ oẽs ſui archiepatus:niſi ex appellatione:non poſſet alicui dare licẽ tiam vel auctoritatem audiendi cõfeſſiones cõtra volun/ tatem epi ꝛ dioceſani ſuffraganei.

Ad primũ ḡ pꝫ per ea q̃ dicta ſũt:q2 epũs ꝛ papa pl̃s põt q̃ ſacerdos. ¶ Ad 2ᵐ dõm:ꝙ h nõ eſt ĩ ꝑiudiciũ:ſꝫ in auxiliũ:q2 audire ꝯfeſſiones nõ eſt ſtatu tũ in fauorẽ ſacerdotũ.alias eſſent multũ ĩfelices ſerui:ſi ꝓpter honorẽ ſacerdotũ ꝯfiteri pctã eẽt neceẽ:ſꝫ h eſt in/ troductũ ad ſalutẽ aiaꝝ. Ar. XXXII.

Einde q̃ſitũ fuit de offõ vicarioꝝ.vtruꝫ vicari᷒ alicui᷒ poſſit vices ſuas cõ mittere alteri.ꝛ videẗ ꝙ ſic:q2 effect᷒ hñs vir tutẽ cauſe põt in ea in que põt cauſa.

¶ Contra.Quia hoc videtur eſſe contrarium illi Prouer. 27.Diligenter agnoſce vultum pecoris tui.

¶ Rñdeo dõm:ꝙ ille q ꝯſtituiẗ vicari᷒ nõ põt totã ſuã ptã tẽꝫ cõmittere:ſꝫ põt partẽ:q2 intẽtio cõmittẽtis eſt vt exe/ quaẗ ſm ꝙ põt ille cui cõmittit:ꝛ forte talis nõ põt totuꝫ facere qḋ ſibi cõmittiẗ:ꝛ iḋ põt aliqd alteri cõmittere.

¶ Ad pᵐ ḡ dõm:ꝙ effectus nõ hꝫ ſemꝑ totã v̓tutẽ cãe:niſi eſſet epũs. ¶ Ad 2ᵐ dõꝫ:ꝙ h ipm facit vt cognoſcat vultũ pecoris. Articulus. XXXIII.

Einde q̃ſitũ fuit de ꝑtinentib᷒ ad culpã. Et p̊ de pctĩs. 2° de penis. ¶ De p̊ q̃ſita fuerũt duo.p̊ de ꝑtinẽtib᷒ ad culpã ori ginalẽ.2° ad culpã actualẽ. ¶ De pctõ origia li queſitũ fuit.vtrũ traducaẗ per traductionẽ ſeminis.

¶ Rñdeo dõꝫ ꝙ ſic:q2 pctm̃ origiale ẽ pctm̃ nãe ꝛ nõ attin git ꝑſonã:niſi inq̃tũ eſt in tali nã.tota aũt hũana nã eſt ſicͥ vn᷒ hõ.vbicũqꝫ ḡ illa nã reperitur:ibi ẽ pctm̃ nãe:qḋ ẽ origi nale. ¶ Nõ ꝙ ꝑcuſſio hꝫ rõnẽ culpe nõ inq̃tũ ipſi᷒ man᷒: ſꝫ inq̃tũ fit a pñ° volũtatis. Articulus. XXXIIII.

Einde q̃rebaẗ de culpa actuali.Et p̊ de pctõ cogitatiõis duo fuerũt q̃ſita p̊mo vtꝝ ꝯſenſus ĩ delectatiõeꝫ ſit pctm̃ mor tale. ¶ Rñdeo dõꝫ ꝙ hic nõ q̃riẗ de ꝯſenſu in delectationẽ act᷒:q2 hic plane mortale eſt. Sꝫ de ꝯſenſu ĩ actũ cogitatiõis tm̃:ſicͥ cũ aliq̃s cogitat de/ lectationẽ fornicatiõis:ꝛ delectaẗ ꝛ placet ſibi hec cogita/ tio.Eſt ḡ duplex cogitatio delectatiõis:vel ꝑꝑ ipſaꝫ cogita tionẽ:vel ꝑꝑ rẽ cogitatã.Pria ẽ cũ q̃s cogitat de triangulo vel de bellis regis nõ ꝑꝑ regẽ:ſed ꝑꝑ ipſam cogitationem. Scḋa eſt cũ delector cogitãdo de amico ꝓpter ipm qui ſit mihi ꝑ cogitationẽ:ꝛ ĩ cogitatiõe pñs.Sic ḡ cogitatio põt cogitari vt delectãs ꝓut ẽ cogitatio.ꝛ ſic nõ eſt pctm̃:ſicͥ ſi debeo narrare de fornicatione:ꝛ occurrũt pulchre vie ꝛ de lector.Si aũt cogitatio eſt delectans ꝓpter rẽ cogitatam: impoſſibile eſt ꝙ h ꝓcedat niſi ex amore fornicationis:ꝛ iḋ conſentire in eã eſt ꝯſentire in amorẽ ꝛ in vſum rei illi/ cite:ꝛ ideo eſt pctm̃ mortale. Articulus. XXXV.

Ecundo de ſuſpitiõe.vtꝝ ſit pctm̃ mor tale.ꝛ vĩ ꝙ ſic.talib᷒ eni cõmi natur dñs Iſa.5.Ve qui dicitis ꝛc̃.

¶ Contra.Super illud. Nolite ante tempus iudicare.dicit glo.ꝙ eſt veniale peccatum.

¶ Rñdeo dõꝫ ꝙ ĩ illis q̃ ſũt mortalia pctã ex genere:mot᷒ ĩꝑfecti nõ ſũt pctã mõtalia ſꝫ venialia.Adulteriũ.n.ẽ mor tale.ſ.qñ ẽ ꝯpleta volũtas:nõ aũt qñ ẽ ĩcõpleta.nõ.n.qlibꝫ mot᷒ ꝯcupie ẽ pctm̃ mortale.Iudiciũ aũt ẽ duplex.ſ.de re b᷒ ꝛ de ꝑſonis.Iudiciũ de reb᷒ ſꝑ ẽ mortale pctm̃:puta di cere ꝙ dare elyñã ſit malũ.iudiciũ ãt de ꝑſonis ſꝫ qñqꝫ ſit falſuꝫ:nõ tñ ſꝑ ẽ pctm̃:niſi qñ ẽ oĩo temerariũ. Vñ Aug. in ſmone dñi in mõte.Si erram᷒ in iudicio ꝑſonaꝝ nõ er remus in iudicio reꝝ.ſꝫ qñ ex leui re iudiciũ ꝓcedit firmũ in corde:aliqñ ẽ pctm̃ mortale:q2 ẽ cũ ꝯtẽptu ꝓximi:ſuſpi cio ãt ẽ qd ĩꝑfectũ in genere iudicij:ꝛ iõ ẽ ĩꝑfect᷒ mot᷒:ꝛ iõ nõ ẽ mortale ex genere:q̃uis ſi fiat ex odio erit aliqñ mor tale.

¶ Ad p̊mũ ḡ dõꝫ ꝙ q dicit bonũ malũ ꝛc̃.nõ ſuſpi/ caẗ ſed iudicat:ꝛ ideo peccat. Articulus. XXXVI.

Einde queſita fuerunt de pctõ oꝑis tria. Primo vtrum liceat vti ſortibus maxime in apertione librorum.

¶ Rñ° dõꝫ ꝙ ſors ꝓpe ẽ iudiciũ:qḋ exq̃riẗ ex aliq̃ ab hoie fcõ ad igrẽdũ occultũ.dico aũt ab hoie fcõ:q2 q̃rere de fcĩs ab aliq̃s nõ ẽ ſors:ſꝫ aut auguriuꝫ aut aliqd aliḋ:vt qñ aliq̃s fac̃:ſicͥ geomãtici ꝛ cũ taxillis:ꝛ de feſtucis:ꝛ ĩ apertiõe libroꝝ.Hec ãt fiũt ad tria:aut ad ig/ rẽdũ volũtatẽ:aut ad ꝯſultãdũ dubiũ:aut ad diuidẽduꝫ:ꝛ ſic ſumiẗ triplex ſors.ſ.diuiſoria:ꝯſultoria:ꝛ diuinatiua.Aliq faciũt has q̃ſi ꝯmittẽtes fortũe:ſicͥ cũ q̃s nõ vĩ debere ire tñ põam᷒ q̃s deat ire:ꝛ h aliqñ ẽ vana.Aliq ĩtẽtiõe exq̃rẽdi iudiciũ alic᷒ rei:ſicͥ qdã ad igrẽdũ ĩdiciũ aſtroꝝ exq̃rũt:ſicͥ geomãtici q dicũt ꝙ ſꝫ motũ celi manus moueẗ:ꝛ ſic eſt pctm̃.Aliq ĩtẽdũt ſcire iudiciũ diaboli:ſicͥ Nabuchodono/ ſor:ꝛ h ẽ ſacrilegiũ.Aliq iudiciũ diuĩũ:ꝛ ſic nõ ſꝑ ẽ pctm̃.Et ſic ſors diuinatoria q̃tuor hꝫ grad᷒.ꝛ p̊ mõ aliqñ ẽ leue pctm̃: vl' nõ ẽ pctm̃.2° mõ pctm̃ ẽ ꝛ 3° ꝛ 4° nõ ſꝑ pctm̃ ẽ:ſꝫ qñ q̃s nõ ex neccitate fac̃:q2 ſic ẽ tentare deũ.2.Paral.2.cũ igno ram᷒ qd agere ꝛc̃.vl' qñ ſine debita deuotiõe:ſicͥ apli Act.p̊. vl' qñ aliq̃s res ſacras ꝯuertit ĩ res tꝑales:ſicͥ cũ apit libros ꝓ tꝑalib᷒:vl' qñ de eo qḋ ẽ ſupra nos:ſicͥ qñ q̃s nõ ꝯcordat: q2 h ẽ facere iniuriã ſpũi fcõ:q credit firmiter eẽ in ecclia vl' ĩ collegijs:tñ ĩ electiõe ſeclariũ nihil ꝓhibet ſortib᷒ vti.

Ecundo de retentione ſuꝑfluoꝝ. vtruꝫ ille q nõ dat ſuꝑfluũ qḋ hꝫ pro deo peccet.dicit.n.Augu.ꝙ qui retinet ꝛc̃. ſicut ſupra in octauo q̃libet. 3° de ꝑplexitate.vtruꝫ aliq̃s poſſit eſſe ꝑplexus. Arti. XXXVII.

Einde queſitũ eſt de penis.Et p̊ de pena temporali.vtrum aliq̃s religioſus expelli debeat ꝑꝑ pctm̃ de religione:ſi ſit para tus corrigi ꝛ ſuſtinere penam.

¶ Rñ° dõꝫ ꝙ apl's dic̃.Auferte malũ ex vob. modicũ.n.fermẽtũ ꝛc̃.Auferẗ aũt aliq̃s aut ꝑ penã corpo ralẽ:ꝛ ꝑ h manifeſtũ ẽ ꝙ auferẗ ẽt ille q vellet penitere q̃ tũcũq:ſicͥ homicida ſuſpẽdiẗ:q̃tũcũq penitẽat:vel ꝑ pe nã ſpũalẽ:ꝛ h ecclia ñ fac̃ niſi q̃s eẽt ꝯtumax.Et rõ h᷒ ẽ:q2 ꝑ penã corꝑalẽ auferẗ aliqḋ tꝑale:qḋ pt recõpẽſari ꝑ aliqḋ mai᷒ bonũ:ſꝫ boᵐ ſpũale qḋ admittiẗ nõ pt recõpẽſari:ꝛ iḋ ñ dꝫ religio ĩfligere talẽ penã q̃diu vlt corrigi: qm̃ ſicͥ ẽ ex cõicatio ĩ ecclia:ita ẽ expulſio a religiõe.Et iḋ dõꝫ ꝙ nll'o eſt niſi ꝑꝑ ꝯtũaciã expellẽd᷒:ſꝫ ẽ ſeq̃ſtrãd᷒ ĩ carcere vel alio᷒.

¶ Angelici doctoris Thome de Aquino Q̃olibet a ma/ giſtro Io.Anto.Brutio Auguſtini eremita ſũmo ſtudio caſtigatum:Finit feliciter.

¶ Incipiunt Titu li qōnū de duodecim qōlibet ſcī Thome de aqno ordinis ṗdicatoꝝ ſꝫ ordinē alphabeti aſſignati: Et ṗmo de angelis. A

VTrū angelus ſit in loco per opationē tm̄.quolibꝫ primo.articulo 4.
Utꝝ angelus trāſeat ab extremo ad extremū per mediū.quolibet ṗmo.ar.5.
Utrum angelus componatur ſubalr ex eſſentia ⁊ eſſe.q.2.ar. 3.
Utrum in angelo ſit idem ſuppoſitū ⁊ natura.q.2.ar. 4.
Utrum angelus ſit cauſa anime rationalis.q.3.ar. 6.
Utrum angelus poſſit influere in animam rationalem.q.3.ar. 7.
Utruꝫ quicqd agit angelus agat per imperium voluntatis.q.6.ar. 2.
Utruꝫ angelus poſſit eſſe in connexo celi empyrei.q.6.ar. 3.
Utruꝫ intellectus angelicus: poſſit intelligere ſingularia.q.7.ar. 3.
Utrum in angelis ſit compoſitio accidentis ⁊ ſubiecti.q.7.ar. 7.
Utruꝫ angelus ſit compoſitus ex materia ⁊ forma.q.9.ar. 6.
Utꝝ angelus poſſit cognoſcere ſilr res in vbo ⁊ in ꝓpria natura.q.9.ar.7.
Utrum angelus meruerit ſuaꝫ beatitudinem.q.9.ar. 8.
Utꝝ angel⁹ moueaꝛ i iſtāti.q.9.ar.9.
Utꝝ angeli pñt imprimere vel aliud facere in corpora iferiora.q.9.ar.10.
Utrum duratio angeli habeat prius ⁊ poſterius.q.10.ar. 4.
Utꝝ mot⁹ āgeli ſit in iſtāti.q.11.ar.4.
Utꝝ eē āgeli ſit accñs eius.q.12.ar.6.

¶ Qōnes de anima.

VTruꝫ per aduentū anime excludantur oēs forme que prius erant.q.1.ar. 6.
Utꝝ aia a corpe ſepata poſſit pati ab igne corpeo.q.2.ar.13
Utrum anima ſit compoſita ex materia ⁊ forma.q.3.ar. 20.
Utrum anima ſeparata a corpore cognoſcat aliam animam hois quam in hac vita cognouit.q.3.ar. 21.
Utꝝ aia ſepata a corpore poſſit nālr pati ab igne corpeo.q.3.ar. 23.
Utꝝ aia accipiat ſpēs qbus cognoſcit a reb⁹ que ſunt extra eā.q.8.ar. 3.
Utrū aia vegetabilis ⁊ ſenſibilis educanꝛ in eſſe ꝑ creationē.q.9.ar. 11.
Utꝝ aia ſit ſue potentie.q.10.ar. 5.
Utrum anima rationalis ſit corruptibilis.q.10.ar. 6.
Utꝝ aia qcqd intelligit intelligat in prima veritate.q.10.ar. 7.
Utꝝ aia ſepata actū ſenſitiuaꝝ potētiaꝝ habere poſſit.q.10.ar. 8.
Utruꝫ ſint eiuſdē ſubē aia ſenſitiua ⁊ intellectiua.q.11.ar. 5.
Utꝝ celū ſit aiatū.q.12.ar. 9.
Utꝝ aia ꝑficiat corpus imediate vel mediante corporeitate.q.12.ar. 10.
Utꝝ aia ſit ex traduce.q.12.ar. 11.
Utꝝ intellectus humanus cognoſcat ſingularia.q.12.ar. 12.
Utꝝ habitus ſcie acquiſite remaneāt poſt hanc vitam.q.12.ar. 13.
Utrum arcus nubium ſit ſignuꝫ diluuij non futuri.q.3.ar. 30.
Utꝝ aque ſint ſuper celos.q.4.ar. 3.
Utꝝ mlier accuſata i adlterio teneaꝛ i iudicio pctm̄ ſuū ꝯfiteri.q.5.ar.16.
Utꝝ alimētū ꝯuertaꝛ in veritate humane nature.q.8.ar. 5.
Utrum beatus Mattheus fuit vocatus ſtatiꝫ de theloneo ad ſtatū apoſtolatus: ⁊ perfectionis.q.5.ar. 21.

¶ Qōnes de beatitudie. B

VTruꝫ btitudo ſcōꝝ ꝑ ṗus ꝯſiſtat in itellectu q̄ꝫ i affectu vꝉ econuerſo.q.8.ar. 19.
Utꝝ beati in gl'ia ꝑ ṗus ferāꝛ ad cōtemplandā xp̄i diuinitatē q̄ꝫ ei⁹ humanitatē.q.8.ar. 20.
Utꝝ omnes ſancti q ſunt ꝑ eccleſiam canoniçati ſint in gl'ia vel aliqui eorum ſint in inferno.q.9.ar. 16.
Utꝝ intellectus creatus poſſit diuinā eſſentiā imediate videre.q.7.ar. 1.
Utꝝ aliqs itellectus creatus poſſit videre deū per eſſentiā.q.10.ar. 17.

¶ De bñficijs ⁊ ṗbēdis eccl'iaſticꝭ.

Utꝝ ṗlatus eccl'ie poſſit eccl'ie curaꝫ ꝯmittere ſuo ꝯſanguineo q̄ꝫuis idoneo poſtpoſito meliori.q.4.ar. 15.
Utꝝ ṗlatus qui dat bñficium eccleſiaſticuꝫ alicui ſuo ꝯſanguineo vel amico vt alij eius amici exaltētur ſimoniam cōmittat.q.5.ar. 23.
Utꝝ ep̄s peccet dans bñficium bono ſi ṗtermittat meliorē.q.6.ar. 9.
Utꝝ ille qui hꝫ plures ṗbēdas peccet ex hoc ipſo ꝙ opiniones magiſtrorum ſint in cōtrarium.q.8.ar. 13.
Utꝝ habere plures prebēdas ſine cura aiarum abſqꝫ diſpenſatione ſit peccatum mortale.q.9.ar. 15.
Utrum melius faciat qui cōſentit electioni canonice de ſe facte q̄ꝫ q eaꝫ recuſat.q.5.ar. 22.
Utrum neceſſe ſit ſemper eligere meliorem.q.8.ar. 6.

¶ De bigamis.

Utruꝫ papa poſſit diſpenſare in bigamia.q.4.ar. 13.

¶ De charitate. C

VTruꝫ hñs charitatē eaꝫ cognoſcat ꝑ ſpēm.q.8.ar. 4.
Utrum charitas ſꝫ ſuaꝫ eēntiā augeaꝛ.q.9.ar.13.

¶ De celo empyreo.

Utrum celum empyreuꝫ habeat influentiā ſuꝑ alia corpora.q.6.ar.19.

¶ De conſcientia.

Utrum conſcientia erronea liget ad peccatum.q.3.ar. 27.

¶ De corpore glorioſo.

Utꝝ corp⁹ glioſū nālr poſſit eē cū alio corpe ñ glioſo i eodē loco.q.1.ar.21.
Utꝝ h̄ fieri poſſit miraclo.q.1.ar.22.
Utrum corpus reſurgat idem numero.q.11.ar. 6.

¶ De cruce ſignatis.

Utꝝ cruce ſignatus qui moriꝛ anteq̄ꝫ iter arripiat hēat plenā indulgētiā peccatorum.q.2.ar. 16.
Utꝝ vir poſſit accipe crucē ad trāſfretandum vltra mare nolente vxore ſi ō ei⁹ icōtinētia timeaꝛ.q.4.ar.11.
Utꝝ melius moriatur cruce ſignatus q moriꝛ in via eūdi vltra mare q̄ꝫ ille qui moriꝛ redeūdo.q.5.ar. 14.

¶ De correctione.

Utrum debeat aliquis in publico vel in ṗuato corrigere ꝓximuꝫ vel fratrem ſuum.q.11.ar. 12.
Utrum ſi aliquis ſciat pctm̄ ꝓximi peccet mortaliter referendo illud ſtatim prelato ſuo.q.11.ar. 13.

¶ De damnatis. D

VTruꝫ dānati in iferno gaudeāt ⁊ ꝯſolētur de penis inimicoꝝ ſuoꝝ q̄s ſecū vident i iferno pūiri.q.3.ar.24.
Utꝝ corpora damnatoꝝ erunt incorruptibilia.q.7.ar. 11.
Utꝝ corpora damnatoꝝ reſurgent ſine deformitatibus.q.7.ar. 12.
Utꝝ corpora dānatoꝝ punienꝛ vermibus ⁊ fletu corporali.q.7.ar. 13.
Utꝝ dānati poſt diem iudicij videāt gl'iam ſanctoꝝ.q.8.ar. 16.
Utrum damnati vellent ſuos ꝓpinquos eſſe damnatos.q.8.ar. 17.
Utruꝫ in damnatis ſit tm̄ pena ignis vel etiam pena aque.q.8.ar. 18.

¶ De decimis.

Utruꝫ ꝓpter conſuetudinem aliqui deobligētur a iure reddendi decimas.q.2.arti. 8.
Utꝝ pauper teneatur decimas ſoluere diuiti ſacerdoti.q.6.ar. 10.

¶ Qōnes de deo. Et ṗ de ei⁹ eēntia ⁊ eē. De pluralitate ꝑſonaꝝ.

Utꝝ vnitas eſſentie ponat in numerū cū vnitate ꝑſone.q.6.ar. 1.
Utꝝ imenſitas diuina excludat pluralitatē perſonaꝝ.q.7.ar. 6.
Utrum vnitas aliquid poſitiue dicat in diuinis ⁊ non remotioneꝫ tm̄ ſꝫ opinionem magiſtri.q.10.ar. 1.
Utruꝫ ſolius dei ſit propriū eſſe vbiq.q.11.arti. 1.
Utrum in deo ſit tm̄ vnū eſſe.ſ.eſſentiale: vel

tiale: vel ꝑter illud ſit etiā in deo eſſe perſonale. q. 12. ar. 1.
Utrum pater eodem verbo dicat ſe ⁊ creaturam. q. 4. ar. 6.
Utrum ſenarius numerus ſm quem omnes creature dicūtur eſſe perfecte ſit creator vel creatura. q. 8. ar. 1.
Utrū filius diſtinguatur filiatione a ſpiritu ſancto. q. 4. ar. 7.
Utrum in deo ſit virtus. q. 4. ar. 2.

Q̄ones de potentia dei.
Utrum deus poſſit facere ꝙ materia ſit ſine forma. q. 3. ar. 1.
Utrum deus poſſit facere vnū corpꝰ ſil' eē localr in duobꝰ locis. q. 3. ar. 2.
Utrum deus poſſit aliquid in nihilū redigere. q. 4. ar. 4.
Utrꝫ deꝰ poſſit id qḋ ī nihilū redactū eſt idē numero reparare. q. 4. ar. 5.
Utrū deus poſſit virginem reparare. q. 5. ar. 3.
Utrū hec ſit falſa: deus poteſt peccare ſi vult. q. 5. ar. 4.
Utrū poſſit facere ꝙ albedo aut aliqua qualitas corporalis ſit ſine q̄titate. q. 7. ar. 10.
Utrū deus poſſit facere infinita eſſe actu. q. 9. ar. 1.
Utrū deus poſſit contradictoria facere ſimul eſſe. q. 12. ar. 2.
Utrum deus poſſit facere infinita in actu. q. 12. ar. 3.

De ſcia dei: ⁊ p̄ de ideis.
Utrꝫ in deo ſint plures idee. q. 4. ar. 1.
Utrꝫ idee q̄ ſūt in mēte diua ꝓ ꝑus reſpiciant res q̄tum ad nām ſingularē q̄ q̄tū ad nām ſpēi. q. 8. ar. 2.
Utrū deus ſciat p̄mū inſtans in quo potuit mundum creare. q. 5. ar. 1.
Utrum deus cognoſcat malū per bonum. q. 11. ar. 2.

De p̄ſcia ⁊ p̄deſtinatiōe diua.
Utrum preſciti a deo poſſint demereri. q. 5. ar. 2.
Utrum predeſtinatio imponat neceſſitatem. q. 11. ar. 3.
Utrꝫ p̄deſtinatio ſit certa. q. 12. ar. 4[3].

Q̄ones de diabolo.
Utrum diabolus ſemper ſubſtantialiter inhabitet hoīem quādocūqꝫ peccat mortaliter. q. 3. ar. 8.
Utrum diabolus cognoſcat cogitationes hominum. q. 12. ar. 7.

Q̄ones de delectatione.
Utrum conſenſus de delectatione ſit peccatum mortale. q. 12. ar. 34.
Utrum p̄mus motus ſemper ſit peccatum. q. 4. ar. 21.
Utrum primi motus in infidelibus ſint peccata mortalia. q. 4. ar. 22.

De honore diuitum.
Utrū ille qui honorat diuitem ꝑpter diuitias peccet. q. 10. ar. 12.

Q̄ones d̄ doctoribꝰ ⁊ magiſtris
Utrum liceat petere licentiā in theologia docendi. q. 3. ar. 9.
Utrꝫ auditores diuerſoꝝ magiſtroꝝ tenentiū diuerſas opiniones excuſent a pctō erroris ſi opiniōes magiſtroꝝ ſuoꝝ ſequant̄. q. 3. ar. 10.
Utrum magiſter determinās q̄ones theologicas magis debeat vti auctoritatibus q̄ rōnibus. q. 4. ar. 18.
Utrum ſi per doctrinam aliqui retrahuntur a meliori bono ille teneat̄ ſuā doctrinā reuocare. q. 5. ar. 25.
Utrꝫ omnia que doctores ſancti dixerunt ſint a ſpū ſcō. q. 12. ar. 27.
Utrum aliquis qui poteſt ſaluti aiaꝝ curā impendere peccet ſi circa ſtudiū tempus occupat. q. 1. ar. 14.
Utrum ille qui ſemper propter inanē gloriam docuit per penitentiā aureolam recuperet. q. 5. ar. 24.

De eccleſie vnitate. E
Utrum ſit vna eccleſia q̄ fuit in principio apoſtoloꝝ ⁊ que eſt modo. q. 12. ar. 20.

Q̄ones de elemoſyna.
Utrū clerici peccent mortaliter ſi ea que eis ſuperfluunt in elemoſynis non largiuntur. q. 6. ar. 12.
Utrum mortuus detrimentū patiatur ex hoc ꝙ elemoſyne quas mandauit dari retardantur. q. 6. ar. 13.
Utrū executor debeat tardare diſtributionē elȳnaꝝ ad h̄ ꝙ res defuncti melius vendant̄. q. 6. ar. 14.
Utrꝫ ille qui non dat pauperi petenti ſi hēat de ſupfluo peccet. q. 8. ar. 12.

De eternitate mundi.
Utrum demonſtratiue probari poſſit mundum eſſe eternum. q. 3. ar. 31.
Utrꝫ celū ⁊ mūdꝰ ſit eternꝰ. q. 12. ar. 8.

De euo.
Utrꝫ lucifer ſit ſubm̄ eui. q. 5. ar. 7.

De excōmunicatione.
Utrꝫ debeant vitari illi excōmunicati circa quoꝝ excōicationē ſapientes cōtrarie opinant̄. q. 4. ar. 14.
Utrū aliquis comedendo loquendo ſeu ſtando cū excōmunicatis peccet mortaliter. q. 11. ar. 9.

De fato. F
Utrū oīa ſubſint fato. q. 12. ar. 5.

De gratia. G
Utrum hō abſqꝫ grā per ſolā nālem arbitrij libtatē poſſit ſe ad grāz ꝑparare. q. 1. ar. 7.
Utrꝫ deꝰ ſꝑ facit nouā grāz. q. 4. ar. 9.

De hereticis. H
Utrum certitudo adheſiōis in heretico vl' malo catholico ſit actꝰ fidei v̄tutis. q. 6. ar. 6.
Utrꝫ hereticus ſit cōicādus. q. 10. ar. 15.
Utrum heretici redeuntes ad eccliā ſint recipiendi. q. 10. ar. 16.

De ieiunijs ⁊ vigilijs. I
Utrum homo poſſit peccare nimis ieiunādo vel vigilando. q. 5. ar. 18.

De infamia.
Utrū aliquis peccet infamiam non repellendo. q. 10. ar. 13.

De ignorantia.
Utrum qui facit ꝯ ꝯſtōnem pape per ignorantiā peccet. q. 1. ar. 19.

De imperio.
Utrꝫ iperare ſit actꝰ rōnis. q. 9. ar. 12.

De intellectu.
Utrū intellectꝰ creatus poſſit ſimul plura intelligere. q. 7. ar. 2.
Utrum notitia que ab auguſtino dicitur proles mentis ſit in mēte ſicut accidens in ſubiecto. q. 7. ar. 4.
Utrū verbū cordis ſit ſpecies itelligibilis. q. 5. ar. 9.

De magicis ſciētijs. M
Utrum homo ſine pctō poſſit appetere ſcire magicas ſcientias. q. 4. ar. 16.

De martyrio.
Utrū aliquis abſqꝫ charitate ꝑfecta ſit ſe martyrio offerre. q. 4. ar. 19.
Utrꝫ pati martyriū ꝑpter xp̄m ſit poſ in precepto. q. 4. ar. 20.
Utrum liceat ab aliquo moriente requirere ꝙ reuelet ſtatum ſuū poſt mortem. q. 3. ar. 22.
Utrum maius peccatū ſit cū aliqs mentitur facto q̄ cū aliquis mentitur verbo. q. 6. ar. 17.
Utrꝫ oē mēdaciū ſit pctm̄. q. 8. ar. 14.

De negatione xp̄i. N
Utrum Petrus negando chriſtum peccauerit mortaliter. q. 9. ar. 14.

De obedientia. O
Utrum religioſus teneat̄ obedire ſuo p̄lato vt reuelet ſibi aliquod ſecretum fidei ſue cōmiſſum. q. 1. ar. 15.
Utrū teneatur ſibi obedire vt reuelet occultam culpam fratris quā nouit. q. 1. ar. 16.
Utrum filius teneat̄ obedire parētibus carnalibꝰ q̄tū ad oīa. q. 2. ar. 9.
Utrū ſubditus teneatur obedire prelato precipiēti reuelationem criminis occulti. q. 4. ar. 12.
Utrꝫ magis ſit meritoriū obedire prelato q̄ facere aliquid ad dictū fratris. q. 6. ar. 11.
Utrꝫ religioſus qui emiſit votū obediētie teneat̄ in oībus p̄lato obedire etiā in indifferētibus. q. 10. ar. 10.

De officio diuino.
Utrꝫ p̄bēdatus in duabꝰ eccliis in die qua diuerſum officiū ſit teneatur vtrunqꝫ officiū dicere. q. 1. ar. 13.
Utrum ei qui omiſit dicere officium diuinum ſit iniungendum ꝙ iterato dicat. q. 3. ar. 19.
Utrꝫ liceat clerico qui tenetur ad horas canonicas dicere matutinas ſe

quentis diei de ſero.q.5.ar. 28.
Utrū clericus beneficiatus teneatur in ſcholis exiſtens dicere officiū de ſanctorum.q.6.ar. 8.
Utrum ille qui vadit ad eccleſiam ꝓpter diſtributiones alias nō iturus peccet.q.8.ar. xi.
℄ De opere manuali.
Utrum operari manibus ſit in precepto.q.7.ar. 17.
Utꝝ illi qui ſpūalib⁹ vacant excuſentur a labore manuū.q.7.ar. 18.
℄ De oratione ⁊ ſuffragijs.
Utrum oratio plus valeat pro ſe facta ꝙ̄ pro alio.q.8.ar. 8.
Utruʒ ſuffragia eccleſie facta pro aliquo diuite equaliter valeāt pauperibus ſicut pro quo fiunt ſi ſint eq̄lis meriti.q.8.ar. 9.
℄ Qōnes de pctō:⁊ p̊ in cōi. P
Utrum peccatuʒ ſit aliqua natura.q.1.ar. 7.
Utrū ſi p̄mus hō nō peccaſſet tot fuiſſent nati mares q̄t femīe.q.3.ar.25
Utꝝ ſi adā nō peccaſſet nō idē homines numero ſaluarentur.q.5.ar. 8.
Utrū in peccato actuali prius ſit auerſio ꝙ̄ conuerſio.q.6.ar. 16.
Utruʒ ſi aliqs intendat peccare mortaliter ꝙ peccet propter hoc mortaliter.q.8.ar. 15.
℄ De periurio.
Utrum periurium ſit grauius pctm̄ ꝙ̄ homicidium.q.1.ar. 18.
Utrum accipiens doctrinaʒ alicuius experimēti ſub iuramēto nō cōicādi teneat̄ ſuare iuramētū.q.12.ar. 22.
℄ De peccato in ſpm̄ ſcm̄.
Utrū peccatum in ſpiritum ſanctum ſit irremiſſibile.q.2.ar. 15.
℄ De preceptis ⁊ conſilijs.
Utrum conſilia ordinentur ad precepta.q.4.ar. 24.
Utruʒ peccata ordine nature ꝓcedāt conſilia.q.5.ar. 19.
Utrum peccata que ſunt cōtra precepta ſecūde tabule ſint grauiora peccatis que ſunt contra precepta prime tabule.q.5.ar. 20.
℄ De predicatoribus.
Utꝝ peccatum ſit predicatori habere oculum ad tēporalia.q.2.ar.12.
Utrum poſſit ꝑdicare ꝓpria auc͞te ita vt liceat predicare ſine licentia prelati.q.12.ar. 28.
Utrum aliquis ꝓhibitus a ꝑncipe ſeculari debeat dimittere predicationem.q.12.ar. 29.
Utrum liceat predicatoribus recipere elȳnas ab vſurarijs.q.12.ar. 30.
℄ De prelatis.
Utrum liceat appetere epiſcopatum .q.12.ar. 18.
Utrum peccatum ſit appetere prelationem.q.2.ar. xi.
Utrum malis prelatis ſit honor exhibendus.q.8.ar. 7.
℄ De purgatorio.
Utruʒ duoꝝ qui ſunt digni equali pena vnus poſſit citius a purgatorio liberari ꝙ̄ alius.q.2.ar. 14.
℄ De religioſis. R
Utrum religioſus vel monachus peccet mortalr̄ comedendo carnes.q.1.ar. 20.
Utrum liceat inducere iuuenes ad religionē voto vl̄ iuramēto.q.3.ar.xi.
Utꝝ illi qui obligati ſunt voto vel iuramento ad intranduʒ religionem teneantur intrare.q.3.ar. 12.
Utꝝ illi q ſunt in ſeculo pctōres ſint ad religionē attrahēdi.q.3.ar. 13.
Utrū aliquis abſqʒ peccato poſſit aliquem iuramēto aſtringere ad hoc ꝙ religionē nō intret.q.3.ar. 14.
Utꝝ religioſi qui nihil habent in ꝓprio vel cōi poſſunt elemoſynā facere que eis proficiat.q.3.ar. 15.
Utrū religioſus ſi videat patrem ſuū in neceſſitate abſqʒ prelati ſui licentia poſſit clauſtrum exire ad ſeruiēdum patri.q.3.ar. 16.
Utrū preſbyteri parrochiales ⁊ archidiaconi ſint maioris ꝑfectionis ꝙ̄ religioſi.q.3.ar. 17.
Utrum pueri non exercitati in preceptis ſint recipiendi vel obligādi voto vel iuramēto vel bñficijs alliciēdi ad igreſſuʒ religiōis.q.4.ar. 23.
Utꝝ religioſi debeant tolerare ſuos impugnatores.q.5.ar. 26.
Utꝝ ille q iurauit ſe nō ītraturuʒ religionē poſſit licite ītrare.q.5.ar.27.
Utꝝ aliquis religioſus expelli debeat ꝑꝑ pctm̄ de religione ſi ſit paratus corrigi ⁊ ſuſtinere penā.q.12.ar.37.
℄ De reſtitutione.
Utrum ille qui pecuniā accepit mutuo vt redimeret ſe a latronibus teneatur eam reſtituere.q.5.ar. 17.
Utrū expulſi ꝑꝑ partes poſſint repetere bona ſua ab illis qui ſunt in ciuitate manentes.q.12.ar. 24.
Utꝝ ille qui mala fide preſcripſit teneatur ad reſtitutionē.q.12.ar. 25.
Utꝝ ille qui rem alienā cōſumpſit teneatur ad reſtitutionē.q.12.ar. 26.
℄ De ſacris:⁊ p̊ de bap̄mo. S
Utrum pueri iudeoruʒ ſint baptiçandi inuitis parentibus.q.2.ar. 7.
Utꝝ puer in deſerto natus poſſit abſqʒ baptiſmo ſaluari in fide parentum.q.6.ar. 4.
Utrū baptiçatus tranſmittat peccatū originale in prolem.q.6.ar. 15.
Utrū aqua baptiſmi habeat virtutē ad emundationem.q.12.ar. 15.
℄ De ſacro ꝯfirmationis.
Utꝝ ſolus ep̄s debeat conferre ſacr̄ʒ confirmationis.q.xi.ar. 7.
℄ De ſacro eucharistie.
Utrum forme panis in ſacro eucharistie annihilentur.q.5.ar. xi.
Utrum ſacerdos debeat dare hoſtiaʒ non conſecrataʒ peccatori occulto hoc petenti.q.2.ar. 12.
Utꝝ poſſit totū corpus xp̄i ſub ſpēb⁹ panis contineri.q.8.ar. 8.
Utꝝ in eodē inſtanti ſub ſpēbus illis ſit ſub͛ panis ⁊ corp⁹ xp̄i.q.7.ar.9.
Utrum in ſacro altaris ſint accn̄tia ſine ſubiecto.q.9.ar. 5.
Utꝝ ſpēs vini q̄ remanēt in ſacro altaris poſt cōſecrationē alij liquori cōmiſceri poſſint.q.10.ar. 3.
Utrum aliquis poſſit audire miſſam ſacerdotis fornicarij quin peccet mortaliter.q.xi.ar. 8.
℄ De ſacro pnīe:⁊ p̊ d ꝯtritiōe.
Utruʒ ꝯtritus magis debeat velle eē in inferno ꝙ̄ peccare.q.1.ar. 9.
℄ De confeſſione.
Utruʒ ſufficiat ſi aliquis confiteatur ſcripto.q.1.ar. 10.
Utꝝ aliqs poſſit differre cōfeſſioneʒ vſqʒ ad quadrageſimam.q.1.ar.xi.
Utruʒ ſacerdos parrochialis debeat credere ſuo ſubdito dicenti ſe alteri eſſe confeſſum.q.1.ar. 12.
Utrum per abſolutionem ſacerdotis culpa remittatur.q.4.ar. 10.
Utꝝ prelatus poſſit ſubditū ſuū ab adminiſtratōe remouere ꝑꝑ aliqd̄ qđ ab eo ī ꝯfeſſiōe audiuit.q.5.ar.13
Utꝝ nō hñs curā aīaꝝ poſſit abſoluere in foro ꝯfeſſionis.q.12.ar. 16.
Utrum in aliquo caſu liceat reuelare confeſſionem.q.12.ar. 17.
Utꝝ aliquis poſſit confeſſiones audire de indulgentia dñi pape ſine voluntate proprij prelati.q.12.ar. 31.
℄ De ſatiſfactione.
Utrum ſi aliquis ſacerdos penitenti dicat quicquid boni feceris ſit tibi in remiſſionem peccatorum ſit ſatiſfactio ſacramētalis.q.3.ar. 28.
℄ De ſacro matrimonij.
Utrum mulier que poſt votum cōtinētie emiſſuʒ ꝯtraxit matrimoniū in facie eccl̄ie poſſit abſqʒ pctō viro ſuo carnalr̄ cōmiſceri.q.3.ar. 18.
Utꝝ ille qui cognouit carnalr̄ mulierē quā deſpōderat per verba de futuro poſſit hr̄e vxorē illā cū qua poſtea ꝯ̄xit ꝑ v̄ba de pn̄ti.q.5.ar. 15.
Utꝝ poſſit eē matrimoniū īter xp̄ianū ⁊ iudeā baptiçatā ab eo quā carnaliter cognouit poſt fidem de cōtrahendo datam.q.6.ar. 5.
Utꝝ ille cuius pr̄ nō pōt ſuſtētari a filio niſi ꝯtrahendo accipiat dotem vn̄ patrē nutrire poſſit teneat̄ ꝯ̄here vt patrē ſuſtentet.q.10.ar. 9.
Utrum poſt votuʒ ſimplex caſtitatis

aliquis

aliquis matrimoniũ ↄbẽs reddere debitum ⁊ exigere poſſit.q.io.ar.xi.
Utꝝ compaternitas cauſetur ex pãm bulis ad ſacrã:puta ex cathecilmo ⁊ huiuſmodi.q.iz.ar. i9.
Utꝝ maleficia impediant matrimonium.q.xi.ar. io.
Utrũ frigiditas impediat matrimonium.q.xi.ar. xi.
❡ De ſenſibus ſacre ſcripture.
Utꝝ in verbis ſacre ſcripture ꝑter ſenſus litterales lateant plures ſenſus .q.7.ar. i4.
Utrũ debeant diſtingui quattuor ſenſus ſacre ſcripture.ſ.hiſtorialis vel litteralis:allegoric⁹:moralis ⁊ anagogicus.q.7.ar. i5.
Utruȝ in alijs ſcripturis predicti ſenſus diſtingui debeant.q.7.ar. i6.
❡ De ſortibus.
Utruȝ liceat vti ſortibus maxime in apertione librorum.q.iz.ar. 36.
❡ De ſuſpitione.
Utrum ſuſpitio ſit peccatuȝ mortale quolibet.iz.ar. 35.
❡ De tempore. T
Utrum ſit ideȝ tempus per qꝺ deus mouet creaturaȝ ſpũalem cuȝ tempore qꝺ eſt menſura motus corporaliũ.q.z.ar. 5.
❡ De timore.
Utrum que fiunt ex timore ſint voluntaria.q.5.ar. io.
❡ De venditione. U
Utrum venditor teneaẽ dicere vitiuȝ rei vẽdite emptori.q.z.ar. io.
❡ De veritate.
Utꝝ opȝ enũciabile qꝺ ſemel eſt verũ ſemꝑ futuꝝ eſſe veꝝ.q.4.ar.i7.
Utrum veritas ſit fortior inter vinuȝ regem ⁊ mulierem.q.iz.ar. zi.
❡ De verbis humanis.
Utrum verba humana habeant vim ad mouendu**ȝ** bruta ſiue ſerpentes quolibet.iz.ar. i4.
❡ De veſtibus.
Utrum vti precioſis veſtibus ſemper ſit peccatum.q.io.ar. i4.
❡ De vicarijs.
Utrum vicarius alicuius poſſit vices ſuas cõmittere alteri.q.iz.ar. 3z.
❡ De virginitate.
Utꝝ aliquis poſſit eſſe nãliter vel miraculoſe ſimul vĝo ⁊ pr̃.q.6.ar. i8.
❡ De beata virgine.
Utrũ liceat celebrare ↄceptionẽ beate virginis.q.6.ar. 7.
❡ De virtutibus moralibus.
Utrum virtutes morales ſint connexe.q.iz.ar. z3.
❡ De vſura.
Utrum gegd aliquis de pecunia vſuraria lucratus fuerit reddere teneatur.q.3.ar. i9.
❡ De xp̃o. X
Utrum in chriſto ſint due filiationes.q.i.ar. z.
Utruȝ chriſtus in cruce mortuus fuerit.q.i.ar. 3.
Utrum chriſtus fuerit idem homo in triduo.q.z.ar. i.
Utrum paſſio chriſti ſine morte ſuffeciſſet ad redemptioneȝ generis humani.q.z.ar. z.
Utrũ hoĩes tenerenẽ credere xp̃o miracula viſibilia nõ faciẽti.q.z.ar.6.
Utrum anima chriſti poſſit ſcire infinita.q.3.ar. 3.
Utrum oculus xp̃i poſt morteȝ fuerit equiuoce oculus.q.3.ar. 4.
Utꝝ xp̃s poſt reſurrectionẽ comederit cibum incorporando.q.3.ar. 5.
Utꝝ ſit vnũ numero corp⁹ xp̃i affixũ cruci ⁊ iacẽs in ſepulchro.q.4.ar.8
Utꝝ totus ſanguis xp̃i qui eſt in paſſione eius effuſus ad corpus eius in reſurrectione redierit.q.5.ar. 5.
Utꝝ xp̃s maius dilectionis ſignũ nobis oſtendit tradẽdo corpus ſuũ in cibũ q̃ʒ patiendo ꝑ nobis.q.5.ar.6.
Utrũ fruitio aĩe xp̃i in paſſione puenerit vſqȝ ad eſſentiã aĩe.q.7.ar.5.
Utꝝ ĩ chriſto ſint plures hypoſtaſes. quolibet.9.ar. z
Utꝝ in xp̃o ſit tm̃ vnuȝ eſſe.q.9.ar.3.
Utrum in chriſto ſit vna tm̃ filiatio. quolibet.9.ar. 4.
Utruȝ chriſtus ſit deſcenſurus ad iudicium in terram.q.io.ar. z.

Finiunt tituli feliciter.

❡ Impreſſum Uenetijs Mandato ⁊ Sumptibus Heredum quondã Nobilis viri domini Octauiani Scoti Modoetienſis ⁊ ſocioꝝ:Anno incarnationis. i5i5.Quarto Februarij.

Regiſtrum

AA BB CC DD EE FF GG HH
Terni ſunt GG ⁊ HH alij Quaterni.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

-- c. inf i- Anno d. 1545 die xxiij marcij

Libellus iste est Joannis beij cat. cxciii. dioc marsic

61=

Joannes bex[?] cat. marsus emit hunc librum a bibliopola int 6 [illegible]

oe an[imal] ronale mortale e risibile
ois ho e an[imal] ronale mortale
ois ergo ho e risibilis

ois ho e risibilis
oe an[imal] ronale mortale e ho
oe ergo an[imal] ronale mortale e risibile

ois: ~~ho e an[imal] ronale~~ mortale
oe risibile e ~~an[imal] ro~~ e ho
oes ergo risibile e an[imal] ronale mortale

oe risibile e an[imal] ronale mortale
ois ho e risibilis
ois ergo ho e an[imal] ronale mortale